

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BORNHOLMS HISTORISKE SAMFUND

BORNHOLMS STEDNAVNE

UDGIVET

AF

STEDNAVNEUDVALGET

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI

1951

FORORD.

Udgivelsen af »Bornholms Stednavne« blev besluttet i 1943, og der blev straks søgt Bevillinger hertil. Til at optegne Stednavnene med Lydskrift efter den stedlige Udtale lykkedes det Udvalget at engagere to indfødte Bornholmere, nemlig mag. art. AAGE ROHMANN, der tidligere havde foretaget spredte Optegnelser for Udvalget, og nuværende dansk Lektor i London, cand. mag. H. A. KOEFOED. Sidstnævnte foretog allerede i 1943 en Prøveoptegnelse. I 1944, da Bevillingen til Værkets Udgivelse forelaa, toges der fat med fuld Kraft paa den systematiske Optegnelse over hele Øen, og i 1945, det Aar da Russerne havde besat Øen, lykkedes det at tilendebringe Arbejdet. I Afsnittet »Optegnelser i Stednavneudvalgets Samlinger« er der redegjort for hver enkelts Andel heri, ligesom der sammesteds er bragt en Fortegnelse over de ikke helt faa Meddelere, der i Tidens Løb har indsendt Stednavneoptegnelser — med og uden Lydbetegnelse — til Udvalget, Optegnelser, som nu er blevet udnyttet. Udvalget staar i stor Taknemlighedsgæld til disse Meddelere, der ganske frivilligt, udelukkende i Sagens Interesse har paataget sig dette Arbejde; desværre er mange af dem nu døde uden at opleve, at deres Arbejde satte Frugt.

Det var blevet besluttet, at man i Værket skulde behandle saa vidt muligt alle Navne, baade Bebyggelsesnavne og Naturnavne. Medens der i Udvalgets Samlinger fandtes forholdsvis meget Materiale til Oplysning om Bebyggelsesnavnenes Historie, voldte det særlige Vanskeligheder at faa samlet Naturnavnstoffet, idet man for Bornholms Vedkommende ikke har det rige Kildestof, som for de andre Dele af Kongeriget foreligger i Markbøgerne til Chr. V.s Matrikel og i Udskiftningssagerne. Man maatte søge Belæg paa Naturnavnene fra spredte Kilder, trykte og utrykte, i et Omfang som Forkortelseslisten vil kunne give et Begreb om; det har ikke

været muligt at gennemgaa alle Arkivalier og al Litteratur om Bornholm, saa Fuldstændighed kan Værket ikke gøre Krav paa at have opnaaet, men forhaabentlig er det vigtigste kommet med.

I Aarene 1944 og 1945 udførtes de egentlige Forarbejder, som bestod i at foretage Ekscerperinger af Stednavne fra Arkivalier, Kort og Litteratur, og i Forbindelse hermed gennemgik Kontorchef GUNNAR KNUDSEN i 1945 Bornholmsafsnittet i Landebogen 1569 i Landsarkivet i Lund, og i 1946 den samme Tekst i et andet Haandskrift, som findes i Universitetsbiblioteket i Uppsala.

Den egentlige Udarbejdelse af Manuskriptet begyndte i Slutningen af 1945, men først i 1948, efter Udgivelsen af Viborg Amts Stednavne, paabegyndtes Trykningen, og i 1950 udsendtes første Halvbind.

Foruden at deltage i den fonetiske Optegnelse af de bornholmske Stednavne har Mag. art. AAGE ROHMANN ydet en overordentlig værdifuld Hjælp ved Udarbejdelsen af Manuskriptet og ved Korrekturen paa Værket.

Aage Rohmann er ubetinget den bedste Kender af det bornholmske Sprog, der for Tiden findes, og det har været af allerstørste Betydning at have ham som Medarbejder. Under Arbejdet er han ustandseligt blevet raadspurgt om alle vanskelige Spørgsmaal, ikke alene filologiske, men ogsaa topografiske, historiske, geologiske og naturhistoriske, og altid har han beredvilligt stillet sin Viden til Disposition og, hvor denne ikke slog til, søgt Udveje for at faa Sagen oplyst, enten gennem Benyttelse af litterære Kilder eller ved at udspørge andre Bornholmere. Hans Interesse for Værket har strakt sig vidt, han har efter Afslutningen af den fonetiske Optegnelse i 1945 fortsat disse Optegnelser, naar Lejlighed gaves, enten paa sine aarlige Feriebesøg paa Bornholm eller naar han traf Bornholmere her i København, og derved fundet frem til stadig bedre og oprindeligere Udtaleformer, hvad bl. a. Tillægget vil bære Vidnesbyrd om. Han har stillet Bøger og Manuskripter — særlig maa nævnes det i Folkemaalsudvalget beroende Manuskript til de første Bogstaver af hans nye bornholmske Ordbog — til Raadighed for Værket, og hos Venner og Bekendte laant andre vigtige Manuskripter og Kort, som man næppe ellers havde kunnet faa Adgang til.

Rohmanns Gennemgang af Manuskript og Korrektur har fjernet mange Fejl, som Medarbejderne ikke selv har opdaget, og tilført Værket meget betydelige positive Værdier i Form af Nytolkninger, hvad der vil kunne ses af Hyppigheden af hans Signatur »R«, men

det skal indrømmes, at mange af hans gode Forslag efter hans eget Ønske staa usignerede.

Tilsynet med Udgivelsen af »Bornholms Stednavne« er ført af Redaktionsudvalget, der f. T. bestaar af Stadsarkivar SVEND AAKJÆR og Rigsarkivar AXEL LINVALD.

Udgivelsen er sket under Ledelse af Udvalgets Kontorchef, cand. mag. GUNNAR KNUDSEN, der ogsaa har udarbejdet Manuskriptet til Navnene paa de ældre Gaarde (Proprietærgaarde, Selvejergaarde og Vornedegaarde) fra alle Sogne. Denne usædvanlige Deling er sket, fordi Gunnar Knudsen som Forarbejde til den autoriserede Fortegnelse over Stednavne paa Bornholm m. m. (1938) specielt havde studeret Gaardnavnenes Historie og bl. a. gennemgaaet de fleste af de gamle Jordebøger.

Manuskriptet er iøvrigt udarbejdet af Dr. phil. ANDERS BJERRUM (Indledning, Bornholm, Svaneke Kbst., Neksø Kbst., Ibsker S., Bodilsker S., Povlsker S., Pedersker S.), Dr. phil. KR. HALD (Allinge Kbst., Sandvig Kbst., Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, Christiansø), mag. art. K. B. JENSEN (Rønne Kbst., Aakirkeby Kbst., Knudsker S., Nyker S., Vester-Marie S., Nylarsker S., Øster-Marie S., Aaker S., Tillægget) og cand. mag. CHR. LISSE (Hasle Kbst., Hasle Kbst.s Landdistr., Klemensker S., Rutsker S., Olsker S., Rø S., Øster-Larsker S., Gudhjem S.). Stednavneregisteret er udskrevet af cand. mag. Frk. INGE WOHLERT; ved Redaktionen og Korrektoren af dette og Efterledsregisteret har flere af de foranstaaende Medarbejdere samt mag. art. JOHN KOUSSGÅRD SØRENSEN ydet Bistand.

I Manuskript er Værket gennemgaaet af Medarbejderne BJERRUM, HALD, JENSEN, KNUDSEN, LISSE og ROHMANN, og Tekstens endelige Formulering er i flere Tilfælde Resultatet af dette Samarbejde, men divergerende Opfattelser er undertiden, ligesom i de nærmest foregaaende Bind af Danmarks Stednavne, blevet optaget med Forfattersignatur (A. B.: ANDERS BJERRUM, C. L.: CHR. LISSE, G. K.: GUNNAR KNUDSEN, K. B. J.: KNUD B. JENSEN, K. H.: KRISTIAN HALD, R: AAGE ROHMANN).

Korrekturlæsningen er besørget af de Medarbejdere, der har udarbejdet Teksten til de enkelte Afsnit, og en samlet Korrektur paa hele Værket er læst saavel af GUNNAR KNUDSEN som af AAGE ROHMANN.

Udvalget takker de mange Institutioner, der har støttet Udgivelsen ved Udlaan af Manuskripter og Kort, saaledes *Rigsarkivet*, *Landsarkivet for Sjælland m. m.*, *Matrikelarkivet*, *Hærens Arkiv*,

Det kgl. Bibliotek, Universitetsbiblioteket, Kongens Haandbibliotek, Geodætisk Institut, Nationalmuseet, Bornholms Museum, Dansk Folkemindesamling og Udvalg for Folkemaal, og takker de mange private, der paa forskellig Maade har ydet Bistand, f. Eks. ved at udlaane Manuskripter (om disse og deres Ejere se under »Forkortelser«), ved at gennemse særlige Afsnit i Korrektur, eller ved at give Oplysninger, skriftlige eller mundtlige, til Brug for Værket — især har Mag. Rohmann ulejliget mange af sine bornholmske Landsmænd hermed. Alle Stednavneoptegnelser er iøvrigt foregaaet ved at udsørge stedkendte Mænd eller Kvinder, hvis i Reglen anonyme Oplysninger er blevet nedskrevet; paa den Maade har faktisk en meget stor Del af Bornholms Indbyggere været Medarbejdere, og Udvalget retter derfor en Tak til Bornholmerne for deres værdifulde Bistand under Forberedelserne til Udgivelsen af dette Værk.

Det har været Udvalget en Glæde, at Bornholms historiske Samfund har besluttet at udsende nærværende Værk til sine Medlemmer, fordelt i 2 Aarsleveringer, og man ser heri et yderligere Vidnesbyrd om, at der i større Kredse virkelig næres Interesse for Stednavneforskningen.

STEDNAVNEUDVALGET, i Oktober 1951.

SVEND AAKJÆR,

STADSARKIVAR

L. BRUHN,

OBERST
CHEF FOR GEODÆTISK
INSTITUTS TOPOGRAFISKE
AFDELING

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN,

PROFESSOR VED KØBENHAVNS
UNIVERSITET, DR. PHIL.

KRISTIAN HALD,

DR. PHIL.

P. C. JENSEN,

KOMMANDØR
CHEF FOR SØKORTARKIVET

F. O. JØRGENSEN,

OBERST
FHV. CHEF FOR
OFFICERSSKOLEN

ARNE KROG,

AFDELINGSCHEF I GENE-
RALDIREKTORATET FOR
POST- OG TELEGRAFVÆSENET

AXEL LINVALD,

RIGSARKIVAR

ANDREAS MØLLER,

DEPARTEMENTSCHEF I STATS-
MINISTERIET,
STATSRAADSSEKRETÆR

K. PALUDAN-MÜLLER,

DEPARTEMENTSCHEF I
UNDERVISNINGSMINISTERIET
UDVALGETS FORMAND

J. SØRENSEN,

FHV. DIREKTØR FOR
MATRIKELVÆSENET

GUNNAR KNUDSEN.

INDLEDNING.

OM BEBYGGELSESNAVNENES HISTORIE.

Bebyggelsen paa Bh. er karakteristisk ved, at egentlige Landsbyer helt mangler. Gaardene, der ligger spredt, er inddelt i fire Kategorier: Selvejergaarde, Vornedegaarde, Præste- og Degnegaarde, samt Proprietærgaarde (se Trap⁴ III 526 f., Thaarup 1839 p. 25 ff.; jfr. ogsaa under Vornedegaard p. 389 f. og Store- og Lille-Frigaard p. 347). Inden for hvert Sogn er Selvejergaardene og Vornedegaardene nummererede i hver sin Række (1., 2., 3. osv. Selvejergaard, 1., 2., 3. osv. Vornedegaard), medens Proprietærgaardene og Præste- og Degnegaardene er unummerede. Disse Gaardstal anvendes endnu, skønt der ikke mere er nogen real Forskel mellem de forskellige Kategorier, og da allerede de ældste Jordebøger opfører Gaardene i den Rækkefølge, som passer med Gaardstallene, er det muligt at følge hver enkelt Gaards Navnehistorie fra ca. 1600 til nu.

Da Øen mangler de i den øvrige Del af Landet almindelige Landsbynavnetyper, hvis indbyrdes Kronologi det har været muligt at fastslaa i store Træk, giver et Studium af Bornholms Bebyggelsesnavne ikke de Bidrag til Bebyggelsens Historie som Studiet af andre Egenes Bebyggelsesnavne. Her skal man derfor nøjes med en Oversigt over de forskellige Typer af bh. Bebyggelsesnavne og nogle Iagttagelser vedrørende deres Kronologi.

Mest Lighed med Bebyggelsesnavnene i den øvrige Del af Landet frembyder Navnene paa Købstæder og Fiskerlejer, idet disse normalt ikke staar i bestemt Form og aldrig danner en fast Forbindelse med en Præposition.

Hovedmassen af de øvrige Bebyggelsesnavne kan, naar bortses fra Sogne-navnene og de yngre Husnavne, inddeles i to Hovedgrupper, der i det følgende vil blive kaldt Egnsnavne og Gaardnavne. Karakteristisk for de første er, at de betegner geografiske Omraader, der kan være mere eller mindre fast afgrænsede, med de derpaa liggende Gaarde og Huse, eventuelt blot een Gaard eller eet Hus. Disse Navne anvendes ofte med specielt Henblik paa den inden for Omraadet liggende Bebyggelse; i saa Fald er en Præposition mere eller mindre fast knyttet til Navnet, især i Forbindelse med Verberne hedde, kalde(s) og nævnes. Som Eksempler paa saadanne Egnsnavne anvendt som Bebyggelsesnavne kan nævnes: I Aaen p. 488, I Billegrav p. 462 under Billegrav, I Blemme p. 176 under Blemmegaard, I Gaden p. 177 under St.-Gadegaard, I Grødby p. 487 under Grødby, I Risby p. 206 under Risby, I Risen p. 311, I Tjørneby p. 447 under Tjørneby; Paa Bakken og Paa Hallene p. 354, Paa Klint p. 143 under Klintegaarde, Paa Tingsted p. 148; Under Bjergene p. 448, Under Klint p. 497; Ved Broen, Ved Kirken og Ved Skrulle p. 359. Se iøvrigt Gunnar Knudsen i Festskr. til Dahlerup p. 25 ff.

Gaardnavnene er Navne paa een eller flere Enkeltgaarde og betegner intet andet end selve Gaardene. De fleste ender paa -gaard og staaar næsten altid i bestemt Form (se herom Aage Rohmann i G&N 1930 p. 58 ff.); kun i faa Tilfælde har de et andet Efterled og staaar da sædvanligvis i ubestemt Form (f. Eks. Skovsholm p. 388).

Allerede Artikelbrugen tyder paa, at Gaardnavnene er relativt unge. Et andet Indicium, der peger i samme Retning, kan findes i de talrige Gaardnavne, hvis Forled er et Slægtsnavn (f. Eks. Kaggegaard p. 142, Timandegaard p. 389); i de fleste Tilfælde kendes nemlig de Ejere, hvis Slægtsnavne indgaar i Gaardnavnene, og de ældste af dem har levet i 16. Aarh. Det er imidlertid ikke muligt at drage Slutninger fra Tiden for Gaardnavnenes til Tiden for Gaardenes Opstaaen. For det første fordi Gaardnavnene ikke er konstante, men ofte skifter efter de skiftende Ejere, hvilket fremgaar af de forrest under hvert Sogn meddelte Fortegnelser over Gaarde, der er opført under flere Navne. For det andet fordi mange Gaarde først i nyere Tid har faaet Gaardnavne og i ældre Tid udelukkende omtales ved Præposition plus Egnnavn (f. Eks. Agregaard p. 122, ældre Paa Agrene, Hallegaard p. 124, ældre Paa Halle, Kærbygaard p. 111, ældre Kierebye).

Lige saa lidt som Studiet af Gaardnavnene kan en Undersøgelse af Egnnavnene besvare Spørgsmaalet om de bh. Gaardes Alder. Ganske vist kan det i al Vagthed siges, at mange Egnnavne gør et gammelt Indtryk (f. Eks. Navne som Frenne p. 381, 396, Billegrav p. 462, 469, Paa Skellinge p. 354, Sose p. 147), og at andre meget vel kan være ældgamle (f. Eks. de hyppige (Paa) Halle, (Paa) Klint); men paa Stednavneforskningens nuværende Standpunkt maa det indrømmes, at vi ganske savner Mulighed for at begrunde en nøjere Datering af saadanne Navne.

EFTERLED OG ENDELSER.

Aa (glda. ā, f.) anvendes paa Bh. baade om de større Vandløb og om de som Regel skovbevoksede Dale, hvori disse løber. Jfr. Bæk ndf.

Aas (glda. ās i Stednavne, oldn. áss, m., bh. [ɑ·z], m.) betegner i bh. Stednavne „Ryggen eller det øverste jævne paa en Bakke eller paa flere sammenliggende Bakker og Høje“ (UrneOrds).

Ager (glda. akær, m., bh. [a·gør], m.) betyder i Bh. „Mark, saa stort et Stykke Agerjord, som normalt danner den mindste Dyrkningsenhed og bærer samme Afgrøde“, hvorimod Betydn. „en Strimmel Agerjord, som ligger mellem to Agerrener“ er ukendt paa Bh. (R). Jfr. Bidde og Skifte.

Bakke (glda. bakki, oldn. bakki, m., bh. [baka], m.) betyder i Bh. normalt „Skraaning, Skrænt“, f. Eks. i Navne som Klappebakke p. 505 og Aabakke p. 46. I enkelte Stednavne anvendes det dog om Klitter, og i Plur. betegner det ofte større Bakkepartier, f. Eks. i Ravnebakker p. 254, eller Højdeplateauer gennemskåret af Dale, f. Eks. Helvedes- og Paradisbakkerne p. 399 og 410. Ellers hedder en større fritliggende Forhøjning almindeligvis Bjerg, s. d.

Bavn. Ordet hedder paa Bh. [bāgnā], [bā·gnā], [bā·nna] og [bawmā]; da det er Neutrum og i Gen. ender paa [-as], maa det gaa tilbage til et ældre *bākni, n., en Afledning til glda. bākæn, fk. og n. „Bavn, Vedstabel, der antændes som Signal i Krigstilfælde“, vistnok laant fra oldfris. bāken, bēken, n. „Lärmfeuer“ (Richthofen, Altfr. Wörterb.). En til glda. bākæn svarende bh. Form [bā·gæn] el. lign. synes at forudsættes af Navnene Bavne-piltshus og Bavnebanke p. 345 og 362. Det bh. Neutrumord anvendes nu ofte usammensat om Bakker eller Høje, paa hvilke der har staaet Bavne.

Bidde (oldn. biti, m. „Bid, hvad man afbider, tager i Munden paa en Gang“, bh. [beda], m.) betyder i Bh. „Stykke, forholdsvis lille Del af noget“ (R) og anvendes i Stednavne især om mindre Stykker Agerjord, der bærer samme Afgrøde (R).

Bjerg (glda. biargh, n., bh. [bjær·r], n.) er den alm. bh. Benævnelse paa en til alle Sider fritliggende større Bakke. Ordet er meget hyppigt i Stednavne fra hele Øen, f. Eks. Rispebjerg p. 457 og Ørnebjerg p. 75. Det er derfor ikke rigtigt, naar Skougaard (p. 230) og efter ham Esp (p. 15) hævder, at Ordet Bjerg især findes paa Sydbh. Jfr. Bakke.

Bo (glda. bō, oldn. bú, n., da. Bo, n. „Bolit, Hjem“, bh. [bo·], n.) indgaar i nogle nyere Gaard- og Husnavne som Fredensbo, Lillebo og lign. og desuden i det oftere forekommende Gildesbo, se p. 110, og i det alm. Gaardnavn Kirkebo, se ndfr., samt i Præste- og Slotsboet p. 386 og 358.

Borg, Borge. I bh. Stednavne indgaar dels et Femininumord [bār], best. Form [bā·rn], dels et Neutrumord *[bārā], best. Form [bārād], det første svarende til glda. burgh, oldn. borg, f. „Sted som er befæstet ved omgivende Vold eller Mur“, det andet til et glda. *byrghi, n., en til samme Rod hørende neutral ia-Stamme med kollektiv Betydn.; om Overgangen glda. y > bh. ā foran r se Esp Indl. p. 18. Gllda. *byrghi „Forskansning“ findes vistnok i Naturnavnet Børreklak, Navn paa et Voldsted paa Orø i Horns H. (anderledes DS II 149), og et tilsvarende glsv. byrgi, n. i Stednavnet Bōrās, der forekommer flere Gange som Navn paa Voldsteder (se Jōran Sahlgren i Hall. bygdekultur 1925 p. 88 ff.). Derimod har et i

norske Stednavne forekommende byrgi, n. ifl. Rygh (NG Indl. p. 44 f., NG XII 491 under Brigsdal) samme Betydn. som Subst. oldn. og nyisl. byrgi, n. „Indelukke, Faarefold“ og synes derfor ubeslægtet med det østnord. Ord. Paa Bh. anvendes baade *-[bårn]* og *-[bårad]* i Reglen om Voldsteder og tilsyneladende uden Betydningsforskel. Et Eks. paa Femininum-ordet har vi i Gamleborg p. 396, Eksempler paa Neutrumsordet findes under Borgen p. 392, Lilleborg p. 162 og Lilleborg og Storeborg p. 299 og 304. I enkelte Husnavne som Kattenborg p. 265 foreligger ironiske Efterligninger af Herregaardsnavne paa *-borg*. Endelig er Naturnavnet Borre p. 244 en fem. Afledn. paa *-a* af Subst. Borg; om saadanne *a*-Afledninger se under Sylte p. 416.

Bratte (jy. Bratte, bh. *[brata]*, f.) betyder paa Bh. „Klippekrænt, der gaar stejlt ned, stejlt affaldende Grund i Havet, hvor Vandet pludselig bliver dybt“ (R), modsat Brânta, f. „Skrænt der rejser sig stejlt“ (R). Ordet er afledt af Adj. brat, bh. bratter „stejlt faldende“ ligesom Brânta af den uaasmilerede Sideform brânter „stejlt stigende“ (R). Det forekommer i flere Navne paa Fiskegrunde, f. Eks. Bukkebratte og Dybbratte p. 184. Ifl. en Optegnelse af Teinnæs om Fiskegrunde ved Arnager skelnes der mellem Tøj og Bratte paa den Maade, at et Tøj er en Samling af Sten paa Havbunden, og en Bratte en Stenrevle højere end den omgivende Bund. Jfr. Tøj ndfr.

By (glda. *bȳ*, oldn. *býr*, boer, m., bh. *[by-]*, m.). Ordet anvendes i bh. Stednavne dels om Købstad eller større Fiskeleje (f. Eks. i Købstadnavnet Aakirkeby, Bebyggelsesnavnene Byen i Svaneke og Byerne i Allinge og Naturnavne med *By-* som Forled i Købstæderne samt ved Fiskelejet Tejn i Olsker S., 663), dels om bymæssig Bebyggelse f. Eks. ved Jernbanestation (f. Eks. Pederskerbyen p. 466) eller smaa Hussamlinger (f. Eks. Nyby p. 205, Korteby p. 237, Sladderby p. 289, Grisby p. 381), dels endelig om et større Omraade med en mindre Klynge af Gaarde og Huse, som uden at danne nogen egentlig Landsby udgør en nogenlunde afgrænset geografisk Enhed, hvis Omfang dog ofte varierer noget i forskellige Meddeleeres Sprogbrug (de ældste Eksempler er vistnok Egeby p. 485, nævnt 1433, og Klinteby p. 383, nævnt 1489; andre Eksempler er Mæby p. 126, Gadeby p. 347, Lyrby p. 353, Langedeby p. 425 og Tjørneby p. 447; til en Gaardsamling sigter ogsaa Naturnavnet By p. 244). Disse Gaardsamlinger er af forskellig Størrelse og omfatter alm. mellem 2 og 6 Gde; Størrelsen varierer gennem Tiderne, f. Eks. udgør Raaby p. 446 (under Raabygaard) nu een Gd, men i 1746—50 tre Gde, og Kyseby p. 384 omfatter nu to Gde, men i 1624 fem Gde. Der er intet der tyder paa, at disse Gaardsamlinger tidligere har udgjort egentlige Landsbyer (saadanne mangler helt paa Bh.), eller at de ved Deling er udviklet af Enkeltgde. En spøgende Videreførelse af denne Anvendelse foreligger vistnok i Husnavnene Hjortby p. 235 og Kaaseby p. 311.

Byske er samme Ord som glsv. *byske*, n. „buskar, ris“ (Söderwall), sv. *byske*, n. „buskskog, ris“ (SAOB), en neutral *ia*-Afledn. til Subst. Busk. En tilsvarende ikke-*i*-omlydt Form Buske, n. forekommer som Appellativ i Lb 1569 (se f. Eks. Hüb 357) og som Naturnavn p. 363.

Bæk (glda. *bæk(k)*, m.) anvendes paa Bh. baade om mindre Vandløb og om Dalene, hvori de løber. Jfr. Aa ovfr.

Dam (glda. *dam(m)*, m. „Dæmning, Møledam“) anvendes paa Bh. om naturlige og kunstige Vandsamlinger, bl. a. om smaa Strand søer.

Dræt, glda. *dræt(t)*, f. „et Pløjelands Længde“, bh. Drätt, f. „Vognstang; et Pløjelands Længde“ (Esp), er en Afledn. til Verbet drage og har i Stednavne Betydningen „saa langt et Stykke Agerjord, som pløjes uden Vending“; en oprindeligere Betydn. er dog diskuteret under Knægtedræt p. 368.

Dynd, **Dynde**. I nogle bh. Stednavne indgaar det til glda. *dýandi* og da. Dynd svarende Subst. bh. *[dýn]*, f. i Bet. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord“ (R), i andre derimod en *-a*-Afledn. af dette Ord, et bh. *[dýna]*, f., i samme Betydn. Eksempler paa det sidstnævnte Ord er Dynde p. 245 og muligvis Dynderne og Dyndekilde p. 430.

Flej (bh. *[flaj]*, n.) bruges paa Bh. om Klippeflade, der stikker frem, især om lille, lavt Skær, og desuden om Klippeflade under Vandet (R). I Sted-

nævne findes det anvendt om smaa Skær langs Nordøstkysten og en enkelt Gang om en Grund (Ørredflejens p. 334). Da den bh. Diftong [aɔ] kan gaa tilbage til gl. ægh, ēgh, igh og igh (se Esp Incl. p. 11), frembyder der sig flere etymologiske Muligheder. Den bedste er vistnok den, at Ordet er en neutral ja-Stamme til Roden indoeur. plak-, fællesgerm. flah-, flag-, „være flad“, som indgaar i f. Eks. græsk *πλαξ* „fladt eller bredt Legeme, Flade, Slette“, oldn. flá (< flahō-) „Afsats, lille Flade i en Fjeldside“, oldn. moldar-flaga „tyndt Muldrag“, gl. flawe „Plade“ (Kalkar under Flage, hvor Ordet sammenblandes med flaki), jy. Flave „flad Hedetørv“, bh. flawa, f. „Rævne i Sten, Metal, Træ“ (R), sv. flaga „Skive, Flis og lign.“ (se SAOB).

Fælled (gl. fælth) er vistnok sammensat af Subst. Fæ og et gl. *lath udviklet af et til Verbet gl. litha „gaa“ hørende urnord. *laida- el. *laidi-, se BrN GG I § 104.2 med Henvisn. I Gl. anvendes Ordet om den udyrkede og til Græsgang benyttede Vang. Paa Bh. bruges det om Græs- og Lyngmark, der tidligere var Fællesjord, saaledes Fælled p. 431.

Gab (gl. gap, n., bh. [ga·v], n.) anvendes i bh. Stednavne om Aabning, gennem hvilken der er Passage i horisontal Retning, f. Eks. om Aabning i Gærde eller Jordvold (Støttegab p. 97, Dødingegabet p. 184 og 451; hertil vel ogsaa Pilegab p. 223), om Vej gennem Kratskov (Risegab p. 224, Dødingegabet p. 430), om Hulvejs Udmunding i Landevej (Sandegab p. 225), om Sænkning, hvorigennem Vandet har Aflob (Vandgab p. 107 og maaske Hammer Gab p. 69) og om Farvand (Lille- og Storegab p. 190 og 193, Dybgabet p. 271).

Gade (gl. gata, f., bh. [ga·da], f.) anvendes paa Bh. ofte om Gade i Købstad eller bymæssig Bebyggelse, undertiden ogsaa om Landevej i forholdsvist tæt bebygget Del af et Sogn (f. Eks. Præstegade p. 411). I Stednavne benyttes Ordet endvidere fra gammel Tid om Kreaturdrivvej, der fører til Græsgang i Udmarken, især i Højlyngen (f. Eks. Drivgaden p. 394, Ellegade p. 451, Ulegade p. 181); en spøgende Anvendelse af denne Betydn. foreligger i Rævegade p. 412. I mange Tilfælde bestaar en saadan Vej i en udyrket Jordstrimmel, der danner en Udløber fra Udmarken (f. Eks. Bebyggelsesnavnet I Gaden p. 350 og Naturnavnene Bedegade p. 213, Skrivergade p. 438 og Stangegade p. 331). Desuden forekommer Gade i en udvidet Betydning „fælles Græsgang“ (f. Eks. Langegade p. 454, Enesgade p. 185), undertiden om ganske smaa Arealer midt i Sognet (f. Eks. Kirkegade p. 325, Grisegade p. 431, Løvgade p. 134) eller græsklædte Fæstpladser (Bølgade p. 363, Lundegade p. 327). En spøgende Videreførelse af den sidste Anvendelse er maaske Højgade p. 433, Navn paa en Granitknold.

Grob (oldn. gróp, n., bh. [grá·v], f. „Grøft“) anvendes om lille gravet Vandløb, f. Eks. i Bækkegroben p. 214, Syltegrob p. 416.

Grund. Der findes i Bh. et Subst. [grøn], m., bestemt Form [grøn], der bl. a. betyder „større Forhøjning i Havbunden“, et Subst. [grøn], n., bestemt Form [grønød], der har en lignende Betydn., men dog ifl. BhFisk 1933 p. 8 ff. kan anvendes om Fiskeplads, der omfatter et større Areal end en enkelt Grund, og endelig et Subst. [grønə], n., bestemt Form [grønəd], der rimeligvis har samme Betydn. som [grøn], n. (R). Maskulinumsordet indgaar bl. a. i Bækkegrund p. 245, Kaasegrund p. 249 og Næbbgrund p. 25. Et af de to Neutrumord, rimeligvis det første, som er det almindeligste, indgaar bl. a. i Klintegrund p. 188 og Landgrundet p. 475.

Gænge, bh. [gænə], n., er en neutral ia-Afledn. til Subst. Gang og anvendes om Gyde, smal Gade (f. Eks. Gænget p. 76, Siemsensgænge p. 77, Dickegænge og Funchegænge p. 86, Hans Hermansens Gænge p. 87, Tønnesgænge p. 90). Rævegænge p. 167 er Navn paa en Grøft, rimeligvis Passage for Ræve.

Gærde (bh. [ga·rə], n.) er en neutral ia-Afledn. til Subst. Gaard og anvendes dels om Hegn, Gærde (f. Eks. Gavlgerde p. 185, Sæne Gærde p. 74 og Vanggerde p. 75), dels om indhegnet Areal (f. Eks. Fløjgerde p. 431, Gravgerde p. 503, I Gærdet p. 443, Østergærde p. 261).

Hage (gl. haki, m., bh. [ha·ga], m.) betyder ifl. Esp „Hage (Redskab; ogsaa en Hage ud i Havet)“ og er forskelligt fra [ha·ga], f. „Hage (Ansigtssdel)“. Som Efterled i bh. Stednavne forekommer kun Hankensordet. Det anvendes baade om smaa Kystfresmspring (f. Eks. i Naturnavnene Hagen

p. 432 og Rævehage p. 341 og Bebyggelsesnavnet Arnager p. 175), om Fiskegrunde, der muligvis har Navn efter Kystfremspring (Nørre- og Sønderhage p. 341 f.), og om Areal inde i Landet (Naturnavnet Hage p. 157). Hunkønordet findes som Forled i Hagemyr p. 157.

Hald, Halle. Enstavelsesformen er identisk med Subst. bh. [*ha-lj*], m., best. Form normalt [*ha-ln*], „stor Steen, høi Klippe“ (Esp), „Kampe-Steen, graae Steen, fornemmelig naar de ere flade“ (UrneOrds); Ordets alm. Betydn. er nu „flad Klippe“ (R), men Betydn. „løs Sten eller Klippestykke“ bekræftes ved, at Præsteindb. 1624 bruger Ordene Hald og Kampenhald om Stenene i et Gravkammer, og ved at UrneMin anfører Graa-Haller i Betydn. „Kampe- eller Feld-Steene“. I Stednavne anvendes Ordet oftest om horisontal Klippeflade, der hæver sig lidt over det omgivende Terræn (f. Eks. i det hyppigt forekommende Hallegaard, men desuden om større Klippe eller Klippefremspring (f. Eks. Homanshald p. 186, Gavilhald p. 397, Gulehald p. 398 og Gulehald p. 186, det sidste Navn paa en Skrant af jernholdigt Sand), om Skær (Sughald p. 342) og om løs Klippeblok (Blegahald p. 115, Boldehald p. 244 og Klumpehald p. 41). Paa Grund af sin Betydn. kan det bh. Ord ikke sættes i Forbindelse med Adj. glda. hal(l), oldn. hallr „skraa, hældende“ (om de herhenhørende Substantiver hall, n., hall, f. og halla, f. se især Bengt Hesselman, Från Marathon till Långheden p. 60 ff. og Helge Lindberg i Ortnamnssällskapets i Uppsala Årsskrift 1951 p. 3 ff. med Høvisn.), men maa være identisk med Subst. glda. hal(l), m. „Klippe, Klippeskrant“, got. hallus, m. „Klippe“, samt oldn. hallr, m. „Sten, Klippe, Klippeskrant“; Fritzner opfører to Substantiver hallr, m., det ene i Betydn. „Sten“, det andet i Bet. „Skraaning, Hældning, Skraabakke“; et Gennemsyn af Citatstederne viser imidlertid, at den sidstnævnte Bet. er tvivlsom, og at der i Oldn. rimeligvis kun foreligger eet Ord med omtrent samme Bet. som i Bh. — Tostavelsesformen, bh. [*ha-la*], er i nogle Tilf. Plur. af Hald (saaledes Ravneshalle p. 372, udt. [*ha-lana*]). Men i de fleste Tilf. forholder den sig til Enstavelsesformen som -myra til -myr, sletta til slet (se ndfr.), -wika til -wik (se under Svaneke p. 76), -dala til -dal (se under Aarsdale p. 378 og Kodale p. 403) og -mulla til -muld (se under Sortmulde p. 414). Ligesom f. Eks. Kodale betegner et større Omraade end Kodal, betegner Navne paa -halle ofte større Omraader end Navne paa -hald (se især Fladhalle p. 155, Knadderhalle p. 403 og Skrehalle p. 373), saaledes at et Navn som Skrehalle betyder „Sted karakteriseret ved en Skrehold“ paa samme Maade som Sortmulde betyder „Sted karakteriseret ved sort Muld“, Gaardnavnet [*o-lsbjæ-ra*] „Gaard beliggende ved [*o-lsbjæ-r*]“ (se under Onsbjerggaard p. 205) og Grundnavnet Fleje „Sted karakteriseret ved et Flej“ (se under Flejen p. 246; jfr. under Sylte p. 416 og Tykken p. 228). Denne Tendens til at danne Stednavne ved Hjælp af den fem. Afledningsendelse -a kan paa Bh. følges tilbage til Middelalderen (se f. Eks. Købstadnavnene Rønne p. 6 og Svaneke p. 76). Det ligger nær at sammenstille de bh. Navne paa -a med de ligeledes i Middelalderen opstaaede norske og svenske Stednavneformer paa -berga, -tuna osv. (en kort Opregning af Typerne findes i HellqEO¹ p. III f. og Noreen, Vårt Språk VII 225 f.) og med enkelte danske Stednavneformer paa -a fra o. 1200 (f. Eks. udat. 1191—1225 (SRD IV 403 f.) Hildistada, Holstada, Sjelstoffta; 12. Aarh. (Necr.Lund.) Øthestatha, Birki-biarga; 1211 (Esrumbogen) Roka, jfr. DS II 65 under Raage). Da mange af de svenske og norske Navne paa -a i de ældste Kilder staar i Plur. og bøjes som fem. ö- eller i-Stammer (Nom.-Acc. -ar eller -ir, Dat. -um, Gen. -a), har man som Regel opfattet -a som opstaaet af de fem. ö-Stammers Pluralisendelse, skønt der er forskellige Meninger om Løsningen af de dermed forbundne sproghistoriske Vanskeligheder (se især NG Indl. p. 11 f., 43 f., Assar Janzén, Studier över substantivet i bohuslänskan p. 223 f., Jöran Sahlgren i NoB 1925 p. 135 og NoB 1946 p. 98, Ivar Lundahl i NoB 1937 p. 68 ff.). Men da Endelsen -a ogsaa findes i Navne, der i de ældste Kilder har Singularisform eller afvekslende Singularis- og Pluralisform (se f. Eks. Folke Hedblom, De svenska ortnamnen på -säter p. 54 ff.), er der ingen tvingende Grund til at opfatte -a som opstaaet af en Pluralisendelse. Det kan meget vel tænkes, at Navneformerne paa -a er dannet i Analogi med saadanne gamle -ön- og -iön-Stammer, hvor -ön-, -iön fungerer som „Til-

hørlighedssuffiks" (f. Eks. oldn. leira „leret Strand“ til leir „Ler“, lina „Lintøj“ til lin „Hør“; se herom især Hellquist i Ark. VII 46 f., Emil Olson p. 101 ff., 211 ff., 235 f.), og at de i mange Tilfælde har fortrængt ældre Navne, der bøjedes som Vokalstammer i Sing. eller Plur.

Hammer (oldn. hamarr, m., bh. [hamara], m. og, som Efterled i Stednavne, [hamar]). Ordet, hvis opr. Bet. antages at være „Sten“ (se Walde-Pokorny I 29 f. m. Henv.), anvendes ofte i nord. Stednavne om stejl Klippe, Klippevæg (Fritzner, NG Indl. p. 53, Jakobsen i Aarb. 1901 p. 102 f.), Klippeodde (OGB III 34), Baadebrygge af Sten (Olsson, Blekingskusten p. 198), Klippeparti der skyder sig frem i lavere Terræn (OGB V 3), Klippe- eller Morænebakke (v. Friesen i NoB 1930 p. 101, Hald, Stedn. paa -um p. 70, DS IX 158) og Sand- eller Moræneodde (DS II 104, 145). Paa Bh. bruges det dels om høj, stejl Granitodde (Hammeren p. 69), om lav Sandstensodde (Salthammer p. 457), og om naturlig eller kunstig Baadebrygge af Sten (f. Eks. Ladhhammer p. 340, Hammer p. 93 og Hammeren p. 452), dels om Fiskegrund (Hæghthammer p. 22 og Kroggaardshammer p. 23), dels endelig om lav Ler- eller Sandodde med store Rullesten (Raghammer p. 476 og Aalhammer p. 468).

Have (glda. hagi, m. „Gærde, Indhegning, Vænge“, oldn. hagi, m. „Jordstykke udlagt til Græsgang“, bh. [ha-wa], m.) anvendes i bh. Stednavne om mindre indhegnede Arealer, især smaa Skove (f. eks. i Askehøve p. 151, Gamlehøve p. 397, Lenshave p. 327), undertiden om indhegnet Græsgang i Skov eller Eng (f. Eks. Bakkehøve p. 270, Hestehøve p. 367, Pilehøve p. 456), om et nær ved en Gd beliggende indhegnet Jordstykke, der anvendes til et specielt Formaal (f. Eks. Bleghøve p. 392, Hestehøve p. 218, Kalvhøve p. 324, Linhøve p. 221), og endelig om Køkken- eller Blomsterhøve, Anlæg el. lign. (f. Eks. Kongens Høve p. 250, Prinsessehøve p. 341).

Hjem bruges i bh. Stednavne om mindre Gd (f. Eks. i Tophjem p. 128 og Lappehjem p. 384 under Lappegaard). I en langt ældre Betydn. indgaar samme Ord i Navnet Gudhjem p. 335.

Holm (glda. holm, oldn. holmr, m.) benyttes i bh. Stednavne dels om Øer (f. Eks. Bornholm p. 1, Ertholmene p. 513), dels om Forhøjninger i lavt Terræn (f. Eks. Engholm p. 530, Egesholm p. 502) og om Eng- eller Mose- drag med saadanne Forhøjninger (f. Eks. Koholm p. 369, Holmene p. 132). Efterligning af Herregaardsnavne paa -holm foreligger i en Del Gaardnavne (f. Eks. Hammersholm p. 65, Risenholm p. 127 og Skovsholm p. 388), samt i talrige nyere Husnavne.

Huk (bh. [håk, høk], m.). De to Udtaleformer gaar tilbage til ældre hok og huk, der begge maa være laant fra mnty. hók, huk „Winkel, Ecke; hervorspringende Spitze, Vorgebirge“ (Schiller-Lübbers). Ordet anvendes paa Bh. om mindre, vinkelformet Kystfrespring, f. Eks. i Hasle Huk p. 35, Hallehuk p. 399.

Hulle (glda. hola, f. „Hule, Fordybning“, oldn. hola, f. „Hulhed, Fordybning“, bh. [håla], f. „Hul, Hulning, Fordybning“) anvendes i Stednavne om smaa Dale, Lavninger (f. Eks. Bællehulle p. 450, Gubbehulle p. 247) og om Fordybninger i Havbunden (Jomfruhulen p. 367 og Smulthuller p. 193). I Navne som Hullebakke, Hullegaard ender Forledet alm. paa [-a] i Udtalen og maa derfor være det hyppigere Subst. Hul, bh. [hå], n., jfr. Esp Indl. p. 83 Fodn. og p. 98 f.

Høj (glda. hōgh, bh. [håj], m.) anvendes i Stednavne om Gravhøje og andre regelmæssige runde Forhøjninger i Terrænet; f. Eks. er Abildhøj i Povlsker S., 682, en naturlig Grusbanke (BhS XXII 66) og Møllehøj i samme S. en naturlig Ler- og Skiferbanke (R).

Høl (glda. hyl, n., oldn. hylr, m., bh. [hø-l], m.) betyder ifl. Esp „dybt Sted i Aær eller Bække, hvori der altid staaer Vand“ og „større eller mindre Fordybning, Hul i Strandklipperne, hvori Vandet samler sig“. I bh. Stednavne er den førstnævnte Anvendelse den almindeligste, men Høl p. 401 betegner en lille naturlig Havn.

-ing, -inge. En Række bh. Stednavne er dannet ved Afledningsendelsen -ing føjet til Substantivstammer (f. Eks. Øring p. 30, Tejn p. 268, Fittinge Havn p. 322), til Adjektivstammer (f. Eks. Bredingen p. 363, Gulning p. 186) eller til Verbalstammer (Gnidning p. 264). Disse Navne er sædvanligvis

Maskuliner (Haddingerne p. 21 og Hallinger p. 186 har begge den mask. Pluralisendelse i best. Form -ana, Høringsled p. 453 har Gen. paa -s), Rønninger p. 137 har dog den feminine Bestemthedsendelse. Til saadanne Afledninger paa -ing er i nogle Tilfælde dannet Stednavne ved Afledning paa -a (f. Eks. Gnidinge p. 264, Skærpinge p. 256), paa samme Maade som Købstadnavnet Allinge [*a-lina*] er en Afledn. paa -a af et opr. *Alund, der er dannet af Trænavnet Al ved Afledningsendelsen -und, se p. 43. Navnene paa -ing, -inge er af højst forskellig Alder; et Par af dem (Tejn p. 268, Høring under Holsmyr p. 452) synes paa Grund af den i-omlydte Vokal at kunne henføres til Vikingetiden, medens andre (f. Eks. Brantingeager p. 363, Gnidinge p. 264) rimeligvis tilhører den nyeste Tid.

Kaas (bh. [*kaw-z*], f. og m. „primitivt Leje for mindre Baade“). Ordet forekommer i Stednavne fra Danmark og Sydsverige, se B. Olsson, Blekingeskusten p. 196 f.; det ældste Eks. er Herregaardsnavnet Kaas i Lihme S., Rødding H., 13/3 1304 (AM) Kaas (DS IX 65). Paa Grund af, at disse Navne kun findes i Sydskandinavien, har først Lidén (Göteborgs Högskolas Årskrift 16.2 p. 118 ff.) og derefter Modéer (Småländska Skärgårdsnamn p. 170 ff.) søgt at forklare Kaas som et Laaneord. Modéer definerer Kaas som „rädda bestående (i regel) av två från stranden utlagda stenrader, mellan vilka (fiske)båten ligger förtöjd“ og anser det for samme Ord som fransk chaussée (< lat. *calciata „dækket med Kalksten“) „brolagt Vej“, en Etymologi, der ikke lader sig forene med den glde. Form Kaas. Derimod søger Olsson (l. c.) at forklare Ordet som opr. nordisk; han definerer Kaas som „båtrännas oftast omgiven av stenar“ og identificerer det med Subst. no. kaas, f. „dybt Sejlløb mellem Bankerne, dyb og trang Elvevig“ (Ross) og med to Stednavne fra Särna og Idre Sogne i Dalarna, hvor Kås er anvendt om „den lilla vattensamling, som återstår av den utdikade Stisjön“ og om „djupare del av den för övrigt mycket grunda Kallsjön“. Denne paa en ny Definition støttede Identifikation, som fjerner den vigtigste Grund til at anse Kaas for et Laaneord, nemlig den karakteristiske sydskandinaviske Udbredelse, bør vistnok trods Indsigelse fra Modéer (Den nordiska ryssjans ursprung p. 180) opretholdes. Olssons Definition støttes nemlig dels af Oversættelsen hos Ihre (Svenskt dialect lexicon, 1766, p. 84) „et i Kysten udhulet Sted, hvor Baade anbringes“, dels af et Stednavn som Djupakås (Swenning, Folkmålet i Listers h. p. 330), dels endelig af Naturnavnene Jernkaas p. 339, Kaasen p. 401 og Krokkaas p. 404, der anvendes om smaa naturlige Vige i Klippekystr. Ordets Etymologi er iøvrigt dunkel; det er muligvis beslægtet med oldn. kjóss, m. „Vig“, men de af Torp (NEO under kaas) og Olsson (l. c. p. 201) stillede Forslag (henholdsvis urn. *kawasa- og *kansö-) er begge meget dristige. En fem. -a-Afledn. af Kaas synes at foreligge i Kaasenakke i Ibsker S., 674 (jfr. Udtalen [*kaw-zənaka*]); den kan sammenstilles med sv. Dial. öke-kåsa, f. „kås for uppläggande af ekor“ (Rietz under Kås 1); se iøvrigt under Sylte p. 416.

Kil, bh. [*ki-l*], m. „Kile“, anvendes om kileformede Jorderstykker, f. Eks. Kilen p. 133 og 297.

Kirke, der som Appellativ paa Bh. udtales [*ka-rka*], [*ka-rka*], [*kærka*] og [*skerka*], ender som Efterled i Kirkenavne altid paa -[ə], f. Eks. i [*kniv-skærka*]. Denne Form maa gaa tilbage til den gamle Dativform glde. kirkiu (se Esp. Indl. p. 32 f.). I Sognavne har Ordet altid Formen -ker, f. Eks. i [*kniv-skær*] Knudsker, [*kniv-skærson*] Knudsker Sogn.

Kirkebo er en Gd, som opr. har tilhørt Kirken, og som opføres i Lb 1569 blandt Kirkens Ejendomme (se Hüb 325 ff.). Jfr. Bo ovfr.

Klint, glde. klint, glsv. klinte, bh. [*klint*] og [*kli-nt*], m. (om de to Udtaleformer se R i DF XIII 25). Ordet anvendes ifl. UrneOrds om „Klipper, som paa dend eene Side staae steilt op i Landet, men dog saa at paa dend anden Side gaae de meest platt og jævnt ned“. I bh. Stednavne anvendes det om høj Bakke, der paa den ene Side afgrænses af stejl Klippeskrænt, oftest inde i Landet (f. Eks. Klint p. 403), sjældent ud mod Havet (Klinten p. 368).

Kløv, Kløve. Enstavelseformen udtales paa Bh. [*klæ-w*], bestemt Form [*klæ-wan*] med den fem. Bestemthedsendelse (Udtaleangivelsen [*klæ-win*] under Hvidkløv p. 248 og Rødkløv p. 256 er rimeligvis urigtig, se under

Tillæg p. 529; Udtalen [*klæ-wan*] under Kløven p. 368 kan være opstaaet ved Sammenblanding med Subst. bh. Klæwa, m. „Klav“). Ordet, der nu er ukendt som Appellativ, anvendes i bh. Stednavne om stejl Klippeskraent (saaledes Rødkløv p. 256, Hvidkløv p. 248 og Kløven p. 70); i et enkelt Tilfælde (Kløven p. 219) er Ordet optegnet som Navn paa en smal Klippedal, men det er meget vel tænkeligt, at det fra først af har betegnet Dalens høje Nordvestskraent. Hvis dette holder Stik, maa Kløv i alle bh. Stednavne identificeres med oldn. kleif, f. (glda. *klēf) „Klæv, steil Bakke, som med besværlig Adkomst fører op paa en Bjerghøide“ (Fritzner), en Afledning til Verbet klifa „klatre“. Hvis Kløven p. 219 opr. har betegnet en Dal, maa dette Navn (og muligvis -kløv i Hundekløve p. 367) identificeres med oldn. klauf, f. (glda. *klōf) „Kløft“, til Verbet kljufa „kløve“; ifl. Esp Indl. p. 24 svarer baade glda. *ōf* og glda. *ēf* til bh. [*æ-w*]. Tostavelseformen -kløve, bh. -[*klæ-wa*] findes kun i Randkløver p. 341, Randkløve p. 372 og Hestekløve p. 399. Da i hvert Fald det sidstnævnte er Navn paa en stejl Klippeskraent, kan dette -kløve næppe identificeres med det af Esp anførte Subst. Kläwa, f. „en Kløft“, et Ord, hvis Eksistens senere Optegnere for-gæves har søgt bekræftet. Snarere er disse Navne -a-Afledninger til Sammen-sætninger paa -kløv og altsaa at sidestille med Navne paa -halle, se ovfr. under Hald.

Knald (bh. [*kna-l*], m., Plur. [*kna-l̥a*]) bruges ifl. Esp „deels om en mindre Forhøining paa Landjorden enten af Jord eller Steen, en liden Bakke eller Høj; deels om en fremstaaende Klippe i Vandet, et Skjær“. I Stednavne anvendes Ordet desuden om Fiskegrunde, f. Eks. Knalden p. 49, Knaldene p. 464, Sæne Knald p. 74.

Knække (bh. [*knæ-ka*], f.) er ukendt som Appellativ og forekommer kun i Husnavnene Havreknække p. 142, 310 og 381 og Knækkehus p. 202, 312 og 383, samt Naturnavnene Knække p. 133 og Knækkebakke p. 220. Ordet maa vist høre til Verbet knække, men dets Betydn. lader sig ikke nøjere bestemme.

Krak (bh. [*krak*], m.). Ordet betyder ifl. Esp 1. „smaa Underskov, navnlig af Eeg, unge Egespirer, sjeldnere om ung Skov af Bøg eller Elle“, 2. „en Kjøp, Stok af Egetræ“, 3. „et Træspid med 2 Grene, hvorpaa man forhen stegte eller ristede Sild i Kakkelvovnen“, og ifl. UrneOrds „Kratt, dumetum, smaat Underbusk, e. g. Tiærn- eller Torn-Kratt“; i en lignende Betydn. findes det anvendt i Lb 1569 (se f. Eks. Hüb 337). Det er rimeligvis samme Ord som sv. krack, m., no. Dial. krakk, m. „primitiv Stol eller Bænk uden Rygstød“. I bh. Stednavne anvendes det om Arealer, som er eller har været kratbevoksede (f. Eks. Krakken p. 250 og 275). Jfr. Krækket p. 326.

Krog (glda. krök, oldn. krókr, m., bh. [*krá-g*], m.). Ordet anvendes i Stednavne især om Krumning af Vandløb, Vej el. lign. og om Areal inde-sluttet af en saadan Krumning, og desuden om afsidesliggende Lokalitet, Vraa. I bh. Stednavne bruges det alm. om Areal, der delvis begrænses af en krum Linie, hvad enten denne udgøres af Vandløb, Dal, Sø, Skov eller Markskel (f. Eks. Tyvekrog p. 90, Krogene p. 189, Aakroge p. 212, Dalekrog p. 292, Krogholmgaard p. 237, Krogager p. 275); herhen hører rimeligvis ogsaa en Række Navne, hvor Krog betegner lille Vig (f. Eks. Hoppekrog p. 80, Krogen p. 133, Kottekrog p. 298); den sidstnævnte Anvendelse af Krog kendes ogsaa fra Blekinge, se B. Olsson, Blekingskysten p. 43. Derimod er det tvivlsomt, om Krog i bh. Stednavne kan betyde „Vraa, afsides-liggende Lokalitet“ (se f. Eks. under Kroggaard p. 312 og 351).

Kuld, Kulle. Enstavelsesformen, bh. [*ku-l*], m., best. Form almindeligvis (*ku-l̥n*), Plur. [*ku-la*], „afstumpet, rundagtig Top, Topflade“ (Esp), er identisk med Subst. oldn. kollr, m. „afrundet Top; Menneskehoved“, glda. kol(l) „Isse“, glsv. kulder, m. „topp, hjässa, hufvud“ (Söderwall). Ordet anvendes i bh. Stednavne om afrundede Klippetoppe (f. Eks. Bokuld p. 337, Kejserkuld p. 505), Bakketoppe (f. Eks. Klemmekuld p. 160, Mølkuld p. 252), Klitter (Lyngkuld p. 435) og Gravhøje og Røser (f. Eks. Lappekuld p. 251, Lusekuld p. 221, Lusekuller p. 252, Runekuld p. 224). Tostavelseformen, bh. [*ku-la*], kan være lig med Subst. bh. [*ku-la*], m., glsv. kulle, kolle, m., sv. kulle, m., glda. kulli, m. „afrundet Bakketop“, men det kan ogsaa være identisk med Subst. bh. [*ku-la*], f. „især om den Deel af Hovedet ovenfor

Nakkegruben, bagved den egentlige Isse; dog ogsaa om den øverste Deel af Hovedet, Isen" (Esp), eller en fem. -a-Afledning til Kuld af samme Art som Halle til Hald, jfr. under Kulle p. 435. Hankonsordet synes at foreligge i Sammensætningerne Blaakulle Høje og Blikulle Dam p. 392, samt Møllekulle Stykker p. 408, idet -kulle her i Udtalen ender paa -a og ikke paa -ø (se Esp Indl. p. 83 Fodn. og p. 98 f.). Men i de fleste Tilfælde maa Navne paa -kulle være fem., dels fordi de Navne, der staar i best. Form (Kulle p. 435 og Ørnekulle p. 42) har den fem. Endelse -[an] og ikke den mask. -[an̄], dels fordi -kulle ender paa -ø i andre Sammensætninger (Pykkekulle Kær p. 165 (?), Blykulle Odde p. 500). Navne paa -kulle betegner Lokalteter af samme Art som Navnene paa -kuld; dog er Møllekulle p. 95 et større Areal end selve Bakketoppen, og Vildekulle p. 63 en Fiskeplads.

Kule (mnty. küle, f. „Grube, Vertiefung, Loch, Höhle“, bh. [ku·la], f.) anvendes i bh. Stednavne om naturlige eller kunstige Fordybninger, dels om Dyrs Huler (f. Eks. Rævekule p. 224), dels om Gruber, hvor man har brudt Sten eller gravet Grus, Ler, Tørv el. lign. (f. Eks. Studekuler p. 97, Feldspatkule p. 155, Bykuler p. 429, Sognekulen p. 458, Potterekuler p. 26, Tyskekuler p. 439), dels om smaa naturlige Søer eller Sumphuller (f. Eks. Grankule p. 156, Helvedeskuler p. 218), dels endelig om Fordybninger i Aær, i Strandkanten eller i Havbunden nær ved Kysten (f. Eks. Klumpøkuler p. 474, Ovnøkulerne p. 410, Horrakule p. 94, Piblakule p. 96, Nordmandekule p. 52).

Kær (glda. kiar, n., oldn. kjarr, n., kjørr, m.) bruges dels om Sump, dels om (sumpet) Kratskov, og begge Anvendelser gaar i Danmark tilbage til Middelalderen. I bh. Stednavne findes Ordet anvendt baade om Engdrag, Moser eller Smaasøer (f. Eks. Ellekær p. 322, Iglekær p. 248, Kærene p. 161), og om Kratskove (f. Eks. Blaakær p. 213, Nørrekær p. 300, Kæret p. 50).

Ll, Lie. Enstavelsesformen er identisk med Subst. oldn. hlið, f. „Fjeldside“ (Fritzner); den forekommer vistnok i Graneli p. 487, som Gaardnavn udtalt [gra·næ·li·], og maaske i Ligmølle p. 352. Tostavelsesformen, bh. [li·a], f., er en fem. -a-Afledning til hlið; det findes som Appellativ i Bh. i Betydn. „Bakkeside“ (R) og forekommer oftere i Stednavne (f. Eks. Lien p. 276, Bjergelide p. 422, Sølierne p. 74). Endelig findes een Gang Neutrumsformen [li·æd], se under Lien p. 406; den er maaske dannet i Analogi med neutrale -ia-Stammer som Borge, Gænge (s. d.).

Lyng, bh. [løŋ] og [lyŋ], m., anvendes i bh. Stednavne ofte om Udmærk, der er eller har været lyngbevokset (f. Eks. Højlyngen p. 158, Smaalyngen p. 478 og 510, Bondelyngen p. 270).

Længe, bh. [læna], f., er en Afledning af Adj. lang. Ordet opføres hos Esp i Betydningerne „Længe (af en Gaard)“ og „Toug, Tougstroppe, som slaes f. Ex. om et Fad, naar man heiser op“; i da. og sv. Rigssprog findes de samme Betydninger og desuden Bet. „sammenhængende Husrække“ (ODS og SAOB). I bh. Stednavne anvendes det dels om Huse og (eenlængede) Gaarde (f. Eks. Duellænge p. 442, Kantorlængen p. 311 og Myrelængen p. 314), dels om sammenhængende Husrækker (Vestre- og Østre Længe p. 516), dels endelig om langstrakte Arealer (Længen p. 276, Sandlænge p. 27). Den sidstnævnte Bet. synes at foreligge i Stednavnene Skovlund i Linttrup S., Frøs og Kalvslund H. (1543 Skoffleng, se DS IV 579, jfr. p. 232 f. under Lavning), Skovlænge i Lollands S.-H. og Borlänge i Dalarna (se NoB 1930 p. 32).

Løkke (glda. lykka, f., oldn. lykkja, f., bh. [lyka], f.) betyder paa bh. „indhegnet, indgjerdet Mark“ (Esp), og i denne Bet. kendes Ordet baade i Oldn. og Glda. og i Stednavne fra hele det da. Omraade. Det særlig hyppigt forekommende Navn Rundløkke synes at være et glt. Appellativ i Bet. „et i Udmærken frit beliggende lille indhegnet Stykke Agerjord af uregelmæssig, ofte rundagtig Form“, se Thaarup 1839 p. 148 Fodn. med Tab. I, jfr. under Rundløkker p. 224.

-løse (bh. -[lø·za]) i bh. Stednavne har dobbelt Oprindelse. For det første har vi fem. Afledninger paa -a til Sammensætninger bestaaende af Subst. plus Adj. løs, f. Eks. Brødløse (se p. 233 under Brødløsegaard) „Stedet som er brødløst, d. v. s. mangler Brød“, og Væggeløse p. 428 „Stedet som mangler Vægge“; Navne af denne Type anses ofte for meget unge, men kan dog meget vel gaa tilbage til Middelalderen, se f. Eks. NG I 122 under Holøs,

NG IV. 1 p. 126 under Garlaus og NG VI 274 under Namløse. For det andet foreligger der i visse bh. Naturnavne utvivlsomt et Subst. [*lø·za*]. Dette gælder Aaløse i Ø.-Marie S., 673, i Lb 1569 nævnt som Naturnavn, men nu kun kendt som Bebyggelsesnavn (Stedet ligger ved en Aa, og Navnet kan derfor ikke betyde „den aaløse“), og det fire Gange forekommende Stenløse (om Stenløse i Pedersker og Povlsker Højlyng, 682—83, oplyses, at der er mange store Sten, og det i Udgaven ved en Forglemmelse udeladte Sønder-Stenløse i V.-Marie S., 653, har en karakteristisk Beliggenhed ved et Klippeparti; disse Navne kan derfor ikke have Betydn. „den stenløse“). Om Betydn. af dette [*lø·za*] kan kun siges, at baade Aaløse og Stenløse betegner temmelig store, forholdsvis højtliggende, men relativt flade og derfor fugtige og græsrigge Arealer beliggende i Højlyngen eller i Sogneres Udkanter (jfr. Gunnar Knudsen i DSt 1922 p. 172 ff., 1925 p. 181 f.). Ogsaa i Skaane synes Naturnavne paa -løse at kunne betegne fugtige og perifert beliggende Græsgange, se Erik Bruhn, Ågonamn i Rönnebergs härad p. 185 ff. De skaanske Navne staa alle i bestemt Form (Erik Bruhn, l. c.), og det samme gælder nogle af de bh. Navne i den ældste Skriveform i Lb 1569, hvilket er et Indicium for, at de er relativt unge (se Gunnar Knudsen i DSt 1922 p. 174 f.). Det i disse Navne indgaaende Subst. [*lø·za*] synes etymologisk at kunne opfattes som en Afledn. til Adj. løs i Bet. „uden fast Forbindelse med en større Helhed“, her om Areal, der kun lejlighedsvis hører med til Gaardenes Landbrugsareal; en saadan Anvendelse synes at foreligge i Vestjylland i 17. Aarh., f. Eks. i Varde Syssels Kirkestol 1608, hvori det bl. a. hedder om en Gaard i Vestterp, at den ejer „fjerde Part af Ager og Eng paa Vestarp Mark, foruden alle løs Enge, som ganger Særskylt af“ (Fra Ribe Amt 1940 p. 115). Der er ingen tvingende Grund til at identificere det her foreliggende Subst. [*lø·za*] med det meget omstridte -løse, der indgaaer i nogle af vore allerældste Landsbynavne, og som i nyere Tid bl. a. er diskuteret af Hjalmar Lindroth (Fornvännen 1915 p. 1—52), Jöran Sahlgrén (NoB 1919 p. 96—108), Svend Aakjær (DSt 1922 p. 10—39), Elof Hellquist (EO² under -lösa) og J. W. Muller (Nomina Geographica Neerlandica X, 1936, p. 29—41).

Made (glda. math, f., glsv. maþ, f. „sid Eng“, bh. [*ma·*], f., Plur. [*ma·r*]) defineres i UrneOrds som „en Siid Eng, som mesten deels staaer under Vand“ og betyder ifl. R. „fugtig Eng“.

Myr, Myre. Enstavelsesformen er identisk med Subst. oldn. myrr, f. „Myr, Sump“, ænyda. myr „Mose“, bh. [*my·r*], f., Plur. ubestemt Form [*my·rær*], bestemt Form [*my·rana*]. Ordet er beslægtet med Mose og anvendes i Bh. om Sump med eller uden Tørveddannelse, hvorimod Ordet Mose kun kan anvendes, naar der er Tørvemasse (R). Tostavelsesformen, bh. [*my·ra*], f., er en -a-Afledn. til Myr af samme Art som Halle til Hald, se ovfr.

Pilt (oldn. pilt, m. „lille Dreng“, sv. pilt, d. s., glda. pilt, da. Pilt „(lille) Dreng“, bh. [*pelt*], m. „lille Dreng; kegleformet Stendyng; lille Kornstak“). Ordets Etymologi er uvis. Det anvendes i bh. Stednavne udelukkende om kegleformede Stenhobe, der tjener til at vise Vej bl. a. i Højlyngen, se Georg Petersen i BhTid 27/2 1919. En anden og rimeligvis ældre Benævnelse er Varp, der ogsaa kendes fra Norge og Sverige, se under Varperne p. 480. Anvendelsen af Ordet Pilt i denne Betydn. beror rimeligvis paa Stenhobenes menneskelignende Form (se Orlrik og Ellekilde, Nordens Gudeverden I 493) og maa sammenstilles med Naturnavnet Knægten p. 506; jfr. ogsaa Stennavne som Hellig Haagen, Strage Mads, Krogede Didrik.

Rand (bh. [*ra·n*], f., Plur. [*rænær*]) benyttes i Bh. især om Kullag, Kulgang (f. Eks. i Dødkulrand p. 40, Parrotrand p. 134). I Randkløve p. 355 er det anvendt enten om Skrænt eller om Stribe, Gang i Klippe.

Re(n), bh. [*re·n*], f. og [*re·*], f., er identisk med Subst. oldn. rein, f. „græs-groet Jordstrimmel, som ikke maa brydes op med Plov eller Spade, men derimod skal tjene til Grænse for Ager eller Grænseskjel mellem to Jord-eiendomme, og som saadan Grænseskjel gjerne betegnedes ved deri ned-gravne Stene eller derpaa voxende Trær“ (Fritzner), glda. rên og da. Rigsspr. Ren „upløjet jordstrimmel, som danner skel mellem to jordejendomme eller marker“ (ODS). I Bh. betyder Ordet nu „Bælte af tæt sammenstaaende større og mindre Trær og Buske“, men synes tidligere at have

betydet „Skelstrimmel (bevokset med Træer)“, se Esp. Subst. Ren er i Bh. uforandret i bestemte Form Sing. (se Esp Indl. p. 88), hvilket har givet Anledning til Dannelsen af den sekundære ubestemte Form Re.

Ris (glda. ris, oldn. hris, n. „Kratskov“, bh. [riːz], n., best. Form Plur. [riːzən]) anvendes i bh. Stednavne om (smaa) Skove, f. Eks. Bolderis p. 214 og Risen p. 329.

Sid(de), bh. [siːd], f., „en liden Dal“ (Esp), er identisk med sv. Dial. sidd, f. „egenskaben att vara sid“ (Rietz) og da. Rigsspr. Sidde „Sidhed; Lavning“ (se ODS) og afledt af Adj. sid „lavt hængende, lavt beliggende“. Det anvendes i bh. Stednavne om fugtige Lavninger.

Skifte, bh. [ʃeːftə] og [ʃeːvʌtə], n., anvendes i bh. Stednavne om de Agerstykker, hvori en Gaards Pløjejord er delt, og som bærer regelmæssigt skiftende Afgrøder. Et Skifte er altsaa reelt det samme som en Ager (se ovfr.), men set under en snævrere Synsvinkel, nemlig den fleraarige Afgrøderotationen.

Slet, Slette. Enstavelsesformen, bh. [slæt], f., kan være en Afledning til Adj. slet „jævn“ eller, ligesom Slæt i Sætningsformerne Høslæt, Islæt, Klokkeslæt, en Afledning til Verbet slaa. Den sidste Mulighed er diskuteret under Svinslet p. 280, der eventuelt kunde betyde „Sted, hvor Marsvin slaas ihjel ell. slagtes“; i andre Navne kunde -slet maaske betyde „Sted, hvor man slaar Græs“. Da det drejer sig om jævne Arealer, og da Esp opfører et Subst. Slätt, f. i Bet. „Slette; jævnt og slet Sted paa Marken, saavel større som mindre“, er den første Mulighed vel den sandsynligste. Tostavelsesformen, bh. [slæta], f., forholder sig rimeligvis til Slet som Halle til Hald, se ovfr. Eksempler er Fæsette p. 272, Hjorteslette p. 273 og Kyllingesletten p. 435.

Sted. Ordet har paa Bh. i Alm. Formen [staː], m.; i denne Form (evt. afsvækket til -sta, se herom under Listed p. 384 f.) findes det som Efterled i en Række Navne paa bh. Fiskerlejer (f. Eks. Baadsted, Mølsted, Røsted, Ypnested) og enkelte Navne paa Gaardsamlinger (Tingsted p. 148). I den yngre Form [stæːd] har Ordet Betydningen „mindre Landejendom“, f. Eks. i Kejsersted p. 368 og Bølstedgaard p. 199. Om denne Betydn. se Zangenberg i Turistforeningens Aarb. 1926 p. 175.

Stæl, bh. [stæːl], m., har som Appellativ tre Betydninger i Bh.: 1. „Tomt, Sted hvor der har ligget en Gaard eller et Hus“ (R; jfr. Sætningsformen bh. Brånstæl „Brandtomt“); 2. „en Gaard uden egentlige Bygninger, som hører til en anden Bondegaard, eller en Gaard, som drives af Kjøbstadfolk og hvori der ei holdes Dug og Disk“ (Esp; denne Definition findes ogsaa hos R og i UrneOrds); 3. „Mark, som endnu har Præg af den foregaaende høstede Afgrøde“ (R; jfr. Sætningsformen Kartoffelstæl „Mark hvor der har vokset Kartofler“). Eksempler paa den første Betydn. har vi i Naturnavnene Degnestæl p. 153 og Hammerstæl p. 323, Eksempler paa den anden Betydn. i Holtestæl p. 178 og Lavestæl p. 425, og et Eksempel paa den tredje Betydn. i Naturnavnet Linstælene p. 406. Ordet forekommer i Lb 1569 i Formen stedell, stedill (hoss den gamle stedell, vesten den gamle stedill, Hüb p. 332, 345, 355). Denne Skrivemaade taler for, at Ordet er identisk med glda. stæthil „Bolig“, en -ila-Afledn. til Subst. glda. stath „Sted“; jfr. de tilsvarende -ila-Afledninger oldn. støðull, m. „Malkeplads, Sæter“, oldeng. staþol, m. „Grundlag, Standpunkt, Sted“.

Toft (bh. [taʊt], f.) anvendes paa Bh. ikke i den i det øvrige Land alm. Bet. „det Stykke af en Gaards Jordtilliggende, som ligger umiddelbart ved Gaarden“; i Stedet anvendes Husager og Huseng. Toft bruges sædvanligvis om Arealer, der ligger langt fra Gaarde, saaledes Toften p. 439; som Bebyggelsesnavn anvendes Toft og Tofte om afsidesliggende Bebyggelser p. 209 og 318. En lignende Anvendelse af Toft forekommer undertiden i sønderjy. Stednavne, jfr. DS III p. LX og DS V 355 under Karen Aales Toft. Fra Skaane kendes maaske Betydn. „Ager uden Hensyn til Beliggenhed“, se B. Holmberg, Tomt och Toft p. 36 ff. I en ganske vag „lyrisk“ Betydning indgaar Toft desuden i nyere Husnavne som Gammeltoft p. 242.

Torp, bh. [tårp], n. betyder paa Bh. „en (lille) høj og tør Eng med ringe Græsvækst“ (R). Denne Betydn. findes allerede i UrneOrds: „en slet Enge-Plats, der giver ickens lidt og ringe Græs, fordi dend er noget for høyt beliggende og tørres for sterck ud“, og vistnok ogsaa i et Dok fra 1735 (Afskr. i Komm 1738), hvori det hedder: „et støche Jord ligger ved Præstens stor

Eng, og er et Lyng torp", og i Lb 1569, hvor i hvert Fald Afledningen Torpe, n., har samme Bet. (se herom Gunnar Knudsen i NoB 1946 p. 24 ff.). Det er vel sandsynligt, at denne Betydn. maa sammenstilles med, at Torp i Norge og Sverige bl. a. kan betyde „Morads“, „den øverste Seng i Alkove“, og at den lige som disse bør opfattes som en sekundær Konkretisering af en fra „(daarlige) Udflyttergaard“ udgaaende pejorativ Betydn., se herom Manne Eriksson i NoB 1943 p. 72 ff. og Gunnar Knudsen, l. c. p. 31 ff. I den sædvanlige danske Betydn. „Landsby“ eller „Gaard“ forekommer Ordet Torp ikke paa Bh.; derimod er Endelserne -rup og -strup, som i den øvrige Del af Landet er udviklet af ældre -(s)torp, paa Bh anvendt til Dannelsen af en hel Del moderne Gaardnavne som Jonstrup og Møllerup, se Efterledsregistret under Torp.

Trønte, bh. [*trønta*], f., er ifl. Esp „overtroisk Navn paa en Veirmølle, hvilket Fiskerne bruge paa Søen i Stedet for *mölla*, da de troe, at de ved at nævne det rette Navn ville udsætte sig for Fare“. Det er identisk med Subst. Trunte „træstamme uden top og grene“ (ODS), ænyda. trunte, d. s. Om u > ø i Bh. se Esp Indl. p. 30.

Tøj (bh. [*tāj*], n.) forekommer i Navne paa Fiskegrunde, især i Nærheden af Rønne, f. Eks. i Mæretøjet p. 191 og Rabækketøjet p. 26. Ordet er identisk med det alm. Laaneord Tøj, og Betydningen er laant fra nederlandsk tui, f. „Fortøjning, Fortøjningsanker, -tov“, til Verbet nederl. vertuien, dansk fortoje. Se iøvrigt under Bratte ovfr.

Vad (glda. wath, n. „Vadested“, glsv. vāp, n., oldn. vað, n., d. s.) udtales paa Bh. i ubestemt Form [va-] og i bestemt Form [va-d] og forekommer i Navne paa Vadesteder gennem Aaer og Bække.

Vald, bh. [va-ʎ], m. „stor ubebygget Plads, Mark til et el. andet særegt Brug“ (Esp), anvendes om Festplads i det oftere forekommende Naturnavn Gildesvald (se p. 116), om en Skydebane i Navnet Skyttevald p. 342, og om en Vej i Naturnavnet Valden p. 172. Ordet er identisk med Subst. gllda. wal(l), oldn. vǫllr, m. „Græsgang, Slette“, og i denne Betydn. indgaaer det rimeligvis i Navne som Vallegaard og Paa Vallen.

Vang (glda. wang, oldn. vāng, m., got. wagg, m.). Ordet betyder i de vestgerm. Oldsprog „Græsmark“, „Eng“ o. lign., og i Vestnordisk bruges det ligeledes om græsgroede Sletter, især Mødepladser. Paa Gllda. anvendes Ordet ifl. Skautrup (Den jyske Lov p. 371) „dels i alm. om det dyrkede agerland, dels spec. om den ene dyrkede del af de (oftest 3) større dele, hvori bymarken var delt“. I bh. Stednavne anvendes det ikke i den sidstnævnte Bet., men derimod ofte om den til en Købstad eller et Fiskerleje hørende dyrkede Agerjord (f. Eks. Neksø Byvang p. 95, Arnager Løkker, opr. Arnager Vang p. 182, Slotsvang p. 73), og sjældnere om Agerjord hørende til en Gaard (f. Eks. Nørre-, Sønder-, Vester- og Østervang p. 222 ff.). Fiskerlejet Vang i Rutsker S., 662, ejer ingen Agerjord, hvorfor Ordet muligvis her er anvendt om dyrket Agerjord uden Tanke paa Ejendomsforhold; set fra Havet er Vang karakteristisk ved de bagved liggende dyrkede Marker, medens de øvrige Fiskerlejer mellem Hasle og Hammeren ligger ved Foden af høje Klipper, der spærrer Udsigten til den dyrkede Jord. Endelig forekommer Vang meget hyppigt i en ganske vag naturlyrisk Bet. i moderne bh. Husnavne.

Viske, bh. [*veskə*], n., forekommer i nogle faa Naturnavne anvendt om sid Eng i eller ved Almindingen, f. Eks. Birkeviske p. 152 og Eskeviske p. 503. Ordet synes at være en neutral -ia-Afledning til et nordisk Ord, der svarer til Subst. oldeng. wisc „Sump“, mnty. wisch, wisk(e), f. „Eng“, se Natan Lindqvist i Bjärka-Säby Ortnamn p. 438 og Kr. Hald, Stedn. paa -um p. 107 under Viskum.

Ør forekommer som Efterled kun i Sælør p. 29, Navn paa en Del af et Rev, og muligvis i Dragør p. 184. Det maa være identisk med Subst. oldn. eyrr, f. „Øre, flad af Sand og Grus (aurr) bestaaende Odde eller Banke, som stikker ud i Vandet, især ved Udlobet af en Aa“ (Fritzner). Ordet er afledt af Subst. oldn. aurr, m. „Grus, med Sten blandet Sand“ (Fritzner), ænyda. ør „Grus“. En anden Afledning af samme Ord er Naturnavnet Øring p. 30 og 196. Som Forled indgaaer Ør „Grus“ vistnok i Ørbundgrund p. 196, medens andre Navne med Ør(e)- som Forled indeholder Adj. bh. ør, se under Ørager p. 377 og Øren p. 261.

FORKORTELSER.

- Aarb. = Aarbøger for nordisk Oldkyndighed. Kbh. 1866 ff.
- Aasen = Ivar Aasen, Norsk Ordbog. 2. Udg. Christiania 1873.
- Acta Proc Litium = Acta Processus Litium inter Regem Danorum et Archiepiscopum Lundensem, ed. A. Krarup et Will. Norvín. Kbh. 1932.
- Afh. P. Thorsen = Smaaafhandlinger om Bornholm til Peter Thorsen. Rønne 1942.
- AL 1912 = Lærer Alfred Larsens Optegnelser i Stednavneudvalgets Samlinger.
- AM = Haandskrift i den Arna-Magnæanske Samling.
- AnnDan = Annales Danici mediæ ævi. Udg. af Ellen Jørgensen. Kbh. 1920.
- AnnScan = Annales Scanici. Trykt i AnnDan p. 189 ff.
- APhS = Acta Philologica Scandinavica. Kbh. 1926 ff.
- AR = Amtsregnskab. RA.
- Ark. = Arkiv för nordisk filologi. Christiania og Lund 1883 ff.
- BarfodK 1684 = Kaptajn N. L. Barfods Kort over Arnager Bugt. 1684. Udg. i BhS XII 100 f.
- Befæstn 1768 ff. = Om Befæstningen. 1768—1856. L.A.S. Christiansøes Kommandantskabs Arkiv. 1. b.
- Beskr 1789 = Beskrivelse over den Kongl: Almindings Skov paa Bornholm. Copier. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager. Gruppe 5 Nr. 33.
- BhAvis = Bornholms Avis.
- BhFisk 1933 = Bornholms og Christiansøes Fiskeriforening i 50 Aar. Rønne 1933.
- BhLdejd 1876 = N. Rønne, Fortegnelse over Bornholms Landejendomme 1876. Senere Udgaver 1892 og 1899.
- BhS = Bornholmske Samlinger. Rønne 1906 ff.
- BhSoc = Bornholms Social-Demokrat.
- BhTid = Bornholms Tidende.
- Bh. Vejv. 1944 = Bornholms Vejviser 1944. Rønne 1944.
- BirchMin = Andreas Birch, Efterretninger om Mineraler i Danmark. 1750 ff. Mskr. i Det kgl. Bibl. Thott 693 fol.
- Blöndal = Sigfús Blöndal, Islandsk-Dansk Ordbog. Reykjavík 1920—24.
- Borriijnh = Borriijnholmarijn. Bornholmsk Hjemstavnsstidende. Udg. af P. Møller. Gudhjem 1928 ff.
- Bosworth-Toller = An Anglo-Saxon Dictionary, based on the manuscript collec-
- tions of Joseph Bosworth, edited by T. Northcote Toller. Oxford 1898.
- BrN GG = Johs. Brøndum-Nielsen, Gammeldansk Grammatik I—III. Kbh. 1928—35.
- Bugge 1771 = Special Carte over Øen Bornholm ved T. Bugge. Haandtegning i Kongens Haandbibliotek. G. K. V. Nr. 25. Trykt i Danmarks Kortlægning I Pl. 99.
- Bull 1869 = Atlas over Danmark udg. af Adolph Bull. Kbh. 1869.
- BWBeskr = Bagge Wandels Beskrivelse af Bornholm, udg. i BhS XII 75 ff.
- BWK 1676 = Bagge Wandels Kort over Bornholm, trykt i BhS XII 84 f.
- BWRap = Bagge Wandels Rapport om Bornholm 1676. Trykt i Resen p. 71 ff.
- ChronSial = Chronica Sialandie. Trykt i AnnDan p. 163 ff.
- CorpConstDan = Corpus Constitutionum Danicæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660. Udg. af V. A. Secher. Kbh. 1887—1918.
- Coucheron 1685 = Tegning af Coucheron over Christiansø-Anlægget 1685. Gengivet i Chr. Elling, Holmens Bygningshistorie 1680—1770 p. 18.
- Da. Købst. Segl = Poul Bredo Grandjean, Danske Købstæders Segl indtil 1660. Kbh. 1937.
- Da. Mag. = Danske Magazin (1. Række), Nye Danske Magazin (2. Række), Danske Magazin (3. og følgende Rækker). Kbh. 1745 ff.
- Dann. Kortlægn. = N. E. Nørlund, Danmarks Kortlægning I. Kbh. 1942.
- DAtl = Erich Pontoppidan, Den Danske Atlas III. Kbh. 1767. (Herl P. Kofods Kort 1763).
- Deckner 1679—90 = Dokumenter vedrørende Amtsskriver Aug. Deckners Administration 1679—90. RA. Rentekammeret VIII. 2. h.
- DF = Danske Folkemaal. Kbh. 1927 ff.
- DFM 39 = Aug. F. Schmidt, Danmarks Kæmpesten. Danmarks Folkeminder Nr. 39. Kbh. 1932.
- DFM 53 = Svend Grundtvig, Danske Folkesagn 1839—83. Udg. af Hans Ellekilde. Danmarks Folkeminder Nr. 53. I—II. Kbh. 1944—48.
- DFS = Dansk Folkemindesamling.
- DgF = Danmarks gamle Folkeviser udg. af

Svend Grundtvig, Axel Olrik og H. Grøner Nielsen. Kbh. 1853 ff.
 dgL = Danmarks gamle Landskabslove I—VIII. Kbh. 1920 ff.
 dgP = Danmarks gamle Personnavne I—II. Udg. af Gunnar Knudsen og Mar. Kristensen under Medvirkning af Rikard Hornby. Kbh. 1936 ff.
 DiplDan = Diplomatarium Danicum. Kbh. 1938 ff.
 Dok = Dokument.
 DokBh 1682—1804 = Diverse Dokumenter vedrørende Bornholm 1682—1804. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.
 DS = Danmarks Stednavne I—IX. Udg. af Stednavneudvalget. Kbh. 1922 ff.
 DSt = Danske Studier. Kbh. 1904 ff.
 EJAnn = Annales Danici medii ævi. Udg. af Ellen Jørgensen. Kbh. 1920.
 Emil Olson = Emil Olson, De appellativa substantivens bildning i fornsvenskan. Lund 1916.
 EPNS = English Place-Name Society I—XXI. Cambridge 1924 ff.
 Esp = Bornholmsk Ordbog af J. C. S. Espersen. Kbh. 1908.
 Esp Indl = Indledning til samme af Vilh. Thomsen og Ludv. F. A. Wimmer.
 Falenkamp 1783 = Special Kort over Øen Bornholm. Det kgl. Bibl. Kortsaml. Acc. Nr. 1909/424.
 Falkman = Axel Falkman, Ortnamen i Skåne. Lund 1877.
 Falk-Torp Etym. Wb. = Norwegisch-Dänisches etymologisches Wörterbuch, von H. S. Falk und Alf Torp I—II. Heidelberg 1910—11.
 Feilb. = H. F. Feilberg, Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmål I—IV. Kbh. 1886—1913.
 Fick 1807 = Kort over Christiansø i J. C. Fick, Meine neueste Reise. Erlangen 1807.
 Forslag 1800 = Underdanigst Forslag Til den paa Bornholm beliggende Kongelige Almindings Skovs Behandling og Indhegning. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 5 Nr. 33.
 Fritzner = J. Fritzner, Ordbog over det gamle norske Sprog I—III. Kristiania 1886—96.
 FT = Folketællingsliste. RA.
 Fæsteprot = Fæsteprotokol.
 Förstem. NO³ = E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch. II. Ortsnamen. Bonn 1913—16.
 Förstem. NP² = E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch. I. Personennamen. Bonn 1900.
 G&N = Gammelt à Nyt. Et lided borrinholmst Arshæfte. Redigert à Elna Schöne. Aakirkeby 1929—39.
 Gods 1743—60 = Dokumenter vedrørende Salg af kongeligt Gods paa Bornholm navnlig Auktionen 1/5 1744. 1743—60. RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske Sager.
 Gst = Geodætisk Instituts Maalebordsblade i 1:20000.

Guide = Generalstabens (Geodætisk Instituts) Guideoptegnelser.
 Hald, Stedn. paa -um = Kr. Hald, De danske Stednavne paa -um. Kbh. 1942.
 Hanserec = Hanserecesse. Herausgeg. von K. Koppmann m. fl. Leipzig 1870 ff.
 Hauberg Bh = P. Hauberg, Bornholm i Billeder og Text. 1. Udg. Kbh. 1879. 3. Udg. Kbh. 1894.
 HdDb = Herredagsdombog. RA.
 Hellq. EO³ = E. Hellquist, Svensk etymologisk Ordbok. 2. Udg. Lund 1939.
 Hellq. Sjön. = E. Hellquist, Studier öfver de svenska sjönamnen. Svenska Landsmålen XX. Stockholm 1903—06.
 Hüb = J. R. Hübertz, Aktstykker til Bornholms Historie. Kbh. 1852.
 I = Indberetning til Stednavneudvalget.
 Indl. = Afsnittet »Efterled og Endelser« i Indledningen til nærværende Værk.
 INM = 1) Ældre Indberetninger til Kommissionen til Odsagers Opbevaring. 2) Yngre Indberetninger til Nationalmuseet af J. A. Jørgensen m. fl.
 Ipsen 1866 = Haandskreven bornholmsk Flora med Angivelse af Voksesteder. Af Amatørbotanikeren Lars Ipsen (1806—74; jfr. BhS XVII 79 ff.). Tilhører Fru Laura Jensen, Damgade, Rønne.
 IpsenK 1839 = Haandtegnede Kort i Notitsbog indeholdende topografiske Optegnelser af Lars Ipsen. En Del af Navneformerne er taget fra ældre Kort, medens andre maa bero paa egne Optegnelser. Tilhører Bankbestyrer E. Koføed, Handelsbanken, Kongens Lyngby.
 Jacobsen-Moltke = Danmarks Runeindskrifter. Ved Lis Jacobsen og Erik Moltke. Kbh. 1941—42.
 Jacobsen og Matras = M. A. Jacobsen og Chr. Matras, Føroysk-Donsk Orðabók. Tórshavn og Kbh. 1927—28.
 Jakobsen = Jakob Jakobsen, Etymologisk Ordbog over det norrøne Sprog på Shetland. Kbh. 1921.
 Jansen 1819 = Kortskitse i J. Jansen, Tegn. af de paa Landet Bornholm værende Runestene. 1819. Nationalmuseets Arkiv.
 Jb = Jordebog.
 JDTiendeb = Johannes Dominici's Tiendebog 1685—1705 fra Ibsker S. LAS.
 Jenssen-Tusch = H. Jenssen-Tusch, Nordiske Plantenavne. Kbh. 1867.
 J. Hjorth = J. Hjorth, Beskrivelse over Østersøen og Finskebugten. 1.—4. Udg. 1840, 1852, 1861 og 1875.
 J. P. Kuhre = J. P. Kuhre, Stednavne samt Optegnelser om Sagn og Krøniker. 1931. Mskr. tilhørende Fru Emmy Kuhre, Rønne.
 JSørensen 1704 = Søkortdirektør Jens Sørensen's Optegnelser om Farvandet ved Bornholm 1704. Trykt i BhS XII 84 ff.
 JSørensenK = Danske Søkort af Jens Sørensen 1646—1723. Udg. af Johs. Knudsen. Kbh. 1916.
 K 17. Aarh. = Kort uden Titel og Aar i Det kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. 387 e fol.
 K c. 1700 = Plan over Borrinholm sambt

- Christiansøe. Uden Aar. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 387 e fol.
- K lør 1726 = Christians-Øe ... af Feldmarschal Grev Jarelbergs, indsendt fra hans Sterbboe, den 9 Dec. 1726. RA. Kortsaml.
- K 1744 = Carta von Bornholm af S. C. Gedde. Dat. Rønne 26/8 1744. Med paa-
tegnat Approbation af 21/12 1744 af
Plan om Anlæg af 30 nye Batterier.
Hærens Bygningstjeneste, Historisk Teg-
nearkiv X. 1 Nr. 1. Fotografi i Born-
holms Museum, Rønne.
- K 1746—50 = B. F. Hammer, Accurate
Aftagelse over Øen Bornholm. Haand-
tegnat Kort i Det kgl. Bibl. Kortsaml.
En samtidig Kopi findes i Bornholms
Museum, Rønne, en Kopi fra 1796 i
Hærens Arkiv.
- K c. 1760 = Udateret Kort c. 1760. Ud-
ført paa Grundlag af Thurah. Det kgl.
Bibl. Kortsaml. Acc. Nr. 1909/423.
- K c. 1770 = Bornholms Land, Kortskitse
uden Aar, i en Pakke, der indeholder
Papirer, som har tilhørt Amtmand J. C.
Urne. Formodes udført af Løjtn. Diderik
Busch, St.-Kannikegd i Bodilsker S.,
død 1763 (R). Tegnet efter K 1746—50
eller Thurah, men forsynet med enkelte
selvstændige Navneformer. Det kgl. Bibl.
Ny kgl. Saml. 398 e fol.
- K 1778 = Carta von Bornholm mit dessen
ietzt vorhandenen umliegenden Batterien.
1778. Dateringen gælder en paa Kortet
tilføjet Beskrivelse af de militære Anlæg.
Selve Kortet er ældre end K 1746—50,
rimeligvis en Kopi efter K 1744. Det
kgl. Bibl. Kortsaml. Acc. Nr. 1909/229.
- K 1809 = Kaart over Fæstningen Chris-
tiansøe med tilhørende Holme og Klip-
per. 1809. Trykt BhS XXIX efter p. 32.
- K 1821 = Situations Kaart over Preste og
Degnegaarden samt nogle omliggende
Selvejergaarde i Olsker Sogn 1821. LAS.
- K 1825—26 = Kort over den kongelige
Almindingsskov samt Endeel af Stor-
lyngen paa Bornholm. Opmaalt i Aarene
1825 og 1826 af H. C. Rømer. Kongens
Haandbibl. G. K. M. 5 Nr. 22.
- K 1852 = Copiekort over ... Ipskirke.
1852. RA. Kortsaml. Nr. 335 XXIV.
- Kalkar = O. Kalkar, Ordbog til det ældre
danske Sprog I—V. Kbh. 1881—1918.
- KancBrevb = Kancelliets Brevbøger. Udg.
af C. F. Bricka m. fl. Kbh. 1885 ff.
- K. A. Petersen = Optegnelser af Redaktør
K. A. Petersen, Neksø. Stednavneudval-
gets Samlinger.
- Kb = Kirkebog.
- K. Kure = K. Kures Samlinger til born-
holmske Gaardes Historie. Mskr. i For-
fatterens Eje.
- Koch 1945 = Peter Koch, Det hvisker fra
Havet. 2. Udg. Allinge 1945.
- Komm 1685 = Dokumenter vedrørende
Kommissionen af 7/6 1685. RA. Rente-
kammeret VIII. 2. h.
- Komm 1691 = Dokumenter vedrørende
Kommissionen af 30/5 1691. RA. Rente-
kammeret VIII. Bornholmske Sager.
- Komm 1715—21 = Dokumenter vedrø-
rende Kommissionen af 28/12 1718 an-
gaaende Udmarksjorderne paa Bornholm.
RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske
Sager.
- Komm 1720 = »Bornholmsche Commissions
Forretning». 1720. RA. Rentekammeret
VIII. Bornholmske Sager.
- Komm 1720—21 = Kommissionsforretning
uden Titel vedrørende Udmarksjorderne
paa Bornholm. (1720—)1721. LAS.
- Komm 1722—24 = Dokumenter vedrø-
rende Kommissionen af 20/9 1723 an-
gaaende Udmarksjorderne paa Bornholm.
RA. Rentekammeret VIII. Bornholmske
Sager.
- Komm 1738 = Dokumenter vedrørende
Kommissionen af 1738 til at undersøge
forskellige Forhold paa Bornholm. RA.
Rentekammeret VIII. Bornholmske Sa-
ger.
- Kopib 1750 ff. = Kopibog for udgaaende
Breve fra Kommandanten. LAS. Chris-
tiansøes Kommandantskabs Arkiv 1. F.
KR = Kirkeregnskab.
- KronSk = Kronens Skøder. Udg. af L.
Laursen, Fr. West og S. Nygård. I—III.
Kbh. 1892—1941.
- Kuhre, Bøllaminje 1936 = J. P. Kuhre,
Bøllaminje frå Mågleskåu. Rønne 1936.
- Køie = Henning Køie, Christiansø. Fre-
derikskø 1950.
- KøieOpt = Optegnelser af Henning og Ernst
Køie 1950. Stednavneudvalgets Samlinger.
LAS = Landsarkivet for Sjælland m. m.
- Lb 1569 = Landebog for 1569. Orig. i Lands-
arkivet i Lund. Tryk med adskillige Fejl
i Hüb p. 325 ff.
- Lb 1569 Cod Ups = foregaaende, Eksemplar
i Univ. Bibl. i Uppsala, Cod. Ups. S 58.
- LDipl = Langebeks Diplomatarium. RA.
Lex. poet. = Sveinbjörn Egilsson, Lexicon
poeticum antiquæ linguae septentrionalis.
Udg. af Finnur Jónsson. Kbh. 1913—16.
- Lib. dat. Lund. = Lunde Domkapitels
Gavebøger (Libri datici Lundensis). Udg.
af C. Weeke. Kbh. 1884—89.
- Lind Bin. = E. H. Lind, Norsk-islandska
personbinamn från medeltiden. Uppsala
1920—21.
- Lind Dopn. = E. H. Lind, Norsk-island-
ska dopnamn och fingerade namn från
medeltiden. Uppsala 1905—15.
- LR = Lensregnskab. RA.
- Lund = G. F. V. Lund, Det ældste danske
Skriftsprogts Ordforråd. Kbh. 1877.
- Lund c. 1820 = N. Lunds Mskr. i National-
museets 2. Afdeling.
- Lundeb. = Registrum ecclesie Lundensis.
1494. Sveriges Riksarkiv.
- Lundgren-Brate = M. F. Lundgren och E.
Brate, Svenska Personnamn från medel-
tiden. Svenska Landsmålen X. 6. Upp-
sala 1892—1934.
- M = Matrikel. RA. og Matrikelsarkivet.
- Mc. 1850 = Matrikelprotokol for Aakirkeby
c. 1850. LAS.
- Mandt = Ekstraskattemandtal. RA.
- Mansa = J. H. Mansa, Kort over Born-
holm. Kbh. 1851.

- MB = Markbog. RA.
 Mejer = Johs. Mejers Kort 1658—60. Trykt i N. E. Nørlund, Johannes Mejers Kort over det danske Rige. I. Kbh. 1942.
 MK = Matrikelskort i Matrikelsarkivet.
 Molbech = Chr. Molbech, Dansk Dialect-Lexikon. Kbh. 1841.
 Moth = Moths Ordbog, Mskr. paa Det kgl. Bibl. Citeres efter Kalkar.
 Munch = Løjtnant L. Munchs Journal 1783—84. Trykt i BhS XII 89 ff.
 Møller, Folkesagn 1867 = Folkesagn og andre mundtlige Minder fra Bornholm samlede af J. P. Møller. Kbh. 1867.
 NE = O. Rygh, Norske Elvenavne. Kristiania 1904.
 NG = Norske Gaardnavne. Udg. af O. Rygh m. fl. Kristiania 1897—1936.
 NoB = Namn och Bygd. Tidskrift för nordisk ortnamnsforskning. Utg. av Jöran Sahlgren. Uppsala 1913 ff.
 Nord. Kult. = Nordisk Kultur. Red. af Johs. Brøndum-Nielsen, Otto v. Friesen og Magnus Olsen. Kbh., Oslo og Stockholm 1933 ff.
 ODS = Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af Verner Dahlerup. Kbh. 1919 ff.
 OGB = Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län. Göteborg 1923 ff.
 Opt = Optegnelse til Stednavneudvalget.
 Otto Jørgensen = Otto Jørgensen, Liste over Fiskegrunde fra Nordvest til Syd for Rønne. Mskr. i Stednavneudvalgets Samlinger.
 Panum 1830 = J. S. N. Panum, Beskrivelse over Bornholm eller Bornholms Vejviser. Slesvig 1830.
 Pav. Kopib. = Kopibøger i Vatikanets Arkiv.
 Postadr = Post- og Telegraf-Adressebog for Kongeriget Danmark.
 Prbv = Præstebrev til Generalstaben.
 PrI 1624 = Præsteindberetning 1624. RA. Unøjagtig trykt i BhS XVII 51—69.
 R = Mundtlige og skriftlige Oplysninger fra mag. art. Aage Rohmann (heriblandt ogsaa Optegnelser til Stednavneudvalget og Mskr. til den bornholmske Ordbog).
 RA = Rigsarkivet.
 Rawert 1815 = O. J. Rawert og G. Garlieb, Bornholm beskrevet paa en Rejse i Aaret 1815. Kbh. 1819.
 Ravn 1671 = Rasmus Pedersen Ravns Borryngholms Krønike 1671 ved Johannes Knudsen. Rønne 1926.
 RegAS 1834 = Realregister for Allinge og Sandvig Jorder. 1834. LAS.
 Reg bon cap Lund = Registrum bonorum capituli et archiepiscopi Lundensium c. 1700. Sveriges Riksarkiv E 102a. Citeres efter L. Weibull, Diplomatarium dioecesis Lundensis I—VI. Lund 1901—39.
 Reg c. 1850 = Register over Købstaden Aakirkebys Jorder c. 1850. LAS.
 RegH 1834 = Hasle Købstads Realregister 1834. LAS.
 Regnsk 1750—1844 = Svaneke Kæmmerregnskabsbog 1750—1844. LAS.
 Rel 1743 = Bornholms Amt. Mskr. af J. C. Urne 1745. RA. Danske Kancelli. Efterretninger om Købstæderne og Amterne, indsendt i Henhold til Oversekretærens Skrivelse 6/3 1743.
 Rep = Repertorium diplomaticum regni danici mediævalis. I—IV, udg. ved Kr. Erslev. Kbh. 1894—1912. Series secunda I—IX, udg. ved William Christensen. Kbh. 1928—39.
 Resen = Peder Hansen Resens Atlas Danicus III, B: Bornholm (1676). I dansk Oversættelse ved Johs. Knudsen. Kbh. 1925.
 ResenK = Kort i Resen.
 Rietz = J. E. Rietz, Svenskt Dialekt-Lexikon. Malmö 1867.
 RigDb = Rigens Dombog. RA.
 RigFb = Rigens Forfølgningsbog. RA.
 Ross = H. Ross, Norsk Ordbog. Christiania 1895.
 Rømer 1821 = H. Rømer, Om Røverborgene i Almindings-Skovene paa Bornholm 1821. Mskr. i Nationalmuseet.
 Salchow 1813 = Militair-Beskrivelse over Øen Bornholm af W. Salchow. 1813—14. Mskr. i Hærens Arkiv.
 SAOB = Ordbok över svenska språket. Utg. av Svenska Akademien. Lund 1898 ff.
 SchLübb = K. Schiller und A. Lübben, Mittelniederdeutsches Wörterbuch. Bremen 1875—81.
 Schlyter Ordbok = C. J. Schlyter, Ordbok till Samlingen af Sweriges Gamla Lagar. Lund 1877.
 ScrMin = Scriptorum minores historiae danicæ mediæ ævi. Udg. af M. Cl. Gertz. Kbh. 1917—20.
 SeierBhFM = A. F. V. Seier, Bornholmske Folkeminder. Rønne 1934.
 Skiftepr = Skifteprotokol. LAS.
 Skougaard 1804 = Beskrivelse over Bornholm ved Peder Nikolai Skougaard. Kbh. 1804.
 SkovK = Skovkort udarbejdet af Skovreguleringen.
 Skov- og Jagtv 1800—47 = RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 5 Nr. 35. Almindingen paa Bornholm 1800—47 I.
 Skovsession = Schouff-Sessions protocoll 1715—1800. LAS.
 Skovskønning = RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 2 Nr. 7. Skovskønninger for Bornholm 1741—61. 1776.
 Skovtax 1775 = Almindingen. Copie af den gjordte Afdeeling og Taxation, som i Følge Det Høy Kongel. Rente-Kammers Ordre blev foretaget 1775. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 5 Nr. 33.
 Skovudvisning = Fortegnelser over foretagne Skovudvisning i Sjælland og paa Bornholm. 1688—1708. RA. Rentekammeret. Skov- og Jagtvæsen. Pakkesager Gruppe 6 Nr. 39.
 Sk&P = Skøde- og Panteprotokol. LAS.
 SOH = Sveriges Ortnamn. Ortnamnen i

- Hallands län. Utg. av Kungl. Ortnammskommissionen. Uppsala 1948 ff.
- SOS = Sveriges Ortnamn. Ortnamnen i Skaraborgs län. Utg. af Kungl. Ortnammskommissionen. Uppsala 1950 ff.
- SOV = Sveriges Ortnamn. Ortnamnen i Värmlands län. Utg. av Kungl. Ortnammskommittén. Uppsala 1922 ff.
- SOÅ = Sverige Ortnamn. Ortnamnen i Älvsborgs län. Utg. av Kungl. Ortnammskommittén. Stockholm 1906—48.
- Sparre 1886 = C. A. Sparre, Nogle Optegnelser om den i Aaret 1855 nedlagte Fæstning Christiansø. 1886. Mskr. i Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 2257 4°.
- Spec 1761 = Specifikation 1761 i Udm 1775—1822.
- SRD = Scriptores rerum danicarum. I—VIII. Udg. af Jacob Langebek m. fl. Hafnise 1772—1878.
- Steenstrup, Indl. Stud. = Johs. Steenstrup, Indledende Studier over de ældste danske Stednavnes Bygning. Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Skrifter. 7. Række. Hlst.-filos. Afd. I. 3. Kbh. 1909.
- Stub-Jørgensen = Optegnelser af Forfatteren mag. art. Chr. Stub-Jørgensen, Aarhus, 1950. Stednavneudvalgets Samlinger.
- Stähle, Ortn. på -inge = C. I. Stähle, Studier over de svenska ortnamnen på -inge. Lund 1946.
- Sv. Dipl. = Svenskt Diplomatarium (Diplomatarium Svecanum). Stockholm 1829 ff.
- Söderwall = K. F. Söderwall, Ordbok öfver svenska medeltids-språket. I—II. Lund 1884—1918, med Supplement 1925 ff.
- SøK = Søkort udg. af Det kongelige Søkort-Arkiv.
- Tax = Taksationsforretninger, Brandforsikringsprotokoller o. lign. LAS.
- Teinnæs = Optegnelser i Th. Teinnæs's Lommebøger. Udvalg for Folkemaals Samlinger.
- Teinnæs 1926 = Optegnelser til Stednavneudvalget af Th. Teinnæs.
- Th = Arkitekt K. S. L. Thorsens Samling af bornholmske Stednavne. Stednavneudvalgets Samlinger.
- Thaarup 1839 = F. Thaarup, Bornholms Amt og Christiansø. Beskrevet efter Opfordring af det kgl. Landhusholdnings-selskab. Kbh. 1839.
- ThaarupsBh = F. Thaarups »Bornholmiana», Mskr. i RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.
- ThaarupsPap = F. Thaarups Papirer. RA. Diverse Fortegnelser Nr. 22.
- Thorvald Hansen = Afdøde Sogneraadshand Thorvald Hansens Liste over Fiskegrunde ved Arnager. Mskr. i Stednavneudvalgets Samlinger.
- Thurah = Kortene i L. Thurah, Beskrivelse over Bornholm og Christiansø. Kbh. 1756. Med Thurah + Sidetal henvises til selve Teksten.
- Tiendep. = Fortegnelse over Tiendepenge. RA.
- Torp NEO = Alf Torp, Nynorsk etymologisk ordbok. Kristiania 1919.
- Trap¹ = I. P. Trap, Statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark. 1. Udg. Kbh. 1858—60.
- Trap² = Samme Værk, 2. Udg. Kbh. 1872—79.
- Trap³ = Samme Værk, 3. Udg. Kbh. 1898—1906.
- Trap⁴ = Samme Værk. 4. Udg. Kbh. 1920—32.
- Trykt MK = Minorerede Matrikelskort, trykt i Tegners litografiske Institut.
- UBL = Blandinger til Oplysning om dansk Sprog i ældre og nyere Tid udgivne af Universitets-Jubilæets danske Samfund. I—II. Kbh. 1881—1916.
- Udm 1744—67 = Indkomne Sager fra Bornholm navnlig vedrørende Udmarksjorderne. 1744—67. RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.
- Udm 1775—1822 = Sager vedrørende Udmarksjorderne paa Bornholm. C. 1775—1822. RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.
- UdmJb = Forskellige Jordebøger over Udmarksjord. LAS og RA. Rentekammeret. Bornholmske Sager.
- UdmKomm = Extract af Inquisitions Commission over Udmarks-Jorderne paa Bornholm. 1727. LAS.
- UK = Udskiftningskort i Matrikelsarkivet.
- UrneAdd = Bornholmske Samlinger af J. C. Urne. Det kgl. Bibl. Adittamenta 342 4°.
- UrneJb = J. C. Urnes Jordebog. Mskr. fra c. 1779 i LAS.
- UrneMin = Nogle Tid efter anden samlede og nu i nogenledes Mineralogisk Ordning bragte Fortægelser samt Anmerkninger over adskillige sig her paa Bornholm befindende Mineraler. 1764. Mskr. af J. C. Urne. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 333 4°.
- UrneNb = J. C. Urnes Lommebog. 1743 ff. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 183b 8°.
- UrneOrds = J. C. Urnes bornholmske Ord-samlinger fra 1755—57. Det kgl. Bibl. Thott 1507 4° og Ny kgl. Saml. 813—813b 4°.
- Urne Tilf. t. Thurah = J. C. Urnes Marginaltilføjelser og Tillæg til Thurah. Det kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 726b 4°.
- Walde-Pokorny = A. Walde, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. Herausgeg. von J. Pokorny. I—III. Berlin u. Leipzig 1927—32.
- VedelBhO = E. Vedel, Bornholms Oldtidsminder og Oldsager. Kbh. 1886.
- VedelBhOE = E. Vedel, Efterskrift til Bornholms Oldtidsminder og Oldsager. Kbh. 1897.
- Vejfort 1942 = Fortegnelse over samtlige Landeveje og offentlige Biveje i Bornholms Amt. Rønne 1942.
- Vid. = Vidisse, bekræftet Afskrift.
- Vid. og Vedt. = Danske Vider og Vedtægter I—V. Udg. af Poul Bjerge, Thyge J. Søegaard og Aug. F. Schmidt. Kbh. 1904—38.
- Wilster 1808 = Kopi af VSK ved F. Wilster. 1808. Kongens Haandbibliotek G. K. V. Nr. 26.

Visitatsb = Visitatsbog for Lunde Stift 1611—37. Udg. af Bjørn Kornerup i Lunds Stifts Herdaminne, Ser. 1, 1943, p. 1—175.

VJb = Kong Valdemars Jordebog. Udg. af Svend Aakjær. 1—III. Kbh. 1926—45.

Worm MonDan = Ole Worm, Danicorum monumentorum libri sex. Kbh. 1643.

VSK = Videnskabernes Selskabs Kort over Bornholm af T. Bugge og F. Wilster. Indeholder mange fejlagtige Navneformer, som til Dels genfindes paa senere Kort. Kbh. 1805.

VSK Orig = Originaltegning af H. Wolf til VSK. 1794—1801. Geodætisk Instituts Kortsamling.

Z = Bornholmske Gaardnavne med Oplysninger af historisk Art. Paa Grundlag af cand. polit. Carl Anthoni Kofoeds Oplysninger samlet af M. K. Zahrtmann. Mskr. i Bornholms Centralbibliotek, Rønne.

ÆDA = De ældste danske Archivregistraturer. I—V. Udg. af T. A. Becker m. fl. Kbh. 1854—1910.

Middelalderlige Dokumenter citeres kun med Aar og Dato; foreligger de alene i Afskrift, tilføjes i Parentes Afskriftens Tid eller Herkomst. Angaaende de forskellige Afskrifter henvises til Arkivoversigterne i Rep 1. Række IV og 2. Række VIII.

Jordebøger og Regnskaber, der i ældre Tid alm. gælder fra 1. Maj til 30. April, anføres under det Kalenderaar, i hvilket Regnskabsaaret begynder.

Medens Navnenes Historie i 16.—20. Aarhundrede kun er belyst ved Eksempler, er for Middelalderens Vedkommende medtaget alle de Navneformer, som findes i Stednavneudvalgets Samlinger, hvor Fuldstændighed er tilsigtet og vistnok i det store og hele opnaaet for Tiden indtil 1513. Undtagelser er kun gjort ved Herreds- og Købstadnavne, hvis Historie dog belyses ved fyldige Eksempelsamlinger. Bogen vil saaledes kunne tjene som Vejledning ved Studiet af de enkelte Steders Historie i Middelalderen, idet man gennem de citerede Navneformer let vil kunne finde Vej til Kilderne, for Dokumentstedernes Vedkommende med Bistand af Rep.

Navneformene aftrykkes bogstavret med den ene Undtagelse, at Efterleddet -gaard altid forkortes til -gd.

De i Overskrifterne og Henvisningerne anvendte topografiske Numre svarer til Herredernes, Købstædernes og Sognenes

Numre i Udvalgets Samlinger. Nummerfortegnelsen er trykt i Festskrift til H. F. Feilberg. Kbh. 1911, p. 477 ff.

- Aarh. = Aarhundrede.
- Beg. = Begyndelsen (af et Aarhundrede).
- Bh. = Bornholm, Bornholmsk.
- bh. = bornholmsk.
- c. = cirka.
- da. = dansk.
- eng. = engelsk.
- f. = Femininum.
- fk. = Fælleskøn.
- Fl. = Forled.
- fris. = frisisk.
- fsv. = forsvundet.
- Ft = Fortov.
- Gd, Gde = Gaard, Gaarde.
- glda. = gammeldansk.
- glfris. = gammelfrisisk.
- glsv. = gammelsvensk.
- got. = gotisk.
- H. = Herred.
- Hgd = Hovedgaard.
- Hs, Hse = Hus, Huse.
- ieur. = indoeuropæisk.
- isl. = islandsk.
- ly. = jysk.
- lat. = Latin, latinsk.
- Lb = Landsby.
- m. = Maskulinum.
- Ml = Mølle.
- mnty. = middelnedertysk.
- n. = Neutrum.
- no. = norsk.
- nty. = nedertysk.
- oldeng. = oldengelsk.
- oldhty. = oldhøjtysk.
- oldn. = oldnordisk (oldnorsk-islandsk).
- oldsaks. = oldsaksisk.
- Pc = Parcel.
- S = Sogn.
- Sg = Selvejergaard.
- SgPc = Selvejergaardsparcel.
- shetl. = shetlandsk.
- Sl. = Slutningen (af et Aarhundrede).
- sv. = svensk.
- ty. = tysk.
- u. = under.
- u. D. = uden Dato.
- udat. = udateret.
- Udb = Udbygger.
- urn. = urnordisk.
- Vg = Vornedegaard.
- VgPc = Vornedegaardsparcel.
- Vml = Vandmølle.
- ænyda. = ældre Nydansk.

OPTEGNELSER

I STEDNAVNEUDVALGETS SAMLINGER.

De Lydskriftformer, der er opført i [] umiddelbart efter Opslagsformen, er optegnet af Lektor H. A. KOEFOED og mag. art. AAGE ROHMANN. Koefoed har foretaget Optegnelser i Købstæderne Rønne, Hasle, Allinge og Sandvig med tilhørende Landdistrikter, samt i hele Vester- og Nørre-Herred, alle i Aarene 1943—45. I Udgaven staar disse Optegnelser enten usignerede eller mærkede med et af de nævnte Aarstal. I samme Omraade har ogsaa Rohmann foretaget Optegnelser, dels en mindre Optegnelse fra Klemensker S. i 1930, dels supplerende Optegnelser fra hele Omraadet i Aarene 1947 og 1949; i Udgaven er disse Optegnelser enten signeret ved et R eller mærket med et af de nævnte Aarstal.

Iøvrigt har Rohmann optegnet Købstæderne Svaneke, Nekse og Aakirkeby, samt hele Øster- og Sønder-Herred i Aarene 1944—45, med supplerende Optegnelser i Aarene 1946—1951. Fra Nekse Kbst. og fra Sognene Ø.-Larsker, Gudhjem, Ibsker, Bodilsker, Pedersker og Povlsker foreligger der ældre Optegnelser foretaget af Rohmann i Aarene 1926—27, og fra Christiansø en Optegnelse fra 1950. Alle disse Optegnelser staar i Udgaven uden særskilt Signatur.

I Udvalgets Samlinger findes desuden Lærer ALFRED LARSENS Optegnelser fra 1912 af Stednavne fra hele Bh., i Udgaven signeret AL 1912.

Endelig er der i Aarene 1922—50 til Udvalget indgaaet Stednavneindberetninger fra følgende Optegnere: Arkitekt K. S. L. THORSEN (1922, Rønne), Lektor TH. TEINNÆS (1926, Rønne), Lærer J. JØRGENSEN og Arkitekt K. S. L. THORSEN (Hasle), Overlærer N. A. HOLM og Kommunelærer JOHAN KOEFOED (Allinge), Lærer KR. HENRIKSEN (Sandvig), Skoleinspektør KRISTENSEN, Borgmester H. B. HARILD og Skatteraadformand K. A. PETERSEN (Nekse), Lærer H. K. LÆRKESEN og Arkitekt K. S. L. THORSEN (Knudsker S.), Avlsbruger PETER THORSEN (1923, Nylarsker S.), Fisker THORVALD HANSEN (1933, Nylarsker S.), cand. mag. H. P. BENDTSEN (Klemensker), Lærer P. N. HANSEN (1926, Ø.-Larsker S.), Kunstmaler ERNST KØIE (1927, Ø.-Larsker S. og Gudhjem S.), Fiskehandler HANS P. HAAGENSEN (1923, Gudhjem S.), Lærer O. A. NIELSEN (Ø.-Marie S.), TH. HANSEN (1926, Ibsker S.), Lærer E. M. HANSEN AGERSNAP (1923, Ibsker S.), Lærer ANDR. HARILD (1922, Bodilsker S.), Amtsradsmedlem ANTHON HANSEN (1927, Bodilsker S.), Amtsevisor J. ROHMANN (Povlsker S.), Lærer GEORG REINHOLDT og Avlsbruger PETER THORSEN (1922, Pedersker S.), Lektor J. P. ANDERSEN, Viborg (1947, Pedersker S.), Lærer LUDV. DAM (Aaker S.), Lektor TH. TEINNÆS (c. 1930, Christiansø), Kunstmalerne ERNST og HENNING KØIE (1950, Christiansø). Disse Indberetninger citeres i Almindelighed som I plus Aarstal.

LYDBETEGNELSEN.

Accent- og Længdetegn.

- ¹ og ₁ angiver, at den følgende Stavelse har henholdsvis Hoved- og Bitryk. I Sætningsbygninger med den almindelige Trykfordeling Hovedtryk plus Bitryk er disse Tegn dog ikke anvendt.
- betegner, at den foregaaende Vokal er lang. Om Konsonanternes Længde gælder i Bh. den Regel, at Enkeltkonsonant efter kort Vokal i trykstærkt Stavelse normalt er lang, men efter lang Vokal normalt kort, medens Konsonanter i Konsonantkombinationer har varierende Længde. Da disse Længdeforskelle aldrig er sproglig relevante, anvendes Længdetegnet ikke efter Konsonanttegn.

Vokaltegn.

- a* og *a*· betegner Rigssprogets a-Vokal i f. Eks. Hat, Gade.
- a* og *a*· betegner et tilbagetrukket og svagt rundet a omtrent som det sv. Rigssprogs a i f. Eks. gata. Det korte *a* forekommer kun i Forbindelsen *aw* i f. Eks. *tawt* Toft.
- å* og *å*· betegner omtrent samme Vokal som Rigssprogets *aa* i Kaabe; det korte *å* er altsaa mere lukket og rundet end det korte *aa* i Rigssprogets blaaf.
- œ* er mere lukket end *å*·, men de to Lyd er kombinatorisk bestemte Varianter af samme Vokal.
- o* og *o*· er som Regel lidt mere lukket end Rigssprogets *o* i f. Eks. Skole.
- ø* er en lukket og lidt afrundet Variant af det korte *o* og forekommer kun i Stillingen foran palatalt *ŋ* og *ʃ*, f. Eks. i *kaʃ* Kuld, *grøn* Grund.
- u*· betegner et fremskudt (y-agtigt) og ofte kun svagt rundet langt u, f. Eks. i *hü:z* Hus. Forkortet findes denne Vokal undertiden i tryk-svag Stilling, f. Eks. i *jåmfri* Jomfru.
- æ* og *æ*· betegner forholdsvis lukkede æ-Vokaler.
- e* og *e*· betegner forholdsvis lukkede e-Vokaler.
- i* og *i*· betegner forholdsvis lukkede i-Vokaler. Det korte *i* forekommer især foran palatale Konsonanter og er her en Variant af *e*.
- ö* og *ö*· betegner en lignende Vokal som *ø* i Rigssprogets Høne.
- ø* er mere lukket end den tilsvarende korte *ø*-Lyd i Rigssprogets Bøsse, Kys, f. Eks. *ʃøs* Kys, *trønta* Trunte, Mølle.
- y* og *y*· betegner forholdsvis lukkede y-Vokaler. Det korte *y* forekommer kun foran palatale Konsonanter og er en Variant af *ø*.
- æ* betegner samme Vokal som Rigssprogets *e* i f. Eks. bage, kommer, altsaa en meget variabel Midttungevokal, der kun findes i ubetonede Stavelser.

Konsonanttegn.

p, t, k betegner ustemte Lukkelyd, der ofte mangler det Pust, som er karakteristisk for de tilsvarende Konsonanter i Rigssproget. Der skrives altid *sp-, st-, sk-*, da *p, t, k* i disse Forbindelser altid er ustemte, og da den væsentligste Forskel mellem *p, t, k* og *b, d, g* er den, at de første er ustemte, de sidste stemte.

b, d, g afviger fra Rigssprogets tilsvarende Konsonanter ved altid at være stemte. Det ud- og indlydende *d* kan være lukket eller aabent, medens *b* og *g* kun kan være lukkede.

f og *v* betegner de samme Lyd som Rigssprogets *f* og *v*.

w udtales omtrent som eng. *w*. I Forlyd findes Lyden kun efter *s, k, t* og *d, f*. Eks. i *swærts* sort, *kwa-rn* Kværn, og er i denne Stilling blot en Variant af *v*. I Ud- og Indlyd efter Vokal er der derimod en sproglig relevant Forskel mellem *w* og *v*, f. Eks. i *læ-va* leve: *læ-va* Læbe; efter *i* og *y* høres dog oftest *v* for *w*, se Esp Indl. p. 36 f.

s udtales mere spændt end Rigssprogets *s* og er altid ustemt. Foran *w, m, l, n, p, t, k* kan det udtales med Tungespidsen bøjet op mod Ganens forreste Kant, men denne Variant lades her ubetegnet.

z betegner stemt *s* omtrent som *s* i eng. is. Det forekommer kun efter Vokal, i hvilken Stilling Forskellen mellem *s* og *z* er sproglig relevant, f. Eks. i *båz* „Halm“: *bås* „Kejlekugle“, *ro-za* (at) rose : *ro-sa* Rose.

/ udtales som tysk *sch* i f. Eks. *Schule* og som *sk* i sv. Rigssprog *skär*.

m, n, η betegner de Konsonanter, der i Rigssproget skrives henholdsvis *m, n* og *ng* i f. Eks. *om, an, ung*.

η og *ʃ* betegner palatale (mouillerede) *n-* og *l*-Lyd. I nogle Meddelelers Udtale, især i og ved Rønne, kan *η* dog erstattes af *η*, saaledes at *lonη* både betyder Lunge og Lunde. I mange Vest- og Nordbornholmers Sprog er der Sammenfald mellem *ʃ* og *ʒl*, således at *Fald* og *Fejl* udtales ens, enten *fa-ʒl* eller *fa-ʃ*.

ʃ og *g* betegner palatalt *k* og *g*, der udtales som henholdsvis *ch* og *j* i eng. *church, John*, f. Eks. i bh. *ʃærka* Kirke, *ʒiʃ* gik, *ryʒ* Ryg.

l betegner Rigssprogets *l*.

r er i de ældstes Sprog et rullende Tungespids-*r*, hos de fleste enten et rullende Drøbel-*r* eller et stærkt artikuleret Bagtunge-*r*, men aldrig et svagt artikuleret Tungerods-*r* som i dansk Rigssprog.

Med Hensyn til Beskrivelsen af de enkelte Lyd i Bh. kan iøvrigt henvises til Esp Indl. p. 1—10.

Foruden den her omtalte Lydbetegnelser har Optegnerne anvendt afvigende Former for Lydskrift, der enten er mere eller mindre nuancerede.

En mere nuanceret Lydskrift er anvendt af Teinnæs i Optegnelser fra Rønne. Den afviger fra den ovenfor omtalte ved følgende Træk: Længdetegn anvendes ogsaa efter Konsonant; *á* betegner en fremskudt (æ-agtig) Variant af *a*; *o-u* og *ji* betegner en glidende Udtale af *o* og *i*; *j* og *y* anvendes for

henholdsvis *e* og *ø*; *ô* anvendes for *å* i Lydforbindelserne *ôj*=*åj* og *ôl*=*ål*; *z* bruges for *i* i tryksvag Stavelse; *ø* anvendes for *ö*; *ʃc* og *ʃj* anvendes for henholdsvis *ʃ* og *ʒ*, og *ð* for den aabne Variant af *d*.

I Sv. Aakjærs fonetiske Transskription af Optegnelsen fra Bodilsker S. forekommer desuden følgende afvigende Tegn: *dʒ* for *ʒ*, *ʃ* efter Vokal for *r*, *ʃl* for *l* og *ʃj* for *åj*.

Disse Udtaleangivelser er ligesom de først omtalte sat i [] og trykt med Kursiv.

En mindre nuanceret Lydbetegnelse findes i en Del af de ovfr. p. XXVIII nævnte Indberetninger. Disse anvender enten den bh. Retskrivning eller den grove Lydskrift, som er foreslaaet i Svend Aakjær, Vejledning i Optegnelse af Stednavne, 1921. Den bh. Retskrivning følger i det hele de alm. danske Retskrivningsprincipper; de vigtigste specielle Træk er: *lj* (eller *jl* eller *lj* eller *jlj*) og *njn* (eller *jn* eller *nj* eller *jnj*) for palatalt *l* og *n*, *â* for det dybe *a*, og *z* for stemt *s*.

De her nævnte grovere Udtaleangivelser er trykt med Antiqua.

640. BORNHOLM.

Bornholm [alm. *bárin'hálm*, *lanad*; *hálmín* (næsten kun brugt af Fiskere); *báran'hálm* og *bárn'hálm* (mest i Søfartskredse); sydskaansk: *barne'hálm*, *bárne'hálm*, *bárna'hálm*, *hálmén* (brugt af Fiskere), *bárinze'hálm* (een Gang); blekingsk: *baana'hálm*, *bán-a'hálm*]. Som Eksempler kan anføres: 9. Aarh. Wulfstans Rejsebeskrivelse i Kong Alfreds Oversættelse af Orosius (Afskr. c. 900) Wyatt, AnglSax Reader p. 15 Burgenda land, æfter Burgenda lande; 996 Hallfrøðr Vandræðaskald (13. Aarh.) F. Jónsson Skjaldedigtn. A I 157 at hólme; Begyndelsen af 11. Aarh. Sveriges Runinskrifter II Nr. 81 ohulmi; Adam af Bremen c. 1075 (c. 1100 Schmeidlers Udg. p. 236) Ulmo; Adam af Bremen c. 1075 (c. 1200 Schmeidlers Udg. p. 236, 243) in Hulmo insula, Holmus; Krákumál 12. el. 13. Aarh. (13.—14. Aarh.) F. Jónsson Skjaldedigtn. A I 643 fir borghvndar holmi; udat. Eskil Ærkebisp 1137—77 (Lundeb.) Burgandelholm; c. 1200 Slesvig Stadsret (c. 1300) Thorsen, Stadsretter p. 10 Burgundeholm; Saxo ed. Orlík-Ræder p. 376 Burgunda insula; Lib. dat. Lund. 1. Trediedel af 13. Aarh. Burlandaholm; Jómsvíkingasaga udg. af Carl af Petersens efter AM 291 4° p. 52, 66, 67 við borg vndar holm, j borgvndar holme, til borgvndar holms; 31/12 1224 (Pav. Kopib.) Burgundomline; VJb 1231 (13. Aarh.) Burghændeholm, Burghændeholm, Burghændeholm; Dag? 1236 (Hvitfeld) Borringholm; Heimskringla udg. af F. Jónsson I 294, 321 við Borgundarhólm, í Borgundarhólmi; 17/2 1245 (Odenseb.) Burgendeholm; Fagrskinna udg. af F. Jónsson p. 82 i Borgundar holme; udat. 1250—1300 (Gram) SRD V 612 Borenholm; Knytlingasaga Sögur Danakonunga ed. Carl af Petersens og Emil Olson p. 81, 248, 82, 85 Borgundarhólmr, Borgundarhólmi, í Borgundarhólmi, til Borgundarhólms; Rostock Stadsregnsk. 1260 Helene Brockmüller, Die Rostocker Personennamen p. 57 borneholme, borenholm; 4/4 1264 (Pav. Kopib. Bullarium Danicum p. 480) Borendholm; s. Dok. (Afskr. DiplDan 2. R. I Nr. 422) Borendeholm; 28/2 1273 Pommersches Urkundenbuch II 271 de Bornholme; 13/3 1276 de borneholm; 18/10 1295 (Hvitfeld), 22/2 1296 (Hvitfeld DiplDan 2. R. IV Nr. 202) Borringholm; 28/7 1299 (Rosk. Bisp. Domb. DiplDan 2. R. V Nr. 54) Borghund[æ]holm; Vetus Chronica Sialandie Beg. 14. Aarh. (Arni Magnússon ScrMin II 39) Borundholm; Annales Lundenses Beg. 14. Aarh. (c. 1400 EJAnn 129) Borendeholm; Lib. dat. Lund. 1. Trediedel af 14. Aarh. Borghandeholm; 27/8 1321 (Vid. 9/6 1322) Borendeholm; Lib. dat. Lund. 2. Trediedel af 14. Aarh. Borendeholm, Borendholm; Chronica Jutensis c. 1342 (c. 1400 ScrMin I 458) terra Borendholm; 13/3 1345 Borendholm; 11 el. 18/7 1367 Bornholm; Lib. dat. Lund. 3. Trediedel af 14. Aarh. Borendholm, Borendeholm; 14/8 1376 van Barnholme; 3/2 1379 Borandaholm, Borandaholmis; 23/4 1394 in deme lande tu Borndeholm; 1/8 1395 (samt. Afskr.) uff Bornholm; Annales Scanici Slutn. 14. Aarh. (samt. Kopi EJAnn 189) Borendeholm, Castrum Borendeholm; 19/5 1402 Bornholm; 11/3 1403 Borendholmis; 1/5 1404 in Borandaholm; 7/1 1407 Borendeholm; 17/4 1410 Borundeholmis; 26/4 1412 Borndaholm; 11/10 1412 Borndeholm, Borndaholm; Claudius Clavus c. 1427 Danm. Kortlægn. I 2 bornholm; 15/3 1430 Borndeholm; 7/11 1433 Borendeholm; 9/3 1434 Borendeholm; 25/10 1434 oppe Borneholm; 31/5 1448 Borendeholm; 16/3 1451 pa Borendholm; 19/4 1457 pa Borneholm; 1458—60 Hansisches Urkundenb. VIII 596 Barneholm; 25/6 1480, 14/8 1490 Borendeholm; K c. 1492 Danm. Kortlægn. I 6 Bornholm; 10/8 1497 paa Borende-

holm; 17/5 1514 Hüb 47 Bordenholm; 5/3 1515 Hüb 48 Borgenholm; 1/12 1515 Hüb 49 Borendeholm; 7/4 1517 Hüb 58 Bordingholm, Børenholm; 1528 Hüb 80 Borinngholm; K 1539 Danm. Kortlægn. I 9 Borenholm; K 1569 Danm. Kortlægn. I 23 Bornholm; Lb 1569 Borringholm; K 1585 Danm. Kortlægn. I 33 Bornholm; LR 1585 Borringholm, Bornholm; K 1595 Danm. Kortlægn. I 41 Bornholm; LR 1598 Borringholm; Mandt 1610 Borringholmb, Bornholm; Visitatsb. 1616 Borringholm, Borgundholmia, insulæ Borringiæ; BWK 1676 Boren-Holm; Resen Borringholm; K 17. Aarh. Borringholmb; K c. 1700 Borringholm; K 1746—50, Thurah, DAtl, Bugge 1771, VSK, M 1844 Bornholm; Esp Borrijngholm; Z Borringholm; Trap⁴, Gst Bornholm. — Om Navnets Oprindelse har hersket to forskellige Opfattelser: Den ene gaar ud paa, at Forleddet er Gen. paa -ar af et Kvinde- eller Gudinde- navn Borgund (saaledes Torfæus, Series regum Daniæ p. 76, Kaspar Zeuss, Die Deutschen und die Nachbarstämme p. 465 Fodn., R. Much i Beiträge zur Gesch. d. deutschen Sprache und Literatur XVII 41 ff.). Den anden er den, at Forleddet er Gen. paa -ar af et ældre Ønavn *Borgund (i Reglen vistnok opfattet som en fem. i-Stamme), identisk med bl. a. Borren paa Møn (VJb 1231 (13. Aarh.) Burghund), det norske Herredsnavn Borgund (1304 Borgund) og det middelalderlige norske Købstadnavn Borgund (Heimskringla til Borgundar). N. M. Petersen, der er denne Hypoteses Ophavsmand, har som den første gjort opmærksom paa, at -und er et alm. nordisk Stednavnesuffix (Saml. Afh. I 144 f.); Oluf Nielsen, Sophus Bugge og Hjalmar Lindroth har tilføjet yderligere Eksempler (UBI I 170 f., Arkiv VI 237 ff., NoB 1918 p. 48 ff.); og talrige Filologer, Historikere og Arkæologer har sluttet sig til Hypotesen, bl. a. Gustaf Kossinna (Indogerm. Forschungen VII 282 f.), R. Much (Hoops' Reallexikon under Burgunden), Brugmann (Indogerm. Forschungen XXXIII 305 ff.) og Johs. Steenstrup (De da. Stednavne³ p. 55). Tidligere opfattede man sædvanligvis Borgund som en Afledn. af Subst. Borg, enten i Betydn. „Befæstning“ (f. Eks. NG XII 74, NG XIII 178, J. V. V. Hermansen i Bhs XX 122 ff., endnu Svend Aakjær i Udg. af Kong Valdemars Jordebog II 188) eller i Betydn. „Højde“ (f. Eks. Birger Nerman, Die Herkunft und die frühesten Auswanderungen der Germanen p. 38), i Lighed med andre denominative -und-Afledninger som Ønavnene Jegindø (VJb Ekund) af Trænavnet Eg og Sjælland (10. Aarh. F. Jónsson Skjaldedigt. A I 62 Selund) af Dyrenavnet Sæl. Da -und imidlertid er en opr. Præs. Part.-Endelse (se især Hellquist i Arkiv VII 15 ff.), har Brugmann (l. c.) sammenstillet Borgund med det opr. keltiske Stedn. Bregenz (keltolat. Brigantia) og med det keltiske Gudinde- og Helgeninde- navn Brigit (< Brigantia), som Thurneysen (Zeitschr. f. vergl. Sprachforschung XXVIII 146) havde sammenstillet med det opr. Præs. Part. sanskr. bhant- „(værende) høj, ophøjet“, saaledes at Ønavnets Betydn. bliver „den høje“; til Brugmann slutter sig bl. a. Walde-Pokorny II 173 og HellqEO³ under Birgitta. Tilhængerne af Hypotesen om et ældre Ønavn *Borgund opfatter som Regel Folkenavnet Burgunder (Burgundiones) som en Afledning af Ønavnet og drager af denne Ætymologi den Slutning, at Bornholm er Burgundernes Urhjem, saaledes f. Eks. Gustaf Kossinna (Indogerm. Forschungen VII 282 ff.), R. Much (l. c.), E. Brate (Svenska Fornminnesföreningens Tidskrift IX 329 f.), Birger Nerman (Die Herkunft und die frühesten Auswanderungen der Germanen p. 38 f.), L. Schmidt (Gesch. der deutschen Stämme I 367), T. E. Karsten (Die Germanen p. 78), Gudmund Schütte (f. Eks. i Our Forefathers I 240, II 36 ff.), Th. Steche (Altgermanien im Erdkundebuch des Claudius Ptolemæus p. 100), og ligeledes, skønt selvmodsigende, Knut Stjerna (Bornholms Befolkningshistoria under Jernalderna p. 132 f.), en Hypotese, som G. Kossinna, Knut Stjerna og Birger Nerman har søgt at underbygge ved Hjælp af arkæologiske Fund. Kun faa har efter Kossinnas Afhandling ytret Tvivl om Burgundernes bornholmske Herkomst, blandt dem især Otto Bremer (Grundriss der germ. Philol.³ III 819), Johs. Steenstrup (De da. Stedn.³ p. 55) og Johs. Brøndsted (Danmarks Oldtid III 99 f.). — I den her refererede Diskussion har to Fejlslæsninger spillet en Rolle: I Odensebogens Afskrift af Dok. 17/2 1245 har man tidligere læst Burgunderholm (Thorkelin, Dipl. Arna-Magn. I 149), og i

Roskildebispens Dombogs Afskrift af Dok. 28/7 1299 er der tidligere læst Borghundarholm (SRD VI 259), medens de rigtige Læsemaader er henholdsvis Burgendeholm (Rep. 1. R. I 29) og Borghund[æ]holm (DiplDan 2. R. V Nr. 54; Papiret har ved Lineskiftet mellem d og h en Beskadigelse, hvor der højst kan have været Plads til et e eller æ, men ikke til ar). Paa Grund af disse urigtige Læsemaader har man hidtil ment, at Navnets Forled endte paa -ar ikke blot i de oldisl., men ogsaa i de ældste danske Kilder (se f. Eks. Oluf Nielsen i UBI I 171, Gustaf Kossinna i Indogerm. Forschungen VII 282, Hjalmar Lindroth i NoB 1918 p. 49, Birger Nerman i Die Herkunft und die frühesten Auswanderungen der Germanen p. 38, T. E. Karsten i Die Germanen p. 78). I Virkeligheden har kun de oldisl. Kilder, af hvilke de ældste er fra Beg. af 13. Aarh., Endelsen -ar, medens de danske Kilder fra ca. 1200 og fremefter (f. Eks. Saxo og Slesv. Stadsret) har -a eller -æ. Det er tvivlsomt, om dette -a, -æ kan gaa tilbage til et ældre -ar; i de ældste Haandskrifter foreligger Gen. Sing.-Endelsen i fem. δ - og i-Stammer og i mask. u- og i-Stammer i Reglen som -a, -æ, kun i enkelte lovtekniske Termini som or**ö**tarmäl, trygdar**e**th, giftarmäl er den gamle Endelse -ar undertiden bevaret, se BrN GG III 69, 89, 98, 111 f., 132 f.; i Runeindskrifter fra det 12. Aarh. ender Gen. af mask. u-Stammer og fem. i-Stammer paa -ar (se Jacobsen-Moltke, Formlæren m. Henviisn.), f. Eks. Ø.-Brønderslev (1150—1200) Germundar, til miskundar. Heraf kan vi slutte, at Gen.-Endelsen -ar i Dansk først erstattedes af -a i Tiden kort efter 1200. I Betragtning heraf er det betænkeligt at antage, at Saxos Burgunda- kan forenes med et ældre Borgundar. Derimod maa det af to Grunde anses for muligt, at de oldisl. Former, der alle findes i Kilder fra 13. Aarh., kan være Omdannelser af et dansk Borgundaholm, hvis Forled efter det da. Sammenfald af -ar og -a baade kunde opfattes som Gen. Sing. og som Gen. Plur. For det første vilde det vistnok ligge nær for en Islænding at opfatte Forleddet som Gen. af det ovfr. omtalte Stednavn Borgund, der bl. a. var Navn paa en i Sagaerne ofte omtalt norsk Købstad (se NG XIII 178), og som i Gen. ender paa -ar. For det andet foreligger en tilsvarende Omdannelse i den almindeligste oldisl. Form af Navnet Øresund, nemlig Eyrarsund (bl. a. i Krákumäl, Heimskringla og Knyttlinga-saga), hvorimod den da. Form var Ørasund allerede i 10. Aarh., altsaa paa et Tidspunkt, hvor der ikke kan være Tale om Sammenblanding af -ar og -a (Mejlby-Stenen i ura suti, se Jacobsen-Moltke Nr. 117); et andet Eksempel er vistnok Graðarheiði, den oldisl. Form af Græthede, se DS IX 208 under Graahede. I Modsætn. til den oldisl. Form Borgundar- stammer den oldeng. Form Burgenda- fra en Kilde, hvis danske Navneformer som Helhed gør et paalideligt Indtryk, og fra en Tid, hvor der i Da. skelnedes klart mellem Gen. Sing. paa -ar og Gen. Plur. paa -a; da Endelsen -a i Oldeng. ikke kan være Udtryk for Gen. Sing. af a-, δ - eller i-Stammer, men derimod nok for Gen. Plur. af f. Eks. a-Stammer (se J. Wright, Old English Grammar p. 162 ff., Ed. Sievers, Angelsächs. Grammatik³ p. 123 ff.), kan der derfor næppe herske Tvivl om, at Alfred har opfattet Forleddet som en Gen. Plur. paa -a. Af disse Grunde maa det betegnes som usandsynligt, at Forleddet skulde være Gen. paa -ar af et Personnavn eller af et iøvrigt ganske ukendt ældre Navn paa δ en, og dermed falder begge de hidtil opstillede Etymologier. — Der findes imidlertid en tredje Mulighed. Alfred har øjensynlig opfattet Forleddet som Gen. Plur. af Folkenavnet Burgundar (Burgundiones); dette Folk kaldes nemlig i Oversættelsen af Orosius for Burgundas (Plur. af en mask. ja-Stamme) og Burgendan (Plur. af en mask. jan-Stamme), Navneformer, der svarer nøje til de to almindeligste klassiske Skrivemaader Burgundii og Burgundiones (se Schönfeld, Wörterbuch der altgermanischen Personen- und Völkernamen p. 55 ff.). Der er, som antydet af Alexander Bugge (Vikingerne II 17), intet i Vejen for, at Alfreds Opfattelse af Forleddet kan være rigtig. For det første er den oldisl. Form af Burgundernes Navn i Gen. Plur. Borgunda (Atlakviða) og stemmer altsaa nøje overens med det gl. Forled i Bornholm. Den kan sammenstilles med de gr. Former Bouryov\delta oi og $\text{Bouryovv\tau\epsilon s}$ (el. -ai), som vel gaar tilbage til en germ. a-Stamme (om vekslede Afledninger i germ. Folkenavne se Schönfeld, l. c. p. XXIV ff.), men kan maaske ogsaa, da det er uvist, om vi

i Nordisk skal vente i-Omyld i en Afledningsendelse som -und- (se Axel Kock, Umlaut und Brechung p. 98 ff.), være identisk med oldeng. Burgendas. For det andet behøver Folkenavnet Burgunder ikke at opfattes som en Afledn. af et Stednavn Borgund; det kan nemlig sammenstilles med det keltiske Folkenavn Brigantes og med det ovfr. nævnte sanskr. *bṛhant* „høj“, se Kluge i Grundriss der germ. Philol.¹ I 305, R. Much i Beiträge zur Gesch. d. deutschen Sprache und Literatur XVII 41 ff., Meringer i Indogerm. Forschungen XVIII 262, Solmsen, Indogerm. Eigennamen p. 103, Walde-Pokorny II 172 f.; Folkenavnets Betydn. er da snarere „de høje“ eller „de overlegne“ end „de fra Øen Borgund stammende“. For det tredje kan Navneformen Burgundofarones (Varr. Burgundosaxones, Burgundipharones, Passio Sigismundi c. 700, Script. Rer. Merov. ed. Krusch II 333) ikke opfattes som et Bevis for Burgundernes nordiske Herkomst, saaledes som det er sket hos R. Much (Hoops' Reallexikon under Burgunden) og Adolf Bach (Die deutschen Personennamen p. 177). Navnet siges det paagældende Sted at hidrøre fra, at Burgunderne gennem mange Aar blev tvunget til at forsvare Borge hinsides Rhinen; heraf kan sluttes, at Burgunderne paa den Tid, da de bar Navnet Burgundofarones, maa have boet Vest for Rhinen, hvorfor dette Navns første Led sandsynligvis er Landskabsnavnet Burgund. Og for det fjerde er der ikke fra arkæologisk Side fremført noget Bevis for, at Burgunderne er udvandret fra Bornholm. Ganske vist har Knut Stjerna (Bornholms Befolkningshistoria under Järnåldern p. 119 ff.) ment at kunne paavise en Udvandring fra Bornholm til Østersøens Sydkyst i 3. Aarh. e. Kr.; men da Burgunderne allerede nævnes hos Plinius (1. Aarh. f. Kr.) som et paa Fastlandet boende Folk, er dermed intet sagt om deres Herkomst. For Tiden før Kr. F. har man paavist, at der i Slutn. af Keltisk Jernalder (mellem Aar 200 f. Kr. og 0) var en livlig Kulturforbindelse mellem Bornholm og Egnene Øst for Oderens nedre Løb, altsaa det Omraade, hvor Burgunderne boede paa Ptolemæus' Tid, men denne Forbindelse har snarere haft Retningen Syd—Nord end omvendt (ifl. Brøndsted, Danmarks Oldtid III 99 f.). En Parallel til Navnet Bornholm er i flere Henseender Ønavnet Gotland, hvis Forled synes at være Folkenavnet Goter, dog ikke i Gen. Plur., men i Stammeform (se bl. a. Sophus Bugge i Norges Indskr. med de ældre Runer I 148 ff., T. E. Karsten, Die Germanen p. 71 ff., 84 m. Henviisn., Hjalmar Lindroth, Våra Ortnamn p. 106 f., Birger Nerman i Fornvännen 1923 p. 165 ff., HellaEO² under Gotland og K. G. Ljunggren, Medellågtyska drag i gamla nordiska ortnamn p. 30 ff. m. Henviisn.). I begge Tilfælde synes det mindre plausibelt, at Øen er det store Fastlandsfolks Urhjem, end at Folket har underlagt sig Øen og derved givet Anledning til dens Navn. — Den moderne Skriveform Bornholm optræder i danske Kilder for første Gang midt i 15. Aarh. og bliver eneherkende sidst i 18. Aarh. Den er, som formodet af K. G. Ljunggren (l. c. p. 83 ff.), vistnok af nederty. Oprindelse. I nederty. Kilder skrives Navnet nemlig som Regel Bornholm eller Borneholm (sjældent Borndeholm), første Gang i Rostock Stadsregnsk. 1260, derefter i de to Diplomer fra 1273 og 1276, hvorimod de danske Kilder endnu i 14. og 15. Aarh. normalt har Borend-, Borendeholm, og i 16. og 17. Aarh. Borrind-, Borringholm ved Siden af Bornholm. Den tyske Form beror formodentlig, foruden paa usikker Lydopfattelse, paa Tilknnytning til Subst. nty. born „Kilde“. Dens Sejr i den danske Retskrivning skyldes vistnok først og fremmest Paa-virkning fra det 16. Aarh.s tyske og hollandske Kort. — Af Udtaleformerne gaar [*bårn'hålm*], [*bårn'hålm*], [*bårne'hålm*] og lign. Former tilbage til den tyske Skriveform, hvorimod [*bårin'hålm*] gaar tilbage til den middelalderlige danske Navneform; den skaanske Form [*bårine'hålm*] (fra Vemmenhøgs Herred) er kun optegnet een Gang og er ifl. Meddelelse fra fil.d:r Ingemar Ingers næppe identisk med den bornholmske Udtale [*bårin-*], men beror snarere paa Tilslutning til Landsbynavnet Børringe, udt. [*bårine*] i Vemmenhøgs H. Paa Bornholm kaldes Øen oftest [*lanød*] (hær på lanned, vårt lann). Formen [*hålmín*] kan sammenstilles med at hólme, ohulmi (o: ä holmi), Holmus og lign. hos Halfred Vandraadeskjald, paa den svenske Runesten og hos Adam af Bremen.

NATURNAVNE.

Adlers Grund [*a-dlørs'grøn*]. BWK 1676 Adelærs Sant; BWRap 1676 Adelærs Rif; 1696 Søkortdirektør Jens Sørensen p. 231, JSørensen 1704 BhS XII 85, Danske Lods 1843 Adlers Grund; Danske Lods 1893, SøK 1943 Adler Grund. — Grund midtvejs mellem Bornholm og Rygen. Navnet hidrører fra, at Generaladmiral Cort Adeler under Krigen med Sverige havde Station her i tre Uger i Aug. 1675 (Grandjean, Søkortets Stednavne II 324).

Bielkes Rev. BWRap 1676 Bielkes Rif. — Nævnes sammen med Adelærs Rif. Revet siges at være observeret af „Hr. Admiral Bielke“, rimeligvis Rigsadmiral Henrik Bielke (1615—83).

Bornholms Gat. Sv.SøK 1942 Bornholmsgattet; SøK 1943 Bornholmsgat. — Andet Navn paa Hammervandet og Bornholmshullet. Sidste Led er det fra Nty. eller Nederlandske laante Subst. Gat „(smalt) Farvand“. || **Bornholmshullet** [sydskaansk: *bårnehålms'holed*, *barnehålms'holed*]. — Det skaanske Navn paa Bornholms Gat ovfr.

Dagsgrund [sydskaansk: *dagsgrøn*]. Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 16 Dagsgrund; Thaarups Bh III 79 Dags-Grund; Th Dasgrund, Dasgrunij; Teinnæs dåls'grunij. — Fiskegrund, der ifl. Thaarup ligger 2½ Mil N. V. for Bornholm, og som ifl. Teinnæs er identisk med Davidsbanke ndfr.

Davidsbanke [*da-væds ba-nka*, *da-væds'grøn*]. JSørensen 1704 BhS XII 85 Dauitz Grund; A. H. Stibolt, Saltvands-Fiskerierne 1814 p. 17 Davids Grund; sv. SøK 1942 Davids Bank; SøK 1943 Davids Banke; Teinnæs Davedsbänka. — Grund i Havet N. for Bornholm. Navnet skal hidrøre fra David Sanderson Dich, der opdagede Grunden, da han i den haarde Isvinter 1634 gik over Isen fra Skaane til Bornholm (K. Thorsen i BhTid 27/11 1941; jfr. Grandjean, Søkortets Stednavne p. 317).

Hammervandet [*hamaravanød*]. Thaarup 1839 p. 9 Hammervandet; Th. Stromer, Bornholm 1897 p. 34 das . . . so genannte Hammermeer; Hauberg Bh³ p. 3 det saakaldte Hammervand; Danske Lods 1940 Hammervandet. — Farvandet mellem Bornholm og Sandhammeren paa Skaanes Sydvestkyst, formodentlig opkaldt efter Sandhammeren eller efter Hammeren i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, 644a, eller efter begge. Farvandets svenske Navn er ifl. Danske Lods Hamrarna.

Lille-Bornholm. K 1595 Danm. Kortlægn. I 41 Klein Bornholm. — En Ø, som paa K 1595 er afsat V. for Bornholm.

Nordhavet [*nårstha-w*, *no-rha-wød*]. Teinnæs norhaved. — Navn paa Østersøen N. for Bornholm.

Nydyb. 1545 Hüb 147 dem Nienn Depe; 26/12 1563 Hüb 292 das neue tieffe; 25/10 1565 Hüb 307, 4/11 1565 Hüb 308 Nydybett. — I Farvandet S. for Bornholm. Maaske et tysk Navn.

Rækkenaglen [*rækæna-jlan*]. 1783 ThaarupsBh VIII Reche Naglen; A. H. Stibolt, Saltvands-Fiskerierne 1814 p. 16 Rækkenaglen. — Fiskegrund, som ifl. Thaarup ligger 3½ Mil N.Ø. for Bornholm. Subst. Rækkenagle „redskab (pind, nagle), hvormed noget udspiles . . . især (foræld.): redskab til udspiling af huder“ (ODS), formodentlig anvendt som Sammenligningsnavn.

Sejergunden [*sajaragrønød*]. — Grund i Havet en Mil N. for Allinge-Sandvig. Slægtsnavnet Sejer.

Sortegrund [R: *swør-tø'grøn*, *swø-rtø'grøn*]. Handels- og Industrie-Tidende 1803 p. 440, 1805 Thaarups Bh III 60, Rawert 1815 p. 131 Sortegrund; DFS 1906/23 Swårtegrund. — Fiskegrund V. for Bornholm.

Sydhavet [*sonrø'ha-w*, *sy-dha-wød*]. Teinnæs sydhaved. — Navn paa Østersøen S. for Bornholm.

Vesterhav [*væstrø'ha-w*, *væsterha-wød*]. Th Vestre Hav; Teinnæs væsterhaved. — Østersøen V. for Bornholm.

Østerhav [*ø-strø'ha-w*]. Th Østre Hav. — Havet Ø. for Bornholm. || **Østersøen** [*ø-stær/ø-nj*]. Teinnæs østersjönj. — Rønneboernes Navn paa Havet Ø. for Bornholm.

641. RØNNE KØBSTAD.

A. BEBYGGELSESNAVNE.

Rønne [*røna*; R: sjælden Udtale *råna*; sydskaansk: *rina, rona, rone*]. Herunder ogsaa Eksempler paa Herredsnavnet. Dag? 1236 (Hvitfeld) Rodneherret; Dag? 1277 (Hvitfeld) Rodne; 4/4 1303 (Hvitfeld) Rothneherred; s. Dok. Acta Processus Litium 341 Rotneheret; s. Dok. (Lundøb) Rotnæheret; 26/8 1321 (Hvitfeld) Rothneherret; 27/8 1321 (Vid. 9/6 1322) Rotnæheret; 27/8 1326 (Hvitfeld) Rodneherret; 19/10 1327 (Hvitfeld) Rodneherret, Rodnherret; 24/10 1327 (Hvitfeld) Rodnekiøbsted oc Rodneherret; 29/3 1335 (Lundøb) rotnæheret; 28/10 1378 (Afskr) Hansisches Urkundenb IV 265 Rothna; 24/6 1380 Rothna; 23/4 1394 tu Rotten; 11/10 1412 Rotna; 7/11 1433 Røthna; 10/7 1434 (LDipl) Rothna; 18/8 1490 (Thurah) Rotne, Ratne; 7/9 1499 (17. Aarh) Hansisches Urkundenb XI 718) Rothne; 15/8 1501 (Langebek) Rotnæ; 23/8 1512 (o. 1600) Rodne, Rodtne; 22/5 1522 Hüb 63 Rodne; 31/5—24/10 1523 Hanserec 1477—1530 VI 500 Rotten; 19/10 1551 Hüb 174 Roudne; 26/7 1553 Hüb 185 Rodneby; Okt 1553 Hüb 205 Rotten; 8/9 1555 Hüb 249 Rodne; 8/9 1555 Hüb 228 Rødne; 4/11 1562 Thurah p. 128 Rodne; 25/11 1568 Hüb 321 Rotten, Rottenn; 5/9 1572 Hüb 379 Rødne; 6/12 1573 Hüb 424 Rotten; 1586 Hüb 499 Rønde; Jb 1598 Rønne; 1599 Hüb 548 Rønde; 6/5 1608 Hüb 561 Rothne; 1616 Hüb 601 Rodne; 1621 Hüb 600 Raadne; Jb 1624 Rønde; Jb 1664 Røne, Rønne; BWRap Røne; BWBeskr Rønne; DATl, VSK, M 1844, Gst Rønne. — Resen forklarer i Atlas Danicus Bynavnet Rønne af Rønde „Kanal“ samt meddeler, at Byen i gamle Tider har ligget ved den saakaldte Kongevej ikke langt fra St. Knuds Kirke (o: Knudsker), og Aar 1330 er flyttet til sin nuværende Plads. Thurah forkaster begge disse Paastande, idet der hverken paa det ene eller det andet Sted findes Spor til saadanne betydelige Rønder, der har kunnet give Anledning til Navnet, ligesom der heller ikke kan paavises noget Dokument, der kan bekræfte Resens Efterretning om Flytningen af Byen. Rønne er efter Thurah i sin Oprindelse et ved Søen anlagt Fiskerleje, og Navnet, der i ældre Tid skrives Rotna, Rothna, Rodna, er i Skrivning og i Udtale forandret til Rønne for at adskille det fra Rotna, det nuværende Ronneby i Bleking. Hermed antyder Thurah, at det bornholmske og blekingiske Navn kan have samme Oprindelse. Ronneby skrives i VJb 1231 (13. Aarh.) Rotneby, og Forleddet antages at være *Rotn, Navnet paa den Elv, ved hvilken Byen ligger. Dette Navn er forklaret som dannet med et n-Suffix til Verb. oldn. hrjóta „brumme, fare pludselig frem“, sv. ryta „brøle“, idet Navnet skulde sigte til nogle store Vandfald i Aaen (Hellquist, Sjön. I 483). Denne Forklaring kan ikke bruges ved Rønne, hvor der hverken findes Vandfald eller noget larmende Vandløb. Men begge Navne kan forklares som en Dannelse til Adj. da. raadden, oldn. rotinn, sv. rутten. Beslægtede Subst. er da. Raad, Raade „Forraadnelse“, no. rot og rote „Raaddenskab“ (Torp NEO), bh. redda „Materie i Saar“ (Esp) og færøsk rota „vedholdende Røgnvej; Smaaregn“ (Jacobsen-Matras). Ordet indgaar som nordisk Laan i Navne paa Shetland, de Rots og udvidet med n-Suffixs Ro(i)tni, ligesom i Bynavnet (Jakob Jakobsen i NoB X 38); en meget fugtig Eng i sv. Österbotten i Finland hedder Rutorna og forklares af dette Ord (Karsten, Svensk bygd i Österbotten I 555). Den sjældne Udtale [*råna*], som svarer til den skaanske Udtale [*rona*], er opstaaet af gl. Rotna, den sædvanlig

overleverede Form, medens den almindelige Udtale [*røna*] ligesom den skaanske [*rüna*] forudsætter glda. *Rutna, jfr. Adj. bh. *rødin* „raadden“, der udgaar fra glda. *rutinn. Det ældste Rønne er Bebyggelsen omkring den gamle Anlægsplads for Fiskerne, den nuværende Havn. Terrænet her er lavtliggende og var tidligere sumpet og fyldt med Smaabække.

Aalekongens Hus [*o-lakånøns hü-z*]. Th Aalekongens Hus. — Hus paa Hjørnet af Storegade og Nygade, nu nedbrudt. Huset har Navn efter en Snedker, der kaldtes Aalekongen, et Øgenavn han havde faaet af, at han havde været meget heldig med at fange Aal (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 160 f.).

Absalonsgade [*apsalånsga-da*]. Postadr 1943 Absalonsgade.

Adelgade. Thurah Bykort Adel Gaden. — Den nuværende Storegade. Glda. athæl „Hoved“.

Allévej. Th Allégade; Postadr 1943 Allévej.

Almegade [*almæga-da*]. Tax 1761 Alme Gade; Trap¹, Postadr 1943 Almegade. — Trænavnet Alm. Gadenavnene i Rønne fra Tax 1761 er givet af Byfoged Selmer, fordi Gader og Stræder før hans Tid ingen Navne havde (1764 Urne Add.).

Andreas Riis Vej [*andris 'ri-zəs vej*]. Th Andreas Riis Vej; Postadr 1943 Andr. Riis Vej. — Efter Grosserer Andr. Riis, Malmø, som skænkede Kommuneskolen værdifulde naturhistoriske Samlinger (Bh Avis 14/11 1924).

Anthoniestræde [*an'to-nistræ-dæ*]. Tax 1761, FT 1787 Anthoni Stræde; 1811 Thaarups Bh VIII Antonii Stræde; Trap¹, Postadr 1943 Anthoniestræde.

Apotekerstræde. Th Apotekerstræde. — Folkeligt Navn paa Nygade (Th).

Bagergade [*ba-gør-, ba-garaga-da*]. Tax 1761 Bager-Gaden; FT 1787 Bagger Gade; Trap¹, Postadr 1943 Bagergade.

Bagerplads [R: *ba-garapla-sin*]. Trap¹, Postadr 7 Bagerpladsen; Postadr 1943 Bagerplads. — Har Navn efter en Købmand Mikkel Bager, som ogsaa har givet Navn til Mikkel Baggers Torn, s. d. u. Naturnavn.

Bakkestræde [*bakastræ-dæ*]. Tax 1761 Bakke Strædet; FT 1787 Bakke Stræde; FT 1840 Bakke Strædet; Postadr 7, Postadr 1943 Bakkestræde.

Bellmannsvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Bellmannsvej. — Efter den svenske Digter Bellmann. Af Taknemmelighed mod Sverige, der efter Bombardementerne af Rønne og Neksø den 7. og 8. Maj 1945 skænkede Træhuse til Fordel for de bomberamte, fik Gader og Veje i de Kvarterer, hvor Husene blev opført, i væsentlig Grad svenske Navne, f. Eks. Blekingevej, Frødingsvej, Kalmarvej, o. s. v.

Benbrækkerstræde [*benbrækærstræ-dæ*]. — Lille Gade i Nærheden af Statskolen; samme Stræde som Violstræde. Samme Navn findes ogsaa andre Steder (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 73).

Bidstrupsgade. Th H. P. Bidstrups Gade. — Ældre Navn paa den østlige Del af den nuværende Skt. Mortensgade. H. P. Bidstrup døde 1876 (Th). Bjørnegaard. 1727 (Th) Bjørnegd.

Birkevej. Jul paa Bh 1946 Birkevej. — Ny Gade med svenske Træhuse.

Blekingevej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Blekingevej. — Ny Gade med svenske Træhuse.

Bondebroen, Hse. Postadr 7 Bondebroen; Guide 1914 Bondebro; Postadr 1948 Bondebroen. — Har Navn efter en Bro over Byaa, se Bondebro u. Naturnavn og Bebyggelsesnavnet Bondebroen i Knudsker S. 651.

Bondegade [*bo-naga-da*]. Tax 1761 Bonde Gaden; FT 1801, Trap¹, Postadr 1943 Bondegade. — Maaske af Slægtsnavnet Bohn(e) (R).

Borgergade Tax 1761 Borre-Gaden; FT 1787 Borgergade; Trap¹ Borre-gade; Postadr 1943 Borgergade. — Opkaldelse efter B. i København.

Borgmester Nielsens Vej [*bårmæstar 'ne-lsøns vej*]. Vejfort 1942, Postadr 1943 Borgmester Nielsens Vej. — Tidligere Pæretædsalsvej. Borgmester Nielsen døde 13/3 1942.

Bredgade [*bræ-ga-da*]. Postadr 7, MK, Postadr 1943 Bredgade.

Bredstræde [*bræ-stræ-dæ*]. Postadr 7, MK, Postadr 1943 Bredstræde.

Brudegade. Urne Add Brude Gade. — Jfr. Naturnavnet Brudeseng.

Bryggervej [*bryggarvæ-n*]. Postadr 1943 Bryggerivej; Bh. Vejv. 1944 Bryggervej.

Bundtarmen [R: *bānta-rmin̄*]. Trap¹ Bundstr.; Th Blindtarmen. — Lille blindt Stræde, som udgaar fra Antoniestræde ved Store-Torv. Bundtarm er det almindelige bhske Ord for Blindtarm saavel i egentlig Bet. som i Bet. „lukket Vej el. Gade“. Som Navn paa blinde Gader bruges det ogsaa i andre bhske Købstæder.

Byledsgade [*by-læsga-da*]. Trap¹ Byledsgade; Trap³ Byllesgade; Trap⁴, Postadr7, Postadr 1943 Byledsgade. — Fra St.-Torvegade til Byens Markjorder.

Byvangen. Medd. 1949 Byvangen. — Gade fra Smallesund sydpaa.

Bækken [R: *bækin̄*]. Postadr9, BhVejviser 1944, Postadr 1948 Bækken. — Gade ved Tevandsbæk.

Bødkergænge [R: *bødkara-, bøkaraqænad*]. Postadr 1943 Bødkerganget. **Curdtslund**, Hs [*kårsæslon̄*]. Postadr 1869 Curdt's Lund; Gst 1886 Curdtslund. — Af Naturnavnet Curdtslund.

Curdtsvej. Medd. 1949 Curtsvej.

Damgade [*damga-da*]. Skiftepr 1749 Iens Nielsen ved Dammen her i Rønne; Tax 1761, FT 1787 Dam Gaden; Postadr 1943 Damgade. — Har Navn efter Colbergdam (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 249 Note til p. 100).

Dampmøllegade [*da-mpmølløga-da*]. Trap¹ Dampmøllestr.; Postadr7, Trap⁴, Postadr 1943 Dampmøllegade.

Dommerbæk Huse [*dåmarabækskù-zøn*]. Postadr 1943 Dommerbæk Huse. — Naturnavnet Dommerbæk.

Doveraas, Hs. 1730erne (Th) Due Aas Mølle; Nexø Skiftepr 1746 Doure Aas Mølle Huus; 1851 (Th) Due Aas; Guide 1914, Gst Dovreaas. — Naturnavnet Doveraas.

Djævledans [R: *dæ-wlada-nsamolan*]. Th Dævladajns. — Horisontalmølle Nord for Kastellet. En saadan Mølle kaldtes af gamle Bornholmere Djævledans, Djævledansmølle eller Djævlemølle (Rohmann i DF VI 33 ff.).

Dr. Kabells Vej [*dåktør 'ka-bæls vej*]. 1936 ff. (Th) Doktor Kabells Vej; Postadr 1943 Dr. Kabells Vej. — Tidligere Nordostvej. Efter Lægen Søren Kabell, død 1936.

Eginsgade [*e-ginsga-da*]. Th, Postadr 1943 Eginsgade. — Efter Lunde-bispen Egin, som indførte Kristendommen paa Bornholm.

Ellekongestræde [R: *æləkånstræ-dæ*]. Tax 1761 Elle Konge Strædet; FT 1801 Elle-Kong Strædet; Trap¹ St. Ellekongstr.; Postadr7 Store Ellekongestræde; Postadr 1943 Ellekongestræde. — Navnet givet i 1761 af Byfoged Selmer. Ellekonge „Ellefolkets Herre“, eller blot anvendt om et mandligt Væsen af Ellefolket (ODS).

Lille-Ellekongestræde. Trap¹, Postadr7, Postadr 1943 Lille Ellekongestræde.

Endeløsstræde. Tax 1761 Endeløs Strædet; FT 1787 Endeløs-Stræde; FT 1840 Endeløs Strædet. — Endeløs kaldes Gader, som ender i aaben Mark eller som Blindgade (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 59).

Eskilsgade [*æskølsøga-da*]. Postadr 1943 Eskildsgade. — Af Mandsn. Eskil.

Fabriksvej [*fa'breksvej, fa'breksvæ-ri*]. Postadr 1943 Fabriksvej.

Falsterbovej. Postadr 1948 Falsterbovej.

Finnestræde [*finastræ-dæ*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Finnestræde. — Maake Slægtsnavnet Finne (R).

Fiskerbakke [*feskør-, feskarabakan̄*]. Postadr7 Fiskerbakke; MK Fiskersbakke; BhS XX p. 27 Fiskeresbakke; Postadr 1943 Fiskerbakke. — Samme Gade som Kildesbakke.

Fiskerstræde [*feskastræ-dæ*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Fiskerstræde.

Frederikshavn. Trap¹ Frederikshavnen. — Rønnes udvidede Havn blev kaldt saaledes efter Kong Frederik VII, der under et Besøg paa Bornholm den 9/9 1856 gav Tilladelse dertil.

Fru Krabbes Vej [*frü 'krabæs vej*]. Postadr7 Fru Krabbesvej; MK, Postadr 1943 Fru Krabbes Vej.

Fru Steenbergs Vej [*frü 'ste-nbæ-ri's vej*]. Postadr7 Fru Steenbergsvej; Postadr 1943 Fru Steenbergs Vej.

Frydenlund, Ml og Hse [*fry-dən'lon*]. Postadr 1869 Frydenlunds Ml.; Guide 1914 Frydenlund Ml.; BhS XXI 56 Frydenlund mølle. — Oprindelig et Skovnavn, se u. Naturnavn.

Frydenlundsvej [*fry-dən'lonsvaj*]. Postadr 1943 Frydenlundsvej.

Frødingsvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Frødingsvej. — Efter den svenske Digter Frøding.

Fyrrevej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Fyrrevej. — Ny Gade med svenske Træhuse.

Fønix, fsv. Ml. Mansa 1851, Trap¹, Bull 1869 Phønix; Gst 1886 Fønix. — Navn paa en af de af Otto Arboe oprettede fem Cementovne fra 1830—50 (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239).

Godthaabsvej [*gât(h)â-bsvaj*]. Postadr 1943 Godthaabsvej. — Godthaab var Navn paa en af de af Otto Arboe c. 1830—50 oprettede fem Cementovne (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239).

Grummekulegade [R: *grâmê'kû-lê-ga-da*]. Tax 1761 Grumme Kule Gaden; FT 1787 Grumme Kule Gade; FT 1801 Grummekulegaden; 1811 Thaarups Bh VIII Grummekulegade; BhTid 5/10 1940 Grummekule-Gaden. — Hedder nu Store-Torvegade. Af Naturnavnet Grummekule.

Grummekulestræde. 1811 ThaarupsBh VIII Grummekulestrædet; Th Grummekulestræde. — Nu Lille-Magstræde (R). Af Naturnavnet Grummekule.

Grønnegade [*grö-naga-da*]. Thurah Grønne Gade; Tax 1761 Grønne-Gade; FT 1787 Grønne Gade, Grønne Gaden; FT 1840 Grønne Gaden; Trap¹, Postadr 1943 Grønnegade. — Oprindelig en Gade gennem ubebygget Grøn-jord (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 19 f.).

Haabet, fsv. Cementovn. Mansa 1851, Trap¹, Bull 1869 Haabet. — Navn paa en af de af Otto Arboe c. 1830—50 oprettede 5 Cementovne (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239).

Hallandsvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Hallandsvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Halmstræde [*halmstræ-dê*]. Tax 1761 Halm Stræde; FT 1787 Halm Strædet; Postadr 1943 Halmstræde.

Halmtorv. 1811 ThaarupsBh VII Halmtorvet.

Skt. Hansstræde [*sa-nt 'han-stræ-dê*]. Tax 1761 St Hans Stræde; FT 1787 St; Hans Strædet; Trap¹ St Hansstr; Postadr 1943 Sankt Hans Stræde.

Havnebakke [*ha-unabakan*]. Trap¹ Bakken; Trap¹, Postadr7 Havnebakken; G&N 1939 p. 66 Haw nabakkanj; Postadr 1943 Havnebakken.

Havnegade [*ha-unaga-da*]. Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Havnegade.

Hedningestræde [*he-dningastræ-dê*]. Trap¹ Hedningsstr; Postadr7, Postadr 1943 Hedningestræde. — Af Hedning „Ikke-Kristen“ el. i den bh. Bet. „et Barn, før det er døbt“ (Esp).

Hedvigstræde. Tax 1761 Hedvig Strædet; Tax 1774 Helvig-Strædet; Tax 1781 Helvigs Strædet; FT 1801 Hedvigstrædet; 1811 ThaarupsBh VIII Hedvigstrædet. — Efter St. Hedvigssøstrene.

Herman Blems Vej [*hærman'blæms vaj*]. Postadr 1943 Herman Blems Vej.

Hovedvagtsgade [*hau-dva-jtoga-da*]. Postadr7 Hovedvagtsgade; MK Hovedvagtsstr.; Postadr 1943 Hovedvagtsgade. — Navn efter Rønne Fæstnings Hovedvagt, opf. 1743—44.

Højstræde. Tax 1761 Høy Strædet; Tax 1774 Høy-Strædet; Tax 1781 Høy Strædet; FT 1787 Høy-Stræde.

Integade [*entaga-da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Integade. — Opkaldelse efter Integade i København.

Jagthavn [*ja-jtaha-un*]. Th Jagthavnen „Jajtahavn“. — Navn paa Rønne Havns inderste Bassin.

Jernbanevej [*jærmba-navaj*]. Postadr 1943 Jernbanevej.

Johnsens Tværvæg [*jo-nsæns tvæ-rvaj*]. Postadr 1943 Johnsens Tværvæg. — Vel efter Konsul Peter Johnsen (nævnt i Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 249).

Johnsensvej [*jo-nsænsvaj*]. Postadr 1943 Johnsensvej.

Jomfru Mariæ Kapel. 10/7 1434 (LDipl) capella virginis gloriose juxta ecclesiam sancti Nicolai episcopi in Rothna in Borndeholm.

Kaasegade [kaˈzagaˌda]. Trap¹, Postadr 7 Kaasegade; MK Kaasegad; Postadr 1943 Kaasegade. — Har Navn efter Nørrekaas.

Kajgade. Medd. 1949 Kajgade.

Kajstræde [kajstræˌdɛ]. Tax 1761 Kay Strædet; FT 1787 Kay Stræde, Key Stræde; Trap¹, Postadr7, Postadr 1943 Kajstræde. — I den nordl. Ende af Byen, længst borte fra Havnen. Forleddet er snarest Slægtsnavnet Kaj, Key (R).

Kalkbrænderivej [ˈkalkbrænɐˈriˌvej]. MK Kalkbrænderi Vej; Trap², Postadr7, Postadr 1943 Kalkbrænderivej.

Kalmarvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Kalmarvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Kandegade [kaˈnagaˌda]. Tax 1761 Kande Gaden; FT 1787 Kande Gade; Trap¹, Postadr 1943 Kandegade.

Kanelstræde. Trap¹ Canelstrædet; Trap² Kanelstræde.

Kapelstræde. Trap¹ Capelstrædet; Trap², Postadr7 Kapelstræde.

Kapelvej [kaˈpælˌvej]. Postadr7, Postadr 1943 Kapelvej.

Kastanievej [R: kaˈstaniˌvej]. MK, Postadr 1943 Kastanievej.

Kastellet [kaˈstælˌd, R: kaˈstælˌd]. 1688—89 (Th) Castellet; JSørensen 1704 BhS XII 84 Kastelit; 1738 i Komm 1738 Castelet; Rel 1743 Castellet; UrneAdd det saa kaldede Castelle; VSK Citadellet; Mansa 1851 Castellet; Bull 1869 Kastellet; BhFisk 1933 p. 13 Kastelled. — Byens gamle Fæstnings-taarn, opført 1689.

Kastelsmølle [R: kaˈstels-, kaˈstælsˌmølan]. Postadr 1869 Kastels Ml.; Postadr 1943 Kastelsmøllen. — Samme Mølle som Søndermølle.

Kastelsvej [kaˈstælˌvej, kaˈstælˌvæˌŋ]. Postadr 1943 Kastelsvej.

Kattesundet [katasunˌd]. Tax 1761 Katte Sundet; 1811 ThaarupsBh VII, FT 1840 Kattesund; Trap¹, Postadr 1943 Kattesundet. — Lille Gade nær Lilletorv. Navnet findes i flere danske Købstæder og er kendt allerede fra Middelalderen i Kolding, Flensborg, Vejle, Roskilde, København, Slesvig, Assens og Middelfart. Det har vel oprindeligt betegnet et Vandløb el. en Dam, hvori der har været henkastet Katteaadsler (DS IV 7 f.). Efterleddet -sund forekommer ogsaa i Gadenavnene Smallesund i Rønne og Hasle. Kattesund i Rønne er rimeligvis Opkaldelse efter det københavnske.

Kildesbakke. Postadr7 Kildebakken. — Naturnavnet Kildesbakke.

Kildestræde. Th Kildestræde.

Kirkeplads [ˈkærkəˌplaˌsin]. Postadr7 Kirkepladsen; Postadr 1943 Kirke Plads.

Kirkestræde [ˈkærkəˌstræˌdɛ]. Tax 1761 Kirke Strædet; FT 1787 Kirke-Stræde; FT 1840 Kirkestrædet; Trap¹, Postadr 1943 Kirkestræde.

Klingegade [R: klenagaˌda]. Tax 1761 Klinge Gaden; Tax 1781 Kling Gaden; FT 1801 Klinge Gade; Trap¹, Postadr 1943 Klingegade. — Lille Gade i den sydlige Del af Byen. — Slægtsnavnet Klinge (R).

Klingehus. BhAvis 1837 Nr. 55 (Th) Klingehuset.

Klokkegade [kliˌkagaˌda]. Tax 1761 Klokke Gaden; FT 1840, Trap¹, Postadr 1943 Klokkegade.

Knappestræde [knapstræˌdɛ]. Trap¹ Knapstr.; 1887 (Th), Postadr7, MK Knapstræde; Postadr 1943 Knappestræde. — Af Slægtsnavnet Knap, jfr. Knappegd i Ibsker S.

Knorrenborg, Hs [knårənˌbår]. K 1744, K 1778, FT 1787 Knorrenborg; VSK Orig, Salchow 1813 Knorrenborg; BhAvis Juli 1846 (Th) Knollenborg; Gst 1886, Postadr 1869, MK Knorrenborg; Teinnæs 1926 [knårənˌbår, knåənˌbår]; BhFisk 1933 p. 13 Knorrenbor. — Nu Fredensborg. Som de fleste Gaard- og Husnavne paa -borg er det oprindeligt et Navn med nedsættende Betydning. Forleddet kan være Verb. knurre. Jfr. Knurrenberg, DS II 36, og Knorborg, alm., f. Eks. DS IV 27. Omtydet til Knollenborg af Verb. knalde [knála] i obskøn Bet. Ved Kysten lige ved Ejendommen ligger et Voldanlæg (se P. Thorsen, Fra Sydbornholm 8 f.), der af enkelte menes at have givet Navn til Stedet, men det beror vist kun paa en Gisning (R).

Knudsvej [knúˌ(d)svaj]. Postadr7 Sct.-Knudsvej; Th Knuds Vej; Postadr 1943 Knudsvej.

Kokkegade [R: *kåkaga-da*]. Bykort 1886 Kokkegade; Postadr⁹ Kokkegade (Klokkegade). — Samme Gade som Klokkegade. Slægtsn. el. Appell. Kok (R).

Korsgade [*kårsaga-da*]. Tax 1761 Kors Gaden; Tax 1774 Kaars-Gaden; UrneAdd Kors Gaden; Trap¹, Postadr 1943 Korsgade.

Kredsen [*kredsni*]. Trap¹, Postadr⁷, MK, Postadr 1943 Kredsen.

Kristiansgade. Th Kristiansgade.

Krystalgade [*krysta-lga-da*]. FT 1840 Krystalgaden; Trap¹, Postadr 1943 Krystalgade. — Tidligere Skidenstræde (Th, Opt 1945). Opkaldelse efter Krystalgade i København, som ogsaa tidligere hed Skidenstræde.

Kulle. Thorvald Hansen Kolla, Kolle; Teinnæs Kujlja. — Navn paa en Mølle; saaledes kaldte man i Arnager Andersens Mølle (Teinnæs). Kuld, se Indl.

Kyllingehus [*kolinhú-zad*]. VSK Kyllinge Huset.

Kystvej. Medd. 1949 Kystvej.

Kætten. Teinnæs kjætten. — Soldaterne i Militzen kaldte, naar de eksercerede paa Galgeløkken, Kastellet for kjætten, bestemt Form af bh. Kjätta „Hunkat“ eller af bh. *Kjätta, f. „Faarefold“, se Kætte, Nyker S., 652.

Laksegade [*la'jsaga-da*]. Tax 1761 Laxe Gaden; FT 1787 Laxe Gade, Laxe Gaden; Trap¹ Laxegade; Postadr 1943 Laksegade. — Opkaldelse efter L. i København.

Landemærket [*lanamærked*]. Postadr⁷, Postadr 1943 Landemærket. — Ænyda. Landemærke „Landegrænse“. Opkaldelse efter L. i København.

Langelinie [*långli'nia*]. Postadr⁷, MK, Postadr 1943 Langelinie. — Rækkeboliger for Arbejdere. Opkaldelse efter L. i København.

Larsegade [*la-ræ-, la-rsaga-da*]. Tax 1761 St. Lars Gade; Tax 1781 Lars Gade, Lars Gaden; FT 1787 Lars Gade; FT 1801 Larsegade; Urne Add Lars Gade; 1811 ThaarupsBh VIII Larse Gade; Trap¹, Postadr 1943 Larsegade. — Mandsnavnet Lars.

Legaards Plads. Thurah Bykort Leegaards Plads; DATl Legaards Plads; BhTid 5/10 1940 Leegaards Plads. — Samme Lokalitet som Store Torv. En Løkke kaldes Leegaards Løkke (Th). Efter Købmand Christian Leegaard, død 1757 (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 94, 210).

Lervaren [*le-rva-ran*]. — Teglværket ved Borgmester Nielsens Vej. Subst. Lervare i bestemt Form brugt hypokoristisk som Navn paa Teglværket.

Lillegade [*lilaga-da*]. Tax 1761 Lille Gade; FT 1787 Lille-Gade; Trap¹, Postadr 1943 Lillegade.

Lilletorv [*lilavår, lilavår, R: lilav'plá-s*]. Tax 1761 Lille Torv; FT 1787 Liden Torv; 1811 ThaarupsBh VIII Lille Torv; Panum 1830 p. 106 lille Plads; Borriijnh III 96 Lil'a Plás; Trap¹, Postadr 1943 Lille Torv.

Lindevej [*línsvaj*]. Postadr⁷, Postadr 1943 Lindevej.

Loppetorv [*lápétaréd*]. Th Loppetorvet. — Andet Navn paa Olsgade.

Lovisehøj, Gd [R: *lo'vi-søn'háj*]. Guide 1885 Lovisehøj; AL 1912 Lovisehøj; BhS XXI 57 Louisenhøj gård; Postadr⁹, Gst Lovisehøj. — Jfr. Byggehøj u. Naturnavne.

Lundensvej. Medd. 1949 Lundensvej.

Lygtestræde [*lajtæstræ-da*]. Trap¹ Lygtepælstr.; Trap² Løgtestr.; Postadr⁷ Lygtepælstræde; MK Løgtestræde; Postadr 1943 Lygtestræde.

Lykkensprøve, fsv. Ml. Mansa 1851 Lykkensprøve; Trap¹ Lykkens Prøve; Bull 1869, Gst 1886 Lykkensprøve. — Navn paa en af de af Otto Arboe 1830—50 oprettede fem Cementovne (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 239), nu Landbrug iflg. Bh Vejviser 1944.

Lærkevej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Lærkevej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Løkkegade [*lykaga-da*]. Tax 1761 Lykke Gaden; FT 1787 Lykke Gaden; Trap¹ Lykkegade; Trap² Lokkegade; Postadr⁷, Postadr 1943 Løkkegade. — Løkke, se Indl.

Lille-Madsegade [*lilav'masaga-da*]. Trap¹, Postadr⁷ Lille Madsegade; Trap⁴ Lille Madsesgade; Postadr 1943 Lille Madsegade.

Lille-Madsestræde. Trap¹ Lille Madsestræde.

Mads Hansens Gade. BhAvis 8/10 1891 Mads Hansens Gade. — Nuværende Stormgade.

Magstræde [*ma-gstræ-da*]. Trap¹ St Magstræde; Postadr7, MK Store Magstræde; Postadr 1943 Magstræde. — Af Subst. Mag „Nødtøftshus“ (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 45), vel Opkaldelse efter Magstræde i København.

Lille-Magstræde [*lilja'ma-gstræ-da*]. Trap¹ Lil. Magstræde; Postadr7, Postadr 1943 Lille Magstræde. — Hed tidligere Grummekulestræde.

Malmøvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Malmøvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Margrethevej [*ma'gre-tævaj*]. MK, Postadr 1943 Margrethevej.

Marie Koefoeds Vej [*maria 'kåføds vej*]. Postadr7 Marie Koefoedsvej; Postadr 1943 Marie Koefoeds Vej. — Efter Etatsraadinde Maria Koefoed, som i 1812 oprettede en Stiftelse i Rønne.

Lille-Mortensgaard. Skiftepr 1753 et lidet Huus bestaaende af 1½ Fag, paa lille Mortensgaard kaldet; Tax 1774 Lille-Mortens-Gaard; FT 1787 Lille Mortens Gaard.

Lille-Mortensgade [*lilja'mør-tøns-ga-da*]. Tax 1761 Lille Mortens Gade; Trap¹ Lil Mortenstræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Lille Mortensgade.

Skt. Mortensgade [*sa-nt(a) 'mør-tøns-ga-da*]. Tax 1761 Sanct Mortens Gade, Mortens Gade; FT 1787 Mortens Gade; Trap¹ Sanct Mortensgade; Postadr 1943 Sankt Mortens Gade.

Murergade [*'mür-rær-, mü-raraga-da*]. Postadr7, MK, Postadr 1945 Murer-gade.

Myregade. Tax 1761 Myre Gaden; FT 1787 Myhre Gaden; Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Myregade. — Har Navn efter Søndermyr.

Møllegade [*møllega-da*]. Tax 1761 Mølle-Strædet; FT 1787 Mølle Stræde; Trap¹ Møllestræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Møllegade.

Møllegades Forlængelse. Postadr7 Møllegades Forlængelse; MK Fortsættelse af Møllegade.

Nedergade. 1600erne (Th) Nedergaden. — Nu Grønnegade (Th).

Nellikegade [R: *nølika-, nølikøga-da*]. Tax 1761 Nellike Strædet; FT 1787 Nellike Stræde; Trap¹ Nillekestr.; Postadr7, MK, Postadr 1943 Nellikegade.

Skt. Nikolaj Kirke. 10/7 1434 (Langebek), 29/5 1502 (Resen) Sancti Nicolai.

Nordostvej. MK Nordøstvej; Postadr7, Postadr9 Nordostvej. — Nu Dr. Kabells Vej.

Nygade [*ny-ga-da*]. Tax 1761, FT 1787 Nye Gade; Trap¹ Nyegade; MK, Postadr 1943 Nygade. — Kaldtes i Folkemunde Apotekerstræde, fordi Apoteket ligger paa Hjørnet af Nygade og Storegade.

Nyhavn. G&N 1931 p. 55 Nyhavn. — Syd for Rønne gamle Havn.

Næbbetrønte. BhFisk 1933 p. 14 Næbbatrøntan. — Fiskernes Betegnelse for Frydenlund Mølle, der ligger paa Næbbeodde.

Nørrebakke. Postadr 1948 Nørrebakke.

Nørregade [*nørøga-da*]. Tax 1761 Nørre Gade; FT 1787 Nørre Gade; Trap¹, Postadr 1943 Nørregade.

Nørrekaas [*nørøka-z*]. Thurah „den liden . . . Havn“; VSK Nørre Kaas; Salchow 1813 Nørrekaas; UK 1817 Nørre Kaas; Esp p. 199 Norrekås; Trap¹, Bull 1869 Nørre Kaas; MK Nørrekaas; BhFisk 1933 p. 14 Norrekaas; G&N 1939 p. 65 Norrekáz; Gst Nørrekaas (Havn).

Nørrekaasgade [R: *nørøka-za-ga-da*]. Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Nørrekaasgade.

Olsgade [*ø-lega-da*]. Tax 1761 Ols Gaden; FT 1787 Ols Gade; Trap¹, MK, Postadr 1943 Ols-gade. — Hed tidligere ogsaa Loppetorvet (Opt 1945). Af Mandnavnet Oluf.

Om Kirken. Trap², 1887 (Th), MK Om Kirken.

Onsbæk, Hse. Gst 1886 Onsbæk Tglv; Guide 1914, Vejfort 1942, Gst Onsbæk. — Naturnavnet Onsbæk.

Paradisgade [*pa-radi-øga-da*; R: *pa-radis, -di-z*]. Trap¹, MK Paradis; Postadr7, Vejfort 1942, Postadr 1943 Paradisgade.

Paradisvej. Postadr 1948 Paradisvej. — Nyt Navn paa Teglværksvej.

Parallelvej. MK Parallelvei.

Peder Larsens Stræde. BhS XX 27 Per Larsens Stræde; Th Peder Larsens Stræde. — Gammelt Navn paa det nuværende Pistolstræde, s. d. Efter Borgmester Peder Lavridsen Møller, død 1674 (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 87 og 112).

Skt. Pedersgade [*sa-ni 'pæ-dærsga-da*]. Trap¹ St Pedersgade; Postadr7 Sct.-Pederstræde; MK Skt. Peders Gade; Postadr 1943 Sankt Peders Gade.

Pilestræde [*pi-lastræ-da*]. Postadr7, Postadr 1943 Pilestræde.

Pingelsallé [*penjls alle*]. Postadr7 Pingelsallé; MK Pingels Alle; Afh. P. Thorsen 1942 p. 123, Postadr 1943 Pingels Allé. — Opkaldt efter Byfoged J. C. Pingel, død 1836.

Pistolstræde [*pi'sto-lstræ-dæ*]. Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Pistolstræde. — Hed tidligere Peder Larsens Stræde, s. d. Gaden har formodentlig faaet Navnet Pistolstræde efter sin Form, fordi den er bøjet som Løb og Skaft paa en Pistol (R).

Pogegaard. 1675 (Th) Pogegaarden; 1680 (Th) Poge Gaarden. — Af Subst. Pog „lille Dreng“.

Provstegade [*pro-staga-da*]. Tax 1761 Prouste Gaden; FT 1787 Provstegaden; Trap¹, Postadr7, Postadr 1943 Provstegade. — Fører fra Provstegaarden i Retning af Kirken.

Prøjsen, Huskarré [*prå-(·)jæen*]. 1880erne (Th) Preussen. — Det nordre Hjørne af Kalkbrænderivej og Store-Torvegade.

Pythus, Gd [*pøthú-zed, py-thú-zed*]. K 1746—50 byte-huus; 1759 Thaarups-Bh II p. 239 Pyttehuset; Falenkamp 1783 Pyttehuset; Sl 18. Aarh. Thaarups Bh II 148 Pute Huuset; VSK Pythuset; Salchow 1813 Pyttehus; Thaarup 1839 p. 237, Mansa 1851 Pythuset; Trap¹ Puthuus; Bull 1869 Pyt H.; Gst Pythus. — Kaldes af Ejeren Søving. Af Subst. Pyt „Pyt, Pøl, Sumphul“. Udtalen og de nyeste Skriftformer har tabt Bindevoalen, som findes i de ældre Former.

Pæretæsdalsvej [*pæ-rætræ-sda-lsvæ-nj*]. — Postadr 1948 Pæretæsdalen. Naturnavnet Pæretæsdal.

Raadhusstræde [*rø-hú-zætræ-dæ*]. Trap¹ Raadhusstræde; Postadr7, MK, Postadr 1943 Raadhusstræde. — Det gamle Raadhus [*rø-stawan*] laa her indtil 1830.

Rendegade [*rænæstræ-dæ*]. Tax 1761 Rende-Gaden; FT 1787 Rende Gade, Ronde Gade; Trap¹, Postadr7, Postadr 1943 Rendegade. — Subst. Rende.

Robbedale, Hse. Guide 1914 Robbedale; Th Robbedalehus. — Naturnavnet Robbedale.

Rolighedsgade [*rø-lihe-dæga-da*]. Tax 1774 Rolighedsgaden; Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Rolighedsgade. — Her var 1774 kun eet Hus.

Rosengården [*rø-sængår-rinj*]. Ravn 1671 Rosengd; Resen K Rosengd hvilchen soo kaldis efter Holger Rosenkrantz; Tax 1761 Rosen Gd; Tax 1774 Rosen-Gd; Urne Tilf. t. Thurah Rosengd; Tax 1781 Rosen Gd. — En Lystgaard Vest for Raadhusstræde bygget omkring 1635 af Lensmand Holger Rosenkrantz (Zahrtmann, BhS VII p. 56), nu Amtsforvaltergaard.

Rosengade [*rø-sænga-da*]. Tax 1761 Rosen Gaden; FT 1787 Rosen Gade; Trap¹, MK, Postadr 1943 Rosengade. — Romantisk Gadenavn (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 21).

Ruden [*ri-dan*]. Tax 1761 Ruden; Tax 1774, Tax 1781 Ruuden; FT 1801 Ruden; Urne Add Ryden; 1811 Thaarups Bh VIII, Trap¹, MK, Postadr 1943 Ruden. — Gadestump fra Rønne Kirkeplads nordpaa, som nu ved Gade-reguleringen efter Bombardementet 1945 er forsvundet. Købmænd fra Greifswald havde i Middelalderen eget Hus og eget Kapel ved Kirken i Rønne, og det kan tænkes at de har givet denne Gadestump Navnet Ruden efter en lille Ø „Ruden“ tæt udenfor Greifswald, som skulde passeres af dem paa deres Rejser fra og til Rønne (K. Thorsen, Rønne Søfarts Historie 27).

Rømersgade [*rø-mærsga-da*]. Postadr 1943 Rømersgade. — Har Navn efter den samme Avlsbruger Rømer, som Rømersbæk er opkaldt efter (R).

Sadleborg, fsv. Hs. Tax 1781, FT 1787 Sadleborg Synden Byen; 1801 (Th) Sadleborg.

Saga, fsv. Ml [R: *sæ-ga*]. Trap¹, Postadr 1869, Bull 1869, Gst 1886 Saga. — En af Otto Arboe før 1850 anlagt Cementovn, nedbrændt c. 1870, senere Ben-

mølle, nedlagt før 1914 (Guide 1914). Poetisk Navn, jfr. de andre Navne paa Arboes Cementovne: Phoenix, Haabet, Lykkens Prøve og Godthaab.

Sandgade [*sa-ŋa-da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Sandgade.

Sandvej [*sa-ŋvæ-ŋ*]. BhS XI p. 75 Sandvejen.

Sejersgaard, Lille-, Gd. Th Lille Sejersgaard. — I den nordlige Del af Rønne Vang, der grænser op til Sejersgaard i Knudsker S.

Sibirien, fsv. Hs [R: *sēbe-ri-an*]. — Læg paa Haslevej ved Næbbedde. Navnets Udtale med a i Endelsen viser, at det er en fem. a-Afledning af Sibirien med efterhængt Artikel, idet dog *Sibirianer er blevet forkortet til Siberian (R).

Sigurdsgade [*si-gu-rsga-da*]. Postadr7, MK Sigurdsgade.

Sildetorv [R: *silatårød*]. Panum 1830 p. 106, Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 102 Sildetorvet. — En lille Plads paa Østergade, hvor de Vogne holdt, der kom fra Østlandet, især fra Listed, med fersk Sild for at sælge den til Byens Folk (Johan Hansen, anf. St.).

Silkegade [*sølfsga-da*]. Tax 1761 Silke Gaden; Trap¹, MK, Postadr7, Postadr 1943 Silkegade. — Opkaldelse efter S. i København.

Skaanesvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Skaanesvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Skadehus. 1729 (Th) Skadehuset. — Fugle- el. Slægtsnavnet Skade, jfr. Skadegaard i Pedersker S., 683 og Aaker S., 684.

Skadekrog, fsv. Gade. Th Skadekrogen. — Nedlagt blind Gade (Th). Fugle- eller Slægtsnavnet Skade.

Skanørvej. Postadr 1948 Skanørvej.

Skarpegade [*skar-paga-da*]. Tax 1761 Skarpe-Gaden; FT 1787 Scharpegade; Trap¹, MK, Postadr 1943 Skarpegade. — Adj. skarp. Gaden kan have Navn af, at Brolægningen bestod af skarpe Sten.

Skidenstræde [*si-dænastræ-dæ*]. Tax 1761 Skiden Strædet; FT 1787 Skiden Stræde, Skiden Stræde; 1811 ThaarupsBh VIII Skidenstræde. — Nu Krystalgade (Opt 1945). Opkaldelse efter Skidenstræde i København.

Skindergade [*ŋenarga-da*]. Trap¹, Postadr7, Th, Postadr 1943 Skindergade. — Vel Opkaldelse efter S. i København.

Skolekrogen. Th Skolekrogen. — Smøge op til Vestre Skole, se Skolekrog u. Naturnavne.

Skolestræde [*sko-lastræ-dæ*]. Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Skolestræde. — Stræde bag om Statsskolen.

Skovgænget [*skaw(a)gæn-d*]. Postadr7, Th, Postadr 1943 Skovgænget. — Af Slægtsnavnet Skov, Schow.

Slagtergade [*sla-jtar-, sla-jtaraga-da*]. Tax 1761 Slagter Gaden; FT 1787 Slagter Gade; Trap¹, MK, Postadr 1943 Slagtergade.

Slagterstræde [*sla-jtar-, sla-jtarastræ-dæ*]. MK Slagterstr.; Postadr 1945 Slagterstræde.

Slappegade [*slap-, slapaga-da*]. Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Slappegade. — Muligvis af Familienavnet ty. Schlap(p)e (Brechenmacher, Deutsche Sippennamen). — G. K.: Adj. slap „fattig, ussel“ (ODS), jfr. bh. adv. slappe „forgæves, uden Nytte“ (Esp), glde. slappe „tomhændet, uden Resultat“.

Sletten [*slætæn*]. 1735 (Komm 1738), 1743 DokBh 1682—1804 paa Sletten; Tax 1766 Sletten; UrneAdd Paa Sletten; FT 1801, Trap¹, Postadr 1943 Sletten. — Oprindelig et Jordstykke, nu Gade.

Slippen [*slæpæn*]. Tax 1761 Slippen; FT 1801 Slippen, Slipen; Trap¹, Postadr 1943 Slippen. — Kroget Stræde mellem Rendegade og Østergade. Subst. Slippe „Passage, lille smalt Stræde“.

Smallegade [*smal-aga-da*]. Trap¹ Smalstræde; 1889 (Th) Smallestræde; Postadr7 Smallegade; Teinnæs Smalstrædet; Postadr 1943 Smallegade.

Smallesund, Gade [*smal-la'søŋ*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Smallesund. — Jfr. Smallesund i Hasle Kbst., 642. Af Adj. smal og Subst. Sund, som stundom anvendes i Gadenavne om smalle Stræder, der kan minde om et snævert Farvand (Hugo Matthiessen, Gamle Gader p. 57).

Smedegade [*smedaga-da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Smedegade.

Snellemark, Gade [*snæla'mark*]. 1750erne (Th) Snellemarks Renden;

Urne Tilf. t. Thurah en kort Gade eller Stræde kaldet: Snelle Mark; Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Snellemark. — Forleddet kan maaske være Plantenavnet Snerlø.

Snorregade [*snåragada*]. Tax 1761 Snarre Gaden; Tax 1767 Snorre Gaden; Tax 1781 Snorre Gaden, Snorre Gaden; FT 1787 Snorre-Gade; UrneAdd Snørre Gaden; 1811 ThaarupsBh VIII Snorregade; Trap¹, Postadr7, MK, Postadr 1943 Snorregade. — Familienavnet Snorre.

Soldaterstræde [*sol'da-tærstræda*]. Postadr7, Postadr 1943 Soldaterstræde. — Efter „Pær Soldat“, som her byggede „Kasernen“, en to Etagers Bygning (R).

Staalegade [*stoa-lagada*]. Tax 1761, FT 1787 Staae Gaden; 1811 ThaarupsBh VII Staalgade; Trap¹, MK, Postadr 1943 Staalgade. — Slægtsnavnet Staae, jfr. Staaegd, Nyker S., 652 og Aaker S., 684. Hugo Matthiessen, Gamle Gader 86, tolker det fejlagtigt af Stald.

Stampen, Gd [*sta-mpan, sta-mpømlan*]. 1764 Thaarups Bh II p. 249 Stampen; UrneJb Stampe Møllen; Falenkamp 1783 Stampe Mølle; VSK Stampen; Salchow 1813 Stampe; UdmJb c. 1825. Panum 1830 p. 99, Thaarup 1839 p. 245, Mansa 1851 Stampen; Bull 1869 Stampe M; BhLdejd 1876, Gst Stampen. — Her anlagdes 1750 en Stampemølle (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 147).

Stengade [*ste-nga-da*]. Tax 1761 Steen Gaden; FT 1787 Stenegaden; 1811 ThaarupsBh VIII Steenegade; Trap¹ Steengade; MK, Postadr 1943 Stengade. — Gader med Stenbrolægning kaldtes ofte i ældre Tid Stengade (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 72).

Storegade [*sto-ræga-da*]. 1724 (Th) Store Gaaden; Printzenskjoldsvisen (1728—29 Gl. kgl. S. 3597, BhS II 15) Store Stræde; Tax 1761 Store Gade; FT 1787 Store-Gade; FT 1840 Storegaden, Storegade; Trap¹, Postadr 1943 Storegade.

Store Torv [R: *sto-ra'plæs, sto-raltår*]. Tax 1761 det store Torv, Det store Torv; FT 1787 Store Torv; Panum 1830 p. 106 store Plads; Trap¹, MK Store Torv; Borriinh III 96 Stora Plås; Postadr 1943 Storetorv, Store Torv. — Samme Plads som paa Thurahs Kort hedder Løegaards Plads, først Byfoged Selmer kalder Pladsen Store Torv. Den folkelige Betegnelse har indtil den nyeste Tid været Storeplads. Der har tidligere ikke været drevet Torvehandel her, men Pladsen har været Mønstringsplads. Al Torvehandel foregik tidligere paa Sildetorvet (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 102).

Stormgade [*står-m-, stå-rræga-da*]. MK, Postadr7 Stormgade; Trap⁴ Stormg.; Postadr 1943 Stormgade. — Tidligere kaldet Mads Hansens Gade (BhAvis 8/10 1891). Maaske af Familienavnet Storm el. opkaldt efter Stormgade i København.

Strandgade. Tax 1761 Strandgaden; FT 1787 Strand Gade; FT 1840 Strandgaden.

Strandstræde [*stra-nstræda*]. Tax 1761 Strand-Strædet; FT 1787 Strand Stræde; Trap¹, MK, Postadr 1943 Strandstræde. — En Del af Havnegade og Jernbanevej.

Strandvejen [*stra-nvæ-nj*]. Th, Vejfort 1942, Postadr 1943 Strandvejen.

Stumpegade [*stæmpaga-da*]. Tax 1761 Stump Gaden; FT 1787 Stump Gade; 1811 ThaarupsBh VIII Stompe Gade; Trap¹ Stumpegd.; MK, Postadr 1943 Stumpegade. — En ganske kort Gade fra Lilletorv til Østergade.

Stættebondegade. BhAvis 16/10 1849 Stættebondegade. — Samme Gade som Stættestræde. Jfr. Bondestætte Led u. Naturnavne.

Stættestræde [*stættæstræda*]. Tax 1761 Stætte Strædet; FT 1787 Stætte Stræde; Trap¹ Stættæstræde; Postadr7, Postadr 1943 Stættestræde. — Subst. Stætte „Stente“.

Sveasvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Sveasvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Sygehusvej [*jø-gåhu-svæ-nj*]. Th, Vejfort 1942, Postadr 1943 Sygehusvej.

Søborgstræde [*sø-bårstræda*]. 1725 (Th) Søbor Stræde, Suber-Strædet; Tax 1761 Søborre Strædet; FT 1801 Søborg Stræde; Trap¹, Postadr7, Postadr 1943 Søborgstræde. — Har vel Navn af et Hus- el. Slægtsnavn Søborg.

Sønderallé [*ʃɔnrəˈalleː*]. Vejfort 1942, Postadr 1943 Søndre Allé.
Søndergade [*sɔnrəˈgaːda*]. Tax 1761 Søndre Gade; FT 1787 Sønder Gade; Trap¹ Søndergade; Teinnæs 1926 [*dæŋ sɔnrəˈgaːdán*]; Postadr 1943 Søndergade.

Sønderhavn [*sɔnrəˈbaːdahaːun*]. UrneAdd 1764 den søndre Baade Havn; VSK Sønder Kaas; Salchow 1813 Søndrehavn; Trap¹, Trap² Søndre Baadehavn; Teinnæs 1926 [*sɔnrəˈråháːsn*]; G&N 1939 p. 66 sønre Bådahavn.

Søndermølle. 1721 (Th) Søndre Mølle; Sk&P 1723 dend Søndre Wejr mølle; Guide 1914 Søndre Ml. — Samme Mølle som Kastelsmølle.

Sønder-Villavej [*ʃɔnrə ˈvelavəj*]. Postadr 1943 Søndre Villavej.

Lille-Søstræde [*lilja ˈføːstræːdə*]. Trap⁴ Lil. Søstræde; Postadr⁷, MK, Postadr 1943 Lille Søstræde.

Store-Søstræde. Trap¹, Postadr⁷, MK, Postadr 1943 Store Søstræde.

Teaterstræde [*teˈaːtəstræːdə*]. Trap¹ Theaterstr.; MK, BhS I 103 Theaterstræde; Postadr 1943 Teaterstræde. — Har Navn efter en Teaterbygning, som toges i Brug i Sæsonen 1823—24 (BhS I 91).

Teglpræstegaard, Hs [*taːjlpræˈstəgær*]. Postadr⁹, I 1922 Teglpræstegaard; Teinnæs 1926 [*taːlˌ-, ˈtaːjlpræˈstəˈgærˌrɔŋ*]. — Ligger ved Kielbergs Teglværk i Udkanten af Rønne og har Navn efter en Teglværksejer, men hvorfor han kaldtes Teglpræst, vides ikke (Opt 1945).

Teglværksvej. Trap² Teglværksveien; MK Teglværksvej. — Vej ud til Teglværket ved Skolekrogen, nu Paradisvej.

Thorkildsvej [*tårkælsvej*]. Postadr 1943 Thorkildsvej.

Toldbodgade [*tålboːgaːda*]. Tax 1761 Toldboed Strædet; FT 1840 Tolbodgaden; Trap¹, Postadr 1943 Toldbodgade.

Tornegade [*toːrnəgaːda*]. Trap¹, Postadr⁷, Postadr 1943 Tornegade.

Torvegade [*tårvəgaːda*]. Trap¹, Postadr⁷, MK, Postadr 1943 Torvegade.

Store-Torvegade [*stoːra ˈtårvəgaːda*]. Trap¹, Postadr⁷, MK, Postadr 1943 Store Torvegade. — Tidligere Grummekulegade.

Trøntekrødden. Thorvald Hansen Tryntekryden; Teinnæs Trøntekrøddajn. — En Samling Møller ved Rønne. Af bh. Trønta, som er et af Fiskerne paa Søen anvendt Ord for Mølle, og bh. Krødta „Vrimmel, Mængde, Flok“ (Esp).

Tværstræde [*tværˌræstræːdə*]. Tax 1761 Tvær Strædet; FT 1787 Tvær Stræde; Trap¹ Tverstræde; Postadr 1943 Tværstræde.

Lille-Tværstræde [*lilja ˈtværˌræstræːdə*]. Postadr⁷ Lille Tværstræde; MK, Th Lille Tverstræde, Postadr 1943 Lille Tværstræde.

Vadevej. 1737 (Th) Vadevej.

Vangegemmerhus [*ˈvɑŋəˌdɛmarahúːzəd*]. Th Vangegemmerhus. — Øst i Byen ved Vangeled. Vangegemmer „Markvogter, Vangvogter“, en Mand, som fører Tilsyn med Vangen, og sørger for at løse Kreaturer bliver optaget, jfr. Rønne Vedtægt 1699, Danske Vider og Vedtægter I 198 flg.

Ved Brønden, Gade [*ved ˈbråːn*]. Postadr 1943 Ved Brønden.

Ved Stranden, Gade. 1735 (Komm 1738) Svend Andersen ved stranden i Rønne; Tax 1761 Ved Stranden; Tax 1774 Wed Stranden; Tax 1781, FT 1840 Ved Stranden.

Vesetsgade [*veˌsətəgaːda*]. Postadr⁷, Postadr 1943 Vesetsgade. — Af Manden. oldn. Véseti, Navn paa den Jarl, som Harald Blaatand ifl. Joms-vikingasaga satte til at styre Bornholm.

Vestergade [*væstərgaːda*]. Skiftepr 1740 Vestergade; Skiftepr 1743 paa Vestere Gaaden; Tax 1761 Vester-Gade; FT 1787 Vester-Gade; FT 1840 Vestre Gaden; Trap¹, Postadr 1943 Vestergade.

Viaduktvej. Medd. 1949 Viaduktvej.

Vibehus, Hs. Salchow 1813 Wibehus; UK 1817 Vibehuset; Mansa 1851, Trap¹ Vibehuset; Bull 1869 Vibe H.; Guide 1885 Vibehuset eller Knorrenborg. — Slægtsnavnet Vibe.

Vimmelskafet [*vemælskaːftəd*]. Tax 1761 Vimmelskafet; FT 1787 Wimmelskafet; Trap¹, Postadr 1943 Vimmelskafet. — Kroget Gade, der ligesom den københavnske Gade med samme Navn har Navn efter et Vimmelskaf, det krumtapbøjede Sving paa et Vimmelbor.

Vinkelvej. Postadr⁷, MK, Postadr⁹ Vinkelvej.

Violstræde [*vio'istræ·dæ*]. Tax 1761 Viol Strædet; FT 1787 Viol Stræde; Trap¹ St.-, Lille-Violstræde; MK Store-, Lille Violstræde; Postadr7 Store-, L.-Fiolstræde; Postadr 1943 Violstræde. — I 1761 var her to Hse, i det ene boede Jens Viol.

Voldgade [*volga·da*]. Postadr7, MK, Postadr 1943 Voldgade. — Efter de gamle Voldanlæg, som stammer fra den i Aaret 1688 paabegyndte Befæstning af Byen (R).

Værmlandsvej. Jul paa Bh, 1946, Postadr 1948 Værmlandsvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Ystadvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Ystadvej. — Ny Vej med svenske Træhuse.

Zahrtnannsvej [R: *sartmansvej*]. Th C. V. Zahrtnannsvej; Vejfort 1942, Postadr 1943 Zahrtnannsvej. — Efter Fysikus C. V. Zahrtnann.

Østergade [*ø·stærga·dæ*]. Tax 1761, FT 1787 Øster Gade; Trap¹, MK, Postadr 1943 Østergade.

Ny-Østergade [*ny·ø·stærga·dæ*]. Postadr7, MK, Trap⁴, Postadr 1943 Ny Østergade.

Østervoldgade [*ø·stær'volga·dæ*]. Postadr7, MK, Postadr9 Østervoldgade; Postadr 1943 Øster Voldgade. — Efter de gamle Voldanlæg fra den 1688 paabegyndte Befæstning af Byen (R).

Nyere Navne paa Gde og Hse; hovedsagelig fra Tiden efter 1900: Aahuset, Antoinetteshus, Askely (Matr. Nr. 225), Birkely, Birkholt, Brøndshøj, Byvang (Matr. Nr. 107c), Dannevang (Matr. Nr. 207), Fredensbo, Fredensborg (tidl. Knorrenborg), Fælleshaab, Grønvang, Højvang (Matr. Nr. 65), Johansminde (Matr. Nr. 197a), Lillevang (Matr. Nr. 313), Lundensminde, Marthasminde, Nordlyst, Nyvang, Petersminde (Matr. Nr. 343), Pilehøj, Skovfryd (Matr. Nr. 305), Skovsdal, Solhjem, Solvang (Matr. Nr. 310), Strandlyst, Søglimt (Matr. Nr. 306), Sølund, Sønderborg (Matr. Nr. 337b), Søndervang (Matr. Nr. 282), Søvang (tidl. Pythus), Vængeled, Vennerslyst (Matr. Nr. 324), Virkelyst (Matr. Nr. 178), Østerborg (Matr. Nr. 333) og Østervang.

NATURNAVNE.

Aabakke. Th Aabakke. — Ved Byaaen.

Aaen. BhFisk 1933 p. 14 Aaen. — Fiskegrund Sydvest for Rønne.

Aaeng. BhAvis 22/6 1860 Englod No. 86, Aae-Engen kaldet ved Kumle i Rønne Vang.

Aalehavet [*æ·laha·wæd*]. Th Aalehavet. — Samme Navn findes i Neksø Kbst., 646, i Rønne er det Navn paa Terrænet, hvor nu Jernbanestationen ligger. Jfr. Morjen, som er et andet Navn paa samme Terræn.

Aasen. C. 1700 (Th) Aaseløkken; Sk&P 1721 aaselycken (i Rønne byvang beliggende); Sk&P 1730 bygiord . . . paa Aase lycken kaldet; K 1778 Aasen; UK 1817 Aas Lykken; I 1922 Aasen; Teinnæs 1926 [*æ·zɪŋ*]. — Aas, se Indl.

Adam. Th Adam. — Bøvtasten i Rønne Vang. Det bibelske Navn A d a m, jfr. Eva ndfr.

Alvej. Skiftepr 1736 al veyen, Alveyen; Skiftepr 1746 alveyen; Skiftepr 1750 aalveyen som løber over Bonde Broen. — Vejen fra Rønne over Bondebro og Knudsker og videre til Østlandet. Glda. athælwægh „Hovedvej, Landevej, Alfurvej“ (jfr. ODS u. Adelvej).

Addesebakke. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Adresse Bakke. — Sigte fra Grunden Jeppe: Rønne Spiire paa Blaaeskridt ved Adresse Bakke.

Adjutantkrog. 1878 (Th) Adjutantekrogen. — Jord i Rønne søndre Vang. || **Adjutantløkke**. Kæmnerb 1729 (Th) Adjutantens løche; 18. Aarh. (Th) Adjutanteløkken; 1809 Udm 1775—1822 Adjutante Lykken.

Amtmandsdam [*ant·, ampmæ·nadamin*]. Th Amtmandsdammen. — Ved Mejeriet Godthaab, forlængst udfyldt (Opt 1945). || **Amtmandsløkke**. Th Amtmandsløkken.

Aspelund. Sk&P 1723 Norden Aspe lunden; Skiftepr 1739 Aspe Lunds Styket ved Riisen; Skiftepr 1748 Aspelunds stycket. — Trænavnet Asp.

Baadehavnsbakke [*bø-daha-wnsbakən*]. — Ved Sønderkaas, den søndre Baadehavn.

Bagerløkke. Hospitalsprot 1714 (Th) Bagerløkken; Sk&P 1723 Bagger Løcken; Sk&P 1724 Bager Lycken; Sk&P 1732 Bagere Løchen.

Ballonrev [*ballo-nre-vød*]. BhFisk 1933 p. 14 Ballonrøved; Otto Jørgensen Balon Revet. — Fiskegrund ved Rønne. Ballon i Bet. „Kugle paa Toppen af et Sømærke“.

Bartholomæusløkke. Sk&P 1730 Bartelmusøe Lyche; Sk&P 1734 bartelmyselycke, Bartholomæi lyche; Skiftepr 1739 Bertelmeus Løcke Sonden for Rønne; Skiftepr 1746 i Bertel Meilyken, Bartelmeje Lycken, udj Bartelmeie lange lycken; 1809 Udm 1775—1822 Bartolomej Lykken; 1830 (Th) Bartolomæusjorden.

Batteribakke. Ipsen 1839 Batterie Bakken; Bull 1869 Batteribakken; I 1922 Batteri Bakken. — Nu Skydebanen paa Gølgeløkke.

Birkerev. Th Birkerevet. — Ud for Rønne.

Blaaskinde. I 1922 Blaaskinde; Teinnæs 1926 [*blaw-sjma*]. — Blaaskinde er Betegnelse for Havet omkring Bornholm (Teinnæs). Uregerlige unge Mænd ønskede man en Tur paa Blaaskinde, hvilket var det samme som, at de havde godt af at komme til Søs (I 1922). Blaaskinde er her Navn paa et 5,5 Skæppe Land stort Stykke Jord, der om Vinteren staar under Vand (Teinnæs). Samme Navn findes i Knudsker S., 651, V.-Marie S., 653, Klemensker S., 661, Rutsker S., 662, Ø.-Larsker S., 671, Ibsker S., 674, Bodilsker S., 681 og Aakirkeby, 647; det er et Subst., dannet af Adj. blaa og Subst. Skind, og bruges om Lokaliteter, der har Farve som et blaat Skind. Derfor kan det bruges som en Betegnelse for Havet. Nogle Steder er det Navn paa Enge eller Jordstykker, der staar under Vand om Vinteren, eller er bevokset med blaa Blomster. || **Blaaskred.** UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Blaaeskridt ved Adresse Bakke. — Jfr. Lørscred, Ibsker S., 674.

Bodeløkke [*bø-alykør*]. Kæmnerb 1714 (Th) Bodeløcke; Sk&P 1726 Bod Løcke; Sk&P 1729 Boede Løcken; Sk&P 1736 Bode Løcke; Skiftepr 1738 Boede løcke; Skiftepr 1742 Bodelycken; Skiftepr 1744 Bonde Løcke, Bode Lycke, Boedelycke; UK 1817 Bode Lykken; Trap¹ Bode Løkken; MK Bade Løkker; I 1922 Bodeløkker; Teinnæs 1926 [*bø-udå'lyj-cárná*]. — Ligger ude paa Bymarken. Af Subst. Bod „Skur“ el. Mandsn. glsv. Bote.

Bondebro. Kæmnerb 1713 (Th) Nørre-, Østre Bonde Bro; Sk&P 1721 Bonde Broen; 1721 (Th) Bunde Broen; Sk&P 1724 Bohne Broen; Sk&P 1726 bone Broes Weyen; Skiftepr 1737 Bondebroen, bunde broen; Skiftepr 1751 Bunde Broen; VSK Bondebroen; Salchow 1813 Bondebroe; Gst Bondebro. — Bro over Byaaen ved Grænsen til Knudsker S. Navnet er Elipse af *Bohnegaardbro. Bohnegd er det ældre Navn paa Buskegd, 19. Sg i Knudsker S., i Nærheden af hvilken Broen ligger. || **Bondestætte Led.** 1830erne (Th) Stetteboneled; 1840erne (Th) Bondestetteled; Th Bohnestetteled. — Stætte „Stætte“.

Brinkager. Sk&P 1728 Brinck aggerøn, Brinch Ageren; Sk&P 1733 Brinck ageren; Skiftepr 1740 Brink Agere; Skiftepr 1746 ved Brencke Agerne, ved Brincke Ageren.

Brostykke. Sk&P 1724 Broe stycket. — Ved Bondebro.

Brudeseng [*briu-da-søenən*]. — Skov. Brudeseng findes ogsaa som Navn paa et Sumphul i Nylarsker S., 654 og en Dal Vest for Almindingen i Vester-Marie S., 653.

Bryggeribakke [*brygø'ri-sbakən*].

Brændevinstorn. I 1922 Brændevins-Torn; Teinnæs 1926 [*bræny-øvjins-tør-nun*]. — Navn paa en Tjørn, se David Bistrups Torn.

Bukkene [*båkana*]. BhFisk 1933 p. 14 Bokkana (Horunganj); Otto Jørgensen Bukkana. — Fiskegrund Nordvest for Rønne, den samme som Horeungen.

Buksetøjet [*bå-jsetøjød*]. BhFisk 1933 p. 13 Bojsetøjed; Otto Jørgensen Bøjsetøjet. — Fiskegrund ud for Knorrenborg, Syd for Rønne.

Byaa [*by-ø-ən*]. ResenK By Aa; K c. 1700 Bye Aae; Sk&P 1725 Bye Aaen; K 1746—50, Thurah, Datl Bye-Aaen; VSK Bye Aaen; Salchow 1813 Byeaae; Gst Byaa. || **Bybakke.** 1806 Thaarups Bh IV p. 191 Rønne Bye-

Bakke. — Ved Bybro. || **Bybro**. Kæmnerb 1717 (Th) Bybroen; 1720 (Th) Nørre By Bro; Skiftepr 1738 Bye Broen; Salchow 1813 Byebro; Gst 1886, Guide 1914 Byaa Bro. — Bro over Byaa. || **Byenden** [*by-ænan*] Otto Jørgensen Byenden. — Fiskegrund ved Rønne. || **Byris**. Vide 1699 Vid og Vedt I p. 201 byerissen; Sk&P 1726 Bye Riisben; Sk&P 1729 Bye risen. || **Byskov** [R: *by-skawin*]. Thorsen, Vor Hjemstavn p. 47 Rønne Byskov.

Byggehøj. AL 1912 Byjggjehøj. — Højen ødelagdes, da Lovisehøj Gaard blev bygget i 1880erne. Byggehøj mentes at være beboet af Underjordsfolk (Boberg, BhS XXI 57). Af Subst. bh. Byggje „noget bygget, noget muragtigt opført“, kan f. Eks. bruges om „en Stensætning, der holder paa Jorden i en Terrasse“ (R), jfr. Byggehøj, Allinge Kbst., 641.

Bækkebakken. R Bækkebakken. — Bakke ved Tevandsbæk. I 1890'erne kaldtes den blot Bakken. (Meddelelse af R).

Bækkene. Th Bækkene. — Grund udfør Rønne, har rimeligvis Navn af Onsbæk og Ormebæk.

Colbergdam [*kålbæ-radamin, kålbæ-radamana*]. 1830erne og 40erne (Th) Colbergdam; Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 100 Colbergdammen, Colbergdammen. || **Colbergløkke**. Th Colbergløkken. — Nordøst i Rønne. Familienavnet Colberg, som efter Aar 1600 har været i Brug i Rønne (jfr. BhS XIII 20).

Curdtslund [R: *kårsas'lun*]. Trap¹ Curdts Lund; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 55 Curdts's Lund; G&N 1939 p. 67 Curdts Lunj; Gst Curdtslund. — Ogsaa som Bebyggelsesnavn. Har Navn efter Lægen J. C. Curdts (1788—1861) (R).

Danserten. Teinnæs 1926 [*da-n-særtin*]. — Sten lige ved Sorthat. Afledt af Subst. Dans el. Verb. danse med Afledningsendelsen -ert, jfr. Ord som Drivert, Møjert, Slubbet og Pikkert som Navn paa en Sten ndfr.

David Bistrups Torn. I 1922 Davids-Torn; Teinnæs 1926 [*då-vød bjistråps tøm*]; Th Davida Tornijn. — Tjørn i Sønderløkker kaldt saaledes efter Købmand David Bistrup (Teinnæs 1926), kaldes ogsaa Brændevinstorn og Troltdorn (I 1922).

Degnedal. Lb 1569 Degne dalenn. — Eng til Skolen.

Dommerbro. 1766 (Th) Dommerbro. || **Dommerbæk** [R: *dåmara-bækjin*]. K 1746—50 dommere-bekken; Thurah Domere Bek; DAtl Domere-Bek; VSK Castels el. Dommerbek; Salchow 1813 Dommebeck; Gst 1886, Guide 1946 Dommerbæk. || **Dommergårde**. Kæmnerb 1737 (Th) Dommergårdet. || **Dommerløkke**. Skiftepr 1736 Dommer-løkken; Skiftepr 1740 Dommer løkken; Skiftepr 1744 Dommer Lycken; UK 1817 Dommerhaverne; Trap¹ Dommer Haverne. — Ved Stranden Syd for Norrekaas.

Doveraas [R: *dawær'w-z, 'dawær'w-z*]. Rønne Kæmnerregnsk 1736 (Th) Duer Aas; K 1746—50 Taaveraas; Urne 1755 Thott 1507. 4° Douer-aaes; Skougaard 1804 p. 192 Doueraas; Salchow 1813 Doveraas; 1816 i Udm 1775—1822 Dueodslykken; UK 1817 Dovre Aas; Lund c. 1820 Dauraas; Annaler f. nord. Oldkyndighed 1849 p. 384 den saakaldte Dueaas; Mansa 1851, Trap¹, Bull 1869 Dovre Aas; INM 1879 Dovr-Aas eller Dueaas; I 1922 Dovreaas; Teinnæs 1926 [*dawær'w-z*]; Gst Dovreaas. — Muligvis af et Subst. *Dovre, en u-omlydt Form af Subst. Davre „Morgenmaaltid“, et Ord som dog bruges meget lidt paa Bornholm (Esp), men er almindeligt i andre nordiske Dialekter. I Doveraas er Forleddet tidlig blevet forstaaet som Fuglenavnet Due.

Dukkesten [R: *dåkste-nin*]. DFS 1906/23 Dukkestenen; G&N 1939 p. 66 Dokkestenin. — Undersøisk Sten omtrent midt mellem Kastellet og Sønderhavn. Man kunde staa paa den ude i Vandet, og Drengene svømmede ud til den og tog Dukkerter fra den. Af Verb. dukke „dykke ned under Vandfladen“.

Dyndkule. KR 1684 Dyng Kulden; 1735 (Komm 1738) dyng Kuulen. — Af Dynd, bh. Dyng [*dyn*] „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord“ (R) eller muligvis Dyng, bh. Dyng [*dyn*] eller Tostavelsesformen Dyng, bh. Dynga [*dyna*]. Dyng og Dyng bruges fortrinsvis om saadanne Ophobninger, der er givet en vis Form, især om Samling af Rodfrugter, der

dækkes til for Vinteren eller om Dyngte af Affald, Gødning, Tang, Jord“ (R).

Dynerne [*dy-narna*]. K 1746—50, K 1778, Falenkamp 1783, Danske Lods 1843 Dynerne; BhFisk 1933 p. 14 Dynarna; Th Dynerne. — Fiskegrund ved Rønne udfor Kastelsodde samt store Stene i Sønderrev i Strandkanten ud for Galgeløkke. Plur. af Subst. Dyne. I Nylarsker S. findes en Sten som hedder Sengedynen. Navnene er Sammenligningsnavne brugt om større Stene, der hæver sig op over Vandoverfladen.

Egestykke. 1723 (Th) Egestykket; Sk&P 1724 Eegestykket; Sk&P 1726 Enge støchet; BhAvis $\frac{4}{10}$ 1844 Eegestykket. — I Rønne Byvang.

Elleløkke. UK 1817 Elle Lykken.

Engegade. Sk&P 1727 Enge Gaden. — Jordstykke.

Eriken [*e-rikin*]. BhFisk 1933 p. 12 Erikinj; Otto Jørgensen Erekning. — Fiskegrund tre Sømil Vestsydvest for Bølgebryderen ved Rønne. Den har Navn efter en gammel Teglværksskorsten lige ved Havet lidt Nord for Onsbæk. Navnet er bestemt Form af Mandsnavnet Erik.

Eva. Th Eva. — Bavtasten i Rønne Vang. Jfr. Adam ovfr.

Faarekisten, Dal. 1810 Udm 1775—1822, Guide 1885, I 1922 Faarekisten.

Fandens Hule [R: *fa-nināhālan* el. *fa-nāns hāla*]. G&N 1939 p. 66 Faninja-hollan. — En nu fsv. Hule i Havbakken S. for Tevandsbækkens Udløb. Sidste Led er bh. Holla „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden“ (Esp). Fanden hedder paa Bh. [*fa-nin*], Gen. [*fa-nāns*], i nyeste Tid ogsaa (men sjæld.) [*fa-nins*] (R). Her har vi i [*fa-nināhālan*] Sammensætningsform paa -a.

Farverestykke. Sk&P 1727 farver stychet.

Fiskersbakke. Trap¹ Fiskers Bakke; Th Fiskerbakken. — Ved en Anlægsbro Nord for Nørrekaas.

Frydenlund. Trap¹ Domaine-Skoven Frydenlund; Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 115 Frydenlund. || Frydenlunds Høj. VedelBhOE p. 113 Frydenlunds Høj paa Nebbe Odde. — Gravhøj. Frydenlund er et alm. Gaardnavn i Danmark, men dannet efter tysk Forbillede, jfr. Frydendal svarende til ty. Freudenthal.

Fævogten [*fæ-vawtən*]. Hospitalsprot 1711 (Th) Hospitalets Fævogt; 1699 (Th) Fæe-Vogten; Kæmnerb 1724 (Th) de fattiges Fævogt; 1730erne (Th) Fattiges Fævogt. — Jfr. Fævogten i Knudsker S., 650 og Povlsker S., 682. Bh. Fævout „Mark- el. Skov-Strækning, hvor Kvæget vogtes“ (Esp).

Gaasebæk [*gaw-zabækjn*]. UK 1817 Gaasebæk; Skøde 1833 (I 1922) Gaasebækken; Mæsa 1851, Bull 1869 Gaasebæk; Teinnæs 1926 [*gaw-zålbækjn*]. || **Gaasehals**. Sk&P 1724 en . . . liden Eng kaldt Gaase halßen. — Formodentlig et smalt Stykke Eng, som er blevet sammenlignet med en Gaasehals. Jfr. Gaasehals(e) i Sønderjylland (DS IV 476, DS V 489, DS VI 212). || **Gaaseløkke**. Lb 1569 y Gaasse lyckenn; Teinnæs 1926 [*gaw-zålyfcån*]. — Agerjord til Præstegaarden. || **Gaaserev** [*gaw-zare-vød*]. K 1746—50 Gaase-Riff; K 1778 Gaase Riff; Falenkamp 1783 Gaase-Riff; Danske Lods 1843 Gaasegrunden; BhFisk 1933 p. 14 Gaasareved; Th Gaaserevet. — Del af Haddingerne. || Store-Gaaserevssten [*dæn sto-ra gaw-zare-veste-nin*]. — Sten i Gaaserev.

Gade [*ga-dan*]. Sk&P 1725 en liden Eng kaldes Gaden. — Gade, se Incl.

Galgebakke. UK 1817, Trap¹ Galgebakken; AL 1912 Galjebakkajn. — Ved Kastellet Nord for Galgeløkke. || **Galgebænkene** [*galbæ-nkæna*, *gawlbæ-nkana*, *ga-lybæ-nkana*]. Urne Tilf. t. Thurah 25 De saa kaldede Gallie-Bænke for Rønne ligge fast over 2 Mile langt i Søen; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 16 Gall Bækkerne; 1805 ThaarupsBh III p. 60, 78 Galbenkene, Gall-Bænkene; Stibolt, Saltvands-Fiskerierne 1814 p. 17 Gallebænkene; Møller, Folkesagn 1867 p. 49, 60 Galbænkjana; BhFisk 1933 p. 14 Gajlbæinkjana; Otto Jørgensen Galbænkjerne. — Fiskegrund ud for Rønne, som formodentlig har Navn efter Galgeløkke. Udtalen [*gawlbæ-nkana*] er en Omtydning til Subst. Gavlbank „banken ved gavlén, ved stuens ende“ (Kalkar). || **Galgehøj**. Sl 17. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 16 Ofuen for Rønne under Galle bachen;; Urne Tilf. t. Thurah 73 Galje Bakken; VSK Galge Høj; Lund c. 1820 Nebbe eller Galgehøj; INM 1879 Galgehøj; BhS XXI 56 Galge- eller Nebbehøj, Galgehøjen. — En nu forsvunden

Jordhøj paa Næbbeodde. || **Galgeløkke** [*galikān, gallykān*]. Lb 1569 Gallie lyckenn; Sk&P 1722 Galle Lycken; Urne Tilf. t. Thurah 268 Galje-Lykken; Skougaard 1804 Gallylkjan; VSK Galgelykke; Panum 1830 p. 22 Gallykken; Teinnæs 1926 [*galiscān, gjālikān, gjāljcān*]; Gst Galgelykke. — I 1569 Agerjord til Præstegaarden, nu Eksercerplads. || Galgeløkke Gavl [*gallykə gawl*, R: *galikə'gawl*]. Sk&P 1725 Gauflen; Sk&P 1726 Gaulen; K 1746—50 Galie-Lykke-gaul; Thurah Galie Lykke Gaul; DATl Galie Lykke Gaul; Skougaard 1804 Gallyjkkjegoul; Guide 1885 Galgeløkkegavl; Teinnæs 1926 [*galiscə'gawl*]; Borriinh III 139 Gallyjkegawl. — Pynt mellem Husene Fredensbo og Knorrenborg ved Sydenden af Galgeløkke, ikke samme Lokalitet som Galgeløkke Odde. || Galgeløkke Gærde [*galykə-ga-rød*]. || Galgeløkke Odde [*galykə u-d*]. VSK Galgelykke Odde; Mansa 1851 Galgeløkkeodde; Teinnæs 1926 [*galiscə 'u-dm*]. || **Galgeodde**. K 1744 Galie Odden; K 1746—50 Gallge-Odde; Thurah Galge-Odden; DATl, K 1778 Galge Odden; VSK Nebbe eller Galge Odde og Høj; BhS XXI 56 Nebbe- eller Galgeodden. — Ligger Nord for Rønne. Galgeodde og Galgehøj har aldrig været folkelige Navne; hele Lokaliteten hedder alm. Næbbe (Teinnæs 1926).

Gavlgærde. 1720erne (Th) Gaulgierdet; Sk&P 1732 Goul Gierdet.

Gedderende. G&N 1939 p. 65 Gjædderænjan.

Geddinge. Lb 1569 Paa Geddinge. — Agerjord til Præstegaarden. Navnet er vel afledt af Ged el. Gedde.

Glaserstykke. 1729 (Th) Glaserstykket. — Subst. Glaser „Glarmester“.

Grummekule [R: *grāmə'ku-la*]. ResenK Grumkulle; Sk&P 1723 Grunne Kulle her i Rønne; Sk&P 1724 Grumme Kule Dammen, Gromme Kulle Dammen; Thurah Grumme Kule; Tax 1761, UrneAdd 1764 Grumme Kule; FT 1801 Grummekule; BhTid 5/10 1940 Grumme Kulen. — Dam og Mose som laa paa Hjørnet af St.-Torvegade og Magstræde. Af Adj. grum, som paa Bh. betyder „grim, styg“ (Esp u. grommer).

Græsbanker. Teinnæs græzbänkana. — En med Søgræs (*Zostera marina*) bevokset Strækning lige Nord for Nørrekaas ved Rønne. || **Græsløkke**. Sk&P 1729 Græb lycken; Skiftepr 1738 Græbløcken liggende Sønder i løkerne; Skiftepr 1744 græs Lycken.

Grønland [*grö-nlan*]. BhAvis 23/10 1889 (Th) Grønland. — En Havelod oven for Almegade i det sydlige Rønne (Johnsons Løkke) (Th) og Navn for Omraadet for Enden af Voldgade (Opt 1945). Grønland er et Stykke græsgrønt Mark- el. Engjord (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 20).

Gudhjem. Teinnæs 1926 [*gü-djim*]; Th Gudhjem. — Plantagen og Kirkegaarden ved Kastellet, kaldet saaledes af Fiskerne som Sømærke (Th), ifl. Teinnæs 1926 en lille Lund ovenfor Kanondalen. Opkaldelse efter Fiskerlejet Gudhjem, 672. || Gudhjem Huk [*gü-djemahåkin*]. — Saaledes kaldes Kastelsodde af Fiskere.

Guldhullet [*gol'hålød*]. BhFisk 1933 p. 14 Gøiljhøllod; Otto Jørgensen Guldhøllod; Th Gøiljhøllod. — Fiskegrund Nordvest for Rønne. Af Subst. Guld, vel sigtende til, at der her kan gøres rige Fångster.

Guling. Teinnæs [*gu-lin*]. — Stor Sten ved Indsejlingen til Nørrekaas. Bestemt Form af Subst. bh. Guling [*gü-lin*] „gul Hest“ (Esp, R).

Gærdet. BhFisk 1933 p. 14 Gjåred; Th Gjared (Gærdet). — Fiskegrund ved Rønne.

Haddinge Bakker. Guide 1885 Hadinge Bakker. || **Haddingerne** [*hadināna, hadināre-vød, dænj sto-ra hadināste-nin*]. K c. 1700 Hadings Riff; Rel 1743 Haddingerne; K 1746—50, K 1778 Haddings Riff; Falenkamp 1783 Haddings Rif; 1801 Thaarups Bh III p. 372 Haddingen; 1803 Thaarups Bh III p. 3 Steengrund Haddingerne kaldet; 1805 Thaarups Bh III p. 374 Haddinge Rif; VSK Hadingens største Steen; Thaarup 1839 p. 288 Haddingstene; Danske Lods 1843 Haddingen; Danske Lods 1866 Hadde Rev; BhFisk 1933 Haddinjana; SøK 1942 Hadderev; Gst Hadingens største Steen. — Stenrev udfor Galgeløkke Odde. Afledt af et Subst. oldn. hadda „Haandfang, Hank“, no. hodda, sv. Dial. hadd, hadda „Grydehank, Grydekrog“. Navnet stammer vel fra, at Fiskeredskaberne her let sætter sig fast paa de skarpe Stene, jfr. Hægten ndfr.

Hakkedamsbæk [*hakədamsbæk*]. Guide 1885 Hakkedams Bæk; Gæt Hakkedam Bæk. — Løber fra St.-Ulegadehus i Nylarsker S. gennem Sjælsmyre til Vellensaa. Snarest Verb. bh. hakka „rydde Skov“ (R).

Halden. Udat Thaarups Pap Nr. 16 imellem Onsbekken og Ormebekken paa et Sted kaldet Hallen. || **Haldesten**. Skiftepr 1744 Hallisten. — Hald, se Indl.

Halvneddeeng. Sk&P 1722 Handlede Engen. — Gen. af bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden“ (Esp). 1807 Thaarups Pap Nr. 18 omtaler under Knudsker S. „en saakaldet Handlede-Eng, hvoraf Ejeren til Kaneged kun har Nyttten og Brugen hvert andet Aar“.

Hamborg Gat. Teinnæs Hamborggat. — En Aabning mellem den gamle Bølgebryder og det nye Anlæg ved Rønne Havn, har Navn efter en Kuf fra Hamborg, som gik paa Bølgebryderen og fandt Vej langs denne og kom ind i Bugten (Teinnæs).

Hanebæk [R: *ha-nəbækʲin*, *ha-nəbækʲin*]. VSK Hanebæk; Guide 1885 Hanebæk eller Ormebæk; I 1922 Kanebæk; Teinnæs 1926 [*ha-nə'bəʲʃan*]. — Paa VSK er Hanebæk og Ormebæk Navne paa forskellige Arme af den samme Bæk. Af Fuglenavnet Hane, men hvis den af R og Teinnæs angivne Udtale er rigtig, kan vi ikke have dette Ord i Bæknavnet, da dette vilde give [*ha-na*]. Bækløbene her er ændret som Følge af Regulering ved kunstige Løb (gravede Rønder) (R).

Hanneløkke. Sk&P 1726, Sk&P 1729 Hanne Lycken; Sk&P 1732 Hanne Løcken; Skiftepr 1750 Hanne Lycken, Haane Lycken. — Personn. Hanne.

Hestehøl. Lb 1569 Hestehøll, hoes hestehøll; KR 1684 Heste Høllen; Sk&P 1722 Wed hæst hølliggende i Rønne Byewang; Sk&P 1723 hest høle; Sk&P 1724 hest høll; Teinnæs 1926 [*hæsta'ho-lin*]. — Eng til Præstegaarden.

Hoffmanns Gærde [*håʃmans 'gæ-rə*]. Th Hoffmanns „Gjære“ (Gærde). — Fiskegrund ud for Nørrekaas ved Vagtstene. Slægtsnavnet Hoffmann.

Holmeskov [*hålmaskawin*]. — Ved Marthasminde. Holm, se Indl.

Horeungen [*ho-roʊan*]. BhFisk 1933 p. 14 Horunganj; Th Horeungai(j)n; Otto Jørgensen Horeungen. — Stenet Fiskegrund Nordvest for Rønne, den samme som Bukkene.

Hospitalseng. Hospitalsprot 1711 (Th) Hospitalsengene; Th Hospitalsengen.

Huleng. Lb 1569 huolengenn. — Eng til Præstegaarden. || **Hullehuk**. Teinnæs [*hålahåkin*]. || **Hullet**. BhFisk 1933 p. 14 Holled; Th Hullet (Holled). — Fiskegrund med dybt Vand udfor Hvideodde i Knudsker S.

Hulstenerand. M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 26 langs Hulsteneranden ligger store hullede Stene i Strandkanten.

Hundekirkegaarden [R: *hənakærəgə-rin*]. — Et nu fjernet ganske lille Anlæg paa Søndergade. || **Hundekuler** [*hənakū-larna*]. Th Hundekulerne. — I Søen tæt Nord for Byaaen.

Hvide Mæren Dal. Trap¹ Hvid Mæhrn Dal. — Har Navn efter Havgrunden Hvide Mæren i Nylarsker S., 654. || **Hvidesand**. Panum 1830 p. 103 Hvidesand; MK Hvide Sand; I 1922 Hvidesån. — Flyvesandsstrækning og Udmark Syd for Rønne ved Galgeløkke og Onsbæk.

Hybentornseng. Lb 1569 Huibetorns eng; KR 1684 Huletorns Eng. — Eng til Præstegaarden. Formen Huibetorns eng indeholder snarest en Sideform til Hyben, et til skaansk Vivetorn, Vibentorn (Lyttkens, Svenska Växtnamn 772, 1694) svarende bh. Plantenavn.

Hægten [*hæʃtan*]. BhFisk 1933 p. 14 Hajtan; Th Hægten (Hajtan). — Fiskegrund med skarpe Sten ret ud for Hvideodde. Har Navn af, at Fiske-redskaberne let sætter sig fast (hægter sig, hajtar) her (Th). || **Hægthammer**. BhFisk 1933 p. 14 Hajthammarinj; Th Hægthammeren (Hajthammarinj). — Fiskegrund ved Rønne i umiddelbar Fortsættelse af Hægten. Hammer har her Bet. „Stengrund“.

Hængedynerne. Sk&P 1725 Ved Henge Dynerne; 1726 (Th) Henge Dynds Engen; Sk&P 1726 ved henge Dynnerne, henge Dynges Engen; Sk&P 1729 Henge Dyngerne; Sk&P 1733 Henge Dyngßbecken. — Af Verb. hænge og Subst. bh. Dyne „Eng, Sump“ (R), saa Sammensætningen er

ensbetydende med Hængesæk, el. Navnet er Plur. af Subst. bh. Højgedyng „Hængedynd, Sump, Morads“ (Esp).

Højestene. Lb 1569 Hoss højestene; Skiftepr 1746 ved Højestene; DFM 39 p. 169 Høje Sten; Teinnæs 1926 [*højeste-n*]. — I 1569 Agerjord til Præstegaarden. En Samling Bøvtastene i en Have ved Rønne Arresthus, hvoraf nu kun een er tilbage som blev anset for en „Troidsten“ (Teinnæs).

Hørbørs Stene. BhFisk 1933 p. 14 Hørbørs Stena. — Fiskegrund ved Rønne. Formodentlig af Mandsnavnet Herbert.

Islænderne. Teinnæs [*i slæ-arna*]. — To store Stene ud for Nørrekaas.

Jorkestrand. Møller, Folkesagn 1867 p. 41 Jorkastrand. — Stranden S. f. Rønne By. Af Slægtsnavnet Jork.

Kanondal [*ka'no-nda-lin*]. DFS 1906/23, I 1922 Kanondalen; Teinnæs 1926 [*ka'no-un-da-lin*]. — Her stod Kanoner til c. 1888 (DFS). Her fandtes et af Guvernør Woldemar Reedts ca. 1700 anlagt Batteri, kaldet Reedts' Batteri (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 129).

Karret [*ka-rød*]. — Stenkiste, en Slags Bølgebryder for at beskytte Bakkerne Syd for Havnen. Kar „firkantet kiste, fyldt med sten, anv. som underlag, forstærkning ved broanlæg olgn“ (ODS).

Kasgaard Rev [*kasgar-ræ-vød*]. J. Hjorth⁴ 1875 Casgaards Rev; BhFisk 1933 p. 14 Kasgaarareved; Gst Kasgaard Rev. — Grund udfor Nøbbe Odde. Nogen Gaard Kasgaard findes ikke, saa Kasgaard er vel snarest et Familienavn.

Kastelsbæk. VSK Castels el: Dommerbæk; Th Castelsbæk. || **Kastelsløkke.** Kærnerb 1745 (Th) Kastelsløcken; Th Castels Løkken, Kastelsløkken. || **Kastelsodde** [*ka'stelshåkin*, R: *ka'telopyntin*, -*pyntin*, -*u-din*]. K 1746—50, Thurah Castels-Odde; VSK Castelsodden ford. Piløen; Salchow 1813 Kastells Odden, Rønne Castels-odden; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 7 Kastelspynten; Gst Kastelsodde. || **Kastelsrev.** 1805 Thaarups Bh III p. 379 Castels Riffet sønden for Rønne. — Har Navn efter Kastellet i Rønne.

Kielbergdamme [*ki'lbe-radamana*]. — Slægtsnavnet Kielberg.

Kildesbakke [*filasbakkan*]. Møller, Folkesagn 1867 p. 36 Kildesbakken. — To Lokalteter, en Bakke ved Hotel Fønix med Trappe ned til Strandstien, og en Bakke N. i Byen.

Kirkemyre. BhAvis 1837 Nr. 61 (Th) Kirkemyre.

Klokkertøjet. BhFisk 1933 p. 14 Klokkaratøjed. — Fiskegrund ved Rønne.

Kodal. Guide 1885 Kodal.

Kommandanthøj. INM 1879 Commandanthøien; BhS XIII I Kommandantehøjen. — En mindre Gravhøj paa Grænsen til Knudsker S. ved Torneværket. || **Kommandantløkke** [R: *kåms'dantalykan*]. Th Kommandant(ø)-løkken. — Syd for Rønne. Købt af Kommandant P. M. Hoffmann, der 1819 her oprettede et Granitbrud (Zahrtmann, Rønne By og Borgere p. 240).

Kristofferslund. KR 1684 Christopherslund; 1738 (Th) Christophers Lund.

Kroggaardshammer. BhFisk 1933 p. 14 Kroggaardshamarinj. — Fiskegrund ved Rønne, den har Navn efter Kroggaard i Knudsker S.

Kulerne [*kü-larna*, *ta-jlværkskü-larna*]. Trap², MK, Otto Jørgensen Kulerne; Th Teglværkskulerne. — To Lokalteter, en Fiskegrund Vest for Rønne og et Areal overfor Teglværket paa Teglværksvejen.

Kulhukken [*kålahåkin*]. Teinnæs 1926 [*kål-åhåkin*]. — Det almindelige Navn paa Galgelække Odde, inden for hvilken der en Tid blev optaget Kul. || **Kulsti.** Th Kulstien. — Ved Rønne Havn.

Kumle. Lb 1569 paa Kumle; Sk&P 1725 paa Kumble; Sk&P 1734 paa Komle; K 1817 Kumle; Trap¹ Kumle Vang; I 1922 [på Kåmla], Kumlen; Teinnæs 1926 [*kåm-lå*]. — Flad Markstrækning. Jfr. Kumlehoj, Rutsker S., 662.

Kvintusdam [*kventü-sadam* el. *kvin*]. I 1922 Qvintusa Dam; Th Qvintus' Dam. — Øst for Dovreaas. Af Slægtsnavnet Qvintus [*kventüs*], der skal være fremkommet ved at Christian V stod Fædder til et Barn, der efter Kongen fik Navnet Chr. Qvintus (R).

Kyllingetræ [*kolinjatræ-d*, *kolinj*]. BhFisk 1933 p. 12 Kyllinjatræen; Thorvald Hansen Kylling; Teinnæs Kjöllinjatræd. — Busk Vesten om Kastellet. Udtaleformen [*kolinj*] er bestemt Form af Kylling.

Kældertøjet [*følarin*]. BhFisk 1933 p. 14 Kjællaratojed; Th Kældertøjet, „Kjællaratojed“. — Fiskegrund ved Rønne ud for Nørrekaas, samme Sted som Skredet.

Kællingslod. BhS I p. 103 Kjællings Lod.

Købmandsige. Kæmnerb 1714 (Th) Købmands Diget.

Landhukkernes Rev. JSørensen 1704 BhS XII p. 84 Landhukkernes Ref.

|| **Landodde** [*lanú-dín*]. BhFisk 1933 p. 14 Lannudinj; Th Landodden, „Landudijn“. — Fiskegrund ved Rønne.

Landsdommerløkke. Sk&P 1727 Landz Dommer Løcken; Sk&P 1732 Landz Dommer Hawen; Skiftepr 1736 Dommer-løcken; Skiftepr 1737 landtz Dommer løcken; Skiftepr 1738 Lands Dommer Haugen, ved Stranden til Gammele Lands Dommers Hauge, Lands Domer Haugen.

Langager. Skiftepr 1753 lang Ageren; 1840erne (Th) Langager. — Ved Bondebrol. || **Langbjerg**. Gst 1887 Langbjerg; Guide 1885 Langebjerg; Guide 1914, Gst Langbjerg. — Bakketop Syd for Robbedale. || **Langebjerg**. Sk&P 1721 Lange bierg; Sk&P 1734 Ved lange bierg; Skiftepr 1753 Lange Bierre; VSK Langerberg; Teinnæs 1926 [*långbjær*]; Guide 1946 Langebjerg. — Nord for Rønne By. || **Langeløkke**. Sk&P 1725 Lange Løcken; Skiftepr 1739 Lange Løcken; Skiftepr 1748 Lange Lycken.

Laudedam. Th Laudedam, Laudedammen. — Rest af Voldgrav Nord for Smedegade, findes ikke mere. Af Slægtsnavnet Lau.

Levke Nab [*læwka nab*]. BhFisk 1933 p. 14 Artegruinj (Levkanab); Th Leuka Nab. — Fiskegrund 3 Sømil ud for Rønne, hvor Levke Odde („Nab“) i Hasle Landdiatr. dukker frem. Nab „(den yderste Spids af) Odde, Næs, Pynt“, no. nabb „fremstaaende Bjergknold“, sv. Dial. nabb „Odde, Landtunge“ (DS III Indl. XLV f.).

Lilleløkke. Skiftepr 1738 lille Løcken; Skiftepr 1744 lille Lycken, lille Lyckerne; Skiftepr 1753 lillelycken. — Syd for Byen.

Lundene [*lonana*; R: *lonana*]. Otto Jørgensen Laangana; BhFisk 1933 p. 14 Loinjana; Th Lundene. — Fiskegrund ved Rønne.

Lyneborg [*lynabår*]. — En Sten i Vandet ved Gasværket. Man kunde svømme ud til den (Opt 1945). Opkaldelse efter ty. Lüneburg.

Maagestene [*må-gæste-nana*]. Teinnæs [*må-gæste-nin*]. — Stene i Vandet udfør Galgeløkke samt ifl. Teinnæs to store Stene ud for Nørrekaas. || **Maagestykke**. Sk&P 1723 maage støcket; Sk&P 1733 moga støcket; Skiftepr 1739 Maage Ageren; Skiftepr 1748 maage stycket, maagestycket (Byg Jord nord i Wangen); Bh Avis 19/4 1844 Avlsjorderne Matr. Nr. 44 og 45 i denne Byes Vang Maagen kaldet; Th Maage stykket, Maagen. — Nordv. fra Singlehøj i Rønne Vang.

Madssten. Teinnæs Madsa sten. — Har Navn af, at Mads Holgersen løb paa den (Teinnæs).

Mikkel Bagers Torn. Teinnæs 1926 [*miskol bægørs tørn*]. — Tjørn opkaldt efter den Købmand i Rønne Mikkel Bager, hvem Bagerplads er opkaldt efter (Teinnæs 1926).

Morjen [*mårjan*]. — Det nuværende Jernbaneterræn, som først i nyere Tid er blevet opfyldt. Det var fyldt med Stene, og Vandstanden var lav, saa Børnene soppede her og fangede Aal og Rødspætter med Hænderne, hvorfor Stedet ogsaa blev kaldt Aalehavet. Morje, bh. Morja (G&N 1939 p. 65), er afledt af Subst. Mor „Moseland, Kær“, analogt med Lerja „Lerstrækning“.

Mouritsdal. BhAvis 4/10 1844 En Eng, Nørre-Dal eller Mauritse Dal kaldet, ved Nørre Bye-Aa.

Munkeløkke. (Her?) Th Ole Munchs Løkke; Th Munkeløkken.

Myrerende. 1758 (?) Myrerenden. — Myr, se Indl.

Møllebakke. Danske Lods 1866 Møllebakken; Gst Møllebakke. — Grund i Østersøen. || **Møllebugt**. Danske Lods 1925 Møllebugt; SØK 1942 Møllebugt. — Bugten mellem Ormebæk og Onsbæk. || **Mølleløkke**. Kæmnerb 1715 (Th) Mølleløkken; Sk&P 1725 Mølle Løchen; K 1817 Mølle Lykken; Trap¹ Mølle Løkken. || **Møllerrev**. BhFisk 1933 p. 14 Møllarareved; Th Møllerevet. — Fiskeplads ud for Byaen og Gasværket. || **Møllertøjet**. Th Møllaratojed. — Fiskegrund ved Rønne.

Nikolajløkke. 1832 (Th) Nicolaj-Løkken.

Noldus [*nældu:s*]. Th Noldus. — Fiskegrund ud for Rønne, har Navn efter et Hus Noldus. — G. K.: Dette Husnavn indeholder Mandsnavnet Noldus, dannet af Arnoldus; denne Form af Navnet er alm. paa tysk Grund, jfr. Heintze-Cascorbi, Die deutschen Familiennamen (1933) p. 117.

Nordrende [*nårə'ræna*]. Kæmnerb 1720 (Th) Nordre Rende. — En nu tilfyldt Kloakrende Nord i Byen ved Rendeegade. || **Nordrev** [*nårrev*]. BWRap Norder rif; ResenK Nord: Rif, Norder Rif; K 1746—50 Norder-Riff; Gst Nordrev. — Udtalen viser Nørre-.

Nygrund [*ny-grønd*]. BhFisk 1933 p. 14 Nygruinj; Th Nygrund(en). — Fiskegrund Nordvest for Rønne.

Næbbeugt. Gst 1886 Nebbeugt; AL 1912 Næbbæ; Gst Nebbeugt. — I daglig Tale bruges kun „Nebbe“ eller „Nebbet“ (Guide 1914). || **Næbbegrund** [*næbagron*]. BhFisk 1933 p. 14 Næbbagruinj; Otto Jørgensen Næbbegrund; Th Nebbe Grund(en). — Fiskegrund Nordvest for Rønne c. $\frac{3}{4}$ Mil fra Land. || **Næbbehuk.** Teinnæs 1926 [*næb-åhå:k-ūj*]; Th Nebbe Huk. — Det mod Næbbeodde fremspringende Parti (Teinnæs 1926). || **Næbbehøj.** VSK Nebbe eller Galge Odde og Høj; K 1817 Nebbe Bakker; Lund c. 1820 Nebbe- eller Galgehøj; Teinnæs 1926 [*næb-åhå:k-åj*]; BhS XXI 56 Galge- eller Nebbehøj. || **Næbbeodde** [*næba, næbau-din, næbahokin, næbahå:kj*]. Skougaard 1804 p. 23 Næbba; VSK Nebbe eller Galge Odde og Høj; Salchow 1813 Næbe; Lund c. 1820 Nebbe-Odde; Thaarup 1839 p. 260 Næbbeodden; Esp p. 241 Næbba, Næbbabakkajnj; INM 1879 Næbbe-Odde; BhFisk 1933 p. 14 Næbba; Guide 1946 Nebbe Odde. — En Tostavellesform af bh. Næbb, m. „Odde eller Landpynt, som skyder ud mod Havet“ (Esp). Tostavellesformen svarer til sv. Dial. nábba (SOA I, 2. h. p. 13). Paa dansk Omraade findes Tostavellesformen f. Eks. i Nebbegaard i Gaarslev S. (DS VIII 140).

Nørreaa. Sk&P 1723 dend nørre aae; Sk&P 1725 Dend Nørre Bye Aae; Skiftepr 1742 ved den nørre Bye Aae. — Samme Aa som Byaaen. || **Nørreaas.** Sk&P 1726 ved dend Nørre Aaes. || **Nørrebakke.** Th Nørre Bakke. || **Nørrebro.** 1739 (Th) Nørre Bro. || **Nørredal.** BhAvis ^{4/10} 1844 Nørredal. — Samme Lok. som Mouritsdal. || **Nørrehul** [*nåråhå:låd*]. || **Nørrevad.** 1841 (Th) Nørrevad. — Vad over Byaaen. || **Nørrevold.** 1713—14 (Th) Nørre Vold.

Onsbæk [R: *o:nsbæk, o:lsbæk*]. BWK 1676 Onsbeck; ResenK Onsbeck; Vide 1699 Vid og Vedt I 201 Onsbeck; K c. 1700 Onsbek; K 1746—50 Onsbek; Thurah Ons-Bek; DAtl Ons-Bek; Falenkamp 1783 Ons Bek; VSK Onsbæk; Salchow 1813 Onsbek; Vargas Bedemar, Die Insel Bornholm 1819 p. 32 am Oelsbecke; Mansa 1851 Onsbæk; M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 30 Onsbæk (Olsbæk); BhFisk 1933 p. 12, 14 Onsbækj; Gst Onsbæk. || **Onsdal.** BhS XV p. 9 Odins Dal (Onsdal). — Dalen hvor Onsbæk løber. — Af Gudenavnet Ódin (Zahrtmann BhS XIV 9, Olrik og Ellekilde, Nordens Gudeverden p. 399). Thorsen, Fra Sydbornholm p. 9 oplyser, at Bækken i hans Barndom oftest blev kaldt Ols Bæk. Denne Udtale findes allerede 1819 hos Vargas Bedemar, anførte Sted. Onsbjerg i Klemensker S., hvis Forled ogsaa er Gudenavnet Odin, udtales ligeledes med l. Onsbæk er samme Navn som det sønderjyske Sognavn Vonsbæk (DS IV 167).

Ormebæk [*o:rmabækj*]. Kæmnerb 1714 (Th) Ormebecken; K 1729 Ormebeck; K 1746—50 orme-bekken; Thurah, DAtl Orme-Bekken; Falenkamp 1783 Orme Bek (Hanebek); VSK Ormebæk; Salchow 1813 Ormebeck; Guide 1885 Hanebæk eller Ormebæk; Teinnæs 1926 [*å:rmå'åbækj*]; Gst Ormebæk. — Navnet kendes men bruges ikke. — G. K.: Af Dyrnavnet Orm, „Hugorm, Staalorm“, enten efter rigelig Forekomst af disse Dyr, eller muligvis fordi Bækken bugter sig stærkt.

Ovnen [*u:næn*]. K 1744 Uhne, Uhnen; K c. 1760 Uhnen; UrneAdd 1764 Ovnen; K 1778, Falenkamp 1783 Uhnen. — Pynt ved Ormebækkens Udløb. Subst. Ov n, der ellers paa Bh. er Maskulinum.

Peking, Pikkerten [*pe:kin, pekartin*]. — To forskellige Navne paa den samme Sten i Vandet ud for Gasværket. Pikkert „hammer med et i begge

ender tilspidset hoved, brugt ved behugning af granit" (ODS), Peking er det kinesiske Bynavn, begge Betegnelser er vel Eufemismer for Pik „Mandslem, Penis“.

Pilebæk. Lb 1569 hoss Piilebecken; KR 1684 Pille Becken; 1724 (Th) Pilebækstykket; Skiftepr 1738 Piile Becken; Skiftepr 1744 Pille Becken; Th Pilebæk. — Paa Præstegaardsjorden. || **Piledal.** Sk&P 1733 Piile Dahlen. || **Pileløkke.** Lb 1569 Piile lycken; Sk&P 1724 Pilelycken i Rønne Byewang; Sk&P 1729 Pille stocket; Skiftepr 1746 Pille Lycke; Teinnæs 1926 [*pjilå-lyfcån*]. — Løkken Nord for det nye Asyl og Teknisk Skole, i 1569 Agerjord til Præstegaarden. || **Pileskov** [*pi-laskawin*]. — Tidligere Navn paa Anlægget foran Kirkegaarden. || **Pileø.** VSK Castelsodden ford. Piløen. — Trænavnet for Pil.

Pissebæk [R: *pesæbæfjn*]. Teinnæs 1926 [*ʔjɪs-ə' bæfjɪn*]. — Den nederste Del af Tevandsbæk, hvor den løb i en Kløft med stærkt Fæld (R). Samme Navn i Rutsker S., 662.

Potterekuler [*påtaraku-larna*]. VSK Potteler; MK Potter Kulerne; I 1922 Potterkuler; Teinnæs 1926 [*ʔpåt-ärå'kü-lárnå*]. — Lergrove, hvor Pottemagerne fik Ler til deres Arbejder. Subst. Potter „Pottemager“.

Printzenskjoldsstene [R: *prønson/skjoldste-nin, prønson/skjoldste-nana*]. Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 103 de saakaldte Prinsenskjoldsstene; DFM 39 p. 168 Printzenskjoldsstenen; Th Prinsenskjoldstøenene. — To Stene, som ligger i Storegade lige ved den gamle Raadstue. Den største Sten betegner det Sted, hvor Prinsenskjold faldt den 8. Dec. 1658, den mindre Sten til Minde om hans Hund (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer 103).

Præstedam. 1720erne (Th) Præstedammen; Sk&P 1725 Præste Dam, Præste Dammen; Sk&P 1730 Præste Dam; UrneAdd 1764 Provste Dammen; Lund c. 1820 Præstedammen. || **Præsteløkke** [*præ-stalyfjarna, præ-stajo-rarna*]. Sk&P 1725 Proustejorden.

Puggedam. UrneAdd 1764 Pugge Dammen; Th Puggedam, Puggedammen. — Samme Lokalitet som Colbergdam. Af bh. Pugga „Frø“ (Esp).

Pumpedam. BhAvis Sept 1841 (Th) Pompedammen. — Paa Rønne søndre Udmærk.

Pythus Odde. M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 25 Pythus-odde.

Pæretæsdal [*pæ-rætræ-sda-lin*]. Sk&P 1724 Pæretæsis Dahlen, Pære træ Dallen; Sk&P 1728 Pæretæsis Dalen, Pære dalen; Skiftepr 1737 pæretæsis Dahlen; Skiftepr 1742 Perre Dalen, Pære Dalen; Skiftepr 1744 i Eng kaldet Pære Træts Dalen, Væster pæretæsis Dahlen; VSK Pæretæsis Dalen; Guide 1885 Pæretæsdal; I 1922 Pæretæsisdalen; Teinnæs 1926 [*ʔpæ-ræ-træ-s'da-lin*]. — Jfr. Borgmester Nielsens Vej u. Bebyggelsesnavne.

Rabække-tøjet [*ra-bækkatøjed*]. Otto Jørgensen Rabække-tøjet. — Fiskegrund Vest for Rønne samme Sted som Stabler, har Navn efter Rabække-værket i Knudsker S., 651.

Risene. Lb 1569 Vnder Riisen; Skiftepr 1739 ved Riisen; Trap¹ Paa Riisen; Teinnæs 1926 [*riizæn*]; Vejfort 1942 Riisen. — Agerjord til Præstegaarden. || **Risestykke.** Sk&P 1720 Riise støchet; Sk&P 1725 Rieße støched; Sk&P 1726 Riisße støchet; Skiftepr 1739 Riise Stycket, Byg Jord kaldes Riis Ageren. — Ris, se Indl.

Robbeaa. Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Robbe-Aaen. || **Robbedale** [*råb'da-la*]. UrneMin Rubbe-Dale; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Robbedale; Sl 18. Aarh. ThaarupsBh II p. 148 Robbedalen; VSK Robertsdal; Salchow 1813 Robbedal; Skougaard 1804 p. 23, 317 Robbedala, Robbedale; 1810 Udm 1775—1822 Roberdahle; c. 1816 Udm 1775—1822 Robbedalegruustedet; Mansa 1851 Roberts Dal; Trap¹ Roberdal; Gst Robbedale. || **Robbesteen.** VSK Orig Roberts Steen; VSK Robersteen; Wilster 1808 Robertsteen. — Der findes en Tradition om, at Stedet er opkaldt efter en Robert Madsen, dræbt i 18. Aarh. paa dette Sted (Teinnæs 1926). Former med Robert- findes imidlertid ældst paa VSK og senere kun paa de Kort, der er afhængige af dette, alle andre Kilder har Robbe-, Rubbe-, Rober-. Selv om Historien om

Manddrabet skulde være rigtig, kan det ikke være denne Begivenhed, som har givet Anledning til Navnet, men kun til Omformningen paa VSK af det oprindelige Navn. Robbedale og Robbeaa har sandsynligvis Navn efter Stenen, Ellipse af *Robbe(stens)dale og *Robbe(stens)aa. Forleddet er Adj. rubbet „ujævn, ru, nobret“ el. et heraf dannet Navn *Robba „den ujævne“.

Rolighedsløkke. Panum 1830 p. 105 En liden Skovlund, Roligheden kaldet; UK 1817 Roeligheds Lykken; Trap¹ Roligheds Løkken.

Rundløkke. 21/9 1697 (UrneAdd) Rund Lykken; 1697 (1816 Udm 1775—1822) Rund-lykken; 1729 (Th) Rundeløkken; 1798 (Th) Rundel-lykken. — Adj. rund. Jfr. Rundløkker i Klømensker S., 661.

Rytterstykke. BhAvis 17/9 1847 (Th) Rytterstykket.

Rævehøj [*ræ-wah-η*]. Skiftepr 1739 Røve Høje; VSK Rævehøj; UK 1817 Ræve-Høyene; Trap¹ Ræv Høie; MK Rævehøje; Gst Rævehøj. — To Lokaliteter, ved Grænsen mod Knudsker S. og ved Byaaens Udløb.

Røgerstenene [*rø-jaaraste-nana*]. — Lige Syd for Sønderhavn. Af Subst. Røger „en, som røger (Fisk), Røgmand“.

Rømersbæk. Teinnæs 1926 [*rym-ørsbæjc*]. || **Rømersdal.** Teinnæs 1926 [*rym-ørsda-l*]. — Rømersbæk har Navn efter en Avlsbruger Rømer, den hed tidligere Jespersens Bæk [*jæspærsæns bæjc*]. Bækken løb gennem Rømersdal (Teinnæs 1926).

Rønne Banke. Thaarup 1839 p. 9 Rønne Bank; Danske Lods 1843, Søk 1914—32 Rønne Banke; Gst Rønnebakke; Søk 1942 Rønne Banke. — Grund i Østersøen Sydvest for Rønne. || **Rønne Plantage.** Ipsen 1866, Vejfort 1942, Gst Rønne Plantage. || **Rønnestene.** Lund c. 1820 De saa kaldte Rønnestene, 9 i alt, ikke langt fra det nordøstre Byeled.

Røret. BhFisk 1933 p. 14 Røret. — Fiskegrund ved Rønne. Benævnes efter en stor Skorstenspipe ved Sorthat, der som Sømærke kaldes Sorthatte-røret [*sw-rthatarö-rød*] (R).

Sandlænge [*sa-nalænan*]. — Ved Gasværket. Sidste Led er Længe „langstrakt Areal“, afledt af Adj. lang. || **Sandløkke.** I 1922 Sandløkken. ||

Sandvig Vang. KR 1684 Sandvig Wang; Th Sandvig. — Ved Onsbæk.

Schorløkke. Trap¹ Schor Løkken. — Familienavnet Schor.

Sejlet. BhFisk 1933 p. 13 Sejlet. — En rød Plet paa Skranten Nord for Onsbæk. Stedet er sammenlignet enten med et rødt Baadsejl eller med et Laksegl.

Sibirien [*si-be-riæn*]. — Areal i Byens østlige Udkant i Forlængelse af Stengade. Navnet bruges oftere om afsidesliggende Steder, især saadanne som ligger mod Øst, jfr. DS IV 543, DS V 214.

Singlehøj. Ekstrakt 1747 af KR 1687—99 (1802 Thaarups Bh IV p. 404) single høje; Sk&P 1720 Single høje; Sk&P 1723 Single høje; Sk&P 1724 Singlehøje stycket; VSK Senglehøj; UK 1817 Single-Høje; Bull 1869 Sengel-høi; Teinnæs 1926 [*sjnlælhøjä*]; Guide 1946 Senglehøj. — Af et Subst. *Singla el. *Single, Sideform til Subst. Singel „Smaasten, Rullesten“, no. singl. „groft Sand“. En Del Smaasten findes i Bakken (Guide 1946).

Sivaretøjet [*si-varatøjed*]. BhFisk 1933 p. 13 Sivaratøjed; Th Siveretøjet; Otto Jørgensen Siveratøjet. — Fiskegrund udfor Knorrenborg Syd for Rønne. Af Mandsnavnet Sivar, gl. Sighwarth.

Skagelfald. Skougaard 1804 p. 206, Esp 297 Skaggelfald. — Et Stykke Jord i Rønne Byvang, som tidligere har tilhørt Øster Herreds Kompagni. En af Herredskaptajnerne har tilegnet sig det og efter hans Død er det gaaet over i hans Families Eje (Skougaard 1804 p. 206). Skagelfald findes baade som Hus- og Marknavn flere Steder paa Bornholm. Stederne med dette Navn er efter Traditionen oprindelig militære Samlingspladser, og Navnet forklares som et Sted, hvor man lader Skaglerne falde, et Samlings- og Bedested ved Kirker paa Landet og Købmandsgaarde i Byerne (Skougaard 1804 p. 206, Esp, ODS). I Øster-Larsker og Rutsker S. ligger Skagelfald i Nærheden af Kirken, i Svanøke lige uden for Byledet. En enkelt Gang findes i Norge et ganske tilsvarende Gaardnavn, Skoklefeld i Nesodden Herred (NG II 87), som af Gunnar Olsen i Maal og Minne 1914 p. 32 ff. er stillet sammen med det bornholmske Navn. Det norske Subst. skoklefeld bruges om det Tidspunkt, hvor Foraarsarbejdet med Jorden afsluttes, og fra sv. Dial. (Kalmar län og

Skaane) kendes et tilsvarende Ord Skakkla-fall „Dødsfald blandt Trækdyrene“ (Rietz 577).

Skarpen [*skarpan*]. BhFisk 1933 p. 14, Otto Jørgensen Skarpan. — Fiskegrund Vest for Rønne. Skarpan er bestemt Form af et Subst. *Skarpa, dannet af Adj. skarp. Skarpen, bh. [*skarpan*], betegner den skarpe Del (Æg-siden) af en Klinge o. lign. (R).

Skelsmyr [*šelsmyr*, R: [*šælsmyr*]]. VSK Skjælmyre; 1810 Udm 1775—1822 Skjelsmyhr; Trap¹ Sjelsmyhre; Guide 1885 Sjelsmyre; MK Sjæls Myre; Gst Skjelsmyre; Th Sjælsmyre. — Mose ved Grænsen mod Nylarsker S. Af Subst. Skel „Grænse“.

Skoleeng. Sk&P 1722 Skole Ege støchet, skolle Egen; Sk&P 1725 skole Engen; Sk&P 1726 skoele Engen; 1729 (Th) Skole Egen; Sk&P 1730 Skole Ege støcket; Sk&P 1731 Skolle Engen. || **Skolekrog** [*sko-løkrå-gin*]. Lb 1569 Krogen; Skiftepr 1691 Skolle Kraagen; Skiftepr 1745 skoele Krogen; Trap¹ Skole Krogen; I 1922 Skolekrogen. — Tidligere en Løkke under Rønne Skole, nu en Smøge ved Vestre Skole.

Skredet. BhFisk 1933 p. 14 Skreed (Kjæiljaratojed). — Fiskegrund ved Rønne. Bestemt Form af Subst. Skred, n. „om (tilholdssted for) fiskestime (paa vandring), spec. om aaletræk“ (ODS).

Skriveren [*skri-varin*]. Otto Jørgensen Skriveren. — Fiskegrund ved Rønne. || **Skriverstykke**. BhAvis 21/2 1860 Jordlodden Skriverstykket i Rønne Byes nordre Vang.

Skulken [*skolkin, falkin, falkin*]. BhFisk 1933 p. 14 Skolkinj; Otto Jørgensen Skolkeng. — Fiskegrund Vest for Rønne. Samme Navn som Skulken i Ibsker S., 674, Navn paa en Stenblok i en Kratskov. Vel til Verbet skulke i den ældre Betydn. „gemme sig“, maaske om en Fiskegrund, der er vanskelig at finde. De to sidst anførte Udtaleformer er dog paafaldende.

Sletteløkke. 18. Aarh. (Th) Sletteløkken.

Smedeelle [*smedaelø*]. 1806 Thaarups Bh II p. 26 Smede Elled; Trap¹ Smede Ellet; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 49 Smedeellet. — Ligger ved Smedegaard. Efterleddet er Subst. Elle „Ellekrat“. || **Smedeløkke** [*smedeløkan*]. 1725 (Th) Smidde Løkken; Sk&P 1725 Smidde Gaards stycket; Skiftepr 1739 Smidde Stycket; UK 1817 Smede Lykken; Trap¹, I 1922, MK Smede Løkken. — Ligger lige op til Smedegaard i Knudsker S. || **Smedungen**. BhFisk 1933 p. 15 Smedaunganj. — Fiskegrund ved Rønne.

Snorren. BhFisk 1933 p. 14 Snorrinj; Th Snorran, Snorren. — Fiskegrund ved Rønne Øst for Galgebænkene. Pejling efter Snorrebakke i Knudsker S.

Sodletløkke. Bornholms Avertissements-Tidende 1837 Nr. 58—59 Sodletløkke. — Jordstykke i Rønne Vang.

Sommerhøj [*samarahå-n, sårhåj*]. K 1746—50 Sommer-hoy; Bugge 1771 Sommer Høj; VSK Sommerhøj; Bull 1869 Sommer Høj; Teinnæs 1926 [*såm-åråhån*]. — Familienavnet Sommer.

Sorthat [*swor-ta hat, swor-that*]. VSK, I 1922 Sorte Hat; Teinnæs 1926 [*swor-thåtån*]. — Stor Sten i Strandkanten ved Rønne. Se Sorthat, Nyker S., 652.

Spinget. Sk&P 1725 spenget (el. speeget?); UrneAdd c. 1763 p. 52 Spen-det. — Maaske en hvid Plet i Brinken ved Olsbæk (Teinnæs). Bestemt Form af bh. Spijn „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe“ (Esp) el. Subst. Spænde.

Stabler [*stavlana*]. BhFisk 1933 p. 14 Staviana; Otto Jørgensen Stavlerne. — Fiskegrund Vest for Rønne. Subst. Stabel.

Stamperbugt. BhAvis 1891 (Th) Stamperebugten. || **Stamperhuk** [*stam-parahåkin*]. — Pynt ud for Stampen.

Stenbund [*stebånin*]. BhFisk 1933 p. 14 Stenbonninj; Otto Jørgensen Stenbunden. — Fiskegrund ved Rønne. || **Steneng**. Sk&P 1722 steen Engen. || **Stenløkke**. 1715 (Th) Stenløkken; Skiftepr 1739 Steen løkken Sønden Rønne beliggende ved Veir Møllen; Skiftepr 1746 dend yderste steen lycke. || **Stenstykke**. Sk&P 1730 Wed Sørrens Reen kaldis steen støcket; Skiftepr 1744 Eet stycke jord ved Søren Reen kaldet Steenstycket.

Strandsti [*stranstæ-n*]. — Spadserestien langs Kysten fra Nørrekaas til Byaa.

- Stætteløkke.** Th Stætteløkken. — Af Subst. Stætte „Stænte“.
- Sumpene.** Trap¹ Sumpene; M. Jespersen, Geognostisk Veiviser 1865 p. 55, I 1922 Sumperne. — Nu Skov og Avlsjord.
- Svendssten.** Teinnæs Swænjsa sten.
- Svineryggen.** Teinnæs [*svi-narygin*]. — To store Sten ud for Nørrekaas.
- Sælør.** Ravn 1671 p. 85 Skieleøer; K 1746—50 Siloer; K c. 1700 Silon; K 1778, Falenkamp 1783 Silløer; Th Silør, Skels Øre. — Sted paa Sønderrev. Af Dyrenavnet Sæl, bh. [*æ:l*] (Esp. Indl. p. 23).
- Sønder Byende.** BhFisk 1933 p. 14 Sønnere Byennanij. — Fiskegrund ved Rønne. || **Sønderløkker.** Skiftepr 1738 Sønder i Løckerne, udj Søndre Løckerne; UK 1817 De søndre Lykker; Trap¹ De søndre Løkker; MK Søndre Løkker. || **Søndermyr** [*sønra'my-r*]. Sk&P 1721 dønd Synder Myre; 1864 (Th) Søndre Myre; G&N 1939 p. 67 sønre Myr; Th søndre Myren. || **Sønderrev** [*sønra:ev*]. BWRap Resen p. 78 Synder rif; ResenK Son. Rif, Sønder Rif; K c. 1700, K 1746—50 Sønder-Riff; Rel 1743 det Syndere og det Nordere . . . Riff; K 1778 Sønder Riff; Salchow 1813 det søndre Rev; Gst Søndre rev. || **Sønderskov** [*sønra'skaw*]. — Ved Grænsen mod Knudsker S. || **Sønderstrand** [*sønra stra-n*]. Teinnæs 1926 [*synrastra-n*]. — Bugten S. for Sønderhavn.
- Sørensen** [*sø-rans're*]. Sk&P 1722 Søren Reen; Sk&P 1724 Sørrens Reen; Sk&P 1732 Sørnes Reen; UK 1817, Trap¹ Søren Reen. — Ved Borgmester Nielsens Vej og er en Fortsættelse mod Syd af Pæretærsdal. Navnet bruges ikke mere. Af Mandsnavnet Søren og bh. Ren, se Indl.
- Teglværkseng.** Th Teglværksengen.
- Tevandsbæk** [*te-vansbæk'in*, *te-vansbæk'j*]. BhAvis 20/11 1855 Theevandsbæk; Guide 1914 Thevandsbæk; Teinnæs 1926 [*te-vans'baejcin*]; — Samme Bæk, som i ældre Tid hed Kastels- el. Dommerbæk. Den nederste Del kaldes ogsaa Pissebæk. Den har fra gammel Tid været bekendt for sit bløde Vand, der var bedre end Brøndvandet; man hentede herfra Vand til Mad- og Telavning (R).
- Timan.** BWK 1676, BWBeskr BhS XII 76, BWRap, ResenK Timan; JSørensen 1704 BhS XII 84 Timans Sten. — Et blindt Skær i Haddingerne. Af et Familienavn Tiemann, jfr. Timannegaard, Ibsker S., 674.
- Tolderstykke.** Sk&P 1725 Tolderestøket.
- Tornhøj.** VSK, MK, I 1922 Tornhøj; Teinnæs [*tørn'høj*]; BhS XXI 56, Gst Tornhøj. — Gammelt Rettersted ved Robbedale, som har været benyttet for c. 100 Aar siden (Teinnæs).
- Trindelen** [*tren(d)al'in*]. K 1746—50, K 1778 Trillen; Falenkamp 1783 Trilling; Trap¹, Gst Trindelen. — Grund udfor Rønne Havn mellem Nordre- rev og Sønderrev. Bestemt Form af nty. Trill „kredsround Skive“, afløst af nty. Trindel, der har samme Betydning.
- Troldebjerg.** Lb 1569 Paa Trollebjerg; Teinnæs 1926 [*trø'bjær*]. — Agerjord til Præstegaarden i 1569. || **Troldtorn.** I 1922 Trold-Tørn. — Se David Bistrups Tørn.
- Trommeren** [*tråmarin*]. BhFisk 1933 p. 15 Trommarinj; Otto Jørgensen Trommaring. — Fiskegrund Nordvest for Rønne. Subst. Trommer „Trommeslager“, her vel om Søens Larmen.
- Tyvedal.** I 1922 Tyvedalen [*fi-wada-lin*; R: *fi-wa*-, *fi-wada-lin*]. — I et Hjørne af Bymarken ved Blemmelyng. Stedet har ifl. Traditionen Navn af, at der her foregik Tyverier af Kreaturer, særlig Lam, der let lod sig fange i Dalen (R). || **Tyvefonten, Høj.** UK 1817, Trap¹, MK Tyvefonten; I 1922 Tyvefonten [Tjivafonten]. — Samme Høj som Galge- eller Næbbehøj. Ved Højens Sløjfning c. 1880 blev der fundet Skeletter og Skeletdele, hvilket bekræfter, at der her har været Rettersted (I 1922). Tyvefont er dannet efter Døbefont; som Betegnelse for en Høj, der er et gammelt Rettersted, hentyder det vel til, at Stedet indeholder Ligene af de henrettede Tyve.
- Tørveløkke.** KR 1684 Tørfue Løchen; 1714 (Th) Tørrø Lycken; Sk&P 1722 Tørfue Løckene, tørfue løchen; Sk&P 1726 Tørru Løchen; 1735 (Komm 1738) tørv løchen; Skiftepr 1739 tørfue Løcken Sonden Rønne; Skiftepr 1740 Tørveløkken sønden Byen; Skiftepr 1742 udj tørfue Løcken; Skiftepr 1744 Tørveløcken; Skiftepr 1745 tørfue løkken, tørfueløcken.

Under Lien. Lb 1569 Vnder Lienn; KR 1684 under lien. — Eng til Præstegaarden. Li, se Indl.

Vadebro. BhAvis 4/7 1846 Vadebro. — Byledsgades yderste Ende. Vad, se Indl.

Vagtstene [*va-jiste-nana*]. I 1922 Vaitstenana; G&N 1939 p. 65 Vajtstenana; Teinnæs [*va-jiste-nana*]. — Stensætning i Søen tæt udenfor den paa Rønne Havn beliggende Borgervagt, det gamle Lodshus.

Vallernes Mark. Sk&P 1728 Vallernis March.

Verdens Ende [*værdæns-, vardsns æna*]. — En aaben Plads ved Fredensborg.

Vestindietøjet [*væs(t)endistøjed*]. BhFisk 1933 p. 13 Vestindietøjed; Otto Jørgensen Vestendigtøjet. — Fiskegrund udfor Knorrenborg, Syd for Rønne.

Vester-Langeknald [*væstørlånaknal*]. Otto Jørgensen Vesterlaange Knail. — Fiskegrund Syd for Rønne.

Vibedal. 1809 Udm 1775—1822 Wibedahle; 1816 Udm 1775—1822 Wibe-dalen; Mansa 1851, Trap¹ Vibe Dal; Bull 1869 Vibedal; I 1922 Vivadålinj; Th Vibedal(en). || **Vibeløkke.** Bornholms Avertissements-Tidende 1837 Nr. 58—59 Vibeløkke; MK Vibe Løkken. — To Lokalteter, den paa MK ligger ved Vibedal, den anden ved Galgeløkke. Af Slægtsnavnet Vibe.

Viggerne. 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Wigre, Wigern; Vide 1699 Vid og Vedt I p. 200 i Vigre; Sk&P 1722 Ved Vigre hullet her i Rønne Byewang; UrneAdd 1764 Viegerne; 1816 Udm 1775—1822 Vigere; VSK Vægerne; Wilster 1808 Vegerne; Bull 1869, Guide 1885 Vægerne; I 1922 St., Ll. Vigger; Teinnæs 1926 [*vig-ær, vigr-ånå, sto-ura vig-ær, lilå vig-ær*]. — To Damhuller. Plur. af bh. Vigger „Vidiespire, Vidiekvist“ (Esp).

Vommen [*våmøn*]. — Grund mellem Gaaserev og Øring. Subst. Vom.

Ærtegrund. BhFisk 1933 p. 14 Artegruinj (Løvkanab). — Fiskegrund ved Rønne.

Øksestykke. Skifteopr 1753 Øxestycket.

Øring [*ø-rin, dæn sto-ra ø-rinaste-nin*]. Teinnæs 1926 [*ø-rin, ø-rinånå, y-dæro-rin, in-æro-rin*]; BhFisk 1933 p. 14 Ørinj; I 1922 Ørijn; Th Orijn. — Stenrevne omkring ved Sydhavnen. Entallet [*ø-rin*] er Betegnelse for de yderste Stene. Indenfor disse er der en Rende, som mindre Baade kan sejle igennem. De ydre Stene og Stenene indenfor Renden betegnes tilsammen med Flertallet [*ø-rinånå*]. Der skelnes ogsaa mellem Ydre- og Indre-Øring (Teinnæs 1926). Navnet er en Afledning med -ing af Subst. glda. ør „Sten, Grus“, -ing, se Indl.

Ørnesten [*ø-rnaste-nin*]. VSK Arnager Ørnesten; Lund c. 1820, Trap¹, Vedel BhO p. 291, Bull 1869 Ørnestenen; Gst Ørnesten. — En svær 3 Alen høj Bøvtasten paa en lille Røse (VedelBhOE p. 157). Ernst Køie gør i „Jul paa Bornholm“ 1933 p. 46 opmærksom paa, at Stenen set fra en Side har et lignende Omrids som et Menneskeøre. Dette kan dog ikke være navngivende, da Formen [*ø-rna*] i saa Tilfælde maatte være Gen. Plur. (R). Forleddet er Fuglensnavnet Ørn.

Østervang. BhAvis 4/10 1844 østre Vang.

642. HASLE KØBSTAD. BEBYGGELSESNAVNE.

Hasle [*haːzla*]. 29/3 1335 (1494) haslæheret; 28/4 1545 Hüb 145 tho Hassel; 1547 Hüb 427 Haselbu; 8/9 1555 Hüb 232 ff. Hasle, Haßell, Hasell; Lb 1569 Hasle Cappell; 2/4 1570 Hüb 360 Haslebye, Hasle; K 1570 Danm. Kortlægn. I 25 Haßel; 2/5 1572 Hüb 370 Hasel; 21/4 1574 Hüb 438 Hasel; 1584 Grandjean DaKøbstSegl 22 S. Civitatis Hasle; K 1584 Danm. Kortlægn. I 31 Heßel; Jb 1598 Haselle; 6/5 1608 Hüb 560 Hasle; Visitatsb 1616 og 1621 Hasleff; Jb 1624 haßle; KancBrevb 27/4 1639 Hasle, Hasløf; Mejer Haßelle; BWK 1676, BWRap 1676 Hasel, Hasle, Hassele; ResenK Hæse; LR 1685 Hassel, Hasle; K 17. Aarh. Haßle; K c. 1700, JSørensen 1704 BhS XII 84, K 1746—50, VSK, M 1844, Gst Hasle. — Allerede i PrI 1624 siges om Byen: „maa skee saa kaldet aff lidet heßle busk, som der offven findið hoeß“. Ravn 1671 og efter ham Resen henviser ligeledes til Hassellunde nær ved Byen, og endnu c. 1820 nævnes en „Haslelund“ paa den tæt Sydøst for Byen liggende Sidgaard Grund (i Klemensker S.). Navnets oprindelige Form er uvis. Muligheden af stærkt afslidte Efterled som -høgh (jfr. Sogne- og Herredsnavnet Hasle ved Aarhus, VJb Hasløghæreth) eller -lev (jfr. Stavemaaderne Hasleff, Hasløf osv. i 17. Aarh.) kan der ses bort fra, og der kan da foreligge en Afledning af eller selve Trænavnet Hassel, oldn. hasl, m., snarest i Dat. Sing.; baade Entals- og Flertalsformer af Trænavnet forekommer som Navn paa Bebyggelser (se f. Eks. NG Bd. 2, 377, Bd. 5, 241, 398, Bd. 6, 100, Bd. 7, 75). Det er dog sandsynligere, at der foreligger en Afledning. Et Hasla, f. forekommer som Elvenavn flere Steder i Norge (NE 92) og antages at hentyde til, at Brødderne har været bevokset med Hasler, og Købstadnavnet Hasle kunde ligesom de talrige norske Gaardnavne Hasle, Hasla, Hosle (af Dativformen Høslu) tolkes som oprindeligt Bæknavn. Rimeligere er det dog her at antage et *Hasli, n., Sideform uden Omlyd til Kollektivet Hæsele, jfr. det flere Steder paa Øen forekommende Aspe, der ogsaa formodes i de jyske Landsbynavne Aaspe og Aspe (DS V 407 f.). Saadanne Kollektiver uden Omlyd er meget udbredte i sv. Dial. (se Götling, Studier i västsvensk ordbildning 74 ff). Hassle, n. „Hasselskov“ forekommer saaledes i Skåne, Halland, Blekinge m. fl. (G. Lech, Skånemålens böjningslära 43; Swenning, Folkmälet i Lister 479; Rietz; Götling l. e.).

Almestræde. Postadr 1934—1943 Almestræde. — Trænavnet Alm.

Bredesund, Gade. Tax 1761 og 1771 Breede Sund; FT 1787 Bredesund. — Jfr. Smallesund ndfr.

Byledgade. Th Byledgade; Postadr 1943 Byledgade. — Jfr. N.- og S.-Byled ndfr. u. Naturnavne.

Futehuset, fsv. Hs. I 1922 Futtehuset (Tomt); Th Futehuset. — Huset har ligget ved Futervejen og Futervigen og kaldtes ogsaa Pejserehuset. Skal ifl. Opt. 1944 have Navn efter en Hans Marker [*füt-t*], hvis Tilnavn vel er identisk med Subst. Futes, m. „lille, uanselig Mandsperson, Vissenpind“ (Esp Till).

Fælledvej. Postadr 7, Trap⁴, Postadr 1943 Fælledvej. — Fortsættelsen af Gulerodsgade, til Byens Fælled.

Gaasereden, Hs [*gøːzaradan*]. — Ved Byledgade.

Gamle Skanse, Gade. Tax 1761 og 1771 Gamle Skandse; FT 1787 Gamle Skanse; Tax 1801, Trap¹ Gamle Skandse. — Nu Havnegade.

Gasværksvej. Trap⁴, Postadr 1934—1943 Gasværksvej.

Grønnegade, Lille- og Store-. Trap¹ St Grønnegade, Lille Grønnegade; Trap², Postadr7 Grønnegade, Lille Grønnegade; Postadr 1943 Grønnegade. — Lille-Grønnegade hedder nu Heroldsgade.

Grønningen, Lille- og Store-, Gader. Tax 1761 Lille-, Store Grønningen; FT 1787 Lillegrønning, Store Grønning, Store Grønning; Tax 1801 Lille-, Store Grønningen. — Antagelig de senere L.- og St.-Grønnegade. Subst. Grønning „græbevokset Plads“ (ODS), her maaske om Vej ud til Byens Grønninger.

Gulerodsgade [*gù'loro'sga'da*]. Tax 1761 Guule Roers Gade; Tax 1771 Gule Roers Gade; FT 1787 Gule Roegaden; FT 1801 Guule Roer Gaden, Guule Roers Gaden; Tax 1801 Guleroersgade, Guuleroersgade; 1828 (Th) Gulerudsgade; Trap¹, Postadr 1943 Gulerodsgade; I 1922 [Guleroag'dan]. — Af Subst. bh. Guleroa, f., egl. „Guleroe“. Den i 1944 opt. Udtale er paa- virket af Skriftsprogformen. Jfr. Skougaard 1804 p. 36: Guleroer (Barken- Roer) avles meest i Hasle.

Havnegade. Postadr7, Trap⁴, Postadr 1943 Havnegade. — Tidligere Gamle Skanse.

Heroldsgade. Postadr 1934—1943, Th Heroldsgade. — Efter kgl. Kam- mersanger Vilh. Herold (1865—1937). Tidligere Lille-Grønnegade.

I Elleløkken, Hs [*i' ællylkan*]. — Ældre Navn, paa Gst Ellelyst. Elle- løkke, se ndfr. u. Naturnavne.

Julegade [*jù'lagada*]. Trap³, Postadr7, Postadr 1935 Hjulegade; Trap⁴, Postadr 1936—43 Julegade. — Menes opkaldt efter Julegaarden i Hasle (Opt. 1944).

Kirkegade. Tax 1761 Kirke Gaden; FT 1787 Kirkegade; Postadr 1943 Kirkegade.

Korsgade. Tax 1761 Kors Strædet; FT 1787 Kors Strædet; Trap¹ Kors- gaden; Postadr 1943 Korsgade.

Krummevej. Tax 1761 Krumme Vey; FT 1787 Krumme-Vey, Krumme- vey; Trap¹ Krummevei; Trap³ Krummegade; Postadr7, Postadr 1943, Trap⁴ Krummevej.

Løkkegade. Bh. Vejv. 1944, Postadr 1948 Løkkegade.

Majorhus [*ma'jorahúzæd*, *ma'jorastærlin*]. I 1922 [Majo.ra huzæd]; Th Majorehuset. — Fsv. Hus N. for Byen, opkaldt efter en Mand med Tilnavnet Major (Opt 1944).

Malerstræde. Trap⁴, Postadr 1932—1943 Malerstræde.

Møllestræde. Postadr7, Postadr9 Møllestræde.

Nygade. Postadr 1934—1943 Nygade.

Nørregade. Tax 1801 Nørregade; Postadr7, Trap⁴, Postadr 1943 Nørre- gade.

Nørremølle [*nå'rø'møla*]. Guide 1914, Trap⁴ Nørremølle.

Pejserehus [*pa'jsarahúzæd*]. I 1922 Pajsara huzæd; Th Pajsarahused, Pajserehuset. — Fsv. Hus N. for Byen, identisk med Futehuset. Maaske et Familienavn Peisser, fra ty. (af Stedn. Peisz i Ober-Bayern).

Pilestræde. Tax 1761 Piile Strædet; FT 1787 Pile Strædet; Postadr 1943 Pilestræde.

Pressen, Hs [*præsan*]. Th Pressen. — N. for Byen; nu Nordvang. Navnet skyldes, at der her tidligere var Tøjpresse og Farveri.

Præstegade. Postadr 1909, Postadr 1943 Præstegade.

Pynten. Tax 1761, 1771 og 1801 Pynten. — Bydel, ifl. Th Strandbrinken, hvor nu Gasværket ligger.

Raadhusgade. Trap³ Raadstuestræde; Postadr7, Postadr 1932 Raad- stuegade; Trap⁴ Raadhusstr.; Postadr 1934—1943, Th Raadhusgade. — I dagl. Tale kaldt Raadstuebakken [*rø'staubakan*].

Sandbakkerne. Tax 1761 Sandbænkene; Tax 1771 og 1781 Sandbakkene; FT 1787 Sandbacken; Tax 1801, FT 1840, Trap¹, Trap² Sandbakkerne; 1867 (Th) Sandbankerne. — Gade el. Plads i Byens nordl. Del.

Sandløkkegade [*sæ'nlykægada*]. Trap⁴ Sandlykkegade, Sandløkkeg.; Postadr 1932—1943 Sandløkkegade.

Sildetorv. Trap¹, Postadr7 Sildetorvet; Trap⁴ Sildetorv; Postadr 1943 Sildetorvet.

- Skatollet**, fsv. Hs [*skatalød*]. — Laa i Vestergade.
- Skidenstræde**. Tax 1761 Skiden Stræde; FT 1787, Trap¹, Postadr 1932 Skidenstræde; Trap⁴ Skiddenstr. — Opkaldelse efter Skidenstræde i København.
- Slagterstræde**. Postadr 1934—1943 Slagterstræde.
- Smallesund**, Gade [*sma'la'son*]. Tax 1761 Smalle Sund; FT 1787, Trap¹ Smallesund; Postadr 1932 Smallesund. — Jfr. Bredesund ovfr.
- Smedestræde**. Postadr 1934—1943 Smedestræde.
- Storegade**. Tax 1761 Store Gade; FT 1787 Store Gaden, Store Gade; Postadr 1943 Storegade.
- Strandgade**. Trap¹, Postadr 7, Postadr 1943 Strandgade. — Ikke identisk med Strandstræde.
- Strandstræde**. Tax 1761, FT 1787 Strandstrædet; Postadr 1932 Strandstræde.
- Studeby**, Hse [*stiv'daby*]. — Huse ved Rutskervejen lidt uden for Hasle; der stod en gammel Længe, hvor der var opstaldet Stude.
- Sønderbæk**, Gade. Tax 1761 Søndre Bek; FT 1787 Søndrebeck; Trap⁴ Søndrebæk. — Af Naturnavnet Sønderbæk ndfr.
- Søndergade**. Trap³, Postadr 1943 Søndergade.
- Søndermølle** [*sønrs mōla*]. Guide 1914, Trap⁴ Søndermølle; Th Søndre Mølle.
- Toldbodgade**. Postadr 1934—43, Th Toldbodgade.
- Torvestræde**. Tax 1761 Torve Strædet; FT 1787 Torvestrædet; FT 1801 Thorrestædet; Trap¹, Trap⁴ Torvestræde; Th Torvegade.
- Trommeslaaerhus** [*trāmōslaw'rhiu'zød*]. — Laa tidligere paa Fokkeløkke S. for Byen.
- Tværgade, Nordre-**. Postadr 1936—1943 Nordre Tværgade.
- Vestergade**. Tax 1761 Vestre Gade; FT 1787 Westerg., Wester Gade; Postadr 1943 Vestergade.
- Vispen**, Hs [*vi'span*]. 1770 (Th) Vispan. — Navnet kan være overført paa Huset fra en Beboer, jfr. Subst. bh. *Víspa*, f. „en Vimse, Kvinde, der vimser meget omkring“ (Esp), eller hænge sammen med et i Talemaader o. lgn. forekommende Slægtsnavn *Visp* (R).
- Østergade**. Tax 1761 Østre Gade; Tax 1771 Øster Gade; FT 1787, Postadr 1943 Østergade.
- Østermølle** [*ö'strāmōla*]. Guide 1914, Trap⁴ Østermølle.
- Nyere Navne paa Gaarde og Huse: Brobækkegaard, Ellelyst, Jakobsminde, Nordborg, Nordvang, Nygaard, Skovhuse.

NATURNAVNE.

- Aaby Ager**. RegH 1834 Aabye Ager. — Aaby i Nyker S., 652.
- Annekestykke**. I 1922, Th Annekestykket. — Areal N.Ø. for Byen. Kvindenavnet Anneke.
- Askelund** [*askalon*]. KronSk 5/6 1672 Askelunden; Skiftepr 1751 østen askelund; RegH 1834 Ved Askelund, Steenstykket eller Askelundstykket. — Trænavnet Ask.
- ?Assershøj**. Skiftepr 1724 ved asseBhøyen.
- Bakkestykke** [*bakastykød*]. RegH 1834 Vestre Bakkestykket, Vestre Bakkestykke Eng, Bakkestykket, Store Bakkestykke, Lille Bakkestykket, Paa Bakken; Th Bakkestykket. — Ved Kirkegaarden.
- Bankebrygge** [*ba'ŋkebrygān*]. Th Bankebryggjan. — Slæbested ved Havnen. Man vaskede her i tidligere Tid, hvorfor Forleddet er Vb. banke.
- Bjerget**. KR 1684 paa Biered, Bieret; JSørensen 1704 BhS XII 84 fraa Hasle Berg til Ronne Landpynt.
- Blaatoff**. Lb 1569 Neden for Blaatofftt; Skiftepr 1704 Ved blaa Tofft; Skiftepr 1726 ofuen blaatofft. — Adj. blaa, maaske i den ældre Betydn. „sort, mørk“.
- Blegdammen** [*blæ'jdamin*]. Skiftepr 1706 Engen i søndre Vang med Bleg Dammen; Skiftepr 1758 Blege Dams Engen; RegH 1834 Blegdamstykket,

Blegdamsengen; Th Blæjdamijn, Blegdammen, Blegdamsstykket. — Tæt Ø. for Byen. Subst. Blegdam „Blegeplads“.

Bondegårde. KancBrevb 27/4 1639 Bondegærdet. — Antagelig et Areal, muligvis identisk med det flg. || **Bondestykke.** 1820'erne (Th) Bohnestykket, Bohne-Stykket; RegH 1834 Bondestykket.

Borrekilde [*båre'kijla*]. Skiftepr 1709 Østen Borre Kilde i Bye Vangen; Skiftepr 1725 ved Borrekilde. || Borrekilde Eng. RegH 1834 Borrekilde Engen; Trap¹ Borre Kilde Eng. || Borrekildejorden. I 1922 [Bårre kjijlle jorn]. || Borrekildestykket [*båre'kijlastykked*]. Skiftepr 1723 Borrekildestøchet; Skiftepr 1760 Borge kilde stykket; RegH 1834 Borrekildestykket. — N. for Byen. Subst. Borg el. Afledn. [*båre*], se Indl., men Traditionen om en Borg eller større Gd („Haslegaard“) ved Byen er snarest opstaaet p. Gr. af dette Navn. En anden Mulighed er Vb. bh. borra „bore“ el. Subst. bh. Borra, f. „smalt Hul“ (i Sms. Næseborra) (Esp), maaske med Henblik paa Boring efter Vand.

Bredeager [*bre'a'gær*]. — Mark ved Siden af Blegdammen; den blev brugt til at brede Blegetojet ud paa, hvorfor Forleddet antagelig er Vb. brede.

Brobæk [1949: *bro-bækjån*]. RegH 1834 Broebækken, Broebekkestykket; Th Brobækken. — Bæk med Udløb tæt N. for Byen, ogsaa kaldt Skølsbæk.

Brænderibakke [*bræns'ri'bakanj*]. Th Brænderibakken. || **Brænderidam.** Th Brænderidammen. — Ved Rønnevejen; af det tidligere Brændevinsbrænderi, nu Bryggeri.

Byager. RegH 1834 Byeager, Østre Byeager. || **Bybrønden** [*by'brå'nj*]. — Ved N.-Bydam. || **Bybækken.** 1840'erne (Th) Bybækken. — Vel Sønderbæk. || **Bydam, Nørre-** [*nåre by'dam*]. Th Nordre Bydam, Nørre Bydam. || **Byled, Nørre-** [*nåre by'le*]. Lb 1569 Inden nørre leed; Skiftepr 1706 nørre Byled, Nørre Byeled støcket, Nørrebyeledstøcket; Skiftepr 1724 Nørre byledstøchet; 1735 (Afskr i Komm 1738) nørre byeled. || **Byled, Søndre-** Skiftepr 1715 Syndre By Led; Skiftepr 1760 Søndre leed. || **Byledsstykket.** RegH 1834 Byeledsstykket; Trap¹ Byleds Stykket; Th Byledsstykket. — Ved N.-Byled. || **Byseng.** Skiftepr 1719 Ved Byes Eng; Skiftepr 1725 ilde byeø Eng; RegH 1834 Byens Eng.

Børnejord. RegH 1834 Børnejorden. — Jfr. Konejorden ndfr.

Damløkke [*damlykån*]. KancBrevb 27/4 1639 Damlykken, Damlykkegærdet; Skiftepr 1709 Dam Lycken; Skiftepr 1717 Damlycken; Skiftepr 1726 Dam Løcken, Damløchen; RegH 1834 Damlykken; Trap¹ Dam Løkken; I 1922 [Damma lyjkjan]. — S. for Byen. Dam, se Indl.

Dams Løkker [*dams lykær*]. — I Byen. Familienavnet Dam.

Digestykke. RegH 1834 Digestykket. — Jfr. Norden Diget.

Dommerager. RegH 1834 Dommer Ager. || **Dommerhul.** Skiftepr 1751 Et støche Eng Dommerhullet kaldet; RegH 1834 Dommerhullet. — Subst. Dommer.

Dyndestykke [*dynastykked*]. RegH 1834 Dyngestykket; I 1922 [Dynna styjkkjed]. — Sidt Areal N.Ø. for Byen. Subst. bh. Dyjng, f. „Dyngeng, Lavning med vaad, dyndet Jord“ (R).

Elefant [*ælfan'tæn*]. Th Elefanten. — Sten paa Stranden N. for Byen. Subst. Elefant er normalt mask. i Bh.

Ellebæk [*ælbækj*]. Komm 1720—21 Ellebecken; K 1744 Sønder, eller Elleb[e]kken; K 1746—50 Elle-bekken; Thurah, DAtl Elle-Bek; Mansa 1851 Ellebæk; I 1922 [Æijlløbæijkj]. — Ved Byvangens nordlige Grænse. || **Ellebække** [*ælbækjån*]. KR 1684 imod Elle Løchen; Skiftepr 1702 Elle lycken; Komm 1720 Elle Løcken; Skiftepr 1726 Elleløchen; Skiftepr 1766 en Skou deel Elle lykken kaldet; UrneNb Elle Lykken (Jord); RegH 1834 Ellelykken, Ellelykkebakken. — Nordligst i Byens Vang. Trænavnet El eller Kollektivt Elle.

Engedal. KR 1684 Vesten Enge Dallen, Engedallen. || **Engestykke** [*ænstykkjån*]. RegH 1834 Engestykket, Store Engestykke. — Den optegnede Pluralisform er Navn paa et Areal under Nygaard Ø. for Byen. Engedalen kan være Lavningen umiddelbart Ø. for Byen. Subst. Eng.

Erikskov [*e'ria skaw*, ogsaa *e'ra* el. *e'rå skaw*]. Lb 1569 hoss Ericks skouff y Syndre gierde; KronSk 5/6 1672 Erikskouff; Skiftepr 1706 Erikskouffs-

støcket, Erckskoufsstøcket; Skiftepr 1709 Erickschouf; Skiftepr 1719 Eerich Skou Østen for alueien; Skiftepr 1725 Erichskou støchet; RegH 1834 Erik-skov, Eriksskov, Eriksskow; I 1922 [Eriksa Skåv]; Th Eriksa Skov. — Tidligere Skovareal tæt N.Ø. for Byen. Navnet maaske efter Erik Hardenberg, som indtil 1577 ejede flere Gaarde i Klemenser og Rutsker Sogne, bl. a. den tilgrænsende 2. Vg Dalegd i Rutsker S. (Hüb 476); jfr. Lb 1569 Erick Harnbergs skow (under Rutsker S.), Hüb 355.

Falkeager. 1817 (Th) Falkeageren. || **Falkelappen.** 1817 (Th) Falke-lappen; RegH 1834 Falkelappen. — Snarest Slægtsnavnet Falk; se Falke-stælen, Olsker S., 663.

Fedtappen [*fettlappin*]. I 1922 [Fetlappinj]; Th Fødtlappen. — Bygrund Ø. for Kirken. Navnet skal ifl. I 1922 hidrøre fra, at en rig men nærig Mand kun gav dette Jordstykke som Vederlag til Jordemoderen. Jfr. jy. Fødtlap „nærig person“ (Feilb.), bh. Fittház, Fitthorn o. fl. i sa. Bet. (R).

Fokkeløkke [*fákalykan*]. I 1922 Fokkalykkjan; Th Fokkeløkken. — Bygrund S. for Gasværket. Forleddet er snarest Subst. Fok „Sprydsejl“; Areal et rimeligvis (haft) en trekantet Form, jfr. Fokken, Gudhjem S., 672. Eller et Tilnavn Fok.

Futervej [*fütaraværn*]. I 1922 [Futaravæijn] Futtevejen; Th Futaravæjn. || **Futervigen** [*fütaravæjan*]. I 1922 [Futaravæjen]. — Vej (nu skredet i Havet) og lille Vig N. for Byen ved Futehuset (s. d.).

Gadestykke. 1864 (Th) Gadestykket. — Ved Østermølle.

Glaserlerjen. RegH 1834 Glaserlerjen. — Forleddet er Subst. bh. Glasara, m. „Glamester“ (Esp), Efterleddet Subst. bh. Lërja, f. „(skarp) Lerjord“ (Esp), jfr. Lerjen ndfr.

Gnedesled [*gnedesle*]. Skiftepr 1702 Ved gnedes leed; Skiftepr 1751 Ved gnedesleed; RegH 1834 Gnedesled; Th Gneddes Led, Gneddes Le. — I Vangen N.Ø. for Byen. Forleddet kan være Subst. bh. Gnidd, n. (R), Gnidd(a), f. „Luseæg“, ogsaa nedsættende om smaa og uanselige Væsener (Esp, Esp Indl. p. 69), eller et heraf dannet Tilnavn *Gnidde.

Gravereng. RegH 1834 Graverengen. — Subst. Graver.

Gubbenisse [*gobanessa*]. KR 1684 steenstøched Sonden gudbernis høj; Skiftepr 1711 ued Gubbenisse; Skiftepr 1715 Ved guber Neße Høyen, Ved Gubbenisse Høyen; Skiftepr 1726 ved Gube Nesse; 1735 (Afskr i Komm 1738) Nørre vang ved Gubbe nesse; Skiftepr 1757 Gube Nisse; Skiftepr 1758 gubenisse Støket; RegH 1834 Gubbenesse, Gubbenæsse, Nordre Gubbenæsse; I 1922 [Gubanis, Göbbanissa]. || **Gubbenisse Krog.** RegH 1834 Gubbenesse Krogen, Gubbenæsse Krogen. — Lav Højderyg N. for Byen. Af Mandsnavnet bh. Gudber (Urne), glda. Guthbiorn, som kun kendes fra Skaane og Bornholm (DgP), eller den deraf udviklede Kortform Gubbe. Det er ganske usikkert, om der foreligger en opr. Sammensætning (f. Eks. med Subst. Aa^s), idet Udtalen kan skyldes Kendskab til den hyppigt forekommende Skriftform Gubbenisse, -næsse, der kan være en ikke forstaaet (yngre) Genitivsform Gudbernes (Høj etc.)

Guldbitten. RegH 1834 Guldbitten. — Efterleddet kunde være en Forvanskning af Subst. Bidde, se Indl. || **Guldhullet** [*goľhåled*]. I 1922 [Gåjli.-håled]; Th Guldhullet. — Kilde S. for Byen, hvor man hentede Vand til at koge Ærter i; jfr. Sølvhullet.

Hakken. RegH 1834 Hakken. — Ifl. Th et Areal (Kirkejord) af Form som en Hakke.

Hallebakke [*haľabakan*]. I 1922 [Haij.labakkaijn]; Th Hallebakken. — Bakkeskraaning i Byen, S. for Kirken. Hald, se Indl.

Halvtøndelandet. RegH 1834 Halvtøndelandet. — Jfr. Tøndelandet ndfr. **Hasle Huk.** JSørensen 1704 BhS XII 84 Fraa Hasle Huchen til Hamerens Bergkant; Hasle norde Berghuch. || **Hasle Odde.** K 1744 Hasle Odden; Ipsen K 1839 Hasle Odde. — Det ubetydelige Kystfremspring tæt S. for Byen. || **Hasle Rev.** SøK 1932 Hasle Rev.

Helvigstykke. Skiftepr 1717 Helvigstøcket; Skiftepr 1735 hellevig støchet; RegH 1834 Helvigslykken, Helvigstykket; I 1922 Hællævæijs stykkkjed. — Mindre Areal N.Ø. for Byen. Kvindenavnet Helvig.

Hestehavn [*hæstaha'vn*]. — Del af Havnen, jfr. Kohavn.

Holmager. 1831 (Th) Holmjorden; RegH 1834 Søndre, Mellem, Nordre Holmager. — Subst. Holm, se Indl.

Horsemade. (Her?) Skiftepr 1726 En Eng Harse Mainen, Harsen Mannen; RegH 1834 Horse Maen. — Subst. Hors, n. „Hoppe“, i Sammensætninger ogsaa „Hest“ (Esp). Efterleddet er maaske opfattet som Subst. Man, bh. [*ma·(n)*]. f. „Manke“ (Esp Indl 89), der lydligt falder sammen med best. Form af Mæde. Mul. Sammenhæng med Horsemade i Klemensker S., 661.

Hyldestykke [*hyldestykked, ve hyln*]. Skiftepr 1759 Hylde Støket; RegH 1834 Hyllestykket; I 1922 [Hyjlle styjkjed]. — Areal N. for Byen. Trænavnet Hylde.

Høgedal [*hø·jada·lin*]. KR 1684 J den Syndre Vang Ved Høye Dallen; Skiftepr 1726 ved Høgedallen; 1735 (Afskr Komm 1738) Høgedahlen; Skiftepr 1757 Sønder for Høge Dalen; RegH 1834 Høgedahlengen. || Høgedalsstykket [*hø·jada·l'stykked*]. Skiftepr 1726 ved Høgedalstøchet; RegH 1834 Høiedahlstykket. — Eng og Mark tæt N. for Nygaard. Fugle-navnet Høg.

Højeren [*håja're·(n)*]. Skiftepr 1706 Høye Renstøcke, Høyerenstøchet; Skiftepr 1725 Høy Reenstøchet; RegH 1834 Høiereen; I 1922 Håja ré. — Ved Nygaard. Mark med Tjørnehæk som Skel. Adj. høj. || **Højestykke.** RegH 1834 Høiestykket. — Næppe identisk med Høgedalsstykket. Subst. Høj.

Jedehul. RegH 1834 Iedehullet. — Læsningen af I er usikker.

Karlsdam. Lb 1569 vesten Karls damb; KR 1684 Ved Karls Damb; Skiftepr 1704 Carlsdam; Skiftepr 1719 Ved Carls Dam, Carlßdamstøchet; Skiftepr 1720 kalßdamßstøchet; Skiftepr 1755 Carels Dam; RegH 1834 Carlsdam. — Mandsnavnet Karl.

Klemmeds Brønd [*klæmødabrån; klæmødafiļa*]. I 1922 Klæmmeda Bråijn; Th Clemmædda Brøijn. — Mandsnavnet Klément, bh. [*klæmad*]. Den nu fsv. Brønd, paa Thurahs Tid Byens eneste, har muligvis Navn efter Købmand, Borgerkaptajn Mads Clemmed Engel (o. 1700) (Th).

Klingestykke [*klīnastykked*]. Skiftepr 1706 Klingestøcke Jordan, Klingestøcket; Skiftepr 1758 Klinge Støket; RegH 1834 Klingestykket; Trap¹ Klinge Stykket. — Areal tæt N.Ø. for Byen. Slægtsnavnet Klinge, jfr. KancBrevb 27/4 1639 Peder Klingis gamle Lykkegårde (N. for Hasle).

Knuds Brygge [*knūds 'brygda, knūds 'ha·un*]. BhAvis 7/5 1921 Den saakaldte Knuds Havn eller Knuds „Bryggja“; I 1922 Knus Bryggja. — Laa til 1894 ved Gasværket (Th). Mandsnavnet Knud.

Kobberhullet. Th Kobberhullet. — Kilde v. Kysten S. for Byen. Navnet er vel dannet efter Guldhullet og Sølvhullet.

Kohavn [*ko·ha·un*]. Th Kohavnen. — Del af Havnen, jfr. Hestehavn.

Kommenager. RegH 1834 Komene Ager. — Maaske Plantenavnet Kommen, *Carum carvi* L., som dog paa Bh. hedder Kommian, Komjan (Esp).

Konejord [*kānajo·rn*]. RegH 1834 Konejorden; I 1922 Kånnejorn. — Areal N.Ø. for Byen. Subst. Kone, bh. Konna (Esp). Jfr. Børnejord ovfr.

Krateng. 1671 (Th) Kratengen.

Krogen. Skiftepr 1751 Et støche biøgiør Kraagen kaldet; RegH 1834 Krogen. — Krog, se Indl.

Kulbo. Lb 1569 suduest fraa Kolleboo; Lb 1569 CodUps Koldeboo. — Forleddet er vel Subst. Kul; Efterleddet kan være Subst. Bod „Hytte“. || **Kulbroen** [*kālabro·æn*]. I 1922 Kolla Bro. || **Kulvejen** [*kālavæ·n*]. — Broen over Sønderbæk og Vejen sydpa mod Kuldistriktet.

Kulerne. Skiftepr 1726 Jt half les Enges kaldes Kullerne; 1774 (Th), RegH 1834 Kulerne. — Eng ved Søndre Led. Kule, se Indl.

Kureløkke. Skiftepr 1711 Kure Lycken. — Slægtsnavnet Kure.

Langedræt. Skiftepr 1751 langedræt; RegH 1834 Langedræt. — Adj. lang og Subst. bh. Drätt, f. „et Pløielands Længde“ (Esp).

Lerjen [*le·rian*]. Skiftepr 1702 1/3 tønne land Biug iord i Søndre wang kaldes Leirien; Skiftepr 1704 Lærien, Lierien; Skiftepr 1726 leerien; RegH 1834 Lerjen. — Areal Ø. for Byen. Subst. bh. Lërja, f. „(skarp) Lerjord“

(Esp). Om dette Ords Udvikling (af *Lêrgha, en Afledning af Adj. lorig, til Subst. Ler) se OGB IV 7. I Hens. til Dannelsesmaade er Ordet vistnok en Parallel til Stednavnet Gurre i Tikøb S., se DS II 7. Jfr. Tværlerjen ndr. og Glaserelerjen ovfr.

Lulestykke. 1831 (Th) Lulestykke. — Fejl for Julestykke? Jfr. Julegade u. Bebyggelser.

Lænestolen [*lænastoˈlɪn*]. — Sten v. Stranden S. for Hasle.

Majorstykke [*maˈjoˈrastykkəd*]. — Areal N. for Byen, ved Majorhuset.

Markestykke. RegH 1834 Markestykket; 1858 (Th) Markestykket. — Subst. Mark om Pengeenhed el. i Bet. „dyrket Jord“, jfr. den bh. Anvendelse af Marken i Bet. „Landet, Bondelandet“, modsat Byen. Formelt kan Forleddet ogsaa være Subst. bh. Madk, m. „Orm, Larve, Maddik“, der paa Vestlandet kan hedde Mark (Esp).

Mellemstykke. 1831 (Th), RegH 1834 Mellemstykke.

Møllestykke [*mølləstykkəd*]. RegH 1834 Møllestykke; Trap¹ Mølle Stykket; Th Møllestykke. — Ved Nørremølle i Byens nordlige Udkant.

Norden Diget. Skiftepr 1725 i Nordre Vang Norden deeget; Skiftepr 1741 Norden for deeget; Skiftepr 1751 Et dito støche biøgiør kaldes Norden deeget i Nørre Vang. — Subst. Dige, paa Bornholm specielt om Jord- el. Stændige, der tjener til Markskel, jfr. Esp Till, udtales nu [*dæˈjə*], men har tidligere været udtalt med langt e, jfr. Urne Ords: „Et Deje o: Dige tales som der kunde staae: De-je.“ Se ogsaa Esp Indl 24 (Anm.).

Nørager. RegH 1834 Nørager.

Nørrebæk [*nårabæk*]. K 1746—50 Norder-bek; K 1778 Norder-beken; Falenkamp 1783 Nørre Bek; Trap¹ Nordre Bæk. — Ubetydelig, nu fsv. Bæk i Byens nordl. Udkant.

Nørrehavn. Salchow 1813 Nørrehavn. — Havn ved Hasle, hvor der i 1813 laa 13 Baade.

Nørreløkke [*nårelykkə, nårelykkər*]. Skiftepr 1704 Nørelycken; Skiftepr 1712 Norre Lycker; Skiftepr 1717 Nørre lycker; RegH 1834 Nørelykke, Norrelykke, Nørelykkør; Trap¹ Nørre Løkker. || Nørreløkke Huk [*lykkəhukin*]. I 1922 Norre lykkje Hokkinj; Th Nørre Løkke Huk. || Nørreløkke Odde [*lykkəddin*]. I 1922 Nørre lykkje ud. — Den vestligste Del af Vangen N. for Byen og det største Kystfrespring paa Strækningen.

Nørrevang [*nårvån, 1949 nårvån*]. KR 1684 i den Nøre Vang; Skiftepr 1702 Nørre wang; Skiftepr 1706, 1735 (Afskr Komm 1738) Nørre wang; Trap¹ Nørre Vang. — Nordl. Del af Byens Vang.

Perager [*pæˈraːgər*]. I 1922 [Pær.åger] Perager; Th Pær Ager. — N.Ø. for Byen. Mandsnavnet Per el. Subst. Pære.

Pilejord [*piˈlajørn*]. RegH 1834 Pilejorden; I 1922 Pilajorn. — Ved Nørremølle. Trænavnet Pil eller Slægtsnavnet Pi(h)l. || **Pilerumpe.** I 1922 Pilaråmpan; Th Pilerumpen. — Areal N. for Byen, ikke sammenhængende med Pilejorden. Efterleddet er Subst. Rumpø, bh. Rompa, f. (Esp), brugt om en smal Strimmel Jord.

Presservej [*præsəravæːn*]. — Vej nordpaa til Huset Pressen (s.d.).

Puseng [*púːzæːn*]. Skiftepr 1751 Et støche biøgiør Pus Engestøchet kaldet i Nørre bye Vang; RegH 1834 Pusengejorden, Pusengen; I 1922 [Pus.æjnjen]. — En sur Eng tæt N.Ø. for Byen. Subst. bh. Pus, m. „Pøl, Vandpyt“ (Esp). Udtalen med z er formentlig urigtig.

Remen. Skiftepr 1726 ved Remen. — Maaske Fejl for Reenen. Røn, se Indl.

Rumpen. Skiftepr 1724 Jt støche kaldes Rompen; RegH 1834 Rumpen. — I Søndervang ved Tolderjorden. Subst. Rumpø „Hale“ om et langt, smalt Areal, jfr. Pilerumpen ovfr.

Saltrebrygge [*saltarabrygən*]. Th Saltrebryggen. — Ved Havnen. Subst. Salter „Person som salter Fisk ned“; jfr. Saltrehusene ovfr.

Sandløkke [*sāˈlykkə*]. Skiftepr 1702 Sand Lycke; Skiftepr 1715 sand lycken; Skiftepr 1726 paa Sandløchen; RegH 1834 Sandlykken; Trap¹ Sand Løkken. — Umiddelbart Ø. for Byen.

Skaaningestykke. RegH 1834 Skaaningestykket; Trap¹ Skaaning Stykket. — Umiddelbart Ø. for Kirken. Subst. el. Familienavnet Skaaning.

Skelsbæk [*ʃæls' bæʃ*]. Skiftepr 1703 ued schiels Beck; Skiftepr 1726 Ved Skelsbech; K 1746—50 Skiels-bek; Thurah, DATl Skiels-Bek; RegH 1834 Skielsbæk, Skielsbækjord, Skielsbækjord; Trap¹ Skjelsbæk; I 1922 [Sjæl.bæijkj] Skelbæk. — Ældre Navn paa Brobæk N. for Byen og tillige Navn paa et tilstødende Areal. Subst. Skel. Bækken har med en Del af sit Løb dannet Skel mellem Købstaden og Rutsker S.

Skottehøj. Skiftepr 1717 Ved Skaatte Høy; RegH 1834 Skothøy Ager. — Forleddet kan være Subst. bh. Skotta, f. „Skyttel“ (Esp Till) eller Slægtsnavnet Skotte (jfr. Skottehjem, Ø.-Marie S., 673).

Skovløkkeestykke. RegH 1834 Skovlykkeestykket.

Skydeelle [*ʃy'de' ælə*]. Skiftepr 1751 Skiotte Elle; I 1922 Skydeelle. — Mark med nogle Elletræer ved Ejendommen Ellelyst N. for Byen. Her har vel været holdt Skydeøvelser.

Slotssten. Se Svenskesten.

Sløjen [*slåjan*]. I 1922 [Slö.jan]; Th Slojan, Sløjen. — Engstrækning ved Skelsbæk (Brobækken). Subst. Sløje „sammenhængende stykke af æger (ell. eng)“ (ODS).

Spanderestykke. Skiftepr 1726 biægior spanderestøchet kaldet, spandere Støchet. — Forleddet er vel snarest Slægtsnavnet Spanner, se Spanneregd u. Rutsker S., 662.

Springbakke [*spren' bakan*]. Skiftepr 1715 spring bachen, springbacken; Skiftepr 1726 paa springebache, paa springebachen; Skiftepr 1741 paa springebackene; RegH 1834 Springbakken; Trap¹ Spring Bakken; I 1922 Sprijn.bakkaijn. — Skraanende Areal i nordl. Del af Byvangen. Subst. Spring i Bet. „Kildevæld“.

Stablerne [*stavlana*]. BhFisk 1933 Stavlane. — Grund ved Hasle, jfr. Stabler, Rønne Kbst., 641.

Stangestykke [*stånastykød*]. Skiftepr 1760 Stange styket; RegH 1834 Stangestykket. — Areal tæt Ø. for Byen. Slægtsnavnet Stange.

Stenestykke [*ste'nastykød*]. KR 1684 steenstøched Sønden gudbernis høj; Skiftepr 1706 stensstøcket; RegH 1834 Steenstykket, Steenstykket eller Askelundstykket. — N. for Byen.

Stistrykke [*stajstrykød*]. Her? RegH 1834 Stigestykket. — Areal tæt N.Ø. for Byen. Subst. Sti „Gangsti“, bh. Stei [*staj*] (Esp Till), eller forkortet af Subst. bh. Steia, m. „Stige, Høsthave“ (Esp).

Storetorn. Skiftepr 1711 i Syndre vang ved store torn; Skiftepr 1726 Storetorn, Ved Storre torn, Storre torn Støchet. — Jfr. Tornstykker ndfr. || **Storevang**. RegH 1834 Høydahlsengen og Store Vang.

Støvlen [*stæ'vlan*]. — Areal S. for Nygaard, ved Skellet til Klemensker; Navnet hentyder til Jordstykkets Form og er givet af den nuværende Ejers (Opt. 1944).

Svendsjord. RegH 1834 Svendsjord. — Navnet kan have Sammenhæng med Svendhøj i Rutsker S.

Svenskesten [*svenskaste' nin*]. Skiftepr 1726 Sandiord ved svenske stten. — Den optegnede Form var Navn paa en nu fsv. Sten paa Sildetorvet, ogsaa kaldt Stlostenen, hvortil Oberst Printzensköld skal have bundet sin Hest (Th). Det er uvist, om Skifteprotokollens Form angaar samme Sten.

Sølvhullet [*sølhåled*]. I 1922 Söllhåled; Th Sølvhullet. — Fsv. Dam el. Kilde S. for Byen, hvor Beboerne hentede Vand til at koge Ærter i. Jfr. Guldhullet og Kobberhullet ovfr.

Sønderbæk [*søn'røbæk*]. K c. 1700 Sønder Becken; K 1746—50 Sønderbek; Thurah Synder Bek; Trap¹ Søndre Bæk; Bull 1869 Søndrebæk. — Ved Byens Sydgrænse. || **Sønderdam** [*søn'rødam*]. Trap¹ Søndre Dam. — Dam i den sydøstl. Del af Byen. || **Sønderhavn**. Salchow 1813 den Søndre havn. — Ved Hasle; her laa i 1813 2 Baade. || **Sønderløkker**. Th Søndre Løkker. || **Søndervang** [*søn'røvån*, 1949 *søn'røvån*]. KR 1684 J den Syndre Vang; Skiftepr 1702 i Søndre wang; 1735 (Afskr i Komm 1738) søndre wang; trykt MK c. 1880 Søndre Vang. — Vangen Ø. for Byen.

Tassen [*tasin*]. (Her?) Skiftepr 1726 todsestøchet, ved tadten; 1808 Thaarups Bh VII Hans Nielsen paa stor Tas østen Hasle; UK 1817 (Rutsker) Tassen; RegH 1834 Lille Tass, Westre Tass, Østre Tass, Nordre Tass;

BhAvis ⁵/₁₀ 1855 Tassing oven Hasle. — Navn paa Strækning østligst i Hasle Vang og tilgrænsende Arealer i Klemensker og Rutsker Sogne samt en Ejendom i Rutsker S. (c. 1820 Tasehuset). Det er uvist, om det opr. er et Husnavn el. Navn paa hele Eggen. Navnet er formelt identisk med Subst. Tasse, bh. Tass(a), m. „Lab, Pote“ (ODS), jfr. svensk tass, m. „Pote“, sv. dial. Tasse, m. „litet träd“ (Rietz, fra Blekinge), fra ty. Tatze, f.

?Tiendestenseng. RegH 1834 Tienesteensengen. — Læsningen af *i* er tvivlsom. Maaske Subst. Tiende.

Toften [tawtən]. RegH 1834 Toften, Toftestykket, Westre Toft, Østre Toft. — Den optegnede Form angaar et Areal noget Ø. for Byen, ikke grænsende op til Nygaard. Toft, se Indl.

Tolderstykke [tålarastykəd]. Skiftepr 1704 Tolderstøchet; Skiftepr 1724 Jt støche biøgiør vdi søndre Vang kaldeß toldere Jorden; RegH 1834 Toldere-stykket. — Mindre Areal Ø. for Hasle, S. for Nygaard. Subst. Tolder, alm. udtalt [tawˌlara].

Tømmesestæl [tåmesastæˈl]. I 1922 [Tåmmesa stælijñ], Thomsens Tomt. — Nordligst i Byens Vang. Mandsnavnet Tomas.

Tornstykker [tørnstykkən]. RegH 1834 Tornstykket. — Areal S.Ø. for Nygaard. Subst. Torn „Tjørn“. Jfr. Storetorn ovfr.

Trillingeeng. Skiftepr 1758 Trilings Engen; 1817 (Th), RegH 1834 Trillingsengen; I 1922 [Trijlna æijnen]. — Tæt Ø. for Byen. Subst. Trilling.

Trætteløkke [trættelykən]. Skiftepr 1726 Trætteløchen; Skiftepr 1735 trete lychen; 1774, 1780 (Th) Trætteløkken, -lykken; RegH 1834 Trættelykken; I 1922 Trættelykkjan. — Areal S. for Byen, som to Mænd laa i Trætte om (I 1922).

Tværlerjen. RegH 1834 Tverlerjen. — Mul. Sammenhæng m. Løerjen ovfr., s. d.

Tøndelandet. RegH 1834 Tøndelandet. — Jfr. Halvtøndelandet ovfr.

Vagtbakke [væjt(ə)bakən, væjta-]. I 1922 [Vaijta bakkaijn] Viftebakken. — Tæt S. for Havnen. Her laa ifl. Th en Skanse med en Vagtbygning, „Bårjaravajten“, som Navnet kan staa i Forb. med. Navnet er dog i I 1922 opfattet som hørende sammen med Vb. vifte, bh. veita, væjta (Esp).

Weidekeeng. RegH 1834 Weidekeengen. || Weideketoft. RegH 1834 Weideke Toften eller Stykket. — Ifl. Opt. 1944 huskes endnu en Mand i Byen, som kaldtes [væjdekɪn]. Mandsnavnet Væjdik (Væjdiksen) kendes endnu paa Bh. (R).

?Vigen. Skiftepr 1751 Et støche biøgiør Væien kaldet. — Maaske Subst. bh. Vøj (vøj, langt ä) „Vig“, der ifl. Esp ogsaa bruges om en stor Kløft eller Revne.

Vuggen [vagan]. Th Vaggan. — Hul Sten v. Stranden S. f. Hasle.

Ærtestykke. Skiftepr 1717 Erte støcket.

Østervang [øˌstrævån]. — Østl. Del af Byens Vang.

642 a. HASLE KØBSTADS LANDDISTRIKT.

BEBYGGELSESNAVNE.

Aahus, Hs [*ɑ̃hüːzəd*]. Postadr⁹ Till, Th Aahuset. — Ved Baggeaa.

Gammelværk, Hse. Postadr⁹, Postadr 1943 Gammelværk. — Arbejderboliger; jfr. Nyværket.

Høgegretes Hus. Th Højagretans Hus, Høja Grethes Hus, Høgegretes Hus. — Det gl. Klitfoged- el. Vangegemmerhus nordl. i Lystskoven; her boede Høge-Grethe [*höːˈjagretˌa*] (Opt. 1944).

Klitfogedhus [*kliːˈfawdahüːzəd*]. — Nordligst i Lystskoven; kaldes ogsaa Vangegemmerhus og Høgegretes Hus.

Levke, Hs, tidl. Fiskerleje [*læˈwka*]. UrneMin Leuke; 1764 Thaarups Bh II p. 249 Lefke; VSK Orig Leuka Fiskerleier; Salchow 1813, Panum 1830 p. 59, MK 1834, Mansa 1851, Trap¹, Bull 1869, Postadr 1869 Leuka (Fiskerleie); Gst 1888 Løvka; Postadr⁹, Trap⁴, Gst Levka; BhFisk 1933 Læwka; Vejfort 1942 Leuka. — Fiskerlejet er næppe ret gammelt, da det aldrig nævnes sammen med andre Fiskerlejer i Skatteregistre etc., og der er stor Sandsynlighed for, at det opr. er Skanseanlægget, 1744 Løvkekrogens Batteri (se ndfr. u. Naturnavne), der har haft dette Navn, formentlig efter en Oberstløjtnant Leuche, som var Kommandant paa Bh. ved 1660 el. i 1670'erne (BhS III 156).

Nyværket, Hs. Postadr⁹ Till Ny Værket. — Jfr. Gammelværk.

Staldene, Hse [*staˈlana*]. Postadr⁹, Postadr 1943, Th Staldene. — Arbejderhuse v. Hasle Teglværk, hvor der tidligere har været Høestald.

Vangegemmerhus [*våŋgəˈmərɑ̃hüːz*]. — Identisk med Klitfogedhus ved Skellet til Byens Vang. Subst. bh. Våŋgəˈjəmmərə „Vangevogter, Vangedsvogter“ (Esp).

Nyere Navne paa Gaarde og Huse: Ehuset, Lystskoven, Nordlyst.

NATURNAVNE.

Skt. Anna [*saˈntɑ̃ aˈna*]. Th Sct. Anne. — Fsv. Skanse ved Kysten tæt S. for Hasle Fæled; nu Navn paa Pynten. || Skt. Anna Brygge [*saˈntɑ̃ ˈaːna ˈbryɡɑ̃*]. I 1922 [*sɑ̃ntɑ̃ ɑ̃ːna bryjɡjɑ̃*]; Th Sankt Anne Bro. — Fsv. Baadebro. || Skt. Anna Stol [*saˈntɑ̃ aˈna stoˈl*]. Th Sct. Anes Stol. — Sten i Havstokken. || Skt. Anna Vej [*saˈntɑ̃ ˈaːna vɛj*]. I 1922 [*sɑ̃ntɑ̃ ɑ̃ːna vɛij*]. — Vejen N. for Hasle Badehotel. || Skt. Anna Vig [*saˈntɑ̃ ˈaːna vɛːj*]. I 1922 [*sɑ̃ntɑ̃ ɑ̃ːna vɛij*]. — Vigen ud for Hasle Badehotel.

Askerand. Thaarup 1839 p. 255 Askerand; Th Askeran. — Kullag. Subst. Aske ell. Trænavnet Ask.

Baggestrand. 10/7 1578 (1606 BhS XVI 149) Baggestrand. — Navn paa Kysten ud for Baggaard i Klemensker S.

Bryggerrand. Thaarup 1839 p. 255 Bryggerrand; Th Brygger-ran, Bryggerranden. — Kullag. Subst. Brygger.

Bødkerrand [*bødkararaˈn*]. Thaarup 1839 p. 255 Bødkerrand; Teinnæs [*bøkararaˈn*]. — Kullag. Subst. Bødker.

Dobbeltrand [*dåvələraˈn*]. Thaarup 1839 p. 255 Dobbeltranden. — Kullag.

Dødkulrand. Thaarup 1839 p. 255 Dødkulrand; Teinnæs [*døˈkələraˈn*]; Th Dødkulran, Døderan. — Kullag. Ifl. Thaarup (l.c.) bestaar Laget hovedsagelig af, „hvad man her kalder Knarper, en Materie, som i Udseende ligner Kul saa meget, at den med disse kun lidet Bøkjendte vanskeligen vil skjelne dem fra virkelige Kul, men som afgive et høist maadeligt

Brændselsmaterial“. Subst. Dødkul betyder derfor sikkert „værdiløse Kul“. Jfr. Subst. bh. Dødrand [*dø-ra-n*], f. „klæg Stribe i Brød el. lign.“ (R).

Fasterand. Thaarup 1839 p. 255 Fasterand. — Kullag. Adj. fast.

Fem Brødre [*di fœm brø-ra*]. I 1922 [Di fæm Brørana]. — Fem Birke-træer, udgaede fra samme Rod, ved den gl. Rønnevej gennem Lystskoven.
Guldfiskedammen [*gølfeskadamin*]. — Andet Navn paa Maskindammen (s. d.).

Hasle Skov [*ha-zlaskawin*]. Trap⁴ Hasle Plantage. — Skovstrækningen fra Baggeaa til Hasle.

Hundetorkilstæl [*hønatør-fælastæ-lin*]. — Her har boet en Mand kaldet Hundetorkil. Navnet kendt som Slægtsøgenavn [*hønatør-fælana*] (R).

Klemensker Rev. BWK 1676 Clemends rif; K c. 1700 St. Klems Riff; K 1746—50 klemensker-Riff; K 1778 Clemens Kirke Riff; Falenkamp 1783 Clemensker-Riff. — Grund ud for Levke.

Klump, se Klumpehald.

Klumpehald [*klømpin*]. K 1744 Klumhallen; K 1746—50 klumpe-hall; Thurah, DATl Klumpe-Hal; Falenkamp 1783 Klumphall; 18. Aarh. Thaarups Bh II p. 234 Klumpe hallen; DFS 1906/23, DFM 39 p. 169 Klympen [klømpiin]; I 1922 [Kløm.pinj]. — En nu bortsprængt hushøj Istidsblok paa Stranden ved Badehotellet; en Rest af den kaldes [*li-faklømpin*]. Subst. Klump, bh. Klymp, Klømp (ODS), „(lille) Klump, Knold“, eller Subst. Klump, der paa Bh. nu udtales [*klåmp*], men som kan have haft en ældre Udtale [*klømp*] (R); jfr. Esp Indl 30 f. Jfr. Klimpene u. Olsker S., 663. || Klumpehalds Bugt. Urne Tilf. t. Thurah p. 56 Klumpehallesbugt. || Klumperand. Teinnæs [*klømpara-n*]. — Kullag. Har vel Navn efter „Klømpinj“.

Knobberand [*knåbara-n*]. Th Knobberanerne. — Kullag. Subst. bh. Knobb, m. „Knub, Træstykke; lille tyk Person“ (Esp).

Kuletørvrand. Thaarup 1839 p. 255 Kuletørvrand; Teinnæs [*kù-lå-tår-ura-n*]. — Kullag. Subst. bh. Kuletørru, f. „Æltetørv, Pluddertørv“ (Esp u. Torru).

Levke Bugt. K 1744 Løfkebuchten; K c. 1760 Løufkebugten; K 1778 Løfkebuchten, Leuke-Bugten. — Bugt mellem Levke og Hasle. || **Levke Grund.** Th Leuka Grund. || **Levke Knald** [*læ-wkakra-?*]. BhFisk 1933 Læwkaknajt. — Fiskegrund. || **Levke Krog** [*læ-wkakra-gin*]. K 1746—50 Leuka-krog; Thurah, DATl Leuke Krog; Urne Tilf. t. Thurah p. 56 Lefke Krogen; K 1778 Leuke Kragen, Lefke Kraagens Batterie; Falenkamp 1783 Leuke Krog; I 1922 [Lævka kråginj]. — Lille Vig N. for Levke. || **Levke Løkke.** Thaarup 1839 p. 254 Leuka-Løkke, Leuka Lyk. || **Levke Odde** [*læ-wkai-din*]. K 1744 Løfke odden; Th Leuka Odde. || **Levke Pynt** [*læ-wkapyntin*]. Th Leuka Pynt. — Kystfremspring ved Levke.

Maskindammen [*ma'ski-ndamin*]. I 1922 [Maskin.damminj]; Th Maskindammen. — Gravet Dam midt i Lystskoven, hvorfra der lededes Vand til det første Kulværk; nu Guldfiskedammen.

Nyrand. Thaarup 1839 p. 255 Nyrand. || **Gammel-Nyrand.** Thaarup 1839 p. 255 Gammel Nyrand. — Kullag.

Osen. Falenkamp 1783 Aasen; Ipsen K 1839 Osen. — Grund ud for Baggeaas Udløb. Subst. Os, m. „Udløb af en Aae, Aamunding“ (Esp).

Rævedal. Th Rævedalen. — I Hasle Skov.

Sædkrog [*sæ-nkrå-gin*]. 1850'erne (Th) Sandkrogen. — Ud for Badehotellet. || **Sandrand.** Thaarup 1839 p. 255 Sandranden; Th Sandran. — Kullag.

Skaggelfaldet [*skagølfal-lød*]. 1787 (Th) Skaggelfaldet; I 1922 [Skaggelfajjed]. — I Lystskoven Ø. for Badehotellet. Se Skaggelfald, Rønne Købst., 641.

Smaragdsø. Guide 1945 Smaragdsøen. — Gl. Lergrav v. Hasle Teglværk; Udflugtssted.

Sorthat, Nørre-. K 1744 Nørre Sorthatt; Urne Tilf. t. Thurah p. 56 Sorte Hatt; K 1778 Nørre Sortt Hatt; Falenkamp 1783, Ipsen K 1839 Nørre Sorthat. — Grund ret ud for Hasle Teglværk. Se Sorthat, Nyker S., 652.

Sprætten. Thaarup 1839 p. 255 Sprætten, Spretten; Teinnæs [sprætten]. — 2 forsk. Kulgänge. Se Sprætten, Nyker S., 652.

Stenkulrand. Thaarup 1839 p. 255 Steenkullerand; Teinnæs [stenkållrán]. — Kullag. Subst. Stenkul. Formodentlig har Kullene været af særlig fin Kvalitet.

Terningsrand [tærningara'n]. Thaarup 1839 p. 255 Terningsranden; Th Tærningsran; Teinnæs [tærningra'n]. — Kulgang. Subst. Tærning, bh. [tærnin], f., vel fordi Kullene forekommer i Smaastykker.

Tvillingsrand. Thaarup 1839 p. 255 Tvillingsranden. — Kulgang.

Tykkerand [tøkara'n]. Thaarup 1839 p. 255 Den tykke Rand; 1850 (Th) Tykkeranden; Teinnæs [tøkara'n]. — Kulgang. Adj. tyk.

Tynderand [tynara'n]. — Kulgang; Adj. tynd.

Vadstenerand. Thaarup 1839 p. 255 Vadstenerand. — Kulgang. Vadstene er maaske Stenene ved el. i et Vadeded, eller Opkaldelse efter Vadstena i Østergötland.

Ørnkulle [ørnakulan, őrnakolan]. 1808 Thaarups Bh VII Ørnkulde; 1809 i Vedel BhO p. 284 a Note Ørnkule; Lund c. 1820 Ørnkullene eller Ørnknollene; MK 1834, Mansa 1851 Ørnkullen; Trap¹ Ørnkulle; Vedel BhO p. 284 Ørnkullerne; Gøt Ørnkul. || Ørnkulle Marker. 1833 Vedel BhO 285 Høje paa Ørnkulemarkerne. — Opr. en Gruppe paa en Snes Smaahøje med Jernaldersgrave, nu sløjfede el. forstyrrede. Formen Urne-(Trap) er vist en lærd Etymologi, der skyldes de mange Lerkarfund. Forleddet er sikkert Fuglenavnet Ørn. Efterleddet er muligvis opr. Subst. Kule (se Indl.), jfr. det hyppigt forekommende Ørnkule, Arnkule, men det er i al Fald senere opfattet som Subst. Kulle.

643. ALLINGE KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Allinge [*aˈliŋa*]. 2/5 1392 (Afskr.) Hanserec. 1. Rk. VIII 622 zcu Aland; 28/3 1393 Mecklenburg. Urkundenb. Bd. 22 Nr. 12507 to Alande; 30/3 1393 sst. Nr. 12509 to Allande; 10/6 1545 Hüb 156 thor Alandt; c. 1553 Hüb 194 tor Alandt; Lb 1569 Alende; K 1585 Danm. Kortlægn. I 35 Alant; Jb 1598 Allinge; LR 1598 Allend; 1599 Hüb 550 Allende; Visitatsb. 1616, 13/7 1621 Hüb 602 Alling; Mejer Allinge, Allming; Jb 1664 Allinge; Ravn 1671 Aldinge; BWK 1676 Alinge, Alinge Bierk; BW Rap Allinge, Allinge Bierk; ResenK Allinge; K 17. Aarh. Alling; K c. 1700 Allinge; K 1746—50 Alling; DAtl, K c. 1770 Allinge; Bugge 1771 Alling; M 1844, Gst Allinge. — Da gl. da. nd kun optræder som [ŋ] i bh. Dial. efter gl. da. i, y og u (Esp Indl § 100), er Navnet antagelig et gl. da. *Alund; jfr. i saa Fald Overgangen Borghund > Borring. i Navnet Bornholm. I de nty. Kilder fra Middelalderen og det 16. Aarh. kan Endelsen være omtydet under Indflydelse af de velkendte Ønavne paa -land i Østersøen: Langeland, Lolland, Åland, Gotland og Øland. Det gl. da. *Alund maa sammenstilles med de sjællandske Stednavne Allindemagle og Allindelille i Ringsted H. (8/7 1257 Alunde paruum), som Hj. Lindroth i NoB 1918 p. 48, sikkert med Rette, tolker som en und-Afledning af Trænavnet Al „El“. Jfr. DS IX 206 u. Alskov. M. H. t. Udtalens [-a] jfr. u. Sylte, Ibsker S., 674.

Aahus. Postadr⁹ Aahuset. — Jfr. Ved Aaen ndfr.

Aamindet, Hs. Postadr⁹, Guide 1945 Aamindet. — Se Aamindet u. Naturnavne.

Andeburet, Hs [*aˈnabüˈriŋ*]. — Ordet Bur er i Bh. Masculinum. Udtalen er forvansket for [*aˈnə-]. Her boede en gammel Dame, der hed Ane (Opt. 1945), og Navnet beror paa et Ordspil med Subst. Andebur. Huset kaldes nu Skadereiden.

Baadsmandsstræde. Se u. Vangevej.

Brandlækkehus, Hs. Th Brandlækkehus. — Naturnavnet Brandlække.

Brinkevej [*brenkavæːŋ*]. Postadr 1948 Brinkevej. — Naturnavnet Brinken.

Brogade [*broˈgaːda*, før *broˈan*]. Trap³, Postadr 1943 Brogade.

Bryggeristræde [*bryd̥əˈriːstræːdə*]. Postadr 1943 Bryggeristræde.

Brøndstræde [*br̥øːnstræːdə*]. Trap³ Brøndstr.; Postadr 1943 Brøndstræde.

Byerne [*byˈana*]. Panum 1830 p. 46 Byerne; Esp p. 41 byana; Trap⁴ Byerne. — Fællesbetegnelse for Allinge og Sandvig. Jfr. Mellem Byerne ndfr.

Egeslække, Gd. Sk&P 1717 Egesløchen, Egesløche Huset; Sk&P 1728 Egisløchen; Skiftepr 1731 Engesløcken; K 1746—50 (Kopi 1796) Ege Lyke Gd; Bugge 1771 Egelykke; FT 1801 Engeslykken; 1808 Thaarups Pap Nr. 17 Engesløkken; Salchow 1813 Egelykkegd; Mansa 1851 Egeløkkegd; Trap¹ Egesløkkegd; Gst 1888 Egelykke Gd; Gst Egelykke Gd. — Forekommer ogsaa som Marknavn; se u. Naturnavne. Prbv 1888 oplyser, at Gaarden i ældre Kirkebøger skrives Islykken. Forleddet er Gen. af Subst. gl. da. ēki, n. „Egebevoksning“.

Elmevej [*ælməˈvaj*]. Postadr 1943 Elmevej.

Englehus, Hs. Postadr⁹ Englehus. — Vel Slægtsn. Engel.

Fuglesangen [*fawlasaŋˌŋ*]. FT 1801 Fuglesangen; Trap¹ Fuglesang; Postadr 1943 Fuglesangen. — Gade. Se u. Fuglesangsgaard i Ibsker S., 674.

Grummeløkkegade [*gråmalykøgaˈda*]. Postadr 1943 Grummeløkkegade. — Naturnavnet Grummeløkke.

Grønnedal, Hs [*grøˈnə daˈl*]. Bh. Vejev. 1944 Grøndal. — Naturnavnet Grønnedal.

Hammershus, Hs. Opt. 1945 Hammershus. — Opkaldelse efter Hammershus, foranlediget ved, at en Ejer hed Hammer.

Havnegade [*haˈunagaˈdan*, før *pøˈhaˈum*]. Trap³, Postadr 1943 Havnegade.

Hundedalen, Gade. Opt. 1949 Hundedalen [*høˈnadaˈlɪŋ*].

Jons Kapel, Hs. Opt. 1945 Johns Kapel. — Opkaldelse efter Klippen Jons Kapel i Rutsker S., 662.

Kajbjerg, Mejeri, Gd. Guide 1914, Gst, Postadr 1943 Kajbjerg; I 1945 Kajbjerggd. — Efter Naturn. Kajbjerg.

Kattedalsstræde. Th Kattedalsgade, Kattedalstræde; Postadr 1943 Kattedalsstræde; Opt. 1945 Kattedalsstræde. — Efter Naturnavnet Kattedal.

Kirkegade [*køˈrkeˌgaˈda*]. Tax 1761 Kierkegaden; Trap³, Postadr 1943 Kirkegade.

Kirkepladsen [*køˈrkeˌplaˈsɪŋ*]. Tax 1781 Kierke Pladsens; FT 1801, FT 1840, Trap¹, Postadr 1943 Kirkepladsen. — Nu Anlæg, tidligere laa her en Ejendom.

Kirkestræde [*køˈrkeˌstræˈdə*]. Tax 1761 Kierke Strædet; FT 1787 Kirke Strædet; FT 1801, Postadr 1943 Kirkestræde.

Kokkeløkke, Gd [*kåˌkalykøˌvˌrana*, *kåˌkalykən*]. Sk&P 1711 Koche Lychen; Skiftepr 1733 Kocke Løchegd; Skiftepr 1734 Kocke Løche gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Kokke Lyke Gd; FT 1801 Kokkelykken; Salchow 1813 Kokkelykkgd; Trap¹ Kokkesløkkegd; Gst Kokkelykke Gd; Postadr 1943 Kokkeløkke. — Efter Naturnavnet Kokkeløkke.

Kærhytten. (Her?) Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 12 (i) Kjøret; Guide 1945 Kærhytten; Jul paa Bh. 1947 p. 25 Kjørahused. — Jfr. Køret u. Naturnavne.

Lavendelstræde [*laˈvændəlˌstræˈdə*]. Postadr 1943 Lavendel, stræde. — Nyt Navn. Opkaldelse efter det københavnske Lavendelstræde.

Lindeplads [*lɪˈnəˌplaˈs*]. Postadr 1943 Lindepladsen.

Lundegaard, Gd. Postadr 1943, Guide 1945 Lundegd.

Løsebækgade [*løˈsəbækˌgaˈda*]. Trap³ Løsebækgade; Trap⁴ Løsebækgade; Postadr 1943 Løsebækgade. — Efter Løsebækshuse. Udtalen med [s] i Stedet for [z] er moderne.

Løsebækshuse, Hse [*løˈsəbækʃ*]. 1714 i Komm 1715—21 Løbeck, Løbeck; Sk&P 1716 Løbech; Skiftepr 1720 løsebech; Skiftepr 1725 løsebech; Skiftepr 1727 løsebech; Skiftepr 1729 Løse Bech; FT 1801 Løsebek; Trap¹ Løsebak, Løsebakshusene; Postadr 1943 Løsebakshuse. — Se Løsebak u. Naturnavne.

Mellem Byerne, Hse [*mæləm ˈbyˌana*]. Postadr 1943 Mellemyerne (Vippebakken); Guide 1945 Mellemyerne. — Jfr. Byerne ovfr.

Møllestræde [*mølˌleˌstræˈdə*]. Th Møllestræde; Postadr 1943 Møllegade.

Nygaard, Gd. Postadr 1943, Guide 1945 Nygd.

Nygade [*nyˈgaˈda*]. Trap³ Nygade.

Nymølle [*nyˈmølˌan*]. Trap³ Nymølle.

Nystræde. Tax 1761 Nye Strædet; UrneAdd Nye Stræde; FT 1840 Nye-strædet; Trap¹ Nystræde.

Nørregade [*nøˈrəˌgaˈda*]. Trap³, Postadr 1943 Nørregade.

Nørremølle [*nøˈrəmølˌa*]. BhFisk 1933 Norre Mylla.

Ostekarret, Hs [*oˈstakaˌrød*]. AL 1912 Ostekarret [Ostakåred]; I 1923 Ostekarret. — Kaldes nu Solvang. Ifl. Opt. 1945 efter Beliggenheden i en Lavning, der altsaa maa være sammenlignet med et Ostekar „større kar, hvori ostemælken løbes, røres og skæres; mindre kar ell. forme, hvori man presser og former ost“ (ODS). Jfr. m. H. t. Bet. det almindelige Sammenligningsnavn Dejnetrug.

Paa Bakken. Trap¹ Paa Bakken.

Paltheste, Hs. Th Paltæstan. — Bh. Palthäst, m. „Navn paa en liden Pandekage“ (Esp). Om Suffikset -a se u. Sylte, Ibsker S., 674.

Pilebrovej. Trap¹ Pileveien; Postadr 1943 Pilebrovejen. — Efter Naturnavnet Pilebro.

Pilegade [*piˈlagaˌdan*]. FT 1801 Pilegaden; Postadr 1943 Pilegade. — Ogsaa som Naturnavn.

Pileplads. Tax 1761 Piile-Pladsen, Allinge Piile Pladsens; UrneAdd Pule Pladsen; FT 1787 Piile Pladsen; FT 1840 Pilepladsen.

Pilestræde [*piˈlastræˌdæ*]. Trap³, Postadr 1943 Pilestræde.

Rejnholt, Gd [*raˈjnhølt*]. Guide 1945 Raenholt. — Navnet er formentlig dannet paa Grundlag af Naturnavnet Rejnholtsløkke (s. d.), dermed Urette er opfattet som sammensat med et Stednavn *Rejnholt.

Rosengade [*roˈsængaˌda*]. Postadr 1943 Rosengade.

Rønnevej. Postadr 1943 Rønnevej. — Efter Rønne Kbst., 641.

Savlehus [*savˈlæhuˌzəd*]. Postadr⁹ Savlan (Saulan); I 1923 Savlahuset. — Efter Naturnavnet Savle.

Skadehus [*skadaˈhuˌzəd*]. — Vel af Slægtsn. Skade. Samme Hus som Skadereden ndfr.?

Skadereden, Hs [*skadareˌdan*]. — Jfr. Andeburet ovfr.

Skolegade [*skoˈlagaˌda*]. Trap³, Postadr 1943 Skolegade.

Skomagerstræde [*skoˈmaˌgarastræˌdæ*]. Postadr 1943 Skomagerstræde.

Smedestræde [*smedastræˌdæ*]. Trap³ Smedestr; Postadr 1943 Smedestræde.

Smутten, Hs. Postadr⁹, Th Smутten. — Hus paa Søndergade. Jfr. Smутten i Gundslev S., Falsters Nørre-H., Navn paa et Hus med en lille Købmandsforretning. Subst. Smute „skjulested; smuthul; krog“, ogsaa „smal passage ml. bygninger (der bruges som smutvej)“ (ODS).

Stationsvej. Postadr 1943 Stationsvej.

Storegade [*storæˌgaˌda*]. Postadr 1943 Storegade. — Samme Gade som Nygade og Nystræde.

Strandgade. UrneAdd Strand Gaden.

Strandstræde. Tax 1761, UrneAdd Strand Strædet.

Strandvej [*straˈnvæˌn*]. Postadr 1943 Strandvejen.

Søndergade [*sønæˌgaˌda*, *sønæˌgaˌda*]. Trap³, Postadr 1943 Søndergade.

Søndermølle. BhFisk 1933 Sønre Mylla.

Teaterstræde [*teˈaˌtæˌstræˌdæ*]. Postadr 1943 Teaterstræde.

Tejnvej [*tæˌjnævæˌn*]. Th Tejnvejen; Postadr 1943 Tejnvej. — Efter Fiskerlejet Tejn i Olsker S., 663.

Toldbodstræde [*tølbøˌstræˌdæ*]. Postadr 1943 Toldbodstræde.

Tyvebakke Mølle. Th Tyvebakkemøllen. — Stubmølle, der blev ødelagt under Stormfloden 1872 (Th). Jfr. Naturnavnet Tyvehøj.

Under Bakken, Hs. 1714 i Komm 1715—21 Hans Jensen Vnder Backen.

Vangevej [*vænˌvæˌvej*]. Postadr 1943 Vangevej. — Hed tidligere Baadsmandsstræde (Opt. 1945).

Ved Aæn [*væˌd ˈwæn*]. FT 1801 Ved Aæn; Tax 1801 Ved Aæn Norden Allinge; 1828 (Th) Ved Aæn. — Kvarter i den nordvestlige Del af Allinge. Jfr. Aæn u. Naturnavne.

Vestergade [*væˌstæˌrgaˌda*]. Tax 1761 Westergade; FT 1787 Vester Gade; FT 1840 Westergade, Westre Gade; Postadr 1943 Vestergade.

Vinkelstræde [*vænˌkælˌstræˌdæ*]. Trap³ Vinkelstr.; Postadr 1943 Vinkelstræde.

Vippebakke, Hse. Postadr 1943 Mellemyerne (Vippebakken). — Naturnavnet Vippebakke i Sandvig, 644.

Vippeled, Hs. Postadr⁹, Bh. Vejev. 1944 Vippeled. — Naturnavnet Vippeled i Sandvig, 644.

Østergade [*øˌstæˌrgaˌda*]. Tax 1761 Allinge Østergades, Allinge Østre Gades; FT 1787 Øster Gade, Østre Gade; Postadr 1943 Østergade.

Nyere Navne paa Gde og Hse: Brejddablik, Højklint, Højvang, Hørsholm, Kastaniegaarden, Lærkevej, Norskehus, Solvang, Solvænge, Østervang.

NATURNAVNE.

Aabakke [*ɔːbakən*]. Sk&P 1714 Oo brinchen; RegAS 1834 Aæbakken; Jb c. 1850 Aabakken. — Subst. Aabakke „høj, brat aabred“ (ODS). || **Aæen**. Skiftepr 1708 den westre Aæpart; Skiftepr 1713 den store schouparten som kaldis Aæen, den store Aæpart; Skiftepr 1721 aæen, Den store aæe, den liden aæe, den liden aæpart; RegAS 1834 Aæen; Jb c. 1850 Aæen, Aæen. — Aæal, antagelig ved Kæmpeløkke Aæ. Aæ, se Indl. || **Aaknaid**. BhFisk 1933 Aaknajln. — Fiskeplads. || **Aamindet** [*ɔːminəd*]. Trap¹ Aamindet; I 1923 Aamindet el. Gildesaaen. — Subst. Aa og Mînde „Munding“, eller snarere et Appellativ *Aamînde, svarende til oldn. årminni, n. „Aamunding“.

Aasbakke [*ɔːzbakən*]. Trap¹, I 1923 Aasbakken; Gst Aasbakke; Vejfort 1942 Aasbakken. — Aas, se Indl.

Allinge Aa. K c. 1700 Allinge Aæ. — Se Allinge ovfr. under Bebyggelsesnavne.

Almestykke [*almæstykkəd*]. Skiftepr 1720 almestøched; Sk&P 1727 allmestøchet; RegAS 1834, I 1923 Almestykket. — Trænnavnet Alm.

Assereng [*asaraæn*]. Sk&P 1708 Assers Eengs Reenen; RegAS 1834 Assereng; Jb c. 1850 Assereng, Asser Eng. — Mandsn. Asser, glda. Azur.

Bageraa. Jul paa Bornholm 1947 p. 25 Bågara-Aæen. — Samme Vandløb som Gildesaa ndfr. || **Bagerens Skov**. BhS XIII 142 Bagerens Skov. — Skovkloft lige udenfor Byen. || **Bagerlække** [*baːgaralykan*]. Sk&P 1715 bagersløchestøchet; Skiftepr 1715 Bagere lychen, bagerløchen; Sk&P 1724 bagere løche; Sk&P 1734 Bager lychen; RegAS 1834 Bagerlykken; Jb c. 1850 Bagerlækken.

Bakken. Jb c. 1850 Bakken eller Udlykken.

Balren [*balran*]. I 1923, Th Baldran. — Hulvej, hvor Undergrundens Klipper ifl. Opt. 1945 naar helt op til Overfladen, saa det larmer, naar man kører der. Navnet er en Substantivering af Vb. bh. ballra „buldre“, der bl. a. bruges om Vognens Lyd (se Esp p. 17); saaledes opfattes det ogsaa i I 1923.

Birkebjerg [*bårkəˈbjæːr*, *bårkəsəbjæːr*]. MK 1818 Birkes Bjerg; RegAS 1834, Jb c. 1850 Birkebjerg; Mansa 1851 Birkes Bg; Trap¹ Birkes Bjerg; Gst 1888 Birkesbjerg; Gst Birkebjerg. — Ved Birkeløkke ndfr. Den oprindelige Form er maask Birkes-, Gen. af Kollektivet glda. birki, n. (i Stednavne) „Birkebevoksning“. || **Birkeløkke** [*bårkəlykan*]. Skiftepr 1719 birchelychen; Skiftepr 1729 børche løchen; Sk&P 1741 Børcheløchen; RegAS 1834 Birkelykken; Jb c. 1850 Birkelykken, Birkelækken; I 1923 Birkes Løkke [*bårkjes løkja*].

Birrestub [*børəstəbin*, *børəstəbin*, *børəlykan*]. Skiftepr 1708 Birre stubben, birre stuben; Skiftepr 1713 Birrestuben, birestuben; Skiftepr 1721 berrestubben, bergestuben; RegAS 1834, Jb c. 1850, Trap¹, I 1923 Berrestubben. — Agerjord. || **Birrevad** [*børəvaːd*, *børəvaːdæstæːn*, *bærəː*]. I 1923 Berrevad. — Ved Birrestub. Forleddet i dette Navn kan være Gen. af Mandsn. glda. Birgir, og Birrevad maa i saa Fald være en sekundær Dannelse i Forhold til Birre(s)st. Man skulde dog i saa Fald snarest vente en Udtale med &-Lyd, jfr. Kvinden. Birgitte, bh. [*bårita*] (R). En anden Mulighed er vel et Subst. svarende til skaansk-smålandsk Dial. birra „Kvinde“ (Rietz) (R).

Blak [*blak*]. Salchow 1813, MK 1818, Mansa 1851, Gst Blak. — Stor isoleret Klippe midt ud for Havnen. Blak forekommer oftere som Stednavn; se u. Blak i V.-Marie S., 653.

Blindtarmen. Guide 1945 Blindtarmen. — Mole paa Skæret Stangemølle.

Bondelyngen [*lønɪŋ*]. UrneAdd den saa kaldede Bonde Lyng; RegAS 1834, M 1844 Vestermarken eller Bondelyngen. — Støder op til Bondelyngen i Olsker S., 663; s. d.

Bosejord [*boːslykər*, *boːsajəːrn*, *bøːsaː*]. AL 1912 Bo(es)lyjkkjer. — Se u. Bosestæl i Allinge-Sandvig Landdistr., 644 a.

Brandløkke. Th Brandlækken.

?**Brevager**. Sk&P 1716 bref ageren.

Brinken [*brenkin*, *onə ˈbrenkin*]. Skiftepr 1713 Under Brinchen, ofuen Brinchen, udj under brinchen, ouer brinchen; Sk&P 1721 brinchen; RegAS

1834 Jb c. 1850, Brinken, Underbrinken; Trap¹ Brinken. — Subst. Brink „Bakkeskraaning, Skrænt“. Bh. har ellers kun Tostavelsesformen Brinka, m. (R).

Britannien [*bre'ta'nian*]. RegAS 1834 Britannien; Jb c. 1850 Breτανien. — Mark ved Storbritannien ndfr. Spøgende Opkaldelsesnavne.

Brogaard Aa. BWK Brugaards Aa; Guide 1914 Brogaard Aa. — Et andet Navn paa Kampeløkke Aa; Navnet Kampeløkke Aa er ifl. Guide 1914 ukendt. Efter Brogaard i Olsker S., 663; jfr. Brusaa ndfr.

Brusaa. ResenK Brusaa; K c. 1700 Brusaa; Thurah Brus-aa; Skougaard 1804 p. 233 Brus-Aa. — Navnet er snarest Ellipse for *Brogaard^saa. Jfr. Brogaard Aa ovfr., paa BWK 1676 skrevet Brugaards Aa. Der maa dog ogsaa nævnes den Mulighed, at Navnet kunde hænge sammen med Subst. Brus; jfr. Bruseng i Olsker S., 674 (R).

Byggehølle. Skiftepr 1711 Byggehøllene, byge hallene. || **Byggehøj** [*bygd'høj*, *bygd'høj*]. Skiftepr 1683 Bøge Høystøchet; Sk&P 1715 bøgge Høy støchet; Skiftepr 1719 bøghøj, synder byggehøj, byggehøjstyched, byggehøjstyched; Skiftepr 1729 Bøge Høy; Sk&P 1733 bøgge høj; Skiftepr 1736 bølge høys stk.; K 1746—50 bigge-høj; VSK Byggehøj; RegAS 1834 Byggehøi, Byggehøisjord; Mansa 1851 Byggehøi; Gæt Byghøj. — Af Subst. bh. Byggje, n. „noget bygget“ (R), glde. byggi, n. „Hus, Bygning, Bolig“; se herom DS III p. XXII. Gen. af samme Ord indgaar i Navnet paa den nærliggende Byggesløkke. || **Byggesløkke** [*bygd'slykkan*, *bygd'slykkan*]. Sk&P 1707 Byggis løkke gaden, bygge løkke gaden; Sk&P 1708 Bygge Lycken, Bygges Løche holdene; Skiftepr 1711 bygelychen; Skiftepr 1719 bygers lychen; Skiftepr 1725 bøggersløchen, bøggerbløchen; Sk&P 1726 Wibøggensløchen; Sk&P 1733 bøggersløchen; RegAS 1834 Byggerslykke, Byggerslykken, Bygersløkken; I 1923 Byggersløkken. — Se u. Byggehøj. M. H. t. Indskuddet af r jfr. Stenersløkke ndfr.

Bækager [*bæka'gær*]. Skiftepr 1689 Beche Aggeren; Skiftepr 1711 Bechageren, bech Aageren; Skiftepr 1731 Beckageren; RegAS 1834 Bekager; Jb c. 1850 Bechager, Beckager. || **Bækfald.** Skiftepr 1711 bechfald; Skiftepr 1733 et lidet bechfald. — Appellativet bh. Bækkjafal „Bæk, Bækløb; oftest om kortere Bækløb i skraanende Terræn“ (R). Jfr. m. H. t. Sættelsen ænyda. Sigefald, der bruges i s. Bet. som det sammensatte Sig (Kalkar V 896). || **Bækken** [*bækin*]. Sk&P 1722, Sk&P 1739 bechen; RegAS 1834 Bekken; Jb c. 1850 Beckken, Bekken. — Areal nær Løsebæk. Bæk, se Indl.

Bøjsenskov. Sk&P 1738 Bøysen Skoueen; Sk&P 1742 bøysen Skous Jorden; Sk&P 1743 boxere Skouen. — Ifl. Sk&P 1743 „it Lidet Torn Ryde“. Forleddet kan være Slægtsn. Bojsen. Stedet ligger ifl. Sk&P 1738 ved Byggehøj.

Damstedbæk [*dam(ə)sta'bækin*]. RegAS 1834 Damsterbekken; Jb c. 1850 Damstadbecken; I 1923 Damstedbæk el. Vilhelms Bæk [Damsta'bækj el. Villemsa Bækj]. || **Damstedeng.** Sk&P 1722 Damstad Engen; Sk&P 1732 Damstængen; Skiftepr 1738 Damstad Engen. || **Damstedgade** [*damasta(ə)-ga'dan*]. Sk&P 1709 Dam steds Gaden; Skiftepr 1711 damsta gaden; Sk&P 1722 Damstadgaden; Th Damstagaden. — Markvej til Damstedbæk. Subst. Damsted forekommer i Urne Ords i Bet. „Dam, Park“. Bet. „Dam“ har Ordet ogsaa i sønderjy. Marknavne.

Damstykke. Th Damstykket. — Dam, se Indl.

Danchellsløkke. Trap⁴ Danchells Løkke; Th Dankels Løkke, Doktor Danchells Løkke. — Lystanlæg, anlagt paa Distriktslæge Danchells af Kommunen 1907 købte Have (Trap⁴ III 559).

?**Dierager.** Sk&P 1742 [d'jær] ageren.

Dybemyr [*di'va my'rn*]. I 1923 Dybe Myr [diva myr].

Egesløkke [*æ'jelykkan*]. Sk&P 1697 Egeß Lychen; RegAS 1834 Egeslykken; Jb c. 1850 Egerslykken, Egesløkken; AL 1912 Egeslykke [Æije(s)-lykkja]; I 1923 Egersløkken [æjersløkjan]. — Ved Gaarden Egesløkke; s. d.

Ellesager [*ælasa'gær*]. Sk&P 1727 Elle ageren; RegAS 1734 Elleseeng og Ager; I 1923 Ellesager. || **Elleseng** [*ælasængan*]. RegAS 1834 Elleseeng,

Ellesengen; Jb c. 1850 Ellesengen. Elles Eengen; I 1923 Ellesengen. || **Ellestykke.** Sk&P 1734 elle støchet. || Ellet. Skiftepr 1717 ellet; Sk&P 1727 Ellet. — Kollektivet Elle, n. „Ellebevoksning“.

Engmyr. Sk&P 1727 eng Myrren.

Flademyr [*flaˈdaˈmyr*].

Fodstlæg. [*foˈdstæːŋ, foˈdstajæŋən*]. Sk&P 1707 foedstie, fodstie støcket; Skiftepr 1711 et Styche iord som kaldis fodstien, foedstieorden, fodstie Engen; RegAS 1834 Fodstien, Fodstieengen; Jb c. 1850 Fodstien, Fodsengen; I 1923 Fodstien [*foˈdstæːŋ*], Fodsti-Engen [*foˈdstajæŋən*].

Foledal [*fåˈladaˈlɪŋ*]. Skiftepr 1725 Folle Dallen; RegAS 1834 Folledalen; Udm Jb 1846 Foledalen; Jb c. 1850 Folledalen, Føllledalen; Trap¹ Folledalen; AL 1912 Folladalijn. — Subst. Fole, bh. [*fåla*] (Esp Indl 18) „ung Hest“.

Gaasesiden. RegAS 1834 Gaasesiden; Jb c. 1850 Gaassiden, Gaasesiden; I 1923 Gaasesiderne [*gåˈzasiarna*]. — Smalle Jordstrimler, muligt benyttet til at tøjre Gæs paa (I 1923). Hvis Udtalebetegnelsen i I 1923 er rigtig, er sidste Led snarest Ordet Side.

Gaden [*gaˈdan*]. RegAS 1834, Jb c. 1850 Gaden. — Vej i Retning af Slotslyngen. Gade, se Indl.

Gamlehavn. Trap¹ Gamle Havn.

Gildesaa [*gɪˈlæsəˈn*]. Th Gildesaaen; I 1923 Aamindet el. Gildesaaen. — Her holdtes i tidligere Tid Skovgilde (I 1923). Om Skovgilderne se G&N 1937 p. 53 ff.

Grummeløkke [*gråmelykən, grømæ*]. Sk&P 1707 Grumme løcken; Sk&P 1711 Syndre Bromme Lyche støchet; Skiftepr 1713 Grummelyche, grummelych stychet; Sk&P 1718 grommeløchen, Norde-, Synder grommeløche; Sk&P 1728 grummeløchen; Skiftepr 1731 grumme Løcken; Sk&P 1739 grume; RegAS 1834 Grummelykken; Trap¹ Grumme Løkken. — Af Adj. grømmer „grim, styg“ (Esp). Navnet sigter vel til daarlig Jord. Jfr. Grummekule i Rønne, 641.

Grønbechs Løkke. 1825 (Th) Grønbechs Lokke. — Familien. Grønbech.

Grønberghavn. Trap¹, Bull 1869 Grønbergerhavn; I 1923 Grønbergs el. Wienbergs Havn [*grøˈnbæːra æjla viˈnbæːra haˈwɪn*]. — Slægtsn. Grønberg.

Grønnedal [*grøˈnæːdɑːl, grøˈnæːdɑːl*]. Trap¹ Grønedalen; I 1923 Grønnedal. || Grønnedalsbæk. K 1746—50 Grøne-dals-bech; DAtl Grønne-Dals-Bek; K c. 1770 Grønnedalsbeck; Falenkamp 1783 Grønne Dals Bek.

Gulehald [*gùˈlaˈhaːl, gùˈlæ*]. Guide 1914, Gst Gulehage; I 1923 Gulehald [*gùˈlæ hajl*]. — Klipperne var ifl. I 1923 gule af Mos (d. v. s. Lav). Jfr. Gulehald i Ibsker S., 674.

Hakkestykke. Skiftepr 1708 Hacke støcket; Skiftepr 1736 Hachestøchet. — Antagelig af Verb. hakke.

Halleløkke. Skiftepr 1708 Halde Løcken.

Halvnedeskov [*hanlædaskawɪn, hanlæda*]. Skiftepr 1711 handelschouen; Sk&P 1715 halnede Schouen; Sk&P 1724 Handlede skou, handlede skouen; Sk&P 1725 halfnede Eller høye skou; MK 1818 Halnede Skov; RegAS 1834, Jb c. 1850 Halvnedeskoven; Trap¹ Halnede Skov; I 1923 Halnedeskoven [*halnædaskawɪn*]. — Af Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden“ (Esp). Ordet bruges ogsaa, hvor der er Tale om Fællesskab mellem flere ligeberettigede, saaledes som det antagelig er Tilfældet her; jfr. u. Halvnedetuerne i Pedersker S., 683. Der var Skagelfald i Nærheden af Halvnedeskov.

Hartvigsstykke. Sk&P 1707 Hartvigbståcke, Hartwige støcket; Sk&P 1709 hartvig stychet. — Hartvig forekommer som Slægtsnavn i Sandvig i Sk&P 1721.

Havkatten. Se ndfr. u. Knudsnæs.

Hestenshøj [*hæˈstanshåj, hæˈstanshåjjoˈrɪn*]. Sk&P 1707 Heste Høy; Skiftepr 1711 Hæstens høy, Hæstens HøyStychet; Skiftepr 1719 Hesteshøj; Sk&P 1726 hestens høyß Iorden; Lund c. 1820 Hesteshøj; RegAS 1834 Hestenshøi, Hestenshøj; Jb c. 1850 Hestenshøi; INM 1884 Hestehøj; Gst Hestenshøj. — Gravhøj. Af Subst. Hest; muligvis sammmentrukket af et oprindeligt *Heststens- (R).

Holmeengen [*hålmænnən*].

Horsvang. Jb c. 1850 Hors Vang. — Subst. Hors „Hoppe“.

Huseng. Skiftepr 1713 Huuss Engen, huußengen; Skiftepr 1721 huß Engen. || **Husestæl** [*hūzastælin*]. RegAS 1834 Husestælen, Husestælsengen; Jb c. 1850 Husestælen. — Vistnok et Appellativ Husestæl „Hustomt“; jfr. Indl. u. Stæl.

Hyldeslet [*hylæslet*]. Skiftepr 1711 Hylleflæt; Skiftepr 1715, Sk&P 1744 hyldeslet; MK 1818 Hylle-Slet; RegAS 1834, Jb c. 1850 Hylleslet; I 1923 Hyldeslet. — Mark med Hyldebuske i Udkanten (I 1923).

Højskov. Skiftepr 1708 Høyeskov; Sk&P 1725 halfnede Eller høye Skou; Sk&P 1738 Høy skou; Skovskønning 1741 Høyskou. || **Højvang.** Se ndfr. u. Kobbetul.

Jagtestrand. Salchow 1813 Jagtehavn; Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 90 Jaitastrån. — Det gl. Navn paa Havnen i Allinge. „Navnet havde den faaet af, at det eneste Fartøj, foruden Fisker- og Skibsroerbaade, der havde hjemme i Allinge, var en lille Jagt“ (Johan Hansen l. c.).

Jankerløkke [*ja'nkaryløkan*]. RegAS 1834 Junkerlykken; I 1923 Jankerløkken [*ja'ngkeraløkan*]; Th Jankarløkken, Jankereløkken. — Kunde indeholde et Tilnavn (Øgenavn) *Jankara, til et Verb. identisk med loll. Dial. janke „pjanke“ (J. Jørgensen, Lollandsk Ordbog) og sv. Dial. janka, bl. a. i Bet. „klage, jamre sig“; se Rietz p. 296.

Kaasejord [*kæzajørn*]. — Samme Lok. som Snedkerager ndfr. Af Slægtsn. Kaas.

Kajbjerg [*ka'jæbjæ'rabakan, kajbjæ'r*]. Sk&P 1707 Kayebierg; Sk&P 1711 Kayie bierg; Sk&P 1724 laie bierg; Sk&P 1726 Cajbiergs Jorden, Caybiergßstøchet, Cay biergstøchet; Skiftepr 1726 Caybiergßgaden, Caybiergsgaden; Skiftepr 1735 Caybierg, Cayebierg; RegAS 1834 Caiberg; Jb c. 1850 Caiebierg. — Af Subst. bh. Kaia, f. „Allike“ (Esp. Med Formen [*kaj-*] kan jævnføres Udtalen [*dawbjæ'r*] af Duebjerg i Klemensker S., 661.

Kalveager [*kala'gær*]. || **Kalveløkke** [*kallyøkan*]. Skiftepr 1713 Kallelych schouen; Skiftepr 1721 Kalleløche Skouuen; Skiftepr 1731 Kalleløcken; RegAS 1834 Kallykken, Kallykkeskoven; Jb c. 1850 Kallykken, Kalløkken. || **Kalverumpen.** Th Kallarompan. — Jordstykke. Sammenligningsnavn; sidste Led er bh. Rompa, f. „Hale“ (Esp).

Kampeløkke [*ka'mpelyøkan*]. Skiftepr 1689 Kampelychen; Skiftepr 1713 Kampelychen, Kampelych; Skiftepr 1721 Kompeløchen, Compeløchen, Kampeløchen; RegAS 1834 Kampelykken; Jb c. 1850 Kampelykken, Kampeløkken; Trap¹ Kæmpe Løkken; Guide 1887 Kampelykke; I 1923 Kampeløkkerne. || **Kampeløkke Aa** [*ka'mpelykøæn*]. K 1746—50 kampe Lyke aae; Skougaard 1804 p. 233 Kampelykje Aa; Trap¹ Kæmpelykkeaa; Gst Kampeløkke Aa. — Forleddet er snarest Tiln. glda. Kampe (Eks. Mawens Kampe, Borger i Kalundborg, 15/1 1448). Man skulde dog i saa Fald vente en Udtale [*ka'mpa-*].

Kattedal [*katada'lin*]. I 1923 Kattedalen. || **Katteøren.** I 1923 Ørneklippen el. Katteørerne; Jul paa Bornholm 1933 p. 35 Kattaørnakløpan. — Ligner et Kattedehoved med opstaaende Ører (R). Plur. af Øre hedder paa Bh. [*ørn*]. Jfr. Ørneklippe ndfr.

Kildesager [*kjilæsagær(in)*]. Sk&P 1741 Kildesageren. — Jfr. u. Kildesgd i Rø S., 664.

Kirkehald [*kjærkæhaln*]. MK 1818 Kirke Hald; Trap¹ Kirkehallen; Møller, Folkesagn 1867 p. 42 Kjerkahaljn; I 1923 Kirkehalden.

Kirstines Stol. I 1923 Kjestines Stol [*kjestinæs sdo'l*]. — Sten Syd for Allinge. Sammenligningsnavn.

?**Kjallesbakke.** Sk&P 1723 Kialleßbache iord (Kiolleß-?).

Kloengen [*kloænnən*]. — Maaske af Subst. Klo. Ordet anvendes ogsaa som Sammenligningsnavn i no. Stednavne; se NG I 212. En anden Mulighed er Slægtsn. Kloe, udt. [*klo'*] (R).

Knaldager [*knæ'la'gær*]. RegAS 1834 Knalager; Jb c. 1850 Knaldageren; AL 1912 Knaldager [*Knål-*]. || (Her?) **Knalden.** BhFisk 1933 Knailn.

— Fiskeplads. || **Knalden** [*knaˈl̥n*]. Skiftepr 1713 Knolden; Skiftepr 1721 Knallen. — Hører til Egesløkke. Knald, se Indl.

Knudshavn. I 1923 Knuds Havn. — S. Lok. som Løsebæk Havn ndfr. || **Knudsløkke** [*knúːslyka*]. Sk&P 1723 Knudsløchen; MK 1818 Knuts-Løkke; RegAS 1834 Knudslykke; I 1923 Knuds Løkke [knuːðz løkja]. || **Knudsnæs** [*nœːz*, (*knúːs)nœːs*]. K 1746—50 knuts næs-odden; Falenkamp 1783 Knudsnæs-Odde; MK 1818 Knuts-Næs; Mansa 1851 Knuts Næs; Guide 1914 Næs; I 1923 Knuds Næs [knuːðz næːz]; Gst Knutsnæs; Guide 1945 Næs. — Mandsn. Knud. Ifl. Guide 1945 er „Navnet Havkatten ved at vinde Indpas som Navn paa Næsset efter Villaen af samme Navn.“

Knødrekaas [*knúːdrækœːz*, *knúːdær*-, *knådær*-, *knødær*-]. I 1923 Knudrekaas [knødrekåːz]; Th Knødrekaas. — Lav Strandbred med en Mængde Rullesten (I 1923). Forleddet er identisk med første Led i bh. Knøddersten „Smaasten“ (Esp).

Kobbeful [*kåbahåled*]. Sk&P 1725 Kobbehullet; Sk&P 1729 Cobbehullet; Skiftepr 1738 Kobe Hulet; RegAS 1834 Koppehullet; Jb c. 1850 Kobbehullet. — Skovbevokset Lavning. Ogsaa kaldet Mamrelund, nu Højvang (Opt. 1945). Se u. Kobbegaard i Ø.-Larsker S., 671.

Kokkeløkke [*kåkalykan*]. Skiftepr 1725 Kacheløche skouen; Skiftepr 1736 Kocheløche ageren; RegAS 1834 Kokkelykke Engen, Kokkelykkeageren, Kokkelykken, Kokkelykkestykket; AL 1912 Kokkelykke. — Antagelig af Slægtsn. Kok (Koch).

?**Koløkke**. Sk&P 1740 Koulochen.

Krakkeeng. Th Krakkeengen. — Krak, se Indl.

Kranshøj [*kraːnsˈhåj*]. Skiftepr 1733 Krandsløk Jorden; VSK Krandsløk; RegAS 1834 Krandsløk, Krandsløk; Jb c. 1850 Kranshøj; Trap¹ Krandsløk Løkke; Guide 1887 Krandsløk; AL 1912 Kran(d)shøj [Kraːns-]. || **Kransløkke** [*kraːnsalykan*]. Skiftepr 1689 Krantzlychen, Krantzlychen; Sk&P 1696 kransløk lychen; Skiftepr 1708 Krantz-løkken; Sk&P 1720 Kransløk lychen, Kransløk Myrre; Sk&P 1722 den østerste Kransløk lychen; Sk&P 1728 lille kransløk lychen; RegAS 1834 Krandsløk, Krandsløk, Krandsløk; Jb c. 1850 Krandsløk, Krandsløk, Krandsløk, Krandsløk; AL 1912 Kran(d)sløkken [Kraːns-]. — Forleddet er snarest et Slægtsnavn Krans, jfr. ty. Tilm. Krantz.

Krogebakke [*kråːgabakan*].

Kyllingehønen. Th Kyllingehønen. — Flytteblok ved Kysten. Maaske samme Sten som Ægeghønen ndfr.

Kæmpehavn [*kæmpahaːvnm*]. Trap¹ Kæmpehavn; I 1923 Kæmpehavnen. || **Kæmpestrand**. [*kæmpastran*]. I 1923 Kæmpestranden. — Ifl. I 1923 muligvis af Mandsn. Kæmpe. Slægtsnavnet Kæmpe kendes paa Bh.

Kæreng. Skiftepr 1713 Kier Engen synden for Bechen, Kier Engen Norden Bechen; Skiftepr 1719 Kier Engen; RegAS 1834 Kjæreng; Jb c. 1850 Kiarreengen, Kiarreengen. || **Kæret** [*kæːrad*]. Sk&P 1696 Ved Kieret; RegAS 1834 Kjæret; Jb c. 1850 Kiarret; I 1923 Kjæret. — Navn paa et „Skovkrat“ (Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 12). Kær, se Indl.

Køllen [*kølan*]. || **Kølleskæftet** [*kølaskeːfæd*]. — Sammenligningsnavne. Kølleskæftet er en smal Jordstrimmel ved Køllen.

Langagre. Skiftepr 1713 Lang agrene; Skiftepr 1721 lang ageren. || **Langehage**. I 1923, Guide 1945 Lange Hage. — Pynt. || **Langeløkke** [*långelyka*, *långelykan*-, *-arna*]. Skiftepr 1683 Langelychen; Sk&P 1707 lange Løkkerne; RegAS 1834 Langelykken; Jb c. 1850 Langeløkken.

Lappen [*lapin*]. Th Lappen. — Subst. Lap, brugt om et lille Jordstykke.

Larsedam [*laːrsadam*]. I 1923 Lars's Dam.

Leghøj [*leːhåj*]. Skiftepr 1711 Leeghøj, Leeghøystychet; Sk&P 1713 leeg høj, leeg høystychet; Skiftepr 1715 Lig høj; Skiftepr 1717 liighøj; Sk&P 1727 liighøys Jorden; Skiftepr 1729 liig høy støchet, Liig Høy; Sk&P 1729 liig højs gade, liig høis jorden; VSK Orig Leehøj; RegAS 1834 Ledhøj; Jb c. 1850 Ledhøj; Bull 1869 Leehøj; Guide 1887 Leehøj; Gst 1888 Lihøj; Gst Leehøj. — De ældre Skrivemaader tyder paa, at Forleddet enten er Subst. Leg eller Subst. Lig; begge Ordene udtales nu læj i Bh. (Esp

Indl p. 23 f.). Overgangen *eʝ* > *æʝ* har i Bh. fundet Stød efter 1800, men formodentlig har Ordene allerede i det 17. Aarh. været udtalt ens: *leʝ* (R). Snarest foreligger der et oprindeligt Løghøj. Dette Navn forekommer flere Steder i Landet og sigter til, at Højen har været anvendt til Leg og Dans; jfr. Uldall i Fortid og Nutid VIII 175 ff. og DS VI 524. Den moderne Udtaleform beror paa Omtydning til Subst. Lød, bornh. [*leʝ*] (Esp Indl p. 26). Højen ligger ved en Vej, paa Grænsen til Olsker Sogn.

Lerløkke. Skiftepr 1719 leerlyche, lerlychen; Sk&P 1727 leerlochen.

Lilleløkke [*lilʝlyka, lilʝlyka*]. Sk&P 1696 lille Lychen; Sk&P 1710 Lille Lyche; I 1923 Lilleløkken. || **Lillevang** [*lilʝavʝn*].

Linhul. Skiftepr 1713 Linhollet; Skiftepr 1736 linhul, Linhuld. — Ifl. Skiftepr 1713 „een liden Aapart Med Noget Bkou bußkerj“. Af Subst. Lin „Hør“.

Lodhøj. Jb c. 1850 Lodhoi. — Hvis Formen er rigtigt overleveret, er Forleddet maaske identisk med Ordet Lod „den Uld, som tages af Faar om Foraaret“ (Esp u. Lødd). Her dog snarere i den Bet., som kendes fra jv. Laad „låddent, langt græs på marken“ (Feilb.). Jfr. Laadrose i Egen S., Als (DS VII 345).

Lovagre. Skiftepr 1738 Louagerne. — Maaske af Adj. bh. [*lawʝr*] „lav“. Formen svarer til svensk låg og kunde altsaa ventes skrevet „lou“ (R). Jfr. dog Lovbæk i Ibsker S., 674.

Lyngen [*iː lonʝn*].

Lysterjord [*lyst(ɑ)rajoʝrn*]. — Af Slægtsn. Lyster, der findes paa Bornholm.

Løkken. RegAS 1834 Lykken; Jb c. 1850 Løkken. — Løkke, se Indl. **Løsebæk** [*løːzabækʝ*]. LR 1585 løssebeck; BWK 1676 Løsbek; ResenK Lofbech; K c. 1700 Løsbek; Sk&P 1712 Løsbekche Lycherne; Skiftepr 1719 løsbekche lychen; Sk&P 1723 løsbek bech; Skiftepr 1728 løssebecheløchen; Skiftepr 1738 løse beke løkerne; K 1746—50 Løsbek; K c. 1760 Løsbek; Falenkamp 1783 Løsbekken; I 1923, Gst Løsebæk. || **Løsebæk Havn** [*løːsɔbækʝ havʝn*]. MK 1818 Løsebækshavn; Mansa 1851 Løsebæks Havn; I 1923 Løsebæks Havn [*løːzabækʝahavn*]. — Navnet skal maaske sammenstilles med det norske Elvenavn Lauselven, der synes at forudsætte et usammensat *Lausa (NG IV, 2 p. 187, 322). Jfr. iøvrigt om Navnet Gunnar Knudsen i DSt 1922 p. 175. — Løse, se Indl.

Maansedam [*mɑːnsɑːdam*]. I 1923 Månsa Dam. — Mandsn. Mogens, udt. [*mɑːns*].

Madsegade. Sk&P 1707 Madses gade. || **Madsejord.** Skiftepr 1719 Masse Jor. || **Madseløkke.** Sk&P 1707 Madses Løkke; Sk&P 1724 Madtz løche.

Majorstykket. Th Majorestykket.

Mamrelund [*mɑːmrɔːlʝn, mɑːmra-*]. Th Mamrelund. — Ejeren hed Abrahamson (Opt. 1945), deraf Navnet. Samme Lokalitet som Kobbekul ovfr.

Marnesdam. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Marnas Dam. — Der boede en gammel Kone i Nærheden, som hed Marna.

Martin Lund. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Martin Lujn. — Dam i Grønnedal. „Egentlig hed den Martin Lunds Dam, da den ejedes af en Mand af det Navn“ (Jul paa Bornholm l. c.).

Modersgade. Sk&P 1722 molenßgade. || **Modersløkke** [*mɑː(ə)rs lykʝr*]. Sk&P 1711 Moers Lyche; Sk&P 1714 Moersb lychen; Sk&P 1722 Molenbløche; Skiftepr 1726 Madersløche, Maders Loche; RegAS 1834 Moderslykke; Jb c. 1850 Moderløkke. — Af Kvinden. glda. Mōthir (DgP) eller maaske af Appellativet Moder.

Munkehul. Se u. Munkestykke. || **Munkeløkke.** Sk&P 1714 Muncheløchen; Skiftepr 1721 Muncheløchen. || **Munkestykke** [*mɔŋkastykʝd*]. Skiftepr 1689 Munchestycket; Sk&P 1697 Muncheløstestycket; Skiftepr 1713 Munchestycket, Munchestycket; Jb c. 1850 Munkestyket.

Murehul [*müːrahålʝd*]. Sk&P 1713 Muure Hollet; Skiftepr 1719 Mørehollet, mørehallet, Mørehølet; Sk&P 1720 Muure hulled; Skiftepr 1724 Murehullet, Murrehullet, Murreholtz Jorden; Skiftepr 1728 murehollet, murehols-

iorden; Sk&P 1731 mure holt jorden; Sk&P 1741 Murre Huldet; RegAS 1834 Murehullet, Murehulslykken; Jb c. 1850 Murrehullet, Murehulet, Murrehollet, Murreholssløkken; I 1923 Murehullet. — Forleddet er antagelig Subst. Mur.

Møllebakken. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Møllebakken. — Nyere Navn paa Tyvehøj. Her har engang staaet en Stubmølle. || **Møllebæk.** K c. 1700 Mølle-Beck; Falenkamp 1783 Møllebek. || **Mølleløkke** [*møllølykkan*]. RegAS 1834 Møllelykken; Jb c. 1850, I 1923 Mølleløkken. || **Møllenæs** [*møll-næs*]. MK 1818 Mølle-Næs; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Møllenæs. — Den ældre Udtale er antagelig [-næʒ] (R). || **Møllerende** [*møllærænən, møllærænən*]. Guide 1914, Gst Møllerende; I 1923 Møllerenden. || **Møllerne.** BhFisk 1933 Myllarna; Th Møllerne. — Fiskeplads. Medet er „Allinge Myller overet“; deraf Navnet.

Nordmandekule [*noʁmaˈnakūˈlan*]. I 1923 Nordmandekulen. — Lokalitet i Havet lige ved Kysten. Her skal en Nordmand være druknet i 1862 (I 1923). || **Nordmanderende** [*noʁmaˈnærænən*]. I 1923 Nordmanderenden. — Ved Nordmandekule. Kaldtes tidligere Vandbaadehavnen (I 1923).

Nyhavn. Trap¹ Nye Havn. || **Nyleddet** [*nyˈleˈd*]. Sk&P 1731 nyleeds gaden; Sk&P 1739 Nyledß gaaden; MK 1818 Nye-Leed; Trap¹ Nye Led. || **Nyløkke** [*nyˈlykkan*]. Sk&P 1723 Nyeløchen; Jb c. 1850 Nyløkken, Nyeløkken. Næs. Se ovfr. u. Knudsnæs.

Nørreeng. Skiftepr 1713 Den Nøre Eng, den Norde Eng. || **Nørrekær.** Skiftepr 1713 det Norde Kier. || **Nørreløkke.** Skiftepr 1713 Nøre Lych, den Norde lych; Sk&P 1728 nordreløche.

Olebakke [*oˈlabaka*]. Sk&P 1715 oles bace, oles bache; Sk&P 1741 olles bache; RegAS 1834 Olebakke, Olesbakke; Jb c. 1850 Olesbakke, Oles Bakke, Olles Bakke. — Mandsn. Ole.

Peter Allings Havn. Johan Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 91 Peter Allings Havn. — Den nævrende nordlige Del af Havnen. Efter en Mand, der omkring 1828 fik Arbejdet med Havnen begyndt (Johan Hansen l. c.).

Petreas Rumpe [*petˈriːəs ʁræmpa*]. — Navn paa et langt, smalt Jordstykke. Af Kvindenavnet Petrea, bh. [*petˈriːa*] (R).

Pileaa [*piˈlæːn*]. — Andet Navn paa Kampeløkke Aa. || **Pilebro** [*piˈlabroːm*]. AL 1912 Pilebro [Pilabro]; Vejfort 1942 Pilebroen, Pilebrovejen. || **Pilegade.** Skiftepr 1713 Piillegaden; Sk&P 1714 Piille gaden; Skiftepr 1734 pille gaden. || **Pileledet** [*piˈlæˈleˈd*]. MK 1818 Piile-Leed; Trap¹ Pile Led. || **Pileløkke** [*piˈl(a)lykkan, -arna*]. Skiftepr 1683 pillelychen; Sk&P 1696 pille Lychen; Skiftepr 1708 Pihle-løcken; Skiftepr 1720 pilleløche-støched; Skiftepr 1722 søndre pilleløchestøche; Skiftepr 1727 den Nordre pilleløche; RegAS 1834 Pilelykken, Pilelykkøkilen; Jb c. 1850 Pilleløkken, Pileløkken, Piilløkken, Piilleløkken, (her?) Pellelykken; Trap¹ Pile Løkken; AL 1912 Pilalykkjan; I 1923 Pilløkken. || **Pilevig.** I 1923 Pilevigen [*piˈlavæːjøn*].

Pinen [*piˈnan*]. Th Pinen, Pinaløkken. — Navnet sigter til Jordens Ringhed. Jfr. Plagen i Sandvig.

Pissekule. Se ndfr. u. Solkule.

Praten [*praˈtan*]. I 1923 Prataskæret [*praˈtaʂjæːrød*]; Th Prataskæret; Guide 1945 Pradan. — Ifl. Guide 1945 opkaldt efter en Sømand, som strandede her. Praten maa i saa Fald være Sømandens Tilnavn. — GK: Antagelig maa Formen Prataskæret være sammmentrukket af *Pirataskæret, med Forled Subst. Pirat „Sørøver“; en lignende Vokalelision foran trykstærkt Stavelse har vi i Brakker af Barakker, DS VIII 151. Formen [*praˈtan*] repræsenterer en yderligere Forkortelse, som har fundet Sted i nyeste Tid, en Afledning paa -a, se u. Sylte i Ibsker S., 674.

Præsteaa. Skiftepr 1719 Præste Aan; Skiftepr 1729 en aae part kaldes perste aeen; Skiftepr 1739 præste aeen.

Raagejord. Skiftepr 1736 Raage Jorden. — Vel af Fuglenavnet Raage.

Rejnholtsløkke [*raˈjnhåltʂlykkan*]. Skiftepr 1689 Reynholdtzlychen, Reyneholtzlychen; Skiftepr 1713 Reinholtz Lyche; Skiftepr 1726 Ræinholtz-løchen, Ræinholst Løchen; RegAS 1834 Reinholtzlykken; Jb c. 1850 Rein-

halsløkken, Reinhuls tykket, Reinhulsløkken; I 1923 Rejnholtsløkken [rå'jn-hålsløkjan], Reinersløkken [rå'jnørsløkjan]. || **Rejnholtstykke**. Th Reinhaltstykket. — Ved Rejnholtsløkke. Af et Familienavn Rejnholt.

Rundløkke [ronlykjan]. Sk&P 1737 Runde Løkken; Sk&P 1745 Ronde Løken; RegAS 1834 Rundlykken; Jb c. 1850 Rundelykken. — Se u. Rundløkke i Klemensker S., 661.

Røgerisrende. Opt. 1949 Røgerisrende [rø'jə'ri:srænjan].

Røverkulen [rø'værku'lan]. — Udtalen er rigsmåalspaavirket.

Samsing [samsin]. I 1923 Samsing. — Antagelig af Personnavnet Samsing, anvendt som Stednavn. Jfr. u. Samsingsgaard i Klemensker S., 661.

Sandløkke. Skiftepr 1711 een liden sandlyche; Skiftepr 1713 Sandlychen. || **Sandmæl**. Skiftepr 1721 Sandmøllen. — Efter Sammenhængen et Areal. Snarest Subst. bh. Sandmæl „liden Sandbanke el. Sandbakke ved Strandkanten, Klit“ (Esp u. Mäl).

Savle [savlan, savlajorn]. Skiftepr 1708 Sabere Jorden; Sk&P 1713 Sable iorden; Skiftepr 1713 Sableiorden; Skiftepr 1727 Sable Jorden; Skiftepr 1733 Sableiorden; Sk&P 1741 savle Iorden; RegAS 1834 Saulejord; Jb c. 1850 Sauljord, Saulejord, Sauleiorden; I 1923 Savlan, Savlajorden. — Jord i Nærheden af Brogaard Aa. Muligvis af et gl. *saghl-, en Afledning af Subst. gl. *sagh-, der indgaar i Sognavnet Kirke-Saaby i Volborg H. (9/9 1348 Saghæby væstræ; RJB c. 1370 Sawby, Saweby) og i Herredsnavnet Sabro (VJb 1231 (13. Aarh.) Saghæbrok). *Sagh- er vistnok et gammelt Ord for „Fugtighed“, beslægtet med no. saga „gaa tungt og seent“ (Ross), hvortil Intensivformer foreligger i no. Dial. sagga „smaa-regne“, nysl. saggi „Fugtighed“ etc. (Torp NEO p. 564); af samme Rod er oldeng. secg „Hav“; se iverigt om herhen hørende Ord Lidén i Minnesskr. utg. av Fil. Samf. i Göteborg. 1930 p. 80 ff. En Sideform til *saghl-kunde indgaa som Forled i Sognavnet Sejlfo i Fleskum H. (5/3 1345 (Vid. 1353) Saghælfloo). — GK: Formerne fra 18. Aarh. tyder paa et Forled Sabel-, vel snarest at opfatte som Slægtsnavn; et saadant kendes fra middelalderligt Dansk og er vel lig Appellativet Sabel (bh. sav'al, Esp Indl. p. 36). Udtaleformerne stemmer ikke hermed (w, langt a), men tør næppe tillægges afgørende Betydning overfor de gamle Former; vilde man imidlertid gaa ud fra Udtaleformerne, kunde de tolkes af det bibelske Mandsnavn Saul. I hvert Fald ligger det nær at tænke paa et Slægtsnavn eller Personnavn i Forbindelse med Endelsen -jord, jfr. ovfr. Bosejord, Kaasejord, Lysterjord og Madsejord. Formen [savlan] er en elliptisk Femininumform, dannet af [savlajorn], i Lighed med f. Eks. Praten ovfr.

Sepeestykke. Sk&P 1714 Sepestochet. — Maaske Mandsnavnet gl. Sebbi.

Siversløkke [si'værsl'lyka]. I 1923 Sivers Jord; Th Sævers Løkke, Seversløkken. — Forleddet er Mandsn. bh. [si'vær], skrevet Siver, Sivert (R).

Skottegade [skåtuga'dan]. Sk&P 1707 Skotte gaden; (her?) Sk&P 1741 Sl(u?)tttegaden. — Antagelig af Slægtsnavnet Skotte; jfr. Gaardn. Skottehjem i Ø.-Marie S., 673.

Skraalien [skra'li'an]. — Mark.

Smedenslyng [smedəns'lon].

Snedkerager [snekaraa'gør]. RegAS 1834, Jb c. 1850 Snedkerager.

Snerpe [sna'rpan]. RegAS 1834, Jb c. 1850 Snerpen; AL 1912 Snerpen [Snarpan]; I 1923 Snerpen. || Snerpevej [sna'rpa'vej]. I 1923 Snerpevejen. — Ordet Snerp(e) bruges i Stednavne om snævre Lokaliteter, og er sikkert her oprindelig Navn paa Vejen, der ifl. I 1923 er snæver og med Tjørnehegn paa begge Sider. Jfr. u. Snerp DS IV 389 og Snerpedam DS V 104.

Solkule. Jul paa Bornholm 1947 p. 24 Solkulan . . . Drengene kaldte den Pissekulan. — Sted ved Kysten, hvor Børnene badede. Kaldtes ogsaa [svømaku'lan] (Opt. 1949).

Souleodde. K 1746—50 Soula-odden; Thurah, DATl Soule-Odden; K c. 1770 Soule odde; Falenkamp 1783 Soule-Odde. — Samme Lokalitet som Ørneklippe ndfr. Forleddet kunde være Subst. Sul, bh. saul (Esp Indl p. 16). I saa Fald vel et ironisk Navn paa den nøgne Klippe.

Spurven [*spårin*]. Skiftepr 1708 spurve støcket; Skiftepr 1713 Sporestycket; Skiftepr 1721 spørrestøchet; Sk&P 1724 spørrestøchet; Sk&P 1727 spørrestøchet; RegAS 1834 Sporestykket; Jb c. 1850 Sgorrestykket; Th Sporrjn. — Den moderne Form er sikkert Ellipse for *Spurvestykket.

Stangemølle [*stånemøla*]. I 1923 Stangemølle [sdånga møla]; Th Stangemøllen, Stangemølleskæret. — Skær Syd for Havneindløbet. Stangemølle kunde muligvis være Betegnelse for en Legetøjsmølle, der er anbragt paa en Stang; Lokalitetens Art gør det vel mindre sandsynligt, at Betydningen kan være „Stubmølle“. En anden Mulighed er, at -mølle i et Skærnavn kan betegne et Sted, hvor Søen „maler“; jfr. sv. Skærnavne som Malaren og Kvarnebåden (Hj. Lindroth i Skr. utg. av Institutet för ortnamns- och dialektforskning III 49, 186). Navnet vilde i saa Fald være en Parallel til Malkværnen i Ibsker S., 674. Den opr. Sammensætningsvokal er sikkert a som i I 1923 (R).

Stenersløkke [*stēnars'lykkan*]. Skiftepr 1713 Steenis lychen; Skiftepr 1715 steenersløchen; Sk&P 1717 steenslöchen; Sk&P 1721 stennerbløchen; Sk&P 1729 steeners löchen; Skiftepr 1735 steennerbløchen; RegAS 1834 Stenerslykken; Jb c. 1850 Stenerslykken, Stenners Løkken; Trap¹ Steners Løkke. — I Nærheden af Stenhøj og utvivlsomt opstaaet af et ældre *Stenhøjsløkke. Indskud af r foran s i tryksvag Stavelse har ogsaa fundet Sted i Byggesløkke ovfr., der er et oprindeligt *Byggehøjs-. Navnet undertales [*bygdars-*] ved Siden af [*bygdas-*] og skrives Byg(g)ers- i flere ældre Kilder. — KBJ: Formerne af Navnet tyder mest paa, at Forleddet er Mandsnavnet eller Familienavnet Stener. Navne paa Løkker har ofte Personnavne som Forled. || **Stenhøj**. Sk&P 1712 Steen høj; Skiftepr 1717 Westen steenhøj; Sk&P 1723 steenshøyβ Jordan; Skiftepr 1727 Steenhøj; Sk&P 1728 steenhøj støchet; Sk&P 1746 støens høj; VSK Orig Steenhøj; RegAS 1834 Steenhøj; Jb c. 1850, Trap¹ Steenhøj; Gst Stenshøj. || **Stenvæggen** [*stēnvægan*]. I 1923 Stenvæggen. — Klippevæg ved Kysten.

Storbritannien [*stōrbretānien*]. RegAS 1834 Store Brittanien; Jb c. 1850 Storbretanien; Trap¹ Store Britanien. — Jfr. ovfr. u. Britannien. || **Storehøj**. Sk&P 1723 store høj støehet. || **Storeløkke** [*stōrlykkan*]. Sk&P 1707 Store Løcken; Skiftepr 1713 Stoere Lyche, Store lych; RegAS 1834 Storlykken; Jb c. 1850 Storløkken; Trap¹ Store Løkke; I 1923 Storløkken. || **Storeløkke Bakke** [*stōrlykkebakan*]. Guide 1887 Storlykkebakke; I 1923 Storløkkebakken.

Svaleløkke. Jb c. 1850 Svalleløkken; (her?) Th Svalen.

Svalhul. RegAS 1834 Svalhullet; Jb c. 1850 Svalhuldet; I 1923 Svalhullet [swa'lhåled el. swa'jhåled]. — Antagelig af et Subst. Sval „Oversvømmelse“; se u. Valet i Povlsker S., 682, og Svalsbæk i Bodilsker S., 681.

Sveltekrog [*swæltækrogin*]. Th Sveltekrogijn. — Af Vb. bh. svälta „sulte“ (Esp); sigter til ufrugtbar Jord.

Sølv. Skiftepr 1713 sølfuet; Skiftepr 1721 Solfued, Sølfued. — Snarest en Sammensætning paa glde. -with „Skov“.

Sønderbæk. Skiftepr 1711 dend Syndre Bech, den Søndre bech. — Eng. || **Sønderkær**. Skiftepr 1713 det Syndre Kier.

Timeglasset. 1816 (Th) Timeglasset. — Ifl. Th et Jordstykke paa 3¹/₂ Skp. Land. Navnet maa være et Sammenligningsnavn, der sigter til Arealets Form eller til, at det bestaar af Sand.

Tjærænæs [*kjærænæsöd*]. MK 1818 Kjære-Næs; Mansa 1851 Kjærænæs; Trap¹ Kjære Næs; Bull 1869, Guide 1887 Kjærænæs; AL 1912 Kærænæs [Kjærænæsed ell. Tjæran-]; I 1923 Tjærænæs [kjæ'ræ næz]; Gst Kærænæs. — Gen. af Ordet Tjære, der i Bh. har Formen [*kjærra-*] i Sammensætninger. Stedet har ifl. I 1923 Navn efter et „Tjærevrag“.

Tomasbakke [*tāmāsabakan*]. Th Thommasse Bakke. || **Tomasløkke**. RegAS 1834 Thomaselykken; Trap¹ Tomase Løkken.

Torstok [*tōrståkin, tōrstobin*]. RegAS 1834 Thorslykke; Jb c. 1850, I 1923 Thorstokken; Th Thorsløkken, Thorstokken. — Thorslykke i RegAS 1834 synes at være samme Lokalitet som Thorstokken i Jb c. 1850. Torstok er et lille Stykke Agerjord ved Løsebæk, og Efterleddet har antagelig Bet. „Gangbræt over Vandløb“. Forleddet kan være Subst. glde. *torth „Snavs“,

hvorom se u. Torevand i V.-Marie S., 653; en anden Mulighed er Mandsn. Thor, glda. Thörth.

Trekroner [*tre'kronær*]. I 1923 Trekroner. — Tre Skær i Havet. Opkaldelse efter Fortet Trekroner.

Tronhøj. Sk&P 1716 tron Høj.

Tykken [*tykan*]. RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Tykken. — Agerjord. Bh. Kjökkan „det Tykke, den tykke Ende af Noget“, et Ord der altid optræder i bestemte Form (Esp). Jfr. u. Tykken i Klemensker S., 661.

Tyvehøj [*fi'wahå'n, fi'wahåjsbaka'n*]. Sk&P 1707 tyve Høyen; Sk&P 1715 paa Tyfue Høyen, Tyfue Høys stochet; Skiftepr 1719 tyfuehøyen, Kifue høyen, Kiefue Høyen; Sk&P 1723 Kyfue høybiorden; Skiftepr 1731 Kyfvehøys jorden; VSK Orig Tyvehøi; RegAS 1834, Jb c. 1850 Tyvehøistykket; Mansa 1851 Tyve Høi; Guide 1887, Gst Tyvehøj. || Tyvehøjsbæk [*fi'vahåjsbæk'in*]. Skiftepr 1729 Kive Høys Bechen. — Lige uden for Allinge By. Antagelig et glt. Rettersted. Tyvehøjsbæk er en Strækning af Løsebæk.

Udleddet [*u'(d)le'd*]. Skiftepr 1729 udløche leedet; MK 1818 Udlykke Leed; I 1923 Udledet. — Ved Udløkke. || **Udløkke** [*u'(d)lyføvæ'æ'n*]. Skiftepr 1719 Vdlychen; Skiftepr 1736 udløchen; RegAS 1834 Udlykken; Jb c. 1850 Bakken eller Udlykken, Uløkken, Udløkken; Trap¹ Ud Løkke.

Ungersløkke [*ångerslyk'an*]. Sk&P 1697 Unggerß Lychen; Sk&P 1707 Ungers Lycken; Sk&P 1715 Vngers Lyche bechen; Skiftepr 1724 Vngerßløchen; Skiftepr 1738 ungers løche bechen; RegAS 1834 Angerslykken, Angerslykkeengen; Jb c. 1850 Angers Lykken, Angersløkken, Angerløkken, Angerslykke Engen; Trap¹ Angers Løkken; I 1923 Angersløkken [*ångersløk'an*]. — Forleddet er Gen. af Slægtsn. Unger.

Valeng. Skiftepr 1713 Engen paa Volden, Vald Engen; Skiftepr 1721 Val Engen, Vald Engen, Valengen, Volengen. — Af Subst. bh. Våjl, m. „stor ubebygget Plads, Mark“ (Esp); se Incl. u. Vald.

Vandbaadehavn. I 1923 Vandbaadehavnen. — Subst. Vandbaad „en Baad, som bruges til at forsyne Skibe med fersk Vand“ (VSO); jfr. ovfr. u. Nordmanderende.

Vang [*vå'nin*]. Skiftepr 1715 it støche biøgor kaldes Vongen; Skiftepr 1717 Vangen; RegAS 1834 Wangen; Jb c. 1850, Trap¹ Vangen; I 1923 Vangen. — Vang, se Incl.

Wassebrønden [*vasabrå'n*]. I 1923 Wassabrønden. — Efter en nu uddød Slægt Wass (Opt. 1945).

Vesterløkke [*væstrålyk'a*]. || **Vestermark** [*væstarma'rkan*]. 1719 i Komm 1722—24 Vestermarchen strechende sig Synden for Hammershus og til Olßkirche Og Rudtzkirche boers udgierte; 1761 i Udm 1744—67 den saakaldede Vester mark; RegAS 1834 Vestermarken eller Bondelyngen, Vestermarkens Parceller; M 1844 Vestermarken eller Bondelyngen.

Wienbergengen [*vi'nbjæ'raçæn*]. || **Wienberghavn** [*vi'nbjæ'raha'un*]. I 1923 Wienbergs Havn. — Efter Slægtsnavn. Jfr. Grønberghavn ovfr.

Vilhelmsbæk. Se ovfr. u. Damstedbæk.

Æggehønen [*ægd(a)hønan*]. 1761 i Udm 1744—67 stor steen Æghønnen kaldet; MK 1784 Eghønen; MK 1818 Store Eghøne; BhFisk 1933 Æjgjahønnen. || Lille-Æggehøne. MK 1818 Lille Eghøne; DFM 39 p. 173 Den lille Æggehøne. — Sten 3—400 Alen fra Æggehønen. I Nærheden af denne ligger der ogsaa en Del mindre Sten, deraf Navnet (DF 39 p. 173).

Ørneklippe [*ørnakløpan*]. I 1923 Ørneklippen el. Katteørerne [*ørnakløpan*]. — Forkortelse af Kattaørnakløpan, se under Katteøren ovfr.

644. SANDVIG KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Sandvig [*sanvi*; sydskaansk: *sanvi·g*]. 6/8 1416 (Afskr.) Hansisches Urkundenb. VI 39 Sandewik; 6/12 1433 Sanduygh; 25/10 1434 Sandwig; 15/8 1511 (Afskr.) Hanserec. 1477—1530 VI 256 Santhwyck; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 500 f. Sandewyck, Sandewick; 18/10 1553 Hüb 199 Sanduigh; Lb 1569 Sanduig; K 1570 Danm. Kortlægn. I 24 Sanwick; LR 1585 sanduig, Sanduig; Jb 1598 Sanduig; Mejer Sandwieg; Jb 1664 Sanduig; Ravn 1671 Sandvig; BWK 1676 Sandwig; ResenK Sandwign; K 1746—56 Sandwig; DATl Sandvig; VSK Orig Sandviig Bye; M 1844, Gat Sandvig. — Efter Naturnavnet Sandvig; se u. Sandvig Bugt i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, 644 a.

Algade. Sk&P 1713 Algaden ued Aal-Vejen; Tax 1761 Ahlgaden; FT 1801 Ahl Gade, Ahl Gaden; FT 1840 Adelgade; Trap¹ Ahlgaden. — Algade eller Adelgade er et gammelt Appellativ med Betydningen „Hovedgade“ (Kalkar I 4), sammensat med Adj. glda. athal-, oldn. aðal-, „Hoved-“. Navnet er almindeligt rundt om i Landet og veksler ofte med Storegade (Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 53 f.), der ogsaa har afløst det her; se ndfr.

Ambolten, Hs [*ambälted, ambältin*]. Th, Guide 1945 Ambolten. — Huset er bygget paa Amboltebakke i Sandvig og har ifl. Opt. 1947 Navn efter denne; snarere er dog Husnavnet det primære (Sammenligningsnavn). Ordet Ambolt var tidligere Neutrum i Bh. (Esp Indl p. 69).

Bredgade [*bre'ga·da*]. Postadr 1943 Bredegade.

Brøndstræde [*brånstræ·dæ*]. Postadr 1943 Brøndstræde. — Ved Pilebrønden.

Bækkestræde [*bækstræ·de*]. Postadr 1943 Bækkestræde.

Fedtboden, fsv. Hs [*fetho·n*]. I 1923 Fedtboden. — Under Krigen 1807—14 skal her have været Marketenteri for Soldaterne (Opt. 1945).

Gottegade [*gátaga·da*]. Th Gottegade. — Se Gottehøj u. Naturnavne.

Havnegade [*ha·unaga·da(n)*]. Postadr 1943 Havnegade.

Holmegaard, Hs. Bh. Vejev. 1944 Holmegd. — Ejeren hedder Holm (1944).

Humlehodde, Hs [*håmla·háda*]. — En Husrække med flere Lejligheder. Sidste Led er Subst. bh. Hodda, f. „lidet Huus, Sidebygning, Udbygning under Taget paa nogle Fag“ (Esp), samme Ord som glda. hodda „Hytte“ (Kalkar II 248). Forleddet kan efter Udtalen [*håmla-*] ikke være Plante-navnet, men maa være Insektnavnet bh. Homla, f. Der foreligger maaske en spøgefuld Allusion til et Humlebo.

Jernbanegade. Postadr 1943 Jernbanegade.

Jorddal, Hs. Postadr9, Postadr 1943 Jorddal; Opt. 1947 Jordalen. — Se Jorddal u. Naturnavne.

Korsbjerg, Hs. Trap¹ Korsbjerg Mølle; Postadr9 Korsbjerg. — Efter Naturnavnet Korsbjerg.

Landemærket [*lanamærked*]. Postadr 1943 Landemærket. — Subst. Landemærke „Grænse, Grænseskel“. Opkaldelse efter Landemærket i København.

Langebjerg. Bh. Vejev. 1944 Langebjerg. — Naturnavnet Langebjerg.

Langelinie [*lånə·li·niə*]. Th Langelinie. — Arbejderboliger i Række. Opkaldelse efter Langelinie i København.

Lejeled, Hs. Sk&P 1724 læieledet.

Lervej [*le·rvæ·n*]. I 1923 Lervejen [*le·rväjn*] el. Ledvejen [*le·väjn*].

Markvejen. Bh. Vejev. 1944 Markvejen.

- Midtbyen.** Teinnæs Mittböjn.
Nygade [*ny'ga'da*]. Postadr 1943 Nygade.
Pibergade [*pi'varaga'dan*]. I 1923 Piberegaden. — Ved Piberløkke.
Pilestræde. Tax 1761 Pile Strædet; FT 1801 Piile Gade; FT 1840 Pilestrædet Trap¹ Pilestræde.
Raadstuestræde [*ra'stawstræ'da*]. Postadr 1948 Raadhustræde.
Sandbogaard, Gd. Bh. Vejv. 1944 Sandbogd.
Sandlinien, Hse [*sa'nli'nian*]. Postadr 1943, Guide 1945 Sandlinien.
Skaaningebyen [*skåniŋa-bö'ŋ, skö'niŋa-*]. I 1923 Skaaningebyen. — Del af Sandvig By.
Skaaningegade. Opt. 1947 Skaaniegaden.
Skolestræde. Postadr 1943 Skolestræde.
Storegade. Trap³, Postadr 1943 Storegade. — Jfr. ovfr. u. Adelgade.
Strandgade [*stra'nga'da*]. Trap³, Postadr 1943 Strandgade.
Strandstræde. Tax 1761 Strand Strædet; FT 1801, Trap¹, Postadr 1943 Strandstræde.
Strandvej. Postadr 1943 Strandvej.
Syvspringet [*ŋu'springed*]. I 1923 Syvspringet. — Gyde. Syvspring, bh. Sjusprjng, n., er Navn paa en gammeldags Dans og bruges desuden som „Spottenavn om Een, som har en daarlig og underlig Gang med mange Fagter og Gebærder“ (Esp). Som Gadenavn kunde Syvspring sigte til Gadens uregelmæssige Linieføring, men er maaske snarere Navn paa et Sted, hvor man har danset.
Torvegade. Postadr 1943 Torvegade.
Tømmehus [*tömahú'zöd*]. Th Tømmehuset. — Opkaldelse efter Naturnavnet Tømmeløkke.
Vasbæk. Se Vendelsbæk u. Naturn.
Vesterbyen [*væstərbö'ŋ*]. I 1923 Vesterbyen; Teinnæs Væstreböjn.
Vestergade [*væsterga'da*]. Trap³, Postadr 1943 Vestergade.

NATURNAVNE.

- Aaleklippe** [*ø'lakløpan*]. — Syd for Havnen. Fiskeravnet Aal.
!Aalvej. Sk&P 1713 Algaden ued Aal-Vejen. — Formen kunde maaske gengive et *Aalevig.
Abildløkke [*a'vilalyŋan*]. Sk&P 1693 Abele Lychen; Sk&P 1696 Aabele Lyken; Skiftepr 1707 abellocke, Abbelle løcken; Hasle Skiftepr 1717 Avellycken, Abild lychen; Sk&P 1723 abelløchen; Sk&P 1739 aabelløchen; RegAS 1834 Abildlykken; Jb c. 1850 Abildeløkken; Trap¹ Abilde Løkken; I 1923 Abildlykken. — Abild „Æbletræ“.
Amboltbakke [*amböltabakan*]. Opt. 1947 Amboltbakken. — Se Ambolten u. Bebyggelsesnavne.
Aredsvang [*a'rædsván, váŋŋ*]. Skiftepr 1719 aretz Vang, aaretz Vang; Sk&P 1724 arretz Vang, aaritz Vang; Skiftepr 1727 aredß Vang; Sk&P 1727 lilde aretz Vang, lilde aredß Vang; RegAS 1834 Arredsvang; Jb c. 1850 Aredsvang, Aredvang, Aresvang; Trap¹ Arreds Løkken, Arreds Vang; I 1923 Areds Vang. — Ifl. I 1923 og Opt. 1945 af det bh. Mandsn. Ared, gl. Arnwith (jfr. DgP I Sp. 63).
Arristskov. Sk&P 1693 Arestschou; Sk&P 1696 Under Arrist Skou; Skiftepr 1709 Arrels Skouf; Skiftepr 1727 aretz Skou. — Ser efter de ældste Former snarest ud til at indeholde det bh. Mandsnavn Arrist (< Arnfast). Formen Arrels Skouf er vel omdannet efter Mandsn. Arild [*a'ri'l*], og aretz Skou kan bero paa Sammenblanding med det foregaaende Navn (R).
Asserelle. Sk&P 1708 Assere elle, Asser Elle styche; Sk&P 1717 Ascere Elle styche; Skiftepr 1776 asser Ellestøchet, asßer Elle støchet, asßerelle støchet. — Mandsn. Asser, gl. Azur, Gen. -ar.
Baasevand [*ba'zavaned*]. I 1923 Baasevandet; BhFisk 1933 Baasavanned. — Fiskeplads. Rimeligvis et Sammenligningsnavn; jfr. Båsen som Navn paa Vige i Sverige (OGB III 129, OGB V 125).
Bageklippe [*ba'gkløpan*]. — Vandreblok, der nu er slaaet i Stykker. Man sagde, den vendte sig, naar man bagte i Sandvig (Opt. 1945).

Bahnebakke [ba'nabakan]. I 1923 Banabakken. — Efter en Mand ved Navn Hannes Bahn (I 1923). || **Bahnejord** [ba'najo'rn]. I 1923 Bans Jord; Th Bahns Jord. — Jfr. Bahnebakke.

Birkevang. Sk&P 1710 Sandvig Birche Wang.

Blegestrånd [blæ'jæstra'n]. I 1923 Blegestrånd. — Her blev tidligere bleget Tøj (I 1923). || **Blegestråndsledder** [blæ'jæstra'nsledana]. — Af Subst. bh. Ledda, m. „et lille Led i et Gjerde“ (Esp p. 203 u. Lē).

Blindeskær [de bli'na fæ'rød]. I 1923 Det blinde Skær. — Undervands-skær. Adj. blind i Bet. „som ikke kan ses, skjult“ (ODS u. blind Bet. 6).

Bollesnabe. Skiftepr 1709 Boldesnabel; Sk&P 1712 bandβnabell (bondsnobell?) Vang, Bolleβnabell Eng; Sk&P 1719 boendt[su?]oulee, bollesnabeageren; Skiftepr 1727 bollesnabe ageren; Skiftepr 1729 bolle snabe ledet, Bolle snabe Leedet. — Subst. Bul i Bet. „Træstamme“ eller muligvis af Mandsn. Bolde (DgP). — KBJ: Efterledet synes at være Subst. Snabel i Bet. „Næb, Snude“, og Forledet Adj. bold „fyldig, trind“ (ODS).

Brakkehøve [brakaha'væn]. I 1923 Brakkehøven. — Subst. bh. Brakka „Barakke, usselt Hus“ (Esp p. 418). Sammensætningsvokalen -a er paa-fældende.

Brøndhave. Skiftepr 1727 brøndhafuen.

Byggehøj. — Se under Allinge, 643.

Bækager [bæ'ka'gær]. Sk&P 1707 Becke ageren; Trap¹ Bækager; I 1923 Bækageren.

Dødingebakke [dø'rabakan, dø'inabakan]. DFS 1931/13 Bl. 41 Dødningebakkerne; I 1923 Dødningebakken; Th Dødningebakken el. -højen. — Her blev druknede Søfolk begravet; andre mener dog, at det er en Gravhøj fra den sorte Døds Tid (I 1923). Subst. bh. Døjn(g) „Dødning, Død, Lig; Gjenfærd“ (Esp p. 60).

Egestykke [æ'jæsty'kød]. RegAS 1834 Eegestykket; Jb c. 1850, I 1923 Egestykket.

Esberehøj [æzbarahå'ŋ]. I 1923 Esbershøjen [Ezberahøijn]. — Har ifl. I 1923 Navn efter en tidligere Ejer. || **Esberejord** [æzbarajo'rn]. I 1923 Esbers Jord [Ezberajorn].

Esbernehalle [æzbaraha'la]. MK 1818 Esperne Halle; RegAS 1834, Jb c. 1850 Espernehalle. — Af Mandsn. glda. Æsbiorn. I Formen Esber indgaar samme Navn i Esberehøj og Esberejord ovfr.

Fogedhuller [fawdahålar'na]. Sk&P 1723 fogde Hullerne; RegAS 1834 Fogedhullerne; Jb c. 1850 Fogedhullerne; I 1923 Fogedhullerne. — Efter Slotsfogederne, der i ældre Tid tog Ler her til Teglsten, der anvendtes paa Hammershus (I 1923 og Opt. 1945) Sidste Led er Pl. af Subst. bh. Holla, f. „Hul“ (Esp).

Gade. Sk&P 1723 sanduigs gade; Sk&P 1730 [G?]aaaden. || **Gadebrønden** [ga'dæbrå'ŋ]. I 1923 Gadebrønden.

Geddeklipper [gedækløpær]. I 1923 Gjeddes Klipper [Gjeddes Kløpper] el. Gedes Klipper. — Forledet er vistnok Slægtsnavnet Gædde.

Gedehald [gedaha'ln, gedaha'lj]. I 1923 Gedehalden el. Gjedde- [Gjeddahå'jln]. || **Gedeløkke** [gedely'ka]. Skiftepr 1690 giedelychen; Sk&P 1713 Gede lyche; Sk&P 1714 gæde lyche; RegAS 1834 Giedelykke, Giedelykken; Jb c. 1850 Geddelykke, Geddelykken, Gieddelækken; Trap¹ Gjeddeløkken; I 1923 Gedelykke el. Gjedde- [Gjeddaly'kkja]; Th Gjeddeslækken. — Udtalen [geda-] tyder paa, at Forledet er Slægts. Gedde som i Geddeklipper. Er Udtalen [Gjedda-] i I 1923 den oprindelige, er det dog snarest Dyren. Ged, som i Navnene Gedehald og Gedevig, med hvilke der ikke er topografisk Sammenhæng. || **Gedevig** [gedavæ'jøn]. I 1923 Gedevig el. Gjedde- [Gjeddavæ'jen]. — Ved Gedehald ovfr.

Gottehøj [gõtaha'ŋ]. I 1923 Gottahøjen. — Ifl. I 1923 er Gotta Tilnavn til en tidligere Ejer. Udtalen [gåtå-] viser dog, at der foreligger et Mandsn. Gotte, antagelig en Kortform af Gottfred. Jfr. Gothegaard i Klemensker S., 661.

Gulehald [gula'ha'lj]. I 1923 Gulehalden [Gulaha'jln]. — Klippe bevokset med gult Mos (Opt. 1945) d. v. s. Lav.

Haagen Jensens Nakke [há'gøn'jens naka]. BhFisk 1933 Haagen Jens Nakke. — Pynt.

Halleløkke [*ha'lylykkan*]. Sk&P 1719 Haldeløche Jor; Sk&P 1729 halle løche stø; Sk&P 1741 halde løcken; Sk&P 1743 haldeløchestøchet; RegAS 1834 Hallølykken; Jb c. 1850 Halleløkken; I 1923 Haldølykken. — Se Incl. under Hald.

Halvdyb [*haldi'vød*]. — Ifl. Opt. 1945 Navn paa „et Slags Skær“. Vel fordi der var „halvdybt“ Vand her.

Halvnedeaager. Skiftepr 1719 halfnede aageren; Sk&P 1723 handlede ager. — Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden“ (Esp). || **Halvnedeskov**. — Se u. Allinge, 643.

Hammersø Led [*hamør'fjöl'e'd, hamaral'e'd*]. I 1923 Hammersøledet [Hammersjøled]. Det øverste Hammersøled [De äversta Hammersjøled]. — I Sandvig By, ved Vejen til Hammersø. Udtalen [-le'd] er bestemt Form. || **Hammersø Løkke**. RegAS 1834 Hammersølykke; Jb c. 1850 Hammersøløkken; I 1923 Hammersølykken [Hammersjølykkjan]. — Jord ved Hammersø, se under Landdistr., 644 a.

Hannebjergsløkke. Jb c. 1850 Hannebjergslykke; I 1923 Hannebjergslykke [Hannebjärslykkja]. — Ifl. I 1923 en Klippeløkke ved Havet. Hvis Navnet er ungt, kunde Forleddet være Kvindenavnet Hanne.

Havnekilde [*ha'wnakijlan*]. I 1923 Havnekilden el. Strandkilden [Ha'wnakijilan el. Strankijjilan]. || **Havnekule** [*dæn sto'ra, lija ha'wnakü'lan*]. — Sandvig Havn.

Hellig-Gretes Havn [*gre'ta 'hælias 'ha'wn, hæli 'gre'tas ha'wn, hæli gre'ta*]. I 1923 Hellig-Gretes-Havn [Greta Hellies Ha'vn el. Greta Hellevigs Ha'vn el. Hellig-Gretas Ha'vn]; Th Hellevigs Havn, Hellig Gretes Havn. — „En Kvinde ved Navn Grethe, maaske Grethe Hellevig, druknede sig her for godt 100 Aar siden sammen med 2—3 Børn“ (I 1923).

Hillen. Jb c. 1850 Hillen.

Hollestykke. Skiftepr 1685 Hollestychet. — Af Subst. bh. Holl, n. ell. Holla, f. „Hul“; se Esp (R).

Hundehullet [*hønahåled*]. MK 1818 Hunde Hullet; Trap¹, Bull 1869 Hundehullet. — Navn paa en lille Vig. Om et sv. Hundehålan oplyses det, at man plejede at drukne Hundehvalpe der (OGB IV 133), og det samme kan have været Tilfældet i Hundehullet. Jfr. Hundehullet i Ibsker S., 674. — KBJ: Hundehul er et almindeligt Appellativ og anvendes om elendige Steder, hvor det er ubehageligt at opholde sig.

Huseng. Skiftepr 1709 Huus Engen; Skiftepr 1734 husengen; Sk&P 1734 huse engen.

Hvideledet [*de vi'da le'd*].

Højedige. Sk&P 1731 det høje deege.

Jespershul. Sk&P 1718 Jespers Huull; Sk&P 1724 Jespers hul.

Jorddal [*jørda'lin*]. Sk&P 1728 iordalen; RegAS 1834 Jordalen, Jordalen; Jb c. 1850 Iordedalen, Iorddallen; I 1923 Jorddalen. || Jorddal Brønd. I 1923 Jorddallebrønden [Jordalabrøinj]. || Jorddal Eng [*jørda'laengen*]. Skiftepr 1729 iordal engen; RegAS 1834 Jorddaleengen; Jb c. 1850 Iorddalleengen, Iordedaleengen; I 1923 Jorddalleengen.

Judasport. I 1923 Judases Port [Ju-dassa Port]. — En Klippeformation ved Kysten. Det kunde maaske være Klippernes røde Farve, der har givet Anledning til Navnet; jfr. Judashaar som Betegnelse for rødt Haar o. lgn. En anden Mulighed er Judas brugt som Øgenavn.

Jydetorn [*jy'datorn*]. Skiftepr 1683 Jydetornen; Sk&P 1697 Jyde Tornen; Sk&P 1707 Jyde tornet; Sk&P 1723 Jyde tornen; Skiftepr 1735 Jydetornen; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Jydetornen. — Betegnes i 1707 som en Skovpart. Subst. Jyde, eventuelt brugt som Slægtsnavn.

Kalveløkke. Skiftepr 1683 Kallelychen; (her?) Skiftepr 1708 Kalfve Løcken. || **Kalverumpen** [*kalaråmpan*]. I 1923 Kalvehalen [Kallarompan]. — Lille Stykke Agerjord. Sammenligningsnavn.

Katterende [*katarønan*]. I 1923 Katterenden. — Klipperende.

Kildeeng. Skiftepr 1715 Kildeengen.

Kilen [*kil'lin*]. Sk&P 1707, RegAS 1834, I 1923 Kilen. — Smalt Jordstykke. Bh. Kjil, m. „Kile“ (Esp p. 165).

- Kinaløkke** [*kɪˈnalykən*]. I 1923 Kinalykken. — Slægtsnavnet Kina.
- Koløkke**. Sk&P 1718 Koløchegierdet; Sk&P 1727 Køløchen.
- Kommenshave**. Skiftepr 1713 Commians hauen; Skiftepr 1715 Comens hafuen. — Plantenavnet Kommen, bh. Kommian (Esp p. 184).
- Konelappen** [*kānəlapɪn*]. I 1923 Konelappen. — Jordstykke.
- Kongsskær** [*kāŋsœˈrød, kån̥sœˈrød, kån̥sœˈrød*]. Urne Tilf. t. Thurah p. 13, 33 Kongskiær; VSK 1805 Kongeskiæret; MK 1818 Konge-Skiæret; Mansa 1851 Kongs Skjæret; Trap¹ Konge Skjæret; Bull 1869 Kongeskiæret; Guide 1887 Kongs Skjæret; DFS 1906/28 I Kongskær; AL 1912 Kongeskær [Kong- ell. Kongasjær(ed)]; I 1923 Kongsskæret; Gst Kongsskær. — Subst. Konge. Kunde dog tænkes at være anvendt elliptisk for et Fugle- eller Fiskenavn med Konge- som Forled. At Stedet har været et yndet Tilholdssted for Fugle fremgaar af den af Urne l. c. citerede Talemaade: „Der ere saa mange som Aalekraager paa Kongskiær“. Urne har iøvrigt et navneforklarende Sagn om, at et af „Kongens Skibe“ (Krigsskibe) under Kamp i Svenskekrigen søgte ind her.
- Korsbjerg** [*kā(r)sbjœˈrød, kās̥bjœˈrabakən*]. Sk&P 1730 Kaarß biergen; VSK 1805 Korsbierget; RegAS 1834 Korsbierglykken; INM 1884 Korsbjerg; I 1923 Korsbjerget. — Nær Kysten. Muligvis efter et Kors anvendt som Sømærke. || **Korsdal**. Sk&P 1730 Korsdallen. || **Korsløkke** [*kårslykən*]. Skiftepr 1729 Kaarsløchen, Kaars Løchen; Sk&P 1740 Kaars Løken; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Korslykken. — Ved Korsbjerg. || **Korsnakke** [*kårsnakən*]. I 1923 Korsnaken. — Ved Korsbjerg.
- Kristiansledet**. I 1923 Kristiansledet [Kristiansle-d].
- Kullen** [*kofn*]. Sk&P 1721 Kullen; Skiftepr 1726 Kulen; Sk&P 1729 Kollen; I 1923 Kullen [Kujlnj]. — Kulle, se Indl.
- Kvaseskær** [*kvasœˈrød*]. I 1923 Kvasseskærene [Kvassesjærn]. — Subst. Kvase, bh. Kvasse (Skougaard 1804 p. 69).
- Laksedam** [*laˈjsadamin*]. || **Laksehavn** [*laˈjsahaˈun*].
- Langer**. Skiftepr 1690 Lang Aggeren. || **Langebjerg** [*lån̥bjœˈr, lån̥bjœˈrsstykən*]. Sk&P 1696 langebierstøcket; Skiftepr 1707 Langebiereg, Lange Biergs støcke; Skiftepr 1729 Lange biereg, Lange biergs Løchen; VSK Orig Lange Bierg; MK 1818 Lang-Bierg; Trap¹ Langbjerg; Gst Langebjerg.
- Lilleeng** [*lilœn*]. Hasle Skiftepr 1717 Lille Eng; Sk&P 1721 Lilde Eng; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Lille Eng. || **Lilleløkke** [*lilølykə*]. Sk&P 1717 lilde løche; Sk&P 1723 lilde løchen; RegAS 1834 Lillelykken, Lilleløkken; I 1923 Lillelykken [Lillelyjkkjæn]. — To Lokalteter.
- Lysterbakke** [*lyˈstarabakən*]. I 1923 Lystersbakken [Lyˈstrabakkajjn]. — Af Familienavnet Lyster (I 1923).
- Madsebakke** [*masəˈbaka*]. Skiftepr 1719 Madtz bache; Sk&P 1740 Madtzebache; MK 1818 Madse Bakke; RegAS 1834 Massebakke; Trap¹ Madsebakke; I 1923 Madses Bakke. — Manden. Mads.
- Marikajord** [*marəkəjœˈrn*]. I 1923 Marikas Jord. — Af Kvindenavnet Marika.
- Mikkelshul** [*mik̥kəleshål*]. I 1923 Mønstringspladsen el. Mikkels Hul. — Jfr. Mønstringspladsen ndfr.
- Modersgade** [*moˈœrgəˈda*]. — Vej.
- Mortensjord**. Skiftepr 1709, Sk&P 1721 Mortens Jord; Sk&P 1736 I Mortens Jor; RegAS 1834, I 1923 Mortens Jord.
- Myreng** [*myˈrœnən*]. Sk&P 1696 Myre Eng; Skiftepr 1707 Myrre Engens; Sk&P 1723 Myrengen; I 1923 Myraäjnen. — Myr, se Indl.
- Mønstringspladsen** [*mønstriŋsplaˈsɪn*]. I 1923 Mønstringspladsen el. Mikkels Hul [Mynstriŋs Plaˈsɪn el. Mijkjeles Holl]. — Tidligere brugt til militære Øvelser (Joh. Hansen, En bornholmsk Haandværkers Erindringer p. 90).
- Nørre-Hanses** [*nårəhaˈnsə*]. Sk&P 1717 Nørre Hanses skou; Sk&P 1726 Nørrehanseskoustøcket; RegAS 1834 Nørrehanse, Nørre Hanse; Jb. c. 1850 Nørrehanse, Norrehanse; I 1923 Nørre Hanses. — Agerjord. || **Nørrehave**. Skiftepr 1727 den Norder hafue. — Stednavn?
- Ormesteen** [*œrməˈstœˈn*]. Sk&P 1696 Ørnesteen; Skiftepr 1707 Orme-

steens støcket, ormesteens Engene; Hasle Skiftepr 1717 skou buscher kaldes ormesteen; Sk&P 1723 ornestens Jord; Sk&P 1727 ormesteen, ormesteens Jorden; Sk&P 1740 ormesteens styche; RegAS 1834 Ormesteen; Jb c. 1850 Ormesten, Ormesteen; I 1923 Ormesten. — Subst. Orm, der paa Bornholm „bruges almindeligst om Hugormen“ (Esp p. 250). Jfr. Ormestenen i Klemensker S., 661. I Vitved S., Hjelmlev H. findes en Ormesten, hvortil der er knyttet et Sagn om en Slange (DFM 39 p. 235). Navnet kendes ogsaa fra Sverige (OGB XVI 159).

Pibereng. Skiftepr 1707 Pibere Engen. — Anledningen til Navnet er formodentlig den samme som ved Piberløkke ndfr. En formel Mulighed er dog ogsaa Fuglenavnet Piber, der paa Bornh. bruges om Stor Regnspove, Numenius arquatus (ODS). || **Piberled** [*pi'varale-d*] RegAS 1834 Pibereledslykken; Th Pibereledet. || **Piberløkke** [*pi'varalykan, pivaralyka*]. Sk&P 1696 Pibberlychen; Skiftepr 1707 Piber Løcken, Pibere løcken; Hasle Skiftepr 1717 Piber lycken; RegAS 1834 Piberelykken; Jb c. 1850 Pibere-lykken, Pibereløkken, Piberedsløkken; Trap¹ Pibere Løkken; AL 1912 Pibereløkken [*Pivara-*]. — Har tidligere tilhørt en Piber ved Militzen (I 1923).

Pilebrønden [*pi'labræn*]. I 1923 Pilebrønden. || **Pilehul** [*pi'lahålad*]. I 1923 Pilehullet. — Vandhul. || **Pileledet** [*pi'lale-d*]. I 1923 Pileledet. — Ifl. Opt. 1947 efter en Mand ved Navn Piil (Pihl).

Plagen [*plawan*]. Skiftepr 1690 plauen, plafuen; (her ?) Svanøke Skiftepr 1707 Haure Iord kaldt iß pragen; Sk&P 1723 plage Jorden; Sk&P 1742 plagen; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Plagen. — Et Stykke daarlig el. svær Jord (I 1923). Best. Form af Subst. Plage. Jfr. Plagen som Kronavn i Lødderup S., Mors S.-H.

Præsteløkke. Trap¹ Præste Løkken.

Pæretæger [*pæ'rætræ'a'gerin, pæ'rætræ'sbakan*]. RegAS 1834 Pæretæger, Pæretægeren; Jb c. 1850 Pæretægeren; I 1923 Pæretægeren [*Pæretæsa'gerijn*].

Risesbæk [*ri:zæbæk*], Th Rises Bæk; Stub-Jørgensen, Gamle Gader p. 8 Risebækken. — Samme Bæk som Vendelsbæk.

Rugløkke [*rawlyka*]. Sk&P 1694 Ruelychen; Skiftepr 1707 Rugløcken; Sk&P 1710 Ruug lycken, Rouglychen; Sk&P 1719 Røvlychen; Sk&P 1727 Rugløchen; RegAS 1834, Jb c. 1850 Ruglykken; I 1923 Ruglykke ? [*Rau-lykkja*].

Rusehave [*ri'saha'wan*]. — Have. Har Navn efter nogle Personer, der kaldtes [*ri'sana*] (Opt. 1945).

Ryedamstørv. Skiftepr 1726 ryedamstørven.

Rødeledet [*de rø: led*].

Rønnen. Sk&P 1727 Rønnen; Skiftepr 1729 rønnen; I 1923 Ved Rønne-bærtræet [Ver Røn]; Th ved Røn.

Salgrenløkke [*sa'lgre'nalyka*]. RegAS 1834 Sagrenelykken; Jb c. 1850 Sagreneløkken; Trap¹ Sagrene Løkken; I 1923 Salgrens Lykke. — Ifl. I 1923 af Familienavnet Salgren; dette indgaar i Salgrenegaard i Øster-Larsker S., 671. Den oprindelige Form af Navnet synes dog at være Sagrenløkke.

Samuelshøj [*samuale'høj, samalsa-*]. Lund c. 1820 Samuelshøj; INM 1884 Samuelshøj; Vedel BhO p. 255 Samuels Høj. — Gravhøj, nu sløjft (Th). Har ifl. INM 1884 Navn efter en tidligere Ejer.

Sanden [*sa'nin*]. RegAS 1834, Trap¹ Sanen; I 1923 Sandet [Sa'nijn]. || **Sandjorden.** RegAS 1834 Sandjorden; Jb c. 1850 Sandjord; I 1923 Sandjorden [Sa'njorn]. || **Sandvang.** Sk&P 1710 Sandvang. — Fejl for *Sandvig Vang?

Sejersager [*sajærsa'gær*]. Sk&P 1738 seier ageren, sæier ageren; RegAS 1834, Jb c. 1850 Seiersager; I 1923 Sejersager. || **Sejerseng.** RegAS 1834 Seiersengen. — Manden. Sejer.

Simonsløkke [*si'mans lyka*]. Skiftepr 1690 stor Simens lyche, stoer Simon lyche; Skiftepr 1716 store simensløche; Skiftepr 1726 Simensløchen; RegAS 1834 Simonslykke, Simonslykken; Jb c. 1850 Simonsløkke, Simens Løkke, Simonslykken; Trap¹ Simons Løkke; I 1923 Simens Lykke.

Skadehave [*skadaha'wan*]. I 1924 Skadehaven. — Fuglen. Skade.

Skovledet. I 1923 [Skauale'd]. — Leddet ved Skovs Gaard (I 1923). || **Skovløkke** [*skaulýkan*]. Skiftepr 1708 Skouf Lycken; Sk&P 1723 skouløchen; RegAS 1834 Skovlykken; Jb c. 1850 Skovløkken.

Skrædderledet [*skræðarale'd*]. I 1923 Skrædderledet.

Skæret [*ǰæ'rad*]. I 1923 Skæret. — Agerjord. Arealets Form minder ifl. Opt. 1945 om et Plovskær.

Sladderbakke [*sladærbakan*]. I 1923 Sladderbakken. — Fiskernes Samingsplads ved Havnen.

Sletten. BhFisk 1933 Slettan. — Fiskeplads nær Land.

Snaben [*sna'væn, sna'wan*]. Skiftepr 1719 snabeageren, snabeaageren; Skiftepr 1727 snabeagerne; Sk&P 1736 snave Vong; Sk&P 1741 snabe ageren, snabe Jorden; Sk&P 1747 Snaveageren; RegAS 1834, Jb c. 1850, I 1923 Snaven; Th Svaven. || **Snabeled** [*sna'væle'd, sna'wæle'd*]. I 1923 Snaveledet. — Snaben er Navn paa en smal Strimmel, der brugtes som Kørevej til Jorden ovenfor. Udtalen er muligvis forvansket for [**sna'van*], og i saa Fald kunde der foreligge Subst. Snabe, glða. snapi, der ofte indgaar i Stednavne i Betydningen „Kile, Frømspring“; se DS III p. LV.

Spro [*spro'(?)*]. I 1923 Spro [Spro]. — Sten eller Klippe ude i Havet. **Spunset** [*sponsæd*]. I 1923 Spunset [Spujnsed]. — Lille trekantet Jordstykke. Jfr. Spundet i Neksø, 646.

Stavlebakke [*stavlábakan*]. I 1923 Stavlebakken. || **Stavlehave** [*stavlaha'wan*]. I 1923 Stavlehaven. — Antagelig af Subst. Stabel, enten i Bet. „Dyngge“ eller i Bet. „Pæl“.

Stenager [*ste'na'gar*]. RegAS 1834 Steenager; Jb c. 1850 Steenager, Stenager; I 1923 Stenager.

Storevang [*stor'vån*]. Skiftepr 1690 Store Vang; Skiftepr 1707 storewang; RegAS 1834 Store Wang; Jb c. 1850 Storevang, Store Vang; I 1923 Store Vang.

Strandhave. I 1923 Strandhaven [Stra'nha'vaijn]. || **Strandkilde.** — Se ovfr. under Havnekilde. || **Strandløkker** [*stra'nlykarna, -lýkan*]. Skiftepr 1690 strandlychen; Sk&P 1729 strand løchen; RegAS 1834 Strandløkken, Strandlykken; Jb c. 1850 Strandlykken, Strandløkken; Trap¹ Strandløkke; I 1923 Strandlykkerne.

Stridshul. Trap² Stridshullet. — Lille Vig.

Stryben [*stri'van*]. Skiftepr 1683 sriben; Sk&P 1738 strifuen; RegAS 1834 Striben; Jb c. 1850 Streben; I 1923 Striben. || **Stryberen** [*stri'væren*]. I 1923 [Stribe-Re'n]. — Stryben er vistnok Navn paa en Hulvej, Stryberen er en Række Træer langs Stryben. Subst. bh. Striva, m., oldn. strjúpi, m. „Strube“ (Esp Indl p. 27, 82), her brugt om en Terrænformation. Jfr. Stryben i Ibsker S., 674.

Sukkervig [*så'kærvæ'jæn*]. Guide 1945 Sukkervigen.

Svendsjord [*svænsjo'r, svænsjo'r*]. Sk&P 1715 Suenið jor; Sk&P 1729 Svends iord; RegAS 1834, Jb c. 1850 Svendsjord; I 1923 Svends Jord.

Sæversløkke [*sæ'værstykæd, sæ'værstlykæ*]. KR 1702—03 i Dok Bh 1682—1804 Sebis Lykke, Seves Lykke; KR 1705—06 sst. Sæves Løchen; Sk&P 1711. Sæfves lyeche; Sk&P 1717 siuers løche; Sk&P 1735 sefværs løche; Sk&P 1738 seversløche Reen; 1739 i Komm 1738 Sævis lyeche, Søv Slykke; RegAS 1834 Severslykke, Severslykken; Jb c. 1850 Seversløkken, Severs Lykken; I 1923 Sævers Lykke. — Af Mandsn. glða. Sighwith, der forekommer paa Bornholm i det 15. Aarh. i Formen Seuid(h), Seuidh (DgP). Formen med r skyldes Paavirkning fra de almindelige bornholmske Personnavne paa -er: Sæser, Sejer m. fl.

Sønekilde [*sø'dækila, sø'nækila, sø'nækilæænæn*]. Skiftepr 1707 søne Kildeengen, Søne Kilde Engen; Skiftepr 1708 Sønekilde støcket; Sk&P 1711 Sønee Kilde støchet; Skiftepr 1712 Dønnekilde Eng; Skiftepr 1715 Sønekilde eng; Hasle Skiftepr 1717 Søne Kilde; Sk&P 1718 Søne Kilde eng, Sonne Kildestøchet; Sk&P 1727 synne-Kilde Engen; Sk&P 1728 synde Kilde Eng; RegAS 1834 Sonnekilde, Sonnekildeengen, Sonne kilde-Engen, Sonnekildestykket; Jb c. 1850 Sonnekeldengen, Sonnekelde, Sønekildengen; I 1923 Sønekilde, Sønekildeengen. — Forleddet kunde være et glða **sōna* (< **swōnian*), i Aflydsforhold til no. Dial. svana „svinde ind, aftage“ (Aasen),

svaana „neddyse, stille“ (Ross), eller muligvis et herhen hørende Subst. Samme Aflydstrin optræder i Verb. sone, oldsaks. (gi-)sönian; se Falk-Torp EW u. sone. Formen [sö-dä-] maa bero paa en Omtydning. — KBJ: Det mest nærliggende er, at Forleddet er det tyske Familienavn Söhn(e). Der findes mange tyske Familienavne paa Bornholm.

Tornløkke [toʀnlykə]. Skiftepr 1707 tornløk[e], Tornløkken; Skiftepr 1712 Thorn Lyche; Hasle Skiftepr 1717 torne lycken; Sk&P 1736 torn loche; RegAS 1834 Tornlykken; Jb c. 1850 Thornløkken; I 1923 Tornlykken [Tornlykkjan].

Torskrog [toʀskrø:g]. RegAS 1834 Thorskrog; Jb c. 1850 Torskrog; I 1923 Tors Krog. — Mandsn. Tor, glda. Thörth.

Tømmebakke [tømbakən]. I 1923 Tømmebakken. — Ved Tømmeløkke. || **Tømmeled** [tømaleˈd]. I 1923 Tømmeledet [Tømmaleˈd]. || **Tømmeløkke** [tømatykan]. RegAS 1834 Tømmelykken; Jb c. 1850 Tømeløkken, Tømmeløkken; I 1923 Tømmelykken. — Af et Familienavn Tømme (I 1923).

Udswalpet [uˈ(d)swalpəd]. I 1923 Udswalpet [Ud-svaˈlpəd]. — Sted, hvor Vandet skyller ud (I 1923). Subst. bh. Swalp, n. „Skvulp, Skvulpen“ (R).

Valborgtorn [valbøʀtoʀn]. Sk&P 1696 Waldborg torn; Sk&P 1700 Valdborig torn; Skiftepr 1707 walborgtorn; Skiftepr 1715 Valborigtorn, Volborigtorn, Volborigtornseng; Sk&P 1720 Valborig Jörn; Sk&P 1721 store Valborig torn, store Volborig torn; 1724 liide Valborg torn; Sk&P 1727 Volborg torn; Skiftepr 1729 Lilde Valborg Torn; RegAS 1834 Waldborg Torn; Jb c. 1850 Valdborgtorn, Valdborgthorn, Uldborgtorn, Valgborgtorn; I 1923 Valbor Torn. — Kvindenavnet Valborg. Navnet kunde maaske staa i Forbindelse med Valborgfester ved Tjernen (R).

Vangeled [vånaleˈd]. I 1923 Vangeledet. || **Vangeledsbakke** [vånaleˈsbakana, vånaleˈ(d)sbakan]. I 1923 Vangeledsbakken. || **Vangeledsløkke**. Skiftepr 1708 et stykke iord kaldet i wangeleds Lycken; Skiftepr 1720 Vangeledsøstøchet. || **Vangen** [vånɨŋ]. I 1923 Vangen. — Vang, se Indl.

Vendelsbæk. Sk&P 1707 Vendelsbeck; Salchow 1813 Wendeslesbeck; Mansa 1851 Vanddesbæk; Bull 1869, Trap¹ Vandsbæk. — Indeholder snarest et usammensat Bæknavn glda. *Wændil, en Afledning af Roden i Verb. vende; Betydningen er „den krogede“. Oprindelige Sø- og Elvenavne af samme Oprindelse forekommer flere Steder i Norden; se Kristian Hald i Classica et Mediaevalia IV p. 76 ff. og der cit. Litt. Navnet ligger vel til Grund for Villanavnet Vasbæk, der forekommer i Postadr9.

Vesterløkker [væstøʀlykøʀ]. Skiftepr 1726 Væsterløchen; Sk&P 1727 Wæsterlocher; RegAS 1834 Westrelykke, Westre Lykke; Jb c. 1850 Vestre Løkke, Væstreløkest.; Trap¹ Vester Løkken; I 1923 Vesterlykker.

Vieløkker. Skiftepr 1727 Wiløcher. — Subst. Vie „Pil“.

Vildekulle [viljøkoʃa]. I 1923 Villekulle; Th Vijlekuijla. — Fiskeplads i Havet udfør Sandvig. Forleddet er sikkert Adj. bh. vijlla, her i Bet. „gavmild“; Ordet bruges ellers kun om levende Væsener (Esp p. 384 f.).

Vippebakke [vøpəbakən]. Trap¹ Vippebakke. — Samme Navn forekommer i Gudhjem, 672, og Aaker, 684. || **Vippeledet** [vøpəleˈd]. Th Vipeled. || **Vippestykke**. Sk&P 1696 Vippestøchet; Skiftepr 1708 wippestøcket; Skiftepr 1717 Veppestøchet; Skiftepr 1725 Weppestøchet; Skiftepr 1727 Veppestøche Jorden; RegAS 1834 Wippestykket; Jb c. 1850 Veppestykket; I 1923 Wippestykket [Vippestykkjed]. — Antagelig af Subst. Vippe; der er topografisk Sammenhæng mellem de nævnte Lokaliteter. — GK: Beliggenheden tæt ved Kysten taler for at Stedet kan have Navn efter et Vippefy, med Fyrvippe, hvori Fyrkurven var ophængt; saadanne primitive Fyranlæg fandtes allerede i 16. Aarh., jfr. DSt 1918 p. 182 ff., 1919 p. 43 ff.

Visserled [vøsaraleˈd]. I 1923 [Vissaraleˈd]; Th Visereled. — Af Slægtsnavnet Visser.

Øgkilde. I 1923 Øgkilden [Ø-jakjijllan].

Ølandsbro [øˈlansbroˈæn]. I 1923 Ølandsbroen. || **Ølandshul** [øˈlanshåled]. VSK Orig Ølandsvig; Mansa 1851 Ølands Hullet; Trap¹, Bull 1869 Ølandshullet; Guide 1887 Ølands Hullet; I 1923 Ølandshullet; BhFisk 1933 Ølans-

hollid. — Vig. Et svensk Orlogsskib, Öland, skal i sin Tid være strandet her (I 1923).

Ølhald [*ø-lha:l'n*]. I 1923 Øhalden (el. Ølhalden?) [*Øha:jl'n* (el. Ølha:jl'n?)].
|| **Ølhaldsbæk** [*ø-lha:l'sbæk:in*]. I 1923 Øhaldsbækken. — Navnet er sikkert en i nyere Tid opstaaet Omdannelse af Øland(shul), idet -land er blevet omtydet til -hald. Ølhald er en Klippe ved Ølandshul, og Ølandsbro ovfr. er en Bro over Ølhaldsbækken.

644 a. ALLINGE-SANDVIG KØBSTÆDERS
LANDDISTRIKT.
BEBYGGELSESNVNE.

Blaataarn. Udt. af ty. Dok. 1567 Hüb p. 316 det blaa Taarn. — Paa Hammershus.

Blommetaarn. 1646 DaMag 2. R. II 304 Blommetaarn, Blommethaarn; Urne 1755 BhS III 121, UrneAdd 1757 Blomme Taarn; BhS VII 148, Trap⁴ Blommetaarnet. — Paa Hammershus. Af Subst. Blomme „Blomst“, bh. Blomma (Esp p. 27). Kaldes nu [*ded blåmæda tø-rnød*], af Adj. bh. blommeder „blommet, blomstret“; Murværket skal tidligere have været spraglet (R).

Buggehus. Hs. Deckner 1679—90 bugge Huuøet ved Slottet; Sk&P 1715 bugge Huset, buge Huuøet. — Se under Buggeløkke i Olsker S., 663.

Flagtaarn. J. P. Møller, Vejviser for Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 16 det nordvestlige Hjørnetaarn, som Hauberg benævner Flagtaarnet.

Hammerens Fyr [*hamara'fyrn*]. FT 1801 Fyhret paa Steilebjerg; Trap³ Hammershus Fyr; Trap³ Hammerens Fyrtaarn; Postadr 1943 Hammerens Fyr. — Se Hammeren u. Naturnavne.

Hammerodde Fyr. Trap³ Hammeroddens Fyrtaarn; Trap⁴ Hammer Odde Fyrtaarn; Postadr 1943 Hammerodde Fyr. — Se Hammerodde u. Naturnavne.

Hammersholm, Gd [*hamærs'hålm*]. Sk&P 1738 Hammers Holm; K 1746 —50 hemmerholms Gaard; DATl Hammersholmgaard; Bugge 1771 Hamerholm; 1808 Thaarup Bh VII Hammersholm, eller, som den og benævnes, Slotsvangegaard, Slotsladegaard; MK 1817 Hammersholm; FT 1840 Hammers Holm; M 1844 Hammersholm Gd; Trap¹ Hammersholm eller Hammershus Slots Ladegaard, ogsaa kaldet Slots-Vangegaard; Gst, Postadr 1943 Hammersholm. — Oprindelig Ladegaard til Hammershus Slot.

Hammershus, Slot [*hamærs'hú-z*]. Som Eksempler kan anføres: 13. Aarh. (Acta Proc Litium p. 163, 171, 209 f., 236, 363) castrum Hamar, ecclesie Hamer, castrum Hamer, castro . . . Hammer, castrum Hammeren; c. 25/8 1295 (Hvitfeld), 18/10 1295 (Hvitfeld) Hammershus; 11/2 1299 (Acta Proc Litium p. 309) castrum Hammer; 4/4 1299 (Acta Proc Litium p. 277) castro Hammer; 28/7 1299 (Roskilde Bisps Dombog) castro Hammensi; 16/9 1299 (Terpager), 26/9 1299 (Acta Proc Litium p. 309) castro Hammer; 1317 (Acta Proc Litium p. 359) castrum Hamerense; 1317 (Acta Proc Litium p. 368) castro Hamerensi; AnnScan u. 1319 (14. Aarh.) AnnDan p. 189 castrum Hamarens; 26/8 1321 (Hvitfeld) castrum Hamerense; 27/8 1321 (Vid. 9/6 1322) castrum Hamerense; ChronSial u. 1324 (17. Aarh.) AnnDan p. 169 castrum Hamern, castrum Hameren; 26/9 1325 (Hvitfeld) castrum Hamrense, castro Hamerensi, castri Hammerensis; 1326 (1551 ÆDA IV 27) Hamers hus; 10/5 el. tidligere 1334? (Lundeb.) castro Hamarensi; 13/3 1345, AnnScan u. 1361 (14. Aarh.) AnnDan p. 189 castro Hamarensi; 8/12 1362 (Hvitfeld) Hammerslaat, Hammershus Slaat; 1366 (1551 ÆDA IV 27) Hamers slott; 7/6 1370 castro . . . Hamarensi; 26/8 1370 castro . . . Hamrensi; 28/10 1378 castro . . . Hamarensi; 3/2 1379 castro . . . Hamarensi; AnnScan u. 1379 (14. Aarh.) AnnDan p. 190 castro Hamarensi; 23/4 1394 Hamershus; 7/1 1407 castro . . . Hamarensi; 17/4 1410 Hammershus; 26/5 el. 28/8 1413 castro . . . Hamarensi; 5/9 1413 (LDipl) Hammershws; 15/3 1430 castro . . . Hamarensi; 7/11 1433 Hammars Hwsz; 25/10 1434 Hammershws; u. D. 1434 Hamers hws; 11/5 1439 Hammarshus, castro . . . Hamarensi; 6/6 1443, 1448 (15. Aarh. ÆDA V 132) Hammershuss; 12/4 1472 (Lundeb.), 25/6 1480 Hammershus;

29/8 1488 Hammersshwss; 10/7 1493 hamersshuss; 22/6 1495 Hammersshwss; 22/6 1495 Hammersshwss slott; 10/8 1497 Hammersshwss; 25/7 1499 (c. 1500) castro . . . Hamerensi; 2/6 1501 Hammersshwss, Hammersshwsses slott; 10/7 1508 Hammersshwss; 1/12 1515 Hüb p. 49 Hamarsshwss; 18/9 1525 (Afskr.) Hüb p. 69 Schloth Hamerßhusen; 15/8 1539 Hüb p. 102 Hamerßhußen; 21/2 1548 (Afskr.) Hüb p. 165 hamershausen; 9/9 1572 Hüb p. 387 Schlos Hamershausen; LR 1585 Hamersshus; 14/7 1588 Hüb p. 503 Hammerßhuß; LR 1598 Hammershuß; Jb 1598 Hammershuß Slott; K 17. Aarh. Hamershuus, Hammershuß; K c. 1770 Hammerhus; VSK Hammershuus Rudera; Gst Hammershus Ruin. — Se Hammeren u. Naturn.

Hammershus Ladegaard. Jb 1664 Hammershuus Ladegaardt; 1680 i Deckner 1679—90 dend Lieden Ladegaard wed Hammershuus; 1724 (Afskr.) i Gods 1743—60 Hammershuus Ladegaards Auling; Rel 1743 Hamersshuses Slots Vang eller saa kaldede Lade-Gaarden; VSK 1805 Slottets Ladegaard; FT 1801, 1808 Thaarup Bh VIII Slotsladegaard; Thaarup 1839 Slotsvangegd. el. Hammershuus Ladegaard. — Jfr. u. Hammersholm.

Humledal. Hse. Postadr 1943 Humledal. — Efter Naturn. Humledal.

Hundetaarn. 1646 DaMag 1. R. V 58, 1646 DaMag 2. R. II 304 Hundetaarnet; Urne 1755 BhS III 121 Hunde Taarnet; Trap³ Hundetaarnet. — Et af Hammerhus Taarne, hvor ifl. Traditionen de dødsdømte Forbrydere sad fangne (BhS VII 152). Jfr. m. H. t. Betydningen Rævetaarn ndfr. Taarne og Borge, hvis Navne indeholder Dyrenavne, kan ifl. Johs. Steenstrup (NoB 1914 p. 136) have Navn efter Vindfløje el. lgn.

Katteøjet. BhFisk 1933 p. 15 Kattaivad. — Navn paa Ulfeldtstaarn. Koborg. J. P. Møller, Vejviser f. Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 12 Kotaarnet; BhS VII 151 Koborre-Runddel. — Taarn paa Hammershus.

Koløkkehus, Hs [*ko·lykəhū·zəd*]. — Naturnavnet Koløkke.

Kæden, Hs [*ʃe·dan*]. Postadr⁹ Kæden; I 1923 Kæden [Kjædan el. Kjedan]. — „Saaledes kaldet fordi her tidligere har været et Kædetræk til Sæne Havn“ (I 1923).

Lybækkermur. BhAvis 22/8 1941 Lybækkermuren. — Vestre Ringmur paa Hammershus.

Lybækkertaarn. Urne Tilf. t. Thurah p. 108 (efter andre gamle Traditioner:) det Lübske Taarn; Trap³ Manteltaarn ogsaa kaldet „Lübecker-taarnet“; BhS VII 153 Lybækkertaarnet. — Paa Hammershus. Taarnet er vistnok forhøjet af Lybækkerne (BhS VII 153).

Majorgaarden, Hotel [*ma'jo·ragø·rin*]. I 1923 Majorgaarden. — Her boede „Slotsmajorijn“ d. v. s. Opsynet ved Hammershus i gamle Dage (I 1923).

Mantelgaard. UrneAdd 1757 Mattele Gaarden; Urne Tilf. t. Thurah p. 108 Madle, ell. Matelegaard; Skougaard 1804 p. 346 den Del af Slottet, som kaldedes Mantels- eller Matla-Gaarden. — Gaarden i Hammershus Ruiner, hvor Manteltaarnet staar.

Manteltaarn. Urne 1755 BhS III 121 Mentels Taarnet; UrneAdd 1756 Matefe (Matele?) Taarn; UrneAdd 1757 Mattele-Taarnet; Lund c. 1820 Mantels- eller Matla Taarn; Trap³ Manteltaarn — ogsaa kaldet „Lübecker-taarnet“; BhS VII 153 Manteltaarnet. — Af Subst. glda. mattæl „Kappe, Kaabe“ (Kalkar III 35), her rimeligvis med samme Betydning som ænyda. mantelmur „Ydermur, Ringmur“ (Kalkar I. c.).

Moseløkke. Guide 1914 Moselykke Stenbrud; Guide 1945 Moseløkkens Granitværk. — Naturnavnet Moseløkke.

Rævetaarn. 1646 DaMag 2. R. II 304 Reffuetaarnit, Reffuethaarnit; BhS VII 151 Rævetaarnet. — Paa Hammershus. Jfr. ovfr. u. Hundetaarn.

Salomons Kapel [*sa·ləmons ka'pæl*, *sa·ləmāns ka'pæl*, *sa·lə·*]. 3/2 1379 capelle sancti Salomonis; PrI 1624 et stort øde Kapel Sanct Salomon; BWK 1676 S. Salemon; BWBeskr BhS XII 95 f. Ste Salemons Capel, Ste Salmon; ResenK St. Salomon; K c. 1760 Salomons Capell; 1773 Ny kgl Saml 8vo 183 Salomons Capel (Salomons Tempel kaldet); Falenlamp 1783 Salom: Capel; VSK Orig Salomos Kilde og Capel; Salchow 1813 Salomons Capel; Mansa 1851

Salomons Kilde og Capelruin; Bull 1869 Ruin af Salomons Kapel; I 1923 Salomons Kapel [Kappelled]; BhFisk 1933 p. 16 Kjærkan; Gst Ruin (Salomons Kapel). — Af det bibelske Navn Salomon, her om en ellers ukendt Helgen. Om Kappellet se Z i BhS VIII 128 ff.

(Her?) **Sankt Jørgen.** BWK 1676 S. Jørgen. — Maaske Navn paa et Kapel.

Sankt Margrete Kapel. 10/5 el. tidligere 1334? (Lundeb.) capelle sancte Margarete in castro Hammarensø. — Paa Hammershus.

Sjøljen, Vandrehjem. Postadr 1943 Sjøljen; Guide 1945 Søljen. — Naturnavnet Sølidenne.

(Her?) **Slotsgaard,** Gd. Postadr 1943 Slotsgaarden.

Slotskirken. UrneAdd 1757 den store Hvelving Slots Kirken kaldet. — Paa Hammershus.

Slotslyng, Hs. Spec 1761 Slots-lyng; Th Slotshuset; Postadr 1943 Slotslyngshus. — Parcelsted paa Slotslyngen.

Slotsvangegaard, Gd [*slå(t)svånagø-rin*]. Rel 1743 Hammershusets Slots Vang eller saa kaldede Lade-Gaarden; 1808 Thaarup Bh VII Hammersholm, eller, som den og benævnes, Slotsvangegaard, Slotsladegaard; Salchow 1813 Slotswangegaard; Thaarup 1839 Slotsvangegd. el. Hammershus Ladegaard; Postadr 1869 Slots-Vangegaard. — Jfr. u. Hammersholm. Efter Natur. Slotsvang.

Slotsvejrmølle. 1728—29 Gl. kgl. S. 3597 8° Slots Vær Møllen.

Storetaarn. BhFisk 1933 p. 15 Storetaarn. — Paa Hammershus.

Svenskehullet. BhS VII 149, 152 Svenskehullet. — Døraabning paa Hammershus. Svenskerne er vistnok gaaet denne Vej ind paa Slottet ved dets Overgivelse i 1645 (BhS VII 152).

Sæne, Hse. 1830 Panum p. 43 Sænehuset; Postadr 1943 Sæne. — Se Sæne u. Naturnavne.

Ulfeldtstaarn. Hauberg Bh³ p. 80 Ulfeldts Taarn; BhS IV 117 det saa kaldte Ulfeldstaarn; BhS VII 150 „Ulfeldt's Taarnet“; BhFisk 1933 p. 15 Ulfeldts Taarn. — Moderne Navn paa Blommetaarn. Korfitz Ulfeldt og Eleonore Christine sad ikke fængslede her i 1660—1661, men udfor Taarnet lykkedes det dem paa deres Flugtforsøg at komme ned ad Klippekrænten (BhS VII 150). Taarnet har dog vel snarere Navn efter Lensmanden Ebbe Ulfeldt (R).

Under Slotsbroen. 1737 (BhS V 123) under Slotsbroen. — De to større Buer under Slotsbroen ved Hammershus var i ældre Tid indrettede til Beboelæshus (BhS I. c.).

NATURNAVNE.

Aalekistebro [*ɑ:lɑkʲi:stɑbrɔ:ɐn*]. I 1923 Aalekistebroen [Ålakjistebroen]. — Jfr. Aalekistedam i Olsker S., 663.

Almensvig [*almɑns'vɑ:ʲ, almasvɑ:ʲ*].

Alterkløften. Opt. c. 1935 Alterkløften.

Anebjerg [*a:nɔbjɛ:r'hɑ:ʲ*]. Lund c. 1820 Hanebjerg; INM 1884 Anebjergshøj; Vedel BhO p. 255 Hanebjergshøj; Guide 1887 Anebjergs Høj; Gst 1888 Anebjerg Høj; Gst Anebjerg Høj. — Trods Skrivemaaden med H hos Lund c. 1820 (hvoraf Vedel BhO er afhængig), er Forleddet antagelig Fuglen. And, bh. [*a:n*] (Esp Indl p. 15). Der er ikke topografisk Forbindelse med Hanebjergsløkke i Sandvig.

Ankermyr [*a:ŋkɑrɑmy:r*]. Trap³, Guide 1914 Ankermyre; I 1923 Ankermyre [Ankramyre]; Gst Ankermyre. — Omtales i Prbv 1888. Navn paa en lille Vandsamling mellem bratte Klipper. Forleddet er Subst. Anker „Tønde“, brugt som Sammenligning, eller Slægtsnavnet Anker (R).

Anna Madse Skær [*a:nɑmasɑjɑ:r, a:nɑ'masɑjɑ:r, anɑ'masɑ*]. I 1923 Anna-Madses-Skær. — To Søkende, Anna og Mads, druknede ved dette Skær paa en Fisketur (I 1923). — KBJ: Madse er bh. Gen. af Mandnavnet Mads og Kvindenavnet Anna, som staar foran, er i denne Forbindelse Navnet paa Madses Kone, og den af I 1923 refererede Beretning er bygget paa Navnet.

Askedal [*askə'da:l*, *askəda'li:n*, *askəda'lsæ:nən*]. I 1923 Askedalsengen. — Trænavnet Ask.

Bagindien [*ba:gendiən*]. — I Slotslyngen.

Bavnet [*bågnəd*, *bågnəd*]. MK 1818 Boune; Trap¹ Baane; INM 1884 Bavnehøj; I 1923 Bavned (Bågned). — Ifl. INM 1884 skriver Højen sig vistnok fra nyere Tid.

Borgerskanse [*bårgərska'nsən*]. I 1923 Borgerskanse [Borgerskajnsa].

Bosetæl [*bo'sætə:l*]. I 1923 Bosa Stæl; Th Bøsa Stæl. — Ifl. I 1923 af et Familienavn Bos. Snarere dog af Mandsn. Bo (R).

Brombærdal. Th Brombærdal. — Ved Sydøstsiden af Hammershus.

Brunekuld [*bri:nə'køl*]. VSK Orig Brune Kul; Trap¹ Brune Kul; Guide 1887 Brunekul; I 1923 Brunekul [Brunekulj]; Opt. 1947 Brunekoldammen.

Bryggerdam [*brygaradamin*, *brygər*]. K 1746—50 bruger damm; BhS VII 157, I 1923 Bryggerdammen; Opt. c. 1935 Bryggerengen. — I gammel Tid laa der et Bryghus her. Paa Stedet er fundet Rester af Murværk (BhS VII 157).

Bællefoden [*bælafo'di:n*]. INM 1884 den saakaldte „Barnefod“; I 1923 Barnefoden [Bållafo:dijn]. — Navn paa en Helleristning (Fodsaalsfigur), der nu er bortsprængt. || **Bællestuerne** [*bælastawərna*, *bælastawərna*]. I 1923 Børnestuerne [Bållastawərna]. — Af bh. Båll „Barn“ (Esp). Bællestuerne er s. Lok. som Harestuerne ndfr.

Dauidsplads [*da'vids'plə:s*, *da'vi'ds'plə:s*]. I 1923 Davids Plads. — Et Skib, der hed David, strandede her d. 13. November 1872 (I 1923).

Diamantsø. Th Diamantsøen. — Vist nylavet Turistnavn ligesom Djævlebro ndfr. (R).

Djævlebro. Bornholm, illustreret Fører og Fartplan 1906 p. 6 Kælderhalsen, i den nyere Tid ogsaa kaldet Djævlebroen. — Jfr. ndfr. u. Kælderhals.

Dødingeskær [*dö'na'æ:rəd*, *dö'ina'æ:rəd*]. I 1923 Dødingeskæret. — Subst. bh. Döjn (g) „Døding, Død, Lig; Gjenfærd“ (Esp p. 60).

Edjedyngerne [*ædjady'nərna*]. — Af bh. Addja „Tang“ (Esp p. 406). Her blev Tangen lagt i tidligere Tid (Opt. 1947).

Egebjerg. Panum 1830 p. 23 Egebjerg. || **Egesdal**. Skov K 1919 Egsdalen. || **Egesdam**. 1743 i Gods 1743—60 Egsdamb; K 1746—50 Egge Dam; 1761 i Udm 1744—67 Eeges-Dam; Bugge 1771 Egge Dam; Salchow 1813, Ipsen K 1839 Egesdam. || **Egesklippe**. VSK Eges Klippen; Borrijnh V 76 Egis Klipper. — Kollektivt Ege „Egebevoksning“.

Ellebæk [*ælabæk*].

Engbjerg. MK 1818 Engbjerg; Trap¹ Engbg; I 1923 Engbjergdet [Äjnjabjæred], Engbakke [Äjnjabakke]. — Engbakke og Engbjerg er ifl. I 1923 muligvis samme Lokalitet. || **Engenakke** [*æna'naka*]. || **Engesid** [*æna'si'dən*]. I 1923 Engesid [Äjnjasid]. — Sidste Led er bh. Si'd, f. „liden Dal“ (Esp p. 288).

Faarestier [*fə'rastajana*]. I 1923 Faarestierne. || **Faarestuerne** [*fə'rastawərna*]. I 1923 Faarestuerne. — Sted, hvor løsgaaende Faar søgte Ly (I 1923). Jfr. Harestuerne ndfr.

Finnehul [*finnahålad*]. I 1923 Finnehullet. — Klippehule eller Vandhul mellem Klipperne. Ved Finnenakke. || **Finnenakke** [*finnanaka*, *finnanakan*]. I 1923 Finnenakken. — Et finsk Skib er strandet her (Opt. 1945).

Fiskerskanse. 1707 (Borrijnh V 73) Fiskerskandsen. || **Fiskersti** [*feskarastæ:n*]. Th Fiskerstien.

Fladklipper [*fla:dkløparna*]. I 1923 Fladklipperne.

Flagstangen [*flagstånin*]. 1867 J. P. Møller Folkesagn p. 46 Flagstangsbakken; J. P. Møller, Vejviser for Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 14 Flagstangbakken; I 1923 Flagstangen [Flagstången]. — Herved fandtes tidligere Militsets Vagthus (I 1923). Hvis Udtalen er ægte, maa der foreligge en masc. Afledning, Ellipse for Flagstangbakken.

Flæskehul [*flæskahålad*]. I 1923 Flæskehullet; BhFisk 1933 Flæskaholled. — Klippehule eller Vandhul mellem Klipperne, samt Fiskeplads. Ifl. Opt. 1947 skal der engang være fundet Flæsk her. — GK: Snarest et Sted, hvor man har gemt Flæsk, naar Fjenden kom i Landet. Ved Vest-

mannahavn paa Færøerne ligger Kjøholmur med Røster af 7 Tomter; her gemte Folk fra Vestmannahavn deres Kød i urolige Tider. Færingerne nedgravede Beholdninger af Talg og andre Levnedsmidler paa Steder, hvor de var i Sikkerhed, og saadane Beholdninger er i senere Tider ofte fundet (Daniel Bruun, Fra de færøske Bygder p. 94, 112).

Fyrvej, Gamle-. Th Gamle Fyrvej.

Gaardetitten. BhFisk 1933 Gaaratittan. — Fiskeplads. Slotsvangegaard var Med; deraf Navnet. Sidste Led er en Afledning af Stammen i Verb. titte.

Gaaseplet Skanse [*gø-zapløtska-nsan*]. UrneAdd Gaas Platten; K c. 1760 Gaase Platten; MK 1818 Gaaseplets Skandse; Trap² Græspilet Skandse; I 1923 Gaasepletsskansen. — Formerne hos Urne og paa K c. 1760 tyder paa, at det midterste Led oprindeligt er Subst. Plat, bh. Platt „en mindre Del af en Overflade“ (Esp p. 463 u. Plån). || **Gaaserende** [*gø-zarønan*]. I 1923 Gaaserenden. — Til Stedet er knyttet et Sagn om to Gæs, der svømmede fra Rø hertil under Jorden, og endnu ses som to hvide Sten (R).

Galgebakken [*galjøbakana*]. UrneAdd 1757 Galge Bakken; VSK Galge Bakke; Trap³ Galgebakkerne; AL 1912 Galgebakke [Galjab- ell. Galjeb-]; Gst Galgebakke. || **Galgerende** [*galjærønan*]. Bornholm, Illustreret Fører og Fartplan 1905 p. 15 Galgerende, ogsaa fejlagtigt kaldet Tyverenden; I 1923, BhS VII 157 Galgerenden; Guide 1945 Galgerende. — Eng. Efter den murede Galge ved Hammershus.

Gamledam [*gamlədam*]. UrneMin Gamle-Dam; MK 1818, Trap¹, I 1923 Gamle Dam; Opt. 1945 Gamledamsrende; Guide 1945 Gamlesø. — Kaldes ifl. Guide 1945 ogsaa Krystalsoen, men „dette Navn er dog ikke sikkert.“ || **Gamle-Sandvig** [*gamla sanvi-*]. — Her findes gamle Hustomter, og Sandvig skal ifl. Sagnet have ligget her (R).

Gasterende [*ga-starønan*]. Guide 1887, I 1923 Gasterenden; Guide 1945 Gastarende (udtales: Gaastarende). — Subst. Gast i Bet. „Genfærd“; se Esp p. 99.

Grydedal [*grydada-lin*]. SkovK 1919 Gryden, Grydedal; I 1923 Grydedalen. — Subst. Gryde. Efter Dalens Form.

Grønne Dal. Opt. c. 1935 Grønne Dal. || **Grønnerende** [*grö-nærøna*]. I 1923 Grønnerende [Grøneräjnja].

Guldkilde [*gulfkilan*]. Th Guldilden. — Subst. Guld. Navnet skal skyldes Forekomst af et guldglimsende Mineral (R).

Hammeren [*hamarīn*]. K 1539 Danm. Kortlægn. I 9 Hammar; Pri 1624 det ... store Bjerg Hammer; Dok. 1662 i RAKortsaml dem Hammers-Bergh; BWK 1676 Hameren; BWBeskr BhS XII 83 Hammeren; K 17. Aarh. Der Hammer; K 1746—50 Hammeren; Skougaard 1804 Hammarijn; VSK, Gst Hammeren. || **Hammer Bakker** [*hamarabakana*]. 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Hammer Bakkerne eller Klæven; Salchow 1813 Hammerens-Klipper, Hammershus-Klipper. — Jfr. Kløven ndfr. || **Hammer Gab** [*hamaraga-væd*]. Trap¹, Guide 1887, I 1923 Hammergab. — Kløft. || **Hammer Havn** [*hamaraha-un*]. Trap³ Hammerhavnen. — Samme Lok. som Sæne Havn ndfr. || **Hammer Huk** [*hamarahökīn, -häkīn*]. Panum 1830 p. 38 Hammerhukken. — Samme Lok. som Nørre-Hammer. || **Hammerodde** [*hamarau-dīn*]. JSørensen 1704 BhS XII 84 Hamerøns Bergkant; K 1746—50 Hammer-Odden; K c. 1760 Hammer-Odde; Salchow 1813 Hammerodden; Mansa 1851 Hammer Odde el. Sandhammeren; BhFisk 1933 Udin; Gst Hammer Odde. || **Hammer Pynt** [*hamarapöntīn* el. -py-ntīn]. Salchow 1813 Hammerens-Pynt; Th Hammerpynten. || **Hammersø** [*hamər/ö-*]. LR 1611 Hammer Sø; BWK 1676 Hamersø; BWRap Hamerhussis Søe, Hamersø; ResenK Hammer Sio; DAtl Hammer Søe; VSK Orig Hammers Søe; Gst Hammer Sø. || **Hammersø Bæk**. Trap¹ Hammersø Bæk, Bækken; Trap², Guide 1945 Hammersø Bæk. || **Hammersø Meder** [*hamər/ö-me-därna*]. — Jfr. Sæne Meder ndfr. u. Sæne. || **Hammervagtsbavn**. 1850 (Th) Hammervagts Baun. || **Nørre-Hammer** [*närə hamara, närə hamara*]. 1762 UrneAdd Nordre Hammer; VSK Nørre Hammer; Trap¹, Bull 1869 Nord Hammeren; I 1923 Nørre Hammer. || **Sønder-Hammer** [*søn(d)rə hamara, søn(d)rə*

hamara næ-za, søn(d)rø hamara u-d. || Vester-Hammer [*væstrø hamara*]. VSK Orig Vestre Hammer. — Nørre-, Sønder- og Vester-Hammer er Dele af Hammeren. Hammer, se Indl.

Harestuerne [*hæ-ræstæwærna*]. — I Klipperne. Maa være Navn paa et Sted, hvor Harer holder til. Jfr. Ballestuerne ovfr.

Havlykke [*nå-rø ha-wlykka, sønrø ha-wlykka*]. I 1923 Nørre Havlykke, Søndre Havlykke.

Hersnak [*hærsnak*]. INM 1884 Hersnak-Højene; I 1923 Hersnakke [Härsnak]. — Maaske efter Rasmus Hirschnack, der 1723 blev Vicekommandant paa Hammershus; se BhS III 186 (R).

Hjortebjerg [*jø-rtæbjæ-ræd, jø-rtæbjæ-r*]. MK 1818 Hiorthe-Bierg; Mansa 1851 Hjorte Bg; Trap¹ Hjortebjerg; Guide 1887 Hjortebjerg; Gst 1888 Hjortebjerg; BhFisk 1933 Hjortebjæred; Gst Hjortebjerg. || Hjortebjergslette [*jø-rtæbjæ-ræslætæn*]. — Lille Plateau. Hjortebjerg er samme Lok. som Vortebjerg ndfr.

Humledal [*håmlæda-l, håmlæda-l*]. MK 1818 Humle-Dahl; I 1923 Humledal. — Snarest af Insektnavnet Humle.

Hundepibe. J. P. Møller, Vejviser f. Besøgende ved Hammershus Ruiner p. 10, Th Hundepiben. — Vandsted for Hammershus. Pibe har maaske Betydningen „Rør, Vandledning af Træ“; jfr. Pibemølle DS II 61.

Hyrdestien. Th Hyrdestien.

Hængedyndedal [*hængedynda-lin*].

Højemed [*højæ-me-dær, højæ-me-dær, højæ-me-dæ?*]. UrneMin Høje-Meder; VSK Orig Høje Meder; MK 1818 Høje Meeder; Trap¹ Høje Meeder; I 1923 Høje Meder; Gst Højemed. — Klippetop. Se ndfr. u. Sæne Meder. || Højesti. SkovK 1919 Højesti.

Inde. BhFisk 1933 Inja. — Fiskeplads. Adv. inde.

Jomfruen [*jåmfrü-en*]. 1770 Thaarups Bh II 148, MJespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 61, Hauberg Bh³ 32, BhS VII 158, I 1923 Jomfruen. — „En Feldspath-Kvarts Dannelse i den mørke Klippeside“ (BhS l. c.). Formationen minder om en Kvindeskikkelse (Hauberg l. c.).

Jydehul [*jy-dahåled*]. I 1923 Jydehullet; BhFisk 1933 Jydaholled. — Klippehule eller Vandhul mellem Klipperne samt Fiskeplads.

Kaasejord [*kæ-zæjor-n*]. I 1923 Kaases Jord [Kåzajorn]. — Slægtsnavnet Kaas. Hvis Stedsangivelserne er rigtige, er der ikke topografisk Sammenhæng med Kaasejord i Allinge.

Kamelhovederne [*ka-me-lhawden*]. — Se ndfr. u. Løvehovederne.

Kapelbugt [*kap(ø)labåkten*]. — Samme Sted som Kapelhavn. || **Kapelgrund**. BhFisk 1933 Kapelagruinjed. — Fiskeplads. || **Kapelhavn** [*kap(ø)lahavn, kap(ø)laha-vn*]. MK 1818 Kapels-Havn; Bull 1869 Kanelshavn; I 1923 Kapelhavn [Kapellaha-vn]. || **Kapelkilde**. Th Kapelkilden. || **Kapelnakke** [*kaplanakan*]. — Efter Salomons Kapel.

Karisløkke [*ka-læ-lykka*]. I 1923 Karls Lykke [Ka-læ Lyjkkja]. — Ifl. Opt. 1945 efter en Mand ved Navn Karl Frederik.

Katten. 1682 UrneAdd Kætten et Batterie; 1683 (18. Aarh.) Gl.kgl.S. 3227 b 4to Katten, som er et batterie. — Batteri paa Hammershus. Subst. ænyda. kat „ophøjning oven på en vold“ (Kalkar); jfr. ODS u. Kat Bet. 9.2.

Kirkegaarden [*kærkægø-ræ-gærin*]. MK 1817 Kirkegaards-Vang; Lund c. 1820 Kirkegaards Bierget; INM 1884 Kirkegaarden; I 1923 Kirkegaardsvangen [Kjærregårsvångijn]. — Nord for Hammersholm. Stedet siges ifl. INM 1884 at have været brugt som Kirkegaard for Hammershus; ved Pløjning og Gravning er der ofte fundet Menneskeben.

Klinten [*klint(in)*]. Trap¹ Klinten; AL 1912 Klinten [Klintijn]; I 1923 Klint; Gst Klinten. — Klint, se Indl.

Kløven [*klæ-wæn*]. UrneMin Hammer-Kløven; 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Hammer Bakkerne eller Kløven; MK 1818 Hammer Kløvene; Trap¹ Hammer Kløvene; I 1923 Kløven [Klä-ven (el. Kløven ?)]. — Stejl Klippevæg mod Havet. || Kløvrender [*klæ-wæærarna*]. I 1923 Klevrenderne. — Klippe-render paa Kløven. Kløv, se Indl.

Kløverpletter [*klæ-wærplætana*]. SkovK 1919 Kløverplatterne; I 1923 Kløverpletterne [Kläværplattana].

Koen [ko·ən]. — En stor Sten paa Nørre-Hammer. Sammenligningsnavn; jfr. Studene ndfr. || **Kokløve** [ko·klæ·wən, ko·klæ·wən]. UrneAdd 1756 Koe Kløven; Trap¹ Kokløven; Guide 1887 Kokløven; Gst 1888 Kokløv; AL 1912 Kokløv [-klæuen ell. -an]; I 1923 Kokløven. || **Kokløve Rende** [ko·klæ·wa·rænən, ko·rænən]. I 1923 Kokløvrenden. || **Koløkke** [nårs ko·lykka, sønrs ko·lykka]. Sk&P 1718 Koløche gierdet; Sk&P 1727 Køløchen, Koløchegierdet; Skovskønning 1741 Kouløchen; Skovskønning 1749 Koeløken; MK 1817 Koe Løkken; I 1923 Nørre-, Søndre Kolykke. || **Komyr** [ko·my·rn]. UrneAdd 1757 Koe Myren; I 1923 Komyren; Guide 1945 Komyre.

Kongestolen [kånasto·lin]. Trap¹ Kongestolen; I 1923 Kongsstolen [Kongsstolijn]. — Klippeparti paa Kløven. Jfr. Königsstühl paa Rygen, kendt som Sømærke i den danske Form Kongestolen (Månsson, Om Siö-farten 1644 p. 64 Kongzstolen), samt Dronningestolen paa Møns Klint (R).

Kragkaas [krawkø·z]. MK 1818 Kraukaase-Havn; Mansa 1851 Kraukaas Havn; Trap¹ Kraukaase Havn; Bull 1869 Kraukaasehavn; Guide 1887 Kraukaas Havn; Trap², Kragkaas Havn; BhS XVII 118 Kraukaas (Krokaas); AL 1912 Kragkaas Havn [krakå·s]; I 1923 Kaukaas [Kra·ukå·s]; Gst Kragkaas Havn. — Første Led kunde være Subst. Kro, bh. Krou (Esp).

Kroled. 17. Aarh. (Th) Kroledet; 1709 (Borrihnh V 74 f.) Krugledet, Kruledet eller Slotsledet. || **Kroløkke**. 17. Aarh. (Th) Kroløkken. — Maase efter den forsvundne Slotskro ved Hammershus (R).

Krystalsø. Se ovfr. u. Gamledam.

Kælderbjerg [kæl·arabjæ·rød, kæl·arabakan]. Trap¹ Kellerbg; Guide u. A. Kjælderebakke; I 1923 Kælderbjerget; Gst Kælderebakke. || **Kældernals** [kæl·arahalsin]. Trap¹ Kældernalsen; Guide 1914 Kjældernals; I 1923 Kældernalsen; Gst Kældernals. — Fritstaaende Klippebue ved Kælderbjerg. || **Kældersletten** [kæl·araslætən]. I 1923 Kældersletten [Kjällaraslätan]. — Plateau ved Kælderbjerg.

Kærlighedsdal [kærl·ihe·dsda·lin].

Langebjergssid [lån·bjæ·ræsi·dæn]. I 1923 Langebjerssiden. — Lavning ved Langebjerg i Sandvig. || **Langehald** [lån·hald]. I 1923 Langehald.

Larsetol [(¹)la·rsa·sto·l].

Lavesti [la·væ·sti·, -staj]. — Adj. lav. Udtalen er rigsmaalspaavirket.

Lerager [le·ra·gar]. I 1923 Leager el. Lerager. || **Lerskred** [le·rskre]. Opt. u. A. Ler-skre, Ler-skrearna; I 1923 Leskre [Lerskrerna]. — Bakke nær Kyston. Ifl. I 1923 er sidste Led maaske bh. Skre „et tyndt Lag“ (jfr. Esp p. 301: Skrê „en tynd Skive af noget“). Snarere foreligger dog Ordet Skred; jfr. Lerskred i Neksø Kbst., 646.

Lindesdal [lin·sda·lin el. lin·særænən]. MK 1818 Lindes-Dahl; Trap¹ Lindes Dal; Møller, Folkesagn 1867 p. 45 Lindesdalen; I 1923 Lindesdal [Lijnjesda·l]. — Af Kollektivet *Linde „Lindebevoksning“. Til Stedet er knyttet et Sagn om en Lindorm (Møller l. c., Opt. 1947).

Linie. Th Linien, Lijnan. — Ved et Batteri paa Hammeren. Antagelig Linie i Bet. „sammenhængende række af feltværker olgn.; spec. (foræld.) om en opkastet vold med brystværn og grave“; se ODS u. Linie 3, 3 (R).

Lysthusbuske [løst·hu·zabaskana]. I 1923 Lysthusebuskene. — Krat.

Løgbænke [lø·jabæ·nkjana]. I 1923 Løgbænkene [Lø·jabä·jnkjana]. — Græsbevoksede Terrasser paa Kløven. || **Løgrende** [lø·jarænən]. I 1923 Løgerenderne [Lø·jaräjnarna]. — Af Subst. Løg.

Løvehoderne [lø·vøhdæn, -høvdærna]. P. V. Grove, Den sjællandske Øgruppe og Bornholm 1870 p. 264 Løvehoderne; BhS IV 117 Løvehovedsbugten; BhFisk 1933 Løvehøuden; Gst Løvehoderne. — Oprindelig Navn paa Klippeparti, der ligger paa begge Sider af det Skær, hvortil Turisterne har knyttet Navnet, og som ogsaa hedder Løvehoderne paa Gst. Klipperne ligner gabende Løver, særlig set fra Søen (Opt. 1947). Skæret kaldes nu undertiden Kamelhoderne.

Majorbakke [ma·jō·rabakan]. I 1923 Majorbakken. — Ved Majorgaarden.

Malkesletsager [mål·kæslætsa·garin]. I 1923 Molkesletsageren [Mo·lkeslætsa·gerijn]; Th Malkesletten, Malkesletsageren. — Ved Hammersholm. Af Vb. malke.

- Mellem Skovene** [*mæ:l skawana*]. I 1923 Mellem Skovene.
- Mortenhavn** [*mø:rtinaha-wn*].
- Moseløkke** [*mázalykkan*]. I 1923 Moselykken. || **Moseløkke Bakke** [*mázalykåbakkan*]. || **Moseløkke Krog** [*mázalykåkrå-gin*]. I 1923 Moselykketrogen.
- Mulekløve** [*mi-laklæ-wøn*]. K 1746—50 mule kløven; K c. 1770 Mule Kleben; Falenkamp 1783 Mule Kløven. — Fuglenavnet bh. Mula, f. „Alke“ (Esp).
- Munken**. Th Munken. — Flytteblok paa Hammeren.
- Møllebakker** [*møllbakana*]. UrneAdd 1757 Mølle Bakken; Lund c. 1820 Møllebierget, Møllebiergs Klipper; I 1923 Møllebakkerne. — Her stod Hammershus gamle Vindmølle (I 1923). || **Møllebyske** [*mølløbøskå, mølløbygåd* ?]. Skovskønning 1741 Møllebuskerne; Skovskønning 1749 Mølle Buskerne; MK 1817 Mølle Busket; I 1923 Møllebyskjed. — Krat. || **Mølledal**. BhS VII 156 Mølledal, Mølledalen; Guide 1945 Mølledalen. — Her laa Hammershus gamle Vandmølle (BhS I c.). || **Mølledam** [*mølladamin*]. I. A. Jørgensen, Bornholm 1886 p. 23 Mølledammen; Guide 1945 Mølledam. || **Mølleløkke**. MK 1817 Møll[?]e Løkken. || **Møllevig** [*mølløvæ-jæn*]. BWK 1676 Mølewign; ResenK Mølewigen; K c.1700 Wolwigen; K 1746—50 Møllervigen; UrneAdd 1756 Møllewiigen; (her?) UrneAdd 1757 Mølleving, Mølle Vingen; VSK Mølleviig; Gst Møllevig. — Ifl. UrneAdd har her tidligere ligget en Vandmølle. || Mølleviseng [*mølløvæ-jscænæn*]. I 1923 Møllevisengen. || Møllevisgsknald. BhFisk 1933 Myllevæjsknajn. — Fiskeplads.
- Nørreodde** [*nårøu-din, nårøu-d*]. 1790 Thaarups Bh III 353 den Nordre Huck af Hammeren. — Samme Lokalitet som Hammerodde. || **Nørreskanse** [*nårø ska-nsa*]. || **Nørreskov** [*nårø skaw, nårø'skaw*]. I 1923 Nørre Skov.
- Ormedal** [*ormada-lin, hogø-ormada-lin*]. — Subst. Orm, der i Bh. almindeligst bruges om Hugormen (Esp p. 250). || **Ormegrav** [*ø-romagra-wøn*]. — Lavning paa Slotsklippen. Opfattes som Sagndigtningens „Ormegaard“.
- Osand** [*o-asamin*]. MK 1818 Oe-Sanen; Trap² Oje Sanen; Esp p. 458 Oasänijn; I 1923 Oasandet [Oasa-nijn]; DFS 1931/13 Bl. 47 Oasandet, Oasaninj. || **Osand Bugt**. Mansa 1851 Aasand Bugt; Trap¹ Aasand Bugten; Bull 1869 Aasandbugt; Guide 1887 Aasands Bugt; Gst Aasand Bugt. || **Osandsbæk**. I 1923 Oasänsbäjkkin. — Osand er Navn paa den smalle Sandstrækning, der skiller Hammersø fra Havet. Første Led er Subst. Vod, bh. o, f. (Esp p. 458 f.). Osand Bugt er samme Lokalitet som Sandvig Bugt ndfr.
- Paddesænke** [*paddø'sæ-nka*]. UrneAdd 1757 Pade-Sænke; I. A. Jørgensen, Bornholm 1886 p. 23 Paddesænkedalen; Guide 1887 Padesænke; Trap² Paddesænke; I 1923 Paddesænk [Paddesäjnka el. Paddisäjnka]. — Kær bevokset med Rør og Siv (I 1923). Af Subst. Pædde.
- Paradisdal** [*pa-radi-sda-lin, pa-radi-zda-lin*]. P. V. Grove, Den sjællandske Øgrube og Bornholm 1870 p. 265 Paradiisdalen; Guide 1887 Paradiisdalen; Guide 1914, Gst Paradisdal. — Navnet kommer ifl. Grove l. c. af Dalens „idylliske Skjønhed“.
- Pengebakke**. INM 1884 Pengebakken. — Der er gravet i Bakken, men det vides ikke, om der er fundet noget (INM 1884).
- Pissebæk** [*pessøbækin*]. DAtl Pisse Bek; Falenkamp 1783 Pisse-Bekken; I 1923 Pissebækken; Gst Pissebæk. — Bækken danner et lille Vandfald ved Hotel „Finnedalen“ (I 1923).
- Planteløkke** [*planta-lykkan*]. I 1923 Plantelykken.
- Potten** [*pätin*]. I 1923 Potten. — Navn paa en Sten i Slevn. Sammenligningsnavn.
- Prædikesten** [*præ-kø'ste-n*]. || **Prædikestolen** [*sto-lin* el. *præ-køsto-lin*]. Guide 1887 Prædikestolen; I 1923 Prækestolen. — Fritstaaende Sten. Prædikesten og Prædikestolen betegner vel samme Sten.
- Pungen** [*poŋin*]. — Bakke. Sammenligningsnavn.
- Rams** [*sto-ra rams, lila rams*]. K 1746—50 Råmbse Steen, Råmbse barn; Falenkamp 1783 Råmse-Steen, Råmse-Barn; AL 1912 Store- og Lille-rams; Gst Lillerams, Storerams. — Formen Rams kan være subtraheret

af S sammensætningen *Rams(e)-sten (jfr. Skrivemaaden paa K 1746—50), indeholdende et Tilm. glda. Ram (Eks. Nis Persøn Ram, Gilde- og Lavskraaer I 663).

Rytterkulle [*ry-taraks-lana*]. I 1923 Ryttere-kullene.

Rævekule [*ræ-wobåskana*]. I 1923 Rævebuskene. || **Rævekulebakke** [*ræ-wko-løbakka*]. I 1923 Rævekulebakken [Rævakulebakkainj]. — Subst. Rævekule „Rævegrav“. Udtalen er i saa Fald forvansket.

Salomons Kilde [*sa-lømåns-kjå*]. Rel 1743 St. Salomons Kilde; Thurah Salomons Kilde, Salomons-Kilde; K c. 1760 Salomons Capell og Kilde; DATl Salomons Kilde; Falønkamp 1783 Salom: Capel og Kilde; Skougaard 1804, VSK Orig Salomons Kilde; Mansa 1851, Guide 1887 Salomons Kilde; I 1923 Kilde [Kjijillan]. — Ved Salomons Kapel; se u. Bebyggelsesnavne.

Sandbakke [*sa-nbakaan*]. I 1923 Sandbakken. || **Sanddal** [*sa-nda-lin*]. Guide 1914 Sanddal. || **Sandebæk** [*sa-nø-bæk*]. Guide 1887, I 1923 Sandebæk. || **Sandhammer**. K 1570 Danm. Kortlægn. I 24 Santhamer; Thurah, 1830 Panum p. 23 Sandhammeren; Mansa 1851 Hammer Odde el. Sandhammeren; Trap¹, Bull 1869, Guide 1945 Sandhammeren. || **Sandrende** [*sa-n-rønan*]. I 1923 Sandrenden; (her?) BhFisk 1933 Sånagaarsrønan. — Flere Lokaliteter. || **Sandtuer**. I 1923 Sandtuerne [Sa-ntauerna], Sandtuebakke [Sa-ntauebakke]. || **Sandvig Bugt**. Johan Månsson, Siöfarten i Östersjön 1644 p. 78 Sandwijken; K 1746—50 Sandvig; Thurah, DATl Sandvig; VSK Orig Sandviig; 1805 Thaarups Bh VI Sandvigs Bugten; Salchow 1813 Sandvig Bugt, Sandvigbugten; DFS 1931/13 Bl. 47 Sandvigbugten. — Vigen, som Købstaden har Navn efter. || **Sandvig Huk**. 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 501 umme den Sandwykeschen hoken. — Muligvis Betegnelse for Hammer Odde. Se under Købstaden Sandvig, 644.

Simonsens Sø. Bornholm, illustreret Fører og Fartplan 1906 p. 6, I 1923 Simonsens Sø. — Andet Navn paa Gamledam ovfr. Navnet er givet af Turister, fordi Kammeranger Niels Juel Simonsen ofte har sunget her.

Skidervig [*fi-daravø-jøn*]. Trap¹, Bull 1869 Skideveihavn; I 1923 Skidevigen. — Navnet kommer af, at en Mængde Tang driver i Land her (R).

Skrubbestedet [*skræbæstø-død*]. — Her fiskedes Skrubber. Navneformen er rigsmaaalspaavirket.

Skrædderdam [*skredaradamin*]. I 1923 Skrædderdammen.

Skyttedam [*jøtadamin*]. MK 1817 Skydte Dammen; I 1923 Skyttedammen [Sjyttedammijn]. — Lille Vandhul. Subst. Skytte.

Slagterbanen [*sla-jtaraba-nan*]. I 1923 Slagterbanen. — Et Sted paa Sletten, hvor der tidligere slagtedes Heste (I 1923). Jfr. Naturnavnet Bredebanerne i Øster-Larsker S., 671.

Sletten [*slætøn*]. Skiftepr 1740, MK 1818, Trap¹ Sletten; I 1923 Slättan. — Samme Lok. som Tidselslet ndfr. Slet, se Incl.

Sleven [*slø-wan*]. I 1923 Sløven [Släven]. — Lille Dam. Sammenligningsnavn; jfr. Potten ovfr.

Slotsdal [*slåttsda-lin*]. I 1923 Slotsdalen. || **Slotsgærdet** [*slå(b)sja-rød*]. || **Slotshaven** [*slåtsha-wan*]. — I Dalen ved Hammershus, Syd for Slotsbroen, hvor der bl. andet vokser Vejkseltræ; her siges at have været Have til Hammershus Slot. || **Slot Slyngen** [*slåt(t)sløning*]. Komm 1720 Slotte Lyngen; K 1746—50 Slots-Lyng; UrneAdd 1757 Vester Marken eller saa kaldet Slots Lyng; VSK paa Slotsgrunden; Salchow 1813 Slotslyngen, Slotslyngens Klipper; M 1844 Hammershuus Slotslyng; BhFisk 1933 Slotslynggajæred; Gst Slotslyng. || **Slotsvang**. 1/5 1599 Hüb p. 540 Slotzwangh; 1724 (Afskr.) i Gods 1743—60 Hammershuus Ladegaards Auling eller Slotsvangen kaldet; Sk&P 1738 Slotts Vongen; Bugge 1771 Slots Wang; 1830 Panum p. 48 Slotsvangeaards Skoven; BhFisk 1933 Slotsvongaskauinj. — Efter Hammershus.

Soldateruret. Trap⁴ Soldateruret. — Solur i en Klippeflade i Hammershus Slotsgaard.

Sortedal [*swø-rtøda-l*]. I 1923 Sortedal [Svarteda-l]. || **Sortehul** [*swø-rtø-hål* ?]. I 1923 Sorte Hul; BhFisk 1933 Svaarte Holl. — Klippehule og Fiskeplads. || **Sortemyr** [*swø-rtø-myr-r*]. I 1923 Sorte Myr. || **Sorte Ovn**. — Se ndfr. u. Tørre Ovn.

Spidsrodstræde. J. P. Møller, Vejviser f. Besøgende ved Hammershus

Ruiner p. 14 Spidsrodstrædet. — Gang ved Hammershus, der blev benyttet, naar nogen af Besætningen skulde løbe Spidsrod (J. P. Møller l. c.).

Stejlebjerg [*sta-jlarabjærød, sta-jlæ'bjær, sta-jla-, sta-jlæ-*]. FT 1801 Fyhret paa Steilebjerg; 1804 Thaarup Bh V 212 Stejle- og Ørne-Bjerget; VSK Orig Steile Bierg; Trap¹ Steile Bjerg; I 1923 Stejlebjerg (Stajlarabjæred); Gst Stejlebjerg. — Her har tidligere staaet en Stejle (I 1923). Udtalen [*sta-jlara-*] synes at være den genuine; jfr. [*jidara-*] u. Skidervig ovfr.

Stenen [*ste-nin*]. BhFisk 1933 Steninj. — Fiskeplads ved Sæne Knald.

Storedam. 1773 NykglSaml 8vo 183 Store Dammen. — Ved Hammersø.

Storkereden [*stærkarødan*]. — En hvid Feldspat i Klippen danner her en Figur, der ligner en Stork, og en Sten nedenunder ligner en Rede (Opt. 1947).

Studene [*stü-dana*]. Trap³ Studene; DFS 1906/23 Studana; I 1923, Gst Studene. — To store Sten, der ifl. Sagnet blev slyngt af en Troldkælling fra Skaane (Opt. 1947). Navnet skyldes Sammenligning med et Studepand (R); jfr. Stutarna, to Stenblokke i Bleking (Ohlsson, Blekinguskusten p. 135).

Stærke Oles Beskærmelse [*stærka o-læs be/œrmalsø*]. I 1923 Stærke Oles Beskærmelse. — En Klippe, bag hvilken en Flygtning, „stærke Ole“, skal have fundet Skjul (I 1923).

Sundet [*sønød*]. I 1923 Sundet [Sunjied]. — Rende i Havet mellem Klipperne.

Sveltekrog [*swæltkrå-gin, swæltkrå-gslykan*]. I 1923 Sultekrogen, Sultekrogsslykken. — Ikke langt fra Sveltekrog i Allinge (s. d.). Maaske har der oprindelig været topografisk Sammenhæng mellem de to Lokaliteter.

Sæne [*sæ-næ, sæ-næbåktan*]. BWK 1676, ResenK Seinen; K c. 1700 Sæne; K 1746—50, Thurah Seene; Urne 1755 BhS III 125 Seenebugten; UrneAdd 1757 Sæne; K c. 1760, DATl, K c. 1770, Falenkamp 1783, 1790 Thaarups Bh III 353 Seene; VSK Orig Sæne; 1805 Thaarups Bh VI Sæne Bugten; Salchow 1813 Sæne, Sænebugt, Sænebugten; Panum 1830 Sænebugten; Mansa 1851 Seene Bugt; Bull 1869 Seenebugt; I 1923 Sæne; Gst Sæne Bugt. || Sæne Bakker. Th Sænebakker. || Sæne Dal [*sæ-næ'da-l*]. MK 1818 Seene Dahl; Trap¹ Seene Dal; I 1923 Sænedal. || Sæne Gærde [*sæ-næ'gå-ræ*]. I 1923 Sænegærde; BhFisk 1933 Sænegjæred. — Forsvundet Gærde; ogsaa Navn paa en Fiskeplads. || Sæne Havn [*sæ-næ'ha-wn*]. Urne Tilf. t. Thurah p. 23, 33 Sæne-Havn, Seene-Bugt eller Havn. || Sæne Knald [*sæ-næknæ'ln*]. I 1923 Sæneknolden; BhFisk 1933 Sæneknajln; Th Sæne Knold. — Stengrund i Havet med Fiskeplads. || Sæne Lier. I 1923 Sæneliderne [Sæneliarna]. || Sæne Meder [*sæ-næ'me-dær, sæ-næ'me-dærklæ-wæn, sæ-næ'me-dæ, sæ-næme-dær*]. Urne Min Sænne-Meder; VSK Orig Sæne Meder; VSK Sæne Mole; Wilster 1808, Seene Meede; MK 1818 Seene Meeder; Bull 1869 Sæne Mole; I 1923 Sæne Meder; Gst Sænemeder. — Klippeparti i Nærheden af Højemeder ovfr. Sidste Led er Subst. bh. Møde, n. „Med“; jfr. Esp p. 221. Stederne maa tidligere have været brugt som Med af Fiskerne. Plur.-Formen Meder kan skyldes Paavirkning fra de Søfarendes Sprog, der ofte har Plur. paa -er (R). Kløve, se Incl. || Sæne Nordhavn [*sæ-næ'no-rha-wn*]. I 1923 Sæne Nord Havn [Sæ-ne Norre Ha-vn]. || Sæne Sydhavn [*sæ-næ'sy-dha-wn*]. I 1923 Sæne Syd Havn [Sæ-ne Søner Ha-vn]. — Muligvis (obl. Kasus af) et glde. *Sænda, en iön-Afledning af Subst. Sand. Den uregelmæssige Forlængelse af æ foran nd kunde skyldes Analogi fra Sand, der udtales med langt a i Bh. Baade her og ved Sæne i Rø S., 664, er der isolerede Sandstrækninger.

Søliderne [*søljan, søljarna, søljøbakana*]. AL 1912 Sjøljærna; I 1923 Søliderne [Sjøljærna]. — En skov- og kratbevokset Skraaning ved Hammersø.

Sønderodde. BhFisk 1933 sønre Ud. — Antagelig s. Lok. som Sønder-Hammer ovfr.

Talgkaas [*talkø-z, talkø-zvæ-jæn*]. Gst 1888 Taglkaas; AL 1912 Taglkaas, Teglk. -[tæjl-]; I 1923 Talkaas (ikke Taglkaas); Gst Teglkaas. — Har ifl. Opt. 1945 Navn efter Vrag, der var lastet med Talg.

Teglløkke [*tæjlykan*]. Sk & P 1721 tæilløche gierdet; MK 1817 Teil Løkken; I 1923 Teglløkken. — Her fandtes ifl. I 1923 Teglovne, hvori der brændtes Mursten til Hammershus. For c. 100 Aar siden udgravede den daværende Ejer af Hammersholm ni Ovne med Sten.

Tidseldal [*ti-sælada-lin*]. || **Tidselslet** [*ti-stlaslætən, ti-s(ə)laslætən*]. BhTid 20/2 1943 (Th) Tislasletten. — Samme Lok. som Sletten ovfr. Udtalen [*ti-s(ə)la-*] er rigsmaalspaavirket.

Tingbakke [*tiŋbakən*]. Guide 1914, Gst Tingbakke. — Her stod Bavnen (Opt. 1945).

Tomasmur [*tåmæsamy-r*]. I 1923 Thomas Myr [Tommesamyrn]. — Ved Tommeseløkke i Olsker S. (se under Beb.-Navne), 663.

Trappen [*trapərna, åp får 'trapan*]. I 1923 Trappen; BhFisk 1933 Trappen. — Dels et trapeformet Klippeparti, dels en Fiskeplads.

Triangeln. Th Triangelen. — Vold paa Hammershus.

Troldsbjerg [*trålsbakana*]. K 1746—50 Trolle bierg; I 1923 Troldsbakkerne (kaldes nu Troldsbjerg); Gst Troldsbjerg. || **Troldsmur** [*trålsmy-rn*]. I 1923 Troldsmuren. || **Troldstuen**. Th Troldstuen.

Tronbakke [*tronbakən*]. I 1923 Tronbakken. — Ved Hammersholm.

Tyskebugt [*ty-skabåktən*].

Tyverende [*ti-varerən*]. Guide 1887 Tyverenden; AL 1912 Tyverende [Kjivaræjn'a]; Gst Tyverende. — Kløft hvor Hammershus Rettersted i sin Tid var (Trap⁴ III 614).

Tørre Ovn [*dær, tåra u-nin*]. P. V. Grove, Den sjællandske Øgruppe og Bornholm 1870 p. 264 „Den tørre Ovn“; I. A. Jørgensen, Bornholm 1886 p. 20 den sorte Ovn; Guide 1887 Den tørre Ovn; Hauberg Bh³ den sorte Ovn; Trap³ den tørre eller sorte Ovn; Gst Tørre Ovn. — Klippegrøtte.

Under Enge [*onə 'æŋa*]. I 1923 Under Enge [Ujnje Æjnja]. — Ved Engbjerg. || **Under Trappen** [*onə trapan*]. — Ikke ved Trappen ovfr.

Vaade Ovn [(*dæn*) *vå-da u-nin*]. Mansa 1851, Bull 1869 den vaade Ovn; BhFisk 1933 dænja Uninj; Gst Vaade Ovn. — Klippegrøtte, som Søen gaar ind i, i Modsætning til Tørre Ovn ovfr.

Vangegærde [*våŋgær-rad*]. I 1923 Vangegærdet. — Gærdet mellem Slotslyngen og Vangelyngen. || **Vangelyng**. I 1923 Vangelyngijn. || **Vangesti** [*våŋstæ-nj*]. I 1923 Vangstien [Vångaståjn]. — Ved Vang i Rutsker S., 662.

Vasen. I 1923 Vasen [Va-zijn]. || **Vaseklippe**. I 1923 Vaseklippen [Vazakløppan]. — Vasen er ifl. I 1923 en Lokalitet i og ved Hammersø, og Navnet er identisk med et bh. Ord Va-z med Bet. „Morads“. Samme Ord er Vås ell. Hvås, som Urne har i Bet. „sid Eng, som mestendels staar under Vand“ (R).

Vejene [*vajana*]. I 1923 Vejene. — En gammel, brolagt Vej fra Hammershus. Fortsættelse af Kongevejen i Olsker S. 663.

Vejrømlebakke. BhS XVII 13 Vejrømlebakken. — Jfr. Møllebakker ovfr.

Vortebjerg [*vår-rtåbjær*]. — Klippen har Navn af, at der findes 3—4 „Vorter“ [*vår-rtår*] d. v. s. smaa Kuller, der er særlig fremtrædende fra Søen (Opt. 1947). Navnet er muligvis en Omdannelse af det ældre Hjortebjerg; se ovfr. || **Vorten**. BhFisk 1933 Vortan. — Navn paa et Med med en Enetap o: Enebærbusk. Samme Lokalitet som Vortebjerg?

Vragvig [*vra-(g)væ-jøn*]. I 1923 Vragvigen. — Efter Skibsvrag (I 1923).

Væggen. BhFisk 1933 Væggjen. — Navn paa et Med.

Ørnebjerg [*ö-rnabjær-rad*]. 1804 Thaarups Bh V p. 212 Ørne-Bjerget; MK 1818 Ørbjerg; Mansa 1851 Ørne Bg; Bull 1869 Ørnebj.; Gst Ørnebjerg; I 1923 Ørnebjerget. — Hammeren var det sidste Sted, hvor Kongeørnen rugede i Danmark. || **Ørnededer**. Th Ørnededer. — Om Efterledet se Sæne Meder ovfr. u. Sæne. || **Ørnesand** [*ö-rnasa-nin*]. MK 1818 Ørne-Sanen; Trap¹ Ørne Sanen; I 1923 Ørnesandet. || **Ørnevig** [*ö-rnavæ-jøn, ö-rnavæ-jsska-njan*]. VSK Orig Ørnevig; AL 1912, Gst Ørnevig; I 1923 Ørnevigen.

645. SVANEKE KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Svaneke [*swa-nika, swa-nikæ*]. Som Eksempler anføres: Regnskab 1410 Svenskt Diplomatarium II 345 *czu Swencke uff Bornholm*; 2/7 1491 Swanicke by; 26/1 1516 Hüb 52 Swanicke; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 500 Swenzen; 1547 Hüb 427 Swannekebu; 8/9 1555 Hüb 239, 249 Swanicke; K 1562 Danm. Kortlægning. I 20 Suaneck; Lb 1569 Suannicke; 2/4 1570 (Koncept) Hüb 360 Swanicke; 2/4 1572 Hüb 370 Swanecke; 29/11 1573 Hüb 420 Swanning; 21/4 1574 Hüb 438 Swennecke; 3—5/7 1584 Hüb 496, Segl 1584 Da. Købst. Segl p. 42 Swanicke; LR 1585 Swanicke; 1594 Jonas Koldingensis, *Daniæ descriptio* p. 144 Suannekier; Jb 1598 Suannicke; LR 1607, Visitatsb 1616 Swanicke, consulem Swanicke; Jb 1664 Swanicke; Ravn 1671 Svanike, Suanewich; BW Beskr 1676 Swaneche, Suaniche, Swanicke; BWK 1676, ResenK Svanike; K 17. Aarh. Schwaneck; K c. 1700 Svaninge; JSørensen 1704 BhS XII 84—85 Suaniche, Svaneche; K 1746—50, Bugge 1771, VSK, M 1844 Svanike; Trap⁴, Gst Svaneke; BhFisk 1933 p. 10 Svånika. — Navnet er antagelig et opr. *Swanwika, der bedst kan forklares som en fem. -a-afledn. til et Swanwik, sammensat af den gamle Enstavelsesform af Fuglenavnet Svane, glda. swan, m., bh. [*swa-n*], m. (Esp Indl. p. 71), og Subst. glda. wik, f. „Vig“. Saadanne Afledninger forekommer ofte i bh. Stednavne, se Indl. under Hald, Halle. Udtalens [-k]- for ventet [-g]- kan skyldes Stillingen i trykssvag Stavelse (se Br-N GG II 396 ff.), eventuelt Tilslutning til Afledninger som Svårtika (og Svårtka), f. „Navn paa en sort Hoppe“ (Esp) og „Sortand, Oidemia nigra“ (R) og Brunika, f. „Navn paa en brun Hoppe“ (Esp).

Ahornsvej. Postadr 1948 Ahornsvej.

Bagergade. Postadr 1948 Bagergade.

Bakken. Bh. Vejev. 1944 Bakken.

Bechs Mølle [*bæks 'møla, bæks møla*]. Th Bechs Mølle. — Fredet Stubmølle paa Møllebakke. I 19. Aarh. ejedes den af Slægten Bech (BhS XXI p. 2—3).

Borgergade. Postadr 1948 Borgergade.

Brænderigænge [*brænderi-gænged*]. — Postadr 9 Brænderigængen.

Brændevinsmølle. VSK Brændevinsmøllen. — Forsv. Stubmølle paa Brændevinbakke.

Brøndstræde. Postadr 1943 Brøndstræde.

Byen [*bø-n*]. — Den midterste Bydel, modsat Hullet og Vigen ndfr.

Bykilden, Gade. Postadr 1948 Bykilden.

Byledsbakken, Gade. Postadr 1948 Byledsbakken.

Bækken [*bækan*]. — Fiskernes Benævnelse paa Bechs Mølle.

Bækketrønte. BhFisk 1933 p. 10. Bækketrøntan. — Andet Navn paa Bechs Mølle.

Bødkerbakken, Gade. Postadr 1948 Bødkerbakken.

Egevej. Postadr 1948 Egevej.

Elmevej. Postadr 1948 Elmevej.

Fiskergade. Postadr 1948 Fiskergade.

Frennemølle [*frænemølan*]. Guide 1914, Gst Frennemølle. — Nedrevet Mølle. Naturnavnet Frenne. Kaldes ogsaa Søndermølle.

Galgen [*galjan*]. — Fiskernes Benævnelse paa Møllen paa Galgebakken.

Gængen [*gænged*]. — Lille Gade. Gænge, se Indl.

- Havnebakke.** Postadr 1943 Havnebakken. — Gade.
- Havnegade.** Postadr9, Trap⁴ Havnegade.
- Helgolandsgade.** Postadr 1948 Helgolandsgade.
- Hellig Kilde, Gade.** Postadr 1948 Hellig Kilde. — Se Hellige Kilde under Naturnavne.
- Henrik Hansens Gade.** Postadr 1948 Henrik Hansens Gade.
- Hullebakke.** Postadr9 Hullebakken.
- Hullet** [*hålad*]. UrneAdd Hullet; Regnsk 1825 Hollet; Regnsk 1827, Panum 1830 p. 84, Madvig, Livserindringer p. 25, Guide 1914, Gst Hullet. — Den sydligste Bydel, som ligger i en Lavning.
- Hundebakke, Hse** [*hønabakan*]. Trap¹ Hunde Bakken. — Den nuværende Vestergade. Naturnavnet Hundebakke.
- I Pilene, Gade.** Postadr 1948 I Pilene.
- Kaffemøllen** [*kafamølan*]. — Nu forsvundet Mølle.
- Kirkebakken, Gade.** Bh. Vejev. 1944, Postadr 1948 Kirkebakken.
- Kirkevangen, Gade.** Postadr 1948 Kirkevangen.
- Klippegade.** Postadr9, Postadr 1943 Klippegade.
- Knarborg.** Regnsk 1812 hans Huus paa knarborg. — Subst. bh. Knarr, m. „Knast, Knude inde i Træ“ (Esp). Navnet hører til de nedsettende Navne paa -borg. — A. R.: Efter Eksemplet tvivlsomt som Bebyggelsesnavn; kunde jo være Navn paa en Klippeknold, hvorpaa Huset laa (jfr. Stoltenborg). — G. K.: Maaske snarest at opfatte som et Præpositionsnavn „Paa Knarborg“, betegnende et Hus, idet Navne paa -borg overvejende er Husnavne, og der findes flere Eksempler andetsteds paa Husnavne Knarborg, Knarreborg, der vel er sammensat med Vb. knarre, som nu bruges i Bet. „knirke“, f. Eks. om Hængsler (ODS); fra Ænyda. kendes ogsaa Bet. „knuurre, gnave“ (Kalkar); forudsætter man sidstnævnte Betydning, bliver Navnet en Parallel til det meget hyppige Husnavn Knorborg, Knurborg, se f. Eks. DS IV 27.
- Lillegade.** Postadr 1948 Lillegade.
- Lille Plads.** Bh. Vejev. 1944 L. Plads; Postadr 1948 Lille Plads.
- Lilletorv.** UrneAdd det lille Torv.
- Lindevej.** Postadr 1948 Lindevej.
- Madvigsgade.** Postadr9 Madvigsgade; Trap⁴ Madvigs Gade. — Efter Filologen J. N. Madvig, som er født i Svaneke.
- Munkegade.** Postadr 1948 Munkegade. — Slægtsnavnet Munk.
- Møllebakke, Hse** [*møllabakar*]. Postadr9, Postadr 1943 Møllebakken. — Af Naturnavnet Møllebakke.
- Nygade.** Bh. Vejev. 1944, Postadr 1948 Nygade.
- Nørregade.** Postadr9, Trap⁴ Nørregade.
- Nørre Port.** Skiftepr 1697 Nøre port.
- Nørrevig.** Regnsk 1750 i Nørre Viig; UrneAdd nøre Viigen. — Andet Navn paa Vigen ndfr.
- Ole Thules Gade.** Postadr 1948 Ole Thules Gade.
- Otto Holsts Bakke, Gade.** Postadr 1948 Otto Holsts Bakke.
- Parkgade.** Postadr 1943 Parkgade.
- Parkvej.** Postadr 1948 Parkvej.
- Postgade.** Postadr9, Trap⁴ Postgade; Postadr 1948 Posthusgade, nu Postgade.
- Reberbanegade.** Bh. Vejev. 1944 Reberbanegade.
- Reberbanevej.** Postadr 1948 Reberbanevej.
- Sander Dichts Gade.** Th Sander Dichts Gade; Postadr 1948 Sander Dicks Gade. — Efter Bageren Sander Dich, d. 1612 (Thurah p. 161).
- Siemensgænge.** Th Siemensgænge; Postadr 1948 Siemensgænge, nu Del af Havnegade. — Slægtsnavnet Siemsen; en Gaard kaldes Siemensgaard.
- Skippergade.** Postadr 1948 Skippergade.
- Skolegade.** Trap⁴ Skolegade.
- Skovgade.** Postadr9, Postadr 1943 Skovgade.
- Skovstien.** Postadr 1948 Skovstien.
- Stoltenborg** [*ståltænbår*]. DFS 1906/23 Stoltenborg. — Ny Ejendom, som har Navn efter det bortsprangte Klippeparti Stoltenborg.

- Storegade.** Postadr⁹, Trap⁴ Storegade.
Storetorv. UrneAdd det store Torv.
Strandvej, Nordre-. Postadr 1948 Strandvej, Nordre.
Strandvej, Søndre-. Postadr 1948 Strandvej, Søndre.
Svanegaard [*sva-nægø-r*]. Gst, Trap⁴ Svanegaard. — Gaard ved Svane-
 mølle ndfr.
Svanegade. Postadr 1948 Svanegade.
Svanemølle [*sva-nemølan*]. Gst Svanemølle; Trap⁴ Svanemøllen. —
 Tidligere Mølle, nu Savværk. Hvis Møllen er den samme som den i Skiftepr
 1697 nævnte Suaniche Bymølle, maa Forleddet være Forkortelse for Svaneke.
Svanen [*sva-nan*]. BhFisk 1933 p. 10 Svånan. — En af Fiskerne anvendt
 Benævnelse paa Svanemølle.
Svanetrønte. BhFisk 1933 p. 10 Svånetrøntan. — Andet Navn paa Svane-
 mølle.
Svinget, Gade. Postadr 1948 Svinget.
Søgade. Postadr 1943 Søgade.
Søndergade. Postadr⁹, Trap⁴ Søndergade.
Søndermølle [*søn-rø møla*]. — Andet Navn paa Frennemølle.
Tempelvej. Postadr 1948 Tempelvej. — Naturnavnet Templet.
Thorsager Bakke. Postadr 1943 Thorsagerbakken. — Slægtsnavnet
 Thorsager.
Torvegade. Postadr⁹, Postadr 1943 Torvegade.
Trappegangen. Postadr 1948 Trappegangen.
Vagtbodgade. Postadr 1948 Vagtbodgade. — Jfr. Vagtbod Nakke
 under Naturnavne.
Vang, Hse. Postadr⁹ Vang. — Paa Svaneke Vang.
Ved Bykilden, Hse [*ver by-ki-lan*].
Ved Byleddet, Hse [*ver by-le-d*].
Ved Parken, Gade. Postadr 1948 Ved Parken.
Ved Stranden, Gade. Postadr 1948 Ved Stranden.
Vestergade. Postadr 1943, Trap⁴ Vestergade.
Vigebakke, Gade. Postadr 1948 Vigebakken. — Naturnavnet Vige-
 bakke.
Vigegade. Postadr⁹, Trap⁴ Vigegade. — Gade i Bydelen Vigen.
Vigen [*væ-jøn*]. Regnsk 1750 i Vigen; Panum 1830 p. 84 Vigen; Madvig,
 Livserindringer p. 24 Vigen (udtalt Væjen); AL 1912 Væjen; Guide 1914,
 Gst Vigen. — Den nordligste Bydel, ved Nørrevig.
Vippebakke, Gade [*væpø-bakan*]. Postadr 1948 Vippebakken. — Se under
 Vippebakke i Sandvig Kbst., 644.
Østergade. Postadr⁹, Trap⁴ Østergade.

NATURNAVNE.

- Adolfbakke.** Th Adolfbakken.
Ammin. K 1746—50 (Kopi 1796), K c. 1770, K 1778 ammin; Falenkamp
 1783 Ammin. — Grund i Havet ud for Hullenakke. — G. K.: Navnet findes
 enslydende paa flere Kort, men da de yngre Kort stadig bygger paa de ældre,
 er dette ikke noget afgørende Bevis for Formens Rigtighed. Det ser ud til at
 være et stærktbøjet Masculinum i bestemt Form, men et A.m. synes ellers
 ikke at foreligge. Man kunde tænke paa et Ord beslægtet med Vb. oldn.
 ama „pleje, drive, anstrenge“, som Betegnelse for en besværlig, farlig Grund,
 en stærktbøjet Sideform til isl. ami „Fortrød“, jfr. Gunnar Knudsen, Amager
 i NoB 21 (1933) p. 53.
Bendiksbakke [*bændisabakan*]. — Mandsn. Bændiks.
Birkemyr [*bærkamyrn*]. — Vistnok Slægtsnavnet Birk. Trænavnet
 Birk udtales [*bårk*] (R).
Biskopsenge [*bi-skåpslæna*]. Skiftepr 1686 Biscops Enge; Skiftepr 1688
 Bischobs Enge; Trap¹ Biskop Enge. — Støder op til Biskopsenge i Ibsker S.,
 674.
 ?Bohøj. Skiftepr 1686 ved Boe Høj. — Læsningen er tvivlsom.

Bolettes Hul [*bo'letes 'hål*]. — Skal ifl R have Navn efter et Fartøj, som løb paa Grund her.

Boseris. Lb 1569 hoss Boseriis; Skiftepr 1686 Baasie Ries, baase Ries, Baase Riis; Skiftepr 1701 wed Boße Riis, Bosße Riis; Skiftepr 1705 Wed Bose Riis; 1828 (Th) Baaseriis, Baaseriis-Myren.

Brændevinsbakke. UrneAdd Brændevins-Bakken; Trap¹ Brændeviinsbakken.

Bydam. Skiftepr 1686 Ved Bydammen; UrneAdd Bye Dammen; Madvig, Livserindringer p. 26 Bydammen. || **Byeng.** Skiftepr 1688 Bye Engen, Bye engene; Skiftepr 1705 Bye Engen; Skiftepr 1727 byengen. || **Bykilde** [*by'kilan*]. Trap¹ Bykilden; Madvig, Livserindringer p. 26 den rigelige „Bykilde“. — Brønd i Byen.

Bækager. Skiftepr 1711 beke ageren. || **Bækkemyr** [*bækamy-rn*].

Davidedam [*da'vidadamn, da'væds'dam*]. Skiftepr 1692 ved Davids Dam; Skiftepr 1702 ved Davidtø Dam; Madvig, Livserindringer p. 30, Borrih I 123 Davids Dam. — Byens Vandingssted for Kreaturer. Mandsn. David.

Engestykke. Skiftepr 1701 Engestøcked.

Eskesdal. Skiftepr 1697 Eskes Dahl. — Kollektivet Eske, n. „Askelund“.

Fandens Prædikestol [*fa'nans præ'kæsto-l, præ'kæsto-lin*]. G&N 1934 p. 9 Fanens Prækestol. — Klippeparti.

Fem Favne [*di fæm fa'wnana*]. — Klippe i Søen ud for Svaneke.

Finkedam. Røgnsk 1750 ved Finke Dammen; UrneAdd Finche Dammen; Trap¹ Finke Dam. — Slægtsnavnet Fink(e).

Flagen. Skiftepr 1688 Flagen. — Eng. Maaske Subst. Flage, bh. Flåga, m. og f. „flade ell. plade dannet af sammenføjede brædder (ell. fletværk af kviste)“, ogsaa anvendt om flad Jordstrækning (R). Jfr. Mar. Kristensen i DF IV 88 ff. Flagen kunde dog ogsaa være Plur. af Flaget ndfr.

Flaget. Skiftepr 1686 i flaget; Skiftepr 1710 Et td. Land biug Jord i flaged; Trap¹ I Flaget. — Maaske af et Subst. svarende til sv. Dial. flæk, n. „en større eller mindre flat, utbred yta“ (Rietz), sandsynligvis beslægtet med det foregaaende Navn. Etymologisk identisk er Flaget i Ibsker S., 674.

Flasmerne. BhFisk 1933 p. 10 Flåsmarna. — Fiskegrund ud for Svaneke. Se under Flasmerne i Ibsker S., 674.

Fortovet. BhFisk 1933 p. 10 Fortawed. — Sydkanten af en stor Grund, der ligger 5—6 Sømil fra Kysten. Subst. Fortov, glda. fortå, anvendes dels om Kvævej og Græsgang, dels om Jordstrimmel langs en Bygning, se DS III p. XXVII f. Af den sidstnævnte Betydn. har vistnok udviklet sig dels den specielt bh. Betydn. „den Del af Udmarken, der støder op til en Gaards Grund, og som Gaardens Ejer havde Brugsret til“ (R), dels den hos Kalkar (I 722) anførte Betydn. „den til bredden nærmest stødende del af en sø el. strand og retten til at fiske her“. Her er Ordet aabenbart anvendt om en langt fra Kysten beliggende Fiskegrund, som Fiskerne fra Svaneke hævder at have Eneret til.

Frenne [*frænå*]. — Støder op til Frenne i Ibsker S., 674, s. d. Kaldes ogsaa Frenne Mark. || Frenne Havn. K 1746—50 Frende-havn; Thurah, Datl Frende-Havn; K c. 1770, K 1778 Frendehavn; Mansa 1851 Frendehavn; Guide 1886 Frendehavn; Gæt Frennehavn. || Frenne Mark [*frænå-'mar-k*]. Panum 1830 p. 84 Frennemark; Trap¹ Frende Marken. — Kaldes ogsaa Frenne. || Frennesoen [*frænåso-an*]. DFS 1906/23 Frennesoen, Frænnesoen. — Stor Sten paa Frenne Mark. Se iøvrigt under Frenne i Ibsker S., 674.

?Gadelandsager. Lb 1569 Gadeloms (Gadelams?)agerenn; Skiftepr 1697 Gade Landß Ageren.

Galgebakke [*galjebakan*]. Salchow 1813 Galgebakken. — Nordvest for Byen ved Vejen til Listed.

Grynebæk. — Se under Ibsker S., 674.

Grønkaas. UrneAdd Grøn Kaas. — Baadehavn Syd for Byen.

Grønningen [*grö-ninån*]. Th Grønningen.

Hagen. Trap¹, Guide 1946 Hagen. — Pynt Nord for Havnen. Subst. bh. Håga, m. „Hage (Redskab; ogsaa en Hage ud i Havet)“ (Esp p. 434).

Hammerslet [*hamər'slæt*]. 1785 Thaarups Bh V Paa Uden ved Hammer Slæt; Madvig, Livserindringer p. 17 Hammersletten; DFS 1906/23 Hammer-slet. — Ifl. Madvig, l. c., „en imellem Strandklipperne indesluttet, rund Slette af nogle hundrede Fods Gjennemsnit med en paa skarp Kant stillet tynd Sten i Midten“, Syd for Møllenakke. Hammer, se Indl.

Hellevig. PrI 1624 hellig kilde i en Vig kaldet Helleuig. — Forleddet er sandsynligvis Adj. hellig; jfr. Udtalen af Bebyggelsesnavnet Helligpeder i Rutsker S., 662. Navnet er da snarest Ellipse for Helligkildevig.

Hellige Kilde [*dær hølia kīlan*]. — Kilden, der omtales i PrI 1624 (jfr. det foregaaende Navn), eksisterer ikke mere, men Stedet er endnu kendeligt. Kaldes ogsaa Sankt Hans Kilde.

Holkemyr [*hōla hōlka'myr*]. UrneAdd Holke Myr. — Steder op til Holkemyr i Ibsker S., 674. Forleddet maa sammenstilles med Subst. skaansk h ålk, m. „noget udhulet“, specielt anvendt om „källa i en træskartad omgivning“ (Rietz), jfr. det af Rietz anførte skaanske Stednavn Hålka(r)ne, Navn paa to Kilder. I da. Dial. findes Ordet Holk i Betydn. „aabent vandhul, kildevæld olgn. (undertiden forsynet med en udhulet træstamme, der tjener som brønd)“ (ODS). Ordet findes ogsaa i Bh., men kun i den specielle Betydning „Svampdaase paa en Tobakspibe“ (Esp).

Hoppekrog [*hōpakrō'gīn*]. Trap¹, Trap⁴ Hoppekrogen; Guide 1946 Hoppekrog. — Lille Vig mellem Vagtbodnakke og Hullenakke. Forleddet er formodentlig Slægtsnavnet Hop, se under Hoppegd i Ø.-Marie S., 673.

Hullebakke [*hōlabakan*]. Trap¹ Hulle Bakken. || **Hullebrønd.** Skiftepr 1686 Wed Holle Brønd. — Formodentlig den ndfr. under Hulledam nævnte Brønd. || **Hulledam** [*hōladamīn*]. Th Hulledammen. — Nu opfyldt Dam. Tilbage er kun en Brønd med en Pumpe, som kaldes [*hōlapāmpān*] (R). || **Hullehavn** [*hōlaha-wn*]. DFS 1906/23 Hullehavnen; Guide 1946 Hullehavn. || **Hullenakke** [*hōlanakan*]. Trap⁴, Gst Hullenakke. — Ved Hullehavn ovfr. Jfr. Bebyggelsesnavnet Hullet.

Hundebakke [*hōnabakan*]. Regnsk 1750 til sin Hauge paa Hunde Backen; Regnsk 1780 Hunde Bakken; AL 1912 Hujnabakkajn; Th Hundebakken, Hundebakkerne. || **Hundeløkke.** Skiftepr 1686 Hunde Løchen; Skiftepr 1710 Hunde Lycken.

Hvidestykke. Skiftepr 1707 et tonde land kaldeß hvide støche.

Hyldestykke. Trap¹ Hyldestykket.

Jomfruen [*jāmfrūm*]. Salchow 1813 Iomfruen; Trap¹, Madvig, Livserindringer p. 7, Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindringer p. 175 Jomfruen. — Nu delvis bortsprængt kegleformet Klippe i Indløbet til Svaneke Havn.

Jostevig. UrneAdd Joste-Viigen. — Maaske Mandsnavnet Just.

Kaffemølleklippe [*kafemōlleklēpan*]. — Her stod tidligere en Mølle, som kaldtes Kaffemøllen, se under Bebyggelsesnavne.

Kattesænke [*katasœ-njød*]. — Andet Navn paa Kællingesænke ndfr., formodentlig sekundært i Forhold til dette, idet Forleddet i Kællingesænke undertiden er forstaaet som Killing.

Kernevig [*kœ-rnœvœ-jæn, kœ-rnœvœ-jæn*]. K 1744 Kiærnwigen; K 1746—50 kiærne-wigen; (her?) UrneAdd Jern Viigen; Thurah Kiærne-Vigen; K c. 1770 Kiærnevig; K 1778 Kiærne-Wiigen; Falenkamp 1783 Kiærne-Vigen; Ipsen K 1839 Kjerne Vigen. — Lille Vig Nord for Byen. Formodentlig Subst. bh. Kjärna, f. „Smørkerne“ (Esp). Ifl. R er Vandet her i stadig Bevægelse.

Kikkekakke. Madvig, Livserindringer p. 24 Kikkekakken. — Høj Bakke Nordvest for Byen. Ifl. Madvig „det Punkt, hvorfra Havet og Færdselen derpaa iagttages“. Verbet bh. kjikka „kige“ (Esp).

Kimsedal [*kī-mœsada-l*]. Skiftepr 1686 wed Kimse Dahl, Kimse Dalen; Skiftepr 1697 Kimbe dahl; Skiftepr 1698 Kimbse Dahl; Skiftepr 1705 Kimsedaa; Th Kjimesedal. — Forleddet synes at være et Slægtsnavn Kimes el. lign.

Kirkebakke [*kā-rkōbakan, kœrkōbakan, kœrkōbakan*]. Regnsk 1827 paa

Kirkebakken. || **Kirkeeng** [*k̄a-r̄k̄ǣnana*, *k̄ær̄k̄ǣnana*, *k̄ær̄k̄ǣnana*]. Skiftepr 1710 Kirche Engen, Kirche Enchen. || **Kirkestisagre**. Skiftepr 1698 Kirckesteyes Agerne. || **Kirkestykke**. Trap¹ Kirkestykket.

Kirreskær [*k̄æra|ǣræd*, *k̄æra|ǣræd*]. VSK Kirreskiæret; IpsenK 1839 Kirreskiæret; Gst Kirreskær. — Fuglenavnet bh. Kjirra, f. „Tørne“ (R).

Klippebakke. Regnsk 1773 Klippe bakken.

Kløserne. VSK, IpsenK 1839, Gst Kløserne; AL 1912 Kløserne (-sana). — Klippeskær. Subst. bh. Kløs, m. „Jordklump, navnlig paa Pløjningen og som maa knuses ved Tromlen“ (Esp); jfr. Husnavnet Kløserne i Sahl S., Houlbjerg H., DS IX 227.

Knapager. Skiftepr 1727 Knap ageren. || **Knapløkke** [*knaplykkan*]. Skiftepr 1686 Knappe Løchen; Skiftepr 1698 Knappe Lycken; Skiftepr 1710 Knappelyche; Trap¹ Knap-Løkken. — Maaske Slægtsnavnet Knap; en Mads Knap var Byfoged i Svaneke Aar 1600 (Thurah p. 155).

Knudshul. Skiftepr 1686 Knuds Hull.

Kofodeng. Skiftepr 1710 Een Liden Eng kaldes Kofod Engen. — Slægtsn. Kofod.

Koppelborg [*kåpəl'bår*, *kåpəlbår*, *kåkəlbår*]. DFS 1906/23 Koppelborr, Kokkelborr, Kokkelbor(g), Kokkelborloppan; DFM 39 p. 169 Kokkelbor(g), Koppelborg. — Klippeblok. Forleddets oprindelige Form er tvivlsom. Som en Mulighed kan nævnes Subst. Kuppel, bh. [*kåpəl*], m.

Korshøje Bakke [*kårsiabakan*]. Skiftepr 1686 Kaars Høys Bachen, Kors Høys Bachen; Skiftepr 1697 Kaarß Høye Backen; Skiftepr 1688 Kaarß Høyß Bachen; Skiftepr 1710 under Kaars høye Bachen; Skiftepr 1722 paa Korshøje bachen; Trap¹ Korshøi; Borriinh I 123 Korshøjabakkanj. — Høj Bakke. || Korshøje Stykke. Skiftepr 1707 Korß Høvestøcket. || Korshøje Torn. Skiftepr 1686 under Kors Høys tornen; Skiftepr 1688 Kaarß Høyß Torn; Skiftepr 1697 kaars høyes torn; Skiftepr 1707 ved Korßhøyetorn, Kaarß Høyeßtorn; Skiftepr 1722 paa Korshøje bachen vesten for Kors høye torn. || Korshøjevej [*kårsiaǣn*]. Skiftepr 1688 Kaars Høies Weien. — Vejen til Ibskirke. Paa Korshøj har muligvis staaet et Kors, der har tjent som Sømærke. En anden Mulighed er, at Stedet har spillet en Rolle ved Korsbyrd, jfr. under Korshøj i Pedersker S., 683.

Krakager. Skiftepr 1686 Krach Ageren; Skiftepr 1698, Skiftepr 1710 Krach Ageren. — Krak, se Indl.

Krogager. Skiftepr 1698 Krog Ageren.

Krøblingevej [*krøblinaǣn*]. — Kaldes i Skiftepr 1722 aldveyen, som gaar op til Brendes Høye, og er altsaa den gamle Vej fra Ibskirke til Svaneke. Navnet er formodentlig opstaaet, efter at den nye Vej er anlagt, og betyder maaske „Vejen, som man bliver Krøbling af at gaa paa“.

Kuldager. Skiftepr 1695 kuld Ageren; Skiftepr 1697 kuld ageren, Kulle Ageren, Kul Ageren; Skiftepr 1710 Kull Ageren; Skiftepr 1711 Kule Ager, Kuld Ager. — Kuld, se Indl.

Kællingesænke [*kǣlinasǣnked*, *kǣlinasǣnka*, *kǣlnasǣnked*]. DFS 1906/23 Kjælinjasænjka, ikke Kjælnjasænjka, men Kjælinjasænjka. — Dybt Sted i Nørrevig lige ved Kysten. Det kan ikke afgøres med Sikkerhed, om Forleddet er Subst. Kælling eller Killing; de to første Udtaleformer tyder paa Kælling, den sidste paa Killing. En enkelt Meddeler oplyste ifl. Opt. 1947, at man her skal have druknet Killinger, men almindeligvis fortælles, at gamle Koner, som var blevet dømt til Døden, blev puttet i en Sæk og sænket ned her (Opt. 1947, DFS 1906/23). Ifl. Chr.V.s danske Lov Kap. 13, Art. 25 skulde Horkvinder i særlig alvorlige Tilfælde straffes ved „at stoppis i een Sæk og druknis“. Det er da tænkeligt, at Navnet hidrører fra, at en saadan Straf er blevet eksekveret her. Jfr. dog Kattesænke i Ibsker S., 674. Efterleddet hører til Verbet sænke, som i Bh. bl. a. betyder „drukne“. Om Forholdet mellem [-*sǣnked*] og [-*sǣnka*] se under Kattesænke i Ibsker S., 674.

Laalehavn [*lā-laha-wn*]. — Slægtsnavnet Laale, Lolle.

Langager [*lāna-gærin*]. Skiftepr 1686 Langageren, Lang Aggeren, land Aggeren; Skiftepr 1688 langageren; Trap¹ Lang-Ager.

Lappegraner [*lapagra-narna*]. — Ældre Navn paa Nordskoven. Efter en

Mand, der kaldtes Chr. Kjøller Lap (Opt. 1947); Tilnavnet kunde tyde paa, at han stammer fra Lappegaarden.

Lilleløkke. 1831 (Th) Lilleløkke.

Lusevig [*luzavæːjøn*]. Th Luse Vigen. — En ganske lille Bugt i den vestlige Del af Norrevig. Insektnavnet Lus.

Maageflej [*måːgəflajəd*]. Trap¹ Mogeflei; Th Maageflaj. — Lille Skær.

Madvigager. Skiftepr 1705 2 tønder land kaldis Madvige Ageren. — Maa have Navn efter Filologen J. N. Madvigs Tipoldefader Hans Olufsen Madvig, der er født i Matvik i Blekinge og døde 1701 paa Kobbegd i Ø.-Larsker S. Se iøvrigt BhS XII 1—26.

Mamsesenge. Th Mamsesenge, Mamses Enge.

Marnemorshul. BhFisk 1933 p. 10 Marnamoersahol. — Fiskegrund. Formodentlig efter en Kvinde kaldet Marnemor, af [*maːrna*], den bh. Form af Kvindenavnet Maren.

Møllebakke [*mølləbakən, mølləbakana*]. Trap¹ Møllebakken; Madvig, Livs-erindringer p. 25 den endnu høiere Møllebakke; DFS 1906/23, Guide 1946 Møllebakken. — Pluralisformen i Optegnelsen betegner et Bakkeparti, hvis højeste Punkt er Møllebakke. Paa Møllebakke ligger Bechs Mølle. || **Møllebugt.** [*mølləbuktən*]. Th Møllerebugten. || **Mølleedal** [*møllədaːlɪŋ*]. || **Møllehavn.** UrneAdd Mølle Havnen. || **Møllekrog** [*mølləkroːgɪŋ*]. — Ved Møllebakke ovfr. || **Mølleløkke.** Komm 1720—21 den mellemste Mølle-Lycke ved Svannecke By var indtaget over for 60 Aar; Regnsk 1750 til sin Mølle Lycke. || **Møllenakke** [*møllənakan*]. VSK, Mansa 1851 Møllenakken; Bull 1869, Trap⁴, Gst Møllenakke. — Klippeodde Nord for Byen, ud for Bechs Mølle. || **Møllerodde.** K 1746—50 møller-odden; Thurah Møller-Odden; K 1778 Møller Odden; Falenkamp 1783 Møller-Odden; IpsenK 1839 Mølle-odden. — Andet Navn paa Møllenakke. || **Møllevig.** K c. 1700 Mølvigen. — Andet Navn paa Norrevig.

Nordskoven [*noːrskawɪŋ*]. Trap⁴ Nordskoven; G&N 1934 p. 16 Norskouinj; Guide 1946 Nordskoven. — Plantage Nord for Byen.

Nørrevang. Lb 1569 Nørre wongenn; Skiftepr 1688 Nøre vang; Skiftepr 1692 Nørre Wang; Trap¹ Nørre-Vang. || **Nørrevig.** K 1746—50 nørre-wigen; Thurah Nørre-Vigen; DATl Nørre-Wigen; Salchow 1813 Nørrevigen; Trap⁴ „Vigen“ (bornh. Væjen) eller Nørrevig; Gst Nørrevig.

Ole Ankers Klippe [*oːla aːŋkərs kløpa, oːla aːŋkərska*]. Th Ole Anchers Klippe. — Undersøisk Skær.

Pengekisten [*pəŋəkɪːstən*]. — Kubusformet Klippe i Vandet S. for Møllenakke. Jfr. Pengekisten i Gudhjem, 672.

Pladen. BhFisk 1933 p. 10 Plådan. — Fiskegrund. Jfr. Pladen i Povlsker S., 682.

Planteløkken [*plāːntəlykən*]. Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erin-dringer p. 178 Planteløkken; G&N 1934 p. 16 Plāntelykkjan. — Ældre Navn paa Sydskoven.

Porcelænsdam [*pøːstəˈliːnsdamɪŋ*]. DFS 1906/23 Postelinsdamminj. — Dam paa Møllebakke, hvor der tidligere blev brudt Feldspat til Porcelæns-fremstilling (DFS 1906/23).

Pærebakke [*pæːrəbakən, pæːrəbakana*]. Skiftepr 1686 Paa Perre Bachen; Skiftepr 1707 paa pære Bachen; VSK, Salchow 1813, Mansa 1851 Pærebakken; Bull 1869 Pærebakkerne; Gst Pærebakke; AL 1912 Pærebakkana. — Se Pærebakke i Ibsker, 674.

Rybbe. UrneAdd Rybbe. — Baadehavn Syd for Byen. Aabenbart Subst. bh. Røbba, f. „et smalt Stykke Bræt til at slaæ paa et Sted, f. Ex. paa et Loft“ (Esp), da. Rigspr. Ribbe, der bl. a. bruges om forsk. Lister og Planker i Skibskonstruktionen (ODS Ribbe I Bet. 4.3).

Rødnæs [*røːnæːz*]. Th Rødnæs. — Undersøisk Skær ud for Hullenakke. Jfr. Rødnæs i Ø.-Larsker S., 671.

Sandersbakke. Trap¹ Sandersbakken. — Mandsn. Sander (< Alexander).

Sandkaas [*saːnkəːz*]. UrneAdd Sand Kaas; Salchow 1813 Sandkaas; Th Sandkaas Vig. — Vig Vest for Hullenakke. || Sandkaas Odde. K c. 1700 St: Kaas Odde; K 1746—50 Sand-kaas-odden; Thurah Sand-Kaas-

Odden; UrneAdd Sandkaas Odde; K 1778 Sandkaas-Odden; Mansa 1851, Gst Sandkaas Odde.

Sankt Hans Kilde. G&N 1934 p. 9 Sânta-Hânskijlan; Borrih I 163 Sântehâns Kji'lan. — Identisk med Hellige Kilde ovfr. Navnet hidrører fra, at der i gamle Dage holdtes Kildefest St. Hans Aften (R, jfr. DFM 33 p. 65 m. Henviisn. og G&N 1934 p. 9 ff.). Kilden og Festpladsen blev ødelagt ved Stormfloden 1872, hvorefter en ny Festplads med Kilde blev anlagt længere mod Vest, se G&N 1934 p. 9 f.

Sibirien. Th Sibirien. — Ved Svaneke Havn.

Sigteklipper [*sa-jakløparna*]. Th Sejta Klopparne, Sejtakløpparna. — Lave Klipper, hvor nu Østergade er bygget. Efter en Mand, der kaldtes [*sa-jtin*]; dette Navn maa være identisk med Subst. bh. Seit, m. „en Sigte“ (Esp).

Skaaren [*skârn*]. Salchow 1813 Skornen; Th Skorn. — Et Klippeskær, som Havnens nordre Indløbsmole er bygget paa. Et Subst. bh. Skorr, f. forekommer oftere i Stednavne og modsvarer oldn. skor, f. „Indsnit, Fure; Revne i Fjeldvæggen“ (Fritzner) og no. Dial. Skor, f. „Afsats i en Bjergside, en liden Flade under en steil Klippe; en langstrakt Huulning, omtrent som et Bækkeløb med Bakker paa begge Sider“ (Aasen). Ordet hører etymologisk til Verbet skære. Formen hos Salchow er hyperkorrekt og hænger sammen med, at Femininumsort paa -n i Bh. ikke faar nogen Endelse i bestemt Form (Esp Indl. p. 88).

Skagelfald. Skiftepr 1697 ved Skaggelfalds torne; Skiftepr 1705 ved skagelfalds tornen; Skiftepr 1707 skagle falds Støcket; 1808 Thaarups Bh VII Jord kaldet Skagelfaldet uden for Byeledet. — Se under Skagelfald i Rønne Kbst., 641.

Skinderbakke. Skiftepr 1686 Schinder Bachen; Skiftepr 1698 Skinder Bachen her i Suaniche. — Subst. Skinder, sandsynligvis i Bet. „Rakker, Person der flaar selvdøde eller urene Dyr“ (ODS); i denne Bet. kendes Ordet i Bh.

Skottedamme. AL 1912 Skottadammana. || **Skottejord** [*skåtajo-rn*]. — Slægtsnavnet Skot. Ifl. R har en Mand ved Navn Skot eget Skottejorden.

Skovsklipper [*skaws'kløpar*]. — Slægtsnavnet Skov.

Skrehald [*skre'ha-l*]. Skiftepr 1686 ved Schre Hald; Skiftepr 1697 Skree Hald; Skiftepr 1707 skrehald og Øxen; Trap¹ Skrehold. — Stedet har ifl. R Navn efter en nu bortsprængt høj Klippe med skraa Flade, som Børn og unge benyttede som Rutsjebane. Denne Leg kendes ogsaa andetstedsfra og kaldes paa Bh. „å kjöra glatten- eller råwkâna“, se DFM 39 p. 176 f. Verbet bh. skre „skride, glide“ (Esp).

Slottedamme [*slåtadamana*]. — Formodentlig af et Slægtsnavn Slot.

Smedehul. 1835 (Th) Smedehulstykket; Th Smedehullet. — I Svaneke Vang. || **Smedeløkke.** Skiftepr 1688 smide lochen; Skiftepr 1705 Smede Løchen; Skiftepr 1707 Smeddelycken.

Solbjerg. Skiftepr 1686 Soell Biergs Aggeren; Skiftepr 1727 Soel biergs Ageren ved Sr Herman Kofods steen Eng. — Subst. Sol. Jfr. DS I 111 under Solbjerg og DS IX 148 under Solbjerg Toft.

Staalebugt [*stæ-lbåktøn, stæ-labåktøn*]. Guide 1946 Staalebугten. — Muligvis Slægtsn. Staale.

Stabelen. BhFisk 1933 p. 10 Stavelinj. — Fiskegrund. Jfr. Stabler i Rønne Kbst., 641.

Stenager. Skiftepr 1710 Jochum Thießens Steen Ager. || **Steneng.** Skiftepr 1686 Steen Engen; Skiftepr 1701 Steen Eng; Skiftepr 1722 steen Eng. || **Stenkuld.** Skiftepr 1695 ved Steen Kullen; Skiftepr 1699 Steen Kullerne; Skiftepr 1722 ved steen Kullene ved aldveyen, som gaar op til Brendes Høye; VSK, Bull 1869 Steenkullen; Guide 1886, Gst Stenkullen.

Stoltenborg [*ståltanbår*]. DFS 1906/23 Stoltenbor(g). — Et nu bortsprængt Klippeparti i Svaneke. Navnet er en spøgende Efterligning af tyske Borgnavne som Stolzenfels, Stolzenburg o. lign. Jfr. DS III p. XIX f.

Stælebrønden [*stæ-labrå-nj*]. Th Stellebrønden. — Brønd i selve Byen. Stæl, se Indl.

Sundet [*sønød*]. UrneAdd Sundet. — Baadehavn ved Sandkaas; her havde

Drengene Svømmested (R). Subst. Sund har sandsynligvis her en ældre Betydn. „Sted, hvor der svømmes“, jfr. oldn. sund, n. „Svømning“.

Svalpekisten [*swalpəkī-stan*]. Madvig, Livserindringer p. 7 Skvalpekirken; Th Svalpekiste, St. og L. — Formen -kirken hos Madvig maa bero paa en Trykfejl. Skvalpekisten er ifl. Madvig „en lille Kløft og Aabning imellem Strandklipperne, hvor det indstrømmende Havvand bevægede sig paa en særlig Maade, og der benyttedes af Pigerne ved Vask af Tøi“. Forleddet er Verbet bh. svalpa, skvalpa „skvalpe, skulpe“ (Esp).

Svaneke Frihed [*swa-nikafri-he-din*]. — Udmærket. || **Svaneke Huk**. JSørensen 1704 Suaniche Huch, Svaneche Huch Steenreef; Panum 1830 p. 4 Svannike Hukken. — Vistnok identisk med Møllenakke. || **Svaneke Nakke** [*swa-nikanakan*]. — Andet Navn paa Møllenakke. || **Svaneke Odde**. K 1746 —50 vagt eller Svaniker-odden; Thurah Vagt- el. Svanike Odden; DATl Vagt eller Svanike-Odden; Falenkamp 1783 Swanike-Odden; Salchow 1813 Svanicke-odden; IpsenK 1839 Svanikeodden. — Andet Navn paa Vagtbod Nakke.

Svanevær. Urne Tilf. t. Thurah Svane-Kiær; E. Tang Kristensen, Danske Sagn III 232 Svanevær. — Ifl. Urne Navn paa et Kær, som efter Thurah i gamle Dage skal have ligget omtrent midt i Byen, „hvorudi Svaner paa sine Tider om Aaret opholte sig“, og efter hvilket Byen skal have faaet Navn.

Svendshøj [*swens'høj*]. Skiftepr 1686 Suends Høy, Suens Høy; Skiftepr 1688 Svends Høy; Skiftepr 1697 Suendβ Høy; Skiftepr 1707 Suentz Høy; VSK Sundshøj; VSK Orig Svendshøj; IpsenK 1839 Svendshøj; Mansa 1851 Svendshøj; Bull 1869 Lundshøj; INM 1884 Svendshøj; Gst Svendshøj. — Mandsn. Svend.

Sydskoven [*sy-dskawin*]. Trap⁴ Sydskoven; G&N 1934 p. 16 Sydskouinj; Guide 1946 Sydskoven. — Plantage Syd for Byen.

Templet [*tæ-mp-lad, tæmp-lad*]. Madvig, Livserindringer p. 7 det lille og det store Tempel; DFS 1906/23, Borrijnh I 163 Tæmpel; G&N 1934 p. 9 Tæmpel; Th Tempelklipperne. — Klippeparti lige Nord for Byen. Navnet maa være et Sammenligningsnavn, formodentlig dannet i Analogi med Klippenavne paa -kirke og -kapel; jfr. under Jons Kapel i Rutsker S., 662.

Tindingen. Madvig, Livserindringer p. 7, Th Tindingen. — Klippe ved Svaneke Havn nær ved Jomfruen ovfr. Subst. Tinding.

Tornstykke. 1835 (Th) Tornstykket. — Plantenavnet Torn „Tjern“. **Troldkællingen** [*trøllkæ-lin-jen*]. DFS 1906/23 Trojlkjællinen. — Højt Klippeparti ved Hullehavn.

Tyskebugt [*ty-skabåktæn*]. — Bugt lige Vest for Vagtbod Nakke.

Vagtbod Nakke [*va-jtbo-nakan, va-jtanakan*]. Trap¹ Vagtbod Nakken; Bull 1869, Trap⁴ Vagtbodnakke; Gst Vagtbod Nakke. — Odde. Vagtboden var en Bygning, der tjente som Vagtlokale for Borgervæbningen. || **Vagt-odde**. K 1744 Wacht Odden; K 1746—50 vagt eller Svaniker-odden; Thurah Vagt- el. Svanike Odden; DATl Vagt eller Svanike-Odden; K 1778 Vagt Odden; Falenkamp 1783 Vagt-Odden. — Identisk med Vagtbod Nakke ovfr.

Vigen [*væ-jæn*]. Trap¹ Vigen; Trap⁴ „Vigen“ (bornh. Væjen) eller Nørrevig. || **Vigebakke** [*væ-jåbakæn*]. AL 1912 Væjabakkajn. || **Vigebugt**. Th Vigebugten. || **Vigedal**. Borrijnh I 163 Væjadålejn. || **Vigedam**. Regnsk 1750 ved Viige Dammen; UrneAdd Veege Dammen. || **Vige-gaardsjord**. Skiftepr 1707 Wige-Gaardβ-Jorden, ved Viegaardβ Iorden. — Se under Vigestæl ndfr. || **Vigehavn** [*væ-jaha-vm*]. Borrijnh I 63 Væjahavn; G&N 1934 p. 9 Væjahavn; Guide 1946 Vigehavn. || **Vigenakke**. Th Vigenakken. || **Vigestæl** [*væ-jastæ-lin*]. Madvig, Livserindringer p. 13, BhS XXI 78 lille Vigestælen. — Her har tidligere ligget en Gaard, nemlig 8. Vg i Ibsker, se under Viegd i Ibsker S., 674.

Vægterhavn. Trap¹ Vægter Havn.

Vælderne. BhFisk 1933 p. 10 Wæljarna. — Fiskegrund. Subst. bh. Væjlla, f. „sammenkittet fast stenagtigt Jordlag“ (R).

Øksen. Skiftepr 1707 skrehald og Øxen, et half læβ Enges Bund kaldes Øksen; Skiftepr 1710 Øxβen; Th Øxen, Øjsan. — Eng i Svaneke Vang. Jfr. Øksen u. Neksø Kbst., 646.

646. NEKSØ KØBSTAD. BEBYGGELSESNAVNE.

Neksø, Kbst [ældre: *najsø*, *na-jsø*; nu oftest: *næksø*]. 7/12 1346 (15. Aarh.), udat. Jakob Ærkebisp 1392—1410 (Afskr.) Nexø; 5/6 1429 nexø; 16/3 1451 Nexæ; Juni—Juli 1454 Hanserec. 1431—1476 V 177, 31/8 1463 Hanserec. 1431—1476 V 255, 1/6 1480 (LDipl), 9/8 1490 Nexø; 6/7 1499 (samt. Kopi) Nexø; 15/8 1501 (Langebek) Næxæø; 11/11 1512 (Spec 1693) Näxiö; 26/1 1516 Hüb 52 Neysse; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 499 f. Nexen; 1530? Hüb 83 Nexø; 14/8 1544 Hüb 137 ff. Nix, Nex; K 1554 Danm. Kortlægn. I 13 Nex; 1/11 1562 Hüb 279 ff. Nexø; Lb 1569 Nexø; LR 1585 Nexø; Jb 1598 Nexø; 6/5 1608 Hüb 560 f. Nexø, Nexø; Jb 1624 Nex; Jb 1664 Nexø; K c. 1700, K c. 1770, VSK Nexø; M 1844 Nexø Kiøbstad; Trap⁴ Neksø; Gst Nexø. — Da Formen Nexø ikke blot forekommer i tyske Kilder, men ogsaa i danske, f. Eks. i 7/12 1346, gaar det ikke an at opfatte denne Form som sekundær i Forhold til Nexø, skønt den sidstnævnte Form allerede forekommer i 5/6 1429; Neksø maa tværtimod anses for en hyperkorrekt Skrivemaade opstaaet ved, at det sidste -ø er opfattet som Subst. Ø. Som Tolkningsbasis maa altsaa opstilles et glda. Næksæ. Dette kan være et sammensat Navn med Subst. glda. sǣ „Sø“ som Efterled; i saa Fald maa Næksæ opr. være Navn paa den temmelig store Sø Ferskesø. Forleddet kan maaske være et Subst. glda. *næk „Nøkke, overnaturligt Væsen, der holder til i Aær og Søer“, etymologisk identisk med oldn. nykr, m., Gen. nykra, runeda. nukǣ (som Mandsn., se Jacobsen-Moltke II 385), jfr. oldeng. nicor, m., oldhty. nihhus, m., mnty. necker, m., nyhty. Nix, m. d. s. Paa østnordisk Omraade er Stammens uddydende r opfattet som Nominativmærke og derefter forsvundet, og i Stedet for den ventede Rodvokal y eller ø har Ordet her undertiden i eller æ (jfr. sv. näck og änyda. Former som best. Sing. nicken og ubest. Plur. nickar ved Siden af Former med y, ø og o, se Kalkar II 453, III 229; jfr. „Hr. Nek“ og andre Former i jy. Opskrifter af DgF 37, se DgF IV 796 ff.). Den urvendende Vokal findes allerede i Akkusativformen nek i Sjalina Tröst (det tilsvarende Sted i den danske Oversættelse Sjæla Tröst er ikke bearet). Om Vokalen se iøvrigt Axel Kock, Umlaut og Brechung p. 207 og Bengt Hesselman, De korta Vokalerna i och y i Svenskan (Uppsala Universitets Årsskrift 1909) p. 235. Forudsat at Tolknningen er rigtig, kan som Paralleler anføres de svenske Sønavne Näcktjärn og Näcksjön, samt Elvenavnet Näckeström (HellqSjön 439).

Aasen [a-zin]. BhS XIV 75, BhTid 11/5 1925, Postadr 1943 Aasen. — Gade, som tidligere kaldtes Hallandsaas. I BhS XIV 75 opfattes Aasen som det opr. Navn, Hallandsaas som en Forvanskning, og Gaden siges at have sit Navn efter „den største af de gamle Havstokke“, jfr. bh. Ås, m. „Aas, Aksel“. Det forholder sig imidlertid omvendt: Hallandsaas er det opr. Navn, Aasen en Ellipse derfor, se iøvrigt ndfr. under Hallandsaas. Med Naturnavnet Aasen kan der af topografiske Grunde ikke være nogen Forbindelse.

Avlsbrugervej. Postadr 1943 Avlsbrugervej.

Badskærgade, Lille-. Th Badskærgade, Lille-. — Jfr. Lars Badskærs Gang ndfr. Subst. Badskær (omdannet af Bartskær) „Barber, Saarlæge“.

Bakkemølle [bakamolän]. Trap⁴, Postadr 1943 Bakkemølle. — Ligger paa Storebakker.

Birkegænge [berkaçænäd, bæркаçænäd]. BhTid 11/5 1925 Birkegænge; Opt. 1926 Berkagænget; Th Birkegænget. — Ifl. BhTid 11/5 1925 efter en Mand ved Navn Jørgen Birch.

Blagerhus [*bla-garahù-zød*]. — Nu nedrevet; opr. Bolig for en Konstabel. En Beboer hed Hans Pedersen Holm, kaldet Blågarijn. Til Udtrykket bh. gjorra blåg „udrette noget voldsomt el. opsigtsvækkende“ (R), jfr. Verbet bh. blåga „piske, om Regn og Sne“ (R), sv. Dial. blaka „slaa, piske“ (Rietz).

Bohnmølle [*bo-namolan*]. Trap¹ Bonde M.; G&N 1935 p. 63 Bohnmøllan; BhS VII 129 Bohnmøllan. — Bygget 1785, nu nedbrudt. Slægtsnavnet Bohn.

Bojesmølle [*båjsamolan, båjsnamolan*]. Trap¹ Bojes M.; Th Bojes Mølle. — Fsv. Stubmølle, der laa, hvor nu Anlægget er. Slægten. Boyesen, alm. udt. [*båjə*].

Bredgade [*bre-ga-da*]. Trap², Trap⁴, Postadr 1943 Bredgade.

Brogade [*bro-ga-da*]. Tax 1761 Broe Gade; FT 1840 Broegaden, Broegade; Postadr 1943 Brogade. — Gade fra Torvet mod Sydvest. Skønt Subst. Bro i Gadenavne ofte har Betydn. „Brolægning, Stenbro“ (Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 72 f.), er det vistnok sandsynligere, at Bro her har den alm. Rigssprogsbetydn.; Stiftamtmand Grev Knuth beretter i 1764, at der ingen brolagte Gader findes i Neksø, og ifl. en Nutidstradition skal Gaden tidligere have passeret en Bro over et Vandløb (R).

Bryggerigang [*brygð'ri-gånin*]. — Den nederste smalle Del af Bryggeristræde, nu fsv.

Bryggeristræde. Trap³, Postadr 1943 Bryggeristræde.

Brænderimølle. Sk&P c. 1855—92 Brænderimøllan.

Brænderistræde. Trap³ Brænderistræde. — Det nuv. Bryggeristræde.

Bundtarmen [*bántarmin*]. — Navn paa den Gade, som nu hedder Grøndals Vænge. Subst. bh. Bundtarm, m. „Blindtarm, Blindgade“.

Børsen. Kb 1689 paa børsen.

Damgade. Th Damgade. — Nyt Navn. Den ældste Del af Gaden hed tidligere Piledamstræde eller Løghangenge.

Danielstræde [*da-niælstræ-da*]. Trap³ Danielstr.; Postadr 9, BhTid 11/5 1925 Danielstræde. — Her har ifl. BhTid 11/5 1925 engang boet en Mand ved Navn Jøppe Danielsen.

Dikkegænge [*dekaçænəd*]. Th Dikkegænget. — Del af Vægtergaden, gennem Dickegaarden. Efter Slægten Dick.

Færkesøstræde [*fa-rsker'jò-stræ-da*, yngre *fa-rskə'jò-stræ-da*]. Tax 1761 Færse Sø Strædet; 1762 UrneAdd Færse Sø Strædet; Tax 1771, FT 1787 Færse Sø Strædet; Tax 1801 Færse Sø Strædet, Færsker Sø Strædet; FT 1840 Færkesøstrædet; Trap¹, Postadr 1943 Færkesøstræde. — Naturnavnet Færkesø.

Filosofgangen [*fi-lo'såfgånin*]. — Her færdedes Realskolens Disciple. Formodentlig Opkaldelse efter Filosofgangen i Sorø.

Fiskerstræde [*feskarastræ-da*]. Trap² Fiskestr.; Trap³ Fiskerstræde; Postadr 1943 Fiskerstræde.

Frederiks Stenbrud, Hsø. FT 1840 Frederich Steenbrud; Postadr 1943 Frederiks Stenbrud. — Se under Naturnavne.

Funchegænge. BhTid 11/5 1925 Funchegænget; Th Funkegænget. — Andet Navn paa Skipperstræde ndfr. Efter en Skibsfører ved Navn Funch.

Gaasetorv [*gø-zatårød*]. Trap² Gaase T.; BhTid 11/5 1925 Gaasetorvet; Trap⁴ Gaasetorv; Postadr 1943 Gaasetorvet. — „Gaasetorvet var Samlingssted for de mange Gæs man den Gang havde herude nord i Byen. En af de Skikkelser, man bedat husker, er Stine Mouritsen. Hun kom om Foraaret og helt hen paa Sommeren hver Dag med sin store Flok Gæslinger, som græssede paa Gaasetorvet“ (BhTid 11/5 1925). Jfr. Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 96 f.

Galgøhus, fsv. Hs [*galyçahù-zød, galjølç'hù-z*]. Gst Galgøhus. — Efter Naturnavnet Galgeløkke.

Gamle Postvej [*çæn gamla pø-stuçæn*]. Postadr 1943 Gammel Postvej. — Vej fra Rønnevejen til den gamle Postgaard.

Gasværksvej. Postadr 1943 Gasværksvej.

Gertrudsgænge [*gå-rtas çænə*]. — Andet Navn paa Toldbodgænge.

Ginesgænge [*gi-næs gængə*]. — Andet Navn paa Hans Hermansens Gænge. Efter en Væverske ved Navn Gine Hansen (R).

Grøndalsvænge, Gade. Postadr 1943 Grøndalsvænge. — Slægtsnavnet Grøndal.

Grønnegade [*grö-naga-da*]. Tax 1761 Grønne Gade; FT 1840 Grønnegade; Postadr 1943 Grønnegade. — Fører fra Kildestræde til Gaasetorv i Byens nordvestlige Hjørne. Grønnegade er opr. Navn paa en græsbevokset Gade, se Hugo Matthiessen, Gl. Gader p. 19 f.

Gustav Møllers Vej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Gustav Møllers Vej. — Opkaldt efter den svenske Socialminister Gustav Möller; se iøvrigt under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Hallandsaas [*ha-lans'aa-z*]. Tax 1761 Halens Aass; Skiftepr 1761 ved Hallands Aas; 1762 UrneAdd Hallens Aas; Tax 1771 Hallands Aas; FT 1787 Halands-Aas; Tax 1801 Hallands Aas; Trap¹ Hallands Aasen; Trap⁴ Hallandsaas. — Gaden fra Torvet mod Nord, hedder nu officielt Aasen, se ovfr. Gaden er opkaldt efter det københavnske Hallands Aas, det nuværende Kongens Nytorv og Gothersgade. Dette Areal var, indtil Kongens Nytorv blev anlagt 1670, „et ufremkommeligt Uføre med Høje og Dale, som man skæmtvis kaldte Hallandsaas efter Bjergrækningen mellem Skaane og Halland, et Navn, der bevarede længe efter at Kongens Nytorv var blevet reguleret“. (O. Nielsen, Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse IV, 1885, p. 449). Jfr. P. K. Thorsen, Afhandlinger og Breve II 138.

Hans Hermansens Gænge [*ha-rmøngængəd, hæns 'ha-rmøns gængə*]. Trap² Hans Hermans Gænge; BhTid 11/5 1925 Hanes Hermans Gænge; Opt. 1926 Hans Harmens gænge; Postadr 1943 Hans Hermans Gænge, Hermans Gænge. — Ogsaa Ginesgænge.

Havnegade [*ha-vnaga-da*]. Trap³, Trap⁴, Postadr 1943 Havnegade. — En Del deraf hed tidligere Pilestræde.

Hedtoftsvej. Jul paa Bh 1946 Hedtoftsvej. — Opkaldt efter den danske Statsminister Hans Hedtoft.

Hjortegænge. — Se Hjortestræde.

Hjortestræde [*jo-rta-gængəd*]. Trap² Hjortestr.; Postadr 1943 Hjortestræde. — Slægtsnavnet Hjort.

Hjørnegade [*jö-rnaga-da*]. Tax 1761 Hjørne Gaden; FT 1840, Postadr 1943 Hjørnegade. — Ved Hjørnet ndfr.

Hjørnet [*jö-rnəd*]. — Huse i Byens Udkant. Byens gamle Vestgrænse danner her et retvinklet Fremspring.

Højbovej. Bh. Vejev. 1944 Højbovej.

Julestuen [*ju-lastawan*]. Trap², Trap⁴, Postadr 1943 Julestuen. — Nu Navn paa en Gade, men opr. Navn paa en Ejendom, hvor der i gl. Tid holdtes Julestuer og Dans (R).

Jydegænge [*ju-dagængəd*]. Trap², Trap⁴ Jydegænge; Postadr 1943 Jydegængenget. — Vistnok efter den kendte Original Postbud Per Mark, kaldet „Jyden“, som boede her (R).

Kalkbrænderivej [*kalkbrænrivæ-ŋ, kalkbrænrivæ-ŋ*]. Postadr 1943 Kalkbrænderivej.

Kejsergang [*ka-jsaragānŋ*]. Trap² Keisergang; Postadr 1943 Kejsergangen. — Slægtsnavnet Kayser.

Kejsergænge [*ka-jsaragængəd*]. BhTid 11/5 1925 Kaysergængenget. — Sidegade til Kejsergang.

Kildebakkestræde [ældre: *kiløbakan*, nyere: *kiløbakastræ-də*]. Tax 1761 Kile Backestrædet; 1762 UrneAdd Keilebakkestrædet; Tax 1771 Kilde Backe Strædet; Tax 1801 Kildebaks Strædet, Kildebak Strædet; FT 1840 Kjeldebakestræd; Trap¹, Postadr 1943 Kildebakkestræde. — Stræde ved Bykilden.

Kildestræde [*kilæstræ-də*]. Tax 1761 Kile Strædet; 1762 UrneAdd Keilestrædet; Tax 1771, FT 1787, Tax 1801 Kilde Strædet; FT 1840 Kildestrædet; Trap¹, Trap⁴, Postadr 1943 Kildestræde. — Gaden fra Kildebakkestræde mod Syd. Efter Bykilden.

Kirkestræde [*ka-rkæstræ-də, kærkastræ-də*]. Tax 1761 Kirke Strædet; FT 1840 Kirkestrædet; Postadr 1943 Kirkestræde. — Ved Kirken. Kaldtes alm. Kirsten Kruses Gænge el. Krusegænge.

Kirsten Kruses Gænge [*kʰɛstəna ˈkr̥uːzəs ɡæŋə*]. BhSoc 21/7 1928 „Kirstine Kruses Gænge“. — Andet Navn paa Kirkestræde. Efter en gammel Kone, der boede her, og som mentes at kunne hekse (R).

Klintegade [*kl̥ɪntagaːda*]. Trap⁴ Klinteg.; Th Klintegade. — Navn paa en Del af den nuværende Paradisvej, som fører forbi Klint i Ibsker S., 674.

Knappegænge. Trap² Knappegænge; Th Knappegænget. — Andet Navn paa Smallegade. Slægtsnavnet Knap.

Knollegænge [*kn̥aladæŋəd*]. BhS VII 127 Knollegænget. — Et Stræde, der førte fra Aasen til Strandgade. Her boede en Mand, der blev kaldt [*kn̥alɪŋ*] (R).

Kong Gustafs Vej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Kong Gustafs Vej. — Opkaldt efter den svenske Konge Gustaf V; se iøvrigt under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Kridtgade [*kriːtgaːdan*]. — Alm. Navn paa Nygade. Navnet hidrører vistnok fra, at Gaden tidligere var belagt med lyse Kalksten (R).

Krusegænge [*kr̥uːzadæŋəd*]. — Andet Navn paa Kirsten Kruses Gænge.

Købmagergade. Tax 1761 Kiøbmager Gade; FT 1840 Kiøbmagergade; Trap¹ Kjøbmagergade. — Formodentlig Opkaldelse efter Købmagergade i København. Denne Gade hed tidligere Kiødmangergade (af Kiødmanger „Slagter“), men dette Navn omdannedes i 16. Aarh. til det meningsløse Kiøbmagergade, se Navneformerne i P. K. Thorsens Afhandlinger og Breve II 136 ff. med Tillæg I smst. p. 154 f.

Langelinie [*l̥ɑŋəˈliːniːa*]. BhTid 11/5 1925 Langelinie. — En lang Husrække med Arbejderboliger. Spøgende Opkaldelse efter Langelinie i København.

Langvig. Kb 1689 i Langvig. — Navn paa en Bebyggelse i eller ved Neksø.

Lars Badskærs Gang [*laːrs ˈbaːdʃæːrs ɡɑŋ*]. BhTid 11/5 1925 Lars Badskærs Gang ved Søndergade. — Gang gennem Vingevænge. Jfr. Badskærgade, Lille- ovfr.

Lavesgaard. Lb 1569 Laffuis gd. — Muligvis identisk med den 22. Sg i Bodilsker S., 681; denne Gd.s Jorder kaldes 1739 og senere Lavestæl, og UrneNb oplyser, at Ejeren bor i Neksø. Jfr. Naturnavnet Lavestæl.

Leghangænge [*leˈɡaːnadæŋəd*]. — Den ene Ende af Damstræde, hvilket Navn kun benyttes officielt. Strædet er opkaldt efter en Mand ved Navn Henrik Leghan, udt. [*leˈɡaːn*], hvis Fader var Medlem af et holstensk Grenaderkorps, der laa paa Bornholm 1807—14 (R).

Lindbergsvej. Jul paa Bh 1946 Lindebergsvej; Postadr 1948 Lindbergsvej. — En af de i 1946 nyanlagte Gader, se under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Lindestræde [*l̥ɪnɛstrɛːdɔ*]. Trap², Trap⁴ Lindestr.; Postadr 1943 Lindestræde.

Lystereløkke [*lyːstɛrɛlɔkən*]. — Huse paa en Løkke, der har tilhørt Slægten Lyster.

Lystersminde. Th Lysters Minde. — Et af Husene paa Lystereløkke.

Madegænge [*maːdæŋəd*]. Postadr 1943 Mægænge. — Naturnavnet Made.

Mortensgade [*mɔːrtənsɡaːda*]. Trap² Mortensgade; Trap⁴ Mortensg.; Postadr 1943 Mortensgade.

Mosevej [*mázavæːŋ*]. Postadr 1948 Mosevej.

Munkebakke [*monkabaːkan*]. Kb 1688 Hans Pedersens paa Munchebachens Qvinde; Kb 1697 Munchebanche. — Del af Torvegade. Slægtsnavnet Munch.

Munkegade [*monkagaːda*]. Tax 1761 Munch Gaden; FT 1840, Postadr 1943 Munkegade. — Munkegade og Munkestræde ligger et Stykke Syd for Kirken. Det vides ikke, om her har ligget et Kloster.

Munkestræde. Tax 1761 Munch Strædet; FT 1840 Munkestrædet, Munkestrædet; Trap¹ Munkestræde.

Myregænge [*myːradæŋəd*]. Trap² Myregænge; Th Myregænget. — Den nederste Del af Havnegade. Maaske Slægtsnavnet Myhre.

Mølleby [*mølbyː*]. Th, Postadr 1943 Mølleby. — Bebyggelsen ved Ny-mølle, Savmøllen og Bohnemølle.

Skt. Nikolaj Kapel. PrI 1624 St Nicolaj Capel. — Ældre Navn paa Nekso Kirke, der var indviet til de søfarendes Helgen Skt. Nicolaus.

Nyboder, Gade [*ny-bo-ær*]. Trap², BhTid 11/5 1925, Trap⁴, Postadr 1943 Nyboder. — Gade i Byens nordligste Del. Opkaldelse efter Nyboder i København.

Nygade [*ny-ga-da*]. Trap³, Trap⁴, Postadr 1943 Nygade. — Kaldtes tidligere Kridtgade.

Nymølle [*ny-møla*]. VSK Nye Mølle; Trap¹ Ny M.; Guide 1914, BhS VII 121, Gst Nymølle.

Nørregade [*nå-ræ-ga-da*]. Tax 1761 Nøre Gade; Tax 1801 Nørregade; Trap¹ Nordregade; Postadr 1943 Nørregade.

Nørremark. Postadr 1869 Nørremark.

Nørremølle [*nå-ræ møla*]. 1684 (Jb 1687) ved den Norderste Weermølle; Skiftepr 1746 Nøre Mølle; Skiftepr 1764 den nøre Mølle; Trap¹ Nordre M. — Gl. Stubmølle, nu forsvundet. Navnet anvendes undertiden om Møllehuset, der staa endnu (R).

Nørremøllevej. Vejfort 1942 Nørremøllevejen.

Paradisvej. Postadr 1943 Paradisvej. — Efter Paradis i Ibsker S., 674.

Per Esbers Gænge [*pæ-r 'æzbærs gængæ*]. Trap² Peder Espers Gænge; BhTid 11/5 1925 Per Esbers Gænge; Opt. 1926 Per Esbers gænge; Postadr 1943 Per Espers Gænge. — Ifl. BhTid 11/5 1925 efter „forlængst afdøde Per Espersen“.

Pilebrohuse [*pi-labro-hü-zøn, pi-la'bro-hü-zøn*]. — Naturnavnet Pilebro.

Pilebrovej [*pi-la'bro-væ-ny*]. BhTid 11/5 1925 Pilebrovej; Th Pilebro; Postadr 1943 Pilebrovej.

Piledamgænge. I c. 1937 Piladamgøjnet. — Det folkelige Navn paa Piledamstræde.

Piledamstræde. Tax 1761 Piile Dams Strædet; FT 1840 Piledamstrædet; Postadr 1943 Piledamsstræde. — Naturnavnet Piledam.

Pilestræde [*pi-lastræ-dæ*]. Tax 1761 Piile Strædet; FT 1840 Pilestrædet; Trap² Pilestræde. — Glt. Navn paa den Del af Havnegade, der gaar fra Grønnegade mod Vest.

Raggægænge. I c. 1937 Raggægøjnet. — Andet Navn paa Piledamgænge ovfr. Efter Øgenavnet Ragg; I c. 1937 nævner P. Hansen Ragg kaldet Raggijn; jfr. bh. Raggijn „Fanden“ (Esp).

Skansen, Hs [*ska-nsæn*]. — Her laa tidligere en „Skanse“, vist snarest en naturlig Vold (Moræne- eller Strandvolddannelse) (R).

Skidenstræde. Tax 1761 Skiden Strædet; Trap¹ Skidenstræde.

Skippergænge. — Se Skipperstræde.

Skipperstræde [*jepara-gængæd*]. Trap² Skippergængen; BhTid 11/5 1925, Postadr 1943 Skipperstræde. — „Navnet minder om, at her lige i Nærheden har boet flere Skipper, blot at nævne: Funch, Bech, Jakob Dam, Math. Thuesen, Ole Lau og H. A. Lau. Forøvrigt har mange Søfolk haft deres Gang i Skipperstræde igennem mange Aar“ (BhTid 11/5 1925). Gaden kaldes ogsaa Funchegænge.

Skolegænge [*sko-lægængæd*]. Trap² Skolegængen.

Skolekrog [*sko-lakræ-gin*]. — Det folkelige Navn paa Skolestræde.

Skolestræde. Th, Postadr 1943 Skolestræde. — Hed tidligere Vognmagerkrog.

Smallegade [*sma-læ-ga-da*]. Trap³, Trap⁴, Postadr 1943 Smallegade.

Smedebakke [*smedabakæn*]. — Den nordligste, skraanende Del af Kildestræde.

Smedegade [*smedaga-da*]. Trap² Smedestr.; Trap⁴ Smedest.; Postadr 1943 Smedegade.

Snarken [*sna-rkan*]. — Del af den nuværende Vægtergade. Til Verbet bh. snarka „snørke“, muligvis om Sted, hvor Vægteren sov.

Stenbrudsgaard [*ste-nbrødsgæ-rin*]. Postadr 1943 Stenbrudsgaard. — Opr. Embedsbolig for Inspektøren for Frederiks Stenbrud.

Stenbrudsmølle [*ste-nbrødsmølan*]. Postadr 1943 Stenbrudsmøllen. — Ved Frederiks Stenbrud.

Stenbrudsvej [*ste-nbrødsvæ-ny*]. Postadr 1943 Stenbrudsvej.

Stenhuggerstræde [*ste-nhogarastræ-dæ*]. Trap³ Stenhugger Str.; Postadr 1943 Stenhuggerstræde.

Storebakke Mølle. BhAvis 1876 (Th) Storebakkemøllen. — Andet Navn paa Bakkemølle ovfr.

Storegade [*sto-ræ-gæ-dæ*]. Trap⁴, Postadr 1943 Storegade. — Den sydl. Del hed tidligere Søndergade.

Storemølle. Skiftepr 1750 væsten for den Store Mølle synden op til støttegavs stien; Skiftepr 1753 væsten dend stoere Mølle; Sk&P c. 1855—92 den store Mølle.

Stormgade [*stærm-gæ-dæ*]. Tax 1761 Storm Gade; FT 1840, Postadr 1943 Stormgade. — Blæsten fra Vest staa stærkt ind her (R).

Strandgade [*stra-nga-dæ*]. Tax 1761 Strand Gade; 1762 UrneAdd Strandgaden; FT 1840, Postadr 1943 Strandgade.

Strandstræde, Søndre-. Tax 1761, FT 1840 Søndre Strandstrædet; Trap¹ Søndre Strandstræde.

Strandvej, Nordre [*næ-ræ stra-nvæj, dæn næ-ræ stra-nvæ-ri*]. K 1817 (Th) Nordre Strandvej; Trap⁴ Nørre Strandvej; Postadr 1943 Nordre Strandvej.

Strandvej, Søndre [*søn-ræ stra-nvæj, dæn søn-ræ stra-nvæ-ri*]. Trap³, Trap⁴, Postadr 1943 Søndre Strandvej.

Svanegade [*sva-næ-gæ-dæ*]. BhTid 11/5 1925, Postadr 1943 Svanegade. — „Den skulde i Grunden hedde Svanegængen, det Navn, der er bedst kendt af de fleste“ (BhTid 11/5 1925). Slægtsnavnet Svan (R).

Sverigesvej. Jul paa Bh 1946, Postadr 1948 Sverigesvej. — En af de i 1946 nyanlagte Gader, se under Bellmannsvej i Rønne Kbst., 641.

Søborgstræde [*jø-bærgstræ-dæ*]. Trap³ Søborgstr.; Postadr 1943 Søborgstræde.

Søndergade [*søn-ærgæ-dæ*]. Tax 1761 Sønder Gade; FT 1840 Søndergade; Postadr 1943 Søndergade. — Den nuv. Søndergade hedder paa Kortet i Trap¹ Munkegade og Stormgade; den gamle Søndergade er den sydl. Del af den nuv. Storegade.

Sønder-Landevvej [*søn-ræ lan-æ-væj*]. Postadr 1948 Sdr. Landevvej.

Søndermølle. Skiftepr 1743 den søndere Mølle.

Sønder-Villavej. Vejfort 1942 Søndre Villavej. — Yngre Navn paa Sønder-Landevvej.

Toldbodgade [*tælbogæ-dæ*]. Postadr 1943 Toldbodgade.

Toldbodgænge [*tælbogæ-ri*]. Trap³ Toldbodgang; Opt. 1926 Toldbodgængen. — Lille Gade fra Torvet til Toldbodgade.

Toldbodvej. Trap³ Toldbodvej; Th, Postadr 1943 Toldbodvej.

Torvegade. Trap³, Trap⁴ Torvegade; Th Torvegade (Store); Postadr 1943 Torvegade.

Torvegænge. Trap³ Torvegang; Trap³ Torvegænge.

Trompetergænge. — Se Trompeterstræde.

Trompeterstræde [*træm-pæ-tæ-ræstræ-dæ*]. Trap² Trompeter Str.; Opt. 1926 Trompetergængen; Postadr 1943 Trompeterstræde. — „De gamle fortæller, at Navnet knytter sig til den gamle Per Koføed Drejer, der boede her. Han var Trompetblæser ved den bornholmske Militærs“ (BhTid 11/5 1925).

Tyvekrog, Hse. I 1947 Tjivakroginj. — Andet Navn paa Vingevænge. Et af Husene kaldtes Tyvesmedehus.

Tyvesmedehus. I 1947 Tjivasmedehuset. — Et af Husene i Tyvekrog. Har Navn efter en Mand kaldet Tjivasmedinij. Jfr. Tyvesmedehus i Povlsker S., 682, og Aaker S., 684.

Tønnesgænge [*tøn-æ-gæ-ri, tøn-æ-gæ-ri*]. BhTid 11/5 1925 Tønnes Gænge; Opt. 1926 Tønnesgængen; Postadr 1943 Tønnes Gænge. — Ifl. BhTid 11/5 1925 efter en Mand ved Navn Tønnes Exsteen.

Vaardeløse, Hse [*væ-ræ-lø-zæ*]. I 1927 Vaaraløse. — Ældre Navn paa Vingevænge; Husene stammer delvis fra den nu forsvundne Vaardeløsegaard ndfr.

Vaardeløsegaard [*væ-ræ-lø-zæ-ri*]. I 1947 Vaaraløsegaard. — Gammel Avlsbrugergaard, som laa bag Søndergade. Adj. bh. væ-ræ-lø-ser „uden Vogtning, Tilsyn; uagtsom, skjødsløs“ (Esp).

Vangegemmerhus, Søndre [*væ-ri-gæ-mæ-ræ-hæ-zæ, de(d) søn-ræ væ-ri-gæ-mæ-ræ*]

hi-zød]. Th Vange gemmerhuse; Postadr⁹ Vang gemmerhus. — Opr. Bolig for Vange gemmeren, der skulde aabne og lukke det søndre Byled.

Vange gemmerhus, Vestre- [*vāŋəmərahū-zød, de(d) væstrə vāŋəmərahū-zød*]. — Ved det vestre Byled.

Vestergade [*væstərga-da*]. Tax 1761 Vester Gade; 1762 UrneAdd Vestre Gade; FT 1840 Vestergade.

Vingevænge [*ˈvɪŋəvæŋə*]. — Uregelmæssig Bebyggelse ved Hjørnet af Søndergade og Stormgade. Bh. [*ˈvɪŋə ˈvæŋə*] „Uorden, Forvirring“ (R). Bebyggelsen kaldes ogsaa Vaardeløse, Tyvekrog og Lars Badskærs Gang.

Vognmagerkrog [*vawŋma-garokrå-giŋ*]. Trap³, Th Vognmagerkrogen. — Ældre Navn paa Skolestræde. Her har tidligere boet en Kæretmager (R).

Vægtergade [*væktərga-daŋ*]. Trap⁴, Postadr 1943 Vægtergade.

Vægtergænge. Trap² Vægtergænge; Th Vægtergænget. — Ældre Navn paa en Del af Vægtergade.

Nyere Navne paa Gde og Hse, hovedsagelig yngre end 1900: Aasesbo, Bakkehus, Charlesminde, Gunnely, Hyldeborg, Højbo, Jomfrulyst, Landbo-lyst, Løkkebo, Rebslagerhytten, Springforbi, Stenly, Søfryd, Sølyst, Søvang, Vanggaard, Vesterled, Virkelyst.

NATURNAVNE.

Aalehavet [*ɑ-laha-wød, Plur. ɑ-laha-wøn*]. P. Thorsen, Langs Østkysten p. 15 Aalehavet. — Den Række Smaasøer, der laa langs Stranden mod Nord, nu for største Delen opfyldte. Singularisformen bruges om den største, endnu kun delvis opfyldte Sø, der anvendes som Losseplads.

Aasen [*pɑ-w-zin*]. Skiftepr 1758 Aassen; Skiftepr 1760 Aasen; Regnsk 1772 Aaßen; Trap¹ Paa Aasen. || Aaestykke. Skiftepr 1752 aaßestøcket. — Højtliggende Jord Nord for Byen. Aas, se Indl.

Armen [*ɑ-rmiŋ*]. — Stenodde Nord for Havnen, før Opfyldningen. Subst. Arm anvendt metaforisk.

Aspesenge. Svaneke Skiftepr 1707 Aspeß Engø. || **Aspeßskov**. [*ɑspæs-skawin*]. Skiftepr 1745 østen aspeßskouen; Skiftepr 1755 østen Aspe skov; VSK Aspekoven; Trap¹ Aspekov; Guide 1886 Aspekoven. — Kollektivet Aspe.

Baadsmandsrumpe [*bɑ-dsma-ŋsråmpaŋ*]. — Smalt Areal ved Halle. Subst. Rump e „Hale“.

Bededam [*be-dadamɪŋ, be-dəˈdam*]. — Areal ved Ejendommen Hjørnet. Forleddet synes, da den første Udtaleform vist er den bedste, at være Subst. Bede „kastret Vædder“. Den anden Udtaleform viser Omtyd. til Subst. Bede, n. »Græsgang« eller til bh. [*be-də*], n. „Madding“.

Birkerev [*bærkərəv-d*]. Th Birkerevet. — Stenrev ud for Gaden Birke-gænge.

Bolteskanse. K 1744 Bolte Batterie; UrneAdd Bolte Batterie; Salchow 1813 Bolteskandse; Trap¹ Bolte-Skandse. — Der var i Neksø i 1670'erne en Kaptajn Herm. Bolt (Th).

Bondemose [*bɑ-namåzan*]. — Neksøboernes Navn paa Neksø Myr, hvoraf den største Part ligger i Bodilsker S. og ejes af Bønder i dette Sogn.

Bossen [*båsɪŋ*]. DFS 1906/23 Bossiŋ. — Andet Navn paa Slingesten ndfr. Subst. bh. Boss, m. „større Kugle til Spil, f. Eks. til Keglespil“, jfr. Kegleboss [*ʃɑ-jləbås*] „Keglekugle“ (R). Efter Sagnet skal Fanden have benyttet Stenen som Keglekugle. Navnet er formodentlig sekundært i Forhold til Fandens Keglebane, Navn paa en stor Sten i Nærheden.

Brandstæl [*brɑ-nastæl-iŋ*]. Trap¹ Brande Stælen. — Areal Sydvest for Byen, nær ved Skellet mod Bodilsker S., 681. Ifl. Opt. 1922 hed Aarealet tidligere Love-Stæl. Jorden støder op til Lavestæl i Bodilsker S., hvis Ejer, Rasm. Brandt, ifl. UrneNb boede i Neksø i 1750. Forleddet er altsaa Slægtsn. Brandt, som paa Bh. udtales [*brɑ-n*] (R).

Brokkeskanse [*bråkəska-ŋsa(n), bråkəska-ŋsa*]. BhTid 30/4 1892 Brokke-

skanse. — Subst. bh. Brokka, f. „Brokke“, ofte specielt om Affald ved Stenbrydning. Brokkeskansen strækker sig fra Byen mod Nord og bestaar for en Del af Stenbrokker fra det gamle Frederiks Stenbrud.

Brommeløkke [*brāmalyka(n)*]. Svaneke Skiftepr 1707 Bømmeløcken; Skiftepr 1746 væsten for Brømme løkke; Skiftepr 1749 Norden Brømme Løcke; Skiftepr 1750 Brømme løkke, Brømme Løcke; Skiftepr 1762 norden bømmeløkke. — Maaske Verbet bh. bromma „gro kraftigt“ om Korn (R).

Brostykke [*bro-stykød*].

Bryggerdam [*brygaradamin*]. || **Bryggerløkke** [*brygaralykan*]. — Ved Bryggeriet.

Bukkeløkke. Skiftepr 1764 Bucke lycken. — Subst. Buk, bh. Bokk „Hannen hos Geder og Raadyr“ (R), evt. anvendt som Slægtsnavn.

Byfogedknald [*by-fawdakna:ln*]. — Fiskegrund S.Ø. for Havnen.

Bykilden [*by-ki:lan*]. Trap¹, Th Bykilden. — Offentlig Brønd i Kildestræde.

Bækkebro [*bækabro:en*]. Guide 1886, Gst Bækkebro. — Bro over Søbæk paa Mosevej.

Dalager. Skiftepr 1758 Dale Ageren; Skiftepr 1763 Dahle ageren; 1864 (Th) Dalagerstykket.

Dameng. Skiftepr 1753 Dam Eng. — Mellem Made og Ibsker Landevej. ||

Damløkke. Skiftepr 1753 Damlykke. — Ved Dameng ovfr.

Deleager. Skødeprot 20/8 1784 (Th) Deeale Ageren. — Subst. glde. dēlæ, oldn. deila, f. „Strid, Proces“. Navnet er en Parallel til det i Sønderjylland hyppige Trædeager, der betegner Agre, om hvilke der har været ført Proces.

Djævlbuske [*dæ-wlabaskana*]. Th Djævl Buskene. — Andet Navn paa Præstebuske ndfr. Her gik en gammel Præst og spøgede med Hovedet under Armen (R). || **Djævløen** [*dæ-wlæ:n*]. — Fritliggende Bølgebryder uden for Havnen, formodentlig opkaldt efter Djævløen i Kalvebodstrand, København (Trap⁴ I 593), eller efter det franske Deportationssted Ile-du-diable, hvor Dreyfus sad fangen.

Doktordam. I c. 1937 Doktoradammijn.

Dragkisteklaffen [*dra-ki-staklavan*]. — Kaldes ogsaa Klaffen. Subst. bh. Klaffa „en Klap f. Ex. paa Skatol“ (Esp). Paa Bh. bruges Dragkiste undertiden om et Møbel af Sekretærtype. || **Dragkisteskuernerne** [*dra-ki-staklaffarna*]. — Navn paa 6—7 smaa Jordlodder ved Nymelle.

Elleskov [*ælaskawin*]. — Syd for Byen.

Engelkesbuske. Svaneke Skiftepr 1707 1 halnede skoußbond kaldiß Engelskiß Buske.

Erlandsløkke. Skiftepr 1755 Erlandslykke; Skiftepr 1758 Erlandslycken. — Mandsn. Erland (DgP).

Fandens Koglebane [*fa-næns ka-jlæba-na*]. INM 1876 Fandens Koglebane-Stenen; DFS 1906/28¹, BhSoc 8/9 1909, DFM 39, Trap⁴ Fandens Koglebane.

— Stor Granitsten med 17 skaalformede Fordybninger, i Neksø Lystskov, ogsaa kaldet Lykkesten. Jfr. Bossen ovfr. Navnet beror paa en Forestilling, som der aabenbart findes en Parallel til i Præsteindb 1624 fra Slågarp i Skaane: „der sigis I forbemelte bys vestre vang en Støen at vere paa huilcken kiempier I Gamle dage skulle hafft deris klodebane, I Huilcken och er thill siune Nogle Smaa huler som menis Att vere Pristina globj vestigia (d. v. s. fordums Kuglespor).“ (Præstrelationerna från Skåne och Blekinge utg. av John Tuneld p. 110); jfr. ænyda. klodsbane „en bane til et spil med kugler“ (Kalkar).

Farvermose [*farjaramåzan*]. — Subst. bh. Farjara, m. „Farver“ (Esp). Mosen, der ogsaa kaldes Hallemose og Sværtermose, tilhørte for c. 50 Aar siden Farver O. Sonne. || **Farverstykke**. Skiftepr 1753 Farverstøcket.

Færskesø [*fa-rskær!jō*, nu oftest *fa-rskæl!jō*]. PrI 1624 det færsk søe; Ravn 1671 p. 124 den friske Sø; Skiftepr 1746 Færsk Søe; K 1746—50 Færsker Søe; Thurah Færsker Søe; Bugge 1771 Færsk Søe; DAtl Færsker Søe; VSK Færsk Søe; Thaarup 1839 Nexø Færskvand; Bull 1869 Færsk Sø; DFS 1906/28¹ Færskesjø, Færskessjø; Gst Færskesø. — Indsø nær ved Kysten. Adj. bh. færsker „færsk“ (Esp Indl).

Flakket [*flakød*]. BhS XVIII 59 Flakket. — Lavvandet Sandstensgrund.

Subst. bh. Flakk, n. „forholdsvis vid, grund strækning i havet med jævn bund (af klippe, sand o. s. v.); især om sådan grund strækning inde ved kysten, fortsættende stranden udad“ (R).

Flaskehalsen [*flaskøhalsin*]. — Smalt Areal mellem Søbæk og Landevejen til Ronne, en mindre Fortsættelse af Flaskeløkke ndfr. Ogsaa Halsen. || **Flaskeløkke** [*flaskølykjan, flaskan*]. — En kileformet Løkke mindende om en Flaske (R).

Fosvemming, 7/7 1578 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227 b 4° og Ny kgl. Saml. 398^e fol.) Fæ Svemningen, Søe Suemningen; s. Dok. (Thurah p. 172) Fox-Svemningen, Foxis Svemningen; 27/3 1590 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227 b 4° og Ny kgl. Saml. 398^e fol.) it Wand kaldtiß Fæßwæmning, Søe-Suemming; s. Dok. (Thurah p. 173) Foesß Woemming. — Stedet ligger „Nordost i Een Myre Kaldes Nexe Myre“ og er altsaa identisk med Rævesvøm ndfr. Forleddet er da snarest enten Subst. glda. *fō „Ræv“ (i Stednavnet Faaborg, VJb 1231 Foburgh, jfr. BrN GG I 156, 284) eller maaske mnty. vos d. s., i nogle Afskrifter fejllæst som Fæ og Sø. Efterleddet er en Afledn. til Verbet glda. swimma „svømme“, sandsynligvis i samme Betydn. som Efterleddet i Rævesvøm ndfr.

Frederiks Stenbrud [*ste-nbrød*]. UrneMin Friderichs Steenbrud; Datl Fridrichs Steenbrud; Salchow 1813 Frederiks Steenbrud; Trap⁴ Frederiks Stenbrud; G&N 1935 p. 53 Frederiks stenbrødd. — Sandstensbrud, som ifl. Datl III 172 er anlagt for Kongens Regning i 1754, altsaa under Frederik V; 1762 fik det ifl. UrneMin allernaadigst tillagt Navnet Frederiks Stenbrud.

Funkeeng [*fonkænzana* el. *fonkænzæn*]. Trap¹ Funk Engen; 1864 (Th) Funke Engen. — Formodentlig Slægtsnavnet Funch.

Galgebakke [*galjabakan*]. VSK, Mansa 1851, Trap¹, DFS 1906/28¹ Galgebakken; Gst Galgebakke. || **Galgebæk** [*galjøbækjin*]. 7/7 1578 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227 b 4° og Ny kgl. Saml. 398^e fol.) Gallie-Becken, gallie-becken, gallie becken. || Galgebæk Bro. Th Galgebækbro. — Ved Galgebakke. || **Galgeløkke** [*galjykan, galjolykjan*]. 1751 Udm 1744—67 Galge-Lykken; Skiftepr 1763 Galie lycken; Regnsk 1766 Gallilyken; Trap¹ Galge Løkken; I c. 1937 Gallilykjan. — Areal ved Galgebakke, nu indtaget til Kirkegd. || **Galgeodde**. VSK Orig Galgeodden. — Lille Halvø ud for Galgebakke. || **Galgerev** [*galjøre-vød*]. — Rev ud for Galgebakke.

Greterne [*gre-tarna*]. BhFisk 1933 p. 11 Gretarna. — Fiskeplads ud for Nekse Formodentlig efter et Med, som har Navn efter en Kvinde, der hed Grete.

Grønnebakke [*grø-nøbaka*]. — Skanse Nord for Havnen. || **Grønne-skanse** [*grø-na ska-nøa*]. — Navn paa to sløfede Skanser, den ene lig med Grønnebakke ovfr.

Gunnebæk [*grønøbækj*]. Skiftepr 1745 gunde bæck; Skiftepr 1753 Gunde Bæch; Thurah Gunne- el. Nørre-Bæk; Datl Gunne eller Nørre Bæk; K 1778 Gunne eller Nørrebekken; VSK Gunde-bæk; Bull 1869 Gunnebæk. — Andet Navn paa Nørrebæk. || Gunnebæk Dal. Skiftepr 1754 gunde bek dalen. — Forleddet er Mandsn. glda. Gunni; jfr. Gunde-bæk i Ødis S., N.-Tyrstrup H., DS III 101. I Udtalen er Forleddet omtydet til Adj. grund.

Hagen [*ha-gan*]. BhS XVIII 59 Hagen. — Undervandsrev Syd for Havnen. Subst. Hage anvendt om Pynt og lign., se Incl.

Halleeng [*ha-lænzæn*]. — Eng lige Øst for Hallemose ndfr. || **Hallemose** [*ha-lamåzan*]. — Andet Navn paa Farvermose ovfr. Efter Beliggenheden ved Hallebakke i Bodilsker S., 681. || **Hallemyr** [*ha-lamy-rn*]. Guide 1946 Hallemyre. — Andet Navn paa Hallemose ovfr. || **Hallestykke**. Skiftepr 1753 Halle støcket; Trap¹ Halle Stykket. — Ved Hallebakke i Bodilsker S., 681.

Halsen [*halsin*]. — Andet Navn paa Flaskehalsen ovfr.

Hammer [*hamarin*]. — Andet Navn paa Sønderhammer, en Baadebrygge af Sten. Subst. Hammer anvendes paa Østbornh. i Betydn. „Baadebrygge af Sten, Mole af Sten“ (R); jfr. Hammeren i Allinge-Sandvig Land-distr., 644a.

Hans Jacobs Kilde [*ha-nø jakups kila, ha-n'jakupskila*]. Opt. 1922 Hans Jacobs Kilde; Th Hans Jakepps Kilde, Jacoppes Kilde. — Meget vandrig

Kilde, der forsyner Bryggeriet; en urigtig Navneform Sct. Jakobs Kilde anvendes af Bryggeriet paa Ølflaskeetiketterne. Forleddet er formodentlig et Personnavn Hans Jacobsen (R).

Harilddam [*ha·ri·ladam·in*]. — Efter en Ejer ved Navn Harild (R).

Hasleren. Skiftepr 1689 *haßlereenen*; Skiftepr 1752 Hans Anchers Hasle Renner, Hans Anckers Hasle Rene støcket; Skiftepr 1766 Hasel Røens Støcket. — Vistnok Kollektivet *Hasle, n. „Hassellund“ jfr. Købstadsnavnet Hasle, 642, og Ren, se Indl.

Holmens Kanal [*hålmøns ka·na:l*]. — Den sydl. Ende af Hallemose. Opkaldelse efter Holmens Kanal i København.

Horrakule [*hå·ra·ku·lan*]. — Fordybning i Sandstensklippen i Strandkanten, tidligere brugt af Drengene som Badeplads. Subst. bh. Horra, m. „Dreng“.

Humpel. BhFisk 1933 p. 11 Hompelinj. — Navn paa et Fiskemed. Subst. bh. Hompel, m. „stort, tykt Stykke navnlig af Brød, Kjød, Ost“ (Esp).

Hunderynk [*hø·na·ry·n·k·in*]. — Grund i Skarvig. Jfr. Hunderynken i Bodilsker S., 681.

Jomfrubæk [*jåm·frü·bæk·in*]. — Navn paa Gundebæks Løb fra Jomfruskov til Havet. || **Jomfrudal** [*jåm·frü·da·lin*]. Skiftepr 1753 Jomfru Daalen, Jomfru Dallen; Trap¹ Jomfru Dalen. — Lavning i den nordl. Del af Byjorden. || **Jomfrukilde** [*jåm·frü·k·il·an*]. — Kilde i Jomfruskov. || **Jomfruskov** [*jåm·frü·skaw·in*]. — Lille Lund Nord for Byen.

Jødegraven [*jö·dag·ra·wæn*]. DFS 1906/23 Jødens Grav. — En Tue i Mosen. Efter Sagnet skal en Jøde være begravet her, fordi han ikke maatte komme i kristen Jord.

Kaaseløkke. BhAvis 1841 (Th) Kaaseløkken. — Maaske Slægtsnavnet Kaas.

Kalseredam. I c. 1937 Kalsaradammijn. — Efter en Mand med Tilnavnet Kalsarijn.

Kaskebuske. Lb 1569 Kaskø Buske.

Kil. Skiftepr 1756 ¹/₂ tønde land Byg kaldet kilen. — Kil, se Indl.

Kirkeenge [*hær·ka·æn·ana*, *hær·ka·æn·an*]. Skiftepr 1753 Kircke Engene. || **Kirkegaardsløkke** [*hær·ka·gaw·rel·y·kan*]. || **Kirkemyr** [*hær·ka·my·rn*]. — Nu opfyldt Mose ved Kirken.

Klaffen [*klaf·an*]. — Andet Navn paa Dragkisteklaffen ovfr.

Klintevej. Th Klintevej. — Vejen til Klinteby i Ibaker S.

Knaldene [*kna·lana*]. — Fiskegrund. Plur. af Knald, se Indl.

Kobbersmedeeng [*kåværs·meda·æn·æn*]. Trap¹ Kobbersmed Engen.

Kokkeløkke. 1737 (Th) Kockeløcken; Skiftepr 1745 Væsten Kocke løcken; Skiftepr 1752 Kocke Lycken. — Formodentlig Slægtsn. Kock. Jfr. Kokkeløkke i Allinge, 643.

Kongedybet [*kån·ady·vød*]. — Fiskegrund. Opkaldelse efter Kongedybet ved København.

Kranseløkke. Skiftepr 1746 krantzæløcken. — Formen bør maaske henføres til Kranseløkke i Allinge, 643.

Krillike [*krē·li·ka*]. — En af de smaa Jordlodder, der kaldes Dragkisteskufferne. Subst. Krillike, Krellik, der anvendes i flere da. Dialekter som nedsættende Betegnelse for en Hest, se ODS Krillik(e) og Feilb. Krillek.

Kroggaardstykke. Skiftepr 1689 Krogengaardsstøchet.

Krogsskov. Lb 1569 hoss Krogs skow, hoss skouff.

Kærlighedsbro. BhAvis 1866 (Th) Kjærlighedsbroen. — En af en stor Sten bestaaende Bro ved Nordre Strandvej. Stenen var saa ujævn, at det var almindeligt at hjælpe Pigerne over (R).

Køllereledet [*hø·larale·d*]. — Ved Køllerkuler ndfr. Her var tidligere et Led i Byggedet ved Langedebyevejen. || **Køllerkuler**. Trap¹ Kjøler Kulerne. — Kaldes nu Majorkulerne. Forleddet kunde være Slægtsnavnet Køller.

Langedræt [*dæn·lån·a·dræt·æn*]. — Subst. bh. Drätt i Betydn. „et Pløjelands Længde“ (Esp). || **Langeskanse** [*lån·s·ska·nsa*]. K 1744 Lange Schantze Batterie; K 1778 Lange Schantze oder Scharwigens Batterie; VSK Lange Skandse; Salchow 1813 Langeskandse, Lange-Skandse; Trap¹

Lange Skandse. — Ved Kysten Syd for Byen. Fortsætter mod Syd ind i Bodilsker Sogn, 681.

Lavestæl. Opt. 1922 Love-Stæl. — Andet Navn paa Brandestæl ovfr., s. d.

Lillesø [*liʃa ʃö*]. — Del af den nu næsten helt udtørrede Ferskesø; jfr. Store sø ndfr.

Lolleager. Skiftepr 1753 lolle Ageren. — Slægtsnavnet Lolle (Skiftepr 1749 Hans Lolle). || **Lolleenge.** Skiftepr 1745 af Lolle Engene; Skiftepr 1747 lolle engene; Trap¹ Laal Engen; (her?) Sk&P c. 1855—92 Gaalengene, Gaalenge. || **Lollehave** [*lɔ·laha·wan*]. || **Lollejord.** Skiftepr 1752 Lolle Jorden; Skiftepr 1754 lolle Jorden, laale Jorden. — Formodentlig Slægtsnavnet Laale, Lolle, paa Bh. udtalt [*lɔ·la*] (R).

Lundestykke. Skiftepr 1753 Lunde støcket. — Lund, se Incl.

Lykkesten. DFM 39 Lykkestenen. — Nyere Navn paa den store Sten, der alm. kaldes Fandens Keglebane. Navnet stammer fra en Drengelig, som først er kendt fra de seneste Aar: „Når en Flok Drengene på deres Strejfen kommer Stenen nær, råbes der (analogt med Frømgangsmåden ved visse Lege): Første Lykke! Anden Lykke! o. s. fr. Det er da Nr. 1's Ret som den første hurtigt at se efter, om der er Penge i en af Skålene [d. v. s. de skaalformede Fordybninger] og dernæst at bestige Stenen for stående oppe på den med lukkede Øjne stiltiende at udforme sig et Ønske om et eller andet, der skal times ham, når han bliver stor“ (DFM 39 p. 169 f.).

Lystskov [*løstskawin*]. DFM 39 Neksø Lystskov; BhFisk 1933 p. 11 Najsø Lystskau.

Maagesten [*må·gæste·nin, må·gæste·nana*]. BhS XVIII 59 Maagestenene. — Den første Udtaleform anvendt om en Sten Syd for Havnen, den anden om tre Sten Nord for Havnen.

Made [*ma·n, Plur. ma·rna, sto·ra ma·, liʃa ma·*]. Th Maen, Store Mae. — Made, se Incl.

Majorkuler [*maʃo·raku·larna*]. Th Majorekulerne. — Her havde Dragonerne deres Heste (R). Stedet kaldes ogsaa Køllerkuler og Nørrekuler.

†Mosebúske. Skiftepr 1752 Marste Buske, Møeßer Buske. || **Mosebæk** [*mázabæk·in*]. — Andet Navn paa Galgebæk. || **Mosekrog** [*mázakrá·gin*]. — Nordvest for Galgebakke.

Munkedam [*monkadamin*]. — Dam hvor Langelinie nu ligger. || **Munkesten** [*monkaste·nin*]. — Stor Sten i Vandet Syd for Sønderhammer.

Myreløkke. Skiftepr 1755 Myrelycken. — Myr, se Incl. || **Myrerende.** Th Myrerenden. — Ifl. Th anlagt 1839.

Myrslund. Svaneke Skiftepr 1707 Myreßlund. — Gen. af Subst. Myr, se Incl.

Møjeseløkke [*májəsalyka(n), márisalyka*]. Skiftepr 1746 Synden Møyseløkke; Skiftepr 1751 Sonden Møyseløkke; Skiftepr 1753 Møyseløkke Lykke, ved Møyseløkke; Skiftepr 1755 ved Meiselykke; Skiftepr 1761 den saa kaldede Møyseløkke; Trap¹ Møyseløkken. — Forleddet er sandsynligvis en hypokoristisk Form af Mandsn. Maurits; fra Sv. kendes Møje som Kortform af dette Navn, se HøllEO² under Maurits, og i Danmark nævnes et Par Gange et Patronymikon Moies.; se DgP I 966. Udtalen [*márisa-*] viser Omtydning til en anden hypokoristisk Form af Maurits, nemlig bh. [*máris*] (R).

Møllebæk. Trap¹, Bull 1869 Møllebæk. — Tilløb til Ferskesø, ved Mølleenge ndfr. || **Mølleenge** [*mølləənəna*]. (Her?) Lb 1569 Mølle engene; Trap¹ Mølle Engene; Sk&P c. 1855—92 Mølleengene. — Her findes Spor af en gammel Vandmølle (R). || **Møllekulle** [*mølləkəʃa*]. Th Møllekuijla. — Ved Skellet mod Ibsker S. Paa Bankens Top, der laa i Ibsker S., skal ifl R have staaet en Stubmølle. || **Møllekov.** Skiftepr 1745 Norden Mølle Skouen; Skiftepr 1746 Møllekovs engene, Mølle Skouen; Skiftepr 1753 Møllekov. || **Møllestykke.** 1864 (Th) Møllestykket. — I Nørremarken.

Neksø Byvang [*by·vånin, vånin*]. Ravn 1671 Byvang; Skiftepr 1687 Nexø . . . og Wang; K 1746—50 Nexø Bye Wang; Skiftepr 1750 Nexø Vang; Salchow 1813 Nexø Byvang; M 1844 Nexø Byvang; Guide 1946 Neksø Vang. — Navn paa Byens Markjord i Modsætn. til Udmarken og til Grunde og Haver. || **Neksø Myr.** 7/7 1578 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398^e fol.)

Nexe Myre, fische drette i Nexø Myre; s. Dok. (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227 b 4°) Nexø-Myre; 27/3 1590 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398^e fol. og Gl. kgl. Saml. 3227 b 4°) Nexe Myre, Nexø Myre; 1751 Udm 1744—67 et lidet Stykke Jord eller Eng Myhreene kaldet; Thurah, Bugge 1771 Nexø Myr; VSK Nexø Myre; Salchow 1813 Nexøemyre; Mansa 1851 Nexø Myre; Trap¹ Nexø Myhr. — Maa i 1578 have været en Sø, men er nu et stort lavt Engareal paa begge Sider af Grænsen mellem Neksø Købstadsjorder og Bodilsker S. Myr, se Indl. || **Neksø Sø**. Thurah p. 164 Nexø Søe; Skougaard 1804 p. 65 Neksø-Sø. — Andet Navn paa Ferskesø ovfr.

Nyløkke. 27/3 1590 (18. Aarh. Gl. kgl. Saml. 3227 b 4°) Nye Lyche, Nye-Lyche-Gierde.

Nørrebæk [*nårøbæk*]. Thurah Gunne- el. Nørre-Bek; DA11 Gunne eller Nørre Bæk; K 1778 Gunne eller Nørrebekken; Salchow 1813 Nørrebeck; Mansa 1851 Nørrebæk. — Andet Navn paa Gunnebæk ovfr. || **Nørrehammer** [*når hamara*]. Th nærre Hammer. — Baademole Nord for Havnen. Jfr. Sønderhammer ndfr. || **Nørrehul**. BhFisk 1933 p. 11, Th Norre Holl. — Fiskeplads ud for Neksø. || **Nørrekuler**. Opt. 1922 Nordre-Kuler. — Andet Navn paa Majorkulerne. || **Nørreløkke** [*når løka*]. || **Nørre Udmark**. Trap¹ Nordre Udmark.

Ostekarret. Svaneke Skiftepr 1707 6 skiepperland kaldt Oste Kared; Skiftepr 1749 Norost fra Bye Kulerne osten oste Kared; Skiftepr 1764 Oste karet; 1864 (Th) Ostekarret. — Se under Husnavnet Ostekarret i Allinge, 643.

Pejlottjord [*pajlåtajo-rn*]. — Efter en Ejer Henrik Mortensen, kaldet Pailottijn (af eng. pilot „Lods“).

Per Svendsens Hul. BhFisk 1933 p. 11 Pær Svens Holl; Th Per Svends Hul. — Fiskeplads ud for Neksø.

Piblakule [*pi-blaku-lan*]. — Dybt Sted i Stranden nær ved Horrakule ovfr. Subst. bh. Pibel, f. „Pige“.

Pilebro [*pi-labro-an*, yngre *pi-la'bro-*]. Gst Pilebro. || **Piledam** [*pi-la'dam*, *pi-ladamin*]. Th Piledam. — Dam.

Pissetrængt [*pesatra-nt*]. — Lille Buskkrat, nu borthugget. Her gjorde i gamle Dage Folk fra Ibsker Holdt, naar de gik til Byen (R).

Planteskole [*pla-ntasko-lan*]. — Nu Mark. Her har tidligere ligget en Planteskole (R). Paa Kortet i Trap¹ er Stedet betegnet som Plantage.

Postløkke [*po-stalykan*]. — Løkkens forrige Ejer var Landpostbud (R).

Potterdam [*påtaradamin*]. Th Pottaradamijn. — Subst. bh. Pottara, m. „Pottemager“.

Præstebro [*præ-stabro-an*]. 1737 (Th) Præstebro; Skiftepr 1745 synden Præste Broen; Regnsk 1751 af Præste Broen; Skiftepr 1753 Præstebroen. — Bro, over hvilken Vejen til Bodilsker passerer Søbæk. Indtil 1921 var Neksø en gejstlig Henseende forenet med Bodilsker, og de to Sognes Præst boede i Bodilsker Præstegd. || **Præstebuske** [*præ-stabåskana*]. — Andet Navn paa Djævlebuske ovfr. || **Præstebæk** [*præ-stabækfin*]. Th Præstebæk. — Andet Navn paa Søbæk; kaldes ved Bodilsker Landevej ogsaa Præstebrosbæk [*præ-stabro-åbækfin*], Ipsen 1866 Præstebroækken. || **Præsteenge** [*præ-staenana*]. Trap¹ Præstebro Engene. — Ved Præstebro. || **Præsteløkke**. Skiftepr 1764 Præste lycken; Skiftepr 1766 Præstelycken.

Puserne [*pi-sana*]. — Huller med Vand om Vinteren. Subst. bh. Pús, m. „Pæl, Vandpyt“ (Esp).

Raadal [*ra-da-lin*]. Skiftepr 1761 Raa dalen. — Ved Raaen ndfr. || **Raaen** [*ra-en*]. Skiftepr 1753 Raae Engen. — Ved Skellet mod Bodilsker S. Formodentlig Subst. Raa „Pæl, Stang“, anvendt om Grænsemærke, jfr. ODS Raa II Bet. 3.

Rosendal. Lb 1569 y Rosendalle; Lb 1569 CodUps Rosendale. — Rosendal er et fra Tysk indlaant „lyrisk“ Navn, der forekommer i Sverige allerede i 15. Aarh., se HellqEO² p. 844. Det ældste danske Eks. findes vistnok i RJB c. 1370: terra Rosendale, sandsynligvis i Taarnborg S., Slagelse H.

Rævesvøm [*ræ-waswømd*]. — Sæmme Lokalitet som Fosvemning ovfr. Navnet er en nyere Oversættelse af dette Navn, jfr. Subst. ænyda. hesteswøm „sted, hvor heste kan svømme“ (ODS under Svøm), bh. hæsta-

swøm, n. d., s. (R) og Subst. nyda. Svøm, n. „saa stor dybde i vand, at heste, køer kan svømme der ell. maa svømme for at passere det“ (ODS).

Sadlerebro [*sa-larabro-n*]. — Bro ved Sadlereeng i Ibsker S., 674, s. d.

Sanderstykke. Skiftepr 1753 Sanderestøcket, Sandere støcket. — Mandsn. Sander, bh. [*sandar*], en forkortet Form af Alexander.

Skarvig [*ska-rvæ-n, ska-rajana*]. K c. 1700 Scharvigen; Thurah Skarvigen; K c. 1770 Skarvig; VSK Skarvigen; Gst Skarvig; BhSoc 21/7 1928 Skarvagen. — Navn paa en Vig Syd for Nekse, i nyere Tid desuden Navn paa en Kyststrimmel ved Vigen og paa en Del af Strandvejen Syd for Nekse; at Navnet bruges om Vejen, hænger sammen med, at Udtalen viser Omtydning til Subst. Vej. Forleddet er Subst. Skarn eller Fuglenavnet Skarv „Aalekrage, Phalacrocorax“, oldn. skarfr.

Skottestykke. Skiftepr 1752 Skottestøcket. — Formodentlig Slægtsnavnet Skotte.

Skramløkke. Skiftepr 1753 Skramlycken; Skiftepr 1763 Skrammelycken. — Ved Ferskesø. Maaske Slægtsnavnet Skram.

Skær. Skiftepr 1753 Skiæret. — Bygjord.

Slingesten [*slinæste-nin*]. DFM 39 Slingestenen. — Andet Navn paa Bossen ovfr. Et Sagn fortæller, at en Troldkælling paa Christiansø slyngede Sten efter Bornholms Kirker. „Denne Sten blev slynget efter Nekse Kirke, men den gik for langt“ (DFM 39 p. 170).

Slumpeløkke [*slåmpalykan*]. Trap¹ Slumpen. — Eng nær ved Homannegd. Maaske Jord, der er udskiftet paa Slump, jfr. DS VI 40 under Slumpstykke.

Spundet [*spensad*]. Skiftepr 1751 et skepe land som kaldes Spundet; Skiftepr 1753 Norden Spundet. — Nu et Areal paa c. 1 Td. Land. Subst. Spund 1. „Spunshul i Tønde“; 2. „Firkantet Prop hvormed Spunshullet kan tillukkes“, laant fra mnty. spunt el. holl. spon. I Udtaleformen er den gamle Form Spund erstattet af den nye Spuns, som er laant fra holl. spons, en Sideform til spon.

Stenaas. Th Stenaasen.

Stenbrudskule [*ste-nbrudskü-lan*]. 1844 (Th) Steenbrud Kulen; Guide 1926 Stenbrudskulen. — Det gamle Frederiks Stenbrud, der fra 1872 til for en Snes Aar siden laa hen som en lille Sø.

Stenerskanse. K 1744 Steener Schantzøen Batt.; UrneAdd Steen Kante Batterie; 1804 (Th) Stenskansens Batteri. — Maaske et Slægtsnavn Stener.

Stenløkke. Trap¹ Steen Løkken.

Stistykke. Skiftepr 1755 steiestøcket. — Subst. bh. Stei, m. „Sti, Fodsti“, oldn. stigr.

Storebakker. Trap¹ Store Bakker. || **Storesø** [*sto-ra fö*]. — Del af Ferskesø, jfr. Lillesø ovfr.

Studekuler [*stü-dakü-larna*]. — Efter en Mand kaldet „Studen“, der brød Sten her (R).

Støttegab. Skiftepr 1752 det saa kaldede stytte gav, ved Støtte gavet; Skiftepr 1758 Støtte gab støcket; Skiftepr 1761 ved støtte gavet. || **Støttegabsti** [*støttagavstæ-n*]. Skiftepr 1750 støttagavstien; Skiftepr 1753 til støtte gabs stien. — Subst. bh. Stätta, Stötta, f. „Stente“; Formen med ö findes i Øster-H. (R), Formen med ä i de øvrige Herreder. Støttegabet maa være et Sted, hvor en Sti gik gennem Bygærdet.

Svinekæfterne [*svi-na-kæ-wtana*]. — Klippe ud for Havnen. Subst. bh. Kjåwt, m. „Kæbe“.

Sværtermose [*swa-rtaramånan*]. — Subst. bh. Svartara „Farver“. Mosen kaldes ogsaa Farvermosen, se ovfr.

Søbro [*jö-bro-an*]. Trap⁴, Gst Søbro. — Broen over Søbæk. || **Søbæk** [*jö-bæk-in*]. K c. 1700 Søbecken; Thurah Sø Bekken; Salchow 1813 Søbeck; BhSoc 21/7 1928 Ferskesøbækken; Guide 1946 Søbæk. — Tilløb til og Udløb fra Ferskesø. || **Søende** [*jö-æna*]. — Areal ved den sydvestlige Ende af Ferskesø.

Sønderhammer [*sønra-hamara*]. Trap¹ Søndre Hammer. — En Baadebrygge af Sten; kaldes ogsaa Hammer. || **Sønderkuler**. Opt. 1922 Søndre Kuler. — Syd for Nørrekuler ovfr. || **Sønderløkker**. Trap¹ De søndre Løkker. — Ogsaa kaldet Udmærkeløkker.

Trættekrog. BhSoc 31/5 1925 Trættekrogen. — Gl. Kirkegaard. ||

Trætestykke. Skiftepr 1753 Trætte støcket. — Subst. Trætte „Proces“.

Tøserende [*tö-zarænan*]. — Rønde i Stranden benyttet af Piger som Badeplads, efter at Piblakule var opgivet.

Udmarkedam [*ü-dma-rkadamin*].

Ved Dammene [*ver damana*]. — Gl. Benævnelse paa Stedet, hvor Lange-
linie og Omgivelser nu ligger; her er ingen Damme i Nutiden.

Ved Halle [*ver ha-la*]. Lb 1569 østenn halle; Skiftepr 1745 synden Halle;
Skiftepr 1751 ved Halle; Skiftepr 1752 østen Halle; Skiftepr 1763 ved Hale;
Skiftepr 1764 østen Halde. — Jorder omkring Hallebakke i Bodilsker S.,
681.

Vejstykke. Skiftepr 1745 Veje støcket.

Winsløvjord [*venslæ-wajo-rn*]. — Familienavnet Winsløv.

Øksen [*åjsan*]. — Areal, som lignede en Haandøkse med Blad og Skaft.

647. AAKIRKEBY KØBSTAD.

BEBYGGELSESNAVNE.

Aakirkeby [*ɑ:kærkə'by*, *ɑ:kærkə'by*, *ɑ:kærkə'by*]. 5/9 1413 (LDipl) Akirkjøby; 11/8 1420 (LDipl) Aakierkiæby; 13/6 1450 (LDipl) Akirkeby; 2/6 1480 (LDipl) in villa nostra Aakirkæ; 15/8 1501 (LDipl) Aakirkeby; 8/4 1502 (LDipl) Aakirkebye, Aakirkebyes; 2/4 1511 (LDipl) Aakirkeby, Aakirkeby; 24/8 1512 (LDipl) Aakirkeby, Aakirkes bymendz; 1543 Hüb 130 karken bav; 1547 Hüb 427 Akirkebui; 8/9 1555 Hüb 230, 2/4 1570 Hüb 360 Aakirkebye; LR 1585 aakircke by; 1586 Hüb 499 Aakierckeby, Aakierkeby, Aakirkeby; 1594 (Langebek) Hüb 524 Aakirkeby; 6/5 1608 Hüb 560 Aakirkebye; Mejer I 26 Aakircke buy; BWK 1676 Aa Kirkeby; BWRap Aakierkeby; LR 1680 aakircke by; DATl Aae Kirkebye; K c. 1770 Aak:bye; Bugge 1771 Aakirkebye; VSK Aakirke Bye; M 1844 Aakirke Kiøbstad; Gst Aakirkeby. — Byen ved Aakirke, Aaker S., 684.

Aa Kirkebo. K 1746—50 (Kopi 1796) Aae Kirke Boe; DATl Aae Kirkeboe; K c. 1770 Aak:boe. — Paa Kortet anbragt i nuvær. Strøby. Iøvrigt har Lb 1569 ikke andre Kirkeboer under Aakirke end et, som ligger i V.-Marie.

Birgersvej. Gst Danske Byer 1933, Postadr 1943 Birgersvej. — Opkaldelse af Ærkebiskop Birger (1497—1519).

Bjælkesten, Hsø [*ve:r bjælka'ste:n*, *pø:r bjælka'ste:n*, *bjælka'ste:ns'hü:zøn*]. 1865 Paaskrift paa Tegning af MPetersen, Jacobsen-Moltke sp. 425 Bjælkestenshusene. — Oprindelig Navn paa en Runesten [*bjælka'ste:n*], Gst Bjælkesten, som fandtes paa en Grusbanke lidt Øst for dens nuværende Plads. Stedet kaldtes Bjælkesten [*bjælka'ste:n*] (R), hele Banken [*pø:r bjælka'ste:n*]. Bebyggelsen kaldes nu Smaalyngen. Af Stenen er kun bevaret den underste Del, den øverste Del kendes fra et Træsnit hos Worm. Ved at sammenholde de to Dele ser man, at Stenen har været en høj Sten (c. 285 cm), og den har kunnet lede Tanken hen paa en oprejst Bjælke.

Brænderisvej [*bræns'ri:svæ:n*]. — Nu Stokkekildevej (R).

Bygaden, Gde og Hsø [*by:ga:dan*]. FT 1840 Bygaden; I 1922 Bygaden og Bygadevej; Postadr 1943 Bygaden. — Vejen fra Aakirkeby til Lyngen (R) med spredte Huse og Gaarde, ifølge I 1922 en bred Vej, der i sin Tid var forsynet med Jorddiger langs begge Sider. Ad denne temmelig brede Vej dreves tidligere Ungkvæg, unge Heste o. l. op i Højlyngen, hvor Dyrene i Sommermaanederne maatte sørge for sig selv (Gade, se Indl.). Paa Kortet i Trap¹ er Bygaden forgrenet i 3 nordgaaende Veje.

Bygade, Nørre- Tax 1761 den Nørre Bye-Gaden; Urne Grundtegnning af Aakirkebye Nørre Bygade; Brandforsikringsprot 1801 Nørre Bygade; Trap¹ Nordre Bygade. — Gren af Bygaden, s. d.

Bækkegaard. Svaneke Skiftepr 1707 Beckegd. — Familienavnet Bæk.

Cementgade. Postadr 1948 Cementgade.

Christiansgade. Postadr 1948 Christiansgade.

Damgade [*damga:da*]. Th Damgade. — Tidligere Mønsterskrivergade (R).

Damsgade. Bh.Vejv. Damsgade. — Slægtsnavnet Däm.

Doktorbakken [*dåktørabakan*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 29 Doktorbakke; Postadr 1943 Doktorbakken.

Elektricitetsgade. BhTid 13/11 1913 Elektricitetsgaden.

Eskilsgade. Th, Postadr 1943 Eskildsgade. — Opkaldt efter Ærkebiskop Eskil.

- Gadehus.** UrneJb Gadehuset. — Gade, se Indl.
- Gaggegaard.** Kb 1665 (Udtog), Kb 1673 (Udtog), Kb 1681 (Udtog), Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Gaggegd. — Familienavnet Gagge.
- Gregersgade.** Gst Danske Byer 1933 Gregersvej; Postadr 1943 Gregersgade.
- Grønningen.** Hs. Gst 1887 Grønningen. — Naturnavnet Grønningen.
- Gyldensgade.** Urne Grundtegning af Aakirkebye Gyldensgade.
- Hadeborg.** Hs [*ha-døbår*]. M c. 1850, Reg c. 1850, Postadr 1869, Postadr9, Gst Hadeborg. — Af Verb. hade og Subst. Borg, som ofte bruges spøgende eller nedsættende i Husnavne.
- Haregade** [*ha-raga-da*]. Th Haregade. — Vej til Klintegaardene over Byens Grund (R). Af Dyrenavnet Hare.
- Højetrønte.** Thorvald Hansen høje Trynte; BhFisk 1933 p. 12 Dænj høja Trøntan. — Største Mølle i Aakirkeby. Bh. Trønta er hos Fiskerne en Betegnelse for Mølle, som de anvender paa Søen, da de tror, at de vilde udsætte sig for Fare ved at bruge Ordet Mølle (Esp).
- I Haven.** Hs. Skiftepr 1749 I Haven.
- I Slumpen.** Hs [*i slåmpin*]. — Nu Østervang. Naturnavnet Slumpen.
- Jernbanegade.** Trap⁴ Jernbanegade; Gst Danske Byer 1933 Jernbanegade; Postadr 1943 Jernbanegade.
- Kirkegade.** Trap⁴ Kirkeg.; Postadr 1943 Kirkegade.
- Knarregard.** Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Knarregd. — Familienavnet Knar, jfr. Knarregd, Rutsker S., 662.
- Koppesættergaard.** Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Koppesættergd. — Subst. Koppesætter „Person, der sætter Kopper“; se Koppesætter (ODS).
- Kristiansgade.** Th Kristiansgade; Postadr 1943 Christiansgade.
- Kuleborg.** Hse [*kuløbår, kuløbårahi-zød*]. Postadr 1869 Kuleborg Huse; Postadr9, Gst Kuleborg. — Kaldes nu Nyvang (R). Af Verb. kule „blæse, lufts“ og Subst. Borg, som ofte bruges spøgende eller nedsættende i Husnavne. Navnet bliver da ensbetydende med det andensteds forekommende Blæsenborg (DS VII 292). — GK: Vel snarere af Subst. Kule (i Lerkule, Gruskule) og sigtende til Beliggenheden i eller ved et saadant Hul.
- Kuleborgvej.** Th Ku(g)leborgvej. Postadr 1943 Kuleborgvej. — Af Husnavnet Kuleborg.
- Kurelænge.** Urne Tilf. t. Thurah 178 Kure Længden. — Et Lejehus som har tilhørt Præstegden. Forleddet er Familienavnet Kure. Huset kaldes 1721 Peder Kuuris iboende Hus (BhS I 20) og har muligvis Navn efter ham. Om Efterleddet Længe, se Indl.
- Langsgaard.** Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Langisgd. — Familienavnet Lange.
- Lassenborg.** Hs [*lasembår*]. Th Lassenborg. — Spøgende Navn fra nyere Tid; efter en tidligere Ejer Peter Lasse (R).
- Lykkesvej.** Th, Postadr 1943 Lykkesvej.
- Møllevej.** Postadr 1943 Møllevej.
- Møllergaard** [*møllæg-win*]. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Møllergd.
- Mønsterskrivergade** [*mønsterskri-varaga-dan, mønsterskri-værga-da*]. Th Mønsterskrivergade. — Nu Dæmgade (R). En Mønsterskriver eller Mønstringskriver er en Medhjælper hos Indrulleringschefen.
- Nyby.** Gde og Hse [*ny-by*]. PrI 1624, BWK 1676, Kb 1687 Nyby; K c. 1700, Komm 1738 Nyebye; K 1746—50 Nye Bye; DAtl, Salchow 1813, Panum 1830 p. 102 Nyebye; Trap¹, Gst Nyby.
- Nybygade.** Tax 1761 Nye Byes-gaden; Tax 1771 Nyebye-Gaden; Trap¹ Nybygaden. — Vejen fra Sygehuset forbi Kuleborg til Nymølle.
- Nybyvej.** Gst Danske Byer 1933, Postadr 1943 Nybyvej. — Fortsættelse af Torvegade, kaldes ogsaa Pederskervej [*pæ-rækærvæ-ri*].
- Nygade.** Th, Postadr 1943 Nygade.
- Nymølle** [*ny-møla*]. Guide 1914, Trap⁴, Gst Nymølle.
- Paa Bakken.** Gd [*pæ-bakan*]. UrneJb, Afh. P. Thorsen 1942 p. 29 Paa Bakken; Postadr 1943 Paa-Bakken.

Paa Bavnet, Hs [*pø· bāṅnəd, bawnəd*]. — Ældre Benævnelse paa det Hus, der nu hedder Koføedsminde. Stedet havde Navn efter Bavn [*bāṅnəd*] i Aaker S., 684, lige Nord for Ejendommen.

Præstevænget. Postadr 1948 Præstevænget. — Ny Gade fra 1944 (Th).

Ravnsgade. Th, Postadr 1943 Ravnsgade. — Opkaldt efter Rasmus Pedersen Ravn, Forfatter af Chronica Boringiaca eller Bornholms Beskrivelse 1671.

Rodhuggergaard. Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Rodhuggergd. — Til Vb. rodhugge, vel i Bet. „rydde et Stykke Land for Træer“ (ODS).

Saxesgade. Th, Postadr 1943 Saxesgade. — Opkaldelse efter Historie-skriveren Saxo Grammaticus.

Skolegade. Th Skolegade.

Skrivergaard. 12/6 1655 Bhs I 13 Skrivergd; Røgnsk 1662 Skrifuer gd; Tiendep. 1662 Schrifuer gd; 30/1 1685 Bhs I 14 Skriverstellen; Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Skrivergd.

Slumpevej [*slāmpavæ·ŋ*]. Vejfort 1942 Slumpevejen. — Se Slumpen u. Naturnavne.

Smaalyngen, Gde og Hse. UdmKomm 1727 Smaa Lyngen; UrneJb, VSK, MK 1817 Smaae Lyngen; MK 1840 Smaalyngen; Trap¹ Smaa Lyngen; BhTid 13/11 1913 Smaalyngen (Bjælkesten); Gst Smaalyngen. — Støder op til Smaalyngen i Aaker S., 684, og i Pedersker S., 683.

Smedegaarden [*smedagø·riṅ*]. C. 1735 Bh 1682—1804, MK 1817, Bhs I 14 Smedegd. — Stor Avlsbrugerejendom i Smedegade i gammel Tid. Bygningerne staar delvis tilbage (R).

Smedegade [*smedaga·da*]. Trap⁴, Postadr 1943 Smedegade. — Har Navn efter Smedegaarden, som laa i denne Gade.

Stengade. Trap⁴ Steng.; Postadr 1943 Stengade.

Stokkegade [*stākaga·da*]. Tax 1761 stocke-ledB Gaden; Urne Grundtegning af Aakirkebye Stokke Løe gaden; FT 1787 Stokkebro Gade; Brandforsikringsprot 1801 Stokkeleds Gade, Stokkeled Gade; FT 1840 Stokkegade; Trap¹ Stokkedgade. — Nu Jernbanegade (R). Har Navn efter Stokkeled.

Stokkekildevej [*stākavæ·n, stākakjilə·vaj*]. Gst Danske Byer 1933, Postadr 1943 Stokkekildevej. — Hed tidligere Brænderisvej.

Storegade [*sto·rəga·da*]. Tax 1761 store gade; FT 1787 Storegade; FT 1840 Store Gades Nordredeel, Storegade; Trap¹, Trap⁴ Storegade. — Man siger paa Storegade, men i Smedegade, o. s. v. (R).

Strøby, Hse [*strø·hy·*]. Gst 1887 Strøby; BhTid 13/11 1913 Strøby eller Haravig; I 1922, Gst, Postadr 1943 Strøby. — I 1922 oplyser, at Strøby tidligere kaldtes Harevig, se Harevi u. Naturnavne. Strøby er dannet af Verb. strø og Subst. By og er her Betegnelse for spredt Bebyggelse. Paa Bh siger man om noget, der ligger spredt, at det ligger „i Strø“ (R).

Svanegade. Th Svanegade.

Svanekegade [*swa·nika, swa·nikaga·da*]. Trap⁴, Postadr 1943 Svanekegade. — Vilkaarligt givet Navn; Gaden fører ikke til Svaneke.

Søndermølle. Guide 1914, Gst Søndermølle.

Sønderstræde. Tax 1761 søndre-strædet; FT 1787 Søndre Stræde; FT 1840 Sydre Stræde; Trap¹ Søndrestræde. — Nu Smedegade.

Torvegade. Trap⁴, Postadr 1943 Torvegade; Th Store Torvegade. — Fra Torvet til Nybyvej.

Ved Dammen, Hs. Kb 1661 (Udtog) ved Damen; Skiftepr 1682, Skiftepr 1749, Skiftepr 1750 ved Dammen; Tax 1771 ved Dammen.

Østergade [*ø·stərga·da*]. Trap⁴, Postadr 1943 Østergade.

Østergade, Ny-. Trap⁴ Nye Østergade.

Østervang, Hse. BhVejviser 1944 Østre Vang.

Nyere Navne paa Gaarde og Huse, hovedsagelig yngre end 1900: Aldershvile, Bakkehus, Bavnehøj, Broager, Ellesvang, Englyst, Godthaab, Grønningen, Harenslyst, Karensminde, Klintvang, Koføedsminde, Lousminde, Møllegaard, Nordbygaard, Nordvang, Norgesminde, Nybygaard, Nyholt,

Nymølle, Ny-Søborg, Nyvang, Rømersminde, Skovlyst, Sofiehøj, Solbakke, Solglimt, Strøbyhus, Søndermølle og Tjørnely.

NATURNAVNE.

Aakirkeby Bakke. Salchow 1813 Aakirkebye-Bakke; Thaarup 1839 p. 88 Aakirkebys Bakke.

Aakirkeby Plantage. Gst Aakirkeby Plantage. — Kaldes Nørre-Byskov (R).

Aasen. Svaneke Skiftepr 1707 Norden Byen paa Aaßen; Skiftepr 1756 Aasen, I bog Iorden som er beliggendiß I Aakirkebyes frihed Noren byen aasen saa kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850, MK 1817, Bull 1869 Aasen. — Aas, se Indl.

Akselstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Axelstykke. — Ellipse af Akselbærestykke el. et Trænavn, der svarer til sv. oxle, jfr. Akselbjerg, Ibsker S., 674, der antages at indeholde et Kollektiv [**åkselå*], som svarer til sv. Dial. oxle (R).

Alverden. M c. 1850 Alwerden; Reg c. 1850 Alverden. — Jfr. Verdens Vid, Ø.-Larsker S., 671.

Ankerager. M c. 1850 Ankerageren; Reg c. 1850 Ancherageren. — Subst. el. Familienavnet Anker.

Askebrønd. BhTid 13/11 1913 Askebrønden. — Kilde, som tidligere laa, hvor nu Elektricitetsgaden ligger. Trænavnet Ask.

Baadsmandsager. M c. 1850, Reg. c. 1850 Baadsmandsageren. ||

Baadsmandsstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Baadsmandsstykke.

Bakkeager. Reg c. 1850 Bakkeageren.

Barfodager. Skiftepr 1756 Barfode Ageren, grændser I vester til Alveien. — Familienavnet Barfod.

Blaaskinde. M c. 1850, Reg c. 1850 Blaaskinde. — Se Blaaskinde, Rønne Kbst., 641.

Braabækkene [*brø-bækana* el. *bro-bækana*]. BhTid 13/11 1913 Brobækkene; I 1922 Braabækkene. — Den vestlige Del af Plusengen (I 1922). Af Adj. bh. braa [*brø-*], glda. bráthær „hastig“. Det findes nu kun i [*brø-di-v*] „Vand som straks fra Bredden el. pludselig bliver meget dybt“ (R).

Bredager. Skiftepr 1754 bra-Ager, sistanferte Ager, brø-Ager kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850 Bredagerengen. — Adj. bred. Bra-Ager er Skrivefejl for Brø(d)ager.

Brøeng. Lb 1569 Bro eng; Skiftepr 1754 bro Engen.

Brødjord. Skiftepr 1756 Brød Iorden grændsende I vester til savskiære gaars Iorden; Skiftepr 1765 Brødiorden; M c. 1850 Brødjord; Reg c. 1850 Brøddejord. — Savskærergd ligger i Aaker S., 684. Brødjord „nylig opbrudt (pløjet) Jord, Brudjord, Brudager“ (jfr. ODS u. Brudager).

Bukkejerd. Skiftepr 1759 Biøg jord beliggende Østen Byen Bockjorden kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850 Bukkestykke. — Slægtsnavnet Buch, jfr. Bukkegd, Aaker S., 684.

Bukkevejen [*båkavæ-nj*]. Vejfort 1942 Bukkevejen. — Navnet skal efter Sigende skyldes, at Vejen har flere [*båks*] „Ombøjninger, Knæk“, men da Formen [*båkavæ-nj*] ikke kan indeholde [*båks*], n. „Ombøjning, Knæk“, er det tvivlsomt, om denne Forklaring er rigtig (R).

Bybakke [*by-bakanj*]. 1767 Urne Add Byebakken; 1791 i Udm 1775—1822 Byebakke. || **Bykilde** [*by-ki-lan*]. || **Byløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Byelykken. || **Byskov, Nørre-, Sønder-** [*nars-, sønræ by-skaw*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 24 Byskoven; Guide 1946 Søndre Lystskov. — Nørre-Byskov er Navn paa Aakirkeby Plantage Nord for Byen, Sønder-Byskov er en Skov paa Klinten Syd for Byen.

Byfogedeng [*by-fawdaænən, bi-fawdaænən*]. M c. 1850, Reg c. 1850 Byefogedengen; I 1922 Byfogedengen. — En afgrænset Del af Pluseng (I 1922).

Byledager. M c. 1850, Reg c. 1850 Byeledageren.

Bækkeager. M c. 1850, Reg c. 1850 Bekkeageren. — Ligger ved Bækkegd i Aaker S., 684. || **Bækkeeng.** Skiftepr 1756 Becke Eengen. — Eng Ø. f. Byen.

Bækkerstæl. Skødeprot 1833 (Th) Bekke Stælen; Trap¹ Bekkerstæl. — Familienavnet Becker.

Dalager. M c. 1850, Reg c. 1850 Dahlageren. || **Daleng.** Skiftepr 1756 Dalen; Skiftepr 1760 Dale Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Dahlengen, Dahlen. — Eng N. f. Byen.

Damstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Damstykket. — Ved Præstedam.

Degneeng. M c. 1850, Reg c. 1850 Degneengen.

Doktordam [*dåktaradamin*]. — Nyt Navn paa Markerdam.

Dommeraas. Skiftepr 1755 Dammere Aasen; Skiftepr 1756 Dommere Aasen, Dammere Aasen; M c. 1850, Reg c. 1850 Dommeraasen. || **Dommerager.** M c. 1850, Reg c. 1850 Dommerageren. — Jfr. Dommerkrat, Aaker S., 684 samt flere med Dommer sammensatte Navne i Rønne Kbst., 641.

Driften [*dræwtan*]. — Den gamle Drivgade fra Nyby til Lyngen (R).

Duen. M c. 1850, Reg c. 1850 Duen. — Ellipse af et Navn sammensat med Fuglenavnet el. Slægtsnavnet Due.

Engedal. Skiftepr 1756 Enge dalen. || **Engegærde, Sønder-**. Lb 1569 Sydre gierde; Skiftepr 1750 Søndre Enge; Skiftepr 1756 I Aækirkebyes frihed I sønder Enge Ierde, I søndre Eng Ierde. — Eng til Kirken. || **Engeløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Engelykken. || **Engesager.** Skiftepr 1756 Een Liden Ager kaldet Engið grøndser I øster, sønder og nør, til Engene.

Fattiggaaardslyng [*fatigørsløyn*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Fattiggaaardslyngen. — Lyngstrækning lige ved Fattiggaaarden.

Filipeløkke [*fi-lipalykan, fi-løpalykan*]. Trap¹ Philip Løkken; Guide 1886 Filipeløkken; I 1922 Filipsløkke. — Del af Filipeeng, Aaker S., 684 (R).

Fælled. M c. 1850 Fæled; Reg c. 1850 Fæled. — Fæled, se Indl.

Gaasehullet. Urne Grundtegning af Aakirkebye Gaase Hullet. — Navn paa en Dam.

Gaggestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Gaggestykket; MK 1816 Gaggestykke. — Slægtsnavnet Gagge, jfr. Gagged.

Gartnerbakke. Afh. P. Thorsen 1942 p. 29 Gartnerbakke.

Gedeseng. M c. 1850 Giedesengen; Reg c. 1850 Gjedesenden. || **Gedestykke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Gedestykket. — Maaske Familienavnet Gedde.

Gildesvald. M c. 1850 Giedesaald (el. Giedesald?), Gildesvalen; Reg c. 1850 Giedesvald, Gildesvalen. || Gildesvaldsbidde. Skiftepr 1754 Havre Iord Noren byen gildið walð bidden kaldet. — Laa Norden Byen. Se Gildesvald, Knudsker S., 651.

Graaløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Graalykken.

Græsløkke. Skiftepr 1752 Gres løcken; Skiftepr 1756 græß løcken; M c. 1850, Reg c. 1850 Græslykken.

Grønnedam [*grø-nå-dam*]. Falenkamp 1783 Grønne Dam; UK 1805 Grønnedam; VSK Orig Grøndam; K 1825—26 Grønne Dam; Mansa 1851, Bull 1869 Grønne Dam; Gst Grønnedam. || Grønnedamsgrøb [*grø-nå-dams-grå-vøn*]. || **Grønneløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Grønnelykke. — Adj. grøn.

Grønningen. BhS I 22 Grønningen. — Arealet omkring Præstedam.

Gumpen. M c. 1850, Reg c. 1850 Gumpen. — Subst. bh. Gump [*gåmp*], m. „Hale paa Fugl, Halefinne paa Fisk, spøgende om Menneskets Bagdel“ (R). Navnet er enten nedsettende eller et Sammenligningsnavn.

Haandklædet. Lb 1569 handkleditt; 27/8 1622 BhS I 9 Haandklædet. — Eng til Præstegaarden. Dette Navn findes ti forskellige Steder paa Bornholm og er altid Navn paa gejstligt Gods. Det er tillagt Kirken til Tvætning og Vedligeholdelse af Kirkens Haandklæde (Gunnar Knudsen i NoB XXII 92f.).

Hadeborg Bakke. Guide 1914, Guide 1946 Hadeborg Bakke. — Husnavnet Hadeborg.

Hagestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Hagestykket. — Subst. bh. Håga „Hage (Redskab); ogsaa en Hage ud i Havet“ (EspTill), jfr. Hage og Hagemyr i V-Marie S., 653.

Hanen [*ha-nan*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Hanen. — Klippeblok lige Syd for Kyllingehønen. (R).

Haredamsløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Haredamslykke. — Dyrenavnet Hare, jfr. Haregade u. Bebyggelsesnavne.

Harevi. Lb 1569 Hare Wie; Hasle Skiftepr 1717 Hare Vig; Skiftepr 1753 I Harewi; MK 1816 Hoienviig; I 1922 Harevig [Haravii]. — Af Dyrenavnet Hare og Kollektivet Vi, n. „Pilekrat“ (R), en Enstavelsesform, som ogsaa findes i Stednavnet Kællingevi i Øster-Marie S., 673.

Harildstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Harildstykket. — Maaske Slægtsnavnet Harild.

Havbæk. M c. 1850 Havbækken; Reg c. 1850 Havbakken, Havbækken. — Eng.

Hellig Lucie. PrI 1624 hellig Lutze. — Ligger Nordøst for Byen og beskrives i PrI 1624 som „en grøn Plan . . . som er omlagt med Kampestenene, og hvori de begraves, som ved Sværdet er henrettede“ (BhS XVII 56). Lutze er Helgenindenavnet Lucia eller Helgennavnet Lucius.

Herløvstykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Herløvstykket. — Familienavnet Herløv el. Mandnavnet Herluf [*hærlø*] (R).

Hesselager. M c. 1850 Hesselager, Hæselageren; Reg c. 1850 Hæselageren. — Kollektivet bh. Hæse [*hæslæ*] „Hassellund“ (R).

Himmeltornsager. Skiftepr 1760 Himmel torns aageren, Himmels aageren, Himmels torns aageren.

Humleløkke. M c. 1850, Reg c. 1850 Humlelykken.

Hvedestykke. Hasle Skiftepr 1717 Huede støcket.

Hydestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Hyldestykket. — Trænnavnet Hyl.

Hælestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Hælestykket. — Subst. Hæl el. maaske et Slægts- el. Øgenavn Hæle [*hæla*] (R).

Hætten. Lb 1569 Hectin; 27/8 1622 BhS I 9 Helten. — Eng til Præstegaarden. Subst. Hætte.

Højestykke. Skiftepr 1753 Høye støckedt; M c. 1850, Reg c. 1850 Højestykket.

Kalveløkke Dam. 6/10 1724 BhS I 41 Kalleløchedammen. — Tilhørte Præstegaarden.

Kannikeled [*kanikale-d, -led*]. Urne Grundtegning af Aakirkebye Cannike gaards Leddet. — Har Navn efter Kannikegaard i Aaker S., 684.

Kejserstæl. M c. 1850, Reg c. 1850 Keiserstælen. — Familienavnet Kejser, jfr. Kejserkuld, Aaker S., 684.

Kildeseng. Lb 1569 Kiildis engenn; 27/8 1622 BhS I 9 Kildeseng. — Eng til Præstegaarden.

Kilen. M c. 1850, Reg c. 1850 Kilen. || **Kilgat.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kiilgat. — Bh. Kjil „Kile“ (Esp).

Kirkeager. M c. 1850, Reg c. 1850 Kirkeageren.

Klinten [*klintin* el. *o. bærkæ klint, klintabakan*]. PrI 1624 Klinte; K 1729 Klint; Skougaard 1804 p. 296 Klintebakke; Salchow 1813 Klintebakken;

MK 1817, Mansa 1851, Bull 1869 Klinten; Afh. P. Thorsen 1942 p. 17 Aakirke Klint; Gst Klinten. — Vejen langs Klinten hedder [*klintabakavæ-n*].

|| **Klintager.** Skiftepr 1750 Klindt aageren. || **Klinteløkke.** 1834 (Th) Klinteløkken; M c. 1850, Reg c. 1850 Klintelykken. — Klint, se Indl.

Knarrekilde. Urne Grundtegning af Aakirkebye Knarre Kilden. — Af Slægtsnavnet Knar, jfr. Knarregd.

Konetornseng. Svaneke Skiftepr 1707 Konne torns Enge; Skiftepr 1755 konnetorns Engen. — Bh. Kanna „Kone.“ Vel Eng med en Tjørn, hvor Konerne af en al. anden Grund har forsamlet sig. Jfr. m. H. t. Bet. Kællingtørn i Houlbjerg Herred, Viborg Amt (DS IX 243).

Korsaa. Skiftepr 1761 Fæt støcke lord beliggendis i Aekirkebyes frihed østen Byen kars Aaesen saa kaldet; Skiftepr 1765 Kars Aasen; Skiftepr 1768 Kaars Aasen; 1832 (Th), M c. 1850, Reg c. 1850 Korsaaesen.

Krogede Eg. Svaneke Skiftepr 1707 Kraged Eg.

Kuleager. M c. 1850, Reg c. 1850 Kuleageren. || **Kuleborg Dam** [*ku-lø-bårdaman*]. — Dam ved Kuleborg. || **Kuleeng.** Hasle Skiftepr 1717 Kugle Eng; Skiftepr 1753 Kule Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Kuleengen. ||

Kulenak. M c. 1850, Reg c. 1850 Kulenak. — Sidste Led er en Enstavelses-

form af Nakke, oldn. hnakkr, m., jfr. bh. Grånakk „Væsen med graa Nakke“, bh. Dâzmernakk „Taabenakke“ (R). || **Kuler.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kulerne. || **Kuleren.** M c. 1850, Reg c. 1850 Kulerehnen. || **Kuletoern.** M c. 1850, Reg c. 1850 Lille Kuletoern. — Kule, se Incl.

Kyllingehønen [*kyllingehønen*]. VSK Orig Kyllinge Hønen; Guide 1885, DFM 39 p. 181 Kyllingehønen; Afh. P. Thorsen 1942 p. 17, 20 Kyllingehønen, Hønen. — Stor Klippeblok. Den ligger med en Krans af mindre Sten under sig, og da dens egen Størrelse forholder sig til disse som en Fugl til dens Unger har den faaet Navnet Kyllingehønen (DFM 39 p. 181). Jfr. Eggehønen, Allinge Kbst., 643.

Langager. Lb 1569 Lille langagir; Skiftepr 1750 lang Ageren; Skiftepr 1754, Skiftepr 1755 lang Ager; M c. 1850, Reg c. 1850 Langageren. || **Langeng.** Skiftepr 1756 Lang Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Langengsageren, Langengen; Gst 1887, Guide 1946 Langeng.

Lappetræ Kilde. Urne Grundtegning af Aakirkebye Lappe-tre ell. Penge Kilden. — Et nu forsvundet Vandhul ved den østre Ende af Storegade. Træet har været et saakaldt „Kludetræ“, et Træ med et stort Hul eller en Spalte eller hvor nogle Grene danner en Port. Gennem disse Aabninger har man fort syge Mennesker for at helbrede dem for forskellige Sygdomme, og Patienterne har som Offer hængt Klædningsstykker i Træets Grene (Kr. Nyrop i Dania I 1 ff.). Man har formodentlig ogsaa ofret Penge i Kilden ved Træet, hvorfor den er blevet kaldt Pengekilden.

Loppeeng. Skiftepr 1755 Loppen; M c. 1850, Reg c. 1850 Lappen, Loppengen. — Bygjord. Insektnavnet Loppe.

Lyngager. Trap¹ Lyngageren.

Lyngvej. Skiftepr 1756 løngveien.

Markerdam [*markaradamin*]. Trap¹ Marker Dam; I 1922 Markerdammen. || **Markerledet** [*markaraled*]. — Familienavnet Marker.

Mattelelle. M c. 1850, Reg c. 1850 Mattele Lykken. — Subst. glda. mattal „Kappe, Kaabe“ (Kalkar u. Mantel), her som Persontilnavn el. Familienavn. Ordet er laant fra ty. Mantel, der forekommer som Familienavn, jfr. Mantelgaard og Manteltaarn, Allinge-Sandvig Landdistr., 644a.

Mormoderseng. Skiftepr 1755 Mormodens Engen.

Musehave. (Her?) Hasle Skiftepr 1717 en liden Have kaldes Muuse Haven.

Møllestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Møllestykket.

Mørkeeng. M c. 1850, Reg c. 1850 Mørkeengen. || **Mørkeløkke.** [*mørkelykke*]. M c. 1850, Reg c. 1850 Mørkelykke; I 1922 Mørkeløkke. — Slægtsnavnet Mørk.

Naverskaft. Hasle Skiftepr 1717 Naurskaftt, Naurborskaftet. — Eng. Se Naverskaft i Klemensker S., 661.

Nyløkke. Bhs Landdistr. Skiftepr 1705—06 p. 66 Nylykker; Sva-neke Skiftepr 1707 Nøyløcken; Skiftepr 1754 nyløcker; Skiftepr 1768 paa Nye lyker, Paa ny Lyker; M c. 1850, Reg c. 1850 Nylykke.

Nørrevang. Lb 1569 Nørre aas; 18. Aarh. Thott 1416 4° Nørre-Vang; Trap¹ Nordre Vang.

Olje. M c. 1850, Reg c. 1850 Olie. — Bh. Olja „Vandtrug, Trug ved Brønden til Creature“ (Esp).

Paa Bækken. M c. 1850, Reg c. 1850 Paa Bekken. — Snarest Fejl for Paa Bakken.

Pengekilde. Urne Grundtegning af Aakirkebye Penge-Kilden. — Jfr. Lappetræ Kilde ovfr.

Pileager. Skiftepr 1750 Piile Agre. || **Pilestykke** [*pilestykket*]. Skiftepr 1756 Piile støcket; M c. 1850, Reg c. 1850 Pilestykket. — N. f. den gamle By ved den vestre Side af den nuværende Jernbanegade.

Plommeløkke. Skøde 1860 (Th) Plommeløkke. — S. f. Byen. || **Plommestæl.** M c. 1850, Reg c. 1850 Plommestælen. — Jfr. Plommegd, V.-Marie S., 653.

Pluset [*plu-sæt*]. Skiftepr 1685 en Eng i Pludtzed; Skiftepr 1749 I Plused; Guide 1885, Guide 1914 Pluset; I 1922 Plused. || **Pluseng** [*plu-sængen*]. Skiftepr 1765 Plus Engen; MK 1817 Plus Eng; I 1922, Afh. P. Thorsen p.

18 Plusengen; Gst Pluseng. — Eng i Pluset. Af Subst. Plus „Dynd“, som kendes fra Valsbøl i Sydslesvig (Feilb.) og sønderjyske Stednavne (DS IV 97, 278, VI 580, VII 60).

Potterjord. M c. 1850, Reg c. 1850 Potter Jorden. — Subst. Potter „Pottemager“, jfr. Potterkule, Nylarsker S., 654.

Præstedam [*præ-stadamin*]. Lb 1569 Dammendtt; Lb 1569 CodUps damend; Urne Grundtøgning af Aakirkebye Præste Dammen; I 1922 Præstedammen. — Nu Anlæg med Vandbassin i Nærheden af Præstegaarden. || **Præstekilde** [*præ-stakfilan*]. — Ved Præstedam. || **Præstekuler.** 1724 BhS I 39 Præstekulerne. — Syd for Præstedam. || **Præsteled.** BhTid 13/11 1913 Præsteledet. — Hvor Vejen umiddelbart gik fra Pladsen (Torvet) og hen til Præstegaarden (P. A. Jespersen i BhTid 13/11 1913).

Pugedal. Lb 1569 Pugedall; KR 1677 Puge-dal, Puge-Dal; Hasle Skiftepr 1717 Pugedal, pue dal; 1735 i Komm 1738 Puuge dahlen; Skiftepr 1754 Puge dal; Skiftepr 1759 Pugedal; M c. 1850, Reg c. 1850 Pykkedah. — Bh. Pøgg „Troll“.

Pølseager. Skiftepr 1756 Pølse Ageren.

Pølstykke. 1834 (Th) Pølstykket. — I Nørrevang.

Raadmandsstykke. 16/3 1714 BhS I 17, 5/2 1724 BhS I 30 Raadmandstøchet. — Øst for Aaker Præstegaard.

Ridderager. M c. 1850, Reg c. 1850 Ridderageren. || **Ridderløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Ridderlykken. || **Ridderstykke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Ridderstykket. — Slægtsn. Ridder.

Rumpen. M c. 1850, Reg c. 1850 Rumpen. — Subst. Rump e, jfr. Rump e Herred, Rutsker S., 662.

Rundager. M c. 1850, Reg c. 1850 Rundager.

Samsingeng. M c. 1850, Reg c. 1850 Samsinge Engen. — Mands- el. Familienavnet Samsing, jfr. Samsingsgd, Klemensker S., 661.

Sandemandseng. 1696 (Th) Sandemandsengen.

Sidager. M c. 1850, Reg c. 1850 Sidager, Sieden (el. Lieden?). || **Sideng.** M c. 1850, Reg c. 1850 Sidengen. — Subst. bh. Sidd [*si-d*] (R) „sidd, lavtliggende Sted“.

Skarpeskade. M c. 1850, Reg c. 1850 Skarpeskade. — Opkaldelse efter Skarpeskade, Klemensker S., 661.

Skriverdam. 1724 BhS I 39 Skriverdam. — Andet Navn paa Præstedam.

|| **Skriverløkke.** M c. 1850, Reg c. 1850 Skriverlykken. — Jfr. Skrivergd u. Bebyggelsesnavne. || **Skriverstæl.** 30/1 1685 BhS I 14, BhS I 22 Skriverstøtten. — Ved Præstedam.

Skrædderager. M c. 1850, Reg c. 1850 Skrædderageren. || **Skræddereng.** M c. 1850, Reg c. 1850 Skrædderengen, Skrædderengen.

Slumpen [*slåmpin*, *slåmpan*, *slåmpavæ-n*]. 24/8 1512 (LDipl) Slompe-løkke; Skiftepr 1756 slumpen; M c. 1850 Slumpeestykket; MK 1817, Trap¹, Afh. P. Thorsen p. 18 Slumpen; I 1922 Slumpevej. — Eng- og Moseareal. || Slumpetorn [*slåmpato-rvin*]. Dam, Folkeliv og Indstiftelser paa Bornholm p. 133 Slumpetornerne. — Slumpen [*slåmpin*] er det primære Navn, hvoraf [*slåmpan*] er en Afledning (R). Subst. Slump om et Stykke Jord, der er taget paa Slump, ikke maalt. Jfr. Slumpeløkke, Neksø Kbst., 646.

Smaalyngstykket. M c. 1850, Reg c. 1850 Smaalyngsstykket, Smaalyngsstykket. — Grænser op til Smaalyngen i Aaker S., 684.

Smedeløkke [*smedalykan*]. Trap¹ Smede Løkken; Guide 1886 Smedeløkken. || **Smedestykke.** Trap¹ Smedestykke.

Smækken. Lb 1569 smeckindtt; Lb 1569 CodUps smeckin; 27/8 1622 BhS I 9 Smækken. — Eng til Præstegaarden. Subst. Smæk „Buksesmæk“, paa Bh. betyder Smæk ogsaa Skyggen paa en Hue el. Kasket (Esp).

Snorrestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Snorrestykket. — Jfr. Snorrebakke og Snorreled, Knudsker S., 651.

Spendet. Hasle Skiftepr 1717 Spendet; M c. 1850, Reg c. 1850 Spendet, Spendet. — Eng. Maaske Subst. bh. Spijn, n. „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe“ (Esp). Jfr. Spinget, Rønne Købst., 641. Eller, hvis Spendet er den rette Form, af Spund „Spundshul, Prop“, jfr. Spundet i Neksø Kbst., 646.

Stavsdal. Skiftepr 1756 stavbdal. — Subst. Stav, jfr. Stavsdal, Ø.-Larsker S., 671, hvorefter Stedet eventuelt er opkaldt (R).

Stenkuleager. Skiftepr 1753 steen kule ageren. || **Stenkulebakke.** Skiftepr 1753 steen kule backen. — Bh. Stenkule „Grube, hvor man bryder Sten (R).

Stenren. 1696 (Th) Steen Reen.

Stenseng. Skifteprot 26/9 1683 stens Engen. — Slægtsnavnet Sten. I Dok. 24/8 1512 (LDipl) nævnes en Peer Steen i Aakirkeby.

Stiager. Lb 1569 Stiagir østenn Puggedall.

Stokkedam [*stākadam* el. *stāka'dam*]. PrI 1624 Stockedamb; Urne Grundtegning af Aakirkebye Stokke-Dam; UK 1817 Stokkedam; Trap¹ Stokke Dam; Guide 1886, I 1922 Stokkedam. — Nu Anlæg med Vandbassin. ||

Stokkekilde [*stāka'kīla*, *stākakīla*]. PrI 1624 Stochekillde; Ravn 1671 p. 130 Stocke-Kilde; Urne Grundtegning af Aakirkebye Stokke Kilde; Afh. P. Thorsen 1942 p. 13 Stokkekilde. — Subst. Stok i Bet. „Pengeblok“, jfr. Stokkekildeeng i Knudsker S., 651, og Stokkekilde i Klemensker S., 661. || **Stokkeledet** [*stākakīla'le-d*, *stākaled*]. Trap¹ Stokled. || **Stokkeløkke.** M. c. 1850, Reg c. 1850 Stokkelykke. — Ved Stokkekilde og Stokkedam. Jfr. Stokkegade, som ældst hedder Stokkeledsgade.

Svansmyr. M c. 1850 Svahnsmyhr; Reg c. 1850 Svahnsmyhr. — Fugle-navnet eller Familienavnet Svān [*swa-n*].

Tegat. 1767 UrneAdd Thee Gatt En liden Kilde. — I Plantagen. Sidste Led Subst. Gat „Aabning, Hul“ her om Stedet hvor Kilden springer ud. Forleddet er Subst. Te, jfr. Tevandsbæk, Rønne Kbst., 641.

Tilleager. Skifteprot 26/9 1683 tillie ageren; Skifteprot 1687 Tilla ageren, Tille ageren, Noch en Tille Ager, en anden Tille ager; M c. 1850, Reg c. 1850 Telleageren. — Maaske bh. Tijlle [*tīl̥a*] „Lof“, jfr. Husnavnet Paa Tilden, V.-Marie S., 653.

Tornhøjseng. Skiftepr 1755 torn Høyß Engen.

Tretønderland. Skiftepr 1753 3 tøndlerla[n]d; M c. 1850, Reg c. 1850 Tre Tønderlands Jord.

Tværvejen [*tvarvæ-n*, *tva-rvæ-n*].

Tækkereng. Skiftepr 1760 tekere Engen. — Subst. Tækker „Tækkemand“.

Udager. M c. 1850, Reg c. 1850 Udageren.

Vandgab. Hasle Skiftepr 1717 Norden Vandgabets i Østregierdet. — Betegner vel et Sted, hvor Vandet har Afløb i Form af Bæk eller Grøft (R). || **Vandkrog.** Skiftepr 1750 wan Kraagen, wankrogen; Skiftepr 1752 kraagen, I kraagen; Skiftepr 1757 østen Byen I kraagen saa kaldet; M c. 1850, Reg c. 1850 Wandkrogengen, Wandkrogsageren, Krogen. || **Vandstræde.** M c. 1850, Reg c. 1850 Wandstrædet.

Vassestæl. Skiftepr 1752 wassestøckedt; Skiftepr 1756 4re Skepperland Havre Iord som Eer beliggendiß I Aakirkebyes frihed østen nyby Inden sine marcker og Reener Hvassestælen kaldet; Skiftepr 1757 vasße stælen; M c. 1850, Reg c. 1850 Wassestælen. — Af bh. Vass „Rør, Siv“, se Vassen, Rutsker S., 662, el. et Slægtsnavn Hvass, Vass.

Vejager. M c. 1850, Reg c. 1850 Weiageren.

Vestergærde. Lb 1569 Vestre aas; 1696 (Th) Vestre Gærde, Gierde el. Vang vestre; Hasle Skiftepr 1717 Westregierdet; Skiftepr 1756 i vestre Ierde; Skiftepr 1760 Vestere gierde. — Enge.

Vestervang. Lb 1569 Vestre aas; 1696 (Th) Vestre Vang.

Vibeager. M c. 1850, Reg c. 1850 Wibeageren. — Fugle-el. Slægtsnavnet Vibe.

Vieseng. Lb 1569 Vies engen; 27/8 1622 BhS I 9 Virseng. — Eng til Præstegaarden. Kollektivet Vie „Pilebevoksning.“

Vinkel. M c. 1850, Reg c. 1850 Vinkelen. — Vinkel „Krog“.

Øksen. Skiftepr 1754 øysen; Skiftepr 1762 Øxen Eng. — Eng. Subst. Økse, jfr. Øksen, Neksø Kbst., 646.

Østergærde. Lb 1569 I østre gierde; Svaneke Skiftepr 1707 Øster gierde; Hasle Skiftepr 1717 østre gierde, øster gierde, i Østregierdet. — Eng til Kirken. **Østervang.** Trap¹ Østre Vang.

650. VESTER-HERRED.

Vester-Herred. 1530? Hüb 83, 84 Westre herrit, Westre herritt; 1/5 1557 Hüb 267 wester Herritzting; LR 1598 Wester-Herrid; 28/4 1609 Hüb 570 Vesterherritt; Mandt 1610, Mejer Wester(-)Herrid; BWK 1676 Wester Herret; BWRap 1676 Wester Herit; ResenK Wester Herrit; DATl Vester-Herret; Skougaard 1804 p. 301 Vestre Herred; Panum 1830, Trap⁴ Vester(-) Herred.

Rønne Herred. — Ældre Navn paa Vester-Herred, se under Købstaden Rønne, 641.

651. KNUDSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 3. Sg: Lille-Hallegd, Smørjeppegd; 7. Sg: Erlandsgd, Porcelænsgd; 8. Sg: Kærbygd, Strømsgd; 9.—10. Sg: Gadegd, Toftelædsge; 15.—16. Sg: Kanegd, Rabækkeværket; 18. Sg: Store-Rabækkegd, Sandemandsgd, Sandersgd, Skovgd; 19. Sg: Bohnegd, Buskegd, Gallekkegd; 20. Sg: Markmandegd, Nygd; 21. Sg: Fogedgd, Klippegd; 22. Sg: Hartviggd, Smørbygd; 27. Sg: Rosmandegd, Store-Sandegd, Trompetergd; 28. Sg: Aagd, Lille-Almeugd; 29. Sg: Højegd, Smedegd; 2. Vg: Gadegd, Skaaningegd.

Knudsker, Sogn [*knü-skær(søn)*], **Knudskirke**, Kirke [*knü-skærkæ*]. 1547 Hüb 428 St. Knuts Karspel; 8/9 1555 Hüb 238 f. Knudsker Sogenn, stj. Knuds Sogenn; Lb 1569 Knuds kircke, Knudsker Sogenn; 18/3 1573 Hüb 406 S. Knudts Kirchspill; 2-7/7 1584 Hüb 497 Knudsker; LR 1585, 1586 Hüb 500 Knudscher sogenn; Jb 1599 Hüb 535, 544 Knudsker Sogn, Knudskierke; Segl 17. Aarh. ? BhS II 198 Ecclesiæ S. Canvti; 29/10 1606 Hüb 557 Knudtzgaardts sosen; Mandt 1610 Knudsker Sogen, Knudskier Sogenn; Jb 1625 Knudschier Sogen; Mejer Canutus kirche; Jb 1664 Knudschier Sogn; BWK 1676 Knuds K.; ResenK Knuds Kirke; K 17. Aarh. Knuds Sogen; K 1746—50 Knudsker Sogn, St. Knuds-Kirke; JSørensen 1704 BhS XII 84 Knuds Kierche; BhFisk 1933 p. 12—13 Knudskjærke; Gst Knuds K (Knudsker S). — Af Helgennavnet Knud. Der fandtes i Middelalderen to danske Helgener med dette Navn: Kong Knud den Hellige, Canutus rex, og Knud Hertug, Canutus dux. Kirken er oprindeligt indviet til Knud den Hellige, hvilket ses af Thurahs Beskrivelse af Helgenbilledet, der forestiller en Konge, men i Sognegildets gamle Sigil forestiller Billedet Hertugen, der dog kaldes rex, saa Sammenblanding af de to Helgener har fundet Sted.

Aabakke, Hs. Guide 1946 Aabakke. — Ved Blykobbe Aa, men over 1 km V. for Naturnavnet Aabakke.

Aagaard (28. Sg). UrneNb Lille Almeugd ell. rettere Aaegd; UrneJb Aaegd el. Lille Almeugd. — Efter Beliggenheden ved Blykobbe Aa.

Almegaard, Lille- (28. Sg) [*lila almægø·r*]. K 1746—50 Lille-Alme Gd; Thurah Lille Alme(gd); UrneNb Lille Almeugd ell. rettere Aaegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Almeugd; Postadr 1943 L.-Almeugd. — Efter Beliggenheden ved den gl. Proprietærgd. Almeugd (se u. Store-Almeugd).

Almegaard, Store- (26. Sg) [*almægø·r, sto·ra almægø·r*]. PrI 1624 Allmeugd;

Jb 1651 Alme Gd; (her?) 1658 Saml. til Skånes Hist. 1870 p. 17 Elmegd; Tiendep. 1662 Allmegd; ResenK Alnagd; Kb 1689, Skiftepr 1691 og 1694, Jb 1696, K 1746—50 Alme-Gd; UrneNb Almegd; VSK Store Almegd; Salchow 1813, M 1844 Almegd; Gst Ste Almegd. — Oprindelig en Proprietærgd, hvortil er lagt Stælen af 26. Sg, hvis Nummer den derefter har antaget. Trænavnet Alm.

Almegaardshuse [*almagørshü-zøn*]. K 1744 Almegaards huuse; K 1778 Almegaardhuse; Postadr 1943 Almegaardshuse. — Har Navn efter Store-Almegd, s. d.

Bankegaard [*ba-ŋkagør(in)*]. — En af de tre Kærbygaarde. Af Familienavnet Banke og næppe Subst. Banke, da Gden ligger paa temmelig fladt Terræn.

Bleghus, Hs. BhAvis 13/4 1847 Bleghuset. — Paa Sursænkegaards Grund. Subst. Bleg „Blegeplads“ el. Verb. blege om at blege Tøj.

Blykobbe Mølle. Bull 1869 Blykobbe M. — Se Blykobbegd i Nyker S., 652.

Blykobbe Plantage, Hse. Postadr7 Blykobbe-Plantage; Trap⁴ Blykobbe Plantage; Postadr 1943 Blykobbe-Plantage. — Se Blykobbe Plantage u. Naturnavne.

Bobbehus, Hs. Gst 1886 Bobbehus; Th Bobbehusene. — Bh. Bobba „Spøgelse“. En Slægt blev kaldt „bobbana“, og et Medlem af denne Slægt har formodentlig boet i Huset, men om denne har Navn efter Huset eller omvendt er ikke oplyst, jfr. Bobbegade u. Naturnavne.

Bohnegaard (19. Sg) [*bo-nagør*]. Jb 1651 Bondegd; UrneNb, UrneJb Bohnegd; Salchow 1813 Bondegd. — Nu under Buskeværket. UrneNb bemærker: „Et Stell, brug. til Rønne af Eierne. Slet ing. byg. derpaa“. Af Slægtsn. Bohn; 20. Sg tilhørte 1658 Hermen Bohn (Jb), 1696 Jørgen Bohn (UrneNb) og 1735 Philip Bohne (UrneJb).

Bondebroen, Hse [*bo-nabro-æn*]. I 1922, Bh.Vejv. 1944 Bondebroen. — Ved en Bro over Byaa ved Grænsen mod Rønne, se Bondebro, Rønne Kbst., 641.

Brandsgaard (14. Sg) [*bra-nsagør*]. K 1746—50 Brands-Gd; Thurah Brands(gd); UrneNb Brandsgd; VSK, M 1844 Brandsgd; Bull 1869 Braads G og M. — Af Slægtsn. Brandt. I Jb 1598 ejes Gd. af Peder Brand, der endnu 1606 skrives til den.

Brohus, Hs (27. SgPc) [*bro-hu-zed*]. Kb 1826 (Th) Brohuset, Blikoppe Broehus; BhTid Febr. 1892 (Th) Brohuset; Postadr9, Gst Brohus. — Ved Blykobbe Bro.

Buskegaard (19. Sg) [*båskagør(in)*]. Gst 1886 Buskegd. — Nu under Buskeværket. Z anfører Navnene Buskegd og I Buskene; sikkert foreligger her en gl. Præpositionsforbindelse. Buskene bruges ifl. Esp (u. Boska) „om en lille Skov, hvor Buske og lave Træer vexe... Hvert Herred, ja selv nogle Sogne have saadanne særegne Smaaskove, som stedse bære hint Navn“.

Buskeværket, Kaolinværk [R: *båskaværked*]. Postadr7, Guide 1914, Postadr 1943 Buskeværket. — Anlagt paa den nedlagte Buskegaards Jorder.

Dalehus [*da-lahü-zed* el. *-gør-in?*]. Postadr9 Dalehus; Th Dalehuset. — Har Navn efter sin Beliggenhed i en Dal [*da-lin*].

Dueaas, Hs [*dauwø-z*]. SkovK 1919, I 1922, Guide 1946 Dueaas. — Skovfogedbolig. Har Navn af Naturnavnet Døveraas i Rønne Kbst, 641. Huset ligger paa Grænsen til Rønne.

Erlandsgaard (7. Sg) [*ærlansgør*; R: *ærlansgør*]. UrneNb Dammegd eller Erlandsgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Erlandsgd. — Mandsnavnet Erland. Ejedes 1625 ifl. Jb. af Erland Pederßenn, som endnu i Jb 1662 staa skrevet for den; 1691 nævnes Olle Erlandßen, som endnu 1696 har den.

Fogedgaard (21. Sg). Jb 1651 fougdegd; K 1746—50 fogdegd; Thurah Fogde(gd); DATl Fogdegd; UrneNb Fogdegd ell. paa Klipperne; VSK Orig Fogdegd el. paa Klipperne; Postadr 1869 Fogdegd; I 1922 Foged el. på Kløpparna. — Hed i 1647 og 1671 Fogdegaarden; den ejedes ifl. Jb 1624 af Jørgen Foedt og 1691 af Byfoged Hans Olsen Schou i Rønne (Z).

Friløkken, Hs [*frilykkan*]. VSK Frilykkehuset; Mansa 1851 Frilykkehuset; Bull 1869 Frilykke H; Gst 1886 Frilykke Hs; Guide 1914 Frilykke Hus kaldes ofte Frilykken; Postadr⁹ Friløkkehus; Gst Frilykken. — Samme Hus som paa K 1746—50 betegnes som Rakkre-huus, Falenkamp K 1783 Natmand-Huus. Baade Jorden og Huset hedder ogsaa Rakkerløkke. Rakkeren kaldtes ifl. Urne i ældre BhsK Frimanden. Friløkken var Embedsbolig for Rakkeren (R).

Fynegaard (13. Sg) [R: *fy-nagør-in*]. UrneJb Gadegd (Fyhnegd); VSK Orig Fynagd; VSK Fynager; UK u. A. Funagd; M 1844 Fynsgd; Gst Fynegd. — Slægtsnavnet Fyn, brugt om Mand som stammer fra Fyn. 1539 nævnes Clemit Fønbo i Knudsker (Z). 13. Sg tilhørte ifl. Jb 1691 Anders Fyen; Jb 1719 nævner Per Fyen. I 1756 arver Anders Andersen Fyhn Gd. efter Faderen Anders Pedersen Fyhn (Z).

Gadegaard (10. Sg og 2. Vg) [*ga-dagør-r*, R: *ga-dagør-in*]. Kb 1688, Gst Gadegd. — Gade, se Indl. Z bemærker, at ved Gader forstaaes „Fædrifter mellem 2 Stengjærder ind til Højlyngen“. UrneNb har Gadegd om 13. Sg.

Galløkkegaard (19. Sg) [R: *galykægør-in*]. UK u. A. Gallykkegd; Salchow 1813, M 1844 Gullykkegd; Postadr 1869 Gallykkegd. — Gaarden forsvunden, nu under Buskeværket. Af Subst. Gølge.

Gildesbo, Hs. Komm 1685 gillis Boed; Rønne Skiftepr 1739 i Gildes Boed; K 1746—50, Datl, Bugge 1771 Gildesboe; VSK Torne ell. Gildesboe; 1805 Thaarups Bh VI Et Gildesboe Nord i Sognet; Salchow 1813 Gildesboe; Mansa 1851 Gildesgd; M 1844 Gildesgd; BhLdejd 1876 Gildesboet; Gst Gildesbo; Th Knudsker Gildesbo; Postadr 1943 Gl- og Ny-Gildesbo. — Et Gildesbo er et Hus, hvor den Mand boer, som har forpagtet Gildesjorden, og hvor Gildesbrodrene samles (Otto Smith, Bhs XVI 174).

Grisby, Hse [*gri-zby*]. Guide 1914 Grisby Hse; Gst Grisby; Th Grisby, Grisbyhuse. — Jfr. Grisby, Ibsker S., 671. Stedet fik Navnet Grisby, fordi man her har holdt Grise, hvilket var forbudt i Rønne (R).

Hallegaard (4. Sg) [*ha-lagør-r*, R: *ha-jla-, ha-lagør-in*]. Skiftepr 1691, Kb 1696 Hallegd; K 1746—50 halle Gd; Thurah Halle(gd); UrneNb Store Hallegd (Store senere tilføjet); Datl, VSK, Salchow 1813 Hallegd, M 1844 Hallegd; Gst Hallegd; Postadr 1943 St.-Halle. — Hald, se Indl. Gaarden ligger ved et Klippeparti.

Hallegaard, Lille- (3. Sg). UrneNb Smørjeppegd ell. Lille Hallegd rettere. — Ældre Navn paa 3. Sg, efter Beliggenheden ved 4. Sg Hallegd.

Hallesmedje [*ha-lasmedjan*]. — Smedje lidt Ø. for Hallegd.

Harbohuse, Hse [*ha-rbo(a)hū-zan*]. Postadr⁹ Harbo; Th, Postadr 1943 Harbohuse. — Huse ved Rabækkeværket, bygget af en Købmand Harbo i Rønne (Opt. 1944). Kaldes ogsaa Hattehuse.

Hartviggaard (22. Sg). Ipsen K 1839 Hartvi(gd). — Slægtsnavnet Hartvig. Gd tilhørte 1678 Mickel Hartvig (K. Kure).

Hattehuse, Hse [*hatahū-zan*]. I 1922, Th Hattehuse. — Andet Navn paa Harbohuse ved Rabækkeværket. — GK: Subst. Hat, vel sigtende til Bygningsformen, jfr. Gunnar Knudsen i Festskr. til Vilh. Andersen p. 344.

Højegaard (29. Sg) [*højagør-r*, R: *højagør-in*]. K 1746—50 under højen; Thurah Under Højen; UrneNb Under Højen, i gl. Tid Smiddegd; VSK Højensgd; Salchow 1813 under Høgen; M 1844, Postadr 1869 Høiegd; Gst Højejd. — Den gl. Betegnelse „Under Højen“ sigter til Beliggenheden, idet Gaardens Bygninger ligger ved Foden af en lille Høj.

Jydegaard (30. Sg) [*jy-dagør-in*]. Kb 1698 Jydegd; K 1746—50 jyde Gd; Thurah Jyde(gd); UrneNb, M 1844, Gst Jydegd. — Tilnavnet Jyde. Beboedes 1619 og 1680 af Jens Jyde (Z).

Kanegaard (15. Sg) [*ka-nagør-in*]. Rønne Skiftepr 1739 i Chanen; K 1746—50 Kane Gd; Thurah Kane(gd); UrneNb, M 1844, Postadr 1869 Kanegd. — Gaarden nu lagt under Rabækkeværket, men Navnet bevaret i Naturen. Kanegaard Skov. Der kendes et Slægtsn. Kane; en Ridder Johannis Kane fra Bornholm nævnes 21/5 1319, men Formen fra 1739 tyder mere paa et Præpositionsnavn I Kanen, af bh. *Kána, overleveret i Sættningen Iskána „Isbane, Glidebane“, til Vb. kána „glide paa Is“, jfr. sv. Dial. kana „Isbane“ (Rietz) og Kanese i Klemensker S., 661.

Kanegaardshus, Hs [*ka-nægø-røhü-zød, ka-nøhü-zød*]. Postadr7, Postadr9 Kanegd.

Kinahus, Hs [*ki-nahü-zød*]. AL 1912 Kjinahuset; Postadr9 Kinahus; I 1922 Kinehuset; Th Kinahuset. — Paa Grund af den afsides Beliggenhed siger man ogsaa [*ne-da i ki-na*].

Kirkebogaard (8. Vg) [*kerkabogø-r(in)*]. Lb 1569 ett Kirkeboe ij Smørby; Rønne Skiftepr 1739 i Kirkeboed; K 1746—50 Kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Kirkeboet, i ældre Tider kald. Smørbye; Gst Kirkebogd. — Kirkebo, se Indl.

Kirkens Jorder, Hse. Postadr 1943 Kirkens Jorder.

Klampegaard (11. Sg) [*klam-pagø-r(in)*]. Postadr 1943, Gst Klampegd. — En af Kærby-Gaardene. Muligvis af et Slægtsn. Klampe.

Klippegaard (21. Sg) [*kløp-pagø-r*]. UrneNb Fogdegd ell. paa Klipperne; VSK Foged el. paa Klipperne; Salchow 1813 Paa Klipperne (om 21. og 22. Sg); M 1844, Gst Klippegd. — Det gl. Navn „Paa Klipperne“ efter Beliggenheden paa en Skraaning, hvor Klipperne kommer frem; nu findes her et stort Stenbrud.

Klipperne, Hs. VSK Klipperne. — Hs i Nærheden af 21. Sg Klippegd, som i ældre Tid kaldtes Fogdegd el. paa Klipperne.

Klitfogedhus, Hs [*kletfawdahu-z*]. SkovK 1919, I 1922, Guide 1946 Klitfogedhus. — Skovløberhus i Blykobbø Plantage.

Knudsker Mølle (5. SgPc) [*knü-skarmøla*]. 1818 i Udm 1775—1822 Knudskierke Mølle; Guide 1914, Gst Knudsker Ml. — Tidligere Kirkemøllen [*kerkamølan*] (Opt. 1944).

Kroggaard (3. Vg) [*krå-ggø-r*]. Skiftepr 1685 Kraagegd; Kb 1698 Krogd; Komm 1738 Kaagegd; K 1746—50 Kroge Gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb Kraagegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Krogd. — UrneNb forklarer Navnet af, at Gd ligger paa det „yderste Hug ell. Krog i Sognet henimod Nyelarsk. S.“. UrneNb henfører Gd til Kiærebye.

Kærbygaard (8. Sg) [(i-) *ker-raby*; R: 8.—9. Sg: *ker-raby-gø-rana*]; 1686 Deckner 1679—90, Skiftepr 1686 og 1688 Kiærebye, Sk&P 1734 tiærebye gierdet; K 1746—50 Kiærebye (8.—11. Sg, 2. Vg); UrneNb iblant Kiærebye-gaardene, men udtales Tiærebye (8.—11. Sg, 2. Vg); UrneNb Kiærebye (8.—10. Sg); DATl Kiærebye; VSK Kjærebye; Skougaard 1804 Kjæreby; Salchow 1813 Kiærebye; M 1844 Tjærebygd (8. Sg); Postadr 1869 Tjærebygd; Guide 1914 Kjæreby Gd; Postadr 1943 Kærbygd og Kærby, Gde og Hse. — Subst. Kær og By, se Indl.

Køllermølle, Ml. VSK Kiøllere Møllen. — Samme Mølle som Tækkermølle. Af Slægtsnavnet Køller.

Lergaard, Gd. (Her?) Kb 1695 Lergd.

Markmandegaard (20. Sg). UrneNb Markmannegd.; Salchow 1813 Markmansgd; Ipsen K 1839 Marchmande(gd). — UrneNb bemærker, at Gd. var „et Stell“, uden Bygning, og Avlen drives fra Rønne. Af Slægtsn. Markmand. I Jb 1691 og 1696 nævnes Hans Marchmand her.

Munkehus, Hs [*monkahü-zød, monkahü-zan*]. Mansa 1851, Bull 1869, Gst 1886, Guide 1914, Postadr9, Gst Munkehus; Th Munkehusene. — Af Slægtsnavnet Munk.

Myregaard, Store- og Lille- (5.—6. Sg) [*sto-ra-, li-la my-ragø-r*]. UrneNb Lille Myregd (5. Sg), Myregd (6. Sg); VSK, M 1844, Gst Store-, Lille Myregd. — Da Gaardene ligger meget højt, omtrent paa Sognets højeste Punkt, ligger det ret fjernt at tolke Navnet af Ordet Myr „Sump, Mose“. Snarere foreligger Slægtsn. Myre, der paa Bornholm kendes helt fra Middelalderen, f. Eks. 31/5 1448 Jes Myre.

Nygaard (20. Sg) [*ny-gø-r*]. BhLdejd 1892, Guide 1914, Gst Nygd. — Hed tidl. Markmandegd, men blev delt i to Gde, hvoraf den ene fik dette Navn.

Polakhus, Hs [*pålakkhü-zød*]. Postadr9 Polakhus. — Hus ved Rabækkeværket.

Porcelænsgaard (7. Vg) [*påstølli-nsgø-r(in)*; ungt *på(r)søllæ-nsgø-r*]. Thaarup 1839 Snorre-gaarden, alm. Porcelainsfabrikensgd.; Postadr 1869 Porcelainsgd; Gst Porcellainsgd. — Købtes 1802 af Den kgl. Porcelænsfabrik (Z).

Rabækkegaard, Store- [*ra-bæʎagaw-r(in)*]. — Se u. Sandemandsgaard.
Rabækkeværket, Fabrik (15.—16. Sg) [*ra-bæʎaværktad, ra-bæʎan, ældre rabæʎagawrin*]. Dok 9/12 1658 (Jb Rgsk 1663), Jb Rgsk 1661 Rabechegd; 1681 Deckner 1679—90 Rabekegd; Kb 1697, 1699 Raubechegd; K 1746—50 Rabekke-Gd; Thurah Rabekke (gd); UrneNb, UK u. A. Rabekkegd; M 1844 Rubekkegd; Postadr 1869 Rabekkegd; Gst Rabekkeværket. — Slægtsnavnet Rabek. UrneNb: Haver Navn af en fordom Eiers Navn Hans Raabeck i et Amts Docum. Ao 1624. Jfr. Bhs III 132. Fra Middelalderen kendes paa Bornholm ogsaa Slægtsnavnet Raabuk (Jens Rabok 16/7 1448, 1380 ÆDA III 320 nævnes Johann Raabucks Enke af Bornholm), men det kan vel næppe være dette Navn, som er blevet forvansket.

Rakkerløkke, Hs [*rakaralykan*]. — Se Friløkken ovfr.

Ravnsborg, Gd (29. SgPc) [*ra-wnsbår, ra-wnkrå-gin* el. *rawnarodan*]. BHLdejd 1899, Guide 1914, Postadr9, Gst Ravnsborg; I 1922 Ravnekrogen nuværende Ravnsborg; Th Ravnekrogen nu Ravnsborg. — Det oprindelige Navn er Ravnekrogen eller Ravnereden, som af Skønhedsgrunde er omdannet til Ravnsborg.

Ravnshøj, Hs (8. VgPc) [*ra-wnshøj*]. Postadr9, Th Ravnshøj. — Jfr. Naturnavnet Ravnshøj.

Robbedale, Hæ [*råbø'da-la(hiv-zøn)*]. Postadr7, Trap⁴, Postadr 1943 Robbedale. — Af Naturnavnet Robbedale i Rønne Kbst., 641.

Robertsdal, Hs. Postadr9 Robertsdal. — Navnet er formentlig genoptaget fra ældre Kort, f. Eks. VSK, Bull 1869 og Mansa 1851, hvor Robbedale i Rønne Kbst., 641, kaldes Robertsdal.

Rosmandegaard (27. Sg) [*R: råsmā-nagaw-rin*]. K c. 1700 Rødmans(gd); K 1746—50 (Kopi 1796) Rosmands Gd; Thurah Rosmande(gd); UrneNb Rosmande(gd, forhen Store Sande(gd); VSK, Salchow 1813, M 1844 Rosmande(gd). — Af Slægtsn. Rosmand. Jb 1691 og 1696 nævner som Beboer Kiersten Sahl. Anders Rosmandtz; UrneNb bemærker, at Gd har Navn af „en Beboer for omtrent 30 Aar sid. ved Navn And. Rosmand, som var af Tydsk Extraction“. Men forud for ham synes Gaarden at have været ejet af en Lars Rosmann (K. Kure).

Rosvang (20. Sg) [*ros'vån, R: ros'vån*]. Postadr7, Guide 1914, Gst. Rosvang. — Halvdelen af den gamle Markmande(gd, hvis anden Halvdel nu kaldes Nygd.

Sandegaard (1. Vg). — Kaldes ifl. Z 1680 for Sande(gd): „meget Sand opflyver og fordærver Jorderne“ (Jordebogsregnsk. 1680). Et Sognevidne 15/6 1693 omtaler, at Gd. var øde, fordærvet af Flyvesand, og at Jorden var udlejet til Naboen Kirstine sal. Andres Rosmans til Fævogt, d. v. s. lagt under 27. Sg (BhS XI 30). UrneNb bemærker, at det egl. skulde hedde Rosmande-gd-Stælen.

Sandegaard (25. Sg) [*R: sa-nagaw-rin*]. LR 1602 paa Sanden; 1689 Deckner 1679—90, Fæsteprot 1694 Sande(gd; Komm 1738 Sannegd; K 1746—50 Lille-Sande Gd; Thurah Lille Sande(gd); UrneNb Sande(gd lille; UrneJb Lille Sande(gd; VSK Sande(gd; Salchow 1813 Lille Sande(gd; M 1844, Gst Sande(gd. — Subst. Sand.

Sandegaardshuse, Hse [*sa-nagaw-rshüzad*]. Th Sande(gd's Huse; Postadr 1943 Sande(gd-Huse.

Sandegaard, Store- (27. Sg). UrneMin store-Sande-Gd; UrneNb Store Sande(gd. — Ifl. UrneNb det gl. Navn paa Rosmande(gd., Navnet hidrører fra det meget „Flye Sand“, som ligger Vesten op til Udgårdet.

Sandemandsgaard (18. Sg) [*R: sanama-nagaw-rin*]. K 1746—50 Sandemands Gd; Thurah Sandemands(gd); UrneNb Sandemandsgd Forhen og kaldet Store Rabekkegd; DATl, M 1844, Gst Sandemandsgd. — Subst. Sandemand „Retsbetjent paa Landet, svarer omtrent til Sognefoged“, jfr. Esp u. Sajnemajn. Som Ejere nævnes Hans Monsen Sandemand, død 1717, og Lieutn. ved Dragonerne Niels Pedersen Schougaard, Sandemand, 1777 og 1787 (Z). VSK kalder 16. Sg for Sandemandsgd.

Sandersgaard (18. Sg). 1725 (Th) Sanders Gd. — Mandnavnet Sander (hvis det da ikke er Skrivefejl for Sandemandsgd, Ejendommens nuværende Navn).

Sejersgaard (24. Sg) [*sajərsɡøːr*]. Kb 1687 Sejersgd; Kb 1688 Sejrsgd; K 1746—50 Sejers-Gd; Thurah Sejers(gd); UrneNb, Datl, VSK Sejersgd; UrneJb Syersgd; Salchow 1813 Sejersgd; M 1844 Seiersgd; Gst Sejersgd. — Mandsn. Sejer. Tilhørte ifl. Jb 1658 og 1662 Seyer Erichsen, Jb 1664 Seiger Hansen, og (ifl. Z) 1680 hans Datter Elisabeth Sejersdatter.

Sejersgaardshus, fsv. Hs [*sajərsɡøːrshüːzəd*]. — Laa, hvor Sejersgd nu ligger. Jfr. Stælen u. Naturnavne.

Sejersgaardshuse [*sajərsɡøːrshüːzən*]. — Huse langs Landevejen.

Skaaningegaard (2. Vg) [*skåningəjəməd*]. VSK Orig Skaaninggd; Kb 1822 (Th) Skaaninge-Hjømmet; M 1844 Skaaningegd; Postadr 1869 Skaaninggd. — Nu nedbrudt og lagt til Gadegd.

Skaaningemølle. 1805 (Th) Skaaninge Mølle.

Skovgaard (12. Sg) [*skawɡøːr(in)*, *iː skawin*]. Kb 1695 Schougaard; Rønne Skiftepr 1739, K 1746—50, Thurah i Skoven (12.—13. Sg); UrneNb Forhen kaldet i Skoven eller Skougaarden; UrneJb Schougd; UK Skovgd; VSK Skoven; Salchow 1813 I Skoven. — UrneNb bemærker om Skoven: nu er ikkuns Stubbe tilbage, dog ved nye Opælskning findes adspred nogle unge Træer af Asp, Eeg, Hassel og Torn, om det laae sammen omtrænt 2 td. stor.

Skovgaard (18. Sg). VSK, Gst 1883 Skovgd. — Tilhørte 1777 og 1787 Lieutn. Niels Pedersen Schougaard (ved Dragonerne), der var Sandemand (Z), han nævnes endnu i FT 1801, men det er vel næppe sandsynligt, at Gaardnavnet indeholder Slægtsn. Schougaard; snarere har Manden Navn efter Gaarden.

Slottet, Hs [*slåtəd*]. Postadr⁹ Slottet.

Smedegaard (17. Sg) [*smedəɡøːr(in)*]. Jb 1651 Smiddiegd; 1697 (1816 i Udm 1775—1822) Smedegd, Smeddegds mark; 21/9 1697 (UrneAdd) Smiddegds Gierde; Sk&P 1734 Smeddegds Diget; Komm 1738 Smedegd; K 1746—50 Smidde Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Snarest Slægtsnavnet Smed, jfr. Smedegd i Ø.-Marie, 1598 beboet af Peder Smed, 1664 af Lauridtz Smid.

Smedegaard (29. Sg). UrneNb Under Høyen, i gl. Tid Smiddegd. — Ældre Navn paa Højegd. Jfr. foreg. Navn.

Smedegaardshuse, Hse. Postadr 1943 Smedegaardshuse.

Smørbygaard (22. Sg) [*smårbyːɡøːr(in)*, *smårbyː*]. Lb 1569 Smørby; UrneNb Smørbye (21. og 22. Sg); M 1844, Gst Smørbygd. — Subst. Smør, uvist i hvilken speciel Betydning. Muligvis sigtende til Skattesmør, som paa Bornholm udgjorde den vigtigste Del af Naturalydelseerne til Hammershus, jfr. Hüb p. 427. By, se Indl.

Smørhuse, Hse. Mansa 1851 Smør-Huse; Bull 1869 Smør Hs.; Postadr 1869, Gst 1886 Smørhuse; Th Smørbyhuse; Guide 1946 Smørhus. — Huse paa Smørbygaards Jord, i Almindelighed nævnes disse ikke ved noget særligt Navn (Guide 1914). Prbv 1889 paastaar, at Navnet er aldeles ukendt i Sognet.

Smørjeppegaard (3. Sg) [R: *smårjəpagøːrin*]. K 1746—50 Smørjeppe Gd; Thurah Smørjeppe(gd); UrneNb Smørjeppegd eller Lille Hallegd retttere; Salchow 1813 Smørjeppe; M 1844, Gst Smørjeppegd. — Jb 1719 har som Ejer Jepp Mortensen. Urne forklarer det som „Øgenavn formedelst en vis Forseelse“. Maaske har den Jeppe, som Gaarden har Navn efter, begaaet et Smartyveri.

Snorregaard (7. Vg). KR 1684 i Snorren; UrneNb Paa ell. i Snorre Bakkene ell. i Snorren; Skougaard 1804 Snorrægd; Salchow 1813 Snorrægd; Thaarup 1839 Snorrægd, alm. Porcelainsfabrikensgd. — UrneNb forklarer, at Navnet er givet „fordi det gaar der med en Vogn hurtig ned af Bakkene“. Se Snorrebakke u. Naturnavne.

Snorrehus, Hs. Kb 1687 Snorrehuset; VSK Snorhus; BhAvis 7/4 1843 Snorrehuset; Gst 1886 Snurrehus. — Ved Snorrebakke, s. d. u. Naturnavne. Guide 1914 oplyser, at Snurrehus aldrig bruges, men at Ejeren i 1914 kaldte Huset „Kastanieli“, som kendes og bruges.

Sodavandshuse, Hse [*soːdavanshüːzən*]. — Huse ved Rabækkeværket, bygget af en Sodavandsfabrikant.

Sommerlyst, Hs (17 SgPc) [*såmarløst*]. BhLdejd 1876, Postadr9, Gst Sommerlyst. — Tidligere Gæstgiveri og Udflugtssted.

Staaletus, fsv Hs [*stoa-lahü-zad*]. — Af Slægtsnavnet Staalet. Et Fattig-lem, som boede her, blev kaldt [*stoa-lary*] (Opt. 1944).

Statude (7. SgPc). Th Statude. — En Sæmmensætning af stat, Imperativ af Verb. staa, og Adv. ude.

Stavelund, Hæe. Postadr7, Postadr 1943, Guide 1946 Stavelund. — Naturnavnet Stavelund.

Strømsegaard (8. Sg) [*strøm(a)sagw-r, strømsa-, stråmsa-*]. VSK Strømsagd; Postadr7 Strømmesegd, Gst 1886 Strømsagd; I 1922 Strømsegd [Strømsagår]; R [Strømmesagår]. — I 1922 formoder, at Navnet sigter til Vandløb gennem Blømmelyng. Maaske dog en Sms. *Strømhuse-.

Stubbegaard (4.—5. Vg) [*ståbaw-r(in)*]; R: *i ståbana*]. Rønne Skiftepr 1739 i Stubbene; K 1746—50 j Stubbene; Thurah i Stubbene; UrneNb i Stubbene; VSK Stubberg; M 1844 Stubbegde; Gst Stubbegd. — Præpositionsforbindelsen „i Stubbene“ sigter uden Tvivl til Skovrydning; paa K 1746—50 findes Skovsignaturer omkring Gaardene, og UrneNb omtaler ved 4. Vg et lidet „Eege Krat paa Engene“, og ved 5. Vg „lid. ask og Torn-Krat omkring Agrene“.

Stubbegaardshus, Hs. Postadr9 Stubbegaardshus.

Sursænkegaard, Store- og Lille, (1.—2. Sg) [R: *i sursænka, sto-ra-, lila sursænka(gw-r)*]. Skiftepr 1681 Sure Sencke; KR 1684 i SureBenche; Skiftepr 1685 surre senche; Kb 1687 Suresencke; Kb 1689 Suuresencke; Skiftepr 1690 Surresincke; K 1746—50 Sursenke Gd, Lille-S.; Thurah Sursenke(gd); UrneNb Sursenkegd (1. Sg), i Sursenke el. lille Sursenkegd (2. Sg); DAtl Suursenkegd, Lille S.; VSK Lille-Suursenkegd; Salchow 1813 Sursenkegd, Lille S.; M 1844 Suursenkegd, Lille S.; Mansa 1851 Suurlykkegd, Lil S.; Postadr 1869 St. og L. Suursenkegd, St. og L. Suurlykkegd; Gst Ste-, Lle Sursenkegd. — UrneNb tilføjer, at der findes „Een Skou, Suresenke kaldet, bestaaende af Aske og Torn, 2 Td. stor“. Z bemærker, at Navnet er nævnt i Skrivelse af 4/2 1701, og forklarer det som „En Sænke med Vand uden Aflob, siv- og busktilgroet“. Sursænke findes som Naturnavn i Ibsker S., 674 og i Povlsker S., 682, her om lav, fugtig Jord, og Ordet Sænke træffes ogsaa i andre bornh. Stednavne, f. Eks. Kattesænken, Ibsker S., 674, om et Dyb ind til el. mellem Klipper, og Paddesænke, et Kær bevokset med Rør og Siv, ved Hammershus.

Toftehus, Hæe [*tawtahü-z, tawtahü-zad, tawt, pw tawt*]. VSK Orig Toftehuset, Tofteledshuset; Gst 1886, Postadr9, Gst Toftehus; I 1922 Toft, Toftehuset; Guide 1946 Toft, Toftehus. — To Huse Nord f. 8.—10. Sg, som en Tid har heddet Tofteledsgaarde.

Tofteledsgaarde (8.—10. Sg). Mansa 1851 Tofteled; Bull 1869 Tofteleds Gde. — Toft, se Indl. VSK Orig har Tofteledshuset om en af de under Toftehus anførte Lokaliteter.

Tornegaard (23. Sg) [R: *to-rnagw-rin*]. K 1746—50 Torne Gd; Thurah Torne(gd); UrneNb Tornegd; VSK Orig Terne el. Tornbyegde (om 22.—23. Sg); Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — UrneNb bemærker: Her haver været en skøn Skov (odelagt for nogle og trediv Aar siden). Har og i gl. Tider tilhørt Smørbyegd. Maaske sigter Navnet da til denne Skov, der da maa have været en Tjørneskov. En anden Mulighed er, at Gd kan have Navn efter sin Indhegning, bh. Tornren, Tornre, jfr. Esp p. 270, idet det paa Bornholm var alm. at bruge Træ- eller Tjørnerækker som Skel.

Torneværket [*to-rnaværked, to-rnaværked*]. Postadr7, Trap¹, Postadr 1943 Torneværket. — Kaolinværk paa Tornegaards og Smørbygaards Grund.

Trompetergaard (27. Sg). K c. 1700 Trompeller; K 1744, K 1778 Trompetergd.

Tækkerhuset, Gd [*tækrahü-zad*]. UK Tækkerhuset, Tærkop Husene; Salchow 1813 Tekkeledhus; Lund c. 1820 Tækkerehuset; Mansa 1851 Tækkerehuset; Trap¹ Tækkerhuset; Postadr9, Gst Tækkerehus. — Nu Vennerlyst. Subst. Tækker „Tækkemand“.

Tækkermølle [*tækaramolan*]. Th Tækkermøllen.

Vibegård (6. Vg) [R: *vi-vagw-rin*]. Ravn 1671 Vibegd; Kb 1687 Wibegd;

Kb 1695 Vibegd; 21/9 1697 (UrneAdd) Vibegds Marken; K 1746—50 Wibe Gd.; Thurah Vibe(gd); UrneNb, M 1844 Vibegd. — Slægtsn. Vibe. Tilhørte i 18. Aarh. Hans Vibe (K. Kure).

Vingevænge, Hs. Postadr⁹ Vingevænge. — Subst. bh. Vjngæ-väjngæ „Urede, Uorden, Forvirring“ (Esp), jfr. Vingevænge i Neksø Kbst., 646.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabakke, Aahave (17. SgPc), Aalsbo (7. VgPc), Aavang (2 Lokalteter), Albertsminde, Aldersro, Ankersminde, Annasminde (4. SgPc), Christoffersminde, Dalbæksminde, Ditlevshøj (28. Sg Lynglod), Duesminde (8. VgPc), Egelund (11. SgPc), Egely, Egelyst, Egen, Ellensro, Frigaard, Frihedsminde, Gadely, Godthaab, Grønvang, Haabetsminde (29. SgPc), Hedebo, Helensminde (23. SgPc), Hælesminde (29. SgPc), Højvang, Johannelyst, Jydevang (29. SgPc), Kastaniebo (7. VgPc), Klippely (4.—5. VgPc), Kærbyhus (8. SgPc), Landlyst (30. Sg Lynglod), Lillevang, Lundely (17. SgPc), Lykkensprøve (22. SgPc), Lyngvang, Mariendal (7. SgPc), Marthasminde, Mathildesminde (8. SgPc), Myrevang (6. SgPc), Møllevang, Nyhave, Olsensminde (10. SgPc), Rosenvænge (8. VgPc), Rovang (1. SgPc), Skovbo, Skovfryd (4. SgPc og 12 SgPc), Skovhave, Skovly (7. SgPc), Skovshave, Skovsholm, Skovvang, Skovvænge, Solbakke, Solhjem (14. SgPc), Solhøj, Solvang (7. SgPc), Stanleyminde, Stensminde (29. SgPc), Søborg (9. SgPc), Ulriksdal, Vennerslyst, Willowlæk (7. VgPc).

NATURNAVNE.

Aabakke [*aw-bakan*]. Spec 1761 Een deel Aebakker af dend saa kaldede Knuds Kirke Udmark. — Den optegnede Udtaleform angaar Bakken ned til Aaen ved Sursænke. Aabakke „høj, stejl Aabred“ (ODS). || **Aaeng**. Sk&P 1721, Sk&P 1734 aae Engen. || **Aaskanse** [*aw-ska-n-san*]. — Gammel Skanse ved Blykobbe Aa.

Abildeng. Lb 1569 Abille eng. — Af Trænavnet Abild „Æbletræ“.

Almeløkke [*almelykan*]. — Trænavnet Alm.

Altereng. Lb 1569 Altere engenn. — Præstegaardsjord.

Ankerskov. BhFisk 1933 p. 13 Ankerskau. — Den nu fædede Jens Ankers Skov mellem Smørbygd og Ankersminde (R).

Askelund. 1806 Thaarups Bh II 26 Askelund. || **Askeløkke**. 1806 Thaarups Bh II 26 Askelykken. — Af Trænavnet Ask.

Bagerovnen. 1723 (Th) Bagerovnen; BhFisk 1933 p. 14 Bågarauninj. — Fiskegrund paa Hvideodde Rev.

Bavnehøj [*baunehøj, bånæd*]. UrneAdd 1762 Knuds Kirke Baune Høj; VSK Baunehøj; Lund c. 1820 Baunehøj; INM 1879 Baunehøj; Gst Bavnehøj. — To Lokalteter, den ene i Blykobbe Plantage, den anden paa Lyngen i Kirkemarken.

Birkeallé [*bårkæalle-n*]. SkovK 1919 Birkealleen.

Blaaskinde [*blæ-sina*]. Lb 1569 Blaaskinden; I 1922 Blaaskinde. — Eng ved Sursænkegd. Ifl. Opt. 1944 er Blaaskinde ogsaa Navn paa en Udland til Stubbegd. Jfr. Blaaskinde i Rønne Kbst, 641.

Bleghald [*blæ-jø-ha-l*]. INM 1879 Bleghald; DFS 1906/23 Blæjhail; DFM 39 p. 170 Bleghald; I 1922 Blæihajl, Bleghald; Th Bleghald, Blæijhajl; Guide 1946 Blyhall. — Istdisblok S. f. 9. Sg inde i Plantagen. Sagnet fortæller, at en svensk Jætte(kvinde) kastede den efter Vester-Marie- eller Knudskirke (Opt. 1944). Af Adj. bleg „hvid, lys, farveløs“.

Blemmelyng. — Se Blemmelyng i Nylarsker S., 654.

Blykobbe Bakke. UrneMin Blykobbe-Aeabakken; Th Blykoppebakken. — Bakke paa Vejen ved Blykobbe Aa. || **Blykobbe Gade**. 1802 Thaarups Bh IV 218 Blykoppergaden. || **Blykobbe Plantage**. Bull 1869, Trap⁴ Blykobbe Plantage; BhS XI 3 Blykobbeplantage; Gst Blykobbe Plantage. — Kaldes almindelig Nordskoven, i ældre Tid Sandflugtsskoven. Har Navn af Blykobbed i Nyker S., 652.

Bobbegade [*båbaga-dan*]. I 1922 Bobbegaden; DFS 1906/23 (R) Bobbagaden. — Vejen fra Bobbehushuset til Knudskirke, ifl. Opt. 1944 dog kun til

Fynged, medens den resterende Del kaldes Kirkevej [*l̥ærkəvæ-n̥*]. Ifl. Oplysning fra R i DFS er det Vejen fra Knudskirke til Jens Ibsens Stæl, og det oplyses, at Jens Ibsens Slægt kaldtes „bobbana“. Et Fattiglem kaldtes [*bábæn̥*] el. [*bábin̥*] og siges at have boet i Nærheden (Opt. 1944) og da snarest i Bobbehus, som har givet Navn til Vejen, idet Bobbegade er Ellipse af *Bobbehusgade.

Bondebro. Panum 1830 p. 27 Bondebroen. — Bro over en lille Aa eller Bæk mellem Rønne og Blykobbe Aa, formodentlig efter Panums Beskrivelse Rosmandebæk, altsaa ikke samme Bro som Bondebro over Byaa paa Grænsen mellem Rønne og Knudsker S.

Broeng. Lb 1569 Bro engenn.

Buskene [*i: baskana*]. Salchow 1813 Busken; G&N 1937 p. 52 Boskana østan Rønna, Boskana ved Sannemanjagår; I 1922 I Boskana; Th Buskene. — Egnen hvor Buskeværket ligger. Hørte til Buskegd.

Bygårde. Lb 1569 ij Bygierdett. — Engjord til Kirken.

Daleng. Lb 1569 Dalle eng.

Damsager. Lb 1569 Damsagir. || **Damskov.** Lb 1569 Dams skouffuen; 1806 ThaarupsBh II 26 Dam Skoven. — Subst. Dam.

Degnebakke. Gst 1886, Guide 1914 Degnebakke. — Har tidligere hørt til Degnøgd (Guide 1914).

Dybedal [*dœn di-va da-lin̥*]. — Jfr. Grønnebæk ndfr.

Egelund. 1806 ThaarupsBh II 26 Egelund.

Engehul. Lb 1569 Enge hollitt. || **Engeløkke.** 1806 ThaarupsBh II 26 Engelykken.

Filips Buske. Urne Tilf. t. Thurah p. 13 de saakaldede Philips Buske oven for Rønne. — Ved Buskeværket, 19. Sg, tidligere Bohnøgd, som paa Urnes Tid ejedes af Philip Rasch.

Folden. I 1922 Folden [Fåjln]; Th Folden. — Indgærdet Jordstykke til Kreaturer, nu Sejersgaards Have.

Fævogten [*fæ-vauten*]. Ipsen 1866 Fævogten; AL 1912 Fævauten; I 1922 Fævogten; Th Fævogten, Fævauten. — Skov ved Rosvang og Nygd. Subst. bh. Fävout „Fægang, Mark- eller Skov-Strækning, hvor Kvæget vogtes“ (Esp). Jfr. Fævogten, Povlsker S., 682.

Gaasebæk. VSK Gaasebækken; Lund c. 1820 Gaasebæk.

Gildesvald. Skougaard 1804 p. 204 Gildesvall (Gijllesvajl); 1809 (Th) Gildes Valden; Th Gildesval. — Plads ved Kirken, som ejedes af Sogneildet. Her skulde Gildet egentlig holdes og Øllet drikkes, men en Bonde dyrker denne Plads imod at overlade Selskabet Værelser i sit Korngulv og en Lo til Dansesal (Skougaard 1804 p. 204).

Godset [*go-sæd*]. — Paa St.-Sursænkegaards Jord.

Grønnebæk. VedelBhOE p. 109, SkovK 1919, I 1922 Grønnebæk [Grønnebæk]; Th Grønnebæk. — Bækløb i Kløft midt i Blykobbe Plantage. Navnet kendes ikke af Skovarbejderne, men Dalsænknigen ud mod Havet kaldes Dybedal eller Guldbrandsdalen.

Grønningen. VSK Grønningen. — Samme Lokalitet som Kirkemarken. Subst. Grønning „græsbevokset Strækning“.

Guldbrandsdalen [*golbrandsda-lin̥*]. — Opkaldelse efter Guldbrandsdalen i Norge. Jfr. Grønnebæk ovfr.

Gundbergssti [*gombæ-rs'staj*]. — Sti til Gundbergshave i Nyker S., 652.

Haandklædet. Lb 1569 Handklæditt. — Navn paa en Eng. Haandklædet forekommer flere Gange paa Bornholm som Navn paa Enge og betegner altid gejstligt Gods. Jorden var henlagt til Anskaffelse og Fornyelse af Kirkens Haandklæder, der anvendtes ved Daabshandlingen og i den katolske Tid ved den liturgiske Haandvask forud for Messen (Gunnar Knudsen i NoB XXII 92 ff.).

Hallebakke [*ha-labakan̥*]. I 1922 Haldebakken; Th Hallebakken. — To Bakker i Sognet med dette Navn, Landevejsbakken forbi Hallegd og en Bakke mellem Torneværket og Kirkebogd (8. Vg). || **Hallebæk** [*ha-labæky̆n̥*]. Th Hallebækken. — Ved Hallegd. || **Halleknald** [*ha-lakna-l̥n̥*]. I 1922 Hailaknailnj; Th Hajllaknailjn. — Ved Snorrebakke. || **Hallene** [*ha-l̥a*]. Lund c.

1820 Hallene; VedelBhO p. 291 Paa „Haldene“. — N.V. for Tornegd. Hald, se Indl.

Havreager. Lb 1569 vester hauffre agir.

Hesteløkke. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Hestelykken. — Paa Kanegaards Jord.

Hjortelund. I 1922 Hjortelund; Th Hjortelunden, Hjortelund. — Fsv. Skov S. Ø. f. Store-Almegd.

Hullet. Th Holled. — Dybt Vand ved Hvideodde.

Hvideodde [*vi-da'vid, vi-da'vidre-vad*]. K c. 1700 Hvidodde; K 1746—50, Thurah Hvid-Odde; 1801 Thaarups Bh III 372 hvid-odde Rev; VSK Hvid-odde; Bull 1869 Hvide Odde; BhFisk 1933 p. 14 Hvideudsrev; Gst Hvide-odde, Hvideodde Rev. — Adj. hvid. Odden ligger paa den store Sandflugtsstrækning N. for Rønne, og set fra Rønne tegner den sig hvid.

Højager. Lb 1569 Høy agir. || **Højskov.** 1806 ThaarupsBh II 26 Højskoven.

Jagtvej [*ja-jtvæ-n*]. SkovK 1919 Jagtveien. — Vej i Blykobbe Plantage fra Birkeallé og ud til Stranden.

Jernbanekrog [*ja-rnba-nakræ-gin*]. — Paa Sandegaards Jord, som genemskæres af Banen.

Jomfru Krum [*ve-jåmfru 'kråm, el. jåmfru 'kråm el. jåmfru 'kråms æna*]. I 1925, SkovK 1934 Jomfru Krum. — Et forvokset Fyrretræ i Blykobbe Plantage lidt V. for Sandegd. Det har Navn efter Frk. Hanne Krum, som var Bestyrerinde af en Pogescole i Rønne. Naar hun om Eftermiddagen gik Tur herud plejede hun at sætte sig paa dette Træ, der laa henad Jorden som en naturlig Bænk. Som en Vittighed kaldte man da Træet „Krum's Ende“ (Erik Jespersen i BhTid 9/5 1949).

Jordbærdal [*jo-rbæ-rada-lin*]. SkovK 1919 Jordbærdal; I 1922, Th Jordbærdalen. — Kløft med Bæk i Blykobbe Plantage, ogsaa kaldet Røderende.

Jydeskov. UrneJb Jyde Skov. — Vel Ellipse af *Jydegaard(s)kov.

Kattehul [*katahåld*]. — Buskads mellem Jydegd og Sursænkevej.

Kirkebjerg. Lb 1569 Kircke berg. || **Kirkehøj.** Lb 1569 hoss Kircke høynn. || **Kirkemarken.** UK 1817, Lund c. 1820, Mansa 1851 Kirke-
marken; I 1922 Kjerkearken. — N. f. Knudskirke.

Klemetsgårde. Lb 1569 Clemidgierde. — Af Mandsnavnet glde. Klemet, som ofte findes i Former som Clemet, Clemid og lign.

Klippeløkke [*kløpølykarna, kløpølykan, kløpøw-rølykan, nyere kløpø*]. Rawert 1815 Klipperne; Th Klippeløkkerne; Guide 1946 Klippelykken. — Ved Klippegd.

Knageng. Lb 1569 Nageeng.

Knudsker Bjerg. Salchow 1813 Knudsker Bjerg. || **Knudsker Plantage** [*knø-sker plan'ta-ja, ældre pø-lønin*]. Guide 1946 Knudsker Plantage. — Den Del af Blemmelyng, som ligger i Knudsker Sogn. Areallet er nu beplantet. || **Knudsker Rev.** BWK 1676 Knuds Kerrif; BWBeskr Knudtz Ref; BWRap 1676 Knudz Rif; ResenK Knuds Rif; K c. 1700 Knud Kircke Riff; JSørensen 1704 BhS XII 84 Knuds Kierche Ref; Rel 1743 Knudsker Rif; K 1746—50 Knud Sker-Riff; K c. 1770 Knuds K.R.; 1771 ThaarupsBh III 206 Knudskirke Rev; K 1778 Knuds Kirke Riff; Falenkamp 1783 Knuds Kirke-Rif; 1805 Thaarups Bh III 385 Knudskirke Rif; Salchow 1813 Knudsker-Riff. — Hedder nu Hvideodde Rev.

Kongesti. Trap¹, I 1925 Kongestien; SkovK 1934 Kongesti; Th Frederik den Syvendes Sti, Kongestien. — I Blykobbe Plantage, anlagt paa Kong Frederik VII's Bekostning 1851 (Trap¹). || **Kongevej.** Thurah p. 126 ved den saa kaldede Konge-Vej, ikke langt fra St. Knuds Kirke.

Kratlund. Th Kratlund. — Nyt Rigsmaalsnavn. Det bh. Ord for Krat er Krak.

Kulsti, Vester-, Øster-, [*væstrø-, ø-strø kålastaj*]. SkovK 1919 Vestre Kulsti. — I Blykobbe Plantage. Øster-Kulsti gaar ud til Kulvejen, Vester-Kulsti til Tangvejen, som krydser Kulvejen. Øster-Kulsti er nu Cyklesti [*søkløstø-n*]. || **Kulvej** [*kålavæ-n*]. SkovK 1919 Kulveien; I 1922, Th Kulvejen. — Skovvej i Blykobbe Plantage til de gamle Kulgruber i Sorthat, Nyker S., 652.

Lammet [*laməd*]. M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 62, I 1922, Th Lammet. — En stor Sten i Strandkanten ved Blykobbø Aas Udløb, som om Aftenen i Skumringen kan ligne et Lam (Opt. 1944).

Langeng. Lb 1569 Lange eng.

Lerjen. VSK Orig Liren. — Muligt bestemt Form af Subst. Lerja „Lerjord“ (Esp).

Melbidde [*mæ:beda(η)*]. — Paa Sandegaards Mark. Adj. medel „mellem“.

Mellemgaard. Lb 1569 Mellum gaardenn. — Agerjord. || **Mellemløkke.** Lb 1569 Mellum Lyckenn.

Melpave [*mæ:ipa:va*]. — Markskifte N. for Jydegd. Afledning af et Øgenavn Melpave. I Rutsker S. findes et Sted som hedder Tyvekliste eller Melklippe, som har Navn deraf, at der engang blev stjaalet Mel paa Stenby-mølle, som saa blev skjult paa dette Sted, og den, som havde gjort det, blev kaldt for Melpaven saa længe han levede (Borriijnh III 157).

Mjørn. Lb 1569 Miørnn. — Eng u. Kirken. I Øster-Larsker S., 671, nævnes i Lb 1569 Miør engenn. Mjørn kan være Ellipse af Miøringen. Forleddet er i saa Fald Adj. glda. miør „som lader sig smule, skør“ af germ. *merwa- (Falk-Torp), sv. Dial. mjør „skør, som let smuldrer, løs (om Jord)“ (Abrahamson, Västsvenska ordstudier 88 ff.). Adj. da. mör svarer til oldn. meyr, no. meyr, som er et andet Ord (Torp NEO 447).

Munkevej [*monkavæ:η*]. I 1922, I 1925, Th Munkevejen; SkovK 1934 Munkevej. — Vej gennem Blykobbø Plantage fra Munkehus ved Landevejen og ud til Stranden, den har Navn efter Munkehus. Kaldes paa SkovK 1919 Søndre Sandvei.

Natmandslodden. 15/3 1853 (Th) Natmandslodden. — Vel samme Lok. som Rakkerløkke.

Nordskoven [*no:rskawin*]. BhS XI 3 Nordskoven; Borriijnh III 82 Nordskåwen; Th Nordskoven. — Saaledes kaldes nu almindelig Blykobbø Plantage, som i ældre Tid hed Sandflugtsskoven.

Nyhavn. Th Nyhavn. || **Nyløkke** [*ny:lykæn*]. — Stenbruddet ved Stubbegd.

Nørreløkke. Lb 1569 Nørre Lycke. || **Nørreren.** Lb 1569 hoss Nørre Reen.

Osen. 1744 (Th) Osijn; SkovK 1919 Osen; I 1922 Osen, Aasen [Ozijn]. — Blykobbø Aas Udløb. Subst. Os „Munding, Udløb af et Vandløb“. Paa Grundlag af Forholdene ved Lilleaas, Grødby Aas og Øle Aas Udløb antager Thorsen, Fra Sydbornholm p. 28, at Os specielt bruges om en større stillestaaende Vandsamling ved Udløbet af en Aa, hvilket gentages af ODS u. Os III; men denne særlige Bet. har Ordet Os ikke, heller ikke paa Bornholm, idet Thorsen selv paa anførte Sted gør opmærksom paa, at der ved Udløbet af Læsaas, hvor Navnet ogsaa forekommer, ikke findes nogen større stillestaaende Vandsamling.

Palmeeng. Lb 1569 Palme eng. — Af Plantenavnet Palm „Salix Caprea“.

Pilevadet [*pi:lava:d*]. SkovK 1919, I 1922 Pilevadet. — Vadested over Blykobbø Aa paa den gamle Vej til Hasle. Trænævnet Pil.

Plantagevej [*plan:ta:jøvæ:η*]. Vejfort 1942 Plantagevejen. — Vej gennem og langs med Knudsker Plantage, kaldes ogsaa Udmarksvej og Robbedalevej.

Præstebysket. I 1922 Præstabyskjød; Th Præstebysked (busket), Præstabyskjød. — Ved Buskegd.

Præstegaardskule [*præ:stago:rsku:lan*]. — Vandhul ved Gl. Præstegd.

Rabækkeskov. Skovskønning 1745 Rabek Skoven; 1780erne (Th) Rabekke Skov; UrneJb Rabeche Skoven; Panum 1830 p. 25 Alme-, Rabekke- og Kanegaards Skove; Ipsen 1866 Rabekkeskov. — Har Navn efter Rabekkegd.

Rakkerbæk [*rakarabæk:in*]. — Bæk ved Rakkerløkke. || **Rakkerløkke** [*rakaralykæn*]. 18. Aarh. (Th), I 1922 Rakkerløkken. — Ved Friløkken.

Ravnehøj. VSK Ravnehøj; 1850 (Th) Ravnehøjs Baun; Bull 1869 Ravnehøj; Gst 1886 Ravnehøj. — Mellem Rosmandegd og Blykobbø Plantage. ||

Ravnshøj [*ra:vnshøj*]. Guide 1914, Gst Ravnshøj. — S. for Ravnshøj; Ellipse af *Ravnshøj.

Risager [*ri·za·gær*]. — Mark som oprindeligt hørte til Risenholm i Nyker S., 652. || **Risebakke**. 18. Aarh. Thaarups Bh II 544 Rißebacken. || **Riseng.** Lb 1569 y Riisen, Riisse eng. — Ris, se Indl.

Rosellet [*ræsæléd*]. SkovK 1919, I 1922, Th Rosellet. — Lavning i Blykobbe Plantage, hvorigennem Rosmandebæk løber, antagelig tidligere bevokset med El, nu med Ask. Navnet er Ellipse af *Rosmandegaardsellet. Sidste Led -ellet er bestemt Form af Subst. Elle „Ellekrat“.

Rosmandebæk [*räsma·nabækfin*]. VSK Rosmandebæk; Salchow 1813 Rosmandebeck; Mansa 1851, Bull 1869 Roesmandebæk; Gst Rosmandebæk; Trap⁴ Rosmannebæk. — Løber forbi Rosmandegd, hvorefter Bækken har Navn. Paa ældre Kort hedder den Steffen Ravns Bæk. || **Rosmandevej** [*räsma·navæ·n*]. SkovK 1934 Rosmannevej. — Skovvej i Blykobbe Plantage fra Rosmandegd.

Ruglække. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Ruglækken. — Ved Kanegd.

Rævebæk [*ræ·wabækfin*]. SkovK 1919, I 1922, Th Rævebækken. — Bæk i Blykobbe Plantage, løber forbi Rævehøj. || **Rævedal** [*ræ·wada·lín*]. — I Blykobbe Plantage. || **Rævehøj** [*ræ·waháj*]. Bull 1869 Rævehøi; I 1922 Rævehøj; I 1925 Rævehøjen; SkovK 1934 Rævehøj. || Rævehøj Skole. I 1925 Rævehøjskolen. — Nedlagt Planteskole.

Røderende [*rø·bræng*, nu *rø·dæ·*]. I 1922, Th Røde Rende. — Samme Lokalitet som Jordbærdal i Blykobbe Plantage. Navnet sigter til Bækkens stærkt jærnholdige Vand (I 1922).

Sandbidde [*sa·nbeda(n)*]. — Paa Sandegaards Jord. || **Sandebæk** [*sa·nabækfin* el. *sa·nagrå·væn*]. SkovK 1919, I 1922 Sandegaardsbækken; Th Sandegaardsbæk. — Bæk fra Sandegaards Marker til Stranden. || **Sandeskaare** [*sa·naskåran* el. *-båktæn*]. — Kyststrækning S. for Rosmandebæk. Navnet er Redukt af *Sandegaardsskaare. Efterledet er en feminin Afledning paa -a af Subst. bh. Skorr, jfr. Skaaren ndfr. || **Sandvej**, **Nørre-** og **Sønder-** [*sa·navæ·n*]. SkovK 1919 Nordre-, Sønde Sandvej; I 1922 Sandegaardsvejen; BhFisk 1933 p. 14 Sånagaarsvæinj; SkovK 1934 Sandegaardsvej. — Sandegaardsvejen er Nørre-Sandvej, medens Sønder-Sandvej nu kaldes Munkevej. || **Sandflugtsskoven** [*sa·nflåktæn*]. Trap¹ Sandflugten; G&N 1930 p. 43 Sånfloktskåuinj; BhS 1928 p. 261 Sandflugtsskoven; DFS 1931/13 Bl 39 Sandflugten; BhS 1932 p. 57, Afh. P. Thorsen 1942 p. 80, Trap⁴ Sandflugtsskoven. — Samme Lok. som Blykobbe Plantage. Arealet, hvor Plantagen findes, var tidligere en Strækning Flyvesand, som Peder Jespersen i Egenskab af Sandflugtskommisær for Bornholm i 1819 og flg. Aar lod indhegne og tilplante (Zahrtmann i BhS XI 71 ff.).

Sangerosset. BhFisk 1933 p. 14 Songarossed; Th Songesrossed, Songesrosset. — Fiskegrund paa Hvideodde Rev. — G. K.: Efterledet er vel Subst. Ros i Bet. „frahuggede Stenbrokker, Smaasten“ (ODS), om en Grund bestaaende af saadant Materiale., Forledet muligvis bh. Sång, m., „Syn-gen“.

Sejershøj. Th Sejershøj. — Sløjfet Høj Ø. for Rabækkegd. Af Mandsvanet Sejer.

Skaaren. BhFisk 1933 p. 14 Skorran; Th Skorren. — Flad, skaaret Stengrund af Jernsandsten paa Hvideodde Rev. Navnet er en feminin Afledning paa -a af Subst. bh. Skorr, se under Skaaren i Svaneke Kbst., 645. Jfr. under Sylte i Ibsker S., 674.

Skadeagre. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Skadeagre. — Paa Kanegaards Jord. || **Skadekrog**. Salchow 1813 Skadekrog. — Her el. i Nylarsker S., 654? Muligvis af Fuglenavn Skade.

Skadelække. 1806 ThaarupsBh II 26 Skalykken. — Subst. Skade „For-træd“ el. det tilsvarende Verb.

Skraavej. [*skra·væ·n*]. — Kaldes ogsaa Torneværksvej el. Tværvej.

Smaaagre. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Smaaagre. — Paa Kanegaards Jord.

Smedegade. Th Smedegaden. — Vej. || **Smedehøj**. 21/6 1697 (Urne-Add) Smidde-Høj; 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Smedehøj, Smeddehøj, Smeddehøjen; VSK Orig Smeddehøi; Lund c. 1820 Smedehøj; Bull 1869,

Trap¹, INM 1879 Smedehøi. — Tildels forstyrret Gravhøj ved den nordlige Ende af Robbedale. || **Smedeløkke**. Th Smede Løkken. — Ved Smedegd.

Snorrebakke [R: *snárabakana* el. *snárabakan*]. Guide 1885 Snorrebakke; Guide 1914, Trap⁴ Snurrebakken; Th Snorrebakken; Gst Snurrebakke. || **Snorreled**. 1818 i Udm 1775—1822 Snurreled, Snurreled. — Snorregd, som Snorreled har Navn efter, laa ved Snorrebakke. I Hillerslev S., Hillerslev H., findes ogsaa en Snorrebakke, der ligesom dette folkeligt forklares af Verb. snurre, idet man kører hurtigt ned ad Bakken (Hvamstrøm i Historisk Aarvog for Thisted Amt 1946 p. 295 f.). Forleddet er dog snarest et Subst. bh. *Snur, svarende til sv. Dial. Snurr, m. „Snurre“ (Rietz) med samme Bet. som Tostavelsesformen Snurre „lodret Stolpe med et drejeligt Kors paa, der tjener som Spærring, Drejekors, Korsbom“.

Sortebæk [*swortæbæk*]. I 1922, Th Sortebæk. — Nord for Jydegd.

Sorthatsrænderne. Thaarup 1839 p. 257 Sorthatsrænderne, Sorthatsrænderne. — Har Navn efter Skoven Sorthat i Nyker S., 652. Rand, se Indl.

Spundeeng. Lb 1569 Spunde engen. — Eng til Præstegaarden. Af Subst. Spund „Spunshul, Prop, Tap hvormed en Aabning kan lukkes“ (ODS), jfr. Spunset, Neksø Kbst., 646.

Stavelund [*stævalund*]. Lb 1569 norden stafferlunde, Staffuir Lundt; 1806 Thaarups Bh II 26 Stavelund; AL 1912 Stauslujn; I 1922 Stavelund. — En lille Skov. Af Subst. Staver „Gærdestaver, Vægstaver“, kollektivt anvendt „om (afhugget) underskov beregnet ell. anvendt til gærdestaver“ (ODS).

Steffen Ravns Bæk. K c. 1700 Steffen launs Beck; K 1746—50 Steffen-Raunsbæk; K c. 1770 Steff-Ravns beak; K 1778, Falenkamp 1783 Steffen Rauns Bek. — Samme Bæk som Rosmandebæk.

Stenhøj. Lb 1569 hoss stenhøyen ett torpe.

Stokkekilde Eng. Lb 1569 Stocke kielle engh. — Subst. Stok „Pengeblok, brugt til Indsamling af Almisse“, jfr. Stokkekilde, Aakirkeby Kbst., 647 og Klemensker S., 661.

Storeng. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Storengen.

Strandlyng. Lund c. 1820 Strandlyngen.

Stromsø [*strøm(æ)sa/ø*, *strøm(æ)sa/ö*]. — Ved Stromsøgd. Der findes ikke nu nogen Sø her.

Stubbeløkke [*stúbatalawarna* el. *stábalykan*]. Th Stubbetuerne; Guide 1946 Stubbelykken. — Ved Knudsker Granitbrud ved Stubbegd.

Støveleng. 1806 Thaarups Bh II 26 Støvel Eng. — Af ænyda. støvl „kær, sump“ (Kalkar efter Moth), sydsjæl. Støl „et Vandingssted i Marken“, falstersk Støvl, Støvl „Vandsted for Kreaturer“ (Molbech), loll. Sjøvl (Jørgensen, Lollandsk Ordbog), skaansk Sjövvil „større Vanddam, Vandingssted“ (Rietz 575 fra Skaane). — GK: Maaske foreligger der snarere en Sammensætning med bh. Stevel „Kirketaarn“, udt. [*stæval*], jfr. Esp Indl. p. 76.

Suragre. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Suragre, Sureagre. — Paa Kane-gaards Jord.

Sursænke [*súræ-njka*]. UrneNb Een Skou, Suresenke kaldet, bestaaende af Aske og Torn, 2 Td stor; UrneJb Sursenke. — Se Sursænkegd u. Bebyggelsesnavne.

Syv Brødre [*di ʃiʷ brø-ra*]. SkovK 1919 De 7 Brødre; Th Syv Søstre; Guide 1946 De 7 Brødre. — Birketræ i Blykobbe Plantage, hvis Stamme er spaltet i syv Dele.

Søndergårde. Lb 1569 y Søndre gierdir. — Eng under Degnegaarden. **Tangvej** [*tānvæ-n*]. SkovK 1919 Tangveien. — Skovvej i Blykobbe Plantage. Af Plantenavnet Tang, *Zostera marina*.

Tillehøje [R: *tilləhāja*]. K 1746—50 Tille-høye; MK Tuel Høye; Skougard 1804 p. 171 Thilehøye; VSK Orig Tille Høie; Salchow 1813 Thilehøj; Lund c. 1820 Tillebierg, Tillehøyene; Dagen 10/8 1824 Telle-Høi; M 1844 Telle-høye; Mansa 1851 Tillehøi; J. Kamp 1865—75 BhS XXI 57 Tilshøj; Bull 1869 Tillehøi; INM 1879 Tillehoie; BhS XI 31 Kjilehøje; SkovK 1919 Tillehøje; Trap⁴ Tilehøje (Kjilehøj); Gst Tillehøje; Teinnæs Tjiljehāja, Tillahāja, Tillehāja; BhSoc 17/7 1928 Tils Høj. — I Brev 19/11 1924

oplyser Prof. Mathias Bidstrup, at gamle Bornholmere kalder Højene „Tilåhøje“, men de yngre Tjelehøje, hvilket skulde betyde Kilehøje, skrevet Kjilehøje i BhS XI 31. Da Udtalen er usikker og de forskellige Skriftformer saa indbyrdes afvigende, er det umuligt at fastslaa Navnets oprindelige Form. Den optegnede Udtale viser Tilknytning til Ordet Tilde [*ti:lə*], n., „Bræddeloft“, jfr. Husnavnet Paa Tilden, V.-Marie S., 653 (R).

Tobisesstykke. Sk&P 1723 helften af et støkke iord kaldes Tobises Støcket, Tobises stycket. — Mandsnavnet Tobias.

Tokkehølseng. Lb 1569 Tockehøls engh. — Forleddet er bh. Tokka „Tosse, Nar“ (Esp), el. maaske ænyda. tokke „Skøn, Godtykke, hvad der ikke gaar ind under de strænge Lovregler. Tokkeskifte var Arvingernes foreløbige Skifte“ (Steenstrup, De danske Stednavne² 108). Høl, se Indl.

Torpeng. Lb 1569 Torp eng. — Hører til Kirkebo i Smørby. Torp, se Indl.

Træskole. 1850 (Th) Træskolen. — I Blykobbø Plantage, maaske s. Lok. som Rævehøj Skole. Træskole blev brugt i ældre Forstssprog som Oversættelse af ty. Baumschule „Planteskole“.

Trætteløkke. 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Trettelykken. — Paa Kanegaards Jord. Af Subst. Trætte „Kiv, Strid, Uenighed, Proces“.

Tueeng. Lb 1569 Tue engen. || **Tuerne.** 1807 Thaarups Pap Nr. 18 Tuerne. — Paa Kanegaards Jord.

Tværvej [*tværvæj*]. — Kaldes ogsaa Torneværksvej og Skraavej.

Tydingeng. Lb 1569 Tylding eng. — Kirkejord. — GK: Maaske en Afledning af et *thyld, svarende til no. Tyld, „Hvile for Lidelse, Nydelse af Fred og Ro“, glsv. thyld „Taalmodighed“, ags. gepyld „Taalmodighed“, ty. Geduld, et Verbalsubst. til Verb. taale. Som Kirkejord kunde den staa i Forbindelse med Messen paa Passio Domini, 2. Søndag før Paaske, en Jord som er henlagt til denne Gudstjeneste.

Tækkerled. Beg 19. Aarh. ThaarupsBh IV 167 Tækkerled; Skougaard 1804 p. 317 Tækkerledet; BhAvis 9/11 1849 Tækkerledet. — Udmarksled ved Tækkerhuset.

Tørveløkke. Sk&P 1731 Tørvelycken.

Vejeng. Lb 1569 Weie eng. — Af Subst. Vej.

Vesterløkke. Lb 1569 Vestre lyckenn, y westre lycke. || **Vesterskov.** 1806 ThaarupsBh II 26 Wæstreskov.

Vibedal. I 1922 Vivadalij. || **Vibeelle,** Krat [*vi·va'væls* el. *vi·va'æləd*]. Gst 1886 Vibeelle; Guide 1914 Vibeelle, kaldes ogsaa „Ellene“; Gst Vibeelle; I 1922 Vivaelled. || **Vibeløkke** [*vi·valy'kən*]. Th Vibeløkken. — Alle disse Steder ligger ved Vibegd og har Navn efter denne.

Vieskov [*vi·væ'skaw*]. UrneJb Vie Skov; UK Vieskoven; 1806 ThaarupsBh II 26 Wieskov; BhTid 4/12 1926 Vie Skov; Th Vidjeskov. — Nordvest for Klampegd. Af Plantenavnet Vie „Pil“.

Villabæk [*velabæk'in*]. — Bæk forbi Villanova [*vela'nå·va*] i Blykobbø Plantage, der ofte blot kaldes Villa.

Vineng. Lb 1569 Wiin engen. — Kirkejord. Forleddet er Subst. Vin, som kan anvendes i Navne paa Jorder, hvis Indtægter har været anvendt til Anskaffelse af Altervin.

Øredam [*ø·ra'dam*]. — Vandhul Ø. for St.-Sursænkegd. Af Subst. Ør „Grus, Sten“.

Østergærde. Lb 1569 ij Østre gierde. — Agerjord til Degnegaarden.

Østerskov. BhAvis 23/1 1855 Østerskov. Ved Sejersgd.

652. NYKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 3. Sg: Aagd, Brogd; 5. Sg: Ved Lunden, Yppernegd; 7. Sg: Sandegd, Smedegd; 9. Sg: Blæsbjerggd, Vinteregd, Østeregd; 12. Sg: Kaptajngd, Mortensgd, Søndergd; 15.—16. Sg: Store-, Lille-Risegd, Risenholm; 17. Sg: Bækkegd, Lille-Pluggegd; 19. Sg: Munkegd, Tornegd; 20. Sg: Agregd, Staalegd; 22. Sg: Hullegd, Ved Aaen; 26. Sg: N.-Mulebygd, Terkil Trommeres Gd, Traveregd; 14. Vg: Bakkegd, Paa Valle.

Nyker, S. [*nøkar*, R: *nøkar(søn)*], **Nykirke**, Kirke [*ny-kærkə*]. 29/3 1416 par. omnium sanctorum; udat 1449—82 (HdDb 1559—65) Rep. 12845 Nykiercke sognen; Dag? 1486 (HdDb 1559—63) alle helligens sognen; 11 el. 18/7 1511 (Urne) Dipl. Dioc. Lund VI 331 Nye kirke præstegard; 1528 Hüb 79 Nyckerfogenn; 1530 ? Hüb 81, 84 Allehelgenne sognen, Allehelgenniss sognen; 1547 Hüb 428 Allerhilligen Karspel; 18/10 1553 Hüb 199 Allehelgenn sognen; 8/9 1555 Hüb 232 Nycker sosen; 5/7 1559 Hüb 274 Nykier-sogen; Lb 1569 Ny kircke; 17/12 1577 Hüb 476 Nykircke Sogn; LR 1580 nøy kiircke, Nøcker Sogen; 1586 Hüb 500 Nøckersogen; 1/5 1599 Hüb 544 Nykiercke; 28/4 1609 Hüb 570 Nycker Sogn; Mandt 1610 Nøcker Sogen, Nøcher Sogen; Regnsk 1617 Hüb 576 Nøcker; KronSk 15/7 1633 Nycher; Mejer Nie kircke; BWK 1676 Nykierk; ResenK Ny Kirke; K c. 1700 Nye Kirck; DAtl Nye Kirke; VSK Nye K.; Mansa 1851 Ny K; Gst Nykirke (Nyker S). — Af Adj. ny og Subst. Kirke. Sognet hed tidligere ogsaa Allehelgens Sogn, idet Kirken har været indviet til Alle Helgene.

Aabygaard, Ø.- og V.- (23. og 24. Sg) [*ø-by-gør-r*; R: *ø-by-gør-rana* el. (*i*)-*ø-by*]. 29/3 1416 Aby; 11. eller 18/7 1511 (Urne) Aabye; PrI 1624 Aaby; AR 1661, Skiftepr 1689 Aaebye; Skiftepr 1690 Aabye; K 1746—50 Aae-bye-Gd; Thurah Aaebye(gd); UrneNb Aabye; Bugge 1771 Aiebye; UrneJb I Aabye; VSK, Salchow 1813 Aabye; M 1844 Øster-, Vester Aabygd; Gst Aaby Gde. — Efter Beliggenheden ved Muleby Aa. Ejerne har taget Navn efter Gd.: 1790 Jørgen Pedersen Aabye, 1800—06 Christen Peter Aabye (Z).

Aagaard (3. Sg) [*ø-gør-r*; R: *ø-gør-rin*]. Skiftepr 1681 i aaen; Skiftepr 1690 i Aaen; UrneNb, UrneJb Aaegd; Matr 1844, Mansa Aagd. — Efter Beliggenheden ved Muleby Aa.

Agregaard (20. Sg) [*a-gragør-rin*]. K 1746—50, Thurah, UrneNb, UrneJb, DAtl Paa Agrene; FT 1801 Agregd; VSK Agergd; VSK Orig, Salchow 1813 Agregd; M 1844, Gst Agregd. — Et oprindl. Præpositionsnavn: Paa Agrene.

Agremølle [*a-gramolan*]. BhLdejd 1876 Agremøllen; Gst Agremølle; Postadr 1943 Agre-Mølle. — Møllen laa tidligere paa en Bakke lidt Ø. for Agregd, midt mellem denne Gaard og Kirkeby.

Alle Helgens Kirke. — Navn paa Nykirke, se u. Sognenavnet Nyker ovfr.

Almegaard (14. Sg) [*almægør-r*]. Regnsk 1662 Allmegd; UrneJb Almegd, hører til Kirkebye; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Almegd. — Trænavnet Alm. UrneNb bemærker, at Gd. i ældre Tider blev kaldet Almegd. „af store Alme Trær“.

Ane paa tværs, Hs [*a-na pø- wa-rt*]. — I Sortelunde. Egentlig Navn paa Konen, som boede her; Huset laa paa tværs af de andre.

Bakkegaard (14. Vg) [*bakagør-r(in)*]. UrneNb paa Valle ell. Bække; UrneJb paa Walle eller Bakke; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger paa en temmelig stejl Bakkeskraaning.

Biskopskilde (27. SgPc) [*biskåps|fi-la*]. BhTid 31/5 1923 Biskopskilde-Huset; Postadr9 Ved Biskopskilde (henført til Klemensker S.); Guide 1945 Biskopskilde. — Af Naturnavnet Biskopskilde.

Bjørnebakke, Hse [*bjørna|baka*]. — Naturnavnet Bjørnebakke.

Bjørnegaard (10. Vg) [*bjørnagår*; R: *bjørnagårin*]. Skiftepr 1688 [B?]jønnegaardsmøllen; K 1746—50 bjørne-gd; UrneNb Bjørnegd; Thurah Bjørne(gd); UrneJb Bjørne Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Bjørnegd; Gst Bjørnegd. — UrneNb oplyser, at „en Dam ved Gd. nog[et] derfra kald[es] Bjørnedam“, men dette er vel snarest en elliptisk Form for *Bjørnegaardsdam. Ifl. Z har Gd. 1661 været beboet af Hans Bjørnsen, og muligvis foreligger snarere Slægtsnavnet Bjørn som Forled i Gaardnavnet.

Bleghus [*blæ-jhü-zød*]. — Andet Navn paa Dalslunde, s. d. Jfr. Bleghus i Knudsker S., 651.

Blykobbegaard (Propr.gd) [*bli-kåpagår*; *bli-kpagår* R: *bli-kåpa-*, *bly-kåpa(gårin)*]. 6/5 1608 Hüb 560 Blikaabegd; PrI 1624 Blikobbegd; Jb 1658 Blykabbegd; Regnsk 1662 Blykobbegd; ResenK Bly Copgd; Skiftepr 1685, 1687 Blykoppegd; Kb 1688 Blikobbegd; Kb 1689 Blykobbegd; Kb 1691, 1693 Blikobbegd; Jb 1696 Blye Kobbegd; K c. 1700 Blykoppe; Jb 1719 Blyekobbe gd; Jb 1727 Blye koppe Gd; K 1746—50 Blye-Kobbe Gd; DAtl Blye Kobbegd; UrneNb Blyekoppegd; UrneJb Blyekoppe Gd; Skougaard 1804 Blikobbegd; VSK Blykoppegd; Salchow 1813 Blyekoppegd; M 1844 Blykobbegd; Gst Blykobbe Gd. — Forleddet er snarest et Tilnavn: 21/11 1786 Skifte efter Peder Hansen Blykop paa Blykobbegd (Z); dette Tilnavn kunde være af tysk Oprindelse, et mnty. *blikop „Blyhoved“, men iøvrigt hedder Metallet Bly ogsaa paa Bh. [*bli-*] (Esp Indl 28).

Blykobbehus. 1820erne—1840erne (Th) Blykobbehuset. — Nedbrudt Skovløberhus.

Blæsbjerggaard (9. Sg) [*blæ-sbjæragårin*; R: *blæ-zbjær*, *pæ blæ-zbjær*]. PrI 1624 Blæßberg; K 1746—50 blæsbierge Gd; Thurah Blæsbierge(gd); UrneNb Blæsbierg; DAtl Blæsbierged; Bugge 1771 Blæsborg; UrneJb Blæsbierg (Vintergd); VSK Blæsbierg; Salchow 1813 Blæsbjerg; M 1844 Blæsbiergd; Gst Blæsbjerg. — Naturnavnet Blæsbjerg.

Bolsterbjerg, Hs [*bålstørbjær(hü-zød)*]. Guide 1946 Bolsterbjærg. — Af Naturnavnet Bolsterbjerg.

Bondevagthus. K 1746—50 bonde-vaghus. — Ved Sorthat Odde.

Brakkelaget, Hs [*brakala-wød*]. — Ø. for Agremølle. Af Subst. Brakke „Barak“, som kan bruges om et usselt Hus, en Rønne. Efterleddet Lag med uvis Bet. findes ogsaa i andre Stednavne, f. Eks. Hønselaget, Gde og Hse, Køng S., Baag H.

Brogaard (3. Sg) [*brø-går*]. Salchow 1813 Mæbye, kaldes og Broegaard; Gst Brogd. — Hed før Broen over Muleby Aa blev bygget Aagd (Opt. 1945).

Brohus, Hs. VSK Broehuus; Gst Brohus. — Ved Blykobbe Bro.

Bukkegaard (27. Sg) [R: *båkagårin*]. 1737 Komm 1738 Bockeke Gd.s Skov, Bokkegd Skov; Skovskønning 1741 Bocke Gd; K 1746—50 bukke-gd; Thurah Bukke(gd); UrneNb Bukkegd; UrneJb Bukke Gd; VSK Bakkegd; VSK Orig Bukkegd; Salchow 1813 Bukkegd; UK 1816, Mansa Bokkegd; M 1844 Bakkegd; Trykt MK Bokkegd; Gst Bukkegd. — Vel Slægtsnavnet Buch; Gd ejedes 1625 af Peder Buck, som opføres som Ejer ogsaa i Jb 1658 og 1662, og som ifl. Z endnu havde den 1679.

Buldreggaard (13. Sg) [*bålrægår*]. Skifte 1683 (Z) Buldergd; K 1746—50 (Kopi 1796) Buldre Gd; Thurah Buldre(gd); UrneNb Buldregd, i gamle Domm[e] Bollergd; Skifte 1772 (Z) Ballergd; UrneJb Buldre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Buldregd; Guide 1885 udt. Bollegaard; Prbv 1889 udt. Bolderegaard. — Vb. buldre, bh. bullra, buldra, der paa Bh. kun bruges i faa specielle Tilfælde, f. Ex. om Tyrens Brølen; ellers bruges Vb. ballra (Esp p. 18—19). M. H. t. Betydningen i Stednavnet kan henvises til sv. Dial. bullersten „Kampesten“, der er sammensat med Vb. buldre, og eng. boulder „Kampesten“, der anses for skandinavisk Laaneord af samme Oprindelse (Skeat); maaske kunde Navnet skyldes Stenstrøning fra Isbræens Smeltning, og her har netop været stærk Stenstrøning.

Navnet bliver da en Parallel til (Sten)baldregaard i Pedersker S., 683. Dog kendes Ordet Bullersten ikke fra Bh. (R).

Bækkegaard (17. Sg) [*bæk̄gaw-rin̄*]. FT 1801 Becchegd; VSK, Salchow 1813 Bekkegd; Ipsen K 1839 Plugge (Bække)gd; M 1844 Bekkegd; Gst Bækkegd. — Antagelig af Slægtsnavnet Bøch; Gd ejedes 1740—62 af Peder Bøch og 1762—67 af Hans Pedersen Bøch (Z), men Muligheden for at den kan have Navn efter Beliggenheden tør ikke afvises; UrneNb: kaldtes fordem Lille Pluggegd, men Gaard[en] er for nogle Aar sid[en] flytt[et] fra Bakken ned i Siden ved Blykoppe-Aaen.

Dalegaard (2. Sg) [*da-lagaw-rin̄*]. Ipsen K 1839 Dale(gd); M 1844, Gst Dalegd. — Efter Beliggenheden i Dalen ved Muleby Aa.

Dalslunde, Hs (26. SgPc) [*da-lsluna*]. Postadr9, Th, Guide 1945 Dalslunde. — Stedet hed tidligere Bleghus, idet man blegede Tøj der i ældre Tid (Opt. 1943). Af Subst. Dæl.

Dammegaard (12. Vg) [*damagaw-r(in̄)*]. VSK, Salchow 1813, Mansa, M 1844, Gst Dammegd. — Et Kirkebo, betegnes som saadant i de ældste Kilder, f. Eks. Jb 1662 Kircheboe. Ved Gd findes en ikke ubetydelig Dam.

Dyndegaard (10. Sg) [*dynagaw-r, dynagaw-rin̄*]. (her?) PrI 1624 Diurene; K 1746—50 dyng Gd; Thurah Dyng(gd); UrneNb, Bugge 1771, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dynggd; M 1844, Gst Dyndegd. — Subst. Dynd, se Incl. UrneNb: For Hænge Dyng i forrige Tid[er], men nu tilgroed.

Frigaard (4. Vg) [*fri-gaw-r, fri-gaw-rin̄*]. 1670 (Jb 1687) frigid; Kb 1695 frigid; K 1746—50 Fri-Gd; UrneNb Frigid; UrneJb Friegd; VSK Frigid; Salchow 1813, M 1844 Friegd; Gst Frigid. — I 1687 paastod Bonden, der var Frivorned, sig fri for Ægtpenge (Z).

Frostegaard (1. Vg) [*frøstagaw-r(in̄)*]; nyere *fråstagaw-r, fråstagaw-rin̄*. Urne Nb, UrneJb, UK 1816, IpsenK 1839 Frostegd; M 1844 Frøstegd; Gst Frostegd. — Slægtsnavnet Frost; UrneNb: „af Mænd d[er] hede Frost og fordem boede der“. I Skifte 9/2 1688 nævnes Rasmus Hansen Frost (Z).

Granegaard (4. Sg) [*gra-nagaw-r; gra-nagaw-rin̄*]. UrneNb Grafgd, Gravgd; UrneJb Gravgd eller Graaegd; Salchow 1813 Graaegd; IpsenK 1839 Graaegd; M 1844 Granegd, Trykt MK Graagd, Gst Granegd. — Oprindelig Gravgd, men omdannet først til Graagd, derefter til Granegd, af Trænavnet Gran.

Grimeshøjshus, Hs [*gri-məs'håjs'hü-zəd*]. — Ø. for Mejeriet. Af Naturnavnet Grimeshøj.

Grønland, Hse [*grö-nlanshü-zan*; R: *grö-nlana*]. Postadr9, Postadr 1943 Grønland. — Natur. Grønland. Formen [*grö-nlana*] er en fem. a-Afledning.

Gundbergshave, Hs [*gonbær-sha-wa*]. BhS XI 6, Th Gundbergs Have. — Nu Skovly. Her har boet en Frans Gundberg (Opt. 1943). I V.-Marie findes et Hus Gundbergsminde af samme Familienavn.

Gøngeherred, Hse [*gö-(i)nahærəd, 'gö-(i)na'harəd*]. PrI 1624 Gyngehuß; Mansa 1851 Gyngeherred Huse; Bull 1869, Guide 1885 Gyngeherred Hse; Gst Gøngeherred. — Oprindelig Gøngehus af Subst. Gønge „Mand fra Gøinge Herred i Skaane“. Senere, da der er kommet flere Huse ved Gyngehus, er Navnet omdannet til Gøngeherred.

Hallegaard (6. Sg) [*ha-jlagaw-r, halagaw-r*; R: *ha-jlagaw-rin̄, ha-lagaw-rin̄*]. 1622 (Z) Paa Halle; PrI 1624 Halldene; Jb 1661 paa Haaldenn; 1666 (c. 1716, DokBh 1682—1804) Haldegd; Kb 1699 Paa haldene; K 1746—50 halle gd; Thurah Halle(gd); UrneNb, UrneJb Hallegd; DATl Hallgd; VSK Haldegd; Salchow 1813, M 1844; Gst Hallegd. — Hald, se Incl.

Hallegaard, Lille-. — Se Hullegaard, Lille-.

Hallemark, Hs [*ha-jlama-rkæn*]. Postadr 1869 Hallemark; Bh.Vejv. 1944 Hallemarken. — Naturnavnet Hallemark.

Hatten, Hs (2.—3. SgPc.). R 1944 Jørgen i Hatten [*jö-rn i-hat(in̄)*]. — Nu Jørgensminde.

Hjørneskabet, Hs [*jö-rnaska-vəd*]. Postadr9 Hjørneskab. — Et af Gøngeherred-Husene, som ligger paa et Hjørne ved Korsvejen, det kaldes ogsaa Krydset.

Holmegaard (18. Sg) [R: *hålmagaw-rin̄*]. K 1746—50 holme-gd; Thurah

Holme(gd); UrneNb, DATl Holmegd; UrneJb Holme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Holmegd. — Holm, se Indl. Gaardens Ejere bar ogsaa Navnet Holm (Opt. 1945).

Hullebæk, Gd (22. SgPc) [R: *håla' bæŕ*]. Postadr9, Guide 1946 Hullebæk. — Bygget paa Pladsen, hvor Hullegd tidligere har ligget.

Hullegaard (22. Sg) [R: *hålagø-rin*]. Skiftepr 1681 Hollegd, Kb 1694 Hullegd; UrneNb i Hulled ell. ved Aaen; UrneJb I Hullet, d. østre Aaebye Gd; FT 1801 Hollegd; VSK I Hullet; M 1844 Hullegd; Trykt MK Hulegd; Gst Hullegd. — Oprindelig Præpositionsnavn I Hullet.

Hullegaard, Lille- (3. Vg) [*lilja hålagø-r*; R: *lilja ha-jlagø-r*]. Jb 1658 og 1662 Hallegd; Jb 1664 holdegd; 1680 (Z) Huglegd; K 1746—50 hulle Gd; UrneNb, Bugge 1771, UrneJb Hullegd; VSK Hyllegd; VSK Orig, Salchow 1813, UK 1816, Mansa Hullegd; M 1844 Lille Hallegd; Gst 1886 Lile Haldegd; Trykt MK Lillehullegd; Gst Hullegd; Guide 1946 Østre Hullegd. — Ligger i en Sænkning; UrneNb forklarer Navnet „af Situationen“. Betegnelsen Hallegd, Lille-Hallegd er ingen Skrivefejl, men Navnet er brugt fordi Gd er Nabo til Hallegd (6. Sg).

Hullevad, Hs [*håla'va*]. Guide 1885 Udt. Hollevad; Gst 1888 Hullevad; Postadr9, Gst Hullevad. — Naturnavnet Hullevad.

Hvideenge, Hs. BhLdejd 1876 Hvideenge; BhLdejd 1899 Hvide Ege; Postadr9 Hvideenge; Guide 1946 Hvideeng. — Naturnavnet Hvideenge.

Højegaard (7. Vg) [*håjagø-r*; R: *håjagø-rin*]. 1674 (Z) Under Højen; K 1746—50 (Kopi 1796) Under Høyen; Thurah, UrneNb, UrneJb Under Høyen; Bugge 1771 Undehøye; FT 1801 Høyege; VSK Høgegd; Salchow 1813 under Høyen; UK 1816 Højegd; M 1844 Høyegaard; Gst Højegd. — Det opr. Præpositionsnavn Under Høyen er i 19. Aarh. omdannet til Højegd. Har Navn efter Kæmpehøje (Z).

Kalveløkker, Hs [*kalykø, kal(l)lykø*]. 1791 i Udm 1775—1822 Kalve Lykkerne; FT 1801 2de Huuse Kallykker, 1ste, 2det Kallykke-Huus; Postadr9 Kalløkker. — Af Naturnavnet Kalveløkker.

Kaptajngaard (12. Sg). UrneNb Søndregd, forh[en] Capteine Gd af en Capt. derpaa boede. — Gd. ejedes 1709—25 af Kapit. Morten Monsen (Z), jfr. Mortensgd.

Kaptajnhus, Hs [*kap'ta-jna'hi-zød*]. Th Kaptejnehus(et); Guide 1946 Kaptajnhuset. — Her boede Bestyreren for det i 1868 nedlagte Sorthat Kulværk.

Kirkeby (14. Sg, 8.—12. (13.) Vg) [*ŕærkøbø-n, ŕærkøby-gø-rana*]. PrI 1624 Kircheby; Kb 1693 Kierchebye; K 1746—50 Kirke-Bye; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Kirkebye; Gst Kirkeby.

Kirkelunde, Gd (PræstegdsPc) [R: *ŕærkøluna*]. Teinnæs, Th Kirkelunde; Guide 1946 Kirkelund. — I Lb 1569 opføres Kirke lundenn som Kirkejord, se Kirkelund u. Naturnavne.

Kirkemark, Hse [*ŕærkøma-rkan*].

Kirkesmedje, Hs. Postadr9 Kirkesmedje; Th Kirkesmedjen.

Klavsemøller [*kla-usamølar*]. 1711 (Th), 1764 ThaarupsBh II 249 Claus Terkilds Mølle; UrneMin Claus Tørkels Vand-Mølle, Claus Tørkelsens Vandmølle; 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Claus Terkilds Mølle; Skougaard 1804 p. 18, 236 Klaus Møller, Klausens Mølle; Salchow 1813 Klausmølle, Clausmøllen, Clausmøllen; Panum 1830 p. 18 Clausemølle; Thaarup 1839 p. 236 Claus Terkelds Mølle; Ipsen 1866 Clause Mølle; I 1925 Klavsemøller. — Ved Muleby Aa kort før den løber sammen med Bagaa. Mandsn. Klavs i bh. Genitiv -sa (Esp Indl. p. 97).

Klitfogedhus, Hs. Mansa 1851 Klitfoged H; Bull 1869 Klitfoged H; Postadr 1869 Klitfogedhuus; SkovK 1919 Klitfogedhus. — Ligger samme-steds som Brohus paa VSK. Ved kgl. Resolution af 19/10 1819 bevilgedes 500 Rd. til Opførelse af 3 Ledvogterhuse paa Udmarken, og der ansattes 3 Klitfogeder (BhS XI 72—73).

Kolberg, Hs. PrI 1624 Collberg. — Vel Opkaldelse efter et tysk Stedn. Kolberg i Pommern eller Holsten eller Slægtsnavnet Kolberg.

Kongensmark, Hse [*kånøns'ma-ark*]. Postadr 1943 Kongensmark. — V. for N.-Mulebygd ved Skoven.

Kragereden, Hs [(*pro*) *krå-gæredan*].

Krydset, Hs [R: *kry-sød*] (15. og 16. SgPc). Th Krydset. — Efter Beliggenheden ved en Korsvej. Kaldes ogsaa Hjørneskabet.

Kyndegaard (Propr.gd) [*kynægø-r(in)*]. 1575 (Z) Kynghgd; KancBrevb 18/4 1582 og 13/9 1583 Kiondegd; 6/5 1608 Hüb 560, 1/4 1609 Hüb 561, 28/4 1609 Hüb 569 Kyndegd; 1616? Hüb 609 Kyngegd; PrI 1624 Kyndegd; Jb 1658 Kynnegd; Regnsk 1662 Kyndegd; BWK 1676 Kyngd; ResenK Kynegd; Resen 16 Kyndegd el. Kunnegd; Skiftepr 1684, 1685, Kb 1687, 1690, 1692, 1695 Kyndegd; K c. 1700 Kinde; K 1746—50 Kynde Gd; UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kyndegd. — Verb. gl. kynde „bekendtgøre“. Muligvis Tingsted og Bolig for Herredsfogeden.

Kyndegaard, Lille-. Dok 1790 lille Kyndegd. — Uvist hvilken Gd der menes hørmed.

Kyndegaardseske, Hse [*kynægø-rs'æs-skød*]. — Husene V. for Kyndegd. Kollektivt Eske „Bevoksning med Asketrær“.

Kættemark, Hse [*ættemar-kan, hæna pø fæta, pø fætan*]. — Se Kætte u. Naturnavne.

Kættereden, Hs [*fæteredan*]. — S. for Vellensgd. Se Kætte u. Naturnavne.

Lillegaard (11. Sg) [R: *lilægø-r*]. PrI 1624, Komm 1685 lillegd; Kb 1690 Lillegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Lille Gd; Thurah Lille(gd); UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd. — UrneNb beretter, at Gd. indtil for omtr. 16 Aar siden var et Stæl.

Mortensgaard (12. Sg). K 1744, K 1778 Mortensgd. — Ejedes 1629 af Morten Hansen (K. Kure), og 1709—25 af Kapt. Morten Monsen (Z).

Mulebygaard, S.- og N.- (25. og 26. Sg) [R: *mü-laby-, mü-laby-gø-rana*]. KancBrevb 18/10 1553 Muloby; PrI 1624 Muleby; K 1746—50 mule-bye-gd; Thurah, UrneNb Mulebye; DAtl Mylebyegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Mulebye; M 1844 Sønder-, Nordre Mulebygd; Gst Muleby Gde. — Paa Bh. foreligger to Ord, Mula, m. „Mule paa Dyr“, og Mula, m. „Alke, alca pica“, en Søfugl; naar Esp opfører det sidste som Femininum, maa det ifl. R bero paa en Fejl. Oldn. muli, m. „Mule paa Dyr“ anvendes i no. Stedn. om høje, bredt sluttende Næs (NG, Indl); dette kunde ogsaa passe her, og i saa Fald maa det sigte til Beliggenheden paa det „Næs“, der dannes i Vinklen mellem Baggeaa og Muleby Aa. Fuglenavnet kan næppe foreligge, da Alken ruger paa Klippekyt. Næppe heller Mandsn. gl. Muli (DgP), da de bornholmske Navne paa -by i Regelen ikke er sammensatte med Personnavne.

Munkegaard (19. Sg). K 1746—50 munk[ø?]-Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb Tornegd, Munkegd fordm; DAtl, Bugge 1771 Munkegd; UrneJb Torne Gd, Munchegd. — Antagelig Slægtsnavnet Munk.

Munkegaard (2. Vg) [R: *monkagø-rin*]. M 1844, Gst Munkegd. — Ejedes i Jb 1691 og 1696 af Hans Munck.

Mæby (1.—3. (4.) Sg, 1.—2. Vg) [*mæ-by*]. 17/12 1577 Hüb 476, PrI 1624 Mæby; Skiftepr 1681 Medbye, Meybye; Skiftepr 1685 Møjbye; Kb 1692 Mæbye; K c. 1700 Mæby; K 1746—50 (Kopi 1796) Ma Bye Gd; UrneNb, UrneJb i Mæbye; VSK Mæbyege; Salchow 1813 Mæbye. — UrneNb: maaske Meybye, fordi deromkring ved denne og efterf. Gd. falder god Engesbond til Meyning. Urnes Tolkning støttes tilsyneladende af et Par ældre Skifteprotokollers Former. Kan næppe være sammensat med Vb. *meje*, bh. [*maja*]. Men der kunde maaske foreligge et tilsvarende Substantiv, gl. *mæth, svarende til mnty. mede, f. „Mejning, Høland“, nty. meed, f. „Land, som bliver mejet“.

Møllegaard (8. Vg) [*mølgø-r(in)*]. K 1746—50 Kirke-Bye; UrneNb Kirkebye, d[en] Vesterste, Møllegd; UrneJb Kirkebye, fordm Møllegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — UrneNb tilføjer, at der har været „en Vær-Plaske (d. v. s. en Horisontalmølle, jfr. Aage Røhmann i DF VI. 33), it. Vandmølle i forrige Tid“.

Nyker Lyng, Hse. Postadr 1943 Nyker-Lyng.

Nyker Plantage, Hs. Postadr 1943 Nyker Plantage.

Nykær Mejeri [*nykær mejeri*]. BhLdejd 1876 Mejeriet Nykjær; Gst Nykjær Mejeri; Postadr 1943 Nykær. — Udtalen er Omtydning til Sogne-navnet.

Nyværk [*ny-værk*]. — Kulværket S. for Muleby Aa.

Nørregaard (1. Sg) [*nårægør*]. UrneNb, UrneJb, M 1844, Gst Nørregd. — UrneNb forklarer Navnet saaledes: „d[en] Nordeste paa Kant[en] i Sognet mod Clem[ensker] Sogn“. Jorden er nu lagt under Ladegd i Klemensker S.

Ole Svends, Hs [*o-la'svæns*]. — Hus N. for Dyndegd, kaldes ogsaa Hallelyst. Navnet, der betyder Ole Svendsens, er egentlig Navn paa Manden paa Stedet.

Paa Valle (14. Vg). 1652 (Z) Paa Valle; Kb 1697 Paa Wallef; K 1746—50 Paa Walle; UrneNb paa Valle ell. Bække; Thurah Paa Valle; UrneJb paa Walle eller Bakke; Postadr 1869 Paa Vallen. — Vald, se Indl. Jfr. Nabogaarden Vallegd.

Paradis, fsv. Hs [*pa-radi-s*]. Postadr⁹ Paradis; SkovK 1919 Paradiset; Th Paradishuset. — Hus hvor Baggeaa og Muleby Aa løber sammen.

Pilegaard (11. Vg) [*pi-lægør(in)*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd. — UrneNb: „af Pile Plant[ing]“.

Pilehus, Hs. Kb 1696 pilehuset; Sk&P 1728 Pile huuset, Piile Huuset; UrneNb Pile-Huset; UrneJb Piilehuuset; UdmJb 1781 Piile-Huset; c. 1800 ThaarupsBh I 221 Pille Huuset. — Solgt fra Vellensgd i 1703 (ThaarupsBh V 175).

Pluggegaard (6. Vg) [R: *plögögør(in)*, *plägögør(in)*]. UrneNb Store Plugged; UrneJb Plugged; VSK Plukkegd; Salchow 1813, UK 1816 Plugged; M 1844 Plukkegd; Gst 1886 Ploggd; Gst 1943 Plugged. — Gaarden var et Kirkebo og betegnes paa K 1746—50 udelukkende med Navnet Kirke-boe. Snarest bh. Plugg „Prop i et Anker“ maaske et spøgefult Navn sigtende til flittig Omgang med Øllet, men iøvrigt bruges Plugg meget alm. om kort, tyk Person (R).

Pluggegaard, Lille- (17. Sg). K 1746—50 Plugge-Gd; Thurah Plugge(gd); UrneNb kaldtes forud Lille Plugged; Datl Pluggegd; Bugge 1771 Puggegd; Ipsen K 1839 Plugge (Bække)gd. — Se under Pluggegd.

Prambakke, Hs. — Efter en Mand ved Navn Pram.

Risegaard, Store- og Lille- (15.—16. Sg) [*sto-ra*-, *li-la ri-zögør*]. Skiftepr 1681 Risægd; Skiftepr 1688 Riægd, Kb 1688 Riisægd; Kb 1690 Riægd; K 1746—50 Store-, Lille Rise Gd; Thurah Store-, Lille-Rise(gd); UrneNb Store-, Lille Risegd; UrneJb Store-, Lille Riise Gd; VSK Risegd; Salchow 1813 Store Risegd, Riseholm; UK 1816 Riisholmsgd, Riisægd. — UrneNb forklarer Navnet som dannet af Fru Rigitze Grubbe (Chr. IV's Svigerdatter, som var forvist til Øen 1678) som disse Gde var udlagt til. Z oplyser imidlertid, at Rigitze Grubbe ejede 4.—13. Sg og 17. Sg fra 1674, altsaa ikke Risegaarden. Da Gaardnavnet Risegd nævnes allerede i Rigitze Grubbes Tid (hun døde 1689), er Forklaringen mindre sandsynlig; Forleddet er uden Tvivl Subst. Ris „Krat“. Gaardene var sammenlagte i 17. Aarh., først ca. 1740 fraskiltes paany 16. Sg og bebyggedes (UrneNb), men i 19. Aarh. er Gaardene paany lagt sammen, se u. Riseholm.

Riseholm (15.—16. Sg) [*ri-zän'hålm*; R: *ri-zän'hålm*]. Salchow 1813 Riseholm (16. Sg); UK 1816 Riisholmsgd (15. Sg); M 1844 Riisenholm (15. og 16. Sg); Gst Riseholm. — Nyt Navn paa den Ejendom, som er opstaaet ved Sammenlægning af Store- og Lille Risegd.

Risenlund, Hs (15.—16. SgPc). Bh.Vejv. 1944 Risenlund.

Rodholm, Hs (13. SgPc). Postadr⁹, Th Rodholm. — Jfr. Rodholmsgd i Ø.-Larsker S., 671.

Rævehus. Th Rævehuset. — Ved Sorthat, nu Skovly. Jfr. Rævebro u. Naturnavne.

Saltholm (5. Vg) [*salthålm*; R: *salthålmögør*]. 1618 (Jb 1687) Salt Holms gd; PrI 1624 Saltholm; Jb 1661 Saltholmb; Jb 1662 Saltholmb; Jb 1664 Salt holm; K 1746—50 Salt-holm-gd; Thurah Saltholm(gd); UrneNb Saltholme; Datl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Saltholm; M 1844 Saltholmsgd; Gst Saltholm. — UrneNb: „Af et Vand nær derved paa Udm[arken] neml[ig] Kirkem[ar]k, kald[et] Saltholm i gl. dage, men nu kun Holmen“. Se Holmene under Naturnavne. Den nuv. Ejendom Saltholm er kun en Parcel; Jorden er iøvrigt lagt under 6. Sg og 15.—16. Sg.

Sandegaard (7. Sg). K 1746—50 Sande-gd; Thurah Sande(gd); DATl, Bugge 1771, UrneNb, UrneJb, Postadr 1869 Sandegd. — Subst. Sand.

Skadegaard (13. Vg) [*skadagaw-r(in)*]. UrneNb Skadgd; UrneJb Schadegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Skadegd, Trykt MK Skaddegd; Gst Skadegd. — Slægtsnavnet Skade. UrneNb: „af En(?) Skade i Olsk[er] S. havde kjøbt den“.

Skelhøj, Hs. Postadr9 Skelhøj. — Naturnavnet Skelhøj.

Skovgaard (28. Sg) [R: *skawgaw-rin*]. BWK 1676 Skoug; Skiftepr 1684 Skaufgd; Skiftepr 1688 skoufgd; Kb 1689 Skoug; Skiftepr 1690 Schouffgd; Kb 1695 Skoug; K 1746—50 Skou-gd; UrneNb, UrneJb Skoug; DATl Søvg; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — 1886 lagt under Tornbygd i Klemensker S.

Smedegaard (7. Sg) [*smedagaw-r, smedagaw-rin*]. Skiftepr 1688 Smidegd; Fæsteprot 1703 Smidgd; UrneNb Smiddegd ell. Sandegd i ældre Tider; UrneJb Smiddegd, Sandegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844 Smedegd; Trykt MK Smeddegd; Gst Smedegd. — UrneNb: Af en Smid for 68 Aar siden.

Sortelunde, Hse. Postadr 1943 Sortelunde. — Naturnavnet Sortelunde.

Sorthat, Gde og Hse. Gst 1886, Guide 1914 Sorthat Hse; Gst, Postadr 1943 Sorthat. — Naturnavnet Sorthat.

Sorthat Kulværk [*kålaværked*]. Indbydelsesskrift til de offentlige Examina i Rønne høiere Realskole 1866 p. 5 Sorthat Kulværk; Bull 1869 Sorthat Kulværk; Trap⁴ Sorthat Kulværk. — Nedlagt i 1868 (Trap⁴ III 527).

Staalgaard (21. Sg) [*staw-lagaw-r; R: staw-lagaw-rin*]. Kb 1692 Staalegd; Kb 1694 Staalgd; Kb 1697 Staalegd; K 1746—50 Staal-Gd; Thurah Staal(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Staalegd. — Slægtsnavnet Staal; Gd. ejedes 1622 af Hans Staal (Z), og Jb 1625 nævner som Ejer Peder Staal. Denne besad den endnu 1663 (Z).

Sursænkebro, Hs [*sür-sænkþa'bro*]. Postadr9 Sursænkebro. — Ved en Overgang over Blykobbø Aa overfor Sursænkegd i Knudsker S.

Søndergaard (12. Sg) [*sønragaw-r*]. K 1746—50 Sønder-Gd; Thurah Sønder(gd); UrneNb, Bugge 1771 Søndregd; UrneJb Søndre Gd; VSK, Salchow 1813 Søndregd; M 1844, Gst Søndergd. — UrneNb forklarer Navnet af Gaardens Beliggenhed som den sydligste i Sognet mod Knudsker Sogn.

Terkil Trommeres Gaard (26. Sg). UrneJb Mulebye. Kaldes og Terkel Trommeres eller Trauere Gaard af forrige Beboere. — I Tiendep. 1662 ejes den af Niels Torckelsen, og 1754 af Wefst Terckildsen, hvilket ogsaa tyder paa, at Fornavnet Terkil har været brugt i den Slægt som har ejet Gaarden. Subst. Trommere „Trommeslager“.

Tophjem (8. Sg) [*tøppjem*]. Kb 1688, 1690, 1692, 1694 Tophiem, Kb 1697 Tophiem; K 1746—50 Tophiems Gd; Thurah Tophiems(gd); UrneNb Tophiemsd; Bugge 1771 Tophem; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Tophiem. — Skal ifl. Z være nævnt 1679. Subst. Top, sigtende til høj Beliggenhed; Gd, der nu er nedrevet, laa tæt N. for Blæsjærggd.

Tornegaard (19. Sg) [*tawrna-, tornagaw-r; R: tornagaw-rin*]. UrneNb Tornegd, Munkegd forud; UrneJb Torne Gd, Munchegd; VSK Tornegd; Salchow 1813 Tornbyegd; M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn.

Traveregaard (26. Sg). UrneJb Mulebye. Kaldes og Terkel Trommeres eller Trauere Gaard af forrige Beboere. — Traver er muligvis nomen agentis til Vb. trave.

Under Højen. — Se Højegaard.

Vallegaard (15. Vg) [*va-jlagaw-r(in), va-jagaw-r*]. (Her?) PrI 1624 Vallberg; Skiftepr 1681, 1688, 1690 Wallegd; K 1746—50 Wælle-gd; Thurah Wælle(gd); UrneNb, VSK Vallegd; Salchow 1813 Wallegd; M 1844, Gst Vallegd. — Se Paa Valle.

Vallehus. 1805 (Th) Vallehus. — N. for Vallegd (Th).

Vallemark, Hse [*va-jlamark, va-jama-ark*]. Skiftepr 1681 Valle March; Kb 1690 Wallemarck; UrneJb Wallemarch; Gst, Postadr 1943 Vallemark. — Betegnelsen Vallemark skal oprindeligt have været begrænset til Vallegaardens (nordlige) Marker, men derefter udstrakt til hele Landskabet N. derfor, som ogsaa strækker sig ind i Klemensker S. Vallemark bestaar af fem

Ejendomme, hvoraf to i Klemensker. Navnet er nu ved at glemmes, efter at de enkelte Steder har faaet selvstændige Navne (Opt. 1943). Jfr. Paa Valle og Vallegaard ovfr.

Vandmøllen [*vanmolan*] BhLdejd 1899, Guide 1914 Vandmøllen; Guide 1946 Vandmøllekroen. — Ved Blykobbøe Aa.

Vandmøllerhus [*vanmolan*, *vanmolarathu-zed*, *lyngagør-rs'vanmolan*]. — Huset hørte til den forsvundne Kyndegaards Vandmølle.

Ved Aaen (22. Sg). Kb 1692, 1695 Ved Aaen; UrneNb i Hulled ell. ved Aaen.

Ved Lunden (5. Sg). K 1746—50, Thurah, UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, Postadr 1869 Ved Lunden. — Efter Beliggenheden ved Ødberne-Lund, s. u. Yppernegd.

Vellensgaard (Propr.gd) [*væl(ə)nsagør-r*; *vælensagør-r*]. 1601 (Komm 1738) Vellentz gd; 1609 (Komm 1738) Vellings gd; PrI 1624 Vellingβgd; 1638 (Afskr. Thaarups Pap 19) Vellingegd; Jb 1658 Welling Gd; Regnsk 1662 Vellingsgd; Resen Vellinggd; Skiftepr 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, Kb 1692, 1694 Vellingsgd; Jb 1696 Wellindsgd; K c. 1700 Wellings; Jb 1719 Wellinds gd; Jb 1727 Vellingβgd; K 1746—50 Wellings-Gd; UrneNb Vellindsgd; DATl, UrneJb Wellingsgd; Bugge 1771 Wellinge; Skougaard 1804 Væjllens-går; VSK Vellingsgd; Salchow 1813 Wellingsgd; M 1844 Vellensgd; Postadr 1869 Vællegd; Gst Vællensgd. — Af Skovnavnet Velling, s. d. u. Naturnavne.

Vintergaard (9. Sg). UrneJb Blesbjerg (Vintergd); Ipsen K 1839 Blæsbjerg (Vintere) (gd). — Muligvis Forveksling med 9. Vg.

Vintergaard (9. Vg) [*vintəragør-r*]. K 1746—50 winter-gd; Thurah Wimer(gd); UrneNb Vintergd; UrneJb Wintergd; FT 1801 Wintregd; VSK Vintergd; Salchow 1813 Wintergd; UK 1816 Vintereg; M 1844 Vintergd; Skolekommissionsprot. 1848, Tlfb 1919—20 Vintræg; Gst Vintergd. — Slægtsnavnet Vinter; Tiendep. 1662 nævner som Ejer en Oluff Winter, og UrneNb forklarer Gaardnavnet „Af en Beb[øer] Jens Winter“. Navnet har af en tidl. Ejer vilkaarligt været omdannet til Vintræg.

Yppernegaard (5. Sg) [*øbornagør-r*, *øpərnagør-rin*]. K 1744 Ødber Lund; VSK 1805 Yppernegd; UK 1816 Ybbernegd; M 1844, Postadr 1869 Ybberupgd; Gst Yppernegd. — Forleddet er Mandsn. glda. Øthbern; Gd. tilhørte 1598 Hans Ødbersen (Z), Tiendep. 1662 Hanβ Ødbersen, og fra c. 1680 til 1720 nævnes i Jordebøgerne Ødber Hansen; hans Søn Jørgen Ødbersen solgte 1762 Gaarden (Z). Gaarden kaldes i 18. Aarh. Ved Lunden, men UrneNb tilføjer, at der fandtes „en lid[en] Skov med Eeg og Ask, kald[et] Ødbørne-Lund“.

Yppernelund, Hs [*øbornaløn*]. MK 1816 Ybbernelund; Guide 1914, Postadr9, Gst Yppernelund. — Parcel af Yppernegd, som har Navn efter en nu forsvunden lille Skov Yppernelund, s. d. u. Naturnavne.

Ypperne Mølle [*øbornamolan*, *ü-barnamøla*]. VSK Ypperne Mølle; BhLdejd 1876 Yppernemøllen; Guide 1885 Ypperne Møller; Gst Yppernemølle. — Har Navn efter Yppernegd.

Yppernevang, Hs (14. VgPc) [*øbornavån*]. Th Yppernevang. — Har Navn efter Yppernegd.

Ørningehus [*ø-rnīnahū-zed*]. — I Nyker Plantage. Se Ørningebakke og andre Navne med Ørninge i V.-Marie S., 653. Nu Ørndal.

Østergaard (9. Sg) [*ø-stragør-r*]. — Nyt Navn paa Blæsbjerggd. Ifl. Opt. 1943 har den faaet Navnet medens Kjær ejede den; da den kom paa nye Hænder, fik den atter det gamle Navn.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabyhus (12. VgPc), Aabyhøj, Aahytten, Aastedsminde, Aastedsvilla, Aavang (Kyndegd. Pc og 28. SgPc), Aldershvile (14. SgPc), Bakkehøj, Bakkely (Kyndegd. Pc), Birkely (12. VgPc), Blomstenborg, Brodal (3. SgPc), Bækedal, Bæksminde, Bøgely (14. VgPc), Dalshøj (2. SgPc), Dalslunde, Egely (13. SgPc og Kyndegd. Pc), Egeskov (9. SgPc), Ellelyst Ellesminde (10. VgPc), Ellevang, Eriksdal, Eriksholm, Fredshaabshus (26. SgPc), Gadely (5.—6. VgPc), Gammelald, Gammelværk, Granholt (Vellensgd Pc), Grønager, Grønlund (22. SgPc), Grønvang (8. VgPc), Hallely (6. SgPc), Hallelyst, Hedebo, Hvideenge, Høj-

agre, Højlyst, Højvang (2. VgPc), Jonsminde (7. SgPc), Kilden, Koføedsminde (20. SgPc), Landlyst (11. VgPc), Lillebo, Lillevang (2 Lokaliteter), Lindsminde, Lisenly, Louisenhøj, Louisenlyst, Nygaard, Nyvang, Pihlsminde (Kyndegd. Pc), Rosendal (7. SgPc), Rømersminde, Rønnesminde (7. el. 8. SgPc), Skovfryd, Skovly, Skovsfryd, Skovsholm, Skovsminde, Sofienlyst (Kyndegd. Pc), Solbakke (11. SgPc), Solbjerg (2 Lokaliteter), Solhjem (Kyndegd. Pc), Solhøj, Solvang, Solvænge (Kyndegd. Pc), Sorgenfri (Vellensgd. Pc), Staaeleboet, Stenvang, Søly, Sølyst, Søndervang (5.—6. SgPc, 5.—6. VgPc), Vandrersly, Vejly (25. SgPc), Vellensbo, Vennely, Vennerslyst (Degnegd Pc), Virkelyst (2 Lokaliteter), Østervang (9. SgPc).

NATURNAVNE.

Aaby Aa [ʊ-by ɔ-]. 1762 UrneAdd Aabye Aaen; Skougaard 1804 p. 180 Aabyaaen; Panum 1830 p. 18 Aabyeaaen; IpsenK 1839, BhS XI 3, Th Aabyaa. — Muleby Aa ved Aaby. || **Aaby Bro.** 1802 ThaarupsBh IV 218 Aabye Vadet; Th Aabybro. || **Aaby Høje.** Th Aabyhøj Ø. og V. || **Aaby Skov** [ʊ-by-skawin]. — N. Ø. for Aaby Gde.

Aaledam [ʊ-ladamana]. — Mark til Vallegd. || **Aalehjem** [ʊ-lal'jemad]. — Det Sted i Blykøbe Aa, hvor Vandværket nu har Pumpestation. || **Aalehøj** [ʊ-ləhø'i]. — Sted i el. ved Blykøbe Aa.

Aaslette [ʊ-slætlan]. — Ved Blykøbe Aa. Efterledet er Subst. Slette, oldn. sletta. Paa Bh. kendes som Appellativ kun Enstavelsesformen Slätt, som imidlertid ikke kan foreligge her, da vi i saa Fald vilde have Bestemt-hedsendelsen [-ən].

Aledam. UrneNb Aaledam; VSK, Guide 1885 Alledam. — I Nyker Plantage. Af Trænavnet Al „Elletræ“; jfr. Alegaard, V.-Marie S., 653.

Badskærsrev. 1806 ThaarupsBh III 396 Badskres Rif for Nykersogn. — Muligvis af ænyda. Badskær „Barber, Saarløge“.

Bakkeskov [bakaskawin]. — NV. for Bakkegd.

Bavnehøj [hålmagw-rs'bånnəd, pɔ- hålmå'bånnəd, bå-gnəd, bawne'håj el. ved hawnəd]. K 1746—50, VSK Baun; Lund c. 1820 Baunhøj, Baunehøj; Bull 1869 Baunehøi; INM 1879 Bauneshøi; Vedel BhO 253, 292 Baunehøj; BhS XXI 59, 60 Bavnehøj, Holmegårdshøj. — To Høje, den ene ved Holmegd, den anden N. Ø. for Kirken. Båvn gaar tilbage til glda. båkæn og udtales paa Bh. [bånnə, bawne, bågne og bågna]. Lydovergangen gn > nn er et Fænomen, som kendes fra Størstedelen af bh (R), men paastaas af Vilh. Thomsen at være ganske fremmed for Bh. (Esp Indl. § 109, Anm.).

Biskopskilde [biskåps'kila]. K 1746—50 Biskops Kilde; Thurah Biskopskilden; Skougaard 1804 p. 231 Biskops-Kilde; 1806 Thaarups Bh IV 190 Biskopskilde; Thaarup 1839 p. 104 Biskopskilden; BhTid 31/5 1923 Biskopskilde. — En nu fsv. Valfartskilde i en lille Lund lige N. for Bukkegd. Ifl. Thurah var det en af de fire berømte og bekendte Kilder paa Landet. De tre andre var Helligdomskilden ved Rø, Koldekilde i Almindingen og Salomons Kilde paa Hammeren.

Bjørnebakkerne [bjø-rnabaka(na)]. || **Bjørnedam.** UrneNb, UrneJb Bjørnedam. — Ved Bjørnegd. || **Bjørneudlod** [bjø-rnau-dlådəd, bjø-rnau-dma-rkən el. -i-lådin]. — Ellipse af *Bjørnegaards Udmark el. Udlod Stedet ligger V. for Kyndegd. omkring Eskevejen (se u. Esket ndfr.).

Blykøbe Aa [bly-køpa ɔ-, blikpa ɔ-]. BWK 1676, ResenK Blycop Aa; K c. 1700 Bliokoppe aae; K 1746—50 blye koppe-aaen; Thurah Blykoppe-Aae, Blye-Købte-Aaen; UrneNb Blyekoppe Aaen; Skougaard 1804 p. 236 Blikobba-Aaen; Salchow 1813 Blykobbeaae; Rawert 1815 Blykoppeaaen; Mansa 1851 Blykobbeaa; Gst Blykøbe Aa. || **Blykøbe Bro.** 1801 Thaarups Pap Nr. 18 Blyekoppe-Broen; Panum 1830 p. 28 Blykobbebroen; Guide 1885, Gst Blykøbe Bro. — Bro over Blykøbe Aa. || **Blykøbe Dal.** BhS XI 94 Blykobbedalen. || **Blykøbe Høj** [blikpa'håj]. Skougaard 1804 p. 179 Blikobbabakken; DFS 1906/23 Blykobbehejen; Guide 1914 Blykobbehøj; Gst Blykøbe Høj. — To Høje, den ene V., den anden Ø. for Blykøbegd. || **Blykøbe Skov** [bly-kåpaskawin]. Panum 1830 p. 25 Blye-

koppe- og Kynegaards Skoven; BhAvis 1843 (Th) Blykoppeskov. — Samme som Skuleskov. Har Navn efter Blykobbegd.

Blæsbjerg. Lund c. 1820 Blæsebjerg; Bull 1869 Blæsbj; INM 1879 Blæsbjerg. — Den Bakke hvorefter 9. Sg har Navn. Af Verb. blæse.

Bojsagre [*båjsa-gra*]. — Andet Navn paa Højagre. Maaske fejlagtig Udtale af dette Navn eller Forleddet er Mandsnavnet Boje el. Subst. Bukse [*båjsa*] „Bukselaar“.

Bolsterbjerg [*bålstørbjær*]. Guide 1914, Gst Bolsterbjerg. — I Nyker Plantage. Af Bolster „tykt i Alm. sribet Tøj til Dynevaar“.

Bonebugt [*bo-na/båktøn*]. — Bugten lige N. for Blykobbe Aas Munding. || **Bonegade.** Lb 1569 Bonegade, Bonegadseng. — Af bh. Bone „Bonde“ (Esp).

Brandstæl. UrneJb Brandstæl; UrneNb Brand-Stol. — Navn paa en Skov. Subst. bh. Brån-stæl „Brandtomt“ (R).

Bredeshøj. Lb 1569 Bredes høj. — Af et Mandsnavn Brøde, kendt fra da. Stednavne (DgP u. Breth) og No. og Sv. (Aasen, Norsk Navnebog p. 12, Freudenthal, Nyländska Mans- och Kvinnonamn p. 11).

Brudeseng [R: *brü-asæng*]. VSK Brudeseng; Panum 1830 p. 117 Brudesengen; IpsenK 1839 Brudesængen; Bull 1869 Brudesengen; Guide 1885 Brudeseng; DFS 1906/23 Brudssengen. — Klippedal med et Kær i Bunden i Nyker Plantage. Samme Navn findes flere Steder i Landet og til to af dem er der knyttet Sagn om vætede Brudevogne (Gunnar Knudsen i DSt 1935 p. 162). Ogsaa til andre Navne med Brud- som Forled er der knyttet lignende Sagn.

Bækkenborg [*bækænbar*]. — Jordstykke, tidligere Hus, nedrevet og borte allerede i Meddelerens Barndom (Opt. 1943).

Bøgelund [*bø-jæln*]. — En nu bortryddet Skov paa et Par Tønder Land Ø. for Smedegd. Af et Kollektiv, dannet af Trænavnet Bøg, der paa Bornholmsk betegner Avnbøg.

Damstykke [*damstykød*]. — Vistnok ved Skaberdam.

Dommeragre [*dåmara/a-grana*]. — Tæt ved Granegd.

Dyben. Lb 1569 Diubenn; Skiftepr 1681 Dyben. — Eng. Navnet er dannet af Adj. dyb; se m. H. t. Orddannelsen Tykken i Klemensker S., 661.

Ellebuskeseng. Lb 1569 Ellebuskis eng.

Esket [*æskød*]. Th Eskjed, Esket. — Strækning mellem Aaby og Kyndegd. og længere V. paa. Vejen fra Aaby Gde forbi Kyndegd til Brogd kaldes [*æskævæng*], paa en udat. Liste over Personer til Snekastning kaldes Strækningen fra Aaby til Kyndegaardsbroen Eskesvej, medens Vejen fra Kyndegaardsbroen til Brogd kaldes Kyndegaardsvej. Esket er bestemt Form af et Kollektiv Eske „Samling af Asketræer“.

Fandens Madpose. DFM 39 p. 414 Fanens Mådapoza. — Stor Sten, som nu er sprængt og slaaet til Skærver, Syd for Rønnevejen. Den havde en Hulning i Midten, hvor der kunde ligge et Menneske (DFM 39 p. 414).

|| **Fandens Ridehest** [R: *fa-nøns ri-æhest*]. — En mandshøj Sten, der laa Nord for Rønnevejen i den østlige Del af Brudesengen. Den havde lidt Lighed med en Hest med svært Halstøj (DFM 39 p. 414).

Femalensranden. Thaarup 1839 p. 257 Femalens-Randen. — Kulrand i Sorthat.

Fem Brødre. Th Fem Brødre. — Træ i Sorthat Plantage, jfr. Syv Brødre i Knudsker S., 651.

Gadeeng. Lb 1569 Gade engen. — Gade, se Indl.

Gedehøl [*gedahö-l*]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa. Efter den optegnede Udtale er Forleddet Dyrenavnet Ged, men denne skal efter Stedets Beliggenhed rimeligvis være [*gedahö-l*], af Fisknavnet Gødde.

Gormshøj [*gå-rmshøj*]. — En nu sløjfet Høj N. Ø. for Mejeriet (Opt. 1943). Lærd Opkaldelse efter Gorm den Gamle.

Grimeshøj. INM 1879 Grimeshøj; BhS XXI 60 Grimeshøj. — Højen er sløjfet og Landevejen gaar nu hen over Stedet. Af Mandsn. glda. Grimar.

Gryden [*gry-dan*]. Lb 1569 Grydis eng. — Jord Nord for Nykær Mejeri. Af Subst. Gryde om en Fordybning i Jordsmonnet.

Grynhøj. Lb 1569 Gryns høj, Gryns høys eng; Lb 1569 CodUps Gryns

høys eng. — Subst. Gryn, her vel anvendt om Smaasten. — GK: Maaske snarere, paa Grund af den genitiviske Form, et Tilnavn Gryn, jfr. oldn. Tilnavn Gröni.

Grønland [*grö-nlan, grønlan, grönlan*]. — Ypperlig fed Jord Ø. for Valged, S. for Muleby Aa.

Grønnebæk. Th Grønnebæk. — I Blykobbø Plantage.

Guldager [*gølf-garin*]. — Ager S. for Nykirke. Af Subst. Guld, der ofte forekommer i Marknavne og kan skyldes Guldfund eller Bevoksning med gulblomstrede Planter eller muligt Jordens Frugtbarhed. Jorden her er dog ikke særlig frugtbar.

Gæseng. Lb 1569 Gies eng; Lb 1569 Cod Ups Hies eng.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleds eng, Handkleditt. — Se Haandklædet, Knudsker S., 651.

Halleklipper [*ha-jlakløparna*]. || **Hallekule** [*ha-jlaku-lan*]. || **Hallelyng** [*ha-jlälöngin*]. || **Hallemark** [*ha-jlama-rk, ha-jlä'u-dma-rkén, ha-jlagö-rs-ü-dma-rkén*]. 1791 i Udm 1775—1822 Halle Mark, Halle-Udmark; MK 1816, M 1844 Hallemarken; Gst Hallemark. || **Halle-mose** [*ha-jlamäzan*]. || **Halleskov** [*ha-jlaskawin, ha-jlagö-rsskawin*]. UrneNb Halde-Skoven. || **Halletuer** [R: *ha-jlatawarnä*]. — Alle Stederne har Navn efter Hallegd. Hald, se Indl.

Halsbidde [*ne-d i halsin* el. *halsabedan*]. — Jordstykke S. for Muleby Aa, som hører til S.-Mulebygd. Subst. Hals, der bruges om en Indsnævring af noget, her om et mindre Sted af Muleby Aa.

Hjørnehøl [*ljö-rna'hö-lin*]. — Dybt Sted i Blykobbø Aa.

Holgerbakke [*håljärabakan*]. — S. for Muleby Aa ved Sorthat Hse. || **Holgereng** [*håljäracengan*]. — Eng N. for Holgerbakke. Har Navn efter en Skrædder Holgersen [*håljärsön*] (Opt. 1943).

Holmebæk. MK uden Aar Holme Bekken. || **Holmene.** UdmJb 1729—38 Holmen, Holmene; UdmJb 1772 Holmen; 1772 Afskr. i Udm 1775—1822 tvende Vandstæder Holmen kaldet med hosliggende Siide-Vand . . . paa Hans Kongelige Maytts Udmark i Nykker Sogn Kirke-Marken kaldet; UdmJb 1789 Holmene; 1790 i Udm 1775—1822 2de Vandstæder Holmene kaldet med tilliggende Sidevand; 1791 i Udm 1775—1822 en Mose Siide Vandet og Holmen kaldet; UrneNb kald[et] Saltholm i gl. dage, men nu kun Holmen; 1805 Thaarups Bh II 84 Holm; UK 1816 Holmene; UdmJb c. 1825 Holmemeosen. — Gaarden Saltholm har Navn efter dette Sted. Holm, se Indl.

Hulleskov [*hålagö-rsskawin, hålaskawin*]. — Se Hullegd u. Bebyggelsesnavne. || **Hullevad** [*håla'va, håla'va-d*]. Gst Hullevad. — Overgang over Muleby Aa ved Vallemark.

Humblebæk [R: *håmläbækün*]. — Lille Bæk gennem Humlelund. || **Humblelund** [*håmlälön*]. — Lille Skov- og Engstrækning V. for Hallegd. Insektnavnet Humle eller maaske Plantenavnet Humle, der dog i Sammensætninger hedder *håmlä*.

Hvedeland [*vedälänad*]. — S. V. for Kyndegd.

Hvideenge [*vi-da'ænä*]. UK 1817 Hvide Enge; Guide 1885 Hvideng; Th Hvide Enge. — I Nyker Plantage.

Hyldeshøj. Lb 1569 Hyldes høy. — Et Kollektiv *Hylde, dannet af Trænavnet Hyld.

Højagre [*håja-grä*]. — Mark til Hallegd, hvor nu Hallely ligger. || **Høj-skov** [*håjskaw*]. — N. V. for Hallegd.

Højsagre [*håjsä-grä, håjsära-, hajsarabakan*]. Lb 1569 høys agir. — S. for Agregd ved Blykobbø Høj. Jorden har tidligere hørt til Tornegd og kaldes nu [*plöggabakan*], se Pluggehøj ndfr. Formen [*hajsarabakan*] er vel *Højsagrebakken (R).

Jernrev [R: *jä-rnre-ved*]. — Del af Nykirke Rev.

Kalvehave. AL 1912 Kallahaua. || **Kalveløkker** [*ka(l)lykär, el. kalalykär*?]. Lb 1569 kalffue lycke; Sk & P 1722 Kald Lycken; c. 1769 ThaarupsBh V 175, c. 1800 ThaarupsBh I 221 Kalve-Lykken; BhAvis 29/7 1865 (Th) Kalbylække.

Kattehul. 1794 (Th) Katte Hul. — Paa Vellensgaards Jord.

Kilen [*ʃi-lin*]. BhS XI 5, SkovK 1919 Kilen. — Skovbevokset trekantet Jordstykke hvor Baggeaa og Muleby Aa løber sammen. Subst. Kil, se Indl.

Kirkelund. Lb 1569 Kircke lundenn. || **Kirkemark** [*ʃærkəmar-kən*]. 20/7 1726 BhS III 78 Kirke-Marken; UdmKomm 1727 Kircke Markens Kløvgang; Jb 1729 Kirche Marchen; M 1844 Kirkemarken. — Udmarken S. for Nykirke (Matr. Nr. 80) omkring Sursænkevej, der tidligere hed Kirkemarksvvej. || **Kirkesti** [*ʃærkəstaj*, -stær-*n*]. — Nu nedlagt Sti fra Kirken ned til Søndergd. || **Kirkeudmark** [*ʃærkəu-markən*]. — Omkring Agremølle. || **Kirkevej** [*ʃærkəvæ-*n**]. — Vejen fra Gøngeherred til Nykirke, samme Vej som Skraavej.

Kirsebærskov. Th Kirsebærskoven, Tjøssebæraskovijn. — Ved Klavsemøller.

Kirsemark [*ʃæsəmar-kən*]. — V. for Yppernelund. Af Subst. Kirse „Kirsebær(træ)“ (ODS), se Kirseløkke, Ø.-Larsker S., 671 samt Kørsegaard, Klemensker S., 661.

Klemmekuld [*klæmə'kol*]. VSK Klemmekul; K 1825—26 Clème Kul; Bull 1869 Klemmekul. — Bakke ved Segen i Nyker Plantage. Subst. Klemme „Snævring i Terræn, smal Gyde“ (ODS). I Aalborg var Hundeklemmen Navn paa en smal Blindgyde (Hugo Matthiessen, Gamle Gader 92) og i Sønderjylland findes Hundeklemme flere Steder som Marknavn (DS III Registret).

Klondyke [*klon'dy-k* eller *klon'dy-k*]. — Kyststrækningen N. for Sorthat Odde. Navnet er givet af en Strandfoged, der havde været Sømand (Opt 1943) og er naturligvis Opkaldelse efter Klondyke i Alaska.

Knappenaalsrand. Thaarup 1839 p. 259 Knappenaalsranden. — Kullæg. **Knække** [*knækən*, *knækə*, *knækəskavijn*]. UrneJb Knække-Skoven, Knække Buske; AL 1912 Knæijkkan. — Knække, se Indl.

Korseng. Lb 1569 kors eng. — Eng under Degnegaarden.

Kraageeng. Lb 1569 Kraage engenn. — Af Fuglenavnet Krage el. Subst. Krog.

Krakeng. Lb 1569 Krack engenn. — Krak, se Indl.

Krogen [*krə-gin*]. — En lille Bugt ved Sorthat midtvejs mellem Blykobbe Aas Munding og Sorthat-Pynten. Krog, se Indl.

Krusedal. VSK Krusedal; Bull 1869 Krusedalen; Guide 1885 Krusedal. — Slægtsnavnet Kruse [*krū-za*] (R).

Kulvejen [*kålavæ-*n**]. — Vej i Sorthat Plantage fra det gamle Kulværk over Rævebro ud til Skovløberhuset S. for Blykobbe Aa.

Kæmpenhøl [*ʃæmpəhø-l(in)*]. — Dybt Sted i Blykobbe Aa.

Kætte [*pə-ʃkætə*]. Lb 1569 Kette, Kettes engen; UrneNb Een deel Hassel-Reener kald. Kiette; UrneJb Kætte, Kette; VSK Orig Ketten; UK 1816 Kætten. — Nu Navn paa en Engstrækning ved Blæsbjerg, i Lb 1569 er det Præstegaardsjord, hos Urne hører det til Søndergd og ligger sydligst i Sognet paa Grænsen mod Knudsker S. Navnet er afledt af Subst. Kætte, som paa Sjæll. betyder „en smal Krog; et Indelukke, Aflukke ved Huset“ (DS II 27), men i sv. Dial. kan det betyde „Indhegning, indhegnet opdyrket Mark“ (Rietz), paa Bh. findes Plantekjätta „Plantebed“ (Esp). Det sv. Ord er Maskulinum, medens Stednavnet er en fem. Afledning paa -a, jfr. Kættemark u. Bebyggelsesnavne. Paa Bh. er Kætte forstaaet som Kjätta „Hunkat“, hvilket ses af, at man har dannet et Husnavn som Kættereden.

Ladegaardsskov. Lb 1569 Ladegaards skouffuen. — Ved Ladegd i Klemensker S.

Langedam [*lānə'dam*]. — Lige Ø. for Hallegd. || **Langeløkke** [*lānə'lyʃə*]. — Mark Ø. for Munkegd ved Skellet mod Frostegd. || **Langemose** [*lānə-māza*]. — Ø. for Vallegd.

Langedebjerg. 20/11 1633 UrneAdd Langedebierg. — Forleddet Langede findes ogsaa i Langedeby i Bodilsker S., 681, s. d.

Lerhøj. VSK Leerhøj; Th Lerhøj.

Lille-Almindingen [R: *liʃə alminən*]. — En Granplantage lige inden man fra Rønne naar den egentlige Almindingssskov. Del af Nyker Plantage.

Lundeng. Lb 1569 Lund eng.

Lyngby [*lønby*]. — Parceller fra Brogd ved Almindingen. Parcelejerne bor i Nyker.

Lynggærde [*lønga-rød*]. — Navn paa en „Gade“, som tidligere kaldtes Udmarksvej, hvor Kreaturerne kunde løbe frit om. || **Lynghøj**. VSK Lynghøj; Bull 1869 Lynghøi. — I Nyker Plantage.

Løkseseng. Lb 1569 Lyckis engen. — Løkke, se Indl.

Løvgade [*løv-ga-da*]. UrneNb Løv-Gaden; AL 1912 Lægadan. — En lille Lund mellem Bukkegd og Aaby Gde.

Melløkker [*mæ-llykø(r)*]. — Marker S. Ø. for Kyndegd. || **Melstykke** [*mæ-lstykyd*]. — S. for Kyndegd mellem Pilestykke og Hvedeland. Forleddet Mel-svarer til glda. mæthal „mellem“.

Moserendehøl [R: *mázarcænhö-l*]. — Ved Udløbet af Vandrenden eller Grøften fra Søndergdsosen i Blykobbe Aa (Opt. 1943).

Muleby Aa [*mü-laby-ø-n*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Muulebye aæ; Mansa 1851, Gst Muleby Aa.

Mæby Bro [*mæ-bybro*]. BhAvis 9/11 1849 Mæbye-Broen; Th Mæbybro. — Ældre Navn paa Brogaardsbro.

Mølleager. Lb 1569 Mølle agerenn; 1794 (Th) Lille Mølleager. — Mark. || **Møllebakke** [*mølabakæ*]. — Mark Ø. for Vellensgd, hvor der har staaet en Stubmølle. || **Mølledal** [*møleda-lin*]. — Ved Bækkegd. || **Mølledam** [*møledam*]. — Efter en nu fsv. Vandmølle ved Blykobbe Aa mellem Lillegd og Sursænke i Knudsker S., 651. || **Mølleeng**. 1794 (Th) Mølle Engen. — Paa Vellensgaards Jord. || **Møllehøl** [*mølhö-l*]. — I Blykobbe Aa ved Lillegd.

Mørkelund. 1630 (Jb 1687) Mørche Lund. — Navn paa en „skous dehl“.

Nordrerev. K 1746—50 Norder-Riff; K 1778 Norder Riff; Falenkamp 1783 Norder Rif.

Nyker Plantage. Guide 1885 Nyker Lyng; Guide 1914, Gst Nyker Plantage; Th Nyker Højlyng.

Nykirke Rev. Ravn 1671 p. 78 Ny-Kirkes Rev; BWK 1676 Nyker rif; BWBeskr Nykiereck Ref; BWRap Nykiereck Rif; JSørensen 1704 BhS XII 84 Ny Kierche Ref; K 1746—50 Nyckirke-Riff; Gst Nykirke Rev.

Parrotrand. BhAvis 15/5 1866 (Th) Parrotranden. — Kulaare i Sorthat-Systemet. Parrot-coal er det skotske Navn paa en særlig god Slags Kul, cannon-coal, hvorved forstaaes Kul, som brænder klart uden Røg. Navnet stammer eventuelt fra en skotsk Kulbryder (R).

Pilehøl [*pi-lahö-lin*]. — I Muleby Aa Ø. for Vandmøllerhus, i Nærheden af Pilestykke ndfr. || **Pilestykke** [*pi-lastykyd*]. — S. for Kyndegd. Her boede en Per Pil [*pæ-r pi-l*] (Opt. 1943). || **Pilevad** [*pi-lava-d*]. Th Pilevad. — Overgang over Blykobbe Aa. Trænævnet Pil.

Planteløkke [*ne-da ved plantølykan*]. — En nu fjernet Granplantning mellem Sorthat Huse og Højegd (Opt 1943) som rimeligvis har været Plante-skole.

Pluggenhøj [*pløgahøjn, pløgahøjden, pløgabakan*]. — Mark S. for Plugged, samme Lokalitet som Højsagre. Navnet er Ellipse af *Pluggogaard(s)-høj.

Prins Christians Kilde [*prænsens kila*]. Panum 1830 p. 28 Prindsens Kilde; c. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Prindsens Kilde; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Prinds Christian Frederiks Kilde; Thaarup 1839 p. 97, 104 Prinds Christian Frederiks Kilde(n); Mansa 1851 Pr. Christians Kilde; SkovK 1919 Prinsekilden; Trap⁴, Gst Prins Christians Kilde. — I Blykobbe Plantage. Har Navn efter Prins Christian Frederik, den senere Christian VIII, der i 1824 som Prins besøgte Stedet. (Trap⁴).

Prinsesten. Th Prinsestenen. — Sten i Blykobbe Plantage ved Prins Christians Kilde.

Præstese. DFS 1906/23 Præstesjøen vest for Kirken.

Pøsekedel [*pøsekyæ-lin*]. — Dam S. for Muleby Aa S. Ø. for Kyndegd. Dammen er nu tilfyldt. Pøsekedel er kendt flere Steder i Sønderjylland som Navn paa smaa Engstykker (se f. Eks. DS V 271) eller som Navn paa Agerjord (DS IV 240, DS V 497). Stederne har Navn efter kedellignende Fordyb-

ninger i Terrænet, hvor der (ofte) staar Vand. En Vig af Haderslev Fjord hedder ogsaa Pølsekedel (DS IV 25). Jfr. Pølsekedel, V.-Marie S., 653.

Rasks Bankehøl [*rask̄s ʰa·ŋkə ʰö·l̄*]. — Dybt Sted i Blykobbø Aa 30 Meter fra Sursænkebro. Slægtsnavnet Rask (Rasch) og Verb. banke, sigtende til Vask af Linned ved Hjælp af Banketræ (Banketærskel).

Ravnebakke. VSK Ravnebak; Bull 1869 Ravnebakken; Gst Ravnebakke.

Risenholmsaa [*ri·zən ʰälmsv·n̄*]. 1743 (Kb 1781—1814) Riseaaen eller Blykobbæaaen; UrneNb Rise-Aaen. — Den Del af Blykobbø Aa, der passerer Gaarden Risenholms Jorder. || **Risenholmshøj** [*ri·zən ʰälms ʰäj̄*]. Lund c. 1820 Risehøy. — Ved Risenholm, tidligere St.- og Lle-Risegd. || **Risenholmsvad** [*ri·zən ʰälmsv·d̄*]. Th Risevadet. — Ved Risenholm.

Rævebro [*ræ·wabrø·(ən)*]. Gst 1886 Ræve Bro; SkovK 1919, I 1922 Ræve broen; Gst Rævebro. — Bro over Blykobbø Aa i Skoven Sorthat. Ifl. Opt. 1943 boede i Nærheden en Mand, der kaldtes Ræven. || **Rævehøje** [*ræ·wahä·jana*]. — Samme Høje som Simenehøje.

Rødbjerg Bæk [*rø·bjæ·ra ʰbæk̄ŋ̄*]. — Ved Grænsen mod Klemensker S., hvor Rødbjerg findes.

Saltholm [*ne·ra pø·*] *salthäl̄m̄*. UrneNb Saltholm. — De nordligste Jorder til Risenholm (15.—16. Sg.), jfr. Holmene ovfr., som er samme Lokaltet, og Gaardnavnet Saltholm.

Sandbankehøl [*sa·nba·ŋkahö·l̄ŋ̄*]. — Dybt Sted i Blykobbø Aa.

Sandershøj. BhS XXI 60 Sandershøj. — Ved Lillegd. Mandsnavnet Sander.

Sandkrog [*sa·nkrä·ḡŋ̄*]. — Jordstykke ved Sorthatvejens Østside.

Schorsrand. Rawert 1815 p. 147 den schorske Kulfløts; Thaarup 1839 p. 237, 259 schorske Kulfløts, Schorsranden; Th Schors-Ran, Schors-Randen. — Af Familienavnet Schor.

Segen [*sæ·jənavan·əd, sæ·jən mäza, R: sæ·gən*]. K 1746—50 Segen; Thurah p. 37 Seigen (en Mose); 1763 UrneAdd Seegen; Bugge 1771, Skougaard 1804 p. 230, VSK Segen; Salchow 1813 Seegen; Ipsen K 1839 Seegen; Gst 1886 Segen; Gst Segenkjær. || Segen Led. Salchow 1813 Segener Led; DFM 39 p. 171 Segenledet. — Plur. af Subst. Sig „mindre Lavning, der i fugtige Perioder er fyldt med Vand, og hvor Jorden derfor er sur“, i bestemt Form.

Sidevand. 1772 i Udm 1775—1822 Siide-Vand; 1790 i Udm 1775—1822 Sidevand; Dok 1790 i Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Sidevandet; 1791 i Udm 1775—1822 en Mose Siide Vandet og Holmen kaldet. — En Mose der ligger ved Siden af Holmene. Af Subst. bh. Sidd [*si·d̄*] el. Sidde [*si·d̄a*] „Lavning“ (R).

Sidseris. Lb 1569 Sitze Riis, Siitze riis; Lb 1569 CodUps Siitze Riis. — Skov. Af Kvindenavnet Sidse, Sisse, ældre Cæcilia.

Simenehøje. Seier BhFM 82 Simiahøjene; Guide 1914, Gst Simenehøje. — Samme Høje som Rævehøje. Af Mandsnavnet Simon el. Sigmund.

Skaborg. Lb 1569 Skaborg. — Præstegaardsjord. || Skaborg Dæm [*iska·bər ʰdam*]. — Jordstykke med Vandhul mellem Præstegaarden og Gøngehørd Huse. Skaborg er vel Navn paa et Hus, af Subst. Skade „Afbæk, Forringelse“ og Borg, der ofte anvendes i Husnavne i nedsættende Betydning. Skade udtales dog paa Bh. [*ska·*] (Esp 476).

Skalaba [*ska·la ʰba·*]. — Areal ved Baggeaa. Jfr. Skalabart, Ø.-Marie S.

Skallemark [*ska·jla ʰma·rk, ska·jla·gra, ska·jlm·arkən*]. — Terræn med daarlige Jord ned mod Baggeaa mellem denne og Muleby Gde. Adj. skallet.

Skarpen. Th Skarpen. — Stejl Grund ud for Sorthat. Jfr. Skarpen, Rønne Kbst. 641.

Skelhøj [*æ·l ʰhāj̄*]. Skougaard 1804 p. 324 Sjølhøj; INM 1879 Sjølhøj; DFS 1906/23 Sjølhøj; AL 1912 Sjølhøj; BhS XXI 61 Sjølhøj, Sjølhøj. — Høj mellem Buldregd og Dyndegd. Af Subst. Skel „Grænsø“.

Skidttæven. Thaarup 1839 p. 259 Skidttæven. — Kulrand i Sorthat-systemet. Nedsættende Navn.

Skillingsrand. Thaarup 1839 p. 257 Skillings-Randen. — Kulaare i Sorthat. Efter Forekomst af en Forstening kaldet Skillinger (Carpolithes nummularius).

Skoveng. Lb 1569 Skow engen, Skouffeng.

Skraavej [*skra-væ-ŋ*]. — Vej fra Gøngeherred til Nykirke, kaldes ogsaa Kirkevej.

Skuleskov [*ski-løskaw*]. Lb 1569 Skule skouff; 1728 Gl. kgl. Saml. 3597 8vo Skuleskov liggende til Blyekoppe-Gaarden; Jens Kofoeds Beretning Thurah p. 240 Skulle-Skov; UrneJb Skule Skov; Urne Tilf. t. Thurah 50 Skuule-Skov. — Skov ved Blykobbegaard. Det fortælles, at da Jens Kofoed og Præsten Ancher drog til Rønne og skød Printzenskjold d. 8. Dec. 1658, samlede man her (Opt 1943). Navnet, hvis Forled synes at være Verb. skule „skjule“, er imidlertid ældre end denne Begivenhed, saa det kan ikke være denne, der har været Anledningen til dets Opstaaen.

Smaalyng [*smo'løŋ*]. || Smaalyng Skov [*smo'løŋ'skawŋ*]. — N. for Muleby Gde.

Smederand [*smedara-n*]. Thaarup 1839 p. 259 Smederanden. — Kulaare i Sorthat. || **Smedeungen**. Thaarup 1839 p. 259 Smedeungen. — Kulrand i Sorthat, vel opfattet som en Unge af Smederanden.

Snoghøj [*snå-gø'håj, snå-g'håjsklopan, snå-g'håjs hö-l, snå-g'håjslætan*]. — Dyrenavnet Snog, bh. [*snå-ga*] (Esp 71). I de treleddede Sættelser er, da andet Led har Hovedtryk, første Leds Bindevokal svundet.

Sortehol. — Dybt Sted i Blykobbø Aa. || **Sortekilde** [*swor-tø-^hfi-la*]. — Brønd ved Muleby Aa, hvor Broen nu gaar over ved Valle-vad. || **Sortekær**. VSK Sortekjær; Guide 1885 Sortekjær. — I Nyker Plantage. || **Sortelunde** [*swor-tø-løŋa*]. UrneNb Sorte-Lund; 1806 Thaarups Bh II 28 Sortelund; Lund c. 1820 Sortelundsskov. — Bevoksning S. for Muleby Aa overfor Vallegd. || **Sorthat** [R: *swor-rhat, swo-rhat*]. Gst Sorthat; Teinnæs sworhattaskäuijn. — Skov plantet paa Flyvesandstrækningen ved Kysten. || Sorthat Klippe [*swor-rhat, swor-rhataklopan*]. K 1744 Nørre Sorthatt; K 1746—50 Sort-hatt; K c. 1700 Wester sorthatt; 1738 i Komm 1738 Sorthat; Rel 1743 Sorte Hat; K 1744 Nørre Sorthatt; Skougaard 1804 p. 325 Svaarthat; Salchow 1813 Sortehatt; BhFisk 1933 p. 14 Svorthat. — En stor Sten ude i Vandet N. for Sorthat Rev. || Sorthat Odde [*swor-rhatapyntøn*]. K 1746—50 Sort-hatt-odden; K c. 1760 Sorthatt Odde; DAtl Sort-Hat-Odde; K 1778 Sorthatt Odden; Mansa 1851 Sorthat-odde; Bull 1869 Sorthats Odde; Borrijnh V 117 Svorthat. || Sorthat Rev [*swor-rhata're-vød*]. Th Sorthat Rev. — Samtlige Steder har Navn efter Sorthat Klippe. Sagnet fortæller, at en Jættekvinde i Sverige kastede den efter en Mand paa Bornholm, som hun vilde slaa ihjel, men den naaede ikke Maalet og faldt i Vandet (Opt 1943). Klippen er sammenlignet med en sort Hat (jfr. Gunnar Knudsen i Festskrift til Vilhelm Andersen p. 343).

Spidsebidde [*spesabedan*]. — Et spidst Jordstykke mellem en Markvej og den Grøft, der danner Skel mellem Muleby Gde og Aaby Gde.

Sprætten. Thaarup 1839 p. 259 Spretten; Th Sprætten. — Kulrand i Sorthat. Af Subst. Spræt „Smaabuske, Ris, Lyng og lignende Smaaavækster, der skyder op paa udyrket Mark“. (Jfr. ODS). I Jy. findes Sættelsen Lyngspræt (VSO).

Spundet. Lb 1569 Spundett; Lb 1569 CodUps Spunditt. — Navn paa en Eng. Subst. Spund, se Spundet, Nekse Kbst., 646.

Stenhøj. Lb 1569 Stenhøy, Stenhøje, Stenhøys agir; Lb 1569 CodUps Steenhøje; 1762 UrneAdd Steenhøje Bakken. || **Stenkuld**. K 1746—50 Sten-kull; Thurah Steenkulle.

Strandmark [*stra-nma-rk*]. UdmJb c. 1825, UdmJb 1729—38, UdmJb 1831, M 1844 Strandmarken; UdmJb 1846 Nyker Strandmark, Strandmarken; BhS XI 3 Nyker Strandmark. — Nu Skoven Sorthat.

Sursænke [(i) *sü-ræ-ŋka, sü-ræ-ŋka*]. — Ved Blykobbø Aa lige overfor St.-Sursænkegd i Knudsker S. Overgangen over Aaen kaldes [*sü-ræ-ŋkabro-m*] og Vejen fra Agremølle til Broen [*sü-ræ-ŋkava-ŋ*]. Lidt V. for den nuværende Bro laa et Vad [*sü-ræ-ŋkava-d*]. Se Sursænkegd i Knudsker S., 651.

Sverige [*sværi*]. — Agerjord S. for Sortelunde. Landsnavnet Sverige. ?**Svinehave**. UrneNb Svend-Hauge; UrneJb Svendhaugen; VSK Svinehaven; Lund c. 1820, INM 1879 Svendssskov. — En lid. Lund med Ask i Enge Giærdet (UrneNb). Alle Belæggene angaar utvivlsomt samme Lokaltet, men det er usikkert, om Forleddet er Mandsn. Svend el. Dyrenavnet Svin.

Sønderaa. Lb 1569 synder aassenn. || **Sønderrev.** K 1746—50 Sønder Riff; K 1778 Sønder Riff; Falenkamp 1783 Sønder Rif. — Rev S. for Nykirke Rev.

Timeglasset [R: *ti-magla-zød*]. — Markstykke af Form som et Timeglas. **Trealensrand.** Thaarup 1839 p. 257 Trealens-Randen. — Kullag paa indtil tre Alen.

Tyskehøj [*ty-skahâ-n*]. VSK Tydskehøj; Lund c. 1820 Tyskehøj; Gst 1888 Tyskehøj. — Sløjfet Høj N. V. for Vallegd, nu Grusgrav. Højen var ilde berygtet for „Pysleri og Djævelskab“ (INM 1879).

Vaadehul [*de 'vø-da 'håled*]. — Sted ved Aaen ved S.-Mulebygd, hvor Vandet er stemmet op.

Vallebæk [*'va-jla'bækfin*]. — En lille Bæk, som udspringer ved Vallegd og løber ud i Muleby Aa. || **Valleenge** [*va-jla'æna*]. 28/11 1694 BhS IX 54 Valle Enge; UrneJb Walle-Enge. — Ved Vallemark. Vejen Ø. for Solvang hedder [*va-jla'ænavæ-n*]. || **Vallehøj.** VSK Orig, IpsenK 1839 Vallehei. || **Vallevad** [*va-jla'va', va-jla'va'd*]. — Overgang over Muleby Aa ved Vallegd. Vejen fra Nykær Mejeri til Vallegd hedder [*va-jla'va-svaj*]. Samtlige Steder har Navn efter Vallegd.

Vangeløkke [*vånalykan*]. — Lige N. f. Kaptajnhus. Vang, se Indl.

Vasebakke [*va-zabakan*]. — Bakke ved Vasebæk. || **Vasebæk** [*va-zabækfin*]. — Lille Bæk Øst for Kaptajnhus ved Vasebakke. Vejen nordpaa hedder [*va-zabækfvæ-n*]. Subst. Vase „Vej dannet ved Opfyldning med Ris-knipper“.

Velling. 8/9 1555 Hüb 227 Wellingh. — Navn paa en Skov. Det kan ikke bestemmes hvor denne Skov har ligget. Men Navnet minder i saa høj Grad om Forleddet i Gaardnavnet Vellensgd i Nyker og Vellensbygd i Nylarsker S., at man maa antage, at een af disse Gaarde har Navn efter Skoven, og at denne saaledes har ligget enten i Nyker el. Nylarsker S. Velling kan være en Afledning med -ing af Væld „Kilde“ og betegne en Skov med een el. flere Kilder. Om -ing se Indl.

Vestkule [*væstakü-lan*]. — Vanding ved Landevejen mellem Vallegd og Brogd. Af Familienavnet Vest. Ifl. Bh Ldejd 1876 har der boet en Vest paa Brogd.

Vieseng. Lb 1569 Vieseng. — Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske (Salix repens og Salix cinerea)“ (R).

Virten [*ve-rtan*]. — Navn paa Jord under Vellingsgd. Af usikker Oprindelse.

Værkbro [*værkabro-æn*]. — Bro over Muleby Aa førende til Hasle Teglværk.

Vættemose, Lille- [*lilja vætsemåza*] — I Nyker Plantage. Se Vættemose, V.-Marie S. 653.

Yppernelund. Sk&P 1722 Ødberne Lund; K 1744 Ødber Lund; UrneJb Øberne Lund; 1806 ThaarupsBh II 27 Øbernelund. — Hos Urne Navn paa en lille Skov. En Parcel af Yppernegd har Navn efter Skoven, og kaldes paa MK 1816 Ybbernelund. Navnet er Ellipse af Yppernegaard(s)lund.

Ærterende [*a-rtæræn-an*]. — Kilde med klart rent Vand. Folk hentede der Vand til at koge Ærter i (Opt. 1943).

Øen [*ö-n*]. — Et Stykke Jord paa 1/2 Td. Land til Aabygd dannet af Aflejringer fra den forblifvende Aa.

Ørningen [*ör-ninän*]. — Arealet omkring Ørningehuset, strækker sig ind i V.-Marie S. omkring Ørningedalen og Ørningemosen, som ligger paa Grænsen til Nyker S.

653. VESTER-MARIE SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Kærgd, Snøvteregd; 12. Sg: St.-Smørengd, Søndergd; 17. Sg: Bækkegd, St.-Klintegd, Paa Bakken; 22. Sg: Brændegd, Halsegd, Hjulergd; 25. Sg: Smørmosegd, Vingevænge Gde; 26. Sg: Aagd, Ryttergd, Vingevænge Gde; 29. Sg: Bækkegd, Smoltegd; 31. Sg: Elisegd, Kurlændergd, Ved Kirken; 33. Sg: Søgd, Tuegd; 38. Sg: Asseregd, Hejseregd; 44. Sg: L.-Gadegd, Ingvorsgd, Jydegd; 47. Sg: Brunsberg? Paa Bjerget; 51. Sg: Pilegd, Vandmøllegd; 53. Sg: Albrektegd, Højegd, Letholmsgd; 55. Sg: Galingegd, Lollegd; 58. Sg: Bakkegd, St.-Pilegd; 59. Sg: I Hullet, L.-Pilegd; 61. Sg: Galingegd, Tingstedgd; 1. Vg: Myreby, Vippenetorp; 6. Vg: Ellehul, Enggede, Kirkebo; 7. Vg: Dalbygd, Søjhemmet; 11. Vg: Paa Klint, Slaggegd; 14. Vg: L.-Gadegd, Gyldensgd; 18. Vg: Enggede, Havrebrøgd.

Vester-Marie, Sogn, Vester-Mariekirke, Kirke [*væstar'ma-riker(søn)*, *væstar'ma-rikerke*; R: *væstr'ma-riker(søn)*, lokal Udtale *ma-riker(søn)*, *ma-rikerke*]. 29/3 1335 (Lundeb.) ecclesie occidentalis beate marie; udat. 1401—50 Rep. 458 vor Frue Sogn vestre; 26/5 el. 28/8 1413 parrochia occidentali b. Marie virg.; 13. el. 20/7 1429 westre Marie kirkesogn; 9. el. 16/7 1448 Hüb 19 vor Frues sogn vestre; u. D. 1490 (Reg bon cap Lund) Westra Mariæ kyrcke sogn; 10/7 1508 Wæstre Mark kirke sogn; 1528 Hüb 79 wester Marckirke sogn; 1530? Hüb 82, 84 Vestermark sogn, Westre Marie kierke sogn, lille Mari Kircke sogn; Reg 1547 Hüb 428 Westermærkersoggen; 8/9 1555 Hüb 228, 243, 244, 246 Westermærker, Westermærck soghen, Westremærck, Westermærkircke; 1555 Hüb 216 Wester Marie kirke soghen; KancBrevb 30/4 1557 Vester Marki Sogn; Lb 1569 Westre Marcker Sogn, Westre Marie Kircke; 30/8 1577 Hüb 474 Westermærkesogen; LR 1580 wester marcke kircke, wester marcker Sogen; Jb 1599 Hüb 535 Vestermark Sogn; LR 1609 Vestermark Sogen; Jb 1625 Westermærkr Sogen; KancBrevb 19/5 1636 Vestermark Sogn; BWK 1676 Vester Mariæ K.; Jb 1664 Westermærck Sogn; Mejer W. Marcks-kirche; ResenK Wester Mariæ K.; KronSk 4/4 1696 Westermærck S.; K c. 1700 Wester Marie Kirck; K c. 1770 Wester Marie Sogn, W:Mar: K.; M 1844 Vestermarie Sogn; Gst Vestermarie K.; Teinnæs Væstremærker. — Sognet har Navn efter Kirken, som var indviet til Jomfru Maria (Vor Frue). Navnet Marie er i Glda. blevet udtalt med Tryk paa første Stavelse, hvorfor vi har faaet Udtaleformen *ma-riker(søn)*, elliptisk for Marielirkesogn; denne Udtaleform kan gennem Skriftformerne spores tilbage til 16. Aarh. og har tilsyneladende givet Anledning til en lejlighedsvis forekommende Omtydning til (Vester)mark.

Aagaard (26. Sg) [*aw-gaar*]. Gst Aagd. — Nyt Navn, givet efter Beliggenheden ved Lilleaa.

Aagaard (54. og 56. Sg). UrneJb Aae eller Alegd; Ipsen K 1839 Aae(gd). — Efter Beliggenheden ved Tingsted Aa.

Aasedamshus, Hs [*aw-zadamshu-zød*]. Bull 1869 Aasedams H; Bh Ldejd 1876 Aasedamshuset; Guide 1914, Gst Nre-, Sr Aasedamshus. — Skovløberhus i Almindingen. Af Naturnavnet Aasedamme.

Albrektegaard (53. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Alberts Gd; Thurah Alberts(gd); UrneNb Albretegd, Bugge 1771 Albertsgd; UrneJb Albretegd; Ipsen K 1839 Albrete (gd); Postadr 1869 Albertsgd. — Mandsn. Albert, Albrekt. Gd. tilhørte Hans Albrechtsen, død 1735 (K. Kure).

Aldershvile, Gd (16. Sg Udbygger) [*alərs'vi-la*]. Bh Ldejd 1876, AL 1912, Gst, Postadr 1943 Aldershvile. — Nyt Navn paa Vibeløkke.

Alegaard (54. og 56. Sg) [*a-ləgə-w(r)in*]. 1574 (Z) Alnegd; K 1746—50 Aale-Gd; UrneNb, Bugge 1771 Aalegd; UrneJb Aae eller Alegd; VSK Allegd; Salchow 1813 Aalegd; M 1844 Ahlegd; Guide 1914, Gst Ahlegd. — UrneNb, der ogsaa henregner Gd til Tingsted, bemærker, at den hedder Aalegd „af en Dam ud[en] for Gaard[en] paa Lyng[en] Aaledam kald[et].“ Om denne se Aledam i Nyker S., 652. Urnes Forklaring er dog næppe rigtig, at dømme fra de mange Former med Ale-, snarere af Trænavnet Al.

Almegaard (19. Sg) [*alməgə-w(r)in*]. Postadr 1943, Guide 1946 Almegd. — Trænavnet Alm.

Almindingshus. 1739 BhS XX 83 Almindshuset. — Skovfogedhus i Almindingen.

Anhøj, Hs (67. Sg Fortov) [*anhāj, a-nhāj, an'hāj*]. Postadr 9, Guide 1946 Anhøj. — Af Fluglenavnet And el. Kvindenavnet Ane.

Armoden, Hse [*i: 'armo-din, R ogsaa a-rmo-din*]. Th Armodijn, Armoden. — Huse i Smørenge med fsv. Stubmølle. Naturnavnet Armoden.

Asseregaard (38. Sg) [R: *asəragə-w(r)in, asaragə-w(r)*]. UrneNb, UrneJb Asseregd. — Mandsnavnet Asser. Gd tilhørte ifl. Jb 1658 og 1662 Adtzer Eßbernsen.

Bakkegaard (58. Sg) [*bakagə-w(r)*].

Barkvist, Hs [*ba-rkvest*]. Gst Barkvist. — Andet Navn paa Havreknække, hed tidligere ogsaa Smelleslot, nu Nydal (Guide 1946). Jfr. Barkvistegaard, Rutsker S., 662.

Bastemosehus, Hs. Guide 1914 Bastemose Hus; Gst Bastemose Hs. — Naturnavnet Bastemose.

Billdt, Hs (65. SgPc) [*bi-ali-ta, bi-ali-ta*. R: *'bi-ali-t el. bi-ali-thü-zəd, 'bi-ali-tahü-zəd*]. BhVejviser 1944, Guide 1946 Bialite. — Tidligere blev den Sognevej, der gaar forbi Huset, stærkt benyttet. Folk gjorde da Holdt ved Huset for at fodre Hestene, deraf Navnet „bi lidt“ (Guide 1946), som hedder [*bi-a li:d*] paa Bh. Den anden Udtale [*bi-ali-ta*] er en Stedsafledning paa -a (R).

Bjergegaard, Lille- (66. Sg) [*li-la bjə-ragə-w(r)*]. Skiftepr 1692 lille bjergegd; Dom 1692 Rtk Skov- og Jagtvæsen Gruppe 12 Nr. 16a paa lille Bjergegd; K 1746—50 Lille bjerge gd; Thurah Lille Bierge(gd); UrneNb Lille Bierregd; Bugge 1771 Lillebjerg; UrneJb Lille Bierge Gd; VSK Lille Bierregd; Salchow 1813 Lille Bierregd; M 1844 Lille Bierregd; Gst Lle Bjergegd.

Bjergegaard, Store- (9. Vg) [R: *sto-ra bjə-ragə-w(r)*]. U. D. 1490 (Reg bon cap Lund) Biergagd; 14/1 1491 Bergegd; paa Bagsiden af s. Dok Berge gd; 10/7 1508 Bærghø gd; (her?) 1537 Hüb 96 Bierregd; 6/5 1608 Hüb 560 Biereg; Ravn 1671, Resen Bjergegd; ResenK, Skiftepr 1688 Biereg; Skiftepr 1690, 1691 Bierregd; Jb 1691 Biereg; K 1746—50 Store bierre Gd; Thurah Store-Bierge(gd); UrneNb Store Bierregd; Bugge 1771 Storebjerg(gd); UrneJb Bierge Gd den store; VSK Store Bierregd; Salchow 1813 Store Bierregd; M 1844 Store Bierregd; Gst Ste Bjergegd.

Borregaard. JbRgsk 1661 Borregd. — Uvist hvilken Gd det betegner.

Brohus (41. Sg Fortov). Kb 1782 Broe Huuset; c. 1860 (Kb 1781—1814) Ringebybrohus. — Hus ved Ringebybro, kaldtes ogsaa „Verdens Ende“.

Brunsborg, Gd. KancBrevb 25/7 1553 Brunsborg. — „Ryngebye engh“ ligger til denne Gd, der formodentlig derfor maa have ligget i V.-Marie S. Z henfører Navnet til 47. Sg.

Brændegaarde (21.—22. Sg) [*brændəgə-w(r)ana; R: brænəsgə-w(r)ana*]. 1738 Komm 1738 Bonde gd; UrneNb Brændegd (21. Sg); UrneJb Brændegd (21. Sg); VSK, Salchow 1813 Brændegde; M 1844 Brændsgd (21. Sg), Brændegd (22. Sg); Mansa Brændesgde; Gst Brændegde. — Snarest efter det tilstødende Naturnavn Bodebrændes Mark, Nylarsker S., 654. I nyere Tid omtydet efter Vb. brænde, i Particip. bh. [*brænt*], jfr. Esp Indl. 133.

Buskehus, Hs. Gst 1887 Buskehus. — Ved Klinteskov. Samme Hus som Egely.

Bækkegaard (17. Sg) [R: *bækagə-w(r)in*]. — Et sjældent brugt Navn paa St.-Klintgd. Af Subst. Bæk.

Bækkegaard (29. Sg) [*bækagə-w(r), før: bæk'in*]. Guide 1914, Gst Bækkegd.

Dalbygaard (7. Vg). UrneNb I Sose i Dalbye; UrneJb Dalbyegd eller i Sose; Ipsen K 1839 i Dalbye (i Sose).

Dalbygaard, Lille- (10. Vg) [*lilja da-lbyggør*]. UrneNb I Sose, Dalbye; UrneJb Dalbye eller i Sose; Salchow 1813, Ipsen K 1839 Dalbye; Guide 1914 Lle Dalbygd.

Dalbygaard, Store- (30. Sg) [*sto-ra da-lbyggør*]. KR 1684 Dalbu; UrneNb I Sose ell. Dalbyegd; UrneJb Dalbye Gd ell. i Sose; Salchow 1813 Dalbyegd; Guide 1914, Gst Ste Dalbygd. — Ligger i en Dal.

Dammegaard (16. Sg) [*dama-gør*, R: *dama-gør-in*]. (Her?) 1738 Komm 1738 Anders Iensen ved Dammen; Th, Postadr 1943 Dammegd.

Dueløkke, Gd [R: *dawølyka*, *pø-dawølykø*]. Gst 1886 Duelykke; Postadr 9 Dueløkken; Guide 1914 Douelykke (Udtale); Gst Duelykke. — Fuglenavnet Due.

Dyrstensholm, Gd [R: *dyr-ste-ns'hålm*]. 1775 Thaarups Bh II 112 Dyrsteens Holm; Kb 1861 Dyrsteensholm; INM 1879 Dyrstensholm; Gst Dyrstensholm. — Egentlig en Holm mellem Mosedragene, har Navn efter en Sten Dyrsten, s. d. u. Naturnavne.

Elisegaard (31. Sg) [*elli-sagør*]. Guide 1914 Elisagd; Th, Postadr 1943 Elisegd. — Nyt Navn paa Kurlændergd, ifl. Guide 1914 givet, fordi dette Navn havde faaet daarligt Ry. Kvindenavnet Elise.

Elleby, Nørre- og Sønder- (40.—41. Sg) [*ælaby-gør*, R: *ælaby*, *ælaby-gør-rana*]. Lb 1569 Elleby; LR 1602 ellebye; PrI 1624 Elliby; Smørskyld 1624, Skiftepr 1685, 1690 Ellebye; K 1746—50 Elle-Bye; UrneNb Elleby; DATl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Ellebye; M 1844 Ellebygd; Gst Elleby Gde. — Vel Kollektivet Elle „Ellekrat“.

Ellehul, Gd (6. Vg?) [*ælåhåll*]. Lb 1569 Ellehull. — Kirkebo, hørende til Aaker S, men liggende i V.-Marie, og maa uden Tvivl være 6. Vg, det eneste i Sognet liggende Kirkebo.

Enesbjergus, Hs. Bull 1869 Enebjerg H. — Naturnavnet Enesbjerg.

Eneskrogløkkehús. Th Enekrogaløkkjehuzed. — Ved 9. Vg. Naturnavnet Eneskrog.

Engegaard (35. Sg). VSK Engegd; Ipsen K 1839 Enge(gd). — Ligger ved en Eng.

Engegaarde (6. og 18. Vg) [*ænyagør-rana*, R: *ænyagør-in*]. K 1746—50 Enge-Gd; Thurah Enge(gd); UrneNb, DATl Engegd; UrneJb Enge Gd; Salchow 1813, M 1844, Gd Engegd. — 6. Vg betegnes i ældste Kilder som Kirkebo, DATl, Salchow 1813 og yngre Kilder kalder begge Gde for Engegd.

Flæskehas, Hs [R: *flæskha-za*]. — Nu Dalsøj. Jfr. Flæskehøsen, Christiansø, 690. Andet Led *-ha-za* er en fem. Afledning af *-ha-z* „Has“, men Betydningen er uvis; Flæskehas kunde være et Skældsord af samme Type som Fedthas, Vindhas, men Ordet Has kunde dog ogsaa opfattes i Bet. „Knæhule“, specielt om et Parti af Dyrs Bagben, og i Sammensætningen Flæskehas om en Skinke (R).

Fogedagerhus, fsv. Gd (8. VgPc) [*fawda-gra(hi-zød)*]. Komm 1685 paa Fogdeagrene; VSK Fogdagerhuus; MK 1817 Fogedagre Huuset; Postadr 1869 Fogedagerhuus; Bh Ldejd 1876 Fogedagrehuset; Gst 1886 Fogedager Hs; Guide 1914 Fogedager Hus. — Huset er nu nedrevet. Det laa paa Lille-Vestergaards Jord, som vistnok er opløst af Store-Vestergd. Lille-Vestergd blev i Beg. af 17. Aarh. beboet af den i 1607 henrettede Skriver og Ridefoged Jens Bendtsen, efter hvem Fogedager har Navn (M. K. Zahrtmann BHS XXI 41 f.) I Komm 1685 omtales nogle Udbyggere paa Fogdeagrene.

Frigaard (15. Vg) [*fri-gør-r(in)*]. VSK Friegd (bet. som 5. Vg); Gst Frigd. — Gd var Frivorned (Z).

Friløkken, Hs (63. Sg Fortov) [*fri-lykan*]. MK 1817 Frieløkken; M 1844 Frilykken; Postadr 1869 Frilykkehuus; Bh Ldejd 1892 Friløkken; Postadr 9 Friløkkenhus; Gst Frilykken. — Se Friløkken i Knudsker S., 651.

Fuglesang, Hs (35. SgPc) [*fawlasånin*]. Guide 1914, Gst Fuglsang. — Hedder nu Engly (Guide 1946). Fuglesang er et hyppigt Navn paa Gaarde og Huse, især i Skovegne (DS VIII 70).

Gaaseslot, Hs [*gø-zaslåtød*]. — Et nu nedbrudt Hus S. for Hakkemyre.

Gadegaard, Lille- (14. Vg) [*lilja gå-dægør*]. UrneNb lille Gadegd; UrneJb

Lille Gade Gd; Ipsen K 1839 Lille Gade(gd). — Har Navn sammen med 44. Sg, som den støder op til.

Gadegaard, Store- og Lille- (43.—44. Sg) [*sto-ra, li-la ga-dæ-gø-r*]. 1530 (Z) Gadebygd; Skiftepr 1681, 1688, 1690 gadegd; Skiftepr 1691 gade gd; Komm 1738 Gade Gd; K 1746—50 Gade-Gd; Thurah Gade(gd), UrneNb, DAtl Gadegd; UrneJb Gade Gd; Salchow 1813, M 1844 Gadegd, Lille Gadegd; Gst Ste., Lile Gadegd. — Belæggene fra før 1800 angaar kun 43. Sg. Ligger ifl. K 1746—50 ved Udmarks-Gaden. Gade, se Indl.

Galingegaard (55. Sg) [R: *ga-lin-gø-rin*]. K 1746—50 Galinge Gd; Thurah Galinge(gd); Bugge 1771 Galingegd; UrneJb Lolle ell. Gallinge Gd; Salchow 1813 Gallinge(gd); UK 1817 Galingegd; M 1844 Gallinge(gd); Gst Galinge(gd). — Slægtsnavnet Galen, se 61. Sg.

Galingegaard (61. Sg). K 1746—50 Galinge Gd; Thurah Galinge(gd); UrneNb Galingegd, paa Tingstæd; Bugge 1771 Galing(gd); UrneJb Paa Tingstæd eller Gallinge(gd); VSK Gallinge-gd; Ipsen K 1839 Gallinge(gd). — Slægtsnavnet Galen; tilhørte ifl. Jb 1625 Lauritz Gallind.

Gildesbo, Nørre-, Hs [*gîl-sbo-*; R: *gîl-sbo-æd, nær-æ gîl-sbo-*]. Urne Till. t. Thurah 85 det Nørre gildesboe; Bh Ldejd 1876, Guide 1914 Nordre Gildesbo; Postadr9 N.-Gildesbo; Gst Nordre Gildesbo. — Se Gildesbo, Knudsker S., 651.

Gildesgaard (12. Vg) [*gîl-sgø-r(in)*]. Jb 1691 Gillesboe; 1732 Komm 1738 det Søndre Gildesboe; UrneNb Et Gildes Boe; Urne Till. t. Thurah 86 et gildesboe og kaldes det Søndre; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Gildesboe; M 1844, Gst Gildesgd. — Jfr. Gildesbo, Knudsker S., 651.

Grydekullehus, Hs [*gry-dan, R: gry-dæ-ke-lahû-zæd*]. — Naturnavnet Grydekulle.

Gulbakkehus, Hs. Postadr9, Guide 1946, SkovK 1934, Gulbakkehus. — Skovbetjentbolig i Almindingen. Naturnavnet Gulbakke.

Gyldensgaard (14. Vg) [*gyl-læns-gø-r*]. Salchow 1813, Guide 1885, Gst Gyldensgd. — Se Gyldensgaard, Ø.-Marie S., 673.

Haagensgaard (39. Sg) [*ha-kåns-gø-r, R: ha-kåns-gø-r*]. UrneNb Ringebye ell. Haagensgd; UrneJb Haagens Gd; Salchow 1813 Haagensgd; Ipsen K 1839 Haagens(gd); Gst Hakonsgd. — Mandsn. Haagen. Gd tilhørte 1671—88 Haagen Michelsen (K. Kure). Udtaleformen litterær.

Hakkebjerg, Gde. PrI 1624 Hackebjerg. — Fem Gaarde N. for Kirken. Under dette Navn sammenfattes uden Tvivl Hakkeledgd, St.- og L.-Bjergegd og et Par af de nærmeste Gaarde (Skougaard 1804 p. 303). Muligvis en Sættelse med Vb. hakke i Bet. „rydde Skov“ (R). Formen fra PrI 1624 er dog tvivlsom, idet den ikke kendes fra andre Kilder og derfor muligvis kan være Fejl for Hakkeled, se flg. Navn; denne Præsteindberetning indeholder flere utvivlsomme Fejl.

Hakkeledgaard (64. Sg) [*hak-æ-læ-gø-r; R: hak-æ-læ-gø-rin*, ogsaa *hak-æ-læ, hak-æ-læ* usammensat]. 1627 (Z) Hacheled; 1672 (Z) Hacheleijersgd; Skiftepr 1688 hacheled gd, hacheley gd, Hacheleiegd; Skiftepr 1689 Hacheleedgd; Skiftepr 1690 hacheleedldgd, hacheleds gd; Sl. 17. Aarh. Thaarup Pap Nr. 16 wed Hacheleet; K 1746—50 hakkele Gd; Thurah Hakkele(gd); UrneNb Hakkelegd; UrneJb Hakkeled Gd; VSK Hakkeled; Salchow 1813 Hakkelegd; M 1844 Hakkeledgd; Gst Hakkeled Gd. — Vel elliptisk for *Hakkebjerg Led, se Hakkebjerg ovfr., hvis Hakkebjerg ikke skyldes en Fejl i PrI 1624. Saafrømt Hakkeled er det rigtige Tolkningsgrundlag, maa det vel opfattes som sammensat med Vb. hakke i Bet. „slaa haardt, hugge“, og betyde „klaprende Led“.

Hakkemyre, Hs (9. Vg Fortov). Postadr9 Hakkemyre; Bh Vejviser 1944 Hakkemyrehus. — Naturnavnet Hakkemyre.

Halsegaard (22. Sg). K 1746—50 Halse-Gd; Thurah Hasle(gd); Bugge 1771 Halsegd; UrneJb Halse Gd; Ipsen K 1839 Holse(gd); 1857 (Z), Postadr 1869 Haslegd. — Af Slægtsnavnet Hals, for saa vidt ældste Form er rigtig. Men det vilde ligge nærmere at tolke Navnet af Slægtsn. Holst, da Gd. ifl. Smørskyld 1624 tilhørte Madtz Holst, og ifl. Tiendep. 1662 Matz Holstes Enche, men det er kun Formen fra 1839, som tyder i denne Retning.

Hammershave, Hs. Postadr 1869, Postadr9 Hammerhave; Bh Vejviser 1944 Hammershave. — Naturnavnet Hammershave.

Havrebødgaard (18. Vg). UrneJb: Een ringe Gaard, skal derfor kaldes iblandt Havre Brød Gaarden.

Havreknække, Hs [*ha-wraknæk-an*]. Teinnæs hawraknækjan. — Andet Navn paa Barkviist, hed tidligere ogsaa Smelleslot. Af Kornsorten Havre.

Hejsergaard (38. Sg) [*ha-j-sara-, ha-j-sarag-w-rin*]. Ipsen K 1839 Heisere (gd); Gst 1886 Hejsergd; Guide 1914 Hejsergd (nedbrændt og udstykket). — Maaske Naturnavnet Højsager, der er optegnet som Navn paa Jord til Nabogaarden 37. Sg. Jfr. m. H. til Udtalen Højsagre i Nyker, der ogsaa udtales [*hajsara-*], 1569 høys agir.

Hindsegaard (18. Sg) [R: *hinsag-w-rin*]. — Af Slægtsnavnet Hintze.

Hjulergaard (22. Sg). 1623 (Z) Hiullergd. — Slægtsnavnet Hjuler. Tilhørte 1598 Anders Hiuler (K. Kure).

Holgerhus. Seier BhF 80 Holjarehuzed. — N.V. f. Lykkegd. Har Navn efter en tidligere Beboer Holger Koføed.

Holmegaard (16. Vg) [*hålmag-w-r(in)*]. K 1746—50 holme-gd; Thurah Holme(gd); UrneNb, Bugge 1771, UrneJb, Salchow 1813, M 1844, Gst Holmegd. — Holm, se Indl.

Hullegaard (5. Vg) [*hålag-w-rin*]. K 1746—50 hulle Gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb, DAtl Hullegd; UrneJb Hullegd (Hollegd); Salchow 1813 Hullegd; M 1844 Hollegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. Ligger lavt ved Læsaa.

Hundebod, Hs [*hånabo-an*]. — Øgenavn paa Hus ved Udkær. Bh. Hundebod [*hånabo-*] „Hundehus“. En tidligere Ejer blev kaldt Hundetorkilen (R).

Hvideland, Hs [*vi-dalan-ød*]. Guide 1946 Hvide Lande. — Hus ved Ringeb. Adj. hvid.

Høgegaard (11. Sg) [R: *hø-jag-w-rin*]. 1738 Komm 1738 Høye Gd; UrneNb Høeygd; UrneJb Høege Gd; Salchow 1813 Høegegd; Ipsen K 1839 Høege(gd). — Slægtsnavnet Høg. Gd tilhørte ifl. Jb 1624 Jepp Høeg, Jb 1662 Peder Høegh.

Højbjergus. Gst 1886 Højbjerg Hs; Th Højbjerg Huse. — Navnet bruges aldrig (Guide 1914), kaldes nu Karlshøj. Naturnavnet Højbjerg.

Højegaard (53. Sg). VSK Høje(gd). — Paa VSK er umiddelbart ved Gd afsat en rund Kulle (Kæmpehøj?), der nu synes at være fjernet.

I Hullet (59. Sg) [*i- hæl-ød*].

I Kærene, Gde og Hse [*i- kær-n*]. — Naturnavnet Kærene.

Ingvorsgaard (44. Sg). UrneNb Jydegd (ell. Ingeversgd); UrneJb Ingvars eller Jydegd; Ipsen K 1839 Invars (Jyde)(gd). — UrneNb forklarer Navnet „af en beboer Niells Ingeversen i forrige Tider“.

Jydegaard (44. Sg) [R: *ju-dag-w-r*]. K 1746—50 jyde-Gd; Thurah Jyde(gd); UrneNb, UrneJb Jydegd; Ipsen K 1839 Invars (Jyde)(gd); Postadr 1869 Iydegd. — Tilnavnet Jyde. Gd tilhørte ifl. Jb 1658 og 1662 Niels Jyde.

Kaggegaard (45. Sg) [*kagg-w-r*]. KR 1684 ved Kaggegd; K 1746—50 kage-Gd; Thurah Kagge(gd); UrneNb Caggegd; DAtl, Bugge 1771 Kagged; UrneJb Caggegd; Salchow 1813, M 1844, Gst 1886 Kaggegd; Guide 1914, Gst Kaggd. — Slægtsnavnet Kagge, se Kaggegd i Rutsker S, 662. En fjernere Mulighed er bh. Kagg „Træbimpel til Øl el. desl., som Folkene tage med i Marken“ (Esp).

Kalvehave, fsv. Hs [*kalaha-wa*]. 1889 (Th) Kalhave; Postadr⁹ Kalhave; Bh. Vejviser 1944 Kallehave. — Huset nedbrudt, Jorden lagt til Store-Gadegd. Jfr. Naturnavnet Kalvehave.

Kannikegaard (17. Vg) [*kanikag-w-r*]. UrneNb til Tingstæd. I gl. Dage Canikegd; UrneJb Tingstæd eller Canniche Gd; Ipsen K 1839 Kanike (Tingsted)(gd); Gst Kannikegd. — Jb 1719 oplyser, at 17. Vg, som er Kongens Gd, tillige svarer Afgift af Kannikegodset. I Jb 1624 nævnes Jenns Hannbøn som Canike B[onde], men det er usikkert, om han boede paa denne Gd.

Kantedam, Hse [*ka-ntødamshü-zøn*]. Postadr 1943 Kantedam. — Efter Kantedamsgd.

Kantedamsgaard (50. Sg) [*ka-ntødam*]. 1546 (Z) Cantedam; 8/9 1555 Hüb 227 Cantherdam; Smørskyld 1624 Kantedam; Jb Rgsk 1662 Cantedamb; ResenK Cantedam; Skiftepr 1681 Kantedambßgd; Skiftepr 1685 Kantedambßgd; Skiftepr 1690 i Kantedam; K 1746—50 kante-damme-gd; Thurah Kante Dammegd; UrneNb Kantedammegd; DAtl Kante-Dam-

megd; UrneJb Kattedamme Gd; Kb 1782 ved Kanterdam; VSK Kantedam; Salchow 1813 Kantedammegd; M 1844 Kantedamsgd; Gst Kantedams Gd. — Z formoder Sammenhæng med Tilnavnet Kantor: 1549 sidder Laurids Nielsen „som ellers ogsaa kalder sig Cantor“, paa en Gd i Vestermarker. Skriftformerne tyder imidlertid ikke paa Kantor (fraset Formerne fra 1555 og 1782), snarere foreligger en Sammensætning med Vb. kante, maaske om en Dæmning, der har kantet Aaløbet ved Engene (saaledes R), idet Aaløbet om Vinteren var tilbøjeligt til at oversvømme Engene.

Kirkeby, Hse [*kærkəbø·n*]. Postadr 1943 Kirkeby.

Kirsebærhus [*kəsəbæ·rahü·zəd*]. Gst 1886, Postadr 9, Gst Kirsebærhus. — Nedrevet Hus.

Klintegaarde (13.—20. Sg, 11. Vg) [*klintəgə·ra(na)*, (*pw·*) *klint*, *klintgə·r*, ogsaa *kli·ntəgə·rana*]. PrI 1624 Klint; Smørskylld 1624 paa Klinten (16. Sg); 1674 (Jb 1687) paa klint; 1682 Deckner 1679—90 paa Klindt; Skiftepr 1682 paa Clint (16. Sg); Skiftepr 1685, 1686, 1689, 1690 paa Klint; Skiftepr 1690 ved Klinten (15. Sg); Kb 1698 paa Klint; K 1746—50 Klin-Bye; UrneNb I Klintebye el. Klintegd (13.—20. Sg), paa Klint (16. Sg); DAtl, Bugge 1771 Klinbye; UrneJb Klinte Gd el. Klinbye (13.—20. Sg), Paa Klint (16. Sg); VSK Klintegde; Salchow 1813 Klintbye; M 1844 Klindtegd; Gst Klintegde. — Subst. Klint (se Indl.) er her brugt om et Bakkeparti inde i Landet, ikke ved Kysten. Den i 18. Aarh. alm. Form Klinby skyldes Bortfald af t i Trekonsonantgruppe, jfr. Klinteby i Ibsker S., 674.

Klintegaard, Store- (17. Sg) [*stə·ra klintəgə·r*]. Guide 1914 Store Klintegd; Gst Ste Klintegd.

Klintegaard, Øster- (13. Sg) [*ö·strə klintəgə·r*]. Guide 1945 Østre Klintegd.

Klinte Mølle. Beg 19. Aarh Thaarups Bh IV 168 Vejmølle . . . paa Klint; VSK Klint Mølle; MK 1817 Klinte Mølle.

Knarrehus. 1816 (Th) Knarrehuset. — Familienavnet Knar, jfr. Knarre-gd, Rutsker S., 662, og Knarre-gd, Ibsker S., 674.

Kofodgaard (57. Sg) [*kəfədagə·r(in)*]. (Her?) Lb 1569 Kofodsgd; K 1746—50 Kofode Gd; UrneNb Kofodegd, paa Tingstæd; DAtl Kofoeds-gd; UrneJb Koefode Gd; Salchow 1813 Kofoedgd; M 1844 Koefodgd; Gst Kofodgd. — Slægtsnavnet Kofod; Gd købtes 1708 af Hans Jensen Kofoed og var i Kofodslægten til 1801 (Z); saafremt Eksemplet 1569 hører herhen, maa den allerede i 16. Aarh. have tilhørt denne Slægt.

Koldekildehus, Hs. Bh Ldejd 1899 Koldekildehus; Gst Koldekilde Hs. — Skovfogedbolig. Naturnavnet Koldekilde.

Kongemindet [*kəŋəminəd*]. Bull 1869, Hønborg Bh¹ 64 Kongemindet; Borri-jnh II 150 Kongamijned; Gst Kongemindet. — Et højt Granittaarn i Almindingen, rejst 1856 til Minde om Kong Frederik VII's Besøg paa Bh. i Aaret 1851 (Trap⁴).

Kongstube, Gd og Hse [R: *kəŋstəba*, *kəŋstəba* el. *kəŋstəbahü·zəd*]. Specification paa Vejer- og Vand-Møller 1749 Urne Till. t. Thurah 87, 1775 ThaarupsBh II 112 Kongstube; M 1844 Kongstube; Mansa 1851, Postadr 9, Gst Kongstube. — Naturnavnet Kongstube.

Kragereden, Hs [R: *krə·gən* el. spøgende *krə·gəredən*]. — Lille Husmandssted lige S. for Tingsted Aa ved Engstrækningen Krogen ved Stensgdsskoven. Navnet eksisterede i 1880erne (R).

Kristianshøj, Jrb-Holdepl. [R: *krestians'høj*]. Postadr 9 Kristianshøj; Trap⁴, Gst Christianshøj; Postadr 1943 Kristianshøj. — Oprindelig Navn paa Festpladsen i Almindingen, se flg. Navn.

Kristiansminde, Pavillon. Rejsejournal 1824 BhS XVI 81 Christiansminde. — Navnet er, ligesom foregaaende Navn, givet af Amtmand Chr. Jespersen til Minde om Prins Christian Frederiks Besøg paa Stedet i 1824 (BhS XVI 81).

Kuregaard (9. Sg) [*kü·ragə·r*, R: *kü·ragə·rin*]. UrneJb Kure Gd; Salchow 1813 Kuuregd; Ipsen K 1839 Kure(gd); Postadr 1943 Kuregd. — Slægtsnavnet Kure.

Kurlændergaard (31. Sg) [*kü·rlənarəgə·r*]. UrneNb Kuregd i gl. Tid, men nu mest forglemt; Guide 1914 Kurlændergd; Gst Kurlændergd. —

Oprindelig Kuregd, af Slægtsnavnet Kure. Efter denne Gd har Kurediget sit Navn (se u. Naturnavne), og de til dette Dige knyttede Sagn om Kampe med Kurlændere har vel ført til en Ændring af Navnets oprindelige Form.

Kæmpegaard (60. Sg) [R: *kæmpagaw-rin*]. Aaker Kb 1699 Kiempegd; K 1746—50 kiempe-Gd; Thurah Kiempe(gd); UrneNb, Bugge 1771 Kiempegd; UrneJb Kiempe Gd; VSK Kæmpegd; Salchow 1813 Kjempegd; UK 1817 Kompegd; M 1844 Kopegd; Mansa Kompegd; Gst Kæmpegd. — Slægtsnavnet **Kæmpe**. Tilhørte ifl. Jb 1696 Klaus Mogensen Kiempe, som endnu i Jb 1727 opføres som Ejer; 1736 ejes den af Anders Pedersen Kiempe (Z).

Kæmpegaard (4. Vg) [R: *kæmpa-*, *kæmpagaw-rin*]. K 1746—50 kiempe Gd; Thurah Kiempe(gd); UrneNb Kiempegd; UrneJb Kiempe Gd hører til Myrebye; VSK Kiempegd; Salchow 1813, M 1844 Kjempegd; Gst Kæmpegd. — Slægtsnavnet **Kæmpe**, jfr. 60. Sg.

Kæmpesmedjen [R: *kæmpasemedjan*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 18, 28 Kæmpesmedjen. — Smedje ved Kæmpegd (4. Vg).

Kærgaard (1.—2. Sg) [*kæragaw-r(in)*]. Smørskyld 1624 Kiæregd; Skiftepr 1687 Kieregd; 1687 Deckner 1679—90 kiere gd; K 1746—50 kiære-Gd; Thurah Kiære(gd); UrneNb Kiæregd; DAtl Kieregd; UrneJb Kiære Gd; VSK Kærgd; Salchow 1813, UK 1817 Kjæregd; M 1844 Kiærgd; Gst Kjærgd. — Subst. **Kær**. Gd ligger op til en større Mose, Kærgaard Mose.

Lerhus [*le:rhu-zød*]. — Et af Vestergaardshuse.

Letholmsgaard (53. Sg) [*læthålm*]. UrneNb Albrettegde (i forrige Tider Letholm); Salchow 1813 Letholm; UK 1817 Lotholmsgd; M 1844 Letholmgd; Gst Letholm Gd. — Et Naturnavn Letholm har ikke kunnet eftervises, men maa formodes at indgaa i Navnet. Letholm er vel sammensat med Adj. **let**, muligvis sigtende til at Jorden er letmuldet. Gd er Nabo til Holmegd.

Lilleborg, Hs (23. Sg Lynglod). Postadr9, Guide 1946 Lilleborg. — Efter Voldstedet Lilleborg.

Lillegaard (32. Sg) [*liljægaw-r*]. K 1746—50 Lille-Gd; Thurah Lille(gd); UrneNb, Bugge 1771 Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK Lillegd; Salchow 1813 Lille Gd; M 1844, Gst Lillegd.

Lindesbjerg, Hs [*lindsbjæ:rhu-zød*]. Bh Ldejd 1899, Guide 1914 Lindesbjerg; Gst Lindesbjerg Hs. — Skovfogedbolig. Naturnavnet Lindesbjerg.

Lobbæk, Hse. — Hovedsagelig i Nylarsker S., 654.

Lofftsgaard (23. Sg) [*lawagaw-rin*, R: *lawagaw-r*]. Smørskyld 1624 loffsgd; Skiftepr 1688 Lougßgd, Loffßgd; 1688 Deckner 1679—90 Lougßgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Lotte Gd; Thurah Lofths(gd); UrneNb Lofthsgd; Bugge 1771 Lofthsgd; UrneJb Lofths Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lofthsgd. — Bh. Loft [*lawt*] i Bet. „Loftshus, Højeloft“ (R), med Svind af t i Trekonsonantgruppe. Eller Slægtsnavnet Loft.

Lollegaard (55. Sg). UrneNb Lollegd; UrneJb Lolle ell. Gallingegd; Ipsen K 1839 Lolle (Gallinge)(gd). — Slægtsnavnet Lolle. Gd tilhørte 1625 ifl. Jb Niels Lolle, der endnu i Jb 1662 opføres som Ejer.

Lyneborg (46. Sg) [*lynabår*]. UrneNb Lynebye Gd; UrneJb Lynebye; Kb 1788 Lynebiærgsgd; VSK Lunegd; VSK Orig Lynegd; Salchow 1813 Lynebye; M 1844 Lynegd; Gst Lyneborg Gd. — Forleddet er vistnok bh. **Lyna** „Lynild, Lyn“. Den moderne Form Lyneborg er en Omdannelse under Indflydelse af det tyske Lüneburg.

Lynggaard (8. Sg) [*længaw-r*; R: *lyngaw-rin*]. 1738 Komm 1738 Lyngd; K 1746—50 Lyng Gd; Aakirkeby Skiftepr 1748 Løngd; Thurah Lyng(gd); UrneNb, Bugge 1771 Lynggd; UrneJb Lyng Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Plantenavnet Lyng. Udtalen *lyn* for det alm. *løn* er en lokal Udtale, der i Nutiden vistnok kun kendes fra denne Egn. Jfr. Esp Lyng, der ikke, som det siges i Esp Indl. 60, er nogen urigtig Form (R).

Lækkegaard (68. Sg) [*lykægaw-rin*]. Smørskyld 1624 Lychegd; 1738 Komm 1738 Lykke Gd; K 1746—50 Lykke-Gd; Thurah Lykke(gd); UrneNb Lykkegd; UrneJb Lykke gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lykkegd. — **Løkke**, se Indl.

Maresø, Gd [*mar-rø/ö*]. Bh Ldejd 1876, Postadr9, Postadr 1943, Gst Maresø. — Naturnavnet Maresø.

- Munkeborg.** 1816 (Th) Munkeborg Stæl. — Vestergaards Grund.
- Myreby** (3.—4. Sg, 1.—3. Vg) [(i) *my-raby*; R: *my-raby-gø-rama*]. Lb 1569, PrI 1624 Myreby; 1686 Deckner 1679—90 Myrrebye; Skiftepr 1686, 1689 Myrebye; Skiftepr 1690 Myrebye, Myrrebye; 1734 Komm 1738 Myre Bye; K 1746—50 Myre-Bye; UrneNb I Myrebye, Myrebye; DATl, Bugge 1771 Myrebye; UrneJb I Myrebye, Myrebye; Salchow 1813 Myrebye; M 1844, Gst Myreby. — Myr, se Indl. Forholdsvis lavtliggende ved Læsaa.
- Møllegaard** (7. Sg) [*mølagø-rin*]. Lb 1569, Smørskyld 1624, 1652 (c. 1716 Bh 1682—1804), Skiftepr 1682 Møllegd; Aaker Kb 1689 Møllergd; Aaker Kb 1691, 1699 Møllegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Mølle Gd; Thurah Mølle(gd); UrneNb Møllegd; UrneJb Mølle Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — Gd med Vandmølle ved Læsaa.
- Nygaard** (24. Sg) [*ny-gø-rin*, R: *ny-gø-r*]. Guide 1914, Gst Nygd.
- Nørregaard** (49. Sg) [*når-gø-r*]. Skiftepr 1682 Nørregd; K 1746—50 Nørre-Gd; Thurah Nørre(gd); UrneNb, DATl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd.
- Paa Bakken** (17. Sg). Smørskyld 1624 paa Bachenn. — Ligger højest oppe paa den Bakke, hvorefter Klintegaardene har Navn.
- Paa Bierget** (47. Sg) [*bjæ-rød*, *pø*: *bjæ-rød*]. 30/5 1578 (Z) paa Biergit; Skiftepr 1682 paa bierget; 1682 Deckner 1679—90 paa bierget; Skiftepr 1691 paa Bierged; K 1746—50 (Kopi 1796) Paa Bierge; Thurah, UrneNb, DATl, UrneJb, Salchow 1813 Paa Bierget; UK 1817, M 1844 Paa Bierget; Gst Bjerget.
- Paa Klint**, Gd (11. Vg) og Hse. [R: *pø*: *kli-nt*, *pø*: *klint*] Postadr 1943 Paa Klint, Hse.
- Paa Krogen** (17. SgPc). 18. Aarh (Th) paa Krogen; Sogneliste 1830 (Th) paa Kagen.
- Paa Skaventryne** [*pø*: *ska-wentry-na*]. — Øgenavn paa Skovhave el. Bjergedal, som ligger S. for Store-Bjergegd ved Skoven. Jfr. Skaventryne, Klemensker S., 661, og Rutsker S., 662.
- Paa Tilden**, Hs. 1857 (Th) Tillien; 1880 (Th) paa Tijln. — Bh. Tijlle [*tijlæ*] „Loft“, af ældre *bildi, n., her bestemt Form Plur. [*tijlæn*] (R).
- Palmegaard** (62. Sg) [*palmægø-r(in)*]. VSK Palmegd; Ipsen K 1839 Palme (Gallinge)(gd); Guide 1885, Gst Palmegd. — Plantenavnet bh. Palm „*Salix caprea*“ (Jenssen-Tusch p. 213).
- Pensby**. PrI 1624 Penbby (med 7 Gaarde og 3 Vandmøller N. for Kirken). — Dette ellers ukendte Navn kunde muligvis staa i Forbindelse med Pindeløkke, som ligger N. for Kirken; maaske oprindl. *Pinnessby af et Kollektiv glda. *pinni, se Pindelykkegd (R).
- Pilegaard** (51. Sg) [R: (*sto-ra*) *pi-lagø-r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Pile Gd; Aakirkeby Skiftepr 1754 Piile gd; Thurah Pile(gd); UrneNb Pilegd; Bugge 1771, UrneJb Piilegd; Salchow 1813, UK 1817 Pilegd; M 1844 Pilegd; Gst Pilegd. — UrneNb: „Vandmølle er det rette gamle Navn, sid[en] eft[er], da Ared Poulsen plante[de] mange Pile omkring, fik d[en] deraf Navn[et], som ell[ers] tilkom d[en] 58de.“
- Pilegaard, Store- og Lille-** (58.—59. Sg) [(*sto-ra*-), *lilæ* *pi-lagø-r*; R: *pi-lagø-r*]. Smørskyld 1624 Pilegd (58. Sg); K 1746—50 Pile Gd (58. Sg); Thurah Piile(gd) (58. Sg); UrneJb Piile Gd (58. Sg); VSK Store Pilegd (57.—59. Sg); Salchow 1813 Pilegd (58. Sg); M 1844 Pilegd (58.—59. Sg); Gst Pilegd; Guide 1946 Lille Pilegd. (58. Sg), St. Pilegd (59. Sg). — Trænavnet Pil.
- Pindeløkkegaard** (67. Sg) [*pinelykægø-r*, R: *pinelykæ*, *pinelykægø-rin*]. Skiftepr 1682 Pindelychegd; Skiftepr 1685 Pinne løche gd; Skiftepr 1688 Pinneløche gd, Pindelochegd; 1738 Komm 1738 Pine lykke Gd; K 1746—50 Pinne-Lykke Gd; Thurah Pinne Lykke(gd); UrneNb Pinnelykkegd; Bugge 1771 Pinelykke(gd); UrneJb Pindelykke Gd; VSK Pindelykke; Salchow 1813 Pindelykkegd; M 1844 Pindlykkegd; Gst Pindelykke Gd. — En Sætningsætning med Subst. Pind maatte give en Udtale [*pi-na*-]. Snarere foreligger vel et kollektiv *pinni, n. „Samling af Pinde“, eller et *pinna, f., eller maaske et Verb. *pinna „sætte Pind for, stænge“ (R).
- Plommegaard** (48. Sg) [R: *plægø-rin*]. 1634 (Z) Plummegd; K 1746—

50 (Kopi 1796) Plomme gd; Thurah Plomme(gd); UrneNb, Bugge 1771, UrneJb Plommegd; VSK Plumegd; Salchow 1813 Blommegd; UK 1817 Plommegd; M 1844 Rømmegd; Gst Plommegd. — Bh. Plomma „Blomme“, maaske brugt som Slægtsnavn; FT 1801 anfører som Ejer Hans Hansen Plom. En Sammensætning med Slægtsnavnet skulde dog give Udtalen [plåma-], saa den ovenfor anførte Udtaleform maa da skyldes Omtydning til Frugtnavnet.

Prinsehuset (i Almindingen). BhAvis 1868 (Th) Prinsehuset. — Vistnok anden Betegnelse paa Pavillonon Kristiansminde.

Rækkerløkke, Hs. UdmKomm 1727, UdmJb 1729 Racker Løcken; Komm 1738 Natmanden, som og brugte at feje Skorsteene hafde et Huuß med en temmelig deel Jord, paa Tingstad, Vester Marie sogn, som endnu kaldes Rackerløcken; UrneTill. t. Thurah 86 har forud været Natmands Huuset og blev kaldet Racker Lykken; UrneNb Racker Lykke; UrneJb it Huus paa Tingstad kaldes og Racker Lykken. — Subst. Racker „Natmand“.

Ravnebrohus [i-stræ-, væstræ ra-unabro-hu-z, R: ra-unabro-hui-zad]. Bull 1869 Ravnebro H.; Bh Ldejd 1876 Ravnebrohuset; Postadr9 Ravnebro; Gst Ravnebro Hs; Bh. Vejviser 1944 Ø. Ravnebrohus; Guide 1946 Vr Ravnebrohus. — I Almindingen. Ravnebro, se u. Naturnavne.

Retten, Hs [R: (ve-r) rætin]. Bull 1869 Ved Retten; Guide 1914 Retten; Guide 1926, SkovK 1935 Ved Retten; Gst Retten. — Skovløberhus ved en Bakke, som paa ældre Kort hedder Retten, s. d. u. Naturnavne.

Ringeby (33.—39. Sg) [riŋaby, R: riŋaby-gø-rana ell. i: riŋaby-]. 26/7 1553 Hüb 185 Ryngebye engh; Lb 1569 Ringby, Ringeby; PrI 1624 Ringeby; Skiftepr 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690 Ringeby; 1735 Komm 1738 Ringeby; K 1746—50 Ringe-Bye; UrneNb Ringeby, I Ringeby; DATl Ringeby; UrneJb I Ringby, I Ringeby; VSK Ringeby; Salchow 1813 I Ringeby; M 1844 Ringby, Ringeby; Gst Ringeby Gd (35. Sg), Ringeby (33.—39. Sg). — Antagelig Subst. Ring, men uvist i hvilken Betydning.

Ringelsvang (21. SgPe), Hs. Guide 1914, Guide 1946 Ringelsvang. — Navnet er formodentlig nylavet som de fleste bh. Navne paa -vang (R). Subst. Ringel „noget der har Form som eller Lighed med en Ring“ (ODS), jfr. Ringelsvang, Vodder S., Hviding H. (DS V 189).

Risehus, Hs [ri:zahü-zad]. — Ved Torevand. Ris, se Indl.

Rundløkke, Hs [ronlykkan]. Kb 1784 paa Rundlykke; VSK Rundlykke; Postadr9 Rundløkken; Gst Rundlykke; Postadr 1943 Myreby-Rundløkken. — Se Indl. u. Løkke.

Ryttergaard (26. Sg). UrneNb Somme kall[e] d[en] Ryttere Gd af en Beb[øer] Ped[er] Rytter. — Peder Nielsen Rytter nævnes som Ejer 1688 (K. Kure).

Rytterknægtshus, Hs [R: ry-tarakna-jtahü-zad]. Bull 1869 Rytterknægt H.; Bh Ldejd 1876 Rytterknægtshuset; Postadr9 Rytterknægtshus; Gst Rytterknægt Hs. — Naturnavnet Rytterknægten.

Rævelyst, Hs [ræ-waløst]. — Øgenavn paa Hus ved Udkær.

Rødkulle, Hs [rø-ksla]. — Ved Udkær. Nu Højvang.

Rømeregaard (52. Sg) [rømara-, råmaragø-r(in)]. K 1746—50 Rømmeregd; Thurah Rømeregd; UrneNb, DATl Rømeregd; UrneJb Rømmeregd; VSK Rømmeregd; VSK Orig Rømeregd; Salchow 1813 Rømmeregd; UK 1817 Rømeregd; M 1844 Rømeregd; Gst Rømeregd. — Slægtsnavnet Rømer; som Ejere nævnes i Jb 1598 Hanns Rømmer, Jb 1625 Jens Rømmer, Jb 1662 Hannß Rehmmmer, Jb 1696 Hans Rømmer, Jb 1719 Hans Rømmer, 1742 (Z) Christen Rømer.

Segenhus, Hs [sø-gənhü-zad, R: se-gənhü-zad, (i-)se-gən]. Mansa 1851 Segen H.; Bull 1869 Segen H.; Postadr 1869 Segen (Huus); Bh Ldejd 1876 Segenhuset; Postadr9, Gst Segen. — Skovfogedhus i Almindingen, har Navn efter Segen i Nyker S., 652, s. d.

Skovgaard (65. Sg) [skawgø-r(in)]. Skiftepr 1689 skoufgd; Skiftepr 1690 Schoufgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Skov Gd; Thurah Skov(gd); UrneNb Skougd; UrneJb Skou-Gd; VSK Skoegd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Tilhørte 1810—46 Terkel Skovgaard og Sønnen Anders Terkelsen Skovgaard (Z), som formodentlig førte Navn efter Gaarden.

Skydevoldshus. Bh. Vejviser 1944, Guide 1946 Skydevoldshus. — Skovløberhus i Almindingen.

Skæggedamshus. 1857 (Th) Skækkedamshus. — Paa St.-Bjergegaards Grund. Naturnavnet Vgæggedam.

Slaggegaard (11. Vg). VSK Slagegd; VSK Orig Slaggegd; AL 1912 Slagga.; Gst Slagegd. — Snarest af et Øgenavn bh. Slagg, m. „Slat, Levning“, eller slagg, n. „noget vaadt“ (R).

Smelleslotshus, Hs. MK 1817 Smellestofshuset; UK u. A. Smellestofshuset; Mansa 1851 Smelleslot Huus; 1862 (Th) Smelleslot Hus; Bull 1869 Smelleslot H; Postadr 1869 Smelleslothus. — Den oprindelige Form er muligvis Smellestofshuset, som er blevet omdøbt til Smelleslots-huset. Jorden kaldes endnu Smelleslot [*smælslåt*], medens Huset har faaet Navneforandring til Barkvist eller Havreknække. Forleddet uklart.

Smoltegaard (29. Sg). Aaker Kb 1677 (Udtog) Smoltegd; UrneNb I Sose ell. Smoltegd; UrneJb Smottegd ell. i Sose; Ipsen K 1839 Smote(gd). — Maaske Subst. Smult, glda. smolt „afsmeltet Fedt“.

Smøreng (9.—12. Sg) [(i) *småræna*, (i) *smårina*; R: *smårænagø-ra(na)*]. PrI 1624 Smøreng; Skiftepr 1681 i Smør Engen; Skiftepr 1685 i smør Enge; Komm 1685 smør Enge; K 1746—50 Smør-Enge; UrneNb Smør Enge; Thurah, DATl Smør-Enge; UrneJb i Smør Enge; Skougaard 1804 Smøreng; VSK Smørenggd; Salchow 1813 Smøreng; M 1844 Smørenggd; Gst Smøreng. — Subst. Smør. Et rosende Navn, sigtende til at Engene er meget frugtbar og at Køerne, som græsser der, giver godt Smør.

Smørengegaard, Store- (12. Sg) [*sto-ra smårænagø-r*]. Salchow 1813 Store Smørenggd; Gst Ste Smøreng Gd.

Smørmosegaard (25. Sg) Gst Smørmosegd. — Navnet skal hidrøre fra, at „for omtrent halvhundrede Aar siden blev Gaardens Jord forbedret ved Hjælp af Møsemergel, og man kaldte den da spøgefuldt Smørmosegd i Tilslutning til en Talemaade om, at Køerne har været i Smårmåzzajnj, hvilket vil sige, at de malter godt“ (E. Køie i Jul paa Bh. 1933).

Snøvteregård (2. Sg) [*snæwtaragø-rin*]. K 1746—50 Sneitere-Gd; Thurah Snevttere(gd); UrneNb, DATl Snevttere(gd); Bugge 1771 Snevttere(gd); UrneJb Snøvttere Gd; UK 1817 Snøvttere(gd); Ipsen K 1839 Snevttere(gd); M 1844 Snøffregd; SeierBhFM 124 Sneptaragd. — Lagt under 1. Sg. Vel et Tilnavn, nom. agentis til Vb. bh. snäwta „snøfte“.

Sose (24.—30. Sg, 7. og 10. Vg) [*so-zagø-r*, før blot i *so-zø*]. 13/6 1543 Hüb 119 Sozøgd; 1547 Hüb 427 Lose; 1555 Hüb 218, 219 Sozøgd, Sooszøgd; Lb 1569 y Sosegierde; LR 1607 Soeße; PrI 1624 Suse; 1632 (Jb 1687) Sose Gd; Jb 1661 Soeße; 1684 (Jb 1687) i Soeße; Skiftepr 1687 soeße, sose; K 1744 Soesegd; K 1746—50 Sose-Gde; UrneNb I Sose ell. Sosegde; UrneMin Suse eller Sose; DATl Sosegd; UrneJb I Sose, Sose Gde; VSK Sosagde; Salchow 1813 Sosegde, I Sose; Ipsen K 1839 Sosegde; Gst Sose, Sose Gd. (7. Vg). — UrneNb: „Rettest skal være at skrive og sige: Suse, som kom[mer] af at et Bækfald, særdel[es] ved d. 28. S. E. G., naar stærk Vand-Løb, giver meg[en] Lyd og Susen; saaled[es] forklar[er] d[en] gamle og fornuftige Lars Hansen paa 28. S. E. G. mig det“. Men Formen med langt o taler mod denne Forklaring. I 16. Aarh. er der kun Tale om een Sosegd, og det ser derfor ud til at Sose som Betegnelse for flere Gaarde er en Sekundærudvikling. Sosegd kunde være en Sammensætning med et Stednavn *Sosa, et Navn paa en Lokalitet med Tilknytning til den oprindelige Sosegd. Et saadant Stednavn Sosa er i formel Henseende dunkelt; en Mulighed var et *Swāsa, en a-Afledning af Adj. oldn. svāss „mild, blid“. Der kunde ogsaa foreligge en Sammensætning *Sohusa, ogsaa en a-Afledning af -hus; jfr. Sohus (nu Søhus), Næsbyhoved-Broby S., Odense H., hvis Forled er Ordet So.

Sose Mølle [R: *so-zæmlan*]. Skiftepr 1686 Soeße Weyrmølle, Sosse Weirmølle; Bull 1869 Sosegaards M; Gst 1887 Sose Ml; Thorvald Hansen Sose-trynte; BhFisk 1933 p. 12 Sosetrøntan, Sozetrøntan; Gst Sose Ml.

Sprohus, Hs (8. VgPe) [*spro-, spro-hü-zød*]. MK 1817 Sproehuset; UK u. A. Sproehuset; Bull 1869 Spro H; Mansa 1851, Postadr 1869, Guide 1885 Sprohus; AL 1912 I Spro; Postadr9, Gst Sprohus; Th Spro. — Sprohus ligger ved Siden af Sprotorp, som maa være et oprindeligt Naturnavn.

Spro- i disse Navne er snarest et Tilnavn; i 1715 nævnes i Skovsessionsprot. Spro Jeppen i V.-Marie S. Af Dok. fremgaaer, at han hedder Jep Pederßen, senere kaldes han Jep Pedersen Sproe.

Sprotorp, Hs [(spro-)tårpad]. — Ældre Navn paa Karensminde, Nabo-
ejendom til Sprohus. Sprotorp er muligt et oprindeligt Naturnavn.

Staalegaard (15. Sg). UrneNb Staalegd; UrneJb Staaale Gd; Ipsen K 1839 Staaale(gd). — Slægtsnavnet Staaale. UrneJb bemærker: „Af en Mand Claus Staaale for over 20 Aar siden“. Denne Mand nævnes i Jb 1727 med Navnet Claus Nielsen Staaale.

Stejlebakke, Hse [R: sta-jlbaka, sta-jlbakahi-zøn]. Kb 1782 ved Steil-
bjerget; Gst, Postadr 1943 Stejlebakke; Bh. Vejviser 1944 Stejlebakkehus,
Stejlebakken. — Naturnavnet Stejlebakke.

Stensgaard (42. Sg) [ste-nsgø-r]. K 1746—50 Steen-Gd; Thurah Steen(gd);
UrneNb Steenegd; Bugge 1771 Steengd; UrneJb Steenegd; Salchow 1813,
M 1844 Steensgd; Gst Stensgd. — De ældste Former, uden Genitivs -s, tyder
paa Subst. Sten som Forled.

Stubbehus, Hs. Sk&P 1727 Stubbe Hußet. — Subst. bh. Stobba, m.
[stäba] „Træstub“.

Syrehus. 1820erne (Th) Syrehuset. — Ved Bebyggelsen omkring Vester-
Mariekirke. Plantenavnet Syre.

Søgaard (33.—34. Sg) [jö-gø-r(in)]. K 1778 Søegd; Ipsen K 1839 Søg(gd);
Gst Søg. — I Nærheden af Maresø, der nu er udtørret.

Søhjemmet (7. Vg) [jö-jemød].

Søndergaard (12. Sg) 1791 Udm 1775—1822 Syndregd.

Tingsted, Gde (57.—61. Sg m. fl.) og Hse [R: (pø-) tinstä-]. 8/9 1555 Hüb
250 Tingstadt; Lb 1569 paa Tingsta; LR 1609 thing stedt; PrI 1624 Tingstad;
Skiftepr 1685 paa Tingstaa, paa Tingsted; Skiftepr 1687 paa Tingstaa, paa
Tingstaae (67. Sg); Skiftepr 1688 paa Tingstaae; Skiftepr 1690 paa Tingsted,
paa tingsta; UrneNb paa Tingstæd (56.—59., 61., 62. Sg); UrneJb paa
Tingstæd (54. Sg), Tingstad Gde (56.—63. Sg); Salchow 1813 paa Tingsted
(56., 59., 61., 62. Sg); Bh Ldejd 1876 Tingstad; Postadr 1943 Tingsted.

Tingstedgaard (61. Sg) [tinstä-gø-r]. (Her ?) Skiftepr 1683 paa Tingstaa-
gaardßgrun; Guide 1914 Tingsted Gd.

Tokkehuse, Hse [tåkahii-zøn, R: i- tåkana]. 1876 (Th) Tokkehuse-Engen;
1880 (Th) Tokkeengehuset; Th Tokkehuset. — Naturnavnet Tokkerne.

Tuegaard (33. Sg) [R: tauwø-rin]. Aaker Kb 1704 Tues Gd. — Mand-
s. Tue. Gd beboedes 1632 af Thue Laursen (K. Kure). Navnet er omdydet
til Subst. Tue efter det nærliggende Ringeby Tuer, se Tuelække u. Natur-
navne.

Tunneby. PrI 1624 Tunneby (5 Gde og 3 Vandmøller N. for Kirken). —
Dette Navn, der kun kendes fra Præsteindberetningen 1624, skal formodentlig
henføres til 33. og 34. Sg, der i Smørskyld 1624 anføres som tilhørende hen-
holdsvis Peder Andersenn Tun og Nielß Perßenn Tun.

Tvillinggaarde (5.—6. Sg) [R: twilnsgø-ra(na), twilnsgø-rana]. K 1746—
50 (Kopi 1796) Tvillings Gde; UrneNb Tvillingsgd; DATI Tvillinggd; UrneJb
Tvilling Gd, Tvillinge Gde; Salchow 1813 Tvillinggd; M 1844 Tvillinggd;
Guide 1885 Tvillingsgde; Gst Tvillinggde. — Snarest et Tilnavn Tvilling.
Maaske har begge Gde paa et bestemt Tidspunkt tilhørt Tvillingbrødre og
er blevet benævnt herefter. Eller Gaardene har været ens byggede, jfr.
Tvillingshuse i Aaker S., 684.

Tyskegaard (63. Sg) [ty-skagø-r(in)]. UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske
Gd; VSK, Salchow 1813, Gst Tydskegd. — Slægtsnavnet Tydsk.

Vandmøllegaard (51. Sg). — Se Pilegaard.

Ved Kirken (31. Sg) [R: ve-r færkan]. PrI 1624 Kirkebye (5 Gde);
UrneJb Ved Kirken (31. Sg); Salchow 1813 ved Klinten(!); Postadr 1943
Ved Kirken, Hse. — Salchows Form er sikkert en Forveksling med Klintegde
ovfr.

Ved Kærene, Hse [R: ve-r færn]. 1806 Udm 1775—1822 Wed Kiern. —
Naturnavnet Kærene. Jfr. I Kærene ovfr.

Vestergaard (8. Vg) [væstragø-r]. 17/4 1548 Hüb 171 Westerhardenn;
Jb 1598 Westergd, Lille westergd; 1/4 1609 Hüb 561 Westergd; LR 1609

Vestergd; Jb 1624 Westergd, Lille Westergd; Mejer Westergd, Lille westergd; Jb 1658 Wästregd; Jb 1661, 1664 Westergd; KR 1684 Vestergd; Fæstepr 1702 Westeregd; K 1746—50 Wester-Gd; Thurah Wester(gd); UrneNb Vestergd; UrneJb Westre Gd; VSK Vestergd; Salchow 1813 Westergd; M 1844, Gst Vestergd. — Zahrtmann formoder, at Forleddet er Mandsn. Véseti, og at Gd minder om Jarl Véseti, Bue Digres Fader (BhS XXI 42), bl. a. fordi Gd ikke ligger vestligt i Sognet. Denne Antagelse er iøvrigt allerede fremsat c. 1860 af J. P. Koefoed i V.-Marie Kb. Men de gl. Former tyder paa Verdenshjørnebetegnelsen Vester-.

Vestergaardshuse [*vestrəgaw-rshu-zən*]. Mansa 1851 Vestergds Huse; Bull 1869 Vestergds Hse; Gst Vestergd Hse; Postadr 1943 Vestergdshuse.

Vester-Marie Plantage, Hse. Postadr⁹ Vestermarie Plantage; Trap⁴ Vester-Marie Plantage.

Vester paa Lyngen, Hse [*vestər paa lənɪŋ*]. — S. for Torevand og Udkær.

Vibeløkke, Hs [*vi-palykən*]. Mansa 1851, Bull 1869 Vibelykke H; Postadr 1869 Vibelykkehuus; 1870 (Th) Vipeløkken; AL 1912 [Vipalyjkkjan]; Th Vibeløkke; Teinnæs Vipalyjkjan. — Ældre Navn paa Aldershvile ved Vestergaardshuse. Navnet kan ikke forklares af Fuglenavnet Vibe, bh. [*vi-va*]. Muligvis foreligger et Slægtsnavn (det samme som indgaar i Vippentorp ndfr.?).

Vingevænge Gaarde (24.—26. Sg) [*veŋavæŋgaw-rana*, R: *viŋavæŋa*, *viŋavæŋgaw-rin*] (om 24. Sg). Bull 1869 Vingevænge; Gst Vingevænge Gd. — Bh. Vjŋga-våjnga „Urede, Uorden, Forvirring“ (Esp). Navnet skal ifl. Opt. 1945 stamme fra, at Gaardene ligger forkert i Forhold til hinanden m. H. til Gaardsnummer. 24 og 25 skulde være omvendt. Man siger, at det skyldtes Taage den Dag Numrene blev fordelt, saa man ikke saa den ene Gaard! Jfr. Vingevænge i Neksø Kbst.

Vippenetorp (1. Vg) [*vi-pənatårp*, *vepənatårp*]. Teinnæs Vippenatårp; Rohmann c. 1930 Vippenatårp; Th Vippetoftegaard. — Ser ud som en gl. Gen. Plur. paa -ene, -ena, jfr. Esp Indl. p. 99. Maaske af et Slægtsnavn *Wippe el. lign., jfr. Vibeløkke ovfr.

Viskesledshus [R: *veskəsle-d*, *veskəsli-zəd*, *veskəsle-hu-zəd*]. Bull 1869 Viskesleds H.; Bh Ldejd 1876 Vedskesledshuset; Gst 1886 Viskesled Hs; Bh Ldejd 1892 Vædskesledshuset; Bh Ldejd 1899 Vædskesledsh.; Gst Viskesled Hs. — Skovløberhus i Almindingen. Har Navn efter Viskesled, s. d. u. Naturnavne.

Værmelandshuse, Hse [R: *va-rməlanshu-zən*]. UrneMin Værmelands Huset, ved Udbygger Huuset Værmeland kaldet; VSK Værmelands Huusene; Gst 1887 Værmelands Hse; Gst Værmelands Hse; Postadr 1943 Værmlands-huse. — Paa 28. Sg's Grund i Sose. Naturnavnet Værmeland.

Nyere Navne paa Gde og Huse, hovedsagelig yngre end 1900: Aabo (45. SgPc), Aaløkke (2. SgPc), Aavang (4. SgPc), Ahlesminde (54. SgPc), Aldershvile (18. SgFortov), Aldersro (41. SgFortov, 17. VgLynglod), Ankersminde (32. SgPc), Arbejdslyst (41. Sg Lynglod), Askedalshus, Askely (44. SgPc), Bakken, Bakkevang, Birkelund, Birkely (46. Sg Lynglod), Birket (8. VgPc), Bjergedal (9. VgPc), Bjergly (18. SgPc, 9. VgPc), Bossesminde, Bovang (7. SgPc), Brodal, Bækkedal (12. Vg Lynglod, 27. SgPc), Bækkevang (17. SgPc), Bøgely (19. SgPc), Dalshøj (68. Sg Fortov), Dalsly (13. Sg Fortov), Dalsminde (49. SgPc), Damsminde (50. SgPc), Dannevang (12. SgPc, 9. VgPc), Dueløkke (8. VgPc), Egebo (13. VgPc), Egelund (18. SgPc), Egely (13. SgPc), Egenvang (58. SgPc), Ellebyhus, Ellelund (42. Sg Fortov), Elley (54. Sg Fortov), Ellensminde (39. Sg Fortov), Ellevang (41. Sg Fortov), Elmely (46. Sg Fortov), Elverhus (37. SgPc), Enely (9. VgPc), Engenvang (58. SgPc), Engfryd (42. SgPc), Engly (12. SgPc), Englyst, Flydendal (20. SgPc), Frederiksdal (7. Vg Lynglod), Frederikshøj, Frydendal (6. VgPc), Fryndelund (6. VgPc, 20. SgPc og 12. SgPc), Fuglehjem (9. Vg Fortov), Fædresminde (53. Sg Fortov og 8. VgPc), Gadelly (33.—34. SgPc, 44. SgPc), Glaspere, Godthaab (8. SgPc, 60. SgPc), Granhøj, Granly (5. SgPc), Grønbæksminde (15. Sg Lynglod), Grønhoj (55. Sg Lynglod), Grønnelund (11. Sg Lynglod), Grønnevang, Grønvang (54. SgPc, 15. Sg Fortov), Gulhave (65. Sg Lynglod), Gundbergsminde (31. SgPc), Hammers-

minde (26. SgPc), Hæreløkke, Hedebo (8. VgPc), Heimskringla (6. SgPc), Hildevang (12. SgPc), Holmebo (16. VgPc), Holstebro (43. SgPc) Hyldevang (18. Sg Fortov), Hytten (31. SgPc), Højvang (57. SgPc, 68. Sg Fortov), Idasminde (31. SgPc), Julsminde (26. SgPc), Jørgensminde (25. Sg Lynglod), Karensminde (8. VgPc), Karlehøj (54. Sg Lynglod), Karlskrona, Kilden, Kirkely (8. VgPc), Kirkemølle (8. VgPc), Kirkevejhus, Klemensminde, Klintedal (11. VgPc), Klintehus (18. SgPc), Klintely (20. SgPc), Klintevang (15. Sg Fortov), Klippely (30. Sg Lynglod), Klippen (65. Sg Lynglod), Klokkeminde, Kruseløkken (67. Sg Fortov), Kæmpeasperne (6. SgPc), Kæret (68. Sg Fortov), Kærhøj (68. SgPc), Landlyst (20. Sg Lynglod, 33.—34. SgPc, 8. VgPc), Lillebakke, Lilleborg (23. Sg Lynglod), Lilleje, Lillehave (14. Sg Fortov), Lillehjem, Lillevang (32. SgPc, 59. Sg Lynglod), Lilliendal (46. SgPc), Linesminde (35. Sg Lynglod), Lobbækdal, Lundsminde (17. SgPc, 3. SgPc), Lykkebo (5. SgPc), Lyngborg (16. VgPc), Lyngfryd (9. Sg Lynglod), Lyngkær (16. Vg Lynglod), Lyngvang, Lysvang (18. Sg Fortov), Lærkely (27. Sg Lynglod), Lærkelyst, Løkkedal (Degnegd Pc), Marienhøj (53. SgPc), Marienlyst (55. SgPc), Markersminde (64. SgPc), Markhøj (56. SgPc), Martasminde (39. Sg Fortov), Mosager (35. SgPc), Mosehøj, Mosekær (57. Sg Lynglod), Møselund (1. SgPc), Mosevang (1. SgPc), Munkedal (33.—34. SgPc og 61. Sg Fortov), Munkhøj (58. Sg Lynglod), Myrevang, Møllerup (28. SgPc), Nordholt (44. SgPc), Nordhøj (50. Sg Lynglod), Nydal (56. SgPc), Nydamshus, Nyhus (Almindingen), Nysted, Nyvang (14. Sg Fortov), Olgasminde, Pilevang (18. SgPc), Raagehjem, Ravnsborg, Ringebybro (41. Sg Fortov), Ringvang (39. SgPc), Risenlund (2. SgPc), Rosenvang (20. SgPc), Rosvang (10. SgPc), Rømersdal (Hs ved V.-Marie By), Rømersminde (31. SgPc), Skovbo, Skovensminde (28. SgPc), Skovfryd (2 Steder, det ene 35. SgPc), Skovhave (9. VgPc), Skovhytten, Skovly (22. Sg Lynglod, 44. SgPc, 8. VgPc), Skovsbo (33.—34. SgPc), Skovsminde (31. SgPc), Skovvang (31. SgPc, 44. SgPc), Skyttedam (68. Sg Fortov), Sodoma, Solager (63. Sg Fortov og 17. SgPc), Solhjem (8. VgPc), Solhøj (56. SgPc), Solvang (13. Sg Fortov, 56. SgPc, 61. SgPc, 63. Sg Lynglod, 17. Vg Lynglod), Solvænge (63. Sg Lynglod), Sosedal (28. SgPc), Springbækkehus (Almindingen), Stemmely (25. SgPc), Stenshøj (4. Sg Fortov), Stiboltsminde (13 Vg Lynglod), Stormly, Studedalshus (61. Sg Fortov), Søborg (33.—34. SgPc), Søgaard, Lille- (Præstegd Lynglod), Søholm (65. SgPc), Søholt (33.—34. SgPc), Søvang (33.—34. SgPc), Thimsminde (8. VgPc), Thomsensminde (8. VgPc), Tinghøj (56. Sg Lynglod), Tjørnehøj (53. SgPc), Torsager, Torsminde (39. Sg Fortov), Tuelyst (23. SgPc), Vejlgård (53. Sg Fortov), Vestertoft (8. VgPc), Vibehus, Virkelyst (13. Sg Fortov og 33.—34. SgPc), Volmerhus (57. Sg Lynglod), Vossevang (67. SgPc), Østerlund, Østervraa (46. SgPc).

NATURNAVNE.

Aaeng. Sk&P 1721 aae Engen.

Aalevand. UrneAdd Aale Vandet i Myren; Skovtax 1775 Aale-Vandet. — I Aaremyre. Fiskenaavnet Aal.

Aanæbbestykke [*ɑ-næbastykæd*]. — Jord til Sosegd ved Lilleaas Udløb i Sose Vig. Aaen danner her en Krumning og Jordstykket derved kan minde om et Næb. Af Næb el. Næbbe „Odde“ (DS III Indl. XLVI).

Aaremyre [*ɑ-rømy-r(a)*]. 1743 (Kb 1781—1814) Orre Myr; 1763 Urne Add Aare Myr; UrneAdd Aare Myre Steen Knald; Skovtax 1775 Aare-Myr Bæck, Aare-Myre; MK 1788 Aare Myren; Dok 1801 i Skov- og Jagtv 1800—47, 1807 Thaarups Bh II 93 Aaremyre, K 1825—26 Aare Myre; Afh. P. Thorsen 1942, Gst Aaremyre. — Aare [*ɑ-ra*] „Vandaare“.

Aasen [*ɑ-zin*]. VSK Aasene; UK 1805 Aasen; K 1825—26 Søndre Aasene; Mansa 1851 Aasen; Bull 1869, INM 1876 Aasene; Gst Aasen. — Navn paa en langstrakt Bakke i Almindingen samt en ved Stensgaard Bro og en anden ved 3. Sg. Søndre Aasene paa K 1825—26 til Forskel fra Nørre Aasene om Aasen i Ø.-Larsker S., 671. || **Aasedammen** [*ɑ-zadamin*, *stora-, lija ɑ-zadam*, R: *ɑ-zadama*]. K 1746—50 fose- [dam]; Thurah,

DAtl Fase Dam; 1763 UrneAdd AaßeDammen; Bugge 1771 Fose Dam; Falenkamp 1783 Aasedam; MK 1788 Aase Dammen; Dok 1801 i Skov- og Jagtv 1800—47 Aase-Dammen; Skougaard 1804 p. 230 Fasa-Dammen; VSK Aasene-Dam; UK 1806 Aase-Dammen; Salchow 1813 Aasedamsled; K 1825—26 Aase Dammen; Panum 1830 p. 17 Aasedam; Mansa 1851 Aase Dam; Gst Aasedamme. — To Damme ved Grænsen mod Ø.-Larsker S., 670, hvor der lige inden for Grænsen findes en Bakke kaldet Aasen. || **Aasehoved** [*a-zahawd*]. 1588 BhS XV 20 Sandaasehofuitt; Guide 1914, Gst Aasehoved; Th Aasehovedet. — Ved Aasen i Almindingen.

Abildhul [*a-vilahläd* el. *a-vilahläda-lin*, *æbläda-lin*]. UrneAdd Avelle Hullet; Skovtax 1775 Abille-Hullet, Abille Huls-Dahlen; MK 1788 Able Hullet; K 1825—26 Abille Hullet. SkovK 1934 Avildhulsdalen. || **Abildkuld** [*a-volakoIn*]. Specialkort (Th) Abildekul; Th Æblekul. — Nord for Aaremyre. Trænavnet Abild „Æbletræ“.

Aborrevej [*abårævæ-n*]. SkovK 1934 Aborreveien. — Skovvej i Almindingen.

Akselbærvej [*akselbæ-r(a)væ-n*]. SkovK 1934 Axelbærvej. — Vej i Almindingen. Af bh. Akselbær „Akselbærtræ, Sorbus Scandica“.

Almindingen [R: *alminan*, *almínskawin*, ældre: *kånans almin*]. 6/7 1499 (omtr. samt. Afskrift) thette ølandz almenighe skoghæ; 1543 Hüb 121, 124 dem almandyngen, denn almandyngenn; 24/2 1548 Hüb 168 der almaninge; 8/9 1555 Hüb 230, 235, 242, 243 almindingen, almindyngenn, almindyng; 9/9 1572 Hüb 387, 388 bei der Almanien, die Almannie; 12/10 1588 BhS XV 20 Kongl: May:ts Alming; 1594 (Langebek) Hüb 525 Almingen; LensR 1598 aldmenningen; LensR 1609 Vdj Almindenn; LensR 1610 Kong. Maytts Alming; LensR 1629 i Almindeschouff; Ravn 1671 p. 23, 24, 133 Almingdens Skov, Almings-Skoven; Sl 17. Aarh Thaarups Pap Nr. 16 Allminden; 20/7 1726 BhS III 77, UdmJb 1729—38 Almindingen; Komm 1738 Almingen; Rel 1743 Almindingen, Almings-Skov; Skovskønning 1745 Hans Maytts Alminde; K 1746—50 Alming-Skou; Thurah p. 23 Kongens Almind-Skov; UrneMin Allmindings-Skoven; DAtl Alming Skov; Bugge 1771 Almindyng; K 1778 Alminge Skov; Skougaard 1804 p. 40 Kongens Almind; Mansa 1851, Trap³, Gst Almindingen. || **Almindingskilden** [R: *almínskílan*]. C. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Almindingskilden; Thaarup 1839 p. 104 Almindings Kilden. — Samme Kilde som Koldekilde. Almindingen er Betegnelse for den skovklædte Del af Højlyngen. Ved kgl. Res. af 6/8 1800 blev den omgærdet til Fredning og paany tilplantet, da den gennem flere Hundrede Aar var blevet mishandlet ved Rovhugst og Skovtyverier. Subst. glda. almænnig „Skov, Mark el. Hede, som ikke er særlig Ejendom, men ejes og bruges i Fællesskab, eller som ejes af Kongen“ (jfr. Molbech, Dansk Glossarium I 34, ODS, DS III Indl. XVIII).

Andreasrose [*andre-salmáza*]. UrneAdd Andrese Mose; MK 1788 Andrese Mosen; 1807 Thaarups Bh II 93 Andresemose; K 1825—26 Andrese Mose; Guide 1883, Guide 1885, SkovK 1904, SkovK 1934 Andresemose. — Mose i Almindingen. Mandsnavnet Andreas.

Andrikhul [*andrekahäläd*]. SkovK 1934 Andrikkehul. — I Almindingen.

Apotekerløkke [*apo'tekaralykan*].

Armoden [*a-rmo-din*]. — Egn S. for 10. og 11. Sg i Smøenge, hvor Sandstensklippen ligger oppe i Overfladen, hvorfor her er ufugtbart.

Arnagerkællingernes Frokoststen. DFM 39 p. 414 Arnágakjællingjarnes Frokoststen. — En stor flad Sten lige ud til Springbakkevej i Almindingen. Her plejede Konerne fra Arnager at holde Hvil og faa en Bid Brød, naar de var paa Vej til Bærplukning i Almindingen (DFM 39 p. 414).

Askedal. K 1746—50 Aske-dallen; UrneAdd Aske Dælen; MK 1788 Askedahls Bakken; K 1825—26 Aske Dahlen, Askedahls Bakkerne. — I Almindingen i Nærheden af Rytterknægten. || **Askedalsvej** [*asköda-læ-væ-n*]. SkovK 1934 Askedals Vej. || **Askehave**. 1809 Thaarups Pap Nr. 18 Aske-Haugen. — En lille Skovløkke, hvor der omtales fem Asketræer.

Aspebakke [*aspöbaka(n)*, *aspösbaka*]. Mansa 1851 Aspe Bakkerne; Bull 1869 Aspe-bakken; SkovK 1904, Gst Aspebakker. — Ved Nyhus i Almin-

dingen. || **Aspesig**, SkovK 1934 Aspesigen. — Nyt Navn. Sidste Led er Dialektordet Sig „Sænkning, Dal“, der findes i Jysk og Lollandsk (KortFm p. 106), men nu er ukendt paa Bh.

Barkerløkke. 1738 Komm 1738 Barchere-Lycken; Kb 1812 p. 5 (Th) Barkerløkken. — Bh. Barkare „Garver“.

Barkulle [*ba-ɾkula*]. Forhøjning i Terrænet, med et lille Stenbrud. || **Barmose** [*ba-ɾmāza*, *ba-ɾəmāza*]. Specialkort (Th) Barmose; Guide 1914, Gst Baremose. — Adj. bar.

Bastemose [*ba-sta'māza*, *ba-stamāza*, *lija ba-stamāza*, R: *ba-stamāzan*]. K 1746—50 Basta-Mosen; Thurah, DAtl Basta Mosen; 1763 UrneAdd Baste-Moße; Bugge 1771, Falenkamp 1783 Basta Mose; VSK Basta Mosen; SkovK 1904 Bastemose, Lille Bastemose; G&N 1930 p. 32 Båstamozzan; Gst Bastemose. — Glsv. bastskogher betyder „Skov, hvorfra der hentes Bast“ (Söderwall), de talrige danske Stednavne med Bast som Forled, Bastbjerg, Bastholm, Bastholt, Bastkær, Bastlund, o. s. v. er Navne paa Steder, hvorfra man har hentet Materiale til Bastreb, som især tilvirkes af Lindebast. At der ved Bastemose har groet Lindetræer bevises af Stednavnet Lindesbjerg, som ligger lige op til Mosen.

Bavnklint. — Se Klintebavn.

Birkevej [*bårkævej*]. — Hedder nu Bastemosevej. || **Birkeviske**. Th Borkjeviskjed (Birkevisket). — En sid Eng V. for 27. Sg. Trænavnet Birk.

Bjergbakke [*sto-ra*, *lija bjæ-rabakan*]. Salchow 1813 Biergegaards Bakken; Thorsen, Vor Hjemstavn 1931 p. 51 Bjerrebakken; Gst Bjergbakke. — To Bakker, een paa hver sin Side af L.-Bjergegd. || **Bjergløkke** [*bjæ-ɾa-lykan*, *bjæ-ɾalyka*]. — To Lokaliteter. Jord til Skovgd og Ø.-Klintegd. || **Bjergmyr** [*bjæ-ɾamy-ɾn*]. — Ved Højdedraget ned mod Tingsted Aa.

Bjørnebakke. Panum 1830 p. 116—17 Bjørnebakken, Bjørne-Ørne-Bakken. — Samme Lokalitet som Ørningebakke. Plantenavnet Bjørnøere „Aurikel“, men der har næppe vokset Aurikler paa dette Sted, saa Bjørnøere har sandsynligvis været anvendt om andre Primulaarter (R).

Blaaskinde [*blæ-fina*]. — Eng med blaa Blomster (Opt. 1945) ved Kørebø. Jfr. Blaaskinde, Rønne Kbst., 641.

Blak [*blak*]. BWK 1676 Black; BWBeskr Blach; BWRap Blak, Black; BarfodK 1684, ResenK Black; Munch 1684 Blak, Blakken; JSørensen 1704 Blach; K 1744 Blacken; K c. 1770 Sose blacken; Falenkamp 1783 Blakken; Dske Lods 1925, Gst Blak. — Stor Sten udfør Sose Odde. Blak er ogsaa Navn paa en Sten i Vandet i Rutsker S., 662, i Ibsker S., 674, paa en Grund af graagrøn Skifer omgivet af Sandbund i Povlsker S., 682, samt paa en Klippe udfør Havnen i Allinge Kbst., 643. Blak findes oftere som Navn paa Skær og Stene ved de svenske Kyster samt flere Steder i Danmark ved Kattegats og den vestlige Østersøs Kyster, ofte anvendt om Sten, der ligger i Vejen for Sejladsen i et Sejlløb eller ind til en Havn (Ohlsson, Blekinguskysten 50 ff.). Adj. blak „blank, lys, skinnende“ (DS II 149).

Blemmelyng [*blæm'leŋ*]. — Grænser til Blemmelyng i Nylarsker S., 654, s. d.

Boagre [*bo-a-grana*]. — Subst. Bo „Bolig“, eller Bod „Skur“.

Bobbedal [R: *båbada-lin*]. — Lille Klippedal. || **Bobbesten** [*båba'ste-n*]. DFS 1931/13 Bl 43, DFM 39 p. 171 Bobbesten; Guide 1946 Bobbestenen. — Sten ved et Vandhul i Bobbedal. Bh. Bobba „Spøgelse“. Jfr. Bobbe, Ø.-Larsker S., 671.

Bodebrænde. UdmJb 1729—38 Bodebrændes Mark; Bugge 1771 Bode Pren Mark; UdmJb 1774 Bodebrændes Mark. — Grænser op til Bodebrænde i Nylarsker S., 654, og til Bodelyng i Aaker S., 684. Efterledet Brænde „afsvedet, afbrændt Areal“ svarer til sv. Dialekt bränne, n. „Skovareal, som er afbrændt for at gøres tjenlig til Dyrkning“, det findes i Stednavnet Rävbrännnet (SOÅ I: 2 p. 41, SOÅ XVII 9). Almindeligere er bränna, f. (Rietz 53, SOÅ I: 2 p. 41) med samme Bet. I danske Stednavne findes det som Efterled i Noskebrænde, Ødis S., Nørre-Tyrstrup H. (DS III 113). || **Bodelyng** [*bo-daløŋ*]. — Jfr. Bodelyng i Aaker S., 684.

?Bordhald. PrI 1624 Boor Halld. — En af de Klipper, der danner Klippepartiet Kajahald.

Borehulle [*bårø'håla*]. — To Lok. ved Tingsted Aa. Verb. bore, bh. *båra* (Esp Indl. 18).

Borgbakke. K 1825—26 Borg Bakken. — Bakke ved Voldstedet Gamleborg.

Borresø [*båra/sø*]. 8/9 1555 Hüb 242 Borrießøe; BWK 1676 Borsøe; UdmJb 1729—38 Borre-Søe; K 1746—50 borre Soeen; Thurah p. 109 Borre-Sø; Skovtax 1775 Bore-Moesen, Borre-Søe; K 1778, MK 1788, VSK, K 1825—26 Borre Søe; Panum 1830 p. 124 Borre eller rettere Borgsøe; Guide 1885 Borgsø Mose udtales altid Borresø; Gst 1886 Borgsø; Gst Borresø. — Søen ved Voldstedet Lilleborg.

Bossevej. Vejfort. 1942 Bossevejen. — Vej fra Smørengevejen mod N.Ø. over Matr.-Nr. 236, 237 og 239 til Landevejen Ringebybro-Myreby. Af Slægtsn. Boss.

Bredeager [*bre-a-gær*]. — Jord til 3. Sg. || **Bredeeng**. Lb 1569 Brede engenn synden skouffuenn. — Adj. brød.

Broeng. Lb 1569 Bro eng, Bro engenn.

Brændevinseg [*brænvi-nsæ-jæn*]. (Her?) Ipsen 1866 Brændeviinsen; Seier BhFM 119 Bræjnjevinsæjen. — Navn paa to Træer, det ene stod tidl. overfor Sosegd (DFS 1906/23), det andet ved Nørregd ved Landevejen fra Rønne til Ø.-Larsker og Gudhjem. Ved disse Træer var Bedesteder for de Vejfarende; Folkene fik en Dram og en Bid Brød og Hestene Foder. || **Brændevinspil**. Seier BhFM 119 Bræjnjevinspilijnj; Brev 13/12 1947 Brændevinspilen. — Denne Pil stod S.Ø. for Stensgd ved Holstbro. Den var saa stor, at der skulde flere Mænd til at spænde om den.

Brændte Plet. SkovK 1934 Den brændte Plet. — I Almindingen ved Valingbjerg.

Brøndsager [*brå-nsa-gær*]. — Jord til 37. Sg. Subst. Brønd.

Buen. SkovK 1904 Buen. — Et buet Stykke af Kongemindevej.

Bukkeskov [*båkaskawinj*]. — Hører til Bækkøgd og Sosegd. Af Dyrenavnet Buk.

Bumpebakke [*båmpøbakån*]. K 1825—26 Bompe Bakken; SkovK 1935 Bompebakken. — Verb. bumpe.

Bundmose. DFS 1906/28 I Bundmose.

Bundvej [*bånvæ-nej*]. — Blind Vej ind til Gammelmose. Jfr. Bundstræde, Rønne Kbst, 641 og Bundtarmen, Neksø Kbst., 646, Navn paa Gader, som ender blindt.

Bækager. Lb 1569 Beck agerenn. — Jord til 6. Vg. || **Bækkene**. Th Bækkjana. — Fiskeplads udfor Sose.

Bænkeeg [*bæ-nkæ-jæn*]. SkovK 1935 Bænkeeg; Guide 1946 Bænkeeg. — Træ. Af Subst. Bænk, men der findes for Tiden ingen Bænk (Guide 1946).

Bøgerender. UrneAdd Bøge Renderne; MK 1788 Bøge-Renderne; K 1825—26 Bøge Renderne. — I Almindingen. || **Bøgesø**. UrneAdd Bøge Søe. || **Bøgetykke**. UrneAdd Bøge Tykken; Skovtax 1775 Bøgetycken. — Trænavnet Bøg „Avnbøg“.

Dalejord [*da-lajo-r*]. — Beliggenhed ukendt.

Damager [*dama-gær*]. — Ved Nørregd (49. Sg). Der findes en lille Dam paa Ageren. || **Damløkke** [*damløkan*]. — Flere Lokalteter. Dam, se Indl.

Dannergrotte. R. Quehl, Aus Dänemark 1856 p. 169 Danner-Grotte. — I den nordøstlige Del af Almindingen. Af Folkenavnet Daner „de danske“, som i Slutningen af 18. og Beg. af 19. Aarh. i Sæmmensætninger i poetisk og højtideligt Sprog faar Formen Danner; Dannerkonge, Dannerrige, Dannerfolk, o. s. v. (ODS) eller maaske efter Grevinde Danner.

Degneløkke [*de-nalykan*]. — Øst for Lillegd. || **Degnestæl** [*de-nastæ-linj*]. — Navn paa den Mark, hvor Degnegd har ligget.

Djævløkke. Specialkort (Th), Guide 1946 Djævløkke. — Ved Ekko-dalen i Almindingen. || **Djævledal** [*dæ-wlada-linj*]. UrneAdd Dævla Dal; Skovtax 1775 Dievle-Dahlen; MK 1788 Dævla Dahlen; Beskr 1789 Dievle-dahl; Forslag 1800 Dævla Dahlen; K 1825—26 Djevle Dahlen; DFS 1906/23 Djævledalen; DFM 39 p. 172 Djævledalene. || **Djævlekrog** [*dæ-wlakrå-ginj*].

— Jord til Rømeregd. || **Djævlestykke**. Th Dævlestykket. — Jord N. for 52. Sg., hvor et Mord har fundet Sted (Th).

Dronningestenen [R: *dråningaste-nin*]. Gst 1886, Gst Dronningestenen.

— Høj Udsigtsklippe ved Ekkodalen.

Dronteskov. UK 1817 Dronteskoven; Mansa 1851, Bull 1869 Dronte Sk; Gst 1886 Dronteskov; Gst Dronteskov. — Skov ved Tingsted Aa. Subst. bh. Drunt, Drønt, Betegnelse for den yngste Bondesen, der er Arving til Gaarden.

?**Dræningen** [*dra-njīnən*]. — Formodentlig Fejl for [*dra-jnīnən*] af Verb. [*dra-jna*]. „dræne“ (R).

Duedal [*dawəda-l*, *dawəlda-l*]. VSK Due Dal; Ipsen K 1839 Duedal; Bull 1869 Duedalen; Guide 1886, SkovK 1934 Duedal. || **Duedalsvand** [*dawəda-lsvan*]. Guide 1914, Gst Danske Byer 1933 Duedalsvand; SkovK 1934 Duedalsvandet. — Kaldes ogsaa Lille-Grankule.

Dungevadskær. UrneAdd Dunge Vads Kiær. — Af Adj. ænyda. dung „gennemvåd“ (Kalkar efter Moth), da. Dial. dyng eller diung „vaad, fugtig“ (Molbech) el. et tilsvarende Subst., som er forudsat i Dommerby, Fjends H. (DS IX 74).

Dynderne. VSK Dyndene. — Plur. bestemt Form af Subst. Dynd, se Indl.

Dyndetbidde [*dæn dynua bedan*]. — Ved Gundbergsminde, Gst Gundbergsminde. Adj. dyndet.

Dynerne [*dy-narna*]. MK 1788, Forslag 1800 Dynnerne; VSK Dynerne. — To Lokalteter i Almindingen, den ene paa VSK ved Nydam, den anden mellem Gamleborg og Vedmyre Bakke. Plur. af Subst. Dyne, jfr. Præstedynen, Olsker S., 663.

Dyrebæk. K 1825—26 Dyre Bekken. — I Almindingen. || **Dyreløkke** [*dy-rælyka*]. — Ved Pindeløkkegd. || **Dyresølen** [*dy-rasø-larna*]. K 1825—26 Dyresølen, Dyre Søle; SkovK 1934 Dyresølen. — To Lokalteter i Almindingen. Sted, hvor Kronvildtet søler sig. Jfr. Hjortesøle ndfr. || **Dyrsten**. INM 1879, DFS 1906/23, DFM 39 p. 171, Guide 1914 Dyrsten; Th Dyrestenen; Guide 1946 Dyrsten. — En ualmindelig stor Granitblok ved Dyrstesholm.

Egekrak [*æ-jækra-kin*]. MK 1788 Ege Krakken; Beskr 1789 Ege-Krakken; K 1825—26 Eege Krakken. — Ved Krakbakke.

Elisabethsklippe [*eli-sabæts-klapan*]. SkovK 1904 Elisabeths Klippe; Guide 1914 Elisabeths Klippe; SkovK 1934 Elisabeths Klippe; Guide 1946 Elisabethsklippe. — Har sikkert Navn efter en fhv. Skovfogeds Hustru (Guide 1946).

Ellebakke. UrneMin Elle Bakken. — Ved Værmelandshuset paa 28. Sg's Grund oven over Aaen. Trænavnet El. || **Elleby Aa** [*ælby-æ*, *ælby-æ-n*]. 1806 Thaarups Bh II 22 Elleby Aaen; Th Ellebyaa. — Blykobbe Aa ved Ellebygd.

Ellesviske. Th Ellesviskjed. — Sid Jord V. for 27. Sg. Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat“.

Enebakke [*e-nəbak-an*]. UrneAdd Eenes Bakken; Skovtax 1775 Eene Backen; MK 1788, K 1825—26 Ener Bakken; Gst 1886 Enerbakke; SkovK 1934 Enebakke; Gst Enerbakke. — I Almindingen. Trænavnet bh. Ene, f. „Enebærbusk“ (R).

Enesager [*e-nəsa-gar*]. 1805 (Th) Enesager. — To Lokalteter, den ene i Nærheden af Lillegd lige ved Grænsen mod Nylarsker S., den anden ved Vingevænge. || **Enesbjerg** [*e-nəsbjæ-r*]. Ipsen K 1839, INM 1879 Enesbjerg; Mansa 1851 Enes Bg; BhS XXI p. 56 Enesbjerg. — N. V. for Galgebakke. || ?**Enesbæk**. Skovtax 1775 Eenes bæcken, Eene Bækken. — I Almindingen. || **Enesgade**. UdmJb 1729—38, UdmJb 1768 Enesgaden. — Udmærk. || **Eneskrog** [*e-nəskrā-gin*, *e-nəskrā-galykan*]. Th Eneskrogaløkkja. — Skov og Eng ved Bjerregde. Gen. af Kollektivet Ene „Samling af Enebærbuske“.

Esbjerg [*æ-sbjæ-rød*]. — Muligvis Kollektivet Espe „Aspelund“.

Eskeviske. Th Eskjeviskjed. — Tæt Syd for 27. Sg. Kollektivet Eske „Samling af Asketrær“.

Faaredal [*fɑ-rada-lin̥*]. — I Almindingen. || **Faareholm**. Skovtax 1775 Faareholmen. || **Faareplat** [*fɑ-rapl̥at̥in̥*]. — I Nærheden af Kongstubbye ved Tingsted Aa. Efterleddet er bh. Platt „mindre Del af en Overflade“ (Esp Till. p. 463 u. Plån).

Feldspatkule [*fælspat̥skul̥an̥*]. — Gammelt Feldspatbrud N. for Galgebakke (V. Milthers, Bornholms Geologi² 218).

Femskillingsmose [*fʰæ-m̥i,ʰel̥in̥s,m̥ázan̥*]. SkovK 1934 Femskillingsmosen. — I Almindingen.

Fladhalle [*fla-dʰa-l̥a, fla-dʰa-l̥a*; R: *fla-da-l̥a-l̥a*] K 1778 Fladhald; UK 1805 Fladehatte; VSK Orig Flade Hald; Salchow 1813 Fladbjerg; K 1825—26 Flad Halde; Panum 1830 p. 118 Fladehalle; Mansa 1851 Fladhalle; Bull 1869 Fladekul; Gst 1887 Fladhald; Gst 1887 Fladhalle. — Dels Bakke i Almindingen, hvorpaa der ligger en meget stor flad Sten (Panum 1830 p. 118), som kaldes Tingbordet (Th), dels en Klippe ved Duedal. Adj. flad.

Flagermusdal. MK 1788 Flagermuuse Dahlen; Jansen 1819 Flagermuusdahlen; K 1825—26 Flaggermuse Dahlen; SkovK 1935 Flagermusedalen.

Flæskedalssti [*flæskada-l̥stæ-n̥*]. — Sti ved Bæremose i Almindingen, som fører til Flæskedal i Øster-Marie.

Fogedagre [*fawda-gra, fawda-gra-f̥tæd̥*]. Th Fogedagre. || **Fogedagre Bakke** [*fawda-grabakan̥*]. Th Fogedagrebakke. — Ved St.-Gadegd.

Forstraadens Bænk. SkovK 1904, Guide 1914, SkovK 1934 Forstraadens Bænk. — Udsigtspunkt i Almindingen.

Fregatten [*frel̥gatan̥*]. SkovK 1934, Guide 1946 Fregatten. — Træ paa Bastemosevej i Almindingen med fire Stammer, tre høje og en lavere; det kan minde om et Skib (Guide 1946). Th opgiver, at det er Navn paa en Klippeblok.

Fruens Bænk. SkovK 1904, Guide 1914, SkovK 1934 Fruens Bænk. — Udsigtspunkt i Almindingen.

Fuglesang. MK 1817 Fuglesang. — Lokalitet i Ekkodalen. || **Fuglesangsbakke**. UrneAdd Fugle Sangs Bakken; K 1778, Beskr 1789 Fuglesang; MK 1788 Fuglesangs Dahl og Bakke; K 1825—26 Fuglesangs Bakken; Gst 1886 Fuglesangs Bakke; Gst Fuglesangs Bakke. || **Fuglesangsrende** [*fawlas̥ansræ-n̥an̥*]. MK 1788 Fuglesangs Dahl; K 1825—26 Fuglesangs Dahlen; Guide 1883 Fuglesangs Renden; Guide 1914 Fuglesangsrenden; SkovK 1934 Fuglesangs Rende; Afh. P. Thorsen 1942 p. 134 Fuglesangsrenden; Guide 1946 Fuglesangsrenden. || **Fuglesangssti**. Th Fuglesangstien, Fuglesangstien. — Lokaliteter i Almindingen.

Funkeknald. BhFisk 1933 p. 12 Funkaknajlana. — Fiskegrund udfor Sose. Af Familienavnet Funk.

Gaasehul [*gɑ-zah̥æl̥d̥*]. — En lille Engstrækning til Bækkegd S. for Næbbelekke. || **Gaasekrog** [*gɑ-zakr̥ɑ-g̥in̥*]. Engstykke ved Tingsted Aa. || **Gaasekul** [*gɑ-zakoʎ*]. SkovK 1919, SkovK 1934 Gaasekul. — I Almindingen ved Grænsen mod Aaker S. || **Gaaselap** [*gɑ-zal̥ap̥in̥*]. — Jordstykke ved Lyneborggd. Efterleddet er Lap om et lille Stykke Jord, jfr. Skomagerlap ndfr. || **Gaasen** [*gɑ-zæn*]. SkovK 1919, SkovK 1934 Gaasen. — Lille Myr i Almindingen ved Lindesbjerghus sammenhængende med Gæslingen.

Gadehøj [*ga-d̥əh̥aj̥, ga-d̥ə-l̥h̥aj̥*]. — Mellem Hakkeledgd og Kongstubbye. Gade, se Indl.

Galgebakke [*galj̥əbakan̥*]. VSK Galgebakke; Bull 1869, Trap⁴ Galgebakken; Gst Galgebakke. — Gravhøj ved Galgebjerg. || **Galgebjerg**. INM 1879, BhS XXI 56 Galgebjerg; Trap⁴ Galgebjærg. — „At der har staaet en Galge er i alle Fald utvivlsomt; idet man endnu aldeles tydelig ser Hulerne, i hvilke Galgens „Opstandere“ have staaet. Galgen har imidlertid været anbragt i en gammel Røse“ (INM 1879). || **Galgesidde**. SkovK 1919, SkovK 1934 Galgesiden. — Ved Stejlebjerg ndfr.

Gamleborg [*gam̥ləb̥år*]. PrI 1624 Gammellborg; Ravn 1671 p. 23 Gamle Borg udi Almindgens Skov; BWK 1676 Stor borg; Sl. 17. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Storre och Liden Borg; K 1746—50, Thurah Gamle Borg; K c. 1770 gr: borg; Bugge 1771 Gammelborg; K 1778 Gamleborg; Falenkamp

1783, MK 1788 Gamle Borg; VSK Rudera af Gamleborg; 1807 Thaarups Bh II 91, Panum 1830 p. 125 Gamleborg; Thaarup 1839 p. 309 Gamle og Lille Borg; Møller, Folkesagn 1867 p. 49 Gamlebor; Bull 1869 Gamle Borg; G&N 1930 p. 32 Gamleborr; Gst Voldsted (Gamleborg). — Voldsted i Almindingen. || **Gamledam** [*gamle'dam*]. 1743 (Kb 1781—1814) en Bæk kaldes Gamle Dam. — Lavning med Bæk mellem Ringeby og Bjergegde. Bækken hedder nu Kattebæk. || **Gamlemose** [*gamle'måsa*]. K 1746—50 Gamle-mose; Thurah Gamle Mose; Bugge 1771 Gammel Mose; MK 1788 Gamle Mosen; Skougaard 1804 p. 230 Gamle Mose; VSK Gamle Dam; UK 1806, Salchow 1813 Gammel-mose; K 1825—26 Gamle Mose; Panum 1830 p. 17 Gamledam; Mansa 1851 Gl Mose; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Gamle Dam; Bull 1869 Gamle Mose; Vedel BhOE p. 112, Gst Gammel-mose. — I Almindingen. || **Gamlestæl**. Opt. 1945 Gamlestæl. — Jord til 6. Vg. Navnet er afskrevet efter en Tavle over Gaardens Historie og Ejere gennem Tiderne ved Arkitekt K. Thorsen. || **Gamlevej** [*dæn, gamla væ-ŋ*]. — Den nuværende Amtsvej gennem Almindingen.

Gammelbakke [*gamal'baka*, ældre: *gamalta*]. UK 1806 Gammelt, Gammelt Bakke; Salchow 1813 nogle smaa og een stor Mose Gammelt kaldet; Ipsen K 1839 Gl: Bakken; Mansa 1851 Gl: Bakken; Gst Gammelbakke; Seier BhFM 82 Gammaltabakkana. — Hed tidligere ogsaa Holmebakke efter Holmegd. Gammelt er Navn paa Bakken og de omliggende Moser. Maaske et oprindeligt Gammeholt af Subst. bh. Gamma „Krybbe“ (Esp), ænyda. gamle „Fold, Sti“, oldn. gammi „Jordhytte“ og Holt „lille Lund“.

Gavholm. K 1802 Udm 1775—1822, UK 1805 Gavleholmen; 1805 Thaarups Bh II 80 Gaulholmen. — Lige V. for Vallensgds Mose. Subst. Gav l maaske i Bet. „stejl, ikke for bred, klippe- eller jordskrænt“ (Marius Kristensen i DF VIII 61).

Gedebæk [*geda,bækŋ*]. UrneAdd, MK 1788 Giede Bekken; K 1825—26 Gede Bekken. — Bæk i Almindingen ved Ekkodalen. || **Gedekuld** [*geda-koja(na)*]. — Ved Kannikegd.

Granbjerg [*gra-n(s)bjær*]. Guide 1914 Granbjerg; SkovK 1934 Granbjerg; Gst Granbjerg. — Bakke i Almindingen. Man skulde vente Udtalen [*gra-nøbjær*] (R). || **Grankuld**. Guide 1946 Grankul. — Bakketop. || **Grankule** [*sto-ra-, lija gra-nkü-la, sto-ra-, lija- gra-naku-larna*]. 1763 Urne Add Grane Kulerne; UrneMin Granne-Kuler; VSK Grankulerne; UK 1817 Grannehulerne; Bull 1869 Grankulerne; Guide 1885 Grankulerne; Guide 1914, Gst Grankul; Guide 1946 Store Grankule. — To Sær i Almindingen. Trænavnet Gran. UrneMin 63 beretter; Mærkværdig at heringen Stæds i Skove eller paa Marken staaer Lævninger af nogen Voxende Fyrr eller Granne Træ, da dog deraf Mængde findes omkring kastede i Moserne (hvorfore og een særdeles kaldes: Grane-Kulerne).

Gregerselle [*gre-gær'sæla*]. SkovK 1934 Gregerselle. || **Gregersmyr** [*gre-gærsmÿ-r*]. K 1825—26 Grægers Myr; Guide 1883 Gregers Myr; Gst Gregers Myre.

Grotten [*gråtan*]. Grove Danmark¹ 260, Guide 1946 Grotten. — Klippehule i Almindingen, den samme som Lysthuset.

Gruskuleholm [*gru-zkü-lahålmÿŋ*]. SkovK 1935 Gruskulleholmen. — I Almindingen. || **Grusstykke** [*gru-zstyŋød, gru-zkü-lan, gru-zkü-læstyŋød*]. — Jord til Bækkegd.

Grydekulle (R: *gry-dæksla*). — Lille Kulle ved Udkær. Subst. Gryde.

Græderen. N. P. Jensen: Ydun II (1895), Guide 1946 Græderen. — En Klippe i Almindingen, hvor der altid siver Vand ned, deraf Navnet (Guide 1946). Jfr. Græderen, Pynt paa Storeklint, Magleby S., Mønbo H.

Græsløkke [*græ-zlykan*]. — Hører til Sprohus. || **Græssø** [*græ-zlö-ŋ*]. 1743 (Kb 1781—1814) Græs Sø; 1763 UrneAdd Græs Søe; Skovtax 1775 Græs-Søen, Græssøen, Græse Søen; MK 1788 Græs Søen; K 1825—26 Gres Søen; Ipsen 1866 Græsmosen i Almindingen; Th Græssøen; Guide 1946 Græssøen. — Eng i Almindingen.

Grønnegade [*grø-naga-da*]. — Vej i Almindingen. || **Grønnekuld** [*grø-nækol*]. UK 1804 Grønnekullen; VSK Grønne Kul; UK 1805 Grønnekullen; Mansa 1851 Grønne Kullen; SkovK 1904 Grønkul; Gst Grønnekul.

— Bakke i Almindingen. || **Grønneløkke** [*grø-nælykka*]. — Ved Bjergegde. || **Grønnevadsvej** [*grø-nava-svæ-n*]. SkovK 1904 Grønnevadsveien; SkovK 1934 Grønnevadsvej. — Vad, se Indl.

Gudbergstæl. 1821 (Th) Gudberg Stælen. — Jord til 8. Vg. Af Mandsnavnet Gudbern, Gudbjørn, bh. [*gøbar*].

Gulbakke. SkovK 1934 Gulbakke; Th Gulbakken. || **Gulbakkevej** [*gulbakavæ-n*]. — I Almindingen. || **Gulestene** [*gul-la ste-na*]. K 1825—26 Gule Steene. — I Almindingen. || **Gulhave.** 1804 Udm 1775—1822 paa Deres Majestæts Lyng ved den saakaldede Kiær Gουλhauge, Sletten kaldet. || **Gulhave Bække.** BhSoc 17/7 1928 Gulhavebakken.

Guldhul [*gulhålad*]. — Vandhul ved Store-Smørenged. Navnet sigter muligt til Fund af Guldmonter ved Smøreng (Skougaard 1804 p. 305).

Gæslingen. SkovK 1934 Gæslingen. — Lille Myr i Almindingen ved Lindesbjergshus, sammenhængende med Gaasen.

Haandklædet [*ha-nklæd*]. Lb 1569 handkleditt, handklæditt. — Tre Lokaliteter, Præstegaardsjord, et lille Jordstykke paa Udlodden til 3. Sg. samt Jord til 6. Vg. Jfr. Haandklædet, Knudsker S., 651.

Hage [*ha-gan*]. — Jordstykke ved Lillegd. || **Hagemyr** [*ha-gemyr*, *ha-gømyr*]. 12/10 1588 BhS XV 21 Hagemyr; UK 1804 Hagemyrh; Salchow 1813 Store Hagemyre; K 1825—26 Hage Myre; Mansa 1851, Gst Hagemyre. — Mose i Almindingen. Bh. Håga, f., oldn. haka, f. „det nederste, fremstaaende parti af underkæben hos mennesket“ (ODS).

Hakkemyre [*hakemyr*, *hakømyra*, R: *haka'myr*]. Ipsen K 1839, Mansa 1851 Hakkemyre; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Hakemyr; Bull 1869 Hakkemyre; Gst Hakkeled Myre; Th Hakkemyre. — Ellipse af Hakkeledgaardsmyre.

Hallebakke [*ha-labakan*]. UrneAdd Haille Bakken; Skovtax 1775 Halle-Backen; MK 1788 Halle Bakken; K 1825—26 Halde Bakken; Gst Hallebakke. — Hald, se Indl.

Halvnedeeng [*hanladaengen*]. Lb 1569 En halnnede eng; BhS XVI 193 Halvnedeengen; SkovK 1934 Hanledengen. — Tre forskellige Enge, en til Kirkebo, en til Gildesgd og endelig en Eng i Almindingen. || **Halvnede-gade.** Sk&P 1721 holnede gaden; Sk&P 1722 Handlede Gaden. — Gen. af bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvte, hvor Talen er om Noget, hvoraf Fordelen, Udbyttet, eller hvortil Eiendomsretten deles med en Anden“ (Esp).

Hammershave [*hamørsha-wa(skaw)*]. VSK Hammerhave; UK 1817 Hammershave; Mansa 1851 Hammer Have; Bull 1869 Hammershaven. — Skov. Huset af samme Navn har Navn efter Skoven. || **Hammershøj** [*hamørshøj*]. SkovK 1935, Guide 1946 Hammershøj. — Klippebakke med Udsigtspunkt i Almindingen. Af Familienavnet Hammer.

Hanedal [*ha-nædal*]. — Jord til Rømeregd.

Hareløkke [*ha-rælykarna*]. K 1825—26 Hare Lykken; M 1844 Hareløkkerne; Bull 1869 Harelykken; Bh Ldejd 1876, SkovK 1934 Hareløkkerne; Gst Harelykke. — I Almindingen. Dyre- el. Familienavnet Hare.

Havmyr [*ha-wmyrn*, *my-rastykæd*]. — Ved Stranden ved Sose Odde. **Heksenes Danseplads.** R. Quehl, Aus Dänemark 1856 p. 170 Hexentanzplatz; DFS 1906/23 Heksenes Danseplads; Guide 1946 Heksenes Danseplads. — En flad Klippeafsats med et lille Hul i, hvorfra Heksenes kommer ud og danser (Guide 1946). Navnet er først foreslaet af R. Quehl 1856.

Hempelskilde [*ømpælskijla*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Hempels Kilde. — I Almindingen. Familienavnet Hempel.

Hestehave. UrneAdd Hæste Haven; Skovtax 1775 Hæstehaugen ligger Nordest i Almindingens Skoven. || **Hestehave Bakke** [*hæstaha-wa,bakana*, *hæstaha-wsbakana*]. MK 1788 Hestehavs Bakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Hestehavebakkerne; K 1825—26 Hestehave Bakken; Gst Hestehave Bakke. || **Hesteløkke** [*hæstalykan*]. — Ved St.-Gadegd.

Hjorteløkke [*jø-rtalykan*]. — Jord til Hakonsgd. || **Hjortesøle.** 1835 Thaarups Pap Nr 19, Guide 1883, Guide 1885 Hjortesøle; SkovK 1934 Hjorte Sølen. — Eng i Almindingen ved Valingsbjergshus. Jfr. Dyresøle ovfr. || **Hjorthøj.** VSK Hiorthøj; Bull 1869 Hjorthøj; Gst Hjorthøj.

Hjulumagermyr [*jawlma-garamy-rn*]. UK 1805 Hjulumagermyr; VSK Hjulumagermyre; Gst 1887, Gst Hjulumagermyre. — I Almindingen.

Holmebakke. K 1746—50 Holme-Bakken; Bugge 1771 Holme Bakken; Salchow 1813 Holmebakken. — Bakke ved Holmegd, den samme som nu hedder Gammeltbakke.

Holmensgade [*hålmøns-ga-dan, hålmøns-ga-dæw-ø*]. — Ved Vejrbingerbakke i Almindingen. Opkaldelse efter Holmensgade i København.

Holstsbro [*hålstæbro-, hålstæbro-*]. Mansa 1850 Holste Bro; Guide 1885 Holste Bro el. Holsts Bro; Seier BhFM 119 Holstes Bro. — Kaldes ogsaa Stensgd Bro [*ste-nsgw-ræbro-æn*]. Holst er Navn paa en Ejer af Stensgd.

Homannehøj. VedelBhOE 156, Trap⁴ Homannehøj. — Gravhøj. Kaldes ogsaa Kaggegaardshøjen [*kaggw-rshå-ø*] (R). Jfr. Homannegd, Ibsker S., 674.

Horelund. MK 1788 Horelund. — I Vedmyre Bakker.

Horsesletter [*hårsælletarna*]. UK 1805 Horsesletterne; Mansa 1851 Horse Sletterne; Bull 1869 Horse Sletten; SkovK 1904, SkovK 1934 Horsesletterne. — I Almindingen. Dyrenavnet Hors „Hoppe“.

Hulager [*håla-gør*]. — Ager ved Bebyggelsen ved Vester-Marielkirke. || **Huleng**. Lb 1569 huleng, hulengenn. — Eng til Præstegd og til Kirkeboet.

Humpetuer [*üd i håmpatawarna*]. — Kaldes ogsaa Sibirien, s. d. Har Navn efter en Mand kaldet Humpen [*håmpin*].

Hvidager. Lb 1569 huidagir. — Nævnt under Kirkeboet.

Hvilerbakker [*vi-larabakana*]. — Ældre Navn paa Skaldepande. Kan være Hvilagrebakker, af Hvilæger „Jord, som hviler, Brakjord“. Højsagre, Nyker S., 652, Lb 1569 høys agir, kan have Udtaleformen [*håjsara-*] og Højsergaard (38. Sg) har Navn af Højsager og udtales [*håjsaragw-rin*], hvilket viser, at -agre som Mellemed kan reduceres til [*ara*].

Hædikesti. Specialkort (Th) Hædikesti. — Ved Ekkodalen.

Hælestæl [*hæ-læstæ-lin*]. — Jordstykke N. for Smøenge. Der har ligget et Hus paa dette Sted. (Opt. 1945). || **Hælevej** [*hæ-læw-ø*]. — Vejstykke ved Hælestæl. Af det Familienavn, der indgaar i Hælesminde, 29. SgPc i Knudsker S., 651.

Hængedyndebæk. 1767 UrneAdd Hænge dynde Bekken. — I Almindingen mellem Valingbjerg og Nydam.

Hætten. Lb 1569 hettinn och kroppehoffueditt tilhobe iij Les. — Eng til Præstegaarden. Bestemt Form af Subst. Hætte „Beklædningsstykke til at drage over Hovedet,“ et Sammenligningsnavn. — GK: Snarere er Hætten en Del af Messedragten, og altsaa henhørende til Begrebet Kirkens Klæder, til hvis Vedligeholdelse der ofte var skænket Jordstykker, jfr. Gunnar Knudsen, Gamle Navne paa Kirkejord, i NoB 1934 p. 90 flg.

Højbjerg. Th Højbjerg. — Ved Nyker Plantage. || **Højeløkke** [*håjalyka, i-håjalykan*]. — Jord til Skovgd. Af Subst. Høj „Gravhøj“. Der har ligget en Høj midt i Løkken. || **Højemose** [*håjamåza*]. SkovK 1904 Høiemose; SkovK 1934 Højemose. — I Almindingen. || **Højlyngen** [R: *håjlønin, lønin*]. Ravn 1671 p. 24, 148, 161, 166 Lyngen, den store Lyng eller Alminden Mark; BWK 1676, Kb 1696 Lyngen; 20/7 1726 BhS III 77 Vildbahne-Marken som nu kaldes Høy eller Store Lyngen; UdmJb 1727 paa Lyngen; UdmJb 1729—38 Høy Lyngen, den store Lyng; UdmJb 1729 paa Lyngen; UdmJb 1743 Lyngen; Thurah 23, 38 Store-Lyngen, Østre, eller Stor-Lyngen; DATL Høy Lyngen; K c. 1770 Høylyng; Bugge 1771 Høylyngen; Falen-kamp 1783 Den store Lyng; UrneMin Store- eller Høy-Lyngen eller Kongens-Mark; 1804 Udm 1775—1822 paa Deres Majestæts Lyng; Salchow 1813 Lyngen, den store Lyng, Høylyngen; UdmJb c. 1825 Paa Lyngen; Panum 1830 p. 13, 20, 21 Høilyngen, Lyngen eller Udmarken, Kongens Mark; Thaarup 1839 p. 143 Højlyngen; M 1844, Bull 1869 Høilyngen; Guide 1885, Guide 1914 Højlyngen; Borriinh II 78 Håjlyngjejn; BhS XXI 56 Lyngen; Trap⁴ Højlyngen. — Højdeparti, der strækker sig fra N.V. til S.Ø. gennem Størstedelen af Øens Midte, tidligere Udmarksjord og mest bevokset med Lyng, nu delvis opdyrket til Agerland eller tilplantet. Skoven Almindingen er nu den centrale Del af Højlyngen. || **Højsager** [*håjsa-gør*]. — Jord til 37. Sg.

Hørregade. 1750 (Afskr) Thaarups Bh V 93 Hørregaedens Ejendom. — Bh. Horra [*håra*] „Dreng“ i den ældre Bet. „Hyrde“ (R).

Høvej [*hö-væ-nej*]. — Vej i Almindingen fra St.-Nydam til Valingebjerg.

Iglehul [*a-jlahåled*]. — Vandhul i Almindingen mellem Iglemose og Bastemose. || **Iglemose** [*a-jlamåzan*]. SkovK 1904 Iglemosen; Guide 1914 Iglevmose; SkovK 1934 Iglemosen; Guide 1946 Iglemose. — I Almindingen ved Luntten. Af Dyrenavnet Igle.

Indlægget [R: *inlæged*]. Trap⁴ Indlægget; Th Indlægget, Østre Indlæg; Guide 1946 Indlægget, Vestre Indlæg. — Et Stykke af Højlyngen, som i 1842 lagdes til Almindingen (Trap⁴).

Isaksbro. Salchow 1813 Isaacksbroe; BhAvis 1/8 1843 Isakbro. — Bro over Tingsted Aa ved Stensgd. Har Navn efter en Ejer Isak Poulsen i 18. Aarh. (Th).

I Stemme [*i stæmæ*]. — Jordstykke med lille Engdrag ved Sose. Et Hus, som ligger her har efter Jordstykket faaet Navnet Stemmely. Subst. Stæmme „dæmning, stæmmeværk ved mølledam“ (ODS), glsv. stæmma, f. „Dæmning“ (Söderwall), no. Stemma, f. „Dam, opdæmnet Vand“ (Aasen). Ved Huset findes et Vandhul og ved Sydenden af Jordstykket en lille Dam. [*i stæmæ*] er oblik Kasus, hvis -a har ældre -u til Forudsætning.

Jagtkær [*ja-jtjæ-ræd*]. K 1746—50 Jagt-kiern; UrneAdd Jagt Kiæret; MK 1788 Iagt Kiæret; K 1825—26 Jagt Kjeret; Guide 1883, Guide 1885 Jagtkjær; SkovK 1934 Jagtkæret. — Kær i Almindingen ved Hestehave Bakke. || **Jagtvej** [*ja-jtve-nej*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Jagtveien. — Vej i Almindingen forbi Pykkekulle Kær.

Jeppeløkke [*jæpalykan*]. — Jord til 36. Sg.

Jomfrubjerg [R: *jåmfrubjæ-ræd*]. (Her?) UrneAdd Jomfrue Bakken; Skovtax 1775 Det Nordre Jomfrue-Bjerg, Det Syndre Jomfruebjerg; MK 1788 Nordre-, Syndre Jomfruebjerg; 1807 Thaarups Bh II 91, 92 Jomfrue Bjergene, Nordre og syndre Jomfrue-Bjerg; K 1825—26 Jomfrue Bjerget; Gst Jomfruberget. || **Jomfrudal.** K. A. Petersen Jomfrudal. || **Jomfruseng.** SkovK 1934 Jomfrusengen. — Eng i Almindingen. Sidste Led er sandsynligvis Seng. || **Jomfruspring.** Dansk Landbotidende 1874 p. 245, DFS 1906/23 Jomfruspringet. — Klippe i Almindingen ved Ekkodalen, den samme som Springet.

Jordvoldvej. — Se Voldvej ndfr.

Jættehøj. BhTid 23/11 1926 Jættehøj.

Kajehald [*ka-jåha-lj*]. PrI 1624 de store Cay Halle; UrneAdd Kaje Hald; MK 1788 Kaje Hall; 1807 Thaarups Bh II 92 Kajehall; K 1825—26 Kaye Hald; Møller, Folkesagn 1867 p. 23 Kaiehalj; Gst 1886 Kajehald; DFS 1931/13 Bl 25 Kaihald; Gst Kajehald. — Klippparti i Almindingen. Af Fuglenavnet bh. Kaia, f. „Allike“ (Esp).

Kalkløkke [*kalklykan*]. — Ved Sortebjerg.

Kalvehave [*kalha-wastykæd*, R: *kala'ha-wa*]. — Skov ved Ringeby Bro. || **Kalvekær** [*kalakæ-ræd*]. K 1746—50 Kalfue-kiern; Skovtax 1775 Kalve-Tieret ligger Vesten den Nordre Landevej Gaer i Nord saa langt skoven strækker i Øster til bemt Landevej, i Synder til Aare-Myr Bæk, i Væster til Rømmerestien, Kalvekiers Bækken; MK 1788 Kalve Kiæret; K 1825—26 Kalve Kieret; Guide 1883 Kalvekjær; SkovK 1904 Kalvekæret; Guide 1946 Kalvekær. — Langstrakt Kær i den vestlige Del af Almindingen mellem Ravnebrohus og Aaremyre, paa K 1825—26 et Kær mellem Vejrbingerbakke og Hestehave Bakke. || **Kalveløkke** [*kallykan*]. — Hører til 40. Sg.

Kaprifollesti [*kapri'fo-liæstæ-nej*]. Th Kaprifoliumstien; SkovK 1934, Guide 1946 Kaprifoliesti. — Sti langs med Svenskebæk ned mod Ekkodalen.

Kattebakker [*katabakana*]. — Bakkørne ved Kæmpegd paa Tingsted. || **Kattebæk** [*katabæk*]. — Bæk i Gamledam. || **Kattedam.** Th Kattedam. — I Almindingen. || **Kattehul.** Specialkort (Th) Kattehul. — Vandsted i Almindingen. || **Kattemyr** [*katamy-rn*]. VSK Orig Kattemyren; VSK Hattemyren; UK 1805 Kattemyr; K 1825—26 Katte Myren; Mansa 1851 Hattemyre; Gst Kattemyre. — I Almindingen. Dyrenavnet Kat.

Kildebakke [*kjiljæsbakan*]. UrneAdd Kildes Bakken; MK 1788, K 1825

—26 Kilde Bakken; SkovK 1935 Kildebakken. — Samme Lok. som Klemmekuld. Har Navn efter Koldekilde. || **Kildebæk**. Skovtax 1775 Kildes Bækken; 1807 Thaarups Bh II 94 Kildebækken; K 1825—26 Kilde Bekken; SkovK 1919 Kildebækken. — Samme Bæk som Svenskebæk, kommer fra Koldekilde. || **Kildeplads**. (Her?) UrneAdd Kildes; 1807 Thaarups Bh II 93, Panum 1830 p. 119, Th Kildepladsen. — Pladsen ved Koldekilde.

Kirkebakke. VSK Kirkebak; Guide 1885 Kirkebakken. — Hvor V.-Mariekirke ligger. || **Kirkebjerg** [*ʃærkøbje-rød*]. INM 1879 Kirkebjergtet. — Bakke ved Lilleaa S. for Bækkegd. || **Kirkegade** [*ʃærkaga-dan*]. — Jord til Skovgd, her gik tidligere en Vej igennem. || **Kirkeled** [*ʃærkøle-d*]. — Led til Kirkeløkke. Udtalen er i bestemt Form. || **Kirkeløkke** [*ʃærkølyʃan*]. — Ved Vester-Marielkirke. || **Kirkeskov**. UK 1817 Kirke Skoven.

Klemmekuld. 1807 Thaarups Bh II 93 Klemmekull; Gst 1886, Gst Klemmekul. — En Bakketop ved Koldekilde i Almindingen. Samme Navn i Nyker Plantage, Nyker S., 652, s. d.

Klinten. BWK 1676, K 1746—50 Klinten; Fælenskamp 1783 Klint; Salchow 1813, Mansa 1851, INM 1879 Gst Klinten. — Høj Klippebakke, efter hvilken Klintege de er opkaldt. || **Klinterbakke** [R: *kli-ntabakan*]. Urne Add 1762 Klinte Bakken; Salchow 1813 Klinterbakken. — Løkke ved St.-Klintergd. || **Klinterbavn**. VSK Klinterbakke Baun; MK 1817 Klinter-Baun; Th Klinte Baun; V. Milthers, Bornholms Geologi² 15, 32 Bavnkliint. — Den Del af Klinten, hvor Bavnen stod. || **Klinterkov** [*kli-ntaskawin*]. VSK Klinte Skoven; UK 1817 Klinterkoven; Mansa 1851 Klinte Sk; Gst Klinterkov. || **Klintervej**. Vejfort. 1942 Klintervejen. — Klint, se Indl.

Klokkeeng. KR 1684 Klokke Engen. — Subst. Klokke „Kirkeklokke“ eller en Eng bevokset med Klokkeblomster, i saa Fald Geum rivale, der paa Bh. kaldes Klokker, Engklokker o. lign.

Knappedam [*knappedam*]. Skovtax 1775 Knappe Dammen, Knappe-Dams Backen, Knappe Dams Vangen, Lille Borg-Knappe Dams Ællet; MK 1788 Knappe Dammen; Rømer 1821 Knappedammen; K 1825—26 Knappe Dammen; SkovK 1904, BhS VI 134 Knappedam. — Lille Sø i Almindingen ved Lilleborg. Adj. knap „som ikke optager megen plads; sparsom“ (ODS).

Knarrebuske. c. 1800 (Th), 1816 (Th) Knarrebuske. — Paa Vester-gaards Grund, hvor ogsaa Knarrehus ligger. Slægtsnavnet Knar.

Knægten. SkovK 1934 Knægten. — I Almindingen ved Svinemose. Se Rytterknægten ndfr.

Kohul [*ko-hålud*]. Ipsen 1866, Bull 1869 Kohullet; Gst 1886 Kohul; Gst Kohullet. — En lille Sø i Almindingen.

Koldekilde [*kåløʃiʃa*, R: *koløʃiʃa*, *ko-løʃiʃa*]. PrI 1624 Kaldekilde; BWK 1676 Koldekilde; ResenK Kæde Kilde; KR 1704, Rel 1743 Kaalde Kilden; K 1744 Kalle Kilde; Thurah p. 32 Kaalde-Kilden; Skovtax 1775 Kaaldekilde becken; Skougaard 1804 p. 231 Kolde-Kilden; K 1825—26 Kolde Kilden; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Kaalekilde; Gst Koldekilde. — Helligkilde i Almindingen. Af Adj. kold. || **Koldekær** [*kåløʃæ-rød*]. Urne Add Kalle Kieret; MK 1788 Kolla Kieret; K 1825—26 Kolla Kieret; SkovK 1919, SkovK 1934 Koldekær. — I Almindingen. De ældre Former tyder paa, at Forleddet er Subst. Kul el. muligt Kuld, hvorom se Indl. De nyeste Former paa SkovK samt Udtalen viser Omtydning til Adj. kold.

Kongebjerg. 1807 Thaarups Bh II 94 Kongebjerg. || **Kongstube**. KR 1684 Kongstobbe; 1735 Komm 1738 Kongstube; 1738 Komm 1738, Jb 1743 Kongstube; Spec 1743 Thaarups Bh I 270 Kong-Stube-Engen; Urne Nb, UrneJb Kong-Stubbe; UdmJb c. 1825 Kongstube (Engene). — Engareal. Subst. Konge. Stubbe, Pl. af Stub, bruges i Stednavne om Krat, især Mosekrat (DS II 140, DS III Indl. LVIII).

Korredam [*kåradamin*]. || **Korreløkke** [*kåralyʃan*]. — I Ringeby. Forleddet synes at være Subst. Kurv, bh. [*kår*]. Paa Stederne har der rime-lig groet Kurvepil „forsk. arter pil (Salix), hvis grene (aarsskud) egner sig til kurvefletning (S. purpurea, viminalis ofl.)“ (ODS).

Korseng. Lb 1569 Korss engenn. — Til Degnegd.
Kragebakke [*krå-gøbakanz*]. SkovK 1934 Krogebakken. || Kragebakke Myre [*krå-gøbakamy-rn*]. SkovK 1934 Krogebakkemyr. — I Almindingen. || **Kragelund.** MK 1788 Kraage Lund; Beskr 1789 Kraagelund; Forslag 1800 Kraaged Lund Hegen; MK 1817 Kraagelund; K 1825—26 Krage Lund. — I Almindingen ved Grænsen mod Aaker S. Fuglenavnet Krage.

Krakaas [*krakow-zin*]. — Ved en lille Lund i Nærheden af Nørregd. || **Krabbakke** [*krakbakanz*]. INM 1879 Kratbakken; Guide 1885 Egekrakke; Gst 1886 Krabbakke; Prbv 1903 Krabbakke, Egekrakke er en senere Forvanskning; SkovK 1934 Krabbakken; Gst Krabbakke. — To Lokaliteter, 1. i Almindingen, 2. Jord til Ø.-Klintegd. || **Krabbjerg.** VSK Orig Krabbierget; Panum 1830 p. 16 Vallinge-, Krak- og Lisebjærget; Bull 1869 Krabbjærget. || **Krakeng.** Lb 1569 Krack eng nordren Prestedammen. BhS XVI 193 Krakengen. || **Krakhøj** [*krakhøj*]. — Ved Smøregø. || **Krakken** [*krakin*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 24 Krakket. — En lille Skov S. for Vossevang paa Kærsmindes Grund. || **Krakvej** [*krakvø-n*]. SkovK 1934 Krakvej; Th Krakvejen. — Vej ved Krabbakke. Krak, se Indl.

Kristian d. X's Vej. Th Kristian X's Vej. — Ny Vej Øst i Almindingen.
Kristianshøj [R: *krestians'høj*]. Rejsejournal 1824 BhS XVI 81 Christianshøj; K 1825—26 Christians Høj; Panum 1830 p. 119 Christianshøj; Gst 1886 Christianshøj. — I Almindingen. Navnet givet af Kapt. Rømer ved Prins Christian Frederiks Besøg paa Stedet i 1824 (BhS XVI 81).

Krogestykke [*krå-gana, krå-gastykød*]. — N.Ø. for Vestergd. || **Krog-torp** [R: *krå-gin*]. Lb 1569 Kraagtorp. — Del af Engstrækningen S. for Stensgd. Krog, se Indl.

Kroppehoved. Lb 1569 Kroppehoffuedit. — Eng. Snarest af bh. Kroppa, ældre Navn paa en Karudse (Esp). Jfr. Krabbedal, Olsker S., 663.

Kruseløkke [*krü-zalyka(n)*]. || Kruseløkke Skov [*krü-zalykøskawin*]. — Ved Vestergaardshuse. Har Navn efter en Mand ved Navn Kruse (Opt 1945).

Kulvad. UrneAdd Kolle-Vad; MK 1788 Kolevad. || Kulvadselle [*kålava-sæl*]. MK 1788 Kollevads Ellet; K 1825—26 Kollavade Ellet. — Skovpart i Almindingen. Subst. Kul, maaske efter Kulbrænding.

Kurediger [R: *kü-ravofana*]. Skougaard 1804 p. 307 Kuradiger (Kura-déjén); Salchow 1813 Kurediger; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Kuredige; DFS 1906/23 Kurediget. — Nogle Forskansninger mellem Kirken og Kurlændergd som efter Sagnet skal være anlagt af nogle Kurer, der i „gamle Dage“ skal være kommet til Bh for at plyndre. Forskansningerne har imidlertid sikkert Navn efter Kurlændergd.

Kviehul [*kvajshåled*]. SkovK 1934, Guide 1946 Kviehullet. — Eng i Vester-Marie Plantage; her saas engang en Kvie med to Hoveder (Opt 1945).

Kværnbæk. (Her?) UrneAdd Qværkie Bæk; Guide 1883, Guide 1914, Gst Kværnbæk. — I Almindingen.

Kæmpeaspene [R: *fx-mpaasparna*]. Teinnæs Kjæmpaasparna. — En lille Lund, hvor der holdtes Skovgilde, ved Kæmpebro mellem Tvillinggde og Kæmpegd. Navnet er Ellipse af Kæmpegaardsaspene. || **Kæmpeløkke.** 1802 (Th) Kæmpeløkken. — Ved Vestergd (8. Vg). || **Kæmpestælene** [*fxmpastæ-lana, fxmpastæ-lin*]. SkovK 1904, Guide 1914 Kæmpestælene; Guide 1946 Kæmpestælene. — Engareal i Almindingen ved Nydam. Maaske Ellipse af Kæmpegaardsstælene.

Kærene [*fx-rn*]. UdmJb 1729—38 Kieren; 1763 UrneAdd Kiæren; Skougaard 1804 p. 302 Kjærn; VSK Kiæret; UdmJb 1815 Kieren; UdmJb 1846 (Ved) Kjæren; KR 1861 Kjærn. — Kærene er et Samlingsnavn for Kærgd Mose, Udkær og Torevand samt Egnen deromkring. Kær, se Indl. || **Kærgaard Mose** [*fx-ragø-rsmåzan, R: fx-ramåzan*]. Guide 1914, Gst Kjærgd Mose.

Kødtøndehul. 1767 UrneAdd Kiødtønde-Hullet. Efter Siigende skal der være funden en staaen Tønde Kiød. — I Almindingen i Nærheden af Valinge-bjerg.

Kørningshøj. MK 1817 Kjørningshoi; INM 1879 En sloifet Høi, Kjørningshøi kaldet. — Ved Sognegrænsen mod Klemensker. Mandsnavnet glda. Kyrning, især kendt fra Skaane og Halland (DgP).

Kørsebro. Gst 1886 Korsbro; Gst Kursebro; Vejfort. 1942 Kørsebro. — Af bh. *Kirse „Kirsebær“, jfr. Kørsegd, Klemensker S., 661.

Langager [*lāna-gør*]. — Jord til Sosegd. || **Langebjerg.** UrneAdd Lange Bierg; MK 1788 Lange Bierget; K 1825—26 Lange Bierget. — Ved Aasedamshus i Almindingen. || **Langebro.** 1694 i Komm 1722—24 lange broe. || **Langedrætter** [*di lāna 'drætarna*]. — Agerjord ved Vestergd. Efterledet er Plur. af Subst. bh. Drätt „et Pløielands Længde“ (Esp). || **Langemose** [*lānamāza*]. 1763 UrneAdd Lange Mose; Skovtax 1775 Lange-Moesen; K 1825—26 Lange Mose; Guide 1914, Gst Langemose. || **Langemyr** [*lānamy-r*]. UK 1805 Langemyr; VSK Langemyre; Wilster 1808 Lange-myren; K 1825—26 Lange Myre; SkovK 1934 Langemyr; Gst Langemyre. || **Langetorp.** Lb 1569 longetorp. — Eng til 6. Vg. || **Langvejskrog** [*lānvajs-krå-g*]. — Jord til Skovgd.

Larskirke Bakke. UrneAdd Lars Kirke Bakke; MK 1788 Lars Kirke Bakken; K 1825—26 Larskirke Bakken; SkovK 1934 Larskirkebakke. — Bakke paa Vejen gennem Almindingen fra Aaskirkeby til Øster-Larskirke. || **Larskirkebakke Kær** [*la-rs'kærkabakæ-r*]. UrneAdd Lars Kirke Bakke Kiær; MK 1788 Lars Kirkebakke Kiæret; K 1825—26 Larskirke Kiæret; SkovK 1934 Larskirkebakkekær.

Lauholm. Lb 1569 Lauholm. — Adj. la v. Navnet kan dog tænkes at være Opkaldelse af Laholm i Halland, der i 16. Aarh. skrives Lauholm, Laugholm (R), se SOH I 35, 70.

Lerbidde [*le-rbedan*]. — Agerjord ved Vestergd.

Lilleaa [*lilaa*]. BWK 1676 Lild Aa; ResenK Lild Aae; Mansa 1851, Gst Lilleaa. — Kaldes ogsaa Sose Aa. Af Adj. lille til Adskillelse fra den større Aa Læsaa i Aaker S. || **Lilleborg** [*lilobår*]. PrI 1624 lilleborg; Ravn 1671 p. 24 Lille Borg; BWK 1676 Lildbore; Sl. 17. Aarh. ThaarupsPap Nr. 16 Liden Borg; K 1746—50 Lille-borg; MK 1788 Lille Borg; Skougaard 1804 p. 229, VSK, Panum 1830 p. 124 Lilleborg; Thaarup 1839 p. 309 Lille Borg; Mansa 1851 Lil Borg; G&N 1930 p. 59 Lijlebor; Sejer BhFM 83 Borred; Gst Ruin (Lilleborg). || **Lillelække** [*lilplyka*]. — Jord til Rømeregd. || **Lilleskov** [*dæn lila skawin*]. — Lokaliseringen usikker, men vistnok ved Lille-Bjerggd. || **Lilleviske.** MK 1788 Lille Visket. — I Almindingen.

Lindesbjerg [*linæsbjæ-r*]. Røl 1743 Lindebjerg; Thurah Linde-Bierg; VSK Lindensbjerg; UK 1805 Lindesbjerg; K 1825—26 Linnes Bierget; Mansa 1851 Lindes Bg; Bull 1869 Lindensbj; Gst Lindesbjerg. — Stedet er en stor naturlig Bakke ved Bastemose, til hvilken et navneforklarende Sagn om en Lindorm er knyttet (INM 1876). Forledet er Gen. af et Kollektiv til Trænavnet Lind.

Lisebjerg. Panum 1830 p. 16 Lisebjerg, Lisebjerg.

Loklippe [*lo-kløpa*]. UrneAdd Lue Kleppen ved Enden af Giede Bekken; MK 1788 Loe Klippen; Forslag 1800 Loe-Klippen, Loe Klipper; K 1825—26 Loe Klippen; Gst 1886, Gst Loklippe. — Subst. Lo, „Lo, Logulv“, jfr. de svenske Stednavne Loborg, Loholmen, der forklares af dette Ord (Assar Janzén i NoB XXX 67).

Longerne. UK 1817, Mansa 1851, Gst Longerne. — Navnet er kun lidt kendt og benyttes ikke i daglig Tale (Guide 1914), kaldes nu Sose Skov (Opt 1945). Navnet er Plur. af et Dialektord Lunge, som findes bevaret i Lollandsk [*lo,w,ø*, Plur. *lo,w,ør*], ufrugtbart Markstykke, ofte besat med Knolde og Tuer“ (Jørgensen, Lollandsk Ordbog). Molbech anfører Bet. „Eng omkring en Tørvemose, hvorpaa de skaarne Tørv stables“. Ogsaa Enstavelsesformen Lung „Mose“ [*la,w,*] kendes fra Nutiden (Balthasar Christensen, Lollandsk Grammatik p. 31). At Ordet tidligere har været kendt videre omkring fremgaar af, at det indgaar i Stednavne paa de danske Øer (Eksempler fra Gst hos Steenstrup, Indl. Stud. p. 35). Lung(e) er en Aflydsform af Lyng(e), der ligeledes i Stednavne paa de danske Øer anvendes om Moser og forhen udyrkede Arealer. — C. L.: Da Beliggenheden ikke tyder paa tidligere Sumpstrækning, er Navnet snarere identisk med Langerne i Rutaker S., 662, s. d.

Louiseklippen. Th Louiseklippen. — I Almindingen. || **Louises Træ.** Grove Danmark¹ 259, Hauberg Bh¹ 60 Louisetræet; Gst 1886 Louises Træ; Guide 1914 Louisestræ; BhTid 20/10 1932 Lovisetræet; Gst Louises Træ. — En sammenvokset Eg og Bøg ved Jomfrubjerg, hvori Frederik VII indskar sit og Grevindes Louise Danners Navnetræk.

Lundeng. Lb 1569 lundeng; Palle Rosenkrantz, Mordet i Vestermarie 8 Lundingebuskene.

Lunten [*lantán*]. UK 1805 Luntebakken; K 1825—26 Lunten; VSK, Bull 1869 Lyntebakken; Gst Lynten. — Bakke i Almindingen. Subst. bh. Lunte „Baal“ (R).

Lynggade. Th Lynggaden. — Fra Smøreng til Løkkegd.

Lyseklippe. Guide 1946 Lyseklippe. — Mod Ekkodalen ved Grænsen til Aaker S., umiddelbart V. for Fuglesangsrenden. Bet. er muligvis „den lyse Klippe“. Lyseklippen, Rø S., 664, har derimod Navn efter to søjlelignende Klipper, som kaldtes Lysene eller Alterlysene.

Lysthuset [R: *løsthu-zad*]. Hauberg Bh¹ 64, SkovK 1904, Guide 1914, Gst Lysthuset. — Samme Lok. som Grotten.

Lægterbakke [*la-jtarabakan*]. K 1825—26 Lægter Bakken. — I Almindingen. || **Lægtersti.** SkovK 1919 Løjtarastien; SkovK 1934, Guide 1946 Løjtarasti. — Sti i Almindingen, hvori Stentrapper forekommer (Guide 1946); af Subst. Lægter, bh. Løjtara, Lajtara „Pulpitur“ (Esp).

Løbeeng. BhS XVI 193 Løbeengen.

Løkkebakke [*lyk-bakan*]. — Sydøst for Ø.-Klintegd. Løkke, se Indl.

Maaneskinsklippen. Guide 1946 Maaneskinsklippen. — Udsigtspunkt i Almindingen.

Madsten. DFS 1906/23 Madestenen. — Samme Sten som Arnagerkællingernes Frokoststen. Af Subst. Mad.

Makhøj [*maka'háj*]. UK 1817 Markhøj; INM 1879 Markeshøj; Vedel BhO 292 Markehøj; Gst 1886, Gst Makhøj. — Subst. bh. Madk, Mark „Maddik“ (Esp) el. muligt Mandsnavnet Markus el. en Kæleform dertil (R).

Maresø [*ma-rá'jö*]. UdmJb 1729 Mare Søe; Komm 1738 Søe kaldet Maresøe; Jb 1743 Mare Søe; K 1746—50 marre-Søer; Spec 1761 Mael-Sø; Falenkamp 1783 Mare-Søe; Skougaard 1804 Marsjø; VSK Mars Søe; Salchow 1813 Marresøe; UdmJb c. 1825 Mare Søe; Panum 1830 p. 17,18 Mare Søe; UdmJb 1846 Maresøe; Bull 1869 Mars S; BhS XX 118 Måri Sø. — En lang Myrstrækning S. for Søgd og Lillegd, som før den blev udgrøftet oversvømmede et større Areal. Af glda. mar „Hoppe, Hest“, se Marevad, Klemensker S., 661. Muligt er det dog, at Forleddet er Marie efter Sogne-navnet V.-Marie; Stedet ligger umiddelbart S. f. Præstegden.

Melager [*mæ-la-garin*]. — Lavtliggende Jord til Skovgd, gammel Engjord.

|| **Melbakke** [*mæ-bakan*]. UrneAdd Meel Bakken imellem Borge og Græs-Søe; Skovtax 1775 Mellem-Bækken; K 1778 Meel Bakken; MK 1788 Meel Bakkerne; 1807 ThaarupsBh II 92 Melbakken, Mellembakker; K 1825—26 Store-, Lille Melbakke, Melbakken; Gst Melbakke. — I Almindingen. Dels Navn paa to Bakker ved Borresø, dels paa en Bakke mellem Vedmyre Bakke og Ørnebakke. || **Melmose** [*mæ-lmåza*]. MK 1788 Meel Mosen; 1807 ThaarupsBh II 93 Melmosen . . . ved Kildepladsen; K 1825—26 Melmosen; Gst 1886 Melmose; SkovK 1934 Mælmosen. — I Almindingen. || **Melviske.** MK 1788 Meel Visket; Forslag 1800 Meel-Visked. — Glde. mæthál „mellem“.

Middagskuld. UrneAdd Middags Kullene; K 1825—26 Mid dags Kullene; BhAvis 17/7 1857 Middagskiledammen; 1864 (Th) Middagskulerne. — Øst for Hærelækkerne i Almindingen. Sted, hvor man har drevet Kvæget sammen om Middagen eller hvor man har sovet til Middag, jfr. det sønderjyske Stednavn Middagssted, der er forklaret paa denne Maade (Henvisninger i DS III Registret). I Norge og Sverige findes talrige Bjerge og Højder, som er benævnt efter Middag, Non, Unnen og andre Betegnelser for Maaltider og Tidspunktet for disse. De har tjent som en Slags Solure, idet Solen, set fra et bestemt Sted, paa det paagældende Tidspunkt har staaet over Stedet, hvilket har givet Anledning til Navnet (se Lidén, Ark. XXIII 259 ff.). Det kan tænkes, at lignende Forhold har spillet ind ved det bh. Navn.

Mikkel Andersens Holm. 1694 i Komm 1722—24 en græs Holmb . .

Kaldet Michel anders Holm; 1722 i Komm 1722—24 paa udmærken beliggende holm Kaldet Michel Andersens holm.

Morderbuske. Th Morderebuskene. — Stedet, hvor Albert Dich blev myrdet 1833. Samme Sted som Lundingebuske, jfr. Lundeng ovfr.

Moseløkke [*mázalykan*]. — Mellem St.- og Ll.-Bjergegd.

Munkebæk. Skovtax 1775 Munchbecken. || **Munkedal.** Skovtax 1775 Munch Dahlen; MK 1788 Munke Dahlen; Jansen 1819 Munke Dahlen; Antiquariske Annaler III 24, DFM 39 p. 172 Munkedalen. — Højde og Dal ved Rytterknægten. || **Munkemose** [*monkamázan*]. MK 1788, K 1825—26 Munke Mose; SkovK 1934 Munkemose. — Ligger ved den Sten, der hedder Munken. || **Munken** [*monkin*]. UrneAdd Munken; Skovtax 1775 Munchesteenvyen; MK 1788, Gst 1886, DFS 1906/23, DFM 39 p. 172, Gst Munken. — En Sten i Nærheden af Aaremyre i Almindingen. || **Munkesti.** Skovtax 1775 Munkestien.

Musekuld. VSK Musekul; 1862 (Th) Musekullen. — I Almindingen V. for Rytterknægten.

Myrelund. MK 1788 Myrelund. — I Almindingen mellem Vognsbjerg og Vedmyre Bakke. Forleddet kan være Insektnavnet Myre el. Myr „Mose“, se Indl.

Mærehul [*mærahåled*]. SkovK 1904 Mirrehullet; SkovK 1935 Mærehullet. — Ved Vejrbrikerbakke i Almindingen. || **Mærender** [*mærarænan*]. Specialkort (Th) Mirrenderen; SkovK 1935 Mærender. — Grøft ved Mærehul. Gen. Plur. af Dyrenavnet Mær „Hoppe“.

Mølleager [*møllægør*]. — Ved Tingsted Aa. Her har tidligere været en Vandmølle. || **Møllebakke** [*møllébakán*]. — Ved Pindeløkkegd og ved Kirkemøllen. || **Møllebæk.** Thaarup 1839 p. 245 Møllebæk. — Efter Sammenhængen andet Navn paa Lilleaa, men kan dog være Forveksling med den lidt vestligere liggende Møllebæk i Nylarsker S. (R). || **Mølledam** [*møllédam*]. — Jord til L.-Bjergegd. || **Mølleenge** [*mølléænaná*]. — Ved Tingsted Aa. || **Møllehøj** [*mølléháj*]. — N. for Tingsted Aa overfor Mølleager. || **Møllekuld** [*møllékálf*]. — Ved Møllegd.

Møllerslække [*møllérslyka*]. — Ved Sortebjerg. Subst. el. Familienavnet Møller.

Naalehuset. Lb 1569 Naale hussedtt y Smør enge. — Eng. Subst. Naalehus „Foderal til at gemme Naale i“.

Natrvnekær. UrneAdd Nat Ravne Kiær; MK 1788 Natte-Ravne Kiæret; K 1825—26 Natravne Kieret. — Kær ved Aasedamshus i Almindingen. Natravn er Navn paa en Spøgelsefugl, ifl. Overtroen Sjælen af et nedmanet Menneske.

Nyborg. 1828 BhS XI 103 Nyeborg. — Andet Navn paa Lilleborg, modsat Gamleborg. || **Nydam** [*sto-ra-, lífa ny-dam, R: ny-damana*]. 1722 i Komm 1722—24 en Torve Møse som kaldes Nye dammen; UK 1805 Nydam; VSK Orig, Salchow 1813 Nyedam; Gst Ste., Lle Nydam. || **Nydams Lobber.** K 1825—26 Nydams Lobberne. — Ved Lille-Nydam. Om Lobber se Lobberne, Nylarsker S., 654. || **Nyløkke** [*ny-lykan*]. — Ved Pindeløkkegd.

Næbbeløkke [*næbbalyka*]. — Højtliggende Areal ved Bækkegd, mod S. og Ø. begrænset af mindre Engstrækninger. Subst. Næb kan i Stednavne bruges i samme Bet. som Næs, der inde i Landet anvendes om Arealer, der begrænses af Aaløb el. Eng- og Mosestrækninger (DS III Indl. u. Næs).

Nøddekuld [*nødakálf*]. UrneAdd Nødde Kulden; MK 1788 Nødde Kullen. K 1825—26 Nøde Kullen; SkovK 1935 Nøddekul. — Nød „Frukten af Nøddebusk“.

Nørreaa [*nåræw*]. — Lokal Betegnelse paa Blykobbe Aa. || **Nørredal** [*nåréda-l*]. — Jord til Bækkegd N. for Skaldepande. || **Nørreløkke** [*nåré-lyka*]. — To Lokalteter, een N. for Pindeløkkegd og een N. for Sprohus. || **Nørrevang** [*nåréwán*]. — N. for 27. Sg.

Olesvej. Vejfort. 1942 Olesvej. — Ogsaa i Nylarsker S., 654.

Ormekuld [*ormakálf(n)*]. Gst 1887, SkovK 1904, Gst Ormekul. — Orm „Hugorm“.

Osen [*o-zin*]. — Ældre Benævnelse paa et Stykke Jord ved Udløbet af

Lilleaa, opstaaet ved Aflejring, kaldes nu Sletten. Subst. glda. òs „Udløbet af en Aa“.

Ostekarret. Lb 1569 Oste karidtt. — Eng. Oste kar „Kar, hvori Oste-mælken løbes, røres og skæres eller hvori man presser og former Ost“. Navnet forekommer som Husnavn i Allinge Kbst., 643, s. d.

Pileager [*pi-laa-gørin*]. — Jord til Skovgd, nærmest denne. || **Pilebakke** [R: *pi-labakan*]. — Af Pilegd (51 Sg). || **Piledam** [*pi-ladamin*]. — Ved Engegd (6. Vg). || **Pileeng** [*pi-lacænən*]. Lb 1569 Piile engh; SkovK 1904, SkovK 1934 Pileengen. — To Lokaliteter, den optegnede Udtale og SkovK gælder en Eng i Almindingen, Pileeng i Lb 1569 er Præstegaardsjord. || **Pilehøj.** Seier BhFM 93 Pihlhøj. — Nu sløjfet Høj paa Pilegds Grund. || **Pileløkke.** Lb 1569 Piile lykenn. — Jord til 6. Vg. || **Pilestæl** [*pi-lastæ-lin*]. — Jordstykke S. for Vestergd (8. Vg), hvor der har ligget et Hus.

Pindeløkke [*pinjalykan*]. Borriinh I p. 58 Pinjelykjkeågrana; Th Pindeløkken. — S. Ø. for Pindeløkkegd.

Plantagevej [R: *plan'ta-siøvæ-n*]. — Sognevejen gennem V.-Marie Plantage.

Planteløkke [*pla-ntalykan*].

Plommemyre [*plåmømy-rn*]. — Af bh. Plomma, f. „Blomme, Svedske“ (Esp). Jfr. Plommegd, som ligger N. for Tingsted Aa, medens Plommemyre ligger S. for, saa der er næppe anden Forbindelse mellem Navnene end at de er dannet af samme Ord.

Pokkerbakke [*påkarabakan*]. SkovK 1935 Pokkerabakke. — I Almindingen. || **Pokkermyr** [*påkaramy-rn*]. SkovK 1935 Pokkeramy. — Ved Pokkerbakke. Af Pokker som Betegnelse for Fanden.

Porsmose. Urne Tilf. t. Thurah 36 den saakaldede Porse-Mose ved Allminding-Skoven. — Plantenavnet Pors.

Posthusvej [*pø-sthü-zvæ-n*]. — Vejen nordpaa ved Hakonsgd. Huset paa Hjørnet af Landevejen til Rønne har været Posthus [*rinaby pø-sthü-z*], nu er det flyttet til Knudsker.

Prinsestøtten [R: *pransastotan*]. Trap⁴, Th Prinsestøtten. — Sandstensobelisk ved Kristianshøj, rejst til Minde om Prins Chr. Frederiks (Chr. VIII) Besøg 21/7 1824 (Trap⁴).

Prædikestolen. R. Quehl, Aus Dänemark 1856 p. 170 Kanzel; DFS 1906/23 Prækestolen. — Klippe i Almindingen ved Ekkodalen. Navnet er først foreslaaet af R. Quehl 1856.

Præstedam. Lb 1569 Prestedammen. || **Præsteeng** [R: *præ-stacænən*]. — En stor Eng lige S. for Stensgd, altsaa ret langt fra Præstegden, som den hørte til. || **Præsteskov** [*præ-staskawin*, *præ-stakrakin*]. 1735 Komm 1738 Præste Skoven; 1738 Komm 1738 Westermariæ Præste-Skov; Skovskønning 1745 Præstegaards Skoven; 1820erne (Th) Præsteskov. — Skov et Stykke N. Ø. for Vester-Mariikirke.

Pugedal. Sk & P 1721 Pugedal. — Bh. Pugga „Frø“ (Esp), udtalt [*poga*] og [*påga*], el. Puge [*pøg*] „Trolld“ (R).

Pykkekulle Kær [*pykəkuləkær*, *pogəkuləkær*, *pələkəkuləkær*, R: *pygəkyləkær*]. 1743 (Kb 1781—1814) Pugekulekjær; K 1746—50 Puggo-killde k[ie]rn; 1763 UrneAdd Pukke-Kulle-Kiære; UrneAdd Puggo Kulle Kiæret; Skovtax 1775 Pugekulletieret; MK 1788 Pykkehulle Kiæret; VSK Pugekiæret; 1807 Thaarups Bh II 94 Piggekøllekjæret; K 1825—26 Pyggekjølle Kje-ret; Ipsen 1839 Pagekjæret; Ipsen 1866 Puggekullekjær, Pyggekullekjær; Gst 1886 Pykkekulle Kjær; AL 1912 Pykkekulle-Kjær [Pykkjekujllé-]; Gst Pykkekulle Kjær; SkovK 1935 Puggekullekjæret. — De forskellige Udtaleformer viser blot, at Navnets oprindelige Udtale er glømt, de er derfor uden etymologisk Værdi. Navnet er vist et oprindeligt *Pugekullekær af Puge [*pøg*] „Trolld“, som saa er omtydet paa forskellig Vis (R).

Pøredal [*pø-røda-lin*]. — I Almindingen.

Pøsekedel [*pølsəkæ-lin*]. Rømer 1821 Pølse Kjædelen; K 1825—26 Pølse Kjedelen; BhS VI 134 Pøsekedlen; SkovK 1934, Guide 1946 Pøsekedlen. — Lille Sø ved Borresø i Almindingen. Oprindelsen til Navnet paastaas at være Søens Form (Guide 1946). Pøsekedel kendes flere Steder i Sønderjylland som Engnavn (se f. Eks. DS V 271).

Raagelund [*rå-galøn*]. || Raagelundsvej. SkovK 1934 Raagelundsvej. — Vej til Rytterknægten i Almindingen.

Rabalderplads. SkovK 1934 Rabalderpladsen. — I Almindingen.

Rappekær [*rapækær*, *rapækær(ød)*]. K 1746—50 Rape-kiern; VSK Rappekær; UK 1805 Rappe Kjæret; K 1825—26 Rappe Kieret; Guide 1885, Gst Rappekær. — I Almindingen. Verb. rappe, om den Lyd Ænder giver fra sig, her om Vildænder, bh. [*ra-pa*], hvilket stemmer med den ældste Form, men ikke med Udtalen, der ligesom de senere Skriftformer er paavirket af Rigssproget.

Rasmusbakke. Skovtax 1775 Rasmuses Bakke; MK 1788 Rasmuse Bakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Rasmusbakke; K 1825—26 Rasmuse Bakke. — I Almindingen. || **Rasmussten**. Skovtax 1775 Rasmuses-Steen.

Ravnebro [*ra-wnabro-an*, R: *ra-wnabro-arna*]. MK 1788 Ravne Broerne; 1807 Thaarups Bh II 94 Ravnebroe; Panum 1830 p. 118 Ravnebroen; Salchow 1813 Raunebroeled; Teinnæs rawnabroarna. || **Ravnehul** [*ra-wna-håled*]. — En Lavning i Terrænet, hører til 3. Sg. || **Ravnekær** [*ra-wna-kær-rød*]. K 1746—50 Raune-kieren; VSK Orig Ravnekjæret; UK 1806 Ravnekjæret; Mansa 1851 Ravnemose; Gst Ravnekjær. — N. for Ravnebrohus. || **Ravnemyre** [*ra-wnamy-rn*]. UK 1806 Ravnemosen; Guide 1914, SkovK 1935 Ravnemyr; Guide 1946 Ravnemyre. — Ved Ravnebrohus. Fuglevnvet Ravn.

¶Rendebakke. UrneAdd Rende Bakkene; Skovtax 1775 Renge-Bakken. — I Almindingen. Subst. Rende „Klippekloft“ (R).

Retten. UK 1804, VSK, K 1825—26, 1835 ThaarupsPap Nr. 19, Bull 1869 Retten. — Lille Bakke i Almindingen ved Grænsen til Øster-Marie S. Paa K 1825—26 er den identificeret med Retterhøje i Øster-Marie S., 673. Retten er bestemt Form af Subst. Ret, saa Stedet er vel et gammelt Rettersted. De nærliggende Retterhøje i Øster-Marie S., 673, er et ældre Rettersted og mod S. i Almindingen ved Grænsen mod Aaker S. findes paa VSK og Bull 1869 markeret et andet Rettersted, se Stejlebjerg ndfr. I Vedtægten for Neksø Kbst. er „Retten“ anvendt som Betegnelse for Retterstedet. Det er ikke tilladt nogen „at skiere tørv imellem byen og Retten til brende“ (Vid og Vedt I 201), og med Retten er her ment de Lokaliteter ved Neksø, som har Galge- til Forled, Galgebakke, Galgebæk, Galgeløkke o. fl., s. d. u. Neksø Kbst., 646.

Ringeby Aa. Sk&P 1730 Ringebye Aae; Thurah 32, Skouggaard 1804 p. 236 Ringeby-Aaen. — Løber til Blykobbe Aa ved Elleby. || **Ringeby Bro** [*riŋaby-bro-an*, *riŋabybro*]. 1735 Komm 1738 den Nye Ringebye broe; 1802 ThaarupsBh IV 214 Ringebyebroe; VSK Ringebye Broe; Salchow 1813 Ringebyebroe; Mansa 1851, Gst Ringeby Bro.

Risager [*ri-za-gær*]. — Jord til Paa Bjerget. Ris, se Indl.

Rokkesten [*råkøste-niŋ*, *råkøste-n*]. K 1825—26 Rokke Steenen; Panum 1830 p. 119 Rokkestenen; Bull 1869 Rokkesten, Gst 1886 Rokkesten; DFM 39 p. 172 Rokkestenene; Gst Rokkesten. — Sten i Almindingen, som tidligere let kunde rokkes.

Rundebjerg. UrneAdd Runde Bierg. || **Rundekuld**. MK 1788 Runde Kuld; 1807 ThaarupsBh II 92 Rundekull; K 1825—26 Runde Kul. — I Almindingen. || **Rundemose** [*ronəmāza*]. 1743 Kb 1781—1814 Rundemose; UrneAdd, Skovtax 1775 Runde Moese; MK 1788 Runde Mose; 1807 Thaarups Bh II 93 Rundmose; K 1825—26 Runde Mose; SkovK 1904, Gst Rundemose. — To Moser i Almindingen, den ene ved Baremose, den anden ved Aaremyre. || **Rundemyr**. SkovK 1934 Rundemyr. — I Almindingen ved Nydam. || **Rundløkke** [*ronlyk-an*]. 1805 Thaarups Bh VI Rundlyk-kerne, Rund-Lykket. — Ved Loftsgd. Jfr. Rundløkke i Klemensker S., 661, af Adj. rund, se nærmere u. Løkke i Indl.

Rytterknægten [*ry-tarakna-jtjŋ*]. K 1746—50 Rytter-[k]jul; UrneAdd Rytter Kullen; K 1778 Rytter Bakker; Falenkamp 1783 Rytter Kull; MK 1788 Rytter Knekten; Skouggaard 1804 p. 228 Rytarakneytjŋ; VSK Rytter Knegten; Salchow 1813 Rytterknægten; K 1825—26 Rytter Knegten; Panum 1830 p. 13, Thaarup 1839 p. 88, Mansa 1851 Rytterknægten; BhTid 27/2 1919 Ryttera Knajt; Gst Rytterknægten. — Navn paa en Klippekul i Almin-

dingen, en af Styrtebakkerne, Bornholms højeste Punkt. Ældst hed den Rytterkuld af bh. Kujll „afstumpet, rundagtig Top, Topflade“ (Esp). I ældre Tid kaldtes paa Bh en høj Sten, som laa uden for Gaardsporten, og som blev brugt af de ridende til at træde op paa, naar de skulde stige i Sædlen, for „ejn Rytaraknajt“ (BhS X 68 Anm.). Ved Ødemark paa Sjælland findes en Sten, som benyttes, naar man staar til Hest og som kaldes Rytterknægt (Sorø Amtstidende 31/5 1944 s. 4 sp. 5, Meddelelse fra Ordbogsredaktør Kaj Bom). Subst. Knægt bruges om Ting, der skal støtte el. bære noget, saaledes i Sammensætninger som Bæreknægt, Hyldeknægt, Støvleknægt. Paa Bh. kan Knægt bruges om en Stenhob el. Klippe, jfr. Rytterknægten, Klemensker S., 661, Knægt ovfr. og Knægt i Aaker S., 684. Ved Association med dette Ord er Rytterkuld omdannet til det i Forvejen kendte Rytterknægt.

Rævedal. Guide 1883, Guide 1885 Rævedal. — I Almindingen. || **Rævegænge** [*sto-ra-, lila- el. ö-strä- västrä ræ-wagængad*]. UrneAdd Ræve Gænget; K 1746—50 [R] Jave Gængen; Skovtax 1775 Revegiænet; MK 1788 Ræve Gænget; 1805 Thaarups Bh II 80, K 1825—26 Rævegænget; Guide 1883, Guide 1885 Store-, Lille Rævegænget; SkovK 1934 Store-, Lille Rævegænge. — To Grøfter ved Pykkekulle Kær. Gænge „smal Passage, Gennemgang“ findes ofte i Gadenavne, f. Eks. Skovgænge, Ronne Kbst., 641, Dickegænge, Funchegænge, Krusegænge o. fl., Neksø Kbst., 646. || **Rævekuld.** VSK Orig Rævekullen; VSK Rævekulen; K 1825—26 Ræve Kullen; Bull 1869 Rævekulen. — I Almindingen. Bull 1869 gaar tilbage til den trykte Udgave af VSK. || **Ræveløkke** [*ræ-walykan*]. — Ved Pindeløkkegd. Har Navn efter en Mand, der blev kaldt for Ræven [*ræ-winj*] (Opt 1945). || **Rævevand** [*ræ-wavanad*]. SkovK 1935 Rævevandet. — I Almindingen.

Rødegavl [R: *rö-igawl*]. Hauberg Bh², SkovK 1904 Røde Gavl; Guide 1914, Gst Rødegavl. — Navn paa en Klippe. Man kunde i sin Tid herfra se den røde Gavl paa Koldekildehus (Guide 1946). || **Rødkilde** [*rö-kiila*]. — En nu udtørret Kilde. Rødkilde forekommer flere Steder i Landet som Stednavn og sigter formodentlig til Vandets rødlige Farve, jfr. DS VII 219. || Rødkilde Eng [*rö-kiilaengän*]. — Jord til L.-Bjerggd. || **Rødkulle.** INM 1879, Th Rødkulle. — En stor sløjfet Røse i Almindingen (INM 1879).

Rømerbakke. Jansen 1819 Rømers Bakke; K 1825—26 Rømer Bakken. || **Rømeresti.** Skovtax 1775 Rømmerestien; MK 1788 Rømere Stien. || **Rømersgårde.** Th Rømers Gærde. — I Almindingen. || **Rømersten.** K 1825—26 Rømer Sten. || **Rømersvej** [*rømersvaj*]. SkovK 1934, Guide 1946 Rømersvej. — Færdselsvej i Almindingen og videre østpaa, anlagt af Forstmanden Hans Rømer (1770—1836), der paabegyndte Beplantningen af Almindingen.

Røverdalen. UK 1804 Røverdalen; Mansa 1851 Røver Dal; Bull 1869 Røverdalen. — I Almindingen. || **Røverkær** [*rö-varakæ-ræd*]. K 1825—26 Store-, Lille Røverekieret; Guide 1883 Ræve Kjæret; Gst 1887 Rævekjær; Gst Røverkjær. — I Almindingen. Formen Rævekær skyldes formodentlig den ældre Udtale **[ræ-varakæ-ræd]*, Udtalen [*rö-vara*] er ung i Dialekten (R), jfr. Røverskær, Gudhjem S., 672. || Røverkærsvej [*rö-varakæ-ræve-n*]. || **Røverspring** [*rö-varaspringad*]. Guide 1946 Røverspringet. — Udsigtspunkt. Det fortælles, at en Røver, der følte sig forfulgt, er sprunget ud herfra (Guide 1946).

Salteng. Lb 1569 Saltt engenn.

Sandager [*sa-na-gær*]. — Jord til Sosegd (7. Vg).

Segen Kilde [*sæ-jänkiila, sæ-jänakiila*]. K 1825—26 Segen Kilden; Gst Segen Kilde. — Kilde ved Segenkær i Nyker S., 652. Jfr. Segenhus ovfr. u. Bebyggelsesnavne.

Sergentmyr. SkovK 1934, Guide 1946 Sergentmyr. — I Almindingen op til Vester-Marie Plantage.

Sibirien [*sø'be-riän*]. Turistforen. Aarb. 1926 p. 70 Sibirien. — Yderst mod N.Ø. i Almindingen ved Grænsen til Øster-Marie S. Kaldes Sibirien, fordi det ligger saa fjernt.

Sidden [(i:) *si-dän*]. — To Lokaliteter 1. ved Lillegd, 2. Eng S. for Møllegd. Bh. Sid, f. „en liden Dal“ (Esp).

Silkeeng [*sølkæengän*]. — Nu Agerjord. Ellipse af Plantenavnet Silke-

græs. — KH: En anden Mulighed er, at første Led kunde være et Subst. glda. *silki, n. med Bet. „Sump“ el. lgn., en Afledning af Roden i oldn. sil „stilleflydende Strækning i Elv eller Bæk“ (NG Indl. p. 74). Jfr. Silke DS V 137, Navn paa et Stykke Marsk.

Sisselbakke [*si·sələbakən*]. — Jord til Pilegd. || **Sisselstæl** [*sezələstæ·lɪn*]. — S. f. Skoven ved Bjergedal. Kvindenavnet Sissel, af Cecilie, som dog almindelig optræder i Formen Celia [*se·liə*] (R).

Skadekrog [*skadakrə·gɪn*]. Seier BhFM 65 Skaddakrogijnj; SkovK 1934, Guide 1946 Skadekrogen. — Engareal i Almindingen. Fuglenavnet Skade.

Skaldepande [*skə·ləpə·nə*]. — En Hævning i Terrænet ved Bækkegd.

Skomagerens Hjørne. SkovK 1934 Skomagerens Hjørne. — I Almindingen. || **Skomagerlap** [*sko·magarələpɪn*]. — Jord til 37. Sg. Jfr. Gaaselap ovfr.

Skovager [*skawa·gər*, *skawa·gərɪn*, *skawa·grana*]. 1817 (Th) Skovagerne; Th Skovagrene. — Flere Lokalteter, Jord til Plommegd, Sosegd, Vestergd og Skovgd. || **Skovbakken** [R: *skawabakən*]. — Ved Dalbygd (7.Vg), som fra 1839 ejedes af Slægten Skov (R). || **Skoveng**. Lb 1569 Skouff engen. — Lb 1569 oplyser „Paa samme eng er nogen skouff.“ || **Skovhave** [*skawha·wa*]. — Ved Tingsted Aa. || **Skovløkke** [*skawlykən*]. — To Lokalteter, Jord til Rømeregd og til Sosegd (7. Vg). || **Skovsager** [*skawsa·gərɪn*]. — Jord til Skovgd.

Skrehold [*skre·ha·l*]. — Ved Ellebygde ned mod Blykoppe Aa. Verb. bh. skre „skride, glide“ (Esp). jfr. Skrehald. Svanek Kbst., 645.

Skrubbemyr [*skrəbəlmy·r*]. Specialkort (Th) Skrubben; SkovK 1934, Guide 1946 Skrubbemyr. — Subst. Skrub „smaa Buske, Smaakrat“, eller en Afledning deraf, se Skrubbe u. Naturnavne i Klemensker S., 661.

Skrædderbakke. Th Skrædderbakken. — I Almindingen.

Skyttedam [*ʃətədə·mɪn*]. 1805 Thaarups Bh II 80 Skiøttedammen; VSK Skyttedam; Salchow 1813 Sküttedam; Ipsen K 1839 Skyttedam; Mansa 1851 Skjettedam; Gst Skyttedam. || **Skyttesporet**. SkovK 1934 Skyttespor. — Skovvej i Almindingen.

Skæggedam [*ʃægdə·dam*]. Th Skækkedammen. — S. for St.-Bjergegd. En Mand, som boede her og druknede i Dammen, blev kaldt Skæggen [*ʃæɡɪn*] „den skæggede“. Men om Dammen har Navn efter ham, eller han omvendt har faaet sit Tilnavn efter Skæggedamshuset, vides ikke (R).

Skørrebro [R: *ʃö·ra·bro*, *ʃöra·bro*]. MK 1817 Skiørebroe; AL 1912 Skørrebro [Sjæra.]; Gst Skørrebro. — Bro over Læsaa ved Grænsen mod Aaker S. Maaske Adj. skør „skrøbelig“ om Broens ringe Bæreevne.

Sladderbakke [*sladərbakən*]. UrneAdd, MK 1788 Sladder Bakken; VSK Orig Sladrebakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Sladderbakke; K 1825 —26 Sladder Bakken; Gst Sladrebakke. — Subst. Sladder, jfr. Sladdermark, Bodilsker S., 681.

Sletten [*slætən*]. — Nyt Navn paa Osen ovfr. || **Sletterne** [*slætarna*]. — Den østligste Del af Almindingen.

Smedeløkke [*smedəlykən*]. — Ved Smedjen ved Gadegd. || **Smedestykke** [*smedəsty·kəd*]. — Jord til Sosegd (7. Vg).

Smelleslot [*smələʃlət*]. — Jord til Rømeregd, se Smelleslot ovfr.

Smørenge [*smörəngə*]. Lb 1569 smør enge; VSK Smør Enge; Thaarup 1839 p. 310 Smør-Eng; Bull 1869 Smør Enge; Guide 1885 Smørenge. — Se Smørenge u. Bebyggelsesnavne. || **Smørtøndeng**. Skiftepr 1725—27 p. 193 Smørtønde Engen. — Ved Tingsted Aa S. for Stensgd.

Snivekrog [*snivəkkrə·gɪn*]. SkovK 1934 Snivekrogen. — V. for Baste-mose. Verb. bh. sniva i Bet. „sove“. Navnet bliver da lig med Sovekrog, Sted, hvor man har sovet til Middag (DS III 142).

Snogen. MK 1817 Snogen. — Ved Bækkegd (29. Sg).

Snorreled. Teinnæs Snåræled. — Nordpaa i Almindingen. Der var i gamle Dage et Led, som Børnene lukkede op, naar der kom en Vogn, en Skilling kastedes i Grams. Manden paa Stedet kaldtes Snorriinj. Hans Kone blev kaldt Snorran (Teinnæs). Det kan ikke afgøres, om Ledet har Navn efter disse Folk el. disse efter Ledet, jfr. Snorebakke, Knudsker S., 651.

Sofiehøj. Gst 1886 Sofiehøj; SkovK 1934 Sophiehøj; Gst Sofiehøj. — I Almindingen.

Sortebjerg [R: *swɑ-rtəbjæ-r*]. VSK Sortebjerg; Bull 1869 Sortebakkerne; INM 1879, Gst Sortebjerg. || **Sortebæk.** MK 1817 Sortebæk. — Ved Loftsgd. || **Sortehat.** MK 1817 Sorte Hat. — Ved Varmelandshuse. Jfr. Sortehat, Nyker S., 652 og Rønne Kbst., 641. || **Sortehul.** UK 1805 Sortehul. — I Almindingen. || **Sortekær** [*swɑ-rtə'kæ-r*]. VSK Sortekær. — Ø. for Tingsted. || **Sortemose** [*swɑ-rtə'måza*]. UrneAdd, MK 1788 Sorte Mose; Forslag 1800 sorte Mose; 1807 Thaarups Bh II 94 Sortemose; K 1825—26 Sorte Mose; Guide 1883, Guide 1914, Gst Sortemose. — I Almindingen. || **Sorteper.** VSK, Ipsen K 1839 Sorte Peder; DFS 1906/23 Sortepær; Thorsen, Fra Sydbornh. 26: en stor, sort Sandstensblok, som hedder „Svortepær“. — Sten V. for Sose Odde.

Sose Aa [*so:zɑ a:*]. BhFisk 1933 p. 12 Sozeaan. — Samme Aa som Lilleaa. || **Sose Odde** [*so:zɑ u:d, u:diŋ*]. BWK 1676 Soes Odde; BWRap Soess odde; BarfodK 1684 Solbude; ResenK Søe Odde; Munch 1684 Sose Odden, Sues Odde; K 1744 Soes Odden; Thurah, K c. 1760 Sose Odde; DATl Sase Odde; VSK Sosa Odden; M. Jespersen, Geognostisk Veiviser p. 26 Sosa-odde; Gst Sose Odde. || **Sose Rev.** K 1778 Sose Riff; Falenkamp 1783 Sose-Rif. || **Sose Skov** [*so:zaskawana*]. 1806 Thaarups Bh II 22 Soseskov. — Samme Lokalitet som Longerne ovfr. || **Sose Vig.** Falenkamp 1783 Sose-Bugt; VSK Sosa Vigen; UK 1817 Sosa Viig; Mansa 1851 Sosevig; Gst Sose Vig.

Spisekammer. Specialkort (Th) Spisekammer. — I Almindingen Ø. for Bastemose. Navnet betegner maaske en Spiseplads i Skoven (Gunnar Knudsen i Dansk Skovforenings Tidsskritt 1925 p. 20).

Springbakke [R: *sprinbakən*]. DFS 1906/23, Th Springbakken. — Bakke ved Dyrstensholm og Torevand. || **Springbakkevej** [R: *sprinbakavæ-ŋ*]. DFM 39 p. 414 Springbakkevejen; SkovK 1934 Springbakkevej. — Vej forbi Springbakkehus op til Rytterknægtshuset i Almindingen. || **Springet.** [*sprinəd*]. K 1825—26, Ill. Tidende II 1861 p. 397, Grove Danmark¹ 260 Springet. — Klippespids i Ekkodalen. Den kaldes saaledes, fordi en Forbryder under Forfølgelse engang har reddet sig ved et Spring ned i Dalen. Kaldes ogsaa Røverspring og Jomfruspring.

Spundet. Lb 1569 Spunditt. — Subst. Spund, jfr. Spundet, Neksø Kbst., 646.

Spændeager [*spænəd, spænəa-gæriŋ*]. — Jord op til St.-Bjergegd. Bh. Späjanne „et Par i en Vinkel sammenstødende og med Hanebjælker forbundne Sparretræer (Esp Till.).

Staaledam. K 1825—26 Staaledammen. — I Almindingen ved Grænsen mod Øster-Larsker S. Familienavnet Staaledam.

Stakkelemose [*stakalamazan*]. VSK Orig Staklemosen, VSK Stakle Mosen; UK 1805, UK 1817 Stakkele Mosen; K 1825—26 Stakle Mosen; Mansa 1851 Stakkele Mose; Gst Stakkelemose. — Paa VSK Orig en Lok. ved Rytterknægten. Bh. Stakkal „Stakkel“.

Stejlebakke [R: *stajlbakan*]. VSK Stejlebjerg; INM 1879 Steilebakke; Vedel BhO p. 252 Stejlebjerg; Gst Stejlebakke. — En stor Stenrøse ved Vestergaardshuse, i hvis Top man i sin Tid har haft Stejle og Hjul staaende (INM 1879). || **Stejlebjerg** [*stajlbjæ-rəd*]. 1767 Urne Add Steilbjerg. — I Almindingen ved Nydam paa det Sted hvor VSK har „Rettersted“ og Bull 1869 „Retterstedet“. Det berettes, at en Mand er blevet henrettet paa dette Sted (Aakir. 1945). Rimeligvis Rettersted for Bornholms Landsting, som mødtes ved Aakirke. Af glda. *stæghl, der svarer til glsv. stäghl „Stejle“.

Stenager [*stena-gæriŋ*]. — To Lokaliteter, Jord til Pindeløkkegd og Jord til 37. Sg. || **Stenbjerg.** UK 1818 Steen Bjerg. — I Almindingen. || **Stenhøj.** Lb 1569 Stenhøj; MK 1817 Steenhøj; Møller, Folkesagn 1867 p. 5 Stenhøj; Gst 1886 Stenhøj. — Paa Gst 1943 kaldes Stenhøj sammen med Træhøj Stensgd Høje. || **Stenkageeng.** Sk&P 1722 Steenkage Engen. — Snarest Fejl for Stenkrog (GK) el. Stenkage om en Slags Pandekage (R). || **Stenkrog.** UrneAdd Steen Krogen; Skovtax 1775 Steenkrogen; Th Stenkrogen. || **Stenkrogevej** [*stena-kræ-gavæ-ŋ*]. SkovK 1904 Stenkroge

Veien; Th Stenkrogsvej. — Skovvej i Almindingen. || **Stenløse**. K 1825—26 Steenløse; SkovK 1934 Østre Stenløse. — I Almindingen. Samme Navn i Olsker S., 663, og i Pedersker S., 683. || **Stenshøj**. 1735 Komm 1738 steen høien; Lund c. 1820 Steenshøj; INM 1879 Stenshøj; BhS VI 135 Stenhøi. — Bakke paa Lillegaard's Jord. || **Stenskov** [*ste-nskawin*]. — Lund N.V. f. Hakkeledgd.

Stenderseg [*stænders'æ:ʃ*]. SkovK 1934, Guide 1946 Stenders Eg. — Familienavnet Stønder [*stønder*].

Stensvalebæk. MK 1788 Steensvale Bekken; K 1825—26 Steensvale Bekken; Guide 1883 Stensvale Bæk. — I Almindingen. Fuglenavnet Stensvale „Mursejler, Cypselus apus“. || **Stensvalefeld**. Specialkort (Th) Stensvalefeld. — Muligvis Vandfald i Stensvalebæk.

Storeborg. — Se Gamleborg ovfr. || **Storehøj**. (Her?) 1778 Thaarups Bh II 616 Store Bakke; Guide 1914 Store Høj. || **Storeløkke** [*stor-rølyka*]. — Jord til Rømerøgd. || **Storeng**. 1876 (Th) Store-Engedalen; BhS XVI 193 Storengen. || **Storlyngen**. — Se Højlyngen ovfr.

Studebakke. K 1825—26 Stude Bakken. — I Almindingen mellem Gamleborg og Lilleborg. || **Studedal** [*stii-dada-lin*]. VSK, Bull 1869 Studedal; Th Studedal. — I Tingsted paa Grænsen til Nyker Plantage.

Styrtebakker. Ravn 1671 p. 177 Styrterne; 1738 i Komm 1738 Stynte bakken; Rel 1743 Styrte-Bakkene paa Lyngen; K 1746—50, Thurah p. 33 Styrte-Bakkerne; MK 1788 Styrte-Bakkerne; Skougaard 1804 p. 228 Storte-Bakkene; 1807 Thaarups Bh II 92 Styrtebakkerne; Salchow 1813 Styrtebakken; K 1825—26 Styrte Bakkerne; Ipsen K 1839 Stortebakker; BhS VI 129, Trap⁴ Stortebakkerne. — Klippeparti paa Vestsiden af Ekkodalen. Navnet er Plur. af Subst. bh. Stortebakke „Bakke eller Fjeld med brat, lodret Klippevæg, især en saadan, som danner den ene Side af en Dal" (Esp).

Stælager [*stæ-la-garin*]. — Jord til Skovgd, grænser til Bjergeløkke. Stæl, se Indl.

Stættesager [*stætasa-gar(in)*]. — Jord til Skovgd. Af bh. Stätta, f. „Stente“. Man skulde have ventet en Udtale [*stæta-*] uden s. Det samme er Tilfældet med Kildes- i Kildesgd, Nylarsker S., 654, Olsker S., 663, Rø S., 664 og Kildesager, Allinge Kbst., 643, der ogsaa har s i Gen. for ventet [ø].

Støttekilde. Afh. P. Thorsen 1942 p. 19 Støtte Kilde. — Lige S.V. for Lindesbjerg. || **Støtten** [*støtan*]. Seier BhFM 98, SkovK 1934 Støtten. — Ved Grænsen mod Nyker Plantage paa det gamle Almindingsgårde. || **Støttevej** [*støttæ-vej*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Støtteveien. — Vej ved Grænsen til Aaker S. Af bh. Stötta, Stätta, f. „Stente“, jir. Støttegab, Nekse Kbst., 646.

Suppegryden [*såpægry-dan*]. — I Almindingen.

Svenskebæk [*svenskabækkin*]. UrneAdd Svenske Bekken; Guide 1914 Svenskebæk; G&N 1930 p. 32 Svenskabækkin; SkovK 1934, Guide 1946 Svenskebækken. — Bæk ved Gamleborg i Almindingen, Begyndelsen af Kæmpeaa (Læsaa). Den hedder ogsaa Kildebæk. || **Svenskeknold**. Skougaard, Bornholms Saga p. 77 Svenske-Knoldene (Svenska-knylljnan); DFS 1906/23 Svenskeknollarna, Svenskeknolde. — De paa Sydlandets Kirkegaard liggende „Svenskeknolde“, som tydelig bærer Spor af at være Fællesgrave, hvor Ligene havde været klædt i uldent Tøj, og som sagdes at stamme fra „Svineslagtningen“, stammede uden Tvivl fra den svenske Flaades Forlis ud for Sose (DFS 1906/23). Natten til den 5. Dec. 1678 strandede en stor svensk Transportflaade paa Vej fra Pommern, se f. Eks. Zahrtmann, Borringholmerens Historiebog II 54 f. og A. Jensen i Festskr. Peter Thorsen 1942 p. 39 ff. Det opr. Efterled maa være et *[-knylln]*, d. v. s. Knylling, uden Tvivl en diminutiv -ling-Afledn. til Subst. Knold. || **Svenskeløkke** [*svenskalykan*]. — Mellem Pindeløkkegd og Vestergaardshuse. || **Svenskestykke** [*svenskastykfad*]. — Jord til 37. Sg.

Svineklippe. Skovtax 1775 Sviineklippen. || **Svinekrog** [*svi-nakrå-gin*]. — Jord til Paa Bjergtet. || **Svineløkke** [*svi-nalykan*]. — To Lokaliteter, Jord til Pindeløkkegd og til St.-Bjerggd. || **Svinemose** [*svi-namåzan*]. 1767 UrneAdd, Falenkamp 1783 Svine Mose; UK 1805, VSK, Salchow

1813, Mansa 1851 Svinemosen; Gst Svinemose. || **Svineryggen** [*swi-narygin*]. — Højdedrag i Skoven lige S. for Skovhave. || **Svinesletterne**. UrneAdd Svine Sletterne.

Svovlmyrerne [*swawlmj-rn*]. SkovK 1934 Svovlmyrene. — I Almindingen ved Grænsen mod Nyker Plantage.

Sønderdal [*søn-ræda-l*]. — Jord til Bækkegd S. for Skaldepande. || **Sønderlyng**. UrneMin Syndre-Lyng. — Den sydlige Del af Højlyngen. || **Sønderskov** [*dæn, sønræ skawin*]. UK 1817 Søndre Skoven. — Skoven omkring Mejeriet, kaldes af Folk uden for Sognet [(*væstar*) 'ma-rkærkæ'skawa] (R).

Thorsenskrog. SkovK 1934 Thorsenskrogen; Seier BhFM 69 Thorsens Hjørne.

Tildesager. 1816 (Th) Tilliesager; Th Tillingsager, Tillingsengene. — Udloed til Vestergd (8. Vg). || **Tildesvej** [*tjlsvæ-n*, R: ogsaa *tjlsvæ-n*]. — Forbindelsesvej forbi Mejeriet mellem Landevejen til Svaneke og Landevejen til Aakirkeby. Jfr. Bebyggelsesnavnet Paa Tilden.

Tingsted Aa [*tjnstæ æ*]. 1806 Thaarups Bh II 22 Tingsted og Elleby Aaen; Salchow 1813 Tingstedaæ; Gst Tingsted Aa. || **Tingsted Bakke**. UrneAdd 1762 Tingsted Bakken; Th Tingsted Bakke. — Bebyggelsesnavnet Tingsted.

Tobisehul. 1767 UrneAdd Tobise Hullet. — I Almindingen ved Nydam. Mandsnavnet Tobias el. Forkortelse af Lyngtobbis „Firben“ (R i DF II 108).

Tokkeaa [*tåkaæ-n*]. — Samme som Tingsted Aa. Løber forbi Tokkerne ndfr. || **Tokkerne** [*tåkana* el. *tåkæ-næn*]. BhTid 30/9 1944 Tokkana; Th Tokkeengen; Guide 1946 Tokkerne. — Skovkrat N.V. for Vester-Mariekirke ned mod Ringeby Bro. Tokkerne er bestemt Form Plur. af Subst. Tokke „hvad der tilkendes, tillægges en efter skøn“ (ODS), et Ord, som ofte findes i Stednavne (Steenstrup, De danske Stednavne¹ p. 108, DS II 29).

Torevand [*to-rævanæd*]. K 1822 i Udm i 1775—1822; UK 1805 Thorevand; 1805 Thaarups Bh II 80 Tørrer vandet; Ipsen K 1839 Thore Vand; Mansa 1851 Thorevand; Bull 1869 Thorevand; Guide 1885 Thorevand; Guide 1914 Toravand (Mose og Sø); DFS 1906/23 Thoravandet; Gst Thorevand. — Subst. glda. **torth*, urnord. **turða*, oldeng. *tord*, n. „Smuds, Møg“, der er første Led i glda. *thorthifil*, oldn. *tordyfill* „Skarnbasse“ (BrN GG I 203). Ordet findes i adskillige svenske Sonavne (Natan Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn 346 ff., Erik Brevner, Sydöstra Närkes sjönamn 220). Kan eventuelt tænkes at være Gen. af Mandsnavnet glda. *Thorth*, oldn. *Dórðr*, Gen. *Dórðar*, som vel maa have haft en gl. bh. Gen. *Thora*, inden det analogisk fik Formen *Torsa*. Men i saa Fald maa Navnet forudsættes at være middelalderligt, endda snarest tidlig middelalderligt (R).

Tornager [*to-rnæ-gær*]. — Ved 27. Sg. || **Tornløkke** [*to-rnljkan*]. — Ved Lyneborggd. Planten. Torn.

Torpeng. Lb 1569 Torpeng. || **Torpet** [*tårpad*]. — Mellem Ringeby og Vester-Mariekirke. Torp, se Indl.

Trangesti [*trånæstæj*]. K 1746—50 drange-Stey; UrneAdd Trange Stie; MK 1788 Trange Stien; K 1825—26 Trangesti Bekken. — Sti i Almindingen. Adj. *trang* „snæver, smal“.

Trebakke. VSK Trebakkebek; 1860erne (Th) Trebakker; Bull 1869 Trebakken. — Ved Sose Odde. || **Trehøje** [*tre-håjæ(na)*]. UK 1805 Trehøje; K 1825—26 Tre Høje; Mansa 1851 Trehøje; Gst Trehøje. — Tre Høje i Almindingen. || **Trekant** [*tre-kæ-ntin*]. — Flere Lokalteter, dels Jord til Rømeregd og Jord til 3. Sg. samt ved Kristianshøj i Almindingen.

Troldsten [*trålstæ-n*]. — En „Agesten“ el. „Glidesten“ 20—30 Meter fra Ellebyvejen (Opt. 1943).

Træbroeng. Lb 1569 træbro eng, Træbro. || **Træhøj**. Gst 1886 Træhøj. || **Trælånd** [*træ-læn*]. — Agerjord ved en lille Lund ved Tingsted Aa.

Tueløkke [*taweljkan, ly-næbærtawarna*; R: *væstrægw-rstawarna, riñaby-tawarna*]. Skougaard 1804 p. 303 Ringeby-Tuerne. — Flere Lokalteter.

Tvillingehullerne [*tviñjahålarne*]. SkovK 1904, Guide 1914, Gst Tvillinghullerne. — To Vandhuller. Udtalen er rigsmaalspaavirket (R.) ||

Tvillingemyr [*twiʎinamyrrn*]. SkovK 1919, SkovK 1934 Tvillingmyr; Guide 1946 Tvillingmyr. — To sammenhængende Smaamoser ved Lindesbjerg i Almindingen.

Tværerbæk [*twærbækʃin*]. — Tilløb til Lilleaa. || **Tværdal** [*twærdalɪn*]. Skovtax 1775 Thver-Dalen; MK 1788 Tver-Dahlen; K 1825—26 Tver Dahlen. — I Almindingen, vinkelret paa Kalvekær. || **Tværkær**. Urne Add Tvær-Kiæret.

Tykkehule. Sk&P 1730 den Eng beliggendis i Ringebye Aae, som kaldis tœke hool. — Forleddet er Subst. Tykke „Tykning, Krat“.

Tyrshøj [*kyrs'høj*]. — Lille Bakke i Myrøby. Dyrenavnet Tyr.

Tyvekrog [*ki-vakrə-gin*]. MK 1788 Tyve Kraagen; K 1825—26 Tyve Krogen; SkovK 1935 Tyvekrogen. — I Almindingen. Hyppigt Navn i vore Skove, sigtende til Brænde- og Vildttyve (G. Knudsen i Dansk Skovforenings Tidsskrift 1925 p. 20).

Udkær [*u'kæ-rød, R: u'dkæ-rrn*]. 1788 Udm 1775—1822 Udkiaern; 1789 Udm 1775—1822 Udkiaeren; 1805 Thaarups Bh II 80 Udkjær; UK 1805 Udkjæret; Salchow 1813 Udkiaeren; Mansa 1851, Guide 1885 Udkjæret; Gst Udkjær. — Udkær ligger yderst i den Række Kær, der sammenfattes under Betegnelsen Kærene og bestaar af Kærgd Mose, Torevand og Udkær. Den af R meddelte Udtale er Plur. som i de gamle Udmarksprotokoller. || **Udløkke** [*u'lykkan*]. Lb 1569 wdlyckenn; 1738 Komm 1738 Udelychen. — To Lokaliteter, dels Præstegaardsjord, dels en Løkke S. for Ringeby.

Ugleløkke. 1726 Udm 1744—67 Ugle-Lykkekerne.

Vaadeaase [*va-da'wa-za*]. SkovK 1934 Vaadeaase. — Engareal ved Søgen i Almindingen.

Valdemarsled. 1803 Udm 1775—1822 det saakaldede Woldemars eller Waldemars Leed.

Valden [*va'ln*]. — Vejen mellem Plommegd og Nørregd. Vald, se Indl.

(Her?) **Valentins Kule**. 1864 (Th) Valentins Kule. — I Højlyngen.

Vallingebjerg [*va-linabjæ-rød*]. Rel 1743 Wallens Bierget; 1767 Urne Add Valinge Bierget; Thurah Wallens-Bjerget; UK 1804 Vallingebjerg; VSK Store Vallinge Bierg; Salchow 1813 store Wallensbjerg; K 1825—26 Vallinge Bierget; Panum 1830 p. 20 Vallinge Bjerget; Møller, Folkesagn 1867 p. 21 Valingsbjerget; Bull 1869 St. Vallingsbj; INM 1876 Vallingebjærg; Guide 1883 Vallingbjerg; Gst 1886 Valing Bjerg; Gst Vallingbjerg. || **Vallingekilde** [R: *va-linabjæ-rskiljan*]. 1767 UrneAdd Vallinge Biergs Kilden; K 1825—26 Vallinge Kilden; c. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Valingekilden; Afh. P. Thorsen 1942 p. 19 Vallinge-Kilde; Th Vallingbjerg Kilde. — Valingekilde ligger ved Foden af Bjerget, som rimeligvis har Navn af Kilden. Navnet er en -ing-Afledning af gl. *wal, afledt af Roden til Verb. sv. Dial. vala „rinde stærkt, flyde“, skaansk vala opp „udspringe, rinde op“, glsv. vala (Rietz 829). Roden er indoeuropæisk *wel (Walde-Pokorny I 298 ff.). Hertil hører det got. Verb. wulan „koge“, oldn. ylja „opvarme“, ohty. walo „lunkent“, m-Afledning af samme Rod er ohty. walm „Sommervarme“, oldeng. wilm, wylm, wielm, wælm „Bølgegang“, i Nordisk i Stednavnet glsv. Walmundzö (Brate i NoB II 84 f.). Verb. oldn. vella „sprudle, boble“, sv. välla, da. vælde er en n-Afledning af samme Rod. Subst. gl. *wal- indgaar i Stednavnet Vallekilde, Ods H., 1315 (RJb), RJb c. 1370 Walekelde, 11/3 1377 Walækeeldæ.

Vandpræsten. Specialkort (Th) Vanden; Th Vandpræsten. — Grotte i Almindingen ved Ekkodalen.

Vedmyre Bakke. UrneAdd Ved Myre Bakken; MK 1788 Veedmyrebakkerne; 1807 Thaarups Bh II 92 Vedmyrebakkerne; K 1825—26 Vedmyre Bakken; SkovK 1934 Vedmyrebakke; Gst Vedmyre Bakke. — I Almindingen. Af Subst. Ved, gl. with „Skov, Brænde“, oldn. viðr „Træ paa Roden“ el. muligt Præp. ved. Myr(e), se Indl.

Vejeseng. Th Veieseng, Vejengeageren. — Ved Vestergaard. Maaske af Slægtsnavnet Weihe.

Vejrbringerbakke [*værbrinarin*]. UrneAdd Vær-Bringe; MK 1788 Værbringer Bakken; VSK Veierbringeren; 1807 Thaarups Bh II 92 Værbringerbakkerne; K 1825—26 Veirbringer Bakken; Bull 1869 Veierbringeren;

Gst Vejrbringer Bakke. — Oprindelig af Dyrenavnet Vædder og Subst. Bringe „Brystet paa Dyr el. Mennesker“, ogsaa om „frømspringende Del af noget“, f. Eks. en Klippe el. Bakke. Væ(dde)rbringe er omtydet til Vejrbringer „en som bringer Vejr“.

Vestergade [*væstorga-da*]. SkovK 1934 Vestergade. — Vej i Almindingen. || **Vesterløkke** [*væstralyka*]. — Ved Lillegd. || **Vester-Marie Plantage**. Guide 1914, Gst Vestermarie Plantage. || **Vesterskov**. 1805 Thaarups Bh II 81 Westreskov; 1806 Thaarups Bh II 22 Wæstreskov. || **Vestertoft** [*væstra toaft*]. — Beplantningen V. for Sprohus (Opt 1945).

Vildfarekær [*vilfa-ra kær*]. UrneAdd Vildfare Kiær; MK 1788 Vilfare Kiæret; K 1825—26 Vilfare Kieret; SkovK 1904, SkovK 1934 Vildfarekær. — Af et Subst. glda. *villfari „en som farer vild el. som er faret vild“, jfr. Adj. sv. Dial. vill-fari „som har taget fejl af Vejen“ (Rietz). Mellem Vallby og Vranarp i Järestads H. i Skaane kaldes en Høj for Villfara-Högen. I Højen boede Trolfdolk, der foranledigede, at Folk, som ved Nattetid kom forbi Højen, for vild, og hele Natten flakkede rundt om denne (Rietz). Lignende Forestillinger ligger sikkert til Grund for nærværende Navn.

Vilhelms Kilde. 1807 Thaarups Bh II 94 endnu en Kilde ved det nordre Hegn. Denne sidste har intet Navn. Jeg vil kalde den Vilhelms Kilde. — Navnet er givet af Holzförster Hans Römer kort efter 1800.

Viskebakke [R: *veskəbakən*]. Ipsen 1866 Viskesbakken i Almindingen; AL 1912 Veskesbakke [Viskjes- ell. Ves-]; Th Viskesledbakken. || **Viskebro** [R: *veskəbro-ən*]. Panum 1830 p. 97, 118 Viskesbroen. || **Viskesbæk**. MK 1788 Viskes-Bekken; 1807 Thaarups Bh II 94 Viskesbækken; K 1825—26 Viske Bekken; Bull 1869 Viskebakken. || **Viskesled** [R: *veskəslē-d*]. — Indkørselsled til Almindingen. Stederne har Navn efter Eskeviske i Aaker S., 684. Jfr. Viskesledshus u. Bebyggelsesnavne.

Vognsbjerg [*vaunsbjæ-rabakan*]. K 1746—50 vogn-bi[erg]; UrneAdd, MK 1788, Forslag 1800 Vogns Bierg; VSK Vognsbjerg; 1807 Thaarups Bh II 92 Vognebjerg; Bull 1869 Vognebj.; SkovK 1904 Vognsbjergbakken; Gst Vognsbjerg. — Subst. Vogn eller Mandsn. glda. Wagh. Jfr. Vognsbjerg, Rise S., Aabenraa Amt (DS VI 275).

Voldvej [*volvæ-ŋ, volfavæ-ŋ*]. SkovK 1904 Jordvoldveien; SkovK 1934 Voldveien. — Vej i Almindingen ved Segen Kilde.

Vædderbane. Seier BhFM 82 Værabānājn. — Bakkedrag N.V. f. Sønder-Aasedamshus i Almindingen, ikke identisk med Vejrbringerbakke, der ligger S.S.Ø. for samme Sted. Der boede underjordiske i Vædderbane (Seier). Forleddet er Dyrenavnet Vædder, Efterleddet Subst. Bane om en afmaalt Plads, hvor der udføres Øvelser el. Arbejde af en el. anden Art. Der foreligger dog ikke Oplysninger om noget saadant om dette Sted.

Vældmose. UK 1817 Welle Mosen. — I Almindingen. Subst. Væld „Kilde“.

Værmeland [R: *va-rmēlan*]. UrneMin Varmeland, Warmeland. — Jorden hvor Værmelandshuse ligger. Der var Læ og Græsset kom her tidligere end andre Steder (Opt. 1945). Visse Planter kommer tidligt her paa de lune sydvendte Skraaninger (R). Bebyggelsesnavnet er omdannet til Værmeland efter det svenske Landskabsnavn, hvilket er sket i nyeste Tid.

Vættemose [*vætəsmāzan*, R: *sto-ra vətəsmāza*]. K 1746—50 wetis-mosen; Thurah Vetis Mose; 1763 UrneAdd Vettes Mosen; Falenkamp 1783 Vettis Mose; VSK Orig Withs Mose; 1805 Thaarups Bh II 80 Vættesmosen; Salchow 1813 Wittemose; Gst Vættemose. — Gen. af et neutralt Kollektiv dannet af bh. Vätta, f. „Vætte, fabelagtigt Væsen“ (Esp), oldn. vættr, f., i-Stamme, „overmenneskeligt eller guddommeligt Væsen“ (Fritzner), ænyda. vætte „(ond) ånd, trolld“ (Kalkar).

Ærtesager. Lb 1569 Ertis agir. — Jord til 6. Vg. Gen. af et Kollektiv dannet af Plantenavnet Ært.

Ørekilde [*ø-reakilə*, R: *ø-rkylə*]. Kilde paa Grænsen mellem Vester-Marie og Nyker. || **Øreløkke** [*ø-rəlyka*]. — Jord til Skovgd. Af Adj. bh. ør, „ufrugtbar, rødagtig, usammenhængende“, brugt om Jord (Esp p. 409).

Ørnebakke. MK 1788 Ørne Bakken; 1807 Thaarups Bh II 92 Ørnebakker; K 1825—26 Ørne Bakken; Mansa 1851 Ørne Bg; Gst Ørnebakke.

— I Almindingen ved Koldekildehus. || **Ørnehøj**. Th Ørnehøj. — Ved Segen. || **Ørnekul**. Th Ørnekul. — I Almindingen. Af Fuglenavnet Ørn. Jfr. Ørnkulle, Hasle Kbts Landdistrikt, 642a.

Ørninge Bakke [*ö-rnabakan, ö-rnabakana*]. Skougaard 1804 p. 228 Ørnijnabakken; VSK Ørne Bakke og Dal; Panum 1813 p. 14 Ørnebakken; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Ørnijnabakken; Bull 1869 Ørnebakken; Guide 1914 Ørningebakke; Gst Ørninge Bakke. || **Ørninge Dal** [R: *ö-rnada-lin*]. 1763 UrneAdd Ørninge Dalen; VSK Ørne Bakke og Dal; 1805 Thaarups Bh II 80 Ørningedalen; UK 1817 Ørne Dalen; Mansa 1851 Ørne Dal; Beskr 1861 i Kb 1781—1814 Ørnijnadalen; Bull 1869 Ørnedalen; Guide 1885 Ørningedalen, Ørnedal. || **Ørninge Mose**. Th Orninge Mose; Guide 1914, Gst Ørninge Mose. || **Ørninge Styrter** [R: *ö-rninqstårtarna*]. — Stejlt Klippeparti ved Ørninge Dal. Afledt af Fuglenavnet Ørn, -ing, se Indl.

Østerdal. Lb 1569 Østre daall. — Eng. || **Østerlyng**. 1743 (Kb 1781—1814) Øst i Sognet er den rette Udmark kaldes Østerlyng; UrneMin Østre-Lyng. — Har været almindeligt Navn paa Højlyngen i Modsætning til Blemmelyng (R), hos Urne dog kun den østlige Del. || **Østerløkke** [*ö-stralyka*]. — To Lokalteter, den ene ved Lillegd, den anden ved Sosegd.

654. NYLARSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 1. Sg: Blæmsgd, Dammegd; 3. Sg: Aspesgd, Loftsgd; 7. Sg: Brunsgd, Dalegd; 13. Sg: Hysseregd, Vestergd; 15. Sg: Ellesgd, I Uleggade, Skrappestæl; 16. Sg: Holtstæl, Kølleregd; 17. Sg: Dammegd, St.-Gadegd; 29. Sg: Knepegd, Munkegd, Rosenlund; 34. Sg: Abrahamsgd, St.-Almegd, Tornegd; 1. Vg: Jægergd, Skyttegd; 2. Vg: Aagestæl, St.-Myregd; 3. Vg: Pæregd, Vellensbygd; 5. Vg: Sellesborg, Viesgd; 6 Vg: Skrædderegd, Søndergd; 7. Vg: Hovedgd, Ll.-Myregd.

Nylarsker, S. [*ny'la-rs(kar)*, *ny'la-rskarsøn*, alm. lokal Udtale: *'la-rskarsøn*], **Nylarskirke**, Kirke [*ny'la-rskærkə*; lokalt: *la-rskærkə* (R)]. Regnsk 1334 Munch, Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger p. 73 ecclesie sancti Nicholai; 7/11 1433 Nicolaus Kirkere S.; 10/7 1493 sti nicolai sogn; 1528 Hüb 79 ste. Nelawse sogn; 1530 ? Hüb 82 Nillaurske sogn; 1547 Hüb 428 St. Niclas Karspel; 8/9 1555 Hüb 230 stj. Nicolauj Bogenn; Lb 1569 Nicolaus Kircke; 17/12 1577 Hüb 476 St. Nilas Sogn; LR 1580 Nilauskier Sogen, Nilauskircke; 2—7/7 1584 Hüb 497 Nielausker; LR 1585 Nilauskier sogen, Nilausker sogen; Jb 1599 Hüb 538, 544, Nelaurlitzker, Nelausker Sogn, Nelauskirke; Mandt 1610 Nelausker Sogen; Visitatsbog 10/7 1621 Hüb 598 Nilausker; PrI 1624 Nilauskersogn, Nilaurskersogn; Jb 1625 Nelaurlitz Kier Sogenn; Jb 1664 Nylaurscher Sogn; BWK 1676 Nylars K.; K 17. Aarh. Ny Larß Sogen; K c. 1700 Nye Lars Kirck; UrneMin Nielaursker-Sogn; K c. 1770 Nye Larsker Sogn, Nylars K.; Bugge 1771 Nyelarsker Sogn, Nyelars Kirke; DAtl Nyelarskier; VSK Nye Lars K; M 1844 Ny Larskirke; Gst Nylars K (Nylarsker S). — Af Helgennavnet Nicolaus. I 16. Aarh. træffer vi Forled med den danske Form Nilaus, Nelaus, og gennem denne sker Omtydningen til Ny-Lars (jfr. Gunnar Knudsen, Navnet Nilaus, i Danske Studier 1941 p. 129 flg.).

Aagestæl (2. Vg). C. 1730 (Th) Aage Stæl; UrneNb Aages Stæl; UrneJb Aage Stæl; Salchow 1813 Aagd. — Lagt under 10. Sg, formentlig før 1700, da UrneNb bemærker: „Skiellene ei i Mandeminde bekiendte“. Ifl. Z hedder Gd. 1671 og 1687 Myregd. Af Mandsn. Aage.

Abrahamsgaard (34. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Abrahams Gd; Thurah Abrahams(gd); UrneNb Store Almegd ell. Abrahamsgd; VSK Alm el. Abrahamsgd; Postadr 1869 Abrahamsgd. — Lb 1569 nævner i Sognet Abram Hans daell.

Almegaard (32. Sg) [*almægø'r(in)*]. 1574 (Z) Alnegd; Kb 1692 Almegd; K 1746—50 Alme Gd; Thurah Alme(gd); UrneNb Lille Almegd; VSK Almegd; Salchow 1813 Lille Almegd; M 1844, Gst Almegd. — Trænavnet Alm.

Almegaard, Store- (34. Sg). UrneNb Store Almegd ell. Abrahamsgd; VSK 1805 Alm el. Abrahamsgd; Salchow 1813 Almegd.

Aneholm, Hs. Gst 1887 Aneholm. — Nu Eriksdal, Aneholm er nu ukendt (Guide 1914). Af Kvindenavnet Ane el. Fuglenavnet And, bh. [*a'n*].

Arnager, Fiskerleje [*a'rna'ga*]. 14/6 1552 Hüb 179 (Genitiv) Arenacks, Arenackes; KancBrevb 2/4 1570 Arnicke; KancBrevb 14/5 1570 Arnicke; LR 1585 Arnagge; Jb 1598 Arnagge; LR 1598 Arnach; LR 1602, LR 1609 Arnager; PrI 1624 Arnage; Jb 1625 Arnager; Mejer Arnagger; Jb 1664 Arnager; Ravn 1671 Aarnagger; BWK 1676 Arn-Agr;

BWRap Aren Agers, Arn Ager; BWBeskr, ResenK Arnager; 1681 Deckner 1679—90 Ahrnager; 8/10 1683 BhS XII 86 Arnak; Komm 1685 Arnager, Arnagre; JSørensen 1704 BhS XII 84—85, K 1744, DATl Arnager; Skougaard 1804 p. 312 Arnaga; VSK, M 1844, Gst Arnager. — Udtalen viser, at Efterleddet ikke kan være Nakke, som de ældste Former tyder paa, men maa være Hage (jfr. Gunnar Knudsen i NoB XXI 49) og tillige at *n* hører med til Forleddet, som er Stamformen *arn*-el. Gen. Plur. *arna*- af Fugle-navnet Ørn. Hage (hvorom se Indl.) bruges i Stednavne særlig om Frem-spring paa Kysten, Odder og Næs, hvilket stemmer godt med Fiskerlejets Beliggenhed paa et lille Næs, hvorfra der udgaar en lang undersøisk Revle. De Kilder, som tyder paa Efterleddet Nakke, er tyske eller tyskpaa virkede. Hage er af Skrivelserne tidlig blevet omtydet til Ager, men Udtalen har stadig bevaret det oprindelige.

Arnagerbro, Hse. Spec. 1761 ved Arnagerbroe; 1884 (Th) Brohuse; Guide 1886, Guide 1914 Arnager Brohuse; Trap⁴ Arnagerbro; Gst Brohuse; Postadr 1943 Arnagerbro. — Ved en Bro over Vellensaa.

Arnager Mølle, Hs [*ʰaːnaːga ˈmøla*]. Skiftepr 1685 Arnager Mølle; UdmJb 1729—38 Arnager Mølle, dend Søndre-, dend Nordre Arnage Mølle; VSK Øvre og nedre Arnager Mølle; Guide 1946 Arnagermølle.

Aspesgaard (3. Sg). Regnsk 1662 Aspegd; Salchow 1813 Aspegd. — Et Kollektiv Aspe, til Trænavnet Asp.

Baasegaard (4. Vg) [*bəːzəgəːr(in)*]. 1646 (Z) Baasegd; Jb 1661 baasegd; Jb 1662 baasegd; Jb 1664, 1681 i Jb 1687 Baasegd; 17. Aarh. (c. 1716) i DokBh 1682—1804 Boosegd; K 1746—50 baase Gd; Thurah Baasegd; UrneNb, UrneJb Baasegd; VSK Bosagd; Salchow 1813, M 1844, Gst Baasegd. — I Lb 1569 nævnes Baase skouffuen, som vel har Navn efter denne Gd. Af Subst. Baas, bh. *bāːz* (Esp Indl 19, 46, 74).

Bakkegaard (6. Sg) [*bakəgəːrin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Bekke Gd; UrneNb, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd.

Blemmegaard (24. Sg) [*blæməgəːr(in)*]. 1584 (Z) Udi Blème; 1641, 1649 (Z) I Blemme; Kb 1687 i Blemme; Kb 1689 Blemmegd; Skiftepr 1690 Blemme; Kb 1697 i Blemme; K 1746—50 I Blemme (om 24.—26. Sg); UrneNb Blemmegd ell. i Blemme (det sidste om 24.—26. Sg); UrneJb Blemme Gde (i Blemme), om anførte 3 Gde; DATl I Blème; Salchow 1813, M 1844, Gst Blemmegd (om 24. Sg). — Oprindl. et Præpositionsnavn, gældende et Flertal af Gde, og Blemme maa derfor anses opfattes som Navn paa Terrænet, hvori Gaardene ligger, og hvortil ogsaa henregnes det tilstødende Blemmelyng, s. d. u. Naturnavne. Antagelig af et gl. **blæma*, svar. til sv. *blomma*, glsv. *blerna*, *blomma*, no. dial. *blemna*, *blæma*, f. færsk *blæma*, *blæna*; Betydn. er „Blegn, Vable, en ophejet el. vædskefyldt Plet paa Huden“. Som Naturnavn maa det vel betyde et Areal, som er opfyldt af Tuer eller mindre Forhøjninger.

Blemmelyng, Hse [*iː ˈblæmə*]. Postadr 1943, Guide 1946 Blemmelyng. — Naturnavnet Blemmelyng.

Blemmemølle, Gd [*blæməˈmøla*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Blemme Trønte; UrneJb Blemme Mølle; 1801 i Udm 1775—1822 Blemme Mølle; VSK Blemme Mølle; Mansa 1851 Blemme M; Thorvald Hansen Blemme Trynte; Guide 1914, Gst Blemmemølle. — Møllen er nu nedrevet, men Gaarden kaldes stadig saaledes (Guide 1946). Trønte, se Indl.

Blemsgaard (1. Sg) [*blæməgəːr*]. — Familienavnet Blem; i Fortegn. over Landejend. paa Bh. 1899 opføres som Ejer af 1 Sg. (Engegd.) M. P. Blem.

Bokhus, Hs. VSK Orig Bokhuset; VSK Bokhuuset. — Af Dyr- eller Slægtsnavnet Buk.

Brohuse. — Se Arnagerbro.

Brunsgaard (5. og 7. Sg) [*brūːnəgəːr(in)*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Bruns Gd; UrneNb Brunsgd; Salchow 1813 Brunsgd; M 1844 Bruungd; Gst Brunsgd. — Familien. Brun. I Lb 1569 nævnes Brunskouff og Moens Bruuns leerkulir. Som Beboer af Gd nævnes i Jb 1598 og 1625 Mogens Brun, (der ifl. Z var Herredsfoged i Vester-Hrd).

Dalegaard (7. Sg) [*daːləgəːr*]. UrneNb Dalegd; UrneJb Dale Gd; Salchow 1813, M 1844, Postadr 1869 Dalegd; Guide 1886 Dalehus; Gst 1887 Dalhus;

I 1923 Dalegd. — UrneNb hentyder til Beliggenheden ved „en haab[en] dale og bakk[er]“. Gd. er lagt under Brunsgd.

Dammegaard (17. Sg) [*damagø-r(in)*]. Gst Dammegd. — Forhen Store-Gadegd. Af Subst. Dam i Bet. Vandsamling; en mindre Dam findes tæt Ø. for Gaarden; formodentlig har der været flere, for man omtalte tidligere en Ejer som *ha-ns søns frø- damana* (Opt. 1944).

Dammegaard (1. Sg). UrneNb Engegd ell. Dammegd; UrneJb Damme Gd; Salchow 1813 Dammegd; Ipsen K 1839 Damme(gd).

Drejerhus. Spec 1761 Drejer-Huußet; Følenkamp 1783 Dreyerhuset; Th Drejerhuset.

Dødingegab, Hse. UdmJb 1729—38 ved Dødinge gabet; UdmJb c. 1825 ved Dødingegabet; VSK Orig Dynagabs Husene; UdmJb 1846 Dødingegabet; Bh Ldejd 1876 ved Dødingegabet; Gst 1889 Dødingegab; I 1923 Dødingegabshusene. — Af Subst. bh. Døjn(g) „Døding, Død, Lig; Gjenfærd“ (Esp), jfr. Dødingegabet u. Naturnavn.

Ellesgaard (15. Sg) [*ælsagø-r*]. Skifte 7/3 1704 (Z) Ellesgd; K 1746—50 Elles-Gd; Thurah Elless(gd); UrneNb Ellessgd; UrneJb Elles Gd. el. i Ulegaden; VSK Ellegd; Salchow 1813 Ellessgd; M 1844, Gst Ellegd. — Kollektivet Elle „Ellebevoksning“.

Enesgade, Hs. Spec 1761 Eenesgaden. — Af Subst. bh. Ene „Enekrat“ (Esp).

Engegaarde (1.—2. Sg) [R: *ængagø-rin*]. Kb 1688 udi Engene; Kb 1693 i Engene; UrneNb 1. Sg: Engegd ell. Dammegd, 2. Sg: ligel. Engegd (Ell. Møllegd); UrneJb i Engene; UK 1817, Mansa Enegde; M 1844 Engegd(e); Gst Engegde. — Udtaleformen gælder 2. Sg. Subst. Eng.

Fattiges Mølle. 1711—30 (Th) Fattiges Mølle. — I Arnager.

Fejleregaard (28. Sg) [*fa-ylaragø-r(in)*]. Kb 1689, Kb 1692, Kb 1697 Feilereg; K 1746—50 Feilere Gd; Thurah Feilere(gd); UrneNb, VSK Feilereg; Salchow 1813 Fejlereg; M 1844 Feilereg; Gat Fejlereg. — Ænyda. fidler, fejler „Violinspiller“, jfr. bornh. Feila „Violin“. Navnet forklæres af UrneNb som kommet „Af en Spillemand i gl. dage der“. 1535 nævnes en Rasmus Feylere i Ibsker (Z).

Fynegaard (27. Sg) [*fy-nagø-r(in)*]. Kb 1688 Foynegd; Kb 1689 Fynegd; K 1746—50 fyne Gd; Thurah Fyne(gd); UrneNb Fynegd; Datl Tynegd; VSK Einagd; Salchow 1813, M 1844 Fyhnegd; Gst Fynegd. — Slægtsnavnet Fyn, brugt om en Slægt, som oprindl. stammer fra Fyn. Ejedes 1662 af Hans Fyen (Z); 1740 tilhørte den Hans Hansen Fyhn (Jb), og 1648 nævnes en Per Fyen af Nelausker (Z); om han har haft denne Gd. er dog uvist.

Gadegaard (31. Sg) [*ga-dagø-r(in)*]. K 1746—50 Gade-Gd; Thurah Gade(gd); UrneNb Lille Gadegd; UrneJb Gade Gd; VSK, M 1844 Gadegd. — Jfr. Store-Gadegd.

Gadegaard, Store- (17. Sg). Gildeskraa 1599 (Vider og Vedtægter I 216) i Gaden; K 1746—50 j Gaden; Thurah i Gaden; UrneNb Hans loens i Gaden, Store Gadegd; VSK Gadegd; Salchow 1813, M 1844 Store Gadegd; Postadr 1869 St. Gadegd. — Kaldes nu Dammegd. Gaarden ligger tæt ved Gadegaard, 31. Sg.

Gammelagre, Hs. Guide 1885 Gamleagre; Gst 1887 Gammelagre. — Navnet lidet kendt; Huset kaldes af Ejeren Lindely.

Gildesgaard (8. Vg) [*gildesgø-r(in)*]. Jb 1651 Gildes Gd; Skiftepr 1685 gillidßboet; Kb 1688 Gildesgd; Kb 1689 i Gildesboen; Jb 1691 Gilletz Hußet; Kb 1692 Gildesgd; Jb 1696 Gilleds Huußed; Jb 1719 Gilledshused; K 1746—50 Gildes Gd; Thurah Gildes(gd); UrneNb Et Gildesboe; UrneJb Gildesboe; VSK Gildesgd; Salchow 1813 Gildesboe; M 1844 Gildegd; Gst Gildesgd. — Gaarden har tidligere tilhørt Sognets Gildeslag (I 1923).

Hammerhave, Hs. VSK 1805 Hammerhave; Bull 1869 Hammershaven; Gst, Postadr9 Hammerhave. — Subst. Hammer i Bet. „Klippeskrænt, stenet Bakke“; der findes Klipper i Nærheden.

* **Hanseshus** [*ha-nsahü-z*]. (Her?) UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Hanse Mølle; Thorvald Hansen Hans Hus. — Hus ovenfor Arnager.

Hjulergaard (23. Sg) [*jawlaragø-r(in)*]. Lb 1569 hiulegd; KR 1684 Hyfle gd; K 1746—50 hiulere-Gd; Thurah Hiulere(gd); UrneNb, VSK Hiu-

lereg; Salchow 1813 Hjulereg; M 1844 Hiulereg; Gst Hjulereg. — Af Subst. Hjuler „Hjulmand“; Ordet Hjul udtales paa Bornholmsk [j^{aw}l], Esp Indl. p. 17. Formodentlig har Ordet været brugt som Slægtsnavn.

Holtestæl (16. Sg). UrneNb Holtestell; UrneJb Holte Gd; Ipsen K 1839 Holste, Stæl. — Lagt under 14. Sg. formentlig allerede i 16. Aarh.; i Tingsvidne af Vestre Hrd 26/10 1614 hedder det ifl. Z, at 16. g. er en Ødesteil uden Husbygning i 100 Aar, som er 14. Gaards Tillæggelse. Salchow 1813 kalder Stælet: i Ulegaden. Maaske ænyda. holt „Skov“, eller Slægtsnavnet Holt.

Hovedgaard (35. Sg og 7. Vg) [h^{av}-v^ægd^æ-r; R: ogsaa h^{av}-v^ægd^æ-r]. UrneNb Hoved Gaarden; UrneJb Hovedgd; VSK Havelgd; VSK Orig Havedgd; Salchow 1813, M 1844, Gst Hovedgd. — Hovedgaard foreligger ikke i den alm. Betydning „Herregaard“, da det kun er en alm. Bondegd uden nogen Særrettighed; maaske Navnet sigter til Gaardens Størrelse efter Sammenlægningen med 7. Vg. Udtaleformen synes at være en Læseudtale.

Hyldebrandsgaard (19. Sg) [h^{yl}-br^æ-nsg^æ-r]. K 1746—50 Hyllebrand-Gd; Thurah Hyllebrands(gd); UrneNb Hyllebrandsgd; VSK Hildebrandsgd; UK 1816 Hyldebrandsgd; M 1844 Hylkebrandsgd, Mansa Hyldebrandgd; Gst Hyldebrandsgd. — Slægtsnavnet Hillebrand; Gd tilhørte ifl. Jb 1598 Rasmus Hillebrand, 1625 Mogens Hillebrandt, og 1658 Rasmus Hillebrand.

Hysseregaard (13. Sg) [h^{ys}-sarag^æ-r; R: h^{ys}-zarag^æ-rin]. UrneNb Hysaregd; VSK Hysereg; Salchow 1813 Hyssereg; M 1844 Hyssergd. — UrneJb siger, at Gd staar „paa een skraae Bakke og Hyser eller skroller saa, deraf bekommet Navnet,“ og i UrneNb hedder det, at Gd. „staaer paa en skraae hælle paa en bakke og Hyser ell. Skroll op,“ d. v. s. at han tolker Navnet af Verb. hysa; Z oversætter Urnes Udtryk ved „rager op“. Men Forleddet er utvivlsomt et Tilnavn, da Gd. 1610 beboedes af Peder Andersen (Hyser) (K. Kure) og ifl. Jb 1625 af Niels hyser.

Hysseremølle [h^{ys}-saram^ælan]. 1720erne (Th) Hysermøllen. — Nedbrudt Stubmølle paa Hysseregds Grund.

Imensmølle. VSK Imensgds Mølle; Wilster 1808 Imens Mølle. — Nedlagt Vandmølle v. Imminggd.

Imminggaard (25. Sg) [em^æng^æ-r, ældre i-m^ænsng^æ-r; R: i-min^æng^æ-rin]. UrneNb I Blemme Ell. Imindsgd; UrneJb Immin Gd; VSK Imendsgd; Salchow 1813 Immiengd; M 1844, Gst Imminggd. — Mandnavnet gl^{da}. *Emund, jfr. glsv. Emund. Som Beboer af Gd nævnes i Jb 1624 Emmed Hansøn, og i Smerskyld 1624 Emed Hannßenn. Om Udviklingen jfr. Gudmingegd, Rø S., 664.

I Uleggade (15. Sg). UrneJb Elles Gd el. i Ulegaden. — Se Uleggade ndfr.

Jærgergaard (1. Vg). — Se Skyttegaard.

Kildesgaard (30. Sg) [k^{il}-^æs-g^æ-r]. Skiftepr 1688 Killegd; Kb 1688 Kildegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Kildes Gd; Thurah Kildes(gd); UrneNb, VSK, Salchow 1813 Kildesgd; M 1844, Mansa Kildegd, Gst, Postadr 1943 Kildesgd.

Kimpens, Hs [kⁱ-mp^æns]. Thorvald Hansen Kimpens; Teinnæs Kimpens. — V. for Vellensbygd, bruges som Med for Stablerender. Kimpens er muligt Gen. af et Familienavn, jfr. at Kæmpegd i Klømensker S., 661, er optegnet med en Udtaleform [kⁱ-mpag^æ-rin].

Klint, Hse. (Her?) Kb 1688 paa Klinte; Guide 1886 Ved Klinten; Postadr 1943 Paa Klint.

Klintehus [k^lintah^u-z^æd]. Thorvald Hansen Klintehuset.

Klippen, Hs. Gst 1887, Gst Klippen.

Kneppegaard (29. Sg) [kn^æpag^æ-r, kn^æpag^æ-r el. knapag^æ-r; R: kn^æpag^æ-rin]. Kb 1694 Kneppegd; K 1746—50 Kneppe Gd; Thurah Kneppe(gd); UrneNb Munke ell. Kneppegd; UrneJb Munche ell. Knappe Gd; VSK Kneppe el. Munkegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kneppegd. — Ifl. Opt. 1944 skal Gd have Navn „efter en, der kaldtes kn^æpin“. Et Familienavn Kn^æp kendes fra Jb 1629, hvor en Udbygger paa Højlyngen hedder Hans Hansen Kn^æp. Er dette den oprindelige Form, maa Udtalen kn^æpa- opfattes som en Forvrængning, der bringer Navnet i Forbindelse med Vb. bh. kn^æppa i Bet. „beligge“ (Esp 445), men det kan dog ikke opfattes som direkte sammensat med Verbet, da det saa vilde hedde kn^æpæ-.

Kølleregaard (14. og 16. Sg) og Hse [*kølaragø-r(in)*]. Skiftepr 1681 Køllergd; Kb 1691, Kb 1693 Kiøllereg; Kb 1697 Køllereg; K 1746—50 kiøllere Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Køllereg; UrneJb Kiøllere Gd; Salchow 1813 Kjøllereg; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Af Slægtsn. Kjøller; 11/11 1691 Skifte efter Hans Kjøller, og Gd. tilhører 1730 Hans Hansen Kjøller, 1763 Svend H. K. og 1765 Jens H. K. (Z). I et Tingsvidne af 26/10 1614 hedder det, at 16. Sg er en „Ødesteil“ uden Husbygning, og har været det i 100 Aar, og ligger under 14. Sg (Z).

Lammegaard. Th Lammegd. — Ejendom i Arnager.

Langensgaard (20. Sg) [*långensgø-r*]. Skiftepr 1685 Langgisgaarden; Kb 1688, Kb 1689 Langensgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Langens Gd; Thurah Langens(gd); UrneNb, Salchow 1813, M 1844 Langensgd. — Af Slægtsnavnet Lang; Gd tilhørte ifl. Jb 1598 Øduer Langenns, og derefter Jacop lang. 1679 nævnes Mats Lang (Z). UrneNb antegner, at Gd har Navn efter en Beboer i gl. Dage Hans Lang; en Hans Langh y Nyllarskersogen 1575 anføres af Z.

Lobberne, Hse [*i: låbarna*]. Gst 1887 Lopperne; Guide 1886 I Lopperne; AL 1912, Guide 1946, Gst Lobberne. — Samme Lokalitet som Lobbæk, har Navn efter en nu udgrøftet Eng Lobberne, s. d. u. Naturnavne.

Lobbæk, Hse [*lábæk, lábæk*]. Guide 1914, Trap⁴, Postadr 1943, Th, Gst Lobbæk. — Hed tidligere Lobberne. Lobbæk er oprindelig Navn paa den lille Bæk, der er Begyndelsen til Præsteaa, se Lobbæk u. Naturnavne.

Loftsgaard (3. Sg) [*lawsgø-r(in)*]. VSK, M 1844, Gst Loftsgd. — Se Lofts-gd i V.-Marie S., 653.

Loftsgaardsskovshuse [*lawsgø-rsskawshu-zøn*]. Th Loftsgaardshuse. — Har Navn efter Loftsgaardsskov i V.-Marie og Nyllarsker S. Den Del af Skoven, som laa i Nyllarsker S., er nu ryddet og bebygget.

Lynggaard (22. Sg) [*løn-gø-r(in)*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Lyng Gd; Thurah Lyng(gd); UrneNb, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Efter Beliggenheden ved Blømmelyng.

Lynghus, Hs. Guide 1885 Arnager Lynghus; Gst Lynghus; Th Lynghuset.

Munkebakkehus, Hs. Bull 1869 Munkebakke H.; Th Munkebakke Huse.

Munkegaard (29. Sg) [*monkagø-r*]. UrneNb Munke ell. Knepegd; UrneJb Munche ell. Knappe Gd; VSK Kneppe el. Munkegd. — Vel Slægtsnavnet Munk.

Myregaard, Lille- (11. Sg) [*lila my-ragø-r*; R: *my-ragø-rin*]. 1687 (Jb 1687) Lille Myre gd; K 1746—50 myre-Gd; Thurah Myre(gd); UrneNb, M 1844 Myregd; Gst Lille Myregd. — Se Store-Myregd.

Myregaard, Lille- (7. Vg). K 1746—50 (Kopi 1796) Lille Myre Gd; Thurah Lille Myre (gd); UrneNb Lillemyregd; UrneJb Lille Myre Gd; VSK, Salchow 1813 Lille Myregd. — UrneNb bemærker, at Gd. „staar lige for Præste Myren“. Salchow kalder Gd. for Stæl til 38. (d. v. s. 35.) Sg, uden Bygning; Gd. er sammenlagt med 35. Sg.

Myregaard, Store- (10. Sg og 2. Vg) [*sto-ra my-ragø-r*]. (Her?) Gilde-skraa 1599 (1762 UrneAdd) ved Myren; 1632 (Jb 1687) Myrre Gd; K 1744 Myregd; K 1746—50 Store-myre Gd; Thurah Store-Myre(gd); UrneNb Store Myregd; Salchow 1813 Myregde (10. og 11. Sg); M 1844, Gst Store Myregd. — Snarest af Subst. Myr (se Indl.), ellers er det ikke foreneligt med Formen fra 1599. Man har villet tolke Navnet af Slægtsnavnet Myre, idet Gd. antagelig i 16. Aarh. har tilhørt Trud Myre, en Mand af skaans Adelslæg (Peter Thorsen, Vor Hjemstavns p. 76); jfr. M. K. Zahrtmann, Borringholmerens Historiebog I 71, der oplyser, at Gd har tilhørt Adelslægten Myre, som var bosat paa Bh inden 1448, men den Mulighed foreligger vel ogsaa, at Slægten kan have faaet Navn efter Gaarden.

Myremølle, Ml [*my-ramalan*]. Gst 1887 Myremølle; Bh Ldejd 1899 Myremøllen; Gst, Th, Postadr 1943 Myremølle. — Ved Lobberne. Myr, se Indl.

Møllegaard (2. Sg). UrneNb Engegd (Ell. Møllegd); UrneJb Mølle Gd; Salchow 1813 Møllegd; Ipsen K 1839 Mølle(gd). — Ligger ved Lilleaa; her har vel været en Vædmølle.

Paa Kirkens Jorder, Hse. Postadr7, Postadr 1943 Paa Kirkens Jorder.

Paradishus, Hs [*pa-radi-zhiu-zød*, (*hæns o-ls*) i *pa-radi-z*]. Postadr 1869, Guide 1886 Paradishuset; Postadr9 Paradis; Gst Paradishus.

Pæregaard (3. Vg) [*pæ-rægø-r(in)*]. UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, Gst Pæregd. — Urne bemærker, at Navnet kommer af Udmarken Pæretrækraagen. Maaske oprindl. efter Mandsnavnet Per; Gd. tilhørte i Jb 1719 Laurs Persøn. Men Udtalen viser, at Navnet nu opfattes som indeholdende Subst. Pære; derimod kunde det sekundære Navn Pærehus (s. d.) efter Udtalen se ud til at være sammensat med Mandsnavnet.

Pærehus, fsv. Hs [*pæ-rahü-zød*]. — Huset havde Navn efter Pæregd.

Ringelsdal, Hs. Postadr9, Th Ringelsdal. — Ved Ringelshøj.

Ringelshøj, Hs. Guide 1914, Postadr9 Ringelshøj; Gst Ringelshøj Savværk. — Naturnavnet Ringelshøj.

Rosenlund (29. Sg). Postadr 1943, Guide 1946 Rosenlund. — Nyt Navn paa Kneppegd.

Rævehus, fsv. Hs [*ræ-wahü-zød*]. Mansa 1851 Rævehuset; Postadr 1869 Rævehuus; Gst 1887 Rævehus. — Ved Rævedal.

Ræveløkke, Hs. 1819 (Th) Rævedaløkke(n); Gst 1887 Rævelykke; AL 1912 Rævalyjkka. — Kaldes nu Bakkehus, sjældent Ræveløkke (Guide 1914). Af Naturnavnet Rævedal.

Sandegaard, Hs [*sa-nagø-rin*]. Th Sandegaard, Sånagaarijn. — Lille Hus ved Sandstranden i Arnager. Ejeren kaldes Sånabonijn, Sandbonden (Th).

Sellesborg (5. Vg) [*sæløbår, seløbår*]. 1794 ThaarupsBh VII Sellindsborg; Skougaard 1804 p. 309 Sellesborg; VSK Cecilieborg; Salchow 1813 Sellesborg (udtales saaledes i Stedet for Cecilieborg); M 1844, Postadr 1869 Sellesberg; Gst Sellesborg. — Ifl. Z købtes Gd 1766 af Proviantforvalter paa Christiansø, Kancelliraad Henrik Schiødtz, som gav Gd Navn efter sin Hustru Michella (bh. Selle) Stibolt og bosatte sig her 1768.

Skadekrog, fsv. Hs [*skadakra-gin*]. I 1923 Skadekrogen. — Huset laa ved Skadeager.

Skalleborg, Hs. VSK Skalleborg. — Maaske af Subst. Skalle „Slag el. Stød med Panden mod noget el. Stød, som rammer Panden“. Borg anvendes ofte i Husnavne i nedsættende el. spøgende Betydning.

Skrappestæl (15. Sg). 1679 (Th, Z) Skrappestælen. — Vel et Slægtsnavn eller Øgenavn bh. Skrapper, egl. Adj. skrap, ifl. Esp „streng (i god Forstand), accurat“.

Skrædderegaard (6. Vg). K 1746—50 Skræder Gd; Thurah Skræder(gd); UrneNb Skrædderegd el. Rettere Søndergd; DATl Skrædergd; UrneJb Søndergd Eller Skræddergd, men hint Navn rettere; Bugge 1771, VSK Orig Skrædergd; Postadr 1869 Skræddergd. — Gd tilhørte ifl. Tiendep 1662 Oluff Schröder, efter hvem den muligvis kan være benævnt.

Skyttegaard (1. Vg) [*jetagø-rin*]. UrneNb Skjøttegd ell. Jæg. Gd; UrneJb Skjøttegd; VSK Iægergd; Salchow 1813 Skyttegd; M 1844 Skjøttegd; Postadr 1869 Skjøttegd; Gst Skyttegd. — Ebbe Ülfeld indsatte 1647 den berygtede kgl. Skytte Christopher Jæger (egl. Navn Meisner) i en Gd. i Nylars og gjorde ham til Sandemand (Z).

Smedegaard (26. Sg) [*smedagø-r(in)*]. UrneNb i Blømme ell. Smiddegd; UrneJb Smidde Gd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd.

Sorteenge, Hse. Postadr7, Postadr 1943, Th Sorteenge. — Naturnavnet Sorteenge.

Spagergaard (4. Sg) [*spa-garagø-r(in)*]. Kb 1689, Kb 1693 Spageregd; K 1746—50 Spager Gd; Thurah Spager(gd); UrneNb Spagergd; UrneJb Spager Gd; Salchow 1813 Spagergd; VSK, M 1844, Gst Spagergd. — Tilnavnet Spager; Gd. ejedes ifl. Jb 1662 og 1664 af Jens Spager, og efter ham ifl. Z af Sønnen Mons Spager. Egl. Adj. gl. spag, oldn. spakr „fredsommelig“, med bevaret Nominativsændelse.

Statens Udmark, Hse. Postadr7, Postadr 1943 Statens-Udmark.

Stemmehus. Th Stemmehuset. — Jfr. Naturnavnet Stemmekrog.

Strandbygaard, **Store-** og **Lille-** (8. og 9. Sg) [*sto-ra-, li-la stra-nby-gø-r*, tilsammen *stra-nby-gø-rana*]. Skiftepr 1681 strandbye; Kb 1689, Kb 1693 Strandby; K 1746—50 Strand-Bye (8. og 9. Sg); UrneNb d. store Strand-

byegd, Lille Strandbyegd, Strandbye; UrneJb Strandbye Gaardene (6.—10. Sg); Salchow 1813 Store-, Lille Strandbyegd; M 1844 Store-, Lille Strandbygd; Gst Strandby Gde. — Ligger ved Kysten.

Strandmølle. Salchow 1813 Strøndmøllen.

Søndergaard (6. Vg) [*sønragør*]. UrneNb Skrædderegd el. Rettere Søndergd; UrneJb Søndregd el. Skræddergd, men hint Navn rettere; Salchow 1813 Søndregd; M 1844, Gst Søndergd. — UrneNb antyder, at Navnet skyldes Beliggenheden Syd for Kirken.

Taagesmedehus. Herredskort 1836 (Th) Taagesmedehuset.

Tingfogedgaard (33. Sg) [*tenfawda-, tinfawdagør(in)*]. Skiftepr 1682 tingfougdegd; Deckner 1689 tingfogd Gaarden; K 1746—50 (Kopi 1796) Tingfogde Gd; Thurah Tingfogde(gd); UrneJb Tingfogde Gd; VSK Tingfogedgd; Salchow 1813 Tingfogdegd; M 1844, Gst Tingfogedgd. — Ejedes 1623 af Peder Andersen, Tingfoged i Vestre Hrd (Z).

Tophjem, (21. Sg) [*tåpjem*]. Kb 1692 Tophiem; K 1746—50 Tophiems Gd; Thurah Tophiems(gd); UrneNb Tophiemsgd; Salchow 1813 Tophjemsgd; UK u. A. Tophjemgd; M 1844 Tosthjemgd; Gst Tophjem. — Vel af Subst. Top; UrneNb forklarer Navnet af, at Jorden skyder sig opad og topper sig op. Stedet ligger paa en Skraaning, ikke paa nogen udpræget Top.

Tornegaard (34. Sg) [R: *to-rnagør-in*]. K 1744, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Plante- eller Slægtsnavnet Torn, som i 18. Aarh. blev baaret af et Par Ejere (K. Kure).

Ulegaard (18. Sg) [*ulagør(in)*]. Kb 1689, Kb 1691, Kb 1696 Ulegd; K 1746—50 Ulle-Gd; Thurah Ulle(gd); UrneNb Ulegd; VSK Ulegd; Salchow 1813 Ulegd; M 1844 Ulegd. — Slægtsnavnet Ulv; Gaarden ejedes i 17. Aarh. af Peder Ulv (ifl. Z 1639 skrevet Peder Uld, 1640 og 1650 Peder Ul, 1660 Peder Vliff), og Z noterer fra 1693 Skrivemaaden Ulfuegaarden, og den gamle Udtale af Ulv er [*u-l*]. Den nuvæ. Form Ulegaard skyldes Misforstaaelse af det bh. Førsteled som Fuglenavnet Ugle, der imidlertid paa Bornholmsk hedder Ögglä.

Uleggade, Hse [*u-laga-dan; ü-laga-dahü-zan; nyere øglaga-dan*]. Udm Komm 1727 Ulle Gaden; UdmJb 1729, Jb 1743 Ullegaden; K 1746—50 Ule-G...n; Spec 1761 ved Ulve-gaden; Bugge 1771 Ule Gade; Lund c. 1820 Uleggade; UdmJb c. 1825 Ulvegaden; UdmJb 1846 Ulegaden; Postadr 1869 Ulegader; Bh Ldejd 1876 ved Ulegaden; Postadr⁹, Gst Uleggade. — Uleggade er oprindl. Navn paa den Kreaturvej, der fører forbi Ulegd (efter hvilken Gaden har Navn) og ud i Overdrevet (Blemmelyng m.m.), jfr. Naturnavnet Uleggade.

Uleggadehus, Store-, Gd. 1828 (Th) Store Uleggadehus; 1835 (Th) Store Ulvehus; Mansa 1851 St. Uleggade H.; Guide 1914, Gst Ste Uleggadehus.

Ugleløkke, Hs. Kb 1688 ved Ulelycke; Kb 1689 i Ulelycken; UdmJb 1729 Ulle Løcken, Ulle-Lycken; Spec 1761 paa Ulve-Lykken; VSK Orig Uglelykke; 1808 (Th) Ulelykkehuset; Bh Ldejd 1876, Bh Ldejd 1899 Ugleløkken. — Har Navn efter Ulegd.

Ved Husgårde, Hs. Kb 1689 ved Huusgårde.

Vellensbygaard (12. Sg og 3. Vg) [*vælnsby-(gør)*, R: *vælnsogør*]. Lb 1569 Wellingsby; Knudsker Kb 1689 Wellindsbye; Kb 1693 Wellendßby; Kb 1696 Wellingsby, Wellindsbye; K 1746—50 Wellingsbye (12. og 13. Sg); UrneNb I Wellensbye (Vellensgd) (12. Sg), UrneJb i Wellingsbye; Salchow 1813 Wellingsbye; M 1844, Gst Vellensbygd. — I de ældre Kilder regnes ogsaa 13. Sg til Vellensby. Se Naturnavnet Velling i Nyker S., 652.

Vestergaard (13. Sg). Postadr 1943, Guide 1946 Vestergd. — Udstykket fra Kølleregd og Hysseregd og har faaet sidstnævnte Gaards Nummer (Guide 1946).

Viesgaard (5. Vg). UrneJb Viesgd. — Kollektivet Vie „Bevoksning med Pilekrat“.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabo, Aasted, Aldershvile, Aldersro (4. SgPc), Ankerhus, Ankersminde, Bakkehus, Bakkely, Bavnehøj (12. SgPc), Birkely, Bronshøj, Dalshøj, Emmely (19. SgPc), Enghave, Enghøj (28. SgPc), Eriksdal, Eriksholm (14. og 16. SgPc),

Fredly, Granly (5.—7. og 35. Sg Lynglod), Helgental, Henriksminde, Hjortehus, Hyldebo, Hyldebam (1. SgPc), Idasminde, Kirkely, Klintfryd (25. SgPc), Kragelund (2 Lok., den ene 26. SgPc), Kratsminde (1. SgPc), Køl-lersminde (3. SgPc), Køllersvang (14. SgPc), Landly, Landlyst, Lillehave, Lindely (17. SgPc), Liselund, Lyngby, Lyngfryd, Lyngholt (20. SgPc), Lyngly, Løkkevang (20. Sg Fortov), Magdasminde, Mariesminde, Marine-dal, Munkedal, Møllebo, Nordlyst (10. Sg og 2. VgPc), Nydal, Nyholm (8. SgPc), Nørrevraa (26. SgPc), Petersdal (23. Sg Fortov), Riisminde, Risenholt, Rosenvang, Rømersdal (19. Sg Fortov), Rømersminde, Skovbrynet (6. Vg Lynglod), Skovfryd, Skovly (2 Lokalteter), Skovsminde, (Degnegd. Pc), Skovvang (Præstegd. Pc), Skydebanehus, Solheim, Solhøj (Præstegd. Pc), Solvang, Solvænge, Spagersminde, Strandfryd, Søholt, Tinghøj, Ting-vang, Vellensdal (13. SgPc), Vesterhus (5.—7. SgPc), Virkelyst, Østerborg, Østervang.

NATURNAVNE.

Aabotøjet [*ɑ·botājəd*]. Thorvald Hansen Aabotojet; BhFisk 1933 p. 12 Aabotøjed. — Fiskegrund ved Arnager. Her fandtes tidligere mange Aaboer (Teinnæs). Aabo er den bh. Betegnelse for Edderfugl (Esp).

Aabratte [*ɑ·bratan*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Knuds Kirke Aabratte; G&N 1932 p. 59 Åbratta; BhFisk 1933 p. 13 Aabrattn. — Fiskegrund ved Arnager. Har Navnet Aabratte, fordi Aaskansen var Mærke (Teinnæs).

Aasen [*ɑ·zana*]. I 1923 Aasen. — Højtliggende Agerstrækning. Aas, se Indl.

Aaskanse. Thorvald Hansen Skansen, Aaskansen; Teinnæs Åskajnjsan. — Formentlig Skansen paa Korsodde ved Vellingsaa.

Abildbidde [*a·vilābedan*]. I 1930 Abildestykker; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Abildebidde; Th Arildstykke. — I Arnager Vang. Samme Lokalitet som Vangeledstykke. Af Abild „Æbletræ“.

Adlerskrog. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 paa Tuen Adlers Krogen. — Sigte fra Fiskegrunden Haglerne. Familienavnet Adler.

Agerløkke [*a·gralykən*]. — Agerjord ved Engegaarde.

Akkeretøjet [*akarətājəd*]. J. Hjorth³ 1861 p. 39, Bull 1869 Akragrund; Thorvald Hansen Akkaratøjet; G&N 1932 p. 58 Akkaratøjed; BhFisk 1933 p. 12 Akkaratøjed. — Fiskegrund ved Arnager, hed hos UrneAdd c. 1763 Haglerne (G&N 1932 p. 58). Af ænyda. akker „Anker“, oldn. akkeri.

Almebakke [*alməbakan*]. I 1923 Almebakken. — Trænavnet Alm.

Andengade [*a·nəngadə*]. — En gammel, nu nedlagt Kreaturdrivvej i Skellet mellem Gadegd og Almegd.

Arnager Bakke [R: *a·rna·gabakana*]. UrneAdd 1762 Arnager Bakken. || **Arnager Bratter** [R: *a·rna·gabratarna*]. — Samme Lok. som Højbratter. || **Arnager Bro** [*a·rna·gabro*]. UdmJb 1729 ved Arnagerbro; Gst Arnager Bro. || **Arnager Bugt** [R: *a·rna·gabåkten*]. K c. 1700 Arnager Bugt; K 1746—50 Arnager-bugt; VSK Arnagerbugten; Gst Arnager Bugt. || **Arnager Klint**. Teinnæs Arnåga klint; Th Arnager Klint. — Højden Nord for Arnager, hedder ogsaa Revnebakke. || **Arnager Lyng** [*a·rna·ga·løn*], R: *a·rna·ga·løn*]. Ravn 1671 Arnager Lyng; UdmKomm 1727 Arnager Lyng; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Arnage Lyng. || **Arnager Løkker** [*a·rna·ga·løykər*, *a·rna·ga·løn*]. Sk&P 1727 arnager wang; Sk&P 1729 Arnage Lycke; Sk&P 1733 Arnager Vang eller løcke; K 1746—50 Arnager Bye-Wang; Bugge 1771 Arnager Wang; I 1923, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Arnage Løkker. — Byvang for Arnager Avlsbrugere. || **Arnager Odde**. Munch 1684, 10/5 1684 BhS XII 103 Arnager Huk; BarfodK 1684 Arnager Huck; K 1744 Arnagers Odde; BhFisk 1933 Arnågaudinj; Gst Arnager Odde. || **Arnager Rev**. BWRap 1676 Arn Agerss Rifve; BWBeskr BhS XII 76 Arnagers Refuer; Røl 1743 Arnager-Rif; Gst Arnager Rev. || **Arnager Skov**. BhFisk 1933 p. 13 Arnågaskauinj.

Aspen [*aspin*]. Thorvald Hansen Aspen; BhFisk 1933 p. 12 Aspinj; Teinnæs Aspinj. — Fiskegrund ved Arnager, hænger sammen med Larseknalde. Bestemt Form Mask. af *Asping (R), en Afledning paa -ing af Trænavnet Asp. Grunden har Navn af en Asp paa Land, som nævnes i UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50: Sigtet er Aspen i Roe-Hul. || **Aspesbratter** [*aspesbrattarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Aspes Knall; G&N 1932 p. 58 Aspesbrattan, Aspes-Bratten; BhFisk 1933 p. 12 Aspesbrattarna; Teinnæs [*as-pe/prattarna*]. — Fiskegrund ved Arnager. Af Kollektivt Aspe. **Baaseskov**. Lb 1569 Baasse skouffuen; KR 1684 Baaßeschougen. — Har Navn af Baasegd.

Bagdal [*ba-gda-lin*]. I 1923 Bagdalen. — Lille Dal bag Vellensbygd. **Bakkebratte**. J. Hjort³ 1861 p. 39 Bakkebrat; SøK 1914—32, SøK 1942 Bakkebrædt. — Ved Bakkegrund. Jfr. Bukkebratte ndfr. || **Bakkegrund** [*bakan*]. BarfodK 1684 Backerne; Munch 1684 Bakken, Bakkerne; Thorvald Hansen Bakken; Teinnæs bakkajnj; BhFisk 1933 p. 13 Bakkanj; BhS XII 97 Anm. 1 Bakkegrunden; SøK 1942 Bakkegrund. || **Bakkerender** [R; *bakarænjarna*]. Thorvald Hansen Bakkerenderne; BhFisk 1933 p. 13 Bakkarænjarna; Teinnæs bakkarænjarna, Bakkarænjarna. — Fiskegrund ved Arnager med to Revler ved Siden af hinanden. Jfr. Bukkerender ndfr.

Bavnehøj. Lund c. 1820 Baunhøj paa Blommelyng. || **Bavneodde** [*bånnø'ud* el. *kli-nt*]. K 1744 Baune Odden; K 1746—50 baune Odde; Thurah, DAtl Bauns-Odde; VSK Baun Odde; Ipsen 1860 Bauneodde; Gst Bavnodde. — Bavn, se Indl.

Bærlielommen [*bærlialåmin*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Bierille Lomming; G&N 1932 p. 58 Bærrilja Lomminj; Thorvald Hansen Bærlielommen; BhFisk 1933 p. 13 Bærrijlla Lomminj; Teinnæs Bærlialåmmijnj, Bærlijnjalåmmijnj. — Fiskegrund ved Arnager, en af Rinkerne. Grunden har maaske sit Navn efter en Mand Berrild. Om *lia* > *ila* se under Dorli, Ibsker S., 674.

Blemmelyng [*blæmælløn, pø-lløn*]. UdmKomm 1727, UdmJb 1729 Blemme Lyng; K 1746—50 Blemme-Lyng; Skougaard 1804 Blemme, Blemmelyng; VSK Orig Blemme Lyngen; Salchow 1813 Blemmelyng, Blemlyng; Gst Blemmelyng. — Del af Højlyngen. Se Blemmegd u. Bebyggelsesnavne.

Blisbratter [*bli-sbrattarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Blis Bratterne Grund; Danske Lods 1843 Blisbratten; BhFisk 1933 p. 12 Blisbrattarna; Otto Jørgensen Blis Bratterne. — Fiskegrund ved Arnager; en Del af Højbratter. Af Subst. bh. Bli „Bly“ paa Grund af den blyagtige Farve, de unge siger Bly- (Teinnæs).

Bodebrændes Mark. UdmJb 1729—38, UdmJb 1774 Bodebrændes Mark. — Maaske Mandsnavnet glsv. Bote, oldn. Bóti, og et Subst. *Brænde om en Lokalitet, hvor Plantevæksten er afsvedet af Solen eller ryddet ved Ild. I norske Stednavne forekommer brænna om Jord, som er gjort skikket til Dyrkning ved Brænding (NG Indl. 45) og i Sv. Dial. bränna „Land hvor Skoven er afbrændt“ (Rietz). I danske Stednavne findes det som Efterled i Noskebrænde, Ødis S. (DS III 113). Jfr. Bodebrænde, V.-Marie S., 653 og Bodelyng, Aaker S., 684.

Bohøj. Gst 1887, Guide 1914, Thorsen Vor Hjemstav p. 63, Gst Bohøj. — Bronzealdershøj paa Køllergds Grund. Maaske af Subst. Bod „Skur, Hytte“.

Bratter [R; *brattarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Brattene; BhFisk 1933 p. 13 Brattarna; Thorvald Hansen Bratterne. — Fiskegrund ved Arnager, indenfor Stablebratter. Bratte, se Indl. || **Brattesump** [*dæn brata'såmpa*]. Teinnæs [Bratta'såmpa]; P. Thorsen Fra Sydbornholm 12 den bratte Sump. — En tidligere græsklædt Bakke, som af Geologerne kaldes Forchammers Klint. Adj. bh. bratter „stejl, brat faldende“.

Bredager [*bre-a-går*]. Lb 1569 Brede ægerenn.

Brehms Kaaseknald. Teinnæs Bræmmens Kåzaknajlj. — En Bratte i Rinkerne, som har Navn efter en Tysker Brehm (Bræmm), der paastod at han havde fisket i Kaaseknald, mens han i Virkeligheden havde været i Rinkerne (Teinnæs).

Brudeseng [*brü-asæŋən*]. I 1923 Brudesengen. — Tidligere Sumpfuld Nord for Pæregd, nu udtørret og dyrket. Samme Navn i Nyker S., 652, s. d.

Brudløkke. Sk&P 1727 Brud Løcken. — Paa Langensgaards Mark. Subst. Brud, maaske i Bet. „Stenbrud“.

Bukken [*båkin*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49, 50 Bukken, Buchen; J. Hjorth³ 1861 p. 39 Bukketøiet; G&N 1932 p. 57, 58, BhFisk 1933 p. 12 Bokkinj; Teinnæs Båkkijnj. — Fiskegrund ved Arnager, en stor Flade paa et Par Tønder Land med „Spring“ mellem Bratterne (Teinnæs); hos Urne er det to forskellige Grunde med samme Navn. Dyrenavnet Buk. || **Bukkebratte**. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Bukkebratten; G&N 1932 p. 58 Bokkabrattan. — Muligvis s. Lok. som Bakkebrat ovfr. || **Bukkerender**. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Buche Rengerne; G&N 1932 p. 58 Bokkarænarna. — Muligvis s. Lok. som Bakkerender ovfr.

Buskadsager. KR 1684 B[u]sk[age]jagger, B[u]sk[aps]jagger; (her ?) 1806 ThaarupsBh II 24 Bysket. — Jord i Øster-Kirkebuske.

Dalby Bakke. Salchow 1813 Dalbyebakken. — Efter Dalbygde, V.-Marie S., 653.

Damager. Lb 1569 Damb agerenn. — Hører til Dammegd. || **Damløkke** [*damlykan*]. — To Lokaliteter, en i Arnager Vang og en lige ved Sellesborggd. || **Damløkke Stykke** [*damlykæstykkød*]. — Ved Store-Strandbygd. || **Damrende** [*damræŋən*]. Thorvald Hansen Damrenden. — Ved Damløkke i Arnager. || **Damstykke** [*damstykkød*]. — Hører til Engege.

Degnekilerne [*dē-nakī-lana*]. — Ager under Sellesborg, hørte tidligere til Søndergd, hvor Degnen boede. || **Degneløkke**. Lb 1569 Degne lyckenn. || **Degnetorp**. Lb 1569 hoss diegnne torpedtt.

Dommerstene. Lund c. 1820 Dommerstenene. — Stensætning af 13 Sten omtrent som de der vare ved Bøndernes Gadestevner i Byerne før Udskiftningen. Denne Steensætning kalder den Deel af Almuen, som ynder og gemmer gamle Sager, Dommerstenene (Lund).

Dragør. 21/7 1697 (UrneAdd) DragerØer; 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Dragør; Trap¹, MK Dragør. — Ved Grænsen mod Rønne Kbst. Af Subst. bh. Drægg „Dræg, Anker“ og Ør, se Indl., maaske dog Opkaldelse efter Dragør paa Amager (R).

Drejeraa. Kæmnerbog 1755 (Th) Dreiere-Aaen. — Andet Navn paa Starpeaa. Der laa et Hus her, som kaldtes Drejerhus. || **Drejerløkke** [*drejaralykan*]. 1753 (Th) Dreiereløkken; UrneMin Dreyer Lykke; 1772 (Th) Drejerløkken. — Løkken ved Drejerhus.

Drifterne [*dræ-warna*]. — Jord ved Engege, Plur. af Subst. Drift „Græsgang“.

Dybbratte. Danske Lods 1843 Diebratten; BhFisk 1933 p. 13 Divbrattan. Teinnæs divbrattan. — Fiskegrund Vesten om Blisbratte ved Arnager, en Del af Højbratter. Forleddet er Adj. dyb el. Subst. Dyb, bh. [*di·v*].

Dødingegabet [*dō-naga-vad, dō-naga-va-gærin*]. UrneMin Dynge-Gabet; Skougaard 1804 p. 309 Dyndgabet; DFS 1906/23 Døijnagaved; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 66 Dødningegabet; I 1923 Dødningegabet, Dødningegabsageren. — Navn paa et Gab i et Digehegn ud mod Lyngen. || **Dødingshøj**. R Døjnshøj i Øglagårdarna. — En nu sløjfet Gravhøj. Efter Sagnet har Dødingegabet faaet Navn af, at to Mænd, der gik og mejede, kom op at slaas med det Resultat, at den ene skar Hovedet af den anden med „Sajsen“ (Leen), og selv døde af sine Saar. P. Thorsen, Hilsen til M. K. Zahrtmann p. 89 og Vor Hjemstavn p. 66 forklarer Navnet af, at de døde i Oldtiden blev ført igennem et Gab, der her fandtes i et gammelt Dige, hvorigennem en gammel Vej løb østefter ind i Sognet, for at blive brændt paa en Gravplads fra Overgangstiden mellem Bronze- og Jernalder. Forleddet er Subst. bh. Døing „afdød Person, Lig, Gjenfærd“ (Esp), og Navnet sigter vel til, at man her mener at have set Genfærd. At Navnet skulde være saa gammelt, at det gaar tilbage til den Tid, da Gravpladsen ved Paradihuset var i Brug, som Thorsen mener, er usandsynligt. Samme Navn findes to andre Steder paa Bornholm, i Bodilsker og Povlsker Sogne, hvor man ikke kan sætte det i Forbindelse med ældre Gravpladser.

Egeløkkekuld [*æ-jelykkəkøl*]. VSK Egelykkekold; Bull 1869 Egelykkekul;

Th Egelykke. — Trænavnet Eg. || **Egesknalde**. Teinnæs Æjesknajljana. — Hører sammen med Larseknalde. Af Trænavnet Eg eller et Kollektiv *Ege, dannet af dette. Som Med fra Larseknalde anfører Thorvald Hansen Egerne.

Enesgade, Udmærk. UdmJb 1729—38 Enesgaden; Spec 1761 Eenes Gaden; UdmJb 1768 Enesgaden; Dok 1781 RA Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Eenes Gaden; VSK Orig Store Stene el. Eners Gade; VSK Store Stømmel. || **Enesløkke** [*e-na(s)lykarna*]. — V. for Ellesgd. || **Enesmark** [*e-nasma-rkøn*]. UK 1816 Ene Marken; 19. Aarh (Th) Ene-marken. — Forleddet er Gen. af et Kollektiv Ene „Enekrat, Samling af Enebærbuske“ (Esp).

Faareløkke [*fø-ralykan*]. — Lige op til Store-Strandbygd. Der kunde kun vokse Føde til Faarene (Opt. 1944). || **Faarestier**. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50, 53 Faare Stiigerne, Faar Stiene; G&N 1932 p. 58 Faarestierne (Fårastajana) det er Stier paa Havbakken, som ogsaa kaldes „Horrastajana“. — Disse er dog ikke oprindelig traadte af Kreaturer, men Frost og Tø har gjort, at Jordskorpen brister i vandrette Revner langs ad Bakken, hvilket bliver Anledning til, at Skraaningene falder i terrasseformige Trin, som siden træmpes til af Kreaturer (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 31).

Fejlerekrog. Spec 1761 Feylere Krogen. — Har Navn efter Fejlereg.

Fladegrund [*fla-dagronp*]. Otto Jørgensen Flade Grunden. — Fiskegrund 2—3 Mil S. V. for Rønne.

Flaskehøj. Lund c. 1820 Flaskehøj; VedelBhO p. 252, 299 Flaskehøj. — I den vestlige Ende af Roelsdal. || **Flaskesten**. Lund c. 1820 Flaskestenen. — Bautasten ved Flaskehøj. Af Subst. Flask(e), der i Stednavne bruges om lavtliggende Mose- og Engstrækninger (ODS, Feilb., Steenstrup, De danske Stednavne² p. 95), el. Flaske i Bet. „afreven Strimmel, Flig“ el. Flaske i den alm. Bet. „Beholder til flydende Varer“, idet Stenen ved sin Form kan henlede Tanken paa en saadan.

Forchhammers Klint [*fårkhamærs klint*]. M. Jespersen, Liden geognostisk Vejviser, I 1923 Forchhammers Klint; Th Forchhammers Pynt. — Navnet bruges kun af Geologerne (I 1923). Stedet har Navn efter Geologen Johan Georg Forchhammer (1794—1865). S. Lok. som Brattesump.

Fuglesang [*fawlasånin*]. Teinnæs fåulasånginj. — Agerjord mellem L.-Myregd og Baasegd. Jfr. Fuglesangsgd, Ibsker S., 674.

Funkeknald. BhFisk 1933 p. 12 Funkaknajlana. — Fiskegrund ved Arnager. Af Slægtsnavnet Funch.

Fæløkke Led. Lb 1569 fælyckeleditt.

Gaard paa Gaard. Th Gaard paa Gaard. — Fiskeplads udfor Arnager, har Navn efter Medbetegnelsen, jfr. Gaard paa Gaard, Ibsker S., 674.

Gadedam [*ga-dadamin*]. — I Arnager.

Gamlegrob [*gamle'gråv, grå-vøn*]. I 1923 Gamle Grøft; I 1930 Gamle Grov; Thorsen, Fra Sydbornholm 19 Gamle Grøft. — En dyb Kløft, som løber Øst om Arnager By og danner Grænsen mellem denne og Bondejorden (Thorsen).

Gastepile. BhFisk 1933 p. 12 Gåstapilana. — Pejling til Fiskeplads ved Arnager. Af Subst. bh. Gast „et ondt Væsen, Spøgelse o. l.“ (Esp) el. Slægtsnavnet Gast (R).

Gavlgærde [*gawlgærød*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Gavl Gierdet; I 1923 Gavlgjerdet; I 1930 Gavlgærdet; Teinnæs Gåul gjæred. — Det vestre „Gærde“ af Arnager Løkker, danner Skel mellem Fællesejts Lynglod og Stælejernes Jord (Teinnæs). || **Gavlgærde Bugt**. VSK Gaulgierde Bugt. — Jfr. Gavlgærde, Rønne Kbst. 641.

Goldagre [*gåla-gra*]. I 1923 Goldagre. — Af Adj. gold „ufrugtbar“, bh. [*gaw-lær*], den maalegte Udtale maa være [*gaw-la-gra*] (R).

Graaløkke [*graw-lykan*]. I 1923 Graaløkken. — Agerjord i Nærheden af Langensgd. || **Graastykke**. Deckner 1688 Graa stocket. — Tilhører et Hus i Arnager.

Griseløkke [*gri-zalykan*]. I 1923 Griseløkken. — Ved St.-Myregd.

Grobager. I 1930 Grovager. — Ved Gamlegrob i Arnager. Grob, se Indl.

Gulehald. Teinnæs Gulahajlja. — Skrænt S. f. Stampeaaens Udlob, med jernholdig Melsand (Teinnæs).

Guling [*gù-lin̥*]. I 1923 Gulen. — Ager bevokset med gul Okseøje (I 1923), deraf Navnet, som er en -ing-Afledning af Adj. gul. I Rønne Kbst., 641, findes Guling som Navn paa en stor Sten.

Gundbergshavn [*gɔnbæʁs'ha-vn̥*]. — En lille Odde lige N. for Korsodde. Familienavnet Gundberg, jfr. Gundbergshave, Nyker S., 652.

Haardesten [*hœʁs'ste-n̥*]. J. Hjorth^s 1861 p. 41 Haaresten; Teinnæs håre'sten. — Andet Navn paa Skidteper.

Haglerne. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Haglerne. — Fiskegrund ved Arnager, hedder nu Akkeretøjet (G&N 1932 p. 58). Teinnæs mener, at det kan tænkes, at det er samme Grund som Hægterne.

Halde [*ha-ʎa*]. Teinnæs Hajlja. — Et rødt Skred i en Bakke ved Stampeaa, brugt som Med for Teglgårdtøjet. Afledt af Subst. Hald, se Indl.

Hallinger. Teinnæs hajlijjnana. — Ældre Betegnelse for Teglgårdtøjet. Afledt med -ing af Subst. Hald, se Indl.

Hammers Grønning [R: *hamærs grø-nin̥*]. I 1930, G&N 1937 p. 55 Hammers Grønning. — Danseplads ved Arnager. Her afholdtes Dans ved Fiskernes Pinsefest (R). || **Hammershave** [*hamærs'ha-wa*]. Lb 1569 Hammerskaffue; Ipsen K 1839 Hammerhave. — Navn paa en Eng. Familienavnet Hammer.

Hans Nielsen. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Hans Niessen. — Fiskegrund ved Arnager, en af Kaasetøjsgrundene.

Hans Persen [*ha-n̥s 'pæ-rsæn*]. Thorvald Hansen Hans Pehrson; BhFisk 1933 p. 12 Hans Pærson. — Fiskegrund ved Arnager.

Harresten. K 1746—50 Harre-Steen; K c. 1700, K 1778 Harre Steen; Falenkamp 1783 Harre-Steen. — Sten i Vandet udfor Arnager. Af bh. Harre „Herre“ el. Harve, et Agerbrugsredskab el. muligt Verb. bh. håra „skærpe en Le“.

Henrikbro [*hænrækbro-æn*]. Gst 1884 Henrikbro; Guide 1886 Hendrikkebro; Gst Henrikbro. || **Henriketøjet**. BhFisk 1933 p. 13 Henrikkatøjed. — Fiskegrund ved Arnager.

Hestene [*hæstana*]. BarfodK 1684 Heesten; DFS 1906/23, I 1923, P. Thorsen Fra Sydbornholm 17 Hestene. — Et Par store Granitsten under Vandfladen S. Ø. for Arnager Havn ved den Indsejling, der hedder Storegab.

Hildelavstøjet [*hildə-lə-wstəjəd*]. Thorvald Hansen Hilelavstøjet; Teinnæs hijlɛlawstəjəd. — Fiskegrund ved Arnager. Subst. ænyda. hildelag, som findes i Rønne (og Nekse) Byes Vedtægt (Vid og Vedt I 206), betyder „Kvæg med sammenbundne Ben, Hildekvæg“.

Hindsetræ [*sto-rə-, lila hinsatræ-d, hinsatræ-n̥*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Aspen til Kulle-Hintze, Træd til Graven; I 1923 Hintzetræet; Thorvald Hansen lille Hinsetræ, Hinsetræn; BhFisk 1933 p. 12 Hintzetræen Hintzatræen; I 1923 Hintzetræet. — Nogle nu forsv. store Elmetræer ved Hjulereg, som Fiskerne brugte som Sømærke; ude fra Søen tonede de skarpt frem, da der ingen Skov fandtes i Baggrunden. I Urnes Fortegnelse over Fiskegrundene er der her indkommet en Fejl, idet der vist skal læses „Aspen til Kulle, Hintze-Træd til Graven“ (P. Thorsen i G&N 1932 p. 56). Af Mandsn. Hintze, der kendes fra Sognet; i Lb 1569 nævnes Hindzes gaardtt. Jfr. Hindsegd i Klemensker S., 661 og Ibsker S., 674.

Hjemskov [*jemskawin̥*]. UK 1817 Hiemskoven. — Hører til Engegede Skoven hjemme ved Gaarden.

Hjorthøj, Røse. VSK Orig Hiorthøi; Mansa 1851 Hjorthøj; INM 1879 Hiorthøi; Gst Hjorthøj.

Hollekrog. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Holle Krogen. — Af bh Holl „Hul, Aabning“ (Esp) el. Holla „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden“ (Esp).

Homanshald [*ho-mans'ha-ʎa, ha-ʎana*]. Thurah, DATl Homans Hal; UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Halle; UrneMin Homanns Hall; K 1778 Homans hall; VSK Orig Homans Hald; VSK Homans Halddal og Bæk; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 25 Homandshald; I 1923 Haldene [Hajlana]. — Fremspringende Sandstensklippe, almindeligvis blot kaldet [ha-ʎana]. Forleddet er Subst. ænyda. hofmand „Rytter, Kriger“, her ve snarest et Slægtsnavn som i Homannegd, Ibsker S., 674.

Horrestier. G&N 1932 p. 58 Horrastajana. — Andet Navn paa Faarestier. Af bh. Horra „Drengbarn“.

Horsemyr [*hårsamy-rn*]. VSK Horsemyre; I 1923 Horsemyren. || Horsemyr Odde [*hårsamy-ra u-d*]. K 1744 Horsemühre Odden; (Her?) 1770 ThaarusPap Nr. 16 Horsodde; K 1778 Horse Myre Odden; VSK Horsemyre Odde og Bugt; Mansa 1851 Horsemyreodde; Gst Horsemyre Odde. || **Horsetorn** [*hårsato-rnin*]. I 1923 Horsetornen. — Navn paa en stor Hvidtjørn ved Pæregd, som nu er ryddet. Af Dyrenavnet Hors „Hoppe“.

Husgårde [*hu:zga-rø*]. I 1923 Hus-Gjærde. — Skelgårde mellem to Gde.

Hvide Mæren. Danske Lods 1843 Hvide Mær; Danske Lods 1893 Hvide Mæhrn; BhFisk 1933 p. 13 Hvida Mærn; Gst Hvide Mæhrn. — Grund i Østersøen udfør Stampen med en stor lys, næsten hvidlig Sten. En stor Sten i Guldborg Sund hedder Hvide Mær (Grandjean, Søkortets Stednavne II 321) og et Bjerg ovenfor Stillerydsviken i Bleking hedder Hvita Mæren (Ohlsson, Blekinguskysten p. 174). Navnet er sammensat af Adj. hvid og Subst. Mær „Hoppe, Hest i Almindelighed“. Jfr. Den hvide Mær, en Stenblok i Povlsker S., 682.

Hyldebrandsdysse. Th Hyldebrandsdyssen. — Har Navn af Hyldebrandsgd.

Hægterne [*ha:jtarna*]. Thorvald Hansen Hægterne; BhFisk 1933 p. 13 Hajtarna; Teinnæs hajtarna. — Fiskegrund ved Arnager V. for og sammenhængende med Vildhægterne ndfr. Navnet, som er Plur. af Subst. Hægte, skyldes at Fiskegarnet hænger fast i Stenene (R).

Hængedyndsskanse. VSK Hængedynds Skandse; Opt 1944 Hængedynds Skanserne. — Samme Lok. som Halde. Der er Sumpe i Bakkekanterne.

Højager [*håja-gør*]. — Her har været en nu sløjtet Kæmpehøj. || **Højbratter** [R: *håjbratarna*]. Danske Lods 1843 Høibratten; Danske Lods 1866 Højbratterne; Teinnæs Højbrattan; Gst Højbratter. — Grund i Østersøen udfør Arnager ved Aabotøjet med to smaa meget stejle Klippetoppe, hed tidligere Træbensgrund. || **Højestene Stykke.** Sk&P 1727 Højesteestycket. — I Arnager. || **Højetøjet** [*håjatåjed*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Grund kaldet den Høye; G&N 1932 p. 59 Det høje Tøjet, ded hoja Tøjed; BhFisk 1933 p. 13 De hoja Tøjed. — Fiskegrund ved Arnager. Adj. høj.

Indgrunde [R: *ingrunøn*]. Thorvald Hansen indgrunden; Teinnæs ijn-grujnj. — Fiskegrundene nærmest Land. Navnet er bestemt Form Neutr. Plur., jfr. Udgrunde ndfr.

Jeppe [*jæpa*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 49 Jeppe; G&N 1932 p. 57, BhFisk 1933 p. 12, Otto Jørgensen Jæppa. — Fiskegrund ved Arnager. Mandsnavnet Jeppe.

Johnsbakke. UrneAdd 1762 Johns Bakken.

Julsgrøb [R: *ju:lsgrå-v*]. I 1923 Juls Grøft [Juuls Grov]; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 22 Juls Grov. — Kløft ved Homanshald. Af Familienavnet Ju(h)l.

Kaaseknald [*kø-zakna-l*]. Thorvald Hansen Kaaseknald; BhFisk 1933 p. 13 Kaasaknajln; Teinnæs Kåzaknajljn. — Fiskegrund ved Arnager. || **Kaaserende** [*kø-zarøna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Koesse Røngerne; BhFisk 1933 p. 13 Kaasarønan; Teinnæs Kåzarønja. — Fiskegrund ved Arnager, en af Kaasetøjsgrundene. || **Kaasetøjet** [*kø-zatåjed*]. J. Hjorth³ 1861 p. 39 Kosegrund; G&N 1932 p. 59 Kaasetøjet, Kåzatøjed; Teinnæs Kåzatåjed. — Fællesnavn for Fiskegrundene Kaseknald, Kaaserende og Hans Nielsen. Kaas, se Indl.

Kaggedamme [*kagadamana*]. 1688 Deckner 1679—90 Nørre Køcke dams støchet, Katte dams støchet; Sk&P 1725 det nørre Køcke Dams støcket; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Kaggedammene; Th Kaggedamstykket. || **Kaggedamsbakke.** VSK Orig Kakkedamsbak; VSK Hakkedamsbak; Bull 1869 Hagedamsbakke; Th Hagedams Bakke. — Lige N. for Arnager. || **Kaggedamshøjde** [*kagadamshå-jdøn*]. — Højde i Kaggedamme. Af bh. Kæg (EspTill), da. Kægge „lille tønde ell. trædunk, især til drikkevarer“ (ODS) og bh. Hoid „Forhøjning“.

Kalveløkke [*kallyfan*]. I 1923 Kalveløkken. — Ved L.-Myregd.

Karsale Eng [*karsa-læcæn*]. — Engen lige N. for Karsale Skov. || **Karsale Skov** [*karsa-laskawin*]. BhFisk 1933 p. 12, Th Karsala. — Skov lige N. for Strandbygge. Karsale- kan være et oprindeligt *Karshale af Mandsnavnet Karl og Subst. Hale anvendt om et langt smalt Jordstykke.

Kaspeknald. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Kasse Knal; Teinnæs Kasse Knalj måske Aspes knalj. — Fiskegrund ved Arnager, en af Kaase-tojsgrundene. Forleddet maaske Mandsnavnet Kasper.

Kastelsknald [*ka'stelskna-lana*]. Thorvald Hansen Kastelsknallene; G&N 1932 p. 59 Kastelsknaljana. — Fiskegrund ved Arnager, hed tidligere Pibernegrund (G&N 1932 p. 59); har Navn af Kastellet i Rønne.

Kedlen [*kæ-lin*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Kiælling; G&N 1932 p. 58 Kjælinjen; Thorvald Hansen Kjællen; BhFisk 1933 p. 12 Kjælinj, Kedlen og ikke Kællingen; Teinnæs Kjælinj. — Fiskegrund ved Arnager, danner Hovedet paa den yderste af Aspesbratterne. Grunden bestaar af en Samling Sten, der har Form som en Kedel med en Hulning i Midten (Teinnæs).

Kejserhøj [*kæ-jsarahå-n*]. I 1930 Kejserhøjen. — Vel af et Familienavn Kejser, jfr. Kejserkuld, Aaker S., 684.

Kinhøj [*kî-nhå-n*]. Vedel BhO p. 252 Kinhøj; Th Kin Høj. — Paa Ellesgaards Mark V. for Gaarden. Forleddet er Subst. ænyda. kin „Fyrretræ“. — K. H.: Første Led kunde maaske være identisk med nordsjæll. Dial. Kin „Rvne, Sprække“ (VSO); jfr. DS II 142 u. Kyndby.

Kipan. Teinnæs, BhFisk 1933 p. 12 Kjipan. — En ganske smal Bratte ud for Øjestabel (Teinnæs). Navnet er bestemt Form af Subst. bh. Kjiva „Vidjekurv til at bære paa Ryggen“ (Esp 442), svarende til no. kipa „fir-kantet kar til at bære fisk i“ (Torp NEO), mnty. kipe „Kurv“. Formen Kjipan synes at være nyere Laan fra Nty.

Kirkebidde [*kærkbedan*]. — Agerstykke ved den gamle Kirkevej fra Store-Strandbygd til Kirken. || **Kirkebuske**. Lb 1569 Østern Kirkebuskedtt, Kirke busked; KR 1684 øster Kierche Buske. || **Kirkedal** [*kærkeda-lin*]. — Navnet skyldes, at Vejen fra Strandbygge til Kirken gaar forbi her. || **Kirkedalseng** [*kærkeda-læcæn*]. || **Kirkedal** [*kærkedamin*]. — Dam ved Kirken. || **Kirkeforn**. Lb 1569 Kirkefforn. — Kirkejord. Eng med nogen Skov paa. Efterleddet er Subst. Forn „Gave“, oldn. fórn „Gave, Offer“, især om kirkeligt Offer. || **Kirkemyr**. Lb 1569 y Myren; K 1746—50 Nye Lars kirke Myr; Bugge 1771 Kirke Myr; Th Kirkemyren. — Samme Lokalitet som Præstemyr. || **Kirkeskov**. Skovskønning 1746 Kirche Skoven.

Klint. Lb 1569 søndenn wnder klint, øster paa Klint; Panum 1830 p. 15 Klint; Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Nylars Klint. || **Klintegrund** [*klinta-tåjød; klintagronød*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Klinte Grundet; Danske Lods 1843, Danske Lods 1893 Klintegrunden; Gst Klintegrund; Thorvald Hansen Klintetøjet; BhFisk 1933 p. 13 Klintatojed; Otto Jørgensen Kllinta grunden. — Grund i Østersøen. Har Navn af den høje Klippebakke Klinten i V.-Marie S. (Teinnæs).

Knaldene. Th Knaljana. — Ved Vellensbygd Ø. for Bavnehøj, her stod Arnager nordre Mølle (Th). Knald, se Indl.

Knud [*knü-d*]. Thorvald Hansen, BhFisk 1933 p. 12 Knud. — Fiskegrund ved Arnager. Et Subst. glda. knüt svarende til oldn. knútr „Hævelse, Knude“, no. knut „Bjergtop, høi Bjergknold“ (Aasen), en Enstavelsesform til Knude, som findes i flere danske Stednavne (DS IX 124).

Koddisserne [*kådisana*]. BhFisk 1933 p. 13 Koddissana; Otto Jørgensen, Th Kodisana; Teinnæs Kådisana; Thorvald Hansen Kollisserne. — Fiskegrund ved Arnager. Koddiss kan være en hypokoristisk Dannelselse paa -is af bh. Kodd „Tøstikel“. Suffikset -is findes i Fuglenavnet bh. Gaddis „Havlit“ og bruges i udstrakt Grad paa Svensk i hypokoristiske Dannelser (jfr. Noreen, Vårt språk V 401 ff.). Jfr. Lave Egesen ndfr.

Koppelgade [*kåpølaga-dan*]. — Vej forbi Myregde. Maaske Slægtsnavnet Koppel.

Kornbratte [*ko-rnbratan*]. Thorvald Hansen Kornbratten; Teinnæs kornbrattan. — Fiskegrund ved Arnager, Del af Rinkerne.

Korsasp. Lb 1569 østen Kors Aspenn. || **Korsodde** [*kårs'ú-d*]. K 1744 Kaas Odde; K 1746—50 Kors-Odde; Thurah Hors-Odde; K c. 1760 Kors Odde; 1762 Thaarup, Smaae Bidrag til Bornholms Statistik p. 233 Kaas-Odde; DATl Hors-Odde; UrneMin Kors-ell. Kaas Odde; K c. 1770 Hors odde; K 1778 Kors Odde; Falenkamp 1783 Kors Odde; Skougaard 1804 p. 297 Horsod; Salchow 1813 Korsodde; Thaarup 1839 p. 236 Kaas-Odde; Mansa 1851, Gst Korsodde. — Ved Korsodde har været et lille Anlægsted for Fiskerbaade, og ovenfor Bakken findes nogle gamle Tomter efter Fiskerhuse, som dog er forsvunden for saa længe siden, at ingen mindes nogen Bebyggelse. (Thorsen, Frø Sydbornholm p. 10). Forleddet formodes af Thorsen, l. c., at kunne være Subst. Kaas, „Baadleje“ (Esp), hvorefter se Indl., men er dog snarest Subst. Kors.

Krogene [*krå-gana*]. — Ved Strandbygde. Der var Skov og Løkker rundt om, saa der fremkom en Mængde Kroge, der besværliggjorde Avlingen. || **Krogryggen** [*krå-gryggin*]. Thorvald Hansen Krogryggen; BhFisk 1933 p. 13 Krogryggjinn. — Fiskegrund ved Arnager.

Kulestykke [*kularna, kü-løstykød*]. I 1923 Kulerne; I 1930 Kulestykker; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Kulestykket; Th Kuglestykket. — I Arnager Vang. Kule, se Indl.

Kulgrav. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51, 53 Kolle Graven, Kulle Graverne. — Sigte fra Fiskegrundene Kaaserende og Smalgrund. Sted, hvor der graves Kul.

Kullehøj. 1805 (Th) Kullehøj; Th Kollehøj. || **Kulestykke** [*kolastykød*]. — Ved Engegaarde. Kulle, se Indl.

Kællinghøj [*kæ-linåhå-n, kæ-linåhåjana*]. 21/9 1697 (UrneAdd) Kierlinge Høj; 1697 (1816) i Udm 1775—1822 Kierlingehey; VSK Kiellinghøj; Mansa 1851 Kjærlingehøi; Prbv 1888 „Kjællingshøj; Vedel BhOE p. 156 Kjællingehøjene; Gst Kjelding Høj; Guide 1946 Kællingehøj. — Dels Navn paa en Høj ved Uglegade paa Grænsen til Rønne, dels to fredlyste Høje ved Myregde N. Ø. for Arnager. Om de sidste fortælles, at der her bor en stor uhyggeligt udseende Kælling. Navnlig Arnagerboerne saa hende af og til komme ud fra Højene ved Aftentid og fare hen over Strandmarken Syd derfor (Thorsen, Vor Hjemstavn p. 60).

Kørestykke. Teinnæs kjørestyjkjed. — Paa Lille-Myregaards Mark.

Lammegaardsstykket. Th Lammegaardsstykket. — I Arnager Vang, Lammegaard har vel samme Bet. som Lammehave „indhegnet Jordstykke til Faar i den Tid de har Lam“. (VSO).

Langager [*lång-går*]. — To Lokalteter, den ene N. for Strandbygde, den anden S. for Sellesborg. || **Langeknald** [*væster långakna-l*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Lange Knall; Thorvald Hansen Vester lange Knall; BhFisk 1933 p. 13 Vestre-Longa-Knajl; Teinnæs væstre långa knajl. — Fiskegrund ved Arnager, en af Stabletojsgrundene.

Larseknalde [*la-rsåkna-l*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Larse Knalle; G&N 1932 p. 58 Lårsa Knajlja; BhFisk 1933 p. 12 Lårsa Knajlja; Teinnæs [!Lårsa'knajlja]. — Fiskegrund ved Arnager, hænger sammen med Aspen. Af Mandn. Lars.

Lave Egesen [*dæn lawa æ-jæsinn*]. Thorvald Hansen den lave Egesen; Teinnæs dæjn lawa Æjesinn. — Fiskegrund ved Arnager. Grunden havde i gamle Dage som Mærke nogle Egetræer V. for Store-Myregd. Navnet kan være best. Form Mask. af en hypokoristisk Dannelse paa -is af Trænnavnet Eg, jfr. Koddiserne ovfr.

Lavsurtager [*la-usú-ria-går*]. — Hører til Sellesborg. Af Plantenavnet bh. Lavsurt „Kornoxeie, Fattigmands Trudsel (Sjæll. Bondeplage), Chrysantemum segetum“ (Esp).

Lerager [*le-ra-går*]. — Hører til Sellesborg. || **Lerkrog** [*le-rkrå-ginn*]. Thorvald Hansen Lerkrogen, Lerkrogen; Teinnæs Lerkrogan, Lerkrågan; BhFisk 1933 p. 13 Lerkraagan. — Med for Grundene Bakkgrund, Kornbratten og Kaaserende. Den gamle Udtale er lerkrågan, nu lerkråginn (Teinnæs). Lerkrågan er bestemt Form af Lerkroga, en feminin Dannelse paa -a af Lerkrog, medens Lerkråginn er bestemt Form Mask. af Lerkrog.

Lilleaa [*liljæw*]. K c. 1700 Lisse aae; K c. 1770 Lille aae; DATl, VSK Lille

Aae; Thaarup 1839 p. 106 Lille-Aaen; Bull 1869 Lille Aa; Gst Lilleaa. || **Lillegab** [*liljaga-v*]. Munch 1684 BhS XII 94, 101 Lille Gab, Lille Gabet; 10/5 1684 BhS XII 103 Det lidet Gab; P. Thorsen Fra Sydbornholm 17 Lille Gab. — Aabning i Revet ved Øringen, hvorigennem tidligere Baadenes Indsejling foregik, medens den nu foregaar gennem Storegab (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 16 f.). || **Lillehul** [*de lilja håled*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Lille Hullet; Thorvald Hansen det lille Hul; Teinnæs de lilja håled. — Fiskegrund ved Arnager, en af Stabletøjsgrundene.

Lobb [*låban*]. Prbv 1888 Lobbæk. — Den Bæk hvorefter Bebyggelsen Lobbæk har Navn, hedder nu Præsteaa. || **Lobberne** [*låbarna*]. MK 1817 Lobberne; AL 1912 Lopperne; I 1923, Guide 1946 Lobberne. — To Lokaliteter, dels en nu udgrøftet Eng ved Lobbæk Station, dels en Eng ved Myregd med mange Buske og Tjørne. I Aaker S., 634, findes et Morads med samme Navn. Lobberne er sandsynligvis Plur. bestemt Form af et Subst. bh. *Lubba, f., beslægtet med isl. lubbi, m. „tykt, uredt Haar, langt pjusket Haar, som Navn paa Hunde Laaddenryg“ (Blöndal), no. Dial. lubb, m., lubba, f. „en rundagtig, fyldig Figur, mest om Dyr“ (Aasen), Adj. no. Dial. lubben „fyldig, rundagtig, but, løvrig“ (Aasen), sv. Dial. lubba, f. „trög och klumpig kvinna“ (Rietz), mnty. lobbe, lubbe „Manschet, Pibekrave, Betegnelse for en stor Hund“ (Schiller-Lübber). I Stednavne sigter denne Ordstamme dels til Bevoksningen, dels til Tuer og Knolde i Terrænet. I Bohus län findes et med Lobberne identisk Stednavn Lubborna (OGB IV 46 f.), desuden Lubbemossar og Lubbekullar (OGB I 248, 266).

Lommen [*låminj*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51 Lomming; G&N 1932 p. 58, BhFisk 1933 p. 13 Lomminj; Thorvald Hansen Lommen. — Fiskegrund ved Arnager, ligger i Sammenhæng med Berlielommen og Bakkerønder. Navnet er bestemt Form af Fuglenavnet Lom, oldn. lómr, m.

Lundeager [*lona-gær*]. || **Lundeløkke** [*lonaalykan*]. I 1923 Lundeløkken. || **Lundesidde** [*lona-sid*]. — Agerstykke overfor Lundestykke og Kirkedal. Sidste Led er bh. Sid(d), „Lavning“. se Indl. || **Lundeskov** [*lona-skavinj*]. — Her ligger Lundesten. || **Lundesten** [*lona-sten*]. Gst 1887 Lundersten, Lundesten; AL 1912 Lujnast; Gst Lundesten; Afh. P. Thorsen 1942 p. 26 Lundestenen. — I Lundeskov. || **Lundestykke** [*lona-stykke*]. — Ved Lundesten. Subst. Lund.

Løkkevej [*lykavæ-n*]. — Vej i Arnager Løkke. Løkke, se Indl.

Maanse Laksebund. BhFisk 1933 p. 12 Maansa Lajsabonn. — Fiskegrund ved Arnager. Genitiv af Mandsn. Mogens.

Madsegrav. K 1744 Kaase Gries; K 1778 Muase Griese; H. C. Ørsted og L. Esmarch, Beretning om en Undersøgelse over Bornholms Mineralrige udført 1818 Massegrav; M. Jespersen, Lille geognostisk Vejviser, Guide 1946 Madsegrav. — Læsningen af u paa K 1778 er usikker og Gries(e) paa de gamle Kort er sikkert en Forvanskning af Grav. Skrant med Slugt ud mod Arnager Bugt. Den kaldes ogsaa Nygrob. || **Madsetorn**. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50 Lille Madse Taarn; Teinnæs Massa Torn. — Af Mandsn. Mads.

Marmelbjerg. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Marmor Bierget; Teinnæs mammelbjæred. — Ifølge Thorvald Hansen, som har hørt sin Far nævne dette Sted, er det rimeligvis et Skred Vesten om Revnebakke henimod Millegrav (Teinnæs). || **Marmelshullet** [*malmijnshåled, malmenshåled*]. Thorvald Hansen Malmenshullet; Teinnæs Malmijnshåled, Malmenshåled. — Opgives at være samme Lokalitet som Arnager Klint og Revnebakke, men er vel bare et Hul i denne Bakke. Forleddet er Subst. Marmor „Marmor“.

Melbakke [*mælbakan*]. I 1923 Mellembakken. — Navn paa en Ager. || **Melbidde** [*mælbetan*]. — Lige Ø. for Sellesborg Skovløkke. || **Meldyb** [*mæljæmdi-væd*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Meel Dybet; Thorvald Hansen Mellemdivet; BhFisk 1933 p. 12 Mældived; Teinnæs [*mældived*]. — Fiskegrund ved Arnager. || Meldybsknald. BhFisk 1933 p. 12 Mældivsknald. — Fiskegrund ved Arnager. || **Melgab**. Munch 1684 BhS XII 94, 101, 102, 10/5 1684 BhS XII 103 Mellemgabet; BhS XII 89 Anm. 3 „Mellemgab“. — Svarer til Lille Gab hos Munch 1684, nu Storegab. Af Adj. mel (løm).

Mergelkulebidde [*mærgælkul-læbetan*]. — Ved Store-Strandbygd.

Midterstykke [*metarstykked*]. — Det midterste af de tre Stykker mellem Store-Strandbygd og Kirkedal.

Mikkelodde. Thorsen Fra Sydbornholm 26 Mikkelrodde.

Millegrav [*mela'graw*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 51, 52 Milegrav, Vester Mille Grav; Teinnæs Millegrawer, Millegrav, Millegrawsbiddana; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Millegraver; I 1930 Millegrave; Th Millegrav, Millegrav. — To Render i Arnager Vang.

Mordertorn [*mo-rdarato-rnin*]. BhS XVII 6 Morderetjønnen. — Paa Myregds Jord.

Munkeager [*monkaa-garin*]. I 1923 Munkeageren. || **Munkebakke**. Ipsen K 1839, Mansa 1851 Munkebakken. — Af Slægtsnavnet Munk.

Myrebidde [*my-rastyked, -bedan*]. Deckner 1688 Myrestycket; I 1930, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Myrebidde; Th Myrestykket. — I Arnager Vang. Myr, se Indl.

Mæretøjet [*mæ-ratajed*]. BhFisk 1933 p. 13 Mærratojed; Otto Jørgensen Mæra Tøjet. — Fiskegrund ved Arnager, Vest for Hvide Mæren, efter hvilken Grunden har Navn.

Mølleager. Lb 1569 Mølle agerenn. || **Mølleedal** [*møllada-lin*]. BarfodK 1684 Mølleallen; Munch 1684 Mølleallen; Salchow 1813, Guide 1886 Mølleedal; I 1923 Mølleallen. — To Lokaliteter, en Kløft ved Arnager Bugt med en lille Bæk, hvor der har staaet en Plaskemølle, og en Dal ved Vellensbygd. || **Møllekuld** [*møllakuln*]. — Hører til Engege.

Nydyb [*ny-di-vød*]. J. Hjorth^s 1861 p. 39 Nydybet; Thorvald Hansen Nydivet; BhFisk 1933 p. 13 Nydived. — Fiskegrund ved Arnager. || **Nygrøb** [*ny'grå-v, ny-grå-v*]. I 1923 Ny Grøft; Thorvald Hansen Nygrov; BhFisk 1933 p. 12, 13 Nygraav; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 20 Ny Grøft (Ny Grov). — Kløft i Havbakken ved Skyttegd med en lille Bæk i Bunden og samme Lok. som Madsgrav. Den er fremkommet ved at man har gravet en Grøft for Vandet, der kom oppe fra St.-Myregds og Skyttegds Jord og som tidligere løb ud igennem Gamlegrob ved Arnager (P. Thorsen, l. c.). || **Nyløkker** [*ny-lykær*].

Nørredal [*dæn nærs da-lin*]. — Nord for Gadegd og Almegd. || **Nørregårde**. Lb 1569 y Nørre gierde. || **Nørreløkke**. Teinnæs nære lyjkja. — Paa Lille-Myregds Mark.

Olesvej. Vejfort 1942 Oles Vej. — Vej fra Landevejen Rønne-Aakirkeby til Lobbæk Stationsvej.

Piberne. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Piverne Grund. — Fiskegrund ved Arnager, hedder nu Kastelsknald (G&N 1932 p. 59). Af Fuglenavnet bh. Pivara, en Slags Ænder, der frembringer en pibende Lyd, naar de letter fra Vandet (Teinnæs). Piberne er bestemt Form Plur.

Piledam. VSK, Guide 1885 Piledam. — Dam ved Blemmegd. || **Piledamsknaldene**. BhFisk 1933 p. 12 Piladamsknajlana. — Fiskegrund ved Arnager.

Potterkule. Skougaard 1804 p. 309 Potterekule. — Samme Lok. som Potterkuler, Rønne Kbst. Af Potter „Pottemager“. Her findes den Sort Blaaler, som bruges til at lave Potter af, i saadan Mængde, at alle Pottemagere i Rønne forsyner sig med Ler herfra (Skougaard 1804 p. 310).

Præsteaa. 1923 (Th) Præsteaaen; Guide 1946 Præsteaa. — Samme Bæk som Lobben ovfr. || **Præstebyske** [*præ-stabøsked*]. 1735 Komm 1738 Præste Buschet; AL 1912 Præstabyksjed; Guide 1914 Præstebøsted; I 1923 Præstebuskene; Gst, Guide 1946 Præstebøsted. || **Præstedamme**. Lb 1569 Prestedamme. || **Præstemyr** [*præ-stamy-rn*]. UrneJb Præste Myre; I 1923, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 77 Præstemyren. — Samme Lokalitet som Kirkemyr. || **Præstekov** [*præ-staskawin*]. Skovskønning 1746 Præstegaards Skoven; Salchow 1813 Præstekoven; Panum 1830 p. 25 Præstegaards Skoven; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 66, 73, G&N 1935 p. 48 Præstekoven.

Pæretækrog. UrneNb Pæretækraagen. — Urne meddeler, at Pæregd har Navn efter dette Sted.

Raagelund [*rå-galon*]. — Agerjord under Sellesborg. Her laa tidligere en Skov, hvor der holdt Raager til.

Rappegrund [*rapagron*]. BhFisk 1933 p. 13 Rappagruinj; Otto Jørgensen Rappegrund; Th Rappegrund. — Fiskegrund ved Arnager. Af et Subst. Rap til Verb. rappe i Bet. „skrabe, kradse, rive“ (ODS).

Revhage [*re-wha-gan*]. Munch 1684 Revet; Kopi 1750 af H. B. Wolffsens Kort over Arnager Bugt og Havn BhS XII 104 Revhagen. — Ved Arnager Baadehavn.

Revnebakke [*røvna'baka*]. I 1923 Revne Bakke; Teinnæs Rævnebakka. — Stejl Kalkstensklint, den samme som Arnager Klint.

Ringelshøj [*rengels'høj*]. Lb 1569 Ringels hø; AL 1912 Ringelshøj. || Ringelshøj Skov. UK 1817 Ringelhøj Skoven, Ringehøi Skov; MK 1817 Ringel-Høys Skov. — Subst. Ringel „noget der har form som, lighed med en ring“ (ODS) el. maaske Mandsn. glda. Ringulf.

Rinkerne [*renkarna*]. Thorvald Hansen Rinkerne; BhFisk 1933 p. 13, Teinnæs Rinkarna. — Fiskegrund ved Arnager. Bh. Rinka er Betegnelse for et daarligt, uselt Øg, der bruges som Skældsord (Esp). — K.H.: Der kunde muligvis foreligge samme Ord som bohuel. Dial. rinka „Havmaage“ (Minne-skr. utg. av Fil. Samf. i Göteborg. 1925 p. 165 ff.). Jfr. m. H. t. Bet. Lommen og Piberne ovfr.

Rise, Skov [*ri'za*]. Lb 1569 hoss Riisenn; KR 1684 hos Risßenn; I 1923 Rise; DFM 39 p. 172 Rise (Riza); Teinnæs Riza. || Riseager. Teinnæs rizågerinj. — Mark ved Skoven Rise. || Riseende. Thorvald Hansen gamle Riseende; Teinnæs gamle Rizaennajn. || Risesten [*ri'za'ste-n*]. I 1923 Rise-Sten; DFM 39 p. 172 Risesten. — Stenblok, som dannede Skel mellem tre Mænds Skovlodder i den lille Skov Rise (Riza). Rise var en Skov paa Store-Myregaards Jord, den hakkedes væk, og gamle Riseende er Betegnelse for en Del af det Sted, hvor den havde staaet (Teinnæs). Paa Gst findes dog en Rest af Skoven. Navnet er en a-Afledning af Subst. Ris, se Indl., jfr. Sylte, Ibsker S., 674.

Riserehøj. VSK, 1862 (Th) Riserehøj; Bull 1869 Riserehøi. — Navnet kan være sammentrukket af *Risagrehøj (R).

Roelsenge [*ro-ls'æ-na*]. Lund c. 1820 Roels Dal og Enge; INM 1879, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 62 Roels Dal, Roels Enge, G&N 1935 p. 47 Roels Dal; Th Roelsdal. || **Roelshøj** [*ro-ls'høj*]. VSK Rolfshøj; Lund c. 1820 Roels Grav; Prbv 1888 Rols Høj; AL 1912 Roljsh; I 1922 Rolfshøj; Teinnæs 1926 [*ro-uls'høj*]; Gst Rolfshøj; Th Roelshøj. — I 1922 placerer Stedet i Ronne lige indenfor Sognegrænsen. Forleddet er Gen. af Mandsnavnet glda. Rolf, hvis f er bortfaldet mellem l og s som i Rolsted, Aasum H., Rolstrup, fsv. Lb, Lyngby S., Børglum H., og Rolstrup, Nykøbing Kbst., Mors.

Rugryg. Teinnæs råurygjijnj. — Del af Fiskegrunden Rinkerne, som ligner en Rugryg (råurygj) (Teinnæs) „smal og i Midten temmelig høj Rugager“ (Esp u. Ryjggj). Rugryg findes som Appellativ i Lb 1569, idet der her i Sognet nævnes en Eng Nordenn vnder Rugryggene.

Rundekuld [*rona'kol*]. I 1923 Runde Kull.

Rævedal. VSK Orig Rævedal; Skougaard 1804 p. 310, Th Rævedalen.

Rødhul. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50, 51 Røe-Hul, Røe Hull; Teinnæs Røe-Hull. || **Rødstensager**. Sk&P 1727 Røstens ageren.

Rønnesten. J. Hjorth¹ 1840 p. 36 Ronne Steen, eller Bakkegrund; sst.³ 1861 p. 39 Bakkegrund eller Rønne Steen.

Røstager. Deckner 1688 Røst Agger. — Tilhører et Hus i Arnager. Maaske af bh. Rōsta „Tag, som reises paa sædv. 4 Støtter eller Pæle, uden Vægge, Skuur“ (Esp).

Sandborg Høj. VSK Sandborghøje; Wilster 1808 Sandborghøj; Gst 1887 Sandborg Høje; Guide 1914, Gst Sandborg Høj. || **Sandjordstykke** [*de væstra-, de østra sænjo-rastykød, sænjo-rn*]. — Jorden S. for Troldehøj grænsende til Landevejen.

Sengedyne [*sænady-nan*]. K 1746—50 Senge-dyne-Steen; VSK Orig Sengedyne; VSK Sangedynen; AL 1912 Sæjnadyne; I 1923 Sengedyne; Gst Sangedynen; R i Jul paa Bornholm 1934 Sæjngadyne. || Sengedyne Odde. VSK Orig Sengedyne Odde; Wilster 1808 Sengedyne Odde. — Stenen ligner en velstoppet Overdyne (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 13).

Skadeager [*skadaa-gærin*]. I 1923 Skadeageren. — Fuglenavnet Skade.

- Skansebakke.** G&N 1932 p. 58 Skansebakken.
- Skidbratter.** Teinnæs sjidbrattarna. — Grund inden om Blisbratter.
- Skidnegade** [*ʃi-dənaga-dan*]. I 1923, Thorsen Fra Sydbornholm 64 Skidenegade. — Fortsættelse af en gammel Vej gennem Roelsenge til Køllergd; den løb mellem Stengærder og kaldtes Skidnegade, fordi den vist ikke holdtes rigtig i Orden med Sten eller Grus (Thorsen, Fra Sydbornholm 64).
- Skidteper,** Sten [*ʃi-təpær*]. VSK, Bull 1869, Guide 1886 Skitte Peer; Gst Skidteper; I 1923 Skidtepær. — Kaldes ogsaa [*hæ-ræ-ste-n*]. Af Adj. skidt og Mandsnavnet Per.
- Skidthuller** [*ʃi-thållarna*]. Thorvald Hansen Skithullerne; Teinnæs sjidhållarna. — Lerkuler Østen om Revnebakke, Med for Svendsbratte og Stableknald.
- Skrædderbakke.** Gst 1887, Gst Skræderbakke; Th Skrædderbakken.
- Smalagre** [*sma-la-gra*]. I 1923 Smal-Agre; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Smalagre. — I Arnager Vang. || **Smalgrund** [*sma-lagron*]. BhFisk 1933 p. 13 Smålegruinj; Teinnæs Smålegruinj. — Fiskegrund ved Arnager, med kun to Bratter.
- Smedeløkke** [*smedalykan*]. I 1923 Smedeløkken.
- Smulthuller.** BhFisk 1933 p. 12 Smolthollarna. — Fiskegrund ved Arnager. Af Adj. smult „hvor der er ringe Bølgeslag“.
- Smøreng.** Lb 1569 Smøreng; UrneJb Smør Engene. — Subst. Smør i rosende Bet., jfr. Gaardnavnet Smøreng i V.-Marie S., 653.
- Snogen.** Lb 1569 Snogenn. — Eng.
- Sorteenge** [*swo-rta-ænga*]. DFM 39 p. 172 Sorte Enge; DFS 1906/28 I Sorteenge; Guide 1914 Sorteenge; G&N 1937 p. 54 Sorte-Eng; Gst Sorteenge. || **Sorteløkke.** Th Sorte Løkke. — Skov N. V. for Gildesgd.
- Spidbratter.** BhFisk 1933 p. 12 Spidbrattarna. — Fiskegrund ved Arnager. Subst. Spid „tilspidset Pind, Stegespid“. Navnet sigter vel til spidse Stene, hvor Fiskegrejerne hænger fast, jfr. Hægterne ovfr.
- Stablebratter** [*stavlabrattarna*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 yderste Stavel Bratten; Thorvald Hansen Stavlebratterne; BhFisk 1933 p. 13 Stavlabrattarna; Teinnæs Stavlabrattarna; Th Stavlene el. Stavlebratterne. || **Stableknald** [*stavlakna-l*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Stavle Knall. Thorvald Hansen Stavleknall; Teinnæs Stavlaknajlj. — Fiskegrund V. for Stablebratter, en af Stabletsjgrundene. || **Stablerender** [*stavlarænan*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Stavelse-Rengerne; G&N 1932 p. 59 Stavle-Renderne, Stavla-Rænjarna; Thorvald Hansen Stavlerenden; Teinnæs Stavvla-. — Fiskegrund ved Arnager. || **Stabletøjet.** J. Hjorth³ 1864 p. 39 Stablerne; G&N 1932 p. 59 Stavla-Tojed; Otto Jørgensen Stablerne. — Fællesnavn for Fiskegrundene Stableknald, Stablebratter, Lillehul, Vesterhul og Langeknald. Subst. Stabel i Bet. „Stenhob, opstabilede Sten“.
- Stampeaa** [*sta-mparaa-n*]. Panum 1830 p. 20, Thaarup 1839 p. 92 Stampeaaen; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 39 Vældensbyaae (Stampebæk); BhFisk 1933 p. 14 Ståmpaaen; Teinnæs Ståmparaån. — Den Del af Vellensaa, som løber forbi Stampen. Udtalen indeholder Subst. Stamper „person, der udfører stampning“ (ODS), medens Stampeaa er Ellipse af *Stampemølleaa. || **Stamperegærde** [*sta-mparaða-rød*]. — Gærde fra Stranden op til Stampen i Rønne Kbst., 641.
- Stegersløkke** [*ste-rslykan*]. — Dette Markstykke var det eneste man kunde se, naar man stod i Stegersdøren [*ste-rødö-rrn*] paa St.-Strandbygd.
- Stemme-krog.** Th Stemme Krog. — Jfr. I Stemme, V.-Marie S., 653.
- Stenager** [*ste-na-gær(in)*]. I 1923 Stenageren. — To Lokaliteter, den ene hører til St.-Myregd. || **Stenbakke** [*ste-nbakån*]. I 1923 Stenbakken. — Navn paa en Ager.
- Storegab.** Danske Lods 1843 Store Gab; BhS XII 89 Anm. 3 „Store Gab“; Gst Storegab. — Den nuværende Indsejling til Arnager Havn, som tidligere foregik gennem Lillegab (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 17). || **Storehul** [*de sto-ra hålåd*]. Thorvald Hansen det store Hul; Teinnæs de stora hålled. — Fiskegrund ved Arnager. || **Storhøj.** Lund c. 1820 Storhøj; Vedel BhO p. 252 Storhøj.

Sumper. Lb 1569 y Somperne, Torpett hoss Somperne; Lb 1569 CodUps Torpett hoss Sumperne.

Svendsbratte [*svænsbrata*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Svends Bratte; Thorvald Hansen Svendsbratte; Teinnæs Swæjnjs'bratta; dæjn stora Swæjnjs bratta, lijlja Swæjnjs bratta. — Fiskegrund ved Arnager. En gammel Fisker Ola Swæjnj (Svinsen) betragtede denne Grund som sin. De gamle Fiskere gjorde Krav paa en vis Ejendomsret eller Brugsret til de enkelte Grunde (Teinnæs). Muligvis hat Manden heddet Ole Svenningse (R).

Sverigesstykke [*sværistykød*]. — Hører til Engegde.

Sælsten [R: *æ-lasteninj*]. BWRap 1676 Siælleskiæren; BW Beskr BhS XII p. 83 Siælleskiæren; ResenK Siælsten; Munch 1684 Sælstenen, Seldstenen, Sellestenen, Sielstenen, Siellestenen; I 1923 Sæl Stenen; DFM 39 p. 172 Sælstenen; P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 18 Sælstenen („Sjælstenenijn“). — En stor Sten som nu er indbygget i det sydvestre Hjørne af Arnager Havn. Paa den ene Side af denne Sten plejede Sælterne at krybe op for at sole sig, men naar de styrtede sig i Søen paa Stenens anden Side, blev de hængende paa nogle spidse Jærnkroge, som man havde anbragt der, og var dermed fanget (P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 18).

Søndergårde. KR 1684 I Synder Gierde. || **Sønderløkke.** Teinnæs søndre lyjkja. — Paa Lille-Myregds Mark.

Søndisbratte [*søndisbratan*]. Thorvald Hansen Syndisbratten; BhFisk 1933 p. 12 Synnerbrattan; Teinnæs Syndisbrattan [*syn-di/prat-an*, *syn-di/prat-an*]. — Fiskegrund ved Arnager. Kunde maaske være et *Søndredybsbratte (R).

Teglgaardtøjet [*ta-jlgw-råjød*, *ta-jlgroñød*]. Thorvald Hansen Tejlgaardtøjet; BhFisk 1933 p. 13 Teglgaardtøjet; Otto Jørgensen Tegl grunden. — Fiskegrund ved Arnager. Efter Medet: Teglgaarden ved Rønne.

Tommesebro [*tåmæebro-en*]. I 1923 Thomassebroen. — Gangbro over Vellensaa. Manden. Thomas.

Tornløkke [*to-rnljkan*]. — Mellem Store- og Lille-Strandbygd. || **Tornstykke.** Deckner 1688 Thornstøcket; Sk&P 1727 tornstøcket; UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 50, G&N 1932 p. 58 Tornen; BhFisk 1933 p. 12 Torninj. — I Arnager Vang. Tornen [*to-rnitj*] var en meget stor Hvidtjern, som stod paa Skansebakken midt for Arnager, lige ud mod Søen. (P. Thorsen, G&N 1932 p. 58).

Trolldbjerg [*trålbjæ-ra-gra*]. Deckner 1688 Trolle bier; I 1930 Trolldbjergsagre; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Trolldbjergagre; Th Troldebjerg. — I Arnager Vang. || Trolldbjergs Hest. K 1746—50 Trol-biergs hæst; K 1778 Trælbiærgs hæst; Falenkamp 1783 Trolbiærgs Hæst. — Klippe i Vandet udfor Trolldbjerg. Af Subst. Trolde.

Troldehøj [*trålahøj*]. Gst 1887, BhS XXI 64, Gst Troldehøj. — Høj paa St.-Strandbygds Grund. || **Troldeløkke** [*nåra-, sønra, væstra tråljalyka, -stykka*]. — Markskifter omkring Troldehøj. Af Verb. trolde.

Træbeneknald [*træ-be-nakna-ljn*]. Thorvald Hansen Træbeneknald. — Fiskegrund ved eller sammenhængende med Træbenetøjet. || **Træbenetøjet** [*træ-be-natåjød*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 53 Beene Tøyet; G&N 1932 p. 59 Træbenetøjet, Træbenatøjed; BhFisk 1933 p. 13 Træbenatøjed; Thorvald Hansen Træbenetøjet; Otto Jørgensen Træbenatøjet. — Fiskegrund mellem Kodisserne og Hvide Mæren. || **Træbensgrund.** BarfodK 1684 Threbens grund; Munch 1684 Trebrensgrunden; J. Hjorth³ 1861 p. 39 Træbens Grund. — Fiskegrund, kaldes nu Højbratter (BhS XII 101 Note 2). Af Tilnavnet Træben, jfr. Træbengaard i Klemensker S., 661, og i Ibsker S., 674.

Tuen [*tawan*]. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Tuen; G&N 1932 p. 59 „Tuen“ (udt. Tåuan); BhFisk 1933 p. 13 Tauan; Thorvald Hansen Tauen, Tuen. — En hvid Sandplet midt paa Havbakken indenfor Baadehavnen i Arnager (P. Thorsen, G&N 1932 p. 59). || **Tuetorp.** Lb 1569 Thue torpedtt.

Tværagre [*tvæ-ra-grana*]. I 1930 Tværagre; Thorsen, Vor Hjemstavn p. 78 Tværagre; Th Tværagre. — I Arnager Vang.

Tyreløkke [*ky-ralykarna*]. — Hører til Brunsgd. || **Tyresten** [*ky-raste-ninj*]. INM 1879, Guide 1914 Tyresten; DFM 39 p. 172 Tyrsten; Gst Tyre-

sten; Th Tyrestenen. — Sten med 7 skaalformede Fordybninger og muligt Spor af Helleristning, nu bortsprængt. Det fortælles, at nogle Børn, som en arrig Tyr havde været efter, reddede sig op paa Stenen.

Tyvekroge [*fi-vakrã-gana*]. — Ved en Skovstrimmel S. for Sellesborg. Marknavnet skyldes, at der her var god Mulighed for at stjæle Markredskaber m. m., fordi Tyvene skjultes af Træerne (Opt. 1944).

Udgrunde [R: *u-(d)grøn̄n*]. Thorvald Hansen Udgrunde; Teinnæs udgrujnen. — Fiskegrundene længere fra Land, adskilt fra Indgrunde ved en bred Sandrevle. Navnet er bestemt Form Neutr. Plur., jfr. Indgrunde ovfr.

Ulegade [*u-laga-dan, u-laga-darna*]. Skougaard 1804 p. 179 Ulagaderne; Panum 1830 p. 102 Ulegaderne; 1864 (Th) Ulegadeledet; DFS 1906/23 Ulegaderne. — Se Bebyggelsesnavnet Ulegade.

Vagtbodløkke [*va-jtbolykan*]. — I Arnager.

Vandceng [*vanacæn̄n*]. I 1923 Vande-engen; Teinnæs vannågrana. — Nu Agerjord. || **Vandegrob** [*vanagrã-vøn*]. — Grøft, som udgaar fra Vandceng. Navnet er rimeligvis Redukt af *Vandcenggrob.

Vangeledsknold. J. Hjorth³ 1861 p. 39 Vangeleds Knold. — Lille Grund paa Rønne Banke udfor Arnager. Den har sikkert Navn efter et Led ind til Arnager Løkker, som ogsaa kaldes Arnager Vang, se Arnager Løkker ovfr. || **Vangeledstykke** [*vãnale-stykked*]. Th Vangeled. — En Stæl i Arnager. Samme Lokalitet som Abildbidde. || **Vangeledtøjet** [*vãnale-tøjed*]. Thorvald Hansen Vangeletøjet; BhFisk 1933 p. 12 Vongalëtøjed. — Fiskegrund ved Arnager, der ligesom Bukken bestaar af en spredt Stenmængde med Sand imellem. Vangeled stod Vester ud i Arnager ved Indgangen til Vangen (Teinnæs).

Vellensaa [*vælensbycøn*]. ResenK Wellings Aa; BWK 1676 Wellinge Aa; K 1744 Wellings Aa; K 1778 Wellings Aa; Skougaard 1804 p. 67 Vældens Aa, Væjllens-Aa; VSK Vellings Aa; Salchow 1813 Wellingsaa; Trap¹ Vellings Aa eller Vældens Aa; INM 1879 Vældensaaen; Guide 1886 Vældens Aa; Gst 1887 Vellens Aa; Guide 1914 Vellens Aa kaldes nu altid Vellensby Aa; Gst Vellens Aa. || **Vellensodde**. Rel 1743 Wellings Ud; Th Vellens Odde. — Har Navn efter Vellensbygd. Jfr. Velling i Nyker S., 652.

Vesterdam. 1851 (Th) Vestre Dam. — I Arnager. || **Vestergærde**. KR 1684 J Westergierde. || **Vesterhul**. UrneAdd c. 1763 G&N 1931 p. 52 Vestre Huul; BhFisk 1933 p. 13 Vestre Holl. — Fiskegrund ved Arnager. || **Vesterløkke**. Lb 1569 Vestre lyckenn.

Vieshulstykke [*vi-eshulstykked*]. — Hører til Engegde. Af Kollektivet bh. Vie „Bevoksning med Pil“.

?**Vigelshøj**. Lb 1569 hoess Vigenshøj; KR 1684 Ved Vigelshøj. — Forleddet er maaske Mandsn. glda. Wigil.

Vildhægter. Thorvald Hansen Vild Hægterne; BhFisk 1933 p. 13 Vijlhajtarna; Teinnæs vijlhajtarna. — Fiskegrund ved Arnager. Af Adj. vild og Plur. af Subst. Hægte, fordi Fiskekrogene her hægter sig fast, naar de kastes (Teinnæs).

Vædderbakke [*væ-rabakan*]. Thorvald Hansen Værabakken; BhFisk 1933 p. 13 Værabakkanj; Teinnæs Værabakkajn. — Fiskegrund ved Arnager Vesten om og i Sammenhæng med Bakkegrund. Snarest af Dyrenavnet Vædder, jfr. Bukken ovfr. som Navn paa en Fiskegrund.

Vældekilde [*vældkilda*]. I 1923 Vælde Kilde; Teinnæs væjlje kjijlja; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 20 Vælde-Kilde. || **Vældekildesten**. BarfodK 1684 Welde Kild^o sten; Munch 1684 Vældekildesten. — Sten i Strandkanten midtvejs mellem Arnager Odde og Mølleadal. Subst. Vældekilde „Væld, Kildevæld“.

Ædjobugt. [*ædjabåkten*]. I 1923 Ædjobogten; P. Thorsen, Fra Sydbornholm 12 Ædjobugten. — Lille Havbugt paa den østre Side af Bavneodde. Den er opstaaet i nyeste Tid, ved at man har fjernet de beskyttende Sten fra Stranden for at skaffe Materiale til Bygningen af Dampskibshavnen i Rønne, hvorved Havet har sædt bort af den indenfor liggende Bakke (P. Thorsen, Fra Sydbornholm 12). Af bh. Ædja „Tang“.

Øjestabel [*i-vastavlin*]. J. Hjorth³ 1861 p. 39 Iver Stavling; Thorvald Hansen Ivastabellen; BhFisk 1933 p. 12 Ivastavelinj; Teinnæs Ivastav-

velijnj. — Fiskegrund ved Arnager. Forleddet er den bh. Form af Ordet Øje. Stenrevlen har Form som en (Dør)stabel med et Hul, der ligner et Øje (Teinnæs).

Ørbundsgrund. BarfodK 1684 Ørbonds grund; Munch 1684 Orbensgrunden. — Hedder nu Hvide Mæren. Ørbund- betyder Stenbund, af Subst. Ør „Sten, Grus“.

Øring [ö·rin]. J. Hjorth⁴ 1875 p. 45, I 1923, P. Thorsen Fra Sydbornholm 16 Øringen. — Grund lige udenfor Arnager Havn, næsten bar ved Lavvande. Øring findes tillige som Navn paa nogle Stenrev ved Rønne Sydhavn, s. d. u. Naturnavne i Rønne Kbst., 641.

Ørjen [ärjan]. J. Hjorth³ 1861 Orgen; Søk 1914—32, Thorvald Hansen, BhFisk 1933 p. 12 Orjan. — Fiskegrund ved Arnager med en lille tæt Stenknald. Navnet er bestemt Form af et substantiveret Adj. glda. *yrigh, aflydende til oldn. aurigr „gruset“, dannet af Subst. oldn. aurr „Grus, med Sten blandet Sand“ (Fritzner). Glda. y bliver til ø, som paa Bh. bliver til å foran r, og glda. rg bliver paa Bh. til rj. Det skaanske Sognavn Örja, 1285 skrevet Örghe, er dannet af det aflydende Adj. glda. *ørigh, oldn. aurigr (jfr. Høllquist SEO² 1462, der dog ansætter et Adj. glda. *ørugher). Samme Slags adjektiviske Dannelse er paa Bh. Naturnavnene Lerjen, Hasle Købst., 642 og Morjen, Rønne Købst., 641.

Østerknald [ö·strakna:]. Thorvald Hansen Øster Knall; BhFisk 1933 p. 13 Østre Knalj; Teinnæs østre knalj. — Fiskegrund ved Arnager. || **Østerløkke.** Teinnæs østre lyjkja. — Paa Lille-Myregds Mark. || **Østertuer** [ö·strøtawør]. — Hører til Engegde. || **Østerval.** Munch 1684 den østre Val, den øster Val, den Oster Val. — Strandkanten mellem Arnager Odde og Mølleådal. Efterleddet er Subst. Val „Kyst“ (VSO).

660. NØRRE-HERRED.

Nørre-Herred. 1530? Hüb 83 Nørreheritt; 12/6 1572 Hüb 373 Nørre-Heritt, Nør-Herritzting; Jb 1598 Hüb 538 Nør Herred; 28/4 1609 (Kopi) Hüb 570 Nørreheritt; BWK 1676 Nørre Herret.

Hasle Herred. Ældre Navn paa Nørre-Herred, se under Hasle Kbst., 642.

661. KLEMENSKER SOGN.

BEBYGGELSESNVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 3. Sg: N.-Muregd, Smedegd; 12. Sg: L.-Knudegd, Torpegd; 15. Sg: Krykkegd, Tyndekuldegd; 17. Sg: Bækkegd, Tørbenegd; 22. Sg: Bækkegd, L.-Splidsgd; 26. Sg: Ø.-Pilegd, Pøsegd; 28. Sg: Pælegd, Thoruppegd; 32. Sg: Gregersgd, Kofodgd; 34. Sg: Dammegd, Hindsegd; 35. Sg: Krakkegd, Kølleregd; 39. Sg: Bølstedgd, Sofiedal; 40. Sg: Træbenegd, Sofiedal; 45. Sg: Hundelortegd, Karlsgd, Vyste-skidtegd; 47. Sg: Gaasegd, Trommereg; 48. Sg: Egeskovsgd, Tornegd; 51. Sg: Kæmpegd, Tallerkengd; 62. Sg: Landsdommergd, Tornbygd; 68. Sg: Risegd, Simonsgd; 3. Vg: Toftegd, Torpegd; 12. Vg: Kastenegd, Tornbygd.

Klemensker, S., By [*klæmansker(søn)*, *klæmædsker(søn)*], **Klemenskirke**, Kirke [*klæmanskerkæ*, *-kærkæ*]. 29/3 1335 (Lundeb) beati clementis parrochia; Udat. 1401—1450 Rep 458 s. Clementis Sogn; 9/3 1434 Klæmmizkirkiok sogn; 1434 (1550 ÆDA IV 369) Klemitz kyrcke; 1434 (1575 ÆDA IV 382) Klemitz kircke; 9/7 el. 16/7 1448 Sancti Clemitz sogn; u. D. 1480 (Reg bon capit Lund) sancti Clementis sochn; Dag? 1486 (HdDb 1559—65) sancti Clementz sogn; 29/6 1489 (HdDb 1582—84) s. Clementz sogn; 14/8 1490 Sancti Clemetz sogn; Dag? 1493 (Reg bon capit Lund), 10/7 1508 sancti Clementz sogn; 1530? Hüb 82—83 Clemitsker sougn, sancti Clemitz kierke sogn, Clæmisker sougn; 1547 Hüb 429 St. Clemens Karspel; 8/9 1555 Hüb 221—250 stj. Clemenns Bøghenn, Cleminsker Bøgen, stj. Clemens sogn, Klemensker Bøghenn, Cleminsker sogn, Klemindsker Bøghenn, stj. ClemiB Bøghenn; 5/7 1559 Hüb 274 Klemiskersog; Lb 1569 Clemmitz Kirke; LR 1580 klemiskircke, Clemmidsker Sog; LR 1585 klemindscher sogn, klemidscher sogn; Mandt 1610 Clemidtsker Sog, Chlemmidtsker Sog; Visitatsbog o. Skaane 1616 S. Clemmendtz Sog; PrI 1624 Clemmidskier sogn; Jb 1651 Clemmeds Kiercke Sougen, Clemmingsckier Sogenn, Clemmingsckier sougn; Mejer S. Clemens k.; Ravn 1671 St. Clemeds eller Clemeds Kirkes Sog; BWK 1676 S. Clemens K.; K 17. Aarh. Clemens Sog; K 1746—50 Clemmenser Sog, [C]lemmens-Kirke; VSK Clemens K.; M 1844 Clemmenser Sog; Trap⁴ Klemensker Sog, Skt. Klemens Kirke og Stationsby; Gst Klemensker, Klemenskirke. — Helgen- og Pavenavnet Klement (lat. Clemens). Adskillige danske Kirker er viede til Skt. Clemens, saaledes Aarhus Domkirke.

Aabakke, Hs (10. VgPc). Postadr⁹, Th Aabakke; Guide 1945 Aabakken. — Ved Muleby Aa. Subst. Aabakke, se Naturn. Aabakke i Knudsker S., 651.

Aagaard (9. Vg) [*ag-gør*, *ag-gørin*]. Jb 1598, Jb 1625 Aagd; Jb 1658 Ågd; Jb 1661, Jb 1664 Aagd; K 1746—50 aae-gd; Thurah Aae(gd); Urne Nb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Aaegd; Gst Aagd. — Ligger ved Mæby Aa.

Aarsballe, Gde og Hse [*ɑ-rsba-ja*, *ʌ-rsba-ja*]. Trap³ Aarsballe Forskole; Guide 1914, Trap⁴, Gst 1943, Postadr 1943 Aarsballe. — Se Naturnavnet Aarsballerne.

Aarsballegaard (41. Sg) [*ɑ-rsba-lagɑ-r*, *ʌ-rsba-ja*]. Skifte 11/9 1691 (Z) Aarsballegd; K 1746—50 aarsballe gd; Thurah Aarsballe(gd); UrneNb Aarsballegd; UrneJb Aarsballe Gd; Skougaard 1804 p. 329 Årsbaljagårin; VSK, Salchow 1813, M 1844 Aarsballegd; Gst Aarsballe Gd. — UrneNb: af 2de derved liggende bakker saa kaldet. Se Naturnavnet Aarsballerne.

Aspehus, Hs. MK 1817 Aspehuset; Lund c. 1820 Aspehuset. — S. for Krummemose; hedder nu Brødal. Trænnavnet Asp.

Assereby, Hse [*asərəbø-η*, 1949 *asara*]. Seier BhFM 80 og 119 Asserabøjnj; Guide 1945 Asseregaards Huse, ogsaa kaldet „Asserebyen“. — Jfr. Splidsby ndfr.

Asseregaard (44. Sg) [*asərəgɑ-r(in)*, 1949 *asara*]. K 1746—50 Assere Gd; Thurah Assers(gd); UrneNb Assersgd; UrneJb Assers Gd; M 1844, Postadr 1941 Asseregd. — Mandsnavnet Asser. Beboedes 1648—68 af Asser Andersen, efter hvem der foreligger et Dødsboskifte af 2/12 1668 (Z); rimeligvis har Gd. Navn efter ham.

Baggaard (Proprietærgd.) [*baggɑ-r*]. 1575 Baggegaardt (Z); 6/5 1608 Hüb 560 Bagisgd; 1/4 1609 Hüb 562 Baggisgd; Jb 1658 Bagger Gde; Ravn 1671 Baggesgd; BWK 1676 Bagged; ResenK Bagg-gd; Resen Tekst Baggisgd; Jb 1696 Bagged; Jb 1719 Bagged; K 1744 Baged; K 1746—50 Bagge gd; UrneNb Bagged; VSK Baggd; Salchow 1813 Bagged; M 1844, Gst Baggd. — Slægtsnavnet Bagge, jfr. BhS XI 2. Gaarden skal have Navn efter den i 1468 adlede Oluf Bagge, hvis Sønnesøn, der ogsaa hed Oluf Bagge, beboede den 1570 (J. A. Jørgensen, Væbner, Adel og Frimænd paa Bornholm p. 13 flg.).

Baggemølle, Ml. Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 170 Baggegaardsmøllen; Th Bagge Mølle.

Bakkegaard (22. Sg) [*bakag-rin*]. Gst Bakkegd; Postadr 1941 Bakkegd (L. Splidsgd). — Nyere Navn paa Lille-Splidsgaard.

Bakkemølle, Ml. K 1746—50 bakke-mølle. — Vejrmølle ved Krashavegde. **Balsmyre Huse**, Hse. Postadr⁹ Balsmyre; Postadr 1943 Balsmyrehuse. — Naturnavnet Balsmyr.

Bedegadegaard, Øster-, Vester- og Sønder- (9., 10. og 18. Sg) [*be-daga-da*; 1930: *be-daga-dagɑ-rana*; 1947: *østrø-, vestrø- og sønrø be-daga-dagɑ-r*]. Rønne Skiftepr 1739 Bede Gade; K 1746—50 Bede-gade; UrneNb Bedegadegd; UrneJb Bedegade Gde, i Bedegade; VSK, Salchow 1813 Bedegade; M 1844 Øster-, Vester-, Sønder Bedegadegd; Gst Bedegade Gde. — UrneNb: „Af de der belig. Skaglefald eller Bedegade“. Naturnavnet Bedegade.

Bjergegaard (29. Sg) [*bjæ-ragɑ-rin*]. KancBrevb 12/6 1607 Biergegd; K 1746—50 bierge gd; UrneNb Bierregd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Biergegd; Gst Bjergegd. — Af Subst. Bjerg. Gaarden ligger ved et Klippeparti.

Bjørnebakke, Hs. Postadr⁹ Bjørnebakken; Guide 1945 Bjørnabakkan. — Naturnavnet Bjørnebakker.

Bjørnedal, Mejeri. BhLdejd 1892 og 1899, Postadr 1943 Bjørnedal. — Ved Bjørnegd og Bjørnebakker.

Bjørnegaard (10. Vg) [*bjø-rnagɑ-r(in)*]. JbRgsk 1661 Bjørnegd; JbRgsk 1663 bjørnegd; Ravn 1671 Bjørnegd; Resen Bjørnegd; Fæsteprot 1696 Bjørnegd; Skovudvisning 1704 Bjørne gd; Skovskønning 1741 Bjørnegd; K 1746—50 bjørnegd; Thurah Bjørne(gd); UrneNb Bjørnegd; UrneJb Bjørne Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Bjørnegd; Gst Bjørnegd. — Om Gaardens Navn hedder det i et Sagn, at det skulde være opstaaet ved, at en Bjørnetrækker med sin Bjørn fordrev de Underjordiske, som holdt Julegilde paa Gaarden (Svend Grundtvig, DFM 53 p. 74 ff. I. P. Møller, Folkesagn p. 26). Mere nærliggende er det dog at opfatte Forleddet som et Personnavn. En Anders Bjørnsen boede 1598 og en Niels Bjørnsen 1611 paa Gd (K. Kure).

Bjørnemølle, Ml [*bjø-rnamølan*]. BhLdejd 1899 Bjørnemøllen; Gst 1916, Postadr⁹, Postadr 1943 Bjørnemølle. — Ved Bjørnegd.

Boesgaard (46. Sg) [*bo-sgø-r*]. K 1746—50 boes gd; Urne Nb, Urne Jb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa, Guide 1885, Postadr 1941 Boesgd. — Mandsnavnet Bo. I Lb 1569 nævnes en Boo Anders i Klemensker Sogn. Gaarden beboedes 1599 af Peder Boesen (Z). Jb 1625 anfører som Ejer Niels Boeßenn.

Bolbygaard (16. Sg) [1947: *bålby-gø-rin*, *i* *bålby*]. Svaneke Skiftepr 1688 Bolle Bye Gd; Jb 1691 Wollbye-gd; K 1746—50 bulbye-gd; Thurah Bulbye-(gd); UrneNb Bulbye; UrneJb Bulbye Gd; VSK Bulbye; Salchow 1813 Bulbye-gd; M 1844 Bolbygd; Gst Bolby Gd. — Snareset Subst. bh. Boll [*bål*] „Træstamme“, Rigsmaalets Bul.

Bolderis, Hse [*bol'a'ri-z*]. BhLdejd 1876 Bolderiis; BhLdejd 1899 Bolderis; Gst, Postadr9, Postadr 1943, Guide 1945 Bolleris. — Naturnavnet Bolderis.

Borrendal, Gd (33. SgPc og Fortov). Th Borrendal; Guide 1945 Borndal. — Af Naturnavnet Borgedal.

Bregnesshave, Hs (52. SgPc) [*bræjnæs'ha-wa*]. Postadr9, Guide 1945 Bregnesshave; Th Bregnes Have. — Naturnavnet Bregnesshave.

Brogaard (66. Sg) [*bro-gø-r*]. K 1746—50 Ved broen; Thurah, UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, UK 1817 Ved Broen; M 1844, Gst Brogaard. — Efter Belliggenheden ved Baggebroen, Broen over Baggeaaen, ogsaa kaldet Rasmus Niels' Bro (Z).

Buskegaard, Gd [*båskagø-rin*]. Postadr7, Gst 1916, Postadr 1943 Buskegd. — Subst. bh. Boska, m. „Busk“ (Esp). Ligger i Nærheden af Buskemyr, se u. Naturnavne.

Bækkegaard (17. Sg) [*bækagø-r*; 1930 *bækagø-rin*]. K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneJb Tørbernegd, Bekkegd; VSK Bækkegd; Salchow 1813 Bekkegd; M 1844 Bakkegd; Gst Bækkegd. — Af Slægtsnavnet Bech; ejedes 1698 af Anders Hansen Bech (K. Kure), og ifl. Jb 1719 af Anders Becks Enke, 1735 og 1774 af Haagen Bech (Z), og i Jb 1774 af Wefst Haagensen Bech.

Bølstedgaard (39. Sg) [1947: *bø-lstø-dgø-rin*, *i* *bø-lstø-d*]. 1657, 1681 (Z), Fæstepr 1702 Bødelsgd; UrneNb Bøelstælet ell. i Skindebye; UrneJb Bøelstædet; VSK Bøelsted; Salchow 1813 Bøelstød; M 1844 Bøelstedgd; Gst Bølsted Gd. — Subst. Bøddel.

Dammegaard (34. Sg). K 1746—50 dammegd; Thurah Damme(gd); UrneNb (Lille Dammegd overstreget) Hintsegd.

Dammegaard, Lille- og **Store-** (23.—24. Sg) [*lil-a*-, *sto-ra* *damagø-r*; 1930 *damagø-rana*]. 1547 Hüb 429 Dard (Darne) Gd; K 1746—50 damme-gd; Thurah Damme(gd); UrneNb Lille-, Store Dammegd; UrneJb Lille Damme Gd, Store Dame Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille-, Store Dammegd; Gst 1887 Lle, Ste Damgd. — Dam, se Indl.

Degnekrogen, Hs (67. og 68. SgUdb) [*de-nakrø-gin*]. BhLdejd 1876, Postadr9 Degnekrogen; Gst 1929 Degnekrog.

Duebjerg, Gde (59. Sg, 64. Sg og 15. Vg) [*dawbjæ-r*; 64. Sg kaldes *dawbjæ-rsgø-rin*, de andre to: *pø-dawbjæ-r*; alle tre Gde 1947 *dawbjæ-ragø-rana*]. Dag? 1486 (HdDb 1559—65) paa Duebierig, paa Dueberig; KancBrevb 5/7 1559 Dueberggd; KancBrevb 16/7 1624 Dueberg; Herredag 5/7 1649, 10/7 1651 (Z) Paa Doubiere; K 1746—50 paa due-pieng, paa duebjerg; Thurah Paa Duebierig; UrneNb paa Duebierig, Paa Douebierig; UrneJb Duebierig, Douebierig; VSK Duebierig, Daubierig; Salchow 1813 Duebjergd; M 1844 Duebierig; Gst Duebjærg Gde. — Naturnavnet Duebjerg.

Dyndegaard (30. Sg) [*dynagø-rin*]. 1657 (Z) Dyngegd; 1676 (Z) Dynnegd; K 1746—50 dyngø gd; Thurah Dyngø(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dyngegd; M 1844, Mansa, Postadr 1941 Dyndegd. — UrneNb bemærker, at det kommer af „Situasjonen med Moradser omkring liggende“, og at der S. f. Gd er et Damsted med herligt Vand, som ingen Vinter fryser, og er om Sommeren ganske kølig. Dynd, se Indl.

Dyrstenshøj, Gd [*dy-rstø-nø'høj*]. Guide 1914 Dyrstøds-høj; Gst 1916, Postadr9 Dyrstøshøj; Guide 1945 Dyrstøsgaard. — Ifl. Opt. 1944 er det et nyt Navn. Se Naturnavnet Dyrstøsholm i V.-Marie S., 653.

Egeskovsgaard (48. Sg). UrneNb Tornegd i ældre Tid[er] Egeskovs Gd; UrneJb Tornegd, forudm Egeskovsgd.

Fejlerehus, Hs [fa-*jlara*hi-zød]. Postadr9 Granhøj (Fejlerehus); Th Fejlerehuset. — Ved Simlegd; kaldes ogsaa Morderhuset. Subst. Fedler „Violinspiller“. Jfr. Fejleregd, Nylarsker S., 654.

Fejleremølle, Ml. [fa-*jlaramø*lan]. Guide 1887 Fejlere Mølle; Gst 1888 Fejlermølle; AL 1912 Fajlara-; Th Fejleremøllen; I 1935 [fajlan]. — Stubmølle ved Simlegd, fsv. o. 1905 (BhS XXI 9). Se foregaaende Navn.

Fløsemølle. Th Fløsamøllen. — Nedbrudt Stubmølle v. Simlegd. Snarest et Tilnavn paa en Person, jfr. Subst. Fløs „flab, indbildsk ung mand“ (ODS).

Fuglesang, Hs (Pc af Simlegd) [fa-*ulas*ānin]. Gst 1888 Fuglsang; Gst Fuglesang. — Af Naturnavnet Fuglesang.

Fyren, Hs [fy-*r*n]. — Øgenavn paa Hus ved Møllegd. Subst. Fyr „Fyrtaarn“, som er fem. i Bh. (Esp Indl 69). Jfr. det hyppige Husnavn Lygten; saadanne Navne sigter vel til, at der har været Lys i Vinduerne hele Natten.

Gaasegaard (47. Sg) [gø-*zæ*gø-rin]. K 1746—50 Gaase gd; Thurah Gaase-gd; UrneNb Gaasegd (Trommeregd overstr.); UrneJb Gaasegd olim, nu Trommeregd. — Fuglenavnet Gaas.

Gammeldam, Hs. Guide 1945 Gammeldam. — S. for Gden Lyngholt. Naturnavnet Gammeldam.

Gammelmønt, Hs og Smedje (8. VgPc) [gam-*l*mynt]. Th Gammel Mønt, Gammelmønt; Guide 1945 Gammel Mønt. — Muligvis Opkaldelse efter Gammelmønt i København; jfr. Nymønt.

Gildesbo, V.-, Ø.-, N.-, S.- [væ-*stræ* gīl-*s*bo-, ö-*stræ* el. søn-*ræ* gīl-*s*bo-, nāræ gīl-*s*bo-zød]. Komm 1738 det vester Gildes Huus; FT 1787 Det østre Gildesboe; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 det østre Gillesboe; M 1844 Det vestre-, Det østre Gildesboe; Mansa 1851 V. Gildesbo (Hs); Guide 1887 Vester Gildesbo (Hs); Postadr9 Gildesbo (Hs); I 1935 [ö-*stræ*-, væ-*stræ* gji-*les*bo-] (Arealer); Th Klemensker Gildesbo; Guide 1945 Øster Gildesbo (Hs). — Klemensker Sogn var delt i to Gilder (se BhS XVI 197 f.), Vestre- og Østre-, som ejede Jord henholdsvis paa Duebjerg (MatrNr 6b) ved Vestre Skole og S.V. for Dyndegd (MatrNr 6a) ved Østre Skole, hvorpaa der i 19. og 20. Aarh. er bygget mindre Ejendomme. Østre Gildesbos Jord har tidligere ifl. Thaarups Bh VI (jfr. Vid. og Vedt. I p. 230 f.) ligget nordligere, N.V. for Kuregd og S.V. for Pælegd, hvor et Areal endnu kaldes Nørre-Gildesbo. Om Gildesbo, se iøvrigt u. Knudsker S., 651.

Gjøhus. Th Gjø Huzed. — Ved Samsingsbro.

Glaserhus, Hs [gla-*zara*hi-zød]. Th Glaserhuset. — Ø. for Kirken, ved Stationen. Subst. bh. Glasara, m. „Glarimester“ (Esp).

Glimminge, Hs [(pø-)*glø*min-*g*a]. Gst 1888 Gleminge; AL 1912 [Glø-*m*ijn'a]; Postadr9 Glimmingehus; Gst Glimminge Hs. — Ved Duebjerg. Da det er et enligt, ret højtliggende Hus, er det snarest Opkaldelse efter den kendte Hgd. Glimminge i Valby S., Järrestads H., Skaane; næppe, som foreslaaet af Gudmund Schütte i Fortid & Nutid V 132, en „Afbygd“ fra Glim S. paa Sjælland. Hvis Navnet ikke er Opkaldelse, foreligger der en Afledning af Stammen *glim- „lyse, skinne, glimte“, jfr. Subst. Glime „Aabning Lysning“, saaledes at Navnet bliver identisk med, men næppe af samme Alder som det i Sverige hyppigt forekommende Bebyggelsesnavn Glimminge, hvorom se C. I. Ståhle: De svenska ortnamnen på -inge, p. 506.

Gothegaard (5. Sg) [gø-*tæ*gø-rin]. M 1844, Mansa Gothegd; Gst Gotegd. — Regnedes tidligere til Muregaardene. Ejedes 8/1 1748 af Mons Gotfredsen (Z). Navnet er uden Tvivl udviklet af *Gotfred-gaard, eller af en Kæleform Gotte til Gotfred, jfr. 1555 Hüb 224 Guttj Öffersß i Ibsker.

Gregersgaard (32. Sg). K 1746—50 Greigere Gd; Thurah Greigere(gd); UrneNb Grejersgd, nu i senere Tid af somme Kofodgd; UrneJb Grejers Gd. — Mandn. Gregers. Gaarden beboedes ifl. Jb 1691 af Anders Grejerßen, der ogsaa nævnes i Jb 1696.

Grubbegaard [1949 grø-*bæ*gø-rin]. 1762 UrneAdd Simle eller Grubbe Gaards Bakken. — Andet Navn paa Simlegd. Slægtsnavnet Grubbe. Ifl. Skougaard 1804 p. 328 skal der i Beg. af 18. Aarh. have boet en Mikkel Mogensen Grubbe (død 1728, BhS XI 121) paa Gden, muligvis identisk med [dæn-*g*amla grø-*b*in, el. grå-*b*in], der endnu omtales af Meddelelserne i 1949. Jfr. Grubbemølle.

Grubbemølle [1949 *gråbamølan*]. Skougaard 1804 p. 328 Grubbe-Mølle; Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 170 Snubbegaards (!) eller Grobbemøllen; MK 1817 Groupe Molle; Gst Grubbemølle Bro. — Fsv. Vandmølle V. for Simlegd (Grubbegd). Af Grubbegaardsmølle.

Gryet, Hs (10. VgPc). Th Gryet. — Se Gryet u. Naturnavne i Bodilsker S., 681.

Gumpetorn, Hs (8. VgPc) [*gåmpa'to-rn*]. — Øgenavn til nuværende Ejendom Charlottenlund v. Skarpeskade. Subst. Gump, bh. [*gåmp*], m. (R). Efterleddet kan være Torn eller Taarn.

Gæslingevad, Hs. Postadr9 Gæslingevad. — Naturnavnet Gæslingevad.

Hindsegaard (34. Sg) [*hinsgaw-r(in)*]. UrneNb Hintsegd; UrneJb Hintzø Gd; VSK Hentzøgd; Salchow 1813 Hinzøgd; M 1844 Hentzøgd; Gst Hintzøgd. — Mandn. Hintze. I Lb 1569 nævnes Rasmus Hindtzes Gd. i Kløvensker S., men det er usikkert, om det er denne. Gd beboedes ifl. Jb 1598 af Jøp Hindtzen, der havde den endnu 1616 (Z).

Hoglebjerggaard (61. Sg) [*hågløbjæ-r, håglø'bjæ-r*]. 1671 (Z) Hoglebierregd; Rønne Skiftepr 1749 under Hoglebjerg; K 1746—50 hogle gd; UrneNb, UrneJb Hoglebjerg; VSK Hoglebjerggd; Salchow 1813 Høglebjergd; UK 1817 Hoglebjergsgd; M 1844 Haglebjerggd; Gst Hoglebjerg. — Naturnavnet Hoglebjerg.

Hullegaard (7. Sg) [1930 *hålagw-rin*]. 1627 (Z) Hollegd; K 1746—50 hulle-gd; UrneNb, UrneJb Hullegd; VSK Hyllegd; Salchow 1813 Hullegd; M 1844 Hollegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. UrneNb bemærker, at Gaarden har Navn „af Situationen“.

Hundelortegaard (45. Sg) [*hønalw-rtagw-rin*, 1947: *hønalw-tagw-rin*]. UrneNb Carlsgd. kaldes og Hundelortegd; Salchow 1813 Hundelurtegd; M 1844 Hundelortegd; Mansa 1851 Hundelontegd; Guide 1885 Hundelortegd. — Hundelort „Hundeekskrementer“. Mansa Form Hundelonte er vel en Omtydning efter Lunte, der i Jægersproget bruges om Røvens Hale. Gaardens Navn er i Spøg blevet omdannet til Vystasjittegaard (Z), af bh. Vyst „Hund“.

Hyldegaard (14. Sg). K 1746—50 Hylde gd; Thurah Hylde(gd); UrneNb Hyldegd ell. Krygge Gd; UrneJb Krykkegd ell. Hyldegd; DATl Hyldegd; VSK Krykke el. Hyldegd; Salchow 1813 Hyldegd. — Ældre Navn paa nuvæ. Krykkegd. Af Trænævnet Hyld.

Høgeellet, Hs (6. SgPc) [*hø-jæelød*]. Postadr9 Højellet; Th Høgeellet. — Jfr. Naturnavnet Høgeellet.

Høgegaard (6. Sg) [*hø-jagw-rin*]. K 1746—50 hogle gd; UrneNb Høgegd; UrneJb Høegegd, Hoglegd; VSK Høegegd; Salchow 1813 Hølegd; UK 1817 Høegegd; M 1844 Høiegd; Gst Høegegd. — Slægtsnavnet Høg. I Jb 1598 nævnes Peder Høgh som Ejer af 7. Sg; 1625 ejer han 6. Sg. 1648 nævnes Hans Høgh, 1698 Peder Hansen Høg, og 1735 Peder Høgh som Ejere (Z).

Jammerdal, Hs [*jamarda-lin*]. — Ved Knudegde.

Jonstrup, Gd (26. SgPc) [*jo-nstråp*]. Postadr7, Postadr9 Jonstrup; Th, Guide 1945 Johnstrup. — Har ifl. Opt. 1944 Navn efter en John Nielsen, der i BhLdejd 1892 og 1899 nævnes som Ejer af en Parcel af 26. Sg.

Julegaard (52. Sg) [*jy-lagw-rin*]. K 1746—50 Iule gd; UrneNb Hiulegd; UrneJb Hiule ell. Julegd; VSK Iulegd; Salchow 1813 Iuulegd; M 1844, Gst Julegd. — Slægtsnavnet Juel. Beboedes 1644 af Hans Juell (Z).

Jydegaard (13. Vg) [*jy-dagw-r(in)*]. UrneNb, UrneJb Jydegd; VSK, Salchow 1813 Iydegd; M 1844, Gst Jydegd. — Slægtsnavnet Jyde. Beboedes 1657 af Peder Jude (Z); Jb 1658 nævner Per Iute paa en Vg, uvist om denne. I 1671 og 1685 nævnes Peder Jyde som Beoer af Gaarden (Z).

Jydehus, Hs. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Jydehuset.

Kalvemose, Hs. Postadr9 Kalvemose. — Naturnavnet Kalvemose.

Kanesø, Hs [*ka-nø'fö*]. Gst 1916, Postadr9 Kanese. — Naturnavnet Kanese.

Kannikegaard (11. Vg) [*kanika-, kanakagw-r; 1930 kanikagw-rin*]. UrneNb Cannikegd; UrneJb Cannike gd, i Skindedebye; Salchow 1813, M 1844, Gst Kannikegd. — Saavel Urne som K 1746—50 regner Gaarden til Skinderby;

VSK kalder den Kuregd, hvilket Navn findes 2 Steder paa Kortet. Navnet Kannikegd sigter til, at Gd har været henlagt til et Kanonikat ved Lunds Domkirke, ligesom flere andre Gde af dette Navn paa Bornholm. I Lunde Capitels Jordebog 1650 nævnes bl. a. en Gd i Klemensker S. som hørende til Kapitlets Fællesgods (bona communia), se Brunius, Konstantekningar under en resa till Bornholm 1860 p. 135; i Jb 1624 nævnes Esper Jørgensen som Canike B(onde).

Karlsgaard (45. Sg) [*kar·læ·gaw·r*; 1930 *ka·ls*·]. KR 1687, Jb 1689, 1691, 1696 Carlsgd; K 1746—50 Carls gd; Thurah Carls(gd); UrneNb, UrneJb Carlsgd; VSK Carlegd; Guide 1914, Gst Karlsgd. — Mandsnavnet Karl. Gaarden beboedes 1623 og 1661 af Ole Carlsen (Z). Udtaleformen *ka·ls* er den maalegte Form.

Kasen, Hs [*ka·zan*]. Th Kåsan. — Øgenavn til Ejendommen Torshøj. Subst. bh. Kåsa [*ka·za*], f. „Hob, Dyrge“, spec. „Kokas(s)e, Koskarn“ (Esp).

Kastenegaard (12. Vg). 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Kastenegd; Skougaard 1804 Kastenagårjn. — Mandsnavnet Karsten. Tilhørte 1681 Anders Castensen (Z).

Kirkebo, **Nørre-** og **Sønder-** (1. Vg og 7. Vg) [*nå·ra·, søn·rø læ·rke·bo*·]. Lb 1569 dett nørre kirkeboe, syndre Kirkeboe; 1671 (Z) Kirkebo; K 1746—50 kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Det Nørre Kirkeboe, Synder Kirkeboe; UrneJb Nørre-, Søndre Kirkeboe; VSK Nør Kirkeboe, Kirkeboe; Salchow 1813 Nørre-, Søndre Kirkeboe; M 1844 Kirkebo; Gst Kirkebo, Kirkebo Gd. — I Jb 1719 hedder det om 7. Vg: Bonden kaldes Kirchebunde og svarer Afgift til St. Clemens Kirke. Kirkebo, se Indl.

Kirkegaard. 1547 Hüb 429 Kerkegd; 1694 BhS IX 51 Kirchegd, Kiærkegd.

Kirsebærhus, Hs [*ky·sø·bæ·rahü·zød*]. — Ø. for 21. Sg.

Klausehus, Hs (27. SgFortov). 1889 (Th) Klaus huset. — Mandsnavnet Klaus.

Kløvehald, Hs [*klø·wa·ha*·]. Postadr9 Kløvehejl; Guide 1945 Klevehall. — Ø. for Hullegd. Naturnavnet Kløvehald.

Kløven, Hs (23. SgPc). Postadr9, Th Kløven. — Naturnavnet Kløven. **Knarrehus**. BhAvis 21/8 1846 Knarrehuset. — Mellem Kirken og Splidsgd. Subst. bh. Knærr, m. „Knast, Knude inde i Træ“ (Esp), eller et Mandsnavn, jfr. Knarregd, Rutsker S., 662.

Knudegaard, **Store-** og **Lille-** (11.—12. Sg) [*knü·dagaw·rin*; 1947: *sto·ra·, li·la knü·dagaw·r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Knude Gde; UrneNb Knudegd; UrneJb Knude Gde; VSK, Salchow 1813 Knudegde; M 1844 Knudegaard (11. Sg), Knudegaarden (12. Sg); Gst Knudegd (11. Sg), Lle Knudegd (12. Sg). — Ejedes 1662 af en fhv. Løjtnant Hans Knudsen, død 1701 (Z); og indeholder vel snarest Mandsn. Knud.

Knækkehus, Hs [*knæk·hä·zød*]. Gst 1916, Postadr9 Knækkehus; Th Knækkehuset. — Knæk (ke), se Indl.

Kofodgaard (32. Sg) [*kå·fødaw·r*, 1947 *kå·fødaw·rin*]. UrneNb Grejersgd, nu i senere Tid af somme Kofodgd; VSK Koefodegd; Salchow 1813 Koefodegd; M 1844 Koefodegd; Gst Kofodgd. — Slægtsnavnet Kofod. Gaarden beboedes 1706 og endnu 1740 af Løjtn. Christen Koefod (Z; UrneNb).

Kofodmøllen. MK 1817 Koefode Møllen. — Tæt V. for Kofodgd.

Kongensmark, Hæ [*kå·nøns 'ma·rk*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Kongens Mark ved Lange Myr; Gst, Trap⁴, Postadr 1943 Kongensmark.

Kragestenshus, Hs (43. Sg Lynglod). Th Kragestenshus; Guide 1945 Kragesten. — I Klemensker Plantage. Jfr. Naturnavnet Kragesten i Povlsker S., 682.

Krakkedal, Hs (1. SgPc). Postadr9 Till Krakkodal; Th Krakkedal. — Krak, se Indl. Jfr. m. H. t. Formen Krakko-samme Navn i Rø S., 664.

Krakkegaard (35. Sg). 1574 Hüb 443 Krackgd; Jb 1598 Krackegd; hertil? 1671 (Z) Krochegd (der sikkert med Urette angives at være 3. Vg); UrneNb Kiølleregd. Skal i gl. Dage være kald. Krakkegd; UrneJb Kiøllere Gd, skal i gl. Tiede været kaldet Krakkegd. — Krak, se Indl.

Krashvegaard, **Store-** og **Lille-** (20.—21. Sg) [1947: *sto·ra·, li·la kras-*

ha-wa(gw-r), *i-krasha-wa*, *krasha-wagw-rana*]. KancBrevb 25/9 1580 Krashafue; s. Dok Hüb 485 Kraßhaffue; LR 1585 Kraßhaffe; JbRgsk 1661 Kradtzhaffue (22. Sg), Krachhaffue (21. Sg); K 1746—50 Krashaue gd, Lidle kras haue; Thurah Krashave(gd), Lille Krashave(gd); UrneNb Store-, Lille Krashauegd; UrneNb Store-, Lille Krashauegd; VSK Store-, Lille-Krashaue; Salchow 1813 Store Krashauegd, Lille ditto; M 1844 Store-, Lille Krashavegd. — Jfr. Naturnavnet Krashave. UrneNb bemærker: „af en Myre, hvor Fiske krassedes (?) til sig“.

Krasnose, Hs og Ml. 1868 (Th) Krasnose Mølle; Bull 1869 Kradsmose M.; BhLdejd 1876 Krassemose. — Jfr. Naturnavnet Krasnose.

Krummeled, Hse [*kråmeleda*, *kråmæleda*]. LR 1602 ved Krummeleid; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 i Krommelede; Postadr9 Krummelede; Trap⁴, Gst 1929, Postadr 1943 Krummeled; Vejfort 1942 Krummelede. — Elliptisk for Krummemarksled. Efterleddet er bh. Ledda, Lidda, m. „lille Led i et Gjerde“ (Esp u. Lē, n.). Se iøvrigt Naturnavnet Krummemark.

Krusegaard. JbRgsk 1661 Krusbegd. — Uvist hvilken Gd i Sognet.

Krykkegaard (15. Sg) [1930 *krykægwrin*]. UrneNb Hyldegd ell. Krygge Gd; UrneNb Krykkegd ell. Hyldegd; VSK Krykke el. Hyldegd; M 1844 Krykkegd; Postadr 1941 Krykkegd. — UrneNb bemærker om Krygge Gd: „er kuns lidt brugel., af en for faae Aar siden d. boende“. Formodentlig da et Tilnavn Krykke, vel sigtende til, at Manden har været Invalid.

Kræmmerhus, Hs (15. SgPc) [*kræmarahú-wæd*]. Postadr9 Kræmmerhus. — Subst. Kræmmer „Købmand, Smaahandlende“, eller Subst. Kræmmerhus „Papirtut til Indpakning“.

Kuregaard (27. Sg) [*kú-ragw-r*, 1947: *kú-ragw-rin*]. Svaneke Skiftepr 1704 Kurre Gd; K 1746—50 kure gd; Thurah Kore(gd); UrneNb, UrneNb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kuregd. — Slægtsnavnet Kure; Gd beboedes 1543—55 af Peder Kure (Z); i Jb 1598 og 1606 nævnes Niels Kure, i Jb 1625 Peder Khure, 1672 Hans Kurre (Z), 1736 (UrneNb) og 1743 Mons Larsen Kure (Z).

Kuregaard (11. Vg). VSK Kuregd. — Slægtsnavnet Kure. Tilhørte i 18. Aarh. P. Andersen Kuhre, død 1765, og Sønnen Poul Pedersen Kuhre, død 1809 (K. Kure).

Kæmpegaard (51. Sg) [*ki-mpagw-rin*; 1930, 1947 *kjæmpagw-rin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kiempe Gd; Thurah Kiempe(gd); UrneNb Kiempegd; UrneNb Kiempegd; VSK Kæmpegd; Salchow 1813 Kjæmpegd; M 1844 Kiempegd; Gst Kæmpegd. — Urne er gentagne Gange inde paa, at Gd rettelig hedder Kiempegd; i Jb bemærker han: „Af en Skaaning der boede og af det hans Huustrue lavede Suppe til med Kimper o: Klumper. Skal i gamle Tieder heedt Talerken Gaarden“. Snarere foreligger dog Slægtsnavnet Kjæmpe.

København, Gd (12. SgPc) [*føvæn'ha-un*]. Gst 1916 Kjøbenhavn; Postadr9 København (Egelund). — Ifl. Guide 1945 er Navnet nu afløst af Egelund.

Kølleregaard (35. Sg) [*følaragw-r*; 1930 *følaragw-rin*; 1947 *følaragw-rin*]. 22/11 1720 (Z) Kyllergd; K 1746—50 Kiøllere gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb, UrneNb, UrneNb, VSK Kiølleregd; Salchow 1813 Kiølleregd; M 1844 Kiølleregd; Gst Kiølleregd. — Slægtsnavnet Køller. 1572 nævnes Rasmus Køller (Hüb 373), 1574 Erasmus Kollert zu Kræckgardt (Hüb 443); ifl. UrneNb skal Kølleregd i gl. Dage være kaldt Kræckegd. 1624 nævnes Klavs Køller (Z); Jb 1625 anfører som Ejer Lauritz Køller, som endnu i Jb 1662 har den, men i Jb 1663 optræder Hans K. som Ejer, og han nævnes endnu i Jb 1696; ifl. Z foreligger Skifte efter ham dat. 3/1 1696. 1720—95 nævnes Hans Svendsen Kjøller, og 1822 Hans Jespersen Kjøller (Z).

Kørsegaard (8. Vg) [*føsægwrin*]. 1652 (Z) Kiørsegd; JbRgsk 1663 Kiørsegd; 1669 (Z), Ravn 1671, Resen Kiørsegd; 1671 (Z), Skifte 10/7 1685 (Z) Kiørsegd; Kb 1690 Kiørsegd; Kb 1699 Kiørsegd; K 1744 Kiørsegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Keyrse Gd; Thurah Keyrse(gd); UrneNb Kiørsegd ell. Kiørsegd; UrneNb, VSK Kiørsegd; Skougaard 1804 p. 329 Kössegd; Salchow 1813 Kyssegd; M 1844 Kiørsegd; Gst Kiørsegd. — Forleddet udtales ligesom Kirse- i Kirsebær, jfr Esp Indl 31 *føs-æbæ-r*. Muligt foreligger et usammensat Kirse, jfr. ty. Kirsche samt blekingsk Kirser „Kirsebærtræ“, jfr. kyssekåga

Esp 442 „Harpix, særlig af Kirsebærtræer“. Ordet Kirse er kendt fra flere danske Dialekter (se ODS).

Ladegaard (50. Sg) [*la-dəgø-r, la-gø-rin*; 1930 *la-gø-r* ell. sjældnere *la-gø-rin*]. 1622, 1627 (Z) Laegd; 1645 (Z) Lagd; Ravn 1671 Ladegd; K 1746—50 Lade-gd; Thurah Lade(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Ladegd. — Lb 1669 nævner i Klemensker S. Ladegaards-skouffuen.

Landsdommergaard (62. Sg) [*lansdåmaragø-r(in)*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Landsdommeregd; Guide 1887 Landsdommergd, sammen med 12. Vg Torneby; Guide 1945 Landsdommergd (under Tornbygd). — Beboedes 1789 af Landsdommer D. L. Rogert.

Lokkegaard (33. Sg) [*låkagø-rin*]. 23/12 1700 (Z) Lohegd; K 1746—50 Lokke gd; Thurah Lokke(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Lokkegd; M 1844 Løkkegd; Gst Lokkegd. — Nu Hus; Gd lagt under 2. Vg. Zahrtmann har i BHS XV 8 hævdet den Opfattelse, at det skulde være et sakralt Navn, af Gudenavnet Loke el. Lokke, hvilket man ogsaa har villet se i bh. Loggaskarn „et stort Skarn“ (Esp). Snarere dog Tilm. Lokke; en Tyghe Locke nævnes 2/12 1479 som Borger i Lund, eller Mandnavnet glda. Lokki, se DgP.

Lundehus, Hs (25. Sg Udb) [*lønähü-zød, lønalyföhü-z(ød)*]. 1842 (BHS II 104), Mansa 1851 Lundehuset; Gst 1887, SkovK 1904 Lundehus. — Tidligere Lyngjendom paa Lundeløkken i Rø Plantage; nu Skovløberhus (se Rø S. 664). Forleddet er antagelig Slægtsnavnet Lund.

Lundsgaard (4. Vg). Guide 1914, Gst, Bh.Vejv. 1944 Lundsgd. — Tilhørte 1840 Marcus Peter Lund, derefter Sønnen Jens Morten Lund (K. Kure).

Lusekuld Mølle, Ml. VSK Orig Lusekullen Mølle; VSK Lusekullen Mølle. — Ved Køsegd. Naturnavnet Lusekuld.

Lynggaardshus. Skiftepr 1690 lynggaardenshuuſet. — Der kendes ingen Lyngd i Sognet. Lyng, se Indl.

Lyngstrup, Hs (15. Sg Lynglod). Postadr9, Th Lyngstrup. — Nyt Navn af spøgende el. ironisk Karakter, Efterligning af de uden for Bornholm almindelige danske Landsbynavne.

Lystrup, Gd (30. Sg Fortov). Th, Guide 1945 Lystrup. — Navn af samme Art som det foregaaende.

Løkkehus, Hs. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Lykkehuset. — Forleddet er snarest Løkke, se Indl.

Maanen, Hs [*mæ-nan*]. — Ved Aagd. Jfr. Fyren ovfr.

Marevadgaard (58. Sg) [*mæ-rævagø-rin*; 1947 *mæ-rævagø-rin*]. 1650 (Z) I Maare Wade; K 1746—50 marwade-gd; UrneNb Marvadegd; UrneJb Marevad, Marievad; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Marvæ; VSK Marevad; Salchow 1813 Marwad; M 1844 Marevadgd; Gst Marevad Gd. — Se under Naturnavnet Marevad.

Morderhuset, Hs [*mø-rdarähü-zød*]. — Andet Navn paa Fejlørehus (s. d.). Navnet hentyder ifl. Opt. 1949 til, at der engang er begaaet et Mord her, jfr. Morderhuset i Ø.-Marie S., 673.

Moserup, Hs (20. SgPc). Postadr9, Th Moserup. — Navn af samme Art som Lyngstrup og Lystrup ovfr.

Mosesmedjen [*måzæmedjan*]. — Ø. for Aarsballede.

Munkegaard (37. Sg) [*monkagø-r, 1947: monkagø-rin*]. KR 1684, Jb 1689, Jb 1691, Jb 1696 Munchegd; M 1844, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Gaarden tilhørte ifl. Tiendep. 1662 Jenſ Munck, der ifl. Z endnu 1680 besad den. UrneNb bemærker om 37. Sg, at den ifl. Jordebogen kaldtes Munkegd.

Mure, Gde og Hse. Postadr9 Mure, Gde, Huse; Postadr 1943 Mure samt N.- og S.-, Gde, Hse.

Muredam, Hs (5. Sg Fortov). Th Muradam; Guide 1945 Muredam. — Naturnavnet Muredam.

Muregaard, Nørre- og Søndre- (3. og 4. Sg) [1947: *nære-* (el. *no-rø-*), *søn-rø mü-ragø-r*, tilsammen *pø-r mü-ra, mü-ragø-rana*]. 1623 (Z) Paa Murre; 1715 (Z) Muure; 1716 i Komm 1715—21 paa Muure; K 1746—50 Mure Gde (4.—5. Sg); UrneNb Muregd. ell. paa Mure (4.—5. Sg); UrneJb Mure Gde, i

Mure (4.—5. Sg); VSK Myregde (3.—5. Sg); Salchow 1813 Muregd (3.—4. Sg); M 1844 Nordre-, Søndre Muregd; Gst Nre-, Sr Muregd. — UrneNb bemærker, at der tæt jævnsides Gd. staar høje, skarpe Klipper ligesom Mure. Navnet er en oprindelig Præpositionsforbindelse.

Møllegaard (60. Sg) [*mølagø-r*]; 1930 *mølagø-rin*]. LR 1607 Mølle gd; K 1746—50 mølle-gd; Thurah Mølle(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — Ligger ved Samsingsaa; en Vandmølle ved Gd nævnes 1671 (Z) og af Urne.

Møllegaard, Gammel-, Gd. Postadr 1943 Gl.-Møllegd.

Nordholt, Gd (2. Sg) [*nørhålt*]. Postadr 1934, Postadr 1943, Guide 1945 Nordholt. — Nyt Navn til S.-Skrubbebd.

Nyby, Hs (54. SgPc). Postadr9, Th, Guide 1945 Nyby.

Nygaard (14. Vg) [*nygø-r*]. 1547 Hüb 429—30 Niegarde, Nienhaue, Nienhoue; Jb 1598, Jb 1625, Jb 1658, Jb 1661 Nygd; Mejer, Jb 1664, UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Nyegd; M 1844, Gst Nygd.

Nyhavn, Hs. Guide 1914, Postadr9 Nyhavn. — Opkaldelse efter Nyhavn i København, jfr. Gammelømt ovfr.

Nymønt, Hs. Guide 1914 Nymønt (Hs); Gst 1916 Nymønt Smedie; Postadr9 Nymønt, Hs. — Ved Splidsgaard. Jfr. Gammelømt ovfr.

Nørregaard (19. Sg) [*nåregø-r*]. Jb 1689 Nøregd; K 1746—50 Norregd; Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd; UrneJb Nøregd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Norregd.

Olsække, Hs (9. SgPc). Th Olsække, Ols Løkke; Guide 1945 Olsække. — S. Ø. for Onsbjerggd. Navnet er dannet af Onsbjerg(gd), som ogsaa udtales [*o-ls-*]; jfr. Onshøj.

Onsbjerggaard (8. Sg) [*o-lsbyæ-ragø-r*, *o-nsbyæ-ragø-r*; ældre: *o-ls-byæ-ra*]. 1683 (Z) Onsbjerg; KR 1687 Onßberggd; Jb 1691 Ondsberggd; Fæstestr 1691 Oensberggd; Jb 1696 Onds berg gd; Thurah Onsbjerg(gd); K 1746—50 Onsbierge-gd; UrneNb Oensbjerggd; UrneJb Onsbjerggd; VSK Onsbjerg; Salchow 1813 Onsbjerg; M 1844 Onsbjerggd; Gst Onsbjerg Gd. — Naturnavnet Onsbjerg.

Onshøj, Hs (8. SgPc) [*o-ns'høj*, *o-ls'høj*]. Th, Guide 1945 Onshøj. — N. Ø. for Onsbjerggd, som denne Ejendom og Olsække har Navn efter.

Petersborg, Gd og Hse [*pe-tørsbår*]. AL 1912 Petersborghuse; Gst 1916, Postadr9, Postadr 1943 Petersborg (Hse).

Pibereasper, Hs. Postadr9 Pibereasperne. — Naturnavnet Pibereasper.

Piberegaard (36. Sg) [*pi-varagø-r*, 1947: *pi-varagø-rin*]. K 1746—50 Pibere Gd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa Pibereg; Gst Pibergd. — Pibere „Fløjtespiller“; fra 1685 foreligger Skifte efter Peder Trølsen Pibere (Z).

Piberehus, Hs. Th Piberehuset. — Ø. for Pibereg.

Piberøven, Hs [*pi-vararø-ven*]. — Ø. for Pibereg, maaske samme som foregaaende. Sidste Led er Subst. bh. [*ra-w*], f. „Røv, Rumpe“.

Pilegaard, Vestre- (69. Sg) [1947 *væstrø pi-lagø-r*]. 1613 (Z) Pilegd; K 1746—50 pile gd; Thurah Piile(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd; Postadr 1941 V.-Pilegd. — Ifl. Z har Gd været beboet af Holtsførster Hans Christensen, der antog Navnet Pihl, og hans Søn, Skovrider Hans Hansen Pihl, død 1748. Ifl. Kendelseprot 1748 overtoges Gd derefter af Jens Siegfred Hansen Pihl.

Pilegaard, Østre- (26. Sg) [*ø-strø pi-lagø-r*, 1947 ogsaa: *pi-lagø-rin*]. BWK 1676 Pilgd; K 1746—50 Pilegd; Thurah Pile(gd); UrneNb Pilegd; UrneJb Piilegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Postadr 1941 Pilegd. — Beboedes 1826 af Jørgen P. Piil (Z). Forleddet er snarest Trænnavnet Pil, og Slægtsnavnet antaget efter Gaarden, jfr. u. V.-Pilegd.

Pinen, Hs [*pi-nan*]. Gst 1916 Pinen. — I Skoven Bolderis. Stedet kaldes nu ifl. Guide 1945 Skovfryd. Jfr. Kronavnet Pinen DS IX 46 og Naturnavnene Morgenpinen, Klemensker S., 661, og Marepinen, Olsker S., 663.

Puggesmedehus [*pogøsmedahü-zød*]. — Ved Skarpeskade; her har boet en Smed [*pogøsmedin*] (Opt. 1943). Første Led er Dyrenavnet bh. Pugga, f. „Frø“ (Esp).

Pælegaard (28. Sg). K 1746—50 Pæle gd; Thurah Pæle(gd); UrneNb Pælegd; UrneJb, Salchow 1813 Pælegd; M 1844, Mansa Pælegd; Guide 1886 Torupgd el. Pælegd. — Snarest Subst. Pæl. Formen Pælegd kunde indeholde Subst. bh. Pål „Pæl“.

Pølsegaard (26. Sg) [1930: *pølsagår-rin*].

Raageled, Hs. Rønne Skiftepr 1739 Hans Jensen ved Raage Leedet. — Fuglenavnet bh. R&g, m. „Raage, Corvus frugilegus“ (Esp).

Rabækkehus, Hs. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Rabeckehuset vesten Bjørnegd. — Slægtsnavnet **Rabæk**.

Risbobjerg, Hs (50. SgPc). Postadr⁹, Guide 1945 Risbobjerg; Th Rispebjærg. — Vel Opkaldelse efter Rispebjerg i Pedersker S., 683.

Risby (54.—57. Sg) [*ri-zby*; *ri-zby-går-ra*]. 1645 (Z) I Riisbye; K 1746—50 Riisbye, UrneNb i Riisbye; UrneJb i Riisbye; VSK Riisbyege; Salchow 1813, M 1844 Riisbye; Gst Risby. — 54.—56. Sg er nu sammenlagte til een Gd, Risbygd, medens 57. Sg kaldes Nørre-Risbygd (Guide 1945). Subst. Ris „Krat“, se Indl.

Risegaard (68. Sg) [*ri-zagår-r*; 1947: *ri-zagår-r(in)*]. K 1746—50 Rise-gd; Thurah Rise(gd); UrneNb I Risen, fordm Simøns Gd; UrneJb i Risen, VSK I Risene; Salchow 1813, UK 1817, Mansa I Risen, M 1844 Riisen; Gst I Risene, Risegd. — Naturnavnet **Risene**.

Risemølle, fsv. Ml. [*ri-zamolan*]. Gst 1887 Risemølle; Th Risemøllen. — Ved Risegd.

Rundløkke, Hs (4. SgPc). Guide 1945 Rundløkke. — Se Indl. u. Løkke.

Samsingsbro, Hs. Postadr⁹ Samsingsbro. — Naturn. Samsingsbro.

Samsingsgaard (63. Sg) [*samsinagår-r*; 1947 *samsinagår-rin*]. K 1746—50 Samsings gd; Thurah Samlings(gd); UrneNb Samsingsgd; UrneJb Samsings Gd; VSK Samsingsgd; Salchow 1813 Samsinggd; M 1844, Gst Samsingsgd. — Af Mandsnavnet Samsing. Gd ejedes ifl. Jb 1498 af Samsing Andersen, Jb 1625 Samsing Andersen.

Sandemandsgaard. K 1744 Sandemandsgd.

Sandershøj, Gd (48. SgPc). Postadr⁹, Th, Guide 1945 Sandershøj. — Naturnavnet **Sanderehøj**.

Sigaard (67. Sg) [*si-går-r*]. K 1746—50 Sie-gd; Thurah Sie(gd); UrneNb Siegd; UrneJb Sie Gd; VSK Sidgd (om 13. Vg); Salchow 1813 Siegd; M 1844 Sidgd; Gst 1888 Siggd. — Adj. sid, bh. *si-ør*, Esp Indl 108. UrneNb bemærker, at Gd. har Navn „af de sie Enge“; Z kalder disse „øn sid Kærmose“ og bemærker, at de nu er tilplantede med Fyrreskov.

Simlegaard (Proprietærgd, herunder 53. Sg) [*sømlagår-r*, nyere *sømlagår-r*]. 1575 (Z) Simelgd; KancBrevb 30/8 1577 Simlegd; HdDb 30/5 1578 (Z) Peder Hansen udi Simle; 7/7 1578 (18. Aarh, Gl. kgl. Saml. 3227 b 4°) Simmeldegd; KancBrevb 13/9 1583 Semelgd; 1597 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398 c fol.) Sindegd; 1/4 1609 Hüb 562 Simblegd; 28/4 1609 Hüb 569 Simmelegd; 1616? Hüb 609 Simlegd; Jb 1658, AR 1660, Jb 1664 Simblegd; Ravn 1671 Cimblegd; BWK 1676 Simelgd; Jb 1696, 1719, K 1746—50 Simle gd; Urne Nb, VSK Simlegd, Salchow 1813, M 1844, Gst Simblegd. — Eksemplet 1578 udi Simle tyder paa, at Navnet opr. er obl. Kasus af et Simla, som forekommer i Norge og Sverige, og som antagelig er en Afledn. af Subst. Sime „Røb“ (se DS VIII 86).

Simlegaardshus, Hs. Postadr⁹ Simblegaardshus.

Simonsgaard (68. Sg). UrneNb I Riisen, fordm Simens Gaard. — Tilhørte 1598 Simen Pedersen, 1628 Hans Simensen (K. Kure).

Skaaningehjem, Hs (16. SgPc) [*skaw-ninajemød*; 1949 *skånina*]. — Indbyggernavnet **Skaaning**; her har ifl. Traditionen boet en Skaaning. Hedder nu Rosenvænget.

Skarpeskade (49. Sg, 4.—6. Vg) [*skarpska-går-rana*]; 1930 *skarpska*; 1947: *i skarpska*; 49. Sg alene: *skarpska-går-rin* el. *når skarpska-går-r*]. 9/3 1434 j Skarpestathe; s. Dok. (1550 ÆDA IV 382) Scharpestatd; s. Dok. (1550 ÆDA IV 369) Stampestathe; 1528 Hüb 79 Skarppeskae; 1530? Hüb 82—83 Skarpeskade; 1530? Hüb 83 Skarppeskaffue; 21/12 1533 (Z) Skarpe-skaffue; Jb 1598 Skarpekouff; Smørskyld 1624 Skarpeschouf; Jb 1625 Schappeschouff; Nyker Kb 1690 Skarpeska; Nyker Kb 1694 Skarpechæ;

K 1746—50 Skarpeskade Bye; UrneNb i Skarpeskade; UrneJb Skarpeskade, til Skarpeskadebye; VSK Skarpeskade; Skougaard 1804 p. 329 Skarpeska; Salchow 1813 Skarpeskadegd, Skarpeskade; M 1844 Skarpe Skodegd, Skarpe-skade By; Gst Skarpeskade. — Den ældste Form, fra 1434, ender paa -stathe. Efter Navnets Nutidsform vilde man være tilbøjelig til at anse den for en Læsefejl for -scathe, da t og c ofte er vanskelige at skelne fra hinanden, men et fornyet Eftersyn af Originaldokumentet har godtgjort, at der faktisk staar -stathe. Man kunde være fristet til at bortforklare Formen ved at erklære den for en Skrivefejl, men derved opnaar man blot at skulle bygge paa et i toponymisk Henseende langt ringere Tolkninggrundlag, idet Ordet Skade [*ska-*] næppe kan være andet end Skade i Bet. „Fortrød“ (ikke Fugle-navnet Skade [*skada*]), hvilket ikke synes at kunne give Mening som Gaardnavn. Det vil være bedre at forsøge, om der kan bygges Bro mellem Formerne -stathe og -skade. Formen j Skarpestathe er en Dativsform, i ubøjet Form maa man gaa ud fra -stath. Paa Bh. er Stå [*sta-*] den sædvanlige Endelse, svarende til -sted i andre Landsdele, se nærmere i Indl. u. Sted, og det er mærkeligt at dette Ord ikke har kunnet holde sig uforandret som Efterled, naar det er saa velkendt og almindeligt. Naar det alligevel er gaaet over til -skade [*-ska-*], kan der næppe gives anden Forklaring, end at det maa være sket under Indflydelse af Forleddets Sk-, at der er indtraadt Fjernassimilation (BrNGG II 215) eller Harmonisering (Jespersen, Fonetik p. 501), et iøvrigt temmelig sjældent Fænomen. Denne Fjernassimilation er efter Formerne at dømme indtraadt allerede i 16. Aarh. Et andet Eksempel paa Fjernassimilation i Stednavne er muligvis Tangelangmose og Tangelangshus (Gst), Uggeløse S., Lyng-Frederiksberg Hrd., der i Markbogen 1683 hedder Tongeledz Mose. Forleddet er sandsynligvis Adj. skarp i Bet. „mager, ufrugtbar“ (ODS Bet. 9); i sammensatte Stednavne finder vi undertiden Bindevokalen ø; f. Eks. *långøda-l* i Ibsker S., 674, 1569 lange daell; iøvrigt kunde formelt ogsaa foreligge Subst. bh. Skarpa, f. „mager, ufrugtbar Jordbund“, jfr. Skarpen i Rønne Kbet., 641. Jordbunden i Skarpeskade er berømt for sin Magerhed: Håjt oppa i Skarpeskå dær ø'nte gott å varra, dær går åta hæsta for ejn plou å fira for ejn harra (dette Vers meddelt af R.).

Skaventryne, Hs [*skaventry-na*]. — Hus ved Rø Plantage. Vel Adj. bh. skaven (se ODS u. skavet) „skrabet; bar, nøgen; gnieragtig“ og Subst. bh. Tryna, f. „Tryne“, der især anvendes som Skældsord (Esp); hele Navnet formodentlig opr. Øgenavn til en gerrig Person.

Skidestræde, Gd [*ʃi-dæstræ-də*, *ʃi-darastræ-də*]. AL 1912 [Sjiderastræ-øð]. — Glt. Navn paa Munkegd. Skidenstræde er vel det oprindelige Navn, maaske hentydende til Lavningen tæt Ø. for Gden (jfr. Skidnegade, Nylarsker S., 663). Ejeren er derefter blevet kaldt Sjidarijn, saaledes i en Gaardrømse (R), og Gaardnavnet er ændret til Skidestræde.

Skindemyregaard (43. Sg) [*ʃinæmy-ragø-rana*; 1947: *ʃinæmy-ragø-rin* el. *i: ʃinæmy-ra*]. Komm 1738 Skindemyhre gaarden; K 1746—50 (Kopi 1796) Skinne Myre Gd; Thurah Skinne-Myre(gd); UrneNb Skinnemyregd; UrneJb Skindemyre Gd; VSK Skindemyre (43. og 44. Sg); Salchow 1813 Skindemyregde (43. og 44. Sg); UK 1817 Skindemyregd; M 1844 Skondermyregd; Gst Skindemyre Gd. — At Navnet har været opfattet som et nedsættende Navn, fremgaar af en Bemærkning i Komm 1738: „er denne gaard ey bedere end som de andre, hvor fore den og kaldes Skindemyhre gaarden“. Se iøvrigt under Naturnavnet Skindemyre.

Skindemyrehus. Rønne Skiftepr 1739 Monß Mædtzen i skinde myre huuset.

Skinderbygaard (38. Sg) [*ʃenærab-y*; 1947: *ʃinaraby-gø-rin* ell. *i: ʃinaraby-*]. 1558 (Z) Skedneby; 1746—50 (Kopi 1796) Skiennede Bye; UrneNb, UrneJb Skinnedebye (om 37.—38. Sg); Skougaard 1804 Sijnaraby; VSK, Salchow 1813 Skinnedebye (om 37.—38. Sg); UK 1817 Skinderebyegd; M 1844 Skinderbygd; Gst Skinderbygd. — Bh. Skindere [*ʃinara*] „Person der flaar selvdøde eller urene Dyr, Natmand, Rakker“ (R, jfr ODS). I Glda. har Ordet ellers alm. Betydningen „Garver“.

Skindtørrehus, Hs [*ʃintåråhü-zed*, *ʃintåra-*]. — Ø. for Kuregd. Ifl. Opt. 1944 benævnt efter en Mand med Tilnavnet [*ʃintår*, *ʃintårin*], af Adj. bh.

sjiintorr „halvvejs tør, tør blot paa Overfladen“ (Esp Till), her maaske snarere med Betydningen „radmager“ (R).

Skovgaard (65. Sg) [*skawgaw-r(in)*]. 1582 (Afskr. 1713 i UrneAdd) i Skoven; 1676 (Z) Skoug; K 1746—50 ska.-gd; UrneNb, UrneJb Skoug; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 i Skoven; VSK Skovgd (om 14. Vg); Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — UrneNb bemærker, at der findes en god Skov af store Almer, Eeger, Asker, Hassel og Elle, 4 Td. stor.

Skrubbegaard, Nørre- og Sønder- (1.—2. Sg) [1947: *nårø* (ell. *no-rø*) *skråbegaw-r*, *sørø skråbegaw-r*; tils. i: *skråbø* ell. *skråbegaw-rana*]. BWK 1676 Scrubbe; 1710 (Z) I Skrubbe; 1715 (Z) Skrubbe; Skiftepr 1724 Vdi Skrobbe; K 1744 Skrobbe; K 1746—50 S[k]rubbe Gde; UrneNb Skrubbe (1.—3. Sg); UrneJb Skrubbe Gde (1.—2. Sg); VSK Skrubbe; Salchow 1813 Skrubbe; M 1844 Nordre-, Sønder Skrubbe; Gst Nre-, Sr Skrubbe. — Gammelt Præpositionsnavn. Se Naturnavnet Skrubbe.

Skrubbekrak, Hse [*skråbø|krak*]. 1889 (Th), Guide 1926, Guide 1945 Skrubbekrak. — Ved Skrubbe. Naturnavnet Skrubbekrak.

Smedegaard (3. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Smedde Gd; UrneNb Smiddegd; UrneJb Smidde Gd; Salchow 1813 Smiddegd. — Nu Nørre-Muregd. Subst. Smed, maaske Familienavn.

Smedegaard (53. Sg) [*smedagaw-r(in)*]. Jb Rgsk 1662 Smeddegd; Jb Rgsk 1663 Smiddegd; Jb 1691, Jb 1696 Smeddegd; Fæsteprot 1714 Smiddegd; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Smiddegd. — Slægtsnavnet Smed. I Tingsvidne af 3/8 1649 (Z) hedder det, at Gd var øde, og at Slotsherren lader bruge Gd til Simlegd; Urne og Salchow betegner den som en Stæl til Simlegd. Paa den anden Side vides det, at den i 17. Aarh. har tilhørt Peder Smid (Jb 1624, Jb 1625, Jb 1658, Jb 1662), saa den har ikke været ubeboet hele Tiden efter 1649.

Sofiedal (39. Sg og 40. Sg) [*såfi-an|da-l*]. Gst, Postadr 1941 Sofiedal. — Af Ejerhustruer kan nævnes Sofie Katrine Mogensdatter, født 1812, og Sofie Henriette Nielsen, f. 1861 (K. Kure).

Sortebjerg, Gd (8. VgPe). Postadr9, Th Sortebjerg; Guide 1945 Sortebjerg. — Naturnavnet Sortebjerg.

Splidsby, Hse [*spli-sbø-n*]. — Hedder officielt (Postadr, Gst) Splidsgaard Hse, ifl. Guide 1945 Splitsskov. Jfr. Assereby om Huse ved Assereg. d.

Splidsgaard og Lille-Splidsgaard (25. og 22. Sg) [*spli-sgaw-r*]. 1627 (Z) Splidsgd; Jb 1658 Splidz gd; Jb 1661 Splidzgd; Jb 1662 Splidz Gd; Jb 1664 Splidz gd; K 1744 Splisgd; K 1746—50 Splitz gd; Thurah Splitz (gd); UrneNb Store Splisgd, Lille Splisgd; UrneJb Splitz Gd, Lille Splitz Gd; VSK Splisgd, Lille Splisgd; Salchow 1813 Splidsgd, Lille Splidsgd; M 1844, Gst Splisgd, Lille Splisgd. — Jfr. Lb 1569 Splitzdamb i Klemensker Sogn. Slægtsnavnet Splid; en Landsdommer Jep Splidh nævnes 1491 (Z).

Splidsmølle, Ml. [*spli-smølan*]. K 1725 (Th) Splidsmølle; MK 1817, Mansa 1851, Bull 1869 Splits Ml.; Postadr 1869 Splitse Ml.; Postadr9 Splitsmølle. — Ved Splidsgd.

Splidsaskov, Hse. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 paa Splidsaskov; Guide 1945 Splidsaskov. — Identisk med Splidsgaard Huse (Splidsby).

Spydelund, Hse [*spi-də'lon*, *spy-də'lon*]. AL 1912 [Spydelujn]; Gst 1916, Trap⁴, Postadr9 Spydelund. — Af et føv. Naturnavn, jfr. Spydelundsmose. Navnet skal ifl. Guide 1914 skyldes et Drab med Spyd i en forsvunden Lund. Der foreligger dog snarere en Ormydning af Subst. bh. Spidda [*speda*], f. „Strikkepind“ (Esp), Sideform til Subst. Spid.

Stangegaard (42. Sg) [*stānagaw-r(in)*]. Smørskyld 1634 Stangegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Stange Gd; Thurah Stange(gd); UrneNb Stangegd; UrneJb Stange Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1817 Stangegd; M 1844 Strangegd; Gst Stangegd. — UrneNb sætter Navnet i Forbindelse med Stangebro, en Stenbro i Nærheden. Slægtsnavnet Stange, jfr. bl. a. Stangegd i Ø.-Larsker S., 671.

Stjernebakke, Gd [*sjæ-rnəbakah-zed*]. Gst 1887 Stjernebakke; Gst 1916 Stjernebakken (Hs); Postadr9, Postadr 1943 Stjernebakken (Hse). — Opr. Naturnavn; Subst. Stjerne om Sted, hvor flere Veje mødes, jfr. Stjernen i

St.-Dyrehave og Gribskov, ogsaa Gadekryds i Møgeltønder (DS V 247). Ejendommen her ligger lige ved en Korsvej.

Stokkekilde, Hs (20. SgPc). Th Stokkekilde. — Jfr. Naturnavnet Stokkekilde.

Stormensminde, Hs (49. SgPc). Postadr⁹, Th Stormensminde; Guide 1946 Stormens Minde. — Ifl. Guide 1946 blæste Huset om i en Storm omkr. 1900.

Stærkerehus, Hs [*sta-rkarahu-zød*]. — N. V. for Krashave. Forleddet er antagelig et Tilnavn af Adj. bh. stærker „stærk“; jfr. m. H. til Formen Spagergd, Ø.-Larsker S., 671, og Horkereflej, Gudhjem S., 672.

Svalhøj, Mejeri. BhLdejd 1892 og 1899, Trap⁴, Postadr 1943 Svalhøj. — Naturnavnet Svalhøj.

Sveltekrog, Hse [*swæltøkra-gin*]. Postadr⁹ Svætekrog (Sultekrog); I 1935 Sultekrogen [*swæltøkra-gin*]. — Ved Risby. Navnet forekommer flere Gange i Sognet som Marknavn (se ndfr.).

Sæderegaard (2. Vg) [*sædaragø-r*; 1930 *sæ-dæragø-rin*]. K 1746—50 Sædere Gd; Thurah Sædere(gd); UrneNb, UrneJb Sæderegd; VSK Sædegd; Salchow 1813, M 1844 Sæderegd; Møller, Folkesagn 1867 Sæderagd; Gst Sædergd. — Slægtsnavnet Zædder; Gd tilhørte 1662 Kapt. Hans Zeder; endnu 1680 nævnes Hans Zædder som Ejer, men han døde 1690 i Armod i Rønne Hospital; hans Søn Mikkel Sæder ejede den senere (Z).

Sædere Udbyggerhuse. K 1744 Sæder Udbyggerhuse.

Søsende, Hse [*jö-s'æna*]. Postadr 1932 Søsæne (Søsende); Postadr 1943, Guide 1945 Søsende. — Ved Sydenden af den nu tørlagte Præstese (Præstemose).

Tallerkengaard (51. Sg). UrneJb Talerken Gd. — Andet Navn paa Kæmpegd, hvilket Navn Urne tolker af Kimper „Klumper, Boller i Suppe“; en Kone paa Gaarden skulde være kendt for sin Suppe, og det foreliggende Navn maa vel referere sig til denne Tradition.

Thoruppegaard (28. Sg) [*to-ropagø-r*; 1930 *to-råpagø-rin*]. Guide 1886, Gst Torupgd; Postadr 1941 Thoruppegd. — Slægtsnavnet Thorup; Rasmus Andersen Thorup arvede 1791 Gd efter sin Fader Anders Jensen, og solgte den 1805 (Z). Hed tidligere Pellegd. Guide 1914 bemærker: Thorup Gd. Før Pælegaard, som Ejeren har erstattet med det ny Navn, som nu er kendt og brugt.

Tofte, Hse [*tawta* el. *tawt*]. Gst 1887 Toftthus; Postadr 1897 Tofte; AL 1912 Tauteh.; Postadr⁹, Trap⁴, Gst, Postadr 1943 Tofte. — Ved den nedlagte Toftegd. Toft, se Indl.

Toftegaard (3. Vg). Jb 1664 Toftegd; Jb 1671, 1684, Skiftepr 1691 (Z) Toftegd; Thurah Tofte(gd); UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Toftegd; M 1844 Tofte-Stol. — Salchow 1813 bemærker, at Toftegd er Stæl til Hasle, uden Bygning, og Matriklens Tofte-Stol er derfor sikkert Fejl for Tofte-Stæl.

Tornbygaard (62. Sg og 12. Vg) [1930 *to-rnby*]. K 1746—50 Torneby; UrneNb Tornebyegd; UrneJb Tornebye Gd; VSK Tornebye; Salchow 1813 Tornebyegd; M 1844, Gst Tornby, Torneby. — Subst. Torn, bh. *to-rn* (Esp Indl. p. 74).

Tornegaard (48. Sg) [*to-rnagø-r*; 1947: *to-rnagø-rin*]. K 1746—50 Tornegd; Thurah Torne(gd); UrneNb Tornegd i ældre Tid[er] Egeskovs Gd; Urne Jb Tornegd, fordm Egeskousgd; VSK Tornbyegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn.

Torpegaard (13. Sg) [1930: *tårpagø-rin* eller *pø-tårpa*]. Skiftepr 1681 Torpegd; K 1746—50 dorpe gd; Thurah Dorpe(gd); DATl Dorpegd; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, M 1844, Gst Torpegd. — UrneNb: „af Torpe bakken, hvor ikkuns woxer lidt Græs og smaaet Lyng“. Ifl. Jb 1698 beboedes Gd af Torbenn bendsenn, men har næppe Navn efter ham, da Præpositionsforbindelsen tyder paa et oprindeligt Naturnavn.

Torpegaard (3. Vg). UrneMin 8 Torpe-Gd eller dend 3die Vaarnede Gd.

Trasehus, Hs [*tra-z(a)hü-zød*, *pø-tra-z*]. VSK Paa Trods; I 1935 [*trâ-zahuzød*]. — Ved Vejen fra Grubbemølle Bro mod Krummeled. Hele Egnen N. for Duebjergde kaldes Tras. Da baade dette Navn og det hermed identiske Husnavn Paa Tras i Aaker S., 684, udtales med stemt s, kan det ikke

være Subst. Trods, bh. [*tra-s*] (Esp Indl 15 og 45), der foreligger. Det bh. Vb. *tråsa* [*tra-za*], Sideform til *tråsa* [*træ-za*] „drage Aanden meget besværligt, næsten rallende“ (Esp og Esp Till), er hverken formelt eller betydningsmæssigt tilfredsstillende. Snarere foreligger der et Subst. svarende til sv. *trasa*, f. „Las, Pjalt“, sv. dial. *trase*, m. og *tras*, n. (Rietz), no. dial. *trasa*, f., *trase*, m. og *tras*, n. (Torp, NEO), lollandsk *Trase* „Rulle af Uld, Tøje“ (Molbech).

Trommeregaard (47. Sg) [*tråmaragår-rin*]. UrneJb Gaasegd olim, nu Trommeregd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa, Guide 1887 Trommeregd. — Tilnavnet Trommere „Trommeslager“; 1705 Skifte efter Mads Nielsen Trommer; efter ham beboedes Gd. af Sønnen Jens Madsen Trommer (Z).

Træbenaegd (40. Sg) [1947: *træ-be-nagår-rin*]. K 1746—50 Træbene gd; Thurah Træbene(gd); UrneNb Træbenaegd; UrneJb Træbene Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa Træbenaegd; Gst Træbenaegd. — Tilnavnet Træben. Beboedes 1681 af Jens Træben (Z). Jfr. Gunnar Knudsen, Det bornholmske Stednavn Træbenaegd, i DSt 1934 p. 121 flg.

Træbenemølle, Ml [*træ-be-namølan*]. Postadr7, Guide 1914, Gst Træbenemølle; Th Træbene Mølle; Træbene Mølle. — Ved Træbenaegd.

Trægaardshøj, Hs. Postadr9, Th Trægaardshøj; Guide 1945 Trægaard Høj. — Naturnavnet Trægaardshøj.

Tumult, Hs. VSK Tumult. — Ved Aagd.; den nærliggende Bro over Muleby Aa kaldes i en Dagbogsoptegnelse 1789 (Afh. P. Thorsen 1942 p. 88) Tumultsbroen. Subst. Tumult.

Tyndekuldegaard (15. Sg) [*tyndekolde(går-r)*; 1930 *tyndekuldegaard-rin*]. 1622 (Z) Tøndekuldegd; Nyker Kb 1694 paa tyndekulle; Skøde 1699 3/3 (Z) Tyndekuldegd; Rønne Skiftepr 1739 paa Tyndekulle; K 1746—50 Tyndekulle; Thurah Tynekille(gd), rettet af Urne til Tynnekilde; DATl Tynekildegd; UrneNb Tynnekultegd; UrneJb Tyndekuldegd; VSK Tøndekulde; Salchow 1813 Tyndekuldegd; M 1844, Mansa Tyndekuldegd. — Subst. Tønde el. Adj. tynd, vel snarest det første.

Tyskegaard (7. Vg). K. Kure Tyskegd.

Tævehus, Hs [*tæ-wahü-zød*]. Th Tævehuset. — Ved Samsingsbro. Ifl. Opt. 1944 opkaldt efter [*hæ-næ pe-tær tæ-wa*], hvis Tilnavn kan være Subst. bh. *Täwa*, f. „Rus“ (EspTill).

Tæveskidshus, Hs (44. SgPc) [*tæ-wä/i-da, tæ-wä/i-dshü-zød*, 1947: *tæ-wä/i-dshü-zød*]. — Navnet er dannet som Pendant til det gamle Navn Hundelortegd paa den nærliggende 45. Vg, af Subst. bh. *Täwa*, f. „Hunhund“ (EspTill) og Subst. bh. *Sjida*, f. „Skarnet i dyriske Legemer“ (Esp) el. *Sjid* [*ji-d*], m. „Ekskrement“ (R).

Tørbernegaard (17. Sg). UrneNb Tørbernegd; UrneJb Tørbernegd, Bekkegd; Ipsen K 1839 Torbene (Bække)(gd). — Ældre Navn paa Bækkegd. Af Mandsnavnet Tørbern, Sideform til Torbern. Gaarden ejedes ifl. Jb 1661 af Thorben oelßen.

Tørregaard (31. Sg) [*tö-ragår-r*; 1930: *tö-ragår-rin*]. K 1746—50 Tyregd; Thurah Tyre(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Tøregd; M 1844 Torregd; Gst Tøjregd. — Urne viser nogen Usikkerhed angaaende dette Navn; i Nb tilføjer han i Parenthes: ell. Toiregd, men dette er overstreget, og i sit Eksp. af Thurah retter han til Tørve-. I Nb bemærker han: „af Tørve Skær i Dale deromkring, dog ei af Betydenhed“. Navnet indeholder, efter Udtalen at dømme, næppe bh. Torru „Tørv“, snarere Subst. bh. *Töre* „Tøjr“; i saa Fald er dog Udtaleformen *tö-rä* den maalægte Form (R).

Ved Bregneshave, Hs [*bræ-næ-sha-wa*]. Postadr9 Ved Bregneshave (Hse); Postadr 1943 Ved Bregneshave. — Naturnavnet Bregneshave.

Vildebræet, Hs [*vilabræ(æ)d*]. AL 1912 [Vijlabræ-øð]. — Ifl. AL et Hus N. for Bolbygd, men ifl. Opt 1944 Huset S.-Gildesbo. Navnet maa hænge sammen med den bh. Talemaade komma på vijllabräd „hengive sig til Vildfarelser, begaa Udskjelser; give efter for Fristelser“ (Esp p. 499).

Vysteskidtegaard (45. Sg) [*vy-stä/i-tagår-rin*]. Z Vystasjittegd. — Spøgefuld Omdannelse af Hundelortegd. Bh. *Vüst* „Hund“.

Æggebjerg, Hs. Postadr9 Egebjerg; Guide 1945 Egebjerg. — Naturnavnet Æggebjerg.

Æggeslot, Hs [æga'slåt]. Th Æggjaslot. — Spøgende Navn paa Hus ved Møllegd.

Øen, Hs (6. SgPc) [ø-n, pø- 'ø-n]. Postadr9 Øn; Th Øen; I 1935 [ø-n]. — Navn paa højereliggende Terræn med en Ejendom mellem Spydelund Mose og Bedegade Mose; kaldes ogsaa Kristiansø efter Ejeren Kristian Sonne (Opt 1949).

Østertoft, Hs. Guide 1945 Østertoft. — Ved Dyndegd.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aarhus, Aalyst, Aaløb, Aarsballedalen, Aldershvile (3 Hse, et af dem 2. VgPc), Aldersro (44. SgPc, 49. SgPc, 10. VgPc), Allansminde (49. SgPc), Arbejdslyst (2 Ejendomme, 20. SgPc og Baggds Fortov), Bakkedal, Bækkehus, Bakkely (23. SgPc, 27. Sg Lynglod, 35. SgPc, 39. Sg Fortov), Bakkevang, Bavnedal (53. SgPc), Berlin, Birkely (50. SgPc), Bjergly (29. SgPc), Bjørnehøj (10. VgPc), Bjørnevang (10. VgPc), Bjørnshøj (10. VgPc), Blomsterborg, Blomsterlyst (49. SgPc), Bodilsminde (8. VgPc), Borgly (2. VgPc), Brodal (14. VgPc), Brogaardshus, Bakkedal (2 Steder, et af dem 30. SgPc), Bækkegaards Hus (17. SgPc), Bækkehus (18. SgPc), Bækkelund (16. SgPc), Bækkevang (11. Sg Lynglod), Bøgely, Charlottenlund (8. VgPc), Christiansø (25. SgPc), Colbergsminde, Dalbyhøj (20. SgPc), Dalsvej (15. VgPc, 30. Sg Fortov, 44. Sg Lynglod), Damsminde (62. SgPc), Damsskov, Damvang (30. Sg Fortov), Danevang (MatrNr 6a), Edwardsminde, Egøbjerg (Præstegd Pc), Egehøj (39. SgPc), Egelund, Egely (12. SgPc, 29. SgPc), Egesholm (36. SgPc), Egevang (62. SgPc), Ellelund (48. SgPc), Engdal, Enghave (42. SgPc), Engshøj (flere Hse, bl. a. 60. SgPc, 2. VgPc og 42. SgPc), Engleminde (flere Hse, bl. a. 18. SgPc), Engly (2. VgPc), Engvang (7. SgPc, 36. SgPc, 53. SgPc), Faarehus, Farmen (42. SgLynglod), Fredebo (43. SgPc), Fredenshaab (29. SgPc), Fredenshjem, Fredenslyst (20. SgPc), Fredensminde (25. SgPc), Fredly (34. SgPc), Fredshjem, Fredshvile, Fredsminde (9. VgPc), Fremtidshaab (4. VgPc), Fridasholm, Frydendal (flere Hse, bl. a. 27. SgPc), Frydenlund (3. SgPc, 13. SgPc), Frydenlyst (35. SgPc), Fyrrehøj (39. SgPc), Fædresminde (12. SgPc), Godthaab (28. Sg Fortov og Hse i Klemensker Kirkeby), Granelly (53. SgPc), Graneminde, Granhøj (3 Steder, et af dem 39. SgPc), Granlund (53. SgPc), Granly (flere Hse, bl. a. 35. Sg Fortov, 42. Sg Lynglod, 43. SgPc), Grønhjem (33. SgPc), Grønhøj, Grønlandsminde, Grønly, Grønnedal (31. SgPc og Lynglod), Grønvang (flere Hse, bl. a. 18. SgPc, 27. Sg Fortov, 42. SgPc og 54. SgPc), Hammershus, Havebo (39. SgPc), Havelyst (7. SgPc), Helmerhus, Hjemly (35. SgPc og Degnegaardspc), Hjortshøj (56. SgPc), Hjørnegave, Hulvang (53. SgPc), Hyldeholt (14. Sg Lynglod), Hyldelyst (20. SgPc), Hyrdensminde (27. SgPc), Højestubbe, Højvang (29. SgPc), Jakobsminde (flere Hse, bl. a. 20. SgPc), Julsminde (10. VgPc), Jydehøj (13. VgPc), Jørgensminde, Kajbjerg (22. SgPc), Karensminde (2 Hse, det ene 20. SgPc), Karlshøj (24. SgPc, 45. SgPc), Kastaniebo, Kildesbo (7. VgPc), Kildeshøj (45. SgPc), Kildesro (45. SgPc), Klippely (7. SgPc, 27. Sg Lynglod), Klippelyst (35. SgPc), Kløvendal, Knudshøj (12. SgPc), Kofødsminde, Kokkedal (14. SgPc), Korslund (45. Sg Lynglod), Krasvej (20. SgPc), Kratlund, Krogsholm, Krøgersminde, Kæmpesminde, Lamhøj, Landlyst (20. SgPc, 29. Sg Fortov, 39. SgPc og 27. SgPc), Landsminde (44. SgPc), Langemyrhus, Lillebo (3 Hse, herunder 40. SgPc og 10. VgPc), Lillehave (44. SgPc), Lillevang (7. Sg Fortov, 35. Sg Lynglod, 48. SgPc), Lindholm (35. Sg Fortov), Lisenlund (14. Sg Fortov), Louisenhøj, Ludvigsminde, Lundsgaard, Lundshøj (10. VgPc), Lundsro, Lykkeborg, Lykkedal (15. SgPc), Lyngholt (Gd), Lynghøj (Gd og Hs), Lyngkær, Lynglyst, Lyngtofte, Lyngvang, Lyshøj (53. SgPc), Lysvang (18. Sg Fortov, 67. SgPc), Lærkehus, Lærkelund (20. SgPc, 26. SgPc), Lærkely (45. SgPc), Lærkenborg (25. SgPc), Lærkeshøj (33. SgPc), Maglesminde (6. Sg Lynglod), Margrethesminde (45. SgPc), Marielyst, Marienhaab (37. SgPc), Marienhøj, Mergelhøj (44. SgPc), Mortensminde, Mosager (40. SgPc), Mosekær (18. SgFortov), Mosevang (53. SgPc), Mosevangen (32. SgPc), Munkedal (8. VgPc), Murehus (4. SgPc), Myrelund, Møllehøj (1. Sg Lynglod), Møllevang, Nyby (54. SgPc), Nyholm (7. VgPc), Nyholt (27. Sg Fortov, 38. SgPc), Nyvang, Nøddebo (27. SgPc), Nørholt, Olivendal, Olsensminde, Olsminde, Pihlsminde, Pile-

skoven, Pilevang (57. SgPc), Polakhuset (16. SgPc), Præstebakke (Præstegaardspc), Risbyholm (56. SgPc), Risbyhus (56. SgPc), Risbyvang (55. SgPc), Risenborg (68. SgPc), Risholm (57. SgPc), Rosenhøj (Gd og Hs), Rosenlund (40. SgPc), Rosenly, Rosenvang (40. SgPc), Rosenvænge (16. SgPc), Rømersminde (9. VgPc), Sjøborg, Skovbrynet (39. SgPc, 52. SgPc, 2. Vg Fortov), Skovens Minde (36. SgPc, 56. SgPc, 35. Sg Fortov), Skovfryd (56. SgPc, 8. SgPc, 35. SgPc), Skovholt, Skovkrog (Baggdspe), Skovly (34. Sg Fortov, 19. Sg Fortov), Skovlæ, Skovro (27. Sg Lynglod), Skovsberg, Skovsholm, Skovshøj, Skovsminde (25. SgPc), Skovvang (25. SgPc, 31. SgPc), Skrænten (44. SgPc), Skyldvang, Smedevang (47. SgPc), Solager, Solbakken (7. VgPc), Solhøj (27. SgPc), Solvang (20. SgPc, 44. SgPc, 53. SgPc), Sorgenfri (25. Sg Lynglod), Stenlyst (37. og 38. SgPc og Lynglod), Stenvang (37. SgPc og Lynglod), Svalvang (13. VgPc), Svinehøj (16. SgPc), Svinghøj, Søbo, Søborg (Baggds Fortov), Søholt (31. SgPc), Sølyst (51. SgPc), Sønderborg (8. VgPc), Tornborg (2 Ejendomme, heraf 12. VgPc), Tornhøj (47. SgPc), Tornly (8. SgPc), Tornlyst (8. SgPc), Torsshøj (42. SgPc), Torminde (10. VgPc), Trækroner, Trægaardsminde, Tækkersminde (9. SgPc), Valdesminde (32. SgPc), Vejrbakken, Vennershøj (Præstegaardspc), Vennerslyst (67. SgPc), Vennersminde (4. SgPc), Vesterled, Vestervang (34. SgPc), Vibelyst (3. SgPc), Vilhelmsminde (44. SgPc), Virkelyst (25. SgPc, 3. SgPc), Østerbo, Østerli, Østervang (flere Lokaliteter, bl. a. 1. VgPc og 40. SgPc).

NATURNAVNE.

Aabakker [1930 *ω-bakana*]. Th Aabakkerne. — Bakkeskrænter paa begge Sider af Baggeaa ved Risegd. Om Navnet, se u. Knudsker S., 651. || **Aakroge** [*ω-krā-gana*]. Guide 1885—87 Aakroge (Eng). || **Aakrogeeng** [*ω-krā-gaenng*]. || **Aakrogestykke** [*no-rā ω-krā-gastykē, sønrā ω-krā-gastykēd*]. — Marker og Enge ved Brogd og Skovgd ved en Krumning af Baggeaa.

Aaboens Forstue [*ω-bo-ans fāstawa*]. Teinnæs [āboens fāstāua]. — Et lille Vandhul ved Marevadgd. En Udlod hed Aaboens efter en Mand kaldet Aabo (Teinnæs). Aabo er det bh. Navn paa Edderfuglen (Esp).

Aarsballerne [*ω-r,spa-ja,bakana*]. K 1744 Aarsballe; K 1746—50 Aarsballe Bakken; K 1778 Aarsballene; Skougaard 1804 p. 329 Aarsballene; VSK Artsballerne; Panum 1830 p. 14 Aarsballebakken; Esp Årsbajlana; Gst 1886 Aarsballe; AL 1912 [Aarsbajlana]. || **Aarsballe Dal** [*ω-rēba-lada-līng*]. Th Aarsballedalen. — Aarsballerne var opr. to Smaaheje Ø. for Aarsballegd, den ene nu sløjt ifl. Guide 1914. Navnet forklares af Skougaard 1804 (p. 329): „to smaa Bakke, hvorimellem Landeveyen ligger, hvilke formedelst sin Figur kaldes Aarsballene, da de ligne Bagdelen af et Menneske“. Esp anfører et Appellativ Årsbājī, m. „Artsbalde“ og opfatter ligesom Skougaard Stednavnet som Plur. best. Form heraf. Forleddet i denne Sammensætning hedder ganske vist i Bh. Ars [*a-rā*], altsaa med anden Vokal, men Ordet kan være indlaant flere Gange til forskellig Tid. Om Anvendelsen af Ordet Ars i Sammenligningsnavne i Norden, Tyskland og England se Lidén i NoB 1931 p. 95 f., Franzén, Vikbolandet (1937) p. 79, Ohlsson, Blekinguskusten (1939) p. 163 (m. Henvisn.), DS III 403 (u. Øst), Jellinghaus, Die westfälischen Ortsnamen³ p. 12 f., Mawer-Stenton, The Place-Names of Worcestershire (1927) p. 389.

Aasen [*ω-zīng*]. Teinnæs [āzīngj]; I 1935 [ā-zīngj]. — Navn paa Marker ved Nørregd og Marevadgd. Sidstnævnte Sted er der ifl. Teinnæs en Bølge i Terrænet med Lavning til begge Sider. Aas, se Indl.

Abilddal [*a-v(ə)lada-lī*]. || **Abilddalsstykke** [*a-v(ə)lada-lēstykēd*]. — Ved Bjergegd. Subst. Abild „Æbletræ“, bh. Avijī (Esp), ogsaa åvil, åvel (R).

Askehave [*askaha-wan*]. Skovsession 1716 aske hauen; MK 1817 Aske Haven. — Paa MK 1817 Skoven N. for Simlegd; i Opt. 1944 kaldes denne Simlegaardsskoven, mens Askehave er Navn paa Marken umiddelbart S. for Gaarden. || **Askelække** [*askelēkan*]. — Ved Risegd. Forleddet er Trænavnet Ask.

Aspedal. Lb 1569 paa Aspedals Aass, Aspedallenn, Aspedals aassenn. — Trænavnet Asp.

Baaden. Jul paa Bornh. 1946 p. 19 „Bádinj“ (Baaden). — Jordfaldshul i Bakkerne ved Bjerged. Sammenligningsnavn.

Baggeaa [*bagø-rsøen*; *bagø-n* (R)]. 20/11 1633 UrneAdd Bagge Aaen; BWK 1676, ResenK Bagge Aa; Sl. 17. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Baager Aae; K c. 1700 Baggeaae; K 1746—50 bagge-aae; Falenkamp 1783 Bagge-aae; Skougaard 1804 p. 236 Bagge Aaen; Salchow 1813 Baggeaae; Panum 1830 p. 18 Baggaardaen; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Bagaa. || **Baggebro.** 1682 (Th) Baggebro. || **Baggedam.** MK 1817 Bagge Dam; Salchow 1813 Baggeaards Mølleddam. — Elliptisk for Baggaardsaa, -bro og -dam.

Bakkeløkken [*bakalykan*]. Teinnæs [bakkalykjan]. — Mark til Marevadsgd i sydl. Del af Torpebakker. || **Bakkestykke** [*bakastykød*]. Th Bakkeager. — Til Skovgd.

Balsmyr [*bals'myr*, *bals'myr(a)*]. 25/6 1480 Baldzmyre; 7/1 1680 (Z) Baldzmyre; K 1746—50 Bals-myr; Thurah Bals-Myre eller Mose; Kongl. allernaad. privilegerede Efterretninger om nye Bøger og lærde Sager i Danmark og Norge for Juli og Aug. 1757 p. 904 ff. Balts-Myr, Balts-Myre eller Mose; Bugge 1771 Bals Myr; VSK Orig Bals Myre; Skougaard 1804 p. 230 Balsmyr; Salchow 1813 Balsemyre; MK 1817 Bals Myre; UK 1817, Mansa 1851 Bals Myr; Bull 1869 Bols Myre; Gst Balsmyre. — Den ældste Form tyder paa, at Forleddet er et Ord med opr. ll eller ld, vel Subst. bh. Bälj, m. „Balde, Balle, fremstaaende kjødrig Deel paa Legemet“ (Esp); palatalt l findes normalt ikke foran Konsonant (Esp Indl § 102,4). Der kunde ogsaa foreligge Subst. glda. balgh, m. (i Stednavne) „Tærrænforhøjning“, sigtende til de nærliggende Simlegaardsbakker. Ordet er meget alm. i danske Stednavne, især som Efterled (-balle), men forekommer ikke ellers i Bh.

Barnhøj. INM 1882 Barnhøi; Vedel BhO p. 254 Baunehøj; I 1935 [barnhøj]. — Sløjfet Gravhøj Sydvest for Kofodgd. Subst. Barn. Til de talrige Barn(e)høje Landet over knytter der sig ofte Sagn, se Sydsløv. Stedn. VII 6 f.

Basteaa, se Olsker S., 663.

Bavnebakke [*bånnabakan*]. Kgl. allernaad. priv. Efterretninger om nye Bøger og lærde Sager etc. Juli—Aug. 1757 p. 904 Bogne-Bakken; MK 1817 Pibbere Baune Bakke. — Formen fra 1757 gælder Bavnebakken i Simlegaardsbakker, hvor ogsaa Signaturen el. Betegnelsen Bavn forekommer paa K 1746—50 og senere Kort. Udtalen og Formen 1817 angaar Bakken ved Pibergd. Bavn, se Indl.

Bedegade [*be-daga-då*]. Rønne Skiftepr 1739 Mons Persen uden for Bede Gade; Th Bedegade (Egn). || **Bedegade Aa** [*be-daga-dåen*]. || **Bedegade Mose** [*be-daga-dåmøzen*]. Th Bedegademose. — Identisk med Spydeld Mose. Bedegade er Navn paa Egnen omkring Bedegade Gde, anført som Stednavn af Esp (u. Bedegada): „di bo i Bedegada i Klemensker“. Navnet forekommer adskillige Steder paa Øen og betegner ifl. en gammel mundtlig Tradition græsbevoksede Udmarker, beregnede til Græsning for Hestene, naar Befolkningen i Ufredstider samlede sig til Forsvar (se Esp u. Skagge-fajl). Om det drejer sig om Græsgange til militært Formaal eller blot om Græsningsgader i Almindelighed, er dog ifl. R uvist.

Bjergebakker. Th Bjergebakkerne. — Ifl. Th sydligt i Sognet. || **Bjergesti.** INM 1882 Bjergesti. — Ved Muredam, paa Grænsen til Olsker S. || **Bjerget** [*bjærød*]. Teinnæs [bjæred]. — Høj, skovklædt Bakke N.V. for Marevadgd. || **Bjergsbækken.** Teinnæs [bjærgsbækjijn]. — Sumpet Skovstrækning ved Bjerget. Bjerg, se Indl.

Bjørnebakker [*bjørnabakana*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 100 Bjørnebakker; INM 1870, INM 1882 Bjørnebakkerne; Gst Bjørnebakker. — S.V. for Bjørnegd. || **Bjørnebjerg.** Lund c. 1820 Bjørnebjerg. — N.Ø. for Bjørnegd. || **Bjørneskov** [*bjørnaskawin*]. Guide 1885—87 Bjørneskov; I 1935 [bjørnaskåuin]. — I Bolderis, paa Bjørnegaards tidligere Grund (I 1935). Bjørne- er derfor i samtlige Navne elliptisk for Bjørnegaards-.

Blaakær [*blå-kær*]. — Krat N. for Pibereg. Adj. blaa, antagelig i den gl. Bet. „sortblaa, sort, mørk“.

Blaaskinde [*blå-sina*]. Th Blaaskinde, Blaasjinna. — Navnet er optegnet

to Steder i Sognet, dels som Navn paa en Udlod til Bjørnegd, beliggende S. for Gaasemøde, dels som tidligere Navn paa Dyrstenshøj, Parcel til Aagd. De to Lokaliteter kan have Navn af den Dal, som strækker sig mellem dem. Se Blaaskinde u. Rønne Kbst., 641.

Bladet. 27/5 1801 BhS IX 59 Bladet. — Eng N.V. for Ladedgd. Sammenligningsnavn. Bordblad kendes som Engnavn andre Steder i Landet (KH).

Blomsterager [*blāmstera-gær*]. — Mark v. Samsingsbro. Subst. bh. Blomster, n. „et Blomster, en Blomst“ (Esp).

Blæsbjerg [*blæ-zbjær*]. — Andet Navn paa Langebjerg ved Kæmpøg. Almindeligt Navn paa Høje og Bakker og paa Huse, der ligger udsat for Blæsten.

Boager [*bo-la-gær*]. — Mark ved Dyndegd. Af Subst. Bo „Bolit“ el. Bod „Skur, Hytte“.

Bolderis [*boja'ri-z, i ri-zøn*]. Lb 1569 Bolleris; Komm 1738 Bolderis; Jb 1743 Bolleris; K 1746—50 boller Ris; Skovsæsson 1752, 1772 Thaarups Bh II 110 Bolderis; UrneJb Bolderis, Bolderis (Eng); Salchow 1813 Bullerisen; MK 1817 Bollerise; UK 1817 Bolleris; Guide 1887 Bolleris; BhSoc 24/5 1921 Bojlaris; I 1935 [*boja'ri-z*], ældre Navn [*ri-zøn*] „Risene“; G&N 1937 p. 54 Bolde-Ris. — Skov- og Engstrækning N. for Degnegaarden, tidligere sammenhængende med Kirkemarken (Udmark). Forleddet er vel Kvindenavnet Bodil, glda. Bóthil, bh. Bojll (Esp) el. Bujll (R). Der fortælles paa Egnen Sagn om en Skat, som skal være nedgravet i B. af en hedensk Kvinde ved Navn Bodil (Bojl) (se BhSoc 24/5 1921).

Borgedal [*báradá-liv*]. || Borgedalsbakke [*bára'da-lsbakan*]. — Dal og Bakke ved Tøjregd og Lokkegd. Navnet har sikkert Sammenhæng med Borgedalene i Rø Plantage, se Rø S., 664.

Bosmyr Bakke [*bázmyr baka*]. Teinnæs [*bázzmyrabakka*]. — V. for Marevadgd. Forleddet er Subst. bh. Boss (Bozz), n. „gammel blød Halm, Affald af Halm, Lyng o. l.“ (Esp), spec. om Straa uden Kerne (R). Ifl. Teinnæs var Kornet slemt til at gaa i Leje her, saaledes at det ikke satte Kerne. Ordet er velkendt i nord. Dialekter, sv. dial. bás, no. dial. og færøsk bos „Halmaffald“ o. lgn., jy. bus „vissent, fjorgammelt Græs“.

Bredager [*bre-a-gær*]. — Mark til Dyndegd. || **Breddam** [*bre-'dam*]. Teinnæs [*bre'damm*]. — Skovparti ved Marevadgd. Adj. bred.

?**Bredningskule.** Lb 1569 Brønings kulenn.

Bregneshave [*bregnas'ha-va*]. || Bregneshave Bro. Guide 1914 Bregneshave Bro; Gat Bringeshave Bro. — Plantenavnet Bregne (Filices), hvis ældre Former i Bh. er Brigne, Bringne, Bringe o. lgn. Ordet er opr. Neutrum og bruges endnu som Kollektiv („Bregnebevoksning“ o. lgn.) med dette Køn, mens den enkelte Plante nu hedder Brigna, f. (R; jfr. Esp Indl § 109 Anm.).

Broager [*bro-a-gær*]. 1802 (Th) Broager. — Ved Samsingsbro. || **Broager Ren.** 1802 (Th) Broagerreen. — Ved Brogd. || **Broeng.** 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Broengen. — Ved Aagd. || **Brostykke** [*bro-stykød*]. Ved Broen V. for Brogd.

Brøddjorden [*brøddjo-rn*]. Teinnæs [brøddjorn]. — Ved Marevadgd. Vb. bh. brødda „brage Hør“ (Esp); ifl. Teinnæs var der en „Brøddegrav“ ved Marken.

Brørdjorden. I 1935 [brø'djo-rn]. — En sent opdyrket Mark ved Assereg. Subst. bh. Brødd-Jor „jord, som første gang er taget under plov; nyopbrudt udmark“ (R).

Buskemyr. C. 1780 ThaarupsBh V Buske-Myr. — „Paa Store-Lyngen, Nord-Ost fra Clemensker Sogn“. Subst. Busk, bh. Boska, m.

Bækager [*bæk-a-gær*]. Th Bækager. — Marker ved Bjergegd og Skovgd. || **Bækgebren** [*bækagrå-væn*]. — Grøft, der gennemskærer Bækkestykket v. Skovgd. Efterleddet er Subst. Grob (ODS), bh. Grøv [*grå-v*] „Grøft“ (Esp). || **Bækkeskov.** Th Bækkeskoven. — Ved Bækkegd. || **Bækkestykke** [*bækastykød*]. — Ved Skovgd. Subst. Bæk.

Bøllesbjerg. VSK Bøllesbjerg; Bull 1869 Bøllesbj. — N.V. for Risby, mul. identisk med Rævekule. Næppe Plantenavnet Bølle „Vaccinium“, som paa

Bh. hedder Bøllenbær (Esp) eller Byjllenbær (R). Snarere Tilnavnet Bølle (DgP).

Daleeng. Højesteretsdom 5/5 1694 (Z) Bolderis og Fogeddalen eller Daleengen. — Subst. Dal.

Damager [*dama-gør*]. Teinnæs [*damåger*]. — Marker Ø. for Risbygd og Ø. for Marevadgd, det sidste Sted ved en Dam (Teinnæs). || **Damløkke** [*damlykan*]. Komm 1720 en Damløkke, Damløkke; Komm 1720—21 en Dam Lycke, Dam Lycken. — Lille Areal tæt S. for Skindemyregd. || **Damskifte** [*damse-ftad*]. — N. for Bjørnegd ved en lille Dam.

Dammebakker [*damabakana*]. — Højdedrag tæt Ø. f. Dammemose. || **Dammemose** [*damamåzan*]. Panum 1830 p. 59 Dammemosen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Dammemoserne; Gst, Trap⁴ Dammemose. — Elliptisk for Dammegaardsbakker og -mose.

Daskov [*da-skaw*]. — Mark ved Skovgd. Forleddet kunde være det fra Skaane-Halland kendte Mandsnavn glda. Dagh (DgP).

Degnedal. Lb 1569 Diegnne dallen, Hoss Degne dallenn en liden skouffs deell. || **Degnekrog** [*de-makrå-gin*]. Gat Degnekrog. — Areal m. Hus ved Grænsen til Hasle Købstads Landdistrikt. Subst. Degn.

Den opgaaende Sol. Th Den opgaaende Sol. — Klippe i Svartingedal.

Den rugende Fugl. Th Den rugende Fugl. — Klippe i Svartingedal.

Djævlefoden [*dæ-ulafo-din*]. — Skifte til Thoruppegd.

Doktorbakken [*dåktarabakan*]. — S. for Klemensker By; andet Navn paa Krobakke.

Duebjerg [*dawbjær*]. KancBrevb 5/7 1559 paa Dueberg; K 1746—50 Due-Bierg; Skougaard 1804 p. 329 Douebjerg; Salchow 1813 Duebjerg, Duebjerg; Gst Duebjerg. — Espersen, der anfører Udtalen Douebjär (s. Doua), tvivler paa, at det er Fuglenavnet Due, som indgaar i dette og andre bh. Stednavne. Fuglenavne, ogsaa Due-, forekommer dog hyppigt i Højnavne, og der er ikke fra Formens Side noget til Hinder for at antage Subst. Due her. Forkortelsen til [*daw-*] har Paralleller i det af Esp (u. Douestol) anførte Daustol „Blaaurt, Kornblomst“ og Marknavnet Tueager ndfr. samt Naturnavnet Kajbjerg i Allinge, 443. Jfr. ogsaa sv. *duv-* i *duvslag* o. lgn.

Dyndegade. 1735 (Afskr. Komm 1738) Dyng Gaden. || **Dynderne.** Teinnæs [*dyjnarna*]. — Eng v. Marevadgd; har været meget sumpet. Dynd, se Indl.

Dyrebakke [*dy-rabakan*]. — Østligt i Sognet, nær Rø Plantage. || **Dyrelund.** 27/5 1801 BhS IX 59 Dyrelunden. — Skov V. for Ladegd. || **Dyreløkke.** Lb 1569 Diurlyckenn, Diur lyckenn. — Subst. Dyr „Dyrevildt“.

Dyrlægebakke. Th Dyrlægerbakken.

Dyrstenshøj Skifte [*dy-rste-nshåjse-ftad*]. — Ved Bjørnegd. Af Husnavnet Dyrstenshøj ovfr.

Dælehøj [1949 *dæ-laháj*, *dæ-la'háj*]. INM 1870, INM 1882, Vedel BhO p. 304 Dillehøj. — Stor Sandbanke N. for L.-Knudegd ved Rutsker-Skallet. Her holdt Troldtøj til, og Højen stod paa Ildstøtter (Opt. 1949). Forleddet usikkert.

Dælle. Lb 1569 paa dellie. — I Lb 1569 om Agerjord til Sønder-Kirkebo. Stavemaaden Dellie tyder paa palatalt l, og Navnet er da identisk med eller afledt af Subst. bh. Däjll, Däjlla [*dæf*, *dæf-a*], f. „Fordybning“ (Esp Till), der er afledt af Subst. Dål (se ogsaa ODS u. Dæl I).

Egebakke [*æ-jåbaka*]. — Bakke V. for Munkegd. || **Egebjerg.** Se Ægebjerg ndfr. || **Egeskuld.** Teinnæs [æjeskujln]. — Høj med Ege ved Marevadgd. || **Egesren.** 1694 BhS IX 54 Eges Reen. — Ved Ladegd. || **Egetorp** [*æ-jåtråp*]. 1802 (Th) Egetorpet. — Lille Egelund, som nu er ryddet, S. for Brogd. Trænavnet Eg eller Kollektivet Ege „Egeskov“, det sidste i Navne med Forleddet Eges-.

Ellelund [*æla-lon*]. — Krat ved Skovgd. || **Elleseng** [*ælsænan*]. Teinnæs [ælsæjnjen]. — S.V. for Marevadgd. || **Elleshus Eng.** 1694 BhS IX 54 Elles Huuses Engen. — Ved Ladegd. || **Elleskifte** [*ælsæ-ftad*]. — Ved Bjørnegd. || **Ellet** [*æ-gå-rsælåd*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Ællet; Th Aagaardsellet. — Krat ved Aagd. Formerne med Elles- samt

Ellet af Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp), de øvrige af Trænavnet El.

Enebakke [*e-nəbakən*]. — Mark N.Ø. for Bjerggd. Subst. bh. Ene, f. „Enebærbusk, Enebærtræ, Juniperus (communis)“ (R), næppe Kollektivet Ene, n. „Enekrat“.

Engeløkke [*æŋgəlykən*]. — Ved Skovgd, identisk med Vestereng.

Faarehøj. MK 1817 Faarehøj; Gst Faarehøj. — V. for Risby. || **Faaremyr**. UK 1818 Faare Myre. — Ø. for Muredam, ved Skellet til Olsker S. **Falkevejen** [*falkəvə:nj*]. — Vej vestpaa fra Munkegd. Slægtsnavnet Falk?

Fattighusskifte [*fətihu:zfe:ftəd*]. — Ved Bjørnegd.

Fedtager [*fetə:gərɪnj*]. I 1935 [fetågerinj]. — Mark til Nørregd. Subst. Fedt anvendt paa samme Maade som Smør i Stednavne, se Gaardnavnet Smørensge u. V.-Marie S., 653.

Fejlerebakke [*fəjlerəbakən*]. I 1935 [fajlarəbak-ən]; Vejfort 1942 Føjlerbakken; Guide 1945 Fejlerebakke. — Ø. for Simlegd. Subst. Fedler, ænyda. fidler, fejler „Violinspiller“; se Fejlerehus og -mølle ovfr. samt Fejleregd i Nylarsker S., 654.

Firetøndelandet [*fi-rətɔŋdələnd*]. Teinnæs [firatyŋjelanned]. — Mark ved Marevadgd, indeholder vel el. har indeholdt 4 Td Ld.

Firkene [*fi-rkənə*]. I 1935 [firkana]. — Mark ved Asseregd. Subst. bh. Firk, m. „Firer“ (Fjerdedel) i best. Form Plur.; Marken er vel paa en el. anden Maade firdelt. Jfr. Firken ved Christiansø, 690.

Floddam [*flə-ˈdɑm*]. Gat 1888, Gst Flodam; Th Floddam; DFS 1929/1, Guide 1945 Fladdam. — Lille Dam ved Hasle Købstads Landdistr. og Egnen omkring denne. Forleddet er Subst. bh. Flod, Flo, f. „Oversvømmelse, Vandstrømning“, jfr. Vb. floa „om Havet: stige, oversvømme ved Storm“ (Esp).

Fogdedal [*fəgdədə-lin*]. Lb 1569 vesten fogede dalen; Højesteretsdom 5/5 1694 (Z) Bolderis og Foggedalen eller Daleengen; Komm 1738 Bolderis og fogde dalen; Jb 1743 Foggedahlen; UrneJb Foggedahl, Foggedalen; UdmJb c. 1825 Foggedalen; Bh Ldejd 1876 Bolderis og Fogd.; I 1935 [fåudadålinj]. || **Fogdeengen**. JbRgsk 1663 Fogde Engen; BhS XX 78 Bolderisengen og Fogdeengen (Foggedalen), eller, som de tilsammen kaldtes, Fogdeengene; I 1935 [fåudaænjen]. — Engereal ved Bolderis. Navnet hidrører fra, at Engen forhen brugtes af Ridefogeden (Amtskriveren), se BhS XX 78.

Fuglen. Th Fuglen. — Sten i Svartingedal. Jfr. Den rugende Fugl ovfr.

Fuglesang [*fəvləsəŋj*]. I 1935 [fåulasəŋinj]; Th Fuglesangen. — Skovklædt Dal V. for Simlegd. || Fuglesangsbedden [*fəvləsəŋsbedən*]. — Mark til Simlegd. Se under Fuglesanggd, Ibsker S., 674.

Fynboellet [*fyn-bə-ələd*]. Teinnæs [fynboælled]. — Eng ved Marevadgd. En tidligere Ejer var ifl. Opt. 1944 Fynbo. Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp).

Gaaseager. Lb 1569 Gaase agerenn. || **Gaaseløkke** [*gə-zəlykən*]. 1802 (Th) Lille Gaaseløkken. — Tidligere udyrket vindhegnet Areal N. for Brogd. || **Gaaseløkke Dam** [*gə-zəlykədəminj*]. — Vandhul i Gaaseløkke. || **Gaasemade**. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Gaasemaen; Panum 1830 p. 18 Gaaseman; Gst Gaasemade; AL 1912 Gaazamā'n. — Ø. for Bolderis. Subst. Gaas. Et af Mosehullerne i Gaasemade kaldes Trommehul, som vel staar i Forbindelse med Trommeregde, og da denne Gaard tidligere har været kaldt Gaasegd, er Gaasemade muligvis elliptisk for Gaasegaards-made.

Gaden [*gə-dən*]. — Driftevej S. for Brogd og Skovbevoksning paa begge Sider af Baggeaa fra Brogaardsbro til Vesterskov v. Jydehøje. Gade, se Indl.

Galtbuske [*galtəˈbəska*]. 28/11 1694 BhS IX 53—54 Store galt Busk Eng, dend Mindre galt Buske Eng, Sletten op fra galt Buske til Aggeren; K. M. Kofod i BhS IX 54 „Galt Buske“ eller som de senere kaldtes „Galtbuske“; I 1935 [galtəˈbəska]. — Tidl. skovklædt Areal ml. Ladegd og Tornbygd;

skal ifl. Sagn have Navn af Skovsvin (I 1935). Forleddet er Subst. Galt „(gildet) Ornegris“, spec. „Vildsvineorne“ (ODS).

Gammeldam [*gamlə'dam*]. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100, VSK Gamle Dam; Salchow 1813, Gst Gammeldam. || **Gammellose** [*gamlə'måza*]. — Mosehul Ø. for Kofogd.

Gildesbo Bakke [*gildəsbo-bakan*]. || **Gildesbo Eng** [*gildəsbo-ængən*]. — Vej-bakke og Eng til Kuregd, beliggende ved Nørre-Gildesbo (se u. Bebyggelsesnavne).

Gjelleris. RegAS 1834 Gielleris; Jb c. 1850 Gielleries, Gjelleries. — Vist i Sognets nordl. Del.

Glimminge Lyng. Danske Sagn I Nr. 136 Glimminge lyng; Stub-Jørgensen i BhSoc 23/5 1921 Glimminge Lyng (Glømmelyng); Th Glimminge, Glummijn(n)a, Glymmijn(n)a. — Eggen ved Glimminge Hs og Skole, se ovfr.

Granløkke [*grā'nlykkan*]. — Ved Mårevadgd. Trænavnet Gran.

Gravene. 28/11 1694 BhS IX 54 Grafuerne Sletterne. — Eng til Ladegd.

Gruen [*grawan*]. 1802 (Th) Grove (Grube) Skoven, Grauen. — Mindre Areal, tidl. uopdyrket og kratbevokset, S. for Brogd (Opt. 1930). Subst. Grue, bh. Groua [*grāwa*], f. (Esp Till) „Fordybning i Jorden, Dalsænkning“, alm. i Marknavne (se ODS og DS III p. XXX). En anden Mulighed er en Substantivering af Adj. grov, bh. [*grawar*] (Esp Indl 102), jfr. Tykken ndfr.

Gryden. BhS IX 61 Gryden. — Engareal ved Ladegd.

Grynestykke [*grynastykkəd*]. — Agerskifte til Thoruppegd. Subst. Gryn; Arealet har muligvis været benyttet til Dyrkning af Byg til Grynmaling.

Grøndal [*grō'nda-l*]. — Mark Ø. for Mårevadgd. || **Grøndalsbakke**. Teinnæs [grōndålsbakka]. — Der har ligget „en liden svång grøn strækning nedenfor“ (Teinnæs), jfr. Subst. bh. Grønmark, f. „stykke, som ligger hen med græs uden at avles“ (Teinnæs).

Gudmingehøj. VSK Orig Gummingehøj; VSK Gammingshøj; Wilster 1808 Gummingehøj; IpsenK 1839 Gammingshøj; Bull 1869 Gammingshøj. — N. for Knudegd. Forleddet er vel udviklet af Mandsnavnet Gudmand, Gudmund, se Gudmingegd i Rø S., 664.

Gummeløkke [*gūməlykka*]. — Uindhænet Mark Ø. for Jydegd. Forleddet er snarest et Personnavn, maaske glde. Gummi (Kortform til Guthmund), der o. 1600 var alm. i Skaane (DgP). Man skulde dog vente [*gāma*].

Gæslingeved [*gæ-zlīngavād*]. Guide 1887 Gæslingeved; I 1935 Gæslingevedet [*gjæ-zlīngavå-ð*]. — Bro V. for Risby. Subst. V ad „Vadested“ (i best. Form i Opt.).

Haagenløkke. UK 1818 Haagene Løkken. — V. for Muredam. Mandsnavnet Haagen.

Hallebakke [*ha-labakan*]. — S. for Skindemyregd. || **Halledam**. BhS IX 61 Halledammen. — Ved Ladegd. || **Hallevang**. 1694 BhS IX 53 Halle Vang. — Til Ladegd. || **Hallevang** [*ha-lavāngin*]. I 1935 [hajlavānginj]. || **Hallevangsbakke** [*ha-lavāngsbakan*]. — Mark og Bakkeskraaning N. for Risby. Hald, se Indl.

Halvnedeng. 1801 BhS IX 59 Handlede Engen. — Til Ladegd. || **Halvnedløkke** [*halnadalykan*]. BhS XVIII 103 den store Halvned-Løkke. — N. for Pilegd, paa begge Sider af Baggeaa. Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvt“ (Esp).

Hasle Bro. 14/3 1693 UrneAdd den Broe som kaldes Hasle Broe. — Paa Landevejen mellem Rønne og Hasle, snarest i Klømsker S. Købstadnavnet Hasle. || **Haslelund**. Lund c. 1820 Haslelunden. — En nu fsv. Skov, som angives at ligge paa Sidgaards Jorder. Navnet kan skyldes Beliggenheden nær Købstaden Hasle, men Skoven kan ogsaa være (en Rest af) den eller de Hasselskove, som har givet Anledning til Købstadens Navn. Om Formen Hasle i Sammensætninger, se Hasleren, Neksø Kbst., 646.

Hasseløkke [*ha-zəlykka*]. Skovsession 1716 een vang kaldet Hasle Lyken paa Simlegaardz grund. — Mark V. for Simløg. || **Hassellose** [*ha-zəlmāzan*]. — Ved Mårevadgd. Trænavnet Hassel.

Haveager [*ha-waa-gar*]. — Mark S. for Risby, muligvis stødende op til Risbygaards Have.

Havrebakke. [1930, 1944 *ha-wrabakan*]. I 1935 [*hawrabak-anj*]. — Ved Pilegd (Opt. 1930) og i Risby (I 1935, Opt. 1944). Subst. Havre.

Hed [*he*·]. MK 1817 paa-Hee. || Hed Bro. Gst Hebro. || Hed Eng. 1693 UrneAdd Baggegrds Hee Eng. || Hed Skov [*he-skaw*]. Th He-Skov. — Hed er Navn paa et jævnt Areal umiddelbart Ø. for Baggeaa ved Baggd; desuden Navn paa en tilstødende Parcel af Samsingsgd. Subst. Hed, glda. hëth, f., sv. hed, oldn. heiðr, f. Det er sikkert denne Enstavelsesform, der foreligger i Bh. (jfr. Troldhed i Olsker S., 663, 1569 Troldhed), selv om Udtalen ikke viser det (jfr. bh. *klæ*·, *glæ*·, *smi*· „Klæde“, „Glæde“, „smede“, Esp Indl § 39,1 og 3, § 46,1), idet denne Form vist er eneraadende i Østdanmark (Ø. for Store-Bælt) og Sverige (se ODS Hede, DS II p. X). Betydningen er ligeledes den alm. sjællandske: „fladt, skovløst Areal“, ikke den jyske: „uopdyrket, mager, lyngklædt Strækning“.

Helvedeskuler [*hælvedeskü-larna*]. AL 1912, Gst Helvedeskuler; Teinnæs [hælvedeskularna]. — Sump med Kilder v. Marevad i nordl. Del af Krummemose.

Hestebænkene [*hæstabæ-njåna*]. Teinnæs [hæstabæjnjkjana]. — Ifl. Opt. 1944 Navn paa en nu delvis udtørret Sump, hvor Hestene satte sig fast i Moradset, beliggende ved Marevad. Ifl. Teinnæs findes der „øjnj fåster bæjnjkj, som di kujnje færðas ad.“ Subst. Bænk i Bet. „jordbalk, som bliver stående mellem to udgravninger, fx. tørvekuler“ (R). || **Hestehaven** [*hæsta-ha-wan*]. — Indhegning ved Brogd, hvor Kløver olgn. til Hestene stod i Stak.

Hindsebjerg [*hinsabjæ-rød*]. Salchow 1813 p. 71 Hindsebjerg; Gst Hintsebjerg. — Ved 34. Sg. Elliptisk for Hindsegaardsbjerg.

Hjorthøj. Gst 1888, Gst Hjorthøj. — Dyrenavnet Hjort.

Hoglebjerg [*håglæbjæ-r*, *håglæ'bjæ-r*, *håglæd*]. Skougaard 1804 p. 329 Hugglebjerg; VSK Orig Hoglebiærg; VSK Høglebiærg; MK 1817 Hogle [Bi]ærg; her? B. S. Ingemann De Underjordiske 1817 p. 3 Hokelet; Lund c. 1820 Huulebiærg; Panum 1830 p. 16 Hoglebjerg; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Hoglebjerg, Huklebjerg; Thaarup 1839 p. 100, Guide 1885—87, Vedel BhO p. 292 Hoglebjerg; Grove, Danmark³ II 154 Høklebjerg. — Stejl Bakke N. for 61. Sg. Udtalen [*håglæd*], der er optegnet af R, kan skyldes Kendskab til Ingemanns Fortælling, hvis Bjergnavn Hokelet alm. henføres hertil (R; jfr. Panum 1830 p. 32). Denne Form, der dog er meget usikker, kunde tyde paa et oprindelig sammensat Ord *Huggeled, *Høkkøled el. lign. som Forled, synonymt med det i Hakkeledgd, V.-Marie S., 653, formodede Appellativ; jfr. Stavelsereduktionerne i Navne som Spidlegd, Aaker S., 684, og Ypnested, Ø.-Marie S., 673.

Holsten [*hålstæ-n*]. I 1935 [holstæ-n]. — Mark under Nørregd; jfr. Slesvig ndfr.

Horsemade [*hårsama-n*]. 1802 (Th) Horsemaen; Guide 1885—87 Horsemae. — Eng til Skovgd og Brogd. Subst. Horse. Hors. Jfr. Horsemade i Hasle Kbst., 642, hvormed der kan være topografisk Sammenhæng.

Hulleeng. Lb 1569 Hulle engen. — Subst. Hul, bh. Holl, n., eller Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden“ (Esp).

Hulvejene. Teinnæs [hållvajana]. — Sandmark med dybe Hjulspor ved Marevadgd. Subst. bh. Hållvaj „Vej med dybe Hjulspor“ (Teinnæs).

Huseng [*hü-zænzæn*; 1930 *hü-zænzæn*]. 1802 (Th) Husengen. — Mark S. for Brogd. || Huseng Ren [1930 *hü-zænzæ-n*]. 1802 (Th) Husengereen. — En nu ryddet Skovstrimmel [*skawre*·], ved Huseng.

Hvedebidde [*vedabedanj*]. — Mark tæt V. for Risby. || **Hvedelandsren.** 1802 (Th) Vedelandsrin. — Ved Brogd. Maaske Subst. Hvede, bh. Hvedde, m. (Esp).

Hvidmandens Stol. Th Hvidmandens Stol. || **Hvidmandsklippe.** Th Hvidmandsklippen. — Sten og Klippe i Svartingedal.

Høgelelle [*hö-jaelæd*]. I 1935 [hö-ja-æ-l-æd]; Th Høgelet. — Lille Skov Ø. for Høgegd. Fuglenavnet Høg, bh. [hö-ʃ], m. (Esp Indl 29), eller Ellipse af Høgegaardselelle.

Høje Ren. 28/11 1694 BhS IX 53 Vesten for Høje Reen. — Ved Ladegd. Adj. høj. || **Højeskifte** [*håjæ/ftæd*]. — Ved Bjørnegd. Subst. Høj.

Jeppesbakke [*jæpəsabaka*]. — Mark S.Ø. for Bjergegd.
Jydehøje. Lund c. 1820 Jydehøy; Gst Jydehøje; Th Jydehøje(ne). — Gravhøje ved Jydegd, elliptisk for Jydegaardshøje. Identiske m. Lunde høje.

Jættesofaen. Th Jættesofaen. || **Jættevæggen**. Th Jættevæggen. — Klipper i Svartingedal. Navnene har sikkert Relation til Klippen Jættebold, se u. Rutsker S., 662.

Kalveløkke [*kallyfan*]. Lb 1569 mod Kalffue Lycken, norden Kalffue lycken. — I 1569 nævnt u. Sønder-Kirkebo. I Opt. 1930 og 1944 Navn paa (nu uindhegnede) Marker ved Skovgd og Risegd. || **Kalvemose** [*kalamāzan*]. — Mose V. for Aarsballe. Subst. Kalv.

Kanesø [*ka-næl/ø*]. Salchow 1813 Kaneseø. — Mose N. for Krashave Gde. Den gennemstrømmes ifl. Salchow af Basteaas øvre Løb. Forleddet er enten Vb. bh. kana „glide, skride paa Is“ (Esp), sv. kana „glide“, eller Subst. bh. Kāna, f. „Glidebane“, jfr. Iskāna „en Iisbane“ (Esp). Dette Subst. indgaar i sv. Stednavne, se SOÅ 1,2 p. 46, jfr. NoB XXVII 51.

Karl Kures Skov [*ka:l kiu-rəs skaw*]. (Her?) 1735 (Afskr Komm 1738) Kurre skoven. — Lille Skov paa den tidligere Lyng Ø. for Kuregd. Ikke identisk med Kuregaardsskoven V. for Gaarden.

Kildeshøj. INM 1782 Kildeshøi. — Sløjfet Gravhøj S.V. for Kofodgd. Subst. Kilde.

Kilen [*kil-in*]. — Areal N.V. for Brogd. Kaldes ogsaa Sønden Askeløkken. Subst. bh. Kjil, m. „Kile“ (Esp), se Indl. u. Kil.

Kilet. 1735 (Afskr. i Komm 1738) det Væstre Enge gierde ved Claus Ibß Eng, som kaldes Kiilet.

Kirkebjerg. 28/11 1694 BhS IX 53 Et støche Kaldes Kirche Bier ager, Noch et støche paa Kirche Bier; BhS IX 58 og 61 Kirkebjerg, Kirkebjerg. — Bakket Mark N. for Ladedgd. || **Kirkegaarden**. INM 1882 Kirkegaarden; Brev 23/11 1935 „Tjærregaarin“ (Kirkegaarden). — Mark ved Hullegd med Oldtidsbegravelser; der er paavist sort Muld og Potteskaar i Pløjelaget (INM 1882). || **Kirkemark**. 1720 i Komm 1715—21 Krumme og Kircke Marcken; Komm 1715—21 Kirkemarken; Jb 1743 Kirchemarcken; K 1746—50 Clemmens Kirke Udmark; Bugge 1771 Clemens Udmark; MK 1817 Kirke Udmark. — Tidligere Udmark V. og S. for Klemenskirke. || **Kirkesø**. MK 1802 Kirke Søe. — Vel identisk med Præstesø, s. d.

Kistehøj [*kistehaja*]. Gst 1888 Kisthøj; AL 1912 [Kjisteh-]; Gst, Th Kistehøj. — Høj- og Marknavn ved Simlegd. Subst. Kiste. Navnet forekommer oftere i Danmark (se DS II p. 36 og Registret i DS III) og kan skyldes Fund af Oldtidsbegravelser (Stenkister) eller Sagn om Kister med Skatte. Der er dog ikke paavist nogen Grav i denne Høj.

Klausbakke [*kla-wsabaka*]. — Mark til Simlegd. Mandsnavnet Klaus.

Klemensker Plantage. Gst, Trap⁴ Klemensker Plantage. || **Klemenskirkebakke**. Salchow 1813 Klemenskirke Bakke, Klemenskirkebakken; BhS IX 47 Klemens Kirkebakker. || **Klemenskirkegårde**. Lb 1569 y Clemnitz kirckegierde, sønden Lars Bentz gord. — Areal, formodentlig beliggende i Klemensker S., men hørende til N.-Kirkebo i Olsker S. Jfr. Rutskerkegårde i Rutsker S. || **Klemensmose** [*klemensmāzan*]. — Mose ved Kirken; jfr. Sagnet om Kirkeklokken, der sank i den bundløse Mose (Møller, Folkesagn 1867 p. 16).

Kløven [*klæ-wan*]. K 1746—50 Klef-Dalen; 1774 i Udm 1775—1822 Kløven ved spæling; Salchow 1813 Kløvedahl; UK 1818 Kløven; Guide 1886 Klevedal; AL 1912 Klæuen; Guide 1914, Trap⁴ Kleven; Gst Kløven; Borrihnh III 157 Klæwen. — Smal Klippedal, der strækker sig ind i Rutsker Højlyng. || **Kløvehald** [*klæ-wa/ha-lj*]. DFS 1906/23 Klævahajl; I 1935 [klæ-wa/ha-lj]. — Ifl. Optegnelsen til DFS beliggende ved Splidsgd; ifl. I 1935 og Opt. 1944 et Areal med Landbrugsejendom ved Hullegd. || **Kløveløkke**. Jb 1743 Kløwlycken; Urne Tilf. t. Thurah p. 29 Kløvlykken; UrneJb 1779 Kløv Lykken. — Kløv, se Indl.

Knudskirke. INM 1809 Knuds Kirke; Lund c. 1820 Knudskirke. — En nu ødelagt Stensætning paa Kulhøj „Sydvest for Sidgd“. Maaske Opkaldelse efter Kirken i Knudsker S., 651.

Knækkebakke [*knækabakan*]. I 1935 [*knækj-abak-anj*]. — Vejbakke V. for Præstegaarden, ved Knækkehus. Knække, se Indl.

Koeg. Gst, Guide 1945 Koeg; Th Koegen. — Ved Marevad. Egen er tvodelt, og der fortælles, at en Ko engang skal have siddet fast i Træet og være sultet ihjel (Guide 1945). || **Komyre.** 1805 Thaarups Bh II 51 Koe-myhre.

Korsaas. Lb 1569 Kaarss Aassenn. || **Korsestykke.** Lb 1569 korsse stickett. — Subst. Kors. Navnene kan have Sammenhæng med den middelalderlige Korsbyrd; se herom u. Korshøj, Pedersker S., 683.

Kras [*kras*]. K 1744 Crass; Urne Tilf. t. Thurah p. 282 Krass; Bugge 1771 Gras; Falenkamp 1783 Crass; ThaarupsBh II 50 Vandsted, Kaas kaldet (v. Kaashave); Salchow 1813 Kras (to Søer). || Krashave. Komm 1738 Krashauge; 1774 i Udm 1775—1822 Kratsauge; Salchow 1813 Krashauge (smaa Skove). || **Kraskuler** [*kraskü-larna*]. — Mindre Damme S. for Kras-mose. || **Krasmose** [*krasamåzan*]. UdmJb 1729—38, UdmJb 1777 Kras-mose; UdmJb c. 1825 Kras Mose; UdmJb 1846 Krasemose; Mansa 1851 Kras Mose; Bull 1869 Kradsmose M.; Vedel BhO p. 290 Kras Mose; Gst 1887 Krasemose; AL 1912 [Krasmozza]; Trap⁴ Krummose. — Navnet Kras bruges dels om Mosen (= Krasemose), dels om hele Egnen ved Krashave-gaardene (R), og det er tidligst overleveret i Gaardnavnet Krashave, 1580 Krashafue. Det kendes ogsaa som Navn paa et Mosehul i Ø.-Larsker S., 671, hvor det dog kan være Opkaldelse efter dette Navn. Hvis man antager Kras(se)mose som det primære Navn, kan der foreligge en Sammensætning med Subst. Krasse „Karse“, Slægten *Lepidium L.*, den i Svensk alm. Form af Plantenavnet. Jenssen-Tusch anfører en svensk dialektal Sideform *krass*, som kan foreligge i Krashave. Kras kan dog tænkes at være primært Navn, jfr. Vassen, af *Vass, m. „rørbevokset Sted“, se om dette Navn i Rutsker S., 662.

Krobakke [*krwabakan*]. — Mark og Bakke N. for Bjørnegd ved Klemensker Kro; kaldes ogsaa Doktorbakke.

Krobbedal [*kråbåda-l*]. — Langstrakt Sænkning ved Karlsgd. Subst. bh. Krobba, f. „Krybbe“ (Esp).

Krogager [*krå-ga-gær*]. I 1935 [*krå-gågerinj*]. — Mark V. for Risby. || **Krogeng.** Teinnæs [*krågæjnjen*]. — En smal Krog ind i Skoven. Krog, se Indl.

Krummemark [*kråmåmar-k*]. Komm 1715—21 Kromme Marck, Krumme marck, paa Krummemark; 20/7 1726 BhS III 77—79 Krummir, Krumme Mareken; UdmKomm 1727 Krumme Marck, Krumme Marckens Kløvgang; Jb 1743 Krumme Marck, Krumme Marchen; K 1746—50 krumme Mark; Bugge 1771 Krume Mark. — Tidligere Udmark mellem Klemensker og Rutsker Sogne, V. for Krummemose. || **Krummemose** [*kråmåmåza*]. K 1746—50 Krumme-Mosen; Bugge 1771 Krum Mose; VSK Orig Krumme Mose; Salchow 1813 Krummemose; MK 1817 Krumme Mose; Gst 1888 Krummose; Gst Krummemose. — Kaldes ogsaa Marevad Mose. Ved det øvre, bugtede Løb af Samsingsaa. Adj. krum, vel hentydende til Aæns Bugtninger.

Krykkestykke. BhS IX 61 Krykke-Stykket. — Eng og Skov ved Ladegd. Navnet er opført paa et konstrueret Kort, dateret 1801, men findes ikke i de sst. aftrykte Mageskiftedokumenter fra 1801. Subst. Krykke, hentydende enten til Arealets Form eller til Bevoksningen; jfr. Subst. Krykketræ „træ, som ikke vokser sig højt; dværgtræ o.l.“ (ODS efter Moth), Adj. krykkevorn, bh. krökuriijn „svagelig, skrantende“ (EspTill).

Kulager [*no-ra, sønra kåla-gær*]. Th Kulager. || **Kulhøj.** MK 1817 Kolhøi; (her?) Lund c. 1820 Koldhøj; INM 1870 Koldhøi; INM 1882 Kulhøi; Vedel BhO p. 292 „Kulhøj“ eller „Koldhøj“; Gst Kulhøj; Th Kul(le)høj. — En ifl. Guide 1914 sløjfet Gravhøj ved Skovgd og Markerne N. og S. derfor. Lunds „Koldhøj“ opgives at ligge „i Haslelunden paa Sidgaards Jorder“, men identificeres af Arkæologerne med nærværende Høj (jfr. Vedel BhO p. 292). Forleddet er snarest Subst. Kul, bh. [*kål*] (Esp Indl p. 18), da Lokaliteterne ligger i Nærheden af Kuldistriktet. || **Kulvej** [*kålanæ-n*]. M.Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 43 Kulveisbroen. — Vej fra Baggd til det gl. Kulværk ved Hasle.

Kuller [*kolana*]. — Mark til Dyndegd. Kaldes ogsaa Tueager. Kul d, se Indl. **Kurebakke**. INM 1882 Kurehøj, Kurebakke; Vedel BhO p. 305 Kurebakken. — Ellipse for Kuregaardsbakke (-høj), ved Kuregd.

Kyle. Guide 1885—87 Kyle. — Navn paa en Skov. Vel Subst. bh. Kjyla, f. „Bolle eller Klump af Meel, f. Ex. i Suppe“, der ogsaa bruges i Sammenstn. Bällakjyla, f. „et lavt og tykt Barn“ (Esp).

Kællingebro [*fx: linabro-an*]. VSK Kierlingebro; Gst 1887 Kjelding Bro; Gst Kjærlingebro. — Ved Sæderegd. || **Kællingehul**. MK 1817 Kierlingehullet. || Kællingehulsbroerne [*fx: linahålsbro-arna*]. — Omfatter Kællingebro ovenfor. || **Kællingeklippe**. I 1935 [*kjæ: lingakløp-an*]. — I Dalen Ø. for Duebjerg. Subst. Kælling.

Køllereskov. MK 1817 Kjøllere Skoven; Lund c. 1820 Kiøllereskoven. — S.V. for Kølleregd, hvoraf Navnet.

Kørnehøj. VSK Kiørnehøj. — En nu fsv. Høj ved Sognets Sydgrænse. Muligvis en fejl Gengivelse af *Tjørnehøj.

Kørsemærk [*fx: sma-rkøn*]. 1784 (Z) Kjæse- og Stangemærk. — Tidl. Udmark, nu om Parceller til Kørsegd; se dette Navn ovfr.

Lammehøj [*lamahå-n*]. Gat 1888 Lamhøj; Gst Lammehøj. || Lammehøj Stykke [*lamahåjstykød*]. — Høj og Areal v. Tornbygd. Subst. Lam.

Landevejsbidde [*lanavajsbedan*]. — Mark til Simlegd S. for Landevejen Klemensker—Hasle.

Landsdommerbæk [*lansdåmærbæk-in*]. || **Landsdommerskov** [*lansdåmørskawin*]. — N. f. Tornby; af det gamle Navn paa 62. Sg, Landsdommergd. Normal Udtale [*lansdåmara-*] (R).

Langager [*lånagør-in*]. I 1935 [*långågerin*]. — Mark under Bakkegd. || **Langebjerg** [*långhjær-r*]. MK 1802, VSK Orig Lange Bierg; VSK Langebjerg; MK 1817 Langbjerg; Gst Langebjerg. — Bakkeparti mellem Tøjregd og Kofodgd (VSK), Bakke Ø. for Piberebakke og Bakkeparti ved Kæmpegd. || **Langedræt** [*långhdræt*]. — Mark S.V. for Bjerregd. Efterledet er Subst. Dræt i Bet. „et Pleielands Længde“ (Esp). || **Langemyr** [*långhmy-r*]. K 1744 Langemyre; K 1746—50 Lange Myr; VSK Orig Lange Myre; Salchow 1813 Langemyre; SkovK 1904, Guide 1945 Langemyr. — En nu opdyrket Mose i Skellet mellem Klemensker S. og Rø Plantage. || **Langeng** [*långhæn*]. Teinnæs [*långæjnjen*]. — Lang og smal Eng i Krummemose. Adj. lang.

Leden [*le-an*]. — Navn paa en nu ryddet Skovstriben Ø. for Pilegd. Muligvis en Substantivering af Adj. led, bh. lē, best. Form lea (lia) (Esp 203). Jfr. Bøsen, Ø.-Larsker S., 671, og m. H. t. Orddannelsen Tykken ndfr.

Lerager [*le-ra-gør*]. Th Lerager. — Ved Skovgd. Subst. Ler.

Lien. RegAS 1834, Jb c. 1850 Lien. — Antagelig i Sognets nordl. Del. Subst. bh. Lia, f. „Li, Bakkeskraaning“ (R) el. identisk m. Leden ovfr.

Lilleager [*liljæ-gør*]. 1802 (Th) Lille Ageren. — N.V. for Brogd. || **Lilledam** [*liljadam*]. Teinnæs [*lijlja 'dam*]. — Navn paa Arealer ved Bjerregd og Ø. for Marevadgd. || **Lilleløkke** [*liljalylka, lila lyka*]. — Mark ved Risby og lille Jordstykke til Skovgd.

Linhaven [*linha-wan*]. — Afgærdet Areal til Hørvål tæt Ø. for Brogd. Subst. Lin har i Bh. Bet. „Hør“ (Esp, jfr. ODS).

Lokkebakker [*låkabakana*]. — Bakkerne omkring Lokkemose. || **Lokkemose** [*låkamazan*]. — Kaldes ogsaa Kofodgaards Mose. || **Lokketorp** [*låkatarpød*]. I 1935 [*låkatarpød*] Lokketorpet. — Ifl. I 1935 ufrugtbar Mark nær Lokkegd. Alle tre Navne er Ellipse for Lokkegaards-.

Lundehøje. (Her ?) Worm MonDan p. 232 (jfr. Jacobsen-Moltke Sp. 457f.) Lundhøj; Thurah Lund-Høj; INM 1870, INM 1882 Lundehøjene; Vedel BhO p. 247 Lundehøjene. — 2 Gravhøje S.V. for Brogd, identiske med Jydehøje. Subst. Lund. || **Lundeløkke** [*lonalykan*]. — Gammel Lynglod (25. SgUdb), nu næsten omgivet paa alle Sider af Rø Plantage. Slægtsnavnet Lund (jfr. Lundehuset ovfr.).

Lusekuld [1930 *lū-zaksla*; 1949 *ly-zaksl(n)*]. VSK Orig Lusekullen; MK 1817 Ludsekullen; INM 1870 Lußekul, Lusekull; INM 1882 Lusekullen; Gst Lusekul; DFS 1931/13 Bl. 48 Luusaknalnj. — Lille Gravhøj N. for Baggd, ifl. Guide 1914 nu næsten fsv. VSK's Form angaar en Høj ved

Kørsegd. || **Luseløkke**. 28/11 1694 Bhs IX 53 Ludse Lyche. — Agerjord til Ladegd. Subst. Lus eller Kvindenavnet (Helgenindenavnet) Lucia. Udtalen *ly-za-* maa skyldes Omtydning til Subst. Lys.

Lyngager [*løn̥a-gør*]. Teinnæs [lyngager]. — Mark til Marevadgd, tidl. Lyng. || **Lyngbakke**. Bhs IX 61 Lyngbakken. — Ved Ladegd. Navnet er opført paa et konstrueret Kort, dateret 1801, men findes ikke i de st. aftrykte Mageskiftedokumenter fra 1801.

Marevad [*ma-rəva*]. Salchow 1813, INM 1882 Marevad. || **Marevad Bakker**. K. Kure [*marəvabakana*]. || **Marevad Bro**. Gst Marevad Bro. || **Marevad Mose** [*ma-rəvamāzan̥*]. Th Marevadmose, Marevad Mose. — Del af Krummemose. || **Marevad Skov**. MK 1817 Marevad Skov. — Marevad er ifl. INM 1882 „en betydelig Engstrækning efter hvilken Gaarden og hele Egnen har faaet Navn“, medens Navnet hos Salchow betegner Vadestedet eller Broen over Bækken, jfr. Bemærkning til Gaardnavnet i UrneNb „af det at man med Hæste maae dybt der igien(ern).“ Udtalen viser to Former af Forleddet, dels [*ma-rə-*], som kan gaa tilbage til Subst. glda. mar „Hoppe, Hest“ (om Overgangen *a > a* se Esp Indl § 19), dels [*marə-*] af Subst. bh. Märra, f. (R), svag Sideform til bh. Mär, f., pl. Märre „Mær, Hoppe“ (Esp). Navnet betegner snarest Overgangsstedet over Aaen paa den gamle Vej Ø. for Gden, som er afsat paa K 1746—50.

Midtløkke [*metlykkan̥*]. — Til Pibereg. d.

Morgenpinen. 1801 Bhs IX 59 et stykke Eng Morgenpinen kaldet. — Til Ladegd. Navnet hentyder formentlig til det haarde Arbejde med at slaa Engen tidligt om Morgen, mens der endnu var Dug paa Græsset (se Bhs IX 60). Jfr. Husnavnet Pinen.

Moseager [*māzəa-gør*]. — Mark Ø. for Risby. Man skulde vente [*māza-*]. || **Moserende** [*māzərənən*]. — Vandløb gennem Abildal S.V. for Bjergegd.

Munkebakke [*monkaban̥*]. — V. for Munkegd. Ellipse for **Munkegaardsbakke**. || **Munkemose** [*monkamāzan̥*]. I 1935 [munka'māz-a]. — Mosehul paa Risbygds Avling. Ifl. Traditionen opkaldt efter en tidligere Ejer (I 1935). 54. Sg har fra 1839 i 2 Slægtled tilhørt en Familie Munch.

Muredal. DFS 1906/23 Muredalen. || **Muredam** [*mü-ra'dam*]. BWK 1676 Mura dam; 1726 Bhs III 77 Muur-Dammen; K 1744 Myre damm; UK 1818 Muure Dam; M 1844 Muuredam; Mansa 1851 Mure Dam; Bull 1869 Myre Dam; Gst, Guide 1945 Muredam. — Tidl. Dam og Eng, nu Agerjord. Samsætninger med det i Gaardnavnet Muregd forekommende Simplexord Mure.

Myrsager. I 1935 [my-rsägerinj]. — Mark ved Risby. Myr, se Indl.

Mølleaa [*möləa-n̥*]. Teinnæs [mølleåen]. — Skovparti Ø. for Marevadgd; her skal have staaet en Vandmølle. || **Mølleager**. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Mølleager. — Ved Aagd. || **Møllebakke** [*möləaban̥*]. — Bakke ved Munkegd; her har tidligere staaet en Stubmølle. || **Møllehøj**. Gst Møllehøj. — Ved Hofodgd. || **Mølleløkke**. Bhs IX 61 Mølleløkken. — Til Ladegd. || **Møllerskifte** [*mölara/je-ftəd*]. — Til Bjørnegd. Støder op til Bjørnemølle.

Naverskaft [*na-wərska-ftəd*]. — Areal ved Dyndegd. Sammenligningsnavn, hyppigt forekommende i hele Norden (se Sydsel. Stedn. VII 134 f. med Henvisn.), specielt i danske Marknavne. Jfr. Spigerborskafteet i Ø.-Larsker S., 671.

Neglsprænget [*na-ŋlsprænəd*]. I 1935, R [najsprænjed]. — Lavning med Kilde ved Asserøgaardshuse; her er dugget og meget koldt om Aftenen (R). Subst. bh. Najspräjn̥g, n. „Smerte i Neglene af Frost“ (Esp), anvendt om Sted, hvor der er saa koldt, at man faar Kuldesmerter i Fingrene.

Nydam [*ny-damin̥*]. — Vandhul v. Krummeled. || **Nygade**. Vejfort 1942 Nygade. — I Klemensker Kirkeby. || **Nyvang** [*ny-vån̥*]. — Mark til Risbygd.

Nørreaas. Lb 1569 Nør aassenn.

Nørrebakke [*nårəbaka*]. — Mark til Bjergegd. || **Nørreløkke**. Lb 1569 den norre lycke. — Til N.-Kirkebo. || **Nørretuer** [*nårətəwər*]. — Sumpet Areal V. for Torpebakker, ved Marevadgd. || **Nørrevang** [*nårə vån̥*]. Teinnæs [nårə vån̥g]. — Ved Marevadgd.

Ode [*o-da, o-da'əna*]. MK 1817 Oude-; I 1935 [o-da]. — Engdrag Ø. for

Duebjerg. || Odebidde [*o-dabedan*]. — Mark til Simlegd, ved Ode. || Ode-dal [1949 *o-dada-lin*]. Panum 1830 p. 17 og 34 Oddadalen. — Formen Ødda- hos Panum er vel Fejl for Odda- eller Oedda-, der gengiver en Udtale med langt *o* og stærkt Klusil, medens Skrivemaaden paa MK 1817 formodentlig antyder den i Nutidsudtalen kendte noget diftongiske Udtale af *o* (R). Navnets Grundform maa da være et gl. **ōta*, som kunde være udviklet af **wāta* f., „vaad Strækning“, til Adj. *vaad* (evt. støttet af *-u* i de oblike Kasus, jfr. BrNGG § 154,1). Jfr. ogsaa Subst. bh. O [*o-*], f. „Vod“, oldn. *vád* (Esp Indl 21).

Onsbjerg [*o-lsbjær*]. K 1746—50 Onsbjerg; Salchow 1813 Onsbjerg; Bull 1869 Odinsbj.; Guide 1887 udt. oftest Olsbjerg; Gæt Onsbjerg. — Navnet tolkes alm., saaledes af G. Schütte i Offerpladser p. 66 (dog med Tvivl), af Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 134 og i Olrik-Ellekilde, Nordens Gudeverden I 474, af Gudenavnet Odin ligesom Sognavnet Onsbjerg paa Samsø (DS I 48), jfr. Onsbæk og Onsdal v. Rønne Kbst., 641. Udtalen Ols-, der forekommer i de fleste af disse Navne paa Ons- (fx. Onshøj, Rutsker S., 662), er muligvis en Omtydning til Personnavnet Ole.

Ormestem. DFS 1906/23 Ormasteninj; Th Ormestem. — I en Bro paa Bjørnegaards Grund. Stenen skal have været lagt ned i en Dam oven paa en levende Hugorm for at hindre, at Kreaturerne blev forgiftede (DFS 1906/23). Subst. Orm bruges i Bh. almindeligst om Hugormen, aldrig i den i Rigemaal et alm. Betydning (Esp). Samme Navn kendes i Sandvig, 644.

Ottetøndlandsbidde [*o-tatnylansbedan*]. — Mark til Baggd.

Ovnen [*u-nin*]. — Bakkefremspring Ø for Risbygd. Jfr. Ovnen, Povlsker.

Paradisager [*pa-radi-za-gar*]. — Mark til Bjerggd. || **Paradiset** [*pa-ra-di-zad*]. I 1935 [*på-radi-zød*]. — Skov og Eng V. for Simlegd.

Pibereasper [*pi-varaasparna*]. Th Pibereasperne. — Lille Lund, hovedsagelig bestaaende af Egetræer, hørende til Pibereg. || **Piberebakke.** Th Piberebakken. — Vejbakke S.V. for Pibereg.; kaldes ogsaa Bavnebakke, Munkebakke og Skinderby Bakke.

Pilebæk. Th Pilebækken. — Antagelig ved en af de to Pilegde. || **Pilegab** [*pi-laga-vød*]. || **Pilegabsbakke** [*pi-laga-vsbakan*]. — Bakke og Vej, uden noget udpræget Gab, S.V. for Risegd. Subst. Pile; næppe direkte Sammenhæng med V.-Pilegd. || **Pileskov** [*pi-laskawin*]. Salchow 1813 Pilegaards-Skov; MK 1817 Pile Skov; Guide 1885—87 Pileskov. — Ø. for V.-Pilegd.

Pindeenge [*pinæna, pinæna*]. Th „Pijn“, „Pijna“. — Areal v. Skovgd. Her var Egetræer i ældre Tid. Subst. Pind eller et Vb. **pinde*.

Pissetorn. Seier BhFM 80 og 119 Pissetorninj; Th Pissetorn. — To Steder, i Krashave og i Assereby. Vb. *pisse* „lade sit Vand“. Jfr. Pistorn DS VII 213.

Planteløkke [*pla-ntalykan*]. — Areal ml. Pibereg. og Munkegd. Vel et Areal, hvor man har haft unge Planter til Udplantning. Jfr. Planteløkke, Svaneke Kbst., 645.

Præsteeng [*præ-stænan*]. — Tæt Ø. for Præstegden. || **Præstemose.** Th Præstemosen; Guide 1945 Præstemosen. || **Præstemyr.** Lb 1569 Preste myrenn. || **Præstesø** [*præ-sta-ö-n*]. I 1930, DFS 1906/23 BhS XXI 69 Præstesø. — Omfatter ifl. Opt. 1944 baade den nuværende lille Sø og hele Engstrækningen V. for Kirken. Navnene Præstemose, Præstemyr, Præstesø, Kirkesø og Klemensmose betegner vel alle samme Lokalitet.

Pærehøj. VSK Pærehøj; IpsenK 1839 Pærehøi. — Sydligt i Sognet, ved Skarpekade. Subst. Pære. || **Pæretresager** [*pæ-ratræ-sa-gar*]. — Mark N. for Risbygd.

Raageaskene. Teinnæs [rågaaskana]. — Skovstrækning m. Raagereder, tilh. Mærevadgd. Subst. bh. Råga-ask, m. „en meget høi Ask, saa kaldt, fordi Raagerne bygge deres Rede i Toppen af de højeste Træer“ (Esp). || **Raageløkke** [*rå-galykan*]. Th Raageløkken. — Mark Ø. for Brogd; her stod høje Asketræer med en Raagekoloni; maaske elliptisk for Raageaskeløkke.

Rapshøj. MK 1817 Rapshøi; Lund c. 1820 Rapshej; INM 1882 Rapshej. — Mindre Gravhøj S.V. for Køllereg. Forleddet kan være Plantenavnet Raps.

Rasmus Nielsens Bro [*ra-zmæs 'ne-ls bro*]. G&N 1937 p. 54 Razmes Nels Bro; Th Rasmus Niels' Bro. — Andet Navn paa Brogaardbro eller Baggebro. || **Rasmus Nielsens Skov**. Panum 1830 p. 25 Rasmus Nielsens (Skov); Th Rasmus Niels' Skov. — Brogd kaldtes længe Rasmus Niels' Gaard efter en kendt Ejer Rasmus Nielsen, f. 1771 paa Marevad, Ejer af Brogd 1802—37 (R).

Ravnesten. INM 1870, INM 1882 Ravnestenen. || Ravnestensbakke [*ra-wna'ste-nsbaka*]. INM 1870 Ravnesteensbakken (Høi); Teinnæs [ra-wna-stensbakka]. — Ravnestenen er en Bautasten i Torpebakker. Fuglenavnet Ravn.

Rendebakke [*rænðbakka*]. — Østligt i Sognet, N. f. Vognsø. Subst. Rende.

Risager, Nørre-, Sønder- [*ri-za-gær, nørø-, sønrø-*]. — Marker til Skovgd. || **Risby Mose**. 1836 ThaarupsPap Nr. 19 Riisbyemosen; Th Risby Mose, Risbymose; Guide 1945 Risby Mose. || **Risby Skov** [*ri-zby-skawin*]. MK 1817 Riisbye Skoven; Teinnæs [rizbyskåuinjn]. — To Lokaliteter; Kortets Form gælder en lille, nu delvis forsvunden Skov langs Aaen V. for Risby, mens Teinnæs' Form og Opt. 1944 gælder en lille Lund umiddelbart N. for Marevadgd, „Tilgift“ til Marevad fra Risby (Teinnæs). Af Bebyggelsesnavnet Risby. || **Risegabet** [*ri-zaga-vød*]. I 1935 [ri-zagawød]. — Vejstykke gennem Bolderis. || **Risene** [*ri-zæn*]. UrneJb 1779 Riisen; Salchow 1813 Risen, Riisen; MK 1817 Risen. — Skov N. for Risegd. || **Risene** [*i-ri-zæn*]. I 1935 [ri-zæn] „Risene“. — Ældre Navn paa Skoven Bolderis. || **Risgade** [*ri-zga-da*]. 1760 (Th) Risgaderne. || **Risgade Skov** [*ri-zga-dæskaw*]. — Mark og Lund V. for Skovgd. Ris, se Indl.

Rommemyr [*råmamy-rn*]. I 1935 [rom-amyrn]; Th Rommamyren. — S. for Onsbjerggd. Forleddet er Subst. bh. Romma [*råma*], m. = Rommagræs (Römmagræs, Jenssen-Tusch p. 53) „Stargræs, Carex“ (R); jfr. Sms. bh. Rommahö „Hø, som voxer i sumpig Eng og er stort og svært, men som Kreature ei holde synderlig af“ (Esp) og nordsjæll. Romæde (Rom-æde) „Stridt Græs, som Qvæget ei vil æde, f. Ex. de store Stargræs-Arter“ (Molbech).

Rundeløkke [*ronðlyka*]. Th Rundløkken. — Mark til Skovgd. || **Rundemyr**. UK 1818 Runde Myr. — Mellem Krasmose og Lærredsmyr i Rutsker Højlyng. || **Rundløkker** [*ronðlykarna, sønrø og æ-warsta*]. Teinnæs [rujn-lyjkarna, æwersta, nedersta, syjnjersta r.]. — 3 Stykker ved Marevadgd. „Naar der skulde harves, maatte der køres rundt, fordi de var smaa, der var lidt Plads“ (Teinnæs). Se iøvrigt Indl. u. Løkke.

Runekuld. Lund c. 1820 Runnekuldl; INM 1870 Runekull; INM 1882 Runekul, Runnekul, o: den runde Kul; Vedel BhO p. 266 Rundekul. — Flad Gravhøj el. Røse V. for N.-Kirkebo. Det er uvist, om Forleddet er Adj. rund eller Subst. Rune, hvis Stavemaade (især i Sammensætninger) tidligere har været vaklende (se ODS u. Runebogstav). Der er intet oplyst om Fund af Runesten her, men Ordet Runer kan ifl. R bruges om andre Tegn og Mærker i Sten, f. Eks. „skaalformede Fordybninger“.

Rutbjerg [*ri-zbjær*]. UK 1817, Mansa 1851, Guide 1885 Rutbjerg; Gst Rutbjerg. — S. for Skinderbygd. Kvindenavnet Ruth, idet Udtalen med stemt s snarest er forvansket.

Rytterknægt. Th Rytterknægt. — Tildannet Sten paa Simlegd.s Gaardsplads; den anvendtes, naar man steg til Hest.

Rævekule [*ræ-waku-lan*]. (Her?) Lb 1569 Ostenn Reffuekuler; Gst Rævekulen; Th Rævekuler, Rævekulen. — Høj S.Ø. for Krummemose.

Rødbjerg [*rø-bjær*]. Gst 1888, Gst Røbjerg; Guide 1945 Rødbjerg. || **Rødbjerg Eng**. 14/3 1693 UrneAdd Røebiergs Engen. || **Rødbjerg Kilder**. Guide 1926 Rødbjerg Kilde; Guide 1945 Rødbjerg Kilder. — Rødbjerg er en lav Bakke mellem Tornby og Baggd, omgivet af Kilder og Sumpe. Jordbunden indeholder her ifl. R Kildekalk og Jernokker, hvorfor de rustfarvede Aflejringer fra Kilderne kan have givet Anledning til Navnet. || **Rødhøj** [*rø-håj*]. VSK Orig Rødhøi; VSK Rodhøj; Wilster 1808 Rødhøj; MK 1817 Rødhøi; Lund c. 1820 Rødkull; INM 1882 Rødkulle; Vedel BhO p. 274 Rødkul; Guide 1914 Rødhøj (før Tornhøj). —

Gravhøj N.Ø. for Boesgd, identisk med Gst Tornhøj (s. d.). || **Rødtoppehul** [rø-tåpahåled]. I 1935 [rø-topahø-ød] „Rødtoppehullet“. — Lavning N.Ø. for Klemensker Station. Snarest et Plantenavn Rødtop, næppe Mark-Rødtop af Slægten *Odontites* (jfr. ODS), men snarere svarende til skaansk rødtuppa om *Trifolium pratense* (Lyttkens, Sv. Växtnamn 708).

Røredal. Lb 1569 Wid Røre dalenn, y Røredalen. — Til Sender-Kirkebo. Forleddet kan være Subst. Rør „Phragmites“, da der ifl. Lb 1569 er Eng i Dalen, eller Subst. Rør „Stendynge, Stenrøse“, jfr. Dælerør, Olsker S., 663.

Samsingsaa. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Samsings aae; Gst Samsingsaa. || **Samsingsbro**. Panum 1830 p. 34 Samlingsbroen; Gst Samsingsbro; Th Samsings Bro, Samsingsbro. || **Samsingssskov**. Panum 1830 p. 25 Samsings (Skov). — Af Samsingsgd.

Sandegab [sa-naga-vød]. I 1935 [sâ-nagawød]. — En Hulvejs Udmunding i Landevejen tæt Ø. for Simlegd (kaldes ogsaa Simlegaardsgabet).

Sanderehøj [sandaraha-ŋ]. INM 1882 Sandrehøien; Th Sanderehøj. — Stor Røse S. for Aagd. Forleddet er det paa Bh. almindelige Personnavn Sander (se DgP).

Sibirien [se'ber-rian]. — Eng til Tøjregd. Alm. som Navn paa afsidesliggende Arealer eller Bebyggelser.

Sideenge [si-a'æŋa]. I 1935 [sia'ænja]; G&N 1937 p. 23 Sia Ænja. — Lave Engstrækninger ved St.-Krashave. || **Sideenge** [si-a'æŋa, 1930: si-a'æŋa, si-a'æŋajo-rn]. UrneNb de sie Enge; MK 1817 Side Enge; Møller Folkesagn 1867 p. 30, DFS 1906/23 Sieenge; Guide 1885—87 Sie Enge; DFS 1929/1 Sienge; DFS 1931/13 Sieengja (Sideenge). — Engstrækninger V. for Baggd og Sidgd, grænsende til den tidl. Klemensker Strandmark, nu Hasle Købstads Landdistrikt. Adj. sid, som i Plur. ubestemt Form ender paa -a, i best. Form paa -ø (eller -a) (Esp Indl p. 100).

Simlebakker [semlagø-rsbakana]. 1762 UrneAdd Simle eller Grubbe Gaards Bakken; Salchow 1813 Simblegaard's Bakken, Simblebjerg, Simlebjerg; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Simlebakker, Simblegaards-Bakkene, Simblegaardsbakken; Thaarup 1839 p. 100 Simlebakker. — Bakketerræn Ø. for Simlegd, ogsaa kaldet Troldebakkerne.

Skaaningehøj [skæ-ninaha-ŋ]. MK 1817 Skaaningehøj; Lund c. 1820 Skaaningehøj; INM 1870, INM 1882 Skaaningehøi; Gst 1888 Skaaning Høj; Gst Skaaning Høj. — V. for Krummemosen. Indbyggernavnet Skaaning.

Skindemyre [ŋinamy-ra]. Skiftepr 1682 Skinnemyre; Panum 1830 p. 18 Skinnemyre; Th Skindemyre. || Skindemyre Enge, Skindemyre Made [ŋinamy-raænana, -ma-n]. MK 1817 Skindemyre Enge. — Ved Skindemyregd. Forleddet er antagelig Vb. skinde „flaa“ el. en Afl. af Subst. Skind, jfr. det hyppigt forekommende bh. Naturnavn Blaaskinde og jy. Skindkjole om Grønsværsdække over et Kildevæld el. lign. (Feilb.). Et *Skidnemyre (glde. *Skitnæmyræ) skulde have en Udtale svarende til Subst. Vidne, bh. vedna, vi-dnæ el. vena (Esp Indl 49).

Skottegab. 1713 Komm 1715—21 et gab kaldis skaattegab; 1714 (Afskr. Komm 1722—24) Skottegab, Skottegab, Skiottegab. — Forleddet er vel Slægtsnavnet Skotte, eventuelt omtydet til Skytte „Jæger“.

Skovbjerg [skawljæ-rsbakan]. Teinnæs [skåulbjæred]. — Ø. for Torpebakker. Subst. Skovl.

Skovløkke [skawlyŋkan]. — Lille Skov ml. Kølleregde og Piberegde.

Skrubbe [i· skråba, pø· skråbød]. Lund c. 1820 Skrubbene. || Skrubbedal [skråbød-å-l]. Lb 1569 Skrobbe daall; UK 1818, Mansa 1851 Skrubbe Dal. — Dal mellem de to Skrubbegde, delvis i Rutsker og Olsker Sogne. || Skrubbekrak [i· skrobø-krak, krakin]. RegAS 1834 Skrubbekrak i Clemens; Jb c. 1850 Skrubbekak(!); I 1935 [skrob-ø-krak, krak-inj]. — Skrubbekrak er en lille Kratskov S. for Skrubbe- og Muregde. Skrubbe bruges dels om samme Skov, dels om hele Egnen (jfr. Naturnavnene Bobbe og Koble i Ø.-Larsker S., 671). Subst. Skrub kunde foreligge i Grundbetydningen „Ujævnhed, noget ujævnt“ (ODS), jfr. glsv. skrubba „Kule, Grotte, Kløft“, med Henblik paa det bakkede og gennemskaarne Terræn, men mere sandsynlig er dog den dialektale Betydning „Vildnis, Buskads, Smaakrat“ (se ODS, Molbech, Feilb.), jfr. eng. shrub „Busk“, selv om den ikke kendes i

moderne Bh. Sammensætningen med det synonyme Krak kan være sket, efter at Betydningen af Ordet Skrub er glemt.

Skrædderager [*skredaraa-gør*]. Teinnæs [skreddaraagerinj]. — Mark til Marevadgd. || **Skræddereng**. Teinnæs [skreddaraæjnjen]. — Til Marevadgd. Af en Per Skrædder, der boede i Nærheden (Teinnæs).

Slesvig [*slæsvi*]. I 1935 [slæsvi]. — Mark under Nørregd; jfr. Holsten.

Smaadamme. 1694 BhS IX 53 Smaa damme; BhS IX 61 Smaadamme-Stykket. — Eng ved Ladegd.

Smededam [*smedadamj*]. I 1935 [smed-adam-inj]. — Vandhul ved Simlegd. || **Smedeelle**. Skovsæsson 1716 smede Ellet, Smidde Ellet. — Subst. Smed.

Snogemyre. K 1744 Snogemyre; K 1778 Snoge Myre; Salchow 1813 Snogemyre. — Mellem Splidsgd og Gammeldam. Subst. Snog, bh. Snåga, f. (Esp).

Snuden [*snü-dan*]. Teinnæs [snudan]. — Mark v. Marevadgd. En Spids af Marken strækker sig ind i en Skov som en Snude (Teinnæs).

Sognelyng [*sånnalønj*]. — Lyngen Ø. for Petersborg, tidligere Del af Højlyngen. M. Hens. t. Lydforhold, jfr. Bavnebakke.

Sortager. BhS IX 61 Svartager. — Mark til Ladegd. || **Sortebakker** [*sw-rtabakana*]. — Tæt S.Ø. for Onsbjerg. || **Sortebjerg** [*sw-rtæ'bjær*]. MK 1784 Sortebjerg; MK 1817 Sortebjerg; I 1935 [sw-rtæ'bjær]. — Bakke N. for S.-Kirkebo.

Splidsdam. Lb 1569 optiill Splitz damb. — Maa formodes at høre sammen med Splidsgd. || **Splidsløkke** [*spli-zlykan*]. — Mark til Bjerggd. Vel Sammenhæng med Splidsgd, selv om de to Gaardes Jorder ikke grænser op til hverandre. Udtalen af Gaardnavnet er optegnet baade med [z] og [ø]. || **Splidsmose** [*spli-småzan*]. MK 1817 Splits Mose; Panum 1830 p. 18 Splitsgaardsmosen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Splidsmose. — V. for Splidsgaard. || **Splidsskov** [*spli-sskaw*]. K 1746—50 Splitz-Gd Skou; Salchow 1813 Splidsgaards-Skov; MK 1817 Splits Skov; Panum 1830 p. 25 Splitsgaards (Skov); Mansa 1851 Splits Sk; Gat Splitaskov. — Ved Splidsgaard (s. d.). Alle Navnene Ellipseer for Splidsgaards-.

Spunset. Lb 1569 Spundet; 27/5 1801 BhS IX 59 Spundet; AL 1912 [Spojnæø]. — Vist 3 forskellige Enge, henholdsvis til S.-Kirkebo, til Ladegd og i Pilegaardsskov (ved 69. Sg). Subst. Spund „Spuna“, jfr. Spundet, Neksø Kbst., 646.

Spydelundmose [*spi-dæ'lon-småzan*, *spy-dæ*]. Gat 1888 Spedelund Mose; AL 1912 [Spydelujn] opr. en Mose; Gat, Trap⁴ Spydelund Mose; G&N 1937 p. 69 Spydelunjsmozzanj. — Se Spydelund u. Bebyggelsesnavne.

Stangebro. UrneJb Stangebroe. — Formentlig Broen Ø. for Stangegd. || **Stangeenge** [*stånæænana*]. — Enge til Stangegd. || **Stangemark**. Komm 1715—21 Stangemark; UdmJb 1729 Stangemarcken. — Tidligere Udmark, muligvis ved Stangegd.

Stavnsager [*stavnssa-gør*]. I 1935 [stavnågerinj]. — Ved Assereg. Ifl. I 1935 er Navnet opstaaet, „fordi Kvæget „stawnada“ (o: standsede) her, naar det blev drevet paa Græs“. Forleddet er dog snarere Subst. Stavn i en ældre Bet. „Træstub, Stilk, Kaalstok“ el. lign. (se ODS Stavn I).

Stegersløkke. 1694 BhS IX p. 53 Stegeres Huus Lychen. — Agerjord til Ladegd. Subst. bh. Sters, n. „Køkken“ (Esp).

Stenager [*ste-na-gør*]. — Mark S. for Bjerggd. || **Stenkullen**. MK 1817 Stenkullen. — Bakke S.V. for Boesgd.

Stjernebakke [*stjær-nabakan*]. Th Stjernebakke. — N. for Krashave.

Stokkekilde [*ståka'kila*]. I 1935 [støk-a'kji-la] „Stokkekilde“. — I Krashave. Subst. Stok, vel i Bet. Pengeblok (ODS Stok Bet. 3,7). Om Navnet, se u. Aakirkeby, 647.

Stolen. Th Stolen. — Sten i Svartingedal.

Storeng [*størænj*]. 1694 BhS IX 53 Store Eng; 1801 BhS IX 60 Stoer-Eng; Teinnæs [storæjnjen]. — To Lokaliteter, ved Ladegd (de gamle Former) og ved Marevadgd (Udtaleformerne).

Stormbakke [*stærbakan*]. I 1935 [stærbak-anj]. — Vejbakke N.Ø. for St.-Knudgd. Subst. Storm.

Sueager. 1783—1800 i Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Sueager. — Til Aagd. Maaske Suge-, i saa Fald snarest et Plantenavn, jfr. bh. Rødsuer (Pl.), sv. suga „Alm. Hanekro“ (Jenssen-Tusch 95).

Sukkerhullet [*såkarhålad*]. 1837 (Th) Sukker Hullet, Sukkerhullet; I 1935 [såkarhå-l-ød]; Teinnæs [såkkerhåled]. — Nu opfyldt Vandhul Ø. for Simlegd.

Suserebjerg. Jul paa Bh. 1946 p. 18 Suserabjæred. — Bakkeknold ml. Splidagd og Pilegd. Forleddet er nomen agentis til Vb. suse, jfr. Skærnavnet Susaren i Blekinge (B. Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 139).

Svalekuld [*swa-lakoljn*]. I 1935 [swå-løkoljn]. — Ved Fejlerebakke N.Ø. for Simlegd. Fuglenavnet Svale. Højen har vel været Rugeplads for Dige-svaler.

Svalhøj [1930 *swa-lhåj*]. Lund c. 1820 Svalhøy; INM 1882 Svalhøi; Gst Svalhøj. — Gravhøj N. for Baggd. Snarest et til Vb. bh. svala „strømme, øse, rinde el. skylle overflødig ned, navnlig om stærk Regn“ (Esp) svarende Subst., se Svalet, Povlsker S., 682.

Sveltekrogen [*swæltokrå-gin*]. Panum 1830 p. 34 Sultekrogen ved Simlegd. — Navn paa Husmandslod ved Risby og forsk. Marker under Nørregd, Risbygd og V.-Pilegd. Nævnes hos Panum blandt „smukke søværdige Steder“. Navnet kendes ogsaa som Marknavn andre Steder i Landet, i Reglen om Arealer el. Jordlodder af ringe Bonitet.

Svenskebakke. MK 1817 Svenske Bakken. — V. for Simlegd.

Svinehøj [*swi-nahå-n*]. 1783—1800 i Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Svinehøien; VSK Orig Svinehøi. — Høj paa Grænsen ml. Simlegaards og Bolbygaards Grund. || **Svineløkke Dal** [*swi-nalykåda-lin*]. — Ved Krummeled. Subst. Svin.

Syvtøndelandet [1930 *fu-tyndalanød*]. Th Syvtønde-Landet, Sju Tøjne Lanned. — Mark til Brogd.

Sæderedam. K 1744 Sæderdamm; K 1778 Seder Dam; Salchow 1813 Sæderedam. — Ved Sæderøgd.

Søager [*fj-å-gør*]. — Mark N. for Risbygd ved nogle smaa Damme.

Sønderaas. Lb 1569 syndre Aassen. — Præstegaardsjord. || **Sønderløkke** [*sønrelýka, sønrå lýka*]. — 2 Lokaliteter, ved Bjergegd og Skovgd. || **Søndervang** [*sønre vån, sønrævån*]. Lb 1569 y Syndre wong; 1694 BhS IX 53 Den Søndre Vang; Teinnæs [sønre vång]. — Flere Lokaliteter, Formen 1569 hører til N.-Kirkebo, 1694 til Lædegd, Udtaleformerne 1944 til Kuregd, Dyndegd, Marevadgd og Skovgd, Teinnæs til Marevadgd.

Søsende [*fj-å-sæna*]. (Her?) MK 1802 Støende Bakke; Th Søs Ende, Sjøsenna (Søensende). — Sydl. Ende af Præstesø Dal.

Tassen [*tasin*]. — Areal N. for Risegd. Strækker sig ind i Rutsker Sogn og Hasle Købstads Vang. Se Tassen, Hasle Købst., 642.

Thoruppebakker [*to-råpabakana*]. — Ø. for Thoruppegd.

Tinghøj. VSK Orig, Ipsen K 1839, Bull 1869 Tinghøi. — Høj ved Torpegd, ved Skellet til Rutsker S.

Tompemyr [*tåmpamy-rn*]. UK 1818 Tampe Myren. — Mose N. for Stjernebakke paa Nørregds Grund. Næppe Subst. Tamp(e), bh. [*ta-mpa*], m. (Esp Indl p. 16), snarere et ellers ukendt Tilnavn.

Tornager [*to-rna-gør*]. I 1935 [tornågerinj]. — Mark V. for Risby. Kaldes ogsaa Krogager. Subst. Torn „Tjørn“. || **Tornebro.** 1790 i Afh. P. Thorsen 1942 p. 88 Tornebroen. — Elliptisk for Tornegaardsbro, ved Tornegd.

|| **Torneren** [*to-rnare-n*]. — Areal m. gammel Tjørnebevoksning N. for Brogd. Efterleddet er Subst. Ren, se Indl. || **Torneskov** [*to-rnagør-skawin*]. VSK Torneskoven; Panum 1830 p. 25 Tornebye [Skov]; Guide 1885—87 Torneskov. — Ubetydelig Skovrest N.Ø. for Tornegd. Formen Tornebye hos Panum skyldes en Fejlplacering af dette Navn paa VSK. Vel Ellipse for Tornegaardskov. || **Tornhøj.** VSK Orig, Bull 1869 Tornhøi; Gst Tornhøj. — Navnet er placeret forskelligt paa de tre Kort: paa VSK tæt V. for Kofodgd (identisk med Møllehøj paa Gst), paa Bull 1869 N.Ø. for Lokkegd og paa Gst 1887 og senere N.Ø. for Boesgd. Subst. Torn „Tjørn“, næppe Sammenhæng med Tornegd.

Torpe [*pø-tårpa*]. Lund c. 1820 paa Torpe; INM 1882 Torpe. || **Torpebakker** [*tårpabakana*]. UrneJb Torpe-Bakken, Torpebakkene; Skougaard

1804 p. 329 Torpebakkene; Salchow 1813 Torpebakken, Torpebakkene; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Torpe Bakker; Gst 1888 Torpbakker; Gst Torpebakker; Teinnæs [tårpabakkana]. — Højtliggende, nu delvis skovklædt Areal, tidl. Lyngtrækning, ved Grænsen til Rutsker S. Her holdt Underjordsfolkene deres Øvelser. || **Torpe Elle** [tårpa'elæ]. Skovsession 1716—1717 een skovdeel kaldes torpe Elle; MK 1817 Torpe Elle; 1837 (Th) Torpeellet. — Tidl. Skov, nu Mark S.V. for Simlegd, delvis til Møllegd. Ingen topografisk Sammenhæng med Torpebakker og -gd. || **Torpemose** [tårpamåzan]. — Mellem L.-Knudegd og Torpegd. Elliptisk for Torpegaardsmose. Om Torp, se iøvrigt Indl.

Tras [(pø-) tra-z]. || **Traseager**. 1841 (Th) Traseager. || **Trasemark** [tra:zma-ark]. — Egnen N. for Duebjerggd, ved Trasehuset. || **Trasevej** [tra:zavæ-ŋ]. — Sognevejen fra Landevejen ved Grubbemølle Bro til Krummeled. Om Tras, se Trasehuset u. Bebyggelsesnavne.

Trindhæt. 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100, VSK Trindhæt; Lund c. 1820 Trindhøj; Gst 1887 Trindhæt; AL 1912 Trindhæt (Tren-); Guide 1945 Trøhat. — Bakke Ø. for Kølleregd og Piberegd. Et Hus af samme Navn ved Bakken er nu nedbrudt (Guide 1914). Forleddet er Adj. trind „rund“; Hat findes oftere som Efterled i Højnavne; Trindhæt kendes fra Gravlev S., Hornum H., Aalborg Amt, og muligvis fra Tønder Amt (DS V 93 Tindhæt).

Troldbakker [trålbakana]. BhS XI 109 Troldbakkerne. — Andet Navn paa Simlegaardsbakkerne. || **Troldkilden**. DFS 1906/23, DFS 1906/28; Troldkilden; DFS 1906/31, DFM 33 p. 124 Troldekilden. — Trugformet, vandfyldt Fordybning i Muredal, N. for Gothegd. Her siges Underjordsfolkene at hente Vand eller bade deres Børn. || **Troldsenge** [trålsænyana]. — Enge Ø. for Skindemyregd. Subst. Trold.

Trommerehul [tråmarahåled]. I 1935 [tråm-arahol-ød]; Guide 1945 Trommerehullet. || **Trommeremose**. 1795, 1796 (Th) Trommeremosen, Trommere-Tørve Mosen. — Sidstnævnte Lokalitet er identisk med Gaasemade Ø. for Bolderis, Trommerehul er et Vandhul i Mosen. Af Trommeregaards-; jfr. Gaasemade ovfr.

Tronen [tro-nan]. — Klippeparti N. for Muregde. Sammenligningsnavn.

Trægaardsager. Lb 1569 træe guds agir. || **Trægaardseng**. Lb 1569 Træguds eng. || **Trægaardshøj** [træ:ga-w-rs'håj]. Lb 1569 nordren træe guds høynen; Gst 1888, Gst Trægaard Høj; BhSoc 5/7 1926 Trægaardshøj. — Et Subst. Trægd forekommer i ældre Dansk i Betydningen „Gudebillede af Træ“, men det er muligt, at Formerne 1569 skyldes fejlagtig Opløsning af et forkortet -gaard, saaledes at den fra Nutiden kendte Form Trægaards- er oprindelig. I saa Fald er Forleddet Subst. Trægaard „Have, Frugthave, Abildgaard“ (Kalkar, VSO), der har været kendt i Mands Minde i Bh. (R). Den af Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 132 anførte subsidiære Tolkning, at Trægaard skulde hentyde til en Palisadebefæstning, savner Støtte i de stedlige Forhold.

Trægudsager, -eng, -høj. Se Trægaards-.

Trættehullet [trætæhåled]. I 1935 [træt-æhol-ød]. — Eng V. for Risby, hvor ifl. I 1935 de ved Skovgilder i „Fuglesangen“ opstaaede Trætter afgjordes.

Tueager [taua-gør]. — Mark til Bjerregd og Dyndegd. M. Hens. til Forleddets Form, se Duebjerg ovfr. || **Tuerne** [tauarua]. I 1935 [tåuarua]. — Mark ved 10. Sg i Bedegade; her har ifl. Opt. 1944 været Lyngtuer, som nu er opdyrkede.

Tykken [tjokan]. Th Tjokkan, Tykken. — Tæt Tjørnekraat N.V. for Risegd. Sideform til det i Stednavne ofte forekommende Subst. Tykke „Tykning, tæt Underskov“, der forudsætter glde. *thykki, *thiukki, n. (se DS III p. LXII), hvorimod det her foreliggende formelt er identisk med bh. [tjoka], f. „Tykning i Luften, Taage el. Snetykning“ (R) (jfr. sv. tjocka) og bh. Kjøkkan „det Tykke, den tykke Ende af Noget“ (Esp), men med samme Bet. som glde. *thykki. Tilsvarende Adjektivafledninger findes i en Række bh. Naturnavne som Skarpen u. Rønne Kbst., 641, Leden ovfr., Dyben og Skarpen i Nyker S., 652, Smallen og Øren i Rutsker S., 662, Bøsen i Ø.-Larsker S., 671, og Skimlen i Bodilsker S., 681, og Subst. Hvide

„Æggehvide“ (se herom Sahlgren i Studier tillegnede Es. Tegnér (1918) p. 416). Orddannelse af samme Art, men muligvis ældre, foreligger i det hyppigt forekommende Lerjen, se u. Hasle Kbst., 642, Morjen, Rønne Kbst., 641, og Ørjen, Nylarsker S., 654. Jfr. ogsaa Købstadnavnet Rønne.

Tyndeulde Bjerg. 1805 (Th) Tyndeuldebjerg. || **Tyndeulde Løkke** [*tyndekolalykan*]. — Lund tæt S.V. for Tyndeuldegd.

Tyremyre. 1805 Thaarups Bh II 51 Tyremyhr.

Tømmebuske. Th „Tømmabuskana“ — Ved Hasle. Slægtsnavnet Tømme, jfr. Tømmebakke u. Sandvig Kbst., 644.

Tørveeng. 1841 (Th) Tørveengen. — N.V. for 15. Vg (paa Duebjerg).

Under Bakken. 28/11 1694 BhS IX 53 under Bachen. — Agerjord Ø. for Ladegd.

Vadbakke. Teinnæs [*våbakkajnj*]. — Ved Marevad. Subst. Vad „Vadestad“.

Vallemark. Komm 1715—21 Vallemarken; Komm 1720 Valle marck; UdmKomm 1727 Walde marck; UdmJb 1729 Waldemarck; 1735 (Afskr. i Komm 1738) Vallemarch. — Tidligere Udmark, delvis i Nyker S., 652, s. d. (u. Bebyggelsesnavne).

Vandmøllebakke [*vannmøllebakkan*]. — Ved Baggeaa N. for Brogd; her har før ligget en Vandmølle.

Vaskehøl [*vaskehö-lin*]. — Vandrigt Sted i Baggeaa N. for Brogd, hvor der vaskedes.

Vejeng. 14/3 1693 UrneAdd Vei-Engen. — I Nærheden af Baggd.

Vesterbakke [*væstræ baka*]. — Mark tæt S.V. for Bjergegd. || **Vestereng** [*væstræ ænj*]. — Eller Engeløkke. Til Skovgd. || **Vesterløkke.** Lb 1569 denn vestre lycke. || **Vestermose** [*væstræ måza*]. — Mose V. for Bjergegd. || **Vesterskov** [*væstræ skaw*]. 27/5 1801 BhS IX 59 Vestre Skov. — To Lokalteter, Skov ved Ladegd og ryddet Skov S.V. for Brogd. || **Vestervang** [*væstræ vån, væstrævån*]. BhS IX 61 Vestre Vang; Teinnæs [*væstre vång*]. — Marker ved Ladegd, Marevadgd, Skovgd og Brogd.

Viesåger [*vi-æsa-gær*]. I 1935 [*viesågerinj*]. — Ved Assereg. Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske“. (R).

Vognsø [*vavn/ö, vån/ö*]. K 1744 Wogn Søe; 1763 UrneAdd Vogn Søe; UrneMin Vognsøe Moße; VSK, Thaarups Bh II 51, Salchow 1813 Vognsøe; Gst Vognsø. — Mose m. Smaasøer v. Rø Plantage. Subst. Vogn. M. Hens. t. Udtalen, jfr. Bavnebakke og Sognelyng ovfr.

Voldmarebro [*vølmærabro-æn, vølmærabro*; 1949 *vølmæra*]. Vedel BhO p. 405 „Volmare“ Broen; AL 1912 Vaajilmærrabroen. — Navnet skal ifl. R stamme fra „Öjarakkara-Volmeren“ [*vølmærinj*] og saaledes indeholde Mandsnavnet Volmer, glda. Waldemar. I Formen fra 1912 er Navnet omtydet til et Subst. bh. *Vojlmær „løbsk Hest“, af Subst. Vojll, m. „Vold“, i Forb. lövva i vojll og vojllövva „løbe løbsk“ (Esp), og Subst. bh. Mær, f. „Mær, Hoppe“ (Esp). Navnet Voldmare bruges om Egnen omkring Broen (Opt. 1949).

Æggebjerg [*æga'bjæ-r*]. Lb 1569 Egebjerg; 1783—1800 Afh. P. Thorsen 1942 p. 100 Ægebjerg; MK 1817 Æggebjerg; Lund c. 1820 Egebjerg; INM 1882, Vedel BhO p. 318 Æggebjerg; Gst 1888 Eggebjerg; AL 1912 Æjggja-; Gst Egebjerg; I 1935 [*Æggjæbjæ-r*]; Vejfort 1942 Æggebjergsvejen. — Naturlig, afrundet Bakke Ø. for Klemens Kirkeby. Forleddet er Plur. af Subst. (et) Æg „ovum“ eller (en) Æg „Rand, Kant“, der udtales ens i Bh.; snarest det første. Højnavnet Ægbjerg forekommer et Par Steder i Sønderjylland.

Ørnekuiler. Vedel BhO p. 284a Ørnekuillerne. — Samling af Røser i Torpebakker. || **Ørnepjuter.** INM 1870 Ørnepjutarne; Vedel BhO p. 284a Ørnekuillerne eller Ørnepynterne. — Sa. Lokalitet som foregaaende. Subst. Ørn, i første Tilfælde sammensat med Subst. Kuld, se Indl., mul. omdannet af Kule, jfr. Ørnekulud u. Hasle Købstads Landdistr., 642a, i det andet med et ellers ukendt Subst. *Pjut, jfr. nordøstsjæll. Høpjet, -pjut „lille Høstak“ (Udvalg for Folkemaals Saml.), bh. [*pyát*] „lille stak (af bunden sæd)“ (R). Hvis Vedels Ørnepynterne ikke er en Fejl, foreligger Subst. Pyn t i den dialektale (ogsaa bh.) Bet. „toppen af et bjerg ell. en bakke; frem-spring paa bjerg, brink paa bakke“ (ODS). || **Ørnepynter.** Se Ørnepjuter.

Østerbakke [*ö-strä baka*]. — Ved Bjergegd. || **Østerdal** [*ö-sträda-l*]. — Mark Ø. for Bjergegd. || **Østerelle**. 1802 (Th) østre Elle. — Ved Brogd. || **Østergærde**. Lb 1569 y Østre gierridtt. || **Østerløkke** [*ö-strä lykka*]. Lb 1569 den østre lycke. — Den opt. Form er Navn paa et Vænge ved Bjergegd. || **Østerløkker** [*ö-strä lykør*]. — Ved Dyndegd. || **Østermose** [*ö-strä mäza*]. — Mose S.Ø. for Bjergegd. || **Østertuer** [*ö-strä tauør*]. Teinnæs [østre tauer]. — Sumpet Parti i Krat S. for Torpebakker. || **Østervang** [*ö-strävån*]. Th Østre Vang. — Ved Skovgd og Brogd.

662. RUTSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 1. Sg: Pilegd, Puggedg; 6. Sg: Enesgd, Hallene; 8. Sg: Borregd, Bukkegd; 11. Sg: Hullegd, Krakgd; 13. Sg: Køllereg, Svarregd; 15. Sg: Fogedgd, Kaggedg; 16. Sg: Avlsgd, Ø.-Borregd; 24. Sg: Stælegd, Tommesegd; 30. Sg: Lille-Rosendalegd, Simensgd; 33. Sg: Barkvistegd, Risegd; 34. Sg: Lille-Bakkegd, Smedegd; 37. Sg: Højendalsstæl, Klingestælen, Toften; 39 Sg: Haslegd, Toften; 42.—45. Sg: Galgebænkegd, Hundelortegde, Vystøby; 45. Sg: Haneskovgd, Væbogd; 46. Sg: Hanelundsgd, Sandemandsgd; 1. Vg: Over-Dalegd, Frigid; 3. Vg: Kaffegd, Knarregd, N.-Kæregd, Rømeregd; 5. Vg: Kirkebo, Paa Hjelm; 8. Vg: S.-Kirkebo, Mægd.

Rutsker, S. [*røskar*(*son*)], Rutskirke, Kirke [*røskærke*]. 14/8 1490 Hüb 28 Sancti Michelssogen; 2/7 1491 Røs kirke soghen; 1528 Hüb 79 ste. Mickels sogen; 1530? Hüb 83 sancte Micaelis sogenn; 1547 Hüb 429 St. Michels Karspel; 1555 Hüb 214 Scte. Michells sogn; 1555 Hüb 217 Rødsker soghen; 8/9 1555 Hüb 225 stj. Mickels Bogen; sa. Dok. Hüb 231, 247 og 248 Rødsker sogen(n), Rødsker Bogen; Lb 1569 Røtz Kircke; 12/6 1572 Hüb 373 Rødtskier Sogen; 18/3 1573 Hüb 406 Rüss Kirchspill; 30/8 1577 Hüb 474 Rødsker-sogen; 17/12 1577 Hüb 476 Røsker Sogn; LR 1580 Rødskiercke, Rødsker Sogen; LR 1585 rødscher sogen; Udtog af Jb 1598 Hüb 532 ff. Rydskersogn, Rødskjersogn, Rødtzker, Rødskiercke; Mandt 1610 Rødtzkier Sogen, Rydtzkier Sogen; Visitatsb 1616 Rydskircke; Visitatsb 1621 Ecclesia Rutziana, Rydskircke; Pri 1624 s. Michellß Kirche, Rydskiersogn; Jb 1625 Ryds kier Sogen; Jb 1651 Rydschier Sougen; Mejer Ridtzkier-kirche; Jb 1664 Rydscher Sogn; Ravn 1671 Ruths Kirkes Sogn eller Rutsker Sogn; BWK 1676 Ryds K; Resen Rydtz Sker Sogn, Ruths Kirkes Sogn; ResenK St. Ryds K.; K 17. Aarh. Ridser Sogen; K c. 1700 Ruths Kirche; K 1746—50 Ruthsker-Sogn, St. Ruts Kirke; DAtl Ruthskier Sogn, St. Ruths Kirke; Skougaard 1804 p. 335 Røskerke; VSK Ruths K; M 1844 Ruthsker Sogn; Gst 1888, Gst Rutskirke. — Rutskirke er en af de faa bornholmske Landkirker, som ikke mere har Navn efter den Helgen, i dette Tilf. Skt. Michael (Ærkeenglen), hvortil den i den katolske Tid var viet (jfr. Aakirke, Nykirke og Røkirke). Navnet Skt. Mikkels Sogn forsvinder ligesom de tilsvarende ved de tre nævnte Kirker (Skt. Hans (Johannes), Allehelgens og Skt. Andreas Sogne) kort efter Reformationen for kun at blive anvendt af Historikere og af historisk interesserede Præster (f. Eks. i Pri 1624). De i 17. Aarh. oprædende Former med Rut- er antagelig af lærd Oprindelse, idet man satte Navnet i Forbindelse med det bibelske Kvindenavn Ruth (f. Eks. Ravn 1671, p. 149) og tilføjede et uberettiget St. (Sankt) i Lighed med Nabosoggenes Skt. Klemens og Skt. Olufs. Navnet indeholder snarest et lokalitetsbetegnende Ord, næppe et Personnavn. Det var mest nærliggende, paa Grundlag af Formerne fra 16. Aarh. og flg. Tid, hvor der normalt skrives Røds-, Ryds-, at tolke Forleddet som Gen. af glæda. r u t h, n. „Rydning“, med bh. Lydudvikling u > ø (Esp Indl § 52,2), men i den ældste og eneste middelalderlige Form Røs Kirke savnes Dentalen. Forsaavidt man ikke tør regne med saa tidlig Overgang u > ø og Bortfald af th, kunde man tolke Navnet af Subst. glæda. *røs (nyda. Røse og Røs, se ODS I. Røse) svarende til sv. rös og røse, no. røys, raus, f. og vel til oldn. hreysar, f. pl. „Stendynge“. I saa Fald foreligger der Vokalforkortelse foran sekundær Konsonantgruppe.

Aahalsegaard (35. Sg) [*o-la^hhalsægø-r*]. Skiftepr 1688 Ulehals; 1688 Deckner 1679—90 paa Vlehalß, Vlehalß; 28/11 1694 BhS IX 51 paa Vgle Hals; Skifte 2/3 1703 (Z) Paa Ullehals; 1710 (Afskr, i Bh 1682—1804) i Uglehals; 1714 (Komm 1715—21) Vlle hals, paa Uglehals; K 1746—50 Ole-hals-gd; Thurah Ole Halls(gd); UrneNb, UrneJb Ulehals Gd; MK 1784 Uglehalsgd; VSK Ulehalsgd; Salchow 1813 Ulehalsgd; M 1844, Mansa Olehalsgd; Guide 1887: Kaldes alm. Halsegd, men Skødet har Olehalsgd; Gst Halsegd; Postadr 1943 Aahalse Gd. — Synes at være et glt. Præpositionsnavn: Paa Ulehals; Forleddet er antagelig Dyrenavnet Ulv. Fra Rosendal gaar ind til Gaarden en smal, dyb Klippedal, der kaldes Ulvehalsen. Stavemaader med O forekommer allerede i 18. Aarh., og det maa være disse, der har paavirket Udtaleformen. Den nuvæ. Form Aahalsegd skyldes sikkert en Folkeetymologi, idet Sognepræsten 1888 oplyser til Generalstaben, at Gd i dagl. Tale hedder Olehalsegaard, efter Nogle opkaldt efter en tidl. Ejer Ole Hald, efter Andre Aahalsegaard, efter en Kløft, ogsaa af Maaleren kaldet Halsen, med en Aa i.

Almegaard (9. Sg) [*almægø-rin*]. K 1746—50 almø gd; Thurah Almø(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Almegd. — Trænavnet Alm. UrneNb bemærker, at der har været skienne Almetræer og er endnu nogle.

Amtstuen [*amstawan*]. Borrijnh III 94 Amtståwan. — Hus i Kirkebyen. Jfr. sa. Navn i Pedersker S., 683.

Askebækhus, Hs [*askøbækahü-zød*]. Postadr⁹ Till Askebækhus. — Nyere Navn paa Huset Kaas ved Askebæk.

Avlsgaard (16. Sg). UrneNb Aulsgd; UrneJb Aulsgd ell. Borregd; 1787 (Z) Avlsgd. — Gaarden havde som øde været drevet under Hammershus (Z).

Baasegaard (40. Sg) [*bø-zægø-rin*]. K 1746—50 baase-gd; Thurah Baase(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Mansa, Gst Baasegd. — Tolkes af Zahrtmann (BhS XV 9) af Mandsn. glda. Bösi, men i saa Fald skulde man have ventet det lange o bevaret i Udtalen. Materialet tyder mere paa Appellativet Baas; en anden Baasegd findes i Nylarsker S., 654.

Bagergaard (20. Sg) [*ba-garægø-rin*]. Komm 1685 Baggergd; c. 1735 i Bh 1682—1804 Bagegd; K 1744 Bagergd; K 1746—50 bagereg; UrneNb, UrneJb Bagereg; VSK Bagergd; Salchow 1813 Baggergd; M 1844, Gst Bagergd. — Subst. Bager, antagelig brugt som Slægtsnavn.

Bakkegaard (21. Sg) [*bakægø-rin*]. K 1744 Backegd; K 1746—50 bakke gd; Thurah Bakke(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger paa en Bakke.

Bakkegaard, Lille- (34. Sg) [*lilja bakægø-r*]. K 1746—50 bakke(gd); Thurah Bakke(gd); UrneNb Smiddegd. Undertid. kaldes d. paa Bakken; UrneJb Smiddegd, Bakkegd, kaldes og undertiden paa Bakken; VSK Bakke ell. Smedegd, Salchow 1813 Bakkegd. — Formodentlig et oprindl. Præpositionsnavn: Paa Bakken.

Bakkemølle. K 1746—50 bakke møll; Bugge 1771 Bakke Mølle. — Vejrmølle N.Ø. for Hullegd.

Barkvistegaard (33. Sg) [*ba-rkvest*]. K 1746—50 bauquist-gd; UrneNb Barqvist; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Barquist; M 1844 Barqvistegd; Gst Barkvistegd. — Gaarden har formodentlig heddet Barkvist, uden Endelsen -gaard. Muligvis en Sætningsætning af Adj. bh. *ba-r* „bar, nøgen“ (Esp Indl 105), og Kvist; denne Forbindelse er ogsaa ellers kendt fra Bh.; man troede saaledes, at Torden paa Barkvist (d. v. s. tidligt paa Aaret) gav daarligt Aar (R). Men om Navnet direkte betyder „bladløs Kvist“ og sigter til Trævækst, eller om det har Relation til den nævnte Folketro, er naturligvis ikke til at afgøre.

Blaakær, Gd [*blø-kær*]. Guide 1914 Blaakjær; Postadr⁹, Gst Blaakær. — Har vel Navn efter et Kær, muligvis i Nærheden af Blaakulle (s. d.).

Blæsbjerg, Hs [*blæ-zbjær*]. Postadr⁹ Blæsbjerg. — Naturnavnet Blæsbjerg.

Bondegaard (26. Sg) [*bo-nægø-r(in)*]. Skiftepr 1684 Bohnegd; KR 1684 Bondegd; K 1746—50 bonde gd; Thurah Bonde(gd); UrneNb, UrneJb Bohnegd ell. Bondegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bondegd. — Subst.

Bonde, brugt som Familienavn; i Mandt 1610 nævnes som Ejer af 24. Sg Raßmus Bunde; jfr. Esp p. 33 under Bone, n. pr.; Urnes alternative Stave-maade Bohne- kunde ogsaa tyde i Retning af Slægtsnavnet.

Borregaard (8. Sg). UrneNb iblant Borregd ell. paa Borregd; UrneJb Paa Borre, Borregd; VSK, Salchow 1813 Borregd. — Ældre Navn paa nuvær. Bukkegd. Se under Ø.-Borregd.

Borregaard, Vester- (14. Sg) [*væstr̥ b̥arag̥w̥r*]. JbRgsk 1661 Borregd; Skiftepr 1690, K 1746—50 paa borre; Thurah Paa Borre; UrneNb Borregd; UrneJb Borregd, paa Borre; Skougaard 1804 p. 336 Borra; VSK, Salchow 1813, Borregd; UK 1817 Paa Borre; M 1844 Borre; Postadr 1869 Paa Borre; Gst Nr Borregd. — Se under Ø.-Borregd.

Borregaard, Øster- (16. Sg) [*b̥arag̥w̥r*]. (Her?) 22/5 1522 Hüb 63, 1624 (Z) Borggd; Jb 1658 Borre gd; Jb 1661, Jb 1662 borregd; Jb 1664 boregd; Jb 1691, Jb 1696 Borregd; K 1746—50 borre gd; Thurah Borre(gd); UrneJb Aulsgd ell. Borregd; VSK Borregd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Borregd. — Et Præpositionsnavn Paa Borre er afhjemlet fra ca. 1700, og Borre synes at have omfattet et Strøg, hvorpaa 8., 10., 14. og 16. Sg ligger. Skougaard p. 336 kalder det Borra og skriver, at Navnet synes ham at vise „at her i forrige Tider maa have staaet en Borg, men om saa er, da er den nu saa aldeles ødelagt, at deraf ikke er Spor eller Kjende tilovers“. Snarere hører Navnet dog direkte sammen med Borgen Hammershus. Om 16. Sg hedder det i et Tingsvidne af 3/8 1649, at Slotsherren bruger Avlen (Z), idet Gaarden som øde var blevet drevet under Hammershus. Rimeligvis har derfor disse Gaarde Navn efter et nærmere Tilhørsforhold til Slottet, hvormed ogsaa stemmer, at de to nordligste grænser op til Slottets Jorder. Borre kan derfor tænkes at være en Kortform, dannet af Borregaard, og Borre er i nyere Tid ogsaa blevet brugt som Naturnavn om den Klippe, paa hvilken V.- og Ø.-Borregd ligger.

Borrehus, Hs. Skiftepr 1690 Borregaardshuset; RegAS 1834 Borre-huset i Rutsker; Jb c. 1850 Borrehuset; Postadr9, Gst 1916 Borrehus. — Ved Ø.-Borregd.

Borrelyngen, Granitværk. Postadr7, Postadr9 Borrelyng (Hs); Postadr 1943 Borrelyngen. — Af Naturnavnet Borrelyngen.

Borre Vandmølle. K 1744 Borrewand mølle. — Ved en Bæk, der løber ud mellem Tuleborg og V.-Borregd.

Brødløsegaard (25. Sg) [*br̥ö-l̥ö-za*]. KR 1684 Brød Løse; Komm 1738 Brøeløsegd; K 1744 Brøeløsegd; K 1746—50 Brødeløsegd (om 23., 24. og 25. Sg tilsammen); UrneNb Brødeløsegd; UrneJb Brødløse Gd; Skougaard 1804 p. 336 Brölöza; VSK Brødløse; Salchow 1813 Brødløsegd; M 1844 Brødløsegd; Gst Brødløs. — Gaarden laa i 17. Aarh. øde og blev drevet af Sognepræsten; ifl. Jb 1658 skal den altid have været „förmødet till halfft i alle Pertzeler“, d. v. s. der er kun svaret halv Afgift i alle Arter Natural-tydelser. I Komm 1738 hedder det: „Gaardens lidet tilhørende ligger separat, og Rettelig svarer til sit Nafn Brøeløse, saa den fattige Mand ofte har manglet det Nødtørfittige Brød“. Iøvrigt forekommer Navnet Brødløse flere Gange paa dansk Grund.

Bukkegaard (8. Sg) [*b̥akag̥w̥riŋ*]. MK 1817 Buggegd; M 1844 Bakkegd; Gst Bukkegd. — Slægtsnavnet Buk, oprindeligt Dyrenavnet Buk, bh. [*b̥äk*], EspIndl 16. Gd tilhørte 1766 Pæer Hansen Buch (K. Kure).

Bymøllen [*by-molan*]. Gst 1888 Bymølle; Postadr7 Bymøllen; Borrijnh III 79, BhFisk 1933 p. 15 Bymøllan; Gst Bymølle. — Se By under Natur-navne.

Bysmedjen [*by-smedjan*]. — Smedje S. for Bymøllen.

Bæle, Hse [(i) *bæ-la*]. Salchow 1813 Beelle; Mansa 1851 Bæle Huse; Trap¹, Bull 1869 Bæle Baadehavn; Gst 1888, Trap⁴, Gst Bælehuse; Borrijnh III 95 Bæla; her? Teinnæs [*bæ-lan*]; Postadr 1943 Bæle (Hse). — Formen hos Salchow 1813 er vel en Fejlskrivning; den af Teinnæs opt. Form findes i en Remse, som indeholder Navne paa Steder (Grunde?) ved Kysten N. for Hasle: [*bá-jsan*, *bæ-lan* & *hælöpæ-ran*], og den er muligvis ikke Navn paa Fiskerlejet. Maaske et til sv. *bale*, m., sv. dial. (Östergöt.) *bäle*, m., gislv. badhul, bádhil „(Fugle)rede“ svarende Ord (afledt af Stammen i sv. bädd,

glda. bædh (Kalkar), oldn. beðr, m. „Seng, Dyne“, eller Navnet kan være en Subtraktionsdannelse af f. Eks. Bæle Havn (s. d. u. Naturnavne), i saa Fald snarest et ellers ukendt Person- eller Slægtsnavn.

Dalegaard (2. Vg) [*da-lagaw-rin*]. 17/12 1577 Hüb 476 Dalgd; JbRegnsk 1662 Dahlegd; KR 1684, Skiftepr 1688 Dallegd; K 1746—50 dale-gd; UrneNb, UrneJb Dalegd; VSK Dalgd; Salchow 1813, M 1844, Gst Dalegd. — Subst. Dal. Gaarden ligger i en Dal, ved Foden af en stejl Skrænt.

Dalegaard, Over- (1. Vg). 17/12 1577 Hüb 476 Overdalgd. — Ifl. Z ældre Navn paa Frigd. Den ligger højere oppe i Landet i Forhold til Dalegd (2. Vg).

Degnegaard, Gd [*de-nagaw-rin*]. Postadr7, Postadr 1943, Guide 1945 Degnegd. — Navn paa en Parcel af den gl. Degnegd.

Drejløvæverhus [*dra-jlvæ-warahü-zæd*]. Borrijnh III 94 Drajløvæwarahuzed. — Hus i Kirkebyen.

Dyndegaard (18. Sg) [*dynagaw-r(in)*]. 1623 (Z) Dyndegd; Skiftepr 1690 Dynggd; Fæstepr 1696 Dyngge Gd; Komm 1720 Dynggd; K 1746—50 dyngge gd; Thurah Dyngge(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dynggd; UK 1817 Dyndgd, Dynggd; M 1844 Dynggd; Gst Dyndegd. — Subst. Dynd. Gaarden ligger i en Lavning.

Dyndemølle, fsv. Stubmølle [*dynamølan*]. Kb 1700 i Dyngemollen; 1714 Komm 1715—21 dynne Mølle; Bull 1869 Dynde G og M; Borrijnh III 93 Dyjnamøllan. — Elliptisk for Dyndegaardsmølle.

Enesgaard (6. Sg) [*enægaw-r(in)*]. K 1746—50 Enes gd; Thurah Enes(gd); UrneNb Eenesgd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Enesgd. — Snarest Gen. af Kollektivet Ene, n. „Enekrat“.

Engegaard (31. Sg) [*ængaw-rin*]. K 1746—50 Enge-gd; Thurah Enge(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Engegd. — Subst. Eng. Efter Beliggenheden ved en Dal, hvori der findes lidt Eng. UrneNb bemærker: „staar i Engemærke mitimell(om)“; denne lidt uklare Oplysning maa vel opfattes som en Antydning af, at Dalen har baaret Navnet Engemærke.

Engehus, Hs [*ænahü-zæd*]. Gst 1888 Enghus; Gst 1916, Postadr9 Engehus. — Ved Engegd. Navnet er nu ifl. Guide 1945 afløst af Engly.

Finnedal, Gd og Hotel. Gst 1888 Finnedal Gd; Postadr7 Finnedalen, Hse; Guide 1914 Finnedal Gd, Hotel Finnedalen; Trap⁴ Finnedalen (Hse) med Badehotel („Finnedalen“); Gst 1941 Finnedal Gd og Hotel; Th Finnedals Hotel, Finnedalshuset. — Naturnavnet Finnedal.

Fogedgaard (15. Sg). UrneNb, UrneJb Kaggegd. ell. Fogdegd; 1787 (Z) Fogdegd. — Beboedes 1684 og 1606 af Nicolaus Skriffuer (Z); maaske denne Skriver tillige har været Herredsfoged.

Frigaard (1. Vg) [*fri-gaw-r(in)*]. Smørskylde 1624 friegd; Jb 1624 Frygd; Jb 1658 Feriegd; Jb 1661 frjgd; Jb 1662 frigd; Jb 1664 Frie-gd; Ravn 1671, BWK 1676, Skovskønning 1741 Frigd; K 1746—50 Frie-gd; UrneNb Frigd; UrneJb Frie-gd; VSK Frigd; Salchow 1813 Frie-gd; M 1844 Frugd; Gst Frigd. — Skal være nævnt allerede 1598 (Z). Ifl. Guide 1887 nedlagt og udparcelleret; Hovedparcellen købt til Piberehus, hvis Ejer ifl. Guide 1914 har antaget det gl. Navn Frigaard, der ligeledes bruges af en anden derværende Ejendom.

Fuglesangen, Hse [*i-fawlasånin*]. Postadr7 Fuglesangen; Guide 1914 Fuglsang; Gst 1916 Fuglesang; Trap⁴, Postadr 1943 Fuglesangen. — Af Naturnavnet Fuglesangen. Se Fuglesangsd., Ibsker S., 674.

Galgebænkegaarde (42.—45. Sg). BhFisk 1933 p. 14 Gaijlbæinkjagaarana. — Navn efter Galgebænkene, et Kridtrev 9 Sømil V. f. Rønne (s. d.), fordi man finder dette Rev ved bl. a. at sigte efter Rutskirke over disse Gde.

Gedevase, Hs. Guide 1914, Gst 1916 Gedevasen; Postadr9 Gedevasehus; Th Gedevasehus. — Et Naturnavn G. er ikke overleveret. Efterledet er Subst. Vase „Vej dannet ved Opfyldning med Risknipper“ eller, hvis Th's Form er rigtig, Subst. bh. *Vass, m. „rorbevokset Sted“, se Vassen u. Naturnavne. Huset ligger ved en lille Sø eller Mose. Hvis Efterledet er Vass, er Forledet maaske ikke Ged, men Gedde.

Gildesbo, Hs (47. SgPc) [*gildæbo-zæd*]. Kb 1689 i Gildishuset; Panum 1830 p. 36 Ruthskirke-Gildesboe; BhLdejd 1892 Gildesboet (!); Postadr9 Gildes-

boet; Borriinh III 94 Gjijlesboed. — Fsv. Hs ved Langed. Om Gildesbo se Knudsker S., 651.

Godset, Gd [*go-sæd*]. Postadr7 og 9, Gst Godset; Borriinh III 94 Godsed. — I Kirkebyen.

Gruzbakke, Hs [*grü-z'baka*]. Borriinh III 93 Gruzbakka. — Hedder nu Bækkelyst.

Grønnebjerg, Gd (25. SgPc) [*grü-næ'bjæ-r*]. UK 1817 Grønnebjerg; Mansa 1851 Grønberg H; Guide 1945 Grønnebjerg. — Af Naturnavnet Grønnebjerg.

Hallene (6. Vg). UrneNb Svartingegd er rigtigst ell. Hallene. — Hald, se Indl.

Halsegaard. — Se Aahalsegaard.

Hanelundsgaard (46. Sg). UrneJb Sandemands Gd. Ellers Hanelundsgd. — Jfr. Haneskovsgd, som den støder op til. Har vel Navn efter et derværende Naturnavn Haneskov eller Hanelund.

Haneskovsgaard (45. Sg) [*hanæskawsgø-r*]. K 1746—50 Haneskous-gd; UrneNb Haneskousgd er rigtigst, ell. Væveregd; UrneJb Haneskousgd el. Væboegd, el. Vævere Gd, hint er rigtigst; M 1844 Haneskovgd; Guide 1887 Haneskovgd el. Væbogd. — Forleddet et ikke overleveret Naturnavn Hane eller Haneskov; Udtalen tyder ikke paa Sammensætning med Ordet Hane, bh. *ha-na* (EspIndl 12). Snarere Kvinden. Hanne, jfr. Haneløkke, Rønne Kbst., 641.

Haslegaard, fsv. Gd (39. Sg) [1949 *ha-zlagø-rin*]. — Laa til Kbst. Hasle.

Helligpeder, Fiskerleje [*hæli'pæ-r*]. 2/4 1570 Hüb 360 Hellig Peders wegne oc kosleye (= Vang og Kaas?); Jb 1598, LR 1598 Helleper; PrI 1624 Hellig peder; Jb 1664 Hellig Peder; K 17. Aarh. Hellig Peer; Komm 1715—21 Per JoenBen ved Hellig Peder; Komm 1720—21 Hellig Peer; Komm 1738 Hellig Pær (Hs); UrneNb, UrneJb Hellig Peder, Et Huus; Skougaard 1804 p. 326 og 338 Hellig Pær, Helli-Pær; Salchow 1813, M 1844, Gst Helligpeder; Teinnæs [*hælepæ-ran*]. — I Hanserec 1477—1530 VI 522 nævnes (under 1523) en Lokalitet ved Bornholm: bey den Heiligen man, vom Hilgen manne, et Sted paa Sejlruuten fra Rønne Nord om Øen til Neksø, i Registret formodentlig med Urette henført til Helligdommen ved Rø. Der maa være Tale om enten Salomons Kapel ved Hammeren eller Helligpeder, efter Sammenhængen snarest det første. Navnet Helligpeder maa sammenstilles med Navne som Hellig Haagen og Hellig Kvinde, Bøvtastene i Bodilsker S., 681, og Ø.-Marie S., 673, idet Odden og Havnen kan have bevaret Navnet paa en forlængst forsvunden Bøvtasten. En forsvunden Helligkilde kan dog ogsaa have været den oprindelige Navnebærer.

Hestehovshus, Hs. Postadr9 Hestehovshus. — Plantenavnet Hestehov, eller Fejl for Hestehavehus.

Hjortby, Hs [1949 *jo-rtby*]. — Andet Navn paa Huset Trekanten. Skal have Navn efter Løjtnant Hjorth, Ejer af 40. Sg i Slutningen af 19. Aarh.

Hullegaard (11. og 12. Sg) [*hålagø-rin*]. K 1746—50 hulle gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb Hullegd; UrneJb Hulle Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1817 Hullegd; M 1844 Hollegd; Gst Hullegd. — UrneNb bemærker, at Gd ligger „i en Side og et dybt Hull“. Ordet Side er sikkert bh. Sid, f. „en liden Dal“ (Esp 288).

Hundelortegaarde (42.—45. Sg). K 1746—50 Hunde Lorte Gde (42.—45. Sg); UrneNb, Skougaard 1804 Hundelortegde; APAdler, Prøve paa et bh. Dialekt-Lexikon 1856 p. 26 Hundegde. — Samme Navn i Klemensker S., 661.

Hyldegaard (19. Sg) [*hylægø-r(in)*]. 1645 (Z), 20/2 1657 (Z), Skiftepr 1688 Hyllegd; K 1746—50 hylde-gd; Thurah Hylde(gd); UrneNb, UrneJb Hyllegd; VSK Hyllegd; Salchow 1813 Hyllegd; M 1844, Gst Hyllegd. — Af Trænavnet Hylde. UrneNb bemærker, at der er „Rener og Gæder med store Hyll bevoxen“.

Højegaard (7. Sg) [*håjagø-r*; en enkelt Meddeler *hø-jagø-rin*]. K 1746—50 høge gd; Thurah Høye(gd); UrneNb Høeged; UrneJb Høeged; Salchow 1813 Højegd; M 1844 Høigd; Gst Højegd. — Slægtsnavnet Høj. Gaarden

ejedes 1582 af Hans Høeg (Z), Jb 1598 og 1606 nævner Madtz Nielßen høg, Jb 1624 Hanns Høig, Jb 1658 Matz Höck. Fuglenavnet Høg udtales paa Bh. som [hø-j] jfr. EspIndl 29, hvorimod Adj. høj hedder [háj-ær], Esp Indl 19; den optegnede Udtaleform viser derfor, at Navnet nu fortrinsvis opfattes som sammensat med Adj. høj el. Subst. Høj.

Højendalsstæl (37. Sg). 1837 (Kure) Høyendalsstæl. — Har ifl. K. Kure tilhørt flere af Slægten Høg; 1611 Ingemar Hansen Høgh, 1617 Niels Høgh, 1620 Jens Høgh. 1629 nævnes den som øde.

Ingemarsgaard (36. Sg) [*in̥emarsgø-r(in̥)*, *in̥emansgø-r(in̥)*]. 1687 (Z) Innemarsgd; K 1746—50 Ingemark.-gd; UrneNb Ingemarsgd; UrneJb Ingermars Gd; Skougaard 1804 Ingemarsgaarijn; VSK Ingemandsgd; Salchow 1813 Ingermarinsgd; M 1844, Mansa, Gst Ingemandsgd. — Guide 1887 bemærker, at alle mere gammeldags Bornholmere siger Ingemarsgd. Gd ejedes ifl. Smørskyld 1624 af Ingemar Hansenn, i Jb 1624 skrevet Ingwer Hansen, 1614 (Z) Ingemar Hansen Høg. UrneNb siger udtrykkelig, at Gd har Navn „af Ingemar Høg, som fordum boede der“.

I Svinemøgskrogen [*i- swi-namö-jskrå-gin̥*]. Borrijnh III 94 I Svinemøjskraagejn. — Et af Husene N. for Nydam, opr. et Naturnavn. Svinene paa Udmarken tyede i tidl. Tid herhen (Opt. 1949).

Julegaard (38. Sg) [*jy-lagø-rin̥*]. KR 1684 Jullegd; Skiftepr 1688 Juhlegd, Julegd; Skiftepr 1689 Juhlegd, Jullegd; K 1744 Lulegd; K 1746—50 jule-gd; Thurah Jule(gd); UrneNb Hiuler Ell. Julegd, det 1ste maase rettere?; UrneJb Julegd; Skougaard 1804 Jylagarijn; VSK, Salchow 1813 Lulegd; UK 1817 Juulegd; M 1844 Juelsgd; Gst Julegd. — Slægtsnavnet Juel; Gd ejedes 1763 af Jens Hansen Juul (Z).

Jydegaarde (42.—43. Sg) [*jy-dagø-rin̥*]. K 1746—50 Jyde-gd; UrneNb Jydegd; UrneJb Jyde Gd, Jydegd; VSK Iydegde, Salchow 1813, M 1844 Jydegd; Gst Jydegde. — Som Ejer nævnes i Jb 1598 Madtz Jyd, der ogsaa har 43. Sg i Jb 1606. Senere Ejere 1648 Peder og Jacob Jyde (Z), 1658 Jacob Jyde (Z).

Kaas, Hs [*i- koo-z, koo-zahü-zad*]. 2/4 1570 Hüb 360 kosleye (bosleye ?); sa. Dok. KancBrevb Kofleje; Jb 1598 Kaais; PrI 1624 Kaaß; Jb 1664 Kaas; K 17. Aarh. Cooß; K 1746—50 kaas; UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, Gst Kaas; Borrijnh III 93 Kaazahawn. — Det er muligt, at de ældre Former (før 1700) hører til Fiskerlejet Teglkaa, idet yngre Kilder omtaler Kaas som et Hus, saaledes UrneNb: „Et Huus. 1747 bakken styrtet ned ov. Huset og ruineret det“. Salchow 1813 nævner dog 2 Huse og 2 Baade ved Kaas. Det nuværende Hus kaldes oftest Askebækshuset (Opt. 1944). Kaas, se Indl.

Kaasby (3.—5. Sg) [*koo-zby*]. Jb 1658 Kååseby; Jb 1661 Kaaßebye, Jb 1662 Kaasebye, Jb 1664 Kaaßebye; Skiftepr 1688 Kaaßbye; K 1744 Kossbye; K 1746—50 Kaasby; UrneNb Kaasbye-gaardene (3. Sg: Kaasbye(gd) ell. Kosbye(gd); UrneJb Kaasbye Gde (3. Sg: Kaasbye); VSK, Salchow 1813 Kaasbye; M 1844 Kaasbye(gd); Gst Kaasby (3. Sg: Kaasby Gd). — Subst. Kaas „Baadeleje“, se Indl. Efter Beliggenheden ved Baadehavnen Teglkaa.

Kaffegaard (3. Vg) [1949 *kafgø-r*]. M 1844 Kasegd; Postadr 1869, BhLdejd 1876, Postadr9 Kafegd.

Kaggegaard (15. Sg) [*kaggø-r*]. K 1746—50 kagge gd; Thurah Kagge(gd); UrneNb, UrneJb Kagged el. Fogdegd; VSK Koggd; Salchow 1813 Kagged; M 1844 Kagd; Gst Kaggd. — Slægtsnavnet Kagge; UrneNb siger, at Gd har Navn efter en Beboer som hed Kagge; i Jb 1662 og 1664 anføres som Ejer Peder Jenßen Kagh.

Kirkebo (5. Vg) [*närä kærkbo*]. K 1746—50 kirkeboe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Kirkeboet, det Nørre; UrneJb Nørre Kirkeboe; VSK Kirkeboe, Salchow 1813 Nørre Kirkeboe, UK 1817 Kirkeboe, M 1844 Kirkeborgd; Gst Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Kirkebo, Sønder- (8. Vg). K 1746—50 kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Kirkeboe, det Sønder; UrneJb Søndre Kirkeboe; VSK, Salchow 1813 Søndre Kirkeboe.

Kirkeby, Gde og Hse [*kærkboö-n̥*]. Prbv 1903 Kirkebyen; Gst 1916, Trap⁴,

Postadr 1943 Kirkeby. — Officielt Navn paa Sladderby (s. d.), Husrækken S. for Rutskirke, i Kb 1692, 1694, 1699 o. fl. betegnet som Synden Kircken. Ravn 1671 p. 120 Ryds kirkeby betegner hele Sognet.

Kirkemølle, Ml [*hærkæmolan*]. Postadr7, Gst, Postadr 1943 Kirkemølle; Borriijnh III 94 Kjærkemøllan.

Klingegaard (41. Sg) [*klinagaw-rin*]. K 1744 Klinckegd; K 1746—50 Klinge-gd; Thurah Klinge(gd); UrneNb Klingegd; UrneJb Klinge Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Klingegd. — Slægtsnavnet Klinge. Landebogen 1569 nævner i Sognet Oluff Klinges gaardtt, som rimeligvis er denne; en Oluf Klinge nævnes i Sognet allerede 1515 (Z). Jb 1625 nævner Peder Klinge som Ejer af Gaarden; ifl. Z nævnes han ogsaa 1616 og 1649.

Klingestæl (37. Sg). 1646 (Th) Klingestæl el. Tofte Stæl; UrneNb, UrneJb Klinge Stællen ell. Toften; Postadr 1869 og 1877 Klingestæl; Postadr 1883, 1890 og 1897 Klingestæl. — M. H. til Forleddet jfr. Klingegd, 41. Sg.

Klondyke, Hse [*klon'dyk*]. Postadr7, Postadr9 Klondyke (Hse); Guide 1914 Th Klondyke (Stenbrud). — Nedlagt Stenbrud i Ringebakkerne, opkaldt efter Guldgraverbyen i Vest-Canada. Navnet bruges om en Holm med Stenbrud ved Karlshamn (Bertil Ohlsson, Blekingskysten (1939) p. 96) og flere Steder om Fiskegrunde, der er kendt for stor Fiskerigdom (Grandjean, Søkortets Stednavne I 107).

Knarregaard (3. Vg) [*knaragaw-rin*]. Mansa, Guide 1887, Gst Knarregd. — Familienavnet Knar; Gd beboedes 1811—17 af Jens Jensen Knar. Regnedes tidligere til Kæregaardene.

Korteby, Hse [*i: ko'tabø-n* el. *kår'tabø-n*]. Postadr7, Postadr 1943 Korteby; BhFisk 1933 p. 15 Kaartabøinj; Borriijnh III 78 I Kotabøjn. — Tæt S. for Vang. Vel Mandsn. Kort (Konrad). Bebyggelsen skal ifl. Opt. 1949 have Navn efter (Efterkommere af?) en Original Mads Kort [*mas ko't* el. *kø'rt*], der boede i Vang før 1800 og er foreviget i Visen „Mass Kort e dør i krien“ (Esp 258).

Krakgaard (11. Sg) [*krakgaw-r(in)*]. K 1746—50 Krakke gd; UrneNb, Urne Jb, VSK, Salchow 1813 Krakgd; UK 1817 Krakkegd, Krabgd; M 1844 Kruk gd; Mansa Krakkegd. — Gaarden, der laa i Krakken (s. d.), brændte for ca. 40 Aar siden. Jorden ligger nu under 12. Sg. Gd ejedes 1727 af Lars Andersen Krak og 1799 af Anders Larsen Krak (Z), som maa have taget Navn efter Gaarden.

Krakken, Hse. Gst 1916, Trap⁴, Postadr 1943 Krakken. — Kaldes ogsaa Nørrekrak. Af Naturnavnet Krakken.

Krogholmgaard (32. Sg) [*krå:gø'hålm*]. Sk&P 1733 kraagholmgaardsgunden; K 1746—50 krogholms gd; Thurah Krogholms(gd); UrneNb, UrneJb Krogholmsgd; VSK Krogholm; Salchow 1813 Krogholmsgd; M 1844 Krogholmsgd; Gst Krogholm. — Af et ellers ikke overleveret Naturnavn Krogholm. Gaarden ligger i bakket Terræn, til Dels omgivet af Sø og Dalsænkninger, og kan meget vel siges at ligge i en Krog. Udtaleformen er en Omtydning til Fuglenavnet Krage.

Krummemark, Hse. Postadr7, Gst, Postadr 1943 Krummemark; Borriijnh III 95 Krommemark. — Bebyggelsen kaldes ifl. Guide 1914 nu Krummelede; se dette og Naturnavnet Krummemark i Klemensker S., 661.

Krusegaard (27. Sg) [*krü:zagaw-r(in)*]. AR 1661, 1715 i Komm 1722—24, JbRgsk 1662 Krußegd; K 1746—50 krusse gd; Thurah Kruse(gd); UrneNb Krusegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse, alm paa Bh.; der findes Krusegaarde i 5 Sogne, alm. udt. [*krü:za-*].

Krusehus, Hs [*krü:zahü:zød*]. 1884 (Th), Gst 1888 Krusehus; Borriijnh III 93 Kruzahuzed. — Ved Pellegd. Nedbrudt ifl. Guide 1914. Slægtsn. Kruse.

Kumlehøj, Hs (40. SgPc). INM 1874 Kumlehøishuset; Gst 1888 Kumlhøj; Postadr9, Gst, Th Kumlehøj. — Af Naturnavnet Kumlehøj.

Kuremølle, fsv. Ml, Hse [*kü:ræmolan*]. Lb 1569 Vesten Kircken hoß Kuremøllen; K 1744 Kuure møllen; VSK Kuremølle; Salchow 1813 Kuremøllen; Gst Kuremølle; Borriijnh III 94 Kuramøllan. — Forleddet sættes af den lokale Tradition (DFS 1906/23) i Forbindelse med Kurlændingene, men det

er Slægtsnavnet Kure (jfr. Kure Mølle i Ø.-Marie S. og Kuregaardene i Klemensker og Ø.-Marie Sogne).

Kæmpedal, Hs. Guide 1945 Kæmpedal. — Ved Helligpeder. Af Naturnavnet Kæmpedal.

Kæmpehus, Hs. Postadr⁹ Kæmpehus. — Ifl. Opt. 1949 samme Lokali- tet som foregaaende.

Kæregaard (4. Vg) [*ʃæragørin*]. 1530? Hüb 83 Kiergarde (2 Gde); LR 1609 Kierregaarden; Jb 1658, Jb 1661 Kierregd; Jb 1662, Jb 1664 Kierregd; Skiftepr 1688 Keiegd; Skiftepr 1691 Kiergaarden; K 1746—50 Tiære-gd; Thurah Tiære(gd); UrneNb Kiære-gd (rett. fra Tiære-), om saavel 3. som 4. Vg; Skulde egentl. hede Kiæregaarden af Kiærre; UrneNb Kiære Gde (3. og 4. Vg); VSK Kære-gd; Salchow 1813 Kiærsgde; M 1844 Kære-gd (4. Vg); Gst Kjærgd (4. Vg). — Subst. Kær. Baade 3. og 4. Vg ligger ved Smaa- søer.

Kølleregaard (13. Sg) [*ʃolaragørin*; ældre *ʃolar-, ʃy-lø'ha-jna*]. Urne Tilf. t. Thurah p. 33 Kiølleheinede-Gaarden; K 1746—50 Kiølle heine gd; Urne Nb Kiølleheinedgd; UrneNb Kiølleheine-gd; MK 1784 Heinereg; VSK Kiøller gd; Salchow 1813 Kjølægngd; Ipsen K 1839 Koljehønna (Kjøllere) (gd); M 1844 Kiøllergd; Gst Køllereg; Borrihnh III p. 78 Kjø'lehajna. — UrneNb bemærker, at Gaarden har Navn efter en Skov-Lund (Kiølleheined); Forleddet maa være Ordet Kølle, bh. *ʃøla*, EspIndl 50, Navn paa et Redskab, og maaske gl. hægñath „indhegnet Skov“, der ganske vist skulde ventes i Udtaleformen *ha-jnad*, jfr. Hegned i Aaker S., 684, udt. *ha-jnadin*, men i Olsker S., 663 findes ogsaa Hegned, udt. *hejna*. Formelt lader [*ha-jna*] sig opfatte som en Afledning af Hegn [*ha-jn*]. Kølle-hegne(d) er vel en Skov, hvor der hentes Træ til Tøjrekøller. Et Sagn om, at Gd skulde have Navn efter en Beboer med Tilnavnet Hajner (Borrihnh III 78) kunde maaske indeholde den rigtige Forklaring, men i saa Fald er der i flere af Navneformerne sket en Omtydning til Hegned. I nyere Tid er Navnet omdannet til Køllereg efter Slægtsnavnet Køller under Paa- virkning af de mange (ialt 8) bornholmske Køllergaarde.

Langegaard (48. Sg) [*långagør(in)*]. K 1746—50 Lange gd; Thurah Lange(gd); UrneNb Langegd; UrneNb, VSK Lange Gd; Salchow 1813, UK 1817 Langegd; M 1844 Langsgd; Gst Langegd. — Slægtsnavnet Lange; Gd ejedes ifl. Jb 1662 af Matz lang, i Jb 1664 skrevet Madtz Lange. UrneNb bemærker, at den har Navn „af en ford. beboere“.

Langemyre, Hs [*långmyra*]. Postadr⁷, Gst Langemyre; Borrihnh III 94 Longemyra. — Ved Mosen af samme Navn (s. d.).

Levehus, Hs [*i læ-wa, læ-wahü-zed*]. Postadr⁹ Løvehus; Borrihnh III 95 I Læwa, Læwahuzed. — Østligt i Sognet, ved Gungehøj. Sammensætningen Levehus er vel oprindeligt, og Forleddet kan være Subst. bh. Læwa, m. „et Slags Julebrød“ (Esp) eller en Afledning af Subst. Løv.

Lusenborg, Hs. Th Lusenborg. — Spottende Navn; se Indl. u. Borg.

Maegaard (8. Vg) [*ma-gørin*]. M 1844 Magd; Mansa, Guide 1887, Gst Postadr 1943 Maegd. — Lb 1569 nævner under det ene af de tre Kirkebo: Den store madeeng, og Gaarden, der ellers altid lige til ca. 1800 kaldes Sønder-Kirkebo, har vel faaet sit nye Navn efter denne Eng. Made, se Indl.

Melgaard (4. Sg) [*mælgør(in)*]. 1679 (Z) Mælgd; Skiftepr 1690 mel- lungd; UrneNb Meelgd quasi Mellemgd; UrneNb Mælgd; Gst Melgd. — Af bh. *mæl-*, svar. til gl. mæthal-, i Sammensæt. „melle-m“, jfr. EspIndl 23; Gd har tidligere ligget mellem de to nuvæ. Gde i Kaasby ifl. Matrikuls- kortet.

Skt. Mikkels Sogn. — Se under Sognavnet Rutsker.

Myseregaard (23. Sg) [*mysaragør(in)*]. K 1746—50 Mysiere gd; UrneNb Mysereg; UrneNb Mysere Gd; VSK Mysereg; Salchow 1813 Myssereg; M 1844 Mysserg; Gst Mysereg. — Mysere- er snarest nom. agentis til Vh. bh. *mysa* „trække paa Næsen, være storagtig, fornem, stolt, indbildsk“; det udtales *my-za* (EspIndl. 47). Ordet er brugt som Tilnavn.

Nydamshuse, Hse [1949 *ny-damshü-zan*]. Komm 1715—21 Nydams Huuset, ved Nydammen; Postadr⁷, Postadr 1943 Ved Nydammen; Guide 1945 Nydamhus. — Naturnavnet Nydam.

Nørrekrak, Hse [1949 *nårə'krakshu-zən*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 90 Nørrekrat; Postadr9 Nørrekrak; Guide 1926 Nre Krak. — Andet Navn paa Krakken (Hse).

Olehalsgaard. Se Aahalsegaard.

Paa Hjel (5. Vg) [1949 *paw jælm*]. — Andet Navn paa (N.)-Kirkebo. Muligvis Subst. Hjel, brugt om Bakken (med Klipper), hvorpaa Gden ligger.

Paa Ringe, Gd [*paw ringa*]. Th paa „Rijna“, Ringegd; Guide 1945 Ringe Gd. — Opt 1944: om Ringebakkerne, vist særlig som Navn paa den Ejendom (Klippegd), der ligger midt i Bakkørne. Se u. Naturnavnet Ringebakker.

Paradis, Hs [*i pa'radizæd*]. Postadr9 Paradis; Th Paradiet; Borriijn III 78 Paradiesed. — Hus i Vang.

Pellegaard (17. Sg) [*pælagaw-r(in)*]. 1719 Komm 1722—24 Phellegd (r. t. techeregd); UrneNb Pellegd; UrneJb Pælegd; VSK Pælegd; Salchow 1813 Pærligd; M 1844, Mansa, Gst Pellegd. — Mandnavnet Pelle, en hypokoristisk Form af Peder (se DgP). Urne anfører det som brugt paa Bornh. i 18. Aarh.; ifl. Esp 264 ogsaa anvendt som Tilnavn. Gd tilhørte 1671 Peder Bendtsen (K. Kure).

Pelsehuset [*pælsahü-zæd*]. Borriijn III 94 Pælsahuzed. — Hus i Kirkebyen; skal have Navnet efter en tidl. Ejer, der gik med Faarekindspels.

Piberehus, Gd (1. VgPc) [*pi-varahü-zæd*]. INM 1882 Piberehuset; Guide 1887 Piberehus; Gst 1888 Piberhus; Gst 1916 Piberehus; Borriijn III 95 Pivarahuzed. — Subst. Piber; Ejeren var Piber ved Militseen. Kaldes nu atter Frigaard.

Pilegaard (1. Sg). UrneJb Puggegd ell. Piile Gd; VSK Bugge ell. Pilegd. — UrneJb tilføjer, at det er „efter Beboerens Navn“; Slægtnavnet Pil er alm. paa Bornholm.

Pilehus. Ipsen 1866 Pilehuset i Ruts. — Formodentlig ved Pilegd.

Puggegaard (1. Sg) [*pogagaw-rin*]. 1639 (Komm 1722—24) Pugegd; AR 1661—62, JbRgsk 1662, KirkeR 1684 Puggegd; K 1746—50 pugge gd; Thurah Pugegd; UrneNb Puggegd (eller Tuegd, overstreget); UrneJb Puggegd el. Piile Gd; VSK Bugge ell. Pilegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Puggegd. — Slægtnavnet Puge, jfr. Pugged i Ibsker S., 674. En ældre Optegnelse (AL 1912) angiver Udtalen som Pyjgga-, og er dette rigtigt, maa der vel snarest foreligge Ordet bh. Pyjggja „en liden Hævelse, mindre end en Byld, en Filipens“. Ordet kunde sigte til en Hævning i Terrænet og forsaavidt stemme med Beliggenheden.

Ravnebæk, Hs [*ra-unabækahü-zæd*]. INM 1882 Ravnebæk, Ravnebæks-huset; Gst Ravnebæk Hs; Postadr9 Ravnebækken; Borriijn III 94 Rawna-bækjen. — Ved Ravnebæk.

Ravnsborg, Hs. Postadr7, Gst 1916 Ravnsborg. — Ved Ravnebæk.

Ringe, Hse. Postadr7, Postadr 1943 Ringe. — Se Naturnavnet Ringebakker ndfr.

Ringedalshytten, Hs. BhFisk 1933 p. 15 Rinjadålshytten. — Af Naturnavnet Ringedal.

Ringegaard. Se Paa Ringe.

Ringehus, fsv. Hs [1949 *riñahü-zæd*]. — Laa paa den nuv. Bertelestæl ved Ringebakker.

Risegaard (33. Sg) [*ri-zagaw-r(in)*]. Guide 1914, Guide 1926, Guide 1945 Risegd; Postadr9, Postadr 1943 Rise, Gd. — Tidligere Barkvistegd. Slægtsnavnet Riis; Gd tilhørte fra 1882 Andreas Peter Riis (K. Kure).

Rosendale, Øster- og Vester- (28.—29. Sg) [*ö-stræ-, västre ro-zenda-la*]. 1622 (Z) Rosendal; 1657 (Z) I Rosendal; JbRgsk 1661 Roßendall; Skiftepr 1681 Roßendahl; Skiftepr 1688 Rosendahle; Kb 1690 Roßendal; K 1746—50 Rosendale gd; Thurah Rosendale(gd); UrneNb, UrneJb Rosendalegd den østre, Rosendalegd den vestre; VSK Rosendale, Salchow 1813 Rosendal-gaarde; M 1844 Rosendalegd; Gst Ør Rosendale, Vr Rosendale. — Plantenavnet gl'da. rosen „Rose“. Om Navnet er opstaaet paa Stedet, eller indlaant i færdig Form, kan være tvivlsomt, men Rosendal forekommer ogsaa nogle faa Steder i Danmark i 14.—15. Aarh., og i Tyskland skal det være alm. fra 13. Aarh. (Förstemann NO II 611), og er det laant fra Tysk, er -n at

betragte som tysk Bøjningsendelse. Udtalen med stemt z tyder maaske paa, at det er en gammel Sammensætning med Rosen-; medens Ordet Rose hedder *ro-sa*, hedder Rosen (Sygdommen Rosen, men ifl. Urne ogsaa Blomsten) *ro-zniŋ*, f.; det forekommer ogsaa i Sammensætn. [*bla-ro-zniŋ*] „Bladroset, Rankeslyng i Dekoration“ (R).

Rosendalegaard, Lille- (30. Sg). UrneNb lille Rosendalegd, d. Nordvestre ell. Simensgd, er rigtigst, vill hell(ere) saa hede; UrneJb Lille Rosendale Gd eller den nordvestre, men Simins Gd er rigtigst; Salchow 1813 Simensgd, kaldes og Lille Rosendalgd.

Rosendalhus, Hs. Skiftepr 1682 Roßendahlhuuβet; Postadr9 Till Rosendal, Hs.

Rutsker Højlyng, Hse. Trap³, Trap⁴ Rutsker Højlyng (Hse); Postadr9, Postadr 1943 Rutsker-Højlyng; Borriijnh III 157 Røskjærkjke Håjlynggejn, Røskjærkjke-Lynggejn.

Ryttergaard (3. Sg) [1949 *ry-taragw-rin*]. — Slægtsnavnet Rytter. 1788 overtoges Gd af Jens Hansen Rytter, hvis Søn Jens Jensen Rytter 1832 arvede den (K. Kure).

Rømeregaard (3. Vg) [*rømaragw-r(in)*]. Th Rømeregd. — Slægtsnavnet Rømer.

Sandemandsgaard (46. Sg) [*sandema-nsagw-r(in)*]. K 1746—50 Sandemandsgd; Thurah Sandemandsgd; UrneNb Sandemandsgd; UrneJb Sandemandsgd. Ellers Hanelundsgd; VSK, Salchow 1813 Sandemandsgd; M 1844 Sandemandsgd; Gst Sandemandsgd. — Bh. Sandemand „en Slags Rettens Betjent paa Landet, som svarer omtrent til Sognefoged“. Gd tilhørte 1661 Sandemand Mads Høgh og 1685 Sandemand Peder Jørgensen, efter hvem der findes Skifte af 30/3 1698 (Z) I 1803 købtes den af Sandemand Jens Bidstrup (Z).

Simensgaard (30. Sg) [*si-mensagw-r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Simens Gd; Thurah Simensgd; UrneNb lille Rosendalegd, d. Nordvestre ell. Simensgd, er rigtigst, vill hell(ere) saa hede; UrneJb Lille Rosendale Gd eller den nordvestre, men Simins Gd er rigtigst; DATl Siminsgd; VSK Simonsgd; Salchow 1813 Simensgd, kaldes og Lille Rosendalgd; M 1844 Simonsgd; Gst Simensgd; Guide 1945 Simonsgaard. — Mandnavnet Simon (Sigmund?); Jb 1664 anfører som Ejer Laurs Simennβen.

Skaventryne, Hs [R: *skaventryna*]. Teinnæs Skaventryna. — Muligt opr. Person-Øgenavn („Gniepotte“), se samme Navn u. Klemensker S., 661.

Skovgaard (22. Sg) [*skaugw-rin*]. Skiftepr 1690 schoufugd; K 1746—50 Skov gd; Thurah Skovgd; UrneNb, UrneJb Skougd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Subst. Skov, Gd beboedes 1801 af Ole Clausen Schou (Z), som vel har Navn efter den.

Skærpinge, Gd [*æ-rpiŋa*]. Mansa 1851 Skjærpinge H; Postadr 1869 Skjærpinge (Huus); Guide 1887 Skærpinge; Gst 1888 Skærpinge; AL 1912 [Sjærpijn'a]; Postadr9 Skærpinge; Postadr9 Till Skærpinge; Borriijnh III 93 Sjærpijna; Guide 1945 Skærpinge. — Ældre Udmarksparcel (Matr. Nr. 80), ifl. Annonce i BhAvis 20/8 1946 af Ejeren kaldet Bækkeskov. Af Naturnavnet Skærpinge.

Sladderby, Hse [*sladderbö-ŋ*]. Guide 1887 Sladderbyen; Gst 1888 Sladderby; Postadr7, Postadr9 Sladderby; Borriijnh III 94 Sladderbøjn; Postadr 1943 Sladderby. — Ifl. Prbv 1903 bruges Navnet „nu kun skæmtvis, officielt er Betegnelsen „Kirkebyen“; Husene her ligge saa tæt ved hinanden, at man kunde staa i Dørene og sladre med hinanden“.

Slaskebækshus. Bull 1869 Sladskebæks H. — Af Naturnavnet Slaskebæk.

Smedegaard (34. Sg) [*smedagw-rin*]. C. 1735 i Bh 1682—1804 Smedegd; UrneNb, UrneJb Smiddegd; VSK Bakke el. Smedegd; M 1844, Gst Smedegd. — Antagelig Slægtsnavnet Smed. Gaarden kaldes ogsaa Lille-Bakkegd, s.d.

Snusehus, Hs [*snü-sahü-zad*]. Guide 1887 Snusehuset; Borriijnh III 94 Snusahuzed. — Øgenavn til Ejendommen Lundshøj i Kirkeby. Subst. Snus, der vides anvendt som Tilnavn (Øgenavn) til en Slægt (R).

Spannergaard (37. Sg) [*spanaragw-r(in)*]. Skiftepr 1681 spanner gd; K 1746—50 Spanner gd; Thurah Spannergd; UrneNb Spannergd; Urne

Jb Spannere Gd; VSK Spænegd; Salchow 1813 Spanneregd; M 1844 Spænergd; Guide 1887, Gst Spænergd. — Slægtsnavnet Spanner; Gd tilhørte 1622 Hans Spanner, 1617 skrevet Hans Spannier (Z); sidste Form tyder paa, at Slægtsnavnet oprindelig er Spanier „Mand fra Spanien“, som ellers paa Bh. hedder Spanior [*span'jo-r*], jfr. Esp, men dette sidste er formentlig et yngre Laan fra sv. Spanjor.

Spanneremølle. MK 1784 Spæner Mølle; 1862 (Th) Spængermøllen; Bull 1869 Spænger G og M. — Fsv. Vandmølle ved Spænergd.

Staalhus, Hs (26. SgPc) [*stoa-lahü-zød*]. Postadr9 Staalhøj; Th Staalhytten; Borrijnh III 94 Staaluhuzed. — Ved Staalhøj, med samme Forled som dette Navn.

Stenhøj, Hs [*ste-n'håj*]. Postadr9 Stenhøj; Postadr9 Till Stenshøj; Borrijnh III 95 Stenhåj; Vejfort 1942 Stenshøj. — Ø. for Kærgd, af Naturnavnet Stenhøj.

Stælegaard (24. Sg) [*stelagw-r*]. K 1746—50 Stæle; UrneNb Stælegd; UrneJb Stæle Gd; VSK Stælegd; Salchow 1813 Stølegd; M 1844, Gst Stælegd. — Synes oprindelig at indeholde Ordet Stæl „Tomt“, „Sted hvor en Gaard har ligget“. Udtaleformen er paaavirket af den sekundære Skriveform Stølegaard.

Svarregaard (13. Sg). UrneJb Svarregd; 1787 (Z) Suarresgd. — Tilnavnet Svarre. UrneNb bemærker, at Navnet Svarregd ikke er synderlig brugt.

Svartingegaard (6. Vg) [*swa-rtinagw-rin*]. K 1746—50 Swartinge-gd; Thurah Svartinge(gd); UrneNb Svartingegd er rigtigst, ell. Hallene; UrneJb Svartinge Gd; VSK Svartingegd; Salchow 1813 Sværtningegd; UK 1817 Sværtningegd; M 1844 Sværtningegd; Gst Svartingegd. — Bh. Sværtijng. Benævnelse paa en sort Hest, eller Fuglenavn, en Slags Havelit, der er hvid under Bugen, men paa Ryggen mest sort (Esp). Snarest brugt som Tilnavn, jfr. 1540 Jep Suerthingh i Rø (Z). Swerting forekommer i Glda. baade som Fornavn og som Tilnavn, jfr. DgP, og er en simpel ing-Afledning af Adj. glda. swart „sort“; til Swerting svarer lydret et bh. Swarting, med Overgang af *ær > a-r* (EspIndl 13).

Sveltekrogen, Hs. Th „Sveltekrogijn“, Sultekrogen. — Se samme Navn i Klemensker S., 661.

Søndergaard (1. VgPc) [1949 *søn-rægw-r*]. — Ældre Navn paa den nuværende Frigd.

Tassen, Hæe [*tasin*]. MK 1817 Tassen (Hus?); Lund c. 1820 Tasehuuset; INM 1874 Tassehuset; Gat 1888, Postadr 1890 Tassen; AL 1912 [Tassijn] („et Avlsbrug“); Gst, Postadr9, Trap⁴ Tassen; Borrijnh III 95 Tassejn. — Navnet bruges om hele Egnen. Se u. Naturnavne i Hasle Kbst., 642.

Teglkaas, Fiskerleje [*ta-jlkaw-z, ta-j-*]. K c. 1700 Teil Kaas; K 1746—50, Thurah Teil-Kaas; DAtl Tejl Kaas; K c. 1770, Falenkamp 1783 Teil-Kaas; Salchow 1813, Gst, Postadr 1943 Teglkaas; BhFisk 1933 p. 15 Tajlkaaz; Teinnæs [Tajlkáz]. — Lejets ældre Navn er muligvis Kaas, se ovfr. Forleddet er Subst. Tegl.

Toften (37. Sg). 1646 (Th) Klingestæl el. Tofte Stæl; 1696 (Th) Toften; UrneNb, UrneJb Klinge Stællen ell. Toften; Salchow 1813 Toften (er Stæl til Hasle uden Bygning). — Toft, se Indl.

Toften (39. Sg). UrneNb, UrneJb Toften, et Stæl; Salchow 1813 Toften (Stæl til Hasle, ingen Bygning paa).

Tommesegaard (24. Sg) [*tåmæsagw-r(in)*]. Borrijnh III 94 Tommesagaarejn. — Forleddet er Genitiv af Manden. Thomas. Gd købtes 1735 af Anders Thomason (K. Kure). Opgives at være et ældre Navn paa Stælegd, men Navnet kun truffet i mundtlig Tradition.

Tornegaard (2. Sg) [*to-rnagw-rin*]. AR 1661 Tornegd; JbRgsk 1662 torne-gd; K 1746—50 To.ne gd; Thurah Torne(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn „Tjørn“.

Tornehus [1949 *to-rnahü-zød*]. Postadr9 Tornehus. — Skal være det gamle Navn paa Blaakær; Pc af Tornegd.

Trekanten, Hs (1. VgPc) [*tre-ka-ntin*]. Postadr7, Gst 1916, Postadr 1943 Trekanten. — Ejendom med Stenbrud, hvor 3 (nu 4) Veje mødes.

Tuleborg (10. Sg) [*tü-ləbår, tü-lə'vær*]. BWK 1676 Tulisborgh, ResenK Tulis borgh; K 1744 Tulesborg; K 1746—50 Tulis borg; UrneNb Tuleborggd; UrneNb Tulleborggd, Tullisborg; VSK Tuleborg; Salchow 1813 Tullisborggd; M 1844, Gst Tuleborg. — Hedder i Skifte 7/5 1701 (Z) Paa Borre. Forleddet er vistnok Manden. glda. Tuli, der kendes fra V.-Marie Runesten 4, jfr. Jacobsen-Moltke Nr. 386. Vi skulde ganske vist have ventet Udtalen *tü-la-*, eller med nyere s-Genitiv *tü-ləs-*. De ældste Skriftformer har dog allerede s-Genitiven.

Tyskegaard (7. Vg) [*ty-skagø-rin*]. 1684 (Z) Tyskegd; Skiftepr 1691 Tydskegd, Tyskegd; K 1746—50 Tydske-gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb Tydskegd; UrneNb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Beboedes ifl. Jb 1664 af Michel thydsh; ogsaa UrneNb hævder, at den har Navn „af Mich. Tydsk fordm“.

Tyskehus, Gd [*i-ty-sklan*]. Guide 1914 Tyskehus; Gst 1916 Tydskehus; Borrijnh III 95 Tysklann. — Stedet er nu ifl. Guide 1945 døbt om til Rosenlund.

Tækkegaard (44. Sg) [*tækkaragø-rin*]. 1719 Komm 1722—24 teckeregd, Phellegd (r. t. techeregd); K 1746—50 Tækkere-gd; UrneNb Tækkeregd; UrneNb Tækkere Gd; VSK Tækkegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tækkeregd. — Subst. Tækker „Tækkemand“, rimeligvis et Tilnavn.

Vang, Fiskerleje [*vån*]. (Her ?) 2/4 1570 Hüb 360 wegne; Jb 1598, LR 1598 Wang; LR 1609 wangh; PrI 1624 Vaang; Jb 1625 Wang; Jb 1661 Waang; Ravn 1671 p. 150, Resen p. 33 Vaang; BWK 1676 Vang; K 17. Aarh. Wangen; K c. 1700 Wang; K 1746—50 Vang; UrneNb Wang (Et Fisker Leie); VSK Vang Fiskerleie; M 1844, Trap¹ Vang Fiskerleie; Gst Vang; BhFisk 1933 p. 15 Vaang. — Formen 1570 (Hellig Peders wegne oc kosleye = Helligpeder, Vang og Kaasleje ?) er usikker, og Formen Wangen paa det tyske K 17. Aarh. skal næppe opfattes som best. Form. Vel Subst. Vang, se Indl.

Vassehus, Hs. Gst 1888 Vasehus; AL 1912 [Vassahus, i Vassijn]. — Fsv. Hus ved Vassen, se u. Naturnavne ndfr.

Ved Nydammen, se Nydamshus.

Vestergaard (5. Sg) [*væstragø-r(in)*]. 1743 (Z) Vestregd; UrneNb Vestftregd(!); UrneNb Vestre Gd; Gst Vestergd. — Navn paa den vestligste Kaasbygd.

Vysteby (42.—45. Sg) [*vy-staby, vy-staby-gø-rana*]. Skougaard 1804 Vystaby; APAdler, Prøve paa et bh. Dialekt-Lexikon 1856 p. 26 Vysteby (Hundegde); BhFisk 1933 Vystabygaarana; Gst Vysteby. — Af bh. Vyst „Hund“, jfr. Esp p. 392. Gaardene kaldes ogsaa Hundelortegaarde, s. d.

Væbogaard (45. Sg) [*væ-bo-gø-rin*]. 1719 Komm 1722—24 Wæbogd, Væboes gd; UrneNb Haneskousgd er rigtigst, ell. Væveregd; UrneNb Haneskousgd el. Væboegd, el. Vævere Gd, hint er rigtigst; VSK Væboegd; Salchow 1813 Væveregd; Guide 1887 Haneskovgd ell. Væbogd; Gst Væbo Gd. — Slægtsnavnet Væbo, egl. Indbyggernavn til Øen Hven; som saadant kendes det endnu paa Sjælland og i Skaane (medd. af Landsmålsarkivet i Lund). I Jb 1689 opføres som Ejer Anders Nielsen Væboe, endnu nævnt i Jb 1696. Z anfører 31/1 1694 Skifte efter Anders Væbo. 1719 ejes Gd af Hans Andersen Væbo (K. Kure). Senere misopfattet som Vævergd.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabo, Aldershvile, Almely (43. SgPc), Arbejdets Lyst, Askelund (1. SgPc), Bakkedal, Bakkehus (21. SgPc og 1. VgPc), Bakkehøj (1. VgPc), Bakkely, Bakkevang, Bavnet (12. SgFortov), Bredsi (38. SgPc), Brøndhøj (1. VgPc), Bækkely (19. SgPc), Bækkelyst, Bækkeskov (MatrNr 80), Bøgely (9. SgPc), Dalsøj (18. SgPc og 38. SgPc), Dalsly, Dalslyst (27. SgPc), Damvang (18. SgPc), Dannevang (34. SgPc), Egely (11. SgPc), Ellehøj (8. VgPc), Enghave (47. SgPc), Enghøj (34. SgPc), Engly, Engvang (30. SgPc), Fredebo, Fredensborg, Fredly, Fridal (1. VgPc), Frily (1. VgPc), Friminde (1. VgPc), Frydenlund, Fædresminde, Gammeldam (fl. Hse), Gammeltoft, Godthaab (Præstøgdspe), Granelly (17. SgPc), Granlund, Granly (26. SgPc), Grønbergsminde (2. SgPc), Grønhøj, Hallelyst, Hammersdal (Mejeri), Hammershøj (32. SgPc), Hammersly (Præstøgdspe), Hedebo, Hjemly (2. VgPc), Hvidehøj, Hyldehøj (19. SgPc), Hyldely (19. SgPc), Hyldelyst (45. SgPc),

Hyldevang (13. SgPc), Jydevang (42. SgPc), Kirkedal (32. SgPc), Klippegd, Klippely (46. SgPc samt et Hus i Rutsker Plantage), Kofoedsminde (32. SgPc), Krakdal (11. SgPc), Krakhøj (5. VgPc), Kraklund (11. SgPc), Krakly, Kraksminde, Kratgd (11. SgPc), Kærhave, Landlyst (2 Hse, det ene 41. SgPc), Lershøj (1. VgPc), Lersvang (42. SgPc), Lillehave, Lillehøj (46. SgPc), Lindebo, Lindely, Lundshøj, Lyngholt, Margretelyst, Marienhøj, Marienlyst, Mosevang (23. SgPc), Nydal (Præstegdspc), Nyholm, Nyvang (1. SgPc), Pilehøj (34. SgPc), Povlsminde (26. SgPc), Risenholm (32. SgPc), Rosenlund, Rosenvang (7. VgPc), Sibirien (38. SgPc), Skovfryd (44. SgPc og 5. VgPc), Skovgaard, Ny- (22. SgPc), Skovly (1. SgPc og 34. SgPc), Skovshøj (30. SgPc), Skovsminde (19. SgPc), Smedebo (Præstegdspc), Solhøj, Solvang, Stensminde, Søndervang (35 SgPc).

NATURNAVNE.

Aabakkerne [*ɑ-bakana*]. — Skrænterne ned mod Baggeaa ved Inge-marsgd. Se Aabakke i Knudsker S., 651. || **Aabugten** [*ɑ-buktən*]. — Lille Bugt ved Kæmpeas Udlob.

Aalebakker [*ɑ-labakana*]. — Ved V.-Rosendale.

Adelvejsmyr [*a-lvajsmy-rn*]. — Engstrækning ved Landevejen mellem Melgd og Bukkegd. Subst. bh. Alvei „Adelvej, Landevej“ (Esp). Navnet er af andre Meddelere opfattet som Halvvejsmyr (s. d.).

Askeager. Lb 1569 Aske agir. || **Askebæk** [*askæbæk-in*]. VSK, Mansa 1851, Bull 1869, Gst Askebæk; Th Askebæk og Askebækdalen. — Kaldes paa de ældre Kort Enesbæk. Trænavnet Ask.

Aspinge Bro [*aspinabro*]. Borrijnh III 78 Aspijnabroen; Guide 1945 Aspinge Bro. — Bro over Møllebæk S. for Kaggd. Da der ikke vides at have været nogen Bebyggelse ved Broen, foreligger der snarest et ***Asp-engebro** eller mul. et naturbetegnende **Asping(e)**, afledt af Trænavnet **Asp**. Det kan være Navn paa Bækken eller de omgivende Moser, jfr. Sønnavnet **Aspingen** i Bohuslen (Hellquist, Sv. Sjönamn 46). Sml. Spælinge, Rø S., 664. Slægtsnavnet **Asp**, der ifl. Opt. 1949 er kendt paa Egnen, og hvis enkelte (mandlige) Bærere i best. Form kan hedde [*asp-in*], kan næppe ligge til Grund, da man saa skulde vente Sammensætninger med [*aspa*].

Baadens Øre. Spec 1761 Baadens Øre.

Bakkestykke. Th Bakkestykket.

Baronen [*baro-nin*]. Borrijnh III 79 Baronejn. — Udlod i Nørrekrak.

Bavnehøj [*bånnshå-n*]. Lb 1569 Bognhø y lange agir, synden vnder Bognhøj; Lb 1569 CodUps Bognhøy Lange agir; Lund c. 1820 Baumhøj. — N. for Pgd; kaldes ogsaa Hvidehøj, Klintehøj, Møllehøj og Rishøj. || **Bavnehøj**. VSK Baumhøj; UK 1817 Baunehøj; Lund c. 1820 Baunehøj; Gst 1888 Bavnhøj; INM 1874 Baunehøj; AL 1912 Bogne- el. Baagne-; Gst Bavnehøj. — Ø. for Puggegd; kaldes ogsaa Puggehøj. || **Bavnehøj**. Lund c. 1820 Baunehøj; INM 1874 Baunehøj. — Ved Melgd; Bavnem blev borttaget, da Gaarden blev bygget ved Højen (INM 1874). || **Bavnet** [*bånned*]. VSK Baun; Salchow 1813 Borrebaune; (her?) Lund c. 1820 Baunehøj; Bull 1869 Baun. — Identisk med Borrehøj. Bavn, se Indl.

Bentsbæk. Falenkamp 1783 Bents Bæk; Ipsen K 1839 Bendts Bek. — Mindre, nu fsv. Bæk tæt N. for Helligpeder. Mandsnavnet Bendt.

Bertelestæl [*ba-rtalastæ-lin*]. — Mark N.Ø. for Almegd. Mandsnavnet Bertel.

Blaahus Bæk. K 1746—50 blaa suus bekken; Thurah Blaa Suus Bæk; Urne Tilf. t. Thurah p. 33 Blaaehuus Bekken; DAtl Blaas Suus Bek; K c. 1770 Blaahusbek; Falenkamp 1783 Blaasuus-Bekken. — Bæk, der løber gennem Blaaskindsdal. Urnes Rettelse til Thurahs Navneform, der er afhængig af K 1746—50, er næppe Gætværk, men skyldes Kendskab til de lokale Forhold. Man maa derfor antage, at Bækken har Navn af et iøvrigt ukendt Blaahus, der kunde være Ellipse af ***Blaaskindshus**, hvis Blaaskindsdal ellers er det oprindelige Navn paa Dalen (se ndfr.). || **Blaakulle**. BhFisk 1933 p. 15 Blaakoilja. — Bakke i Sigtelinjen mellem Kaas Grund og Ruts-

kirke. Jfr. Naturnavnet Blaakulle, Øster-Marie S., 673. || **Blaaskindsdal** [*blaw-sindsda-lin*]. BWBeskr 1676 Blaasdalen; K 1744 Blasdalen; MK 1784 Blaasingsdal; Mansa 1851 Blaasingdal; APAdler: Prøve paa et bh. Dialekt-Lexikon 1856 p. 4 Blaa-Skinds Dal; Trap¹, Trap² Blaasingdal; Gst 1888 Blaasing Dal; AL 1912 [Blaasjijnsdal]; Teinnæs [Blåsjijnjedsållinj]; Trap⁴, DFS 1906/23 Blaasingedal. — Forleddet Blaas-, Blas- i de ældste Kilder kunde være en Sammentrækning af *Blaahus, jfr. Blaahus Bæk ovfr. Udtaleformerne viser imidlertid, at Navnet nu er sammensat med det hyppigt forekommende Blaaskinde (se u. Rønne Kbst., 641). Jfr. Adlers Bemærkning (l. c.): „Som et Exempel paa, hvorledes et Ord og en Benævnelse kan misforstaaes, naar man ikke kjender Udtalen, kan anføres, at paa Mansas Kort over Bornholm er en Dal, der hedder Blaa-Skinds Dal, paa Grund af Klippernes Farve (de ligne blaat Skind, f. Ex. blaat Ræveskind), skrevet Blaasingdal, der altsaa aldeles afviger fra Meningen og Betydningen“. Ifl. R høres nu ofte en af Skriftformen paavirket Udtale [*blaw-sinada-lin*] eller [*blaw-zinada-lin*].

Blak [*blak*]. — Sten i Vandet ud for Helligpeder. Om Navnet, se u. V.-Marie S., 653.

Blegdal [*blæjda-lin*]. — Tæt S. for Svartingegd. || **Blegkilde** [*blæj-kijan*]. — I Blegdal. Forleddet kan i begge Navne være Subst. Bleg „Blegning, Blegeplads“, eller Blegkilde kan have Adj. bleg til første Led (jfr. Hvid-, Rødkilde) og Blegdal være Ellipse for Blegkildedal.

Blæsbjerg [*blæzbyær*]. Gst Blæsbjerg; BhFisk 1933 p. 15 Blæsbjær; Borriinh III 78 Blæzbjær. — Høj Bakke ved Allinge-Landevvej N. for Hullegd. Vb. blæse.

Boldehald [*bolal'ha-l*]. — Resterne af en Vandreblok i Dalen N.Ø. for Gammeldam. Subst. Bold, jfr. Jættebold ndfr.

Bondetofte. Lb 1569 Bonde toffte.

Borre [*båra*, *på-båra*]. Borriinh III 78 og 84 Borra. || **Borredal**. Komm 1738 Bohre dalen; K 1746—50 borre dalen; Guide 1887 Borredal. — Den N.-S.-løbende Dal Ø. for Ø.-Borregd. Delvis i Olsker S. || **Borrehøj**. K c. 1700, K 1744 Borrehøj; K 1746—50 Borre Høj; Thurah Borra Høj; Falenkamp 1783 Borre Høj; Salchow 1813 Borrebaune; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Borrehøiden; 1850 (Th) Borre Baunet. — Høj Bakke, tæt V. for Ø.-Borregd. Hedder nu alm. Bavnet. || **Borrelyng** [*båralønj*]. Guide 1887 Borrelyngen; Gst Borrelyng; Borriinh III 78 Borralyngjen. || **Borre-mark**. 1714 Komm 1715—21 dend Nørre Marck, som Kaldes Borre Marken; 1715 Komm 1715—21 Borre Marcken, Borregaards Marken, som strecker sig til Slodz Vangen; 1723 Komm 1722—24 Borre Marken; 1738 (Afskr Komm 1738) Bore Marcken Norden Ruteskersogn. — Borre er Navn paa den nordl. Del af Sognet (Borrelyngen og 14., 15. og 16. Sg.s Tilliggende). Om Navnet se ovfr. u. Ø.-Borregd. || **Borredam** [*båradamin*]. — Mose tæt S. for Tuleborg, af hvilken Mosen vel har Navn; Spor af kunstigt anlagt Fiskedam. || **Borrekilde Enge** [*båra'kijsænjana*]. — Ved Borrekilde i Hasle Kbst.s Vang. || **Borremose** [*båramåzan*]. — Andet Navn paa Borredam.

Brandsvad [*bra-ns'va*, *brü-növa*]. Gst 1888 Brandsvad Bro; Gst Brandsvad; Th Brandsvær; Borriinh III 93 Brunsvå. || **Brandsvad Høj**. UK 1817 Brandsvadhøj. — Tidligere Vadested, nu Bro, over Askebæk ved den nuværende Melgd og Højen Syd for Vadet. Forleddet er Personnavnet Brand. Formen Brunsvad skyldes vel Tilknytning til Slægtsnavnet Brun.

Bredeager [*bræ-a-gar*]. Lb 1569 Brede agir. — Den optegnede Form gælder en Mark S.Ø. for Krusegd, Formen 1569 en Mark til 5. Vg. Adj. bred.

Brunebakke [*brü-næ'baka*]. Th Brunebakke. — Høj i Svartingedal, N.Ø. for Svartingegd. Adj. brun.

Bukserne [*baw'sarna*]. BhFisk 1933 p. 15 Bojsarna; (her?) Teinnæs [*bå-jaan*]. — Grund S. for Teglkåas, 250 m fra Land. Subst. bh. Bojsa, f. „Bukselaar“ (Esp).

By [(*på*) *by*]. Borriinh III 79 „By“. || **Byager**. Lb 1569 By agerenn. — Mark til det første (nørre) Kirkebo. || **Bydam**. Th Bydammen. || **Bystykke** [*by-stykkad*]. — Mark ved Bymøllen. By er Navn paa et Højdedrag

med en Mølle og en Smedje; det er skilt fra Kaasby ved Askebæksdal og flere Gaarde, som ikke hører til Kaasby, men det kan tænkes, at 8. og 9. Sg Bukkegd og Almegd, som ligger paa Højdedraget, har udgjort den „By“, hvorefter Egnen har Navn. By, se Indl.

Bækkegrund. BhFisk 1933 p. 15 Bækkjagruinj. — Grund 12 Sømil V.N.V. fra Vang. Den har muligvis Navn efter Sønderbæk, som indgaar i Medene til Grunden. || **Bækkeløkke** [bækalykan]. — Ved Bukkegd.

Bæle Havn [sonrø og når bælahavn]. || **Bæle Huk.** Teinnæs [bælahuk-inj]. || **Bæle Sten.** BhFisk 1933 p. 15 Bæla Sten. — I Sigtelinjen mellem Kaas Grund og Hasle Kirke. Bebyggelsesnavnet Bæle.

Dalebro [dalabro-en]. Guide 1914, Gst Dalebro. — Elliptisk for Dalegaardsbro, ved Dalegd. Ogsaa Julebro. || **Daleenge** [dalængana]. — Engene S. for Dalegd.

Damager [damagør]. — Marker ved Tuleborg og Svartingegd (ved Gaardens Dam). || **Dameng.** Lb 1569 Damb engen, Dambengen. || **Damløkke** [damlykan]. — Eng N. for Højegd; Mark ved Tuleborg; Mark til Pellegd, mellem Gaarden og Gammeldam (Navnet her givet af den nuværende Ejer). || **Dammebæk.** MK 1784 Damme Bek. — Mindre Vandløb tæt N. for Helligpeder. Dam, se Indl.

Degnestolen [de-nasto-lin]. Grove, Danmark³ II 156, BhSoc 21/12 1935 Degnens Stol; Th Degnestolen. — Klippeparti ved Jons Kapel, se u. Jons Kirke.

Drætten [dræt-en]. — Indgærdet Sti fra Højegd til Damløkken N. for Gden. Dræt, se Indl.

Duehul [dawahåled]. Guide 1887 Duehullet; Gst Duehul; BhFisk 1933 p. 15 Dauehøled. — Mands høj Hule langt ind i Bakken ud for Blaaskindsdal. || **Duehulsskær** [dawahålskær]. — Skær ud for Duehullet. || **Duehøj.** Th Duehøj. — S. for Jons Kapel. Subst. Due.

Dybesigt [di-væ-sigt]. Teinnæs [divesajt]. — Lavning med Vandhul el. Kilde i Blaaskindsdal. Vel Subst. bh. Sejt, m. „Sigte (Si)“ (Esp).

Dynde [dyna]. MK 1784 Dynen. — Ringedals Udløber mod Blaaskindsdal. || **Dyndebacker** [dynabakana]. Borrih III 93 Dyjnabakkana. — S. for Dyndegd; elliptisk for Dyndegaardsbakker. || **Dyndeeng.** RegAS 1834, Jb c. 1850 Dyndeengen. || **Dyndestykke** [dynastykøed]. — Mark S. for Dynde. Dynd, se Indl. || **Dyndemøllerbakke** [dynamøllarakana]. — Bakken S.Ø. for Dyndegd, hvor tidligere Dyndemølle stod.

Døbefonten. Grove, Danmark³ II 156 Døbefonten. — Klippeformation i en Hule ved Jons Kapel; se ndfr.

Døbekarret. BhSoc 21/12 1935 (Julenr.), Th Døbekarret. — Sa. Lokalitet som Døbefonten.

Egelund [æ-jalon]. — N.Ø. for Skovgd. Trænavnet Eg. || **Egesager.** Lb 1569 Egis agerenn. || **Egesdam.** Komm 1720—21 paa Lyngen paa Egesdam; 1721 i Komm 1715—21 paa Lyngen ved Eggedam. — Kollektivet Ege, n. „Egekrat, Samling af Egetræer“.

Ellebæk. K 1746—50 Elle bekken; Thurah, DATl, Falenkamp 1783 Elle Bekken; Salchow 1813 Ellebeck. — Ældre Navn paa Slaskebæk. || **Ellehøj** [ælhøj]. 1805 (Th) Ellehøj; Salchow 1813 Ellehøj; UK 1817, Gst Ellehøj. || **Ellemyresager.** Lb 1569 Elle myris agir. — Forleddet er i alle tre Navne Trænavnet El. Der er næppe, som formodet af Inger M. Boberg i BhS XXI 78, Grund til at antage, at Navnet Ellehøj skyldes Troen paa Ellefolk, da der ikke kendes Sagn om denne Høj.

Enesbæk. K 1746—50 Enes bekken; Thurah, DATl Enes Bekken; Falenkamp 1783 Enis Bekken; Salchow 1813 Enesbeck, Enesbecken. — Ældre Navn paa Askebæk. Kollektivet Ene „Samling af Enebærbuske“ el. Ellipse for Enesgaardsbæk.

Engager [ængagør]. — Mark V. for Engene ved Svartingegd. || **Engløkke** [ænglykan]. — Mark til Pellegd. Navnet givet af den nuværende Ejer.

Essiehøj. 1762 UrneAdd Essie Høyen. — Nævnt i en Rapport om Bavner, muligvis identisk med Bavnen paa Ellehøj, som anføres bl. a. hos Salchow 1813. Vel Subst. Esse „Ildsted, spec. i Smedje“, gl. da. esia, sv. ässa, idet j bevares efter (stemt) s i Bh. (EspIndl 56).

Faarebakke [*fə-rabakən*]. — V. for Klingeged. || **Faaredal** [*sto-ra-, lija fə-rada-l*]. — I Ringebakker. Subst. **Faar**.

Fadermyr [*fa-dər'my-r* eller *fa-darmy-r*]. Borriijnh III 94 Fådermyrn. — Mose Ø. for Vysteby.

Findodde [*finju-din*]. — Lille Fremspring paa Kysten tæt N. for Helligpeder. Mandsnavnet **Find**.

Finnedal [*finada-lin*]. K 1746—50 Finne Dallen; Hauberg Bh³, Guide 1889 Finnedalen; Trap³, Guide 1914, Gst Finnedal; Borriijnh II 150 Fijnadålijn. || **Finneløkke**. Synsforretn. 1757 Urne Tilf. t. Thurah p. 24 Finde-Lykken; MK 1784 Finge [r. fra Finne] Løkken; M 1844 Finnelykken. — Mindre Areal (Matr. Nr. 96) S. for Slotslyngen. Baade dette og Finnedal har antagelig Navn efter en Udbygger paa „Slottens Ladegaard“, Jb 1719 Mads Finne, og hans Efterkommere Berthel Madsen Finde og Peder Berthelsen Finde. Hans Formand, nævnt i Jb 1696, hed Jacob Matthiesen, kaldet Fisker (Z).

Fiskesmyr. Lb 1569 hoss fyskes myr; Lb 1569 CodUps fiskes myr. — Til Degnegaarden. Forleddet kan være Gen. Sg. af Subst. bh. Fiske, n. [*feskə*] „Fiskning, Fiskeri“ (R) el. bh. Fiskje, n. [*feskə*] „Efteraar“ (Esp, R).

Fitting. BhFisk 1933 p. 15 Fittinj. — Grund ved Vang. Det kan ikke afgøres, om Navnet er et Subst. *Fitt, m. med bestemt Artikel eller en -ing-Afledning, evt. i best. Form Mask., idet best. og ubest. Form i dette Tilfælde er ens (EspIndl 87). Navnet er muligvis af samme Oprindelse som det bedre afhjemelede Fittinge, Ø.-Larsker S., 671 (s. d.).

Fladklippen. BhFisk 1933 p. 15 Flådkløppan. — I et Med til en Fiskegrund; antagelig en flad Klippe ved Kysten.

Flejen. BhFisk 1933 p. 15 Flajan. — Grund ved Vang. Vel et Subst. bh. *Fleja, f., Sideform til el. Afledning af Subst. Flej, n. „Skær“ (Esp). Om denne Orddannelsestype, se u. Naturnavnet Sylten i Ibsker S., 674.

Flissegab [*flezaga-vəd*]. — Mindre Areal ved Gangsti N. for Rutskirke. Forleddet kan være Vb. bh. flissa „fnise“ (Esp).

Fogedeng. KR 1773 Fogde-Engen; UrneJb Fogde Engen.

Fredagsager. Lb 1569 Fredags agerenn. — Til Nørre-Kirkebo. Antagelig Navn paa en Jord, af hvilken Indtægten er anvendt til Afholdelse af den i Kirkeordinansen af 1539 bestemte ugentlige Hverdagsgudstjeneste, der oftest holdtes om Fredagen (Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 104 ff.).

Frendekuld. VSK Frøndekul. || Frøndekulds Ager. Lb 1569 Frøndekuls agir; Lb 1569 CodUps Frønde Kulds agir. — Højen er paa Kortet afsat N. for Ingemarsgd, og Marken hører til 8. Vg. Mandsnavnet glða. Frøndi ell. samme Forled som i Frønegd, Ibsker S., 674.

Frydesten [*fry-daste-nin*]. — Navn paa Vandreblok ved Hyldegd. Maaske Vb. fryde (sig), frydes i den foræld. og dial. Betydning „vokse frodigt, grønnes“ (ODS, Esp).

Fuglesangen [*fawlasənin*]. Guide 1914 Fuglsang; Gst Fuglesang; DFS 1906/23 Fuglesangen. — Skovstrækning med nogle Huse. Se under Fuglesangsd, Ibsker S., 674.

Fævogten [*fə-wautən*]. Th Fævauten. — Mark Ø. for Lille-Ringebakke; jfr. samme Navn i Knudsker S., 651.

Gaaserenden [*gə-zarənan*]. — Ved Duehul N. for Jons Kapel. Jfr. samme Navn u. Allinge-Sandvig Landdist., 644a, og i Rø S., 664.

Gaddekilde [*gadakiljan*]. Borriijnh III 94 Gaddakijjan. — Kilde mellem Nydamsklipper; har Navn efter en Særling kaldet [*gadin*], formodentlig Slægtsnavnet Gad (Opt. 1944).

Gadedam [*ga-dədamin*]. — Lille Dam tæt S. for V.-Rosendale. || **Gadeeng**. Lb 1569 Gade engen. — Til Degnegaarden. Gade, se Indl.

Galperedal [*galparada-lin*]. Th Galparadålijn. — Kløft i Bakkerne S. for Askebæk. Forleddet er vel et Subst. *Galperø, maaske et Øgenavn, til Vb. bh. galpa „larne, raabe, skrige, bruge Mund“ (Esp).

Gamledam [*gamlədam*]. (Her ?) 1763 UrneAdd Nye Dam og gamle Dam; Falenkamp 1783 Gamle Dam; Salchow 1813, Guide 1945 Gammeldam. — Dalstrøg med lille Sø N. Ø. for Nydam.

Gastehøj [*ga-stə'hāj*]. Th Gosta Høj, Gösta Høj. — Mark ved Blæsbjerg.

Subst. bh. Gåst „ondt Væsen, Spøgelse“ (Esp). Jfr. Marknavnet Troidet ndfr.

Gildesløkker. 1582 (Afskr. af Urne 1756 efter Afskr. 1713) Geldes Lykkerne. || **Gildesskov** [*gildesskawin*]. 1800 (Th) Gildesskoven. — Ved Gildesboet V. for Kirken.

Gisseløkke. Lb 1569 gysselycke. — Maaske et Personnavn eller Tilnavn Gisse, Sideform til el. udviklet af glda. og glsv. Gise (DgP).

Grydehøj. UK 1817 Grydehøj. — Ved 42. Sg. i Vysteby. Subst. Gryde el. Subst. glda. *grÿt, n. „Grus, Sten“.

Grønhøj [*grö-n'høj*]. Lund c. 1820 Grønnehøj; INM 1874 og 1882 Grønnehøj; Vedel BhO p. 254 Grønnehøj; Gst Grønhøj. — Gravhøj S. for Helligpeder. || **Grønnebjerg** [*grö-n'bjærg*]. VSK Orig Grønne Bierg; UK 1817 Grønbjerg; Lund c. 1820 Grønnebjerg; Gst Grønbjerg. — Bakkeparti S. for Gamledam. || **Grønnebæk.** K c. 1700 Grønne Beck; K 1744 Grønnebekken; K 1746—50 grønne-bekken; Thurah Grønne-Bek; Salchow 1813 Grønnebeck. — Vist Militærets Navn paa den Bæk, som alm. hedder Ravnebæk. || **Grønne-dal.** INM 1882 Grønnedal, Grønne-Dal. — Dalen mellem Gamledam og Nydam, mul. Ellipse for Grønnebjergsdal. || **Grønne Vej** [*dænj grö-na vænj*]. Borriijnh III 79 Dæjn grøna Væjn. — Andet Navn paa Rødhosevejen ved Bagergd.

Gubbehulle [*göba-, göb'håla*]. Borriijnh III 79 Gubbeholla; Th Gubbaholla. — Eng ved Hullegd. Forleddet er vel, trods Vaklen i Udtalen, Subst. bh. Gubba, m. „Gubbe, Olding“ (Esp) eller Personnavnet Gubbe, hypokoristisk Form af Gudber, Gudbjørn, jfr. Gubbenisse, Hasle Kbst., 642. Efterleddet er Subst. bh. Holla, f. „Hul, liden Fordybning f. Ex. i Jorden“ (Esp).

Guldhullet [*göf'håled*]. — Klippehule ved Rødkløv.

Gungehøj [*gånaråhån*]. VSK, Gst 1888 Gungehøj; Gst Gyngenhøj; Borriijnh III 95 Gongarahåjn. — Subst. Gunge „Hængedynd, Hængesæk“ (ODS) eller i den bh. Betydning „Gynge“ (Esp), senere omdydet til Gongara „Ganger“; jfr. Gangersand, Ø.-Larsker S., 671.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt. — Om dette Navn, se u. Knudsker S., 651.

Halden. Bull 1869 Hallen. — Højdedrag i Borreløngens nordl. Del. || **Halleager.** Lb 1569 Halle agerenn. || **Halledal** [*ha-lada-lin, ha-lada-lana*]. Guide 1914, Gst Halledal. — Dalstrækning N.Ø. for Frigid. || **Hallemade** [*ha-lama-n*]. Borriijnh III 79 Haj'lamån; Th Hajla Måen, Hajlamåen. — Mose til Tuleborg. Hald, se Indl.

Halsen [*halsinj*]. Guide 1887 Halsen. — Kløften S. for Aahalsegd, (se Ulvehals).

Halvnedeløkker [*hanlada-, halnadalyfærna*]. — Delvis i Klemensker Sogn, paa begge Sider af Aaen mellem Ingemarsgd i Rutsker og Pilegd i Klemensker. Subst. bh. Hallnad „Halvdeel, Hælvt“ (Esp).

Halvvejsmyr [*halvajamy-rn*]. — Udtørret Engstrækning v. Landevejen mellem Melgd og Bukkegd, af andre Meddelere kaldt Adelvejsmyr.

Hareskov [*ha-raskawin*]. — Mellem Pellegd og Dyndegd. Dyrenavnet Hare.

Hasselbuskekuld [*ha-zælbåskakoln*]. — Høj paa Skrænterne ved Jons Kapel.

Haveløkke. Lb 1569 Haffue lycke. — Have, se Indl.

Havleddebuigt [*ha-wledabåkten*]. — Lille Buigt umiddelbart N. for Teglkas. Forleddet er sammensat af Subst. Hav og Subst. bh. Lødde, m. „lille Led i et Gjerde“ (Esp).

Helligpeder Bæk. Salchow 1813 Helligpedersbeck. — Fsv. Bæk. || **Helligpeder Odde.** K 17. Aarh. Hellig Peer; K c. 1700 Hellig Peders Odde; K 1744 Hellig Peders Odde; K 1746—50 Hellig peders odde; Mansa 1851 Hellig Peders Fiskerleie og Odde; Gst Helligpeder Odde. — Bebyggelsesnavnet Helligpeder.

Helnid. Lb 1569 Helnid. — Maaske Fejl for Heluid „Helvede“.

Hestehaven [*hæstaha-wån*]. Fæsteprot 1717 hæste have; Komm 1738 en liden Skou deel kaldet Heste Haugen; K 1746—50 Heste haugen; UrneNb

Hæstehaven; Salchow 1813 Hestehauge; Borrijnh III 78 Hæstahawajn. — Skovstrækning med Mose paa Borre. || **Hesten** [*hæstin*]. — Sten i Vandet ud for Helligpeder.

Horsebakke. INM 1874, INM 1882, Vedel BhO p. 254 Horsebakken. — Lille Jordhøj V. for Jydegaardene; Dyrenavnet Hors „Hoppe“, i Sms. „Hest“ (Esp).

Hulleeng. Lb 1569 Holle engen norden Bognhøy. — Subst. bh. Holla, f. „Hul, Hualning, liden Fordybning f. Ex. i Jorden“ (Esp) el. Subst. Hul [*håll*], i Sms. [*håla-*] (R).

Hummedal [*homa'da-l*]. Th Hommadal. || **Hummedalsager** [*homa-da-lsa-gør*]. — Skovbevokset Dal og tilstødende Mark Ø. for Blæsbjerg. Forleddet kan næppe være jy. hom „Spergel, Dodder“ (Feilb.) el. Subst. Hamme, sv. hamma, f. „Ruse, Aalruse“, der i Skåne-Blekinge kan have lukket Vokal (o), men vist altid er Fem. (se Modéer, Den nord. ryssjans ursprung och ålder p. 12 f., 15), snarere et i tryksvag Stilling reduceret Homanne- el. lign.

Hundshøj. Lund c. 1820 Hundshøj; INM 1874, INM 1882 Hundshøj; Vedel BhO p. 254 Hundshøj. — Gravhøj N.V. for Bagergd. Subst. Hund, maaske anvendt som Tilnavn.

Hvidehøj [*vi-dahøj*]. Borrijnh III 94 Videhåjn. — Tæt N. for Præstegaarden, ogsaa kaldet Bavnehøj, s. d. || **Hvidkløv** [*vi-daklæ-wiñ*]. BWK 1676 Huid Klif; BWRap 1676 Huide Kløv, den hvide Kløv, den Vide Kløv; K 1744 Huideklefv; Panum 1830 p. 39 Hvidkleven; Gst Hvidkløv; AL 1912 Hvidklæu; Trap⁴ Hvidkleven; BhFisk 1933 p. 15 Hvida Kløven. — Stejl Klippe-skrånt N. for Jons Kapel. Adj. hvid. Ifl. Hauberg Bh¹ 23 er Klippen hvid. Jfr. Rødkløv ndfr.

Hyleknald. BhFisk 1933 p. 15 Hyleknajn. — Grund ved Vang.

Hægten [*ha-jtan*]. BhFisk 1933 p. 15 Hajtæn. — En „Plat“, o: mindre Strækning, Plet, midt paa Kaasegrund. Subst. Hægte, vel om et Sted, hvor Garnet hænger fast. Se Hægten, Ibsker S., 674.

Hælen. Lb 1569 synden wid hælen. — Subst. Hæl? Eller Sammenhæng med Hølnid i samme Kilde?

Højesten. Lund c. 1820 Højesteen; INM 1882 Høje-Sten. — En nu flyttet Bautasten paa Tuleborgs Grund ved Skellet til Olsker S. || **Højestykke** [*højastykød*]. — Areal omkring Skrydehøj N.Ø. for Enged. || **Højsangen** [*højsåning*]. — Areal S.V. for V.-Rosendale, V. for Rosendale-skoven. Snarest et poetisk Skovnavn, jfr. Fuglesangen ovfr. || **Højskov** [*højskawin*, *dynagør-rhøjskawin*]. Lb 1569 Høyskouffs eng, Lille Høyskouffs eng; Borrijnh III 79 Dyjnagaars-Håjskåwejn. — N. for Dyndegd. || **Højstensager** [*højste-na-gør*]. Th Højstensager. — Mark N.V. for Hullegd. Ingen top. Forbindelse med Bautastenen Højesten ovfr.

Iglekær. K 1744 Eilekier. — Synes at være Navn paa Mosen i Hestehaven paa Borre. Subst. bh. Eil, m. „Igle, Blodigle“ (Esp). Der skal være fanget mange Lægeigler i denne Mose i ældre Tid (R).

Imellem Bækkene [*imæ-l bækana*]. — Mark umiddelbart V. for Vestergd, mellem Raagebæk og Sønderbæk.

Indrehøj. Lb 1569 wid Jndere høy. — Maaske den indre Høj i Modsetn. til en ydre, fjernereliggende ell. nærmere Kysten.

Ingvarnæs [*invarnæs*]. — Stor Sten i Vandet ud for Helligpeder; har ifl. Opt. 1944 Navn efter en strandet engelsk Damper, som skubbede Stenen op, saa den blev synlig. Skibet har rimeligvis heddet „Inverness“ efter den skotske By.

Jensebæk. MK 1784 Iense Bek. — Bæk ved Tegkåas, nu forsvunden. || **Jenseknald** [*jensa kna-l*]. BhFisk 1933 p. 15 Jensa Knajn. — Paa Kaasegrund. Mandsn. Jens. Knald, se Indl.

Jeppestykke [*jæpssa-tyka*]. Borrijnh III 93 Jæppesalykja. — Jordstykke til Grønnebjerg Gd. Mandnavnet Jeppe.

Jerneng. Lb 1569 Iernn engen. — Subst. Jern.

Jesperodde [*jæsparü-din*]. — Svagt Fremspring paa Kysten tæt S. for Helligpeder. Mandnavnet Jesper.

Jons Kapel [*jo-næ ka'pæl*]. BhAvis 4/9 1857 Johns-Capel; Ill. Tidende II

398 (8/9 1861) Ions Capel; Trap³, Trap⁴ Jons Kapel; Gæt Jonskapel. — Nyere Navn paa Klippepartiet Jons Kirke (jfr. Z i BhSoc 21/12 1935 (Julenr.)). || **Jons Kirke** [*jo-n's kærka*]. K 1746—50 jons kirke; Thurah, Falenkamp 1783 Jons Kirke; Lund c. 1820 Iohnskirke; Panum 1830 p. 36 Ionskirken; Mansa 1851, Bull 1869 Jons Kirke; Trap¹, Trap² Ionskirke; Esp (u. Stivvel) den saakaldte Jonskirke. — Opfattes alm. som Navn paa det Klippeparti, der nu kaldes Jons Kapel, saaledes af Esp (p. 330) og Z (l. c.), idet Klippeformationen har en vis Lighed med en Kirke. I nogle Kilder er Jons Kirke imidlertid blot en Spalte eller Grotte (Lund c. 1820, Panum 1830 p. 38, jfr. Trap⁴ III 604: en Klippespalte, „Kirken“), og dette er muligvis det oprindelige, jfr. at flere af de enkelte Klipper og Kløfter har særlige Navne, saaledes Talerstolen eller Prædikestolen (Jons Prædikestol), Stivelen, Døbefonten el. -karret, Degnens Stol, (Kirke-) Skabet, Sakristiet, (Jons) Madkælder, (Jons) Spisestue, (Jons) Soveværelse (jfr. Z l. c.). Om Stedet er der paa Grund af Navnet opstaaet Sagn om en Eneboer eller Missionær, som fra Prædikestolen talte til Fiskerne paa Seen eller „de paa Stranden forsamlede Hedninger“ (Grove, Danmark¹ II 261, Hauberg Bh¹ 23). Betegnelsen Jons Kapel kan skyldes Analogi med Salomons Kapel i Allinge-Sandvig Landdistr. || Jonskirke Krog [*jo-n'skærkækrå-gin*]. — Vigen ind bag Klippen Jons Kirke. || **Jons Madkælder, Jons Sakristi, Jons Sovekammer, Jons Spisestue.** — Se u. Jons Kirke ovfr.

Julebro [*ju-labro-en*]. Gst 1888 Julebro; Th Julebro(en). — Elliptisk for Julegaardsbro. (Nu Dalebro). || **Julehøj** [*ju-lahå-n*]. INM 1874 Julehøj; INM 1882 Julehøj; Vedel BhO p. 254, Gæt Julehøj; BhS XXI 70 f. Julehøj, Jylahøj. — Gravhøj; Ellipse for Julegaardsbøj. || **Juleknald** [*ju-lakna-l*]. BhFisk 1933 p. 15 Jylaknald. — Grund, vistnok ud for Ravnebæk. || **Julen.** BhFisk 1933 p. 15 Jylinj. — Grund ved Vang. Slægtsnavnet Jul.

Jættebold [*jæt-a'bol*]. Gst 1888 Jættebul; AL 1912 Jættaboij; Gæt, DFS 1906/23 Jættebul; DFS 1931/13 Bl. 43 Jætteboldt; DFM 39 p. 172 Jættebold [*jæt-a'ba*] (Jättabull). — Navne paa to fritliggende store Sten i henholdsvis Svartingedal og Blaaskindsdal; til den første knytter der sig Sagn om, at den er kastet efter Klemenskirke af en (svensk) Jætte (kvinde). || **Jættebordet.** Th Jættebordet. — Sten i Svartingedal. || **Jætteklippe** [*jætaklöp-an*]. — Klippeparti ved Jættebold i Svartingedal. || **Jættesofaen** [*jætasa-fan*]. — Klippeparti lige V. for Jættebold i Svartingedalen.

Kaasegrund [*ka-zagrön*]. Gst Kaas Grund; BhFisk 1933 p. 15 Kaasgruinj; SøK 1942 Kaasegrund. — Grund ud for Kaasby. || **Kaasehavn** [*ka-zaha-un*]. — Ved Fiskerlejet Kaas. „Havn“ er i Fiskersproget Betegnelsen for et Sted, hvor en Baad kan lægge ind til Land og trækkes op paa Stranden (Opt. 1944).

Kajemaansehul [*ka-jæmæ-nsehål*]. DFS 1906/23 Kaiemaansaholl; Borriñh III 78 Kajmänsaholled; Th Cai (Kaj) Mons Hul. — Klippehule i Ringedal ved Tuleborg, ifl. Traditionen navngivet efter en Drabsmand Kaj Måns eller Kaje-Måns (se Hauberg Bh³ p. 90, Turistforen. Aarb. 1926 p. 98). Første Del af Navnet kan være Personnavnet glda. Kaie, der bruges baade som Kvinde- og Mandsnavn (DgP), eller (Omtydning til) bh. Kaia, f. „Allike“ (Esp).

Kammelemark. UK 1817 Kammelemark. — Areal Ø. for Maegd og Aahalsegd (MatrNr 82 og 83). Plantenavnet Kamille?

Kannikehøj. Lb 1569 synden Canickehøj, norden Canicke høy. — Subst. Kannik.

Kanonager [*ka'no-na-gærin*]. — Areal S.V. for Huset Trekanten, til Baasegd.

Kilstykke [*ki-lstykked*]. — V. for Møllebjerg ved V.-Rosendale. Kil, se Indl.

Kirkebo Kær [*kærkæbo-kæræd*]. — Ø. for 5. Vg Kirkebo.

Kirkedal. Lb 1569 norden kircke daall, vesten kirckedall, synden Kirckedall, Kircke dals eng; Hasle KR 1684 østen Kierche Dallen; Hasle Skiftepr 1725 ved Kierche Dall i Rødsker sogn; 1735 (Afskr. i Komm 1738) Kirche dalen. — Vist S. for Kirken. Bivejen fra Kirkebyen sydpaa forbi Smedegd, Maegd og Aahalsegd hedder i Vejfort 1942 Kirke-

dalsvejen. || Kirkegaarden. Lund c. 1820 Kirkegaard; INM 1874, INM 1882, Vedel BhO p. 266 Kirkegaarden; BhTid 20/12 1932 Skibs-Kirkegaarden. — Ifl. Lund c. 1820 „en firkantet med Stene omsat Plads under Bakkerne, mellem samme og Stranden, synden for Hellig Peer“. Traditionen sætter Navnet i Forbindelse med Forliset af et Orlogsskib ved Hasle 1566, hvorfra Besætningen skal være begravet her, medens andre, der har set den nu fav. Stensætning, ansaa den for at være et Oldtidsminde (se herom BhTid 20/12 1932). Jfr. Soldaterhøj ndfr. || Kirkeskabet. — Se u. Skabet ndfr. || Kirkestykke. Lb 1569 Kirkestickid. — Eng til Nørre-Kirkebo.

Klintehøj. 1762 UrneAdd Klinte Høyen. — Nævnt i en Rapport om Bavnar, snarest identisk med Højen N. for Præstegaarden. Klint, se Indl.

Kløvebakke [*klæwabakan*]. — S. Ø. for Aahalsegd. Kløv, se Indl.

Knarrelodden [*knaralådan*]. — V. for Gyngehøj. Elliptisk for Knarregaardslodden. || Knarremose [*knaramåzan*]. INM 1874, INM 1882, Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindr. (1934) p. 14, Knarremosen; Gst 1888 Knarmose; Gst Knarremose; Borrijnh III 94 Knarramozajn. — Ved Knarregd, kaldes ogsaa Rømeremose.

Kongens Have [*kånens 'ha-wa*]. — En gl. Have, vist til Høgegd. Have har vel her den i Rigsmålet alm. Betydning (hortus).

Korshøj [*kårshåj*]. Borrijnh III 94 Korshåjn. || Korshøj Sand [*kårshåj-sa-nin*]. — Ved Vejen nordpaa fra Rutskirke. Et Kors paa Højen kan have været Sømærke, men er vel snarest et Minde om Korsbyrden, se Korshøj i Pedersker S., 683.

Krageturen [*krå-gætúr-in*]. K 1746—50 kroge Tur; K 1746—50 (1796) Kroge Tue; Falenkamp 1783, IpsenK 1839 Kroge Taarn; Gst 1888 Krogdur; Guide 1887, Gst 1916 Krogeduren; AL 1912 [Krogaturijn]; Borrijnh III 79 Kraageturejn; Z i BhSoc 21/12 1935 (Julenr.) Kraageduren (Kragestøtten); Th Krageduren; Guide 1945 Krogeduren (Kraageturen). — Fritstaaende kegleformet Klippe ved Kysten. Forleddet er Fuglenavnet Krage, bh. Kråga (Esp). Efterleddet er et Subst. Tur, m., der ogsaa forekommer som Simplexnavn i Sognet om fritstaaende Klippe, se ndfr. Det omtydes af Falenkamp og Ipsen til Taarn og oversættes af Z ved „Støtte“, mens det ifl. Guide 1945 af Folk paa Egnen opfattes som Tur i Bet. „Rejse“ (fr. tour): „Det fortælles, at Navnet er Kraageturen „Turen Kragerne tager“. Dette Subst. er imidlertid Fem. i Bh. (EspTill.).

Krakken, Nørrekrak [*kråkin, nårs 'krak*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 90 Nørrekrat (-krak?); RegAS 1834 Krakken i Ruthsk; Gst 1888, Gst, Vejfort 1942 Krakken; Borrijnh III 79 i Nørre Krak; Th Nørre Krak, Nørrekrak. — Støder op til Krakken i Olsker S., som endnu er Skov. Krak, se Indl.

Krejerten [*kræjartin*]. BhFisk 1933 p. 15 Krajertinj. — Grund S.V. for Kaasegrund. Subst. Krejert „mindre Fartøj med 3 Master, især brugt i Østersøen“ (ODS).

Krogeager. Lb 1569 Krogeagerenn. || Krogeeng. Lb 1569 Kroge engen. — Subst. Krog eller Fuglenavnet Krage, bh. Kråga, f.

Krogeholmsmose [*krå-gå'hålsmåzan*]. Borrijnh III 94 Kraageholmsmozajn. — N. for Krogholmsgd.

Kroppesød [*kråpsøð*]. Lb 1569 vid Kroppe fød; Lb 1569 CodUps vid Kroppe sød. — Lille Lavning med Vandhul i Sogneskellet ved Vedby. Forleddet er Subst. bh. Kroppa, f. „Karudse“ (Esp). Det var tidligere alm. at sætte Karudser i Vandsteder og Kildevæld, hvis Vand skulde holdes frisk og frit for Myggelarver. Efterleddet er snarest Subst. bh. [sø:], m. „lille Vandpyt (f. Ex. efter Regn)“ (R), identisk med gotl. saud „brunn“, glgutn. (akk.) saup (Säve-Gustavson Gotl. Ordbok u. sød¹), oeng. séap, m. „Brønd, Pyt“, ofris. sâth, mnty., ohty. sôt, m. „Syden, Væld, Brønd“ (Torp, Wortschatz p. 443). En anden Mulighed er, at der foreligger (best. Form af) Subst. bh. Sö, n. „Vand, hvori Noget er kogt, Suppe“ (Esp); i saa Fald vilde Navnet være af spøgende Karakter.

Krummeaa. MK 1784 Krumme Aae. — Snarest Ellipse for Krumme-marksa. || Krummemark. Se Klemensker Sogn, 661.

Kruskilde [1949 *krü-z'kila*]. — Kilde paa Krusegds Grund.

Kullen [*koʎn*]. Th Kuillijn, Kullen. — I Svartingedal N.Ø. for Svartingegd. Kuld, se Indl.

Kumlehøj [*kʊmələ'háj, kámələ'háj, kom(ə)láhá-n*; R: *kámələ'háj*]. Lb 1569 Kummelhøj; UK 1817 Kommelehøj; INM 1874 Kumlehøj; INM 1882 Kumlhøj; Vedel BhO p. 266, 274, 287 Kumlhøj; AL 1912 [Komle- el. Kumle-]; Borrijnh III 42 Kommelaháj; Teinnæs [Kámlaháj]. || Kumlehøj Stykke [*kámələ'hájstykkəd*]. — Til Baasegd. Kumlehøj er en naturlig Bakke c. 1500 m S. for Kirken, hvor der ifl. Vedel BhO p. 287 har staaet fem Røser og en nu forsvunden Bautasten. Paa Højen har der en Tid staaet en Bavn (afsat paa Mansa 1851 og Bull 1869), som ifl. INM 1874 omkr. 1850 blev flyttet en Snes Alen nordligere, for at Kumlehøjshuset kunde opføres paa Bavns Plads. Paa Salchows Tid (1813) stod Bavnen paa den nærliggende Ellehøj, og Kumlehøj findes heller ikke i en Fortegnelse over Bavner 1762 i UrneAdd. Forleddet maa, som ogsaa antaget af Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 130, være det fra Runeindskrifter velkendte Subst. *runeda. kum(b)l*, hvis Grundbetydning er „Tegn, Mærke“ (se Karl Martin Nielsen i DSt 1941 p. 33—49 og i Ordb. til Jacobsen-Moltke). Dette Ord indgaar i adskillige nordiske Stednavne (se Opregningen i DSt 1941 p. 43 Note 2), hvoraf et Par sønderjyske er behandlede i DS V 409 f. (Kumle, af Kumlhøj?), DS VI 588 (Kumled, Lb) og Sydslesvigs Stedn. VII 166 b (Kummele, af *Kummelhø). Den Omstændighed, at flere af disse Navne er sammensat med -høj, taler imod den af Wimmer forfægtede Anskuelse, at Kuml betyder „Høj, Gravhøj“ (jfr. K. M. Nielsen l. c.). Disse Lokalteter maa have Navn af et eller andet Mærke paa eller ved Højene. Paa Højen Cumbelhou i Lancashire har der ifl. gamle Kilder staaet et Kors (E. Ekwall i NoB VIII 92). I det bh. Navn har snarest Bautastenen været det Mærke, hvorefter Højen har faaet Navn, og i saa Fald har Ordet den i Runesproget almindelige Betydning „Mindesmærke, Gravminde“. Højen kan næppe have Navn af Bavnen, og den har saa vidt vides ikke været brugt som Sømærke, saaledes at denne Betydning af Ordet Kuml, der er alm. i sv. Dial. (se SAOB, Sæve-Gustavson Gotl. Ordb.), ikke kan foreligge.

Kæmpeaa [*kæmpa-, kæmpaa-n*]. Salchow 1813 Nørreae eller Kjempeaae; IpsenK 1839 Nørreae (Kjæmpe Aa); Mansa 1851 Kjæmpeaa; Gst, Trap⁴ Kæmpeaa; BhFisk 1933 p. 15 Kjæmpaaen. || **Kæmpebakke**, Nordre-. Vejfort 1942 Nordre Kæmpebakke. — Vejbakken paa Landevejen fra Kæmpebro nordpaa. || **Kæmpebro**, VSK Kiæmpebroe; Gst Kæmpebro. || **Kæmpedal** [*kæmpa-, kæmpada-lin*]. Lund c. 1820 Kiempedal; Th Kæmpedal. || **Kæmpeeng**. Lb 1569 Kempe engen. — Slægtsnavnet Kæmpe, der vel først er knyttet til Engen, senere til Dalen og Aaen, hvis ældre Navn er Nørreaa.

Køllehegned. UrneNb en Skov-Lund Kiølleheined; UrneJb Kiølleheigne Skov. — Se Navnet u. Kølleregd.

Langager [*lāna-gar*]. Lb 1569 Lange ageren synden Kirchenn, norden paa Lange ageren. — Udtaleformen angaar en Mark N. for Hullegd. || **Langedræt** [*lāna'dræt*]. — Mark til Højegd Ø. for Landevejen. || **Langedrætbedene** [*lāna'drætbedana*]. — Mark S. for Bukkegd, støder op til Langedræt. Dræt, se Indl. || **Langemyre** [*lānə'my-ra*]. Hasle Skiftepr 1717 i Ryds Kirke gierde Synden Lang Myre; Skougaard 1804 p. 230 Laange Myr; Guide 1887 Langemyr; Borrijnh III 94 Longemyra. — Mose i Kirkebyen. || **Langen**. Lb 1569 Longenn. — Substantivering af Adj. lang? (Jfr. Tykken, Klemensker S., 661). || **Langerne** [*lānarna*]. — Lang, lav Strækning ved V.-Rosendale. Næppe Subst. Lung(e) „Mose, sumpet Eng“, som foreligger i Longerne i V.-Marie S., 653, da man saa skulde vente en Udtale med o (EspIndl p. 20). Det maa være Plur. best. Form af et Subst. *Langa, f., mul. det samme, som foreligger i Langen ovfr. Jfr. Engen Langerne (med lange, smalle Engparter) i Borre S. paa Møn.

Lappekuld. INM 1874 Lappekullen. — Lille Gravhøj i Rutsker Højlyng. Subst. Lap „lille Stykke, Flig etc.“

Larismyr. Se Lærredsmyr.

Lauritsmyr. Se Lærredsmyr.

Lerbæksmyr. Se Lærredsmyr.

Lergravsensg. Lb 1569 Leergraffis engen. — Subst. Lergrav.
Lierne. Teinnæs [liarna]. — Bakker m. Grønsvær ud mod Havet v. Jons Kapel. Li, se Indl.

Lillebjerg. VSK Orig Lille Bierg; VSK Sillebjerg; Bull 1869 Sille Bj. — Bakke V. for Simonsgd. || **Lilleknald.** BhFisk 1933 p. 15 Lijlleknajln. — Grund mellem Vang og Teglkas. || **Lilleløkke.** Lb 1569 Lille Lycke.

Lusekuld. INM 1874 Lushøi; INM 1882 Lushøi eller Lyshøi; Vedel BhO p. 266 Lushøj; Guide 1887 Lusekullen; Gst Lusekul; AL 1912 Luzakujl. — S. for Ravnebæk ved Bæle. Kaldes 1784 Ravnehøide. || **Lusekuller.** INM 1874 Lusekullerne; INM 1882 Luse-Kullene; Vedel BhO p. 266 Lusekullerne. — En Samling af nu sløjfede smaa Røser N. for Knarremose N.Ø. for Ruts- kirke. Subst. Lus.

Lænestol [lænesto-lij]. — Klippe, der kan minde om en Lænestol med Skammel foran, neden for Jættebold i Svartingedal.

Lærredsmyr [laris-my-r]. K 1746—50 Lærrets Myr; 1763 UrneAdd Laritz Myr; Thurah, Datl Lærbeks Myr; Bugge 1771 Lereis Myr; Fålen- kamp 1783 Lærrets Myr; Skougaard 1804 p. 230 Lerbeks Myr; VSK Laris Myre; (her ?) 1805 Thaarups Bh II 51 Lauritsmyhr; Salchow 1813 Læreda- myre; UK 1818 Lærreds Myr; Panum 1830 p. 17 f. Laris Myr, Larismyr; Trap¹ Mosen Laris Myr; Mansa 1851, Bull 1869, Guide 1886 Lærreds Myre, Udtalen er Larris Myre; Vedel BhO p. 266 Lærredsmyr; Gst Laris Myre. || Lærredsmyr Aa. UK 1818 Lærreds Myrs Aa; 1850 (Th) Lærreds Myre Aa. — Subst. Lærred, bh. Larrit (Esp); Forleddet er af Thaarup antagelig opfattet som Mandsnavnet Laurits, bh. [la-rs], mens Lærbeks Myr hos Thurah og Skougaard snarest er en Skrivefejl, da der ellers ikke kendes nogen Lerbæk.

Maagehøj. VSK, Mansa 1851, Gst Maagehøj; BhFisk 1933 p. 15 Maage- hojn. — Fuglenavnet Maage.

Madeeng [ma-gø-rsæn]. Lb 1569 Den store made eng, Made engen østen gaarden; Guide 1887 Mæenge; Th Mæen eller Store Mæe ved Maegd. — Flere Lokalteter. I Lb 1569 drejer det sig om Engarealer under det nordligste og det mellemste Kirkebo, mens de yngre Former angaar Engstrækningen Ø. for Maegd.

Madkælder. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Mads Jensen [mas 'jensæn]. BhFisk 1933 p. 15 Mass Jensen. — Fiske- grund mellem Vang og Teglkas.

Markskelsvej. Vejfort 1942 Markskelsvejen. — Bivej, som danner Skel ml. Hyldegd og Dyndegd.

Melklippe. Borrijnh III 157 Kjivekløppan æjle Melkløppan; Guide 1945 Tyveklipper (Melklipperne). — I Rutsker Højlyng. Navnet skal skyldes, at noget stjaalet Mel fra Stenbymøllen i Rø S. engang skal være blevet skjult her (begge Kilder).

Melkuld [mæ-llkojn]. — Højtliggende Mark umiddelbart Ø. for Blaaskinds- dal. Forleddet er snarest bh. mæ-l-, som i Sms. betyder „mellem-; jfr. EspIndl 23 og Melgd ovfr.

Mellemløkke. Lb 1569 Mellum Lycken.

Mikkelsager [mekøla-, mikølaa-gørin]. — Mark N.V. for Dalegd.

Moritsløkke. Komm 1720—21 Morids Lycke, en Lycke Morilds kaldet; UdmKomm 1727 Mouritz Løcke; UdmJb 1729 Mourids løcke; 1730 (Afskr i Komm 1738) Moritz Lyche, Mourits Lyke; Komm 1738 Morilds Lyche, Morilts Lyche. — Mandsnavnet Morits (Mauritius).

Munken [monkin]. — Navn paa Vandreblok ved Hyldegd. Jfr. Munken i Olsker S.

Munkeskov [monkaskawin]. — Skovstrimmel S. for Klingegd. Slægts- navnet Munk (Opt. 1949).

Myrager. Lb 1569 Myrageren. || **Myreng.** Lb 1569 CodUps Myre engen synden Kircken; Lb 1569 Myr engen. — Myr, se Indl.

Møllebakke [mølløbakan, kü-rømløbakan]. — Bakken ved Kuremølle. || **Møllebjerg** [mølløbjæ-rød]. INM 1882 Møllebjerg; Vedel BhO p. 306 Mølle- bjerg; Gst Møllebjerg; Borrijnh III 95 Møllebjerg. || **Møllebæk** [møllø- bækin]. K 1746—50 mølle bekken; Thurah 1813 Mølle-

beck; Gst Møllebæk. — Bæk ved Vang. Der har tidligere været en Vandmølle. || **Møllehøj**. Lb 1569 norden møllehøy; Salchow 1813 Møllehøien; Lund c. 1820 Møllehøy. — Formerne i Lb 1569 (Degnegaardsjord) og hos Salchow 1813 (Bavnehøj 500 Alen N. for Præstegaarden) kan være samme Lokalitet, mens Lunds Møllehøj er en Gravhøj V. for Ingemarsgd. || **Møllerbæk** [*mølarabækinn*]. — Fsv. Bæk, som skal have haft Udlob lige V. for Puggægd. Jfr. Udtalen af Møllebæk ovfr.

Nielshøj [*ne-lshøj*]. UK 1817, Gst, Vejfort 1942 Nielshøj. — Gravhøj i Krakken. Da Højen ogsaa kaldes Snøshøj (se ndfr.), er det muligt, at begge Navne gaar tilbage til et Navn med sammensat Personnavn som Forled: Hans (Jens el. lign.) Nielsens Høj, der i Bh. vilde hedde [*han-løne-lshøj*] (R), mens Fornavnet Niels i Gen. hedder [*ne-lsa-*]. Der findes dog muligvis en anden ikke-genitivisk Sms. med Personnavn i Svendhøj ndfr.

Nydam [*ny-damin; ny-damana, stora* og *lila*]. BWK 1676, ResenK Nydam; K c. 1700 Nidem; 1714 Komm 1715—21 Nydam; K 1746—50 Nye dam; 1763 UrneAdd, Falenkamp 1783, VSK Nye Dam; 1805 Thaarups Bh II p. 55 Nye og Gamle Dam (Mosø); Salchow 1813 Nyedam; Gst Nydam. || **Nygrund**. BhFisk 1933 p. 15 Nygruinjed. — Grund ved Vang. || **Nyløkke**. Lb 1569 Ny Lycken østen gaarden, Nørre ny Lycke.

Nøgleovnen [*negalú-nin*]. Borrijnh III 78 Niggelunejn. — Klippehule neden for Finnedal. Subst. bh. Niggel [*neg-ø*], m. „Nøgle“ (Esp, EspIndl p. 25).

Nørreaa. BWK 1676, ResenK Nør Aa; K c. 1700 Nørre aae; K 1744 Nørre Aae; K 1746—50 Nørre-aaen; Thurah, DATl, K 1778, Falenkamp 1783 Nørre Aae; Salchow 1813 Nørreaae eller Kjempeaae. — Ældre Navn paa Kæmpeaa. || **Nørreeng** [*dœn når œnæn*]. — Nu opdyrket Eng N. for Svartingegd. || **Nørreknald** [*nårækna-ij*]. BhFisk 1933 p. 15 Nørre Knajl. — Grund mellem Helligpeder og Teglkæaa. || **Nørrekrak**. — Se Krakken ovfr. || **Nørreløkke** [*nårølyka, nårølykan, når lykør*]. Lb 1569 Nørre lykør; UdmKomm 1727 Udenfor Nørre Løcken; UdmJb 1729 uden for Nørre løcken; UdmJb 1846 uden for nordre Løkker. — Flere Steder; Formen fra 1569 gælder Præstegaardsjord, Udtaleformerne et Areal under Klinge V. for Ravnøbæk og Marker ved Højegd, Hullegd og Krusegd. || **Nørreløkke Odde**. K 1744 Nørreløkke odden. — Kystfremspring tæt N. for Grønnebæks (Kæmpeaa) Udlob. || **Nørreemark**. Komm 1720—21 Puge- eller Nørreemark; UdmKomm 1727 Nørre Mark, strand og Nørre Marck; UdmJb 1729 Strand Marcken Nørre March kaldet, Strand og Nørre March; Spec 1761 dend saa kaldede Nørre-Mark. || **Nørreodde**. K 1746—50 Nørre odde; Thurah Nørre-Odde; DATl Nørre Odde; K c. 1770 Nørre odde; Falenkamp 1783 Nørre-Odde. — Svagt Fremspring paa Kysten tæt N. for Teglkæaa. || **Nørre-Udmark**. 1720 i Komm 1722—24 dend j mellem Hasle Borgerskab og Ryds Kirche Boe ligende fælleds Udmarck, og ellers af os kaldet Nørre udmarch. || **Nørre-Vang** [*nårølvæn*]. Th Nordre Vang. — Mark N. for Vestergd.

Onsvad [*o-ns'va, o-lsva-*]. — Ved Højegd. Det er uvist, om Forleddet er Ols- eller Ons-, og om Navnet tør sammenstilles med Onsbæk u. Rønne Kbst., 641, og Onsbjerg, Klemensker S., 661. I begge disse Navne kan Forleddet ligeledes udtales baade [*o-ns-*] og [*o-ls-*].

Ornehøj. Lund c. 1820 Ornehøy. — Høj N. for Tassen. Navnet forsvundet ifl. INM 1874. Subst. Orm i Bet. „Hugorm“ (jfr. Esp).

Ovenland [(*pø-*) *awanlan*]. Borrijnh III 79 På Åwanlann. — Areal N. for Dyndegd. Forleddet er vel Præp. oven.

Piberhøj. Lund c. 1820 Pibberhøy; INM 1874 Pibberhøi; INM 1882 Piberhøi; Vedel BhO p. 266, 274 Piberhøj. — Stor sløjfet Røse ved Piberhuset.

Piledam. Lb 1569 Piile dammen. || **Pilehøl** [*pi-lahö-lin*]. Borrijnh III 93 Pilahølijn. — Fordybning i Aaen ved Bakkegd. Trænnavnet Pil.

Pineknald. BhFisk 1933 p. 15 Pineknajln. — Grund ved Vang. Subst. Pine.

Pissebæk [*pesøbækinn*]. K 1746—50 pisse bekken; Thurah, DATl Pisse-Bek; Falenkamp 1783 Pisse-Bekken; MK 1784 Pisse Bekken; Mansa 1851,

Bull 1869 Pissebæk; Gst 1888 Pisbæk; Gst Pissebæk. — Gennemstrømmer Finnedal. Vb. pisse; Navnet skyldes, at Bækken danner et Vandfald ud over en Klippevæg.

Plagen [*plawan*]. — Mark N.Ø. for Ingemarsgd. Subst. Plage. Navnet hentyder vel til, at Jorden er svær at behandle. Jfr. Pinen i Klemensker S., 661.

Printzenskjolds Kilde [*prønson/olskjiljan*]. Borrijnh III 93 Prønsonsøjls Kjijla. — Ved Brandsvad. Efter den svenske Oberst Joh. Printzenskjöld, der ifl. Sagnet vandede sin Hest her under den sidste Ridetur til Rønne, hvor han blev dræbt 1658.

Prædikestolen. Grove, Danmark¹ 261 den „Prædikestol“; Trap³ Jons Prædikestol; Trap⁴, Th Prædikestolen. — Klippe ved Jons Kapel (Jons Kirke); jvf. Talerstolen.

Præsteløkker. Lb 1569 Preste lykier, Preste-Lyckirne. — Til Præstegaarden. || **Præstetavlen**. Lb 1569 Preste taflenn. — Eng til Præstegaarden. I Mb 1682 fra N.-Alslev S., Falsters N.-H., omtales „En Taffle Iord tilhør Aleff Kirche, kaldis Taflen Samme Taffe Jord Brugis af Kirche Vergen“. Navnet har Tilknytning til en kirkelig Tavle, enten Altertavlen, idet Indtægterne af Jorden kunde gaa til Vedligeholdelsen, eller til de Tavler eller Træbakker, hvorpaa man indsamlede Penge, dels til Kirken, dels til de fattige. Jorden er maaske skænket til Kirken eller de fattige, saaledes at Indtægterne af den lægges til Tavlepengene. (Om Betegnelser for Fattigjord, se Gunnar Knudsen i NoB XXII 107 f.).

Puggenhøj [*pogahøj*]. 1762 UrneAdd Puggegaards Høyen; Th „Pygga Bagned“, Pyggabauned, Puggabaunet. — Bavnehøjen Ø. for Puggegd. Elliptisk for Puggegaardshøj. || **Puggemark**. 1714 i Komm 1715—21 Vestre ud Marck, som kaldes Pugs Marck; 1715 i Komm 1715—21 Puge marken; Komm 1720—21 Puge- eller Nørre-mark. — Antagelig Ellipse for Puggegaards- (Ud)mark.

Pærehøj [*pæ-rhøj, pæ-rhøj, pæ-rhøjsbedan*]. INM 1874, INM 1882 Pærehøiene; Gst 1888, Gst Pærehøj. — To Gravhøje, hvoraf den ene nu er fsv., N. for Dyndegd. Da der er Vaklen i Udtalen, lader det sig ikke afgøre, om Forleddet er Subst. Pære el. Personnavnet Per.

Pøseløkke [*pøseløkken*]. MK 1784 Pølse Løkken; M 1844 Pøseløkken; Borrijnh III 78 Pøseløkken. — Mindre, tidligt opdyrket Areal i vestl. Del af Borreløkken. Subst. Pølse.

Raagebæk [*ra-gabæk*]. — Den nordligste af to Smaabække V. for Vestergd; langs Bækken var der store Asketræer med Raagereder. || **Raage-skov** [*ra-gaskawin*]. Borrijnh III 94 Raagaskawejn. — Lille Lund N.Ø. for Krusegd. Subst. bh. Råg, m. „Raage, Kornkrage“.

Raahøj. Lb 1569 Hoss Raahøj. — Forleddet er Subst. Raa „Pæl, Stang“, spec. Grænsepæl (ODS Raa II. Bet. 3).

Raghammer [*ra-ghamør*]. BhFisk 1933 p. 15 Råghammer. — Grund omtrent 800 m N.V. for Kaasegrund. Se samme Navn i Aaker S., 684.

Rapsløkke [*rapsløkken*]. — Mark til Krusegd. Plantenavnet Raps.

Ravnebakker [*ra-wnabakana*]. Gst 1888, Gst Ravnebakke. — Navnet omfatter vist Højderne paa begge Sider af Ravnebæk, ogsaa Ravnehøjde ndfr. || **Ravnebro**. Th Ravnebro. || **Ravnebæk** [*ra-wnabæk*]. K 1746—50 Raune-bekken; Thurah Raune-Bekken; DATl Raune Bekken; MK 1784 Ravne Bek; Gst Ravnebæk; BhFisk 1933 p. 15 Rawnabækken. — Bækken kaldes paa de ældre militære Kort Grønnebæk (s. d.), mens nærværende Navn i de samme Kilder bruges om en lille Bæk lidt nordligere, som ikke er afsat paa Gst. Snarest to forskellige Navne paa samme Vandløb, det ene (Grønnebæk) fortrinsvis anvendt af Militæret, det andet (Ravnebæk) af den stedlige Befolkning. || **Ravnehøjde**. MK 1784 Ravnehøjde. — Høj S. for Ravnebæk, Ø. for Allinge-Vejen, identisk m. Lusekuld paa Gst. Fuglenavnet Ravn. Sv. Aakjør antyder i Turistf. Aarb. 1926 p. 130 Muligheden af, at Stedet kunde være et glt. Rettersted. Retterstedet var dog i 18. Aarh. S. for Hasle (se f. Eks. Afh. P. Thorsen 1942 p. 98).

Renavl [*re-nawlan*]. — Mindre Areal til V.-Rosendale. Subst. Røn, se Indl., eller muligvis et ganske ungt Navn, af Adj. røn og Plur. af Subst. Avl, bh. [*awl*], n., om et Areal, hvor der er avlet Stamfrø el. lign.

Ringebakke, Store- og Lille- [*rinabakana, pø- rina, sto-ra rina, lila rina*]. BWK 1676 Ring, Ringen; ResenK Ringen; Rel 1743 Ringe-Bakkene; K 1746—50 Ringe-Bakken; Thurah Ringe Bakken; Falenkamp 1783 Ringe-bakken; MK 1784 Store-, Lille Ringe Bakke; Skougaard 1804 p. 18 Ringe-bakken, p. 229 Hringe-Bakkene, p. 336 Ringe (Rijna); VSK Ringe-Bierg; Panum 1830 p. 15 og 37 Ringe, Ringeberget; Mansa 1851 Store-, Lille Ringe-bakke; Gst 1888, Gst Ste, Lle Ringebakke; AL 1912 Rijn'a-; Trap⁴ Ringe-bakkerne (Store og Lille Ringebakke); Borriinh III 79 på Rijna; Teinnæs [på Rijnja]. || **Ringebæk.** K 1746—50 Ring-bekken; K 1746—50 (1796) Ringe-Bekken; Thurah Ringe Bekken; DATl, Falenkamp 1783 Ringe-Bekken; MK 1784 Ringe Bek. — Fsv. Bæk m. Udlob N. for Ringebakkerne. || **Ringedal** [*rinada-lin*]. K c. 1700 Ringdalen; K 1744 Ringedalen; K 1746—50 Ringe dalen; Urne Tilf. t. Thurah p. 17 og 35 Ringe-Dalene eller Kløvene; MK 1784, Guide 1887, Gst Ringedal. || **Ringemark.** MK 1784 Ringe Mark; 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Ringemarken; M 1844 Ringmarken. — Tidl. Udmark (Matr Nr 103), som omfattede Ringebakkerne, Vangsbakkerne og Borrellyngen. || **Ringetyren** [*rinaky-rin*]. Borriinh III 79 Rijnakjyrejn. — Stor Sten i Ringebakkerne. Ringe el. Ringebakker er en Klippestrækning, der „staaer saa brant som en Mur imod det her bratdybe Hav“ (Skougaard 1804 p. 336) og ved en Dal er delt i en mindre nordlig og en større sydlig Del. De ældste Former Ring, Ringen er mul. Sing., men de øvrige er Plur. af et Subst. [*rin*]. Paa Grund af den søne Overlevering lader det sig ikke afgøre om det er Subst. Ring, oldn. hringr, m. „cirkelformet Genstand; noget der runder sig i en Kreds“, eller, hvad der betydningsmæssigt er mere nærliggende, Subst. glda. *rind, no. rind, f., rinde, m. „Jordryg“, kringot. rintsch „Bjerg“, i Aflydsforhold til Rand (se DS IX 169); her med Henblik paa den stejle Klippekyst. Ordet forekommer i en Række jyske Navne: Rind, Ring, Rønde, Lillering, Storning o. fl. Efterledet i Ringetyren er vel Dyrenavnet Tyr, jfr. Korsetyr, Ø.-Larsker S., 671.

Ringlebidde [*renlabedan*]. Th Ringlabedaajen. — Mark til Vestergd. Vel Subst. Ringel „noget, der har form som, lighed med en ring ell. ringe“ (ODS).

Rishøj [*ri-z'høj*]. Lb 1569 CodUps Riishøj. — Bavnøhøj N. for Ruts- kirke. || **Rishøje.** INM 1874 Rishøiene; Gst 1888 Rishøj. — To nu sløjfede Gravhøje N.V. og N. for Tornegd. Ris, se Indl.

Rodedal [*ro-dada-l*]. Borriinh III 93 Rodadäl. — Dal N.Ø. for Gammel- dam. || **Rodedalsbjerg** [*ro-da-da-lsbjæ-rød*]. — Skovklædt Bakke Ø. for Rodedal. Vel Subst. Rod. oldn. rôt, om Trærødder el. lign.; jfr. ogsaa

Anvendelsen specielt om Græs-, Kvikrødder o. lign., der kendes i Bh. (R) **Rosendale.** Panum 1830 p. 17 Rosendal; Ipsen 1866, Guide 1914, Guide 1945 Rosendale. — To Dale i Sognets østl. Del, ved Gaardene Ø.- og V.-Rosendale.

Rumpe Herred. Th Rumpe Herred, Rumpøherred, Rumpe Herred Stævne. — Spøgende Navn paa Sognets nordligste Spids (Borrellyngen). Subst. Rumpe.

Rundløkke [*ronlyka*]. — Ø. for Baasegd. Om Navnet se Indl. u. Løkke.

Rundtenom [*rontanam, rontanamen*]. — Mark ved Gadedammen umiddelbart S. for V.-Rosendale. Navnet kan skyldes, at Marken omgiver den lille Dam, eller den sammenlignes med en Rundtenom Brød.

Rutsker Plantage. Gst, Trap⁴ Rutsker Plantage. || **Rutskirke Bakke.** Skougaard 1804 p. 229 Ruths-Kirke-Bakken; Salchow 1813 Ruths Kirke- bakke, Ruthskirkes Bjerg; Dagen 10/8 1824 Ruthsker Bakke; Esp (u. Bakka) Røskjærkje-bakkajn. || **Rutskirke Gærde.** Lb 1569 y Røtz kirkeke gierde norden Skrobbe daall vij stickir. — Eng, formodentlig beliggende i Rutsker S., men hørende til N.-Kirkebo i Klemensker S.

Rytterøren [1949 *ry-taraö-ran*]. — Mark til Ryttergd, vel en Del af el. grænsende op til Øren; se ndfr.

Ræveskindet [*ræ-w/finød*]. Borriinh III 79 Ræwasijinen. — Mark(er) i Krakken.

Rødhoseeng [*rö- 'håza, rö- 'håzastykød, rö- 'håzavæ- n*]. Lb 1569 Røehose eng; Guide 1887 Røhøse; Borriinh III 79 Røhøze, Røhøzavæjn. — Lav Stræk-

ning V. for Bagergd. Rødhose er vel en Subtraktionsdannelse af Rødhoseeng. Snarest et Plantenavn, vel *Rumex Acetosella*, jfr. Navnet Rødbene, Pedersker S., 683; se Sydsv. Ortnamnssällsk. Årsskr. 1946—48 p. 89. || **Rødkløv** [*rø-kløv-win*]. Guide 1887 Rødkløven; Gst Rødkløv; AL 1912 [Røklæu]. — Klippe v. Kysten N. for Jons Kapel; jfr. Hvidkløv ovfr.

Rømeremose. INM 1874 Rømeremosen. — Andet Navn paa Knarre-mosen ved 3. Vg, som titl. hed Rømeregd.

Rønnehøj [*røn-høj*]. Th Rønne Høj. — Mark N. for Kaasby. Forleddet kan være Trænavnet Røn (R).

Rønnetitten [*rønati-tan*]. BhFisk 1933 p. 15 Rønnetittan. — Grund „Noran- for aa injanfor Kaasagruinj me Rønna frama aa Maagehojn paa Væjahojn“ (BhFisk l. c.), altsaa af en Forbindelse „tittle til Rønne“ el. lgn., jfr. Gaarde-titten i All.-Sandvig Landdistr., 644 a.

Sakristiet. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Samlingsager. Th Samlingsager. — V. for Kuremølle. || **Samlingsbro**. Gst Samlingsbro. || **Samlingseng**. Th Samlingsengen. — Navnene hentyder til den gl. Militiplads ved Fuglesangen.

Sandaas [*sa-naw-zin*]. — Mark N. for Almegd. || **Sandager Høj**. INM 1874, INM 1882 Sandagerhøj. — Gravhøj V. for Tørnegd, ikke identisk m. flg. || **Sandhøj** [*sa-nhøj*]. VSK, Gst Sandhøj. — S.V. for Vestergd.

Skabet. Grove, Danmark³ II 156 Skabet; BhSoc 21/12 1935 (Julenr.), Th Kirkeskabet. — Klippehule ved Jons Kapel, se dette.

Skagelfald [*skagelfald*]. Th Skagelfald, Rutsker Skagelfald. — To Lokaliteter, c. 500 m V. for Rutskirke og ved Melgd. Se Skagelfald, Rønne Kbst., 641.

Skankene. Th „Skånkana“, Skankene. — Mark til Hullegd. Subst. Skank, egl. „den tynde Del af Lemmerne paa større Slagtedyr“, men ogsaa om noget langtrakt, magert eller tørt, f. Eks. om mager Gaard med tør Mark (Feilb.).

Skibvragodde [*se-vvra-gau-din*]. BhFisk 1933 p. 15 Sjevvrågaudinj. — Odde S. for Teglkæas.

Skidnebro [*ski-dana-bro*]. Lb 1569 wid skidne bro, hoss skiidnebro, Skiidnebroes agir, skidne broes agir. — Tæt S. V. for Rutskirke. Adj. skiden.

Skindereager [*skinaraa-garin*]. — N.V. for Klingegd. Subst. bh. Skindere „Person, der flaar selvdøde ell. urene Dyr, Rakker“ (ODS), eller „Sommerfugl, Papilion“ (Esp. u. Sjjinnara).

Skovbunden [*skaubandin*]. — Mark N. for Dyndegd ved Højskoven, som vel har haft større Udstrækning tidligere. || **Skovlække** [*skawlykan*]. — Mark til Pellegd; Navnet givet af den nuværende Ejer.

Skrubbedal [*skråbēda-l*]. Lb 1569 y skrobbedall; Mansa 1851 Skrubbe Dal; Guide 1887 Skrubbedalen. || **Skrubbekrak** [*skråbēkrak*]. Skiftepr 1688 skrobe Krach; 1688 Deckner 1679—90 schrobbe Krach, schrobekrach. — Dalstrøg og Kratskov N.Ø. for Rosendalegaardene, delvis i Klemensker S., 661 (se der u. Skrubbe).

Skrydehøj [*skry-dēhøj*]. Gst 1888, AL 1912 Skredhøj; Gst 1916, Gst Skredhøj; Borrihøj III 95 Skrydehøj. — Forleddet kan være enten Vb. skryde i Bet. „snorke, knurre, rumle (i Indvolde)“, som kendes i Bh. (ODS), eller et dertil hørende Subst. *Skred svarende til no. skraut, n. „Pral“ og maaske oldn. skraut, n. „Pynt, Stads“. Navnet vilde da være en Parallel til det oftere forekommende Rummelhøj, Rumlehøj (f. Eks. DS IV 377 og 384) og kunde skyldes Troen paa, at der høres Larm fra Højens Indre (jfr. Henvisninger hos Feilb. I 740).

Skærpinge [*æ-rpina*]. UK 1817 Skiærpinge; Vejfort 1942 (Krogholmsvejen) . . over Skærpinge til Olsker Sognegrænse. — Navn paa Egnen ved Gaarden Skærpinge Ø. for Gammeldam. Navnet er vist opr. naturbetegnende (jfr. Aspinge ovfr. og Spølinge i Rø S., 664), og til Grund ligger snarest et Appellativ *Skærping, m., der er afledt af Adj. skarp og hentyder til stenet, ufrugtbar Grund (jfr. K. Hald: Vore Stednavne (1948, Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 472) p. 8), hvad der passer godt paa det klippefyldte Terræn her. Dette *Skærping forekommer ikke sjælden i nordiske Stednavne (se f. Eks. NG X 92 og Ståhle, De sv. Ortnammen på

-inge p. 529 f.) og paa Bornholm endvidere i Skærpingegd i Rø S., 664. Se iøvrigt Indl. u. -inge.

Slaskebæk. MK 1784 Slarske Bæk; Ipsen K 1839, Mansa 1851, Guide 1887 Sladskebæk. — En nu fsv. Bæk S. for Askebæk med Udløb ved Teglkæns Havn, identisk med Ellebæk paa K 1746—50. Forleddet er Vb. slaske „skvulpe, sjaske“ eller et dertil hørende Subst. Slask.

Sletten [*slætən*]. — Lille Engareal i Svartingedal S. for Svartingegd. Slet, se Indl.

Slotsklippen. INM 1877 „Slottet“ (Klippeparti); Borrijnh III 157 Slotskløppan. — Klippe i Rutsker Højlyng, V. for Spælinge Mose; ingen Spor af Befæstning el. Bebyggelse.

Smallen [*sma-lan*]. Borrijnh III 94 Smålan. — Grøften mellem de to Damme, der udgør Nydammen. Subst. *Småla, f., af Adj. smal, bh. [*sma-lar*]; m. H. t. Orddannelsen, se Tykken, Klemensker S., 661.

Smørkluden [*smärklü-din*]. — Mark Ø. for Hullegd.

Snelshøj [*snelshøj*]. INM 1874 Snelshøj; INM 1882 Snels Høj, Snelshøj; Vedel BhO p. 282, 305 Snels Høj. — Gravhøj i Krakken, paa Kortene kaldet Nielsenhøj. Hvis der er Sammenhæng mellem de to Navne, kunde man tænke sig et tabt Fornavn endende paa -s (Hans, Jens el. lign.) foran Niels' (d. v. s. Nielsens). Hvis der ikke er Sammenhæng, kunde Forleddet være Mandsnavnet Sneulf, glda. Snioulf (DgP), derimod næppe Subst. Snegl, bh. [*sna-ʒl*].

Snogeren [*snå-gæren*]. — Skovklædt Areal Ø. for Dyndegd. Subst. bh. Snåga, f. „Snog“ (Esp).

Soldaterhøj. INM 1874 og 1882 Soldaterhøien; Vedel BhO p. 254 Soldaterhøjen. — Sløjfet Gravhøj nær Kysten mellem Ravnebæk og Kæmpeaa. Ifl. Sagn skal der her være begravet druknede Soldater fra en Stranding paa Chr. IV's Tid (R), muligvis den u. Kirkegaarden ovfr. omtalte Stranding.

Sortedal [*swō-rtā-da-l*]. Guide 1887 Sortedal; Borrijnh III 94 Svårtedal. — Ø. for Stælgd; kaldes ogsaa Tommeselække (s. d.). || **Sortekilde Dam** [*swō-rtā-kiljē-dam*]. BhSoc 3/7 1926 (jfr. BhS XXI 72) Svårtedam; Borrijnh III 78 Svårtekjilledam. — Den optegnede Form angaar en Lokalitet ved Vang, formodentlig identisk med den fra Sagn om Underjordsfolk kendte Sortedal. || **Sortemyr** [*swō-rtā-my-r*]. Borrijnh III 94 Svårtemyr. — Mindre Mose N. for Knarremose. Adj. sort.

Soveværelset. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Sparhøj. UK 1817 Sparhøj; Lund c. 1820 Sparhøj; INM 1874, INM 1882 Sparhøj; Vedel BhO p. 254, Gst Sparhøj. — Lav Bakke med en nu sløjfet Gravhøj N.Ø. for Tornegd.

Spedekrogseng. Lb 1569 Spede krogs engen. — Forleddet er snarest Vb. spede (spidde) „grave, skære tørv løs, stikke tørv af“ (ODS); altsaa „Krog, hvor der graves (Græs-) Tørv“.

Spisestuen. — Se u. Jons Kirke ovfr.

Spjældet. Lb 1569 Spiellid. — Agerjord. Subst. Spjæld, brugt om mindre, oftest firkantet Agerstykke (DS III p. LVI).

Spilttekrog. Reg AS 1834 Spilttekrogen i Rutha; Jb c. 1850 Spilttekrogen. — Navnet er muligvis en Forvanskning af Spedekrog, hvorom se ovfr.

Spundet. Lb 1569 Spundet; Hasle Skiftepr 1717 Spundet. — To Lokaliteter, i Lb 1569 en Eng til Degnegaarden, beliggende ved Skrubbedal, i Skiftepr en Eng „i Ryds Kirkegærde ofuen Frigaarsskoven“. Se Spundet, Neksø Kbst., 646.

Staalhøj [*stō-lahå-n*]. VSK Staalhøj; UK 1818 Staal Høiene; K 1821, Udm 1775—1822, Gst Staalhøj; Borrijnh III 93 Staalhåjn. — Forleddet er snarest Mandsnavnet glda. Ståli el. Slægtsnavnet Staal, se Staalegd i Nyker S., 652, og Aaker S., 684.

Stakkelemyr. UK 1818 Stakkele Myr. — I Rutsker Plantage, tæt S. for Lærredsmyr. Subst. bh. Stakkal, m. „Stakkel, beklagelig Person“ (Esp).

Stenager. Lb 1569 Sten agerenn, synden steenagir, Steen agerenn y westre gærde. || **Stenbjerg** [*ste-nbjæ-rød*]. Th Stenbjerget. — Ved Kysten, N.V. for Vestergd. || **Stenbro.** Hasle Skiftepr 1720 i Rydschersogn Vesten

stenbroen. — I Nærheden af Frigd. || **Stenhøj** [*ste-n'høj*]. Lb 1569 østen, vesten stenhøjen, norden, synden stenhøj; VSK Steenhøj; Gst 1888, Gst Stenhøj; Borrijnh III 95 Stenhøj. || **Stenkilde Løkke** [*ste-nkifjelyka*]. — Ø. for Pellegd. || **Stenløkke** [*ste-nlykan*]. Lb 1569 Steen lyckenn. — I Opt. 1944 Mark til Pellegd; Navnet givet af den nuværende Ejer. || **Stenrør**. UK 1818, Mansa 1851 Steen Røret; Bull 1869 Steenrøret; INM 1882 Stenrøret; Gst 1888 Stenrør; Gst Stenrøret; Borrijnh III 158 Stenrøred. — Klippeblok i Rutsker Plantage, hvorom der er stablet en Mængde mindre Sten. Andet Sammensætningsled er Subst. Rør „Stendynge (som Græsemærke eller Gravminde), Stenrøse“ (ODS III. Rør), mest brugt om svenske Forhold, jfr. sv. rör, stenrör, n. Paa Stenhøj har der ifl. Opt. 1949 staaet Bautastene.

Stivelen. Esp (u. Stivvel): paa den saakaldte Jonskirke har derfor den Deel, der seer ud som et afrundet Taarn, faaet Navnet: stivvelijn. — Jfr. Stivelen i Rø S., 664.

Storeng [*dæn stor-a æng*]. Lb 1569 Store eng. — Næppe samme Lokalitet; i Lb 1569 en Eng til nuv. 8. Vg, i Opt. 1944 en Eng i Svartingedal, Ø. for Svartingeegd.

Strandløkke, Nørre-. UdmKomm 1727 nørre strand løcken; UdmJb 1729 Nørre strandløcken. || **Strandmark** [*stra-nma-rkan*]. UdmKomm 1727 strand marken, nørre Mark kaldet; strand og Nørre Mærk; UdmJb 1729 Strand Marcken, Nørre March kaldet; Strand og Nørre March. — Den tidl. Udmark ved Puggegd, som ogsaa kaldes Nørremark, Puggemark og Vestermark.

Stridsdal. INM 1874 Stridsdal. — Sænkning S.Ø. for Kaasby, ved Ejendommen Blaaker. || **Stridsren**. Lb 1569 hoss Striids reenn. — Under nuvæ. 5. Vg, hvorfor der kan være topografisk Sammenhæng med foregående Navn. Subst. Strid, antagelig i Betydningen „Retstrætte“.

Strimlen [*strømlan*]. — Smal Strimmel Jord nordligst i Klingegaards Avling.

Sursænken [*sü-ræ-nykan*]. — Mark S.Ø. for Krusegd. Sursænke, se Sursænkegd, Knudsker S., 651.

Svartingedal [*swa-rtiŋada-lin*]. Guide 1887, DFM 39 p. 172 Svartingedalen; Guide 1914, Gst, DFS 1906/23 Svartingedal; Borrijnh III 95 Svartijndålejn. || Svartingedalsaa [*swa-rtiŋada-læ-w-n*]. — Ved Svartingeegd (s.d.).

Sveltekrog [*swæltækra-gin*]. — Mark tæt V. for Almegd. Navnet skyldes antagelig Jordens ringe Bonitet. Se Sveltekrog u. Klemensker S., 661.

Svend [*svæn*]. — Sten i Vandet ud for Fiskerlejet Helligpeder. Mandnavnet Svend. || **Svendhøj** [*svæn'høj*]. Hasle Skiftepr 1724 Ved Suendhøj; VSK, UK 1817 Svendhøj; Lund c. 1820 Svendhøj; INM 1874, INM 1882 Svendshøj; Vedel BhO 254, Gst Svendshøj; Vedel BhOE 116 Svendhøj; AL 1912 Svæjn-(høj); DFS 1906/23 Svendhøj. || Svendhøj Bidde [*svæn'højbedan*]. — Ved Baasegd. || Svendhøj Løkke. Th Svends Højs Løkke, Svendhøjsløkken. — Ved Dalegd. Forleddet er vel Mandnavnet Svend, men S sammensætn. med Nominativsformen [*svæn*] er paafaldende; Gen. i S sammensætninger hedder [*swens-*] (R). Samme Navn forekommer i Aaker S., 684.

Svinerumpen [*svi-naråmpen*]. — Mark umiddelbart N.V. for Vestergd. Sammenligningsnavn ell. smalt Areal, hvor man lod Svin gaa.

Syvskaappen [*fju-æpan*]. — Areal umiddelbart V. for Krusegd, antagelig paa (opr.) 7 Skæpper Land.

Sæveager. Lb 1569 Sæueagerenn. — Forleddet er vel Subst. bh: Sæw, n. „Siv“ (Esp).

Søldal [*sølda-lin*]. — Mindre Dal i Blaaskindsdal. || **Sølvkuld**. Lund c. 1820, INM 1874 Sølvkullen. — En „Stenkreds“ V. for Væbogd. Subst. Sølv, maaske hentydende til Fund af Sølvgenstande fra Oldtiden.

Sønderbæk [*sønrs bækin*]. BhFisk 1933 p. 15 sønere Bækj. — Ifl. Opt. 1944 den sydlige af to Smaabække ved Vestergd. Det kan passe med Retningen, at denne Bæk og dens Kløft indgaar i Med til Bækkegrund 12 Sønild V.N.V. for Vang: Rutskirke i Søndre Bæk. || **Sønderknaid** [*sønrs kna-fj*].

BhFisk 1933 p. 15 Sønnere Knajl. — Grund tæt N. for Kæmpeaas Udløb. || **Sønderløkke** [*sønralyka*]. — Navn paa Marker til Højegd og Hullegd.

Taarnemedene [*ta-rname-dan*]. BhFisk 1933 p. 15 Taarnemeden. — Grund „rætudfor Helligær“. Efterleddet er Subst. bh. Mede, n. „Meed, Mærke, hvorpaa man kjender Søveienes og Fiskegrundenes rette Beliggenhed“ (Esp). Forleddet kan være Subst. Taarn, idet Taarnene paa Hammershus og forsk. Kirketaarne kan indgaa i Medene, eller Subst. Torn „Tjørn“, der kan udtales [*ta-rrn*] ved Siden af det normale [*ta-rrn*] (R).

Talerstolen [*ta-larsto-lin*]. DFS 1906/23 Talerstolen. — Parti af Klippen Jons Kapel, der minder om en Taler- eller Prædikestol (se Prædikestolen).

Taskeløkke [*taskelyka, ta-rskelyka*]. MK 1784 Taske Løkken; Borriijn III p. 79 Taskjelykjan. — Areal V. for Almegd, antagelig et tidligt ryddet Areal af Ringemarken. Subst. Taske, af en Meddeler til Opt. 1944 omtydnet til Vb. tærseke, bh. [*ta-rska*] (EspIndl p. 13.)

Tassen [*tasin*]. DFS 1906/46 Tassing; Vejfort 1942 Tassen. — Højdedrag i Sognets sydligste Del. || Tassevejen [*tasavæ-n*]. INM 1874, INM 1882 Tasseveien; Vedel BhO p. 266 og 274 Tassevejen, den saakaldte Tassevej; Vejfort 1942 Tassevejen. — Se Tassen u. Hasle Kbst., 642.

Teglgrund [*ta-jlgron*]. BhFisk 1933 p. 15 Tajlgruinj. — Grund ud for Teglkaa; snarest Ellipse for Teglkaaesgrund. || **Teglkaa Bakker** [*ta-jlkæ-zabakana*]. || **Teglkaa Odde**. K 1744 Teilkaa Odden.

Tejnebakter [*ta-jnabakana*; 1949: ældre *ta-nabakana, ta-nana*]. Borriijn III 94 Tajnabakkana. — Ved Kuremølle. Forleddet har samme Udtaleformer som Fiskerlejet Tejn i Olsker S., hvormed der dog ikke kan paavises nogen Sammenhæng.

Toftehøj. VSK Toftehøj. — N.V. for Aahalsegd. || **Toften** [*tawtæn*]. Th „Tauten“. — Marker ved Vestergd og Dyndegd. Toft, se Indl.

Tømmeseløkke [*tåmæsalykan*]. Borriijn III 94 Tømmesalykjan. — Stor Løkke Ø. for Stælegd, som tidligere har været kaldt Tømmesgd (s. d.). Marken kaldes ogsaa Sortedal.

Tornager. Lb 1569 Tornn agerenn. || **Tornskov** [*ta-rnskawin*]. Guide 1887 Tornskov. — N. for Maagehøj og Askebæk. Subst. Torn „Tjørn“.

Torpeeng. Lb 1569 Torpe eng. || **Torpevej**. Vejfort 1942 Torpevejen. — Vejen langs Sognegrænsen Syd for Rosendalegd til Torpebakker i Klømsker. Torp, se Indl.

Trekantebnud [*tre-ka-ntabru-d*]. — Stenbrud ved Huset Trekanten. Rigsmaalspaa virket Udtaale, da Brud (= Stenbrud osv.) hedder [*brød*] (R). || **Trekantskifte** [*tre-ka-nta-ef-tæd*]. — N.Ø. for Huset Trekanten.

Troldbjerg. K 1746—50 Trolle bierg; MK 1784 Trold Bierg; Mansa 1851 Trold Bg; Guide 1887, Th Troldbjerg. — Bakkedrag i den sydvestl. Del af Borrellyngen. Ingen top. Forb. med Troldsbjerg i Slotslyngen. || **Troldet** [*tråled*]. Th „Trojled“, Trolden. — Mark til Hullegd ved Blæsbjerg. Subst. Trold, der ogsaa forekommer som Marknavn (Troldene) i Olsker S., 663. Navnet skyldes maaske Troen paa Underjordsfolk i Blæsbjerg og i Gravhøjen paa Marken Troldene i Olsker S.; eller Sammenhæng med Troldhed, se flg. || **Troldsenge**. AL 1912 [Trojlsæjn'a] Trolds Enge. — Skovklædt Areal mellem Ø.-Borregd og Habbedamsgd i Olsker S. Muligvis Sammenhæng med Navnet Troldhed i Olsker S., 663, s. d.

Trommerekakke [*tråmarabakan*]. — S.Ø. for Aahalsegd. Subst. bh. Trommara „Trommeslager“ (Esp).

Trud. Hasle Skiftepr 1717 en Liden Eng . . . Kaldes Trued; Hasle Skiftepr 1720 1 Eng kaldes trued. — Engen, som „holder Aarlig til tou støger fulde Høe“, ligger „i Ryds Kirche gierde Synden Lang Myre“, „i Rydschersogn Vesten stenbroen“. Maaske et Sammenligningsnavn, Subst. bh. Trud, m. „en Tud, f. Ex. paa Kande, Kar, Post“ (Esp); man skulde dog vente best. Form Truden. Eller Subst. Trug, jfr. Trugeng og Vasetrug, Aaker S., 684.

Truedeodde [*triu-dæu-din*]. — Kystfremspring S. for Kæmpeaa. Mandsn. Trued, glda. Thrugot.

Tudehøj [*tiu-dæhåj*]. K 1746—50 Tud Høj; VSK Tudehøj; Salchow 1813 Tudehøj; UK 1818 Tudehøi (Steenhøi); Gat Tudehøj; Borriijn III 158

Tudehøj, Tudehåjejn. — Bakke med Stenrøse i Rutsker Plantage. Vb. tude. (Jfr. Skrydehøj ovfr.).

Turen [*tú-rin*]. — Klippe ved Kysten lidt N. for Askebæks Udløb. Navnet forekommer som Efterled i Krageturen ovfr., s. d.

Tverdal [*tva-rda-lin, tvæ-r-*]. MK 1784 Tverdal; Guide 1887 Tverdalen. — Dal, der skiller Store- og Lille-Ringebakke. || **Tværmyr** [*tvæ-rmy-rn, tva-rmy-r*]. K 1746—50 Tvær-Myren; DAtl Tver Myr; Skougaard 1804 p. 230 Tvar Myr; VSK Tvermyren; Salchow 1813 Twer-Myren, Tvermyrer; Mansa 1851 Tver Myrene; Gst 1916 Tvermyre; Borriijnh III 158 Tvarmyrn. — I Rutsker Plantage. Udtalen [*tvar-, tva-r-*] er den ægte bornholmske (EspIndl p. 13).

Tyskemose [*ty-skamåzan*]. — V. for Tyskegd.

Tyveklipper [*fi-vakløparna, fi-vakløpan*]. Guide 1886 Tyveklipperne; Gst 1888 Tyvklipper; Gst 1916 Tyveklipper; Borriijnh III 157 Kjivekløppan eller Melkløppan. — I Rutsker Plantage. Se under Melklippe.

Tøjredal [*tø-rada-l*]. Guide 1887 Tøjredal. — Sidedal til Ringedal, N. for Tuleborg. Trods formelle Vanskeligheder vel Vb. bh. tōra [*tō-ra*] „tøjre“ el. Subst. bh. Töre, n. „Tøj“ (Esp). Jfr. Tøjregd i Klømsker S., 661, hvis Forled har samme Udtale.

Tørvedam [*tårudamin*]. — Lille Vandhul S. for Bæle. Tørv hedder paa Bh. Torru (Esp p. 357, Esp Indl p. 21).

Udmarken [*ú-mar-ken*]. — Dels om Vestermarken (Strandmarken) ved Puggd, dels om stenfylt Areal i Svartingedal N.Ø. for Svartingegd hvor der næppe er Tale om gammel Udmark. || **Udmarkevej** [*ú-mar-kevej*]. Borriijnh III 94 Umærkravæjn; Vejfort 1942 Udmarksvejen. — Vej til Nydamshuse N.V. for Nydam og Vej fra Helligpeder til Teglkass.

Ulvehalsen [*o-halsin, halsin, o-la'halsgø-rshalsin, o-la'halsgø-røraenan, øghals*]. 1696 (Th) Ugle Hals; UK 1784 Uglehals; Guide 1887 Halsen; DFS 1931/13 Bl. 43 Ole Hals Dalen; Borriijnh III 95 Olahalsøraenan. — Smal, dyb Klippedal ved Aahalsegd, alm. kaldt Halsen. Forledet er antagelig Dyrenavnet Ulv (se de ældre Former under Aahalsegd ovfr.).

Ulvstjernerager. Lb 1569 Vlstierns agir. || **Ulvstjernereng**. Lb 1569 Vlstierns eng. — Maaske et Ulvstjerne i Bet. „Ulvepande“, evt. et Plantenavn.

Vaade Ovn [*dæn vø-da ú-nin*]. — Vandfyldt Klippekløft ved Duehul N. for Jons Kapel. Subst. Ovn, bh. [*ú-n*] i Betydn. „Fjeld- eller Klippehule, som har Lighed med en Bagerovn eller hvælvet Kjælder“ (Esp).

Vagthøj. 1639 (Afskr c. 1719 i Komm 1722—24) Wagt Høyen.

Vanddynde [*vandyna*]. — Den ene af Ringedals to Udløbere mod Syd (jfr. Dynde ovfr.). Subst. Vand og Afledn. af Subst. Dynd, se Indl.

Vang Odde [*vånaú-din*]. — Smal Odde ved Vang Havn. || **Vangsbakker**. MK 1784 Vangs Bakkerne. — Oven for (Ø. for) Fiskerlejet Vang. || **Vangsbæk**. MK 1784 Vangsbækken; Salchow 1813 Wangbeck. — Ved Vang, vist identisk med Møllebæk.

Vassen [*vasin*]. AL 1912 [i Vassijn]; Borriijnh III 94 Vassejn. — Lille Sø og Mose N.V. for Bondegd. Navnet forekommer ogsaa i Povlsker S., 682, og Pedersker S., 683, om lavt Areal, bevookset med Stargræs, Pors o. lgn.; det er vel identisk med sv. *vass*, glsv. *vas(s)*, m. „Rør, Phragmites“, der indgaa som Efterled i Stednavne som Vånnevass, Våvassen (Sønavn) o. a. i Bet. „vassbevuxet ställe“, „vassbänk“ o. lgn. (Hellq. EO, s. Forf., Svenska Sjönamn p. 693, 751). Jfr. Vassehus ovfr.

Vejrhøj. UK 1817 Weirhøi. — Andet Navn paa Blæsbjerg v. Hullegd.

Vestergærde. Lb 1569 y westre giørde. — Degnegaardsjord. Gærde, se Indl. || **Vestershøj**. INM 1874, INM 1882 Vestre Høi. — „En lille Rest af en vistnok betydelig Jordhøi“ (1882) V. for Puggegd. Jfr. Østerhøj. || **Vesterløkke** [*væstralyka*]. — Mark ved Tuleborg. || **Vestermark**. 1716 (Afskr Komm 1722—24) Vestreudmarch; MK 1784 Vester-Mark; M 1844 Vestermarken. — Strækningen langs Stranden fra Sogneskallet ved Hasle til Kaasby. Kaldes ogsaa Nørremark, Puggemark og Strandmark.

Vieeng. Lb 1569 Vie eng norden kircke daall. — Præstegaardsjord. Subst. bh. Vie, f. og n. „Vidie, Vidiepiil“ (Esp).

Vigehøj. BhFisk 1933 p. 15 Væjahojn. — Indgaar i Med til Grunden Rønnetitten; vel Subst. Vig, bh. Vēj, væj (Esp, EspIndl 24).

Viphøj [*vephåj*]. MK 1784 Vippehøyde; VSK Orig, Bull 1869 Viphøi; INM 1874 Vippehøi; INM 1882 Wippehøi; Vedel BhO p. 254, Trap³, Trap⁴ Vippehøj; Gst Viphøj. — Gravhøj N. for Puggegd. Subst. Vippe, bh. [*vepa, vep*], f., vel om Fyrvippe, jfr. Vippebakken i Sandvig, 643.

Øen [*ø-n*]. — Marknavn til Engegd, N. for Gden. Subst. Ø.

Øren [*ø-ran*]. — Stykke Grusjord V. for Højegd. Afledning (Substantivering) af Adj. bh. ør, anvendt om Jord i Betydningen „ufrugtbar, rødagtig, usammenhængende, aldeles manglende det klægge, limige, som findes ved god Lerjord“ (Skougaard 1804 p. 411, jfr. Esp). M. H. t. Orddannelsen, se Tykken, Klemensker S., 661.

Ørnebjerg [*ørnabjæ-rød, ø-rna*]. Borriinh III 93 Ørnabjæred. — Bakke S.Ø. for 5. Vg Kirkebo. Det er uvist, om Forleddet er Fuglenavnet Ørn eller Gen. Pl. af Subst. Øre.

Østergærde. Lb 1569 y Østre gierde. — Degnegaardsjord. Gærde, se Indl. || **Østerhøj.** INM 1874 Østrehøi. — Gravhøj N.Ø. for Puggegd, ikke identisk med Bavnehøjen Ø. for Gaarden. Navnet er muligvis ligesom Vesterhøj givet af Arkæologerne. || **Østerløkke.** Lb 1569 østre lycke. — Præstegaardsjord.

663. OLSKER SOGN. BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 1. Sg: Styggegd, Lille-Vedbygd; 6. Sg: Blaaholtsgd, Lille-Hallegd, Munkegd; 20. Sg: Dammegd, Lille-Lærkegd, Olsøgd, Puggøgd; 21. Sg: Bjergegd, Pæregd; 24. Sg: Store-Pilegd, Vævergd; 26. Sg: Bjergegd, Bjørnegd; 27. Sg: Faarekæppegd, Kæppekildegd, Kæppegd?, Risegd, Øster-Skovgd; 29. Sg: Hollændergd, Kæppegd, Paa Bakken, Pilegd; 32. Sg: Faaregd, Pilegd; 34. Sg: Lindesgd, Skomagergd; 1. Vg: Birkesbrødegd, Brøddegd; 6. Vg: Kongenshus, Lille-Myregd.

Olsker, S. [*o-lskær(søn)*]. **Olskirke**, Kirke [*o-lskærkæ*]. 3/2 1379 ecclesie sancti Olavi; 1547 Hüb 429 St. Oles Karspel; 1555 Hüb 216 Secte. Oluffs Soghen; 8/9 1555 Hüb 236 og 244 stj. Oluffs sogenn, Olsker Bogenn, Olskersogenn; 1/5 1557 Olsker Sognnesteffne; KancBrevb 11/8 1557 Olsker Sogn; Lb 1569 Olss Kircke; 12/6 1572 Hüb 373 Ollskier sogenn, Olskier Sogenn; LR 1580 oelskirke, Oelsker Sogenn; LR 1585 oelsker sogenn; Jb 1599 Hüb 538, 540 Olsker Sogn, Olskierke; Mandt 1610 Olskier Sogenn; Visitatsb 1616 S. Oluffs Sogenn; Visitatsb 1621 Olscher Sogn; PrI 1624 Ollskiersogenn; Jb 1625 oluffskier Sogenn; KronSk 15/7 1633 Olschier; Mejer S. Olaus kirche; Jb 1664 Ollcher Sogn; BWK 1676 S. Ols K.; K 17. Aarh. Oles Sogenn; K c. 1700 St. Oles Kirck; K 1746—50 Olsker Sogn, St. Ols-Kirke; VSK St. Oles K.; M 1844 Oluffsker Sogn; Gst 1888 Oleskirke; Gst Olsker S, Ols K; Trap⁴ Olsker Sogn, Skt. Ols Kirke (Olafs Kirke). — Af Helgennavnet Olaf (Hellig Olaf, norsk Konge, død 1030), som foreligger i en lang Række Navne paa Kirker, Altre osv., se DgP.

Agerbæk, Hs. VSK Agerbæk. — Naturnavnet Agerbæk.

Allinge Vang, Hse. Postadr 1943 Allinge Vang.

Bakkegaard, Lille- (17. og 18. Sg) [*bakagår-rana*]. Rønne Skiftepr 1739 paa Backen; K 1746—50 bakke-gde; UrneNb Lille-, Store Bakkegd; UrneJb Lille-, Store Bakke Gd; Bugge 1771 Bake Gd; VSK Lille og Store Bukkegd, VSK Orig, Salchow 1813 Lille-, Store Bakkegd; M 1844 Lille-, Storebakkegd; Gst Bakkegd. — Den ene af Bakkegaardene er brudt ned (Guide 1914).

Bakkemølle [*bakamøllan*]. FT 1801 Bakke Møllen; VSK Bakke Mølle; Gst, Postadr 1943 Bakkemølle. — Mølleri, tidl. Vejrmølle; Ellipse for Bakkegaardsmølle.

Bakkemøllerhus [*bakamøllarahü-zød*]. — Ved Bakkemølle.

Birkesbrødegård (1. Vg). Se Brødegård.

Bjergegaard (21. Sg). K 1746—50 bierge-gd; Thurah Bierge(gd); DATl Biergegd.

Bjergegaard (26. Sg) [*bjær-ragår*]. K 1746—50 bierge-gd; Thurah Bierge(gd); UrneNb Bærregd; UrneJb Biergegd; VSK Bærregd; Salchow 1813 Biergegd; UK 1818 Bjergegd; M 1844 Bærregd; Gst Bjergegd. — Subst. Bjerg.

Bjørnegård (26. Sg). Postadr 1869 Bjørnegd. — Skal ifl. Th være Navn paa 26. Sg.

Blaaholtsgård (7. Sg) [*blå-hålt*]. 1691 (Th) Blaaahald; 1716 Komm 1722 —24 i Blaaahull; K 1746—50 blaaehulls gd; Thurah Blaaahalls(gd); DATl Blaaahallsgd; UrneNb Blaaehulsgd (ell. Blaaaholmsgd, overstreget) ell. i Blaaehuld; UrneJb Blaaehuls Gd; Bugge 1771 Blaaehul; Skougaard 1804 Blaaehul; VSK paa Haldene; Salchow 1813 Blaaahalsgd; UK 1818 Blaaholdtsgd;

M 1844 Blaaholdegd; Gst Blaaholt. — Synes oprindelig at være et „i Blaahul“; UrneNb bemærker: ligg. i et Hull med blaae Leer deromkring. Senere omtydte til -hald og -holt.

Blaakildebækshus. K 1744 Blaakilde (Hs?); FT 1801 Blaaekildebøks Huuset. — Naturnavnet Blaakildebæk i Rø S., 664.

Borgen. Hs. Opt. 1944 Borgen. — Ved Habbedamsgd; hed forhen Kattenborg.

Bridsensgaard (9. Sg) [*brøssensgaw-r*, nyere *bressens-*]. Lb 1569 Bree saands gd; Skiftepr 1688 Brøßensgd; Skiftepr 1690 Brøssomsgd; Knudsker Kb 1695 Briesgd; K 1744 Briselsgd; K 1746—50 brissens-gd; Thurah Brissens(gd); Bugge 1771 Brisengd; UrneNb Brissels ell. Brødsensgd; UrneJb Brissens Gd, Brisselsgd; DAtl Brissensgd; VSK Brisselsgd; Salchow 1813 Brissensgd; UK 1818 Brødselsgd; M 1844 Bridselgd; Gst Brødsens Gd. — Synes at være et opr. Brødsandsgd, hvor Formerne Brissels- maa skyldes Dissimilation. UrneNb bemærker: maaske af Brøds Enge eller brøde Enge. I Nærheden findes en ikke ubetydelig Sandforekomst, se Kortet i Danm. geologiske Undersøgelse l. R. Nr. 13 Plan II.

Bridsensmølle. FT 1801 Brißens Mølle; VSK Brissels M. — Vindmølle ved Brissensgd (afsat paa K 1744).

Brogaard (8. Sg) [*bro-gaw-r*]. BWK 1676 Brugd; Skiftepr 1681, 1684 Broegd; Komm 1738 Broe gd; K 1746—50 broe gd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Broegd; M 1844, Gst Brogd. — UrneNb bemærker: derfra gaaer en Vei til Hammershush over en Bro. Gd nævnes ifl. Z allerede 1653 og 1670.

Brunekuld, Hs [*brünækol*, *brü-nækol*]. Guide 1945 Brune Kul. — Ved Sandkaas, paa en ret høj Bakke. Adj. brun.

Brøddegård (1. Vg) [*brød-gaw-r*]. (Her?) 1628 (Afskr. Jb 1687) Birdchedtz gd; s. Dok? 1628 (Urne, Tilf. til Thurah) Birkelsgd; K 1746—50 birkes-brøde-gd; Thurah Kirkebrøde(gd) (rett. af Urne til Birkesbrødde); UrneNb Birkesbrøddegd ell. Brøddegd ell. i Brøden; UrneJb Brøddegd, kaldes og Birkesbrøddegd ell. i Brodden ell. Birkeskous Gd; Bugge 1771 Birkebrøde Gd; Salchow 1813 Birkebrøddegd; M 1844, Mansa 1851 Brøddegd; Gst Brøddegd. — Præsteindb. til Gst 1888 omtaler, at den ligger ved Brodden, den bratte Skraaning ned imod Aæn. Bh. Brødde „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei; hvor den staaer i Forbindelse med et Aaleie, kaldes den åbrødde“ (Esp). Man har aabenbart jævnsides brugt Præpositionsforbindelsen i Brødden og det sammensatte Navn Birkesbrødde; Forleddet i det sidste er Gen. af Subst. Birke „Birkelund“.

Buggeløkke, Hs (7. SgPc) [*bogalykan*, *bogalykshü-zed*]. Fæsteprot 1717 bugge lykterne; UdmJb 1729—38 Bugge Lykken; UrneNb Bugge-Løkken; UrneJb Bugge Lykkerne; FT 1801 Bukke Lykke; M 1844 Buggeløkken; Gst 1888 Bukkelykke Hs; Gst Buggelykke, -løkke; Postadr9 Buggeløkken. — Slægtsn. Bugge.

Byggehøj, Hs (26. SgPc) [*bygdshøj*]. BhAvis 23/6 1870 Byggehøi-Huset; Vedel BhOE p. 112 Byggehøjhuset; Postadr9 Byggehøjshus; Guide 1945 Byggehøj. — Af Naturnavnet Byggehøj, se ndfr.

Bækkegaard (16. Sg) [*bækgaw-r*]. Skiftepr 1682, 1684, 1690, Skovskøning 1745 Bechegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneNb Bekkegd; UrneJb Bekke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Bekkegd; Gst Bakkegd. — Ligger ved en Bæk, som løber gennem Storeald.

Dalegaard (35. Sg) [*dalagaw-r*, *i-da-lin*]. Lb 1569 Michels gaardtt y dalenn; Skiftepr 1684 Dahle gd; Skiftepr 1685 Dahlegd; K 1746—50 dale-gd; Thurah Dale(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Dalegd. — Oprindelig sikkert et Præpositionsnavn: i Dalen.

Dalesmedje, Hs. 1864 (Th) Dalesmedjen; Postadr9 Dalesmedje.

Dammegaard (20. Sg). 1714 (Komm 1715—21) dam gd; K 1746—50 damme-gd; Bugge 1771 Damm Gd; UrneNb Lille Lerkegd ell. Dammgd. Ell. Olsegd; UrneJb Lille Lærke Gd eller Dammgd. — Dam, se Indl.

Dyndegaard (15. Sg). K 1746—50 dyng-gd; Thurah Dyng(gd); UrneNb Dyndgd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dynggd; M 1844 Dyndegd. — Nu sammenlagt med Lundegd (14. Sg). Subst. Dynd el. Dynde (se Indl.).

Enereløkke, Hs (8. SgPc). FT 1801 Eenere Lykken. — Vel Mandsnavnet

glda. Enar, oldn. Einarr, endnu i 18. Aarh. paa Bornholm Eener (Urne), se DgP.

Faaregaard (32. Sg) [*faw-ragaw-r*]. K 1746—50 Faare gd; Thurah Faare-(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Faaregd. — Dyrenavnet Faar.

Faarekæppegaard (27. Sg) [*faw-rakjæppagaw-r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Faare Kieppe Gd; Thurah Faarekieppe(gd); DATl Faarekieppegd; Bugge 1771 Faarekip Gd; UrneNb (Østre Skoug ell.) Faarekieppegd; UrneJb Faarekieppe Gd, blev fordm kaldet den østre Skoug; VSK Faarekieppegd; Salchow 1813 Faarekiempegd, kaldes og Østre Skovgd, Faakekiempegd; UK 1818 Faarekopppegd; M 1844 Faareskieppegd; Mansa 1851 Faarekopppegd; Postadr8 Faarekjæppe (Rise)gd. — Faarekæp kendes ikke som Slægtsnavn, men formodentlig maa der foreligge et Appellativ *Faarekæp „Kæp, der bruges ved Vogtning af Faar“, som lejlighedsvis kan have været brugt som Øgenavn til en af Gaardens Beboere.

Falkestæl, Hs. Fæstepr 1703 Falcestell; UdmJb 1729 Falckestel; Komm 1738 falckestæl, Falkenikken ved Håbe Dam; Skovskønning 1746 ved Falkenet Huuset; UrneNb, UrneJb Falkestæl; FT 1787 Udbygger Huus i Falkenetted; FT 1801 Falkestæl; M 1844 Falkestalet; BhLdejd 1876 Falkestæl (Arvefæstelod). — Udbyggerejendom ved Slotslyngen (Matr. Nr. 70), nu: I Dammen. Formerne Falkenethuset, Falkenetted o. fl. tyder paa, at Navnet er elliptisk for *Falkenestæl, sammensat med Subst. Falkonet, ænyda. ogsaa Falkenet, om lille Kanon, spec. Skibskanon.

Fejlereløkke, Hs (8. SgPc). UrneNb fordm Fejlere-Huset, Udbyggerhus paa Slottens Grund; FT 1801 Fejlere Lykken. — Subst. ænyda. Fejlere, Fedlere „Violinspiller“, se u. Fejlereg i Nylarsker S., 654.

Fogdekuller, Hs. BhLdejd 1892 og 1899 Fogdekullerne (Arvefæstelod). — Subst. Foged; Kuld, Kulle, se Indl.

Foledal, Hs. BhLdejd 1876 Foledalen (Arvefæstelod). — Subst. Fole „ung Hest“, bh. Folla, m. (Esp).

Gadedamshus. FT 1801 Gade Dams Huuset. — Under 30. Sg; Gade, se Indl.

Gildesbo, Gd [*gildsbo*]. Gst 1888 Gildesbo; Postadr 1943 Gildesboet. — Om Gildesbo, se u. Knudsker S., 651.

Gnidinge, Hs [*gne-ina, gne-na*; R: *gni-ina, gni-na*]. AL 1912 [Gnii'n'a]; Guide 1914 Gnienge. — Mindre Ejendom v. Skovgd, tæt ved Sognegrænsen. Vel et spøgende Sidedykke til det nærliggende Skærpinge i Rutsker S., dannet til Vb. gnide el. gnie, snarest det sidste.

Habbedamsgaard (5. Sg) [*habad'am*]. 29/10 1636 (Z) Haberdamsgd; Skiftepr 1686 i Habedam; Skiftepr 1690 Habbedam; 1721 (Komm 1715—21) Habbedamsgd; K 1744 Hobbdam; K 1746—50 habbedams gd; Thurah Habbedams(gd); UrneNb Habbedamsgd; UrneJb Habbedams Gd; VSK Habedam; Salchow 1813 Habbedamsgd; M 1844 Habedam; Gst Habedams Gd. — Naturnavnet Habbedam.

Hallegaard, Store- (Proprietærgd) [*ha-lagaw-r*, før: *pw-ha-lana*]. Kanc-Brevb 25/9 1580 og 13/9 1583 Hallegd; 1586 Hüb 502 Halegd; Pri 1624, Jb 1658 Hallegd; Ravn 1671 Haldegd; Resen Haldgd; Skiftepr 1682 Hallegd; Komm 1685 hallgd; Jb 1687 Haldegd; 1719 Komm 1722—24 haldegd; K 1746—50 Store halle gd; UrneNb, UrneJb Hallegd; VSK Store Haldegd; Salchow 1813, M 1844 Store Hallegd; Gst Ste Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Lille- (6. Sg). K 1746—50 paa hallene; UrneNb Lille Hallegd ell. paa Haldene; UrneJb Paa Haldene, Lille Haldegd; Bugge 1771 Paaal; VSK paa Haldene (6.—7. Sg); FT 1801 Hallegd; Salchow 1813 paa Hallene; UK 1818 Paa Hallene. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Lille- (11. Sg) [*ha-lagaw-r*; før: *pw-ha-lana*]. Thurah Halle-(gd); UrneNb paa Hallene; UrneJb Paa Hallene, Hallegd; VSK Hallegd; Salchow 1813 Hallegd; UK 1818 Lille Hallegd; M 1844 Lillehalegd; Gst Lile Hallegd. — Hald, se Indl.

Heslegaard (2. Vg) [*hæ-zlagaw-r*]. Lb 1569 Heslegd; Skifteprot 1684, 1688, 1690 Heßlegd; Skovskønning 1741 Heslegd; K 1746—50 hæse-gd; Thurah

Hæsle(gd); DATl Hæslegd; UrneNb Hæsselegd; UrneJb Hæsle Gd; VSK Hæslegd (fejlplaceret); Salchow 1813 Hæslegd; M 1844, Gst Hæslegd. — Kollektivet glda. hæsle, oldn. hesli, n. „Hassellund“.

Hollændergaard (28. —29. Sg) [*hå(l)œnaragør-rana*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Hollænder Gd; DATl Holændergd; Bugge 1771 Hollænder Gd; UrneNb, UrneJb, Store-, Lille Hollændergd; VSK Hollændergd (28. Sg, men fejl-betegnet 22. Sg); Salchow 1813 Store-, Lille Hollændergd; M 1844 Hollændergd; Gst Hollændergde. — 29. Sg. beboedes ifl. Mandt 1610 og Jb 1625 af Lauridtz hollænder, Jb 1658 nævner Lars Hollænder, og sidstnævnte Jb opfører Dirich Hollænder som Ejer af 28. Sg; han var vel Søn af Lauridtz hollænder, idet han 1662 og 1685 kaldes Didrik Lavrsen Hollænder (Z). Endvidere boede paa en af Gaardene en Hans Hollænder i 1616 (Z).

Hullegaard (12. Sg) [*hålagør-(in)*]. K 1746—50 hulle gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb Hullegd; UrneJb Hullegd, Hollegd; FT 1801 Hollegd; VSK, Salchow 1813, UK 1818 Hullegd; M 1844 Hallegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. Efter Beliggenheden i en Sænkning.

Humledal, Gde, Hse [*håmlå'da-l, håmlå'da-lshü-zed, R: håmlå'da-l*]. FT 1801 Humle Dals Huus; UK 1818 Humledalshuus; Mansa 1851 Humledals H.; Bull 1869 Hundedals H; Postadr 1869 Hundedalshuus; Postadr 1883 Humledalshuus; BhLdejd 1892 Humledal (Mejeri); Postadr9, Gst Humledal Hs; Postadr 1943, Guide 1945 Humledal (Gde, Hse). — Humledalshuset hedder nu ifl. Guide 1945 Bjergly. Af Naturnavnet Humledal.

Hyldegaard (31. Sg) [*hylgør-r*]. K 1746—50 hylle gd; Thurah Hylle(gd); Bugge 1771 Hyttegd; UrneNb Hyllegd; UrneJb Hyllegd, Hyldegd; VSK, Salchow 1813 Hyldegd; M 1844 Hyllegd; Gst Hyldegd. — Trænavnet Hyld.

I Bækken (22. Sg) [*bækkin; i bækkin*]. K 1746—50 I bekken; Thurah Bekken; UrneNb, UrneJb i Bekken; DATl Bekken; VSK Bækken; Salchow 1813 i Becken; UK 1818 I Bekken; M 1844 I Bakken; Gst Bækken. — Navn efter Beliggenheden ved Møllebækken.

I Dammen, Gd [*i damin*]. Gst 1888 I Dammen; Guide 1914 Dammen, Hs; Gst I Dammen; Postadr 1943 Dammen (Hse). — Ejendommen hed tidligere Falkestæl. Af Naturnavnet Dammen.

Kaas, Fiskerleje [*kø-zæn*]. FT 1801 Oven Kaasen; Handels- og Industri-tidende 1803 p. 411 Larskaas; 1803 Thaarups Bh III 6 Kaasen; Mansa 1851, Bull 1869 Kaas Fiskerleie; Gst 1887 Kaas; AL 1912 Kaazen; Postadr9 Kaasen; Postadr 1943 Kaas (Kaasen). — Kaas, se Indl. Den best. Artikel tyder paa, at Navnet er ungt, yngre end Kaas i Rutsker S. Lars i Larskaas er formodentlig identisk med det Personnavn, der forekommer i Ole Lars Bæk (s. d.).

Kattenborg, Hs [*katanbår*]. Guide 1887, Postadr9 Kattenborg. — Ved Habbedamsgd, kaldes nu Borgen. Spøg. el. ironisk Navn; se Indl. u. Borg.

Kildesgaard (23. Sg) [*kyløsgør-r*]. K 1746—50 kildes-gd; Thurah Kildes(gd); Bugge 1771 Kildegd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844 Kildesgd; Gst Kildegd. — Subst. Kilde.

Kirkebo, **Nørre-** og **Sønder-** (3.—4. Vg) [*kærkbo-ød*]. Lb 1569 dett norre Kirkeboo, dett søndre Kirke boo; Jb 1662 Kircheboe, Kirchebot; Jb 1664 Kirchebot; Komm 1685 ded Syndre Kiercheboe; K 1746—50 Kirke-boe; Thurah, DATl Kirkeboe; UrneNb, UrneJb Nørre-, Søndre Kirkeboe; VSK Nørre Kirkeboe, Kirkeboe; Salchow 1813 Nørre-, Søndre Kirkeboe; M 1844 Nordre-, Sønder Kirkebogd; Gst Nre-, Sr Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Kirkebrøddegård. Postadr 1869 Kirkebrødregd; Postadr 1883 Kirkebrøddegd. — Uvist hvilken Gd; af Naturnavnet Kirkebrødde eller muligvis Fejl for Birkesbrøddegd, se ovfr. u. Brøddegd.

Kongenshus (6. Vg). UrneJb Lille Myre Gd. Efter Jordeb. kaldes Kongens Huus.

Kottehus. FT 1801 Kottehuset (Katte-?). — Tilnavnet Kotte, evt. Subst. bh. kotta, f., spøg. el. nedsettende Betegnelse for ung Kvinde (R). Hvis der skal læses Katte- maaske Sammenhæng med Kattenborg ovfr.

Krakhus, Hs (28. SgPc). FT 1801 Krakhuset. — Krak, se Indl.

Kæppegaard (29. Sg). (Her?) c. 1810 (Th) Kappegaarden; Prbv 1888 Kjæppegd. — Muligvis Fejl for 27. Sg: Faarekæppegd, Kæppekildegd.

Kæppekildegård (27. Sg). FT 1801 Kieppekildes Gd; Th Kjeppetildegd. — Snarest en Variant af Navnet Faarekæppegd, som alm. bruges om denne Gaard. Kæppekilde kunde iøvrigt være et Navn paa en Helligkilde, hvor man efter opnaaet Helbredelse ofrede Kæppene eller Krykkerne, se Aug. F. Schmidt, Danmarks Helligkilder p. 71.

Kærhus, Hs (10. SgPc). FT 1801 Kyærhuuset; Guide 1887 Kjærhuset; Gst Kjærhus. — Kær, se Indl.

Larskaas, se Kaas.

Lindesgaard (34. Sg) [*lëndægøw-r*, ældre *līnægøw-r*]. Salchow 1813 Lindesgd; M 1844 Lindegd; Gst Lindesgd. — Da Gd i 1782 beboedes af Christen Lind og derefter af Kaptajn Mogens Andersen Lind (Z), skulde man vente, at Forleddet var Slægtsnavnet Lind; imidlertid skulde man i saa Fald snarest have haft en Udtale [*līnægøw-r*]. De optegnede Udtaleformer, hvoraf den første sikkert er en Læseudtale, tyder dog paa Sammensætning med Genitiv af Kollektivet Linde „Lindebevoksning“. Da Gd ellers altid tidligere, lige til ca. 1800, konstant hedder Skomagergd, kan den i 1782 nævnte Christen Lind ikke have taget sit Navn efter Gaarden, og der er næppe anden Mulighed end at antage, at et Lindsgd, sammensat med Slægtsnavnet, er blevet omdannet til Lindesgd under Paavirkning af det nævnte Kollektiv Linde.

Lundegaard (14. Sg) [*lonægøw-r*]. K 1746—50 Lunde-gd; Thurah Lynde-gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lundegd. — Tilhørte 1787 Morten Hansen Lund og 1793 Sønnen Hans M. Lund (Z), men disse kan naturligvis have Navn efter Gaarden; Th oplyser at dens gl. Navn er Under Lunden; er dette rigtigt, maa Forleddet være Subst. Lund.

Lynggaard (30. Sg). Skiftepr 1685 Lynggd; Skiftepr 1690 lynggd.s grund; K 1746—50 Lyng-gd; Thurah Lyng(gd); Bugge 1771 Lyng Gd; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — Efter Beliggenheden inde i Landet nær Højlyngen.

Lynggaardshus. FT 1801 Lyng Gaardshuset; Postadr 9 Lynggaardshus.

Lærkegaard, Store- og Lille- (19.—20. Sg) [*lærkægøw-rana*]. K 1746—50 Lærke-gd (19. Sg); Thurah Lærke(gd) om 19. Sg; Bugge 1771 Berke Gd (19. Sg); UrneNb Store Lærkegd, Lille Lærkegd ell. Dammegd. Ell. Olsegd; UrneJb Store-, Lille Lærke Gd; VSK Store og Lille Lærkegd; FT 1801 Lærkegd, Sønder Lærkegd; Salchow 1813, M 1844 Store-, Lille Lærkegd; Gst Lærkegaarde; BhFisk 1933 Lærkagaarinj, sønre Lærkagaar. — Snarest af et Slægtsnavn Lærke (Lerche); den maalrette Udtale er i saa Fald [*lærka-*], jfr. BhFisk 1933.

Løsebæksstæl, Hs (10. SgPc). Deckner 1679—90 Løsebechs Steellen . . . er et Øde Boe (10. Sg). — Ved Løsebæk, se Allinge Kbst., 643.

Mægaard (3. Sg) [*mægøw-r*]. Lb 1569 Hüb 357 Magordsiorden, Mægaardsbroen, Mægords Rugiordt; 1714 Komm 1715—21 Magaars becken; K 1746—50 (Kopi 1796) Maae Gd; UrneNb Maaegd (overstr.) ell. Mægd; UrneJb Mægd; VSK Maggd; FT 1801 Maggd; Salchow 1813, M 1844, Gst Mægd. — Made, se Indl.; UrneNb bemærker: „Af Maen ell. Mae, en Eng, som ligger i een Side ell. sidt. Har og dend meeste Engesbond af alle Gaarde der i Sognet, selge deraf til All[inge] og Sandvig.“

Munkegaard (6. Sg). Gst, Postadr 1943 Munkegd. — Vel Familienavnet Munk; Gd tilhørte 1787 Lars Mortensen Munch (K. Kure).

Myregaard, Store- og Lille- (5.—6. Vg) [*stø-ra, līla my-rægøw-r*]. 1632 (Z) Myrregd og Lille Myrregd; Jb Regnsk 1662, Ravn 1671, Resen Myrregd; Skiftepr 1681 dend store Myrregd; KR 1684 myrregd, lille myrregd; Komm 1685 Lille myrregd; Skiftepr 1685 Myrregd; Skiftepr 1690 Myrregd; Skovskønning 1741 Myrregd; K 1746—50 Storemyre Gd, Lillemyr . . gd; Thurah Store-, Lille-Myre(gd); UrneNb Store-, Lille Myrregd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Myrregd, Lille Myre Gd; M 1844 Store-, Lille Myrregd; Gst Ste, Lie Myrregd. — Myr, se Indl.; hvis Udtaleformen er oprindelig, foreligger Sideformen bh. Myra.

Myregaardshus. Komm 1738 det lille Myre Gaards Huset.

Myremølle, fsv. Vandml. 1862 (Th) Myremølle; Bull 1869 Myre M. — Ved Tejn Aa. Elliptisk for Myregaardsmølle.

Olsegaard (20. Sg). UrneNb Lille Lærkegd ell. Dammegd. Ell. Olsegd. —

Genitiv af Mandsnavnet Ole, bh. *o-la*, gen. *o-lasa*, EspIndl p. 97. I Ejer-rækken kendes 4 Eks. paa Oluf og Olsen fra 17. Aarh. (K. Kure).

Olsker Højlyng, Hse. Postadr 1943 Olsker-Højlyng.

Paa Bakken (29. Sg). FT 1801 Paa Bakken.

Paa Bukken, Hs [*pæ·bakiŋ*]. — I Stenløse. Vel en spøgende Efterligning. af de gl. Præpositionsnavne; Buk i Bet. „ophøjet Kuskesæde“.

Pilegaard, Store- (29. Sg). Komm 1738 Pile gd; K 1746—50 store-pile gd; Thurah Store-Pille(gd); Bugge 1771 Storepiilegd; UrneNb Store Pile- ell. Vævergd; UrneJb Vævere, Store Piilegd. — Trænavnet Pil.

Pilegaard (29. Sg). 1679 (Z) Pellegd; VSK Pilegd (fejlagtigt betegnet som 24. Sg).

Pilegaard (32. Sg). UrneJb Faaregd, skulle i ældre Tieder være kaldet Piilegaarden.

Pilegaard (33. Sg) [*pi-lagø·r*]. K 1746—50 piile-gd; Thurah Piile(gd); UrneNb Lille-Pilegd; UrneJb Lille Piilegd; VSK Pilegd; Salchow 1813 Piilegd; M 1844, Gst Pilegd.

Puggegaard (20. Sg). Thurah Pugge(gd); Postadr 1869 Puggegd. — Slægtsnavnet Pugge, jfr. Pugged i Ibsker S.

Pæregaard (21. Sg) [*pæ·rægø·r*]. (Her?) KancBrevb 29/6 1593 Pereg; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pæregd. — Opfattes nu som sammensat med Subst. Pære, jfr. Udtalen, men er muligvis oprindelig sammensat med Mandsnavnet Per, jfr. de to Pæregde i Aaker S., hvor en saadan Sammenhæng synes at være til Stede.

Risegaard (27. Sg) [*ri-zagø·r*]. Postadr8 Faarekjæppe (Rise) Gd; Gst Riseg; Postadr 1943 Rise Gd. — Gd tilhørte fra 1792 Slægten Riis (K. Kure). Men først i 20. Aarh. afløses Navnet Faarekjæppegd af Riseg; Guiden 1914 bemærker, at Gd nu kaldes Risegd. Skønt det vilde være mest nærliggende her, som ved de andre bh. Risegaarde, at tænke paa en Sammensætning med Ris „Krat“, tyder de historiske Forhold dog paa Sammensætning med Familienavnet Riis.

Risemølle [*ri-zamolæn*]. Gst, Postadr 1943 Risemølle. — Ellipse for Risegaardsmølle.

Sandkaas, Villaby [*sa·nkø·z*]. Postadr8, Trap⁴, Gst Sandkaas (Hotel), Postadr 1943, Guide 1945 Sandkaas (Villaby). — Naturnavnet Sandkaas.

Sjælegaard (10. Sg) [*sjæ-lagø·r*]. 1686 (Th), 1698 (Z) Siellegd; K 1746—50 Skielle-gd; Thurah Skielle(gd); UrneNb Siælegd ell. Stælegd ell. Siælestæl; Bugge 1771 Skielle Gd; UrneJb Siæle ell. Stælegd; VSK Siilegd; VSK Orig Siilegd; Salchow 1813 Siælegd; M 1844 Schelegd; Mansa Schielegd; Postadr 1869 Skjellegd; Gst Sjelle Gd. — Forleddet er maaske Ordet Skel, bh. *sjæl* (Esp 475), jfr. Stavemaaderne fra 18. Aarh., men Gd ligger langt fra Sogne-skellet, og det er ikke muligt at paavise noget ældre „Skel“, som kan antages at have været navnegivende. Allerede 1646 omtales Gd som øde og drives derpaa som Stæl til ind i 18. Aarh. Eller maaske Slægtsnavnet Skeel i bh. Form, jfr. Adj. bh. skæl, gl. bh. [*sjæ-lær*] „skelejet“ (R).

Skomagergaard (34. Sg) [*sko·ma·garagø·r*]. 1714 (Komm 1715—21) Skomager gd; K 1746—50 Skomagergd; Thurah Skomager(gd); UrneNb Skomag.gd; UrneJb Skomager Gd; VSK, Postadr 1869 Skomagergd. — Beboedes 1609 af Niels Skomager, og 1616 nævnes Anders Skomager i Olsker (Z).

Skovgaard (4. Sg) [*skøvgø·r*]. (Her?) Deckner 1679—90 j schofuen; Skiftepr 1690 skouffgd, skoufgd; K 1746—50 Skou-gd; Thurah Skov(gd); UrneNb Vestre Skoug Eller bare Skoug; UrneJb Skoug; VSK, Salchow 1813, Gst Skovgd. — Ejedes i Slutningen af 18. Aarh. af en Slægt Schou, der vel har Navn efter Gd, saafremt det er rigtigt, at Gd oprindeligt har heddet I Skoven.

Skovgaard, Østre- (27. Sg). 1689 (Z) Skovgaard; UrneNb (Østre Skoug ell.) Faarekjæppegd; UrneJb Faarekieppe Gd, blev fordm kaldet den østre Skoug; Salchow 1813 Faarekiempegd, kaldes og Østre Skovgd.

Skovhus. FT 1801 Skovhuset.

Smidegaard (13. Sg) [*smidagø·r*]. K 1746—50 Smiddegd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd; UrneJb Smiddegd el. Dyinggd; DAtl, VSK

Smeddegd; FT 1801 Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; Gst Smedegd. — Familienavnet Smed. Jb 1689 nævner som Ejer Anders Smid.

Smørbøtten, Hs [*smårbøtan*]. Postadr⁹ Smørbøtten; Jul paa Bornholm 1947 p. 26 Smørbøtten. — Ved Smedegd; kaldes nu Skovminde. Jfr. Husnavnet Ostekarret u. Allinge Kbst., 643.

Stenbækkehus, Hs. FT 1801 Steenbækkehuset; Postadr⁹ Stenbække, Hs.; Th Stenbækkehuset. — Ved Stenbæk S.Ø. for Tejn.

Stenløse, Hs. (3. SgPc). FT 1801 Steenløse; Postadr⁹, Gst, Guide 1945 Stenløse, Hs. — Af Naturnavnet Stenløse.

Storedalshus, Hs [*sto-rø'da-lshū-zød*]. 1889 (Th) Storedalshus; Postadr 1897, Postadr⁹ Storedalshuse; Postadr 1943 Storedal (Gd), Storedalshuse. — Naturnavnet Storedal.

Styggegaard (1. Sg) [*stygga-gør*]. M 1844, Postadr 1869, Gst 1888 Styggegd; Guide 1914: Lille Vedby Gd har tidl. ført Navnet Styggegd. — Det adelige Slægtsnavn Stygge, der ogsaa findes brugt som Fornavn, jfr. DgP; det sidstnævnte foreligger vel i Jes Støgesø, Ibsker S. 1555, Hb 229.

Styggemølle [*stygdamølan*]. Gst 1888 Styggemølle; Guide 1914 Vedby Ml., kaldtes tidligere Styggemølle. — Ved Styggegd.

Svertingehus, Gd. Guide 1945 Svertingehus. — S. for Tejn; Sverting er vel Gengivelse af Subst. bh. Sværtijng, m. „sort Hest, Fuglen Havlit“ (Esp) eller et dermed identisk Personnavn, se u. Svartingegd i Rutsker S., 662.

Sødeskov, Hs. Guide 1914, Gst, Postadr⁹ Sødeskov. — Af Naturnavnet Sødeskov; Ejeren bruger ifl. Guide 1945 nu Navnet Olsgaard.

Tejn, Fiskerleje [*tæ-jn*, ældre *tæ-n*, *tæn*]. Lb 1569 Teding; Lb 1569 CodUps Tedingh; 2/4 1670 Hüb 360 Thegene; LR 1585 theings; LR 1598 Teing; Jb 1598 Theiingh; PrI 1624 Teen; Jb 1625 Theyen; Jb 1658 Tens Fiskeläger; Jb 1664 Thein; Ravn 1671 Teign; BWK 1676 Teing; Skiftepr 1687 teign; Skiftepr 1690 teigne, tegn, teyn; Komm 1691 Teyen; Aaker Kb 1696 Tægen; K 17. Aarh. Tegen; K c. 1700 Tein; Komm 1715—21 tegn, teign; K 1744 Teine; K 1746—50, Thurah, DA1l Tein; Thurah p. 25 Teign; VSK Teign; Salchow 1813, M 1844 Tein; Mansa 1851 Teign Fiskerleie; Trap¹ Tein; Gst Tejn. — Navnets ældste Form er Teding og, med tidligt Tab af intervokalisk d, Teing, som kan ligge til Grund for den ældre Udtale. Skrivemaaden Thegene, Tegen, Tægen skyldes antagelig Tilslutning til Subst. Tegn, udt. *tæ-gæn*, *te-gæn*, nu alm. *tæ-jn* (EspIndl 63), den ældste (1570) findes i et Skatteregister med flere forvanskede Navneformer. Teding kunde være en -ing-Afledning *Tæthing, af Subst. oldn. *tād*, n., no. dial. og gotl. *tad*, n. „Gødning, Møg“, jfr. oldn. *taða*, f. „gjødslet Eng, Græs, Hø, som voxer, avles, høstes paa dyrket eller gjødslet Eng“ (Fritzner), i saa Fald en Parallel (med i-Ømlyd) til sv. Tadinge (hvorom se Ståhle, De svenska ortnamnen på -inge (1946) p. 437 ff.). Se iøvrigt Indl. u. -inge.

Tommeseløkken, Gd [*tåmæsa'lyka*, *tåmasalykan*]. MK 1784 Tommese (gd), Tommese Løkken; M 1844 Tommeseløkken; Mansa 1851 Tommase; Bull 1869 Thomas G; BhLdejd 1876 Tommeseløkke; Gst 1888 Thomaslykke; Postadr⁹ Tommase (Hus); Gst Thomaseulykke; Th Thommase-Løkken. — Mandsnavnet Thomas, der paa Bh. udtales *tåmæs*, med Genitiv-Endelsen -a, se Esp Indl 97.

Valnøddegård (25. Sg) [*valnøda-*, *valnøddegør*]. UrneNb, UrneJb Valnøddegd; VSK Valdnødgd; Salchow 1813 Valnøddegd; UK 1818 Valdnøddegd; M 1844 Valnødgd; Mansa 1851 Valdnøddegd; Gst Valnøddegd. — UrneNb og UrneJb hævder, at Navnet nu ikke mere bruges, og det maa saaledes være taget i Anvendelse paany i 19. Aarh. Trænavnet Valnød.

Vedbygaard, Lille- og Store- (1.—2. Sg) [*vedby-*]. PrI 1624 Wedbye; KR 1684 Weedbye; Skiftepr 1685 Vedbye; Komm 1738 Veby, Wedbye; K 1746—50 Ved-Bye Gde; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Vedbye; M 1844 Vedbygd (2. Sg); Gst 1941 Ste-, Lle Vedbygd; Gst 1943 Vedby Gd, Lle Vedbygd. — Glda. with „Skov“.

Vævergaard (24. Sg) [*væ-waragør*]. 1736 (Z), 1750 (Afskr. ThaarupsBh V 88) Wævergd; UrneNb Store Pile ell. Wævergd; UrneJb Vævers, Store

Piilegd; VSK Vævergd; Salchow 1813 Væveregd; UK 1818 Vævergd; M 1844 Vædergd; Gst Vævergd. — Subst. Væver; Gd tilhørte 1710 Lars Jensen Wefuer (K. Kure).

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aakerhus, Aakrog (7. SgPc), Aldershvile, Aldersro, Ankerhus, Bakkedal (34. SgPc), Bakkely (18. SgPc), Bakkevang (18. SgPc), Birkely, Bjerringshus, Blaaholthus (7. SgPc), Blink (23. SgPc), Boesvang, Brovang (8. SgPc), Bækkelund, Bækkely, Bækkelyst, Dalehus, Dals høj (PgdPc), Dalsminde (27. SgPc), Dammen (flere Huse) Damvang, Degnedal, Degneledet, Degnevang (34. SgPc), Duebjerghus, Egebo, Egelund (PgdPc), Egely, Eges høj (3. SgPc), Ellekær, Enghave (3. SgPc), Engvang, Fredenshjem, Frydendal (1. SgPc), Frydens høj (1. VgPc), Gadely, Granhaab, Granholt, Granli (10. SgPc), Granly, Grøndal, Grønvang (35. SgPc), Hedebo (22. SgLynglod), Helleshøj, Humlebæk (34. SgPc), Hyldebo (31. SgPc), Højbo, Jordbjerg, Kaasegd, Kaashus, Kaashøj, Kaasvang (27. SgPc), Kalkbrænderiet, Karlshøj, Kildesbæk (23. SgPc), Kildesvang, Kirkebogd, Klintehus (3. SgPc), Klinteled (3. SgPc), Klintely (14. Sg Fortov), Klintly, Klippehus, Klippely, Klippen, Kongensmark, Korsbjerg, Krak høj, Kratly (33. SgPc), Krobbedal, Kærby (10. SgPc), Kærly, Køllersminde (17. Sg Fortov), Landlyst (26. SgPc), Lilleeje (35. SgPc), Lillegd, Lillehave (25. SgPc), Lillevang (18. SgPc), Lyngborg (30. SgPc), Lyngen, Lynghytte, Lystofte (26. SgPc), Lærkelund (20. SgPc), Lærkesvang (34. SgPc), Løghøj, Margrethesminde, Munkeager, Munkelyst (6. SgPc), Myrendal, Myrenhøj (2. SgFortov), New Yorks Minde (30. SgPc), Nordvang, Olsgd (St. HallegdsPc), Palmehøj, Paradishus, Pihlsminde (33. SgPc), Pilely (11. SgPc), Pilevang (1. SgPc), Poppelhus, Reebo, Reinholt, Risenlund (27. SgPc), Rovang, Skovbo, Skovfryd (3. SgPc), Ny-Skovgd (4. SgPc), Skovlund, Skovly, Skovsholm (16. SgPc), Skovsminde (30. SgPc), Skovvang (33. SgPc, 1. SgPc), Skræntensbo, Sletten, Solbakke (PgdPc), Soldal, Solhøj, Strandgd, Strandly, Studebækken, Svejbjerg, Sølyst, Tornvang, Trekant, Tuehuset (30. SgFortov), Udmarksminde, Vedbyvang (2. SgFortov), Venersly, Østervang (33. SgPc).

NATURNAVNE.

Aakilde Nakke. Se Aalekilde Nakke.

Aalebæk [a-la'baek]. BWK 1676 Alebeck; K 1746—50 ole bek; Thurah, Datl, Falenkamp 1783 Ole-Bek; MK 1784 Olebekken; Salchow 1813 Olebeck; Mansa 1851 Olebæk; Trap¹ Ole-Bæk; Bull 1869 Olebæk. || Aalebæk Nakke [a-labækfanakan]. || Aalebæk Odde [a-labækfa'udin]. — Ved Bakkebæks Udløb. || Aalebæk Skov. Ipsen 1866 Olebækskoven v. Olskirke. — Ældre Navn paa Bakkebæk. Forleddet maa være et Subst. Aal, enten det i Stednavne (Aal, Aale, Aalum osv.) hyppigt forekommende Ord, identisk med oldn. áll, m. „Stribe, dyb Dal eller Indsænkning mellem Fjelde eller Højdestrækninger“ (Fritzner; om dets Forekomst i Dansk, se Hald, Stedn. paa -um p. 51), eller, hvad der er sandsynligst, Fiskensnavnet Aal (Anguilla). Skrivemaaden Ole- kan skyldes Tilknytning til Sognets og Kirkens Navn. || ?Aalekilde Nakke [a-filanakan]. BhS VII 166 f., 173 Aalekildetakke(n). — Skær el. Pynt ved Tejn Havn. || **Aalekistedam.** 1617 (Th) Aalekistedammen; UdmKomm 1727 aale kiste Dammen; Komm 1739 Aale kiste Dammen; Falenkamp 1783 Aalekiste Dam; M 1844 Aalekistedam; AL 1912 [Aalakjistedam]. || **Aalekisteeng.** UdmJb 1729—38 Aale-Kiste Engen; Komm 1739 Eng Aalekisten kaldet. — Eng (med en Dam?) ved Slotslyngen. Subst. Aalekiste „kasseformet redskab til aalefangst i aaløb oldn.“ (ODS).

Aaskær [a-/æ-ræd]. — Skær ved Tejn Aas Udløb.

Abildager. Lb 1569 Abelle agerønn. || **Abildstykke.** Lb 1569 Abelle stickett, Abelle stickett. — Arealer til Præste- og Degnegaard. Subst. Abild „Ebletræ“.

Adelshøj. Lund c. 1820 Adelshøj; INM 1884, Vedel BhO 255 Adelshøj. — Sløftet Gravhøj tæt S. for Bækkegd, der 1782—1803 ejedes af Ole Adelsen (Adolphsen) (K. Kure).

Agerbæk [*a-gərbækʃɪn*]. — Andet Navn til Møllebæk (Kirkebæk, Pæregaardsbæk). Subst. Ager. Navnet Agerbæk forekommer paa VSK, hvor det synes at være Navn paa et el. flere Huse.

Alvej. 1714 i Komm 1715—21 Alveyen; BhAvis 28/12 1932 Alvejen eller Slotavejen. — Den gl. Hovedvej fra Østbornholm til Hammershus. Appellativet Alvej, Adelvej „Hovedvej, Alfærvej“ er nu forældet i Bh. (R).

Almeløkke [*almelykən*]. — Ved Skovgd. Trænavnet Alm.

Amerika [*a'me-rika*]. — Mark ved Skovgd.

Anesborg. UK 1818, Mansa 1851 Anes Borg; Trap¹, Trap² Borg; INM 1884 Anes Borg; Th Aneborg. — Klippehøjde i Højlyngen ved Rutsker Plantage. Kvindenavnet Ane?

Asmindeeng. Lb 1569 Asmende engen. — Til det søndre Kirkebo. Mandsnavnet Asmund.

Aspeeng. K 1821 Aspe Engen. — Præstegaardsjord. Trænavnet Asp.

Bakkebæk [*bakabækʃɪn*]. Gst, Trap⁴ Bakkebæk. — Ellipse for Bakkegaardsbæk. Hed tidligere Aalebæk. || **Bakkehave** [*bakaka-wan*]. — Festplads m. spredte Sten i Skovløkken ved Maegd. Subst. Bakke; næppe Forbindelse med Bakkegd.

Basteaa [*ba-staa-n*]. Salchow 1813 Bastaae; UK 1818, Mansa 1851 Basteaa; Gst Basteaa. — Tejn Aas øvre Løb. Se Bastemose i V.-Marie S., 653.

Bavnebakke [*bānəbakən*]. Gst Bavnebakke. — N. for Lundegd; kaldes ogsaa Klintebakke.

Birkekøkke. MK 1784 Birke Løkken. — N.V. for Habbedamsgd. || **Birkesbrødde** Aa. K 1744 Birckes bryde Aae. — Andet Navn paa den nuv. Tejn Aa; af Birkesbrøddegd, se ovfr. u. Brøddegd. || **Birkeskov** [*bārʃə-skawɪn*]. — Ved Lærkegd. Trænavnet Birk.

Bjergeng. K 1821 Bierreeng. — Hører til Hullegd.

Bjørnsmyr. Lb 1569 Bjørs myr; Hammershus Skiftepr 1727 bjørsmyr; K 1821 Bjørnsbø Agre; AL 1912 [Sjælamozzajn ell. Bjørs Myr]. — Formen paa K 1821 angaar et Areal V. for Bakkemølle, der kan have topografisk Forbindelse med Sjølemose, og er saaledes snarest en Forvanskning af Bjørnsmyre Agre. Mandsnavnet Bjørn.

Blaaholtsskov [*blə-håltsskawɪn*]. 1756 (Afskr. i Thaarups Bh V 90) ved Blaaholdsskov; BhSoc 21/7 1928 Blaaholtskoven; Guide 1945 BlaaholtSkov (Krakken). — S.Ø. for Blaaholtsgd.

Blaakilde Bæk. Se u. Rø S., 664.

Blaasi. K 1821 Blaasi. — Til Maegd. Maaske Fejl for Blaasid, Blaasig eller Blaaskinde, sml. en Form som Brødag (= Bredager?) paa samme Kort.

Boesløkker [*bo-slykər*]. Komm 1720 Boeløkke; Komm 1720—21 Boesløkke; 1821 i Udm 1775—1822 Boers-Løkker; M 1844 Boeslykken; AL 1912 [Bo(esslyjkkjer)]; I 1923 Boesløkke [Bo.sløkja]. — I et Brev 1722 i Komm 1722—24 omtales „it lidet Støcke udmarckis Jord Belligende i Olskersogn, Synden Allinge ... tidligere forundt en Præst ved Nafn Hr. Boe“.

Bondebakke [*bo-nabakən*]. — Mark til Bridesngd. || **Bondelyngen.** Lund c. 1820 J Bondelyngen paa Hallene; M 1844 Vestermarken eller Bondelykken. — Udmark i Sognets vestl. Del langs Slotslyngen (se BhS V 139), formodentlig tilhørende Bønderne.

Bordenden [*bo-rænan*]. — Mark, ogsaa kaldet Skovageren, til Skovgd. Da Subst. Ende er Maskulinum, foreligger der vel en fem. Afledning af Sammensætningen Bordende. Se om denne Orddannelsesstype, der ogsaa foreligger i Dagsværken ndfr., u. Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674.

Borredal. K 1746—50 borre dalen; Guide 1887, Guide 1914 Borredal. — Dal Ø. for Borrelyngen, delvis i Rutsker S. || **Borremark.** 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Ringemarken i Ruthsker Sogn og Ves[t]re marken i Olsker Sogn, hvilke af Beboerne kaldes Borremarken. — Se u. Borre i Rutsker S., 662.

Brandsbirke. Lb 1569 Brands byrcke en halnede eng. — Til N.-Kirkebo. Mands. Brand og Kollektivt Birke „Birkekrat“.

Bredager. K 1821 Bredag. — Til Lundegd. Vel Forkortelse for Bredager (jfr. Højsager ndfr.). || **Bredskær** [*brɛ-!/æ-r*]. — Skær ud for Kaas; Adj. bred.

Broager [*sto-ra og lija bro-a-gər*]. — Ved Maegd. || **Broeng.** K 1821 Broe Engen. — Ved en Bro over Bakkebæk.

Brunbjerg. Gst, Vejfort 1942 Brunbjerg. — Bakketop i Højlyngen. Adj. brun.

Brødden [*brødan, brødæg-robødan*]. — Ved Brøddegd. Subst. bh. Brødda, f. „Vei ned ad en brat Bakke“ (Esp).

Buggedal [*bygdal, bogadal*]. Guide 1887 Bukkedal; Guide 1914, Gst 1916 Buggedal. — Dal ved Buggeløkke, se ovfr. under Bebyggelsesnavne.

Bukken [*båkin*]. — Stor Sten ved Hus S.Ø. for Habbedamsgd. Jfr. Gedebukken, Rø S., 664.

Byggehøj [*bygdhøj*]. INM 1804—12 en Gravhøj kaldet Byggehøj; Lund c. 1820 Byggehøj; BhAvis 23/6 1870 Byggehoien; INM 1884, Gst Byggehøj; AL 1912 [Byggjeh-]. — Delvis sløjft Gravhøj S. for 26. Sg. Subst. Bygge, glda. byggi, n. „Hus, Bolig“, se samme Navn u. Allinge Kbst., 643.

Byks, Nørre- og Søndre-. BhFisk 1933 p. 9 Nørre Bojs, Søndre Bojs. — Fiskegrunde ud for Tejn. Bh. *båjs*, m. er en til sv. byx svarende Sideform til Bukse, bh. *båjsa*, f., der anvendes som spøgende Betegnelse for en Mandsperson, spec. en Dreng (R). Bukser el. Bykser forekommer flere Steder (f. Eks. Rutsker S., 662) som Navn paa Grunde.

Byløkke. Skiftepr 1683 Bye Locken; Skiftepr 1690 Byeløchen. — Ved Tejn. || **Byseng.** K 1821 Byes Eng. — Til 12. Sg. || **Bysjord.** K 1821 Byes Iord; RegAS 1834 Byesjord i Olsker. — Til den nedlagte 18. Sg. De to sidste Navne kan ikke være Appellativer, da der ikke er nogen „By“. Et terræn-betegnende By findes i Rutsker S., 662; se iøvrigt Indl.

Bækkebakke [*bækbakkan*]. — Ved Landevejen V. for Bækkegd. Subst. Bæk, eller Navnet er elliptisk for Bækkegaardsbakke. || **Bækkeeng.** Lb 1569 Becke engen. — Til Præstegaarden. || **Bækken.** Lb 1569 y Beckind er noget smaaet elle. — Eng til S.-Kirkebo. Bæk, se Indl.

Dagsværken [*da-sva-rkan*]. — Areal Ø. for Bridesensgd. Navnet er dannet af Subst. Dagsværk, bh. Dajsvarkje og Däsvarvkje, n., spec. om „det personlige Pligtarbejde, som Udbyggeren el. Husmanden gjør hos Bonden“ (Esp), se om saadanne Afledninger under Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674.

Damager [*dama-garin*]. — Ved Hyldegd. || **Damløkke** [*damlykan*]. — Navn paa Marker til 9. Sg, 17. Sg og 5. Vg. || **Dammen** [*damin*]. Guide 1887 Dammen. — Navn paa større Areal S. for 6. Sg og Mark til 31. Sg, det sidste Sted med en Brænddam. Se Indl. u. Dam.

Damekule [*da-makulan*]. — Skær N.V. for Tejn. Forleddet er vel Subst. Dame, med rigsmaaalspaavirket Udtale (bh. Form Damma, f. (Esp)), og Efterleddet Kule. Skæret har formodentlig Navn efter et vandfyldt Klippebassin, hvori Damer kunde bade.

Degnebakke. Th Degnebakken. — Vej. || **Degnedal** [*de-nadal*]. — S. for 34. Sg, den tidl. Degnedg.; Fortsættelse af Skrubbedal. || **Degnekrog** [*de-nakrugin*]. Th Degnekrogen. — Ved Habbedamsgd. Subst. Degn.

Drejernakke [*drajærnakan*]. — Pynt Ø. for Tejn. Appellativ el. Slægtsnavn Drejer. Man skulde dog vente Udtalen [*drajara*].

Dugen. Lb 1569 dugen och handkleditt. — Navn paa Jord, henlagt til Vedligeholdelse af Kirkens Alterklæder. (Se Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 93).

Dybgabet. BhFisk 1933 p. 9 Divgaved. — Fiskegrund ud for Tejn.

Dælerør. VSK Orig Dælerør; VSK Dælenør; Bull 1869 Delenhøi. — Høj V. for Lynggd. Efterleddet er Subst. Rør i Bet. „Stendynge (som Grænsemærke eller Gravminde), Stenrøse“ (ODS Rør III); jfr. Stenrøret, Rutsker S., 662. Forleddet kan være Subst. bh. Dæla, f. „Bræt, Fjæl“ (Esp), jfr. dog det uforklarede Dælehøj, Klemensker S., 661. Formen paa Bull 1869 er en Omtydning af den urigtige Form paa (det trykte) VSK.

Dødingedam [*dö-ninadamin*]. — Dam tæt N.V. for Kirkegaarden. Forleddet er vel opr. Døding „død Person, Lig“, men omdannet efter Skriftsproget. Om dette Ord, se Dødingegab, Nylarsker S., 654.

Egeshøj [*æ-jas'høj*]. Lb 1569 hoss Egis høyen; VSK, INM 1884, Vedel BhO p. 255, Gst Egeshøj. || **Egeshøjsager.** Lb 1569 Egis høys agerenn. — Subst. Ege, n. „Egekrat“.

Elnahøj [*ælna'høj*]. Lund c. 1820 Ellenshøj; INM 1884, Vedel BhO p. 255 Elnahøj; BhFisk 1933 p. 9 Elnahøj. — Delvis ødelagt Høj S. for Lærke-

gaardene. Kvindenavnet Ellen, bh. Elna. Man skulde dog vente [ælnæ-] eller [ælnæs-] i Sms.

Endehullet [ænahåled]. — Sænkning med en lille Dam ved Skovgd. Muligvis et Sammenligningsnavn; bh. Endehul „Anus“.

Enesbjerg [e-næsbjæ-rød]. Gst 1888, Gst Enesbjerg. — Skovklædt Areal S. for Habbedamsgd. || **Eneseng** [e-nææçøn]. — Eng ved Enesbjerg. || **Eneslaage** [e-næslågan]. — Laage til Maegds Skovlække. Sidste Led er Subst. bh. Logga, f. „Laage“ (Esp). || **Enesmark**. AL 1912 Enesmarken; Th Ene(s)-marken. — Ved Heslegd. Subst. bh. Ene, n. „Enekrat, Samling af Enebærbuske“ (Esp).

Engeløkke [ænylykan]. — Til Hyldegd. || **Engskov** [ænskawin]. — Andet Navn paa Dalegaardsskov (ved 35. Sg).

Falkehavn [falkaha-wn]. — Baadsted tæt Ø. for Tejn. Slægtsnavnet Falk.-ha-wn er sikkert best. Form.

Flintehavn [flintaha-wn]. — Baadsted i Flintevig. -ha-wn er sikkert bestemt Form. || **Flintevig** [flintavæ-jøn]. — Lille Vig tæt Ø. for Tejn. Subst. Flint eller et Slægtsnavn.

Fogdedal. MK 1784 Fogdedalen. — Dal ved Buggeløkke.

Fruerhøj. Lund c. 1820 Fruerhøj; INM 1884, Vedel BhO p. 255, 293 Fruerhøj. — Stor, nu sløjet Gravhøj i Skoven Ø. for Lynggd. Forleddet er gl. Gen. Sing. af Subst. Frue, se ODS Fruer- og BrNGG II 362.

Fuglesang [fawlasånin]. — Skovstrækning V. for Habbedamsgd. Se under Fuglesangsd i Ibsker S., 674.

Fæslette [fæ-sletan]. Th Fæslet. — Eng i Skoven V. for Habbedamsgd. Subst. Fæ og Slette, det sidste mul. en Afledning af Slæt (til Vb. slaa), med Betydningen „Sted, hvor man slaar Græs“. Se iøvrigt Indl. u. Slet, Slette.

Gaardshavn. BhS VII 160 Den ældste Havn, kaldet Gaardshavn efter en ved Kysten liggende Gaard. — Ved Tejn.

Gaaseager. Lb 1569 Gaasse ageren. — Til Præstegaarden.

Gadeeng. K 1821 Gadeeng. — Til Bakkegd. Gade, se Indl.

Gildebro. Lb 1569 hoas gilles broo, Gildebroes eng. — Enge til Præsteden og N.-Kirkebo.

Griseløkke [gri-zalykan]. — Tæt V. for Habbedamsgd.

Guleklipper [gulekløper]. MK 1784, 1872 BhS VII 164 Guleklipper. — V. for Tejn. Adj. gul, vel sigtende til den lyse Lavbevoksning paa Klipperne, jfr. Guleklippe og Guleskær v. Gudhjem, 672.

Haandklædet. Lb 1569 dugen och handkleditt. — Navn paa Jord, henlagt til Vedligeholdelse af Kirkens Alterklæder og Haandklæder. Se Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 93.

Habbedam. 1609 (Afskr.) Hüb 572 Høe . . af Habroedam; LR 1655 (Th) Hagedammen; KR Allinge-Sandvig 1684 Ved Habbe Damb; Komm 1720 Habedams Engen; Komm 1720—21 Habedams Enge, Habbedams Udgierte; Komm 1738 ved Habe Dam; Jb 1743 Habbedam (Eng); K 1746—50 habbedams Eng; UrneJb Habbedams Jord; MK 1784 Habedamms Enge; UdmJb c. 1825 Habbedams Jorder og Enge. — Vel opr. Navn paa en Dæm (Mølleedam) ved Habbedamsgd. Forleddet kan være en i trykssvag Stilling reduceret Form af et sammensat Bronavn *Habro (1609 Habroedam, jfr. 1636 Haberdamsgd), hvis første Led er usikkert. En Mulighed er maaske et gllda. *hå (med tidlig Forkortelse), identisk med det i sv. og no. Stednavne ikke sjælden forekommende hå, som betyder „lille Sø, Vig, Aaudvidelse“ (se D. O. Zetterholm i Ordgeografi och språkhistoria (Nord. texter o. undersøkningsr 9) p. 65 ff.). Det identificeres (anf. Sted) med sv. dial. hå, m. og f., oldn. hár, m. „Aarefæste (dannet af en Greneløft)“, og Grundbetydningen antages at være „Gren, Forgrening“. En anden Mulighed er Reduktion af et *Hagebro (jfr. Formen Hagedammen 1655), hvis Forled ligesom i Hagebrogd i Ginding H. og Hagebro Kro i Fjends H. (se DS IX 91) kan være Subst. Hage „Krog, Fremspring“ el. Subst. Have, gllda. haggi „Indhegning“.

Hakager [haka-gør]. — Mark til Bakkegd. Subst. Hak „Skaar, Indsnit“ eller med en til Vb. hakke „rydde Skov o. lgn.“ svarende Betydning; eller et Slægtsnavn.

Hallene. Lund c. 1820 J Bondelyngen paa Hallene; INM 1884 paa Haldene; Vedel BhO p. 254, 274 Bautastene paa „Haldene“, Haldene kaldes nogle golde Klipper; Trap⁴ „Haldene“ ved Brogd. — Klippeareal med Helligtninger V. for Brogd. Hald, se Indl.

Haureløkke. Skiftepr 1690 Haureløchen. — Ved Tejn.

Hegned. Lb 1569 y heinid hos Magords iorden; Guide 1887 Hegnet; Gst 1888 Hegned; AL 1912 [Hejna]. — Skovstrækning S. for Habbedamsgd og Smedegd, ifl. AL 1912 tidligere indhegnet. Navnet kendes ikke mere (Guide 1914). || Hegneddal. Lb 1569 Heined dall, y heinidtz dall; 1773 i DokBh 1682—1804 Eng i Heinede Dahlen; UrneJb 1779 Heinede Dalen; Guide 1887 Hegnedal. || Hegnedeng. K 1821 Heinede Engen. || Hegnedsager. Lb 1569 hoss Heynidsageren. — Vel Subst. Hegned, glda. hæghnath, oldn. heghnaðr, m. „indhegnet Omraade“, spec. om indhegnet Skov, selv om Navneformerne stemmer daarligt med den moderne bh. Udtale af dette Ord: [*ha-jnad*], m. (R), jfr. Hegned, Aaker S., 684. Den af AL meddelte Form er snarest en anden Afledning af Subst. Hegn, jfr. Udtalen [*ly-lə-ha-jna*] u. Kølleregd, Rutsker S., 662.

Helvedesvad. Lb 1569 synden heluedes wad, sudoust fraa heluedis wad, hoss heluedis wadtt; 1756 (Afskr) Thaarups Bh V 90 Nordost for Olskirke, Ved Helvedes Vand. — Subst. Helvede. Jfr. Paradis ndfr., hvormed der dog muligvis ikke er nogen Sammenhæng.

Hesleager. Lb 1569 Hesle agerenn. — Til S.-Kirkebo, som støder op til Heslegd, s. d.

Hestebed. K 1821 Hestebed. — Mindre Areal ved Bakkebæk N. for Kirken. Vel et Subst. Hestebed(e) „Hestegræsgang“. || **Hestehaveager** [*hæsta-ha-waa-gærinj*]. — Mark til Skovgd, støder op til Hestehaven i Rutsker S. || **Hestehavegårde.** Komm 1720 Heste Haue gierdet; Komm 1720—21 Hestehaue Gierdet. || **Hestekule** [*hæstaku-lan*]. — Skær tæt V. for Tejn. Har formodentlig Navn af et Bassin, en Hulning, jfr. Damekule ovfr.

Hjorteslette. MK 1784 Hiortesletten; AL 1912 Hjortasletten. — Lysning i Skoven V. for Munkegd og Blaaholtsgd. Subst. Hjort. Det er uvist, om Efterledet er Subst. Slette „fladt, træløst Areal“ eller en Afledning af Subst. Slæt (til Vb. slaa). Se Indl. u. Slet(te).

Horsedam [*hårsadaminj*]. Th Horsedammen. || **Horsedamsager** [*hårsadamsa-gærinj*]. || **Horsedamstorp** [*hårsadamstærp*]. — V. for Habbedamsgd. Subst. Hors, n. „Hoppe, Mær“, i Sammensætn. ogsaa „Hest“ (Esp). Torp, se Indl.

Huleng [*hålcænən*]. — Ved Hyldegd. Subst. Hul.

Hullebæk. Se u. Rø S., 664. || **Hulleeske** [*hålcæskæd*]. — Ved 12. Sg; Ellipse for Hullegaardseske. Sidste Led er Subst. Eske, n. „Samling af Asketræer, Askelund“.

Humledal [*håmlə'da-l*, R: *håmlə'da-l*]. — Dal ved Bebyggelsen Humledal. Forledet er usikkert, af Subst. bh. Homla, f. „Humløbi“ (Esp) el. bh. Homla, m. „Humle (Plante)“ (Esp).

Hvedeland. Lb 1569 Huedelanditt, huede landitt, huedelandett, hoss Prestens huedelandtt; K 1821 Hvedeland. — Ager og Eng til Præste- og Degnegd.

Hvideager. K 1821 Hvideager. — Til 35. Sg. Adj. hvid.

Højbøde [*håjbö'də*]. — Navn paa et Areal (Mark til Munkegd) paa den stejle Dalskraaning fra Borreløngen ned mod Dammen og Munkegd; forekommer ogsaa paa Christiansø (ældre Navn paa Møllehøj). Efterledet kan formelt og muligvis ogsaa reelt sammenstilles med sv. böte, n. „Bavnebakke“, der indgaar i talrige sammensatte Appellativer og Stednavne langs svenske Østersøkyster (se herom I. Modér, Namn- och ordgeografiska studier (1937) p. 1—92, Kort over Stednavnenes Udbredelse p. 39) saa langt mod Sydvest som til Hanö i Vestblekinge (se Bertil Ohlsson, Blekingeskusten (1939) p. 179 ff.). Direkte Paralleler, med Adj. høj (sv. hög) som Forled, forekommer 3 Steder (paa Ålandssøerne og i Stockholms Skærgaard, Modér p. 16, 17 og 24). Den svenske Bavneinstitution er ifl. Modér (l. c. 64 ff. og i Saga och Sed 1937 p. 66 ff.) Led i et rigssvensk Kystforsvar, en sluttet Alarmeringskæde fra Småland til Uppland, og Institutionens og Navnets

videre Udbredelse sydpaa tænker han sig (Namn- och ordgeografiska studier p. 87 Noten) staaende i Forbindelse med en svensk Vikingetidseksponation i 9.—10. Aarh., medens Bertil Ohlsson (l. c. p. 182 f.) anser Bavneinstitutionen for at være af mere begrænset, lokal Karakter. Hvis de bornholmske Navne har reel Sammenhæng med de svenske Bavner, støtter de vel snarest den sidste Opfattelse. Nærværende Navn maa imidlertid være overført (ved Ellipse af *Højbødestykket el. lign.) fra den nærliggende Bavnehøj Borrebavnet i Rutsker S. (c. 1 km fra Marken), et af Nordbornholms højeste Punkter, beliggende paa et Parti af Øen, der i klart Vejr kan ses fra Sydøstskaane. En Signalisering fra Nordbornholm til Sydøstskaane er saaledes meget vel mulig, hvorimod et Baal paa Christiansø næppe kan ses længere end til Bornholm (om Signalisering ved Baal fra Christiansø til Bornholm i en senere Tid se Ravn 1671 p. 160). En Opkaldelse efter svenske Paralleler er vel tænkelig, men ingen af de hos Mod'er anførte Lokalteter med Navnet Høgbøte synes at være særlig kendte eller ligge ved stærkt befærdede Sejl-ruter.

Højsager. Lb 1569 hoss Michels høys agir; K 1821 Høysag. — Ved Dalegd. Subst. Høj.

Janushavnen [*janusaha-wn*]. — Baadsted tæt Ø. for Tejn. Mandsnavnet Janus, muligvis Navn paa en Baad.

Jesperstykke. RegAS 1834 Jesperstykket i Olsker; Jb c. 1850 Iesperstykket.

Jordbjerg [*jo-rbjæ-rød*]. MK 1784 Iordbjerg; BhFisk 1933 p. 9 Jorbjerged. || Jordbjerg Havn [*jo-rbjæ-rahaw-n*]. — Klippe paa Landjorden med tilhørende Baadplads V. for Tejn. Navnet skyldes vel, at Klippen har et Muldrag ovenpaa.

Skt. Josephs Kilde. BhS VII 160, 166—67, BhS VIII 137 St. Josefs Kilde; Trap⁴ Skt. Josephs Kilde. — Helligkilde tæt Ø. for Tejn (jfr. DFM 33 p. 37 og 124).

Jættesten [*jæta'ste-n*]. INM 1884 en stor Bavtasten, der kaldtes Jættesten. — Stenen, som stod ved Kysten, mellem Møllebæk og Bakkebæk, blev ifl. Indberetningen nedsænket i Jorden o. 1872.

Kaasebakke [*ka-zabakan*]. || **Kaasebæk.** VSK Kaasebæk; Lund c. 1820 Kaasebek; Ipsen K 1839 Hollebæk (Kaasbæk); Mansa 1851, Bull 1869, Gat Kaasbæk; Trap¹ Kaas-Bæk. || **Kaasehavn** [*ka-zahaw-n*]. — Klippeparti, Vandløb og Landingssted ved Fiskerlejet Kaas. Bækken kaldes ogsaa Hullebæk og Ole Lars Bæk.

Kammerdugshaven. UrneJb Kammerdugshauen. — Skov. Kammerdug er Navn paa en Slags fint Lærred, hvortil der maaske har været Blegeplads paa eller ved dette Areal. Jfr. Ravndugshaven ndfr.

Karruselbanen [*karu'sælba-nan*]. — Lille Engareal ved Habbedamsgd. Her lavede man Iskarrusel om Vinteren (Opt. 1948).

Kattesti [*katata'sty*]. — Sti i Mægaards Skovløkke.

Kirkebro. Lb 1569 hoss Kirke broen. || **Kirkebrødden** [*kyrkebødan*]. — N.Ø. for Kirken. Subst. bh. Brødda, f. „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei“ (Esp). || **Kirkebæk.** Lb 1569 hoss Kirke beckindt; VSK 1805 Kirkebæk; Panum 1830 p. 18 Kirkebækken. — (Øvre Del af) Møllebæk. || **Kirkeeng.** K 1821 Kirke Engen; RegAS 1834 Kirkeengen. — Til den nedlagte 18. Sg. || **Kirkekrat.** RegAS 1834 Kirkekrattet i Olsker. || **Kirkestykker.** K 1821 Kirkestykkerne. — Areal v. Bakkemølle, hører til 19. Sg.

Klimpene. K 1821 Klimper, Klimpene. — Areal til 35. Sg. Subst. Klimp, se u. Klumpehald, Hasle Købstads Landdistr., 642a.

Klint [*klint*]. — Skrænt ved Parcellen Klintehus S. for Mægd. || **Klinterledet** [*klintaled*]. — Led i Stengærdet ved Klint. || **Klinterbakke** [*klintabakan*]. MK 1784 Klintebjerg; VSK Klintebakken; Salchow 1813 Klintebakken, Klinten; Bull 1869 Klintebakken. — Højde med stejl, klippefyldt Østskraaning, identisk med Bavnebakke (Gst) ved Klinteløkken. Paa VSK og Bull 1869 er Navnet galt placeret (= Sjælebakker). || **Klinterbæk** [*klintabækin*]. K 1746—50 klinte-bekken; Thurah, DA1 Klinte-Bekken; MK 1784 Klinte Bek; Salchow 1813 Klintebeck; Mansa 1851 Klinteaa; Trap¹, Trap² Klinte-Aa. — Gennemstrømmer Klinteløkke. || **Klinterdal.**

VSK Klintedal. — Navnet er placeret N.Ø. for Storedal, men betegner formentlig Klintebæks Kløft. || **Klinteløkke** [*klintæ-, klintæ-, kli-ntølykan*]. Gst 1916 Klintelykke; Th, Guide 1945 Klinteløkken. — Højtliggende skovklædt Areal med stejle Kløfter og Skrænter. Klint, se Indl.

Klippebidde [*kløpøbedan*]. — Klippefyldt Mark til Skovgd. || **Klippe-løkke** [*kløpølykan*]. — Til Hyldegd.

Kløsene [*klø-zana*]. BhS VII 166—67 Kløsen. — Smaa Skær ud for Tejn. Subst. bh. Kløs, m. „Jordklump; Bolle i Suppe“ (Esp).

Knægten [*kna-jtjn*]. AL 1912 [Knajtjn]; Trap³, Gst Knægten; Guide 1945 Knægten (Bakkeareal). — Bautasten ved Munkøgd.

Kongevej. Thurah p. 98 (efter Worm, Mon. Dan., 1643) den saa kaldede Konge-Vei; Bornholm, ill. Forer og Fartplan 1905 p. 19 den saakaldte Kongevej. — Den af Lybækkerne anlagte stenbelagte Vej mellem Hammershus og Aakirkeby, spec. om et Stykke ved Slotslyngen, der ikke er indgaaet i en Landevej (jfr. Vejene u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644a). Jfr. Runestenen „Kongevestenen“ (Klemensker-St. 2, Jacobsen-Moltke Nr. 400), der paa Worms Tid laa „paa Klemensker Mark ved Kongevejen mod Nord“.

Kornhøj. VSK Kornhøj; Lund c. 1820 Korshøj(!); INM 1884, Vedel BhO p. 254, Gst Kornhøj. — Gravhøj ved Brogd.

Korsbjerg [*kårs'bjær*]. Lb 1569 Korss biergid, Korssbiergen; K 1821 Korsbiergbakker; Gst Korsbjerg. || Korsbjerg Eng. K 1821 Tue og Korsbierg Engen. — Subst. Kors; antagelig har der været rejst et Kors paa Højen i Forbindelse med den katolske Korsbyrd (jfr. P. Severinsen i Fortid og Nutid VII 158). Højen ligger nogenlunde midt i Sognet, ikke langt fra Kirken, og Arealerne omkring den har ikke hørt til en enkelt Gaard. I Lb 1569 har baade Præstegaarden og de to Kirkebo Arealer „paa Korsbjerg“, og det samme fremgaar af Matrikulkort fra senere Tid.

Kragehøj. Lund c. 1820 Kragehøj. — S. for Brogd, maaske identisk med Tronhøj. Fuglenavnet Krage.

Krakager [*kraka-gør*]. Lb 1569 Kracke ageren, Krack agerenn; K 1821 Krakager, Krakagren. — S.V. for Korsbjerg. || **Krækbjerg**. K 1821 Krakbjerg; Gst 1888 Krækbjerg. — Bakkedrag N.Ø. for Mægd. || **Krakhøj** [*krak'høj*]. K 1821 Krakhøj; INM 1884 Krækehøj. — Tidligere Grusvej ved Vejkrydset N. for Kirken, nu Husnavn. || **Krækkeeng**. Lb 1569 Kracke engen; RegAS 1834 Krakengen; Jb c. 1850 Krækkeengen. || **Krakken** [*krakin*]. Lb 1569 iordtt y kracken; RegAS 1834, Jb c. 1850 Krakken i Olsker; Gst 1888, Guide 1945 Krakken. — Navn paa flere mindre Skovstrækninger, ved Skovgd, Blaaholtsgd („Blaaholtskoven“) og S. for Korsbjerg. Krak, se Indl.

Krobbedal [*kråb'da:l*]. Lb 1569 y Kroppe dall; K 1821 Krobbedale; Guide 1887 Kroppedal; Trap³, Trap⁴ Krybbedal; AL 1912 [Kroppedål]. || Krobbedalseng [*kråb'da-lsænən*]. RegAS 1834 Kroppedahlsengen; Jb c. 1850 Kroppedalsengen. || Krobbedalstorp. K 1821 Krobbedals Torp. — Skovklædt Aadal S.V. for Korsbjerg. Formerne med pp, saaledes Lb 1569 og AL 1912, tyder paa, at Forleddet opr. er enten Subst. bh. Kroppa, f. „ældre Navn paa en Karudse“ (Esp), eller Plantenavnet Krop, der bruges om forsk. Salatarter (ODS) eller muligvis (som sv. kropp) om Chamaenerium angustifolium (Gederams, Ræverumpe), eller endelig et af AL 1912 anført, ellers ukendt gammelt (bh.?) Navn paa Daadyr, Kropper. Ordet er i al Fald senere omdyppet til Subst. bh. Krobba [*kråba*], f., „Krybbe“ (R).

Krogager [*krå-ga-gør*]. — Ved Hyldegd; Areal, som tidligere var klemt inde mellem andre Gaardes Jorder. || **Krogeng**. Lb 1569 krog engen; K 1821 Krogengen. — N. for Dalegd. Krog, se Indl.

Kruserende [*krü-zarænən*]. — Klippekløft v. Kysten tæt Ø. for Tejn, ogsaa kaldet Smørkaaserenden. Slægtsnavnet Kruse.

Kulan. BhFisk 1933 p. 9 Kulan. — Fiskegrund ud for Tejn. Kule, se Indl.

Kulhullet [*kålahåled*]. — Ved Sandkaas. Her skal have været gravet efter Kul (Opt. 1944). || **Kulmilen** [*kålamil'an*]. — Ved Skovgd. Navnet tyder paa Kulsvidning.

Kællingeklippe [*fæ·linakløpan*]. — Ved Udløbet af Tejn Aa.

Kærager [kæ-raa-gærin]. — Mark til Skovgd, tæt ved Mosestrækningen i Hestehaven i Rutsker S. Kær, se Indl.

Kølden. 1870 (Th) Kølden. — I Risegaardsskoven.

Langager [lån̄a-gærin]. — Ved Hyldegd. || **Langbjerg** [lån̄a'bjæ-r]. — Lang, smal Højderyg ved Hyldegd. || **Lange Klippe** [lån̄a 'klæpa]. — Sten ved Vejen til Bakkegd. || **Lange Lars.** INM 1884 Lange Lars. — Bautasten, muligt identisk med Larses Stol; ved Tommeseløkke. || **Langeng** [lån̄ængən]. Lb 1569 Lang engen, Lang engen y Lars Bentz iordtt. — De to Former fra 1569 hører til henholdsvis S.- og N.-Kirkebo, den optegnede Form til Skovgd.

Larses Stol [la-rsa sto-l]. — Sten v. Tommeseløkke, vel identisk med Bøvstøsten Lange Lars.

Lerjen [le-rian]. — Mark til Munkegd. Subst. bh. Lerja, f. „(skarp) Lerjord“ (Esp); jfr. Lerjen u. Hasle Kbst., 642.

Lien [li-an]. K 1821 Lierne; Jb c. 1850 Lien. — Marker til Blaa-holtsgd, Bridesngd og Smedegd, alle Steder stærkt skraanende Terræn. Li, se Indl.

Lillemade [liljema-]. — Eng ved Habbedamsgd. Made, se Indl.

Linager [li-na-gærin]. — Ved Mægd. Subst. Lin, n. „Hør“ (Esp).

Lyngager [løn̄a-gærin]. — Til Hyldegd.

Længen. Lb 1569 Lengen. — Agerjord til Præstegaarden. Længe, se Indl.

Løgager [lø-ja-gær]. — Mark til Hyldegd; maaske elliptisk for Løghøj Ager. || **Løghøj** [lø-jhå-ŋ]. Lb 1569 hoss løge høyenn, østen løge høyenn; INM 1884, Vedel BhO p. 255, Gst Løghøj; AL 1912 [Løjh-]. — Ifl. INM 1884 og Opt. 1944 en stor, nu slejftet Jordhøj N.V. for Hyldegd (i Marken Løgager), men paa Gst en Bakketop N. for St.-Myregd. Subst. Løg, bh. [lø-j] m. (EspIndl 75).

Løkkekrog. Komm 1715—21 Lycke Krog tet Ved Broen. — Løkke, se Indl.

Maanseknald. BhFisk 1933 p. 9 Maansa Knajl. — Fiskegrund ud for Tejn. Mandsn. Mogens.

Madsehalle [masa'ha-la]. K 1821 Madsehalle. — Lille Skov tæt N. for Dalegd. Der har boet en Mand ved Navn Mads i et Hus i Nærheden (Opt. 1944).

Marepinen. K 1821 Marepinen. — Areal i Nærheden af Habbedamsgd, men hørende til Præstegden. Navnet kan være sammensat med Subst. bh. Mara, f. „Mare“ og hentyde til overtroiske Forestillinger om Mareridt, men Forleddet er snarere Subst. glde. mar (i Sammensætn.) „Hoppe“, se Naturnavnet Marevad i Klemensker S., 661. Efterleddet forekommer usammensat som Husnavn og i Sms. Morgenpinen som Engnavn i Klemensker S., 661. Det sidste Navn kunde iøvrigt foreligge her, hvis man antager, at Mare-er Fejl for Mar-n-, bh. [ma-rn] „Morgen“ (R).

Melstykke [mæ-lsty'kæd]. — Ved Skovgd. Forleddet er bh. mæ-l-, glde. mæthæl- „mellem“.

Middelpunkt. BhFisk 1933 p. 9 Middelpunkt. — Fiskegrund ud for Tejn.

Munkager. Th Munkager. — Maaske Forbindelse med Munken ndfr. || **Munken** [monkin]. Gst 1887, Gst Munken; AL 1912 [Munkijn]. — Stor Sten ved Vejen Ø. for L.-Myregd. Jfr. Munken om en Sten i Almindingen og en Vandreblok i Rutsker S.

Muredamsbæk. Guide 1945 Muredamsbæk. — Øvre Del af Tejn Aa, der kommer fra Muredam i Klemensker S., 661.

Myreeng. Lb 1569 Myre engen. — Til N.-Kirkebo. || **Myren.** K 1821 Myren. — Degnegaardsjord paa Korsbjerg. Myr, se Indl.

Mølleager [mølaa-gær, mølaa-gærin]. — To Lokalteter, ved Habbedamsgd og Bakkegd. || **Møllebakker** [mølabakana]. — Ved Bridesngd. || **Møllebæk** [mølabækŋ]. K 1746—50 møllebæk; Thurah, DAtl Mølle-Bek; Salchow 1813 Møllebeck; Trap⁴, Gst Møllebæk; Th Mølleaa. || **Mølleddam** [møle-damin]. — Ved Mægd og Hyldegd. || **Mølleeng** [mølaængən]. — Eng ved Habbedamsgd, tæt N. for det Sted, hvor Vandmøllen skal have staaet (ifl. Opt. 1948). || **Møllehøj** [møla'håj, mølahå-ŋ]. INM 1884, Gst Møllehøj. —

Naturlig Bakke i Vedby og ødelagt Gravhøj tæt Ø. for Habbedamsgd (INM 1884).

Mørkagre. K 1821 Morkagr. — Til Dalegd og den tidl. Degnegd. Adj. mørk hedder paa bh. [*mårkær*].

Nielsekrog [*ne-lakrå-g*]. — Lille Engareal ved Habbedamsgd, hvora Daglejerer fik Høet (Opt. 1948). Mandsn. Niels.

Nydamsmark. UrneNb den saa kaldet. Mæegaards Udmark ell. Nydams Marken; UrneJb Mægrds Udmark eller Nydammens Mark. — Ved Nydam i Rutsker S. || **Nyhavn** [*ny-havn*]. — Landingsplads V. for Tejn.

Nøddekrog [*nødakrå-gin*]. — Skovhjørne ved Habbedamsgd.

Nødet. Lb 1569 Nødett. — Eng til det søndre Kirkebo. Maaske et kollektivt *Nødde, n. „Nøddekrat, Hasselkrat“, eller Subst. Nød, bh. [*nød*], n. „Ungkreatur“ (R).

Nørreager [*nårs a-gør*]. — Ved Habbedamsgd. || **Nørrebæk.** K 1746—50 Nørre-bekken; Thurah Nørre-Bekken; Datl Nørre Bekken; Falenkamp 1783 Nørre Bek. — Tæt V. for Tejn. || **Nørreenge** [*nårs æng*]. — Ved Habbedamsgd. || **Nørrehøj.** INM 1884 Nørrehøj. — Gravhøj N. f. Habbedamsgd. || **Nørreløkke** [*nårslyka*]. Skiftepr 1683 dend Nordere løkke, den Nørre løkke; 1714 Komm 1715—21 dend Nørre lykke. — Flere Lokaliteter, ved Habbedamsgd og Blaaholtsgd (Opt.) og ved Tejn (de ældre Former). || **Nørremade** [*nårs ma*]. || **Nørremade Torp** [*nårma: tårp*]. — V. for Habbedamsgd. Made og Torp, se Indl. || **Nørreskov** [*nårskaw, nårs skaw*]. — Skove ved Skovgd og Dalegd. || **Nørreskær** [*nårsær*]. BhS VII 166—167 Nordre Skær. — Skær N.V. for Tejn. || **Nørrevang** [*nårs-vån*]. — Areal ved Skovgd.

Ole Lars Bæk. K c. 1700 Ole Lars aae; K 1744 Ohle Lars Beck; K c. 1760 Ole Larsbek eller Hullebek; Falenkamp 1783 Olel, Hollebek; IpsenK 1839 Ole Lars Bek. — Identisk med Kaasebæk (Hullebæk) eller med Blaakildebæk (Hullebæk) i Rø S., snarest den første, jfr. af Fiskerlejet Kaas en enkelt Gang kaldes Larskaas. Af Personnavnet Ole Larsen, antagelig en tidligere Ejer af en af Holløndergaardene el. Risegd. Navnet er af Ipsen fejlagtig sat paa Bakkebæk, ældre Aalebæk, der paa Kortene fra 1746 til 1869 skrives Olebæk.

Ottomyr [*øtomyr-n*]. — Mose mellem Vedby og Mægd. Mandsnavnet Otto hedder paa bh. *ø-to*, yngre *ø-to* (R).

Palmebuske [*palmebåskana*]. — Identisk med Hulleeske, ved Palmehøj ndfr. || **Palmehøj** [*palme'håj*]. — Høj Ø. for Sjølemose. Subst. bh. Palm om Pilearten *Salix caprea* (Jenssen-Tusch p. 213, jfr. ODS I. Palme 4).

Paradis [*pa-radi-z*]. — Dal S. for St.-Hallegd; jfr. Paradishus ovfr.

Perleklippe [*pærle'klepa*]. — Klippeparti N. for Lærkegdene. Moderne Udtale af Subst. Perle, som tidligere udtaltes [*pa-rla, pæ-rla*] (EspIndl p. 13).

Pillebro. Lb 1569 hoess Piile broen. — Nævnt under det søndre Kirkebo, tæt ved Pilegd, saa Navnet kan være elliptisk for Pilegaardsbro.

Pommern [*påmørn*]. — Areal mellem Munkegd og Blaaholtsgd. Opkaldelsesnavn; jfr. Marknavnene Holsten og Slesvig i Klemensker S. og Pommern i Ø.-Larsker S.

Præstedam [*præ-stadamin*]. — Dam S.V. for Kirkegaarden; her laa den gl. Præstegd. || **Præstedynen.** Lb 1569 Preste dynen. — Eng til Præstegaarden. Efterledet er maaske Subst. Dyne, se Dynerne u. V. Marie S., 653. || **Præstehule.** Lb 1569 Preste hullen. — Til Præstegaarden. Sidste Led er vel bh. Holla, f. „Løvning“. || **Præstehøj** [*præ-stahøj-n*]. Lund c. 1820 Præstehøj; INM 1884, Vedel BhO p. 255 Præstehøj. — Gravhøj N.V. for Skovgd.

Pølseknald. BhFisk 1933 p. 9 Pølseknajln. — Fiskegrund ud for Tejn. Navnet forklæres af det bh. Fiskerudtryk: Garnet gaar i Pølse [*gør i pølsa*] eller pølser [*pølsar*], d. v. s. ruller sig sammen. (R). Jfr. Pøseflej v. Gudhjem, 672.

Ravnedal [*ra-vnada-lin*]. Guide 1887, Gst Ravnedal; AL 1912 Rauna-dalijn; Th Ravnedalen. — Fuglenavnet Ravn.

Ravndugshaven. UrneNb Ravnedugshaven. — Nævnt under Faare-

kæppegd; „for 14 Aar siden herlig Skov, nu voxer Sød der“. Af Subst. Ravndug, en Art Lærred; jfr. Kammerdugshaven ovfr.

Rendebakke [*rænəbakən*]. — N.Ø. for Skovgd. Subst. Rende el. elliptisk for Rendestensbakke. || **Rendestenen** [*rænəstənin*]. — Kløft N.Ø. for Skovgd. Subst. Rendesten.

Riseskær [*ri:zə/æ:rəd*]. — Skær Ø. for Tejn; maaske Navn af et lille Krat inde paa Land. Ris, se Indl.

Rodedal [*ro:da'da:l*]. Guide 1887 Rodedal. — Ifl. Opt. 1944 en lille Dal tæt S. for Skovgd, men vel identisk med Rodedal i Rutsker S., 662.

Rundløkke [*ronlykørna*]. Hammershus Sk&P 1722 En Eng . . . kaldes Val Engen, Imellem Rundløchen oc Dale gaarden; K 1821 Rundlykke-Engen; RegAS 1834 Rundlykken i Olsker. — Areal ved Bakkegd, tidligere delt mellem flere Gaarde. Formen 1722 angaar vist samme Lokalitet. Om Navnet se Indl. u. Løkke.

Rævedal [*ræ:waldə:l*]. UK 1818 Ræve Dal; Gæt 1887 Revdal; Guide 1886, Gæt, Guide 1945 Rævedal. — Subst. Ræv.

Saltovne. DAT I 434 f. trænde krumme og temmelig store Indhulinger . . . kaldes Salt-Ovne; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser o. Bh. (1865) p. 7 Saltovnene ved Teign; Esp 374 de saa kaldte *salt-una*, tre Indhulinger i Klippen paa Strandkanten ved Tein. — Subst. Ovn, bh. Un, i Bet. „Fjeld- eller Klippehule, som har Lighed med en Bagerovn eller hvelvet Kjælder“ (Esp) og Subst. Salt. (Jfr. Saltune u. Ø.-Marie S., 673).

Sandager [*sa:na:gør*]. Lb 1569 østen sandageren. — Opt. 1944 som Marknavn ved Mægd og Skovgd. || **Sanden** [*sa:nin*]. — Sandstranden langs Bugten ved Tejn. || **Sandhullet**. BhFisk 1933 p. 9 Sånholled. — Fiskegrund ud for Tejn. || **Sandkaas, Store-** og Lille- [*sa:nkø:z, stō:ra og lila sa:nkø:z*]. K 1746—50 Nørre Sand kaas, Sønder sand kaas; K c. 1770 lille Sand Kaas; Falenkamp 1783 Store-, Lille Sandkaas; MK 1784 Sandkaas; Mansa 1851 Sandaas; Bull 1869 Sandaasen; Gæt 1888, Gæt Sandkaas; Guide 1945 Store- og Lille Sandkaas. || Sandkaas Odde. K 1744 Sandkaas Odden; MK 1784, Vedel BhOE 128 Sandkaas Odde. — Vige med Sandstrand. || **Sandløkke**. Skiftepr 1690 Sandløchen. — Ved Tejn. Subst. Sand, bh. [*sa:n*] m.

Sasserhave [*sasər'ha:wa*]. || **Sasserløkke** [*sasərlykən*]. — Marker V. for Skovgd. Mandsnavnet gl'da. Sazur, i 18. Aarh. paa Bornholm Sasser, udtalt [*sasər*] (R); jfr. skaansk Sassar (DgP).

Sidager [*si:a:gør*]. — Mark ved Bakkegd. Adj. sid „lavtliggende“.

Sjælebakker [*ʃæ:ləbakana*]. K 1746—50 Skielle bakken; Gæt 1888 Sjelle Bakke; Th Sjelle Bjerg. — V. for Sjælemose. || **Sjælemose** [*ʃæ:laməzən*]. INM 1884 Sjælmosen; Guide 1887 Sjællemose; AL 1912 Sjælamozzajn ell. Bjørs Myr; Guide 1914 Sjelle Mose (Vandhul); Guide 1945 Sjælemose(n) (Sø). — Tidl. Mose, nu mindre Sø, S.Ø. for Sjælegd. Elliptisk for Sjæle-gaardsbakker og -mose.

Skadelundsager. Lb 1569 Skadelunds agir. — Til S.-Kirkebo. Fugle-navnet Skade og Subst. Lund. || **Skaden**. K 1821 Skaden. — Areal ved Korsbjerg, hørende til Hullegd. Maaske Fejl for Skiden ndfr.

Skagelfald [*skagəlfə:l, R: skagəlfə:ləd*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 89 et Skagelfald beliggende i Olsker Sogn; M 1844 Skagelfald; AL 1912 skaggelfald. || Skagelfaldshøj. INM 1884 Skaggelfaldshøj. — Mark og fsv. Gravhøj N. for Habbedamsgd. Om Skagelfald, se u. Rønne Kbst., 641.

Skiden. RegAS 1834, Jb c. 1850 Skiden i Olsker. — Vel Subst. Skid el. Adj. skiden, maaske en Afledning af samme Art som i Tykken, Skarpen, Smallen osv., se herom u. Tykken i Klemensker S., 661. || **Skidervig** [*ʃi:daravə:jən*]. — Lille Vig ved Tejn. Navnet forekommer ogsaa i Allinge-Sandvig Landdistr., 644a, hvor det skyldes ilanddrivende Tang, og har en Parallel i det blekingske Skiteraklappen (Bertil Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 127). Forleddet antages der at være en Udvidelse af Subst. skit „Skidt, Snavs“ hentydende til sammendrevet Søgræs olgn. eller blot ned-sættende. Den anden anførte Mulighed, et Tilnavn Skider(e), er mindre sandsynlig her (R).

Skindereagre. K 1821 Skinnereagre. — Ved Bakkemølle, hørende til

L.-Bakkegd. || **Skindereeng**. Lb 1569 hoss Skindere engen. — Subst. Skinder, bh. Skindere „Person der flaar selvdøde ell. urene Dyr, Rakker“ (ODS). Formelt er ogsaa Subst. bh. Sjiynnara, m. „Sommerfugl“ muligt.

Skinnebæk [*jenobæk*]. Lb 1569 hoss skindebecks bro; Th Skindebæk. || **Skinnebæk Eng** [*jenobækengen*]. — Bæk og Eng N. for Hyldegd. Vb. skinne; maaske Omtydning af ældre *Skidnebæk. || **Skinnemad**. AL 1912 Sjennemå. — Nævnt mellem Bridesngd og Falkestæl, men ikke kortlagt. Forleddet er vel Vb. skinne.

Skovager [*skawa-garin*]. — Mark ved Skovgd. || **Skovløkke** [*skawlykan*]. RegAS 1834 Skovlykken; Jb c. 1850 Schoblokken. — Opt. som Marknavn adskillige Steder, bl. a. ved 6. Sg, 23. Sg, 31. Sg og 5. Vg; Navn paa større Skovareal (10 Td. Ld) ved Mægd.

?**Skraabakke**. 1714 i Komm 1715—21 skra bachen.

Skrupedal. Lb 1569 y Skreppedal; Lb 1569 CodUps y Skroppedal. — Nævnt u. N.-Kirkebo og derfor næppe identisk med Skrubedal i nordl. Del af Klemensker S., hvilket Navn i Lb 1569 skrives med bb. Af de to Læsemaader er vist Uppsalahaandskriftets den paalideligste. Forleddet kunde da være Vb. skruppe „frembringe en buldrende, rumlende, hul ell. knækkende lyd“ (ODS), sv. dial. skroppa „buldre, larme, prale, foretage sig noget, løbe etc. paa en larmende Maade“ (Rietz) m. Henblik paa et Vandløb. Hvis Lundehaandskriftets Form er at foretrække, er Forleddet vel Plantenavnet Skræppe (om forsk. Arter af Slægten Rumex).

Skræpedal. — Se Skrupedal.

Skudeager. Lb 1569 Skude agerenn. — Til S.-Kirkebo. R: Vel Subst. bh. Skuda, f. „Ringeldue“ (Esp), ɔ: Columba palumbus; gotl. skuta (Säve-Gustavson, Gotl. Ordbok).

Slaaenbakke [*slä-nabakan*]. — Ved Skovgd. Subst. Slaaen, egl. Frugten af Slaaentjorn, Prunus spinosa, her brugt om Slaaenbusk, -tjorn.

Slotsvej. Lb 1569 østen, vesten slotz weyen; BhAvis 28/12 1932 Alvejen eller Slotsvejen. — Hovedvejen gennem Sognet til „Slottet“ (Hammershus).

Smaahøj. INM 1884, Vedel BhO p. 255 Smaahøj. — Sløjfet Gravhøj V. for Skovgd.

Smørkaas Rende [*smårkaw-zarænan, lija smårkaw-zarænan*]. — To smalle Kystindskæringer Ø. for Tejn. Kaldes ogsaa Kruserenden. Subst. Smør. Kaas, se Indl.

Snustien [*snú-stæ-ŋ*]. — Sti i Skovløkken ved Mægd. Vel Subst. Snus „Snustobak“.

Sortelunde [*swoc-rta-lona*]. Guide 1887, Guide 1914 Sortelund (Skov); Th Sortelunde. — Fsv. Skov ved Vedby. Adj. sort.

Sproet [*spro-d*]. BhS VII 166—67 Spro. — Skær ved Tejn Havn. Jfr. Spro, Sten el. Klippe i Havet ved Sandvig Kbst., 643, Sproring, Christiansø, 690, og Sprohus i V.-Marie S., 653.

Spundstykke. Lb 1569 Spundstickidt. — Til S.-Kirkebo; Subst. Spund, se Spundet, Neksø Kbst., 646.

Statude. BhS VII 166, 173 Statude, Statude-Klipperne. — Klipper ved Tejn. || **Statudeløkke**. BhAvis 2/11 1847 Jordstykket Statudelykken kaldet. — I Tejn. Imperativformen stat af Vb. staa og Adv. ude; jfr. andre imperativiske Navne som Statene paa Langeland, Holdan, Holdbi, Snurom o. fl. i Sønderjylland.

Stenager [*ste-na-gær, ste-na-garin*]. — Ved Mægd og ved Habbedamsgd. ||

Stenbakke. BhFisk 1933 p. 9 Stenbakkanj. — Nævnt i et Med for Fiskegrund v. Tejn; næppe identisk med Stenbjerg, men muligvis med Stenhøj ndfr. || **Stenbjerg** [*ste-nbjæ-rød*]. — Ved Skovgd. || **Stenbæk**. K 1744 Steenbeck; K 1746—50 Steens-bekken; Thurah, DAtl Steens-Bekken; K c. 1760 Steensbek; Falenkamp 1783 Steens Bek; VSK Steensbæk; Vedel BhOE p. 118, 124, 129 Stenbæk, Stenbækken; BhS VII 166—67 Stenbækken. — Bæk med Udløb mellem Tejn Aa og Kaasebæk. || **Stenhøj**. Gst Stenhøj. — Klippeknude ved Bakkegd. || **Stenløkke**. Lb 1569 y steenlycken. || **Stenløse** [*ste-nlö-za*]. Lb 1569 synden steenløssen, y Stensløssen; Lb 1569 CodUps Stensløssenn, Stensløsen; Hammershus Skiftepr 1708 steenløsen (Eng); Hammershus Skiftepr 1736 Engeparter i steenløssen kaldet; K 1821 Stenløse-

agren; RegAS 1834 Steenløseengen; Jb c. 1850 Stenløssengen. || Stenløse Skov [*ste-nlø-zaskawin*]. || Stenløsevejen [*ste-nlø-zaværn*]. — Stenløse er en ret betydelig Engstrækning S.Ø. for Habbedamsgd med et mindre Skovareal og Ejendommen Stenløse (se ovfr). || **Stenrørnet** [*ste-nrø-rnød*]. — Klippe ved Kysten Ø. for Tejn. Efterleddet er formelt identisk med Subst. bh. Rørn [*rø-rn*], n. „Lyske“ (EspTill), ogsaa om Partiet omkring Lysken (Kønsdelene) (ODS Røre I), saa at der kan være Tale om et Sammenligningsnavn; Navnet kunde ogsaa være omtolket af Stenrør „Stendynge, Stendysse“, se dette Navn u. Rutsker S., 662. Forleddet er Subst. Sten; i Støbæk muligvis Personnavnet Støn (jfr. Skrivemaaderne Stens-, Steens-).

Stiseng. Lb 1569 Steis eng paa kors biergid. — Forleddet er vel Subst. bh. Stei, m., oldn. stigr „Sti“.

Stjernebakke [*stjær-nøbakn*]. — Bakke paa Vejen ml. Maegd og Dalegd, hvor et Par mindre Sideveje udgaar. Subst. Stjerne i Bet. „punkt, hvorfra flere linier udgaar straalformet“ (ODS), jfr. Stjernebakke i Klemensker S., 661. || **Stjernehøj.** UK 1818, Mansa 1851 Stjerne Høi; Trap¹ Stjernehøi; INM 1884 Stjernehøj; Vedel BhO p. 255, Trap⁴, Gat Stjernehøj. — Stor Gravhøj i Højlyngen. Subst. Stjerne.

Stokhulsvig [*støkhålvø-jøn*]. — Den største Kystindsøkering ml. Tejn og Stammershølle.

Storager. K 1821 Storager. — Til Dalegd, ved Korsbjerg. || **Storedal** [*sto-rø-dal, sto-ra-*]. MK 1784, VSK Storedal; Salchow 1813 Storedalen; Panum 1830 p. 17, Ipsen 1866, Trap⁴, Guide 1945 Storedal. — Aadal v. Sandkaas. || **Storedalsbjerger.** MK 1784 Storedals Bierge. — Bakkerne paa begge Sider af Storedal. || **Storedalsbæk.** K 1746—50 Store dalls bek; Thurah Store-dals-Bek; DATl Storedals Bek; Salchow 1813 Storedalen (om Bækken); Mansa 1851 Storedals Aa; Trap¹ Storedals-Aa; Vedel BhOE p. 128 Storedalsbækken; Gat 1888 Stordal Aa; Trap⁴, Gat 1943 Stordal Aa. || **Storløkke Bakke** [*sto-rløkkøbakn*]. Guide 1914 Storelykkebakke; Gat 1916 Storelykke Bakke; Gat 1943 Storeløkke Bakke.

Strandmarken. 1723 i Komm 1722—24 Borre-, Østre-, Vestre- og Nørre Marcker . . . , hvilcke med et Navn kaldes Strandmarcken; UdmJb 1729—38 Strand Marken; M 1844 Strandmarken. — Tidl. Udmark (Matr. Nr. 82). || **Strandskoven.** MK 1784 Strand Skoven. — Føv. Skov mellem Bakkebæk og Møllebæk.

Strimlen [*strømlan*]. — Engstrimmel til Skovgd.

Studebæk. MK 1784 Studebæk. — V. for Tejn, identisk med Nørrebæk. Subst. Stud.

Stælene [*stæ-lana*]. — Arealer Ø. for Skovgd og S. for Hullegd, det sidste Sted Gaardens gamle Plads. Stæl, se Indl.

Stævebakken. Th Stævebakkajn. — Mellem Vedby og Olskirke, formodentlig en Vejbakke. Forleddet kan være enten Vb. støve, eller Vb. bh. stäwa [*stæ-wa*] „gjøre sig stædig (om Heste)“ (EspTill), til Adj. bh. stäwer „stædig“ (Esp).

Svartedal. Guide 1887 Svartedal. — Adj. bh. svårter „sort“, i Sms. og Afledn. ofte svarter (Esp 344).

Svejbjerg [*svaj/bjær*]. Lb 1569 Hoss Suebjerg; VSK Orig Sveibjerg; Salchow 1813 Svedbjerg; Panum 1830 p. 59 Sveibjerg; Mansa 1851 Svei Bg.; Gat, Vejfort 1942 Svejbjerg. — Forleddet er Adj. bh. sveier [*svajær*] „bøjet, krummet“ (Esp) ell. et dertil hørende Subst.

Svinslet, Nørre- og Søndre. K c. 1700 Nørsuinsted, Søndersuinsted; K 1744 Norder-, Sönder Svinslet; K 1746—50 Nørre-, Sönder Svinslett; Falenkamp 1783 Norder-, Sönder Svinslet. — Navnene staa paa alle de citerede Kort paa Kysten mellem Bakkebæk og Møllebæk, men det ses ikke, hvad der betegnes med dem. Efterleddet Slet (se Indl.) bruges mest om en ofte ganske lille, græsklædt Strækning og kunde foreligge her, da Kysten er ret flad. Sættningen med Svin-kunde dog tyde paa Marsvinfangst, og i saa Fald kunde Navnet tænkes at betyde „Sted, hvor Marsvin slaas ihjel ell. slagtes“.

Sydostbæk. MK 1784 Sydost Bekken; Mansa 1851 Sydostbæk; Bull 1869

Sydostbakken; Trap¹, Trap² Sydost-Bæk; Gst Sydostbæk; Guide 1914 Syd-østbæk. — Mellem Storedalsaa og Bækkebæk.

Syvhøje. Lund c. 1820 de saa kaldte Syv Høje; INM 1884, Vedel BhO p. 255 Syvhøjene. — Sløjfede Gravhøje v. Tejn.

Sædeng. Lb 1569 sæd engen hoss heslegaardt.

Sødeskov [sødə'skaw, sø-də'skaw]. — Skovstrækning langs Tejn Aa. Vel Adj. sød eller et deraf afledt Subst. Søde, mul. et Plantenavn, jfr. Bittersøde, Engelsøde og sv. og no. søte, søta om forsk. Entianarter (R).

Sønderaa. K 1746—50, Thurah Sønder-aae; DATl Sønder Aae; K c. 1770 Sønder aae; Falenkamp 1783 Sønder Aae. — Ældre Navn paa Tejn Aa. || **Sønderenge** [sønrs ænə]. — Agerjord ved Habbedamsgd. || **Sønderløkke** [sønrs lykə]. 1714 i Komm 1715—21 syndre lyche, dend synderstelycke. — Opt. 1944 om Skovareal ved Skovgd. || **Søndermade** [sønrs ma:]. — Eng ved Habbedamsgd. || **Sønderskov** [sønrs skaw]. — Skovstrækning v. Skovgd.

Tejn Aa [ta:jnə]. BWK 1676 Teing Aa; Resenk Tengaa; K 1744 Ting Aae; Thurah 32 Feind-Aae; Skougaard 1804 Teyn-Aa; VSK Orig Teignaae; VSK Teignane; Salchow 1813 Teinaae; Mansa 1851 Teign Aa; Trap¹ Tein-Aa; Bull 1869 Teinaa; Trap⁴, Gst Tejn Aa. — Paa K 1746—50 og deraf afhængige Kort kaldet Sønderaa. || **Tejn Bugt.** 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Teins Bugten. || **Tejn Odde.** K 1744 Teine Odden; K 1746—50 Teine odden; Thurah Teine-Odden; DATl Tejne-Odden; Falenkamp 1783 Teiner-Odde. — Se Tejn under Bebyggelsesnavne ovfr.

Tommeselekke. — Se u. Bebyggelsesnavne ovfr. || **Tommesemyr** [tāməsəmy:r]. — Mose ved Ejendommen Tommeselekke.

Topklippe [tåpkləpan]. — Klippe v. Kysten mellem Tejn og Stammers-halle.

Torkilshøj. INM 1884, Vedel BhO p. 255 Torkildshøj. — Gravhøj mellem Kaas og Risegd. Mandn. Torkil.

Torpeeng. Lb 1569 vesten forre Torpe engen; Lb 1569 CodUps vestin forre Torp engen. — Torp, se Incl.

Trellinds Eng. K 1821 Trellinds Eng. — Til Dalegd. Maaske Subst. Træl, bh. [træ:l] n., her i Plur. best. Form. Ordet brugtes tidligere ofte om Hovbønder og lignende afhængige (ODS), paa Bornholm saaledes om en Udbygger, der var arbejdspligtig over for en Bonde (se Gunnar Knudsen i Poul Nørlund, Trelleborg (1948) p. 212). En Mulighed er en afsvækket Form af *Trælunds Eng, af bh. [træ:lən] (R).

Troldene. K 1821 Trollen. — Mark (med Gravhøj) til Smedegd. Vel Plur. best. Form af Subst. Trolld, evt. en Afledning. Jfr. Marknavnet Troldet i Rutsker S., 662. || **Troldhed.** Lb 1569 vesten Troldhed, paa Troldhedtt; Lb 1569 CodUps paa Troldhed. — Eng til N.-Kirkebo. || **Troldheds Ager.** Lb 1569 Troldheds agir; Lb 1569 CodUps Troldhedz agir; K 1821 Trolejager. — Paa K 1821 en Mark til Smedegd, grænsende op til Troldene ovfr. Subst. Trolld og Subst. Hed „Hede, flad Mark“, se u. Hed i Klemensker S., 661. Trolej- kunde dog være en Sammentrækning af *Troldhøje- (R). || **Troldsenge** [trålsænəna]. AL 1912 [Trojlsæjn'a] Trolds Enge. — Ifl. Opt. 1944 en Eng N. for Smedegd, ved Troldhedsager, men af AL 1912 placeret V. for Maegd, delvis i Rutsker S. Forleddet kan være Gen. Sg. af Subst. Trolld, men er maaske snarere en Sammentrækning af Troldheds-.

Tronhøj. INM 1884, Vedel BhO p. 254, Gst Tronhøj. — Gravhøj. Subst. Trone.

Tueeng. K 1821 Tue og Korsbjerg Engen. — Ved Korsbjerg. || **Tuerne** [tawərnə]. — Lille Skovstrimmel til Bridesensgd. Subst. Tue. Den ældre Udtale af Tuerne er [tawərnə] (R).

Turedal. Guide 1886 Turedal. — Jfr. Naturnavnene Turen og Krageturen i Rutsker S., 662.

Tværdal. 1582 (Afskr. 1714 i Komm 1715—21) tuer dallin. || **Tvær-made** [tvæ:rma:n]. — N. for Maegd, Sidedal til Mægaardsmaden. Udtalen er uoprindelig, normalt [tvar], [tvar], i Sms. ogsaa [tva:r] (R).

Under Askene. Lb 1569 vnder Askene. — Eng til S.-Kirkebo.

Vad [va:, va:d]. — Lavning med Markvej ved Bridesensgd. Subst. Vad „Vadested over Bæk el. Aa“.

Valborgløkke [*valbåralykjan*]. Borriinh III 78 Valborralyjkjan. — Løkke i Borrelyngen (Rutsker S.), men hørende til Olsker S. Vel Kvindenavnet Valborg, alm. paa Bornholm (Esp).

Valeng. Hammershus Sk&P 1722 En Eng . . . kaldeß Val Engen, Imellem Rundløchen oc Dale gaarden. — Subst. bh. Val, m. „rund Stok, spec. Plejshandel“ (Esp) eller snarere Subst. Vald, se Indl.

Vanddale [*vanda·la, vanda·laskawin*]. K 1821 Vandale; Guide 1887 Vanddal; AL 1912 Vand(d)dåla. — Delvis skovklædt, vandrigh Dal el. Lavning S. for Sjølegd. Subst. Vanddal, bh. [*vanda·l*] bruges om Dal med vandrigh Bund (R). Om der foreligger en Pluralisform eller en Afledning (jfr. Aarsdale i Ibsker S., 674), er uvist.

Vedby Bæk. BWK 1676 Vidbybeck; ResenK Widbybech; K 1744 Wedbye Beck. — Storedalsbæk eller Bakkebæk. || **Vedbymarken**. 1719 i Komm 1722—24 weedby marchen; Spec 1761 Vedbye-Marken. — Tidl. Udmark ved Vedby. || **Vedby Myr** [*ve·dby·my·rn*]. Spec 1761 Vedbye-Myre; 1763 UrneAdd Vedbye Mose; Falenkamp 1783 Vedbye Myr; 1805 Thaarups Bh II p. 58 Vedbyemyhren; UK 1818 Widbye Myren; INM 1884 Vedby-myren. — N. for 2. Sg; kaldes 1763 Udmarks-Tørvemose.

Vejsager. K 1821 Veisager. — N.Ø. for Olskirke, ved Hovedvejen gennem Sognet.

Vestermærk. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Vestemarken, Ves[t]re mærken; M 1844 Vestermærken eller Bondelykken. — Del af eller identisk med Borremærk ovfr.

Vieseng. Lb 1569 Vies engen; K 1821 Wieeng. — Eng til Degnegden, beliggende N. for Dalegd. || **Vieshul** [*vi·eshåléd*]. — Mark til Bakkegd. Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske“ (R).

Vigen [*væ·jøn*]. Th Vigen. — Bugt V. for Tejn Havn, identisk med Sanden ovfr.

Østerknald. BhFisk 1933 p. 9 Østre Knajl. — Fiskegrund ud for Tejn, 3 Sømil ude. Knald, se Indl. || **Østerløkke**. Skiftepr 1683 dend østre løkke. || **Østermærk**. Komm 1715—21 dend Øster udmarck ved tegn i Olskersogen; Komm 1720 en strandmarck kaldet Østermarck, den Østre fælles strand Marck. — Udmark ved Tejn. || **Østervang** [*ø·strævån*]. — Ved Maegd.

664. RØ SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Aristgd, Kølleregd; 4. Sg: Brøddegd, Markerøgd, Markusgd; 7. Sg: Døndalegd, Tyskegd; 8. Sg: Raagelundsgd, Truedgd; 10.—11. Sg: N., S.-Gildesgd, Pilegd; 14. Sg: Hyldegd, Krakkegd, Lillegd, Stangegd; 17. Sg: Bondegd, Hyldegd; 20. Sg: Bakkegd, Puggegd; 3. Vg: Gadegd, Knægtehjemmet, Koknægtehjemmet, Lysteregd, Pellegd, Tyreknægtegd; 5. Vg: Kirkebo, Sadleregd; 7. Vg: St.-Hallegd, Paa Stælen; 9. Vg: L.-Hallegd, Mortingegd.

Rø, S. [*rö-søn, rö*], **Røkirke**, Kirke [*rö-kærka*]. 29/6 1489 (HdDb 1582—84) Røde sogn; 1530? Hüb 83 sancti Andreis sogn; 1547 Hüb 429 St. Andres sogn; 24/2 1548 Hüb 166 Rørsoken; 15/3 1548 Hüb 169 Sancti Andree Sogn; 17/4 1548 Hüb 173 S. Andres Boukenn; 18/10 1553 Hüb 200 Rø-sogn; 8/9 1555 Hüb 236, 237, 246 Rødker sogn (Fejl for Rødsker = Rutsker?), Rødbogen; 1555 Hüb 215 Sct. Anders sogn; 1555 Hüb 217 Røde sogn; Lb 1569 Røe kirke; LR 1580 Røe kirke, Røe Sogn; Jb 1599 Hüb 538 ff. Røe Sogn, Røesogn, Røekierke; Mandt 1610 Røe Sogn; Visitatsb 1616 Røe; Pri 1624 Røe sogn, Røekirche, Røekirche, S. Andres Kirche; Jb 1625 Røesogn; Mejer Røe-kirspel; Ravn 1671 Rø Kirkes Sogn eller Rø Sogn; BWK 1676 Rø-Kiercke; Resen Røde Sogn, Røesogn; ResenK Rue-Kirke; K 17. Aarh. Røe Sogn; K c. 1700 Røe Kirck; Hammershus Skiftepr 1709 Røsen; K 1746—50 Røe-Sogn, Røe-Kirke; M 1844 Rø Sogn; Gst Rø Ke. — Adj. *rød*. Pri 1624 anfører et Sagn om, at Kirken skal have Navn „af en Mand, kaldet — uden Tvivl af sit røde Skæg — Røe Simon, som havde 12 Sønner med samme Tilnavn og tilsammen med disse her opbyggede denne Kirke“, men anser det dog for troligere, at Sognet har Navn af Rø Aa, hvis Navn kunde skyldes noget rødt Ler, som findes i Aabrinken. Ravn 1671 p. 156 antager, at Navnet skyldes det røde Tegtag paa Kirkens Taarn, mens Resen (p. 31) mener, at Sognet, som han kalder „det røde“, har Navn efter Fiskerlejet Røsted. Skougaard 1804 nævner (p. 351 ff.) de ældre Tolkningforsøg og foreslaar at udlede baade Sognets, Kirkens og Fiskerlejets Navne af „det gamle, endnu brugelige, Ord: at rødde, saasom denne Egn formodentlig senest er bleven bebygget efter Skovenes Rødning.“ Det sidste Forslag maa imidlertid afvises, da ingen af de i Stednavne hyppigt forekommende Ord for Rydning, beslægtede med Vb. rydde, tilfredsstillende i lydlig Henseende. De langvokaliske (glda. *rýth, *riúth, n. og *rýthi, n.) skulde beholde Vokalen y (i Nutidsudtalen *y*, Esp Indl §§ 48, 55), og de kortvokaliske (glda. *ruth, n., *rutha, f.) skulde ikke miste Spiranten (Esp Indl § 76). Adj. *rød* passer derimod til Navnets overleverede Former og Udtalen, og der kan næppe være Tvivl om, at Ravns Tolkning („af Kirkens Rødhed“) er rigtig. Sognet har derefter faaet Navnet „(det) røde Sogn“ efter sin Kirke som alm. paa Bornholm, jfr. at Rødovre Sogn, Sokkelund H., fra Midten af 17. Aarh. kaldes saaledes efter sin Kirke (delvis af røde Munkesten) i Modsætning til Hvidovre S., hvis Kirke er opf. af Kridtsten (Trap⁴ II 267 f.).

?**Aarsbankehus**. FT 1801 Aarsbange Huuset (u. 22. Sg).

Aristgaard (2. Sg). UrneNb Aristgd ell. Aretsgd ell. Kiølleregd, det første er ældst. — Mandsn. bh. Arist (af Arnfast, se DgP). Men rimeligvis er Navnet forkert opfattet af Urne, hvis Gengivelse ogsaa er vakkende; antagelig har Gaarden været kaldt Arendtsgaard (med Svind af n?), idet den 1658 ifl. Jb. ejedes af Arendt Pederßenn.

Baadsted, Hse, Fiskerleje [*bɑ-sta-hi-zən, sənɾə bɑ-sta-*; R (fra Gudhjem-Ø.-Larsker S.) *bɑ-sta*]. 1668 (Th) Boedsted; K c. 1700, K 1744 Baasted; K 1746—50 baad-stæd; Thurah, DATl Baad-Stæd; Falenkamp 1783 Baadstæd; FT 1801 Baadsted Huuset (u. 3. Sg og 1. Vg); Skougaard 1804 p. 354 Baastad (Båsta); VSK Baadsted; MK 1818 Baadested; Mansa 1851 Baastad Havn; Bull 1869 Baadestade Havn; Postadr 1869 Baastad; Guide 1886 Nordre og Søndre Baadstedhavn; Vedel BhO p. 267 Baadstads-huset; Gst Baadsted Hse; Trap⁴ Baadsted (Baadsta) (Fiskerleje). — Skougaard (p. 354) mener, at Navnet betyder „saameget som en Gaard, et Bostæd, og ey . . . Baade-Stæd ɔ: Fiskerleje“, men da man i saa Fald skulde vente Udtalen [*bɑ-*], foreligger her Subst. Baad og Sted (se Indl.), eller et Appellativ *Baadsted „Sted hvor Baade kan sættes paa Land“. M. Hens. til Sammensætningens Art (uden Bindevokal eller -s) jfr. Formen Baadbro (ODS u. Baadebro).

Baadstedgaard (1. Vg) [*bɑ-sta-gɑ-rin*]; R (i Ø.-Herred): *bɑ-sta-*. 1618 (Jb 1687) Baadsted gd; K 1746—50 baad stæd gd; Thurah Baadstæd(gd); UrneNb (Baastegd, overstreget) Baadstædgd; UrneJb Baadsted Gd; VSK Baadstedgd; Salchow 1813 Baadstædgd; M 1844 Baadstægd; Mansa 1851 Baadstedgd, Gst Baadsted Gd. — Navn efter Fiskerlejet Baadsted, se dette.

Baggehus. FT 1801 Bagge Huuset. — Fsv. Hus ved Møllegd (jfr. Naturnavnene paa Bagge- ndfr.). Slægten. Bagg(e); Ejeren hedder i FT 1801 Svend Bag.

Bakkegaard (20. Sg). UrneNb Puggegd, NB Backegaarden, det andet Navn skulde udslettes; UrneJb Bakke Gd. — Naar Urne vil „udslette“ det gl. Navn Puggegd og erstatte det med Bakkegd, er det aabenbart fordi han (eller Gaardens Ejer) har fundet, at Navnet havde en nedsættende Klang. Forbedringen trængte dog ikke igennem.

Bavnehus [*bɑŋnəhi-zəd, bavnəhi-z*]. Guide 1914, Gst, Postadr⁹ Bavnehus. — Ved Baadsted Bakke, der tidl. har været Bavnebakke.

Birkehus. FT 1801 Birke Huuset (u. 3. Sg). — Trænavnet el. Slægtsnavnet Birk.

Bobbehus, Hs (15. SgFortov) [*bɑbahi-zəd*]. Gst, Postadr⁹ Bobbehus; Th Bobbehuset. — Ved Bobbeaa og Bobbegd i Ø.-Larsker S., 671 (s. d.).

Bondegaard (17. Sg) [*bɑ-nɑgɑ-rin*]. UrneNb Hyllegd . . . andre kald(e) (d/en) Bondegd og er nok rigtigst; UrneJb Bondegd eller Hyllegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bondegd. — Subst. Bonde, her muligvis brugt som Slægtsnavn.

Borgedalshus, Hs [*bɑrɑdɑ-lshu-zəd*]. SkovK 1904, Guide 1914, Th Borgedalshus; Gst Borgedal Hs. — Ved Sønder-Borgedal i Rø Plantage.

Brumme-gaard (8. Vg) [*broməgɑ-rin*; R: *i bromə*]. JbRegnsk 1661 Brømme; JbRegnsk 1663 Brømme; 1681 (Deckner 1679—90) i Brømme; 1682 (Bh 1682—1804) Brømme; Skiftepr 1683, Skiftepr 1690 i Brømme; Povlsker Kb 1695 i Brømme gd; K 1746—50 brumme-gd; Thurah Brumme-gd); UrneNb, UrneJb Brømme-gd (Brummegd); VSK Brummegd; Salchow 1813 Brømme-gd, Brømme, Brømmer; UK 1837 Brummegd; M 1844, Gst Brømme-gd; AL 1912 Brømme-. — Ved Gaarden har der ligget en Vandmølle (nu nedlagt), 1530? Hüb 81 Brønæ mølle; 1530 Hüb 83 Brønæ mølle; Jb 1598 Broemølle; Jb 1606, Jb 1625 Brømme-mølle; 1651 (Th) Brømme-mølle; Skiftepr 1683 Brømme Mølle; Skiftepr 1691 (Z) Brømme-mølle. Møllenavnet er ældst overleveret, og hvis man tør stole paa Formerne fra 1530, skulde det være et oprindl. *Brønnæ-mølle, af glda. brønnæ „afbrændt Areal“. Den optegnede Udtale er nok skriftpaavirket, den gl. lokale Udtale er ifl. R [*bromə-*], jfr. Udtalebetegnelsen hos AL 1912; ligeledes forlanger et Præstebrev 1889 Formen Brømme-gd. Derimod tyder Former fra 17. Aarh. paa, at der foreligger et glt. „i Brømme“, hvor da Brømme snarest maa opfattes som Naturnavn. I saa Fald enten Ordet Brømme, ænyda. brømme, mnty. brem(e) „Rand“, med Henblik paa Beliggenheden i Sognets Udkant, eller ænyda. brømme, brime „tornet Vækst“, i Aflydsforhold til Brombær; om Labialiseringen jfr. bh. Broms „Brems“ (Esp Indl 38).

Brøddegård (4. Sg) [*brødəgɑ-r, brødəgɑ-rin*]. K 1746—50 brode gd; 1750 (Afskr. Thaarups Bh V 93) i Brødden; Thurah Brøde(gd); DATl, UrneNb

Brødegd; UrneJb Brøddegd; Bugge 1771 Brødegd; VSK Brødegd; Salchow 1813 Brøddegd; UK 1837 Brydegd; M 1844 Brødegd; Gst Brøddegd. — UrneNb: „Af en slem Vej ell. brydde i Skoven hen forbi Lynggd. Synd. paa“. Bh. Brødåda, „Vei ned ad en Bakke, en bakket Huulvei“ (Esp).

Bøgeskoven, Hse [(i-) bō-jōskawin]. FT 1801 (1ste og 2det) Bøyeskovs Huus, Bøyskovs Huus; Mansa 1851, Bull 1869 Bøgeskoven; Gst 1887 Bøgeskov; Gst, Trap⁴, Postadr 1943 Bøgeskoven. — Naturnavnet Bøgeskov.

Dalbygaard (13. Sg) [*da-lbygaw-r*, før: *i da-lby*]. 1687 Deckner 1679—90, Skiftepr 1690 dalbye; K 1746—50 dall bye gd; Thurah Dalbye(gd); UrneNb Dalbye(gd); UrneJb Dalbye Gd; VSK Dalby (13.—14. Sg); Salchow 1813, UK 1837 Dalbye(gd); M 1844 Dalbygd; Gst Dalby Gd. — Ligger ved en lille Dal.

Dalehus, Hs [*da-lahü-z(æd)*]. FT 1801 Dahle Huuset (u. 8. Vg), Dahl Huuset; Postadr9 Dalehus; Th Dalehuset. — Ved Brommegd. Subst. el. maaske Slægtsnavnet Dal.

(Her?) **Dammegaardshus**. Skiftepr 1690 dammegaardshuuset. — Der kendes ingen Dam(me)gaard i Sognet.

Det søde Hjørne, Hs [*de sø-da jö-rnæd*]. — I Lindeskov. Vel Opkaldelse efter en Restauration af samme Navn i Ronne (R).

Døndalegaard (7. Sg) [*døndalagaw-r*; *pø-donda-la*; *dynda-lagaw*, *i dyn-da-lin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Dynddale Gd; Thurah Dynddale (Gd); UrneNb Dyngdalegd; Bugge 1771 Dyndal; UrneJb Dyndale Gd; VSK, Salchow 1813 Dyndalegd; M 1844 Dyndalgd; Guide 1886 Dynddalegd; Gst Døndale Gd. — Af Naturnavnet Døndal.

Døndalshus. FT 1801 Dynedals Huuset (u. 7. Vg).

Fiskerhus. FT 1801 Fiskere Huuset (u. 18. Sg). — Da Huset næppe kan have ligget ude ved Kysten, er Forleddet snarest Slægtsnavnet el. et Tilnavn.

Fiskerhytten, Hs [*feskarahy-tan*]. — I Lindeskov. Muligvis Appellativ, da der endnu bor Fiskere her (R).

Fløjlegaard (18. Sg) [*fløjlagaw-r*, *flå-lagaw-rin*]. K 1746—50 Fløyls gd; UrneNb, UrneJb Fløjlegd; Bugge 1771 Fløjsgd; VSK Fløjlegd; Salchow 1813 Fløjlegd; M 1844 Fløilegd; Gst Fløjlegd. — Formodentlig Subst. Fløj, maaske brugt som Slægtsnavn.

Fløjlehus. FT 1801 Fløyelle Huuset (u. 5. Sg). — Ikke ved Fløjlegd, men formodentlig med samme Forled.

Gadegaard (3. Vg). Salchow 1813 Gadegd. — Andet Navn paa Pellegd. Gade, se Indl.

Gildesgaard, Nørre- (10. Sg) [*nåræ gildagaw-r*]. K 1746—50 gildes-gd; UrneNb Gildesgd; UrneJb Gildes Gd; VSK, Salchow 1813 Gildesgd. — UrneNb: „fordi derved skal ligge Gildes Valden strax Nordvest, og i bundens Gaards Lade holtes Gildet for Jordens brug“. Gd er nedlagt omkr. 1800; paa UK 1837 ses Tomten N. for 11. Sg.

Gildesgaard, Søndre- (11. Sg). Thurah Gildes(gd); UrneNb (Gildesgd) ell. Pilengd, er rigtigst; Bugge 1771, UK 1837, Mansa 1851 Gildesgd; M 1844 Søndre Gildesgd.

Graahus, Hs (7. VgPc) [*graw-hü-zæd*]. FT 1801 Graae Huuset; Th, Guide 1945 Graahuset. — Adj. graa eller et Slægts- el. Tilnavn.

Gudmingegaard (19. Sg) [*gøminagaw-rin*]. 1689 Deckner 1679—90 Gudminge; Jb 1691 Gudminge; Jb 1696 Gudminge; K 1746—50 Gudminge-gd; Thurah Gudminge(gd); UrneNb Gudmingegd; UrneJb Gudminge Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gudmingegd. — Tilhørte ifl. Jb 1625 Morten GudmandBen og 1645 Hans Gudman (K. Kure), vel oprindl. et *Gudmandegaard. Jfr. Gunnar Knudsen, Gudminger, i Danske Studier 1917 p. 95—96.

Guldsmedehus. FT 1801 Guldsmedde Huuset (u. 16. Sg).

Hallegaard, Lille- (9. Vg) [*lilla ha-lagaw-r*]. UrneNb Lille Hallegd; Datl Hallegd; UrneJb Lille Hallegd; VSK Lille Haldegd; Salchow 1813 Lille Hallegd; M 1844 Hallegd; Gst Lle Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaard, Store- (7. Vg) [*sto-ra ha-lagaw-r*]. Skiftepr 1691 hallegd; K 1746—50 halle gd; Thurah Halle(gd); UrneNb, UrneJb Hallegd; VSK Store Haldegd; Salchow 1813 Hallegd; UK 1837, M 1844 St. Hallegd. —

Gd. lagt sammen med 16. Sg. UrneJb bemærker: „Ibland kaldes den fore paa Stælet“; formodentlig har den ligget ubebygget hen siden en Brand 1736, som nævnes i UrneNb. Hald, se Indl.

Helligdomsgaard (4. Vg) [*hælidámsga-wrín*]. LR 1580 Helligdommit; Smørskyl 1624 Helligdom; Jb 1661 helligdomen; Jb 1662, Jb 1664 Hellig Dommen; K 1746—50 helligdoms gd; UrneNb Helligdomsgd; UrneJb Helligdoms Gd; Salchow 1813 Helligdomsgd; M 1844 Helligedamsgd; Gst Helligdomsgd. — Gaarden tilhørte oprindl. Rø Kirke; Navnet stammer sikkert fra Helligkilden i Strandbredden og et ovenfor liggende Kapel, Hellig Trefoldigheds Kapel, hvoraf Rester er fremdraget i 19. Aarh., jfr. BHS VIII 132. Kapellet laa c. 130 m N.Ø. for Gd.

Hullegaard (1. Sg) [*hålagaw-rín*]. Komm 1738 Hollegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Hulle Gd; Thurah Hulle(gd); Bugge 1771 Hullegd; UrneNb Hulle (ell. Halle: overstreget) gd; UrneJb Hullegd (Hollegd); VSK, Salchow 1813, UK 1837 Hullegd; M 1844 Hulegd; Gst Hullegd. — UrneNb forklarer Navnet af, at Gd. „ligg. i en Siide“, d. v. s. i en lille Dæl (Esp u. Sid). Navnet kendt fra 1676 (Z).

Hyldegaard (14. Sg). UrneJb Lillegd, somme kalde den Hyldegd, men hint er rigtigst. — Jfr. 17. Sg, der ogsaa undertiden kaldes Hyldegd.

Hyldegaard (17. Sg). K 1746—50 hyldegd; Thurah Hylde(gd); UrneNb Hyllegd (ell. Hylleraagd, overstreget), andre kald(e) d(en) Bondegd, og er nok rigtigst; DATl Hyldegd; Bugge 1771 Ryldegd; UrneJb Bondegd ell. Hyllegd. — Trænavnet Hyd.

Jydeskærhus. Postadr 9 Jydeskærhuset; Bh. Vejv. 1944 Jydeskæret. — Naturnavnet Jydeskær.

Kaffemøllen, Hs [*kafemolan*]. — I Lindeskov. Øgenavn.

Kantorlængen [*ka-ntaralænan*]. VSK, 1824 BHS XVI 70, Bull 1869 Kanterlængen. — Paa VSK Orig betegnet som 10. Vg og afsat tæt V. for 5. Vg Kirkebo, der paa samme Kort betegnes som 11. Vg. Paa det trykte VSK er Navnet anbragt baade ved Røsted og i Bøgeskoven, og derfra er det vel taget baade i Rejsebeskrivelsen 1824 og paa Bull 1869. I Opt. 1945 Navn paa fsv. Hus ved Røsted. Maaske Forveksling med 10. Vg Kantorlængen i Ø.-Larsker S., 671 (s. d.).

Kildesgaard (9. Sg) [*filæsgaw-r*]. UrneNb Kildesgd; UrneJb Kildes Gd; VSK Kildegd; Salchow 1813, UK 1837 Kildesgd; M 1844 Kildegd; Gst Kildesgd. — Er et oprindl. Kirkebo og betegnes paa K 1746—50, hos Thurah o. fl. St. kun som Kirkebo. Subst. Kilde, bh. *filja* (Esp Indl 26).

Kildevadshuse, Hse [*filjawa-shü-zan*]. Th Kildevads Huse. — Ved Degnegd og Spælinge Mose. Af et ikke overleveret Naturnavn Kildevad.

Kirkebo (5. Vg) [*kerkabo-gaw-r*; (*pa-*) *kerkabo-(ad)*]. Jb 1662, Jb 1664 Kircheboet; DATl, VSK, Salchow 1813 Kirkeboe; Gst Kirkebo. — Lb 1569 nævner 3 Kirkeboer og et Kapelbo i Sognet.

Kirkeby, Hse. Postadr 1909, Postadr 1943 Kirkeby (Hse). — Snarest Bebyggelsen langs Landevejen S. for Kirken og Røbro, identisk med Sladderby; jfr. de samme to Navne i Rutsker S., 662.

Klintehus. FT 1801 Klinte Huuset (u. 7. Vg).

Klinthus [*klínthü-zad*]. FT 1801 Klindt Huuset (u. 17. Sg). — Ved Brommegd (jfr. Naturnavnet Klintene ndfr.); kaldes nu Munkerup. Klint, se Indl.

Klippegaard, Gd [*kløpægaw-r*]. FT 1801 Klippehuuset (u. 4. Sg). — Ejendom ved nogle Klippeskrænter i Skoven Krakken.

Knægtehjemmet (3. Vg) [*kna-jtajemad*]. — Andet Navn paa Pellegaard. **Koknægtehjemmet** (3. Vg) [*ko-kna-jtajemad*]. — Andet Navn paa Pellegaard.

Korpenland, Hse [*kårpenlan*]. — 3 Huse N. for Brommegd. Skal have Navn efter en Mand med Tilnavnet (Slægtsnavnet?) Korp.

Krakkedal, Gd [*krako'da-l*, *krakæ'da-l*]. Postadr 9 Krakodal; Gst Krakkedal. — Ejeren og Folk paa Egnen siger og skriver Krakkodol (ifl. Guide 1945). Samme Form i Krakkedal i Klemensker S., 661. Vel opr. Slægtsnavnet Krakow, senere omtydet til Subst. Krak (se Indl.).

Krækkegaard (14. Sg) [*krakagaw-rín*]. 1/7 1574 Hüb 443 Krackgd; Salchow

1813, UK 1837 Krakkegd; M 1844 Knakkegd; Mansa 1851, Gst Krakkegd. — Bh. Krak „Krat“, her dog snarere et Slægtsnavn, idet Gd i 1737 fæstedes af Joen Andersen Krack (Z), og Sammensætningsvokalen a tyder ogsaa mest paa, at der foreligger et Slægtsnavn.

Krakken, Hse [*krakin*]. Trap⁴, Postadr 1943 Krakken (Hse). — Ejendomme i Skoven Krakken. Krak, se Indl.

Krogegaard (21. Sg) [*krå-ggø-r*]. Skovskønning 1746 Kraage gd; K 1746—50 kroge gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb Krogegd; Bugge 1771 Kroge Gd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, UK 1837 Kroggd; M 1844 Kraaggegd; Gst Krogegd. — UrneNb forklarer Navnet af, at Gd „ligg. op i en Krog tæt ved Lyngd“.

Kælderengehus [*kjælarængahü-zed*]. — V. for Dalby. Naturnavnet Kældereng.

Køgehus, Gd [*jö-jähü-zed*]. FT 1801 Kiøge Huuset (u. 23. Sg); VSK, Guide 1886 Kiøge; Gst 1887 Køge; Postadr 1897, Gst 1916 Kjøgehus; Postadr⁹, Guide 1945 Køgehus. — Snarest Opkaldelse efter Købstaden Køge, der paa Bh. udtales [*jö-jä*] (Esp Till u. Kjäja), næppe et gammelt Navn af samme (uvisse) Oprindelse (jfr. Sv. Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 132).

Kølleregaard (2. Sg) [*kjølaragø-rin*]. K 1746—50 køllere gd; Thurah Kiøllere(gd); Bugge 1771 Kollegd; UrneNb Aristgd ell. Aretgd ell. Kiølleregd; det første er ældst; UrneJb Kiøllere Gd; VSK Kiøllergd; Salchow 1813 Kjølleregd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller; som Ejer nævnes i Jb 1686 og 1689 Jep Kiøller, Jb 1719 Hans Kiøller, Kendelsesprot 1741 Per Hansen Kiøller, FT 1801 Hans Hansen Kiøller og 1802 (Z) Svend Hansen Kjøller.

Ledhus. FT 1801 Leed Huuset (u. 25. Sg). — Subst. Led „Markled“, her maaske Led til Højlyngen.

Lillegaard (14. Sg). UrneNb Lulle Gd; UrneJb Lillegd, somme kalde den Hyldegd, men hint er rigtigst.

Lindeskov, Hse [*linjaskauvü-zan, i linjaskawin*]. 1735 (Afskr. i Komm 1738) udbyggeren . . . paa en stæd kaldet Lunde-Skoven; FT 1801 Lindeskovs Huuset; Salchow 1813 en Deel Husmænd, som boe paa den saakaldte Lindeskovs Grund; Mansa 1851, Bull 1869 Lindeskov Hse; Postadr 1869 Lindeskovhuse; BhLdejd 1876 Lindeskoven; Gst 1887 Lindeskov Hse; Trap⁴ Lindeskoven; Gst, Postadr 1943 Lindeskov; BhFisk 1933 p. 9 Huzen i Linjeskauinj. — Naturnavnet Lindeskov.

Lindholm (6. Vg) [*linhålm; linhålmgø-r*]. 1615 (Jb 1687) lindholms gd, lindholms gd; 1651 (Jb 1687) lindholm b; 1743 Udm 1775—1822 Lindholmsgd; K 1746—50 Lindholm; UrneNb Lindholmsgd; DATl Lindholm; UrneJb Lindholms Gd; VSK Lindholm, Salchow 1813 Lindholmsgd; M 1844, Gst Lindholm. — UrneNb bemærker, at Grunden til denne Gd skal være i gl. Tid opbrukt af Lindeskoven og i Beg. ikkun været et Udbyg.hus, samt at den svarer 12 Td. Kul i Skat.

Lindholmshus. FT 1801 Lindholms Huuset (u. 6. Vg).

Lundehus, Hs [*lonähü-zed, lonalykjähü-z(æd)*]. SkovK 1919, SkovK 1934, Guide 1945 Lundehus. — Nu Skovløberhus i Rø Plantage N. for Lundeløkke (se u. Klemensker S., 661), tidligere Lyngvejendom midt i denne.

Lyngen, Gde og Hse. Guide 1945 Lyngen. — Bebyggelsen N. for Rø Plantage. Lyng, se Indl.

Lynggaard (5. Sg) [*långø-rin*]. K 1746—50 Lyng gd; Thurah Lyng(gd); DATl, UrneNb Lynggd; Bugge 1771 Lynggegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, UK 1837 Lynggd; M 1844 Lyngd; Gst Lynggd. — Ligger ligesom Lynggd i Olsker S. i Nærheden af Højlyngen.

Lynghus. FT 1801 Lyng Huuset (u. 20. og 21. Sg).

Lysteregaard (3. Vg) [*ly-staragø-r*]. Ipsen K 1839 Lystregd. — Slægtsn. Lyster. Gd tilhørte 1761 Lars Hansen Lyster og 1813 Hans Larsen Lyster (K. Kure).

Løgnstøberiet, Hs [*løjnstö-variæd*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskoven. Jfr. det bh. Udtryk: stöva Loin „støbe Løgn, o: lyve“ (Esp 488).

Løkkegaard (27. Sg) [*lykjagø-r*]. K 1746—50 Lykke gd; Thurah Lykke-

(gd); UrneNb Lykkegd; Bugge 1771 Lykesgd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lykkegd. — Gaarden skal være nævnt allerede 1673 (Z). UrneNb bemærker: „Skal være af K. Lyng indlagt eller indlukket“. Ved K. Lyng forstaas sikkert Kongens Lyng, d. v. s. Højlyngen. Og der findes flere Stæder i andre Sogne Lækkegaarde, som stæder op til Højlyngen. Løkke, se Indl.

Løkkehus. FT 1801 Lykke Huuset (u. 22. Sg).

Mægaard (25. Sg) [*ma-gw-r(in)*]. Ipsen K 1839 Magd; Guide 1886, Gst, Postadr 1943 Mægd. — Mæde, se Indl.

Markeregaard (4. Sg). K. Kure Marchereg. — Tilhørte fra 1884 Jørgen P. Marcher (K. Kure).

Markusgaard (4. Sg). K. Kure Marchusegd. — Tilhørte Markus Hansen, død 1695, og Marcus Marcussen, død 1720 (K. Kure).

Mortingegaard (9. Vg) [*mør-tinagw-r*]. Guide 1886 Mortingegd eller Lille Hallegd; Guide 1945 Mortingegd. — Guide 1945 oplyser, at en tidl. Ejer hed Morting, den bh. Form af Mandsnavnet Morten. Gd tilhørte 1744 Lars Mortensen (K. Kure). Jfr. Mortensknald i Gudhjem [*mør-tinakna-ʎn*].

Mosehus. FT 1801 Mose Huuset (u. 24. Sg).

Munkerup, Gd (17. SgPc) [*monkæråp*]. Postadr9, Th, Postadr 1946, Guide 1945 Munkerup. — Nyere Navn til Klinthuset ved Brommegd; Ejeren hedder ifl. Opt. 1945 Munk, hans tidl. Gd Munkegd. Se Indl. u. Torp.

Myrstribehus [*my-rastri-vøhu-zød*]. SkovK 1904, Guide 1914, Gst Myrstribehus; Th Myrstribehuset. — Skovløberhus i Rø Plantage. Naturnavnet Myrstriben.

Møllebækshus. FT 1801 Mølle Bæks Huuset (u. 3. Sg). — Naturnavnet Møllebæk.

Møllegaard (3. Sg) [*mølgw-r*]. K 1746—50 mølle-gd; Thurah Mølle(gd); DAtl, UrneNb, UrneJb, VSK (om 5. Sg), Salchow 1813, M 1844, Gst Møllegd. — UrneNb bemærker, at der i gl. Tid har været 3 Vandmøller ved Aæen (=: Døndaleaaen), men nu ingen. Paa K 1746—50 er afsat en Vandmølle.

Møllehus. FT 1801 Mølle Huuset (u. 8. Sg).

Nordlyset, Hs [*no-rly-zød*]. — I Lindeskov. Navnet kan tænkes at hentyde til, at Beboerne sad længe oppe om Aftenen.

Nøppehus, Hs [*nøpahu-zød*]. C. 1870 (Th) Nøppehuset. — Ø. for Fløjlegd. Navnet, der nu er gaaet af Brug, skal hentyde til en Beboer, Nøppe Niels, som brugte en ejendommelig Gløse („nøppe“) ved hvert andet Ord (Opt. 1945), vel Adv. næppe.

Nørregaard, Nørre- og Sønder- (6. og 26. Sg) [*nårgw-rana*]. 1735 (Komm 1738) de 2de saa kaldede Norregde; K 1746—50 nøre-gd, nørre-gd; Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd, Norregd; UrneJb, Salchow 1813 Nørregd; M 1844 Nordre-, Søndre Nørregd; Gst Nørregaarde.

Nørremølle, Ml. Mansa 1851 Nord. M; Bull 1869 Nørre M. — Den nuværende Stenby Ml.; ved Midten af 19. Aarh. stod der en Søndre Mølle S.Ø. for Stenby.

Offergaard (12. Sg) [*åfægw-rin, åfærgw-rin*; R: ogsaa *åfærgw-r(in)*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Offe Gd; Thurah Offe(gd); UrneNb, UrneJb Offegd; Bugge 1771 Offegd; Salchow 1813 Offegd; UK 1837, M 1844, Gst Offergd. — Mandsn. Offe, en Sideform til Uffe. Omtydningen til Offergd skyldes, at Navnet er opfattet som sammensat med Subst. Offer, bh. [*åfar*].

Paa Stælen (7. Vg). UrneJb Hallegd. Iblant kaldes den fore paa Stælet; J. Jansen, Tegninger af de paa Landet Bh. værende Runestene 1819 paa Stellen. — Betegnelse for Store-Hallegd, der efter en Brand 1736 henlaa uden Bygninger.

Pellegaard (3. Vg) [*pælagw-r*]. UrneNb, UrneJb Pælegd; VSK Pælegd, M 1844 Pallegd; Gst Pælegd; Postadr 1943 Pellegd. — Mandsnavnet Pelle.

Pilegaard (10. og 11. Sg) [*pi-lagw-rin*]. UrneNb (Gildeagd) ell. Pilegd, er rigtigst; UrneJb Pile Gd; VSK, Salchow 1813, Gst Pilegaard. — Trænavnet Pil.

Proprietærgaarden, Hs [*pråpiltærgw-rin*]. — I Lindeskov. Ironisk Navn.

Præstelod, Hs [*præ-stalådin*]. Guide 1914 Præstelodshus; Gst Præstelod Hs; Th Præstelodshuse, Præstehuset. — I Bøgeskoven.

Puggegaard (20. Sg) [*pogagaw-rin*]. K 1746—50 Pugge-gd; Thurah Pugge-(gd); UrneNb Puggegd, NB. Backegd, det andet Navn skulde udlettes; Bugge 1771 Higgegd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Puggegd. — Slægtsnavnet Pugge; Gd tilhørte 1668 og 1679 Lars Hansen Pugge (Z). Navnet maa ifl. Udtaleformen svare til et glt. *pükr eller *püki, oldn. púki „Troid“.

Pythus [*py-thu-zød*]. — Ved Rø Plantage; efter en Beboer [*py-toto-ræm*] (Opt. 1945), af Subst. bh. Pyta, f. „Høne“ (Esp).

Raagelundsgaard (8. Sg) [*rå-galon*]. K 1746—50 Raage Lunds gd; Thurah Raagelunds(gd); DAtl, UrneNb Raagelundsgd; Bugge 1771 Raagelund; UrneNb Raagelunds Gd; Salchow 1813, UK 1837 Raagelundsgd; M 1844 Raagelund Gd; Gst Raagelund Gd. — Fuglenavnet Raage, bh. [*rå-g*] (Esp Indl 63).

Rendeledshus. FT 1801 Rendeleeds Huuset (u. 17. Sg). — Et Appellativ Rendeled er ukendt. Forleddet kan være Subst. Rønde el. Vb. rønde.

Rævelyst, Hs [*ræ-waløst*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov.

Røbro, Hsæ [*rø-’bro*]. Rønne Skiftepr 1739 Anders Olsen ved Røebro; Gst, Trap⁴, Postadr 1943 Røbro.

Røsted, Fiskerleje [*rø-sta*]. Ravn 1671 Røsted; Resen p. 31 Røsted, Rø-Sted; Skiftepr 1690 Røsta, Røstad; K 17. Aarh. Røstedt; 1743 i Udm 1775—1822, Skovskønning 1745 Røstad; K 1746—50 Røstæd; Thurah Røe Stæd; DAtl Røestæd; K 1778, Følenkamp 1783 Røestad; FT 1801 Rødsted Huuset (u. 27. Sg); Skougaard 1804 Fiskerleyet Røstæd; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Røstad; Trap⁴ Røsted (Røsta); Teinnas Røstá; BhFisk 1933 p. 9 Røstahuzed. — Sognavnet Rø og Stød, se Indl.

Sadlerregaard (5. Vg). UrneNb Et Kirkeboe Salereg; UrneNb Salereg, et Kirkeboe. — UrneNb tilføjer: af en gl. Salmager fordm. Jb 1691 nævner som Ejer Jens Sademager, Jb 1689 og 1696 Jens Sadelmager. Formen hos Urne viser, at Forleddet maa være Sadlere, ænyda., mnty. sadeler „Sadelmager“.

Sildepinen, Hs [*si-lapi-nan*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov. Fiskerlejet Sild; maaske Sted, hvor man har levet af Sild. Jfr. Sildepressen i Ø.-Marie S.

Skæggehullet, Hs [*æghåled*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov. Opkaldelse efter en i sin Tid kendt Beværtning i Rønne (R). Jfr. Det søde Hjørne ovfr.

Skærpingegaard (22. Sg) [*æ-rpina*]. 1675 (Z) Skerpinge; 1681 Deckner 1679—90 Scherpinge; 1689 Deckner 1679—90 Schierpinge; Jb 1691 Skierping; Fæstepr 1691 Schierpinge; Jb 1696 Skierpinge; K 1746—50 Skierpindel gd; Thurah Skierpindel(gd); UrneNb Skierpindelgd; Bugge 1771 Skierpindel; UrneNb Schierpinge el. Skierpindel Gd; VSK Skierpinge; Salchow 1813 Schierpindelgd; UK 1837 Skierpinggd; M 1844 Skierpinge; Mansa 1851 Skierpinggd; Gst Skierpinge Gd. — Se Naturnavnet Skierpinge i Rutsker S., 662.

Sladderby, Hsæ [*sladærbö-ny*]. — Bebyggelsen mellem Røbro og Degnegd. Jfr. Sladderby i Rutsker S., 662.

Slettehus. FT 1801 Slette Huuset (u. 4. Sg). — Se Naturnavnet Slet ndr. samt Indl.

Smedegaard (15. Sg) [*smedagaw-r*]. K 1746—50 Smidde gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb, UrneNb Smidde Gd; Bugge 1771, VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Slægtsnavnet Smed; Gd. tilhørte ifl. Jb 1606 Peder Smidtt.

Smedehus. FT 1801 Smedde Huuset (u. 16. Sg). — Har vel Navn af Smedegd.

Spællingegaard (2. Vg) [*spæ-linagaw-r*]. Jb 1664 Spelling; Skiftepr 1690 i Spellinge; Skifte 17/6 1700 (Z) Spellinge; K 1746—50 Spælling Gd; Thurah Spælling(gd); UrneNb Spællinggd ell. i Spælen; Bugge 1771 Spælling; UrneNb Spælling el. Spælen; VSK Spælling; Salchow 1813 Spællinggd; M 1844 Spællinggd; Mansa 1851 Spællinggd; Gst Spælling Gd. — Navnet Spælling forekommer tidligst i Forbindelsen Spælling Mølle, s. d. Bruget

af Præposition tyder paa et oprindl. Naturnavn, og naar der tillige optræder et Slægtsnavn (ifl. Jb 1661 ejedes Gaarden af Anders Laurßen Spelling), er dette uden Tvivl det sekundære. Se Naturnavnet Spælinge Mose.

Spælingehus [*spæ-linghū-zød*]. FT 1801 Spælinge Huuset (u. 25. Sg og 2. Vg); Gst 1887 Spøling Hs; Gst Spæling Hs.

Spælinge Mølle, Vml. [*spæ-linga mōla*]. 1485 (1494) Spalingz mølle; LR 1585 Spillinge mølle y røe sosen; Jb 1598 Spillingmølle; LR 1602 Spilling Møll; LR 1610 Spillingge mølle; Jb 1625 Spilling mølle; Jb Regnsk 1661 Spedlinge Møelle (øde), Spædlinge Mølle. — Se Naturnavnet Spælinge Mose.

Stammershalle, Hse [*stammers'ha-la*]. FT 1801 Stammershal Huuset, Stammershal Huuset (u. 1. Sg); Guide 1886, Postadr 1890 Stammershalle Hse; Gst 1887 Stammershalde Hse; Trap⁴ Stammershal (Hse); Gst, Postadr 1943 Stammershalle. — Naturnavnet Stammershalle.

Stangegaard (14. Sg?). VSK Orig Stangegd; VSK Sangegd. — Slægtsnavnet Stange.

Stenby (23.—24. Sg) [*'ste-nby'gaw-ra; væstre-, ö-stra ste-nby*]. LR 1607 Steinbbye; K 1746—50 Steen-Bye-Gde (23.—25. Sg); UrneNb Stenbye (23. Sg), J Steenbye (24. Sg), Steenbyegd (25. Sg); DAtl Stenbyegd (23.—25. Sg); Bugge 1771 Steenby Gde (23.—25. Sg); UrneJb Stenbye (23.—25. Sg); VSK Steenby (24.—26. Sg); Salchow 1813 Steensbye (23.—25. Sg); M 1844 Steenly (23. Sg), Steenby (24.—25. Sg); Gst Stenby (23.—24. Sg). — UrneNb siger, at der findes „En heel Haaben Sten Klipp. tæt omkring“.

Stenby Mølle [*ste-nby-malan*]. Guide 1814, Gst Stenby Ml. — Vejrmølle N. for Stenby; kaldes ogsaa Nørremølle.

Stenløkkehus. FT 1801 Steenlykke Huuset (u. 2. Sg).

Stoltenborg, Hs [*stow-ttenbd̄r*]. — Øgenavn til Hus i Lindeskov. Trods den afvigende Udtale er Forleddet vel Adj. stolt, bh. [*stält̄r*]. Om Navne af denne Type se Indl. u. Borg.

Svinemyrhus. FT 1801 Sviine Myre Huuset (u. 4. Sg). — Naturnavnet Svinemyr.

Søndermølle, fsv. Ml. Mansa 1851 Sønd. M; Postadr 1869 Søndre Ml. — Vejrmølle, der stod mellem Røbro og Degnegd.

Trommerekrog, Hse [*i tråmarakrá-gin*]. Postadr 1897, Postadr 1943 Trommerekrogen. — Naturnavnet Trommerekrog.

Truedgaard (8. Sg). UrneNb Raagelundsgd, er rigtigst, ell. Trouede gd, af en forhen beb. navnl. Troue, i. e. Truede; UrneJb Raagelunds Gd, eller fordum Trouedegd af en Beb. navnl. Troued ∴ Trued. — Mandsn. Trued, glda. Thrugot.

Tuehus, Hs [*tawhū-zød*]. FT 1801 Tue Huuset, 2det Tue Huus. — I Bøgeskoven; Subst. Tue, bh. [*tawa*], f. (Esp Indl 16).

Tyreknægtegaard (3. Vg) [*ty-rakna-jtag-rin*]. — Andet Navn paa Pellagd. Jfr. Koknægtehjemmet.

Tyskegaard (16. Sg og 7. Sg) [*ty-skagw-rin*]. K 1746—50 Tydske gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb, Bagge 1771 Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd; Postadr 1943 Tyskegd. — Subst. bh. *ty-sk* „Tysker“ (Esp), her brugt som Slægtsnavn; som Ejer af Gd nævnes 1670 Hans Tysk (Z).

Vassebæk, Gd (16. SgPc). Postadr 1883, BhLdejd 1892 og 1899, Postadr⁰ Vasabæk; Th Vassebæk, Vasabæk; Guide 1945 Vasebæk. — Naturnavnet Vassebæk.

Vieshus, fsv. Hs [*vi-eshū-zød*]. — Mellem Røbro og Stenby; jfr. Vieshullet ndr. u. Naturnavne. Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske“ (nu vist kun i Stednavne) (R).

Vædderhul, fsv. Hus [*væ-rahåled*]. — Andet Navn paa Vieshus ovfr.; Navnet skal hentyde til, at en Beboer af Huset engang stjal en Vædder (Opt. 1945).

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aahave, Aahus, Aaløkke, Akselhøj, Bangsbo (9. SgPc), Birkelund, Birkely (21. SgPc), Bøgehus, Bøgely, Dalsvej, Egebo, Egelund, Egely, Ellasminde, Elverhøjskro, Engvang, Fædresminde, Granly (19. Sg Lynglod), Grønnevang (21.

SgPc), Grønvang, Hjemly (26. SgPc), Hyrdensminde (9. SgPc), Højager, Højvang (16. SgPc), Karensminde (11. SgPc), Kildevang (Degnegd Fortov), Klippely (4. SgPc), Landlyst, Lillebo (20. SgPc), Lindelund, Lundsminde, Lykkesminde, Lyngdal (1. Sg Lynglod), Mørensminde, Nordhus, Nygaard, Nyvang, Pilevang, Rosenlund (1. VgPc), Rosvang, Sivertshus, Sivertshøj, Skovholm (8. SgPc), Skovlund, Skovly (18. SgPc, 3. Sg Lynglod), Skovshøj, Skovsminde, Solbakke (20. SgPc), Solhjem (21. SgPc), Solvang, Stenshøj, Strandly, Søvang, Vestervang, Virkelyst.

NATURNAVNE.

Aaseeng. Lb 1569 Aasse engenn. — Aas, se Indl.

Adamsløkke [*a-damslyka*]. — Til Møllegd. Mandsn. Adam.

Akselbærhøj [*aksælbæ-rahøj*]. — Ved Løkkegd. Subst. Akselbær (træ), det bh. Navn paa Sorbus scandica.

Alterlysene [*altærlý-zæn*]. — Klippeformation med to høje lyslignende Stensøjler, hvoraf den ene nu er nedfalden; sa. Klippeparti som Lyseklippen (R).

Amtmandsstenen [*amtma-nya-, ampma-nyaste-nin*]. Ipsen 1866, Trap², Gst Amtmandsstenen. — Klippeparti i Døndale, tidl. kaldt Kongestenen.

Anemonestien. Th Anemonestien. — Ved Stammershalle; nyere Turistnavn.

Askeløkke [*askælykan*]. — Til Baadstedgd. || **Askeren** [*askæren*]. — I Aspesager N. for Tyskegd. || **Askerne.** Lb 1569 norden Askerne. — Trænavnet Ask.

Asperne [*asparna*]. Lb 1569 hoss Asperne. — I Lb under Præstegaarden, i Opt. 1945 Navn paa en nu ryddet Skov ved Mægd. Trænavnet Asp. || **Aspesager** [*aspæsa-gær*]. — Opt. 1945 ved Mægd og ved Tyskegd. Af et Kollektiv Aspe, n. „Aspelund“.

Baadsted Aa. Panum 1830 p. 18 Baadsted-Aaen. — Identisk med Møllebæk. || **Baadsted Bakke.** Guide 1886 Baasted Bakke; Gst 1887 Bosted Bakke; Gst Baadsted Bakke; Vejfort 1942 Baadstad Bakke. || **Baadsted Bæk** [*bæ-stæ-bækfin*]. Salchow 1813 Baadstadbeck. — Ubetydelig, nu fsv. Bæk m. Udspring ved Baadstedgd. || **Baadsted Havn** [*bæ-stæ-avn(arna)*]. UK 1837 Baaste Havn; Mansa 1851 Baastad Havn; Bull 1869 Baadestade Havn; Guide 1886 Nordre og Søndre Baadstedhavn; Vejfort 1942 Baadstadhavn. — Anlægsplads(er). || **Baadsted Odde.** K 1744 Bostads Odden. — Fiskerlejet Baadsted.

Baggeaa [*bagæa-n*]. K 1744 Baggebeck; K c. 1760 Baggebek; Falenkamp 1783 Møllebek (Piberebekken) eller Baggebek. — (Nedre Del af) Møllebæk. || **Baggeløkke.** Skovskønning 1741 Baggelechen (Lidet Skou af Birch); Skovskønning 1745 Bagge Løchen. || **Baggeskærene** [*bagæ-ræn*]. || **Baggeslette** [*bagæstæn*]. || **Baggevig** [*bagæ-vjæn*]. — Lokalteter ved Baadsted; se Bebyggelsesnavnet Baggehus.

Bakkekrog [*bakkrå-gin*]. — Areal S. for Mægd og Stenby.

Banestykke [*ba-næstykked*]. — Areal v. Stammershalle. Subst. bh. Bana, m. om Plads, hvor Sildegarn (Manser) bredes ud og tørres (Esp u. Majnsa, p. 217). Man skulde vente Udtalen [*ba-na*].

Bavnebæk. Th Baunebækken. — Ved Stammershalle, andet Navn paa Blaakilde Bæk. || **Bavnehøj** [*ty-skagæ-rs bænnæhøj*]. K 1746—50 baune; VSK Baunhøj; Lund c. 1820 Baunehøj; Gst 1887 Bavnhøj (2 Steder); Gst Bavnehøj. — Fsv. Gravhøj N.V. for Kirken og Gravhøj ved Tyskegd (kun Gst og Opt. 1945). || **Bavneklippe** [*bænnækløpan*]. Th Bauneklippe. — Ifl. Opt. 1945 nordligste Pynt ved Stammershalle. || **Bavnestykke** [*bænnæstykked*]. — Mark ved den første af de anf. Bavnehøje.

Birkekrog [*bærkrå-gin*]. — Areal ved Baadstedgd. || **Birkekløkke** [*bærkælyka*]. — Areal ved Møllegd. Vist Omdannelse af Birkesløkke; der har ligget et Hus, hvis Ejer skal have heddet [*pær bærkæs*].

Blaakilde Bæk [*blæ-kjilbækfin*]. K c. 1700 Blodkilden; K 1746—50 blaae kilde-bek; Falenkamp 1783 Blaakildebek (Ellingebek); Salchow 1813 Blaae-

kildebeck, Blaakildebeck; Guide 1886 Blaakilde Bæk el. Kaas Bæk; Gst Blaakilde Bæk; AL 1912 [Blaakjijl(l)'abæk]. — Kaldes ogsaa Bavnebæk, Hullebæk, Ole Lars Bæk og Ællingebæk. Formen Blodkilden tør ikke anses for at være den oprindelige, da K c. 1700 har mange forvanskede Navneformer. Vel det hyppigt forekommende Kildenavn Blaakilde, af Adj. blaa i Betydn. „mørk, sort“.

Bobbeaa. Se Øster-Larsker Sogn. || **Bobbebrødde** [båbabrødan]. — Vejbakke ved den nye Bobbebro.

Bohnhave [bo-naha-wan]. — Delvis skovklædt Areal V. for Spælingegd, med Hus, hvor der tidligere boede Mænd ved Navn Bohn.

Bondemose [bo-namåzan]. — Ved Bondegd. || **Bondeskov** [bo-naskawin]. — Lyngareal v. Bondegd, ikke identisk med Skoven Gryet eller Bondegaardsskoven.

Borgedal, Nørre- og Søndre- [bårada-lin, -da-lana]. K 1744 Borre-Dalen; K 1746—50 Borre Dallen; VSK Nørre Borrdal, Søndre Borredal, Borre Dal; Salchow 1813 Nordre-, Søndre Borredal; UK 1818 Nørre-, Søndre Borge Dal; Mansa 1851 Nørre-, Sønder Borg Dal; Gst Nr, Sr Borgdal. — De to Dale løber N.V. og S.Ø. for Klippepartiet Borgen. || **Borgehoved** [bårahawd]. VSK Borre Hoved; Salchow 1813, IpsenK 1839, Guide 1886 Borrehoved; Gst 1887 Borghoved; Gst Borrehoved. — Den nordligste Del af Klippepartiet Borgen. || **Borgen** [bårin, bårøn, bårøn]. Mansa 1851, INM 1877, Trap², Gst, SkovK 1904 Borgen. — Klippeparti i Rø Plantage med Spor af en Forsvarsvold (se Z i BhS XVIII 2). Udtalen er skriftpaavirket. || **Borghøj.** Lb 1569 hoss Borghøy, østen borghøy. — Næppe Borgen i Rø Plantage. Borg, se Indl.

Bossehals [båsehalsin]. — Smal Lavning S. for Spælingegd, hen imod Stenby Ml.; en Møller her hed Boss (Opt. 1945).

Bredager, Nørre- [dæn nårs bre-a-garin]. — Ved Mægd.

Bregnedal. Th Bregnedalen. || **Bregnerende.** Th Bregnerenden. — Lokaliteter ved Stammershølle, sandsynligvis nyere Turistnavne.

Brillemyr. SkovK 1919 og 1934 Brillemyr. — 2 Smaasøer i sydl. Del af Rø Plantage, paa Gst og ældre Skovkort kaldt Dæmgaardsmyr(e). Sammenligningsnavn.

Broger [bro-a-gær]. — Mark til Løkkegd, ved Møllebæk; der er ingen Bro i Nærheden nu.

Bromme [(i) broma, (i) bråma, (i) brøma; R (fra Ø.-Herred): brøm]. — Egnen omkring Brommegd. || **Brommebrødden** [bråmæbrødan]. — Bromme er antagelig et gammelt naturbetegnende Navn, tidligst overleveret i Brommegd, s. d.

Brunkynnen [brü-nkyman]. — Mark til Pilegd. Efterleddet kan tænkes at være beslægtet med Vb. kynde „kundgøre, varsle“, saa hele Navnet kan betyde „den, der viser el. varsler om Tørke (ved at blive brun og sveden)“ (R).

Brændevig [brænævæ-jæn]. — Lille Vig mellem Døndale og Baadsted. Forleddet er vel Subst. Brænde „Brændeved“, bh. [brænæ], n. (R).

Brøddejord [brødajo-rn]. — Til Møllegd; Arealet ligger ikke ved nogen Vejbakke, hvorfor Forleddet snarest er Vb. bh. brødda „brage Hør“ (Esp); jfr. Brøddejord u. Klemensker S., 661.

Brønddal [brå-nda-lin]. — Tæt S. for Tyskegd. Subst. Brønd.

Bøgebakke [bø-jæbakæn]. — Skovklædt Bakke S. for Bondemose. Subst. Bøg, vel i den spec. bh. Betydning „Avnbøg“. || **Bøgeskoven** [bø-jæskawin]. Komm 1738 udi Bøge Skoven . . et Huus; Skovskønning 1745 Bøge Skouen (Bøgekrot og Hassel); Falenkamp 1783 Bøge-Skov; UK 1818 Bøge Skoven; Panum 1830 p. 71 Bøgeskoven (Del af Udmarken). || **Bøgeskovs-mark.** 1719 Komm 1722—24 4 Huse paa bøge skofs Marchen; Spec 1761 Bøge-Skovs Mark; Vejfort 1942 Bøgeskovsudmarken. — Bøgeskoven er en tidligere Udmark ved Bobbeaa; Skoven var fsv. før 1784 (se BhS IX 18). Bøg betød tidl. altid Avnbøg, Hvidbøg, Carpinus Betulus, da alm. Bøg (Rødbøg, Fagus) før Plantningerne i Bøg. af 19. Aarh. var yderst sjælden paa Øen (R).

Dalekrog [da-lakrå-gin]. — Mark til Døndalegd, et Hjørne mellem Døndal og en Sidalid til denne.

Damager [*dama-gær, damstykød*]. — Mark til Fløjlegd, ved Gaardens Dam. || **Damgaardsmyr**. SkovK 1904, Guide 1914 Damgaardsmyr; Gst Damgaardsmyre. — Paa yngre SkovK kaldt Brillemyr. || **Damløkke** [*damlykkan*]. — Marker ved Nørregde og Maegd, begge Steder ved Gaardens Dam.

|| **Dammestykke** [*damastykød*]. — Mark ved Dammen S. for Bondegd. **Damperskær** [*dampara-jærød*]. — Ved Stammershalle; hentyder formentlig til en Grundstødning.

Djævleport [*dæ-wlapo-rtin, jæ-wlapo-rtana*]. SkovK 1904, SkovK 1934 Djævleporten; Gst Djævleport. — Slugt i Rø Plantage.

Donnemyr [*dånamy-r, dånærmy-r*]. SkovK 1904, Guide 1914 Donnemyr; Gst 1916 Donnemyre. — I Rø Plantage. Maaske af Plantenavnet Dunhammer, *Typha latifolia*, der har mange Sideformer med Don-, Donne-, Donner- (ODS, Jenssen-Tusch). Jfr. Landsbynavnet Dons og Naturnavnet Dunmose (DS VIII 150 og 34) samt Dunemars Eng u. Ø.-Larsker S., 671.

Dybedal. SkovK 1904, Guide 1945 Dybedal. — I Rø Plantage. || **Dybe Ovn**. M. Jespersen, Geognostisk Vejviser o. Bh. 1865 p. 7 den dybe Oven. — Vist identisk med Sorte Gryde ved Helligdommen. Subst. Ovn, bh. Un, i Bet. „Fjeld- el. Klippehule, som har Lighed med en Bageovn eller hvælvet Kjælder“ (Esp).

Dyrendal [(i) *dy-ræn'da-l, dy-ræn'da-l(in)*]. Guide 1886, Borrijnh III 131 Dyrendal. — Lyngareal mellem Brommegd og Smedegd. Vel et nyere, poetisk Navn.

Døndal [*dønda-la, dønda-lin, yngre dynda-lin*]. K c. 1700 Dyndale; K 1744, K 1778 Dyndalen (Gd?); Skougaard 1804 p. 41 og 350 Dynddale-Skoven, Dynddaleskoven; Salchow 1813 Dyndale (Skov); MK 1818 Dynddalen; Lund c. 1820, Panum 1830 p. 15 Dyndalen; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 60 Døndale; Gst 1887 Dynddal; AL 1912 Dyjndal; Gst Døndal. || **Døndal Aa** [*dønda-lac-on*]. K 1746—50 dynd-dale aæn; K 1778 Dyndahls Aæn; UrneJb Dynddale Aæn; Skougaard 1804 Dynddale-Aa; MK 1818 Dynddalebekken; Mansa 1851 Dynddalebæk; Bull 1869 Dyndesbæk; Gst 1887 Dynddal Aa; Gst Dynddale Aa, Døndal Aa. || **Døndal Bro**. Panum 1830 p. 60 Dyndalabroen; Th Dynddale Bro. — Dal med Skov, den tidligere Strandskov (BhS IX 17). De ældste Former og den ældste Udtale viser, at Forleddet er Subst. Døn, glsv. dyn, oldn. dynr, m. „Bulder, Drøn“ eller et dertil hørende Ord, maaske et Aanavn svarende til no. Donna (NE 34). Navnet kunde skyldes Fossen i Dalen. Forleddet er tidligt blevet omdøjet til Subst. Dynd. M. Hens. til Efterleddet se u. Aarsdale, Ibsker S., 674.

Egedal. Lb 1569 norden Egedall; Lb 1569 CodUps Egedaall. — Trænavnet Eg.

Egilshald. Th Eigils Hald. — Ved Stammershalle. Formodentlig et moderne Turistnavn, efter Blod-Egil, der skal have været Hovedsmand paa Bornholm under Knud d. Hellige (Trap⁴ III 531), jfr. Rølsdal ndr.

Ellesager [*ælæsa-gær*]. Lb 1569 hoss Elles agerenn. — I Opt. 1945 Mark ved 24. Sg i Stenby, i Lb 1569 Præstegaardsjord. || **Ellesenge** [*ælæsenana*]. Lb 1569 Ellis engen. — Areal S.V. for Kirken. || **Ellet** [*ælæd*]. — Areal m. Ellebevoksning V. for Kløvbæk. Subst. bh. Alle, n. „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp).

Elverhøj [*ælværhøj*]. Gst 1887, Gst Elverhøj. || **Elverhøj Skov** [*ælvær-højsskavin*]. — Skovbevokset Klippeareal ved Stammershalle. Ifl. Opt. 1945 et nyt Navn, muligvis givet af en tidl. Ejer af Hotellet efter J. L. Heibergs Skuespil. Jfr. dog, at der kendes et gl'da. Mandsnavn Elver, se Elverhøj, Ibsker S., 674.

Enemark. Spec 1761 Eenes- eller Helligdoms-Mark. — Del af Udmarken (Strandmarken) ved Helligdommen. Subst. bh. Ene, n. „Enekrat“ (Esp).

Faareløkke [*fær-alykkan*]. — Skovløkke ved Møllegd. || **Faaresten**. UK 1818 Faare eller Store Stene. — Ved Trommerled S. for Løkkegd. Subst. Faar.

Fandens Rige [*fa-niŋs el. fa-nøns 'ræ-jø*]. — Areal til Maegd.

Favnemaaleet [*fa-vnamø-læd*]. — Ved Baadstedgd; to Egetræer med en Favns Afstand.

Flakte Klippe [*dæn, fla-jta kløpan*]. — Klippe i Salne Bugt.

Fossebæk [*fásabæk*, R: *fásabækinn*]. K 1744 Fossenbeck; K 1746—50 Fosse beken; 1762 UrneAdd Fossebech; Thurah, DA1l Fosse-Bekken; K 1778 Fossen-bek; Salchow 1813 Fossebeck; Panum 1830 p. 19 og 68 ff. Fossebækken, Fossabækken; Ipsen K 1839 Fossebek (Store Fos). — Andet Navn paa Tyskebæk (med Storefos). || **Fossedal**. Guide 1886 Fossedal. — Subst. Fos „Vandfald“, der maa antages at være genuint paa Bornholm.

Fredespinen. Lb 1569 paa fredes piinen, fredes pinen. — Der findes baade Ager og Eng til det 2. Kirkebo „paa Fredespinen“. Forleddet kunde tænkes at være udviklet af Fredags-, jfr. Udtalen [*medsma-d*] Middagsmad (Esp Indl § 72,2), og Navnet kunde da ligesom det flere Steder forekommende Marknavn Langfredag(sagre) forklares enten som opstaaet paa Grund af, at Arbejdet paa det paagældende Areal var særlig langvarigt eller besværligt (jfr. Pinen og Morgenpinen u. Klemensker S., 661) eller som Navn paa Kirkejord, for hvilken der holdtes (Læng-)Fredagsprædiken (se DS IV 643, Gunnar Knudsen i NoB XXII 104 ff. og Skautrup i Sprog og Kultur IV 28).

Gaaserende [*gaw-zarænan*]. MK 1818, Panum 1830 p. 64, Møller, Folkesagn 1867 p. 7 Gaaserenden; Gst Gaaserende. — Dyb, vandfyldt Klippepalte ved Helligdommen. Navnet skyldes ifl. Hauberg Bh¹ p. 39 en Drypstensformation „Gaasen“ (jfr. Magnus Jespersen, Geognostisk Vejviser (1865) p. 7 og Grove, Danmark¹ p. 266), som har Lighed med en ophængt Gaas. Jfr. ogsaa Sagnet om Gæssene, der svømmede herfra under Jorden til Gaaserenden ved Hammeren (se u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644a).

Gadeager [*ga-dæ-gær*]. — Mark ved Degnegaarden. || **Gaden** [*ga-dan*]. Th Gaden. — Vej ved Bromme. Gade, se Indl.

Gammelvang [*gamalvån*]. — Mark til Hullegd.

Gedebakke [*gedabakan*]. — Bakke ved L.-Hallegd. || **Gedebuk**. VSK Giedebuk; Ipsen K 1839 Gjedebuk. — Bakke(?) i den nuv. Rø Plantage. || **Gededam** [*gedadamin*]. — Dam ved L.-Hallegd. || **Gedestuen** [*gedastawan*]. — Stor Sten i Elverhøj Skov ved Stammershalle. Dyrenavnet Ged, bh. [*ged*], f., i Sms. [*geda*] (R).

Gertrudløkke [*ja-rtælykan, ja-rtædalykan*]. — Lille Areal V. for Brommegd, hvor der tidl. har staaet et Hus, beboet af en Gertrud Brømme Jensens [*!ja-rtæd brøms ljensa*].

Gildesbakke. 1762 UrneAdd Gildes eller Kildes Bakken. — Vel ved Kildesgd el. (N.-) Gildesgd.

Glaserløkke [*gla-zaralykan*]. MK 1818 Glaser Lukket; UK 1837 Glaserlukke. — Areal V. for Kløvbæks Udløb. Efterleddet har vel opr. været Subst. Lukke, n. „Lukning; Gærde, Hegn; Indelukke, Løkke“ (ODS). || **Glaser-skær** [*gla-zaræ-ræd*]. || **Glaservig** [*gla-zaræ-væn*]. Falenkamp 1783 Glasere Vigen; VSK Glaservigen; Mansa 1851, Bull 1869 Glaservig. — Paa Kortene Vig ved Baadsted, i Opt. 1945 lille Vig ved Kløvbæk. Forleddet er Subst. bh. Glasara, m. „Glarmester“ (Esp).

Gotteløkke. MK 1782 Gottelykke; Dom 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e Smedde og Gotte Løkkerne. — I Lindeskov; Forleddet er sikkert et Kortnavn Gotte til bl. a. Mandsnavnet Gotfred, se u. Gothegd., Klemensker S., 661.

Graaløkker. Guide 1945 Graaløkkerne. — Løkker omkring Graahus. || **Graanakke** [*græ-naka*]. SkovK 1904 Graanakken; Guide 1914, Gst Graanakke. — Klippeskræning i Rø Plantage; ifl. Opt. 1945 Navn paa en Sten. Vel Sammenligning med Subst. bh. Grånakka, f. „en Luus“ (Esp), eller Afledning af Subst. bh. Grånakk, m. om Djævelen (Esp). Jfr. Naturnavnet Graanakkestue i Ø.-Marie S., 673.

Gryet [*gry-æd, hæna pæ gry-æd*]. INM 1877, Gst 1889, Gst Gryet. — Lille Skov ved 17. Sg, nu alm. kaldt Bondegaardskoven, og de omgivende Jorder, spec. en Mark mellem 16. og 17. Sg. Da der ifl. Vedel BhO p. 294 indtil c. 1875 har staaet tre store Bautastene i Nærheden (N.V. for 18. Sg), er Navnet vel af samme Oprindelse som Gryet i Bodilsker S., 681.

Græskrog [*græ-zkræ-gin*]. — Mindre, skovklædt Areal ved Møllegd. || **Græskuld**. VSK Græskul. — N.V. for Lindholm.

Grøns Brønd. Lb 1569 Grøns brøndtt. — Eng. Efterleddet er Subst.

Brønd i Bet. „Kilde“, Forleddet et Personnavn (Slægtsnavn eller Tilnavn).

Gudmingehøj. INM 1884 Gummingehøien (Røse). — S. for Gudmingegd, hvorefter Højen kan have Navn; der findes dog ogsaa en Gudmingehøj i Klemensker S. uden Tilknytning til noget Gaardnavn.

Guleklippe [*gi-laklepan*]. — Ved Helligdommen; Adj. gul. Farven skyldes vel Bevoksning med Lavarter, jfr. Naturnavnet Gulehald i Sandvig Kbst., 644.

Gulløse Bæk. K c. 1700 Gulars Becken; K 1744 Guldaaes beck; K 1778 Guldaas-bek; MK 1782 Guulløsebæk; Falenkamp 1783 Guulløse Bek; Salchow 1813 Guulløsebeck; Ipsen K 1839 Guulaaens Bek (Vaarbæk). — Ældre Navn paa Vaarbæk. De ældste Former kunde indeholde et Subst. *Gul(d)ars, hvis sidste Led er Subst. Ars „Bøgdel“, jfr. Udtalen af Aarsballerne, Klemensker S., 661, eller et Stednavn *Gul(d)aa, og de senere Kilders Gulløse maatte da opfattes som en Forvanskning. Imidlertid skyldes denne Navneform antagelig den bornh. Kartograf Kapt. Bernt Falenkamp, der vides at have udarbejdet Specialkort til Brug ved Processer angaaende Udmarksskovene i Rø S. (se BHS IX 19), og som kan være Ophavsmanden til MK 1782, hvorfor der maa tillægges hans Navneform en særlig Vægt. Gulløse kunde være Navn paa en Eng ved Bækken, af Adj. gul og Endelsen -løse, se herom i Indl. Ipsens Form er aabenbart taget fra et af de ældre Kort, idet han har opfattet anden Stavelse i Navnet som Subst. Aa.

Haandklædet. Lb 1569 hand kleditt. — Kirkejord til Vedligeholdelse af Kirkens Beholdning af Haandklæder (Gunnar Knudsen i NoB XXII 93).

Hagen [*ha-gan*]. — Mark ved Mægd; et Sammenligningsnavn, Subst. bh. Håga, f. „Hage (Ansigtsdel)“ (Esp Till).

Hakkejord [*hakjo-rj*]. — Mark ved Tyskegd. Subst. Hakke, bh. Hakka, f., eller Verb. hakke i Betydn. „rydde (Skov)“ (R).

Haldbæk. MK 1782 Haldbækken. — Lille Bæk mellem Vaarbæk og Vasebæk. || **Hallebjerg** [*ha-labjæ-rød*]. — Klippekrant V. for Døndal Aa (ved Mægd). || **Hallemyr.** VSK Orig Haldemyren; VSK, IpsenK 1839 Kaldemyre; Panum 1830 p. 19 Kaldemyren; Bull 1869 Kolde Myre. — I Rø Plantage, snarest identisk med Donnemyr. Hald, se Indl. Alle de senere Former med K skyldes Fejlen paa VSK.

Halvnedemyr [*hanladamy-rn*]. — Lille Mose S. for Røbro. || **Halvnedetorp.** MK 1782 Halmde Torped. — I Lindeskov; Forleddet er opr. Gen. Sg. af Subst. bh. Hallnad, m. „Halvdeel, Hælvte“ (Esp).

Hans Grønbechs Ovn. Hauberg, Bornholm² p. 59, Trap³, Trap⁴ Hans Grønbechs Ovn; Th Grønbechs Ovn. — Klippehule v. Helligdommen; ifl. Trap opkaldt efter den Mand, der o. 1860 opdagede den.

Hasselkrog [*ha-zalkrø-gin*]. — Krat S. for Krogegd. Trænavnet Hassel.

Havebakker. Komm 1738 Haue Bachene (Hau-Bachene?). || **Havestykke** [*ha-wastykjød*]. — Areal til Tyskegd, men i nogen Afstand fra Gaarden. Have, se Indl.

Havrebakke [*ha-wrabakan*]. — Navn paa stærkt skraanende Marker til Mølgd og Døndalegd.

Helligdommen, Helligdomsklipperne [*hælidåmsklepan*; R: *hælidåmin, hælidåmskloparna*]. K 1746—50 hellig-dom; Thurah Hellig-Dom; K 1778 Helligdommen; Falenkamp 1783 Hælligdommen; VSK, Salchow 1813 Helligdom; Dagen 16/8 1824 den saakaldte Helligdom; Thaarup 1839 p. 104 Helligdoms Klipper; Trap¹, Bull 1869 Helligdommen; Gst 1887 Helligdomsklippe; Trap³, Gst Helligdomsklipperne. — Helligdomsklippen er en enkelt, delvis fritstaaende Klippe inden for hele Klippepartiet. || **Helligdomsbæk.** Dok 1805 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Kløvbækken og Helligdomsbækken. || **Helligdomskilde** [*hæli'fjila*; R: *hælidåmsfjilan* ell. *rø'lfjila*]. Ravn 1671 et Helligdom, en Kilde; Rel 1743 Helligdommens Kilde; Thurah p. 33 og 110 Helligdomens-Kilde, Helligdoms Kilde; Skougaard 1804 p. 232 Helligdoms-Kilden; Salchow 1813 Helligdomskilde; MK 1818 Den hellige Kilde; Panum 1830 p. 61 Helligdomskilden; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Røe eller Helligdoms Kilden; Møller, Folkesagn 1867 p. 7 Rødekilde, Helligdomskilden; Bull 1869 Den hellige Kilde el. Helligdommen; Gst Helligkilde;

Koch 1945 p. 105 Rø Kilde eller Helligdommen. || **Helligdomsmark**. UdmJb 1729—38 Helligdoms Udmarken; Spec 1761 Eenes- eller Helligdoms-Mark; MK 1818 Helligdomsmarken; M 1844 Helligdams-Marken. || **Helligdomstræet**. MK 1818, UK 1837 Helligdoms Træet. — Helligdommen, som nu er Navn paa et større Klippeparti ved Kysten og tidligere ogsaa brugtes som Navn paa Helligdomsgaarden (s. d.), er oprindelig en Benævnelse paa Helligkilden ved Stranden.

Himmerigs Port [*hemøri's port*]. — Klippe ved Helligdommen med smal Aabning (R).

Hjulfælgsmyr. SkovK 1919, Guide 1945 Hjulfælgsmyr. — Mose i Rø Plantage.

Hobihavn. Panum 1830 p. 71 Hobihavn. — En lille Baadehavn i vestlige Del af Salne Bugt.

Horsemyr. VSK Horsemyre; SkovK 1904, 1919 og 1934, Guide 1945 Horsemyr. — I Rø Plantage. || **Horseslette**. SkovK 1904 Horsesletten; Guide 1914 Horseslette; SkovK 1934, Guide 1945 Horsesletten. — Engareal i Rø Plantage. Subst. bh. Hors, n. „Hoppe“, i Sammensætn. ogsaa „Hest“ (Esp).

Hugrøvsbakke [*høgra-wabakan*]. SkovK 1934 Hyggerøvsbakke. — I Rø Plantage. Navnets første Del er sammensat af Subst. bh. Høgg (i Forb. sidde, sætte sei på høgg) eller Vb. høgge „huge, synke i Knæ“ (Esp), sv. huka, sent oldn. hūka, og Subst. bh. Rāw, f. „Røv, Rumpe, Bagdeel“ (Esp), enten hentydende til Forrettelsen af Nødtørrt eller til Vejens Krumning omkring Bakken; jfr. Hughes, Povlsker S., 682.

Huleng [*hålcæn*]. — 2 Lokaliteter, ved Møllegd og Brøddegd. Subst. Hul. || **Hullebæk** [*hålabæk*]. K 1746—50 hulle-bekken; Thurah, DATl Hulle-Bekken; K c. 1760 Ole Larsbæk eller Hullebæk; Falenkamp 1783 Olel Hollebæk; Gst 1887 Hullebæk. — Andet Navn paa Blaakilde Bæk (paa K 1746—50 vist Kaasbæk i Olsker S.); ved Hullegd. || **Hulleløkke** [*håla-lykkan*]. — Skovløkke ved Stammershalle; til Hullegd.

Hundebro [*ve-r hønabro-en*]. — Vejsving mellem Bromme- og Fløjlegd med Overkørsel over en nu fsv. Bæk. Subst. Hund, her vel med pejorativ Betydning.

Husestæl [*hū-zastæ-lin*]. — Arealer flere Steder (ved Lynggd, ved Spælinged og i Døndal), hvor der før har staaet Huse.

Hvedelandsbækker [*vedlansbakana*]. — Mark ved Brøddegd. Subst. Hvedeland i Bet. „Jord, der egner sig til Hvededyrkning“.

Hvidager. Lb 1569 huid agrene; Lb 1569 CodUps huidagerenn. — Adj. hvid.

Hængedyndebæk. MK 1782 Hængedyndebek. — Bæk mellem Vaarbæk og Vasøbæk.

Højeren. K 1746—50 høye Reen; 1750 (Afskr.) Thaarus Bh V 87, 89 og 93 en Engeplads kaldet Høye-Reen, Høye-Reen, Høy-Reen; Salchow 1813 (et Bavne) paa Høieremshøi. — Eng i Nærheden af Bavnet paa Baadsted Bakke (tidl. Højerenshøj); den tjente som Bedeplads for rejsende mellem Svaneke og Hammershus (Thaarup). || **Højestykke** [*håjastykød*]. — Navn paa forskellige Arealer med eller ved Høje, V. for Kløvbæk (med Højen Kote 171), S. for Raagelundsgd (fsv. Bavnehøj) og N.V. for Tyskegd. Subst. Høj. || **Højstivelen**. Esp (u. Stivvel) Hoistivvel; Th Højstivelen. — Ifl. Th en firkantet Klippe ved Helligdommen, der minder om en Stivel, bh. Stivvel, m. „Kirketaarn“ (Esp). Den kaldes Højstivel til Adskillelse fra Rundstivelen (og Stivelen) i samme Sogn.

I Bøgeskoven [*i bö-jøskawin*]. — Mark til Raagelundsgd, ved Døndal.

I Løkkerne [*i lykarna*]. — Ved Raagelundsgd.

Jagtvejen. Th Jagtvejen. — Ved Stammershalle.

Jeppes Dals Kostebod [*jæpa dals kō-stabo*]. Th Jeppa Dåls Kaastabo. — Klippehule ved Stammershalle, hvor en Original, Jeppes Dal, holdt til og havde sit Lager af Riskoste (Opt. 1945, R). || **Jeppes Sten** [*jæpasa ste-n*]. — Ved Brommegd. Der skal ligge en Mand begravet ved Stenen.

Jon Niels Aa. BWK 1676 Joen N: Aa; ResenK Ion N. aae; (her?) Thurah 32 Ion-Aae. — Navnet skal sikkert forstaaes som Aaen ved J. N.s

Gd. (Johs. Knudsen i Resen p. 3 Note 3), i Lighed med Per Persbeck i Povlsker S. paa de samme Kort og Ole Lars Aa i Olsker S. paa K c. 1700. Snarest identisk med Døndal Aa (Johs. Knudsen l. c.).

Jordbærhøj. INM 1877, Vedel BhO p. 255 Jordbærhøj. — Stor Gravhøj N.V. for Døndal.

Jydeskær [*jy-da-, i-da/æ-rød*]. Guide 1886 Jydeskjæret; Gst Jydeskær; Th Jydeskæret. — Ved Baadsted; Subst. el. Slægtsn. Jyde.

Jættestuen. Th Jættestuen, Jættestaua. — Stor Klippeblok med Hulrum under ved Stammershølle. Subst. Jætte indgaar i adskillige Navne paa Klippeblokke (jfr. Jættebold i Rutsker S., 662).

Kabbesager [*kabøsa-gør*]. || **Kabbesbæk** [*kabøsabækfjñ*]. || **Kabbeseng** [*kabøse-nøn*]. — Mark, Bæk og Eng S. for Baadstedgd. Forleddet er (Gen. Sg. af) Subst. bh. Kabbes, m. „nedsættende Udtryk om en Dreng eller Mandsperson“ (Esp Till); af uvis Oprindelse (jfr. dog mnty. kabbes, kabbik „Seemuschel, zum Kalkbrennen gebraucht“, Schiller-Lübben).

Kajeløkke [*ka-jølykkan*]. — Ved Pilegd. Subst. bh. Kaia, f. „Allike“ (Esp).

Kajæleeng [*ka'jæ-laenan*]. || **Kajælestykke** [*ka'jæ-lastykød*]. — Eng og Agerjord ved Baadsted Bakke. Snarest et Personnavn, f. Eks. Kaj Hæle. **Kalvehul** [*kalahåled*]. — Et nu opfyldt Vandhul ved Fløjlegd.

Kapelrende. Panum 1830 p. 67 og 68 Kapelrenden, Kapelsrenden. — Klippekløft lige V. for Kildevig ved Helligdommen under den Klippe, hvorpaa Kildekapellet stod. || **Kapelsager.** Lb 1569 Cappelsagerenn. — Degnegaardsjord.

Kapriklippe [*kapriklopøn*]. — Ved Helligdommen. Vist efter en Servertspavillon kaldet Capri (R).

Kattepanden [*katapa-nøn*]. — Mark ved Offergd.

Kavelvig. Panum 1830 p. 68 Kavel, eller, vel rettere Kalveveien. — Dal eller Vig ved Helligdommen. Forleddet er formelt identisk med Subst. Kabel, bh. [*kavæl*] (R). Andre Muligheder er Subst. Kavl el. Kovle „Træstykke, Kævle“, her snarest om Flydholt (ODS), el. Subst. Kalville (Kavl, Kavel etc.), (folkeligt?) Navn paa en Æblesort (ODS).

Kedelovnene [*ka-li-nana*]. — Klippehuler ved Røsted; Forleddet er Subst. bh. Kjäl, m. „Kedel“ (Esp Till), Efterleddet Subst. Ovn, bh. Un, m. om „Fjeld- el. Klippehule, som har Lighed med en Bagerovn eller hvælvet Kjælder“ (Esp).

Kilbergvig [*ki-lbæ-ravæ-jøn*]. — Nyere Navn paa Smedevig (ml. Døndal og Baadsted); Slægtsnavnet Kilberg.

Kildesager [*kijasa-gør*]. — Ved Døgnegd, ingen Forbindelse med Kildesgd. || **Kildesbakke.** 1762 UrneAdd Gildes eller Kildes Bakken. || **Kildesbæk** [*kijæsabækfjñ*]. Panum 1830 p. 19 og 62 Kildesbækken; Trap⁴ den lille Kildebæk. — Ifl. Opt. 1945 andet Navn paa Kløvbæk (ud for Kildesgd), men Panum, Trap⁴, Ellekilde i BhS XIX 122 og Zahrtmann i BhS XX p. 48 (Kildebækskløften) bruger Navnet om den lille Bæk, der løber ud ved Helligkilden (Helligdomsbækken). Muligvis Sammenblanding af 2 forskellige Bæknavne. || **Kildesvig.** Panum 1830 p. 62 og 66 Kildesvigen, Kildevigen; BhS XIX 122 Kildevigen. — Vig ved Helligkilden. Et Par af Navnene kan være Ellipser for Kildesgaards-, men er snarere Sættninger med Subst. Kilde, hvis Form er paavirket af Gaardnavnet.

Kilen [*ki-ljñ*]. — Trekantet Areal ved Hullegd. Subst. bh. Kjil, m. „Kile“ (Esp).

Kirkebo Ager [*kærkabo-a-gør*]. — Ved Døgnegd. Har vel hørt til et af de nu fsv. Kirkebo, hvoraf der nævnes 3 i Lb 1569. || **Kirkebro.** Lb 1569 nordren for Kirkebroo. — Vel identisk med Præstebro. || **Kirkeled.** Lb 1569 hoss kirkeleditt. || **Kirkeskov.** Lb 1569 j Kircke skouffuen. — Næppe identisk med Præsteskov ved Præstegden, der ogsaa nævnes i Lb 1569.

Kirsebæk [*kjösabækfjñ*]. || Kirsebæk Bidde [*kjösabækbedan*]. — Ved Møllegd. Forleddet er Subst. Kirse „Kirsebær(træ)“.

Klemmedeskær [*klæmæda/æ-rød*]. || **Klemmedevig** [*klæmædavæ-jøn*]. Guide 1886 Klemmedevig. — Ved Baadsted. Mandsnavnet Klemøns, Klement, der paa Bh. udtales *klæmæd*.

Klinten [*kljñtjñ*]. || **Klintage** [*kljñta-gør*]. — Klinten er Navn paa en

stor Sten paa en Mark ved Spælinge Mose. || **Klintene** [*klintana*]. Guide 1886 Klintbakkerne; Guide 1914, Gst Klintene; Guide 1945 Klintene, Klintebakken. — Bakkeparti ved Bromme; Klint, se Indl.

Klippeløkke [*kløpolykan*]. — Skovløkke S. for Lynggd. || **Klippevej**. SkovK 1934 Klippevej. — Vej i Rø Plantage.

Kløbæk. K 1744 Klobeck; K 1778 Klobæk. — Maa være en Bæk ved Lindeskov, ikke identisk med Kløvæk eller Fossebæk, som begge nævnes paa K 1778. Muligvis Slægtsnavnet Kloø, der kendes fra Bh.

Klømperne [*klømpana, lija klømp, sto-ra klømp*]. Guide 1886 Klymperne; Gst 1887 Klømberne; AL 1912 Klymperne, -na?; Gst 1943 Klømperne. — To Klippeknolde ved Kysten. Subst. Klimp, bh. Klymp, Klømp „(lille) Klump, Knold“ (ODS); jfr. Klumpehald u. Hasle Købstads Landdistr., 661a.

Kløvbæk [*kløv-bækkin*]. K 1746—50 kløv-bække; Thurah, DATl Kløv-Bek; Salchow 1813 Kløvebeck; MK 1818 Kløvbekken; IpsenK 1839 Kløvebekken; Mansa 1851, Bull 1869 Kløvæk; Gst Kløvæk. — Kløv, se Indl.

Kohøj. Lb 1569 Kohøy. || **Koløkke** [*ko-lykan*]. — Mark ved Møllegd. Subst. Ko.

Kongeeen. Th Kongeeen. — Ved Stammershalle. || **Kongestenen**. Trap¹ Kongestenen. — Identisk med Amtmandsstenen i Døndal.

Korshald [(*po*-) *kårsha-!*]. — Mark ved Spælingehus, med en stor Sten (Opt. 1946). || **Korsmyr**. SkovK 1919, Guide 1945 Korsmyr. — Mose i Rø Plantage. Subst. Kors. Der kan næppe ved disse Lokaliteter være Tale om Udgangspunkter for den middelalderlige Korsbyrd (se herom u. Korsøj i Pedersker S., 683).

Kottækrog [*kåtakrå-gin*]. || **Kottenakke** [1949 *kåtanakan*]. || **Kottevig** [*kåtavæ-jøn*]. — Lokaliteter ved Kysten ud for Lindeskoven. Tilnavnet Kotte, jfr. Kottehus, Olsker S., 663.

Kraageeng. Lb 1569 kraage engenn. — Subst. Kraage, bh. Kråga, f. (Esp).

Krabbakke [*krakbakan*]. — Ved Degnegd. || **Krakken** [*krakin*]. Guide 1945 Krakken. — Større Skov i vestl. Del af Sognet. Subst. bh. Krak, m. „Krat, Underskov“.

Krampeeng. MK 1782 Krampeeng. — I Lindeskov. Maaske Slægtsnavnet Krampe, se Krampegd i Pedersker S., 683.

Kras [*kras*]. || **Krasager** [*krasa-gør*]. || **Krassebakke** [*krasabakan*]. — Større Mose med tilstødende Mark og Bakke mellem Bondegd og Bromme. Se Kras u. Klemensker S., 661.

Krikkebæk [*krakabækkin*]. — Lille Bæk ved Degnegd med Udlob i Spælinge Mose. Forleddet kunde være et til sv. kricka, krecka, dial. kräcka „Krikand“ svarende bh. Ord el. Subst. bh. Krikk, m. „Stakkel, der har en elendig, krybende Gang“ (Esp).

Kringleeng. MK 1782 Kringle Eng. — I Lindeskov. Subst. ænyda. Kringle „Ring, Kredse“ (Kalkar).

Krogen. Lb 1569 paa krogenn, vdi krogenn; Lb 1569 CodUps kraagen, krogen. — Krog, se Indl.

Krykkeskov. Lund c. 1820, INM 1877, Vedel BhO p. 267 Krykkeskoven. — Skovrest S. f. Humledal i Olsker S. Subst. Krykke, maaske i Betydningen „forkrøblet Træ“, jfr. Krykkestykket u. Klemensker S., 661.

Kældereng [*kælaraænən*]. MK 1782 Keller Eng. — Areal N. for Tyskegd. Subst. Kælder. Se Skautrup om dette Ord i Stednavne i Sprog og Kultur IV 28.

Kællingedal [*kæl-linada-lin*]. — Ved Bromme. Subst. Kælling. **Kærlighedsbænken** [*kæl-rlöhe-døbæ-nkin*]. — Sten ude i Stranden ved Helligdommen; kaldes ogsaa Sofaen.

Køllerehavn [*køllaraha-vm*]. || **Køllereløkke** [*køllaralykan, køllaralykarna*]. — Landingssted og Skovløkker ved Køllereg.

Lakseodde [*la-jaü-din, la-juü-din*]. — Odde mellem Baadsted og Døndal. Subst. Laks.

Langager [*lån-gør*]. — Flere Lokaliteter (ved Baadstedgd, Offergd og Brommegd). || **Langeeng**. MK 1782 Lange Eng. — I Lindeskov. || **Langstykke** [*lånstykköd*]. — Mark ved Hullegd.

Larskirke Dam [*la-rsøkærkædamana*]. SkovK 1904, Guide 1914, Gst Larskirkedam. — I Rø Plantage. Kirkenavnet (Øster-)Larskirke.

Lerjen [*le-ri-an*]. Lb 1569 paa lerienn. — Areal V. for Kirken; Subst. bh. Lërja, f. „(skarp) Lørjord“ (Esp). Se dette Ord u. Hasle Kbat., 642.

Libertsklippe [*li-bærtskløpan*]. Bornholm, Ill. Rejsebøger Nr. 31—32, 5. Udg. 1916 p. 21 Lipperts Klippe; Th Liberts Klippe, Libertsklippen. — Ved Helligdommen; skal ifl. Opt. 1945 have Navn efter Landskabsmaleren G. E. Libert (1820—1908).

Lien [*li-an*]. — Ved Raagelundsgd, Skraaning ned mod Døndal Aa. Li, se Indl.

Lilleborg [(*de*) *lija bår(æd)*]. INM 1877 Lille Borg; Gst 1887, Guide 1914, Guide 1945 Lilleborg. — Klippeparti S. for Spælinge Mose uden Spor af Befæstning (jfr. Storeborg). Borg, se Indl.

Lindehave. MK 1782 Lindehaugen; Dom 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e den saa kaldede Linde Hauge. — Næppe identisk med Lindeskov, men en Mark eller Indhegning deri. || **Lindeskov** [*li-nska-wi-n*]. 1726 (Afskr. Udm 1744—67) Linde-Skoven; Skovskønning 1745 Linde Skouen; K 1746—50 Linde Skou; Salchow 1813 den saakaldte Lindeskovs Grund; Lund c. 1820 Lindeskoven. || Lindeskov Bakke. Ipsen 1866 Lindeskov Bakke. || Lindeskov Bæk. Salchow 1813 Lindeskovsbeck; Mansa 1851 Lindeskovs Bæk; Gst 1887, Trap⁴ Lindeskov Bæk. — Andet Navn paa Vassebæk. Lindeskov, der 1745 siges at bestaa af Under-skov, Hassel, Bøg og Torn „Sambt noget Smaat Linde“, blev ved Dom 13/5 1785 tilkendt Sognets Bønder og kort efter ryddet og udparcelleret (se BhS IX 12). || **Lindhøj**. Lb 1569 hoss Lindhøy, østen hoss Lindhøy en haldede eng; Lund c. 1820 Lindhøy. — Fsv. Høj i Engene V. for Kirken (Lund). Trænævnet Lind.

Linløkke [*li-nlyk-an*]. — Ved Baadsted; tidligere „Kongens Mark“ (Opt. 1945). Subst. Lin, n. „Hør“ (Esp).

Lusekullen. 1743 Udm 1775—1822 Luse Kulden, Lusse Kulden. — Subst. Lus.

Lynggade [*løn-ga-dan*]. — Lyngklædt Areal Ø. for Spælinge Mose. || **Lyngløkke** [*løn-lyk-an*]. — Ved Tyskegd. || **Lyngvej**. SkovK 1919 Lyngvej; SkovK 1934 Lyngvej. — Vej i Rø Plantage. Lyng, se Indl.

Lyse dal. Panum 1830 p. 62 Lyse dalen. || **Lyseklippe** [*ly-zakløpan*]. Panum 1830 p. 61 ff. Lysene; Trap¹ Lyseklippe; Guide 1886, Trap² Lyseklippen; Hauberg Bh¹ 39, I. A. Jørgensen, Bh. (1888) p. 34 Lyset, Lyseklippen; Gst Lyseklippe. || **Lyserende** [*ly-zarænan*]. UrneMin 25 Lyserenden; DAtl III 174 i lyse Renden; Salchow 1813 Lyserennen; Panum 1830 p. 42 og 63, BhS XIX 131 Lyserenden. — Ved Helligdommen. Lyserende er ifl. Panum identisk med Gaaserende ovfr. Alle Navnene hentyder til to fritstaaende søjlelignende Klipper (nu kun een) som kaldtes Lysene eller Alterlysene (jfr. Panum 1830 p. 62).

Maagetaarn [*må-gæto-rnæd*]. — Klippe ved Helligdommen. Subst. Maage.

Maaneskinsklippe [*må-na-fenskløpan*]. Bornholm, Ill. Rejsebøger Nr. 31—32, 5. Udg. 1916 p. 21 Maaneskinsklippen. — Ved Helligdommen.

Maansevig [*må-nsav-æj*]. — Ved Baadsted. Mandsnavnet bh. Måns (Esp).

Malm [*malm*]. Lb 1569 paa malm, paa Malm. — Mark til Tyskegd, ved Vassebæk; i Lb 1569 omtales baade Ager og Eng paa Malm, hørende til Præstegd og Degnegd, vel samme Lokalitet som i Opt. 1945. Da der næppe forekommer Myremalm paa dette Sted, foreligger sikkert Subst. Malm i den ældre Betydning „Sand(mark)“, der indgaar i mange svenske, ogsaa skaanske, Stednavne (se Hellq. EO²) og er formodet i Malmhøj DS VII 399.

Maribohavnen [*maribo-ha-un*, *mar-bo-aha-un*]. — Landingssted ved Stammershalle. Slægtsnavnet Maribo.

Markerehavnen [*mar-kræha-un*]. — Landingsplads ved Baadsted. Slægtsnavnet Marker.

Marnehulle [*mæ-rnæ'håla*]. — Ved Baadsted Bakke. Forleddet er Kvinde-navnet bh. Mårna, glda. Marina, eller Subst. bh. Mårna, f. „et Slags høi Lysestage af Træ til at sætte Væger i“ (Esp).

Mellembjerg. Salchow 1813 to enkelte stærke høye smaae Bjerge, kaldet Østre- og Westre-Mellembjerg (udtales Meelbjerg); UK 1818 Mellem Bjerg. — I Rø Plantage mellem Borgedalene. || **Mellemstykke** [*mæ-lstykyæd*]. — Areal til Mægd.

Mikkedal [*mikyälada-lin*]. || **Mikkelehøj** [*mikyälahâ-n*]. || **Mikkelemyr** [*mikyälamy-rn*]. — Dal, Høj og nu afvandet Mose ved Mægd. Mandsnavnet Mikkel.

Mortingemose [*mæ-rtingamâzan, mæ-rtingaw-rsmâzan*]. — Ved 9. Vg, tidligere Mortingegd.

Moseløkke [*mâzalykan*]. || **Moseskov** [*mâzaskawin*]. — Arealer omkring Mosen ved Brommegd.

Munken. Lund c. 1820 Munken. — Klippe Ø. for Stammershalle. I den citerede Indberetning omtales „dens øverste Top, Munkehætten“. || **Munkestenen** [*monkaste-nin*]. — Klippeblok, vist ved Skærpingegd. Subst. Munk, der forekommer adskillige Steder paa Bh. som Navn paa større Sten el. Klipper.

Myrstriben. Th Myrstriben. || Myrstribevej. SkovK 1919 Myrstribevej; SkovK 1934 Myrstribevej. — I Rø Plantage; vel et smalt Areal med Mose(r), jfr. Striben ndfr.

Mærekrog. [1949 *mæarakrå-gin*] || **Mærevig** [*mæravæ-jæn*]. — Lokalteter ud for Lindeskov; her skal være druknet en Hoppe (Opt. 1945). Subst. bh. Mår, f. (pl. Mårer) „Hoppe“ (Esp).

Mølleager [*møllæ-går*]. — Tæt S. for Møllegd. || **Møllebakke** [*møllæ-bakan*]. — N.Ø. for Hullegd. || **Møllebæk** [*møllæbækin*]. K 1746—50 møllebækken; Falenkamp 1783 Møllebæk (Piberebækken) eller Baggebæk; Salchow 1813 Møllebæk; Mansa 1851 Møllebæk el. Vellingaa; Gst, Trap³ Møllegaard Bæk; Guide 1914 Møllebæk, tidl. Møllegaards Bæk. — Ved Møllegd. || **Mølleknold.** INM 1877, Vedel BhO p. 267 Mølleknolden. — Bakke med sløjfet Røse tæt Ø. for Hullegd, identisk med Møllebakke. Der kendes intet til nogen Mølle paa dette Sted. || **Møllestykke** [*møllæstykyæd*]. — Ved Fløjlegd. || **Møllevig.** K c. 1770 Møllevig. — Navnet staar paa det temmelig unøjagtige Kort mellem Navnene Dynddaleaae og Kløvbeck og er vel Fejl for Vallevig. **Nordvej.** SkovK 1919 Nordvejen; SkovK 1934 Nordvej. — Vej i Rø Plantage.

Nyløkke [*ny-lyka, ny-lykan*]. Lb 1569 den ny lycke. — I Opt. 1945 Mark ved Baadstedgd.

Nørreager [*nåræ-går*]. — N. for Møllegd. || **Nørrebakke.** 1783 Udm 1775—1822 Bøge Skoven og Norre Bakken. || **Nørrehavn** [*nåræ ha-wn*]. — Ved Baadsted. || **Nørrekær** [*nårækyæ-r*]. — Skovbevokset Areal N. for Møllegd. || **Nørreløkke** [*nårælyka, nåræ lykær*]. Lb 1569 norrø lycken, y denn norrø lycke. — Den optegnede Sg.-Form er Navn paa Festpladsen ved Helligdommen, Plur.-Formen et Areal ved Kildesgd. || **Nørrevang** [*nåræ vån*]. — N. for Hullegd.

Offerhøj [*åfærgw-rshâ-n*]. INM 1884 Offergaard-Høi; Vedel BhOE p. 156, Trap⁴ Offerhøj. — Stor, beskudiget Gravhøj S.V. for Offergd.

Ole Lars Bæk. Se u. Olsker S., 663.

Piberebæk. K 1781 (Kopi 1802, Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e) Pibere-Bekken; Falenkamp 1783 Møllebæk (Piberebækken) eller Baggebæk. — Bæk mellem Møllebæk og Døndal Aa. || **Piberen** [*pi-varin*]. — Mark ved Piberebæk. || **Piberskov** [*pi-varaskawin*]. — Skov paa begge Sider af Bækken. Af Subst. Pibere „Fløjtespiller“ (Tilnavn?).

Pilelyng [(åp i-) *pi-lalenin*]. — Areal ved Brommegd, grænsende til Pile-skov. || **Pileskov** [*pi-laskawin*]. — Tidligere Lyngareal ved Brommegd.

Præsteager [*præ-staa-går*]. — Ved Degnegd. || **Præstebrødde** [*præ-stabrødan*]. — N. for Kirken. || **Præstebæk** [*præ-stabækin*]. Guide 1886 Vaarbæk og Præstebæk. — Øvre Del af Vaarbæk. || **Præsteeng** [*præ-stæen*]. — N. for Kirken. || **Præstehøj** [*præ-stahâ-n*]. — Gravhøj N.Ø. for Kirken. || **Præstelodden** [*præ-stalådin*]. Th Præstelodden. — I Bøgeskov, tæt ved Bobbaa. || **Præsteskov** [*præ-staskawin*]. Lb 1569 vesten presteskouffuen, hoss presteskouffuen; Skovskønning 1741 Præstegaardsskouen. — Tæt S.V. for Kirken og Præstegden.

Puggemark. 1723 Komm 1722—24 Pugemarck. — Vel Udmærket ved Puggegd.

Puggemyr [*pogomyrn*]. — Ved Baadsted; Subst. bh. Pugga, f. „Frø“ (Esp).

Raagelundsbro. 1854 (Th) Raagelundsbroen. || **Raagelundsbrødde** [*rå-galønsbrødan*]. || **Raagelundsmyr** [*rå-galønsmyr*]. — Ved Raagelundsgd.

Rasmusdal [*ra:zmus 'da:l*]. — Areal med Lavning V. for Løkkegd. Mandsnavnet Rasmus, alm. udtalt [*ra:zməs*], Gen. [*ra:zməsə*] (R).

Ravnebæk. Panum 1830 p. 19 Ravenbækken. || **Ravnedal** [*ra-vna-da-lin*]. Salchow 1813 Ravnedal; Panum 1830 p. 64 Ravnedalen; Guide 1886 Ravnedal. || **Ravnedalsklippe.** Bornholm, Ill. Rejsebøger Nr. 31—32, 5. Udg. (1916) p. 21 Ravnedalsklippen. — Ved Helligdommen. Fuglenavnet Ravn. Ifl. R er Egnen det sidste Sted paa Bornholm, hvor Ravnene holdt til og yngede.

Renestykke [*re-nastykød*]. — Ved Degnegd. Adj. røn el. Subst. bh. Røn, f. „Række af større eller mindre Træer“ (Esp); i sidste Tilfælde skulde man dog vente [*re-na-*] (R).

Rolfsdal. Th Rolfs Dal. — Ved Stammershale. Muligvis efter en tidl. Hotelvært Rolf Müller, der vistnok er Ophavsmand til flere „Turistnavne“ paa Stedet (f. Eks. Eigelshald og Elverhøj ovfr.) (R).

Roovnen. PrI 1624 Roe Oonen; Skougaard 1804 p. 355 Sonden for Kilden findes i Stenklippen et Hul, Ro-Ovnen kaldet (Ro-unijn), hvori kan roes ind, moksen som en hvalvet Kjælder. — Antagelig identisk med Vaade Ovn ved Helligdommen. Navnet er af Udgifveren af PrI 1624 i BhS XVII 69 opfattet som Rø Ovnen, men Præsteindberetningens Forklaring af Navnet, der gentages af Skougaard og suppleres med en Udtaleangivelse, viser, at Forleddet maa læses Ro-. Vel Verbnet ro; jfr. Subst. bh. *ro-sta* „Sted, hvor en Baad kan ros op paa Land“ (R).

Rumpen [*råmpen*]. — Smalt Areal til Raagelundsgd. Subst. Rumpen, bh. Rompa, f. „Hale“, alm. i Sammenligningsnavne.

Runddelen [*rønde-lin*]. — I Aadalen S. for Møllegd. Vel Subst. Runddel i Betydning „rund plads (egl.: i have), omgivet af træer ell. bygninger“ (ODS). || **Rundstivelen.** Esp (u. Stivvel) Rujnstivvel; Th Rundstivelen. — Ifl. Th en Klippe ved Helligdommen, men mul. identisk med Stivelen i Salne Bugt (R); den ligner ifl. Esp en Kornstak. Subst. bh. Stivvel, m. „Kirketaarn, Kirkebygning“, spec. om de bornholmske Rundkirker (R). Jfr. Højstivelen ovfr. og Stivelen ndfr.

Ræveslottet. Guide 1886 Ræveslottet (Klipper). — Maaske Fejl for Røverslottet, jfr. Røverskær u. Gudhjem, 672, og Røverkær u. V.-Marie S., 653. || **Rævetykken** [*ræ-waløkan*]. — Del af Strandskoven i Døndal, hvor der var tæt Tjørnekraat. M. Hens. til Efterleddet se Naturnavnet Tyk-ken i Klemensker S., 661. || **Rævevej.** SkovK 1934 Rævevej. — I Rø Plantage. || **Rævevig.** Panum 1830 p. 68 Ræveveien. — Kløft eller Vig ved Helligdommen. Subst. Ræv.

Rø Aa. PrI 1624 Røe-Aae; K 1746—50 Røe-aae; Thurah RøeAae; K c. 1760 Røe Aae ell. Bobbe Aae; K 1778 Røe-Aae eller Bobbe-Aae; Falenkamp 1783 Røe-Aae (Bobbe-Aae); Salchow 1813 Bobbeaae, ogsaa Røeaae kaldet. || **Rø Kilde** [*rø-'kylā*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Røe eller Helligdoms Kilden; Møller, Folkesagn 1867 p. 7 Rødekilde; DFS 1931/13 Røekilde; Koch 1945 p. 105 Rø Kilde eller Helligdommen. || **Rø Plantage.** Trap², Gst, Skovkort 1934 Rø Plantage. — Sognavnet Rø.

Sankt Peder [*sa:nt pe:dar*]. — Klippe ved Helligdommen, der set fra en bestemt Side har Lighed med Profilen af en gammel skægget Mand (R).

Sibirien [*sebbe-riən*]. — Husestæl paa Maegaards Lynglod.

Siden [*si:dən*]. — Sænkning ved Møllegd. Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal“ (Esp).

Sidsestæl [*sesalastæ-lin*]. — Husestæl ved Røbro Ml. Kvindenavnet Sidsel, Cecilia, bh. Sissela (Esp).

Sivertsløkke [*si-varalykan*]. — Areal ved Spølinge Mose.

Skagelfaldet [*skagalfa-lød*]. 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 93 Høy-Reen og Skagelfald; UK 1837 Skagelfald; M 1844 Skagelfaldet; BhLdejd 1876

Skagelfald. — Areal v. Stenby Ml.; om Navnet, se u. Rønne Købst., 641.

Skibet. Th Skibet. — Klippe ved Stammershalle.

Skidnebro [*fi-danbro*]. — Andet Navn paa (Broen ved) Røbro. Adj. skiden.

Skovløkke [*skawlykjan*]. — Skovbevoksede Arealer ved Lindholmagd, Krakkegd og Fløjlegd.

Skrammen [(i) *skraman*]. — Skovareal N. for Kirken, hvor flere Gde har Lodder. Vel Subst. Skramme. Areallet ligger ved Vaarbæk, som dog ikke har nogen særlig udpræget Kløft paa dette Sted.

Skred. BhFisk 1933 p. 9, Th Skred. — Skal ifl. Th være en Strandklippe ved Stevelen. Vel Subst. Skred „Skraaning“, jfr. Lerskred, Ibsker S., 674. || **Skrehalle** [*skre-ha-la*]. — „Stenkald“ ved Hegnegd. Vb. bh. skre „skride“, jfr. Naturnavnet Skrehald u. Svaneke Kbst., 645.

Skærhalle [*sjær-ha-la*]. — Andet Navn paa Seshalle, Klippeskrænt ved Spælingemosen, hvorfor Forleddet maaske er en Omtydning af Sø, bh. [jō-] (ved Tilknytning til Vb. skære?).

Slet [*slæt*]. || Slettevejen [*slætavæ-n*]. Vejfort 1942 Slettevejen. — Større, jævnt Areal V. for Brøddegd og Sognevej fra Rutsker Plantage til Baadsted Bakke. Slet, se Indl.

Slottet [*slåted*]. — Mark til 15. Sg; formodentlig en tidl. Huslod, hvor Huset har haft dette ironiske Navn.

Smedeløkker [*smedalykarna*]. MK 1782 Smedelykke; Dom 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Smedde og Gotts Løkkerne. — Skov- og Lyngareal S. for Smedegd. || **Smedevig** [*smedavæ-jan*]. — Mellem Baadsted og Døndal. Nu Kilbergvig.

Snathøj. Lb 1569 vesten Snatt høy; Lb 1569 CodUps snathøj. — Forleddet er snarest et med Vb. snatte „rode, søle“ besl. Subst. med Betydn. „Snavs, Søle“ etc. (se ODS u. snatte og I. Snot).

Snerpe. AL 1912 [Snarpan]. — Areal ved Baadsted Bakke. Se Naturnavnet Snerpe u. Allinge Kbst., 643.

Sofaen [*såfan*]. — Sten i Stranden ved Helligdommen, ogsaa kaldet Kærlighedsbænken. Subst. Sofa i den bh. Betydning „Bænk med Ryglæn“ (R).

Sorte Gryde [*dæj, swa-rtja gry-dan*]. Guide 1914, Gst Sorte Gryde; Borrijnh II 149 dæjn svaarta Grydan. — Klippegrotte ved Helligdommen. Navnet skal ifl. R hentyde til Verslinjen „den, der kommer aller sidst, skal i den sorte Gryde“ (af Bernerimet „Bro, Bro, Brille“), idet Turisterne sluttede en Rundtur med et Besøg her. || **Sorte Odde.** BWK 1676 Sort odde; ResenK Sorte Odde; K c. 1700 Sortodde; K 1744 Sort Odde; K 1746—50 Sort-odde; Thurah, DAtl Sort-Odde; K 1778, Falenkamp 1783 Sort Odde. — Paa de ældste Kort betegner Sortodde et Kystfrespring ved Bobbeaas Udlob, mens det paa K 1746—50 snarere er en Klippe el. et Skær mellem Sæne og Sorte Ovn. Da Sorteodde ved Gudhjem paa alle de citerede Kort kaldes Gudhjemsodde, kunde der foreligge en Fejl el. Forveksling. || **Sorte Ovn** [*swa-rtju-na*]. PrI 1624 den sorte Oen; K 1746—50, Thurah, DAtl Sort-Une; 1756 UrneAdd Sort Une, skal nok være een sort Ovn; K 1778 Sort une; Skougaard 1804 p. 355 den sorte Ovn (Sværte un); Salchow 1813 Sortovne; Mansa 1851, Bull 1869 Den sorte Ovn; Gst Sorte Ovn; Trap³ Tørre (eller Sorte) Ovn. — Sorte Ovn er en Klippehule ved Helligdommen, medens den optegnede Udtaleform er Navn paa en Mark mellem Pælegd og Lundden oven for Hulen. Formerne paa -ovne er næppe Pluralis, men en Afledning af Sætningsformen Sort(e)ovn, jfr. Naturnavnet Sortmulde i Ibsker S., 674.

Sparekassen [*spa-rækasen*]. — Mark til Smedegd.

Sprængskov. Skovudvisning 1704 spræng skouf. — Forleddet kunde være Subst. bh. Spræng, n. „Smerte, Værk“ (Esp), jfr. Naturnavnet Neglsprængt i Klemensker S., 661. En anden Mulighed er maaske Betydningen „sprædtvoksende“, jfr. Udtrykket „i flæng og (i) spræng“, „i spræng og flæng“ (ODS u. Flæng).

Spundet. Lb 1569 spundett vesten Snatt høy, vid presteskouffuenn och Spundett. — Subst. Spund „Spunds“; se Naturnavnet Spundet u. Nekse Kbst., 646.

Spælinge Aa [*spæ-linaw-n*]. Guide 1914 Spellinge Aa; Guide 1945 Spælinge Aa. — Øvre Del af Døndal Aa. || **Spælinge Bro** [*spæ-linabro-an*]. Salchow 1813 Spellingebro; 1824 BhS XVI 68 Spælingbroen; Guide 1886 Spælingebro; Gst 1887 Spæling Bro, Spæling Bro; Guide 1914 Spellinge Bro; Guide 1945 Spælinge Bro. || **Spælinge Dal**. K 1744 Spælinge dalen. || **Spælinge Mose** [*spæ-linamazan*]. LR 1611 Spilinge Mouße; K 1746—50 Spæling Myr; 1750 (Afskr.) Thaarups Bh V 90 og 93 ved Spællen et Stk. Jord . . . som af Spællegaards Beboeren dyrkes, ved Spelling; Thurah Spelling Myr; 1763 UrneAdd Spæling; Bugge 1771 Spæling Myr; Falenkamp 1783 Spæling-Myr; Salchow 1813 Spellingemyre; UK 1818 Spælen, Spæling; 1818 i UdmJb 1729—38, UdmJb c. 1825 Spælinge Mosen; Panum 1830 p. 19 og 59 Spælingemose, Spælingemosen; M 1844 Spælingemosen; Mansa 1851 Spæling Myre; Bh Ldejd 1876 Spælingemosen (Sognelynglod); Gst 1887 Spæling Mose; Trap³ Spæling Mose; Gst Spæling Mose; Trap⁴ Spælinge Mose. — Spælinge er antagelig (jfr. Gaardnavnet 1690 i Spælinge) opr. Navn paa den ret anselige Aadal ved Spælingegd og Vandmøllen, næppe den nuværende Spælinge Mose et Par km fra Gden, da Mosen forhen laa i Udmarken (Højlyngen). Navnet maa være en -ing-Afledning, idet Stavemaaden Spælen o. lign. antagelig skyldes, at Endelsen er opfattet som best. Artikel. Den moderne Form er vel en Afledning paa -a (jfr. u. Skærpinge i Rutsker S., 662) af et naturbetegnende *Spæling, *Spælling, m., der kunde foreligge i 1485 Spælingz mølle, eller *Spil(l)ing, m. I sidste Tilfælde kunde Navnet sammenstilles med det sv. Sønnavn Spillen, af Hellquist opfattet som et Sammenligningsnavn med Subst. Spjæld (af Stammen spelð-). Bedre stemmende med Navnets ældste Former og Udtalen er vistnok en Afledning af Subst. oldn. spōlr, m. (u-Stamme) „Spile, tynd og flad Stang; Stump, Stykke“ (Fritzner), ænysv. spal, sv. dial. spalu „Flis, Stikke“, spola, m. „Hjulege“ (Hellq. EO³) i Aflydsforhold til Subst. Spole, idet kort æ kan forlænges foran l i Bh. (jfr. Subst. bh. Mäl, Samäl, m. „Sandbanke“, oldn. melr, m.).

Stableløkke [*stav(æ)lalyka*]. — Ved Baadsted. Subst. Stabel, bh. *staval* (EspIndl 36), vel i Bet. „Stolpe, Pæl“.

Stammershalle [*stammersha-la*]. K 1746—50 Stammes-halle; Thurah, DAtl Stammers-Halle; VSK Stammenshalde; UK 1837 Stammershalle; Thaarup 1839 p. 245 Stammerhald; Gst 1887 Stammershalde; Gst Stammershalle. || Stammershalle Bæk. K c. 1700 Stammers Halle Becken. || Stammershalle Knøl [*stammersha-laknø-lin*]. — Samme Lokalitet som Stammershalle Odde. Efterleddet er et Subst. Knøl, m., identisk med sv. knöl, m. „Bule, Klump“, snarest af et glsv. *knyl (SAOB), no. Knöl, m. (fra Sv. ?) „Træklods“ etc. (Torp NEO), og besl. m. Subst. bh. Knül, m. „Knude, Bule“ etc. (Esp). || Stammershalle Odde [*stammersha-lapyntin*]. K 1746—50 Stammers-halle-odden; Falenkamp 1783 Stammershalle-Odde. || Stammershalle Vig [*stammersha-lavæ-jøn*]. || **Stammershavn**. K 1744 Stammershavn. — Ved Stammershalle. Elliptisk for Stammershalle Havn eller selvstændigt Navn med samme Forled, vel et Slægts- eller Tilnavn Stäm(m)er, der ligesom Stammæ (jfr. DS VII 214 Stamløkker) er en Bøjningsform af Adj. stam „stammende“.

Stejlebjerg. SkovK 1904, 1919 og 1934 Stejlebjerg. — Bakke i nordl. Del af Rø Plantage. Adj. stejl.

Stenager [*ste-na-garin*]. — Ved Pilegd. || **Stenagre Høj**. INM 1877 Stenagre-Højen; Vedel BhO p. 255 Stenagrehøj. — Fsv. Gravhøj ved Baadstedgd og Møllegd. || **Stenbjerg**. VSK Steenbierget; Salchow 1813 Steenbjerg; Mansa 1851 Steen Bjerg; SkovK 1904 Stenbjerg; Gst Stenbjerg. — I Rø Plantage. || **Stenbæk**. MK 1782 Stenebækken; Dok 1805 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr 1e Steenbækken. — Bæk i østl. Del af Sognet, ingen Forb. med Stenby. || **Stendansen** [*ste-nada-nsin*]. Lund c. 1820 Stændansen; INM 1877 Stendansen. — 2 Lokaliteter: i 1945 optegnet som Navn paa Marker ved Degnegd og ved Tyskegd, hvor de arkæologiske Indberetninger omtaler en nu ødelagt aflang, firkantet Stensætning. Da næppe nogen af Stederne har været Danseplads for Ungdommen (saaledes som Dansehøj, -bjerg o. lgn. andre Steder, se H. Grüner Nielsen i DST 1918 p. 118 ff. og Kai Uldall i Fortid og Nutid VIII 131 ff.), skyldes Navnet

antagelig, at Stenene har været opstillet saaledes, at det saa ud, som om de dansede. Jfr. Naturnavnet Dans i Bodilsker S., 681. || **Stenhøj**. UK 1818 Steenhei. — Vist identisk med Stenbjerg. || **Stenkuller**. INM 1877 Stenkullerne. — To store nu sløjfede Gravhøje N.V. for Lindholm. || **Stenløkke** [*ste-nlykkan*]. — Marker ved Gudmingegd og Pælegd. || **Stenmunken** [*ste-n-monken*]. — Klippeblok, vist identisk med Munkestenen ovfr. || **Stenvarpen** [*ste-nva-rpan, -va-rpana*]. INM 1877 Stenvarpen; Gst 1887, SkovK 1904 Stenvarp; Gst Stenvarpen. — Højde i Rø Plantage; „paa dens Top er anlagt en Pyramide af henkastede Sten for at tjene til Mærke ved Vandringer over Lyngen“ (INM 1877). Om Efterleddet, se Varperne u. Pedersker S., 683. || **Stenvig** [*ste-nvæ-jøn*]. — Vig ved Helligdommen.

Stivelen [*stevølin*]. Panum 1830 p. 68, UK 1837, Mansa 1851, Bull 1869, Trap³, Gst Stevelen; AL 1912 [Stev(v)ølin]. — Fristaaende Klippe mindende om en Rundkirke, der har været kaldt Stivøl (R, jfr. Esp); jfr. Højstivelen og Rundstivelen ovfr.

Storeborg [*bårød, sto-rabår(ød)*, R: *de sto-ra bårød*]. INM 1877 Store-Borg; Trap³, Gst Storeborg; K. M. Kofoed, Bh. Sansager og Sange III 5 Storborgen. — Klippeparti med Spor af Befæstning. Se Indl. u. Borg. || **Storefos** [*sto-rø fās el. fāsijn*]. UK 1837, Mansa 1851, Ipsen 1866, Bull 1869 Store Fos; Gst Storefos; Vedel BhOE p. 128 Bækken „Store Fos“. — Vandfald i Fossebæk (se ovfr.).

Strandskov [*stra-nskawin*]. K 1781 (Kopi 1802 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e) Strand-Skoven; 1784 Rtk Skov- og Jagtvæsen Pakkesager Gruppe 4 Nr. 1e Strand- og Linde-Skoven; VSK Strand Skoven; M 1844 Strandskoven; Gst Strandskov. — Nu forældet Navn paa Skoven (tidl. Udmark) i Døndal, se BhS IX 17 ff. || **Strandvej** [*stra-nvæ-ny*]. — Vej fra Helligdommen mod Allinge.

Striben. Lb 1669 sriben hoss kirckeskouffuen. — Vel Subst. Strib el. Stribe om smalt Areal, se DS III p. LVIII.

Styrtet. Vedel BhO 322 Styrtet. — Lille Vandfald i Døndal. Subst. Styrt, bh. Stort, n. (R) om „sted, hvor en aa, flod olgn. falder brat ned i et lavere leje, danner vandfald“ (ODS). Jfr. Styrtelhø og Styrtklipper i Ø.-Larsker S., 671.

Svenskerende. Jul paa Bh. 1945 p. 43 Svenskerenden. — Smal Rende ved Stammershalle. || **Svenskestenene**. Th, Opt. 1945 Svenskestenene. — Flytblokke ved Stammershalle; en svensk Skonnert skal være strandet her (Opt. 1945).

Svinemyr [*svi-namy-rn*]. Falenkamp 1783 Svine Myr; 1805 Thaarups Bh II 58 Svinemyren. — Mosehul i Skoven Krakken. Subst. Svin.

Sæne [*sæ-nagru-zad*]. K 1746—50, Thurah, DAtl, K 1778 Seene; Falenkamp 1783 Senne; UK 1837 Baadestedet Seene; Mansa 1851 Baadested Seene; Bull 1869 Seene Baadeleie; Gst 1887 Baadstedtsene; Prbv 1888, Gst Sene Forstrand. || **Sæne Bugt**. Prbv 1888 Senebugten. || **Sæne Knald**. Esp (u.Knald) Sæneknajl, et Skjær udenfor Røsoegn. — Se Naturnavnet Sæne u. Allinge-Sandvig Landdistr., 644 a. Den af Esp (l. c.) omtalte Niels Sæne, der druknede her, har vel snarere Navn af Stedet end omvendt.

Søhale [*jø-ha-la*]. INM 1877 Sjøhaldene. — Delvis skovbevokset Klippe-skraaning Ø. for Spælinge Mose, der muligvis har været en Sø. Kaldes ogsaa Skørhale.

Sølvklippen. Panum 1830 p. 71, Guide 1914, Gst Sølvklippen. — Ved Salne Bugt; Klippen kaldes ifl. Panum saaledes, fordi den er overgroet med hvidt Mos (d. v. s. Lav).

Sømstenen. UK 1818 Søm Stenen. — Vel en Sten, man har brugt til at rette Søm paa.

Tampemyr [*ta-mpamy-rn*]. (Her?) 1805 Thaarup Bh II 60 Trampemyhren; UK 1818 Tampe Myren. — S. for Krogegd. Forleddet er Subst. bh. Tampa [*ta-mpa*], f. „uregelmæssigt Stykke (afrevet) Græstørv el. lign.“, hos Urne om Tue i Mose (R).

Tingdalsaa. K 1744 Tingdals Aaen eller Walwigen. — Formodentlig Døndal Aa; samme Kort har dog ogsaa Navnet Dyndalen.

Tobakstykke [*tobakstykd*]. — Mark ved Tyskegd.

Tranebjerg [*tra-nə'bjær*]. — Skovklædt Bakke Ø. for Lindholm. Fugle-
navnet Trane. Om dette Ords Forekomst i Stednavne, se E. Hellquist i
NoB IV p. 149 ff.

Trekanteløkke [*tre-ka-ntalykən*]. — Trekantet Areal S. for Lynggd.

Troldskov [*trølskawin*]. Jul paa Bh. 1945 p. 43 den tidligere Kjøllegaards-
skov, nu kaldet Troldeskoven. — Identisk med Elverhøjskoven ved Stam-
mershalle. || **Troldstenen** [*trølsste-nin*]. — Meget stor Sten i Troldskoven.

Trommereager [*tråmaraa-gærin*]. || **Trommerebæk** [*tråmarabækfin*]. ||
Trommerekrog [*tråmarakrå-gin*]. || **Trommereled**. UK 1818 Trommere
Led. — Lokaliteter S. for Løkkegd. Tilnavnet Trommere „Trommeslager“.

Tueeng [*tawə'ænnən*]. — Ved Bondegd. Subst. Tue.

Tygeløkke [*tö-jə'lykə*]. — Ved Lynggd. Trods Endelsevokalen i Forleddet
maa dette vel være Mandsn. Tyge (R).

Tyskebrødde [*ty-skabrodan*]. Th Tyskebrødden; Borrih VI 43 Tyska-
brøddan. — Vejbakke ved Tyskegd; Subst. bh. Brødde, f. „Vei ned ad en
brat Bakke, en bakket Huulvei“ (Esp). || **Tyskebæk** [*ty-skabækfin*]. —
Andet Navn paa Fossebæk. || **Tyskelækker** [*ty-skalykarna*]. — Ved Tyskegd;
alle tre Navne Ellipser for Tyskegaards-. || **Tyskemark** [*ty-skama-rkən*]. —
Areal ved Hullegd.

Tyvemyr [*fi-vamy-rn*]. SkovK 1904, Guide 1945 Tyvemyr. — To Moser,
ved Helligdommen (Opt. 1945) og i Rø Plantage (SkovK og Guide 1945);
Subst. Tyv.

Tørre Ovn [*dæn tåra u-nin*]. Panum 1830 p. 61 den tørre Ovn; Trap¹ den
vaade og den tørre Ovn; M. Jespersen, Geognost. Vejviser o. Bh. 1865 p. 7
Den tørre Ovn; Trap³ Tørre (eller Sorte) Ovn. — Klippehule („Ovn“) ved
Helligdommen.

Udmark [*u-mark, u(d)markən*]. — Optegnet som Marknavn ved Møllegd,
Helligdomsgd og Pilegd, alle Steder vist om tidligere Udmarksjord.

Underskov [*onə'skaw, onə'skaw*]. — Lille Lund med tilstødende Mark
ved Humledal i Olsker S. Forleddet er snarest Prap. under, af en Meddeler
opfattet som Adj. ung.

Vaade Ovn [*dæn vø-da u-nin*]. Panum 1830 p. 42 den vaade Ovn; Trap¹
den vaade og den tørre Ovn; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser o. Bh. 1865
p. 7 Den vaade Ovn; Gst, Trap³ Vaade Ovn. — Klippehule („Ovn“) ved
Helligdommen, formodentlig identisk med Roovnen ovfr.

Vaarbæk [*vø-rbækfin*]. MK 1818 Vaarbækken; UK 1837 Vaarbækken;
Mansa 1851 Vaarbæk; Trap¹ Vaar-Bæk; Bull 1869 Voerbæk; Guide 1886
Vaarbæk og Præstebæk; Gst Vaarbæk. — Subst. Vaarbæk om Bæk, der
kun er vandførende i Tøbrudstiden.

Valdemarsklippe. Th Valdemars Klippe. — Ved Stammershalle. Jfr.
Eigilshald, Elverhøj og Rolfs Dal ovfr.

Vallevig [*va-lə'væ-j, va-lə væ-j*]. K 1744 Tingdals Aaen eller Walwigen;
K 1746—50 valvig; K 1778 Walwigen; VSK Valdeviig; Ipsen K 1839
Wallevig; Gst Vallevig. || Vallevigshavn [*va-ləvæ-jsha-un*]. — Ved Døndal.
Vald, se Indl.

Vanghøj. Lb 1569 hoss Wonghøy, y Wonghøy. — Vang, se Indl.

Vassebæk [*vasə'bæk*]. K c. 1700 Waasbeck; 1743 Udm 1775—1822
Fæhafuen ved Vasbech; K 1744 Wasbeck; K 1746—50 was-bek; Thurah
Vaas Bek; DAtl Waas-Bek; K 1778 Wass-bek; MK 1782 Wasebækken;
Falenkamp 1783 Wasse-Bek; IpsenK 1839 Vas Bek (Lindeskovsbæk); Guide
1914 Vasabæk el. Vassebæk; Gst Vasebæk; Vejfort 1942 Vassebæk, Vassebæk-
vejen. — Subst. bh. Vass, m. om fugtigt Sted, der er bevokset med Vand-
planter, se Naturnavnet Vassen u. Rutsker S., 662, eller en Afledning heraf,
da man ellers skulde vente Sammensætningsvokalen -a (R). Flere af de
ældre Skriveformer tyder dog paa, at Forleddet oprindelig er Subst. bh.
Váz, m. „Morads“, se herom u. Naturnavnet Vasen i Allinge-Sandvig
Landdistr., 644 a.

Velling Aa. VSK Vellingeaae; IpsenK 1839 Møllebek (Wellingaae);
Mansa 1851 Møllebæk el. Vellingaa; Bull 1869 Vellingaa. || **Vellingsodde**.
1805 Thaarups Bh III p. 388 Vellings Odden. — Formodentlig en Odde ved
Møllebækkens Udløb. Se Skovnavnet Velling, Nyker S., 652.

Vesterløkke [*væstrø llyka, væstrølykan, væstrø lykor*]. — Marker til Pælegd og Kildeegd samt Skovløkke til Baadstedgd.

Vieshui [*vi-æshåled*]. — Areal ved Stenby, hvor Vieshus (se ovfr.) har ligget. || **Viestorp**. Lb 1569 Vies torpedtt. — Forleddet er (Gen. Sg. af) Kollektivet bh. Vie, „Bevoksning med lave Pilebuske“ (nu vist kun i Stednavne) (R).

Vinkelløkke [*venkællyka*]. — Mark ved Tyskegd, af regelmæssig rektangulær Form, men omgivet af Skov paa tre Sider. Forleddets Betydning er derfor snarest „Krog, Hjørne“.

Vragvig [*vra-gvæ-jøn*]. — Vig ved Stammershalle; Subst. Vrag „Skibsvrag“.

Ællingebidde [*ællingebidan*]. — Mark ved Ællingebæk. || **Ællingebæk** [*ællingebækin*]. Falenkamp 1783 Blaakildebæk (Ællingebæk). — Andet Navn paa Blaakilde Bæk. Subst. Ælling.

Øgløkke [*ö-jalykan*]. — Skovløkke ved Møllegd, hvor man havde Hestene gaaende. Subst. Øgløkke „Indhegning til Heste“.

Ørneklippe [*ö-rnakløpan*]. — Ved Sæne; Subst. Ørn el. Øre.

Østereng [*ö-strø læn*]. — Ved Degnegd. || **Østerløkke** [*ö-strølykan*]. — Ved Pælegd.

670. ØSTER-HERRED.

Øster-Herred. 29/3 1335 (1494) østræheret; 1530? Hüb 83, 84 østreherrit, Østre herit; 21/12 1533 Hüb 89 østræ hærith; LR 1598 Østerherridt; 28/4 1609 (Hüb 570) Østerherrit; Mandt 1610 Øster Herridt; Mejer Oster Herridt; BWK 1676 Øster Herret; ResenK Suaneke Oster Herrit.

Hennings Herred. Lib. dat. Lund. 1. Trediedel af 13. Aarh. Weekes Udgave p. 144 Hænnignshærædh eller Hænnignshærædh; Huitfelds Bispækronike p. 53 Hemmingsherret. — Ældre Navn paa Øster-Herred. Ser ud til at indeholde Mandsn. Henning. Personnavn som Forled i Herredsnavne er sjældent, men antages dog at foreligge bl. a. i de sydslesvigske Herredsnavne Ugle-, Viriks- og Arilds Hrdr., jfr. DS IV 498.

671. ØSTER-LARSKER SOGN.

BEBYGGELSESNVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 4. Sg: Aasandsgd, Riemandsgd; 19. Sg: Aagd, Salgrenegd; 25. Sg: Glasergd, Stangegd; 28. Sg: I Risen, Mægd, Risenholm; 37. Sg: Aagd, Kirkebo, Møllegd; 39. Sg: Hjortegd, Smedegd; 41. Sg: Hyldegd, Store-Spagergd; 49. Sg: Kirseløkkegd, Myrelængen; 3. Vg: Bjergegd, Pæregd; 10. Vg: Kantorlængen, Onde Kirstens Stæl; 11. Vg: Dammegd, Kirkebo; 18. Vg: Bakkegd, Ved Kirken; 21. Vg: Bendiksgd, Hestegd, Knæbjergsgd.

Øster-Larsker, S. [*ö-står'lars* el. *ö-står'larskarsøn*; lokalt *larskarsøn*], **Øster-Larskirke,** Kirke [*ö-står'larskærka*, gldags ogsaa *-kærka*; lokalt *larskærka* (*-kærka*)]. 18/10 1295 (Hvitfeld) S. Laurentij Kircke; Dag? 1334 Munch Pavelige Nuntiers Regnskabsb. p. 73 sancti Laurencij (eccl.); 1340 (1577 ÆDA IV 344) sanctj Lauritz sogenn; 13—20/7 1429 sti Laurens kirkesogn, sti Laurens kirke; 3/5 1457 sancte Lawrentii soogn; 10/7 1493 sti laurencii soghn; 10/8 1497 Ste Laurensse Soghn; 31/5—24/10 1523 (samt. Opt.) Hanserec 1477—1530 Bd VI p. 500 sanct Lorentz; 1528 Hüb 79 ste. Lauriße sogenn; 1530(?) Hüb 83 sanctj Lauritz kirke sogenn; 1547 Hüb 428 St. Larentz Kaspel; 17/4 1548 Hüb 173 in S. Larsboukenn; 8/9 1555 Hüb 220 ff Laursker sogen, Laurskersogenn; 1555 Hüb 216 Lauersker soghen, S. Laurisß soghn; Lb 1569 Lars Kircke, Larskier Sogn; LR 1580 lauritz kircke, Laurskier Sogen; LR 1599 Hüb 548 Øster Lars Kirkes; LR 1609 Øster laursker sogen; Mandt 1610 Lausker Sogen, Lauskier Sogen, Østerlausker Sogen; 27/2 1610 Hüb 576 Nørre Lauritz Kircke; Mejer S. Lauridtz k; BWK 1676 Øster Laersk; K 1746—50 Øster-Larsker Sogn, Øster-Lars-Kirk[e]; M 1844 Øster Larskirke Sogn; Gst Ør Larskirke, Østerlars (Jernbanestation); Bh.Vejv. 1944 Østerlars Sogn. — Helgen-navnet Laurentius. Fra c. 1600 føjes Øster- til Navnet for at adskille det fra Nylarsker, men paa Egnen siges stadig Larskersen og Larskirke. Den forkortede Form Østerlars forekommer ikke sjældent i nyeste Tid.

Aagaard (19. Sg). 1624 (Z) Aagd; UrneNb (Aaegd) Ibl. Kielsebyegd. — Ligger ved Keldseaa.

Aagaard (37.—38. Sg) [*o-gaw-r(in)*]. KR 1684 aagd; K 1746—50 aae-gd; Thurah Aae(gd); UrneNb, Datl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Aaegd; M 1844, Gst Aagd. — Ligger ved Kobbeaa.

Aagaardshus, Hs (37—38. SgPc). UK 1840 Aaegaardshuus. — Nu Pihlsminde; har ogsaa været kaldt Duereden.

Aasandsgaard (4. Sg). Svaneke Skiftepr 1686 Aasanden; Thurah Aaesands(gd); UrneNb (Aae Sandsgd) Riemandsgd; Ipsen K 1839 Riemande (Sande) (gd). — Formodentlig en fejlagtig Betegnelse, opstaaet ved Sammenblanding med 6. Sg Sandegd.

Agerbygaard (8. Sg) [*a:garby*, *a:garby-gaw-r(in)*, gl. Udtale *a:graby*]. K 1746—50 agere-gd; Thurah Agere(gd); UrneNb Agerbyegd (eller Ageregd overstr.); DAtl Ageregd; Bugge 1771 Agregd; UrneJb Agerbye Gd; FT 1801 Aggerbye Gd; VSK Ageregd; Salchow 1813 Ageregd; M 1844 Agerbygd; Gst Agerby Gd. — Den ældre Udtale *a-gra-* kunde tyde paa Sammensætning med eng. plur. af Subst. Ager, jfr. bh. Ågragræz, Ågrahö (ved Siden af Ågergræz, Ågerhö).

Ammehus, Gd (41. SgPc) [*amahu-zad*]. K 1746—50 amme-huus; Bugge 1771. VSK Ammehuus; UK 1840 Ammehuset; Postadr 1869 Ammehuse; Gst 1887 Ammehus; BhLdejd 1899 Ammehuset; Postadr 9, Gst Ammehus; BhTid 15/9 1943 p. 5 Ammahuzed. — Nu Vangabo. Forleddet kan ikke være Subst. Amme, bh. Amma, f. (R) eller Vb. amme, da vi i saa Fald skulde vente Udtalen [*ama-*]; det kan derimod være en mask. an-Stamme, vel snarest det sjældne glda. Mandsnavn Ammi (DgP), jfr. dog Naturnavnet Ammin u. Svaneke Kbst., 645.

Aspesgaard (35. Sg) [*aspægw-r(in)*]. Skiftepr 1690 Aspidsgd; Thurah Aspes(gd); UrneNb, DAtl Aspesgd; Bugge 1771, VSK Aspegd; UrneJb, Salchow 1813 Aspesgd; Ipsen K 1839 Aspes(gd); M 1844 Aspegd; Gst Aspesgd. — Gen. af Kollektivet Aspe, til Trænavnet Asp. Lb 1569 nævner Aspis engenn og Riissitt, og Gd ligger ikke langt fra Risen, saa der kan være topografisk Sammenhæng.

Aspeshus, Hs (29. SgPc). (Her?) KR 1684 i Affesgaardz Huuſed; Th Aspeshus. — Formen 1684 er snarest Fejl for Aspesgds Hs; 29. Sg er Nabogd. til 35. Sg Aspesgd.

Bakkegaard (18. Vg) [*bakagaw-rin*]. UrneNb Bakkegd; UrneJb Bakke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger højt, tæt N. for Sognekirken, hvorfor den ogsaa kaldes Ved Kirken.

Bakkegaard (32. Sg) [*bakagaw-rin*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Subst. Bakke. Efter Beliggenheden paa en Bakkeskraaning. I FT 1801 kaldes Gd i Riußen.

Bendiksgaard (21. Vg). UrneJb Hæse Gd, kaldes og af nogle Bendixegd.

Bjergegaard (3. Vg). K 1746—50 bierre-gd; Thurah Bierge(gd); UrneNb Pæregd ell. (Biergegd); Bugge 1771 Biergegd.

Bjergegaard (20. Vg) [*bjæragaw-rin*]. Jb 1661 paa Lensgrds Bierg; UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Paa Bierget; M 1844 Bierregd; Gst Biergegd.

Blaataarn, Hs (9. VgPc) [*blaw-taw-rn*]. I 1926 [Blå-tårn el. Blåtårn]. — Opkaldelse efter Fangetaarnet Blaataarn paa det gamle Københavns Slot, jfr. Forbedringshuset, Rasphuset og Spindehuset ndfr. Subst. Taarn udtales normalt [*taw-rn*], men en ældre Udtale [*taw-rn*] kan høres hos enkelte gamle, medens omvendt Tårn, Horn kan udtales [*taw-rn*, *haw-rn*] i nyere Tid (R).

Bleghuset, Hs. Her? 1775 Thaarups Bh II 112 Blege Huuset,

Bobbegaard (17. Vg) [*båbagaw-rin*]. Jb 1661 Bublegd; 1684 (Jb 1687), Skiftepr 1690 Bobbegd; Jb 1691 bobbegd; K c. 1700 Bobb(gd); K 1746—50 bobbe-gd; Thurah Bobbe(gd); UrneNb Bobbegd; Bugge 1771 Bobe(gd); UrneJb Bobbegd; FT 1801 Boba Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bobbegd. — Har rimeligvis Navn efter Bobbeaa, som Gd ligger ved. Se u. Naturnavne.

Bordenden, Gd (1. VgPc) [*borænanj*]. I 1926 [Borænajnj]; Th Bordenden. — Større højtliggende Ejendom, der skal have Lighed med en Bordende (I 1926). Vel opr. et Naturnavn; jfr. Bordenden i Olsker S., 663.

Brommehus, Gd [*brømahü-zad*, udensogns *bråmahü-zad*]. FT 1801 Huuset Brømme; VSK Brummegd og Huus; UK 1818 Bromme Huus; M 1844 Brommehuus; Gst, Postadr 1943 Brommehus. — Se Brummegd i Rø Sogn.

Buehuset, Hs (14. SgPc) [*bawahu-zød*]. — Personnavn (Tilnavn) Bue. Jfr. Buehavn u. Naturnavne.

Buggemølle, Ml [*bogamolan*]. Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 177 Buggemøllen; VSK, Mansa 1851, Bull 1869, Postadr 1869 Buge Mølle; Bh Ldejd 1899 Buggemøllen; Gst Buggemølle; Postadr 1943 Bugge Mølle. — Slægtsnavnet Bugge.

Bækkegaard (26. Sg) [*bækgæw-r(in)*]. Skiftepr 1686, 1689, 1690, Ø.-Marie Kb 1695 Bechegd; Komm 1720—21 Beckegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneNb, UrneJb Bekkegd; VSK Orig Bækkegd, VSK Bakkegd; Salchow 1813 Bekkegd; UK u. A. Bækkegd; Gst Bækkegd. — Slægtsnavnet Bæk; Mandt 1610 nævner som Ejer Jørgen Beck. Gd ligger ikke ved nogen Bæk.

Dalegaard (31. Sg) [*da-lagw-r(in)*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Dalegd; UK u. A. Dahle Gd; Gst Dalegd. — Subst. Dal. Gd ligger lavt i Forhold til Omgivelserne, ikke mindst i Forhold til Nabogaarden Bakkegd.

Damaskegaard (3. Sg) [*damaskagw-r(in)*]. K 1746—50 dammaske-gd; Thurah Damaste(gd); UrneNb Dam-Aske gd; Bugge 1771 Dammaskegd; UrneJb Damme Aske Gd; VSK Damaskgd; Salchow 1813 Dammaskegd; M 1844 Damaskgd; Postadr 1869 Dammastegd; Gst Damaskgd. — Antagelig et Tilnavn (derfor Sammensætningsvokalen -a-), identisk med Subst. Damask, ænyda. dam(m)ask, mnty. damask, ty. damast „atlaskevævet, mønstret Stof“, jfr. at Thurah har den tyske Form, som ogsaa optræder i 19. Aarh., f. Eks. 1857 (Z) og 1869 (Postadressebogen). Damaskgd bliver derved en Parallel til Fløjlegd (7. Sg). Men Navnet er tidligt, allerede af Urne, blevet opfattet som en Sammensætning af Subst. Dam og Trænavnet Ask, ligesom Prbv 1904 meddeler, at Navnet siges at hidrøre fra Asketræer ved en Dam, og denne Tolkning er formelt mulig.

Dammegaard (8. Vg) [*damagw-r(in)*]. Lb 1569 Dammegd; KR 1684 Damedgd; K 1746—50 damme-gd; Thurah Damme(gd); UrneNb, DAtl, Dammegd; UrneJb Damme Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Dammegd. — Subst. Dam, vel om en Mølle-dam; Gd ligger ved Kobbæa. Flere Ejere i 19. Aarh. bærer Efternavnet Dam (jfr. BhS XXX 84), og den første af disse (Jørgen Hansen Dam, f. 1780, Søn af Hans Poulsen Staage) har sikkert taget sit Navn efter Gaarden.

Dammegaard (11. Vg). UrneJb Damme Gd; Ipsen K 1839 Dame-(Kirkeboe)(gd).

Drejerløkken, Gd [*drajarylkyan*]. 1775 Thaarups Bh II 112 Dreyer Lykken; Postadr 1890 Dreierløkken; BhLdejd 1899 Drejerløkken; Gst Drejerlykke; I 1926 Drejerløkken. — Lyngvejendom, nu alm. kaldt Nordhøj. Slægtsnavnet Drejer.

Duereden, Hs (37.—38. SgPc) [*dawøroðanj*]. I 1926 [Dåwøroðanj]. — Officielt Pihlsminde, forhen Aagaardshus.

Dyrstenshøj, Hs (6. VgPc) [*dyr-rote-nshåj*]. Guide 1914, Gst Dyrstenshøj. — Spottende Anvendelse af det flere Steder paa Bornholm forekommende Navn Dyrstenshøj, idet Navnet ifl. Opt. 1945 skal hentyde til, at Ejeren, en Vognmand med stort Hestehold, gik fallit.

Egeskovsgaard (42. Sg) [*æ-jæskaw, æ-jæskawsgw-r(in)*]. K 1746—50 Egeskou-gd; Thurah Egeskov(gd); UrneNb Egeskousgd; Bugge 1771 Egeskov(gd); UrneJb Egeskou Gd; VSK, Salchow 1813 Egeskovsgd; M 1844 Egeskovgd; Gst Egeskov Gd.

Elleskov, Gde og Hse. Rønne Skiftepr 1739 Elleskovshuset; Postadr 1932—43 Elleskov Hse; Guide 1945 Elleskov (Hse), Elleskov (Hs). — Paa den nedbrændte og udstykkede 43. Sg Elleskovsgaards Grund. Mange af de nyoprettede Parceller har Navne sammensatte med Elle-.

Elleskovsgaard (43. Sg) [*ælæskaw, ælæskawsgw-r(in)*]. (Her?) KR 1684 Ellesgaardsgrund; K 1746—50 Elleskou-gd; Thurah Elleskov(gd); UrneNb Elleskousgd; UrneJb Elleskou Gd; VSK Elleskovgd; Salchow 1813 Elleskovsgd; M 1844 Elleskovgd; Gst Elleskov Gd; Postadr 9 Till Ny-Elleskov (Hs); Postadr 1943 Ny-Elleskov (Gd). — UrneNb tilføjer: Har nog[et] Elle og Ask, det meste ophegnet i denne Mands Tid. Efter Branden 1927 kaldes Hovedparcellen Ny-Elleskov.

Fittinge, Fiskerleje [*fetina*]. I 1926 [Fetijnja]. — N. for Strandby, ifl. I 1926 Egn ved Stranden, men ifl. Opt. 1927 og 1944 Fiskerleje med nogle faa Huse (jfr. Salchows Oplysning, at der i 1813 laa een Baad ved „Fattigehavn“ o: Fittingehavn). Navnet bruges ikke officielt, da det ikke anses for fint (Opt.). Se iøvrigt ndfr. u. Naturnavne.

Fløjlegaard (7. Sg) [*fløjla*-, *fløjlagør*]. K 1746—50 Fløye-gd; Thurah Fløye(gd); UrneNb Fløylegd; DATl Fløye(gd); UrneJb Fløyle Gd; VSK Fløjegd; Salchow 1813 Fløjlegd; Ipsen K 1839 Fløile(gd); M 1844 Floitegd; Gst Fløjlegd. — Navnet, der ogsaa optræder i Ibsker og Rø Sogne, indeholder rimeligvis Ordet Fløj, dog sikkert brugt som Tilnavn, hvorfor vi faar Sammensætningsvokalen -a-. Jfr. Fløjlegd i Rø S., 664.

Forbedringshuset, Hs (37.—38. SgPc) [*fårbær-riinjshu-zød*]. I 1926 [Fårbær-riinjshu-zød]. — Øgenavn til Ejendom ved Stavsdal, nu Oksholm. Jfr. Blaataarn ovfr. og Raspen, Rasphuset og Spindehuset ndfr.

Gadegaard (7. Vg) [*ga-dægør*]. 10/7 1493 gadhe gordhen; 1543 (Z), Jb 1598 Gadegd; Jb 1606, Jb 1624 Gaadegd; Jb 1625 Gadegd; Jb 1658 Gategd; Jb 1661, Jb 1662, Jb 1664 Gadegd; Komm 1691 Gade gd; K 1746—50 gade-gd; Thurah Gade(gd); UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, M 1844, Gst Gadegd. — Gade, se Indl.

Galtenborg, Hs [*galtønbår*]. I 1926 [galtønbår]. — Øgenavn til mindre Ejendom S. for 36. Sg. Om ironiske Navne af denne Type, se Indl. u. Borg.

Gamlevælde (10.—13. Sg) [*gamlevælde*]. Rønne Skiftepr 1739 gammel Wælle; K 1746—50 Gamle-welle; Thurah Gamle Welle; UrneNb Gamlevellegd, Gl. Velle; DATl Gærdevejle; UrneJb Gamle Welle Gd; VSK Gamle Vælegde; Salchow 1813 Gamle Welle; M 1844 Gamlevældedgde; Gst Gamlevælde. — Antagelig en Sideform Vælde til Subst. Væld „Kilde“, jfr. oldn. vella, f. „Boblen, Sprudlen“, og Dønnevælde, DS II 55.

Gildesbo, Gde, Hse [*gildesbo-zød*]. M 1844, BhLdejd 1876, Postadr 1897 Gildesboet; Postadr7, Gst, Guide 1945 Gildesbo. — Opr. Navn paa en enkelt Ejendom (Matr. Nr. 81), nu Rovang; i Nutiden Navn paa flere Ejendomme (Guide 1945). I Lb 1569 nævnes gilles hussed. Se Gildesbo, Knudsker S., 651.

Glasergaard (25. Sg) [*glaz-aragør(in)*]. K 1746—50 Glasere-gd; Thurah Glassere(gd); UrneNb Glaseregd; VSK Glasergd; Salchow 1813 Glaseregd; UK u. A. Glasergd; M 1844 Glusergd; Gst Glasergd. — Slægtsnavnet Glaser, bh. Glasara „Glarvester“ (Esp). Ifl. Fæstepr 1706 fæstes Gd til Peder Nielsen, Søn af Nelb Glaßer.

Grydehøj, Hs (30. SgPc). Guide 1886 Grydehøjhus; Gst 1887, Guide 1914 Grydhøj Hs; Gst Grydehøj Hs. — Navnet benyttes ifl. Guide 1945 ikke mere. Af et ikke overleveret Naturnavn, der forekommer andre Steder, bl. a. i Ibsker S., 674. Forleddet kan være Subst. Gryde, brugt om Terrænfordybning eller hentydende til Urnefund ell. Sagn om en Gryde fuld af Penge. En anden Mulighed er Subst. glda. grýt, n. „Sten“, jfr. Gryet, Bodilsker S., 681.

Gæstehus. FT 1801 Gieste Huuøet.

Gøngehuset. Skiftepr 1681 gyngehuøet. — Paa Lensgaards Grund. Vel af Indbyggernavnet Gønge „Person fra Gøinge H. i Skåne“, evt. anvendt som Tilnavn.

Hallegaard (15. Vg) [*hal-lagør*]. K 1746—50 halle-gd; Thurah Halle(gd); UrneNb, DATl, UrneJb Hallegd; VSK Haldegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Hallegd. — Hald, se Indl.

Havreknækken, Hs (Matr. Nr. 92) [*hav-raknækkan*]. Guide 1914, Gst Havreknækken. — Subst. Havre. Knække, se Indl.

Heslegaard (21. Vg) [*hæs-lagør(in)*]. Jb 1687 Heslegd; Skiftepr 1690 hæslegd; UrneNb (Knebiersgd) Heslegd; UrneJb Hesle Gd; VSK Hæstegd; VSK Örig Heslegd; Salchow 1813 Hæstegd; M 1844, Gst Heslegd. — Subst. bh. Hæale, n., en kollektiv Dannelselse til Trænavnet Hassel, se u. Naturnavnet Heslet.

Hjortegaard (39. Sg) [*hjørtagør*]. UrneNb Smiddegd ell. Hiortegd; FT 1801 Hiortegd; Ipsen K 1839 Smede (Hjorte)(gd); Gst Hjortegd. — Jb 1719 nævner som Ejer Hans Povelløn Hjort, Kendelsesprot 1742 Jens

Hansen Hjort og Kendelsesprot 1746 Paul Hansen Hiorth, 1784 tilhørte den Peder Poulsen Hjorth (BhS XXX 56). Nedbrændt og udstykket. Hovedparcellen kaldtes en Tid Lærkeshøj efter Lærkesø (Guide 1914 Lærkeshøj), men bærer nu atter Navnet Hjortegd.

Hjortesalen, Hs [*jo-rtasa-lin*]. Postadr9 Hjortesalen; I 1926 [Jortasa-linj]; Bh. Vejv. 1944 Hjortesalene. — Hus paa Højlyngen ved Stavsdaal, opført af Salsenden af Stuehuset paa Hjortegd (I 1926 og Opt. 1944).

Holsegaard (45. Sg) [*hålsagø-r*]. JbRgsk 1663 holbøgd; K 1746—50 halse-gd; Thurah Hasle(gd); UrneNb Halsegd ell. rettere Holtsegd; Bugge 1771 Halse(gd); UrneJb Halsegd; FT 1801 Holtsegd; VSK Holzøgd; Salchow 1813 Halsegd; Ipsen K 1839 Holse(gd); M 1844 Holtzøgd; Gst Holtsegd. — Slægtsnavnet Holst; Gd. ejedes ifl. Mandt 1610 og Jb 1625 af Hanns Holdst, der ifl. Z var Tingfoged i Øster Herred. Navnet har i 18. Aarh. været omdannet til Halsegd, jfr. Halsegd i Ø.-Marie S., 673.

Hullegaard (9. Sg) [*hålagø-r(in)*]. Skiftepr 1686 Hollegd; Svanøke Skiftepr 1686 Holle Gd; K 1746—50 hulle gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb, DAtl Hullegd; UrneJb Hulle Gd; VSK, Salchow 1813 Hullegd; M 1844 Hallegd; Gst Hullegd. — Navn efter den lave Beliggenhed i Kobbeaas Dal. Subst. Hul, bh. *hå* (EspIndl. p. 18), eller Hulle, se Indl.

Hullehus, Hs. Gst, Postadr 1890, Postadr9 Hullehus; Tf1b 1940 Hullehuset; Koch 1945 p. 91 Hollehuset. — Pc af Lensgd; Huset ligger i en dyb Aadal.

Hyldegaard (41. Sg). K 1746—50 hylde-gd; Thurah Hylde(gd); UrneNb Spagerøgd, Hyldegd; DAtl (her ?) Hallegd; Bugge 1771 Hyldegd; UrneJb Hyldegd ell. Spagerøgd; VSK Hyldegd; Salchow 1813 Hyldegd; M 1844, Mansa Hyldegd. — Trænavnet Hyld.

Hyldekulle, Hs (26. SgPc) [*hylkøsla*]. Postadr 1897 Hyldekulde; Guide 1914, Gst Hyldekolle. — Naturnavnet Hyldekulle ndfr.

Høgehuset, Hs [*hø-jahuzød*]. Postadr7 Høgehus; I 1926 [Hø-jahuzød]. — Jordløst Hus S. for Karensminde (Kejehjem). Vel Slægtsnavnet Høg.

Højagre Mølle, Ml [*håja-gramølan*]. VSK Orig Højagre-Mølle; Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 176 Højagre Møllen; UK 1840 Højager Ml; Gst 1887 Højager Ml; BhLdejd 1899 Højagremøllen; Postadr 1943 Højagre Mølle. — Naturnavnet Højagre.

I Aaen, Hs (7. SgPc) [*i-ø-n*]. — Ved Præstebækken, lige Ø. for Kirken.
I Risen (28. Sg) [*i-ri-zan*]. Lb 1569 y Riisedd, y Riissid; Skiftepr 1690 i Risen, i Risben; K 1746—50, UrneNb I Risen; UrneJb I Riisen; VSK I Risene; Salchow 1813 I Riisen; UK u. A. I Risen; M 1844 Riisen; Gst Risenholm. — Et glt. Præpositionsnavn; jfr. Naturn. Risen.

Kaaseby, Hs (15. VgPc) [*kø-zaby*]. Postadr9, Guide 1945 Kaasby. — Slægtsn. Kaas.

Kantorlængen (10. Vg) [*ka-ntaralænan*, ogs. *ka-ntarajemød*]. KR 1684 Kantereg; K 1746—50 kantre-Længen; UrneNb Kantrelængen; Bugge 1771 Kantrelængden; UrneJb Kantre Længen; FT 1801 Kantere Hiemmet; VSK Kanterlængen; VSK Orig Kanterlængden; Salchow 1813 Kantrelængden; Ipsen K 1839 Katerlængen; M 1844 Kanterlængden. — Lagt under Hjortegd. Subst. Kantor.

Kattestjært, Hs (8. VgPc) [*kata'sta-rt*, *katasta-rt*]. Gst, Postadr 1890, Postadr9 Kattestært; Bh Vejviser 1944 Kattestært. — Har muligvis topografisk Forbindelse med Marknavnet Kattestjært. Sammenligningsnavn.

Kejehjem, Gd [*kæ-jajemød*]. UK 1840 Kejehjem; M 1844 Keirholm; Mansa 1851 Kejehjem; Bull 1869, Postadr 1869 Keiehjem; Guide 1886 Kejehjem; Gst 1887 Kajehjem; Postadr 1897 Kejehjem (Stausdal); Guide 1914 Kajehjem (nu Karensminde); I 1926 [Ka-jejem ell. Kjæ-jejem]. — Ved Stavsdaal. Forleddet er usikkert; [*kæ-ja-*] kunde være Subst. bh. K jæj [*kæ-j*], m. „Kæbe, Kind“ (Esp 169, EspIndl 23), eller Slægtsnavnet Kei, der har Sideformen Kai (R).

Kelseby (19.—24. Sg) [*kælsøby*]. 1559 (Z) Kielsingby; 1578 (Z) Kielsing By; PrI 1624 Kelsebye; Svanøke Skiftepr 1686 Kielseby; Skiftepr 1690 Kølbebye; Ø.-Marie Kb 1694 Kielseby; K 1746—50 Kielse-bye; UrneNb Kielsebye; DAtl Kielsebye; UrneJb Kielsebye, Kielsebye Gd; VSK

Kielsebye, Salchow 1813 Kjelsebye; M 1844 Kielsebye; Gst Kjeldse By. — De to Former fra 16. Aarh., der er citeret efter Z, tyder paa et Forled Keldsing, snarest et iøvrigt ukendt Tilnavn.

Kildevad, Lille-, Hs. Postadr 1897 Lillekilde-Vad; Postadr⁹ Lillekildevad.

Kildevadshuse, Hse [*kjilə'va-shu-zən*]. Guide 1914, Gst Kildevads Hse; Postadr 1930—43, Guide 1945 Kildevadshuse; Guide 1945 Kildevad (Hs). — Naturnavnet Kildevad.

Kirkebo (37. Sg). Bugge 1771 Kirkeboe.

Kirkebo (11. Vg) [*kjærkəbo-əd*]. Lb 1569 ett Kirkeboe; Jb 1691 ett Kirkeboel; UrneNb Et Kirkeboe; UrneJb Kirkeboe, Damme Gd; VSK Kirkeboet; Salchow 1813 Kirkeboe; Ipsen K 1839 Dame (Kirkeboe); M 1844 Kirkeboe; Gst Kirkebo Gd. — Kirkebo, se Indl.

Kirsæløkkegaard (49. Sg) [*kjæsəlykə*]. Skiftepr 1685 Kirsæløchegd; Rønne Skiftepr 1739 paa Kyrtzelykken; K 1746—50 kirs-gd; UrneNb (Kyrsø Lykken) ell. Kyrsø lykke gd; Bugge 1771 Kiesegd; UrneJb Kyrsø Lykke; FT 1801 Kirselykke; VSK Kirselykken; Salchow 1813 Kysselykkegd; Ipsen K 1839 Kysselykke; M 1844, Mansa Kirselykkegd; Gst Kirselykke. — Nu nedlagt. Se Naturnavnet Kirsæløkke.

Kløvhus, fsv. Hs. K 1778 Kløvhus. — Ved Kelseby. Kløv, se Indl.

Knarrebakker, Hse. Postadr 1897, Postadr 1943 Knarrebakkerne (Hse). — Se Naturnavnet Knarrebakker ndfr.

Knarregaard (47. Sg) [*knarəgə-r(in)*]. K 1746—50 Knarre-gd; Thurah Knarre(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Knarre-gd; UK 1843 Karregd; M 1844 Karregd; Gst Knarre-gd. — Formodentlig et Slægtsnavn Knar, jfr. Knarre-gd i Rutsker S., 662.

Knæbjergsgaard (21. Vg) K 1746—50 knebiergs-gd; Thurah Knebiergs-gd; UrneNb (Knebiergsgd) Heslegd; Bugge 1771 Knebiros(gd); Ipsen K 1839 Knæbjerg (Hæsle) (gd). — Naturnavnet Knæbjerg.

Knæbjergshus, Hs (21. VgPc). 1681 i Jb 1687 Knæbiers Husitt; I 1926 [Knæbjæ-rhu-zəð]. — Kaldes 1681 „Wdhuus“ til 21. Vg Heslegd; det skal (ifl. I 1926) før have staaet paa selve Bakken Knæbjerg.

Knækkehus, Hs (45. SgPc). BhAvis 5/9 1867 Knækkehuset. — Knække, se Indl.

Kobbegaard (2. Vg) [*kəbagə-rin*]. 2/2 1607 Hüb 558, Jb 1658 Kubbegd; Dok 10/8 1659 (JbRgsk 1663), AR 1661—62 Kobbegd; JbRgsk 1663 Kubbegd; Skiftepr 1685, 1690, Fæstepr 1693 Kobbegd; K 1746—50 kobbegd; UrneNb Kobbegd (ell. Kaabbegd); Bugge 1771 Kobbegd; UrneJb Kobbegd; FT 1801 Kobbegd; VSK Koppegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kobbegd. — Slægtsnavnet Kubbe; 1555 (Hüb 216) nævnes Niels Kub, og 8/9 1555 nævnes Hans Kubbe, begge her i Sognet (Hüb 228), og 14/8 1553 omtales i et tysk Brev „de Kubben“; Lb 1569 nævner her i Sognet Hans Kubs Gd. Ravn 1671 forklarer det af, at Gd har en skøn Skov „derudi kan hugges Træ til Kobb, at sætte Garn gavnlige“, d. v. s. bh. Kobb, et Træstykke el. Bøje, hvormed de Tove forsynes, som hører til Laxe- el. Torskelineer (Esp). Antagelig er det netop dette Ord, som er blevet Familienavn.

Kongensmark, Hse [*kənəns mark*]. Gst 1887, Gst Kongensmark Hse; Postadr⁹ Kongensmark Hs; Trap⁴ Kongensmark (Hse). — Bebyggelsen paa den tidligere Udmark S. for Melsted. Udmarken var Kongens.

Krogegaard (1. Sg) [*krə-gəgə-rin*]. K 1746—50 Kroge-gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb, DAtl, Bugge 1771 Krogegd; UrneJb Kroge Gd; VSK Kraggd; Salchow 1813, M 1844, Gst Krogegd. — Subst. Krog. Vel efter afsides Beliggenhed i Sognets Udkant.

Krogegaard (44. Sg) [*krə-gəgə-r*]. K 1746—50 kroge-gd; Thurah Kroge-gd; UrneNb Krogegd; UrneJb Kroge eller rettere Kroe Gd; FT 1801 Kraaggd; VSK Kroggd; Salchow 1813 Krogegd; UK u. A. Krog Gd; M 1844 Krogd; Gst Krogegd. — Subst. Krog. Urne misforstaar Navnet som Krogaard.

Krækkesdal, Hs (3. SgPc). Postadr⁹ Krækkesdal; Bh Vejviser 1944 Krækkesdal. — Ingen topografisk Sammenhæng med Krækket ndfr. Subst. *Krække, n. „Krat“, se Naturnavnet Krækket.

Krækket, Hse [*krækæd*]. Guide 1886 Krækket; Gst 1887 Krækked; Postadr 1890 Gst, Trap⁴, Postadr 1943 Krækket. — Naturnavnet Krækket.

Kullehuset, fsv. Hs. I 1926 „Kullehuset“. — Ved Bakken Kullen S. for Gadegd.

Kulleløkken, Hs (49. SgPc). I 1926 [Kojlæløktjan]. — Huset, der ligger paa en Klippebakke, hedder nu officielt Sandersminde. Kuld, se Indl.

Kættereden, Hs (36. SgPc) [*kætæradan*]. I 1926 [Ktjætæradajni]. — Forleddet er Subst. bh. Kjætta, f. „Hunkat“ (Esp). Jfr. Duereden ovfr.

Kønkehus (11. VgPc) [*kønkehuzæd*]. I 1926 Kjynkehuset. — Vel af Personnavnet glda. Kønike, der i Middelalderen kendes baade som Mands- og Kvindenavn (DgP). Fra Bornholm er det kun kendt som Kvindenavn, f. Eks. Kiønniche Hansdatt. 17. Aarh. (BhS XXX 11) og Kønnicha i Urnes Navnefortegnelse 1755 (Thott 1507, 4°), og som spøgende, kærende eller nedsettende Navn ell. Benævnelse paa Kvinde (Esp Kjönneka, f., udtalt [*könika*] R), men i foreliggende Tilfælde maa man antage et Mandsnavn eller en mask. an-Stamme, da man ellers skulde vente Udtalen [*kønke-*]. Jfr. Naturnavnet Kønke ndfr.

Lauegaard (19. Vg) [*lawgaw-r*]. K 1746—50 Love Gd; Thurah Love(gd); UrneNb Louegd; UrneJb Loue Gd; VSK Lauegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Louegd. — Slægtsnavnet Lou; Gd fæstedes 1710 af Poul Persen Lou (Z).

?**Laugum**, fsv. Hs. Jb 1664 Langeun; KronSk 24/1 1679 Langum; 1689 Deckner 1679—90, Komm 1691, Jb 1691, Jb 1696, Jb 1719 Laugum; Komm 1738 af Leensgaards gods Lougum er icke at finde; UrneJb, UrneNb Laugum. — Ifl. Komm 1691 „Een stedt huor paa well i gamle tid maa hafue standet it Huus wed Stranden“. Navnets oprindelige Form er usikker. Det er muligt, at alle de senere Former skyldes Fejllæsning ell. -skrivning af Langum eller den ældste Jordebogs Langeun, som kunde være *Langeovn, jfr. Sorte Ovn, Rø S., 664, og Saltune, Olsker S., 663, og Ø.-Marie S., 673. Det er i hvert Fald betænkeligt at antage et opr. -um-Navn.

Lensbjerg, Gd og Hse. Postadr 1932 Lensbjerg; Guide 1945 Lensbjerg. — Naturnavnet Lensbjerg.

Lensbjerggaard (5. Vg) [*lensbjæragaw-r*]. Jb 1598 Wnderlidtzbiereg; Jb 1606 Wnder Lidtzbiereg; Jb 1624 Under lens Biereg; Jb 1625 Under Landtzbiereg; Mejer Under Litzberg; Jb 1658 under Lensberg; Jb 1661, JbRgsk 1662 under Lensbiereg; Jb 1662 Wndr Lensberg; Jb 1669 Wnder Lehsbiereg; KR 1684 under Leens Biereg; Skiftepr 1685 under Leensbiereg; K 1746—50 Leens-bierge Gd; Thurah Leensbiereg(gd); UrneNb Leensbiereg(gd); Datl Leensbiereg; UrneJb Leensbiereg; VSK Lehsbiereg(gd); Salchow 1813 Leensbiereg(gd); M 1844 Lehsbiereg(gd); Gst Lensbjerg Gd. — Naturnavnet Lensbjerg. Oprindeligt var Navnet en Præpositionsforbindelse Under Lensbjerg.

Lensgaard (Proprietærgd) [*lensgaw-r*]. 22/5 1522 Hüb 63 Lensgd; 25/2 1553 Hüb 184 Lenßgd; 1/1 1594 (Urne 1755, BhS III 128) Lensgd; Mandt 1622 Lendtzgd; PrI 1624 Lenßgd; Jb 1625 Lendtzgd; BWK 1676 Leensgd; KrSk 24/1 1679 Lindshovitgd; K 1746—50 Leens Gd; UrneNb Leensgd; UrneJb Leenshoved Gd; VSK, M 1844 Lehsngd; Gst Lensgd. — Subst. Len. Ravn 1671: af det den er taget udi forrige Tide til Len. Om et navneforklarende Sagn med Tilknytning til Lene Svarts Sten se under Naturnavne.

Leragerhus, Gd (42. SgPc) [*le-æ-ra-gra, le-ra-grahuzæd*]. Gst 1887, Gst Lerager Hs; Postadr 1890 Leeragerhus; Guide 1914 Egevang eller Lerager Hus. — Ejendommen, der ligger ved Spagerbro, har ingen Sammenhæng med Lerager ved Hullegd.

Lillegaard (29. Sg) [*lilgaw-r*]. K 1746—50 Lille-gd; Thurah Lille(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd. — Adj. lille. Areal et udgør ifl. Z kun 40 Td. Ld.

Lillegærde, Gd (19. VgPc) [*lilgæda-ræ(d)*]. Gst 1887 Lillegærde Hs; Postadr 1890 Lillegærdehus; Postadr 1914 Lillegærdehus; Bh Vejviser 1944 Lillegærde. — Gærde, se Indl.

Lirehus, Hs (27. SgPc). VSK Lirehuus; Gst 1887 Lirehus. — S. for

Nybro. Navnet bruges ifl. Guide 1914 ikke mere. Subst. Lire (foræld. Musikinstrument) eller muligvis Subst. Lyre „Røghul i Taget“, idet en bh. Form med Vokalen i er tænkelig, jfr. Subst. bh. Lira, f. „en Tage i Boldspil“ (Esp), sv. lyra, dial. lira, f., d. s. (SAOB), sjællandsk Lyre „Boldkast“ (ØDS), sv. dial. lira, Vb., bl. a. „om bollens parabelrørelse i luften“ (Rietz, fra Sydszkåne).

Loftsgaard (16. Sg) [*lawtsgaʁr*, *lawsgaʁr*]. Tiendep 1662 Løftegd; Skiftepr 1686 loutfgd; UrneNb Loftsgd; UrneJb Strandby Gd; VSK, Salchow 1813 Loftsgd; M 1844, Mansa Lousgd; Gst Loftsgd. — Tilhørte 1631—32 Jens Loft (Z).

Lundehus [*lønahü-zed*]. — Tidl. Vandmølleejendom ved Lundebro (Kelsebro), se ndfr. u. Naturnavn.

Lynggaard (34. Sg) [*løngwaʁr(in)*]. UrneNb, UrneJb, FT 1801, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lynggd. — I Nærheden af Højlyngen.

Lærkeshøj. Se Hjortegaard.

Løkegaard (46. Sg) [*lykgaʁr*]. K 1746—50 Lykke-gd; Thurah Lykke(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lykkegd. — Løkke „Indhegning“.

Mægaard (28. Sg). UrneNb I Risen (Maaegd) Mægd. — Bh. Må „en meget sid Eng“ (Esp). Der findes en Eng tæt Ø. for Gd.

Malthuset, Hs (18. VgPc) [*malthü-zed*]. Postadr8 Malthus; I 1926 [Malthuzed]; Guide 1945 Malthuset. — Her har boet en Maltgører (I 1926).

Melstedgaard (2. Sg) [*mæ:lstæ*, *mæ:lstæ*, *mæ:lstæ-gaʁr(in)*]. K 1746—50 melsted-gd; Thurah Meelsted(gd); UrneNb Meelstadgd; UrneJb Melstad Gd; VSK Meelstedgd; Salchow 1813 Meelstægd; Gst Melsted Gd. — UrneNb kalder Gd for et Stæl, og bemærker, at Bygningen egentlig ligger i Meelstad. Se under Melsted, Gudhjem S., 672.

Myrelængen (49. Sg) [*my-rælæŋan*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Myre-Længen; Thurah Myrelængen; UrneNb Myre Længen; FT 1801 Myre Huuſet; VSK Orig Myregd; Salchow 1813 Myrelængden; Ipsen K 1839 Myrelængen; M 1844 Kirselykkegd og Myregd.s Steel; Mansa 1851, Postadr 1869, Guide 1886, Gst Myrelængen. — Andet Navn paa Kirselykkegd. UrneNb bemærker, at Myre Længen egl. er et Hus paa Grunden. Selve Gd har sikkert en Tid baaret Navnet Myregd, jfr. M 1844 Myregd.s Steel. Den nuv. Ejendom er en Parcel. Subst. Myr „Mose“. Gd ligger lavt, ved Kobbeaa.

Møllegaard (37. Sg) [*mø:lægwaʁr(in)*]. Skiftepr 1681, 1687, 1690 Møllegd; K 1746—50 mølle-gd; Thurah Mølle(gd); DATl Møllegd; UrneNb, UrneJb, FT 1801, VSK, Salchow 1813 Møllegd. — Nedlagt og lagt under 38. Sg; ved Gd fandtes en lille Vandmølle (Z).

Møllehus, Hs (37.—38. SgPc) [*mø:lähi-zed*]. (Her?) 1735 i Komm 1738 Mølle huuset; Postadr7, Guide 1914, Gst, Guide 1945 Møllehus; Tlfb 1940 Møllehuset. — Rest af den nedlagte Møllegd.

Nybro, Gd (7. SgPc) og Hse [*ny:bro*]: 1802 Thaarups Bh IV 215 Nyebro; Postadr 1877, Gst 1887, BhLdejd 1899, Guide 1945, Postadr 1945 Nybro. — Bronavnet Nybro. Navnet paa Bebyggelsen er ifl. Guide 1945 trængt tilbage af Stationsnavnet Østerlars.

Nygaard (1. Vg) [*ny-gaʁr(in)*]. (Her?) Juli? 1543 Hüb 128 den nienhuß; 23/7 1577 Hüb 473, Jb 1598 Nygd; LR 1609—10 Nyegd; Jb 1624, 1625 Nygd; Mejer Niegarde; Jb 1661 Nygd; Jb 1662, Jb 1696 Nyegd; Skovskønning 1741 Lille Nye-gd; K 1746—50 nye-gd; Thurah Nye(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Nyegd; M 1844, Gst Nygd.

Nørregaard (5. Sg) [*nåragwaʁr(in)*]. K 1746—50 norre gd(?); Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd; Bugge 1771 Norregd; UrneJb Nørre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd.

Onde Kirstens Stæl (10. Vg). Dok 1654 (UrneNb) Ondekiste Stel; s. Dok (UrneJb) Onde Kirke Stæl; Jb 1658 under Kerstins daal; Jb 1661 vnder Kirstens dahl; Jb 1662 wndr Kirstensdal; Jb 1691 onde Kirstens Stell.

Osandsgaard. Se Sandegaard, Over-.

Pilegaard (36. Sg) [*pi:lægaʁr(in)*]. K 1746—50 Pille-gd; Thurah Pile(gd);

UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd. — Trænavnet Pil.

Pinen, Gd (1. VgPc) [*pi-nan*]. I 1926 [Pi-nan]. — Glt. Øgenavn til Gden Søvang; flere Ejere skal have siddet haardt i det (I 1926).

Pladseløkke, Hs [*pla-salykkan*]. FT 1801 Huuβet Plads Lycken; M 1844 Pladselykke; Gst 1887 Pladslykke; AL 1912 Pla(d)salykka; I 1926 [Plå-saløktjan]; Guide 1945 Pladseløkken. — Naturnavnet Pladseløkke.

Pæregaard (3. Vg) [*pæ-rægø-r, pæ-rægø-rin*]. 13/7 el. 20/7 1429 Pærgd; 10/7 1493 pære gd; Lb 1569 Pæregd; Jb 1598, Jb 1606, Jb 1624 Perregd; Jb 1625 perregd; Mejer Pergd; Jb 1658 Pærregd; Jb 1661, 1662 Perregd; KronSk 24/1 1679 Terregd; Jb 1664 Terredtzarden; Jb 1691, 1696 Perregd; Skovudvisning 1704 Perre gd; UrneNb Pæregd ell. (Biergegd); UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pæregd. — Z tolker det af Mandsn. Per. Denne forkortede Form af Peder er paaviselig fra c. 1350 (DgP).

Raagelundsgaard (4. Vg) [*rå-galsen*]. 3/5 1457 Rogalwns gd; 1495 Hüb 33 Ragelundsgd; 1528 Hüb 79 Rogelwnsdgd; 1530? Hüb 83 Ragelundz gd; 21/12 1533 Hüb 89 Rogelunsgd; 1555 Dok Bh 1682—1804 Ruge Lund Gd; Jb 1598 Rogelundtzgd; Jb 1606 Røgelundgd; Jb 1624 Ragelundtzgd; Jb 1625 Ragelundsgd; Mejer Roggelundt; Jb 1661 Rogelundtzgd; Jb 1662 Rogellundsgd; K 1746—50 Raagelundsgd; Thurah Raagelundsgd; VSK Baagelundsgd; VSK Orig Raagelundsgd; Salchow 1813 Raagelundshjemme; M 1844 Raagelundsgd; Gst Raagelunds Gd. — De ældste Former kan muligt høre til Kobbegd (2. Vg), da denne ifl. Urne ogsaa skal have heddet Raagelundsgd (se ndfr. u. Naturnavnet Raagelundsbæk). Fuglenavnet bh. Råg „Raage“; Fuglen er ifl. Esp alm. paa Bornholm, og en Lund med meget høje Træer kaldes råga-lujnn.

Raagelunds Mølle, fsv. Vandmølle. 10/7 1493 roghelundz mølle; 1528 Hüb 79 Rogelwns Mølle; 1530 Hüb 81 Ragelundz mølle; 1530? Hüb 83 Raggelundz mølle; Jb 1598 Rogelundtzmølle; LR 1602 Rogellundts Mølle; Jb 1606 Rogelundz Mølle; LR 1610 Rogelundtzmølle; LR 1611 Rogelundz mølle; Jb 1625 Rogelunds Mølle; KR 1684 Rogelundzmølle; Komm 1691 it Huus kaldes Rogelundz Mølle; 1744 (Afskr. Gods 1743—60) Rogelunds Mølle Huus.

Raspen, Hs [*raspan*]. I 1926 [Rasphu-zød el. Raspan]. — Subtraktionsdannelse af Rasphuset ndfr.; se m. Hens. t. Formen under Naturnavnet Sylte, Ibsker S., 674.

Rasphuset, Hs [*rasphu-zød*]. Postadr 1890, Postadr9 Rasphus. — Ved Stavsdaal. Subst. Rasphus „strengt Fængsel, Tugthus“ som Øgenavn; jfr. Blaataarn, Forbedringshuset og Spindehuset, alle i Nærheden af dette.

Riemandsgaard (4. Sg) [*ri-mansgø-r*]. UrneNb Riemands gd; UrneJb Riemands Gd; VSK Riemandegd; Salchow 1813, M 1844 Riemandsgd; Gst Riemandsgd. — Slægtsnavnet Riemand. Gd tilhørte i 17. Aarh. Poul Pedersen (Rejmand), se BhS XXX 10; en Hans Rijmand var Byfoged i Gudhjem 1688 (Z).

Risegaard (27. Sg) [*ri-zagø-rin*]. Thurah Rise(gd); UrneNb Risegd; UrneJb Riisegd; VSK Risegd; Salchow 1813 Riisegd; UK u. A. Riise Gd; Gst Risegd. — Subst. Ris „Krat“, jfr. Naturnavnet Risen. Gaarden er nu flyttet (Guide 1945).

Riselundsgaard (30. Sg) [*ri-zalsen*]. K 1746—50 I Risen; UrneNb (I Risen) Rise Lunds gd; UrneJb Riise Lunds Gd; FT 1801 i Risen; VSK Riselundsgd; Salchow 1813 Riiselundsgd; UK u. A. Lunds Gd; Guide 1914 Risenlundgd; Gst Riselunds Gd. — Oprindeligt synes Gd sammen med Nabogd 28. Sg at have heddet I Risen. Lund, se Indl.

Risen, Gde og Hse. Postadr 1943, Guide 1945 Risen. — Skovnavnet Risen brugt om de i og ved Skoven liggende Gde og Hse i Ø.-Larsker og den tilstødende Del af Ø.-Marie S.

Risenholm (28. Sg) [*ri-zøn'hålm*]. Gst Risenholm. — Nyt Navn for I Risen, se dette.

Rodholmsgaard (22. Vg) [*ro-dhålm*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Rodholm Gd; Thurah Rodholm(gd); UrneNb Rodholm gd; Bugge 1771 Rødholm; UrneJb Rodholm; VSK Budholm; VSK Orig Rudholm; Salchow 1813

Rodholm; M 1844 Rodholmsgd; Gst Rodholms Gd. — Et Naturnavn Rodholm er ikke overleveret, men maa vel forudsættes at indgaa i Navnet. Forleddet kan vistnok være Ordet Rod, der paa Bh. udtales med langt o.

Rundmøllen (36. SgPc) [*rønmølan*]. Guide 1914 Rundmøllen eller Valhøj Mølle; I 1926 [*Råjnmølan*]. — Fsv. hollandsk Mølle paa Valdhøj; ogsaa kaldt Særkemøllen.

Sadelmagergaard (23. Sg) UrneNb (Sadelmagergd) Ibl. Kieldsebyegd; Ipsen K 1839 Sallelmagergd).

Salgrenegaard (19. Sg) [*sa-lgre-nagø-rin*]. Teinnæs 1933 Sålgrena-gårijnj. — Slægtsnavnet Salgren. Gd beboedes 1794 af Niels Salgreen (BhS XXX 28).

Salne, Hse [*sa-lnø*, i *sa-lnø*]. Mejer Salline; Jb 1664 Sallen; Ravn 1671 Salne (Fiskerleje); KronSk 24/1 1679 Sallen; KR 1684 Olle Legere i Salene; Skiftepr 1690 Salne; Jb 1691, Komm 1691, K 17. Aarh. Sallene; Jb 1696 Salene; K c. 1700, K 1744 Salme; K 1746—50, Thurah, DATl Salne; 1762 Urne Add Salne eller Salene; K 1778, Falenkamp 1783 Salne; UrneNb Sallene; UrneJb Salne Huuset, Salne Huuset; FT 1801 Huuset Sahlne; VSK Orig Salen; Salchow 1813, Panum 1830 p. 69 Salenehuset; M 1844 Salnehuus (3. Vornedehuus); Mansa 1851 Sahnehuus; BhLdejd 1876 Salene; Gst, Trap* Salene Hus; Guide 1945 ofte høres „i Salene“. — Det er usikkert, om Formerne hos Mejer (c. 1650) og i enkelte andre Kilder gælder en Bebyggelse. Den nuværende Bebyggelse er næppe gammel, da den ikke nævnes blandt Fiskerlejerne i ældre Skatteregistre o. lgn. At der er fundet et Gravfelt med c. 30 Grave fra Jernalderen paa Stranden (Vedel BhO p. 362 f.), siger intet om Bebyggelsens og Navnets Alder. Paa Grund af Stammevokalen [a-] kan man næppe antage en gammel Afledning med et n-Suffix; der foreligger snarere en i særlig tryksvag Stilling (i Sæmmensætninger som Salne-hus, -bugt o. fl., se u. Naturnavne) opstaaet Reduktion af en Sæmmensætning, hvis første Led er Subst. Sal eller Sadel, der er blevet homonyme i Bh. (EspIndl 15).

Saltune, Nørre-, Hse [*nårø saltuna*]. — Del af Fiskerlejet Saltune, se u. Ø.-Marie S., 673.

Sandegaard (6. Sg) [*sa-nagø-r(in)*]. KR 1684 Sandegaardzgrunden; 1692 (Afskr. DokBh 1682—1804) Sandtz Gd; K 1746—50 Aae Sands gd; UrneNb Sandegd (Aae Sands gd); Bugge 1771 Aasands(gd); UrneJb Sande Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand; Formen Aae Sands gd paa K 1746—50 er en Forveksling med Over-Sandegd.

Sandegaard (13. Sg). UrneJb Gamle Welle Gd. Sandgd; Salchow 1813 Sandegd. — Muligvis forkert, da det ikke findes i UrneNb.

Sandegaard, Over- (14. Sg) [*sa-nagø-rin*]. Skiftepr 1687 paa ousanden; K 1746—50 Sandegd; Thurah Sande(gd); UrneNb (Auesandsgd) ell. Ovesandsgd (ell. Sandegd), Aaesandsgd er vel rettere orthographert; Bugge 1771 Sandegd; UrneJb Aal eller Ove Sands Gd; VSK Over Sandsgd; Salchow 1813 Ove Sandgd; Ipsen K 1839 Aae (Aesands)(gd); M 1844 Sandegd; AL 1912 Oasân(d)sg.; Gst Over Sandegd. — Se Oasand under Naturnavne.

Sandhus, Hs (Matr. Nr. 123 c). INM 1880, Vedel BhO p. 268 Sandhuset; Postadr 1890, Postadr9 Sandhus; Guide 1945 Sandhuset. — I Kongensmark S. for Melsted.

Sigtebæk, Gd [*sa-jta' bæf*]. Gst 1887, Postadr 1890 Sigtehus; Postadr 1890 Sigtebak; Postadr7 Sigtebæk; Guide 1914 Sigtebæk Hus; Postadr9, Gst Sigtehus; Guide 1945 Sigtebæk (Gd). — Sigtehus er Ellipse for Sigtebæk(s)hus.

Sigtegaard (16. Vg) [*sa-jtagø-r(in)*]. 1671 (Z), 1684 (Jb 1687) Sigtegd; 716 (Z) Sejtegd; K 1746—50 sigte-gd; Thurah Sigte(gd); UrneNb Seitegd ell. Sigtegd; FT 1801 Sejtagd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sigtegd. — Et Slægtsnavn Sejt anføres af Z: 28/4 1781 Peder Jakobsen Sejt, op-sætsig Soldat 1749, overføres til Stokhuset. Muligt er dog Gd opkaldt efter Sigtebæk, s. d. u. Naturnavne.

Sigteskoven, Hs. Postadr 1890, Postadr9 Sigteskoven. — Vel ved Sigtebæk; intet Naturnavn Sigteskov kendes. Ellipse af Sigtegaardsskov.

Sigteværket, fsv Teglværk [*sa-ʃtæværkəd*]. Postadr 1883 Sigte, Teglv. (Sigteværket); Postadr7, Postadr9 Sigteværk, Hs. — Ved Sigtebæk.

Skaanehus, Hs (10. SgPc). I 1926 Skaanehuset. — Paa Bakkeskraaningens Skaane, se ndfr. u. Naturnavn.

Skippers Kiste, Hs [*ʃepərəs ki-sta*]. — Ved 1. Sg Krogegd; opr. en Del af den østre Længe paa Melstedgd. Her skal en skibbruden Skipper (?) være fundet død en Morgen (R 1945).

Skyttegaarden, Hs. I 1926 [Sjotagå-rijnj]. — Jordløst Hus N. for Stangedgd; her var ved Klapjagter i ældre Tid en Skytte opstillet (I 1926).

Slettegaard (6. Vg) [*slættagår(in)*]. Jb 1658 Slätteg; Jb 1661 Slettegd; Jb 1662 Slettegd; Jb 1664 Slettegd; KR 1684 Slettegaardgrund; K 1746—50 (Kopi 1796) Slede Gd; Thurah Slede(gd); UrneNb Slettegd; DAtl Sledegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Slettegd. — Nabogaard til den højtliggende Bjergegd og vel derfor Subst. Slette „jævn Flade“.

Smedegaard (39. Sg). K 1746—50 Smiddegd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd ell. Hiortegd; Bugge 1771 Smidegd; UrneJb Smiddegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844 Smedegd. — Subst. Smed, muligt oprindl. Tilnavn.

Smørhuse. Th Smørhuse. — V. for Aagaard.

Solbakke, Hse og Ml [*so-lbaka, so-lbakamolan*]. Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 177 Soelbakkemøllen; Mansa 1851 Soelbakke M; Postadr 1869 Solbakkemølle; Guide 1886 Solbakke (Hs); Gst, Postadr 1943 Solbakke Ml; Postadr 1943, Guide 1945 Solbakke (Hs og Hse).

Spagergaard, Lille- (40. Sg) [*lilla spa-garagår*]. K 1746—50 Spage . . gd; Thurah Spagere(gd); UrneNb, DAtl, UrneJb Spageregd; VSK Spagergd; Salchow 1813 Spagergd; M 1844 Spagergd; Guide 1886 Lille Spagergd; Gst Lile Spagergd. — Slægtsnavnet Spager, egl. Adj. spager „klog, vis“ (Esp). Gd tilhørte 1624 og 1625 ifl. Jb Jens Pedersen Spager. Gd er nedbrændt og flyttet (Guide 1945).

Spagergaard, Store- (41. Sg) [*sto-ra spa-garagår*]. UrneNb Spageregd, Hyldegd; UrneJb Hyldegd ell. Spageregd; FT 1801 2den Spager Gd; Guide 1886 Store Spagergd; Gst Ste Spagergd. — Se Lille-Spagergd.

Spindehuset, Hs (37. SgPc) [*spinøhu-zad*]. I 1926 [Spijnjehu-zød]. — Mindre Ejendom ved Stavsdal, nu kaldet Landlyst. Øgenavn af samme Karakter som Naboejendommene Rasphuset, Tughuset m. fl.

Stangebakter, Hse. Postadr9 Till, Postadr 1946 Stangebakterne. — Vel Huse i Bakkerne ved Stangedgd. Jfr. Naturnavnet Stangekrogsbakke. Ingen topografisk Sammenhæng med Stangemark og Stangehøj.

Stangedgaard (25. Sg). JbRgsk 1661—62 Stangedgd; JbRgsk 1662 Stange Gd; Jb 1680 (Z) Stangedgd; KR 1684 Stangedgaardz grunden; Komm 1685 stangedgd. — Slægtsnavnet Stange. Gd tilhørte ifl. Jb 1624 og 1625 Hans Stange.

Stangedgaard (48. Sg) [*stānagår(in)*]. AR 1661 Stangedgd; K 1746—50, Thurah Stange(gd); UrneNb, Bugge 1771 Stangedgd; UrneJb Stange Gd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Stangedgd. — Slægtsnavnet Stange, der kendes fra Sognet; saaledes ejer Rasmus Stange i 1625 7. Sg. (Jb), Hans Pedersen Stange (født 1709) 1. Vg (BhS XXX 72); i Jb 1727 ejer Hans Stange 14. Vg og Peder Stange 7. Sg.

Stangemark, Hse [*stānamar-kən*]. FT 1801 Stange Marken; Postadr 1890, Postadr 1943 Stangemarken (Hse). — Naturnavnet Stangemark.

Stavehøl, Hs [*sta-wöhö-l*]. Postadr 1897, Postadr8 Stavehøl (Hs); Gst Stavehøl (Jernbaneholdeplads); Postadr9 Stavrhøl (Hse); Trap⁴, Postadr 1943 Stavehøl (Hse); Guide 1945 Stavehøl (Hs). — Naturnavnet Stavehøl.

Stavsdal, Hse [*sta-wsda-l*]. Bh Ldejd 1876 Stausdal; Postadr 1883 Stausdal eller Kejehjem (Hse); Gst 1887 Stavsdal; Postadr7, Trap⁴, Postadr 1943, Gst Stavsdal (Hse). — Naturnavnet Stavsdal (se ndfr.).

Stenhus, Hs (42. SgPc). VSK Orig Steenhus; Guide 1945 Stenhus. — Ejendommen har Navn efter Laggerøsten.

Stenhus, Hs. 1762 UrneAdd et Udbygger Huus Steenhuset kaldet. — Mellem Danielsbæk (Strandby Bæk) og Kelseaa.

Stokkelund, Hs [*ståkalløn*]. Postadr 1890 Stokkelundshus; Guide 1914,

Gst Stokkelund Hs; Postadr⁹ Stokkelundshus; Tlfb 1940 Stokkelund. — Naturnavnet Stokkelund.

Storhalsegaard, Gd (22. SgPc) [*sto-rhalsagø-r(in)*]. — Øgenavn til Gd i Risen; Subst. Storhals „Pralhals“ (R).

Strandby (16.—18. Sg) [*stra-nby, stran-by-gø-rana*]. Lb 1569 Strandby; PrI 1624 Strandebye; K 1746—50 Strand-bye; UrneNb Strandbyegde; UrneJb Strandbye Gd; VSK, Salchow 1813 Strandbye; UK u. A. Strand Bye Gde; Gst Strandby. — Ligger nær Kysten.

Strandvejen, Hse. Postadr 1890, Postadr 1943 Strandvejen.

Studeby, Gde og Hse [*sti-daby*]. UdmJb 1729—38, 1751 Studebye; 1751 Udm 1744—67 Stude bye; FT 1801 det saa kaldte Studebye; VSK Studebye; Gst 1887, Postadr 1890, Gst, Postadr 1943 Studeby. — Subst. Stud; her har der antagelig været Studelækker, jfr. Studeby, Aaker S., 684, og Studelyngen, Pedersker S., 683.

Særkemøllen, fsv. Ml. [*sær-kæmolan*]. I 1926 [Sa-arktjamolan]. — Andet Navn paa Valdhøj Ml., en hollandsk Mølle. Baade dette Navn og Rundmøllen ovfr. hentyder til Møllens Form og Udseende.

Søgaard (13. Vg) [*jø-gø-rin*]. Skiftepr 1690 Sægd, Sægd; Komm 1691 Sægd; K 1746—50 Sæ-gd; Thurah Sæ(gd); UrneNb Siægd; UrneJb Siægd; VSK Sægd; Salchow 1813 Siægd; M 1844, Gst Sægd. — Gd, der er nedlagt, laa i Nærheden af Lærkesø.

Søndergaard (33. Sg) [*søn-rægø-r*]. K 1746—50 Sydre-gd; Thurah Søndre(gd); UrneNb (Sydre) Seidere Gd; DATl Søndregd; Bugge 1771 Sydergd; UrneJb Seidere Gd eller Søndre Gd; VSK Søndergd; Salchow 1813 Søndregd; UK u. A. Suderegd; Ipsen K 1839 Sædere (Søndre) Gd; Gst Søndergd. — Opfattes nu som Søndergd, men Beliggenheden midt i en Gaardgruppe gør ikke denne Tolkning særlig sandsynlig. Kaldes i FT 1801 i Riibsen.

Tengselhøj, Hs (49. SgPc) [*tænsæl'håjshu-zød, tænsæl'håj*]. Postadr 1897 Tingselhøj; I 1926 [Tæjnjsølhåj]; Guide 1945 Tingselhøj. — Naturnavnet Tengselhøj.

Terregaard. Se Pæregd.

Toft, Hs [*pø-tawt, tawtajemød*]. VSK Toftehuset; UK 1840 Toftehuset; Mansa 1851, Bull 1869 Tofte H; Postadr 1869 Toftehus; Gst 1887, Postadr⁹ Gst Toftehus; Guide 1914 Toft; I 1927 [*pø tawt*]; Guide 1945 Tofte, ikke Toftehus. — Parcel af Lensgaard. Toft, se Indl.

Tolderlække, Hs (Matr. Nr. 94) [*tø-jaralykan*]. Jb 1691, Komm 1691 Tolderhuuset; Jb 1696 Tolder Huuset; Jb 1719 Tolder huuset; UrneJb Tolder Huuset. Er vel det samme som nu kaldes Tolder Lykken; UrneNb Tolder Huset, Tolder Lykken; FT 1801 Tolder Lykken; BhAvis 31/7 1866 et Huus paa Kongens Mark i Østerlarsker Sogn, Tolderlækken kaldet; I 1926 [Tå-jaraløktjan]. — Hus paa tidligere Lynglod ved Sognets Sydgrænse, nu kaldt Frydenlund. Subst. Tolder.

Tolvmandshus. Hs (Matr. Nr. 83) [*ta-lma-nshu-zød*]. Gst 1887, Postadr 1890, Postadr⁹, Gst Tolvmandshus; AL 1912 [Tålmajnshus]. — Stedet antages at have været Gildesbo for de 12 Gaardmænd N. for Kobbeaa og Ø. for Vejen Solbakke—Toft (se BhS XXX 4). Jfr. Naturnavnet Tolvmandsjorden.

Tophjem, Hs [*tåpjem*]. I 1926 [Tåpjem]. — Lyngjendom ved Skellet til Almindingen, i den højeste Del af Sognet. Tophjem forekommer i Nyker, Nylarsker og Povlsker Sogne.

Tornegaard (12. Vg) [*tør-nagø-rin*]. 1721 Komm 1715—21, Komm 1720—21 Tornegd; K 1746—50 Torne-gd; Thurah Torne(gd); UrneNb, DATl Tornegd; FT 1801 Taarnegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Formodentlig et Slægtsnavn Thorn, idet Gd har været ejet af Hans Hansen Thorn, f. 1682, og Henrick Pedersen (Thorn), f. 1701, se BhS XXX 90.

Vagtbod, fsv. Hs [*va-jibo-en*]. K c. 1700 Wachthus; 1762 Urne Add Vagtboen; FT 1787 Vagt Boden; VSK Orig Vagtboe; VSK Vagtbod. — Oprindeligt vel Vagtbygning ved Krudthusene og de militære Anlæg. Hertil Naturnavnene Vagtbodstælen, Vagtbodklipper.

Valdhøj Mølle, fsv. Ml. Mansa 1851 paa Valhøi M; Bull 1869 Valdhøi

M; Postadr 1869 Valhøi Ml.; Guide 1914 Rundmøllen eller Valhøj Mølle; Gst, Postadr 1934 Valhøj Mølle. — Naturnavnet Valdhøj.

Vandhus Gd (1. VgPc) [*vanhū-zød*]. Postadr 1897, Postadr7 Vandhus; I 1926 [*Vanhu-zød*]. — Nu kaldet Bakkebo.

Ved Kirken (18. Vg) [*ver hærkan*]. — Andet Navn paa Bakkegd, der ligger tæt ved Sognekirken.

Vestergaard (9. Vg) [*væstergær*]. UrneNb Westregd; UrneJb Westre Gd; VSK Vestergd; Salchow 1813 Westregd; Ipsen K 1839 Vestre(gd); M 1844, Gst Vestergd. — Et Kirkebo.

Viet, Hs [*i vi-zød*]. Postadr 1890 Viet (Hs); Postadr 1897, Postadr 1946 Viet (Hse). — Ifl. Opt. 1945 kun en enkelt Ejendom, Pc af 16. Sg, beliggende V. for Kirken. Naturnavnet Viet.

Ødegaard (14. Vg) [*ødægær*]. K 1746—50 øede-gd; Thurah øede(gd); UrneNb, UrneJb Ødegd; VSK Oddegd; VSK Orig Ødegd; Salchow 1813 Ødegd; M 1844, Gst Ødegd. — Gd angives i Jb 1696 at være øde. Udtalen er skriftsprogpaavirket; øde hedder paa Bh. [ø].

Ødegaard, Lille-, Gd. (14. VgPc). Gst 1887, Postadr7, Guide 1945 Lille Ødegaard.

Øredamshus, Hs (31. SgPc). Postadr7, Postadr9, Th Øredamshus. — Naturnavnet Øredam.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aabo (2 Steder, det ene 37.—38. SgPc), Aahus (39. SgPc), Aavang (7. SgPc), Aftenly, Agerbæk (8. SgPc), Aldersro (36. SgPc), Ammely (2. VgPc), Askely (44. SgPc), Aspes høj (39. SgPc), Bakkehøj (12.—13. SgPc), Bakkely (17. SgPc), Birke (14. SgPc), Birkely (PgdPc), Birkesminde (14. SgPc), Bittebo, Brodal (43. SgPc), Broholm (17. SgPc), Brohus (37.—38. SgPc), Brovang (26. SgPc), Bækager (37.—38. SgPc), Bækkebo (1. VgPc), Bækkedal (7. Vg Lynglod), Bækkehøj (12. SgPc), Bækkely, Bækken (13. SgPc), Bøgebjerg, Bøgelund (16. VgPc), Bøgely (5. VgPc), Dals høj (2 Steder, 5. VgPc og 40. SgPc), Damager (3. SgPc), Damsminde (4. SgPc), Dybdal (Mejeri), Egelund (MatrNr. 80), Egevang (42. SgPc), Ejnarsminde, Ellehus (43. SgPc), Ellehøj (2 Steder, 31. SgPc og 43. SgPc), Ellelyst (43. SgPc), Ellelække (43. SgPc), Ellensminde (27. SgPc), Ellevang (PgdPc), Enghave (37.—38. SgPc), Enghøj (46. SgPc), Engly (26. SgPc), Englyst (31. SgPc), Engvang (3. VgPc), Fredebo (23. SgPc), Frydenlund (MatrNr. 94), Fædersminde (30. SgPc), Gimle (43. SgPc), Granhøje (15. SgPc), Granlund (47. SgPc), Granly (2 Steder, 23. SgLynglod og MatrNr. 119 c), Grønhøj, Grønvang (2 Steder, 45. SgPc og MatrNr. 110), Guldborgsbo, Havrehøj (36. SgPc), Hedebo (MatrNr. 106), Hjortager (39. SgPc), Hjortshøj (39. SgPc), Holsehus (44. SgPc og 45. SgPc), Hyrdensminde (39. SgPc), Højbo (2 Steder), Karensminde (MatrNr. 78), Karlshøj (18. VgPc), Kjærsminde, Klippedale (1. VgPc), Klippedam (MatrNr. 119 e), Klippely, Koefoedsminde (21. VgPc), Kongsvang (MatrNr. 88), Landly (2 Steder), Landlyst (26. SgPc, 33. SgPc, 37. SgPc), Lenseng (LensgdPc), Lenshøj (LensgdPc), Likory (36. SgPc), Lillevang (7. SgPc og 36. SgPc), Lundsminde (35. SgPc), Lyngholt (MatrNr. 119 a), Lærkelund (37.—38. SgPc), Lærkes høj (39. SgPg), Løkkelund (5. SgPc), Løkkevang (46. SgPc), Løvhøj (39. SgPc), Møllebjerg (45. SgPc), Møllelækken, Møllevang (37.—38. SgPc), Niagara (10. SgPc), Nordhøj (21. VgFortov), Nordvang (7. SgLynglod), Nydal (1. VgPc) Nyholt (1. VgPc), Nyvang (32. SgPc), Nørager (22. SgPc), Nørrelide, Nørvang, Oksholm (37.—38. SgPc), Olsminde (MatrNr. 77 a), Perlevang (21. VgPc), Pihlsminde (37.—38. SgPc), Pilevang (36. SgPc), Præstevænge (PgdPc), Risehus (27. SgPc), Risenbæk (27. SgPc), Risenhøj (22. SgPc), Risenvang (26. SgPc), Rosenhøj (10. VgPc), Rosenvænge (12. SgPc), Rovang (MatrNr. 52 d), Røvehøj (6. VgPc), Sandersminde (49. SgPc), Sigtevang (16. VgPc), Skovbo, Skovbrynet, Skovfryd (1. VgPc og 9. VgPc), Skovlund (5. VgPc), Skovly (19.—21. SgPc, 6. VgPc), Skovlække (39. SgPc), Skovsholm (Døgnedg Pc), Skovshøj (2. SgPc, 1. VgPc), Skovsminde (21. SgPc), Skovvang (43. SgPc), Solbakke (KirkePc), Solborg (5. VgPc), Solvang (16. SgPc og 23. SgLynglod), Spagerbro, Stanghøj (25. SgPc), Stensgaard

(38. SgPc), Stenshøj (37.—38. SgPc), Strandfryd (14. SgPc), Strandly, Søbo (13. SgPc), Søborg (39. SgPc), Søly (MatrNr. 10 c), Søvang (1. VgPc), Thorsminde (37.—38. SgPc), Valdhøj (36. SgPc), Vangsbo (41. SgPc), Vejrhøj (48. SgPc), Vennely (31. SgPc), Vennerslyst (14. VgPc), Westsminde, Vietsminde, Vietsvang (34. SgPc), Virkelyst (35. SgPc, 5. SgPc), Østerbo (16. SgPc), Østervang (28. SgPc).

NATURNAVNE.

Aaflej. I 1927 [*ø-flajød*]. — Skær ud for Kobbeaas Udlob.

Aasen [*ø-zin*]. VSK Aasene; K 1825—26 Nørre Aasene; Mansa 1851, Gst Aasen. — Aas, se Indl.

Aasted Bavne. 1805 (Th) Aasted Baune. — I Sognets sydl. Del.

Agerbæk [*a-gørbækjyn*]. — Ved Agerbygd. Elliptisk for Agerby Bæk.

Almebæk. I 1926 [Almebæktjijnj]. — Lille, nu uddrænet Vandløb N. for Strandby Bæk. || **Almestykke.** I 1926 [Almestøktjød]. — Mark til Kirselekkøgd. — Trænavnet Alm.

Ammehullet [*amahåled*]. — Hvor Jernbanen krydser Melsted Aa. Ingen topografisk Sammenhæng med Ammehus, men Forleddet er vel det samme; se u. Bebyggelsesnavne. || **Ammetorn** [*amato-rnin*]. — Stor Tjernebusk ved Ammehus, nu ryddet.

Aspeseng. Lb 1569 *Aspis engenn y Riissiitt*. — Jfr. Bebyggelsesnavnet Aspehus. Forleddet er Subst. Aspe, n. „Samling af Aspetrær“.

Bavnehøj. VSK Baun; Vedel BhO 268 Baunehøj. — N. for Strandby.

Bjærnsløkker [*tjör-rslykjar*]. I 1926 [Bjærsløktjör]. — Aabent Areal i Skoven N. for Egeskovsgd. Mandsnavnet Bjørn med Svind af n i Trekonsonantgruppe, jfr. Adj. bh. ska-rs „skarns, slet, ondebalsfuld etc.“ (Esp).

Blaakulle [*blø-kåla*]. — To Lokaliteter, ved Højagre Ml. (med Ejendom af samme Navn) og ved Kejehjem. || **Blaakulle Elle.** I 1926 [Blå-kåjla-sælød]. — Lille Krat ved Kejehjem. Om Navnet se u. Ø.-Marie S., 673. || **Blaaskinde** [*blø-finja*]. I 1926 [Blå-sjijnja]. || **Blaaskinde Dal** [*dæn ne-ræsta-, dæn æ-worata blø-finjada-lin*]. Guide 1886 Blaaskindedal; R 1930 [dæn] østre aa dæn] vestre Blaasjijnjadålinj]; BhTid 15/9 1943 Blåsjijnjadålinj]. — Dal(e) S. for Ammehus og Spagerbro. I 1926 oplyser: Da Egnen her laa som Myr og Mose, havde Vandet et blaaligt Overtræk. Om Navnet se u. Rønne Kbst., 641.

Bobbe, Gamle- [*gamla båba(n)*]. — Egnen omkring Gamle-Bobbebro. || **Bobbeaa** [*båbaa-w*]. BWK 1676 Bob Aa; ResenK Bob-aae; K c. 1700 Bobbe aae; Thurah p. 32 Bobbe-Aae; K c. 1760 Røe Aa el. Bobbe Aae; K 1778, Falenkamp 1783 Røe-Aae (Bobbe-Aae); Skougaard 1804 p. 18 og 233 Bobba-Aaen; Salchow 1813 Bobbeaae; Trap¹ Bobbe-Aa; Guide 1886 Bobbe Aa; Gst 1887 Bobe Aa; Gst Bobbeaa; Guide 1945 Bobbeaa kun om den østl. Del, ellers Brommeaa. || **Bobbebro** [*dæn gamla-, dæn ny-a båbabro-æn*]. Urne Ords Bobbe-broe; Gst 1887 Gle-. Nye Bobbebro; Gst Gle-. Nye Bobbebro. || **Bobbebrødde** [*båbabrødan*]. Th Bobbebrødde(n). || **Bobbedal.** Grove, Danmark¹ 268 Bobbedal; I. A. Jørgensen, Bornh. (1888) p. 36 Bobbedalen. — Om Navnet Bobbe siges i 1762 Urn Add: „... om nu Gaarden har Navnet af Aaen eller Aaen af Gaarden staaer derhen, dog troeligen har Gaardens Beboere først givet den Navnet efter sin Gaard. Gaarden [har] muelig faaet Navnet af et der maeeskee formeentlig Spøgelse, som der lod sig see; thi paa Bornholm bliver saadant kaldet Bubben Bobben, paa anden Dansk Bussemænd.“ Det anførte Subst. bh. Bobba, m., der ifl. R er „benævnelse på et slags troldagtigt mandligt væsen, der tænkes at holde til på forskellige steder (jfr. Abobba)“ er vel identisk med det sjælden forekommende glda. Tilnavn Bobbi (DgP), og det er muligt, at dette Tilnavn kan foreligge i Gaardnavnet, selv om det paa Bh. kun kendes som Øgenavn til en Slægt. Urnes Tolkning er dog sandsynligere, men om Navnet primært er knyttet til Aaen eller til Gaarden, lader sig næppe afgøre.

Borgehoved. Se u. Rø S., 664.

Brante [*bra·nta*]. K 1746—50 brante; 1762 Urne Add Brante eller Brante Bakken; K c. 1770 Brant; K 1778, Fålenkamp 1783 Brante; Esp (u. brån·ter) Brantabakkana. || Brantesti [*bra·ntastæ·n*]. Esp (u. brån·ter) Branta·steiana; I 1927 [*bra·ntastajana*]. — Klippeskrænt (med Stier) V. for Gudhjem. 1762 UrneAdd: „Brante eller Brante Bakken er en Brink eller Skraaebakke langs Havet med afbrudte Klipper eller Skiær, yderst ud til Havet (Brant betyder paa Bornholmsk et Stæd, som gaær skæk høyt opad, eller steilt)“. Subst. bh. Brânta, f. „stejl skrænt, især om næsten lodret klippeskrænt“ (R); i de sammensatte Navne foreligger dog Adj. bh. brån·ter „brat, stejl“ (Esp).

Bredebanerne [*bre·ba·nana*] — Ved Salne. Subst. bh. Brebâna, m. „sted hvor man breder noget (spec. fiskegarn) ud“ (R; jfr. Esp 217).

Bromme Bro. Gst 1887 Bromme Bro; Gst Brommebro. || **Bromme Lyng**. UdmJb c. 1825 paa Brømmelyng; UdmJb 1846 paa Brømmelyng; Bh Ldejd 1876 Brømmelyng. — Udmarken ved Bromme. || **Bromme Mark**. Komm 1720—21 Brømmemark; Udm Komm 1727 Brømmemark. || **Brommevej** [*brømvæ·n*, paa Syd- og Østlandet *bråmvæ·n*]. Vejfort 1942 Brommevejen; BhTid 15/9 1943 Brømmavæn·j. — Bromme, se u. Brømmegd., Rø S., 664.

Brunsten. DFS 1906/23 Brunsten i Huleskoven henad Agreby. — Stor Sten. Maaske Slægtsnavnet Brun.

Brunstene [*brū·nste·na*] Lb 1569 Brunstene engen; I 1926 [Bru·nste·na]. — I Landebogen en Eng til Dammegd, i Opt. og I 1926 en Mark Ø. for Pæregd, altsaa næppe Sammenhæng med foregaaende Navn. Nærværende Navn er vel en Subtraktionsdannelse eller Afledning (jfr. Aarsdale, Ibsker S., 674) af Subst. Brunsten, der ifl. R er et folkeligt Navn paa Brun (Ler-) Jernsten.

Brændevinsegen [*bræn·vi·n·sæ·jæn*]. — Stor, forlængst fældet Eg, der stod ved Landevejen fra Nybro til Aarsballe i Klemensker, i Nærheden af Aagd. Her var der Bedested for vejfarende. Jfr. Brændevinsegen i V.-Marie S., 653.

Brændte Almeren. I 1926 [Dejn·j bræn·da Almøre·æn]. — Række af Elmetræer med Krat; Bevoksningen skal være brændt engang. || **Brændte-halle**. Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Brændt Halde. — Hald, se Indl.

Buehavn [*bawaha·um*]. — Landingsplads ud for Buehuset (s. d.).

Buggevej [*bogavæ·n*]. Vejfort 1942 Buggevejen. — Vej forbi Buggemølle (s. d.).

Bumpestæl. I 1926 [Bømpæstæ·lijn·j] Bympestælen. — Areal i Skoven ved Lønsd, før med et Hus beboet af „Bømpijn“, formodentlig samme Mand som den i Joh. Hansen, En bh. Haandværkers Erindringer (1934) p. 24 omtalte omvandrende Glarmester Lars Bømp, kaldet „Bømpen“, som altid løb og „bømpede“ med sin Kasse paa Nakken. Af Vb. bh. bømpa „bump, trave med hoppende el. stødende Bevægelser etc.“ (R), jfr. Subst. bh. Bømp, n. „langsom Trav“ (Esp).

Bysket. I 1926 [Bøskt·jød]. — Mark ved Loftsgd. Byske, se Indl.

Bækkehavn [*bæk·aha·um*]. || Bækkehavnsodde [*bæk·aha·wmsu·dijn*]. — Baadehavn ved Strandby Bæks Udløb.

Bøgebjerg [*bø·jæ·bjæ·r*, *bøjæ·bjæ·r*, *bø·jæ·bjæ·r*]. INM 1880 Bøgebjerget; Gst 1887, Vedel BhO p. 294, Gst Bøgebjerg; Trap⁴ Bøgebjerg. — Aflang Bakkeryg med Gravfelt og Bautastene i Risen. || **Bøgehøve** [*bø·jæ·ha·wa(n)*]. I 1926 [Bø·jæ·ha·wajn·j]. — Areal i Strandby. Trænavnet Bøg, d. v. s. Avnbøg, Carpinus.

Bøsen [*bø·zan*]. I 1926 [Bøzan]. — Lille Skov S. for Damaskegd. Vel af Adj. bh. böser [*bø·zær*] „ond, slem, arg“ (Esp). Jfr. m. Hens. t. Orddannelsen Tykken u. Klemensker S., 661.

Damager. Lb 1569 Dam agerenn. — Hører til Dammegd; jfr. det moderne Husnavn Damager V. for Dammegd.

Damaske [*damaska*]. Her? UrneJb 1779 Damaske Eng; Teinnæs [Damm·asska]. — Areal ved Damaskegd. || **Damaske Stykke** [*damaskastyk·fæd*]. — Areal til Melstedgd, grænsende til foregaaende.

Dameng. Lb 1569 Damb engen, dam engen. || **Damstedeng** [*damsta-cænan*]. — Ved Krogegd. Subst. Damsted, jfr. Damstedbæk m. fl., Allinge Kbst., 643.

Danielsbæk [*danslabækfin*]. K c. 1700 Daniels Becke; K 1746—50 daniels-bek; Thurah, Datl Daniels-Bek; 1762 Urne Add Danielsbech; K 1778 Daniels-bek; Salchow 1813 Dannelesbeck; I 1927 [*danslabækfin*]. — Andet Navn paa Strandby Bæk. Mandsnavnet Daniel, der findes i flere Slægtled fra før 1700 blandt Ejerne af 18. Sg i Strandby (BhS XXX 26). Jfr. Danlegd, Pedersker S., 683.

Davidshavn. Salchow 1813 Davidshavn. — Baadeplads, nævnt mellem „Fattigehavn“ (Fittinge) og Melsted.

Degnebrødde [*de-nabradan*]. — Vejstykke S.Ø. for 1. Sg. Her mødtes ifl. Traditionen Degnen med Præsten, naar denne kørte til Gudstjeneste i Gudhjøm; jfr. Præstebrodde.

Dævlebakke. [*dæ-wlabakan*]. — N. for Gadegd.

Duejord. I 1926 [*Dåwæjorn*]. — Ved Kobbegd. Vel Fuglenavnet Due. Ingen topografisk Forbindelse med de to Ejendomme med Navnet Duereden.

Dunemars Eng. Lb 1569 Dunemars engen. — Navnets første Del kan være et Navn paa Planten Dunhammer, *Typha latifolia*, jfr. de skaansk-hallandske Navne duneman, dunamann(ar), dynema(n), dōnemara og de sjæll. dōnnemars, donnemors kølle, dunmar o. fl. (Jenssen-Tusch p. 250—51).

Dybendale [*di-vønda-la*]. I 1926 [*Di-wdå-l* el. *Dy-vøndå-l*]. — Sidedal til Præstebæk Ø. for Kirken.

Dyresøle. Guide 1886 Dyresølet. — Areal, hvor antagelig Hjortevildt har sølet sig i Brunsttiden; jfr. Dyresøle, V.-Marie S., 653, Hjortesøle sst. og Aaker S., 684.

Dyrsten [*dyr-ste-n*]. DFM 39 p. 415 Dyrstenen i Studeby. — Alm. forekommende Navn paa Bornholm, flere Steder muligvis Øpkaldelse efter den kendte Dyrsten ved Dyrstensholm i V.-Marie S., 653.

Egeeng, Vester-. Lb 1569 Vestre Ege engen. || **Egesager.** Lb 1569 Egis agerenn. — Kollektivet Ege „Egebevoksning“. || **Egeskov.** VSK Orig Ege-Skoven; 1806 Thaarups Bh II 18 Egeskoven; Mansa 1851 Ege Sk. — Lille Skov, hvorefter 42. Sg har Navn.

Ellebæk. Komm 1720—21 Lycke kaldet Ellebeck. || **Ellekær.** I 1926 [*Ælæktjærød*]. — Engdrag ved Kobbeas Udløb. || **Elleløkke Bakke.** I 1926 [*Ælelæktjebakajnj*]. — Bakkeskraaning ved Kelseby. || **Ellemyr.** KR 1684 Ellemyer; I 1926 [*Ælemyr Skåw*]. — Lavning S. for Gamlevælde. Trænavnet El.

Elleseng. Lb 1569 Ellis engen hoss Hans Skonning y Riissid; I 1926 [*Ælæsæjnjen*]. — Ved Knarregd. Subst. bh. Ælle, n. „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp). || **Elleskær** [*æls/æ-rød*]. — Nøgent Skær ved Kelseaaens Udløb, identisk med Raaskær; det kendes ifl. Opt. 1944 paa nogle Elle inde paa Stranden.

Farmors Knald. I 1926 [*Få-rmors Knajl*]. — Klippeknold N.Ø. for Knarregd. Jfr. at Gamlemor og Oldemor kan bruges spøgende om Grundfjeldet (R).

Fattigehavn. Se u. Fittinge Havn.

Fejkosterende [*fajko-starcænan*]. I 1927 [*fajko-sta-* el. *falko-starcænan*]. — Navn paa Loftsgaardsbækkens Udløb og den skovklædte Aadal. Man har vel hentet Ris til Koste her.

Fiskeklippe [*feskakløpan*]. I 1927 [*feskakløpan*]. — Klippeskær ved Strandby. Subst. Fisk i Bet. „Torsk“ (Esp). Klippen har 3 Takker, der minder om Torskens Rygfinner (R).

Fittinge Bæk. Salchow 1813 Fettebebeck; Mansa 1851 Fittenebæk el Tornebæk; I 1926 Fedtingebæk. || **Fittinge Havn** [*fetiŋaha-wm*]. Salchow 1813 Fattigehavn; I 1927 [*fetiŋa ha-wm*]. — Lille Vig S. for Himmerigsport. || **Fittinge Nos** [*fetiŋano-sin*]. I 1927 [*fetiŋano-søn*]. — Efterleddet, hvis Genus er vaktende, maa være Subst. Nos, glða. nös, f., sv., no. nos, Aflydsform til Næse, her brugt om et karakteristisk Kystfremspring. Fittinge er snarest en nyere Afledning af Subst. Fedt, bh. Fitt (Esp) eller det dertil

hørende Vb. bh. fitta „kludre (med noget)“, Subst. bh. Fitteri, n. og Personbetegnelserne Fitta, f. og Fittes, m. (disse sidste hører muligvis til Subst. Fitte „vulva“, se ODS og EspTill). Navnet opfattes som ned-sættende (se ovfr. u. Bebyggelsesnavne), hvilket vel ogsaa fremgaar af Salchows Fattigehavn, der kan være en Omtydning eller et Parallelnavn, næppe Fejlskrift. Jfr. iøvrigt Husnavnet Gnidinge u. Olsker S., 663.

Fosserne [*fásana*]. — Tre Vandfald nær hinanden i Bobbeaas nedre Løb. Subst. Fos „Vandfald“, se Fossebæk u. Rø S., 664.

Fuglehøj. VSK Fuglehøj; Ipsen K 1839 Fuglehøj; Bull 1869 Fuglhøj; Gst Fuglehøj. — Subst. Fugl.

Fævogt. Lb 1569 Fævogtt, gammill fævogtt. — Se Fævogten, Knudsker S., 651.

Gaasebuske. I 1926 [Gá-zabáskana]. — Buskads Ø. for Lensgd. || **Gaasebæk** [*gaw-zabæk*]. VSK Gaasebæk. — Lille Vandløb fra Lensklint ud i Salne Bugt.

Gadebakke [*ga-dabaka(n)*]. I 1926 [Gá-ðabakajnj]. — Navn paa flere mindre, oftest skraanende Jordstykker ved Damaskegd, Krogegd, Kobbegd og Stangegd. Gade, se Indl.

Gammeldam. MK 1817 Gamledam; K 1825—26 Gamle Dam; I 1926 [Gamældam]. — S. for Studeby, paa Skellet til Almindingen. || **Gammelvang**. I 1926 [Gamleván]. — Mindre, skovklædt Areal N.Ø. for Gamlevælde.

Gildesvalden. 1735 (Afskr. Komm 1738) gildes volden. — Gildesplads, formentlig i Sognets sydl. Del, jfr. den cit. Kildes Oplysning: „2de Gildes Pladser her i Sognet, den eene . . . Tolv-Mands Schafren . . . den anden kaldet gildes volden“. Gildesvald, se Knudsker S., 651.

Gongerebæk. Falenkamp 1783 Rongebek (Gongerebek). || **Gongersand** [*gånarasa'n*]. 1762 Urne Add Gongere Sand langs Stranden; I 1926 [Gånarasa'n]; Koch 1945 p. 69 og 79 Gonarasån, Gongare Sån. || **Gongeresandsrende**. I 1927 [*gånarasa-nørænan*]. — Navn paa Loftsgaardsbækken og Lokalteter (en Sandstrækning og et Baadeudløbssted) ved denne. Maaske Subst. ænyda. Gangere „Ridehest, Pasgænger“, evt. som Tilnavn (DgP). Eller en Udvidelse af Subst. Gunge i Bet. „Hængesæk, Hængedynd“, jfr. tilsvarende Former af Navnet Gungehøj, Rutsker S., 662.

Haandklædet. Lb 1569 Handkléditt. — Areal (under Degnegården). Se Haandklædet u. Knudsker S., 651.

Hakkebidde [*hakøbedan*]. I 1926 [Hakøbeðajnj]. — Areal mellem Kelseby og Gamlevælde; her skal ifl. I 1926 være ryddet noget Krat. Vb. hække i den bh. Betydning „rydde (Skov), fjerne Rødder og Træstubbe“ (R).

Hallebakke [*ha-labakan*]. I 1926 [Hajlabakajnj]. — Bakke med Krat-Skov ved Gamle-Bobbebro. || **Hallemyr**. Th Hallemyr. — Ved Gudhjem. Hald, se Indl.

Halvnededal. I 1926 [Hanlaðadá-lijnj]. — Ved Kobbegd. Se u. Halvnedeskov, Allinge Kbst., 643.

Hammerstæl [*hamerstæ-lijn*]. I 1926 [Hamarastæ-lijn]. — Areal ved Lærkesø, hvor der har staaet et Hus, beboet af en Mand ved Navn Hammer (Opt. 1944).

Hanedal. I 1926 [Hå-nadá-l]. — I Knarrebakkerne. Fuglenavnet Hane. **Heslet**. 1806 Thaarups Bh II 20 Hæsled. — Beskrives som „en liden Skovdeel — — bestaaende af smaat Hæselkrat“. Subst. bh. [*hæ-zlə*], n., der forekommer flere Steder (i best. Form) som Benævnelse paa smaa Skovlunde med Hasselkrat, men næppe bruges mere som Appellativ (R). || **Hesselbakke**. Gst Hesselbakke. — Ved Sigtgd. Trænavnet Hessel „Hassel“.

Hestehave. I 1926 [Hæstaha-wa]. — Mark mellem Kelseby og Strandby Bæk. || **Hesteløkker**. I 1926 [Hæstaløktjarna]. — Mark til 12. Sg. i Gamlevælde.

Himmerigsport [*hæmærejspo-rtin* el. *hæmærejs po-rt*]. VSK Himmerigs Port; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Himmerigsport; Vedel BhO p. 363 Himmerigs Port. — Klippeparti, tidl. af Form som en Port.

Hjortedal. I 1926 [Jortadå-lijn]. || **Hjortespring.** I 1926 [Jortasprijnj]. — Dal og Bakkeskraaning V. for Kelseby, ingen Forb. med den nedlagte Hjortegd. || **Hjortevej** [*jo-rtavænj*]. Vejfort 1942 Hjortevejen. — Vej over den nu udstykkede Hjortegds Jorder.

Hjulmageragre [*jawlma-garaa-gra*]. — S. for Hullegd.

Honningsmyr. I 1926 [Honusmy-rn]. — I Studeby.

Horsebøstet. Lb 1569 horsebøstidtt; 1735 (Afskr Komm 1738) ved hørse børsted. — Efterledet er muligvis en Forvanskning af Subst. Byske, n. „Buskads“ (se Indl.). || **Horsekær.** Guide 1886 Horsakjær. — Subst. Hors, n. „Hoppe“, i Sammensætninger „Hest“ (Esp).

Huleng [*hålcænj*]. Lb 1569 Holl engenn; Lb 1569 CodUps Hol engenn. — Udtaleformen gælder en Eng S. for Hullegd. Subst. Hul.

Hullebæk. Salchow 1813 Hollebeck. — Antagelig identisk med Hullegaardssaa (Præsteaa). || **Hulleskov** [*hålskawinj*]. — Elliptisk for Hullegaardsskov.

Hundebrøde [*hænabroðan*]. I 1926 [Håjnjabroðan]. — Navn paa Vejoverføringer ved Kobbegd og Damaskegd. Jfr. Tævestien ndfr.

Hvide Mette Lund [*vi-dæmætælæn*]. DFS 1906/23 Hvidemettelund. ||

Hvide Mettes Sten [*vi-dæ'mætæs ste-n, vi-dæ'mætæs ste-n*]. INM 1880 Hvide Mette; DFM 39 p. 415 Hvide Mettes Sten. — Fsv. Sten, der har ligget paa Lenseng og senere som Bro over en Bæk ved Lillegårde. Den skal ifl. Sagnet have ligget over Gengangersken Hvide Mette (Møller, Folkesagn 1867 p. 22, DFM 39 p. 415), men Sagnet er muligvis sekundært, opstaaet som Forklaring paa Stennavnene Hvide Mette og Lene Svart (se herom ndfr.).

Hydekulle [*hyfæksla*]. — Høj (med Hus) mellem Kirkebyen og Kelseby. Trænavnet Hyld.

Højagre [*håja-gra*]. Lb 1569 Vdj høyskouffuen och høyagir; Lb 1569 CodUps wdj høyskouffuen och paa høyagir. || **Højagre Bakke.** Salchow 1813 Høiagerbakken. — Ved Højagre Ml. Adj. høj. || **Højsager.** Lb 1569 Høys agerenn. — Til Dammegd. Subst. Høj. || **Højskov** [*håjskaw*]. Lb 1569 Vdj høyskouffuen och høyagir, høyskouffs engen; I 1926 [Håjskåw]; Guide 1945 Højskov. — Muligvis forsk. Lokalteter, Lb 1569 vel i Nærheden af Højagre Ml., de øvrige en lille ret højt beliggende Skov mellem Pæregd og Damaskegd. || **Højtorn.** I 1926 [Håj Torn]. — Klippebakke mellem 12. og 13. Sg i Gamlevælde. Her har staaet en Tjørnebusk.

Hønen. Th Hønen. — Stor Sten ved Elleskovsgd. Jfr. Kyllingehønen ndfr. og Æggehønen u. Allinge Kbst., 643.

Høseboderne [*hænsabo-arna*]. I 1926 [Hønsaboarna]. — Bakkedrag ved Kobbeaa N.Ø. for Kobbegd.

Jens Ols Nakke [*jens o'ls naka*]. — Lille Odde ved Kongensmark Hse. Personnavnet Jens Olsen. Jfr. flg. Navn.

Jørgen Ols Flej. I 1927 [*jø-ørn o'ls fløj*]. || **Jørgen Ols Havn.** I 1927 [*jø-ørn o'ls havn*]. — Skær og Baadeplads ved Kongensmark Hse.

Kalvebakke [*kalabakanj*]. I 1926 [Kalabakajnj]. — Areal ved Bobbegd. || **Kalvehul** [*kalahåled*]. I 1926 [Kalahåled]. — Areal m. Krat ved Gamle Bobbe. || **Kalvhavn.** I 1926 [Kalha-wa, Kalha-wajnj]. — Arealer ved Risegd og Kobbegd, det første tidligere skovbevokset og benyttet til Græsning for Kalve.

Karnes [*ka-rnæs*]. — Højdedrag ved Kobbeaas Udløb, af Fiskerne anvendt som Mærke. Der skal her have staaet et Hus, som var beboet af en Kvinde ved Navn Karna (Opt. 1944). Karnes er Gen. af dette Navn, jfr. EspIndl. p. 95.

Kattestjært. KR 1684 Kattestert; UrneJb Kattestiart (Eng). — Ifl. KR 1684 „I Lille støche Iord hoed den første gaard i tald“ (o: i. Sg). Jfr. Husnavnet Kattestjært ovfr. Sammenligningsnavn af samme Art som Ræve-, Rævshale, Hundehale o. lgn., se DS III p. XXXI, eller muligvis et Plantenavn, jfr. Kattestjært og skånsk kattrumpa som Navn paa Agrimonia og bh. Katterumpe om Echium vulgare (Jenssen-Tusch p. 7, 75).

Kelseaa [*kælsæw-(n)*]. K c. 1700 Kilde aae; K 1746—50 kielse-aae; Thurah p. 32 Kielsd-Aae; Thurah, DATl Kielse-Aae; 1762 UrneAdd Kiældse Aae; K 1778 Kiels Aae; Skougaard 1804 Kjelse-Aaen; Salchow 1813 Kjelse-

aae; Dagen 10/8 1824 Kilsaae; Thaarup 1839 p. 88 Kielse-Aaen; Trap¹ Kjelse-Aa; Guide 1886 Kjelse Aa, Kjeldse Aa eller Kløve Aa; Gst Kjeldse Aa; Trap³ Kjelds Aa; Trap⁴ Keldse Aa. || **Kelsebro**. Gst Kjeldse Bro; Guide 1914 Lundebro eller Kjeldse Bro (Lundebro almindeligst); Guide 1945 Kelse Bro. — Af Gaardnavnet Kelseby (s. d.). Kaldes ogsaa Lundea og -bro.

Kildevad, Lille- [*kjilvɑ-d*]. Lb 1569 Hoss lille Kiille wadtt; 1762 Urne Add Lille Kildevad i Risén. — Vadedet og Eng S.V. for Nybro; jfr. Kildevad(shuse) ovfr. Den optegnede Udtale er best. Form.

Kirkeager [*kjærkə-ɑgər*]. — Til Hullegd. || **Kirkeeng, Store-** [*kjærkə-ɑnən*]. KR 1684 største Kierche Engen oppe ved rißen; 1735 (Afskr. Komm 1738) store Kirche Engen oppe ved Risén sønder i Sognet. — Ved Kildevad. || **Kirkeeng, Lille-**. KR 1684 Lille Kirche Engen ved prestens aaß; 1735 (Afskr. Komm 1738) Lille Kierche Engen ved Præstens Aas. || **Kirkegade**. Komm 1738 Kirche-gade. — „Een liden Eenemarch og fællis fædrift, beliggende midt i Sognet“. || **Kirkemyren**. Lb 1569 Kirckemyrenn. — Til Dammegd.

Kirsæløkke. Her? 1495? Hüb 33 thenne samme skow, som kalles Kwsze-lycke; 17. Aarh.s Slutn. ThaarupsPap Nr. 16 wed Køse løchen; 1717 Dok Bh 1682—1804 Køse Lycken. — Egn med Skov ved 49. Sg. Skoven, der omtales 1495, hører til Raagelundsgd, men er vel identisk med den senere omtalte Kirsæløkke, hvorefter 49. Sg har Navn. Subst. (foræld.) Kirse „Kirsebær(træ)“ (ODS), jfr. Kørsegd, Klemensker S., 661.

Kirstines Bæk. I 1927 og Opt. 1945 [*kjstnəs bæʃ*]. — Vist andet Navn paa Strandby Bæk (Opt. 1945), men ifl. I 1927 Navn paa Bæk ved 14. Sg. Den kan have Navn af en Ejer af 17. Sg i Strandby, Kirstine Jensdatter, død 1714 (BhS XXX 25).

Kjelds Hul. I 1926 [Ktjæls Hål] Kjelds Hul. — Lavning V. for Studeby. Mandsnavnet K(j)eld, der alm. udtales [*kjæl*] (R), men en Sideform med l er vel tænkelig, jfr. Fjoldemålets Udtale [*ki-əl*] (AB).

Klinterende. Guide 1886 Klinterende; Th Klinterenden. — Vel den Kløft, hvori Bækken over Lensklint løber. || **Klinteskov** [*klintaskawin*]. Guide 1945 Klinteskoven. — Paa Lensklints Skraaning. Klint, se Indl.

Kløveris. Lb 1569 vdj kløffue riiss. || **Kløvstrømme**. I 1926 [Klæw-strømana]. — Ved Præstebækkens og Raagelundsbækkens Sammenløb. Kløv(e), se Indl.

Knarrebakker [*knarabakana*]. Guide 1886 Knarrebakker; Gst 1887 Knarbakker; Gst Knarrebakker. — Elliptisk for Knarregaardsbakker.

Knæbjerg [*knæ-bjæ-r, knæ-bjæ-rabakan*]. I 1926 [Knæbjæ-rbakajnj]; Th Knæbjerg. — Højdedrag S. for 21. Vg, som tidligere har heddet Knæbjergsgd. Af Subst. Knæ, der i Naturnavne betegner enten et Terrænfremspring eller et Knæk paa en Vej, en Aa etc. (DS V 208, VIII 46), her snarest det første. Et Knæbjerg kendes fra Vangede, Gentoftes S., Sokkelund Hrd. (Medd. fra Hist.-Top. Selsk. f. Gjentoftes Kommune 3 p. 271).

Kobbe [*kåba*]. — Navn paa Egnen ved Kobbegd. Subtraktionsdannelse af Gaardnavnet. || **Kobbeaa** [*kåbaa-n*]. 15/10 1555 (Z) Kobbeaa; BWK 1676 Kob Aa; ResenK Kobsta; 1717 i DokBh 1682—1804 Kaabbe Aae, Kaabe Aaen, Kaabbe Gardens Aae; K 1746—50 kobbe-aae; K 1778 Kaabe Aae; Thurah, DATl, Falenkamp 1783 Kobbe-Aae; Skougaard 1804 p. 234 Kobba-Aaen; Salchow 1813 Kobbeaae; Guide 1886 Kobbeaa; Gst 1887 Koppeaa; Gst Kobbeaa. || **Kobbebro** [*kåbabra-n*]. Gst 1887 Koppebro; Gst Kobbebro; Th Kobbe Bro. — Nu fsv. ifl. Guide 1945. || **Kobbedal** [*kåbada-lin*]. DFM 39 p. 173 Kobbeådalen; Th, Guide 1945 Kobbedalen. || **Kobbehave**. 1735 (Afskr. Komm 1738) ved Kobbehaven. — Maaske identisk med Kobbegds Skov, LR 1610 Kubbegaardtzt schoug; eller et selvstændigt Navn indeholdende Subst. bh. Kobb, m. „Træstykke el. Bøje til Lakse- og Torskegarn“ (Esp). Se iøvrigt Kobbegd.

Kokkeløkke [*kåkalylkan*]. I 1926 [Kåkaløktjan]. — Ved 48. Sg. Her skal have staaet et Hus, beboet af en Mand kaldet „Kåkijn“ (I 1926). Slægtsnavnet Kok.

Kongebæk. Se Rongebæk ndfr.

Koppehøj. VSK Koppehøj; Ipsen K 1839 Koppehøj; Bull 1869 Kobbelhøj. — Tæt V. for Valhøj. Subst. ænyda. Kop „Hoved“ (Kalkar, ODS). Formen Kobbelhøj er vel en Fejl eller en Omtydning. Subst. Kobbøl „Skifte“ kendes ikke i Bh. (R).

Korsetyr. Lb 1569 Korsse tiuren. — Agerjord „mett nogen skouff paa“ til Dammegd. Efterleddet kan være Dyrenavnet Tyr, bh. [*tyr*] (Esp Indl 52), mul. brugt om en stor Sten, jfr. Ringetyren, Rutsker S., 663. || **Korsvejmyre.** Salchow 1813 Korsveimyre. — En af Kilderne til Sigtebæk, vel hvor Brommevejen krydser Landevejen Gudhjem—Rønne.

Krabbeløkke [*krabøllyka*]. — Ved Krogegd. Forleddet kan være Subst. bh. Krabba, f. i Betydn. „kroget, bredtvoksende Træ“ (Esp).

Krakbjerg. I 1926 [Krakbjærød]. — Paa den østre, kratbevoksede Skrant af Kobbeadalen. || **Krakeng.** Lb 1569 Krack engen. — Krak, se Indl.

Krogeng. Lb 1569 Krog engenn.

Krækket [*krækad*]. Lb 1569 oppe wid kræcke; Lb 1569 CodUps Kræcke; UK 1843 Krækket; R 1930 [Krækjkjed]. — Lille Skov V. for Kobbeaa ved Spagerbro, jfr. Bebyggelsen Krækket ovfr. Subst. glda. *krækki, n., til bh. Krakk, m. „Krat“ ligesom bh. Byske til Busk.

Kræmmerdal [*kræmarada-lin*]. I 1926 [Kræmaradá-lijn]. — Mindre Dal V. for Kirken og Ødegd. Kaldes ogsaa Trommeredal.

Kuldager [*kula-gærin*]. || **Kullen** [*kuln*]. I 1926 [Kojln]. — Mark og Bakke S. for Gadegd samt Bakke N.V. for 12. Sg i Gamlevælde. Kuld, se Indl.

Kurehøj. Guide 1914 Kurehøj. — Andet Navn paa Salthøj V. for Kelseby. Efter en tidligere Ejer med Slægtsnavnet Kure (Guide 1914).

Kyllingehønen. Th Kyllingehønen. — Stor Sten ved Egeskovsgd; mul. identisk med Laggeresten, se denne samt Hønen ovfr. og Æggehøne u. Allinge Kbst., 643.

Kælderdøen. I 1926 [Ktjæjaradørn]. — Fordybning i Klippevæg ved Kobbeaa neden for Kobbegd.

Kæmpelle [*kæmpælød*]. I 1926 [Ktjæmpa-ælød]. — Kratbevokset Engdrag ved Aagd. || **Kæmpehave** [*kæmpaha-wæn*]. I 1926 [Ktjæmpaha-wajn]. — Areal v. Lærkesø; her har staaet et Hus, hvori „Kæmpen“ boede (I 1926). Slægts- el. Tilnavnet Kæmpe.

Kønke [*kønka*]. I 1926 [Ktjønka-æjnøn] Kjynkengen. — Areal, tidl. Eng, Ø. for Præsteaa, ifl. I 1926 forhen ejet af „Kjynken“, som boede i „Kjynkehuset“. Subtraktionsdannelse til Kønkehøus, hvorom se ovfr.

Laggeresten [*lagaraste-nin*]. I 1926 [Lagaraste-nijn] el. Mektjelssten; Hilsen til M. K. Zahrtmann 1931 p. 21 den ejendommelige „Laggarasten“; Th Laggarastenijn. — Stor, fredet Flytteblok V. for Egeskovsgd, ved Stenhus. Navn efter en Familie med Øgenavnet „Laggarna“ (Opt. 1949), vel Subst. sv., glsv. laggare „Tøndebinder“, ogsaa kendt som Tilnavn (SAOB). Ordet kan have eksisteret som Appellativ i Bh., jfr. Subst. bh. Lagg, m. „Kanten paa en Tønde etc.“ og Vb. bh. lagga opp „istandsætte et Kar af Staver“ (EspTill). En Mulighed er dog et til Vb. bh. lagga „dovne, sløse Tiden bort“ (EspTill) svarende Subst. *Laggara.

Langager [*lånagær*]. I 1926 [Lånagær]. — Mellem Kelseby og Gamlevælde. || **Langeng** [*lånæjnøn*]. I 1926 [Lånæjnøn]; Th Lang Engen. — S. for Strandby.

Lauehavn [*lauaha-wn*]. I 1927 [*lauaha-wn*]. — Baadeplads ved Strandby. Vel Slægtsnavnet Lau, Lou som i Lauegd ovfr., med hvilken Stedet her dog næppe har Forbindelse.

Lene Svarts Sten [*le-n'swa-rts ste-n*, *le-n'swæ-rts ste-n*]. INM 1880 Lehns Svort; DFM 39 p. 415 Lenswårts Sten. — Bortsprængt Klippeblok i Skoven Stokkelund ved Lensklint. Sagnfiguren Lene (Svart), der hører sammen med Hvide Mette (se ovfr.), omtales tidligst af Urne i Tilf. t. Thurah: „Lehnsgaard skal i meget gamle Tider være beboet og formodentlig opbyggt af en Mand, navnlig Sort, og Hustruen skal have heet Lene, af Hinde Gaarden bekommen sit Navn. Udi Gaardens tilliggende Skov skal

vises tvende Stæder med mange Steene, hvor bemeldte tvende Personer skal ligge begravne" (se DFM 39 p. 415, Møller, Folkesagn 1867 p. 22). Ifl. INM 1880 (af J. A. Jørgensen) har to store, brede, flade Sten i Ud-kanten af Skoven paa Lensklint, hvoraf kun den ene var tilbage, været opfattet som Gravsten, og de havde i Folkemunde Navnene Lehns Svort og Hvide Mette.

Lensbjerg [*le-nsbjæ-ra*]. Komm 1738 Leens-Bierg, Leensbjerg; K 1746 —50 Leens-Bierg; Thurah Leens Bierg; Falenkamp 1783, Salchow 1813 Leensbjerg; Bull 1869 Bjerget. || Lensbjerg Skov. 1806 Thaarups Bh II 18 Lensbjergskov. — Forekommer tidligst i Gaardnavnet Under Lensbjerg (se Lensbjergegd ovfr.) i Formørne Wnderlitzzbierg (1598, 1606) og Under Litzberg (Mejer). Hvis disse Former er oprindelige, kan Navnet sammenstilles med det østjyske Sogne- og Herredsnavn Lisbjerg, VJb Lithæsbiarghæreth (se om dette K. Hald i ØstjydsK Hjemstavn III 13 f.), hvis Forled kunde være Mandsnavnet glda. Lithær, der dog er usikkert (DgP). Det nuværende Navn er snarest Ellipse af Lensgaardsbjerg. || **Lensdal**. Panum 1830 p. 16 Lehngaardsdalen; Ipsen 1866 Lehnsdalen. — Dal Ø. for Lensklint. || **Lenseng** [*le-ns'æŋ*]. Salchow 1813 Leenseng; Guide 1886 Lehseng; Gst Lenseng. || **Lenshave**. Lb 1569 wdj leens hauffue; KR 1684 Leenshaven; K 1744, K 1778 Leenshaug; Guide 1886 Sønder Lehs have (Skov). — Muligvis identisk med Lensgaards Skov (Skovudvisning 1704 Lensgars skouf). || **Lensklint** [*le-ns'klint*]. Rel 1743 Leen Klint; Thurah p. 34 Leens-Klint; Skougaard 1804 p. 229 Lensklint; Panum 1830 p. 15 og 24 Lehns Klint, Lehnsklint; UK 1843 Klint; Mansa 1851 Lehns Klint; Trap¹ Lensklint; Guide 1886 Lehsklint; Gst Lensklint. || **Lensskov**. Skovudvisning 1704 Lensgars skouf; Ipsen 1866 Lehns Skov; BhFisk 1933 p. 9—10 Lensgaarskauin, Lensskau. — Elliptisk for Lensgaards- (Dal, Eng, Have, Klint, Skov).

Lerager [*le-ra-gør*]. — Ved Hullegd. Subst. Lør.

Lerjerne. Esp (u. Lërja) Stednavnet Lërjarna i Østerlarsker. — Plur. best. F. af Subst. bh. Lërja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord“ (Esp). Se Lerjen u. Hasle Kbst., 642.

Lilleper [*liljæ'pær*]. — Mark til Krogegd. Mandsnavnet Per.

Linstæl [*(dæn læŋ) li-nstæ-liŋ*]. I 1926 [Dejn læŋ Li-nstæ-lijn]. — Engdrag ved Kobbeaas Udløb; menes at have været brugt til Tørring af Lin „Hør“ (I 1926). Stæl, hvorom se Indl., betegner her et Omraade ell. Areal, hvorpaa der formodentlig aldrig har staaet Bygninger.

Lundæa. I 1927 [*lænæ-a-n*]. || **Lundebro** [*lænabro-æn*]. Guide 1914 Lundebro eller Kjeldse Bro; Lundebro mere almindeligt brugt. || **Lundegade** [*lænæga-dan*]. I 1926 [Låjnægå-ðan]. — Kelseaas Udløb, Broen over Aaen og et mindre, græsklædt Areal, tidligere Sommerfestplads. Har Navn efter en Mand v. Navn Lund i Lundehuset (R).

Lærkesø [*la-rkæ'jø*]. K 1746—50 Lærke-Sø; Thurah Lærke Sø; Salchow 1813 Lærkesøen; Mansa 1851 Lærke Myre; Bull 1869 Lærke Sø; Gst Lærkesø; Teinnæs [larkesjö]. — Snarest Fuglenavnet Lærke, bh. *la-rka*, f.; derimod ikke Trænavnet Lærk (Larix), da dette Træ først er kommet til Danmark c. 1765 (ODS).

Markergrund [*ma-rkaragrænød*]. — Grund ud for Strandby. Slægtsnavnet Marker.

Melbidde. I 1926 [Mæ-lbæðajn]. — Navn paa et mindre Jordstykke til 22. Sg i Kelseby. Forleddet er snarest bh. mæl-. „mellem“. || **Melsted Aa** [*mæ-lstæbæŋ*]. K c. 1700 Melsteds Becke; K 1744 Melsteds Aae; K 1746—50 meel-Stæd-aae; 1762 Urne Add Mælstæd Aae; K 1778 Melsted Aae, Meelsted Aae eller Mølle Aae; Salchow 1813 Meelstedaee; Trap¹ Mælsted-Aa; Gst Melsted Aa; K. A. Petersen Mælaaen; Koch 1945 Melstedbæk. || **Melsted Sand** [*mæ-lstæsa-nin*]. — Sandstrækning ved Bæk-kens Udløb. Melsted, se u. Gudhjem S., 672.

Mikkels Sten. I 1926 [Lagaraste-nijnj el. Mektjælsste-n]; DFM 39 p. 173 Mikkels Sten; Th Mikkelstenen. — Identisk med Laggeresten. Personnavnet Mikkell.

Milelund. Lb 1569 hoss mile lunden. — Subst. Mile „Kulmile“.

Mjøreng. Lb 1569 Miør engenn. — Adj. glda. miør „skør, smuldrende“, se u. Mjörn i Knudsker S., 651.

Mosemyre. Guide 1886 Mosemyre. — Subst. Mose bruges i Bh. ogsaa om Tørvemasse (bestaaende af Tørvemos) (R); Navnet kan altsaa betyde „Tørvemyre“.

Munkemyre. Guide 1886 Munkemyre. — Slægtsnavnet Munk.

Myrebakker. Ipsen K 1839, UK 1843 Myrebakkerne; Mansa 1851 Myre Bakkerne; Gst 1887 Myrebakker. — Ved Myrelængen. || **Myrehul.** I 1926 [My-rahåleð]. — Lavning, tidl. Mosehul, ved Bobbegd. Subst. Myr, se Indl.

Mølleaa. K 1744 Mølle Aae; K 1778 Meelsted Aae eller Mølle Aa. — Andet Navn paa Melsted Aa, der drev en Vandmølle i Melsted (saal. paa K 1746—50). || **Mølleager.** Lb 1569 Mølle agerenn. — Til Dammegd, S.Ø. for hvilken der laa en Vandml (K 1746—50). || **Møllebakke.** INM 1880, Vedel BhO p. 5 Møllebakken ved Gudhjem. — Vist mellem Hallegd og Lauegd ved Gudhjem, hvor der endnu staar en Vindmølle (Gst). || **Møllebjerg.** Gst Møllebjerg. || **Møllebro.** 1864 (Th) Møllebroen. — Ved den fsv. Møllegd. || **Møllebæk.** Lb 1569 møllebeckindtt; Salchow 1813 Møllebek. — Del af Kobbeaa ved den fsv. Møllegd. || **Møllelække** [møllelykkan]. I 1926 [Møllelæktjan]. — Ved Møllehuset (den nedlagte Møllegd). || **Møllestenene** [mølleste-nana]. I 1926 [Mølleste-nana]. — Store Sten i Kobbeaa (I 1926) og Gadegaardsaa (Opt. 1944). K 1746—50 har Vandmøller begge Steder. || **Møllevej.** I 1926 [Møllevej]. — Overkørsel over Kobbeaa ved Kirsælkegd. Her skal have været en Vandmølle.

Naalekrog. I 1926 [Nå-lakrá-gijnj]. — Mindre Areal S.Ø. for Loftsgd, vist tidligere med Skov. Forleddet kunde hentyde til Bevoksning af Naaleurt, bh. Navn paa (glatbladet) Dueurt, *Epilobium montanum* (se Jønsen-Tusch 79 og R i Afh. P. Thorsen 1942 p. 118).

Nathaven. I 1926 [Natha-wajnj]. — Areal S. for Kobbegd; vel Indhegning, hvor man havde Heste eller Kreaturer om Natten.

Nissestæl [nesastæ-lin]. I 1926 [Nesastæ-lijn]. — Mark S. for Lærkesø, hvor en Person ved Navn „Nissaj“ boede (I 1926).

Nordbaggehøj. 1762 UrneAdd Norbage Høien i Strandbye. — Subst. Nordbage i den ældre Betydning „Nordmand“, der ogsaa kendes som Slægtsnavn, jfr. Nordbagged i Povlsker S., 682.

Nybro [ny-’bro-]. Lb 1569 hoss Nybro; 1735 (Afskr. Komm 1738) Nye broe; VSK Nye Broe; Salchow 1813, Panum 1830 p. 19 Nyebro; Gst 1887 Nybro.

Nørrevang [nåre vån]. — Ved Krogegd.

Osand. K 1746—50, Thurah, DAtl Øe-Sanden; 1762 UrneAdd Ove eller Oe-Sanden langs Stranden, Oesand; K c. 1770 Øesanden; Ipsen K 1839 Oe Sanden. — Stranden ved Kobbeaas Udløb. Forleddet er Subst. bh. O, f. „Vod“ (Esp); se Over-Sandegd ovfr. og Osand Bugt, Allinge-Sandvig Kbst. Landdistr., 644 a.

Ottesangen [otásånin]. I 1926 [Owtasånijn]. — Areal S. for Lynggd. Subst. bh. Otesång, m. „Ottesang, Froprædiken“ (Esp).

Pasemyr. I 1926 [Pázamy-rn]. — Tidl. Mose i Studeby. Forleddet er Subst. bh. Páz, m. „Person, der trasker tungt“ (R), til vb. bh. påsa „traske i Dynd og Søle“ (Esp).

Peberhøj [pevarhá-ñ]. 1808 Borrijnh IV 38 Peberhøien; INM 1880 Peberhøi; Vedel BhO p. 256, Gst Peberhøj. — Fsv. Bavnehøj. Forleddet er vel et Plantenavn, f. Eks. Stenpeber „bidende Stenurt“, *Sedum acre*, eller Peberurt „Strandkarse“, *Lepidium latifolium*. Ingen af disse Navne kendes dog i Bh.

Pilstykke [pi-’lustykád]. || Pilstykke Krog [pi-’lustykákra-gijnj]. — Marker S. for Hullegd. Trænavnet Pil.

Pladsløkke [pla-’salykkan]. UdmJb 1729—38 Place Lykken; (her?) K 1778 Rasse Lykken; UK 1818 Pladse Løkke; I 1926 [Plá-saløktjan]. — Tidligt opdyrket Areal (med Hus, se u. Bebyggelsesnavne) i Lyngen N. for Løkkegd. Subst. Plads i Betydn. „Byggested, ryddet Sted i Skov el. Udmærk“.

Pommern [*påmørn*]. I 1926 [Påmørn]. — Større Omraade mellem Bækkegd, Højager Ml. og Nybro, hvor der bl. a. skal have boet en Mand kaldet „Pommerijn“ (I 1926), vel Tilm. Pommering, egl. „Mand fra Pommern“.

Potterlund. I 1926 [Påtaralåjn]. — Lille Skov ved Aaen N. for Agerbygd. Subst. bh. Pottara, m. „Pottemager“ (Esp).

Præsteaa [*præ-staov-n*]. 1762 UrneAdd Præste Aaen; Gst, Trap^d Præstebæk; Guide 1945 Præstebæk; ofte høres Præsteaaen. || **Præstebrødde** [*præ-stabrodan*]. Salchow 1813 et Vadested, Præstebrødden kaldet; Th Præstebryggen. — Flere Lokaltiteter, Vej S. for Præstegd (Opt. 1944), Vej over Melsted Aa Ø. for Gadegd (Th, Opt. 1944, jfr. Præstevej ndfr.) og Vadested over Præsteaa N.Ø. for Kirken (Salchow). || **Præstedal** [*præ-stada-lin*]. — S. for Præstegd. || **Præstejord**. Lb 1569 hoss prestejordenn, synder hen hoss prestejordenn. || **Præstens Aas**. (Her?) Lb 1569 Synden Aassenn; KR 1684 Lille Kierche Engen ved prestens aas; 1735 (Komm 1738) Lille Kirche Engen ved Præstens Aas. — Næppe identisk med Aasen sydligt i Sognet eller Aasen i Gudhjem. || **Præstevej** [*præ-stavæ-ŋ*]. — Mellem Damaskegd og Gadegd. Her var der tidligere, omtrent hvor nu Jernbanen gaar, en Vej, ad hvilken Præsten kørte til og fra Annekset Gudhjem. Jfr. Degnebrødde ovfr.

Pærekær. Lb 1569 hoss Pære Kier; KR 1684 hoes perre Kiered; 1735 (Afskr. Komm 1738) Pære Kiæred, Pæreakiæred. — Snarest Ellipse af Pæregaarskær.

Raagelunds bæk [*rå-galønsø-v-n*]. Thurah Raage-Lunds-Bekke; 1762 Urne Add Raagelunds Aae; DATl Raage-Lunds-Bek; K 1778 Raagelunds-bekken; Ipsen K 1839 Rogelunds bek. — Paa de citerede Kort afsat mellem Kobbeaa og Melsted Aa, men snarere Navn paa (Del af) Kobbeaa, ved Raagelundsgd, jfr. 1762 UrneAdd: „Raagelunds Aae staaer hos i Kortet [o: ved Mælstæd Aae], men sliig udløbende Aae er der ei bekiendt; dog i gamle Dage skal Kobbegaard og have hedt Raagelunds Gaard. Og oven for løber i Kobbæ Aaen ved Stabbe et stort Vand Hull, eller Høle imellem 2de høye Klipper 1) Raagelunds Aaen, 2) Præste Aaen“ etc. || **Raagelundsskov**. 1495? Hüb 34 Raagelunds skov; 1543? Hüb 128 Rogelwndz skoffw. — Skoven kaldes ogsaa Kirsæløkke, s. d.

Raaskær [*rø-æ-rød*]. Gst 1887, Gst Roskær; I 1927 Raaskæret, ikke Roskær. — Skær ved Kelseaas Udløb; hedder ogsaa Elleskær. Snarest Subst. Raa „Stang“, idet man kan have haft en saadan som Mærke for Skæret foruden de under Elleskær omtalte Elle. — KBJ: Da Skæret ligger ved Kelseaas Udløb kan Forleddet være et Ord svarende til oldn. rås, f. „Løb, Ve, Aabning, hvorigjennem noget saasom Vand og deslige tager sit Løb“ (Fritzner), no. Dial. Raas „Rende, Vandløb, o. s. v.“, se DS IX 88.

Ridderløkke. I 1926 [Røðaraløktjan]. — Areal u. 11. Sg i Gamlevælde; det skal en Tid være drevet af en Mand ved Navn Ridder (I 1926). || **Ridderstæl**. I 1926 [Røðarastæ-lijn]. — Areal N. for Knarregd. Slægtsnavnet Ridder.

Risebæk [*ri-zabæk-ŋ*]. — Tilløb til Kobbeaa fra Risen. || **Risen** [*ri-zan*]. Lb 1569 Store engen y Rijsen, y Riissen hoss Rasmus Lars Engh, Aspiss engenn y Riissiitt; KR 1684 oppe ved rißen; 1735 (Afskr. Komm 1738) oppe ved Risen, Trende Enge i Riisen; K 1746—50 Risen; UrneJb Risem; 1762 UrneAdd Lille Kildevad i Risen; 1806 Thaarups Bh II 14 Riisen Skov; Salchow 1813 Risen, Riisen-Skov; Panum 1830 p. 25 Riise-(Skov); Thaarup 1839 p. 217 Risenskov; Mansa 1851, Gst, Trap^d Risen (Skov). || **Riseng**. Lb 1569 Riiss engen Synden och norden møllebeckindtt. || **Risevej** [*ri-zavæ-ŋ*]. Th, Vejfort 1942 Risevejen. — Gennem Risen. Subst. Ris, se Incl.

Rongebæk. K c. 1700 Konge Beck; K 1746—50 Ronge-beke; Thurah Ronge Bekke; 1762 Urne Add Ronge eller Ronde-bech eller Willums Bech; DATl Ronge-Bek; K 1778 Konge-bek; Falenkamp 1783 Rongebek (Gongerebek). — Andet Navn paa Torne- eller Loftsgaardsbæk. Konge- er vel Fejl for Ronge-, der trods Skrivemaaden med o sikkert er det flere Gange blandt Ejerne af 11. og 12. Sg i Gamlevælde forekommende Slægtsnavn Runge (BhS XXX 18 f.).

Rumpen. I 1926 [Råmpan]. — Navn paa Arealer V. for Kirsæløkkegd og V. for Kelseby. Subst. Rumppe om langt smalt Areal.

Rundeng. I 1926 [Råjnæjnjen]. — Ved Kobbegd. || **Rundløkke.** Komm 1720—21 Rundlycken, liggende Midt udi den brudte Jord; I 1926 [Råjnjløktjan]. — V. for 11. Sg i Gamlevælde. Adj. rund. Om Rundløkke se Indl. u. Løkke.

Runenge [ri-nængana]. — Ved Gadegd. Forleddet kan være Subst. runeda. rûn, f. „Rune“. Der er fundet Stumper af brændte Mursten og Tegl samt Mønter og et Sølvkors, men der vides intet om Runestensfund her (Opt. 1944).

Rævegrav [ræ-wægra-wæn]. — Klippeskaar paa Brante mellem Salne og Gudhjem. || **Rævehul** [ræ-wahåled]. I 1926 [Ræ-wahåled]. — Kratbevokset Sænkning i Kobbæas sydøstl. Skraaning ved Over-Sandegd. || **Rævehøj.** I 1926 [Ræ-wahøjnj]. — Skovbakke S.V. for Kobbegd.

Rødnæs. VSK Orig Rødnæse; VSK Bodnæse; Guide 1886 Rødnæse; Gst Rødnæs. — Bakketop ved Grænsen til Almindingen. Adj. rød og Subst. Næs (se Indl.) eller mul. et Sammenligningsnavn, jfr. bh. Rødnæs „rødnæsset Person“ (R), ODS Rødnæse. Ogsaa Navn paa Grund ved Svaneke.

Røgelseeng. Lb 1569 Røgelse engen. — Navn paa Jord henlagt til Kirkens Forsyning med Røgelse. Jfr. Haandklædet ovfr. (Se Gunnar Knudsen i NoB XXII (1934) p. 99).

Rønnebakke. I 1926 [Rønëbakajnj]. — Areal m. Bakke S. for Kelseby. Trænævnet Røn.

Sakkehave [sakaha-wæn]. I 1926 [Sagaha-wajnj] Sakkehaven. — Lille Areal i Kongensmark. Skal ifl. Opt. 1944 have Navn efter en Mand ved Navn Isak (søn).

Salgreneager. I 1926 [Salgre-na-â-gør]. — Ved Salgrenegd.

Salne Aa [sa-lnæwæn]. — Bobbeaa. || **Salne Bugt** [sa-lnæbåkten]. BWK 1676 Salnebugt; ResenK Salne Bucht; K 1744 Salmebugt; 1762 UrneAdd Salne Bugt eller Viig; K 1778, Falenkamp 1783 Salne-Bugt; Panum 1830 p. 69 Salenebugten; Trap¹ Salene-Bugt; Gst Salene Bugt. || **Salne Havn** [sa-lnæha-wæn]. — Baadeplads ud for Salnehuset; se Salne ovfr. u. Bebyggelsesnavne.

Salthøj. Gst Salthøj; I 1926 [Salthåj]. — V. for Kelseby. Subst. Salt. Højen kaldes ogsaa Kurehøj.

Sandager. Th Sandager. — Ved Kelseas Udløb. || **Sandkrog.** I 1927 [sa-nkrå-gjnj]. — Lille Vig ved Kobbæas Udløb. || **Sandløkke** [sa-nlykjan]. — S. for Melstedgd.

Sasseløkke [sasølykja]. — Ved Lauegd. Personnavnet (Tilnavnet?) Sasse, der er kendt fra Bornholm 1511 (DgP). Man skulde dog vente Sættelsesvokalen -a (R).

Sejersløkke. Lb 1569 Seygers lycke. — Mandsnavnet Sejer, glda. Sighar.

Sigtebæk [sa-jta-bæk]. Salchow 1813 Sigtebeck; Gst Sigtebæk. — Snaarest Ellipse af Sigtegaards- ell. Sigtemøllebæk, af Sigtemølle „Mølle med Sigteværk“, jfr. Sigtegd og Sigtemølle i Aaker S., 684. Der findes dog et Subst. bh. Seit [sa-jit], m. „Sigte“ (Esp), der forekommer som Navn paa en Lavning i Povlsker S., 682. || **Sigtevej** [sa-jtavænj]. Vejfort 1942 Sigtevejen. — Elliptisk for Sigtegaardsvej.

Sildebakke. I 1926 [Sijlabakajnj]. — Ved Spageraa, S. for 40.—41. Sg. || **Sildehul** [sijlahåled]. I 1926 [Sijlahåled]. — Lavning v. Vejen N. for Pilegd. Her skal der engang være vættet en Vogn med et Læs Sild (I 1926).

Skaane. I 1926 [Skå-nø]. — Bakkeskraaning N. for Agerbygd. Opkaldelse efter Landskabsnavnet eller Subtraktion af Skaanehus.

Skadelandsbakke. UrneAdd 1762 Skadelands Bakken ved Leenbjerg. — Muligvis det glda. Tilnavn Skadeland; en velbyrdig Laurents (Laurits) Skadeland nævnes som Kannik i Viborg og Lund i Slutn. af 15. Aarh. Eller Fuglenavnet Skade, jfr. DS IV 667.

Skagelfald. Lb 1569 Skagelfaldtt. — Ifl. Dok 1750 (Afskr. Thaarups Bh V 91) findes der af Bedegader og Skagelfald „Et udi Østerlarskersogn ... tæt ved Kirken“. Om Navnet se Skagelfald u. Rønne Kbst., 641.

?**Skallen.** Teinnæs [Skajljn]. — Skovlund i Risen. Udtalen kan tolkes som best. Form mask. af Subst. bh. Skajl, m. „Hammeren paa en Øxe og lignende Redskaber“ (Esp), men ogsaa som et Skallingen (best. Form).

Skindskvalperende [*šinswalpærænən*]. I 1926 [Šjijnšwalpa-ræjnjan]; I 1927 [*šinswalpan*]. — Klippekløft ved Himmerigsport; her blev Skindene efter Slagtning lagt hen for at udblødes (R). Vb. bh. svalpa, skvalpa „skvalpe, skvulpe“ (Esp Till).

Skovhullet. I 1926 [Škåwhåløð]. — Aaben Plads v. Kobbegd i en Bredning af den skovklædte Kobbedal.

Skurvhøje [*škar'hāja, skara'hāja*]. I 1926 [Škårhāja] Skor- el. Skurhøje. — Bakke V. for Dammegd. Forleddet kan være Subst. Skurv, bh. Škar(r) (Esp) enten i den alm. Betydning „Udslet, Hovedskurv“, idet der kan foreligge et Sammenligningsnavn, eller som Plantenavn (om Snylteplanten Silke, *Cuscuta*), kendt bl. a. fra Skåne og Følster, men paa Bornholm optegnet i Formen Skorbijnja (Jenssen-Tusch p. 69).

Skvalphøl [*šwalphø-lin, sjældnere šwalphø-lin*]. I 1926 [Šwalphø-lijn]. — Fordybning i Præsteaa nær Stavehøl. Forleddet er Subst. bh. Skvalp, Svalp, m. „Skvulp“ eller et Vb. skvalpe (se ovi. u. Skindskvalperende).

Sladdertorn [*šladarto-rvin*]. I 1926 [Šladørtornijn]. — To store Tjørnebuske mellem Tornegd og Rodholmugd (Opt. 1944) og mellem 10. og 11. Sg i Gamlevælde (I 1926). Om den sidste fortælles, at to Naboer ofte stod bag Tjørnen og sladre (I 1926).

Smedebakke. Salchow 1813 Smedebakken. — 800 Alen N. for Kirken.

|| **Smedeløkke.** I 1926 [Smeðaløktjan]. — Forskellige Lokalteter: et Areal N.Ø. for Kobbegd, et indhegnet Areal ved Løkkegd og et Areal ved Glasergd.

Snæggebjerg [*šnæða*]. VSK Snekkehøj; I 1926 [Snægdja el. Snægdjæ-bjær]. — Høj (nu fsv.?) V. for Spageraa ved Aagd. Forleddet kan være Vb. bh. snæggja „blæse koldt, være bidende (om Luften)“ (EspTill); Navnet bliver da en Parallel til det hyppigt forekommende Blæs(e)bjerg. Hvis Skrivemaaden paa VSK er rigtig, foreligger der Omtydning af et ældre Snækebjerg, -høj, der forekommer andre Steder (DS I 25, VII 320) og tolkes af Snække „Skib“ med Henviisning til „Skibssætninger“ fra Oldtiden (DS VII 320). Formen [*šnæða*] er næppe en Subtraktionsdannelse, men en Afledning paa -a, se u. Naturnavn Sylte, Ibsker S., 674.

Sommerstuerne. I 1926 [Såmørståwærna]. — Areal Ø. for Knarregd, tidl. skovklædt med aabne Pletter, saakaldte „Stuer“ (I 1926).

Sortebakke. I 1926 [Švá-rtëbakajn]. — S. for Lynggd. || **Sortebjerg.** Gst Sortebjerg. || **Sorteklippe** [*dær, šwårta klëpan*]. I 1927 [*dær, šwårta klëpan*]; Koch 1945 Svorte Kløppa. — Klippeblok i Fladvandet Ø. for Melsted. || **Sortemyre.** Guide 1886 Sortemyre. || **Sorthøjs Løkke.** Lb 1569 Suorthøys lycke. — Bruges af Michell Yde y Gudiom, men ligger rimeligvis i Øster-Larsker S., muligt ved Sortebjerg.

Spageraa [*špa-garaaw-n, -bæŕin*]. Guide 1945 Spageraa. — Afsnit af Kobbeaa ved St.- og L.-Spagergd. || **Spagerbro** [*špa-garabro-æn*]. Guide 1886 Spagerbro; Gst 1887 Spager Bro; Gst Spagerbro.

Spigerborskafte. Lb 1569 vid Spigerbor skafftedtt. — Sammenligningsnavn om Areal af uregelmæssig Form; jfr. de hyppigt forekommende Marknavne Naverskaft og Vimmelskaft. Spigerbor(skaft) forekommer nogle Gange i sønderjyske Marknavne (DS III 15, DS V 21, 272). Jfr. iøvrigt *Nomina Geographica Neerlandica* VII 155 ff.

Staaledam. UK 1805 Staaledammen; K 1825—26 Staaledammen. — Ved Studeby, imellem Øredam og Langemyr. Slægtsnavnet Staaled, jfr. Staaledg, Nyker S., 652.

Stabbe. Se Stave.

Stangegade. Teinnæs [Stångagådan]. — Smal Lyngstrækning, Del af Stangemarken. || **Stangekrogsbakke.** Salchow 1813 Stangekrogs Bakken. — Ifl. Salchow $\frac{1}{4}$ Mil N.V. for Kirken. Stangekrog er vel Egnen bag Stangegd, elliptisk for Stangegaardskrog. Jfr. Bebyggelsesnavnet Stangebakker. || **Stangemark** [*štånåmar-kæn*]. UdmKomm 1727 Stange Mark; UdmJb 1729—38 Stangemarchen; K 1746—50 Stange-Mark; UK 1843,

M 1844, Guide 1886 Stangemarken; Gst, Trap⁴ Stangemark. — Tidligere Udmærksjord, delvis i Øster-Marie Sogn. Ellipse for Stangegaardsmark, efter 25. Sg Glasergd, der i 17. Aarh. hed Stangegd. || **Stangevej** [*stånævæ-nj*]. Vejfort 1942 Stangevejen. — Vejen forbi 48. Sg Stangegd.

Stave. 1762 UrneAdd ved Stabbe et stort Vandhul eller Høle; I 1926 [Væstræ Sta-va, Ø-stræ Sta-va]. — Marker N. for Stavehøl. || **Stavehøl** [*sta-wøhø-l*]. 1806 Thaarups Pap Nr. 17 Stavhøl; Salchow 1813 Staunhølen; Panum 1830 p. 19 og 75 Stavhøel, Stavrhøel; UK 1843 Stav-Høel; Mansa 1851 Stavhøl; Trap¹ Staverhøel; Ipsen 1866 Stavhøl; Esp 333 Stauhøl; Gat 1887, Trap³ Stavrhøl; AL 1912, Trap⁴, Gst Stavehøl. || **Stavelunde** [*sta-wø'løna*]. I 1926 [Sta-velåjnja]. — Lille Skov N. for Stavehøl. Det usammensatte Stave er vel et Egnsnavn som Bobbe og Kobbe ovfr., afledt af Subst. Stav, bh. [*sta-w*], m. (EspIndl 74), jfr. m. Hens. t. Orddannelsen Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674; Navnene Stavehøl og -lunde er sammensat med dette, ikke med Subst. Stav, da man i saa Fald vilde vente Formerne Stav-, Stava- eller Stavs-. Navnet er muligvis omtydret af det i Formen 1762 Stabbe foreliggende Subst. bh. Stabba, f. „Træstamme, som staaer paa Rod; Træstump el. Støtte under en Ting“ (Esp), jfr. Stabbealle i Ø.-Marie S., 673. En anden Omtydning (til det form- og betydningsbeslægtede Subst. Staver) foreligger i Formerne Stav-, Staverhøl.

Stavsdal [*sta-wø'da-l*]. KR 1684 Ved staußdalle; Komm 1685 i stausdall; Skiftepr 1690 i staufsdahl; Komm 1691 Staufsdall; Komm 1720—21 Stauerdal; K 1744 Stausdalen; K 1746—50 Staus-Dall; K 1778 Staus Dalen; UrneJb Stausdahl; UK 1806 Staurdal; Mansa 1851, Bull 1869, Guide 1886 Stausdal; Gst 1916 Stavsdal. — Dal, der fra Klemensker S. gennem Nyker Plantage strækker sig ind i Ø.-Larsker S. Subst. Stav, bh. [*sta-w*], m. „Stok, Kæp“.

Stejlet. I 1926 [Støjldø]. — Skraanende Areal S. for St.-Spagergd. Substantivering af Adj. støj; jfr. m. Hens. t. Formen bh. Vådtet „det vaade“ og Smultet „smult Vand“ (EspIndl 94) og den u. Tykken, Klemensker S., 661 behandlede Navnetype.

Stenager. I 1926 [Stē-någer]. — S.V. for Kobbegd. || **Stenhøj**. Lb 1569 hoss stenhøy.

Stokkebakke. I 1926 [Ståkabakajnj]. — Skraanende Areal V. for Stangegd. || **Stokkelund** [*ståka'løn*]. DFS 1906/23 Stokkalujnj; DFM 39 p. 415 Stokkelund. — Skov N. for Lensklint; Subst. Stok „Tømmerstok“.

Stolthals Odde. K 1744 Stolthals Odde; K c. 1760 Staalhals Odde, Staalhals Batterie; 1762 UrneAdd Stolt eller Stort Hald, Stolt eller Stort-hald Odde; K 1778 Stolthals Odde; Falenkamp 1783 Stolthals-Odde. — Klippe i Søen el. Odde med et fsv. Batteri ved Kongensmark. Formen Storthald (1762) er muligvis den oprindelige, sammensat med et Subst. *Stort „Styrt; stejlt Sted“, jfr. Styrtehøl, -klipper ndfr., i saa Fald med Likvidskifte $r > 1$, jfr. Udtalen af Horkereklippe m. fl. u. Gudhjem S., 672. Efterleddet er i saa Fald Subst. Hald, hvorom se Indl.

Storager [*sto-ra-gør*]. I 1926 [Storå-gør]. — Mellem Gamlevælde og Kelseby. || **Storeng**. Lb 1569 Store engen y Rijssen, høyskouffuen och store-engen; 1735 (Afskr. Komm 1738) (et Lyng torp) ved Præstens stor En.

Strandby Bæk [*stra-nby-bækjn*]. Mansa 1851 Strandbybæk; Trap¹ Stranby-Bæk; Bull 1869 Strandbybæk; Gat Strandby Bæk. — Bækken ældre Navn er Danielsbæk. || **Strandby Havn**. Salchow 1813 Strandbyehavn. || **Strandløkker** [*stra-nlykarna*]. I 1926 [Strå-nløktjarna]. — N. for Strandby.

Strimlen. I 1926 [Strømlan]. — Areal i Kelseby.

Strueeng. Lb 1569 Strue engenn. — Maaske Subst. Strube, bh. [*stri-va*] (EspIndl 27), der oftere forekommer i Engnavne i Sønderjylland, jfr. Strubeeng DS IV 321.

Stykkerne [*stykæn*]. — Klipper eller Skær ved Kongensmark. Navnet hentyder muligvis til Kanonerne, „Stykkerne“, paa det nedlagte Stolthals Batteri.

Styrtehøl. Esp Stortehölijn. — 2 Lokaliteter, dels en Fordybning, dan-

net af et Vandfald, i Bobbeaa, dels andet Navn paa Stavehøl i Kobbeaa. Vb. bh. storta „styrte“ (Esp) eller det ndfr. nævnte Subst. || **Styrteklipper** [stærtækloparna]. I 1926 [Stærtækloparna]. — Stejl Klippevæg ved Kobbeaa. Vb. bh. storta ell. Subst. Storta, f., der bl. a. foreligger i Stortarna, pl. f. „Navn paa nogle høje Klipper ved Gudhjem, saa kaldte, fordi ofte Kreature styrte ned ad disse bratte Høider“ (Esp). Jfr. Stolthals Odde ovfr.

Sukkerfadet. I 1926 [Såkerfå-øð]. — Areal S. for Kelseby; en tidl. Ejer nedgravede her et stort Sukkerfad som Vandbeholder.

Surløkke. I 1926 [Su-rløktja]. — Ved Kirseløkkegd. Adj. sur.

Svarvereng. Lb 1569 Suoruere engen. — Subst. Svarver „Drejer“, der findes baade som Appellativ (Kalkar IV 223 og ODS) og Tilnavn i ældre Dansk (Fortid og Nutid 1945 p. 137).

Svinebæk [svi-nabækjín]. I 1926 [Svi-nabæktjijnj]. — Ubetydeligt, nu bortdrænet, Vandløb tæt S.Ø. for Loftsgaards Bæk. Subst. Svin.

Sælhul. I 1927 [sæ-lahåløð]. — Lavning ved en lille Bæk N. for Over-Sandegd; her skal engang have boet en Sæl, bh. [æ-l] (EspIndl 23).

Søfod. Guide 1885 Søfoden; Gst 1887 Søfod. — Højdedrag (Kote 319) V. for Lærkesø. Navnet er ifl. Guide 1914 nu ukendt. Subst. Fod om Bakke, jfr. Vellingfod DS IV 92 og Vildfod DS V 141.

Sønderbakke [sønrræ baka]. I 1926 [Sønrræ Bakka]. — Arealer S. for Kelseby og ved Gadegd. || **Sønderkrog** [sønrrækra-gin]. I 1927 [sønrræ krå-g]. — Lille Vig S.Ø. for Melsted.

Tengselhøj [tænsælhhøj]. Seier, Bornholmske Folkeminder (1934) p. 89 Tengselhøj. — Bakke (m. Hus) N. for Dammegd. Subst. Tengsel „kortskaftet Tværøkse, især benyttet af Bødkere og Træskomagere“, her maaske som Tilnavn, jfr. det beslægtede el. identiske runeda. bæxla, f. som Tilnavn (Jacobsen-Moltke). Sagnet om en i Højen funden Guldtengsel (Seier i. c.) er navneforklarende.

Tokkerne [tåkæna]. I 1926 [Tåka]. — Areal N. for Gamlevælde. Vel Subst. anyda. tokke „Skøn, Godtbeholdende“, i Sms. som Tokkejord „ikke opmaalt Jord (uden for Fællesskabet)“. Se Tokkerne i V.-Marie S., 653.

Tolderløkke. Skovskønning 1746 Toldere Løchen (Skov); (her?) 1805 Thaarups Bh II 86 Tolder Lund. — Jorden omkr. Huset Tolderløkke (Tolderhuset), s. d.

Tolvmandsjorden. 1735 (Afskr. Komm 1738) Tolv-Mands Schafren (Gildesplads); BhLdejd 1876 Tolvmandsstykket; I 1926 [Tå-lma-jnjsjorn]. — Arealet til Tolvmandshuset. Schafren betyder vel Skov-Ren.

Torbernbæk. 1762 UrneAdd Torbernbæk. — Snarest Navn paa den korte Bæk ved Sandegd, som løber sammen med Kobbeaa. Mandsnavnet Torbern, gl. Thorbiorn.

Tornebæk. VSK Tornebæk; Mansa 1851 Fittenebæk el Tornebæk; Bull 1869, Gst 1887, Guide 1945 Tornebæk. — Ved Loftsgd. Subst. Torn „Tjernebusk“. Kaldes ogsaa Fittingebæk og Rongebæk.

Tors Ryg. Th i BhTid 12/2 1920 Thorsa Rygj (Thors Ryg); I 1926 [Torsa Røgdj]. — Kraftig, aflang Jordvold (I 1926) eller kuplet Klipperyg (Th) tæt neden for Vandfaldet ved Stavehøl. Forleddet er Genitiv af Mandsnavnet Tor, gl. Thorth (DgP).

Trappesteneager. I 1926 [Trapæste-naå-gørijnj]. — Mark S. for Kobbegd; skal tidligere have været delt i Terrasser.

Trinstene [trenste-nana]. I 1926 [Tri-nste-nana]. — Overgangssted over Kobbeaa.

Troldhul. I 1926 [Tråjlhåloð]. — I en stejl Skrænt ved Kelseaa. || **Troldsen**. I 1926 [Tråjlsan]. — Tidligere skovklædt Areal ved Loftsgd; her skal have været Troldfolk (I 1926). Vel en Afledning (med Suffixet is? Jfr. Koddisserne, Nylarsker S., 654) af Subst. Trold eller Redukt af et sammensat Navn: Troldheds eller Troldhøjs (Skov, Mark), jfr. Troldsenge, Olsker S., 663. || **Troldvej** [trålvæ-nj]. — Smal, hulvejliggende Kløft i Skrænten ved Præstebæk Ø. for Kirken. Subst. Trold.

Trommeredal [tråmarada-lin]. — Andet Navn paa Kræmmerdal V. for Kirken. Tilnavnet Trommere.

Træbro. Lb 1569 hoss Træbro. || **Træløkke.** 1735 (Afskr. Komm 1738) træeløchen.

Tueeng. Lb 1569 Thue engen, Tue engen.

Tyrebakke [*ky-rabakan*]. I 1926 [Ktjy-rabakajn]. — Bakke m. Vej ved Raagelundsgd. Subst. Tyr.

Tævestien. I 1926 [Tæ-vestæ:inj]. — Overgangssted over Kobbeaa ved Kirseløkkegd, ikke langt fra Hundebrodde. Subst. Tæve „Hunhund“.

Tønehøj. Lb 1569 wid Thønehøj; Lb 1569 CodUps wid thøne høj.

Vagtbodklipper [*va-jtbo-kløparna*]. Th Vagtbodklipperne. || **Vagtbodstælen** [*va-jtbo-stæ-lijn*]. I 1926 [Va-jtbostæ-lijn]. — Lille Areal v. Kongensmark, hvor tidligere Vagtboden stod (s. d.).

Valdhøj. VSK Valdhøj; UK 1843 Valdhøi, Valhøi; Bull 1869 Valdhøi; MK 1879 Valhøi. — Bakke ved Landevejen S.V. for Nybro. Vald, se Indl.

Varme Hul [*de va-rma hælud*]. — Ved Melstedgd.

Vasestykke [*va-zastykød*]. — Ved Melstedgd. Forleddet er vel Subst. Vase „Risknippe, Vej etc.“ (se DS III p. LXIV).

Verdens Vidde. Lb 1569 Krack engen och werdzens wiide. — Efterleddet er snarest Subst. Vidde, bh. *vi-dø*, f. (EspIndl 73), og Navnet kunde, ligesom Alverdensvid, højtliggende Areal i Ibsker S., 674, betegne et Sted med en vid Udsigt, selv om Tostavelsesformen alm. kun har abstrakt Betydning (R).

Vieseng. Lb 1569 Vies engen. || **Viet** [*vi-ød*]. Lb 1569 wdj wiett; Guide 1886 Viet; I 1926 [Viød]. — Omraade langs Sognevejen Ø. for Spagergaardene, lavt og tidligere overgroet med „Vier“ (I 1926). Subst. bh. Vie, n. „Bevoksning med lave Pilebuske (*Salix repens* og *Salix cinerea*)“ (R).

Villumsbæk. 1762 UrneAdd Ronge eller Rondebech eller Willums Bech.

Vævesteseng. Lb 1569 hoss weffuestes Eng. — Mandsnavnet Vævest, som hyppigt forekommer paa Bornholm (Veffst Pedersen i Jb 1719 Olsker S., Wefst i Urnes Navnesamling 1755, Vevest Peter Andersen West, f. 1800, 32. Sg i Ø.-Larsker (BhS XXX 46)), jfr. sv. Væfast, Vifast (Lundgren-Brate-Lind og E. Wessén, Nordiska Namnstudier (1927) p. 101).

Æggehønen. Th Æggehønen. — Stor Sten ved Egeskovsgd, mul. identisk med Hønen eller Kyllingehønen ovfr.

Øredam [*ø-radam*]. 1762 UrneAdd Øre Dam paa Lyngen; UK 1805, Mansa 1851, Bull 1869 Øredam; Guide 1886 Øredam; I 1926 [Ørødam]. — Dam S. for Lynggd. Ør(e), se Indl.

Ørredflejene. I 1927 [*ø-radaflejøn*]. — Grund ud for 14. og 15. Sg; Subst. bh. Ørada, m. „Ørred, Forelle, Laxørred“ (Esp).

Øster-Larsker Plantage. Guide 1914 Østerlars Plantage; Gst Østerlarsker Plantage. — Flere Skovarealer i Sognet.

Østerløkke [*ø-strø lykå*]. — Ved Hullegd. || **Østerskov** [*ø-strø skaw*]. — Ved Hullegd.

672. GUDHJEM SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Gudhjem, Sogn, Fiskerleje [*gū·jem, gū·djem*]. 1547 Hüb 427 Gudium; Lb 1569 Gudium, Gudium; 1570 CorpConstDan I 440 Guddum; 2/4 1570 Hüb 360 Gudom; LR 1580, LR 1585 Gudium; LR 1598 Gudium; Jb 1598, Regnsk 1599 Hüb 548 Gudium; 22/2 1610 Hüb 576 Gudium; LR 1610 Gudum fiskerleie; LR 1611 gudimb; Visitatsb 1616 Gudom fischeleje; PrI 1624 Gutium; Jb 1625 Gudium; KancBrevb 5/11 1636, Mejer, Jb 1664 Gudium; Ravn 1671 Gudium, Gudium, Godheim; BWK 1676 Gudjem; ResenK Gudjern; Resen Godhiem; 1685 i Deckner 1679—90 Gudium; 1690 i Deckner 1679—90 Gudhiem; K 17. Aarh., K c. 1700 Gudium; KR 1702 DokBh 1682—1804 Gudhium, Gudhiems; JSørensen 1704 Gudhiem; K 1744 Gudium; K 1746—50 Gud-Hiem; Thurah, DATl, VSK, M 1844 Gudhiem; Gst Gudhjem; BhFisk 1933 p. 9 Gujem, Gujema Kjærkan. — Trods den sene Overlevering maa man sikkert regne med, at Navnet er gammelt og ligesom de øvrige nordiske Gudhem, Gudum, Gudme etc. sammensat af Subst. Gud og glda. -hëm, samme Ord som nyda. Hjem, se Hald, Stedn. paa -um p. 68 f. og nærv. Bogs Indl. Da Navne paa -um (-ium) ellers ikke forekommer paa Bornholm saa lidt som andre gamle Landsbynavnetyper, maa Muligheden for Opkaldelse overvejes. Det eneste Navn, der kunde komme i Betragtning, er vel Gudhem i Västergötland, Sogne- og Herredsby med et berømt Cistercienser-Nonnekloster, der nævnes tidligst i et Pavebrev 1168—77 (Sv. Dipl. I 97 in Gudhem). Der vides imidlertid intet om en bh. Forbindelse med dette Kloster, og det bh. Navns ældre Former Gudium, Gudiom stemmer daarligt med det svenske Navn, der Middelalderen igennem skrives Gudhem, Guthem, Gudhëm etc. og i 16. Aarh. Gudom, Guduma sochn etc., hvorimod tilsvarende Former træffes i det sjællandske Sognavn Gudum, der et Par Gange i Middelalderen skrives Gudiom og guthyom, med Indskud af i efter glda. th ligesom i en Række andre danske um-Navne (Hald, Stedn. paa -um p. 19 ff.). Den nuværende Udtale skyldes Tilslutning til Appellativet Hjem. Hvis det bh. Navn er genuint, maa det, da der ikke findes egentlig Landsbybebyggelse paa Bh., antages at tilhøre det ældre Navnelag, hvor Endelsen -hëm ifl. Hald har bevaret en ældre Betydning „Bygd, befolket Omraade“. Navnet kan fra gammel Tid have omfattet den lille Bygd under Gudhjema-klippen, eller det kan have betegnet et større Omraade, men være trængt ud til Kysten af de kristne Sognavne.

Bokuldvej. Postadr 1939, Postadr 1943, Bh. Vejv. 1944 Bokulvej. — Se Bokuld ndfr. u. Naturnavne.

Bryggergade. Bh.Vejv. 1944 Bryggergade.

Brøddegade [*brødan*]. Postadr 1939, Postadr 1943 Brøddegade; Th Braadden, Brøddan. — Subst. bh. Brødda, f. „Vei ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvei“ (Esp).

Dalen, Hs. Postadr 1890 Dalen (Hse); Postadr7, Postadr9 Dalen (Hs); Bh.Vejv. 1944 Dalen, i Dalen.

Gunderehus. 1762 UrneAdd Gundere Huuset sønden Jern Kaas. — Ifl. Opt. 1944—45 kaldtes det nordligste af de gamle Huse i Melsted tidligere [*gønarøna*] og den gamle Ejer Svend Mogensen [*gønarin*]. Gunder er formentlig et Tilnavn, der har været knyttet til Husets skiftende Ejere, opr. Mandsnavnet Gunnar, bh. [*gønar*] (R).

Hammerhus [*hamarahü-zød*]. — I Melsted. Slægtsnavnet Hammer (jfr. Hammers Løkke ndfr. u. Naturnavne).

Havnegade. Trykt MK u. A. Havnegyde; Bh.Vejv. 1944, Postadr 1948 Havnegade.

Holkehuse, Hse [*hålkahū-zən*]. Postadr 1890, Postadr 1943 Holke (Hse); Borriijnh II 132 Holkahuzen. — Naturnavnet Holke.

Holkesti. Bh.Vejv. 1944 Holkastien.

Holkevej [*hålkavæ-nj*]. Postadr 1939, Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944 Holkevej; Borriijnh II 132 Holkavæjn. — Naturnavnet Holke.

Høgebakken, Gade [*hø-jabakanj*]. Postadr 1939, Bh.Vejv. 1944, Postadr 1948 Høgebakken.

I Dalen, Gd [*i-da-lin*]. — I Holkedal; nu alm. Dalsgd (Guide 1914, Gst). Har tidl. ogsaa været kaldt Præstegd.

Kapellet [*kapelad*]. Lb 1569 Gudioms Cappell, Capellid; Skiftepr 1687 Kapelet i Gudhiumb; VSK, Bull 1869 Kapellet; Trap³, Trap⁴ Skt. Anna Kapel; Guide 1914, Gst Sct Anna Kapel; BhFisk 1933 p. 9 Kappelad. — Navnet bruges nu kun af Fiskerne, idet Kapellet (nu Kirken) indgaar i Med.

Kastanievej. Postadr 1941, Postadr 1943 Kastanie Allé; Bh.Vejv. 1944 Kastanievej.

Kirkevej. Postadr 1939, Postadr 1943 Kirkevej; Th Kirkestien.

Krogen, Gade [*krå-gin*]. Postadr 1939, Postadr 1948 Krogen.

Lillevang, Hse. Postadr 1939, Postadr 1948 Lillevang. — Naturnavnet Lillevang.

Løkkegade [*lykåga-da*]. Postadr 1939, Koch 1945 p. 89 Løkkegade. — Tidligere Søren's Løkke [*sø-rns* el. *sø-ransa lykå*], se Koch 1945 p. 89.

Maagebjergvej [*må-gøjæ-rævaj*]. Postadr 1941, Postadr 1948 Maagebjergvej.

Malkesti, Gade [*målkestæ-nj*]. I 1923 Målkestaj; Postadr 1939, Bh.Vejv. 1944, Postadr 1948 Malkestien; Koch 1945 p. 109 Molkastaj. — Vb. bh. molka [*målka*] „malke“ (Esp, R). Andet Navn paa Holkevej.

Melsted, Fiskerleje [*mæ-lsta*, paa Øst- og Sydbornholm *mæ-lsta*]. Lb 1569 Gudiom och Melstaddt fiskeleyer; 2/4 1570 Hüb 360, 1570 CorpConstDan I 440 Melstaa; LR 1585 melstedt; Jb 1599 Hüb 539 Mielsted; LR 1602 Meilstad; LR 1607, LR 1609 Meelstedt; PrI 1624 Meellstad; Mejer Mellestädt; Jb 1664 Mehlsted, Meelsted; Ravn 1671 Melstade, Mejalsted; BWK 1676 Mælsta; BWRap 1676 Mælstadz Land; ResenK Mælsta; K 17. Aarh. Melstett; K c. 1700 Melstedt; K 1744 Melsted; K 1746—50, Thurah Meel-Stæd; DATl Meel Stæd; Skougaard 1804 p. 249, 251 Mælstad, Mælsta; VSK Meelsted Fiskerleie; M 1844, Gst Melsted. — Skougaards Tolkning (Skougaard 1804 p. 251): „Mælstad (Mælsta) betyder saameget som Mellelby, fordi denne By ligger imellem de to ældgamle Søsteder, nu Fiskerleier, Gudhjem og Saltuna“ er formelt mulig, men det er vistnok rimeligere paa Grund af Naturforholdene (en større Sandstrækning paa den ellers klippefyldte Kyst) at antage, at Forleddet er Subst. bh. Mål, Sandmål, m. „liden Sandbanke el. Sandbakke ved Strandkanten, Klit“ (Esp), oldn. melr, m. „Sandbanke, Grusbakke“.

Melstedvej. Postadr 1939, Postadr 1948 Melstedvej.

Møllevej. Postadr 1941, Postadr 1948 Møllevej.

Nørregade. Postadr 1939, Postadr 1948 Nørregade.

Nørresand, Bydel, Gade, Havn [*når-sa-n*, *når-sa-nj*]. Trap³, Guide 1914, Gst, Postadr 1943 Nørresand; Vejfort 1942 Nørresands Havneterræn; Guide 1945 Nørresand Havn. — Naturnavnet Nørresand.

Præstegaard, Gd [*(dæ-nj gamla) præ-stagæ-rin*]. — Ældre Navn paa Dalsgd (I Dalen). Den har ikke været Embedsbolig eller ligget til Kirken, men skal være bygget af en Præst (R).

Skolegade. Postadr 1939, Postadr 1948 Skolegade.

Slagtersvej. Bh.Vejv. 1944 Slagtersvej.

Strandgade [*stra-nga-da*]. Postadr 1939, Postadr 1948 Strandgade.

Toftevej, Gade [*tautavæ-nj*]. Bh.Vejv. 1944 Toftevej. — Fortsætter i Vejen til Toft i Ø.-Larsker S.

Trekroner, Hs. 1863 DFM 53 I 73 et Hus, som hed „Tre Kroner“. — Hyppigt forekommende Husnavn, vel Opkaldelse efter Fortet T. ved Købønhavn (jf. DS III 148).

Nyere Navne paa Gde og Huse (yngre end 1900): Bavnemark, Christiansminde (2 Hse), Ellebæk.

NATURNAVNE.

Aaborenden [*o-bo-rænan*]. Koch 1945 Aaborenjan. — I Klipperne Ø. for Gudhjem. Her fangedes tidligere, ifl. Opt 1945, mange Edderfugle, bh. Åbo el. Åboa, f. (Esp).

Aasen [*o-zin*]. I 1923 Aazijn; Koch 1945 p. 109 og Kortet paa Aasen, Aasinj; Guide 1945 Aasbakken. — Klipperyg, der strækker sig fra Kapelruinen ud i Søen Ø. for Havnen. Aas, se Indl.

Abildstykke. Skiftepr 1687 abild støched. — Trænnavnet Abild.

Aspeshul. I 1927 [*aspëshåled*]; Koch 1945 Aspesholled. — Naturligt Bassin i Klipperne Ø. for Gudhjem. Kollektivet Aspe, n. „Bevoksning af Asper“.

Bagerløkke [*ba-garalykjan*]. BhTid 3/5 1892 Bagerløkken; I 1923 Bagaryljkan. — Areal Ø. for Kirken.

Baggekaas. 1762 UrneAdd Bagge Kaas eller Jern-Kaas. — Slægtsnavnet Bagge.

Baldersdam. I 1927 [*balærs dam*]; Koch 1945 Baldersdam. — Ferskvandsbassin i Klipperne ved Store-Jernkaas; kaldes ogsaa Pyttedam. Jfr. Baldershavn, Ø.-Marie S., 673.

Bavnet [*bågnød*]. K 1746—50 Baune; Mansa 1851 Baun; Koch 1945 p. 94 Bognet. — Højdedrag oven for Gudhjem Plantage. Subst. Bavn.

Bismarckshovedet [*besmarckshawd* el. *-stæ-nin*]. — Klippe ved Kysten V. for Gudhjem, der kan minde om Rigskansler Bismarcks Ansigtstræk.

Blegklipper [*blæ-jklopærna*]. I 1923 [Lådhammer el. Blæjkiypparna]; Koch 1945 Blejkløpperna og Lådhammer. — Klipper ved Lådhammer; de brugtes til at blege Tøj paa (Opt. 1944).

Bokkensknald [*båkkensknæ-l*, *båkkens knæ-l*]. 1762 UrneAdd Bokkens Knal, en Klippe udi Søen; Guide 1886 Bukkens Knold (Klippeø); I 1923 Bokkens Knajl; Koch 1945 Bokkensknajl. — Skær ved Indsejlingen til Havnen. Forleddet er snarest Slægtsnavnet Buk, bh. [*båk*] m., i Gen. bestemt Form [*båkkens*], jfr. Langensgd, Nylarsker S., 654.

Bokuld [*bo-kul*, i Ø.-Larsker S.: *bo-kulja*]. Esp 196 Bokkujll; Gst 1887 Bukkul; AL 1912 Bokul (-kujl); Guide 1914, Gst Bokul; I 1923 Bokojl. — Klippetop. Skriveformerne med kk angiver sikkert en ældre (fakultativ?) Udtale med Vokalforkortelse i Forleddet foran i særlig Position forlænget Konsonant (BrN GG I 377 f.; Swenning, Folkmålet i Listers h. § 205; jfr. ogsaa den bh. Udtale af Slægtsnavnet Kofod). Forleddet er Subst. bh. Bø, f. „Bod, Skur“, vel opr. Gen. Sg. ell. Plur. *bōtha(r)- ligesom i det blekingske Bodekull, Bokul (Staden Karlshamns Forgænger), 10/2 1304 (1598) Bodekulle, 1513—17 bockuld, der i 16.—17. Aarh. maa formodes at have været udtalt Bokull ell. Bokkull (Ohlsson, Blekingskusten (1939) p. 70). Det er vel iøvrigt ikke udelukket, at det bh. Navn kan være Opkaldelse efter det blekingske, selv om det ikke drejer sig om Lokalteter af samme Art.

Brante. — Se u. Ø.-Larsker S., 671.

Bredhald [*bre-ha-l*]. 1762 UrneAdd Breedhald; Gst Bredhald; I 1923, Koch 1945 Brehajl. — Adj. bred.

Dalen [*da-lin*]. Th Dalen; I 1923 Dåljin. — Brederer Parti af Holkedal.

Danielbidde [*da-nielabedan*]. — Areal S. for Byen. Mandsnavnet Daniel.

Dikkedal [*dekada-lin*]. I 1923 Dikkadålijn. — Ved Indkørslen til Byen sydfrå. || **Dikkesvirringen**. Esp 344 Dikkasvirriingijn. — „Navn paa det Øverste af een af Gudhjemmabroddarna“. Forleddet er Slægtsnavnet Dick, der ifl. Koch 1945 p. 95 er alm. i Byen. Efterleddet Subst. bh. Svirriing, m. „den øverste Deel eller Banke paa en brodda“ (Esp).

Faaresid [*fa-rasi-dan*]. Guide 1886 Faaresiden; I 1923 Faarasiden; Koch 1945 p. 95 Faaresiden. — Lavning ved Nørresand. Subst. Faar og Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal“ (Esp).

Fattighusbakker [*fatihu-zbakana*]. I 1923 Fattihuzbakkana. — Ved det gl. Fattighus S. for Byen (R).

Fokken [*fåkinj*]. — Trekantet Areal ved Melsted. Sammenligning med en Fok „trekantet Sejl“, jfr. no. dial. fokka, f. „kiledannet Jordstykke“ (Ross), oldn. fokka, f. i Stednavne (Fritzner).

Graamy [*græ'myr*]. Guide 1886 Graamyre; Koch 1945 p. 94, Guide 1945 Graamy (Sø). — I Gudhjem Plantage. Adj. graa.

Gravager [*græ'wæ'garinj*]. — Areal S. for Byen.

Grevens Alter. 1762 UrneAdd Grævens Altere; Gst, I 1923 Grevens Alter. — Urne bruger Navnet om „et afbrudt langagtigt stort Stykke Klippe, tæt uden for Odden“ og fortæller, at „da Landet blev fundet af Jarler eller Grever og Gudhiem var det første Stæd de landede ved, saa ofrede de paa dette Skiær og gav det deraf Navn.“ Andre Sagn fortæller om en skibbruden Greve, der reddedes i Land her og byggede en Del af Kapellet til Tak (Koch 1945 p. 24). || **Grevens Dal** [*græ'væns 'da-l*]. Illustreret Tidende 8/9 1861 (II p. 397), DFS Skovmands Opt. 1886, Guide 1886, Guide 1914, Guide 1945 Grevens Dal; Koch 1945 Grevens Dål. — Dalsænkning Ø. for Gudhjem Havn og Aasen, ifl. Koch fremkommet ved, at Jorden er gravet væk og sejlet til Christiansø. || **Grevevigen**. DFS 1931/13 Bl. 48 Grevevigen. — Vel ved Grevens Alter.

Grundet [*grønæd*]. BhFisk 1933 p. 9 Gruinjed. — Fiskegrund v. Gudhjem.

Græderen [*græ'darinj*]. I 1927 [*græ'ðarinj*]; Koch 1945 Grædarinj. — Skær Ø. for Melsted, som Vandet fra Bølgeslaget løber ned over. Jfr. Græderen, V.-Marie S., 653.

Grønnerende [*grø'na rænæn*]. — Lavning, hvorefter der sættes Kurs ved Indsejling til Melsted Havn (R).

Gudhjem Bakke [*gu'djemabakanj*]. Salchow 1813 Gudhjems Bakke. || **Gudhjem Bjerg**. Salchow 1813 de høje og steile Gudhiems-Klipper; Trap⁴ Gudhjembjerg. — Jfr. Vedel BhO p. 365 Bjerget ovenfor Gudhjem. || **Gudhjembrødderne** [*gu'djemabrodarna*]. Esp 40 Gudhjembroderna; 1864 (Th) Gudhjembrødden; Vejfort 1942 Brødderne i Gudhjem, den nederste Brødde; Koch 1945 p. 109 og 116 Brødden. — Nedkørslen til Byen. || **Gudhjem Huk** [*gu'djem(a)håkinj*]. JSørensen 1704 BhS XII 85 Gudhiems Huch. || **Gudhjem Odde** [*gu'djemani-din, gu'djemapyntin*]. BWK 1676 Gudjems odde; BWRap 1676 Gudiems Odde; ResenK Gudjems Odde; K c. 1700, K 1744 Gudiums odde; K 1746—50 Gud-hiemsodden; Thurah, Datk, K c. 1760 Gudhiem-Odde; 1762 UrneAdd Gudhiems Odde, dette stæer vel paa Kortet, men er ei synderlig bekendt, men skal kaldes Svands Odden; K 1778 Gudhiems Odde; Falenkamp 1783 Gudhiem-Odde; J. P. Kuhre 1931 Gudhjemmajyntinj.

Guleklippe [*gu'la kløpa*]. I 1923 [Gule Klyppa]; I 1927 [*dæn gu'la kløpan*]; Koch 1945 Gule Kløppa. — Ved Melsted Havn. || **Guleskær** [*gu'lø'æ'r*]. I 1927 [*gu'la sæ'r*]; BhSoc 8/8 1944, Guide 1945 Guleskær; Koch 1945 Gule Sjør. — Ved Melsted Havn. Skæret er bevokset med gul Lav (R).

Gøgestykke [*gø'jastykæd*]. Skiftepr 1685 Gøye støched, gøjestøched. — Areal mellem Gudhjem og Melsted. Fuglenavnet Gøg, bh. [*gø'j*], m. (Esp Indl. 75).

Halvdøren [*halda-rn*]. I 1923 Haldarn; Koch 1945 Haldørn. — Flad, skraa Klippe ved Store-Jernkaas. Sammenligningsnavn.

Hammersløkke. Spec 1761 Hammers Lykke ved Gudhiem. — Slægtsnavnet Hammer.

Hartvigbakke [*hatfiabakanj*]. — I Melsted. Snarest Personnavnet (Slægtsnavnet) Hartvig, der udtales [*hatvi*] (R).

Havneflej, Søndre-. I 1927 [*di sønræ ha-wnaflæjn*]. — Ved Melsted.

Hestesten [*hæsta'ste-n*]. 1762 UrneAdd Hæste-Steen; VSK, Panum 1830 p. 69 Hestesteen; Mansa 1851 Hestestenen; Gst, DFM 39 p. 173 Hestesten; Trap³, Thorsen, Vor Hjemstavn p. 51 Hestestene; Koch 1945 Hæstæsten. — (Den ene af) to Bautastene V. for Gudhjem. || **Hestesvøm**. I 1923 [Hæstasømmed] Hestesvømet. — Ved Ladhammer. Vb. svømme hedder nu paa Bh. [*svøma*] (Esp Indl. 31), jfr. Udtalen af Rævesvøm, Neksø Kbst., 646, men en ældre Udtale uden w er meget vel tænkelig. I saa Fald Subst. ænyda. hestesvøm „sted, hvor heste kan svømme“ (ODS u. Svøm).

Holgersknald [*håljærakna-ŕn*]. BhFisk 1933 p. 9 Holjeraknajl. — Fiskegrund v. Gudhjem. Mandsnavnet Holger, bh. [*håljær*] (R).

Holke [*hålkka*]. Guide 1886 Holke (Kløft); I 1923 [*Hålkka*]. || Holkedal [*hålkada-lin*]. Guide 1914 Holkadalen; K. A. Petersen Holka-dalijn; Guide 1945 Holkadalen. || Holkehesten [*hålkahæstijn*]. Borrijnh II 132 Holkahæstejn. — Klippeblok, der minder om en Hest, i Holkedal. || Holkekilde [*hålkka-ŕiljan*]. || Holkerende [*hålkærænjan*]. Borrijnh II 132 Holkæræjnjan. — Den smalle, øvre Del af Holke (Holkedal) S. for Byen. Holke er en Afledning (jfr. Naturnavnet Sylte, Ibsker S., 674) til Subst. Holk (bh. m.) „hulning, sænkning i jorden; vandhul, kildevæld (undertiden forsynet med en udhulet træstamme, der tjener som brønd)“ (ODS). Se iøvrigt Holkemyr, Svaneke Kbst., 645.

Holmehodden [*hålmahådan* el. *håmlahådan*]. 1762 UrneAdd Holme Odden (treekantet Kløft eller Hull); Esp (u. Hodda) Holme-hodda; Guide 1886 Holme Hodde (Hule); AL 1912 Humlehodda; Guide 1914 Holmehodde; I 1923 Holmahodda; Borrijnh III 164 Humlahodda; Koch 1945 Holmehodda. — Klippehule ved Nørresand. Efterleddet er bh. Hodda, f. „lidet Huus, Sidebygning, Udbygning under Taget“ (Esp), ænyda. hudde, hodde, hydde „Vraa, Hytte, Fangecele“, sv. hydda, sv. dial. hudda, hodda „Hytte, Skur“. Forleddet er vel Subst. Holm efter de udfor liggende Klippeholme Maagteløse. Det er af flere Medd. ændret til Humle-, idet de sætter Navnet i Forbindelse med den paa Skrænterne voksende Humle (R).

Horkereflejene [*hålkara-, hårkaraflajen*]. 1762 UrneAdd Horchere Fliigen; I 1923 [Hokkaraflajen]; Koch 1945 Holkaraflaj. — Undersøisk Skær. || **Horkerehavn** [*hålkara-havn*]. I 1923 [Hokkara-havn]; Koch 1945 Holkara-havn. — Nu opfyldt Klippeende med naturlig Havn. || **Horkereklippe** [*hålkara-, hårkarakløpan*]. 1863 DFM 53 I 119 en stor Klippe, som kaldes Horkarakluppen; 1886 Danske Sagn I Nr. 869 Hårkara-klippen; Danske Sagn III Nr. 2261 Horkarakløppa; I 1923 [Hokkarakluppen]; I 1927 [*håkarakløpan*]. — Et nu bortsprængt Klippeparti tæt N. for Gudhjem Havn. Om Navnet oplyses i 1762 Urne Add: „her udføre boede fordem nogle Rømlinge fra Bleking navnlig Horchere.“ Et saadant Slægts- eller Tilnavn Horker (e) kan være dannet af det forældede Adj. bh. horker „stor, stærk“ (R efter Urne og Teinnæs), sv. hurk, sv. dial. ogsaa horker, hörk(er), hyrk(er), hårker, harker „rask, livlig, stærk, frisk“ (SAOB og Rietz, bl. a. fra Skaane og Blekinge). En anden Mulighed er et nomen agentis til Vb. sv. harka „kratta, råfsa“, da. (dial.) härke, horke „rive; drive fiskeri med en härke“ (ODS; J. Jørgensen, Loll. Ordbog). Derimod vilde det glda. og glsv. Tilnavn Horkarl, der iøvrigt kendes fra Bornholm (1493 lasse horkarl, Fæster af Gadegd i Ø.-Larsker S., se Skougaard 1804 p. 209) næppe blive afslidt til Horker, da det vel aldrig har mistet sit oprindelige Betydningsindhold og nærmest har Karakteren af Øgenavn. Appellativet udtales ifl. R [*horkar*]. M. Hens. til Udtaleformen Horkere- jfr. Storthalds (Stolthals) Odde, Ø.-Larsker S., 671.

Hulager. Skiftepr 1685 Hol Ageren. || **Hullebøg** [*håla'bøj, håla'bøj-styfkød*]. — Areal ved Jernbanestationen. Efterleddet er Trænavnet Bøg, Forleddet Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning“ (Esp), eller Adj. hul, der ellers ikke kendes i Bh., men maa antages at have heddet **hålar*, jfr. sv. hål, oldn. holr. (R). || **Hulleløkke** [*hålaløkkjan*]. Koch 1945 Hollaløkkjan. — Oven for Byen, ved Stationen. Subst. Hul.

Hundfiskedamme [*hønfeskadama*]. Koch 1945 p. 59 Hunjiskadama. — Naturligt Bassin i Gudhjem Havn inden for Hundfiskeknaldene. || **Hundfiskeknaldene** [*hønfeskakna-lana*]. Koch 1945 p. 59 og efter p. 159 Hunjiskaknajl, Hunjiskaknajlana. — Nogle mindre Skær mellem Bredhald og Pengekisten. Hundfisk er det bh. Navn paa Hundestejle (Esp).

Hængedyndager [*hønydyndagærin, hønydyndastyfkød*]. Skiftepr 1684 Hængedyndageren. — Mellem Gudhjem og Melsted.

Hølen [*hø-lin*]. Koch 1945 Høling (lille og store Høl). — Vandhul i Klippen ved Svansodde. Høl, se Indl.

Jernkaas [1944: *ja-rnkø-z* el. *ja-rnkø-zava-jarna, sto-ra* og *lifa ja-rnkø-z*; 1927: *sto-ra* el. *sønra ja-rnkø-z, låla* el. *nåra ja-rnkø-z*]. K 1746—

50 jern-kaas; 1762 UrneAdd Bagge Kaas eller Jern-Kaas, Jern Kaas; Thurah, DA1 Jern-Kaas; Falenkamp 1783 Jernkaas; Gst Jernkaas; AL 1912 Jarnkaaz; Koch 1945 Lijla Jærnkæas, Stora Jærnkæas. || Jærnkæas Knald. I 1927 [*ja-rnkæ-zakna-ŋ*]. — Mindre Klippe paa Kysten ved Jærnkæasene. Subst. Jern.

Julestuen. AL 1912 Jylastauan, Julstuen. — Lokalitetens Art og Beliggenhed uvis, Navnet opføres blandt Lokaliteter i og ved Gudhjem.

Kalvehul [*kalahûled*]. I 1923 Kallahællad; Koch 1945 Kallaholled. || Kalvehulsbakke [*kalahûlsbakæŋ*]. Koch 1945 Kallaholsbakkanj. — Lavning med Vandingssted og tilstødende Vejbakke V. for Melsted.

Kapelløkke [*kapølykæn*]. BhTid $\frac{3}{8}$ 1892 Kapelløkken; I 1923 Kappellykjan. — Jfr. Skiftepr 1687 en liden Loche ved Kapelet i Gudhiumb.

Kilen [1927 *ki-lin*]. Koch 1945 Tjilinj. — Vejstykke (Hulvej) ved Kalvehul mellem Gudhjem og Melsted. Subst. Kil, hvorom se Indl., her vel om Kløften, gennem hvilken Vejen gaar; jfr. sv. kil, oldn. kill „smal Vig“, ofte i Stednavne.

Kirkebakke [*ŷærkæbakæn*]. — I Byen. || **Kirkeløkke** [*ŷærkølykæn*]. Koch 1945 p. 89 Kirkeløkken. — Areal i Byens Vang, Kirkejord; kaldes ogsaa Pileløkke (R).

Klauseshavn [*klæ-wæ ha-wæn*]. Koch 1945 p. 59, 61 og 79 Klausæ Havn, Clause Havn. — Nu delvis opfyldt Baadeplads i Gudhjem Havn, muligvis opkaldt efter en Baad „Gamle Claus“ (Koch 1945 p. 61).

Klippebidde [*kløpøbedæn*]. || **Klippestykke** [*kløpøstykkæd*]. — 2 forskellige Arealer i Vangen.

Knøsene [*knø-zana*]. Esp Knøsana; I 1923 Knøzana; Koch 1945 Knøsana (2 Steder). — Undervandskær ved Sorteodde og N. for Melsted Havn. Subst. bh. Knøs, m. „KlippeknoId i Havet, Skjær; Ordet høres nu kun i Stednavne“ (Esp).

Kosteflejene [1927: *ko-stæflæjæn*]. Koch 1945 Kostaflaj. — Skær ud for Melsted Havn, afmærkede med Koste.

Kuleager [*kul-læ-gær*]. Skiftepr 1684 Kuld Ageren, KuhlAgeren. — Areal med gamle Lerkuler, nu til Melstedgd (R).

Kullen. BhFisk 1933 p. 9 Kojln. — Fiskegrund ved Gudhjem. I Medene indgaar Kojlagaarinj (Kullegaarden, uvist hvor), hvorefter Grunden vel har Navn. Kuld, se Indl.

Ladhammer [*la-dhamær*]. 1762 UrneAdd Nodhaun eller Lodhammer; Gst Ladhammer; I 1923 Lådhammer el. Blæjklypparna; Koch 1945 Lådhammer. — Naturlig Klippe, der har været benyttet som Kaj (R). Navnet svarer i Betydning til oldn. hlaðberg, -hella „Bjerg som er af saadan Beskæffenhed og Beliggenhed ved Søen, at man derfra kan lade et Færtøi“ (Fritzner). Forleddet er Subst. glda. *lath, der indgaar i Ladby (Hald, Vore Stedn. 98). Udtalen kan være paavirket af det hertil hørende Vb. lade, oldn. hlaða, der i alm. Anvendelse udtales [la:] (Esp Indl. 124), men i Betydningen „belæsse et Skib“, muligvis under Indflydelse af nty. laden, udtales [la-da] (R).

Langager [*læn-gær*]. Skiftepr 1684 Lang Ageren. — Meget lang og smal Ager, nu delvis bebygget, ved Stationen.

Lillevang [*lil-lævæn*]. Skiftepr 1687 Lillewang; 1762 UrneAdd Lille Vang, Lille Wang; Vedel BhO p. 285, Danske Sagn I Nr. 186 Lillevang; I 1923 Lijlvæng; Koch 1945 p. 93 f. Lillevang. — Mellem Gudhjem og Melsted.

Løkken. I 1923 Lykjan. — Areal i NV. Del af Byen. Løkke, se Indl.

Maagestole [*mæ-gæsto-lana*]. 1762 UrneAdd Maageskiær; Gst, Trap⁴ Maagestolene; BhFisk 1933 p. 9, Koch 1945 Maagestolana. — Klipper i Søen, formentlig Hvilepladser for Maager.

Meldyb [*mæl-di-væd*]. BhFisk 1933 p. 9 Mældived. — Fiskegrund „paa Stenbunden uden om Røgt“. Bh. mæl- „mellem“.

Mons Pers Klipper [1927: *mø-ns læ-rs kløpær*]. Koch 1945 Mons Pær Klipper. — Klippeparti N. for Gudhjem Havn, egl. Mogens Pedersens Klipper, opkaldt efter en nu ukendt Mand.

Mortingeknald [*mø-rtinækna-ŋ*]. Koch 1945 Mortinjaknæl. — Undervandskær ud for Havnen. Mandsnavnet Mortøn, bh. Mårtijn (Esp), jf. Mortingegd, Rø S., 664.

- Myrestykke** [*my-rastykød* el. *my-rajo-rn*]. — I Vangen. Myr, se Incl. ?Nordhavn. 1762 UrneAdd Nodhaun eller Lodhammer.
- Nørrebakke**. UrneAdd 1762 Nørre Bakken. — Ligger „Norden Gudhiem“.
- || **Nørrehage**. BhFisk 1933 p. 9 Norre Håga. — Fiskegrund v. Gudhjem (paa Grundet). || **Nørrekrog** [*nårøkrå-g*, *nårø krå-g*]. I 1927 [*nårø 'krå-g* ell. *to-rnkrå-gin*]; Koch 1945 Norre Krog. — Lille Vig N. for Melsted og Arealet ved denne. || **Nørrekrog Skær** [*nårøkrå-ga/æ-rød*]. || **Nørreløkke** [*nårø'lyka*]. 1762 UrneAdd Nørre Lykke; Teinæs [*når'lykja*]. — Ved Melsted. || **Nørresand** [*nårøsa-n*, 1927: *nårø'sa-n*]. K c. 1700 Nordsand; K 1744 Norresand; K 1746—50, Thurah, DATl, K 1778, Falenkamp 1783 Nørre-Sand; 1762 UrneAdd Nørre Sand, Norre Sand; 1863 DFM 53 p. 73 Nørresand (Norresan); Gst Nørresand. || **Nørresand Sid.** I 1923 [Norresånsiden]. — Efterleddet er Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal“ (Esp).
- Pengekisten** [*pønøki-stan*]. Guide 1886, DFS 1906/23 Pengekisten; I 1923 Pøjnakjistan; Koch 1945 Pøjnakjistan. — Yderste Del af Klippefremspring Ø. for Gudhjem Havn. Ifl. Opt. 1945 skyldes Navnet Klippens Form, medens Sagnet beretter om Oftring af Penge paa denne Klippe (DFS). || **Penge-
renden** [*pønørcæn-an*]. Guide 1886 Pengerenden; I 1923 Pøjnarøjnan; Koch 1945 Pøjnarenjan. — Smal Rende Ø. for Svansodde. Ingen Forbindelse med Pengekisten.
- Pileløkke** [*pi-lalykan*]. 1735 (Afskr. Komm 1738) Piile Løchen; I 1923 Pilalykjan. — Areal i Byen. Trænnavnet Pil.
- Prinsessehaven** [*pøn'sæssøha-wan*]. Guide 1945 Prinsessehaven; Koch 1945 Prinsessehavanj. — Offentligt Anlæg ved Nørresand, ifl. Koch 1945 anlagt til Minde om Prinsesse Marie.
- Pumperende** [*påmpørcæn-an*]. I 1923 Pomperøjnan; Koch 1945 Pumpe-
renjan. — Klipperende N. for Sølvklippen.
- Pyttedam**. I 1927 [*py-tadamin*]. — Ferskvandsbassin i Klipperne ved Sølv-
klippen, samme Lokalitet som Baldersdam. Subst. Pyt „Vandpyt“.
- Pøseflej** [*pølsøflajød*]. Guide 1886 Pøseflajet (Klippeø); Guide 1910, Gst Pøseflaj; I 1923 Pøseflajød. — Skær, hvor Sløjegarnene var slømme til at pøse [*pølsa*] ell. gaa i Pøse „rulle sig sammen“ (R).
- Randkløver** [*ra-nklø-warna*]. I 1923 [Rånkløva]; I 1927 [*ra-nklø-wa*]; BhFisk 1933 p. 9 Rånkløva; Koch 1945 Rånkløvarna. || **Randkløve** Odde. K 1746—50 Rand-kløve-odden; Thurah, DATl Rand-Kløve-Odde; K 1778 Rangkløve-Odde. — Klippeparti Ø. for Gudhjem. Om Navnet, se Randkløve i Ø.-Marie S., 673.
- Raskager** [*raska-garin*]. Skiftepr 1685 Roschageren. — Areal i Vangen. Slægtsnavnet Rask.
- Ravneskaar** [*ra-wnskø-rød*]. 1762 UrneAdd Rauneskor; Guide 1886 Ravneskaaret; I 1923 Rawnaskaared; Koch 1945 Ravnaskaaret. || **Ravne-
skaarsrende** [*ra-wnskø-rørcæn-an*]. — Klippekløft mellem Nørresand og Hestesten og dens Fortsættelse ud i Vandet. Fuglenavnet Ravn.
- Revet** [*rø-wød*]. BhFisk 1933 p. 9 Ræved. — Grund ud for Gudhjem. Navnet har bevaret den ældre Udtale af Ordet Rev, der nu udtales [*rø-v*] (R).
- Rulleslette** [*røsløsløtan*]. — Areal oven for Byen, ifl. R antagelig et Sted, hvor Avlsbrugerne havde deres Markredskaber staaende, herunder deres Tromler, bh. Rujll, m. (Esp).
- Rumpen** [*råmpan*]. — Areal i Vangen. Jfr. Rumpen, Hasle Kbst., 642.
- Rævehage** [*rø-waha-gan*, *rø-wha-gan*]. BhFisk 1933 p. 9 Rævhågan. — Undersøisk Pynt ud for Røverskær (Ræveskær); fra Pynten ses ifl. I 1927 Røvegraven ved Salne, saaledes at Navnet kan skyldes Sigtet til denne. Forleddet kan dog ogsaa være Ordet Rev, med gammel Udtale, se Revet ovfr.
- Røverborgen** [*rø-varabårn*, *rø-vørbårn*]. Guide 1945 Røverborgen. — Klippeparti mellem Nørresand og Hestesten. Et nyere Turistnavn, delvis akcepteret af Befolkningen (Opt. 1944). || **Røverskær** [*rø-wara/ø-rød*]. 1762 UrneAdd Røverskiærret; Gst 1888 Revskær; Guide 1886, Gst, Trap⁴ Ræveskær; I 1923, Koch 1945 Rævarasjæred. — Subst. Røver, hvis ældre Udtale ifl. R var [*rø-wara*], nu [*rø-vara*]; i 1762 UrneAdd hedder det om Stedet: „uden for [i] Havet nær Landet, hvor i seeneste Svenske Orlog, et Røver eller Caper Skiib skal være anløben og strandet paa.“

Salne Knald. BhFisk 1933 p. 9 Sålneknajl. — Fiskegrund ved Gudhjem, ud for Salne Bugt. Bebyggelsesnavnet Salne, Ø.-Larsker S., 671.

Skyttevald [*ʃetavaˈlɲ*]. 1762 UrneAdd Skjøttevalds Batterie; I 1923 Sjytttevajln; Koch 1945 p. 21 f. Skyttevalen. — Ved Havnen, vel tidligere Skydebane.

Sletten [*slætən*]. Danske Sagn I Nr. 665 den lille slette; Guide 1945, Koch 1945 Sletten (Løjrlads). — Areal mellem Gudhjem og Melsted. Slette, se Indl.

Smederende [*smedarænan*]. Guide 1886 Smederenden; I 1923 Smeddærænjan; Koch 1945 Smedærænjan. — Yderst paa Sorteodde.

Snogebjerg [*snå-gøbjær*]. BhSoc 16/8 1933 Snogebjerg. — Klippeknude ved Nørresand. Dyrenavnet Snog, bh. Snåga, f.

Sorteodde [*swoˈrtaˈhi-d*]. Mansa 1851, Bull 1869, Trap³ Sorte Odde; Gst, Trap⁴ Sorteodde; I 1923 Swateud; BhFisk 1933 p. 9 Svaarteud. — Ifl. I 1927 bruges dette Navn ikke i selve Gudhjem, hvor man siger Svansodde (s. d.) el. blot Odden [*ú-din*]. || **Sorteskær** [*swoˈrtaˈjær*, *swoˈrtaˈjær*]. 1762 UrneAdd Sorte Skær; Trap⁴, Gst Sorteskær; I 1923 Svaarte[s]jær; I 1927 [*swoˈrta ˈjær*]; Koch 1945 Svorte Sjør.

Styrtekilde [*stårtækiljan*]. — Ved Nørresand. || **Styrterende** [*stårtærænjan*]. Guide 1886 Styrterenden. — Kløft ved Styrterne. || **Styrterne** [*stårtarna*]. 1762 UrneAdd Styrterne; Esp Stortarna; I 1923, Koch 1945 Storterna. — Klippeskranter ved Nørresand, ifl. Esp kaldt saaledes, fordi Kreaturer ofte styrter ned her. Plur. best. Form af et Subst. bh. Storta, f. „Styrt, stejlt Sted“, jfr. iøvrigt Styrtebakker, V.-Marie S., 653, og Styrtehøl, Ø.-Larsker S., 671.

Sughald [*sauhaˈl*]. 1762 UrneAdd Souhald; Koch 1945 p. 57 Sâuhajl. — Skær ved Indsejlingen til Gudhjem Havn. Forleddet er Subst. Sug, bh. Sou, Sau, n. (Esp) om Sugning af Vand (ved tilbagegaaende Bølge, Malstrøm olgn.) (ODS).

Susererende [*sú-zarærænjan*]. Guide 1886 Suserenden; I 1923 Suzarærænjan; Koch 1945 Susarærænjan. — Klipperende ved Nørresand. Forleddet er et Subst. *Suser(e), nomen agentis til Vb. suse (om Vandets Brusen), jfr. Skærnavnet Susaren i Blekinge (B. Ohlsson, Blekingekysten (1939) p. 139) og Suserebjerg, Klemensker S., 661.

Svansodde [*suaˈnau-d*, *ú-din*]. 1762 UrneAdd Svands Odden; Salchow 1813 Svandsodde, Svandsodde; Koch 1945 Svansud (Svorteud); BhFisk 1933 p. 9 Udinj. — Samme Lokalitet som Gudhjem Odde og Sorteodde. Forleddet er ikke Subst. Svans, der i Bh. udtales [*svans*, *svans*] (R), men Gen. Sg. af Subst. bh. Svan [*sua-n*]. „Svane“ (R), der evt. her kan være et Slægtsnavn eller et Skibsnavn.

Svineryggen [*suiˈnarygin*]. 1762 UrneAdd een Klippe: Sviine-Rygen; I 1923 [Svinaryggin]; Koch 1945 Svinarygjinj. — Undervandskær ved Gudhjem Havn. Sammenligningsnavn eller Sted, hvor Marsvin holder til.

Svømmedam [*swømmedaminj*]. Koch 1945 Svømmedammenj. — Fordybning i Klipperne V. for Nørresand, hvor mindre Børn badede [R].

Særehul [*sæˈrøhúl*]. — Dybt Hul eller Kløft mellem Klipper N. for Melsted. Forleddet kan være Adj. sær. Lokalt forklares Navnet af, at en Mand, der boede i Nærheden, smed sin Kone i Hullet, naar hun var „sær“ (R).

Sølvklippen [*sølklopan*]. 1762 UrneAdd Sølv Klippen; VSK, Rawert 1815 p. 172, Mansa 1851, Vedel BhOE 136, Gat Sølvklippen; I 1923 Sykklyppan; Koch 1845 Sølkloppan. — Ifl. 1762 UrneAdd bestaar Klippen af „hvidagtige klarskinnende glasagtige Steen Art eller Qvarts, som kand bedst kiendes af dem, som der ude omkring fiske“, saaledes ogsaa Rawert l. c., men ifl. R (efter Oplysning fra E. Køie, Gudhjem) skyldes Navnet dog snarere Bevoksning med en hvidgraa Lavart. Jfr. Sølvklippen, Rø S., 664.

Sønderhage. BhFisk 1933 p. 9 Sønre Håga. — Fiskegrund v. Gudhjem (paa Grundet).

Tornkrogen [*toˈrnkråˈginj*]. — Andet Navn paa Nørrekrog ved Melsted. Arealet ved Vigen var tidligere bevokset med Tjørnekraat, Slaaen olgn. (R).

Tranggade [*trånˈgaˈdastygød*]. Skiftopr 1684 wed trangegade; UdmJb 1729—35, 1778 Trang-Gade. || Tranggade Led. 1735 (Afskr. Komm

1738) trange gade leed, trange gade leedet. — Areal i Vangen. Adj. trang; Gade, se Indl.

Tuleknald [*tu·lakna·ln, tu·lakna·l*]. 1762 UrneAdd Tule Knald; I 1923 Tulaknajln; Koch 1945 Tulaknajl. || Tuleknaldssti [*tu·lakna·lssstø·n*]. Koch 1945 Tulaknajlastøj. — Skær og Klippesti mellem Gudhjem og Sletten. Formodentlig Slægtsnavnet Tule, der skal være kendt fra Gudhjem (R); jfr. ogsaa Tuleborg, Rutsker S., 662.

Tyvehavn. Koch 1945 Tjivahavn. — Lille Rende ved Nørresand.

Tøjene [*tøj·en*]. BhFisk 1933 p. 9, Koch 1945 p. 61 Tøjen. — Fiskegrund v. Gudhjem. Plur. best. Form af Subst. Tøj, se Indl.

Under Vippebakken. I 1923 Ojne Vippebakkajn. — Areal ved Sletten, ml. Gudhjem og Melstad. Se Vippebakken ndfr.

Vangedestykke [*vångale·styk·stød*]. BhTid ³/₅ 1892 Vangedsstykket, det nederste Vangedsstykket; I 1923 Vångalestykstjed. — Areal oven for Byen, hvor tidligere Vangedet stod (Koch 1945 p. 95).

Varmeklippe. Koch 1945 p. 94 Varmeklippen. — Stor flad Klippe Ø. for Graamy, nu kløvet og ophugget. Klippen blev meget varm, naar Solen bagte paa den.

Vaskebakken [*vaskøbak·in*]. I 1927 [*vaskøbak·in*]; Koch 1945 Vaskebakkenj. — Saltvandsbassin i Klipperne S. for Store-Jernkaas. Subst. bh. Vaskebak, m. „Vandfad (til Haandvask)“ (R).

Vejstykke [*vøjstyk·stød*]. Skiftepr 1687 Weie støched. — Areal i Vangen, som gennemskæres af Vejen mellem Gudhjem og Melsted.

Vigen. BhFisk 1933 p. 9 Væjen. — Fiskegrund v. Gudhjem.

Vippebakken [*vøpøbak·an*]. Danske Sagn I Nr. 665 Vippebækkajn; Guide 1886 Vippe Bakken; AL 1912 Vippebakken (-bakkajn); I 1923 Vippebakkajn; Koch 1945 Vippebakkanj. — Bakke ved Vejen mellem Gudhjem og Melsted. Det ligger nærmest at tænke paa et Vippefyrr paa Bakken, se Vippebakke u. Sandvig Kbst., 644.

673. ØSTER-MARIE SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: Proprietærgd: Gadebygd, Store-Halsegd; 1. Sg: Aaløsegd, Lundegd; 5. Sg: L.-Frigd, Sandegd; 6. Sg: Sandegd, Sasseregd; 14. Sg: Kofodgd, L.-Ravnsgd; 15. Sg: Ellesgd, Smedegd; 20. Sg: Aarbjerggd, Lindholmsgd, Ved Skrulle, Ypnestedgd; 21. Sg: Strandbygd, Stubbegd, Ypnestedgd; 22. Sg: Paa Bækken, Sjølegd; 23. Sg: Dynddamsgd, Kofodgd; 24. Sg: Birkesgd, Buskøgd; 25. Sg: Sivergd, Skomageregd; 26. Sg: Bækkegd, Dikkegd; 28. Sg: Offegd, Stakkelegd; 29. Sg: Sigd, Ved Broen; 30. Sg: Brogd, Ved Broen, Lillegd; 31. Sg: Bakkegd, Kuregd; 32. Sg: Lauegd, Lundegd; 34. Sg: Pjunmageregd, Sejersgd; 35. Sg: Lyrsbygd, Sandemandsgd; 36. Sg: Lindholmsgd, Ved Broen, Ved Vadet, Vejdemandsgd; 37. Sg: Hoppegd, Munkegd; 42. Sg: Hallegd, Paa Hallene; 43. Sg: St.-Hallegd, Paa Hallene, Ved Hallen; 47. Sg: Skovlundegd, Vejdemandsgd; 48. Sg: I Ellet, Lausgd; 51. Sg: Smaagd, Smedegd; 52. Sg: Frostegd, I Gaden, Ludvigsgd, Lykkegd, Smedegd; 53. Sg: Albuegd, I Gaden; 55. Sg: Asbensgd, L.-Gadebygd, Hjortegd; 56. Sg: Asbensgd, Hjortegd; 57. Sg: L.-Højgd, L.-Lovegd, Myregd, L.-Ølegd; 59. Sg: Hundegd, L.-Almegd; 62. Sg: Ellebygd, Holstegd; 67. Sg: L.-Duegd, Rangbygd; 71. Sg: Langensgd, St.-Pilegd, Rungegd; 75. Sg: L.-Bakkegd, Bavnegd; 78. Sg: Munkegd, Myregd, Ved Skrulle, Øbernegd; 80. Sg: Paa Skellinge, Gl.-Toftegd; 1. Vg: Brunsgd, I Skrulle; 2. Vg: Gadeby, Kirkebo; 3. Vg: Nørregd, Trepælegd, Ved Skrulle; 4. Vg: St.-Frigd, Rogsholm; 7. Vg: Iseregd, Lyrsby; 8. Vg: Dalslunde, Frydenlund, Sildepresseregd; 9. Vg: Henningsgd, L.-Ølegd; 11. Vg: Ved Kirken, Vestergd; 15. Vg: Elleshus, Maglegd, Mauritzgd; 17. Vg: Gyldensgd, Landsdommergd; 18. Vg: Hundehus, Sildegd, Vornedegaardshus; 19. Vg: Skottehjem, Snekkedalshus, Vandmøllerhus; 21. Vg: Jeremiasgd, Nygd; 22.—23. Vg: Frigaardshuset, Jettehjem.

Øster-Marie, Sogn [*ö-stär'ma-ri-a*], sjældnere *ö-strä'ma-ri-a*], nu oftest *ö-stärma'ri-a*, lokalt undertiden *ma-riksän*], **Øster-Mariekirke**, Kirke [*ö-stär-, ö-strä'ma-ri-kerka, -kærkä*]. 11/3 1403 parochia beate virginis orientali; 10/4 1432 (Pav. Kopib.) parrochia b. Marie virginis orientalis; 31/5 1448 Østremariekirke; 16/3 1451 Østermariakyrke sogn, Østremariakyrke sogn; 19/4 1457 Østre Marie kirkæ; 3/5 1457 Østræmarkyrkæ; 9/8 1490 Østremarkirkesoghen; 10/7 1493 Østre Marie kirkæ; 6/5 1495 Østhre Marie kirke; 1/12 1515 Hüb 49 østhre Mariæ kirkæ sognetyng; 26/1 1516 Hüb 53 Østræmarckæ ssoghen; 22/5 1522 Hüb 63 Østre Marie sogn; 1542 Hüb 109 vth der ostermarch; 17/3 1545 Hüb 150 Markerßoken; 1/6 1545 Hüb 149 Oster Marker sokenn; 8/9 1555 Hüb 230, 231 Østermarckßogenn; LR 1580 øster marcke kiercke, Øster Marcker Sog; KancBrevb 29/6 1593 Østremarker S; PrI 1624 Østremarkiersogn, Østremarkirke; BWK 1676 Øster Mariæ Kerk; DAtl Øster Marie; Bugge 1771 Øster Mariæ Sogn, Øster Mariæ Kirke; M 1844 Øster Marie Sogn; Gst Østermarie Ke. — Sognet har Navn efter Kirken, som var indviet til Jomfru Maria, jfr. Vester-Marie S., 653.

Aagaard (44.—45. Sg) [*aw-gaw-riñ*]. (Her?) 26/1 1516 Orig i RA i oen; Gst 1887, Gst Aagaard; J. P. Kuhre 1931 Aagaard, Aagaarinj. — 45. Sg var paa Urnes Tid en Stæl, men Sammenlægningen med 44. Sg var sket inden 1636 (Z). Navnet Aagaard er ganske nyt, givet efter Beliggenheden ved Vaseaa.

Aaløse, Gde (1.—4. Sg) og Hse [*aw-lö-za*]. Lb 1569 Aaløse; Skiftepr 1688

aaeløbe; Skiftepr 1690 Aaeløsse, aaeløbe; Kb 1690, 1692 i Aaløse; K 1746—50 Aaeløse; UrneNb Aaeløsegde, i Aaeløse; VSK Aaeløse; M 1844, Kt Aaløse. — Ligger ved Kelseaa. Om -løse se Indl.

Aaløsegaard (1. Sg) [*æ-lø-zagw-rin*]. UrneNb Aaeløsegd; UrneJb Aaeløse Gd; VSK, Salchow 1813 Aaeløsegd; M 1844 Aaelesegd; Gst Aaløse Gd. — Se Aaløse ovfr.

Aarbjerggaard (20. Sg) [*ær-bjærgw-r*]. UrneNb, UrneJb Orbjergs Gd; Salchow 1813 Lindholmsgd, kaldes og Ørbiergsd; IpsenK 1839 Onsbjerger (Gd); M 1844 Aarbjergd; Postadr 1869 Ørbjerg. — Naturnavnet Aarbjerg. Gd lagt under 21. Sg.

Albuegaard (53. Sg) [*albawagw-rin*]. VSK Albuegd; M 1844 Albugd; Gst Albuegd; G & N 1929 p. 19 Albauagårin. — Subst. Albue. Z formoder, at Udmarksgaden, ved hvilken Gd ligger, her har gjort et Knæk, en Albue; men K 1746—50, hvor denne Udmarksgade er aftegnet, viser ingen særlig Bøjning her. Paa VSK ligger den nær ved en Vejkrumning paa Vejen Ibsker—Aakirkeby.

Almegaard, Lille- (59. Sg) [*lija almægw-r*]. Guide 1914, Gst Lile Almegd. — Nyt Navn, efter Nabogd Store-Almegd.

Almegaard, Store- (60. Sg) [*sto-ra almægw-r* el. *almægw-rin*]. 1652 (Jb 1687), UrneNb Almegd; UrneJb Alme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Almegd; J. P. Kuhre 1931 Stora Almegaar. — Trænavnet Alm.

Skt. Andreas Kapel. BWK 1676 Anders; ResenK St. Anders Capel; K c. 1700 Anes Capell; K 1744 S: Ane Capell; K 1778 St. Anne Capel. — Har tidligere været henført til Ibsker S., s. d., men antages at være det samme som Maglegaards Kapel, se BhS XVII 125.

Anebro, Hæ [*a-næbro*]. Postadr 1943, Guide 1946 Anebro. — Naturnavnet Anebro.

Asbenggaard (55. el. 56. Sg) [*a-zbenšgw-r*]. — Ifl. Opt. 1945 et i gl. Tid brugt Navn. Bh. Asben [*a-zben*] „Knogle hidrørende fra et Aadsel“ (R); om Anledning til dette Spottenavn („Aadselbeng“) er intet oplyst.

Askedalehus. J. P. Kuhre Askedaluhuzed; Bh.Vejv. 1944 Askedalehuset. — Naturnavnet Askedal.

Aspegaard (49. Sg) [*aspægw-r(in)*]. Kb 1689, 1695 Aspeßgd; K 1746—50 Aspes Gd; Thurah Aspes(gd); UrneNb Aspesgd; UrneJb Asper Gd; VSK Aspesgd; Salchow 1813 Aspergd; M 1844 Aspişgd; Gst Aspesgd. — Forleddet er Gen. af et Subst. *Aspe, n. „Aspebevoksning“. Kollektiverne har ellers alm. omlydt Vokal, men her er antagelig a bevaret under Indflydelse fra Trænavnet Asp.

Bakkegaard (31. Sg). UrneNb Kuuregd, fordom Bakkegd ell. paa Bakken efter Situationen; UrneJb Kure Gd, fordom Bakkegd efter Situationen; Ipsen K 1839 Kure (Bakke) (gd).

Bakkegaard, Lille- og Store- (75.—76. Sg) [*lija-, sto-ra bakægw-r*]. K 1746—50, UrneNb, DAtl Paa Bakken; UrneJb paa Bakken; VSK Bakkegaardene; Salchow 1813 paa Bakken; M 1844 Lillebakkegd, Store Bakkegd; Gst Lile-, Ste Bakkegd.

Bavnegaard (75. Sg) [*baunægw-r*]. Guide 1914 og 1946 Baunegd. — Ifl. Guide 1914 givet af Ejeren.

Bavnepiltshus [*bånnapel(t)shu-zed* el. *ra-nklæ-wasmedjan*]. Guide 1886 Bavnepelsehus; Gst 1887, Gst Bavnepæls Hs. — Sæmmensat af Subst. Bav n „Vedstabel“ og bh. Pilt „Stendynge“, se iøvrigt om disse Ord i Indl. Udtalen [*bånnæ-*], der efter J. P. Kuhre ogsaa findes i Naturnavnet Bavnepanke ndfr., er uregelmæssig, idet Bavn paa Bh. har Tostavelserformen Bavn [*bånnæ, bågna, bågna*], i Sæmmensætning [*bånnæ-*] el. [*bånnæs-*] og ikke som her [*bånnæ-*], der svarer til en bh. Enstavelserform (R). Ejendommen hedder nu Søborg (Guide 1945).

Birkesgaard (24. Sg). K 1746—50 birkes-gd; Thurah Birkes(gd); UrneNb, DAtl Birkesgd; UrneJb Birches Gd; VSK Birkesgd; IpsenK 1839 Birke(gd). — Nu Birkegd. Vel af Kollektivet Birke „Birkelund“.

Birkesmedjen. J. P. Kuhre Bærkasmedjan. — Lige Ø. f. Glappe. Efter en Smed Birch.

Blaakulle, Hs [*blw-ksla*]. Gst 1887 Blokhul Hs; Guide 1914 Blaakul Hs,

undertiden Blaakulle; Postadr⁹ Blaakulde; Gst Blaakuls Hs; Bh.Vejv. 1944 Blaakulle, Blaakullehus. — Naturnavnet Blaakulle.

Blæsbjerg, Hs [*blæ-zbjær*]. DAtl Blæsbjerg; Bull 1869 Blæsbjerg Hse; Guide 1886 Blæsbjerg; J. P. Kuhre Blæzbjær; Gst Blæsbjerg. — Naturnavnet Blæsbjerg.

Boet (16. VgPc) [*bo-ød*]. J. P. Kuhre Boed. — Bo, se Indl.

Brogaard (30. Sg) [*bro-gør-rin*]. Gst 1922, Gst Brogd; J. P. Kuhre 1931 Brogaar. — Jfr. Ved Broen ndfr.

Brohus [*bro-hü-zød*]. Skiftepr 1687 Broehußen; Salchow 1813 Broehus; Postadr⁹ Brohus; Guide 1926 Brohuse. — Ved Gyldensaa.

Brunsgaard (1. Vg) [*brü-ns-gør*]. Guide 1914 Bruunsgd; Guide 1946 Brunsgd. — Ejedes omkr. Aar 1900 af Th. Bruun Koefoed, død 1937 (K. Kure).

Brændesgaard (77. Sg) [*brænd-gør*]. Skiftepr 1690 Brændesgd; K 1746—50 Brønde Gd; Thurah Brønde (Gd); UrneNb Brændegd; UrneJb Brønde Gd; VSK Brændegd; Salchow 1813, M 1844, Mansa Brændegd; BhLdejd 1899, Postadr⁹, Gst Brændesgd. — Den overvejende traditionelle Form er Brændegd, jfr. Brændegde i V.-Marie S., 653, egl. sammensat med Perfectum Participium af Vb. brænde og sigtende til at Gd er brændt. Formerne Brændeser vel opstaaet ved Sammenblanding med Brændesgde i Ibsker S.

Buskegaard (24. Sg) [*båskagør-rin*]. Salchow 1813 Buskesgd; M 1844 Buskegd; Mansa 1851 Bukkegd; Gst Buskegd. — Herunder senere henlagt 25. Sg. Slægtsnavnet Busk. 1764 tilhørte Gd Hans Hansen Busch, og derefter Sønnen Peder Hansen Busch, død 1821 (K. Kure).

Byfogedgaard (33. Sg) [*by-fawdagør-rin*], [*bi-fawdagør-rin*]. K 1746—50 byefogde-Gd; Thurah Byfogde(gd); UrneNb Byefogdegd; DAtl Byefogdegd; UrneJb Byef:Gd; VSK Byefogdegd; Salchow 1813 Byefoggd; Gst Byefoggd. — Skal have tilhørt en Byfoged i Svaneke (R).

Bækkegaard (26. Sg) [*bækagør-rin*]. Kb 1689 Bechegd; Kb 1699 bechegd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke(gd); UrneNb, DAtl Bekkegd; UrneJb Bekke Gd; VSK Bækkegd; Salchow 1813, M 1844, Mansa 1851 Bekkegd; Gst Bækkegd. — Ligger ved en Bæk.

Bølshavn, Fiskerleje [*bø-lsha-vm*, *bø-lsha-mn*]. Aaker Kb 1697 Bødelshavn; K 1744 Bødelshavn; K 1746—50 bødels-havn; Urne Tilf. t. Thurah 25 Bødelshavn; Urne Till. t. Thurah 85, 86 Bøelstæd, Bødelstæd; Falenkamp 1783 Bødels-Haufn; FT 1801 Bødilshavn; Skouggaard 1804 p. 261 Bølvhavn; Salchow 1813 Bødelshavn; Gst, Postadr 1943 Bølvhavn. — Af Subst. Bødel, glda. bødel, her antagelig som Tilnavn. Bøddele findes som Tilnavn i Glda. (DgP Tilnavne). Navne paa Baadpladser paa Bh. har ofte en Personbetegnelse som Forled, saaledes Vægterhavn og Laalehavn, Svaneke Kbst., 645.

Dalesmedje. J. P. Kuhre Dålasmedjan. — Smedje ved Hovedvejen fra Ø.-Marie Kirke til Svaneke, hvor Vejen drejer af til Bølvhavn. Efter en Smed Dahl.

Dalslunde, Gde (44.—47. Sg, 8. Vg, og Hse [(i) *da-lsløna*, *da-lsløna-gør-rana*]. Lb 1569 ij Dalslunde, vdj Daelslunde-gierde; Svaneke Skiftepr 1686 udj Dals Lunde; Skiftepr 1689 Dahlslunde; Kb 1693 J dalslunde; K 1746—50 Dals-Lund; KR 1761 Dals Lund; UrneNb Dalslund, Dalslunde (47. Sg), i Dalslunden (8. Vg); DAtl Dalslund; UrneJb Dalslunde; VSK Dalslunde; Salchow 1813 Dalslund, Dalslunde; IpsenK 1839 Dalsted Lund, Dalslunde; Gst Dalslunde.

Dikkegaard (26. Sg) [*deka-gør-rin*]. Postadr 1869, Th Dikkegd; J. P. Kuhre 1931 Dikkagaarinj. — Ældre Benævnelse paa Bækkegd. Slægtsnavnet Dich. Gd tilhørte fra 1755 Eschel Jensen Dich og fra 1796 Sønnen Hans Eschilden Dich.

Duegaard (70. Sg) [*daw-gør* ell. *sto-ra daw-gør*]. 9/7 1655 (Z) Dowgd; Svaneke Skiftepr 1701 Dowe Gd; K 1746—50 due-Gd; Thurah Due(gd); UrneNb Duegd; UrneJb Due Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Duegd. — Slægtsnavnet Due. Behoedes 1616 af Rasmus Due (Z); Jb 1624 nævner som Ejer Anders due. Udtaleformen viser Sammensætning med et Femininumord; enten maa den gamle Femininumsbøjning i Tilnavnet være

bevaret, eller ogsaa maa Formen skyldes Analogi med Fuglenavnet Due, bh. Dâwa, f. (R).

Duegaard, Lille- (67. Sg) [*lîla dawægø·r*]. J. P. Kuhre 1931 Lijla Dâue-gaar. — Efter Nabogd Duegd, 70. Sg.

Dynddamsgaard (23. Sg). K. Kure Dynddamsgd. — Naturnavnet Dynddamsstykke.

Dynde-gaard [*dynagø·r(in)*] Gst 1887 Dynegd; BhLdejd 1892 Dynderne; BhLdejd 1899, Postadr 1943, Gst, Bh.Vejv. 1944 Dyndegd. — Udmarks-ejendom. Naturnavnet Dynderne.

Elleby, Gde (62.—65. Sg) og Hse [(i) *ælby·* ell. *ælby-gø·rana*]. Kb 1689 Ellebye; Kb 1693 i Elleby; Kb 1696 Elleby; K 1746—50 i Elle-By; UrneNb i Ellebye (63.—64. Sg) Ellebyegd (65. Sg); DatI Iellebye; UrneJb Ellebye; Skougaard 1804 Ielleby; VSK Elbye; VSK Orig. Salchow 1813 Ellebye; M 1844, Gst Elleby. — Bh. Alle, n. „Ellekrat“ (Esp). Formen Iellebye er opstaaet af Præpositionsforbindelsen I Ellebye.

Ellebygaard (62. Sg) [*sto·ra ælby-gø·r*]. Guide 1914, Gst Elleby Gd. — Ifl. Guide 1914 var Navnet givet af davær. Ejer.

Ellebygaard, Nørre- (64. Sg) [*nåræ ælby-gø·r*].

Ellebygaard, Vester- (63. Sg) [*væstræ ælby-gø·r*]. Guide 1946 Vester Ellebygd.

Ellebygaard, Øster- (65. Sg) [*ø·stræ ælby-gø·r*]. Guide 1946 Øster Ellebygd.

Elledalshus (11. VgPc) [*ælæda·lshu·zød, i· ælæda·l*]. Postadr9, Bh.Vejv. 1944 Elledal. — Naturnavnet Elledal. Samme Hus som Vesterkro.

Ellesgaard (15. Sg) [*ælægø·r*]. Skiftepr 1685 Elled, Kb 1697 i Elled; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Ellesgd. — Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat“, jfr. Ellesgd i Aaker S., 684.

Ellesgaden, Hse [*ælægø·rshu·zæn* el. (i) *ælægø·dan*]. J. P. Kuhre 1931 Ællesgaarshuzen; Bh.Vejv. 1944 Ellesgaden. — Naturnavnet Ellesgade.

Elleshus (15. Vg). Jb 1658 Ellehuøet; Jb 1661 Ellehuset; Jb 1662 Ellehusit; Jb 1664 Ellehuuøet; Jb 1689 Elleøhuuøet; Jb 1691 Ellens Huuøet; K 1746—50 Elles-huset; UrneNb, UrneJb Elleshuset; Salchow 1813 Elleshus; Ipsen K 1839 Ellehuset (et Stæl); Gst 1887 Elleshus. — De ældste Former har Elle-, der vel er det oprindelige; de yngre Former har Genitivformen Elles-. Af Kollektivet Elle „Ellekrat“.

Engene, Hs [*ænanæ*]. — Se I Engene ndfr.

Eneløkke (50.—51. SgPc) [*e·nølø·kan*]. Bh.Vejv. 1944 Eneløkken. — Naturnavnet Eneløkke.

England, Hs. — Se Naturnavnet England.

Flæskedalshuse, Hse [*flæska·da·ls·hu·zæn*]. Guide 1886 Flæskedalshuset; Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944 Flæskedal. — Naturnavnet Flæskedal.

Fokkebro, Hs [*få·kabro·*]. — Naturnavnet Fokkebro.

Frigaard, Lille- (5. Sg) [*lîla fri-gø·r, dæn, lîla fri-gø·rin*]. 1696 (Th) Ved Frigaardsbro; UrneNb ved Fri gd: Broen; VSK Sandegd el. Lille Frigd; IpsenK 1839 ved Frigds Broen; M 1844 Lille Friegd; Gst Lîle Frigd. — Efter Beliggenheden ved Store-Frigd, hvor en gl. Vejbro fører over Keldseaa.

Frigaard, Store- (4. Vg) [*sto·ra fri-gø·r*]. PrI 1624 Røgholm, nu kaldes den frigaarden; Skiftepr 1682 Frijgd; Skiftepr 1688 friegd; Komm 1691 Frigd; Jb 1691 Frijgd; Jb 1696, Fæstepr 1711 frigd; K 1746—50 Frie-gd; UrneJb Frie Gd; VSK Frigd; Salchow 1813 Friegd; M 1844 Store Friegd; Gst Ste Frigd. — Var ifl. PrI 1624 en af Sognets 3 Herregaarde og tidl. beboet af Herremanden Mogens Ove (Uf).

Frigaardshuset (22.—23. Vg). UrneNb frigd. Huuset. — 23. Vg siges i Fæstepr 1695 at ligge paa fiiregaarßgrunden, hvilket maa være Fejl for Frigaardsgrunden; Stedet har Navn efter Nabogaarden St.-Frigd.

Frostegaard (52. Sg) [*frøstægø·rin*]. VSK Orig Trøste el. Lykkøgd; Mansa 1851 Frøstegd; Gst Frostegd. — Slægtsnavnet Frost. Gd ejedes 1756—1777 af Hans Hansen Frost (Z); ogsaa UrneNb anfører hans Navn.

Frydenlund (8. Vg) [*fry·dan·løn*]. Mansa 1851 Frydenslund; Gst, Postadr 1946 Frydenlund. — Se Frydenlund under Rønne Kbst., 641.

Gadeby, Gde (54.—56. Sg og 2. Vg) og Hse [(i) *ga·daby·*]. Svaneke Skiftepr

1686 Gadeby, Gade by; Skiftepr 1687 Gadebye; Kb 1689, 1698 i gadeby; K 1746—50 Gade-Bye; Datl, VSK Gadebye; Salchow 1813 I Gadebye (54.—55. Sg); M 1844 Gadeby (55. Sg), Gadebygd (56. Sg); Gst Gadeby. — Gade, se Indl. Gadeby ligger ved Enden af den Udmarksgade, som omtales under I Gaden.

Gadebygaard (Proprietærgd) [*ga-dəby-gw-r(in)*]. 6/5 1608 Hüb 560 Gaadebygd; 1619 (Jb 1687) Gaadebyeugd; PrI 1624 Gaddebygd; Jb 1658 Gadeby Frjgd; 1658 Saml. til Skånes Hist. 1870 p. 16 Getheby gd; Rgsk 1662 Gadebygd; 1681 (Jb 1687) Gadebygd, Gaadebygd; Skiftepr 1688 Gadebyeugd; Jb 1696, Jb 1719 Gadebygd; K 1746—50 Gade-Gd; Datl Gadegd; UrneJb Gadebye Gd, Gadebyeugd; VSK, Salchow 1813 Gadebyeugd; M 1844 Gadebygd; Gst Gadeby Gd. — Se under Gadeby.

Gadebygaard, Lille- (55. Sg). UrneNb Lille Gadebyeugd; UrneJb Lille Gadebye Gd; Ipsen K 1839 Lille Gadebye(gd). — Se under Gadeby.

Gadebygaard, Store- [*sto-ra ga-dəby-gw-r*]. — Lig Gadebygd.

Gademølle [*ga-dəmolan, ga-dəby-molan*]. Gst 1886 Gadeby Ml; Guide 1946 Gadeby Mølle.

Gastegaard (2. Sg) [*ga-stagw-rin*]. K 1746—50 Gaste-Gd; Thurah Gaste(gd); UrneNb, Datl Gastegd; UrneJb Gaste Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gastegd. — Antagelig Slægtsnavnet Gast, jfr. Gastegd i Pedersker S., 683.

Gedebrøndshus [*geda'brā-nshu-zəd*]. — Naturnavnet Gedebrønd.

Gildesbo, Nørre-, Hse [*de nārə gīləsbo-əd, nārə gīləsbo-, nu: nārə sko-la*]. 1736 Komm 1738 Nørre gildes huuß; UrneJb Nordre Gildesboe; FT 1787, 1805 Thaarups Bh VI, Salchow 1813, M 1844 Nordre Gildesboe; Gst 1887 Nre Gildesbo. — Se Gildesbo, Knudsker S., 651.

Gildesbo, Sønder-, Gd og Hse [*søn-rə gīləsbo-*]. KR 1702—03 Bh 1682—1804 ded Søndre Gillisboe; K 1746—50 Gildes-boe; FT 1787, 1805 Thaarups Bh VI Søndre Gildesboe; VSK Gildeboe; Salchow 1813 Søndre Gildesboe; MK 1818 Sønd. Gildesboe; M 1844 Søndre Gildesboe; Gst Sr Gildesbo.

Glappe, Hse [*glapə*]. Vedel BhOE 125 Glappehusene; Guide 1914, Gst 1942, Guide 1945 Glappe; Gst Glappehuse. — Naturnavnet Glappe.

Glappe Mølle [*glappəmolan*]. Gst 1887 Glappemølle; AL 1912 Glappemølle [-pa]; Gst Glappemølle.

Godthaab, Hse [*gāthā-b, gātāb*]. Gst 1887, Trap³, Postadr⁹, Gst Godthaab. — Oprindelig en Villaejendom, derefter brugt om hele Bebyggelsen.

Grammegaard (14. Vg) [*gramagw-rin*]. UrneNb Grammegd; UrneJb Gramme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Grammegd. — Slægtsnavnet Gram. Gd tilhørte 1734 Niels Jbsen Gram (UrneNb) og 1771 Peder Nielsen Gram (UrneJb); derefter Peder Hansen Gram og Anders Pedersen Gram (K. Kure).

Gryet, Gd (80. SgPc) [*gry-əd*]. INM 1870, Guide 1914 Gryet; J. P. Kuhre Gryed; Gat Gryet. — Se Gryet, Bodilsker S., 681.

Grymølle. VSK Orig Gryemøllen; VSK Grynemøllen; Wilster 1808 Grymøllen; Salchow 1813 Grynemøllebakken. — Bebyggelsesnavnet Gryet.

Gyldensgaard (17. Vg) [*gyl-lansgw-r(in)*]. 1628 (Z) Gyllensgd; 1643 Worm MonDan 236 Gyldensgd; 1652 (Afskr Jb 1687) Gyllends Gd; Jb 1658 Gyllens Gd; Tiendep 1662 gyllandsgd; Rgsk 1662 Gylandsgd; Jb 1664 Gyldensgd; Ravn 1671 Gyllands Gde; Resen Glkgls 734 fol. Gullandsgd el. Gyldensgd; Skiftepr 1687 Gyllensgdßgrunden; Komm 1691 gyllensgd; Kb 1693 Gyldensgd; Jb 1696 Gyllensgdßgrund; Jb 1719 Gyllensgd; K 1729 Gyldensgd; K 1746—50 Gyldens-gd; UrneNb Gyldensgd; UrneJb Gyldens Gd; Slutn. af 18. Aarh., Thaarup Pap Nr. 15 Gullandsgd sive Gyldensgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gyldensgd. — Udtaleformen i Forbindelse med flere af de ældre Former tyder paa, at Forleddet ender paa -land. Forleddet er uden Tvivl det geografiske Navn Götland, der i Ældrenydansk alm. optræder i Formen Gylland, med Assimilation af tl til ll, se Kalkar u. Gødeland. Her snarest at opfatte som Slægtsnavn, oprindelig brugt om Person, som stammede fra Götland.

Hallegaard (42. Sg) [*hīla ha-lagw-r*]. UrneNb, UrneJb Hallegd; IpsenK 1839 Halle(gd); Gst Hallegd; Guide 1946 Ll. Hallegd. — Hald, se Indl.

Hallegaard (40.—44. Sg) [*ha-lagow-rana*]. K 1746—50 Halle-Gde; DATl Hallegd (40.—43. Sg.); UrneNb Hallegd (41.—42. Sg); Salchow 1813 Hallegde (41.—42. Sg). — Hald, se Indl. Se ogsaa Paa Hallene og Ved Hallene ndfr.

Hallegaard, Store- (43. Sg) [*stora ha-lagow-rin*]. Guide 1886 Ved Hallen el. Store Hallegd; Gst Ste Hallegd. — Hald, se Indl.

Halsegaard (Proprietærgd) [*halsæow-rin*]. 1663 (Jb 1687) Lille Halsegd; 1664 (Jb 1687) Halsegd; Jb 1696 Lille Halsegd; Jb 1719 Lille Halsegd; c. 1735 Bh 1682—1804 lille halse gd; K 1746—50 Lille-Halse-Gd; DATl Lille Halsegd; UrneJb Lille Halse Gd; Salchow 1813 Lille Halsegd; M 1844, Gst Halsegd; J. P. Kuhre Halsegaard. — Se under Store-Halsegd. Udtalen *halsa-* for ventet *halsa-* er paafaldende; muligvis foreligger Paavirkning fra Skriftformen.

Halsegaard, Store- (Proprietærgd). Lb 1569 halsse gd; 1806 Thaarups Pap. Nr. 17 Gadebyegd og store Halsegd er een og samme Gd; Thaarup 1839 p. 28 Gadebygd, undertiden kaldet Store Halsegd. — Slægtsnavnet Hals; ifl. Z skal det være denne Gd, der 7/1 1407 af Peder Hals' Enke Maren Clausdatter og Søn Ødbern Pedersen Hals tilskødes hendes Svigersøn Ormar Herlugsen, gift med Karen Hals. PrI 1624 siger, at en Herremand Mads Hals i gl. Dage skal have „holdt Hus“ paa denne Gd.

Hammershus, Hs [*hamærshu-z*]. — Gammelt Hus i Stationsbyen, har Navn efter en Per Hammer (R).

Henningsgaard (9. Vg). K 1746—50 hennings-Gd; Thurah Hennings-(gd); UrneNb Lille Ølegd el. Hennigs gd; DATl Henningsgd; UrneJb lille Ole Gd el. Hennings Gd; IpsenK 1839 Lille Øle (Hennings) (gd); Postadr 1869 Henningsgd. — Gd tilhørte i Jb 1689 og 1691 Henning Pederßen. Skougaard p. 238 antager at Hemmings Herred (se Øster-Herred, 670) kommer af „en stor Gaard eller Bostad“ ved Navn Hemminge, som i forrige Tider laa i Ø.-Marie Sogn, ej meget langt fra Ølene, og som findes i Henningsgd. Dette gentages i Both, Danmark I 288. Men det er kun en Formodning, der er fremsat til Forklaring af det gl. Herredsnavn.

Hentregard (13. Vg) [*hæntragow-r*]. UrneNb Hintzegd; UrneJb Hintze Gd; Salchow 1813 Hentregd; IpsenK 1839 Hinze (gd); BhLdejd 1876, Gst Hentregd; J. P. Kuhre Hentregard; Postadr 1946 Hentre Gd. — Ifl. Z ejedes Gd i 1679 af Jens Hintze, hvilket stemmer med Urnes og Ipsens Former; er disse rigtige, maa Forleddet være Slægtsnavnet Hintze, og Navnet i nyeste Tid forvansket.

Hjortegaard (55.—56. Sg) [*jo-rtagow-r*]. J. P. Kuhre 1931 Hjortegd (Jortagaarinj); Guide 1946 Hjortegd. — Slægtsnavnet Hjorth. Gd tilhørte fra 1815 Søren Peter Hjort og har siden været i Slægtens Eje (K. Kure).

Hjulmagergaard (74. Sg) [*jawlma-garagow-rin*]. Kb 1689, 1690 Hiulmagergd; K 1746—50 hiulmger-Gd; Thurah Hiulmager(gd); UrneNb Hiulmagergd; Bugge 1771 Iulingergd; UrneJb Hiulmager Gd; Salchow 1813 Hiulmagergd; IpsenK 1839 Hiulmagere(gd); Guide 1886 og 1946 Hjulmagergd. — Subst. Hjulmager, vel brugt som Slægtsnavn. I Svaneke Skifteprotokol 1686 nævnes Peder Pedersen Julmager i Øster-Marie S., som muligvis har boet paa denne Gd.

Holmegaard (68. Sg) [*hålmagow-rin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Holste Gd; UrneNb Holmegd; UrneJb Holme Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Holmegd. — Slægtsnavnet Holm; Jb 1624 nævner som Ejer Suend Hannßenn Holmb, Jb 1625 Swenn holm, og denne Ejer træffes endnu i Jb 1662.

Holstegaard (62. Sg) [*hålstagow-rin*]. K 1746—50 holtze Gd; Thurah Holtze(gd); UrneNb Holstegd el. Holvegd; DATl Holtzegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Holstegd; Ipsen K 1839 Holste(gd); Postadr 1869 Holtzegd. — Slægtsnavnet Holst. I Jb 1658—1696 nævnes som Ejer Hanß Holst, og UrneNb nævner som Ejer Peder Ibsen Holst.

Hoppegaard (37. Sg) [*håpagow-rin, håpægow-rin*]. UrneJb Hoppe el. Munke Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Hoppegd; G & N 1933 p. 54 Hoppagårinj. — Slægtsnavnet Hop; Gd tilhørte 1717 Peder Hop (Urne), der ifl. Z ejede den lige til 1756; i Kendelseprot 1756 anføres som Ejer hans Datter Anna Cathrina

Kruse(gd); UrneNb Krussegd; Datl Krusegd; UrneJb Kruse Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse; 15/5 1584 nævnes Peder Kruse (Z), og i Jb 1689 tilhører Gd Hendrich Jønßen Kruße. Fra 1764 ejes den af Peder Hansen Kruse, og fra 1818 af Rasmus Pedersen Kruse (K. Kure).

Kuregaard (31. Sg) [*kü-ragw-rin*]. K 1746—50 kure-Gd; UrneNb Kuuregd; UrneJb Kure Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kuregd. — Slægtsnavnet Kure; Gd tilhørte 1737 Niels Andersen Kure (Z), og 1738 Mads Hansen Kure (UrneNb).

Kuremølle [*kü-ramølan*]. Mansa 1851, Bull 1869 Kure M; BhFisk 1933 p. 10 Kuran, Kuratrøntan; Gst Kuremølle. — Ellipse af Kuregdmølle.

Kølleregaard (39. Sg) [*kyølaragw-rin*]. K 1746—50 Kiøllere Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Køllergd; UrneJb Kiøller Gd; VSK Køllergd; Salchow 1813 Kjøllergd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd; Guide 1946 Køllergd. — Slægtsnavnet Køller. Gd tilhørte 1682 Mogens Kjøller (Z); i Jb 1719 (og 1727) nævnes Hendrich Kiøller, og 1834 ejedes den af Hans Kjøller (Z); fra 1884 tilhørte den hans Søn Hans Kjøller (K. Kure).

Landsdommersgaard (17. Vg). Svaneke Skiftepr 1707 landttdommersgd. — Tilhørte 1652 Landsdommer Hans Pedersen, og senere Landsdommer Peder Olsen (K. Kure).

Langensgaard (71. Sg) [*långnsgw-r*]. K 1746—50 Lange-Gd; Thurah Lange(gd); UrneNb Langegd; UrneJb Lange Gd; Salchow 1813, Gst Lange-gd; Guide 1946 Langensgd. — Slægtsnavnet Lang, i Gen. bestemt Form (se Esp Indl. p. 95), jfr. Langensgd i Nylarsker S., 654.

LauEGAARD (27. Sg) [*lawagw-rin*]. K 1746—50 Lov-gd; Thurah Lov(gd); UrneNb Louegd; Datl Lovgd; UrneJb Loue Gd; VSK, Salchow 1813, UK Lauegd; Mansa 1851 Louegd; Gst Lauegd. — Slægtsnavnet Low; 1680 nævnes Peder Lou (Z). Ifl. K. Kure er det samme Mand, som ejede 32. Sg.

LauEGAARD (32. Sg). K 1746—50 Lou-Gd; Thurah Lov(gd); UrneNb Lundsgd (ell. Lovgd); UrneJb Lunds ell. Lowe Gd; VSK Lunde el. Lauegd; Salchow 1813 Lovegd, kaldes og Lundsgd. — Slægtsnavnet Low; Gd tilhørte i Jb 1691 Peder Loug, der endnu i Jb 1727 skrives til den; derefter har UrneNb Michel Pedersen Lou, og fra 1735 Søren Lov.

LauSGAARD (48. Sg) [*lawsgw-r*]. Guide 1914, Gst Lousgd; Postadr 1936 Lavsgd; Guide 1946 LauSGd. — Ifl. Opt. 1945 opkaldt efter en Ejer Chr. Low. I BhLdejd 1899 nævnes som Ejer F. Chr. Lou.

LegatHuset [*le'ga-thü-zad*]. — Fattighus i Ypnested.

Lesleregaard (10. Vg) [*leslaragw-rin*]. K 1746—50 Leslere-Gd; Thurah Leslere(gd); UrneNb Lesleregd; Datl Læsleregd; UrneJb Leslere Gd; VSK Lestergd; VSK Orig Leslergd; Salchow 1813 Lesleregd; M 1844 Lestergd; Mansa 1851 Læsleregd; Gst Lesleregd; J. P. Kuhre 1931 Leslerragaarinj. — Slægtsnavnet Lesler; 60. Sg beboedes 1671 af Peder Zandersen Lesler (Z), der vel var Søn af Hasle-Borgmesteren Sander Pedersen Lesler.

Ligmølle. VSK Orig Ligmøllen; VSK Liig Møllen; Bull 1869 Liig M. — Paa VSK en Vindmølle, der efter Beliggenheden ser ud til at være identisk med Gademølle el Gadeby Mølle. Navnet er muligvis et *Limølle, sammensat med det Naturnavn Li, der kendes fra Lb 1569, hvor det nævnes i Forbindelse med Sønder-Kirkebo (2. Vg), der hører til Gadeby.

Lillegaard (30. Sg). Z Lillegd.

Lindet, Hse [*lind*]. Mansa 1851 Lindet Huse; Bull 1869 Lindet Hse; Vedel BhO 300 Lindet Huse; Postadr 1943 Lindet. — Bestemt Form af Kollektivet Linde „Samling af Lindetrær“. Der er endnu en Rest af Skoven tilbage (R).

Lindholmgaard (20. Sg) [*linhålmagw-rin, linhålmastw-lin*]. VSK Lindholm-gd; VSK Orig Lindholm-gd; Salchow 1813 Lindholm-gd, kaldes og Ørbergsgd; Mansa 1851 Lindholm-gd. — Det optegnede Lindholmstælen betegner det Sted, hvor den nedlagte 20. Sg har ligget. Paa VSK er Navnet betegnet med 36. Sg, men anbragt paa 20. Sg's Plads. Denne Fejllacering er aabenbart Skyld i at 20. Sg har faaet tillagt dette Navn, som ellers kun bruges om 36. Sg.

Lindholmgaard (36. Sg) [*linhålmagw-r(in)*]. UrneNb Lindholms(gd);

UrneJb Lindholms Gd; Ipsen K 1839 Lindholms(gd); Gst Lindholms Gd; G & N 1930 p. 13 Linjholmshårinj. — Trænavnet Lind.

Louisenlund, Hse (30. SgPc). Bh Ldejd 1876, Postadr8, Postadr 1943 Louisenlund. — Naturnavnet Louisenlund.

Lovegaard, Lille- (57. Sg). K 1746—50 Lille Love Gd; Thurah Lille Love(gd); Bugge 1771 Lille Lou Gd; Postadr 1869 L. Love. — Antagelig Slægtsnavnet Low.

Ludvigsgaard (52. Sg). UrneNb (I Gaden ell. Gadebye) Ludeviggd; UrneJb Ludvigs Gd; Ipsen K 1839 Luderigs (Froste) (gd). — Mandsnavnet Ludvig.

Lundegaard (1. Sg). UrneJb Aaeløse Gd. Skal og kaldes Lundegd.

Lundegaard (32. Sg) [*lanagow-rin*]. UrneNb Lundsgd (ell. Lovgd); UrneJb Lunds ell. Lowe Gd; VSK Lunde el. Lauegd; Salchow 1813 Lovegd, kaldes og Lundsgd; M 1844, Gst Lundegd; G & N 1933 p. 54 Lunjagårinj.

Lyngen, Hse [*lonin*]. Postadr 1943 Paa Lyngen; Bh.Vejv. 1944 Lyngen. — Strækning opdyrket Højlyngsjord med talrige Ejendomme. Samme Lok. som Øster-Marie Højlyng ndfr.

Lyrsky (35.—40. Sg, 7. Vg) [(i) *le-rsby*, *ly-rsby*, ell. *le-rsby*-, *ly-rsby-gow-rana*]. 1599 Hüb 547 Leritzby; KancBrevb 16/7 1624 Lyridsbye; Regnsk 1662 Lyrifby; Svaneke Skiftepr 1686 Lyredsby; Skiftepr 1687 Lyrresbye; Skiftepr 1688 Lyrres Bye, lyresbye; Kb 1689 Lyrsky; Skiftepr 1690 lyresbye; Kb 1690 i lyrsby; Kb 1695 Lyrsky; Kb 1698 i Lyrifby; K 1746—50 Lyres Bye; UrneNb, UrneJb Lyrsky, Lyresbye; VSK, Salchow 1813 Lyrsky; Gst Lyrsky; Postadr 1943 Lyrsky (Lersby). — Navnet opfattes nu alm. som en Sammensætning med Ordet Lør, men dette ser dog ud til at være en moderne Udtaleform, idet der ikke tør tillægges den enestaaende Form fra 1599 Leritzby nogen afgørende Betydning; Tolkningsgrundlaget bliver derfor snarest Lyrsky, der kunde være en Sammensætning med det i Stedn. Lirehus, Ø.-Larsker S., 671, foreliggende Ord *Lyrehus „et skorstensløst Hus med Røghul“. Sporadisk Afrunding af y til i forekommer i flere bh. Ord, og Udviklingen er snarest *ly-rsby* > *li-rsby* > *le-rsby*, jfr. Talordet fire, der i Ø.-Marie hedder *fe-ra*.

Lyrskygaard (35. Sg) [*le-rsby-gow-r*]. J. P. Kuhre Lyrskygaarinj; G & N 1933 p. 54 Lyrskygårinj; Postadr 1943 Lersbygd.

Lyrskov, Hse [*le-rsby-skaw* el. *le-rsby'skaw*, *ly-rsby'skaw*]. Bh.Vejv. 1944 Lersby Skov. — Naturnavnet Lyrsky Skov.

Løkkegaard (52. Sg). VSK Orig Trøste el. Lykkegd. — Subst. bh. Ljykkja, f. „Lykke, indhegnet, indgjerdet Mark“ (Esp).

Maglegaard (5. og 15. Vg) [*ma-glegow-r*]. 9/8 1490, u. D. 1490 Maglegard; 2/7 1491 Maglegardh; 17/6 1493 Maglegard; 10/7 1493 Maglegaardh, maglegordh; Udat. 1489—94 Rep 12952 Maglegard; 6/3 1495 Maglægardh; 1/12 1515 Hüb 51 Maglægardh, Maglegardh; 26/1 1516 Hüb 53, 54 Maglægardh; 1528 Hüb 79, 1530? Hüb 81, 83 Maglægd; 8/9 1555 Hüb 251, 9/9 1555 Hüb 255, 1555 Hüb 220, KancBrevb 29/6 og 30/6 1593 Maglegd; Jb 1598 Magellegd; Jb 1606 Magellgd; PrI 1624 Magelegd; Jb 1625 Magelgd; Jb 1658, Jb 1662, Jb 1689, Kb 1696 Maglegd; K 1746—50 magle-gd; UrneJb Magle Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Maglegd. — Har baaret Navnet Maglegd „den store Gaard“ længe før den ved Sammenlægningen med 15. Vg blev til en egentlig Storgaard, men den er en gl. Herregaard, der omkr. 1490 beboedes af Ridderen Niels Aagesen.

Maglegaards Kapel [*ma-glegow-rska'pælæd*]. — Kapelruin ved Maglegd. Se ogsaa under Skt. Andreas, Skt. Margrete og Skt. Mauritz Kapel.

Skt. Margrete Kapel 10/4 1432 (Pav. Kopib.) nova capella in honore . . . bb. martirum Mauricii et Margarete virginis . . . in parrochia b. Marie virginis orientalis in terra Barnhalm; 19/4 1457 sancta Margretæ kappel; 10/7 1493 sancti Margretæ kapil; INM 1870 St. Margrethe Kapel; Gat Sct Margretes Kapel. — Kapelruin ved Maglegd, jfr. Skt. Mauritz og Skt. Andreas Kapel.

Markusgaard (41. Sg) [*ma-rkusgow-r*]. UrneNb Marcusgd, kaldes og Hallegd; UrneJb Marcus Gd; IpsenK 1839 Marchuset; Gst, Postadr 1946 Markusgd. — Mandsnavnet Markus; Gd tilhørte 1696 Markus Jensen (Z), der nævnes endnu i Jb 1719.

Mauritzgaard (15. Vg). Jb 1598 Mauridtzgd; Jb 1606 Mouridtzgd; Mejer Maridtz-gd. — Ifl. Z Navn paa 15. Vg, Elleshuset. Opkaldt efter Skt. Mauritius, til hvem Kapellet ved Maglegd har været indviet, jfr. Skt. Mauritz Kapel.

Skt. Mauritz Kapel. 10/4 1432 (Pav. Kopib.) nova capella . . . Mauriti; 1/6 1480 (LDipl) capella Mauricii. — Kapelruin ved Maglegd, jfr. Skt. Margrete og Skt. Andreas Kapel.

Morderhuset [*mårdarahus-zed*]. DATl, VSK Morderhuset; MK 1818 Morderhuset; Bull 1869 Morderhuset; Guide 1886 Morderhuset; Postadr9 Morderhus. — Ejendom, hvortil der er knyttet Tradition om et Rovmord.

Munkegaard (10. Sg) [*monkagaw-rin*]. M 1844, Gst Munkegd; Postadr 1946 Nordre Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Tilhørte fra 1812 Peder Andersen Munk og fra 1854 Sønnen Morten Pedersen Munk (K. Kure).

Munkegaard (37. Sg). UrneNb Munkegd; UrneJb Hoppe el. Munke Gd; Ipsen K 1839 Munke(gd). — Slægtsnavnet Munk. Gd tilhørte i Jb 1691 og 1696 Jens Munch.

Munkegaard (78. Sg) [*monkagaw-rin*]. M 1844, Gst Munkegaard. — Vel af Slægtsnavnet Munk.

Munkerup (20. VgPc) [*monkøråp*]. Postadr9, J. P. Kuhre, Bh.Vejv. 1944 Munkerup. — Ifl. J. P. Kuhre kaldte Folk for Spøg Ejendommen Kjajsærup, efter Ejerens Navn. Ejendommen hed oprindeligt Isakkeløkken.

Myregaard (57. Sg) [*myragaw-rin*]. UrneNb Myregd; UrneJb Myre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Myregd. — Myr, se Incl. Ligger ved en Mose, som nu er udgrøftet, men som kaldes Myrene; tidl. hed den Flovmyre, se dette under Naturnavne.

Myregaard (78. Sg). Salchow 1813 Myregd. — Myr, se Incl. Der findes Mose og Eng nær Gaarden.

Mønstergaard [*mønstragaw-r* ell. *mønstergaw-r*]. Gst 1887, Gst Mønstregd; BhLdejd 1899, Postadr 1943 Mønstergd. — Verb. mønstre „inspicere en Hærafdeling, holde Revy, Parade“; her har været en Eksercerplads i Nærheden. Omtydet til Mønstergd ved Attraktion til Subst. Mønster i Bet. „Forbillede“.

Nygaard (21. Vg) [*nygaw-r*]. Salchow 1813 Nyegd; M 1844 Nygd; Mansa 1851 Nye Gde; Gst Nygd.

Nysverige, Gde og Hse [*ny-swæri*]. Fridtjof Bôn, Hjemstavns-Billeder fra Bornholm 1892 p. 133 Ny-Sverrig. — Et oprindeligt Lyngomraade mellem Aaløse og Elleby, der for Størstedelen er ryddet og bebygget af svenske Tilflyttere.

Nørregaard (3. Vg) [*nåregaw-r*]. Guide 1914, Gst Nørregd.

Offegaard (28. Sg) [*åfærgaw-r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Offe Gd; Thurah Offe(gd); UrneNb Offegd; UrneJb Offe Gd; VSK, Salchow 1813 Offegd; IpsenK 1839 Offere(gd); M 1844 Offegd; Gst Offergd. — Mandsnavnet Offe. 1599 nævnes Peder Offesen (Z).

Paa Bakken (22. Sg). Kb 1690, 1697 paa bachen; K 1746—50 Paa bakken; Thurah Paa Bakken; UrneNb paa Bakken (indklamret); DATl Paa Bakken; Bugge 1771 Paabake; IpsenK 1839 Sjælle(gd), paa Bakken; Postadr 1869 Paa Bakken. — Ligger højt paa en Bakkeskræning.

Paa Gryet, Hse. Postadr 1935 og 1943 Paa Gryet. — Bebyggelsen omkring Gryet ovfr.

Paa Hallene (42.—43. Sg) [*paw ha-lana*]. Svaneke Skiftepr 1686 Paa Hallene (42. Sg); UrneNb (paa Hallene eller) Hallegd (42. Sg), ved Hallene (43. Sg); UrneJb Hallene el. Hallegd (42. Sg), Ved Hallene (43. Sg); VSK Ved Haldene, Paa Haldene; Salchow 1813 ved Hallene (43. Sg); IpsenK 1839 ved Hallene; Mansa Paa Hallen; Guide 1886 Ved Hallen el. Store Hallegd (43. Sg). — Optegnelsen 1945 oplyser, at Jorderne ved Hallegde (42. og 43. Sg) benævnes Ved Hallene [*ve-r ha-lana*].

Paa Skellinge (80. Sg). LR 1629 paa Schiellinge; UrneNb ([Skryllegd.] ell. paa Skiællene) indklamret, gaml. Toftsgd. — Hvis ældste Form er rigtig, foreligger antagelig et Skjellinge, dannet af et Subst. Skal el. Skalle, jfr. jy. skalle „nøgen Lyngbakke“ og sv. Stedn. Skårlinge, 1498 Skållinge, som Ståhle, Ortn. på -inge p. 188 tolker af et Bjergnavn *Skallen, *Skallberget,

jfr. sv. Dial. skalle „fristående mindre bärjshöjd med avrundad hjässa“. Gd ligger paa et højt Plateau ovenfor Kløvedal. Navnet vil da være en Dannelse af samme Art som Skærpinge i Rutsker S., 662, og Urnes Form Paa Skiellene maa antages at være forvansket; iøvrigt ligger Gd ikke paa noget Skel, ikke umiddelbart ved Sognegrænsen.

Pavehus. J. P. Kuhre Pawahuzed. — Ved BølsHAVN. Efter en Beboer kaldet Pawinj.

Peter Hops Mølle. K 1744, K 1778 Peter Hops Mølle. — Jfr. Hoppegaard.

Pilegaard (72. Sg) [*pi-lagø-rin*]. (Her?) Skiftepr 1690 Pilegd; IpsenK 1839 Pile(gd); M 1844, Gst Pilegd. — Slægtsnavnet Pihl; Gd købtes 1773 af Hans Pedersen Pihl (Z), og ejedes senere af Sønnen Mikkel Hansen Pihl og Hans Peter Hansen Piil (K. Kure).

Pilegaard, Store- (71. Sg). Mansa 1851, Postadr 1869 St. Pilegd.

Pjunmageregaard (34. Sg) IpsenK 1839 Pjunmagere(gd). — Jfr. sv. Dial. pjun, n., „Arbejde, som fordrer megen Anstrengelse“ (Rietz fra Småland).

Præstegade, Hse [*præ-staga-dan*]. Gst 1887 Præstegade; Postadr 1943, Bh. Vejv. 1944, Guide 1946 Præstegaden. — Strækningen fra Kirken vestpaa til Almindingsdiget med de der liggende Ejendomme.

Præstemølle. VSK Præste Mølle. — Tæt V. f. Kirken. Samme Mølle som Kirkemølle (BhS XXI 14).

Raagereden, Hs [*rå-garødan*]. — Efter en Mand kaldet Anton Raag.

Randkløve (16.—18. Sg) og Hse [*ra-ηkklø-wa, i ra-ηkklø-wa, ra-ηkklø-wa-gø-rana*]. Svaneke Skiftepr 1686 paa Rankleff; Kb 1691 udj Rafnklite; K 1746—50 Rauns-kløve gd (16.—18. Sg), Rand-Kløve (19. Sg); Thurah i Randkløve (19. Sg); UrneNb i Randkløve (15. og 17. Sg), Randkløvegd (18. Sg); DAtl Raunskløvegd (16.—18. Sg); UrneJb i Rand Kløve (15. Sg), Rand Kløve ell. Raunkløve (17. Sg), Rand Kløve Gd (18. Sg), Rand Kløve (19. Sg); Falenkamp 1783 Rangkløve; VSK Raadkløve; VSK Orig Randkløve (17.—18. Sg), Randkløvegd (19. Sg); Salchow 1813 Ravnkløvegd (16.—18. Sg); M 1844 Randkløvegd (16.—18. Sg); Gst Randkløve (16.—18. Sg). — Navnet forekommer lejlighedsvis med Former som Rafn-, Rauns-, der formodentlig maa forklares som opstaaede ved Kontamination med Nabogaarden Store-Ravnsgaards Navn. Udtaleformens *a* tyder ikke paa Ravn; snarere er det Ordet Rand, bh. *ra-n* (Esp Incl. p. 15), der har faaet *η* under Paavirkning af det flg. *k*, jfr. Rigsmaalets Haandklæde > [*hāηkklø-ds*]. Randen sigter da til Kystskrænten, jfr. Randmark, Sydslesv. Stedn. VII 68. En anden Mulighed er, at Rand betyder „Stribe, Gang i Klippe“, jfr. Sammensætningen Kulrand. Kløve, se Incl.

Randkløvesmedjen [*ra-ηkklø-wasmedjan*]. — Andet Navn paa Bavne-piltshus. Efter Beliggenheden ved Randkløve.

Rangbygaard (67. Sg). UrneNb Rangbyeugd; UrneJb Rangbye Gd; Salchow 1813 Rangbyeugd; IpsenK 1839 Rangbye(gd); Gst Rangby Gd. — Ifl. Opt. 1945 bruges Navnet kun i Skrift. Maaske Rang i den ældre Betydn. „Række“, særlig brugt om Række af Orlogsskibe i Kampformation, Linie (ODS). Gd ligger i en Gaardrække, der løber fra Øst til Vest og omfatter ca. 10 Gde.

Rantehus [*rantahii-zed*]. — Hus i Elleby, har Navn efter en gammel svensk Soldat, Hans Olsson Rant, som har boet her (R).

Ravnsgaard (13. Sg) [*ra-uns-gø-r* ell. *sto-ra ra-uns-gø-r*]. Kb 1690, 1692 Rafnsgd; K 1746—50 Raunsgd (13.—15. Sg); UrneNb Raunsgd (13.—14. Sg); DAtl Raunsgd (13.—15. Sg); UrneJb Rauns Gd (13.—14. Sg); VSK store Ravnsgd; Salchow 1813 Raunsgde (13.—14. Sg); M 1844 Ravnsgd; Gst Ste Ravnsgd. — Slægtsnavnet Ravn.

Ravnsgaard, Lille- (14. Sg) [*lila ra-uns-gø-r*]. VSK Lille Ravnsgd; IpsenK 1839 Lille Rauns(gd); M 1844 Lille Ravnsgd; Postadr 1869 L. Ravnsgd. — Lagt under 23. Sg. Se iøvrigt under Ravnsgd.

Rendestenshus. J. P. Kuhre Rænjestenshuzed. — Naturnavnet Rende-stenen.

Risegaard (9. Sg) [*ri-zagø-r* ell. *sto-ra ri-zagø-r*]. M 1844 Risegd; Guide 1945 Store Risegd.

Risegaard, Lille- (8. Sg) [*ri-zagw-r*]. Guide 1945 Lille Risegd.

Risen (8.—11. Sg) og Hse [*ri-zen, i ri-zen* ell. *ri-zagw-rana*]. K 1746—50 Risen; UrneNb I Risen; UrneJb i Risen, Riisen; Salchow 1813 Risen; IpsenK 1839 i Risen; Gst Risen. — Ris, se Indl.

Rogsholm (4. Vg). PrI 1624 Rogsholm, nu kaldes den friegd; Jb 1658 Rogholm; Jb 1664 Roxsholm; Jb 1691 Roxhollm, Roxholmb; Komm 1691, Jb 1696 Roxholm; Jb 1719 Røxholmb; K 1746—50 Rox Holm; UrneJb, UrneNb Roxholm ell. Frigd. kaldet. — Ældre Navn paa Store-Frigd. (og Nabogd 23. Vg ifl. Jb 1691). Kunde være en Sæmmensætning med Fugle-navnet bh. Råg „Raage“ i Genitiv. Gd ligger ved en Vig af Kelseaa, hvilket muligvis forklarer Brugen af Ordet Holm.

Rungegaard (71. Sg). VSK Rungegd. — Slægtsnavnet Runge. En Hans Isarsen Runge, død 1716, ejede 17. Sg (K. Kure).

Rynsegaard (66. Sg) [*rynsegw-rin*]. K 1746—50 Rynse-Gd; Thurah Rynse(gd); UrneNb Ryndsegd; UrneJb Ryndse Gd; Salchow 1813 Ryndsegd; M 1844, Gst Rynsegd. — Som Ejer nævner Jb 1598 Olaff Røndseenn, og Jb 1606 Oluff Rynseenn. Forleddet er snarest dette Slægtsnavn, der vel er dannet af Fornavnet glda. Ring, jfr. DgP.

Saltholm, Hs (11. SgPe) [*salthölm*]. Bh.Vejv. 1944, Guide 1945 Saltholm. — Ligger tæt ved Saltune, saa Navnet kunde være Ellipse af Saltuneholm.

Saltune, Fiskerleje [*saltu-na*]. 1584 Komm 1738 paa Saltune Marck; 1637 (Z) Salt Offuenmarck; Svaneke Skiftepr 1686 Ved Saltune; K 17. Aarh. Saltonne; K 1744 Saltun; K 1746—50, Urne Tilf. t. Thurah 25 Saltune; K c. 1760 Saltune Batterie; K 1778 Saltune, Saltüne; Falenkamp 1783 Saltune; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 15 piscatura Salthune, Salt-thune; Skougaard 1804 p. 260 Salthuna, Saltuna; Salchow 1813 Saltuna; MK 1818 Saltune Mølle; Mansa 1851, Bull 1869 Saltuna Fiskerleie; Gst Saltuna; Postadr 1943 Saltune. — Saltune Fiskerleje ligger saavel i Ø.-Larsker som Ø.-Marie Sogne. Den Del som ligger i Ø.-Larsker hedder specielt Nørre-Saltune, medens Ø.-Marie Delen hedder Sønder-Saltune [*sønre'saltu-na*]. Navnet er rimeligvis en fem. -a-Afledning til en Sæmmensætning bestaaende af Subst. Salt plus Subst. Ovn, bh. [*u-n*]. I Thaarups Pap Nr. 15 er tilføjet med anden Haand: „Skulde rettere skrives Salt-Ovne eller Salt-Une efter Bornholmsk Udtale . . . bestaaende ikkun af 3—4 Udbygg. Huse . . . ere nær Stranden et par eller 3 smaa Jord Høye beliggende, af Skiikkelse som Ovne, hvoraf Stedet fører Navn, Men hvad det Tillæg Salt skal betyde . . . vides ey.“ Jfr. Naturnavnet Saltovne, Olsker S., 663.

Sandegaard (5. Sg). VSK Sandegd ell. Lille-Frigd; Salchow 1813 Sandegd. — Som Ejer nævnes omkr. 1750 Morten Olsen Sandegaard (K. Kure), men Tilnavnet stammer vel fra Gaarden.

Sandegaard (6. Sg) [*sa-nagw-rin*]. VSK Sarre ell. Lille Sandegd; VSKOrig Sasre ell. Lille Sandegd; M 1844, Gst Sandegd.

Sandemandsgaard (35. Sg) [*sanema-nagw-r*]. — Efter Sandemand J. P. Sonne, f. 1805, død 1870 (R).

Sandvad, Hs (Matr. Nr. 211n). Gst 1887, Gst Sandvad Hs. — Naturnavnet Sandvad.

Sasseregaard (6. Sg). K 1746—50 Sasre-gd; Thurah Sasre(gd); UrneNb Sasregd; DATl Sarregd; UrneJb Sasre Gd; VSK Sarre ell. Lille Sandegd; VSK Orig Sasre ell. Lille Sandegd; Salchow 1813 Sassegd; IpsenK 1839 Saiers (Sasre sen. Tilf.); Postadr 1869 Sasregd. — Mandsnavnet Sasser; Gd tilhørte i Jb 1658 Sadtzer Hannßenn, i Jb 1691 Hans Sadßerßen. Fornavnet Sasser optræder iøvrigt allerede 26/5 el. 28/8 1413 i Sognet, hvor en Frigaard omtales som arvet efter Sacerus Magnusß; men det kan ikke bevises, at det drejer sig om denne Gd.

Sejersgaard (34. Sg) [*sejersagw-r*]. UrneNb Sejersgd; UrneJb Sejers Gd; Postadr 1869 Seiersgd; Gst Sejrsgd. — Mandsnavnet Sejer, glda. Sighar. Som Ejere nævnes i Jb 1661 flg. Seger Hanßen, og i Jb 1691 flg. Jens Sejersen. Landeb 1669 nævner i Sognet en Mand ved Navn Seger Lars, men det kan ikke ses om han har boet paa denne Gd.

Sigaard (29. Sg) [*si-gw-r*]. Gst Sigaard. — Adj. sid „lav“, jfr. Sigaard i Aaker S., 684.

- Sildegaard** (18. Vg) [*silagø-rin*]. — Fiskenaavnet Sild.
- Sildepressen**. — Se Sildepressergaard.
- Sildepressergaard** (8. Vg) [*silapressaragø-rin*, *silapressan*, *silagø-rin*]. BhAvis 22/6 1870 Sildepressergd; J. P. Kuhre 1931 Sijlapræssaragaarinj eller Sijlapræssan. — Kuhre formoder, at Navnet, som Gd. i Folkemunde altid bar, hidrører fra, at Tjenestefolkene i gl. Dage hovedsagelig levede af Sild. Jfr. det tilsv. jyske Vb. *pørse*, der især anvendes i Bet. „fyldte sig med Mad og Drikke“ (Feilb.) og Sætningsætning Grødpæser „den som ved Grødfadet blev sidst færdig“ (Feilb. fra Samsø). Jfr. Sildepinen i Rø S., 664.
- Sivergaard** (25. Sg) [*si-varagø-rin*]. Salchow 1813 Sieversgd; M 1844, Mansa 1851, Postadr 1869 Sivergd. — Mandsnavnet Sivert; Gd tilhørte 1766 Sivert Jensen (UrneJb). Gd er lagt under 24. Sg.
- Sjælegaard** (22. Sg) [*jø-lagø-rin*]. K 1746—50 sjæle-gd (21. Sg); Thurah Sjæle(gd) (21. Sg); UrneNb Strandbyegd ell. Sjele Gd (om 21. Sg, men indklamret), Sjælesgd (22. Sg); 1762 UrneAdd Sjælegd; UrneJb Ypnestæed ell. Sjælegd (21. Sg), Sjæle Gd (22. Sg); VSK Orig Sjelegd (22. Sg); VSK Silegd; Salchow 1813 Sjælegde (21.—22. Sg); M 1844 Sjælegd (22. Sg); Gst Sjælegd. — UrneNb: Sjælesgd af en gl. Sielandsfar s[om] forudm boede der. Hvis Urnes Forklaring er rigtig, maa der foreligge en stærkt reduceret Form; Ønavnet Sjælland hedder paa Bh. *jø-lan* (Esp Indl 57). Formelt vilde en Sætningsætning med Dyrenavnet Sæl [*jø-l*] være den mest nærliggende Tolkning.
- Skadegaard** (38. Sg) [*skadagø-rin*]. Guide 1914, Gst Skadegd; G & N 1933 p. 54 Skaddagårinj; Postadr 1946 Skade Gd. — Antagelig Slægtsnavnet Skade, jfr. Skadegd i Nyker S.
- Skalbart**, Hs [*ska-laba-rt*, *ska-laba-ran*]. Teinnæs skåla^rbårt; I 1927 Skallebart. — Nu Torkildsminde. Navnet er dunkelt, jfr. Skalaba, Nyker S., 652. I 1927 oplyser, at det er meget tarvelig Jord over Klippegrund.
- Skellingegaard** (16. Sg). UrneNb Skiællenegd; UrneJb Skiællene Gd; Ipsen K 1839 Sjælle(gd). — Urnes Former minder stærkt om den under Paa Skellinge ovfr. citerede Form „Paa Skiællene“, og Navnet skal vel enten opfattes som en Sætningsætning med det der behandlede Ord, eller muligt med Ordet Skilling, bh. *jelin*.
- Skomagergaard** (25. Sg). K 1746—50 Skomager-gd; Thurah Skomager-(gd); UrneNb Skomagergd; UrneJb Skomager Gd; VSK Skomagergd; IpsenK 1839 Skomagere(gd); Postadr 1869 Skomagergd. — I Sognet nævnes 30/8 1577 Laåe Skomager som Fæster af en Gd (Hüb 474).
- Skottehjem** (19. Vg) [*skåtajemåd*]. VSK Skottehjem; Salchow 1813 Skottehjemme; Mansa 1851 Skottehjem; Postadr 1869 Skottegd; Gst Skottehjem. — Skotte, et Slægtsnavn, oprindelig brugt om „Mand fra Skotland“, endnu i Brug paa Bornholm.
- Skovgaard** (40. Sg) [*skawgø-rin*]. Guide 1914, Gst, Postadr 1946 Skovgd.
- Skovlunde-gaard** (47. Sg) [*skawlsnagø-r*]. Guide 1945 Skovlunde Gd. — Navnet er ganske nyt; antagelig dannet med Nabogaarden Dalslunde-gaard som Forbillede.
- Skrehalle Mølle** [*skre-ha-lamølan*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Skrehalle Mølle; Thaarup 1839 p. 102 Skrehalle-Mølle; Gst 1887 Skrehalle Ml; Postadr 1943 Skrehalle, Ml; Bh.Vejv. 1944 Skrehalle Mølle. — Naturnavnet Skrehalle.
- Skrulle**, Gde og Hse [*skrslø*]. Gst 1887, Guide 1914, Gst Skrulle. — Se u. Skrullegd.
- Skrullegaard** (79. Sg) [*skrslø-gø-r*; sammen med 78. Sg og 1. Vg. benævnt i *skrslø* el. *skrslø-gø-rana*]. Kb 1690 paa Schrolde; Skiftepr 1690 skrulle (skrølle?); K 1746—50 Skrylle-Gde (79.—80. Sg); UrneNb Skryllegd el. Skrøllegd; DAtl Skryllegd (78.—80. Sg); UrneJb Skrylle Gd; Salchow 1813, M 1844 Skryllegd; Gst Skrulle Gd. — Snarest at sammenstille med Verb. da. skrølle, med Sideformen skrylle „optage megen Plads, rage op“ (ODS), sjæll. Dial. skrylde, skrylle, skrulle (Molbech), jy. skrølle „true højt i Luften, vise sig større end det er“ (Feilb.), sv. Dial. skrylla, skrølla „skrymma, upptaga stort rum“ (Rietz), og med Subst. jy. skrold „Pukkel“, no. skrull, m. „Pukkel, Top“, skrøll, m. „Hob, Dyngje“, samt med det flere

Steder forekommende jyske Stednavn Skrold, f. Eks. en Gd i Uggerby S., Vennebjerg H., om hvilken det i Indberetn. til Stednavneudv. hedder, at den har Navn af, af den ligger saa højt. Jfr. ogsaa Skroldagre, DS V 190. Formelt er vel det jy. skrold at opfatte som a-Omlyd af skrud, hvorimod de omlydte Former skryld osv., der ifl. Materialet ogsaa synes at have eksisteret paa Bornholm, vel maa være Afledninger paa -ja. I Stednavnet maa foreligge et Substantiv skrulla, el. skrylla, f. i Bet. „Top“, hvilket passer godt paa det noget toppede Terræn omkring Bebyggelsen.

Silk-mig-i-Enden, Hs. J. P. Kuhre 1931 Slik maj i Ænnanj. — Hs ved Bobakke.

Slotsboet, fsv. Hs (Matr. Nr. 131) [*slåtsbo-æd*]. FT 1787, 1805 Udm 1775—1822, VSK Slotsboet; MK 1818 Slots-Bo; M 1844 Slotsboet. — Huset laa i Bodalen og var oprindelig et Fæstehus under Hammershus; i 1805 betegnes det som Kongens Ejendom. Nedrevet midt i 19. Aarh. (R).

Smaagaard (51. Sg). UrneJb Smiddegd Stæl eller Smaaa Gd; IpsenK 1839 Smaaa Smede(gd).

Smedegaard (3. Sg) [*smedagør-rin*]. Skiftepr Svaneke 1686 Smede Gd; Skiftepr 1689 Smiddegd; K 1746—50 Smidde-Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb Smiddegd; UrneJb Smide Gd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Slægtsnavnet Smed; Gd tilhørte 1598 Peder Smed og 1727 Peder Jensen Smed (Z).

Smedegaard (15. Sg). UrneNb i Randkløve ell. Smiddegd. — Slægtsnavnet Smed. Gd tilhørte i Jb 1689 Jep Hanßen Smed.

Smedegaard (50.—51. Sg) [*smedagør-rin*]. K 1746—50 Smidde Gd; Thurah Smidde(gd); UrneNb, UrneJb Smiddegd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Slægtsnavnet Smed. Som Ejer nævnes i Jb 1598 peder Smed, i Jb 1658 Lars Smedh. Belæggene ovfr. fra 18. Aarh. angaar alle 50. Sg, medens 51. Sg betegnes som Stæl, men Sammenlægningen er sket før 1636 (Z). 51. Sg laa, hvor nu Ejendommen Enelekken ligger (Opt. 1945).

Snekkedalshus (19. Vg) [*snek'eda-lshu-zæd*]. (Her?) 8/9 1555 Hüb 243 Snogedall; UrneNb Sneke dals huuset; UrneJb Snekedahls Huuset; Skifte 26/8 1786 (Z) Snekkedalshuset; IpsenK 1839 Snehedalshuset; BhLdejd 1876 Snekkedalshuset; Th Snekkedalshuset; I 1927 [Snekedål]. — Af et Naturnavn Snekkedal, som ellers ikke synes at være overleveret. Ligger ved Gyldensaa, og Navnet betegner vel dennes Dal. Kaldes ogsaa Vandmøllerhus, se dette.

Snurrehus. UK [1840—41] Snurrehuus; MK u. A. Snurrehuset; Mansa 1851, Bull 1869 Snorre H; Gat 1887 Snurrehus; AL 1912 Snorrehus [(Snor)-ra-]. — Nu Virkelyst (Guide 1914, Gst). Af et Familienavn Snurre, Snorre, jfr. Snorregade, Rønne Kbst., 641.

Staaalebo (30. SgPc), Gd [*stø-labo-æd*]. UrneNb et Huus, Staaaleboet kaldet; Postadr 9, Postadr 1943 Staaaleboet. — Familienavnet Staaale.

Staggehuse, Hse [*staga*]. Guide 1914, Gst 1937 Stagge; Postadr 1943, Gst Staggehuse. — Naturnavnet Stagge.

Stakkelegaarden (28. Sg) [*stakalagør-rin*]. Th Stakkelegd. — Ældre Navn paa Offegaard. Subst. Stakkel.

Stamperegaard (69. Sg) [*stam-paragør-rin*]. Komm 1738 Stamperegd; K 1746—50 Stampere Gd; Thurah Stampere(gd); UrneNb Stamperegd; UrneJb Stampere Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Stamperegd. — Stamper „Person der udfører Stampning“ (ODS), „Stampemøller“. Ved Gd findes en Vandmølle.

Stangehus, fsv. Hs [*stānāhu-zæd*]. — I Elleby ved Myreaa, en Rest af Haven er tilbage (R). Slægten. Stange, kendt fra Sognet (Hans Pedersen Stange ejede fra 1749 Hentregd, K. Kure).

Statens Udmark, Hse. Postadr 1943 Statens-Udmark.

Stenhus [*stē-nhu-zæd*]. — Hus ved Kløvegd.

Strandbygaard (21. Sg). UrneNb Strandbygdegd ell. Siele Gd (indklamret); IpsenK 1839 Ypnsted (Sjælle ell. Standbye). — Efter Beliggenheden nær Kysten.

Stubbegaard (21. Sg) [*stābagør-rin*]. Mansa Stubbegd. — Bh. Stobba,

m. „Stamme, Træstub“ (Esp). Eller Slægtsnavnet Stubbe; en Conrad Poulsen Stubbe skrives 1648 til 17. Vg (K. Kure).

Styrmandsgaard (12. Vg) [*sty·rma·nsga·r*]. K 1746—50 Styrmande-Gd; Thurah Styrmands(gd); UrneNb Styremandsgd; UrneJb Styremands Gd; VSK, Salchow 1813, Gst Styrmandsgd. — Subst. Styrmand, brugt som Slægtsnavn. Som Beboer nævnes 1695 Jens Styrmand (Z).

Styrmandshjem (29. SgPc) [*sty·rma·nshjem*]. Postadr9, I 1927 Styrmandshjemmet; Bh.Vejv. 1944, Guide 1946 Styrmandshjem. — Ø. for Skottehjem. Et Sagn fortæller, at der strandede et Skib ved Kysten, og at Kaptajnen, der var Skotte, tog Bopæl paa Skottehjem, medens Styrmanden kom til Styrmandshjem, og Kokken, der ledsagedes af Skibshunden, kom til at bo i Hundehus (R).

Søgaard (19. Sg) [*jø·ga·rin*]. Jb 1664 (Afskr 1679) Søegd; KronSk 24/1 1679, UrneNb Søegd; UrneJb Søe Gd; Salchow 1813 Ravnkløvegd, kaldes og Søegd; M 1844, Gst Søgd. — Efter Beliggenheden ved Havet. Gd regnes fra gl. Tid til Randkløve.

Søhjem (20. Vg) [*jø·jem*]. Mansa 1851, Gst Søhjem. — Efter Beliggenheden ved en lille Sø.

Søndergaard (54. Sg) [*søn·ræ·ga·r*]. J. P. Kuhre 1931 Sønregaar; Z Søndergd; Guide 1946 Søndergd. — Nyt Navn. Den sydligste af Gadebygaardene.

Toftegaard, Gammel- (80. Sg) [*tåft·ga·r, gamla tåft·ga·r*]. (Her?) 13/6 1543 Hüb 120 Tofftegarde; UrneNb gaml. Toftsgd; UrneJb gammel Toftz Gd; 1762 UrneAdd gl. Toftsgd; Salchow 1813 gammel Toftsgd; M 1844 Gamle Toftsgd; Gst Gle Toftsgd. — Toft, se Indl. Udtaleformerne næppe maalegte.

Tolvte Hue (12. Vg) [*ta·ltə haw*]. J. P. Kuhre 1931 Talte Hava el. Kaskæt. — Dette Navn, der ifl. Kuhre var en spøgefuld Benævnelse, sigter til Gaards-tallet (12. Vornedgaard).

Trepælegaarden (3. Vg) [*tre·pæ·lag·rin*]. Gst 1887 Trepælegd; Peter Thorsen BhS XXII 114 Trepælegd. — Vel snarest Trepælegd., et Øgenavn sigtende til Misbrug af Flasken; Peter Thorsen l. c. anfører det navneforklarende Sagn, at den er bortbyttet for en Flaske Brændevin.

Valingebjerg, Hs (Matr. Nr. 211d). Bh.Vejv. 1944 Valingebjerget. — Se Valingebjerg, Hse, Aaker S., 684.

Vandmøllerhus (19. Vg) [*vand·møllar·hu·zad*]. — Efter en gl. Vandmølle.

Ved Broen (29.—30. Sg) [*ve·r bro·an*]. Kb 1698 ved Broen; K 1746—50 Ved-Broen; UrneNb, UrneJb, VSK Ved Broen; Salchow 1813, M 1844 ved Broen; BhLdejd 1899 Ved Broen (29. Sg). — Ligger ved Broen over Gyl-densaa.

Ved Broen (36. Sg). K 1746—50 Ved-Broen. — Ligger ved en Bro over Gyl-densaa.

Ved Hallen, Gd (43. Sg) og Hse [*ve·r ha·lana*]. Guide 1886 Ved Hallen el. Store Hallegd; Postadr 1943 Ved Hallen; K. Kure Store Hallegd (Ved Hallen). — Se ogsaa Paa Hallene ovfr.

Ved Kirken (11. Vg) [*ve·r kærkan*]. K 1746—50 Ved-kirken; Thurah ved Kirken; UrneNb, UrneJb Ved Kirken; Salchow 1813 ved Kirken; Gst 1887 Ved Kirken.

Ved Skrulle (3. Vg). UrneNb ved Skrylle; UrneJb Ved Skrylle; Salchow 1813 ved Skrylle; BhLdejd 1899 Ved Skrulle. — Se Skrullegd.

Ved Skrulle (20. Vg). UrneNb i Aaløse el. ved Skrolle; UrneJb Ved Skrylle; Salchow 1813, IpsenK 1839 ved Skrylle. — Se under Skrullegd.

Ved Skrulle (78. Sg). UrneNb ved Skrylle; UrneJb Ved Schryll; IpsenK 1839 Øberne (ved Skrylle). — Se under Skrullegd.

Ved Vadet (36. Sg) [*ve·r va·d*]. — Alm. gammeldags Betegnelse for Lindholmsgaarden (R). Jfr. Navnet Ved Broen. Efter Beliggenheden ved Lindholmsvad, se dette under Naturnavne.

Vejdemannegaard (36. Sg). 1785 (Z) Weidemandsgd; Guide 1914 Weidemannegd. — Slægtsnavnet Weidemand. Gd tilhørte fra 1728 Hans Andersen Weidemand (K. Kure); Kendelsesprot 1750 nævnes Hans Hansen Weideman.

Vejdemannegaard (47. Sg) [*vajðemaːnagaɔr*]. Guide 1914 Weidemannegd; J. P. Kuhre 1931 Vajdemanjsgaaring, Vajdemanjagaarinj. — Slægtsnavnet Weidemann. Som Ejer nævner Hans Weidemann, død 1676 (K. Kure), derefter Sønnen Anders Veidemann (Jb 1691), og derefter flere af Slægten lige til sidste Halvdel af 19. Aarh.

Vestergaard (11. Vg) [*væstərgaɔr*]. Guide 1914, Gst Vestergd. — Ifl. Guide 1914 givet af Ejeren.

Vesterkro, Hs [*væstrə krawiŋ*]. — Ejendom, hvor der tidligere var Kro, kaldes nu I Elledal.

Vintapperhus. VSK Orig Viintapperhuset; MK 1818 Viintapperhuus.

Vornedegaardshus (18. Vg) [*vɔrːnadaɡaɔrshuːzəd*]. Bh.Vejv. 1944 Vornedegaardshus.

Ypnested, Fiskerleje [*ɔpnastaː, epɔnastaː, i Østerlars ɔpərnastaː*]. K c. 1700 Üpensted; K 1746—50 ypne-Stæd; Thurah, DAtl Ympe-Stæd; K c. 1770 Ypnesta; Skovgaard 1804 Ypnesta; VSK Yppernestad Fiskerleie; Salchow 1813 Ypnastad; Rawert 1815 p. 171 Fiskerleiet Yppernestad; Panum 1830 p. 19 Ypperne-Stad; Postadr 1869 Ypernestad (Ypnasted); Gst Ypnasted Postadr 1943 Ypnested. — Se Ypnestedgaard.

Ypnestedgaard (20.—21. Sg) [*ɔpnastagaɔrɪn, ogsaa epɔnastaːɡaɔrɪn, ɔpərnastaːˈɡaɔr*]. UrneNb Ypne Sted Gd; UrneJb Ypnestæd ell. Siæløgd; IpsenK 1839 Ypnested(gd) (Sjælle ell. Standbye); M 1844 Ypnastadgd; Gst Ypnested Gd. — Navnet betegner hos Gst 20.—21. Sg, i de andre Kilder kun 21. Sg. Denne Gd tilhørte i Jb 1606 Ødbern Hanßen, og formodentlig er Forleddet derfor Mandnavnet gl. Æthbiorn, der kendes fra bornholmske Runestene. I saa Fald maa denne Mand have givet Navn til Fiskerlejet, og Gaarden har senere taget Navn efter dette. Paafaldende er det dog, at det udtales med [p], og ikke, som ventet, med [b], hvilket vel kun kan forklares som en oprindelig Læsedtale.

Øbernegaard (78. Sg). IpsenK 1839 Øberne (ved Skrylle). — Mandnavnet gl. Æthbiorn, der kendes fra bh. Runestene. Gd ejedes fra 1735 af Ødber Pedersen (K. Kure).

Ølegaard, Lille- (57. Sg). UrneNb Myregd, item lille Ølegd ell. Lille Høj Gd; IpsenK 1839 Myre (Lille Øle)(gd). — Se St.-Ølegd.

Ølegaard, Lille- (9. Vg) [*liːla øːˈlaɡaɔr*]. UrneNb Lille Ølegd ell. Hennigsgd; UrneJb Lille Ole Gd el. Henningsgd; VSK, Salchow 1813 Lille Øllegd; UK 1817 Lil. Ølegd; M 1844 Lille Øllegd; Gst Lie Ølegd. — Se St.-Ølegd.

Ølegaard, Store- (58. Sg) [*stɔːra øːˈlaɡaɔr* ell. alm. blot *øːˈlaɡaɔrɪn*]. Skiftepr 1682, 1690 Øllegd; Kb 1690 Ølegd; K 1746—50 Ølle Gd; Thurah Oelle(gd); UrneNb Ølegd; UrneJb Øle Gd; VSK Øllegd; Salchow 1813 Ølegd; UK 1817 Store Ølegd; M 1844 Store Øllegd; Gst Ste Ølegd. — Efter Beliggenheden ved Ølene, se u. Naturnavne.

Ølene, Hse. Postadr 1943, Bh.Vejv. 1944 Ølene. — Naturnavnet Ølene. **Ørbjerg**, Hs. Postadr 1869 Ørbjerg; J. P. Kuhre 1931 Ørbjær. — Naturnavnet Aarbjerg.

Øsingekildehuset [*øːziŋkɪlɔhøːzəd*]. — Naturnavnet Øsingekilde.

Østergaard (11. Sg) [*øːstərgaɔr*]. Gst, Postadr 1946 Østergd. — Den ældste af de 4 Gde som kaldes Risen.

Øster-Marie Højlyng, Hse. Postadr 1943 Øster-Marie-Højlyng. — Lyngen ovfr. er samme Lok.

Nyere Navne paa Gde og Hse, hovedsagelig yngre end 1900: Aabakke (5.—15. VgPc), Aaly (58. SgPc), Aastofte, Aavang (Halsegd Pc), Aftenly (75. SgPc), Aldershvile (Aaløse Matr. Nr. 211 fs), Aldersro (Degnegd Pc), Almely (60. SgPc), Anhøj (79. SgPc), Bakkehøus (Lyngen Matr. Nr. 211 eb), Bakkely (Lyngen Matr. Nr. 211 æ), Bodal (63. SgPc), Boesvang (Aaløse Matr. Nr. 211 ac), Brandsaale (71. SgPc), Broager (Halsegd Pc), Brohuset (54. SgPc), Brovang (Sdr. Gildesbo Pc), Brunshøj, Brændesmark (20. SgPc), Brøndshøj (Lyngen), Buskesminde (15. SgPc), Bækkedal (10. Vg Fortov), Bækkeskov (26. SgPc), Bøgevang, Carlsensminde (Lyngen Matr. Nr. 211 cz), Dalsvej (Aaløse Matr. Nr. 211 ab og 211 ex), Dalsvang (8. VgPc), Dyndevang (Lyngen Matr. Nr. 211 h), Dyrstenshøj (Aaløse Matr. Nr. 211 dc), Egely, Ellensminde (77. SgPc), Ellesvang (17. VgPc), Ellevang (10. VgPc),

Enghave (Degnegd Pc), Engly (4. VgPc), Englyst (77. SgPc), Fokkebro (34. SgPc), Fredensbo (40. SgPc), Fredenshøj (66. SgPc), Fredenslund (Lyngen Matr. Nr. 211 bn), Fredensly (77. Sg Fortov), Fredensminde (12. VgPc, 77. SgPc), Fredly (67. SgPc), Frihedsminde, Gammeltofte, Gildesvang (39. SgPc), Glanebjerg, Granhøj (Lyngen Matr. Nr. 211 cæ), Granly (Præstegaden), Granvang (11. SgPc), Gryetsvang (5. SgPc), Grønhøj (Lyngen Matr. Nr. 211 cn), Grønnevang (Lyngen Matr. Nr. 211 bc), Grønvang (38. SgPc), Gyldenshøj (17. VgPc), Gyldensvang (17. VgPc), Hallene (42. SgPc), Hammershus, Havrehøj (59. Sg Fortov), Hedebo (Præstegaden), Hedevang, Hjortshøj (55.—56. SgPc), Hjortsvang (55.—56. SgPc), Hvidøre, Højvang (10. VgPc, Lyngen Matr. Nr. 211 ban), I Rakkerkrogen, Jakobsminde, Juelsminde (63. SgPc), Karensminde (33. SgPc), Kilden (Lyngen Matr. Nr. 211 bbi), Kildevang (9. Vg Fortov), Kildevæld, Kirkely (Præstegd Pc), Klinten, Koføedsminde (1. Sg Fortov, 67. SgPc), Kornvang (12. VgPc), Krakken (67. SgPc), Kratly (39. SgPc), Landlyst, Langerup (10. Vg Fortov), Lillevang (34. SgPc, 66. SgPc), Lindebo, Lindehus (16. VgPc), Lindely (54. SgPc), Lindsager (24. SgPc), Lindeshus, Lindesro, Lindesvang (30. SgPc), Louisendal (34. SgPc), Lykkensgave (76. SgPc), Lyngholt (Matr. Nr. 211 a), Lyngtoft (Lyngen Matr. Nr. 211 m), Lyrshyvang, Lærkesvang (53. SgPc), Løkkensvang, Maglegaardshus, Maglehus, Magleskovhus, Myrevang, Møllehøj (64. SgPc) Møllevang (15. SgPc), Nordhøj, Nordvang (Saltune Matr. Nr. 177 a), Nydam (Lyngen Matr. 211 dz), Nyvang (24. SgPc), Nørrevang, Pihlsminde (74. SgPc), Pilehøj (72. SgPc), Pilely (Halsegd Pc, 8. SgPc), Pilevang, Ravensborg (Kofodsgd Pc), Rejnholt (66. SgPc), Risenhøj (8. SgPc), Risenvang (Kirke Pc), Rosenborg (Degnegd Pc), Rævehøj (6. VgPc), Rømersminde (39. SgPc), Siverhus, Skovbo (Lyngen Matr. Nr. 211 gc), Skovfryd (59. Sg Fortov, 9. Vg Fortov, Lyngen Matr. Nr. 211 bbq), Skovhave (72. SgPc), Skovly (5.—15. VgPc), Skovlyst (Aaløse Matr. Nr. 211 cy), Skovsholm (Aaløse Matr. Nr. 211 ai), Skovsvang (39. SgPc), Skovvang (Lyngen Matr. Nr. 211 bk), Sletvang (64. SgPc), Smedevang (3. SgPc), Solhjem (2. SgPc, 10. VgPc, Matr. Nr. 4k), Solhøj (Aaløse Matr. Nr. 211 gl), Soltøfte (15. Sg Lynglod), Solvang (2. SgPc, 75. SgPc), Sortebjerg (Aaløse Matr. Nr. 211 ad), Stabelløhus, Stenly, Stenshøj (17. VgPc), Stensvang, Strandlyst (13. Sg Fortov), Strandvang (13. SgPc), Søborg, Søfryd, Søholt, Sølyst (25. SgPc), Søndervang, Søvang (18. SgPc), Tophjem (4. VgPc), Torkildsminde (10. Vg Fortov), Tornhøj (Lyngen Matr. Nr. 211 æ), Tryllehøj, Vangsbo, Vedskov (1. VgPc), Vesterlide (63. SgPc), Vestervang, Villa Vove (10. VgPc), Virkelyst (4. Sg Fortov), Ølelyst (Lyngen Matr. Nr. 211 dv), Ølevang (Gadebygd Lynglod), Ør.-Vraa.

NATURNAVNE.

Aarbjerg [*ω-bjæ-rabakan*]. K 1744 Orbierget; K 1746—50 Orbierget; Thurah, DAtl, K c. 1770 Orbierget; K 1778, Falenkamp 1783 Ordbierget; Skougaard 1804 p. 261, IpsenK 1839 Orbierget; Gst 1887 Ørbjerg; Jul paa Bh 1945 p. 12 Aabjærabakkanj. — Af gida. *warth „Vagt“, oldn. vǫrðr „det at holde Vagt, Vagtpost“. Aarbjerg har da samme Betydning som Varberg i Halland (Hellquist EO² 1314).

Akselbærager. I 1927 Akselbærager. — Mellem Ypnested og Bøshavn. || **Akselbærstykke** [*aksælbæ-rastykæd*]. — Ved Elleby. Plantenavnet bh. Akselbær(træ) „bornholmsk Røn, Sorbus suecica“.

Albertsløkker. I 1927 Albertsløkker [Albertaløtsjer]. — Til Maglegd.

Alhøj. MK 1818 Ahlhøj. — Se Alhøje, Pedersker S., 683.

Almehul [*almahælæd*]. IpsenK 1839 Almehullet; Jul paa Bh 1945 p. 14 Almehullet. — Dybt Hul i en Kløft ned mod Vandet ved Hvidhat. || **Almerende**. Guide 1886 Almerenden. — Trænavnet Alm.

Alsterbakke [*alster'baka*]. MK 1818 Alster Bakke; Vedel BhO 249 Alsterbakken; Gst 1887 Alstor Bakke; Gst Alstorbakke. — Se Alsterbakke, Ibsker S., 674; der er dog ingen topografisk Forbindelse med denne.

Andedam [*a-nædamin*]. — Lavning til St.-Gadebygd. || **Andemyre** [*a-næmy-ra*]. — Fuglenavnet And eller Kvindenavnet Ane.

Anebro [*a-næbro*]. VSK Annæbroe; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Anne og Bruse Broerne; Gst 1887 Annebro; DFM 39 p. 415, G & N 1937 p. 54 Anebro; Gst Annebro. — Fuglenavnet And eller Kvindenavnet Ane.

Asepilt. BhTid 27/2 1919 Asapelt; G & N 1934 p. 52, 55 Asapilt. — Kegleformet Stendyng i Nordkanten af Ø.-Marie Højlyng. Af Subst. bh. As „Aadsel“ og Pilt „Stendyng“, om Pilt se Indl.

Askebæk [*askbæk*]. — Ved Ypnested. || **Askedal.** J. P. Kuhre Askedålinj. — Ved Gyldensgd. || **Askehavn** [*askahaavn*]. J. P. Kuhre Askehavn. — En oprindelig naturlig lille Havn, men nu udbygget, mellem Klipperne ved Hvidhat. Trænavnet Ask el. et deraf dannet Kollektiv.

Assershøj. 1706 (Th) Adzers Høj. — Ved Stamperegd. Mandsnavnet Asser. **Baldershavn.** Jul paa Bh 1945 p. 14 Baldershavn. — Rende V. for Hvidhat. Af et Mands- el. Familienavn Balder, svarende til gity. Baldheri (jfr. DS VIII 96 f.). Jfr. Baldersdam, Gudhjem S., 672. — K. H.: Maaske efter et moderne Baadenavn Balder; jfr. Klauseshavn, Gudhjem S., 672.

Bavne [*ba-wnæd*]. — Ved Skrehalle Mølle. Uægt, ny Udtale. Der er Angivelse af Bavn hos Salchow 1813 og paa MK 1818. || **Bavnebanke** [*bavnæd*]. VSK Orig Baunebakken; I 1927 Bavne; J. P. Kuhre Baunabanka, Bogna-banka; Gst Bavnebanke. — Samme Lok. som Kurebakke ndfr. Paa K 1746 —50 betegnet som „Baune“. || **Bavnehøj.** MK 1818 Bovnehøj; INM 1870 Risehøj eller Baunehøj. — En Høj (med Bavn paa) (INM 1870). Paa K 1746 —50 betegnet som „Baune“. || **Bavnesager.** I 1927 Bavnesager. — Ved Risehøj (ogsaa kaldet Bavnehøj) ved Risen. Snarest Ellipse af Bavnehøj-sager.

Bedegade. 1750 Thaarups Bh V 91 Beedegader eller Skagelfald . . . Udi Østermariesogn findes et som grændser Nordvest fra Kirkegaarden . . . er . . . saa længe man kan mindes bleven kaldet Beedegaden. — Bh. Bedegade „særegen Græsningsplads forhen i Ufredstider“ (Esp), jfr. Bedegade, Klemensker S., 661.

Bentsbakke. VSK Orig Bents Bakke; VSK, K 1825—26 Bents Bakken; IpsenK 1839 Bentsbakke. — Ø. for Ølene. || **Bentsbæk.** BWK 1676 Bentsbeck; K c. 1700 Bensbeck; K 1744 Bentsbeck; K 1746—50 bendts-bæk; K 1778 Bents-bæk; IpsenK 1839 Bendts Bek. — Ved BølsHAVN. Mandsnavnet Bent.

Bertelebakke [*ba-rtelabakan*]. — Til Markusgd. || **Berteledam** [*ba-rteladamin*]. — Til Markusgd. Mandsnavnet Bertel. Markusgd ejedes fra 1746 af Hellis Bertelsen (K. Kure).

Birkekulle. (Her?) Borrijnh III 57 Borkjekojla.

Biskoppevej [*bi-skåpæwæj*]. — Vej fra St.-Frigd til nord for Gryet.

Blaakulle [*blæ-kæla*]. Esp Blåkujlla. — Høj ved Blaakulshuset paa Grænsen til Ø.-Larsker S., i hvilket Sogn der findes to Lok. med Navnet Blaakulle, ligesom Navnet ogsaa findes andre Steder paa Bh. Blaakulle kaldes i bh. Folketro det Sted, hvortil Heksene rejser Skærtorsdag, idet de benytter Skaderne som Ridedyr. Her mødes de med Fanden og fester Natten igennem. Om Beliggenheden af dette Blaakulle har man ikke nogen nærmere Forestilling. Undertiden identificeres det dog ligesom i sydsvensk Folketro med Blåkulla på Øen Jungfrun i Kalmarsund (R). Af Adj. blaa i Bet. „sortblaa, sort, mørk“. Efterleddet [*kæla*] er en feminin Afledning paa -a af Kuld. Om Kuld se Indl. under Kulle.

Blaaskinde [*blæ-sjina*]. 1675 (Th) Blaaskinds-Engen; I 1927 Blaasommerfugleengen (Blå-sjinja-rænen). — Eng N. for Gadebygd samt Engarealerne N.V. for Ølene. Se Blaaskinde, Rønne Kbst., 641. Formen i I 1927 skyldes en Oversættelse til Insektnavnet Blaafugl, bh. Blaaskinder.

Blak. K c. 1770 Blacken; Følenkamp 1783 Blakken. — Sten i Vandet ved Gyldensaas Udløb. Jfr. Blak i V.-Marie S., 653.

Blæsbjerg [*blæ-sbjæ-rj*]. VSK Blæsbjerg; Vedel BhOE 111 Blæsbjerg; J. P. Kuhre Blæsbjær. — Verb. blæse.

Bobakke [*bo-bakan*]. Salchow 1813 Boebakken; MK 1817 Boebakke; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, DFS 1906/23 Bobakken; Gst Bobakke. — Et Sagn fortæller, at her begyndte man at bygge Kirken, men om Natten blev det nedrevet, som byggedes om Dagen; saa blev den bygget paa næste

Bakke, hvor den nu staar (R). || **Bodal** [*bo·da·lin*]. G & N 1934 p. 45 Bodal. — Eng til St.-Gadebygd. Her laa Slotsboet, der er nedrevet for c. 100 Aar siden (R). || **Boet** [*bo·ød*]. — Mark til St.-Gadebygd., oprindelig Fæste til Gaarden, ved Siden af Slotsboet (R). || **Bohuller** [*bo·hålarne*]. — Lavninger ved Gyldensaa nedenfor Bobakke til St.-Gadebygd. || **Boslette**. INM 1870 en Eng kaldt Bosletten. — Ved Bobakke. Lokaliteterne har Navn, dels efter Slotsboet, dels efter Kirkeboet. Bø, se Indl.

Brandsale [*br·ansa·la*]. I 1927 Brandsale; Teinnæs, Thorsen Fra Sydbornholm 50 Brånsåla. — Højderyg S. for St.-Ravnsgd. Af *Brandshale, jfr. Hundshalegd i Aaker S., 684. Forleddet er Mands- el. Familien. Brand.

Brantingeager [*brantiŋaa·gærin*]. I 1927 Brantingeager. — Ager paa en Skrænt ved Gyldensaa. Navnet er afledt af Adj. bh. brånter „brat, stejl“.

Bredingen [*br·e·ŋ*]. I 1927 Brødden [*Br·e·in*]; J. P. Kuhre Breinj. — Agerjord ved Glappe. Afledt af Adj. brød med Afledningsendelsen -ing, se Indl. Samme Navn findes i Rønnebergs härad i Skåne (se Erik Bruhn, Ågonamn i Rønnebergs härad 18).

Brinkager [*br·enka·gær*]. I 1927 Brinkeager. — Aabrink ved Gyldensaa.

Broager [*bro·a·gær*]. — Jord til St.-Gadebygd ved Brohus Bro. || **Brobakke**. Gst Brobakke. || **Brohus Bro** [*bro·zabro·an*, nyere ogsaa *bro·hui·zabro·an*]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Brusebroen; Vedel BhO 403 Brohuse Broen; Gst Brohus Bro. — Ved Brohus, se dette u. Bebyggelsesnavne. || **Brohusbrødde** [*bro·hui·zabrodan*]. || **Brohus Bæk** [*bro·zabæk·in*]. — Navn paa Gyldensaa ved Brohus. || **Brohøj**. Th Brohøj. — Paa Gadeby Grund. || **Broløkke Dal**. I 1927 Broløkkedal [Broløtsjedål]. — Ved Maglegaard Skov.

Brændesmark [*br·æns·ma·rk*]. Spec 1761, 1762 UrneAdd Brændes Mark; VSK Brændes Udmark; Rawert 1815 p. 79 Brændesmarken; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Brændesmark; M 1844 Brændemarken; DFS 1906/23 Brønjesmark. — Støder op til Brændesmark, Ibsker S., 674, s. d.

Brændevinseg [*br·æns·vi·ns·e·j·en*]. BhTid 20/10 1932 Brændevinsegen. — Gammel Eg i Skovbevoksningen ved Gyldensaa nær Vejen forbi St.-Gadebygd, jfr. Brændevinseg, V.-Marie S., 653.

Brændte Ole [*br·ænd·a·o·la*]. MK 1818 brændte ole; Skattegraveren 1884 I 37 Brændte-Ole; DFS 1906/23 „Brændte Ola“ eller „Swedda Ola“; AL 1912 Brændte Ole [Brændte Ola]; Gst Brændte Ole. — Navn paa et gammelt hult Egetræ ved Stamperegd, hvis Stamme helt er kløvet. Det fortælles, at dengang Bornholmerne gjorde Opstand imod de Svenske og slog de svenske Soldater ihjel, som laa rundt om paa Gaardene, var der en svensk Soldat, der hed Ola, som flygtede og slap væk, og ingen vidste, hvor han blev af. Men mange Aar efter slog Lynet ned i denne store Eg og kløvede Stammen. Det viste sig da, at Træet var hult, og inde i den hule Stamme fandt de en Benrad i svensk Soldatermundering. De mente at kunne kende, at det var Ola, der havde skjult sig i den hule Eg, men saa ikke havde kunnet komme ud. Derfor blev Egen kaldt „Brændte Ola“ (R i DFS 1906/23). Om dette Sagn og dets mulige Virkelighedsgrundlag se H. Ellekilde i G & N 1936 p. 9 ff. || Brændte Ole Bidde [*br·ænd·a·'o·labedan*]. — Til Stamperegd.

Buskeaa. Salchow 1813 Buskeaae; J. P. Kuhre Boskaaaen. || **Buskebro**. Gst 1886, Gst Buskebro. — Har Navn efter Buskegd.

Busket [*b·æsk·ød*]. I 1927 Busked [Bøztjød]. — Ryddet Kratskov. Bestemt Form af et Kollektiv dannet af Busk som Aske af Trænavnet Ask, se Askehavn ovfr. Den i I 1927 anførte Udtale er Kollektivet Byske, se Indl.

Bøgehøj. INM 1870 Bøgehøj; Gst Bøgehøj.

Bølsbakke. DFS 1906/23, J. P. Kuhre Bølsbakka. || **Bølsgade** [*bø·ls·ga·da*]. 1721 Komm 1715—21 UdmKomm 1727 Bødelgaden; UdmJb 1729—38 Bødels-gaden eller Marck ved Stranden; UdmJb 1729 bødel gaden; Jb 1739 Paa Bødels Gaden ved Bødels-Haun; 1780 (Z) Bødels Gade; Skougaard 1804 p. 261 Bølsgade; 1807 Thaarups Bh VIII Bødilsgaden; MK 1818, M 1844 Bøelsgde; UdmJb 1846 Bødilsgade; BhLdejd 1876 Bølsgade; DFS 1906/23 Bølsgada. — Græsslette ved Udløbet af Maglebæk ved Bølshavn, hvor der tidligere (til 1912—14) fejredes Pinsefest med Dans paa Grønningen (R). Stedet har Navn efter Bebyggelsen Bølshavn.

Bølshavn Maageskær [bø-lsha-wnamå-gø/æ-rød]. — Skær ved Bølshavn. Jfr. Maageskærene ndfr.

Dalslunde Pilt [da-lslunapeltin]. — Opstabet Stenhob S. for Dalslunde paa Lyngen. Den stod som Mærke ved en gammel Hulvej, der førte til Bodilsker.

Degnedal. Lb 1569 Diegnne dallenn; Lb 1569 Cod Ups diegne dalen. || **Degnehald** [de-naha-lana]. I 1927 Degnehallene. || **Degnetorp**. Lb 1569 Degne torpett.

Det søde Hjørne [ded sø-da jö-rnød]. I 1927 Det søde Hjørne. — Tre Lok., et Vejsving nær Kroen ved Brohuse og et mellem Øster-Mariekirke og Lindet samt en Mark ved et Vejsving ved Ellesgd. Se Husnavnet Det søde Hjørne, Rø S., 664.

Dikkebæk. DFS 1906/23, J. P. Kuhre Dikkabækkenj. — Har Navn efter Dikkegd.

Divelsmoder. Lb 1569 Diiwels moder; Lb 1569 Cod Ups Diiuelsmader. — Jfr. Divelsmoderen, Bodilsker S., 681.

Dragelund. BhS XIII 150 Dragelund; I 1927 Dragelund [Dragø⁴luinj]. — Jordstykke til Kofodgd.

Driften [dræ-wtan]. I 1923 Driften. — To Lok., en gammel Lynggade ved Gadebygd samt en Gade gennem Elleby. Subst. Drift „Drivvej“, jfr. Driften, Aakirkeby Kbst., 647.

Dynddamsstykke. BhS XIII 150 Dynddamsstykket. — Jordstykke til Kofodgd. || **Dynderne** [dynarna]. K 1825—26, Guide 1886 Dynerne. — Sumpstrækning ved Dyndegd. Plur. bestemt Form af Subst. Dynd, jfr. Dynderne, Bodilsker S., 681. Dynd, se Indl.

Egehøj [æ-jöhøj]. MK 1818 Egehøi. — To Lok., Opt. gælder en Høj i Lyrby lige S. for Landevejen ved Hoppegd, MK 1818 en Høj N. V. for Gyldensgd. || **Egelund** [æ-jølung]. — Lille Lund mellem Søgd og Ypnestedgd.

Egesbjerg. Lb 1569 Egis biergid, Egebjergiddt; Salchow 1813 Egebjergsbakken; MK 1818 Egebieeres Baun. — Paa St.-Hallegds Grund. || **Egesfjeld**. Lb 1569 wdmett Egis fieldtt, Egefieidenn; Lb 1569 Cod Ups Egis fielden, vesten optiil Egeffielden. — Der findes baade Eng og Agerjord op til Egesfjeld, som sandsynligvis er Navn paa en Strækning paa begge Sider af Gyldensaa ved Bobakke. Forleddet Eges- er Gen. af Kollektivet Ege „Bevoksning med Egetræer“, Efterleddet kan være Plur. i bestemt Form af et Ord, der svarer til sv. fjäll, n. „Jordstykke, Ager- el. Engskifte“, ty. Feld „Mark“ (SAO). || **Egeshøj**. VSK Egeshøj; MK 1818, Bull 1869, INM 1870 Egeshøi; BhS XIII 150, Gst Egeshøj. — Samme Lok. som Kofodhøj. Kollektivet Ege „Bevoksning med Egetræer“.

Ellebæk. K 1744 Ellebecken; Thurah, DATl Elle-Bekken; K 1778 Ellebekken; Falenkamp 1783 Ellebekken (Spar-Bek); VSK, Bull 1869 Ellebæk. || **Elledal** [æls-da-l, æls-da-l]. — Nyt Navn; ældre: Jødedal. || **Elledam** [æls-damin]. I 1927 Elledammen. — Ryddet Skov med en Dam ved Bølshavn. || **Ellelække** [ælslyfan]. — Ved St.-Hallegd. Trænavnet El.

Ellesaa. K 1746—50 Ellisse-aae; Thurah, DATl Ellisse-Aae; K 1778 Ellise Aae; Falenkamp 1783 Ellise-Aae; Skougaard 1804 p. 234 Elles-Aaen; IpsenK 1839 Ellesaae. — Af Elleshus, som laa i Nærheden af Ellesaaens Udlob. || **Elleseng**. Lb 1569 Ellis engen y Mariæ kirke sognn. || **Ellesgade** [æls-ga-dan]. J. P. Kuhre Ellesgadan. — Gammel Vej ved Ellesgd. || **Ellet** [ælsd]. — Eng til Gadebygd med Ellebevoksning. Subst. bh. Älle, n., „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp).

Enehave [e-naha-ua]. BhS XIII 150 Enehave; I 1927 Enehave (Skov). — Jordstykke til Kofodgd. || **Enehøje Bæk**. UK 1802 Eenhøie Bækken. || **Eneløkke** [e-nølyfan]. — Ved Lausgd. Kollektivet bh. Ene, n. „Enekrat, Samling af Enebærbuske“ (Esp).

England. I 1927 England [Æn-glan]. — Opdyrket Engstrækning ved Glappe.

Eskebro. Lb 1569 vesten Eskebro. || **Eskeløkketrog**. I 1927 Æskeløkketrog [Ætsjøløtsjokråg]. — Kollektivet Eske „Samling af Asketræer, Askelund“.

Faarebroen [fæ-rabro-en]. — Til St.-Gadebygd. Store Stene i Gyldensaa,

som Faarene i gammel Tid sprang over paa (R). || **Faarebrosager** [*fə-rə-bro-sə-gər*]. — Til St.-Gadebygd. || **Faarebrosbæk** [*fə-rə-bro-sbækʃin*]. — Lille Bæk forbi St.-Gadebygd. || **Faarekirken**. INM 1870 Faarekirken. — Sløjfet Høj. Et spøgende Navn, jfr. Olskirke ndfr. — K. H.: Mon ikke et Sted hvor Faarene plejer at samle sig?

Fed Mands Plage. Jul paa Bh 1945 p. 14 Fed Mands Plage. — Samme Lok. som Præsteklemme, s. d.

Fenrissten [*fænrisste-nin*]. DFS 1906/23, Hilsen fra Bh til M. K. Zahrtmann 1931 p. 30 Fænrisssteninj; DFM 39 p. 174 Fenrisstenen. — En c. $\frac{1}{8}$ Kubikmeter stor Sten i Gyldensaaen, V. for Lindholmugd, c. 150 Meter S. for Louisenlund. Efter Sagnet er den af en Trold Fenris kaetet efter Ibskirke for at knuse denne, men Trolden forfejlede sit Maal, og Stenen faldt i Gyldensaa. Man kan endnu se Spor af Fenris' Haand paa Stenen, saa haardt har han taget (G & N 1930 p. 11 ff.). Det fra Sagnet kendte Troldenavn Fenris, Gen. Fenrisa er identisk med Gen. af det fra Oldn. kendte Jætte- og Ulvenavn Fenrir, Gen. Fenris. — K. H.: Navnet er sammensat med det fra den nordiske Mytologi laante Fenris (ulv) og efter al Sandsynlighed givet i nyeste Tid.

Flaget [*fla-gød*]. — Lavvandet Omraade ved Ypnested. Se u. Flaget, Ibsker S., 674.

Flovmyre. Lb 1569 flux myr, fluxmyre; K 1746—50 Flau-Myr; UrneNb Flou Myr; Bugge 1771 Flau Myr; UrneJb Flau Myre; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 103 Flaumyren. — Paa Myregds Mark. Navnets Form i Lb 1569 tyder paa et Forled glða. *Flughs- el. *Floghs- med Genitivs-s, som senere er tabt, en Enstavelsesform af et Ord, der svarer til no. Dial. fløge, m. „grund Pyt“, der indgaar i Sætningsætningen Flaagamyr „Mose med grunde Vandpytter“ (Ross), en Betydningsparallel til det foreliggende Navn.

Flæskedal [*flæska'da-l*]. Guide 1886 Flæskedalen; Th Flæskedal. — Ved Grænsen til V.-Marie S., S. V. f. Aaløse, hvor en Vej i Almindingen har Navn efter denne Lok. Se Flæskedul, Allinge-Sandvig Landdistrikt, 644a.

Fokkebro [*fåkabro-*]. VSK Fukkebroe; Salchow 1813 Fockebro; MK 1818 Fokkebro; AL 1912 Fukkebro [Fokka-]; Gst Fukkebro. — Landevejsbro over Fokkebæk. || **Fokkebæk** [*fåkabro-bækʃin, fåkabækʃin*]. MK 1818 Fokke Bæk. — Ellipse af Fokkebrobæk. Kunde formelt indeholde Subst. Fok „trekantet Sejl“, som foreligger i Fokken, Gudhjem S., 672, eller muligvis et Slægtsnavn Fok, som subsidiært formodes under Fokkeløkke, Hasle Kbst., 642.

Frederik den Syvendes Lund. Vedel BhO 301 Frederik VII's Lund. — Samme Lok. som Louisenlund, s. d.

Fruelund [*frawølløn*]. I 1923 Fruerlund [Fråueluinj]. — Ryddet Skov ved Kuregd.

Fysebro [*fy-zabro-æn*]. — Bro over Fysebæk. || **Fysebæk** [*fy-zabækʃin*]. — Ved Elleby. Et Subst. dannet af samme Rod som Verb. da. fuse „vælde frem“, no. fusa „strømme voldsomt og susende frem“ (Torp NEO). — A. B.: En anden Mulighed er et Subst. dannet af Roden i Adj. oldn. füss „begærlig efter, tilbøjelig til noget“, oldeng. fūs „villig, rede, hurtig, ivrig, elende“.

Gaaseager [*gə-zaa-gər*]. BhS XIII 150 Gaaseager. — Jord til Kofodgd ved Gaasehøj. Ifølge Traditionen gik en Gaas og spøgede her (R). || **Gaasehøj** [*gə-zahå-ny*]. MK 1818 Gaasehøi; BhS XIII 150, I 1927 Gaasehøj. — Ved Kofodgd. || **Gaasekuld** [*gə-zakøʃn*]. — Ved Ellebygd.

Gammelbro. Lb 1569 gamble bro.

Gedebrønd [*geda'brå-ny*]. — Kilde i Nærheden af St.-Ravnsgd. Dyrenavnet Ged.

Gedesmyr. Lb 1569 gedis myr; 1805 (Th) Gedesmyr. — Maaske af et Mandsn. glða. *Getir, oldn. Geitir, som formodes i Gedesby, Sønder-Herred, Falster (DgP).

Gildesager [*gildæsa-gər*]. — Til St. Gadebygd ved Gildesboet.

Glanbjerg [*gla-næbjær*]. I 1927 Glanbjerg. — Fremspring paa Bavnebakke, det Sted paa Bakken hvorfra man holder Udkig. Verb. bh. glana „spejde, holde Udkik“ (R), jfr. Glanbjerg, Ibsker S., 674.

Glappe [*glapə*]. KR 1761 Glappe; Panum 1830 p. 79 nogle Enge, som kaldes Glabbe. || **Glappebakke**. 1762 UrneAdd Glappe Bakken nordost fra Kirken. || **Glappemyr** [*glapemyrn* el. *dæn sto-ra glapemyrn*]. K 1746—50 klape-myren; Thurah Klappe Myre; DAtl Klappemyre; Salchow 1813 Glappemyre; MK 1818 Glappe Myre; Thaarup 1839 p. 103 Glappemyren; IpsenK 1839 Klappe Myr. — Forleddet Glappe gengives paa Hammers Kort ved klape-, og paa de senere Kort, som er afhængige af Hammers, skrives Klappe-, i alle andre Kilder skrives Glappe, og da Udtalen ligeledes har gl- og aldrig kl-, er det sandsynligt, at Glappe- er det rigtige. Glappe synes at være dannet af et Subst. bh. *Glapp, beslægtet med sv. Dial. glap, n. „Aabning, Hul“ (Rietz), no. Dial. glap, n. „Hul, Mellemrum“ (Høllquist EO² u. glappa) her muligt sigtende til aabent Land med Skovbevoksninger rundt omkring.

Graanakke [*græ-naka*]. DFS 1906/23 Grånakke; I 1927 Graanakke. — Klippeskraent ved Gyldensaa S. for Bobakke. Graanakke er ligeledes Navn paa en Klippeskraent i Rø S., 664, s. d. || **Graanakkestue** [*græ-naka'stawæ*]. J. P. Kuhre Graanakkeståua; BhTid Julenr 1941 (Th) Graanakkestaua. — To Lok., den ene ved Graanakke ovfr., den anden er en mægtig Klippeblok i Gyldensaa ved Lindholmssgd.; den danner en smal og mørk Kløft el. Spalte med Aaens Klippevæg (R). Se Graanakkestue, Bodilsker S., 681.

Grobebæk [*grå-vabækjîn*]. — Samme Bæk som Askebæk ved Ypnedet. Subst. bh. Grob [grå-v] „Grøft“ el. Slægtsnavnet Grove.

Grubbeløkker. I 1927 Grubbeløkker [Gråbeløtajan]. — Ved Ypnedet. Maaske Familienavnet Grubbe. Man skulde dog i saa Fald vente en Udtale Gråba-.

Grysbakke. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Gryesbakke; Thaarup 1839 p. 102 Gryesbakken. — Jfr. Paa Gryet u. Bebyggelsesnavne, se iøvrigt Gryet, Bodilsker S., 681.

Grønager [*grø-na-gør*]. — N. V. for St.-Gadebygd.

Gyldensaa [*gylansoo-n*]. PrI 1624 Gyllindf Aa; BWK 1676, Resen Gyldens Aa; K 1744 Guldens Aae; K 1746—50 Gyldens-aae; K c. 1760 Gylden Aae; K 1778 Gyldens-Aae, Guldens Aae; Falenkamp 1783 Gyldens-Aae; 1805 Thaarups Bh III p. 384 Gyldensaaen; Rawert 1815 p. 78 Gyldensaae; Panum 1830 p. 84 Gyldensaaen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Gyldens Aae, Gyldens-aaen; Gst Gyldens Aa. || **Gyldenshøj** [*gylanshøj*]. I 1927 Gyldenshøj; Guide 1946 Gyldenshøj. — Ø. for Maglegd Skov ved Landevejen til Bøls-havn, hed tidligere Rishøj. || **Gyldensskov**. Skovudvisning 1704 gyllans skouen; 1735 Komm 1738 Gyldens Skov; KR 1761 Guldens Skoven. — Har Navn efter Gyldensgd.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt; Lb 1569 CodUps Handklædet. — Se Haandklædet, Knudsker S., 651.

Halle [(ve-r)ha-lana]. Salchow 1813 Haldene; J. P. Kuhre Højana. — Klippekuiler. || **Hallebakke** [ha-labakan]. — Ved St.-Hallegd. || **Hallebavn**. 1850 (Th) Hallebaunet. — Laa ved St.-Hallegd, jfr. Salchow p. 110. || **Hallekrat** [ha-lakratad]. — Ved St.-Hallegd. Krat er et Rigsmålsord i Bh. || **Halleløkke** [ha-lalykan]. — Ved St.-Hallegd. Hald, se Indl.

Halseløkke [halsølyka, halsølykør]. Lb 1569 halsø lykier; Lb 1569 Cod Ups halse lykier; I 1927 Halseløkke. — Halseløkker i Lb 1569 hører til N.-Kirkebo, som ligger ved Halsegd, og Navnet er formodentlig Ellipse af Halsegdslokke(r), medens Udtalen og I 1927 angaar Lokaliteter S. f. Lindet ved Gyldensaa, stødende op til St.-Gadebygd., undertiden kaldet St.-Halsegd.

?**Haslebjerg**. Lb 1569 hastebierg; Lb 1569 Cod Ups haslebjerg.

Havnenakke. J. P. Kuhre Hawnanakkanj. — Klippepynt ved Baadehavnen ved Bølshavn.

Havreaas [ha-wrao-zin]. || **Havreaas Kilde** [ha-wrao-zhijan]. — Til St.-Gadebygd. || **Havreløkke** [ha-wralykan]. — Ved Skovgd.

Havskov [ha-wskawin]. — Bevoksningen i det klippefulde Terræn langs Kysten.

Helligkvinde [hœli'kvina, -kvina]. MK 1818, Mansa 1851 Hellig Qvinde; Møller, Folkesagn 1867 p. 37 Helligkvinde; INM 1870 Hellig-Kvinde; Gst Helligkvinde. — Navn paa en Bautasten. Jfr. Hellig Haagen, Bodilsker S., 681.

Herolds Eg. Th Heroldsegen; Guide 1946 Herolds Eg. — Ved Kofodgd. Kgl. Kammersanger Vilh. Herold yndede at sidde under dette Træ, naar han ferierede paa Bh (Guide 1946).

Hestehave [*hæstaha-wan*, *hæstaha-wa*]. BhTid 4/1 1892 Hestehaven; I 1927 Hestehaven, Hestehave; Kuhre, Bællaminje 18 Hæstahawa. — To Lok., Skov ved Byfogedgd og græsbevokset Lysning i Magleskov.

Himmelbjerg. MK 1818, Gst 1887, Gst Himmelbjerg; J. P. Kuhre Himmelhøj. — Lige Ø. for Gyldensgd. Poetisk Navn (Steenstrup, De danske Stednavne² 68).

Hjelmeeng. Lb 1569 Hüb 335 Hielme engen. — Hører til Degnegd i Ibsker S. Maaske et Plantenavn, svarende til sv. Hjelma „Scutellaria galericulata, Skjolddrager“ (Lyttkens, Svenska växtnamn 295).

Holmeløkke. J. P. Kuhre Holmalykkjan. — Til Holmegd.

Homannebæk [*ho-ma-nabæk-in*]. — Samme som Myreaa. Af et Slægtsnavn Hovmann, se Homannehøj, V.-Marie S., 653 og Homannegd, Ibsker S., 674.

Horserumpe [*hårsaråmpen*]. — Til St. Gadebygd.

Hulvejen [*hålvæ-n*]. — Specielt om Vejen fra Strandvejen ned til Ypsted. || **Hulvejebakke** [*hålvajabakan*]. — Bakke ovenfor BølsHAVN.

Hundehavn [*håmaha-wan*]. — Lille Klippehavn nedenfor Hundehus. || **Hundekløve** [*håsnaklæ-wan*]. — Lille Vig udfor Randkløvegd med høje, stejle Klipper ved Siden. || **Hundeled.** BhAvis 6/2 1919 Hundeledet. || **Hundevej.** Bh Amtsraad Marts 1890 (Th) Hundevejen. — Har muligt Navn efter Hundegd.

Huseng [*hū-zæng-n*]. — Til St.-Gadebygd.

Hvedeløkke [*vedsløkan*]. BhS XIII 150 Hvedeløkke. — To Lok., den ene ved Skovgd., den anden ved Kofodgd.

Hvidhat [*vi-dhat*]. Gst 1887, Gst Vildhat; Jul paa Bh 1945 p. 14 Hvidhat; Guide 1945 Vidhat. — Klippe ved Kysten, hvis øverste Parti er lyst (hvidligt) (R).

Højsten. INM 1870 Høiesteen; Gst 1887, Gst Højsten. — Bautasten. || **Højskov** [*håjskaw*]. BhS XIII 150 Højskov; I 1927 Højskov. — Ved Kofodgd. || **Højstykke** [*håjstykyd*]. — Markstykke ved en Høj i Nærheden af Kuregd.

Inderknalde [*inærkna-lana*]. — Fiskegrund ved Ypsted, i Modsætning til Yderknalde ovfr.

Ingersten [*inær'iste-n*]. — Stor Klippeblok S. for Saltune ved Alsterbakke, bortsprængt for faa Aar siden.

Isakkeløkke. MK 1817 Isak Løkke. — Mandsnavnet Isak.

Jens Holms Bæk [*jens hålms bæf*]. — Andet Navn paa Risebæk.

Jens Lars Bæk. K c. 1700 Senlarsbeck; K 1744 Iens Lars beck; K 1746—50 Iens-Lars-bek; DATl Iens-Laus-Bek; K 1778 Iens Lars-bek; Falenkamp 1783 Iens Lars Bek; Ipsen K 1839 Jens Lars Bek. — Løber forbi Bækkegd (26.Sg).

Jessemyr [*jessamy-r*]. Salchow 1813 Jissemyre, Jise-Myre; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Glappe- og Jesse-Myrer; I 1927 Jessemyr [Jæssamyr, Jessa- eller Jessumyr, Jessemyr]. — S. for Stagge. Mandsnavnet Jesse.

Jomfruhulen [*jåmfruhålan*]. — Badeplads ved Ypsted.

Jordbærpladsen. J. P. Kuhre Jorbærplåsinj. — Sted i Magleskov med en Mængde Skovjordbær.

Juleng. Lb 1569 Juull engen; Lb 1569 Cod Ups Jullengen. — Til Degnegd. Familienavnet Juul.

Jydevang [*jy-da'vån*]. I 1927 Jydevangen. — Mark under Maglegd.

Jættebro [*jæta'bro*]. INM 1870, Vedel BhO 295 Jættebro; Kuhre Bællaminje 8, 23, DFS 1906/23 Jættabro; Gst Jættebro. || **Jættegrav.** INM 1870 Jættegrav. — En lille Høj Ø. for Jessegd med en Stenkreds omkring. Den er forlængst udgravet og nu aldeles forsvundet (INM 1870). Amtmand Urne angiver, at Jættegravelse er det bh. Ord for „Kæmpegravelse“. Brugen af Jætte- i saadanne Forbindelser er folkelig paa Bh. (R). || **Jættestene.** INM 1870 Jættestenene. — En Del spredte Bautastene ved Jættebro, de var allerede forsvundet i 1870. Jfr. Jættestene i Aaker S., 684. Ordet Jættestene bruges oftere paa Bh. om Bautasten. Jættebro kan være elliptisk for *Jættestenebro.

Jødedal [*jø·dada·lín*]. — Ældre Navn paa Elledal. Her var tidligere Dans og Smugkro i et Hus, som blev kaldt Vesterkro. Subst. Jøde; man skulde dog have ventet Udtalen *jø·da-*, men i nyeste Tid er Skriftsprogsformen trængt ind i Bornholmsk.

Kalvehave [*kalaha·wan*, *kalha·wa*]. DFS 1906/23 Kalvehaven. — Lille Skov ved Skovgd i Lyrsby. Her løb der i gammel Tid om Natten altid en Kalv og vrælede, og derefter skal Skoven have sit Navn (R i DFS 1906/23). || **Kalveløkke Bæk**. bhS XIII 150 Kalvløkke-Bæk. — Ved Kofodgd.

Kalshave Bæk [*kalsha·wabækjín*]. J. P. Kuhre Kalshawabækkjín; I 1927 Ka(r)shavebæk; Jul paa Bh 1945 p. 13 Karls Hawa Bækkinj. — Lille Bæk mellem Søgd og Ypnedst. Mandsnavnet Karl.

Karnes Hul [*ka·rnæs·håll*, *ka·rnæs·håll*]. Grove Danmark II° 165 Karens Hul; Kofoed, Bornholmske Sagn og Sagaer p. 89 Karens Hule; DFM 1906/28 I Karnes Hul; I 1927 Karens Hule; Jul paa Bh 1945 p. 14 Karnes Hol. — Hul ind i Klippen i Kløften ved Randkløve Skaar. Kvindenavnet Karen, bh. [*ka·rna*] (Esp).

Kattebakke [*katabakan*]. — I Nærheden af Rakkeraa. || **Kattehul** [*katahålléd*]. — Vandhul mellem Klipper i Ø.-Marie Højlyng S. for Dalslunde.

Kejsersted [*kejarsarastæ·d*]. I 1927 Kejser, „stæl“-tomt [Tjaj.sarastælinj]. — Fh. Hustomt. Familienavnet Kejser.

Kildesager [*kjilæsa·gær*]. — To Lokalteter, den ene ved Gyldensaa N. for Gadebygd, den anden ved Elleby har Navn efter en Kilde, som leverer Vand til Gaardene der.

Killingedam [*kjælnadaminj*].

Kirkeager. Lb 1569 Kirkeagerenn. || **Kirkebjerg** [*kjærkæbjæ·rød*]. DFS 1906/23 Kjærkæbjær; I 1927 Bjerget el. Kirkebjergot; Th Kirkebakken; Kuhre, Bællaminje 11 Kjærkæbjær. — To Lok., i Stagge og i Østkanten af Magleskov. || **Kirkebo**. J. P. Kuhre Kjærkeboed. — De Jorder som hørte til den nedlagte 16. Vg Kirkeboet. || **Kirkebro**. Lb 1569 Østen kirke bro, kirkebroo. || **Kirkeeng**. Lb 1569 Kirke engen y Dals lunde. || **Kirkekilde** [*kjærkækilan*]. — Kildebrønd ved Øster-Marielkirke. || **Kirkeshøj**. Lb 1569 kirkes høeyenn.

Klauskirke. Th Klaus Kirke. — To store Kampesten S.V. for Ravnsgd.

Klemmedebæk. I 1927 Klem[mød]-Bæk. — Nu Skolebæk. || **Klemmedevad** [*klæmadava·d*]. I 1927 Klemmed-Vad. — Vadested over Klemmedebæk mellem Kuregd og Lindholmsgd. Mandsnavnet Klømens, Kløment, bh. [*klæmad*].

Klinterbæk [*klintabækjín*]. K 1746—50 klinte-bekken; K c. 1770 Klinterbek; Mansa 1851, Gst Klinterbæk. || **Klinter** [*kli·ntana*, *klintín*]. K 1746—50, K 1778, Falenkamp 1783, MK 1817, Bull 1868, Gst Klinter. || **Klinterovn** [*klintæi·ninj*]. I 1927 Klinterovnen. — En Grotte i Skoven ved St.-Ravnsgd. Klint, se Indl.

Kløveaa. Spec 1761 Kløve-Aaen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Kløve aaen; Guide 1886 Kjeldse Aa eller Kløve Aa. || **Kløvedal** [*klæ·wada·lín*]. Guide 1886 Kløvedalen; Gst 1887, Gst Kløvedal. — Se Kløvegd. || **Kløven** [*klæ·wanj*]. UrneJb Kløven; Salchow 1813 Kløvebakkene. — Klippeparti ved Kløvegd. Kløv, se Indl.

Knægtedræt [*kna·jtadrætæn*]. I 1922 Knægte „drætten“. — Mark til St.-Gadebygd. Bh. Knægt, opkastet Stenhob, se Knægten, Aaker S., 684. — G. K.: Stenhobe af denne Slags kendes vistnok kun fra Højlyngen, og her er Tale om en Ager nær ved Gyldensaa. Snarere bh. Kneit [*kna·ji*] „Knægt“ (Esp 445) i Ordets alm. Betydning „ungt Menneske“, og bh. Drätt i Bet. „et Pløjelands Længde“ (Esp), sigtende til Ager, som pløjedes af unge Mennesker; i Virkeligheden betyder Drätt „den Handling at trække“ og maaske sigter Navnet egentlig til, at Knægtene har ageret Trækdyr her, hvilket kunde have Forbindelse med den gl. rituelle Midvinterpløjning (Olrik og Ellekilde, Nordens Gudeverden 1019).

Kofodhøj [*kåfødahå·nj*]. — Samme Lok. som Egeshøj ved Kofodgd. || **Kofodskov**. Lb 1569 Koføeds skov; 1806 Thaarups Bh I 14 Koføedeskoven. — Har Navn efter Kofodgd.

Kogle [*kågla*]. I 1927 Kogla. — Skær i Havet ved Saltune. || **Kogle-**

bakken [*kågløbakken*]. I 1927 Koglebakken. — Ved Saltune. Udenfor i Havet ligger et Skær kaldet Kogle (I 1927). Navnet kan være en feminin a-Afledning af et Ord svarende til no. Dial. kokul „Kogle“ (Aasen), sv. Dial. kokkel „Jordklump“ (Rietz), nordeng. cockle „rund Sten“ (Torp NEO). — K. H.: Muligvis et Subst., der hører til Verb. bh. kågglä „kagle“ (Esp p. 184), her sigtende til Lyden af Bølgeslaget.

Koholm [*ko-hålmin*]. — Lille Eng til St.-Gadebygd.

Kokkedal [*kåkåda-lin*]. — Til St.-Gadebygd. Subst. Kok „lille høbunke, -stak; lille bunke gødning, ekskrementer“ (ODS), el. Slægtsnavnet Kok.

Kollebro Ager. Th Kollabro Ager. — Ved St.-Ravnsgd. || **Kollehøj**. INM 1870 Store-, Lille Kollehøj; VedelBhO 256 Kollehøj, Lille Kollehøj. — Ved Risen. Subst. Kul.

Kolund. MK 1818 Koelund. || **Koløkke** [*ko-lykkan*]. — Indhegning ved St. Gadebygd, tidligere Kvægløkke (Malkeløkke), nu delvis Have (R).

Konningdal. I 1927 Konningdal [Konningadal-]; Th Konningedal. — Klippedal ved Stage. Plantenavnet Koning „Origanum vulgare, Vild Merian“ (Jenssen-Tusch).

Korsager. Lb 1569 Korssagerenn. — Til Nørre-Kirkebo.

Krakken [*krakin*]. — Norden Stamperegd. || **Krakmølle Bakke** [*krak-mølabakken*]. — Bakke i Nærheden af Gadeby, hvor Krakmølle tidligere stod.

Krogesten. INM 1870 Krogesteen; Vedel BhO 294 Krogestenen. — Nu fsv. Bautasten ved Risen. Sandsynligvis af Fluglenavnet Krage, se Kragesten, Povlsker S., 682 og Kragesten, Ibsker S., 674.

Krophul. I 1927 Krophullet [Kråphållad]. — Vandhul ved Gyldensgd. Bh. Kroppa „Karudse“.

Krukhum [*kråkhålad*]. — Nedenfor Søgd mod Havet. || **Krukkerenden** [*kråkerænan*]. Guide 1886, I 1927, Jul paa Bh 1945 p. 14 Krukkerenden. — Mellem Klipper ved Søgd. Subst. Krukke.

Krykkeshøj [*krykshøj*]. MK 1818 Krykshøj; I 1927 Krykshøj, Krydshøj. — Sløfjet Høj mellem Elleby og Gadeby, hvorpaa der har staaet en Bavn. Forleddet synes at være Gen. af et Kollektiv bh. *Krykkje, n. „Samling af forkrøblede Træer“ (R), dannet af en Stamme germ. *kruk- „kroget“, som er Basis for de betydningsmæssigt nærstaaende Afledninger, sv.-fi. Dial. kryckel „krokigt vuxet träd“ (Vendell, Ordbok över de östsvenska dialekterna) og no. Dial. krykla „forkrøblet træ“ (Torp NEO).

Kuletørveeng. I 1927 Kuletørveengen [Kuletoruænen]. — Eng N. f. Maglegaard Skov. Kule- i I 1927 er rettet fra Kule-. Af Subst. bh. Kule-torru „Æltetørv“ (Esp).

Kurebakke [*kü-rabakken*]. 1762 UrneAdd Kure Bakken ved Brændes Mark; Panum 1830 p. 82 Kurebakke; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 102 Kurebakken; Vedel BhO 307 Kurebakken. — Ved Kuregd. || **Kurehøj** [*kü-rahån*]. MK 1818 Kurehøj; INM 1870 Kurehøj; Gst Kurehøj. — N. for Kuregd. Ellipse af Kuregd(s)bakke, -høj.

Kælderen [*kælærin*]. — Lille Grotte ved Ypnested mellem Klippeblokkene her.

Kæletorn [*kæ-læto-rnin*]. — Stor Tjørn ved Landevejen i Nærheden af Elleby. Vb. bh. kjela „kjæle“ (Esp).

Kællingedal. — Se Kællingedal, Povlsker S., 682. || **Kællingevie** [*kæ-lingævi*]. I 1927 Kællingevi. — Engdrag ved Glappe med Buske og Vand. Efterleddet er Kollektivt bh. Vie „Bevoksning med lave Pilebuske“. Da man her i gamle Dage kunde blive fortroldet (R), sigter Kælling maaske til Ellekvinder. I 1927 meddeler dog, at Kællinger her har plukket Vie til Kurvefletning, men det er vist blot en navneforklarende Beretning.

Laksedyb [*læ-ssadi-vød*]. DFS 1906/23 Lajsadived. — Dybet i Havet, hvor Laksene gaar.

Langager [*lån-gærin*]. — Ved Ll.- og St.-Ølegd. || **Langeng**. Lb 1569 langenge. — Til Nørre-Kirkebo.

Lars Nielsens Vang. Lb 1569 Lars Niels wong.

Laebro. Panum 1830 p. 182 Laebro. — Efter Lauegd.

Lejeseng. K 1744 Løye Sengen; K 1746—50 Leye-Sengen; DAtl Leje Sengen; K c. 1770 Leie sengen; K 1778 Leye Sengen; Falenkamp 1783 Leye-

Sengen; IpsenK 1839 Leje Sængen. — Navnet er anbragt paa Klippekynten V. f. Gyldensaaens Udløb og Stedet maa antages at være en Klippeformation, der er sammenlignet med en Seng. Forleddet kan være Subst. Leje, n. „Sted, hvor der ligger“ el. muligt Verb. leje „hyre“.

Lerjen [*ler-jan*]. — Leret Jordstrækning ved Albuegd. Se Lerjen, Hasle Kbst., 642. || **Lerkulehøj**. Gst 1887, Gst Lerkule Høj.

Li. Lb 1569 Paa ly, norden for ly. — Ligmølle har rimeligvis Navn efter denne Lok. Li, se Indl.

Lilleeng. Kuhre, Bællaminje 11 Lila Ænj. || **Lilleknald** [*lilja kna-lin*]. — Ved Saltune udfor Havnen. || **Lillesten**. Lb 1569 lille steen; MK 1818 lille Steen. — Areal ved Aagd.

Lindet [*lin-ød*]. — Mark til Stamperegd. Topografisk Sammenhæng med Bebyggelsen Lindet.

Lindholm Skov [*linhålmaskawin*]. || **Lindholm Stæl** [*linhålmastæ-lin*]. — Jord til den nu nedlagte 20. Sg Aarbjerggd, som ogsaa hed Lindholmsgd. || **Lindholmsvad**. J. P. Kuhre Linjholmsvad. — Gammelt Vadedsted over Gyldensaa ved Lindholmsgd.

Lines Eng. J. P. Kuhre Lines Ænj. — Lille græsbevokset Areal ved Magleskov; efter en gammel Sypige Line, som boede i et Hus herved.

Logulvet [*lo-gåled*]. Jul paa Bh 1949 p. 26 Logulvet. — Fladt Klippeparti neden for Helligkvinde. Fladen ligner et sprukket Logulv (R).

Loppesager [*lápøsa-gør*]. — Mellem Søgd og Ypstedgd. Et Til- el. Øgenavn Loppe, særlig brugt om Melstedboerne (R).

Louisenlund [*lo-pi-søn-løn*]. Fra alle Lande VIII 1868 p. 346 Louiselund; INM 1870 Louiselund; Guide 1886 Louiselund; DFM 1906/23 Lovisenlund; Gst Louiselund. — Bautastenssamling med Anlæg omkring. Den blev tillige med Grunden købt af Kong Frederik VII i 1851 (Trap⁴) og har Navn efter Kongens Hustru.

Lucifer. MK 1818 Lucifer; INM 1870 Lysepeers Hoi (?). — V. for Gyldensgd. Højen er udgravet og sløjet 1869. Lucifer, Navn paa Djævelen.

Lundebidde [*lønabedan*]. — Mark til Stamperegd. || **Lundetorp**. Th Lundetorpet. — Mark N. Ø. for St.-Ravnsgd.

Lyngen [*løn-in*]. — Tidligere Lyngmark ved Elleby.

Lyrehøj [*ly-rahøj*]. VSK Leersshøj; MK 1818 Lyre Høj; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Lyrehøj; I 1927 Lyrshøj el. Lyrehøj; Guide 1946 Lyrehøj. — Kæmpehøj N. for Landevejen ved Lyrshøj. Ellipse af Lyrshøj.

Lyrshøj Ler. 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 101 Lyrshøjler. — Areal. || **Lyrshøj Skov** [*le-rshøj-skaw*]. K 1746—50 Lyres-Bye-Skov; Salchow 1813 Lyrshøj Skov; Mansa 1851 Lyrshøj Sk; Bull 1869 Lyrshøj Skov; J. P. Kuhre Lyrshøjskåu, Lyrshøjskåu; Guide 1946 Lyrshøj Skov.

Lysehøj [*ly-zahøj*]. — Paa Udland til Skovgd. Vel Subst. Lys, maaske en Høj, hvor man har set Lys. || **Lyseper**. — Se Lucifer.

Maageflej. Gst 1887 Maageflej; Gst Maageflaj. — Samme Lok. som Maagekærerne. || **Maagekærerne** [*må-gæfæ-rød, må-gæfæ-rn*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Store og Lille Maagekær. — To Skær ved Kysten ved Ypsted Ø. for Skaaret samt et Skær ved BølsHAVN. || **Maagekærseng**. Jul paa Bh 1945 p. 13 Maagekærsengen. — Ved Maagekærerne.

Madsehave [*masa-ha-wa*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Madsa Hawa. — Ved Ypsted. || **Madseknalde** [*masa kna-læ*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Madsa Knajl. — En træbevokset Højde samt en Fiskegrund ved Ypsted. Mandsnavnet Mads.

Maglebæk [*ma-glebæk-in*]. — Ved Maglegd. || **Maglegrav** [*ma-gle-gra-w*]. INM 1870, DFS 1906/23, I 1927 Maglegrav. — Oldtidsminde i Maglegaards Skov. || **Maglehøj**. J. P. Kuhre Måglehøj; BhS XXI 75 Maglehøj. — Oldtidsminde S. for Maglegd. Samme Høj som Bøgehøj. || **Magleskov** [*ma-gle-skaw, ma-gle-skaw*]. Skovudvisning 1704 Magle gars skouf; 1806 Thaarups Bh I 16 Magleskov; Salchow 1813, MK 1818 Maglegaards Skov; Gst Maglegaard Skov.

Markershave [*ma-rkaraha-wan*]. I 1922 Markershave. — Ved Gyldensaa i Nærheden af Gadeby. || **Markersstæl** [*ma-rkarastæ-lin*]. — Eng ved Siden af Markershave. Her har staaet et Hus, hvis Ejer hed Marker.

Melager [*mæ-la-gærin*]. — Op til Skovgd. || **Meleng**. J. P. Kuhre Mælænjen. — Eng midt inde i Lyrsby Skov. || **Mellund**. Lb 1569 Seyer Lars meellund. || **Melskov** [*mæ-lskaw*]. BhS XIII 150 Melskov; Th Mælskov. — Mellem Kofodgd (23. Sg) og Ypnestedgd. Mel- svarer til glda. mæthal „mellem“.

Mergelkulestykke [*mærgælkulæstykked*]. — Ved Jessegd.

Mormorsstykke. I 1927 Mormors Stykke [Mormoersstøtsje]. — Ved Maglegd.

Myreea [*my-ræw-n*]. Gst 1887, Gst Myreea. || **Myrebro** [*my-ræbro-æn*]. Gst 1887, Gst Myrebro. — Bro over Myreea. Stederne har Navn efter Flovmyre el. Myregd.

Mølleaa [*møllæw-n*]. G & N 1929 p. 19 Mølleåen. — Navn paa Gyldensaa N. for Gadeby. || **Mølleager**. BhS XIII 150 Mølleager. — Ved Kofodgds Vandmølle. || **Møllebro** [*møllæbro-æn*]. I 1927 Møllebro. — En Overgang over Gyldensaa ved Gadeby. || **Mølledam** [*møllædamin*]. — Eng til St.-Gadebygd. || **Mølleskov**. BhS XIII 150 Mølleskov. — Ved Kofodgd.s Vandmølle. || **Møllestykke** [*møllæstykked*]. — Ved St.-Ellebygd. Ifl. K 1746—50 har der her ligget en Vandmølle.

Møllersvinget [*møllærasvinqd*]. — Vejsving ved Glappe Mølle.

Natmandsløkke. — Se Rakkerløkken.

Nyløkke. Lb 1569 denn ny lykke.

Nøgleg [*nægælæ-jæn*]. BhS XIII 150, 184 Nigla-Eg, Nøgle-Eg (Niggelææn). — I Skovkanten V. for Kofodgd. Her er gemt Nøglen til Velstanden paa Kofodgd, derfor maa den ikke fældes (R), jfr. BhS XIII 184.

Nørrehave. I 1927 Nørrehave [Norrehåva]. — Den nordlige Del af Maglegaard Skov. || **Nørreløkke** [*nårrælykæ*]. — Til St.-Gadebygd. || **Nørrevase** [*nårræ va-zæn*]. — En gammel opfyldt Vej, som fra Nord førte ud til Midterpartiet, „Øen“, af Ølene.

Offerstene [*åførste-nana*]. — Nu bortsprængte Stene ved Ypnested.

Oles Bedstemor [*o-læs bæstæmo-ær*]. — En stor Sten lige i Strandkanten ved Ypnested.

Olskirke. INM 1870 Olskirke. — En borttaget Stenrøse. Denne Stendynge kaldtes forhen for Spøg „Olskirke“. Jfr. Faarekirke ovfr. og Knudskirke, Klemensker S., 661.

Ormekuldssid [*ørmakolssi-dæn*]. — Agerjord ved en Bakke [*bakan*] ved Jessegd. Denne Bakke har vel tidligere heddet Ormekuld. Efterledet er bh. Sid „Lavning“. Kuld, se Indl. || **Ormeløkke** [*ørmælykæn*]. I 1927 Ormeløkken. — Mark med Lyngtuer ved Gyldensaa. Orm „Hugorm“.

Overflødhedskilden. K 1825—26 Overflødheds Kilden. — Samme Kilde som Øsingekilde; det er Bornholms vandrigeste Kilde; der er nu anlagt et Vandværk.

Panteenge. 1738 Komm 1738 pantte Engene. — Subst. Pant el. Verb. pante om pantsatte Enge.

Paradiseng. Jul paa Bh 1945 p. 11 Paradisengen. — En lille Strandeng ved Ypnested.

Skt. Pers Sten. INM 1870 Sante-Peers Steen.

Pibere løkke [*pi-varælykæn*]. I 1927 Piberløkken. — Subst. Pibere „Fløjtespiller“, jfr. Piberregaard, Klemensker S., 661, samt Aaker S., 684.

Pilehøje [*pi-lahøjana*]. VSK Pilehøj-Skov; MK 1818 Pilehøjene; Bull 1869 Pilehøj Skov; Gst Pilehøj. || **Pilemyr** [*pi-lamy-rn*]. I 1927 Pilemyr. — Mose i Skoven ved St.-Ravnsgd. Trænavnet Pil.

Porten. J. P. Kuhre Portin]. — Indgang til Magleskov fra Øst. Der findes ikke nogen Port, men Træerne har formodentlig dannet noget, der lignede en Port. || **Portvej**. Kuhre, Bællaminje 11 Portavæn]. — Vej i Magleskov.

Pottehøj. INM 1870 Pattehøj. — Der er fundet Potter i Højen.

Pralebrødde. J. P. Kuhre Prålabrøddan. — Skraaning paa Vejen S. for Magleskov. Muligt Slægtsnavnet Prahll.

Prædikestolen [*præ-kæsto-lin*]. Gst 1887, DFM 39 p. 174, Gst Prædikestolen. — Klippe ved Ypnested, som kan have nogen Lighed med en Prædikestol.

Præstedamme [*præ-stadamana*]. — I Kirkebyen. || **Præsteeng** [*præ-sta-ænrn*]. Thorsen, Vor Hjemstav 48, 52 Præsteengen, Præsteengene; DFM 39 p. 415 Præsteengene. || **Præsteklemme** [*præ-staklæman*]. Jul paa Bh 1945 p. 14 Præsteklemmen. — Sted ved Randkløve Skaar, hvor Stien gik mellem to store Klippeblokke, der kun levede en trang Passage, saa svære Folk havde vanskeligt ved at komme igennem, hvorfor det ogsaa blev kaldt Fed Mands Plage. Nu er Stien lagt udenom Stedet. || **Præsteled**. BhAvis 8/5 1846 Præsteledet.

Pærehøj. VSK Pærehøj; IpsenK 1839 Pærehøj; Th Pærehøj.

Raggehave [*ragaha-wan*]. — Areal i Saltune. || **Raggestæl** [*ragastæ-lin*]. I 1927 Raggestælen. — Hustomt ved Saltune. Efter en Slægt med Øgenavnet Ragg; en Kvinde blev kaldt Stina Ragga (R).

Rakkeraa [*rakaraw-n*]. Spec 1761 Rakker-Aaen; K 1825—26 Rakker Aaen; Gst Rakkeraa. || **Rakkerbakke** [*rakarahåjana*]. J. P. Kuhre Rakkerabakkana. — Samme Lok. som Retterbakke, ifl. Traditionen et gammelt Rettersted (R). || **Rakkerkrog** [*rakarakrå-gin*]. — Ved Rakkeraa. || **Rakkerløggen** [*rakaralykan*]. Spec 1761 Natmands eller Rakker-lykken; MK 1818 Rakker Løkke; AL 1912 [Rakkaralykkjan]; I 1927 Rakkerløggen. — Ved Rakkeraa. Her blev dræbt Heste i gl. Tid (R). Subst. Rakker „Natmand, Skarpretterens Medhjælper“.

Randkløve [*ra-nklæ-wa, ra-nklæ-wa*]. Rel 1743 Ravnkløve-Bakke og dale; K 1744 Ravnsklovs Odde; Thurah 34 Ravn-Kløve-Bakke og Dale; DAtl Rang-Kløve; 1762 UrneAdd Randkløve Bakken; K c. 1770 Rauns Kløve; Skougaard 1804 p. 229 Randkleua; Salchow 1813 Ravnkløvebakken; Rawert 1815 Randkleven en Klippeodde; Panum 1830 p. 41, 79 Randkleven, Randkløve; BhFisk 1933 Rånklæva. — Kaldes af Skougaard „en gruelig Fjeldrevne“, og har altsaa været forstaaet som Navn paa selve Skaaret, men bruges nu om hele Egnen deromkring. || **Randkløve Bjerg**. Salchow 1813 Ravnkløvebjerg. || **Randkløve Bæk** [*ra-nklæ-wabæk-in*]. Panum 1830 p. 79 Randklevebakken. || **Randkløve Klipper** [*ra-nklæ-wakløparna*]. Salchow 1813 Ravnkløves Klipper. || **Randkløve Skaar** [*ra-nklæ-waskoar, skoar-rød, ra-nklæ-wa skoar*]. K 1746—50 Rangkløve-Skaar; Thurah, DAtl Rang-Kløve-Skaar; K 1778 Rand Kløve-Skaer; VSK Orig Randkleve Skaar; Salchow 1813 Ravnkløve Skaar; Mansa 1851, Gst Randkløve Skaar; Jul paa Bh 1945 p. 14 Randkleveskaaret. — Klippekløft. || **Randkløve Skov** [*ra-nklæ-waskawin*]. 1806 Thaarups Bh I 14 Rånkleveskoven; Salchow 1813 Ravnkløve Skoven; MK 1818, 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Randkløve Skov. — Se Bebyggelsesnavnet Randkløve.

Ravnehalle [*ra-waha-lana*]. Guide 1886 Ravnehalsklippen; I 1927 Ravnehallene. — I Kløvedal. Fuglenavnet Ravn. || **Ravnsdal** [*ra-wns-gø-rada-lin*]. UrneJb Rauns Gd een Dal af samme Navn; MK 1818 Ravnsdalen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19, Thaarup 1839 p. 102 Ravnsdal; J. P. Kuhre Ravnaldalin. — Ved St.- og L.-Ravnsgd. || **Ravnshøj** [*ra-wnshåj*]. MK 1818 Raunshøj; I 1927 Ravnshøj. — Nu sløjfet Høj N.Ø. for St.-Ravnsgd. Gaardnavnet Ravnsgaard.

Rendestenen [*rænstæ-nin*]. J. P. Kuhre Rænjestenin. — Dalsænkning i Nærheden af Rangbygd, hvori Vejen gaar.

Retterbakke [*rætarabakan, rætarabakana*]. Gst 1887 Retterhøje; AL 1912 Retterhøje [Rettarabakkana]; I 1927 Retterbakken; J. P. Kuhre Rættarabakkana; Gst Retterhøje. — Ved Rakkerløkke. Samme Lok. som Rakkerhøje. Subst. ænyda. Rettere „Bøddel“. Se ogsaa u. Retten, V.-Marie S., 653.

Riderbane [*ri-araba-nan*]. — Mark og lille Skov ved St.-Ellebygd, delvis omgivet af en bred, lav Stenvold; det fortælles, at der her skal have været militær Ridebane. Af et Subst. Rider(e), dannet af Verb. ride.

Risebæk [*ri-zabæk-in*]. K 1729 Risebeck; K 1746—50 (Kopi 1796) Rise Bekken; MK 1818 Riisebæk; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Riisebekken; Gst Risebæk. || **Risehøj** [*ri-zahå-n*]. IpsenK 1839 Riishøj; Mansa 1851 Risehøj; INM 1870 Risehøj; Vedel BhOE 156 Risehøj eller Baunehøj; Gst Risehøj. — Gammel Bavnehøj ved Risen; Bavnen stod her endnu i Mands Minde (R). || **Risehøj** [*ri-zahåj*] VSK, MK 1818, Bull 1869, INM 1870 Riishøj; J. P. Kuhre Rizenhojn. — Stor Gravhøj ved Vejen til BølsHAVN

Ø. for Maglegd Skov, kaldes nu Gyldenshøj. || **Risehøj** [*ri-z'háj*]. I 1927 Rishøj. — Sløjfet Grævhøj S. for Skrehalle, jfr. Bavne ovfr. || **Riseskov** [*ri-zaskawin*]. 1806 Thaarups Bh I 14 Riisen; MK 1818 Riisse Skoven; Thaarup 1839 p. 100 Riseskoven; Guide 1886 Riseskov. — Ris, se Indl.

Rugløkke [*rawalyka*]. — Mark til Stamperegld.

Rundløkke. 1675 (Th) Rund Lykke. — I 9. Sg's Nørrevang (Th). Rundløkke, se Indl. u. Løkke.

Rævehøj [*ræ-waháj*]. Lb 1569 Reffhøj; INM Rævehøj; J. P. Kuhre Ræwahøj; Guide 1946 Rævehøj. — Samme Lok. som Tryllehøj. || **Rævekuld**. AL 1912 Ræuakujl. — Andet Navn paa Rævehøj, s. d.

Rødehøj [*rø-háj*]. VSK Rødehøj; IpsenK 1839 Rødhei; Gat Rødehøj. — Det fortælles, at den ofte stod paa fire gloende Pæle (R). || **Rødenge**. J. P. Kuhre Røenjarna. — Fem Enge paa Rad ved Magleskov.

Rømerselle. J. P. Kuhre Rømmers Ælle. — Skovstrækning S. for Gyldensgd. Slægtsnavnet Rømer. || **Rømersvej**. — Se Rømersvej, V.-Marie S., 652.

Rønhøj. INM 1870 Rønhøi. — Sløjfet Høj N.Ø. for 62. Sg. Trænavnet Røn.

Sadelmagerstykke [*sa-lama-garastykád*]. — Til St.-Gadebygd. Efter en Sadelmager, som boede i et Hus her. Huset staaar der endnu (R).

Saksetoft. Lb 1569 Saxetofft. — Mandsn. gida. Saxi el. Subst. Saks „Saks til Dyrefangst“.

Sandefod. BhS XIII 150 Sandefoden, Sandfoden. — Jordstykke ved Kofodg. Fod kan i Stednavne anvendes om Terraininformationer, der minder om en Fod, saaledes om Foden af en Bakke (se DS IV 92, DS V 141, DS VIII 77). || **Sanden**. Lb 1569 sønden Saanden. — Bestemt Form af Subst. Sand „Sandstrækning“. || **Sandvad**. 29/10 1588 (1721) i Komm 1715—21 San Waait. — Subst. Sand.

Saravang. BhS XIII 150 Sara Vang. — Ved Kofodg.

Sildebuske [*silabåskana*]. — Ved Vejen fra Gudhjem til Aakirkeby, hvor Sildevoagnene i gammel Tid holdt, naar de skulde til Aakirkeby, og hvor Folk saa kunde købe Sild.

Silkeenge. I 1927 Silkeengene [Søltsejænen]. — Ø. for Maglegaard Skov ved Landevejen til BølsHAVN. Silkeenge kan være Ellipse af *Silkegræsenge af Plantenavnet Silkegræs, der bruges om forsk. Græsarter med silkeagtige Blade el. Smaaaks, jfr. Silkeeng, V.-Marie S., 653, el. et andet Planteavn med Silke som Silkeurt el. Engesilke.

Simsenskilde [*semsnaikifan*]. — Kilde i Ølene. Slægtsnavnet Siemsen, der udtales [semsøn] (R).

Skaaningebakke [*sko-ninabakan*]. Th Skaaningebakke. — Ved Stagge.

Skaaret [*sko-rød*]. — Klippekløft ved Ynsted. Skaar „Kløft, Klippe- revne“. Ogsaa Randkløve Skaar kaldes lokalt for Skaaret. || **Skaarspids**. BhFisk 1933 p. 10 Skaaraspesinj. — Lille Odde ved Randkløve Skaar.

Skadelund. Lb 1569 Skadde lundenn. — Fuglenavnet Skade, bh. Skadda.

Skolebæk. I 1927 Skolebæk. — Samme Bæk som Klemmedebæk.

Skovmærkepladsen. J. P. Kuhre Skåumærkeplásijn. — Sted i Magleskov, jfr. Jordbærpladsen ovfr.

Skrehalle [*skre-ha-ln, skre-ha-la*]. Salchow 1813 Skrahallen; G & N 1936 p. 29 Skrehajla. — Parti med Klippeflader. Skrehallen er bestemt Form af Skrehald og dertil er dannet en feminin a-Afledning Skrehajla. || **Skretorn** [*skre-to-rnin, -to-rnin*]. G & N 1936 p. 29 Skretorninj. — Stor Tjørn ved Skrehalle. Se Skrehald, Svaneke Kbst., 645.

Skrulle Skov. 1806 Thaarups Bh I 14 Skrylleskoven. — Bestaar af „Eeg, Ask, Elle, lit Torn og Heßelkrat.“ Se u. Skrullegd.

Skræddermyr [*skredaramy-rn*]. — Ved Glappe.

Skydekrageeng. J. P. Kuhre Sjydekrogeænjen. || **Skydekragestien**. Kuhre, Bøllaminje II Sjydekrogestænjen. — Har Navn efter Legen „Sjyda Kroga“ (J. P. Kuhre), d. v. s. „skyde Krage“.

Slotsboet [*slåtsbo-ád*]. 1738 Komm 1738 Slotsboed; 1775 Udm 1775—1822

Slots-Boed; UrneJb Slotse Boet; Urne Till. t. Thurah 27 Een Eng Slotsboet kaldet; I 1922 Slotsboet. — Jord til Slotsboet (se under Bebyggelsesnavne); nu hører Jorden til St.-Gadebygd.

Slukefter [*sluk'føte*]. — Jord ved Kroen, oprindeligt vel Navn paa denne. Verb. bh. slykkja, glða. slykkia „slukke“. Slukefter er alm. som Kro-navn, jfr. f. Eks. DS IV 432.

Smedehøj. INM 1870 Smedehøi; BhS XXI 71 Smedehøj. — Lille Høj ved Smedegd. || **Smedemyr** [*smedamy-rn*]. — Ved Glappe. || **Smede-nakke** [*smedanakan*]. — Næs ved Saltune. Efter navneforklarende Tradition skal der engang her have boet en Smed, men der vides intet nærmere derom (R).

Smørask [*småraskin*]. I 1927 Smørasken. — Ved Gadeby Mejeri. Stedet hed dog saaledes, før Mejeriet blev bygget. Subst. Smørask „Æske til Smør“. || **Smørenge Bæk** [*smørinabæk-in*]. — Tidligere Bækløb, nu Grøft ved Gadeby Mejeri. Se Smørenge, V.-Marie S., 653.

Snedkerhøj. MK 1817 Snedkerhøi; INM 1870 Snedkerhøjen. — En næsten sløjet Høj, . . . der efter et Sagn skal være Hvilested for en „meget kunstfærdig Snedker“; han skal have haft selve den Onde til Læremester (INM 1870).

Sode [*so-da*]. J. P. Kuhre Stora Soda og Lijla Soda. — Klipper udfor Ypnested Havn, som Fiskerne maa give Agt paa ved Ind- og Udsejling, at de ikke skal løbe Baadene op paa disse Sten, der ligger under Vandfladen. En fem. Afledning paa -a af Sod, oldn. sôt. Paa Bh. findes Soda som Navn paa en sodfarvet Hoppe og Sodiyn som Navn paa en sodfarvet Hest (Esp).

Sortebjerg [*swor-tå'bjær*]. — Ind mod Almindingen ved Retterhøje. || **Sorteklippe** [*swor-tå'kløpa*]. — Klippe mellem Klinten og Randkløve Skaar; den staaer sort mod Havet (R). || **Sortemyr**. UK 1802 Sorte Myhre; UK 1805 Sortemyr. || **Sortevad** [*swor-tå'va*]. I 1927 Sortevad; Jul paa Bh 1945 p. 10 Svårtevá. — Det Sted mellem BølsHAVN og Ypnested, hvor Strandvejen passerer Buskaoen.

Sparebæk [*spårå'bæk*]. BWK 1676 Sparebek; ResenK Sparebech; Fålen-kamp 1783 Ellebekken (Spar-Bek); I 1927 Spurvebæk [Sporrabætsj]. — Ifl. I 1927 Tilløb paa Magløgds Grund til Ellebæk. Navnet bruges ikke mere. I I 1927 er Forleddet opfattet som Fuglenavnet Spurv, men dette stemmer ikke med den af R optegnede Udtale eller de ældre Skriveformer.

Stabelle [*sta'bæla*, ældre: *staba'æla*]. MK 1818 Stabbe Ellet; I 1927 Stabelle. — En nu ryddet Skovlund ved Ellesgd. Af bh. Stabba, f. „Træstamme som staaer paa Rod og af hvilken Grenene ere afhugne“ (Esp) og Kollektivet bh. Ålle „Ellekrat“ (Esp).

Stagge [*staga*]. BhS XIII 150 Stagge. — Mark ved Kofodgd, tidligere Engreal. Feminin Afledning paa -a af et Plantenavn svarende til sv. stagg „Nardus stricta“ (Jenssen-Tusch). Jfr. Stagge, Ibsker S., 674.

Stamperedal. J. P. Kuhre Ståmparadålinj. — Ved Stamperegð. || **Stamperekrak**. J. P. Kuhre Ståmpararakkinj. — Lille Lund ved Stamperegð bestaaende af Smaaege. || **Stamperehund** [*sta'mparalån, sta'mpara-lånana*]. 1864 (Th) Stamperlunden; J. P. Kuhre Ståmparalunj; Guide 1946 Stamperehund. — Lille Skov ved Stamperegð. || **Stampereløkke**. J. P. Kuhre Ståmparalykkan. — Ved Stamperegð.

Stangemark. — Se Stangemark, Ø.-Larsker S., 671.

Stenbakker [*ste-nbakana*]. — To Lok., ved Kirkeby og St.-Gadebygd. || **Stenbukken**. VSK Steensbokken; VSK Orig Stenbukken. — Navn paa en Banke. Jfr. hermed Gedebuk i Rø S., 664, der er Navn paa en Bakke og sandsynligvis et Sammenligningsnavn. Stenbuk er imidlertid Betegnelse for en særlig Slags vilde Geder, som ikke lever her i Landet, hvorfor der ikke kan have været Anledning til at sammenligne Højen med en saadan, men Navnet kan være Ellipse af Sten-gedebuk anvendt som Betegnelse for en Stenformation, der har mindet om en Gedebuk. — G. K.: Vel snarere Sammenligning med en Buk, et Stativ, som af Stenhuggere anvendes til at lægge Stenkvadere o. lign. paa under Tilhugningen, og som vel kan være kaldt Stenbuk. || **Steneng**. MK 1818 Steneng. — N. V. for Gadeby. || **Stenløkke** [*ste-nlykkan*]. I 1927 Stenløkken. — Mark mellem Kuregd og Lindholmugd.

Stiggelmyr. I 1927 Stiggelmyren [Stigelamyrn]. — Mark ved Gyldensgd. Bh. Stigel „stift (Græs) Star o. lign.“ (I 1927).

Storager [*sto-ra-gær*]. BhS XIII 150 Store Ager. — N.V. for St.-Gadebygd og ved Kofodgd. || **Storeng.** Kuhre, Bøllaminje 11 Stora Ænj. || **Storeklippe** [*sto-ra kløpa*]. — Stor Klippeblok midt paa Vejen ved Ypnedst, nu bortsprængt (R). || **Storeknald** [*sto-ra kna-lin*]. — Ved Saltune udfor Havnen. || **Storstenssletterumpe.** I 1927 Storstenssletterumpe [Storstensslætaråmpa]. — Mark ved Maglegd Skov. Storstensslette er snarest brugt om en ved store Sten karakteriseret Slette (R), og Rumpø betyder vel „langt, smalt Areal“, jfr. Rumpen i Hasle Kbst., 642.

Stramhasebakke [*stramha-zabakan*]. — S. for Randkløve Skaar. Se Stramhasebakke, Ibsker S., 674. Om en Bakke ved Melsted, Gudhjem S., siger man: ded e ræjti ejn stramhåzabakka (R).

Strengerumpe. J. P. Kuhre, Bøllaminje 11 Strønjerompan. — Skovvej i Magleskov. Af Verb. bh. stränga „samle Høet i Stakke eller Dynger“ (Esp), „rive Hø sammen i lange Strimler, saakaldte Rumper“ (R). Skovvejen gaar noget bugtet, ligesom Høstrimlerne paa de revne Enge.

Stryben [*stri-van*]. — Smal Eng ved Aaen ved St.-Gadebygd. Se Stryben, Ibsker S., 674.

Studestræde. Kuhre, Bøllaminje 11 Studastræde. — Sumpet Skovvej i Magleskov.

Styrtet. J. P. Kuhre Storted. — Lille Vandfald i Gyldensaa ved Gyldensgd, se Styrtet, Rø S., 664.

Stæledræt [*stæ-ladræt*]. — Til St.-Gadebygd. Stedet har Navn efter et Hus, som laa her. Stæl, se Indl.

Støveleng. Lb 1569 Støbell engen. — Kirkejord. Se Støveleng, Knudsker S., 651.

Svalpekisten [*swalpøki-stan*]. — Badeplads ved Ypnedst. Verb. bh. svalpe „skvalpe, skvalme“. Jfr. Svalpekisten, Svaneke Kbst., 645.

Svedne Ole. — Samme Lok. som Brændte Ole, s. d.

Svineelle [*swi-naelød*]. MK 1818 Svine Ellet; I 1927 Svineellet. — Skov ved Ellesgd.

Sværtebakke [*swa-rtøbakan*]. I 1927 Sværtebakken. — Ned mod Gyldensaa ved Bobakke. Her har været noget Kratskov. Subst. Sværte el. Verb. sværte.

Svømmehøller [*swømehö-lana*]. — I Gyldensaa ved St.-Gadebygd. Vel Sted hvor man har svømmet Heste.

Sønderhøj. I 1927 Søndre Høj. — S.Ø. for Kuregd. Navnet er givet som Modsætning til Kurehøj, der ligger N.V. for Gaarden. || **Søndervang** [*sønra vån*]. — Ved St.-Gadebygd. || **Søndervase** [*sønra va-zan*]. — En gammel opfyldt Vej, som fra Syd førte ud til Midterpartiet af Ølene. Efterleddet er Subst. Vase „Vej dannet ved Opfyldning med Risknipper“.

Tampermyr. Th Tampermyren. — Ø. for St.-Ravnsgd. Af det Tamper- som findes i Sæmmensætningerne Tamperdag, -herre, -penge, -ret, laant fra mnty. tamper, temper „kvartal, ell. den dag, med hvilken et (kirkeligt) kvartal begynder, tamperdag“ (ODS). Jfr. Tampermyr, Ibsker S., 674.

Torneløkke. MK 1818 Tornlykke. — S. for Lundegd. Plantenavnet Torn „Tjørn“.

Torp [*tårpød*]. Lb 1569 torpe; I 1927 Torpet. — To Lok., Jord til S.-Kirkebo i Lb 1569 og Mark ved Maglegaard Skov i I 1927. Torp, se Indl.

Trekant [*tre-ka-ntin*]. Kuhre, Bøllaminje 11 Trekåntinj. — Trekantet Areal ved Indkørslen til Magleskov samt et Markstykke til St.-Gadebygd.

Troldelund. MK 1818 Trolle Lund. — S.Ø. for Lyrby Skov. || **Troldsten** [*trøldste-nin*]. DFS 1906/23, DFM 39 p. 415 Troldstenen. — Klippe i Ypnedst. Naar man bankede paa den, bankede Troldene igen indefra, et Slags Ekkofænomen (R).

Tryllehøj. Gst 1887, AL 1912, Gst Tryllehøj. — Kaldes ogsaa Rævehøj og Rævekuld. Af Vb. trylle „øve Trolddom“, jfr. Troldhøj og -løkke, Nylarsker S., 654.

Tueeng. Lb 1569 Tue engen, Thue engenn. — Jord til S.-Kirkebo.

Tykkingedal [*kykkinjada-lin*]. Jul paa Bh 1945 p. 13 Tjykkinjadalinj. —

Klippedal ved Søgd, opfyldt af Træer. Afledt med -ing af den Nominalstamme, der findes i Adj. tyk og Subst. bh. Tykka, f. „Tykning, Krat“, se Tykken, Klemensker S.

Tyvehegnøbæk [tj-i-vahajnbækj]. BhS XIII 150 Tyvehegnøbæk; I 1927 Tyvehegnøbæk [Tj-i-vahajnbækj]. — Gren af Buskeaa. Med Hensyn til Navnets Mellemlid jfr. Kiølleheingd, ældre Form af Køllereg d i Rutsker S., 238. Ogsaa her foreligger vel Muligheden af et Personnavn.

Udbidde [ú-dbedan]. — Udloh til Elleby.

Uglesten [øglə'ste-n]. J. P. Kuhre Ygglesten; I 1927 Uglestenen. — Stor Sten i Maglegaard Skov. Fuglenavnet Ugle, bh. [øglə].

Vadbro. MK 1818 Va. Broen. — Ved Gyldensaa mellem Sigd og Brogd. Subst. Vad, se Indl.

Vagtbodskær. Th Vagtbodskæret. — Skær ved BølsHAVN.

Vangebakker [vånabakana]. — Lige V. for St.-Gadebygd.

Vaseaa. — Se Ibsker S., 674.

Vejdemannedal [va-jdama-nada-lin]. BhAvis 6/2 1919 Weidemannsdalen; Guide 1946 Vejmandedal. — Fortsætter sydpaa i Povlsker Højlyng, se Vejdemannedal, Povlsker S., 682. || **Vejdemannemyr** [va-jdama-nya-, vajdama-nyamyr(n)]. K 1825—26 Veidmands Myre; Bh Amtsaad Marts 1890 (Th) Weidemanns Myren. — Støder op til Vejdemannedal i Povlsker S., 682.

Vesterskær [væstara/cær]. K 1746—50 Vester-Skær; Thurah Vester-Skier; DATl Wester Skier; IpsenK 1839 Wettes Skjær. — Skær V. for Listed i Ibsker S., 674. || **Vestertuer** [di væstrə tawarna]. — Udyrket Areal V. for St.-Ellebygd.

Yderknaalde [y-dærkna-lana]. — Fiskegrund ved Ypnested, i Modsætning til Inderknaalde ovfr.

Ypnøbæk. Z Ypnøbækken. — Nævnes ifl. Z allerede 1650; Navn paa den Bæk, som løber forbi Bækkegd (26. Sg). || **Ypnested Havn** [epnæsta-ha-wn]. — En Klipperende, der dannede en naturlig Havn og brugtes som saadan (R).

Æbleskivejernet [æblə'i-væjə-rnød]. — En stor Sten ved Glappe med skaalformede Fordybninger, nu bortsprængt.

Ølene [ø-lana]. 29/10 1588 (1721) Kom 1715—21 BhS XV 21 Øllene; LR 1599 Hüb 547 wed ølne; 1721 Komm 1715—21 en stor Eng paa Kongens Udmarck liggende Øllene kaldet, En Enge Myr . . . Øllene kaldet, Øhle-Enge part; 1738 Komm 1738 Ølle Enge, ølle Engene; K 1744 Ølene; K 1746—50, Thurah Ølen; K c. 1760 Ølene; DATl Ølen; 1767 UrneAdd Ølene eller muelig rettere Hølene, formodentlig har det i gamle Tider været en Morads eller Myre; Bugge 1771 Øhlen; K 1778 Øllene; Falenkamp 1783 Ølene; Skougaard 1804 p. 230 Olana; UK 1804 Ølen; VSK Øllene; Salchow 1813 Øllene; K 1825—26 Øelene, Øele Engen; Panum 1830 p. 17 Ølene; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Ølen; M 1844 Ølene; Mansa 1851 Ølen; Bull 1869 Ølen; Vedel BhO 396 Ølene Mose; Gst 1887 Ølen; Gst Ølene. || **Gamle-Øle.** UK 1804 Gamle Ølen; IpsenK 1839 Gl: Ølen; Mansa 1851 Gl Ølen; Bull 1869 Gl Øle; Th Gammel Ølen. — Lige N. for Ølene. || **Ølevejen** [ø-lavæ-n]. BhAvis 4/2 1919 Ølevejen. — Bh. Ølene, udtalt [ø-lana] er bestemt Form Plur. af et Subst. *Ø1, m. „Vandløb, Kilde“. O. Nielsen, UBI II 37, fandt med Rette dette Ord i andre danske Stednavne, men satte det urigtigt i etymologisk Forbindelse med oldn. áll „dyb Rende i Elv, Sund eller Fjord; dyb Dal eller Indsænkning mellem Fjelde eller Højdestrækninger“ (Fritzner). Dette sidste Ord skal paa Dansk hedde Aal, og ikke Øl-. Et Subst. Øle med Bet. „lille Vandhul“ foreligger i jy. Dial., idet Lærer J. J. Ravn om Ølsgd i Kollerup S., Tørrild H., Vejle Amt, meddele, at den ligger lavt ved en Øle, og denne Øle er efter Kortet et lille Vandhul lige op til Gaarden. En Afledning af samme Stamme er det sjæll. Verb. ølle: Det øller ud eller op om Vand eller andre flydende Gjenstande, som i Mængde og hurtigt komme frem, saaledes om Kilder, hvor Vandet flyder rigeligt (Franziska Carlsen, Efterretninger om Gammelkjøgegaard og Omegn 1876 p. 7). Bh. *Ø1 med langt ø svarer til oldn. ylr, m. „Varme“ med kort y paa samme Maade som bh. [hø-ʌ] svarer til oldn. hyr. En Afledning er no. yla, f. „lunken kilde i is el. paa land“ (Torp NEO). Den germ. Grundform er *wulja- af Roden indoeur. wel- (Walde-Pokorny I 302), af hvilken ogsaa Navnet paa det

nærliggende Valingeberg i V.-Marie S., 653, er afledt. Af samme Stamme er det svenske Sønavn *Ylir (Hellq. Sjöen. I 798) og no. Ølja og Ølsjøen (Indrebø, Norske innsjønamn I 221 f.).

Ørager. I 1927 Ødeager [Ør.ågra]. — Ved Glappe. Adj. bh. ør, der bruges om ufrugtbar, rødagtig, usammenhængende Jord (Esp p. 409).

Øsingekilde [ö.zinåkilan]. 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Øsinge Kilde paa Lyng Vesten Ellebye. — Stort Kildevæld ved Rakkeraa ind mod Almindingen, det samme som Overflødhedskilden. Øsinge kan være en -ing-Afledning af Verb. øse el. Subst. Os „Plantesaft“, herom det i Kilden opstigende Vand.

Øster-Marie Plantage. Th Østermarie Plantage; Guide 1946 Øster-Marie Plantage.

Østervang [ö.strå vån]. — Mark til St.-Gadebygd.

674. IBSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 1. Sg: Holstegd, Vallegd, Ved Kirken; 4. Sg: Knappegd, Møllegd; 5. Sg: Brændesgde, Lillegd; 17. Sg: Bækkegd, Krogegd; 21. Sg: Bryggergd, Smedegd, Sortegd; 24. Sg: Eskesgd, Julegd; 25. Sg: Julegd, Kulbrandsgde; 26. Sg: Eriksgd, Kulbrandsgde, Kyagd; 29. Sg: Palmegd, Rabækkegd; 35. Sg: Pilegd, Piletroldsgd; 36. Sg: Hoppegd, Timannegd; 2. Vg: Holmegd, Prittegd, Saltholm; 6. Vg: Fuglesanggd, Gaggegd, Klinteby; 9. Vg: Aagd, Hullegd; 10. Vg: Brændesgde, Møseregd; 14. Vg: Bertelegd, Trommeregd; 15. Vg: Gubbernegd, Vornedegd; 16. Vg: Dalegd, Rødskorte, Smedegd; 18. Vg: Birkesgd, Homannegd; 19. Vg: Aagd, Kirkeboet, Lappegd, Hvidlappegd; 20. Vg: Grødegd, Klinteby, Lødegd, Lille-Pilegd, Skrejegd, Smørhullet; 21. Vg: Aarsdalegd, Klippegd.

Ibsker, S. [*epskær(søn)*, *i jepskær(søn)*, *i jevskær(søn)*, *i jefskær(søn)*]. **Ibskirke**, Kirke [*epskærkæ*, *epskærkæ*, *jefskærkæ*, *jepskærkæ*]. 29/3 1335 (Lundeb. 1494) beati jacobi; 29/12 1425 Jæep kyerkye soghen; 5/6 1429 sti. Jacobs kirke; udat. 1401—50 Rep. 458 s. Jacobi Sogn; 19/4 1457 sancte Jeppis kirkæ; 3/5 1457 ste Jeps soogn; 29/6 1489 (HdDb 1582—84) s. Ibs sogen, s. Ips sogen; 9/8 1490 ste Jeppesogen; 10/7 1493 sancti Jeps songh; 6/3 1495 sancti Iacobi sogen; 26/1 1516 Hüb 52 ste. Ieps ssoghen; 22/5 1522 Hüb 63 ste. Jeps Soghn; 17/3 1545 Hüb 142 ff. Yepsker Boken, Gypsker Boken, GypskerBoken; 24/2 1548 Hüb 168 Iepscher sogen; LR 1580 Jbs kircke, Jbsker Sogen; 2—7/7 1584 Hüb 497 Ipsker; LR 1585 ipscher sogen; KancBrevb 12/6 1607 Jepskir; Mandt 1610 Jbsker Sogenn, Jbskier Sogenn; LR 1610 Jbskerßen; PrI 1624 Jibskersogn; Jb 1625 Ibschier Sogen; Mejer Jbs kircke; Jb 1664 Ibschier Sogn; BWK 1676 S. Ibs Kierk; K 17. Aarh. Ibs Sogen; K c. 1700 St: Jacobs Kirck; K 1746—50 Ibsker-Sogn; DAtl St. Ibs Kirke; Bugge 1771 Ibsker Sogn, Ibs Kirke; Skougaard 1804 Iéfsker Sen; VSK St: Ips K.; M 1844 Ibskirke Sogn; Trap* Ibsker Sogn, Skt. Ibs Kirke; Gst Ibsker, Ibskirke; BhFisk 1933 p. 10 i Jipsker. — Forleddet er Helgennavnet Jacobus, som i Da. er blevet til bl. a. Jeppe og Ib, se DgP I 598 f. Udtalen med [j-], der ifl. R især forekommer efter Præpositionen i, gaar næppe direkte tilbage til den middelalderlige Form med J-, Jæep-, Jeps- o. l., men til den yngre Form Ibs-, Ips-; Ips synes nemlig at være den normale bh. Genitivsform af Navnet, og j kan være opstaaet i Hiatformbindelsen [*i eps-*] paa samme Maade som j i sv. i jäns (< i äthans), se BrN GG II 283. Udtalen med *v* og *f*, der allerede anføres af Skougaard 1804, er paafaldende; den kan maaske sammenstilles med Udtalen [*gøversøn*, *gubørsøn*] (ved Siden af [*gøbersøn*, *gubørsøn*]) af Slægtsnavnet Gubbersen (R).

Aagaard (9. Vg). Ipsen K 1839 Hulle (Aae)(gd). — Ligger ved Mundingen af Skovsholm Bæk, som ogsaa kaldes Hulleaaen.

Aagaard (19. Vg). Th, Guide 1946 Aagd.

Aarsdale, Fiskerleje [*ʰɑ-rs̥tɑ-la*, yngre *ʰɑ-rs̥dɑ-la*]. Regnskab 1410 Sv. Dipl. II 345 f. czu Osdal; Lb 1569 Ansdalle; Lb 1569 CodUps Aasdalle; KancBrevb 2/4 1570, 1570 CorpConstDan I 440 Osdal; 1586 Hüb 498 Aarsdaall; LR 1598 Aarsdall; LR 1607 Aars dall; LR 1610 Aarsdall; LR 1611 Aarßdalle; PrI 1624 Aarßdale, Aarsdale; Jb 1625 Aaßdall; Jb 1664 Aarsdahle, Aarsdalle; BWK 1676 Aasdal; Skiftepr 1689 Aarßdalle, Aarsdal, Aarsdahl; K 17. Aarh. Orsthal; K c. 1700 Arsdalle, Arsdalshaufn; K 1746—50

Aars-Dale; Bugge 1771 Aarsdahl; K 1778 Aarsdale; UrneJb Aarsdal, Aarsdahl; Skougaard 1804 Årsdala, Aarsdala; VSK, M 1844 Aarsdale Fiskerleie; Gst, Postadr 1943 Aarsdale. — Den af Svend Aakjær i Turistforen. Aarb. 1926 p. 134 foreslaaede Tolkning af et ellers ukendt Subst. Aar „kongelig Ombudsmand“ hviler paa den nyere Skriveform Aars-, men forklarer ikke de ældste Skriveformer Os-. Derimod kan begge disse Former vistnok forenes med den Antagelse, at Forleddet er et Naturnavn Or, der synes at have været Navn paa det Areal, hvor Fiskerlejet nu ligger, se under Naturnavnet Oren; i Sættningen Orsdale er der nemlig Mulighed dels for r-Bortfald i Konsonantgruppen -rsd-, dels for Bevarelse af r paa Grund af Tilknytning til Naturnavnet. Efterleddet kan ikke godt være Plur. af Subst. Dal, da der kun findes een Dal, som Fiskerlejet kan tænkes at have faaet Navn efter, nemlig den, hvori Bydelen Nørrenæbbe ligger. Snarere er -dala en -a-Afledd. til Subst. Dal i Bet. „den ved en Dal karakteriserede Lokalitet“, jfr. under Svaneke, 645, og Naturnavnet Kodale ndfr.

Aarsdalegaard (21. Vg). VSK, Salchow 1813, Th Aarsdalegd.

Aarsdale Mølle [*ør-sta-lamølan*]. BhFisk 1933 p. 10 Aarsdålatrøntan, Aarsdålan; Guide 1946 Aarsdale Mølle. — Trønta er Fiskernes Benævnelse paa en Mølle, se Indl. under Trønte. Aarsdålan er Ellipse for Aarsdålatrøntan; jfr. Svanen og Svanetrønten i Svaneke Kbst., 645.

Aarsdale Vang, Gde og Hse [*ør-stala'vån*]. Guide 1946 Aarsdale Vang. **Skt. Andreas Kapel**. — Et af Resen og Urne nævnt „St. Anders Capel“ beror vistnok paa Forveksling med Maglegaardskapellet i Ø.-Marie S., 673, se BhS XVII 125 f.

Aspeggaard (32. Sg) [*aspæg-w-rin*]. Kb 1688 Aspes-gd; Skiftepr 1689 Aspegd, Asspisgd; Kb 1694 Aspegd; Kb 1697 Aspisgd; K 1746—50 Aspes Gd; Thurah Aspes(gd); UrneNb, DAtl Aspegd; Mansa Aspegd; Gst Aspegd. — Kollektivet Aspe, n. „Aspelund“; den samme ikke-omlydte Form foreligger vistnok i Landsbynavnet Aaspe, DS V 407 f.

Bakkemølle. VSK Orig Bakke Møllen; VSK Bakke Mølle. — I Helvedes-bakkerne.

Bertelegaard (14. Vg) [*ba-rtelag-w-rin*]. UK 1817 Bertelegd; M 1844 Barthelegd; Mansa, Guide 1886, Gst Bertelegd. — Mandsnavnet Bertel. Jb 1719 nævner som Beboer Morten Bertelsen. Urne nævner Bertel Mortensen, som 1784 solgte Gd til sin Søn Morten Bertelsen (Z). Allerede i Jb 1625 optræder en Bertholomeus Nielsen som Beboer af en Vornedgd, men det er usikkert, om det er denne, og Navnet Bertelegd kan heller ikke paavises saa tidligt.

Birkesgaard (18. Vg). UrneNb Houmandegd ell. Birkesgd. — Snarest Slægtsnavnet Birch; Gd tilhørte indtil 1744 Peder Hansen Birch (K. Kure).

Boderne (Her?) 26/1 1516 Hüb 52 i Boene; INM 1880 Boderne eller Boerne. — Ifl. INM 1880 er Boderne, der ligger S. for Aarsdale, nogle ejendommelige Fordybninger i Jorden omgivne af Jordbanker, efter Sigende Levninger af Jordhytter, der har tjent Fiskere eller Søfolk til Boliger.

Borghus, Hs (7. VgFortov) [*båråhü-zad*]. Guide 1886 Borre Hs; Postadr9 Borrehus; Gst Borghus. — Ved Gamleborg.

Brandløkke, Gd [*brån-lykkan*]. AL 1912 Brånlyjkkja; Gst Brandlykke. — Naturnavnet Brandløkke. Nu omdøbt til Strandvang.

Broen, Hs [*ver bro-æn, bro-æn*]. — Kaldes ogsaa Naskebroen og Gildesvald.

Bryggergaard (21. Sg). K 1746—50 Brygger Gd; Thurah Bryggers(gd); UrneNb Smiddegd ell. Bryggere Gd er gl. Navnt og rettest; Bugge 1771 Brygger gd; UrneJb Smidde el. rettere Brygger Gd; VSK Sorte el. Bryggergd; Salchow 1813 Bryggergd; Ipsen K 1839 Braigene (Sorte)(gd). — Subst. Brygger, muligt brugt som Slægtsnavn.

Brændesgaarde (5.—6. Sg, 10.—11. Vg) [*i- brænæg-w-ra el. brænæg-w-rana*]. 9/8 1490 i Brænghe; 10/7 1493 Brænghæ, brunghiss gord; 30/11 1544 Hüb 140 Brennesgd; 1/6 1545 Hüb 150 Bregenshoff; 1547 Hüb 428, 17/4 1548 Hüb 171 Brængensgd; Lb 1569 Brændes by; LR 1585, Jb 1598 Brændisgd; LR 1602 Brændisgd; LR 1610 Brændisgd; Jb 1624, Jb 1625 Brændtgd; Mejer Brændegd; Kb 1690 Brændesgd; Kb 1693 Brændisgd;

1737 Komm 1738 Breinnødsgd; K 1746—50 Prens-Gde; UrneNb Brændesgde, Brændesgde; UrneJb Brænder Gd (6. Sg), Brandes Gde (10.—11. Vg); VSK Brændesgde; Salchow 1813 Brændesgd; M 1844 Brændegd, Brandesgd, Brændesgd; Gst Brændesgd(e). — Z vil tolke Navnet af Plantenavnet bh. Bringe „Bregne“; man skar Bringe til Brændsel. Formen Bringe [brɛnɔ] er ifl. R nu sjælden, kun kendt fra Povlsker, alm. bh. er Brigne, Bregne, Bringne, en Intetkønsform i kollektiv Bet. „Bregnekrat“. Formerne fra 15.—16. Aarh. kunde nok tyde paa et Bringe, men fra ca. 1560 er Navnet tilsyneladende blevet omtydet til Brænde, bh. Bræjane [brɛnɔ] „Brændeved“.

Brændesmark, Hse. Trap⁴, Postadr 1943, Gst Brændesmark. — Naturnavnet Brændesmark.

Bækkegaard (3. Sg) [bækɔgaw-rin]. VSK Bækkegd; Salchow 1813 Bækkegd; UK 1816 Bækkegd; M 1844 Bækkegd; Gst Bækkegd; Postadr 1943 L.-Bækkegd. — Ligger ikke tæt ved nogen Bæk, og Forleddet er derfor snarest Slægtsnavnet Bæk; 1761 beboedes Gd af Hans Hansen Bech (UrneJb).

Bækkegaard (17. Sg) [bækɔgaw-rin]. UrneNb Bækkegd; UrneJb i Bekken; VSK Bækkegd; VSK Orig Bækkegd; Salchow 1813 Bækkegd; Gst Bækkegd; Postadr 1943 St.-Bækkegaard. — Efter Beliggenheden ved Flisebæk.

Dalegaard (16. Vg) [dalagaw-rin]. Gst, Postadr 1943 Dalegd. — Subst. Dal. Navnet menes opstaaet ved Fradeling fra Smedegd, og Gaardnumret har mod Sædvane fulgt Parcellen.

Degnebro (2. SgPc) BhVejviser 1944 Degnebroen. — Naturnavnet Degnebro.

Dyrstenshøj, Hs (3. SgFortov). Guide 1946 Dyrstenshøj. — Maaske Opkaldelse efter Bebyggelsesnavnet Dyrstenshøj i Ø.-Marie S., 673.

Ellebæk, Hs (31. SgPc) [i ælbæk]. Postadr⁹ Ellebækshus; Guide 1914, Gst Ellebæk Hs; Guide 1946 Ellebæk. — Naturnavnet Ellebæk.

Ellesgaard (12. Vg) [ælasgaw-r]. Jb 1598 Elliagd; Smørskyld 1624 Ellesgierde; Jb 1624 Elliagad; Jb 1625 Elias gd; Mejer Elles gd; Jb 1658 Elesgd; Jb 1661, 1662 Ellidtgd; Kb 1690, 1694 Ellesgd; K 1746—50 Ellers Gd; Thurah Ellers(gd); UrneNb Ellesgd; UrneJb Elles Gd; Salchow 1813 Ellesgd; M 1844 Elesgd; Gst Ellesgd. — Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat“, saaledes ogsaa opfattet af Urne, der bemærker: „Et lid[et] Krat af Elle og Torn, 1 skp. stor“. Men Formerne 1624—25 tyder paa Mandanavnet Elias; om dette er et Navn, som Gd i en kortere Periode har baaeret, eller om det er Gaardens ældste Navn, som omkr. 1600 var i Færd med at blive omtydet til Elles-, lader sig ikke afgøre. Det af Elias dannede Slægtsnavn Lise (ogsaa kendt fra Loll. og Falster, jfr. P. Petersen, Loll.-Falsters Navnebog p. 45) synes imidlertid at have anden Tilknytning til Stedet, idet den ved Gd udspringende Bæk tidligere kaldtes Lisebæk (s. d. u. Naturnavne).

Elleshus [ælashu-zød]. Postadr⁹ Elleshus. — Ved Ellet, se under Naturnavne.

Erikgaard (26. Sg). Gst 1887 Erikgd. — Mandsnavnet Erik.

Eskesgaard (24. Sg) [æskægaw-r, gammeldags æskød, skal ogsaa i ældre Tider være bleven kaldt gagæskød]. Gst, Postadr 1946 Eskesgd. — Efter Naturnavnet Gaggesøke.

Fjuskers [fjuskens]. BhFisk 1933 p. 10 Boskånj paa Fjyskens. — Fiskusens Navn paa Gaarden Strandvang, der anvendes som Med.

Fløjlegaard (18. Sg) [fløjla-, fløjlagaw-rin]. K 1746—50 (Kopi 1796) Fløyle Gd; Thurah Fløyle(gd); UrneNb Fløjlegd; Datl Fløylegd; Bugge 1771 Fløyle Gd; UrneJb Fløyle Gd; VSK Fløjlegd; Salchow 1813 Fløjlegd; M 1844 Fløjlegd; Gst Fløjlegd. — Antagelig Subst. Fløj, vel brugt som Tilnavn, jfr. under Fløjlegd i Rø S., 664.

Fred og Ro, Hse [fred w ro, fredaw-ro, ro-]. Guide 1914, Gst Fred og Ro; BhFisk 1933 p. 11 Fred aa Ro; BhVejviser 1944 Fred og Ro. — Et ældre Navn paa Stedet er vistnok Ro, se ndfr., og Fred og Ro en Udvidelse heraf.

Fredskoven. 1547 Hüb 428 in Freschouwen; (her?) Svaneke Skiftepr 1686 fleschoune Bachen. — Efter Sammenhængen maa Eksemplet fra 1547 opfattes som et Gaardnavn. Ordet Fredskov er kendt fra Ænyda. (Kal-kar, Suppl.).

Frennegaard (13. Vg) [*frænægø-r*]. 1/12 1515 Hüb 49, 51 Freynegd, Fregnegd; 26/1 1516 Hüb 52 Freynegd, Freynægd; 1528 Hüb 79 Fregne-gd; 1530? Hüb 81, 83 Fregnegd, Fregnnegd; 1543? Hüb 127 ffreningegd; Jb 1598, 1606 Fregnnegd; LR 1607 fregnegd; PrI 1624 Fregnegd; Jb 1624, 1625 Frendegd; Mejer Fregnegd; Jb 1658 Frendegd; Jb 1661, Skiftepr 1690, 1691 frendegd; UrneAdd 14/3 1693 Frennegd; Fæstepr 1713 frenne Gd; K 1746—50 Frende-Gd; UrneNb, DATl Frendegd; UrneJb Frenne Gd; VSK Frændegd; Salchow 1813 Frennegd; M 1844 Frændegaard; Gst Frennegd. — PrI 1624 siger at Fregnegd menes at have Navn efter en Kæmpe, som hed Fregne og skal være begravet Ø. for Gd paa Udmarken (d. v. s. Frenne Mark). Samme Sagn er optegnet af Skougaard og Guide 1886. De ældre Former viser et Forled Freyne-, Fregne-; fra 17. Aarh. optræder de omtydede Former Frende-, Frænde-. Fregne kunde være et Plantenavn, svarende til sv. fräken, fräkne „Ørnebregne, Padderok“, men dette er ikke overleveret paa Dansk. Formelt vilde det bedre svare til Subst. Fregne, ældrenysv. fräkna, nyisl. frekna, idet Udtaleformen med *frænæ-* kunde være et svagt Hunkønsord. I saa Fald maa Fregne vel opfattes som et Tilnavn „den fregnede“. En anden Mulighed er, at Forleddet er et Naturnavn i Neutrum Frenne, jfr. Frenne u. Naturnavn, men dette kunde paa den anden Side ogsaa være en Sekundærudvikling udfra Gaardnavnet.

Frenne Mark, Gde og Hse. FT 1787 Huuse paa Frenne Mark; Postadr 1869 Frægnemark; Postadr 1943 Frenne-Mark; BhVejviser 1944 Frenne-mark.

Fuglesang, Hse (12. SgPc og 13 VgPc) [*fawlasåŋshü-zæd*, nu *fawlasåŋ*]. BhVejviser 1944 Fuglsang, Fuglesangen. — Ved Vejen Ibskirke—Svaneke, altsaa langt fra Fuglesangsgd, men nær ved Fuglesangsbakke.

Fuglesangsbakke, Hse. Postadr 1943 Fuglesangsbakken. — Naturnavnet Fuglesangsbakke.

Fuglesangsgaard (6. Vg) [*fawlasåŋsgø-rin*]. 29/6 1489 (HdDb 1582—84) Fugelsanggaard (i Klintby). — Navnet opgives ved Opt. 1945 at være et forældet Navn, undertiden brugt i Skrift. Navnet er meget alm. i Danmark, hvor det tidligst optræder i Beg. af 15. Aarh., og er sandsynligvis laant fra Tyskland, hvor det ældste Eks. er fra 13. Aarh. Se iøvrigt DS VIII 70 med Henviisn.

Gaggeeske. Se Eskesgd.

Gaggegaard (6. Vg) [*gagagø-rin*]. JD Tiendeb 1685 Gagge-gd; UrneNb Gagged; UrneJb Gagge Gd; FT 1801 Gagged; VSK Orig Gagged. — Slægtsnavnet Gagge. Claus Gagge nævnes 1647 og 1652 som Beboer af Klintbygd (Z).

Gildesvald, Hs (31. SgPc) [*gildes'val'*]. FT 1787 Gildesvold et Huus; Postadr9 Gildesvold; AL 1912 Gjil(l)esvajl; Gst Gildesval. — Kaldes ogsaa Naskebro og Broen. Gildesvald se under Knudsker S., 651.

Graaløkke, Hs [*grø-lyk'an*]. 1738 Komm 1738 et udhuus Graa Lychen kaldet, Graa Lyche HuuBed; FT 1787 Graae-Lykken; UdmJb c. 1825 Graaelykken; UdmJb 1846 Graaløkken; BhLdejd 1876 Graaløkken; Postadr9 Graaløkke; Gst Graalykkehus.

Grisby, Hse [*gri-zby*]. Postadr 1869 Griisby; Trap⁴, Gst Grisby. — Dyrenavnet Gris.

Grynegaard (11. Sg) [*gry-nagø-r(in)*]. JD Tiendeb 1685 Grynegd; K 1746—50 Gryne-Gd; UrneNb Grynegd; UrneJb Gryne Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Grynegd. — Subst. Gryn. Gd ligger ved Grynebækken. Her kan have været en Vandmølle, hvor der er blevet malet Gryn. Eller Ordet Gryn kan have været brugt som Slægtsnavn.

Grødgaard (20. Vg) [*grø-dagø-rin*]. — Subst. Grød. Sigter til Jordens Frugtbarhed. Kaldes ogsaa Smørhullet.

Gubbernegaard (15. Vg) [*gøbørnagø-r*]. JD Tiendeb 1685 Gubernegd; UrneNb Vaarnedegd ell. Gubbernegd; UrneJb Gubberne Gd; FT 1801 Gubernegd; IpsenK 1839 Gubberne (gd); Gst Gubbernegd. — Mandsnavnet gda. Guthbiorn. Som Beboer nævner Jb 1661 Gudbørn Hanßen.

Havreknække, Hs [*ha-uraknæk'an*].

Helletsgaard (30. Sg) [*hælvedægø-rin* ell. *hælægø-r*, ogsaa i *hælvedø*]

PrI 1624 Hellffuedið gd; Skiftepr 1684 Helfuedsgd; K c. 1700 Helvede; Jb 1727 Helledtz Gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Helvets Gd; Thurah Helveds-(gd); UrneNb Heluedsgd ell. Hellegd; DATl Helvedsgd; UrneJb Helle el. Helveds Gd; FT 1801 Helluesgd; VSK Helledsgd; Salchow 1813 Helvedsgd; UK 1817 Helletzgd; M 1844 Hellitzgd; Gst Hellelsgd. — Subst. Helvede. Jfr. Modsætningen Paradisgde ndfr.

Helvedes Mølle. Svaneke Skiftepr 1686 Helfuedis Mølle; Svaneke Skiftepr 1697 Helvedismøllen.

Helvedesværket [*hælvədəsværkəd*]. — Stenværk ved Hellelsgd.

Hestekløvehus [*hæstaklœwahü-zəd*]. Postadr⁹ Hestekløve (Hestakleva). — Naturnavnet Hestekløve.

Heyehjemmet [*højajeməd*]. — I Listed. Slægtsn. Hey.

Hindsegaard (2. Sg) [*hinsagø-rinj*]. K 1746—50 hintse-Gd; Thurah Hintse(gd); UrneNb Hintsegd; UrneJb Hintze Gd; VSK Hintzgd; Salchow 1813 Hinzgd; M 1844 Hintzgd; Gst Hintsegd. — Mandsnavnet Hindse. Gd beboedes 1664 af Hintze hanßenn (Jb 1664), der allerede nævnes 1626 (Z).

Holmegaard. — Se Saltholm.

Holstegaard (1. Sg) [*hølsagø-rinj*]. FT 1801 Holstegd; IpsenK 1839 Ved Kirken (Holste); G&N 1933 p. 55 Holsagårinj. — Slægtsnavnet Holst; Hans Holst nævnes 1743 som Gaarddrønt (Z); han døde 1780, og derefter nævnes Sønnen Hans Hansen Holst (K. Kure).

Homannegaard (18. Vg) [*hømanagø-rinj*]. PrI 1624 Hoffmannegd; Jb 1658 Hofmans Gd; Jb 1661 hoffmandegd; Jb 1662 houfmandsgd; Jb 1664 houmandgd; KR 1684 Hoemandegd; Skiftepr 1684 Homane gd; Skiftepr 1689 homannegd; Neksø Kb 1690 Hofmandgd; Kb 1694 Hofmandegd; K 1746—50 houmanne Gd; Thurah Houmanne(gd); UrneNb Houmandegd ell. Birkesgd; UrneJb Hovmande Gd; VSK Homannegd; Salchow 1813 Hovmandegd; M 1844, Gst Homannegd. — Subst. ænyda. Hofmand „Kriger, Rytter“, her vel snarest et Slægtsnavn.

Hoppegaard (36. Sg). UrneNb (Hoppegd) ell. Timandegd. — Slægtsnavnet Hop. Som Beboere nævner Jb 1689 Michel Hop, Jb 1719 Mads Hopp.

Hullegaard (9. Vg) [*hølagø-rinj*]. Jb 1658 Holegd; Jb 1661, 1662, 1664 hallegd; Kb 1693 Hulle-gd; K 1746—50 hulle-Gd; Thurah Hulle(gd); UrneNb Hullegd; UrneJb Hulle Gd; VSK Hollegd; Salchow 1813 Hullegd; IpsenK 1839 Hulle (Aae)(gd); M 1844, Mansa Hollegd; Gst Hullegd. — Subst. Hul. Ligger i en Kløft ved Munden af Skovsholm Bæk, som tidligere hed Hulleaa.

Hvidlappegaard. — Se Lappegaard ndfr.

Høgehjemmet [*højajeməd*]. — Ejendom paa Brændemark.

Højene, Gd (19. VgPc) [*ver højana, højana*]. Postadr⁹, Postadr 1943 Højene; Guide 1946 Ved Højene.

Hølehus [*hø-lahü-zəd*]. — Ved Listed. Naturnavnet Høl.

Jomfrugaard (10. Sg) [*jåmfrugø-rinj*]. K 1746—50, UrneNb Iomfrue-Stæl; UrneJb Jomfrue Stæl; Salchow 1813 Iomfrue (Stæl); IpsenK 1839 Jomfru Stæl; M 1844, Guide 1914, Gst Jomfrugd. — Arvedes 1757 af Benedikte Kirstine Thiesen efter Faderen Hans T. (Z); Navnet kan dog ikke sigte til dette Forhold, da det optræder allerede paa K 1746—50, men hun kan maaske have gjort sig bemærket paa et tidligere Tidspunkt.

Julegaard (24. Sg). JDTiendeb 1685 Julegd; UrneNb Hiule el. Iulegd, Et Stæl; UrneJb Jule Gd Stæl; Salchow 1813 Iulegd er Stæl; IpsenK 1839 Jule Stæl. — Slægtsnavnet Juel. Som Beboere nævnes 1545 Jep Jul (Z), Jb 1598 Peder Juell; Jb 1624 Lars Juell, Jb 1625 Lauritz hiull.

Julegaard (25. Sg). Gst Julegd. — Guide 1914 oplyser at Gd ikke har noget Navn, men at Ejeren agter at kalde den Julegd efter Julehøj. Men egentlig er det jo det gl. Navn paa 24. Sg.

Julehøj, Gd (25. SgPc) [*jy-la'høj*]. Postadr 1943, Guide 1946 Julehøj. — Efter Naturnavnet Julehøj.

Kaasegaard (Proprietærgd) [*kø-zagø-rinj*]. PrI 1624 kaasegd; 1632 (Jb 1687) Kaasegd; Resen Rosengd; KR 1684 Kaasegd; Skiftepr 1690 Kaasegd, Kaasegd, Kaaægd; Kb 1693 Kaase-gd; Kb 1695 Kaasegd; Jb 1719

Kaase Gd; Jb 1727 Kaase gd; K 1746—50 Kaase Gd; Thurah p. 63 Rosengd; UrneNb Kaasegd; UrneJb Kaase Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kaasegd. — Slægtsnavnet Kaas; Gd tilhørte 1688 Herman Kaais (K. Kure). Thurahs Form er taget fra Resen, hvis Hovedhskr. nævner Rosengd blandt Sognets tre vigtigste Gaarde, hvorimod et andet Hskr. har den rigtige Form Kaasegd, se Resen, Atlas Danicus, Bornholm, udg. af Johs. Knudsen.

Kasperemølle [*kaspəramølan*]. Guide 1914 Kaspere Mølle; Th Kaspere-møllen; Postadr 1943, Gst Kaspermølle. — Møllen, der blev nedbrudt 1935, havde ifl. Guide 1914 Navn efter en Mand, der hed Kasper.

Kirkeboet (19. Vg). Jb 1661 Kircheboet; Jb 1662 Kirchebo(u?)t; Jb 1664 Kircheboet; Komm 1685 Kiercheboe; UrneNb Et Kirkeboe, Lappehjemmet; UrneJb Kirkeboe. Lappehjemmet el. Hvidlappe Gd; IpsenK 1839 Lappe (Kirkeboe)(gd); K. Kure Nordre Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Klinteby (27.—28. Sg, 6. og 20. Vg) [*kli-nby*, *i kli-nby* el. *kli-nby-gø-rana*; 27. Sg og 20. Vg tils.: (*di*) *væstræ kli-nby-gø-rana*, 6. Vg og 28. Sg tils.: (*di*) *ö-stræ kli-nby-gø-rana*]. 29/6 1489 (HdDb 1582—84) Klindbye; Lb 1569 Klingby; 4/7 1574 Hüb 182 Klyndbygd; PrI 1624 klinby; KR 1684, Skiftepr 1684 Klinby; Kb 1687 Klindby; Neksø Kb 1689 Klingbye; Kb 1690 Klingby; Skiftepr 1690 Klinbye; K 1746—50 Klin-Bye; UrneNb Klinebye; Salchow 1813 Klinbye; M 1844, Gst Klinteby. — Naturnavnet Klint, idet t er bortfaldet foran b.

Klintegaard. Postadr 1869 Klintegd; Th Klintegde; Postadr 1943 Klintegd.

Klippegaard (21. Vg) [*kløpəgø-rin*]. UrneNb Klippegd; UrneJb Klippe Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Klippegd.

Kløvehus [*kløwəhü-zød*]. — Ved Hestekløve, se under Naturnavne.

Knappegaard (4. Sg) [*knəpəgø-rin*]. K 1746—50 knappe-Gd; Thurah Knappe(gd); UrneNb Knappegd ell. Møllegd. Det første rigtigst; UrneJb Mølle el. Knappe Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1816 Knappegd; M 1844 Knabegd; Gst Knappegd. — Slægtsnavnet Knap. Jb 1689 nævner Jens Knap som Beboer. Ifl. Z overtog Jens Rasmussen Knap i 1677 den da øde Gd, hidtil Møllegaarden.

Knarregaard (23. Sg) [*knarəgø-rin*]. Kb 1688 Knarre-gd; Skiftepr 1693 Knaregd; Kb 1695 Knarregd; Kb 1697 Knarre-gd; K 1746—50 knare Gd; Thurah Knarre(gd); UrneNb, DATl Knarregd; UrneJb Knarre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Knarregd. — Slægtsnavnet Knar. 1630 og 1644 nævnes Jens Knar som Beboer (Z).

Knækkehus [*knækəhü-zød*, *knækəhü-zød*]. — Forleddet maa være Subst. Knække, se Indl. Huset ligger mere end 1 km fra Havreknække ovfr.

Kodal, Hsø [*ko·da-lshü-zən*]. FT 1787 Koedah; Guide 1886 Kodalshuse; Gst Kodalhuse; Trap⁴ Kodalhø; Postadr 1943, Guide 1946 Kodal. — Naturnavnet Kodal.

Koesgaard (19. Sg) [*ko-sgø-r*]. 1731 (Th) Kortzgd; K 1746—50 koes Gd; Thurah Koes(gd); UrneNb Koads Gd (ell. Curtsgd ell. Korsgd ell. Kortsgd); UrneJb Corts Gd; VSK Korsgd; FT 1801 Coersgd; Salchow 1813 Cortsgd; M 1844 Kooagd; Mansa Kovsgd; Gst Kosgd. — Mandnavnet Kort. Jb 1661 nævner som Beboer Lauridtz Kortßen.

Krogegaard (17. Sg). K 1746—50 kroge Gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb (Krogegd overstr.) Bekkegd; Bugge 1771 Kroge Gd; IpsenK 1839 Krog (Bække)(gd). — Subst. Krog. Efter Beliggenheden; Gd ligger i en Krog med høje Bakker mod N. og V.

Kroggaard (17. Vg) [*krawgø-rin*]. 1528 Hüb 79 Kragegd; 1530 Hüb 83 Kraggegd; Jb 1598 Kroggegd; Jb 1606 Kraggegd; LR 1607 Kroggd; PrI 1624 Kraagegd; Mejer krachengd; Kb 1687 Kraagegd; Neksø Kb 1688 Krog-gd; Kb 1690, 1698 Kroge-gd; K 1746—50 kroge Gd; Thurah Kroge(gd); UrneNb, DATl Kroggegd; UrneJb Kroge Gd; FT 1801 Kraagegd; VSK Kroggd; Salchow 1813 Kroggegd; IpsenK 1839 Krygge(gd); M 1844 Krougd; Gst Kroggd; Postadr 1943 Kraggd. — Udtalen tyder paa Kro, de ældste Former paa Fuglenavnet Krage. Maaske er der foregaaet en Omdydning.

Kulbrandsgadegaarde (25.—26. Sg) [*køl-, kolbrans'ga-dagw-rana*]. — Efter Belliggenheden ved Kulbrandsgade, se u. Naturnavn.

Kuledavidhus [*ku'leda-vədəhü-zəd, kü'leda-wədəhü-zəd, kü'leda-vahü-zəd*]. I 1922 Kuledavehuset. — Huset ligger nær ved nogle gamle Lørkuler og har rimeligvis Navn efter en Mand, der kaldtes Kule-David.

Kyseby. Se under Kysgd ndfr.

Kysgaard (26. Sg) [*ö-aträ ky-sgaw-r*; 25.—26. Sg tils. *ky-zoby-, ky-sgaw-rana*]. 1530? Hüb 83 Kusseby; Jb 1598 Kisebye; Jb 1606 KyBabbye; Jb 1624 Kyseby; PrI 1624 Kyßby; Jb 1625 Kysebye; Jb 1658 Kusegd; UrneNb Kysgd; UrneJb Kys Gd Stæl; Salchow 1813 Kysgde; Guide 1914 Kyesgd; Gst Kysgd; Guide 1946 Kyesgd. — Alle Eks. indtil 1813 omfatter ogsaa 25. Sg, hvis Navn i 1945 er optegnet som Vester-Kysgaard [*væstra ky-sgaw-r*]. Udtalen med *k* er ikke maalegte, men Fiskere paa Nørremark kalder Gaardene for Kjyseby, med Kj, som man skulde vente (Oplysning fra Otto Rohmann). Forleddet i Kysgaard er et Ord *Kys, svarende til gno. kjöss, m., der forekommer som Efterled i no. Gaardnavne i Bet. „smal Vig, lille Dal, lille Skov“ (NG Indl. p. 60) og no. Dial. kjos i s. Bet.; i Forbindelsen Kyseby foreligger derimod den svage Sideform, svarende til sv. Dial. kjusa, f. „aflang, trang Dal mellem Klipper el. Højder“ (Rietz); disse Ord forekommer ikke sjælden i danske Stednavne, f. Eks. Hønkys, DS VI 70, og Kyse, Vallensved S., Ø-Flakkebjerg H., 31/7 1381 Kiussæ. Lidt V. for Kysgd ligger en Dalsænkning, ved hvis nordlige Ende der laa en Skov, hvis Navn muligvis ogsaa indeholder Ordet Kys, se under Naturnavnet Kislememile.

Kølleregaard (13. Sg) [*kølaragaw-rin*]. JDTiendeb 1693 Kiøllergd; K 1746—50 kiøllere-Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Køllergd; DATl Kiøllereg; UrneJb Kiøllere Gd; VSK Køllergd; Salchow 1813 Kjøllereg; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller. Gd tilhørte 1693 Peder Hansen Kiøller (K. Kure). Jb 1598 opfører som Beboer Hans Køller, Jb 1624 Claus Køller, og Jb 1689 Hans Kiøller. 1555 nævnes ogsaa en Raamus Køller i Ibsker (Z).

Lappegaard (19. Vg) [*lapagaw-rin*]. K 1746—50 Lappe-hiemmet; Thurah Lappe Hiemme; UrneNb Lappehiemmet; DATl Lappe Hiemegd; UrneJb Lappehiemmet el. Hvidlappe Gd; FT 1801 Vidlappegd; VSK Vielappegd; Salchow 1813 Hvidlappegd; M 1844 Lappegd; Postadr 1869 Lappe-Hiemme; Gst Lappegd. — Forleddet er rimeligvis et Slægtsnavn Lap, egl. Folkenavnet Lap, ænyda. Lap, Lappe, som Tilm. kendt fra Kbh. 1448 (Gilde- og Lavskraaer I 728 Claus Lappe). Den omkr. 1800 optrædende udvidede Form Hvid-, Vid-, Vielappegd betegner vel Omtydning til Vildlap, Moth Vildlappe „en vild, ustyrlig Person“ (VSO), jfr. jy. Vildlap, dels i s. Bet., dels anvendt om Brugsheste, som om Eftersaret sloges løs paa Marker og i Skove og om Foraaret indfangedes i halvild Tilstand (Feilb).

Ledegaard (20. Vg?). 1530? Hüb 83 Ledigd; Jb 1598, Jb 1606, Jb 1624, Jb 1625 Ledegd. — Henføres af Z med Tvivl til 20. Vg. Maaske Subst. Led, bh. [le-], men da vi ikke kender Navnets bornholmske Udtale, er det os ikke muligt at give nogen sikker Tolkning.

Lillegaard (5. Sg). JDTiendeb 1685, UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd Stæll; FT 1801, Salchow 1813 Lillegd; Ipsen K 1839 Lille(gd), Stæl.

Lindholmehus [*linhålmahü-zəd*]. — Hus, der har tilhørt Slægten Lindholm i Listed (R).

Lisegaard (28. Sg) [*li-sagaw-r*]. (Her?) LR 1585 liussegd; UrneNb Lifsegd; UrneJb Lisse Gd; VSK Lisegd; IpsenK 1839 Lise(gd); Gst Lisegd. — Slægtsnavnet Lise. Lb 1569 nævner Per Liisses skow i Ibsker (Hüb 335). Jb 1689 nævner som Beboer Jens Lidse, Jb 1691 Jens Liise. 1696 og 1713 nævnes Anders Jensen Lisse (Z).

Listed [*lesta*]. 3/2 1379 Lysta; Lb 1569 Liiste; Jb 1598 Listad; LR 1607 Listed; LR 1610 Liistedt; LR 1611 Liste; PrI 1624 Listad; Jb 1625 Listed; LR 1629 lidstedt; Jb 1664 Listed; BWK 1676 Liste; Skiftepr 1687 Listed; K 17. Aarh. Lista; K 1746—50, Bugge 1771, DATl Lista; UrneJb Listed; Skougaard 1804 Lista (Listad); VSK Orig Fiskerlejerne Liste; VSK Liste Fiskerleie; AL 1912 Li- ell. Lesta; K. A. Petersen Le-sta (stå), Li-stå;

BhFisk 1933 p. 10 Listå; Postadr 1943, Gst Listed. — Navnet kan næppe være sammensat med -sted. I de bh. Stednavne paa -sted udtales Efterleddet paa Vestbornholm som [-sta], men paa Øst- og Sydbornholm som [-sta-], se under Baadsted og Røsted, 664, Melsted, 672, og Ypnested, 673; paa tilsvarende Maade udtales paa Vestbornholm det skaanske Købstadnavn Ystad [y-sta], men paa Øst- og Sydbornholm [y-sta:] (R). Udtaleangivelserne hos K. A. Petersen og i BhFisk 1933 kunde ganske vist tyde paa, at ogsaa Listed, som ligger paa Østbornholm, kan have [-a] som sidste Vokal. Men K. A. Petersens -stå skal vistnok forstaaes som en Formodning om, at [-sta] har udviklet sig af [-sta-], og BhFisk 1933 har urigtigt å for [a] i Naturnavnene Kalshave og Busken paa Fjuskens. Da R aldrig har hørt Navnet udtalt med [-a:], er der derfor næppe Grund til at tvivle om, at Navnet udtales [lesta], ogsaa paa Øst- og Sydbornholm. Allerede af denne Grund er det usandsynligt, at Listed opr. er en Sammensætn. med -sted. Hertil kommer, at den ældste Skriveform vanskelig lader sig forene med et Efterled -sted. Navnet er derfor snarest identisk med det norske Landskabsnavn Lister, som i Olav den Helliges Saga skrives a Lista og altsaa er et svagtbøjet Maskulinum Listi, se NG IX 204 f. Dette Navn er beslægtet med Subst. Liste, oldn. lista, f. „Strimmel, Kant“, gl. listæ „Brømme, Svøb“, glsv. lista, f. „Kant, Kantebaand“, og med Subst. bh. List, f. „Strimmel, Svøb, smalt Træstykke paa Tallerkenrække“, glsv. list, f. „Kantebaand“. Navnet har ifl. NG IX 205 fra først af betegnet „den flade Kyststrækning i Vanse Sogn mellem Havet og Heierne“, og en lign. Betydning kan antages ved Listed, idet Fiskerlejet ligger paa en smal Kyststrimmel ved Foden af høje Bakker.

Listedgaard [lestagørin, lesta'gør]. BhVejviser 1944 Listedgd. — Yngre Navn paa Heyehjemmet ovfr.

Listed Vang, Hse. Trap⁴ Listed Vang.

Lynghuse. FT 1787 Lyng Huusene.

Mandhøj Teglværk. Postadr 1869 Mandhøj (Teglværk). — Naturnavnet Mandhøj.

Marsegaard (8. Sg). JD Tiendeb 1685 Marße-gd; Svaneke Skiftepr 1707 Marse gd; UrneNb Mar[t?]e Stæl; UrneJb Masse Stæl; Salchow 1813 Massegd; IpsenK 1839 Marse Stæl; M 1844 Marsegd. — Snarest en Sammensætning med Mandsn. Marius med Genitiv paa -sa (Esp. Indl. p. 97). Formen Masse kunde dog være en Omtydning til Mandsn. Mads, støttet af, at Gd. midt i 18. Aarh. har været beboet af en Mads Clausen (1746, UrneJb).

Munkegaard (16. Sg) [monkagørin]. KR 1684 munchegd; Kb 1688, 1690 Munche-gd; K 1746—50 Munke-Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Munkegd; Salchow 1813 Munche-Gd; M 1844, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Jb 1664 nævner som Beboer Peder Munk. K. Kure har som Ejere Jens Munch (til 1716) og Jens Hansen Munch (til 1750). Z nævner 1821 Morten Mikael Munch.

Munkemølle. Kb 1700 Munche-Møllen; Bull 1869 Munke M. — Ved Munkegd ovfr.

Munkens, Hs. BhFisk 1933 p. 11 Monkens. — N. fo Aarsdale, Ø. for Strandvejen. Elliptisk Gen. af Slægtsn. Munk i best. Form.

Møllegaard (4. Sg). 1677 (Z) Møllegd; UrneNb Knappegd ell. Møllegd; UrneJb Mølle el. Knappe Gd; IpsenK 1839 Mølle (Knappe)(gd). — Ved Vasæa; her fandtes en Vandmølle (K 1746—50).

Møseregaard (10. Vg) [mø-saragørin]. — Slægtsnavnet Møser. Tilhørte fra 1828 Guldsmed i Rønne Aug. Fred. Vilh. Møser og derefter hans 2 Sønner (K. Kure).

Naskebro, Hs [vør naskebro-æn]. — Naturnavnet Naskebro, jfr. Naskegd ndfr. Kaldes ogsaa Broen og Gildesvald.

Naskegaard (31. Sg) [naskagørin]. Kb 1687 Naskegd; Kb 1690, 1693 Naske-gd; Svaneke Skiftepr 1695 Nasche Gd; K 1746—50 Naske Gd; Thurah Naske(gd); UrneNb Naskegd; DAtl Naskegd; UrneJb Naske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Naskegd. — Antagelig et Slægtsnavn Nask; som Beboer nævnes 1787 Anders Jensen Nasch (Z). En Sti Nasgi

nævnes 20. el. 24/3 1163, en Bonde Naske 14/12 1315, en Jacobus Naski 1291, og en Bant Naski 27/1 1500, men ingen af dem kan ses at være fra Bornholm.

Naskehus. Kb 1690 Naske-huset; Postadr⁹ Naskehus. — Se under Naskegd ovfr.

Ny-Sverige, se Sverige.

Nørregaard (1. Vg) [*nårægø-r*]. 1632 (Jb 1687) Nørregd; Jb 1658 Norre Gd; Jb 1661 Nørregd; Jb 1664, 1684 (Jb 1687) Nøregd; Skiftepr 1689 Nørre-gde; Skiftepr 1690 Nørregd; Jb 1691 Nørregd; Jb 1696 Nørregd; K 1746—50 Nørre-Gd; Thurah Nørre(gd); UrneNb Nørregd; UrneJb Norre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd. — Formerne Norre- viser den bornholmske Udtale.

Nørremark, Gde og Hse. FT 1787 Nørre-Mark; VSK Sverrig el. Nørre-marks Huuse; M 1844 Nørremarken; Mansa 1851 Nørremark's Huuse; BhFisk 1933 p. 11 Norremark; Gst Nørremark Hse. — Naturnavnet Nørremark.

Nørrenæbbe [*nårø næba*]. — Den nordlige Del af Aarsdale, beliggende Nord for Klippegd. Efterleddet er et Subst. glda. *næbba, f. Et tilsvarende Ord findes i svenske og norske Stednavne, se f. Eks. SOÅ I, 2 p. 13 og XVII 132 and NG III 266 f.; fra Danmark kendes bl. a. Vestre- og Østre Nebbe, to Pynter paa Føjø, se DS VIII 140. Ordet er en Afledning af Næb og maa have en lignende Betydn. som sv. näbba, f., der bl. a. anvendes „om föremål och dylikt som är försett med en (näbbliknande) utskjutande eller spetsig del" (SAOB); ud for Nørrenæbbe ligger en lille Klippeodde.

Palmegaard (29. Sg). KR 1684 palmegd (29. Sg); Kb 1688, 1690, Skiftepr 1693 Palmegd; UrneJb Rabekke Gd, kaldes og Palme Gd; FT 1801 Palme- el. Ragbekkegd; VSK Palmegd. — Plantenavnet bh. Palm „Salix caprea" (Jenssen-Tusch p. 213).

Paradisgaarde (33.—34. Sg) [*pa-radi-egø-rana* ell. *i. pa-radi-s*]. 1528 Hüb 79 Paradissegd; 1530? Hüb 83 Paradis; Jb 1598, Jb 1606, Jb 1624 Paradis; PrI 1624 Paradiß; Jb 1625 Paradis; Jb 1658 Paradißgd (14. Vg); Jb 1661 i paradis, Paradißgd (14. Vg); Jb 1664 Paradies; 1681 Deckner 1679—90 Paradiß; Skiftepr 1682 Paradis; Skiftepr 1689, 1690 i Paradis; Kb 1698 Paradiß; K c. 1700 Paradies; K 1746—50 Paradies-Gde; UrneNb Paradißgd, I Paradies (14. Vg); UrneJb Paradiis Gde, I Parradis (14. Vg); VSK, Salchow 1813 Paradißgd; M 1844 Paradißgd; Gst Paradißgd. — Subst. Paradis. Til Paradißgd henregnedes tidl. ogsaa 14. Vg.

Pellegaard (8. SgPc.) [*pælagø-rin, pæ-lagø-rin*]. Z, Gst Pælegd. — Ejer-slægten kaldtes Pelle (R).

Pellehjem [*pæ-lajemød, pæ-lajemød*]. — Andet Navn paa Pellegd.

Pilegaard (35. Sg) [*pi-latrølgø-rin*]. Kb 1687 Pile-gd; K 1746—50 Pile Gd; Thurah Pile(gd); UrneNb Piletrøylsgd ell. Pilegd; Bugge 1771 Piile Gd; UrneJb Pile el. Piletrøyls Gd; FT 1801 Püilegd; VSK Piletroldgd; VSK Orig Piletroldsgd; Salchow 1813 Pille trylsgd; UK 1817 Piletroldgd; M 1844 Piteroldsgd; G&N 1933 p. 55 Pilatrojlsгарin; Gst Pilegd. — Trænavnet Pil. Gd har atter fra 15/7 1902 sit gamle Navn Pilegd. Fra 18. Aarh. optræder Formen Piletrøyls-, Piletroldsgd. Saafremt der tør tillægges Urnes Form Piletrøyls- og Salchows Form Pille trylsgd Beviskraft, maa man nærmest antage, at -trøyls er Mandsnavnet glda. Thrugils, der i Østdansk alm. optræder med Omlyd i Formen Thrygils (DgP I 1425); Pile- skulde da være et af det gl. Gaardnavn dannet Tilnavn. Men man skulde have ventet Genitiv paa -sa (Esp Indl p. 97). Paa VSK og i de fleste yngre Former forstaas Efterleddet som Subst. Troid, hvilket synes at være en Omtydning.

Pilegaard, Lille- (20. Vg) [*lija pi-lagø-r*].

Piletroldsgaard, se Pilegd.

Prittegaard (2. Vg). 1638 (Jb 1687) Prittegd, Prettegd; 1647 (Z) Prittegd; 1684 (Jb 1687) Prittegd. — Slægtsnavnet Prit. Som Beboer nævnes 1626 Jep Hansen Pritt (Z).

Præsteboet (3. Vg) [*præ-stabo-ød*]. Lb 1569 ett præsteboo; Jb 1661 Præsteboe, Jb 1664, Jb 1691 Præsteboe; 1738 (Komm 1738) Præste Boed; K 1746—50 Præste-boet; UrneNb Præsteboet; UrneJb Præsteboed; VSK

Præsteboel; VSK Orig Præsteboet; Salchow 1813 Præsteboe; M 1844, Gst Præstebo. — Gd, der i 17. Aarh. undertiden regnes til Paradisgde, siges 1691 at være „af Arils Tid lagt ad mensam pastoris“ (Z).

Prøjsersmedjen [*prå:jsarasmedjan*]. — Hus, der hørte til Prøjserværket, se u. Naturnavne.

Puggegaard (7. Vg) [*pogagaw-rin*]. PrI 1624 pugegd; Jb 1658 Pugge Gd; Jb 1661 puggegd; Jb 1662 Puggegd; Jb 1664 Pugegd; KR 1684 puggegd; Skiftepr 1686 Pugegd; Kb 1689, 1693 Puge-gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bugge Gd; Thurah Bugge(gd); UrneNb Puggegd; UrneJb Pugge Gd; VSK Pagegd; VSK Orig Pugegd; Salchow 1813 Puggegd; M 1844 Pyggegd; (her?) Postadr 1869 Buggegd; Gst Pyggegd. — Slægtsnavnet Pugge. Som Beboer nævnes 1598 og 1617 Hans Pugge (Z).

Raageskovsgaard (22. Sg) [*rå:gagaw-rin*]; Skriftformen Raageskovsgd høres aldrig i daglig Tale. (Her?) 6/2 1533 Hüb 88 Rogelundsgd; 1735 Komm 1738 Raageskovs gd; K 1746—50 Raage-Skovs Gd; Thurah Raage Skovs(gd); UrneNb Raageskovsgd; UrneJb Raage Schous Gd; VSK Baage-skovsgd; VSK Orig, Salchow 1813 Raageskovsgd; M 1844 Raageskovgd; Gst Raageskov Gd. — Fuglenavnet Raage. Formen fra 1533 er antagelig Fejl for Raageskovsgd, da Stedet siges at ligge i Ibsker S.

Rabækkegaard (29. Sg) [*ra-bækagaw-rin*]. Skiftepr 1688, 1689 Rabehegd; UrneNb, DAtl Rabekkegd; UrneJb Rabekke Gd, kaldes og Palme Gd; FT 1801 Palme- el. Ragbekkegd; Salchow 1813 Rabekkegd; M 1844 Rabekkegd; Gst Rabekkegd. — Slægtsnavnet Rabæk. Som Beboer opføres i Tiendep 1662 lauritz Rabeck.

Rabækkeværket [*ra-bækfaværked*]. — Stenværk ved Rabækkegd.

Ro [*ro*]. Lars Bistrups haandskrevne Optegnelser 1839 (beroende hos R) Roe. — Lokal Benævnelse for Bebyggelsen Fred og Ro, se ovfr.

Rytterbakke, Hs (20. SgPc) [*(paw) ry-tarabakan*]. BhVejviser 1944 Rytterbakken. — Andet Navn paa Ryttermøllehus. Naturnavnet Rytterbakke.

Ryttergaard (20. Sg) [*ry-taragaw-rin*]. JDTiendeb 1685 Rytter-gd; K 1746—50 Rytter Gd; Thurah Rytter(gd); UrneNb Ryttergd; UrneJb Rytter Gd; VSK Ryttergd; Salchow 1813, M 1844 Ryttergd; Gst Ryttergd. — Slægtsnavnet Rytter. Som Ejere nævnes i Jb 1624 Peder Ryter, Skiftepr 10/10 1683 Jens Rytter, Jb 1689 Jens Jbßen Rytter, i Jb 1727 Jacob Rytter og i UrneJb Jens Jacobsen Rytter. Under Bornholms Militis hørte 99 Gaardmænd, som selv red for Ryttere (Z), og Slægtsnavnet er vel opstaaet heraf.

Rytterhus, Hs. JDTiendeb 1687 Rytter-Huuet.

Ryttergaard, Lille-, Hs [*lija ry-taragaw-r*]. — Spøgende Navn paa Ryttermøllehus.

Ryttermølle [*ry-taramolan*]. I 1922 Ryttermøllen. — Nu nedrevet Vejrmølle S. for Ryttergd.

Ryttermøllehus [*ry-taramolahü-zed, ry-taramolarahü-zed*]. Postadr9 Ryttermølle. — Ved Ryttermølle. Kaldes ogsaa Rytterbakke og Lille-Ryttergd.

Rødskörte (16. Vg) [*rö-ö-rta*]. BhFisk 1933 Røsjorta. — Navnet menes at stamme fra Fiskerne i Neksø og paa Nørremark m. fl., der benyttede og stadig benytter den højtliggende og vidt synlige Gd (Smedegdt) med sine røde Længer som Sømærke (Opt. 1945). Navnet er en Afledn. til Ordforbindelsen rød plus Skørt, bh. (*jö-rt*), n., jfr. Sortmulde ndr.

Saltholm (2. Vg) [*salthålm, salthålmögaw-r, salthålmögaw-rin*]. UrneNb, UrneJb Saltholm; FT 1801 Holmegd; Salchow 1813, IpsenK 1839 Saltholm; M 1844 Saltholmgd; Mansa Saltholmsgd; Gst Saltholm. — Nabo til Skovsholm og synes ogsaa at have været kaldt Holmegd; blev 10/10 1638 mageskiftet til Skovsholm (Z), og Navnet, som dengang var Prittegd, er muligvis omdannet efter Skovsholms Navn; Salt-kunde være en Hentydning til mulig Saltholdighed i Jorden eller den forblibende Bæk. Jfr. Saltholms Gd i Nyker S, 652.

Skottegaard (27. Sg) [*skåtaw-gaw-r(in)*]. KR 1684 schaadegd; UrneNb Skaattegd; UrneJb Skaatte Gd; FT 1801 Skottegd; VSK Skollegde; VSK Orig, Wilster 1808 Skottegde; IpsenK 1839 Skaale (Skotte)(gde). — Slægtsnavnet Skotte. Som Beboer nævner Jb 1658 Hans Skutte, Jb 1661 Hans

Skotte. Ifl. Z skal Gd 1678 og 1801 være kaldt Skøttegaard, hvormed vilde stemme, at den i Jb 1624 angives at være beboet af Raßmus Skødte. Til Skottegde henregnes ogsaa 20. Vg paa VSK.

Skovhus. Kb 1693 Schou-huset.

Skovsholm (Proprietærgd) [*skavs'hålm*]. Mandt 1622 schousholm; PrI 1624 Skoußhollmb; 1632 (Jb 1687) Skousholmægd; KancBrevb 27/4 1639 Skoufsholm; Jb 1658 Skougzholm; Regnsk 1662 Schouffsholm; BWK 1676 Skouholm; ResenK Skousholm; Kb 1688 Skoufsholm; Skiftepr 1690 Skoufsholm, Skoufsholmb, Skoufßholm, Schoufs Holm; Jb 1696 Skousholm; Jb 1727 Schous Holm; K 1746—50 (Kopi 1796) Skous Holms Gd; UrneNb, DAtl Skousholm; UrneJb Schousholm; VSK, Salchow 1813, UK 1816 Skovsholm; M 1844, Mansa Skovholm; Gst Skovsholm. — Subst. Skov.

Skrejegaard (20. Vg). FT 1801 Skreiegd; Th Skrajaragaarijn. — Maaske Verb. bh. skrāja „skrige“ (Esp). Et Slægtsøgenavn *skræjara* er kendt fra Bh. (R); muligvis skal Th's Form opfattes paa denne Maade.

Skyttegaard (5. Vg) [*setagaw-rin*]. Komm 1685 schiøttegd; Skiftepr 1690 skiøttegd, skøttegd; Kb 1690 Skytte-gd; Kb 1694 Schytte-gd; K 1746—50 Skytte Gd; VSK, Salchow 1813 Skyttegd; M 1844 Schyttegd; Gst Skyttegd. — Slægtsnavnet Skytte; som Beboer nævnes 1680 Hans Skiotte (Z).

Skyttehus. FT 1801 Skiottehuset. — Nævnes under 5. Vg Skyttegd.

Skøttegaard. Se under Skottegd.

Smaalyng. Kb 1691 paa Smaa-liung.

Smedegaard (21. Sg). UrneNb Smiddegd ell. Bryggere Gd er gl. Navnt og rettest; UrneJb Smidde el. rettere Brygger Gd. — Subst. Smed.

Smedegaard (16. Vg) [*smedagaw-rin*]. K 1746—50 Smide Gd; Thurah Smide(gd); UrneNb Smedegd; UrneJb Smidde Gd; Salchow 1813 Smiddegd; FT 1801 Smeddegd; IpsenK 1839 Smede(gd); Postadr 1869 Smiddegd; Gst Smedegd; BhFisk 1933 Smedagaarinj. — UrneNb oplyser, at „I forrige Tid[er] boede der en Smed og kaldtes deraf Smedegd“.

Smørby [*smårby*]. — Gl. spøgende Betegnelse for Klinteby.

Smørhullet (20. Vg) [*smårhåled*]. — Navnet sigter til Jordens Frugtbarhed.

Sortegaard (21. Sg) [*swor-tagaw-rin*]. VSK Sorte el. Bryggergd; FT 1801 Sortegd; IpsenK 1839 Braigene (Sorte)(gd); M 1844, Gst Sortegd. — Slægtsnavnet Sort. Gd beboedes 1756 af Hans Mikkelsen Sort (Z), 1759 af Hans Hansen Sort (UrneJb).

Sortehulshus [*swor-ta'hålshu-zed*]. — Nu Østerli. Forleddet er Naturnavnet Sortehøl.

Stemme. UrneNb Der skal være et Værtshuus i Ibsker Sogn heder Stemme. — Se under Naturnavnet I Stemme i V.-Marie S. 653.

Stensgaard (9. Sg) [*ste-nagaw-r*]. 5/6 1429 Stengarden; PrI 1624 Støenßgd; UrneNb Steens-Stæl; UrneJb Sten Stæl; Salchow 1813 Støen (Stæl); IpsenK 1839 Steens Stæl; Gst Stensgd. — Formen fra 1429, der er stedfæstet til Ibsker Sogn, hører uden Tvivl herhen, og den tyder paa Sammensætning med Subst. Sten. Stensgd findes ogsaa i Aaker og V.-Marie Sogne, og Navnet kan være ændret i Analogi med disse.

Stenskov, Gd (13. SgPc) [*ste-nskawshu-zed, ste-nskaw*]. Postadr9 Stenskovhus; Postadr 1943, Guide 1946 Stenskov. — Naturnavnet Stenskov.

Stoltenborg, Hs [*ståltenbår*]. I 1922 Stoltenborg. — Se Stoltenborg i Svaneke Kbst, 645, og Indl. under Borg.

Styrsgaard (12. Sg) [*sty-ragaw-r*]. Kb 1693 Styremands Gd; 1737 (Komm 1738) styrmands gd; K 1746—50 Styre-Gd; Thurah Styre(gd); UrneNb Styremandsgd (overatregtet) eller Styresgd er rigtigst; DAtl Styregd; UrneJb Styres Gd; VSK Styrsgd; Salchow 1813 Styresgd; M 1844, Gst Styrsgd. — Subst. Styrmand, her vel brugt som Slægtsnavn. Jb 1624 nævner som Beboer Jenns Styrmand. LR 1598 nævner en Peder Styrremand i Ibsker (Hüb 548).

Stærereden, fsv. Hs [*stara-rødan*]. — Nu nedrevet Hus, der hørte til Bebyggelsen Fred og Ro. Maaske efter Slægtsnavnet Stær.

Sverige, Hse [*ny-swæri*]. VSK Sverrig el. Nørremarks Huuse; Th Ny Sverrig.

Sylteværket [*søltøværked*]. — Nedlagt Teglværk i Sylten, se under Naturnavne.

Timannegaard (36. Sg) [*tī-ma-nagø-rin*]. JD Tiendeb 1685 Timandegd; K 1746—50 Tiemande Gd; Thurah Tiemande(gd); UrneNb Timandegd; UrneJb Tiemand's Gd; VSK Tiemandegd; Salchow 1813 Tiemandegd; M 1844 Tienmandegd; Gst Timannegd. — Slægtsnavnet Tidemand. Som Beboer nævner Mandt 1610 Berttill Thimandt, Jb 1625 Berendndt Thidemann. Et navneforklarende Sagn meddeles af UrneNb: „er gml. Navn fordi ikk[un] 10 Mand der saml[ede] sig lev[ende] eft[er] d[en] store Pest“. Sagnet lever endnu.

Tingfogedgaard (15. Sg) [*tīng-fawdagø-rin*]. K 1746—50 Tingfogde-Gd; Thurah Tingfogde(gd); UrneNb Tingfogdegd; UrneJb Tingfogde Gd; VSK, Salchow 1813, UK 1816 Tingfogdegd; M 1844 Tingsegd; Gst Tingfogdegd. — Ifl. Z beboedes Gd 1661 og 1668 af Hans Olsen, Tingfoged i Øster-Herred.

Torpegaard. Th Torpegaard. — En af Klintebygaardene. Torp, se Indl.

Trehuse [*tre-hū-zøn*]. Svaneke Skiftepr 1707 Et udhuus af de som kaldti Trehuuse; FT 1787 Treyhuusene; Gst, Postadr 1943 Trehuse.

Trommeregård (14. Vg) [*trō-maragø-rin*]. FT 1801 Trommegd; Salchow 1813 Trommereg. — Tilnavnet Trommere „Trommeslager“, jfr. Trommereg. i Klemensker S., 661.

Træbenaard (4. Vg) [*træ-be-nagø-rin*], kan ogsaa kaldes *tre-be-nagø-rin*. K 1746—50 Træbene Gd; Thurah Træbene(gd); UrneNb Træbenaard; UrneJb Træbene Gd; VSK Træbenaard; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Træbenaard. — Tilnavnet Træben; UrneJb siger at Gd. har Navn „efter een Md. ved Navn Søren Hansen Træben“; en Søren Hansen nævnes i Jb 1696, og $\frac{2}{3}$ 1704 er der Skifte efter Søfren Hansen Træben. Jfr. Gunnar Knudsen, Det bornholmske Stednavn Træbenaard, i DSt 1934 p. 121 ff.

Tygegaard (Proprietærgd) [*tø-jagø-rin*]. K 1746—50 Teie-Gd; UrneNb Tygegd; UrneJb Tyge Gd; Urne Tilf. t. Thurah Tyge-Huset, Tygegaards-huset; VSK Tygegd; Salchow 1813 Tygegd; UK 1816 Theiegd; IpsenK 1839 Tygehuset; M 1844 Tygegd; Sogneprot Thoiegd; Mansa Tøiegd; Gst Tygegd. — Mandn. Tyge, bh. [*tø-jø*]. Gd tilhørte 1694 Niels Tygesen (Urne Tilf. t. Thurah).

Tyskegaard (14. Sg) [*ty-skagø-rin*]. Kb 1688 Tydske-Gd; Kb 1693 Tydske-Gd; K 1746—50 Tydske-Gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Slægtsnavnet Tysk; Mandt 1610 nævner Chlaus Thydsk som Beboer.

Under Jorden, Hs [*snø-jø-rrn, snø-jø-rshū-zød*]. I 1922 Underjordshuset. — Hus i Underjordsdalen ved Skovsholms Bæk.

Vallegaard (1. Sg) [*va-jagø-rin*]. M 1844, Gst Vallegd. — Vald, se Indl.

Vang. Mejer Wang. — Navnet er paa Mejers Kort Benævnelse for Fiskerlejet Listed, men beror rimeligvis paa Forveksling med Fiskerlejet Vang i Rutsker S., 662.

Vasegaard (7. Sg) [*va-zagø-rin*]. 1653 (Z) Vaassegd; Svaneke Skiftepr 1697 Waße Gd; 1708 (Th) I Vase; K 1746—50 Vase-; UrneNb Wase-Stæl; UrneJb Wasse Stæl; Salchow 1813 Wassegd; IpsenK 1839 Vase Stæl; M 1844, Gst Vasegd. — Ligger nær Vaseaa, hvor en Landevej fører over denne (Vasebro). Subst. Vase „opkastet Vej“.

Ved Kirken (1. Sg). UrneNb, UrneJb, Salchow 1813 Ved Kirken; IpsenK 1839 Ved Kirken (Holste).

Viegaard (8. Vg) [*vø-jagø-rin*]. PrI 1624 Viegd; AR 1661 Wigegd; Jb 1691 Viegd; Fæstepr 1718 vie gd; 1744 Gods 1743—60 Viegd; UrneNb Vige-Stæl; UrneJb Wigge Stæl; FT 1801 Wigegd; Salchow 1813 Wiggegd; M 1844 Viegd. — Gd er nedlagt, kommen til Svaneke, hvor den laa paa det Sted, som kaldtes Vigestæl [*vø-jastø-lin*], og har Navn efter Vigen (Nørrevig, Vigehavn), en Bugt N. for Svaneke.

Vornedegaard (15. Vg) [*vø-rnadagø-r(in)*]. Kb 1694 Waarnedet; Kb 1698 Wornedet; K 1746—50 Vaarnede-Gd; UrneNb Vaarnede gd ell. Gubbernegd;

Bugge 1771 Vaarnede(gd); VSK Vornede(gd); Salchow 1813 Vaarnede(gd); M 1844, Mansa Vornede(gd). — Ejendommeligt nok viser de ældste Former Navnet med bestemt Artikel i Neutrum, medens Ordet er et oprindeligt Maskulinumsord. Tilføjeisen af bestemt Artikel tyder paa, at Gd. har været noget „enestaaende“, og at Vornede(gd) derfor ikke skal opfattes i Ordets sædvanlige Betydning „ufri Gd“, i samme Betydning som alle Sognets 21 Vornede(gd) bærer deres Gaardbetegnelse, da der i saa Fald ikke var nogen Grund til at udmærke en enkelt af dem med den bestemte Artikel. Muligvis staaer Vorned derfor i en oprindeligere Betydning; fra Landskabslovene kendes det brugt i Bet. „Omsorg, Ansvar, Kaution“, „Forsvar, Værn“ (Skautrup: Den jyske Lov, Ordb under wrthnæth), muligvis sigtende til, at Gd virkelig har givet sig ind under en Adelsmands Beskyttelse.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Afholdsminde, Aldershvile, Aldersro, Bakkegaard, Bakken (16. SgPc), Bakkely, Bækken (36. SgPc), Bækkevang, Bøgely (17. SgPc), Dalsøj, Dalsvang, Egedal (36. SgPc), Ellehus (17. SgFortov), Ellelyst, Ellesminde (16. SgPc), Engegaard (8. SgPc), Engholm (32. SgPc), Englyst, Fredebo, Frydenvang (5.—6. SgPc), Fædresminde, Grønnevad (31. SgPc), Hedensminde, Himmelhøj (1. SgFortov), Hytten, Højly, Højvang, Ibsensminde, Kildevang (Præstegd. Pc), Kina (13. VgPc), Klippely (35. SgFortov), Lillevang (31. SgPc), Lindholt (36. SgFortov), Lysager, Myrebo (2. SgFortov), Møllehus, Nyholm (2. VgPc), Nyvad (15. VgPc), Nørrevang (1. VgPc), Pedersminde, Pilehus, Rom, Skovly, Skovshøj (15. VgPc), Skovvang (4. VgPc), Skyttevang, Solvang (8. SgPc), Sommerlyst, Stenly, Stenshøj (8. SgPc), Strandbo, Strandly, Strandvang, Svanholm (8. SgPc), Vaddam, Vasehøj, Vesterly, Virkelyst (Skole Pc), Østerli (1. SgPc), Østervang.

NATURNAVNE.

Aalebugt [*nārə-, sənərə w-labåktən*]. — Bugt paa begge Sider af Aaleknald. || **Aaleknald** [*w-lakna-l'n*]. — Klippepynt N. for Lærskred Batteri. Forledet er Fiskenaavnet Aal.

Aarsdale Bugt [*w-r-sta-la-båktən*]. IpsenK 1839 Aarsdale Bugt. || **Aarsdale Odde** [*w-rs-da-la-ü-din*]. K 1744 Årsdahls Odde; K 1746—50 Aarsdals odde; DAtl Aars-Dals-Havn og Odde; IpsenK 1839 Aarsdale Odde. || **Aarsdale Ret** [*w-r-sta-la-bræt*]. BHTid 17/2 1919 Aarsdals Ræt, Aarsdale Ræt; I 1922, G&N 1934 p. 55, Guide 1946 Aarsdale Ret. — Stenpilt i Paradisbakkerne. Se iøvrigt under Ret i Almindingen.

Aasen [*w-zin, w-zana*]. 1738 Komm 1738 et Sted kaldet Aasen; I 1922 Aasen, Østre-, Vestre Aasene. — Tre forskellige Arealer. Aas, se Indl.

Abildeng. Lb 1569 Abelle engen. || **Abildløkke.** I 1922 Avildlokken (Æble). — N. for Tingfogedgd.

Adam og Eva [*a-dam w e-va*]. — Klippeparti S. for Aarsdale. I Klippekrænten ses foruden Adams Stol (se ndfr.) nogle af Bølgeslaget fremkaldte glatte Fordybninger, der kan minde om Aftryk af et Kvindelegeme. || **Adams Stol** [*a-dams sto-l*]. — En Afsats i Klippekrænten Adam og Eva, se ovfr. Kaldes ogsaa Havfruernes Stol.

Aggedam [*agə-dam*]. I 1922 Agedam. — Agerjord S. for Klinteby. Forledet synes at være Adj. bh. agger „skarp, bidsk, ivrig“ (R).

Akselbjerg [*awsəl'bjær-r, aksəl'bjær-r*]. Prbv 1889 Akslebjerg (bornh. Auslebjerg); I 1922, Guide 1946 Akselbjerg. — Klippekulle med flad Top. Forledet er maaske, trods Udtalen paa -[ə], Subst. bh. Ausel, f. „Aksel, den øverste Del af Skulderen“. Udtalen [*aksəl'bjær-r*] maa være paavirket af Skriveformen. En anden Mulighed er et ellers ukendt Kollektiv [*awslə*], n., til Trænavaet bh. [*awsəlbær*] „sorbus svecica“; ifl. R forekommer [*awsəlbær-ratræ*] som en sjælden Sideform af dette Trænavn; ogsaa her kunde man antage et Kollektiv [*awslə*].

Albertshald [*albær'sha-l, albærts'ha-l*]. VSK Orig Alberts Høi; Vedel BHO p. 268 Albertshald; I 1922, Guide 1946 Alberts Hald.

Almebjerg. Rel 1743 Almebjerg; Thurah Alme-Bierg; Skougaard 1804 p. 264, Ingemann De Underjordiske p. 243 Almebjerg; DFS 1906/28 I,

BhSoc 13/6 1925 Almehøj; Gst Almehøj. — Kaldes nu Sillehøj. Trænavnet Alm „Elm“.

Alsterbakke. INM 1880 Alsterbakken. — Subst. Alster, der i flere Dialekter, bl. a. i Bh., anvendes som Skældsord, men som ifl. VSO egentlig betyder „et Qvægfooster eller et Fodernød“.

Altersten [*altər'ste-n*]. Trap⁴, DFM 39 p. 176 Alterstenen; Guide 1946 Altersten. — En rektangulær liggende Stenblok i Paradisbakkerne med skaalformede Fordybninger. Til Stenen knytter sig en Tradition om, at man her gik til Alters i gammel Tid, se DFM 39 p. 176, og lignende Traditioner er knyttet til to andre danske Sten af samme Navn, se DFM 39 p. 135 og 183. I DFM 39 p. 90 formodes det, at disse Traditioner er korrekte, og at Navnet hidrører fra, at de paagældende Sten er blevet benyttet til Gudstjeneste i fri Luft. Det er dog sandsynligere, at Stenene har faaet Navn efter deres Form (jfr. Navne som Munkealtret i Pedersker S., 683, og Prædikestolen ndfr.), og at Traditionerne er navneforklarende Sagn. Stenen kaldes ogsaa Offerstenen, ligesom Alterstenen i Udby S. (DFM 39 p. 135 f.); i det sidstnævnte Tilfælde er Offerstenen et sekundært Navn, muligvis fremkaldt ved en Erindringsforskydning, og det samme kan være Tilfældet her.

Alverdensvid. I 1922 Alverdensvid. — Højt Areal ved Vejen fra Ibskirke til Svaneke. Se Verdens Vidde i Ø.-Larsker S., 671.

Andemyr. I 1922 Andemyr. — V. for Klinteby.

Aredebakke [*a-rədabakan*]. — Ved Kysgd. Mandsn. Arvid, bh. [*a-rəd*] (R).

Arinehave [*arinaha-wan, a'ri-näs ha-wa*]. Ipsen 1866 Arineshaven; I 1922 Arines Have. — Ved Klinteby. Har ifl. R Navn efter en gammel Kone ved Navn Arrina; dette Kvindenavn findes ogsaa i en af Urnes bh. Ord-samlinger og maa være identisk med glde. Arina, som kendes fra Skaane, Sjælland og Lolland-Falster, se DgP I 51 f.

Askedal [*askəda-lin*]. I 1922 Askedalen. || **Askelund** [*askələng*]. I 1922 Askelund. || **Askeløkke** [*askə'lyka, askəlykan*]. I 1922 Askeløkken. — Lille Skov. || **Askeren** [*askəre-n*]. I 1922 Askereen. — N. Ø. for Klinteby. Efterleddet er Subst. Ren, se Indl. || **Askestorn** [*askəsto-rnin, askəto-rnin*]. I 1922 Asketorn. — Nu Navn paa et som Sømærke benyttet Egetræ paa en Bakke ved Ryttergd, men opr. vel Navn paa en Tjørn. Forleddet i det sidste Navn er et Kollektiv Aske „Askelund“, i de foregaaende Navne enten dette Ord eller Trænavnet Ask.

Aspesager [*aspəsa-gərin*]. I 1922 Aspesageren. — S. for Skovsholm. || **Aspekkov.** I 1922 Aspekkoven. — Ved Almehøj. || **Aspestykke** [*aspəstykəd*]. I 1922 Aspestykket. — Forskellige Lokalteter. Kollektivet Aspe „Aspelund“.

Bajseager [*ba'jsə-gərin*]. I 1922 Bejseageren. — Ved Hallebrøndshøj. Muligvis Verbet bh. bajsa „fare frem og tilbage“ (R).

Bakkeager [*bakəa-gərin*]. I 1922 Bakkeager. — Ved Aspegd.

Barnet [*ba-rnad*]. Gat Barnet. — Klippeskær ved Listed.

Barselsknalden [*ba-rsəlskna-ln*]. — Klippeskær ved Listed. || **Barselskæret** [*ba-rsəljærəd*]. — Andet Navn paa Barselsknalden ovfr. Skæret skal ifl. R have faaet sit Navn af, at et Barselselskab en Gang druknede her paa en Sejltur

Bavnet [*bənnəd, bəgnəd, bəwnəd*]. Guide 1946 Bavnen. — Tre forskellige Lokalteter. Subst. bh. Baune [*bəune, bəgne*], n. „Bavn“ (Esp.). || **Bavne-bæk.** K 1746—50 baunebekken; K 1778 Baunebekken; Fålenkamp 1738 Baune-Bekken; IpsenK 1839 Bounebekken; Bull 1869 Baunebæk. — Ældre Navn paa Sønder-Fløjlebæk, der løber forbi Bavnehøj S. for Aarsdale. || **Bavnehavn.** Salchow 1813 Baunehavn. — Maaske Havnen ved Fred og Ro, i Nærheden af Bavnehøj. || **Bavnehøj.** VSK Orig Baunehøi; MK u. A. Bounehøj; INM 1880 Baunehøj; Vedel BhO p. 268 Baunehøj; Trap⁴ Bavnehøj; DFS 1906/28 I Bavnehøjene; Gst Bavnehøj. — To Lokalteter, den ene ved Brændesgd, den anden S. for Aarsdale; den sidstnævnte Høj kaldes ogsaa Bavnet, se ovfr. || **Bavnesbakke** [*bənnəsbakan, bəwnəsbakan*].

Bedeguden [*be-go-diŋ*]. I 1922 Begoden [*be'goðeiŋ*]; P. Thorsen Langs Østkysten p. 56 B6 Gudijnj (Bede Guden). — En nu bortsprængt Sten paa Toppen af en Bakke ved Nørreømark. Fra Stenen havde man Udsigt mod Nordøst mellem et Par Klippehøjder ud til Søen paa det Sted, hvor Solen stod op paa Sommerens længste Dag (P. Thorsen, l. c.). Ved Stenen er fundet forskellige Sager af ikke nærmere betegnet Art, som blev solgt til en Antikvitethandler (R). Første Led maa være Verbet bede, og andet Led bestemte Form af Subst. Gud, bh. [*go-d*], m.; men det er ganske uvist, hvilken Betydn. denne Sammensætn. kan have haft. Paa Grund af de ovfr. omtalte topografiske Forhold er P. Thorsen, l. c., vistnok tilbøjelig til at anse Bedeguden for et sakralt hedensk Navn, men Holdpunkterne herfor er alt for usikre.

Bedstemors Brødkuffer [*bæstemo'ærs brø-skåfar*]. — Jordstrimler, der ligger mellem Klippeknolde ved V.-Klinteby, og som fortrinsvis anvendtes til Rugavl (R). Kaldes ogsaa Farmors Brødkuffer.

Bendtsøj [*bæ'nsjåj*]. VSK Orig Bentsøj; Wilster 1808 Bantsøj; I 1922 Bendtsøj [*bajnds-*]. — S. Ø. for Kirken. Mandsn. Bendt, bh. [*bæ-nt*] (R).

Bertelegen [*ba-rtelæ-jen*]. — Stor, gammel Eg paa Hallebjerg, i Nærheden af Bertelegd.

Birkeledet [*bærkæle-d*]. — S. for Kroggd. Efter Inspektør ved det kgl. Stenbrud N. L. Birk, der i det 18. Aarh. havde forsynet Ledet med hugne Stenstøtter (R).

Biskopsenge [*bi-skåps'æŋa*]. VSK Biskops Engen; Vedel BhOE p. 112 Biskops Enge; Guide 1886 Biskop Engen; I 1922, Gst Biskopsenge. — Støder op til Biskopsenge i Svaneke Kbst., 645.

Bissekrog. I 1922 Bissekrog. — N. for Knappegd. Verbet bisse.

Bjergebakke. INM 1880 Bjerrebakken; Vedel BhO p. 268 Bjergebakken. || **Bjergeskov** [*bjæ-raskaw*]. — Andet Navn paa Langebjerg Skov.

Blaakulle [*blæ-kæla*]. — Høj Agerjord N. for Ibskirke. || **Blaakulle Høje** [*blæ-kælahåjana*]. — To nu sløjfede Høje ved Blaakulle. Se iøvrigt under Blaakulle i Ø.-Marie S., 673.

Blaaskinde [*blæ-fina*]. I 1922 Blaaskin [*blaasjina*]. — Agerjord ved Hallebjerg. Se Blaaskinde i Rønne Kbst., 641.

Blak [*blak*]. I 1922 Blak. — Sten i Havet N. for Aarsdale, ogsaa kaldet Kong Blak. Blak er et hyppigt forekommende Navn paa Stene, se Blak i V.-Marie S., 653.

Blegekilde [*blæ-jækilan*]. I 1922 Blegekilden. — Ø. for Kaasegd. Vistnok Verbet blege, bh. [*blæ-ja*] „blege (Tøj)“.

Bleghaven [*blæ-jha-wan*]. — Ved Lisegd. Subst. Bleg, bh. [*blæ-j*] „Handlingen at blege Tøj“.

Blikulle [*bli-kæla*]. 1862 (Th) Blykullen; I 1922 Blikullen. — Bakke N. for Gamleborg. || **Blikulle Dam** [*bli-kæladamin*]. I 1922 Borgesø = Blikulledam. — Udtørret Sø ved Blikulle, ogsaa kaldet Borgesø. Forleddet er vel Subst. bh. Bli „Bly“; Blikulle maa i saa Fald vistnok betyde „den blyfarvede Klippetop“. Den Mulighed kan dog ikke afvises, at Forleddet kan være Adj. blid i Bet. „mild“ om Temperatur; ifl. R er der forholdsvis varmt ved Blikulle.

Blinde Malkværn [*dæŋ bliŋa maltkwa-rn*]. — Undervandsskær ved Malkværn ndfr. Adj. blind i Betydn. „usynlig“, jfr. ODS under blind 6.

Boddingegrav [*bådiŋagra-wæn, bådiŋs gra-w*]. I 1922 Bodingegraven.

|| **Boddingehavn** [*bådiŋaha-wæn, bådiŋs ha-wæn*]. — Ø. for Listed. Efter Traditionen skal en Tyveknekt ved Navn Bodding ligge begravet ved Boddingegraven (R).

Bondedalene [*bo-nada-lana*]. I 1922 Bondedalene [*bonedalene*]. — Paa Listed Udmark.

Borgen [*bårn, båræd*]. UK 1802 (1846) Borret. — Andet Navn paa Gamleborg ndfr. Angaaende Neutrumsformen Borret se Incl. under Borg. ||

Borgmyr [*båramy-rn*]. UdmJb 1729—38 Borre Myr; UdmJb c. 1825 Børsemyr; UdmJb 1846 Borremyr. || **Borgesø** [*båra'sö-, båra'jö-*]. 8/9 1555 Hüb 240 Borrie Sø; ResenK Boresø; Thurah Borre-Sø; UK 1802

(1846) Borre Sø; Salchow 1813 Borgsø, Borresø; Mansa 1851 Borre Sø; Bull 1869 Borve S.; BhS IV 80 Borgsø; AL 1912 Borgsø (Borra.); Trap⁴ Borre Sø; Gst Borgesø. — Udtørret Sø ved Gamleborg. Den første Udtaleform er ikke maalgte.

Boseris. — Se under Svaneke Kbst., 645.

Brandløkke. 1738 Komm 1738 Brandelykken.

Bremerholm [*bræmər'hålm*]. INM 1880 Bremerholm; I 1922 Bremersholm, Bremerholm, Bremereholm. — To smaa Granitbakker, den ene ved Skovsholm Bæk, den anden ved Kodal. Opkaldelse efter Bremerholm i København, jfr. Sydsl. Stedn. VII 146 under Bremerholm.

Brillerne [*brɛlarna*]. Th Brillerne. — To smaa rundagtige Vandhuller i Majdal i Paradisbakkene. Jfr. Brillemyr i Rø S., 664.

Broager. I 1922 Broager. — Ved Bertelegd.

?Bruddejord. I 1922 Broddejord [*brøðejor, bråðajor*]. — Et Areal ved Vesterskov og et ved Skellet mod Svaneke. Maaske Verbet bh. brødda „brage Hør” (Esp). Jfr. Bruddejord i Klemensker S., 661.

Bruseløkke [*brü-zə'lyka*]. I 1922 Brusløkke. — Løkke paa begge Sider af Kalvløkke Bæk. Maaske efter den nærliggende Brusegaard i Bodilsker S., 681; Udtalen med [-ə-] viser i saa Fald Omtydning til Verbet bruse anvendt om Lyden fra Vandet. || **Brusenge** [*brü-zængana*]. I 1922 Bruseng. — Eng ved Gedeæk. Subst. Brus anvendt om Vandets Brusen.

Brændeshøje. Lb 1569 østen brendis hø; Svaneke Skiftepr 1707 Brendes Høje; Svaneke Skiftepr 1722 ved aldvejen, som gaar op til Brendes Høje. — Ældre Navn paa Bavnehøj og Sønderhøj, der ligger lidt Ø. for Brændesgde ved den gamle Vej fra Ibskirke til Svaneke. || **Brændesmark** [*brænsə'mark, brænsma'rk*]. Svaneke Skiftepr 1697 Brændismark; K c. 1700 Brennemarck; 1721 Komm 1715—21 Brendes Marck; K 1746—50 Prens-Mark; K 1778 Brendes Mark; 1793 (Afskr. ThaarupsBh I 314) Brændts-Mark; UdmJb c. 1825 Brændesmark; M 1844 Brændesmarken; Gst Brændesmark. — Se Brændesgaarde under Bebyggelsesnavne.

Brænte [*bræntan*]. I 1922 Brænden; Opt 1947 Den lille Bræntan. — Sydskrænten af Klintebakke. Subst. bh. Brænta, f. „brat Skraaning” (R)-en Afledning til Adj. bh. brånter „brat, stejl” (Esp). || Brændedal [*brænta-dalinj*]. I 1922 Brændtedal. — Ved Brænte ovfr. || Bræntestæl. Opt 1947 Bræntestælen. — Ved Brænte ovfr.

Brødde [*brødan*]. Skiftepr 1688 Westen brødden; I 1922 Brodden. — Hulvej fra Listed op ad Bakkerne mod Sydvest. Subst. Brudde, bh. Brødda, f. „Vej ned ad en brat Bakke, en bakket Huulvej” (Esp). || **Brødebækken** [*brødebækjinj*]. Skiftepr 1684 Brøde bechen; Skiftepr 1688 Brødde Bechen.

Brøddet [*brød*]. — Andet Navn paa Brødde ovfr., en stærktbøjet Sideform til dette Navn.

Brøndstykket. I 1922 Brøndstykket. — V. for Hallebrønd.

Buddike [*bådkinj*]. I 1922 baaedkøijn. — En langagtig, tidligere hasselbevokset Forhøjning S. for Rabækkegd. Subst. Buddike, der nu paa Bh. hedder [*bådik*], m., men som hersynes at foreligge i en Form uden Støttevokal.

Busken [*båskan*]. — En stor Eg paa Ryttergd anvendt som Sømarke (R). En fem. a-Afledn. til Subst. Busk, bh. [*båska*], m., der indgaar i det følgende Navn. || **Busken paa Fjuskens.** BhFisk 1933 p. 10 Boskånj paa Fjyskens. — Fiskegrund, der har Navn efter sit Med: Busken (jfr. ovfr.) og Gaarden Fjuskens (se under Bebyggelsesnavne) over eet.

Bysket [*bøskød*]. Lb 1569 synden buskett; I 1922 Den nørre Byske [bystje(ø)], Den søndre Byske. || Byskesager. I 1922 Byskesageren. || Byskesbroen [*bøskəbroəm*]. I 1922 Buskebro [bystjes'bro]. || Byskeseng. I 1922 Byskeseng [bystjesenj]. — Alle Stederne ligger V. og S. V. for Kirken. Byske, se Indl.

Bækkeager [*bækfaa'gerinj*]. I 1922 Bækkeager. — N. for Bertelegd. || **Bækkebakke** [*bækfabakanj*]. — N. for Bækkegd. || **Bækstykke.** I 1922 Bækstykket. — S. for Styrsgd.

Bøgshøj [*bø-jshåj, bö-jshå-η, bö-ηshåj*]. I 1922 Bøgshøj. — N. for Skovsholm. Trænavnet Bøg. To af Udtaleformerne viser Omtydning

af Forleddet, [bø-jæs]- til Kollektivet Bøge „Bøgelund“, og [bø-ns]- til Subst. By i bestemt Form, det sidste maaske ved Paavirkning fra det nærliggende Bøndtsøj.

Dalebidde [*da-labedan*]. I 1922 Dalebeddan. — S. for Kodal Hse. || **Dalenge**. Lb 1569 Daell engene, dall engene.

Damagre. Opt 1947 Damagrene. — I Klinteby. || **Dameng**. Lb 1569 Damb engenn; I 1922 Damengene. — Ældste Eks. hører til Præstegd, det yngste ligger ved Raageskovgd. || **Damgaarden** [*damgø-rin*]. — En med Vandingsdam forsynet Indhegning ved Ø.-Klinteby. || **Damløkke**. Lb 1569 Damblyckenn; Lb 1569 CodUps Damlyckenn; I 1922 Damløkke. — Ældste Eks. hører til Præstegd, 1922-Eks. ligger ved Bertelegd. || **Damsager**. I 1922 Damsager. — Ved Klintebakke. || **Damstykke**. I 1922 Damstk. — Ved Tingfogedgd; paa Ageren findes et Vandhul.

Davidebakken [*da-vidabakan*]. — Ved Skellet mod Svaneke Kbst. Mandsn. David. Jfr. Daviddam i Svaneke Kbst., 645.

Degnebro [*de-nabro-en*]. Gst Degnebro; Vejfort 1942 Degnebroen. || **Degnehul**. Lb 1569 degne hullet; Lb 1569 CodUps diegne hullitt. || **Degneled**. Svaneke Skiftepr 1707 udj Lyngen Ved Deyne Ledet. || **Degnestæl** [*de-nastæ-lin*]. I 1922 Degne-(stedet) [deneste-lin]. — Formodentlig Stedet, hvor Degnegaarden tidligere har ligget; Degnebro ligger lidt S. V. herfor.

Dejnetruget. I 1922 Dejnetruget [dajnetraued]. — Areal ved et lille Vandløb S. for Stensgd. Subst. Dejnetrug, bh. [*da-jntraw*], n. „Trug, hvori Dejen æltes“ forekommer ofte som Sammenligningsnavn.

Dinesehul [*di-nasa hæl, di-nashæl*]. — Fiskegrund. Mandn. Dines.

Djævlebakke. I 1922 Dævlebakken. — N. for Knappegd.

Dommerhave [*dåmaraha-vaen*]. 1806 ThaarupsBh II 12 Dommerhaugen; I 1922 Dommerehaven. — Agerjord og Skov ved Brændesgd.

Dorlia [*dårliá, dårlija, dårliá, dårliá, dårliakleþan*]. (Her?) 1721 Komm 1715—21 Dorræge; Guide 1886 Dorrilleklippen; Prbv 1904 Dorrilje; AL 1912 Dorilleklippe [*dårlija*]; K. A. Petersen Dorlia; Gst Dorille Klippe. — Klippeparti ved Listed. || **Dorliastykke** [*dårliastykþed*]. — Formen Dorræge fra 1721 kan muligvis skyldes Fejlæsning af et Dorrilge, hvor -lg- maaske staar for -lj-. Efterleddet kan være Lide, se Indl. under Li, men Forleddet er uvist. M. H. t. Udtalen kan jævnføres Harildebæk ndfr. og Berlingelomming i Nylarsker S., 654; Formerne af disse Navne viser en lignende Vaklen mellem {-ija} og {-liá} som Skriveformerne af Dorlia. — K. H.: Hvis Navnet er gammelt, kunde første led være et Subst. glda. *dur (*dor), med Bet. „Kløft“ el. lign., en Sideform til Ordet Dør. Af denne Oprindelse er sandsynligvis det vendsysselske Dorf i Dronninglund S. og H. (udt. [dør]; M 1662 Wester Dor). Jfr. ogsaa no. Dorr NG II 385 f.

Driften. Skiftepr 1753 1 Eng beliggende i Drifften; I 1922 Drøttet [dræwteð]. — Lille Dal S. for Saltholm. Subst. Drift (bh. Dræwt) anvendt om Græsningsareal.

Drivgaden [*dri-vga-dan*]. — Gammel Kvægdriфтvej fra Nørremark til Højlyngen.

Dronning Blak [*drånin blak*]. — Stor Sten i Bugten ved Aarsdale, nær ved Stengruppen Kong Blak og Sønerne (se ndfr.), og lidt mindre end Kong Blak.

Dybebæk [*di-vabæk-in*]. — Nu fsv. Bæk paa Nørremark. || **Dybedal** [*di-vøda-l*]. BhS IV 76, Trap⁴, Gst Dybedal.

Dydedal [*dynada-lin, dynada-l*]. UK 1802 (1846) Dynne Dalen; IpsenK 1839 Dyndedal; Mansa 1851 Dynne Dal; Bull 1869 Dynddal; Guide 1886 Dyndedal; Gst Dyndedal; Guide 1946 Dynddal. || **Dyngeng** [*dynçæn*]. I 1922 Dyngeng. — Ø. for Klinteby.

Egedal [*æ-jæda-lin*]. — N. for Hallebjerg. Trænavnet Eg.

Egesager. Lb 1569 Egis agerenn; I 1922 Egesager. — Lb 1569 er Agerjord til Præsteboet, I 1922 ligger Ø. for Helletsgd. || **Egesdal** [*æ-jæda-lin*]. — Ø. for Almebjerg. || **Egeseng**. Lb 1569 Egis engen; Lb 1569 cod. Ups. Eegs engen. — Eng til Præsteboet. || **Egesmose** [*æ-jæmáza*]. — V. for Almebjerg. || **Egesmyr**. I 1922 Egesmyr. — Andet Navn paa Egesmose ovfr. Subst. Ege, n. „Egekrat“.

Egestranden [æjæstræn]. — Ved Aarsdale N. for Havnen. Her lagde Egerne til (R). Subst. Ege, bh. Åja, f. „større Baad, som bruges til Sildefiskeriet“ (Esp).

Ellet [æləd]. I 1922 Ellet. — To Lokalteter; den ene har ifl. I 1922 tidligere været Skov. || **Ellebæk** [æləbæk, æləbæk]. Lb 1569 Ellebeck; Svaneke Skiftepr 1710 ved elle bech; K 1746—50 Elle-bekken; DATl Elle Bekken; K 1778 Ellebekken; Salchow 1813 Ellesbeck; IpsenK 1839 Ellebækken; I 1922 Ellebæk. — Et Tilløb til Nørrebæk, Skelbækken mellem Ibsker og Neksø Købstads Jorder. || Ellebæksager. Lb 1569 Ellebecks agerenn. || Ellebækseng. Lb 1569 Ellebecks engenn; Svaneke Skiftepr 1686 Elle Bechs Engen. || **Elledal** [ælədə·lɪŋ]. M. Jespersen Geognostisk Vejviser 1865 p. 9 Elledal; I 1922 Elledalen. — Ved Ellesmyr ndfr. || **Ellekuld** [nərə·, sønrə æləkʊl]. I 1922 Ellekuld. — Ø. for Munkegd. || **Ellelække**. I 1922 Ellelække. — Ved Bertelegd. || **Ellesmyr** [æləsmɪ·rn]. I 1922, Guide 1946 Ellesmyr. — I Tamperdal. Forleddet i det sidste Navn er Subst. Elle, bh. Ålle, n. „Ellekrat“ (Esp), i de foregaaende enten dette Ord eller Trænævnet El.

Elven [ælvən]. Th Elven. — Navn paa et Skær ved Sejlrenden, der fører ind til Aarsdale Havn. Uddalen med lv viser, at Navnet er laant, enten fra no. elv eller sv. älv eller fra nty. Elf „Elbe“. Mest nærliggende er maaske en spøgende Sammenligning med Elbe, Indløbet til Hamborg Havn.

Elverhøj [ælvər·høj]. INM 1880 Elvehøj; Gst Elvershøj; Guide 1946 Elverhøj. — Høj ved Listed. Paa Grund af det bevarede [lv]- maa Navnet anses for ungt, maaske opkaldt efter Heibergs Skuespil. — R: Den oprindelige Navneform er sikkert den af Gat anførte Elvershøj, og første Led Mandsnavnet Elver (se DgP), der har været brugt paa Bh.

Engsager. I 1922 Engsager. — Ved Hølløstgd.

Ernebjerg. Lb 1569 Ernebjerg. — Under Kirkeboet. Jfr. Ernebjerg, Lb, S.-Broby S., Sallinge H., og Übberud S., Odense H.

Evjevig [ævjə·vɪŋ]. — Bugt S. for Malkværn. Subst. bh. Ävia, f. „Blæretang“.

Faareager. I 1922 Faareager. — 2 Lokalteter. || **Faarebakker**. I 1922 Faarebakkerne. — Paa Brændesmark.

Fandens Koglebane. INM 1880, DFS 1906/23 Fandens Koglebane. — Ifl. INM 1880 en nu kløvet jordfast Klippeblok med skaalformede Fordybninger. Se iøvrigt under Fandens Koglebane i Neksø Kbst., 646.

Farmors Brødskuffe. I 1922 Farmorsbrødskuffe. — Andet Navn paa Bedstemors Brødskuffer ovfr.

Far og Mors Buske [fa·rəmo·ərs baska, fa·rmo·rs baska]. I 1922 Fars og Mors Buske. — S. for Bækkegd.

Fikkedal [feka·da·l]. I 1922 Figgedal. — Dal V. for Nørremark. Maaske Mandsn. Fikke (DgP). || **Fikkevig**. K c. 1700 Fisch Wigen; K 1746—50 Fik-vigen; K c. 1770 Fickevigen; K 1778 Fikwiigen; Falenkamp 1783 Fik-Vigen; IpsenK 1839 Fikvigen. — Bugten lige N. for Aarsdale. Mandsn. Fikke eller Subst. Fikke „Lomme“.

Fiskerhavn. K 1852 Fisker Havn. — Andet Navn paa Svenskehavn ndfr.

Fiskessæt. BhFisk 1933 p. 10 Fiskessæt. — Fiskegrund. Forleddet er Subst. bh. Fiskje, n. „Efteraar, egl. den Tid, hvor Efteraarsfiskeriet, navnlig Torskefangsten, foregaaer“ (Esp). Efterleddet er Subst. Sæt i Betydn. „Sted, hvor Fiskegarn udsættes“.

Flaget [fla·gəd]. I 1922 Flaged. — Lille Bugt med grundt Vand ved Listed. Samme Ord som Øresundsdiialekternes Flaw, n. „flad Grund i Havet“ (R), no. Flak, n. „søjstrækning nær under land“ (Torp NEO).

Flakket [flakəd]. I 1922 Flakket. — Grundt Vand i Havet ud for Grisby. Subst. Flak „flad Grund“.

Flasmerne [fla·zmarna]. — Flad Klippe med lidt Vand over i Farvandet ved Listed. Plur. af et Subst. svarende til no. Flasma, f. „tynd og noget vid frølest (afskallet eller fraflænget) Skive; større Flis eller meget stort Skjæl af Sten, Ved eller Hud“ (Ross); jfr. Torp NEO p. 116.

Flisebæk [fly·zəbæk, fli·zəbæk]. UrneNb Flissebeck; AL 1912, Trap⁴, Gst

Flisbæk. — Andet Navn paa Lisebæk. Forleddet er Subst. bh. Fliza, f. „Flis af Sten, Porcellæn, Glas osv.“ (R).

Fløjlebæk [*nårə-, sønrə fløjlabækʃ*]. — Nørre-Fløjlebæk er det øvre Løb af Flisebæk, Sønder-Fløjlebæk en lille Bæk lidt længere mod S., nær ved Fløjlegaard, efter hvilken Bækkene har Navn.

Frenne [*frænə-, frænəd*]. K 17. Aarh. Frimme; 1771 ThaarupsBh III 206 Frenne; Teinnæs på Frænne. — Andet Navn paa Frennemærk, en stor Grusslette mellem Aarsdale og Svaneke. || **Frenne Aa.** K c. 1700 Trendaae; K 1744 Frenne Aae. || **Frenne Enge** [*frænə'ængə*]. — Ellipse for *Frennegaard Enge. || **Frenne Huk.** I 1922 Frændehuk. — Klippepynt S. for Frenne Odde. || **Frenne Krog.** I 1922 Frendekrog. — Vig S. for Frenne Huk. || **Frenne Lund.** I 1922 Kragelund el. Frendelund. — Skov S. for Frennegd. || **Frenne Mark** [*frænə'ma:rk*]. UdmJb 1729—38, UdmJb 1755 Frenne-Mærk; Skougaard 1804 p. 168 Frenne-Mærk; M 1844 Frændemærken; Guide 1946 Frennegd. — Samme Areal som Frenne ovfr. || **Frenne Odde** [*frænə'ød*]. K 1744 Frenne Odden; K 1746—50 Frenne-odden; VSK Frændeodden; Salchow 1813 Frenneodde; Guide 1886 Frænde Odde; Gst Frenneodde. || **Frenne Red.** Urne Tilf. t. Thurah ned for Frænde Reede; 1783 ThaarupsBh III 79 Frænde Rehde; Salchow 1813 Frenne-Rhed; Gst Frenne Red. — Farvandet ud for Frenne Mark. || **Frenne Skov.** Skovudvisning 1704 frenne skouf. — Jfr. Frenne Lund. Navnet Frenne er muligvis sekundært i Forhold til Naturnavnet Frenne Mark og Gaardnavnet Frennegd. Hvis det er et primært Naturnavn, kan det maaske sammenstilles med det sv. Herredsnavn Fräkne (1317 Friknum, 1526 Frøghne), men Etymologien er iøvrigt dunkel, se Hj. Lindroth i SIOD I 18 f. Jfr. Frennegd under Bebyggelsesnavne.

Frueenge [*fræw'ængə*]. Lb 1569 wor frue enge, wor frue eng. — Gammel Kirkejord der hører til Lappedg og ligger ved Biskopsenge, og som muligvis har tilhørt et Vor Frue Alter i Ibskirke. || **Fruehøl** [*fræw'hø-l*]. DFS 1906/28 I Fruehøl; I 1922 Fruehøl [fræwə-]. — Ved Lappedg, det gl. Kirkebo. Forleddet er den gl. Gen. Sing. af Subst. Frue i Betydningen Madonna.

Fuglesang, Nørre- [*nårə faulasån*]. Svaneke Skiftepr 1697 ved foule Sang, fulle Sang, ved fugle Sang; I 1922 Nørrefuglesang, Fuglesangstk., Fuglesangstykket. — Ved Hallebrøndshøj. Nørre- tjener til Adskillelse fra Fuglesangsgd, der ligger sydligt i Sognet. || Fuglesangsbakke [*faulasångsbakan*]. — Se Bebyggelsesnavnet Fuglesangsgd.

Fynebakke. I 1922 Fynabakken. — S. for Kodal. Ifl. I 1922 efter en Kvinde, der blev kaldt Fynan. Slægten. Fyhn er velkendt, jfr. Fynegd i Knudsker S., 651. || **Fynebæk.** Salchow 1813 Fyhnebeck; IpsenK 1839 Fynebæk(ken); Mansa 1851, Bull 1869 Fynebæk. — Lige S. for Aarsdale, langt fra Fynebakke ovfr. || **Fyneløkke** [*fy:nalykən*]. || Fyneløkke Stykke [*fy:nalykəstykkəd*]. I 1922 Fynaløkkestykket. — Ved Fynebæk ovfr.

Fælled [*fæləd*]. I 1922 Fælled. — Ved Kodal. Fælled, se Indl.

Følspringet [*følasprīnəd, følasprēnəd*]. Th Følespringet. — To Lokalteter, den ene en meget stejl Klippe paa Klintebakke, den anden en lodret Klippevæg ved Langedal. Paa det sidstnævnte Sted sprang ifl. Th en Gang et Føl ud og brækkede Halsen.

Gaard paa Gaard. BhFisk 1933 p. 10 Gaar paa Gaar. — Fiskegrund, der har Navn efter sit Med: Tøjjagaarinj paa Skawsholma-Portinj.

Gaasebæk [*gə:zabækʃin*]. Rawert 1815 Gaasebækken. — Ældre Navn paa Aaen ved Brændeegde. || **Gaasemyr** [*gə:zamy:r, gə:zamy:rn*]. UK 1802 (1846) Gaase Myhre; I 1922 Gaasemyr; Gst Gaasemyre. || **Gaasereden** [*gə:zaredən*]. — Kaldes ogsaa Gravgaasesten (se dette), en stor Sten, under hvilken en Gravand (bh. *grə:wə:z*) har haft Rede (R). || **Gaasestitorne** [*gə:zasti-to:rnəna*]. — To store Tjørne i Dybebæk.

Gaggeeske [*gə:gə:skəd*]. — Agerjord ved Eakesgd. Slægtsnavnet Gagge, jfr. under Bebyggelsenavnet Gaggegd, og Subst. Eske, n. „Askelund“.

Gamleborg [*gamləbår, nyere gamləbår*]. Rel 1743 Gamlebjerg; K 1746—50 Gamle Borg; Thurah Gamle Borg, Gamle-Bierg; Salchow 1813 Gammelborg; Trap⁴ Gamleborg. — Voldsted i den sydligste Del af Paradisbakkerne. ||

Gamledam [*gamlə'dam, gamla dam*]. I 1922 Gammeldam; Guide 1946 Gamledam. — Mose i Paradisbakker. || **Gamledamsbakke**. I 1922 Gamledamsbakken. — N. for Hindsegd. || **Gamlehave** [*gamla'ha-wa*]. I 1922 Gamle Have. — Ved Klinteby. Her var tidligere gammel hegned Hasselskov (R).

Gavlhald [*gawlh-a-, gawlh-a-ls bata'ri-, grø-hals bata'ri-*]. K 1744 Gaulhallen; K 1746—50 Guul-halen; Thurah Guul-Halen; DAtl Guul Halen; K 1778 Gaulhalen; Falenkamp 1783 Gaul-Halden; VSK Guulhale; IpsenK 1839 Goulhall; Mansa 1851, Bull 1869 Guulhale; Gst Gavlhales Batteri; K. A. Petersen Gaulhale Skanse; P. Thorsen, Langs Østkysten p. 16 Gavlhals Batteri. — Fremspringende Klippe ved Kysten S. for Aarsdale. Forleddet er Subst. Gav'l, bh. [*gaw'l*], m. (jfr. Formen paa IpsenK 1839), formodentlig fordi Klippen fra Søen minder om en Husgavl, men synes i ældre Kilder fejllæst som Adj. gul, idet Navnet rimeligvis er blevet forvekslet med Gulehald ndfr. Efterleddet er Subst. Hald, se Indl. || **Gavlodde**. VSK Orig Gaulodde; VSK Gaul Odde. — Lige N. for Flisebæks Udlob i Havet, altsaa et godt Stykke N. for Gavlhald.

Gedebæk [*gedabæk'fin*]. I 1922 Geddebæksbroen. — Ved Klinteby. Forleddets Endelsevokal [-a] tyder paa, at Forleddet er Dyrenavnet Ged; hvis det var Fiskenaavnet Gedde, skulde vi nemlig vente [-ø].

Gildesvaldjord. I 1922 Gildesvaljord. — Ved Kodal Hse. Husnavnet Gildesvald.

Glanebjerg [*glanə'bjæ-r*]. Vedel BHOE p. 121, I 1922 Glanebjerg. — Bakke ved Frønegd. Verbet glane i den bh. Betydn. „spejde, holde Udkik“ (R). Jfr. Kikkebakke i Svaneke Kbst., 645.

Graanakkestue [*grə'naka'stawə*]. — S. V. for Pilegd. Forleddet er Subst. bh. Graanakk, m., der ifl. Esp bl. a. anvendes som Navn paa Djævelen. Navnet Graanakkestue findes ogsaa i Ø.-Marie S., 673, Bodilsker S., 681, og Pedersker S., 683, de to sidstnævnte Steder anvendt om Lokalteter, der var kendt for Spøgeri. Det er vel sandsynligt, at der foreligger et Vandrenavn, som er blevet knyttet til nærværende Lokaltet paa Grund af, at Pilegd i nyere Tid har faaet Navnet Piletroldsgd, hvis midterste Led forstaaes som Subst. Trold (se under Gaardnavnet Pilegd).

Gramskenes [*gramskənəs*]. Opt 1947 Gramskenes. — Areal, under Ø.-Klintebygd, der før Udskiftningen tilhørte en Kvinde i Neksø, der kaldtes Gramskan. Gen. sing. best. Form af svage Femininer ender i Bh. paa [-ans] eller [-ənəs] (Esp Indl. p. 95).

Granhave. I 1922 Granehaven. — Ved Klinteby. || **Grantræet**. BhFisk 1933 p. 10 Grånetræd. — Fiskegrund, der har Navn efter sit Med: et Grantræ ved Tingfogedgd paa Peter Kofods.

Gravgaasesten [*grə'gəə-zaste'nin*]. — Stor Sten i Lyngen. Kaldes ogsaa Gaaseroden. Subst. bh. Gravgaas „Gravand“.

Grisbod. — Se under Sobod. || **Grisby Havn** [*gri:zby'ha-wn*]. P. Thorsen Langs Østkysten p. 18 et Anlægssted som kaldes Grisbyhavn. — Ved Bebyggelsen Grisby. || **Grisbyskaaren** [*gri:zby-skårn*]. — Klippepynt ved Grisby. Se iøvrigt under Skaaren i Svaneke Kbst., 645. || **Griseløkke Ager**. I 1922 Griseløkkeager. — V. for Kirken. || **Grisen** [*gri:zin*]. — Klippe i Havet S. for Malkværn.

Grovehave. I 1922 Grovehaven. — Nu Agerjord, tidligere Birkelund ved Kodal. Subst. bh. Grøv „liden Grøft“ (Esp) eller muligvis Slægten Grove.

Grusløkke. I 1922 Grusløkken. — I Listed.

Gryde, Lille- og Store- [*gry-dan, lila gry-da, dæn, sto-ra gry-dan, dæn, lila gry-dan*]. Rawert 1815 Gryden; Ipsen 1866 store Gryde; BhS IV 81, Gst Store Gryde; I 1922 Lille-Gryde; Guide 1946 Lillegryde. — To ovale Sænkninger i Paradisbakkerne. Lille-Gryde kaldes ogsaa Lynggryde. I Udtalen er [*gry-dan*] Navn paa Store-Gryde. || **Grydedal** [*gry-dada'lin*]. UK 1802 (1846) Gryde Dalen; IpsenK 1839 Grydedal; Mansa 1851 Gryde Dal; BhS IV 76, 81 Grydedal, Grydedalen; Trap⁴, Gst Grydedal. — Dal, i hvis Bund Store-Gryde ligger. || **Grydesø** [*gry-dæfö-n*]. Bull 1869 Gryde S.; Guide 1946 Grydesø. — Vandet i Store-Gryde. Subst. Gryde, der ofte

anvendes om grydeformede Fordybninger, s. DS III p. XXX. || **Grydehøj** [*gry-doháj*]. Svaneke Skiftepr 1886 Gryde Høj; INM 1880 Grydehøj; Guide 1886, Gst Grydehøj. — Gravhøj N. Ø. for Ibskirke, altsaa langt fra Gryde ovfr. Forleddet er Subst. Gryde; Navnet hidrører enten fra Højens Form eller fra Fund af Lerkar, jfr. DS IV 447 under Grydehøj og 466 under Grydehøj Vang.

Grynebakke [*gry-nabakan*]. Bull 1869 Gryneb.; Th Grynebjerg. — Ved Grynegd. || **Grynebæk** [*gry-nabækín*]. BWK 1676 Grynbek; K c. 1700 Grunbeck; K 1746—50 Gryne-bekken; K 1778 Grønne-beck eller Grynebek, Grønnebekken; Falenkamp 1783 Gryne-bekken; VSK Orig Grynebæk; VSK Grynbæk; Salchow 1813 Grynebækken, Grynebeck; Borriinh I 107 Gry-nabækjkenj; Trap, G, Gst Grynebæk. — Ved Grynegd. || **Grynestykke**. I 1922 Grynastykket. — Ved Tingfogedgd. Efter Grynegd, s. d. u. Bebyggelsesnavne.

Græsløkke [*græ-zlykán*]. I 1922 Græsløkken. — Ved Klinteby. || **Græsllette**. I 1922 Græslletten. — Ved Gubbernegd.

Grønnevig [*grö-nøvæj*, -*vaj*]. VSK Grønne Vig; I 1922 Grønnesig. || Grønnevigspidsen [*grö-nøvæjsspesín*]. — Grønnevig er en Vig, der fortsætter som en smal, grøn Dal op gennem Klipperne udfor Nørremark Hse. Denne Dal anvendes som Landkending og vistnok ogsaa som Vej ned til Stranden, hvilket kan have givet Anledning til Omtydningen af Efterleddet -vig, bh. -*væj*], til -vej, bh. -*vaj*]. Grønnevigspidsen er en lille Klippepynt ved Grønnevig.

Grønningen. Opt 1947 Grønningen. — Paa Ø.-Klintebygd.s Jord.

Gubbernehøj. VSK Gubbernehøj. — Forleddet maa være Mandsn. glda. Guthbiorn. Højen ligger ved Listed, langt fra Gubbernegd.

Guldager. Lb 1569 Guldagerenn østen brendis høj. — Stedsangivelsen viser, at Guldager maa være det nordligste af de to Arealer, der kaldes Sortmulde; jfr. ovfr. under Brændeshøje. Stedet maa have Navn efter Guldgrund; jfr. ndfr. under Sortmulde. || **Guldgrisen** [*gulgrí-zín*]. — Ganske lille, meget frugtbart Jordstykke N. Ø. for det nordlige Sortmulde, se under Guldager ovfr. || **Guldgrise Hald**. Svaneke Skiftepr 1705 Ved guldgrise Hald; Svaneke Skiftepr 1711 Ved Guldgrise hald, Guldgrisø hald. — Kaldes ogsaa Rendestensklippe.

Gulehald [*gú-la ha-lj*]. VSK Gule Hald; Guide 1886, I 1922 Gule Høj; Gst Gulehald. — Klippe, der skyder sig ud i Havet ved Listed. || **Gulehalds Nakke** [*gú-la ha-ls naka*]. — Set fra Havet har Klippen ifl. R et svagt gulligt Skær paa Grund af Bevoksning med gult Stenlav (*Lichen parietinus*), jfr. Gulehald i Allinge Kbst., 641. || **Gulehalle** [*gú-la'ha-la*]. K. A. Petersen Gule-hajla; I 1922 Gule Hald. — Stor fritstaaende Klippe ved Kysten N. for Aarsdale. Den er nu graa, men har muligvis tidligere været bevokset med gult Stenlav; jfr. det foregaaende Navn. Efterleddet er Plur. el. Afledn. af Subst. Hald, se Indl.

Gummebakke. Skiftepr 1682 Gummebachen. — Jfr. Gummeløkke i Klemensker S., 661.

Gyldensbuske [*gylansbåskana*]. I 1922 Gyldensbuskene [jylensb.]. — Nær ved Hallebjerg. || **Gyldensbugt** [*gylansbåktæn*]. VSK Gyldensbugt. — Ved Listed. Formodentlig efter Gyldensgd i Nabsognet Ø.-Marie, 673.

Hagen [*ha-gan*]. — Et hageformet Jordstykke ved Aspegd (R). Subst. bh. Håga, m. „Hage (Redskab; ogsaa en Hage ud i Havet)“ (Esp Till.).

Haget [*ha-gød*]. I 1922 Haged. — Ved Kodal. Subst. bh. Håg, n. „vinkelformet Indskæring i Træ“ (R), jy. Hag, n., d. s. Ifl. I 1922 danner Arealen en Hage ind i Naboens Mark.

Halle [*ha-la*]. I 1922 Halle; Opt 1947 Nørre-, Søndre Halle. — S. Ø. for Klinteby. Plur. af Hald, se Indl. || **Halledal** [*ha-lada-lín*]. — Ved Halle ovfr. || **Hallemyr**. Guide 1886, I 1922 Hallemyr. — Ved Halle ovfr. || **Hallebjerg** [*ha-labjæ-r*, *ha-la'bjæ-r*, *lifa-*, *sto-ra ha-la'bjæ-r*]. I 1922 Hallebjerg; Gst Hagelbjerg. — Flade Klippekluller S.V. for Timannegd, altsaa langt fra Halle ovfr. || **Hallebjergsbidde** [*ha-la'bjæ-rsbedan*]. I 1922 Hallebjergsbeddan. || **Hallebrønd** [*ha-la'brån*]. Guide 1946 Hallebrønd. — Kilde N.V. for Køllereg ved Foden af en stejl, foroven flad Klippe. ||

Hallebrøndsbidde [*ha-la'brånsbedan*]. I 1922 Hallebrøndsstk. || Hallebrøndshøj. INM 1880 Hallebrøndshøj; Vedel BhO p. 412 Hallebrønds Høj; Trap⁴, I 1922, Gst Hallebrøndshøj. || **Hallehuk** [*ha-lahokin, -hokin*]. BhS XIV 115 Hajla-Huk; I 1922 Haila Huk [*hajla hyk*]; Th Haldehuk. — Sted ved Kysten N. for Neksø. Efterleddet er Subst. Huk, der ofte anvendes om Pynter og Grunde, og som er laant fra mnty. hók, nederl. hoek „Fremspring“. || **Halleklippe** [*ha-lakløpan*]. — Andet Navn paa Gulehald ovfr. || **Halleklipper** [*ha-lakløpan, ha-lakløparna*]. P. Thorsen Langs Østkysten p. 16 Halleklipperne. — Klippeparti ved Hallehuk.

Halsebuske. 1806 Thaarups Bh II 12 en Skovlund kaldet Halsebusket.

Halvpotten [*halpätin*]. — Ved Pottene ndfr. Efterleddet er Subst. bh. Pott, m. opfattet som Maalsbestemmelsen Pot. || **Halvpæglen**. Th Halvpælen. — I Paradisbakkerne, formodentlig ved Halvpotten ovfr. Jfr. Pæglene og Pottene ndfr.

Hankelsager. Opt 1947 Hankelsageren. || **Hankelsdal** [*ha-ñkalsda-lin*]. I 1922 Hankeldalen. || **Hankelseng** [*ha-ñkalsængen*]. || **Hankelsmyr**. Opt 1947 Hankelsmyren. — Arealer ved Klinteby. Forleddet er sandsynligvis Subst. Haandklæde, som i Bh. udtales [*ha-ñklæ*] (R); jfr. under Haandklædet i Knudsker S., 651.

Harehul. Opt 1947 Harehollet. — Mosehul ved Harehøj. || **Harehøj** [*ha-rahå-n, ha-rahå-jin*]. I 1922 Harehøjen; Opt 1947 Harehøjen, Harehøjsstykke. — Dyrenavnet Hare.

Harildebæk [*ha-ri-labækjin*]. I 1922 Harliebæk. — Andet Navn paa Korrebæk. Maaske Slægtsnavnet Harild.

Hasseldal [*ha-zælda-lin*]. I 1922 Hasseldalen. — Ø. for Hallebjerg. || **Hasselkrog** [*ha-zækrå-gin*]. I 1922 Hasselkrogen. — S. for Kaasegd, i Sognets sydvestlige Hjørne. Trænavnet Hassel.

Haveløkke. Lb 1569 Haffuulyckenn. — Til Præstegd.

Havfruernes Stol [*ha-wfru-arnæs sto-l*]. — Andet Navn paa Adams Stol ovfr. Udtalen med [-fru-arnæs]- for ældre [-frawarnæs]- er meddelt af en ung Fisker.

Havrekuld [*ha-wrakøln*]. — S. for Raageskovgd.

Hexsens Dør [*hæksens dö-r*]. Guide 1914, Gst Hexsensdør. — To Lokalteter. Den ene er en lodret Klippevæg i Dybedal, paa hvilken en Rektangel set fra en vis Afstand ligner en Dør, fordi den altid er fugtig og derfor har en anden Farve end Klippen iverigt. Den anden er en lodret Klippevæg, der ligger lidt længere mod S. Ø., og som har en rektangulær Huling, der paa Afstand ligner en Dør (R).

Helvede [*hælvæds*]. BWK 1676 Helluide; Resen K Heluede. — Arealet omkring Helletsgd, s. d. || **Helvedesbakkerne** [*hælvædsbakana*]. Rel 1743 Helvedes-Bakke; K 1744 Helledes Bakkerne; K 1746—50 Helluets-Bakken; Thurah Helvedes-Bakke; 1762 UrneAdd Hellets Bakken ved Lyngen; Bugge 1771 Helvets Bakke; K 1778 Hellueds-Bakker; Skougaard 1804 Paradis- og Helvedes-Bakkene; VSK Helleds el. Helvedes Bakken; Salchow 1813 Helvedesbakken, Helvedesbakkerne; Antiqv. Ann. IV 380 Helvedesaas eller Bakkerne; 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Helvedes og Paradisbakkerne; Mansa 1851 Helvedesbakker; Fra alle Lande 1868 VIII 334 „Paradisbakker“ og „Helvedesbakker“, ogsaa kaldte „Klinten“; Guide 1886 Helvedesbakker; Trap⁴ Helvedesbakkerne; Gst Helvedesbakker. — Singularisformen i de ældste Kilder betegner vistnok en Klippebakke lige V. for Helletsgd, medens Pluralisformen betegner den nærmest ved denne Gaard liggende Del af Ibsker Højlyng. Jfr. Paradisbakkerne ndfr.

Heppelund. 1806 ThaarupsBh II 12 Heppelund.

Hestehave [*hæstaha-wa, hæstaha-wan*]. — 2 Lokalteter, Ager og Skov. || **Hestekløve** [*hæstaklæ-wa*]. VSK Hestekloven; IpsenK 1839, Mansa 1851 Hestekløven; Bull 1869 Hestekloven; INM 1880 Hestekløven; Vedel BhO p. 268 Hestekløven; AL 1912 Hæstaklæuajn; Gst Hestekløven; P. Thorsen Langs Østkysten p. 16 Hestekleven. || **Hestekløve Klipper** [*hæstaklæ-wakløparna*]. — Klippe, der skyder sig ud i Havet lidt N. for Aarsdal, samt et indenfor liggende Klippeparti. || **Hesteløkke** [*hæstalykan*]. I 1922

Hesteløkken. — S. for Skovsholm. || **Hestespringet** [*hæstasprinjød*]. — Meget smal Del af Dybedal, hvor Klipperne staar lodret paa begge Sider. Navnet skal stamme fra, at et Par Heste engang er sprunget over Kløften her (R). || **Hestesten** [*hæstaste-ninj*]. — En i Strandlinien S. for Grisby Havn liggende stor Sten, som i Formen minder lidt om en Hest (R).

Heyevang [*hajavånjn*]. I 1922 Hajevang [hajevaangen]. — Jord, der tilhører Heyehjemmet i Listed.

Himmelhøj [*hemelhøj, hemelhøj*]. INM 1880 Himmelshøj; Trap⁴ Himmelshøj; Gst Himmelhøj. || **Himmelvej** [*hemelvej, hemelhøj(s)vænj*]. — Vejen forbi Himmelhøj.

Himmerigshave. Nekse Skiftepr 1753 Himmerigshaven.

Hindsetorpet. I 1922 Hintsetorpen (hinsatorpet). — Ved Hallebjerg. Lille Areal, der hører til Hindsegd.

Holkehavn [*hålkaha-væn*]. I 1922 Holkehavn. — Baadehavn ved Holkemyr. || **Holkemyr** [*hålkamy-r, sto-ra hålka'myr*]. Vedel BHOE p. 107 Holkemyre; I 1922 Holkemyr; P. Thorsen Langs Østkysten p. 23 Holkemyren. — Støder op til Holkemyr i Svaneke Kbst., 645, s. d.

Holmen [*hålmjn*]. — Skær S. for Gavlhald.

Homannekulerne [*ho-ma-naku-larna*]. Skiftepr 1684 Homane Kullerne; Svaneke Skiftepr 1707 Homande Kullerne; Nekse Skiftepr 1745 synden for Hoemandegaards Kullerne; Nekse Skiftepr 1752 Hov mands gaards Kuulerne, Hoemand's Kullerne. — Gamle Lerkuler, der brugtes af Beboerne i Nekse, og som laa paa Homannegds Grund.

Honningsbidde. I 1922 Honningsbedden [hønusbedan]. — Ved Skaaningehøj.

Huleng [*hålcæn*]. I 1922 Holengen, Hulengen. — Ved Klinteby. ||

Hulengebuske [*hålcænabåskana*]. I 1922 Holengebusken. || **Hulleaa** [*hålaa-vn*]. 1696 (Th) Hulle Aae; UrneNb Holle-Aaen; UrneJb 1779 Hulle Aaen; Salchow 1813 Hulleaaen. — Jfr. Hullegd under Bebyggelsesnavne. ||

Hulleeng. I 1922 Hullaengen [håla-]. — Lidt N. for Huleng ved Klinteby. ||

Hullenakke [*hålanakån*]. IpsenK 1839, Mansa 1851 Hollenakken; Bull 1869, Guide 1886 Hollenakke; Gst Hullenakke; P. Thorsen Langs Østkysten p. 24 Hullenakken. — Pynt ved Hullegd.

Humlekær. BhLdejd 1892 Humlekjær.

Hundehullet [*hønahåled*]. I 1922 Hundehul. — To forskellige Lokaliteter i Paradisbakkerne.

Husemyr [*hi-zamy-rn*]. I 1922 Husamy. — I Paradisbakkerne S. for Bertelegd.

Husmandslyngen [*hi-zma-nslønjn*]. I 1922 Husmandslyngen. — Den af Ibsker Sogns Husmænd ejede Del af Paradisbakkerne.

Hvalfisken [*va-ifeskin, valfeskin*]. — Sten i Bugten ved Aarsdale Havn. Jfr. Ohlsson, Blekingskysten p. 149 f. under Stennavnet Valfisken, hvor det antages, at Stenen har Navn efter et strandet Skib ved Navn Valfisken. Snarere maaske et Sammenligningsnavn.

Hvalrossen [*va-lråsin, valråsin*]. — Klippe i Havet ved Aarsdale.

Hvidlappager [*vi-dlapaa-gør, vi-lapaa-gørjn, vi-lapaa-gør*]. I 1922 Vilappager. — Areal Ø. for Rabækkegd, altsaa langt fra Lappedgd ovfr., som tidligere har heddet Hvidlappedgd. Det er vel sandsynligst, at Ageren har Navn efter en Mand, der stammer fra denne Gaard.

Hvilestenen [*vi-løste-ninj*]. INM 1880, DFM 39 p. 177 Hvilestenen. — To store Sten. Den ene var en Granitblok, der laa midt i en Stenring, lidt Ø. for Listed, jfr. Tingstenene ndfr. Den anden ligger ved Aarsdale, ved Vejen til Møllen. Om den sidste meddeles, at Fiskerne i gamle Dage hvilede sig paa den, naar de gik op i Landet med Fisk. || **Hvilestensbakke** [*vi-løste-nsbakån*]. I 1922 Hvilestensbakken. — Ved Listed. Kaldes ogsaa Tingstensbakken.

Hægten [*ha-jtan*]. BhFisk 1933 Gruinjed eller Hajtan; Th Hajtan. — Fiskeplads Ø. til N. for Nekse Havn. Stedet har Navn efter, at der er Hægtebund [*ha-jtabån*], d. v. s. ujævn Klippebund, hvor Fiskeredskaberne hænger fast (R). Samme Navn findes i Rønne Kbst., 651, og i Nylarsker S., 654.

Hælde [*prø-hælan*]. I 1922 Paa Hællan. — Stejl Skraaning S. for Kodal.

Subst. Hælde, bh. Hæjlla, f. „Skrænt, stejl Skraaning“, jfr. DS III p. XXXV.

Hængedynderne [hæŋɛdynarna]. I 1922 Hængedynner. — Areal N. for Paradisgde. || **Hængedyndepilen** [hæŋɛdynapi-lin, hæŋɛdynapi-lana]. — Piletræ ved Kysten S. for Aarsdale, anvendt som Sømærke.

Hængestensdalen. UK 1802 (1846) Hengesteens Dalen. — Navn paa den nordlige Del af Stendalen.

Høgen [høŋ]. BhFisk 1933 p. 10 Høinj. — Fiskegrund. Fuglenavnet Høg; jfr. Lommen i Nylarsker S., 654.

Højbjerg [højbjæ-rød]. K 17. Aarh. Hoigsbjerg; K c. 1700 Heubierg; K 1778 Hoybjerg. — Bakke S. for Aarsdale. || **Højevej** [højjavæ-ŋ]. ||

Højstykke [væstræ-, østræ højstykkæ]. I 1922 Vestre-, Østre Højstykke, Højstykket. — To Arealer, V. f. Skovsholm og Ø. for Brændesgde, begge med Gravhøje. Subst. Høj.

Højd [højden]. — Subst. bh. Hoid, f. „Forhøjning“ (R).

Højskov [højskaw]. 1806 Thaarups Bh II 14 Høyskoven; I 1922 Højskov. — Skov S. for Skovsholm. || **Højskovsager** [højskawsa-garin]. I 1922 Højskovsageren. — Adj. høj.

Høl [hø-l]. I 1922 Høl. — En lille naturlig Havn lige V. for Listed. || Hølehavn [hø-laha-wn]. 1889 (Th) Hølhavn. — Andet Navn paa Høl ovfr. || **Hølsklippe** [hø-lskløpa, hø-lakløpan]. VSK Holzklippen; Guide 1886, I 1922 Hølsklipper. — Ved Høl ovfr. Se iøvrigt Indl. under Høl.

Hønselund [hønsalsn]. I 1922 Hønselund. — Ved Rabæksgd.

Igledam [a-ɟladamin]. I 1922 Ajledamsstk. — N. V. for Skovsholm. Subst. bh. Eil, udt. [a-ɟl], m. „Igle“ (Esp p. 62 og EspIndl. p. 14).

Ildkatteløkke. Skiftepr 1688 Ildkatte Lechen. — Forleddet er uvist; det kan ikke sammenstilles med oldn. igulkøttr „Pindsvin“, da vi i saa Fald skulde vente ajl- i første Stavelse, se EspIndl. p. 11.

Ingemanneløkke [inɛma-nalykkæ]. I 1922 Ingemansløkke. — Ved Listed. Mandsnavnet Ingemann.

Jernodde [jærnu-din]. VSK Orig Iernodden; I 1922 Jernodde. — Lille Odde paa Sydsiden af Gavlhald.

Jomfruager. I 1922 Jomfruager. — S. for Kaasegd. || **Jomfrubakke**. I 1922 Jomfrubakken. — Nær ved Jomfrugd. Kaldes ogsaa Svanebakke. ||

Jomfrueng [jåmfrøen]. I 1922 Jomfruengen, Jomfrueng. — To Arealer, det ene ved Jomfruager ovfr., det andet V. for Frønegd. Det sidste ejedes ifl. I 1922 af Jomfruier i Svaneke. || **Jomfruens Batteri**. VSK Iomfruens Batterie; I 1922 Jomfruens Batteri. — Ved Kysten umiddelbart ved Skellet mod Neksø. || **Jomfrusten**. Antiqv. Annaler IV 381 Jomfrustenen. — Ifl. Prins Christians Skildring i Antiqv. Annaler IV en Bautasten i Paradisbakkerne Ø. for Gamleborg. Ifl. Zahrtmann i DFS 1906/23 er den nu forsvundet. || **Jomfrustykke** [jåmfrøstykkæd]. I 1922 Jomfrustk., Jomfrustykket. — To Arealer, et ved Skovsholm og et ved Nørregd.

Julehøj [jy-la-høj]. INM 1880 Jydehøi; BhS XXI 71, I 1922 Julehøj. — Sløffet Gravhøj ved Julegd.

Jætteboldene [jættaboldena]. DFM 39 p. 176 Jætteboldene, Jættabujllana. — To eller tre store Sten ved Ravnedal i Paradisbakkerne. De skal ifl. Sagn være kastet til Bornholm af Jætter fra Christiansø eller Sverige (DFM 39 p. 176).

Kaasen [kå-zæn, kå-zin]. I 1922 Kaasen [kå-sæn]. — Baaderende i Klipperne paa Sydøstkysten af Oren ved Aarsdale. || **Kaasehavn** [kå-za-ha-wn]. I 1922 Kaasehavn. — Andet Navn paa Kaasen ovfr. || **Kaasenakke** [kå-zanakan, kå-zanakan]. I 1922 Kaasenakken. — Klipperne ved Kaasen ovfr. Kaas, se Indl. || **Kaasedal** [kå-zada-lin]. — Ved Kaasegd. || **Kaasevej** [kå-zavæ-ŋ, kå-zagø-rs kærkævæ-ŋ]. I 1922 Kaasevejen. — Vej fra Kaasegd over Paradisbakkerne mod Ibskirke.

Kakkelovnsbakke [ka-(r)klo-nsbakan, ka-klo-nsbakana]. I 1922 Kakkelovnsbakken. — I Paradisbakkerne N. for Klinteby. Skraaningerne vender mod Syd og kan derfor blive meget varme.

Kaltklippe [kalto-klopan]. I 1922 Kalveto(haar)klippe [kaltauklippe]. — Her tørredes ifl. I 1922 Kalvehaar, der skulde blandes i Hamp til Reb.

Det midterste Led er Subst. To „Uld“. Første Led er ifl. R snarest Subst. Kalk, idet Haar, som blev skrabet af Huder, der havde ligget i en Kalkopløsning, blev kaldt Kalkto el. Kalto. Jfr. ODS under Kalkuld.

Kalven [*kalin*]. — Flad Klippe i Bugten ved Aarsdale Havn. || **Kalvløkke** [*kallyfan*]. I 1922 Kalveløkken [kale-]. — Ved Skovsholm. || **Kalvløkke Bakke**. I 1922 Kalløkkebakken. — V. for Klinteby. || **Kalvløkke Bæk** [*kallyfæbælfan*]. — Ved Kalvløkke Bakke ovfr.

Kalvshave [*kalsha-wa, kals'ha-wa*]. BhFisk 1933 p. 11. Kålshawa; I 1922 Kalshave. — Lund S. for Ryttergd. Formodentlig Mandsn. Kalv.

Kamelen [*ka'me-lin, ka'me-løn*]. — Skær med to Pukler ved Listed.

Kammerraadløkke [*kamærow-dalyfan*]. I 1922 Kammeraadløkken. — Efter Kammerraad og Landinspektør Henning Petersen paa Stenbrudsgd i Nekse (omtalt i Thaarup 1839 p. 153, 225). Denne fik ifl. I 1922 Lov til paa Kongens Mark at indhegne en Kaalhave og indhegnede derefter 17 Tønder Land.

Kanonhøj. MK u. A. Kanonhøj; IpsenK 1839, Mansa 1851 Kanonhøj; INM 1880 Kanonhoien; Gst Kanonhøj. — Her har ifl. INM 1880 en Gang staaet en saakaldt Alarmkanon.

Kapstenren. I 1922 Kapstene, Kapstenere. — Stengærde S. og V. om Vornedegds Grund. Det skal ifl. I 1922 være sat af Sten, der stammer fra en eneste stor Sten der blev sprængt. Det er rimeligvis denne Sten, der har heddet Kapsten. Forleddet er uvist; det kunde maaske være en assimileret Form af Subst. ænyda. Kamp „Kampesten“.

Karolius [*ka'ro-lius, ka'ro-liusa fløj*]. Guide 1886 Karolius; I 1926 Karoliusa-flej. — Skær ved Listed, som skal have Navn efter et Skib, som er strandet der.

Katager [*kata-gør*]. I 1922 Katteager. — N. for Skovsholm. || **Kathøje Bakke** [*kathåjabaka, kathåjabakan*]. I 1922 Kathøjebakke. — Ved Kaasegd. || **Kathøje Løkke** [*kathåjalyka*]. I 1922 Kathøjeløkke. — Ved Kaasegd.

Katrineshavn [*ka'tri-næsa'ha-un*]. — Lille naturlig Anlægsplads for en Baad, ved Aarsdale.

Kattebro [*katabro-an*]. I 1922 Kattebroen. — Bro over en lille Bæk ved Listed. || **Kattegade** [*kataga-dan*]. I 1922 Kattegaden. — Lille Vej ved Listed. Kaldes ogsaa Rægegade. || **Kattegat** [*katagatød*]. — Kløft med Vej N. for Frennegd. || **Kattegatsbakke** [*katægatsbakan, katagatsbakana, katabakan*]. I 1922 Kattegatsbakken. — Den første Udtale med [-æ] er paavirket af Rigssprogsudtalen. || **Kattesænke** [*katæse-nyfan, katæse-nyfød*]. I 1922 Kattesænken [katæ'sæntjeød]. — Dyb mellem Klipper N. for Aarsdale. Efterleddet er et Subst. Sænke til Verb. sænke i den bh. Bet. „drukne“. Sænke er ifl. I 1922 et Neutrumsord, og Udtalen [*katæse-nyfan*] maa forklares som et deraf afledt Femininum i Betydn. „Sted, der er karakteristisk ved Drukning af Katte“. Jfr. under Sylte ndfr.

Kildeseng [*fi-løse-æng*]. I 1922 Kildeseng. — To Lokalteter, ved Klinteby og ved Gubbernegd. || **Kildeshul**. Opt 1947 Kildeshollet. — Ved Ø.-Klintebygd. || **Kildesrev**. BhFisk 1933 p. 10 Kjillesreved. — Fiskegrund ud for Orkilden, nær ved Land. || **Kildestykke** [*fi-løstyfød*]. I 1922 Kildestykket. — I Helvedesbakkerne ved Kodal. Her er en Kilde, der altid holder Vand (I 1922).

Kina [*fi-na, fi-nabedan*]. I 1922 Kinestykket. — To Lokalteter, den ene ved Frennegd, den anden ved Skovsholm Aa. Begge har formodentlig Navn efter deres afsides Beliggenhed. || **Kinabakke** [*fi-nabakan*]. I 1922 Kinabakken [tjinab.]. — I Helvedesbakkerne ved Kodal.

Kindbenseng. I 1922 Kindbenseng. — Ved Kindbenskov ndfr. || **Kindbenskov**. I 1922 Kindbensskoven. — S. for Nørregd. Ordet Kindben forekommer i sv. Stednavne som Navn paa stejle Skrænter. Se iøvrigt Bruhn, Ågonamn i Rönnebergs H. p. 126 under Kindbenet.

Kirkeager [*far-kae-gærin*]. — Ved Kirkebakke ndfr. || **Kirkebakke** [*far-kebakan*]. I 1922 Kirkebakken eller Valhøj. — Ifl. I 1922 Kirkejord paa Bakken Ø. for Skyttegd. || **Kirkegaarden** [*far-æge-wærin*]. I 1922 Kirkegaarden [tjeregærijn]. — Agerjord N. for Nørremark Hse. Jfr. Kirkegaarden i Klemensker S., 661, Rutsker S., 662, Bodilsker S., 881, og Aaker S., 684.

Kislememile [*ʃesləma'mi-la*]. I 1922 Kjeslememile [tjeslememile]. — Skovrest paa begge Sider af Vejen Ø. for Rabækegd. Efterleddet er Subst. Mile anvendt om Kulmile. Forleddet kunde være et opr. Kisholme-, sammensat af et uvist første Led og Holm, hvorom se Indl. — R: Forleddet kunde maaske være det Kjus(a), vi har i Kyseby og Kysegde. Stedet ligger ikke langt fra Kysgd og Kyseby, der maa have indtaget et større Omraade i ældre Tid, idet PrI 1624 omtaler det som omfattende 5 Gde. Navnet kunde da være et oprindeligt Kysholmemile.

Klavseskenes Hul [*kla-wsøskønəs høl*]. I 1922 Klauseskenes Hul. — Ved Vornedegaardsskoven. Gen. af et Kvindetilnavn Klavseskan, afledt af Mandn. Klavs, se iøvrigt under Gramskenes ovfr.

Klint [*kli:nt, kli-nt, klintin, nār-, ö-strä kli-nt*]. Fra alle Lande 1868 VIII 334 „Paradisbakker“ og „Helvedesbakker“, ogsaa kaldte „Klinten“; BhS IV 76, 84 Klint, Klinten; I 1922, G&N 1937 p. 56 Klint. — Ifl. Opt. 1947 den sydligste Del af Helvedebakkerne. || **Klintebakke** [*kli:ntabakan, klintabakana*]. Ipsen 1866 Klintebakken; Gst Klintebakke. — Singularisformen betegner en Klippebakke N. Ø. for Klinteby, Pluralisformen hele Bakkepartiet N. for Klinteby. || **Klinterdam** [*kli:ntadamin*]. — Vistnok andet Navn paa Klintemyr. Ogsaa kaldet Skovdam. || Klinteeng. G&N 1933 p. 9 Klintaenj. || **Klinteløkke** [*kli-ntalyfan*]. — Ved Klintebakke. || **Klintermyr**. Opt 1947 Klintemyren. — Ved Ø.-Klintegd. || **Klinter-slette**. I 1922 Klintesletten. — Græsslette S. for Klint. Subst. Klint „Skrænt“, se Indl. || **Klintebybørdet** [*kli-nbybo-rad*]. — Højtliggende Mark paa Skraaningen lige Ø. for Ø.-Klintebygd. Navnet hidrører formodentlig fra, at den paa Afstand ligner et Børd; ifl. R ses Marken tydeligt fra Neksø og Dele af Bodilsker S.

Klippestykke. I 1922 Klippestykket. — To Arealer S. for Listed, det ene Agerjord med en nu fsv. stor Sten, det andet et Markestykke, hvor den faste Klippe naar op til Overfladen.

Klæveklippe [*klæ-wakløpan, klæ-wakløparna*]. — Fiskernes Navn paa Hestekløve og omgivende Klipper.

Knadderhalle [*knadarha-la*]. I 1922 Knadderhalle. — Areal N. for Klint i den sydlige Del af Helvedesbakkerne. Forleddet er Subst. bh. Knadder, n. „Bulder, Larm, især af Folk, som tale i Munden paa hinanden“ (Esp). Efterleddet er en Afledn. af Hald „Klippe“, se Indl.

?Knalden. I 1922 Klajlen. — Skovbevokset Skraaning ved Vejen fra Klinteby op i Paradisbakkerne. Maaske Fejlskrivning for Knajlen, der kunde være best. Form af Knald, se Indl.

Knappeaa [*knappa-w-n*]. Beg. 19. Aarh. ThaarupsBh IV 178 paa Vaåe eller Knoppe Aae; 1806 ThaarupsBh II 12 Skov, Knappeaaen kaldet. — Andet Navn paa Vaseaa, der løber i en Dal med skovklædte Skrænter. Navnet efter Knappegd. || **Knappebro** [*knappabro-w-n*]. VSK Orig Knappebr.; 1806 ThaarupsPap Nr. 17 Knappebroen; Gst Knappebro. — Bro over Knappeaa. || **Knappeløkke**. I 1922 Knappeløkken. — Ved Knappegd.

Knappenaalestykke. I 1922 Knappenaalestykket. — Engstrimmel ved Flisebæk.

Knarreflej [*knarraflejød*]. — Skær ud for Nørremark. Forleddet er vel Slægtsnavnet Knar, se under Gaardnavnet Knarreugd.

Koen. Th Koen. — Skær ved Aarsdale Havn, muligvis identisk med Koryggen ndfr. || **Kodal** [*ko-da-lin, ko-da-l*]. UK 1802 (1846) Ko Dalen; Trap⁴, Gst Kodal; G&N 1930 p. 32 Kodålinj. — Dyb, snæver Dal ved Helvedesbakkerne. Jfr. Kodal (Ekkodalen) i Aaker S, 684, der siges at have Navn efter Køer, som styrtede ned fra de høje Klipper. || **Kodale**. Bh Fisk 1933 Kløvten i Kodåla. — Kodåla betegner aabenbart et større Omraade end Kodal ovfr. Navnet er en -a-Afledning af Kodal som Betegnelse for et Omraade, der karakteriseres ved den nævnte Dal. || **Kohullet**. K. A. Petersen Kohullet. || **Koryggen** [*ko-rygin*]. Th Koryggen. — Skær ud for Aarsdale.

Kong Blak (og Sønnerne) [*kån blak (w sønar-na)*]. — Stor Sten med en Del mindre Sten omkring i Aarsdale Bugt. Den største kaldes ogsaa Blak, se ovfr. Jfr. ogsaa Dronning Blak ovfr.

Kongehavn [*kāŋa'ha-wn, kāŋaha-wn*]. I 1922 Kongehavn. || **Kongehovedet** [*kāŋahawd*]. — Et N. for Aarsdale beliggende Klippeparti, der set fra Havet siges at ligne et Hoved med Krone paa (R). Kaldes ogsaa Kongen. || **Kongen** [*kāŋŋŋ*]. — Kaldes ogsaa Kongehovedet. || **Kongeskansen** [*kāŋaskansen*]. — Skanse ved Kongehavn.

Korrebæk. K 1746—50 kore-bekken; Thurah Kore Bekken; K c. 1770 Korebeck; K 1778 Korrebekken; Falenkamp 1783 Kore-Bekken; Salchow 1813 Korebeck; IpsenK 1839 Korebekken (Tiggerbæk); Mansa 1851 Kure el. Tiggerbæk; Bull 1869 Kørebæk; Vedel BhO p. 295 Kurebækken; I 1922, Trap⁴, Gst Kurebæk. || **Korrehøj** [*kāra'hāj, kāra'hāj*]. K c. 1700 Karrehey; K 1744 Kare Høj; K 1746—50 kore-høj; K 1778 Karehøj; Salchow 1813 Kurebakken; IpsenK 1839 Korrehøj; Mansa 1851 Kurehøj; INM 1880 Korehøj; Vedel BhO p. 268 Kurehøj; AL 1912 Kurehøje (Korra-ell. Korre-); I 1922 Kurehøj [*kārehøj*]; DFS 1906/28 I, DFM 39 p. 176, Trap⁴ Kurrehøj; Gst Kurehøj; P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Korrehøj. — Forleddet kan være det under Gaardnavnet Korreslot i Povlsker S., 682, nævnte Subst. sv. Dial. korra, kurra, f. „større dyg vattenpuss, som saknar aflopp, pöl i närheten af en gödselhög“. I saa Fald er Formen [*kāra*]—den oprindelige, og Formen [*kāra*]—maaske opstaaet ved Tilslutning til Subst. Kurv, bh. [*kār*], m. I Nærh. af Korrehøj er der et Par karakteristiske smaa Lavninger.

Korseng. Lb 1569 Korse engen. — Kirkejord. || **Korshøjevej** [*kārshāja-væŋ*]. — Vejen fra Ibskirke til Svaneke. Se under Korshøj i Svaneke Kbst., 645. || **Korskældet** [*kārskæld*]. I 1922 Korskældet. — Trekantet Areal Ø. for Brændesgd. Subst. Korskælde, der paa Bh. brugtes om et trekantet Hovedtøj, se Elna Mygdal i Turistforen. Aarb. 1926 p. 146.

Kragelund. 1806 Thaarups Bh II 14 Kragelund; I 1922 Kragelund [*kraage-*], Kragelundstykke. — Lille Skov med tilstødende Agerjord S. for Frennegd. || **Krageløkker** [*krå-gø'lykær, krå-gø'lyka, krå-gø'lyka*]. Lb 1569 kraage lycke engenn; I 1922 Krageløkke. — Indhegnede Skov- og Engarealer lige V. for Paradisgde. || **Kragesten**. INM 1880 Kraagesten; Vedel BhO p. 295 Krogestenen; I 1922 Krogesten. — Nu fsv. Bautasten ved Vejen fra Ibskirke til Svaneke. || **Kragestensager**. Lb 1569 krogstens agerenn; INM 1880 Kraagestens-Ageren. || **Kragestenshøj**. INM 1880 Kraagestenshøien; Vedel BhO p. 295 Krogestenshøien. — Forleddet i Kragelund og Krageløkker maa være Fuglenavnet Krage, bh. Kråga, f., da dette Ord som første Sammensætningsled skal ende paa [-ə], se Esp Indl. 83 Fodn. 1. Derimod kan det paa Grund af den manglende Udtaleangivelse ikke ses, om Forleddet i Kragesten er [*krå-gø*]— eller [*krå-ga*]—; i første Tilf. er det Fuglenavnet, i sidste kan det være Subst. Krog. For den første Mulighed taler Parallellen Kragesten i Povlsker S., 682.

Krokaas [*krå-¹kco-z, krå-¹kco-z, yngre grå-¹kco-z*]. I 1922 Krokaas. — Lille Vig ved Listed. Forleddet er maaske Subst. Kro eller Krog. Formen [*grå-¹kco-z*] beror paa Omtydn. til Adj. graa.

Krække [*kræ'kød*]. I 1922 Kræket [*krætjød*]. — Skov ved Munkegd. En neutral -ia-Afledn. af Krak „Kratskov“; jfr. Krække i Ø.-Larsker S., 671.

Kulbrandsgade [*kolbra-ns'ga-da, kol-bransga-da, kalbransga-davæŋ, kol-bransga-da, kalbra-ns'ga-davaj, ga-davæŋ*]. INM 1880, Guide 1886 Kulbrandsgade; I 1922 Kålbrandsgaden; Vejfort 1942 Kuldbrandsgade, Kuldbrandsgadevejen. — Areal paa begge Sider af Vejen fra Nørremark til Kysgd. INM 1880 oplyser: „At denne Gade kaldes „Kulbrandsgade“ skal hidrøre fra, at der her brændtes Trækul“. I nogle Udtaleformer er Forleddet omtydet til Sygdomsnavnet Koldbrand. — G. K.: En Mulighed var vel Manden. oldn. Kolbrandr, der ganske vist ikke er overleveret i Dansk, men kendes fra det øvrige Skandinavien, Island og især fra Danelagen. Men ogsaa i dette Tilfælde maa forudsættes en sekundær Omtydning til Koldbrand.

Kuledave [*kü-¹ladvæ*]. — Mark ved Siden af Kuledavidhus. Kuledave maa være dannet af dette Navn; se iøvrigt under Sylte ndfr.

Kuleren. I 1922 Kulereen. — Markvej ved Langebjerg. Efterleddet er Ren, se Indl. || **Kulestykke** [*kü-¹lestykød*]. I 1922 Kulstykke. — Ved Sylte og S. for Raageskovgd. Kule, se Indl.

Kullen. I 1922 Kullen [ku·linj]. — Lille Bakkeknude S. for Saltholm. Kuld, se Indl.

Kvasehavn [kvasə·ha·un]. I 1922 Kvasehavn. — I Listed. Her var i forrige Aarh. et Kvasebyggeri (R). Subst. Kvase, bh. Kvassa, f. „Baad til Transport af levende Fisk“ (R); Ordet og Tingen er i Danmark ældst paa Bornholm og vistnok overført hertil fra Pommern (se DATl III 232, Thaarup 1839 p. 285 f.).

Kysehøj. I 1922 Kysehøj. — Fsv. Høj ved Kysgd.

Kjælder [kæl·arin]. Nekse Skiftepr 1749 Haure Jord beliggende ved Langeskoe kaldes Kjælder; Nekse Skiftepr 1762 kjælder; I 1922 Kjælder. — Skraaning S. for Klinteby.

Kæmpeløkke [kæmpalyk·an]. I 1922 Kæmpeløkken. — Ved Grisby. Har ifl. R. Navn efter en tidligere Ejer, Hans Morten Kjæmpe.

Kærevang [kæ·ravā·nin, kæ·ravānssty·kød]. I 1922 Kærvangstykket [tjærvang·]. — Bakkedrag ved Sylte ndfr. || Kærevangsegen [kæ·ravānsæ·jøn]. I 1922 Kærvangsegen; BhFisk 1933 p. 11 Kjæragarsæjen. — Stor Eg, der af Fiskerne brugtes som Sømærke. Kær og Vang, se Indl.

Kærlighedsassen [kæ·rlihe·dsaskin]. — Asketræ ved Storehøj ved Vejen oven for Listed; Stammen var krum og brugtes som Bænk (R). || **Kærlighedsstenen** [kæ·rlihe·dsste·nin]. — Ved Landevejen fra Nekse til Ibskirke lige ud for Knarregd.

Køddesten [køda·ste·n]. VSK Kiødsteenen; IpsenK 1839 Kjødsteen; Mansa 1851, Bull 1869 Kjødstenen; I 1922 Køllestén [tjøle·]; DFS 1906/23, DFM 39 p. 176, P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Kjøddasten. — Nu forsvundet Granitblok ved Nørremark. Forleddet er muligvis Subst. Kød, idet Stenen paa Grund af sin rødlige Farve (DFM 39 p. 176) kan have mindet om et Stykke Kød. Udtalen [køda·] med -a er dog paafaldende.

Laalehukken [lɑ·lahøkin]. — Andet Navn paa Skaaren ndfr. Ifl. R. efter en Mand ved Navn Hans Laale [ha·ns lɑ·la].

Lammekulle. I 1922 Lammekullen. — S. for Tyskegd.

Landsager. I 1922 Landsager. — N. for Bertelegd.

Langager [lā·nə·gə·rin, lā·nə·gør]. Lb 1569 Lang agerenn; Skiftepr 1688 Lang ageren, lang Ageren, Lang Ager; I 1922 Långageren. — De moderne Former angaar Jordstykker ved Eskesgd og ved Frennegd. || **Langebjerg** [lā·nə·bjæ·r]. Nekse Skiftepr 1764 lange bierg i Ibskier Sogn; VSK Langebjerg; Gst Langebjerg. || Langebjerg Skov [lā·nə·bjæ·raskawin]. I 1922 Langebjergskov. || **Langedal** [lā·nə·da·l]. Lb 1569 lange daell; Svaneke Skiftepr 1688 Langedahl; Panum 1830 p. 17 Paradiis- og Langedalen; G&N 1937 p. 57 Långedal; Guide 1946 Langedal. — Ved Langebjerg. || Langedalsbæk [lā·nə·da·løbæk·in]. || Langedalsskov [lā·nə·da·lsskawin]. || **Langedræt** [lā·nə·dræt, lā·nə·dræt, lā·nə·dræt]. I 1922 Långedræt. — Tre forskellige Lokaliteter. Dræt, se Indl. || **Langesk** [lā·nə·sk]. Lb 1569 Lang engen. — To forskellige Arealer. || **Langeskov.** Skiftepr 1689 langskou; Nekse Skiftepr 1749 Haure Jord beliggende ved Langeskoe; Nekse Skiftepr 1762 ved lange Skou. — S. for Klinteby. || Langeskovsvej [lā·nəskawsvæ·n]. — Fsv. Vej S. for Klinteby.

Lappebakke [lapabakan]. I 1922 Lappebakken. || **Lappehals** [lapahalsin]. I 1922 Lappehalsen. — Lappebakke er en Skraaning, og Lappehals en Engstrimmel nær ved Lappegd.

Lausbakke. I 1922 Lausbakken. — Ved Tingfogedgd. Maaske Slægten. Lau eller Lou.

Lerjen [lærjan]. I 1922 Lergen [lerjan]. — Agerjord S. for Knarregd. Subst. bh. Lërja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord“ (Esp), jfr. Lerjen i Hasle Kbat., 642.

Lerknald [le·rkna·ln]. I 1922 Lerknalden. — S. for Klinteby. || **Lerskred.** Dom 1646 Nye da. Mag. II 312 Leerstredet; 1683 Deckner 1679—90 Leerskree; K 17. Aarh. Leerschreed; K c. 1700 Leerschrid; K 1746—50 Leerskritt Odden; Thurah, DATl Leer-Krit-Odden; K 1778 Leerskrids-Odden, Leerskritt-Batterie; Falenkamp 1783 Leerskrit-Odde eller Leerskritt; VSK Leerskreds Batterie; Salchow 1813 Leerskrids Odden, Leerskrids-Batterie; Gst Lerskred Batteri. — Ved Kysten. Efterleddet er samme Ord

som sidste Led i Sammensætningerne Fjældskred, Jordskred, Lavineskred, Snøskred, hvor Skred kan betegne en nedstyrtet Masse. || **Lerveje Bakke** [*le-rvæjabakan*]. I 1922 Lervejebakke; Opt 1947 Lervejebakken. — Ved Klinteby. || **Lerveje Ren** [*le-rvæjaren*]. I 1922 Lervejebakker; Opt 1947 Lervejeren. — Ved Lerveje Bakke. Efterleddet er Subst. Ren, se Indl.

Lien [*li-an, (dæn) nærs li-an, li-ød*]. I 1922 Søndre-, Midtøre-, Nørre Lien. — Skraaning S. for Ibskirke, ved Gaarden Østerli. Se Indl. under Li. || **Lieløkke** [*li-ølykan*]. I 1922 Lieløkke [lielytje]. — Skraaning Ø. for Munkegd. Li, se Indl.

Ligstenen [*læ-jsternin*]. Guide 1886 Ligsten; Guide 1914 Ligsten; Gst, I 1922 Listen; DFM 39 p. 176, Guide 1946 Ligstenen. — Stor Sten i Helvedesbakkerne ved en gammel Vej fra Klinteby til Ibskirke. Ifl. Guide 1886 plejede Ligbærerne at sætte Kisten paa denne Sten for at hvile sig efter Gangen op ad Bakkerne. Ifl. gammel Tro maatte Ligkisten ikke stilles direkte paa Jorden (R).

Lilleager. Skiftepr 1688 Lille Ageren. || **Lillebjerg** [*li-la bjæ-rød, li-la'bjæ-r*]. — I Ibsker Højlyng. || **Lillehøj** [*li-la høj, li-la'høj*]. INM 1880 Lillehøj; Bh Fisk 1933 Lillehøj; Gst Lillehøj. || **Lillelund** [*dæn li-la løn*]. I 1922 Lillelund. — To Arealer, det ene et Krat ved Vaseaa, det andet et Stykke Agerjord, hvor der tidligere har været Krat, N. for Paradisgde.

Linkisten [*lin'ki-stan, li-n'ki-stan, læ-j'ki-stan, linæs'ki-stan*]. I 1922 Linkisten; Th Ligkisten, Lindekiste(n). — Klippespalte i Paradisbakkerne Ø. for Gamleborg. Spalten har lodrette Sider og er i begge Ender lukket af Klippeblokke; Dybden er c. 3,75, Bredden c. 1,15 og Længden c. 5 m. Et Sagn fortæller, at en svensk Kvinde med et Barn paa Armen engang skal være omkommet her (R); det er formodentlig dette Sagn, der har givet Anledning til, at Navnet er blevet omdannet til Ligkisten, udt. [*læ-j'ki-stan*]. Ogsaa en Omdannelse til Lindkisten, udt. [*lin'ki-stan*], er let forstaaelig, idet der staar en gammel Lind ved Siden af Spalten. Derfor synes den primære Form at være Linkisten, udt. [*li-n'ki-stan*], et nu ukendt Subst. i Bet. „Kiste til Lintøj“, senere erstattet af det alm. bh. Subst. Linned(s)kiste, der har samme Betydning. || **Linstælene** [*li-nstæ-lana*]. I 1922 Linstællene, Linstelene. — Gamle Hørstykker ved Klinteby. Forleddet er Subst. bh. Lin, n. „Hør“.

Lisebæk [*li-sæbæk*]. K 1746—50 Lise bekken; Thurah Lise-Bekken; DATl Lise Bekken; K 1778 Lisebekken; Falenkamp 1783 Lise-Bekken; IpsenK 1839 Sønderbek (Lisebæk); Vedel BhO p. 295. Lisebækken. — Andet Navn paa Flisebæk og maaske en Omdannelse af dette Navn i Tilslutning til Slægten. Lise, se under Gaardn. Lisøgd og Ellesgd.

Listed Vig. Urne Tilf. t. Thurah Listed Vigen; UrneAdd Listæd Viigen.

Lommen [*lâman*]. I 1922 Lommen. — En nu næsten udjævnet Dal v. Sylte.

Lovebæk. UrneMin Loue-Bekken; Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Løve-Bækken. — KBJ: Forleddet er bh. Lou, Lau „Vand som koges til en Brygning, førend det kommer paa Maltet“ (Esp), glda. logh, low „Vand til Brygning“ (BrN GG 1 318), oldn. logr, m. „flydende Vædske i Alm.“ (Fritzner). I Bet. „Vand til Brygning“ findes Ordet i Stednavne andensteds. I en Indberetn. fra 1743 meddeles, at der straks uden for Korsør Byport findes en Dam, Lov-Søen, hvorfra man henter Vand til The og Øl (Sørø Amts Aarb. VI 54, L. F. la Cour, Korsør p. 8). N. og S. for Skælskør findes to Vandinger, Lovsøer, hvorfra der hentes Vand til Brygning (Friis, Schiel-schiør Kjøbsted 1759 p. 251), og i Slagelse er en Loubæk kendt fra Middelalderen, 1423 (1607 ÆDA IV 241) Loubeckenn, 1448 (1607 ÆDA IV 241) Loubeckenn, o. fl. Gange.

Lunden [*løn*]. I 1922 Lund. — Agerjord Ø. for Klinteby.

Lynggryden [*løngry-dan*]. Th, Guide 1946 Lynggryden. — Andet Navn paa L.-Gryde, se ovfr. under Gryde.

Lyses [*ly-ræs*]. I 1922 Lyses. — Agerjord S. Ø. for Klinteby. Det kan maaske tænkes, at Navnet opr. er Subst. Lyrehus. Se iøvrigt under Lyrby i Ø.-Marie S., 673.

Lænestolen [*lænasto-lin*]. I 1922 Lænestolen. — Stor Sten S.V. for Kirken. Jfr. Sofaen ndr.

Lærredsrenden [*larisrœnan*]. I 1922 Lærredsrenden [*larisreijnan*]. — Her er ifl. I 1922 en Gang strandet et Skib lastet med Lærred.

Lødringebidde. I 1922 Lødringebiddan. — S. for Raageskovgd. Subst. bh. Löddrijng, m. „Drog, daarlig, ussel Person“ (Esp).

Løkken [*lykan*]. I 1922 Paa Løkken, I Løkken, Sønden Løkken [*lytjan*]. — Flere forskellige Arealer.

Løvsalatorpet [*løvsa:la*]. I 1922 Løvsalatorpet. — Eng ved en lille Skov Ø. for Rabækkegd. Forleddet er Subst. Løvsal „større Lysthus eller Løvhytte“, idet Engen er blevet sammenlignet med et Lysthus. Jfr. Løvsalen i Povlsker S., 682.

Maagedamme [*mā-gadama*]. I 1922 Maagedam. — N. for Kaasøgd. || **Maageklippe** [*mā-gklopan*]. || **Maageløkke**. I 1922 Maageløkke. — Ved Maagedamme ovfr.

Maansebakke [*mænsabakan*]. || **Maanseflej** [*mænsaflaj*]. — N. for Aarsdale. Mandsn. Mogens, bh. Maans.

Madvig [*ma-dvœ-jøn*]. BhS XXII 37, P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Madviggen. — Vig lidt S. for Malkværn. Subst. Mad, sv. mat forekommer ikke sjældent som Forled i svenske Navne paa Fiskepladser, se f. Eks. Hellig Sjön. p. 384 ff., OGB III 163, Friberg, Ortnamnen i Kållands Härad p. 67 f. og B. Ohlsson, Blekingskusten p. 214 f. m. Henviisn. Mat-, Madhar i disse Navne maaske den gamle Betydn. „Kødmad“, som Molbech og Feilb. anfører fra forsk. jyske Dialekter. Da det bh. Navn staar i bestemt Form, er det lidet troligt, at det er opstaaet ved Opkaldelse efter det blekingske Fiskerleje Matvik, hvorfra Slægten Madvig har sit Navn; det er da snarest en selvstændig Parallel til det sv. Navn. || **Madvigager** [*ma-dvœ-gør*]. I 1922 Madvigager. — Agerjord S. Ø. for Klinteby, altsaa langt fra Madvig ovfr. Forleddet maa være Slægtn. Madvig, jfr. under Madvigager i Svaneke Kbst., 645.

Majdal [*ma-jda-l*, *ma-jda-lin*]. UK 1802 (1846) May Dalen; IpsenK 1839 Moidal; Mansa 1851 Mai Dal; Bull 1869 Mardal; BhS IV 76, Trap⁴, Gst Majdal; G&N 1930 p. 32 Majdalinj. — Dal i Paradisbakkerne. Subst. Maj, bh. [*ma-j*], m., maaske i Betydn. „nysudsprungne grene, kviste, især af bøg“ (ODS), i Bh. ogsaa anvendt om en enkelt Gren til at mæje med (R). Ifl. R findes i Bh. desuden et Subst. Lyngmaj, der er Navn paa smaa Træer anbragt lodret i de fire Hjørner af et Lynglæs, der skulde „bindes“. Det er muligvis denne Betydn. Maj har her; i Paradisbakkerne har man utvivlsomt hentet Lyng, og i Majdalen vokser Smaakrat, hvor man let kunde finde egnede Træer til Binding af Læssene.

Malkværn [*ma-lkwa-rn*, *malkwa-rn*, *malkwa-rn*]. Ravn 1671 Malquer; BWK 1676 Maalquærn; BWRap Malquærnen, Malquærn; K 17. Aarh. Mallquærren; JSørensen 1704 Malquærnen; Rel 1743 Maltquærn; K 1746—50 Malquærn; Thurah Malquærn, Malt-Qværn; DAtl Maltquærnen, Malquærn; K 1778 Malquærn, Malquærns Odden; VSK Maltequærnen; Salchow 1813 Malquærn, Malqværn; Mansa 1851, Bull 1869 Malqværnen; AL 1912 Malkværn (Malskværn); Trap⁴ Malkværnen, Malkværnskansen; Gst Malkværn. — Klippeskær. Det kan ikke afgøres med Sikkerhed, hvilken af de tre Udtaleformer der er den ældste; de synes alle repræsenterede i de ældste Kilder mellem 1671 og 1750. Mest sandsynligt er det vel, at Navnet er en Parallel til Subst. Malstrøm, hvis Forled hører til Verbet male „male Korn“. I saa Fald kan Formerne [*malt*]- og [*mal*]- forklares ved Omtydn. til Subst. Malkværn, som ved Tab af t i Trekonsonantgruppe vilde blive til Malkværn med kort a. Skæret har ifl. UrneMin faaet Navnet Malkværn, „fordi der løber Vandet, ligesom med en Qværn herom, oven over en Steen Grund“. En anden Forklaring gaar ud paa, at her er „een særdeles hæftig Havsbrusen, som kand høres over een Miil op ad Landet“ (Rel 1743); ifl. DFS 1906/23 lyder denne Brusen „som en fjern Kæmpekværn der maler“. Jfr. Hjalmar Lindroth i Skrifter utg. av Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs Högskola III 49 under Malaren. Samme Navn er det blekingske Malkværn (K 1658 Danm. Kortlægn. Nr. 72 Malquærn, K 1677 Danm. Kortlægn. Nr. 80 Malquærn), Navn paa et Skær ud for Ronneby.

Mandhøj [*manhåj*, *man'håj*]. Lb 1569 Mandhøy; PrI 1624 Mandhø; Svaneke Skiftepr 1707 Mandhøy; Thurah Mandshøi; Skougaard 1804 Mandshøy, Majnshøy; VSK Mandhøj; 1808 Thaarups Bh VII Manhøy; Salchow 1813 Mandehøy, Mandehøjen; Mansa 1851 Mandhøi; INM 1880 Mandhoi; DFS 1929/1 Mandshøj; Gst Mandhøj. — Ifl. INM 1880 en lav Granitbakke af henvend en Tønde Lands Størrelse med Røsegrav og Brandpletter. Her er ifl. Thaarup fundet „Guld og Sølvmyndter og adskillige Krigsvaaben“. Forleddet maa være Subst. Mand; jfr. DS IV 737 under Mandbjærg og DS VII 59 under Mandhøj. Det er vel sandsynligt, at Mand her har Betydn. „Bjergmand, overnaturligt Væsen, som ifl. Folketroen boede i Højen“, saaledes at Navnet bliver ensbetydende med Navne som Troldhøj og Dværghøj; om Mandbjerg i Ø.-Velling S., Middelsom H. fortælles, at der boede Bjergfolk i den, se E. T. Kristensen, Da. Sagn 1. R. I Nr. 50.

Melløkke [*mæ:lykkan*]. I 1922 Mellemløkken. — Ved Listed. || **Melskov** [*mæ:lækaw*]. I 1922 Melskov. — N. for Skovsholm. Glda. mæ:th al „Mellem“.

Midterdal [*metar:da:línj*]. — N. for Puggegd. || **Midterpilt** [*metar:peltínj*, *metarata pell*]. I 1922, G&N 1934 p. 55 Midterpilt; Guide 1946 Midterpelt. — I Paradisbakkerne.

Mikkelager. I 1922 Mikkelageren. — Ved Nyholm. || **Mikkelslund**. Lb 1569 hoss Michels Lundtt; Lb 1569 CodUps Mickils Lund. — Til Døgnegd.

Mikkelsens Hul [*mikjælsens hál*]. I 1922 Mikkelskenes Hul. — Et Kildevæld N.V. for Aspegd. Mikkelskenes er Gen. af et Tiln. Mikkelskan anvendt om en Kvinde, der er eller har været gift med en Mand ved Navn Mikkel(sen).

Misundelsen. BhFisk 1933 p. 10 Misunjelsen. — Fiskegrund ud for Aarsdale.

Morderbuske [*mø:rdarabåskana*]. — Ved Klinteby. Her skal en Mand ved Navn Claus Gage fra Klinteby i 17. Aarh. have overfaldet og dræbt en Uven(R).

Moseeng [*måzaængn*]. I 1922 Mosengen. — Ø. for Rabækkegd.

Moskovseng. I 1922 Moskovsengen. — Ved Raageskovgd. — G. K.: Ser ud som et Tilnavn Moskov, efter den russiske By Moskow, Moskva.

Myrehullet [*my:rahåled*]. — Ved Klinteby. || **Myreskov**. I 1922 Myreskov, Myreskoven. — Agerjord nær ved Myrsager ndfr. || **Myrsager** [*my:raæ:gær*]. I 1922 Myrsager. — V. for Nørremark Hse. || **Myrseng** [*my:raængn*]. — Ved Klinteby. Myr, se Indl.

Møllebakker [*møllébakana*]. VSK Møllebakken. — Ved Nørremark. Her stod tidligere en gammel Stubmølle (R). || **Mølleedal** [*møllæ:da:línj*]. I 1922 Mølle dalen. — En Dal V. for Aarsdale. || **Mølledam**. I 1922 Mølledammen. — Mark ved Knappegd, som tidligere har heddet Møllegd, se under Bebyggelsesnavne. || **Møllekrog**. I 1922 Møllekrogen. — Ved Skovsholm Bæk nær ved Møllestykke ndfr. || **Møllekulle** [*møllækula*]. I 1922 Møllekulle. — Ved Skellet mod Neksø Kbst. || **Møllekulle Stykker** [*møllækulæstykkæn*]. || **Møllestykke** [*møllæstykkæd*]. I 1922 Møllestykket. — Areal paa begge Sider af Skovsholm Bæk. Her har tidligere været en Vandmølle.

Mørkelund [*mårkælæn*, *mårkælæn*]. Svaneke Skiftepr 1686 mørche lund, Mørche Lund; Svaneke Skiftepr 1707 ved Mørkelund; INM 1880 Mørkelund; I 1922 Mørkelund, Mørkelundstykket. — Skov S.V. for Frennegd.

Møserenhøje [*mø:særahåjana*, *mø:sarahåjana*]. — Andet Navn paa Bavnehøj og Sønderhøj Ø. for Brændesgde. || **Møseremose** [*mø:saramåzæn*]. — Mose Ø. for Møserenhøje. Efter Møseregd.

Nasken [*naskínj*]. Guide 1946 Nasken. — En i Paradisbakkerne S. for Bertelegd beliggende stor Sten, som en tidligere Ejer af Naskegd havde udset sig til Ligsten. || **Naskebroen** [*naskæbro:æn*]. Gst Naskebro. — Bro ved Naskegd.

Nifaskaaren [*ni:faskårn*]. — Stedet har ifl. R Navn efter en Damper, der er strandet her. Jfr. iøvrigt Skaaren i Svaneke Kbst., 645.

Niklasehul [*neklajæa hál*]. — Eng N. for Klinteby. || **Niklase Endehul** [*neklasa ænahál*]. — Muligvis spøgende Omdannelse af Niklasehul. || **Niklasekrog**. I 1922 Niklase Krog. — Eng S. for Klinteby. I det midterste Navn er Forleddet Gen. paa -sa af Mandsn. bh. Nikla(s) (af Nicolaus), men i de to andre foreligger Navneformen Niklaj (R).

Nissekrog [*nēsakrå-gin*]. I 1922 Nissekrog. — Lille Vig lige S. for Svenskehavn.

Ni Tønder Land. Lb 1569 en agir kallis IX Tr. landtt IX Tr.

Nydam [*ny-dam*in]. I 1922 Nydam. — N. for Klinteby.

Nørreagre. 26/1 1516 Hüb 52 norre agræ. — Til Frennegd. || **Nørrehul** [*nårə'hål*]. — Andet Navn paa Dinesehul ovfr. || **Nørrehøj** [*nårə'høj*, *nårə'høj*]. — Andet Navn paa Bavnehøj, der ligger lige N. for Sønderhøj. || **Nørrekrog** [*nårə'krå-g*]. — Støder op til Nørrekrog i Bodilsker S., 681. || **Nørreløkke** [*nårə'lyka*]. I 1922 Nørreløkke. — Ved Knappegd og i Listed. || **Nørremark** [*nårə'mu-rk*]. Spec 1761 Nørre-Mark; Ipsen 1866 Nørremark. || **Nørremarkerhavnen** [*nårə'ma-rkaha-wn*]. || **Nørreskov** [*nårə'skaw*]. — Agerjord Ø. for Rabækkegd. || **Nørretorp**. I 1922 Nørretorp. — Eng N. Ø. for Helletsgd. || **Nørrevang** [*nårə'vån*]. I 1922 Nordre Vang, Nørrevang. — Flere forskellige Stykker Agerjord, bl. a. N. for Raageskovsgd, N. for Skovsholm og N. for Helletsgd.

Oddebæk. IpsenK 1839, Bull 1869 Udebæk. — Bæk, der udmunder ved Lerskred.

Offerstenen [*åfårste-nin*]. Trap⁴, DFM 39 p. 176 Offerstenen. — Andet Navn paa Altersten.

Oksemyr [*awsamy-r*, *awsa'my-r*, *awsamy-rn*]. UK 1802 (1846) Oxe Myhre; Bull 1869 Oxe Myre; Guide 1946 Ausamyre. — Sø i Paradisbakkerne.

Onkel og Tante [*onkæl w tante*]. — To Klipper i Bugten ved Aarsdale Havn.

Onsbjerg. Rel 1743 Onsbjerg; Thurah p. 34 Ons-Bjerg; Skougaard 1804 p. 264, Panum 1830 p. 16 Onsbjerg; Esp p. 15 Onsbjär. — Panum og Esp bygger formodentlig paa Skougaard, og denne paa Thurah, hvis Oplysning i dette Tilfælde hviler paa Amtmand Urnes Indberetn. i Rel 1743. Ifl. denne Indberetn. ligger Onsbjerg „paa Lyngen uden for Ibsker Sogn“ nær ved Gamlebjerg; om dette hedder det: „der siges at have staaet i Gamle dage et Slot eller Borg, ligesom og endnu deraf findes nogle Rudera“; heraf kan sluttes, at Gamlebjerg maa være identisk med den nuværende Gamleborg. Da Navnet Onsbjerg ikke nævnes i nogen af Urne uafhængig Kilde, og da Urnes Indberetn. i Rel 1743 ifl. R er mindre omhyggelig end hans øvrige Oplysninger om Bornholm, er det muligt, at det beror paa en Fejlhøring eller en Skrivefejl. Ifl. R er Onsbjerg snarest lig med Jons-høj, en høj Bakke i Povlsker Højlyng nær ved Skellet mod Ibsker S. Hvis Navnet er korrekt, kan Forleddet, ligesom i Onsbjerg i Klemensker S., 661, være Gudenavnet Odin.

Oren [*o-rin*]. I 1922 Oren [*o-rin*]; P. Thorsen Langs Østkysten p. 17 Oren. — Græsbevokset Klippenæs Ø. for Aarsdale. || **Orhøjen** [*or-hå-n*]. I 1922 Orhøjen. || **Orkilden** [*or-kjlan*]. — Orkilden er en Kilde paa Næsset Oren, Orhøjen derimod en høj Klippetop lige N.V. for Aarsdale, c. 400 m fra Oren. Kun ved at antage, at det Areal, paa hvilket Aarsdale nu ligger, opr. har hørt med til Oren, kan vi bringe Orhøjen i topografisk Forbindelse med Oren. Dette Navn er rimeligvis identisk med Subst. or, m., som Rietz anfører fra Skaane i Betydn. „stenlagd grund, stensättning“, og som vistnok er beslægtet med Subst. ora, f. „tåt och stenig skogbacke“ (Västergötland), „stenig vild mark, bevuxen med små trån, enbuskar och ljung; stor skog, urskog“ (Skaane). Rietz og efter ham Falk-Torp Etym. Wb sætter Ordene i Forbindelse med Subst. oldn. urð, f. „Hob af de under et Fjeld derfra nedstyrtede Stene“ (Fritzner), men herimod har J. Sahlgren med Rette indvendt, at rð i Västergötland skulde modsvares af kakuminalt l og ikke af r. I Stedet foreslaar Sahlgren at opfatte ora som et opr. vara, idet o kan være opstaaet af wa ved kombineret u-Ordyd i de obl. Kasus af Ordet (NoB 1919 p. 186 f.); til denne Etymologi slutter sig Mar. Kristensen (NoB 1928 p. 105 ff.), BrN GG I 210, Hellq EO² under ora, DS II p. XV f. under Overdrev, DS VIII 78 under Ure og 168 under Brånere. I dette Navn kan der dog ikke foreligge kombineret u-Omlyd, men derimod Runding af a efter w og paafølgende Bortfald af w, en Mulighed, som ifl. Brøndum-Nielsen ogsaa foreligger ved glda. oræ, se GG I 210 og II 308. En lydhistorisk Parallel er vistnok bh. [*o-l*], m. „Ol, Antal af 80, om Fisk“,

der gaar tilbage til glda. wal, se BrN GG I 259. Or, der synes at forekomme ogsaa i svenske Stednavne, hører sandsynligvis til Verbet væria „værge“, men dets opr. Form og Betydn. er tvivlsom, se Ivar Lundahl, Falbygden By- och Gårdnamn (Göteborgs Högskolas Årsskrift XXXIII) p. 28 ff. og B. Ohlsson, Blekingakusten p. 189 m. Henviisn.

Ormedal [*ør-mada-lin*]. I 1922 Ormedal. — Andet Navn paa Dyndedal. || **Ormehøj** [*ør-mahå-η*]. I 1922 Ormeøj. — N. for Skovsholm. Subst. Orm, formodentlig i Bet. „Hugorm“ (se Esp under Orm).

Ovnen [*ú-nin*]. — En Klippegrotte ved Gamleborg. Kaldes ogsaa Puggeovnen. || **Ovnene** [*ú-nana*]. — Andet Navn paa Ovnøkulerne ndfr. || **Ovneflej** [*ú-naflaj*]. — Tre smaa Skær ud for Ovnene. || **Ovnekulerne** [*ú-naku-larna*]. — Ovnliggende Huler langs Klippekysten ved Gavlhald.

Paa Trappe [*pør-trapa*]. — Skraaning ved Sakhøj, kaldes ogsaa Trappeager. Subst. Trappe anvendes undertiden om trappeformede Skrænter, jfr. Trappen i Allinge-Sandvig Landdistr., 644a, DS I 113 under Trappestykke og DS VI 518 under Trappen.

Pandejernet [*pa-njær-nød*]. — Agerjord S. for Klinteby. Bh. Pandejern „Stegepand“.

Paradisebakkerne [*pa-radisbakæn, pa-radisbakana*]. BWK 1676 Paradis; Rel 1743 Paradies Bakke; K 1746—50 Paradies-Bakken; UrneMin Paradis-Bakkene; Skougaard 1804 Paradies- og Helvedes-Bakkene; VSK Orig Paradis Bakker; VSK Paradiis Bakken; Fra alle Lande 1868 VIII 334 „Paradisebakker“ og „Helvedesbakker“, ogsaa kaldte „Klinton“; Trap⁴ Paradisebakkerne; Gat Paradisebakker. — Den ældste Form Paradisebakken (i Sing.) anvendtes vistnok om en Klippebakke S.V. for Paradisegde, efter hvilke den har Navn. Pluralisformen anvendes paa Stedet om den nærmest ved disse Gaarde liggende Del af Ibsker Højlyng, og af Turister, paa Gat og i lign. Kilder om største Delen af Ibsker Højlyng. Jfr. Helvedesbakkerne ovfr. || **Paradiesdal**. Ingemann De Underjordiske p. 245 Paradiesdalen; Panum 1830 p. 17 Paradiis- og Langedalen. — Maaske Dalen umiddelbart S.Ø. for Paradisegde.

Pebereng [*pøværænæn*]. — Eng Ø. for Sortmulde. Vel Plantenavnet Peber, maaske brugt om Vandpeber, Polygonum Hydropiper.

Skt. Peders Sten. INM 1880 Sct Peders Sten; DFS 1906/23 Sant Peders Sten; P. Thorsen Langs Østkysten p. 34 St. Peders Sten. — To Lokaliteter, den ene en nu fav. Sten med 4 skaalformede Fordybninger og en aflang Ristning, hvilke Mærker ifølge et i INM 1880 meddelt Sagn hidrørte fra, at Sankt Peder en Gang lagde sig paa denne Sten og bad; herved opstod de 4 Huller som Aftryk af hans Knæ og Albuer og Ristningen som Aftryk af hans Stav. Den anden Lokalitet er en Klippe med en Fodsaafigur, der ifl. INM 1880 opfattedes som et Mærke efter Sankt Peders Fod. || **Skt. Peders Stol** [*pør-r'sto-l, sa-ntpør-r'sto-l*]. Opt 1947 Peder Stol. — Ved Klinteby. Jfr. Adams Stol og Lænestolen ovfr. og Sofaen ndfr.

Piledam [*pi-la'dam, pi-ladamin*]. Svaneøke Skiftepr 1686 ved Pile Dammen; I 1922 Piledam. — To Lokaliteter, den ene en Eng ved Ryttergd, den anden en lille Skov Ø. for Skovsholm. || **Pilehul** [*pi-lahå-lød*]. — Lavning ved Akselbjerg. || **Pilehulsbidde**. I 1922 Pilehulsbeddan. || **Pilestykke**. I 1922 Pilestykket. — S. for Stenagd. Trænnavnet Pil.

Pindstenene [*pinste-nana*]. I 1922 Pindstenene. — N. for Sortegd stod tidligere en Gruppe af Bautastene, nu er kun een tilbage. Ordet Pindsten anvendes ifl. R om en slank og spids Bautasten.

Plattebunden [*platabånin*]. BhFisk 1933 p. 10 Plattaboninj. — Fiskegrund. Forleddet er ifl. R Subst. bh. Plat „mindre Del af en Overflade“ (Esp p. 463 under Plån), idet her var Pletter af Sten, Ler og Grus.

Porten [*pør-tin*]. — To lodrette Klipper med en Aabning imellem beliggende i Ibsker Højlyng.

Porten paa Gærdet. BhFisk 1933 p. 10 Portinj paa Gjæred. — Fiskegrund, som har Navn efter sit Med: Skovholmsporten paa et Gærde.

Potterne [*påtana, pätin*]. Guide 1914, I 1922, Gat Potterne. — Tre smaa runde Søer ved Grydedalen. Subst. bh. Pott, m. „Potto“. Jfr. Store- og Lille Gryde, to Søer lidt Ø. for Potterne. Ordet er derefter (for Spøg) op-

fattet som Maalsbestemmelsen Pot, og Halvpotten, Halvpæglen og Pæglene er dannet i Analogi dermed som Navne paa endnu mindre Søer.

Pralehulle [*pra·lə·håla*]. I 1922 Pralahålla. — Ø. for Klinteby, Sted, hvor Kornet voksede særlig højt.

Prædikestolen [*præ·kæsto·līn*]. I 1922 Prækestolen. — Navn paa to Lokaliteter, den ene paa Klippekysten ud for Fred og Ro, den anden en stor Sten mellem Kysgd og Skyttegd.

Præstebakke [*præ·staba·kan*]. I 1922 Præstebakke. — I Paradisbakkerne, ved Præstehals. || **Præstebyske**. Teinnæs præstebøskjed. || **Præsteeng**. I 1922 Præsteengen. — Ved Præstegd. || **Præstegade** [*præ·staga·dan*]. I 1922 Præstegaden. — Del af Landevejen forbi Kirken og Præstegaarden. || **Præstehals** [*præ·stahals·līn*]. I 1922 Præstehalsen. — Dal i Ibsker Højlyng nær ved Præsteboet. || **Præstehave**. Lb 1569 prestens hauffuen, præstehauffuen; Lb 1569 CodUps presthauffuen; KR 1684 preste haven; VSK Præstehaven; 1806 Thaarups Bh II 14 Præstegaardsskoven kaldet Præstehaven; Guide 1886 Præstehaven. — Skoven N. for Kirken. || **Præstekilde** [*præ·stakīlan*]. Gst Præstekilde. — Ved Præstegaarden. || **Præstemyr** [*præ·stamy·rn*]. UK 1802 (1846) Præste Myhre; Bull 1869 Præste Myre; I 1922 Præstemyr. — Ved Præstehals. || **Præsteskov** [*præ·staskawīn*]. 1806 Thaarups Bh II 14 Præstegaardsskoven kaldet Præstehaven.

Puggedal [*pogada·līn*]. I 1922 Pyggedalen. — Dal ved Pugged. Kaldes ogsaa Midterdal. || **Puggekule** [*pogaku·lan*]. I 1922 Pygakulan. — S. for Kodal Hse. || **Puggekule Bidde** [*pogaku·ləbedan*]. I 1922 Pygakulabeddan. || **Puggeovnen** [*pogai·nīn*]. I 1922 Pyggeovnsageren. — To Lokaliteter, af hvilke den ene, en Klippegrotte ved Gamleborg, ogsaa kaldes Ovnen; Forleddet er her Ellipse for Pugged. Den anden er en sv. Jættestue ved Skovsholm Bæk; Forleddet er her Subst. bh. [*pøg*], m. „Troid“, en stærktbojet Sideform til Subst. gl. pūki, m. „Puge, Nisse“ (ODS).

Pumpestykke [*pāmpestykəd*]. I 1922 Pumpestykket. — Jordlod ved Listed.

Pæglene [*pæ·lana*]. I 1922 Pælene; Th Pælene (Pæglene). — To smaa Vandhuller i Paradisbakkerne, nær ved Potterne ovfr., se iøvrigt under dette Navn.

Pærebakke. — Se under Svaneke Kbst., 645. || **Pærehøje** [*pæ·rəhåjana*]. UK 1817 Pærehøj; Mansa 1851 Pærehøi; INM 1880 Pærehøien; Gst Pærehøj. — Nu sløjfede Gravhøje. || **Pæreløkke** [*pæ·rəlykan*]. 18/2 1512 (Vid. 24/2 1512) Pereløkke; 26/1 1516 Hüb 52 Pæra Løckæ; 1530? Hüb 81 perelykenn. — Jord til Frennegd. Formen fra 26/1 1516, hvor Forleddet ender paa -a, tyder paa Mandsn. Per, men Udtaleformen viser Omtydning til Subst. Pære, bh. [*pæ·ra*], i Sæmment. [*pæ·rə*]-, se f. Eks. Esp. p. 331 pærestobba. || **Pæretræslette**. I 1922 Pæretræsletten. — Ved Klinteby.

Raagholt. Th Rogholm. — Ved Skovsholm. Formodentlig Fuglenavnet bh. Råg, m. „Raage“ (Esp).

Rabækkeskov. 1806 Thaarups Bh II 12 Rabeckeskov. — Efter Rabækkegd.

Raggegade [*ragaga·dan*]. I 1922 Rakkergaden eller Kattegaden. — Lille Vej ved Listed. Muligvis af Subst. bh. Raggi (best. Form), m. „Fanden“ (Esp), maaske anvendt som Tilnavn, eller muligvis Subst. Ragg, m. „Las, Klud“ anvendt som Tilnavn. Vejen kaldes ogsaa Kattegade.

Rakkerbane [*rakaraba·nan*]. I 1922 Rakker-Banen, Rakkerebanen. — To Lokaliteter, den ene en Strækning langs Flisebæk, den anden et Areal nær ved Hullenakke. || **Rakkerdal** [*rakarada·līn*]. — I Paradisbakkerne, ved Rakkerhytte ndfr. || **Rakkerhytte** [*rakaraky·tan*]. — Areal i Paradisbakkerne. Forleddet er Subst. bh. Rakkara, m. „Rakker, Natmand“. Navnet har formodentlig oprindelig betegnet en Hytte, hvor der har boet en Rakker.

Ravnebakke [*ra·wnabakan*]. I 1922 Ravnebakke. — Ibsker Højlyngs højeste stejle Klipper. || **Ravnedal** [*ra·wnada·līn*]. DFM 39 p. 176 Ravnedalen; G&N 1930 p. 32 Ravnadälīn; Guide 1946 Ravnedal. — Dal Ø. for Ravnebakke. || **Ravneklipper**. Th Ravneklipper. — Vistnok andet Navn paa Ravnebakke. || **Ravnemyr** [*ra·wnamy·rn*]. I 1922 Ravnemyr. Mose i Ravnedal.

Rendestensklippe [*rənəstə-nəskləpan*]. — Andet Navn paa Guldgrise Hald. Ligger ved en smal sumpet Engstrimmel, som afvander en Mose.

Renehjørne. Opt 1947 Renehjørnet. — Ved Klinteby. Ren, se Indl.

Rokkestenen [*råkə'ste:n*]. IpsenK 1839, Mansa 1851 Rokkesteen; Bull 1869, DFM 39 p. 177, Gst Rokkesten. — Klippeblok i Ibsker Højlyng. Den hviler paa Underlaget paa en saadan Maade, at den kan vippes af en enkelt Mand, se DFM 39 p. 177 f, jfr. ODS under Rokkesten.

Roskaaren [*ro-skårn*]. I 1922 Roskaaren. — Andet Navn paa Skaaren ndfr. Forleddet er Bebyggelsesnavnet R.o.

Ruglække. Lb 1669 Ruglyckenn.

Rullebakke [*ruləbaka*]. I 1922 Rullebakke. — Skraaning S. for Klinteby. Verbet rulle.

Rundeeng [*rənə'æŋ*]. I 1922 Rundeeng [ronja-]. — Ø. for Helvedesbakker. Eng der tidligere var omgivet af Skov.

Rytterbakke [*ry-tarabakan*]. — Bakke S. for Ryttergd. || **Rytterkuld** [*ry-tarakuln*]. K 1746—50 Rytter-kull. — I Helvedesbakkerne nær ved Helletsgd.

Rævedal. Svaneke Skiftepr 1698 Ræffue Dahl; Svaneke Skiftepr 1701 Refuedahl. || **Rævegade** [*ræ-waga-dan*]. I 1922 Rævegaden. — Vejstykke V. for Træbenegd. Rævene plejede ifl. R at benytte denne Vej under deres Strejftog fra Paradisbakkerne mod Nord og Øst. || **Rævehøl**. I 1922 Rævehøl. — I Vaseaa. || **Ræveoddesbakke**. Salchow 1813 Ræveods Bakken. — Vistnok andet Navn paa Bavnehøj ovfr. || **Ræverumpen** [*ræ-waråmpen*]. I 1922 Ræverompen. — Smalt Engdrag ved Klinteby. Subst. Ræverumpe „Rævehale“. || **Rævesaksen** [*ræ-wasa-jøn*]. — Klippespalte i Troldstuerne, hvori Ræve undertiden sætter sig fast og omkommer.

Rødebakke. VSK Orig Røde Bakke; VSK, Bull 1869 Rødebanke.

Rødkørte paa Morten Rasmesa. BhFisk 1933 p. 11 Røsjorta paa Mortin] Rasmesa. — Fiskegrund, som har Navn efter sit Med. Rødkørte er Fiskernes Navn paa 16. Vg, se under Bebyggelsesnavne. Rasmesa er Gen. af Rasmussen og formodentlig Betegnelse for et Hus.

Røgtesæt. BhFisk 1933 p. 10 Røjtesæt. — Fiskegrund nær ved Kysten. Forleddet er Verbet røgte, bh. roita (Esp Till) anvendt om Pasning af Fiskegarn. Navnet staar i Forbindelse med Udtrykket bh. sætta på rojt „sætte Garnene saa nær ved Kysten, at de kan røgtes om Aften“ (R). Efterleddet er Subst. Sæt om Stød, hvor Fiskegarn maa udsættes.

Rømersdal. Guide 1886 Rømersdal. — Slægtsn. Rømer.

Rømmereløkke [*råmaralykan, rømaralykan*]. I 1922 Romereløkken. — Areal N.V. for Raageskovsgd. Her var i gamle Dage Aadselplads. Forleddet er muligvis et Slægtsnavn. Maaske Slægtsn. Rømer, jfr. Rømeregd. i V.-Marie S., 653.

Sadlereagre. I 1922 Sadelmageragreene [salere-]. || **Sadlereengen** [*sa-laræænən*]. — Begge Lokalteter ligger S. for Raageskovsgd ved Skellet mod Neksø Kbst. Ifl. K. Kure overtog Jens Mogensen Sadler Raageskovsgd i 1762.

Saksager [*sa-jsa-gør*]. I 1922 Saxager [Sajs-]. — Ved Sakshøj ndfr. || **Sakshøj** [*sa-jshøj, sa-jshøj, sas'høj, sajers'høj*]. 1806 Thaarups Bh II 12 Saxhøj; INM 1880 Seiershøj; AL 1912 Sajsghøj; Gst Sejrshøj; P. Thorsen Vor Hjemstavns p. 10 Sejrshøj. — Prbv 1889 meddele følgende: „I det bornh. Sprog kaldes den „Sajshøj“, vistnok en skødesløs Udtale af Sejrshøj. Dog er der dem der mener, at Navnet Sajshøj skal hidrøre fra, at Høstfolkene hængte deres Le (bornh. „Sais“) i de Træer, som voksede paa Højen“. Forleddet er rimeligvis Subst. bh. Seis, udt. [*sa-jš*] „Le“ (Esp), laant fra mnty. seise, sêse, f. „Le“, samme Ord som hty. Sense. Omtydningen til det mere oldtidsagtige Sejers- skyldes formodentlig INM 1880; den kan være motiveret ved, at der nær ved Højen laa en Ringvold, se BhS XVIII 2 f.

Savbakken. I 1922 Savbakken. — Ved Bertelegd.

Sibirien [*se'be-riæn*]. — Meget mager Jord ved Rabækkegd.

Sid [*si-dan*]. I 1922 Siden. — To Lavninger, een ved Aspegd og een N.V. for Helletsgd. Subst. bh. Sid, f. „en liden Dal“ (Esp).

Sidager. I 1922 Siager. — S. for Jomfrugd. || **Sidejord** [*si-ajo-r*]. I 1922 Sijord. — Ø. for Helletsugd. Adj. sid „lav“.

Sildeflej [*silaflej*]. — Lille Skær ud for Grisby.

Sillehøj [*selahøj*]. INM 1880 Sillehøj; Vedel BhO p. 268 Sildehøj; I 1922 Sellehøj; Trap⁴, BhS XXI 77 Sildehøj; Guide 1946 Sildehøj. — Vistnok yngre Navn paa Almebjerg. Formodentlig Plantenavnet Selje „Pil“.

Sjalet [*jalad*]. — Trekantet Jordstykke ved Timannegd.

Skaaningebidde. I 1922 Skaaningebidde. — S.V. for Aarsdale. || **Skaaningehøj** [*skaw-ninhøj*]. INM 1880 Skonningehøien eller Skaaningehøien; Gst, Trap⁴ Skaaningehøj. — Gravhøj V. for Aarsdale. || **Skaaningerev** [*skånjare-vød, skåniare-vød*]. Th Skaaningerevet (Skonjerevet). — Fiskeplads ud for Aarsdale.

Skaanshøj [*skaw-nshøj*]. — Vistnok andet Navn paa Skaaningehøj ovfr.

Skaaren [*skårn*]. Guide 1914 Skaaret; I 1922 Skæret [*skårn*], Skaaren; Gst Skaaret. — Klippepynt, der ogsaa kaldes Roskaaren. Se iøvrigt under Skaaren i Svaneke Kbst., 645.

Skadekrog. I 1922 Skaddekrogen [*skaða-*]. — Ved Skovsholm Bæk. Fuglenavnet Skade.

Skarvig [*skarvæ-jæn*]. — Vig S. for Bebyggelsen Fred og Ro. Jfr. under Skarvig i Neksø Kbst., 646.

Skaven [*skawæn* (el. *skawæn?*)]. — S. for Klinteby. Fem. af Adj. bh. skawijn i Betydn. „mager“ om Jordbund, egl. Præt. Part. af Verbet skave, bh. [*skawa*] „skrabe“ (R).

Skiderøstenen [*fi-dæ'ra-uste-nin*]. — Sten i Paradisbakkerne. Her forrettede Folk ofte deres Nødtørft (R).

Skindskvalpekrog [*fi'nswalpekrå-gin*]. || **Skindskvalpenakke** [*fi'nswalpenakan*]. — Lokaliteter ved Kysten nær ved Listed. Se under Skindskvalpe-rende i Ø.-Larsker S., 671.

Skolehøj [*sko-léhøj*]. — Andet Navn paa Mandhøj, der ligger nær ved Ibskirke gamle Skole. || **Skoleskov** [*sko-læskawin*]. — Lille Skov ved Søndre Skole.

Skomagerdam [*sko-ma-garadamin*]. UK 1802 (1846) Skomager Dammen; Antiqv. Ann. IV 380 Skomagerdammen; INM 1880, Guide 1886 Skomagerdam; DFM 39 p. 177 Skomagerdammen. — Eng i Højlyngen.

Skottebakke [*skåtatabakan*]. VSK Skotte Bakken; IpsenK 1839 Skottebakke; Bull 1869 Skotte B. — Andet Navn paa Skotteklint ndfr. || **Skottedal** [*skåtada-l*]. UK 1802 (1846) Skotte Dalen; IpsenK 1839 Skottedal; Mansa 1851 Skotte Dal; Guide 1886, BhS IV 76, Trap⁴, Gst Skottedal. — Ved Skotteklint. || **Skottedam** [*skåtadamin, skåta'dam*]. Rawert 1815 Skottedamsdal; BhS IV 81 Skottedam. — Vandhul ved Skotteklint. || **Skottehulsager.** I 1922 Skotholsager. — S. for Klinteby. || **Skotteklint** [*skåtaklinton, skåta'kli-nt, skåta'kli-ntin*]. UK 1802 (1846) Lille-, Store Skotte Klinten; Mansa 1851 St Skotte Klint; BhS IV 76, Gst Skotteklint. — Klippebakke N. for Klinteby. Efter Skottegd i Klinteby.

Skovbunden. I 1922 Skovbunden. — Agerjord S. for Klinteby. || **Skovdal** [*skawda-lin*]. I 1922 Skovdalen. — S. for Kaasegd. || **Skovdam** [*skaw-damin*]. I 1922 Skovdam. — Andet Navn paa Klintedam. || **Skovhave** [*skawha-wan, skawha-wastykjød*]. 1806 Thaarups Bh II 14 Skovhaven; I 1922 Skovhaven, Skovhavestykket, Skovhaveeng. — Flere forsk. Lokaliteter. || **Skovkrog.** I 1922 Skovkrog. — Agerjord ved Klinteby.

Skredklippen [*skre-kløpan, skri-kløpan*]. I 1922 Skriklippe. — Navn paa en Klippe, hvis skraa Side anvendtes som Rutsjebane, i Bakkerne ved Klinteby. Jfr. under Skredhald i Svaneke Kbst., 645.

Skrivergade. — Se under Bodilsker S., 681.

Skrædderetorpet. I 1922 Skrædderetorpet. — Ø. for Rabækkegd.

Skulken [*skolkin, sku-kin*]. DFM 39 p. 416, Gst Skulken. — Stenblok ved Paradisgd, ifl. Tradition kastet af Trolde efter Ibskirke. Da Stenen ligger i en Kratskov, betyder Navnet, der maa høre til Verbet skulke i den ældre Bet. „skjule sig“, maaske „den der gemmer sig“.

Skylle [*fola*]. BhSoc 1925 (Th), G&N 1932 p. 6 Sijlla. — Klipperene ved Halleuk, alm. benyttet som Badeplads. Navnet er dannet af Verbet skylle.

Skæppelandet [*ʃæpəˈlanəd*]. I 1922 Skæppelandet. — Lille Areal ved Siden af Tøndelandet S. for Kodal.

Sletten [*slætən*]. I 1922 Paa Slættan. — Lavning i Højlyngen. Se Indl. under Slet.

Slingesten [*sliŋəˈstetən*]. INM 1880, BhS IV 78 Slingestenen; Guide 1914 Slingesten (udtales Slingesten); DFM 39 p. 175 Slingesten [*sliŋəˈstetən*]; Gst Slingesten. — En meget stor Stenblok, hvortil knytter sig et Sagn om, at en Troid eller Troidkvinde fra Christiansø skal have slynget den mod Bodilskirke ved Hjælp af en Selvsnor, der efterlod et Mærke i Stenen (INM 1880, DFM 39 p. 174 f.). Omkring Stenen løber en naturlig Fure (se Fotografiet i DFM 39 p. 24), og det er muligvis denne der har givet Anledning til Sagnetets Tilknytning til Stenen. Forleddet er Subst. bh. Slijnga, f. „en Slynge“ eller Verbet bh. slijnga „slynge, kaste med Slynge“ (Esp).

Sløjesæt. BhFisk 1933 p. 10 Sløjesæt. — Forleddet er Verbet bh. sloia „udsætte et eget Slags Garn for at fange Ørreder“ (Esp), Efterleddet Subst. Sæt i Bet. „Sted, hvor Fiskegarn maa udsættes“ (ODS).

Smedeager. I 1922 Smedeager. — Ved Flisbæk. || **Smedebakke**. I 1922 Smedebakken. — Ved Hindsegd. Her har staaet en Smedie. || **Smedehuk** [*smedahøkin*]. I 1922 Smedehuk. — Lille Klippepynt ud for Nørremark.

Smediehøjs Ager. Lb 1569 Smidie høys agerenn. || **Smediehøjs Eng**. Lb 1569 Smidie høys engen.

Smærtehals [*smaˈrtəˈhals*, *smaˈrtəˈhals*, *smaˈrtəˈhals*]. — Lille Klippeknold Ø. for Helvedesbakkerne. Adj. bh. smarter „smækker, smal og tynd, spinkel“ (Esp).

Sobod [*soˈbo*]. I 1922 Sobo=Grisbo. — Ved Lynggårdet, det Sted, hvor man fodrede Soen, mens den gik i Højlyngen (I 1922). Efterleddet er Subst. Bod, bh. [bo·], f., som bl. a. forekommer i Sætningsen Svina-bo, f. „Hytte eller Skuur, hvori Svinene ligge“ (Esp).

Sofaen [*søfan*]. I 1922 Sofaen. — Sofaliggende Klippe ved Klinteby (Opt. 1947). Paa Bh. anvendes Subst. Sofa baade om Sofa og Havebænk. Jfr. Lænestolen ovfr. Kaldes ogsaa Stensofaen.

Soldatermyr [*solˈdaːtəramyːr*]. I 1922 Soldatermyr [soldateremyr]. — I Paradisbakkerne.

Sortager. Lb 1569 Suort agerenn. — Ø. for Guldager ovfr. Se iøvrigt under Sortmulde ndfr. || **Sortebakke** [*swoˈrtəbakən*]. I 1922 Sortebakken. — Ved Nørremark Hse. || Sortebakke Kilde [*swoˈrtəbakəfilja*]. Th Sorthøj Kilde. — Samme Lok. som Sortehølskilde. || **Sortebæk** [*swoˈrtəˈbæk*]. I 1922 Sortebæk. — Et Tilløb til Flisebæk. || **Sortehul** [*swoˈrtəˈhul*, *swoˈrtəˈhul*, *swoˈrtəˈhul*]. I 1922 Sortehul. — Et Tilløb til Flisebæk. || **Sortehul** [*swoˈrtəˈhul*, *swoˈrtəˈhul*]. Guide 1886 Sortehul. — Eng ved Østerli S. for Ibskirke. || **Sortehølsbakke** [*swoˈrtəˈhølsbakən*]. || Sortehølskilde. Guide 1886 Sortehølskilde; Gst Sortehøls Kilde. || Sortehølsstykke. I 1922 Sort Huls Stykket. || **Sortehølsvej** [*swoˈrtəˈhølsvej*]. Vejfort 1942 Sortehølsvejen. || **Sortemyr**. I 1922 Den sorte Myr. — N. for Kaasegd. || **Sorteskaar**. I 1922 Den sorte Skaar. — Lille Klippeodde ud for Grisby. Om Efterleddet se under Skaaren i Svaneke, 645. || **Sortmulde** [*swoˈrtməla*, *swoˈrtəˈməla*, *swoˈrtəməla*]. Svaneke Skiftepr 1701 Sorte Mulle; Thurah Sorte-Mulle, Sortmulde; DAtl III 200 Sorte-Muld; DAtl VI 438 Sortmunde; Skougaard 1804 p. 264 Svårte-Mojlla; 1808 Thaarups Bh VII Sortmulde; INM 1880 Sorte Muld; Guide 1886 Sorte Mulle; G&N 1930 p. 59 Svårtemujlla. — To Arealer S.Ø. for Brændesgde, det ene lidt S.Ø. for Sønderhøj, det andet længere mod S., lige N. for Sylte, begge med dybt sort Muldrag. Paa det førstnævnte Sted er ifl. INM 1880 og Vedel BhO p. 399 fundet en Husplads fra den yngre Jernalder og en Del Guldager. Det er vistnok dette Sted, der omtales hos Thurah p. 66 og i DAtl VI 438, og det maa være det, der i Lb 1569 kaldes Guldager og Sortager. Ogsaa paa det sidstnævnte Sted, som omtales hos Thurah p. 35, i DAtl III 200 og i Skougaard 1804 p. 264, er der fundet Guldager og Spor af en Husplads fra Jernalderen, se Vedel BhO p. 399 f. Navnet Sortmulde er en fem. Afledn. paa -a til Ordforbindelsen

sort+Muld, utvivlsomt i Betydn. „Sted karakteriseret ved sort Muld“. Saadanne Afledninger til Forbindelser bestaaende af (attributivt) Adj. plus Subst. forekommer ikke sjældent i bh. Stednavne, se f. Eks. Bebyggelsesnavnene Rødskorle i Ibsker S., 674, og Rundgumpe i Aaker S., 684, og Naturnavnet Blaaskinde i Rønne Kbst., 641, og andetsteds. Disse Stednavne maa sammenstilles med en bestemt Type af Appellativer, nemlig Dyre- og Plantenavne som bh. Swårthowda, f. „*Plantago lanceolata*“, Tuzenbena, f. „Tusindben“, Twestarta, f. „Ørentvist“, Vidsokka, f. „Hoppe med hvide Sokker“, Gråbena, f. „Dyr med graa Ben, Lus“, og med Proprier som bh. Røjælma, f., Navn til rød Ko med hvid Hjelm, og Röryggja, f., Navn til rød Ko med hvid Ryg; jfr. under Naturnavnene Rødhose i Rutsker S., 662, og Rødtoppehullet i Klemensker S., 661. Proprier af denne Type kendes ogsaa fra Norge, se Hallfrid Christiansen i Norsk Tidsskrift for Sprogvidenskab X p. 331 ff. To af de ældste Eksempler paa denne Navntype er de islandske Haandskriftnavne Fagrskinna og Morkinskinna.

Spindet [*spinæd*]. Svaneke Skiftepr 1698 en Liden Eng vesten Mørckelund Kaldið Spended; Svaneke Skiftepr 1707 2 Læß Engeß kaldeß spindet spindet og spundet. — Subst. bh. Spijn, n. „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe“ (Esp).

Springbakke. VSK Springbakke. — Lige N. for Gamleborg. Jfr. Springbakke i V.-Marie S., 653.

Stabena. K c. 1700 Stabenaæ. — Synes at være Navn paa Skovsholms Bæk. Navnet er tydeligt skrevet, men det er muligt at Forlægget har haft Aabena, som Tegneren har læst galt.

Stagge [*staga*]. I 1922 Stage [*stage*]. — N. for Hallebrøndshøj. Se under Naturnavnet Stage i Ø.-Marie S., 673.

Stenbunden. BhFisk 1933 p. 10 Stenbonninj. — Fiskegrund. || **Stendal** [*ste-nda-lin*]. BhS IV 76 Stendalen; Guide 1914, Gst Stendal; Guide 1946 Stendalen. || **Stenløkker** [*ste-nlykan, ste-nlykarna*]. I 1922 Stenløkkerne. — Ø. for Klinteby. || **Stenmedet** [*ste-nme-dæd*]. BhFisk 1933 p. 11 Stenmeded. — Fiskegrund. Efterleddet er Subst. bh. Mede, n., der ifl. Esp ikke blot anvendes om „visse Gjenstande paa Land, som tjene Sømanden og Fiskeren til Veiledning“, men ogsaa om „selve Stedet paa Søen, som derved er blevet betegnet, saaledes om en Fiskegrund, man har taget Mærke paa“. || **Stensbakke**. Bull 1869 Steensbakken. || **Stenskov** [*ste-nskawin*]. Lb 1569 Stenskouffuen; Svaneke Skiftepr 1707 Mandhøj og steenskouen. || Stenskovseng. Lb 1569 Stenskouffs engen. || **Stensofaen**. Opt 1947 Stensofaen. — Andet Navn paa Sofaen ovfr.

Stofferebakke [*ståfærabakan, ståfærabakan, kre'ståfærabakan*]. — På Strandvejen; efter en Slægt Kristoffer(sen), som boede her (R).

Storeager. Lb 1569 store agerenn, Store agerenn; I 1922 Storager. || **Storehøj** [*sto-ra høj*]. INM 1880 Storehøi; Gst Storhøj; BhFisk 1933 p. 10 Storehøjsjærned; Guide 1946 Storehøj. || **Storelund** [*dæn, sto-ra læn*]. I 1922 Storlund. — S. for Hallebjerg. Nu Agerjord. || **Storeng**. I 1922 Storengen; Opt 1947 Storengen, Storengeren. — N. for Eskesgd.

Stramhasebakke [*stramha-zabakan*]. I 1922 Stramhasebakke. — Den lange og stejle Stigning paa Vejen fra Strandvejen op imod Nørregd. Forleddet er en S sammensætning af Adj. stram og Subst. bh. Hå s, m. „Knæhase“ og af samme Art som det sønderjy. Marknavn Skidenøst „snavset Bagdel“, se Henvisningerne i DS III 320. Det karakteristiske ved disse S sammensætninger er, at Adjektivet ikke er underordnet Substantivet, saaledes som i en alm. S sammensætn. af Typen Skideneng „den snavsede Eng“, men staar i samme Forhold til Subst. som Prædikaten til Subjektet i en Sætn.: (Engen, hvor) Bagdelen (bliver) snavset (naar man gaar der), (Bakken, hvor) Hasen (bliver) stram (naar man gaar op ad den). Jfr. Stramhasebakke i Ø.-Marie S., 673.

Strandvang. I 1922 Strandvangen. — Ø. for Frennegd. || **Strandvej** [*stra-uvæ-ri*]. Salchow 1813 p. 64 Strandvejen fra Nexø til Svannike; Vejfort 1942 Strandvejen.

Stryben [*stri-van*]. I 1922 Den nørre Stribe [*strivan*], Strivan. — Gammel Hulvej ved Listed. Subst. bh. Striva, m., oldn. strjupi, m. „Strube“ (Esp)

Incl. p. 27, 82). Jfr. under Stryben i Sandvig Kbst. 644, og DS VI 361 under Strube.

Styrseng. I 1922 Styrseng. — N. for Munkegd., altsaa langt fra Styrsgd. **Stæregranerne** [*stæragra'narna*]. — Plantage ved Hestekløve, har Navn efter en Mand, der kaldtes Stæren, bh. [*stærin*] (R).

Støtten [*støtan*]. I 1922 Støtten. — Jordlod ved en Sti lidt S. for Listed. Subst. bh. Stätta, f. „Stente“, i Ø.-Herred udtalt [*støta*] (R).

Sukkertoppen [*såkartåpin*]. DFM 39 p. 176 Sukkertoppen. — En høj, foroven tilspidset Sten i Ibsker Højlyng, den ene af de to eller tre Sten, som kaldes Jætteboldene.

Sundet [*sønød*]. — Vandet mellem Maageklippe og Kysten.

Surhulle [*surhåla*]. I 1922 Surhullet [*surhaala*]. — Jordlod ved Listed.

|| **Sursænke** [*sur'sæ'nka*]. I 1922 Sursænke. — To forskellige lave Arealer. Efterleddet er Subst. bh. Sæjnkja, f. „dyndet, sumpet Sted“, jfr. ODS under Sænk. Se iøvrigt under Gaardnavnet Sursænkegd i Knudsker S., 651. Forleddet er Adj. sur anvendt om fugtig Jord.

Svanebakke [*swa'nabakan*]. IpsenK 1839 Svane Bakke; Mansa 1851 Svane B; AL 1912, Gst Svanebakke; I 1922 Svanebakken. — Bakke V. for Svaneke, ogsaa kaldet Jomfrubakken. Maaske efter Svanemølle og Svanegd i Svaneke Kbst., 645. || **Svanestæl** [*swa'nastæ'lin*]. I 1922 Svane-stælinj. — Lille Areal Ø. for Kodal. Maaske Slægtsnavnet Svan.

Svegejord. SkifteJord 1888 Suege Jordstæche. — G. K.: Vel snarest til Subst. Svej, Svaj eller det tilsv. Adj., men uvist i hvilken Betydning; fra Bh. kendes Subst. Svej, m. i Bet. „lang, smidig Kæp“ (ODS), men snarere foreligger vel en af de mere udbredte Betydninger, „Lavning, Bugt, Sving“, eller adjektivisk „bøjet, krummet“. Jfr. I Svejen, Pedersker S., 683, der ligger i en Lavning.

Svendshøj Stykke. I 1922 Svendshøjstk. — Efter Svendshøj i Svaneke Kbst.

Svenskehavn [*swenskaha'wn*]. Gst Svenskehavn; BhFisk 1933 p. 11 Svenskahavn. — Vistnok efter svenske Fiskere, som plejede at lægge til her (R).

Svinekæften [*swi'nakæ'witin*, *swi'nakæ'ftin*]. — Grund ud for Gavlhald. Subst. Svinøkæft „Svinøkæbe“, formodentlig efter Formen. || **Svinemyr** [*swi'namy'rn*]. I 1922 Svinemyr. — I Helvedesbakker.

Sværtinhullet [*swa'r'tin'håled*]. I 1922 Svertinhullet. — Ø. for Koesgd. Subst. Sværtning, bh. Sværtijng, m., Benævnelser paa en sort Hest (Esp). Jfr. Sværtinhullet i Povlsker S., 682.

Sylte [*søltan*]. Lb 1569 sylten, søltenn; PrI 1624 Syllte; Svaneke Skiftepr 1698 Sylten; Skougaard 1804 p. 225, 363 Sylten, Syllten; VSK Orig Sylten; Salchow 1813 Sylteeng; INM 1880 Sylten. || **Syltedals Ager** [*søltoda'ls-a'gærin*]. I 1922 Syltedalsager. — Ved Sylte. || **Syltegrob** [*søltagrå'væn*]. — Vandløb ved Sylte. || **Syltegrøft** [*søltagrå'ftan*]. — Andet Navn paa Syltegrob ovfr. || **Syltekuler** [*søltæki'larna*]. I 1922 Syltekulerne. — Lergrav til Teglværket Sylteværket. Sylte er et forholdsvis lavt Areal V. for Mandhøj, c. 2 km fra Kysten og c. 50—60 m over Havet. Til Stedet knytter sig ifl. DATl III 200 og DFS 1906/23 et navneforklarende Sagn om, at en Trop Kurlændere, som i Oldtiden hjem søgte Bornholm, blev overvundet og „slyttet ned“ her. Navnet maa imidlertid være en Afledn. til Subst. Sylt „flad, lav, fugtig og (i reglen) græsbevokset kyststrækning, der ofte overskyldes af havet“ (ODS), her anvendt om fugtig Eng inde i Landet. Tilsvarende fem. Afledninger paa -a til sammensatte eller usammensatte Substantiver er meget almindelige som Stednavne paa Bh. Som

Eksempler paa Afledninger til usammensatte Subst. kan nævnes: i ubestemt Form Naturnavnene Rise i Nylarsker S., 654, og Stave i Ø.-Larsker S., 671 (til Substantiverne bh. Riz, n. „Krat“ og Staw, m. „Stav“), og i bestemt Form Naturnavnene Busken i Ibsker S., 674, Flejen i Rutsker S., 662, og Skorren i Knudsker S., 651 (til bh. Båska, m. „Busk“, Flej, n. „Skær“ og Skorr, f. „skaaret Klippe“); til sammensatte Subst.: i bestemt Form (der er ikke fundet noget Eks. paa ubest. Form) Bebyggelsesnavnet Palthesten i Allinge Kbst., 643, og Naturnavnene Bordenden og

Dagsværken i Olsker S., 663 (til bh. Palthæst, m. „lille Pandekage“, Boræna, m. „Bordende“ og Dåsvarke, n. „Dagsværk“). I enkelte Tilf. kan en tilsvarende Afledn. dannes til et Verbum, f. Eks. Naturnavnene Skylle i Ibsker S., 674 (til Verbet skylle), og Gaardetitten i Allinge-Sandvig Landstr., 644a (til Verbet titte). Desuden er en hel Del feminine Navne paa -a opstaaet ved Forkortelse af længere Navne, f. Eks. *[snæga]* til Naturnavnet Snæggebjerg i Ø.-Larsker S., 671, Raspan til Bebyggelsesnavnet Rasphuset i Ø.-Larsker S., 671, Marknavnet Kuledava til Kuledavidhuset (sammensat med Øgenavnet Kule-David) i Ibsker S., 674, og en Del mindre sikre Tilfælde som Døvra til Døvredal og Slamra til Slamrebjerg i Bodilsker S., 681. Alle de her eksemplificerede Typer viser, at der paa Bh. er en Tendens til at danne Stednavne ved fem. Afledninger paa -a; den samme Tendens gør sig gældende ved Afledninger til Adjektiver, se under Tykken i Klemensker S., 661, og til Adj. plus Subst., se under Sortmulde ovfr. Endelig maa henvises til Indl. under Hald, Halle.

Sæleklippen [*ʃæ'lakløpan*]. — Flad Klippe i Havet. Dyrenavnet Sæl.

Sønderbæk. K 1746—50 Sønder-bæk; DAtl Sønder Bek; K 1778 Sønderbæk; Falenkamp 1783 Sønder Bek; IpsenK 1839 Sønderbek (Lisebæk); I 1922 Søndre Bæk. || **Sønderhavn** [*sønɾə'ha'wn*]. VSK Søndre Havn; BhFisk 1933 p. 11 Sønre Havn. — Naturlig Havn S. for Aarsdale. || **Sønderhøj** [*sønɾə hāj*]. Gst Sønderhøj. || **Sønderknald** [*sønɾə kna:l*]. — Andet Navn paa Langebjerg. || **Sønderløkke.** I 1922 Sønderløkke. — Ved Lappegd. || **Søndervang.** I 1922 Søndrevang. — Ved Styrsgd.

Tamperdal [*ta'mpærda'l, ta'mpærda'lin, ta'mpærada'lin*]. 1805 Thaarups Bh II 87 Tampealen; BhS IV 76, Trap⁴, Gst Tamperdal. — Dal i Paradisbækkerne. || Tamperdalsmose [*ta'mpærda'lsmäzən, ta'mpærmäzən*]. BhS IV 77 Tamperdalsmosen. || **Tamperklippe** [*ta'mpærkløpan*]. — Stor Klippe lige oven for Tamperdal. || **Tampermyr** [*ta'mpærmy'rən, ta'mpærmy'rən*]. Th Tampermyren. — R har optegnet en stedlig Tradition om, at der var ansat en særlig „Stavnsmand“, der skulde overvaage Retstilstanden i Ibsker Højlyng, hvor Bønderne havde Kvæg gaaende om Sommeren, og som undertiden sammenkaldte Bønderne ved Tamperklippe til Retsmøder, ved hvilke Lovovertrædere blev idømt [*ta'mp*] (Klø). Forudsat at der ligger en historisk Realitet bag ved denne Tradition, kan det tænkes, at den omtalte private Domstol spøgende har været kaldt Tamperret, og at de paa-gældende Lokaliteter har faaet Navn derefter.

Tanten [*tantən*]. — Klippe i Bugten ved Aarsdale Havn; se Onkel og Tante ovfr.

Tattiefleje [*tatiəfləjən*]. — Smaa Skær Øst for Listed; her skal være strandet en tysk Damp, der hed [*tati*] (R).

Teglværksskov. I 1922 Teglværksskov. — I Nærheden af Teglværket Sylteværket.

Tiggerbæk. VSK Tiggebæk; IpsenK 1839 Korebekken (Tiggerbæk); Mansa 1851 Kure el. Tiggerbæk.

Tingstenene. INM 1880 Thingstenene; Vedel BhO p. 268 Thingstenen; Trap⁴ Tingstenen; P. Thorsen Langs Østkysten p. 25 Tingstenene. — Ifl. INM 1880 opr. en Samling af Bautastene, af hvilke kun een er tilbage, men som stod i en Kreds omkring Hvilestenen ved Listed. || Tingstenebække [*tiŋstə'nabakən*]. — Andet Navn paa Hvilestenbakken. Navnet Tingstenene er rimeligvis uoprindeligt og skyldes formodentlig Stenenes kredsformede Opstilling, der kan have foranlediget en urigtig Hypotese om, at her engang er blevet holdt Ting.

Tisevang [*ti'sa vån*]. I 1922 Tisavang. — Ved Tyskøgd. Mandsn. Tis (af Matthias), der ifl. R anvendes som Tilnavn.

Tjærerenden [*ʃæ'rærənən*]. I 1922 Tjærerenden. — I Havet lige S. for Svenskehavn. Det er tænkeligt, at her en Gang er strandet et Skib lastet med Tjære, og at dette har givet Anledning til Navnet. Jfr. Lærredsrenden ovfr.

Topflej. Gst Topflaj. — Skær ved Listed.

Tornløkke. 1806 Thaarups Bh II 12 Tornlykken. — Trænævnet Torn „Tjörn“.

Torperne [*tårpøn*]. I 1922 Torpen. — Eng ved Klinteby. Plur. af Torp, se Indl.

Torshale. VSK Torshale; K. A. Petersen Thor-Sala; Th Thors Sale. — Navnet er paa VSK anbragt lige Syd for Guulhale (se under Gavnhald). Det er rimeligvis sammensat af Mandan. Tor og Subst. Hale anvendt om smal Jordstrimmel, her muligvis om en græsbevokset Kløft. Formen paa VSK kan dog ogsaa repræsentere et Navn paa -halle (se Indl. under Hald), jfr. den ovfr. nævnte Skrivemaade Guulhale, og K. A. Petersen (og efter ham Th) kan have rekonstrueret Udtalen Thor-Sala paa Grundlag af Formen paa VSK i Analogi med Hund-Sala (se Bebyggelsesnavnet Hundshale i Aaker S., 684).

Traneklippe [*tra'nakløpan*, *tra'nakløpan*]. I 1922 Tranklippen. — Ved Kysten nær ved Grisby. Fuglenavnet Trane eller Subst. Tran.

Trapager [*trapa'gør*, *trapa'grana*]. I 1922 Trapager. — Ø. for Rabækged. Kaldes ogsaa Paa Trappe, se ovfr. Udtalen [*trapa*]-maa være sammensat med Stednavnet [(*pø*)-*trapa*], da vi ellers skulde vente [*traps*]-.

Tre Brødre [*tre' brø'ra*]. — Tre Klipper i Bugten N. for Hullenakke. **Tretornestykke.** I 1922 Tretornestykket. — S. for Kodal. Trænnavnet Torn „Tjørn“.

Trinstenebakke [*trenste'nabakan*]. — Ved Listed.

Troidager. INM 1880 Troid-Ageren; I 1922 Troidager. — Ved Listed.

|| **Troidklippe** [*trøjkløpan*]. I 1922 Troidklippe. — Ved Klinteby. || **Troidstuerne** [*trøjstawarna*, *trøjastawarna*]. BHS IV 81 Troidstuerne; Guide 1914, Gst Troidstuer; Guide 1946 Troidstuerne. — I Paradisbakkerne. Klippevæg med Klippeblokke, der danner Huler.

Trommerestene [*trømaraste'nana*]. I 1922 Trommerestene; Guide 1946 Trommerestene. — I Paradisbakkerne. Har ifl. Guide 1946 faaet Navn efter Anders Trommer, der var Trommeslager i den bornh. Militz og tillige Rakker, og som skal have udført sit Rakkerarbejde her.

Træhøj. Salchow 1813 Træhøien. — Andet Navn paa Kanonhøj ovfr. || **Træskaalen** [*træska'lin*]. I 1922 Træskaalen. — Lavning i Lyngen nær ved Kodal. || **Træskaalemyr** [*træska'lamyrn*]. I 1922 Træskålamyrn.

Tværæk. I 1922 Tværæk. — Tilløb til Skovsholm Bæk. || **Tværdal** [*twarda'lin*]. VSK Tverdalen; I 1922 Tverdalen; Guide 1946 Tværdal. — Paa VSK en S. for Tingfogedgd beliggende Dal, der løber i Retningen S.—N., altsaa paa tværs af Bækdalene, i de yngre Kilder en Dal i Helvedsbakkerne, paa tværs af Sprækkedalenes almindelige Retning. || **Tværdrættten** [*twardræten*]. I 1922 Tværdrættten. — Ved Kodal.

Tygesand [*tø'jasa'nin*]. — Stranden ud for Tygegd. || **Tygestykke** [*tø'jastykød*]. I 1922 Tygestykket. — Areal nær ved Tygegd.

Tykken [*tykan*]. I 1922 Tjokan (Tykning). — Et Stykke Agerjord S. for Klinteby, hvor der tidligere har været Krat (R). Se iøvrigt under Tykken i Klemensker S., 661.

Tyvebæk [*tyvabæk'n*]. K 1746—50 Tyve-bekken; K 1778 Tyvebekken; Falenkamp 1783 Tyve-Bekken; IpsenK 1839 Tyve Bekken; Mansa 1851 Tyvebæk; Bull 1869 Tyvsbæk. || **Tyvehul.** DFS 1906/28 I Tyvehullet. || **Tyvekrog** [*tyvakrø'gin*]. — N. for Pyggegd.

Tætterne [*tætarna*]. — Nordligst i Langedal. Plur. af Subst. bh. Tætta, f. „Tæthed“, her formodentlig om tæt Krat. Ifl. R var den nordlige Del af Dalen bevokset med tæt Krat.

Tøndelandet [*tyns'lanød*]. I 1922 Tøndelandet. — Jordlod ved Listed, antagelig af 1 Tønde Lands Størrelse. || **Tøndelandsklippe** [*tyns'lan-skløpan*]. I 1922 Tøndelandsklippen.

Tørvebakke. I 1922 Tørvebakken. — N. for Kaasegd.

Udmarkeskaaren [*u'dma'rkaakårn*]. — Skær lidt S. for Aarsdale. Jfr. Skaaren ovfr. og Skaaren i Svaneke Kbst., 645.

Ulvedamme [*ølvadama'na*]. I 1922 Ulvedammene. — Fordybninger i Klipperne N. for Aarsdale.

Underjordsdalen [*enjo'rsda'lin*]. Guide 1914, Gst Underjordsdal; Guide 1946 Underjordsdalen. — Navn paa to Dale, een S. for Paradisgd, og een, i hvilken den øverste Del af Skovsholm Bæk løber. || **Under-**

jordshullet [*ənəjə'ørshåləd*]. DFM 39 p. 416 Underjordshullet. — To Hulrum dækket af Klippeblokke ved Aarsdale. || **Underjordsklippen** [*ənəjə'ørskløpan*]. — Klippeparti ved Stranden S. for Malkværn. Navnet hænger maaske sammen med Troen paa Underjordsfolket.

Uvejrsodde. K 1746—50, DATl Uveir-Odden; K 1778 Aarsdahls Odden eller Uveirs Odden; Falenkamp 1783 Uveir-Odde.

Vaarsæt. BhFisk 1933 p. 10 Vaarsæt. — Fiskegrund. Efterledet er Subst. Sæt i Betydn. „Sted, hvor Fiskegerne maa udsættes“ (ODS). Navnet betegner aabenbart en Grund, hvor der fiskedes om Foraaret.

Vaddammene [*va'damana*]. I 1922 Vaddammene, Vadammene [var-damen]. — Eng N. for Naskebro.

Vagtbakke. INM 1880 Vagtbakken; I 1922 Vejtebakken ogsaa hørt Vajtbobakken. — Ved Svenskehavn. || **Vagtbodhavn**. Salchow 1813 Wagtbodhavn. — Antagelig lig Svenskehavn.

Valhøj. I 1922 Kirkebakken eller Valhøj. — Ved Skyttegd. Forledet er uvist.

Vandagre [*vana:grana*]. I 1922 Vandagrene. — Ved Køllereg.

Variusejorden [*variūsəjə'ørn*]. Opt 1947 Variusejorden. — Ved Klinteby. Gen. af Slægtsn. Varius (af Olivarius); Jorden har ifl. R tilhørt en Mand i Svaneke ved Navn Olivarius.

Vaseaa [*va:zə'ə:n*]. BWK 1676 Waas Aa; K 1746—50 was-aae; Beg. 19. Aarh. Thaarups Bh IV 178 Vase Aaen, Vaße eller Knoppe Aa; Thaarup 1839 p. 101, 106 Wase-Aaen, Wase-Aaen; Ipsen 1866 Vasebæk, Vasaaa, Vasaaaen; Borrijnh I 107 Vāzaaaen; Gst Vaseaa. — Efter Vasegd, s. d. || **Vasebro** [*va:zəbro'ən*]. 1806 Thaarups Pap Nr. 17 Vasebroen; Ipsen 1866 Vasabroen; Gst Vasebro; Vejfort 1942 Vasabroen. — Bro over Vaseaa. || **Vasehøj**. 1850 (Th) Vasa Høj.

Vassen [*vasiŋ*]. — S. for Klinteby. Subst. bh. Vass „Sted, hvor der vokser Siv“, se iøvrigt under Vassen i Rutsker S., 662.

Ved Egene. Opt 1947 Ved Egerne. — Ved Klinteby. Trænavnet bh. [æʏ], f. „Eg“, Plur. [æʏjər].

Vejen rag. BhFisk 1933 p. 10 Væinj rager. — Fiskegrund, som har Navn efter sit Med: „Norregaarsvæinj fram“; rager er mask. af Adj. bh. råger „lige, ret“; Stedet maa altsaa ligge i Vejens Forlængelse.

Verdens Ende [*va'rdəns əna, vər'dəns'əna*]. I 1922 Verdens Ende. — Den fjerneste Ende af Rabækgeds Jorder.

Vesterbakke. I 1922 Vestre Bakke. — V. for Kaasegd. || **Vesterfløj**. Gst Vesterflaj; Th Vesterflaj. — Klippeskær ved Listed. || **Vesterhøj** [*væstrə'høj*]. — N.V. for Brændesgd. || **Vesterpilt**. G&N 1934 p. 55 Vesterpilt. — Stendynge. || **Vesterskov**. I 1922 Vestre Skov. — Vestlige Del af Skovsholm Skov. || **Vestervang** [*væstrə'vån*]. I 1922 Vestre Vang, Vestrevang. — Flere Arealer.

Viesager. I 1922 Viesager. — Ved Kodal. || **Vieseng** [*vi:əsəŋən*]. Lb 1569 Vies engenn; I 1922 Viesengen. — De moderne Former betegner et Sted S. for Kaasegd. Kollektivet bh. Vie, n. „Samling af Piletræer“.

Villumehøjden. BhFisk 1933 p. 11 Villemahøjden. — Antagelig et Højdedrag i Nærheden af Villumestælen ndfr. Efterledet er Subst. bh. Hoid, f. „Højdedrag“. || **Villumeledet** [*veləmalə'd*]. — Led i Lynggærdet S. for Kodal. || **Villumestælen** [*veləmastə'liŋ*]. I 1922 Vilhelms-Sted [vilemestə'liŋ]. — Areal S. for Kodal. Her har ifl. I 1922 staaet et Hus.

Ørnebakke [*ørnəbakən*]. || **Ørneegen** [*ørnə'æjəm*]. — I Nærheden af Klint, hvor Kongeørne ifl. R har holdt til lige til vor Tid.

Øster-Aabro [*ø'stərə ə'bro*]. || **Østerbæk**. I 1922 Østre Bæk. — Ved Tingfogedgd. || **Østereeng**. I 1922 Østre Eng. — Ø. for Nørregd. || **Østerløkke** [*ø'stərə lykə*]. I 1922 Øster Løkken, Østre Løkke, Østerløkke. — Flere forskellige Arealer. || **Østernakke** [*ø'stərə'naka*]. — Ved Listed. || **Østerpilt** [*ø'stərə pelli*]. I 1922 Østre Pilt; G&N 1934 p. 54 Østrepilt; Guide 1946 Østre Pelt. — Stendynge i Paradisbakkerne. || **Østerskær** [*ø'stərə'jær*]. — Skær ved Listed.

680. SØNDER-HERRED.

Sønder-Herred. 29/3 1335 (1494) sundræheret, sundsheret; 13/4 1565 Hüb 301 sønderherrit; LR 1598 Sønderherrid; BWK 1676 Sønder Herret; ResenK Nexø- eller Sønder Herrit.

Michlings Herred. Arrild Huitfeldts Bispekrønike p. 53 Michlingsherret. — Det vides ikke, hvorfra Huitfeldt har Navnet. Det nævnes efter Omtalen af, at Kongen i 12. Aarh. maatte overlade Ærkebispem en stor Del af Bornholm; Stedet lyder saadan: „Huad Bornholm er anlangendis, er den skiffit i 4. Parter oc Herrider, som i fordm Dage heede Hasleherret, Michlingsherret, Hemmingsherret oc Rodneherret“. Da Hasle H., Hennings H. og Rønne H. er de gl. Navne paa henholdsvis Nørre-, Øster- og Vester-H., maa Michlings H. være Navn paa Sønder-H. Da Huitfeldts Navneformer ofte er fejlagtige, er Navnets Oprindelse ganske uvis. — GK: Formen Michlingsherret kunde sammenstilles med det tre Gange i Sverige forekommende Myckling, der af gl. Former ses at være en S sammensætning af adj. glsv. mykil „stor“ og ænge, n. „Eng“ (Stähle, Ortn. på -inge p. 315); men mere nærliggende var det dog at opfatte den som en Læsefejl for *Mithlingsherret, (ch og th er det ofte umuligt at skelne imellem i Haandskrift); Forleddet i saa Fald at sammenstille med oldn. miðlingr „hvad der ligger i Midten“, ofte brugt som Stedn. (Fritzner), jfr. sv. Dial. melling „Ringfingeren“ (Rietz) og sv. Stedn. Mellinge, som Stähle l. c. 343 nærmest anser for dannet af et Inkolentnavn af beslægtet Oprindelse; et Manden. *Midhlung, svarende til oldn. Tilm. Miðlungur „den mellemste af Søkende“ (Lind Bin), antager Stähle derimod foreligger i forsk. andre sv. Stednavne som Millingstorp og Midhlungsboda (l. c. p. 342). Formelt vilde Tolkningen af Mandsnavne harmonere bedst med det følgende Hemmingsherret; en Tolkning af et appellativisk Mithling „hvad der ligger i Midten“ er vanskelig at motivere rent sagligt, da Herrederne paa Bornholm strækker sig mod hvert af de fire Verdenhjørner, og ingen af dem kan siges at ligge imellem to andre.

BEBYGGELSESNVNE.

Abensund, Gd el Hs. KancBrevb 18/4 1582 Abensund. — GK: Sund forekommer ikke som Led i bh. Gaardnavne, og det laa nærmest at opfatte det som Skrivefejl for Sand, hvilket indgaar i Gaardnavne i Bodilsker, Pedersker og Povlsker Sogne. Maaske et *Aabensand, sigtende til Sandflugten paa Sydskysten.

NATURNAVNE.

Laksedybet [*la'jsadi'vød*]. Borrihnh I 104 Lajsadived; DFS 1906/46 Laisadived. — Dyb S. for Bornholm, hvor der fiskes Laks.

Øle Aa [*ø'læw'n*]. 12/10 1588 (1721 BhS XV 21) Ølleaaen, Ollestrom; BWK 1676 Øel Aaen, Øøel Aa; ResenK Ølle Aa; K c. 1700 Øelaae; K 1746—50 Øl-aaen; Thurah Øl-Aaen; DATl Øl Aaen; UrnøJb Ølaaen, Øle Aaen; Skougaard 1804 p. 234 Øla-Aaen; VSK Øllaaen; Salchow 1813 Øllaae; Mansa 1851 Øle aa; Bull 1869 Ole Aa; G&N 1930 p. 32 Ølaan; Gøt Øle Aa. — Aaen har Navn efter Mosen Ølene i Ø.-Marie S., 673, hvor den har sit Udspring.

681. BODILSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 4. Sg: Gnav-bensgd, Julsgde; 5. Sg: V.-Egesgd, Julsgde; 14. Sg: Ellegd, Læderlappedg; 15. Sg: N.-Bjergegd, Dakkegd; 16. Sg: S.-Bjergegd, Slamrebjerg; 18. Sg: Brusegd, V.-Slamregd; 19. Sg: Munkegd, Ø.-Slamregd; 25. Sg: Hindsegd, Kulekrog; 26. Sg: Agergd, Kroggd; 37. Sg: Gadegd, Lerjegd; 38. Sg: I Skoven, Munkegd.

Bodilsker, S. [*bo'lskar(san)*], **Bodilskirke**, Kirke [*bo'lsk'ærka*]. 29/3 1335 (Lundeb) beati botulphi parrochia; udat. 1401—50 Rep 458 s. Botulphi Sogn; 5/6 1429 sancti Botulfs kirkesogn; 31/5—24/10 1523 Hanserec. 1477—1530 VI 500 sanct Budels; 1528 Hüb 79 ste. Boilds sognenn; 1530? Hüb 84 sanctj Bodels sognenn; 8/9 1555 Hüb 226, 243, 248 Boelsker ðogenn, Bolskersðogenn, Boelsker sogn; Lb 1569 Boels Kircke; LR 1580 Boelskircke, Boelsker Sogen; LR 1585 Boelscher sogn; Mandt 1610 Boelsker Sogen, Boelskier Sogenn; Visitatsb 1616 ecclesia d. Botildæ; PrI 1624 Boelskersogn, boellskersogn; Jb 1625 Boelskier Sogenn; KancBrevb 4/12 1632 Bolskier; Mejer S. Botuls kirche; Jb 1664 Bolscher Sogn; BWK 1676 Boels Kierk; DATl St Bodels Kirke; Bugge 1771 Bodelsker Sogn, Bodels Kirke; Skougaard 1804 p. 271 f. Budelsker, Bols kerka; VSK Orig Boels K; VSK Bøets K; M 1844 Bodilskirke Sogn; Trap⁴ Bodilsker Sogn, Skt. Bodils Kirke; Gst Bodilskirke. — Efter den engelske Helgen Botolphus, se DgP I 154 f. Den moderne Skriveform beror paa en Omtydning til Kvin-denavnet Bodil.

Agergaard (26. Sg). UrneJb Agergd. — Subst. Ager. Gd tilhørte fra 1821 Jakob Peter Agregaard (K. Kure), men han har vel Navn efter Gaarden.

Aspesbakke, Hse (19. og 23. SgPc) [*pæ' aspsbakæ*]. Th Aspesbakke; Postadr 1943 Aspesbakken. — Naturnavnet Aspesbakke.

Bakkekullehus. Opt 1922 Bakke-Kolde Hus. — Det midterste Led synes at være Kulle, se Indl.

Balke, Hse og Hotel [*balkah'zæn, balka, pæ' balka*]. Kb 1744 paa Balcke; K c. 1770 balke; VSK Balke Hse; UdmJb c. 1825, UdmJb 1846 paa Balke; Trap⁴ Balke (Balka); G&N 1929 p. 51 på Balka; Gst Balke, Balka. — En -a-Afledn. af Subst. glda. balk, oldn. bølkr, balkr, m. „Skillevæg, Afdeling“. Ordet anvendes i da. Dialekter bl. a. om Mellemvæg mellem Tørvegrave og om upløjet Jordstrimmel, der danner Skel mellem to Marker. Ifl. AL 1912 bruges Balk paa Bh. som „en gammel Benævnelse for en af Havet sammenskyttet Revle eller Vold af Smaasten og Sand“; denne Betydn. passer godt med den Beskrivelse, som P. Thorsen (Langs Østkysten p. 10) giver af Strandvoldene paa Balke: De bestaar af „vandslidte Sandstenstykker og Grus, som Søen har revet løs og kastet op som lange Revler indover Balkemarken“. Se ivoirigt de med Balke-sammensatte Naturnavne. Om Afledn. paa -a se under Naturnavnet Sylte i Ibsker S., 674.

Balke Mølle [*balkamølan*]. 1751 Udm 1744—67 Balche-Møllen; VSK Balke Hse og Mølle; UK 1816 Balkemøllen; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 Balkemøllen; Gst Balke Ml.

Banken, Hs [*ba'ŋkin*]. Guide 1914, Gst Banken. — Her har ifl. Guide 1914 for en Del Aar siden boet en Falskmøntner. Subst. Bank „Institution til Pengeomsætning.“ Kaldes ogsaa Højvang.

Bjergegaard, N.- og S.- (15.—17. Sg) [*nærs-, sønrs bjæragær*]. PrI 1624 Bierreby; 1647 (Z) Paa Bjerget (17. Sg); Jb 1651 paa Bierget (17. Sg); Svaneke Skiftepr 1686 Paa Bierget; K 1746—50 Bierre-Gde (15.—17. Sg);

UrneNb Bierregd ell. Slamrebiereg, det sidste brugeligst (16. Sg), Bierregd (17. Sg); DATl Biergegd (15.—17. Sg); UrneJb Bierge Gd (16.—17. Sg); VSK Biernegde; VSK Orig Bierregde (15.—17. Sg); Salchow 1813 Biergegd (16.—17. Sg); UK 1816 Søndre Bierregd (16. Sg); M 1844 Nørre Bierregd, Bierregd (16. Sg); Gst Nre, Sr Bjergegd. — Bjerg, se Indl. Ligger paa Slamrebjerg.

Bjergelide, Hs (PræstegdsPc) [*bjærˈraliˌan*]. Guide 1946 Bjerrelide. — Paa Sydsakraaningen af Slamrebjerg. Subst. bh. Lia, f. „Skraaning“, se Indl. under Li.

Bodilsker Højlyng, Hse [*pøˈboˌlskərˈløn̥j̥*]. Trap⁴ Bodilsker Højlyng; Postadr 1943 Bodilsker-Højlyng.

Brandsgaard (34. Sg) [*brɑːnsɡøːr*]. K 1746—50 Brænds Gd; Thurah Brands(gd); UrneNb, DATl Brandsgd; Bugge 1771 Brænds Gd; UrneJb Brands Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Brandsgd. — Slægtsnavnet Brand, Brandt. Gaarden tilhørte en længere Tid midt i 17. Aarh. Lasse Brand (Jb 1661 Laße Brandt, Jb 1664 Laße brand), i 18. Aarh. Peder Jensen Brandt og Jens Pedersen Brandt (K. Kure).

Brandskov Huse. Postadr 1943 Brandskovhuse. — Naturnavnet Brandskov, hvis Forled igen er Ellipse for Brandsgd ovfr.

Brusegaard (18. Sg). Skifte 23/2 1703 (Z) Brusagd; UrneNb Brusegd; UrneJb Bruse Gd; IpsenK 1837 Bruse(gd). — Antagelig Tilnavnet Bruse, som er alm. i Gammeldansk, jfr. oldn. Brúsi.

Brødløsehuset [*brøˈløːzəhuːzəd*]. VSK Orig Brødløse; VSK Brøløse; Guide 1914 Brødløse. — I Bodilsker Højlyng. Navnet anvendes ifl. Guide 1914 kun som Øgenavn. Se iøvrigt under Brødløsegd i Rutsker S., 662.

Buddegaard (24. Sg) [*búðagøːr̥iŋ*]. UrneNb Baddegd ell. Buddegd; UrneJb Budde Gd, skal nok være rettere Boddsegd efter et gammelt Pergaments Kjøbe og Skøde Brev Ao 1617; IpsenK 1839 Bade(gd); Guide 1946 Buddegd. — Slægtsnavnet Budde el. Bodde.

Dækkegaard (15. Sg). Jb 1651 Dachegd; UrneNb Dakkegd; UrneJb Dakke Gd; Salchow 1813 Bakkegd; IpsenK 1839 Dække(gd). — Maaske et Subst. svarende til no. dokk, sv. Dial. dakk, oldn. dökk „Fordybning i Landskabet“, jfr. O. Nielsen i UBl I 329, og Dakhøj, Ulkebøl S, DS VII 250, eller maaske snarere et i Danmark ellers ukendt Slægtsn. Dakke.

Dalsbakke, Hs [*daˈlsˈbaka*]. Postadr⁹, Guide 1946 Dalsbakke.

Drikkeløse, Hs. VSK, Guide 1914 Drikkeløse. — Nær ved Brødløsehuset ovfr. Navnet er sikkert dannet som et Modstykke til dette Navn og anvendes ifl. Guide 1914 kun som Øgenavn. Huset kaldes nu Klippely.

Døvredal Huse. Postadr⁷ Døvredal; Postadr 1943 Døvredal Huse. — Se under Naturnavnet Døvredal.

Døvregearde (10.—11. Sg) [*iː dæˈvra, dæˈvragøːrana*]. Jb 1598 Dowsr; Jb 1606 i Dours; 1614 (Z) i Doure (10. Sg); PrI 1624 Døffre; Kb 1688 i Daure; Kb 1692, 1694 Doure; K 1746—50 Dævre Gde (10.—12. Sg); UrneNb Dævregd; DATl Dævregd; K c. 1770 Døvre; UrneJb Dævre Gd el. Daure; VSK Deuregde; Salchow 1813 Dævregde; UK 1816, M 1844 Døvra; Mansa Døvra Gde; Gst Døvrege. — UrneNb bemærker, at Navnet kommer „af en Dal Dævre-Dal“, se Døvredal under Naturnavne.

Egesgaard (6. Sg) [*æːjæsgøːr*]. C. 1530? Hüb 84 Egisgd; Jb 1598 Egisgd; Jb 1606 Egiißgd; KR 1654 Eegißgd; K 1746—50 Eges Gd; Thurah Eges (gd); UrneNb Egesgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Egesgd. — Glda. eki, n. „Egebevoksning, Egelund“.

Egesgaard, Vester- (5. Sg). Jb 1651 Wester Egis Gd. — Ligger S.V. f. Egesgd, men kendes ellers ikke under dette Navn.

Elisegaard (4. Vg) [*ælisagøːr*]. Kb 1688, Skiftepr 1689 Ellisgd; K 1746—50 Ellese Gd; Neksø Skiftepr 1753 Ellise gd; Thurah Ellese (gd); UrneNb Ellesegd; Bugge 1771 Elsegd; UrneJb Elise Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Elisegd. — Mandsn. Elias i Genitiv. Dette Navn udtales paa Bh. med Tryk paa første Stavelse. I Jb 1625 nævnes som Ejer Elias Ras-mønn, og han havde den endnu 1662 ifl. Jb.

Ellebækken [*iː æləbæk̥iŋ*]. — Ejendom nær Skovgd.

Ellegaard (14. Sg) [*ælagøːr̥iŋ, ælasgøːr*]. Kb 1688, 1692 Ellet; K 1746—50,

Thurah, UrneNb, UrneJb I Ellet; VSK Ellegd; Salchow 1813 I Ellet; M 1844, Gst Ellegd. — Oprindeligt et Præpositionsnavn: I Ellet, af Subst. bh. Alle, n. „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp).

Enekrog, Hse (27. og 29. SgPc). [*v' enekrã'gin*]. Postadr9 Enekrogen; Gst Enekrog. — Naturnavnet Enekrogen.

Engbro. Th Engbrohus; Postadr 1943 Engbro Huse; Guide 1946 Engbro. — Engbro, se under Naturnavne.

Engegaard, Lille- (28. Sg) [*li'la ænagø'rr*]. K 1746—50 Enge-Gde (27.—28. Sg); UrneNb Engesgd (27.—28. Sg); UrneJb Enge Gd (27.—28. Sg); VSK Lille Engegd; Salchow 1813 Engegde (27.—28. Sg); M 1844 Lille Engegd; Gst Lle Engegd.

Engegaard, Store- (30. Sg) [*sto'ra ænagø'rr*]. Kb 1689 i Engene; K 1746—50 Enge Gd; Thurah Enge(gd); UrneNb i Engene; DAtl Engegd; UrneJb i Engen el. Enge Gd; VSK Store Engegd; Salchow 1813 Engegd; M 1844 Store Engegd; Gst Ste Engegd.

Fløjgærde, Hse. Postadr 1943 Fløjgærde. — Naturnavnet Fløjgærde.

Fuglesang, Hs (1.SgPc). Postadr9, Guide 1914, Gst Fuglsang. — Se under Fuglesangsgd i Ibsker S., 674.

Fælled, Hse. Guide 1914 Fælled; Postadr 1943 Fælled-Huse. — Andet Navn paa Sladdermark ndfr. Fælled, se Indl.

Gadeby, Gde og Hse (8.—9. Sg) [*ga'daby*]. Jb 1651 Guddegd (9. Sg); K 1746—50 Gade-Bye (6.—9. Sg); UrneNb i Gadebye el. Gadebye (7.—9. Sg); Bugge 1771 Gadebye (7.—9. Sg); UrneJb I Gadebye; VSK, Salchow 1813 Gadebye; M 1844 Gadebygd; Gst Gadeby. — Se under Naturnavnet Gaden.

Gadeby Mølle [*ga'daby'mølan*]. Guide 1914 Gadeby Mølle.

Gadegaard (37. Sg) [*ga'dagø'rin*]. KR 1654 Gadgd; 1710 Dok Bh 1682—1804 Gadegd; IpsenK 1839 i Kirkebye (Gade(gd)); M 1844, Gst Gadegd.

Gamleborg, Gd [*gamlebår*]. Postadr9, Bh Vejviser 1944 Gamleborg. — I Skrivergade nær ved Gamleborg i Paradisbakkerne, se under Naturnavne i Ibsker S., 674.

Gildesbo, fsv. Hs. 1651 (Th) Gilleszbo; KR 1654 Gilliðhuset; 1710 Dok Bh 1682—1804 Gildes Huuðet; Th Gildesbo. — Se under Gildesbo i Knudsker S., 651.

Gnavbensaard (4. Sg). UrneNb Gravbeens Gd; UrneJb Gnaubens Gd; IpsenK 1839 Graubens (Gd). — Snarest et Tilnavn Gnavben af spottende Karakter, i Betydn. „Person, som gnaver Ben, ikke har tilstrækkeligt Forraad af Kød“.

Gryet, Gde og Hus. Postadr 1943, Guide 1946 Gryet. — Naturnavnet Gryet.

Græsløkke. 1833 (Th) Græsløkken.

Halle, Hs (16. SgPc) [*pø' ha'la*]. Postadr 1943 Hallene; Guide 1946 Hallede. — Naturnavnet Halle.

Hallegaard, Store- og Lille- (3. og 12. Sg) [*sto'ra-, li'la ha'lagø'rr*]. KR 1654 Ved Halle; UrneNb Store Hallegd, paa Hallene; UrneJb Store Halle Gd, Paa Hallene; VSK Store Haldegd, Lille Halvegd; VSK Orig Lille Haldegd; Salchow 1813 Store Hallegd, paa Hallene; M 1844 Store-, Lille Hallegd; Gst Ste-, Lle Hallegd. — Hald, se Indl.

Hindsegaard (25. Sg) [*hinsagø'rin*]. UrneNb Hinsegd; UrneJb Hintze Gd; VSK Hinzegd; IpsenK 1839 Hintse(gd); Guide 1946 Hintzegd. — Mandsnavnet Hintze, Henze (DgP). I Lb 1569 nævnes Hintze Galtis gd (saal. Cod. Ups.) i Sognet. I nyere Tid forekommer Hintze ogsaa som Slægtsnavn paa Bh.

Hjernesmedjen [*jø'rnasmedjan, jø'rnasmedøns*]. — Hus, tidligere Smede-ejendom, i Landevejshjørnet ved Kannikegd Station.

Honningsposen, Hs [*hønuspåzan*]. — Naturnavnet Honningsposen.

Hundsemyre, Hse og Jernbanehpl. [*hønsa'my'ra*]. BhLdejd 1876, Trap⁴, Postadr 1943 Hundsemyre. — Naturnavnet Hundsemyre.

I Dalen, Hs [*v' da'lin*]. — I Nordenden af Døvedal.

I Skoven (38. Sg) [*v' skøvin*]. Kb 1689 i schouen; Skiftepr 1690 i skoufuen; K 1746—50 I Skoven; Thurah i Skoven; UrneNb i Skoven ell. og Munkegd;

UrneJb i Skoven el. Munkegd; Salchow 1813, M 1844, Gst I Skoven. **Julsgaarde** (4.—5. Sg) [*jy'legwara*]. KR 1654 Juelsgd; Skiftepr 1681 Juhlsgd; Kb 1688 Hiulsgd; Kb 1694 Juulsgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Juls Gde; UrneNb Juls Gd (5. Sg); DATl Iulsgd; Bugge 1771 Iuulsgde; UrneJb Juls Gd (5. Sg); VSK Iuelsgde; Salchow 1813 Iuulsgde; IpsenK 1839 Juule, Juulsgd; M 1844 Juulsgd; Gst Julsgde. — Slægtsnavnet Jul; Jb 1624 nævnes som Ejer Jenns Juul paa 5. Sg; han havde den allerede 1610 (Z), og ifl. FT 1801 ejes s. Gd af Anders Andersen Juul.

Kaasehus [*kø'zahwzød*]. — Hus paa Fælled. Slægtsn. Kaas.

Kannikegaard, Store- (15. Vg og 10. Vg) [*kanikagawr(in)*]. Lb 1569 Canickegd; KancBrevb 25/9 1580 Canickegd; KR 1654 Canickegd, Lille Canickegd; Regnsk 1662 Canickegd; Jb 1662 Lille Canichegd (10. Vg); Jb 1664 Lille Canichegd; Ravn 1671 den store Kannikegd; Jb 1687 Stoere Canickegd; Kb 1688 lille-, store Kanichegd; Skiftepr 1688 stoere Kannichegd; Skiftepr 1691 Canichegd, stoere canichegd; K 1746—50 Store-, Lille Canike Gd; Thurah Store-, Lille Kanike(gd); UrneNb Store-, Lille Cannekegd; UrneJb Store Caniche Gd, Lille Canike Gd; VSK Store-, Lille Kannikegd; Salchow 1813 Store-, Lille Canickegd; M 1844 Store-, Lille Kannikegd; Gst Ste Kannikegd. — Gd laa i Middelalderen under Domkapitlet i Lund (Trap⁴). Lille- og St.-Kannikegd sammenlagdes ifl. Bevilling af 22/4 1826 (Z). Af Subst. Kannik.

Kannikegærderet, Hse [*i' kanikagawrød*]. Guide 1886 Kannikegærde og Kannikekjæret (udt. -gjæret); Postadr⁹ Kannikegærde; Trap⁴ Kannikegærde; Gst Kannikegærde. — Naturnavnet Kannikegærde, som har Navn efter Kannikegd.

Katteslet (1. Vg med Parceller) [*kataslæt*]. — Egnen omkring Kattesletsgd.

Kattesletsgaard (1. Vg) [*kataslætsgawrin*, i dagl. Tale ofte *katagawrin*]. Jb 1651 Kattesletz Gd; KR 1654 Kattesletgd; Jb 1658 Katte Slætte Gd; Jb 1661 Katte Slet Gd; Jb 1662 Kattesletgd; Jb 1664 Kattesletzgd; 1671 (Z) Kadslegd; 1684 (Jb 1687) Katlesgd; Skiftepr 1690 Kattesletsgd; K 1746—50 Katte-Slette Gd; Thurah Katte slætte(gd); UrneNb Kattesletsgd; UrneJb Katteslets Gd; VSK Katteskelsgd; VSK Orig Kattesletsgd; Salchow 1813, M 1844 Kattesletsgd; Gst Katteslet Gd. — Et Tilnavn Slet forekommer undertiden, f. Eks. 1586 Oluf Slett i Aaker (Hüb 499), og Z vil formode, at Katteslet er et heraf dannet Øgenavn. Forøvrigt kunde Katteslet være et Øgenavn med Bet. „Kattedrab“, jfr. glde. manslæt „Manddrab“. Mere nærliggende er det dog at antage at Forleddet er Naturnavnet Katteslet, selv om dette kunde tænkes at være sekundært i Forhold til Gaardnavnet. I saa Fald er andet Led Subst. Slæt „Rydning“, jfr. Gunnar Knudsen i Saga och Sed 1938 p. 59.

Kattesletsmølle. UrneJb Katteslets-Mølle; 1836 Thaarups Pap. Nr. 19 Kattesletsmøllen; Ipsen 1866 Kattemølle; Bull 1869 Katteslet M. — Efter Kattesletsgd ovfr.

Kirkebo, Lille- og Store- (12. og 13. Vg) [*lila-, stora kyrkabo(gawr)*, *-kyrkabo(gawr)*]. Lb 1569 omtaler „ett kirkeboell“ og „ett kirkebo“; KR 1654 Kircheboet, det andet Kircheboe; Jb 1661, Jb 1662 Kircheboet, Kircheboe; Jb 1664, Kb 1688 Kircheboet; K 1746—50 Kirke-boe; Thurah Kirkeboe; UrneNb Et Kirkeboe; DATl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Kirkeboe; M 1844 Kirkebo; Gst Lle-, Ste Kirkebo; Postadr 1943 Østre- og Vestre Kirkebo. — Kirkebo, se Indl. Medregnes til Kirkeby.

Kirkeby (37.—39. Sg, 12.—13. Vg). K 1746—50 Kirke-Bye; UrneNb, DATl, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Kirkebye.

Kirkemølle. UK 1816, Th Kirkemøllen. — Lige S. for Præstegaarden.

Kirsæløkke. — Se Kysæløkke.

Klippedam, Hs [*kløpsdam*]. Postadr 1943 Klippedam.

Krampehuset. KR 1656 Krampehusett. — Maaske af et Slægtsnavn, se Krampegd i Pedersker S., 683.

Kroggaard (26. Sg) [*krå'gawwrin*]. UrneNb Krog-Gd; IpsenK 1839 Kroge(gd); Postadr 1869 Kraggd; Guide 1946 Kroggd. — UrneNb bemærker, at Gd ligger paa en Krog. Maaske dog snarere Slægtsnavnet Krag; en

Jens Kragh i Langedeby, Bodilsker S. nævnes 27/3 1590 (Thurah p. 173).

Krusegaard, Lille- (2. Vg) [*lilja krú'zagø'r*]. KR 1654 Krusgd; Jb 1658 Krusegd; Jb 1661, Jb 1662 Krusegd; Jb 1664 Krusegd; K 1746—50 Lillekruse Gd; Thurah Lille Kruse(gd); UrneNb Lille Krusegd; UrneJb Lille Kruse Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Krusegd; Gst Lile Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse; i Jb 1625 opføres Anders Kruse som Ejer af en Vg i Sognet.

Krusegaard, Store- (36. Sg) [*sto'ra krú'zagø'r*, alm. blot *krú'zagø'rinj*]. Lb 1569 Krusegd; Jb 1651 Krusegd, Krusegd; KR 1654 Krusegd; Skiftepr 1690, 1710 Dok Bh 1682—1804 Krusegd; K 1746—50 Kruse-Gd; Thurah Kruse(gd); UrneNb Krusegd; DATl Krusegd; UrneJb Kruse Gd; VSK Store Krusegd; Salchow 1813 Krusegd; M 1844 Store Krusegd; Gst Ste Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse. Jb 1598 nævner som Ejer Peder Kruse, og 1617 tilhørte den Jep Kruse (Z).

Kulekrog (25. Sg). 1830'erne (Th) Kulekrogen. — Subst. Kule „Grav, Grube“, eller Kuld, se Indl. Begge Muligheder passer med Naturforholdene. Th opfører fra en Kilde fra 1843 tre andre Navne paa Gaarden: Knaln, Koln og Kuln; de to sidste Former kunde maaske tyde paa Subst. Kuld, men Navnet er iøvrigt ganske usikkert.

Kyllingegaard (11. Vg) [*kyllingagø'rinj*]. KancBrevb 12/6 1607 og 21/5 1608 Kiøllinggd; 1632 (Jb 1687) Kyllinge Gd; Jb 1651, KR 1654 Kyllinggd; Jb 1658 Kyllinggd; Jb 1661, 1662, 1664, 1687, 1691, UrneNb Kyllinggd; UrneJb Kyllinge Gd; VSK, M 1844, Gst Kyllinggd. — Urne Nb forklarer Navnet „af en fordum beboer Kyllinge-Svend“; i saa Fald foreligger snarere et Øgenavn end et egentligt Slægtsnavn. Gd regnes alm. til Stenseby.

Kyseløkke, Hs. Guide 1914, Postadr⁹ Kirsøløkke; Gst Kirselykke. — Naturnavnet Kyseløkke.

Kølleregaard (35. Sg) [*køllara-*, *køllaragø'rinj*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kiøllere Gd; Thurah Kiøllere(gd); UrneNb Kiølleregd; UrneJb Kiøller Gd; VSK Køllergd; Salchow 1813 Kjøllergd; M 1844 Kiøllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Kjøller. Tilhørte omkr. 1700 Sandemanden Rasmus Kjøller, derefter Sønnen Ole (Rasmussen) K., nævnt 1740, derefter Bent Olsen K. (1767—1800) og 1800 Rasmus Bentsen K. (Z); 1801 Bendt Rasmussen K., 1825 Rasmus Bentsen K. og 1880 Bendt K. (K. Kure).

Langedeby (23.—26. Sg og 5.—9. Vg) [*långadaby*; i Povlsker ogsaa *långaraby*]. Lb 1569 Langende by; 7/7 1578 (Afskr. Ny kgl. Saml. 398e fol.) langede bye, Langede bye; PrI 1624 Langedeby; 1647 (Z) Landeby; KR 1654 langedebye; 1662 (Jb 1687) Langeby, Langedeby; 1668 (Jb 1687) Langerede Bye gaarden; 1684 (Jb 1687) Langere bye, Langgere bye; Jb 1687 Langedeby; Kb 1688 Langrebye; Skiftepr 1690 langedebye, Langede-Bye; K 1746—50 Langede-Bye; UrneNb I Langedebye (6.—9. Vg); DATl Langedebye; UrneJb I Langedebye (6.—9. Vg); Skougaard 1804 Langedeby kaldes nu ogsaa Langereby; VSK Langede-Bye; Salchow 1813 Langedebye (24.—26. Sg, 6.—9. Vg); Thaarup 1839 Langeredebye; M 1844 Langede Bye; Gst Langede By. — Forleddet er Adj. lang, men m. H. til Efterleddet vakler Formerne mellem -ende, -ede og -rede, og det er ganske usikkert, hvilken der er den oprindelige.

Lavegaard (23. Sg). UrneNb Lauegd; UrneJb Laue Gd; VSK Lavegd; Salchow 1813 Lauegd (22.—23. Sg); IpsenK 1839 Lauegd). — Mandsn. Lave. I Jb 1624 opføres som Ejer Anders Lavebenn, der i Jb 1625, muligvis fejlagtigt, kaldes Anders Lauritzen. En Laffue Hanssen i Langedeby nævnes 27/3 1590 (Thurah p. 173).

Lavestæl (22. Sg). 1739 (Th) Law Stæel; UrneNb Laue-Stæl; UrneJb Laue Stæl; Salchow 1813 Lauegd (22.—23. Sg); IpsenK 1839 Laue Stæl: 1857 (Z) Love Stæl. — Ifl. UrneNb en Stæl, hvis Ejer bor i Nekso. Mandsn. Lave.

Lerjegaard (37. Sg). K. Kure Lærjegd; Oplysning fra Otto Rohmann 1947 Larjegaarinj. — Af Naturnavnet Lerjen, s. d.

Lillegaard (2. Sg) [*liljagø'r*]. Kb 1690 lillegd; K 1746—50 Lille Gd; UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK Lilliegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd.

Lindesgaard. 18. Aarh. (Th) Lindesgd. — Anses af Th for at være en af Gaardene i Langedeby.

Lovsgaard (6. Vg). VSK Lovsgd. — Slægtsnavnet Loft.

Læderlappegaard (14. Sg) [*lærlapagørin*]. — Andet Navn paa Ellegd. Forleddet er muligvis et Øgenavn.

Løvhøj, Gd (34. SgPc). Postadr9, Guide 1914, Gst Løvhøj. — Naturnavnet Leverhøj.

Markmannaegaard (17. Sg) [*markmanagørin*]. — Slægtsnavnet Markmann. Gd tilhørte i Slutn. af 18. Aarh. Jørgen Markmann (K. Kure).

Mejerigaden, Hse. Bh Vejviser 1944 Mejerigaden.

Munkegaard (19. Sg). UrneNb Slamre ell. og Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. I Jordebøgerne opføres som Ejere 1658—62 Hans Munch, 1689—1727 Morten Munk og 1741 Jesper Mortensen Munch.

Munkegaard (38. Sg). UrneNb i Skoven ell. og Munkegd; UrneJb i Skouen el. Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Ejere: Jb 1598, 1606 Hans Munk; Jb 1625 Peder Munk; Jb 1658 Elle Munk, der vel er lig med den i Jb 1662 opførte Oele Munch, som endnu i Jb 1696 anføres som Ejer. Derefter nævnes Peder Ollufsen Munch og Hans Pedersen Munch, død 1759 (K. Kure).

Munkehuset [*monkahuset*]. — Hus S. for St.-Kannikegd. Efter en Kvinde ved Navn Karen Munch.

Myregaard (5. Vg). UrneNb Myregd; UrneJb Myre Gd; Salchow 1813 Myregd, en Stæl til Nexø; IpsenK 1839 Myre(gd). — Nedlagt; dens Plads (Matr. Nr. 51) tyder ikke paa, at Forleddet kan være Myr „Mose“; muligt derfor Slægtsnavnet Myre.

Paa Lyngen, Hse. Jb 1739, 1767 Udm 1744—67 paa Lyngen. — Navn paa Bodilsker Højlyng ovfr.

Pilegaard, Lille- (7. Sg) [*lilla pīlagør*]. 1739 Komm 1738 Pillegd; K 1746—50 Pille Gd; Thurah Pile(gd); Bugge 1771 Pillegd; UrneJb Pile Gd; Salchow 1813 Pilegd; UK 1816 Lille Pilegd; M 1844 Pilegd; Gst Lie Pilegd. — Trænavnet Pil eller maaske Slægtsnavnet Pil; Lars Hansen Piil ejede den 1803—05 (Z).

Pilegaard, Store- (33. Sg) [*stora pīlagør*, alm. blot *pīlagørin*]. Kb 1688 i Pilene; Skiftepr 1700 i Pillene; Kb 1716 i Pilene; K 1746—50 Pile Gd; Thurah Pile(gd); UrneNb Pilegd; DATl Pillegd; UrneJb, VSK, Salchow 1813 Pilegd; M 1844 Store Pilegd; Gst Ste Pilegd. — De ældste Former viser, at Forleddet er Trænavnet Pil. Gd. ejedes 1772 af Jesper Andersen Piil (Z), der kan have faaet sit Tilnavn fra Gaardnavnet.

Pilemølle, Ml og Jernbanehpl. [*pīlamølan*]; som Navn paa Jernbaneholdepladsen: *pīlamøla*]. Th Pilemølle(n); Gst, Postadr 1943 Pilemølle. — Ved St.-Pilegd.

Pæregaard (27. Sg) [*pæregørin*]. Jb 1682 (Z) Pæregd; UrneJb Enge Gd el. Pæregd; VSK Pæregd; Ibsen K 1839 Pære(gd); M 1844, Gst Pæregd. — Subst. Pære.

Sandegaard (29. Sg) [*sanaagørin*]. Jb 1651 paa Sandenn; K 1746—50 Sande Gd; Thurah Sande(gd); UrneNb, DATl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand, bh. [*san*], m. (Esp Indl p. 68).

Skimlen, Hse [*(pøv) semlan*]. Guide 1946 Skimlen. — Naturnavnet Skimlen.

Skovgaard (1. Sg) [*skawgørin*]. K 1746—50 Skou-Gd; Thurah Skov(gd); UrneNb, UrneJb Skougd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd.

Skovridergaard. JbRgsk 1661 Skouff Ridergd. — Uvist hvilken Gd der har baaret Navnet.

Skrivergaden, Hse [*skriivaragadan*]. Postadr 1943 Skrivergaden. — Naturnavnet Skrivergade.

Sladdermark, Hse [*sladdermark, sladdermarkshüzön*]. UK 1816, Mansa 1851, Guide 1886 Sladdermark; Guide 1914 Sladdermark eller Fæled; Gst, Postadr 1943 Sladdermark. — Ifl. Guide 1914 er Fæled den almindeligste Betegnelse, medens Sladdermark anvendes som Øgenavn. Subst. Sladder.

Slamrebjerg, Gd (16. Sg) og Hse. UrneNb Bjerregd ell. Slamrebjerg,

det sidste brugeligst; IpsenK 1839 Slamrebjerg; Gst Slamrebjerg (Hse); Postadr 1943 Slamrebjerg (Hse); Bh Vejviser 1944 Slamrabjerg. — Naturnavnet Slamrebjerg, som er dannet efter Slamregaard ndr.

Slamregaard, V.-, Ø.- og S.-, Gde (18., 19. og 21. Sg) og Hse [*slamra-gawrana*, *ø'stra-*, *væstræ slamragawr*, *i slamra*]. 1620 (Z) I Slamre; PrI 1624 Slamre; K 1746—50 I Slamre (18. Sg), Slamre-Gde (18.—21. Sg); UrneNb Slamre (19.—21. Sg); DATl Slamregd (18.—21. Sg); K c. 1770, Bugge 1771 Slamre (18.—21. Sg); UrneJb Slamre (19.—21. Sg); VSK, Salchow 1813 Slamregde (18.—21. Sg); IpsenK 1839 i Slamre (19.—21. Sg); M 1844 Vestr-, Østre-, Søndre Slamregd; Gst Vr, Nrø Slamregd, Slamre. — Da alle Sammensætninger har Slamra- med Vokalen a, kan Forleddet ikke være Vb. bh. slamra, da. slamre „ramle, skramle, passiare, sludre“, da vi saa skulde have Sammensætninger paa Slamre-, og heller ikke kan det være det tilsvarende Subst. Slammer „Passiar, Sludder“. Derimod kunde der foreligge et Slægtsnavn *Slamre, som godt kunde staa i Forbindelse med det nævnte Vb. slamra, paa samme Maade som oldn. fóstri „Postersøn“ hører til Vb. fóstra, og Jørsalafari til Vb. fara. Til Sammensætningen bh. [*slamragawr*] er i saa Fald dannet et Femininumord Slamra, ligesom f. Eks. Døvra af Døvredal.

Slamrehus (20. Sg) [*slamra'hú'z*]. Guide 1914, Postadr 1946 Slamrehus; K. Kure Nordre Slamregd.

Slamrehøj, Gd (17. SgPc) [*slamra'håj*]. Postadr9 Slamrehøj; Th Slamrahøj.

Smedehave, Hs [*smedaha'van*]. Postadr9, Guide 1914, Gst Smedehave.

— Naturnavnet Smedehave.

Sortegaard (32. Sg). VSK Sortegd. — Maaske Slægtsn. Sort.

Sortehuse. VSK Sorte Huuse; Wilster 1808 Sortehuus. — V. for Sortegd.

Stenseby (31.—32. Sg, 11. Vg) [*stænsaby*, *stænsaby*]. Lb 1569 sted-nisse by; PrI 1624 Stenißby; KR 1654 Stenißebye; Skiftepr 1681 SteenBebye; 1687 Deckner 1679—90, Skiftepr 1687 steenißebye; Kb 1688 Stenißebye; K 1746—50 Stense-Bye; UrneNb Steensebye; DATl, UrneJb Stensebye; Skougaard 1804 Stennissaby; VSK Steensbye; VSK Orig Stensebye; Salchow 1813 Steensbye; M 1844 Steensebygd; Gst Stenseby. — Formen fra 1569 kunde tyde paa en Sammensætning af Sted og Næs; men Ordet Sted kendes ellers kun i Dialektformen [*sta*] (Esp Indl. p. 15), hvilket ikke stemmer med Udtaleformens Vokal. En Mulighed var derimod ænyda. sted „Ambolt“, oldn. steði, glsv. stæþ, der i Bh. har Formen stāw, et Ord man ogsaa har villet finde som Forled i Navnet Stevns (O. Nielsen i UBI I 187). Men de ret jævne Terrænforhold paa Stedet taler ikke for denne Tolkning. Det er muligt, at Ordet Sten, der paa Bh. udtales *st'en*, har kunnet faa Vokalforkortelse i Sammensætning, og at der foreligger et *Stendusby, hvormed vilde stemme, at 31. Sg er lagt klods op ad en Jættestue fra Oldtiden, kaldet Bønnestene, og at der lige N. for 11. Vg ogsaa ligger en Jættestue. Om en parallel Udvikling af Stendys(se), Stendus se Stendes [*sdæns*] i Sottrup S., DS VII 49, og Stendos [*sdændos*] i Egen S., DS VII 339.

Straakilde, Mejeri. Th Straakilde. — Efter Naturnavnet Straabrønd.

Svalsbæk, Hse (2. SgPc) [*i swa'ls'bæk*]. Postadr9, Bh Vejviser 1944 Svalsbæk. — Naturnavnet Svalsbæk.

Tornegaard (3. Vg) [*to'rnagawrin*]. Jb 1651 Tordengd, thornegd; KR 1654, Jb 1658 Tornegd; Jb 1661, Jb 1662 Thornegd; Jb 1664 Tornegd; 1685 (Jb 1687) Thorne(gd); Kb 1688 tornegd; K 1746—50 Torne Gd; Thurah Torne(gd); UrneNb Tornegd; UrneJb Torne Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Tornegd. — Subst. Torn.

Trekroner [*tre'kronær*]. — Nu fsv. Hus med Bolig for tre Koner.

Vandtappergaard (13. Sg) [*vantaparagawrin*]. Kb 1712 Vantappergd; K 1746—50 (Kopi 1796) Wandtapper Gd; Thurah Vandtapper(gd); Urne Nb Vantappergd; Bugge 1771 Vandraper Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Vandtappergd. — Bh. Vanntappara „Skypompe, Vandhvirvel“ (Esp); jfr. jy. vandtap „Skypumpe“ (Feilb.). Navnet maa vel skyldes en Begivenhed, hvor Gd er blevet ødelagt af en Skypumpe.

Vibehuset [*vi'vahú'zæd*]. Postadr9 Vibehuset. — Paa Balke. Slægtsn. Vibe.

Væggeløse (39. Sg) [*vægdalø-za*]. UK 1816 Wæggeløs; M 1844 Væggeløs; Gst Væggeløse. — En -a-Afledn. til Adj. væggeløs „uden Vægge“. Navnet hidrører vel fra en Periode, hvor Vedligeholdelsen har været mangelfuld. Jfr. m. Hens. til Orddannelsen Naturnavnet Tykken i Klemensker S., 661.

Nyere Navne paa Gde og Huse (hovedsagelig yngre end 1900): Aavang, Aldersro, Annaemnde (12. VgPc), Arbejdslyst, Balkelund, Birkelund (28. SgPc), Birkely (28. SgPc), Bjergly, Bjergsmnde (3. SgPc), Brandsmnde, Bækkehús, Bækkeoft (1. SgPc), Bøgelund (38. SgPc), Dalsøj, Danevang (30. SgPc), Dyndekilde (28. SgPc), Egelund, Egely, Ellebo (28. SgPc), Ellekilde (35. SgPc), Enghave, Engholm, Englyst, Engvang (6. VgPc), Fredenslund (6. SgPc), Frøkenlyst, Granly (10. SgPc), Gryetsvang, Grønnevang (2. SgPc), Hintzesmnde, Hjortshøj (9. SgPc), Hytten (21. SgPc), Højsted, Højvang (29. SgPc og KirkePc), Ipsensmnde, Jensensmnde, Kannikely (10. og 15. VgPc), Klippely, Landlyst (17. SgPc), Lienlund (29. SgPc), Lillebo (33. SgPc), Lilleje, (39. SgPc), Lillehave, Lillevang (33. SgPc), Lindholm (PræstegdPc), Lynghøj, Lyngtoft, Marthasmnde, Morgenro, Mosevang (35. SgPc), Myresmnde, Møllebo, Nysted, Nyvang, Nørregaard, Pilehøj (6. SgPc), Pilely (33. SgPc), Pilelyst, Pilevang (33. SgPc), Rosvang, Sejersmnde (6. SgPc), Signesmnde (21. SgPc), Skovfryd, Skovholt, Skovly (19. SgPc), Skovly, Lille-, Skovshøj (33. SgPc), Slamrely, Solhøj (30. SgPc), Soltøft (34. SgPc), Solvang, Stenhøj, Svalehøj (30. SgPc), Sølyst, Tofthøj, Torshøj (7. SgPc), Vangsbo (13. VgPc), Vennerslyst, Vesterly (30. SgPc).

NATURNAVNE.

Aadalen [*ɑˈdaˌlin*]. — Ved Øle Aa.

Aakrogen. DFS 1906/46 Aakrogen.

Aasen [*ɑˈziŋ*]. — To Lokaliteter, et Stykke Agerjord ved Døvre og en Vej paa en Grusaas ved Langedeby. Aas, se Indl.

Amaliekilde. Guide 1914, Gst Amaliekilde.

Anhøje Bakke [*aˈnø̂ja baka, aˈnø̂ja baka, aˈnø̂jabakan*]. — Skraaning paa Vejen S. for Anhøje i Povlsker S., 682, s. d. || **Anhøje Bæk**. UK 1802 Eenhøie Bækken; MK 1804 Anhøie Bækken; IpsenK 1839 Anhøiebæk; Mansa 1851, Bull 1869 Eenhøiebæk; Gst Anhøj Bæk. — Efter Udspringet nær ved Anhøje i Povlsker S., 682.

Askekilde [*askəˈkɪla*]. Ipsen 1866 Askekilde; AL 1912 Askekijilla. — Kilde ved Hallegd Skov. Trænavnet Ask. || **Askelundseng**. 1833 (Th) Askelundsengen.

Aspebakke [*aspəbakən*]. || **Aspekkov** [*aspəsskawɪŋ*]. — Kollektivet Aspe „Aspelund“.

Baddisletter [*badiˈslətər*]. — Skovbevokset flad Mark.

Balke [*balka*]. — Stort Areal ved Kysten med lyngklædte Strandvolde. Kaldes ogsaa Balke Mark. Se iøvrigt under Bebyggelsesnavnet Balke. || **Balke Bugt** [*balkabäktən*]. Th Balkabugt. — Bugten ud for Balke. Kaldes af Fiskerne Hunderynken. || **Balke Havn** [*balka haˈvən*]. Salchow 1813 Balkehavn. || **Balke Led**. 1810 (Th) Balkaledet. || **Balke Lyng** [*balkaløŋɪŋ*]. — Lyngstrækning ved Balke. Subst. Lyng i Bet. „lyngbevokset Areal“. || **Balke Mark** [*balkamarˌkən*]. 1721 Komm 1715—24 Balckemark; K 1746—50, Salchow 1813 Balke-Udmark; K 1778, 1799 Thaarups Bh III 155 Balke; MK 1817 Balke Marken; M 1844 Balkemarken; Mansa 1851 Balkemark. || **Balkesanden** [*balkasaˈnɪŋ*]. — Sandstrækning N. for Melaa; i nyeste Tid bruges Navnet ogsaa om Sandstrækningen S. for Melaa hen mod Snøgebæk; dette Areal regnedes tidligere aldrig til Balke, men hed Snøgebæk Sandflugt. Balke naaede i gl. Tid mod V. kun til Møllen, mod S. kun til Melaa (R). Se iøvrigt under Bebyggelsesnavnet Balke. || **Balke Strand**. Ipsen 1866 Balkestrand.

Bavnehøj [*baˈvneˌhøj*]. BhS XXI 59 Bavnehøj. — Paa Slamrebjerg.

Bergstedtsvej [*bærstædsvaj*]. — Vej i Højlyngen. Sandsynligvis efter Lærer Bergstedt i Bodilsker, der bl. a. har skrevet „Bornholms Flora“ 1883.

Bindebomme [*binəbø̂ma*]. — Mellem Skovgd og Hallegd. Afledn. af

Subst. bh. **Bijnnebomm**, m. „spiltovsliignende Indretning til at binde Heste i, ved Samlingspladser i Skove o. lign. Steder“ (R).

Bjergevejen [bjæ'raævæn]. Vejfort 1942 Bjerrevejen. — Vejen over Slamrebjerg til Højlyngen. Jfr. Skrivergade ndfr.

Bjornsrumpe [bjø'rsråmpa]. BhS XXI 89 Bjørns rompa. — Jordstrimmel, der strækker sig ind i Pedersker S., 683. Mandsn. Bjørn og Subst. Rumppe „Hale“ i topografisk Anvendelse.

Blaakulle. Lb 1569 Blaakulle; Lb 1569 CodUps Blakullir; KR 1654 samme Ager, som Michell Anderbøn i Kirckeboet bruger, och kaldið det i Landebogen Blaakulle. — Se under Blaakulle i Ø.-Marie S., 673.

Blaaskinde [blø'fina]. Neksø Skiftepr 1753 i Eng kaldet Blaskinde, Blaaskinde, Blaaskiinde. — Nu lavtliggende Ager ved Slamregde. Se under Blaaskinde i Rønne Kbst., 641.

Bodilsker Lyng [bo'lskærløŋ]. Th Bodilsker Højlyng. — Det alm. Navn paa Bodilsker Plantage. || **Bodilsker Mose** [bo'lskærmåzan]. 1859 (Th) Bodilsker Mose; Ipsen 1866 Bodilsker Mose; Guide 1886 Bodilsker Mose. || **Bodilsker Plantage**. Guide 1914, DFM 39 p. 178 Bodilsker Plantage; Trap⁴ Bodilsker Pl.

Bonedam. UrneNb Bonde-Dammen. || **Bondemose** [bo'namåzan]. — Støder op til Bondemose i Neksø Kbst., 646.

Bottelække [bøtalykæn].

Brandestælen [bra'nastævlin]. — Støder op til Brandestæl i Neksø Kbst., 646, se dette. || **Brandskov** [bra'nskøw]. 1805 ThaarupBh II 30 Brandsgaardsskoven; DFS 1906/23 Brandskov; Gst Brandsskov. — Ved Skellet mod Pedersker S. Efter Gaardnavnet Brandsgd.

Broager [bro'ægær]. — Ved Broeng ndfr. || **Broeng** [bro'æŋŋ]. Lb 1569 Bro engenn. — Ved Østre-Slamrevej.

Brødløse [brø'lø'za]. DFS 1906/23 Brødløseled(d)et; DFS 1931/1 Brøløsal; BhTid 6/2 1919 Brøløsa Led, Brøløsa Pælt. — Opdyrket Lyngjord N. for Skovgd. Efter Bebyggelsen Brødløsehuset.

?**Buggeeng**. Lb 1569 Bugg engenn. — Maaske Slægtsn. Bugge.

Bukhøj. Lb 1569 Bockhøye engen; KR 1654 Buchøi. — I Kannikøgærde. Dyrenavnet Buk, bh. Bokk „Hannen hos Geder og Raadyr“ (R).

Bundløs [bånlø'z]. — Ager med fugtig Undergrund.

Bykuler. Neksø Skiftepr 1745 Norden byekulerne; Neksø Skiftepr 1753 østen Byekulerne, østen Byekullerne. — Lergrave i Langedeby ved Skellet mod Neksø. Her havde Neksøboerne Ret til at hente Ler. Subst. Kule, se Indl.

Byske [bøzføð]. — Agerjord. Byske, se Indl. Udtalen maa være fejl-agtig for [bøzføð].

Bækstykke. Th Beckstykket.

Bønnestene [bønæst'ænan]. INM 1875, DFS 1906/23, Trap⁴ Bønnestene. — Jættestue ved Stenseby. Forleddet synes at være Subst. Bønne, bh. [bønæ] (R), muligvis et Minde om Offer (se DFM 39 p. 90 ff.).

Daleng [da'læŋŋ]. 1833 (Th) Dahlengen. || **Dalevej** [da'lævævæn]. Vejfort 1942 Dalevejen. — Ved Døvedal. || **Dalshøj** [da'ls'håj].

Damager [dama'ægær]. — Ved St.-Kannikegd. || **Dameng** [damæŋŋ]. || **Damlække** [damlykæn]. || **Damshoved** [damshøvd]. Ipsen 1866 Damshoud. Opdyrket Eng i Hallegd Skov. || **Damstykke** [damstyføð]. || **Damtorn** [damto'rniŋ, damto'rnanæ]. — Pluralisformen var Navn paa en Gruppe Tjørne, som nu er forsvundet, Singularisformen er nu Navn paa Agerjorden, hvor Tjørnene stod. Ved Stedet er et lille Vandhul.

Dans [væstræ-, ø'stræ da'ns]. — Agerjord ved Stenseby. Det er næppe sandsynligt, at her tidligere har været en Danseplads (se herom H. Grüner Nielsen i DSt 1918 p. 119 ff. og Kai Uldall i Fortid og Nutid VIII 131 ff.), da Skovgildespladsen laa ved Lyngvad, og den egentlige Gildesplads paa Bh. kaldes Gjillevåjl (se Esp og BhS XVI 182). Snarere kan det tænkes, at her tidligere har staaet en Kreds af Sten, idet en saadan Stenkreds i Rø S., 664, kaldes Stendansen; Navnet hidrører i saa Fald fra, at man har opfattet Stenene som opstillet til Dans.

?**Divelsmoderen**. KR 1654 hoes diffuils Moderen. — Forleddet synes at være nty. Düwel „Djævel“. Jfr. Divelsmoder i Ø.-Marie S., 673.

Djævlebidden [*dæ'wlabedan*, *gæ'wlabedan*]. — Areal, der hører til Ø.-Slamregd. Sidste Led er Subst. Bidde, se Indl. || **Djævlestykke** [*dæ'wlastyk*]. — Agerjord.

Drikkeløse [*drekalo'za*]. — Opdyrket Lyngjord, som vistnok har Navn efter Bebyggelsen Drikkeløse.

Dybedam [*dī'vø'dam*]. — Lille Dam.

Dynderne [*dynarna*]. — Ved Kannikegd. Best. Form Plur. af Subst. bh. Dyng, f. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord“ (R) eller af et svagt Femininumord Dyngja med samme Betydn. Det sidstnævnte Ord foreligger i Naturnavnet Dynde i Rutsker S., 662. || **Dynddal** [*dyn-da'lin*]. Ipsen 1866 Dynddalen. — Subst. bh. Dyng, f. „Dyndeng, Lavning med vaad, dyndet Jord“. || **Dyndekilde** [*dynə'kila*, *dyna'kilar*]. — Lav Agerjord ved Skellet mod Povlsker S., 682. Forleddet er ifl. den første Udtaleform bh. Dyngja, f., ifl. den anden bh. Dyng, f., se under Dynderne ovfr.

Dyreager [*dý'raa'gør*]. — Subst. Dyr anvendt spec. om Hjorte. Stedet ligger ved Hjortebakke og Hjortedal.

Dysjen [*døzjan*]. Guide 1886 Dyssen. — Træbevokset Klippeskrænt med moderne Stenbrud paa Sydøstsiden af Slamrøbjerg. || **Dysjebakke**. H. C. Ørsted og L. Esmarch, Beretn. om Undersøgelser over Bornholms Mineralrige II (1820) Dysjebakken; 1891 (Th) Døesjebakkaijn. — Andet Navn paa Dysjen ovfr. || **Dysjedam**. Ipsen 1866 Dyssje Dammen. — Dam ved Dysjen. Subst. Dysse, bh. Døzja, f. „opkastet større Stenbunke“, maaske opr. om en Samling af nedstyrtede Sten ved Foden af Skrænten (R).

Dødingegabet [*dö'ngə'vød*]. — S. for Kirken, efter een Meddeler det Sted, hvor Pederskervejen løb igennem et Krat lige S.V. for Kirken, efter en anden Meddeler et Gab gennem en S.Ø. for Kirken beliggende Krat- og Skovbevoksning, hvorigenem Degnen, som paastaas at have boet paa St.-Kirkebogd S.V. for Kirken, kunde se Ligtog, der øst- og sydøstfra nærmede sig Kirken, saa tidligt, at han lige kunde naa op til Kirken, før Begravelsen begyndte. Forleddet er Subst. bh. Döing, m. „afdød Person, Lig“. Se iøvrigt under Dødingegab i Nylarsker S., 654.

Døvre [*dæ'wra*]. G&N 1939 p. 53 Dæwra. — Egnen omkring Døvregde. Navnet er maaske opstaaet ved, at Forleddet i Døvregde og i Døvredal er opfattet som et Stednavn. || **Døvredal** [*dæ'wra'da'l*, *dæ'wrada'lin*]. 1705 (Th) Døferdahl; K 1746—50 Dæwre-Dallen; 1763 UrneAdd Døvre Dal; UrneJb Dævre Dal; Salchow 1813 Dævredal, Dævredalen; Mansa 1851 Døvra Dal; Gst Døvredal. — Plantenavnet Døvre, bh. [*dæ'wra*], m. „Dodder, Camelina sativa“, se Esp under Dæwra, ODS under Dodder og Jenssen-Tusch p. 47. || **Døvrepilt** [*dæ'wra'peltin*]. VSK Døvrepilt; IpsenK 1839 Døvrepilt; INM 1875 Døvrapilt; BhTid 27/2 1919 Døvrapelt; Gst Døvrepilt. — Flad Stenrøse med kegleformet Stvdyng beliggende c. 3 km N.V. for Døvredal, ud for den eneste gamle Vej tværs over Dalen. Efterleddet er Pilt, se Indl., og Navnet Ellipse for *Døvredals Pilt.

Elle [*æləd*]. — Ellekrat, kaldes ogsaa Pæreellet. Subst. Elle „Ellekrat“ (jfr. Esp under Älle). || **Ellebakke** [*æləbakən*]. — Kratbevokset Bakke. || **Elleløkke** [*æləlykən*]. — Aske- og Elleskov. || **Ellesager** [*æləsa'gør*]. — Subst. Elle.

Elna [*ælna*]. DFS 1906/23 Hans & Elna. — Stor Sten. Se under Hans ndfr.

Enehøj [*e'nə'høj*]. INM 1875 En sløjfet Høi eller Stenrøse kaldet „Enehøi“. — N.Ø. for Skovgd. || **Enekrogen** [*e'nəkrə'gin*]. Ipsen 1866 Enekrogen. — Subst. bh. Ene, n. „Enekrat“ (Esp).

Engager [*æna'gør*]. || **Engbro** [*æna'bro'n*]. Gst Engbro. || **Engedam** [*æna'dam*]. MK 1804 Engedam.

Faareager [*fə'raa'gør*]. — Subst. bh. Fåraåger, m. „langt fra Gaarden liggende Havrejord, som for en stor Del benyttedes som Græsgang for Faar“ (R). || **Faarebro** [*fə'rabro'n*, *fə'rabro'arna*]. Ipsen 1866, Th, Gst Faarebro. — En Faarebro bestod i gamle Dage ofte af nogle store Sten væltet ned i Aæn (R).

Finnekrogene [*finəkrə'gana*]. AL 1912 Fijn(n)akrogijn. — Agerjord N. for Hallegd Skov. Slægtsn. Finne.

Fiskedamsvej [*feskadamsvæ'nj*].

Fløjgærde [*fløj'gærø, fløj'gæræ'nən*]. Lb 1569 fløegierde, fløe gierde, Fløe gierde; KR 1654 flyegierdet; VSK Orig, Wilster 1808 Flyvgierde; UK 1806 Fløjgjerde; Mansa 1851 Fløjgjerde Eng; Ipsen 1866 Fløjgiære; Gst Fløjgiære Eng. — Eng, der gennemstrømmes af Øle Aa. Formen i Lb 1569 tyder paa, at Forleddet er Subst. gl'da. *flāth, oldn. flōðr, f. „det stigende Havvand, Flod; Oversvømmelse“ (Fritzner), jfr. DS III p. XXVI. Ifl. Lars Bistrups haandskrevne Optegnelser (beroende hos R) kunde langvarigt Regnvejr i 1840'erne sætte „Fløjgiære-Ængene ganske under Vand“.

Frøenskov [*frø'knaskawinj*]. — Andet Navn paa Morgengave ndfr. og formodentlig identisk med Jomfruskov ndfr.

Fælled [*fæləd*]. DFS 1906/23 Fælled. — Areal mellem Døvredal og Øle Aa, tidligere fælles Græs- og Lyngmark.

Fævogterskevej [*fæ'vawtærskəvaj*]. — I Døvre.

Gaaseager [*gø'zæ'gær*]. || **Gaaseløkke** [*gø'zalykən*]. || **Gaasemyr** [*gø'zamy'rn*].

Gaden [*gæ'dan*]. — Tre Lokaliteter, den ene et Areal ved Vestre-Slamrevej, den anden en Vej mellem 8. og 9. Vg., den tredje en Vej Ø. om Stenseby over Gadeby mod Fælled og Lyngen. || **Gadevej** [*gæ'dəvæ'nj*]. Vejfort 1942 Gadevejen. — Gade, se Indl.

Gamledam [*gamlə'dam*]. VSK, Guide 1886 Gamle Dam. — Eng.

Gamle Haagen. — Se under Hellig Haagen.

Gedden [*gæ'dan*]. — Et Stykke Agerjord. Subst. bh. Gjädda, f. „Afdeling, Stykke af en Ager mellem tvende Hulfurer (Agerrender), 6 a 7 Alen bredt eller endog derover“ (Esp).

Gertrudstælen [*gæ'rtədastæ'linj*]. — Delvis opdyrket Lyngjord ved Døvredal.

Graanakkestue [*grø'nakə'stawə*]. M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 16 Graanakkestue; Ipsen 1866 Graanakastoua, Graanakastoua; DFS 1906/23 Grånakka, Graanakke Stue. — Sted hvor en Vej gaar igennem Krat og Sump N. for Kannikegd. Stedet kaldes Graanakkestue, mens Graanakka undertiden bruges om hele Skoven. Det sidste Navn maa være sekundært i Forhold til det første. Ifl. R ansaa Stedet for uhyggeligt at passere, fordi man risikerede at møde forskelligt Troldtøj som Spøgelseheste og „Pyslinge“ (jfr. A. Garbo, Magnus Jespersen p. 28). Forleddet er Subst. bh. Grånakk, m. der ifl. Esp bl. a. anvendes som Navn paa Djævelen. Jfr. Graanakkestue i Øster-Marie S., 673, og i Pedersker S., 683. Graanakka er en fem. -a-Afledn. til en elliptisk Forkortelse af Graanakkestue, jfr. Eksemplerne under Sylte i Ibsker S., 674.

Graveris [*græ'væ'ri'z*]. AL 1912 Graueris (ell. Graveris?). — Lille Skov. Forleddet synes at være Inf. af Verbet grave.

Gretebakken [*græ'təbakən*]. — Dyrket Højdedrag.

Grisegade. Lb 1569 griiss gaden. — Eng.

Gryet [*gry'əd*]. MK 1816, UK 1816 Grydet; Ipsen 1866, DFS 1906/23, Bhtid 9/9 1919, Trap⁴ Gryet. — En lille Skov med c. 60 større og mindre Bautastene. Navnet forekommer flere Gange paa Bh. (i Klemensker S., 661, Rø S., 664, og Ø.-Marie S., 673). Desuden forekommer det nogle Gange i Skaane, dels usammensat som Navn paa stenede Marker (Erik Bruhn, Ågonamn i Rönnebergs härad p. 69 f.), dels i Sammensætningen Stengryedt som Navn paa „nogle høje opreiste stene“ (Prästrelationerna från Skåne och Blekinge utg. av John Tuneld p. 164). Navnet er, som antaget af Bruhn, l. c., best. Form Sing. af et Subst. gry, som findes i Ænyda. og Ænsv. i Betydn. „lille smule“ og „beskaffenheden hos bärgart“ (ÖDS og SAOB), men som i de nævnte Navne maa betyde „Samling af Sten“. Ordet maa identificeres med Subst. gl'da. grūit „Sten“, oldn. grjótt, n. „Sten, kollektivt“, til Trods for at det er vanskeligt at forklare Bortfaldet af det udlydende -t, se Bruhn, l. c. med Henvisn. Et godt Eksempel paa, at grūit ligesom det yngre gry kunde anvendes netop om en Samling af Bautastene, er fremdraget af Hjalmar Lindroth i Göteborgs och Bohusläns Fornminnesförenings Tidskrift 1945 p. 71 f., nemlig Landsbynavnet Greby, af ældre Grýtby, beliggende umiddelbart ved en Gruppe store Bautastene.

Grødroret [*grø'daro'ørød*]. — Agerskifte. Subst. bh. Grødaroer, n. „aareformet Træstykke, som anvendes til at røre i Grød med“ (R), opr. et Sammenligningsnavn.

Grønningen [*grø'ninøn*]. — Engdrag i Højlyngen.

Guldstykket [*gølstykkød*]. 1830'erne (Th) Guldstykket, søndre og nørre; Th Guldstykkesvejen. — Agerskifte ved Langedeby.

Gærdeshølen. Opt 1922 [*džá'ishø'linj*]. — Sted i Øle Aa, nær ved Fløjgårde. Forleddet er Efterleddet i dette Navn, Efterleddet Subst. bh. Høil, m. „dybt Sted i Aaer eller Bække“ (Esp). || **Gærdestjernen**. Opt 1922 [*džá'raškör'ninj*]. — Agerjord S. for Gadeby.

Haandklædeeng. Lb 1569 handklede engen; Lb 1569 CodUps handklede engen. — Hører til Degnegaardens Jorder ligesom Skjortøeng ndfr. og er sandsynligvis overladt Degnen som Vederlag for, at han holdt Kirkens Haandklæde vedlige, se Gunnar Knudsen i NoB 1934 p. 93; jfr. Haandklædet i Knudsker S., 651.

Hagen [*ha'gøn*]. — Bakke. Subst. bh. Håga, m., identisk med no. hake, m. „vinkelformet Fremspring“, se Indl. under Hage.

Halle [*ha'la*]. Lb 1569 wid halle; AL 1912 Haijl(l)ana. — Areal omkring Hallebakke ndfr., støder op til Ved Halle i Neksø, 646. || **Hallebakke** [*ha'labakanj*]. Neksø Skiftepr 1750 sydost fra Holdebacken her i Nexø Vang; Neksø Skiftepr 1751 Synden Halle Backen; Neksø Skiftepr 1759 Halle Backe; VSK Orig, Wilster 1808 Haldebacken; MK 1816 Hallebakken; Trap¹ Halle Bakken. — Hald, se Indl.

Hans [*ha'ns*]. DFS 1906/23 Hans & Elna. — To høje Sten paa Slamrebjerg; den ene er nu sprængt.

Haslegade [*ha'zələ'ga'da*]. AL 1912 Has(s)elgadan. — Agerjord, hvor der tidligere var et Krat med Tjørn og Hassel. Vistnok Kollektivet Hasle, n. Jfr. en Sætningsætning som glde. haslæ træ (Det arnamagnæanske Håndskrift Nr. 187 udg. af Viggo Saby p. 64).

Hellig Haagen [*hæli hå'gøn*]. Nord. Tidsskr. for Oldkyndighed III 313 stor Sten, som af Almuen benævnes „gamle Haagen“; INM 1875 Bautasten, som kaldes „Gamle Haagen“, „Hellig Haagen“ eller „Helled Haagen“; DFS 1906/23 Hellig Hågen, Hellighaagen; Trap⁴ Gamle Haagen eller Helled Haagen DFM 39 Helled Haagen, Gamle Haagen, Hellig Hågen; 1931 Thorsen Vor Hjemstavn p. 46 Hellig Haagen; Gst Hellighaagen. — Stor Bautasten ved Lyngvejen. I ældre Tid var det Skik, at naar Lyngrivere og Tørveskærere kørte forbi Stenen, tog de Huen af og hilste på den, og man mente, at Stenen straffede dem, der brød denne Skik (se DFM 39 p. 178 f.). Lignende Hilseskikke kendes fra Norge, især knyttet til Sten, der afmærker en Sætervej (se DFM 39 p. 101 ff.); fra Danmark kendes kun een Hilsesten foruden denne, nemlig Hellig Kvinde i Ø.-Marie S., 673. Hellig Haagen maa være opkaldt efter en senmiddelalderlig dansk Helgen, som Paven i 1521 gav Kong Christian II Tilladelse til at ære: „edhers nade mo lade holle høchtid oc ære hellig Eler oc hellig Hogen oc lade syæ messer om them, endog the ere iche canonizeret“ (Acta Pont. Dan. VI 375). Formen Helled Haagen beror vel paa en Misforstaaelse af Adj. hellig, formodentlig opstaaet ved Sammenblanding med Folkevisens Helled Haagen.

Hestehave [*hæstaha'vanj*]. 1806 Thaarups Bh II 2 Hestehaven. — Lille Krat ved Tornegd. || **Hesteløkke** [*hæstalykkanj*]. — Egekrat S. for Skovgd.

Hildeshøj [*hvil'shøj*]. VSK Hildeshøj; Wilster 1808 Kildeshøj; Gst Hildeshøj. — Maaske Kvindenavnet glde. Hille (DgP I).

Hintzedal [*hinszə'dal'linj*]. — Tidligere Eng, nu Del af Bodilsker Plantage. Slægtnavnet Hintze.

Hjortebakke [*jo'rtabakanj*]. Vedel BhO p. 295, DFS 1906/23 Hjortebakken; Gst Hjortebakke. — To Lokaliteter, den ene ved Skovgd, den anden ved Skoven N.V. for V.-Slamregd. || **Hjortedal** [*jo'rtada'linj*]. — Ved V.-Slamregd. || **Hjortemyr** [*jo'rtamy'r*]. AL 1912 Hjortamyrn. — Eng ved Brandskov. Her omkom efter Sagnet den sidste Hjort paa Æh. (R).

Hønningsposen [*hønüs'pəzənj*]. — Stor trekantet Jordlod. Subst. bh. Hønuspøzza, m. „kræmmerhusformet Lærredspose til Udpressning af Hønning“ (R).

Huleng [*hålcæn, sto'ra-, liå hålcæn*]. — Lave Enge. || **Hullet** [*hålcød*]. — Eng. || **Hulvidje** [*hålvædjå, hålvædjæcnana*]. Lb 1569 CodUps Holwidtz engenn; Ravn 1671 Holvidie; Resen Holvidis Skov; Neksø Skiftepr 1753 Holveide Engen, Holvidie; Slutn. af 18. Aarh. Thaarups Pap. Nr. 15 Holvidie-Skov; G&N 1937 p. 56 Hollvidje. — Skriveformerne med -z, -s i Lb 1569 og Resen kunde tyde paa, at Efterleddet opr. er glda. *wīthi, n., bh. Vie, n. „Pilekrat“ (R), men Udtaleformen med [-ə] synes at gaa tilbage til et glda. -withiu, oblik Kasus af withia, f., bh. Viddia, f. „en smækker, bøjelig Torn, Rodtorn“ (Esp).

Hunderynken [*hønarýnkān*]. K 17. Aarh. Hundsroncke quecksand; K c. 1700 Hunderincken; K 1744 Hunderüggen; K 1746—50 Hunde-Rynken; Thurah p. 164 Hunderenken; ThurahK Hunde Rynken; UrneMin paa Hunderynken; K c. 1770 Hunderyncke; K 1778 Hunde-Rynken, Hunds-Rykkens Batterie; DATl Hunde Rynken; Skougaard 1804 p. 276 Hunderynken; Gst Hunderønke. — Paa Gst Navn paa den inderste Del af Balkebugten, hos Thurah og i Fiskernes Sprogbrug i Nutiden Navn paa hele Balke Bugt. Paa de gamle Kort kan man ikke nøjagtig se, hvad Navnet har betegnet; paa K 17. Aarh. synes dog Hundsroncke quecksand at være Navn paa et Areal ved Melaas Udløb. Derimod synes det at fremgaa af UrneMin, der taler om Forsøg paa Stenbrydning „paa Hunderynken“, at Navnet har betegnet et Sted paa Kysten; nær ved Balke Havn kan man ifl. R endnu paavise et gammelt Stenbrud, og lige Ø. derfor laa Hunderynkens Batteri. Det kan da tænkes, at Efterleddet er en Afledn. til Verbet rinke anvendt om et Sted, hvor Fiskerne rinkede Fiskesnørerne sammen. Forleddet er Dyrenavnet Hund, muligvis anvendt om Sæl.

Hundemyre [*hønsa'mý'ra*]. K 1746—50 Huntze-Myrene; Thurah Huntze Myrene; Bugge 1771 Høns Myr; DATl Huntzemyrene; VSK Huntse Myrene; Salchow 1813 Hundemyre; Gst Hundse Myre. — Efterleddet er en Afledn. af Myr, se Indl. — GK: Formen Hundse kunde se ud til at være en Genitiv paa -sa af Ordet (Tilnavnet?) Hund, jfr. Esp Indl p. 97. Men disse Genitiver hører ifl. R oprindeligt hjemme i Personnavne, som i Genitiv har haft -sar, men har analogisk bredt sig til andre Fornavne. At et Tilnavn skulde bøjes med denne Endelse, vilde være usædvanligt. Jfr. dog det to Gange forekommende skånske Landsbynavn Hunserød, udtalt hånstre, hånsera, honsere, 1624 Hundz Rød, Hundsrod, se Palmborg i Sydsv. Ortnamnssällskapets Årsskrift 1942—45 p. 9. Den Mulighed foreligger, at det er et sammensat Forled: Hundeaas-, Hundeos- eller Hundehuse-, et *hønahw'za'mý'ra* kunde sammentrækkes til *hønsa'mý'ra*, jfr. Strømsødt i Knudsker S., 651, af *Strømhuse, og Brohusebroen i Ø.-Marie, 673, ugd. [*brozabro'æn*] (R). Hund sigter vel snarest til Sælhund, at domme efter Naturforholdene.

Hustestæl [*hū'zastæ'lin*]. — Ager, hvor der tidligere har ligget et Hus. **Hvidedynder** [*vi'dæ'dý'nær*]. — Dalstrøg med Damme i Højlyngen. Plur. af Dynd eller Dynde, se under Dynderne ovfr.

Højager [*håjå'gær*]. — To Lokaliteter. Adj. høj. || **Højgade** [*håjgå'da*]. — Granitknold N. for St.-Hallegd. Der er ingen Vej i Nærheden. || **Højsager** [*håjsa'gærin*]. — Agerjord S.V. for Pæregd, hvor der tidligere har ligget en stor Høj. Gen. af Subst. Høj. || **Højskov** [*håjškawin*]. — Nu ryddet Løvskov ved Skellet mod Neksø. Adj. høj. || **Højsted** [*håjstæ'd*]. — Dyrket Løkke nær ved Gaarden Højsted. || **Højvang** [*håjvån*]. — Dyrket Højdedrag. Adj. høj.

Hønselund [*hønsalun*]. Ipsen 1866 Hønselund; Guide 1946 Hønselunden. — Lille Skov.

Ingerskilde [*inær's kila*]. — Kilde ved Balke Badehotel. Vistnok efter en gl. Kvinde, som boede her for godt 100 Aar siden (R).

Jagtvejen [*ja'jtve'n*]. — Vej gennem Bodilsker Plantage.

Jesperlodden [*jæspæralåden*]. — Lynglod, som blev taget og indgroftet af en Mand ved Navn Jespersen (R).

Jomfrueng [*jåmfrucæn*]. — Eng i Jomfruskov ndfr. || **Jomfruskov** [*jåmfrúškawin*]. — Lille Skov ved St.-Kannikegd. Jfr. Frøkskov ovfr.

Jørshul [*jø'rs'hål*]. — Lavtliggende Mark. Maaske Mandsn. Jørgen, bh. [*jø'rm*], med Bortfald af n; jfr. Bjørnsrumpe ovfr.

Kaaseeng [*kɑːzæɲən*]. — Lille Eng ved Øle Aa. || **Kaasekrog** [*kɑːzɑːkrɑːgɪn*]. — Græsmark med Tjørnektrat ved Kaaseeng ovfr. Baade Kaaseeng og Kaasekrog hører til Kaasegd i Ibsker S., 674.

Kalejord [*kɑːlɑːjɔːrn*]. — En Parcel af 21. Sg. Sandsynligvis Mandsn. Karl, bh. [*kɑːl*].

Kalvebakke [*kalabakan*]. || **Kalvehøj**. Opt. 1922 [*kalahøj*]. || **Kalvs-have**. 1806 Thaarups Bh II Kalvshave.

Kannikeagre [*kanikaaːgrana*]. || **Kannikebanke**. A. Garboe, Magnus Jespersen p. 19 Kannikebanken. — Ifl. Magnus Jespersens utrykte Memoirer (citeret af A. Garboe, l. c.) Navn paa „en bar Grusbank“, paa hvilken Kannikegds Have blev anlagt. || **Kannikebro**. Th Kannikebroen. || **Kannikebæk**. Ipsen 1866 Kannikebækken, Kanikebækken. || **Kannikegærden** [*kanikagaːrød*]. Lb 1569 Cannicke gierde, y Cannicke gierdett; KR 1654 Cannickegierdet; UK 1816 Kannikegierde; 1836 Thaarups Pap Nr. 19 det saakaldte Kannikegerde. — Et stort nu opdyrket Areal. || **Kannikeskov**. KR 1654 Cannickegaardsskouffuen, Cannikeskouffuen; BWK 1676 Canike Skou; 1806 Thaarups Bh II 2 Cannikegaards Skoven; Salchow 1813 Kanike-Gaards Skov. — Ved St.-Kannikegd, se under Bebyggelsesnavne.

Karlshøj [*kɑːrlsˈhøj*]. VSK Orig Carls Høi; Wilster 1808 Carlshøj. — Højdedrag med Kratskov. Mandsn. Karl.

Kattebakke [*katabakan*]. Panum 1830, DFS 1906/23 Kattesletsbakken; Gst Katteslet Bakke. || **Kattebro** [*katabroːn*]. 1705 (Th) Katte Slædtz Broe; Ipsen 1866 Kattebro. — Broen over Øle Aa ved Kattesletsgd. || **Kattekrog** [*katakraːgɪn*]. AL 1912 Kattakrogijn. — Lyngjord med Smaaktrat ved Kattesletsgd. || **Katteslet** [*katasletan*]. — Jævnt Areal S.Ø. for Kattesletsgd. || **Katteslet Brand**. 1642 (Z) Katteslett brand. — Udmærket. Se under Bebyggelsesnavnet Kattesletsgd. Efterledet er Subst. Brand, vistnok anvendt om Areal, hvor der engang har været Hedebland.

Kedsomme Hjørne [*de kɛsama jøːrnød*]. — Agerjord ved Langedeby. || **Kedsomme Vang** [*kɛsama vɑːŋ*]. AL 1912 Kjes(s)ammervang. — Tarvelig Agerjord ved St.-Krussegd. Adj. bh. kjéssammer „ubehagelig, sørgelig, bedrøvelig“ (Esp).

Keglebane. INM 1875 Keglebanen. — Sten med ni skaalformede Huller. Stenen laa S. for Lyngvad, men blev sprængt o. 1850. Jfr. Fandens Keglebane i Neksø Kbst., 646.

Kernemælkedal [*kɛːrnmælkedaːlɪŋ*].

Kikkellet [*kɛkæləd*]. — Ellekrat paa en stejl Skraaning N. for Skovgd. Efterledet er Subst. Elle, n. „Ellekrat“, Forleddet enten Subst. bh. Kjikkk, n. „Handlingen at kikke“ (R) eller et Enstavelsesord i samme Betydn. som bh. Kjikka, f. „heftigt Vindstød eller voldsom Kastevind“ (Esp).

Kildestykke [*kɪlɔːstykkɛd*]. — Lav Græsmark.

Kilen. 1832 (Th) Kilen. || **Kilryggen**. Th Kilryggen. — I Langedeby. Subst. bh. Kjil, m. „Kile“ (Esp). Subst. Ryg anvendes i Bh. om højrygget Ager, se Esp under Ryggj.

Kirkegaarden [*kɛːrkegɑːrɪn*]. — Oldtidsgravplads lige S. for St.-Kannikegd. Jfr. Kirkegaarden i Klemensker S., 661, i Rutsker S., 662, og i Aaker S., 684. || **Kirkeskov**. Skovskønning 1741 Kiercheskoven; Skovskønning 1746 Kirke Skoven.

Kirsebærkrog [*kɛːsɔːbæːrakraːgɪn*].

Klippehøj. Th Klippehøj.

Klædetohøl [*klæːtoːhøːlɪŋ*]. — Sted i Øle Aa. Maaske af et Subst. Klædet o „Klædevask“.

Kløvehøl [*kløːvaːhøːl*]. — Dybt Sted i Øle Aa i Højlyngen. Kløve, se Indl. || **Kløveryggene**. Th Kløveryggene. — I Langedeby. Jfr. Kilryggen ovfr.

Kohul [*kɑːhåːləd*]. — Lille Vandhul.

Kongeeen [*kɑːŋæːjɛn*]. — Den største Eg paa Bornholm, i Hallegds Skov. Kaldes ogsaa Skovkongen.

Korsager [*kɑːrsaːgɛr*]. || **Korsklæde** [*kɑːrsklæd*]. — Ved Ø.-Slamregd. Se under Korsklædet i Ibsker S., 674.

Kragelund [*krá:gálen*]. || **Kragelundsbro** [*krá:gabro'æn, krá:gálsnbro'æn*]. AL 1912 Krogaltuinsbroen. — Bro N. for Bøgelund og Kragelund. Hvis Formen [*krá:gá-*] er den rigtige, maa Forleddet være Fuglenavnet Krage, bh. [*krá:ga*], f. Hvis [*krá:ga-*] er rigtigt, maa Forleddet være Subst. Krog eller snarere Ellipse for Kroggd, idet denne Gaard ligger i Nærheden.

Krakeng. Lb 1569 krack engenn. — Krak, se Indl.

Krogeeng. Lb 1569 kroge engenn.

Kuld. Opt 1922 [*kujlín*]. — Agerjord ved St.-Kannikegd. Kuld, se Indl.

Kulhøj [*kála'háj*]. INM 1875 Kulhøj eller Kollehøj; AL 1912 Kollahøj. — Ganske lille Areal ved Bjergevejen, ifl. AL 1912 muligvis Brandtomt efter 2. Sg. Forleddet er Subst. Kul, muligvis anvendt om Trækul fundet paa Brandtomten. || **Kullund** [*kátalán*]. Ipsen 1866 Kolla-Lund. — Tidligere Skov, nu Agerjord ved Skovgd. Forleddet er Subst. Kul; muligvis er Træerne anvendt til Kulbrænding.

Kulle [*kəlan*]. — Agerjord ved Fløjgårde. Enten Subst. bh. Kujlla, f. „den Deel af Hovedet ovenfor Nakkegruben, bagved den egentlige Isse“ (Esp) eller en fem. -a-Aflædn. til Kuld, se Indl.

Kyllingeklippe [*hólinaklöparna, alm. hólínaklöpán*]. DFS 1906/23 Kyllingeklippet, Kyllingeklipperne; DFM 39 Kyllingeklippet. — Klippeblok i Højlyngen. || **Kyllingeslette** [*hólinaslétan*]. — Lille Græsgang i Pileskov. Efterleddet er Slette, se Indl.

Kyseløkke [*ky:zəlyka*]. AL 1912 Kjys(s)elyjkkja. — Ved den nordøstlige Ende af Døvedal. Forleddet er uvist. Det kan være Subst. Kyse eller muligvis et Subst. svarende til Subst. sv. Dial. kjusa „af lång, trång dal mellan berg eller höjder“ (Rietz), se under Kysgd i Ibsker S., 674.

Kællingegær [*hæ'linaa'gær*]. — Nær ved Kællingebø i Pedersker S., 683. || **Kællingedam** [*hæ'linadamin*]. — Ved Sladdermark. || **Kællingehøj** [*hæ'linaháj*]. INM 1875 Kjællingehøjene; Vedel BhO p. 360 Kjærlingehøjene. — Ifl. INM tre store Stenrøser nær ved Kællingebø i Pedersker S., 683.

Kølleremose. Ipsen 1866 Kjøllere-Mose, Kjølleremose, Kjøllermose. — Efter Kølleregd.

Langager [*lánga'gær*]. — Forskellige Lokalteter. || **Langegade.** Lb 1569 Lange gaden. — Eng. || **Langeng** [*lánga'æn*]. 1832 (Th) Langengen. || **Langeskanse.** — Se u. Neksø Kbst., 646.

Lavsager. Lb 1569 laus agerenn. || **Lavsstykke** [*la:wstykkad*]. — Maaske samme Areal som Lavsager ovfr. Forleddet kan være Gen. af Subst. Læg, bh. [*la:w*], maaske i Betydn. „Fællesskab“.

Lerdam [*lærdamin*]. Ipsen 1866 Leerdammen. — Tidligere Lergrav.

Lerjen [*læ'rjan*]. Neksø Skiftepr 1757 leerjen; AL 1912 Lerjan. — Agerjord og Dam. Subst. bh. Lærja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord“ (Esp), jfr. Lerjen i Hasle Kbst., 642.

Leverhøj [*læ'wərháj*]. INM 1875 to Røser som kaldes Leverhøje; DFS 1906/23 Leverhøj; DFS 1931/1 Læuerhøj; BhS XXI 79 f. Læverhøj, Læuhøj. — Træbevokset Høj.

Lille Mikkell [*lilə mikkəl*]. VSK Lille Mikkell; Bull 1869, G&N 1934 p. 55 Lille Mikkell; Gst Lillemikil. — Sten ved en Vej gennem Bødilsker Plantage. Jfr. Store Mikkell ndfr. og Hellig Haagen ovfr.

Limmikebæk. KR 1654 Limmiche becken. — Plantenavnet Lemmike, Veronica beccabunga L.

Lusen [*lú:zən*]. — Nu fsv. stor Sten ved Pæregd for Enden af et gammelt Dige; den var lysegraa og kunde minde lidt om en Kæmpelus (R). Et Sagn om, at Stenen var en forstenet Lus, er refereret i DFM 39 p. 179.

Lyngkuld. MK 1817 Lyngkuller; Mansa 1851, Bull 1869 Lyng Kullen; Gst Lyngkul. — Klit ved Melaa. || **Lyngvad** [*lønva:d*]. DFS 1906/23 Lyngvadet; G&N 1937 p. 54, 56 Lyngvad, Lyngvadet. — Paa Lyngvejen. || Lyngvad Bro. DFS 1906/28 I Lyngvadbroen; Gst Lyngvad Bro. || **Lyngvejen** [*lønva'e:n*]. Vejfort 1942 Lyngvejen. — Fra Povlsker Sogns Højlyng forbi Hellig Haagen og videre mod S. forbi Brandsgd til Povlsker S.

Markmannebrønd [*ma:rkma'nabrə:n*]. — Fordybning i Jorden, hvor den forsvundne Markmanegd har ligget. || **Markmannejord** [*ma:rkma'nəjo:rn*]. — Lyng- og Græsmark, som maa have tilhørt samme Gd.

Melaa [*mæ'wæn*]. Povlsker Kb 1699 Meel Aaen; K c. 1700 Meelaae; K 1746—50 mell-aae; K c. 1770 Meelaae; K 1778 Meel Aae; Salchow 1813 Mellaae; Mansa 1851 Meelaa; M. Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 16 og 59 Mælaa, Mælaaen; Gat Melaa. — Subst. bh. Mæl, m. „Klit“ (Esp), oldn. melr, m. „Sandbanke, Grusbanke“. Ved Aaens nedre Løb er der Klitter. || **Melbugt**. Salchow 1813 Mellbugten. — Bugten ud for Melaaens Munding, kaldes ellers Hunderynke.

Melløkkebakke [*mæ'lykøbakan*]. — Beplantet Bakke paa Østsiden af Slamrebjerg. Glda. mæth al „midter-“, jfr. bh. Målsal „et mindre Værelse imellem Forstuen og Salen“ (Esp).

Midtstykke. 1830'erne (Th) Midtstykket.

Middløkke [*mikšlalykan*]. — Opdyrket Lyngjord.

Morderstenen [*mør'daraste'nin*]. — Klippe ved Morderstælen ndfr. || **Morderstælen** [*mør'dara-, mør'darastæ'lin*]. — Ager. Her har staaet et Hus, hvis Ejer blev myrdet (R).

Morgengave [*mar'ngawæn*]. Ipsen 1866 Morgengaven, Morgengaben. || **Morgengaveskoven** [*mar'ngawæskawin*]. — Skov V. for St.-Kannikegd. Kaldes ogsaa Frøkenkov. Subst. Morgengave „gave, som brudgommen giver bruden morgenen efter brylluppet, ell. (forældet) om de værdier, penge, som brudgommen skænkede bruden i anl. af brylluppet for at sikre hende økonomisk“ (ODS).

Mosehals [*måzahalsin*]. — Ved den nordlige smalle Del af Hundemyre. Subst. Hals anvendes i Stednavne billedligt om den smalle Del af en Lokalitet, se f. Eks. DS III p. XXXII. || **Mosekrog** [*måza'krå'g*]. INM 1875 Mosekrog. — Støder op til Mosekrog i Povlsker S., 682.

Munkedam [*monkadamin*]. — Lav Græsmark S. for St.-Kannikegd. || **Munkeslette** [*monkasletæn*]. — Skovbevokset flad Mark ved Brandskov vestligst i Sognet. || **Munketorp** [*monkatårpød*]. 1823 (Th) Munketorp. — Skovlod ved St.-Kannikegd. Efter Slægten Munch, som ejede St.-Kannikegd indtil 1813.

Myre [*my'ran*]. — Eng S. for St.-Pilegd. En Afledn. af Myr, se Indl. || **Myrebæk**. 1830'erne (Th) Myrebækken. — Ved Neksø Myr, se under Neksø Kbst., 646. || **Myreng**. Lb 1569 Myre engen, den anden myre eng. — Myr, se Indl.

Møjsedal [*måjsa'da'l*]. AL 1912 Møyesadal. — Ved Gadeby. Forleddet er formodentlig en hypokoristisk Form af Mandsn. Maurits, se under Møjese-løkke i Neksø Kbst., 646.

Mølleager [*møllægær*]. — Tidligere Mølleplads, nu Ager ved St.-Krussegd. || **Mølleadam** [*møllëdamin*]. — Tidligere Dam, nu Eng ved Øle Aa. || **Mølle-løkke** [*møllalykan*]. — To Lokaliteter, den ene ved Skovgd, den anden ved Mølleager ovfr.

Neksø Myr. — Se under Neksø Kbst., 646.

Nikkelhave Bakken [*nikkala'wabakan, nikal'ha'wabakan*]. — Paa Fæled ved Døvredal, altsaa langt fra Nøglehave ndfr.

Nyeng [*ny'ængæn*]. || Nyvej. Vejfort 1942 Nyvej.

Nøglehave [*nøglë'ha'wa*]. Skiftepr 1689 Nøglehafuen. — Skov og Have. Subst. bh. Niggle, n. „et Nøgle (Garn, Traad)“ (Esp).

Nørrebro. 1830'erne (Th) Nørrebroe. || **Nørregade**. Lb 1569 nørre gadenn. — Eng. || **Nørrekrog** [*nårs'krå'g*]. INM 1875 Nørrekrog. || **Nørre-torven** [*nårs'tor'na*]. — Tidligere en Gruppe Tjerne, nu Agerjord.

Pantestykket [*pa'ntastykød*]. — Dyrket Mark. Navnet siges at hidrøre fra, at den engang har været pantsat, og at der har været Vanskeligheder ved Indløsningen af Pantet (R).

Pileskov [*pi'laskawin, pi'lagø'rsskawin*]. Guide 1886 Pilegaardsskov. — Egeblandingsskov, der hører til St.-Pilegd.

Pisselund [*pæsëløn*]. — Krat ved Vejen fra Langedeby til Neksø. Verbet pisse.

Potterbakke [*påtarabakan*]. AL 1912 Pottarabakkain. — Stenknoled med Krat, hvor der tidligere fandt en primitiv Pottemagervirksomhed Sted (R). Subst. bh. Pottara, m. „Pottemager“ (Esp).

Præsteren [*præ'stare'n*]. — Smal Engstrimmel med Egetræer.

Pæredige. Kort i BhS XX 112 Pærediget. — Digevolding ved Pæregd.

Se iøvrigt P. Thorsen i BhS XX 101 ff. || **Pæreelle** [*pæ'ræələd*]. — Ellekrat ved Pæregd, ogsaa kaldet Elle.

Raagebakker. AL 1912 Raagabakkana. — Den østligste Ende af Raagebakker i Aaker S., 684. Fuglenavnet bh. Råg, m. „Raage, Corvus frugilegus“ (R).

Raserumpe [*ra'zaråmpan*]. — Agerjord ved Elisegd. Vistnok af et Slægtsnavn Ras, som kendes paa Egnen.

Ridderjomfruen. VSK Ridderjomfruen; Panum 1830 p. 127 et Sted som kaldes Ridderjomfruene; Thiele, Danm. Folkesagn 1843 I 157 Riddervarperne; Bull 1869 Ridderjomfruen. — En eller flere Pilt Syd for Varperne i Pedersker Højlyng, efter VSK at dømme beliggende i den vestl. Del af Bodilsker Højlyng, hvilket ogsaa kan passe med Angivelsen hos Panum. Navnet er sandsynligvis opr. et Sammenligningsnavn, men til Stedet er, formodentlig paa Grund af Navnet, knyttet et bekendt Sagn om tre Brødre, som paa Højlyngen dræbte deres tre Søstre, fordi de ikke genkendte dem. Søstrene blev efter Panum og Thiele begravet i Varperne; efter Panum er Ridderjomfruene det Sted, hvor Søstrene dræbtes, efter Thiele blev Brødrene begravet i Riddervarperne. Se iøvrigt Ellekilde i G&N 1934 p. 33 f. Navneformen Riddervarperne hos Thiele beror sandsynligvis paa en Forvanskning af Navnet Ridderjomfruen paavirket af Varperne i Pedersker S. || **Ridderpilt**. INM 1875, G&N 1934 p. 55 Ridderpilt. — Stenrose med Pilt i Bodilsker Højlyng, maaske identisk med Ridderjomfruen ovfr.

Risengrøden [*ri'zæng'rø'din*]. — Et lille Stykke Agerjord.

Rødemyr [*rø'my'r*]. || **Rødskorte** [*rø'jör'ta*]. — Fiskegrund N. for Saltammerrevet. Efter Gaarden Rødskorte i Ibsker S., 674, s. d.

Rømersvej. Se u. V.-Marie S., 653.

Salthul [*salthåled*]. — Lav Agerjord paa Østsiden af Slamrebjerg.

Sandløkke. 1832 (Th) Sandlø(y)kken; 1842 (Th) Sandløkke Bakken.

Sara [*sa'ra*]. — Høj Bautasten ved Langedeby. Kvindenavnet Sara, jfr. Udtrykket bh. [*en lån sa'ra*] om en meget høj Kvinde (R).

Sidager [*si'ager*]. — Lav Agerjord. Adj. sid „lav“.

Sissekrog. Ipsen 1866 Sissakrog. — I den sydvestl. Del af Døvrødal. Forleddet er muligvis Kvindenavnet Sidse, bh. [*si'sa*], som i Sæmmensætninger egl. skulde ende paa [-ə], jfr. Esp Incl. p. 83 Fodn., eller maaske et heraf dannet Tilnavn.

Sjaltet [*jaləd*]. — Navn paa tre forskellige trekantede Jordstykker.

Skadeløkken [*skadalykan*]. || **Skadevælde** [*skadavælan*]. — Fugtig Agerjord paa Skraaningen Ø. for Slamrebjerg. Forleddet er Fuglenavnet bh. Skadda, m. „Skade, Corvus pica“. Efterleddet i sidstnævnte Navn kan efter Stedets Beskaffenhed næppe være Subst. bh. Væjlla, f. „sammenkittet fast stenagtigt jordlag“ (R), men Navnet er snarest en Afledn. til en Sæmmensætning Skade plus bh. Væjll, n. „Kildevæld“ (R).

Skidtkullen. 1830'erne (Th) Skidtkullen; Th Skit(te)koln.

Skimlen [*sem lan*]. Neksø Skiftepr 1753 Skiemlen; VSK Orig Skimlen; 1830'erne (Th) Schiemlen, Stælen ved Siemlen; 1845 (Th) Siemlen; Ipsen 1866 Skimlen; AL 1912 Sjimlan. || Skimlevejen [*semlovæ'n*]. Vejfort 1942 Skimlevejen. — Jordstykke N.V. for Langedeby. Her skal ifl. AL 1912 tidligere have været Skov af blandet Bestand. Navnet maa være dannet af Adj. skimlet, bh. sjimluer „overtrukket med Mug“ og „af samme graahvide Farve som Mug“. Det kan tænkes, at Skoven set sydfra har tegnet sig lys paa Baggrund af den mørke Højlyng. Jfr. med Hens. til Orddannelsen under Tykken i Klemensker S., 661.

Skjoldene [*folana*]. Ipsen 1866 Skjoldene. — Agerstykke. Paa Bh. anvendes [*folana*] om to udskaarne Brædder, som er fastgjort øverst paa Gavlens Vindskeder og foroven paa den lodrette Gavlbrand og tjener til at støtte Rygningen (R). Jordens Form maa have mindet om disse Brædder.

Skjorteeng. Lb 1569 Skiorteengenn. — Hører til Degnegaardens Jorder. Det kan tænkes, at Engen er overladt Degnen som Vederlag for, at han vedligeholdt Messeskjorten, se Gunnar Knudsen i NoB 1934 p. 93. Jfr. Haandklædeeng ovfr.

Skovdam [*skawdamin*]. || **Skoveng**. DFS 1906/46 Skovengen. || **Skovhave**. 1798 (Th) Skovhaugegrunden. || **Skovkongen** [*skawkånin*]. — Andet

Navn paa Kongeegen ovfr. || **Skovkrog** [*skawkrå'gin*]. 1830'erne (Th) Skovkrogen. || **Skovsgade** [*skawsga'darna*]. AL 1912 Skovsgadan. — Dyrket Mark i Skovgd Skov og Hallegd Skov. || **Skovsmose**. Th Skovsmose.

Skranten [*skra'ntan*]. — Agerjord paa en Skraaning. Subst. bh. Skrânta, f. „forholdsvis stejl Skraaning“ (R).

Skrivergade [*skri'varaga'dan*]. K 1744 Skriwergaden; K 1746—50 Skriwere-Gaden; K 1778 Skrivergaden; Mansa 1851 Skrivergade. — Areal ved Bjergevejen ovfr. N. for Slamrebjerg; paa K 1746—50 en Strimmel Udmærksjord, der strækker sig fra Højlyngen til Slamrebjerg. Formodentlig opr. Navn paa den nuværende Bjergevej. || **Skriverledet** [*skri'varale'd*]. — Tidligere Hegnsled ved Skrivergade.

Skærkilen [*ʃær'ki'lin*]. 1830'erne (Th) Skjærkilen. — Trekantet Areal. Forleddet er maaske Plantenavnet bh. Sjær „Engeskær, *Serratula tinctoria*“.

Slamrebjerg [*slamra'bjær, bjær'rad*]. Rel 1743 Slamreberg; K 1746—50, Thurah Slamre-Bierg; Datl Slamreberg, Slangebierg; VSK Orig Slamre Bierg; Salchow 1813 Slamreberg; Panuh 1830 p. 32 Stamerbjerg; Mansa 1851 Slamra Bjerg; Gat, Trap⁴ Slamrebjærg. — Har Navn efter Slamregd. || **Slamrevej**, **Vestre- og Østre-** [*væstrå, ø-strå slamravaj*]. Vejfort 1942 Vestre-, Østre Slamrevej. — Vejene til Slamregde.

Smaalyngen. UdmJb 1729—38 Smaa L.; S: Lyng. — Se Smaalyng i Nyker S., 652.

Smedebakke [*smedabakan*]. VSK Orig Smedebakken; Ipsen 1866 Smedebakken. || **Smedehave** [*smedaha'wan*]. Ipsen 1866, DFS 1906/46 Smedehaven. || **Smedekilde**. Ipsen 1866 Smede-Kilden.

Snogebæk Sandflugt [*snå'gabæk sa'nflåkt*]. — Sandstrækningen S. for Mølaa hen imod Snogebæk i Povlsker S., 682.

Snurrebakke [*snårabakan*]. Opt 1922 [*snårabagan*]. — Her boede ifl. Opt. 1947 en Kvinde, der kaldtes [*snåran*]. Jfr. dog under Snurrebakke i Knudsker S., 651.

Soneskov [*sonaskawin*]. — Maaske det i Skaane alm. Mandsn. Sone, se DgP I under Suni.

Spundet. Lb 1569 Spundett ock krack engenn; Lb 1569 CodUps spunditt. — Hører til Degnegaarden; muligvis identisk med Spunset i Neksø Kbst., 646, s. d.

Stakkeld [*stakalaksln*]. — Klippe og Lyngknold i Højlyngen. Subst. bh. Stakkal, m. „Stakkel, beklagelig Person“ (Esp).

Stareng [*starænan*]. — Plantenavnet Star „*Carex*“.

Stenaas [*ste'naw'zin*]. 1830'erne (Th) Stenaasen. — Temmelig lav Agerjord med Stenunderlag lige N. for de lave Enge Ø. for Langedeby. || **Stenager** [*ste'na'gær, ste'na'gærin*]. 1830'erne (Th) Stenager, Stenageren. — Fire forskellige Lokaliteter, den ene udtrykkelig betegnet som Agerjord med Klippeunderlag. || **Stendal** [*ste'nda'lin*]. — Dal med Klipper. || **Stenshøj** [*ste'nshåj*]. || **Stenstykke**. 1830'erne (Th) Stenstykket.

Stiløkker [*sti'lykær*]. AL 1912 Stilyjkkjer. — Ager med Klippeparti. Subst. bh. Sti, m. „Indelukke i Stalden til Gæs, Svin o. lign.“, her maaske anvendt om paafaldende smaa Løkker.

Storeeng. KR 1654 degnens store Eng; 1838 (Th) Storengen. || **Store Mikkel** [*sto'ra mekal*]. — En Stenvarde N.V. for Døvedal. Jfr. Lille Mikkel ovfr. Mandsn. Mikkel, hvis gl. Udtale er [*mikæl*], men som nu ofte udtales [*mekæl*] (R).

Straabrønd [*strå'brå'n*]. Th Straabrønden.

Strandvej. Vejfort 1942 Vestre Strandvej, Østre Sandvej. — To Veje til Sandstranden ved Balke.

Striben [*stri'van*]. — Lang, smal Skovstrimmel.

Strimlen [*strømlan*]. — Smal Skovstrimmel.

Studeløkker [*stiu'dalykærna*]. — Formodentlig Græsningsareal for Trækstude.

Stælager. Th Stælageren. || **Stældam** [*stæ'ldamin*]. || **Stæleng** [*stæ'l-ænan*]. Th Stælengen. || **Stælstykke**. 1830'erne (Th) Stælstykket. — Stæl, se Incl.

Suderevassen [*siu'daravasin*]. — Lav Eng. Fiskeravnet Suder og Subst. Vass, hvorm se under Vassen i Rutsker S., 662.

Svaldene. AL 1912 Svaijl(1)ana. — Bestemt Form Plur. af et maskulint Subst. svarende til bh. Svajl, n. „Sted, hvor Vandet stiger op af Jorden“ (Esp).

Svalsbæk [sʷaːlsˌbæk]. Skiftepr 1685 Sualßbech; Ipsen 1866 Svalsbæk. — Bæk med tilstødende Eng og Skov. Af et Subst. Sval, identisk med sv. skval „Strøm, Skylle“, idet Bh. har sv- i Forlyd svarende til baade sv- og skv- i Rigssproget (og Svensk). Jfr. Svalet i Povlsker S., 682, Navn paa et oversvømmet Engdrag.

Svømmehøl. KR 1654 suemnehølen. — I Fløjgårde. Af et Subst. Svømmehøl i samme Betydn. som ænyda. Svømmested „Sted, hvor Heste svømmes“ (Kalkar, ODS under Svømmested), jfr. DS IV 658 og 672 under Svenghøl og 743 under Svengdam. Jfr. Svømmehølle i Ø.-Marie S., 673.

Sylden [søltan]. — Lav Agerjord, tidligere sumpet Skovareal S.V. for Tornegd. Se under Sylte i Ibsker S., 674.

Syrestykke [syˌrøstykkəd]. — Var tidligere tarvelig Agerjord. Forleddet er muligvis Plantenavnet Syre, Navn paa forskellige smalbladede Rumex-arter (R).

Sævepilt [səˌvæpeltin]. Ipsen 1866 Sævipilten; INM 1875 Sævipilten (Sivpilten); Guide 1914 Sævepilt; BhTid 27/2 1919 Sævapælt; G&N 1934 p. 55, Gst Sævepilt; Guide 1946 Sivpilt. — Stenrøse med kegleformet Stendynge. Efter den mod. Udtale at dømme er Forleddet Subst. Sæbe, bh. [səˌvæ], f. Formen hos Ipsen tyder dog paa en Udtale med [-w-] og ikke [-v-], hvorfor det muligvis er Plantenavnet bh. Sæv, n. „Siv“.

Toften [taʊtən]. — Agerjord ved Hallegd Skov. || **Toftedam.** Ipsen 1866 Toftedam. — Toft, se Indl.

Tornegade. Lb 1569 Tornne gadenn; Lb 1569 CodUps Torne gadenn. — Eng. || **Tornengen** [toˌrnænən]. — To Lokaliteter, den ene ved Tornegd.

|| **Tornpilt** [toˌrnpeltin]. VSK Torne pilt; MK 1825—26 Torne Pilt; IpsenK 1839 Tornpilt; Bull 1869 Tornepilt; DFS 1906/23 Tørve-(Torne-)pilt; BhTid 27/2 1919 Tornapælt; Gst Tornepilt. — Trænavnet Torn „Tjørn“.

Torpet [tørpəd]. Lb 1569 halnede torped hoss Krussegd, hoss Per Abrams gordtt ett torpe; Lb 1569 CodUps halnede tørpett. — I Nutiden to forskellige Stykker daarlig Agerjord. Torp, se Indl.

Trehøje [treˌhøja]. INM 1875 Trehøje. — Tre nu sløjfede Stenhøje.

Tremandehjørnet [treˌmɑːnɑːjörˌnəd]. — Korsvej.

Troldesten [trøˌlɑːstɛˌn]. DFS 1906/23 Trojlasten; DFM 39, Gst Troldesten. — Sten Ø. for Døvrege, efter Sagnet kastet mod Povlskirke af en Jætte i Sverige.

Trommerstykke [trøˌmɑːrɑːstykkəd]. — Subst. bh. Trommara, m. „Trommeslager“ (Esp), muligvis brugt som Slægtsnavn.

Trægaardseng. 1830'erne (Th) Trægaardsengen. — Se under Trægaardsager i Klemensker S., 661. || **Træren.** 1830'erne (Th) Træreen. — Efterleddet er Ren, se Indl.

Tværdal. VSK Tverdalen; Bull 1869 Tværdalen. — Dal, der gaar paa tværs af Sprækkedalenes alm. Retning (N.N.Ø.—S.S.V.). || **Tværmyr** [tværˌmyˌrn]. Guide 1886 Tvermyr. || **Tværvejen** [tværˌvæˌn]. Vejfort 1942 Tværvejen.

Tyrkelund [tørˌkɑːlʊŋ]. — Skovbevokset Mark. Subst. bh. Tork, m. „Tyrk“.

Tyskekuler [tyˌskɑːkʉˌlɑːnɑ]. — I Hundsemyre, lige ved Sogneskillet. Har Navn efter tyske Tørvegravere, der engang skal have arbejdet her (R).

Tyvedal [tjivˌwɑːdɑˌlɪŋ]. Ipsen 1866 Tyvedalen; Guide 1886 Tyvedal. || **Tyvedalsbakke** [tjivˌwɑːdɑˌlɑˌbɑˌkɑŋ]. Guide 1886 Tyvedalsbakke; Gst Tyvedals Bakke. — I Bodilsker Plantage. Subst. Tyv, bh. Kjiv (Esp). Tyvedal har en lignende Beliggenhed som Tyvedal i Rønne Kbst., 641. Den har formodentlig Navn efter Tyve, der har stjaalet Faar paa Højlyngen.

Tørvekule. MK 1825—26 Anhøye Tørvekuler; DFS 1906/23, G&N 1934 p. 56 Tørvekulen. — Mose. || **Tørvekulebakke.** MK 1825—26 Tørvekule Bakken. || **Tørvekulevej** [tørˌkʉˌlæˌvæˌn]. || **Tørvemyr.** Guide 1886 Tørvemyr. || **Tørvepilt** [tørˌvæˌpeltin]. DFS 1906/23 Tørve-

(Torne-)pilt; G&N 1934 p. 55 f. Tørvekulepilt, Tørvepilt. — Nyere Navn paa Tornpilt, der ligger ved Tørvekule ovfr.

Udeløkken [*u-dalykan*]. — Højdedrag med Naaleskov i Højlyngen. Maaſke Slægtsn. Ude.

Udgærdesdam. 1830'erne (Th) Udgjærdsdammen. || **Udgærdeskrog**. 1830'erne (Th) Udg(j)ærds-krogen. — Subst. Udgærde „gærde mod udmærk“ (ODS).

Vandtapperledet [*vantaparaled*]. — Tidligere Hegnsled ved Vandtappergd.

Vang. 1842 (Th) Vangen. — Fire Skæpper Land i Langedeby.

Venselebrønd. Opt 1922 Venselnbrønden. — Andet Navn paa Venselekule ndfr. || **Venselekule** [*vænselakivlan*]. — Lav Agerjord. Formodentlig Slægtsn. Wenzel.

Vesterkrog. 1833 (Th) Vesterkrog. || **Vestervang**. Lb 1569 y den vestre wong. — Agerjord. || **Vestrekuld** [*væstrakul*]. — Agerjord ved Brandsgd.

Vibeeng. Lb 1569 wiiffue engen.

Ællingemyr [*ællingemyrn*].

Ørnemyr [*ørnemyrn*]. — Eng og Krat S.Ø. for L.-Hallegd.

Østerløkke. Lb 1569 y den østre lycke.

682. POVLSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Grammegd, Snævthul; 9. Sg: Store-Gubbegd, Markereg; 12. Sg: Kaalkoppegd, Paa Stælen, Staalknappegd, Trojlsereg, Troldhætten, Tromdstæl, Lille-Vibegd; 28.—29. Sg: Munkegd, Pilestæl, Pæreg; 30.—31. Sg: Jomfrugd, Sømarkegd, Trommereg; 38. Sg: Bjerregd, Under Bjergene, Under Rispebjerg; 39. Sg: Holsegd, Udeg; 1. Vg: Brodegd, Kaasegd, Sandemandegd; 4. Vg: Frigd, Skovgd; 5. Vg: Barkegd, Pellegd, Stavnsgd; 13. Vg: Lille-Kirkebogd, Nældegd; 14. Vg: Gabereg, Nørre-Myregd, Nældegd.

Povlsker, S. [*pawlskær(søn)*], **Povlskirke**, Kirke [*pawlskærkø, sa-nt 'pawls kærka*]. 29/3 1335 (1494 Lundeb.) beati pauli parochia; udat. 1401—50 Rep. 458 s. Pauli Sogn; 16/7 (el. 9/7) 1448 s. Pauels S.; 29/5 el. 5/6 1453 s. Pauls S., u. D. 1481 (Spec 1693) sancti Pāwels; 10/8 1497 Ste. Paaels soghen; 31/5—24/10 1523 (samt. Afskr.) Hanserec. 1477—1530 Bd. VI 500 sanct Pawels kirspel, sanct Pawels; 8/9 1555 Hüb 234, 242 f., 250 stj. Pouls Bøgenn, stj. Pouls Bøgenn, Pauilsker Bøgenn, Pouilsker Bøgenn, Poulsker sogenn; Lb 1569 Paaulsker sogenn; LR 1580 pouels kircke, pouilsker Sogen; Mandt 1610 Poffuilsker Sogenn; Poulskier Sogn; Jb 1625 Powelschier Sogen; Mejer S. Pauls kirche; Jb 1664 Pouelscher Sogn; DAtl Pauls Kirke; VSK St Povels K; M 1844 Poulskirke Sogn; Trap⁴ Povelsker Sogn, Skt. Povels Kirke; Gst Povlskirke, Povlsker S. — Kirken var indviet til Sankt Paulus, hvis Navn staar med Runer paa en Helgenfigur af Sten øverst i Korbuen.

Aasehuse [*aw-zahii-zan*]. — Kaldes ogsaa Paa Aasen. Aas, se Indl.

Aasemølle [*aw-zamolān*]. Mansa 1851 Aase M. — Nedbrudt Mølle paa en Aas N. Ø. for Kirken.

Aggehøj, Gd (36. SgPc). Postadr9 Aggerhøj; Postadr 1943 Aggehøj. — Naturnavnet Aggehøj.

Bakkegaard (8. Vg) [*bakagaw-rin*]. UrneNb Bakkegd; UrneJb Bakke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Subst. Bakke, efter Beliggenheden.

Barkegaard (5. Vg) [*ba-rkagaw-rin*]. — Angives at være et ældre Navn. Tilnavnet Bark. En Mand, der kaldtes Barken, skal have boet paa Gaarden i første Halvd af 19. Aarh.; han skal have faaet sit Tilnavn, fordi han i de fattige Tider efter Englænderkrigen havde maattet bruge Barkebrød, [*ba-rkabrö*] (R).

Bedegaard (18. Sg) [*be-dagaw-rin, be-daga-dagaw-rin*]. UrneNb Boddegd; UrneJb Bodde Gd; VSK Bodegd; Salchow 1813 Boddegd; IpsenK 1839 Bodes(gd); M 1844, Gst Bedegd. — Tilsyneladende er Navnet omdannet i nyere Tid af Boddegaard, jfr. Buddegaard i Bodilsker S., 681. Bedegadegd kaldes den, fordi den ligger ved Bedegadevejen (se dette Navn u. Naturnavne), og Bedegaard er sikkert en elliptisk Dannelse heraf.

Berlin, Gd [*bærli'n, bærli'n*]. Postadr9, Gst Berlin. — Nær ved Prøjerhus ndfr. Efter Prøjerhus har de omliggende Jorder faaet Navnet Prøjsen; paa disse Jorder ligger nu tre Landejendomme, og blandt dem er Berlin den største, deraf Navnet. Ifl. Guide 1946 kaldes Gaarden nu oftest Vennely.

Bjergehuse. — Se Rispebjerg ndfr.

Bjergemølle [*bjæ-ramolān*]. Guide 1914 Bjergemølle nedlagt. — Paa den nordligste Del af Rispebjerg.

Bjerregaard (38. Sg) [*bjæ-ragaw-rin*]. 1685 Deckner 1679—90, UrneNb

Bierregd; UrneJb Bierre Gd; Salchow 1813 Bierregd; IpsenK 1839 Bjere(gd). — Subst. Bjerg; Navn efter Beliggenheden ved Foden af Rispebjerg. Jfr. Under Bjergene.

Bondehjem, Gd [*bo-najemad*]. 1840 (Th) Bondehjemmet; 1842 (Th) Bondehjem. — Ejendom S. for Frigd; ejedes i Beg. af 19. Aarh. af Anders Bone. Hjem, se Indl.

Brandsgaard (34. Sg). 1769 (Z) Brandsgd. — Slægtsnavnet Brand, men dette Slægtsnavn er ikke paavist i Ejerrækken. Vel snarest at henføre til 34. Sg i Bodilsker S., 681.

Brodegaard (1. Vg?). 1650 (Z) Brodgd. — En Vg som 1650 fæstes af Hans Jensen (Z), muligvis den Hans Jensen, Sandemand, som ifl. Z i 1676 boede paa 1. Vg. Maaske af Subst. Braad, glda. *brot „opbrækket Stykke Mark“, jfr. DS III p. XX.

Brogaard (21. Sg) [*bro-gaw-rin*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Broegd; M 1844, Gst Brogd. — Ved Gd findes ingen Bro eller Vandløb, men Ø. for Gaarden er der en Overkørsel over en Myr (R).

Brunehus [*bri-nahu-zød*]. — Skal have Navn efter en Mand ved Navn Jakob Hansen Brun.

Bukkegaard (11. Vg) [*båkgaw-rin*]. K 1746—50 Bukke Gd; Thurah Bukke(gd); UrneNb Bukkegd; Bugge 1771 Bukegd; UrneJb Buche Gd; VSK Bekkgd; VSK Orig Bekkegd; Salchow 1813 Buckegd; M 1844, Gst Bukkegd. — Slægtsnavnet Buk; Gd beboedes ifl. Jb 1625 af Hans Buck, ifl. Jb 1664 af Madtz buch.

Bækkedal, Mejeri. BhLdejd 1876 Andelsm. Bækkedal; Postadr 1943 Bækkedal Andelsmejeri. — Mejeriet laa opr. i en Dal ved Bækked.

Bækegaard (9. Vg) [*bækagaw-rin*]. UrneNb Bekkegd; UrneJb Bekk[æ?] Gd; VSK Bierge el. Bekkegd; Salchow 1813, M 1844 Bekkegd; Gst Bækkedg. — Subst. Bæk.

Dammegaard (32. Sg) [*damagaw-rin*]. K 1746—50 damme Gd; Thurah Damme(gd); UrneNb, DAtl Dammegd; UrneJb Damme Gd; VSK Damegd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Dammegd. — Subst. Dam. Gd ligger ved Dammebæk, og her har tidl. været en større Sø eller Dam, der ses paa K 1746—50.

Duegaard (26. Sg) [*dawagaw-rin*]. K 1746—50 Due Gd; Thurah Due(gd); UrneNb, DAtl Duegd; UrneJb Due Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Duegd. — Slægtsnavnet Due. Som Ejere nævnes i Jb 1625 Jenns Duffue, Jb 1658 Jöns Dufue, Jb 1661, 1689, 1696, 1719 Jens Due — vel mindst 2 Personer — og 1723 Hans Jensen Due, 1755 Anders Jørgensen Due (K. Kure), Jb 1771 Mads Jensen Due, 1814 Esper Due og 1842 Anders Jørgensen Due (K. Kure). Lb 1569 nævner en Joen Due i Povlsker. Efter Duegaard har vel Dueodde Navn.

Duehus, Hs [*dawahu-zød*]. — I Snogebæk. Kaldes ogsaa Duелänge og Fuglesang. Forleddet er ifl. R Slægtsnavnet Due.

Duelänge, Hs [*dawalænan*]. — Andet Navn paa Duehus ovfr.

Dyndeby, Gde og Hse (34.—38. Sg) [*dymaby, dymaby-gaw-rana*]. K 1746—50 Dyng-Bye; UrneNb, DAtl, UrneJb, VSK, Salchow 1813, IpsenK 1839 Dyngbye; M 1844, Gst Dyndeby. — Subst. Dynd, bh. *dyn* (Esp Indl p. 31). UrneNb siger, at „Navnet kommer af de mange Hørfge Dyng deromkring, som ere ned[en] Rispebjerg“. Paa K 1746—50 er umiddelbart Syd for Gaardene afsat en større Sø „Dyngerne“. Jfr. Naturnavnet Dynderne.

Ellegaard (16. Sg) [*ælagaw-rin, i ælød*]. UrneNb Ellesgd; UrneJb Elles Gd; VSK Ellegd; Salchow 1813 Ellesgd; IpsenK 1839 Elles(gd); M 1844, Gst Ellegd. — I Nærheden af Gd ligger et Ellekrat, som ogsaa nævnes i UrneNb, og den i vore Dage optegnede Form I Ellet tyder ogsaa mest paa Subst. Elle „Ellebevoksning“.

Fokkenborg, fsv. Hs [*fåkanbår*]. — Efterleddet er Borg anvendt ironisk om Hus. Forleddet er maaske dannet af et Verbum fokke, som findes i Jysk og i Baahuslensk i Betydn. „coire“; jfr. DS V 488 under Fokkenborg.

Frigaard (12. Vg) [*fri-gaw-rin*]. Lb 1569 friugd; K 1746—50 Fri-Gd; UrneNb Frigd; UrneJb Friegd; VSK Frigd; Salchow 1813, M 1844 Friegd; Gst Frigd. — Gd var Frivorned (Z).

Frigaard (4. Vg). IpsenK 1839 Skov (Frie)(gd).

Fuglesang, Hs. Postadr 1943, Guide 1946 Fuglesang. — I Snogebæk. Se under Fuglesangsgaard i Ibsker S., 674.

Gaberegaard (14. Vg) [*ga-varagø-rin*]. UrneNb til Raabye, Kald[es] og Gaveregd; UrneJb Nore Myhre Gd el. Gaveregd; VSK Graver el. Hellegd; VSK Orig Graver el. Nelledg; Salchow 1813 Gaveregd; IpsenK 1839, Mansa Graveregd; M 1844, Gst Gaberegd. — Slægtsnavnet Gaver; Lensmand Mogens Gjøes Foged 1578 hed Claus Gaffuer (Z). Jfr. ogsaa Gaverslund, DS VIII 131.

Gadegaard (17. Sg) [*ga-dagø-rin*]. UrneNb Gadesgd; UrneJb Gades Gd; VSK Gadegd; Salchow 1813 Gadesgd; IpsenK 1839 Gade(gd); M 1844, Gst Gadegd. — Gade, se Indl. Gaarden ligger nær ved Bedegadevej, hvis Navn tyder paa, at der her har ligget en Bedegade (jfr. under Naturnavne).

Gejhus. VSK Orig Gaihuset; VSK Geihuuset. — Mellem Tjørneby og Sandegd. Maaske af et Slægtsnavn.

Grammegaard (2. Sg) [*gramagø-rin*]. K 1746—50 Grame Gd; Thurah Grame(gd); UrneNb Grammeqd; DATl Gramegd; UrneJb Grammer Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Grammeqd. — Navnet skal ifl. Urne ogsaa tidligere være baaret af 1. Sg. Slægtsnavnet Gram; Gd. tilhørte 1626 Jens Gramb (Z); Tiendepenge 1662 nævner som Ejer Jurgen Gram.

Gubbegaard, Lille- (24. Sg) [*gøbagø-rin*]. K 1746—50 Gudbe Gd; Thurah Gudbe(gd); UrneNb Lille Gubbegd; DATl Gudbeqd; UrneJb Lille Gudbe Gd; VSK Lille Gubbagd; Salchow 1813, M 1844 Lille Gubbegd; Gst Lle Gubbegd. — Mandsnavnet glda. Guthbiorn eller maaske Kortformen Gubbe; Gd tilhørte i Jb 1689 Raßmus Gudberßen, i Jb 1719 Gudber Rasmussen.

Gubbegaard, Store- (9. Sg) [*sto-ra gøbagø-r*]. K 1746—50 Gubbe Gd; Thurah Gubbe(gd); UrneNb Store Gubbegd; DATl Gubbegd; UrneJb Store Gudøe Gd; VSK Gudøejgd; Salchow 1813 Gubbegd; M 1844, Gst Store Gubbegd. — Mandsn. glda. Guthbiorn eller maaske Kortformen Gubbe; Gd tilhørte ifl. Jb 1598 peder Gudbersen, i Jb 1624 skrevet Peder Gudbersenn, Jb 1625 Peder Gudbiørnßen.

Holsegaard (39. Sg) [*hålsægø-r*]. 1849—58 BhS XXII 86 Holstgaard. — Slægtsnavnet Holst.

Holsmyr, Hse (3. VgPc) [*hålsmy-rahü-zen*]. Postadr 1943 Holsmyre; Bh. Vejviser 1944 Hulsmyre. — Naturnavnet Holsmyr.

Hullegaard (14. Sg) [*hålagø-rin*]. K 1746—50 holle Gd; Thurah Holle(gd); UrneNb Hullegd; DATl Hollgd; UrneJb Hulle Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Hullegd. — Ligger i et Hul i en Grusaas V. f. Hundemyre.

I Gærdet, Hse [*i-gæ-rød*]. — Huse inden for Snogebæks Skeldige.

I Krakken, Hse [*i-krak-in*]. (Her?) 1849—58 BhS XXII 86 Krakkelyn; Guide 1914 Krakken; Postadr 1943 I Krakken. — Andet Navn paa Krak-huse ndfr. Krak, se Indl.

I Kærene. — Se under Kærhuse.

Jomfrugaard (30.—31. Sg) [*jåmfrügø-rin*]. K 1746—50 Jomfrue Gd; Thurah Jomfrue(gd); UrneNb Jomfruegd; UrneJb Jomfrue Gd; Salchow 1813 Jomfruegd; M 1844, Gst Jomfrugd. — Oprindl. kun 31. Sg.

Jomfrustræde [*jåmfrüstræ-død*]. — „Spøgende Benævnelse paa Vejen forbi et Hus N. V. i Snogebæk; efter et Par ugifte Kvinder, som boede her“ (R).

Kaalkoppegaard (12. Sg) [*ka-åkåpågø-rin*]. UrneNb Kol(?)oppegd; Urne Jb Kaalkoppegd; VSK Kolkopegd, Wilster 1808 Kolkoppegd; Salchow 1813 Kaalkoppegd; IpsenK 1839 Kaalkoppegd. — Det midterste Led er formodentlig laant fra nty. Kopp „Hoved“; første Led kan være enten Plante-navnet Kaal eller Adj. nty. kahl „skaldet“; i begge Tilfælde er Forleddet sandsynligvis et Øgenavn. Jfr. m. H. til Dannelsen Blykobbegd i Nyker S., 652.

Kaasegaard (1. Vg) [*ka-zagø-rin*]. VSK Kaase el. Sandemansgd; Salchow 1813 Kaasegd, kaldes og Sandemandsgd; MK u. A., Gst Kaasegd. — Slægtsnavnet Kaas. Gd tilhørte 1743 Hans Pedersen Kaas og 1834 Anders Kaas (Z), og er endnu i Slægtens Eje.

Kanehus [*ka-nähü-zød*]. — Et Hus, hvis ene Ende var højere end den øvrige Del, og som derfor mindede om en eensædet Kane (R).

Kejserhus, Hs [*ka-ʃsarahu-zad*]. — Forsv. Hus paa Rispebjerg. Efter en Beboer ved Navn Kejser. Jfr. Kejserstolen under Naturnavne.

Kirkebogaard, Lille- (13. Vg) [*lila kærkæbo-gaar*]. UrneNb Et Kirkeboe; UrneJb Kirkeboe; VSK Lille Kirkeboe el. Nællegd; VSK Orig, Wilster 1808 Lille Kirkeboe el. Nællegd; Salchow 1813 Kirkeboe; M 1844 Lille Kirkebogd; Gst Lile Kirkebogd. — Kirkebo, se Indl.

Kirkebogaard, Store- (7. Vg) [*kærkæbo-gaarin*]. UrneNb, UrneJb, Salchow 1813, IpsenK 1839 Kirkeboet; MK u. A. Kirkeboegd; M 1844 Kirkebrogd; Gst Kirkebo Gd; Postadr 1946 St. Kirkebo. — Kirkebo, se Indl.

Kirkekilde, Hs (7. VgPc) [*kærkæki-la*]. Postadr9, Bh. Vejviser 1944 Kirkekilde.

Korreslot, Gd (38. SgPc) [*kårslåt* el. *slåtad*]. 1712 UrneAdd Kaare-Slot; 1712 (Afskr.) Komm 1715—21 Øde Steel eller Platz Kaarø Slott kaldet, Kaarø Schlott; 1721 Komm 1715—21 paa Rispebjerg en pladz kaldes Korre Slott; K 1746—50 kaare-Slot; c. 1769 Thaarups Bh V 174 Kaarø eller Kure Slot; VSK Orig Kore Slot; VSK Koje Slot; M 1844, Mansa 1851 Kore Slot; Bull 1869 Slot Hæ; BhLdejd 1876 Korreslot, Kurre Slot; Postadr9 Karreslat, Korreslot; Gst Korreslot. — Vistnok opr. et Hus bygget paa Udmarksjord. Efterleddet er Subst. Slot anvendt ironisk. Forleddet er uvist; som Muligheder kan nævnes sv. Dial. kurra, korra, f. „liten usel koja“ (Rietz fra Smaaland, jfr. Hellq EO² p. 527) og sv. Dial. korra, kurra, f. „større dyig vattenpuss, som saknar aflopp, pöl i nærheten af en gödselhög“ (Rietz fra Skaane, Halland, Blekinge og Smaaland), vistnok identisk med jy. Korre „Gadekær“. Umiddelbart Ø. for Gaarden ligger en langstrakt Dyndeng.

Krakhuse, Hæ. VSK Krakhusene; MK 1816 Krakhusene; M 1844 Nordre-, Søndre Krakhus; Gst Krakhus. — Kaldes ogsaa I Krakken.

Krogegaard (22. Sg) [*krå-gagørin* ell. *pår krå-gin*]. K 1746—50 Paa Krogen; Thurah, UrneNb, DATl, UrneJb Paa Krogen; Bugge 1771 Paa Krog; VSK Krogegd; Salchow 1813 paa Krogen; M 1844 Kroggd; Guide 1886 Krogesgd; Gst Krogegd. — Subst. Krog, om Beliggenheden.

Kro-Krusens, Hs. [*krawkri-zans*]. — Efter en Ejer, hvis Slægtsnavn var Kruse, og som blev kaldt [*krawkri-zan*] (R).

KrusEGAARD (15. Sg) [*kriv-zagørin*]. K 1746—50 krusse Gd; Thurah Kruse(gd); UrneNb Krusegd; DATl Krusegd; UrneJb Kruse Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse; Gd tilhørte i Jb 1598 og 1606 Hans Kruse, i Mandt 1610 peder Kruse, i Jb 1624 Jep Hannsenn Kruuse, og var længe i Slægten: 1662 Hans K., 1717—42 Povl K., 1742 Rasmus K., 1801 Povl Rasmussen K. (Z).

Kæmpemølle, fsv. Ml [*kæmpamølan*]. Postadr 1869 Kjæmpe Ml. — Vistnok Slægtsnavnet Kæmpe.

Kærhuse [*kær-rhuzan*, i *kær-m*]. VSK Kierhuset; Mansa 1851, Bull 1869 Kjæret; Postadr9 Kæret; Postadr 1943 Kærhuse; Guide 1946 Kæret.

Lillegaard (6. Vg) [*lilægør*; titl. alm. spøgende benævnt *si-ta vørnada* o: skidte Vornede i St. f. sjette Vornede]. UrneNb Lillegd; UrneJb Lille Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lillegd. — Adj. lille.

Lærkegaard (19. Sg) [*lar-kagørin*]. K 1746—50 Lærke Gd; Thurah Lærke(gd); UrneNb Lærkestæl ell. Lærkegd; DATl Lærkegd; UrneJb Lærke Gd; VSK, Salchow 1813 Lærkegd; M 1844 Lærkegd; Gst Lærkegd. — Slægtsnavnet Lærke; Gd tilhørte 1801 Peder Jensen Lærke (Z), som muligvis ikke er af den gamle Lærke-Slægt, da Gd hos Urne opføres som Stæl.

Løkkehus. FT 1834 Lykke Huus, Lykkehuus. — Løkke, se Indl.

Markeregaard (9. Sg) [*mar-kragørin*]. Trap⁴, Gst Markeregd; BhFisk 1933 Markeragaar. — Slægtsnavnet Marker; Gd. tilhørte c. 1771 Kapt. Christian Marcher.

Munkegaard (28.—29. Sg) [*monkagørin*]. Kb 1695 Munkke Gd, Munke gd; K 1746—50 Munke gd (29. Sg); Thurah Munke(gd); Bugge 1771, Salchow 1813, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk. Tilhørte 1707 Markus Hansen Munch (Z), 1741 Hans Markussen M. (Kendelseprot 1741) og 1745 Peder Marchusen munch (Kendelseprot 1745). Oprindl. kun 29. Sg, idet 28. Sg i ældre Kilder betegnes som Stæl.

Myregaard, Lille- (10. Vg) [*lila my-ragø-r*, tidl. blot *my-ragø-rin*]. K 1746—50, Thurah, UrneNb, Bugge 1771, UrneJb Ved Myren; VSK Lille Myregd; Salchow 1813 ved Myren; M 1844 Lille Myregd; Gst Lile Myregd. — Myr, se Indl.

Myregaard, Nørre- (14. Vg) UrneJb Nore Myhre Gd el. Gaveregd. — Myr, se Indl.

Myregaard, Store- (4. Sg) [*sto-ra my-ragø-r*, tidl. altid *i* el. *ver my-rn*]. K 1746—50 Myre Gd; Thurah Myre(gd); UrneNb, Bugge 1771 Myregd; UrneJb Myre Gd; VSK Store Myregd; Salchow 1813 Myregd; IpsenK 1839 Store Myre(gd); M 1844 Store Myregd; Gst Myregd. — Efter Myren, et lavt Areal lige S. for Gaarden, jfr. Indl. under Myr.

Myrehus [*my-rahü-zød*]. — Bygning, hvor der drives Tørveindustri, ved Hundsemyre.

Møllehus (38. SgPc) [*mølløhi-zød*]. C. 1769 Thaarups Bh V 174 Møllehuset; M 1844 Møllehuset; BhLdejd 1876 Møllerhuset; Gst Møllerhus; Postadr9 Møllehus. — Til Huset hørte ifl. R i gammel Tid en Vejrmølle af den primitive Type, som kaldes Djævledans (se Aage Rohmann i DF VI 33 ff.), og vistnok desuden en Vandmølle.

Nordbagegaard (20. Sg) [*no-rbakagø-rin*, gl. Udt.: *no-rbakagø-rin*]. UrneNb Nørbagegd; UrneJb Norbage Gd; VSK Nordbagegd; Wilster 1808 Nordbakgd; Salchow 1813 Norbagegd; MK u. A. Nordbagegd; IpsenK 1839 Nørboe (Nordbage)(gd); M 1844 Nordbakgd; Gst Nordbage Gd. — Tilnavnet Nordbage „Nordmand“; 19. Sg tilhørte ifl. Jb 1661 og 1662 Olle Nordbage. Navnet opfattes nu alm. som en Sammensætning med -bakke.

Nældegaard (13. Vg). VSK Lille Kirkeboe el. Nællegd; VSK Orig, Wilster 1808 Lille Kirkeboe el. Nællegd. — Plantenavnet Nælde.

Nældegaard (14. Sg). VSK Graver el. Hellegd; VSK Orig Graver el. Nellegd. — Plantenavnet Nælde. Jfr. 13. Vg.

Nørregaard (1. Vg) [*nårø-r*]. UrneNb Nørregd; UrneJb Nørre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Nørregd. — Skal ifl. Urne i gl. Dage have heddet Grammegd, se 2. Sg.

Overskudsjorden, Hse. Postadr 1943 Overskudsjorden. — 2 Lokalteter, se Naturnavnet Overskudsjorden.

Paa Aasen, Hse [*pø-ø-zin*]. — Kaldes ogsaa Aasehuse. Aas, se Indl.

Paa Stælen (12. Sg) [*pø-stø-lin*]. — Stæl, se Indl.

Paa Vallen, Hse [*pø-va-ln*]. IpsenK 1839 Vallen; BhAvis 15/8 1864 Paa Valen; AL 1912 Våljin. — Det alm. Navn paa Vallehuse ndfr. Subst. bh. Vål, m., se Indl. u. Vald.

Pellegaard (5. Vg). K 1746—50 (Kopi 1796) Pælle Gd; Bugge 1771 Pellegd; UrneJb Staus Gd el. Pælle Gd; VSK Orig Staus-, Stends el. Pællegd; IpsenK 1839 Staus (Pæle)(gd). — Mandsnavnet Pelle. Gd tilhørte ifl. Jb 1696 Larß Pellesen, og han opføres endnu i Jb 1719 som Ejer.

Pilegaard (13. Sg) [*pi-lagø-rin*]. K 1746—50 Pille Gd; Thurah Piile(gd); UrneNb Pilegd; DATl Piilegd; UrneJb Piile Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Pilegd; Postadr 1946 St. Pilegd. — Trænnavnet Pil eller maaske Slægtsnavnet Pil, i hvert Fald har Gd i senere Tid haft Tilknytning til denne Slægt; 1837 solgtes den af Rasmus Hansen Piil til Hans Peter Piil (Z).

Pilegaard, Lille- (23. Sg) [*lila pi-lagø-r*]. K 1746—50 Pelle Gd; Thurah Pelle(gd); UrneNb Pilegd ell. Pellegd; DATl Pellegd; UrneJb Piile Gd ell. Pælegd; VSK Lille Pile el. Pælegd; Salchow 1813 Pilegd; M 1844 Lille Pilegd; Gst Pilegd. — Oprindeligt Pellegaard, af Mandn. Pelle; i Jb 1719 tilhører den Jens Pellesen. (1619 nævnes i Povlsker Mads Pellesen, og 1629 Laurs Pellesen (Z), som muligvis kan have Tilknytning hertil). Senere omtydte til Pilegd, jfr. 13. Sg. Nu er Gd delt, og begge Gde fører Navnet Pilegd.

Pilemølle, Jernbanepl. — Se Pilemølle i Bodilsker S., 681.

Pilestæl (28. Sg). UrneNb, UrneJb Pile Stæl; Salchow 1813 Pilegd, Stæl til 29. S.; IpsenK 1839 Pilestæl. — Trænnavnet Pil.

Povlsker Højlyng, Hse. Postadr 1943 Povlsker-Højlyng.

Prøjsershus [*prøjsarahü-zød*]. VSK Preuserhuset; MK 1816 Preusen; Gst Prøjsershus. — Huset skal ifl. R have Navn efter en Prøjsler, der kom til

Øen paa Trediveaarskrigens Tid eller maaske senere. Ifl. Guide 1946 kaldes Huset nu Grønvang; jfr. Berlin ovfr.

Pæregaard (28.—29. Sg) [*pæ-rægø-rin*]. UrneNb Pæregd; UrneJb Pære Gd; VSK Pæregd; Salchow 1813 Munkegd, kaldes og Pæregd; IpsenK 1839 Pære (Munke)(gd); M 1844 Pæregd. — Oprindl. kun om 29. Sg. Mon Mandsn. Per? 28. Sg tilhørte i Jb 1658 Per Perßen; ogsaa de to flg. Ejere bar Fornavnet Peder (K. Kure). Ligesom ved de andre bornholmske Pæregaarde maa Navnet i saa Fald være omtydet til Substantivet Pære, at dømme efter Udtaleformen.

Raabygaard (3. Sg) [*rø-by-, rå-by-gø-rin*, alm. som Lokalitet *rø-by-, rå-by-*]. K 1746—50 Robye (1.—3. Sg); UrneNb Raabyegd, skal være Røebyeugd; DATl Robye; UrneJb Raæbye Gd; VSK, Salchow 1813 Raabyegd; M 1844 Raabygd; Gst Raaby Gd. — Maaske af Subst. gl. *rā* „Stang, Grænse“.

Rispebjerg, Høe [*bjæ-rah-i-zæn*]. Spec. 1761 Rispebjerg; Guide 1946 Rispebjerg Høe. — Naturnavnet Rispebjerg. Samme Lokalitet som Under Bjergene.

Sandegaard (27. Sg) [*sa-nagø-rin*]. K 1746—50 Sande Gd; Thurah Sande(gd); UrneNb, DATl Sandegd; UrneJb Sande Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand, bh. [*sa-n*], m. „Sandstrækning“. Gaarden ligger ved Strandmarken, et stort Areal dækket af Flyvesand. UrneJb bemærker, at den var fritaget for $\frac{1}{3}$ af deagl. Afgifter paa Grund af Flyvesand.

Sandemandegaard (1. Vg) [*sanama-nægø-r, sanama-nagø-rin*]. Svaneke Skiftepr 1697 SandemandB Gd; 1738 Komm 1738 Sandemands gd; K 1746—50 Sandemands Gd; Thurah Sandemands(gd); UrneNb, DATl Sandemandsgd; UrneJb Sandemands Gd; VSK Kaase el. Sandemansgd; Salchow 1813 Kaasegd, kaldes og Sandemandsgd. — Gd beboedes 1676 af Hans Jensen, Sandemand (Z).

Sandgade [*sa-nga-dan*]. — I Snogebæk.

Sejersgaard (5. Sg) [*sajærs-gø-r*]. K 1746—50 Seyers Gd; Thurah Sejers(gd); UrneNb Seyersgd; DATl Sejersgd; UrneJb Seyers Gd; VSK Seiersgd; Salchow 1813 Sejersgd; M 1844 Seiersgd; Gst Sejersgd. — Mandnavnet Sejer, gl. Sighær. Gd tilhørte ifl. Jb 1689 Hans Seyersen, der endnu i Jb 1719 blev skrevet til den. I 1737 tilhørte den Sejer Hansen (Z).

Sejershuse. Bull 1869 Seiers Høe. — Nær ved Sejersgd.

Sejersmølle. Th Seiersmølle. — Nedbrudt Stubmølle ved Sejersgd. Kaldtes alm. Sejersgaardsmøllen (R).

Skidte Vornede, se Lillegd.

Skovgaard (4. Vg) [*skægø-rin*]. Tiendep 1662 i Schouffuen; Skiftepr 1683 Skouffgd; K 1746—50 Skou Gd; Thurah Skov(gd); UrneNb Skougd; UrneJb Schovgd; Salchow 1813 Skovgd; IpsenK 1839 Skov (Frie)(gd); M 1844, Gst Skovgd.

Skrokkegaard (25. Sg) [*skråkagø-rin*]. UrneNb Skrukkegd; UrneJb Skrukke Gd; VSK, Salchow 1813 Skrukkegd; M 1844, Gst Skrokkegd. — Snarest et Tilnavn Skrok; Christian Skrok var Navn paa en af Reformationens Forkæmpere. Subst. Skrukke „Rynke, rynket Kvinde“, oldn. Tiln. Skrukka, no. skruk, m. „stor Rynke“ og skrukka, f. „Rynke, indskrumpet Figur“, nysl., fær. skrukka „styg rynket Kælling“. Jfr. ODS og Torp NEO. Tilnavnet kunde ogsaa sættes i Forb. med Vb. skrukke „klukke“ (om liggesyge Høns) eller skrukke „krybe sammen, staa i Ly el. Skjul“.

Skræddergaard (17. SgPc) [*skredaragø-rin*]. — Spøgende Betegnelse for en mindre Ejendom, som omkr. 1900 beboedes af en Skrædder.

Slettegaard (2. Vg) [*slættagø-rin*]. UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Slettegd. — Snarest Subst. Slette; Gd ligger paa jævnt Terræn.

Snogebæk, Fiskerleje [*snå-gøbæk*]. 8/9 1555 Hüb 235 Snobeck; 2/4 1570 Hüb 360 Snogbeck; Jb 1598 Snogebek; LR 1598, LR 1602 Snogebek; LR 1607 Snogbeck; Jb 1625 Snage Beck; Jb 1664 Snogebek; K c. 1700 Snogebek; K 1746—50 Snoge-Bek; Bugge 1771 Snogebek; UrneJb Snogebek Fiskerleje; VSK Snogebek; M 1844 Snogbek Fiskerleje; Trap⁴, Gst Snogebæk. — Subst. bh. Snåga, f. „Snog“. Jfr. Snogbæk i Sundeved, DS VII 33 f.

Snævthul (2. Sg) [*snæ-wt/hål*]. — Et tidligere alm. brugt Øgenavn. Vel egl. „snævært Hul“, jfr. sv. dial. snäv, no. dial. snæv „snævært“.

Sommeregaard (33. Sg) [*såmaragø-rin*]. K 1746—50 Sommere Gd; Thurah Sommere(gd); UrneNb Sommeregd; Bugge 1771 Sommergd; UrneJb Sommere Gd; Salchow 1813 Sommeregd; M 1844, Gst Sommergd. — Slægtsnavnet Sommer; Jb 1691 og 1696 nævner som Ejer Mogens Hansen Sommer; i 1766 tilhørte den Ødber Olsen Sommer (Z).

Spidsegaard (10. Sg) [*spesa-, spe-sagø-rin*]. UrneNb Spessegd; UrneJb Spesse Gd; VSK Spidsegd; Salchow 1813 Spessegd; IpsenK 1839 Spidse(gd); MK u. A. Spidsegd; M 1844 Spitsegd; Gst Spidsegd. — Subst. Spids. Muligt kunde der dog foreligge et Tilnavn Spids.

Staalkneppegaard (12. Sg). AL 1912 L. Vibegd. opr. formentl. Staalknappagd. — Sikkert Fejl for Kaalkaappagd.

Stavnsgaard (5. Vg) [*stavnsgø-r*]. UrneNb Stausgd; UrneJb Staus Gd el. Pælegd; VSK Orig Staus-, Stends el. Pælegd; Salchow 1813 Stevnsgd; IpsenK 1839 Staus (Pæle)(gd); M 1844 Stausgd; Gst Stavnsgd. — Antagelig af Subst. Stavns, maaske brugt som Personnavn, jfr. DgP I 1274. Formen Stavnsgaard skyldes sikkert Bortfald af n i Flerkonsonantgruppe; jfr. Stavshavn under Naturnavne.

Storegade [*sto-røga-da, ga-dan*]. — Hovedvejen gennem Snogebæk.

Strandby Gaarde (21.—25. Sg, 5. Vg) [*stra-nbø-ñ, stra-nby-gø-rana*]. 17/12 1577 Hüb 476 ved stranden; Kb 1690 Strandbyen; UrneNb Strandbyegd; Bugge 1771 Strand Bye (22.—28. Sg); Gst Strandby Gde. — Efter Beliggenheden nærmest Kysten (ved Strandmarken).

Strandmøllen [*stra-nmølan*]. Trap⁴ Strandmølle; Gst Strandmarkens Ml; Guide 1946 Strandmøllen.

Svalhøj, Hs (35. SgPc). Postadr⁹, Bh. Vejviser 1944 Svalhøj. — Nær ved Svalet, se under Naturnavne.

Sømarkegaard (30. Sg) [*jø-mar-kagø-rin*]. K 1746—50 Sømarke Gd; Thurah Sømarke(gd); UrneNb Sømarkegd; Bugge 1771 Somark Gd; UrneJb Sømarck Gd; Salchow 1813 Sømarkegd; IpsenK 1839 Sømarke (gd). — Lagt under 31. Sg, betegnes 1813 som et Stæl til denne. Efter Beliggenheden ved Strandmarken.

Tjørneby (6.—8. Sg, 13. Vg) [*jø-rnøby, jø-rnøby-gø-rana*]. Lb 1569 Tjørneby, Tjørneby; Jb 1664, 1666 (c. 1716) Bh 1682—1804 Kørnebye; Skiftepr 1686 tjørnebye; Kb 1689 i Tjørnebye; K 1746—50 Kjerne-Bye; UrneNb Tjørnebygd (6.—9. Sg); DATl Kiørnebye; UrneJb Kiørnebye eller rettere Tjørnebye; Skougaard 1804 Kjærnebye; VSK Kiørnebye; Salchow 1813 Kjærnebye; MK 1816 Tjørnebye; M 1844 Kiørneby; Gst Tjørneby. — Subst. glda. thyrni, n. „Tjørnekrat“. Der har indtil nyere Tid været stort Slaaenkrat Vest om Gaardene (R).

Tophjem, Gd [*tåpjem*]. Postadr⁹, Postadr 1943 Tophjem. — Opkaldelse efter Tophjem i Nyker S., 652, eller i Nylarsker S., 654. Gden ligger paa Toppen af Rispebjerg, hvilket har givet Anledning til Opkaldelsen.

Tornegaard (3. Vg) [*to-rnagø-rin*]. UrneNb Tornegd; UrneJb Torne Gd; VSK, Salchow 1813 Tornegd; M 1844 Store Tornegd; Gst Tornegd. — Subst. Torn. Der findes et Hvidtjørnskrat ved Gd.

Torshøj, Hs (18. SgPc). Postadr⁹ Torshøj; Guide 1946 Thorshøj. — Et moderne Navn sammensat med det hedenske Gudenavn Tor. Det gamle Navn paa den nær ved Huset liggende Høj er Hummelhøj, s. d. u. Naturnavne.

Tranggade [*trån-ga-da*]. Vejfort 1942 Tranggade. — Smal Gade i Snogebæk.

Trojlseregaard (12. Sg) Optegnelse af M. Vibe: Trojlseregd. — En spøgende Dannelse til Manden. Troels. Gd tilhørte ifl. UrneNb Troels Paulsen, derefter 1755 Peder Troelsen, og senere Poul Troelsen. Jfr. at en Anders Thorsen kaldes Torsarijn (Teinnæs).

Trojlserstæl, Hs (12. SgPc) [*pø-trålsarastæ-lin*]. — Parcel fra Trojlseregd ovfr.; nu Lillevang.

Troldhætten (12. Sg) [*trålhætten*]. — Bh. Trojllhätta, f., 1) „et kunstigt, naragtigt Hovedtøi, et Slags Narrehætte“, 2) „Hex, Troldkvinde“ (Esp). Vel snarest i første Bet. og sigtende til Bygningernes Udseende. Gd var ifl. R bygget snævært og upraktisk paa Grund af stykkevis Optørelse. Men

Navnet er dog nok opstaaet som en vittig Omdannelse af det ellers brugte Navn Troelsgd, se under Trojlsereg.

Troidstæl (12. Sg) [*tråjstæ·lîn*]. — Gl. Navn paa 12. Sg, jfr. Troldhætten, vel ligesom dette en spøgefuld Omdannelse efter Troelsgd, se under Trojlsereg.

Trommeregaard, (30. Sg) [*tråmaragaw·rin*]. — Gaarden laa ifl. Traditionen ved Strandmarken, mellem Jomfrugd og Munkegd. Forleddet er Subst. bh. Trommara, m. „Trommeslager“ (Esp) eller Slægtnavnet Trommer; denne Slægt boede ca. 1800 paa Nabogaarden Dammege.

Tuemølle, fsv. Mølle. VSK Orig Tue Møllen; VSK Tue Mølle. — S. V. for Kærene.

Tyvesmedehus fsv. Hs [*fi·wasmedahú·zæd*]. — Her skal en Gang have boet en Smed, der stjal (R).

Udegaard (39. Sg) [*u·dagaw·rin*]. K c. 1700, K 1744 Wedegd; UrneNb Udegd; K 1778 Wedegd; UrneJb, Salchow 1813 Udegd; IpsenK 1839 Veles (Ude)(gd); M 1844 Udegd; Mansa Uglegd; Gst Udegd. — Slægtsnavnet Ude; Gd tilhørte ifl. Jb 1661 Peder Wde, i Jb 1662 Peder Wdde, Jb 1664 Peder Vdde, og derefter Jb 1691 og 1696 Niels Pederben Vdde. 1727 og 1737 nævnes Jep Nielsen Udde.

Udevang, Hs (39. SgPc). Postadr9, Bh. Vejviser 1944 Udevang. — Efter Udegd ovfr.

Uglegaard. — Se Udegaard.

Under Bjergene, Gd (38. Sg) og Hse [*snyæ bjæ·rn*]. — Efter Beliggenheden ved Foden af Rispebjerg.

Under Rispebjerg (38. Sg). 29/5 el. 5/6 1453 under Rysbobeeyæri. — Jfr. Under Bjergene ovfr. Rispebjerg, se under Naturnavn.

Vallehuse, Hse. VSK Vallehusene; Gst Vallehuse; Guide 1946 Vallehus. — Se under Paa Vallen ovfr.

Vandhus [*vanhú·zæd*]. — Forsvundet Hus ved Bækken Ø. om Rispebjerg; ved Oversvømmelse gik Vandet ind i Huset (R).

Ved Gadeledet [*ver ga·dale·d, ver le·d*]. — Huse i Snogebæk ved det nu forsvundne Byled.

Vibegaard (11. Sg) [*vi·vagaw·rin*]. K 1746—50 Vibe Gd; Thurah Vibe(gd); UrneNb Vibegd; Bugge 1771 Viibegd; UrneJb Vibe Gd; VSK Vibegd; Salchow 1813 Wibegd; M 1844, Gst Vibegd; Postadr 1946 St. Vibegd. — Slægtsnavnet Vibe; Gd tilhørte 1697 Morten Hansen Vibe (Z) og var derefter i Slægtens Eje til 1941 (K. Kure). 1/4 1609 Hüb 565 nævnes Rasmus Vibe i Povlsker.

Vibegaard, Lille- (12. Sg). M 1844 Vibegd; Gst Lle Vibegd; Postadr 1946 L. Vibegd. — Se Vibegaard.

Vibemølle [*vi·vamolan*]. Trap⁴, Gst, Postadr 1943 Vibemølle. — Ved Vibegd ovfr.

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Akselhus (18. SgPc), Bakkely, Birkely, Broager, Brodal (21. SgPc), Bækkehald (PræstegdPc), Bækkely, Dalshøj (1. VgPc), Dalsminde (1. VgPc), Damsminde, Degnelund (Degnegaardspc), Duesminde (26. SgPc), Duesvang, Egelund (4. VgPc), Ejershaab (9. SgPc), Ellely, Elmely, Enghøj (PræstegdPc), Engvang (9. SgPc), Glædensdal (8. VgPc), Godthaab, Grønbechminde, Grønnevang (8. VgPc), Hedensminde, Hjemly, Hullevang (14. SgPc), Hyldevang (12. VgPc), Højly (1. VgPc), Kærensminde (21. SgPc), Kofoedsminde (1. SgPc), Kærhøj (17. SgPc), Kærsmindle (21. SgPc), Kærvang (20. SgPc), Lilleeje (12. VgPc), Lillehøj (1. VgPc), Lillevang (12. SgPc), Maglekær, Marthasminde, Mindebo (14. SgPc), Mosehøj, Munkevang (29. SgPc), Myreløst (3. VgPc), Møllebo (9. SgPc), Nordsted (36. SgPc), Nordvang (3. VgPc), Nyvang, Nørholt (1. SgPc), Pedersminde, Pilevang, Skovly (27. SgPc), Skovsvang (5. SgPc), Solbakke (12. VgPc), Solhjem, Solvang (DegnegdPc), Strandly, Søfryd, Søndervang, Tjørnebyminde (7. SgPc), Tornhøj (14. SgPc), Vangsbo (30. SgPc), Vennely (23. SgPc), Vennerslyst, Vesterbo, Vesterled.

NATURNAVNE.

Abildhøj [*a·vilahå·n̥*]. Guiden 1886, Gst Abildhøj. || **Abildmyr** [*a·vilā·myr·n̥*]. — Mose ved Abildhøj. Trænavnet Abild „Æbletræ“.

Aggehøj [*aga·håj̥*]. Lb 1569 hoss Agge høy; VSK Orig Agerhøi; DFS 1906/23 Aggehøj, Aggahøj. — Gravhøj Ø. for Dyndebø. Formodentlig af Mandsn. glda. Aggi.

Amtmandløkke [*amtma·nalykkan*]. — I den vestl. Del af Snogebæk. || **Amtmandstæl.** P. Thorsen Langs Østkysten p. 6 Amtmandestælen.

Anhøje [ældre: *a·nhåja*, yngre: *a·nhåja*]. MK 1804 Anhoie; VSK Orig Annæ Høi; VSK Stunæhøj; Mansa 1851 Anhøi; Bull 1869 Stunæ Bj.; Nord. Tidsskr. f. Oldkyndighed III 313 Anhøi; DFS 1906/28 I An(de)høj; DFS 1931/1 Andehøj; Gst Anhøj. — Fællesbetegnelse for Arealet omkring Anhøje Bakke (R). Formen Stunæhøj paa VSK beror paa Fejlæsning af Originalens Annæ Høi, og Formen paa Bull 1869 er taget fra VSK. || Anhøje Bakke [*a·nhåjabakan*, *a·nhåja·baka*]. K 1825—26 Anhøje Bakke. — Sydskraaning af Anhøje ved Skellet mod Pedersker og Bodilsker Sogne. || Anhøje Bæk. — Se Bodilsker S., 681. || Anhøje Dam [*a·n(ə)håja·dam*]. K 1744 Anhoi Dam; K 1778 Anhoi Dam; MK 1804 Anhoie Dam; Mansa 1851 Anhoi Dam; Guide 1886 Anhøj Dam. — Engstrækning N. for Anhøje Bakke. || Anhøje Pilt. G&N 1934 p. 55 Anhøje Pilt. — Forleddet synes at være Fuglenavnet And; ifl. R fandtes mange Vildænder ved Anhøje Dam. Et navneforklarende Sagn meddelt af P. Thorsen fortæller, at en Pige ved Navn Ane er blevet fundet død paa Anhøje.

Ankereskil [*a·nkarəs·fi·l*]. — Areal paa Østsiden af Rispebjerg, ifl. R opkaldt efter en Fæster ved Navn Anker.

Asperne [*asparna*]. Lb 1569 hoss Asperne; Lb 1569 CodUps hoss Aspirne. — Lille Skov, der tidligere var betydelig større og væsentlig bestod af Asp (R). Kaldes ogsaa Dueasper.

Bakkerne [*bakana*]. Th Bakkerne. — Det alm. Navn paa Klitarealet, hvis officielle Navn er Strandmark.

Barhøj. Lb 1569 vesten Barhøj, norden for Borhøj. — Paa Grund af den vaklende Skrivemaade er Forleddet ganske uvist.

Bavnebakke, Gamle- og Nye- [(*dæn*) *gamla bānnebakan*, (*dæn*) *ny-a bānnebakan*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Bavnebakkerne. — To Bakker paa Rispebjerg. Paa Nye-Bavnebakke stod Bavnen endnu i 1860'erne (R).

Bedegade [*be·daga·dan*]. DFS 1906/23 Gaden eller Bedegaden. — En Udløber af Udmarken fra Rispebjerg mod Øst. Kaldes alm. Gaden, se ndfr. || **Bedegadevej** [*be·daga·dævæ·n̥*]. — Ved Snogebæk. Se under Naturnavnet Bedegade i Klemensker S., 661.

Bjergene [*bjæ·rn̥*]. — Det alm. Navn paa Rispebjerg. Navnet opfattes ifl. R som Sing.; f. Eks. hedder det „hela Bjærn“.

Blaabærløkke [*blæ·bæralykkan*]. — I Snogebæks Mose. Plantenavnet Blaabær, som paa Bh bruges om *Rubus caesius* (R).

Blak [*blak*]. — Plateau af graagrøn Skifer omgivet af Sandbund, lige ud for Pengerev. Se Blak, V.-Marie S., 653.

Bro [*bro·*]. K 1746—50 broen; K 1778 Broer; VSK Broen. || Broens Odde [*bro·ü·din̥*]. MK 1816 Broers Odde; Mansa 1851, Gst Broens Odde; Trap⁴ Broers Odde. — Broens Odde er en Klippeodde, som ligner en Baadebro, medens Bro er Arealet ved de to Klippeodder Broens Odde og Pladen (R). || Broens Rev [*bro·re·væd*, *bro·re·v*]. Benedicht 1568 udg. af Johannes Knudsen p. 143 Bruuers reff; K 1585 Danm. Kortlægn. I 33 Brouwers Riff; K 1592 Danm. Kortlægn. I 37 Brouwers riff; Johan Månsson, Om Siöfarten i Östersjön, 1644, utg. av Richter p. 79 Bofwers Reff; BWK 1676 Broders Rif; BWBeskr Broers Ref, Broers Rif; BWRap 1676 Brurs Rif, Bruers Rif; K 17. Aarh. Brureef; K c. 1700 Brons Ryff; JSørensen 1704 Broers Reef; K 1746—50 Broers Riff; K c. 1770 Broersriff; 1808 Thaarups Bh VII Broers Rev; Gst Broens Rev. — Klipperev ud for Bro ovfr. Subst. Bro maa her have den i Bh nu ukendte Betydn. „Brygge“, jfr. Esp. De ældste Former af Navnene Broens Odde og Broens Rev viser,

at Forleddet i ældre Tid var Pluralis af Subst. Bro. Forklaringen maa være den, at ogsaa den ca. 300 m N. for Broens Odde liggende Klippeodde, som nu hedder Pladen, er blevet sammenlignet med en Baadebro, saaledes at begge Odde er blevet kaldt Broerne; jfr. Formen Broer paa K 1778.

Brunkekuler. Lb 1569 synden Brunkekuler. — Maaske af et Manden. Brunke, se DgP I under Brunk og DS VII 396 under Brunkbjærg. En anden Mulighed nævnes af Natan Lindqvist i Bjärka-Säby Ortnamn p. 56 ff., nemlig en -k-Afledn. til Subst. oldn. brún, f. „skarp Kant, Øjenbryn“, en tredje af T. E. Karsten i Svensk Bygd i Österbotten I 516, nemlig at Brunk- staar i Aflydsforhold til Subst. Brink, og en fjerde af Sv. Aakjær i De danske Heder I 342, nemlig at det er en -k-Afledn. til Adj. brun.

Brynerne [*bry-narna*]. BhFisk 1933 Brynarna. — Grund ud for Dueodde. Plur. af Subst. bh. Bryna, f. „skarp Kant eller Rand, Yderkant“ (R), her om det stejle Fald mod Dybet.

Bukkedige [*båkadæ-jød*]. DFS 1906/2 II Bukkegaardsdiget; BhS XX 102, Thorsen Vor Hjemstavn p. 9 Bukkediget. — Jordvold. || **Bukke-elle** [*båkaelad*]. — Krat. Efterleddet er Subst. bh. Älle, n. „Samling af Eller, Ellekrat“ (Esp). || **Bukkevadet** [*båkava-d*]. || **Bukkevadsvej** [*båka-va-swæ-ŋ*]. Vejfort 1942 Bukkevadsvej. — Alle de her nævnte Lokalteter har Navn efter Bukkegaard, i hvis umiddelbare Nærhed de ligger.

Bundtarmen [*bånta-rmin*]. — Vej der tidligere endte blindt (R). Subst. bh. Bonntarm „Blindtarm“, der ofte anvendes om Veje eller Gader, der ender blindt (R).

Byfogedbrønden [*by-fawdabrån*]. — I den vestlige Del af Snogebæk. || **Byfogedløkke** [*by-fawdalýkan*]. 1849—58 BhS XXII 95 Byfogedløkken. — Løkke ved den sydvestlige Gaard i Snogebæk. Navnet anføres som Støtte for det historisk ukorrekte Sagn, som anføres hos Ravn 1671, at Snogebæk tidligere har været Købstad. Snarest har en Byfoged fra Neksø øjet Løkken.

Bækkelandgrundet [*bækka-langrønød*]. DFS 1903/23 Bækkelandgr. — En Del af Landgrundet, s. d. u. Pedersker S., 683. Efter Ved Bækkene ndfr.

Bællehulle [*bælahålan*, Plur. *bælahålarna*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Bællahullerne. — Lavning paa Rispebjerg. Forleddet er Subst. bh. Bæll, Bælli, m. „Barn“ (Esp), Efterleddet Subst. bh. Holla, f. „Hul, Huulning, liden Fordybning f. Eks. i Jorden“ (Esp). Hyrdedrenge, der vogtede Kvæg paa Rispebjerg, har maaske søgt Læ her.

Bøgerender [*båjærenarna, båjærenarna, bö-jærenarna, bö-jærenarna*]. VSK Orig Bojerenden; VSK Bøjerenden; Guide 1914 Bøgerenderne; Gst Bøgerender. — Stenet Parti med Render S. for Snogebæk Havn. Den første af de fire Udtaleformer indeholder Subst. Bøje, bh. [*båja*], f. „Søtønde“, og det samme er Tilfældet med Skriveformerne paa VSK. De to sidste Udtaleformer viser Omtydning til Trænavnet Bøg.

Dalestykke [*da-lastýkjød*]. — S. for Kaasegd.

Dammeager [*damaa-gørin*]. — Efter den under Dammegd omtalte Dam.

Dammebæk [*damabækín*]. Fålenkamp 1783 Peder Anders Bek eller Dammebek; VSK Orig Damme el. Peder Andersens Bek; Salchow 1813 Dammebeck; 1849—58 BhS XXII 86 Dammeegaards Bækken; Mansa 1851, Bull 1869, Gst Dammebæk. — Bæk, der løber forbi Dammegaard. Kaldtes tidligere ogsaa Peder Andersens Bæk. || **Dammeheje** [*dama-håjana*]. VSK Dammegaardshøj; MK 1816 Dammeheiene; Mansa 1851 Damme Heiene; Guide 1886, Gst Dammeheje. — To Gravhøje N. for Dammegaard.

Den graa Mær [*dæn graw-mæ-rn*]. — En stor graa, nu bortsprængt Stenblok lige V. for Snogebæk. Navnet er dannet i Analogi med Den hvide Mær ndfr.

Den hvide Mær [*dæn vi-da-mæ-rn*]. VSK Den hvide Mær; Bull 1869 Hvide Mær; DFM 39 p. 180 Den hvide Mær. — En stor hvidlig, nu bortsprængt Stenblok ved Vejen fra Snogebæk til Povlskirke. Sidste Led er Subst. Mær, bh. [*mæ-r*], f. „Hoppe“. En overtroisk Forestilling om en

hovedløs Hest, der spøgede ved Stenen (DFM 39 p. 180), er formentlig sekundær i Forhold til Navnet; dette kan nemlig være opstaaet ved, at Stenen paa Grund af sin Form og Farve er blevet sammenlignet med en hvid Hoppe. Jfr. Hvide Mæren i Nylarsker S., 654.

Denisehul. BhFisk 1933 Denisa Holl. — Fiskeplads ud for Dueodde. Maaske af Mandsn. Dines (< Dionysios).

Dueasper [*dawaasparna*]. — Andet Navn paa Asperne ovfr. Efter Duegaard. || **Dueløkke** [*dawalykan*]. — Efter Duehus. || **Dueodde** [*daw-i-din*, nu alm. *dawai-din*]. K c. 1700 Dauodde; K 1746—50 due-Odd...; UrneOrds Douer-Udde; K 1778 Daus Odden; Skougaard 1804 Doue-Udijn; VSK Due Odden; Gst Dueodde. || Dueoddespynt [*daw-i-dspy-ntin*]. — Ud for Duegaard, se under Bebyggelsesnavne.

Dyndeby [*dynabæfin*]. — Løber forbi Dynderne og Dyndeby. || **Dynde-dal** [*dynada-lin*]. MK 1804 Dynne Dalen; IpsenK 1839 Mosebakkens og Dyndedal; Mansø 1851 Dynne Dal; Guide 1886 Dynnedal. — Dal i Povlsker Højlyng. Subst. Dynd, bh. Dyjng, f. „Dyng, Lavning med vaad, dyndet Jord“ (R). || **Dynderne** [*dynarna*]. K 1746—50, Bugge 1771, Falenkamp 1783 Dyngerne. — Sumpet Engdrag lige Ø. for Rispebjerg. Best. Form Plur. af Subst. bh. Dyjng, se det foreg. Navn, eller af et svagt Femininum-ord Dyjnga; jfr. under Dynderne i Bodilsker S., 681, og Bebyggelsesnavnet Dyndeby ovfr.

Dyrehvarven [*dy-ravaran*]. — Agerjord ved L.-Vibegd. Efterledet kan være identisk med Subst. oldn. hvarfan, f., som Fritzer opfører i Betydn. „Bevægelse“, eller best. Form af et *hvarva, f. i samme Betydn., til Verbet oldn. hverfa „dreje sig omkring, vende om, forsvinde“. Forledet er Subst. Dyr, muligvis anvendt om Hjortevildt. Det kan tænkes, at Navnet opr. betegner det Sted, hvor Hjortene vendte om, naar de græssede paa Markerne S. for Skovene i Bodilsker S.

Dødingegabet [*dö-naga-væd*]. BhS XX 102 det saakaldte Dødingegab. — Landevejens Gennemskæring gennem en gammel nu sløjet Jordvold ca. 1 km Ø. for Povlskirke. Subst. bh. Døijng, m. „afdød Person, Lig“. Se iøvrigt under Dødingegabet i Nylarsker S. 654.

Eksercitspladsen [*ækst-spla-sin*]. — Paa Rispebjerg. Her var tidligere Eksercitsplads for Sønder Herreds Militz, se Panum 1830 p. 96. Jfr. Kongensmark og Langedade ndfr.

Ellegade [*elæga-dan*]. Vejfort 1942 Ellegaden. — Indgærdet Vej, der fører til Stranden. Subst. bh. Alle, n. „Ellekrat“.

Ellevetøndeland [*ælvætynølan*]. — Et fra Udmarken udstykket Areal paa Rispebjerg.

Engelsk Sten. VSK Orig Engelsk Steen; VSK Maage og Engelsk Steen. — Sten i Strandkanten ud for Snogebæk.

Faareagre [*fæ-raa-grana*]. — Ø. for Vibemølle. Se under Faareager i Bodilsker S., 681. || **Faaremyser** [*fæ-ramy-sarna*]. — Agerjord V. for Krusegd. Efterledet synes at være Plur. af Subst. bh. Mysel, f. „1. lodden Hue; 2. Fruentimmerhue af sort Fløil“ (Esp). Navnet er maaske et opr. Appellativ i Bet. „Faareskindshuer“. || **Faarepinen** [*fæ-rapi-nan*]. — Højtliggende Areal ved Markereg. Navnet skal formentlig angive, at selv Faar har vanskeligt ved at finde Føden her. Jfr. DS IV 744 f. under Faareperse. || **Faareskaaning** [*fæ-raskåningæn*, Plur. *fæ-raskåningarna*]. — Lav Græsgang i Klitstrækningen ved Stranden. Efterledet er maaske Subst. bh. *skåningæn*, f. „det at skaane“ (R), her anvendt om det Areal, som Sandflugten skaaned.

Fiskervej. Vejfort 1942 Fiskervej. — Vej i Snogebæk.

For Bækkene [*fær bæjana*]. DFS 1906/23 for Bækkene. — Fiskeplads ud for Dammebæk og Munkebæk.

Forvandet [*færvanad*]. — En lille Klitsø ved Dueodde; S sammensætningen betyder uden Tvivl „det (i Forhold til Havet) forreste Vand“, jfr. ODS V 195 f.

Fævogten [*fæ-vawtæn*]. — Ved Bakkegd. Eng, der tidligere benyttedes til Græsning (R). Se under Fævogten i Knudsker S., 651.

Gaden [*ga-dan*]. 1849—58 BhS XXII 89 Gaden; BhS XX 106 den saakaldte „Gade“; DFS 1906/23 Gaden eller Bedegaden. — Det alm. Navn

paa Bedegade ovfr. || **Gadeledet** [*ga·dæ·d*]. — Areal ved Snogebæk. Efter et nu forsvundet Byled.

Gastestæl [*ga·stæstæ·lîn*]. — Areal N. Ø. for Rispebjerg. Forleddet er Subst. bh. Gåst, m. „et ondt Væsen, Spøgelse o. l.“ (Esp) eller Slægtsnavnet Gast, se under Gastegd i Nabosognet Pedersker, 683.

Gedesti [*gæda·staj*, *gæda·staj*]. — Sti op ad Rispebjergs Sydskraaning. Subst. Ged, bh. [*gæd*].

Gildeshøje [*gîlshøjana*]. Gildesskraa 1791 Vider og Vedt. I 237 gildeshøiene; 1805 Thaarups Bh VI Gildeshøje; VSK Orig Gildeshøi; Mansa 1851 Gildes Høi; Gst Gildeshøje. — To Høje S. for Povlskirke. Her laa ifl. MK 1816 Sognegildets Jord.

Gravbakke [*gra·wbakæn*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6, DFS 1906/23 Gravbakken. — Frømspringende Bakke, der fra Rispebjerg N. for Landevejen skyder sig mod Ø. Paa Bakkens Nordskrænt ligger Gravene ndfr. || **Gravbakkedige** [*gra·wbakadæ·jød*]. 1849—58 BhS XX 107 det saakaldte Gravbakkedige. — Gammelt Dige paa Gravbakken. || **Gravene** [*gra·warna*]. 1849—58 BhS XXII 92 Bækkegaards Grave; DFS 1906/23 Graverne. — Nordskrænten af Gravbakke ovfr. Her skal ifl. Traditionen Stenene være brudt til Povlskirkes Bygning. Der er dog ikke gjort Fund, som kunde tyde paa, at her har været Stenbrud (R). || **Graveng** [*gra·wænæn*]. DFS 1906/23 Gravengen. — Eng S. V. for Tjørneby. Har ifl. R Navn efter en Gravplads fra Oldtidens Slutning, som ligger lige S. for Engstrækningen. Ved en Udgravning fandtes Spor af Trækister. Snarere har Engen dog Navn efter sin Beliggenhed umiddelbart S. V. for Risgravene ndf.

Gretebakke [*gre·tæbakæn*]. Guide 1886 Grethes Bakke; Gst Gretebakke. — Kvindenavnet Grete.

Grønnevad [*grø·nø·va·*]. 12/10 1588 (1721 BhS XV 21) Grønnevaa; Ipsen 1866 Grønnevad; Guide 1886 Grønne Var. — Ved Øle Aa i Povlsker Højlyng.

Haandklædet. Lb 1569 Handkleditt. — Nævnes i Lb 1569 blandt Kirkens Jord. Se under Haandklædeeng i Bodilsker S., 681, og Haandklædet i Knudsker S., 651.

Hammeren [*hamarîn*]. — Gammel Stenbrygge S. for den nuv. Havn ved Snogebæk. Subst. Hammer i Bet. „Stenbrygge“ (R).

Hammerselle [*hamars·æla*]. VSK Orig Hammens Ellet; VSK, Bull 1869 Hammen Ellet. — Forleddet er formodentlig Slægtsnavnet Hammer.

Hasledal [*ha·zlæda·lîn*]. VSK Hasledalen; Bull 1869 Hasledal; Guide 1886 Hasledalen. || **Hasledalsbakke** [*ha·zlæda·læbakæn*]. || **Hasledalskilde** [*ha·zlæda·lækilan*]. || **Hasledalspilt**. G&N 1934 p. 55 Hasledalspilt. — Lokaltiteter i Povlsker Højlyng. Forleddet er vistnok Kollektivet *Hasle, n. „Hassellund“; jfr. under Hasleren i Neksø Kbst., 646.

Haverne [*ha·wana*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 12 Haverne. — To smaa firkantede Arealer paa Rispebjerg, omgivne af Jordvolde.

Helvedesbakke Grund [*hælvædæsbakagrænød*]. — Har Navn efter Helvedesbakkerne i Ipsker S., 674.

Hestemyr [*hæstamy·rn*]. — I Povlsker Højlyng.

Holsmyr [*hålsmy·rn*]. (Her?) Lb 1569 y Hørigs myr, østen hørigs myren; (her?) Lb 1569 CodUps østen høringis myren; MK 1816 Holse Myre; Guide 1886 Holsemyre og Hulsemyre; Thorsen Vor Hjemstavn p. 9 Holtsemyren; Gst Holsmyre. — Forleddet kan maaske være Gen. af et opr. *Hyrning-, en -ing-Afledn. til Subst. Horn, med Bortfald af n efter r, jfr. Esp Indl. p. 48. I nyere Tid er Forleddets r ved Dissimilation erstattet af l og Forleddet omtydet til Subst. Hul, bh. [*hål*]. || **Holsmyre Dige** [*hålsmy·radæ·jød*]. BhS XX 102 Holtsemyrediget. — Jordvold med Tjørnebevoksning, kaldes ogsaa Holsmyre Ren. || **Holsmyre Ren** [*hålsmy·rare·n*]. — Se under Holsmyre Dige.

Hughas [*høgha·z*]. — Et Areal, der i Form minder om et Ben med en svag Bøjning i Knæet. Navnet er dannet af Udtrykket bh. høgga i házana „synke ned i Knæene“, af Verbet bh. høgga (< glda. hūka) og Subst. bh. Ház, m. „Knæhase“.

‡ **Hulenge**. Lb 1569 hoss huleegene, Hulengenn; Lb 1569 CodUps hulengene, Hulengen. — Til Præstegaarden.

Hullebakke [*hålabakan*]. — Ved Hullegd. || **Hullebæk** [*hålabækfin*]. — Ved Hullegd. || **Hulleelle** [*hålaelæd*]. — Den til Hullegd hørende Del af Skoven Ellet. || **Hulleknaide** [*hålakna-iana*]. — Grund ud for Snogebæk. Vistnok efter Hullegd, som kan være anvendt som Med.

Hummelhøj. Lb 1569 hoss Hommelhøj; UrneNb Humble Høys Myre; 1849—58 BbS XXII 86 Hommelhøi (Humblehøi). — Høj N. for Kærene. Plantenavnet Humle.

Hundsemyre. — Se under Bodilsker, 681.

Hængedyndedam [*hængedyndamin*]. — Ø. for Markereg. d.

Høgeelle [*hø-jæelæd*]. — Ved Hundsemyre, muligvis i Bodilsker S., 681. Fuglenavnet Høg.

Højene [*håjana*]. DFS 1906/46 Højana. — Grund ud for Skellet mellem Povlsker og Pedersker Sogne. Har Navn efter sine Med, nogle Gravhøje i Povlsker S. (R).

Højere [*håjære*]. — En tjørnebevokset Jordvold, som strækker sig ind i Pedersker S. Re, se Indl. || **Højskov** [*håjskavin*]. G&N 1937 p. 56 Storskoven eller Højskoven. — Skov N. for Skovgd. Adj. høj.

Høringsled. Lb 1569 hoss hørings leedtt. — Ellipse for Høringsmyreled. Se iøvrigt under Holsmyr.

Jomfrudam [*jåmfruidamin*]. — Vandhul ved Jomfrugd. || **Jomfrutorne** [*jåmfruito-rnana*]. — Tjørnektrat ved Jomfrugd.

Jonshøj [*jo-nshåj*]. VSK Storenhøj; IpsenK 1839 Storenhøi (Jonbjerg); Guide 1886 Johns Høj; Gst Jonshøj. — Gravhøjliggende Bakke i Højlyngen. Manden. Jon. Jfr. Onsbjerg i Ibsker S., 674.

Kaasedal [*kæ-zada-lin*]. Guiden 1886 Kaasedal. — I Højlyngen. Formodentlig Slægtsnavnet Kaas. || **Kaasedige** [*kæ-zadæ-jæd*]. Th Kaasediget. — Nu sløjet Jordvold ved Kaasegd.

Kalgaarden [*kalgæ-rin*]. — Areal lige N. for Raabygd. || **Kalgaardstykke** [*kalgæ-rastykæd*]. — Navnet kan være sammensat med Dyrnavnet Kalv og betyde „Indhegning til Kalve“, men er snarere Subst. Kaalgaard „Urtehave“, gl. kälgarth, med tidlig Vokalforkortelse ligesom i den jy. Form af Ordet. Se iøvrigt Rohmann i Afh. P. Thorsen 1942 p. 118.

Kalvebakke [*kalabakan*]. — I Strandmarken S. for Vallehuse. Høj Sandbakke, nu i det væsentlige fjernet af Vinden (R).

Kaptajnjord [*kap'ta-jna-jo-rn*]. — Ø. for Dyndeby. Formodentlig efter Kaptajn H. J. Ipsen, der havde Jordstykket i Fæste i Beg. af det 19. Aarh. (R).

Kejserstolen [*kæ-jæsarasto-lin*]. DFM 39 p. 180 Kejserstolen. — En nu bortsprængt Sten, der laa paa den nordl. Del af Rispebjerg. Ifl. DFM 39 p. 180 havde den Navn efter en Husmand ved Navn Kejser, der benyttede den som Hvilesten, naar han havde været i Lyngen efter en Bør Lyng til Brøndsel.

Kirkebakke [*kærkebakan*]. — Ø. for Povlskirke. || **Kirkebrønden** [*kærkæbrån*]. — Umiddelbart V. for Povlskirke. || **Kirkedam** [*kærkædamin*]. — Andet Navn paa Præstedammen ndfr. || **Kirkeelle** [*kærkæelæd*]. — Areal S. V. for Hullegd; har tidligere været Kratskov og skal have tilhørt Bodilskirke (R).

Klokkevang [*klåkavånin*, *klåkanavånin*]. — Umiddelbart S. for Povlskirke. Det er muligt, at Vangen har Navn efter det fritstaaende Klokke-tårn. Formen [*klåkana*] gaar tilbage til den gamle Gen. Plur. paa -na, se Esp Indl. p. 99, hvor der nævnes to andre Eksempler med Klokkenasom første Led: [*klåkanahiz*] „Klokkehus“ og [*klåkanatårn*] „Klokketårn“.

Klæppebro [*klæppebro-en*]. Guide 1914, Gst Klæppebro. — Forleddet maa være Subst. bh. Klåpp, m., som Esp anfører i Betydningerne „Træboile, især af kløvet Rodask, til at lægge omkring et Kreaturs Fod, og som forbindes med en Klods“ og „Beklædning, liden Fjæl el. Træstykke, hvormed Aarer beklædes paa det Sted, hvor de berøre Tollene“, formodentlig anvendt om en Ejendommelighed ved Broens Konstruktion. — KBJ: Klæp anvendes i talrige nordiske Stednavne om JordknoIde, BjergknoIde, Tuer, smaa Højder og lignende. I Danmark kan man nævne Klepper i Lysåbild S. (DS VII 165), Klephage Fyr i Elbo H. (DS VIII 128), Klæppen og Klepperne paa Samsø (DS I 59, 104), i Sverige f. Eks. Klåpp (OGB X 5), Klåppe

(SOÅ XVIII 139), Kläpparna (OGB III 201, XVIII 54 f., 127, 248), i Norge Klep (NG V 121), Kleppe (NG I 320), Klepper (NG I 95), Klepland (NG VIII 57) o. m. fl. (NG Indl. p. 60). Her findes lige ved Broen en lille Højde.

Knaldene [*knaˈlana*]. BhFisk 1933 Knajlana. — Klippegrund ud for Salthammer. Plur. af Knald, se Indl.

Knoklen [*knækəlin*]. — Andet Navn paa Pladeknoklen ndfr.

Kofodknald [*káfədaknaˈln*]. VSK Orig Kofod Knøs; BhS XXI 83 Koffedaknolden; DFS 1906/23 Koffedaknallen. — Paa Nordsiden af Rispebjerg. Slægtnavnet Kofod. Det opr. Efterled synes at være Knøs, jfr. under Knøsene i Gudhjem, 672.

Kommensløkke [*kåmi(j)anslykan*]. — Ved Tornegd. Plantenavnet Kommen, bh. Kommian, Komjan, m. (Esp).

Kongensmark [*kånənsˈmarˌk*]. Panum 1830 p. 96 Kongens Mark. — Ifl. Panum, anf. Sted, andet Navn paa Eksercitsplads ovfr. Lige V. for Kongensmark ligger ifl. R Langegade, som benyttedes til Militæns Øvelser.

Kragesten [*kråˈgəˈsteˌn*]. K 1825—26 Krage Steen; INM 1880, DFS 1906/23 Kraagesten; Thorsen Vor Hjemstavn p. 46 Kragesten; Gst Kregesten. — Bautasten i Povlsker Højlyng. || Kragestensmyr [*kråˈgəˈsteˌnsˈmyˌrn*]. — I Højlyngen. Meddelelsen formodede, at Navnet kom af Fugle-navnet Krage, bh. [*kråˈga*], f. Som Regel sad der en Krage paa Toppen af Stenen, naar man kom her (R).

Kredssten [*kriˈsəteˌnɪŋ*]. Guide 1886 Kresten; DFS 1906/23, Thorsen Vor Hjemstavn p. 46 Kregesten; Gst Kregsten. — Bautasten omgivet af Stenkræns. Subst. bh. Kris, m. „Kreds“ (Esp p. 446).

Krikken [*krekin*]. — Rende med Sandbund N. for Brynerne. Af et Subst. Krik, m., som maaske er identisk med Subst. no. krikk, m. „skarp vinkel, liten krok“, se Torp NEO 322 f.

Krogeng. Lb 1569 krog engenn, kroge engen. — Krog, se Indl. || **Krogsten.** — Se Kragesten.

Kruseelle [*krɪˌzæeləd*]. — Den til Krusegd hørende Del af Skoven Ellet.

|| **Kruseløkke** [*krɪˌzəlykan*]. — I Snogebæk. Efter Huset Kro-Krusens, se under Bebyggelsesnavne.

Kulbakke [*kålabakan*]. 1863 DFM 53 p. 121 Kulbakken (Kollabakajin), Kulbakke eller Kollabakka; DFS 1906/28 i Kollebakken. — Nu Grusgrav N. for Krusegd, ved Skoven Ellet. Efter Traditionen er der blevet brændt Trækul her. Forleddet er Subst. Kul, bh. [*kål*]. Jfr. Kulhøj og Kullund i Bodilsker S., 681.

Kullen [*kəln*]. DFS 1906/23 Kujlln, Kullen; DFM 39 p. 180 Kullen. — Bakke ved Dyndebø. || Kullesten [*kəjˈsteˌn, kəjəˈsteˌn, kəjˈsteˌnɪŋ*]. DFS 1906/23 Kulsten, Kujllsten, Kullesten, kujllsten, Kujllstenijn; DFM 39 p. 180 Kullestenen. — Sten paa Kullen ovfr.; var ifl. Traditionen kastet af en Trolde efter Povlskirke. Kuld, se Indl.

Kyssepil [*kjəsəpiˌlin*]. Th Kjössepilijn. — En meget stor Graapil S. for Holsmyr, fældet 1942. Forleddet er Verbet kysse.

Kællingedal [*kæˌlinədəˌlin*]. VSK Kiærtingedal; IpsenK 1839 Kjellingedalen; Bull 1869 Kjællingedal; Guide 1946 Kællingedal. — Dal i Povlsker Højlyng. || **Kællingemose** [*kæˌlinəməzən*]. — I Kællingedal. Forleddet er Subst. Kælling, bh. [*kæˌlin*], f. (Esp Indl. p. 78).

Kærene [*kæˌrn*]. Lb 1569 vesten for kier; K 1746—50 Kieren; Falenkamp 1783 Kiæren; VSK Kiæret; IpsenK 1839 Kjærn; Gst Kjæret. — Plur. af Kær, se Indl. Navnet opfattes ifl. R som Sing.; f. Eks. hedder det „hela Kjærn“. || **Kærgrob** [*kæˌrgrəˌvən*]. Guide 1946 Kærgroften. — Kanal, hvorigennem Kærene ovfr. har Afløb til Havet.

Kødtønden [*kødtyˌnan, kəttymən*]. VSK Kiødtønden; Gst Kjødtønden. — Stor Sten i Havet nær ved Kysten. || **Kødtøndeodde.** VSK Orig Kiødtønde el. Lars Thoms Odde; VSK Kiødtønde el. Lars Thams Odden. — Lille Odde ved Kødtønden ovfr.

Langedal [*lånəˈdaˌl*]. — I Højlyngen. Ogsaa Støredal. || **Langedige** [*dədˌlånəˌdæˌjəd*]. — Lang, lav Jordvold paa Rispebjerg. || **Langedyb** [*lånədiˌv, lånəˌdiˌvə*]. BhFisk 1933 Longediv. — Dyb Ø. for Dueodde. || **Langedgade** [*lånəˈgaˌda*]. BhS XX 112 Lange Gade; Thorsen Vor Hjem-

stavn p. 11 Lange-Gade; Teinnæs lángegádan. — Udmærk paa Rispebjerg, ifl. R benyttet til Militzens Øvelser for Sønder-Herred. Jfr. Eksercitsplads og Kongensmark ovfr. || **Langegade Dige** [*lânŋə'ga-dadæ-jød*]. — Gammel Jordvold ved Langegade. || **Langemyre**. MK 1816 Lange Myre. — Nord for Prøjerhuset. || **Langeng** [*lânŋənən*]. Lb 1569 lange engenn. — 1569-Formen er Præstegaardseng, Udtaleformen en Eng N. Ø. for Markereg. d.

Larmedal [*la-rmæ'da-l*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Larmedal. — Paa Rispebjerg. En af R optegnet Tradition fortæller, at Militzen her stillede til Alarm; jfr. under Langegade ovfr. Forleddet er altsaa Subst. Larm i den opr. Betydn. „Alarm“ eller Verbet larme i Bet. „alarmeret“.

Lars Thomsens Odde. K c. 1700 Lars Thomas odde; K 1746—50 Lars Toms Odde; K c. 1770 Lars Thomes; odd; VSK Orig Kiødtønde-el. Lars Thoms Odde; VSK Kiødtønde el. Lars Thams Odden; Bull 1869 Lars Thams Odde. — Jfr. Kødtøndeodde ovfr.

Legardstæl [*le-gw-rastæ-lin*]. — Areal lige S. Ø. for Kirken. Vistnok efter en Fæster ved Navn Legaard (R).

Lerbunden [*le-rbânin*]. DFS 1906/46 Lerbunden. — Del af Landgrund.

Lerjen [*lærjan*]. Lb 1569 paa lerienn, hoss norre lerienn. — Stort Stykke Agerjord N. Ø. for Lillevang. Subst. bh. Lerja, f. „Leerjord, især skarp Leerjord“ (Esp); jfr. OGB IV 7.

Lyngvej [*lønŋvæ-n*]. Vejfort 1942 Lyngvejen. — Vejen fra Povlskirke gennem Bodilsker Sogn til Povlsker Højlyng.

Lærkegrund [*la-rkagrønød*]. BhFisk 1933 Larkagruinjed. — Fiskegrund ud for Snogebæk. Har Navn efter et af sine Med: Markereg. d. over Lærkegd.

Løgstenen [*lō-jstæ-nin*]. DFM 39 p. 180 Løgstenen. — Ved Rispebjergs sydlige Ende. „Navnet skyldtes, at Stenen, når den blev gnedet med en mindre Sten, frembragte Løglugt“ (DFM 39, anf. Sted); maaske en Stinkalkstensblok.

Løkkeledet [*lykæle-d*]. — N. for Snogebæk.

Løvsalen [*lœ-wsa-lin*]. INM 1880, Borrijnh IV 3, Gst Løvsalen. — Højeste Punkt paa Rispebjerg, tidligere omgivet af en lav Ringvold. Subst. Løvsal „større Lysthus eller Løvhytte“. Stedet har maaske været benyttet som Festsplads; det kan tænkes, at Ordet Løvsal kunde anvendes om en Festsplads omgivet enten af Grøne som Værn mod Vinden eller af Kratskov. Jfr. under Rispebjerg ndfr. og Løvsaletorpet i Ibsker S., 674.

Maagesten. VSK Orig Maagesteen; VSK Maage og Engelsk Steen; IpsenK 1839 Maagesteen. — Sten i Strandkanten ved Snogebæk.

Made [*ma-n*]. — Lav Engstrækning ved Dyndebø. Made, se Indl.

Markerstæl [*ma-rkarastæ-lin*]. — Areal Ø. for Markereg. d. Slægtsnavnet Marker.

Markusbæk. K 1746—50 Markusse-bek; Thurah Markuse Bek; K c. 1770 Marcus beck; Salchow 1813 p. 63 Marcussebeck. — Andet Navn paa Munkebæk, der løber forbi Munkegd. Denne Gaard tilhørte 1707 Markus Hansen Munch, 1741 Hans Markussen Munch og 1745 Peder Marchusen munch, se under Gaardnavnet Munkegd. Et ældre Navn er Peder Pedersens Bæk.

Melaa. — Se Bodilsker S., 681. || **Meldige** [*mæ-ldæ-jød*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 12 Skraadiget eller Mellemdiget. — Bh. mæl- „Mellem“.

Mosebakke. VSK Mosebakken; K 1825—26 Mos Bakken; Bull 1869, Guide 1886 Mosebakken; Gst Mosebakke. — I Povlsker Højlyng. || **Mosekrog** [*máza'krá-g*]. 1849—58 BhS XXII 86 Mossekrog. — Engstrækning langs Vandløbet N. Ø. for Holsmyr i Povlsker og Bodilsker Sogne. || **Mosevej** [*mázavæ-n*]. Vejfort 1942 Mosevej. — Ifl. Opt. Vejen fra Snogebæk til Hundemyre, ifl. Vejfort 1942 en Vej omkring Søndermose ved Snogebæk.

Mulddam [*mældamin*]. — Mellem Munkegd og Jomfrugd.

Munkebæk [*monkæbækin*]. Falenkamp 1783 Munke- eller Markuse-Bek; Mansa 1851, Gst Munkebæk. — Bæk ved Munkegd. Kaldtes tidligere Peder Pedersens Bæk og Markusbæk. || **Munkegrund** [*monkagrønød*]. — Andet Navn paa Munkeknald ndfr. || **Munkeknald** [*monkakna'ln, monkakna-lana*]. BhFisk 1933 Munkaknaljin. — Grund, der har Navn efter sine Med: Pederskirke paa Munkegd i Pedersker Sogn og Povlskirke paa Munkegd i Povlsker Sogn.

Mølleeng [*møllæng*]. — Mellem Povlskirke og Holsmyr. || **Møllehøj** [*mølléhøj*]. BhS XXII 66 Møllebakken. — Paa den sydøstl. Del af Rispebjerg. Her skal ifl. R tidligere have staaet en delvis i Jorden nedgravet Mølle, formodentlig af den primitive Type, som kaldes Djævledans (se Aage Rohmann i BhS XXII 66 og DF VI 39).

Møllerrev [*møllararev*]. — Grund nær ved Broens Rev.

Niklastestæl [*neklasta stæ*]. — Ved Landevejen over Rispebjerg, paa 38. Sg.s Jord. Mandsn. bh. Nikla(s) (R).

Nyvej. Vejfort 1942 Nyvej.

Nørrebjerg [*nørrebjær*]. DFM 39 p. 180 Nørrebjærg. — Nordlig Udløber af Rispebjerg. || **Nørrevej**. Vejfort 1942 Nørrevej.

Overskudsjorden [*awarskådejo-rrn*]. M 1844 Overskuds Jorden. — Opmaalingen i 1816 resulterede i, at Sognets samlede Landbrugsareal var større end Summen af de enkelte Gaardes Jordtilliggende, en Difference, der var fremkommet bl. a. ved Nedlæggelse af Markveje; Overskudsarealet blev samlet paa to forskellige Steder i Sagnet og solgt (R). Paa MK 1816 er det ene af disse Jordstykker betegnet som „Overskud fra Veiene“.

Ovnen [*u'niŋ*]. — Fremspringende Bakke, der formodentlig minder om en Bagerovn, som er muret ud fra Huset (Esp u. Unhodda).

Pandekagehøj [*pa'nekaga'ghøj*]. BhS XXI 83 Pandekagehøj. — Flad Kæmpehøj nær ved Povlskirke.

Panteløkke. Neksø Skiftepr 1749 Een Lycke beliggende udj Snogebeck kaldis Panteløcken; Neksø Skiftepr 1762 Pantelycken. — Subst. Pant eller Slægtsn. Pant.

Peder Andersens Bæk. K c. 1700 Peders Beck; K 1746—50 Peder Anders bek; Thurah Peder Anders Bek; K c. 1770 Per Anders beck; K 1778 Peers bek eller Peer Anders-Bek; VSK Orig Damme el. Peder Andersens Bek. — Andet Navn paa Dæmmebæk.

Peder Pedersens Bæk. BWK 1676 Per Pers beck; ResenK Per Persbeck; K 1744 Persbeck. — Andet Navn paa Munkebæk, der løber forbi 28. og 29. Sg. Ejeren af 28. Sg hed ifl. Jb 1658 Per Perßen.

Pederskerjorden [*pæ'rskerjo-rrn*]. — Jord, som ifl. MK 1816 ved Udsiftingningen blev tillagt Gaarde i Pedersker Sogn, bl. a. 5. og 12. Vg. Men allerede i Lb 1569 havde baade det nørre og det søndre Kirkebo i Pedersker (5. og 12. Vg) et Areal i Povlsker S.

Pengerev [*pængarev*]. — Lille Rev mellem Broens Rev og Pladen. Her skal engang være fundet en Pengekiste fra et Skib (R).

Pilehave [*pi-laha-wan*]. — Et nu opdyrket Engdrag med Pilekrat ved Foden af Rispebjerg. || **Pilehøl** [*pi-lahö-lin*]. — Dybt Sted i Bæk nær ved Pilehave ovfr. || **Pileløkke** [*pi-lalykan*]. — S. for Snogebæk, nær ved Pilemose ndfr. || **Pilemose** [*pi-lamazan*]. — Trænavnet Pil.

Pladen [*pla-dan*]. BhFisk 1933 Plådan; Gst Pladen. — To Lokaliteter, den ene en stor Grund ud for Snogebæk, den anden en Klippeflade, der fra Stranden strækker sig et Stykke ud i Havet lidt N. for Bro. || **Pladeknoklen** [*pla-daknåkelin*]. — Klippeknold i Havbunden, der danner Fortsættelse af den Klippeflade, som kaldes Pladen, men er skilt fra denne ved en Rende. Subst. Knokkel „Knogle“, som paa Bh. anvendes om Forhøjninger i Terrænet (R). || **Pladerev** [*pla-dærev*]. — Rev ud for den Klippeflade, som kaldes Pladen, egl. den nordligste Del af Broens Rev ovfr.

Povlsker Plantage. Guide 1946 Povlsker Plantage.

Priggelorte. Teinnæs priggelorta. — Egnen ved Priggelortebro ndfr. Navnet er formodentlig sekundært i Forhold til Broens Navn. || **Priggelortebro** [*pregælo-rtæbro*]. Teinnæs priggelorta bro. — Forleddet er maaske et Ogenavn, hvis første Led er Verbet bh. prigga „stikke, kradsø“, f. Eks. i Udtryk som „prigga i jorn me ejn kjæpp“, „prigga sei i nâsan“ o. lign. (Esp). I Holger Jacobæus' Rejsebog 1671—1692 udg. af Vilh. Maar p. 173 siges Samsø at være berømt for sine Pricke lorte, med følgende Forklaring: „de brænder komøg og sætter huer sit tegn udi sine, nemlig 5 fingre, en næse etc.“.

Præstedam [*præ-stadamîn*]. Ipsen 1866 Præstedam. — Nu tørlagt Vandhul V. for Kirken. Kaldes ogsaa Kirkedam. || **Præsteenge** [*præ-stæenana*]. — N. V. for Præstehøj. || **Præstegade** [*præ-staga-dan*]. — En Fortsæt-

telse af Bedegade forbi Præstegaarden. || **Præstehøj** [*præ-stahøj*]. 1849—58 BhS XXII 86, 89 Præstegaards Høien, Præstehøien; Ipsen 1866 Præstehøien; Thorsen Vor Hjemstavn p. 12, DFS 1906/23 Præstehøien; Gst Præstehøj. — Stor Kæmpehøj lige N. for Kirken.

Prøjsen [*pråj-søn*]. IpsenK 1839 Preussen. — Sid Jordstrækning omkring Prøjsershus.

Raseløkke [*ra-zalyk-an*]. — I Snogebæk. Vistnok af et Øgenavn Ras, som er kendt paa Egnen.

Redningsvej. Vejfort 1942 Redningsvejen. — Vej forbi Redningsstationen ved Snogebæk.

Ringelhøj [*rinæl'høj, reñæl'høj*]. VSK Orig Ringlehøj; 1849—58 BhS XXII 86 Ringehøj eller Ringelhøj; Thorsen Vor Hjemstavn p. 8 Ringelshøj; Gst Ringelhøj. — Kæmpehøj paa Rispebjerg med en kuppelformet Top, ved hvis Fod der er en Afsats hele Vejen rundt. Forleddet synes at være et Subst. *ringil eller *ringul, m. el. n., afledt af Subst. Ring, maaske i Betydn. „rund Høj“, jfr. Subst. jy. Ringle „en lille, rund tørvestak, hvori tørvene sættes sammen for at tørres“ (Feilb.). Sml. DS V 189 under Ringelsvang og DS VI 383 under Ringlebjærg.

Risgrave [*ri-zgra-warna*]. — En Strækning S. for Tjørneby, der tidligere var fuld af Lergrave bevoksede med Krat og Ris (R).

Rispebjerg [*ri-spøbjæ-r*]. Dom 1646 Da. Mag. 1. R. V 48 Rispebjerg; Skiftepr 1693 Rispebjerg; K c. 1700 Rippebjerg; UdmJb 1729 Riispebjerg; K 1746—50 Rispe-Biery; UrneNb Rispebjerg; c. 1769 Thaarups Bh V 174 Riispebjerg; K c. 1770, UrneJb Rispebjerg; Skougaard 1804 p. 230 Rispebjerg; VSK Rispebjerg; INM 1808 Riispebjerg; MK 1816 Rispe Biery; Panum 1830 p. 8, 12 Rispebjerg, Rispebjerg; Mansa 1851 Rispe Bjerg; DFS 1906/23, Gst Rispebjerg. — Højdedrag, der alm. kaldes Bjergene. Den middelalderlige Skriveform (under) Rysboeeyæri (se Gaardnavnet Under Rispebjerg) tyder paa et sammensat Forled, hvis andet Led er Bo eller Bod, og hvis første Led er Subst. Ris. Udtalen med [-sp-] for ventet [-zb]- kan måske forklares ud fra Forleddets tryksvage Stilling eller ved Indflydelse fra Skriveformen. Forleddet tolkes af Præsten J. P. Koefoed som sammensat af Substantiverne Rise „Kæmpe“ og Bo „Bellig“; „Risbobjærg quasi Risernes Bosted, Karlens Hjem. Dette Navn staar vistnok i Forbindelse med gamle Sagn paa Rispebjerg“ (BhS XXII 87). Denne Tolkning er af to Grunde usandsynlig: For det første har gl. da. risæ kort i, mens Udtalen kun kan forklares ud fra gl. da. langt i. For det andet er det næppe sandsynligt, at de Underjordiske, som ifl. de omtalte bornholmske Sagn eksercerede paa Rispebjerg (se f. Eks. DFM 53 p. 120 og Tang Kristensen, Danske Sagn I p. 55 f.), kan være blevet kaldt Riser. Snarere kunde man tænke sig en Sammensætn. Risbo parallel med Substantiver som Skovbo, Bjergbo o. lign., altsaa i Betydn. „Beboer af Kratskoven“, saaledes at Stednavnets Betydn. blev „Risboernes Bjerg“. Sandsynligst er det dog, at Forleddet er Subst. gl. da. risbōth „Hytte af Grene“ (Oversættelsen hos Lund er urigtig, se DgL II JyL I p. 198 og Skautrup, Den jyske Lov p. 70 f. og p. 322; jfr. ogsaa Kalkar III 604). Det er ikke utænkeligt, at Risbod har betegnet den Lokalitet, som nu hedder Løvsalen, se ovfr. I NG V 429 f. oversættes Risbu ved „Kvistebod, Bod, hvor afhugne Løkviste opbevares om Vinteren for at bruges til Kreaturfoder“, og en lignende Oversættelse gives i OGB I 26 under Risbohult: „bod för förvaring av ris“. Men selv om der fra Bornholm findes Oplysninger om, at man har brugt Askegrene som Foder til Faar, er det usandsynligt, at man har haft Opbevaringsboder paa et saa upraktisk Sted som Rispebjerg, saa meget mere, som hele Højdedraget inden Skovplantningen var træløst.

Rødbene. Lb 1569 paa Rødbene; Lb 1569 CodUps paa rodbene. — Agerjord hørende til Døgnegaarden. Se iøvrigt under Rødbene i Pedersker S., 683.

Røven [*ra-wøn*]. — Lavning med en lille Grøft ved Bakkegd. (R). Subst. Røv „Podex“.

Salthammer [*salthamør*]. PrI 1624 Salthammeren; BWK 1676 Salthammer; K 17. Aarh., K c. 1700 Salthammer; K 1746—50 Salthammer; VSK Salthammer; Mansa 1851, Gst Salthammer Odde. — Sandstensodde.

|| **Salthammer Rev.** BWK 1676 Salthammers Rif; K 1746—50 Salthammer-Riff; 1771 Thaarups Bh III 283 Salthammer eller Broders Rev; K 1778 Salthammers Riff; Falenkamp 1783 Salthammer-Riff; Trap⁴ Salthammer Rev. — Klipperev ud for Salthammer.

Sandemandehøj [*sanama-ˈnaha-ŋ*]. — Høj N. for Munkegd. Navnet hidrører maaske fra, at Ejerne af denne Gaard gennem et Par Slægtled var Sandemænd (R). De bh. Sandemænd modsvarer nogenlunde Sognefogderne i den øvrige Del af Landet.

Sandvej [*sa-nvæ-ŋ*]. — Vejen fra Povlskirke til Strandmarken.

Signetornen [*sa-jnæto-rnin*]. — Stor, nu fædet Tjørn (R). Kvindnavnet Signe, bh. [*sa-jnæ*], eller Verbet signe „fremsigte magiske Formuler“.

Sigtehullet [*sa-jtshåled*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 8 Sigtehullen. — Lavning paa den nordl. Del af Rispebjerg. Vistnok Verbet saita „sigte, skille Klid fra Mel“.

Sigten [*sa-jtin*]. — Lavt Areal lige S. for Rispebjerg. Subst. bh. Sait, m. „Sigte, fint Sold“.

Skaaneløkke [*skæ-nælykan*]. — Vistnok identisk med Skaaningeløkke ndfr. Forleddet er formodentlig Landkabsnavnet Skaane brugt som Slægtsnavn alternerende med Skaaning.

Skaaningehøj [*skåninahå-ŋ*]. Guide 1914, Gst Skaaningehøj. — Gravhøj ved Faareskaaningen ovfr. Forleddet er enten dette Navns Efterled eller Indbyggernavnet Skaaning anvendt som Slægtsnavn; i Lb 1569 nævnes Pedir Skonnings gaardt. || **Skaaningeløkke** [*skåninælykan*]. — Ved Snogebæk, langt fra Skaaningehøj. Slægtsnavnet Skaaning.

Skelvej [*skælvæ-ŋ*]. — Vej langs Skellet mod Bodilsker S., 681.

Skraadige [*skra-dæ-jæd*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 12 Skraadiget eller Mellemdiget.

Slotsvej. Vejfort 1942 Slotsvejen. — Vejen til Korreslot.

Slænten [*slæntan*]. — Mark, der skraaner ned mod Øle Aa. Subst. bh. Slænta, f. „Skraaning“.

Smedevej [*smedavæ-ŋ*]. Vejfort 1942 Smedevej.

Snogebæk Sandflugt [*snå-gøbæk sa-nflåkt*]. — Flyvesandsstrækning N. for Snogebæk. || **Snogebæks Grund** [*snå-gøbæksgrenæd*]. — Grund ud for Snogebæk. || **Snogebæks Mose** [*snå-gøbæksmåzan*]. K 1746—50 Snogebæks Mose; MK 1816 Snogebæks Mose. || **Snogebæks Odde.** Munch 1684 Snogebæks Odde; 1800 Thaarups Bh III 370 Snogebæks Odde. || **Snogebæks Rev.** (Her?) Ravn 1671 p. 137 Sandbecks Riff; BWK 1676 Snogebæks Rif, Snogebæks Riff; JSørensen 1704 BhS XII 84 ff. Snohebæch Steenref. — Vistnok identisk med Salthammer Rev. Bebyggelsesnavnet Snogebæk.

Snorrebakke [*snårabakan*]. — Paa Rispebjerg. Se under Snorrebakke i Knudsker S., 651.

Sognekulen [*sånnakul-an*]. — I Strandmarken. Grusgrav udlagt til Brug for Sognets Beboere.

Sommerodde [*låsåmarå'u-din*]. K 1746—50 Sommer Odden; DAtl Sommer-Odden; K c. 1770 Sommer odde; VSK Sommer Odden; Salchow 1813 Sommeroden, Sommeroddens Riff; Gst Sommerodde. || Sommeroddesbugt. Guide 1886 Sommerodsbugten. — Efter Sommeregde.

Sortebjerg. UrneNb Sortebjerg. — Lige V. for Frigd. || **Sortehul** [*swæ-rtahål*]. MK 1825—26 Sorte Hul; Gst Sortehul. — I Højlyngen.

Spendsåger. Lb 1569 Spendtz agerenn. — Muligvis Slægtsnavnet Spend, alm. i Danmark, ogsaa kendt fra Bh. (Landsdommer Jens Koefod, 1590, g. m. Anne Spendtz, Ravn 1671 p. 145).

Spolsmose [*spo-lsmåzan, spo-lamåzan*]. — Mose i Højlyngen. Plante-navnet bh. Spol, efter den nuværende Bevoksning at dømme i den nordbornh. Betydn. „Equisetum limosa“ (R); Udtaleformen [*spo-la*] viser Tilknytning til Subst. bh. Spola, f. „Vævespole“.

Sprøjtevej. Vejfort 1942 Sprøjtevej. — Her laa tidligere et Sprøjtehus (R).

Stabelbakker [*stavlabakana*]. K 1825—26 Stavle Høyene; Gst Stavlebakker. — Ved Stabelmoser ndfr. || **Stabelmoser** [*stavlamåzana*]. Guide

1946 Stavlemose. — I Povlsker Højlyng. Kaldes ogsaa Stabelmyrene. || **Stabelmyrene** [*stavlamy-rana*]. — Andet Navn paa Stabelmoserne. || **Stabelpilt**. BhTid 27/2 1919 Stavlapælt; G&N 1934 p. 55 Stavlepilt. — Subst. Stabel, bh. [*staval*], m., anvendt om Tørvestabel.

Stangebæk [*stånabækkin*]. K 1746—50 Stange-bekken; K c. 1770 Stangebeck; VSK, Mansa 1851, Gst Stangebæk.

Stavshavn [*sta-vshavn*]. K 1744 Stauns havn; K 1746—50 Staus-havn eller Steffens-havn; K 1778 Staunshavn; Falenkamp 1783 Staus-vel Steffens Haufn; VSK Staus el. Steffens Havn; Salchow 1813 Stevnhavn; Mansa 1851, Bull 1869 Stavns Havn; Gst Stavshavn. — Baadplads ud for Stavnsgd.

Stenbakke [*ste-nbakan*]. — Hvor Stenkulen i Snogbæk er. || **Steneng**. Lb 1569 hoss Steen engen. || **Stenløse** [*ste-nlø-za*]. — Lavt stenet Areal, der støder op til Stenløse i Pedersker S., 683.

Storebjerg [*sto-ra bjæ-rød*]. INM 1880 Store-Bjerg. — Andet Navn paa Jonshøj. || **Storedal** [*sto-ræda-l*]. — Ogsaa Langedal. || **Storedige** [*ded sto-ra dæ-jød*]. BhS XX 102 det store Dige. — S. for Korreslot. || **Stor-engen** [*sto-ræn-en*]. — V. for Markereg. || **Storskoven**. G&N 1937 p. 56 Storskoven eller Højskoven. — Subst. Storskov „Skov med store Træer“, her i Modsætn. til Krakken ovfr.

Storenhøj. VSK Storenhøj; Bull 1869 Storenhøi. — Samme Høj som Jonshøj og Storebjerg ovfr.

Strandmark. MK 1816 Strandmarken; Mansa 1851 Sømarken eller Strandmarken; Trap⁴, Gst Strandmarken. — Delvis beplantet Flyvesandsstrækning langs Kysten, alm. kaldet Bakkerne. || **Strandvej** [*stra-nvæ-nj*]. Vejfort 1942 Strandvejen. — Vej langs Strandmark.

Stælen [*stæ-lin*]. — Areal ved 12. Sg L.-Vibegd, som ogsaa kaldes Paa Stælen; i Arealet spores ifl. R en Gaardtomt. Stæl, se Indl. || **Stældam** [*stæ-ldamin*]. — Ved Dyndeby S. for Bakkegd; her laa ifl. R den nedrevne 37. Sg.

Sursænke [*sû-ræ-njka*]. — Lav, fugtig Jord. Efterleddet er Subst. bh. Sæjnkja, f. „dyndet, sumpet Sted“, jfr. ODS under Sænk; se iøvrigt under Sursænkegd i Knudsker S., 651. Forleddet er Adj. sur om fugtig Jord.

Svalet [*swa-lød*]. — Oversvømmet Engdrag Ø. for Æggebjerg. Af et Subst. bh. Sval i Bet. „Oversvømmelse“ el. lign., svarende til sv. skval; jfr. under Svalsbæk i Bodilsker S., 681.

Svedøje [*swed-i-wa(i-wa)*]. BhFisk 1933 Svediva. — Grund V. for Lange-dyb. Udtalen tyder paa en Sæmsætning Sved-øje. Da Stavelseskellet ifl. R ligger mellem *d* og *i*, kan Efterleddet ikke være en Afledning af Adj. bh. [*di-vør*] „dyb“. En Meddelelser antager, at Navnet sigter til Grundens store Afstand fra Kysten; „Sveden drev i Øjnene, naar man var roet helt herud“ (R).

Svenskestene [*swenskaste-nin, swenskaste-nana*]. — Store Sten yderst paa Salthammer Rev, spec. om den største af dem.

Svinedal [*swi-nadal-in*]. Guide 1886 Svinedal. — I Højlyngen. || **Svine-mose** [*swi-namåzan*]. — I Højlyngen.

Sværtingehul [*swar-tingahå-lød*]. — Sumpeng, hvor efter Sigende en sort Hest engang skal være sunket ned. Subst. bh. Swartijng, m., Benævnelse paa en sort Hest.

Sætteriet [*sæt-sri-ød*]. BhFisk 1933 Sætteried. — Del af Broens Rev, hvor der fanges Efteraarssild. Subst. Sætteri i Bet. „Sted, hvor man sætter Sildegarn“ (jfr. ODS).

Sømark. Mansa 1851 Sømarken eller Strandmarken.

Sønderdybe [*søn-rø di-vø*]. — Farvand. Efterleddet er Subst. Dybe, n., en Sideform til Dyb. Samme Ord indgaar i [*lån-ø di-vø*] ovfr. under Lange-dyb. || **Søndermose** [*søn-rø-måza*]. — Ø. for Lærkegd.

Talebæk. Lb 1569 hoss Talebeck.

Tornebakken. Ipsen 1866 Tornebakken. — Ved Hullegd. || **Torne-lunden** [*to-rnals-nj*].

Trilledal [*tri-ljeda-lin*]. — I Højlyngen. Verbet bh. trijlja „trille“ (Esp p. 494).

Trommeredam [*tråmaradamin*]. — Vandhul, hvor den fsv. Trommeregd

tidligere har ligget. || **Trommerepil** [*tråmarapi-lin*]. — Et i 1872 omblæst Piletræ. Her skal den forsvundne Trommeregde have ligget (R).

Turistvej. Vejfort 1942 Turistvej. — I Snogebæk.

Tværvej [*tvarvæj*]. Vejfort 1942 Tvervej. — Fra Strandvejen V. om Kæret og N. paa gennem Lerjen.

Tygebakke [*tö-jabakan*]. — Maaske Mandsn. Tyge, glde. Tyki, Tuki, se DgP I 1480 ff.

Tønnesestæl [*tønasa stæ-l*]. — Paa Rispebjerg. Mandsn. Tønnes.

Udmarkhøl [*ü-dma-rkahö-lin*]. — Dybt Sted i Bæk ved Hundsemyre, nu tilsandet.

Vagtbodbakke [*va-jibo-bakan*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Vagtbodbakken. — Paa den sydlige Del af Rispebjerg. Her har staaet en Vagtbod, hvor der holdtes Vagt i Ufredstid. Jfr. under Eksercitspladsen ovfr.

Vassen [*vasin*]. — Lavt Areal bevokset med Stargræs, Pors og lign. Se iøvrigt under Vassen i Rutsker S., 662.

Ved Bækkene [*ver bæjgana*]. P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 39 Bækkene. — Kyststrækningen mellem Dammøbæk og Munkebæk. Her var ifl. Thorsen tidligere et lille Anlægssted for Baade, og ifl. R laa her c. 1850 nogle Baadehytter.

Vejdemannedal [*vajdema-nada-lin*]. Guide 1886 Vejtermansdal; Guide 1946 Vejmandedal. — Dal, der strækker sig gennem en Del af Povlsker Højlyng og videre mod N. til Vejdemannegd i Øster-Marie Sogn, 673.

Vellingsodde. BWK 1676 Wellingsodde; BWRap 1676 Wellings Odde; BWBeskr Vellings Odde, Vellingens Odde; K 17. Aarh. Welleblode; K c. 1700 Wellingsodde; K 1746—50 Wellings-Odde; K 1778 Wellings-Odden; VSK Vellings Odden; Bull 1869 Vellings Odde. — N. Ø. for Dueodde. Da det er umuligt at se, om Forleddet har palatalt eller dentalt l, er dets Etymologi ganske uvis.

Vestervang [*væstræ vån*]. — V. for Kaasegd.

Vibebakken [*vi-vabakan, vi-vöbakan*]. VSK, Guide 1886 Vibebakken; AL 1912 Vivahøj; Gst Vibebakke. — I Højlyngen. Da Forleddet opr. synes at ende paa -a, er Forleddet snarest Slægtsnavnet Vibe, i den ene Udtaleform omtydet til Fuglenavnet Vibe, maaske i Bet. „Hjeje“. || **Viberende** [*vi-varænan*]. — Rende i Havet ud for Salthammer. Den har ifl. R Navn efter sit Med: Vibegd og Povlskirke overet. Jfr. Lærkegrund og Munkeknald ovfr.

Æggebjerg [*æjð'bjæ-r*]. Lb 1569 østen for Egebjerg; VSK Orig Egeberg; Mansa 1851 Ægge Bjerg; Guide 1886 Æggebjerg; Th Æggjæbjær; Gst Æggebjerg. — Forleddet er enten Subst. Æg „ovum“, idet Bakken er oval som et Æg, eller Subst. Æg „Kant“. Jfr. Æggebjerg i Klemenser S., 661.

Ællingemyr [*ællinamy-rn*]. — I Povlsker Højlyng.

683. PEDERSKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opført under flere Navne: 2. Sg: Mellemgd, Smedegd; 3. Sg: Frigd, Gadegd; 8. Sg: Brogd, Vandmøllegd; 9. Sg: Billegravsgd, Gravsgd; 10. Sg: Kølleregd, Møllegd; 12. Sg: Myregd, Strandegd; 15. Sg: Slusegd, Terkelegd; 17. Sg: Hullegd, Kildegd; 19. Sg: Hullegd, Kirkebygd, Lillegd; 20. Sg: Dammegd, Ved Kirken; 22. Sg: Danlegd, Lille-Gadegd; 24. Sg: Lille-Myregd, Tuegd; 25. Sg: Paa Lerjen, Slettegd; 26. Sg: Gastegd, Lynggd; 27. Sg: Baldregd, Stenbaldregd, Svendsgd, Tuegd, Vejrmøllegd; 30. Sg: Bonaveddegd, Højgd, Korshøjgd, Tornegd; 1. Vg: Hjortegd, Jydegd; 3. Vg: Pugegd, Skyttegd; 4. Vg: Aspegd, Gullændergd; 8. Vg: Jydegd, Sandegd, Vasegd, I Vassen; 11. Vg: Lille-Eskesgd, Lille-Skræddergd, Vestergd; 12. Vg: Bækkegd, Skadegd.

Pedersker, S. [*pæ̀rskær(søn)*], **Pederskirke.** Kirke [*pæ̀rskærke, -kærkə*]. 5/6 1429 sancti Peters kirke sokn; u. D 1481 (Spec. 1693) sancti Pedhers; 10/7 1493 sti Peters sogn; 1/12 1515 Hüb 51 Pedersker ssoghn; 1528 Hüb 79 ste. Peders sogen; 24/2 1548 Hüb 168 sunte Peters soken; 8/9 1555 Hüb 241 Persker sognn; Lb 1569 Pedersker Sognn, Peders Kircke; LR 1581 pederskier; Gravsten 1587 Trap⁴ III 644 Perskirke; Jb 1598 Hüb 538, 544 Perskersogn, Perskiercke; Mandt 1610 Pedersker Sogenn, Pederskier Sogenn; Jb 1625 Pederscher Sogen; Jb 1664 Pederscher Sogn; LR 1680 pederskier Sogen, peders kircke; LR 1685 persker sogen, perskier sogen, perscher sogen; DAtl, VSK St Peders K; M 1844 Pederskirke Sogn; Trap⁴ Pedersker Sogn, Skt. Peders Kirke; Gst Pedersker S, Pederskirke. — Efter Apostlen Peder.

Aagaard (2. Vg) [*awgørin*]. Jb 1658 Ågard; Jb 1661, Jb 1662, Jb 1664 Aagd; 1684 (Jb 1687) Agaarden; (her?) Poulsker Kb 1692, Svaneke Skiftepr 1686 Aagd; 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. Aaegd; K 1746—50 Aae Gd; Thurah Aae(gd); UrneNb Aae(gd); UrneJb Aae Gd; VSK, Salchow 1813 Aaegd; M 1844, Gst Aagd. — UrneNb: „af Situat[ionen] ved Øl-Aaen“.

Aasehuse [*awzahü:zæn*]. — S.V. for Stenbaldregd. Naturnavnet Aasene.

Absalonsgaard. Rawert 1815 Absalons-Gd. — Ø. for Kirken, formodentlig 8. Sg.

Amtstuen, fsv. Hs. DFS 1906/46 Amtstuen. — Nu nedrevet Hus ved V. - Sømarken, hvor der tidligere blev drevet Smugkro. Navnet er ifl. DFS 1906/46 givet af Fiskerne, fordi deres Udgifter her kunde sammenlignes med Amtsstueskatterne. I Madum S., Ulfborg H. fandtes ligeledes en tidligere Smugkro, „æ Amtsstaaaw“, hvis Navn hidrører fra, at Bønderne, som i ældre Tid drog til Ringkøbing for at betale Amtsstueskatter, ofte tog herind for at slukke Tørsten og spille Kort, og ikke sjælden tabte alle deres Penge og maatte vende om igen uden at have været i Ringkøbing (H. P. Hansen i Hardsyss. Aarb. 1925 p. 161). Et lignende Navn forekommer i Angel, se Sydsl. Stedn. VII 62 under Amtshuus.

Anhøj, Gd [*anhøjahü:zad*]. Postadr⁹ Anhøj; Gst Anhøj Hs; Postadr 1943 Anhøj. — Naturnavnet Anhøje, se under Povlsker S., 682.

Aspeggaard (4. Vg) [*aspægør*]. UrneNb Aspegd; UrneJb Aspes Gd; VSK, Salchow 1813 Aspegd; UK u. A. Aspergd; M 1844, Mansa, Gst Aspegd. — Forleddet kan være Gen. af Subst. Aspe, n., et Kollektiv til Trænavnet Asp.

Bakkegaard (21. Sg) [*bakagørin*]. UrneNb Bakkegd; UrneJb Bakke Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Bakkegd. — Ligger paa Tørvebakke.

Bakkemølle, Ml. K 1746—50 (Kopi 1796) Bakke Mølle. — Paa Tørvebakke.

Bakkerne [*bakana*, (*di*) *væstrə bakana*, (*di*) *ö-strə bakana*, *væstrə-*, *ö-strə baka*]. Salchow 1813 Bakkehusene; Postadr 1869 Bakkerne; DFS 1906/46 Bakkana; Trap⁴ Bakkerne eller Sømarkshuse, Postadr 1943 V.- og Ø.-Bakkerne. — Fiskerlejer paa Flyvesandet, ogsaa kaldet Sømarken. Den sidstnævnte Udtale uden Artikel er den alm. blandt Fiskerne.

Baldregaard (27. Sg) [*balrəgøw'rin*]. — Andet Navn for Stenbaldregaard.

Barakkerne, fsv. Hse [*brakarna*].

Bavnegaard (6. Vg) [*bånnəgøw'rin*, nyere *bawnəgøw'rin*]. (her?) K c. 1700 Bonde(gd); UrneNb Baagnegd (7. Vg); UrneJb Baagne Gd; FT 1801 Bougnegd; VSK Raagnegd; Salchow 1813 Baagnegd; IpsenK 1839 Bougne(gd); M 1844 Bovnegd; Gst Bavnegd. — Efter Beliggenheden ved Bavnehøj.

Billegrav, Gde (8.—11. Sg) [*i' bilə'gra'w*, *bilə'gra'wsgøw'rana*, ældre ogsaa *bylə'gra'w*, nyere ogsaa *belə'gra'w*]. PrI 1624 Billegraff; 1650 (Z) Billegrauff; ResenK Bilegraf; Skiftepr 1686 Billegraf; Skiftepr 1688 Billegraf, Billegrafgd; K c. 1700 Billegrav; K 1746—50 Bille-Grav; UrneNb Billegrav, Billesgrav; DATl Bille-Grav; UrneJb Bildegrav, Bilegrav; Salchow 1813 Bildegrav. — Se under Naturnavnet Billegrav.

Billegravsgaard (9. Sg) [*bilə'gra'wsgøw'rin*]. VSK Orig Bildegrav; FT 1801 Billegravgd; IpsenK 1839 Biledesgrav(gd); M 1844, Mansa Billegravsgd; Gst Billegrav Gd. — Se Billegrav ovfr.

Bjergegaard (11. Sg) [*bjə'rəgøw'rin*]. UrneNb Bierregd; UrneJb Bierre Gd; FT 1801 Bierregd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Bierregd; Gst Bjergegd. — Efter Beliggenheden ved Foden af Rispebjerg.

Boesgaard (29. Sg) [*bo'əgøw'r*]. UrneNb Bodsgd; UrneJb Bods Gd; FT 1801 Boesgd; VSK, Salchow 1813 Bodsgd; M 1844, Mansa, Gst Boesgd. — Ifl. UrneNb er Forleddet et Personnavn („af en Beboer der i gl. Tider“), og i saa Fald er det vel snarest et Slægtsnavn Bod.

Bonavedegaard (30. Sg) [*bonə'vedəgøw'rin*]. BWK 1676 Bondewedgd; ResenK Bondewedegd; K 1744 Bonde Wede gd; K 1778 Bondevedegd; UrneJb Bonevede Gd; Salchow 1813 Bonevedegd. — UrneJb: Her skal Bonevede have boet og Gd derefter kaldet Bonevede Gd. Om den bornholmske Sagnhelt Bonavedde se Hans Ellekilde i BhS XIX, 51 flg; om Navnet Aage Rohmann i BhS XXII 105 flg., jfr. ogsaa M. K. Zahrtmann i DSt 1935 p. 89 flg.

Borregaard (7. Sg) [*bårəgøw'rin*]. Aaker Kb 1699 Borgegd; 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. Boren; K 1746—50 Borre Gd; Thurah Borre(gd); UrneNb Borregd el. paa Borre; UrneJb Borre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Borregd; Gst Borggd. — Subst. Borg; Navn efter Voldstedet Ringborg paa Rispebjerg, som ligger tæt ved Gd.

Borreværket [*bårəværkəd*]. — Et nu fsv. Cementværk N. for Ringborgen og V. for Borregd.

Brandskovhus. Postadr9 Brandskovhus. — Ved Brandskov. Jfr. Brandskovhuse i Bodilsker S., 681.

Broggaard (8. Sg) [*brøgøw'rin*]. VSK Orig Broe el. Vandmøllegd; UK u. A. Braaegd; M 1844 Brunsgd; Gst, Postadr 1946 Brogd. — Ligger ved en Bro over Øle Aa, hvor den gl. Landevej Rønne—Snogebæk gik over.

Bækkegaard (12. Vg). UrneNb Nørre-Kirkeboe, Bekkegd; UrneJb Bekkegd, Nordre Kirkeboe; Salchow 1813 Bekkegd, er Nordre Kirkeboe; IpsenK 1839 Skade (Bekke)(gd), nordre Kirkeboe. — Ved en lille Bæk, som løber til Grødby Aa. Den maa have heddet Aristbæk, se u. Aristbæk Kirkemark u. Naturnavne.

Dammegaard (20. Sg) [*daməgøw'rin*]. UrneNb Ved Kirken ell. Dammegd; UrneJb Damme Gd; VSK, Salchow 1813 Dammegd; M 1844 Damegd; Gst Dammegd. — Ligger ved en større Dam.

Danlegaard (22. Sg) [*dan(ə)ləgøw'rin*]. I 1922 Lille Gadegd hed tidligere Dandlegd. — Mandnavnet Daniel, jfr. Danielsbæk i Ø.-Larsker, 671, udt. [*danələbælfjñ*]. UrneNb nævner som Ejer Jens Danielsen, som købte den 11/1 1736.

Eskegaard (Proprietærgd+9. Vg) [*əskəsgøw'r*]. 3/8 1572 (Z) Eskesgd; 1601 (Afskr Komm 1738) Eskgd; 6/5 1608 Hüb 560 Eskisgd; 1631 (Jb 1687) Esche Gd; 1647 (Jb 1687) Eskiß gd; Jb 1658 Eskesgd; Regnsk 1662

Eschesgd; KR 1684 Esches gd; Skiftepr 1685, 1690, 1694 Eskisgd; Jb 1696 Eskis Gd; Jb 1719 Eskisgd; K 1746—50 Eskes Gd; UrneNb Eskesgd, Eskisgd; DATl Eskergd; UrneJb, Salchow 1813 Eskesgd; M 1844 Esgegd; Guide 1886 Eskildgd; Gst Eskildsgd. — Mandnavnet Eske, gl. Esger el. Eskild; en anden Mulighed er Subst. Eske „Askelund“.

Eskesgaard, Lille- (11. Vg). Salchow 1813 Lille Eskesgd. — Maaske Fejl for 9. Vg, Lillegd, som er lagt under Eskesgd.

Eskeshus, Hs (9. VgPc). Th Eskildshus. — Se Eskesgd ovfr.

Falksmølle [*falks møla, falkamolan*]. Th Falks Mølle. — Stubmølle paa Pedersker Smaalng, nedbrudt 1914. Slægtsnavnet Falk.

Firehuse, Hse. 1681 Deckner 1679—90 firehusene; Rønne Skiftepr 1739 firehuusen; K 1746—50 (Kopi 1796) Fiere Huusene; Urne Tilf. t. Thurah Firehusene; Bugge 1771 Fiere Huuse; Skougaard 1804 p. 287 Firehusen; Salchow 1813 Firehusene, Firehuse; Mansa 1851 Firehuse; Postadr 1869 Firehuse; Guide 1946 Firehuse. — Del af V.-Sømarken.

Frigaard (3. Sg) [*fri'gøwr*]. Guide 1946 Frigd.

Gadegaard (3. Sg). UrneNb Gadegd; UrneJb Gade Gd; VSK Skytte el. Gadegde (1.—3. Sg); FT 1801, Salchow 1813 Gadegd; IpsenK 1839 Gade(gd). — Gade, se Indl.

Gadegaard, Lille- og Store- (22.—23. Sg) [*hila-, stor-a ga'dagør, ga'dagøw-rana*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Gade Gd (23. Sg); Thurah Gade(gd) (23. Sg); UrneNb Lille-, Store Gadegd; DATl Gadegd; UrneJb Lille-, Store Gade Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille-, Store Gadegd; Gst Lle-, Ste Gadegd. — Gade, se Indl.

Gammeleje, Gd [*gamal'aja*]. Postadr9, Gst Gammeleje.

Gastegaard (26. Sg) [*ga'stagøwrin*]. K 1746—50 Gaste Gd; Thurah Gaste(gd); UrneNb Gastegd ell. Lynggd; DATl Gaslegd; UrneJb Gaste Gd; VSK Gestegd; VSK Orig, Salchow 1813 Gastegd. — Slægtsnavnet Gast; som Ejer efter 1718 nævnes i KR 1684—1749 Rasmus Nielsen Gast.

Gravsgaard (9. Sg). DATl III 170 Gravsgd. — Forkortet Form af Billegravsgd.

Griskrog, Gd. I 1922 Griskrog. — Andet Navn paa Nordrup ndfr.; Naturnavnet Griskrog.

Grubbegaard (7. Vg) [*gråbagøwrin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Grube Gd; UrneNb Grubbegd, Baagnegd; Bugge 1771 Grube Gd; UrneJb Grubbe Gd; FT 1801 Grubbegd; VSK Grublegd; Salchow 1813 Grubbegd; UK u. A. Gybbegd; M 1844, Mansa Grubegd; Gst Grubbegd. — Z vil tolke Gaardnavnet af Slægtsnavnet Grabow, idet Gd hørte til Hans Grabows Gaarde, og Besidderen betegnes i Jb 1624 som Graabos Bonde (Z). Ifl. Traditionen skal den imidlertid have tilhørt den adelige Slægt Grubbe; Regitze Grubbe levede først i Rønne 1678—90 og havde sit Underhold af en Del Gde over Sydbornholm (I 1922), og denne Tolkning stemmer bedre med de gl. Skriveformer.

Gullændergaard (4. Vg). K 1746—50 (Kopi 1796) Gotlander Gd. Thurah Gullænder(gd); UrneNb Gullændergd ell. Aspegd; DATl Gullændergd; Bugge 1771 Gullænder (gd); IpsenK 1839 Aspes (Gullænder)(gd). — Slægtsnavnet Gullænder „Mand fra Gotland“. Jb 1684 nævner som Ejer Peder gullænder, Jb 1691 og 1696 Peder Andersen gutlender, og Fæsteprot 1698 Per Anderß Guldner.

Haldehuset, fsv. Hs [*ha'jahü'zød*]. — Vistnok Slægtsn. Hald, ifl. mundtl. Tradition (R).

Hjortegaard (1. Sg) [*jørtagøwrin, jøwtagøwrin*]. UrneNb Hiortegd; UrneJb Hiorthe Gd; FT 1801 Hjortsgd; Salchow 1813 Hjortegd; IpsenK 1839 Hjorte(gd). — Slægtsnavnet Hjort. Gd tilhørte ifl. Jb 1598 Jenns Hiordt, Jb 1625 Jenns Hiord, Jb 1662 Lauridtz Hiort.

Hjortegaard (1. Vg) [*jørtagøwrin* el. *jøwtagøwrin*]. Guide 1886, Guide 1914, Gst Hjortegd. — Slægtsnavnet Hjort. Gd tilhørte 1701 Hans Hansen Hjort, og 1779 blev den solgt af Hans Hjorth til Josef Hansen Hjort (Z).

Holstehus [*hålstahü'zød*]. VSK Orig Holsterahuus; VSK Holsterhs; Salchow 1813 Holstehus; Mansa 1851, Postadr 1869 Holsterhuus; Gst Holsterhus. — UrneMin omtaler Huset som Udbygger Holstes Huus og en Udbygger Johann Holst som boende her. Forleddet er altsaa Subst.

ænyda. Holste, Holster „Holstener“ (Kalkar) anvendt som Tilnavn.

Holsteværket [*hålstaværked*]. — Et nu fsv. Teglværk paa Holsteodde.

Hulhus. VSK Orig Holhuus. — Ved St.-Loftsgd.

Hullebæk, Hs (11. VgPc). VSK Hollebøks H; Postadr9 Hullebæk. — Naturnavnet Hullebæk.

Hullegaard, Gde (17. og 19. Sg) [*i håled, hålagø'rana, lå-, storå hålagø'r*]. UrneNb Hullegd (19. Sg); Salchow 1813 Store Hullegd, Lille Hullegd; M 1844 Hallegd (17. Sg); Postadr9 St. og L. Hullegd; Gst Hullegd (17. Sg). — Subst. Hul. Ligger i en Sænkning S. for Kirken.

Hyldeshøj, Hs (29. SgPc). Postadr9 Hyldeshøj; Th Hyldeshøj. — Naturnavnet Hyldeshøj.

Højgaard (30. Sg). 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. Een gd kaldes Højgd, eller og Kaarøsis. — Navn efter Korshøj, se u. Korshøjgd.

I Svejen, Gd [*i swajan*]. — Ejendom N. for Vasegd. Subst. bh. Sveia, f. „Bugt, Bøjning, Krumning“ (Esp.), „Lavning“ (R), her snarest i sidstnævnte Betydning.

I Vassen, Gd (8. Vg) og Hs [*i vasin*]. — Kaldes ogsaa henholdsvis Vasegd og Vassehuset. Subst. bh. Vass „Sted hvor der vokser Rør“, se iøvrigt under Vassen i Rutsker S., 662.

Jydegaard (1. Vg) [*jy'dagø'rin*]. K 1746—50 Jyde Gd; Thurah Jyde(gd); UrneNb Jydegd; UrneJb Jyde Gd; FT 1801 Lille Jydegd; VSK, Salchow 1813 Jydegd; M 1844 Jydegd. — Slægtsnavnet Jyde. Gd tilhørte ifl. Jb 1610 Rasmus Jyde og Jens Jude; 1625 nævnes Jenns Pederøenn Jyde og 1657 Peder Larsen Jyde (Z).

Jydegaard (8. Vg) [*jy'dagø'rin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Jyde Gd; Thurah Jyde(gd); DAtl Iydegd; Bugge 1771 Iyde Gd; UrneJb Sande el. Jyde Gd; FT 1801 store Jydegd; VSK Vasa el. Iydegd; Salchow 1813 Iydegd, kaldes og Sandegd. — Slægtsnavnet Jyde; Gd tilhørte i Jb 1662 Peder Lauridtzten Jyde. Jfr. Naturnavnet Jydesbo Odde.

Kildegaard (17. Sg). UrneNb Kildegd. — Der findes en Kilde mellem de to Hullegde, beliggende paa St.-Hullegds Grund (medd. af Lektor J. P. Andersen, Viborg).

Kirkebygaard (19. Sg) [*kærkø'ø'n, kærkø'gø'rin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kirke Bye; UrneNb Kirkebye (17.—19. Sg); UrneJb Kirkebye (17.—19. Sg); Bugge 1771 Kirkebye (17.—18. Sg, 7. Vg); VSK Kirkeby (17.—19. Sg); Gst Kirkeby Gd (19. Sg), Kirkeby (17.—19. Sg og Præstedg). — Efter Beliggenheden i Kirkens Nærhed. Naar UrneNb kalder 6. Vg for Kirkebyegd, maa det være Fejl for 7. Vg (Grubbegd). Udtaleformen [*kærkø'gø'rin*] maa være en Omtydning, da Gd ikke har været Kirkebo (det var 5. og 12. Vg).

Kirkemarken, Hs. Postadr 1943 Kirkemarken.

Kirkemølle [*kærkø'mølan*]. BhLdejd 1876 Kirkemøllen; Postadr 1943 Kirkemølle.

Korshøjgaard (30. Sg). C. 1625 E. Tang Kristensen Danske Sagn II 151: Bonden, som nu iboer, hedder Anders Svendsen i Korshøj, og haver gd sit navn af højen, og bondens gd er straks hos, som Bondevedde boede; 18. Aarh. NykglSaml 398e fol. En gd kaldes Højgd, eller og Kaarøsis. — Nuvær. Alhøj tæt ved Tornegd har tidl. heddet Korshøj, jfr. H. Ellekilde i Bhs XIX 54.

Krampegaard (6. Sg) [*kra'mpagø'rin*]. Aaker Kb 1699 Krampegd; K 1746—50 krampe Gd; Aakirkeby Skiftepr 1753 krumpe gd.s Iorder; Thurah Krampe(gd); UrneNb Krampegd; UrneJb Krampe Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Krampegd. — Slægtsnavnet Krampe; Gd tilhørte 1616 Arvist Krampe og 1623 Kort Krampe (Z).

Kratlund, Gd (2. VgPc, 6. SgPc) [*krat'løn, kratløn*]. Guide 1886 Krattegd; Bh Ldejd 1899, Gst Kratlund.

Kromølle [*kraumølan*]. — Andet Navn paa Kirkemølle, en til den nedlagte Pedersker Kro hørende Mølle.

Kuleborg, Gd. Bh Vejviser 1944 Kuleborg. — Ved Stenkulerne, et Stenbrud paa Smaalyngen. Se under Kuleborg i Aakirkeby Kbst., 647.

Kællingeby (1.—3. Sg) [*i kæl'linaby' ell. kæl'linaby'gø'rana*]. PrI 1624 Kællingeby; Skiftepr 1684 Kiellingeby; Aaker Kb 1688 Kiærlingby; Skiftepr

1690 Køllinge bye, Kiellingebye; K 1746—50 Kiellinge-Bye; K c. 1770 Kiellbye; UrneNb, DATl, UrneJb Kiellingebye; Salchow 1813 Kjellingeby; Mansa, Gst Kjællingby. — Subst. Kælling. Ifl. Sagnet skal det oprindl. have været een Ejendom, hvis Ejer havde tre Døtre, mellem hvilke han delte Lodden, og disse byggede derefter hver sin Gd, og Bebyggelsen blev kaldt Kællingeby efter Ejerskerne (Opt. af P. Thorsen).

Kællingemølle, Ml. Bull 1869 Kjælling M. — Ved Kællingeby.

Kæmpegaard. Svaneke Skiftepr 1686 Kiempe gd. — Henføres til Pedersker S., hvor en Gd af dette Navn ellers er ukendt. Jfr. Kæmpehuset ndfr.

Kæmpehuset [*ʔæmpahuzəd*, *ʔæmpahuzəd*]. BhFisk 1933 Kjæmpahuzed. — Vistnok et nu fsv. Hs i Nærheden af Holstøodde. Forleddet maa være Slægtsn. Kjæmpe; ifl. R. erindrede de gamle, at en Mand ved Navn Per Kjæmpe boede her. Jfr. Kæmpens Forstue under Naturnavne.

Kølleregaard (10. Sg) [*ʔølaragørrin*]. K 1746—50 Kiøllere Gd; UrneNb Kiøllergd; Bugge 1771 Kiøllere Gd; VSK Kiøllere el. Møllegd; IpsenK 1839 Mølle (Kiøllere)(gd); M 1844 Køllergd; Gst Kjøllergd. — Slægtsnavnet Køller; Gd tilhørte i Jb 1661 Hanns Køhler, Jb 1664 Hans Køller.

Langerup, Gd [*lånørap*]. 1889 (Th), Gst Langerup. — Andet Navn paa Enged ovfr. Navnet maa være dannet i nyere Tid i Analogi med ægte thorp-Navne, jfr. Indl. under Torp.

Lerjegaard. — Se under Paa Lerjen.

Lillegaard (19. Sg). 1646 (Z) Lillegd; KR 1684 lille gaardz stellen. — Vel egl. Ellipse for Lille-Hullegd, som den ogsaa hedder.

Lillegaard (9. Vg). KR 1684 lillegd; UrneNb, VSK Lillegd. — Gd laa allerede 1687 under Eskesgd (Z). UrneNb oplyser at den kun har een Længe, „og altsaa mest et Stæl“.

Loftsgaard, Lille- (18. Sg) [*liʔa lawsgørr*]. UrneNb Lille Loftsgd; UrneJb Lille Lofts Gd; FT 1801 Lille Loutegd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Loftsgd; Gst Lle Loftsgd.

Loftsgaard, Store- (13.—14. Sg) [*lawsgørr*, *sto'ra lawsgørr*]. UrneNb Store Loftsgd; UrneJb Store Lofts Gd; FT 1801 store Loutegd; VSK, Salchow 1813 Store Loftsgd; M 1844, Mansa Loftsgd; Gst Ste Loftsgd. — Navnet gælder i 18. og 19. Aarh. kun 14. Sg. Snarest af Subst. eller Slægtsnavnet Loft, jfr. Loftsgd i V.-Marie S., 653.

Lynggaard (26. Sg) [*lønngørrin*]. UrneNb Gastegd ell. Lynggd; FT 1801 Lynggd; IpsenK 1839 Gaste (Lyng)(gd); M 1844 Lynggd; Mansa Lønggd; Gst Lynggd. — Plantenavnet Lyng.

Maegaard (28. Sg) [*ma'gørrin*]. UrneNb Magd; UrneJb Maes Gd; VSK Maegd; Salchow 1813 Mæsgd; IpsenK 1839 Ma(gd); UK u. A., M 1844 Margd; Gst Maegd. — Naturnavnet Maden.

Mellemgaard (2. Sg). FT 1801 Mellemgd. — Den mellemste af de 3 Kællingebye-Gde (senere sammenlagt med 1. Sg).

Munkegaard (16. Sg) [*monkagørrin*]. K 1746—50 Munke Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb, DATl Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Munkegd; Salchow 1813 Munchegd; M 1844, Gst Munkegd. — Slægtsnavnet Munk; i Lb 1569 nævnes Moens Muncks gd, i KR 1718 tilhører Gd Anders Munch. Senere Ejere Peder Andersen Munch 1735 (Z), Hans Pedersen M., død 1756 (K. Kure), Nicolaj M., Jørgen M. 1797, Nicolaj M. 1832 (Z).

Myreggaard (12. Sg) [*my'ragørrin*, *sto'ra my'ragørr*]. UrneNb Store Myregd; UrneJb Store Myre Gd; FT 1801 Strandegd el. store Myregd; VSK Myregd; Salchow 1813 Store Myregd; M 1844, Gst Myregd. — Myr, se Indl.

Myreggaard, Lille- (24. Sg) [*liʔa my'ragørr*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Lille Myre Gd; Thurah Lille Myre(gd); UrneNb, DATl Lille Myregd; UrneJb Lille Myre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Myregd; Gst Lle Myregd. — Myr, se Indl. Z bemærker, at Gd ligger ved Lille Myre og har Navn deraf; derimod kan Navnet ikke referere sig til een Sammenligning med (Store) Myregd, da Lille-Myregd er dobbelt saa stor som denne.

Møllegaard (10. Sg). UrneJb Mølle Gd, Bildegrav; VSK Kiøllere el. Møllegd; IpsenK 1839 Mølle (Kjøllere)(gd). — Ved Øle Aa. Efter en Vandmølle ved Gaarden.

Nordrup, Gd [*nɔːrdr̥ap* el. *nɔːrdr̥ap̥*]. AI, 1912 Nordrup; Guide 1914 Norderup; Gst Nordrup. — Efter Beliggenheden nordligst i Sognet. Jfr. Indl. under Torp.

Paa Lerjen (25. Sg) [*pɔː lærjan, lærjəgɔːrin̥*]. Salchow 1813 paa Lærjen, kaldes og Slætteg. — Bh. Lerja „Lerjord“ (Esp).

Pederskerbyen [*pæːrskərbøːn̥*]. Bh. Vejviser 1944 Byen. — Den ved Pedersker Station opstaaede Bebyggelse.

Pilegaard (5. Vg) [*piːlagɔːrin̥*]. UrneNb Pilegd (6. Vg); UrneJb Kirkeboe, Piile Gd; Salchow 1813 Pilegd, er et Kirkeboe; IpsenK 1839 Pile (Søndre Kirkeboe); Gst Pilegd. — Trænavnet Pil eller muligt Slægtsnavnet Pi(h)l.

Pugegaard (3. Vg). 1671, 1674 (Z) Pugegd. — Efter Beliggenheden ved Pugekrog, se under Naturnavne.

Pæregaard (13. Sg) [*pæːrəgɔːrin̥*]. UrneNb Pereg. gd; UrneJb Pære Gd; FT 1801 Pereg. gd; Salchow 1813 Pæreg. gd; IpsenK 1839 Pæreg. gd; M 1844 Pedersgd; Mansa 1851 Pæreg. gd; Postadr 1869 Pedersgd. — Gd nu lagt under St.-Loftsgd. Matriklens Form Pedersgd indeholder vel en Oplysning om, at man har opfattet Navnet som sammensat med Mandsnavnet Peder, Per, og denne Mulighed bør der regnes med ved de bh. Pæregde, uagtet den optegnede Udtale tydeligt viser sammensætning med Pære.

Rispebjerg, Hse. 1751 Ud. m 1744—67 Rispebjerg; Postadr 1943 Rispebjerg. — Se under Naturnavnet Rispebjerg i Povlsker S., 682.

Sand (*pɔː*) *saːnin̥*. Komm 1738 paa Søe Marken eller Sanden. — Subst. Sand, som paa Bh. er Maskulinum.

Sandegaard (8. Vg). UrneNb Sandeg. gd; UrneJb Sande el. Jyde Gd; Salchow 1813 Iydeg. gd, kaldes og Sandeg. gd. — Subst. Sand. Gd ligger yderst mod Kysten.

Sibirien, Hs [*sɛːbiːriːn, sɛːbeːriːn*]. — Hs paa Smaalynge.

Skadegaard (12. Vg) [*skadagɔːrin̥*]. IpsenK 1839 Skade (Bekke)(gd); M 1844, Gst Skadeg. gd. — Slægtsnavn Skade. Gd købtes 1758 af Lars Mortensen Schade (UrneNb).

Skroldehus. VSK Orig Skroldehuset; VSK Skrolelv. — Se under Skrullegd i Ø.-Marie S., 673.

Skræddergaard (4. Sg) [*skrædara-, skredaragɔːrin̥*]. K 1746—50 Skrædder Gd; Thurah Skrædere(gd); UrneNb Skreddereg. gd; UrneJb Skræddere Gd; FT 1801 store Skrædergd; Salchow 1813 Skrædergd; M 1844, Gst Skrædergd. — Subst. Skrædder, muligt brugt som Tilavn.

Skræddergaard, Lille- (11. Vg) [*lilja skredaragɔːr*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Skrædder Gd; Thurah Skræder(gd); UrneNb lille Skræddereg. gd; DAtl Skrædergd; UrneJb Lille Skrædder Gd; FT 1801, VSK, M 1844 Lille Skrædergd.

Skyttegaard (3. Vg) [*ʃɔtagɔːrin̥*]. 1684 (Jb 1687) schøtged; Skiftepr 1687 skiøtged, skøtged, skøtgd; Skiftepr 1688 skiøtged; Skiftepr 1690 schøtged; K 1746—50 Skytte Gd; Thurah Skytte(gd); UrneNb Skiøtged; DAtl Skyttegd; UrneJb Schiøtte Gd; VSK Skyttegd; Salchow 1813 Schyttegd; M 1844 Skiøtged; Gst Skyttegd. — Tilnavnet Skytte; 17/9 1661 nævnes Claus Schiøtte, Sandemand i Pedersker (Z); Jb 1658 Clas Skiøtte. „1650 havde Ebbe U. indsat en Claus, en Skytte, paa en Gd i Persker, som Jørgen Koføed paaboede. Dette blev strax afskaffet“ (Z).

Skyttegaarde (1.—3. Sg) VSK Skytte el. Gadegde. — Jfr. 3. Vg.

Slettegaard (25. Sg) [*slættagɔːrin̥*]. UrneNb Slætteg. gd; UrneJb Slætte Gd; FT 1801, VSK Slettegd; Salchow 1813 paa Lærjen, kaldes og Slætteg. gd; M 1844, Gst Slettegd. — Subst. Slette; Gd ligger i jævnt og fladt Terræn.

Slusegaard (15. Sg) [*sluːzəgɔːr(in̥), sluːzəːr*]. UrneNb Tørkelegd, Slusgd; FT 1801 Slusgd; VSK, Salchow 1813, Panum 1830 Slusgd; M 1844, Gst Slusegd. — Gd med Vandmølle nær Øleaaens Udlob. Lektor J. P. Andersen, Viborg, hævder at Slusgd er Navnets gl. Form, hvad der ogsaa stemmer med de ældste skriftlige Kilder. I saa Fald af et *Slus, Sideform til Sluse (hvortil det nu er omdannet); en saadan Enstavelsesform foreligger i sv. sluss.

Smaalynge, Gde og Hse [*pɔː smɔːlɔŋin̥, smɔːlɔŋshüːzən*]. Rønne Skiftepr 1739 smaa lynge; 1752 Gods 1743—66 udbyggere paa Smaae

Lyngen; Spec 1761 Smaalyngen; Neksø Skiftepr 1764 paa Smaae lyngen; FT 1801 Smaae Lyngen; Bull 1869 Smaalyngen G.; Gst, Postadr 1943 Smaalyngen. — Naturnavnet Smaalyngen.

Smedegaard (2. Sg). UrneNb Smidegd; UrneJb Smite Gd; Salchow 1813 Smiddegd; IpsenK 1839 Smithe(gd). — Subst. Smed, muligt brugt som Tilnavn.

Sommeregaard (5. Sg) [*samaragørin*]. K 1746—50 Sommere Gd; Thurah Sommere(gd); UrneNb Sommereg; Bugge 1771 Sommer Gd; UrneJb Sommere Gd; FT 1801 Sommersgd; VSK Sommergd; Salchow 1813 Sommereg; M 1844, Gst Sommergd. — Slægtsnavnet Sommer; Gd tilhørte 1801 Henrik Pedersen Sommer (Z).

Stenbaldregard (27. Sg) [*stenbaldregørin*]. UK u. A. Steenbaltregd; IpsenK 1839 Veirmølle (Steenbaldre)(gd); M 1844 Steenbaltregd; Gst Stenbaltre Gd. — Bh. Baller-, Ballresten, -kløppa, Betegnelse for den skiferlignende Stenart, der kaldes „grønne Skifre“; ved Gd findes et glt. Stenbrud med denne Stenart (R).

Strandegaard (12. Sg). FT 1801 Strandegd el. store Myregd.

Strandhuse. VSK Strand Huusene.

Strandmølle, Ml. Skiftepr 1684 stran Mølle; Skiftepr 1690 Strandmøllen.

Studeby [*stü'daby*]. — Gde og Hse paa begge Sider af Skellet mellem Pedersker og Aaker S. Har maaske Navn efter Studelyngen. Se iøvrigt under Studeby i Ø.-Larsker S., 671.

Svendsgaard (27. Sg). VSK Tue el. Svendgd; VSK Orig Thue el. Svendsgd. — Er paa VSK opført uden Nr., men synes at betegne 27. Sg.

Sømarken, V.- og Ø.-, Gde og Hse [*jø'markshüzön*]. Skiftepr 1685 Søemarchen; 1687 Deckner 1679—90 paa Søemarchen; Komm 1738 paa Søe Marken eller Sanden; Rønne Skiftepr 1739 skiømarken; FT 1801 Søemarken; Wilster 1808 Søemarkshøj; Salchow 1813 Søemarken; Mansa 1851 Sømarkhuse; Bull 1869 Sømark Hse; Prbv 1889 kaldes i daglig Tale Vestre og Østre Bakker, men officielt saasom i Kirkebogen Sømarken under et; Gst Vr-, Ør Sømarkhuse; Postadr 1943 V.- og Ø.- Sømarken. — Efter Beliggenheden ved Stranden.

Terkelegaard (15. Sg) [*tårkølagørin*]. K 1746—50 Tyrkele Gd; Thurah Tyrkese(gd); UrneNb Tørkelegd; DATl Tyrkesegd; Bugge 1771 Tyrkelse Gd; UrneJb Terkele Gd; Salchow 1813 Slusgd, kaldes og Terkelegd; IpsenK 1839 Terkele (Sluse)(gd). — Mandsnavnet Thorkil, Thyrkil; Gd tilhørte ifl. Tiendepenge 1662 Anderß Torckelsen, der i Jb 1696 skrives Anders Terkildsen.

Tornegaard (30. Sg) [*torragørin*]. K 1746—50 Torne Gd ;UrneNb Torneg; Bugge 1771, UrneJb Torne Gd; VSK, Salchow 1813 Torneg; M 1844 Torng; Gst Torneg. — Subst. Torn „Tjørn“.

Trommerekakke. Hse. Guide 1914 Bakkerne eller Trommerekakke. — Naturnavnet Trommerekakke.

Tuegaard (27. Sg). FT 1801 Thuegd; VSK Tue el. Svendgd; VSK Orig Thue el. Svendsgd. — Navn efter Beliggenheden i Baldretuerne.

Tuegaard (24. Sg) [*tawagørin*]. — Navn efter Beliggenheden i Tuerne, se under Naturnavne.

Tyskegaard (10. Vg) [*ty'skagørin*]. K 1746—50 Tydske Gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb, DATl Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Tilnavnet el. Slægtsnavnet Tysk. Navnet Tyskegaard kendes ifl. Z allerede 1670.

Vandmøllegaard (8. Sg). UrneNb Vandmøllegd; UrneJb Wandmølle Gd; FT 1801 Vandmøllegd; VSK Orig Broe el. Vandmøllegd; IpsenK 1839 Vandmølle(gd). — Ved Øle Aa. 1671 fandtes her en Skvatmølle (Z); en Vandmølle er angivet paa K 1746—50; Bull 1869 nævner Bro G og Ml.

Vandryste, Hs. Th Vandrystan. — Navnet er sandsynligvis en fem. -a-Aflædn. til en Sæmmensætn. bestaaende af Subst. Vand og Subst. bh. Røsta el. Rysta, m. „Tag som reises paa sædv. 4 Støtter eller Pæle, uden Vægge“ (Esp).

Vasegaard (8. Vg) [*vasagørin*, glt. i' vasin]. VSK Vasa el. Iydegd;

IpsenK 1839 Sande (Vasse)(gd); M 1844 Vasagd; MK 1879 Vassagd; Gst Vasegd. — Subst. bh. Vass „Sted hvor der vokser Rør“, jfr. I Vassen ovfr.

Vassehuset [*vasahúszəd*]. Gst Ste-, Lle Vasehus. — Kaldes ogsaa I Vassen, se ovfr.

Ved Kirken, Gd (20. Sg) og Hse. K 1746—50 Ved kirken; Thurah, UrneNb, Bugge 1771, Postadr 1943 Ved Kirken.

Vejrmøllegaard (27. Sg) UrneNb Værmøllegd; UrneJb Værmølle Gd; Salchow 1813 Vejrmøllegd. — Vejrmøllen var en Horisontalmølle, en saakaldt „Djævledans“, se Aage Rohmann i DF VI 40.

Vestergaard (11. Vg). Gst Vestergd.

Viborghus, fsv. Hs [*vi'bárahúszəd*]. — Slægtsnavnet Viborg; efter Traditionen skal der have boet en Mand som kaldtes [*vi'bárin*] (R).

Nyere Navne paa Gde og Hse (hovedsagelig yngre end 1900): Aavang (7. SgPc), Aldershvile, Bakkely, Billesdal (5. VgPc), Billeshøj (10. SgPc), Birkelund, Birkely, Bjergely (4. VgPc), Brandsminde, Dalsbakke, Dalshøj (20. SgPc), Egely (9. SgPc), Ellesvang (14. SgPc), Engegaard, Enghave (25. SgPc), Enghøj (19. SgPc), Engvang, Eskildshøj (9. VgPc), Fuglesang (9. SgPc, 7. SgPc), Godtkøbsdal (8. VgPc), Gyldenvang (20. SgPc), Havelv, Hegnly, Hjortsminde (6. SgPc), Holmsminde (6. SgPc), Højsted, Højvang (DøgnegdPc), Klippebo (27. SgPc), Kragesminde, Lillebo (11. VgPc), Lillehøj, Lillevang, Lykkebo, Lynghøj, Lyngvang (25. SgPc), Nethesminde (20. SgPc), Nordvang, Nygaard (2. SgPc), Nyholm, Nyvang, Risenlund (27. SgPc), Signesminde (25. SgPc), Skovfryd, Skovholt (1. SgPc), Skovly (1. SgPc), Skovlyst (1. SgPc), Slettevang (25. SgPc), Solbakke (PræstegdPc), Solvang, Solvænge (19. SgPc), Sommersminde (4. VgPc), Stenebjerg (19. SgPc), Stenshøj(PræstegdPc), Stensminde (5. SgPc), Stensvang (PræstegdPc), Sydvang, Søblink (PræstegdPc), Søborg, Søhøj (14. SgPc), Sølyst (DøgnegdPc), Ungdomsfryd, Ungdomslyst, Vestertoft (22. SgPc), Østervang.

NATURNAVNE.

Aaeng. I 1922 Aaengen.

Aakirke Havn [*aw'kærkə ha'vun*]. K 1744 Aae Kierkehavn; K 1746—50 (Kopi 1796) Aae kirke Havn; VSK Aakirke Havn. — Paa Østsiden af Raghhammer Odde. Her havde Aakirkeby i gamle Dage sin Havn; mellem Stenene i Stranden findes Spor af et Par Rønder, som man har rensset for Sten, saa smaa fladbundede Skuder har kunnet haales ind for at losse (P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 35 f.).

Aaleodden. 1778 Thaarups Bh II 616 Aale-Odden. — Formodentlig Ellipse for *Aalhammer Odde.

Aalhammer. K c. 1700 Aalhammer; Rel 1743 Aal-Hammer; K 1746—50 Aal hammer; Thurah Aael-Hammer; UrneJb Ølhammer; UrneMin Aal-Hammer; Skougaard 1804 p. 234 Odden Aalhammer; VSK Orig Ølhammer Odde; VSK Ølhammer Odde; MK 1806 Aalhammersod; Mansa 1851 Aalhammer Odde; Bull 1869 Olhammeren. — Ældre Navn paa Holsteodde lidt V. for Øle Aa. || Aalhammer Bugt. Gst Aalhammer Bugt. — Bugten V. for Aalhammer. || Aalhammer Rev. K 1746—50 (Kopi 1796) Aal Hammer Riff; K 1778 Aael-Hammer Riff; Falenkamp 1783 Aalhammer-Riff; Salchow 1813 Aalhammer Riff. — Rev ud for Aalhammer. Forleddet er Fiskensnavnet Aal. Formen Øl- hos Urne og paa VSK maa antagelig forklares ved Paavirkning fra Navnene Øle Aa og Ølkarret, begge nær ved Aalhammer.

Aasene [*aw'zana*]. I 1922 Aasene. — Højdedrag Ø. for Pederskirke. Plur. af Subst. Aas, se Indl.

Abildeng. Lb 1569 Abelle engen. — Trænnavnet Abild, bh. [*a'vi*], f. „Æbletræ“ (R).

Agerhøj. VSK Orig Agerhøj; I 1922 Agerhøj. — Lige S. for Bjergegd.

Albertsmyr. K 1825—26 Albertes Myre. — I Højlyngen.

Alhøje [*a'lhåjana*, *a'lháj*]. DFS 1906/23 Alhøj; BhS XXI 85 Alhøjene;

Gst Alhøje. — To store Gravhøje umiddelbart V. for Tornegd, den ene nu jævnet. Forleddet er gllda. athal, oldn. aðal „Natur, Væsen“, som første Sammensætningsled anvendt i Betydn. „den egentlige“, „Hoved“, f. Eks. i Subst. gllda. athalkona „Ægtehustru“ og athalwægh „Hovedvej“. Et ældre Navn paa den ene Høj er Korshøj, se ndfr.

Anhøjelodden [*a'nohájaláðan*]. — Naturnavnet Anhøje, se under Povlsker S., 682.

Aristbæk Kirkemark. VSK Orig Aristbæk Kirke Marken; VSK Aritsbæk Kirke Marken. — N. for St.-Gadegd. Forleddet er formodentlig Mandsn. bh. Arrist, gllda. Arnfast, se DgP I 57 ff.

Ashullerne [*a'zhálarna*]. I 1922 Ashåln; DFS 1906/46 Ashollarna. — Her blev ifl. DFS 1906/46 alle udlevede Krikker dræbt og begravet sammen med selvdøde Kreaturer. Subst. bh. As, n. „Aadsel“.

Aspe. Lb 1569 Paa Aspe, hoss østre Asper, Store Aspe eng. || **Aspeshøj** [*aspəsháj'ŋ*]. INM 1808 Aspes Højen. — Ved Aspegd.

Baaderenden [*bə'darənan*]. DFS 1906/46 Baadarəinan. — Lavning, maaske et tilsandet Bækløb, S. for V.-Sømarkshuse, ca. 450 m fra Kysten, nær ved den gamle Baadehavn for Fiskerlejet Bakkerne.

Bakkedybet. Teinnæs bakkadived. — Dyb ud for Fiskerlejet Bakkerne.

|| **Bakkelandgrundet** [*baka'langrənd*]. DFS 1906/46 Bakkalandgr. — Den Del af Landgrundet (se ndfr.), som ligger ud for Fiskerlejet Bakkerne.

— **Bakkerne** [*pə'rskəkəbakana*, *pə'rskəbakana*, *bakana*]. Trap⁴ Bakkerne. — Flyvesandsstrækninger, der nu for en Del er beplantede. Kaldes ogsaa Sømarken.

Baldretuerne [*balrətawarna*]. — Ved Stenbaldregd, se under Bebyggelsesnavne.

Bavnehøj [*bānəhá'ŋ*]. Gst Bavnehøj.

Billegrav [*bilə'graw*]. Lb 1569 y Bilde graff; ResenK Bilegraf; K 1746—50 (Kopi 1796) Bille Grav; Urne Tilf. til Thurah Biledes-Grav; Mansa 1851, INM 1878 Billegrav. — Navnet anvendes dels mere omfattende om den Egn langs Øle Aa, hvor de tre Billegravsgde er beliggende, dels mere specielt om tre mindre Lokaliteter, den ene en lille Græsgang Ø. for Billegravsgd, den anden en bestemt Lokalitet i Skoven S.V. for Billegravsgd, og den tredje den Aakrog, hvori Billeshøje ligger. Paa Grund af Efterledstrykket ligger det nærmest at opfatte Forleddet som en Terrænbetegnelse. Det kan være identisk med no. Bile, Navn paa en lang og smal, i Enderne temmelig spids Holm; dette Navn tolkes i NG I 354 f. som identisk med Subst. oldn. bilda, f., en Sideform til bildr, m., Navn paa forskellige vinkelformede skærende Redskaber (Fritzner). Om bildr, *bildi og bilda i Stednavne se iøvrigt Franzén, Vikbolandets by- og gårdnamn p. 152 f. og der citeret Litteratur. Det kan tænkes, at en af de af Øle Aa begrænsede Aakroge, der nu kaldes Billesgrav, eller maaske en lang, spids Dal, der fra denne Aa strækker sig mod N., har været kaldt *Bilda, og at en naturlig eller kunstig Fordybning i Nærheden har faaet Navnet *Bildugraf. Om Grav i Stednavne se DS III p. XXIX og DS IX p. 59. Samme Navn er Gaardnavnet Bilgrav i Balling S., Rødding H., DS IX 59. || Billegravsaa [*bilə'grawsaon*]. UrneMin Biledesgrav Aaen; Sl. 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 Bildegravs Aaen; Skougaard 1804 p. 234 Billegravs-Aaen; Panum 1830 p. 96 Billegravsaa, Billegravsaaen; DFS 1906/28 II Billegravs Aaen. — En Del af Øle Aa. || Billegravshøje [*bilə'grawshájana*].

Billeseng [*byləsənan*]. — Nu opdyrket Eng ved Billeshøje. || **Billeshøje** [*biləsháj*, *biləshájana*, *byləshájana*, *dəŋ stə'ra byləsháj'ŋ*, *dəŋ lila byləsháj'ŋ*]. PrI 1624 Billið Hie; Thurah Billes-Høi; INM 1808 Billes Høyene; MK 1816 Billeshøjene; DFS 1906/28 II Billeshøjene; Th Kong Billes Høj; Gst Billeshøje. — To Høje nær ved Billegrav ovfr. Navnet er sandsynligvis Ellipse for *Billegravshøje. Et navneforklarende Sagn fortæller, at to Brødre ved Navn Bille dræbte hinanden i Tvekamp og blev begravet i de to Høje, jfr. BhS XXI 87.

Bingelseng. Lb 1569 vestin Bingels eng. — Eng til et Kirkebo, nuvær. Pilegd. Formodentlig Fejl for *Ringelseng, vel en Engstrækning ved Ringelsbæk ndfr., der løber et Stykke Ø. for Gaarden, omgivet af Enge.

Bjergnokken. BhFisk 1933 Bjæranokkainj. — Efterleddet er Subst. bh. Nokka. m. „Bakkefremspring“, her om Rispebjergs sydligste Fremspring anvendt som Med.

Bjørnsrumpe. — Se under Bodilsker S., 681.

Blaaskinde. Lb 1569 Blaaskinde. — Eng. Se under Blaaskinde i Rønne Kbst., 641.

Blinde Skær [*de blīna fæ'rød*]. DFS 1906/23 Det blinde Skær. — Mellem Henrikebæks Munding og Sorthat, paa c. 5 Fod Vand. Ifl. DFS 1906/23 en flad Sten, der skraaner ned til den ene Side, en af de Sten, Fiskerne er mest bange for at støde paa. Adj. blind i Bet. „som ikke kan ses“.

Bolhøj. INM 1878, Vedel BhO p. 286 Bolhøj. — N. for Boesgd.

Bonaveddehøjen [*bo'na'vedðá'hé'j*]. BhS XXI 85 Bonaveddehøjen. — Høj ved Tornegd, hvis Ejer Bonavedde ifl. Sagnet fordrev de underjordiske, der boede i Højen, jfr. under Bonaveddegd. Højen kaldes ogsaa Korshøj og Alhøje.

Bondelyng. Urne Tilf. t. Thurah den saakaldede Bonde-Lyng. — Andet Navn paa Pedersker Højlyng.

Bordekrog. 1709 (Th) Borde Krog, Borde Krog Eng. — Ved St.-Gadegd.

Borgen. — Se Ringborgen.

Borreskov. Ipsen 1866 Borreskoven. — Skov ved Borgen og den nærliggende Borregd. || **Borretuerne** [*bá'ratá'warná*]. DFS 1906/23 Borregaardstuerne. — Ved Borregd.

Brandskov. — Se under Bodilsker S., 681.

Bredager. Lb 1569 Lille brede agerenn, Store brede agir.

Broager. I 1922 Broager. — Ved en Bro over Øle Aa nordlig i Sognet. ||

Brosager. Lb 1569 Broes agerenn. — Hører til 5. Vg Pilegd.

Brændevinshøj [*bræ'næ'vī'nshá'j*]. Th Brændevinshøj. — Høj ved Bavnegd.

Bustangeren [*bú'stá'ŋarī'j*]. DFS 1906/23 Bustångarijn; I 1922 Bustangeren. — Sten i Stranden, efter Forlydende ført hertil med Drivis i Beg. af 19. Aarh. Substantivering af Udtrykket stange bu(h) „gøre en stangende bevægelse m. hovedet og samtidigt efterligne koens stemme“ (ODS under bu(h)), om Leg med Smaabørn. Anledning til Navnet kendes ikke.

Byellet [*by'æ'lad*]. MK 1816 Bye Elle; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 36 Byellet; DFS 1906/46 Byelled. — Nu fældet Ellekrat nær ved Aakirke Havn ovfr., paa begge Sider af Skellet mod Aaker S. Her havde Aakirkeby Borgere ifl. P. Thorsen Hugstret.

Damager. I 1922 Damageren. — Ved Øle Aa. || **Damenge** [*damæ'ŋana*]. I 1922 Damengene. — Nu udtømt Mølleдам ved Øle Aa. || **Damstykke.** DFS 1906/23 Damstykket. — Efter en nu opfyldt Dam.

Danserled. — Se under Aaker S., 684.

Dravtønden. I 1922 Dravtønden; DFS 1906/23 Dravtønden. — En nu fjernet stor Sten ved Grisholle. Første Led maa være Subst. Drav „affald fra brændevinsbrænding eller brygning“ (ODS). Fra Vestjy. kendes Subst. Dravtønde i Bet. „svinetønde, hvori alt affaldet fra huset samles til svinene“ (Feilb.); ifl. I 1922 lignede Stenen en Svinetønde. Et lignende Samligningsnavn er Ølkarret ndfr.

Duen. K 1778 Dauen. — Navnet er placeret mellem Gedeбак Odde og Aalhammer, maaske Navn paa en Sten i Stranden.

Dyndenge [*dý'næ'ŋana*]. Lb 1569 y dingh engh, y Dynde enge; Lb 1569 CodUps Dyngeng. — Subst. bh. Dyjng, f. „Dynd, Dyndeng“.

Dynen [*dý'nán*]. I 1922, DFS 1906/23 Dynan. — Stor flad Sten ved Strandkanten, 5—6 Alen i Tvermaal, ifl. I 1922 af Udseende som en Dyne. Jfr. Sengedyne i Rønne Kbst., 641.

Dæmningen [*dæ'mní'ŋen*]. DFS 1906/46 Dæmningen. — To Lokaliteter, den ene Ø. for Baaderønden S. for V.-Sømarkshuse, den anden i Havet ud for denne Del af Kysten. Den førstnævnte Lokalitet har formodentlig tjent som Med for den sidstnævnte.

Edjevej [*æ'djæ'væ'j*]. Vejfort 1942 Eddievejen. — Vej fra Tornegd til Stranden. Forleddet er Subst. bh. Áddja, f. „Blæretang“ (Esp p. 406), idet Vejen benyttes af Sogneboerne til Tangkørsel.

Eksercitsplads. — Se under Povlsker S., 682.

Ellebakker. VSK Ellebakkerne. || **Ellebæk** [æləbækʃɪn]. — Tilløb til Øle Aa. || **Ellekule.** Lb 1569 hoss Elle kulen. — Subst. bh. Ålle, n. „Ellekrat“ (Esp). || **Ellesager.** I 1922 Ellesager. || **Elleshøl.** I 1922 Elleshølen. — Strømhul i Øle Aa, ved Ellesager ovfr. || **Elletorp** [ælətårpəd]. I 1922 Elletorpet. — Tidligere udyrket Kratstrækning. Subst. bh. Ålle, n. „Ellekrat“.

Engelhøj. Vedel BhO p. 269 Engelhøj. — Sløfjet Røse S.V. for Skyttegd.

Eskesmyr [æskəsmʏrn]. C. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Eskesmyr; Gst Eskildsmyre. — Udtørret Sø, der hed Eskessø, se det flg. Navn. || **Eskessø.** 1608 (Afskr. Thaarups Pap Nr. 19) Eskildsø; K 1746—50 (Kopi 1796) Eskes Sø; Thurah, DATl Esker Sø; Falenkamp 1783 Eskes-Sø; VSK Eske Sø; MK 1806 Eskessø; Salchow 1813 Eskesø; Mansa 1851, Bull 1869 Eskilds Sø. — Efter Eskesgd.

Faareagre. I 1922 Faareagreene. || **Faarebakker** [førabakana]. MK 1804 Faarebakkerne; IpsenK 1839 Taarebakker; Mansa 1851 Taare Bakker. — I Højlyngen. || **Faarepilt** [førapeltin]. K 1825—26 Faare Pilten. — N. for Faarebakker.

Falhøj [fa'lhøj]. Lb 1569 hoss Falhøj; PrI 1624 Fallhiø; BWK 1676, ResenK Falhøye; K c. 1700 Feldhoy; K 1778 Fallhoye; Skougaard 1804 p. 279 Falhøj; VSK Orig Fahlhøi; VSK Tølhøj; MK 1816 Fahlhøi; DFS 1906/28 I Fælhøj, Fålhøj, Faalhøj; DFM 39 p. 180, Gst Falhøj. — Forleddet kunde være et Adj. glda. *fal svarende til oldn. fōlr „bleg, gulbleg, graa-bleg“ eller maaske et tilsvarende Subst. Det er muligt, at de svenske Stednavne Falun, Falan og Falköping indeholder et Subst. afledt af Adj. fōlr, se Sahlgren i NoB 1946 p. 63 ff. m. Henviisn.

Falkestæl [falkastæ'lin]. — Slægtsnavnet Falk, jfr. Bebyggelsesnavnet Falksmølle, som dog ligger langt fra Falkestæl.

Fladklippehøl. I 1922 Fladklippehølen. — Strømhul i Øle Aa.

Fligen [flø'n]. — Smalt Jordstykke.

Flintevad [flin'tava'r]. Lb 1569 hoss flinte wadtt; Lb 1569 CodUps hoss flinte wad. — Lidt N. for Nørrevad. Subst. Flint.

Fruehøj [frawø'høj]. I 1922 Fruehøj. — Ved Krampebro.

Galopbakke [gal'åpbakan]. I 1922 Galopbakken. — Ved Kysten.

Gamlevie. Lb 1569 nordenn gamle Wie. — Til Degnegd. Kollektivet bh. Vie, n. „Pilekrat“ (R).

Gardergrave [gar'daragra'væn]. DFS 1906/23 Gardergravene, Gardergravene, Gardargrauen. — Ifl. et Sagn laa her begravet to Gardere, som var blevet uenige og havde dræbt hinanden (R).

Gedebak Odde [gedaba'gøvdin, gedabakin]. K 1744, K c. 1760 Gedde Odden; K 1778, Falenkamp 1783 Gedde-Odden; MK 1806 Gjedebaksod; IpsenK 1839 Gedde Odden; Mansa 1851 Gjedebaks Odde; Bull 1869 Gjeddebæks Odde; P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 37 Gedebæk Odde; DFS 1906/23 Geddebakodde; Gst Gedebak Odde. — Den sidste Udtaleform er yngre end den første. || **Gedebakshul** [gedaba'gshåled, gedabåkshåled]. DFS 1906/46 Geddebagsholled; BhFisk 1933 Gjedebaksholled; Th Gjedebæksholled. — Del af Landgrundet ndfr. I den sidstnævnte Udtaleform er Forleddet omtydet til Subst. Gedebuk. || **Gedebaksrev.** K 1746—50 (Kopi i Rønne) Geddebar Riff; K 1778 Gedde pag Riff; Falenkamp 1783 Geddebags-Rif; Salchow 1813 Goddebur-Riff. || **Gedebak Stene** [gedaba'gste'nana]. K 1746—50 (Kopi i Rønne) Gedde bag steen; K 1778 Geddebar Steen; Falenkamp 1783 Geddebags-Steen; IpsenK 1839 Geddebogsteen; Guide 1886 Gjedebakstene; DFS 1906/23 Geddebagstenene. — Gedebak Odde er en lille Odde S. for Øster-Bakkerne, og Gedebakshul, Gedebaksrev og Gedebak Stene er Lokaliteter i Havet ud for Odden. Paa Grund af de væklende Skrive- og Udtaleformer er Forleddet uvist. Dets første Led kan være Subst. Ged, bh. [ged], og Gedde, bh. alm. [gæda], men ogsaa [geda]; mod den sidste Mulighed taler dog Bindevokalen -a-. Navnet synes i den alm. Udtale [gedaba'gs]- at være Gen. af et Subst. Gedebag „Bagdel af Ged“.

Glappebakkevej [glapə'baka'væ'n]. Vejfort 1942 Glappebakkevejen. — Vejen fra Stenebjerg mod N. gennem Stationsbyen til Sogneskillet mod Aaker. Fortsættelsen i Aaker S. kaldes Klappebakkevej. Se iøvrigt under

Klappebakke i Aaker S., 684. Jfr. ogsaa Naturnavnet Glappe i Ø.-Marie S., 673.

Goldebakke [gɔːlɔːbaka]. — Ved Skyttøgd. Adj. gold.

Graanakkestue [grɑːnakaˈstaua]. — Krat ved Øle Aa Ø. for Kølleregård. Stedet kaldes ogsaa Pugekrog, se ndfr. Se iøvrigt under Graanakkestue i Bodilsker S., 681.

Grete. DFS 1906/23 Grethe og Karna; P. Thorsen Vor Hjemstavn p. 51 Karna og Greta Bojlj. — Bautastene N. for Degnegaarden. Bojlj kan være Kvindenavnet Bodil eller Subst. Bold.

Grisholle [griːzˈhåla]. PrI 1624 Griffshuolle; Thurah Griffsvol; Guide 1886 Grishol; DFS 1906/23 Grishulle, Grisehullet; BhS XXI 86 Grisholla. — Sumpul i en Lavning S.Ø. for Stenebjerg. || Grishollevej [griːzˈhåla-væn]. Vejfort 1942 Grisehulevejen. — Til Grisholle knytter sig ifl. DFS 1906/23 flg. navneforklarende Sagn: En Kone, der havde sagt en Usandhed, erklærede, at hun vilde ønske, at 12 Grise vilde patte hende i Helvede, dersom hun ikke talte sandt; ved hendes Jordefærd sank Kisten i Jorden og forsvandt; herved opstod det Hul, som siden blev kaldt Grisehullet. De to ældste Navneformer viser imidlertid, at Navnet ikke er sammensat af Subst. Gris og Holle, men snarere er det tyske Bynavn Greifswald, som paa Bh. har haft Udtalen [griːsvol] (R). Omtydningen til Grisholle skyldes vel Paavirkning fra det flg. Navn Grishøj. Denne Høj ligger nær ved Grisholle, hvilket ogsaa maa være Anledningen til, at de to Lokaliteter forveksles i PrI 1624, hvor Griffshuolle nævnes som Navn paa en Høj. || **Grishøj**. Lb 1569 neden for Griishøj; Vedel BhO p. 309 Grishøj. — Ved Grisholle ovfr. || **Griskrog** [griːzˈkrɑːg]. I 1922 Griskrog. — Ved Skellet mod Aaker S.

Grønbakke. I 1922 Grønn Bakke. || **Grønnehøj** [grøːnəhøj, grøːnəˈhøj]. — Slojæt Høj lidt V. for Kalkværket ved Billegrav.

Gullænderhøj [gʊl(l)ænarəhøj]. DFS 1906/28 I, Th Gullænderhøj. — Stor Kæmpehøj ved Gullændergd.

Halvnedehøj [hanladahøj]. I 1922 Handledehøjen; DFS 1906/23 Handladahøjen; BhS XXI 90 Handledahøjen. — Høj paa Skellet mellem Pedersker og Aaker Sogne. || **Halvnedetuerne** [hanladatavarna]. I 1922 Handlede-tuerne; DFS 1906/23 Handladatauerna. — Fællesjord, hvor Sognets Beboere havde Ret til at grave Ler. Forleddet er Subst. Halvned, bh. hallnad, m. „Halvdal“, i Sammensætninger „Fælles.“; Ordet anvendes ifl. DFS 1906/23 ikke blot, naar en Genstand er delt ligelig mellem to Parthavere, men ogsaa naar flere end to har lige store Parter. Metatesen hallnad > hannlad forekommer i Forbindelsen [te hanlada] „til fælles“ (R).

Hampenhuller [hɑːmpəhållarna]. — Paa Kølleregaards Grund, formodentlig Lavninger, hvori man har dyrket Hamp.

Hans Koføeds Odde [hɑːns ˈkɑːfɑːds ˈuːd]. P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 36 Hans Koføeds Odde. — Odde lige V. for Hullebæks Munding.

Hareløkke. G&N 1934 p. 55 Hareløkken. — Nær ved Harepiltens ndfr. || **Harepilt** [hɑːrapeltin]. G&N 1934 p. 55 Harepilten. — I Pedersker Højlyng.

Havestuen [hɑːwastuan]. — Mark afgrænset paa de tre Sider af Øle-aens træbevoksede Dal (R). Forleddet er Subst. Have i Bet. „hortus“.

Havrebakke [hɑːwɔːbakən]. I 1922, DFS 1906/46 Havrebakken.

Helmbak. VSK Orig Store Helmbak; VSK Store Holmbak.

Henrikebæk [hænrɪkəbækən]. Salchow 1813 Henrickebeck; DFS 1906/23 Henrikkebækken; Guide 1946 Henrikebæk. — Nyere Navn paa Søbæk ndfr. Mandsnavnet Henrik.

Hjortehullet [jɔːrtəhåled]. — Ved Myregd. || **Hjortemyr** [jɔːrtamyrn]. I 1922 Hjortemyren. — Støder op til Hjortemyr i Bodilsker S., 682.

Holhøj. VSK Holhøj; IpsenK 1839 Holhøi. — Subst. bh. Hol, n. „Hul“.

Holstebuigt [hålstəbåktən]. — Bugten V. for Holsteodde. || **Holsteodde** [hålstəːdɪn, hålstəːdɪn]. DFS 1906/23 Holsteodde; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 38 Holsteodden. — Ud for Holstehus, se under Bebyggelsesnavne. || **Holsterev** [hålstəːrəːvəd, rəːvəd]. DFS 1906/23 Holsterevet; DFS 1906/46 Holsterevet. — Stenrev, der strækker sig ud i Havet fra Holsteodde.

Hosen. Lb 1569 hosenn. — En til Præstegaarden hørende lille Eng, hvis Udbytte er 4 Favne Hø. Subst. ænyda. hose „Benklæder og Strømper ud i eet“, antagelig anvendt som Sammenligningsnavn. Jfr. Hætten ndfr.

Hullebæk [håla'bæk; i Aaker S.: hæla'bæk]. 1603 (Afskr. Thaarups Pap Nr. 19) Hollebeck; K c. 1700 Hollebecken; K 1746—50 Holles-bekken; VSK Hellebæk (men Hollebeks H.); Salchow 1813 Hullebeck; Mansa 1851 Hellebæk; Guide 1886, Gst Hullebæk. — Subst. bh. Hol, n. „Hul“. Formen Hellebæk paa VSK synes at være en Skrivfejl, og Aaker-Udtalen gaar maaske tilbage til dette Kort.

Hulvejene [hålvajana]. — Tre sammenløbende Kløfter Ø. for Ringborgen, der benyttes eller har været benyttet som Veje (R).

Hvidhøj. Lb 1569 hoss Huidhøys buske. — Eng til 12. Vg.

Hyldeshøj [hyls'háj]. INM 1878 Hylleshøi; Vedel BhO Hyldeshøj. — Forleddet er formodentlig Gen. af et Kollektiv *Hyilde til Trænavnet Hyld.

Hyldsager. Lb 1569 Hyldsagerenn; Lb 1569 CodUps Hyldtzagerenn. — Maaske Gen. af Trænavnet Hyld.

Hælderne [hælar'na]. — De stejle Skraaninger paa Rispebjergs Vestside mellem Ringborg og Bjerregd. Subst. Hælde, bh. Højla, f. „Skrænt, stejl Skraaning“, jfr. DS III p. XXXV.

Hætten. Lb 1569 hettin. — En til Præstegaarden hørende lille Eng, hvis Udbytte er 1 Læs Hø. Hætten er sandsynligvis ligesom Hosen ovfr. et Sammenligningsnavn. En anden Mulighed er, at Engen har været henlagt til Vedligeholdelse af Messehuen, jfr. Gunnar Knudsen i NoB 1934 p. 88 ff.

Højager [hája'gærin].

Højdenhalle. I 1922 Højdenhalde. — Lille Forhøjning paa Vejen S. for Aagd.

Høje-Landgrundet [hája'langrø'ød]. — Del af Landgrundet, lige V. for Højene i Povlsker S., 682.

Højere [hája're]. BhS XXII 29 Højeré. — Smal Skovstrimmel paa Rispebjergs Vestsokraaning. Se under Højere i Povlsker S., 682.

Jagtvej [ja'jt'vær'n]. — Vej i Pedersker Højlyng.

Jeppes [jæp'ssa]. — Høje Piletræer anvendt som Med; har ifl. Traditionen Navn efter en forlængst afdød Mand Jeppe Andersen. Om Genitivformen se Esp Indl. p. 97.

Jershøj [ja'rs'háj]. Lb 1569 hoss Jernhøj; PrI 1624 (BhS XXI 86) Jershø; Thurah Jershøi; VSK Orig Iens Høi; DFS 1906/28 I, Gst Jershøj. — Samme Navn som Hjershøj i Klipleve S., der i DS VI 374 f. tolkes af Mandsn. gl'da. Hiarni, men i DgP I 558 af en stærktbøjet Sideform til dette Navn. Det bh. Jershøj lader sig kun forene med den sidstnævnte Mulighed.

Jomfruhøj. INM 1808 Jomfrue Høj.

Jydeeng. DFS 1906/23 Jydeengen. — Ved 8. Vg, der tidligere hed Jydegd. || Jydemade. Spec 1761 Jyde-Man. — Ifl. Spec 1761 sumpet Græsbund, formodentlig samme Lokalitet som Jydeeng ovfr.

Jydesbo Odde. K c. 1700 Iudis Basodden; K 1746—50 (Kopi 1796) Jydisbee Odden; Thurah Judis-boe-Odden; DatI Iudisboe Odden; K 1778 Iydisby Odden; Falenkamp 1783 Judisbye-Odde; IpsenK 1839 Judisboe Odde. — Odde S. for 8. Vg, som tidligere kaldtes Jydegd. Da Odden ligger nær ved den gamle Baadehavn for Fiskerlejet Bakkerne, er Navnets 2. Led rimeligvis opr. Subst. Bod, idet Jydesbod kan have været Navn paa et Skur ejet af Slægten Jyde paa 8. Vg. Jfr. under Bebyggelsesnavnet Jydegd.

Kajebakke [ka'jæ'baka]. I 1922 Kajebakke. — Bakken S. for Bavnegd. Af Subst. bh. Kaia, f. „Allike“.

Kalveløkker [kall'jæ'arna]. I 1922 Kalløkken. — Umiddelbart Ø. for Borregd.

Karen. — Se under Grete ovfr.

Karlshøje [ka'ls'hája, ka'rlshája]. Lb 1569 norden Karlshøj; VSK Orig Carlshøi; VSK Carlhøj; IpsenK 1839 Carlhøi; 1849—58 (BhS XXII 93) „Karlshøiene“; INM 1878 Carlshøiene; Vedel BhOE p. 156 Karlshøjene; Gst Karlshøje. — Pastor J. P. Koefoed tolker Navnet af Appellativet Karl („quasi Karlens Høie, Kymbrenes, Risernes“, se BhS XXII 93). Geni-

tivendelsen -s tyder imidlertid paa, at Forleddet er Mandsnavnet Karl.

Karret [*ka'rød*]. I 1922 Karret. — Rest af et gammelt Havneanlæg Syd for V.-Bakkerne; Subst. Kar anvendt om et Stenkar „en med sten fyldt ramme ell. kiste, der nedsænkes i vand og bruges som underlag ell. forstærkning for bropiller ell. som bølgebryder, bolværk olgn.“ (ODS).

Kattehul. I 1922 Kattehullet. — Dam paa Sømarken.

Katten [*katin*]. VSK, IpsenK 1839 Katten; DFS 1906/23 Katin el. Kattebakken. — Grusbanke Syd for Bakkegd. Formodentlig et Sammenligningsnavn. Et navneforklarende i Sagn i DFS 1906/23 fortæller, at Folk, der kunde se lidt mer end andre, har set en sort Kat vistnok hovedløs gaa her om Natten.

Kernemælkebakker [*fø'rnæmelkebakana*]. INM 1878 vestre Kjernemælkebakke. — Paa Rispebjerg, tre Bakker.

Kernen. Lb 1569 y kiernenn. — En til N.-Kirkebo hørende Eng, hvori der kan avles 1 Læs Hø. Formodentlig Subst. Kerne „Smærkerne“.

Kirkebakke. I 1922 Kirkebakken. || **Kirkemark** [*færkemarkæn*]. Vedel BhO p. 296, DFS 1906/46 Kirkemarken.

Klingeløkke [*kleŋ'lyka*]. — Ved Bavnegd. Her gik ifl. Traditionen en overnaturlig sort So og slæbte med et Jerntøj (R).

Klokkerpilt [*klåkarapeltin*]. Ipsen 1866 Klokkerpilt; Guide 1886 Klokkarepilt; G&N 1934 p. 55 Klokkerpilt. — I Pedersker Højlyng.

Klumpekuler [*klåmpakularna*]. I 1922 Klympekulerne. — Strømhul i Øle Aa. Til Subst. Klump findes i Bh. Sideformen [*klåmp*] (R).

Kneppeelle [*knæpæelad*]. DFS 1906/23 Knæppeelled. — Forsvundet Ellekrat S. for Bakkegd. Navnet stammer ifl. R og DFS 1906/23 fra, at en Mand, hvis Øgenavn var [*knæpin*], har hængt sig her. Paa Bh. kendes et Slægtsnavn Knep, se under Kneppegd i Nylarsker S., 654.

Knirten [*knertin*]. DFS 1906/46 Knirten; BhFisk 1933 Knirtinj. — Fiskeplads ud for Holsteodde, ca. $\frac{3}{4}$ Mil fra Land. Formodentlig et Subst. Knirt, m. dannet ved Vokalskifte til Subst. Knort, bh. Knårt, m. „liden Knude el. Knold, haard Klump“ (Esp) og Subst. Knart „knast, knude i træ, hævelse paa en legemsdel olgn.“ (ODS); jfr. Ord som Klump, Klamp, Klimp og lign.

Kobbersten [*kåvørste'nana*]. VSK Orig Kaabersteen, Kaabersteen Bek; DFS 1906/23 Kobberstenene; DFM 39 p. 416 Kobberstenen. — Sten i Strandkanten. Skal have Navn efter et Skib ladet med Kobber, der strandede her; i stærk Lavvande skal man kunne se Hanken af en Kobberkedel, som dog ikke kan hæves (DFM 39 p. 416).

Kolberg [*kålbær*]. DFS 1906/46 Kolber (Kolberg). — Fiskeplads Ø. for Raghammer. Synes at være opkaldt efter den pommerske Havneby Kolberg. PrI 1624 nævner „en Torp“ Collberg i Nyker S., og Colberg er iøvrigt kendt som Familienavn paa Bh.

Korshøj [*kårshøj*]. PrI 1624 kaarshjø; BWK 1676 Korshoye; ResenK Kors høye; K c. 1700 Karshoye; K 1778 Korshoy; Skougaard 1804 p. 281 Korshøj; Møller Folkesagn 1867 p. 11 Korshøi. — Høj umiddelbart V. for Tornegd, ogsaa kaldet Bonaveddehøjen, se ovfr. Navnet maa hidrøre fra, at der er blevet rejst et Kors paa Højen, enten som Sømærke eller i Forbindelse med Korsbyrd; jfr. P. Severinsen i Fortid og Nutid VII 158.

Krakkeager. Lb 1569 kracke agerenn. — Krak, se Indl.

Krampeaa [*krampæw'n*]. — Del af Øle Aa ved Krampegd. || **Krampebro** [*krampæbro'æn*]. Gst Krampebro; Vejfort 1942 Krampebroen. — Bro ved Krampegd.

Krogeager. Lb 1569 kroge agir. — Til Præstegd.

Krogede Didrik. DFS 1906/23 Krågua Derik. — Bautasten, der minder om et krumrygget Menneske, nær ved Kirken. Jfr. Store Stine og Strage Mads.

Krusehul [*krüzahåled*]. DFS 1906/46 Krusaholled. — Del af Landgrundet ndfr. Skal have Navn efter en Mand ved Navn Peter Kruse (R). Kaldes ogsaa Vandhullet.

Kullebakke [*kålabakan*]. K 1825—26 Kolla Bakken; Guide 1914, Gst Kullebakker. — I Pedersker Højlyng. || **Kullehul** [*kålahåled*]. I 1922

Kullehullet. — Strømhul i Øle Aa. Forleddet er Subst. Kul, bh. [kål], n.
Kullerne. 1709 (Th) Kullerne. — To Agre tilhørende St.-Gadegd. Antagelig Plur. af Kulle, se Indl.

Kuredam [kú'radamín]. I 1922 Kuredammen; BhS XX 107 Kuredam. — Dam paa Rispebjerg. || **Kurehulle** [kú'rahálan, Plur. kú'rahálarne]. 1849—58 (BhS XXII 93) Kurekulerne; BhS XX 107 Kurehullet; Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Kurehulen; DFS 1906/23 Kurahullerne. — Paa Rispebjerg. Kuredam og Kurehulle har formodentlig Navn efter en Rakker ved Navn Kure, kaldet [kú'rin], som boede paa Vagtbodbakken paa Rispebjerg, rimeligvis i 1830'erne, og som benyttede Kurehullerne ved Aflivning af Heste (R).

Kyllingeeng [kø'linæçenən]. I 1922 Kyllingeengen. — Lille Eng ved Krampegd.

Kællingebro. Th Kjelding Bro. — Formodentlig Broen over Øle Aa ved Kællingeb. || **Kællingehøj** [kæ'linahá'n]. — Ved Kællingeb.

Kæmpens Brønd [kæ'mpans brån]. — Væld i Brinken ved Kæmpens Forstue ndfr., anvendt af en Beboer i Kæmpehuset som Brønd. || **Kæmpens Forstue** [kæ'mpans fárstawa]. DFS 1906/46 Kæmpens Forstue. — Bugten V. for Holsterev; efter en Mand, som ejede det Areal, hvorpaa Teglværket ved Holstedde blev anlagt. Jfr. Kæmpehuset ovfr. under Bebyggelsesnavne og Aaboens Forstue i Klemensker S., 661, under Naturnavne.

Landgrundet [langrønød]. DFS 1906/46 Landgrundet; BhFisk 1933 Lanngruinjed. — En Grund c. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ Mil fra Land, strækkende sig fra Boderne i Aaker S. til hen imod Dueodde i Povlsker S., langs Stenbundskanten. Dele af Landgrundet hedder ifl. DFS 1906/46 Boalandgr., Bakka-landgr., østre Landgr. og Bækkelandgr. efter Fiskelejerne Boderne (i Aaker S.), Bakkerne (i Pedersker S.) og Kyststrækningen Ved Bækkene (i Povlsker S.).

Langager. Lb 1569 Lille Lange agir, Store lange agir; Lb 1569 CodUps Lille Lange ageren. — Til Præstegd. || **Langemyr** [lånə'myr]. UdmKomm 1727 Lange-Myre; UdmJb 1729—38 Lange Myhr, Langemyhre; Jb 1743 Langemyre; K 1746—50 (Kopi 1796) Lange Myr; VSK Orig Lange Myre; VSK Lyngre Myre; MK 1816 Langemyre Søe; INM 1878 Langemyre Sø. — Nu udtørret Mose ved L.-Myregd. || **Langhøj** [lån'háj]. DFS 1906/28 I, Gst Langhøj.

Laurids Jenskes Bæk [la'wrís 'jenskəs bæf]. — Andet Navn paa Rødyndebæk. Efter en Kvinde, der har været gift med en Mand ved Navn Laurids Jensen.

Ledsager. Lb 1569 Lees agre, lees agir. — Til Degnegd. Rimeligvis Subst. Led, bh. Lø, n. „et større Led af horizontale Sparrer eller Lægter paa lodrette Endetræer“ (Esp).

Lergravager. Lb 1569 Leergraffue agerenn. || **Lerkulerne** [ler'kü'larna]. DFS 1906/23 Lerkularna. — Sognets offentlige Lergrave, jfr. P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 55.

Lillemyre. Z Lille Myre. — Se L.-Myregaard u. Bebyggelsesnavne. || **Lillettjørne.** Lb 1569 hoss lille tiørnne. — Subst. glda. thyrni, n. „Tornekrat“.

Maageskær [mâ'gø'æ'rød]. — Stor Sten ud for Raghammer.

Maden [ma'n]. MK 1806 Manen; I 1922 Maen. — To Lokalteter, den ene en Eng ved Maegd. Subst. bh. Ma, f. „en meget sid Eng“.

Madkesprudsengen. I 1922 Madkasprudsengen. — Eng ved Øle Aa. Subst. bh. Madkasprüd, n. „opskudt Muld, liden Tue, som paa Marken opkastes af Regnorme o. fl.“ (Esp).

Madses Nedgang [masa ne'rgån]. — Skaar, der fører ned til Stranden lige V. for Sorthat. || **Madses Sæt** [masa sæt]. — Fiskeplads ud for Madses Nedgang. Gen. af Mandsn. Mads (se EspIndl p. 97) og Subst. Sæt „Sted hvor Garn udsættes“.

Melhøj [mæ'lhá'n]. — Møl- (<glda. mæthal) „Mellem“. Højen ligger mellem Nørrehøj og Sønderhøj ndfr.

Morshul. 1709 (Th) Moers Hul(l); I 1922 Mors Hul. — Eng Nord for Aagaard.

Muldbakkepilt. G&N 1934 p. 55 Muldbakkepilt. — I Pedersker Højlyng N.V. for Anhøje.

Munkealteret [*monkaalterød*]. INM 1878, I 1922, DFM 39 p. 180 Munkealteret. — Stor, flad Sten V. for Kirken. Kaldes ogsaa Munkestenen. || **Munkedal.** MK 1804 Munkedalen; IpsenK 1839 Munkedal; Mansa 1851 Munke Dal. — I Pedersker Højlyng. Antagelig Slægtsnavnet Munk, se under Gaardnavnet Munkegd. || **Munkeeng.** DFS 1906/46 Munkeengen. — Et lavtliggende firkantet planeret Areal beregnet til Tørreplads for et Teglværk, der laa Ø. for Holsteodde, og som blev nedlagt 1872. Engen har Navn efter en Teglværksbestyrer M. C. Munch. || **Munkeledet** [*monkaled*]. I 1922 Munkeledet. — I Smaalyngen ved Skellet mod Aaker S. Formodentlig Slægtsnavnet Munk. || **Munkesider.** Guide 1886 Munksidderne. — To smaa Lavninger. Forleddet er rimeligvis Slægtsnavnet Munk, Efterleddet Plur. af Subst. bh. Sid, udt. [*si'd*], f. „Lavning“ (R). || **Munkestenen** [*monkaste'nin*]. — Andet Navn paa Munkealteret ovfr.

Myrehul. I 1922 Myrehullet. — Vandhul N. for Borregd, nu fyldt.

Mæren [*mæ'rn*]. — Sten i Strandkanten ud for Sømarken. Subst. bh. Mær, f. „Hoppe“.

Mølleamseng. I 1922 Mølleamsengen. — Ved Øle Aa, i Nærheden af Krampegd. || **Møllehøj** [*møllehøj*]. INM 1878 Møllehøj; DFS 1906/28 I, Gst Møllehøj. || **Møllekulle.** I 1922 Møllekullen. — Hævning i Terrænet, ved Øle Aa paa Grænsen mod Bodilsker S. || **Mølleodde** [*mølleodde*]. K 1746—50, UrneMin Møller-Odden; K 1778 Mølle Odden; Falenkamp 1783 Møller-Odden; VSK Mølle Odden; Salchow 1813 Mølleodden; Gst Mølleodde. — Odden er nu bortskyldet af Havet; tilbage er kun Runderbakke ndfr. || **Mølleskov** [*mølleskov*]. — Ved Aaen ved Nygd; Dæmninger kunde tyde paa en fsv. Vandmølle. || **Møllevingerne** [*møllevingerne*]. I 1922 Møllevingerne. — Korsformet Lavning paa Rispebjerg.

Mørkehøl [*mørkehøl*]. — Dybt Sted i Øle Aa ved Slusegd.

Nybro [*ny'bro*]. — N.V. for Krathund. || **Nyvad** [*ny'va*]. — Ved Kølleregd, lidt Ø. for Strandevadet.

Nørrehøj [*nørre høj*]. — Gravhøj N.V. for Billegravsgd.

Nørrevad [*nørre'va*; *nørre'va'*]. || Nørrevad Bro. Guide 1886 Nordrevad Bro; Guide 1914, Gst Nørrevad Bro.

Osen [*o'zin*]. K c. 1700 Oocin. — To forskellige Lokaliteter, paa K c. 1700 en Odde mellem Jydesbo Odde og Sorthat, i den moderne Udtale Øle Aas Munding. Subst. Os, bh. [*o'z*], m. „Aamunding“, jfr. Os i Knudsker S., 651. Ved Jydesbo Odde laa tidligere Baadehavnen for Fiskerlejet Bakkerne, vistnok i en nu tilsandet Bæks Udløb i Havet, jfr. ovfr. under Baaderønden.

Pedersker Plantage. Trap⁴, Guide 1946 Pedersker Plantage. || **Pedersker Rev.** BWBeskr Peders Reef; BWRap 1676 Persker eller Peders Rif. — Ø. for Øle Aa.

Pilehøl. I 1922 Pilehølen. — Strømhul i Aa.

Præstedal [*præstada'lin*]. 1864 (Th) Præstedal. — Ved Præstedal. || **Præstedal** [*præstada'lin*]. DFS 1906/23 Præstedalen. — Ø. for Kirken og Præstegaarden. || **Præstedam.** Lb 1569 østen prestedammen, offuen Preste Dammen. || **Præsteeng** [*præstacen*].

Pugekrog [*poga'krø'g*]. I 1922 Pyggekrogen; DFS 1906/23 Pugekrog. — Andet Navn paa Graanakkestue ovfr. Forleddet er Subst. bh. [*pøg*], m. „Trolde“, en stærktbøjet Sideform til Subst. Puge „Nisse“ (ODS), glda. pūki „ond Aand“, oldn. pūki „Djævel, Genganger“.

Raghammer [*ra'ghamær*]. PrI 1624 Raghammer; BWK 1676 Raaghammer; ResenK Raghamer; K 1746—50 (Kopi 1796), Salchow 1813 Raghammer; BhFisk 1933 Råghammer; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 35 Raghammer. — I de gamle Kilder er Raghammer Navn paa den nuværende Raghammer Odde, i de moderne Kilder dæmmod paa en Fiskegrund ud for Raghammer Odde, jfr. P. Thorsen, Fra Sydbornholm p. 35; den sidstnævnte Anvendelse maa være sekundær. || **Raghammer Odde** [*ra'ghamær's úd*]. Falenkamp 1783 Raghammer-Odde; VSK Orig Raghammer Vigen og Odden; VSK Baghammer Vigen og Odden; MK 1806 Raghammers-

od; Mansa 1851 Baghammer Odde; DFS 1906/46 Raghhammerodde. || Raghhammer Rev. K 1746—50 (Kopi 1796) Raghhammer Riff; K 1778 Ranghammer Riff; Falenkamp 1783, Salchow 1813 Raghhammer-Riff. — Rev ud for Raghhammer Odde. || Raghhammer Vig. VSK Baghammer Vigen og Odden. — Forleddet er snarest Adj. rag, bh. råger „lige, ret, rank“.

Ringborg [*riŋbørn, bærn*]. VSK Ringeborg; INM 1808 Borren; INM 1878, Borrih IV 4 Ringborgen; Trap⁴ Ringeborgen; Gst Ringborg. — Vinkel-formet Voldanlæg paa det nordvestligste Hjørne af Rispebjerg, se Trap⁴ III 644.

Ringelsbæk [*reŋølsbæk*]. Salchow 1813 Ringelesbeck. — Bæk, der udmunder i Øle Aa S.Ø. for Boesgd. Jfr. Ringelhøj, Povlsker S., 682.

Rispebjerg. — Se under Povlsker S., 682.

Rundebakke [*dœn rœn bakæ*].

Rundert [*rœnert*]. I 1922 Ronjer; DFS 1906/23 Rujner. — En stor Sten i Strandkanten S. for Slusegd. En Afledn. paa -ert af Adj. rund. Formen i I 1922 og DFS 1906/23 er Adj. rund i Mask. Sing.

Rysetenene [*ry-sæstænæ*]. DFS 1906/23 Rysastenenene. — Sten i Havet ud for Gedebak Odde. Navnet stammer ifl. DFS 1906/23 fra, at nogle Fiskere, der kaldtes „Rysana“, en Fader og hans Sønner, druknede her en Uvejrnat; ifl. R skal et russisk Skib være forlist her. Forleddet er Subst. bh. [*ry's*] „Russer“.

Rævehøj. VSK Orig Rævehøj. — Efter Kortet at dømme snarest s. Lok. som nuvær. Sønderhøj.

Rødbene [*rø-bæna*]. I 1922 Rødbene. — Agerjord bevokset med Syrer. Plantenavnet Rødbene „Rumex acetocella“; dette Plantenavn er dog nu ifl. R ukendt paa Bh, men findes ifl. Sydsv. Ortnamnssällsk. Årsskr. 1946—48 p. 89 i Nordskaane, Smaaland og Sydhalland.

Røddydebæk [*rø-dyæbæk*]. DFS 1906/23 Røddydebækken. — Lille Bæk løb c. 400 m Ø. for Gedebak Odde. Efter Udspringet i Røddydeenge ndfr. || **Røddydeenge** [*rø-dyæængæ*]. — Andet Navn paa Dyndengene ovfr.

Sadlerebakke [*sæ-larabakæ*]. I 1922 Sadlerebakken. — Ager N. for Skræddergd. Subst. bh. Sålara, m. „Sadelmager“. Der menes at have boet en Mand med dette Tilnavn (I 1922).

Sandvejen. Vejfort 1942 Sandvejen. — Vejen fra Bjergegd til Stranden.

Sildepilt. VSK, Bull 1869 Sildepilten. — I Højlyngen.

Skaaningekule. I 1922 Skaaningekulen. — Nu fyldt Vandhul S.V. for Skræddergd. Skaaning forekommer oftere som Slægtsnavn; Lb 1569 nævner under Pedersker S. Jens Skonnings gd.

Skiferbakke [*si-forbakæ*]. — Forleddet maa være Subst. Skifer, skønt Stenarten Skifer paa Bh. ellers kaldes Flis; paa Skiferbakke, der ligger ved Slaggedal, blev tidligere brudt svovlholdig brændbar Skifer, som benyttedes ved Cementbrænding (R).

Skottestæl [*skøtæstælin*]. I 1922 Skotske-Stel. — Agerjord nær ved Borregd. Forleddet er Slægtsn. Skotte.

Skraahælde. I 1922 Skraahelden. — Eng. Efterleddet er Subst. Hælde i Betydn. „stejl Skrænt“, se DS III p. XXXV.

Skæret [*fæ-rød*]. DFS 1906/23 Skæret, Sjøeret. — Stor Sten i Søen, kun synlig ved Lavvande. Subst. Skær „lille Klippe der skyder op af Havet, eller som ligger skjult under Havoverfladen og er en Fære for Sejladsen“ (jfr. ODS Skær V).

Sladderhøje [*slædærhøjæ, slædærhøj*]. Guide 1886 Sladderhøje; DFS 1906/46 Sladderhøjene; Gst Sladderhøje. — To Høje, hvoraf den ene nu er sløjet. Subst. Sladder. Jfr. Sladderbakke i V.-Marie S., 653. || **Sladde-tornen**. I 1922 Sladde-tornen, Sladertornen. — En nu fjernet stor Hvidtjørn Ø. for Sommeregd.

Slaggedal [*slægdæl*]. DFS 1906/28 I Slaggedal; Thorsen Vor Hjemstavn p. 16 Slaggedalskællingen. — Lavning ved Øle Aa over for Ringborg. Forleddet er formodentlig Subst. bh. Slagga, f. „Søle, slem, vaadt Føre“ (Esp).

Slagtermyr [*slæ-tæramyr*]. — Sid Strækning med Vand i Højlyngen.

Sletten. 1709 (Th) Sletten. — Eng hørende til St.-Gadegd. Slet eller Slette, se Indl.

Slik [*slek*]. BhFisk 1933 Slik. — Fiskeplads S.Ø. for Raghammer. Subst. Slik, antagelig i Betydn. „mudder olgn. blød grund i farvand“ (ODS).

Smaalyngen [*smaʋlɔŋn*]. UdmKomm 1727 Smaa Lyngen; Jb 1743 Smaalyngen; K 1746—50 Smaa-Lyng; MK 1816 Smaae Løngen; M 1844 Smaalyngen; BhS XXI 64 Pedersker smålyng. — Da Navnet maa være dannet som Modsætn. til Storlyngen, det ældste Navn paa Højlyngen (se under Naturnavnet Højlyngen, V.-Marie S., 653), har Adj. smaa her sandsynligvis Betydn. „lille i Hens. til Areal“, skønt det staar i Sing. Denne Betydn. maa foreligge i sønderjyske Stednavne som Smaahave, -holm, -kær, -made, -ris, -sig, -skov (se Registret i DS III 325 f.) og passer godt med glda. Eksempler som en sma lin clut „en lille Linklud“ (AM 187).

Snaphøj [*snap'háj*, *snaps'háj*]. P. Thorsen, Vor Hjemstavn p. 7, Gst Snaphøj. — Paa Rispebjerg nær ved den stejle Vestskranning. Forleddet synes at være et Subst. eller Adj. glda. *snapp med uvans Betydn. Et tilsvarende Snapp-, Snappe- findes oftere i nordiske Stednavne, men tolkes paa forsk. Maade, i NG VI 175 af Adj. no. Dial. snapp „knap, snæver, rask, gesvindt“, i NG XVIII 103 af Vb. snappa „rapse“, i SOA XVI 93 af Subst. snabb „litet stykke, stump“, i OGB II 170 f. af Vb. snappas „kappas, tåvla“. I DS III p. LV er Snap, der forekommer hyppigt i sønderjyske Naturnavne, forklaret som udviklet af Snabe, glda. snapi, i tryksvag Stilling. Denne Forklaring er maaske rigtig i nogle Tilfælde, men næppe i dem alle; navnlig synes det betænkeligt at antage en ellers ukendt Svagtrykudvikling i de Navne, hvor Snap- staar som Forled. I Sønderjylland betegner de Navne, i hvilke Navneleddet Snap indgaar, ofte Engstrækninger, men undertiden fremspringende Højdedrag, en Betydn. som ogsaa passer paa Snaphøj her. Det er muligt, at Snap hører til samme Rod som Snabe, hvis opr. Betydn. netop synes at være „Fremspring“.

Snoppen [*snåpa(n)*]. DFS 1906/23 Snoppa, Snoppijn. || Snopperevet [*snåpare:vəd*]. BhAvis 19/11 1847 Snæpperevet; DFS 1906/46 Snopperevet. — En af de øverste Sten i et stort underjordisk Stenrev. Subst. bh. Snopp, m. „Hest med hvid Næse“ eller det tilsv. Femininumord Snoppa. Ifl. DFS 1906/23 bryder Søen altid hvid over Stenen. Ifl. Opt. 1947 anvendes den bestemte Form kun om Stenen, den ubestemte Form tillige om Odden og Revet, som ellers hedder Snopperevet.

Sommergrundet [*såmaragrønəd*]. DFS 1906/46 Sommaragrundet. — Del af Landgrundet ovfr.

Sortebakke [*swør'tə'bakka*]. I 1922 Sorte Bakke. — Lyngbevokset Bakke i Sømarken. || **Sortehøl.** I 1922 Svortehøl. — To Lokaliteter, det ene betegnet som Strømhul i Aa, og begge stedfæstet til Øle Aa. || **Sorthat** [*swør'that*]. K 17. Aarh. Soerte hatt; K c. 1700 Sønder Sorthatt; K 1746—50 (Kopi 1796) Sønder Sorte Hatt; Thurah Sønder-Sort-Hat; DAtl Sønder Sort Hat; VSK Sorte Hat; IpsenK 1839 Søndre Sorthat; Mansa 1851 Sorte Hat; DFS 1906/23, Gst Sorthat. — Sten i Stranden, der ifl. DFS 1906/23 ligner en gammeldags Kasket. || Sorthatterev [*swør'thatare:vəd*]. DFS 1906/46 Sorthatrevet; P. Thorsen Fra Sydbornholm p. 37 Sorthatrevet. — Stenen kaldes i ældre Kilder Sønder-Sorthat til Adskillelse fra Sorthat i Nyker S., 652.

Sping. Lb 1569 Spingett. — Et lille Stykke Agerjord paa 3 Skæpper Land, til 5. Vg. Muligvis Subst. bh. Spijn, n. „Fjerdedelen af en gammel Skjeppe“ (Esp). En anden Mulighed er bh. Spijn, n. „Skab“ (Esp).

Spændeseng. Lb 1569 Spændis engen. — Degnegd.sjod.

Stenager. I 1922 Stenageren. — Ved Borregd. || **Stenbakke** [*ste'nbakən*]. Ved Øle Aa, V. for Kølleregd. || **Stenbaldretuer** [*ste'nbal'rətawarna*]. — Andet Navn paa Baldretuerne ovfr. || **Stenebjerg** [*ste'nə'bjær*]. Lb 1569 stenebjerg; PrI 1624 Stenebjerger; INM 1808 Steene-Bieng; INM 1878 Stenebjerg; Gst Stenebjerg. — Stenomsat Langhøj. For at forklare Forleddets udlydende [ə] er det maaske nødvendigt at antage, at Forleddet er et opr. stēni, n. || **Steneng.** 1709 (Th) Steningen. — Ved St.-Gadegd. || **Stenhus Bugt.** Guide 1886 Stenhusbugten. || **Stenløse** [*ste'nlø'za*]. — Nu tilplantet sid Strækning i Højlyngen med mange store Sten. Inden Tilplant-

ningen var der meget Græs mellem Lyngen (R). Om Efterledet -løse se Indl. || **Stenodde** [*ste'nū'din*]. DFS 1906/23 Stenodden; Gst Stenodde. — To Lokalteter, den ene en stor Samling Sten lidt Ø. for Henrikebæks Udlob, den anden en Odde Ø. for Øle Aa.

Storagre. I 1922 Storagrene. — Nær Aagd. || **Storeng** [*stor'ræn*]. — I Højlyngen. || **Storesten.** DFS 1906/23 „Den store Sten“ paa Raghammerodde. — Den ligger paa c. 10 Fod Vand, men saa dybt, at den ikke er synlig i Højvande. Ligger omtrent i Sogneskallet til Aaker. || **Store Stine.** DFS 1906/23 Stora Stina. — Stor og bred Bautasten nær ved Kirken. Jfr. Krogede Didrik og Strage Mads. || **Storstuen** [*stor'stawan*]. I 1922 Storstuen. — Lille Stykke Agerjord omgivet af Skov paa Vestsiden af Rispebjerg. Jfr. Havestuen ovfr.

Strage Mads. DFS 1906/23 Stråga Mass. — Høj, slank Bautasten nær ved Kirken. Adj. strag „rank“. Jfr. Krogede Didrik og Store Stine.

Strandevadet [*stra'nava'd*]. — Ved Billeshøje. || **Strandmarken** [*stra'nma'rkən*]. M 1844 Strandmarken. || **Strandvejen** [*stra'nvæ'ņ*]. Vejfort 1942 Strandvejen. — Vej, langs Strandmarken og Sømarken.

Strimlen. I 1922 Strimlen. — Eng.

Studelyngen. DFS 1906/28 I Studelyngen. — Maaske hvor Studeby nu ligger.

Suevennershøj [*siv'øvenarshøj*]. DFS 1906/23 Suevennershøj, Syvvenh. — Høj dannet af Jord, der blev opgravet ved Regulering af et Vandløb i 1860'erne. Reguleringen foretoges af nogle Gaardmænd, som kort Tid i Forvejen havde ophugget et Vrag. Ejeren af Tornegd, der var Modstander af Reguleringen, gav derfor Højen Øgenavnet Suevennershøj, af bh. [*siv'a*], f. „Skibsskrog i Stranden“. Jfr. BhAvis 24/11 1868.

Sumperne [*såmparna*]. — Enge ved Øle Aa.

Surdam [*siv'rdamin*]. I 1922 Surdammen. — Gammelt nu fyldt Mosehul V. for Bavnegd.

Svalebakker [*swa'løbakana*]. Gst Svalebakke. — Fuglenavnet Svale, formodentlig anvendt om Digesvalen, der paa Bh. kaldes Bakkasvåla (R). **Svendestrøm.** VSK Søebæk tilforn Svendestrøm.

Svenskevig [*svenskavæ'ņ*]. K c. 1700 Svens Wiigen; K 1746—50 (Kopi 1796) Svenske Wigen; Thurah, DAtl Spanske Vigen; K 1778 Svenske Wiigen; Gst Svenskevig. — P. Thorsen formoder (Fra Sydbornholm p. 37), at Navnet staar i Forbindelse med den svenske Transportflaades Stranding ved Sose i 1678. Jfr. under Svenskeknoide i Bodilsker S., 681.

Sælhundesten [*sjæ'lhånstestē'nin*]. DFS 1906/23 Sælhundestenen. — Stor Sten paa ca. 4 Fod Vand med Huller, hvori der har været anbragt Jernkroge til at fange Sælhunde paa (R). Jfr. Sælsten i Nylarsker S., 654.

Sævager. I 1922 Sævageren. — Ved Borregd. Subst. bh. Säv, n. „Siv“.

Søbæk. K c. 1700 Søbecken; K 1746—50 (Kopi 1796) Søe Bekken; Thurah, DAtl Søe-Bekken; VSK Søebæk tilforn Svendestrøm; MK 1806 Søebekken; Mansa 1851, Gst Søebæk. — Andet Navn paa Henrikebæk, der løber fra Eskessø til Havet. || **Sømarken** [*sjø'ma'rkən*]. UdmKomm 1727 Søemarken, Sømarken; UrneJb Søemark, Søe Marken; Mansa 1851 Sømarken eller Strandmarken. — Kaldes ogsaa Bakkerne.

Sønderhøj [*søn'rə hāj*]. — Gravhøj. Jfr. Rævehøj ovfr. || **Søndermyr.** UdmJb 1729 Syndre Myre.

Sørenshøj. VSK Sørenshøj; IpsenK 1839 Sørenshøi. — V. f. Bavnegd.

Terpekrogen [*ta'rpəkrå'gīn*]. — Ved Bjergegd. Vel af Verb. terpe, bh. tärpa, tarpa, „klemme, presse“, her vel i den specielle Betydn. „holde Dyr indespærret paa en snæver Plads“, derfor „at sulte dem“ (R).

Toppede Bakke. I 1922 Toppua (toppede) Bakke. — Paa Sømarken.

Toppen [*tåpin*]. DFS 1906/23 Toppijn; I 1922 Toppen. — Sten ved Strandkanten.

Tornbakke [*to'rnba'kən*]. — Ø. for Skyttegd. Trænavnet Torn „Tjørn“. || **Tornhøj.** INM 1808 Thornhøyen. — Identisk med Korshøj, som ligger umiddelbart ved Tornegd.

Trasevej [*tra'zavæ'ņ*]. Vejfort 1942 Trasevejen. — Vej, der fører forbi Huset Paa Tras i Aaker S., 684.

Trehøje. INM 1878 Trehøie. — Tre store Røser paa Smaalynge.

Trekortsbordet [*tre'kø'rtsbo'rad*]. I 1922 Trekortsbordet; DFS 1906/23 Trekårtsbordet. — Stor, flad Sten N. for Borregd, nu fjernet.

Trinikebakke [*trenikabakanj*]. Thorsen Vor Hjemstavn p. 6 Treddikabakken; I 1922 Tredekebakken. — Udløber fra Rispebjerg. Maaske Kvin-denavnet sonderjy. Trinnik, se DS IV 698.

Trommerebakke [*tråmarabakanj*]. DFS 1906/46 Trommerbakken; Gæt Trommerbakke. — Subst. bh. Trommara, m. „Trommeslager“.

Tudsebakke. I 1922 Tudsebakke. — Klitbakke. || **Tudsehuller**. DFS 1906/46 Tudsehuller. — I Sømarken.

Tuerne [*tawarna*]. — To Lokaliteter, en ved Tornegd og en ved Tuegd. || **Tueengen**. 1709 (Th) Tueengen. — Ved St.-Gadegd.

Tværager. 1709 (Th) Tverageren.

Tyren [*kyrinj*]. DFS 1906/23 Tyren, Tjyrinj. — Nu bortsprængt Sten ved Strandkanten. || **Tyrsten** [*kyr'sten, kyr'sten*]. DFS 1906/23 Tyyrsten; DFM 39 p. 180 Tyrsten, Kjyrsten. — Bautasten S.V. for Falhøj. Det fortælles, at Stens Navn kommer af, at en Mand frelste sig fra en gal Tyr ved at klatre op paa Stenen (DFS 1906/23).

Tyvetorn [*ky'vatorninj*]. I 1922 Tyvetornen. — En nu fjernet Tjørnebusk ved Borregd.

Tørrebakke. Skiftepr 1687 Ved Tørehøye; K 1746—50 (Kopi 1796) Pørre Bakken; Thurah Tørre-Bakken; DAtl Tørre Bakken; Bugge 1771 Tørre Bakke; Falenkamp 1783 Tørre-Bakken; VSK Tørve Bak; IpsenK 1839 Tørrebakker. — Højt Bakkedrag S. for Kirken. Maaske Adj. tør.

Vandhullet [*vanhålad*]. DFS 1906/46 Vandhøled; BhFisk 1933 Vannhøled. — Del af Landgrundet ovfr. Kaldes ogsaa Krusehul.

Varperne [*varparna*]. MK 1804, VSK, K 1825—26, Mansa 1851 Varperne; Møller, Folkesagn 1867 p. 16 Varparna; Guide 1914 Varperne. — Tre pyramideformede Stendynger i Pedersker Højlyng. Her skal ifl. Sagnet tre Piger være blevet dræbt af tre Røvere, som viste sig at være deres egne Brødre; i gamle Dage lagde de første Lyngrivere, der om Sommeren kom i Nærheden af Varperne, nedfaldne Sten paa Plads og prydede Varperne med grønne Kviste (Møller, Folkesagn 1867 p. 14 ff., DSt 1929 p. 47 med Henvisn.). Varperne, der er af samme Form og Størrelse som „Piltene“, er dog sandsynligvis lige som disse oprindelige Vejvisningsvarder (jfr. Georg Petersen i BhTid 27/2 1919), og Sagnet er et uhistorisk Vandresagn, som man sekundært har knyttet til Varperne for at forklare deres Tilblivelse (Olrik-Ellekilde, Nordens Gudeverden p. 493 f.). Navnet er sandsynligvis Plur. af en fem. ön-Stamme *Varpa i samme Betydn. som no. Dial. verp, varp, n. „en Stenhøg som er sammenkastet til Mærke eller til Minde om en Begivenhed paa Stedet“ (Aasen p. 925, NG Indl. p. 84) og sv. Dial. Varp, n. „sammankastad ris- eller stenhög på det ställe (vanligen vid vägen), der någon af våda eller genom dråp omkommit“ (Rietz Sp. 831). Se iøvrigt Aug. F. Schmidt i DSt 1929 p. 40 ff. og Olrik-Ellekilde, Nordens Gudeverden p. 487 ff. med Henvisninger p. 580 f.

Vassen [*vasinj*]. — Lavning ved Vasegd; se under Bebyggelsesnavnet I Vassen.

Vej. Lb 1569 y Morten Jens veye 1/2 Les. || **Vejeseng**. Lb 1569 Weyes engen; Lb 1569 CodUps Veyes engen. — Eng til Degnegd. Enten et Subst. glda. *wiki, n., en Afledn. til Subst. Vig, eller Plur. af Subst. Vej.

Vibeenge [*vi'værana*]. I 1922 Viveenge. — N. for Aagd.

Viborg Torv [*vi'bår tår*]. — Pladsen, hvor Aakirkeby-Landevejen støder til Sødre Landevej. Efter Viborghus, som laa her.

Viedam [*vi'edaminj*]. DFS 1906/23 Viedammen. — N.V. for Tornegd. Subst. bh. Vie, f. „Graaris“. Ifl. DFS 1906/23 gror her netop en Del Graaris.

Vieseng. Lb 1569 nordenn for wies engen; Lb 1569 CodUps vies engen. — Til Degnegd. Snarest bh. Vie, n. „Pilekrat“ (R). Jfr. Gamlevie ovfr.

Vinager. Lb 1569 Viin agerenn. — Præstegaardsjord, formodentlig henlagt til Køb af Altervin, se Gunnar Knudsen i NoB XXII 98.

Voldhøj [*val'håj*]. — Højliggende Banke paa Skrænten N.Ø. for Bjergegd, hvor den gamle Landevej gik ned mod Øle Aa. Maaske til bh. [*kö'ra vøl*] „køre løbsk“, se Esp under Vojll; man kunde let køre løbsk her ned ad den stejle Skraaning (R).

Ølevej [ø'lavæŋ]. — Vejen til Øløne i Ø.-Marie S., 673.

Ølkarret [ø'ka'rød, ø'ka'rn, ø'ka'rste'nana, ø'ka'raste'nana]. DFS 1906/23 Ølkarene, Ølkårstenana; Guide 1946 Ølkar. — To meget store Sten ved Strandkanten. || Ølkar Bugt. Gst Ølkar Bugt. || Ølkar Hald. VSK Ølkar Hald. — Subst. Ølkar „Trækar til at brygge Øl i“. Jfr. Dravtønden ovfr.

Østergærde. Lb 1569 norden optill kircke weyen y østre gierde. — Gærde, se Indl. || **Østermyr.** UdmKomm 1727 Østre Myre; 1743 Udm 1744—67 Øster Myre; UdmJb c. 1825 Øster Myr.

684. AAKER SOGN.

BEBYGGELSESNAVNE.

Følgende gamle Gaarde findes opførte under flere Navne: 3. Sg: Bakkegd, Sortegd; 4. Sg: Munkegd, Sigd; 5. Sg: Gadegd, Tønnesegd; 6. Sg: L.-Egeby, Skovgd; 9. Sg: S.-Ellesgd, Høgegd; 10. Sg: Bækkegd, Krakgd; 11. Sg: Gorrisegd, Kyllingegd; 13. Sg: St.-Klintegd, Vedfældingsgd; 14. Sg: Bukkegd, Ladegd, Ryttergd; 15. Sg: Hundshalegd, Paa Nokken, Pæregd; 17. Sg: Bredflodsgd, Værfeldsgd; 20. Sg: St.-Krusegd, Spilleregd, Ved Broen; 22. Sg: St.-Grammegd, Krusegd; 23. Sg: L.-Grammegd, Ved Broen; 25. Sg: Runegd, Udegd; 27. Sg: Sandegd, Udegd; 29. Sg: Aspegd, Skadegd; 31. Sg: Bøsthøjgd, St.-Munkegd; 33. Sg: Brogd, Kuregd, St.-Munkegd; 34. Sg: Bonnegd, Lauegd, Tornegd; 35. Sg: Stangegd, Særagergd; 40. Sg: L.-Bakkegd, Fløjlegd; 44. Sg: Hullegd, I Aaen; 45. Sg: St.-Duegd, Limgaden; 46. Sg: Lille-Duegd, Engegd, S.-Myregd, Samsingsgd; 49. Sg: Aagd, L.-Bukkegd; 51. Sg: L.-Vasegd, Værmelandsgd; 56. Sg: Fogedgd, Frostegd; 57. Sg: Bækkeskov, Hjulmagergd, Pøsegd; 58. Sg: Brogd, Staalegd; 59. Sg: Bækkegd, Sigtegd, Viebæksgd; 61. Sg: Bækkegd, Bavnegd; 62. Sg: V.-Faareby, Løkkegd; 64. Sg: L.-Bjerggd, Bobbegd, Paa Bakken; 2. Vg: L.-Kastelsgd, Ravnsd; 4. Vg: Sigd, Sortegd; 5. Vg: L.-Munkegd, Snyggegd; 6. Vg: Løkkegd, Skovgd, Tuegd; 9. Vg: Bækkegd, Kina; 11. Vg: Højegd, Julegd; 13. Vg: Aagd, Strandby; 18. Vg: Aagd, Kalbygd; 22. Vg: Bjørnsd, Lindgd, Vævergd.

Aaker, S. [*åkar, åkarsøn*], **Aakirke**, Kirke [*ø-kerke, ø-kerke, ø-kerke*]. 11/8 1420 (LDipl) Aakirkia; 7/11 1433 Akkre Sogn; 18/3 1434 Akker; 2/6 1480 (LDipl) Aakirke; 17/6 1493 sancte Hansesoghen; 23/8 1512 (c. 1600) in placito generali circa Aakirke; 10/9 1512 (Spec. Adskillige Kirker Nr. 113) sancti Hans kirke; 22/5 1522 Hüb 63 ste Hans soghen; 1528 Hüb 79 ste. Hansø sogenn; 1530(?) Hüb 83 sanctj Hanns sogenn; 1547 Hüb 428 St. Iohans Karspel; 17/4 1548 Hüb 171 St. Iohanns soukenn; KancBrevb c. 13—24/9 1552 S. Hans Sogn; 8/9 1555 Hüb 226 Acker Sogenn; 13/4 1565 Hüb 301 Aakersogenn; Lb 1569 Aakier Sogn, Aa Kirke; 2—7/7 1584 Hüb 497 Ockersogn; LR 1585 ocker sogn; Jb 1/5 1599 Hüb 538, 544 Ockier, Aakiercke; KancBrevb 12/6 1607 Aakier; Mandt 1610 Oker Sogenn; Jb 1625 Aakier Sogenn; KronSk 15/7 1633 Aakier; Jb 1664 Aaker Sogn; LR 1680 Aakircke, Ocker Sogenn; K c. 1700 Aakiercke; K c. 1770 Aaker Sogn; Bugge 1771 Aakirke Sogn; Trap¹ Aaker Landsogn; Gst Aaker S., Aakirke. — Sammensat af Substantiverne Aa og Kirke. Kirken har ifl. Skougaard 1804 p. 287 Navn efter de store Aær Læsa og Grødby Aa, som gennemstrømmer Sognet, men den ligger dog ikke særlig nær ved nogen af disse. Paa Hammers Kort 1746—50 (Kopi 1796) er der imidlertid afsat en Aa el. Bæk ved Kannikegaard og Kirken; den løber i en Bue Nord om Aakirkeby Kbat. og ned forbi Bækkegd (9. Vg), som har Navn efter den, og ud i Grødby Aa. Det meste af dette Vandløb er nu forsvundet, men forinden har det givet Navn til Kirken og dermed til Sognet. Kirken og Sognet kaldes i ældre Tid ogsaa Skt. Hans el. Skt. Johannes efter Kirkens Helgen. Købstaden Aakirkeby har Navn efter Kirken, som Sognet og Byen er fælles om.

Aagaard (13. Vg) [*ø-gørrin*]. UrneNb Aægd; UrneNb Aæ Gd; VSK, Salchow 1813 Aægd; M 1844, Gst Aagd. — Ved Læsa.

Aagaard (18. Vg). 1787 (Th) Aægd. — Ligger ved Læsa.

Aagaard (49. Sg). Salchow 1813 Aægd, kaldes og Bukkegd. — Ligger ved Læsa.

Aaker Højlyng, Hse [*åkerlønin, pø lønin, pø åkerlønin*]. Postadr 1943 Aaker-Højlyng; Bh. Vejev. 1944 Højlyngen. — Se Højlyngen, V.-Marie S., 653.

Askeløkke, Hs (9. SgPc) [*askalyka(n)*]. Kb 1688 paa Ascheløchen; Kb 1696 Ascheløkken; Rønne Skiftepr 1752 paa Aske Løcken; Gst Askelykke; Postadr 1943 Askeløkke. — Ved Grødby Aa N. for Rundløkke. Trænavnet Ask. Askeløkke u. Naturnavne er ikke samme Lok.

Aspeggaard (53. Sg) [*aspasgaw-r*]. Kb 1649 og 1654 (Udtog) Aspegd; Kb 1664 (Udtog) Aspegd; KR 1677 Aspegd; KR 1678 Aspegd; Skiftepr 1683, 1687 Aspisdg; Kb 1691 Aspegd; Kb 1692, 1699 Aspegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Aspes Gd; Thurah Aspes(gd); UrneNb Aspegd; UrneJb Aspes Gd; VSK Aspegd; Salchow 1813 Aspegd; UK u. A. Aspegd; M 1844 Alpegd; Gst Aspegd. — De første Belæg tyder paa Trænavnet Asp, men de følgende paa Kollektivet Aspe „Aspebevoksning“, hvor Vokalen stammer fra det primære Trænavn, i Modsætning til det andetsteds alm. Espe.

Aspeggaard (29. Sg). UrneNb (Skadegd. ell. fordum) Aspegd.: er rigtigt; UrneJb Aspes el. Skadegd. — Kollektivet Aspe, jfr. 53. Sg.

Bagergaard (21. Vg) [*ba-garaw-rin*]. Kb 1655 (Udtog) Bagerd; Jb 1658, 1661, 1662 Baggerd; Kb 1662 (Udtog) Bagerd; Jb 1664 baggerd; 1681 Deckner 1679—90 Bageregd; Skiftepr 1683, 1687 Bagerd; Skiftepr 1749 Bagere gd; K 1746—50 bagere-gd; Thurah Bagere(gd); UrneNb Bageregd; UrneJb Bagere Gd; Salchow 1813 Baggergd; M 1844, Gst Bagerd. — Subst. Bager, formodentlig brugt som Tilnavn.

Bakkegaard (61. Sg) [*nåra bakaw-r*, glids. ogsaa: *paw-bakan*]. K 1746—50 bakke Gd; Thurah Bakke(gd); UrneNb paa Bakken; UrneJb Paa Bakken; VSK, Salchow 1813, IpsenK 1839 paa Bakken.

Bakkegaard (3. Sg). UrneNb Bakkegd, Sortegd; UrneJb, Salchow 1813 Bakkegd. — Gd ligger paa Vestskraeningen af Kastelsbakke.

Bakkegaard, Store- og Lille- (38. og 40. Sg) [*sto-ra-, lille bakaw-r*, tils.: *bakaw-rana*]. Kb 1649 og 1654 (Udtog), Skiftepr 1683 paa Backen; Skiftepr 1685 paa Bachen; Kb 1687 paa Backen, paa Bacchen, Bacchegd; Kb 1696 paa Bakken, Bakkegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Store-, Lille Bakke Gd; Thurah Store-Bakke(gd), Lille Bakke(gd); UrneNb Store-, Lille-Bakkegd; UrneJb Store-, Lille Balke Gd; VSK Lille Bakkegd; Salchow 1813, M 1844 Store-, Lille Bakkegd; Gst Ste-, Lile Bakkegd. — Ligger højt paa et Bakkeparti ved Kysten. De ældste Belæg kan ogsaa høre til 61. Sg.

Bakkesmedjen (38. SgPc) [*bakasmedjan*]. 1889 (Th) Bakkesmedjen; Bh. Vejv. 1944 Bakkesmedien. — Ved St. og L.-Bakkegd. Ellipse af Bakkesmedje.

Bavnegaard (61. Sg) [*bawnaw-r*]. Kb 1694 Bavnegd; Kb 1696 Baunegd; M 1844 Bounegd; Gst Bavnegd. — Ligger paa Bavnebakke.

Bjerggaard (24. Vg) [*bjæragaw-rin*]. 6/5 1608 Hüb 560 Bieregd; PrI 1624 Bieregd; Regnsk 1662 Birregd; Kb 1666 og 1681 (Udtog) Bieregd; Skiftepr 1683 Bierregd; Skiftepr 1687 paa bierged, Bieregd; Skiftepr 1691 Bierregd; Kb 1697 Bierregd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bierre Gd; UrneNb Bierregd; UrneJb Lille Bierre Gd; VSK Bierregd; Salchow 1813 Lille Bierregd; M 1844 Bierregd; Gst Bjerggd.

Bjerggaard, Lille- (64. Sg). UrneNb Lille Bierregd; UrneJb Lille Bierge Gd; VSK Lille Bierregd; Salchow 1813 Lillebierregd; M 1844 Lille Bierregd el. Babbegd. — Ligger paa Bavnebakke.

Bjørnsgaard (22. Vg) Kb 1655 (Udtog) Bjørnsd; UrneNb (Vævergd) Bjørnsd; UrneJb Bjørns el. Lindgd; Salchow 1813 Bjørnsd; IpsenK 1839 Bjørne (Vævere)(gd). — Mandsnavnet el. Slægtsnavnet Bjørn; som Mandsnavn har det ifl. R været brugt paa Bh. lige til Nutiden.

Bobbegaard (64. Sg) [*båbagaw-rin*]. 1688 (Afskr Bh 1682—1804) Bobbegd; UK u. A. Bubbegd; M 1844 Lille Bjerggd el. Babbegd; Postadr 1869, Gst Bubbegd; Guide 1946 Bobbegd. — Bh. Bobba „Spøgelse, Bussemænd“ (Esp), her muligvis et Tilnavn. Jfr. Naturnavnet Bobbe, Ø.-Larsker S., 671.

Bodelyng Huse [*bo-dalenin*]. FT 1840 Bodelyngen; Guide 1914 Bodelyngs Huse; Gst Bodelyng Hse; Postadr 1943 Bodelyng, Hse. — Naturnavnet Bodelyng.

Boderne, Fiskerleje [*bo-arna, væstra-, ö-strå bo-arna*]. 1603 Thaarups Pap Nr. 19, Kb 1648 (Udtog), Kb 1687, Kb 1689, Kb 1692, Kb 1696 Boerne; Kb 1697 Boene; 1738 i Komm 1738 Boderne, Boerne; K 1746—50 (Kopi

1796) Boerne; Skiftepr 1756, K 1778 Boderne; UrneNb, Falenkamp 1783 Boerne; Salchow 1813, Bull 1869 Boderne; Guide 1914 Vr., Ør Boder; P. Thorsen Fra Sydbornholm 33 de vestre-, de østre Boderne; Gst, Postadr 1948 Boderne. — Bestemt Form Plur. af Subst. Bod „Bygning opført til midlertidig Bolig og Oplagsplads“, her om Bygninger, der har været benyttet under Fiskeriet (se DS III p. XIX).

Bondeløkke, Hs (Matr. Nr. 132). Postadr 1943 Bondeløkke; Bh. Vejv. 1944 Bondeløkken; Guide 1946 Bondeløkke. — Naturnavnet Bondeløkke. Hedder nu Granly.

Bonnegård (34. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Bonne Gd. — Subst. Bonde eller muligt Slægtsnavnet Bohn.

Brandsgaard (7. Sg) [*brɑːnsɡɑːr*]. Kb 1666 (Udtog) Bransgd; KR 1677 Brandsgd; Skiftepr 1687 Brandzgd, brandz gd; Kb 1687, Skiftepr 1688, Kb 1689, 1694, 1697 Brandsgd; K 1746—50 brands Gd; Thurah Brands(gd); UrneNb Brandsgd; UrneJb Brands Gd; VSK Brandgd; VSK Orig, Salchow 1813, M 1844, Gst Brandsgd. — Familienavnet Brand; som Ejer nævnes i Jb 1598 Jenns Brand, i Jb 1625 Peder Brand.

Brandsmølle. Skiftepr 1687 Brandsgaardß Mølle; Kb 1687, Kb 1690 Brandsmølle; Kb 1698 Brands Mølle. — Ellipse af Brandsgdmølle.

Bredflodsgaard (17. Sg). Mansa 1851 Bredfladsgd; Postadr 1869 Bredflodsgd; Th Brædefladsgd. — Vel af et ellers ukendt Naturnavn Bredflod; S. for Gd. findes nogle Engstrækninger, der staar i Forbindelse med en Bæk, som løber tæt forbi Gd og udmunder i Læsaa; det bh. Flod, Flo, f. „Oversvømmelse, Vandstrømning“ bruges ogsaa om Aaernes Opsvulmen (Esp).

Bremerholm [*bræmarɑːhɑ̂lm*, *bræmarɑːhɑ̂lm*]. I 1922 Bremerholm. — Nedrevet Hus, laa ved Grødby Aa V. for Lynggd. Maaske spøgende Opkaldelse efter Bremerholm i København, jfr. Rasphuset og Spindehuset ndfr. (R).

Brodal, Mejeri [*broːdaːl* el. *broːdaːl*]. BhLdejd 1892, BhLdejd 1899, Postadr 1943, Gst Brodal. — Har Navn efter Kirkebøro (R).

Brogaard (58. Sg) [*brɑːɡɑːr*]. Jb Regnsk 1662 brogmarden; KR 1677 Brogd; K 1746—50 broe gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bane Gd; Thurah Broe (gd); UrneNb, UrneJb Ved Broen; VSK, Salchow 1813 Broegd; M 1844 Brogd; Bull 1869 Bro G og M. — Nu nedlagt og lagt under 60. Sg, laa ved Sigtebro over Nydams Aa.

Brogaard (30. Sg) [*brɑːɡɑːrɪŋ*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Broe Gd; Thurah Broe(gd); UrneNb, Datl, UrneJb Broegd; VSK Sønder Broegd; Salchow 1813 Broegd; M 1844, Gst Brogd. — Ved Læsaa, over hvilken der ifl. UrneJb „for en Deel Aar siden en Broe blev forfærdiget og deraf Gaarden benævnt, forhen ei brugelig“. UrneNb: Nu nyell[ig] begyndt at kaldes Broegd.

Brogaard (33. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Broe Gd; Thurah Broe(gd); Bugge 1771 Broe Gd. — Ligger ved Læsaa.

Broløkke, fsv. Hs. Fæsteprot 1693 Kgl Maits udhuus kaldet Broe læchen beliggende i Aachersogn under No. 2 i Jordebogstallet. — Har efter Beskrivelsen hørt under Dammegd, og maa vel have ligget ved en Bro over Grødby Aa, snarest ved Skovbro.

Bukkegaard (14. Sg). UrneNb Bukkegd. — Navnet er hos Urne overstreget og betegnet som „ei brug“, men har dog muligvis eksisteret, eftersom Gd. i Jb 1719 ejes af Samson Buch.

Bukkegaard, Lille- og Store- (49.—50. Sg) [*lɪːla-, stoːra bɑ̂kɑːɡɑːr*, tils.: *bɑ̂kɑːɡɑːrana*]. (Her?) BWK 1676 Buckengd; Kb 1692, 1694 Buckegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bukke Gde (48.—51. Sg); UrneNb (49.—50. Sg), Datl Bukkegd; UrneNb Bukkegd Lille (51. Sg); UrneJb Buche Gd (49.—50. Sg), Bukke Gd (51. Sg); VSK, Salchow 1813 Bukkegd; M 1844 Lille-, Store Bukkegd; Gst Lle, Ste Bukkegd. — Slægtsnavnet Buch. 49. Sg tilhørte ifl. Jb 1625 Jep Buck, som endnu i Jb 1662 opføres som Ejer, men i Tiendep 1662 skrives Matz Buck for den. 50. Sg tilhørte i Jb 1598 Matz Buck, der ogsaa nævnes i Jb 1625; i Jb 1658 og 1662 tilhører den Arist Buch.

Bukkehus [*bɑ̂kɑːhuːzəd*]. 1889 (Th) Bukkehuset. — Aftægtshus fra St.-Bukkegd, nu nedbrændt (R).

Bækkegaard (9. Vg) [*bæ̂kɑːɡɑːrɪŋ*]. Jb 1625 Beckgd; Kb 1654 (Udtog) Bekkegd, Behegd; Jb 1658, 1661, 1664 Behegd; KR 1677 Bekkegd; Kb

1690 Beckegd, Bæcchegd; Kb 1692 Beckegd; Kb 1694 Bekkøgd; K 1746—50 bekke-gd; Thurah Bekke (gd); UrneNb Bekkøgd; UrneJb Bekke Gd; Salchow 1813 Bekkøgd; M 1844 Bekkøgd Steel; Gst Bækkøgd. — Ved en Bæk, som løber til Grødby Aa.

Bækkegaard (10. Sg). UrneNb Bekkøgd. — Andet Navn paa Krakgd, men muligvis urigtigt, da det kan skyldes en Forveksling med Nabogden Bækkøgd (9. Vg). Men baade 9. Vg og 10. Sg ligger ved en Bæk, som løber til Grødby Aa, saa de kan godt have baaret Navnet begge to.

Bækkegaard (59. Sg). UrneNb (Seitegd, i nogle Aar saa kald.) Bekkøgd ell. Viebøksgd i ældre Tid; UrneJb Bakke el. Seite Gd; Ipsen K 1839 Bekke (Sigte)(gd). — Gd laa ved Nydams Aa.

Bækkehus (5. Vhs, nu: 9. VgPc) [*bækahu-zed*, nu: *bækalen*]. Jb 1664 bachihuuøet; UrneNb Bekkehuset; Salchow 1813 Bekkehuset; M c. 1850 Bekkehus; Reg c. 1850 Bakkehus; Gst 1887, Postadr9 Bækkehus; Gst Bækkelund. — Har Navn efter Bækkøgd (9. Vg).

Bækkeskov (57. Sg) [*bækaskaw*]. Guide 1914, Gst Bækkeskov. — Nydannet Navn, efter Beliggenheden ved Nydams Aa, et Tilløb til Læsa, i Nærheden af en lille Skov, men muligvis med Herregaardsnavnet Bækkeskov som Forbillede. Næppe Sammenhæng med Naturn. Bækkeskov, som kun er optegnet fra 17. Aarh.

Bøsthøj, Mejeri, Hse [*bø-sthøj*]. BhLdejd 1892 og 1899, Postadr 1943 Bøsthøj. — Efter den nedlagte Bøsthøjgd.

Bøsthøjgaard (31. Sg) [*bø-sthøjagw-rin*, *bø-stajaragw-rin*]. Kb 1654 (Udtog) Bøsthøjgd, ved Bøsthøj, ved Bøsthøje; Skiftepr 1687 Bøsthøjgd; Kb 1689, 1692, 1693, 1699 Bøsthøjgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Bøshøye Gd (forkert placeret, kaldet 29. Sg); s. Kort (Kopi i Rønne) Bøshøye Gd; Thurah Bøsthøye(gd); UrneNb Bøsthøjegd; DAtl Bøsthøgegd; UrneJb Bøsthøye Gd; Salchow 1813 Bøshøjegd; Mansa 1851 Bøsthøjgd; Postadr 1869 Bøsthøjgd. — Af Naturnavnet Bøsthøj. Gd er nu nedlagt. Udtaleformen *bø-stajaragw-rin* betyder antagelig *Bøsthøjagregard.

Dalegaard (18. Sg) [*da-lagw-rin*]. UrneNb Dalegd; UrneJb Dale Gd; VSK Dal Krusegd; Salchow 1813 Dalegd; IpsenK 1839 Dale(gd); M 1844 Dahlegd; Gst Dalegd.

Dals høj, Gd (27. SgPc, Vallensgd Pc). Gst 1886, BhLdejd 1899, Gst Dals høj.

Dammegaard (2. Sg) [*damagw-rin*]. UrneNb Dammegd (Sortegd); UrneJb Damme Gd; VSK Damgd; Salchow 1813 Dammegd; IpsenK 1839 Damme (Sorte) (gd); M 1844, Gst Damgd. — Paa K 1746—50, hvor Gd sammen med 3. Sg benævnes Sorte-Gde, ses N.Ø. for 2. Sg en betydelig Dam. Nu findes der to Damme, St.- og L.-Gadedam.

Drankehus [*dra-ŋkahu-zed*]. — Det gamle Navn paa Villa Holmes (R). Bh. Drank „Bærme“ (Esp).

Duegaard, Store- og Lille- (45.—46. Sg) [*sto-ra-, li-la dawagw-r*; tils.: *dawagw-rana*]. 1688 (Bh 1682—1804), Kb 1696, 1697, 1699 Duegd; K 1746—50 due-Gd (45. Sg); UrneNb, DAtl Duegd (45. Sg); UrneJb Due Gd (45. Sg); Skougaard 1804 Douegde; VSK Lille og Store Duegd; Salchow 1813 Duegde; M 1844 Store-, Lille Duegd; Gst Duegde. — Fuglenavnet Due, at domme fra Udtalen. Jfr. Naturnavnene Dueløkke og Duemyr, som ligger i Nærheden. Det kan næppe være Slægtsnavnet Due, da vi i saa Fald skulde vente Udtalen [*dava-*], jfr. Duegd i Povlsker S., 682, udt. [*dawagw-rin*]. En Sammensætning med Slægtsnavnet kunde dog tænkes at foreligge, hvis Sammensætningen var saa gammel, at Slægtsnavnet endnu har været bøjet ligesom Fuglenavnet. Jfr. Duegd, Ø.-Marie S., 673. (R).

Duemølle [*dauwamolan*]. — Ikke nogen Forbindelse med Duegd. Forleddet er Slægtsnavnet Due; Møllen har tilhørt en Mand af denne Slægt, som tidligere havde haft en Mølle i et andet Sogn, som ligeledes kaldtes Duemølle (R).

Egeby, Gde (6. Sg, 6.—8. Vg) og Hse [*æ-jøby-gw-rana* el. (*i*) *æ-jøby*; *sto-ra æ-jøby-gw-r*, *li-la æ-jøby-gw-r*]. 7/11 1433 Ekeby; LR 1602—03 eigebye; 1647 (Afskr. Jb 1687) Ege By; Kb 1648, 1654 (Udtog) Egeby; 1668 (Afskr. Jb 1687) Egebye-Gd, Egebye(gd); 1684 (Jb 1687) Egge bye; Skiftepr 1684, 1690 Egebye; Kb 1687, 1696 Egeby; K 1746—50 Ege-Bye; UrneNb Egebye, Lille

Eegebyegd (8. Vg); UrneJb Egebye, Lille Egebye (8. Vg); VSK Store-, Lille Egebye; Salchow 1813 Egebye, Lille Egebye (8. Vg); M 1844 Store-, Lille Egebygd; Gst Egeby, Egeby Gd. — Trænavnet Eg.

Egeby Mølle [*æjəby-mølan*]. Th Egeby Mølle. — Gammel, nu fredet Stubmølle.

Egeskovsgaard (65. Sg) [*æ-jəskawsgaw-rin*]. UrneNb Egeskovsgd; UrneJb Egeskov Gd; VSK Egeskov; Salchow 1813 Egeskovsgd; M 1844 Egeskovgd; Gst Egeskov Gd. — UrneNb: men nu omstund[er] ikke en Eg der at finde, saa det maa være fra gl. Tider dette Navn er opkommen.

Ekkodalshus [*ækoda-lshü-zød*]. Panum 1830 p. 127 Echodalshuset; Th Ekkodalshus; Postadr9 Ekkodalshus; Guide 1946 Ekkodal Hus. — Naturnavnet Ekkodalen.

Ellebækhus (6. SgPc) [*æləbækahü-zød*]. Gst 1887 Ellebæk Hs. — Ø. for Ellebæk, hedder nu Ellevang.

Ellesgaard, Sønder- (9. Sg). Kb 1693 Sydre Ellesgd; Kb 1695, 1697 Sønder Ellesgd; K 1746—50 Elles Gd; Thurah Elle(gd); UrneNb Ellesgd d. Sønder, ell. Elisgd; DATl Ellegd; UrneJb d. Sønder Ellesgd. — Se u. V.- og Ø.-Ellesgd.

Ellesgaard, Vester- og Øster- (66.—67. Sg) [*væstrə-, ö-ätrə æləsgaw-r*]. Kb 1654 (Udtog) Ellet, Ellesgd.s grund; 1684 (Afskr. Jb 1687) Ellegd; Skiftepr 1684 Ellisgd; Kb 1689, 1694 Ellesgd; Kb 1695 i Ellet; Kb 1697 Ellet; KR 1744 Ellesgd; K 1746—50 I ellet, elles Gd, Skiftepr 1750 I Elled; UrneNb I Ellet Vester, j Ellet d. øster; Bugge 1771 Ielle Gd, Elles Gd; UrneJb I Ellet d. Vestre, I Ellet d. Østre; VSK Ellegd, Øster Ellegd; Salchow 1813, M 1844 I Ellet; Gat Vr Ellegd, Ør Ellegd. — Forleddet er Gen. af Subst. Elle „Ellekrat“, jfr. at Betegnelsen I Ellet ned gennem Tiderne har været brugt jævnsides med det sammensatte Navn.

Engegaard (46. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Enge Gd; Thurah Enge(gd); UrneNb (Samsingsgd) Sydre Myregd. fordm Engegd; Skiftepr 1754 I Engene; DATl Engegd; Bugge 1771, UrneJb Enge Gd; IpsenK 1839 Enge (Samsings) (gd). — Efter Beliggenheden ved Engene omkring Risebæk.

Eskeviske, Hus [*æskəveskəd*]. UdmKomm 1727 Eskewiske; Jb 1743 Eskeviske; 1788 Thaarup 1839 p. 212 Eskeviske. — Ældre Navn paa Rømersdal. Naturnavnet Eskeviske.

Faareby (62.—63. Sg og 23. Vg) [*(i-) faw-raby* ell. *faw-raby-gaw-rana*]. Kb 1654 (Udtog) faareby; Jb 1664, Skiftepr 1687 faarebye; K 1746—50 Faarebye; UrneNb I Faarebye; Faarebyegaarden (23. Vg); DATl Faaregd; UrneJb I Faarebye, Faarbye Gd (23. Vg); VSK Orig Faarebye; Salchow 1813 Faarebye, Faarbyegd (23. Vg); UK u. A. Faabye; M 1844 Faurebygd (62. Sg), Faareby (23. Vg); Gst Faareby. — Dyrenavnet Faar. Jfr. Grisby, Kalby.

Faareby, Vester- (62. Sg). Wilster 1808 Vester Faarebye.

Fløjlegaard (40. Sg). Salchow 1813 Lille Bakkegd, kaldes ogsaa Fløylegd. — Se under Fløjlegd i Rø S., 664.

Fogedgaard (56. Sg). Kb 1650 og 1654 (Udtog) fogdegd; KR 1677 Fogdegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Fogde Gd; Thurah Fogde(gd); UrneNb, DATl Fogdegd; UrneJb Fogde Gd; Salchow 1813 Fogdegd, kaldes og Frystegd; IpsenK 1839 Fogde(gd). — Subst. Foged.

Frejderhus [*frajdarahü-zød*]. — Hus S. for Kratgd. Efter en Mand, der kaldtes [*fra-jdar*], vist hans Slægtsnavn (R).

Frostegaard (56. Sg) [*frostagaw-rin*]. Salchow 1813 Fogdegd, kaldes og Frystegd; M 1844, Gst Frostegd. — Slægtsnavnet Frost; Gd ejedes indtil 1801 af Anders Hansen Frost (Z).

Fuglesang, Hs (28. SgPc) [*fawlasån*]. Gst 1887 Fuglsang; Postadr9 Fuglesangen; Gst Fuglsang. — Se Fuglesangsd, Ibsker S., 674.

Gadegaard (5. Sg) [*ga-dægaw-rin*]. Kb 1660 (Udtog) Gadegd; Skiftepr 1750 I gaden; UrneNb Gadegd ell. Tønnesgd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Gadegd. — Gade, se Indl.

Gadehus (3. Vhs). UrneNb, Salchow 1813 Gadehuset. — Er beligg. und. Raunsbakken paa Høylyngen (UrneNb). Gade, se Indl.

Glasbjerg, Hus (Vallensgd Pc) [*glə-zbjæ-rød*]. — Det ældre folkelige og endnu brugelige Navn paa den Ejendom, som af Ejeren kaldes Lærkesøj (R). Naturnavnet Glasbjerg.

Gorri-segaard (11. Sg) [*gárisagø-rin*]. KR 1677 Gregorii Stæl; UrneNb Under Klint, Gurriseegd; UrneJb Gurrise Gd; Salchow 1813 Gurriseegd; Ipsen K 1839 Gurrise(gd); M 1844 Gaardridse Steelen; Postadr 1869 Gurrisegd. — Mandsnavnet Gregorius, Gregers. Jb 1625 har som Ejer Gregorius Mortennsønn, Jb 1658 Christen Gregerßen, og Jb 1719 Grægers Christensen. Gd er udparcelleret.

Gramme-gaard, Store- og Lille- (22.—23. Sg) [*sto-ra-, lila gramagø-r*; tilsammen *gramagø-rana*]. UrneNb Grammegd (22. Sg); Salchow 1813 Grammegd (23. Sg); IpsenK 1839 Gramme(gd; 22. Sg), Ved Grammebroen (23. Sg); M 1844 Store-, Lille-Grammegd; Gst Grammegde. — Slægtsnavnet Gram. 22. Sg tilhørte Ødber Simonsen Gram, død 1709 (K. Kure), og derefter Sønnen Lars Ødbernsen Gram (Z). Urne tolker Gaardnavnet af Stednavnet Gramme Broe.

Graneli, Gd (24. VgPc) [*græ-nælli*]. Gst 1887, BhLøjd 1892 og 1899, Postadr9, Postadr 1943, Gst Graneli. — Naturnavnet Graneli.

Grav-gærde, Hs [*græ-wgø-ræd*]. Kb 1657 (Udtog) Grafgerd; Kb 1658 (Udtog) Grafgierde; Kb 1671 (Udtog) Grafgierd; Kb 1681 (Udtog) Grafgierdet; Kb 1692 paa Grafgierdet; Kb 1697, Kb 1698 Grafgierdet; Kb 1699 Grafgierde; Rønne Skiftepr 1739 ved Grav Gierdet; c. 1769 Thaarups Bh V 174 Gravgjærdshuset; UrneJb Gravgierde-Huuset; UrneNb Gravgjærdes Huset; VSK Gravgierdehuus; M 1844 Gravgierdehuus; Gst Gravgjærde Hs. — Naturnavnet Gravgærde.

Griseløkkehus [*græ-zalygø-hø-zæd*]. — Her laa tidligere en Stubmølle: Grisalykkjemøllen (I 1922). Naturnavnet Griseløkke.

Grødby (24.—25. Sg, 11. Vg) [*grø-dby-, i: grø-dby- ell. grø-dby-gø-rana*]. PrI 1624 Grødby; LR 1629—30 Grødby; Kb 1678 (Udtog) Grødbygde; Skiftepr 1685, 1687 Grødbye; Kb 1687, 1695 Grødby; K 1746—50 Grød-Bye; UrneNb, UrneJb I Grødbye (24.—26. Sg, 11. Vg); Bugge 1771 Grudbye; VSK Grødbye; Salchow 1813 I Grødbye; M 1844 Grødbygde; Mansa 1851 Grødebygde; Gst Grødby. — Forleddet er snarest Ordet Grød, oldn. grautr; muligvis sigter Navnet til at Beboerne i gammel Tid havde Ry for at leve særlig godt. En anden Mulighed er et glde. *grøt i Bet. „Sten“, en Aflydsform til Grud og Gryd (se under Gryet i Bodilsker S.); i saa Fald kunde Navnet sigte til den Samling Bøvtasten, som tidligere stod her, men nu er ødelagt paa et Par enkelte Stene nær (se P. Thorsen, Vor Hjemstavn p. 52).

Gusegaard, Lille- og Store- (54.—55. Sg) [*lila-, sto-ra gi-sagø-rana*], tils.: *gi-sagø-rana*. Kb 1649 (Udtog) Gudsmandgd; Kb 1654 (Udtog) Gudsmdgd; Skiftepr 1683 Gudsmandgd; Skiftepr 1686 Gudsmandgd, Gudsmandgd; Kb 1690 Gudsmandsgd; Kb 1694 Gudsmandgd, Gudsmandsgd; Kb 1695 Gudzmandgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Lille-, Store Gusmande Gd; Skiftepr 1754 Guuß mande gd, gusmande gd, gooeß mande gd; Thurah Lille-, Store Gusmande(gd); UrneNb Lille-Gusmandegd, Store Gusmandegd; UrneJb Lille Gusmande Gd, Store Gusmande Gd; VSK, Salchow 1813 Lille-, Store Gusmandegd; M 1844 Lille-, Store Gusmandgd; Gst Lle-, Ste Gusegd. — Forleddet er et Tilnavn Gudsmand. Dette Ord er nu kendt i Bet. „gudfrygtig Mand“, jfr. ODS VII Sp. 296, men kan vel antages at have haft en mere speciel Betydning. „Gejstlig“, en i Kirkens Tjeneste ansat Person. Nutidsformen tyder paa en Kortform Guse eller Gus; en Christian Gus erindres i et Vers, men han har vel faaet Navn efter Gaarden.

Hallegaard, Lille- (41. Sg) [*lila ha-lagø-r*; s. m. 15. Vg: *ha-lagø-rana*]. Kb 1654 og 1655 (Udtog), Kb 1687 lille Halleldgd; Skiftepr 1688, 1690 Lille Halleldgd; Kb 1693, 1695 lille Halleldgd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Lille Halle Gd; Thurah Lille Halle(gd); UrneNb Lille-Halleldgd; Bugge 1771 Lille Hale Gd; VSK Lille (og Store) Halleldgd; Salchow 1813, M 1844 Lille Halleldgd; Gst Lle Halleldgd. — Hald, se Indl. Ved Store-Halleldgd et Klippeparti.

Hallegaard, Store- (15. Vg) [*sto-ra ha-lagø-r*]. 1/12 1515 Hüb 51 Halleldgd; 1530 Hüb 83 Halleldgd; Jb 1598 og 1606 Halleldgd; Kb 1654 (Udtog) Halleldgd, store Halleldgd; Kb 1655 (Udtog) Store Halleldgd; Jb 1654 Hellegd; Kb 1659 (Udtog) Halleldgd; Jb 1661 hallegd; Jb 1662 Halleldgd; Kb 1690 Halleldgd, store Halleldgd; Kb 1694 Halleldgd; Kb 1698 Halleldgd; KR 1737 store hallegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Store Halle Gd; Thurah Store Halle(gd); UrneNb Store Halleldgd; UrneJb Store Halle Gd; VSK Store Halleldgd; Salchow

1813, M 1844 Store Halledgd; Gst Ste Halledgd. — Hald, se Indl.

Hans Rømers Vej. Gst Danske Byer 1933, Vejfort 1942 Hans Rømersvej; Postadr 1943 Hans Rømers Vej; Th Rømersgade, Rømersvej. — Ved Grænsen mod Aakirkeby Kbst. Opkaldt efter Skovrider Hans Rømer († 1836), der indhegnede og beplantede Almindingen.

Havstensmyr, Hs (Højlyngen) [*ha-wste-nø-my-r*]. Postadr 9, Bh. Vejv. 1944 Havstensmyre. — Naturnavnet Havstensmyr.

Hegned Skole [*ha-jnadasko-lan*]. I 1922 Hegnedeskolen. — Nu Østre Skole. Se Høgneden u. Naturnavne.

Hjulmagergaard (17. Vg) [*jawlma-garawør*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Hiulmager Gd; UrneNb Hiulmagergd; UrneJb Hiulmager Gd; VSK Hiulmagergd; Salchow 1813 Hjulmagergd; M 1844 Hiulmagergd; Gst Hjulmagergd. — Tilnavnet Hjulmager. Mandt 1610 nævner Mickell hiulmagr, Jb 1661 Sadtzer hiulmager og KR 1695 Anders Hiulmager som Bønder i Aaker Sogn, og vedrørende 17. Vg anføres et Skifte af 19/2 1714 efter Lars Ibsen Hjulmager (Z).

Hjulmagergaard (57. Sg). Skiftepr 1752 Iulmagere gd; UrneNb (Pølsegd. forudm) Hiulmagergd; UrneJb Hiulmager Gd; Salchow 1813 Pylsøgd, kaldes og Hjulmagergd; IpsenK 1839 Hjulmagere (Pølse)gd).

Honningsposen, Hs. Th Honningsposen, Hønnuspaassaijn. — Jfr. Honningsposen i Bodilsker S., 681.

Hullegaard (44. Sg) [*hålagør-in*]. Kb 1654 (Udtog) Hollegd; Kb 1671 (Udtog) i Hullet; Kb 1698, KR 1740, UrneNb Hullegd; UrneJb Halle Gd; VSK, Salchow 1813, UK u. A. Hullegd; M 1844 Halledgd; Gst Hullegd. — Gd ligger tæt ved Læsaa i en Sænkning. Kaldtes tidligere „I Aaen“, se dette.

Hundshale, Gde og Hse [*i-hønssa-la*]. Gst Hundshale. — Se Hundshalegd.

Hundshalegaard (15. Sg) [*hønssa-lagør-in*]. LR 1607—08 Hundtz Halle; Kb 1649 (Udtog) Hundshale; Kb 1654 (Udtog) Hunshale; Kb 1661 (Udtog) Hundshalegd; KR 1677 Hundtz Hale; Kb 1687 Hundshale; Skiftepr 1687 hunshalle; Kb 1691 Hundshale, Hunshale; Skiftepr 1692 hunshale, hunshalle; Kb 1696 Hundshale; KR 1737 Hundzhale; K 1746—50 Hundsale-Gde (14.—17. Sg); UrneNb Hundshalegde, Hundshale (14.—20. Sg); DAtl Hundsalegd; UrneJb Hundshalle Gde (13.—18. Sg); Skougaard 1804 Højnsala; M 1844 Hundshalegd; Gst Hundshale Gd. — Et Appellativ *Hundshale, Dyrenavnet Hund i Gen. og Hale; et Hundshale findes ogsaa i Sønderjylland (DS IV 123), og paa Sjælland (c. 1370 Hwndshale, fsv. Lb. i Slagelse H.); om genitiviske Sammensætninger af denne Art jfr. ænyda. Ulvstand (Kalkar), og Stednavne som Rævshale DS IV 125 og Ulvshale, Stege Lands., Mønbo H. Sigter formodentlig til, at Gaardene ligger i en bugtet Linie, der kan være sammenlignet med en Hundehale. Navnet kendes ogsaa fra Norge og Sverige, jfr. NG VI 85.

Høgegaard (9. Sg) [*hø-jagør-in*]. VSK Høgegd; Salchow 1813 Høye gd; IpsenK 1839 Høge (Elles) (gd); M 1844 Elle- eller Høigd; Mansa 1851 Høiegd; Guide 1914 Høje gd; Gst Høgegd. — Slægtsnavnet Høg; Gd tilhørte 1743 og 1758 Hans Hansen Høg (Z).

Højegaard (11. Vg). UrneNb Høye gd; UrneJb Høye Gd; Salchow 1813 Høye gd; IpsenK 1839 Høie (gd); Postadr 1869 Høiegd. — Gd hører til Grødby. Forleddet er sikkert Subst. Høj, og Navnet hentyder til en Kæmpehøj Ø. f. Gaarden.

I Aaen (44. Sg). (Her ?) 26/1 1516 ssebiorn i oen (saal. Hskr., Hüb 53 fejl-agtigt i Øen); Jb 1598 Peder Jbsenn i Aaenn; Jb 1606 Peder Jenßenn J Aaenn; Kb 1654 (Udtog), Kb 1655 (Udtog) i Aaen; her ? Skiftepr 1760 ved Aaen. — Ligger tæt ved Læsaa.

I Ellebæk, Hse [*i-ælbæk-in*]. — To Huse V. for Ellebæk.

I Kokkekrogen Hus (Vallensgd. Pc) [*i-kåkrå-gin*]. Guide 1946 Kokkekrog. — Naturnavnet Kokkekrog.

I Skoven, Gd [*i-skawin*]. — Efter Beliggenheden ved Riseskov. Kaldes nu Munkerup.

Julegaard (14. Vg) [*jy-lagør-in*]. 1652 (Afskr. Jb 1687) Juels Gd; Kb 1654 (Udtog) Iulegd; KR 1677 Julegd; 1681 (Deckner 1679—90) Juuls gd; 1684 (Jb 1687) Julsgd; Skiftepr 1687 Jullegd, Juhlegd; Kb 1692, 1694, 1698

Iulegd; 1735 (Komm 1738) Iuulegd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Julle Gd; Thurah Hiule (gd); UrneNb Hiulegd ell. Julsgd; UrneJb Jule Gd; VSK Iylagd; Salchow 1813 Iulegd; M 1844, Gst Julegd. — Slægtsnavnet Juel; Jb 1625 nævner Hans Jiull, Jb 1658 Lars Juel og Tiendep 1662 Per Juel som Ejere af Vornedege i Sognet, men det fremgaar ikke sikkert om det er denne Gd.

Jættedal, Hs (19. SgPc). Postadr9 Jættedal; Guide 1914, Gst Jættedal. — Naturnavnet Jættedal.

Skt. Jørgens Hospital. 10/7 1542 KancReg 1535—50 S. Jørgens Hospital's Gods; KancBrevb 22/7 1551 S. Jørgens Hospital; KancBrevb 27/8 1562, KancBrevb 12/3 1565, KancBrevb 11/4 1565 S. Jørgens Hospital; 23/6 1592 Hüb 509 Aakjer hospitale; 1671 Ravn 133 Hospital el. Spitals Hus. — Se u. Spidlegd.

Kalby, Gde og Hse [*kalby*, (*i*) *kalby*]. Gst Kalby. — Se Kalbygd.

Kalbygaard, Lille- og Store- (16. og 18. Vg) [*lila*, *sto-ra kalby-går*; tils. *kalby-gårana*, (*i*) *kalby*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Kal Bye (16.—18. Vg); Skiftepr 1748 Kalby, Kalbø; UrneNb Kalbyegd: DAtl Kalbye; UrneJb Kalbye Gd; VSK Nørre og Sønder Kalbyegd (16.—18. Vg); Salchow 1813 Kalbyegd; M 1844, Kalby; Guide 1885 Lle og Ste Kalbygd; Gst Kalby. — Subst. Kalv, jfr. Grisby og Faareby i samme Sogn.

Kannikegaard (Proprietærgd) [*kanikagår*]. Kb 1659 (Udtog), KR 1677 Canikegd; Komm 1685 Canichegd; Skiftepr 1685 Cannichegd; Skiftepr 1687 Kanichegd; Skiftepr 1688 Canichegd; Jb 1691 Canniche gd; Kb 1692, 1695 Canikegd; Jb 1719 Canniche Gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Cannik Gd; UrneNb Cannikegd; DAtl Kannikegd; UrneJb Cannike Gd; VSK Kannikegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Kannikegd. — Gd hørte ifl. UrneNb fordm til Lunds Capitelsgods.

Kanniketuer, Hse [(*i*) *kanikatawarna*]. I 1922, Afh. P. Thorsen 1942 p. 18, Postadr 1943 Kanniketuerne. — Naturnavnet Kanniketuer.

Karlebyhus. VSK Carlebye Huus og Steenbrud. — Ved Kysten udfør Pæregd. Vel Slægtsn. Karløby; maaske efter Hofstenhuggermester Karleby i København, som fra 1791 havde et Sliberi for bornholmske Diamanter, jfr. Thaarup 1839 p. 281.

Kastelsgaard (3. Vg) [*ka'stæls-går(in)*, *ka'stæls-går(in)*]. Rønne Skiftepr 1739 paa Castellet; K 1744 Castel gd; K 1746—50 Store Castels Gd; Thurah Store Castel(gd); UrneNb Castelsgd; UrneJb Castels Gd; Skougaard 1804 Kastilsgde (2.—3. Vg); Salchow 1813 Castelsgd (2.—3. Vg); M 1844 Store Castelsgd; Gst Kastelsgd. — Subst. Kastel. Navn efter et Voldsted Øst for Gd.

Kastelsgaard, Lille- (2. Vg). K 1746—50 Lille-Castels Gd; Thurah Lille Castel(gd); UrneNb Castelsgd ell. paa Castellet; UrneJb Paa Castellet Gd; VSK, Salchow 1813 Castelsgd; M 1844 Lille Castelsgd. — Se Kastelsgd ovfr.

Kattehulshus. VSK Kattehulshus. — Ved Læsaa mellem St.- og L.-Bukkegd. Naturnavnet Kattehul.

Kina (9. Vg) [*ki-na*]. — Spøgefuld Benævnelse, som stammer fra 19. Aarh., skal være givet af en Gaardhandler Saler Hansen (R). Sigter vel til afsides Beliggenhed, jfr. Kinahus i Knudsker S.

Klintegaard og Store-Klintegaard (12. og 13. Sg) [*lila klintgør*, *sto-ra klintgør*, tilsammen *klintgørana*]. Kb 1653 (Udtog) under Klint; Kb 1667 (Udtog), Skiftepr 1676 under Klinten; Skiftepr 1687 under Westre Klint; Kb 1687 paa Klint; K 1729 Klint; K 1746—50 Under Klinten (11.—13. Sg); Skiftepr 1748 under Klindt; UrneNb Under Klint 11. Sg), Klintegd (12. Sg); DAtl Under Klinten (11.—13. Sg); UrneJb Klinte Gd (12. Sg); Salchow 1813 Klintegd (12. Sg); MK 1816 Under Klinten; M 1844 Klingegd (12. Sg); Postadr 1869 Under Klinten; Gst Klintegd (12. Sg), Ste Klintegd (13. Sg). — Klint, se Indl. Gaardene ligger nedenfor en stejl Brink som kaldes Klinten, se u. Naturnavne i Aakirkeby Kbst., 647.

Kløvegaard, Hs. Guide 1885 Klevegd. — Jfr. Naturnavnet Kløvebakker.

Kodalehus [*ko-da-lahai-zad*]. Kb 1823 (Th) Koedalehuset; Guide 1914 Kodalshus; I 1922 Kodalehuset. — Samme Hus som Ekkodalshus.

Kolberg, Hs [*kålbær*]. — Ved Hundshale. Jfr. Kolberg Hs i Nyker S., 652.

Koldestæl (7. Vhs). UrneNb Koldestælle; Salchow 1813 Koldestæl. — Adj. kold.

Kongensgaard (Proprietærgd). Jb 1691 Kongens Gd; Rasmus Ravns Tiendebog (Udtog 1754) Kangisgdens Eyendom. — Anden Betegnelse for Store-Myregd, der 1646 blev erklæret forbrudt til Kongen ved Dommen over Sivard Gaggés Landsforræderi, jfr. Skougaard 1804 p. 289.

Kongensmark, Hse. Skiftepr 1757 kongens marck; Th Kongens Mark; Postadr 1943 Kongensmark; Bh.Vejv. 1944 Kongens Mark. — Huse N. f. Vallensgd (Matr. Nr. 137).

Krakgaard (10. Sg) [*krakgø-rin*, *i* *krakin*]. Mejer Krachengardt (Ibsker S., fejlplaceret?); K 1746—50 I krakken; Thurah i Krakken; UrneNb Bekkegd (I Krakken ell. Krakkegd af Situationen); DATl I Krakken; Bugge 1771 Kraken; UrneJb i Krakken; VSK Krakgd; Salchow 1813 I Krakken; M 1844, Mansa 1851 Kratgd; Gst Krakgd. — Krak, se Indl.

Krusegaard (22. Sg). UrneNb Grammegd ell. Krusegd; UrneJb Krusegd; VSK Kirsegd; VSK Orig Kusegd; Salchow 1813 Krusegd. — Nabo til St.-og L.-Krusegd ndfr.

Krusegaard, Lille- (19. Sg) [*lila kri-zagø-r*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Krusse Gd; Thurah Kruse (gd; 18. Sg); UrneNb Krusegd d. Østre; DATl Krusegd; UrneJb d. Østre Kruse Gd; VSK Øster el. Store Krusegd; Salchow 1813 Østre Krusegd; Ipsen K 1839 Østre Kruse(gd); M 1844 Krusegd; Gst Lle Krusegd. — Slægtsnavnet Kruse. 1575 nævnes en Rasmus Krwse i Aaekersogen (Z).

Krusegaard, Store- (20. Sg) [*sto-ra kri-zagø-r*; 19. og 20. Sg tils.: *kri-zagø-rana*]. Kb 1698 Krusebrogd; UrneNb Krusegd; UrneJb Krusegd; VSK Kruse el. Spillergd; Salchow 1813 Krusegd; IpsenK 1839 Kruse (Spillere)(gd); Gst Ste Krusegd. — Se Lille-Krusegd ovfr.

Kuregaard (33. Sg) [*kui-ragø-rin*]. UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Kuregd. — Slægtsnavnet Kure.

Kyllingegaard (11. Sg). VSK Kyllingegd. — Formodentlig opkaldt efter den i Nærheden (Aakirkeby Kbst., 647) liggende store Sten Kyllingehønen. Kunde dog ogsaa forklares som et Tilnavn Kylling, jfr. Kyllingegd i Bodilsker S., 681.

Køgemarkshuse [*fø-jø'ma-rkshu-zen*]. — Naturnavnet Køgemark.

Ladegaard (14. Sg) [*la-gø-rin*]. Kb 1692, UrneNb Ladegd; UrneJb Lade gd ell. Rytter Gd; VSK Rytter el. Iadegd; VSK Orig Rytter el. Ladegd; Salchow 1813, M 1844, Gst Ladegd.

Langemyreggaard (21. Sg) [*lånø'my-ragø-r*]. Kb 1676 ved Langemyr; Kb 1689, 1691 Lange Myregd; Kb 1694 Langemyregd; K 1746—50 Lange-Myre Gd; Thurah Lange Myre(gd); UrneNb, DATl Langemyregd; UrneJb Langemyre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Langemyregd; Gst Langemyre Gd. — Af Naturnavnet Langemyre i Pedersker S. Ifl. Jb 1727 ejede Gd Halvdelen af denne Mose.

Lauegaard (34. Sg) [*lawagø-rin*]. 1719 (Z) Louegd; UrneNb (Louegd. ell.) Tornegd; Skougaard 1804 Louagd; IpsenK 1839 Torne (Laue) (gd); M 1844 Tornegd ell. Louegd; Guide 1886 Lauegd; Gst Lavegd. — Slægtsnavnet Low. KR 1677 nævner som Ejer Hans Low, Jb 1689 Hans Loug, Jb 1691 Hans Laug. Gd ejedes derefter af Sønnen Poul Low (Z), derefter af dennes Søn Hans Poulsen Low (K. Kure).

Lillehave, Gd (39. SgPc) [*lilø'ha-wa*]. Gst 1887, Postadr9, Postadr 1943, Gst Lillehave. — Naturnavnet Lillehave.

Limensgaard (48. Sg) [*li-mængø-r*]. Kb 1652 (Udtog) ved Limonen; Kb 1660 og 1679 (Udtog), KR 1677, Kb 1689, 1690 Limesgd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Limens Gd; Thurah Limens-Gade(gd); UrneNb Limensgd; DATl Limens-Gadegd; UrneJb Limens Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Limensgd. — Oprindelig *Limovnsgaard, at dømme fra ældste Former. Thurah og DATl viser Tilknytning til Bebyggelsen Limensgade, se dette.

Limensgade, Hse [*li-mænga-da*, *li-mænga-dahu-zen*]. Kb 1654 (Udtog) Limesgade; Kb 1679 (Udtog) Limesgade; Kb 1687 Limesgaden; Kb 1698 Limesgade; K 1746—50 Limens-Gade; DATl Limensgade, Limens-Gade;

UrneNb Limens-Gaden; MK 1816, Postadr 1943, Gst Limensgade. — Naturnavnet Limensgade.

Limensgadehus, Store- [*sto-ra li-møns-ga-dæhi-zød*]. — Hedder nu Skovsholm (R).

Limgaden (45. Sg). Jb 1727 Limgaden. — Jfr. Limensgd, 48. Sg. Gade, se Incl. Vel egl. Limensgade.

Lindgaard (22. Vg). UrneJb Biørns eller Lindgd. — Trænævnet Lind, eller muligst Familienavnet Lind.

Lisbethuset [*ly-zbætahü-zød*]. — Kvinden. Lisbet med gammel Udtale [*ly-zbæt*] (R).

Loftsgaard, Lille- (25. Vg) [*lifa lawsgø-r*; tils. m. 28. Sg *lawsgø-rana*]. K 1746—50 Lille Loftes Gd; UrneNb Lille Lofftsgd; DAtl Loftsgd; UrneJb Lille Loftes Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Loftsgd; Gst Lie Loftsgd. — Slægtsnavnet Loft, se Loftsgd i Ø.-Larsker S., 671. Ellere maaske Subst. Loft [*lawt*] i Bet. „Loftshus, Højeloft“. Saadanne Loftshuse eksisterede paa Bh. til ind i 18. Aarh.; ifl. Urne var der 2 gamle tilbage i 1750'erne (R).

Loftsgaard, Store- (28. Sg) [*sto-ra lawsgø-r*]. Kb 1674 (Udtog), KR 1677, Kb 1693, 1695, 1696 Loftsgd; K c. 1700 Loffte; K 1746—50 (Kopi 1796) Lofft Gd; Skiftepr 1756 Laaftß gd; Thurah Lofts(gd); UrneNb Lofftsgd; DAtl Loftsgd; UrneJb Loftes Gd; VSK Store Loftsgd; Salchow 1813 Loftsgd; M 1844 Store Loftsgd; Gst Ste Loftsgd. — Se Lille-Loftsgd.

Lynggaard (8. Sg) [*længø-rin*]. Kb 1663 (Udtog) Lyngd; Skiftepr 1685 Lyngd; Kb 1687, 1690 Liunggd; Kb 1693 Liungd; Kb 1694, 1698 Liunggd, Lynggd; KR 1738 Lyng gd; K 1746—50 Lyng-Gd; Thurah Lyng(gd); UrneNb Lynggd; UrneJb Lyng Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lyngd. — Navn efter Smaalynngen.

Løkkegaard (6. Vg) [*lykægø-rin*]. Skiftepr 10/6 1668 (Z) Løkkegd; UrneNb Lykkegd; UrneJb Lykke Gd; VSK, Salchow 1813 Lykkegd; IpsenK 1839 Lykke(gd); M 1844, Postadr 1869 Lykkegd; Bull 1869 Lykke G og M. — Løkke, se Incl.

Løkkegaard (62. Sg) 1668 (Afskr Jb 1687) Løche gd; UrneNb Lykkegd; UrneJb Lykke Gd; IpsenK 1839 Lykke(gd). — Løkke, se Incl.

Løkkemark. — Se Paa Løkker.

Munkegaard (4. Sg) [*monkagø-rin*]. K 1746—50 munke-Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Store Munkegd; Salchow 1813 Munkegd; IpsenK 1839 Munke Stæl. — Slægtsnavnet Munk; Gd tilhørte i Jb 1598 Jennis Munck, der endnu i Jb 1606 ejede den; Jb 1625 har Eßbiørnn Munck, som endnu i Jb 1662 er Ejer. Gd er lagt under 4. Vg, men der findes som Rest af den endnu et Hus, som bærer Navnet Munkegaard [*monkagø-r*].

Munkegaard, Lille- (5. Vg) [*lifa monkagø-r*]. UrneNb Lille Munkegd; UrneJb Lille Munche Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Lille Munkegd. — Slægtsnavnet Munk.

Munkegaard, Lille- (47. Sg) [*lifa monkagø-r*]. K 1746—50 Munke-gd; Thurah Munke(gd); UrneNb, DAtl Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK Munkegd; Salchow 1813 Munkegd; M 1844 Lille Munkegd; Gst Lie Munkegd. — Slægtsnavnet Munk; Gd tilhørte i Jb 1598 og 1606 Peder Munk; derefter kendes bl. a. følgende Ejere: 1621 Niels M., 1697 Jens Pedersen M., 1757 Jesper Jensen M., 1770 Jens Mortensen M., 1779 Jens Hansen M., 1793 Jens Jensen M. (Z).

Munkegaard, Store- (31.—33. Sg) [*sto-ra monkagø-r*]. Skiftepr 1687 Munchegd; Kb 1687 Munkegd; Skiftepr 1688, 1690 Munchegd; Kb 1691, 1693 Munkegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Munke Gd; Thurah Munke(gd); UrneNb, DAtl Munkegd; UrneJb Munche Gd; VSK, Salchow 1813 Munkegd; M 1844 Store Munkegd; Gst Ste Munkegd. — Oprindeligt 32. Sg. Slægtsnavnet Munk; Gd tilhørte 1598 Jesper Munck (Jb), som havde den endnu 1606 (Jb); Jb 1625 nævner Peder Munck, Jb 1658 og 1662 Jesper Munch, Jb 1696 Hans Pederßen og Jb 1719 en anden Jesper Munch, Kendelsespr 1755 Markus Jespersen Munk, FT 1801 Lars Olsen Munk og endelig nævnes ifl. Z omkr. 1800 en Peder Markussen Munk, død 1832, hvis Søn Marcus Jespersen Munch derefter ejede den (K. Kure).

Munkerup, Gd (15. VgPc) [*monkæråp*]. Gst 1887, Postadr9, Gst, Postadr 1943 Munkerup. — Kaldtes tidligere I Skoven.

Myreagre Mølle [*my-ramolan*, alm: *my-ra-gramolan*]. Gst 1887 Myremølle; I 1922 Myremøllen maa vistnok helst kaldes Myreagremøllen; Guide 1926 Myreagermølle; Postadr 1943 Myreagre Mølle; Guide 1946 Myreagre-mølle; Gst Myreagre Ml. — Mølle ved St.-Myregd.

Myregaard, Lille- (1. Vg) [*lilla my-ragør*]. Jb 1624 Myregd; Jb 1625 Myrregd; Jb 1658 lille Myrregd; Jb 1661, 1662, 1687 Lille Myregd; Skiftepr 1690 lille Myrregd; K 1746—50 Lille myre Gd; Thurah Lille Myre(gd); UrneNb Lille Myregd; UrneJb Lille Myre Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Lille Myregd; Gst Lie Myregd. — Myr, se Incl. Gd er Nabo til Proprietærgd Store-Myregd, og til den store Mosestrækning Myregaards Myre. Formelt var der ogsaa Mulighed for at tolke Navnet af Slægtsnavnet Myre, tilmed da Gd i Jb 1598 beboes af Peder Myrre, men Beliggenheden taler for det første, og Peder Myre kan have faaet sit Navn efter Gaarden.

Myregaard, Store- (Proprietærgd) [*sto-ra my-ragør*]. Mandt 1610 Myregd; Mandt 1622 Myregd; PrI 1624 Myregd; 1632 (Afskr. Jb 1687) Myrregd; Kb 1661, 1662 (Udtog) Myregd; Regnsk 1662, c. 1686 Deckner 1679—90 Myrregd; (her?) Skiftepr 1687 Wed Myrren; Kb 1690 Myregd; Skiftepr 1690, 1692 Myrregd, Myregd; Kb 1693 og 1694 Myregd; Skovudvisning 1704 store Myreegd; K 1746—50 Myre-gd; UrneNb, DAtl Myregd; UrneJb Myre Gd; VSK Store Myregd; Salchow 1813 Myregd; M 1844 Store Myregd; Gst St Myregd. — Ligger ved en større Mose, Gst Myregaards Myre. Myr, se Incl.

Myregaard, Søndre- (46. Sg). Kb 1688 Søndre Myregd; UrneNb (Sam-singsgd) Syndre Myregd. fordm Enggd. — Myr, se Incl. Gd ligger ved en Engstrækning, som anvendes af Risebæk.

Myrehus, Hs [*i: my-rana* el. *my-rahui-zad*]. Postadr9 Myrehus. — Ved Due-gde. Myr, se Incl.

Møllegaard, 1643 Worm, Monumenta Danica p. 225, Kb 1650 (Udtog) Møllegd; Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 15 Møllegd sive forte rectius Myre-gaard dictam. — Stedet, hvor Aaker-Stenen II blev fundet som Bro over en Åa. Navnet muligvis forkert; Resen p. 21: Møllegd (eller maaske Myregd). Maaske er det Møllegd i V.-Marie, der ligger ved Sognegrænsen mod Aaker S. (R).

Møllehuset (8. SgPc) [*møllshui-zad*]. Postadr9 Møllehus; Bh.Vejv. 1944 Møllehuset. — Ejendommen havde tidligere Tagmølle (R).

Nøjsomhed, Hs (13. SgPc). Gst 1887, Postadr9 Nøjsomhed.

Paa Bakken (8. Vhs) [*paa bakkan*]. UrneJb Paa Bakken; Salchow 1813 paa Bakken. — Ved Vallensgd. Hedder nu Almely.

Paa Bakken (64. Sg) K 1746—50 paa bakken; Thurah Paa Bakken. IpsenK 1839 Lille Bjere (paa Bakken). — Efter Beliggenheden paa Baynebakke. UrneNb overstreger „paa Bakken“ og skriver Lille Bierged.

Paa Løkker, Hse [*paa lykør*]. Guide 1886 Lykkesmarken; Gst 1887 Lykkesmark; Guide 1926 Løkker; Gst Paa Lykker; Postadr 1943, Guide 1946 Paa Løkker. — Løkke, se Incl.

Paa Myreagrene, Hse [*paa my-ra-grana*]. — Huse ved Myreagre Mølle.

Paa Nokken (15. Sg) [*paa nåkan*]. — Naturnavnet Nokken.

Paa Tras, Hse. — Se Trasehuse ndfr.

Piberegaard (12. Vg) [*pi-varagørin*]. Jb 1624 pibergd; Kb 1654 (Udtog), Jb 1661 og 1664, KR 1677, Kb 1689, 1690, 1692, 1694, 1697, KR 1744 Pibergd; Skiftepr 1748 Pivereg, Pivere gd; K 1746—50 Pibere gd; Thurah Pibere(gd); UrneNb, DAtl Pibereg; UrneJb Pibere Gd; VSK Pibergd; Salchow 1813 Pibereg; M 1844, Gst Piberg. — Subst. Piber, ænyda. Pibere „Fløjtespiller“, vel brugt som Tilnavn.

Pilehus (4. Vhs). UrneNb, Salchow 1813 Pilehuset.

Posthus, Hs [*paa-sthui-zad* el. *ded gamla paa-sthui-zad*]. — Hus ved Egeby lige N. for Landevejen. Her var Poststation i tidligere Tid, da Diligenceposten kørte mellem Rønne og Neksø (R).

Pæregaard (37. Sg) [*pæ-ragør*]. Kb 1648 (Udtog), Kb 1654 (Udtog), Kb 1687, 1689, 1695, 1697 Pæregd; KR 1737 Pæregd; K 1746—50 (Kopi 1796) Pærs Gd; Thurah Pæregd; UrneNb, DAtl Pæregd; UrneJb Pære Gd; VSK,

Salchow 1813, M 1844, Gst Pæregd. — Opfattes nu som Subst. Pære, men er muligvis oprindelig sammensat med Mandsnavnet Per, jfr. Pærs Gd paa K 1746—50. Gden tilhørte i Jb 1662 Peder Mougnsen, og i Jb 1696 Peder Rasmussen.

Pæregaard (15. Sg). UrneNb Pæregd; UrneJb Pære Gd; VSK, Salchow 1813 Pæregd; IpsenK 1839 Pære(gd). — Har ifl. Z Navn efter en Ejer Peder Bendtsen.

Pærehus, Gd og Hs [*pæ-ræhi-zød*]. Guide 1914 Pærehuset; Postadr9 Pærehus; Postadr 1943 Pærehuset; Gst Pærehus. — To Lokaliteter, Ø. f. L.-Myregd paa Aaker Lyng Matr. Nr. 105 samt 8. og 9. VgPc.

Pølsegaard (57. Sg) [*pølsægår-rin*]. K 1746—50 pølse-gd; Thurah Pølse-(gd); UrneNb (Pølsegd. fordm) Hiulmagergd; Bugge 1771 Pølse Gd; VSK Orig Pølsegd; Salchow 1813 Pølsegd, kaldes og Hjulmagergd; IpsenK 1839 Hjulmagere (Pølse)(gd); M 1844, Mansa Pølsegd. — Subst. Pølse. Peter Thorsen BhS XXII 114 anfører en Tradition om, at Gd engang er solgt for et Trug fuldt af Pølse. Kunde maaske være et Tilnavn Pølse; 1617 nævnes en Beridt Pølse i Østerlars (Z), men vi skulde i saa Fald snarest have haft en Udtaleform [*pølsa*].

Raagelund, Hs (6. SgPc) [*rå-galøn*]. Guide 1946 Raagelund. — Ved Egeby i en Lund ved Raagebakker. Tidligere Tagesminde.

Rasehus [*ra-zahui-zød*]. — Hus S. f. Skagelfaldet. Forleddet er Slægtsnavnet Ras [*ra-z*], som maaske ogsaa indgaar i Raserumpen, Bodilsker S., 681, jfr. Rasekule ndfr. u. Naturnavn.

Rasphuset [*rasphi-zød*]. I 1922 Rasphuset. — Nu nedrevet, laa N.Ø. for Lynggd. Se Rasphuset, Ø.-Larsker S., 671. Et Øgenavn af samme Type som Bremerholm og Spindehuset, der laa ikke langt herfra.

Ravnebakke, Hs. Kb 1673 (Udtog) Rafnebacken; Kb 1675 (Udtog) ved Rafnebacken, under Rafnebakken; FT 1787 Rau[ses]bakke Huuset. — Læsningen af Bogstavgruppen [ses] i FT 1787 er usikker; der er rettet i Navnet. Naturnavnet Ravnebakke.

Ravnsgaard (2. Vg) [*ra-wnsbår* ell. nu: *ra-wnsgår*]. Gst 1887, Gst, Postadr 1943, Postadr 1946 Ravnsgd. — Nyt Navn, efter Beliggenheden ved Ravnbakke (s. d. under Naturnavne).

Ringelsdal, Hs. Postadr9 Ringelsdal. — Jfr. Ringelsdal, Navn paa et Hus i Nylarsker S., 654.

Ringelshøj, Hs (Matr. Nr. 141a) [*reŋøls'høj*]. Postadr9 Ringehøj; Guide 1946 Ringhøj. — Se Ringelshøj i Nylarsker S., 654, hvor det er baade Bebyggelses- og Naturnavn.

Risegaard (36. Sg) [*ri-zagår-rin*]. Kb 1649 (Udtog) i Risen; Kb 1652 (Udtog) Risen, Kb 1653 (Udtog) Risegd; Kb 1654 (Udtog) i lille Risen; Rgsk 1662 i Risum; Tiendep 1662, Kb 1677 (Udtog) i Risen; KR 1677 Risegd; Kb 1693, 1699 Risegd; K c. 1700 Rissegd; KR 1740 Riisegd; Skiftepr 1748 Riisegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Rise Gd; UrneNb Risegd; Thurah Rise(gd); UrneJb Riise Gd; VSK Risegd; Salchow 1813, UK u. A. Riisegd; M 1844 Rivegd; Gst Risegd. — Ris, se Indl.

Rise Ladeplads. Guide 1914 Rise Ladeplads. — Her udskibes Ler til Frederiksholm Teglværk.

Riseskov, Hse [*ri-zaskawin*]. Kb 1823 (Th) Riseskoven; Guide 1914, Postadr 1943, Gst Riseskov. — Naturnavnet Riseskov.

Rundgumpe, Hs (4. SgPc) [*rængåmpan*]. — Andet Navn paa Villa Holmes, et gammelt Bindingsværkshus, hvis Østende er afsluttet med en Runding som Korrundingen paa en Kirke. Navnet er en fem. -a-Afledn. til Ordforbindelsen rund plus Gump, bh. [*gåmp*], m., jfr. under Sortmulde i Ibsker S., 674.

Rundløkke (1. Vhs) [*rønløkke*]. Kb 1650 (Udtog) Rundløk; Kb 1654 (Udtog) Rundløchen; Jb 1664 rundløche; Skiftepr 1682 Rundløcken; Komm 1685 rund løchen; Komm 1691 Rundløchen; UrneNb Rundlykke; FT 1787 Runde Lykke Huuset; MK 1817 Rundløkkehuus; M 1844 Rundlykkehuus; Mansa 1851 Rundløkke; Gst Rundlykke. — Betegnelse for fritliggende Løkker paa Udmarksjord, jfr. Thaarup 1839 Tab I. Se ogsaa Rundløkker, Klemensker S., 661.

Runegaard (25. Sg) [*ri-nægår*]. UrneNb Rønegd; UrneJb, IpsenK 1839

Rønne(gd); Gst, Postadr 1946 Runegd. — Om den ældre Form Rønnegaard skal opfattes som en Sæmsætning med Trænavnet Røn eller med Slægtsnavnet Rønne (af Købstadnavnet) eller muligvis Subst. Rune, der i ældre Sprog forekommer med kort Vokal (jfr. Runekuld i Klemensker S., 661), er usikkert. Men Nutidsformen Runegaard, udt. [ruːna-], kan være en Omtydning af et ældre Rønne- efter Runestenen, der tidl. sad i den nærliggende Runebro (Aaker-Stenen I eller Grødby-Stenen).

Ryttergaard (14. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Ryttere Gd; Thurah Ryttere(gd); Bugge 1771 Rytter Gd; UrneJb Lade gd ell. Rytter Gd; VSK Orig Rytter el. Ladegd; IpsenK 1839 Lade (Rytter)(gd); Postadr 1869 Ryttereg; AL 1912 Lade-, Tidl. Rytteragd. — Slægtsnavnet Rytter. Efter Peder Hansen Rytter (Z). 1752 nævnes Hans Pedersen Rytter (K. Kure).

Rævekulebakke Huse. Bull 1869 Rævekulebakke Hse. — Naturnavnet Rævekulebakke.

Rømersdal, Gd [rømersˈdaːl]. 1807 Thaarups Bh II 90 Rømersdal, Rømersdahl; Salchow 1813, Rawert 1815 p. 207 Rømersdal; K 1825—26 Rømers Dahl; M 1844 Rømerdal; Ipsen 1866, BhLdejd 1876, Gst Rømersdal. — Gaarden blev bygget som Skovridergaard i 1804 af Holzförster Hans Rømer, som gav Stedet Navnet Rømersdal, tidligere hed det Eskeviske (BhS VI 136).

Saksebro, Hse [(pøː) saːjsaˈbroː]. Rønne Skiftepr 1739 ved Saxe Broe; Postadr 1943 Saksebro; Gst Saxebro, Saxebro Ml. — Bebyggelse ved Saksebro, s. d. u. Naturnavne.

Samsingsgaard (46. Sg). UrneNb (Samsingsgd) Syndre Myregd fordem Enggd; IpsenK 1839 Enge (Samsings)(gd). — Slægtsnavnet Samsing. Jb 1691 og 1719 nævner som Ejer Samsing Buch, Jb 1727 Samsing Samsingsen Buck og Kendelsesprot 1742 Jep Samsingsen Buch.

Sandegaard (27. Sg) [saːnagøːr]. Kb 1658 og 1661 (Udtog) paa Sanden; Kb 1688 og 1697 Sanegd; KR 1742 Sandegd; K 1746—50 Sande-gd; Skiftepr 1750 Sane gd; Thurah Sande(gd); UrneNb Sandegd; UrneJb Sande Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Sandegd. — Subst. Sand. Gd ligger yderst ude ved Strandmarken.

Savskærergaard (19. Vg) [saːwʃæːrəgøːr el. saːwʃæːrəgøːr]. Jb 1658 Saugskergd; Jb 1661 Sauffschiergd; Jb 1662 Saugschiergd; Jb 1664 Saufschiergd; Kb 1673 (Udtog) Sagschæregd; Kb 1674 (Udtog) Savgshæregd; Kb 1687 Savgskæregd; 1688 (Afskr. Bh 1682—1804) Saufscherer Gd; Kb 1692 Saugskæregd; Kb 1693 Savgshæregd; Kb 1697 Sagskæregd; KR 1738 Saugskierergd; K 1746—50 (Kopi 1796) Sauskiære Gd; Thurah Savskiære(gd); UrneNb Sauskiærgd; UrneJb Sauskiæres Gd; VSK Skovkiæregd; VSK Orig Savskæregd; Salchow 1813 Sauskiærgd; M 1844 Saugskierergd; Gst Savskæregd. — Subst. ænyda. savskær, savskærer „Savskærer“, maaske brugt som Tilnavn; Mandt 1610 nævner i Sognet en Bonde Jespr Sauskierer.

Sigaard (4. Sg og 4. Vg) [siːgøːr]. UrneJb Sorte Gd (4. Vg), nu kaldes Gd Siegd; VSK Sidgd; Salchow 1813, M 1844, Mansa, Gst Siegd. — Oprindelig Betegnelse for 4. Vg. Adj. sid „lav“, jfr. Sigd i Klemensker S., 661. Gd ligger lavt.

Sigaardsgade, Hse [(iː) siːgøːrsgaːdan]. I 1922, G & N 1934 p. 54 Siegaards-gaden. — Egentlig gammel Udmarksgade.

Sigtegaard (59. Sg) [saːjtəgøːrin]. K 1746—50 (Kopi 1796) Seite Gd; Thurah Sejte(gd); UrneNb (Seitegd, i nogle Aar saa kald.) Bekkegd ell. Viebekgd i ældre Tid; Bugge 1771 Seite Gd; UrneJb Bakke ell. Seite Gd; VSK Sigtegd; Salchow 1813 Seitegd; IpsenK 1839 Bekke (Sigte)(gd); M 1844 Sigtegd. — Gd er nu nedlagt. Se Sigtegd i Ø.-Larsker S., 671. Ogsaa Sigtegd her i Aaker S. ligger ved en Bæk som kaldes Sigtebæk, og hvorover der fører en Bro, som hedder Sigtebro; disse Navne er dog muligvis elliptiske Dannelser af Sæmsætninger med Sigtegaard.

Sigtehøj, Hs (Matr Nr. 196ee). Bh.Vejv. 1944 Sigtehøj. — Ellipse af Sigtegaard Høj el. Sigtemølle Høj.

Sigtemølle (58. SgPc) [saːjtəmolən]. Gst 1886, Gst, Postadr 1943 Sigtemølle. — Ellipse af Sigtegd(s)mølle.

Sigtelsesmedjen (59. SgPc) [*sa-jtasmedjan*]. — Ellipse af Sigttegaard Smedje. En Del af Sigtelsesmedjens Bygninger er Dele af den nu nedlagte Sigtged (R).

Skadegaard (29. Sg) [*skadagw-rin*]. KR 1738 Skadegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Skade Gd; Thurah Skade (gd); UrneNb Skadegd (indklamret); UrneJb Aspes ell. Skadegd; VSK Orig Aspes el. Skadesgd; Salchow 1813, M 1844 Skadegd; Mansa 1851, Gst Skadesgd. — Antagelig Slægtsnavnet Skade.

Skagelfaldet, Hse [*pw skagelfa-lad, skagelfa-lshu-zon*]. Postadr 1869 Skaggelfeile; BhLdejd 1876, Guide 1885 Skagelfaldet; Gst 1887 Skaglfald; Gst Skagelfaldet. — Naturnavnet Skagelfald.

Skovby, Gde. 1586 (1737) BhS VIII 201 Schouffby; Kb 1654 (Udtog) Skofby; Kb 1659 (Udtog) Skovb. — Navnet betegnede Frostegd med omliggende Gde (se BhS VIII 200).

Skovgaard (6. Sg og 6. Vg) [*o-stra skawgwr*]. UrneNb Skoug; UrneJb Schou Gd; Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Oprindelig kun 6. Sg, der ogsaa regnedes til Egeby.

Skovgaard (26. Sg) [*skawgwr*]. UrneNb Skoug; UrneJb Schou Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Skovgd. — Omgivet af lidt Skov langs Grøby Aa.

Skovgærdet, Hus (Matr. Nr. 139) [*skawga-rød*]. Bh.Vejv. 1944 Skovgærdet.

Skovhus. Rønne Skiftepr 1739 Skovhuset.

Skovridergaard (23. Vg). 1647 (Z) Schoufridergd; Jb 1658 Skoghridere Gd; Jb 1661, 1662 Schourider Gd.

Skørrebro, Jernbaneholdepl. — Se Skørrebro, V.-Marie S., 653.

Sletenge, Hse [*slatawena*]. Gst 1887, Gst Sletenge Hse; Postadr 1943 Sletteenge. — Naturnavnet Sletteenge.

Smaalyngen, Hse [*smo-lonin*]. — Støder op til Smaalyngen i Aakirkeby Kbst., 647.

Smedegaard (16. Sg) [*smedagw-rin*]. C. 1735 Bh 1682—1804 Smede gd; UrneNb Smiddegd; UrneJb Smide Gd; VSK Smedegd; Salchow 1813 Smiddegd; M 1844, Gst Smedegd. — Antagelig af Slægtsnavnet Smed.

Smedehuset (Smaalyngen Matr. Nr. 181a) [*smedahuzad*, ældre: *fi-vasmedahuzad, fi-vasmedarostan*]. — Hedder nu Akselhøj. En Smed, der engang boede her, havde Ord for at være tyvagtig, deraf det ældre Navn Tyvesmedehuset el. -røsten. Efterleddet -røsten er bestemt Form af Subst. bh. Røsta „Stolpebod“, nedsættende om ussel Hus (R). Et Tyvesmedehus findes ogsaa i Neksø Kbst., 646, og i Povlser S., 682.

Snyggegaard (5. Vg) [*snydgaw-rin*]. Guide 1886 Snøgggd; Guide 1914, Gst, Postadr 1946 Snygggd. — Snarest et Tilnavn, svarende til oldn. snøgger „korthaaret, hurtigt, snar“ (Fritzner), no. snøgg „kort, knap, hastig, net, tækkelig (om Kvinder)“ (Aasen og Ross), færøsk snøggur „korthaaret, glat, pæn“ (Jacobsen og Matras), sv. Dial snägger „kort, streng, rask“ (Rietz), jy. snø „glat, pyntelig, smuk“ (Feilb.).

Soldatergaard (43. Sg) [*seldataraagw-rin*]. Kb 1650 og 1663 (Udtog), Kb 1690, 1692, 1696 Soldatergd; KR 1742 Soldater gd; K 1746—50 (Kopi 1796) Soldater Gd; Thurah Soldater(gd); UrneNb, Datl Soldatergd; UrneJb Soldatere Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Soldatergd.

Sortebjerg, Hs (5. VgPc) [*swor-ta'bjær*]. Th Sortebjerg; Postadr 1943 Sortebjærg. — Naturnavnet Sortebjerg.

Sortegaard (3. Sg) [*swor-tagw-rin*]. KR 1737 Sortegd; K 1746—50 Sorte-Gde (2.—3. Sg, 4. Vg); UrneNb Bakkegd, Sortegd; Datl Sortegd; VSK Sorlegd; VSK Orig Sortegd; IpsenK 1839 Sorte (Bakke) (gd); M 1844, Gst Sortegd. — Slægtsnavnet Sort; Jb 1625 nævner som Ejer Michel Sortt som endnu 1662 besad den. Jb 1691 har som Ejer Mogens Soert, derefter nævnes Hans Sort, død 1726, og Mogens Hansen Sort, der ifl. UrneNb blev ihielslagen 1749 11. Aug., se Herlufgade u. Naturnavne. 1752 nævnes Niels Mogensen Sort (Z). Af samme Slægt er sikkert Hanns Suordtt, der i Jb 1598 ejer 5. Sg.

Sortegaard (4. Vg). K 1746—50 Sorte-Gde; Bugge 1771 Sorte Gde (3. Sg og 4. Vg); UrneJb Sorte Gd, nu kaldes Gd Siegd; IpsenK 1839 Sorte (Sie)(gd). — Slægtsnavnet Sort. Jb 1696 nævner som Ejer Henrik Sort,

der endnu i Jb 1719 skrives til den; Kendelsesprot 1749 nævner Mads Pedersen Sort.

Spidlegaard (20. Vg) [*spelagø-r, spedlagø-rin*]. 1530 Hüb 85 Spedelegaarin; 24/2 1548 Hüb 168 Spittalsgd; 27/8 1562 Hüb 278 hospitalsgd; 11/4 1565 Hüb 300—01 hospitalsgd, Sanctj Lørgens hospitalsgd; Lb 1569 Spiddelle gd; LR 1580, 1/5 1599 Hüb 545 Spedelgd; Jb 1606 Spedellgd; 1616 Visitatsb Spedalsgd; Kb 1654 og 1660 (Udtog) Spillegd; Jb 1658 Splindegd; Jb 1661 Spiddelegd; Jb 1662 Spiddelgd; Jb 1664 Spidelgd; Kb 1688 Spillegd; KR 1689 Spidlegd; Kb 1690 Spillegd; Skiftepr 1690 Spidlegd; Nyker Kb 1699 Spidelegd; K 1746—50 Spidlere-Gd; Thurah Spidserøle(gd); UrneNb Spitleregd; UrneJb Spidele Gd; VSK Spillegd; Salchow 1813 Spiddelegd; M 1844 Spillegd; Gst Spidlegd. — Oprindeligt *Hospitalsgaard, om lignende Udvikling jfr. Spejlsby, Keldby S., Mønbo H. og Spidalsgaard i Haderslev, DS IV 14. Paa Spidlegd var det Spedalskhedshospital (domus leprosurum), som allerede nævnes i Ærkebiskop Karls Testamente 1334, se Erslev, Testamenter p. 68, og en Kapelruin af et Skt. Jørgens Kapel ligger lige Ø. for Gd. I 1694 byggedes et nyt Hospital i Aakirkeby, hvortil Spidlegd siden har svaret Afgift (se Zahrtmann i ÆhS VIII 186 flg).

Spillehus. Kb 1654 (Udtog) Spillehuset. — Formodentlig et til Spidlegd hørende Hus.

Spilleregaard (20. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Spillere Gd; Thurah Spillere(gd); Datl Spilleregd; Bugge 1771 Spiders Gd; VSK Kruse el. Spillergd; IpsenK 1839 Kruse (Spillere)(gd); Postadr 1869 Spilleregd. — UrneNb har i Parentes „Spitleregd NB d. 20. V. er Spitleregd“, og dette er overstreget. Han har aabenbart opfattet Navnet som en Forveksling med Spidlegd. Snarere foreligger dog et Tilnavn Spillere „Spillemand“ eller „Kortspiller“.

Spindehuset [*spinhui-zød*]. Postadr9 Spindehus; I 1922 Spindehuset. — Har været Fattighus (I 1922). Spindehus bruges alm. i Bet. „Kvindefængsel“, og sammen med de i Nærheden liggende Huse Bremerholm og Rasphuset udgør det en egenartet Gruppe af Navne med nedsættende Betydning.

Staalegaard (58. og 60. Sg) [*stø-lagø-rin*]. Kb 1654 og 1656 (Udtog) Staaledg; Skiftepr 1684 staaledg; Kb 1690, 1691, 1693, 1698 Staaledg; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Staae Gd; Thurah Staae(gd); UrneNb, Datl Staaledg; UrneJb Staae Gd; VSK Staalgd; Salchow 1813 Stollegd; UK u. A. Staalgd; M 1844, Gst Staaledg. — Slægtsnavnet Staae, som er kendt paa Bh; 1624 ejede Claus Staae 38. Sg i Ø.-Marie.

Stangegaard (35. Sg) [*stånagø-rin*]. K 1746—50 (Kopi i Rønne) Stangegd; Thurah Stange(gd); UrneNb Stangegd; UrneJb Stange Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Stangegd. — Slægtsnavnet Stange.

Stensgaard (39. Sg) [*ste-nø-gø-r*]. Kb 1654 og 1667 (Udtog) Stenesgd; KR 1677 Stenisgd; Kb 1699 Stenesgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Steens Gd; Thurah Steens(gd); UrneNb, Datl Steensgd; UrneJb Lille Balke el. rettere Steensgd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Steensgd; Gst Stensgd. — UrneNb vil forklare Navnet fra Gd.s Beliggenhed ved en liden Udmærk med Sten og Kløvgang. Snarere foreligger dog Mandnavnet Sten eller Stener, idet Gd ifl. Jb 1606 ejedes af Peder Stienßenn. En Per Steen i Aakirkeby nævnes 1512 (Hüb 47).

† **Stenstæl** (2. Vhs). UrneNb Steenstælen; UrneJb Stenstællen; Salchow 1813 Steenstællen.

Strandby, Gde. Jb 1624 Strandbyen; Smørskyld 1624 strandbye; Kb 1649, 1659 (Udtog), Kb 1687, 1689 Strandby; Kb 1690 i Strandbyen; Skiftepr 1749, Skiftepr 1753 stran byen; BirchMin 12 Strandbye gaardene imod Søen. — Henføres af Z til 13. Vg, men har dog sikkert ogsaa omfattet Nabogaardene.

† **Stubbegaard** (1. Sg) [*ståbaga-rin*, ældre: *i ståbana*]. K 1746—50 I .tubbene; s. Kort (Kopi 1796) I Stubbene; Thurah i Stubbene; UrneNb I Stubbene; UrneJb I Stubben; Bugge 1771 Stubbene; VSK Stabbegd; VSK Orig Stubbegd; Salchow 1813 I Stubben; M 1844, Gst Stubbegd. — Ifl. UrneNb blev

Gd kaldet saaledes, da Beboeren Christ. Hansen borthug Skoven; Urne roser imidlertid hans Efterkommer for hans Hegn, Skovplantning, Stengærder m. m., og finder, at det bør opmuntres med Præmier. Her turde da være Eksempel paa et Præpositionsnavn, som er dannet i 18. Aarhundrede.

Studeby, Hse [*stü-daby* el *stü-daby-hü-zän*]. I 1922 Studeby. — Delvis i Pedersker S., 683. Af Dyrenavnet Stud, eller maaske af Naturn. Stude-lyngen, se u. Pedersker S., 683. Jfr. Studeby, Ø.-Larsker S., 671.

Særagergaard (35. Sg). K 1746—50 (Kopi 1796) Særager Gd. — Navnet er urigtigt; Kopien i Bornholms Museum har Stangegd. Kopien fra 1796 indeholder adskillige aabenbare Fejl i Navnene paa Sydkysten af Bh, hvad der snarest skyldes den Omstændighed at K 1746—50, Eksemplaret i Kgl. Bibl., er meget slidt og delvis ulæseligt i det nederste Parti, og sikkert ogsaa har været det i 1796, da det blev kopieret. Jfr. Bosehøj u. Naturnavne.

Tagesminde, Hs (6. SgPc) [*ta-gæs'minæ*]. Gst 1887, Postadr9, Postadr 1943 Tagesminde. — Efter Tage Grønbech (R). Samme Ejendom som Raagelund.

Teglby, Gde (47., 48. og 49. Sg). I 1922 Teglby [Tajlby]. — Stuehusene var teglhængte paa en Tid, da det var ualmindeligt (I 1922); 48. Sg havde 1813 „rødt Tag“ (Salchow).

Tornegaard (34. Sg). Thurah Torne(gd); UrneNb, UrneJb, VSK, Salchow 1813 Tornegd; M 1844 Tornegd el. Louegd; Mansa Tornegd. — Subst. Torn.

Trasehuse, Hse [*tra-z* el. *po- tra-z*, *tra-zahü-zäd*]. MK 1817 Trasehuuset; UK u. A. Trasehuset; Mansa 1851, Bull 1869 Trase H.; AL 1912 Trasehuse [Traz- (de bor „paa traz“)]; Postadr 1943 Paa Tras; Gst Trasehuse; Guide 1946 Trasehuse. — Se Trasehus, Klemensker S., 661.

Trehuse, Hse [*tre-hü-zän*, *tre-hü-zäd*]. Bull 1869 Tre Hse; Postadr 1869 Trehuse-Bakker; Gst 1887, Postadr9, Gst Trehus; BhVejv. 1944 Trehuset (24. VgPc). — Talordet tre.

Tuegaard (6. Vg) [*tawgö-rin*]. Skiftepr 1748 I tuerne; Jul paa Bornholm 1946 p. 39 Tuegd. — Subst. Tue. Man kaldte et Areal der omkring for Egeby-tuerne [*æ-jöby-tawarna*] (R).

Tvillingshuse, Hse [*twi-lnshü-zän*, *twelshü-zän*, *twilnshü-zän*]. MK 1817 Tvillingshusse; UK u. A., Postadr 1943, Gst Tvillinghuse; Bh.Vejv. 1944 Tvillingshus (16. SgPc). — To ens Huse.

Tyskegaard (10. Vg) [*ty-skagö-rin*]. K 1746—50 (Kopi 1796) Tyske Gd; Thurah Tydske(gd); UrneNb Tydskegd; UrneJb Tydske Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844, Gst Tydskegd. — Slægtsnavnet Tysk „Tysker“, der kendes fra Sognet; i Tiendep 1662 nævnes Hans Tydsch som Ejer af 63. Sg og Jacob Tydsch som Ejer af en Vornedegd i Sognet.

Tyvesmedehus. — Ældre Navn paa Smedehuset, s. d.

Tyvesmederøste. — Ældre Navn paa Smedehuset, s. d.

Tønnesegaard (5. Sg). K 1746—50 Tønnes Gd; Thurah Tønnes(gd); UrneNb Gadegd ell. Tønnesgd; IpsenK 1839 Gade (Tønnes)(gd); Postadr 1869 Tønnesgd. — Mandnavnet Tønnes (af Antonius). Gd tilhørte i Jb 1719 Thønes Jacobsen. 1743 overtoges den af Sønnen Hendrich Tønnesen (K. Kure).

Udegaard (25. Sg). 1651 (Th) Udes Gaard; KR 1678 Udde-Gd. — Slægtsnavnet Ude; Gd tilhørte ifl Jb 1625 Jørgen Vde, og omtales i Anledning af Runestensfundet i Præsteindberetn. til O. Worm som Jørgen Vdis gd (Jacobsen-Moltke p. 423).

Udegaard (27. Sg). UrneNb Sandegd ell. undertid. Udegd, saal. i Skifte Brev 1727 10. Dec.; IpsenK 1839 Sande (Ude)(gd). — Slægtsnavnet Ude. Som Ejere nævnes i KR 1677 Anders Udde (endnu i Jb 1696), og 1720 Peder Udde (Z).

Ugleenge, Hse [*øglæ'æna*]. Guide 1885 Yggleenge (Udtale); Gst 1887 Ugleenge; Prbv 1889 Ugleenge (alm. Udtale), tidligere Igleenge; Postadr 1943, Gst Ugleenge. — Naturnavnet Ugleenge.

Under Klint, se Klintegd.

Valingbjerg, Hse [*va-linbjæ-rshü-zän*]. Bull 1869 Ved Vallingbjerg;

Guide 1886 Vallingsbjerg Hus; Gst 1887 Valingsbjerg Hs; Postadr 1943 Vallingebyerg; Gst Vallingsbjerg Hs. — Ligger i tre Sogne, V.-Marie, Ø.-Marie og Aaker. Naturnavnet Valingeberg, V.-Marie S., 653.

Vallensgaard (Proprietærgd) [*va-læns-gø-r*]. 29/4 1541 Hüb 103 Wallande gd; 8/9 1555 Hüb 232 Wallitzgd; 13/4 1565 Hüb 301, 302 Wallentzgd, Wallentzsgd; 14/2 1573 Hüb 395, 396 Wallenßgd, Wallensgd; 6/12 1573 Hüb 425 Wallensgd; 5/4 (?) 1575 Hüb 447 Walßgd; KancBrevb 22/4 1581 Vallendtzgd; PrI 1624 Vallingsgd; KancBrevb 3/2 1639 Vallensved; Kb 1654 (Udtog) Vallensgd, Valnsgd; Regnsk 1662 Vallings Gd; Jb 1664 Wallindtzgd; BWK 1676 Walensgd; KR 1677 Walnsgd; ResenK Walens gd; Komm 1685 Valintzgd; Kb 1687 Valnsgd; Skiftepr 1687 Wallensgd; Skiftepr 1689 Wallingsgd; Skiftepr 1690 Wallindsgd; K 1746—50 (Kopi 1796) Wallens Gd; Skiftepr 1754 wallenßgd; UrneNb Vallensgd; DATl Wallensgd; UrneJb Wallens Gd; Skougaard 1804 Vajllandsgd; VSK Vallensgd; Salchow 1813 Wallensgd; M 1844, Gst Vallensgd. — Skougaard 1804 p. 288 tolker, sikkert med Rette, Navnet af bh. Vajl og Land, se Indl. u. Vald.

Vallensgaard Huse [*va-læns-gø-rshu-zøn*]. 1803 i Udm 1775—1822 de saakaldede Wallensgaards Huuse; Gst 1886 Vallensgaards Hse; Gst Vallensgd Hse.

Vallensmyr, Gde. K c. 1700 Wallens Myre. — Navn paa Bebyggelsen ved Vallensgd Mose.

Vasegaard (42. Sg) [*va-zæ-gø-rin*]. Kb 1651 og 1653 (Udtog) ved Vasen; Kb 1654 (Udtog) i Vasen; KR 1677, Kb 1679 (Udtog) Wasegd; Skiftepr 1683 Waßegd; Skiftepr 1687 Wasßegd, Wed Wassen, i Wassen; Kb 1687 Wasegd; Kb 1693 i Waesen; Kb 1698 i Wasen, i lille Wasen; Rønne Skiftepr 1739 udj Vaassen; K 1746—50 (Kopi 1796) Wase Gd; Thurah Wase(gd); UrneNb Vasegd; DATl Wasegd; UrneJb Vase Gd; VSK Vasagd; Salchow 1813 Vassegd; M 1844, Gst Vasagd. — Ligger ved Vasebroen, der fører over Læsa. Subst. Vase „En over en Mose eller anden fugtig Grund lagt Vei (eller Dæmning) af Faskiner o. deel. eller opkastet Jord“ (VSO).

Vasegaard, Lille- (51. Sg). Salchow 1813 Lille Vassegd, kaldes og Warmelandsgd. — Efter Beliggenheden i Nærheden af Vasegd (42. Sg).

Ved Broen (20. Sg). VSK, M 1844 Ved Broen. — Ved en Bro over Grødby Aa.

Ved Broen (23. Sg). Kb 1654 (Udtog) ved Broen; (her?) Jb 1661 Broegnd; Skiftepr 1688 Wed broen; Komm 1691 Broe Gaardz Løchen; UrneNb Broegd el. rettere ved Broen; UrneJb Ved Broen; IpsenK 1839 Ved Grammebroen. — Ligger ved Grammebro, som fører over Grødby Aa.

Vedfældingsgaard (13. Sg). KR 1677 Vefældings Gd; UrneNb Vedfællingsgd; UrneJb Vedfællings Gd; VSK Vadsællingsgd; VSK Orig Vedfællingsgd; Salchow 1813 Vedfællingsgd; IpsenK 1839 Hvitfelds (Vefællings) (gd). — Et Subst. *Vedfælding „Trægust“.

Vejrmøllegaard (52. Sg) [*væ-rmøllæ-gø-r*]. Kb 1653, 1654 og 1668 (Udtog) Værmøllegd; Kb 1691 og 1694 Wærmøllegd; Kb 1697 Værmøllegd, Wærmøllegd; K 1746—50 (Kopi 1796) Weirmølle Gd; Thurah Værmølle(gd); UrneNb Værmøllegd; UrneJb Værmølle Gd; VSK, Salchow 1813, M 1844 Værmøllegd; Gst Værmøllegd.

Viebæksgaard (59. Sg). UrneNb (Seitegd, i nogle Aar saa kald.) Bekkegd ell. Viebæksgd i ældre Tid. — Gd laa ved Nydams Aa, der vel har baaret Navnet Viebæk. Af Trænævnet Vie „Pil“, kendt fra Bh. bl. a. i Forbindelserne Stor Vie, Buskvie (Jenssen-Tusch p. 213) og Graa Vie (R).

Vindbakkehus. Kb 1678 (Udtog) Vindbakkehuset. — Naturnavnet Vindbakke.

Værfældsgaard (17. Sg) [*væ-rfæls-gø-r*]. UrneNb Værfællegd; UrneJb Værfælle Gd; VSK Værmøllegd; Salchow 1813 Værfællegd; IpsenK 1839 Værfælle(gd); UK u. A. Værfæltsgd; M 1844 Vierfeldtsgd; Gst Værfældsgd. — Muligvis af et Slægtsnavn Værfæld. Ifl. Z skal Forleddet være et *Værfæælde, svarende til Vindfælder „omblæste Træer i en Skov“, jfr. sv. Dial. vär-fälla „Vindfælde“ (Rietz fra Kalmar Län), men i saa Fæld skulde der ventes en Udtale med palatalt l.

Wærmelandsgaard (51. Sg) [*va-rmøllæns-gø-r*]. Skiftepr 1690 Warmeland;

UrneNb Bukkegd lille, kaldt og af nogle Varmelands Gd; UrneJb Bukke Gd el. Warmelands Gd; VSK Varmelands Gd; Salchow 1813 Lille Vassegd, kaldes og Warmelandsgd; IpsenK 1839 Varmelands(gd); M 1844, Mansa 1851 Varmelandsgd; Gst Varmelands Gd. — Oprindeligt Varmeland. Z citerer fra 1770 (vistnok fra Urne?): „Varmeland, hvorfra mange Baadefulde Kul er hentet af Fisker fra Rønne“. Dette sigter til gl. Kulfiskeri i Sose Vig, og angaar Varmelandshuse i V.-Marie S., de nuvær. Værmelandshuse, ikke 51. Sg, der ligger langt fra Kysten. Men Varmelandsgd kan næppe have andet Forled end Adj. varm, sigtende til den lune Beliggenhed paa en Sydskraaning, eller laant fra det omtalte Varmelandshuse. Den i nyere Tid skete Omdannelse til Værmeland skyldes antagelig Paavirkning fra det svenske Landskabsnavn Värmland, ældre Form Värmeland.

Vævergaard (22. Vg) [*væ-waragaw-rin*]. K 1746—50 W . . . ere-gd; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Wewera Gd; Thurah Vævere(gd); UrneNb (Vævergd) Biørnsgd; UrneJb Biørns el. Lindgd; VSK, M 1844, Gst Vævergd. — Subst. Væver, antagelig brugt som Tilnavn.

Nyere Navne paa Gde og Huse, hovedsagelig yngre end 1900: Aabakke, Aaløkke (5. SgPc), Aavang (Matr. Nr. 158), Akselhøj (Smaalyngen Matr. Nr. 181 a), Akselvang (Matr. Nr. 151 b), Aldersminde (9. VgPc), Aldersro (8. VgPc, 18. VgPc), Almely (Vallensgd Pc), Annasminde, Arbejdslyst (Matr. Nr. 196 eu), Aspedal (53. SgPc), Bakkehøj (1. VgPc), Bakkely (Matr. Nr. 146), Bakkevang, Bavnehøj, Bavnelly (58. SgPc), Bidstrupsminde (11. SgPc), Birkely (= Villa Holmes, 4. SgPc, Højlyngen Matr. Nr. 196 t), Bjergely (24. VgPc), Bobbedal (64. SgPc), Borgersminde, Brovang, Brunsminde (PræstegdPc), Bækedal (9. SgPc), Bækkely, Bækkevang (9. VgPc), Bøgely (24. VgPc), Carlsensminde (Højlyngen Matr. Nr. 196), Dalsvang, Damager (58. SgPc), Edvardsminde (1. SgPc, 8. SgPc), Egelund (8. SgPc, 24. VgPc), Egely, Egesholm, Ekko, Ekkodalsslund, Elisesminde, Elleshøj (67. SgPc), Ellevang (8. SgPc), Ellevang (6. SgPc), Elsesminde (65. SgPc), Engelsminde, Enghave (18. VgPc), Enghøj (Matr. Nr. 147a), Englyst (9. VgPc), Engtoft (Ugleenge Matr. Nr. 8 k), Engvang (Matr. Nr. 8 f), Enhøj, Fortidsminde, Fredenshjem (Matr. Nr. 149 b), Fredensminde (9. VgPc), Fremtidshaab (24. VgPc, Matr. Nr. 196 e), Frihedslyst (9. SgPc), Frydenlund (Vallensgd Pc), Fuglevang, Fædresminde (Matr. Nr. 154), Gadevang (5. SgPc), Godthaab (Matr. Nr. 157), Granly (Matr. Nr. 132) Grønager (Matr. Nr. 153a), Grønnemyre (20. VgPc), Grønnevang (7. SgPc), Hedebo (Matr. Nr. 177), Hegnsgaard (Smaalyngen Matr. Nr. 166), Hvide Hus (Matr. Nr. 196 fø), Hytten, Højly (Højlyngen Matr. Nr. 195), Højlyngens Klippe (Matr. Nr. 196 bu), Højvang (5. SgPc, 13. SgPc, 6. VgPc, Kongens Mark), Igleminde (KirkePc), Johnstrup (9. VgPc), Kannikevang (Matr. Nr. 3 r), Kildebo (5. SgPc), Klippely (16. SgPc), Kløvedal (Matr. Nr. 196 ek), Krakhøj, Krathøj (10. SgPc), Kratlund (4. VgPc), Kratly (9. VgPc), Kristianshøj, Landbolyst, Lavsminde (66. SgPc), Lillehøj (59. SgPc), Lillevang (VallensgdPc, 19. SgPc, 12. VgPc), Liselund (9. SgPc), Lundsminde (Matr. Nr. 153 b), Lundtofte (9. VgPc) Lyngholt (67. SgPc), Lynghøj (Højlyngen Matr. Nr. 194), Lysager (Matr. Nr. 152), Lærkeshøj (= Glasbjerg, Vallensgd Pc), Lærkesminde, Løkkershøj (31. SgPc), Løkkersly (Matr. Nr. 160), Løkkersvang (32. SgPc), Løvhøj (8. SgPc), Marienlund (Vallensgd Pc), Marienlyst (Matr. Nr. 190), Munkhøj (31. SgPc), Myrevang (15. VgPc), Møllevang (17. SgPc), Nordholt (Matr. Nr. 179), Nordly (5. SgPc), Nordvang (Matr. Nr. 142), Norgesminde, Nybo (14. SgPc), Nygaard (7. SgPc), Nyhave, Nyhavn (27. SgPc), Nyholt, Nyvang (31. SgPc, Matr. Nr. 196 fu), Olsensminde (Matr. Nr. 161), Pihlsminde (12. SgPc, 3. VgPc), Pilegaard, Pilely (17. SgPc), Pilevang (Matr. Nr. 163 a, Matr. Nr. 178), Poulsensminde (8. SgPc), Risenlund (36. SgPc), Rodstenseje, Rosenhøj, Rosenlund (17. SgPc), Rosenvanget, Rømersminde, Saksedal (27. SgPc), Saksevang (27. SgPc), Siedal (Matr. Nr. 183), Sjellebro (39. SgPc), Skovbo (2. SgPc, Matr. Nr. 196), Skovensminde (3. SgPc), Skovfryd (3. SgPc, 10. SgPc), Skovly (9. VgPc, Matr. Nr. 140), Skovsdal (Matr. 134), Skovshøj (46. SgPc, Matr. 135), Skovsminde (30. SgPc, Matr. Nr. 133), Skovsvang (61. SgPc), Skovtoft, Skovvang (Højlyngen Matr. Nr. 196 bl),

Slettehøj (Matr. Nr. 173 a), Sofiehøj, Solbakke (28. SgPc), Solbjerg (6. SgPc), Solhjem (Matr. Nr. 143 c, Matr. Nr. 165), Solhøj (30. SgPc, Matr. Nr. 196 gv), Solvang (Vallensgd Pc), Sommersminde, Sorgenfri (18. VgPc), Stenebjerg (Højlyngen Matr. 185 a), Stenshøj (62. SgPc), Stensvang (47. SgPc, Matr. Nr. 196 ab), Stormly (9. VgPc), Strandlyst (34. SgPc), Styrbro (9. VgPc), Sydvang (6. SgPc), Sølyst (15. VgPc), Thorasminde, Tornly (23. SgPc), Tuevang (Kannikegd Pc), Udmarkshøj (Højlyngen Matr. Nr. 196 cd), Udmarksminde, Vennersly, Vestertoft (20. VgPc), Vidskesby, Villa Holmes (= Birkely), Villysminde (Matr. Nr. 196 fl), Østervang (9. VgPc).

NATURNAVNE.

Aabakke. UrneJb Aae Bakken. — Se Aabakke, Knudsker S., 651.

Aaker Plantage [*ʰáker plan'ta:sia*]. Guide 1914 Aakirke Sogns Plantager; Gst Aaker Plantage. — Nævnes ofte af Sognets Beboere som Sogneplantagen [*sánnaplan'ta:sian*] til Forskel fra Aakirkeby Plantage [*by'plan'ta:sian*] (R).

Aakrogene [*ákrá:gana, fásta-, an(d)ra-, treda ákrá:g*]. MK 1816 Aaekrogene; I 1922 Aakrogene. — Jord ved Bugtninger paa Læsaa fra Limensgade og til Udløbet. || **Aaløkke Bro** [*álykøbro:n*]. Th Aalykkebro. — Nyt Navn, efter Ejendommen Aaløkke [*álykán*], vel oprindeligt et Marknavn (R).

Aas [*á:zín*]. — Højtliggende Areal ved Grammege. Aas, se Indl.

Askeløkke [*askølykán*]. — Til Store-Duegd. Trænavnet Ask.

Askrog [*a:zkrá:grín*] I 1922 Aadselkrogen [Aaeskraagijn]. — I en Bugtning af Læsaa S. for St.-Munkegd. Sted hvor man nedgravede selvdøde Dyr. Af bh. As, n. „Aadsel“.

Bavn [*bánnad*]. I 1922 Bavnen [Bauned el. Bogned]; Afh. P. Thorsen 1942 p. 24 Baagnet. — To Lokaliteter, et højtliggende Sted østligt i Sognet ved Solbjerg og Graneli samt en Bakke ved Grænsen mod Aakirkeby Kbst. ved Koføedsminde. Her fandtes tidligere en Bavn, som vedligeholdtes indtil c. 1880 (I 1922). Koføedsminde i Aakirkeby Købstad kaldtes altid tidligere „ved Baunet“ (I 1922) eller Baunet (Guide 1914). || **Bavnebakke** [*báwna-bakan*]. MK 1817 Bovnet; INM 1879 Bavnebakken; Gst 1886, Gst Bavnebakke. — Paa Vejen gennem Faareby lige Ø. for Bavnegd (R). Bavn, se Indl.

Bedlund. 1667 (Jb 1687) Bed Lund. — Eng. Ænyda. bed „Græsgang“ (Kalkar, DS II 98).

Bingsmyre. PrI 1624 Bingšmyre. — Ved Myregd. Paa Myregd. har for mange Aar siden velb. Laue Bing og Olaf Bing været bosiddende (PrI 1624).

Bjørnehøj. MK 1816 Bjørnhøj; IpsenK 1839, Mansa 1851 Bjørnehøj; Gst 1887 Bjørnehøj; Gst Bjørnehøj. — Af Dyre- el. Mandsn. Bjørn.

Blaakulle. — Se Blykulle.

Blodkulle. — Se Blykulle.

Blykulle [*bli:køla*]. VSK Blykulde Bakke og Odde; MK 1816 Blykulle Bakke; Mansa 1851 Blykulle Bakke; Bull 1869 Blykullen; INM 1879 Blykulle; VedelBhO 287 Blykulle Bakker; I 1922 Blykulle. || Blykulle Odde. K 1729 Blykulde odde; K 1744 Blykuldeodden; K 1746—50 (Kopi 1796) Blykulde Odde; K c. 1760 Blykulde Odde, Blykulde Oddens Batterie; Thurah, DAtl Blykulde Odde; K c. 1770 Blykulde odde; K 1778 Blykulde Odden; Falenkamp 1783 Blykulde-Odde; Skougaard 1804 p. 13 Bly-Kulde Odden (Bli-Kujlle-Udijn). — Der høres ogsaa Formerne Blodkulle [*blo:køla*] og Blaakulle [*blá:køla*], men disse Former er formentlig Omdannelser (R). Forleddet er Subst. Bly, rimeligvis efter blygraa Farve; flere Sten ude i Søen ved Bohus län hedder Blysten efter Farven (SIOD III 190 f.). Jfr. Blikulle, Ibsker S., 674.

Bobbedal [*bábada:lín*]. Th Bobbedal(e). — Ved Bobbegd. Ellipse af Bobbegaardsdal.

Bodeaa. K c. 1700 Boheaae; Salchow 1813 Bodeaaes Havn. — Antagelig Betegnelse for Læsaa. || **Bodebakke** [*bo:abakan, bo:abakana*]. — Bakket Kystparti ved Fiskerlejet Boderne. Det kaldes paa K 1746—50 Bosehøj og Bosthøje, se Bosehøj ndfr. || **Bodebrændes Mark.** MK 1816 Bodebrændes

Mark. — Samme Lok. som Bodelyng ndfr. || **Bodelandgrundet** [*bo-a-lan-grænød*]. DFS 1906/23 Boalandgr. — Den Del af Landgrundet (se under Pedersker S., 683), som ligger ud for Fiskerlejet Boderne. || **Bodelyng** [*bo-daløyn*]. Guide 1886 Bodelyngen; Gst 1887, Gst Bodelyng. — Areal som strækker sig gennem V.-Marie ind i Nylarsker S., 654. Det kaldes i ældre Tid Bodebrændes Mark, se Bodebrænde, V.-Marie S., 653 og Bodebrændes Mark, Nylarsker S., 654. || **Bodeløkke** [*bo-alykan*]. — Ved Fiskerlejet Boderne paa den østre Side af Grødby Aa. || **Boderev.** Relation 1743 Boe-Riffet; K 1746—50 (Kopi 1796), K 1778 Boerne Riff; Falenkamp 1783 Boerne Rif; Salchow 1813 Bodernes-Riff. — Efter Bebyggelsesnavnet Boderne.

Bondeløkke [*bo-nalykan*]. Th Bondeløkken. — Ved Almindingen N. f. Vallensgd. Subst. Bonde.

Bosehøj. K 1746—50 Bose høj; K 1746—50 (Kopi 1796) Bose hoy; K 1746—50 (Kopi i Rønne) Bosthoye. — Samme Lok. som Bodebakke ved Fiskerlejet Boderne. Bosehøj er rimeligvis Fejl for Bodehøj og Bosthoye er fremkommet ved Sammenblanding med Navnet paa den nærliggende 31. Sg Bøsthøjgd. K 1746—50 er meget afslidt paa Sydkysten (Navnet Bosehøj ses at være genopfrisket senere) og dette Slid har været Skyld i flere Fejl i Kopierne, jfr. Særagergaard u. Bebyggelsesnavne.

Brandsmyr. KR 1677 Brandtz-Engen; 1735 i Komm 1738 brands Engen; UK 1805 Brandsmyr; Mansa 1851, Bull 1869 Brands Myre; Gst 1886, Guide 1946 Brandsmyre. — Nu opdyrket Eng ved Vallensgd. Familienavnet Brand, jfr. Brandsgd. u. Bebyggelsesnavne.

Brolund. 1687 (Jb 1687) ved Broe Lunden.

Brombærager [*bråmbæ-aa-gøryn*]. — Ved Bodelyng.

Bryggerdam [*brygdaradamin, brygdarsdamin*]. MK 1817 Bryggers Dam; INM 1879 Bryggerdam; Th Bryggerdammen, Bryggerset. — Nu opdyrket Eng Øst f. Vallensgd; her havde ifl. Traditionen Schweder Ketting Bryggeri (R). Om Schweder Ketting se Schweder Kettings Vej.

Brændevinsegen [*bræynøvi-nøe-jæn*]. Panum 1830 p. 101 Brændeviins-egen; DFS 1906/23 Povlskerboernes Brændevinseg; I 1922, Jul paa Bh. 1947 p. 36 Brændevinsegen. — Der findes to Brændevinsege i Aaker S., den ene, Bodilskerboernes, stod, hvor Grødby Aa krydser Landevejen fra Aakirkeby til Neksø. Man holdt Rast her paa Rejse mellem de to Byer for at fodre og faa en Bid Brød og en Snaps (I 1922). Navnet er nu overflyttet til en anden Eg N. for Landevejen Ø. for Aaen (R). Den anden, Povlskerboernes, staar paa en Høj S. for Vejen mellem Rønne og Snogebæk.

Buskebakke. VSK Buskebakken; Salchow 1813 Buske Bakkene; Guide 1885 Buskebakken; Gst 1886 Buskbakke; Gst Buskebakke. — Ved Vallensgaards Huse. Af Busk, bh. [*båska*], m., se Buskegd, Knudsker S., 651.

Byellet [*by-æled*]. MK 1816 Bye Elle; I 1922 Byelletræerne [Byælled]. — Se Byellet, Pedersker S., 683. || **Byfogedeng** [*bi-fawdaænæn*]. — Ved Stub-egd. || **Byhøj.** INM 1879 En Stenrøse i Lyngen kaldet Lilleby-Høj, En Stenrøse i Lyngen kaldet Storeby-Høj; VedelBhO 270 Lilleby Høj, Storeby Høj. — Røser N. Ø. for Egeby.

Bækkeskov. Skiftepr 1687 Becheskouen. || **Bækkestæl** [*bækstæ-lin*]. Sk & P 1833 (Th) Bekke Stælen. — Bruges om det Omraade hvor den gamle Bækkegd (9. Vg) laa.

Bøsthøje [*bø-sthøj*]. Lb 1569 bøsthøye; Kb 1654 (Udtog) Udbyg ved Bøsth.; Salchow 1813 Bøshoie; Mansa 1851 Bøsthøj; INM 1879 Store Bøsthøj; Vedel BhOE 115, Gst Bøsthøj. || **Bøsthøje Mark** [*bø-sthøjama-rken*]. UrneJb Bøsthøye Mark; MK 1816 Bøsthøj Mark. — Laa et Stykke Ø. f. Bøsthøj. Subst. bh. Bøste [*bø-stæ*], n. „Svinebov“.

Dammesten [*damaste-nin*]. — Stor Sten i en Dam ved Hundshale. || **Damstykke** [*damstykød*]. — Ved en Dam ved 18. Vg i Kalby.

Danserled [*da-nsarale-d*]. I 1922 Danserledet. || **Danserløkke.** I 1922 Danserløkke [Dansaralykkja]. — De to Lok. ligger sammen S. V. f. Egeby paa Skellet mellem Pedersker og Aaker. Danserløkke er det primære, Danserled er Ellipse af *Danserløkkeled, Leddet ind til Danserløkke. Subst. Danser. Her har vel været en gammel Danseplads.

Degnehøl. Lb 1569 Degnehøll.

Dejsten [dæŋ sto-ra-, dæŋ lija dajste-nin]. Gst 1886 Lle Dejsten, Gst 1887 Ste Dejsten; AL 1912 St. Dejsten; Gst Ste-, Lle Dejsten. — To store Klippeblokke ved sydvestre Hjørne af Indlægget. Forleddet er Adj. glda. dighær „stor, tyk“ med Svind af r i Sæmmensætning. Hvis det som foreslaaet af K. A. Petersen (BhSoc 30/9 1920) var det mytiske Væsen Dag, skulde man vente en Udtale [da-js-] med lang Vokal ligesom i Laks [la-js-].

Diamantrev. VSK Orig Diamanrevet; VSK Diamanravet; Rawert 1815 Diamantrev; IpsenK 1839 Diamanravet. — Mellem Raghhammer Odde og Boderne. Her optoges de Bjergkrystaller, der kaldes bornholmske Diamanter.

Djævlékrog [dæ-wlakra-gin]. I 1922 Djævlékrogen. — Krog ved Grødby Aa. || **Djævlespring** [dæ-wlaspringəd]. — Bakkéskrænt lige S. for Almindingen. Et tilsvarende Navn paa -spring er Jomfruspring el. Røverspring i V.-Marie S., 653, s. d.

Dommerkrat. 1782 ThaarupsBh VIII den saa kaldede Dommer-Krat. — Eng ved Vallensgd. Har muligvis Navn efter Landsdommer Ancher Müller, som i Beg. af 18. Aarh. var Ejer af Vallensgd (jfr. BhS XV 61).

Dueløkke [dawølykkan]. Lb 1569 duelycke. — Lb 1569 er Kirkejord, Udtaleformen Jord til St.-Duegd. || **Duemyr.** Guide 1885, Guide 1914 Duemyre; I 1922 Duemyre [Duasmyr]. — Ligger S. for Duegd.

Dynderne [dynarna]. Kb 1823 (Th) I Dynderne; I 1922 Dynderne. — Lave, fugtige Enge ved Bakkegaardene. Bestemt Form Plur. af Dynde, se Indl.

Dødingehøj [dö-ŋahä-ŋ]. MK 1816 Dyngløkkehøj; I 1922 Dødingehøj. — Kaldes ogsaa Hallehøj (I 1922). || **Dødingeløkke.** I 1922 Dødingeløkke [Dødnijalykkja]. — Ved Dødingehøj. Bh. Døing „afded Person, Lig, Gjensfærd“ (Esp).

Egeby Skov [æ-jøby-skawana]. Salchow 1813 Egebye Skov; UK 1817 Egebye Skov; Panum 1830 p. 101 Egebyeskovene. || **Egeby Tuer** [æ-jøby-tawarna]. — Areal omkring Tuegd. Bebyggelsesnavnet Egeby. || **Egeeng.** 1667 (Jb 1687) Eege Engen. || **Egelund.** Urne Tilf. t. Thura 274 Egelund. — Trænavnet Eg. || **Egesholm** [æ-jøshälmin]. MK 1817 Egesholm; IpsenK 1839, Mansa 1851, Bull 1869 Egeholm; INM 1879 Store-, Lille Egesholm; Gst Egeholm. — Skovbevokset Bakke i Vallensgd Mose. Gen. af Kollektivet Ege „Egeskov, Egekrat“.

Egleenge [øgla'æna, ældre: øgla'æna]. Lb 1569 Egilde, Egildtt; PrI 1624 Egelle, Egele; Ravn 1671 p. 71 Egle Gærde; KR 1677 Egle-Engene Norden for Wasegaard; Skiftepr 1683 Egilde gierded, Egelie gierde; 1735 i Komm 1738 Egle Enge Norden for Vaasen; Skiftepr 1760 Eegle Enge; Urne Tilf. t. Thura 274 Egle-Engene; Skougaard 1804 p. 292 Iгла- eller Eгла-Enge; VSK Orig, Rawert 1815 p. 88 Eгла Enge; Salchow 1813 Ugleeng; MK 1816 Egle-Eng; Mansa 1851, Bull 1869 Ugle Eng; INM 1879 Uгла-Enge, Iгла-Enge eller Eгла-Enge; DFS 1906/46 Iглаenge; Thorsen, Langs Østkysten 42 Ugleenge. — PrI 1624 beretter, at der her i vore Forfædres Tid har været en skøn Egelund, men at der nu kun staa 3 Ege, visne og halvraadne midt ned paa Bullen. Da Udtalen ikke har palatalt l, kan Skrive-maaden med -ld i Lb 1569 ikke betegne Palatal. Udtale og ældste Skrive-former henviser til en glda. Form *ëkila, som er en Afledning med Suffikset -ila af Trænavnet Eg, glda. ëk. Suffikset er denominativt og har hovedsagelig ren diminutivisk Funktion, saa Eгла kan forklares som „mindre Egeskov“. Udtalen med rundet Vokal [øgla-] har givet Anledning til Skrive-formen Ugle-, medens den ældre Udtaleform [egla-] ligger til Grund for Skriftformerne Igle-, Iгла, men der foreligger i bh. Dialekt ingen Omydning til disse Ord, da man i saa Fald skulde haft Udtaleformen [øglə-], henholdsvis [a-jlæna] (R).

Ekkodalen [ækoda-lin, ældre: ko-da-lin]. K 1744 Koedalen; K 1746—50 Eckkoe-dallen; K 1746—50 (Kopi 1796) Koe Dallen; Bugge 1771 Koedalen; Skovtax 1775 Koe-Dahlen; K 1778 Koe Dalen; UrneAdd Koedals Bakken; MK 1788, K 1789 Echo-Dahlen; Skougaard 1804 p. 228 Kodalen, Kodals-Klipperne; VSK Echodalen; 1807 Thaarups Pap II 91 Echodalen, Koedalen; Salchow 1813 Koe- formodentlig Ekkodalen; MK 1817 Echodal; K_1825—26 Echo Dalen; Panum 1830 p. 16, 116 Echodalen, Koedalen;

Thaarup 1839 p. 213 Ekkodalen; Mansa 1851 Eccodalen; Bull 1869 Ekkodalen; Vedel BhO 270 Kodalen; K. A. Petersen Kodaliin; Gst Ekkodalen. — Det oprindelige Navn er Kodalen; Skougaard p. 228 formoder, at Navnet sigter til, at Kreaturer, som græssede oppe paa de stejle Klipper V. for Dalen, ofte styrtede ned i denne og omkom. Maaske Navnet dog snarere sigter til Græsning i selve Dalen. Det nuværende Navn Ekkodalen er en nyere romantisk Omdannelse, der af Zahrtmann med Urette tilskrives Hans Rømer, der var Skovrider i Almindingen 1800—36 (BhS X 97), men Formen forekommer før Rømers Tid; det ældste Eks., fra K 1746—50, ses dog at være en Rettelse, foretaget efter 1796 paa selve Kortet (Bogstaverne Eck er tilføjet foran det oprindelige Koedallen).

Ellebæk [*æləbækʲin*]. I 1922 Ellebækken. — Ø. for Gadegd. Der vokser Elletræer langs Bredderne (I 1922). || **Elledal**. Komm 1720—21 norden ud med en Elledal. — Trænavnet El. || **Elleseng**. 1667 (Jb 1687) Elles Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Ellesengen. — Gen. af Kollektivet Elle „Ellekrat“. || **Ellet** [*æləd*]. — Ved Boderne. Bestemt Form af Kollektivet Elle „Ellekrat“.

Enetræsager [*e-nætræ-sa-gærin*]. I 1922 Enetræsageren. — Ved Bodelyngen. Bh. Enetræ „høj, træagtig Enebærbusk“ (R). || **Enetub**. Skiftepr 1687 Ved Enetubene. — Vel Fejl for bh. Enetapp „Enebærbusk“ (Esp).

Engevej [*ængəvej*]. — Vej til Ugleenge Station over et Engdrag.

Eskeris. Lb 1569 Vnder Eske riis. || **Eskeviske**. 20/4 1597 BhS XVIII 134 Eskeviske; K 1746—50 Eske-wiske; udat. UrneAdd Eske-Visket; Bugge 1771 Eske Visk; Skovtax 1775 Eke-Viske; K 1778 Esche wisch; MK 1788 Eske Viske; Salchow 1813 Eskewisken; UdmJb c. 1825 Eskeviske Engene; Guide 1883 Eskes Veske; BhS VI 136 Eskeviske. — Hvor Skovridergaarden Rømersdal nu ligger. Af Kollektivet Eske „Askelund“ og et Subst. *Viske svarende til nty. wisch, wisk(e) „Eng“ (Natan Lindqvist, Bjärka-Säby ortnamn 438).

Faareagre [*fə-raa-grana*].

Filipeeng [*fi-ləpəængən*]. — Grænser op til Filipelekke i Aakirkeby Kbst, 647. Efter Byskriver i Aakirkeby Philip Rasch Dam.

Finken. 1667 (Jb 1687) Finchen. — Havreland. Maaske Ellipse af et Navn som har Fuglenavnet Finke el. Slægtsnavnet Fink, Finke som Forled. **Fonghøj**. MK 1816, IpsenK 1839, Mansa 1851 Fonghøi. — Ved Ugleenge. Vel af Subst. ænyda. fang „Tilliggende, Overdrev, Græsmark“ (Kalkar).

Frole. UK u. A. Frole. — Maaske Frueled.

Fuglesang. MK 1817 Fuglesang. — Lokalitet i Ekkodalen ved Grænsen til V.-Marie S., 653, hvor Navnet ogsaa er anført.

Gadedamme [*ga-dədamana, sto-ra-, liða ga-dədām*]. — Ved Damgd. Gade, se Indl.

Galhede. 1667 (Jb 1687) galheden. — Subst. Galge.

Gammeldam. Th Gamle Dam. — N. f. Egeby. || **Gamle Kirkegaard**. Thurah 89 Gamle Kirkegaard. — „Ligger tæt uden for Aekirkebye i Kan-nikegaards Lykken“ (Urne Tilf. t. Thurah 89).

Garpelække. I 1922 Garpelække [Garpalyjkkja]. — Lække ved St.-Bakkegd. Maaske Familienavnet Garp. Garp var tidligere Øgenavn paa Tyskerne i Bergen og er i No. og Sv. Betegnelse for en raa, hensynsløs Person (Torp NEO, SAOB).

Glasbjerg [*glə-zbjæ-rød*]. — Rundagtig Klippekulde ved Vallensgd.

Godejord. 1804 i Udm 1775—1822 den saa kaldte Godejord; 1807 Thaarups Bh VIII den saa kaldte Godejord, Godejorden. — Adj. god.

Gorriselække [*gærissalykan*]. || **Gorrisestæl** [*gærissastæ-lin*]. — Hvor den gamle Gorrisegd (s. d.) har ligget.

Grammebro. UrneNb Gramme Broe; UrneJb Grammebroe; VSK Grammebroe; MK 1817 Grammebroe; Gst Grammebro. — Landevejsbro over Grødby Aa ved Grammege.

Graneli. DFS 1906/46 Graneli. — Angives at være en Fyrreplantage, anlagt 1858. Paa Bh. kan Subst. Gran anvendes om baade Gran og Fyr (R).

Gravgærde. Lb 1569 hoss graffue gierde; INM 1879 Gravgjærdet; Th Gravgjærdet. — GK: Da Gærde alm. bruges om indhegnet Areal, ligger det

nær at antage, at Grav betyder „Grøft“, og at Gravgårde er et indgrøftet Areal. Det antydes ogsaa af UrneNb, der omtaler, at Huset er beliggende tæt ved Bodebrændes Mark og adskilt ved Rester af et gl. Dige eller Grøft.

Gretes Høl [*gre-tas hø-l*]. — I Grødby Aa i Nærheden af Rundløkke; en ung Kvinde Grete skal engang være funden som Lig i Hølen og gik siden igen her (R).

Griseløkke [*gri-zalykkan*]. I 1922 Griseløkke. — Ved Grønsen mod Aakirkeby Kbst. || **Griskrog** [*gri-zlkrå-g*]. I 1922 Griskrog el. Grisagre [Griisa-agrana]. — Støder op til Griskrog i Pedersker S., 683.

Grydsgærde. Lb 1569 Gryds gierde; Lb 1569 CodUps Grydtz gierde. — Eng til Kirken. Subst. glda. griüt „Sten“.

Grødby Aa [*grö-dby-å-n*]. BWK 1676, Resen Grødby Aa; K 1744 Grødby Aae; Falenkamp 1783 Grødbye Aae; Rawert 1815 Grødbyaaen; Gst Grødby Aa. || **Grødby Bro**. Rejsejournal 1824 BhS XVI 94 Grødbyebro. — Tidligere kaldet Runebro. || **Grødby Elle**. MK 1817 Grødbye Elle. — Subst. Elle, bh. Älle, n. „Ellekrat“ (Esp). || **Grødby Høje** [*grö-dby-håjana*]. VSK Orig Øster Grødbye Høi. || **Grødby Skov**. MK 1816 Grødbye Skov. — Bebyggelsesnavnet Grødby. || **Grødhøj**. I 1922 Grødhøj. — Ved Limensgade N. for Læsaa. Subst. glda. *gröt, en Aflydsform til glda. griüt, oldn. grjót „Sten“, se Grydsgærde ovfr. — A. B.: Da der næppe findes et eneste nord. Stednavn, der gør det nødvendigt at operere med et *gröt i Betydn. „Sten“ el. lign., er Forleddet snarest det velkendte Subst. Grød, der ligeledes er en Aflydsform til grjót. Om de norske Stednavne Grautahaugen og Grautahelleren oplyser G. Indrebø i Maal og Minne 1921 p. 170, at Høstfolkenes her spiste deres medbragte Grød og Mælk.

Grønnemyr [*grö-nåmyr*]. — S.Ø. for Spidlegd. Udtørret og tilfyldt Myr (R).

Haldbakke. K 1825—26 Hald Bakken. — I Aaker Plantage. || **Hallehøj** [*ha-lagw-rshå-n*]. Gst 1887 Haldhøj; I 1922, Gst Hallehøj. — Ved Hallegd. Kaldes ogsaa Dødingehøj. Hald, se Indl.

Halvnedehøj. — Se Halvnedehøj, Pedersker S., 683.

Hans Persens Knalde. BhFisk 1933 p. 12 Håns Pærsa Knajla. — Fiskegrund S.S.V. fra Boderne.

Hareklippen [*ha-rakløpan, ha-ran*]. DFS 1906/23 Hareklippen. — Hareklippen og Ræveklippen ligger paa hver sin Side af den Vej, der danner Skel mellem Pedersker Højlyng og Aaker Højlyng (R).

Havstensmyr [*havstet-nåmyr*]. 1805 Thaarups Bh II 29 Havsteensmyhr; K 1825—26 Havsteens Myre; Gst 1887, Gst Havstens Myre. — Mose i Højlyngen, bestaaende af Nørre- og Søndermyr. Havsten er vel et Familienavn. R: Hav- kan dog ogsaa svare til oldn. haf, n. „det at løfte noget, Løften“, som findes i det isl. Stennavn Grettishaf, en Sten ved Sleðaás, som Grettir hævede engang Høvdingene paa Vej fra Altinget bedede paa dette Sted (Kålund, Island I 150). Samme Ord er fær. hav „Hævning, Løften, især Løften af Sten“ (Jacobsen og Matras).

Hegned [*ha-jnadin*]. — Større Areal ved Hegned Skole. || Hegned Led [*ha-jnadale-d*]. || Hegned vej [*ha-jnadavæ-n*]. I 1922 Hegnedevejen. — Vejen forbi Hegned Skole. Glda. hægnæth „indhegnet Jord“, jfr. Hegned, Olsker S., 863.

Herlufgade [*ha-rlo-aga-dan*]. I 1922 Harloegaden. — Den ældre Vej mellem Sortegd og Ravnsgd. Efter en Mand, der hed Herluf Aristen, som Næften mellem den 11. og 12. August 1749 dræbte Mons Hansen Sort fra Sortegd. I Sagnet omtales han som „den gamle *ha-rlo-in* (el. *a-rlo-in*) og *dæn rö-ha-rlo-in*“ (R). Harlo er den bh. Form af Herluf, Urne skriver Hårluf.

Hestemyr. Guide 1885 Hestemyren.

Hjortesøle [*jo-rtasö-lan*]. Jul paa Bh 1950 p. 31 Hjortadållssölan. — En Lavning som siges at gaa fra Skinnemyre i Klemensker S. til Pedersker Højlyng gennem Aaker Lyng (R). Hjortesøle „Morads, hvori Hjorten ligger i Brunsttiden“ (Kalkar efter Moth).

Horsedam [*hårsadamin*]. — Vandsamling ved Damgd mellem Klipper; her er Væld, og tidligere hentedes i Tørke Vand her vidtomkring fra (R). Af Subst. Hors „Hoppe“.

Huleng [*hå lænən*]. I 1922 Hulengen. — I Limensgade ved Læsaa. || **Hulhøj**. VSK Orig Holhøj; VSK Halhøj; Ipsen K 1839 Halhøj; Bull 1869 Hulhøj. — Høj S. f. Limensgade.

Hvidehald. 1767 UrneAdd Hvide Halde en meget høy og stor Klippe; VSK Orig Hvide Hald; Bull 1869, Gst Hvidehald. — Klippe ved Aakirkeby Plantage. Ipsen K 1839 har ved Hvidehald sat Klævbakkerne i Parentes, men det er to forskellige Lokaliteter. Adj. hvid.

Hyldekrog [*hyfækra-gin*]. I 1922 Hyldekrog. — Mellem L.-Hallegd og Stensgd. Trænavnet Hyld.

Højskov. 1806 Thaarups Bh II 6 Høyskoven; MK 1816 Hoyskoven. — Ved Brogd ved Læsaa.

Jesperløkke [*jæspæralykan*]. I 1922 Jespers Løkke. — Mellem Stubbegd og L.-Myregd. Efter en Mand ved Navn Jespersen, kaldet *væ-rajæspærin* (R).

Julebakker. Blichfeldt og Martfelt, Beretning om Steenkul paa Bornholm 1770 p. 17 Ved Boederne, neden Kuregaarden, udi de saa kaldede Juulebakker; Skougaard 1804 p. 294 Julebakke (Jylabakkana). || **Julsbjerg** [*ju-lsbjæ-r*]. 1767 UrneAdd Hiuls Bierg; UK 1804 Iuelsbjerg; VSK Orig Juulsbjergene; VSK Iiulsbjergene; Wilster 1808 Hiulsbjergene; K 1825 —26 Iuls Bierget; Ipsen K 1839 Julsbjerge; Mansa 1851 Juels Bg; Gst 1887, Gst Julsbjerg. — Kendt som Bolig for underjordiske (R). || **Julsbjerge** Eng [*ju-lsbjæ-raænən*] Jul paa Bh 1950 p. 31 Jylsbjergæænjana. — Af Slægtsnavnet Juel.

Jættebæk. Salchow 1813 Iettebecken. — Tilløb til Læsaa. || **Jættedal** [*jæta-da-l*]. MK 1817 Ielle Dalen; INM 1879, Guide 1885, Afh. P. Thorsen 1942 p. 27 Jættedal. — Har Navn efter en Jættestue [*jættastawan*] ved Grødby. || **Jættestene** [*jæta-ste-na*]. MK 1817 Jelle Steen; INM 1879 Jættestene. — Gruppe af store Bautastene ved St.-Bakkegd. Et Folkesagn lader her en stor Jætte være begravet under en stor flad Sten, der laa inde imellem Bautastene (INM 1879). Jelle Steen paa MK 1817 er Fejl for Jette Steen, og hører sammen med Jættedal ved Grødby. || **Jættestue** [*jættastawan*]. — Lille Klippehule i Nordsiden af Ravnsbakke, kaldes ogsaa Rævehule.

Kajehøje. Th Kajehøje. — Fluglenavnet bh. Kaia „Allike“ (Esp), jfr. Kajehald, V.-Marie S., 653.

Kalby Aa [*kalby-æn*]. Th Kalbyaa. — Del af Læsaa. Bebyggelsesnavnet Kalby.

Kalvebyskesren [*kalabøsfæsre-n*]. — Mellem Risegd og Munkerup. Byske, Ren, se Indl. || **Kalvehøj**. UK u. A. Kalvehøj; Mansa 1851 Kalvhøj; I 1922 Haalhøj eller mulig Kalhøj. — Ved Ugleenge. || **Kalveløkke** [*kalalykan*]. MK 1817 Kalve Løkken. — Ved Vallensgd.

Kannikedam [*kanikadamın*]. || **Kannikeeng** [*kanikæænən*]. I 1922 Kannikeeng. || **Kannikemyr** [*kanika-my-rn*]. MK 1817 Kannike-Myren; M c. 1850, Reg c. 1850 Kannikemyhren; I 1922 Kannikemyre. || **Kanniketuer** [*kanikatawarnə*]. I 1922, Afh. P. Thorsen 1942 p. 18 Kanniketuerne. — Terrænet Nordvest f. Kannikegaard.

Kastelsbakke [*ka'stelsbakən*]. Salchow 1813 Castelsbakken; MK 1817 Castel Bakke; Gst 1887, Gst Kastelsbakke. — Ved Kastelsgd. || **Kastelshøj**. INM 1879 En stor Røse kaldet Kastelshøien. — Høj paa Kastelsbakke.

Kattehul [*kata'hål*]. I 1922 Kattehul med Kattestrupe [Kattohol med Kattastrivaj]. — Lavning ved Limensgadebroen over Læsaa. || **Kattestrube**. I 1922 Kattestrupe [Kattastrivaj]. — Dyrenavnet Kat.

Kejserkuld [*ka-jæsaraksln*]. 1767 UrneAdd Et stort aflangt Bierg kaldet store Keiser Kuld og lille Keiser Kuld; VSK Orig Kejserkullen; K 1825—26 Keiser Kullen; VSK, Bull 1869 Keiserkullen; Gst Kejserkul. — Stor Klippe-kulle. Familienavnet Kejser, jfr. Kejserhøj, Nylarsker S., 654.

Kirkebro [*kærkæbro-æn*]. Skiftepr 1756 kircke broen; Th Kirkebro. — Bro ved Kirkevej. Brodal Mejeri har Navn efter denne Bro (R). || **Kirkegaard** [*kæragærin* el. *kærkægærin*]. I 1922 Kirkegaarden. — Løkke S. for Egeby med gamle Gravpladser (I 1922). || **Kirkevej**. Ravn 1671 p. 133 Kirke-vejen. — Vejen fra Vallensgd til Aakirke.

Klappebakke [*klapə'baka*, *klafə'baka*, *klatə'baka*, *klafə'baka* el. *glapə'baka*]. I 1922 Klappebakken [Klapabakkaj]; Thorsen, Vor Hjemstavn 26

Klaffe-Bakke. — Bakke ved Egeby paa Vejen til Pedersker Højlyng. || Klappebakkevej [*glapabakavæ:n*]. Vejfort 1942 Klappebakkevejen. — Denne Vej fortsætter ind i Pedersker Højlyng og kaldes her Glappebakkevej, s. d., Pedersker S., 683. De optegnede Udtaleformer med kl- viser, at Navnet har været forstaaet som dannet af Verberne klappe „slaa paa noget“, klatre „klavre, klyve“ og bh. klaffa, klafra „klapre, smælde, bagtale“. Formen med Gl- viser Omtydning til det Glapp-, der findes i Glappe, Ø.-Marie S., 673, s. d. Klapp-, som er den almindeligste Form af Forleddet, svarer lydligt til oldn. kløpp, f. „Stokkebro“, Gen. klappar-, no. kløpp, f., mnty. klampe, f., „Stokkebro, Gangbræt“. Ved Foden af Klappebakke ligger Stokkedam, hvis Forled Stok-, „Gangtræ, Spang over Vandløb“, har samme Betydning som Klapp- i Klappebakke. Broen har da ligget i Lavningen ved Foden af Klappebakke, hvor Stokkedam ligger. — G. K.: Ordet Klapp i Bet. „Stokkebro, Gangbræt“ er saavidt det kan ses ikke kendt fra dansk Omraade, og allerede af den Grund kan det være betænkeligt at tolke Navnet heraf, og de stedlige Forhold taler formodentlig ogsaa mod en saadan Tolkning, idet der ikke har været Anledning til at lægge nogen Bro her paa Stedet, der er ingen Aa eller Bæk, kun en lille Lavning ved Foden af den stejle Bakke, en Lavning som Vejen har kunnet overskride uden Broanlæg eller Belægning med Træstammer, noget man sikkert ikke har brugt meget ved de gamle bornholmske Smaaveje, som førte op til Lyngen. Om Klapp- er det rette Tolkningsgrundlag er tvivlsomt; ifl. R skal der være en vis Usikkerhed i Udtalen af Navne med Kl- og Gl-, jfr. Lilleglod ovfr., og hvis vi gaar ud fra Glap-, kunde der vel være Sammenhæng med Adj. glap „usikker“, jfr. Sammensætningen Glapsti. Snarest foreligger vel et Vb. bh. *glappa „glide (fra händen)“, jfr. sv. Dial. glappa „ej hålla väl till i fogningarna, utan skrida från hverandra“, en Aflydsform til glippe. Ordet er beslægtet med det Subst. bh. *Glapp, n, som er formodet at indgaa i Glappe, Ø.-Marie S., 673.

Klintager. 1817 (Th) Klint Ager. — Til Brogd. || **Klintebavn.** 1850 (Th) Klinte Baun. — Klint, se Indl.

Klippehøj. Th Klippehøj. — I Ekkodalen.

Kløvebakker [*klæwabakana, klæwabakan*]. UK 1805 Klævbakkerne; Salchow 1813 Kløve Bakkene; Mansa 1851 Klæv Bakkerne; Guide 1885 Kløvebakkerne; Gst 1887 Kløvebakker; Gst Kløvebakker. || **Kløvedal** [*klæwada-lin, klæwada-l*]. Th Kløvedal. — Ved Vallensgd. Kløv, se Indl.

Knægten [*kna-jin, w-kerka-kna-ji*]. K 1825—26 Knægten; Møller, Folkesagn 16 Aakjærkjekneit; BhS X 68 Aakjærkjeknajtijn; Gst Knægten. — Stenhob i Lyngen (R). Et navneforklarende Sagn fortæller, at her er en Kusk o: Knægt engang blevet dræbt (Møller, Folkesagn 16). Jfr. Rytterknægten, V.-Marie S., 653.

Kodalen. — Se Ekkodalen. || **Koeng.** KR 1677 Ko-Engen; 1735 i Komm 1738 Koe Engen. || **Kohul** [*ko-hålud*]. — Sumpet Enghul ved Kastelsbakke.

Kokkekrog [*kåkakarå-gin*]. — Ved Vallensgd. Slægtsnavnet Kock.

Kongestykke. M c. 1850, Reg c. 1850 Kongestykket. || **Kongseng.** 1696 (Th) Kongs Engen. — V. for Aakirkeby. || **Kongsmark.** MK 1817 Kongsmark; M c. 1850, Reg c. 1850 Kongsmarken. — Jord til Spidlegd.

Krageeng. 1817 (Th) Krage Eng. — Ved Brogd. || **Kragelund.** UK 1817 Kraagelund. — I Ekkodalen. Fuglenavnet Krage.

Krakager. M c. 1850, Reg c. 1850 Krakager, Krakageren. || **Krakeng.** Skiftepr 1754 krack Engen; 1817 (Th) Krakeng; M c. 1850, Reg c. 1850 Krakengen. || **Krakken** [*krakin*]. Hasle Skiftepr 1717 Krachen, Kracken; M c. 1850, Reg c. 1850, I 1922 Krakken. — Lidt N. f. Ugleønge. En Vej her hedder Krakvej [*krakvæ:n*]. Krak, se Indl.

Krogager. 1667 (Jb 1687) Krog Ageren.

Kronborg [*kronbår*]. — Højtiliggende Mark N. for Stubbegd. Opkaldelse efter Slottet Kronborg.

Kulbakke [*kålabakan*]. — N. for Egeby. Subst. Kul.

Kullerne [*koljana*]. UrneAdd c. 1763 Aspen til Kulle; Thorvald Hansen Kollene; Teinnæs Kujljana; BhFisk 1933 p. 12, 13 Koillana, Kojllana. — Tre Høje ovenfor Lille-Bakkegd. Kuld, se Indl.

Kyllingehøj [*kolinahøj*, *kolinahøjvåning*]. VSK Orig Kyllingehøjen; IpsenK 1839, INM 1879 Kyllingehøi. — Ved Hundshale.

Kæmpeaa [*kæmpaa-n*]. Salchow 1813 Kiempeaae; UK 1817 Kiempe Aae; Panum 1830 p. 20 Kiempeaaen; Guide 1885 Kæmpeaaen eller Læsa; SkovK 1934 Kæmpeaa. — Samme Aa som Læsa. || **Kæmpebro** [*kæmpa-bro-n*]. Kb 1692 ved Kempebroen; Salchow 1813 over Lesseaae ved Kjempebroen; Panum 1830 p. 101 Kjempebroen; Guide 1885 Kjempebro; Gst Kæmpebro. — Kæmpeaa og -bro har Navn efter Kæmpegd, V.-Marie S., 653. || **Kæmpeløkke**. M c. 1850, Reg c. 1850 Kjempeykken. — Har vel Navn efter Kæmpeaa el. indeholder Slægtsnavnet Kæmpe.

Køgemark [*kø-jø'ma-rk*]. MK 1816 Koye Mark; I 1922 Kjøgemark [Tjøjemarken]. — N. for Riseskov. Muligvis Bynavnet Køge brugt som Slægtsnavn. R foreslaar som en anden Mulighed et bh. *[*kø-jø*], f. el. [*kø-jø*], n., beslægtet med isl. kjúka „Knokkel“, no. kjuka „Klump, Klods“, gotl. kjuk „Høstak“.

Lammekuller [*lamakøjana*]. DFS 1906/23 Lammekullene er nogen lynch og klippekuller i Højlyngen nord for Aaker sogn.

Langbakke. Guide 1885 Langbakken; Gst 1887, Gst Langbakke. || **Langedam** [*lånø'dam*]. — N. for Vallengd. || **Langelinie** [*lånø'li-nia*]. — Mark ved Snyggegd. || **Langhøj**. Vedel BHOE 110 Langhøjen; Th Langhøj. — To Lok., ved Vasegd og St.-Loftsgd.

Lerbakke. VSK Leerbakken. — Ved Kysten nær Raghammer.

Liggendeager. Lb 1569 Liggendis agir. — Præs. Partc. af Verb. ligge, her i Bet. „hvile“.

Lilleglod. MK 1816 Lille Glod. — Synes at være en lille Holm i den Engstrækning, der ligger mellem L.-Bakkegd og Julegd. Efterleddet kan være Subst. Klod „Knold, Klump“, idet kl- i Forlyd kan opfattes som gl- og skrives saaledes, jfr. Klappebakke ovfr. || **Lillehave**. UrneJb Lille Have; MK 1816 lille Have. — Skov ved Grødby. || **Lilleodde Haldbakke**. VSK Orig Lilodde Haldebakken; VSK Lilodde Haidebakken. — Paa Kysten ved Stangegd. I Aaker Plantage findes ogsaa en Haldbakke, hvorfor denne nede ved Kysten betegnes som Lilleodde Haldbakke.

Limensagre. MK 1816 Limens Agre. — Ved Limensgade. || **Limenseng**. 1817 (Th) Limen Eng. — Ved Brogd og Limensgade. || **Limensgade** [*li-møns-ga-da*]. Skiftepr 1684 Limmædz gaden; UdmJb 1729 Limgaden; 1738 i Komm 1738 en Liden stenbache kaldet Limensgaden; DAtl III 215 Limensgade; Urne Tilf. t. Thurah 95 Lim-Steen . . . kommer fra dend saa kaldede Limens-Gade; Skougaard 1804 p. 12 Limensgada; Rawert 1815 p. 95, 100, Thaarup 1839 Limensgade. || **Limensgade Aa** [*li-møns-ga-dø-n*]. — Navn paa Læsa ved Limensgade. || **Limensgade Bro**. Guide 1886 Limensgade Bro. — Lb 1569 nævner noget Agerjord „nordenn Limoffnen“, som formodentlig har ligget ved Limensgade. Thaarup 1839 p. 276 f. anfører, at man her ser Tegn paa, at der har været gravet Kalksten, og at der har været en Ovn til Brænding. Gen. af Subst. Limovn „Kalkovn“.

Lobberne [*løbarna*]. VSK Lopperne, 1805 Thaarups Bh II 82 Tørvemose Lobberne kaldet; MK 1817 Lobberne; K 1825—26 Iulsiærsgs Lobberne; Guide 1885 Lobberne. — Samme Navn som Lobberne, Nylarsker S., 654, s. d.

Lyngbjerg [*lønbjæ-rød*]. Thorvald Hansen Lyngbjerget. — Skovlund mellem Store-Bakkegd og Sose Mølle (Teinnæs). || **Lynggårde** [*lønga-rød*]. DFS 1906/46 Lung Sten Gærdet. — Det Stengærde, som adskilte Højlyngen fra Bondejorden.

Lærkebakke [*la-rkabakan*]. — Klippebakke ved Østsiden af Bavnebakke. Den har Navn efter en Slægt Lærke (R).

Læsa [*læsø*]. Pri 1624 LøBaa; BWK 1676 Læs Aa; ResenK Læs Aae; K c. 1700 Lessa aae; K 1744 Less Aae; K 1746—50 (samt. Kopi i Rønne) Les aae; K 1746—50 (Kopi 1796) Lesse Aae; Thurah 1756 p. 32 Læs-Aae; 1770 Thaarups Pap Nr. 16 Læsaen; UrneJb Læs eller Lesse Aaen; Sl 18. Aarh. Thaarups Bh II 148 Lesaaen; K 1778 Less-Aae; Falenkamp 1783 Læs-Aae; Skougaard 1804 p. 235 Læs-Aa; VSK Læs Aae; Salchow 1813 Læseaae; Panum 1830 p. 17 Læsaee; Thaarup 1839 p. 91, 106 Læsaen, Les-Aaen; Møller, Folkesagn p. 13 Læseaa; Bull 1869 Læs Aa; Gst Læsa. — Kal-

des ogsaa Kæmpeaa. Ved Limensgade kaldes den [*li-møns-ga-dæ-w-n*]. Ifl. Thurah p. 32 kaldes den snart Spidle-Aaen, snart Veir-Mølle-Aaen og saa fremdeles efter de Steder, den løber forbi. Panum 1830 p. 98 kalder den Broegaardsaaen. Forleddet Læs-, glða. *læs svarer til no. *les i Bygdenavnet Lesjar, å Lesjum i Gudbrandsdalen i Norge. Dette kan være et Neutrumord, der som Stednavn er blevet Fem. Plur. som Nesjar til nes, n. (Magnus Olsen, Stedsnavnestudier 113). Det kan dog ogsaa være et Femininumord, urgerm. *lasjō som formodet af Lidén (Blandede språkhistoriska bidrag 29). En aflydende Stamme findes udenfor Nordisk i oldengelsk læs, „Græsgang“, der er en feminin wō-Stamme, af urgerm. *lēs-wō, indoeur. *lēs-wā (Walde-Pokorny II 394). Betydningen af glða.*læs maa antages at være den samme som i oldengelsk læs, nemlig „Eng, Græsgang“. — A. B.: Baade et glða. *læs og et glða. *læs (< *lasjō el. lign.) vilde give bh. [*læ-z*], jfr. Esp Indl. p. 23 med Eksempler som [*blæ-z*] „blæse“, [*græ-z*] „Græs“, [*hæ-z*] „Hæs“. Hvis Udtalen [*læs-w*] er rigtig, forudsætter den et glða. *Læs-med der dobbelt s, jfr. at bh. [*læs*], n. „Læs“ svarer til oldn. hlæss, n. Forleddet er i saa Fald snarest et Subst. afledt med -i-, -ja- eller -jō-Suffixs af Stammen i dette Ord. For Udtalens Rigtighed taler Skriveformerne med -ss- paa K c. 1700 og K 1740, imod den Formen Læseaa i Møllers Folkesagn.

Løkkemark. MK 1816 Lykkes Marken, Løkke Marken; UK u. A. Løkke Marken. — Ved Grødby. Løkke, se Indl.

Løvehovederne. Th Løvehovederne. — Løse Blokke ved Stranden nedenfor Julsgd (Th efter P. Thorsens Lommebog 1924). Vel Opkaldelse efter Løvehovederne i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistrikt, 644a.

Maalsmyr. Lb 1569 Maals myr. — Subst. Maal i Bet. „opmaalt Areal“, jfr. Maaleng i Broager S. (DS VII 126) og Maaling, Maalshave og Maalsmade i Aastrup S. (DS IV 188).

Maatteshøj. I 1922 Maatteshøj. — Mellem Limensgade og Riseskov. Forleddet kunde være en Kæleform af Mandsn. Morten.

Madeeng [*mæ-æ-nən*]. — Made, se Indl.

Marthas Sten. DFS 1906/23 Marthas Sten. — Sten hvor en Pige ved Navn Martha hvilede sig, da hun skulde gaa fra Pedersker til Ø-Marie. Hun faldt i Søvn og blev taget under Jorden af de Underjordiske. Da hun vaagnede, sad hun igen paa Stenen, som siden kom til at hedde Marthas Sten.

Melbakke [*mæ-lbakan*]. — N. Ø. for Vallensgd. Af et Adj. svarende til glða. mæthal „mellem“, jfr. Melbakke o. fl. i Nylarsker S., 654.

Midurteng. 1817 (Th) Miturteng. — Bh. Midurt „Mjødurt, Spiræa Ulmaria“ (Jenssen-Tusch).

Mikkelsten [*mikəl-stæ-n*]. Jul paa Bh 1950 p. 32 Peter Mikåls sten; DFS 1906/23 Mikkelsten. — I Aaker Højlyng Ø. f. Valingebjerg. Har Navn efter en Mand Mikkel el. efter Mikkel Ræv, jfr. Mikkelsten, Ø.-Larsker S., 671.

Moseeng [*møzæ-nən*]. 1667 (Jb 1687) mase Engen.

Munkebro [*møn-kæ-brø-æn*]. I 1922 Munkebroen. — Ved Lille-Munkegd (5. Vg.) Ellipse af Munkegaard(s)bro. || **Munkehøj** [*møn-kæ-hå-n*]. — Kæmpehøj ved L.-Munkegd. || **Munkeled.** Guide 1946 Munkeledet. — Vejtkryds.

Myragre [*my-ra-grana*]. Th Myragrene. — Agre ved St.-Myregd og Myremølle. || **Myrehøj.** INM 1879 Myrehøi. — N. for Egeby. || **Myrekulerne** [*my-raku-larna*]. — Vandhuller ved Myrene. || **Myrene** [*my-rana*]. (Her?) 1735 i Komm 1738 Myrens treende Enge; VSK, MK 1816, I 1922 Myrene. — Lavt og sidt Areal ved Duegde. || **Myrevej** [*my-ravæ-n*]. I 1922 Myrevejen. — Vej til Myrekulerne. Myr, se Indl.

Møledammen [*møledamin*]. — Sumpet Lavning i Ekkodalen, her har ligget en Vandmølle, der hørte til Vallensgd (R). || **Møllehøj.** VSK Mølhøj. || **Mølleløkke** [*møllø-løkan*]. 1817 (Th) Mølleløkken; I 1922 Mølle-Løkke [Mylle-Lykkja]. — To Lokaliteter, ved St.-Munkegd og mellem Kuregd og Boderne.

Nokken [*nåkan*]. Afh. P. Thorsen 1942 p. 19 Nokken. — Bakkedrag ved Hundshalegd. Subst. bh. Nokka, m. „Bakkefremspring“. Stedet kaldes nu efter Gaarden Hundshalebakken [*hønsa-labakan*].

Nydamsaa [*ny-damsø-n*]. 1767 UrneAdd Nyedams Broen og Aaen;

Gst 1887, Gst Nydams Aa. — Efter Nydam, V.-Marie S., 653.

Nørreløng [*nårs'løŋ*]. Komm 1738 Kongens marck Nørre Hoy Lyngen kaldet; Skiftepr 1748 nørre Løng. — Nørreløng er i Sønder-Herred Betegnelse for Højlyngen, vel i Modsætning til Smaaløngen. || **Nørremyr** [*nårs my-r*]. — Del af Havstensmyr. || **Nørrevang**. I 1922 nordre Vang [norre Vaang]. — Samme Lokalitet som Skovager N. for Brogd.

Os [*o-zin*]. — Udløbet af Læsa. Subst. bh. Os, gl. Os „Aamunding“.

Pengebakke. INM 1879 Penge Bakken; I 1922 Pengebakken [Pøjna-bakkajn]. — Sted paa Blykulle, hvor der er gjort Møntfund (INM 1879).

Perssten [*ʔpær'stēn*]. DFS 1906/23 Perssten. — I Aaker Højlyng Ø. f. Valingbjerg.

Piberevad. MK 1816 Pibervad. — Vad over Grødby Aa S.Ø. for Pibereg. Ellipse af Piberegdsvad.

Pilebro [*pi-labro-æn*]. I 1922 Pilebroen. — To Lokaliteter, Bro over Læsa ved Vasagd og ved Grænsen til Aakirkeby Kbst. ved Pluset. || **Piledam**. BhFisk 1933 p. 12 Piladamminj. — Dam imellem Julegd og Pæregd. || **Pillekke** [*pi-lalykan*]. — Ved Kalby. Trænavnet Pil.

Pindstene [*pin'ste-nana*]. — Bautastene N.V. for Aakirkeby, kaldes nu Tingstene [*tin'ste-nana*]. Jfr. Pindsten, Ibsker S., 674.

Puggebæk. M.Jespersen, Geognostisk Vejviser 1865 p. 20 Puggebæk. — Mellem Bakkegd og Julegd. Af Dyrenavnet bh. Pugga „Frø“ (Esp).

Raagebakker [*rå-gabakana*]. UK 1817 Raage Bakkerne; Gst Raagebakker. — I Skoven ved Egeby. Fuglenavnet Raage.

Raghammer. — Se Raghammer, Pedersker S., 683.

Rasekule [*ra-zaku-lan*]. Vedel BhO 270 Grusgraven „Rasekule“. — Gammel Grusgrav, som har Navn efter Beliggenheden ved Rasehuset, s. d.

Ravnebakke. MK 1816 Ravne Bakke; I 1922 Ravnebakke (Raunabakka). — Ved Læsa. || **Ravneelle**. MK 1816 Ravne Elle. — Skov ved Sandegd. Efterledet er Kollektivet Elle „Ellekrat“.

Ravnsbakke [*ra-ns'baka*]. Skiftepr 1756 Ravns Backe; UrneJb Ravns Bakke; Gst 1887, Gst Ravnsbakke. — Ved Ravnsgd (2. Vg). || **Ravnsdam** [*ra-nsdam*]. — Sumpet Eng ved Foden af Ravnsbakke ved Damgd (2. Sg). Slægtsnavnet Ravn.

Renderne. BhFisk 1933 p. 12 Rænjarna; Th Renderne. — Dybvand ved Boderne $\frac{1}{2}$ Søml ude. Bestemt Form Plur. af Subst. Rende „smalt Sejl-løb, Sejlrende“.

Risebæk [*ri-zabækŋ*, sjældnere: *ri-zac-æn*]. K c. 1700 Risse aae; K 1744 Risebekken; K c. 1770 Risebeck; K 1778 Risebekken; UrneMin 40, 50 Rise Aen, Risebækken; VSK Orig Risebek; Salchow 1813 Risebeck; Gst 1887, Gst Risebæk. — Ved Risegd. || **Riseskov** [*ri-zaskawin*]. Skiftepr 1687 Rißen; Sl 17. Aarh. Thaarups Pap Nr. 16 ved Rißen i Aakier Sogn; 1806 Thaarups Bh II 6 Riiseskoven; MK 1816 Riisse Skoven; Mansa 1851 Rise Skov; Bull 1869 Riis Skov; Guide 1886 Rise Skov. — Rise, se Indl.

Rundeklint [*klintin*]. VSK Orig Runde Klint; VSK Bunde Klint; IpsenK 1839 Rundeklint; Bull 1869 Bondeklint. — I Aaker Plantage.

Runebro. Worm Monumenta Danica 1643 p. 226, Sl 18. Aarh. Thaarups Pap Nr. 15 Runebro. — Nu Grødby Bro. Her fandtes den Runesten, som nu betegnes som Aaker-St. 1 (Grødby-St.) (Jacobsen-Moltke Sp. 422 f.).

Rybakke [*ry-bakanj*]. 1767 UrneAdd Rye Bakken; Gst 1887, Gst Rybakke. — Ved Aaker Plantage. || **Ryet** [*ry-æd*]. — Agerjord ved St.-Hallegd. Subst. bh. Ry „Krat, smaaet Underbusk“ (Urne), nu kun kendt fra Sæmmensætn. Skovry „Kratskov“ (R fra Aaker).

Rytterhøj. INM 1879 Rytterhøi. — Ved Ladegd, tidligere Ryttergd (14. Sg).

Rævehule [*ræ-wahålan*]. — Lille Klippehule i Nordsiden af Ravnsbakke, kaldes ogsaa Jættestue. || **Ræveklippen** [*ræ-waklepan, ræ-win*]. DFS 1906/23 Ræveklippen. — Se under Hareklippen ovfr. || **Rævekulebakke**. MK 1816 Rævekule-Bakke; MK 1817 Rævekulebakken; IpsenK 1839 Rævekulebakken; Mansa 1851 Rævekule Bakker; Guide 1885 Rævekulebakker; Gst Rævekule Bakke. — To Lok., een mellem Vallensgd og Rømersdal, en anden ved Bøstøj.

Rømersdal. MK 1817 Rømerdal; IpsenK 1839 Rømersdal (Echo-

dalén). — Den nordlige Del af Ekkodalén, hvor Gden Rømersdal ligger.

Røreng. KR 1677 Rør-Engen ved Hundtz Hale; 1735 i Komm 1738 i læb Enges ved hundhahle kaldes Rør Engen.

Sakseagre. MK 1816 Saxe Agre. — Ved Saksebro. || **Saksebro** [*sa-ˈjæ-bro*]. Lb 1569 Saxebro; KR 1677 Saxebro; 1735 i Komm 1738 Saxebroe, Saxebroen; VSK, Salchow 1813, MK 1816 Saxebroe; Panum 1830 p. 92, 97 Saxebro, Saxebroe; Mansa 1861, Bull 1869, Gst Saxebro. — Mandn. gl'da. Saxi. Et kendt Bronavn med et gl'da. Mandn. som Forled er Sasserbro, Slaglille S., Alsted H., af gl'da. Sazur (DgP).

Samsingsodde. Falenkamp 1783 Samsings Odde. — Har Navn efter Samsingsgaard.

Savmøllevej [*sa-vmølløve-ˈn̥*]. — Efter en Savmølle ved Savskærørgd.

Savskærebakke [*sa-ʷjæ-rabakən*]. — Har Navn efter Savskærørgd (19. Vg).

Schweder Kettings Vej [*swedər ˈkætɪŋs vej*]. Th Sweder Kettings Vej. — En brolagt Vej fra Aakirkeby til Vallensgd, gik lidt vestligere end den nuværende Almindingsvej. Rester af Vejen har ligget til nyeste Tid, og en Stump er endnu tilbage ved Sigtesmedjen (R). Ifl. Traditionen anlagt af Schweder Ketting, der var Lübeckernes Foged over Bh 1556—73 og boede paa Vallensgd.

Sigtebro [*sa-ˈjɑbro-ən*]. Guide 1914, Gst Sigtebro. || **Sigtebæk** [*sa-ˈjɑ-bækɪŋ*]. — Bæk som løber forbi det Sted, hvor den nedlagte Sigtegd laa. || **Sigtømøllevej** [*sa-ˈjɑmølløve-ˈn̥*]. — Har Navn efter Sigtømølle.

Skagelfald [*skagəlfɑ-ˈlɑd*, *skagəfɑ-ˈlɑd*]. Hasle Skiftepr 1717 skagelfaldet; 1736 i Komm 1738 Skagelfald; 1750 Thaarups Bh V 90 mit Compagnies Skagelfald beliggende i Aakersogn i Nord fra Byen; MK 1817 Skagelfald; M 1844 Skagelfaldet; Møller, Folkesagn 1867 p. 23 Skaggefaldet; INM 1879 Skagelfaldet; Vedel BhO 270, 296 Bakken Skagelfaldet, en Bakke kaldet Skagelfaldet. — Se Skagelfald, Rønne Kbst., 641.

Skelbro [*ˈsɛlbro*, *ˈsɛ-lsˈbro*]. Gst 1887, Gst Skjelbro; Th Sjøllebro. — Bro over Risebæk. Ellipse af Skelhøj(s)bro. || **Skelhøj** [*ˈsɛ-lhøj*]. VSK Skielhøj; Gst 1887 Skjelhøj. — Ved Skelbro. Subst. Skel „Græense“.

Skibhald. VSK Skibhal. — Paa Kysten ved Risegd.

Skidengade. VSK, MK 1816 Skidengade; Panum 1830 p. 97 Skidegade; I 1922 Skidengade [Sjidenagådå]. — Ved Bøstøj Mejeri. Der er nu Landevej. Af Adj. skiden.

Skomagereknalden [*sko-ma-garəkna-ln*]. DFS 1906/46 Skomagerknalden. — Del af Landgrundet. || **Skomagerelappen** [*sko-ma-garəlapɪn*]. BhFisk 1933 Skomagaralappin; Th Skomagerlappen. — Grund nær ved Raghhammer, ikke identisk med Skomagereknalden ovfr. Jfr. Falkelappen og Fedtlappen i Hasle Kbst., 642.

Skovager. 1667 (Jb 1687) Schoufageren; 1817 (Th) Skov Ager; I 1922 Skovageren el. nordre Vang. — I 1667 betegnet som Havreland. Ved Læsa. || **Skovbro** [*ˈskawbro-ən*]. Gst 1887, Gst Skovbro. — Fører ved Kastelsgd over Grødby Aa. || **Skovhøj** [*ˈskawhøj-ŋ*]. MK 1816 Skovhøj; Gst 1887, Gst Skovhøj. — Kæmpehøj N. for Riseskov. || **Skovløkke** [*ˈskawlykən*].

Skørrebro. (Her ?) 1868 (Th) Skærebro. — Se Skørrebro, V.-Marie S., 653.

Sletenge [*ˈslɛtə-ˈvɛŋə*]. UdmJb c. 1825 Slette Engen; UdmJb 1729—38, UdmJb 1836 Slettenge; UdmJb 1846, Guide 1885 Sletteenge; Afh. P. Thorsen 1942 p. 27 Slettenge. — Adj. slet „jævn, lige, flad“.

Slik. Th Slik. — Fiskeplads ud for Raghhammer. Subst. Slik „Mudder, Slam“ (ODS).

Smaalyngen [*ˈsmɑ-ˈløjŋ*]. Kb 1687, Kb 1689, Kb 1693 Smaaliungen; Skiftepr 1749 smaallengen. — Smaalyngen begynder Ø. f. Nyby i Aakirkeby Kbst. og strækker sig gennem Aaker S. ind i Pedersker S. Navnet er her brugt om en mindre Lyngstrækning i Forhold til Høj- el. Storlyngen, der er betydelig større og strækker sig over hele Øens Indre, se Højlyngen, V.-Marie S., 653. Jfr. Sammensætninger som Smaaby og Smaakøbstad, om en mindre By.

Sogneplantagen. — Se Aaker Plantage.

Sommeredam [*ˈsɑmarədamin*]. — Dam ved Højvang mellem Snyggegd og Gadegd. Slægtsnavnet Sommer; denne Slægt har ejet Gadegd 1768—1891 (K. Kure).

Sortebjerg [*swo·rtə'bjær*]. VSK Sorte Bierre; UK 1817 Sorte Bjerg; Ipsen K 1839 Sortebjerg; Mansa 1851 Sorte Bg; Bull 1869 Sorte Bj.; Gst Sortebjerg. — Klippekuile i den nordøstlige Del af Sognet. Adj. sort.

Spegebakke [*spæ'jə'baka*]. — Paa Smaalyngen. Vel af Vb. spege i en ældre Betydning „vindtørre“, om Kød og Fisk til Opbevaring, jfr. ODS. Esp har kun Vb. späja i Bet. „tage Huden af Spegesild“.

Spidleaa. Thurah p. 32 Spidle-Aaen, Th Spidle Aa, Spidleaa. — Navn paa Læsa ved Spidlegd.

Spindekælling [*spĩnəkæ'linən*]. — Bautasten ved Egeby, som tidligere var omgivet af Krat med nogle høje Træer; der hørtes undertiden om Natten en snurrende Lyd inde fra Krattet som af en surrende Rok (R). Stenen kaldes ogsaa Troldesten.

Stangerende. UK u. A., VSK Orig, Mansa 1851, Ipsen 1866 Stangerenden; Guide 1886 Stangerende. — Ved Stangegd, har Navn efter denne.

Stationsvej [*stasĩ·o·nsvæ·n*]. — Vej til Ugleenge Station.

Stenager [*ste·na·gærĩn*]. Lb 1569 steen agir; 1667 (Jb 1687) Steen Ageren; Skiftepr 1750 steen Ageren. — N. for Stensgd. || **Stenbakke**. Guide 1885 Stenbakken; Gst 1887, Gst Stenbakke. — Ved Sletenge. || **Steneng**. 1667 (Jb 1687) Steen Engen; Skiftepr 1687 Steens Engen; M c. 1850, Reg c. 1850 Steenengen. || **Stenløkke** [*ste·nlykən*]. — Ved St.-Hallegd.

Stokkedam [*stəkə'dam*]. I 1922 Stokkedam. — Ved Egeby. Muligt Ellipse af Stokkebrodam, se Glappebakke ovfr. Jfr. Stokkedam, Aakirkeby Kbst., 647.

Storemors Hue. I 1922 Store Moders Hue [Stora Moers Hauj]. — Ageren har Navn efter en stor Tjørnebusk, der tidligere stod her (I 1922). || **Storeng**. MK 1816 Stor-Eng. — Mellem Klintegd og Ugleenge.

Stryben [*stri·væn*]. — Skovstrimmel ved Skovbro. Subst. bh. Striva, oldn. strjúpi „Strube“, jfr. Stryben, Sandvig Kbst., 644.

Styrsbro [*sty·rs'bro*]. I 1922, Guide 1946 Styrsbro. — Ved Myregds Myr. Muligt af Styrmand, jfr. Styrsgd, Ibsker S., 674.

Sudermyre. Guide 1885 Suderemyren. — Subst. Suder „Skomager“ el. Fiskenaavnet Suder, bh. [*sũ·dara*], m. „Tinea vulgaris“.

Svendhøj [*svæn'høj*, 'svæn'høj]. MK 1816 Svendhøj; Mansa 1851 Svendhøj; INM 1879 Svendshøj; Gst Svendhøj. — Gravhøj. Maaske Mandsnavnet Svend, jfr. Svendhøj, Rutsker S., 662. Man skulde dog i saa Fald vente en genitivisk Sammensætning paa -s som i Svendshøj, Svaneke Købst., 645.

Svinekul. Guide 1885 Svinekullen; Gst 1886, Gst Svinekul.

Sønderenge. Skiftepr 1750 Søndre Enge. || **Søndermyr** [*søn·rə·myr*]. — Søndermyr er den søndre Part af Havstensmyr.

Tingstene. — Se Pindstene.

Toeng. KR 1677 To-Engen. — Subst. To „Uld“, her anvendt om Bevoksning el. Verb. to „tvætte“.

Top [*tåp*]. — Sten ud for Raghhammer.

Tornekrog [*to·rnkrə·gĩn*]. I 1922 Tornkrogen. — Ved St.-Bakkegd. || **Torneløkke**. MK 1816 Torne Løkke. — Ved Tornegd.

Torpaer. 1817 (Th) Torp Ager. — Ved Brogd. || **Torpene** [*tårpən*, ogsaa *tårpænən*]. I 1922 Torpen. — Del af Myregaards Myre. Torp, se Indl.

Torshøj [*to·rs'høj*]. I 1922 Thorsshøj. — Ved Risebæk. || **Torsmyr**. I 1922 Thorsmyre [Thorsmyr]. — Ved Skovhøj. Mandsnavnet Tor, glde. Thörth, jfr. Torskrog, Sandvig Kbst., 644.

Tras [*trə·z*]. — Egnsnavn. Se Traschuse u. Bebyggelsesnavne.

Trehusebakke [*tre·hu·zabakən*]. UK 1817 Trehuse Bakke; Mansa 1851 Trehuse Bakker; Guide 1886 Trehuse Bakke. — Bebyggelsesnavnet Trehuse.

Troldeg [*trə·læ·jəm*]. DFS 1906/23 Troldegen. — Gammel noget forkrøblet Eg S. for Sortebjerg. Om den hed det sig, at den var hul indvendig og var Nedgang for Underjordsfolkene og andet Troldeøj (DFS). || **Troldhøj** [*trə·lħå·n*]. — Klippeknold ved Egeby. || **Troldesten** [*trə·lste·nĩn*, *trål'ste·n*]. — Samme Sten som Spindekælling ovfr.

Trugeng. I 1922 Trugengen [Trauæjnen]. — Ved Munkerup. Subst. Trug, om en Sænkning i Terrænet, jfr. Vasetrug ndfr.

Træbrobæk. Ipsen K 1839 Træbroebekken. — Ø. for Lilleaa (se u. V.-Marie S.).

Tueløkke [*tawelykkan*]. — N.Ø. f. Vallensgd. || **Tuerne** [*tawarna*]. — Mose- og Engareal N. f. Langemyr. Plur. i bestemt Form af Subst. Tue „lille Forhøjning i Jordsmonnet med busket Gruppe af Græs-, Lyng-, Mos- el. lignende Planter“, bh. [*tawa*], f. (Esp Indl 16), jfr. Tuerne, Klemensker S., 661 og Kanniketuer ovfr.

Tyrsten [*kyr'ste-n*]. Jul paa Bh 1950 p. 31 Tyrsten. — I Aaker Højlyng Ø. for Valingebjerg. Ifl. Traditionen har den Navn af, at en Mand her har reddet sig fra en Tyrns Angreb.

Tørvæløkke. 1735 i Komm 1738 tørv løchen.

Vad [*va:d*]. — Ved Hullegd ved Læsaa. Bestemt Form af Subst. Vad „Vadested“.

Valingebjerg, Lille-. 1767 UrneAdd Lille Vallinge Bierget; VSK Lille Vallinge Bierg. — Se Valingebjerg, V.-Marie S., 653.

Vallensgaards Mose [*va'lansgaw-rs-* el. *va'lansgaw-rsmåzan*]. K 1802 i Udm 1775—1822 Vallensgds Mose; MK 1817 Wallensgds Mose; Gst Vallensgds Mose. || **Vallensgaards Skov** [*va'lansgaw-rsskawana*]. MK 1789 Vallensgaards Skov; Skougaard 1804 p. 41 Vajllandsgaards Skoven; K 1825—26 Vallensgaards Skov. || **Vallenskær**. Kb 1648 (Udtog) Valnsgds kiær; K c. 1700 Wallens Kiær; K 1744 Wallens Kiær; K 1746—50 Wallens-Kiær; Thurah Vallens Kiær; K c. 1760, Bugge 1771 Wallens Kiær; Skougaard 1804 p. 230 Vajllands Kjær; 1805 Thaarups Bh II 80, 81 Vallens Kjær, Wallenskær; Salchow 1813 Wallenskær; MK 1817 Vallensgds Kjær; Panum 1830 p. 92, 97 Vallingsmosen, Vallingegdmosen; c. 1835 Thaarups Pap Nr. 19 Vallenskær; Ipsen 1866 Vallenskær. — Samme Lokalitet som Vallensgaards Mose. Vallenskær er vel Ellipse af Vallensgaards Kær.

Vaseaa [*va-zaw-n*]. Th Vasa Aa. — Navn paa Læsaa ved Vasegd. || **Vasebro** [*va-zagaw-rsbro-en, va-zabro-en*]. UrneNb Vasebroe; UrneJb Vase Broe; Th Vasa Bro. — Ved Vasegd. || **Vasehøj** [*va-zahå-n, va-zagaw-rshå-n*]. — Kæmpehøj ved Vasegd. || **Vaseløkke**. Guide 1885 Vasaløkken. || **Vasetrug** [*trawd*]. I 1922 Vasatruget [Vasatraued]. — En trugformet Sænkning ved Stensgd. Subst. Vase, se Vasegd ovfr. u. Bebyggelsesnavne.

Ved Asperne [*ve-r asparna*]. — Agerjord, som har Navn efter en lille Aspelund ved St.-Hallegd. kaldet Asperne [*asparna*].

Ved Svingelen. M.Jespersen Geognostisk Vejviser 1865 p. 20 ved Svingelen. — En lille Odde nedenfor L.-Bakkegd. Subst. Svingel „Svingbom“. **Vejrmølleaa**. Thurah 32 Veir-Mølle-Aaen. — Navn paa Læsaa ved Vejr-møllegd.

Viesager. 1816 (Th) Viesager. || **Viesmyr** [*my-rn*]. MK 1816 Vice Myre; 1835 (Th) Vie Myre; I 1922 Vicemyre [Vicemyr]. — Mellem Læsaa og Pibergd. Gen. af Kollektivet bh. Vie, n. „Bevoksning med Pil“.

Vindbakke [*vinbakkan*]. Rønne Skifteopr 1752 Vindbacken; Salchow 1813 Windbjerg; I 1922 Vindbakken. — Ved Aakirkeby Plantage.

Vippebakke. K c. 1700 Wippenbaken; K 1744 Wippebakke; K 1778 Wippebakken, Wippebaken; Salchow 1813 Wippebakken. — Ved Boderne. Jfr. Wippebakke, Sandvig Kbst., 644, og Gudhjem S., 672.

Æresporten [*æ-ræspo-rtin*]. — Ved Vejen op til Sigd. Der staar en Eg paa hver Side af Vejen, og deres Kroner danner som en Port over Vejen.

Ørsteds Kilde. Bull 1869, Guide 1883 H. C. Ørsteds Kilde; Gst Ørsteds Kilde. — Kilde i Ekkodalen.

Østeraa. UrneJb Øster Aae. — Andet Navn paa Grødby Aa, som i Forhold til Læsaa ligger mod Øst.

Øvreea. UrneNb Øvre Aae. — I UrneNb staar, at Rundløkke ligger lige Syd for 9. Sg ved en Aa kaldet Øvre Aa; denne maa være identisk med den øvre Del af Grødby Aa, da Rundløkke ligger her.

690. CHRISTIANSØ.

BEBYGGELSESNAVNE.

Christiansø, Ø, Øgruppe [*krestians'ö*]. ResenK Ertholmene hodie Christians-ø; Skiftepr 1686 Christians Øe; Kb 1690 Christiansø; K c. 1700 Christians Oe; JSørensen 1704 Chrestians Øe, Chrestiansø, Christians Øe; Kopib 1750 Christiansholm; Thurah Christians-Øe, Christians Øe; 1756 Fra Arkiv og Museum III 292 Christiansholm; DATl Christiansø; VSK Christians Øe; K 1809 Christiansholm; Thaarup 1839, Mansa 1851, Bull 1869, Gst Christiansø. — Opkaldelse efter Christian V. Jfr. Øen ndfr.

Admiralitetsbatteri. K 1809 Admiralitets Batterie.

Baadsmandshytten. Køie p. 9 Bådsmandshytten; KøieOpt Baadsmandsboen. — Paa Frederiksb.

Ballonen, Hs [*ballo-n*]. BhFisk 1933 Ballon; Køie p. 9 Ballonen. — Navn paa det gamle Statsfængsel. Udtalen er bestemt Form.

Batteritaarn. Se ndfr. u. Lilletaarn.

Bielkes Batteri [*bjælkæs; gamlæ-, ny-æ bjælkæs*]. Coucheron 1685 Bielcke; Thurah Lille-Bielker; UrneAdd Bielches Batterie, Bielches Lille Batterie; BhS IX 36 f. Bjelkes Batteri; Teinnæs gamla bjælkes, nya bjælkes, lilla bjælkes; BhS XXIX 2 Bjælkes Bastion. — Udtaleformerne refererer sig ogsaa til Bielkes Vig; se u. Naturnavne. Efter Rigsadmiral Henrik Bielke (1615—83).

Bielkes Hytte [*bjælkæs hy-tæ*]. Køie p. 9 Bielkes Hytte.

Bielkes Port [*bjælkæs port*]. BhS XXIX 2 Bjælkes Port.

Blaa Hane, Hs [*blø-ha-næ*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 11 „den blaa Hane“; Køie p. 9 Blå Hane. — Tidligere Faarehytte. Skal have Navn efter en Vindfløj (R). Navnet er nyt.

Boholm. BWK 1676 Boeholm; BWRap Boeholmen, Boe og Græssholmene, Boe og Kierkeholmene; c. 1680 (før 1778) Nyt Arch. f. Sø. I 361 Boe-Øen; 1684 (Thurah p. 284 f.) Buchholmen, Boeholmen; JSørensen 1704 Booholm, Booholmen; K før 1726 boo-ön; Thaarup 1839 Frederiksholm, ældre Bukholm. — Forleddet er Subst. Bod, bh. [*bø*] (Esp Indl p. 79). Ifl. Ravn 1671 p. 160 havde Gudhjem-Fiskerne paa Ertholmene „deres Fiskeboer til at salte og tørre Fiske og Sild udi, til at forvare deres Fisker-Redskab og have deres Hvile og Natteleje udi“.

Bombefri. Se ndfr. u. Kassematten.

Bækkebod. KøieOpt Bækjeboen. — Hus paa Frederiksb. Slægtsn. Beck.

Christiansholm. Se ovfr. u. Christiansø.

Coucherons Batteri. Coucheron 1685 Cucheron; Kopib 1755 Cuscherons Batterie; UrneAdd Coucherons Batterie; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 253 Coucherons Morteerbatterie; 1867 Mem. og Breve XII 129 Coucheron, Coucherons Batterie. — Efter Oberst Anton Coucheron, Lederen af Øgruppens Befæstning i det 17. Aarh. (Trap⁴ III 651).

Dronningens Batteri [*dråningens bat'ri*]. K 1809 Hds Mayestæt Dronningens Batterie; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 253 Dronningens Batterie.

Ertholmene [*a-rtshålmana*]. 24/6 1397? (samt. Afskr.) Hanserec. 1256—1430 IV 589 Ertholm; u. D. 1399 Hanserec. 1256—1430 IV 508 in dem Ertholme; 1462 (Afskr.) Hansisches Urkundenb. VII 725 Ertholme; 1554 Danm. Kortlægn. I 13 Ertholms; 1558 Danm. Kortlægn. I 14 Eertholms; 1562 Danm. Kortlægn. I 20 Eerholm; 1568 Laurentz Benedicht Søkartet offuer Øster oc Vester Søen Erdtholm, Erdtholmen; 1595 Danm. Kortlægn.

I 41 Die Ertholmen; 1644 Johan Månsson, Siöfarten i Östersjön p. 22, 79 f. Ertholmana, Ertholmarna, Erthollmarna; Dok. 1662 i Rigsark. Kortsaml. Erdtholm; Ravn 1671 p. 25, 160 Nørholmen eller Ertholmen, Ertholmen som og kaldes Nordholmen; BWRap Ertholmen, Ertholmene, Erdtholmene; ResenK Ertholmene hodie Christians-øe; Deckner 1679—90 Ertholm, Ertholmen; K før 1726 Ehart holmen; Thurah Ertholms Øerne; Thaarup 1839 Ertholme, Ertholmene; Mansa 1851 Ertholmene; Bull 1869 Ærtholmene; DFS 1906/28 I Ærteholmen; Gst Ertholme; Postadr 1943 Ertholmene (Ærteholmene). — Forleddet er antagelig Subst. Ært, bh. [*a-rt*] (Esp Indl p. 13). Navnet sigter i saa Fald snarest til Øernes Lidenhed; jfr. at Ært i Ænyda. kan bruges om noget værdiløst, bl. a. i Talemaaden „agte ved en Ært“ (jfr. Kalkar I 41, IV 972). En anden Mulighed er dog, at de to Hoved-øer, fordi de er skilt ved et smalt Sund, har kunnet sammenlignes med en Ærtebælg. Jfr. sv. Årtholmen, som antages at have Navn efter Formen (OGB IV 100).

Flagbatteriet. Th Flagbatteriet. — Flagbatteri „bastion ell. batteri med et iøjnefaldende flag, som hilses af og hilser orlogsmænd“ (ODS).

Frederiksholm. Se ndfr. u. Frederikseø.

Frederiksholms Batteri. K 1809 Fredrichsholms-Batterie.

Frederikseø [*fredøreks'ø.*, *fredøreks'ö.*]. K c. 1700 Friederichsholm; Thurah Friderichsholm, Friderichs-Øe; VSK Frederiks Øe; Fick 1807 Friderichs Holm; K 1809 Friderichsholm; Thaarup 1839 Frederiksholm, ældre: Bukholm; Mansa 1851, Bull 1869 Frederiksholm; Gst Frederikseø. — Opkaldt efter Frederik IV.

Frederiksøgaden. Kofoed, Christiansø 1947 p. 19 Kaserne („Frederiksøgaden“).

Gaden [*ga-dan*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 9 Christiansøgaden. — Gaden paa Christiansø.

Gamlekro [*gamlækrow*]. — Se Storekro.

Graataarn. Guide 1914 Lilletaarn eller Graataarn.

Grevens Bastion. Th Grevens Bastion.

Grisehytten. Køie p. 9 Grisehytten. — Hus paa Christiansø.

Gyldenlund. Befæstn 1785 Gyldenlund. — Maaske Forvanskning af det flg. Navn. Ellers kunde der foreligge Opkaldelse efter Gyldenlund, Ulrik Fr. Gyldenløves Lystslot, det senere Charlottenlund.

Gyldenløves Batteri [*gølenlöv-vas batøri*]. Coucheron 1685 guldenläw; Kopib 1755 Gyldenløvs Batterie; UrneAdd Gyldenløvs Batterie; Befæstn 1785 Gyldenløves; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 253 Hertuginde og Gyldenløves Batterier; BhS IX 35 Gyldenløves Batteri; BhFisk 1933 Gjyllenløves Batteri. — Maaske efter Generaladmiral Ulrik Christian Gyldenløve (1678—1719).

Gyldenløves Hytte [*gølenlöv-vas hy-tæ*]. Køie p. 9 Gyldenløves Hytte.

Halvrunde Batteri. Th Halvrunde Batteri.

Hertuginde Batteri. K 1809 Hds Kongl Højhed Hertuginde Lovisæ Augusta' Batti; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 253 Hertuginde og Gyldenløves Batterier; 1869 BhS XXIX 24 Hertuginde lukkede Batteri. — Efter Hertuginde Louise Augusta (1771—1843).

Hestehytten [*hæstæhy-tan*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 25, Kofoed, Christiansø 1947 p. 11 Hestehytten. — Opr. Hestestald paa Christiansø.

Hoffmans Port [*høfmans po-rt*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 11 Hoffmans Port. — Vel efter Kommandanten Henrik Hoffman, som døde 1709 (Thurah p. 287).

Jomfruens Batteri. Th Jomfruens Batteri.

Juuls Batteri [*ju-ls*]. C. 1730 (før 1778) Nyt Arch f. Sø. I 366 Juuls og Spans Batterier; UrneAdd, 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 252 Juuls Batterie; 1867 Mem. og Breve XII 178 søndre Havnebatterie, Juuls kaldet; BhS IX 38 Juuls Batteri. — Snarest efter Søhelten Niels Juel (1629—97). Brødrene Juel og Christoffer Sehested (jfr. Sehesteds Batteri ndfr.) besøgte Øerne i 1683 i Anledning af Befæstningen (Trap^a III 651).

Kassematten. Teinnæs kassematten. — Beskyttelsesrum i Muren. Det gl. Navn var Bombefri (KøieOpt).

Kildendalshuset [*kjɛlən'da-lshu-zəd*, *kjɛlən'da-lshu-zəd*]. BhS IX 36 Kildendalshuset; Th Kildehuset, Kildendalshuset. — Brøndhus. Efter Naturnavnet Kildendal.

Kirkeholm. BWK 1676 Kierkeholm; BWRap Kierkeholmen, Kierkeholmene, Kierke og Boeholmene; BWBeskr Kierchholmen, Kiercheholm, Kiercheholmen, Kierche Holmen; JSørensen 1704 Kierchholm, Kierchholmen; K før 1726 kierck øen; før 1778 Nyt Arch. f. Sø. I 361 Kik-Øen. — Andet Navn paa Christiansø. „Een Steen Kierchedige“ paa Øen omtales i BWBeskr.

Kommandantens Batteri. Kofoed, Christiansø 1947 p. 8 Kommandantens Batteri.

Kongens Batteri [*kånøns*]. K 1809 Hs Mayestæt Kongens Batterie; BhS IX 37 Kongens Batteri.

Kongens Køkken. Kopib 1752 kongens Køken; Køie p. 9 Kongens Køkken. — I Østre Længe. Her spiste Soldaterne i sin Tid.

Lejren [*lajrən*]. 1778 Gl. kgl. Saml. Fol. 737 Leyren; K 1809 Store-, Lille Leide; Befæstn 1809 Store og Lille Leier, Store Leire Batterie; Befæstn 1831 Store-, Lille Lejer; Kofoed, Christiansø 1947 p. 11 „Lejren“. — „Et større Bygningskompleks, der i Fæstningens første Aar laa lige Øst for Hestehytten, og hvori de 230 norske Soldater, der byggede Fæstningen, logerede“ (Kofoed l. c.).

Lillekro. Th Lille Kro.

Lilletaarn [*lɛlatørn*, *lɛlætørn*]. Kopib 1752 det lille Taarn; Kopib 1755 det lidet taarn; Thurah Det lidet Taarn; UrneAdd Lille Taarn; VSK Batterietaarn; Sparre 1886 det lille Taarn; Guide 1914 Lilletaarn eller Graataarn; BhFisk 1933 Lijle-Taarn. — Ifl. Sparre blev Opførelsen begyndt 1685.

Lilleø. Trap³ Frederikse (eller Lilleø, tidligere kaldet Bukholm).

Loppehytten [*lápshy-tan*]. Køie p. 13 Loppehytten. — Nyt Øgenavn paa Bielkes Hytte; her var en Tid Høsehus (Opt. 1950).

Løvenørns Batteri. Befæstn 1785 Lovenørns; K 1809 Løvenørns Batterie; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 253 Løvenørns og Rantzaus Batterie. — Snarest efter Deputeret i Admiralitetet Frederik Løvenørn (1715—79).

Maanen [*mænan*]. BhS IX 42 Maanen; Trap⁴ „Maanen“, tidligere „vestre Kaserne“. — Forsamlingsaal, oprindelig Barak for Mandskabet.

Mindehuset [*mínøhu-zəd*]. BhS IX 36 Mindehuset. — Se Mindet u. Naturnavne.

Møllehuset [*mølløhu-zəd*]. Befæstn 1844 det saakaldte Møllemagasin, Møllemagasinet; BhFisk 1933 Møllehuset.

Nyport. Befæstn 1844 den saakaldte nye Port.

Nørholm. 1594 Jonas Koldingensis: Daniæ descriptio p. 144 Nordtholmiam; LR 1607 Nør Holmen, Nørholm; LR 1609, LR 1610 Nørholmen; Visitatsb 1611 Nordholm; Ravn 1671 p. 25, 160 Nørholmen el. Ertholmen, Ertholmen som og kaldes Nordholmen; Skiftepr 1684 Paa Nørholmene. — Hos Jonas Koldingensis Navn paa Hovedøen, Christiansø, i de yngre Kilder brugt om hele Øgruppen.

Palivaren [*paløva-rn*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 21, Kofoed, Christiansø 1947 p. 16 Palivaren. — Karantænehuset ved Nørrehavn. „Navnet skyldes rimeligvis en Forvanskning af Ordet Parloiren: Taleværrelset“ (Kofoed l. c.).

Prinsessens Batteri. K 1809 Hds. Kongl. Høyhed Prindsesse Carolines Batti; Befæstn 1810 Prindsessens Batterie. — Efter Arveprinsesse Caroline (1793—1881).

Rantzaus Batteri. Befæstn 1785 Rantzau; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 253 Rantzaus Batterie; BhS IX 35 Rantzaus Batterie; BhS IX 35 Rantzaus Batteri. — Slægtsn. Rantzau.

Ravelinsvagt [*ravøli-n*]. Kopib 1750 Ravelins-vagten; Kopib 1753 Revalinsvagten; UrneAdd Revalinon; Befæstn 1844, BhS IX 39 Ravelinsvagten; Trap⁴ Ravellinen. — Subst. Ravelin „halvmaaneformet ell. vinkelbøjet udenværk i den ældre bastionære befæstning; halvmaane“ (ODS).

Rugmarkshus [*rauwa-rkshu-zəd*]. Befæstn 1844 det saakaldte Ruughavehus. — Omtales i 1844 som ubeboeligt. Efter Naturn. Rugmarken.

Sankt Hans Port [*sa-nŭl'hans po-rt*]. Køie p. 9 Sct. Hans Port. — Jfr. Sankt Hans Kilde u. Naturnavne.

Sehesteds Batteri. Coucheron 1685 Shestedt; Kopib 1755 Seedsteds . . Batterie; UrneAdd, K 1809, 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 252 Sehesteds Batterie; BhS IX 44 Sehesteds Bastion. — Efter Admiralitetsraad Christoffer Sehested (1628—1699). Jfr. ovfr. u. Juels Batteri.

Spans Batteri. Coucheron 1685 Span; c. 1730 (før 1778) Nyt Arch. f. Sø. I 366 Juels og Spans Batterier; Kopib 1755 Spangs Batterie; UrneAdd, K 1809 Spangs Batterie; Befæstn 1831 Spands Batterie; BhS LX 44 Spans Bastion. — Efter Admiral Span, der i 1680 besøgtede Christiansø før Anlægget af Fæstningen (BhS IX 28).

Stibolts Batteri. K 1809 Stibolts Batterie; Befæstn 1810 Stiboltz Batterier. — Efter Kommandanten C. H. Stibolt (1692—1779).

Stines Hytte. KøieOpt Stines Hytte. — Paa Frederikse. Blev for c. 100 Aar siden benyttet af en Kone ved Navn Stine Jensen.

Stjerneskanse. Befæstn 1810 den gamle Stjerneskanse; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 252 Stjerneskinden paa Græsholmen; BhS IX 43 den saakaldte Stjerneskanse. — Subst. Stjerneskanse „skanse med skiftevis udad- og indadgaende vinkler“ (ODS).

Storebrøndsmagasin. Befæstn 1844 Storebrøndsmagazin. — Efter Naturn. Storebrønd.

Storekro. Befæstn 1844 Store Kroe; Th Store Kro; Kofoed, Christiansø 1947 p. 16, Køie p. 9 Gamle Kro.

Storetaarn [*sto-ræ-tæ-arn*]. Kopib 1752 Store taarn; 1838 Thaarups Pap Nr. 20 Stor-Taarnet; Trap⁴ Storetaarn („Kastellet“).

Stores. 1739 Christiansø Kommandantskabs Arkiv Reskr. og Kollegialbr. 1686—1744 den større Øe. — Andet Navn paa Christiansø.

Strandbarakken. Kopib 1750 Strand-Baraquen paa Christiansholm.

Sydvesten [*syd-væstæn*]. Køie p. 9 Sydvesten. — Hytte i den sydvestlige Del af Christiansø. Navnet er ifl. Opt. 1950 givet af Nyeland; se Nyelandshave u. Naturnavne.

Sønderport [*sønærpo-rt*]. 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 254 Syndreport; Befæstn 1848 Sønderports Batterie.

Thune. 1594 Jonas Koldingensis, Danie descriptio p. 144 Thvnetam; Visitatsb 1611 Thune. — Nævnes af Jonas Koldingensis og Visitatsbog 1611, der muligvis har Navnet fra en fælles Kilde, i Forbindelse med Nørholm ovfr., og det er da antagelig et glt. Navn paa Frederikse. Maaske en Bøjningsform af Ordet Tun, oldn. tūn, n. „indhegnet Jordstykke“. Navnet kunde sigte til det indhegnede Areal om Fiskerboderne paa Øen; jfr. Boholm ovfr.

Tordenskjolds Batteri. K 1809 Tordenskjolds Batterie.

Vestre Længe [*væstræ lænçæ*]. Befæstn 1844 Vestre Caserne Længe; Th Vestre Længe.

Øen [*ø-n*]. Skougaard 1804 p. 69 Øen (saa kaldes altid Kristiansø); DFS 1906/46 Øen; BhFisk 1933 Øn.

Østerport Batteri. Befæstn 1831 Østerport; Befæstn 1832 Østerports Batterie.

Østre Længe [*ø-stræ lænçæ*]. Befæstn 1844 Den Østre Caserne Længe; Th Østre Længe.

NATURNAVNE.

Aalevig. Thurah Aale-Wiig; 1811 Nyt Arch. f. Sø. I 252 Aalevigen. — Paa Græsholm.

Andevig. Thurah Anne-Wiig. — Paa Græsholm. Af Fuglenavnet And.

Bentinehave. KøieOpt Bertine-haven? [*bertinaha-vaen*] el. Bentine. — Ved Storebrønd. Maaske af Slægtsn. Benthien (R).

Bielkes Knaide. KøieOpt [Bjælkes knæjla]. — Pynt. Plur. af Subst. Knald, hvorom se Indl. || **Bielkes Rev.** BWRap Bielkes Rif. || **Bielkes Vig.** Thurah Bielkes Wig; 1756 Fra Arkiv og Museum III 297 Bielkes

Wiig; K 1809 Bielkes Viig; Befæstn 1810 lille Bielkes; BhS IX 37 Bjelkes Vig. — Se Bielkes Batteri u. Bebyggelsesnavne.

Blak [*blakəd*]. Th Blak. — Undervandsskær og Fiskegrund; Udtaleformen refererer sig til Grunden. Se u. Blak i V.-Marie S., 653.

Blindelo [*blinøe lo*]. SøK 1909 Blinde-Lo. — Undervandsskær N.Ø. for Tat. I Nærheden af Loen ndfr.

Bondrit. ResenK Bondrit. — Muligvis Fejl for -rif d. v. s. -rev.

Bordet. KøieOpt Bordet [*bo-red*]. — Grund. Sammenligningsnavn; jfr. Stolen ndfr.

Borgegaarden. Urne Tilf. t. Thurah p. 283 Borgegaarden. — Plads ved Storetaarn. „Navnets Oprindelse ubekendt“ (Urne).

Bradbænken [*bra-bæ-njkin*]. BhS VI 75 Bradbænken; Teinnæs bråbæjn-kijinj, de gl.: dråbæjn-kijinj. — Del af Havnekajen paa Christiansø. En Brad(e)bænk er en „plads, hvor skibe kølhales og istandsættes“ (ODS). I en Betænkning fra 1785 nævnes, at „for Hans Majestæts Krigsskibe vilde en Brabænk være høistvigtig i Christiansø“ (Befæstn 1785). Formen dråbæjn-kijinj skyldes Omtydning efter Verb. drage.

Brinken [*brænkanøe*]. KøieOpt Brinken [*brinkan*]. — Grund. Af Subst. bh. Brinka, m. „Brink“ (R); Udtalen [*brænkanøe*] er Plur.

Brovig. Thurah Bro-Wiig; K 1809 Broe Vieg. — Paa Græsholm.

Brændevinsknald [*brænøvi-nskna-ly (-kna-ly)*]. BhFisk 1933 Brænjevinsknajn; KøieOpt Brændevinsknajn. — Fiskeplads. En Fisker tabte en Flaske Brændevin i Vandet her (KøieOpt).

Bækken [*bækkin, bælj*]. BhFisk 1933 Bækj. — Rende i Havet fra Christiansø sydpaa. Navnet forudsætter den bh. Brug af Bæk baade om Vandløbet og om Dalen, hvorigennem det løber; se Incl. || **Bækkestrand.** KøieOpt Bekjestrånd. — Slægtsn. Beck.

Coucherons Nab. Kopib 1755 Kuskerungs Næs; Thurah Cüskerongs-Nab; K 1809 Coucherons Nab. — Pynt. Nab er identisk med Subst. bh. Nab b „lille, afbrudt Stykke“ (Esp p. 457), „lille Fremspring paa en Genstand“, i Fiskernes Sprog ogsaa om en lille Pynt (R). Ordet bruges i Stednavne om „spidst fremspring“; især: (den yderste spids af) odde, næs, pynt“ (ODS); se iøvrigt DS III p. XLV f. Jfr. Coucherons Batteri u. Bebyggelsesnavne.

Det blinde [*de blinøe*]. KøieOpt Det blinde [*de blinøe*]. — Undervandsskær.

Dommerhaldene [*dåmarøha-lanøe*]. Teinnæs dåmmarahajljana; KøieOpt [dåmerhajlana]. — Paa Nordvestsiden af Tat. Klipperne har skraa Sider, men er flade oventil og er derfor blevet sammenlignet med et Dommersæde.

Dybevand [*de dy-væ vanød*]. KøieOpt [di·va vanød], Dyve Vanned. — Fiskeplads S. for Østerskær.

Eksercerpladsen [*æksøer-pla-sin*]. Teinnæs æksøerplåsinj. — Paa Christiansø.

Fajesvig. 1756 Fra Arkiv og Museum III 295 f. Fayes-Wiig, Fayes Viig. — Efter en Fisker fra Landet [ø: Bornholm], der tidligere havde sin Hytte der; Stedet hed i 1756 Smedekrog (jfr. ndfr). Personnavnet Fejer kendes fra Bh. (R); maaske kan dette være Forleddet.

Farmorshave [*farmørs havøe*]. — Gammel Have paa Christiansø.

Firken. Thurah, SøK 1909, Gst Firken; Teinnæs fer-kijinj. — Skær ved Tat, bestaaende af fire Smaaskær. Subst. bh. Firk; se u. Firkene i Klemensker S., 661.

Fladsestrand. K 1809 Fladse Strand. — Paa Frederikso. Fladse skal antagelig sammenstilles med første Led i Fladsaa, Mogenstrup S., Hammer H. (30/8 1346 (1398) Flasso; 27/2 1494 Flatso) og med Fladset, ifl. I 1932 udt. [*flå'st*], Navn paa en større, flad Strækning indenfor Klitbakkerne i Ingstrup S., Hvetbo H. Muligvis af et Subst. identisk med no. og nyisl. flas „tynd Skal“ etc.; se herom Torp NEO p. 115.

Flakket [*flakəd*]. Kopib 1752 flakket; BhFisk 1933 Flaked; KøieOpt [flakeød]. — Subst. Flak „grund i havet, paa hvilken der i vid udstrækning er ringe forskel paa vandets dybde“ (ODS).

Fløjet [*flajød, flø-jød*]. BWRap Fløyen, Fløien; ResenK Fløien; Fick

1807 Fleyen; Thaarup 1839 Fløjet eller Tat; Bull 1869, SøK 1909, Gst Fløget; Teinnæs flajed. — Blndt Skær V. for Tat. Fløj, se Indl. De ældre Skrivemaader er best. Form i Plur.

Flintsevig. Teinnæs flijnjtavvæjen; KøieOpt Flintsa-, Flijntsavvæj. — Paa Nordvestsiden af Græsholm.

Flæskehasen. Kopib 1780 Flæske-Haßen; Fick 1807 Fleske Hasen; SøK 1909 Fleske-Hasen; Gst Fleskehasen. — Grund mellem Græsholm og Hasen; se u. Bebyggelsen. Flæskehás, 653. Jfr. Hasen ndfr.

Frederikshvile [*fredreks'vi'læ*]. Teinnæs Frederiks hvila. — Fladt Klippeparti paa Christiansø. Har Navn efter Frederik VII, der sammen med Grevinde Danner badede her i 1851 (Koføed, Christiansø 1947 p. 14).

Gaasedammene [*gø-zædamanæ*]. Teinnæs gázadammana. — Paa Christiansø.

Galgebakke. 1750'erne (Th) Galgebakken. — Efter Fæstningens Galge, der stod paa Græsholm (Koføed, Christiansø 1947 p. 20).

Graverhul. Thurah p. 281 Graver-Hullet; Borrijnh IX 103 Graverhullet. — Dybt Sted i Havet 1 km S.Ø. for Christiansø.

Græsholm [*græ-zhålmijn*]. BWRap Græssholm, Græsholmen, Græssholmen; ResenK Græsholm; JSørensen 1704 Græsholmen, Græsholms; Thurah Græs-Holm; VSK Græsholmen; Mansa 1851, Gst Græsholm; Teinnæs græzhålmijn. — Oprindelig græsbevokset. „Man plejede .. tidligere om Foraaret at indkøbe Lam fra Bornholm og sætte dem over paa Græsholmen“ (Sparre 1886). Tidligere har man ogsaa haft Kvæg paa Øen; jfr. Malkevig ndfr.

Grøllevig. Thurah Grølle-Wiig; K 1809 Grølle Viig. — Paa Græsholm. Maaske af et bh. Sidestykke til gotlandsk Dial. grylla „Tejste“; jfr. Hellq. EO² u. grissla (R).

Grønningen [*gröningän*]. KøieOpt Grønningen. — Paa Christiansø ved Paraden.

Guds Forsyn. Befæstn 1785 Gudsforsyn; 1867 Mem. og Breve XII 181, BhS IX 41 Guds Forsyn. — Cisterne paa Christiansø, samme Lokalitet som Storebrønd.

Gyldenløves Hoved. Fick 1807, K 1809 Gyldenløves Hoved; SøK 1909, Gst Gyldenløves Hoved. || **Gyldenløves Nab.** Thurah Gulden Løves Nab. — Samme Lokalitet som Gyldenløves Hoved. Se Gyldenløves Batteri u. Bebyggelsesnavne. Om Nab se ovfr. u. Couchérons Nab.

Haarknalden. KøieOpt [*hø-rkna-jlin*]. — I Nyhavnsrende. Af Subst. Haar. Ifl. KøieOpt er der lange Tangplanter her.

Hagen. KøieOpt [*ha-gan*]. — Grund. Subst. bh. Håga, m., her i Bet. „en Hage ud i Havet“ (Esp p. 434).

Hasen [*ha-zøn*]. SøK 1909 Hasen; Teinnæs hâzen. — Grund Øst for Græsholm. Subst. bh. Has „Hase, Knæhase“ (Esp p. 127). Sammenligningsnavn.

Helvedesgrund. 1756 Fra Arkiv og Museum III 294, 296 Helvedes Grunden; Kopib 1760 Helvedes grunden; Befæstn 1785 Heldvedegrundene, Helvedes Grundens. — Navnet er givet Grunden „i Henseende til dens Fasted og Haarhed, at den er snart umuelig at optage, indskiønt af og til er gjort Prøve derpaa, er der sagt af Arbejdsfolkene: Det er en Helvedes Grund, som siges i denne Dag, naar de skal arbeide derved“ (1756).

Hestekilde. 1756 Fra Arkiv og Museum III 293 Hæstekilden; Teinnæs [Hæstakjillan]. — I det cit. Brev fra 1756 fortælles et Sagn om, at da et Barn engang skulde hente Vand i Kilden, var Vandet fuldt af Hestepærer; to kom med i Spanden og blev forvandlede til Sølvkeer.

Hirschnachsvig. Thurah Hirschnaks-Wiig. — Paa Græsholm. Maaske efter Rasmus Hirschnach, der omkring 1730 var Kommandant paa Christiansø (R). En Kaptain Hirschnach nævnes iøvrigt 1684 (Thurah p. 285), og en Løjtnant af samme Navn omtales i Kopib 1750.

Hjørnet. BhFisk 1933 Jærned; KøieOpt Hjørnet. — Grund.

Holger Danskes Brilller. Køie p. 9 Holger Danskes Brilller. — To smaa Damme paa Christiansø. Navnet er overført fra København, hvor det er Betegnelse for to Damme paa Nørrefællad, ifl. Sagnet opstaaet ved Aftryk af Holger Danskes Brilller, som han havde faaet af en Troldkvinde til at se

gennem Jorden med (Thiele, Folkesagn I p. 21 (1843)). Samme Navn forekommer i Allinge, 643 (se Tillæg).

Hollænderknald [*hålcænærkna·ln* (-kna·ln)]. C. 1730 (før 1778) Nyt Arch. f. Sø. I 366 Hollænderknollen; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 Hollænder-Knallen; Thurah Hollænder-Knallen; K 1809 Hollænder Knoll; BhS IX 34 Hollænder Knas; Th Hollænder-Knas, Hollænder Knaijl. — Skær. „De vil sige, at en Hollænder har engang stødt derpaa; og derfor skal samme have bekommet det Navn“ (1756). || **Hollænderring** [*rin*]. Teinnæs rijnj; Th Hollænder Ring; Køie p. 22 Hollænderringen. — Fortøjningsring.

Hundfiskedam [*honfeskedamin*, *hønfeska-*]. KøieOpt Hundestejledammen [*honfesgadamin*]. — Bh. Hujnnfisk, m. „Hundestejle“ (Esp).

Hundredeettrinstrappen [*honrədəlet*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 24 101 Trin-Trappens; Koføed, Christiansø p. 17 101-Trappen; Th Hundredeet-Trappen.

Hvidevej [*vi·də·vaj*]. Køie p. 8 Hvide Vej. — Cømenteret Vej paa Christiansø.

Høgebur [*hø·jabu·rin*, *hø·jæbu·rød*]. Thurah Høge Buren; Fick 1807 Høgeburet; K 1809 Hoegebuur; Guide 1886 Høje Bur; Sparre 1886 Høgeburet; SøK 1909 Høgebur; Guide 1914 Høgbur (Højbur); Gst Høgebur; Teinnæs højaburijnj. — Skær. Ordet Bur er Masc. i Bh.; Subst. Høgebur „Bur til at fange Høge og lignende Rovfugle i“, er kendt fra Bh. (R). Maaske har her staaet et saadant Fangstredskab. || **Høgene** [*hø·janæn*]. KøieOpt Højane. — Grund ved Høgeburet. || **Høgerenden** [*hø·jæræn*]. Koføed, Christiansø 1947 Høgerenden. — Mellem Christiansø og Høgebur.

Højbøde. 1756 Fra Arkiv og Museum III 292 f. Høybygde eller Højbøde, Højbøde. — Samme Lokalitet som Møllehøj ndfr. Se under Højbøde i Olsker S., 663.

Hønsbro. Th Hønsbroen. — Maaske Broen mellem Christiansø og Frederikse, der i Befæstn 1844 kaldes Overgangsbroen. Ordet Hønsbro „smal Gangbro“ bruges som Appellativ i en Memorial af Admiral Judichær fra 1720 („Høns- eller Løbebroer“); se Chr. Elling, Holmens Bygningshistorie 1680—1770 p. 35 (Medd. fra Kontorchef Otto Mackeprang). Her foreligger der maaske Opkaldelse efter den københavnske Hønsbro, der forbinder Bombroen med Christiansholm.

Italienske Sti. Berner Schilden Holsten's Slægteb. I:2 p. 405 den saakaldte italienske Sti; Køie p. 9 Italienske Vej.

Iverskrog. Th Iverts Krog. — Paa Frederikse.

Johanhage [*johan·ha·gæ*]. KøieOpt [*johan·ha·ga*]. — Dam paa Christiansø.

Jomfrugalgen [*jåmfrugaljan*]. 1756 Fra Arkiv og Museum III 293 Kløft som kaldes Jomfru-Gallien; KøieOpt [*jåmfrugaljan*]. — Klippe. Navnet kommer ifl. det cit. Brev fra 1756 af, at „de skal have fundet et Fruentimmer der hængende, som af Søroverne i forrige Tider skal der være bleven hængt“. I en noget anden Form findes Sagnet hos Sparre. || **Jomfruringen** [*jåmfru·rin*]. 1756 Fra Arkiv og Museum III 296 Jomfrue-Ringen; Fick 1807 Jomfrue Ringen; K 1809 Jomfrue Ringen; K 1809 Jomfrue-Ringen; SøK 1909 Jomfruring; Teinnæs jåmfrurijnj. — Tidligere Fortøjningsring paa Jomfruskær. Sagnet fortæller, at „en Jomfrue eller Pige skal være kommen flydende dertil paa en Skibsluge og der skal være funden“ (1756). || **Jomfruskær** [*jåmfru·jær*]. BWK 1676 Jomfruskiær; BWRap 1676 Jomfru Skierne, Jomfruskiærene; BWBeskr Jomfrueskiæret, Jomfru Skiær, Jomfruskiæren; K før 1726 Jomffrou Schierene; Befæstn 1785 Jomfrue Skiæret. — Navnet skal maaske sammenstilles med sv. Jungfrun, Navn paa en Ø i Kalmarsund. Ifl. Sahlgren (NoB 1915 p. 136) foreligger der her et saakaldt Noanavn, d. v. s. et Navn, der anvendes i Stedet for det egentlige Navn, som det ansaas for ulykkebringende at nævne. En anden Mulighed er dog, at der her foreligger et Sammenligningsnavn; jfr. Jomfruen, en kegleformet Klippe i Svaneke, 645.

Kalveboden [*kaləbo·øn*]. KøieOpt Kalveboden [*kaləbo·in*]. — Paa Christiansø. Overdækket Plads med Bænke, hvor Fiskerne plejer at samles. || **Kalven** [*kalin*]. Thurah Katten; Guide 1886 Kallen; Gst Kalven; Teinnæs kallijnj. — Lille Skær S. for Tat. Skærrets Beliggenhed og Størrelse i Forhold til Tat har givet Anledning til Sammenligningen.

Karensul [*ka-rnæs'hål*]. Teinnæs karnes håll. — Brønd paa Christiansø.
Kastensstene. 1756 Fra Arkiv og Museum III p. 293, 296, Castens-Stene, Castens Steene; Th Casten Jens Stene. — Nogle store Sten, der har ligget ved Paradepladsen paa Christiansø. 1756 berettes et Sagn om en Mand ved Navn Casten fra Ibaker, der blev forfulgt af en Gengangere og derfor flygtede til Christiansø, hvor han opholdt sig et Aar og den meste Tid ved disse Sten (Fra Arkiv og Museum I. c.).

Kilden. Th Kilden. || **Kildendal** [*kjilən'da-l, kelən'da-l*]. Befæstn 1844 Kildendahl; Sparre 1886 Kildendal; Teinnæs kjijljendål. || Kildendals-brønd. Trap^d Kildedalsbrønden. || Kildendalsvig [*kelən'da-lsvæ-jən*]. K 1809 Kildendahls Viig; Teinnæs kjijljendålsvæjen. — Antagelig Opkaldelse efter Kildendal, i det 18. Aarh. et kendt Traktørsted i Hellerup (R). I Kildendalsvig skal have været en Kilde, som blev ødelagt i Stormfloden 1872 (BhS XXIX 2). || **Kildevig**. KøieOpt [*kjilavæ-jen*]. — Paa Græsholm.

Kjøllernakke [*kjølarnakæ*]. Gst Kjøllernakke; Th Kjøller Nakke. — Pynt paa Græsholm. Efter en Fisker Kjøller, der kom til Skade her ved et Vaadeskud (Opt. 1950). || **Kjøllerne**. KøieOpt Køllerne [*kølerna*]. — Grund ved Kjøllernakke.

Kohyttepladsen. Christiansø Skiftepr 1767 Køe Hytte Pladsen. — Paa Christiansø. „Ko og Hønse Hytten ... Som hørte til Auditeur Petersens iboende Huß“ omtales i Kopib 1754.

Kolerakirkegaarden [*ko-lorakjærkægæ-rin*]. Drachmann, I Storm og Stille p. 7, BhS IX 33 Kolerakirkegaarden. — Paa Frederikssø. Fjorten Personer, der døde af Kolera i 1853, er begravet her (BhS I. c.).

Kongens Bakke [*kånens'bakæ*]. — Parti ved Kongens Batteri. || **Kongens Have** [*kånens'ha-væ*]. Befæstn 1844, Drachmann I Storm og Stille p. 16, BhS IX 36 Kongens Have. — Lystanlæg paa Christiansø, plantet under Frederik V.

Kulerne. KøieOpt Kulerne [*ku-lerna*]. — Fiskeplads V. for Græsholm. Kule, se Indl.

Kullen [*kulin*]. BWK 1676 Kulden; JSørensen 1704 Kullerne; K før 1726 kullen; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 Kullen; før 1778 Nyt Arch. f. Sø. I 361 Knollens [Gen.]; Befæstn 1785, Bull 1869, SøK 1909 Kullen; Teinnæs kullinj. — Blindt Skær. Kuld, se Indl. || **Kullerende** [*ka-læ-rænd*]. Befæstn 1785 Kult-Rænden; SøK 1909, Gst Kullerende.

Kulskibet. Før 1778 Nyt Arch. f. Sø. I 361 imellem Kik-Øen og Knollens østlige Side det Skiær, som kaldes „Kulskibet“. — Knollens er Skrivefejl for *Kullens.

Kæftevig. KøieOpt Kjeftevæjen. — Paa Græsholm.

Kærlighedsbænk [*kjærlihe-dsbæ-nkin*]. Køie p. 13 Kærlighedsbænken. || **Kærlighedsseng**. Køie p. 13 Kærlighedsseng. — Paa Christiansø. || **Kærlighedssøfa** [*kjærlihe-dssø-fan*]. || **Kærlighedssti** [*kjærlihe-dssti-en*]. Køie Opt Kærlighedssti. — Klippeafsatser og Sti paa Christiansø.

Ladevig. Thurah Lade Wiig. — Paa Græsholm.

Lambertsnakke. Teinnæs lanbæ-rs nakka; Koch 1945 p. 127 Lamberts Nakke; KøieOpt [Lamberts naka]. — Nordspidsen af Christiansø.

Langelinie [*lånə'li-njæ, -lenjæ*]. BhS IX 37 Langelinie. — Cementeret Vej paa Christiansø. || **Langeskær** [*lånə'fæ-rød*]. Thurah Lange-Skiær; Bull 1869 Langeskjær; SøK 1909, Gst Langskær; Teinnæs langesjæred. || **Lange-trappe** [*lånə'trapæ*]. Køie p. 9 Lange Trappe. — Samme Lokalitet som Hundredeetrinstrappen ovfr. || **Langevig** [*lånəvæ-jen*]. Thurah Lange-Wiig; Teinnæs langedvæjen. — Paa Græsholm.

Lasses Seng [*lasəs sænj*]. Teinnæs lasses sænj. — Paa Christiansø. Kløft i Stenene, der ligner en Bænk eller Seng.

Lejrvejen [*læjrvæjin*]. Køie p. 9 Lejrvejen. — Paa Christiansø. Jfr. Lejren u. Bebyggelsesnavne.

Lilletaarnsbrønd [*lilətə-rnsbrån*]. Kofoed, Christiansø 1947 p. 19 Lille Taarns Brønd. — Se Lilletaarn u. Bebyggelsesnavne. || **Lilleø** [*lilə'vø*]. Thurah Lille-Øe; 1759 (før 1778) Nyt Arch. f. Sø. I 375 Lille-Øen; Fick 1807, K 1809 Lille Øe; SøK 1909, Gst Lilleø; Teinnæs lille ø. — Ø Syd for

Frederikso. Lilleø har ogsaa været brugt som Navn paa Frederikso; jfr. u. Bebyggelsesnavne.

Loen [*lo-in*]. Thurah Louen; VSK, Bull 1869 Loven; SøK 1909, Gst Loen; Teinnæs loijnj. — En Tange, der strækker sig ud fra Tat, og hvorpaa der dansedes før i Tiden (Teinnæs). Deraf Sammenligningen med en Lo, der ogsaa anvendtes som Danseplads (R).

Malkevig [*målkevejøn*]. Thurah Malke-Wiig; Teinnæs målkevæjen. — Paa Græsholm.

Mindet [*mind*]. Befæstn 1844 Stibolts Minde; 1867 Mem. og Breve XII 124 „Mindet“; Sparre 1886 Mindet, Mindehaven, Stibolts Minde; BhS XXIX 2 Stibolts Minde; Køie p. 9 Mindet. — Plantet af Kommandanten C. H. Stibolt (BhS I. c.). || Mindedamme [*minddamænæ el. mindbrånænæ*]. Teinnæs mijnjedammana; Trap⁴ Mindebrøndene.

Møllebakke [*møllebakæn*]. Befæstn 1810 Møllebakken; BhS IX 37 Møllebakken; Gst Møllehøj. — Her findes Rester af en Mølle.

Møllerdam [*mølladaminj*]. Teinnæs møllaradamminj. — Paa Christiansø.

Nordvestgrund [*no-r'vestgrøn*]. SøK 1909 N.V.-Grund; BhFisk 1933 Norvest-Gruinjed. — Fiskeplads. || **Nordvestre Nakke**. Teinnæs dæjn norvæsta nakkajn. — Samme Lokalitet som Sortenakke ndfr. || **Nordvestvig** [*no-r'vestvejøn*]. Thurah Nord-West-Wiig. — Paa Græsholm.

Nyelandshave [*ny-lans ha-væ*]. BhS IX 36 Nyelands Have. — Paa Christiansø. Efter Havebrugsteoretikeren Stephan Nyeland (1845—1922), der havde lejet Havepladsen paa Christiansø (BhS X 32).

Nyhavn. Befæstn 1831 Nyhavns Batterie; Teinnæs ny'havn. — Paa Frederikso. || Nyhavnsrende. KøieOpt Nyhavnsrenden.

Næbbene [*næbænæ*]. KøieOpt [næbene (-a)], Næbbene, Søndre Næbbe. — Grund ved Østerskær. Subst. bh. Næbb, m. „Odde eller Landpynt, som skyder ud mod Havet“ (Esp), her brugt om en fremspringende Grund.

Næs [*næ-z, næs*]. (Her ?) Befæstn 1785 Næset, Næsset; Bull 1869, SøK 1909, Gst Næsset; Teinnæs næ-z. — Sydspidsen af Christiansø, samme Lokalitet som Coucherons Nab ovfr.

Nødskeer. Thurah Nøds-Skier; K 1809 Nød Skier.

Nørrehavn [*nårr'ha-vm el. nårr'ha-vm*]. Coucheron 1685 nørdre hanf; Befæstn 1768 Nordre Havnen; Thurah Nørre-Havn; K 1809 Nordre Havn; Trap¹ Nordre-Havnen. || **Nørrepynt** [*nårr'pynt (-py-nt)*]. — Samme Lok. som Gyldenløves Hoved. || **Nørrevig**. Thurah Nørre-Wiig. — Paa Græsholm.

Palmesten. 1756 Fra Arkiv og Museum III 294, 296 Palme-Steen. — Sten i Vandet ved Sønderhavn. Snarest af Verb. palme (bh. palma), der i Sømandsproget betyder at hale Haand over Haand og hos Fiskere at tage Garn sammen (R); jfr. ODS u. III. palme.

Paradepladsen [*pa'ra-dæn*]. Kopib 1755 Paraden; Befæstn 1768 Paraden, Parade Pladsen; før 1778 Nyt Arch. f. Søv. I 376 Paradepladsen; BhS IX 35 den gamle Paradeplads; KøieOpt Paraden. — Bastion ved Kommandantboligen.

Parken [*pa'r-kæn*]. Kofoed, Christiansø 1947 p. 8 Parken. — Vandsamling mellem Storetaarn og Ravelinen. Park i Bet. „Dam“.

Pestkirkegaarden [*pæst'kærkægø-rin*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 7 Pestkirkegaarden. — Paa Græsholm. I 1685 jordedes her 38, der døde af Pest (Bang I. c.).

?Pikkervig [*pekravæ-jøn*]. Teinnæs piklavæjen; Køie p. 9 Pikkerevigen; KøieOpt [pekaravæ-jen], Pikkeravæjen, Pikkaravig. — Ifl. KøieOpt Navn paa to Vige, paa Christiansø og Græsholm. Muligvis af et Fuglenavn *Pikker „Stenpikker“ (R).

Pluggen. KøieOpt [*plog-inj*]. — Stort Træ paa Christiansø. Bh. Plugg, m. „Prop i et Anker“ (Esp). Sammenligningsnavn.

Porten. Thurah, K 1809 Porten. — Vig paa Christiansø ved Frederikshvile.

Præstedam [*præ-stædaminj*]. Trap⁴ Præstedammen, før Salomons Br. — En af Mindedammene. || **Præsteeng**. Teinnæs præstæajnjen. — Nok et nyt Navn (Teinnæs). || **Præstegaardshaven**. Kofoed, Christiansø p. 19

Præstegaardshaven. — Efter den gamle Præstegaard paa Frederikso. || **Præsteskar** [*præ-stæ|æ-rad*]. Thurah Præste-Skier; Guide 1886 Vester Skjær eller Præste Skjær; Teinnæs præstasjæred. — Ligger udfor den gamle Præstebolig paa Frederikso. || **Præstevig** [*præ-stavæ-jøn*]. Teinnæs præstavæjen; KøieOpt Præstevig. — Andet Navn paa Tyvevig ndfr.

Pullen. BhFisk 1933 Pojlan; KøieOpt Pullan. — Fiskeplads. Subst. Pulle „mindre forhøjning paa havbunden; (toppet) grund“ (ODS).

Pumpen [*påmpan*]. Teinnæs påmpan; Køie p. 9 Pumpen. — Dam paa Christiansø. Der kendes ikke noget til en Pumpe her (Opt. 1950), men der gik en Vandrende herfra til Bryggeriet.

Pynten [*py-ntin, pyntin*]. Thurah, K 1809 Pynten. — Paa Græsholm.

Renden [*rænan*]. KøieOpt Renden [*rænan*]. — Sejlrende Syd for Christiansø.

Revet [*ræ-vød*]. BhFisk 1933 Ræved; KøieOpt Revet [*ræ-vød*]. — N.V. for Tat. Udtalen [*ræ-vød*] repræsenterer en ældre Vokalisme end [*re-vød*] i Skaaningerev ndfr. (R); jfr. Revet i Gudhjem, 672.

Rugmarken [*rauma-rkæn*]. Befæstn 1844 Ruughaven; BhS X 33 Rugmarken; Teinnæs råumarken. — Paa Christiansø. Kommandanten havde i sin Tid en Rugmark paa Øen (BhS IX 35).

Rullevig [*rolvæ-jøn*]. Teinnæs rullevæjen; KøieOpt [rojlevæ-jøn]. — Paa Græsholm. Maaske af Verb. rulle, formodentlig sigtende til Sten, der ruller i Strandkanten; der er mange afrundede Sten her (Opt. 1950). En anden Mulighed er et Fuglen. svarende til gotlandsk Dial. rulla, Navn paa en Søfugl (Säve-Gustavson), bh. Rujlla i Sån-rújlla, Strån-rújlla „Præstekrave (og Ryle)“ (R).

Rundstensvig. KøieOpt Rundstensvigen [*ronsde-nævæ-jøn*]. — Paa Græsholm.

Ræveknalde [*ræ-vækna-lj*]. SøK 1909, Gst Ræve-Knalde. — Grund. Forleddet er muligvis Rev; jfr. Revet ovfr.

Rødehul. 1756 Fra Arkiv og Museum III 296 Røe Hull; Teinnæs rø'håll. — Snæver Vig paa Frederikso. Vandet er rødt her ved Solnedgang (Teinnæs).

Sabbe. Teinnæs sabba; KøieOpt [saba]. — Dam paa Frederikso. Subst. bh. Sabbe „søle, sølet masse“ (ODS); jfr. Adj. bh. sabbuer „gjennemblødet, gennemtrukket af Vand, sjasket, tilsølet“ (Esp).

Salomons Brønd [*sa-låmons brån*]. Befæstn 1844, Sparre 1886, BhS IX 36 Salomons Brønd; Bang, Christiansø-Fører 1935 p. 12 PræstegaardsPræsten, der før hed Salomons Brønd. — Paa Christiansø. Samme Lok. som Præstendam ovfr.

Sankt Hans Kilde [*sa-nt hån-s kilæ, -felæ*]. Drachmann, I Storm og Stille p. 21 den saakaldte St. Hans Kilde; Sparre 1886 St. Hans Kilde; Teinnæs sånt hån-s kjijlja; Kofoed, Christiansø 1947 p. 12 St. Hans Brønd. — Overmuret Brønd. Formodentlig har man her holdt Kildefest Sankt Hans Aften (R); jfr. Sankt Hans Kilde i Svaneke, 645.

Sildebassin. KøieOpt Silde-Basin. — Vig paa Christiansø.

Sirenedam [*si're-nådamin*]. Trap⁴ Sirenedammen. — Samme Lok. som Skumpendal. Her findes to Sirener, opstillet 1890 (Trap⁴ III 649).

Skaaningerev [*skånin-jærev-vød*]. BWK 1676 Skansrif; BWRap 1676 den Skaanske Riff, Skaanske rif; ResenK Skanske Rif; Coucheron 1685 schaaninger riff; K for 1726 schonscher riff; 1756 Fra Arkiv og Museum III 296 Skaanninge Revet; Fick 1807 Skaanninge Revet; SøK 1909 Skaanninge-Rev; Gst Skaaningerev; Teinnæs skånijnjæræ-ved; KøieOpt Skonjerev. — „Paa samme er der for nogle Aar siden blefuen en skaansk Schude, hvor efter de den nu kalder“ (BWBeskr, BhS XII 79).

Skalkenaben. BWRap 1676 Skalkenaben; BWBeskr skalche Naben. — Sydspidsen af Frederikso. Af Subst. ånyda. skalk „stump, tilsætning, særlig forlængelse på spærs nederste ende“ (Kalkar), her brugt som Betegnelse for en Terrænformation. — G. K.: Skalk er et trekantet Stykke Tømmer, der slaas paa Sparrens nederste Ende for at give et svajet Tag. Og Sydspidsen af Frederikso udgør netop en Trekant. Men Forleddet kunde formelt være Skalk „Skurk“, og i saa Fald kunde Navnet sammenstilles med Tyveskar ndfr.

Skuden. BWBeskr Skuden. — „En trind steenagtig Grund“ (BWBeskr). Subst. Skude, enten som Sammenligningsnavn eller efter Grundstødning.

Skumpendal [skåmpən'da:l]. Befæstn 1785 Skummemeldahl; Teinnæs skåmpendål; KøieOpt [sgompen'da:l]. — Vandbeholder paa Christiansø. Formen 1785 er vel Fejl for *Skummemeldahl.

Slaghullet. Teinnæs slawhåled. || Slaghulsnakken. Teinnæs slawhålsnakkajnj. — Slaghullet er en Lokalitet paa Sydøstsiden af Tat, hvor Vandet slaar mod Klippen og sprøjter tilbage (Teinnæs). Det er uvist, om det er dette Forhold, der har givet Anledning til Navnet, eller det staar i Forbindelse med Fangst af Sæler, der ifl. Teinnæs opholdt sig paa Slaghulsnakken. At dræbe Sæler hedder paa Bh. at slaa S. (R).

Smedekrog. 1756 Fra Arkiv og Museum III 295 Smeede Krogen. — Stedet, hvor Smeden bor (1756); hed tidligere Fajesvig. || **Smedestrand** [smedæstra:n]. K 1809 Smede Strand; KøieOpt Smedestranden. — Paa Frederikse.

Snarken [sna:rkən]. BWK 1676 Snarkene; BWRap Snarkerne; BWBeskr Snarcheren, Snarkerne; ResenK Snarkene; Kopib 1752 Snarkens Broghoved; Thurah Snarken; c. 1730 (før 1778) Nyt Arch. f. Sø. I 366 Snarke-Klippen; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 f. Snarcken, Snarchen, Inder Snarcken; 1758 (før 1778) Nyt. Arch. f. Sø. I 374 f. Ydre Snarken, Indre Snarken; før 1778 Nyt Arch. f. Sø. I 363 den ene Steenkiste ved Syndre-Havnen Snarken kaldet; VSK, Fick 1807, K 1809 Snarken; SøK 1909 Snarken; Teinnæs snarkan. || Snarkesten [sna:rkæste:ninj]. Teinnæs snarkesteninj. — Af Verb. bh. snarka „snorke“ (Esp p. 315). „Hvoraf Snarchen har bekommet det Navn er vel sluttelig af det Ord Snurken, som en snurker i Søve, eftersom Snarke af Borringholmer er det samme som snurke, idet Søen stedse bruser derved“ (Fra Arkiv og Museum III 295).

Sodadam. KøieOpt [so:dadaminj]. — Dam paa Frederikse; der er Vaskehuse i Nærheden (KøieOpt).

Sortenakke [suo:rtæ nakæ]. Bull 1869 Sorte Nakke; SøK 1909 Sorte Nakke; Gst Sortenakke. — Den nordvestlige Pynt af Græsholm.

Spaanehave. 1818 Christiansø Kommandantskabs Ark. Spaanehaugen. — Subst. Spaanehave „(aflukket) plads, hvor træspaaner olgn. opbevares; spec. om en plads paa Holmen i Kbh., hvor spaaner, affaldstræ olgn. fra bygning (ell. ophugning) af træskibe samledes“ (ODS). Her maaske Appellativ eller Opkaldelse efter den københavnske Lokalitet.

Sproring. 1756 Fra Arkiv og Museum III 295 Sproe Ringen; 1759 (før 1778) Nyt Arch. f. Sø. I 374 Sprake-Ringen; Kopib 1760 Sproeringen; Befæstn 1785 Sproe Springen; Fick 1807 Spro Ringen; Hertel, Beskr. over Christiansø 1809 p. 68, 75 Sprorringen, Sproringen; K 1809 Sproe Ring; SøK 1909 Sproring; Teinnæs rijnj. — Skær med Fortøjningsring. Navnet er sikkert af s. Opr. som Spro i Sandvig Kbst., 644.

Stibolts Minde. — Se ovfr. u. Mindet.

Stjært [sta:rt]. BhFisk 1933 Start; KøieOpt [jda:rt]. — Fiskeplads. Subst. bh. [sta:rt] „Stjært“ (Esp Indl p. 13). Stjært anvendes oftere i Navne paa Grunde i Havet; se DS III p. LVII f.

Stolen [sto:linj]. KøieOpt [jdo:linj]. — Lille Skær S.V. for Østerskær. Sammenligningsnavn. Jfr. Bordet ovfr.

Storebrønd [sto:ræbrånj]. Befæstn 1844, Sparre 1886, BhS IX 41 Store Brønd. — Kaldes ogsaa Guds Forsyn; se ovfr. || **Storeø.** K 1809 Store Øe. — V. for Christiansø.

Svendsens Brønd [svensøns brånj]. Teinnæs swinsens brånj; 1940 (Th) Svendsens Brønd; Kofoed, Christiansø 1947 p. 14 Svendsens Brønd eller snarere Suenissons Brønd. — Cisterne paa Christiansø.

Sydøstgrund [sy:do:stgrøn]. BhFisk 1933 Sydost-Gruinjed; KøieOpt SO Grujn. — Fiskeplads.

Sælklippe. KøieOpt Sælklippen, Sjelakløppa. — Paa Frederikse.

Søndergat [søn:rø gat el. gatød]. BWRap Sydergab, den Syder gat; Kopib 1750 Syder-Havns Indløb; Kopib 1753 Syndre havne gab; Befæstn 1785 Søndre indløb; 1817 BhS XXIX 35 Søndre Havnegat; Folkekalender for Danmark 1856 p. 39 det søndre Indløb. — Det sydlige Indløb til Sundet

mellem Christiansø og Frederikse. || **Sønderhavn** [*sønɾə'ha-vn*]. Coucheron 1685 Syndre hanff; Kopib 1750 Synder-Havn; Thurah Syder-Havn; 1756 Fra Arkiv og Museum III 294 syndre Havn, Syndre Havns Batterie; K 1809 Søndre Havnen; Trap¹ Søndre-Havnen; DFM 39 p.182 Syndre Havn.

Taarbrønden [*tɑ-rnbrɑn*]. Bang, Christiansø-Fører 1935 p.16 Taarbrønden. — Ved Storetaarn. || **Taarndammen** [*tɑ-rndɑmɿn*]. Teinnæs tårndammijnj; Th Taarndammen; Køie p. 9 Tårndammen. — Paa Frederikse. || **Taarnene sammen** [*tɑ-rn samən*]. KøieOpt Tårnene sammen [tå-rn samen]. — Grund N.V. for Øgruppen, hvorfra man ser Lilletaarn og Storetaarn overet. || **Taarnrende** [*tɑ-rnrænən*]. Thurah Taarn-Renden; K 1809 Taarn Renden; Hertel, Beskr. over Christiansø 1809 p. 68 de saa kaldte Taarn Rende; Bull 1869 Taarn Rende; SøK 1909, Gst Taarrende; BhFisk 1933 Taarnrænjan. — Farvandet ml. Græsholm og Frederikse. Har Navn efter Lilletaarn; se u. Bebyggelsesnavne.

Tallevig. Thurah Talle Wigen; K 1809 Tatte Viig; Befæstn 1810 Tælle-vigen, (her?) Tolvig. — Paa Christiansø. Antagelig af Subst. Talg. Jfr. Talgkaas i Allinge-Sandvig Købstæders Landdistr., 644 a, der har Navn efter et Vrag, der var lastet med Talg.

Tat [*tɑ:t*]. BWK 1676, BWBeskr Taat; ResenK, Thurah Tat; K c. 1700 Tatten; JSørensen 1704 BhS XII 85 Tat; K før 1726 Tatten; VSK That; Thaarup 1839 Fløjet eller Tat; Mansa 1851, Sparre 1886 That; SøK 1909, Gst| Tat; Teinnæs tåt; BhFisk 1933 Tåt. || **Tat Hald**. JSørensen 1704 Tattehall. || **Tat Vig**. K 1809 Tat Viig. — Lille Ø, den nordvestligste Udløber af Øgruppen. Navnet er identisk med Subst. bh. Tåt „en enkelt Afdeling af Noget, som flettes eller snoes, f. Ex. een af de enkelte Dele, hvoraf en Haarfletning bestaaer eller hvoraf et Toug er sammenlagt, en Line snoet o. s. v.“ (Esp p. 349), samme Ord som Rigsmaalets Tot. Jfr. Totten paa Anholt, Navn paa den østlige Spids af Øen. Tat Vig paa Græsholm er vel opkaldt efter Tat.

Tyren. K 1809 Tyren. — Grund ved Tyveskær.

Tyveskær [*ʃi-væ'æ-ræd*]. Thurah Tyve Skier og Wig; Befæstn 1785 Tyveskiæk Vegen; Fick 1807 Tyve Kier; K 1809 Tyveskier, Tyveskier Viig; Befæstn 1810 Tyveskiæret; Sø K 1909, Gst Tyveskær; Teinnæs kjivasjæred.

Waisenkeller. 1869 BhS XXIX 22 Waisenkeller. — Have. Navnet blev givet „af en Underlæge, der fandt Behag i at tilbringe Aftenerne der . . . og det Navn beholdt den, saalænge jeg [Staggemeier] var paa Øen“ (BhS l. c.).

Vandhul [*van'håled*]. Thurah Wand Hullet; K 1809 Vandhullet; Teinnæs vannhåled. — Vig paa Sydenden af Christiansø.

Verdens Ende [*vɑ-rdɑns'æna, værdɑns'ænæ*]. Sparre 1886 Verdens Ende; Gst Verdensende; Teinnæs værdens æna, lijlja værdens æna; Trap⁴ Verdens Ende; KøieOpt Store-, LilleVerdens Ende. — Store Verdens Ende er den nordøstlige Pynt af Christiansø, Lille Verdens Ende den Vest for liggende Vig.

Vesterhavn. Coucheron 1685 westr hanff. — Farvandet Vest for Frederikse, der danner en naturlig Havn.

Vesterrende [*væstrɑ rænɑ*]. Thurah Wester-Renden; Bull 1869 Vester Rende; Gst Vesterrende; Teinnæs væstre rænja. || **Vesterskær** [*væstrɑ'æ-r*]. BWRap 1676 Wester Skieren, Wester oc Jomfru Skiærne; BWBeskr W. Skiær, Vesterschæret; Thurah Wester Skierene; K før 1726 westerschieren; Fick 1807, K 1809 Westre Skier; Guide 1886 Vester Skjær eller Præste Skjær; SøK 1909 Vestre-Skær; Gst Vesterskær.

Østerskær [*ø-strɑ'æ-r*]. BWRap 1676 Øster Skieren; BWBeskr Østerskiærne; Thurah Øster Skierene; K før 1726 østerschieren; Fick 1807, K 1809 Østre Skier; Befæstn 1810 Østre-Skiærne; SøK 1909 Østre-Skær; Gst Østerskær; Teinnæs østre sjær; BhFisk 1933 Østre-Sjær.

TILLÆG.

De i Tillægget meddelte Udtaleformer er, hvor ikke andet er oplyst, optegnede af Rohmann under Bogens Trykning og maa, hvor der tidligere er anført Udtaleformer, opfattes som Varianter til disse, ikke som Rettelser.

640. BORNHOLM.

5. **Hammervandet.** Iris og Hebe 1802 II 228 Hammerens Vand. || **Slutgrund.** J. Hjorth 1840 p. 37 Slutgrunden (Adlers Grund); J. Hjorth³ 1861 p. 40 Slutgrund eller Adlers Grund. — „Et Flakke eller en Grund“ henimod S. V. Enden af Rønne Banke. Af Subst. Slut „Ende“. || **Stenen.** J. Hjorth 1840 p. 38 Stenen eller Davids Banke; J. Hjorth³ 1861 p. 39 Davids-Banken eller Stenen, en Steengrund. — Grund 6 Kvartmil N. N. V. for Hammeren.

641. RØNNE KØBSTAD.

6. **Rønne.** — Prof. J. Sahlgren, Uppsala, gør opmærksom paa, at Rotnei det blekingske Bynavn Ronneby fortrinsvis bør forklares som Gen. af et Navn paa en Fos *Rotn-, dannet af det svage Aflydsstadium til Verb. sv. ryta (se NoB XVIII 144). || 7. **Bidstrupsgade** [bi-stråpsga-da]. || 8. **Lille-Ellekongestræde** [lilja ælakånstræ-da]. || 9. **Grummekulestræde** [gråmækulæstræ-da]. || 10. **Kildesbakke** [kylæsbakan]. || 11. **Legaards Plads.** Iris og Hebe 1802 II 228 det store og rummelige Torv . . . Leegaards Plads kaldet. || 12. **Myregade** [my-ræga-da]. || **Nordostvej** [no-rlö-stvæj]. || **Onsbæk** [i- onsbæk]. || 13. **Pythus.** Ældre Udtale: [py-tæhü-zæd], maa ske ved Omtydning efter bh. Pyta, f. „Høne“. || 14. **Sejersgaard, Lille-** [lilja sajærs-gwær]. || **Skadehus** [skadahü-zæd]. || **Snellemark.** I Urnes Tilf. til Thurah 128 staar: „Stadens Grundtægning, saavel som de øvrige her i Bogen ere aldeles ikke accurate. Iblandt andet hvor Torved tægnes, er ikkun som en kort Gade eller Stræde, kaldet: Snelle Mark, fordi det gaaer noget bakkeagtig nedad, des Aarsag om Vinteren ved Sne og Frost adskillige Smaa Dreng forlyste sig der at lade sig glide ned paa Kælke eller smaae Slæder, hvilket gaaer da snell af Stæd.“ Snellemark har saaledes aldrig været noget Torv som angivet paa Kortene hos Thurah og Resen, men kun en kort Gade eller Stræde, som vist paa senere Kort. Det gaar derfor ikke an som foreslaaet i BhAvis 24/3 1950 at forklare sidste Led i Navnet som tysk Markt „Torv“. || 15. **Stættebondegade** [stætæbo-næga-da]. || 16. **Søndermølle** [dæn sønræ molæn]. || **Store-Søstræde** [sto-ra löstræ-da]. || **Tjæregade** [kæ-ræga-dæn]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Tjæragadan. — I Beg. af 20. Aarh. blev Stormgade hyppigt kaldt saaledes. Navnet er vistnok foranlediget af, at det var det første Sted i Rønne, hvor man anvendte Tjære som Gadebelægning. || 18. **Bondebro** [bo-næbro-æn]. || **Bondestætte Led** [stætæbo-næled]. || **Bybakke** [by-bakan]. || 19. **Bybro** [by-bro-æn]. || 20. **Galgehøj** [galjæbakan]. || 21. **Gamle** [gamla]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Gamle. — Badested for Dreng udfor Skt. Pedersgade lidt N. for den nuværende Badeanstalt. Navnet er Substantivering af Adj. gammel. || 22. **Hat** [hat]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Hat. — En høj, rund og foroven flad Sten ude i „Øring“, som er sammenlignet med en høj Hat. || 23. **Kommandant-høj** [kåmæ'dantahä-ŋ]. || **Kumle** [kåmla]. || 24. **Morjen** [måjan]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Morjen, oftest udtalt „måjan“. Udtalen måjan [måjan] hentyder til, at alt Affald blev kastet ud her. || 25. **Palthest** [palthæstin, palthæst, palthæs]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Palthest, Palthes. — Stor flad

Sten ude i Vandet ved Sydhavnen. Bh. Palthäst „Navn paa en liden Pandekage“ (Esp). || **Pande** [*pa-na*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Pande [*pajna*]. — To oventil flade Sten ude i Vandet, den ene i Gasværksbugten nedenfor Fiskerbakken, den anden S. for Sydhavnen. || **26. Pikkerten** [*pekert*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Pikkert. — Navn paa to Stene ude i Vandet, den ene nordude udfor Gasværket, den anden S. for Sydhavnen sammen med Palthest og Pande. || **Rømersbæk** [*rømersbæk*]. || **28. Stamperbugt** [*stamperabuktan*]. || **29. Teglværkseng** [*teglværksængen*]. || **Tordenstenen** [*tørdønstenstein*]. Medd. fra O. Bøgeskov Jensen Tordenstenen. — Stor Sten i Vandkanten lidt S. for Kanondal med en Mængde dybe og runde Huller i. Den blev kaldt saaledes, fordi det mentes, at Lynet engang var slaet ned i den. || **Tornhøj** [*tørnhøj*].

642a. HASLE KØBSTADS LANDDISTRIKT.

40. Gammelværk [*gamleværk*]. || **41. Gamlekule**. — Se Smaragdsø ndfr. || **Smaragdsø**. — Kaldtes ogsaa „Dejn gamla kulan“ (Medd. fra O. Bøgeskov Jensen). || **Sortenak**. J. Hjorth³ 1861 p. 39 Sorte-Nak. — Den første Landodde sønden for Hasle. Adj. sort og Subst. bh. Nakk „Nakke“, som indgaar i Sæmmensætningen bh. Grånakk „en gammel Mand“, ogsaa brugt som Navn paa Djævelen og paa Høgen (Esp); jfr. oldn. hnakk.

643. ALLINGE KØBSTAD.

43. Englehus. — En Person med Navnet Engel boede her for godt 50 Aar siden (Stub-Jørgensen). || **44. Grønnedal**. — Udtales med Tryk paa sidste Led (Stub-Jørgensen). || **Hammershus**. — Opført c. 1910 af Chr. Hammer (Stub-Jørgensen). || **Hundredalen**. — Ifl. Oplysning fra Kaj Larsen til R er Hundredalen et gammelt Naturnavn, medens Kattedalen oprindelig er en spøgende Nydannelse i Analogi hermed fra omkring Aar 1900. || **Jons Kapel**. — Opført c. 1910 af Ferd. Johnsen (Stub-Jørgensen). || **Kærhytten**. Stub-Jørgensen Kjerahuzed. || **Lundegaard**. — Efter tidligere Ejer ved Navn Lund (Stub-Jørgensen). || **45. Smutten**. — Turistnavn paa et Sommerhus fra c. 1920 (Stub-Jørgensen). || **48. Griserumpen**. Stub-Jørgensen Grizarompan. — Strand i det sydlige Allinge. Vistnok efter en bugtet Cementbro, der førte ud til et Badehus. || **Hammersløkke**. Stub-Jørgensen Hammers Løkke. — Familienavnet Hammer. || **49. Holger Danskes Brillen**. Stub-Jørgensen Holger Danskes Brillen. — To vandfyldte Fordybninger paa Knudsnæs. Jfr. samme Navn paa Christiansø, 690. || **Hyldeslet**. — Udtales med Tryk paa sidste Led (Stub-Jørgensen). || **Kirstines Stol**. — Ifl. Sagnet efter en Troldkælling, der kastede en stor Sten, kaldet Æggehønen, mod Olskirke (Stub-Jørgensen). || **50. Knudsnæs**. — Navnet Havkatten er vistnok givet af Maleren Olaf Rude (Stub-Jørgensen). || **Kransløkke**. Trap¹ Krandshei Løkke. || **Larsens Plads**. Stub-Jørgensen Larsens Plads. — Strandeng, nu Losseplads. Vel Opkaldelse efter Larsens Plads i København. || **Leghøj**. Stub-Jørgensen Lerhøj. || **52. Olebakke**. Stub-Jørgensen Oles Høj. || **53. Røverkulen**. Stub-Jørgensen Røvarakulerna. || **Salte Peter**. Stub-Jørgensen Salta Peter, Saltpeterkulen (Sankt Peter?). — Vig med Sandbun Nord for Havnen, yndet Badeplads. || **Skrædderhavn**. Stub-Jørgensen Skræddarahavn. — En Skrædder havde omkring 1920 sin Baad liggende her (Stub-Jørgensen). || **Solkule**. — Pynten, hvor Kulen findes hedder Pissekulepyntijn. Solkule er nu Navn paa en anden Klippegyde (Stub-Jørgensen). || **54. Stenhøj**. — To Lokaliteter, den ene S. for Byen, den anden inde i Byen mellem Søndergade og Løsebækgade (Stub-Jørgensen). || **55. Ungersløkke**. — „Slægtsn.“, læs: Mandsn. el. Slægtsn.

644. SANDVIG KØBSTAD.

56. Humlehode. — Ligger i Allinge-Sandvig Landdistrikt, 644a. Ned-sættende Navn paa Humledal (Stub-Jørgensen). || **57. Sandlinien**. — Huse paa Række ligesom Langelinie. Navnet er sikkert dannet parallelt med dette (Stub-Jørgensen). || **Tømmehus**. — Efter Familien Tømme,

der boede i Huset og ejede Tømmeløkke (Stub-Jørgensen). || **Fyldebakke**. Stub-Jørgensen Fyldebakkajn. — Samme Lok. som Esbernehalle. Efter en Arbejdsplads her, der ikke havde det bedste Ry for Ædruelighed (Stub-Jørgensen). || 63. **Tømmeløkke**. — Tømmeløkke ejedes af Familien Tømme (Stub-Jørgensen).

644a. ALLINGE-SANDVIG KØBSTÆDERS LANDDISTRIKT.

69. **Gamledam**. — Krystalsø er ikke identisk med Gamledam, men muligvis med Sleven p. 73 (Stub-Jørgensen). || **Grønnebæk**. Stub-Jørgensen Grønnebæk. — Muligvis samme Lok. som Hammersø Bæk. || 71. **Løvehovderne**. — Ifl. Stub-Jørgensen er Navnet sikkert oprindeligt knyttet til den fritstaaende Klippe, ikke til Klipperne paa begge Sider af Bugten. || 73. **Sibirien**. Stub-Jørgensen Sibirien. — Stenbrud paa Vestsiden af Hammeren, der er stærkt udsat for Vejr og Vind. || **Sortedal**. „[*swæ-rtæda-l*]“, læs [*swæ-rtæda-l*].

645. SVANEKE KØBSTAD.

76. **Bæketrønte** [*bækatrøntan*]. || 77. **Havnebakke** [*ha-unabakan*]. || 78. **Storegade** [*sto-ræga-da*]. || **Vippebakke** [*vi-pæbakan*]. || **Østergade** [*ö-stærga-da*]. || **Adolfbakke** [*a-dålabakan*]. || 79. **Boseris** [*båzari-z*]. || **Flaget** [*fla-gad*]. || **Grønkaas** [*grö-nkæ-z*]. || 80. **Hammerslet Bugt**. BhTid 31/12 1923 Hammersletbugten. || **Hestesvømmet**. BhTid 10/1 1924 Hestesvømmet. — Badeplads „for de viderekomme“. || **Hukken**. BhTid 10/1 1924 Hukken. — Badeplads ved Møllenakke. Huk, se Indl. || **I Pilene** [*i-pi-lana*]. || 81. **Klippebakke** [*kløpæbakan*]. || **Kløserne** [*klø-zana*]. || 82. **Lerkulebakker**. BhTid 12/1 1924 Lerkulebakkerne, Lerkulebakken. || **Madvigager** [*ma-d-vi-æ-gærin*]. || 83. **Smedehul** [*smedahåled*]. || **Stabelen** [*stavølin*]. || 84. **Svanekær** [*swæ-næ-kæ-ræd*].

646. NEKSØ KØBSTAD.

86. **Bryggeristræde** [*brygdæ-ri-stræ-de*]. || 88. **Knappegænge** [*knappæ-gængæd*]. || **Munketorvet** [*monkatåræd*]. — Plads paa det Sted, hvor Munkegade og Søndergade støder sammen. || 89. **Piledamgænget** [*pi-lædam-gængæd*]. || **Piledamstræde** [*pi-lædam-stræ-dæ*, *pi-lædam-stræ-dæd*]. || **Pæretæstorvet** [*pæ-rætræ-ståræd*]. — Andet Navn paa Munketorvet, efter et nu forsvundet stort Pæretæ. || 90. **Tyvekrog** [*fi-vækrå-gin*]. || **Tyvesmedehus** [*fi-væsmædæ-hi-zæd*]. || 94. **Klintevej** [*klintævæ-n*]. || **Kærlighedsbro** [*kæ-rlihe-dsbro-m*]. || 96. **Pileløkke**. BhAvis 22/4 1844 Pileløkke.

647. AAKIRKEBY KØBSTAD.

99. **Aakirkeby**. I Øster-Herred: [*læ-kjælbj*]. || **Aaby**. K c. 1700 Aabye. — Bebyggelse S. for Aakirkeby og Nyby. || **Bundtarmen** [*bântæ-rmin*]. — En nu forsvundet lukket Gade. Se Bundtarmen, Rønne Kbst., 641. || **Bymølle**. (Her?) Rønne Skiftepr 1739 Bye Møllen. || 100. **Jernbanegade** [*jæ-rnbæ-næga-da*]. || **Kofødsminde**. — Se Bavn u. Naturnavne i Aaker S., 684. || **Kuleborgvej** [*ki-løbårvæj*]. || **Nybyvej** [*ny-by-væj*]. || 101. **Smaalingen** [*smæ-lønin*]. || 102. **Bykilde** [*ny-by-kilan*]. || 103. **Gartnerbakke** [*gæ-rtnærabakan*]. || **Hadeborg Bakke** [*hæ-dæbårabakan*]. || 104. **Harevi** [*hæ-rævi*]. || 105. **Nyløkke**. Bhs Landdistriktets Skiftepr 1676 Nylykker.

651. KNUDSKER SOGN.

109. **Bobberiget** [*båbaræ-jæd*]. P. K. Stibolt i BhTid 3/3 1951 Bobberiget [Bobbaræied, Bobbaræjed]. — Samme Hus som det nu forsvundne Bobbehus. Nu er det Pladsen, hvor Huset læa, der kaldes Bobberiget. Folkene som ejede Huset blev kaldt Bobbana, fordi en af dem el. maaske begge var kommet fra Bobbegd (P. K. Stibolt). || 110. **Gildesbo** [*gildæsbø*]. || 114. **Sursænkegaard, Store-, Lille-** [*si-rsæ-nækægæ-rana*]. || 116. **Bobberiget**. [*båbaræ-jæd*]. — Stedet hvor Bobbehuset læa. || 117. **Klampebro** [*klæmpægæ-rsbro-m* el.

kla-mpabro-en]. || 118. **Latinerhaven** [*la'ti-naraha-wan*]. Teinnæs latina-rahawajnj. — En Have, som Disciplene i Latinskolen havde anlagt i Sandflugten ved Midten af forrige Aarhundrede og hvis Rester ses endnu. || 120. **Stromsesø**. Læs **Strømsesø**. || 121. **Tækkerled** [*tækfaraled*].

652. NYKER SOGN.

123. **Brohus** [*bro-hü-zød*]. || 125. **I Aaen** (22. Sg). Kb 1710 i Aaen. — Hertil muligvis ogsaa de ældste Belæg paa Aagd. I Kb 1736 kaldes samme Gd for I Aaby (L. Skovgaard). || 128. **Sandegaard** [*sa-nagø-rin*]. || **Sorthat** [*swø-rthat*]. || **Sorthat Kulværk** [*swø-rthataværked*]. || 135. **Schorsrand** [*sko-rsra-n*]. || **Simenehøje** [*si-manahøjana*].

653. VESTER-MARIE SOGN.

138. **Vester-Marie**. Udtalen er nu oftest [*væster ma'ri-a*]. Ifl. J. P. Kofoeds Sognebeskrivelse af Vester-Marie i Kb 1781—1814 er Kirken i gamle Aktstykker ogsaa stundom kaldt Lille Maria Kirke og Sognet Lille Mariæ Sogn. F. Eks. nævnes i et Sognevidne fra c. 1530 Hüb 84 lille Mari Kircke Sogn til Adskillelse fra østre Marie Kircke. || 139. **Brændegaarde**. Skiftepr 1721 brendegd (21. Sg). || 143. **Kronegaard** (56. Sg). Otto Rohmann Kronegaard. || 147. **Slæggegaard** [*slagagø-r*]. || 148. **Tunneby**. — Da Tunneby ifl. Pri 1624 laa N. for Kirken og de tilhørende Vandmøller her kun kan have ligget ved Tingsted Aa, kan Bebyggelsen ikke have indbefattet 33.—34. Sg, som ligger V. for Kirken. Men dette udelukker ikke, at Navnet kan forklæres af Slægtsnavnet Tun. || 153. **Bossevej** [*båsavæ-n*]. || **Brændevinseg** [*brænøvi-næ-jøn*]. || **Dannergrøtte**. „Af Folkenavnet Daner“ udgaar, idet Stedet som oplyst hos R. Quehl har Navn efter Grevinde Danner. || 155. **Fuglesangsti** [*fawlasångstæ-n*]. || 157. **Gulbakke** [*gülbaka*]. || 161. **Kværnbæk** [*kwa-rnbæk*]. || **Kæmpeløkke** [*kæmpalykan*]. || 162. **Larskirke Bakke** [*la-rskærkøbaka*]. || 167. **Savskærerbakke** [*sa-wfæ-råbakån*]. — Bakke ved Savværket paa Landevejen fra Ringeby til Segen. || 174. **Ørninge Dal**. Ogsaa [*ö-rninada-lin*]. || **Ørninge Mose** [*ö-rninåmåzan*]. || **Ørninge Vand** [*ö-rninåvanød*]. — Lille Sø i Ørninge Dal.

654. NYLARSKER SOGN.

177. **Dødingegab** [*dö-nyaga-vød, dö-nyaga-vshü-zæn*]. || 180. **Rosenlund** [*ro-sælön*]. || **Sorteenge** [*i swø-rtæ'cæn*]. || 185. **Faarestier** [*fø-rastajana*]. || 187. **Horrestier** [*hårastajana*].

661. KLEMENSKER SOGN.

196. **Klemensker**. Ogsaa [*klæmskær(sæn)*]. || 198. **Bedegadegaard**. Skiftepr 1727 beddegd (10. Sg). || 199. **Borrendal** [*bårnda-l*]. || **Bregnesshave** [*bræ-jnæsha-wa*]. || **Dyrstenshøj**. Ogsaa [*dy-rstæds'høj*]. || 200. **Ellesgaard** (4. Sg). Skiftepr 1729 Ellesgd. || **Fløsemølle** [*flö-zamolån*]. || **Gammel mønt** [*gamalmünt*]. || **Glimminge** [*pø-gli-minæ*]. || 201. **Hoglebjerggaard**. Ogsaa [*håklæbjæ-r*]. Skiftepr 1721 under Hoglebjerg (om 60. Sg; medd. af L. Skovgaard). || **Hundelortegaard**. Ogsaa [*hånålsnagø-rin*]. || 204. **Marevadgaard** [*ma-ruagø-rin*]. || **Mure** [*mü-ra, pø-müra*]. || 205. **Nyhavn** [*ny-haun*]. || **Nymønt** [*ny-mynt, ny-mönt*]. || **Onsbjerggaard** [*o-lsbjæ-ra*]. || **Onshøj** [*o-nshøj*]. || 206. **Risbobjerg** [*ri-spåbjæ-r*]. || **Risby** [*i-ri-zby*]. || **Samsingsbro** [*samsin's'bro*]. || 208. **Sortebjerg** [*swø-rtæ'bjæ-r*]. || **Splidsskov** [*spli-sskaw*]. || **Spydelund** [*spy-dalån*]. || **Stjernebakke** [*pø-skæ-rnåbakån*]. || 209. **Sveltekrog** [*swæltæk'rå-gahü-zød*], brugt om eet af Husene, formentlig det oprindelige. || **Trasehus**. Ogsaa [*tra-zan*]. || 214. **Bregnesshave** [*brænæs-, brænæs-, bræ-jnæsha-wa*]. || 215. **Dyrlægebakke** [*dy-rlæ-gåbakån*]. || 216. **Gaasemåde** [*gø-zama-n*]. || 217. **Gudmingehøj** [*güminahøj*]. || 218. **Hoglebjerg** [*håklæbjæ-r*]. || 220. **Koeg** [*ko-æ-jån*]. || **Kulåger**, **Nørre- og Sønder-** [*no-ræ-, sønre kola-gør*]. || 221. **Kurebakke** [*kü-råbakån*]. || 222. **Marevad** [*ma-rua*]. || **Marevad Bakker** [*ma-ruåbakana*].

|| Marevad Skov [ma·ruaskawin̄]. || 223. Piberebakke [pi·varabakan̄]. || Pissetorn [pesato·rnīn̄]. || Præstemose [præ·stamāzan̄]. || 224. Rasmus Nielsens Skov [ra·zmās ne·ls skaw]. || Risby Mose [ri·zby·māzan̄]. || 225. Sideenge [si·æna]. || 226. Sortbjerg [swo·rtbjæ·r]. || 227. Søsende [ʃæsæna]. || 229. Æggebjerg [ægd̄bjæ·r].

632. RUTSKER SOGN.

231. Rutskirke. Ældre [røskarkə]. || 233. Borregaard, V.- og Ø., [pø· bāra, bāragø·rana]. || 235. Grusbakke [gru·zbakan̄]. || Haneskovsgaard [ha·naskawsgø·r]. || Helligpeder [hæls'pø·r]. || 236. Jydegaarde [jy·dagø·rana]. || Kaasby [kæ·zby·gø·rana]. || 237. Klingegaard [kleŋ·gø·riŋ]. Klondyke [klon'dy·kə]. || 238. Kæmpehus [kæ·mpahü·zəd]. || Kæregaard (3. Vg) [nārə kæ·ragø·r]. || 239. Paa Ringe [riŋagø·riŋ]. || Pilegaard [pi·lagø·riŋ]. || Ravnebæk [ra·wnabæk̄iŋ, ra·wnabæk̄ahü·zən]. || 240. Skærpinge [šærp̄iŋa]. || 241. Tassen [tasahü·zəd]. || 242. Vassehus [vasahü·zəd]. || 247. Grydehøj [gry·də'håj]. || 248. Hvidkløv [vi·dæklø·wən]. || 249. Kirkedal [kærkə'da·l]. || 251. Kæmpebakke [kæ·mpabakan̄]. || Kæmpebro [kæ·mpabro·əm]. || 252. Lusekuller [lü·zakolana]. || Maagehøj [mä·gähå·ŋ]. || 255. Ringeback [riŋabæk̄iŋ]. || Ringemark [riŋama·rkən]. || Ringetyren [riŋa'ky·r]. || 256. Rødkløv [rø·klø·wən]. || Skrydehøj [skrø·d'håj]. || 257. Soldaterhøj [sol'da·tarahå·ŋ]. || Sparhøj [spa·r'håj]. || 259. Trolsenge [trølsænana]. || 260. Tværmyr [tværmy·rn]. || 261. Vipshøj [væpshåj].

664. RØ SOGN.

285. (Her?) Gøgehus [gø·jahü·zəd]. || 291. Baggekilde [bagak̄iŋan]. — Kilde ved Baggeaa. || Baggeslot [bagaslåtəd]. — Klippeparti ved Baggeaas Udløb. Det kan minde om en Borg eller et Slot (R). || 292. Brovægteren [bro·væktariŋ]. — Klippe ved Stammershalle. || 293. Døndal Skanse [døn·da·laska·nsan]. || Elefanten [elə'fa·ntiŋ]. — Klippeformation ved Helligdommen. || 294. Glaserbakker [gla·zarabakana]. — Bakker ved Glaserløkke. || 296. Helvedes Port [hælvədəs·po·riŋ]. — Aabning mellem to Skær ved Helligdommen. || Himmerigs Port [hæmærejs·po·rt]. || Holgerbæk [hølgərabæk̄iŋ]. — Andet Navn paa Vaarbæk. Mandsnavnet Holger. || 297. Kattehøller [katahø·lana, sto·ra, liŋa katahø·liŋ]. — Fordybninger i Baadsted Aa. || 298. Kærlighedsklippen [kæ·rlihē·dskløpan]. — Ved Vaarbæk. || 300. Mølleskov [mølskawiŋ]. — Ved Møllegd. || Offerklippe [øfærkløpan]. — Ved Kysten neden for Offergd. || 301. Ravneklippe [ra·wnakløpan]. — Ved Sæne. || Røsted Havn [rø·sta·ha·un]. || Røsted Skanse [rø·sta·ska·nsan]. || Røsted Skær [rø·sta·fær·rn]. || 302. Skiveklippe [ši·vækløpan]. — Ved Stammershalle. Her skal være holdt Skiveskydning. || Smedebatteriet [smədabata'ri·əd]. — Ved Smedevig. || 304. Stivelbæk [stevlábæk̄iŋ]. — Andet Navn paa Fossebæk, ved Stivelen. || Sughul [sawhåltəd]. — Fordybning i Klipperne Ø. for Stammershalle, i hvilken Bølgeslaget gaar ind. || Svenskeruden [svenskaræn̄an]. || Sæne Skær [sæ·nə'fær·rn]. — Ved Sæne. || 305. Troldstue, Lille- og Store- [dæn̄ liŋa, dæn̄ sto·ra trølstawan]. — Klippeblokke med Huler under ved Stammershalle, hvori der er fundet Flintaffald (R). || Udsigtsklippe [ü·dsæktskløpan]. Ydun (Medd. fra Bornholms Højskole) I 1894 p. 37 Udsigtsklippen. — Ved Helligdommen.

671. ØSTER-LARSKER SOGN.

308. Agerbygaard. „eng en. plur.“ læs: Gen. Plur. || Bakkegaard, Vester- (32. Sg) [dæn̄ væstrə bakagø·riŋ]. || Bakkegaard, Øster- (18. Vg) [dæn̄ ø·strə bakagø·riŋ]. || Bendiksgaard. — Vel efter Bendiks Rottensteen, død 1717 (BhS XXX 103). || Blaakulle, Hs [blø·kəŋa, blø·kəŋahü·zəd]. — Ved Højagre Mølle. Se Blaakulle, Ø.-Marie S., 673. || 309. Duereden, Hs (2. VgPc) [dawa·, dawærdən]. — Ved Ammehus. Spøgende Navn; baade paa denne og paa den anden Ejendom af samme Navn har der boet Ejere med Slægtsnavnet Due. || 312. Kirkebo (11. Vg) [kærkəbo·əd]. || Knæbjergshus [knæ·bjæ·rahü·zəd, (pø·) knæ·bjæ·r]. || Krogegaard [krå·gagø·riŋ].

|| 313. **Lensbjerg** [*le·nsbjæ·ra*]. || **Lensbjergegaard** [*le·nsbjæ·ragø·rin*]. || 314. **Lærkesøgaard** (13. Vg) [*la·rke·fø·gø·rin*, *la·rke·gø·r*]. — Andet Navn paa den nedlagte Søgd ved Lærkesø. || **Nybro**, Gd og Hse [*ny·bro·*]. || 315. **Raagelundsgaard** [*rå·galnsgø·r*]. || **Raagelundshuse** [*rå·galnshu·zøn*]. || **Riselundsgaard** [*ri·zønlnsgø·rin*]. || **Rodholmgaard** [*ro·dhålmsgø·r*]. || 317. **Smedegaard** [*smedagø·r*]. || **Spægergaard**, Lille- [*dæn lila spa·gara·gø·rin*]. || **Spægergaard**, Store- [*dæn sto·ra spa·gara·gø·rin*]. || 318. **Valdhøj**, Hs, tidl. Ml [*valhøj*]. — Udtalen er Skriftsprogsudtale. || 319. **Vestergaard** [*væstragø·r*]. || 320. **Ammekilde** [*amækilæn*]. — Kilde ved Ammehus. || 321. **Bromme Bro** [*brommebro·æn*]. || **Bromme Lyng** [*bromælø·nin*]. || **Bromme Mark** [*bromema·rkæn*]. || **Brændtehalle**. Esp 120 Bräjnnehajla. || 322. **Det høje Hus** [*de høja hü·zød*]. — Fiskernes Navn paa det højeste Sted ved Lensklint med huslignende Trægruppe. || 323. **Hallemyr** [*ha·lamy·rn*]. — Ellipse af Hallegaardsmyr. || 324. **Hullebæk** [*hålbæk·in*]. || **Hønen** [*hønan*]. || 325. **Kirsellokke** [*kørsølyka*, *kørsølykaskawin*]. || 327. **Lærkesø** [*la·rke·fø·*]. || 329. **Potterlund** [*påtarsløn*]. || **Rønnebakke** [*rønabakæn*]. — Landevejsbakke ved Bækkegd; Slægtsnavnet Rønne. || 330. **Skaane** [*skø·næ*]. || 332. **Stavehøl** [*sta·va·hø·l*, *sta·va·hö·l*]. || **Stavsdal** [*sta·wsda·l*]. || **Stejlebakke** [*sta·jlabakæn*]. — Andet Navn paa Stejlet v. St.-Spæregd. || 333. **Trolden** [*trå·læn*].

672. GUDHJEM SOGN.

336. **Lillevang** [*lilfø·vån*]. || **Skolegade** [*sko·løga·da*]. || 343. **Tuleknaldsten** [*tü·la·kna·lste·nin*].

673. ØSTER-MARIE SOGN.

362. **Bavnehøj** [*bå·nød*]. || 366. **Glappemyr**. — I Herrestrup, Nordrup S., Slagelse H., findes i Middelalderen en Glappemose, 30/8 1495 Glappemosen, 1575 (ÆDA IV 144) Glape moeszenn. || 367. **Himmelbjerg** [*hemal·bjæ·rød*]. || 370. **Lyrby Skov**. Ogsaa [*ly·rsby·lshkaw*]. || 376. **Vejdemannebro** [*va·jdama·nybro·æn*].

674. IBSKER SOGN.

380. **Brøddehus** [*brødøhü·zød*]. I 1922 Broddehus. — To Lokalteter, den ene ved Aspegd, den anden ved Sortegd. Forleddet er snarest Verb. bh. brødða „brage Hor“ (Esp), jfr. Broddejorden, Klemensker S., 661. || 381. **Hekkenfeld**, Gd. — Ifl. Oplysning fra L. Skovgaard nævnes c. 1730—40 Jens Jensen som boende „paa Hechenfeldt“ og i Kb omtales Hæchenfeldt oftere. Kan ifl. Ejerlisten hos K. Kure ikke være identisk med Helletsgd (30. Sg). || 383. **Kodal**. Ogsaa [*i·ko·l·da·l*]. || 386. **Nørrenæbbe** [*nårnæ·næba*]. || **Paa Hallene**, Hse [*pø·ha·lana*]. — Huse ved nogle Klippeflader ved Himmelhøj. || 387. **Prøjserværket** [*prå·jsaraværked*]. — Et af et Par Prøjsere i 1840'erne anlagt, nu forsvundet Stenværk paa Nørremark (R). || 389. **Toftegaard** (20. Vg). 1651 (Th) Thofftegd. || 390. **Aadal** [*ø·da·lün*]. — R: Da der ikke løber nogen Aa i Dalen, men kun en lille Bæk, er Navnet næppe sammensat med Subst. Aa. Snarere er det et Afdal, svarende til Subst. oldn. afdalr „afsides Dal“, sammensat med Adv. af, bh. [ø]. Dalen er en nordlig Udløber af Langedal. || **Afdal**. — Se Aadal. || 392. **Bertelesten** [*ba·rtalaste·nin*]. — Efter Bertelegd. || **Bohnebæk** [*bo·nabæk·in*]. — Samme Bæk som Harildebæk. Efter en Mand, der hed Bohn (R). || 393. **Brændeshøje** [*bræneshøjana*]. || 395. **Engholm** [*ænhålmin*]. || 398. **Hallebrønd**. Ogsaa [*ha·labrån*]. || 403. **Kodal**. — Kvæget blev samlet her, naar det om Foraaret blev sat paa Græs i Bakkerne (BhSoc 9/6 1951). || 414. **Sortehølsvej**. Ogsaa [*swø·rtal·hålsvø·n*]. || 416. **Svenskeværket** [*svenskaværked*]. — Et gammelt Stenbrud paa Nørremark. Nørremark kunde for en 60—70 Aar siden høres nævnt som [*ny·sværi*] (R), jfr. Sverige u. Bebyggelsesnavne.

681. BODILSKER SOGN.

423. **Fælled** [*pø·fælød*]. || 424. **Kannikegaard**, Store-, Lille-. Ogsaa [*sto·ra·, lila kannikagø·r*], den sidste ogsaa blot omtalt som [*lila gø·r*]. || 426. **Myrehuset** [*my·rahu·zød*]. 1830'erne (Th) Myrehus(et). — Har Navn efter Myregd og har været en Del af denne. || **Paa Lyngen** [*pø·lønün*]. || 427. **Snorre-**

huset. I 1922 Snorrehuset. — Hus omgivet af Gærde med Led, jfr. Snurrebakke. || 428. **Anhøje Bæk** [*a-nhøja 'bæk*]. || **Anhøje Kule** [*a-nhøjakul-an* = *ku-larna*]. — Samme Lok. som Tørvekule. || **Balke Strand** [*balkastran*]. — Udtalen viser bestemt Artikel. || 429. **Bykuler** [*by-ku-larna*]. || 432. **Hellig Haagen** [*hæli'hå-gæn*]. || 434. **Kannikebæk** [*kannikabæk*]. || **Kedsomme Vang** [*føsama'vån*]. || 435. **Kølleremose** [*følaragø-rsmåzan*]. || 436. **Mejerigaden** [*majæ'ri-ga-dan*]. || 438. **Slamrebjerg.** — Der findes ogsaa et Slamrebjerg i Horne S., Sallinge H., Jb 1690 i Fyns Bispearkiv Slamrebjerg.

682. POVLSKER SOGN.

441. **Povlskirke** [*pawlsførkø, -førkø, -førkø*]. || **Aggehøj** [*aga'høj*]. || 445. **Overskudsjorden** [*pø-øverskådsjø-rn*]. || **Povlsker Højlyng**, Høe [*pawlskørlønyng*]. || **Prøjerhuset** [*prø-jSarahü-zed*]. || 446. **Sejershuse** [*sajærgø-rshü-zan*]. || **Sejersmølle** [*sajærsmol-an, sajærgø-rsmol-an*]. || 447. **Spaanæskten**, Hs [*spø-næsktæn*]. — Hs med spaanklædte Vægge (R). Sidste Led er Subst. bh. Æskja, f. „lille fiirkantet Æske eller Kasse af tynde Brætter“ (Esp u. Ask). || 448. **Vibegaard, Lille-** [*lilja vi-vagø-r*]. || 454. **Kællingekirken** [*føe-linæførkæn*]. — Klippeparti i Vestsiden af Kællingedal. Jfr. Naturnavnet Jons Kirke i Rutsker S., 662. || 457. **Prøjsen** [*prø-jæn*]. || 458. **Slotsvej** [*kårø'slåtsvøe-n*].

683. PEDERSKER SOGN.

474. **Kristianshøje** [*krestianshøja*]. — Ved Kællingebø. || 476. **Mølle-dammen.** — Ø. f. Kællingebø ved Øle Aa. Her har tidligere ligget en Vandmølle. || Raghhammer Odde. Ogsaa [*ra-ghamarau-din*].

684. AAKER SOGN.

483. **Bakkegaard** (61. Sg) [*bakagø-r(in)*]. || **Bjergegaard, Lille-** [*lilja bjæ-ragø-r*]. || 490. **Kællingebø.** Hans Markussens Livserindringer I 29 Kællingebø. — Et Par gamle Hytter oppe i Vallensgaard Huse Øst for Vejen ikke langt fra hvor Højskolen blev bygget. Samme Navn i Pedersker S., 683. || 503. **Fuglesangssti.** Hans Markussens Livserindringer I 214 Fuglesangsstien. — Sti fra Højskolen til Ekkodalen. Den gaar ind i Vester-Marie S., 653. || **Gammeldam.** Hans Markussens Livserindringer I 8 Gamle Dam. — Vandhul N. f. Sigtemølle. || 504. **Homannedal.** Hans Markussens Livserindringer I 11 Homannedalen. — Dal lige S. for Aaker nordre Skole, S. V. for Bavnegd. Se Homannegaard, Ibsker S., 674. || 505. **Kannikegade.** Dam, Sveder Ketting og Lybækkerne paa Bh 1882 p. 68 Kannikegaden. — Allé langsmed Kirkegaardsgærdet (Aaker Kirke) paa Kannikegds Grund. || 507. **Kyllingehønen.** Hans Markussens Livserindringer I 76 Kyllingehønen. — Stor Sten lige N. for Sigtemølle. Der findes en Sten med samme Navn i Aakerkøby Kbst., 647. || 510. **Smaamyre.** Jul paa Bh 1950 p. 32 Småmyra. — I Aaker Højlyng. Udtales med Tryk paa anden Stavelse.

690. CHRISTIANSØ.

514. **Feltskærens.** KøieOpt Feltsjærens. — Hus paa Frederikseø. || **Havariskuret.** KøieOpt Havariskuret. — Pakhus. || 515. **Lodslængen.** KøieOpt Lodslængen. — Andet Navn paa Østre Lønge. Beboelse for Lodser og Embedsfolk (KøieOpt). || **Malerhuset.** KøieOpt Malerhuset. — Det sydligste Hus paa Frederikseø. || 517. **Feltskærens paa Nabben.** KøieOpt Feltsjærens paa Nabbin. — Grund. Har Navn efter Medene: et Hus paa Frederikseø og en Pynt paa Græsholm. Om Nab se Couchérons Nab. || 518. **Flintsehul.** KøieOpt Flintsahollet. — Fiskeplads lige udenfor Flintsevig. || **Halvmaanen.** KøieOpt Halvmaanen. — Dam ved Storebrønd. Har Navn efter Dammens Omrids. || 520. **Klokkebur.** KøieOpt Klokkeburet [*klåkebu-rin*]. — Plads ved Kolerakirkegaarden, tidligere omgivet af et Stengærde. Her vokser mange Snerler, hvis Blomster ligner Klokker (KøieOpt). || **Knøsene** [*knø-zanæ*]. KøieOpt Knøsene. — Grund. Knøsene er ogsaa Navn paa to Undervandsskær i Gudhjem S., 672, s. d. || **Kommandanthaven.** Trap⁴ Kommandanthaven. || 523. **Smedjebakke.** Bang, Reiseumföhrer durch Christiansö 1931 p. 13 Smedie-Bakke.

STEDNAVNEREGISTER.

Registret omfatter alle de bornholmske Stednavne, men af Stednavne udenfor Bornholm kun dem, der har været Genstand for særlig Behandling i Teksten.

Navne med Flertalsendelse og med bestemt Artikel er uden Bemærkning opført under den tilsvarende ubøjede Form; saaledes er Aasene og Aasen begge anbragt under Aas.

Sidetallet med eftersat Stjerne angiver, at der tillige er meddelt Oplysninger om Navnet i Tillægget.

Aabakke 17, 46, 108, 115
(bis), 197, 212, 243, 360,
499, 500	Aaleknald 390	Abensund 420
Aabo 149, 181, 242, 319.	Aalekongens Hus 7	Abildager 269
Aaboens Forstue 212.	Aaleodden 468	Abildbidde 182
Aaborenden 337, -tøjet 182	Aalevand 150	Abilddal 212, -sstykke 212
Aabrøtte 182	Aalevig 516	Abildeng 115, 390, 468
Aaabugten 243	Aalhammer 468, -Bugt 468,
-Rev 468	Abildhul 151
Aaby 527. -Aa 130, -Ager 33,
-Bro 130, -gaard, V.- og
Ø.- 122, -hus 129, -høj 129,
-Høje 130, -Skov 130	Aalsbo 115	Abildhøj 449
Aadal 428, 530	Aalvej 57	Abildkuld 151
Aaen 17, 46	Aaly 360	Abildlække 57, 390
Aaeng 17, 115, 150, 468	Aalyst 211	Abildmyr 449
Aafleje 320	Aaløb 211	Abildstykke 269, 337
Aagaard 108, 122, 138, 197,
307, 344, 378, 461, 482,
-shus 308	Aaløkke 149, 290, 499, -Bro
500	Aborrevej 151
Aagestøl 175	Aaløse 344, -gaard 345	Abrahamsgaard 175
Aahalsegaard 232	Aamindet 43, 46	Absalonsgaard 461
Aahave 115, 290	Aanæbbestykke 150	Absalonsgade 7
Aaahus 17, 40, 43, 211, 290, 319	Aarbjerg 361, -gaard 345	Adam 17
Aahytten 129	Aaremyre 150	Adam og Eva 390
Aaker 482, -hus 269, -Høj-
lyng 482, -Plantage 500	Aarsballe 198, 212, -Dal 212,
-dalen 211, -gaard 198	Adamslække 291
Aakilde Nakke 269	Aarsbankehus 283	Adams Stol 390
Aakirke 482, -Havn 468	Aarsdale 378, -Bugt 390,
-gaard 379, -Mølle 379,
-Odde 390, -Ret 390,
-Vang 379	Adessebakke 17
Aa Kirkebo 99	Aas 17, 85, 91, 102, 150, 182,
212, 320, 337, 390, 428,
468, 500	Adelgade 7
Aa Kirkeby 99*, -Bakke 102,
-Plantage 102	Aasandsgaard 308	Adelshøj 269
Aaknald 46	Aasbakke 46	Adelvelsmyr 243
Aakrog 212, 269, 428, 500,
-eeng 212, -estykke 212	Aasedam 150, -shus 138	Adjutantkrog 17
Aalebækker 243	Aaseeng 291	Adjutantløkke 17
Aalebugt 390	Aasehoved 151	Adlers Grund 5
Aalebæk 269, -Nakke 269,
-Odde 269, -Skov 269	Aasehuse 441, 461	Adlerskrog 182
Aaledam 130	Aasemølle 441	Admiralitetsbatteri 513
Aalehavet 17, 91	Aasesbo 91	Adolfbakke 78*
Aalehjem 130	Aasestykke 91	Afdal 530
Aalehøl 130	Aaskanse 115, 182	Afholdsminde 390
Aalekilde Nakke 269	Aaskær 269	Aftenly 319, 360
Aalekistebro 67	Aaslette 130	Agerbygaard 308*
Aalekistedam 269	Aaspe 379	Agerbæk 262, 270, 319, 320
Aalekisteeng 269	Aasted 181, -Bayne 320,
-sminde 129, -svilla 129	Agergaard 421
Aaleklippe 57	Aastofte 360	Agerhøj 468
	Aavang 115, 129, 149, 319,
360, 428, 468, 499	Agerløkke 182
		Aggedam 390
		Aggehøj 441*, 449
		Agregard 122
		Agremølle 122
		Ahlesminde 149
		Ahornsvøj 76
		Akkeretøjet 182
		Akselbjerg 390
		Akselbærager 361
		Akselbærhøj 291

- Akselbærstykke 361
 Akselbærvej 151
 Akselhus 448
 Aksehøj 290, 499
 Akselstykke 102
 Akselvang 499
 Albertshald 390
 Albertsløkker 361
 Albertsminde 115
 Albertsmyr 468
 Albrektegaard 138
 Albuegaard 345
 Aldershvile 101, 129, 139,
 149, 181, 211, 242, 269,
 360, 390, 468
 Aldersminde 499
 Aldersro 115, 149, 181, 211,
 269, 319, 360, 390, 428,
 499
 Aledam 130
 Alegaard 139
 Algade 56
 Alhøj(e) 361, 468
 Allansminde 211
 Alle Helgens Kirke 122
 Allévej 7
 Allindelille, Haraldsted S.,
 Ringsted H. 43
 Allindemagle S., Ringsted H.
 43
 Allinge 43, -Aa 46, -Vang 262
 Almebakke 182
 Almebjerg 390
 Almebæk 320
 Almegaard 122, 139, 175,
 232, Lille- 108, 345, Store-
 109, 175, 345, -shuse 109
 Almegade 7
 Almehul 361
 Almely 242, 360, 499
 Almeløkke, 115, 270
 Almensvig 67
 Almerende 361
 Almestræde 31
 Almestykke 46, 320
 Almindlingen 151, Lille- 133
 Almindingshus 139
 Almindingskilden 151
 Alsterbakke 361, 391
 Altereng 115
 Alterkløften 67
 Alterlysene 291
 Altersten 391
 Alvej 17, 270
 Alverden 102, -svid 391
 Amallekilde 428
 Amboltbakke 57
 Ambolten 56
 Amerika 270
 Ammehullet 320
 Ammehus 308
 Ammekilde 530
 Ammely 319
 Ammetorn 320
 Ammin 78
 Amtmandløkke 449
 Amtmandsdam 17
 Amtmandsløkke 17
 Amtmandsstenen 291
 Amtmandstæl 449
- æ Amtsstaaw, Madum S.,
 Ulfborg H. 461
 Amtstuen 232, 461
 Andeburet 43
 Andedam 361
 Andemyr 391
 Andemyre 361
 Andengade 182
 Andevig 516
 Skt. Andreas Kapel 345, 379
 Skt. Andreas Sogn 283
 Andreasrose 151
 Andreas Riis Vej 7
 Andrikhul 151
 Anebjerg 67
 Anebro 345, 362
 Aneholm 175
 Anemonestien 291
 Ane paa tværs 122
 Anesborg 270
 Anhøj 139, 360, 449, 461, -e
 Bakke 428, 449, -e Bæk 428*,
 449, -e Dam 449, -e Kule
 531, -elodden 469, -e Pilt 449
 Ankerager 102
 Ankereskil 449
 Ankerhus 181, 269
 Ankermyr 67
 Ankerskov 115
 Ankersminde 115, 149, 181
 Skt. Anna 40, -Brygge 40,
 -Stol 40, -Vej 40, -Vig 40
 Anna Madse Skær 67
 Annasminde 115, 428, 499
 Annekestykke 33
 Anthoniestræde 7
 Antoinetteshus 17
 Apotekerløkke 151
 Apotekerstræde 7
 Arbejd(et)s Lyst 149, 211,
 242, 428, 499
 Aredebakke 391
 Aredsvang 57
 Arinehave 391
 Aristbæk Kirkemark 469
 Aristgaard 283
 Armen 91
 Armoden 139, 151
 Arnager 175, -Bakke 182,
 -Bratter 182, -bro 176,
 -Bro 182, -Bugt 182,
 -Klint 182, -kællingernes
 Frokoststen 151, -Lyng
 182, -Løkker 182, -Mølle
 176, -Odde 182, -Rev 182,
 -Skov 182
 Arristskov 57
 Asbengsgaard 345
 Asepilt 362
 Ashullerne 469
 Askeager 243
 Askebrønd 102
 Askebæk 243, 362, -hus 232
 Askedal 68, 151, 362, 391,
 -ehus 345, -shus 149, -svej 151
 Askehave 151, 212
 Askehavn 362
 Askekilde 428
 Askelund 33, 115, 242, 391,
 -seng 428
- Askely 17, 149, 319
 Askeløkke 115, 212, 291,
 391, 483, 500
 Askerand 40
 Askeren 291, 391
 Askerne 291
 Askestorn 391
 Askrog 500
 Asmindeeng 270
 Aspe 469
 Aspebakke 151, 428
 Aspedal 213
 Aspeeng 270
 Aspegaard 345
 Aspehus 198
 Aspelund 17
 Aspen 183
 Asperne 291, 449
 Aspesager 291, 391
 Aspebakke 421
 Aspesbratter 183
 Aspedal 499
 Aspeng 91, 320
 Aspegaard 176, 308, 379,
 461, 483
 Aspeshul 337
 Aspeshus 308
 Aspehøj 319, 469
 Aspesig 152
 Aspeskov 91, 391, 428
 Aspestykke 391
 Aspinge Bro 243
 Assungen, Sverige 243
 Assereby 198
 Asseregaard 139, 198
 Asserelle 57
 Assereng 46
 Assershøj 33, 362
 Avlsbrugervej 85
 Avlsgaard 232
- Baadehavnsbakke 18
 Baaden 213
 Baadens Øre 243
 Baaderenden 469
 Baadsmadsager 102
 Baadsmandshtyen 513
 Baadsmandsrumpe 91
 Baadsmandsstræde 43
 Baadsmandsstykke 102
 Baadsted 284, -Aa 291,
 -Bakke 291, -Bæk 291,
 -gaard 284, -Havn 291,
 -Odde 291
 Baasegaard 176, 232
 Baaseskov 183
 Baasevand 57
 Baddisletter 428
 Badskærgade 85
 Badskærsrev 130
 Bagdal 183
 Bageklippe 57
 Bageraa 46
 Bagerens Skov 46
 Bagergaard 232, 483
 Bagergade 7, 76
 Bagerløkke 18, 46, 337
 Bagerovnen 115
 Bagerplads 7
 Baggaard 198

- Baggeaa 213, 291
 Baggebro 213
 Baggedam 213
 Baggehus 284
 Baggekaas 337
 Baggekilde 529
 Baggeløkke 291
 Baggemølle 198
 Baggeskærene 291
 Baggesslette 291
 Baggesslot 529
 Baggestrand 40
 Baggevig 291
 Bagindien 68
 Bahnebakke 58
 Bahnejord 58
 Bajseager 391
 Bakke 46, 76, 149, 390,
 449, 462, 469
 Bakkeager 102, 391
 Bakkebratle 183
 Bakkebæk 270
 Bakkedal 211, 242, 269
 Bakkedybet 469
 Bakkegaard 122, 139, 176,
 198, 232, 284, 308, 345,
 390, 441, 461, 483*, Lille-
 232, 262, 345, 483, Store-
 345, 483, V.- 308*, Ø.-
 308*
 Bakkegrund 183
 Bakkehøve 270
 Bakkehus 91, 101, 181, 211,
 242, 360
 Bakkehøj 129, 242, 319, 499
 Bakkekrog 291
 Bakkekullehus 421
 Bakkelandgrundet 469
 Bakkely 129, 181, 211, 242,
 269, 319, 360, 390, 448,
 468, 499
 Bakkeløkken 213
 Bakkemølle 85, 198, 232,
 262, 379, 461
 Bakkemøllerhus 262
 Bakkerender 183
 Bakkeskov 130
 Bakkessmedjen 483
 Bakkestræde 7
 Bakkestykke 33, 213, 243
 Bakkevang 149, 211, 242,
 269, 499
 Baldersdam 337
 Baldershavn 362
 Baldregård 462
 Baldretuerne 469
 Balke 421, 428, -Bugt 428,
 -Havn 428, -Led 428,
 -lund 428, -Lyng 428,
 -Mark 428, -Mølle 421,
 -sanden 428, -strand 428*
 Ballonen 513
 Ballonrev 18
 Balren 46
 Balsmyr 213
 Balsmyre Huse 198
 Banestykke 291
 Bangsbo 290
 Bankebrygge 33
 Bankegaard 109
 Banken 421
 Barakkerne 462
 Barfodager 102
 Barhøj 449
 Barkegaard 441
 Barkerløkke 152
 Barkulle 152
 Barkvist 139, -egaard 232
 Barmose 152
 Barnet 391
 Barnhøj 213
 Baronen 243
 Barselsknalden 391
 Barselskæret 391
 Bartholomæusløkke 18
 Basteaa 270
 Bastemose 152, -hus 139
 Batteribakke 18
 Batteritaarn 513
 Bavn 68, 242, 243, 337, 362,
 391, 500
 Bavnebakke 213, 270, 500,
 Gamle- og Nye- 449
 Bavnebanke 362
 Bavnebæk 291, 391
 Bavnedal 211
 Bavnegaard 345, 462, 483
 Bavnehavn 391
 Bavnehus 284
 Bavnehøj 101, 115, 130, 181,
 183, 243, 291, 320, 362*,
 391, 428, 469, 499
 Bavneklippe 291
 Bavnelly 499
 Bavnemark 337
 Bavneodde 183
 Bavnepiltshus 345
 Bavnesager 362
 Bavnesbakke 391
 Bavnestykke 291
 Bavnklint 152
 Bechs Mølle 76
 Bededam 91
 Bedegaard 441
 Bedegade 213, 362, 449,
 -Aa 213, -gaard, S.-, V.-
 og Ø.- 198*, -Mose 213,
 -vej 449
 Bedeguden 392
 Bedlund 500
 Bedstemors Brødskufter 392
 Bellmannsvej 7
 Benbrækkerstræde 7
 Bendiksbakke 78
 Bendiksgaard 308*
 Bendtshøj 392
 Bentinehave 516
 Bentsbakke 362
 Bentsbæk 243, 362
 Bergstedtsvej 428
 Berlielommen 183
 Berlin 211, 441
 Bertelebakke 362
 Berteledam 362
 Berteleegen 392
 Bertelegaard 379
 Bertelesten 530
 Bertelestøl 243
 Bidstrupsgade 7*
 Bidstrupsminde 499
 Bielkes Batteri 513
 Bielkes Hytte 513
 Bielkes Knalde 516
 Bielkes Port 513
 Bielkes Rev 5, 516
 Bielkes Vig 516
 Bilid 139
 Billegrav 462, 469, -saa 469,
 -shøje 469, -sgaard 462
 Billedal 468
 Billeseng 469
 Billeshøje 468, 469
 Bindebomme 428
 Bingelseng 469
 Bingsmyre 500
 Birgersvej 99
 Birke 319
 Birkeallé 115
 Birkebjerg 46
 Birkegænge 85
 Birkehus 284
 Birkekrog 291
 Birkekulle 362
 Birkeledet 392
 Birkelund 149, 290, 428, 468
 Birkely 17, 129, 149, 181,
 211, 269, 290, 319, 428,
 448, 468, 499
 Birkeløkke 46, 270, 291
 Birkemyr 78
 Birkerev 18, 91
 Birkesbrønde Aa 270
 Birkesbrøddegaard 262
 Birkesgaard 345, 379
 Birkeskov 270
 Birkesmedjen 345
 Birkesminde 319
 Birket 149
 Birkevang 58
 Birkevej 7, 152
 Birkeviske 152
 Birkholt 17
 Birrestub 46
 Birrevad 46
 Biskoppevej 362
 Biskopsenge 78, 392
 Biskopskilde 123, 130
 Bismarckshovedet 337
 Bisselkrog 392
 Bittebo 319
 Bjergebakke 152, 213, 392
 Bjergedal 149
 Bjerregaard 198, 262 (bis),
 308, 462, 483, Lille- 139,
 483*, N.- 421, Store- 139,
 S.- 421
 Bjergehuse 441
 Bjergelide 422
 Bjerg(e)ly 149, 211, 428,
 468, 499
 Bjeragemølle 441
 Bjergeng 270
 Bjerogenokken 470
 Bjergeskov 392
 Bjergesti 213
 Bjerget 33, 213, 449
 Bjergevejen 429
 Bjergløkke 152
 Bjergmyr 152
 Bjergsbækken 213

- Bjergsminde 428
 Bjerregaard 441
 Bjerringshus 269
 Bjælkesten 99
 Bjørnebakke 123, 130, 152, 198, 213
 Bjørnebjerg 213
 Bjørnedal 198
 Bjørnedam 130
 Bjørnegaard 7, 123, 198, 262
 Bjørnehøj 211, 500
 Bjørnemølle 198
 Bjørneskov 213
 Bjørneudlod 130
 Bjørnevang 211
 Bjørnsgaard 483
 Bjørnshøj 211
 Bjørnslækker 320
 Bjørnsmyr 270
 Bjørnsrumpe 429, 470
 Blaaberløkke 449
 Blaa Hane 513
 Blaaaholtsgaard 262
 Blaaaholts hus 269
 Blaaaholtsskov 270
 Blaaus Bæk 243
 Blaaakilde Bæk 291, -shus 263
 Blaaakulle 243, 320, 345, 362, 392, 429, 500, 529, -Elle 320, -Høje 392
 Blaaakær 213, 232
 Blaasi 270
 Blaaskinde 18, 102, 115, 152, 213, 320, 362, 392, 429, 470, -Dal 320
 Blaaskindsdal 244
 Blaaskred 18
 Blaataarn 65, 308
 Blaatoft 33
 Bladet 214
 Blagerhus 86
 Blak 46, 152, 244, 362, 392, 517
 Blegdal 244
 Blegdammen 33
 Bleg(e)hus 109, 123, 308
 Bleg(e)kilde 244, 392
 Blegestrands 58, -sledder 58
 Blegald 115
 Blegghaven 392
 Blegklipper 337
 Blekingevej 7
 Blemmegaard 176
 Blemmelyng 176, 183
 Blemmehølle 176
 Blmsgaard 176
 Blikulle 392, -Dam 392
 Det blinde 517
 Blindelo 517
 Blinde Skær 58, 470
 Blindtarmen 46
 Blink 269
 Blisbratter 183
 Blodkulle 500
 Blok 449
 Blommetaarn 65
 Blomstenborg 129
 Blomsterager 214
 Blomsterborg 211
 Blomsterlyst 211
 Blykobbe Aa 130
 Blykobbe Bakke 115
 Blykobbe Bro 130
 Blykobbe Dal 130
 Blykobbeegaard 123
 Blykobbe Gade 115
 Blykobbehus 123
 Blykobbe Høj 130
 Blykobbe Mølle 109
 Blykobbe Plantage 109, 115
 Blykobbe Skov 130
 Blykulle 500, -Odde 500
 Blæsbjerg 131, 214, 232, 244, 346, 362, -gaard 123
 Boager 152, 214
 Bobakke 362
 Bobbe, Gamle- 320
 Bobbeaa 320
 Bobbebro 320
 Bobbebrønde 292, 320
 Bobbedal 152, 320, 499, 500
 Bobbegaard 308, 483
 Bobbegade 115
 Bobbehus 109*, 284
 Bobberiget 527
 Bobbesten 152
 Bodal 360, 363
 Boddinglegrav 392
 Boddinglehavn 392
 Bodeaa 500
 Bodebakke 500
 Bodebrænde 152, -s Mark 183, 500
 Bodekull, Blekinge 337
 Bodelandgrundet 501
 Bodelyng 152, 501, -Huse 483
 Bodeløkke 18, 501
 Boderrev 501
 Boderne 379, 483
 Bodilsker 421, -Højlyng 422, -Lyng 429, -Mose 429, -Plantage 429
 Bodilskirke 421
 Bodilsminde 211
 Boesgaard 199, 462
 Boeslækker 270
 Boesvang 269, 360
 Boet 346, 363
 Bohnebæk 530
 Bohnegaard 109
 Bohnemølle 86
 Bohnhave 292
 Boholm 513
 Bohuller 363
 Bohøj 78, 183
 Bojesmølle 86
 Bojsager 131
 Bokhus 176
 Bokkensknald 337
 Bokuld 337, -vej 335
 Bokull, Blekinge 337
 Bolbygaard 199
 Boldehald 244
 Bolderis 199, 214
 Bolettes Hul 79
 Bolhøj 470
 Bollesnabe 58
 Bolsterbjerg 123, 131
 Bolteskanse 91
 Bombefri 513
 Bonaveddegaard 462
 Bonaveddehøjen 470
 Bondebakke 270
 Bondebro 7, 18*, 109, 116
 Bondedalene 392
 Bondedam 429
 Bondegaard 232, 284
 Bondegade 7
 Bondegærde 34
 Bondehjem 442
 Bondelyng 46, 270, 470
 Bondeløkke 484, 501
 Bondemose 91, 292, 429
 Bondeskov 292
 Bondestykke 34
 Bondestætte Led 18*
 Bondetoft 244
 Bondevagthus 123
 Bondrit 517
 Bonebugt 131
 Bonegade 131
 Bonnegaard 484
 Bordelkrog 470
 Bordenden 270, 308
 Bordet 517
 Bordhald 152
 Borehulle 153
 Borgen 263, 292, 392, 470
 Borgbakke 153
 Borgedal 214, N.- og S.- 292, -sbakke 214, -shus 284
 Borgegaarden 517
 Borgehoved 292
 Bergergade 7, 76
 Bergersminde 499
 Bergerskanse 68
 Borghus 379
 Borghøj 292
 Borgly 211
 Borgmester Nielsens Vej 7
 Borgmyr 392
 Borgsø 392
 Borgeund, Norge 2, 3
 Bornholm 1, -s Gat 5, -shul-let 5
 Borre 244
 Borredal 244, 270
 Borredam 244
 Borregaard 139, 233, 462, V.- 233*, Ø.- 233*
 Borrehus 233
 Borrehøj 244
 Borrekilde 34, -Eng 34, 244, -jorden 34, -stykket 34
 Borrelyng 233, 244
 Borremark 244, 270
 Borremose 244
 Borren, Møn 2
 Borrendal 199*
 Borreskov 470
 Borresø 153
 Borretuerne 470
 Borre Vandmølle 233
 Borreværket 462
 Bosehøj 501
 Bosejord 46
 Boseris 79*, 393
 Bosestæl 68
 Boslette 363

- Bosmyr Bakke 214
 Bossehals 292
 Bossen 91
 Bossesminde 149
 Bossevej 153*
 Botteløkke 429
 Bovang 149
 Braabækkene 102
 Bradbænken 517
 Brakkehavn 58
 Brakkelaug 123
 Brandestælen 91, 429
 Brandløkke 46, 379, 393,
 -hus 43
 Brandsale 360, 363
 Brandsbirke 270
 Brandsgaard 109, 422, 442, 484
 Brandskov 429, 470, -hus
 422, 462
 Brandsminde 428, 468
 Brandsmyr 501
 Brandsmølle 484
 Brandstæl 131
 Brandsvad 244, -Høj 244
 Brante 321, -sti 321
 Brantingeager 363
 Bratter 183
 Brattesump 183
 Breddam 214
 Bred(e)ager 34, 102, 153,
 183, 214, 244, 270, 470,
 N.- 292
 Bredebanerne 321
 Bredeeng 153
 Bredeshøj 131
 Bredesund 31
 Bredflodsgaard 484
 Bredgade 7, 56, 86
 Bredhald 337
 Bredingen 363
 Bredningsskule 214
 Bredsi 242
 Bredskær 270
 Bredstræde 7
 Bregenz, Østrig 2
 Bregedal 292
 Bregnerende 292
 Bregneshave 199*, 214*,
 -Bro 214
 Brehms Kaaseknald 183
 Brejdablik 45
 Bremerholm 393, 484
 Brevager 46
 Bridesensgaard 263
 Bridesensmølle 263
 Brillemyr 292
 Brillerne 393
 Brinkager 18, 363
 Brinken 46, 517
 Brinkevej 43
 Britannien 47
 Bro 379, 449
 Broager 101, 214, 270, 292,
 360, 363, 393, 429, 448,
 470, -Rev 214
 Brobakke 363
 Brobæk 34, -kegaard 33
 Brodal 129, 149, 211, 319,
 448, 484
- Brodegaard 442
 Broeng 102, 116, 153, 214,
 270, 429
 Broens Odde 449
 Broens Rev 449
 Brogaard 123, 199, 263, 346,
 442, 462, 484, -Aa 47,
 -sbro 134, -shus 211
 Brogade 43, 86
 Broholm 319
 Brohus 109, 123*, 139, 176,
 319, 346, 360, -Bro 363,
 -brøde 363, -Bæk 363
 Brohøj 363
 Brokkeskanse 91
 Brolund 501
 Broløkke 484, -Dal 363
 Brombærager 501
 Brombærdal 68
 Bromme 292, -Bro 321*,
 -brødden 292, -gaard 284,
 -hus 308, -Lyng 321*, -løkke
 92, -Mark 321*, -vej 321
 Brosager 470
 Brostykke 18, 92, 214
 Brovang 269, 319, 360, 499
 Brovig 517
 Brovægteren 529
 Bruddejord 393
 Brudegade 7
 Brudeseng 18, 131, 184
 Brudløkke 184
 Brunbjerg 271
 Brunebakke 244
 Brunehus 442
 Brunekuld 68, 263
 Brunkekuler 450
 Brunkynden 292
 Brunsberg 139
 Brunsgaard 176, 346
 Brunshøj 360
 Brunsminde 499
 Brunsten 321
 Brunstene 321
 Brusaa 47
 Brusgaard 422
 Bruseløkke 393
 Brusenge 393
 Bryggerdam 68, 92, 501
 Bryggergaard 379
 Bryggergade 335
 Bryggeribakke 18
 Bryggerigang 86
 Bryggeristræde 43, 86*
 Bryggerløkke 92
 Bryggerrand 40
 Bryggervej 7
 Brynerne 450
 Brændegaarde 139*
 Brænderibakke 34
 Brænderidam 34
 Brænderigænge 76
 Brænderimølle 86
 Brænderistræde 86
 Brænderisvej 99
 Brændesgaarde 346, 379
 Brændeshøje 393*
 Brændesmark 360, 363, 380,
 393
- Brændevig 292
 Brændevinsbakke 79
 Brændevinseg 153*, 321,
 363, 501
 Brændevinshøj 470
 Brændevinskald 517
 Brændevinsmølle 76
 Brændevinspil 153
 Brændevinstorn 18
 Brændte Almeren 321
 Brændtehallen 321*
 Brændte Ole 363, -Bidde 363
 Brændte Plet 153
 Brænte 393, -dal 393, -stæl
 393
 Brøde 271, 393 (bis)
 Brødebækken 393
 Brødegaard 263, 284
 Brødegade 335
 Brødehus 530
 Brødejord 214, 292
 Brørdjord 102, 214
 Brørløse 429, -gaard 233,
 -huset 422
 Brønddal 292
 Brøndhave 58
 Brøndhøj 242
 Brøndsager 153
 Brøndshøj 17, 360
 Brøndstræde 43, 56, 76
 Brøndstykket 393
 Brønshøj 181
 Buddegaard 422
 Buddike 393
 Buehavn 321
 Buehuset 309
 Buen 153
 Buggedal 271
 Buggeeng 429
 Buggehus 65
 Buggeløkke 263
 Buggemølle 309
 Buggevej 321
 Bukhøj 429
 Bukkebratte 184
 Bukkedige 450
 Bukkeille 450
 Bukkegaard 123, 233, 442,
 484, Lille- og Store- 484
 Bukkehus 484
 Bukkejord 102
 Bukkeløkke 92
 Bukken 18, 184, 271
 Bukkerender 184
 Bukkeskov 153
 Bukkevad 450, -svej 450
 Bukkevejen 102
 Bukserne 244
 Buksetøjet 18
 Buldregaard 123
 Bumpebakke 153
 Bumpestøl 321
 Bundemose 153
 Bundløs 429
 Bundtarmen 8, 86, 450, 527
 Bundvej 153
 Buskadsager 184
 Buskeaa 363
 Buskebakke 501

- Buskebro 363
 Buskegaard 109, 199, 346
 Buskehus 139
 Buskemyr 214
 Busken 116, 393, -paa Fju-
 skens 393
 Buskesminde 360
 Busket 363
 Buskeværket 109
 Bustangeren 470
 By 43, 76, 244
 Byaa 18
 Byager 34, 244
 Bybakke 18*, 102
 Bybro 19*
 Bybrønden 34
 Bybækken 34
 Bydam 79, 244, N.- 34
 Byellet 470, 501
 Byende 19, Sønder-29
 Byeng 79
 Byfogedbrønden 450
 Byfogedeng 102, 501
 Byfogedgaard 346
 Byfogedknald 92
 Byfogedløkke 450
 Bygade 99, N.- 99
 Byggehalle 47
 Bygehøj 19, 47, 58, 263,
 271
 Byggesløkke 47
 Bygårde 116
 Byhøj 501
 Bykilde 76, 79, 92, 102*
 Byks, N.- og S.- 271
 Bykuler 429*
 Byled, N.- 34, S.- 34
 Byledager 102
 Byledgade 31
 Byledsbakken 76
 Byledsgade 8
 Byledsstykket 34
 Byløkke 102, 271
 Bymølle 233, 527
 Byris 19
 Byseng 34, 271
 Bysjord 271
 Byske 321, 393, 429
 Byskesager 393
 Byskesbroen 393
 Byskeseng 393
 Byskov 19, N.-, S.- 102
 Bysmedjen 233
 Bystykke 244
 Byvang 8, 17
 Bækfald 47
 Bæk(ke)ager 47, 58, 79, 102,
 153, 319, 393
 Bækkebakke 19, 271, 393
 Bækkebo 319
 Bækkebod 513
 Bækkebro 92
 Bækkedal 129, 149, 211, 319,
 360, 442, 499
 Bækkeeng 102, 271
 Bækkegaard 99, 124, 139,
 199, 263, 309, 346, 380,
 442, 462, 484, 485, -s Hus
 211
 Bækkegroben 214
 Bækkegrund 245
 Bækkehald 448
 Bækkehavn 321, -sodde 321
 Bækkehus 211, 428, 485
 Bækkehøj 319
 Bækkelandgrundet 450
 Bækkelund 211, 269
 Bækkely 242, 269, 319, 448,
 499
 Bækkelyst 242, 269
 Bækkeløkke 245
 Bækkemyr 79
 Bækken 8, 19, 47, 76, 153,
 271, 319, 390, 517
 Bækkenborg 131
 Bækkerstæl 103
 Bækkeskov 214, 242, 360,
 485, 501
 Bækkestrand 517
 Bækkestræde 56
 Bækkestykke 214
 Bækkestæl 501
 Bækketoft 428
 Bækketrønte 76*
 Bækkevang 149, 211, 390,
 499
 Bæksminde 129
 Bækstykke 393, 429
 Bæle 233, -Havn 245, -Huk
 245, -Sten 245
 Bællefoden 68
 Bællehulle 450
 Bællestuerne 68
 Bænkeeg 153
 Bødkerbakken 76
 Bødkergænge 8
 Bødkerrand 40
 Bøgebakke 292
 Bøgebjerg 319, 321
 Bøgehave 321
 Bøgehus 290
 Bøgehøj 363
 Bøgelund 131, 319, 428
 Bøgely 129, 149, 211, 242,
 290, 319, 390, 499
 Bøgerender 153, 450
 Bøgeskov 285, 292, -smark
 292
 Bøgesø 153
 Bøgestykke 153
 Bøgevang 360
 Bøghøj 393
 Bøjsenskov 47
 Bøllsbjerg 214
 Bølsbakke 363
 Bølsgade 363
 Bølshavn 346, -Maageskær
 364
 Bølstedgaard 199
 Bønnestene 429
 Børnejord 34
 Børsen 86
 Bøsen 321
 Bøsthøj 485, 501, -e Mark
 501, -gaard 485
 Carlsensminde 360, 499
 Cementgade 99
 Charlesminde 91
 Charlottenlund 211
 Christiansgade 99
 Christiansholm 513
 Christiansminde 337
 Christiansø 211, 513
 Colbergdam 19
 Colbergløkke 19
 Colbergersminde 211
 Coucherons Batteri 513
 Coucherons Nab 517
 Curdtslund 8, 19
 Curdtstvej 8
 Dagsgrund 5
 Dagsværken 271
 Dakkegaard 422
 Dalager 92, 103
 Dalby Bakke 184
 Dalbygaard 140, 285, Lille-
 140, Store- 140
 Dalbyhøj 211
 Dalbæksminde 115
 Dalebidde 394
 Dalebro 245
 Dal(e)eng 103, 116, 215, 245,
 394, 429
 Dalegaard 124, 176, 234, 263,
 309, 380, 485, Over- 234
 Dalehus 109, 269, 285
 Dalejord 153
 Dalekrog 292
 Dalen 335, 337
 Dalesmedje 262, 346
 Dalestykke 450
 Dalevej 429
 Dalsbakke 422, 468
 Dalshøj 129, 149, 181, 211,
 242, 269, 290, 319, 360,
 390, 428, 429, 448, 468,
 485
 Dalslunde 124, 129, 346,
 -Pilt 364
 Dalsly 149, 242
 Dalslyst 242
 Dalsminde 149, 269, 448
 Dalsvang 360, 390, 499
 Damaske 321, -gaard 309,
 -Stykke 321
 Damekule 271
 Dameng 92, 245, 322, 394,
 329, 470
 Damgaard 394, -smyr 293
 Damgade 8, 86, 99
 Damløkke 34, 92, 153, 184,
 215, 245, 271, 293, 394,
 429, -Stykke 184
 Dam(me)ager 153, 184, 215,
 245, 271, 293, 319, 321,
 394, 429, 450, 470, 499
 Dammebakker 215
 Dammebæk 245, 450
 Dammegaard 124, 140,
 177, 199, 263, 309, 442,
 462, 485, Lille- og Store-
 199, -shus 285
 Dammehøje 450
 Dammemose 215
 Dammen 269, 271

- Dammesten 501
 Dammestykke 293
 Damperskær 293
 Dampmøllegade 8
 Damrende 184
 Damsager 116, 394
 Damsgade 99
 Damshoved 429
 Damskifte 215
 Damskov 116
 Dams Løkker 34
 Damsminde 149, 211, 319, 448
 Damsskov 211
 Damstedbæk 47
 Damstedeng 47, 322
 Damstedgade 47
 Damstykke 47, 103, 131, 184, 394, 429, 470, 501
 Damtorn 429
 Damvang 211, 242, 269
 Danchellsløkke 47
 Danevang 211, 428
 Danielbidde 337
 Danielsbæk 322
 Danielstræde 86
 Danlegaard 462
 Dannergrotte 153*
 Dannevang 17, 149, 242
 Dans 429
 Danserled 470, 501
 Danserløkke 501
 Danserten 19
 Daskov 215
 David Bistrups Torn 19
 Davidebakken 394
 Davidedam 79
 Davidsbanke 5
 Davidsenshavn 322
 Davidsplads 68
 Degnebakke 116, 271
 Degnebro 380, 394
 Degnebrødde 322
 Degnedal 19, 215, 269, 271, 364
 Degneeng 103
 Degnegaard 234
 Degnehald 364
 Degnehul 394
 Degnehøl 501
 Degnekilerne 184
 Degnekrog 199, 215, 271
 Degneled 269, 394
 Degnelund 448
 Degneløkke 153, 184
 Degnestolen 245
 Degnestøl 153, 394
 Degnetorp 184, 364
 Degnevang 269
 Dejntruget 394
 Dejsten 502
 Deleager 92
 Denisehul 451
 Diamantrev 502
 Diamantsø 68
 Dickegænge 86
 Dierager 47
 Digestykke 34
 Dikkebæk 364
 Dikkedal 337
 Dikkegaard 346
 Dikkessvirlingen 337
 Dinesehul 394
 Ditlevshøj 115
 Divelsmoder 364, 429
 Djævlebakke 153, 322, 394
 Djævlebidde 430
 Djævlebro 68
 Djævlebuske 92
 Djævledal 153
 Djævledans 8
 Djævlefoden 215
 Djævlekrog 153, 502
 Djævleport 293
 Djævlespring 502
 Djævlestykke 154, 430
 Djævleøen 92
 Dobbeltstrand 40
 Doktorbakken 99, 215
 Doktordam 92, 103
 Dommeraas 103
 Dommerager 34, 103, 131
 Dommerbro 19
 Dommerbæk 19, -Huse 8
 Dommergårde 19
 Dommerhaldene 517
 Dommerhave 394
 Dommerhul 34
 Dommerkrag 502
 Dommerløkke 19
 Dommerstene 184
 Donnemyr 293
 Dorf, Dronninglund S. og H. 394
 Dorlla 394, -stykke 394
 Doversaa 8, 19
 Dragelund 364
 Dragkisteklaffen 92
 Dragkisteskufferne 92
 Drager 184
 Drankehus 485
 Dravtønden 470
 Drejeraa 184
 Drejerhus 177
 Drejerløkke 184, 309
 Drejernakke 271
 Drejlværerhus 234
 Driften 103, 184, 364, 394
 Drikkeløse 422, 430
 Drivgaden 394
 Dronning Blak 394
 Dronningens Batteri 513
 Dronningestenen 154
 Dronningestolen 71
 Dronteskov 154
 Drøningen 154
 Drætten 245
 Dueaas 109
 Dueasper 451
 Duebjerg 199, 215, -hus 269
 Duedal 154, -svand 154
 Duegaard 346, 442, Lille- 347, 485, Store- 485
 Duehul 245, -sskær 245
 Duehus 442
 Duehøj 245
 Duejord 322
 Dueløkke 140, 149, 451, 502
 Duemyr 502
 Duemølle 485
 Duen 103, 470
 Dueodde 451, -spynt 451
 Duereden 309, 529
 Duesminde 115, 448
 Duesvang 448
 Dugen 271
 Dukkesten 19
 Dunemars Eng 322
 Dungevadskær 154
 Dybbatte 184
 Dybebæk 394
 Dyb(e)dal 116, 293, 319, 394
 Dybedam 430
 Dybemyr 47
 Dyben 131
 Dybendale 322
 Dybe Ovn 293
 Dybesigt 245
 Dybevand 517
 Dybgabet 271
 Dynddal 430
 Dynddamsgaard 347
 Dynddamsstykke 364
 Dynde 245
 Dyndebakker 245
 Dyndeby 442
 Dyndebæk 451
 Dyndedal 394, 451
 Dyndeeng 245
 Dyndegaard 124, 199, 234, 263, 347
 Dyndegade 215
 Dyndekilde 428, 430
 Dyndemølle 234
 Dyndemøllerbakke 245
 Dyndeng 394, 470
 Dynderne 154, 215, 364, 430, 451, 502
 Dyndestykke 34, 245
 Dyndetbidde 154
 Dyndevang 360
 Dyndkule 19
 Dynen 20, 154, 470
 Dyreager 430
 Dyrebakke 215
 Dyrebæk 154
 Dyrehvarven 451
 Dyrelund 215
 Dyreløkke 154, 215
 Dyrendal 293
 Dyresøle 154, 322
 Dyrlegebakke 215*
 Dyrsten 154, 322, -sholm 140, -shøj 199*, 309, 360, 380, -shøj Skifte 215
 Dysjebakke 430
 Dysjedam 430
 Dysjen 430
 Dælehøj 215
 Dælerør 271
 Dælle 215
 Dæmningen 470
 Døbefonten 245
 Døbekarret 245
 Dødingebakke 58

- Dødingegab 177*, 184, 430, 451
 Dødingehøj 502
 Dødingeløkke 502
 Dødingeskær 68
 Dødingshøj 184
 Dødkulrand 40
 Dødningedam 271
 Døndal 293, -Aa 293, -Bro 293, -egaard 285, -shus 285, -Skanse 529
 Dønna, Norge 293
 Døvre 430, -dal 430, -dal Huse 422, -gaarde 422, -pilt 430
- Edjedyngerne 68
 Edjevej 470
 Edwardsminde 211, 499
 Egebakke 215
 Egebjerg 68, 211, 215
 Egebo 149, 269, 290
 Egeby 485, -Mølle 486, -Skov 502, -Tuer 502
 Egedal 293, 390, 394
 Egeeng 502, V.- 322
 Egehøj 211, 364
 Egekrak 154
 Egelund 115, 116, 149, 211, 245, 269, 290, 319, 364, 428, 448, 499, 502
 Egely 115, 129, 149, 211, 242, 269, 290, 360, 428, 468, 499
 Egelyst 115
 Egeløkkeuld 184
 Egen 115
 Egenvang 149
 Egesager 245, 322, 394
 Egesbjerg 364
 Egesdal 68, 394
 Egesdam 68, 245
 Egeseng 394
 Egesfjeld 364
 Egesgaard 422, V.- 422
 Egesholm 211, 499, 502
 Egeshøj 269, 271, 364, -sager 271
 Egesklippe 68
 Egesknalde 185
 Egeskov 129, 322, -sgaard 199, 309, 486
 Egesløkke 43, 47
 Egesmose 394
 Egesmyr 394
 Egesren 215
 Egestranden 395
 Egestykke 20, 58
 Egetorp 215
 Egevang 211, 319 f
 Egevej 76
 Egingsgade 8
 Egleenge 502
 Ehuset 40
 Eigelshald 293
 Ejershaab 448
 Ejnarminde 319
 Ekko 499
- Ekkodal 502, -shus 486, -slund 499
 Eksercerpladsen 517
 Eksercitspladsen 451
 Elefanten 34, 529
 Elektricitetsgade 99
 Elisabetsklippe 154
 Elisegaard 140, 422
 Eliseminde 499
 Ellasminde 290
 Elle 430
 Ellebakke 154, 430, 471
 Ellebo 428
 Ellebuskeseng 131
 Elleby 347, N.- og S.- 140, -Aa 154, -gaard 347, -gaard, N.- 347, -gaard, V.- 347, -gaard, Ø.- 347, -hus 149
 Ellebæk 34, 68, 245, 322, 337, 364, 380, 395, 422, 471, 503, -hus 486, -sager 395, -seng 395
 Elledal 364, 395, 503, -shus 347
 Elledam 364
 Ellegaard 422, 442
 Ellegade 451
 Ellehul 140
 Ellehus 319, 390
 Ellehøj 242, 245, 319
 Ellekilde 428
 Ellekongestræde 8
 Ellekuld 395
 Ellekule 471
 Ellekær 269, 322
 Elledal 149, 211, 215
 Ellely 149, 448
 Ellelyst 33, 129, 319, 390
 Elleløkke 20, 34, 319, 364, 395, 430, -Bakke 322
 Ellemyr 322
 Ellemyresager 245
 Ellensminde 149, 319, 360
 Ellensro 115
 Ellesaa 364
 Ellesager 47, 293, 430, 471
 Elleseng 47, 215, 293, 322, 364, 503
 Ellesgaard 177, 347, 380, 528, S.- 486, V.- 486, Ø.- 486
 Ellesgade 347, 364
 Elleshus 347, 380, -Eng 215
 Elleshøj 499
 Elleshøl 471
 Elleskifte 215
 Elleskov 92, 309, -sgaard 309
 Elleskær 322
 Ellesminde 129, 390
 Ellesmyr 395
 Ellestykke 48
 Ellesvang 101, 360, 468, 499
 Ellesviske 154
 Ellet 48, 215, 293, 364, 395, 503
 Elletorp 471
 Ellevang 129, 149, 319, 360, 499
- Ellevetøndeland 451
 Elmely 149, 448
 Elmevcj 43, 76
 Elna 430
 Elnahøj 271
 Elsesminde 499
 Elven 395
 Elverhus 149
 Elverhøj 293, 395, -Skov 293, -skro 290
 Emmely 181
 Endehullet 272
 Endeløsstræde 8
 Enebakke 154, 216
 Enehave 364
 Enehøj 430
 Enehøje Bæk 364
 Enekrog 423, 430
 Enely 149
 Eneløkke 347, 364
 Enereløkke 263
 Enesager 154
 Enesbjerg 154, 272, -hus 140
 Enesbæk 154, 245
 Eneseng 272
 Enesgaard 234
 Enesgade 154, 177, 185
 Eneskrog 154, -løkkehus 140
 Eneslaage 272
 Enesløkke 185
 Enesmark 185, 272, 293
 Enetræsager 503
 Enetub 503
 Engager 245, 430
 Engbro 423, 430
 Engbjerg 68
 Eng(e)dal 34, 103, 211
 Engedam 430
 Engegaard 140 (bis), 177, 234, 390, 468, 486, Lille-423, Store- 423
 Engegade 20
 Engegærde, S.- 103
 Engeluh 116
 Engehus 234
 Engelhøj 471
 Engelsesbuske 92
 Engelsk Sten 451
 Engelsminde 499
 Engeløkke 103, 116, 216, 272
 Engenakke 68
 Engene 347
 Engenvang 149
 Engesager 103
 Engesid 68
 Engestykke 34, 79
 Engevej 503
 Engfryd 149
 Enghave 181, 211, 242, 269, 319, 361, 428, 468, 499
 Engholm 390, 428, 530
 Enghøj 181, 211, 242, 319, 448, 468, 499
 England 347, 364
 Englehus 43*
 Engleminde 211
 Engly 149, 211, 242, 319, 361

- Englyst 101, 149, 319, 361,
 390, 428, 499
 Engløkke 245
 Engmyr 48
 Engsager 395
 Engskov 272
 Engtoft 499
 Engvang 211, 242, 269, 290,
 319, 428, 448, 468, 499
 Enhøj 499
 Eriken 20
 Erikgaard 380
 Eriksdal 129, 181
 Eriksholm 129, 181
 Eriksskov 34
 Erlandsgaard 109
 Erlandsløkke 92
 Ernebjerg 395
 Ertholmene 513
 Esbergehøj 58
 Esbjergjord 58
 Esbernehalle 58
 Esbjerg 154
 Eskebro 364
 Eskeløkkekrog 364
 Eskeris 503
 Eskesdal 79
 Eskesgaard 380, 462, Lille-
 463
 Eskeshus 463
 Eskesmyr 471
 Eskessø 471
 Esket 131
 Eskeviske 154, 486, 503
 Eskildshøj 468
 Eskilsgade 8, 99
 Essiehøj 245
 Eva 20
 Evjevig 395

 Faaborg, Fyn 93
 Faareager 395, 430, 451, 471,
 503
 Faarebakke 246, 395, 471
 Faarebro 364, 430, -sager
 365, -sbæk 365
 Faareby 486, V.- 486
 Faaredal 155, 246
 Faaregaard 264
 Faareholm 155
 Faarehus 211
 Faarehøj 216
 Faarekirken 365
 Faarekisten 20
 Faarekæppegaard 264
 Faareløkke 185, 293
 Faaremyr 216
 Faaremyser 451
 Faarepilt 471
 Faarepinen 451
 Faareplat 155
 Faaresid 337
 Faareskaaning 451
 Faaresten 293
 Faarestier 68, 185*
 Faarestuerne 68
 Fabriksvej 8
 Fadermyr 246
 Fajesvig 517

 Falhøj 471
 Falkeager 35
 Falkehavn 272
 Falkeappen 35
 Falkestæl 264, 471
 Falkevejen 216
 Falksmølle 463
 Falsterbovej 8
 Fandens Hule 20
 Fandens Keglebane 92, 395
 Fandens Madpose 131
 Fandens Prædikestol 79
 Fandens Ridehest 131
 Fandens Rige 293
 Farmen 211
 Farmors Brødskuft 395
 Farmorshave 517
 Farmors Knald 322
 Far og Mors Buske 395
 Farvermose 92
 Farverstykke 20, 92
 Fasterand 41
 Fattigehavn 322
 Fattiges Mølle 177
 Fattiggaardslyng 103
 Fattighusbakker 337
 Fattighusskilte 216
 Favnamaalet 293
 Fed Mands Plage 365
 Fedtager 216
 Fedtboden 56
 Fedtlappen 35
 Fejekosterende 322
 Fejlerebakke 216
 Fejleregaard 177
 Fejlerehus 200
 Fejlerekrog 185
 Fejlereløkke 264
 Fejleremølle 200
 Feldspatkule 155
 Feltskærens 531, -paa Nab-
 ben 531
 Femalensranden 131
 Fem Brødre 41, 131
 Fem Favne 79
 Femskillingsmose 155
 Fennissten 365
 Ferskesø 92, -stræde 86
 Fikkedal 395
 Fikkevig 395
 Filipeeng 503
 Fillipeløkke 103
 Fillips Buske 116
 Filsofgangen 86
 Findodde 246
 Finkedam 79
 Finken 503
 Finnedal 234, 246
 Finnehul 68
 Finnekrogene 430
 Finnelerløkke 246
 Finnenakke 68
 Finnestræde 8
 Firehuse 463
 Firetøndelandet 216
 Firk 216, 517
 Fiskedamsvej 431
 Fiskeklippe 322
 Fiskergade 76

 Fiskerhavn 395
 Fiskerhus 285
 Fiskerhytten 285
 Fisker(s)bakke 8, 20
 Fiskerskanse 68
 Fiskersti 68
 Fiskerstræde 8, 86
 Fiskervej 451
 Fiskesmyr 246
 Fiskessæt 395
 Fitting(e) 246, 310, -Bæk
 322, -Havn 322, -Nos 322
 Fjuskens 380
 Fladegrund 185
 Flademyr 48
 Fladhalle 155
 Fladklippe 68, 246, -høl 471
 Fladsaa, Mogenstrup S.,
 Hammer H. 517
 Fladsestrand 517
 Fladset, Ingstrup S., Hvetbo
 H. 517
 Flagbatteriet 514
 Flagen 79
 Flagermusdal 155
 Flaget 79*, 365, 395
 Flagstangen 68
 Flagtaarn 65
 Flakket 92, 395, 517
 Flakte Klippe 293
 Flaskehalsen 93
 Flaskehøj 185
 Flaskeløkke 93
 Flaskesten 185
 Flasmerne 79, 395
 Flej 246, 517
 Fligen 471
 Flintehavn 272
 Flintevad 471
 Flintevig 272
 Flintehul 531
 Flintsevig 518
 Flisebæk 395
 Flissegab 246
 Floddam 216
 Flowmyr 365
 Flydendal 149
 Flæskedal 365, -shuse 347,
 -ssti 155
 Flæskehø 140, 581
 Flæskehul 68
 Fløjgårde 423, 431
 Fløjlebæk 396
 Fløjlegaard 285, 310, 380,
 486
 Fløjlehus 285
 Fløsemølle 200*
 Fodstieng 48
 Fogdedal 216, 272
 Fogdeengen 216
 Fogdekuller 264
 Fogedager 155, -Bakke 155,
 -hus 140
 Fogedeng 246
 Fogedgaard 109, 234, 486
 Fogedhuller 58
 Fokkebro 347, 361, 365
 Fokkebæk 365
 Fokkeløkke 35

- Fokken 338
 Fokkenborg 442
 Folden 116
 Foledal 48, 264
 Fonghøj 503
 Forbedringshuset 310
 For Bækkene 451
 Forchhammers Klint 185
 Forstraadens Bænk 155
 Fortidsminde 499
 Fortovet 79
 Forvandt 451
 Fossebæk 294
 Fossedal 294
 Fosseerne 323
 Fosvemning 93
 Fredagsager 246
 Fredebo 211, 242, 319, 390
 Fredensbo 17, 361
 Fredensborg 17, 242
 Fredenshaab 211
 Fredenshjem 211, 269, 499
 Fredensvej 361
 Fredenslund 361, 428
 Fredensly 361
 Fredenslyst 211
 Fredensminde 211, 361, 499
 Frederik den Syvendes Lund 365
 Frederiksdal 149
 Frederikshavn 8
 Frederiksholm 514, -s Bateria 514
 Frederikshville 518
 Frederikshøj 149
 Frederiks Stenbrud 86, 93
 Frederikso 514, -gaden 514
 Fredespinen 294
 Fredly 181, 211, 242, 361
 Fred og Ro 380
 Fredshaabshus 129
 Fredshjem 211
 Fredshville 211
 Fredskoven 380
 Fredsminde 211
 Fregatten 155
 Frejdershus 486
 Fremtidshaab 211, 499
 Frendekuld 246, -s Ager 246
 Frenne 79, 396, -Aa 396, -Enge 396, -gaard 381, -Havn 79, -Huk 396, -Krog 396, -Lund 396, -Mark 79, 381, 396, -mølle 76, -Odde 396, -Red 396, -Skov 396, -soen 79
 Fridal 242
 Fridasholm 211
 Frigaard 115, 124, 140, 234, 442, 463, Lille- 347, -shuset 347, Store- 347
 Frihedsminde 115, 361
 Frihedstlyst 499
 Frily 242
 Frilækken 110, 140
 Friminde 242
 Frole 503
 Frostegaard 124, 347, 486
 Frueenge 396
 Fruehøj 471
 Fruehøl 396
 Fruelund 365
 Fruens Bænk 155
 Fruerhøj 272
 Frydendal 149, 211, 269
 Frydenlund 9, 20, 149, 211, 242, 319, 347, 499, -s Høj 20, -svej 9
 Frydenlyst 211
 Frydenschøj 269
 Frydenvang 390
 Frydesten 246
 Fräkne, Sverige 396
 Frødingsvej 9
 Frøkenlyst 428
 Frøkenkov 431
 Fuglehjem 149
 Fuglehøj 323
 Fuglen 216
 Fuglesang 43, 140, 155, 185, 200, 216, 234, 246, 272, 381, 423, 443, 468, 486, 503, -sbakke 155, 381, 396, -sbidden 216, -sgaard 381, -srende 155, -ssti 155*, 531
 Fuglevang 499
 Funchegænge 86
 Funkeeng 93
 Funkekald 155, 185
 Futehuset 31
 Futervej 35
 Futervigen 35
 Fyldebakke 527
 Fynboellet 216
 Fynebakke 396
 Fynebæk 396
 Fynegaard 110, 177
 Fyneløkke 396, -Stykke 396
 Fyren 200
 Fyrrehøj 211
 Fyrrevej 9
 Fyrvej, Gamle- 69
 Fysebro 365
 Fysebæk 365
 Fædresminde 149, 211, 242, 290, 319, 390, 499
 Fælled 103, 396, 423*, 431
 Fælledvej 31
 Fælleshaab 17
 Fæløkke Led 185
 Fæslette 272
 Fævogt 20, 116, 246, 323, 451
 Fævogterskevej 431
 Følspringet 396
 Fønix 9
 Gaardetitten 69
 Gaard paa Gaard 185, 396
 Gaardshavn 272
 Gaaseager 216, 272, 365, 431
 Gaasebuske 323
 Gaasebæk 20, 116, 323, 396
 Gaasedammene 518
 Gaasegaard 200
 Gaasehals 20
 Gaasehul 103, 155
 Gaasehøj 365
 Gaasekrog 155
 Gaasekuld 155, 365
 Gaaselup 155
 Gaaseløkke 20, 216, 431, -Dam 216
 Gaasemade 216*
 Gaasemyr 396, 431
 Gaasen 155
 Gaaseplet Skanse 69
 Gaasereden 31, 396
 Gaaserende 69, 246, 294
 Gaaserev 20, -ssten, Store- 20
 Gaasesiden 48
 Gaaseslot 140
 Gaasestitorne 396
 Gaasetorv 86
 Gaberegaard 443
 Gaddekilde 246
 Gade 20, 48, 58, 216, 294, 431, 451, 514
 Gadeager 294
 Gadebakke 323
 Gadebrønden 58
 Gadeby 347, 423, -gaard 348, -gaard, Lille- og Store- 348, -Mølle 423
 Gadedam 185, 246, 503, -shus 264
 Gadeeng 131, 246, 272
 Gadegaard 110, 177, 285, 310, 423, 443, 463, 486, Lille- 140, Store- og Lille- 141, 463, Store- 177
 Gadehus 100, 486
 Gadehøj 155
 Gadelandsager 79
 Gadeledet 452
 Gadely 115, 129, 149, 269
 Gademølle 348
 Gadestykke 35
 Gadevang 499
 Gadevej 431
 Gaggeeske 381, 396
 Gaggegaard 100, 381
 Gaggestykke 103
 Galgebakke 20, 69, 79, 93, 155, 518
 Galgebjerg 155
 Galgebæk 93, -Bro 93
 Galgebænkegaard 234
 Galgebænkene 20
 Galgehus 86
 Galgehøj 20*
 Galgeløkke 21, 93, -Gav121, -Gærde 21, -Odde 21
 Galgen 76
 Galgeodde 21, 93
 Galgerende 69
 Galgerev 93
 Galgesidde 155
 Galhede 503
 Galingegaard 141
 Galløkkegaard 110
 Galopbakke 471
 Galpredal 246
 Galtebuske 216
 Galtenborg 310

- Gamle 525
 Gamleborg 155, 396, 423
 Gamlebrob 185
 Gamle Haagen 431
 Gamlehave 397
 Gamlehavn 48
 Gamlekro 514
 Gamlekule 526
 Gamle Skanse 31
 Gamlestøl 156
 Gamlevej 156
 Gamlevie 471
 Gamlevælde 310
 Gammelagre 177
 Gammelbro 365
 Gammeldal 129
 Gammeldam 69*, 156, 200,
 217, 242, 323, 397, 431,
 503, 531, -sbakke 397
 Gammeleje 463
 Gammelrose 156, 217
 Gammelrønt 200*
 Gammelbakke 156
 Gammeltoft 242, 361
 Gammelvang 294, 323
 Gammelværk 40*, 129
 Gardergrave 471
 Garpelekke 503
 Gartnerbakke 103*
 Gastegaard 348, 463
 Gastehøj 246
 Gastepile 185
 Gasterende 69
 Gastestøl 452
 Gasværksvej 31, 86
 Gavlgærde 21, 185, -Bugt
 185
 Gavlihold 397
 Gavliholm 156
 Gavlodde 397
 Geddeklipper 58
 Gedden 431
 Gedderende 21
 Geddinge 21
 Gedebakke 294
 Gedebak Odde 471
 Gedebakshul 471
 Gedebaksrev 471
 Gedebak Stene 471
 Gedebrønd 365, -shus 348
 Gedebuk 294
 Gedebæk 156, 397
 Gededam 294
 Gedehald 58
 Gedehøl 131
 Gedekuld 156
 Gedeløkke 58
 Gedeseng 103
 Gedesmyr 365
 Gedesti 452
 Gedestuen 294
 Gedestykke 103
 Gedevase 234
 Gedeveg 58
 Gejhus 443
 Gertrudløkke 294
 Gertrudsgænge 86
 Gertrudstølen 431
 Gildesaa 48
 Gildesager 365
 Gildesbakke 294
 Gildesbo 110*, 234, 264, 310,
 423, N.- 141, 348, N.-, S.-,
 V.- og Ø.- 200, S.- 348,
 -Bakke 217, -Eng 217
 Gildesbro 272
 Gildesgaard 141, 177, N.-
 285, S.- 285
 Gildeshøje 452
 Gildesløkker 247
 Gildesskov 247
 Gildesvald 103, 116, 323,
 381, -Jord 397, -sbidde 103
 Gildesvang 361
 Gimle 319
 Ginesgænge 87
 Gisseløkke 247
 Gjelleris 217
 Gjøhus 200
 Glanebjerg 361, 365, 397
 Glappe 348, 366, -bakke 366,
 -bakkevej 471, -myr 366*,
 -Mølle 348
 Glasbjerg 486, 503
 Glaserbakker 529
 Glaserlerjen 35
 Glasergaard 310
 Glaserhus 200
 Glaserløkke 294
 Glaserskær 294
 Glaserstykke 21
 Glaservig 294
 Glaspere 149
 Glimminge 200*, -Lyng 217
 Glimminge, Skaane 200
 Glændsdal 448
 Gnavbengsgaard 423
 Gnedesled 35
 Gnidinge 264
 Godejord 503
 Godset 116, 235
 Godthaab 101, 115, 149, 211,
 242, 348, 448, 499, -svej 9
 Godtkøbsdal 468
 Goldagre 185
 Goldebakke 472
 Gongerebæk 323
 Gongeresand 323, -srende 323
 Gormshøj 131
 Gorrisegaard 487
 Gorrisebakke 503
 Gorrigestøl 503
 Gothegaard 200
 Gotland, Sverige 4
 Gottegade 56
 Gottehøj 58
 Gotteløkke 294
 Graahus 285
 Graaløkke 103, 185, 294, 381
 Graamy 338
 Den graa Mær 450
 Graanikke 294, 366, -stue
 366, 397, 431, 472
 Graastykke 185
 Graataarn 514
 Grammebro 503
 Grammegaard 348, 443, Sto-
 re- og Lille- 487
 Granbjerg 156
 Gramskenes 397
 Granegaard 124
 Granell 487, 503
 Granely 211, 242
 Graneminde 211
 Granhaab 269
 Granhave 397
 Granholt 129, 269
 Granhøj 149, 211, 319, 361
 Grankuld 156
 Grankule 156
 Granli 269
 Granlund 211, 242, 319
 Granly 149, 211, 242, 269,
 290, 319, 361, 428, 499
 Granløkke 217
 Grantræet 397
 Granvang 361
 Gravager 338
 Gravbakke 452, -dige 452
 Gravene 217, 452
 Graveng 452
 Gravereng 35
 Graverhul 518
 Graveris 431
 Gravgaasesten 397
 Gravgårde 487, 503
 Gravsgaard 463
 Gregerselle 156
 Gregersgaard 200
 Gregersgade 100
 Gregersmyr 156
 Grete 472
 Gretebakke 431, 452
 Greterne 93
 Gretes Høl 504
 Grevens Alter 338
 Grevens Bastion 514
 Grevens Dal 338
 Grevevigen 338
 Grimeshøj 131, -shus 124
 Grisbod 397
 Grisby 110, 381, -Havn 397,
 -skaaren 397
 Grisegade 431
 Grisehytten 514
 Griseløkke 185, 272, 504,
 -ager 397, -hus 487
 Grisen 397
 Griserumpen 526
 Grisholle 472, -vej 472
 Grishøj 472
 Griskrog 463, 472, 504
 Grøbager 185
 Grobebæk 366
 Grotten 156
 Grovehave 397
 Grubbegaard 200, 463
 Grubbeløkker 366
 Grubbemølle 201
 Gruen 217
 Grummekule 21, -gade 9,
 -stræde 9*
 Grummeløkke 48, -gade 44
 Grundet 338
 Grusbakke 235*
 Gruskuleholm 156
 Grusløkke 397

- Grusstykke 156
 Gryde, Lille- og Store- 397
 Grydedal 69, 397
 Grydehøj 247*, 310, 398
 Grydekulle 156, -hus 141
 Gryden 131, 217
 Grydesø 397
 Grydsgærde 504
 Gryet 201, 294, 348, 423, 431, -svang 361, 428
 Grymølle 348
 Grynebakke 398
 Grynebæk 79, 398
 Grynegaard 381
 Grynestykke 217, 398
 Grynshøj 131
 Grysbakke 366
 Græderen 156, 338
 Græderen, Magleby S., Mønbø H. 156
 Græsbanker 21
 Græsholm 518
 Græskrog 294
 Græskuld 294
 Græsløkke 21, 103, 156, 398, 423
 Græsslette 398
 Græssø 156
 Grødby 487, -Aa 504, -Bro 504, -Elle 504, -504, -Bro -Skov 504
 Grødgaard 381
 Grødhøj 504
 Grødrøret 432
 Grøllevig 518
 Grønager 129, 366, 499
 Grønbakke 472
 Grønbechs Løkke 48
 Grønbechsminde 149, 448
 Grønberghavn 48
 Grønbergsminde 242
 Grøndal 217, 269, -sbakke 217
 Grøndalsvænge 87
 Grønhjem 211
 Grønhøj 149, 211, 242, 247, 319, 361
 Grønkaas 79*
 Grønland 21, 124, 132
 Grønlandsminde 211
 Grønlund 129
 Grønly 211
 Grønnebakke 93
 Grønnebjerg 235, 247
 Grønnebæk 116, 132, 247, 527
 Grønnedal 44*, 48, 69, 211, 247, -sbæk 48
 Grønnedam 103, -sgrob 103
 Grønnegade 9, 87, 156, Lille- og Store- 32
 Grønnehøj 472
 Grønnekuld 156
 Grønnelund 149
 Grønnelekke 103, 157
 Grønnemyr 504
 Grønnemyre 499
 Grønnerende 69, 338
 Grønneskanse 93
 Grøn vad 390, 452, -svej 157
 Grønnevang 149, 290, 361, 428, 448, 499
 Grønne Vej 247
 Grønnevig 398, -spidsen 398
 Grønningen 79, 100, 101, 103, 116, 398, 432, 518, Lille- og Store- 32
 Grøns Brønd 294
 Grønvang 17, 115, 129, 149, 211, 269, 291, 319, 361
 Gubbegaard, Lille- 443
 Gubbegaard, Store- 443
 Gubbehulle 247
 Gubbenisse 35, -Krog 35
 Gubbernegaard 381
 Gubbernehøj 398
 Gudbergstøl 157
 Gudhjem 21, 335, -Bakke 338, -Bjerg 338, -brøderne 338, -Huk 21, 338, -Odde 338
 Gudmingegaard 285
 Gudmingehøj 217*, 295
 Guds Forsyn 518
 Gulbakke 157*, -hus 141, -vej 157
 Guldager 132, 398
 Guldbitten 35
 Guldborgsbo 319
 Guldrandsdalen 116
 Guldfiskedammen 41
 Guldrise Hald 398
 Guldrisen 398
 Guldhul 21, 35, 157, 247
 Guldkilde 69
 Guldsmedehus 285
 Guldstykket 432
 Gulehald 48, 58, 185, 398, -s Nakke 398
 Gulehalle 398
 Guleklippe 272, 295, 338
 Gulerodsgade 32
 Guleskær 338
 Gulestene 157
 Gulhave 149, 157, -Bakke 157
 Guling 21, 186
 Gulløndergaard 463
 Gullønderhøj 472
 Gulløse Bæk 295
 Gummebakke 398
 Gummeløkke 217
 Gumpen 103
 Gumpetorn 201
 Gundbergshave 124
 Gundberghavn 186
 Gundbergsminde 149
 Gundbergssti 116
 Gunderehus 335
 Gungehøj 247
 Gunnebæk 93, -Dal 93
 Gunnely 91
 Gusegaard, Lille- og Store- 487
 Gustav Møllers Vej 87
 Gyldenlund 514
 Gyldenløves Batteri 514
 Gyldenløves Hoved 518
 Gyldenløves Hytte 514
 Gyldenløves Nab 518
 Gyldensaa 366
 Gyldensbugt 398
 Gyldensbuske 398
 Gyldensgaard 141, 348
 Gyldensgade 100
 Gyldenshøj 361, 366
 Gyldensskov 366
 Gyldensvang 361
 Gyldenvang 468
 Gærdeshølen 432
 Gærdstjernen 432
 Gæsgen 132
 Gæslingen 157
 Gæslingevad 201, 217
 Gæstehus 310
 Gænget 76
 Gærdet 21
 Gøgehus 529
 Gøgestykke 338
 Gøgeherred 124
 Gøngehuset 310
 Haabet 9
 Haabetsminde 115
 Haagen Jensens Nakke 58
 Haagenløkke 217
 Haagensgaard 141
 Haandklæde 103, 116, 132, 157, 247, 272, 295, 323, 366, 452, -eng 432
 Haardesten 186
 Haarknalden 518
 Habbedam 272, -sgaard 264
 Haddinge Bakker 21
 Haddingerne 21
 Hadeborg 100, -Bakke 103*
 Hagebrogaard, Ginding H. 272
 Hagemyr 157
 Hage 80, 93, 157, 295, 398, 432, 518
 Hagestykke 103
 Haget 398
 Haglerne 186
 Hakager 272
 Hakkebidde 323
 Hakkebjerg 141
 Hakkedamsbæk 22
 Hakkejord 295
 Hakkeledgaard 141
 Hakkemyre 141, 157
 Hakken 35
 Hakkestykke 88
 Haldbakke 504
 Haldbæk 295
 Halde 186
 Haldehuset 463
 Halden 22, 247
 Haldesten 22
 Hallandsaas 87
 Hallandsvej 9
 Halle 366, 398, 432
 Halleager 247
 Hallebakke 35, 116, 157, 217, 323, 366, 432
 Hallehavn 366

- Hallebjerg 295, 398, -sbidde 398
 Hallebrønd 398*, -sbidde 399, -shøj 399
 Hallebæk 116
 Halledal 247, 398
 Halledam 217
 Halleeng 93
 Hallegaard 110, 124, 310, 348, 349, Lille- 110, 124, 264 (bis), 285, 423, 487, Store- 264, 285, 349, 423, 487
 Hallehuk 399
 Hallehøj 504
 Halleklippe 132, 399 (bis)
 Halleknalet 116
 Hallekrat 366
 Hallekule 132
 Hallely 129
 Hallelyng 132
 Hallelyst 129, 242
 Halleløkke 48, 59, 366
 Hallemade 247
 Hallemark 124, 132
 Hallemose 93, 132
 Hallemyr 93, 295, 323*, 398
 Hallene 116, 235, 273, 361
 Hallesmedje 110
 Halleskov 132
 Hallestykke 93
 Halletuer 132
 Hallevang 217, -sbakke 217
 Hallinger 186
 Halmstræde 9
 Halmtorv 9
 Halsbidde 132
 Halsebuske 399
 Halsegaard 141, 235, 349, Store- 349
 Halseløkke 366
 Halsen 93, 247
 Halvdyb 59
 Halvdøren 338
 Halvmaanen 531
 Halvnedeager 59
 Halvnededal 323
 Halvnedeeng 22, 157, 217
 Halvnedeegade 157
 Halvnedehøj 472, 504
 Halvnedeløkke 217, 247
 Halvnedemyr 295
 Halvnedeskov 48
 Halvnedetorp 295
 Halvnedetuerne 472
 Halvpotten 399
 Halvpæglen 399
 Halvrunde Batteri 514
 Halvtøndelandet 35
 Halvvejsmyr 247
 Hamborg Gat 22
 Hammer 69, 93, 452, V.- 70, -Bakker 69, -Fyr 65, -Gab 69, -Have 177, -Havn 69, -Huk 69, -hus 335, -odde 69, -odde Fyr 65, -Pynt 69
 Hammersdal 242
 Hammerselle 452
 Hammers Grønning 186
 Hammershave 141, 157, 186
 Hammersholm 65
 Hammershus 44*, 65, 211, 349, 361, -Ladegaard 66
 Hammershøj 157, 242
 Hammerslet 80, -Bugt 527
 Hammersly 242
 Hammersløkke 338, 526
 Hammersminde 149
 Hammerstøl 323
 Hammersø 69, -Bæk 69, -Led 59, -Løkke 59, -Meder 69
 Hammervagtsbavn 69
 Hammervandet 5*
 Hampehuller 472
 Hanebæk 22
 Hanedal 157, 323
 Hanelundsgaard 235
 Hanen 103
 Haneskovsgaard 235*
 Hankelsager 399
 Hankelsdal 399
 Hankelseng 399
 Hankelsmyr 399
 Hannebjergsløkke 59
 Hanneløkke 22
 Hans 432
 Skt. Hans Kilde 83, 522
 Skt. Hans Port 516
 Skt. Hans Sogn 482
 Skt. Hansstræde 9
 Hanseshus 177
 Hans Grønbechs Ovn 295
 Hans Hermansens Gænge 87
 Hans Jacobs Kilde 93
 Hans Nielsen 186
 Hans Persen 186, -s Knalde 504
 Hans Koføeds Odde 472
 Hans Rømers Vej 488
 Harbohuse 110
 Haredamsløkke 104
 Haregade 100
 Harehul 399
 Harehøj 399
 Hareklippen 504
 Hareløkke 150, 157, 472
 Harenslyst 101
 Harepilt 472
 Hareskov 247
 Harestuerne 70
 Harevi 104*
 Harilddam 94
 Harildebæk 399, 530
 Harildestykke 104
 Harresten 186
 Hartvigbakke 338
 Hartvigsgaard 110
 Hartvigsstykke 48
 Hasen 518
 Hasla, Norge 31
 Hasle 31, -Bro 217, -gaard 235, -Herred 197, -Huk 35, -Købstads Landdistrikt 40, -lund 217, -Odde 35, -Rev 35, -Skov 41.
 Haslebjerg 366
 Hasledal 452, -sbakke 452, -skilde 452, -spilt 452
 Haslegade 432
 Hasleren 94
 Hasselbuskekuld 247
 Hasseldal 399
 Hasselkrog 295, 399
 Hasseløkke 217
 Hasselmose 217
 Hat 124, 525
 Hattehus 110
 Havariskuret 531
 Havbæk 104
 Haveager 217
 Havebakker 295
 Havebo 211
 Havey 468
 Haveylst 211
 Haveløkke 247, 399
 Haverne 452
 Havestuen 472
 Havestykke 295
 Havfruernes Stol 399
 Havkatten 48
 Havledebugt 247
 Havløkke 70
 Havmyr 157
 Havnebakke 9, 77*
 Havnefjef, S.- 338
 Havnegade 9, 32, 44, 56, 77, 87, 336
 Havnekilde 59
 Havnekule 59
 Havnenakke 366
 Havreas 366, -Kilde 366
 Havreager 117
 Havrebakke 218, 295, 472
 Havrebrødgård 142
 Havrehøj 319, 361
 Havreknække 142, 310, 381
 Havrekuld 399
 Havreløkke 273, 366
 Havskov 366
 Havstensmyr 488, 504
 Hed 218, -Bro 218, -Eng 218, -Skov 218
 Hedebo 115, 129, 150, 242, 269, 319, 361, 499
 Hedensminde 390, 448
 Hedevang 361
 Hedningestræde 9
 Hedtoftsvej 87
 Hedvigstræde 9
 Hegned 273, 504, -dal 273, -eng 273, -Led 504, -sager 273, -skole 488, -vej 504
 Hegnly 468
 Hegnsgaard 499
 Helmskringla 150
 Hejsergaard 142
 Hekkenfeld 530
 Heksenes Danseplads 157
 Heksens Dør 399
 Helensminde 115
 Helgental 182
 Helgolandsgade 77
 Helleshøj 269
 Helletsgaard 381
 Hellevig 80
 Helligdom 295, -sbæk 295, -sgaard 286, -kilde 295,

- klipperne 295, -mark 296, -træet 296
 Hellig(e) Kilde 77, 80
 Hellig-Gretes Havn 59
 Hellig Haagen 432*
 Helligkvinde 366
 Hellig Lucie 104
 Helligpeder 235*, -Bæk 247, -Ode 247
 Hellig Trefoldigheds Kapel 286
 Helmbak 472
 Helmerhus 211
 Helmid 247
 Helvede 399
 Helvedesbakke Grund 452
 Helvedesbakkerne 399
 Helvedesgrund 518
 Helvedeskuler 218
 Helvedes Mølle 382
 Helvedes Port 529
 Helvedesvad 273
 Helvedesværket 382
 Helvigstykke 35
 Hempelskilde 157
 Henningsgaard 349
 Hennings Herred 307
 Henrikbro 186
 Henrikebæk 472
 Henrik Hansens Gade 77
 Henriksminde 182
 Henriktøjet 186
 Hentregaard 349
 Heppelund 399
 Herlufgade 504
 Herløvstykke 104
 Herman Blems Vej 9
 Herolds Eg 367
 Heroldsgade 32
 Hersnak 70
 Hertugindens Batteri 514
 Hesleager 273
 Heslegaard 264, 310
 Heslet 323
 Hesselager 104
 Hesselbakke 323
 Hestebed 273
 Hestebænkene 218
 Hestehave 157, 218, 247, 323, 367, 399, 432, -ager 273, -Bakke 157, -gårde 273
 Hestehavn 35
 Hestehovshus 235
 Hestehytten 514
 Hestehøl 22
 Hestekilde 518
 Hestekløve 399, -hus 382, -Klipper 399
 Hestekule 273
 Hesteløkke 117, 157, 323, 399, 432
 Hestemyr 452, 504
 Hesten 186, 248
 Hestenshøj 48
 Hestespringet 400
 Hestesten 338, 400
 Hestesvømmet 338, 527
 Heyehjæmmet 382
 Heyevang 400
 Hildelavstøjet 186
 Hildeshøj 432
 Hildevang 150
 Hillen 59
 Himmelbjerg 367*
 Himmelhøj 390, 400
 Himmeltornsager 104
 Himmelvej 400
 Himmerigshave 400
 Himmerigs Port 296*, 323
 Hindsebjerg 218
 Hindsegaard 142, 201, 382, 423
 Hindsetorpet 400
 Hindsetræ 186
 Hintzedal 432
 Hintzesminde 428
 Hirschnachsvig 518
 Hjelmeeng 367
 Hjemly 211, 242, 291, 448
 Hjemskov 186
 Hjernshøj, Klipleve S., Sønderjyll. 473
 Hjortager 319
 Hjortby 235
 Hjortebakke 432
 Hjortebjerg 70, -sslette 70
 Hjortedal 324, 432
 Hjortegaard 310, 349, 463 (bis)
 Hjortegænge 87
 Hjortehullet 472
 Hjortehus 182
 Hjortelund 117
 Hjorteløkke 157
 Hjortemyr 432, 472
 Hjortesalen 311
 Hjorteslette 273
 Hjortespring 324
 Hjortestræde 87
 Hjortesøle 157, 504
 Hjortevej 324
 Hjorthøj 157, 186, 218
 Hjortshøj 211, 319, 361, 428
 Hjortsminde 468
 Hjortsvang 361
 Hjulergaard 142, 177
 Hjulfælgsmyr 296
 Hjulmageragre 324
 Hjulmagergaard 349, 488
 Hjulmagermyr 158
 Hjørnegade 87
 Hjørnegave 211
 Hjørnehøl 132
 Hjørneskabet 124
 Hjørnesmedjen 423
 Hjørnet 87, 518
 Hobihavn 296
 Hoffmanns Gærde 22
 Hoffmans Port 514
 Hoglebjerg 218*, -gaard 201*
 Holgerbakke 132
 Holgerbæk 529
 Holger Danskes Brillen 518, 526
 Holgereng 132
 Holgerhus 142
 Holgerskald 339
 Holhøj 472
 Holke 339, -dal 339, -havn 400, -hesten 339, -huse 336, -kilde 339, -myr 80, 400, -rende 339, -sti 336, -vej 336
 Hollekrog 186
 Holleestykke 59
 Hollændergaarde 265
 Holländerkald 519
 Hollænderring 519
 Holmager 36
 Holmebakke 158
 Holmebo 150
 Holmebæk 132
 Holmegaard 49, 56, 124, 142, 349, 382
 Holmehodden 339
 Holmeløkke 367
 Holmen 132, 400
 Holmensgade 158
 Holmens Kanal 94
 Holmeskov 22
 Holmsminde 468
 Holvegaard 311, 443
 Holvehus 319
 Holsmyr 443, 452, -Dige 452, -Ren 452
 Holstebro 150
 Holstebugt 472
 Holstegaard 349, 382
 Holstehus 463
 Holsten 218
 Holsteodde 472
 Holsterev 472
 Holsteværket 464
 Holstbro 158
 Holtstøl 178
 Homannebakke 367
 Homanedal 531
 Homannegaard 382
 Homannehøj 158
 Homannekulerne 400
 Homanshald 186
 Honningsbidde 400
 Honningsmyr 324
 Honningsposen 423, 432, 488
 Hoppegaard 349, 382
 Hoppekrog 80
 Horelund 158
 Horeungen 22
 Horkereflejens 339
 Horkerehavn 339
 Horkereklippe 339
 Horrakule 94
 Horrestier 187*
 Horsebakke 248
 Horsebøstet 324
 Horsesdam 273, 504, -sager 273, -storp 273
 Horsekær 324
 Horsemade 36, 218
 Horsemyr 187, 296, -Ode 187
 Horserumpe 367
 Horseslette 158, 296
 Horsetorn 187

- Horsvang 49
 Hosen 473
 Hospitalseng 22
 Hovedgaard 178
 Hovedvagtsgade 9
 Hughas 452
 Hugrøvsbakke 296
 Hukken 527
 Hulager 158, 339
 Huleng 22, 158, 273, 296,
 324, 400, 433, 452, 505,
 -ebuske 400
 Hulhus 464
 Hulhøj 505
 Hullea 400
 Hullebakke 77, 80, 453
 Hullebrønd 80
 Hullebæk 125, 273, 296,
 324*, 453, 464, 473
 Hullebøg 339
 Hulledam 80
 Hullele 453
 Hulleeng 218, 248, 400
 Hulleeske 273
 Hullegaard 125, 142, 201,
 235, 265, 286, 311, 350,
 382, 443, 464, 488, Lille-125
 Hullevavn 80
 Hullehuk 22
 Hullehus 311, 350
 Hulleknalde 453
 Hullelække 296, 339
 Hullenakke 80, 400
 Hullekov 132, 324
 Hullet 22, 77, 117, 433
 Hullevad 125, 132
 Hullevang 448
 Hulstenerand 22
 Hulvang 211
 Hulvej 218, 367, 473, -ebak-
 ke 367
 Hulvidje 433
 Humlebæk 132, 269
 Humledal 66, 70, 265, 273
 Humlehodde 56*
 Humlekær 400
 Humlelund 132
 Humlelække 104
 Hummedal 248, -sager 248
 Hummelhøj 453
 Humpheus 350
 Humpel 94
 Humpetuer 158
 Hundebakke 77, 80
 Hundebod 142
 Hundebro 296
 Hundebrydde 324
 Hundedalen 44*
 Hundegaard 350
 Hundehavn 367
 Hundehullet 59, 400
 Hundehus 350, 361
 Hundekirkegaarden 22
 Hundeklemme 133
 Hundekløve 367
 Hundekuler 22
 Hundeled 367
 Hundelortegaard 201*, 235,
 350
 Hundeløkke 80
 Hundepibe 70
 Hunderynk(e) 94, 433
 Hundetaarn 66
 Hundetorkilstæl 41
 Hundevej 367
 Hundfiskskedam 339, 519
 Hundfiskskeknaldene 339
 Hundredeettrinstrappen
 519
 Hundsemyre 423, 433
 Hundshale 488, -gaard 488
 Hundshale, Slagelse H. 488
 Hundshøj 248
 Husemyr 400
 Huseng 49, 59, 218, 367,
 -Ren 218
 Husestæl 49, 296, 433
 Husgårde 187
 Husmandslyngen 400
 Hvalfisksken 400
 Hvalrossen 400
 Hvedebidde 218
 Hvedeland 132, 273, -sbak-
 ker 296, -sren 218
 Hvedeløkke 367
 Hvedestykke 104
 Hvid(e)ager 158, 273, 296
 Hvidedynder 433
 Hvideenge 125, 129, 132
 Hvidehald 505
 Hvide Hus 499
 Hvidehøj 242, 248
 Hvideland 142
 Hvideledet 59
 Hvide Mette Lund 324
 Hvide Mettes Sten 324
 Hvide Mær 187, 450, -Dal
 22
 Hvideodde 117
 Hvidesand 22
 Hvidestykke 80
 Hvidevej 519
 Hvidhat 367
 Hvidhøj 473
 Hvidkløv 248*
 Hvidlapeager 400
 Hvidlapegaard 382
 Hvidmandens Stol 218
 Hvidmandsklippe 218
 Hvidovre, Søkkelund H. 283
 Hvidøre 361
 Hvilerbakker 158
 Hvilesten 400, -sbakke 400
 Hvita Mären, Sverige 187
 Hybentornseng 22
 Hyldebo 182, 269
 Hyldeborg 91
 Hyldebrandsdysse 187
 Hyldebrandsgaard 178
 Hyldedam 182
 Hyldegaard 201, 235, 265,
 286, 311
 Hyldeholt 211
 Hyldehøj 242
 Hyldekrog 505
 Hyldekulle 311, 324
 Hyldeley 242
 Hyldelest 211, 242
 Hyldeleshøj 132, 464, 473
 Hyldeleset 49*
 Hyldestykke 36, 80, 104
 Hyldevang 150, 243, 448
 Hylidsager 473
 Hyleknald 248
 Hyrdensminde 211, 291, 319
 Hyrdestien 70
 Hysseregaard 178
 Hysseremølle 178
 Hytten 150, 390, 428, 499
 Hædikesti 158
 Hægten 22, 187, 248, 400
 Hægthammer 22
 Hælde 400, 473
 Hælen 248
 Hælesminde 115
 Hælestykke 104
 Hælestæl 158
 Hælevej 158
 Hængedyndager 339
 Hængedyndebæk 158, 296
 Hængedyndedal 70
 Hængedyndedam 453
 Hængedyndepilen 401
 Hængedynderne 401
 Hængedyndsskanse 187
 Hængedynerne 22
 Hængestensdalen 401
 Hætten 104, 158, 473
 Høgebakken 336
 Høgebur 519
 Høgedal 36, -sstykket 36
 Høgele 201, 218, 453
 Høgegaard 142, 201, 488
 Høgebetes Hus 40
 Høgehjemmet 382
 Høgehuset 311
 Høgen 382, 401, 519
 Høgerenden 519
 Højager 117, 129, 132,*187,
 291, 324, 433, 473, -Bakke
 324, -Mølle 311
 Højbjerg 158, 401, -hus 142
 Højbo 91, 269, 319, -vej 87
 Højbratter 187
 Højbøde 273, 519
 Høj 401
 Højdenhalle 473
 Højedige 59
 Højegaard 110, 125, 142,
 235, 488
 Det høje Hus 530
 Høje-Landgrundet 473
 Højelække 158
 Højemed 70
 Højemose 158
 Højendalsstæl 236
 Højene 453
 Højere(n) 36, 218, 296, 453,
 473
 Højeskifte 218
 Højesten 23, 248, 367,
 -e Stykke 187
 Højesti 70
 Højestykke 36, 104, 248, 296
 Højetrønte 100
 Højetojet 187
 Højevej 401

- Højgaard 464, Lille- 350
 Højgade 433
 Højklint 45
 Højly 390, 448, 499
 Højlyngen 158, -s Klippe 499
 Højlyst 130
 Højsager 132, 158, 274, 324, 433
 Højsangen 248
 Højskov 49, 117, 132, 248, 324, 367, 401, 433, 453, 505, -sager 401
 Højsted 428, 433, 468
 Højstensager 248
 Højstivelen 296
 Højstræde 9
 Højstubbe 211
 Højstykke 367, 401
 Højtor 324
 Højvang 17, 45, 49, 115, 130, 150, 211, 291, 361, 390, 428, 433, 468, 499
 Høl 339, 401
 Hølehavn 401
 Hølehus 382
 Hølsklippe 401
 Hønen 324*
 Hønkys, Egvad S., Aaben-
 raa A. 384
 Hønselunderne 324
 Hønselund 401, 433
 Hørbærs Stene 23
 Høringsled 453
 Hørregade 159
 Hørsholm 45
 Høvej 159

 I Aaen 311, 488, 528
 Ibsensminde 390
 Ibsker 378
 Ibskirke 378
 I Bækken 265
 I Bøgeskoven 296
 I Dalen 336, 423
 I Dammen 265
 Idasminde 150, 182
 I Ellebæk 488
 I Elleløkken 32
 I Ellet 350
 I Engene 350
 I Gaden 350
 Igle 401
 Iglehul 159
 Iglekær 248
 Igleminde 499
 Iglemose 159
 I Gærdet 443
 I Haven 100
 I Hullet 142
 I Kokkekrogen 488
 I Krakken 443
 I Kærene 142, 443
 Ildkatteløkke 401
 I Løkkerne 296
 Imellem Bækkene 248
 Imensmølle 178
 Imminggaard 178

 I Myrene 350
 Inde 70
 Inderknaalde 367
 Indgrunde 187
 Indlægget 159
 Indrehøj 248
 Ingemanneløkke 401
 Ingemarsgaard 236
 Ingerskilde 433
 Ingersten 367
 Ingvarnæs 248
 Ingvorsgaard 142
 Integade 9
 I Pile 77, 527
 Ipsensminde 428
 I Rakkerkrogen 361
 I Risen 311
 Isakkeløkke 350, 367
 Isaksbro 159
 Iseregaard 350
 I Skoven 423, 488
 I Skrulle 350
 I Slumpen 100
 Islænderne 23
 I Stabell 350
 I Stemme 159
 I Svejen 464
 I Svinemøgskrogen 236
 Italienske Sti 519
 I Uglegade 178
 I Vassen 464
 Iverskrog 519

 Jagtestrand 49
 Jagthavn 9
 Jagtkær 159
 Jagtvej 117, 159, 296, 433, 473
 Jakobsminde 33, 211, 361
 Jammerdal 201
 Jankeløkke 49
 Janushavnen 274
 Jedehul 36
 Jettehjem 350
 Jegindø, Limfjorden 2
 Jensebæk 248
 Jenseknald 248
 Jensensminde 428
 Jens Holms Bæk 367
 Jens Lars Bæk 367
 Jens Ols Nakke 324
 Jeppe 187
 Jeppe Dals Kostebod 296
 Jeppeløkke 159
 Jeppes 473
 Jeppesbakke 219
 Jeppesløkke 248
 Jeppes Sten 296
 Jeremiasgaard 350
 Jernbanegade 56, 100*
 Jernbanekrog 117
 Jernbanevej 9
 Jerneng 248
 Jernkaas 339, -Knald 340
 Jernodde 401
 Jernrev 132
 Jershøj 473
 Jesperlodden 433
 Jesperløkke 505

 Jesperodde 248
 Jespersens Bæk 27
 Jespersul 59
 Jesperstykke 274
 Jessegaard 350
 Jessemyr 367
 Johanhage 519
 Johannelyst 115
 Johansminde 17
 Johansbakke 187
 Johnsens Tværvej 9
 Johnsenvej 9
 Johnsons Løkke 21
 Johnstrup 499
 Jomfruager 401
 Jomfrubakke 401
 Jomfrubjerg 159
 Jomfrubæk 94
 Jomfrudal 94, 159
 Jomfrudam 453
 Jomfruen 70, 80
 Jomfrueng 401, 433
 Jomfruens Batteri 401, 514
 Jomfrugaard 382, 443
 Jomfrugalgen 519
 Jomfruhulen 367
 Jomfruhuset 351
 Jomfruhøj 473
 Jomfrukilde 94
 Jomfru Krum 117
 Jomfrulyst 91
 Jomfru Maries Kapel 10
 Jomfruringen 519
 Jomfruseng 159
 Jomfruskov 94, 433
 Jomfruskær 519
 Jomfruspring 159
 Jomfrusten 401
 Jomfrustræde 443
 Jomfrustykke 401
 Jomfrutorne 453
 Jon Niels Aa 296
 Jonshøj 453
 Jons Kapel 44*, 248
 Jons Kirke 249, -Krog 249
 Jons Madkælder 249
 Jonsminde 130
 Jons Sakristi 249
 Jons Sovekammer 249
 Jons Spisestue 249
 Jonstrup 201
 Jordbjerg 269, 274, -Havn 274
 Jordbærdal 117
 Jordbærrhøj 297
 Jordbærløkken 367
 Jorddal 56, 59, -Brønd 59, -Eng 59
 Jordvoldvej 159
 Jorkestrand 23
 Skt. Josephs Kilde 274
 Jostevig 80
 Judasport 59
 Juels Batteri 514
 Juelsminde 361
 Julebakker 505
 Julebro 249
 Julegaard 201, 236, 382, 488
 Julegade 32

- Julehøj 249, 401
 Juleknald 249
 Julen 249
 Juleng 367
 Julestuen 87, 340
 Julsbjerg 505, -e Eng 505
 Julsgaarde 424
 Julsgrob 187
 Julsminde 150, 211
 Jydeeng 473
 Jydegaard 110, 142, 201, 236*, 464
 Jydegænge 87
 Jydehul 70
 Jydehus 201
 Jydehøj 211, 219
 Jydemade 473
 Jydesbo Odde 473
 Jydeskov 117
 Jydeskær 297, -hus 286
 Jydetorn 59
 Jydevang 115, 243, 351, 367
 Jøerggaard 178
 Jættehold 249, 401
 Jættebordet 249
 Jættebro 367
 Jættebæk 505
 Jættedal 489, 505
 Jættegrav 367
 Jættehøj 159
 Jætteklippe 249
 Jættesofaen 219, 249
 Jættesten 274, 367, 505
 Jættestue 297, 505
 Jættevæggen 219
 Jødedal 368
 Jødegraven 94
 Jørgen Ols Flej 324
 Jørgen Ols Havn 324
 Sankt Jørgen 67
 Skt. Jørgens Hospital 489
 Jørgensminde 150, 211
 Jørshul 433
- Kaalkoppegaard 443
 Kaas 236, 265, 401
 Kaasebakke 274
 Kaas(e)by 236*, 311
 Kaasebæk 274
 Kaasedal 401, 453
 Kaasedlge 453
 Kaaseeng 434
 Kaasegaard 269, 382, 443
 Kaasegade 10
 Kaasegrund 249
 Kaasehavn 249, 274, 401
 Kaas(e)hus 269, 424
 Kaasejord 49, 70
 Kaaseknald 187
 Kaasekrog 434
 Kaaseløkke 94
 Kaasenakke 401
 Kaaserende 187
 Kaasetøjet 187
 Kaasevej 401
 Kaashøj 269
 Kaasvang 269
 Kabbesager 297
 Kabbesbæk 297
- Kabbeseng 297
 Dr. Kabells Vej 8
 Kaffegeard 236
 Kaffemølleklippe 80
 Kaffemøllen 77, 286
 Kagedam 187, -sbakke 187, -shøjde 187
 Kagegaard 142, 236
 Kajbjerg 44, 49, 211
 Kajebacke 473
 Kajeald 159
 Kajeboje 505
 Kajelette 297
 Kajeaaansehul 249
 Kajgade 10
 Kajstræde 10
 Kajeleeng 297
 Kajelestykke 297
 Kakkellovnsbakke 401
 Kalby 489, -Aa 505, -gaard, Lille- og Store- 489
 Kalejord 434
 Kalgaard 453, -stykke 453
 Kalkbrænderi 269, -vej 10, 87
 Kalkløkke 159
 Kalmarvej 10
 Kalseredam 94
 Kalshavebæk 351, 368
 Kaltoklippe 401
 Kalveager 49
 Kalvebakke 324, 434, 453
 Kalveboden 519
 Kalvebyskesren 505
 Kalv(e)have 132, 142, 159, 324, 368
 Kalvehul 297, 324, 340, -sbakke 340
 Kalvehøj 434, 505
 Kalvekær 159
 Kalv(e)løkke 49, 59, 125, 132, 159, 187, 219, 402, 473, 505, -Bakke 402, -Bæk 368, 402, -Dam 104
 Kalvemose 201, 219
 Kalven 402, 519
 Kalverumpen 49, 59
 Kalvshave 402, 434
 Kamelen 402
 Kamelhovederne 70
 Kammelemark 249
 Kammerdugshaven 274
 Kammerraadløkke 402
 Kampeløkke 49, -Aa 49
 Kancelliet 351
 Kandegade 10
 Kanegaard 110, -shus 111
 Kanehus 443
 Kanelstræde 10
 Kanese 201, 219
 Kannikeagre 434
 Kannikebanke 434
 Kannikebro 434
 Kannikebæk 434*
 Kannikedam 505
 Kannikeeng 505
 Kannikegaard 142, 201, 489, Store- 424*
 Kannikegade 531
- Kannikegærdet 424, 434
 Kannikehøj 249
 Kannikeled 104
 Kannikely 428
 Kannikemyr 505
 Kannikeskov 434
 Kanniketuer 489, 505
 Kannikevang 499
 Kanonager 249
 Kanondal 23
 Kanonhøj 402
 Kantedam 142, -sgaard 142
 Kantorlængen 286, 311
 Kapelbugt 70
 Kapelgrund 70
 Kapelhavn 70
 Kapelkilde 70
 Kapellet 336
 Kapelløkke 340
 Kapelnakke 70
 Kapelrende 297
 Kapelsager 297
 Kapelstræde 10
 Kapelvej 10
 Kaprifollesti 159
 Kapriklippe 297
 Kapstenren 402
 Kaptajngaard 125
 Kaptajnhus 125
 Kaptajnord 453
 Karen 473
 Karensul 520
 Karensminde 101, 150, 211, 291, 319, 361, 448
 Karlebyhus 489
 Karlsdam 36
 Karlsgaard 202
 Karlshøj 150, 211, 269, 319, 434, 473
 Karl Kures Skov 219
 Karlskrona 150
 Karlsløkke 70
 Karnes 324, -Hul 368
 Karolius 402
 Karret 23, 474
 Karruselbanen 274
 Karsale Eng 188
 Karsale Skov 188
 Kasen 202
 Kasgaard Rev 23
 Kaskebuske 94
 Kaspekald 188
 Kasperemølle 383
 Kassematten 514
 Kastaniebo 115, 211
 Kastaniegaarden 45
 Kastanievej 10, 336
 Kastellet 10
 Kastelsbakke 505
 Kastelsbæk 23
 Kastelsgaard 489, Lille- 489
 Kastelhøj 505
 Kastelsknald 188
 Kastelsløkke 23
 Kastelsmølle 10
 Kastelsodde 23
 Kastelsrev 23
 Kastelsvej 10
 Kastensgaard 202

- Kastensstene 520
 Katager 402
 Kathøje Bakke 402
 Kathøje Løkke 402
 Katrineshavn 402
 Kattebakke 159, 368, 434
 Kattebro 402, 434
 Kattebæk 159
 Kattedal 49, -sstræde 44
 Kattedam 159
 Kattegade 402
 Kattegat 402, -sbakke 402
 Kattehul 117, 132, 159, 368,
 474, 505, -shus 489
 Kattehøller 529
 Kattekrog 434
 Kattemyr 159
 Katten 70, 474
 Kattenborg 265
 Kattepanden 297
 Katterende 59
 Katteslet 424, 434, -Brand
 434, -sgaard 424, -smølle
 424
 Kattesti 274
 Kattestjært 311, 324
 Kattestrube 505
 Kattesundet 10
 Kattesænke 80, 402
 Katteøj 66
 Katteøren 49
 Kalvig 297
 Kedelovnene 297
 Kedlen 188
 Kedsomme Hjørne 434
 Kedsomme Vang 434*
 Keglebane 434
 Kejehjem 311
 Kejsergang 87
 Kejsergange 87
 Kejserhus 444
 Kejserhøj 188
 Kejserkuld 505
 Kejsersted 368
 Kejserstolen 453
 Kejserstøl 104
 Kelseaa 324
 Kelsebro 325
 Kelseby 311
 Kernemælkebakker 474
 Kernemælkedal 434
 Kernen 474
 Kernevig 80
 Kielbergdamme 23
 Kikellet 434
 Kikkebakke 80
 Kil 94
 Kilbergvig 297
 Kildebakke 159, -stræde 87
 Kildebo 499
 Kildebæk 160
 Kildeeng 59
 Kildegaard 464
 Kildehuset 351
 Kilden 130, 150, 361, 520
 Kildendal 520, -sbrønd 520,
 -shuset 515, -svig 520
 Kildeplads 160
 Kildesager 49, 297, 368
 Kildesbakke 10*, 23, 297
 Kildesbo 211
 Kildesbæk 269, 297
 Kildeseng 104, 402
 Kildesgaard 178, 265, 286
 Kildeshul 402
 Kildeshøj 211, 219
 Kildesrev 402
 Kildesro 211
 Kildestræde 10, 87
 Kildestykke 402, 434
 Kildesvang 269
 Kildesvig 297
 Kildevad, Lille- 312, 325,
 -shuse 286, 312
 Kildevang 291, 361, 390
 Kildevig 520
 Kildevæld 361
 Kilen 59, 104, 133, 219, 297,
 340, 434
 Kilet 219
 Kilgat 104
 Killingedam 368
 Kilryggen 434
 Kilstykke 249
 Kimesedal 80
 Kimpens 178
 Kina 390, 402, 489
 Kinabakke 402
 Kinahus 111
 Kinaløkke 60
 Kindbenseng 402
 Kindbensskov 402
 Kinhøj 188
 Kirkeager 104, 325, 368, 402
 Kirkebakke 77, 80, 160, 340,
 402, 453, 474
 Kirkebidde 188
 Kirkebjerg 117, 160, 219,
 368
 Kirkebo 236, 286, 312*, 351
 (bis), 368, 383, -Ager 297,
 -gaard 111, 269, -gaard,
 Lille- 444, -gaard, Store-
 444, -Kær 249, Lille- 424,
 Nørre- 202, 265, Store-
 424, Sønder- 202, 236, 265
 Kirkebro 274, 297, 368, 505
 Kirkebrødde 274, -gaard 265
 Kirkebrønden 453
 Kirkebuske 188
 Kirkeby 125, 143, 236, 286,
 351, 424, -gaard 351, 464
 Kirkebæk 274
 Kirkedal 188, 243, 249*,
 -seng 188
 Kirkedam 188, 453
 Kirkeelle 453
 Kirkeeng 81, 94, 274, 368,
 Lille- 325, Store- 325
 Kirkeform 188
 Kirkegaard 70, 202, 219,
 250, 402, 434, 505, -sløkke
 94, Gamle- 503
 Kirkegade 32, 44, 100, 160,
 325
 Kirkehald 49
 Kirkeholm 515
 Kirkehøj 117
 Kirkekilde 351, 368, 444,
 448
 Kirkekrat 274
 Kirkeled 160, 297
 Kirkelund 125, 133
 Kirkely 150, 182, 361
 Kirkeløkke 160, 340
 Kirkepark 117, 125, 133,
 219, 464, 474
 Kirkevej 94, 188, 325
 Kirkevej 23
 Kirkevej 150, 237, 351,
 424, 464
 Kirkens Jorder 111
 Kirkeplads 10, 44
 Kirkeshøj 368
 Kirkeskabet 250
 Kirkeskov 160, 188, 297, 434
 Kirkesmedje 125
 Kirkesti 133, -sagre 81
 Kirkestræde 10, 44, 87
 Kirkestykke 81, 250, 274
 Kirkesø 219
 Kirkeudmark 133
 Kirkevangel 77
 Kirkevej 116, 133, 336, 505,
 -hus 150
 Kirreskær 81
 Kirsebæk 297, -Bidde 297
 Kirsebærhus 143, 202
 Kirsebærkrog 434
 Kirsebærskov 133
 Kirseløkke 325*, 424, -gaard
 312
 Kirsemark 133
 Kirsten Kruses Gænge 88
 Kirstines Bæk 325
 Kirstines Stol 49*
 Kislmemile 403
 Kistehøje 219
 Kjalledbakke 49
 Kjelds Hul 325
 Kjærsminde 319
 Kjøllernakke 520
 Kjøllerne 520
 Kjøtholmur, Færøerne 69
 Klaffen 94
 Klampebro 527
 Klampegaard 111
 Klappebakke 505, -vej 506
 Klausbakke 219
 Klausheus 202
 Klauseshavn 340
 Klauskirke 368
 Klavsmøller 125
 Klavseskenes Hul 403
 Klemensker 197*, -Plantage
 219, -Rev 41
 Klemenskirke 197, -bakke
 219, -gårde 219
 Klemensminde 150
 Klemensmose 219
 Klemetsgårde 177
 Klemmedebæk 368
 Klemmedeskær 297
 Klemmedevad 368
 Klemmedevig 297
 Klemmeds Brønd 36
 Klemmekuld 133, 160

- Klimp 41, 274
 Klingegaard 237*
 Klingegade 10
 Klingehus 10
 Klingeløkke 474
 Klingestykke 36
 Klingestøl 237
 Klint 70, 104, 160, 178, 188, 274, 297, 298, 361, 368, 403
 Klintager 104, 297, 506
 Klintebakke 160, 274, 403
 Klintebavn 160, 506
 Klinteby 383, -bordet 403
 Klintebak 274, 368
 Klintedal 150, 274
 Klintedam 403
 Klinteeng 403
 Klintegaard 143, 383, Store- 143, 489, Ø.- 143
 Klintegade 88
 Klintegrund 188
 Klint(e)hus 150, 178, 269, 286 (bls)
 Klintevej 250
 Klinteled 269, 274
 Klint(e)ly 150, 269 (bls)
 Klinteløkke 104, 275, 403
 Klintemyr 403
 Klinte Mølle 143
 Klinteovn 368
 Klinterende 325
 Klinteskov 160, 325
 Klinteslette 403
 Klint(e)vang 101, 150
 Klintevej 94*, 160
 Klintfryd 182
 Klippe 111, 150, 178, 269
 Klippebakke 81*
 Klippebidde 275, 340
 Klippebo 468
 Klippedale 319
 Klippedam 319, 424
 Klippegaard 11, 243, 286, 383
 Klippegade 77
 Klippehus 269
 Klippevej 434, 506
 Klippely 115, 150, 211, 243, 269, 291, 319, 390, 428, 499
 Klippelyst 211
 Klippeløkke 117, 275, 298
 Klippestykke 340, 403
 Klippevej 298
 Klitfogedhus 40, 111, 125
 Kløbæk 298
 Kloengen 49
 Kløkkebur 531
 Kløkkeeng 160
 Kløkkegade 10
 Kløkkeminde 150
 Kløkkerpilt 474
 Kløkkertøjet 23
 Kløkkevang 453
 Klondyke 133, 237*
 Klumpehald 41, -s Bugt 41
 Klumpekuler 474
 Klumperand 41
 Klødetoehøl 434
 Klæppebro 453
 Klømperne 298
 Kløse(r)ne 81*, 275
 Kløvæk 298
 Kløveaa 368
 Kløvebakke 250, 506
 Kløvedal 368, 499, 506
 Kløvegaard 351, 489
 Kløvehald 202, 219
 Kløvehus 383
 Kløvehøl 434
 Kløveklippe 403
 Kløven 70, 202, 219, 368
 Kløvendal 211
 Kløveris 325
 Kløverpletter 70
 Kløveryggene 434
 Kløvhus 312
 Kløvløkke 219
 Kløvrender 70
 Kløvstrømme 325
 Knadderhalle 403
 Knageng 117
 Knald 49, 50, 94, 188, 403, 454
 Knaldager 49
 Knapager 81
 Knapløkke 81
 Knappeaa 403
 Knappebro 403
 Knappedam 160
 Knappegaard 383
 Knappegænge 88*
 Knappeløkke 403
 Knappenaalestykke 403
 Knappenaalsrand 133
 Knappestræde 10
 Knarborg 77
 Knarrebakker 312, 325
 Knarrebakke 160
 Knarrefej 403
 Knarregaard 100, 237, 312, 383
 Knarrehus 143, 202
 Knarrekilde 104
 Knarrelodden 250
 Knarremose 250
 Kneppele 474
 Kneppegaard 178
 Knirten 474
 Knobberand 41
 Knoblen 454
 Knollegænge 88
 Knorrenborg 10
 Knud 188
 Knudegaard, Store- og Lille- 202
 Knuds Brygge 36
 Knudshavn 50
 Knudshul 81
 Knudshøj 211
 Knudsker 108, -Bjerg 117, -Mølle 111, -Plantage 117, -Rev 117
 Knudskirke 108, 219
 Knudsløkke 50
 Knudsnæs 50*
 Knudsvej 10
 Knæbjerg 325, -sgaard 312, -shus 312*
 Knægtedræt 368
 Knægtehjemmet 286
 Knægten 160, 275, 506
 Knække 133
 Knækkebakke 220
 Knækkehus 202, 312, 383
 Knødrekaas 50
 Knøsen 340, 531
 Kobbe 325
 Kobbeaa 325
 Kobbebro 325
 Kobbedal 325
 Kobbegaard 312
 Kobbehave 325
 Kobbehul 36, 50
 Kobbersmedeeng 94
 Kobbersten 474
 Koborg 66
 Kodal 23, 383*, 403*, 506
 Kodale 403, -hus 489
 Koddisserne 188
 Koefoedsminde 319
 Koeg 220*
 Koen 71, 403
 Koeng 506
 Koegaard 383
 Kofodeng 81
 Kofodgaard 143, 202, 351
 Kofodhøj 368
 Kofodknald 454
 Kofodmølle 202, 351
 Kofodskov 368
 Kofoedsminde 101, 130, 211, 243, 361, 448, 527
 Kogle 368
 Koglebakken 368
 Kohavn 36
 Koholm 369
 Kohul 160, 403, 434, 506
 Kohyttepladsen 520
 Kohøj 298
 Kokkedal 211, 369
 Kokkegade 11
 Kokkekrog 506
 Kokkeløkke 44, 50, 94, 325
 Kokløve 71, -Rende 71
 Kognægtehjemmet 286
 Kolberg 125, 474, 489
 Koldekilde 160, -hus 143
 Koldekær 160
 Koldestæl 490
 Kolerakirkegaarden 520
 Kollebro Ager 369
 Kollenhøj 369
 Kolund 369
 Koløkke 50, 60, 66, 71, 298, 369
 Kommandantens Batteri 515
 Kommandanthaven 531
 Kommandanthøj 23*
 Kommandantløkke 23
 Kommenager 36
 Kommenhave 60
 Kommensløkke 454
 Komyr 71
 Komyre 220
 Konejord 36

Konelappen 60	Kottehus 265	Kringleeng 298
Konetornseng 104	Kottekrog 298	Kristian d. X's Vej 161
Kong Blak (og Sønerne) 403	Kottenakke 298	Kristiansgade 11, 100
Kongbjerg 160	Kottevig 298	Kristianshøj 143, 161, 499, 531
Kongebæk 326	Krabbeløkke 326	Krobbedal 220, 269, 275, -seng 275, -storp 275
Kongedybet 94	Fru Krabbes Vej 8	Kroen 351
Kongegen 298, 434	Kragebakke 161, -Myre 161	Krog 36, 133, 189, 298, 336
Kongehavn 404	Krageeng 133, 298, 506	Krog(e)ager 81, 220, 250, 275, 474, 506
Kongehovedet 404	Kragehøj 275	Krogebakke 50
Kongemindet 143	Kragelund 161, 182, 404, 435, 506, -sbro 435	Krogede Didrik 474
Kongen 404	Krageløkker 404	Krogede Eg 104
Kongens Bakke 520	Kragereden 126, 143	Krog(e)eng 220, 250, 275, 326, 435, 454
Kongens Batteri 515	Kragesminde 468	Krogegaard 287, 312*, 351, 383, 444
Kongensgaard 490	Kragesten 404, 454, -sager 404, -shus 202, -shøj 404, -smyr 454	Krogehølmose 250
Kongens Have 250, 520	Krageturen 250	Krogegaardstykke 94
Kongenshus 265	Kragkaas 71	Krog(este)n 369, 454
Kongens Køkken 515	Krakaas 161	Krogestykke 161
Kongensmark 125, 202, 269, 312, 454, 490	Krakager 81, 275, 506	Krogegaard 111, 383, 424, -shammer 23
Kongeskansen 404	Krakbakke 161, 298	Krogholmsgaard 237
Kongestenen 298	Krakbjerg 161, 275, 326	Krogrygen 189
Kongesti 117	Krakdal 243	Krogsholm 211
Kongestolen 71	Krakeng 133, 161, 326, 435, 506	Krogsskov 94
Kongestykke 506	Krakgaard 237, 490	Krogtorp 161
Kongevej 117, 275	Krakhus 265, 444	Krokaas 404
Kong Gustafs Vej 88	Krakhøj 161, 243, 269, 275, 499	Kro-Krusens 444
Kongseng 506	Krakkeager 474	Krøled 71
Kongsmark 506	Krakkedal 202, 286	Krøløkke 71
Kongsskær 60	Krakkeeng 50, 275	Kromølle 464
Kongstubb 143, 160	Krakkegaard 202, 286	Kronborg 506
Kongsvang 319	Krakken 161, 237, 250, 275, 287, 298, 361, 369, 506	Kronegaard 528
Koningdal 369	Kraklund 243	Krophul 369
Koppelborg 326	Krakly 243	Kroppehoved 161
Koppelborg 81	Krakmølle 351, -Bakke 369	Kroppestød 250
Koppelgade 188	Kraksminde 243	Krukul 369
Koppesættergaard 100	Krakvej 161	Krukerende 369, -huset 351
Kornbratte 188	Krampeaa 474	Krummeaa 250
Kornhøj 275	Krampebro 474	Krummeled 203
Kornvang 361	Krampeeng 298	Krummemark 220, 237, 250
Korpenland 286	Krampegaard 464	Krummemose 220
Korrebæk 404	Krampehuset 424	Krummevej 32
Korredam 160	Krans(e)løkke 50*, 94	Krusedal 133
Korrehøj 404	Kranshøj 50	Kruseelle 454
Korreløkke 160	Kras 220, 298	Krusegaard 203, 237, 351, 444, 490, Lille- 425, 490, Store- 425, 490
Korreslot 444	Krasager 298	Krusegange 88
Korsaas 104, 220	Krashave 220, -gaard, Store- og Lille- 202	Krusehul 474
Korsager 369, 434	Krashøj 211	Krusehus 237
Korsasp 189	Kraskuler 220	Kruseløkke 150, 161, 454, -Skov 161
Korsbjerg 56, 60, 269, 275, -Eng 275	Krassebakke 298	Kruserende 275
Korsdal 60	Kras(se)mose 203, 220	Kruskilde 250
Korseng 133, 161, 404	Krateng 36	Krydset 126
Korsetykke 220	Kratgaard 243	Krykkegaard 203
Korsetyr 326	Krathøj 499	Krykkeshøj 369
Korsgade 11, 32	Kratlund 117, 211, 464, 499	Krykkeskov 298
Korshald 298	Kratly 269, 361, 499	Krykkestykke 220
Korshøj 250, 474, -e Bakke 81, -e Stykke 81, -e Torn 81, -evej 81, 404, -gaard 464, -Sand 250	Kratsminde 182	Krystalgade 11
Korsklæde 404, 434	Kredsens 11	Krystalsø 71
Korslund 211	Kredssten 454	Krække 313, 326, 404
Korsløkke 60	Krejerten 250	Krækkesdal 312
Korsnakke 60	Kridtgade 88	Kræmmerdal 326
Korsodde 189	Krikkebæk 298	Kræmmerhus 203
Korsvejmyre 326	Krikken 454	
Korteby 237	Krillike 94	
Koryggen 403		
Kosteflejerne 340		

- Krøblingevej 81
 Krøjersminde 211
 Kulager 220, N.- og S.- 220*
 Kulbakke 454, 506
 Kulbo 36
 Kulbrandsgade 404, -gaard 384
 Kulbroen 36
 Kuld 435
 Kuldager 81, 326
 Kuleager 104, 340
 Kuleborg 100, 464, -Dam 104, -vej 100*
 Kuledave 404
 Kuledavidhus 384
 Kuleeng 104
 Kulekrog 425
 Kulen 275
 Kulenak 104
 Kuler 23, 36, 105, 520
 Kuleren 105, 404
 Kulestykke 189, 404
 Kuletern 105
 Kuletrøveeng 369
 Kuletrøvrind 41
 Kulgrav 189
 Kulhukken 23
 Kulhullet 275
 Kulhøj 220, 435
 Kulle 11, 60, 221, 251, 326, 340, 405, 454, 475, 506, 520
 Kullebakke 474
 Kullehul 474
 Kullehuset 313
 Kullehøj 189
 Kulleløkken 313
 Kullerende 520
 Kullesten 454
 Kullestykke 189
 Kullund 435
 Kulmilen 275
 Kulskibet 520
 Kulsti 23, V.- og Ø.- 117
 Kulvad 161, -selle 161
 Kulvej 36, 117, 133, 220
 Kumle 23*
 Kumle, Vis H. 251
 Kumled, Lø H. 251
 Kumlehøj 237, 251, -Stykke 251
 Kummele, Angel 251
 Kurebakke 221*, 369
 Kuredam 475
 Kurediger 161
 Kuregaard 143, 203, 352, 490
 Kurehulle 475
 Kurehøj 326, 369
 Kurelænge 100
 Kureløkke 36
 Kuremølle 237, 352
 Kurlændergaard 143
 Kvasehavn 405
 Kvaseskær 60
 Kviehul 161
 Kvintusdam 23
 Kværnbæk 161*
 Kyle 221
 Kyllingeeng 475
 Kyllingegaard 425, 490
 Kyllingehus 11
 Kyllingehøj 507
 Kyllingehønen 50, 105, 326, 531
 Kyllingeklippe 435
 Kyllingeslette 435
 Kyllingetræ 23
 Kyndegaard 126, Lille- 126, -seske 126
 Kyse, Vallensved S., Ø.- Flakkebjerg H. 384
 Kyseby 384
 Kysehøj 405
 Kyseløkke 425, 435
 Kysgaard 384
 Kyssepil 454
 Kystvej 11
 Kæden 66
 Kæftevig 520
 Kælderbjerg 71
 Kælderøren 326
 Kælderen 369, 405
 Kældereng 298, -ehus 287
 Kælderhals 71
 Kældersletten 71
 Kældertøjet 23
 Kæletorn 369
 Kællingeager 435
 Kællingebro 221, 475
 Kællingebøje 464, 531
 Kællingedal 298, 369, 454
 Kællingedam 435
 Kællingehul 221, -sbroerne 221
 Kælling(e)høj 189, 435, 475
 Kællingekirken 531
 Kællingeklippe 221, 275
 Kællingemose 454
 Kællingemølle 465
 Kællingesænke 81
 Kællingevie 369
 Kællingslod 24
 Kæmpeaa 251, 507
 Kæmpeaspe(r)ne 150, 161
 Kæmpebakke, Nordre- 251*
 Kæmpebro 251*, 507
 Kæmpedal 238, 251
 Kæmpeelle 326
 Kæmpeeng 251
 Kæmpegaard 144, 203, 465
 Kæmpehave 326
 Kæmpehavn 50
 Kæmpehus 238*, 465
 Kæmpehøl 133
 Kæmpeløkke 161*, 405, 507
 Kæmpemølle 444
 Kæmpens Brønd 475
 Kæmpens Forstue 475
 Kæmpesmedjen 144
 Kæmpesminde 211
 Kæmpestrand 50
 Kæmpestælene 161
 Kæppegaard 265
 Kæppekildegård 266
 Kær 50, 150, 161, 454
 Kærager 276
 Kærby 269, -gaard 111, -hus 115
- Kæregaard 238*
 Kæreng 50
 Kærevang 405, -segen 405
 Kærgaard 144, -Mose 161
 Kærgrob 454
 Kærhave 243
 Kærhus 266, 444
 Kærhytten 44*
 Kærhøj 150, 448
 Kærlighedsasken 405
 Kærlighedsbro 94*
 Kærlighedsbænk 298, 520
 Kærlighedsdal 71
 Kærlighedsseng 520
 Kærlighedsklippen 529
 Kærlighedssofa 520
 Kærlighedsstenen 405
 Kærlighedssti 520
 Kærly 269
 Kærsminde 448
 Kærvang 448
 Kætte 11, 133
 Kættemark 126
 Kættereden 126, 313
 København 203
 Købmagergade 88
 Købmandsdtige 24
 Køddesten 405
 Kødtænde 454, -hul 161, -odde 454
 Køgehus 287
 Køgemark 507, -shuse 490
 Kølden 276
 Køllehegned 251
 Køllen 50
 Køllergaard 179, 203, 238, 287, 352, 384, 425, 465
 Køllerehavn 298
 Køllerledet 94
 Køllereløkke 298
 Kølleremose 435*
 Køllereskov 221
 Køllerkuler 94
 Køllermølle 111
 Køllersminde 182, 269
 Køllersvang 182
 Kølleskaftet 50
 Kønke 326
 Kønkehús 313
 Kørestykke 189
 Kørnehøj 221
 Kørningshøj 162
 Kørsborg 162
 Kørsogaard 203
 Kørsemark 221
- Laadmose 51
 Laalehavn 81
 Laalehukken 405
 Ladegaard 204, 490, -sskov 133
 Ladevig 520
 Ladhammer 340
 Laggeresten 326
 Laksedam 60
 Laksedyb 369, 420
 Laksegade 11
 Laksehavn 60
 Lakseodde 298

- Lambertsnakke 520
 Lammegaard 179, -sstykket 189
 Lam(me)høj 211, 221, -Stykke 221
 Lammekulle 405, 507
 Lammet 118
 Landbolyst 91, 499
 Landemærket 11, 56
 Landet 4
 Landevejsbidde 221
 Landgrundet 475
 Landhukkernes Rev 24
 Landly 182, 319
 Landlyst 115, 130, 150, 182, 211, 243, 269, 291, 319, 361, 428
 Landodde 24
 Landsager 405
 Landsdommerbæk 221
 Landsdommerløkke 24
 Landsdommer(s)gaard 204, 352
 Landsdommerskov 221
 Landsminde 211
 Langer 24, 50, 60, 81, 105, 162, 189, 221, 251, 276, 298, 326, 340, 369, 405, 435, 475
 Langbakke 507
 Lang(e)bjerg 24 (bis), 56, 60, 162, 221, 276, 405, -Skov 405, -ssid 71
 Langebrog 162
 Langedal 405, 454, -sbæk 405, -sskov 405
 Langedam 133, 507
 Langedebjerg 133
 Langedeby 425
 Langedige 454
 Langedræt 36, 94, 162, 221, 251, 405, -biddene 251
 Langedyby 454
 Lang(e)eng 105, 118, 221, 276, 298, 326, 369, 405, 435, 455
 Langedgaard 238
 Langedgade 435, 454, -Dige 455
 Langedhage 50
 Langedald 71
 Lange Klippe 276
 Langeknald 189, V.- 30
 Lange Lars 276
 Langelinie 11, 56, 88, 507, 520
 Langeløkke 24, 50, 133
 Langemose 133, 162
 Langemyr 162, 221, 475, -hus 211
 Langemyre 238, 251, 455, -gaard 490
 Langen 251
 Langensgaard 179, 352
 Langerne 251
 Langerup 361, 465
 Langesgaard 100
 Langeskanse 94, 435
 Langeskov 405, -svej 405
 Langeskær 520
 Langetorp 162
 Langetrappe 520
 Lang(e)vig 88, 520
 Langhøj 475, 507
 Langstykke 298
 Langvejskrog 162
 Lappebakke 405
 Lappegaard 384
 Lappegraner 81
 Lappehals 405
 Lappekuld 251
 Lappen 50
 Lappetræ Kilde 105
 Larismyr 251
 Larmedal 455
 Lars Badskærs Gang 88
 Larsedam 50
 Larsegade 11
 Larseknald 189
 Larsens Plads 526
 Larses Stol 276
 Larsestol 71
 Larskaas 266
 Larskirke Bakke 162*, -Kær 162
 Larskirke Dam 299
 Lars Nielsens Vang 369
 Lars Thomsens Odde 455
 Lassenborg 100
 Lasses Seng 520
 Latinerhaven 528
 Laebro 369
 Laedam 24
 Lauegaard 313, 352, 490
 Lauehavn 326
 Laugum 313
 Lauholm 162
 Laurids Jenskes Bæk 475
 Lauritsmyr 251
 Lausbakke 405
 Lausgaard 352
 Lave Egesen 189
 Lavegaard 425
 Lavendelstræde 44
 Lavesgaard 88
 Lavesti 71
 Lavestøl 95, 425
 Lavsager 435
 Lavsminde 499
 Lavsstykke 435
 Lavsurtager 189
 Leden 221
 Ledegaard 384
 Ledhus 287
 Ledsager 475
 Legaards Plads 11*
 Legaardstæl 455
 Legathuset 352
 Leghangænge 88
 Leghøj 50*
 Lejeled 56
 Lejeseng 369
 Lejren 515
 Lejrvejen 520
 Lene Svarts Sten 326
 Lensbjerg 313*, 327, -gaard 313*
 Lensbjerg Skov 327
 Lensdal 327
 Lenseng 319, 327
 Lensgaard 313
 Lenshave 327
 Lenshøj 319
 Lensklint 327
 Lensskov 327
 Lerager 71, 189, 221, 327, -hus 313
 Lerbakke 507
 Lerbidde 162
 Lerbunden 455
 Lerbæksmyr 251
 Lerdam 435
 Lergaard 111
 Lergravager 475
 Lergravseeng 252
 Lerhus 144
 Lerhøj 133, 526
 Lerjegaard 425, 465
 Lerjen 36, 118, 299, 327, 370, 405, 435, 455
 Lerknald 405
 Lerkrog 189
 Lerkulebakker 527
 Lerkulehøj 370
 Lerkulerne 475
 Lerkøkke 51
 Lershøj 243
 Lerskred 71, 405
 Lersvang 243
 Lervaren 11
 Lervej 56, -Bakke 406, -Ren 406
 Lesleregaaard 352
 Letholmsgaard 144
 Levehus 238
 Leverhøj 435
 Levke 40, -Bugt 41, -Grund 41, -Knald 41, -Krog 41, -Løkke 41, -Nab 24, -Odde 41, -Pynt 41
 Libertsklippe 299
 Li(e) 221, 252, 276, 299, 370, 406, -løkke 406
 Lienlund 428
 Liggendeager 507
 Ligmølle 352
 Ligstenen 406
 Likory 319
 Lilleaa 162, 189
 Lilleager 221, 406
 Lillebakke 150
 Lillebjerg 252, 406
 Lillebo 130, 211, 291, 428, 468
 Lilleborg 144, 150, 162, 299
 Lille-Bornholm 5
 Lilledam 221
 Lilleeje 150, 269, 428, 448
 Lille-Ellekongestræde 8*
 Lilleeng 60, 370
 Lillegaard 126, 144, 269, 287, 313, 352, 384, 425, 444, 465
 Lillegab 190
 Lillegad 11, 77
 Lilleglod 507
 Lillegærde 313

- Lillehave 150, 182, 211, 243,
 269, 428, 490, 507
 Lillehjem 150
 Lillehul 190
 Lillehøj 243, 406, 448, 468,
 499
 Lilleknald 252, 370
 Lillekro 515
 Lilleløkke 24, 51, 60, 82,
 162, 221, 252
 Lillemade 276
 Lille Mikkel 435
 Lillemyre 475
 Lilleodde Haldbakke 507
 Lilleper 327
 Lille Plads 77
 Lillering, Framlev H. 255
 Lilleskov 162
 Lillesten 370
 Lillesø 95
 Lilletaarn 515, -sbrønd 520
 Lilletjerne 475
 Lilletorv 11, 77
 Lillevang 17, 51, 115, 130,
 150, 211, 269, 319, 336,
 340, 361, 390, 428, 448,
 468, 499
 Lilleviske 162
 Lille Æggehøne 55
 Lilleø 515, 520
 Lillendal 150
 Limensagre 507
 Limenseng 507
 Limensgaard 490
 Limensgade 490, 507, -Aa
 507, -Bro 507, -hus, Store-
 491
 Limgaden 491
 Limmikebæk 435
 Linager 276
 Lindbergsvej 88
 Lindebo 243, 361
 Lindehave 299
 Lindehus 361
 Lindelund 291
 Lindely 182, 243, 361
 Lindeplads 44
 Lindesager 361
 Lindesbjerg 162, -hus 144
 Lindesdal 71
 Lindesgaard 266, 426
 Lindeshus 361
 Lindeskov 287, 299, -Bakke
 299, -Bæk 299
 Lindesro 361
 Lindestræde 88
 Lindesvang 361
 Lindet 352, 370
 Lindevej 11, 77
 Lindgaard 491
 Lindholm 211, 287, 428,
 -ehus 384, -Skov 370,
 -Stæl 370, -sgaard 352,
 -shus 287, -svad 370
 Lindholt 390
 Lindhøj 299
 Lindsminde 130
 Lines Eng 370
 Linesminde 150
 Linhaven 221
 Linhul 51
 Linie 71
 Linkisten 406
 Linløkke 299
 Linstæl 327, 406
 Lirehus 313
 Lisbethuset 491
 Lisbjerg, H. 327
 Lisebjerg 162
 Lisebæk 406
 Lisegaard 384
 Liselund 182, 499
 Lisenlund 211
 Lisenly 130
 Listed 384, -gaard 385,
 -Vang 385, -Vig 406
 Lobben 190
 Lobberne 179, 190, 507
 Lobbæk 144, 179, -dal 150
 Lødhøj 51
 Lødslæggen 531
 Loen 521
 Loftsgaard 144, 179, 314,
 Lille- 465, 491, Store- 465,
 491, -sskovshuse 179
 Logulvet 370
 Lokkebakker 221
 Lokkegaard 204
 Lokkemose 221
 Lokketorp 221
 Lokklippe 162
 Lolleager 95
 Lolleenge 95
 Lollegaard 144
 Lollehave 95
 Lollejord 95
 Lommen 190, 406
 Longerne 162
 Loppeeng 105
 Loppehytten 515
 Loppesager 370
 Loppetorv 11
 Loubæk, Slagelse 406
 Louiseklippen 163
 Lousendal 361
 Louisenhøj 130, 211
 Louisenlund 353, 370
 Louisenlyst 130
 Louises Træ 163
 Lousminde 101
 Lovagre 51
 Lovebæk 406
 Lovegaard, Lille- 353
 Lovisehøj 11
 Lovsgaard 426
 Lovsø, Sjælland 406
 Lubbemossar, Sverige 190
 Lubborna, Sverige 190
 Lucifer 370
 Ludvigsgaard 353
 Ludvigsminde 211
 Lulestykke 37
 Lundeaa 327
 Lundeager 190
 Lundebedde 370
 Lundebo 327
 Lundegaard 44*, 266, 353
 Lundegade 327
 Lundehus 204, 287, 314
 Lunde høje 221
 Lundely 115
 Lunde løkke 190, 221
 Lunden 24, 406
 Lundeng 133, 163
 Lundensminde 17
 Lundensvej 11
 Lundesidde 190
 Lundeskov 190
 Lundesten 190
 Lunde stykke 95, 190
 Lundetorp 370
 Lundsgaard 204, 211
 Lunds høj 211, 243
 Lundsminde 150, 291, 319,
 499
 Lundsro 211
 Lundtofte 499
 Lunten 163
 Lusekuld 221, 252*, 299,
 -Mølle 204
 Luse løkke 222
 Lusen 435
 Lusenborg 238
 Lusevig 82
 Lybæk kermur 66
 Lybæk kerttaarn 66
 Lygtræde 11
 Lykkebo 150, 468
 Lykkeborg 211
 Lykke dal 211
 Lykkens gave 361
 Lykkensprøve 11, 115
 Lykkesminde 291
 Lykkesten 95
 Lykkesvej 100
 Lyneborg 24, 144
 Lyngager 105, 222, 276
 Lyngbakke 222
 Lyngbjerg 507
 Lyngborg 150, 269
 Lyngby 134, 182
 Lyngdal 291
 Lyngen 51, 269, 287, 353,
 370
 Lyngfryd 150, 182
 Lynggaard 144, 179, 266,
 287, 314, 465, 491, -shus
 204, 266
 Lynggade 163, 299
 Lynggryden 406
 Lynggærde 134, 507
 Lyngholt 182, 211, 243, 319,
 361, 499
 Lynghuse 179, 287, 385
 Lynghytte 269
 Lyng høj 134, 211, 428, 468,
 499
 Lyngkuld 435
 Lyngkær 150, 211
 Lyngly 182
 Lynglyst 211
 Lyngløkke 299
 Lyngstrup 204
 Lyngtoft 211, 361, 428
 Lyngvad 435, -Bro 435
 Lyngvang 115, 150, 211,
 468

Lyngvej 105, 299, 435, 455	Løkkersvang 499	Magleskov 370, -hus 361
Lyrehøj 370	Løkkeseng 134	Maglesminde 211
Lyræs 406	Løkkemark 491, 508	Magstræde 12, Lille- 12
Lyrshøj 353, -gaard 353, -Ler 370, -skov 353, 370*, -vang 361	Løkkevang 182, 319	Majdal 407
Lysager 390, 499	Løkkevej 190	Majorbakke 71
Lysedal 299	Løsebæk 51, -gade 44, -Havn 51, -shuse 44, -sstæl 266	Majorgaarden 66
Lysehøj 370	Løvehovederne 71*, 508	Majorhus 32
Lyseklippe 163, 299	Løvenørns Batteri 515	Majorkuler 95
Lyseper 370	Løvgade 134	Majorstykke 37, 51
Lyserende 299	Løvvej 319, 426, 499	Makhøj 163
Lyshøj 211	Løvsalen 455	Malerhuset 531
Lysterbakke 60	Løvsaletorpet 407	Malerstræde 32
Lysteregaard 287	Maagebjergvej 336	Malkesletsager 71
Lysterløkke 88	Maagedamme 407	Malkesti 336
Lysterjord 51	Maageflej 82, 370	Malkevig 521
Lystersminde 88	Maagehøj 252*	Malkvarn, Blekinge 407
Lysthusbuske 71	Maageklippe 407	Malkværn 407, Blinde- 392
Lysthuset 163	Maageløkke 407	Malm 299
Lystofte 269	Maageskær 370, 475, -seng 370	Malmøvej 12
Lystrup 204	Maagesten 24, 95, 455	Malthuset 314
Lystskov 40, 95	Maagestole 340	Mamrelund 51
Lysvang 150, 211	Maagestykke 24	Mamsesenge 82
Læderlappegård 426	Maagetaarn 299	Mandbjerg, Middelsom H. 408
Lægterbakke 163	Maalsmyr 508	Mandhøj 408, -Teglværk 385
Lægtersti 163	Maanen 204, 515	Mantelgaard 66
Lænestol 37, 252, 406	Maaneskinsklippe 163, 299	Manteltaarn 66
Længen 276	Maansebakke 407	Marensminde 291
Lærkebakke 507	Maansedam 51	Marepinen 276
Lærkegaard 444, Store- og Lille- 266	Maanseflej 407	Maresø 144, 163
Lærkegrund 455	Maanseknald 276	Marevad 222*, -Bakker 222*, -Bro 222, -gaard 204*, -Mose 222, -Skov 222*
Lærkehus 211	Maanseknald 276	Skt. Margrete Kapel 67, 353
Lærkehøj 45	Maanseknald 276	Margretelyst 243
Lærkelund 211, 269, 319	Maanseknald 276	Margrethesminde 211, 269
Lærkely 150, 211	Maanseknald 276	Margrethevej 12
Lærkelyst 150	Maanseknald 276	Maribohavnen 299
Lærkenborg 211	Maanseknald 276	Marie Koefoeds Vej 12
Lærkeshøj 211, 314, 499	Maanseknald 276	Marielyst 211
Lærkesminde 499	Maanseknald 276	Marlenda 115
Lærkesvang 269, 361	Maanseknald 276	Marienhaab 211
Lærkesø 327*, -gaard 530	Maanseknald 276	Marienhøj 150, 211, 243
Lærkevej 11	Maanseknald 276	Marienlund 499
Lærredsmyr 252, -Aa 252	Maanseknald 276	Marienlyst 150, 243, 499
Lærredrenden 407	Maanseknald 276	Mariesminde 182
Læsaa 507	Maanseknald 276	Marikajord 60
Løbeeng 163	Maanseknald 276	Marinedal 182
Lødringeby 407	Maanseknald 276	Markerdam 105
Løgager 276	Maanseknald 276	Markeregaard 288, 444
Løgbænke 71	Maanseknald 276	Markerehavnen 299
Løghøj 269, 276	Maanseknald 276	Markergrund 327
Løgnstøberiet 287	Maanseknald 276	Markerleddet 105
Løgende 71	Maanseknald 276	Markershave 370
Løgstenen 455	Maanseknald 276	Markersminde 150
Løkkebakke 163	Maanseknald 276	Markersstæl 370, 455
Løkkebo 91	Maanseknald 276	Markestykke 37
Løkkedal 150	Maanseknald 276	Markhøj 150
Løkkegaard 144, 287, 314, 353, 491	Maanseknald 276	Markmannebrønd 435
Løkkegade 11, 32, 336	Maanseknald 276	Markmannegaard 111, 426
Løkkehus 204, 288, 444	Maanseknald 276	Markmannejord 435
Løkkekrug 276	Maanseknald 276	Markskelsvej 252
Løkkeledet 455	Maanseknald 276	Markusbæk 455
Løkkelund 319	Maanseknald 276	Markusgaard 288, 353
Løkken 51, 340, 407	Maanseknald 276	Markvejen 56
Løkkensvang 361	Maanseknald 276	Marmelbjerg 190
Løkkershøj 499	Maanseknald 276	Marmelshullet 190
Løkkersly 499	Maanseknald 276	Marnehulle 299
	Maanseknald 276	Marnemorshul 82

Marnesdam 51	Mikkels Sten 327	Munkebakke 88, 191, 222,
Marsegaard 385	Mikkelsten 508	-hus 179
Mart(h)asminde 17, 115, 150,	Milelund 327	Munkeborg 145
428, 448	Millegrav 191	Munkebro 508
Marthas Sten 508	Millingstorp, Sverige 420	Munkebæk 164, 455
Martin Lund 51	Mindebo 448	Munkedal 150, 164, 182, 211,
Maskindammen 41	Mindedamme 521	476
Mathildesminde 115	Mindehuset 515	Munkedam 95, 436
Matteleække 105	Mindet 521	Munkeeng 476
Mauritzgaard 354	Misundelsen 408	Munkegaard 126, 179, 204,
Skt. Mauritz Kapel 354	Mjøreng 328	266, 354, 385, 426, 444,
Mejerigaden 426, 531	Mjörn 118	465, 491, Lille- 491, Store-
Melaa 436, 455	Modersgade 51, 60	491
Melager 163, 371	Moderslække 51	Munkegade 77, 88
Melbakke 163, 190, 508	Mons Pers Klipper 340	Munkegrad 455
Melbidde 118, 190, 327	Morderbuske 164, 408	Munkehul 51
Melbugt 436	Morderhuset 204, 354	Munkehus 111, 426
Meldige 455	Morderstenen 436	Munk(e)høj 150, 499, 508
Meldyb 190, 340, -sknald 190	Morderstælen 436	Munkeknald 455
Meleng 371	Mordertorn 191	Munkeled 476, 508
Melgaard 238	Morgengave 436, -skoven	Munkelyst 269
Melgab 190	436	Munkelække 24, 51
Melhøj 475	Morgenpinen 222	Munkemose 164, 222
Melklippe 252	Morgenro 428	Munkemyre 328
Melkuld 252	Moritslække 252	Munkemølle 385
Mellembjerg 300	Morjen 24*	Munken 72, 164, 252, 276,
Mellem Byerne 44	Mormoderseng 105	300
Mellemgaard 118, 465	Mormorsstykke 371	Munkens 385
Mellemlække 118, 252	Morshul 475	Munkerup 288, 354, 492
Mellem Skovene 72	Mortenhavn 72	Munkesider 476
Mellemstykke 37, 300	Mortensgaard 126, Lille- 12	Munkeskov 252
Mellinge, Sverige 420	Mortensgade 88, Skt.- 12,	Munkeslette 436
Mellund 371	Lille- 12	Munkensten 95, 300, 476
Mellække 134, 408, -bakke	Mortensjord 60	Munkesti 164
436	Mortensminde 211	Munkestræde 88
Melmose 163	Mortingegaard 288	Munkestykke 51
Melpave 118	Mortingeknald 340	Munketorp 436
Melskov 371, 408	Mortingemose 300	Munketorvet 527
Melsted 336, -Aa 327, -gaard	Mosager 150, 211	Munkevang 448
314, -Sand 327, -vej 336	Moseager 222	Munkevej 118
Melstykke 134, 276	Mosebakk 455	Mure 204*, -dal 222, -dam
Melviske 163	Mosebuske 95	204, 222, -damsbæk 276,
Mergelhøj 211	Mosebæk 95	-gaard, N.- og S.- 204,
Mergelkulebidde 190	Moseeng 408, 508	-hul 51, -hus 211
Mergelkulestykke 371	Mosehals 436	Murergade 12
Michlings Herred 420	Mosehus 288	Musehave 105
Middagskuld 163	Mosehøj 150, 448	Musekuld 164
Middelpunkt 276	Mosekrog 95, 436, 455	Myckling, Sverige 420
Midhulungsboda, Sverige 420	Mosekær 150, 211	Myrager 252, 508
Midtbyen 57	Moselund 150	Myre 436
Midterdal 408	Moselække 66, 72, 164, 300,	Myreaa 371
Midterpilt 408	-Bakke 72, -Krog 72	Myreagre Mølle 492
Midterstykke 191	Mosemyre 328	Myrebakker 328
Midtlække 222	Moserende 222, -høj 134	Myrebidde 191
Midtstykke 436	Moserup 204	Myrebo 390
Midurteng 508	Moseskov 300	Myrebro 371
Mikkellager 408	Mosesmedjen 204	Myreby 145
Mikkel Andersens Holm 163	Mosevang 150, 211 (bis), 243,	Myrebæk 436
Mikkel Bagers Torn 24	428	Myreeng 276
Mikkeledal 300	Mosevej 88, 455	Myregaard 354, 426, 465,
Mikkelehøj 300	Moskovseng 408	Lille- 179, 445, 465, 492,
Mikkelemyr 300	Mourtsdal 24	Nørre- 445, Store- 179,
Mikkellække 436	Muldbakkepilt 476	445, 492, Store- og Lille-
Mikkellokke 191	Mulddam 455	111, 266, Søndre- 492,
Mikkelsager 252	Muleby Aa 134	-shus 266
Mikkelsens Hul 408	Mulebygaard, S.- og N.- 126	Myregade 12*
Mikkelslund 408	Mulekløve 72	Myregænge 88
Skt. Mikkel Sogn 238	Munk(e)ager 191, 269, 276	Myrehul 328, 408, 476
	Munkealteret 476	Myrehus 445, 492, 530

- Myrehøj 508
 Myrekulerne 508
 Myrelund 164, 211
 Myrelyst 448
 Myrelængen 314
 Myreløkke 95
 Myremølle 179, 266
 Myren 276
 Myrendal 269
 Myrene 508
 Myreng 60, 252, 436
 Myrenhøj 269
 Myrerende 24, 95
 Myreskov 408
 Myresminde 428
 Myrestykke 341
 Myrevang 115, 150, 361, 499
 Myrevej 508
 Myrsager 222, 408
 Myrseng 408
 Myrslund 95
 Myrstribe 300, -hus 288, -vej 300
 Myseregaard 238
 Mæby 126, -Bro 134
 Mærehul 164
 Mærekrog 300
 Mæren 476
 Mærerende 164
 Mæretøjet 191
 Mærevig 300
 Møjesløkke 95
 Møjsedal 436
 Mølleaa 222, 328, 371
 Mølleager 134, 164, 191, 222, 276, 300, 328, 371, 436
 Møllebakke 24, 52, 72, 77, 82, 134, 164, 222, 252, 276, 300, 328, 408, 521
 Møllebjerg 252, 319, 328
 Møllebo 182, 428, 448
 Møllebro 328, 371
 Møllebugt 24, 82
 Mølleby 88
 Møllebyske 72
 Møllebæk 52, 95, 164, 252, 276, 300, 328, -shus 288
 Mølleedal 72, 82, 134, 191, 408
 Mølleedam 72, 134, 164, 276, 371, 408, 436, 508, 531, -seng 476
 Mølleeng 95, 134, 164, 276, 456
 Møllegaard 101, 126, 145, 179, 205, 288, 314, 385, 465, 492, Gammel- 205
 Møllegade 12, -s Forlængelse 12
 Møllehavn 82
 Møllehus 288, 314, 390, 445, 492, 515
 Møllehøj 164, 211, 222, 253, 276, 361, 456, 476, 508
 Møllehøl 134
 Mølleknold 300
 Møllekrog 82, 408
 Møllekuld 164, 191
 Møllekulle 95, 408, 476, -Stykker 408
 Mølleløkke 24, 52, 72, 82, 222, 319, 328, 436, 508
 Møllenakke 82
 Møllenæs 52
 Mølleodde 476
 Møllerbugt 82
 Møllerbæk 253
 Møllerdam 521
 Møllerend 52
 Møllergaard 100
 Møllerne 52
 Møllerodde 82
 Møllerrev 24, 456
 Møllerskipte 222
 Møllersløkke 164
 Møllersvinget 371
 Møllertøjet 24
 Møllerup 150
 Mølleskov 95, 371, 476, 529
 Møllestenene 328
 Møllestræde 44, 321
 Møllestykke 37, 95, 105, 300, 371, 408
 Møllevang 115, 211, 319, 361, 499
 Møllevej 100, 328, 336
 Møllevig 72, 82, 300, -seng 72, -sknald 72
 Møllevingerne 476
 Mønstergaard 354
 Mønsterskrivergade 100
 Mønstringspladsen 60
 Mørkagre 277
 Mørkeeng 105
 Mørkehøl 476
 Mørkelund 134, 408
 Mørkeløkke 105
 Møseregaard 385
 Møserøhøje 408
 Møseremose 408
 Naalehuset 164
 Naalekrog 328
 Naaebro 385, 408
 Naskegaard 385
 Naskehus 386
 Nasken 408
 Nathaven 328
 Natmandslodden 118
 Natmandsløkke 371
 Natravnekær 164
 Naverskaft 105, 222
 Nedergade 12
 Neglsprænget 222
 Neksø 85, -Byvang 95, -Myr
 Nelliwegade 12
 95, 436, -Sø 96
 Nethesminde 468
 New Yorks Minde 269
 Niagara 319
 Nielsekrog 277
 Nielhøj 253
 Nifaskaeren 408
 Nikkelhave Bakken 436
 Niklase Endehul 408
 Niklasehul 408
 Niklasekrog 408
 Niklasestøl 456
 Skt. Nikolaj Kapel 89
 Skt. Nikolaj Kirke 12
 Nikolajløkke 25
 Nissekrog 409
 Nissestøl 328
 Ni Tønder Land 409
 Nokken 508
 Noldus 25
 Nordbaggegaard 445
 Nordbaggehøj 328
 Nordborg 33
 Nordbygaard 101
 Norden Diget 37
 Nordhavet 5
 Nordhavn 341
 Nordholt 150, 205, 499
 Nordhus 291
 Nordhøj 180, 319, 361
 Nordly 499
 Nordlyset 288
 Nordlyst 17, 40, 182
 Nordmandekule 52
 Nordmanderende 52
 Nordostvej 12*
 Nordrerende 25
 Nordrereng 25, 134
 Nordrup 466
 Nordskoven 82, 118
 Nordsted 448
 Nordvang 33, 101, 269, 319, 361, 448, 468, 499
 Nordvej 300
 Nordvestgrund 521
 Nordvestre Nakke 521
 Nordvestvig 521
 Norgesminde 101, 499
 Norskehus 45
 Noskebrønd, Ødis S., N.-Tyrstrup H. 152, 183
 Nybo 499
 Nyboder 89
 Nyborg 164
 Nybro 314*, 328, 476
 Nyby 100, 205, 211, -gaard 101, -gade 100, -vej 100*
 Nydal 150, 182, 243, 319
 Nydam 164, 222, 253, 361, 409, -saa 508, -shus 150, 238, -s Lobber 164, -smark 277
 Nydyb 5, 191
 Nyelandshave 521
 Nyeng 436
 Nygaard 33, 44, 111, 130, 145, 205, 291, 314, 354, 468, 499
 Nygade 12, 32, 44, 57, 77, 89, 100, 222
 Nygrob 191
 Nygrund 25, 253
 Nyhave 115, 118, 499
 Nyhavn 12, 52, 205*, 277, 499, 521, -rende 521
 Nyholm 182, 211, 243, 390, 468
 Nyholt 101, 211, 319, 499
 Nyhus 150
 Nyker 122, -Lyng 126, -Plantage 126, 134
 Nykirke 122, -Rev 134

- Nykær Mejeri 126
 Nylarsker 175
 Nylarskirke 175
 Nylledet 52
 Nyløkke 52, 96, 105*, 118,
 164, 191, 253, 300, 371
 Nymølle 44, 89, 100, 102
 Nymønt 205*
 Nyport 515
 Nyrand 41, Gammel- 41
 Nysted 150, 428
 Nystræde 44
 Nysverige 354, 386
 Nyvad 390, 476
 Nyvang 17, 102, 130, 150,
 211, 222, 243, 291, 319,
 361, 428, 448, 468, 499
 Nyvej 436, 456
 Nyværk 40, 127
 Næbbebugt 25
 Næbbegrund 25
 Næbbehuk 25
 Næbbenhøj 25
 Næbbeløkke 164
 Næbbene 521
 Næbbeodde 25
 Næbbetrønte 12
 Næckeström, Sverige 85
 Näcksjön, Sverige 85
 Näcktjärn, Sverige 85
 Nældegaard 445
 Næs 52, 521
 Nøddebo 211
 Nøddekrog 277
 Nøddekuld 164
 Nødet 277
 Nødsvær 521
 Nøgleg 371
 Nøglehøve 436
 Nøglevovnen 253
 Nøjsomhed 492
 Nøppehus 288
 Nørholm 515
 Nørholt 211, 448
 Nørreaa 25, 164, 253
 Nørreaa 25, 222
 Nør(re)ager 37, 277, 300,
 319, 409
 Nørrebakke 12, 25, 222, 300,
 341
 Nørrebjerg 456
 Nørrebro 25, 436
 Nørrebæk 37, 96, 277
 Nørredal 25, 164, 191
 Nørreng 52, 253, 277
 Nørregaard 127, 145, 205,
 314, 354, 386, 428, 445,
 N.- og S.- 288
 Nørregade 12, 32, 44, 77,
 89, 336, 436
 Nørregærde 191
 Nørrehage 341
 Nørrehammer 69, 96
 Nørre-Hanses 60
 Nørrehave 60, 371
 Nørrehavn 57, 300, 521
 Nørre-Herred 197
 Nørrehul 25, 96, 409
 Nørrethøj 277, 409, 476
 Nørrekaas 12, -gade 12
 Nørreknald 253
 Nørrekrak 239, 250, 253
 Nørrekrøg 341, 409, 436,
 -Skær 341
 Nørrekuler 96
 Nørrekær 52, 300
 Nørrelide 319
 Nørrelyng 509
 Nørreløkke 37, 52, 96, 118,
 164, 191, 222, 253, 277,
 300, 341, 371, 409, -Huk
 37, -Odde 37, 253
 Nørremade 277, -Torp 277
 Nørremark 89, 253, 386, 409,
 -chavnen 409
 Nørremyr 509
 Nørremølle 32, 44, 89, 288,
 -vej 89
 Nørrenæbbe 386*
 Nørreodde 72, 253
 Nørre Port 77
 Nørrepynt 521
 Nørreteren 118
 Nørresand 336, 341, -Sid
 341
 Nørreskanse 72
 Nørreskov 72, 277, 409
 Nørreskær 277
 Nørretorne 436
 Nørretorp 409
 Nørretuer 222
 Nørre-Udmark 96, 253
 Nørrevad 25, 476, -Bro 476
 Nørrevang 37, 82, 105, 164,
 222, 253, 277, 300, 319,
 328, 361, 390, 409, 509
 Nørrevase 371
 Nørrevej 456
 Nørrevig 77, 82, 521
 Nørrevold 25
 Nørrevraa 182
 Oddebæk 409
 Odden 342
 Ode 222, -bidde 223, -dal
 223
 Offegaard 354
 Offergaard 288
 Offerhøj 300
 Offerklippe 529
 Offersten 371, 409
 Oksemyr 409
 Oksholm 319
 Ole Ankers Klippe 82
 Olebakke 52*
 Olehalsgaard 239
 Ole Lars Bæk 277, 300
 Oles Bedstemor 371
 Olesvej 164, 191
 Ole Svends 127
 Ole Thules Gade 77
 Olgasminde 150
 Olivendal 211
 Olje 105
 Olsegaard 266
 Olsensminde 115, 211, 499
 Olsgaard 269
 Olsgade 12
 Olsker 262, -Højlyng 267
 Olskirke 262, 371
 Olsløkke 205
 Olsminde 211, 319
 Om Kirken 12
 Onde Kirstens Støl 314
 Onkel og Tante 409
 Onsbjerg 223, 409, -gaard
 205*
 Onsbæk 12*, 25
 Onsdal 25
 Onshøj 205*
 Onsvad 253
 Den oppaaende Sol 215
 Oren 409
 Orhøjen 409
 Orkilden 409
 Ornebæk 25
 Ormedal 72, 410
 Ormegrav 72
 Ormevej 253, 410
 Ormekuld 164, -ssid 371
 Ormeløkke 371
 Ormesten 60, 223
 Os 509
 Osand 72, 328, -Bugt 72,
 -sbæk 72, -sgaard 314
 Osen 41, 118, 164, 476
 Ostekarret 44, 96, 165
 Ottesangen 328
 Ottestønderlandsbidde 223
 Otto Holsts Bakke 77
 Ottomyr 277
 Ovenland 253
 Overskudsjorden 371, 445*,
 456
 Ovneflej 410
 Ovnekulerne 410
 Ovnen 25, 223, 410, 456
 Paa Aasen 445
 Paa Bakken 44, 100, 145,
 267, 354, 492
 Paa Bavnet 101
 Paa Bjerget 145
 Paa Bukken 267
 Paa Bækken 105
 Paa Gryet 354
 Paa Hallene 354, 530
 Paa Hjelm 239
 Paa Kirkens Jorder 179
 Paa Klint 145
 Paa Krogen 145
 Paa Lerjen 466
 Paa Lyngen 426*
 Paa Løkker 492
 Paa Myreagrene 492
 Paa Nokken 492
 Paa Ringe 239*
 Paa Skaventyrne 145
 Paa Skellinge 354
 Paa Stælen 288, 445
 Paa Tilden 145
 Paa Trappe 410
 Paa Tras 492
 Paa Valle 127, 445
 Paddesænke 72
 Pallivaren 515
 Palmebuske 277

- Palmeeng 118
 Palmegaard 145, 386
 Palmehøj 269, 277
 Palmesten 521
 Palthest 44, 525
 Pande 526
 Pandejernet 410
 Pandekagehøj 456
 Panteenge 371
 Panteløkke 456
 Pantestykket 436
 Paradepladsen 521
 Paradis 127, 223, 239, 277
 Paradisager 223
 Paradisbakkerne 410
 Paradisdal 72, 410
 Paradiseng 371
 Paradisgarde 386
 Paradisgade 12
 Paradishus 180, 269
 Paradisvej 12, 89
 Parallelvej 12
 Parken 521
 Parkgade 77
 Parkvej 77
 Parrottrand 134
 Pasemyr 328
 Pavehus 355
 Pebereng 410
 Peberhøj 328
 Sankt Peder 301
 Peder Andersens Bæk 456
 Peder Larsens Stræde 13
 Peder Pedersens Bæk 456
 Skt. Pedersgade 13
 Pedersker 461, -byen 466,
 -jorden 456, -Plantage
 476, -Rev 476
 Pederskirke 461
 Pedersminde 390
 Skt. Peders Sten 410
 Skt. Peders Stol 410
 Pejlottejord 96
 Pejserehus 32
 Peking 25
 Pellegaard 239, 288, 386,
 445
 Pellehjem 386
 Pelsehuset 239
 Pengebakke 72, 509
 Pengekilde 105
 Pengekisten 82, 341
 Pengerenden 341
 Pengerev 456
 Pensby 145
 Perager 37
 Per Esbers Gænge 89
 Perleklippe 277
 Perlevang 319
 Skt. Pers Sten 371
 Perssten 509
 Per Svends Hul 96
 Pestkirkegården 521
 Peter Allings Havn 52
 Peter Hops Mølle 355
 Petersborg 205
 Petersdal 182
 Petersminde 17
 Petreas Rumppe 52
 Pibereasper 205, 223
 Piberebakke 223*
 Piberebæk 300
 Piberegaard 205, 492
 Piberehus 205, 239
 Piber(e)løkke 61, 371
 Piberen 300
 Pibereng 61
 Pibererøven 205
 Pibereskov 300
 Piberevad 509
 Pibergade 57
 Piberhøj 253
 Piberled 61
 Piberne 191
 Piblakule 96
 Pihlsminde 130, 211, 269,
 319, 361, 499
 Pikkerten 25, 526
 Pikkervig 521
 Pileaa 52
 Pileager 105, 165
 Pilebakke 165
 Pilebro 52, 96, 277, 509,
 -huse 89, -vej 45, 89
 Pilebrønden 61
 Pilebæk 26, 223
 Piledal 26
 Piledam 96, 165, 191, 253,
 410, 509, -gænge 89*,
 -sknaldene 191, -stræde
 89*
 Pileeng 165
 Pilegaard 127, 145, 239*,
 267, 288, 314, 355, 386,
 445, 466, 499, Lille- 145,
 386, 426, 445, Store- 145,
 267, 355, 426, V.- 205, Ø.-
 205
 Pilegab 223, -sbakke 223
 Pilegade 45, 52
 Pilehave 456
 Pilehul 61, 410, -sbidde 410
 Pilehus 127, 239, 390, 492
 Pilehøj 17, 165, 243, 361,
 428, 371
 Pilehøl 134, 253, 456, 476
 Pilejord 37
 Pileledet 52, 61
 Pilely 269, 361, 428, 499
 Pilelyng 300
 Pilelyst 428
 Pileløkke 26, 52, 165, 341,
 456, 509, 527
 Pilemose 456
 Pilemyr 371
 Pilemølle 426
 Pileplads 45
 Pilerumpe 37
 Pileskov 26, 211, 223, 300,
 436
 Pilestræde 13, 32, 45, 57, 89
 Pil(e)stykke 105, 134, 328,
 410, -Krog 328
 Pilestæl 165, 445
 Piletroldsgaard 386
 Pilevad 118, 134
 Pilevang 150, 212, 269, 291,
 319, 361, 428, 448, 499
 Pilevig 52
 Pileø 26
 Pindeenge 223
 Pindeløkke 165, -gaard 145
 Pindstene 509, 410
 Pineknald 253
 Pinen 52, 205, 315
 Pingelsallé 13
 Pissebæk 26, 72, 253
 Pissekule 52
 Pisselund 436
 Pissetorn 223*
 Pissetrængt 96
 Pistolstræde 13
 Pjunnmageregaard 355
 Pladeknoklen 456
 Pladen 82, 456
 Pladerev 456
 Pladsløkke 315, 328
 Plagen 61, 254
 Plantagevej 118, 165
 Planteløkke 72, 82, 134, 165,
 223
 Plantereskole 96
 Plattebunden 410
 Plommegaard 145
 Plommeløkke 105
 Plommemyre 165
 Plommestæl 105
 Pluggegaard 127, Lille- 127
 Pluggehøj 134
 Pluggen 521
 Pluseng 105
 Pluset 105
 Pogegaard 13
 Pokkerbakke 165
 Pokkermyr 165
 Polakhus 111, 212
 Pommern 277, 329
 Poppelhus 269
 Porcelænsdam 82
 Porcelænsgaard 111
 Porsmose 165
 Porten 371, 410, 521
 Porten paa Gærdet 410
 Portvej 371
 Postgade 77
 Posthus 492, -vej 165
 Postløkke 96
 Postvej, Gamle- 86
 Pottehøj 371
 Potten 72
 Potterbakke 436
 Potterdam 96
 Potter(e)kule 26, 191
 Potterjord 106
 Potterlund 329*
 Potterne 410
 Poulsensminde 499
 Povlsker 441*, -Højlyng
 445*, -Plantage 456
 Povlskirke 441
 Povlsminde 243
 Pralebøddede 371
 Pralehulle 411
 Prambakke 127
 Praten 52
 Pressen 32
 Presservej 37

- Priggelorte 456, -bro 456
 Prins Christians Kilde 134
 Prinshuset 146
 Prinsessehaven 341
 Prinsessens Batteri 515
 Prinsesten 134
 Prinsestøtten 165
 Printzenskjolds Kilde 254
 Printzenskjoldsstene 26
 Prittegaard 386
 Proprietærgaarden 288
 Provstegade 13
 Prædikesten 72
 Prædikestolen 72, 165, 254, 371, 411
 Præsteaa 52, 191, 329
 Præsteager 300
 Præstebakke 212, 411
 Præsteboet 386
 Præstebro 96, 476
 Præstebrødde 300, 329
 Præstebuske 96
 Præstebyske 118, 191, 411
 Præstebæk 96, 300
 Præstedal 329, 476
 Præstedam 26, 106, 165, 191, 277, 372, 456, 476, 521
 Præstedynen 277
 Præsteeng 96, 165, 223, 300, 372, 411, 456, 476, 521
 Præstegaard 336, -shaven 521, -skule 118
 Præstegade 32, 355, 411, 456
 Præstehals 411
 Præstehave 411
 Præstehule 277
 Præstehøj 277, 300, 457
 Præstejord 329
 Præstekilde 106, 411
 Præsteklemme 372
 Præstekuler 106
 Præsteled 106, 372
 Præstelod 289, 300
 Præsteløkke 26, 61, 96, 254
 Præstemose 223*
 Præstemyr 191, 223, 411
 Præstemølle 355
 Præstens Aas 329
 Præstern 436
 Præsteskov 165, 191, 300, 411
 Præstesker 522
 Præstesø 134, 223
 Præstetavlen 254
 Præstevej 329
 Præstevig 522
 Præstevænge 101, 319
 Prøjsen 13, 457*
 Prøjsershus 445*
 Prøjsersmedjen 387
 Prøjserværket 530
 Puggedal 106, 165
 Pugegaard 466
 Pugekrog 476
 Pugebæk 509
 Puggedal 411
 Puggedam 26
 Puggegaard 239, 267, 289, 387
 Pugehøj 254
 Pugekule 411, -Bidde 411
 Puggemark 254, 301
 Puggemyr 301
 Pugeovnen 411
 Puggesmedehus 205
 Pullen 522
 Pumpedam 26
 Pumpen 522
 Pumperende 341
 Pumpestykke 411
 Pungen 72
 Puseng 37
 Puserne 96
 Pykkekulle Kær 165
 Pynten 32, 522
 Pythus 13*, 289, -Odde 26
 Pyttedam 341
 Pæglene 411
 Pælegaard 206
 Pærebakke 82, 411
 Pæredal 165
 Pæredige 436
 Pæreelle 437
 Pæregaard 180, 267, 315, 426, 446, 466, 492, 493
 Pærehus 180, 493
 Pærehøj 223, 254, 372, 411
 Pærekær 329
 Pæreløkke 411
 Pæretækrog 191
 Pæretæ(s)ager 61, 223
 Pæretærsdal 26, -svej 13
 Pæretærslette 411
 Pæretærsstorvet 527
 Pølseager 106
 Pølseføj 341
 Pølsegaard 206, 493
 Pølsekedel 134, 165
 Pølseknald 277
 Pøseløkke 254
 Pølstykke 106
 Raabygaard 446
 Raadal 96
 Raadhusgade 32
 Raadmandsstykke 106
 Raadstuestræde 13, 57
 Raalen 96
 Raageaskene 223
 Raagebakker 437, 509
 Raagebæk 254
 Raagehjem 150
 Raagejord 52
 Raageled 206
 Raagelund 166, 191, 493, -sbro 301, -sbrødde 301, -sbæk 329, -sgaard 289, 315*, -shuse 530, -smyr 301, -s Mølle 315, -sskov 329, -svej 166
 Raageløkke 223
 Raagereden 355
 Raageskov 254, -sgaard 387
 Raagholm 411
 Raahøj 254
 Raaskær 329
 Rabalderplads 166
 Rabækkegaard 387, Store-112
 Rabækkehuse 206
 Rabækkeskov 118, 411
 Rabækketøjet 26
 Rabækkeværket 112, 387
 Raggegade 411
 Raggegegnen 89
 Raggehave 372
 Raggestøl 372
 Raghammer 254, 476, 509, -Odde 476*, -Rev 477, -Vig 477
 Rakkeraa 372
 Rakkerbane 411
 Rakkerbakke 372
 Rakkerbæk 118
 Rakkerdal 411
 Rakkerrytte 411
 Rakkertrog 372
 Rakkertølle 112, 118, 146, 372
 Rams 72
 Randkløve 341, 355, 372, -Bjerg 372, -Bæk 372, -Klipper 372, -Odde 341, -Skaar 372, -Skov 372, -smøden 355
 Rangbygaard 355
 Rantehus 355
 Rantzau Batteri 515
 Rappgrund 192
 Rappkær 166
 Rapsbæk 223
 Rapsløkke 254
 Rasehus 493
 Rasekule 509
 Raseløkke 457
 Raserumpe 437
 Raskager 341
 Rasks Bankehøj 135
 Rasmusbakke 166
 Rasmusdal 301
 Rasmus Nielsens Bro 224
 Rasmus Nielsens Skov 224*
 Rasmussten 166
 Raspen 315
 Rasphuset 315, 493
 Ravelinsvagt 515
 Ravndugshaven 277
 Ravnebakke 135, 254, 411, 493, 509
 Ravnebro 166, 254, -hus 146
 Ravnebæk 239*, 301
 Ravnedal 277, 301, 411, -sklippe 301
 Ravnealle 509
 Ravnehalle 372
 Ravnehul 166
 Ravnehøj 118
 Ravnehøjde 254
 Ravneklippe 411, 529
 Ravnekær 166
 Ravnemyr(e) 166, 411
 Ravneskaar 341, -srenden 341
 Ravnesten 224, -sbakke 224
 Ravnsbakke 509
 Ravnsborg 112, 150, 239, 361

- Ravnsdal 372
 Ravnsdam 509
 Ravnsgade 101
 Ravnsgaard 355, 493, Lille-355
 Ravnhøj 112, 118, 372
 Reberbanegade 77
 Reberbanevej 77
 Rebslagerhytten 91
 Redningsvej 457
 Reebo 269
 Reedts' Batteri 23
 Rejnholt 45, 269, 361, -sløkke 52, -stykke 53.
 Remen 37
 Renavl 254
 Rendebakke 166, 224, 278
 Rendegade 13
 Rendeledshus 289
 Renden 522
 Renderne 509
 Rendestenen 278, 372
 Rendestenshus 355
 Rendestensklippe 412
 Renehjørne 412
 Renestykke 301
 Retten 146, 166
 Retterbakke 372
 Revet 341, 522
 Revhage 192
 Revnebakke 192
 Ridderager 106
 Ridderjomfruen 437
 Ridderløkke 106, 329
 Ridderpilt 437
 Ridderstykke 106
 Ridderstæl 329
 Ridderbane 372
 Riemandsgaard 315
 Riislinde 182
 Rind, Jylland 255
 Ring, Jylland 255
 Ringborg 477
 Ringe 239
 Ringebakke, Store- og Lille-255
 Ringeby 146, -Aa 166, -bro 150, -Bro 166
 Ringebæk 255*
 Ringedal 255, -shytten 239
 Ringegaard 239
 Ringehus 239
 Ringelhøj 457
 Ringelsbæk 477
 Ringelsdal 180, 493
 Ringelshøj 180, 192, 493, -Skov 192
 Ringelsvang 146
 Ringemark 255*
 Ringetyren 255*
 Ringlebidde 255
 Ringvang 150
 Rinkerne 192
 Risager 119, 166, N.- og S.-224
 Risbobjerg 206*
 Risby 206*, -holm 212, -hus 212, -Mose 224*, -Skov 224, -vang 212
 Rise 192
 Riseager 192
 Risebakke 119
 Risebæk 329, 372, 509
 Riseende 192
 Risegaard 206, 239, 267, 315, 335, 493, Lille- 356, Store- og Lille- 127
 Risegabet 224
 Risehus 146, 319
 Risehøj 372, 373
 Rise Ladeplads 493
 Riselundsgaard 315*
 Risemølle 206, 267
 Risén 315, 329, 356
 Risenborg 212
 Risenbæk 319
 Risene 26, 224
 Riseng 119, 329
 Risengrøden 437
 Risenholm 127, 182, 243, 315, -saa 135, -shøj 135, -svad 135
 Risenhøj 319, 361
 Risenlund 127, 150, 269, 468, 499
 Risenvang 319, 361
 Riserehøj 192
 Risesbæk 61
 Riseskov 373, 493, 509
 Riseskær 278
 Risesten 192
 Risestykke 26
 Risevej 329
 Risgade 224, -Skov 224
 Risgrave 457
 Risholm 212
 Rishøj 255 (bis)
 Rispebjerg 446, 457, 466, 477
 Ro 387
 Robbeaa 26
 Robbedale 13, 26, 112
 Robbesten 26
 Robertsdal 112
 Rodedal 255, 278, -sbjerg 255
 Rodholm 127, -sgaard 315*
 Rodhuggergaard 101
 Rodtenseje 499
 Roelsenge 192
 Roelshøj 192
 Rogsholm 356
 Ro(i)tni, Shetland 6
 Rokkesten 166, 412
 Rolfsdal 301
 Rolighedsgade 13
 Rolighedsløkke 27
 Rolsted, Aasum H. 192
 Rolstrup, Børglum H. 192
 Rom 390
 Rommemyr 224
 Rongebæk 329
 Ronneby, Bleking 6*
 Roovnen 301
 Rosellet 119
 Rosenborg 361
 Rosendal 96, 130, 255
 Rosendale, Ø.- og V.- 239, -gaard, Lille- 240, -hus 240
 Rosengaarden 13
 Rosengade 13, 45
 Rosenhøj 212, 319, 499
 Rosenlund 180*, 212, 243, 291, 499
 Rosenly 212
 Rosenvang 150, 182, 212, 243
 Rosenvænge 115, 212, 319, 499
 Roskaaren 412
 Rosmandebæk 119
 Rosmandegaard 112
 Rosmandevej 119
 Rosvang 112, 150, 291, 428
 de Rots, Shetland 6
 Rovang 115, 269, 319
 Ruden 13
 Ruden, ved Greifswald, Tyskland 13
 Den rugende Fugl 215
 Rugløkke 61, 119, 373, 412
 Rugmark 522, -shus 515
 Rugryg 192
 Rullebakke 412
 Rulleslette 341
 Rullevig 522
 Rumpe Herred 255
 Rumpen 37, 106, 301, 330, 341
 Rundager 106
 Runddelen 301
 Rundebakke 477
 Rundebjerg 166
 Rundeeng 412
 Rundedklint 509
 Rundekuld 166, 192
 Rund(e)løkke 27, 53, 146, 166, 206, 224 (bis), 255, 278, 330, 373, 493
 Rundemose 166
 Rundemyr 166, 224
 Rundeng 330
 Rundert 477
 Rundgumpe 493
 Rundmøllen 316
 Rundstensvig 522
 Rundstivelen 301
 Rundtenom 255
 Runebro 509
 Runegaard 493
 Runekuld 224
 Runenge 330
 Runegaard 356
 Rusehave 61
 Rutorna, Österbotten, Finland 6
 Rutsbjerg 224
 Rutsker 231, -Højlyng 240, -Plantage 255
 Rutskirke 231*, -Bakke 255, -Gærde 255
 Rybakke 509
 Rybbe 82
 Ryedamstørv 61
 Ryet 509
 Rynsegaard 356
 Rysestenene 477
 Rytterbakke 387, 412

- Ryttergaard 146, 240, 387, 494, Lille- 387
 Rytterhus 387
 Rytterhøj 509
 Rytterknægt 166, 224, -shus 146
 Rytterkuld 73, 412
 Ryttermølle 387, -hus 387
 Rytterstykke 27
 Rytterøren 255
 Rækkenaglen 5
 Råvbrønnet, Sverige 152
 Rævebro 135
 Rævebuske 73
 Rævebæk 119
 Rævedal 41, 119, 167, 192, 278, 412
 Rævegade 412
 Rævegrav 330
 Rævegænge 167
 Rævehage 341
 Rævehul 330
 Rævehule 509
 Rævehus 127, 180
 Rævehøj 27, 119, 135, 319, 330, 361, 373, 473, -Skole 119
 Rævehøj 412
 Ræveklippen 509
 Ræveknalde 522
 Rævekuld 167, 373
 Rævekule 224, -bakke 73, 509, -bakke Huse 494
 Rævelyst 146, 289
 Ræveløkke 167, 180
 Ræveoddesbakke 412
 Ræverumpen 412
 Rævesaksen 412
 Ræveskindet 255
 Ræveslottet 301
 Rævesvøm 96
 Rævetaarn 66
 Rævetykken 301
 Rævevand 167
 Rævevej 301
 Rævevig 301
 Rø 283, -Aa 301, -bro 289, -Kilde 301, -Kirke 283, -Plantage 301
 Rødbene 457, 477
 Rødbjerg 224, -Bæk 135, -Eng 224, -Kilder 224
 Røddyndebæk 477
 Røddyndeenge 477
 Rødebakke 412
 Rødegavl 167
 Rødehul 522
 Rødehøj 373
 Rødeledet 61
 Rødemyr 437
 Rødenge 373
 Røderende 119
 Rødhoseeng 255
 Rødhul 192
 Rødhøj 224
 Rødkilde 167, -Eng 167
 Rødkløv 256*
 Rødkulle 146, 167
 Rødnæs 82, 330
 Rødovre, Sokkelund H. 283
 Rødskørte 387, 437, -paa Morten Rasmesa 412
 Rødstensager 192
 Rødtoppehul 225
 Røgelseeng 330
 Røgersrende 53
 Røgerstenene 27
 Røgtesæt 412
 Rømerbakke 167
 Rømeregaard 146, 240
 Rømeremose 256
 Rømeresti 167
 Rømersbæk 27*
 Rømersdal 27, 150, 182, 412, 494, 509
 Rømerselle 373
 Rømersgade 13
 Rømersgårde 167
 Rømersminde 102, 130, 150, 182, 212, 361, 499
 Rømersten 167
 Rømersvej 167, 373, 437
 Rømmereløkke 412
 Rønne, Bregnd S., Ø.-Lisbjerg H. 255
 Rønshøj 373
 Rønne 6*, -Banke 27, -Herred 108, -Plantage 27, -sten 27, 192, -titten 256, -vej 45
 Rønnebakke 330*
 Rønnehøj 256
 Rønne 61
 Rønnesminde 130
 Røredal 225
 Røring 510
 Røret 27
 Røstager 192
 Røsted 289, -Havn 529, -Skanse 529, -Skær 529
 Røven 457
 Røverborgen 341
 Røverdal 167
 Røverkulen 53*
 Røverkær 167, -svej 167
 Røverskær 341
 Røverspring 167
 Saaby, Kirke-, Volborg H. 53
 Sabbe 522
 Sabro, Sabro H. 53
 Sadelmagergaard 316
 Sadelmagerstykke 373
 Sadelborg 13
 Sadlereagre 412
 Sadlerbakke 477
 Sadlerbro 97
 Sadlereengen 412
 Sadlerregard 289
 Saga 13
 Sakkehave 330
 Sakristlet 256
 Saks(e)ager 412, 510
 Saksebro 494, 510
 Saksedal 499
 Saksetoft 373
 Saksevang 499
 Sakshøj 412
 Salgreneager 330
 Salgrenegaard 316
 Salgrenløkke 61
 Salne 316, -Aa 330, -Bugt 330, -Havn 330, -Knaid 342
 Salomons Brønd 522
 Salomons Kapel 66
 Salomons Kilde 73
 Salteng 167
 Salte Peter 526
 Salterebrygge 37
 Salthammer 457, -Rev 458
 Saltholm 127, 135, 356, 387
 Salthul 437
 Salthøj 330
 Saltovne 278
 Saltune 356, N.- 316
 Samlingsager 256
 Samlingsbro 256
 Samlingseng 256
 Samsing 53
 Samsinging 106
 Samsing 225
 Samsingsaa 225
 Samsingsbro 206*, 225
 Samsingsgaard 206, 494
 Samsingsodde 510
 Samsingskov 225
 Samuelshøj 61
 Sand 466
 Sandaas 256
 Sandager 167, 278, 330, -Høj 256
 Sandbakke 32, 73
 Sandbankehøj 135
 Sandblide 119
 Sandbogaard 57
 Sandborg Høj 192
 Sanddal 73
 Sandebæk 73, 119
 Sandefod 373
 Sandegaard 112, 128*, 180, 316, 356, 426, 446, 466, 494, Over- 316, Store- 112, -shuse 112
 Sandegab 225
 Sandemandegaard 446
 Sandemandehøj 458
 Sandemand seng 106
 Sandemandsgaard 112, 206, 240, 356
 Sanden 61, 278, 373
 Sander Dichts Gade 77
 Sanderehøj 225
 Sandersbakke 82
 Sandersgaard 112
 Sandershøj 135, 206
 Sandersminde 319
 Sanderstykke 97
 Sandeskaare 119
 Sandevj, N.- og S.- 119
 Sandflugtsskoven 119
 Sandgade 14, 446
 Sandhammer 73
 Sandhullet 278
 Sandhus 316
 Sandhøj 256
 Sandjorden 61

- Sandjordstykke 192
 Sandkaas 82, 267, Store- og Lille- 278, -Odde 82, 278
 Sandkrog 41, 135, 330
 Sandlinjen 57*
 Sandlænge 27
 Sandløkke 27, 37, 53, 278, 330, 437, -gade 32
 Sandmæl 53
 Sandrand 41
 Sandrende 73
 Sandtuer 73
 Sandvad 356, 373
 Sandvang 61
 Sandvej 14, 458, 477
 Sandvig 56, -Bugt 73, Gamle- 69, -Huk 73, -Vang 27
 Sangerosset 119
 Sara 437
 Saravang 373
 Sasseløkke 330
 Sasserbro, Slaglille S., Alsted H. 510
 Sasserogaard 356
 Sasserhave 278
 Sasserløkke 278
 Savbakken 412
 Savle 53
 Savlehus 45
 Savmøllevej 510
 Savskærerbakke 510, 528
 Savskærergaard 494
 Saxegade 101
 Schorløkke 27
 Schorsrand 135*
 Schweder Kettings Vej 510
 Segen 135, -hus 146, -Kilde 167, -Led 135
 Sehesteds Batteri 516
 Sejergunden 5
 Sejersager 61
 Sejerseng 61
 Sejersgaard 113, 356, 446, Lille- 14*, -shus 113, -shuse 113
 Sejershuse 446*
 Sejershøj 119
 Sejersløkke 330
 Sejersminde 428
 Sejersmølle 446*
 Sejlet 27
 Sejlflo, Fleskum H. 53
 Sellesborg 180
 Sengedyne 192, -Odde 192
 Seppestykke 53
 Sergentmyr 167
 Sibirien 14, 27, 83, 167, 225, 243, 301, 412, 466, 527
 Sid 167, 301, 412
 Sidager 106, 278, 413, 437
 Sidejord 413
 Sideng 106, 225*
 Sidevand 135
 Sidselstæl 301
 Sidsleris 135
 Siedal 499
 Siemsensgænge 77
 Sigard 206, 356, 494, -sgade 494
 Signesminde 428, 468
 Signetornen 458
 Sigtebro 510
 Sigtebæk 316, 330, 510
 Sigtegaard 316, 494
 Sigtehullet 458
 Sigtehøj 494
 Sigteklipper 83
 Sigtemølle 494, -vej 494
 Sigten 458
 Sigteskoven 316
 Sigtesmedjen 495
 Sigtevang 319
 Sigtevej 330
 Sigteværket 317
 Sigurds-gade 14
 Sildebakke 330
 Sildebassin 522
 Sildebuske 373
 Sildeflej 413
 Sildegaard 357
 Sildehul 330
 Sildepilt 477
 Sildepinen 289
 Sildepressen 357
 Sildepressergaard 357
 Sildetorv 14, 32
 Silkeeng 167, 373
 Silkegade 14
 Sillehøj 413
 Simenehøje 135*
 Simensgaard 240
 Simlebakker 225
 Simlegaard 206, -shus 206
 Simonsens Sø 73
 Simonsgaard 206
 Simonsløkke 61
 Simsenskilde 373
 Singlehøj 27
 Sirenedam 522
 Sissekrog 437
 Sisselbakke 168
 Sisselstæl 168
 Sivaretojet 27
 Sivergaard 357
 Siverhus 361
 Siversløkke 53
 Sivertshus 291
 Sivertshøj 291
 Sivertsløkke 301
 Sjalet 413, 437
 Sjellebro 499
 Sjølebakker 278
 Sjølegaard 267, 357
 Sjølemose 278
 Sjælland, Ønavnet 2
 Sjøborg 212
 Sjøljen 67
 Skaane 330*
 Skaanehus 317
 Skaaneløkke 458
 Skaanesvej 14
 Skaaningebakke 373
 Skaaningebidde 413
 Skaaningebyen 57
 Skaaningegaard 113
 Skaaningegade 57
 Skaaningehjem 206
 Skaaningehøj 225, 413, 458
 Skaaningekule 477
 Skaaningeløkke 458
 Skaaningemølle 113
 Skaaningerev 413, 522
 Skaaningestykke 37
 Skaanshøj 413
 Skaaren 83, 119, 373, 413
 Skaarspids 373
 Skabet 256
 Skaborg 135, -dam 135
 Skadeager 119, 192
 Skadegaard 128, 357, 466, 495
 Skadehave 61
 Skadehus 14*, 45
 Skadekrog 14, 119, 168, 180, 413
 Skadelandsbakke 330
 Skadelund 373, -sager 278
 Skadeløkke 119, 437
 Skaden 278
 Skadereden 45
 Skadevælde 437
 Skagelfald 27, 41, 83, 256, 278, 301, 330, 495, 510, -shøj 278
 Skalaba 135
 Skalabart 357
 Skaldepande 168
 Skalkenaben 522
 Skalleborg 180
 Skallemark 135
 Skallen 331
 Skankene 256
 Skansebakke 193
 Skansen 89
 Skanørvej 14
 Skarpegade 14
 Skarpen 28, 135
 Skarpeskade 106, 206
 Skarvig 97, 413
 Skatollet 33
 Skaven 413
 Skaventryne 207, 240
 Skelbro 510
 Skelhøj 128, 135, 510
 Skellingegaard 357
 Skelsbæk 37
 Skelsmyr 28
 Skelvej 458
 Skibet 302
 Skibhald 510
 Skibvragodde 256
 Skidbratter 193
 Skiden 278
 Skidengade 510
 Skidestråde 14, 33, 89
 Skiderestråde 207
 Skider(e)vig 73, 278
 Skidrovstenen 413
 Skidnebo 256, 302
 Skidnegade 193
 Skidteper 193
 Skidte Vornede 446
 Skidthuller 193
 Skidtkullen 437
 Skidttæven 135
 Skifferbakke 477
 Skilingsrand 135

- Skimlen 426, 437
 Skimlevejen 437
 Skindemyre 225, -gaard 207,
 -hus 207, -Eng 225, -Mæde
 225
 Skinderbakke 83
 Skinderbygaard 207
 Skindereager 256, 278
 Skindereeng 279
 Skindergade 14
 Skindskvalpekrog 413
 Skindskvalpenakke 413
 Skindskvalperende 331
 Skindtørrehus 207
 Skinnebæk 279, -Eng 279
 Skinnemad 279
 Skippergade 77
 Skippergænge 89
 Skippers Kiste 317
 Skipperstræde 89
 Skiteraklappen, Bleking 278
 Skiveklippe 529
 Skjoldene 437
 Skjorteeng 437
 Skolebæk 373
 Skoleeng 28
 Skolegade 45, 77, 101,
 336*
 Skolegænge 89
 Skolehøj 413
 Skolekrog 14, 28, 89
 Skoleskov 413
 Skolestræde 14, 57, 89
 Skomagerdam 413
 Skomagerekalden 510
 Skomagerelappen 510
 Skomagerens Hjørne 168
 Skomagergaard 267, 357
 Skomagerlap 168
 Skomagerstræde 45
 Skottebakke 413
 Skottedal 413
 Skottedam 83, 413
 Skottegaard 387
 Skottegab 225
 Skottegade 53
 Skottehjem 357
 Skottehulsager 413
 Skottehøj 38
 Skotteklint 413
 Skottestykke 97
 Skottestæl 477
 Skovager 168, 279, 510
 Skovbakken 168
 Skovbo 115, 150, 269, 319,
 361, 499
 Skovbro 510
 Skovbrynet 182, 212, 319
 Skovbunden 256, 413
 Skovby 495
 Skovdal 413
 Skovdam 413, 437
 Skoveng 135, 168, 437
 Skovsminde 150, 212, 499
 Skovfryd 17, 115, 130, 150,
 182, 212, 243, 269, 319,
 361, 428, 468, 499
 Skovgaard 113, 128, 146,
 208, 240, 267, 357, 426,
 446, 495, Ny- 243, 269,
 Ø.- 267
 Skovgænget 14
 Skovgardet 495
 Skovholt 212, 428, 468
 Skovhullet 331
 Skovhus 33, 338, 495
 Skovhytten 150
 Skovkongen 437
 Skovkrog 212, 413, 438
 Skovbjerg 225
 Skovledet 62
 Skovlund 269, 291, 319,
 -egaard 357
 Skovly 115, 130, 150, 182,
 212, 243, 269, 291, 319,
 361, 390, 428, 448, 468,
 499, Lille- 428
 Skovlyst 102, 361, 468
 Skovlø 212
 Skovløkke 62, 168, 225, 256,
 279, 302, 319, -stykke 38,
 510
 Skovmærkepladsen 373
 Skovridergaard 426, 495
 Skovro 212
 Skovsager 168
 Skovsbo 150
 Skovsberg 212
 Skovsdal 17, 499
 Skovsfryd 130
 Skov(s)gade 77, 438
 Skov(s)have 115, 150, 168,
 361, 413, 437
 Skov(s)holm 115, 130, 212,
 269, 291, 319, 361, 388
 Skov(s)høj 212, 243, 291,
 319, 390, 428, 499, 510
 Skovsklipper 83
 Skovsminde 130, 150, 182,
 212, 243, 269, 291, 319,
 499
 Skovsmose 438
 Skovstien 77
 Skov(s)vang 115, 150, 182,
 212, 269, 319, 361, 390,
 448, 499
 Skovtoft 499
 Skovvænge 115
 Skraabakke 279
 Skraadige 458
 Skraahælde 477
 Skraalien 53
 Skraavej 119, 136
 Skramløkke 97
 Skrammen 302
 Skranten 438
 Skrappestæl 180
 Skred 28, 302
 Skredklippen 413
 Skrehald 83, 168
 Skrehalle 302, 373, -Mølle
 357
 Skrejegaard 388
 Skreton 373
 Skriverdam 106
 Skriveren 28
 Skrivergaard 101
 Skrivergade 413, 426, 438
 Skrivelædet 438
 Skriveløkke 106
 Skriverstykke 28
 Skrivestøl 106
 Skrokkegaard 446
 Skroldehus 466
 Skrubbe 225
 Skrubbedal 225, 256
 Skrubbegaard, N.- og S.-208
 Skrubbekrak 208, 225, 256
 Skrubbemyr 168
 Skrubbestedet 73
 Skrulle 357
 Skrullegaard 357
 Skrulle Skov 373
 Skruppedal 279
 Skrydehøj 256*
 Skrædderager 106, 226
 Skrædderbakke 168, 193
 Skrædderdam 73
 Skrædder(e)gaard 180, 446,
 466, Lille- 466
 Skræddereng 106, 226
 Skræddertorpet 413
 Skrædderhavn 526
 Skrædderledet 62
 Skræddermyr 373
 Skrænten 212
 Skræntensbo 269
 Skruppedal 279
 Skruedeager 279
 Skuden 523
 Skuleskov 136
 Skulken 28, 413
 Skumpendal 523
 Skurvhøje 331
 Skvalphøl 331
 Skydebanehus 182
 Skydele 38
 Skydekrænge 373
 Skydekrægstien 373
 Skydevoldshus 147
 Skyldvang 212
 Skyllø 413
 Skyttedam 73, 150, 168
 Skyttegaard 180, 317, 388
 466
 Skyttehus 388
 Skyttesporet 168
 Skyttevald 342
 Skyttevang 390
 Skæggedam 168, -shus 147
 Skæggehullet 289
 Skæppelandet 414
 Skær 62, 97, 477
 Skærhalle 302
 Skærkilen 438
 Skærpinge 240*, 256, -gaard
 289
 Skørrebro 168, 495, 510
 Skottegaard 388
 Slaenbakke 279
 Sladderbakke 62, 168
 Sladderby 240, 289
 Sladderhøje 477
 Sladdermark 426
 Sladdertorn 331, 477
 Slaggedal 477
 Slaggegaard 147*

- Slaghullet 523
 Slaghulsnakken 523
 Slagterbanen 73
 Slagtergade 14
 Slagtermyr 477.
 Slagterstræde 14, 33
 Slagtersvej 336
 Slagterbjerg 426, 438*
 Slamregaard, V.-, Ø.- og S.-
 427
 Slamrehus 427
 Slamrehøj 427
 Slamrely 428
 Slamrevej, V.- og Ø.- 438
 Slappegade 14
 Slaskebæk 257, -shus 240
 Slesvig 226
 Slet 302
 Sletenge 495, 510
 Slettegaard 317, 446, 466
 Slettehus 289
 Slettehøj 500
 Sletteløkke 28
 Sletten 14, 62, 73, 168, 257,
 269, 342, 414, 478
 Slettevang 361, 468
 Slettevejen 302
 Slevn 73
 Slik 478, 510
 Slik-mig-i-Enden 358
 Slingesten 97, 414
 Slippen 14
 Slotsboet 358, 373
 Slotsdal 73
 Slotsgaard 67
 Slotsgårdet 73
 Slotshaven 73
 Slotskirken 67
 Slotsklippen 257
 Slotslyng 67, 73
 Slotssten 38
 Slotsvang 73, -egaard 67
 Slotsvej 279, 458*
 Slotsvejrsmølle 67
 Slottedamme 83
 Slottet 113, 302
 Slukefter 374
 Slumpeløkke 97
 Slumpen 106
 Slumpetorn 106
 Slumpevej 101
 Slusegaard 466
 Slutgrund 525
 Slænten 458
 Sløjen 38
 Sløjesæt 414
 Smaaagre 119
 Smaadamme 226
 Smaagaard 358
 Smaahøj 279
 Smaalynngen 101*, 136, 388,
 438, 466, 478, 495, 510,
 -Skov 136, -stykket 106
 Smaamyre 531
 Smalagre 193
 Smalgrund 193
 Smallegade 14, 89
 Smallen 257
 Smallesund 14, 33
- Smaragdsø 41*
 Smedeager 414
 Smedebakke 89, 331, 414,
 438
 Smedebatteriet 529
 Smedebo 243
 Smededam 226
 Smedeelle 28, 226
 Smedegaard 101, 113, 128,
 180, 208, 240, 267, 289,
 317*, 358, 388, 467, 495,
 -shuse 113
 Smedegade 14, 89, 101, 119
 Smedehave 427, 438
 Smedehuk 414
 Smedehul 83*
 Smedehus 289, 495
 Smedehøj 119, 374
 Smedekilde 438
 Smedekrog 523
 Smedeløkke 28, 83, 106, 120,
 168, 193, 302, 331
 Smedemyr 374
 Smedenakke 374
 Smedenslyng 53
 Smederand 136
 Smederende 342
 Smedestrånd 523
 Smedestræde 33, 45
 Smedestykke 106, 168
 Smedeungen 28, 136
 Smedevang 212, 361
 Smedevej 458
 Smedevig 302
 Smediehøjs Ager 414
 Smediehøjs Eng 414
 Smedjebakke 531
 Smelleslot 168, -hus 147
 Smoltegaard 147
 Smulthuller 193
 Smutten 45*
 Smækken 106
 Smørtehals 414
 Smørask 374
 Smørby 388, -gaard 113
 Smørbøtten 268
 Smøreng 147, 168, 193, -e
 Bæk 374, -egaard, Store-
 147
 Smørhullet 388
 Smørhuse 113, 317
 Smørjeppesgaard 113
 Smørkaas Rende 279
 Smørkluden 257
 Smørmosesgaard 147
 Smørtøndeeng 168
 Snaled 62
 Snaben 62
 Snaphøj 478
 Snarken 89, 523
 Snarkesten 523
 Snathøj 302
 Snedkerager 53
 Snedkerhøj 374
 Snekkedalshus 358
 Snellemark 14*
 Snelshøj 257
 Snerpe 53, 302
 Snerpevej 53
- Snivekrog 168
 Snogebjerg 342
 Snogebæk 446, -Sandflugt
 438, 458, -s Grund 458,
 -s Mose 458, -s Odde 458,
 -s Rev 458
 Snogemyre 226
 Snogen 168, 193
 Snogeren 257
 Snoghøj 136
 Snoppen 478
 Snopperevet 478
 Snorrebakke 120, 458
 Snorregaard 113
 Snorregeade 15
 Snorrehus 113, 530
 Snorrelø 120, 168
 Snorren 28
 Snorrestrykke 106
 Snuden 226
 Snurrebakke 438
 Snurrehus 358
 Snusehus 240
 Snusstien 279
 Snyggegaard 495
 Snyggebjerg 331
 Snævthul 447
 Snøvteregaard 147
 Sobod 414
 Sodadam 523
 Sodavandshuse 113
 Sode 374
 Sodeltlække 28
 Sodoma 150
 Sofaen 302, 414
 Sofiedal 208
 Sofiehøj 102, 169, 500
 Sofienlyst 130
 Sognekulen 458
 Sognelyng 226
 Sogneplantagen 510
 Sohus 147
 Solager 150, 212
 Solbakke 102, 115, 130, 212,
 269, 291, 317, 319, 448,
 468, 500
 Solbjerg 83, 130, 500
 Solborg 319
 Soldal 269
 Soldatergaard 495
 Soldaterhøj 257*
 Soldatermyr 414
 Soldaterstræde 15
 Soldateruret 73
 Solglimt 102
 Solhejm 182
 Solhjem 17, 115, 130, 150,
 291, 361, 448, 500
 Solhøj 115, 130, 150, 182,
 212, 243, 269, 361, 428,
 500
 Solkule 53*
 Soltoft(e) 361, 428
 Solvang 17, 45, 115, 130,
 150, 182, 212, 243, 291,
 319, 361, 390, 428, 448,
 468, 500
 Solvænge 45, 130, 150, 182,
 468

- Sommeredam 510
 Sommergaard 447, 467
 Sommergrundet 478
 Sommerhøj 28
 Sommerlyst 114, 390
 Sommerodde 458, -sbugt 458
 Sommersminde 468, 500
 Sommerstuerne 331
 Soneskov 438
 Sorgenfri 130, 212, 500
 Sortager 226, 414
 Sortebakke 226, 331, 414, 478, -Kilde 414
 Sortebjerg 169, 208*, 226*, 331, 361, 374, 458, 495, 511
 Sortebæk 120, 169, 414
 Sortedal 73*, 257
 Sorteenge 180*, 193
 Sortegaard 388, 427, 495
 Sortegrund 5
 Sorte Gryde 302
 Sortehat 169
 Sorte hul 73, 169, 414, 458, -shus 388
 Sortehuse 427
 Sortehøl 136, 414, 478, -sbakke 414, -skilde 414, -sstykke 414, -svej 414*
 Sortekilde 136, -Dam 257
 Sorteklippe 331, 374
 Sortekær 136, 169
 Sortelunde 128, 136, 279
 Sorteløkke 193
 Sortemose 169
 Sortemyr 73, 257, 331, 374, 414
 Sortenak 526
 Sortenakke 523
 Sorteodde 302, 342
 Sorte Ovn 73, 302
 Sorteper 169
 Sorteskaar 414
 Sorteskær 342
 Sorte vad 374
 Sorthat 28, 128*, 136, 478, -Klippe 136, -Kulværk 128, 136, Nørre- 41, -Odde 36, -srænderne 120, -(te)-rev 136, 478
 Sorthøjs Løkke 331
 Sortmulde 414
 Sose 147, -Aa 169, -dal 150, -Mølle 147, -Odde 169, -Rev 169, -Skov 169, -Vig 169
 Souleodde 53
 Soveværelset 257
 Spaanehave 523
 Spaanæsken 531
 Spageraa 331
 Spagerbro 319, 331
 Spagergaard 180, Lille- 317*, Store- 317*
 Spagersminde 182
 Spanderestykke 38
 Spannergaard 240
 Spanneremølle 241
 Spans Batteri 516
 Sparebæk 374
 Sparekassen 302
 Sparhøj 257*
 Spedekrogseng 257
 Spegebakke 511
 Spejlsby, Keldby S., Mønbo H. 496
 Spendet 106
 Spendsager 458
 Spidbratter 193
 Spidleaa 511
 Spidlegaard 496
 Spidsebidde 136
 Spidsegaard 447
 Spidsrodstræde 73
 Spigerborskaffet 331
 Spillehus 496
 Spillen, Sverige 303
 Spilleregaard 496
 Spindehuset 317, 496
 Spindekælling 511
 Spindet 415
 Spring 28, 478
 Spisekammer 169
 Spisestuen 257
 Spjældet 257
 Splidsby 208
 Splidsdam 226
 Splidsgaard 208, Lille- 208
 Splidsløkke 226
 Splidsmose 226
 Splidsmølle 208
 Splidsskov 208*, 226
 Splittetkrog 257
 Spolsmose 458
 Springbakke 38, 169, 415, -hus 150, -vej 169
 Springet 169
 Springforbi 91
 Spro 62, 279
 Sprohus 147
 Sproring 523
 Sprotorp 148
 Sprængskov 302
 Sprætten 42, 136
 Sprøjtevej 458
 Spundeeng 120
 Spundet 97, 136, 169, 257, 302, 438
 Spundestykke 279
 Spunset 62, 226
 Spurven 54
 Spydelund 208*, -smose 226
 Spælinge Aa 303
 Spælinge Bro 303
 Spælinge Dal 303
 Spælingegaard 289
 Spælingehus 290
 Spælinge Mose 303
 Spælinge Mølle 290
 Spændeaager 169
 Spændeseng 478
 Staaalebo 130, 358
 Staaalebugt 83
 Staaledam 169, 331
 Staalegaard 128, 148, 496
 Staalegade 15
 Staaalehus 114, 241
 Staaalehøj 257
 Staalknappegaard 447
 Stabbe 331
 Stabel 28, 38, 83*
 Stabelbakker 458
 Stabelle 374, -hus 361
 Stabelmoser 458
 Stabelmyrene 459
 Stabelpilt 459
 Stabena 415
 Stabelbratter 193
 Stabelnald 193
 Stabeløkke 303
 Stablerender 193
 Stabletjet 193
 Stagge 374, 415
 Staggehuse 358
 Stakkelegarden 358
 Stakkelemose 169
 Stakkelemyr 257
 Stakkelkuld 438
 Staldene 40
 Stammershalle 290, 303, -Bæk 303, -Knøl 303, -Odde 303, -Vig 303
 Stammershavn 303
 Stampeaa 193
 Stampegærde 193
 Stampen 15
 Stamperbugt 28*
 Stamperedal 374
 Stamperegaard 358
 Stamperekrak 374
 Stamperelund 374
 Stampereløkke 374
 Stamperhuk 28
 Stamperbakker 317
 Stangebro 226
 Stangebæk 459
 Stangeenge 226
 Stangegaard 208, 290, 317 (bis), 496
 Stangegade 331
 Stangehus 358
 Stangekrogbakke 331
 Stangemark 226, 317, 331, 374
 Stangemølle 54
 Stangerende 511
 Stangestykke 38
 Stangevej 332
 Stanghøj 319
 Stanleysminde 115
 Stareng 438
 Statens Udmark 180, 358
 Stationsvej 45, 511
 Statude 114, 279
 Statudeløkke 279
 Stave 332
 Stavehøl 317, 332*
 Stavslund 114, 120, 332
 Stavlebakke 62
 Stavlehave 62
 Stavnsager 226
 Stavnsgaard 447
 Stavsdal 107, 317, 332*
 Stavshavn 459
 Fru Steenbergs Vej 8
 Steffen Ravns Bæk 120
 Stegersløkke 193, 226

- Stejlebakke 148, 169, 530
 Stejlebjerg 74, 169, 303
 Stejlet 332, 530
 Stemme 388
 Stemmehus 180
 Stemmekrog 193
 Stemmely 150
 Stenaas 97, 438
 Stenager 62, 83, 169, 193, 226, 257, 279, 303, 332, 438, 478, 511, -Høj 303
 Stenbakke 193, 279, 374, 459, 478, 511
 Stenbaldregaard 467
 Stenbaldretuer 478
 Stenbjerg 169, 257, 279, 303
 Stenbro 257
 Stenbrudsgaard 89
 Stenbrudskule 97
 Stenbrudsmølle 89
 Stenbrudsvej 89
 Stenbukken 374
 Stenbund 28, 415
 Stenby 290, -Mølle 290
 Stenbæk 279, 303, -kehus 268
 Stendal 415, 438
 Stendansen 303
 Stenderseg 170
 Stenebjerg 468, 478, 500
 Stenen 74, 525
 Steneng 28, 83, 374, 459, 478, 511
 Stenerskanse 97
 Stenersløkke 54
 Stengade 15, 101
 Stenhuggerstræde 90
 Stenhus 317 (bis), 358, -Bugt 478
 Stenhøj 54*, 120, 136, 169, 241, 258, 279, 304, 332, 428
 Stenkageeng 169
 Stenkilde Løkke 258
 Stenkrog 169, -evej 169
 Stenkuld 83, 136
 Stenkuleager 107
 Stenkulebakke 107
 Stenkulle 226, 304
 Stenkulrand 42
 Stenly 91, 361, 390
 Stenlyst 212
 Stenløkke 28, 97, 258, 792, 304, 374, 415, 511, -hus 290
 Stenløse 170, 268, 279, 459, 478, -Skov 280, -vejen 280
 Stenmedet 415
 Stenmunken 304
 Stenodde 479
 Stenren 107
 Stenrør 258
 Stenrørnet 280
 Stensbakke 415
 Stenseby 427
 Stenseng 107
 Stensgaard 148, 319, 388, 496
 Stenshøj 150, 170, 291, 320, 361, 390, 438, 468, 500
 Stenskov 170, 388, 415, -seng 415
 Stensminde 115, 243, 468
 Stensofaen 415
 Stenstykke 28, 38, 438
 Stenstæl 496
 Stensvalebæk 170
 Stensvalefeld 170
 Sten(s)vang 130, 212, 361, 468, 500
 Stenvarpen 304
 Stenvig 304
 Stenvæggen 54
 Stiager 107
 Stibolts Batteri 516
 Stiboltsminde 150, 523
 Stiggelmyr 375
 Stiløkker 438
 Stines Hytte 516
 Stiseng 280
 Stistykke 38, 97
 Stivelbæk 529
 Stjernebakke 208*, 226, 280
 Stjernevej 280
 Stjernens 208
 Stjerneskanse 516
 Stjært 523
 Stofferebakke 415
 Stokhulsvig 280
 Stokkebakke 332
 Stokkedam 107, 511
 Stokkegade 101
 Stokkekilde 107, 209, 226, -Eng 120, -vej 101
 Stokkeledet 107
 Stokkelund 317, 332
 Stokkeløkke 107
 Stolen 226, 523
 Stoltenborg 77, 83, 290, 388
 Stolthals Odde 332
 Stor(e)ager 280, 332, 375, 415, 479
 Storebakke 97, -Mølle 90
 Storebjerg 459
 Storeborg 170, 304
 Storebrønd 523, -smagasin 516
 Storedal 280, 459, -sbjerger 280, -sbæk 280, -shus 268
 Storedam 74
 Storedige 459
 Stor(e)eng 120, 170, 226, 258, 332, 375, 415, 438, 459, 479, 511
 Storefos 304
 Storegab 193
 Storegade 15, 33, 45, 57, 78*, 90, 101, 447
 Storehul 193
 Storehøj 54, 170, 415
 Storeklippe 375
 Storeknaald 375
 Storekro 516
 Storelund 415
 Storeløkke 54, 170, -Bakke 54
 Store Mikkel 438
 Storemors Hue 511
 Storemølle 90
 Storenshej 459
 Storesten 479
 Store Stine 479
 Storestrø 97
 Storetaarn 67 516
 Storetorn 38
 Storetorv 15, 78
 Storevang 38, 62
 Storeø 516, 523
 Storhalsegaard 318
 Storhøj 193
 Storkereden 74
 Storlyngen 170
 Storløkke Bakke 280
 Strandsbakke 226
 Stormensminde 209
 Stormgade 15, 90
 Stormly 150, 500
 Storning, Framlev H. 255
 Storskoven 459
 Storstensletterumpe 375
 Storstuen 479
 Straabrønd 438
 Straakilde 427
 Strage Mads 479
 Straphasebakke 375, 415
 Strandbarakken 516
 Strandbo 390
 Strandby 318, 496, -Bæk 332, -gaard 358, 447, -gaard, Store- og Lille- 180
 Strandegaard 467
 Strandevadet 479
 Strandfyrd 182, 320
 Strandgaard 269
 Strandgade 15, 33, 45, 57, 90, 336
 Strandhave 62
 Strandhuse 467
 Strandkilde 62
 Strandly 269, 291, 320, 390, 448
 Strandlyng 120
 Strandlyst 17, 361, 500
 Standløkke 62, 332, N.- 258
 Strandmark 136, 258, 280, 459, 479
 Strandmølle 181, 447, 467
 Strandskov 280, 304
 Strandsti 28
 Strandstræde 15, 33, 45, 57, S.- 90
 Strandvang 361, 390, 415
 Strandvej 15, 45, 57, 304, 318, 415, 438, 459, 479, N.- 78, 90, S.- 78, 90
 Strengerumpe 375
 Striben 304, 438
 Stridsdal 258
 Stridshul 62
 Stridsren 258
 Strimlen 258, 280, 332, 438, 479
 Strueng 332
 Stryben 62, 375, 415, 511
 Stryberen 62
 Strøby 101, -hus 102
 Strømsegaard 114

- Strømsesø 120*
 Stubbegaard 114, 358, 496,
 -shus 114
 Stubbehus 148
 Stubbeløkke 120
 Studebakke 170
 Studeby 33, 318, 467, 497
 Studebæk 269, 280
 Studedal 170, -shus 150
 Studekuler 97
 Studelyngen 479
 Studeløkker 438
 Studene 74
 Studestræde 375
 Stumpegade 15
 Stutarna, Sverige 74
 Styggegaard 268
 Styggemølle 268
 Stykkerne 332
 Styrmandsgaard 359
 Styrmandshjem 359
 Styrsbro 500, 511
 Styrseng 416
 Styrsgaard 388
 Styrtebakker 170
 Styrtehøl 332
 Styrtekilde 342
 Styrteklipper 333
 Styrterende 342
 Styrterne 342
 Styrtet 304, 375
 Stæl 280, 459
 Stælager 170, 438
 Stældam 438, 459
 Stælebrønden 83
 Stæledræt 375
 Stælegaard 241
 Stæleng 438
 Stælstykke 438
 Stæregranerne 416
 Stærereden 388
 Stærke Oles Beskærmelse 74
 Stærkerøhus 209
 Stættebondegade 15*
 Stætteløkke 29
 Stættesager 170
 Stættestræde 15
 Stætebakken 280
 Stætegab 97, -sti 97
 Støttekilde 170
 Støtten 170, 416
 Støttevej 170
 Støveleng 120, 375
 Støvien 38
 Suderevassen 438
 Sudermyre 511
 Sueager 227
 Suevennershøj 479
 Sughald 342
 Sughul 529
 Sukkerfadet 333
 Sukkerhullet 227
 Sukkertoppen 416
 Sukkervig 62
 Sump 29, 194, 479
 Sundet 74, 83, 416
 Suppegryden 170
 Suragre 120
 Surdam 479
- Surhulle 416
 Surløkke 333
 Sursænke 120, 136, 258, 416,
 459, -bro 128, -gaard,
 Store- og Lille- 114*
 Susaren, Blekinge 227, 342
 Suserebjerg 227
 Susererende 342
 Svaldene 439
 Svalebakker 479
 Svalehøj 428
 Svalekuld 227
 Svaleløkke 54
 Svalet 459
 Svalhul 54
 Svalhøj 209, 227, 447
 Svalpekisten 84, 375
 Svalsbæk 427, 439
 Svalvang 212
 Svanebakke 416
 Svanegaard 78
 Svanegade 78, 90, 101
 Svaneke 76, -Frihed 84,
 -gade 101, -Huk 84, -Nak-
 ke 84, -Odde 84
 Svanekær 84*
 Svanemølle 78
 Svanen 78
 Svanestæl 416
 Svanetrønte 78
 Svanholm 390
 Svansmyr 107
 Svansodde 342
 Svarregaard 241
 Svartedal 280
 Svartingedal 258, -saa 258
 Svartingegaard 241
 Svarvereng 333
 Sveasvej 15
 Svedne Ole 375
 Svedøje 459
 Svegejord 416
 Svejbjerg 269, 280
 Sveltekrog 54, 74, 209*, 227,
 241, 258
 Svend 258
 Svendestrøm 479
 Svendhøj 258, 511, -Bidde
 258, -Løkke 258
 Svendsbratte 194
 Svendsens Brønd 523
 Svendsgaard 467
 Svendshøj 84, -Stykke 416
 Svendsjord 38, 62
 Svendssten 29
 Svenskebakke 227
 Svenskebæk 170
 Svenskehavn 416
 Svenskehullet 67
 Svenskeknold 170
 Svenskeløkke 170
 Svenskerende 304*
 Svenskesten 38, 304, 459
 Svenskestykke 170
 Svenskevig 479
 Svenskeværket 530
 Sverige 136, 388, -sstykke
 194, -svej 90
 Svertingehus 268
- Svinebæk 333
 Svinedal 459
 Svineelle 375
 Svinehave 136
 Svinehøj 212, 227
 Svineklippe 170
 Svinekrog 170
 Svinekuld 511
 Svinekæft 97, 416
 Svineløkke 170, -Dal 227
 Svinemose 170, 459
 Svinemyr 304, 416, -hus 290
 Svinerumpen 258
 Svineryggen 29, 171, 342
 Svinestletterne 171
 Svinget 78
 Svinghøj 212
 Svinslet, N.- og S.- 280
 Svovlmyrerne 171
 Sværtebakke 375
 Sværtermose 97
 Sværtingehul 459
 Sværtinghullet 416
 Svømmedam 342
 Svømmehol 375, 439
 Sydhavet 5
 Sydostbæk 280
 Sydskoven 84
 Sydvang 468, 500
 Sydvesten 516
 Sydøstgrund 523
 Sygehusvej 15
 Sylte 416, 439
 Syltedals Ager 416
 Syltegrob 416
 Syltegrøft 416
 Syltekuler 416
 Sylteværket 389
 Syrehus 148
 Syrestykke 439
 Syv Brødre 120
 Syvhøje 281
 Syvskæppen 258
 Syvspringet 57
 Syvtøndelandet 227
 Sædeng 281
 Sæderedam 227
 Sæderegaard 209
 Sædere Udbyggerhuse 209
 Sæleklippen 417
 Sælul 333
 Sælhundesten 479
 Sælklippe 523
 Sælsten 194
 Sælør 29
 Sæne 67, 74, 304, -Bakker
 74, -Bugt 304, -Dal 74,
 -Gærde 74, -Havn 74,
 -Knald 74, 304, -Lier 74,
 -Meder 74, -Nordhavn 74,
 -Skær 529, -Sydhavn 74
 Særagergaard 497
 Særehul 342
 Særkemøllen 318
 Sætteriet 459
 Sæv(e)ager 258, 479
 Sævepilt 439
 Sæversløkke 62
 Søger 227

- Søblink 468
 Søbo 212, 320
 Søborg 115, 150, 212, 320, 361, 468, Ny- 102
 Søborgstræde 15, 90
 Søbro 97
 Søbæk 97, 479
 Det søde Hjørne 285, 364
 Sødskov 268, 281
 Søende 97
 Søfod 333
 Søfryd 91, 361, 448
 Søgaard 148, 318, 359, 530, Lille- 150
 Søgade 78
 Søglimt 17
 Søhalle 304
 Søhjem 148, 359
 Søholm 150
 Søholt 150, 182, 212, 361
 Søhøj 468
 Søliderne 74
 Sølund 17
 Sølvdal 258
 Sølvet 54
 Sølvhullet 38
 Sølvklippen 304, 342
 Sølvkuld 258
 Søly 130, 320
 Sølyst 91, 130, 212, 269, 361, 428, 468, 500
 Sømark 459, 479, -egaard 447, N.- og Ø.- 467
 Sømstenen 304
 Sønderaa 281
 Sønderaas 136, 227
 Sønderallé 16
 Sønderbakke 333
 Sønderborg 17, 212
 Sønderbæk 33, 38, 54, 258, 417
 Sønderdal 171
 Sønderdam 38
 Sønderdybe 459
 Sønderenge 281, 511
 Søndergaard 128, 148, 181, 241, 318, 359
 Søndergade 16, 33, 45, 78, 90
 Søndergat 523
 Søndergårde 120, 194
 Sønderhage 342
 Sønderhammer 69, 97
 Sønderhavn 16, 38, 417, 524
 Sønder-Herred 420
 Sønderhøj 375, 417, 479
 Sønderknaald 258, 417
 Sønderkrog 333
 Sønderkuler 97
 Sønderkær 54
 Sønder-Landevej 90
 Sønderlyng 171
 Sønderløkke 29, 38, 97, 194, 227, 259, 281, 417
 Søndermade 281
 Søndermose 459
 Søndermyr 29, 479, 511
 Søndermølle 16*, 33, 45, 78, 90, 101, 102, 290
 Sønderodde 74
 Sønderport 516
 Sønderrev 29, 136
 Sønderskov 29, 171, 281
 Sønderstrand 29
 Sønderstræde 101
 Sønder-Villavej 16, 90
 Søndervang 17, 38, 130, 227, 243, 361, 375, 417, 448
 Søndervase 375
 Søndisbratte 194
 Sønkilde 62
 Sørenshøj 479
 Søren Løkke 336
 Sørensen 29
 Søsende 209, 227*
 Søstræde, Lille- 16, Store- 16*
 Søvang 17, 91, 150, 291, 320, 361
 Taagesmedehus 181
 Taarnbrønden 524
 Taarn dammen 524
 Taarnemedene 259
 Taarnene sammen 524
 Taarnrende 524
 Tagesminde 497
 Talebæk 459
 Talerstolen 259
 Talgkaas 74
 Tallerkengaard 209
 Tallevig 524
 Tampemyr 304
 Tamperdal 417, -smose 417
 Tamperklippe 417
 Tampermyr 375, 417
 Tangelangshus, Sjæll. 207
 Tangelangsmose, Sjæll. 207
 Tangvej 120
 Tanten 417
 Taskeløkke 259
 Tassen 38, 227, 241*, 259
 Tassevejen 259
 Tat 524, -Hald 524, -Vig 524
 Tattiefleje 417
 Teaterstræde 16, 45
 Tegat 107
 Teglbj 497
 Teglgardtøjet 194
 Teggrund 259
 Teglkkaas 241, -Bakker 259, -Odde 259
 Teglløkke 74
 Teglpæstegaard 16
 Teglværkseng 29*
 Teglværksskov 417
 Teglværksvej 16
 Tejn 268, -Aa 281, -Bugt 281, -ebakker 259, -Odde 281, -vej 45
 Tempelvej 78
 Templet 84
 Tengselhøj 318, 333
 Terkelegaard 467
 Terkil Trommeres Gaard 128
 Terningsrand 42
 Terpekrogen 479
 Terregaard 318
 Tevandsbæk 29
 Thimsminde 150
 Thomsensminde 150
 Thorasminde 500
 Thorkildsvej 16
 Thorsager Bakke 78
 Thorsenskrøg 171
 Thorsminde 320
 Thoruppebakker 227
 Thoruppegaard 209
 Thune 516
 Tidseldal 75
 Tidseslet 75
 Tiendstenseng 39
 Tiggerbæk 417
 Tildesager 171
 Tildesvej 171
 Tilleager 107
 Tillehøje 120
 Timan 29
 Timannegaard 389
 Timeglasset 54, 137
 Tindingen 84
 Tingbakke 75
 Tingdalsaa 304
 Tingfogedgaard 181, 389
 Tinghøj 150, 182, 227
 Tingsted 148, -Aa 171, -gaard 148
 Tingstene 417, 511, -bakke 417
 Tingvang 182
 Tisevang 417
 Tjæregade 525
 Tjærenæs 54
 Tjærenden 417
 Tjærneby 447, -sminde 448
 Tjærnehøj 150
 Tjærnely 102
 Tobakstykke 304
 Tobisehul 171
 Tobisesstykke 121
 Toeng 511
 Toft(e) 39, 209, 241, 259, 318, 439
 Toftedam 439
 Toftegaard 209, 530, Gam- mel- 359
 Toftethus 114
 Toftehøj 259
 Toftedsgaard 114
 Toftevej 336
 Toftthøj 428
 Tokkeaa 171
 Tokkehuse 148
 Tokkehølseng 121
 Tokkerne 171, 333
 Toldbodgade 16, 33, 90
 Toldbodgænge 90
 Toldbodstræde 45
 Toldbodvej 90
 Tolderløkke 318, 333
 Tolderstykke 29, 39
 Tolvmændshus 318
 Tolvmændsjorden 333
 Tolvte Hue 359
 Tomasbakke 54
 Tomasløkke 54
 Tomasmyr 75
 Tømmesebro 194

Tommesegaard 241	Trapager 418	Trommerehul 228
Tommeseløkke 259, 268, 281	Trappegangen 78	Trommerøkrog 290, 305
Tommesemyr 281	Trappen 75	Trommerøed 305
Tommesestøl 39	Trappesteneager 333	Trommeremose 228
Tompemyr 227	Tras 228, 511	Trommeren 29
Top 479, 511	Traseager 228	Trommerepil 460
Topflej 417	Trasehus 209*, 497	Trommerestene 418
Tophjem 128, 181, 318, 361, 447	Trasemark 228	Trommerstykke 439
Topklippe 281	Trasevej 228, 479	Trommeslaaerhus 33
Toppede Bakke 479	Traveregaard 128	Trompetergaard 114
Torbernbæk 333	Trealensrand 137	Trompetergænge 90
Tordenskjolds Batteri 516	Trebakke 171	Trompeterstræde 90
Tordenstenen 526	Tre Brødre 418	Tronbakke 75
Torevand 171	Trehuse 389, 497, -bakke 511	Tronen 228
Torkildsminde 361	Trehøje 171, 439, 479	Tronhøj 55, 281
Torkilshøj 281	Trekant 171, 241, 269, 375, -ebrud 259, -eløkke 305, -eskifte 259	Trud 259
Tornager 171, 227, 259	Trekortsbordet 480	Truedeodde 259
Tornborg 212	Trekroner 55, 212, 336, 427	Truedgaard 290
Tornbygaard 209	Trellinds Eng 281	Trugeng 511
Torn(e)bakke 459, 479	Tremandehjørnet 439	Tryllehøj 361, 375
Tornebro 227	Trepæleagarden 359	Træbenegaard 210, 389
Tornebæk 333	Tretornestykke 418	Træbeneknald 194
Tornegaard 114, 128, 181, 209, 241, 318, 427, 447, 467, 497	Tretønderland 107	Træbenemølle 210
Tornegade 16, 439	Triangeln 75	Træbenetøjet 194
Tornehus 241	Trilledal 459	Træbrø 334, -bæk 511, -eng 171
Torn(e)krog 342, 511	Trillingeeng 39	Trædeager 92
Tornelunden 459	Trindelen 29	Trægaardsager 228
Torn(e)løkke 63, 171, 194, 375, 417, 511	Trindhæt 228	Trægaardseng 228, 439
Tornengen 439	Trlnikebakke 480	Trægaardshøj 210, 228
Torneren 227	Trinstene 333, -bakke 418	Trægaardsminde 212
Torn(e)skov 227, 259	Trojlseregaard 447	Trægudsager, -eng, -høj 228
Torneværk 114, -svej 121	Trojlsrestæl 447	Træhøj 171, 418
Tornhøj 29*, 212, 227, 361, 443, 479, -seng 107	Trold 259, 281	Trækkersminde 212
Tornly 212, 500	Troldager 418	Træland 171
Tornlyst 212	Troldbakker 228	Træløkke 334
Tornpilt 439	Trold(e)bjerg 29, 194, 259, -s Hest 194	Træren 439
Tornestykke 39, 84, 194	Troldeg 511	Træskaal 418, -emyr 418
Tornvang 269	Trold(e)høj 194, 511	Træskole 121
Torp 171, 227, 375, 418, 439, 511	Troldelund 375	Trættehullet 228
Torpager 511	Troldeløkke 194	Trættekrog 98
Torpebakker 227	Trold(e)sten 171, 305, 375, 439, 511	Trætteløkke 39, 121
Torpe Elle 228	Troldhed 281, -s Ager 281	Trættestykke 98
Torp(e)eng 121, 171, 259, 281	Troldhul 333	Træntekradden 16
Torpegaard 209, 389	Troldhætten 447	Tudehøj 259
Torpemose 228	Troldkilden 228	Tudsebakke 480
Torpevej 259	Troldklippe 418	Tudsehuller 480
Torsager 150	Troldkællingen 84	Tue 121, 194, 228, 281, 480, 512
Torshale 418	Troldsbjerg 75	Tueager 228
Torshøj 212, 428, 447, 511	Troldsen 333*	Tueeng 121, 281, 305, 334, 375, 480
Torskrog 63	Troldsenge 228, 259*, 281	Tuegaard 148, 467, 497
Torsminde 150, 212	Troldskov 305	Tuehus 269, 290
Torsmyr 511	Troldsmyr 75	Tuelyst 150
Tørs Ryg 333	Troldstue 75, 418, Lille- og Store- 529	Tueløkke 171, 512
Torstok 54	Troldstæl 448	Tuemølle 448
Torvegade 16, 57, 78, 90, 101, Store- 16	Troldtorn 29	Tuetorp 194
Torvegænge 90	Troldvej 333	Tuevang 500
Torvestræde 33	Trommereager 305	Tuleborg 242
Tranebjerg 305	Trommerebakke 259, 467, 480	Tuleknald 343, -ssten 530, -ssti 343
Traneklippe 418	Trommerebæk 305	Tumult 210
Trangesti 171	Trommeredal 333	Tunneby 148*
Tranggade 342, 447, -Led 342	Trommeredam 459	Turedal 281
	Trommeregaard 210, 389, 448	Turen 260
		Turistvej 460
		Tvillingehullerne 171

- Tvillingemyr 172
 Tvillinggaard 148
 Tvillingshuse 497
 Tvillingsrand 42
 Tværager 194, 480
 Tværbæk 172, 418
 Tværdal 172, 260, 281, 418, 439
 Tværdrætten 418
 Tværgade, Nordre- 33
 Tværkær 172
 Tværlerjen 39
 Tværmade 281
 Tværmyr 260*, 439
 Tværstræde 16, Lille- 16
 Tværvej 107, 121, 439, 460
 Tygebakke 460
 Tygegaard 389
 Tygeløkke 305
 Tygesand 418
 Tygestykke 418
 Tykkehule 172
 Tykken 55, 228, 418
 Tykkerand 42
 Tykkingedal 375
 Tyldingeng 121
 Tyndekulde Bjerg 229
 Tyndekuldegaard 210
 Tyndekulde Løkke 229
 Tynderand 42
 Tyrebakke 334
 Tyreknægtegaard 290
 Tyreløkke 194
 Tyremyre 229
 Tyren 480, 524
 Tyresten 194, 512
 Tyrkelund 439
 Tyrshøj 172
 Tyrsten 480
 Tyskebrødde 305
 Tyskebugt 75, 84
 Tyskebæk 305
 Tyskegaard 148, 210, 242, 290, 389, 467, 497
 Tyskehus 242
 Tyskehøj 137
 Tyskekuler 439
 Tyskeløkker 305
 Tyskemark 305
 Tyskemose 260
 Tyvebakke Mølle 45
 Tyvebæk 418
 Tyvedal 29, 439, -sbakke 439
 Tyvefonten 29
 Tyvehavn 343
 Tyvehegnbæk 376
 Tyvehul 418
 Tyvehøj 55, -sbæk 55
 Tyveklipper 260
 Tyvekrog 90*, 172, 195, 418
 Tyvemyr 305
 Tyverende 75
 Tyveskær 524
 Tyvesmedehus 90*, 448, 497
 Tyvesmederåste 497
 Tyvetorn 480
 Tækkereng 107
 Tækkergaard 242
 Tækkerhuset 114
- Tækkerled 121*
 Tækkermølle 114
 Tætterne 418
 Tævehus 210
 Tæveskidshus 210
 Tævestien 334
 Tøjene 343
 Tøjredal 260
 Tømmebakke 63
 Tømmebuske 229
 Tømmehus 57*
 Tømmeled 63
 Tømmeløkke 63*
 Tøndeland 39, 418, -sklippe 418
 Tønehøj 334
 Tønnesegaard 497
 Tønnesegænge 90
 Tønnesestæl 460
 Tørbernegaard 210
 Tørrebakke 480
 Tørregaard 210
 Tørre Ovn 75, 305
 Tørvebakke 418
 Tørvedam 260
 Tørveeng 229
 Tørvekule 439, -bakke 439, -vej 439
 Tørveløkke 29, 121, 512
 Tørvemyr 439
 Tørvepilt 439
 Tøserende 98
- Udager 107
 Udbidde 376
 Udegaard 448, 497
 Udeløkken 440
 Udevang 448
 Udgrunde 195
 Udgærdesdam 440
 Udgærdeskrog 440
 Udkær 172
 Udledet 55
 Udlokke 55, 172
 Udmærk 260, 305, -edam 98, -eskaaren 418, -evej 260, -høl 460, -shøj 500, -sminde 269, 500
 Udsigtsklippe 529
 Udsvælp 63
 Ugleenge 497
 Uglegaard 181, 448
 Uglegade 181, 195, -hus, -Store- 181
 Ugleløkke 172, 181
 Uglesten 376
 Ulirisdal 115
 Ulvedamme 418
 Ulvehalsen 260
 Ulvstjærnsager 260
 Ulvstjærnseng 260
 Under Askene 281
 Under Bakken 45, 229
 Under Bjergene 448
 Under Enge 75
 Under Højen 128
 Under Jorden 389
 Underjordsdalen 418
 Underjordshullet 418
- Underjordsklippen 419
 Under Klint 497
 Under Lien 30
 Under Rispebjerg 448
 Underskov 305
 Under Slotsbroen 67
 Under Trappen 75
 Under Vippebakken 343
 Ungdomsfryd 468
 Ungdomslyst 468
 Ungersløkke 55*
 Uvejrsodde 419
- Vaadaease 172
 Vaadehul 137
 Vaade Ovn 75, 260, 305
 Vaarbæk 305, 529
 Vaardeløse 90, -gaard 90
 Vaarsæt 419
 Vad 281, 512
 Vadbakke 229
 Vaddam 390, 419
 Vad(e)bro 30, 376
 Vadevej 16
 Vadstenerand 42
 Vagtbakke 39, 419
 Vagtbod 318, -bakke 460, -gade 78, -havn 419, -klippe 334, -løkke 195, -Nakke 84, -skær 376, -stælen 334
 Vagthøj 260
 Vagtodde 84
 Vagttene 30
 Walsenkeller 524
 Valborgløkke 282
 Valborgtorn 63
 Valdemarsklippe 305
 Valdemarsled 172
 Valden 172
 Valdesminde 212
 Valdhøj 320, 334, 530, -Mølle 318
 Valeng 55, 282
 Valentins Kule 172
 Valhøj 419
 Valingebjerg 172, 359, 497, Lille- 512
 Valingekilde 172
 Vallebæk 137
 Valleenge 137
 Vallegaard 128, 389
 Vallehus 128, 448
 Vallehøj 137
 Vallekilde, Ods H. 172
 Vallemark 128, 229
 Vallensgaard 498, -Huse 498, -s Mose 512, -s Skov 512
 Vallenskar 512
 Vallensmyr 498
 Vallernes Mark 30
 Vallevad 137
 Vallevig 305, -shavn 305
 Valnøddegaard 268
 Vandagre 419
 Vandbaadehavn 55
 Vanddale 282
 Vanddynde 260
 Vandeeng 195

Vandegrob 195	Vedbyvang 269	Vestergade 16, 33, 45, 57,
Vandgab 107	Ved Bækkene 460	78, 91, 173
Vandhul 480, 524	Ved Dammen 98, 101	Vestergårde 107, 195, 260
Vandhus 319, 448	Ved Egene 419	Vesterhav 5
Vandkrog 107	Vedfældingsgaard 498	Vesterhavn 524
Vandmølle 129, -bakke 229,	Ved Gadeledet 448	Vester-Herred 108
-gaard 148, 467	Ved Halle 98, 359	Vesterhul 195
Vandmøllerhus 129, 359	Ved Husgårde 181	Vesterhus 182
Vandpræsten 172	Ved Kirken 148, 319, 359,	Vesterhøj 260, 419
Vandresly 130	389, 468	Vesterkro 360
Vandryste 467	Ved Kærene 148	Vesterkrog 440
Vandstræde 107	Ved Lunden 129	Vesterled 91, 212, 448
Vandtappergaard 427	Vedmyre Bakke 172	Vesterlide 361
Vandtapperledet 440	Ved Nydammen 242	Vesterly 390, 428
Vang 55, 63, 78, 242, 389,	Ved Parken 78	Vesterløkke 55, 63, 121, 173,
440, -Odde 260	Vedskov 361	195, 229, 260, 306
Vangebakker 376	Ved Skrulle 359	Vester-Marie 138*, -kirke
Vangeemmerhus 16, 40, S.-	Ved Stranden 16, 78	138, -Plantage 149, 173
90, V.- 91	Ved Svingelen 512	Vestermark 55, 260, 282
Vangegårde 75	Ved Vadet 359	Vestermose 229
Vangeled 17, 63, -sbakke 63,	Weidekeeng 39	Vester paa Lyngen 149
-sknold 195, -sløkke 63,	Weideketoft 39	Vesterpilt 419
-stykke 195, 343, -tøjet	Wejager 107	Vesterrende 524
195	Vejdemannebro 530	Vesterskov 121, 173, 229,
Vangelyng 75	Vejdannedal 376, 460	419
Vangeløkke 137	Vejdannegaard 359, 360	Vesterskær 376, 524
Vangesti 75	Vejdannemyr 376	Vestertoft 150, 173, 468, 500
Vangevej 45	Veje 75, 480	Vestertuer 376
Vanggaard 91	Vejeng 121, 229	Vestervang 107, 212, 229,
Vanghøj 305	Vejen rag 419	291, 361, 419, 440, 460
Vangsbakker 260	Vejeseng 172, 480	Vestindietøjet 30
Vangsbo 320, 361, 428, 448	Vejlgaard 150	Vestkule 137
Vangsbæk 260	Vejly 130	Vestrekuld 440
Variusejorden 419	Vejrbakken 212	Vestre Lønge 516
Varme Hul 334	Vejrbringerbakke 172	Westsminde 320
Varmeklippe 343	Vejrhøj 260, 320	Viaduktvej 16
Varperne 480	Vejrmølleaa 512	Vibeager 107
Vasbæk 57	Vejrmøllebakke 75	Vibebakken 460
Vaseaa 376, 419, 512	Vejrmøllegaard 468, 498	Vibedal 30, 121
Vasebakke 137	Vejsager 282	Vibeelle 121
Vasebro 419, 512	Vejstykke 98, 343	Vibeeng 440, 480
Vasebæk 137	Vellensaa 195	Vibegaard 114, 448, Lille-
Vasegaard 389, 467, 498,	Vellensbo 130	448*
Lille- 498	Vellensbygaard 181	Vibehus 16, 150, 427
Vasehøj 390, 419, 512	Vellensdal 182	Vibelyst 212
Vaseklippe 75	Vellensgaard 129	Vibeløkke 30, 121, 149
Vaseløkke 512	Vellensodde 195	Vibemølle 448
Vasen 75	Velling 137, -Aa 305, -sodde	Viberende 460
Vasestykke 334	305, 460	Viborghus 468
Vasetrug 512	Vendelsbæk 63	Viborg Torv 480
Vaskebakken 343	Vennely 130, 320, 448	Vidskesby 500
Vaskehøl 229	Vennershøj 212	Viebæksgaard 498
Wassebrønden 55	Vennersly 269, 500	Viedam 480
Vassebæk 290, 305	Vennerslyst 17, 115, 130,	Viegaard 389
Vassehus 242*, 468	212, 320, 428, 448	Vielækker 63
Vassen 260, 419, 460, 480	Vennersminde 212	Wienbergengen 55
Vassestæl 107	Venselebrønn 440	Wienberghavn 55
Ved Aaen 45, 129	Venselekule 440	Viesager 229, 419, 512
Ved Asperne 512	Verdens Ende 30, 419, 524	Viefsjeng 107, 137, 260, 282,
Ved Bregnesshave 210	Verdens Vidde 334	334, 419, 480
Ved Broen 359, 498	Vesetsgade 16	Viesgaard 181
Ved Brønden 16	Vesterbakke 229, 419	Vieshul 282, 306, -stykke
Vedby Bæk 282	V-sterbo 448	195
Vedbygaard, Lille- og Store-	Vesterbyen 57	Vieshus 290
268	Vesterdam 195	Vieskov 121
Ved Bykilden 78	Vestereng 229	Viesmyr 512
Ved Byleddet 78	Vesterflej 419	Viestorp 306
Vedbymarken 282	Vestergaard 148, 181, 242,	Viet 319, 334
Vedby Myr 282	319, 360, 468, -shuse 149	Vietsminde 320

- Vietsvang 320
 Vigebakke 78, 84
 Vigebugt 84
 Vigedal 84
 Vige dam 84
 Vige gaardsjord 84
 Vige gade 78
 Vige havn 84
 Vige høj 261
 Vige lshøj 195
 Vige n 39, 78, 84, 282, 343
 Vige nakke 84
 Vige stæl 84
 Vige rne 30
 Vilde bræt 210
 Vilde kulle 63
 Vilde fare kær 173
 Vilde hægt 195
 Vilhelmsbæk 55
 Vilhelms Kilde 173
 Vilhelmsminde 212
 Villabæk 121
 Villa Holmes 500
 Villa Vove 361
 Villfara-Högen, Sverige 173
 Willowlæk 115
 Villumehøjden 419
 Villumeledet 419
 Villumestælen 419
 Villumsbæk 334
 Villysminde 500
 Vimmelskaffet 16
 Vinager 480
 Vindbakke 512, -hus 498
 Vineng 121
 Vinge vænge 91, 115, -Gaarde 149
 Vinkel 107
 Vinkelløkke 306
 Vinkelstræde 45
 Vinkelvej 16
 Winsløvdjord 98
 Vintapperhus 360
 Vintergaard 129
 Violstræde 17
 Vipphøj 261*
 Vippebakke 45, 63, 78*, 343, 512
 Vippeled 45, 63
 Virkelyst 17, 91, 130, 150, 182, 212, 291, 320, 361, 390
 Virten 137
 Viskebakke 173
 Viskebro 173
 Viskesbæk 173
 Viskesled 173, -shus 149
 Vispen 33
 Visserled 63
 Vognmagerkrog 91
 Vognsbjerg 173
 Vognsø 229
 Voldgade 17
 Voldhøj 480
 Voldmarebro 229
 Voldvej 173
 Volmerhus 150
 Vommen 30
 Vornedegaard 389, -shus 360
- Vortebjerg 75
 Vorten 75
 Vossevang 150
 Vragvig 75, 306
 Vuggen 39
 Vysteby 242
 Vysteskidtegaard 210
 Væbogaard 242
 Vædderbakke 195
 Vædderbane 173
 Vædderhul 290
 Væggeløse 428
 Væggen 75
 Vægtergade 91
 Vægtergænge 91
 Vægterhavn 84
 Vædekilde 195
 Vældemose 173
 Vælderne 84
 Vænnelund 173, Sverige 260
 Værfeldsgaard 498
 Værkbro 137
 Værmeland 173, -sgaard 498, -shuse 149, -svej 17
 Vættemose 173, Lille- 137
 Vævassen, Sverige 260
 Vævergaard 268, 499
 Vævesteseng 334
- Yderknaide 376
 Ypnebæk 376
 Ypnested 360, -gaard 360, -Havn 376
 Yppernegaard 129
 Yppernelund 129, 137
 Ypperne Mølle 129
 Yppernevang 129
 Ystadvej 17
- Zahrtmannsvej 17
- Æbleskivejernet 376
 Ædjobugt 195
 Æggebjerg 210, 229*, 460
 Æggehönen 55, 334
 Æggeslot 211
 Ællingebidde 306
 Ællingebæk 306
 Ællingemyr 440, 460
 Æresporten 512
 Ærtegrund 30
 Ærterende 137
 Ærtesager 173
 Ærtestykke 39
- Øbernegaard 360
 Ødegaard 319, Lille- 319
 Øen 137, 211, 261, 516
 Øgkilde 63
 Øgløkke 306
 Øjestabel 195
 Øksen 84, 98, 107
 Øksestykke 30
 Ølandsbro 63
 Ølandshul 63
 Øle Aa 420
 Ølegaard, Store-, Lille- 360
 Øle, Gamle- 376
 Ølelyst 361
- Ølene 360, 376
 Ølevang 361
 Ølevej 376, 481
 Ølhald 64, -sbæk 64
 Ølkar 481, -Bugt 481, -Hald 481
 Ørager 377
 Ørbjerg 360
 Ørbundsgrund 196
 Øredam 121, 334, -shus 319
 Ørekilde 173
 Øreløkke 173
 Øren 261
 Øresund, Farvand 3
 Øring 30, 196
 Ørjen 196
 Ørnebakke 173, 419
 Ørnebjerg 75, 261
 Ørneegen 419
 Ørnehøj 174
 Ørneklippe 55, 306
 Ørnekul 174
 Ørnekulle 42, 229, -Marker 42
 Ørnemeder 75
 Ørnemyr 440
 Ørnepynter 229
 Ørnepynter 229
 Ørnesand 75
 Ørnesten 30
 Ørnevig 75
 Ørninge Bakke 174
 Ørninge Dal 174*
 Ørningehus 129
 Ørninge Mose 174*
 Ørningen 137
 Ørninge Styrter 174
 Ørninge Vand 528
 Ørredflejens 334
 Ørstedes Kilde 512
 Øsingkilde 377, -huset 360
 Østeraa 512
 Øster Aabro 419
 Østerbakke 230
 Østerbo 212, 320
 Østerborg 17, 182
 Østerbæk 419
 Østerdal 174, 230
 Østerelle 230
 Østereng 306, 419
 Østergaard 129, 360
 Østergade 17, 33, 45, 78*, 101, Ny- 17, 101
 Østergærde 107, 121, 230, 261, 481
 Østerhav 5
 Øster-Herred 307
 Østerhøj 261
 Østerkald 196, 282
 Øster-Larsker 307, -Plantage 334
 Øster-Larskirke 307
 Østerli 212, 390
 Østerlund 150
 Østerlyng 174
 Østerløkke 174, 196, 230, 261, 282, 306, 334, 419, 440

Øster-Marie 344, -Højlyng
360, -kirke 344, -Plantage
377
Østermark 282
Østermose 230
Østermyr 481
Østermølle 33
Østernakke 419

Østerpilt 419
Østerport Batteri 516
Østerskov 121, 334
Østerskær 419, 524
Østersøen 5
Østertoft 211
Østertuer 196, 230
Østerval 196

Østervang 17, 30, 39, 45,
101, 107, 130, 182, 212,
230, 269, 282, 320, 377,
390, 468, 500
Østervoldgade 17
Østervraa 150, 361
Østre Lønge 516
Øvreaa 512

EFTERLEDSREGISTER.

Registret er udarbejdet paa Grundlag af Stednavneregistret ovfr. og henviser til dette; Sidetallet er kun tilføjet i Tilfælde, hvor Henvisningen kun gælder et enkelt af de i Stednavneregistret under den paagældende Opslagsform opførte Navne.

Registret optager med de nedenfor opregnede Undtagelser samtlige Efterled i sammensatte bornholmske Navne, herunder ogsaa præpositionsstyrede Ord (f. Eks. er Paa Valle opført under Vald).

Undtagelser er gjort ved Sammenligningsnavne som Dragkistesekuffe, Ostekar, Spisekammer. Desuden ved dobbelte Sammensætninger som Skindemyre Enge; disse opføres altid under det første Efterled, men derimod ikke under det sidste, medmindre dette er relativt sjældent. Endvidere er følgende meget hyppige Efterled udeladt: Allé, Gaard (undtagen i Naturnavne), Gade (undtagen i Vejnavne paa Landet), Hus og Mølle. Og endelig udelades moderne Hus- og Gaardnavne paa -blink, -fryd, -gave, -glimt, -haab, -hvile, -li, -lide, -ly, -lyst, -læ, -minde, -ro.

Aa. Bager-, Bagge-, Baste-, Blykobbe-, Bobbe-, Bode-, Brus-, Buske-, By-, Drejer-, Elles-, Frenne-, Gildes-, Grødbj-, Gyldens-, Hulle-, I Aaen, Jon Niels-, Kelse-, Kløve-, Knappe-, Kobbe-, Krampe-, Krumme-, Kæmpe-, Lille-, Lunde-, Læs-, Mel-, Myre-, Mølle-, Nørre-, Pile-, Præste-, Rakker-, Robbe-, Rø-, Samsings-, Spager-, Spidle-, Staben-, Stampe-, Sønder-, Tokke-, Vase-, Ved Aaen, Vejr-mølle-, Vellens-, Øle-, Øster-, Øvre-

Aas. Dommer-, Dover-, Due-, Gulløse Bæk?, Havre-, Hundsemyre?, Kors-, Krak-, Nørre-, Paa Aasen, Præstens-, Sand-, Sten-, Sønder-, Vaade-

Ager. Abild-, Akselbær-, Anker-, Aske-, Aspes-, Baadsmands-, Bajse-, Bakke-, Barfod-, Bavnes-, Blomster-, Bo-, Bojs-, Bred(e)-, Brev-, Brink-, Bro-, Brombær-, Bros-, Brønds-, Buskads-, By-, Byskes-, Bæk(ke)-, Dal-, Dam(me)-, Dams-, Dele-, Dier-, Dommer-, Dyre-, Eges-, Elles-, Enes-, Enetræs-, Eng-, Enges-, Engs-, Faare-, Falke-, Fedt-, Føged-, Fredags-, Gaase-, Gade-, Gammel-, Gildes-, Gold-, Grav-, Grøb-, Grøn-, Guld-, Hak-, Halle-, Halvnede-, Hankels-, Have-, Havre-, Hejsergaard?, Hesle-, Hessel-, Hjort-, Hjulmager-, Holm-, Hul-, Hvid(e)-, Hvid-lappe-, Hvilerbakker?, Hylds-, Hænge-dynd-, Høj-, Højs-, Højstens-, Jomfru-, Kabbes-, Kalve-, Kannike-, Kanon-, Kapels-, Kat-, Kildes-, Kirke-, Klint-, Knald-, Knap-, Kommen-, Kors-, Krak-, Krakke-, Kras-, Krog(e)-, Kul-, Kuld-,

Kule-, Kællinge-, Kær-, Lands-, Lang-, Lavs-, Lavsurt-, Leds-, Ler-, Lergrav-, Liggende-, Lille-, Limens-, Lin-, Lindes-, Lolle-, Loppes-, Lov-, Lunde-, Lyng-, Lys-, Løg-, Madvig-, Mel-, Mikkell-, Mik-kels-, Mos-, Mose-, Munk(e)-, Myr-, Myre-agre Mølle, Myrs-, Mølle-, Mørk-, Nør(re)-, Paa Myre-, Paradis-, Per-, Pile-, Præste-, Pæretre(s)-, Pølse-, Rask-, Ridder-, Ris-, Rise-, Riseryghøj?, Rund-, Rødstens-, Røst-, Sadlere-, Saks(e)-, Salgrene-, Sam-lings-, Sand-, Sejers-, Sid-, Skade-, Skindere-, Skov-, Skovs-, Skrædder-, Skude-, Smaa-, Smal-, Smede-, Snedker-, Sol-, Sort-, Spends-, Spænde-, Stavns-, Sten-, Stenkule-, Stl-, Stor(e)-, Støl-, Støttes-, Sue-, Sur-, Særagergaard, Sæv(e)-, Sø-, Tildes-, Tille-, Torn-, Torp-, Tors-, Trap-, Trappestene-, Trase-, Trold-, Troldheds-, Trommere-, Træde-, Træ-gaards-, Tue-, Tvær-, Ud-, Ulvstjærns-, Vand-, Vej-, Vejs-, Vibe-, Vies-, Vin-, Ærtes-, Ør-

Alter. Grevens-, Munke-

Ask. Damaskegaard?, Kærligheds-, Raage-, Under Askene

Asp. Due-, Kors-, Kæmpe-, Pibere-, Ved Asperne

Bakke. Aa-, Aale-, Aas-, Addesse-, Adolf-, Alme-, Alster-, Ambolt-, Arede-, Aspe-, Aspes-, Baadehavns-, Bahne-, Batteri-, Bavne-, Bavnes-, Bendiks-, Bents-, Ber-tele-, Bjerge-, Bjørne-, Blykobbe-, Bo-, Bode-, Bonde-, Borg-, Bosmyr-, Bro-, Brune-, Bryggert-, Brænderi-, Brænde-

- vins, Bumpe-, Buske-, By-, Byleds-, Bække-, Bødker-, Bøge-, Bøls-, Dalby-, Dals-, Damme-, Davide-, Degne-, Djævle-, Doktor-, Dynde-, Dyndemøller-, Dyre-, Dyrslæge-, Dysje-, Dødinge-, Ege-, Elle-, Elleløkke-, Enc-, Faare-, Fattighus-, Fejlere-, Fisker(s)-, Fogedagre-, Fuglesangs-, Fyde-, Fyne-, Gade-, Galge-, Galop-, Gammelt-, Gartner-, Gede-, Gildes-, Glappe-, Glaser-, Golde-, Grav-, Grete-, Grus-, Gryne-, Grys-, Grøn-, Grønne-, Gul-, Gumme-, Haddinge-, Hald-, Halle-, Hartvig-, Have-, Havne-, Havre-, Helmbak?, Helvedes-, Hessel-, Hjorte-, Holger-, Holme-, Horse-, Hugrøvs-, Hulle-, Hunde-, Hviler-, Hvildestens-, Høge-, Jeppes-, Johns-, Jomfru-, Jule-, Kaase-, Kagedams-, Kaje-, Kakkelovns-, Kalve-, Kastels-, Katte-, Kattedags-, Kernemælke-, Kikke-, Kilde-, Kildes-, Kina-, Kirke-, Kjalles-, Klappe-, Klaus-, Klinte-, Klippe-, Kløve-, Knarre-, Knække-, Kogle-, Kongens-, Krage-, Krak-, Krakmølle-, Krasse-, Krage-, Kul-, Kulle-, Kure-, N.-Kæmpe-, Lang-, Lappe-, Larskirke-, Laus-, Ler-, Lerkule-, Lille-, Lokke-, Lyng-, Lyster-, Lægter-, Lærke-, Løkke-, Maanse-, Madse-, Major-, Mel-, Mose-, Muldbakkepilt-, Munke-, Myre-, Mølle-, Nørre-, Ole-, Otto Holsts-, Paa Bakken-, Paradis-, Penge-, Pibere-, Pile-, Pluggehøj-, Pokker-, Potter-, Pram-, Præste-, Pære-, Raage-, Rakker-, Rasmus-, Ravne-, Ravnestens-, Ravns-, Rende-, Retter-, Revne-, Store- og Lille- Ringe-, Rise-, Rulle-, Runde-, Ry-, Rytter-, Røde-, Rømer-, Rønne-, Sadlere-, Sand-, Sanders-, Sav-, Savskærer-, Silde-, Simle-, Sissel-, Sjøle-, Skaaninge-, Skadelands-, Skanse-, Skifer-, Skinder-, Skotte-, Skov-, Skraa-, Skrædder-, Slaaen-, Sladder-, Smede-, Smedje-, Snorre-, Snurre-, Sol-, Sorte-, Spege-, Spring-, Stabel-, Stange-, Stavle-, Stejle-, Sten-, Stenkule-, Stens-, Stjerne-, Stoffere-, Stokke-, Store-, Storm-, Stramhase-, Stude-, Styrt-, Stæve-, Svale-, Svane-, Svenske-, Svarte-, Sæne-, Sønder-, Thorsager-, Thoruppe-, Ting-, Tomas-, Toppede-, Torn(e)-, Torpe-, Tre-, Trehuse-, Trinike-, Troid-, Trommere-, Tron-, Tudse-, Tyge-, Tyre-, Tyvebakke Mølle-, Tømme-, Tørre-, Tørve-, Under Bakken-, Vad-, Vagt-, Vagtbod-, Vandmølle-, Vange-, Vangs-, Vase-, Vejr-, Vejrbringer-, Vejrmølle-, Vester-, Vibe-, Vige-, Vind-, Vippe-, Viske-, Vædder-, Ørne-, Ørninge-, Øster-
- Bane.** Brede-, Karrusel-, Rakker-, Rider-, Slagter-, Vædder-
- Bank(e).** Aarsbankehus?, Bavne-, Davids-, Græs-, Kannike-, Rønne-, Sandbankehø
- Barak.** Strand-
- Bassin.** Silde-
- Bavn.** Halle-, Hammervagts-, Klinte-, Paa Bavnet
- Bed.** Heste-
- Bidde.** Abild-, Brændte Ole-, Dale-, Daniel-, Djævle-, Dyndet-, Fuglesangs-, Guldbitten?, Hakke-, Hals-, Honnings-, Hvede-, Kirke-, Klippe-, Landevejs-, Ler-, Lunde-, Lødringe-, Mel-, Mergelkule-, Myre-, Ode-, Ringle-, Sand-, Skaaninge-, Spidse-, Ud-, Ællinge-
- Birke.** Brands-
- Bjerg.** Aar-, Aksel-, Alme-, Ane-, Birke-, Bjerne-, Blæs-, Bolster-, Brun-, Brunsborg-, Bøge-, Bølles-, Due-, Ege-, Eges-, Enes-, Enge-, Erne-, Es-, Galge-, Glane-, Glas-, Gran-, Grønne-, Hakke-, Halle-, Hannebjergsløkke-, Hasle-, Himmel-, Hindse-, Hjorte-, Hogle-, Høj-, Jomfru-, Jord-, Juls-, Kaj-, Kirke-, Knæ-, Konge-, Kors-, Krak-, Kælder-, Lange-, Langede-, Lens-, Lensbjerg Skov-, Lille-, Lindes-, Lise-, Lyng-, Maagebjergvej-, Marmel-, Mellem-, Mølle-, Nørre-, Ons-, Paa Bjerget-, Risbo-, Rispe-, Runde-, Ruts-, Rød-, Skovl-, Slamre-, Snoge-, Snægge-, Sol-, Sorte-, Stejle-, Sten-, Stene-, Store-, Susere-, Svej-, Trane-, Trold(e)-, Trolds-, Under Bjergene-, Valinge-, Vogns-, Vorte-, Ægge-, Ør-, Ørne-
- Bo.** Aa-, Aals-, Aases-, Bangs-, Bitte-, Bække-, Ege-, Elle-, Frede-, Fredens-, Gildes-, Guldborgs-, Have-, Hede-, Holme-, Hylde-, Høj-, Kastanie-, Kilde-, Kildes-, Kirke-, Klippe-, Lille-, Linde-, Lykke-, Løkke-, Minde-, Myre-, Mølle-, Ny-, Nødde-, Præste-, Ree-, Skov-, Skovs-, Skræntens-, Slots-, Smede-, Staae-, Strand-, Sø-, Vangs-, Vellens-, Vester-, Øster-
- Bod.** Bække-, Fedt-, Gris-, Hunde-, Høse-, Jeppe Dals Koste-, Jydesbo Odde-, Kalve-, Kulbo?, Rispebjerg, So-, Vagt-
- Bold.** Jætte-
- Bord.** Jætte-, Klinteby-, Trekorts-
- Borg(e).** Anes-, Blomsten-, Blomster-, Bækken-, Fokken-, Fredens-, Galten-, Gamle-, Hade-, Hyld-, Katten-, Knar-, Knorren-, Ko-, Koppel-, Kron-, Kule-, Lassen-, Lille-, Lusen-, Lykke-, Lyne-, Lyng-, Lærken-, Munke-, Nord-, Ny-, Peters-, Ravns-, Ring-, Risen-, Rosen-, Røver-, Sadle-, Sandborg Høj, Selles-, Sjø-, Ska-, Skalle-, Skovs-, Sol-, Stolten-, Store-, Sø-, Sønder-, Torn-, Tule-, Øster-
- Brand.** Katteslet-
- Bratte.** Aa-, Arnager-, Aspen-, Bakke-, Blis-, Bukke-, Dyb-, Høj-, Korn-, Skid-, Spid-, Stable-, Svends-, Søndis-
- Bro.** Aalekiste-, Ane-, Bagge-, Blykobbe-, Bobbe-, Bonde-, Bromme-, Buske-, By-, Byskes-, Bække-, Dale-, Degne-, Djævle-, Dommer-, Eng-, Eske-, Faare-, Fokke-, Fyse-, Gammel-, Gildes-, Gramme-, Grødb-, Habbadam?, Henrik-, Holste-, Holsts-, Hunde-, Høse-, Isaks-, Jule-, Jætte-, Kannike-, Katte-, Kelse-, Kirke-, Klampe-, Klæppe-, Knappe-, Kobbe-, Kollebro Ager, Krampe-, Kul-, Kællinge-, Kæmpe-, Kærligheds-, Kørse-, Lange-, Laue-, Lunde-, Munke-, Myre-, Mølle-, Naske-, Ny-, Nørre-, Pile-, Prigelorte-, Præste-, Rasmus Nielsen-, Ravne-, Rune-, Røve-, Rø-, Sadlere-, Sakse-, Samlings-, Samsings-, Sigte-, Sjelle-, Skel-, Skidne-, Skov-, Skørre-, Spager-,

Stange-, Sten-, Styrs-, Sø-, Tommese-, Torne-, Træ-, Vad(e)-, Vase-, Ved Broen, Vejdemanne-, Viske-, Voldmare-, Værk-, Ølands-, Ø.-Aa-

Brud. Trekante-

Brygge. Skt. Anna-, Banke-, Knuds-, Saltene-

Brønde. Bode-

Brødde. Birkesbrødde Aa, Birkesbrøddegaard, Bobbe-, Brohus-, Bromme-, Degne-, Gudhjem-, Hunde-, Kirke-, Prale-, Præste-, Raagelunds-, Tyske-

Brødre. Syv-, Tre-

Brødskuffe. Bedstemors-, Farmors-

Brønd. Aske-, By-, Byfoged-, Gade-, Gede-, Grøns-, Halle-, Hulle-, Kildendals-, Kirke-, Klemmeds-, Kæmpens-, Markmanne-, Pile-, Salomons-, Store-, Straa-, Stæle-, Svendsens-, Taarn-, Wasse-, Ved Brønden, Vensele-

Bugt. Aa-, Aale-, Balke-, Bone-, Gyldens-, Havledder-, Holste-, Kapel-, Levke-, Mel-, Mølle-, Møller-, Næbbe-, Stæale-, Stamper-, Stenhus-, Sæne-, Tyske-, Vige-, Ædje-

Buk. Paa Bukken

Bund. Ler-, Maanse Lakse-, Platte-, Skov-, Sten-, Ørbundsgrund

Bur. Ande-, Høge-, Klokke-

Busk. Djævle-, Engelkes-, Far og Mors-, Filips-, Gaase-, Galte-, Gyldens-, Kaske-, Kirke-, Knarre-, Lysthus-, Morder-, Mose-, Palme-, Præste-, Ræve-, Silde-, Tømme-

Buske. Halse-

By. Aa-, Aakirke-, Agerbygaard, Assere-, Bolbygaard, Dalbygaard, Dynde-, Ege-, Elle-, Faare-, Gade-, Gris-, Grød-, Hjort-, Høse-, Kaas(e)-, Kal-, Karlebyhus, Kelse-, Kirke-, Klinte-, Korte-, Kyse-, Kællinge-, Kær-, Langede-, Lyneborg 144, Lyng-, Lyrs-, Mellem Byerne, Midt-, N.- og S.- Mulebygaard, Myre-, Mæ-, Mølle-, Nordbygaard, Ny-, Pedersker-, Pens-, Raabygaard, Rangbygaard, Ringe-, Ris-, Skaaninge-, Skinderbygaard, Skov-, Sladder-, Smør-, Splids-, Sten-, Stense-, Strand-, Strø-, Stude-, Teg-, Tjerne-, Tornbygaard, Tunne-, Vedby Bæk, Lille- og Store- Vedbygaard, Vedbymarken, Vedby Myr, Vedbyvang, Velensbygaard, Vester-, Vidskes-, Vyste-

Bykilden. Ved Bykilden

Byleddet. Ved Byleddet

Byske. Horsebøstet?, Kalvebyskesren, Mølle-, Præste-

Bæk. Aale-, Ager-, Alme-, Aristbæk Kirke- mark, Aske-, Bakke-, Bavne-, Bents-, Bjergs-, Bohne-, Braa-, Bro-, Brødde-, By-, Damme-, Damsted-, Daniels-, Dikke-, Dommer-, Dybe-, Dynde-, Dyre-, Elle-, Enehøje-, Enes-, Fittinge-, Flise-, Fløjle-, Fokke-, For Bækkene-, Fosse-, Fyne-, Fyse-, Gaase-, Galge-, Gede-, Gongere-, Grobe-, Gryne-, Grønne-, Gullase-, Gunne-, Hald-, Halle-, Hane-, Harilde-, Hav-, Henrike-, Holger-, Holme-, Homanne-, Hulle-, Humle-, Hængedynde-, I Bækken, I Ellebæk, Imellem Bækkene, Jense-,

Jens Holms-, Jens Lars-, Jespersens-, Jomfru-, Jætte-, Kaase-, Kobbess-, Kals- have-, Kannike-, Kastels-, Katte-, Kilde-, Kildes-, Kirke-, Kirse-, Kirstines-, Klemmede-, Klinte-, Klo-, Kløv-, Konge-, Korre-, Krikke-, Kværn-, Landsdommer-, Laurids Jenses-, Limmike-, Lise-, Lob-, Love-, Løse-, Magle-, Markus-, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Møller-, Nørre-, Odde-, Ole Lars-, Ons-, Orme-, Paa Bækken, Peder Andersens-, Peder Pedersens-, Pibere-, Pile-, Pisse-, Præste-, Pugge-, Raage-, Rakker-, Ravne-, Ringe-, Ringels-, Rise-, Risn-, Rises-, Ronge-, Rosmande-, Ræve-, Røddynde-, Rømers-, Sande-, Sigte-, Skels-, Skinne-, Skole-, Slaske-, Snoge-, Sorte-, Spare-, Stange-, Steffen Ravns-, Sten-, Stensvale-, Stivel-, Stude-, Svals-, Svenske-, Svine-, Sydost-, Sø-, Sønder-, Tale-, Tevands-, Tigger-, Torbern-, Torne-, Trommere-, Tvær-, Tyske-, Tyve-, Tyvehøgne-, Vaar-, Valle-, Vangs-, Vas-, Vase-, Vasse-, Ved Bækene-, Vendels-, Vilhelms-, Villa-, Villums-, Viskes-, Ypne-, Ællinge-, Øster-

Bæk. Brad-, Forstraadens-, Fruens-, Galge-, Heste-, Kærligheds-, Løg-

Bøde. Høj-

Bøg. Hulle-

Bøgeskov. I Bøgeskoven

Dal. Aa-, Abild-, Af-, Aske-, Aspe-, Aspes-, Bag-, Bakke-, Bavne-, Billes-, Bjerge-, Bjørne-, Blaaskinds-, Bleg-, Blykobbe-, Bobbe-, Bo-, Bonde-, Borge-, Borre-, Borren-, Bregne-, Bro-, Brombær-, Brænte-, Brønd-, Bugge-, Bække-, Degne-, Dikke-, Djævle-, Due-, Dyb(e)-, Dynd-, Dynde-, Dyren-, Døvre-, Ege-, Eges-, Ekko-, Elle-, Eng(e)-, Eriks-, Eskes-, Faare-, Fikke-, Finne-, Flagermus-, Flyden-, Flæske-, Fogde-, Fole-, Fosse-, Frederiks-, Fri-, Fryden-, Galpere-, Gammel-, Glædens-, Godtkøbs-, Grevens-, Gryde-, Grøn-, Grønne-, Guldbrands-, Halle-, Halvnede-, Hammers-, Hane-, Hankels-, Hasle-, Hassel-, Helgen-, Hintze-, Hjorte-, Holke-, Homanne-, Humle-, Humme-, Hunde-, Hvide Mæren-, Hængedynde-, Hængestens-, Høge-, Højendalsstæl, I Dalen, Jammer-, Jomfru-, Jordbær-, Jord-, Jætte-, Jøde-, Kaase-, Kanon-, Katte-, Kernemælke-, Kilden-, Kimese-, Kirke-, Klinte-, Kløve-, Kløven-, Kobbe-, Ko-, Kokke-, Koning-, Kors-, Krak-, Krakke-, Krøbbe-, Kruse-, Krækkes-, Kræmmer-, Kællinge-, Kæmpe-, Kærligheds-, Larme-, Lange-, Lens-, Lil-, lien-, Linds-, Louisen-, Lykke-, Lyng-, Lyse-, Løkke-, Maj-, Marien-, Marine-, Midter-, Mikkele-, Mourits-, Munke-, Mure-, Myren-, Møjsø-, Mølle-, Ny-, Nørre-, Ode-, Oliven-, Ons-, Orme-, Paradis-, Peters-, Pile-, Præste-, Puge-, Pugge-, Pære-, Pæretæs-, Raa-, Rakker-, Rasmus-, Ravne-, Ravns-, Ringe-, Ringels-, Roberts-, Rode-, Rolfs-, Rosen-, Ræve-, Rømers-, Røre-, Røver-, Sakse-,

Sand-, Sie-, Skotte-, Skov-, Skovs-, Skrubbe-, Skruppe-, Skræppe-, Skuunpen-, Slagge-, Slots-, Snekkedalshus-, Sofie-, Sol-, Sorte-, Stampere-, Stavs-, Sten-, Store-, Strids-, Stude-, Svarte-, Svartinge-, Svine-, Syltedals Ager, Sæne-, Sølv-, Sønder-, Tæmper-, Tidsel-, Tingdalsaa, Trille-, Trommere-, Turc-, Tvær-, Tykkinge-, Tyve-, Tøjre-, Ulriks-, Underjords-, Vand-?, Vejdemanne-, Vellens-, Vibe-, Vige-, Ørninge-, Øster-

Dale. Aars-, Dyben-, Døndal, Klippe-, Ko-, Robbe-, Rosen-, Vand-?

Dam. Aale-, Aalekiste-, Aase-, Agge-, Ale-, Amtmands-, Ande-, Bagge-, Balders-, Bede-, Bertele-, Bjørne-, Bleg-, Bonde-, Borre-, Bred-, Brygger-, Brænderi-, By-, Colberg-, Davide-, Doktor-, Dybe-, Dyndamsgaard, Dyndamsstykke, Dysje-, Dødninge-, Eges-, Elle-, Enge-, Finke-, Flod-, Gaase-, Gade-, Gammel-, Gede-, Grønne-, Guldfiske-, Habbe-, Hakkedamsbæk, Halle-, Hæredamsløkke, Harild-, Horse-, Hulle-, Hundfiske-, Hylde-, Hængedynde-, I Dammen, Igle-, Jomfru-, Kagge-, Kaisere-, Kannike-, Kante-, Karls-, Katte-, Kielberg-, Killinge-, Kirke-, Klinte-, Klippe-, Knappe-, Korre-, Kure-, Kvintus-, Kællinge-, Lakse-, Lange-, Larse-, Larskirke-, Laue-, Ler-, Lille-, Maage-, Maanse-, Marker-, Marnes-, Maskin-, Minde-, Muld-, Munke-, Mure-, Mølle-, Møller-, Ny-, Pile-, Porcelæns-, Potter-, Præste-, Pugge-, Pumpe-, Pytte-, Ravns-, Ryedamstørv, Sirene-, Skaborg-, Skomager-, Skotte-, Skov-, Skriver-, Skrædder-, Skytte-, Skægge-, Slotte-, Smaa-, Smede-, Soda-, Sommere-, Splids-, Staae-, Stokke-, Store-, Stæl-, Sur-, Svømme-, Sædere-, Sønder-, Taarn-, Tofte-, Trommere-, Tørve-, Udgårdes-, Udmarke-, Ulve-, Vad-, Ved Dammen, Vester-, Vie-, Vige-, Øre-

Dans. Djævle-, Sten-

Danseplads. Heksenes-

Dige. Bukke-, Gravbakke-, Holsmyre-, Høje-, Kaase-, Kure-, Købmands-, Lange-, Mel-, Norden Diget, Pære-, Skraa-, Store-

Dræt. Knægte-, Lange-, Stæle-, Tvær-

Dus. Stenseby?

Dyb. Bakke-, Halv-, Konge-, Lakse-, Lange-, Mel-, Ny-, Søndisbratte?

Dybe. Lange-, Sønder-

Dynd(e). Edje-, Hvide-, Hænge-, Hængedynerne?, Hængedyndager, Hængedyndebæk, Hængedyndedal, Hængedyndedam, Hængedyndepilen, Hængedyndskanse, Røddyndebæk, Røddyndeenge, Vand-

Dyne. Hænge-?, Præste-?, Senge-

Dysse. Hyldebrands-

Dør. Heksens-, Kælder-

Eg. Bertele-, Brændevins-, Bænke-, Herolds-, Ko-, Konge-, Krogede-, Nøgle-, Stenders-, Trold-, Ved Egene, Ørne-

Eges. Lave-

Eje. Gammel-, Lille-, Rodstens-

Elle. Asser-, Bukke-, By-, Fynbo-, Gregers-, Grødby-, Hammers-, Hulle-, Høge-, I Ellet, I Stabelle, Kilk-, Kirke-, Kneppe-, Kruse-, Kulvads-, Kæmpe-, Pære-, Ravn-, Ros-, Rømers-, Skyde-, Smede-, Stab-, Svine-, Torpe-, Vibe-, Øster-

Ende. Bord-, By-, Rise-, Sø-, Søs-, Verdens-

Eng. Aa-, Aalekiste-, Aase-, Abild-, Alter-, Asminde-, Aspe-, Aspes-, Aspinge Bro?, Asser-, Billes-, Bingels-, Biskops-, Bjerg-, Brede-, Bro-, Brus-, Bugge-, By-, Byfoged-, Bys-, Byskes-, Bække-, Dal(e)-, Dam-, Damsted-, Degne-, Dunemars-, Dynd-, Dynde-, Ege-, Eges-, Egle-, Ellebuskes-, Elles-, Enes-, Fillipe-, Podsti-, Fogde-, Foged-, Frenne-, Frue-, Funke-, Gade-, Gedes-, Grav-, Graver-, Gæs-, Haandklæde-, Halle-, Halvnde-, Hankels-, Hjelme-, Holger-, Hospitals-, Hul-, Hulle-, Hus-, Hvide-, Hybentorns-, I Engene, Jern-, Jomfru-, Jul-, Jyde-, Kaase-, Kabbes-, Kajele-, Kannike-, Kilde-, Kildes-, Kindbens-, Kirke-, Klinte-, Klo-, Klokke-, Knag-, Kobbersmede-, Ko-, Kofod-, Kongs-, Kors-, Krage-, Krak-, Krakke-, Krampe-, Krat-, Kringele-, Krog(e)-, Kule-, Kuletørve-, Kyllinge-, Kælder-, Kæmpe-, Kær-, Lang(e)-, Lens-, Lergravs-, Lille-, Limens-, Lines-, Lolle-, Loppe-, Lund-, Løbe-, Løkkes-, Made-, Madkespruds-, Maanses-, Mel-, Midurt-, Mjør-, Mormoders-, Mose-, Moskovs-, Munke-, Myr-, Myre-, Myrs-, Mølle-, Mørke-, Ny-, Nørre-, Palme-, Pante-, Paradis-, Peber-, Piher-, Pile-, Pinde-, Plus-, Præste-, Pus-, Ris-, Roels-, Runde-, Run-, Rund-, Røddynde-, Rød-, Rødhose-, Røgele-, Rør-, Sadlere-, Salt-, Samlings-, Samsing-, Sandemands-, Sejers-, Sid-, Silke-, Skindere-, Skjorte-, Skole-, Skov-, Skrædder-, Skydekrage-, Slet-, Smør-, Smørtønde-, Sorte-, Spunde-, Spændes-, Stange-, Star-, Sten-, Stenkage-, Stens-, Stis-, Stor(e)-, Strue-, Styrs-, Stæl-, Stavel-, Svarver-, Sød-, Sønder-, Teglværks-, Tiendestens-, To-, Torn-, Torp(e)-, Trellinds-, Trillinge-, Trolds-, Trug-, Trægaards-, Tue-, Tylding-, Tækker-, Tørve-, Ugle-, Ulvstjærns-, Under Enge, Val-, Valle-, Vande-, Weideke-, Vej-, Vejes-, Vester-, Vibe-, Wienberg-, Vie(s)-, Vin-, Vævestes-, Øster-

-ert. Dans-, Krej-, Pikk-, Rund-

Eske. Gage-, Hulle-, Kyndegaards-

Fald. Bæk-, Stensvale-

Fjeld. Eges-

Flej. Aa-, S-, Havne-, Horkere-, Jørgen Ols-, Knarre-, Koste-, Maage-, Maanse-, Ovne-, Pølse-, Silde-, Tattie-, Top-, Vester-, Ørred-

Flod. Bredflodsgaard

Fod. Bælle-, Djævle-, Sande-, Sø-

Font. Tyve-

Forn. Kirke-

Forstue. Aaboens-, Kæmpens-

Fos. Store-

Frihed. Svaneke-

Fugl. Den rugende-

Gaard. Borge-, Dam- 394, Kal-?, Krogen-
gaardsstykke
Gab. Dyb-, Dødinge-, Flisse-, Hammer-,
Lille-, Mel-, Pile-, Rise-, Sande-, Skotte-,
Store-, Støtte-, Vand-
Gade. Anden-, Bede-, Blykøbbe-, Bobbe-,
Bone-, Bøls-, Damsted-, Driv-, Dynde-,
Elle-, Elles- Enes-, Enge-, Grise-,
Grønne- 156, Halvnede-, Hasle-, Herluf-,
Holmens-, Høj-, Hørre-, I Gaden, I Ugle-
gade, Kannike-, Katte-, Kirke- 160, 325,
Koppel-, Kulbrands-, Lange-, Limens-,
Lim-, Lunde-, Lyng-, Løv-, Madse-,
Mejeri-, Moders-, Nørre- 436, Præste- 411,
456, Ragne-, Ris-, Ræve-, Sigaards-,
Skiden-, Skidne-, Skotte-, Skovs- 438,
Skriver-, Smede- 119, Stange-, Torne- 439,
Trang-, Ugle-, Vester- 173
Gadeled. Ved Gadeledet.
Galg. Jomfru-
Gang. Bryggeri-, Filosof-, Kejser-, Lars
Badskærs-, Trappe-
Gat. Bornholms-, Hamborg-, Kil-, Sønder-,
Te-
Gavl. Galgeløkke-, Røde-
Gran. Lappe-, Store-
Grav. Bille-, Boddinge-, Garder-, Jætte-,
Jøde-, Kul-, Madse-, Magle-, Mille-,
Orme-, Ris-, Ræve-
Gris. Guld-
Grob. Bække-, Gamle-, Grønnedams-, Juls-,
Kær-, Ny-, Sylte-, Vande-
Grotte. Danner-
Grund. Adlers-, Bakke-, Bakkeland-, Bode-
land-, Bække-, Bækkeland-, Dags-,
Davidsbanke 5, Flade-, Helvedes-, Hel-
vedesbakke-, Høje-Land-, Ind-, Kaase-,
Kapel-, Klinte-, Land-, Levke-, Lærke-,
Marker-, Munke-, Nordvest-, Ny-, Næb-
be-, Rappe-, Sejer-, Slut-, Smal-, Som-
mer-, Sorte-, Sydøst-, Tegl-, Trøbens-,
Ud-, Ærte-, Ørbunds-
Gry. Paa Gryet
Gryde. Lyng-, Sorte-, Suppe-
Grøft. Sylte-
Grønning. Hammers-
Gud. Bede-, Trægudsager?
Gumpe. Rund-
Gønge. Birke-, Brænderi-, Bødker-, Dicke-,
Fünche-, Gertruds-, Gines-, Hans Her-
mansens-, Hjorte-, Jyde-, Kejser-, Kir-
sten Kruses-, Knappe-, Knolle-, Kruse-,
Leghan-, Made-, Myre-, Per Esbers-,
Piledam-, Ragne-, Ræve-, Siemsens-,
Skipper-, Skole-, Skov-, Svanegade 90,
Toldbod-, Torve-, Trompeter-, Tønnes-,
Vægter-
Gærde. Bonde-, By-, Dommer-, S.-Enge-,
Fløj-, Galgeløkke-, Gavl-, Grav-, Gryds-,
Hestehave-, Hoffmanns-, Hus-, I Gær-
det, Kannike-, Klemenskirke-, Klemets-,
Lille-, Lyng-, Nørre-, Rutskirke-, Rø-
mers-, Skov-, Slots-, Stampe-, Sæne-,
Sønder-, Vange-, Ved Husgærde, Vester-,
Øster-

Hage. Arnager, Johan-?, Lange-, Nørre-,
Rev-, Ræve-, Sønder-
Hald. Alberts-, Bleg-, Bolde-, Bord-, Bred-,

Byggehalle-, Bække-, Degne-, Dommer-,
Egils-, Gavl-, Gede-, Guldgrise-, Gule-,
Homans-, Hvide-, Kaje-, Kirke-, Klumpe-,
Kløve-, Kors-, Lange-, Pan Hallene,
Ravnehalle-, Skib-, Skre-, Stolthals Odde?,
Sug-, Tat-, Ved Halle 359, Øl-, Ølkar-
Hale. Brandsale, Hunds-, Karsale Eng,
Karsale Skov, Tors-
Halle. Brændte-, Esberne-, Flad-, Gule-,
Højden-, Knadder-, Madse-, Skre-, Skær-,
Stammers-, Sø-, Ved Halle 98
Hals. Aahalsegaard, Bosse-, Flaske-, Gaa-
se-, Kælder-, Lappe-, Mose-, Præste-,
Smærte-, Ulve-
Hammer. Aal-, Hægt-, Kroggaards-, Lad-,
Nørre-, Rag-, Salt-, Sand-, Sønder-
Hane. Blaa-
Has. Flæske-
Hat. Hvid-, Sort-, Sorte-, Trind-
Hav. Aale-, Nord-, Syd-, Vester-, Øster-
Have. Aa-, Arine-, Aske-, Bakke-, Bentine-,
Bleg-, Bohn-, Brakke-, Bregnes-, Brønd-,
Bøge-, Dommer-, Ene-, Eng-, Farmors-,
Gamle-, Gran-, Grove-, Gul-, Gundbergs-,
Hammers-, Heste-, Himmerigs-, I Haven,
Kalshavebæk, Kalv(e)-, Kalvs-, Kam-
merdugs-, Kobb-, Kommandant-, Kom-
mens-, Kongens-, Kras-, Kæmpe-, Kær-,
Latiner-, Lens-, Lille-, Lin-, Linde-,
Lolle-, Madse-, Markers-, Muse-, Nat-,
Nikkelhave Bakken, Nylands-, Ny-,
Nøgle-, Nørre-, Pile-, Prinsesse-, Præste-,
Ragne-, Ravndugs-, Ruse-, Sakke-, Sas-
ser-, Skade-, Skov(s)-, Slots-, Smede-,
Spaane-, Stavle-, Strand-, Svine-
Havn. Aske-, Balders-, Balke-, Bavne-,
Boddinge-, Bue-, Bække-, Bæle-, Bøls-,
Davidsens-, Falke-, Fattige-, Fisker-,
Fittinge-, Flint-, Frederiks-, Frenne-,
Gaards-, Gamle-, Grisby-, Grønberg-,
Gundbergs-, Hellig-Gretes-, Heste-, Hob-,
Holke-, Horkere-, Hulle-, Hunde-, Høle-,
Jagt-, Janus-, Jørgen Ols-, Kaase-, Kap-
el-, Katrines-, Klauses-, Knuds-, Knuds
Brygge, Ko-, Konge-, Kvase-, Kæmpe-,
Køllere-, Laale-, Lakse-, Laue-, Maribo-,
Markere-, Morten-, Mølle-, Nord-, Ny-,
Nørre-, Peter Allings-, Røsted-, Skrød-
der-, Stammers-, Stavs-, Svenske-, Sæne-,
Sønder-, Tyve-, Vagtbod-, Vandbaade-,
Vester-, Wienberg-, Vige-, Vægter-
Hed. Galhede
Hegned. Kølle-, Kølleregaard?, Tyve-
hegnébæk
Herrød. Gønge-, Hennings-, Michlings-,
Nørre-, Rump-, Rønne-, Sønder-, Ve-
ster-, Øster-
Hest. Holke-, Troldbjergs-
Hjelm. Paa Hjelm
Hjem. Aale-, Bonde-, Fredens-, Freds-,
Fugle-, Grøn-, Gud-, Heyge-, Høge-,
Jette-, Keje-, Knægte-, Koknægte-, Lap-
pegaard, Lille-, Pelle-, Raage-, Skaan-
ninge-, Skaaningegaard, Skotte-, Sol-,
Styrmands-, Sø-, Top-
Hjørne. Kedsomme-, Rene-, Skomagerens-,
Det søde-, Tremande-
Hodde. Holme-, Humle-
Holm. Ane-, Bo-, Born-, Bremer-, Bro-,

Christians-, Dyrstens-, Eges-, Eng-, Eriks-, Ert-, Faare-, Frederiks-, Fridas-, Gavl-, Gruskule-, Græs-, Hammers-, Hørs-, Kirke-, Kislememile, Ko-, Krogeholmsmose, Krogholmsgaard, Krogs-, Lau-, Letholmsgaard, Lind-, Mikkel Andersens-, Ny-, Nør-, Oks-, Raag-, Ris-, Risby-, Risen-, Rod-, Rogs-, Salt-, Skov(s)-, Svan-, Sø-

Holt. Birk-, Gammeltbakke?, Gran-, Hylde-, Lind-, Lyng-, Nord-, Ny-, Nør-, Skov-, Sø-

Hoved. Aase-, Bismarcks-, Borge-, Dams-, Gyldenløves-, Kamel-, Konge-, Kroppe-, Løve-

Hue. Storemors-, Tolvte-

Huk. Bæle-, Frenne-, Gudhjem-, Halle-, Hammer-, Hasle-, Hulle-, Kastels-, Kul-, Laale-, Landhukkernes Rev-, Næbbe-, Nørreløkke-, Sandvig-, Smede-, Stamper-, Svaneke-

Hul. Abild-, Alme-, Amme-, Andrik-, As-, Aspes-, Blaaholtsgaard? Blaaholtshus?, Blaaholtsskov?, Bo-, Bolettes-, Bornholms-, Degne-, Denise-, Dinse-, Dommer-, Due-, Elle-, Ende-, Enge-, Finne-, Flintse-, Flæske-, Gaase-, Gedebacks-, Graver-, Guld-, Hare-, Hjorte-, Hunde-, Igle-, I Hullet-, Jede-, Jespers-, Jyde-, Jørs-, Kajemaanse-, Kalve-, Karens-, Katte-, Kildes-, Kjelds-, Klavseskenes-, Knuds-, Ko-, Kobbe-, Krop-, Kruk-, Kruse-, Kul-, Kulle-, Kvie-, Kællinge-, Kødtonde-, Lille-, Lin-, Marmels-, Marne-mors-, Mikkels-, Mikkelsens-, Mors-, Munke-, Mure-, Myre-, Mære-, Niklase-, Nørre-, Per Svends-, Pile-, Ravne-, Ræve-, Rød-, Røde-, Rødtoppe-, Salt-, Sand-, Sigte-, Silde-, Skottehulsager-, Skov-, Skægge-, Slag-, Smede-, Smør-, Snøvt-, Sorte-, Stokhulsvig-, Store-, Strids-, Sug-, Sukker-, Sval-, Svenske-, Sværtling-, Sværtlinge-, Sæl-, Sære-, Sølv-, Tobise-, Trold-, Trommers-, Trætte-, Tudse-, Tvillinge-, Tyve-, Underjords-, Vaade-, Vand-, Varme-, Vester-, Vies-, Vædder-, Ølands-

Hule. Fandens-, Ræve-, Tykke-

Hulle. Bore-, Bælle-, Foged-, Gubbe-, Hampe-, Jomfru-, Kure-, Marne-, Præle-, Præste-?, Skidt-, Smult-, Sur-

Hvarven. Dyre-

Hytte. Aa-, Baandsmands-, Bielkes-, Fisker-, Grise-, Gyldenløves-, Heste-, Kohytte-pladsen, Kær-, Lopper-, Lyng-, Rakker-, Rebslager-, Skov-, Stines-

Hægte. Vild-

Hælde. Skraa-

Hætte. Trold-

Høj. Abild-, Adels-, Ager-, Agge-, Akselbær-, Aksel-, Al-, An-, Aspes-, Assers-, Bakke-, Bar-, Barn-, Bavne-, Bendts-, Billes-, Bjørne-, Bjørns-, Blykobbe-, Bo-, Bol-, Bonavedde-, Borg-, Borre-, Bose-, Bredes-, Bro-, Bruns-, Brændes-, Brændevins-, Brønd-, Brønds-, Brøns-, Buk-, By-, Bygge-, Bække-, Bøge-, Bøgs-, Bøst-, Dalby-, Dals-, Damme-, Ditlevs-, Due-, Dyrstens-, Døle-, Dødinge-, Dø-

dings-, Ege-, Eges-, Elle-, Elles-, Elna-, Elver-, En-, Ene-, Enehøje Bæk, Engel-, Eng-, Esbere-, Eskilds-, Essie-, Faare-, Fal-, Flaske-, Fong-, Fredens-, Frederiks-, Frue-, Fruer-, Frydens-, Fugle-, Fyrre-, Gaase-, Gade-, Galge-, Gaste-, Gildes-, Gorms-, Gotte-, Gran-, Grimes-, Gris-, Gryde-, Gryns-, Grød-, Grødby-, Grøn-, Grønne-, Gubberne-, Gudminge-, Gul-lønder-, Gunge-, Gyldens-, Halle-, Halv-nede-, Hammers-, Hare-, Havre-, Helles-, Hestens-, Hildes-, Himmel-, Hjort-, Hjorts-, Hol-, Homanne-, Hul-, Hummel-, Hunds-, Hvid-, Hvide-, Hylde-, Hyldes-, Indre-, Jers-, Jomfru-, Jons-, Jordbær-, Jule-, Jyde-, Jætte-, Kaas-, Kaje-, Kalve-, Kannike-, Kanon-, Karls-, Kastels-, Kathøje Bakke, Kathøje Løkke-, Kejser-, Kildes-, Kin-, Kirke-, Kirkes-, Kiste-, Klinte-, Klippe-, Knuds-, Ko-, Kofod-, Kolle-, Kommandant-, Koppe-, Korn-, Korre-, Kors-, Krage-, Krak-, Krans-, Kras-, Krat-, Kristians-, Kryk-kes-, Kul-, Kulle-, Kumle-, Kure-, Kyllinge-, Kyse-, Kælling(e)-, Kær-, Kørne-, Kørnings-, Lam(me)-, Lang-, Leg-, Lens-, Ler-, Lerkule-, Lers-, Lever-, Lille-, Lind-, Lod-, Louisen-, Lovise-, Lunde-, Lunds-, Lyng-, Lyre-, Lys-, Lyse-, Lærke-, Lær-kes-, Løg-, Løkkers-, Løv-, Maage-, Maattes-, Magle-, Mak-, Mand-, Marien-, Mark-, Mel-, Mergel-, Mikkele-, Mose-, Munk(e)-, Myre-, Myren-, Mølle-, Møser-, Niels-, Nordbagge-, Nord-, Næbbe-, Nørre-, Offer-, Ons-, Or-, Orme-, Palme-, Pandekage-, Peber-, Piber-, Pile-, Plugge-, Potte-, Præste-, Pugge-, Pære-, Raa-, Raps-, Ravne-, Ravns-, Ringel-, Ringels-, Ris-, Rise-, Risen-, Risere-, Roels-, Rosen-, Rytter-, Ræve-, Rød-, Røde-, Røn-, Rønne-, Saks-, Salt-, Samuels-, Sand-, Sandborg-, Sandemande-, Sandere-, Sanders-, Sejers-, Sigte-, Sille-, Simene-, Single-, Siverts-, Skaaninge-, Skaans-, Skagelfalds-, Skel-, Skole-, Skotte-, Skov(s)-, Skryde-, Skurv-, Slad-der-, Slamre-, Slette-, Smaa-, Smede-, Smediehøjs Ager, Smediehøjs Eng, Snaep-, Snat-, Snedker-, Snels-, Snog-, Sofie-, Sol-, Soldater-, Sommer-, Sorthøjs Løkke-, Spar-, Staale-, Stang-, Sten-, Stens-, Stjerne-, Stor-, Store-, Storens-, Suen-ners-, Sval-, Svale-, Svend-, Svends-, Svine-, Sving-, Syv-, Sø-, Sønder-, Sørens-, Tængsel-, Tille-, Ting-, Tjerne-, Toft-, Tofte-, Torkils-, Torn-, Tors-, Trø-, Trold(e)-, Troldhed?, Tron-, Trylle-, Træ-, Trægaards-, Tude-, Tyrs-, Tyske-, Tyve-, Tøne-, Udmarks-, Under Højen-, Vagt-, Val-, Vald-, Valle-, Vang-, Vase-, Vejr-, Venners-, Vester-, Vige-, Vigels-, Vip-, Vold-, Ørne-, Øster-

Højd. Kagedams-, Plugge-, Ravne-, Vil-lume-

Højlyng. Aaker-, Bodilsker-, Olsker-, Povlsker-, Rutsker-, Øster-Mario-

Høl. Aale-, Degne-, Elles-, Fladklippe-, Frue-, Gde-, Gretes-, Gårdes-, Heste-, Hjørne-, Katte-, Klædeto-, Kløve-, Kæm-

- pe-, Moserende-, Mølle-, Mørke-, Pile-, Rasks Banke-, Ræve-, Sandbanke-, Skvalp-, Sorte-, Sortehulshus 388, Stave-, Styrt-, Svømme-, Tokkehølseng, Udmark-, Vaske-
- ing. Aspen, Aspinge Bro?, Brantingeager, Bred-, Fitt-, Gedd-, Glimm-?, Gnid-, Gul-, Hadd-, Hall-, Hennings Herred?, Holsmyr(e), Høringsled, Michlings Herred? Paa Skell-, Skellingegaard? Skærp-, Spælinge Aa, Spælinge Bro, Spælinge Dal, Spælingeegaard, Spælingehus, Spælinge Mose, Spælinge Mølle, Tejn, Tykkingedal, Vallingebjerg, Valingekilde, Vellensaa, Vellensbygaard, Vellensdal, Vellensgaard, Vellensodde, Vell-, Ør-, Ørninge Bakke, Ørninge Dal, Ørningehus, Ørninge Mose, Ørningen, Ørninge Styrt-, Ørninge Vand, Øsingekilde
- Jord.** Bahne-, Bose-, Brudde-, Brød-, Brødde-, Bukke-, Bys-, Børne-, Dale-, Due-, Esbere-, Gode-, Hakke-, Kaase-, Kale-, Kaptajn-, Kirkens-, Kone-, Lolle-, Lyster-, Madse-, Marika-, Markmanne-, Mortens-, Overskuds-, Paa Kirkens-, Pejlotte-, Pile-, Potter-, Præste-, Raage-, Sand-, Sandjordsstykke, Side-, Svege-, Svends-, Tolvmands-, Variuse-, Vige- gaards-, Winsløv-
- Kaas.** Bagge-, Grøn-, Jern-, Knødre-, Krag-, Kro-, Lars-, Nørre-, Sand-, Smørkaas Rende, Talg-, Tegl-
- Kanal.** Holmens-
- Kapel.** Skt. Andreas-, Hellig Trefoldigheds-, Jomfru Maries-, Jons-, Skt. Margrete-, Skt. Mauritz-, Skt. Nikolaj-, Salomons-
- Keglebane.** Fandens-
- Kil.** Ankers-, Degne-, Skær-
- Kilde.** Aakilde Nakke, Aalekilde Nakke, Almindings-, Amalle-, Amme-, Aske-, Bagge-, Biskops-, Blaakilde Bæk, Bleg(e)-, Borre-, By-, Dynde-, Elle-, Gadde-, Guld-, Skt. Hans-, Hans Jacobs-, Havne-, Hellig(e)-, Hempels-, Heste-, Holke-, Ingers-, Jomfru-, Skt. Josephs-, Kapel-, Kirke-, Knarre-, Kolde-, Krus-, Kæppekilde- gaard, Lappetræ-, Or-, Penge-, Prins Christians-, Printzenskjolds-, Præste-, Rø-, Rød-, Salomons-, Segen-, Simsens-, Smede-, Sorte-, Stenkilde Løkke, Stokke-, Straa-, Strand-, Styrt-, Støtte-, Søne-, Trold-, Valinge-, Vilhelms-, Vælde-, Øg-, Øre-, Ørsted-, Øsinge-
- Kirke.** Aa-, Aaker, Aakirkeby, Alle Helgens-, Bodlils-, Bodlilsker, Faare-, Ibs-, Ibsker, Jons-, Klaus-, Klemens-, Klemensker, Knuds-, Knudsker, Kællinge-, Larskirke Bakke, Larskirke Dam, Skt. Nikolaj-, Ny-, Nyker, Nylars-, Nylarsker, Ols-, Olsker, Om Kirken, Peders-, Pedersker, Povls-, Povlsker, Ruts-, Rutsker, Rø-, Slots-, Ved Kirken, Vester-Marie-, Øster-Lars-, Øster-Larsker, Øster-Maric-
- Kirkebo.** Aa-
- Kirkegaard.** Hunde-, Kolera-, Pest-
- Kiste.** Faare-, Lin-, Penge-, Skippers-, Svalpe-
- Klemme.** Hunde-, Præste-
- Klint.** Arnager-, Bavn-, Forchammers-, Høj-, Lens-, Paa Klint, Runde-, Skotte-, Under Klint
- Klippe.** Aale-, Bage-, Bavne-, Bleg-, Eges-, Elisabeths-, Fiske-, Flad-, Flakte-, Gedde-, Gule-, Halle-, Hare-, Horkere-, Hvidmands-, Høls-, Jøtte-, Kaffemølle-, Kalto-, Kapri-, Kløve-, Kyllinge-, Kællinge-, Kærligheds-, Lange-, Liberts-, Lo-, Louise-, Lyse-, Maage-, Maaneskins-, Mel-, Mons Pers-, Offer-, Ole Ankers-, Perle-, Ravne-, Ræve-, Sigte-, Skive-, Skovs-, Skred-, Slots-, Sorte-, Store-, Styrt-, Svine-, Sæl-, Sæle-, Sølv-, Tamper-, Top-, Trane-, Trold-, Tyve-, Udsigts-, Underjords-, Vagtbod-, Valdemars-, Varme-, Vase-, Ørne-
- Klod.** Lilleglod?
- Kløft.** Alter-
- Kløv.** Hunde-, Hvid-, Ko-, Mule-, Rød-
- Kløve.** Heste-, Rand-
- Knald.** Aa-, Aale-, Barsels-, Bielkes-, Bokkens-, Brehms Kaase-, Brændevins-, Byfoged-, Eges-, Farmors-, Funke-, Haar-, Halle-, Hans Persens-, Holgers-, Hollænder-, Hyle-, Hulle-, Hundfiske-, Inder-, Jense-, Jernkaas-, Jule-, Kaase-, Kaspe-, Kastels-, Kofod-, Lange-, Larse-, Ler-, Levke-, Lille-, Maanse-, Madse-, Meldybs-, Mortinge-, Munke-, Møllevigs-, Nørre-, Piledams-, Pine-, Pølse-, Ræve-, Salne-, Skomagere-, Stable-, Store-, Søne-, Sønder-, Træbene-, Tule-, Yder-, Øster-
- Knokkel.** Plade-
- Knold.** Mølle-, Svenske-, Vangeleds-
- Knilling.** Svenskeknold
- Knægt.** Rytter-
- Knække.** Havre-
- Knøl.** Stammershalle-
- Konge.** Skov-
- Krak.** Ege-, I Krakken, Nørre-, Præsteskov, Skrubbe-, Stampere-
- Krat.** Dommer-, Halle-, Kirke-
- Kro.** Gamle-, Lille-, Store-, Vester-
- Krog.** Aa-, Adjutant-, Adlers-, As-, Bakke-, Birke-, Bisse-, Borde-, Dale-, Degne-, Djævle-, Ene-, Enes-, Eskeløkke-, Fejlere-, Finne-, Frenne-, Gaase-, Gris-, Græs-, Gubbenisse-, Hassel-, Holle-, Hoppe-, Hylde-, I Kokkekrogen, I Rakkerkrogen, I Svinemøgskrogen, Ivers-, Jernbane-, Jonskirke-, Kaase-, Katte-, Kirsebær-, Kokke-, Kotte-, Kule-, Langvejs-, Ler-, Levke-, Løkke-, Mose-, Mære-, Mølle-, Naale-, Nielse-, Niklase-, Nisse-, Nødde-, Nørre-, Paa Krogen, Puge-, Pæretræ-, Rakker-, Sand-, Sisse-, Skade-, Skindskvalpe-, Skole-, Skov-, Smede-, Snive-, Spedekrogsgang, Splitte-, Stangekrogshakke, Stemme-, Sten-, Svelte-, Svine-, Sønder-, Terpe-, Thorsens-, Torn(e)-, Tors-, Trommere-, Trætte-, Tyve-, Udgårdes-, Vand-, Vester-, Vognmager-
- Krødde.** Trønte-
- Kuld.** Abild-, Bo-, Brune-, Dyndkule?, Egeløkke-, Elle-, Frende-, Gaase-, Gede-,

- Gran-, Græs-, Grønne-, Hasselbuske-, Havre-, Kejser-, Klemme-, Lamme-, Lappe-, Luse-, Lyng-, Mel-, Middags-, Mose-, Mølle-, Nødde-, Orme-, Runde-, Rune-, Rytter-, Rytterknægt-, Ræve-, Skidt-, Stakkel-, Sten-, Svale-, Svine-, Sølv-, Tyndeulde Bjerg, Tyndeuldegaard, Tyndeulde Løkke, Vestre-, Ørnekul?
- Kule.** Brednings-, Brunke-, By-, Dame-, Dynd-?, Elle-, Feldspat-, Gamle-, Gran-, Grumme-, Gruskuleholm, Halle-, Havne-, Helvedes-, Heste-, Homanne-, Horra-, Hunde-, Klumpe-, Kras-, Køller-, Ler-, Lerkulebakker, Lerkulehøj, Major-, Mergelkulebidde, Mergelkulestykke, Myre-, Nordmande-, Nørre-, Ovne-, Pibla-, Pisse-, Potter(e)-, Præste-, Pugge-, Rase-, Ræve-, Røver-, Skaaninge-, Sogne-, Sol-, Stenbruds-, Stenkuleager, Stenkulebakke, Stude-, Sylte-, Sønder-, Tyske-, Tørve-, Valentins-, Vensele-, Vest-, Ørne-?
- Kulle.** Bakkekullehus?, Bar-, Birke-, Blaa-, Bli-, Bly-, Fogde-?, Gryde-, Hylde-, Mølle-, Pykkekulle Kær, Rød-, Sten-?, Vilde-, Ørne-
- Kvist.** Bar-
- Kværn.** Mal-
- Kynde.** Brun-
- Kær.** Blaa-, Elle-, Horse-, Humle-, Igle-, I Kærene, Jagt-, Kalve-, Kolde-, Larskirke-, Lyng-, Magle-, Mose-, Natravne-, Nykær Mejeri, Nørre-, Pykkekulle-, Pære-, Rappe-, Ravne-, Røver-, Sorte-, Svane-, Sønder-, Tvær-, Ud-, Vallens-, Ved Kærene, Vildfare-
- Køkken.** Kongens-
- Laage.** Enes-
- Lag.** Brakke-
- Land.** Ellevetønde-, Eng-, Firetønde-, Gadelandsager, Grøn-, Halvtønde-, Hvide-, Hvide-, Korpen-, Ni Tønder-, Ottetønderlandsbidde, Oven-, Skadelandsbakke?, Skæppe-, Syvtønde-, Tretønder-, Træ-, Tønde-, Vallensgaard, Værme-
- Lap.** Falke-, Fedt-, Gaase-, Kone-, Skomager-, Skomagere-
- Led.** Balke-, Birke-, N.- og S.- By-, Byledager, Byledgade, Byledbakken, Byledgade, Byledsstykket, Danser-, Degne-, Frole?, Gade-, Gnedes-, Hakkeledgaard, Hoglebjerg?, Hunde-, Hvide-, Kannike-, Kirke-, Klinte-, Kro-, Køllere-, Leje-, Løkke-, Marker-, Munke-, Ny-, Piber-, Pile-, Præste-, Raage-, Rendeledshus, Røde-, Segen-, Skov-, Striver-, Skrøder-, Snabe-, Snorre-, Stokke-, Toftedsgaarde, Trommere-, Tækker-, Tømme-, Ud-, Valdemars-, Vandtapper-, Vange-, Vester-, Villume-, Vippe-, Viskes-, Visser-
- Ledde.** Blegestrands-, Havleddubgt, Krummeled
- Lerje.** Glasere-, Paa Lerjen, Tvær-Li. Grane-, Under Lien
- Lie.** Bjergelide, Doria?, Skraa-, Sæne-, Sølidenre
- Linie.** Lange-, Sand-
- Lod.** Jesper-, Knarre-, Kællings-, Natmands-, Præste-
- Lund.** Aske-, Aspe-, Balke-, Bed-, Birke-, Bro-, Bække-, Bøge-, Charlotten-, Curdts-, Dals-, Degne-, Drage-, Dyre-, Ege-, Elle-, Fredens-, Frederik den Syvendes-, Frenne-, Frue-, Fryden-, Gran-, Grøn-, Grønne-, Gylden-, Hanelundsgaard, Heppe-, Høre-, Hvide Mette-, Hjorte-, Humle-, Høse-, Kirke-, Ko-, Kors-, Krage-, Krak-, Krat-, Kul-, Lien-, Linde-, Lise-, Lisen-, Louisen-, Lærke-, Løkke-, Marien-, Mel-, Mikkels-, Mile-, Mose-, Myre-, Myrs-, Mørke-, Pisse-, Potter-, Raage-, Rise-lundsgaard, Risen-, Rosen-, Skade-, Skov-, Sorte-, Spyde-, Stampere-, Stave-, Stokke-, Store-, Sø-, Torne-, Trellinds Eng?, Trold-, Tyrke-, Ved Lund, Ypperne-, Øster-
- Lyng.** Arnager-, Balke-, Bleumme-, Bode-, Bodilsker-, Bonde-, Borre-, Bromme-, Fattiggaards-, Glimminge-, Halle-, Husmands-, Høj-, Nyker-, Nørre-, Paa Lyngen, Pile-, Slots-, Smaa-, Smedens-, Sogne-, Stor-, Strand-, Stude-, Sønder-, Vange-, Vester paa Lyngen, Øster-
- Længe.** Due-, Kantor-, Kure-, Lods-, Myre-, Sand-, Vestre-, Østre-
- Løkke.** Aa-, Abild-, Adams-, Adjudant-, Ager-, Alberts-, Alme-, Amtmand-, Amtmands-, Apoteker-, Aske-, Bager-, Bage-, Bakke-, Barker-, Bartholomæus-, Birke-, Bjerg-, Bjørns-, Blaabær-, Bode-, Boes-, Bonde-, Botte-, Brand-, Bro-, Bromme-, Brud-, Brus-, Brygger-, Bugge-, Bukke-, By-, Byfoged-, Bygges-, Bække-, Colberg-, Dam-, Dams-, Danchells-, Danser-, Degne-, Dommer-, Drejer-, Due-, Dyre-, Dødinge-, Egeløkkekuld, Eges-, Elle-, Ene-, Enere-, Enes-, Eneskrogløkkehus, Eng-, Eng-, Erlands-, Eskeløkketrog, Faarc-, Føjtere-, Filipe-, Finne-, Flaske-, Fokke-, Fri-, Fyne-, Fæløkke Led, Gaase-, Galge-, GallokkEGAARD, Garpe-, Gede-, Gertrud-, Gildes-, Gisse-, Glaser-, Gorrise-, Gotte-, Graa-, Gran-, Grise-, Grubbe-, Grumme-, Grus-, Græs-, Grønbechs-, Grønne-, Gumme-, Haagen-, Halle-, Halse-, Halvuede-, Hammers-, Hanne-, Hare-, Hassel-, Have-, Hav-, Havre-, Heste-, Hjorte-, Holme-, Hulle-, Humle-, Hunde-, Hvide-, Høje-, I Elleløkken, Ildkatte-, I Løkkerne, Ingemann-, Isakke-, Janker-, Jeppe-, Jeppes-, Jesper-, Johnsons-, Kaase-, Kaje-, Kalk-, Kalve-, Kammeraad-, Kampe-, Kapel-, Karls-, Kastels-, Kina-, Kirke-, Kirse-, Klinge-, Klinte-, Klippe-, Kløv-, Knap-, Knappe-, Knuds-, Kokke-, Ko-, Kommandant-, Kommens-, Korre-, Kors-, Krabbe-, Krage-, Krans(e)-, Kro-, Kruse-, Kulle-, Kure-, Kyse-, Kæmpe-, Køllere-, Landsdommer-, Lange-, Ler-, Levke-, Li(e)-, Lille-, Lin-, Lunde-, Luse-, Lyng-, Lystere-, Maage-, Madse-, Mattele-, Mellem-, Mel-, Midt-, Mikkell-, Moders-, Morits-, Mose-, Munke-, Myre-, Møjese-, Mølle-, Møllers-, Mørke-, Natmands-, Nikolaj-, Ny-, Næbbe-, Nør-

re-, Ols-, Orme-, Paa Løkker, Pante-, Piber(e), Pile-, Pinde-, Pladse-, Plante-, Plomme-, Post-, Præste-, Pære-, Pølse-, Raage-, Rakker-, Raps-, Rase-, Ridder-, Roligheds-, Rug-, Rund(e)-, Ræve-, Rømmere-, Salgren-, Sand-, Sasse-, Sasser-, Schor-, Sejers-, Simons-, Sivers-, Siverts-, Skaane-, Skaaninge-, Skade-, Skov-, Skram-, Skriver-, Slette-, Slumpe-, Smede-, Sodlet-, Sorte-, Splids-, Stabile-, Stampere-, Statude-, Stegers-, Steners-, Sten-, Sti-, Stokke-, Store-, Storløkke Bakke-, Strand-, Stubbe-, Stude-, Stætte-, Sur-, Svale-, Svenske-, Svine-, Sævers-, Sønder-, Sørensen-, Taske-, Tegl-, Tolder-, Tomas-, Tommese-, Torn(e)-, Trekante-, Trolde-, Træ-, Trætte-, Tue-, Tyge-, Tyre-, Tyske-, Tømme-, Tørve-, Ude-, Ud-, Ugle-, Ungers-, Vagtbod-, Valborg-, Vange-, Vase-, Vester-, Vibe-, Vie-, Vinke-, Øg-, Øre-, Øster-

-læs(e). Brød-, Bund-, Drikke-, Vaarde-, Vægge-

-løse. Aa-, Gulløse Bæk?, Sten-

Made. Gaase-, Halle-, Horse-, Jyde-, Lille-, Nørre-, Skindemyre-, Skinne-, Sønder-, Tvær-

Madkælder. Jons-

Madpose. Fandens-

Mark. Balke-, Bavne-, Borre-, Bromme-, Brændes-, Enes-, Frenne-, Halle-, Kammele-, Kirke-, Kirse-, Kongens-, Kongs-, Krumme-, Kætte-, Køge-, Kørse-, Løkes-, Nørre-, Pugge-, Ringe-, Rug-, Skalle-, Sladder-, Snelle-, Stange-, Strand-, Sø-, Trase-, Tyske-, Ud-, Valle-, Valernes-, Vester-, Øster-

Mede. Hammersø-, Høje-, Sten-, Sæne-, Taarne-, Ørne-

Mile. Kisleme-, Kul-

Mose. Andreas-, Bar-, Baste-, Bonde-, Borre-, Bunde-, Damme-, Eges-, Farver-, Femskillings-, Gammel-, Halle-, Hassel-, Høje-, Igle-, Kalve-, Klemens-, Knarre-, Kras(se)-, Krogholms-, Krumme-, Kællinge-, Køllere-, Laad-, Lange-, Lokke-, Mel-, Mortinge-, Munke-, Møser-, Pile-, Pors-, Præste-, Runde-, Rømmere-, Sjøle-, Skovs-, Smørmosegaard-, Sorte-, Splids-, Spols-, Stabel-, Stakkele-, Svine-, Sværter-, Sønder-, Tangelangs-, Torpe-, Trommere-, Tyske-, Vester-, Vælde-, Vætte-, Øster-

Mulde. Sort-

Munk. Sten-

Mur. Lybækker-

Myr. Aare-, Abild-, Adelvejs-, Alberts-, Ande-, Anker-, Bals-, Balsmyre Huse-, Birke-, Bjerg-, Bjørns-, Borg-, Bosmyr Bakke-, Brands-, Brille-, Buske-, Bække-, Donne-, Due-, Dybe-, Eges-, Elle-, Ellemyresager-, Elles-, Eng-, Eskes-, Faare-, Fader-, Fiskes-, Flade-, Flov-?, Gaase-, Gedes-, Glappe-, Graa-, Gregers-, Grønne-, Hage-, Hakke-, Halle-, Halvnede-, Halvvejs-, Hankels-, Hav-, Havstens-, Heste-, Hjulfølg-, Hjulmager-, Hjorte-, Holke-, Hols-, Honnings-, Horse-, Huse-,

I Myrene-, Jesse-, Kannike-, Katte-, Kirke-, Klinte-, Ko-, Kors-, Kragebakke-, Lange-, Laris-, Lærreds-, Maals-, Mikkele-, Neksø-, Nørre-, Okse-, Otto-, Paa Myreagrener-, Pase-, Pile-, Plomme-, Pokker-, Præste-, Pugge-, Raagelunds-, Ravne-, Romme-, Runde-, Røde-, Sergeant-, Skels-, Skrubbe-, Skrædder-, Slagter-, Smede-, Soldater-, Sorte-, Stabel-, Stakkele-, Stiggel-, Svans-, Svine-, Svovl-, Sønder-, Tampe-, Tamper-, Tomas-, Tommese-, Tompe-, Tors-, Trolds-, Træskaale-, Tvillinge-, Tvær-, Tyve-, Tørve-, Vallens-, Vedby-, Vedmyre Bakke?, Vejdemanne-, Vies-, Ællinge-, Ørne-, Øster-

Myre. Aare-, Ande-, Blings-, Flov-?, Grønne-, Hakke-, Kirke-, Ko-, Korsvej-, Lange-, Lille-, Mose-, Munke-, Skinde-, Smaa-, Snoge-, Suder-, Tyre-, Vedmyre Bakke?

Myse. Faare-

Mæl. Sand-

Mær. Den graa-, Hvide-

Mønt. Gammel-, Ny-

Nab. Couchérons-, Feltskærens paa Nalben-, Gyldenløves-, Levke-, Skalke-

Nak. Kule-, Sorte-

Nakke. Aakilde-, Aalebæk-, Aalekilde-, Drejer-, Eng-, Finne-, Haagen Jensens-, Havne-, Hulle-, Jens Ols-, Kaase-, Kapel-, Kjøller-, Kors-, Kotte-, Lamberts-, Mølle-, Nordvestre-, Skindskvalpe-, Slaghuls-, Smede-, Sorte-, Svaneke-, Vagtbod-, Vige-, Øster-

Nedgang. Madses-

Nokke. Bjerger-, Paa Nokken

Nos. Fitting(e)-

Nøb. Aanæbbestykke?

Næbbe. Aanæbbestykke?, Nørre-

Næs. Knuds-, Mølle-, Rød-, Tjære-

Odde. Aale-, Aalebæk-, Aarsdale-, Arrager-, Baadsted-, Bavne-, Blykulle-, Broens-, Bækkehavns-, Due-, Find-, Frenne-, Galge-, Galgeløkke-, Gavl-, Gedeback-, Gudhjem-, Hammer-, Hans Koføeds-, Hasle-, Helligpeder-, Holste-, Horsemyr-, Hvide-, Jern-, Jesper-, Jydesbo-, Kastels-, Kors-, Kødtønde-, Lakse-, Land-, Lars Thomsens-, Levke-, Lilleodde Haldbakke-, Mikkel-, Mølle-, Møller-, Næbbe-, Nørre-, Nørreløkke-, Pythus-, Raghhammer-, Randkløve-, Ræveoddesbakke-, Samsings-, Sandkaas-, Sengedynne-, Skibvrag-, Snogebæks-, Sommer-, Sorte-, Sorthat-, Soule-, Stammershølle-, Sten-, Stolthais-, Svaneke-, Svans-, Sønder-, Teglkåas-, Tejn-, Truede-, Uvejrs-, Vagt-, Vang-, Vellens-, Vellings-

Ovn. Bager-, Dybe-, Hans Grønbech-, Kedel-, Klinte-, Laugum?, Limensagre-, Limenseng-, Limensgaard-, Limensgade-, Nøgle-, Pugge-, Ro-, Salt-, Saltune-, Sorte-, Tørre-, Vaade-

Pande. Katte-, Skalde-

Park. Ved Parken

Pibe. Hunde-
Pil. Brændevins-, Gaste-, Hængedynde-, I Pilene, Kysse-, Trommere-
Pilt. Ase-, Bavneplttshus, Døvre-, Faare-, Hare-, Hasledals-, Klokker-, Midter-, Muldbakke-, Ridder-, Silde-, Stabel-, Søve-, Torn-, Tørve-, Vester-, Øster-
Pine. Faare-, Fredes-, Mare-, Morgen-, Silde-
Pjut. Ørne-
Plads. Bager-, Davids-, Eksercer-, Eksercits-, Jordbær-, Kilde-, Kirke-, Kohytte-, Larsens-, Legaards-, Lille-, Lilletorv 11, Linde-, Mønstrings-, Parade-, Pile-, Rabalder-, Skovmærke-, Store Torv 15.
Plantage. Aaker-, Aakirkeby-, Blykobbe-, Bodilsker-, Klemensker-, Knudsker-, Nyker-, Pedersker-, Povlsker-, Rutsker-, Rø-, Rønne-, Søgne-, Vester-Marie-, Øster-Larsker-, Øster-Marie-
Plat. Faare-, Gaaseplet Skanse, Kløverpletter
Plet. Brændte-
Port. Bielkes-, Djævle-, Skt. Hans-, Helvedes-, Himmerigs-, Hoffmans-, Judas-, Ny-, Nørre-, Sønder-, Æres-, Østerport Batteri
Presse. Silde-
Prædiketol. Fandens-
Punkt. Middel-
Pynt. Dueoddes-, Hammer-, Kastelsodde-, Levke-, Nørre-, Ørne-
Rand. Aske-, Brygger-, Bødker-, Dobbelt-, Dødkul-, Faste-, Femalens-, Hulstenc-, Klumpc-, Knappenaals-, Knobbe-, Kule-torv-, Ny-, Parrot-, Sand-, Schors-, Skillings-, Smede-, Sorthat-, Stenkul-, Ternings-, Trealens-, Tvillings-, Tykke-, Tynde-, Vadstene-
Red. Frenne-
Rede. Duc-, Gaase-, Krage-, Kætte-, Raage-, Skade-, Storke-, Stær-
Ref(n). Aske-, Broager-, Brændte Alme-, Eges-, Hasle-, Holsmyre-, Huseng-, Hvedelands-, Høje-, Kalvebyskes-, Kapsten-, Kule-, Lervej-, Nørre-, Præste-, Snoge-, Sten-, Strids-, Strybe-, Sørens-, Torne-, Træ-
Rende. Aabo-, Alme-, Baade-, Bakke-, Bregne-, Bukke-, Bøge-, Dam-, Fejekoste-, Fuglesangs-, Gaase-, Galge-, Gaste-, Gedde-, Grønne-, Holke-, Høge-, Kaase-, Kapel-, Katte-, Klinte-, Kløv-, Krukke-, Kruse-, Kulle-, Lyse-, Lærreds-, Løg-, Myre-, Mære-, Mølle-, Nordmande-, Nordre-, Nyhavn-, Penge-, Pumpe-, Ravneskaars-, Røde-, Røgeris-, Sand-, Skindskalpe-, Smede-, Stable-, Stange-, Styrt-, Susere-, Svenske-, Taarn-, Tjære-, Tyve-, Tøse-, Vester-, Vibe-, Ærte-
Ret. Aarsdale-
Rev. Badskaars-, Ballon-, Bielkes-, Birke-, Bode-, Bondrit?, Broens-, Diamant-, Gaase-, Galge-, Gedebaks-, Hasle-, Holste-, Jern-, Kasgaard-, Kastels-, Kildes-, Klemensker-, Knudsker-, Landhukkerens-, Møller-, Nordre-, Nykirke-, Penge-, Plade-, Raghammer-, Salthammer-, Skaa-

ninge-, Snogebæk-, Snoppe-, Sorthat(1e)-, Sønder-
Ridehest. Fandens-
Rige. Bobbe-, Fandens-
Ring. Hollænder-, Jomfru-, Spro-
Ris. Bolde-, Bose-, By-, Eske-, Gjelle-, Grave-, I Risen, Kløve-, Sidse-
Ros. Sange-
Rumpe. Baadsmands-, Bjørns-, Grise-, Høse-, Kalve-, Petreas-, Pile-, Rase-, Ræve-, Storstenslette-, Streng-, Svine-
Ryg. Kil-, Kløve-, Ko-, Krog-, Rug-, Svine-, Tors-
Rynk(e). Hunde-
Rør. Dæle-, Sten-, Stenrøret?
Rørn. Sten-
Røste. Tyvesmede-, Vandryste
Røv. Pibere-
Sakristi. Jons-
Sal. Hjorte-
Sand. Aasandsgaard-, Abensund?, Balke-, Bridesnøgard?, Bridesnøgård?, Gougere-, Hvide-, Nørre-, O-, Tyge-, Ørne-
Seng. Brude-, Jomfru-, Kærligheds-, Lasses-, Leje-
Sid(de). Blasi?, Enge-, Faare-, Gaase-, Galge-, Lang(e)bjergs-, Lunde-, Munke-, Nørre-, Ormekulds-
Sig. Aspe-, Blasi?
Sigt. Dybe-
Skaal. Træ-
Skaaning. Faare-
Skaar. n. Randkløve-, Ravne-
Skaar. f. Grisby-, Nifa-, Ro-, Sorte- Udmarke-
Skaare. Sande-
Skaft. Kølle-, Naver-, Spigerbor-, Vimmel-
Skanse. Aa-, Bolte-, Borger-, Brokk-, Fisker-, Gamle-, Grønne-, Hængedynds-, Konge-, Lange-, Nørre-, Stener-, Stjerne-
Skifte. Dam-, Elle-, Fattighus-, Høje-, Møller-, Trekante-
Skind. Rave-
Skinde. Blaa-
Skov. Anker-, Arrist-, Aspes-, Baase-, Bagerens-, Bakke-, Birke-, Bjergc-, Bjørne-, Blykobbe-, Bonde-, Borre-, Brand-, Bulke-, By-, Bække-, Bøge-, Bøjsen-, Da-, Dam-, Dams-, Dronde-, Ege-, Elle-, Eng-, Eriks-, Fred-, Frenne-, Frøken-, Gildes-, Gyldens-, Halle-, Halv-nede-, Haneskovgaard-, Hare-, Hav-, Hjelm-, Hølle-, Hulle-, Høj-, I Skoven-, Jomfru-, Jyde-, Kannike-, Karl Kures-, Kindbens-, Kirke-, Kirsebær-, Klinte-, Kofod-, Krogs-, Krykke-, Kollere-, Landsdommer-, Lange-, Lens-, Lensbjerg-, Lille-, Linde-, Lunde-, Lyst-, Magle-, Mel-, Mellem Skovene-, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Nord-, Nørre-, Pibere-, Pile-, Præste-, Raage-, Rabække-, Rasmus Nielsens-, Rise-, Samsings-, Sandflugts-, Sigte-, Skole-, Skrulle-, Skule-, Sone-, Splids-, Spræng-, Sten-, Stor-, Strand-, Syd-, Søde-, Sønder-, Teglværks-, Torn(e)-, Trold-, Under-, Ved-, Vester-, Vie-, Øster-
Skred. Blaa-, Ler-

Skrulle. I Skrulle, Ved Skrulle
Skur. Havari-
Skæppe. Syv-
Skær. Aa-, Anna Madse-, Bagge-, Barsel-, Blinde-, Bred-, Bølvhavn Maage-, Damp-, Dødinge-, Elle-, Glaser-, Gule-, Jomfru-, Jyde-, Kirre-, Klemmede-, Kongs-, Kvase-, Lange-, Maage-, Nød-, Nørre-, Nørrekrog-, Praten-, Præste-, Raa-, Rise-, Røsted-, Røver-, Sorte-, Sælsten, Sæne-, Tyve-, Vagtbod-, Vester-, Øster-
Slet. Baggeslette, Hammer-, Hjortebjergslette, Hylde-, Katte-, Malkesletsager, Munkeslette, Rulleslette, Skorstenssletterumpe, N.- og S.-Svin-, Tidsel-
Slette. Aa-, Baddi-, Bo-, Fæ-, Græs-, Hjorte-, Horse-, Klinte-, Kyllinge-, Kælder-, Pæretæ-, Snoghøj, Svine-
Slot. Bagge-, Gaase-, Korre-, Ræve-, Smel-leslotshus, Ægge-
Slump. I Slumpen
Smedje. Bakke-, Birke-, By-, Dale-, Halle-, Hjørne-, Kirke-, Kæmpe-, Mose-, Prøjer-, Sigte-
Snabe. Bolle-?
Snabel. Bollesnabe?
So. Frenne-
Sofa. Jætte-, Kærligheds-, Sten-
Sol. Den opgaende Sol
Sovekammer. Jons-
Spids. Skaar-
Spisestue. Jons-
Spor. Skytte-
Spring. Djævle-, Føl-, Heste-, Hjorte-, Jomfru-, Røver-, Syv-
Stabel. Øje-
Sted. Aa-, Baad-, Bølstedgaard, Høj-, Kejser-, Mel-, Nord-, Ny-, Rol-, Rø-, Skarpskade, Skrubbe-, Ting-, Ypne-
Sten. Alter-, Amtmands-, Bertele-, Bobbe-, Brun-, Bruns-, Bæle-, Bønne-, Damme-, Dej-, Dommer-, Dronninge-, Dukke-, Engelsk-, Faare-, Fenris-, Flaske-, Fryde-, Gedebak-, Gravgaase-, Gule-, Haarde-, Halde-, Harre-, Heste-, Hvide Mettes-, Hville-, Hængestensdalen, Højstensager, Høje-, Hørbørs-, Inger-, Jeppe-, Jomfru-, Jætte-, Kapstenren, Kastens-, Kobber-, Konge-, Krage-, Kreds-, Kroge-, Kulle-, Kærligheds-, Kødde-, Laggere-, Lene Svarts-, Lig-, Lille-, Lunde-, Lykke-, Løg-, Maage-, Mad-, Mads-, Marthas-, Mikkell-, Mikkels-, Morder-, Munk-, Mølle-, Offer-, Orme-, Palme-, Skt. Peders-, Skt. Pers-, Pers-, Pind-, Prinse-, Printzenskjolds-, Prædike-, Rasmus-, Ravne-, Rende-, Rendestenshus, Rendestensklippe, Rise-, Robbe-, Rokke-, Rundstensvig, Ryse-, Røger-, Rømer-, Rønne-, Skiderøv-, Slinge-, Slots-, Snarke-, Store-, Storstenssletterumpe, Svends-, Svenske-, Sæl-, Sælhunde-, Søm-, Tiendstenseng, Ting-, Torden-, Trappestensager, Trin-, Troid(e)-, Trommere-, Tyr-, Tyre-, Ugle-, Vagt-, Ørne-
Stenbrud. Frederiks-
Sti. Anemone-, Bjerge-, Brante-, Faare-, Fisker-, Fuglesangs-, Gede-, Gundbergs-,

Holke-, Horre-, Hyrde-, Hædike-, Høje-, Italienske-, Kaprifolie-, Katte-, Kirke-, Konge-, Kul-, Kærligheds-, Lave-, Lægter-, Malke-, Munke-, Rømere-, Skov-, Skydekrage-, Snus-, Strand-, Trange-, Tæve-, Vange-
Stivæl. Høj-, Rund-
Stjært. Katte-
Stok. Tor-?
Stol. Adams-, Skt. Anna-, Degne-, Dronninge-, Havfruernes-, Hvidmandens-, Kejser-, Kirstines-, Konge-, Larse-, Larses-, Læne-, Maage-, Skt. Peders-, Prædike-, Taler-
Strand. Bagge-, Balke-, Blege-, Bække-, Ege-, Fladse-, Jagte-, Jorke-, Kæmpe-, Smede-, Sønder-, Ved Stranden
Stribe. Myr-
Strybe. Kattestrupe
Stræde. Alme-, Anthonie-, Apoteker-, Baadsmands-, Bakke-, Benbrækker-, Bred-, Bryggeri-, Brænderi-, Brønd-, Bække-, Daniel-, Ellekonge-, Endeløs-, Ferskesø-, Finne-, Fisker-, Grummekule-, Halm-, Skt. Hans-, Hedninge-, Hedvig-, Hjorte-, Høj-, Jomfru-, Kaj-, Kanel-, Kapel-, Kilde-, Kildebakke-, Kirke-, Knappe-, Lavendel-, Lille-Ellekonge-, Linde-, Lygte-, Lille Madse-, Mag-, Maler-, Munke-, Mølle-, Ny-, Peder Larsens-, Pile-, Piledam-, Pistol-, Raadstue-, Skiden-, Skidere-, Skipper-, Skole-, Skomager-, Slagter-, Smede-, Soldater-, Spidsrod-, Stenhugger-, Strand-, Stude-, Stætte-, Søborg-, Sønder-, Sø-, Teater-, Tolbod-, Torve-, Trompeter-, Tvær-, Vand-, Vinkel-, Viol-
Strøm. Kløv-, Svende-
Stub. Birre-, Høj-, Knag-
Stue. Amts-, Bælle-, Faare-, Gede-, Graa-
Stykke. Aase-, Abild-, Aksel-, Akselbær-, Alme-, Anneke-, Aspes-, Baadsmands-, Bakke-, Bane-, Bavne-, Bonde-, Bro-, Brønd-, By-, Bæk-, Bække-, Dale-, Dam-, Damme-, Dige-, Djævle-, Dynde-, Ege-, Elle-, Enge-, Farver-, Gade-, Gage-, Gede-, Glaser-, Graa-, Grus-, Gryne-, Guld-, Gøge-, Hage-, Hakke-, Halle-, Harild-, Hartvigs-, Have-, Helvig-, Herløv-, Holle-, Hvede-, Hvide-, Hylde-, Hæle-, Høj-, Høje-, Jesper-, Jomfru-, Kajele-, Kil-, Kilde-, Kirke-, Klinge-, Klippe-, Knappenaale-, Konge-, Korse-, Kroge-, Krogengard-, Krykke-, Kule-, Kulle-, Køre-, Lang-, Lavs-, Lule-, Lunde-, Maage-, Major-, Marke-, Mel-, Mellem-, Mergelkule-, Midt-, Midter-, Mormors-, Munke-, Myre-, Mølle-, Pante-, Pil(e)-, Pumpe-, Pøl-, Raadsmands-, Rene-, Ridder-, Rise-, Rytter-, Sadelmager-, Sander-, Sandjord-, Seppe-, Skaaninge-, Skotte-, Skriver-, Smede-, Snorre-, Spandere-, Spund-, Stange-, Sten-, Sti-, Stæl-, Svenske-, Sveriges-, Syre-, Tobak-, Tobises-, Tolder-, Torn-, Tretorne-, Trommer-, Trætte-, Tyge-, Vase-, Vej-, Ærte-, Økse-

Styrte. Ørninge-

Stæl. Aage-, Amtmand-, Bertele-, Bose-, Brand-, Brande-, Brænte-, Bumpe-, Bække-, Bækker-, Degne-, Falke-, Gamle-, Gaste-, Gertrud-, Gorrise-, Gudberg-, Hammer-, Holte-, Hundetorkil-, Huse-, Hæle-, Højendals-, Kejser-, Klinge-, Kolde-, Kæmpe-, Lave-, Legaard-, Lin-, Marker-, Markers-, Morder-, Niklase-, Nisse-, Onde Kirstens-, Paa Stælen, Pile-, Plomme-, Ragge-, Ridder-, Sidsel-, Sisse-, Skotte-, Skrappe-, Skrivers-, Sten-, Svane-, Tommese-, Trojlsere-, Trold-, Tønnes-, Vagtbod-, Vasse-, Vige-, Vilhume-

Stætte. Bondestætte Led**Støtte. Prinse-****Sump. Bratte-****Sund. Brede-, Katte-, Smalle-****Svalp. Ud-****Sveje. I Svejen****Svemming. Fo-****Sving. Møller-****Svingel. Ved Svingelen****Svirring. Dikke-****Svøm. Heste-, Ræve-**

Sænke. Katte-, Kællinge-, Padde-, Sur-
Sæt. Fiskes-, Madses-, Røgte-, Sløje-,
Vaar-

Sø. Borg-, Borre-, Bøge-, Diamant-, Eskes-,
Ferske-, Gryde-, Græs-, Hammer-, Kane-,
Kirke-, Krystal-, Lille-, Lærke-, Mare-,
Nek-, Præste-, Simonsens-, Smaragd-,
Store-, Strømse-, Vogn-, Øster-

Sød. Kroppe-**Søle. Dyre-, Hjorte-**

Taarn. Batteri-, Blaa-, Blomme-, Flag-,
Graa-, Hunde-, Lille-, Lybækker-, Maa-
ge-, Mantel-, Ræve-, Store-

Tavle. Præste-**Tilde. Paa Tilden****Tjørn. Gærdes-, Lille-**

Toft. Aas-, Blaa-, Bonde-, Bække-, Eng-,
Gammel-, Lund-, Lyng-, Lys-, Sakse-,
Skov-, Smelleslotshus?, Sol-, Weideke-,
Vester-, Øster-

Torn. Amme-, Askes-, Brændevins-, Dam-,
David Bistrups-, Gaasesti-, Gumpe-,
Himmeltornsager, Horse-, Høj-, Jomfru-,
Jyde-, Konetornseng, Kule-, Kæle-,
Mads-, Mikkel Bagers-, Morder-, Nørre-,
Pisse-, Signe-, Skre-, Sladder-, Slumpe-,
Store-, Trold-, Tyve-, Valborg-

Torp. Degne-, Ege-, Elle-, Halvnede-, Hind-
se-, Horsedams-, Krobbedals-, Krog-,
Lange-, Lokke-, Lunde-, Løvsale-, Munk-
e-, Nørre-, Nørremade-, Skræddere-,
Spro-, Tue-, Vies-. — Moderne Opkal-
delsesnavne paa -rup, -strup: Johnstrup,
Jonstrup, Langerup, Lyngstrup, Lystrup,
Moserup, Munkerup, Møllerup, Nordrup,
Rolstrup

Torv. Gaase-, Halm-, Lille-, Loppe-, Munk-
ke-, Pærtræs-, Silde-, Store-, Viborg-

Trappe. Hundredeettrins-, Lange-, Paa
Trappe. Under Trappen

Tras. Paa Tras**Trug. Dejne-, Vasc-****Tryne. Skaven-**

Træ. Hindse-, Kyllinge-, Louises-
Trønte. Aarsdale Mølle-, Bække-, Høje-,
Næbbe-, Svane-

Tue. Balldre-, Borre-, Halle-, Halvnede-,
Ilumpe-, Kannike-, Nørre-, Sand-, Sten-
baldre-, Vester-, Øster-

Tur. Krage-**Tykke. Bøge-, Ræve-****Tyr. Korse-, Ringe-**

Tøj. Aabo-, Akkere-, Bukse-, Henrik-,
Hildelavs-, Høje-, Kaase-, Klokker-,
Kælder-, Mære-, Møller-, Rabække-,
Sivare-, Stable-, Teglgard-, Trøbene-,
Vangeled-, Vestindie-

Tørv. Ryedams-**Udlod. Bjørne-**

Udmark. Kirke-, Nørre-, Statens-
-und. Allinge (jfr. Bornholm)

Ur. Soldater-

Vad. Birre-, Brands-, Bukke-, Dungevads-
kær, Flint-, Grønne-, Gæslinge-, Hel-
vedes-, Hulle-, Lille-Kilde-, Klemmede-,
Kul-, Lyng-, Mare-, Ny-, Nørre-, Ons-,
Pibere-, Pile-, Sand-, Sorte-, Strande-,
Valle-, Ved Vadet

Vagt. Ravelins-**Vagthus. Bonde-****Val. Øster-**

Vald. Gildes-, Paa Valle, Skytte-
Vand. Aale-, Baase-, Duedals-, Dybe-, For-,
Hammer-, Ræve-, Side-, Tore-, Ørninge-
Vang. Aa-, Aksel-, Areds-, Bakke-, Birke-,
Bjørne-, Boes-, Bo-, Bro-, By-, Bække-,
Bøge-, Dals-, Dam-, Dane-, Danne-,
Degne-, Dues-, Dynde-, Egen-, Ege-,
Elles-, Elle-, Engen-, Eng-, Fryden-,
Fugle-, Gade-, Gammel-, Gildes-, Gran-,
Gryets-, Grøn-, Grønne-, Gylden-, Gyl-
dens-, Halle-, Hede-, Heye-, Hilde-,
Hjorts-, Hors-, Hulle-, Hul-, Hylde-,
Høj-, Jyde-, Kaas-, Kannike-, Ked-
somme-, Kilde-, Kildes-, Kirke-, Klin-
t(e)-, Klokke-, Kongs-, Korn-, Kær-,
Kære-, Køllers-, Lars Nielsens-, Lers-,
Lille-, Linds-, Listed-, Lyng-, Lys-,
Lærkes-, Løkke-, Løkkens-, Løkkers-,
Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Nekso By-,
Nord-, Ny-, Nørre-, Perle-, Pile-, Ringels-,
Ring-, Risen-, Ros-, Rosen-, Ro-, Sakse-,
Sand-, Sandvig-, Sara-, Sigte-, Skov(s)-,
Skyld-, Skytte-, Slette-, Slots-, Smede-,
Sol-, Sten(s)-, Store-, Strand-, Sval-, Syd-,
Sønder-, Sø-, Ting-, Tise-, Torn-, Tue-,
Ude-, Vedby-, Vester-, Viets-, Vosse-,
Ypperne-, Øle-, Øster-

Varp. Sten-**Vase. Gede-?, Nørre-, Sønder-****Vass. Gede vase?, I Vassen?, Suderevassen**

Vej. Aal-, Aborre-, Ahorns-, Akselbær-,
Allé-, Al-, Andreas Rllis-, Skt. Anna-,
Avisbruger-, Bellmanns-, Bergstedts-, Bir-
gers-, Birke-, Biskoppe-, Bjerge-, Ble-
kinge-, Borgmester Nielsens-, Bosse-,
Brinke-, Bromme-, Brygger-, Brønderis-,
Bugge-, Bukke-, Bund-, Curdts-, Dale-,

Edje, Ege-, Elme-, Enge-, Fabriks-, Falke-, Falsterbo-, Fiskedams-, Fisker-, Frødings-, Futer-, Fyrre-, Gamle-Fyr-, Fælled-, Fævogterske-, Gade-, Gamle-, Gasværks-, Godthaabs-, Grønne-, Gustav Møllers-, Hallands-, Hans Rømers-, Hedtofts-, Herman Blems-, Himmel-, Hjorte-, Holke-, Hul-, Hunde-, Hvide-, Hæle-, Høje-, Hø-, Jagt-, Jernbane-, Johnsens-, Kaase-, Dr. Kabells-, Kalkbrænderi-, Kalmar-, Kapel-, Kastanie-, Kastels-, Kirke-, Klinte-, Klippe-, Knuds-, Konge-, Kong Gustafs-, Fru Krabbes-, Krak-, Kristian d. X's-, Krumme-, Krøblinge-, Kul-, Kyst-, Langvejskrog, Lejr-, Ler-, Lindbergs-, Linde-, Lundens-, Lykkes-, Lyng-, Lærke-, Løkke-, Malmø-, Margrethe-, Marie Koefoeds-, Markskels-, Mark-, Mose-, Munke-, Myre-, Mølle-, Nordost-, Nord-, Ny-, Nørre-, Oles-, Paradis-, Parallel-, Park-, Plantage-, Port-, Posthus-, Gamle-Post-, Presser-, Præste-, Reberbane-, Rednings-, Rise-, Rosmande-, Ræve-, Rømers-, Rønne-, Sand-, N- og S.-Sande-, Savmølle-, Schweder Kettings-, Sigte-, Skaanes-, Skanør-, Skel-, Skimle-, Skraa-, Slagters-, V- og Ø.-Slamre-, Slette-, Slots-, Slumpe-, Smede-, Snerpe-, Sprøjte-, Stange-, Stations-, Fru Steenbergs-, Stenbruds-, Strand-, Støtte-, Sveas-, Sveriges-, Sygehus-, Tang-, Tasse-, Teglværks-, Tempel-, Thorkilds-, Tildes-, Tofte-, Toldbod-, Torpe-, Trase-, Troid-, Turist-, Tvær-, Vade-, Vange-, Viadukt-, Vinkel-, Vold-, Ystad-, Zahrtmanns-, Øle-
Vid. Alverdens-

Vidde. Verdens-
Vidje. Hul-?
Vie. Gamle-, Harevi, Hulvidje?, Kællingevig. Aale-, Almens-, Ande-, Skt. Anna-, Bagge-, Bielkes-, Bro-, Brænde-, Evje-, Fajes-, Fikke-, Flinte-, Flintse-, Futer-, Gede-, Glaser-, Greve-, Grølle-, Grønne-, Helle-, Hirschnachs-, Joste-, Kavel-, Kerne-, Kilberg-, Kildendals-, Kildes-, Kilde-, Klemmede-, Kotte-, Kæfte-, Lade-, Lang(e)-, Listed-, Luse-, Maanse-, Mad-, Malke-, Mære-, Mølle-, Nordvest-, Nørre-, Pikker-, Pile-, Præste-, Raghhammer-, Rulle-, Rundstens-, Ræve-, Sand-, Skar-, Skider(e)-, Smede-, Stammershalle-, Sten-, Stokhuls-, Sukker-, Svanke-, Svenske-, Talle-, Tat-, Valle-, Vrag-, Ørne-
Viske. Birke-, Elles-, Eske-, Lille-, Melvold. Jordvoldvej, Nørre-, Skydevoldshus
Vraa. Nørre-, Øster-
Væg. Jætte-, Sten-
Væld. Kilde-
Vælde. Gamle-, Skade-
Vænge. Grøndals-, Præste-, Rosen-, Skov-, Sol-
Værk. Borre-, Buske-, Gammel-, Helvedes-, Holste-, Ny-, Prøjser-, Rabække-, Sigte-, Svenske-, Sylte-, Torne-
Ø. Christians-, Djævle-, Frederiks-, Lille-, Pile-, Store-
Øje. Katte-, Sved-
Ør. Drag-?, Sæl-
Øre. Baadens-?, Hvid-
Øre. Rytter-
Øre. Katte-